Bundel - Commissie Bestuur van 24 juni 2024

Agenda bijlagen

Spreektijden Commissie 5 uur
2024-06-24_Commissie Bestuur_Agenda
nazending beantwoording vragen gesteld tijdens commissie aangevuld 2 juli.
Concept Verslag commissie Bestuur 24 juni 2024 ter voorvisie_aangepast

1 Opening en mededelingen

2 10:00 - Inspreekhalfuur

3 Vaststelling van de agenda, het verslag van de vorige vergadering, moties- en toezeggingenlijsten en C-agenda

voorvisie verslag 30 mei 2024 Commissie Bestuur
Toezeggingen Cie Bestuur svz 24 juni 2024
Moties openstaand Cie bestuur 24 juni 2024

3.a Strategische agenda Commissie Bestuur

2024 06 24 Strategische agenda Cie Bestuur

4 A-agenda Financiën (Financiën, P&C, subsidies, grondzaken)

4.a.1 10:30 - Financiën: Jaarstukken 2023 Provincie Noord-Holland (A-agenda cie Landelijk Gebied en cie Ruimte 17 juni en cie Bestuur en cie Leefomgeving 24 juni 2024)

Toelichting:
In de jaarstukken leggen GS verantwoording af over het gevoerde beleid en de provinciale baten en lasten in 2023.
Voor de controlerende rol van Provinciale Staten is het van belang dat de Statencommissies elk vanuit de vakinhoudelijke invalshoek de jaarstukken bespreken. De bespreking vanuit financiële invalshoek vindt voornamelijk plaats in de commissie Bestuur en haar subcommissie de Rekeningencommissie. De bevindingen van de Rekeningencommissie van 3 juni jl. zullen ter kennis worden gebracht aan de commissie Bestuur.
Behandelvoorstel:
Provinciale Staten adviseren over de verantwoording en de kwaliteit van de behaalde resultaten opgenomen in de jaarstukken 2023 te bespreken die betrekking hebben op de portefeuille van de commissie Bestuur.
Het verslag van deze vergadering zal als advies aan PS worden gestuurd.

Dossier 15558 voorblad
Brief GS aan PS over geactualiseerde versie jaarstukken 2023 getekende versie
1. Geactualiseerde voordracht PS Jaarstukken 2023 11 juni 2024
2. geactualiseerde versie jaarstukken 2023
3. Overzicht wijzigingen geactualiseerde jaarstukken 2023
Advies Rekeningencommissie 3 juni 2024 over de jaarstukken 2023 en verslag van de accountant
Brief aan PS over Jaarstukken 2023
Voordracht PS Jaarstukken 2023
Jaarstukken 2023 definitieve lezing
Beantwoording technische vragen Jaarstukken 2023

4.a.2 Verslag accountant (18 juni toegevoegd)

De accountant heeft de controle over de jaarrekening 2023 afgerond en hierover gerapporteerd in een verslag van bevindingen. Het college heeft hierover een bestuurlijke reactie geschreven.
Het concept verslag is besproken in de rekeningencommissie van 3 junii jl. en vervolgens definitief opgeleverd door de accountant.
Dit is geen apart agendapunt maar u kunt het rapport betrekken bij de behandeling van de jaarstukken.

Controleverklaring accountant
Verslag van bevindingen 2023 _Geredigeerd

4.b 11:15 - Financiën: Kaderbrief 2025 (A-agenda cie Landelijk Gebied en cie Ruimte 17 juni en cie Bestuur en cie Leedomgeving 24 juni 2024)

Toelichting:
De kaderbrief vormt het startpunt van de jaarlijkse begrotingscyclus. In deze brief schetst het college relevante maatschappelijke en financiële ontwikkelingen en doet voorstellen voor de kaders waaraan de begroting moet voldoen. Nadat PS de kaderbrief hebben vastgesteld werkt het college deze kaders uit in de begroting 2025 die in november door PS zal worden behandeld.
Voorstel voor behandeling:
Ter voorbereiding op de behandeling van de Kaderbrief 2023 in PS van 8 juli 2024 wordt de kaderbrief in alle Statencommissies behandeld. Aan elke commissie wordt gevraagd die onderwerpen uit de Kaderbrief te bespreken die tot de portefeuille van die commissie behoren.
Het verslag van de commissie zal als advies aan PS worden gestuurd.

Dossier 15462 voorblad
Brief aan PS over Kaderbrief 2025
Statenvoordracht Kaderbrief 2025
Kaderbrief 2025
Bijlage - Technische toelichting maatregel investeringen infrastructuur
Beantwoording technische vragen Kaderbrief 2025
Inspreektekst centrumoverleg Noord-Holland commissie Bestuur 24 juni 2024_Geredigeerd

4.c 12:00 - Financiën: Nota reserves 2024 (A-agenda Cie Bestuur 24 juni 2024)
Toelichting:
De huidige nota reserves dient te worden geactualiseerd. In de voorgestelde nota is een aanscherping van de spelregels voor de instelling en beheersing van reserves opgenomen. Zo is het voorstel om het aantal type reserves te verminderen en is het afwegingskader geactualiseerd.
Behandelvoorstel:
PS te adviseren over de voordracht Nota reserves.

Dossier 15589 voorblad
Brief aan PS over actualisatie nota reserves
20240528 Voordracht Nota Reserves 2024
20240528 Beleidsnota Reserves 2024

5 Rondvraag gedeputeerde Beemsterboer

6 12:30 - LUNCH (omstreeks 12.30 uur schorsing)

7 13:15 - A-agenda Recreatie (recreatie & toerisme en recreatieschappen)

7.a Recreatie: Financiële stukken recreatieschappen voor zienswijzen
Toelichting:
De provincie Noord-Holland is een deelnemer van de recreatieschappen Spaarnwoude, Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Twiske- Waterland, Groengebied Amstelland en het Plassenschap Loosdrecht e.o. Conform de Wet gemeenschappelijke regelingen en de gemeenschappelijke regelingen van deze recreatieschappen worden de concept jaarrekeningen, begrotingswijzigingen en begrotingen jaarlijks aan Raden en Staten voor zienswijzen voorgelegd.
Provinciale Staten van Noord-Holland behandelen de voorgelegde stukken op 8 juli 2024.
Voorgesteld wordt om bij elk van de vijf recreatieschappen een zienswijze in te dienen o.a. met betrekking tot de indexering van de deelnemersbijdrage die is opgenomen in de begrotingen voor 2025 en voor het Plassenschap een aanvullende specifieke zienswijze in te dienen.
En verder in te stemmen met de concept jaarrekeningen 2023 en concept gewijzigde begrotingen 2024.
Behandelvoorstel:
PS adviseren over de voordracht met zienswijzen op de begrotingen 2025 van de 5 recreatieschappen.

Dossier 15572 voorblad
Brief aan PS over financiële stukken recreatieschappen voor zienswijzen
Voordracht Financiële stukken recreatieschappen voor zienswijzen
Bijlage Voordracht Financiële stukken recreatieschappen voor zienswijzen
pakket financiele stukken SPW voor zienswijze
pakket financiele stukken RAUM voor zienswijzen
pakket Financiele stukken GGA voor zienswijzen
pakket financiele stukken TW voor zienswijzen
pakket financiële stukken LSD voor zienswijzen

8 14:00 - B-agenda Bestuur (bestuur algemeen, Europa)

8.a Bestuur: Afdoening openstaande moties zgn. veegbrief (B-agenda alle commissies 17 en 24 juni 2024)

Toelichting:
In zijn vergadering van 13 mei 2024 heeft het Presidium van PS ingestemd met het voorstel dat er een zogenaamde veegbrief komt voor gezamenlijke afdoening van moties die door de actualiteit zijn ingehaald en niet meer uitvoerbaar zijn.
Behandelvoorstel
De commissie wordt gevraagd de motie M21-2020 met de naam "vang de kinderen van Moira op", als afgedaan te beschouwen.

Dossier 15746 voorblad
Brief aan PS over afdoening openstaande moties

9 Rondvraag Commissaris van de Koning A. van Dijk

10 14:15 - B-agenda Economie (economie, arbeidsmarkt en onderwijs, (zee) havens, circulaire economie)

10.a Economie: Stand van zaken Initiatiefvoorstel Noord-Holland Impact (B-agenda Cie Bestuur 24-06-2024)
Toelichting:
Op 6 mei 2022 ontvingen wij het initiatiefvoorstel van ChristenUnie en Partij voor de Dieren 'Noord-Holland Impact; 16 voorstellen voor het stimuleren van een economie die van waarde is voor de samenleving". Het initiatiefvoorstel doet voorstellen voor nieuw economisch beleid onder de noemer van de 'betekeniseconomie'. Op 7 november 2023 besprak de commissie een eerste voortgangsbrief over dit initiatiefvoorstel. De voorliggende brief aan PS geeft aan wat de actuele stand van zaken is met betrekking tot de uitvoering van dit initiatiefvoorstel en legt voor een aantal punten daaruit, een relatie met te bespreken concept nieuwe Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028.
Behandelvoorstel:
Met commissieleden en gedeputeerde de actuele stand van zaken over de uitvoering van het initiatiefvoorstel bespreken.

Dossier 15633 voorblad
Brief aan PS over stand van zaken initiatiefvoorstel Noord Holland-Impact
2022 3-a GEWIJZIGD-2def Initiatiefvoorstel CU-PvdD Noord-Holland Impact -2e gewijzigde versie met trackchanges-
BRIEFA_1 Reactie op initiatiefvoorstel aug 2022
Brief aan PS over stand van zaken Initiatiefvoorstel Noord-Holland Impact (1) 7 nov 2023
Impact NH Communicatie en de betekeniseconomie (852024)

10.b Economie: Eerste conceptversie uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie + stand van zaken moties (B-agenda cie Bestuur 24-06-2024)
Toelichting:
Op dit moment wordt gewerkt aan een nieuwe Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028. Dit eerste concept geeft de inhoudelijke hoofdlijnen weer van de Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028 en wordt nu vastgesteld om te bespreken met PS. Daarbij wordt ook de stand van zaken gedeeld van de uitvoering van de moties gerelateerd aan de nieuwe Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028.
Behandelvoorstel:
Het eerste concept van de Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028 bespreken met commissie en gedeputeerde. Gevraagd wordt om te reageren op:
1. de strategische doelen van de Uitvoeringsagenda
2. de nieuwe accenten in de Uitvoeringsagenda en
3. de stand van zaken van de moties gerelateerd aan deze agenda

Dossier 15543 voorblad
Brief aan PS over eerste concept Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028
Eerste concept uitvoeringsagenda vastgesteld door GS
Svz moties totaal tbv PS

11 Rondvraag gedeputeerde Rommel

12 SLUITING

13 C-agenda Bestuur (bestuur algemeen, Europa)

13.a Bestuur: Auditopvolgingslijst peildatum maart 2024 (C-agenda Cie Bestuur 26 juni 2024)
Auditopvolging is een instrument om de doorvoering van overgenomen aanbevelingen van de externe accountant, de Randstedelijke Rekenkamer, de provincie-archivaris en Concerncontrol systematisch te monitoren. Het dient tevens als verantwoordingsinstrument naar PS en sturingsinstrument voor PS. Per halfjaar wordt met peildatum 1 maart (gelijktijdig met de jaarrekening) en peildatum 1 september gerapporteerd aan de directie, GS en PS.

Dossier 15531 voorblad
Brief aan PS over Auditopvolging peildatum maart 2024

Auditopvolgingslijst Bestuurlijk per 1 maart 2024
GS Notitie auditopvolging maart 2024

13.b Bestuur: Ingekomen brief Stichting DRT standpunt omtrent democratisch bestuur (C-agenda cie Bestuur 24-06-2024)
Ingekomen mail Stichting DRT aan PS en GS over democratisch bestuur_Geredigeerd
Bijlage brief Stichting DRT standpunt omtrent democratisch bestuur

13.c MRA: Maandelijks MRA Raads- en Statenleden Bericht - editie 83 (C-agenda alle commissies juni)
Maandelijks MRA Raads- en Statenleden Bericht - editie 83

14 C-agenda Financiën (Financiën, P&C, subsidies, grondzaken)

15 C-agenda Economie (economie, arbeidsmarkt en onderwijs, (zee) havens, circulaire economie)

15.a Economie: Monitor Detailhandel Noord-Holland 2023-2024 (C-agenda Cie Bestuur 26 juni 2024)
De Monitor Detailhandel Noord-Holland is een jaarlijkse analyse van ontwikkelingen in de detailhandel, aangevuld met actuele data over gemeentelijke plannen. Het rapport geeft informatie over de feitelijke ontwikkelingen in de werkgelegenheid, vloeroppervlakte, leegstand, toekomstbestendigheid en energielabels van winkelgebieden. In 2023-2024 is sprake van gelijkblijvende werkgelegenheid, licht oplopende winkelleegstand, en verdere afname van winkelvloeroppervlakte en plannen voor nieuwe winkelgebieden.
Dossier 15521 voorblad
Brief aan PS over Monitor Detailhandel Noord-Holland 2023-2024
Monitor Detailhandel Noord-Holland 2023-2024

16 c-agenda ICT en Data, IPO bestuur

16.a IPO BAC Bestuur : Agenda en verslag IPO-Bestuursvergadering 11 april 2024 (C-agenda cie Bestuur 24-06-2024)
Agenda IPO-bestuursvergadering 11 april 2024
Vastgesteld verslag IPO-bestuursvergadering 11 april 2024

16.b IPO: Reactie IPO op Voorjaarsnota 2024 (C-agenda cie Bestuur 24-06-2024)
Reactie IPO op Voorjaarsnota 2024

SPREEKTIJDEN COMMISSIES 2023-2027

(op basis van memo Presidium 17 april 2023)

Fractie	Zetels	Cie 5 uur
BBB	**8**	17 min.
VVD	**8**	17min.
GroenLinks	**7**	15 min.
PvdA	**7**	15 min.
D66	**4**	13 min.
PvdD	**4**	13 min.
JA21	**3**	12 min.
PVV	**3**	12 min.
Volt	**2**	11 min.
CDA	**2**	11 min.
FvD	**2**	11 min.
SP	**2**	11 min.
50PLUS	**2**	11 min.
ChristenUnie	**1**	11 min.
GS (25%)		*60 min.*

Provincie Noord-Holland

Agenda Commissie Bestuur

Datum	24-06-2024
Tijd	10:00 - 15:45
Locatie	Statenzaal
Voorzitter	Pieter Teeuwen
Toelichting	De vergadering vindt in hybride vorm plaats en start om 10 uur. De vergadering is openbaar en online live te volgen via https://noord-holland.stateninformatie.nl. De commissievergadering is toegankelijk voor publiek. Het is mogelijk om in te spreken in de vergadering. Dat kan zowel fysiek of digitaal. Inspreken kan bij de agendapunten die ter bespreking staan geagendeerd (A- en B-agenda), of tijdens het inspreekhalfuur op andere punten die vallen onder de beleidsterreinen van de commissie Bestuur. Voor het inspreken moet u zich aanmelden bij de Statengriffie. Dat kan tot 15.00 uur op de voorafgaande werkdag (vrijdag) bij commissiebestuur@noord-holland.nl Let op: alle genoemde tijden bij de afzonderlijke agendapunten zijn richttijden. Indien er geen, of een beperkt aantal, aanmeldingen zijn voor het inspreekhalfuur zullen de agendapunten na punt 4 eerder beginnen. Mocht de agenda niet volledig behandeld kunnen worden dan is voor de uitloopvergadering donderdagavond 27 juni vanaf 20 uur beschikbaar.

1	**Opening en mededelingen**
2 10:00	**Inspreekhalfuur**
3	**Vaststelling van de agenda, het verslag van de vorige vergadering, moties- en toezeggingenlijsten en C-agenda**
3.a	**Strategische agenda Commissie Bestuur**
4	**A-agenda Financiën (Financiën, P&C, subsidies, grondzaken)**
4.a.1 10:30	**Financiën: Jaarstukken 2023 Provincie Noord-Holland (A-agenda cie Landelijk Gebied en cie Ruimte 17 juni en cie Bestuur en cie Leefomgeving 24 juni 2024)** Toelichting: In de jaarstukken leggen GS verantwoording af over het gevoerde beleid en de provinciale baten en lasten in 2023.

Voor de controlerende rol van Provinciale Staten is het van belang dat de Statencommissies elk vanuit de vakinhoudelijke invalshoek de jaarstukken bespreken. De bespreking vanuit financiële invalshoek vindt voornamelijk plaats in de commissie Bestuur en haar subcommissie de Rekeningencommissie.
De bevindingen van de Rekeningencommissie van 3 juni jl. zullen ter kennis worden gebracht aan de commissie Bestuur.

Behandelvoorstel:
Provinciale Staten adviseren over de verantwoording en de kwaliteit van de behaalde resultaten opgenomen in de jaarstukken 2023 te bespreken die betrekking hebben op de portefeuille van de commissie Bestuur.
Het verslag van deze vergadering zal als advies aan PS worden gestuurd.

4.a.2 Verslag accountant (wordt nagezonden)

De accountant heeft de controle over de jaarrekening 2023 afgerond en hierover gerapporteerd in een verslag van bevindingen. Het college heeft hierover een bestuurlijke reactie geschreven.
Het concept verslag is besproken in de rekeningencommissie van 3 junii jl. en vervolgens definitief opgeleverd door de accountant.

Dit is geen apart agendapunt maar u kunt het rapport betrekken bij de behandeling van de jaarstukken.

4.b 11:15 Financiën: Kaderbrief 2025 (A-agenda cie Landelijk Gebied en cie Ruimte 17 juni en cie Bestuur en cie Leedomgeving 24 juni 2024)

Toelichting:
De kaderbrief vormt het startpunt van de jaarlijkse begrotingscyclus. In deze brief schetst het college relevante maatschappelijke en financiële ontwikkelingen en doet voorstellen voor de kaders waaraan de begroting moet voldoen. Nadat PS de kaderbrief hebben vastgesteld werkt het college deze kaders uit in de begroting 2025 die in november door PS zal worden behandeld.

Voorstel voor behandeling:
Ter voorbereiding op de behandeling van de Kaderbrief 2023 in PS van 8 juli 2024 wordt de kaderbrief in alle Statencommissies behandeld. Aan elke commissie wordt gevraagd die onderwerpen uit de Kaderbrief te bespreken die tot de portefeuille van die commissie behoren.

Het verslag van de commissie zal als advies aan PS worden gestuurd.

4.c **Financiën: Nota reserves 2024 (A-agenda Cie Bestuur 24 juni 2024)**

12:00

Toelichting:
De huidige nota reserves dient te worden geactualiseerd. In de voorgestelde nota is een aanscherping van de spelregels voor de instelling en beheersing van reserves opgenomen. Zo is het voorstel om het aantal type reserves te verminderen en is het afwegingskader geactualiseerd.

Behandelvoorstel:
PS te adviseren over de voordracht Nota reserves.

5 **Rondvraag gedeputeerde Beemsterboer**

6 **LUNCH (omstreeks 12.30 uur schorsing)**

12:30

7 **A-agenda Recreatie (recreatie & toerisme en recreatieschappen)**

13:15

7.a **Recreatie: Financiële stukken recreatieschappen voor zienswijzen**

Toelichting:
De provincie Noord-Holland is een deelnemer van de recreatieschappen Spaarnwoude, Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Twiske- Waterland, Groengebied Amstelland en het Plassenschap Loosdrecht e.o. Conform de Wet gemeenschappelijke regelingen en de gemeenschappelijke regelingen van deze recreatieschappen worden de concept jaarrekeningen, begrotingswijzigingen en begrotingen jaarlijks aan Raden en Staten voor zienswijzen voorgelegd. Provinciale Staten van Noord-Holland behandelen de voorgelegde stukken op 8 juli 2024.

Voorgesteld wordt om bij elk van de vijf recreatieschappen een zienswijze in te dienen o.a. met betrekking tot de indexering van de deelnemersbijdrage die is opgenomen in de begrotingen voor 2025 en voor het Plassenschap een aanvullende specifieke zienswijze in te dienen.
En verder in te stemmen met de concept jaarrekeningen 2023 en concept gewijzigde begrotingen 2024.

Behandelvoorstel:
PS adviseren over de voordracht met zienswijzen op de begrotingen 2025 van de 5 recreatieschappen.

Provincie Noord-Holland

8 **B-agenda Bestuur (bestuur algemeen, Europa)**

14:00

8.a **Bestuur: Afdoening openstaande moties zgn. veegbrief (B-agenda alle commissies 17 en 24 juni 2024)**

Toelichting:
In zijn vergadering van 13 mei 2024 heeft het Presidium van PS ingestemd met het voorstel dat er een zogenaamde veegbrief komt voor gezamenlijke afdoening van moties die door de actualiteit zijn ingehaald en niet meer uitvoerbaar zijn.

Behandelvoorstel
De commissie wordt gevraagd de motie M21-2020 met de naam "vang de kinderen van Moira op", als afgedaan te beschouwen.

9 **Rondvraag Commissaris van de Koning A. van Dijk**

10 **B-agenda Economie (economie, arbeidsmarkt en onderwijs, (zee) havens, circulaire economie)**

14:15

10.a **Economie: Stand van zaken Initiatiefvoorstel Noord-Holland Impact (B-agenda Cie Bestuur 24-06-2024)**

Toelichting:
Op 6 mei 2022 ontvingen wij het initiatiefvoorstel van ChristenUnie en Partij voor de Dieren ‘Noord-Holland Impact; 16 voorstellen voor het stimuleren van een economie die van waarde is voor de samenleving”. Het initiatiefvoorstel doet voorstellen voor nieuw economisch beleid onder de noemer van de ‘betekeniseconomie’. Op 7 november 2023 besprak de commissie een eerste voortgangsbrief over dit initiatiefvoorstel. De voorliggende brief aan PS geeft aan wat de actuele stand van zaken is met betrekking tot de uitvoering van dit initiatiefvoorstel en legt voor een aantal punten daaruit, een relatie met te bespreken concept nieuwe Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028.

Behandelvoorstel:
Met commissieleden en gedeputeerde de actuele stand van zaken over de uitvoering van het initiatiefvoorstel bespreken.

10.b **Circulaire Economie: Eerste conceptversie uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie + stand van zaken moties (B-agenda cie Bestuur 24-06-2024)**

Toelichting:
Op dit moment wordt gewerkt aan een nieuwe Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028. Dit eerste concept geeft de inhoudelijke hoofdlijnen weer van de Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028 en wordt nu vastgesteld om te bespreken met PS. Daarbij wordt ook de stand van zaken gedeeld van de uitvoering van de moties gerelateerd aan de nieuwe Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028.

Behandelvoorstel:
Het eerste concept van de Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028 bespreken met commissie en gedeputeerde. Gevraagd wordt om te reageren op:
1. de strategische doelen van de Uitvoeringsagenda
2. de nieuwe accenten in de Uitvoeringsagenda en
3. de stand van zaken van de moties gerelateerd aan deze agenda

11 **Rondvraag gedeputeerde Rommel**

12 **SLUITING**

13 **C-agenda Bestuur (bestuur algemeen, Europa)**

13.a **Bestuur: Auditopvolgingslijst peildatum maart 2024 (C-agenda Cie Bestuur 26 juni 2024)**

Auditopvolging is een instrument om de doorvoering van overgenomen aanbevelingen van de externe accountant, de Randstedelijke Rekenkamer, de provincie-archivaris en Concerncontrol systematisch te monitoren. Het dient tevens als verantwoordingsinstrument naar PS en sturingsinstrument voor PS. Per halfjaar wordt met peildatum 1 maart (gelijktijdig met de jaarrekening) en peildatum 1 september gerapporteerd aan de directie, GS en PS.

13.b **Bestuur: Ingekomen brief Stichting DRT standpunt omtrent democratisch bestuur (C-agenda cie Bestuur 24-06-2024)**

14 **C-agenda Financiën (Financiën, P&C, subsidies, grondzaken)**

15 **C-agenda Economie (economie, arbeidsmarkt en onderwijs, (zee) havens, circulaire economie)**

15.a **Economie: Monitor Detailhandel Noord-Holland 2023-2024 (C-agenda Cie Bestuur 26 juni 2024)**

De Monitor Detailhandel Noord-Holland is een jaarlijkse analyse van ontwikkelingen in de detailhandel, aangevuld met actuele data over gemeentelijke plannen. Het rapport geeft informatie over de feitelijke ontwikkelingen in de werkgelegenheid, vloeroppervlakte, leegstand, toekomstbestendigheid en energielabels van winkelgebieden. In 2023-2024 is sprake van gelijkblijvende werkgelegenheid, licht oplopende winkelleegstand, en verdere afname van winkelvloeroppervlakte en plannen voor nieuwe winkelgebieden.

16 **c-agenda ICT en Data, IPO bestuur**

16.a **IPO BAC Bestuur : Agenda en verslag IPO-Bestuursvergadering 11 april 2024 (C-agenda cie Bestuur 24-06-2024)**

16.b **IPO: Reactie IPO op Voorjaarsnota 2024 (C-agenda cie Bestuur 24-06-2024)**

Nazending schriftelijke beantwoording vragen aan gedeputeerde Rommel tijdens vergadering van 24 juni 2024 van commissie Bestuur

Graag uw aandacht voor het volgende: over technische vragen is de afspraak dat deze tot dinsdag 12 uur voorafgaand aan de vergadering kunnen worden gesteld via de griffie. Deze vragen worden donderdag voorafgaand aan de commissie beantwoord. Technische vragen zijn vragen van feitelijke aard ter voorbereiding van een onderwerp dat is geagendeerd voor een commissievergadering. Door de technische vragen voorafgaand te stellen kan de discussie in de commissie zich toespitsen op de bestuurlijk-politieke aspecten.

4.a.1 Financiën: Jaarstukken 2023 Provincie Noord-Holland

PVV	TV 33. Kosten GO NH!, kan er een overzicht van de kosten worden gegeven met uitsplitsing mogelijk?	Voor GO!-NH is er in 2023 in totaal voor € 206.000 aan kosten gemaakt. Het valt uiteen in verschillende onderdelen. Dit zijn verschillende deelprogramma's van GO!-NH voor ondernemers voor verschillende fasen van de bedrijfsopbouw. Het gaat om de volgende: Voorbereiding GO!-NH 19.000 Inschrijving en selectie 35.000 Accelerator 55.000 On Stage (Demo Day) 14.000 Growth 30.000 Scale 48.000 Evaluatie 5.000	Rommel
PVV	TV 34 Inzicht mogelijke in prestaties en succes bedrijven die lening hebben ontvangen, zonder bedrijfsgevoelige informatie vrij te geven?	Leningen van het Innovatiefonds NH betreffen zogenaamde 'vroege fase financiering.' Het gaat om investeringen in jonge innovatieve bedrijven (veelal start ups) voor de 'proof of concept' fase. Deze fase is erop gericht de haalbaarheid van een idee en concept te toetsen voordat dit in de vorm van een product of technologie op de markt geïntroduceerd kan worden, bijvoorbeeld door een prototype te ontwikkelen. Omdat deze producten en technologieën nog niet op de markt zijn gebracht, kennen deze investeringen een hoog risico en stappen private krediet- en kapitaalverstrekkers minder snel in. Prestaties en succes dienen in dat perspectief geplaatst te worden. Succesfactor in algemene zin is dat deze bedrijven c.q. innovaties deze 'proof of concept' kunnen realiseren en daardoor ook andere investeerders instappen. Zo is met een leningentotaal van € 17 miljoen van de vier fondspartners waaronder 50% provincie Noord-Holland al € 82 miljoen privaat geld in deze bedrijven en daarmee de Noord-Hollandse innovatieve economie terecht gekomen. Daarbij gaat het veelal om 'missiegedreven' innovatie. Dit betekent dat dit niet alleen een bijdrage levert aan economische ontwikkeling, maar door innovaties ook aan maatschappelijke uitdagingen op het gebied van bijvoorbeeld de gezondheidszorg, voedsel en de ontwikkeling van sleuteltechnologieën. Binnen het portfolio van INH zijn de meeste innovaties te vinden voor de gezondheidszorg, digitalisering en high tech. Een voorbeeld is het bedrijf Ellogon.ai dat met AI kankerweefsel analyseert en daarbij effectiever immunotherapie op de juiste patiënten af kan stemmen.	Rommel

		Ellogon.ai heeft in een latere fase ook een investering van ROM InWest ontvangen. Er kunnen meer mensen geholpen worden met immuno therapie en tegelijkertijd wordt € 500 miljoen per jaar bespaard op de kosten van gezondheidszorg. Het bedrijf is ook winnaar van de Nationale zorg innovatieprijs 2024. Voor meer informatie verwijzen wij naar Ellogon: Innovatieve immunotherapie voor effectievere kankerzorg - ROM InWest. Voor een overzicht van alle investeringen van INH verwijzen wij naar: Innovatiefonds Noord-Holland - Portfolio (innovatiefondsnoordholland.nl)	
PVV	TV 35 uitsplitsing kosten per maatregel mogelijk?	Hierbij de verdere uitsplitsing: Voor de lezingen (3 in totaal vorig jaar voor de hele organisatie + opname op het Plein): €6290,56 Voor de Diversiteitsdagen (incl. workshop Nederlandse gebarentaal, rolstoelronde door het pand, diverse activiteiten): €2928,67 Stadswandeling over Slavernijverleden voor medewerkers tijdens de lunchwandeling: €300,- Dit maakt in totaal: €9519,23.	CdK
VVD	Advies van de rekeningencommissie is dat het aantal regelingen moet worden teruggebracht, omdat dit onevenredig veel tijd en werk met zich mee brengt. Welke regeling komen hiervoor in aanmerking en hoe gaan GS hier ook richting PS mee om?	Hoewel de wens van de accountant gedeeld wordt om het aantal regelingen/uitkeringen die onder SiSa vallen terug te dringen, gaat de provincie daar zelf niet over. Dit is beleid vanuit Den Haag. Waar voorheen de verantwoording bijna exclusief via de jaarrekening verliep is daar sinds een aantal jaren (op aangeven van Algemene Rekenkamer) een kentering in gekomen en hamert m.n. het Ministerie van Financiën op dit soort verantwoordingen. In IPO-verband hebben we onze zorgen hierover al geuit en zullen we dat blijven doen.	CdK/Rommel
Volt	Onduidelijk hoeveel in 2023 begroot was voor inwonersparticipatie en of sprake was van onderbesteding?	Participatie wordt vooral betaald uit project- en programmabudgetten. Daarnaast is er vanuit het coalitieakkoord een budget bij de afdeling Communicatie voor communicatie en inwonersparticipatie. Op het vlak van communicatie is in het verkiezingsjaar 2023 inderdaad sprake geweest van een onderbesteding, in afwachting van een nieuw college. Verwachting is dat dit budget in 2024 wel volledig wordt besteed, op het gebied van participatie onder meer door de voorbereiding van de participatie voor het ruimtelijk voorstel.	CdK
Volt	Onduidelijk hoeveel in 2023 begroot was voor opvangplekken en of sprake was van onderbesteding?	Het COA is financieel verantwoordelijk voor realisatie van opvangplekken. In 2023 zijn er geen middelen van GS naar het asieldossier gegaan. Wel heeft de provincie in 2023 Rijksmiddelen à € 366.000 ontvangen voor de organisatie van de Provinciale Regietafel Asiel (rijkstaken cvdK), waarin bestuurlijke afstemming plaatsvindt over asielopvang. Deze middelen zijn in 2023 besteed aan interne capaciteit en de vergoeding van het werk van de vijf externe regio-coördinatoren. Met het in 2023 niet tot besteding gekomen bedrag (€ 91.000) is het budget voor Asiel voor boekjaar 2024 opgehoogd.	CdK

4.b Financiën: Kaderbrief 2025

D66	Versterken bestuurskracht. Journalistiek is daarbij belangrijk. Amendement in voorbereiding om journalistiek te kunnen ondersteunen in hun werk rond politiek en bestuur. Zie voorbeeld Utrecht. Graag reflectie hierop.	Al eerder, op 29 mei 2017, diende de SP een motie in om GS kennis te laten nemen van het onderzoek naar het opzetten van een stimuleringsfonds voor lokale en regionale journalistiek en daarover contact op te nemen met o.a. de burgemeester van Haarlem. Het zou de aanzet kunnen zijn voor de vorming van een eventueel stimuleringsfonds voor Noord-Holland. Na reactie van de toenmalige portefeuillehouder communicatie is de motie ingetrokken, waarbij de zorg over het voortbestaan van een pluriform lokaal en regionaal medialandschap en de effecten daarvan op het functioneren van de lokale en regionale democratie, werd erkend. Ook werd erkend dat de oorzaken hiervan complex zijn. Van een teruglopende advertentiemarkt tot anders mediagebruik en veranderend medialandschap. En tot slot de principiële vraag of je daar als overheid iets aan kunt of iets aan moet willen doen (onafhankelijkheid journalistiek). Vervolgens is op 5 oktober 2018 een rondetafelgesprek georganiseerd. Dit gesprek was met de portefeuillehouder, deskundigen, burgemeesters van Hilversum, Haarlem en afgevaardigden vanuit de media, zoals de voorzitter van de NVJ en de toenmalige hoofdredacteur van Noord-Hollands dagblad. Ook een fonds kwam toen ter sprake. Het zou wellicht iets helpen maar het zou, zo was de conclusie, het structurele probleem niet oplossen. De toen aantredende nieuwe coalitie heeft dan ook geen mediafonds ingesteld. Inmiddels hebben de provincie Utrecht, maar ook de provincie Zuid-Holland, een dergelijks fonds. Of dit de oplossing is blijft de vraag. Zoals eerder geconstateerd, het medialandschap én het mediagebruik van onze inwoners is veranderd. Zuid-Holland en Utrecht hebben ervaring opgedaan met een fonds en wellicht bieden hun ervaringen inzicht in welk effect wordt bereikt. De provincies hebben beiden voor een ander model gekozen. Zuid-Holland heeft gekozen voor subsidie (jaarlijks €332.000) met onafhankelijke selectiecommissie en beroepsmogelijkheid. Utrecht heeft gekozen voor een onafhankelijke stichting met een jaarlijks budget van €300.000.	CdK
Volt	Motie meer Europese subsidies CE. Lijkt te kunnen en is 1 fte extra nodig. Vraag aan GS waar we ruimte kunnen vinden voor die fte?	In 2024 is er in totaal € 1.430.000 beschikbaar voor de uitvoering van de acties zoals benoemd in de Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025. In de Actieagenda Circulaire Economie is per spoor uitgewerkt welke acties worden uitgevoerd. Voor het spoor ‘innovatie en ondernemerschap’ is € 540.000 beschikbaar, voor het spoor ‘grondstoffen’ € 690.000 beschikbaar en voor ‘proces’ (monitoring, communicatie, bijeenkomsten) is € 200.000 beschikbaar. In de Tussenevaluatie van de Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025 is uitgebreid toegelicht welke activiteiten er in de periode 2021-2023 zijn uitgevoerd en welke activiteiten in 2024 worden uitgevoerd. De Tussenevaluatie hebben wij met onze brief van 24 januari 2024, kenmerk 2151029/2151038, aan u verzonden.	Rommel

		In de nieuwe uitvoeringsagenda Duurzame en Circulaire Economie 2025 – 2028 worden inzet c.q. activiteiten voor circulaire economie voor de komende jaren bepaald. Een deel van de bestaande activiteiten zal doorgezet worden, maar er is ook ruimte om activiteiten aan te passen. Daarbij worden de aandachtspunten en suggesties meegenomen die bij de bespreking van het eerste concept in de commissie Bestuur van 24 juni j.l. naar voren zijn gebracht. In de verdere uitwerking naar het eindconcept zullen GS dan ook de mogelijk extra inzet op het werven van EU-subsidies voor circulaire economie, waartoe ook de eerder ingediende motie oproept, meenemen in de afwegingen. Het eindconcept van de nieuwe uitvoeringsagenda wordt naar verwachting begin 2025 ter bespreking aan de commissie Bestuur voorgelegd.	
Volt	*Gesteld in cie Leefomgeving:* In de Kaderbrief 2025 vonden wij het onderwerp Communicatie nauwelijks terug. Mijn vraag aan GS is of er alsnog meer begroot kan worden, ook in het kader van het herstellen van het vertrouwen in de politiek. En tegelijkertijd ook met het oog op het vergroten van de toegankelijkheid van de provinciale informatie/communicatie, is onze vraag: kan daarin ook opgenomen worden dat een selectie van de provinciale communicatie op de website toegankelijk wordt gemaakt voor iedereen, dus ook voor Doven en Slechthorenden middels een vertaling in Nederlandse Gebarentaal en (met nadruk) goede ondertiteling in video's. Deze vertaling in de vorm van video-opnamen van een tolk Nederlandse Gebarentaal kunnen in onze eigen provinciale studio opgenomen worden, en vormen dus, behalve het salaris van de tolken, in dat opzicht geen extra onkostenpost.	Alle video's van de provincie worden ondertiteld, en zijn daarmee toegankelijk voor doven en slechthorenden. Dit wordt zo ook voorgeschreven vanuit de wet voor digitale toegankelijkheid. Dit is beter toegankelijk dan een doventolk bij video's. Een doventolk kan wel meerwaarde hebben bij live uitzendingen, waarbij live ondertiteling lastig is. Daar zijn inderdaad wel extra kosten aan verbonden.	CdK
D66	Leasemaatschappijen zijn we 'lovend' over. Maar betekent wel forse korting op Provinciefonds. Wat is nu precies het voordeel (financieel) van het naar de	De vestiging van leasemaatschappijen in onze provincie beïnvloedt onze belastingcapaciteit (het aantal auto's dat geregistreerd zijn binnen de provincie) positief. Meer geregistreerde auto's in Noord-Holland betekent een grotere belastingcapaciteit. Die belastingcapaciteit beïnvloed onze inkomsten op 2 manieren.	D66

	provincie halen van grote leasemaatschappijen?	1. De inkomsten uit de opcenten MRB wordt positief beïnvloed door een hogere belastingcapaciteit. Hoeveel extra inkomsten een extra auto die in Noord-Holland ingeschreven is oplevert hangt af van het type auto (gewicht brandstof) en het door PS bepaalde opcenten tarief. Het in de kaderbrief voorgestelde tarief voor 2024 bedraagt 77,4 opcenten. 2. De uitkering uit het provinciefonds wordt negatief beïnvloed door een hogere belastingcapaciteit. In het huidige verdeelmodel wordt een vast tarief van 65,9 opcenten gehanteerd voor de korting op basis van de belastingcapaciteit. Zolang het tarief dat Noord-Holland heft boven het tarief in het verdeelmodel van het provinciefonds ligt levert de groei van de belastingcapaciteit (waar de vestiging van lease maatschappijen aan bijdraagt) netto dus extra inkomsten op omdat de inkomsten MBR met meer stijgen dan de korting in het provinciefonds. Het is op dit moment niet exact in cijfers uit te drukken wat het feit, dat veel lease maatschappijen in NH zijn gevestigd omdat we het laagste tarief hanteren, ons netto extra oplevert omdat de opgaven van de belastingdienst van de omvang van het wagenpark geen onderscheid maakt tussen auto's die wel/niet in het bezit van leasemaatschappijen zijn. Wanneer gekeken wordt naar de regels B.2 en C.1 lijkt hieruit de conclusie te volgen dat het effect van de verhuizing van het wagenpark negatief is (dus per saldo meer aftrek in het provinciefonds dan extra opbrengsten opcenten). Echter, op regel B.2 zit een extra korting die nog volgt uit de verwerking van de Begroting 2024. Uitgangspunt is dat de opbrengst van de opcenten jaarlijks met 2% stijgt. Deze 2% stijging opcenten is destijds wel al ingeboekt maar, de aftrek in het provinciefonds is toen niet meegenomen. Dat is nu bij de Kaderbrief 2025 alsnog gedaan. Dit zorgt er nu voor alsof het lijkt dat de verhuizing van Leaseplan per saldo zorgt voor een hogere aftrek in het provinciefonds dan een hogere opbrengst aan opcenten.	

Regel	Financieel kader	2025	2026	2027	2028
A	**Saldo begroting 2024**	**0,3**	**0,4**	**1,7**	**14,3**
B.1	Provinciefonds verwerking septembercirculaire 2023	-2,9	-1,3	-5,2	-8,5
B.2	Bijstelling provinciefonds i.v.m. verhuizing Leaseplan en autonome groei wagenpark	11,6	14,7	17,8	21,0
B.3	Voorjaarsnota 2024: extra accres provinciefonds	0,5	-4,0	-4,1	-4,2
C.1	Opcenten motorrijtuigenbelasting (effect Leaseplan en 2% autonome groei)	-6,6	-6,7	-6,8	-7,0
C.2	Voorjaarsnota 2024: Extra opbrengst opcenten als gevolg van einde (gedeeltelijke) vrijstelling voor MRB elektrische auto's en PHEV's	-6,7	-32,5	-32,5	-32,5
D	Indexeringen: ophogen stelpost prijsstijgingen	3,0	3,2	3,7	4,2
E	Dividendopbrengsten	-0,4	-0,4	-0,2	-0,2
F	Leges	-0,4	-0,4	-0,5	-0,6
G.	Renteresultaat	0,8	0,0	0,0	0,0
H	Areaaluitbreiding	-0,5	-1,2	-0,4	-0,2
I.	Doorwerking besluiten Eerste begrotingswijziging 2024	0,6	0,6	0,6	0,5
	Subtotaal technische bijstellingen	*-1,0*	*-28,0*	*-27,6*	*-27,5*
	Saldo meerjarenraming na technische bijstellingen	**-0,7**	**-27,6**	**-25,9**	**-13,2**

4.c. Zienswijze financiële stukken recreatieschappen

D66	Waar komt percentage 3,7% vandaan en wat zou het extra kosten als we het voorgestelde percentage (6,2%) zouden hanteren? Houdt provincie zich aan gemaakte afspraken?	Het percentage van 3,7% is gebaseerd op wat wij beschikbaar hebben aan budget voor recreatieschappen en komt voort uit de meerjarenbegrotingen van de recreatieschappen (3,9% voor SPW, GGA, TW; 3,6% voor RAUM; LSD hanteert in de begroting 2025 voor CPI 2,5% en voor Prijs overheidsconsumptie, beloning werknemers 5,4%). Nadien zijn deze percentages in de kaderbrieven en nu de begrotingen van de recreatieschappen omhoog bijgesteld. Er wordt totaal € 8.150.407 gevraagd aan provinciale bijdrage in de 5 recreatieschappen voor 2025 en op de provinciale (meerjaren)begroting hebben we voor 2025 een bedrag van € 7.896.000 beschikbaar. Voor een indexatie van 6,2% komen wij dan in 2025 € 254.407,- tekort. Er zijn verschillende manieren waarop geïndexeerd kan worden. De schappen en de provincie hebben daarvoor eigen regels. De provincie hanteert het uitgangspunt zo recent mogelijke cijfers te gebruiken en maakt een schatting op basis van cijfers van de ECB. De schappen pakken een gemiddeld percentage over het eerste halfjaar van het jaar voorafgaand aan het opstellen van de begroting van de CBS-index. Deze werkwijze is halverwege 2023 afgesproken in de besturen van de (door RNH beheerde) schappen en toen ook doorgevoerd in de begrotingen 2024. De provincie heeft daarmee, in een tijd die gekenmerkt werd door een periode van hoge inflatie, de schappen in staat gesteld hun taken in 2024 met voldoende middelen uit te voeren. Vóór die tijd werden voor verschillende schappen verschillende wijzen van indexatieberekening gehanteerd.	Rommel

		Voor de begrotingen van de schappen voor 2025 worden de 1ste 6 maanden van 2023 als uitgangspunt genomen voor indexatie. De indexatie van de provincie en de schappen verschilt doordat de inflatie in januari en februari 2023 nog rond de 8% zat. Sindsdien zijn deze percentages gezakt naar 3% á 4%. De hoge inflatie begin 2023 vormt in zekere zin een aberratie op de ontwikkeling van de inflatie over de rest van 2023 en begin 2024. Gegeven de normalisatie van de inflatieontwikkeling de afgelopen maanden, wordt het legitiem geacht bij de zienswijze op de begrotingen voor 2025 voor te stellen een indexatiepercentage te hanteren dat meer bij deze ontwikkeling aansluit in plaats van het percentage dat uit de halverwege 2023 afgesproken methode volgt. Dit tezamen met het provinciale uitgangspunt zo recent mogelijke cijfers te hanteren bij de berekening van de indexatie is de reden om in de zienswijze voor te stellen een indexatiepercentage van maximaal 3,7% aan te houden. Ten aanzien van het proces het volgende. De dagelijks besturen (DB's) van de schappen sturen de conceptbegrotingen op naar de raden en staten van deelnemers voor een zienswijze. De raden en staten formuleren onafhankelijk van elkaar een zienswijze. Vervolgens wordt deze naar de DB's gestuurd die een reactie op de zienswijzen formuleert. In de Algemeen Besturen (AB's) volgt daarna voor welke zienswijze een meerderheid is en voor welke niet. De zienswijze met een meerderheid worden overgenomen in de begroting en de rest wordt terzijde gelegd. Daarna stellen de AB's de begrotingen en daarbij de deelnemersbijdragen vast. Concreet: indien de AB's zouden besluiten in de begrotingen het hogere indexatiepercentage te hanteren, dan heeft de provincie zich hiernaar te voegen.	
PvdD	Wat is onze inbreng in de schappen geweest ten aanzien van de indexatie?	Zie ook antwoord hierboven. Aanvullend: de provincie verzoekt de recreatieschappen steeds binnen het beschikbaar budget te handelen, bijvoorbeeld de zienswijze van uw Staten van vorig jaar (10 juli 2023). Het is de taak van de beheerder van het recreatieschap om een realistische begroting op te stellen die past binnen de middelen van het schap. De provincie geeft in de regel geen zienswijzen op de kadernota's van de recreatieschappen zelf. Dit is geen verplichting op basis van de Gemeenschappelijke Regelingen van recreatieschappen.	
PvdD	Toenemende kosten vanwege klimaatverandering. Gevolgen voor inrichting recreatiegebieden. Wordt nagedacht over de inrichting in relatie hiertoe en bijvoorbeeld in samenhang PPLG?	Bij de recreatieschappen zijn vooral nieuwe projecten, die heel veel extra kosten met zich meebrengen, een probleem. Wij geven voorrang aan beheer en onderhoud . Recreatie wordt daarnaast meegenomen in PPLG als koppelkans. We zien recreatie als kans om PPLG-doelen te bereiken, waaronder klimaatadaptatie.	

PvdD	Wanneer termijn indienen zienswijze	De deelnemers aan de recreatieschappen hebben eind maart, begin april 2024 de jaarrekening 2023, begrotingswijziging 2024 en de ontwerpbegrotingen 2024 ontvangen. In de eerstkomende AB's worden de ingebrachte zienswijzen behandeld en daarna worden de jaarrekeningen vóór 15 juli 2024 ter goedkeuring toegezonden aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Voor de concept begroting 2025 ligt de deadline op 15 september. • Groengebied Amstelland: Het algemeen bestuur neemt op 3 juli a.s. het besluit voor de financiële stukken. • Twiske-Waterland: Het algemeen bestuur neemt op 4 juli a.s. het besluit voor de financiële stukken. • Spaarnwoude: Het algemeen bestuur neemt op 11 juli a.s. het besluit voor de financiële stukken. • Plassenschap: Het bestuur neemt op 11 juli a.s. het besluit voor de financiële stukken. • RAUM: Het algemeen bestuur neemt op 12 juli a.s. het besluit voor de financiële stukken. Conform de gemeenschappelijke regelingen worden de deelnemers voor een periode van 8 tot 12 weken voorafgaand aan de (algemeen) bestuursvergaderingen in de gelegenheid gesteld hun zienswijze op de Jaarrekening 2023, begrotingswijziging 2024 en op de concept Begroting 2025 kenbaar te maken.	

10.b Economie: Eerste conceptversie uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie + stand van zaken moties

PvdD	Impuls biobased zou mooie toevoeging zijn aan UA. Hoe gaan we daarmee om?	In de uitvoeringsagenda is aandacht voor biobased teelt. Eén van de acties die benoemd is in de conceptversie van de uitvoeringsagenda is een provinciale aanpak biobased bouwen, aansluitend op de Nationale Aanpak Biobased Bouwen van het Rijk, waarin aandacht is voor biobased teelt. In 2023 heeft het Rijk de Nationale Aanpak Biobased Bouwen gelanceerd en hiervoor 200 miljoen euro beschikbaar gesteld. De nationale aanpak wordt uitgevoerd door Building Balance. Samen met Building Balance zijn we bezig met opstellen van een plan van aanpak om biobased bouwen in Noord-Holland op te schalen. Deze aanpak richt zich zowel op de kansen van biobased als stimuleren van de vraag naar biobased bouwmaterialen. Hierbij hebben we ook aandacht voor waterkwaliteit. Vanuit het Rijk wordt cofinanciering beschikbaar gesteld voor de uitvoering van deze aanpak. Provinciale Staten zullen worden geïnformeerd over deze provinciale ketenaanpak.	Rommel

Verslag concept
Commissie Bestuur

Datum commissievergadering	:	24 juni 2024
Commissievoorzitter	:	Dhr. P.G. Teeuwen
Commissie-adviseur	:	Mw. J. Faber
Telefoonnummer/e-mail	:	023-514 46 28 / faberj@noord-holland.nl

Aanwezig:

Commissievoorzitter	:	Dhr. P.G. Teeuwen	
Commissie-adviseur	:	Mw. J. Faber	
Leden van de commissie	:	BBB	dhr. V. Valk, dhr. M. Becker
		VVD	dhr. G. de Vries, mw. M. Poot
		GL	Statenleden A. Gielen, P. Korzelius
		D66	dhr. W. Van der Heijden
		PvdA	mw. M. ten Ham, dhr. J. Stam, mw. F. Oulad Hadj
		JA21	mw. K. Uiterwijk, dhr. D. Van den Berg
		CDA	mw. R. Engels, dhr D. Heijnen
		FvD	dhr. R. Dekker
		PvdD	Dhr. J. Hollebeek, mw. A. Egbers, mw. H.Vonck
		PVV	mw. N. Moinat, mw. N. Moinat
		SP	dhr. J. Kes, mw. R. Alberts, mw. Bouhlel-Lascaris, dhr. M. Dijksen
		Christen Unie	dhr. M. Klein
		50PLUS	dhr. V. de Jong, mw. Van der Helm-Chandansigh
		Volt	Statenlid M. De Weerdt, mw. B. Van den Bogaerde
College:	:	Gedeputeerde E. Rommel (VVD)	
Notulist	:	dhr. D. Blok (Notuleerservice Nederland)	

Agenda

1 Opening en mededelingen

2 Inspreekhalfuur

3 Vaststelling van de agenda, het verslag van de vorige vergadering, lange termijn agenda, moties- en toezeggingenlijsten en C-agenda

4 A-agenda Financiën (Financiën, P&C, subsidies, grondzaken)

4.a.1 Financiën: Jaarstukken 2023 Provincie Noord-Holland (A-agenda cie Landelijk Gebied en cie Ruimte 17 juni en cie Bestuur en cie Leefomgeving 24 juni 2024)

4.a.2 Verslag accountant (wordt nagezonden)

4.b Financiën: Kaderbrief 2025 (A-agenda cie Landelijk Gebied en cie Ruimte 17 juni en cie Bestuur en cie Leedomgeving 24 juni 2024)

4.c Financiën: Nota reserves 2024 (A-agenda Cie Bestuur 24 juni 2024)

7 A-agenda

7.a Recreatie: Financiële stukken recreatieschappen voor zienswijzen

8 B-agenda Bestuur (bestuur algemeen, Europa)

8.a Bestuur: Afdoening openstaande moties zgn. veegbrief (B-agenda alle commissies 17 en 24 juni 2024)

9 Rondvraag Commissaris van de Koning A. van Dijk

10 B-agenda Economie (economie, arbeidsmarkt en onderwijs, (zee) havens, circulaire economie)

10.a Economie: Stand van zaken Initiatiefvoorstel Noord-Holland Impact (B-agenda Cie Bestuur

24-06-2024)

10.b Circulaire Economie: Eerste conceptversie uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie + stand van zaken moties (B-agenda cie Bestuur 24-06- 2024)

11 Rondvraag gedeputeerde Rommel

12 Sluiting

1 Opening en mededelingen

De **voorzitter** opent de commissievergadering om 10.00 uur en heet alle aanwezigen van harte welkom. Dit is de laatste commissievergadering Bestuur voor het zomerreces. Het quorum is behaald.

De **voorzitter** heeft de volgende mededelingen:

- Er is een afmelding ontvangen van de commissaris van de Koning. Gedeputeerde Rommel zal hem vandaag vervangen;
- Er heeft zich één inspreker gemeld, namelijk bij agendapunt 4b: kaderbrief 2025. De heer Lansen zal inspreken namens het Centrumoverleg Noord-Holland;
- Er zijn geen rondvragen aangemeld voor de vergadering.

2 Inspreekhalfuur

Er hebben zich geen insprekers gemeld.

3 Vaststelling van de agenda, het verslag van de vorige vergadering, lange termijn agenda,

moties- en toezeggingenlijsten en C-agenda
De commissie gaat akkoord met:
- De voorgestelde agenda;
- De lijst met openstaande moties commissie Bestuur;
- De openstaande toezeggingen en voorstellen tot afronding commissie Bestuur;
- Het conceptverslag commissie Bestuur 30 mei 2024;
- De Strategische Agenda commissie Bestuur.

Statenlid **De Weerdt** (Volt) ziet op de lijst van toezeggingen een aantal oude toezeggingen staan. Het lijkt hem een goed idee om deze lijst op te schonen.

Mevrouw **Oulad-Hadj** (PvdA) heeft een tekstuele opmerking over het verslag van 30 mei jl. In de presentielijst stond achter haar naam en achter de naam van mevrouw Van der Helm niet de juiste partij. Dit wordt aangepast.

3.a Strategische agenda Commissie Bestuur
De heer **Van der Heijden** (D66) merkt op dat de behandeling van de Datastrategie in Q4 al even onder voorbehoud staat. Hij vroeg zich af of de commissie hier in Q4 over kan besluiten.

De **voorzitter** antwoordt dat de Datastrategie in Q4 inderdaad ter besluitvorming voor zal liggen in Q4. De commissie zal spoedig een definitieve datum zien in de strategische agenda.

4 A-agenda Financiën (Financiën, P&C, subsidies, grondzaken)
4.a.1 Financiën: Jaarstukken 2023 Provincie Noord-Holland (A-agenda cie Landelijk Gebied en cie Ruimte 17 juni en cie Bestuur en cie Leefomgeving 24 juni 2024)
De commissie wordt gevraagd Provinciale Staten te adviseren over de verantwoording en de kwaliteit van de behaalde resultaten opgenomen in de jaarstukken 2023, en met elkaar de punten te bespreken die betrekking hebben op de portefeuille van de commissie Bestuur, voornamelijk vanuit de financiële invalshoek.

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21), vicevoorzitter van de Rekeningencommissie, laat weten dat er een goed overleg is geweest tussen de accountant en de Rekeningencommissie. De accountant heeft aangegeven dat het proces om tot de jaarstukken te komen dit keer moeizamer is verlopen dan andere jaren. Aan de stukken die zijn opgeleverd, moesten de nodige wijzigingen worden aangebracht. Wederom is er aandacht gevraagd voor de Europese aanbestedingsregels, de SPEND-analyse en de juiste aanlevering van de SiSa. Provincie Noord-Holland heeft om en nabij 90% van de begroting gehaald, wat iets lager is dan andere jaren.

Eerste termijn commissie

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) heeft een aantal opmerkingen ten aanzien van de jaarstukken:
- Er zijn zorgen over het proces en de late aanlevering van stukken;
- Er zijn zorgen over de onderbesteding, die elk jaar terugkomt. Er wordt € 25 miljoen meer uit de reserves gehaald dan er binnenkomt. De reserves nemen elk jaar af.
- De 25%-norm houdt in dat de provincie € 111 miljoen moet hebben. Dit is op dit moment € 119 miljoen. JA21 pleit ervoor de 25%-norm te blijven hanteren.

Mevrouw **Haas** (PvdD) leest in de jaarstukken dat er geïnvesteerd wordt in de inclusieve organisaties. Inclusiviteit heeft meerdere aspecten en gaat niet alleen over wie mee mag doen, maar ook over hoe de provincie iedereen mee laat doen. Dit geldt ook voor de Staten: de Staten dienen een voorbeeld te zijn van een inclusieve cultuur in de maatschappij. Verder is in 2023 een rapport voor wildopvangcentra in Noord-Holland opgeleverd door het Kennisinstituut Wageningen. De wildopvangcentra kampen nog steeds met uitdagingen.

De heer **Klein** (ChristenUnie) heeft de indruk dat de Staten een inclusieve organisatie is. Denkt de PvdD dat er concrete aanleidingen zijn om daar verbetering in aan te brengen?

Mevrouw **Haas** (PvdD) bevestigt dat. Er zijn in de afgelopen tijd diverse incidenten geweest, binnen en buiten de Staten, die de PvdD ertoe heeft bewogen om op te roepen tot meer inclusiviteit.

De heer **Klein** (ChristenUnie) herkent de zorgen niet, maar zou deze wel verder willen uitdiepen. Hij zou het zeer vervelend vinden als de Staten tekortschieten waar het gaat om inclusiviteit.

Mevrouw **Haas** (PvdD) benadrukt dat de formats voor wildopvangcentra doelmatig moeten zijn. Er dient opvolging te komen in de vorm van financiële steun aan de wildopvangcentra om de gewenste kwaliteitsslag te maken. De PvdD wijst er daarnaast op dat het huidige beleid ten aanzien van de duurzame toekomst voor het landelijk gebied. De PvdD verneemt graag van GS op welke wijze de organisatie hierop is voorbereid en toegerust.

De heer **Mülder** (D66) heeft zorgen over de wijze waarop de jaarstukken worden gepresenteerd. Deze zijn in zekere mate namelijk onoverzichtelijk. Daarnaast heeft D66 zorgen over de onderbesteding, die is verdubbeld. Hij verneemt dan ook graag van GS wat de plannen zijn omtrent de onderbesteding.

Statenlid **De Weerdt** (Volt) vraagt aan D66 om de zorgen over de onderbesteding toe te lichten aan de hand van een voorbeeld.

De heer **Mülder** (D66) antwoordt dat op elk programma onderbesteding zit. Zo zat er op het woonprogramma € 200.000 onderbesteding. Daarnaast werkt de provincie met leasemaatschappijen, maar uit de technische vragen bleek dat de provincie wordt gekort op het Provinciefonds op het moment dat er met een leasemaatschappij wordt samengewerkt. Het is de vraag hoe reëel de baten zijn van samenwerking met deze leasemaatschappijen.

De heer **Valk** (BBB) legt uit dat normaliter per saldo de wegenbelasting meer oplevert dan het Provinciefonds uitkeert.

De heer **Mülder** (D66) graag preciezer in kaart willen brengen wat het Provinciefonds oplevert in verhouding met de opcenten.

De heer **Klein** (ChristenUnie) heeft begrepen dat, als gaat om de leasemaatschappijen, het netto-effect negatief is en dat er gestuurd moet worden op minder auto's in de zaal.

Mevrouw **Bezaan** (PVV) heeft nog enkele vragen/opmerkingen ter verduidelijking/verdieping:

- Kan de gedeputeerde een gedetailleerd overzicht delen van de totale kosten van het

programma GO!-NH, inclusief een uitsplitsing van de verschillende componenten?
- De PVV is positief gestemd over het feit dat de werkgelegenheidseffecten vanaf 2024 bijgehouden zullen worden. Dit is een belangrijke stap om de impact van het Innovatiefonds Noord-Holland goed te kunnen monitoren. Kan de gedeputeerde inzicht geven in de prestaties en successen van de bedrijven die in eerdere jaren een lening hebben ontvangen?
- Ter verduidelijking van de vragen onder ID 35 wil de PVV graag een uitsplitsing van de kosten per maatregelen inclusief schriftelijke reactie.

De heer **Heijnen** (CDA) herhaalt dat er dit jaar veel correcties nodig waren op de jaarstukken, en dit baart zorgen, zeker nu GS vanaf 2024 verantwoordelijk is voor de rechtmatigheidsverantwoording. De accountant maakte tevens opnieuw een aantal opmerkingen over de interne ICT-omgeving en bijbehorende procedures. GS dienen dit spoedig op orde te brengen. Na de opmerkingen van de accountant ligt er opnieuw een goed jaarverslag met een goedkeurende verklaring. Het CDA vraagt tevens aandacht voor de onderbesteding en roept op de GS hier werk van moeten maken. De uitvoeringskracht van de provincie baart het CDA grote zorgen. Vier GS-leden lijken te weinig en te vaak zijn GS afwezig.

Statenlid **Korzelius** (GL) merkt op de jaarrekening een positief beeld geeft, maar de onttrekkingen van de reserves (€ 69,5 miljoen) leiden tot een negatief resultaat van ruim € 25 miljoen. De accountant concludeert dat de financiële positie van de provincie solide is en voldoende reserves heeft om tegenvallers op te kunnen vangen. Deze solide positie geldt ook nog wanneer de algemene reserve beneden de 25% daalt. Het college heeft zich goed voorbereid op het opstellen van de rechtmatigheidsverantwoording. De inkoop en aanbesteding is een heikel punt: er is € 5,5 miljoen onrechtmatig aanbesteed. Verder merkt GL op dat € 64 miljoen onderbesteding een probleem is. Welke maatregelen denken GS te nemen om die onderbesteding te beperken? En wat is een algemene oorzaak voor de onderbesteding? Verder vraagt hij aandacht voor de onrechtmatige aanbesteding.

De heer **Stam** (PvdA) vindt een onderbesteding van 90% zeer mager. Hij zou het op prijs stellen als in de jaarrekening inzichtelijk wordt gemaakt wat er wel en niet gebeurt is en de relatie daartussen. De PvdA vindt dat het mogelijk gemaakt moet worden om halverwege het jaar bij te sturen in de budgetten.

Mevrouw **Van der Helm-Chandansigh** (50PLUS) merkt op dat de Staten tussentijds kunnen bijsturen in een andere stap van de financiële cyclus.

De heer **Stam** (PvdA) heeft in het afgelopen jaar geen inhoudelijke rapportage kunnen zien waarom zaken wel of niet lukken.

Mevrouw **Van der Helm-Chandansigh** (50PLUS) wijst erop dat tussentijds de Staten wel geïnformeerd worden en voorstellen kunnen doen.

De heer **Stam** (PvdA) pleit voor een integrale, halfjaarlijkse rapportage van de begroting. Verder verneemt de PvdA graag van het college of het capaciteitstekort een oorzaak is van de onderbesteding.

De heer **Klein** (CU) hoort graag van het college hoe ervoor gezorgd wordt dat de provincie volgend jaar minder met last-minute acties te maken krijgt. De accountant was positief over de verbijzonderde interne controles en daar is de ChristenUnie blij mee. Hij sluit zich aan bij de eerdere opmerkingen over de onderbesteding, een probleem waar de provincie reeds een aantal jaren mee kampt. Hoe denkt het college dat het komt dat er minder grip is op de onderbesteding dan voorgaande jaren? Wat is er in 2023 anders geweest dan in 2022?

De heer **De Vries** (VVD) kan instemmen met de jaarstukken over 2023, maar heeft een aantal opmerkingen. Er wordt voorgesteld om de reserve Economisch Herstel af te schaffen. Komt het verwijderen van deze reserve (en het toevoegen daarvan aan de algemene reserve) niet in de knel met de ontwikkeling van de bedrijventerreinen? Ook de VVD heeft zorgen over de onderbesteding, bijna een verdubbeling ten opzichte van vorig jaar. Het betreft **Haas**t alle hoofdstukken van de begroting en de toelichting ervan door het college is te kort. Het is zinvol om meer te informeren en om de commissies mee te nemen in de ontwikkelingen die zich tijdens het jaar voordoen, zodat een onderbesteding eerder kan worden aangekaart. De Rekeningencommissie adviseert om een aantal rekeningen terug te brengen omdat dit onevenredig veel werk en tijd met zich meebrengt. De VVD verneemt graag van de gedeputeerde hoe zij dit aan wil pakken en hoe zij PS zal gaan informeren. De VVD benadrukt dat er een oplossing dient te komen voor de aanhoudende putting uit de reserves.

De heer **Kes** (SP) is bezorgd over de onderbesteding. Hij hoort graag van de gedeputeerde wat nu de oorzaak is van de onderbesteding. Is onenigheid binnen de coalitie een mogelijke reden voor de onderbesteding?

Statenlid **De Weerdt** (Volt) maakt zich zorgen over de onderbesteding. Ook heeft hij twee vragen:
Hoeveel is er begroot voor inwonersparticipatie?
Hoeveel is er begroot voor opvangplekken in opvangplekken en is er hier ook sprake van onderbesteding?

Mevrouw **Van der Helm-Chandansigh** (50PLUS) constateert dat er een voordelig saldo is op de jaarrekening, maar dat er ook veel werk niet door kon gaan. 50PLUS verneemt van het college graag wat de factoren zijn die ervoor gezorgd hebben dat er veel geld blijft liggen. 50PLUS vindt het een goede toevoeging dat er per project een melding wordt gemaakt van het krediet.

De heer **Dekker** (FvD) spreekt zijn waardering uit voor de heldere jaarstukken, die steeds beter worden. Hij legt uit dat de provincie drie inkomstenbronnen heeft: het Provinciefonds, de opcenten en de opbrengst uit eigen vermogen. Met name de derde categorie is zeer bescheiden en verdient aandacht. Daarnaast heeft de provincie steeds meer externe financiering (leningen) nodig. Wat opvalt, is dat de onderbesteding wordt gezien als een negatief punt, maar financieel gezien is het de redding geweest. Zonder onderbesteding had de provincie namelijk nog meer moeten interen op de reserves. Dit roept de vraag op of het ambitieniveau van de provincie niet toe is aan bijstelling en aan een andere financiële hygiëne. De provincie moet in beginsel wellicht toe naar een begrotingsbehandeling waarbij de inkomsten structureel zorgen voor het afdekken van de uitgaven.

Mevrouw **Van der Helm-Chandansigh** (50PLUS) vraagt of het realiseren van de eerder gestelde doelen niet van wezenlijker belang is dan de kruideniersmentaliteit richting de financiën.

De heer **Dekker** (FvD) stelt vast dat, wanneer alle vooraf gestelde plannen waren uitgevoerd, de provincie meer dan € 100 miljoen was ingeteerd op het eigen vermogen. Dat is geen houdbare situatie. Bovendien zullen de echte problemen voor de provincie zich nog moeten aandienen, en dat vraagt om prudent beleid.

Mevrouw **Van der Helm-Chandansigh** (50PLUS) hoort graag van de heer Dekker wat hij verstaat onder prudent beleid. Prudent beleid kan ook zijn dat de provincie haar afspraken nakomt, ook ten aanzien van het aanspreken van de reserves.

De heer **Dekker** (FvD) legt uit dat de provincie minder heeft ingeteerd op de reserves dan verwacht en dat veel geplande uitgaven niet zijn gedaan. De constatering dat de provincie goed financieel werk heeft geleverd over 2023 is daarmee onjuist. Daarnaast worden er geen ambities geformuleerd als het gaat om het opvoeren van de inkomsten.

Mevrouw **Haas** (PvdD) deelt de zorgen van de FvD. Zij vraagt hoe de FvD kijkt naar het voorstel van de PvdA om door middel van een tussentijdse rapportage PS meer inzage en slagkracht te geven in de financiën.

De heer **Dekker** (FvD) juicht dat procedurevoorstel toe. Daarnaast stelt hij voor om financiële hygiëne te betrachten waar het gaat om het putten uit de reserves.

De heer **Valk** (BBB) gaat akkoord met de jaarstukken en is blij met de toezegging van het college, gegeven tijdens de Rekeningencommissie van 3 juni 2024, dat in de nieuwe cyclus de minnen en plussen normaal worden gebruikt. Op pagina 177, onderin de laatste kolom, staat een euroteken in plaats van een m^2-teken. Daarnaast heeft de BBB zorgen over de onderbesteding. Hij vraagt of dit een structureel probleem is en of GS iets nodig hebben van PS om het tij te keren. De BBB ziet in de jaarrekening over 2023 dat er over 2022 door BIJ12 nog ruim € 69.000 betaald moet worden en dat over 2023 dit bedrag niet betaald kan worden. De BBB ziet graag dat GS er bij BIJ12 op aandringen dat de werkzaamheden uiterlijk mei van elkaar worden afgerond.

Eerste termijn gedeputeerde staten

Gedeputeerde **Rommel** bedankt de commissieleden voor alle complimenten die aan de organisatie gegeven zijn. De organisatie heeft immers hard gewerkt, zeker in het afgelopen jaar, met de aanvullende vragen van de commissie ten aanzien van de vereenvoudiging.
Omdat er in het afgelopen jaar veel gewijzigd is, zijn er enkele zaken vertraagd. Hier zijn goede gesprekken over met de accountant.

Statenlid **De Weerdt** (Volt) vraag wat er dan gewijzigd is dat zou hebben geleid tot een vertraging van de jaarstukken.

Gedeputeerde **Rommel** antwoordt dat de jaarstukken leesbaarder gemaakt zijn. Er zijn veel wijzigingen doorgevoerd om het voor de lezer eenvoudiger te maken.
De algemene reden van de onderbesteding was dat 2023 een verkiezingsjaar was en dat er een herijking van beleid is geweest. Verder zijn er enkele specifieke oorzaken voor de onderbesteding en die wil de gedeputeerde schriftelijk doen toekomen aan de commissie.

De heer **Klein** (CU) vraagt of de gedeputeerde zicht heeft op een verbetering van de onderbesteding in 2024.

Gedeputeerde **Rommel** heeft dat inzicht nog niet specifiek. Het college onderzoekt hoe PS op een andere manier meegenomen kunnen worden in de over- en onderbesteding. Het college komt met een voorstel daaromtrent in de Rekeningencommissie.

De heer **Heijnen** (CDA) herinnert zich dat de provincie sinds twee jaar probeert om tussentijds af te sluiten. Dit zou kunnen leiden tot een nieuwe begrotingswijziging waarmee onderbesteding voorkomen kan worden. Hoe verhoudt dat proces zich tot het zojuist genoemde voorstel?

Gedeputeerde **Rommel** antwoordt dat het tussentijds afsluiten een van de verbeterslagen is voor een beter inzicht van PS in de financiën. Zij is geen voorstander van een bijsturing via een tussentijdse begrotingswijziging. Liever heeft zij een gesprek over de specifieke situaties. Een begrotingswijziging kan bovendien leiden tot een grote over- of onderbesteding.

De heer **Stam** (PvdA) vindt het belangrijk dat PS zicht krijgt op de onderbesteding en de begroting op het moment dat er nog bijsturing mogelijk is.

Gedeputeerde **Rommel** laat uitzoeken hoe de uitleg aan PS over de onderbesteding op een andere manier gepresenteerd kan worden.

De heer **Kes** (SP) zou het niet wenselijk vinden om alle cijfers tegen het licht te houden, gezien het feit dat ook de ambtelijke organisatie capaciteitsissues heeft. Wanneer de reserve aangesproken moet worden, zou daar eerst het instemmingsrecht van PS aan de orde moeten komen.

Gedeputeerde **Rommel** is er ook niet voor om alles tegen het licht te houden. Maar wanneer de onderbesteding essentieel is, dan is het zaak dat PS en GS daar samen over spreken. PS gaan zelf over het ambitieniveau.
Zij ervaart niet, zoals de heer Kes meende, dat er sprake zou zijn van onenigheid in de coalitie. Wel is het zo dat er op bepaalde dossiers tekorten zijn binnen de ambtelijke organisatie, maar dit is een landelijk probleem.

De heer **Kes** (SP) wil niet dat de coalitie valt, maar constateert wel dat er meningsverschillen zijn. Hij hoopt dat het college voldoende luistert naar PS.

Gedeputeerde **Rommel** is blij om dat te horen. Het college gaat voortvarend en met veel plezier aan de slag.
Zij zal de technische vragen van de PVV schriftelijk beantwoorden, alsmede de specifieke vragen over leasemaatschappijen en opcenten. Het is overigens fijn dat de commissie interesse heeft in het GO!-NH-programma, waar veel opkomende bedrijven goed bij geholpen zijn.

De heer **Mülder** (D66) vindt het minder wenselijk om dergelijke vragen schriftelijk af te doen. Voor de discussie is het beter als de gedeputeerde verder ingaat op de cijfers.

Gedeputeerde **Rommel** reageert dat er per saldo meer middelen overblijven, want de aftrek in het

Provinciefonds wordt berekend op basis van 65,9% en de meeropbrengsten worden berekend op basis van de opcentenpercentages, namelijk 67,9%. Door een schatting van het effect op het bedrag per opcent, veroorzaakt door de verhuizing van leasemaatschappijen, kunnen de exacte inkomsten niet precies worden berekend. De schatting bedraagt € 5,5 miljoen extra opcenten. Doordat de aftrek in het Provinciefonds gaat tegen 65,9%, is er per saldo een plus.
De VVD vroeg of de reserve Economisch Herstel in de knel komt met de ontwikkeling van bedrijventerreinen. Voor de verduurzaming van bedrijventerreinen maakt het college structureel € 2,5 miljoen vrij, waarmee de ontwikkeling van bedrijventerreinen door kan gaan. Daarnaast verwacht het college meer middelen vanuit het Rijk voor verduurzaming van bedrijventerreinen.

Ten aanzien van de nabetaling van BIJ12 merkt de gedeputeerde op dat er sprake was van een capaciteitsprobleem, waardoor de cijfers later zijn ontvangen. De eindfactuur over 2023 heeft PNH op 15 maart 2024 ontvangen.
Gedeputeerde **Rommel** geeft aan dat het college met de accountant spreekt over uitvoeringskracht en timing van de cijfers. Een van de acties is reeds de tussentijdse afsluiting.
FvD merkte op dat de inkomsten uit eigen vermogen relatief laag zijn. Dit heeft er waarschijnlijk mee te maken dat het vermogen wordt weggezet bij de Bank der Nederlandse Gemeenten. De gedeputeerde zal de vraag van de FvD over relatief lage inkomsten uit eigen vermogen schriftelijk nader beantwoorden.
Het is aan de Staten om het ambitieniveau van de provincie te beoordelen. De gedeputeerde hecht eraan dat er een zekere mate van ambitie blijft. Zij is groot voorstander van financiële hygiëne van de provincie. De financiën van de provincie zijn echter ook voor een groot deel afhankelijk van het Rijk, en het Rijk heeft pas een regeerakkoord in september 2024. Ook sprak FvD van een procedurele drempel alvorens er geld kan worden gehaald uit de algemene reserve. Daarvan zegt de gedeputeerde dat de drempel er in feite reeds in, want PS keuren alle besluiten goed. Mochten PS toch een extra drempel willen instellen, dan gaat dit ten koste van het ambitieniveau. De gedeputeerde zou dit niet adviseren.
GroenLinks stelde een vraag over het inkoop- en aanbestedingsbeleid. Dit speelt al langer. Er wordt door de provincie op verschillende afdelingen aanbesteed en dit wordt niet op één systeem bijgehouden. Het college onderzoekt of dit toch beter kan worden bijgehouden.
De heer De Vries vroeg naar het terugdringen van het aantal regelingen en de wijze waarop GS PS daarin betrekken. De gedeputeerde zal dit laten uitzoeken en komt hier op een later moment op terug bij de commissie. Wanneer er een regeling wordt afgeschaft, komt dat vanuit PS.
JA21 informeerde naar de 25%-norm op de algemene reserve en hoe het college daarop reflecteert. Gedeputeerde **Rommel** legt uit dat omdat de opcenten verhoogd zijn, het college mogelijk met een voorstel moet komen om de algemene reserve aan te vullen. Wanneer dit te zien is aan de begroting, blijft dit een prognose waar het college op kan sturen.

Gedeputeerde **Beemsterboer** (BBB) ontving een vraag van de PvdD over het Transitiefonds. Het college heeft vooralsnog niet in kaart gebracht wat de gevolgen zijn van het schrappen van dat budget. Hierover lopen gesprekken met het Rijk. Vanwege de voorziene onzekerheid van deze middelen, heeft het college bepaald te stoppen met het opschalen van het aantal gebiedsprocessen. Dit zijn er nu 21.

Mevrouw **Haas** (PvdD) constateert dat de gedeputeerde de vraag verkeerd heeft begrepen. Zij vroeg hoe de organisatie is voorbereid en toegerust op het inzetten van de transitie van het landelijk gebied, met het oog op de inrichting van de organisatie.

Gedeputeerde **Beemsterboer** (BBB) kan op dit moment zeggen dat er intern cursussen worden gegeven over de transitie van het landelijk gebied.

De **voorzitter** constateert dat de commissie de jaarstukken positief kan adviseren aan PS.

4.b Financiën: Kaderbrief 2025 (A-agenda cie Landelijk Gebied en cie Ruimte 17 juni en cie Bestuur en cie Leedomgeving 24 juni 2024)

De kaderbrief vormt het startpunt van de jaarlijkse begrotingscyclus. In deze brief schetst het college relevant maatschappelijke en financiële ontwikkelingen en doet voorstellen voor de kaders waaraan de begroting moet voldoen. Nadat PS de kaderbrief hebben vastgesteld werkt het college deze kaders uit in de begroting 2025 die in november door PS al worden behandeld. Aan de commissie wordt gevraagd de relevante onderwerpen voor de kaderbrief te bespreken.

Mevrouw **Haas** (PvdD) heeft een punt van orde. Herhaalde vragen uit de eerste termijn mogen niet afgaan van de spreektijd.

De **voorzitter** geeft het woord aan de heer Lansen, die inspreekt namens Centrumoverleg Noord-Holland.

De heer **Lansen** vraagt aandacht voor de regeling Wonen voor Winkels. Zijn achterban verzoekt de provincie om te heroverwegen om deze regeling te continueren. Winkels, kappers, zelfstandige supermarkten, bakkers, slagers, bloemisten en overige branches maken zich hard voor de leefbaarheid van de provincie. Wonen voor Winkels is een goed instrument om binnensteden en dorpen via deze regeling aantrekkelijk, veilig en leefbaar te maken. Leegstand wordt gekomen door gemeenten te stimuleren om in actie te komen, en dat is momenteel zeer relevant. Ruimte is immers schaars. PNH geeft met de regeling een goed voorbeeld aan Nederland door kansrijke locaties voor transformatie te onderzoeken en waar kan te benutten voor werken en wonen. Naast de regeling Wonen voor Winkels heeft hij het beeld dat de regeling AIRB+ voor de detailhandel en winkelgebieden tevens zou eindigen.

De heer **Klein** (CU) vraagt of er concrete signalen zijn dat de provincie de regeling Wonen voor Winkels gaat stoppen en of hij hier contact over heeft gehad met het college.

De heer **Lansen** heeft in beeld dat er diverse regelingen gaan stoppen. Hij heeft nog geen gesprek gehad met het college hierover.

De heer **Heijnen** (CDA) verneemt graag hoeveel er in de afgelopen jaren gebruik is gemaakt van de regeling Wonen voor Winkels en wat de gevolgen zouden zijn als provinciale financiering weg zou vallen.

De heer **Lansen** noemt als voorbeeld de gemeente Purmerend, die met breed draagvlak met vastgoedpartijen en ondernemers op zoek kan gaan naar oplossingen voor de leegstand. Zonder provinciale financiering komt dit stil te liggen.

De heer **De Vries** (VVD) vraagt of de heer Lansen uitgaat van hetzelfde bedrag als toen de regeling voor het eerst beschikbaar werd gesteld, namelijk € 400.000. Ook wil de VVD weten hoeveel

woningen het tot op heden het heeft opgeleverd.

De heer **Lansen** zou blij zijn als de regeling op dezelfde manier wordt voortgezet. Hij is niet op de hoogte van de resultaten van de regeling Wonen voor Winkels.

De **voorzitter** bedankt de heer Lansen voor zijn inbreng.

Eerste termijn commissie

Statenlid **Korzelius** (GL) hecht eraan dat de kaderbrief een financieel sluitend beeld geeft en dat er nog financiële ruimte overblijft. De kaderbrief tast de soliditeit van de provinciale financiën niet aan. De kaderbrief laat zien dat er een aantal meevallers zijn. GroenLinks is verheugd over de aankondiging dat aan de begroting 2025 een klimaatparagraaf wordt toegevoegd. Bij het opstellen van de kaderbrief was nog niet bekend dat de Raad van Europa de Natuurherstelwet heeft aanvaard en ook dit is een meevaller. Hij heeft een aantal verdere opmerkingen:

- Er wordt een aantal reserves geëlimineerd ter waarde van € 40 miljoen voor de uitvoering van het coalitieakkoord. Dit lijkt GroenLinks een goed voorstel, want de ambities van het coalitieakkoord zijn ingrijpend en het is belangrijk dat daar voldoende middelen voor zijn;
- De taakstelling bedroeg € 3,5 miljoen, terwijl het GS-voorstel neerkomt op € 7,8 miljoen. Waarom wordt er meer bezuinigd dan de taakstelling?
- Verneemt graag van de gedeputeerde waarom er gestopt wordt met de adviezen van ARO;
- De bijstelling op het Provinciefonds zou € 11,6 miljoen zijn, terwijl de meeropbrengtsen van de opcenten € 6,6 miljoen bedraagt in 2025. Ook in latere jaren zijn de meeropbrengsten van de opcenten als gevolg van het aantal voertuigen lager dan de korting op het Provinciefonds. Op pagina 18 wordt niet duidelijk dat er sprake is van een per saldo positief resultaat.
- Gelet op de financiën lijkt er minder sprake van een ravijnjaar. Hoe kijkt de gedeputeerde daarnaar?

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) heeft een aantal vragen/opmerkingen:

- Wat zijn de effecten van de komst van leaseplannen?
- In de afgelopen jaren heeft de provincie geregeld de bestemmingsreserves nodig gehad om het saldo rond te krijgen, terwijl de provincie deze nu wil elimineren. Bovendien zullen de kosten in de komende jaren alleen maar stijgen. Kan de gedeputeerde dit duiden?

De heer **Klein** (CU) was verbaasd over de keuzes die worden gemaakt in de kaderbrief. Het college stelt voor om alle reserves te elimineren, zodat de ambities van het college gefinancierd kunnen worden. Compensatie zou dan komen uit structurele middelen vanuit de begroting. De ChristenUnie vindt dit een bijzondere keuze en heeft er een aantal vragen over:

- Welke inzichten over het nut van reserves zijn er veranderd? En speelt dat specifiek bij PNH?
- Welke risico's loopt de provincie nu alles uit de jaarschijf moet komen?
- Zorgt deze systematiek voor onrust in de begroting?
- Hoe kan het dat er al jaren geld nodig is voor onderhoud van de infrastructuur, terwijl er door een truc met reserves nu € 6,5 miljoen wordt bespaard?
- Waarom wordt er extra bezuinigd op kleine projecten?
- Kan de extra financiële ruimte de Staten de mogelijkheid bieden om extra voorstellen te

doen voor de inzet van de provincie in de komende jaren?
- Hoe reflecteert de gedeputeerde op de zorgen van de heer Lansen omtrent de regeling Wonen voor Winkels?

De heer **De Vries** (VVD) heeft een aantal opmerkingen en vragen:
- De VVD gaat akkoord met de voorgestelde zaken ten aanzien van onvermijdelijk en onafwendbaar genoemde zaken;
- Wanneer er voor een bepaalde zaken een structurele dekking is gevonden en dit in de begroting is verwerkt, is een reserve niet meer nodig;
- De VVD is content dat de opgelegde taakstelling tot minimale consequenties moet leiden. De VVD kijkt uit naar de effecten en effecten van het college.

De heer **Valk** (BBB) begrijpt dat er veel onzekerheid is vanuit Den Haag en dat er daarom veel terughoudendheid. Het is echter te voorbarig bij de inhoudelijke voorstellen, op de post onvoorzien, vanaf 2026 tot en met 2028 € 6,5 miljoen op te nemen. Vanuit Den Haag zijn er berichten dat de landelijke politiek het Ravijnjaar wenst te verzachten. BBB gaat akkoord met de kaderbrief.

Mevrouw **Bezaan** (PVV) merkt op dat uit de beantwoording van de technische vragen blijkt dat er niet over de gehele breedte is gekeken naar slimmer inzetten en versobering van communicatiemiddelen. Kan de gedeputeerde hierop reflecteren?

De heer **Mülder** (D66) deelt de zorgen van CU en JA21. Het aantal daadwerkelijke bezuinigingen zijn namelijk vrij klein, en bovendien wordt er bezuinigd op belangrijke projecten zoals de ARO en de PARK. Ook de bezuinigen op toerisme zijn onwenselijk. D66 hoort graag of de reserves, zoals figuur 4.1 doet vermoeden, daadwerkelijk worden afgeschaft. Door het wegvallen van de PPLG ontstaat er een groot probleem op het gebied van de KRW-doelen, stikstofreductie en NNN. D66 kondigt een amendement aan om de opcenten te verhogen en om deze opbrengsten door te voeren naar PPLG. D66 betreurt het dat de regeling Winkels voor Wonen niet doorgaat, terwijl daar wel heel veel vraag naar was. Ook wordt het waterverkeer steeds drukker en zijn er daardoor meer ongelukken op het water. Recreatieschappen en natuurorganisaties hebben zorgen over hoe de handhaving op het water plaatsvindt. Hoe kan de provincie de handhaving op het water versterken?

De heer **De Vries** (VVD) vraagt of handhaving in de openbare ruimte überhaupt een probleem is, en niet alleen op het water.

De heer **Mülder** (D66) denkt dat handhaving een aandachtspunt is, maar de provincie gaat over veel van de wateren in de provincie en over recreatie.
Ten slotte vraagt D66 aandacht voor het versterken van de bestuurskracht van de provincie. Hij pleit ervoor en heeft er een amendement voor in voorbereiding om een subsidiepot op te zetten om daadwerkelijke journalistiek voor de provincie en andere bestuurslagen te steunen.

Mevrouw **Van der Helm-Chandansigh** (50PLUS) benadrukt dat journalisten onafhankelijk hun werk moeten kunnen doen.

De heer **Mülder** (D66) noemt als voorbeeld de gemeente Utrecht, die een subsidie heeft opgezet voor journalisten die op afstand de gemeente controleren.

De heer **Kes** (SP) kan dat voorstel steunen en bedankt D66 voor het agenderen ervan.

De heer **Heijnen** (CDA) merkt op dat de zin dat de taakstelling zonder consequenties blijft voor de doelen van de provincie, voor enige verwarring zorgde. Het is niet handig dat pas in de kader brief wordt uitgelegd dat GS de overgang maken van het dekken via de reserves naar dekken via structurele budgetten, terwijl dit de facto al was geregeld bij de begroting 2024. GS hadden PS hier veel beter over moeten en kunnen informeren. Daarnaast is het woord "taakstelling" uit de bestemmingsreserves verwarrend, want dit gaat om een technische bijstelling van incidentele dekking naar structurele dekking. Er wordt gekozen om minder incidenteel te sparen voor verbetering van provinciale infrastructuur. Dat lijkt onverstandig, want infra wordt alleen maar duurder. GS kiezen ervoor om verder te bezuinigen, ondanks dat dit niet nodig is. Spreiding van toerisme ontlast Amsterdam en helpt economieën in andere regio's, maar hier heeft het college geen aandacht voor. Hij kondigt een amendement aan op dit punt.
Naar de mening van het CDA dient het college de provinciale taak in het verduurzamen van maatschappelijk vastgoed verder door te zeten. Ook op dit punt zal het CDA met een amendement komen.

Statenlid **De Weerdt** (Volt) sluit zich aan bij de woorden van de heer Heijnen: ook voor Volt was de taakstelling vrij verwarrend. Volt is echter wel blij met de ontwikkeling om meer structureel te financieren, met name gelet op de wettelijke taken en de Natuur- en Habitatrichtlijnen, de Natuurherstelwet en de Kaderrichtlijn Water. Deze zijn niet opgenomen onder het kopje "onvermijdelijk en onafwendbaar". Volt is er niet gerust op dat de wettelijke verplichtingen worden gehaald. Kan het college scherp maken wat de wettelijke taken zijn uit het PPLG en welke structurele middelen daarvoor zijn gereserveerd? Tevens pleit Volt voor extra middelen voor circulaire economie en om extra fte aan te trekken. Waar kan die ruimte vandaan worden gehaald?

Mevrouw **Haas** (PvdD) sluit zich aan bij de vragen van Volt, D66 en ChristenUnie. De bezuinigingstaakstelling op het groenkapitaal is amendementswaardig.

De heer **Dekker** (FvD) is voorstander van het opruimen van de reservepotjes. Hij zou een lans willen breken voor de algemene status en het geven van een speciale status daaraan. Hij komt daarover later met een motie.

Mevrouw **Van der Helm-Chandansigh** (50PLUS) staat stil bij een aantal zaken:

- De terughoudendheid van het college moet niet de opmaat zijn om de hand op de knip te houden;
- Zou het Ravijnjaar niet willen zien als aanleiding van extra bezuinigingen en het niet oppakken van de taakstelling;
- De werkloosheid is in Noord-Holland lager dan het landelijk gemiddelde. Er wordt in de kaderbrief niets vermeld over mogelijke oplossingen van de problemen op de arbeidsmarkt.

De heer **Stam** (PvdA) is benieuwd, mede in het licht van de onderbesteding, hoe de zaken waar de reserves initieel voor bedoeld waren zich gaan ontwikkelen in structurele zin. De PvdA verneemt van het college graag wat het betekent om minder te doen op het gebied van toerisme.

Eerste termijn gedeputeerde staten

Gedeputeerde **Rommel** reageert als eerste op de zorgen van de heer Lansen over de regeling Wonen voor Winkels en de regeling HIRB+. Zij legt uit dat de regeling HIRB+ anders is gaan heten, namelijk de Uitvoeringsregeling Toekomstbestendige Werklocaties. Er is € 250.000 beschikbaar voor de winkelgebieden. De regeling Wonen voor Winkels is gestopt omdat het ging om een tijdelijke regeling. De evaluatie hiernaar wijst uit dat dat de hulpvragen vanuit de gemeente zeer beperkt zijn. Ook wordt er onderzoek gedaan naar wat de transformatie van winkels precies heeft opgeleverd. Het college komt hier later op terug.
Het college heeft kritisch gekeken naar waar middelen geschrapt kunnen worden zonder dat dat ten koste gaat van heel grote ambities.

De heer **Klein** (CU) stelt dat die laatste opmerking niet rijmt met het afschaffen van al de adviescapaciteit op ruimtelijke ordening. Dit lijkt een politieke keuze. Hetzelfde geldt voor de verduurzaming van de gebouwde omgeving, die ook nog niet klaar is.

Gedeputeerde **Rommel** wijst erop dat het college € 2,5 miljoen structureel reserveert voor de verduurzaming van de werklocaties.
Het college benadrukt dat in de Omgevingswet is vastgelegd dat de taken uit de ARO bij de gemeente komt te liggen. In de commissie Ruimte heeft zij toegezegd dat er een technische zou komen waarin PS worden meegenomen in de afdelingen over de ruimtelijke ordening. Op deze afdelingen werken hele goede mensen die van wanten weten.

De heer **Mülder** (D66) wijst erop dat de provincie de grenzen oprekt van waar wordt gebouwd en dat daar kaders voor nodig zijn en die onafhankelijk kunnen worden getoetst. Het is dan niet logisch om de ARO en de PARK zomaar af te schaffen.

Gedeputeerde **Rommel** legt uit dat de PARK geen visie of oordeel over planvorming geeft en dat dit de ARO is.
In de begroting 2024 was onvoldoende rekening gehouden met de korting en de herverdeling van het Provinciefonds door de groei van het wagenpark, omdat het college dit niet goed heeft kunnen inschatten. Het college heeft geen inzicht in het wagenpark bij andere provincies. Per saldo zijn de inkomsten gegroeid.
Zij bevestigt dat er in 2026 sprake zal zijn van een Ravijnjaar. Omdat er geen regeerakkoord is, kan er niet veel worden gezegd over de financiën. Dit geldt voor alle provincies in Nederland. Aan zaken die opgenomen zijn in het PPLG zoals de bodemdaling, de bossenstrategie en de PNN, zitten middelen die ook bij het PPLG horen.

Statenlid **Korzelius** (GL) leest op de tabel op pagina 18 van de kaderbrief dat de bijstelling van het Provinciefonds hoger is dan de meeropbrengsten uit de verhoging van de opcenten.

Gedeputeerde **Rommel** legt uit dat bij verhoging van de opcenten een korting op het Provinciefonds ontstaat. Dit heeft te maken met de verdeelsleutel vanuit het Rijk.
JA21 heeft het goed begrepen dat de opcenten € 200.000 positief uitpakken. Daarnaast waren er twee taakstellingen, structureel en incidenteel. De incidentele taakstelling dekt de incidentele ambities uit het coalitieakkoord.
Het is een keuze van de Staten geweest om de reserves ooit in te stellen. Elke provincie werkt

volgens dezelfde regels.
Zij legt uit dat de provincie elk jaar moet sturen op wat er in het betreffende jaar gaat gebeuren. De provincie kan daardoor minder makkelijk schuiven met middelen.
In de begroting ontstaat meer rust omdat er nu vanuit de begroting structureel beleid borgt. Het is immers vreemd om structurele uitgaven incidenteel te bekostigen.
Er is al jaren meer geld nodig voor infrastructuur en in het coalitiegeld valt te lezen dat hier fors meer middelen op zijn ingezet. Op basis van de nieuwe situatie zijn de reserves opnieuw tegen het licht gehouden.

De heer **Heijnen** (CDA) merkt op dat het handig was geweest om bij de coalitieonderhandelingen te constateren dat er € 6,5 miljoen was voor infrastructuur. Welke financiële gegevens had het college toen tot zijn beschikking? Daarnaast zegt het college dat het geen gevolgen heeft voor de reserve. Daar gaat het niet om, want er wordt minder geld uitgegeven op een structurele post.

Gedeputeerde **Rommel** heeft de vereisten vanuit infrastructuur structureel gemaakt. Dit is weergegeven in het coalitieakkoord, maar het vergt tijd om de kaders uit het coalitieakkoord nauwkeurig te verwerken in de begroting. Het sparen was bedoeld voor zaken waarop wordt afgeschreven, terwijl de structurele besparingen lopen voor de structurele uitgaves.
De heer Klein vroeg of de extra financiële ruimte de Staten de mogelijkheid biedt om extra voorstellen te doen voor de inzet van de provincie in de komende jaren. Wanneer de Staten financiële dekking vinden in de portefeuille vinden voor een bepaald voorstel, dan kijkt het college daar altijd met een open blik naar.
De PVV merkte op dat er niet over de gehele breedte is gekeken naar slimmer inzetten en versobering van communicatiemiddelen, in plaats van enkel naar groen kapitaal. Het college heeft breed gekeken naar waar besparingen gehaald konden worden en zodoende kwam men uit bij de lijst van maatregelen.
D66 sprak van boekhoudkundige slimmigheden. De gedeputeerde is van huis uit fiscaal jurist en is niet van boekhoudkundige slimmigheden. Er zijn structurele middelen beschikbaar gesteld, verhoogd met opcenten, en daardoor kan de provincie reserves laten vallen, want het is op een andere manier ingevuld.
Meerdere fracties vroegen vanwaar het college bezuinigt op toerisme. De gedeputeerde legt uit dat niet de inzet op toerisme geschrapt is, maar dat het zwaartepunt wordt ingezet op recreatie. Deze twee zaken overlappen elkaar veel, want juist de toerist maakt veel gebruik van de voorzieningen van de recreant. Noord-Holland Noord werkt aan een recreatieprogramma en wil dit uitbreiden naar de rest van de regio. Er wordt onder andere gekeken naar riviercruises.
De heer Mülder constateerde dat alle reserves worden afgeschaft en verwees daarvoor naar figuur 4.1. De gedeputeerde legt uit dat figuur 4.1 alleen betrekking heeft op de reserves waar bij het coalitieakkoord en de begroting 24 structurele middelen beschikbaar gesteld zijn, waardoor de reserves weg kunnen.
Via de subsidie Waterrecreatie subsidieert het college informatieborden voor de routes op het water, waardoor daar de veiligheid gestimuleerd wordt. Wanneer het beheergebied in een recreatieschap ligt, dan geven de boa's ondersteuning, maar in eerste instantie ligt de verantwoordelijkheid bij de beheerder/eigenaar.
Volt geeft aan een motie in te willen dienen voor meer Europese subsidies voor circulaire economie, waar één extra fte voor nodig zou zijn. De gedeputeerde zet zich stevig in voor circulaire economie in Europa. Zij komt geregeld in Brussel om met politici te spreken over circulariteit. De Circulaire Bouwdeal is vertaal in het Engels en het Duits en wordt breed verspreid in

Europa. Zij ziet binnen het budget voor circulaire economie momenteel geen ruimte voor de extra fte. Het is aan PS om hierover met een voorstel te komen.

Statenlid **De Weerdt** (Volt) verzoekt de gedeputeerde om een lijst te maken van de activiteiten die er binnen het programma circulariteit zijn, zodat PS daar zelf tussen kunnen kiezen.

Gedeputeerde **Rommel** beschikt niet over een dergelijke lijst en zal over dat verzoek moeten nadenken.

Statenlid **De Weerdt** (Volt) vraagt om een toezegging om een lijst te maken van de activiteiten die er binnen het programma circulariteit zijn. Volt wenst op basis daarvan een afweging te maken voor een motie.

Gedeputeerde **Rommel** zegt toe een lijst te maken van de activiteiten die er binnen de circulaire agenda zijn.

De **voorzitter** verzoekt de gedeputeerde om haar beantwoording voort te zetten.

Gedeputeerde **Rommel** reageert op de opmerking van 50PLUS dat in de kaderbrief niets vermeld is over mogelijke oplossingen van de problemen op de arbeidsmarkt. Het college kan alleen op werkloosheid acteren door te verbinden en te stimuleren. Met het manifest Werken en Ontwikkelen worden goede stappen ondernomen, ook ten aanzien van het arbeids- en onderwijsbeleid. Het college probeert de verbinding te maken met de werkambassadeur, waar PS een technische van zullen krijgen. Het aantal werkplaatsen in de provincie stijgt gestaag. Het is overal moeilijk om arbeidskrachten te vinden. Het college spant zicht ervoor in om het onderwijs meer aan te laten sluiten op de werkplekken.
De PvdA vroeg hoe de zaken waar de reserves initieel voor bedoeld waren zich gaan ontwikkelen in structurele zin. De gedeputeerde wijst erop dat de doelstellingen in stand zijn gebleven door de structurele middelen.

De heer **De Vries** (VVD) laat weten content te zijn met de keuze van het college voor een invulling met minimale consequenties voor het voorzieningenniveau.

De heer **Valk** (BBB) heeft een vraag gesteld over de € 6,5 miljoen op de onvoorziene post voor 2026 tot en met 2028. Waarom is dit bedrag zo hoog?

Gedeputeerde **Rommel** legt uit dat er sprake is van een structurele meevaller van € 32,5 miljoen. Omdat echter nog niet zeker is of dat door het demissionaire kabinet vastgestelde bedrag wordt overgenomen, heeft het college daar nog € 6,5 onvoorzien voor opgenomen.

De heer **Mülder** (D66) herinnert de gedeputeerde aan zijn voorstel inzake een mediafonds.

Gedeputeerde **Rommel** zal schriftelijk reageren op het voorstel van D66 voor een mediafonds voor journalisten met een focus op de provincie.

Tweede termijn commissie

De heer **Valk** (BBB) vraagt de gedeputeerde om toe te zeggen dat, wanneer de uitkeringen vanuit Den Haag weer normaal worden, de € 6,5 miljoen op de onvoorziene post voor 2026 tot en met 2028 terugvalt in de algemene reserve.

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) ziet met de termen incidenteel en structureel een beeld ontstaan alsof de provincie geld creëert, terwijl het om een puur technische wijziging gaat. Er worden zodoende minder ambities gerealiseerd of de middelen van de provincie worden zodoende verder uitgeput. Dit zal het onderwerp zijn van de motie van JA21.

Mevrouw **Van der Helm-Chandansigh** (50PLUS) vond het inzichtelijk om te horen dat door de verhoging van de opcenten het Provinciefonds gekort wordt. Zij is benieuwd naar die korting uitgedrukt in een percentage ten opzichte van de verhoging van de opcenten. 50PLUS kondigt een motie aan over het openbaar vervoer en een amendement binnen recreatie.

De heer **Stam** (PvdA) verneemt van de gedeputeerde graag hoe zij gaat laten zien hoe de doelstellingen van de posten die structureel worden, blijven gelden en hoe de werkzaamheden gedaan blijven worden.

De heer **Klein** (CU) informeert naar de risico's die de provincie bij de nieuwe aanpak loopt. Mogelijk zorgt dit voor onrust in de begroting.

Statenlid **De Weerdt** (Volt) heeft bij de jaarstukken vragen gesteld over middelen voor opvangplekken in de provincie en voor de inwonersparticipatie. Wanneer er onvoldoende middelen zijn voor opvangplekken, zal Volt daarover een motie indienen. Ook denkt Volt aan een motie die oproept om meer middelen vrij te maken voor inwonersparticipatie.

De voorzitter schorst hierop kort de vergadering.

Na hervatting van de vergadering geeft de voorzitter het woord aan gedeputeerde Rommel voor haar beantwoording in tweede termijn.

Tweede termijn gedeputeerde staten

Gedeputeerde **Rommel** zegt toe dat, wanneer de uitkeringen vanuit Den Haag weer regulier worden, de € 6,5 miljoen op de onvoorziene post voor 2026 tot en met 2028 terugvalt in de algemene reserve. Daarnaast is het college bezig om de weeffout van € 15 miljoen te herstellen.
De gedeputeerde ziet geen beeld dat er geld gecreëerd wordt, zoals JA21 beweert.
50PLUS vroeg naar de korting op het Provinciefonds in relatie tot de opbrengsten uit de verhoging van de opcenten. De gedeputeerde benadrukt dat bij een verhoging van de opcenten de provincie in elk geval meer inkomsten krijgt. Er dient echter rekening te worden gehouden met de verdeelsleutel van het Provinciefonds. Wat PNH misloopt, vloeit naar de andere provincies.
Zij legt uit dat er ten aanzien van toerisme extra middelen waren voorzien omdat tijdens de onderhandelingen werd beoogd om nieuwe toerismeplannen te maken. Achteraf is gebleken dat de energie en middelen beter op recreatie gezet had kunnen worden.

De heer **Heijnen** (CDA) vraagt wat meer inzet op recreatie en minder op toerisme betekent voor een programma als Holland Boven Amsterdam. Het is niet duidelijk wat er stopt door een lagere inzet

op toerisme.

Gedeputeerde **Rommel** antwoordt dat de middelen in het coalitie waren bedoeld voor nieuwe plannen. Het college blijft meepraten aan de toerisme-, economie- en recreatietafel. De middelen worden er echter niet voor ingezet. Verder is Ode aan het Landschap gestopt. Het college zit actief aan tafel om mee te kijken wat de cofinanciering inhoudt.
De gedeputeerde legt uit dat de nieuwe begrotingssystematiek extra zekerheid biedt, maar ook vraagt om een strakkere sturing. Het is niet houdbaar om structureel met incidentele middelen te gaan dekken.

De heer **Klein** (CU) vraagt of deze begrotingssystematiek identiek is aan PNH.

Gedeputeerde **Rommel** is niet op de hoogte van de begrotingssystematiek van andere provincies.

De **voorzitter** constateert dat er een aantal moties en amendementen zullen worden ingebracht in de PS-vergadering.

De vergadering wordt tot 13.30 uur geschorst.

4.c Financiën: Nota reserves 2024 (A-agenda Cie Bestuur 24 juni 2024)

In de voorgestelde nota is een aanscherping van de spelregels voor de instelling en beheersing van reserves opgenomen. Aan de commissie wordt gevraagd te adviseren over de voordracht Nota reserves.

Eerste termijn commissie

Statenlid **Korzelius** (GL) merkt op dat de kern van het voorstel is om de reserves te beperken tot de algemene reserve, de budgetgerichte bestemmingsreserve, de doelgerichte bestemmingsreserve en de egalisatiereserve. GroenLinks is verheugd over het feit dat de kapitaallastenreserve wordt afgeschaft. Hij heeft twee vragen:

- De budgetgerichte bestemmingsreserve heeft als doel om een bedrag beschikbaar te stellen waarmee een commitment wordt afgegeven voor meerdere jaren, kennelijk tot een maximumbedrag. Wordt er extra gedoteerd wanneer het budget in de reserve niet toereikend is?
- Kan de gedeputeerde duidelijk maken waarom het zinvol is om het onderscheid te maken tussen budgetgerichte en doelgerichte reserves?

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) sluit zich aan bij de vragen van GroenLinks en vraagt waarom het stuk twee jaar te laat wordt aangeleverd. De laatste herziening van de Nota reserves was namelijk in 2018.

De heer **Heijnen** (CDA) merkt op dat er vroeger veel minder verschillende reserves waren. Toen er geluiden kwamen vanuit GS dat er geld gevonden of verloren was in de reserves, is er samen met de Rekeningencommissie gestuurd op beter zicht op de reserves. Zo kwamen er reserves op operationele doelen. Het aantal reserves neemt nu weer af: PS verliezen opnieuw grip. Binnen een beleidsdoel kan er immers weer geld van het ene potje naar het potje gaan voor de uitvoering van een operationeel doel, zonder dat PS daarover een besluit hoeft te nemen. Hoe houden PS grip op

de reserves? Het lijkt er namelijk op dat het budgetrecht van PS wordt ingeperkt.

De heer **Griffioen** (BBB) stelt dat vereenvoudiging wellicht een oplossing zou kunnen zijn. Het gebruik van reserves zou kunnen leiden tot potjesvorming. PNH heeft 52 bestemmingsreserves, Groningen heeft er 8. De meeste provincies hebben tussen de 20 en de 30 potjes. De BBB onderschrijft de visie van de gedeputeerde om de spelregels voor de vorming van potjes te vereenvoudigen en het streven om het aantal potjes te laten afnemen.

De heer **De Vries** (VVD) deelt het uitgangspunt van de gedeputeerde dat er meer in het jaarbudget/begroting opgenomen moet worden en niet in reserves.

De heer **Klein** (CU) merkt op dat in de voordracht staat dat de provincie heeft besloten om vanaf het begrotingsjaar 2024 te begroten en verantwoorden op beleidsdoelniveau en niet meer op operationeel niveau. Dit is zorgelijk. Wat is in dit geval "de provincie"?

De heer **Dekker** (FvD) is voorstander van het snoeien in de hoeveelheid doelreserves. Er zal echter iets bedacht moeten worden om de toegang tot de algemene reserve te limiteren en te koppelen aan extra procedures.

Mevrouw **Van der Helm-Chandansigh** (50PLUS) merkt op dat de Nota reserve als doel heeft om de monitoring van de ingestelde reserve gedurende de looptijd te verbeteren. Dient de reserve niet een middel te zijn? Het is niet wenselijk dat alles in één of enkele reserves gestopt wordt.

Statenlid **De Weerdt** (Volt) wil dat de begrotingssystematiek bijdraagt aan het behouden van grip. Kunnen GS uitleggen hoe de voorgestelde wijziging de begrotingscyclus begrijpelijker en transparanter maakt voor PS en de inwoners?

Eerste termijn gedeputeerde staten

Gedeputeerde **Rommel** legt uit dat de budgetgerichte bestemmingsreserve wordt ingezet voor doelen. Wanneer het doel bereikt is, vloeien de resterende middelen terug naar de algemene reserve. Er wordt echter niet automatisch bijgestort. Bij beide reserves bestaat de mogelijkheid om extra te doteren, mits PS daarmee instemmen. Het idee van de doelgerichte reserve is dat met de ingestelde middelen het doel wordt bereikt. Bij een budgetgerichte bestemmingsreserve worden er middelen beschikbaar gesteld waarmee aan een bepaald doel wordt bijgedragen. De doelgerichte reserve kan worden opgeheven wanneer het doel bereikt is. De budgetgerichte bestemmingsreserve is een constante bijdrage aan een specifiek doel.

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) vraagt of bij de budgetgerichte bestemmingsreserve vooraf een bepaald bedrag beschikbaar wordt gesteld waarmee meerdere doelen bereikt worden. Hoe ziet de gedeputeerde dit?

Gedeputeerde **Rommel** legt uit dat bij de doelgerichte reserve puur het desbetreffende doel bereikt moet worden. Bij een budgetgerichte reserve wordt bijgedragen aan een bepaald doel.
De gedeputeerde erkent dat de Nota reserves reeds in 2022 vernieuwd moest worden. Met de Griffie is besproken dat dit door de nieuwe Staten wordt uitgevoerd.
Zij geeft aan dat het college niet voornemens is om terug te gaan naar de vroegere reserves. Bij de

begroting van 2024 hebben PS vastgesteld dat de provincie overgaat van operationele doelen naar beleidsdoelen. De beleidsdoelen zijn gekoppeld aan een doel en daarmee houden PS grip op de reserves.
P&C-cyclus wordt transparanter gemaakt omdat de doelen duidelijker worden gesteld.

Statenlid **De Weerdt** (Volt) meent te horen dat het college van doelgerichte potjes naar budgetgerichte potjes wil gaan. Hoe draagt de nieuwe begrotingssystematiek bij aan het streven om doelgerichter te werken?

Gedeputeerde **Rommel** legt uit dat door met beleidsdoelen te werken, aan het vastgestelde beleid een doel wordt gekoppeld. Hier wordt de reserve voor ingericht. Kaders sluiten aan bij de beleidsdoelen die zorgen voor transparantie en PS gaan over de instellingsbesluiten.

Mevrouw **Van der Helm-Chandansigh** (50PLUS) merkt op dat PS nu moeten gaan kijken of de gestelde kaders terugkomen in de reserve en hoeveel deze uitgeput zijn. Het is inzichtelijker om met meerdere reserves te werken.

Gedeputeerde **Rommel** licht toe dat het doel is om explicieter de reserves te koppelen aan de beleidsdoelen, waarmee duidelijk wordt waar de middelen op ingezet worden. Er verandert niet aan de wijze waarop PS de financiën controleren. Echter, de manier waarop de reserves worden gekoppeld aan de beleidsdoelen, maakt voor PS duidelijk waarop middelen ingezet gaan worden.

Tweede termijn commissie

De heer **Heijnen** (CDA) wijst op het verschil tussen operationele doelen en beleidsdoelen. Als je operationele doelen stuurt, dan ga je van dat geld specifiek een bepaald doel uitvoeren. Wanneer beleidsdoelen worden gestuurd, trek je het een niveau hoger. Hij verneemt graag van de gedeputeerde hoe het verlies van grip op de financiën bij PS wordt ondervangen. Daarnaast zou hij dit onderwerp willen bespreken in PS en niet als hamerstuk willen doorgeleiden.

Statenlid **De Weerdt** (Volt) denkt dat PS bijzonder waakzaam moeten zijn als het gaat over het budgetrecht. Hij sluit zich aan bij de zorgen van het CDA.

Statenlid **Korzelius** (GL) is niet overtuigd van het belang om een onderscheid te maken tussen budgetgerichte reserves en doelgerichte reserves. Hij is benieuwd hoe dit in de toekomst uit zal gaan pakken.

Statenlid **De Weerdt** (Volt) vraagt of GroenLinks zich kan vinden in de stelling dat het moeilijker is om dingen terug te draaien wanneer er reeds transparantie verloren is gegaan, en dat het daarom de juiste keuze is om waakzamer te zijn.

Statenlid **Korzelius** (GL) denkt dat de transparantie niet verloren zal gaan. PS dienen echter scherp te monitoren op de reserves.

Statenlid **De Weerdt** (Volt) wijst erop dat niet elk Statenlid een boekhoudkundige achtergrond heeft.

Statenlid **Korzelius** (GL) reageert dat PS voldoende ondersteuning heeft om haar controlerende

taken uit te voeren. Er is goed ambtelijk apparaat dat buitengewoon goede stukken produceert. Daarnaast brengt ook de accountant advies uit.

De heer **Van der Heijden** (D66) vraagt aan GroenLinks of de ambtenaren voor PS of GS aan het werk zijn.

Statenlid **Korzelius** (GL) reageert dat de ambtenaren voor beide werken.

De heer **Griffioen** (BBB) hecht eraan dat de begrotingssystematiek voor iedereen duidelijker wordt.

De heer **Klein** (CU) stelt voor om advies in te winnen bij de accountant over de voorgestelde begrotingssystematiek.

Het voorstel van de ChristenUnie om als commissie de accountant te vragen om advies uit te brengen over de beste sturingsmogelijkheid wordt in stemming gebracht.

De **voorzitter** constateert dat er geen meerderheid is voor het voorstel van de ChristenUnie.

De **voorzitter** deelt mede dat procedurele veranderingen ten aanzien van werkafspraken omtrent het in stemming brengen van voorstellen via de Agendacommissie en het presidium lopen.

Tweede termijn gedeputeerde staten

Gedeputeerde **Rommel** legt uit dat het voorgestelde sturingskader aansluit op de begrotingsstructuur met de bijbehorende beleidsdoelen. Bij sturing op beleidsniveau kunnen niet op operationeel doelniveau de reserves worden gehandhaafd. Dit zorgt voor een wildgroei aan reserves. De accountant heeft bovendien geadviseerd om de P&C-cyclus aan te passen en de documenten te beperken.
Een budgetreserve blijft in stand totdat het geld op is. Een doelgerichte reserve eindigt wanneer het doel bereikt is, waarna het geld in de algemene reserve valt.

De **voorzitter** concludeert dat het voorstel als bespreekstuk wordt doorgeleid naar Provinciale Staten.

5 Rondvraag gedeputeerde Beemsterboer

Er zijn geen rondvragen ingediend voor gedeputeerde Beemsterboer.

6 Lunch

De vergadering heeft geluncht van 13.00 uur tot 13.30 uur.

7 A-agenda Recreatie (recreatie & toerisme en recreatieschappen

7.a Recreatie: Financiële stukken recreatieschappen voor zienswijzen

Voorgesteld wordt om bij elk van de vijf recreatieschappen een zienswijze in te dienen onder andere met betrekking tot de indexering van de deelnemersbijdrage die is opgenomen in de begrotingen voor 2025 en voor het Plassenschap een aanvullende specifieke zienswijze in te dienen. Tevens wordt er voorgesteld om in te stemmen met de conceptjaarrekeningen 2023 en de gewijzigde conceptbegrotingen 2024.

De commissie wordt gevraagd PS te adviseren over de voordracht met zienswijzen op de begrotingen 2025 van de vijf recreatieschappen voor de PS-vergadering van 8 juli 2024.

Eerste termijn commissie

De heer **Van der Heijden** (D66) vindt recreatie zeer belangrijk. Door een toename van het aantal hittedagen en van het inwoneraantal er meer behoefte is aan recreatieruimte. D66 maakt zich des te meer zorgen over de staat van de recreatiegebieden. In 2017 hebben de betrokken Rekenkamers recreatieschap Spaarnwoude aangedragen om een integrale visie op te stellen. Deze visie is inmiddels gepresenteerd. Uit de conceptreactie van GS wordt duidelijk dat GS de begroting te veel verhoogt. D66 vraagt zich af waar het percentage van 3,7% op is gebaseerd en hoeveel extra kosten het vraagt om wel mee te gaan in de 6,2%. Daarnaast meent het college dat het wellicht noodzakelijk is om de ambities bij te stellen, terwijl bij alle recreatieschappen het basisniveau is bereikt. Wat is de onderbouwing van de stelling dat de schappen hun werkzaamheden goed kunnen uitvoeren?

Statenlid **Korzelius** (GL) vraagt om een nadere toelichting van het genoemde percentage 6,2%.

De heer **Van der Heijden** (D66) licht toe dat in 2023 de AB's en DB's hebben ingestemd met het wijzigen van de manier van berekenen van de CPI's. In plaats van de CPI van november te pakken, wordt bij de conceptbegroting de CPI uitgesmeerd over de laatste drie jaar. De CPI is daarom hoger dan normaal.

Mevrouw **Haas** (PvdD) kan instemmen met de zienswijzen. De PvdD heeft wel een vraag bij de voorgestelde zienswijze voor het plassenschap Loosdrecht. De PvdD verneemt graag hoe afstemming met het schap is verlopen om geen verhoogde deelnemersbijdrage te honoreren en de vraag te stellen nader te prioriteren en te faseren. Zijn GS op de hoogte van de consequenties hiervan? Elk schap kampt met toenemende kosten voor onderhoud als gevolg van klimaatverandering. De provincie zal moeten gaan nadenken over de inrichting van de recreatieschappen. Wat past bij het veranderende landschap? Wordt er nagedacht over een strategische en duurzame van de recreatiegebieden in relatie tot klimaatverandering? En op welke wijze komt dit terecht in het PPLG en in de beheerplannen? Klimaatadaptie kan op termijn kosten besparen.

Mevrouw **Alberts** (SP) deelt de zorgen van D66 en PvdD. De recreatieschappen zijn op zoek naar geld. Het was de heer Bleker die kwam met het plan om de recreatieschappen zelf verantwoordelijk te laten worden en daardoor is er meer commercie in de recreatieschappen komen. Meer commercie zorgt voor aantasting van recreatiegebieden. Het is goed dat Spaarnwoude een vaste stroomvoorziening wil laten installeren. Ook bij Twiske- Waterland zal de commercie het Natura 2000-gebied ruïneren. Hoe gaat de provincie daar paal en perk aan stellen? In het Groengebied Amstelland bevindt zich een vindlocatie voor windturbines en voor die windturbines zijn beperkingen opgelegd voor de natuur. Hoe kijkt het college daarnaar? De SP vindt het opmerkelijk dat de recreatieschappen zuinig moeten zijn in hun uitgaven.

De heer **De Vries** (VVD) onderschrijft de zienswijzen van het college en is van mening dat het goed is om ook aan de recreatieschappen te verzoeken om kritisch te kijken naar hun uitgaven. Er komt

wel degelijk geld bij, alleen niet het geld dat ze zelf zouden willen.

Mevrouw **Alberts** (SP) vraagt wat de VVD belangrijker vindt, geld verdienen aan de natuur of het in stand houden van de natuur.

De heer **De Vries** (VVD) denkt dat het verstandig is om werk van de natuur te maken, maar wel binnen de mogelijkheden. Geld is evenzo belangrijk als het handhaven van de natuur.

De heer **Van der Heijden** (D66) vraagt hoe de VVD kijkt naar het niet nakomen van de afspraken over de recreatieschappen.

De heer **De Vries** (VVD) heeft de recreatieschappen hoog in het vaandel staan en kijkt wat de mogelijkheden zijn. Er vindt een trendmatige indexatie plaats. Hij verneemt graag welke afspraken er niet zijn nagekomen.

Statenlid **Korzelius** (GL) is voor de recreatie en voor de natuur. Omdat de provincie reeds veel financiële uitdagingen heeft, zullen er keuzes gemaakt moeten worden. Voor een definitief oordeel stelt hij twee vragen aan de gedeputeerde:

- Betekent de indexering van 3,7% dat dit ook voor de andere participanten geldt?
- De kadernota van het recreatieschap Spaarnwoude is redelijk ambitieus. Wat betekent dat voor de prioritering van de ambities en hoe wil de gedeputeerde dat aanvliegen binnen het recreatieschap?

Mevrouw **Van der Helm-Chandansigh** (50PLUS) benadrukt dat recreatie een groot goed is, net als budgetbeheersing. Het welzijn van de inwoners dient echter de prioriteit te zijn.

De heer **Stam** (PvdA) hecht aan natuurontwikkeling, maar kan zich ook voorstellen dat de gedeputeerde Financiën niet meer budget kan toekennen. Dit zorgt voor een dilemma.

Eerste termijn gedeputeerde staten

Gedeputeerde **Rommel** benadrukt dat er veel middelen worden besteed aan recreatie in Noord-Holland, namelijk € 22 miljoen, waarvan er bijna € 3 miljoen extra naar de schappen gaat. Daarnaast draagt de provincie relatief veel bij aan recreatie in vergelijking met de gemeenten. De provincie en de schappen hanteren een andere methode om te bepalen hoe er geïndexeerd kan worden. PNH maakt een schatting op basis van het ECB, de schappen pakken het gemiddelde percentage over het eerste halfjaar van jaar voorafgaand aan het opstellen van de begroting van de CBS-index. Voor de begroting van 2025 worden de eerste zes maanden van 2023 als uitgangspunt genomen. De index van de provincie en schappen verschilt doordat de inflatie in januari en februari 2023 nog rond de 8% zat.

De heer **Van der Heijden** (D66) vraagt hoe de gedeputeerde kijkt naar een andere manier van indexeren.

Gedeputeerde **Rommel** legt uit dat de periode tussen de maanden waarop het gemiddelde is

gebaseerd te lang is en dat dit aangepast zou kunnen worden. De provincie hanteert haar eigen indexatieregels.

De heer **Van der Heijden** (D66) merkt op dat het college op 13 april 2023 (DB) en op 11 mei 2023 (AB) heeft ingestemd met een andere berekeningsmethode van de indexatie. Daarom kan de gedeputeerde nu niet zeggen dat ze het er niet mee eens is.

Gedeputeerde **Rommel** zou dit moeten uitzoeken.

Statenlid **Korzelius** (GL) constateert dat D66 het college beschuldigt voor het schenden van de gemaakte afspraken.

Gedeputeerde **Rommel** heeft de getallen momenteel niet paraat, maar het college houdt zich altijd aan de gemaakte afspraken. Zij zegt toe schriftelijk terug te komen op hoe het college kijkt naar andere indexeringsmethoden. In de meerjarenbegroting hadden de recreatieschappen reeds een lager percentage gehanteerd. In de conceptbegroting 2025 is deze verhoogd. Daarnaast wil het geval dat wanneer in het AB of het DB er bij meerderheid een besluit is genomen, dit niet direct wil zeggen dat de provincie daarin meegegaan is.
Het college stelt de recreatieschappen in staat om hun taken goed uit te voeren en kan alleen lagere indexpercentages betalen. Zorgelijk is dat de gemeenten vaak niet draagkrachtig genoeg zijn. Daarbij is het op orde hebben van de schappen niet de uitdaging, met name de extra projecten vallen zwaar op de budgetten.

Mevrouw **Haas** (PvdD) vraagt of de Staten ook op een andere wijze extra bijdragen kunnen voorstellen voor de recreatieschappen, los van de standaardbedragen.

Gedeputeerde **Rommel** legt uit dat de Staten alternatieve voorstellen kunnen doen op besluiten over de recreatieschappen. Binnen de recreatieschappen geeft het college de voorrang aan beheer en onderhoud. Wanneer dit een N2000-gebied betreft, valt dit onder het PPLG.
In reactie op de SP legt de gedeputeerde uit dat onderdeel van de vergunningverlening is dat er een toets plaatsvindt op het effect op het gebied. Het college beschermt de natuur en de NNN, maar waar het kan, dienen de recreatieschappen hun geld te kunnen verdienen.

Mevrouw **Alberts** (SP) wijst erop dat het niet is toegestaan om in Natura 2000-gebieden te bouwen of te overnachten. Twiske faciliteert dit wel. Bovendien is duidelijk dat Twiske geen financiële tekorten heeft dankzij de opgehaalde parkeerkosten.

Gedeputeerde **Rommel** reageert dat in de nieuwe Omgevingsverordening overnachten alleen kan als ondergeschikte functie. In N2000-gebieden kan dat niet.

Mevrouw **Alberts** (SP) licht toe dat Twiske een vergunning krijgt voor het bouwen van lodges in N2000-gebieden.

Gedeputeerde **Rommel** heeft één aanvraag voorbij zien komen voor bouw in de Twiske en die heeft zij geweigerd.

Mevrouw **Haas** (PvdD) merkt op dat ten behoeve van recreatieve activiteiten de begrenzingen van

NNN worden aangepast.

Gedeputeerde **Rommel** legt uit dat conform de nieuwe Omgevingsverordening er geen overnachtingsmogelijkheden zijn in het NNN, tenzij het van ondergeschikt belang is.

Mevrouw **Moinat** (PVV) wijst erop dat er wel degelijk plannen zijn in de Twiske om in een NNN-gebied te bouwen. Zij vraagt de gedeputeerde om hier schriftelijk op terug te komen.

Gedeputeerde **Rommel** legt uit dat er plannen zijn bij Twiske Haven, maar dat voor die plannen geen vergunning is afgegeven.
Binnen de schappen wordt er door middel van zonering gekeken wat waar mogelijk is en welke vorm van recreatie waar kan passen. De ladder van leisure wordt niet geheel toegepast. Binnen elk gebied is een vorm van recreatie mogelijk.
Eventuele windturbines in het Amstelland dienen te passen binnen de NNN en de Omgevingsverordening.

Mevrouw **Alberts** (SP) vraagt wat de gedeputeerde ervan vindt om de natuurpot te gebruiken om in onderhoud te voorzien en om uitvluchten richting economische activiteiten te voorkomen.

Gedeputeerde **Rommel** reageert dat het de SP vrijstaat om daar een meerderheid in de Staten voor te vinden.
GroenLinks stelde een vraag over een totaaloverzicht van de zienswijzen van de recreatieschappen. Hier kan de gedeputeerde niets op zeggen, want de zienswijzen worden nog behandeld in de raden. De provincie investeert € 22 miljoen extra bovenop de reeds geïnvesteerde € 7,5 miljoen. Voor Spaarnwoude ligt er een pakket om de basis op orde te krijgen en daar betaalt de provincie aan mee.

Tweede termijn commissie

De heer **Stam** (PvdA) hoort graag wat de inbreng van de provincie in de schappen is geweest en of daar een voorbehoud is gemaakt met betrekking tot de verschillende wijzen van indexeringen.

De heer **Van der Heijden** (D66) vraagt aan de gedeputeerde of zij al haar krediet in de regio gaat verspelen door de zienswijze in te dienen.

Mevrouw **Haas** (PvdD) denkt dat haar vraag over klimaatadaptatie in relatie tot de inrichting van de recreatieschappen en het PPLG niet volledig is beantwoord. Hoe kan klimaatadaptatie bijdragen aan het beheer?

Tweede termijn commissie

Gedeputeerde **Rommel** licht toe dat de zienswijze voorligt bij PS. De gedeputeerde vindt het ongemakkelijk om klimaat als financiering hier mee te nemen en de portefeuille van mevrouw Kocken te behandelen, want het gaat om een zienswijze. Zij stelt voor om het te bespreken in de commissie met gedeputeerde Kocken.

Mevrouw **Haas** (PvdD) zou haar vragen omtrent het bijdragen van klimaatadaptatie aan beheer

graag schriftelijk beantwoord willen zien door gedeputeerde Kocken.

Gedeputeerde **Rommel** heeft regelmatig een zienswijze ingediend bij de recreatieschapen, waarin wordt aangegeven dat de recreatieschappen binnen het gestelde budget moeten blijven. Zij denkt niet dat er krediet wordt verspeeld.

De **voorzitter** concludeert dat het voorstel als bespreekstuk wordt doorgeleid naar Provinciale Staten.

8 B-agenda Bestuur (bestuur algemeen, Europa)

8.a Bestuur: Afdoening openstaande moties zgn. veegbrief (B-agenda alle commissies 17 en 24 juni 2024)

De commissie gaat akkoord met het afdoen van de motie uit 2020 met de oproep "vang de kinderen van Moria op".

9 Rondvraag Commissaris van de Koning A. van Dijk

Er zijn geen rondvragen ingediend voor de commissaris van de Koning Van Dijk.

10 B-agenda Economie (economie, arbeidsmarkt en onderwijs, (zee) havens, circulaire economie)

10.a Economie: Stand van zaken Initiatiefvoorstel Noord-Holland Impact (B-agenda Cie Bestuur 24-06-2024)

De commissie wordt gevraagd met elkaar en de gedeputeerde de actuele stand van zaken over de uitvoering van het initiatiefvoorstel te bespreken.

Eerste termijn commissie

Mevrouw **Egbers** (PvdD) gaat akkoord met de voorstellen 4, 10, 11, 12 en 16. Bij voorstel 15 zou er tevens meer aandacht moeten zijn voor gedragsverandering en communicatie. De PvdD merkt ten aanzien van voorstel 1 op dat niet het coalitieakkoord, maar een door de Staten aangenomen initiatiefvoorstel leidend is. Wanneer GS de Brundtland-definitie hanteren, gaat de PvdD akkoord. Ook voor voorstel 6 is het coalitieakkoord niet leidend. De PvdD wenst mee te werken aan een aanscherping van de doelen in de uitvoeringsagenda Duurzame en Circulaire Economie. De PvdD wacht af hoe voorstel 8 verder uitgewerkt wordt. Ten slotte merkt zij op dat bij brede welvaart ook aandacht dient te zijn voor klimaatverandering, de staat van de natuur en het bevorderen van biodiversiteit.

Statenlid **Gielen** (GL) vraagt GS om een inhoudelijke reflectie over het niet aanpassen van de naam van de portefeuille.

De heer **De Vries** (VVD) kan zich vinden in de brief over de stand van zaken. Hij vraagt het college om extra aandacht te besteden aan de MRA.

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) constateert dat de meeste punten zijn uitgevoerd. JA21 stemt in met de voorliggende zaken en het afdoen daarvan. JA21 is niet verheugd over het onderdeel gedragsverandering door middel van communicatie vanuit de provincie.

De heer **Klein** (CU) is blij met de inspanningen die zijn geleverd, maar vindt het opmerkelijk dat de naam van de portefeuille nog niet wordt aangepast. Kan de gedeputeerde toezeggen dat de doelenboom wordt aangepast? Dit dient aan te sluiten bij het nieuwe uitvoeringskader. Hij verneemt van het college graag of er niet alleen wordt gekeken naar social return in het eigen aanbestedingsbeleid, maar ook naar sociale ondernemingen.

Eerste termijn gedeputeerde staten

Gedeputeerde **Rommel** blijft zich inzetten voor de versterking van de brede wellvaart, in lijn met het initiatiefvoorstel. Er wordt naar economische groei gekeken in termen van werkgelegenheid en BNP, maar ook de transitie naar een duurzame en circulaire economie worden daarbij omarmd. De provincie ondersteunt juist de bedrijven die maatschappelijk verantwoord ondernemen. Via social return worden de opdrachtnemers verplicht om bij te dragen aan maatschappelijk verantwoord ondernemen. Maatschappelijk ondernemen voor kleinere bedrijven is een goede ontwikkeling.
De betekeniseconomie is heel belangrijk, maar maakt onderdeel uit van het totale pakket waarmee de provincie de economie stimuleert.
De provincie heeft beperkte instrumenten, maar waar het kan, wordt er ingezet op gedragsverandering door middel van communicatie.
De Brundtland-definitie is niet expliciet in het uitvoeringsprogramma opgenomen, maar past wel binnen de intenties.
Zij kan in een mededeling de MRA benoemen om te ondervinden hoeveel draagvlak ervoor is.

Mevrouw **Egbers** (PvdD) verneemt graag van de gedeputeerde wat zijn verstaat onder een "duurzame economie".

Gedeputeerde **Rommel** legt uit dat de Brundtland-definitie een ontwikkeling is die tegemoetkomt aan de noden van het heden zonder de mogelijkheden van toekomstige generaties om in hun behoeften te voorzien in het gedrang te brengen. Dit is verpakt in de duurzame economie, die breder is dan enkel de Brundtland-definitie. In de uitvoeringsagenda staat de definitie van het begrip "duurzame economie" vermeld. Het betreft een uitgangspositie in de Omgevingsvisie, maar het staat niet expliciet als zodanig genoemd.
Wanneer de nieuwe uitvoeringsagenda wordt vastgesteld, bekijkt het college in hoeverre de doelenboom aangepast moet worden in de begroting.

De heer **Klein** (CU) informeert naar de procedure.

Gedeputeerde **Rommel** verwacht bij de uitvoeringsagenda de laatste update mee te geven. Deze wordt specifiek benoemd in de strategische agenda.

10.b Circulaire Economie: Eerste conceptversie uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie + stand van zaken moties (B-agenda cie Bestuur 24-06- 2024)

Op dit moment wordt gewerkt aan een nieuwe Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028. Dit eerste concept geeft de inhoudelijke hoofdlijnen weer van de Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028 en wordt nu vastgesteld om te bespreken met PS. Daarbij wordt ook de stand van zaken gedeeld van de uitvoering van de moties gerelateerd aan de nieuwe Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028.

Behandelvoorstel:
Het eerste concept van de Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028 bespreken met commissie en gedeputeerde. Gevraagd wordt om te reageren op:
1. de strategische doelen van de Uitvoeringsagenda
2. de nieuwe accenten in de Uitvoeringsagenda en
3. de stand van zaken van de moties gerelateerd aan deze agenda

Eerste termijn commissie

Mevrouw **Engels** (CDA) herkent de strategische doelen en de inhoudelijke accenten in de Uitvoeringsagenda goed. Het CDA heeft een aantal vragen:
- Er zou beleid vernieuwd worden door een gezamenlijk toekomstbeeld van de economie en een ruimtelijke strategie voor de circulaire economie. Waarom moet hier eerst een uitvoeringsagenda voor worden opgesteld?
- Wat is het verschil tussen een onderzoek naar ruimtelijke randvoorwaarden om tot een regionale strategie te komen en een ruimtelijke strategie op de circulaire economie?
- Waar is er precies sprake van uitvoering bij de Uitvoeringsagenda?

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) merkt op dat economie in de agenda is samengevoegd met circulaire economie en duurzaamheid. JA21 vindt dit jammer, want alles slaat nu op duurzaamheid en circulariteit. Er wordt gesproken van een selectief vestigingsbeleid en hier wordt de indruk gewekt dat dit gekoppeld is aan de doelstellingen van circulariteit en duurzaamheid.

Mevrouw **Alberts** (SP) wil benadrukken dat duurzaamheid en circulariteit gezond is voor de mensen.

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) vindt dat een links frame. Circulariteit en het meer toepassen van schroot kan ook leiden tot meer geluidsoverlast. Door alles op één hoop te gooien, wordt de discussie vertroebeld.
PNH wil de meest mkb-vriendelijke provincie van Nederland worden, maar een concrete invulling ontbreekt daaromtrent. Wat kan hieraan gedaan worden? Daarnaast zou de concurrentiepositie binnen de provincie verslechteren, onder andere door netcongestie. Aanvullende eisen ten aanzien van duurzaamheid en circulariteit zouden hier echter ook aan kunnen bijdragen. En ziet de gedeputeerde tevens een dwangelement in de notitie?

Statenlid **Gielen** (GL) ziet veel ambitie in de concept uitvoeringsagenda en herkent zich in de strategische uitgangspunten. Het is goed dat er ruimte wordt geboden aan de circulaire economie. Hoe wordt de ruimtelijke strategie vervlochten met de Uitvoeringsagenda en hoe past dit binnen het ruimtelijk voorstel? Het is verstandig om selectief te zijn in het vestigingsbeleid. Komt die vraag ook terug in de Ruimtelijke Strategie Circulaire Economie? En is het mogelijk passend om de Uitvoeringsagenda in de nieuwe vorm door PS vast te laten stellen?

Mevrouw **Oulad-Hadj** (PvdA) merkt op dat de uitwerking is gebaseerd op eerder vastgesteld beleid (strategisch beleidskader uit 2016 en de circulaire economie uit 2021). Dit beleid is consistent, maar deels verouderd. Er wordt terecht gebruik gemaakt van de term "brede welvaart". Het aspect "kwaliteit van het leven" wordt onderbelicht; er wordt aangegeven dat andere instellingen en overheden hier een verantwoordelijkheid hebben. De provincie kan hier echter ook een rol in

spelen. Ook kan de provincie een rol spelen in de arbeidsmarkt en het terugbrengen van de tekorten in sectoren als onderwijs en zorg. Een aantal vragen vanuit de PvdA:

- Hoe wordt de uitvoering van beleid ten aanzien van de agrarische sector goed geïntegreerd?
- Hoe kan beleid voor datacentra zowel worden herijkt als vastgehouden?
- Is deze agenda opgesteld in samenwerking met partners en belanghebbenden?

De heer **De Vries** (VVD) onderschrijft de strategische doelen, de aangegeven accenten, de versnelling van de transitie, de samenvoeging van economie en circulaire economie en het centraal loket Werken en Ondernemers. De VVD verneemt graag van het college waarom er in het stuk niet veel is vermeld over de internationale contacten. En gaat de provincie inzetten op sectoren die nu sterk zijn, waarmee andere sectoren worden losgelaten? Of zal er een verschuiving zijn naar onderbelichte sectoren? De VVD hecht eraan dat de pr en de communicatie niet worden onderschat door de provincie.

De heer **Klein** (CU) vindt het goed dat het college werk heeft gemaakt van het integreren van het beleid van de reguliere economie en de circulaire economie. De focus op het versnellen van de transitie is een goed kernpunt. Het viel de CU op dat de toon en woordkeuze soms de plank misslaat. Een toekomstbestendige economie is per definitie een economie die past binnen de grenzen van de aarde. Het doel onder doel c zou eigenlijk het hoofddoel moeten zijn. De provincie dient te streven naar een groter aandeel van de circulaire en duurzame bedrijven in de totale economische portefeuille. Verder zou de CU aandacht willen vragen voor bio-based bouwen en het koppelen van de agrarische sector met de bouwsector. Hij hoort graag hoe PS aanpassingen kan aanbrengen, via een motie of via een toezegging. Ten slotte mist de aandacht voor de wereldwijde sociale rechtvaardigheid.

Statenlid **De Weerdt** (Volt) noemt een aantal aandachtspunten:

- GS dienen het leiderschap op zich te nemen om de juiste woorden te kiezen voor de circulariteitstransitie;
- Door de Uitvoeringsagenda door PS vast te laten stellen, ontstaat er draagvlak voor de lange termijn;
- Het is opmerkelijk dat voor de transitie naar circulaire landbouw wordt verwezen naar het PPLG. Zijn GS bereid om via de instrumenten in de Uitvoeringsagenda te investeren in circulaire landbouw?
- Met de Europese gemeenschappelijke markten heeft de provincie toegang tot kennis en producten over heel Europa. Soms kan het dan zinniger zijn om sectoren uit Europese lidstaten naar PNH te halen of om ervoor te kiezen om sectoren aan een andere lidstaat over te laten.
- Met welke overheden en partners willen GS een gezamenlijk toekomstbeeld van de economie opstellen?

Mevrouw **Egbers** (PvdD) merkt op dat de Uitvoeringsagenda een groen randje heeft, maar dat een groen randje niet genoeg is. Zij noemt de volgende aandachtspunten:

- De agenda neemt de lineaire economie te veel als uitgangspunt. De essentie van de betekeniseconomie in al haar aspecten sijpelt onvoldoende door in de strategische doelen en accenten. De hernieuwde Uitvoeringsagenda is niet opgesteld vanuit een geactualiseerd

beleidskader economie;

- De ecologische voetafdruk is te groot en er wordt onvoldoende gedacht aan toekomstige generaties. De PvdD ziet structureel te weinig aandacht voor de leefomgeving, voor klimaatverandering, de kwaliteit van water en bodem en voor biodiversiteit. Kunnen GS een strategisch doel toevoegen waarbij duidelijker wordt dat GS aandacht hebben voor deze aspecten?
- Tijdens de expertmeeting betekeniseconomie gaf Klaske Kruk van 'Circularities' de tip om bedrijven te helpen met het in kaart brengen van toekomstige risico's. Krijgt dit ook aandacht?
- In de Uitvoeringsagenda is vooral aandacht voor het verduurzamen van bedrijventerreinen in de zin van energie. Ook wordt er gesproken over vergroenen. Kan de gedeputeerde toezeggen dat er versneld wordt ingezet op het natuurinclusief maken van de bedrijventerreinen?
- GS benoemen dat er voor vervuilende bedrijven die de transitie op termijn niet kunnen of willen maken, geen toekomst is. Wat betekent concreet voor de aanpak van vervuilende bedrijven?
- Bio-based teelt verdient een plek in de Uitvoeringsagenda.

Mevrouw **Moinat** (PVV) brengt enkele punten naar voren:

- Er wordt in de Uitvoeringsagenda gesproken van meer ruimte voor circulaire bedrijven en bedrijventerreinen. Ziet de gedeputeerde een potentieel conflict ontstaan, veroorzaakt door schaarste aan ruimte?
- De PVV maakt zich zorgen over de potentiële subsidieomvang in het kader van innovaties gericht op circulaire bedrijvigheid. Subsidies dienen verantwoord te worden ingezet.

Eerste termijn gedeputeerde staten

Gedeputeerde **Rommel** meldt dat het voor het eerst is dat een dergelijk concept met de commissie wordt gedeeld. Dit verklaart waarom zaken nog niet geheel aangevuld zijn. Zij benadrukt dat er goed gekeken zal worden naar de bewoordingen.
Er is niet beoogd om nieuw beleid op te zetten. De Uitvoeringsagenda fungeert als bouwstenen voor de Ruimtelijke Strategie en de Omgevingsvisie die later volgen. Het is niet de bedoeling om alles op te hangen aan de Uitvoeringsagenda. Het is puur bedoeld voor de keuzes omtrent duurzame economie, circulariteit, betekeniseconomie en brede welvaart.
Ruimte blijft een van de grootste issues als het gaat om circulariteit. Dit geldt echter voor alle provincies in Nederlands.
De gedeputeerde licht toe dat de acties volgen bij het laatste stuk.
JA21 stelde dat het economisch beleid breder is dan enkel de circulaire en duurzame economie. Anderzijds werd er door de ChristenUnie juist gesteld dat economie en circulaire economie één geheel zijn. Het college zal beide standpunten meenemen.
De gedeputeerde heeft met het ministerie van OCW gesproken over de verbinding met zorg en onderwijs in Alkmaar en Petten. Hier is aandacht voor in de Ruimtelijke Strategie. Zij zou graag willen inzetten op het benoemen in welke verschillende gebieden onderwijs meer aandacht dient te krijgen. Meer en beter onderwijs maakt het vestigingsklimaat voor bedrijven beter.
Middels de Ruimtelijke Strategie zullen PS het lef moeten hebben om belangrijke ruimtelijke keuzes te maken. De Uitvoeringsagenda is daar slechts een voorzet van. Een selectief vestigingsbeleid is

een goed instrument, juist voor de ruimtelijke strategie.
Het college wenst vast te houden aan de uitgangspunten van de Datacenterstrategie, maar ook zal herijking wellicht nodig zijn.
De arbeids- en onderwijsvoorzieningen raken ook het andere beleid van de provincie, maar veelal ligt de taak bij de gemeente. De provincie kan wel bepaalde regio's stimuleren, regio's als de Blue School en de Green Port.

Statenlid **De Weerdt** (Volt) vraagt met welke partners het college voornemens is om het toekomstbeeld voor de economie op te stellen.

Gedeputeerde **Rommel** antwoordt dat dit met regionale partners wordt afgestemd via het overleg in Noord-Holland Noord en het MRA, maar ook met het bedrijfsleven.
De agrosector komt terug in de Uitvoeringsagenda, maar de uitwerking ervan komt in een agenda voor glastuinbouw en agrifood.
Het internationale karakter van een deel van de economie komt terug in de Ruimtelijke Economische Visie, waar het college momenteel aan werkt.
Het overleg met de werkambassadeur staat gepland in december 2024.
De gedeputeerde onderschrijft de opmerking van de VVD dat pr en communicatie niet onderschat mogen worden.
Bio-based bouwen heeft de prioriteit van GS. In maart 2024 heeft de provincie de bio-based economy ingebracht bij de EU. Dit is vervolgens snel overgenomen door de Europese Commissie. Over de bio-based teelt bestaan nog geen concrete plannen.

Mevrouw **Egbers** (PvdD) vraagt of de gedeputeerde daar schriftelijk op terug wil komen.

Gedeputeerde **Rommel** zegt toe schriftelijk terug te komen op de concrete plannen omtrent de bio-based teelt.
De Uitvoeringsagenda past niet het bestaande beleidskader aan, maar sluit aan op de missie en de strategische doelen. Uiteindelijk vormt de agenda het fundament voor de geactualiseerde Omgevingsvisie.
De hoofdmoot van de opgaven rondom de landbouw behoort tot het PPLG en niet tot de Uitvoeringsagenda. Via de PPLG wordt bovendien aandacht gevraagd bij Den Haag voor de uitdagingen op landbouwgebied. Het PPLG is een samenvatting om aan te tonen bij het Rijk dat de provincie extra middelen kan gebruiken. Zij benadrukt dat er reeds veel middelen in het PPLG zitten en da de provincie daar vorderingen mee kan maken.

Mevrouw **Egbers** (PvdD) vraagt of, wanneer er binnen het PPLG onvoldoende middelen zijn voor de teelt van bio-based materialen, dit dan toch mee te nemen bij de Uitvoeringsagenda Duurzame Economie.

Gedeputeerde **Rommel** zal dat nog moeten uitzoeken. Het zal echter gedekt moeten worde vanuit het PPLG. Bio-based teelt is opgenomen in het PPLG, maar de bio-based bouwmaterialen niet.
Bij de inzet op circulair ondernemen heeft de provincie aandacht voor de leveringszekerheid van grondstoffen. De gedeputeerde heeft hier tevens aandacht voor gevraagd bij het Amsterdam Economic Board.
De provincie zit extra in op natuurinclusiviteit en klimaatadaptatie bij toekomstbestendige bedrijventerreinen en OTW.

Bedrijven zullen moeten voldoen aan wet- en regelgeving en de vergunningen zullen daar in de komende jaren steeds op worden aangescherpt. Op termijn is er dan geen ruimte meer voor vervuilende bedrijven.
De PVV informeerde naar het potentiële conflict bij het streven naar circulaire economie, veroorzaakt door schaarste aan ruimte. Het college ziet niet direct een conflict ontstaan, maar bij de hele transitieopgave is er aandacht voor het voorkomen van conflicten omtrent schaarste aan ruimte.

De **voorzitter** vat de door de gedeputeerde genoemde punten kort samen.

Tweede termijn commissie

Statenlid **De Weerdt** (Volt) is van mening dat er verwarring ontstaat door economie en circulaire economie samen te noemen. Welke woorden zijn GS voornemens te gebruiken? Daarnaast hoort Volt graag een toelichting waarom de Uitvoeringsagenda niet naar PS wordt gebracht. Wanneer komt de agenda glastuinbouw en agrifood naar de Staten? Zit er in de Uitvoeringsagenda geen nieuw beleid? En kan de gedeputeerde toezeggen dat het gezamenlijke toekomstbeeld van de economie vanuit een internationaal perspectief bezien kan worden?

Mevrouw **Oulad-Hadj** (Pvda) vraagt opnieuw aandacht voor de tekorten aan personeel binnen de zorg en het onderwijs. Deze zijn nauw verbonden met de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt. De werkambassadeur zou hier mogelijk een rol kunnen spelen.

Tweede termijn gedeputeerde staten

Gedeputeerde **Rommel** wil graag de definitieve conceptversie afwachten. De suggesties van de commissie zullen hier dan ook in mee worden genomen. Door de Uitvoeringsagenda door PS te laten vaststellen, nemen PS werk over van GS.
De provincie werkt aan een provinciale aanpak bio-based bouwen, aansluitend op de nationale aanpak, waarbij ook de teelt wordt meegenomen. Een ketenaanpak bio-based bouwen volgt.
De agenda glastuinbouw en agrifood bestaat niet, maar deze zaken worden genoemd in de Uitvoeringsagenda en in de Voedselvisie.
In reactie op de PvdA geeft de gedeputeerde aan dat er veel aandacht is voor zorg en onderwijs. Zij heeft hierover gesproken met het ministerie van OCW.
De gedeputeerde geeft aan dat het gezamenlijke toekomstbeeld van de economie vanuit een internationaal perspectief bezien reeds staand beleid is.

De heer **Klein** (CU) vraagt of het college bio-based bouwen als accent kan toevoegen aan de definitieve concept uitvoeringsagenda.

Gedeputeerde **Rommel** reageert dat het college voor bio-based bouwen een provinciale aanpak opstelt.
Mevrouw **Egbers** (PvdD) vraagt of de gedeputeerde een overzicht kan geven van de zaken die ze wel of niet gaat meenemen in de definitieve concept uitvoeringsagenda.

Gedeputeerde **Rommel** legt uit dat het gaat om een concept. Zij gaat dat overzicht niet maken.

11 Rondvraag gedeputeerde Rommel

Er zijn geen rondvragen ingediend aan mevrouw Rommel.

12 Sluiting

De **voorzitter** geeft een samenvatting van hetgeen is besproken en besloten:

- De commissie heeft de jaarstukken 2023 en de kaderbrief 2025 besproken en deze komen terug op de agenda van PS van 8 juli 2024;
- De commissie heeft de Nota reserve 2024 en de financiële stukken recreatieschappen voor de zienswijze 2024 besproken en deze komen terug op de agenda van PS van 15 juli 2024;
- De commissie heeft ingestemd met het afdoen van een motie uit 2020;
- Het initiatiefvoorstel Noord-Holland Impact en de eerste conceptversie van de Uitvoeringsagenda Duurzame en Circulaire Economie 2028 zijn besproken en komen komend najaar 2024 terug in de commissie Bestuur.

De **voorzitter** deelt mede dat de volgende vergadering van de commissie Bestuur op maandag 16 september 2024 zal worden gehouden. De vergadering begint dan om 13.00 uur.

De **voorzitter** bedankt de aanwezigen voor hun inbreng, wenst iedereen een fijne avond en een mooie en sluit de commissievergadering Bestuur.

Sluiting 16.30 uur

Verslag concept

Commissie Bestuur

Datum commissievergadering	:	30 mei 2024
Commissievoorzitter	:	Dhr. P.G. Teeuwen
Commissie-adviseur	:	Mw. J. Faber
Telefoonnummer/e-mail	:	023-514 46 28/ faberj@noord-holland.nl

Aanwezig:

Commissievoorzitter	:	Dhr. P.G. Teeuwen	
Commissie-adviseur	:	Mw. J. Faber	
Leden van de commissie	:	BBB	dhr. V. Valk, dhr. A. Griffioen
		VVD	dhr. G. de Vries
		GL	Statenleden A. Gielen, P. Korzelius
		D66	dhr. W. Van der Heijden
		PvdA	mw. M. ten Ham, mw. F. Oulad Hadj
		JA21	mw. K. Uiterwijk
		CDA	dhr. D. Heijnen
		FvD	
		PvdD	Statenleden A. Egbers, J. Hollebeek
		PVV	mw. N. Moinat, mw. I. Bezaan
		SP	dhr. J. Kes, dhr. M. Dijksen
		Christen Unie	dhr. M. Klein
		50PLUS	dhr. V. de Jong, mw. Van der Helm-Chandansigh
		Volt	Statenleden M. De Weerdt, B. van den Bogaerde
College:	:	Commissaris van de Koning dhr. A. Van Dijk, gedeputeerde J. Olthof (PvdA), gedeputeerde E. Rommel (VVD), gedeputeerde J. Beemsterboer (BBB),	
Notulist	:	Mw. G. Buruma (Notuleerservice Nederland)	

Agenda

1 Opening en mededelingen
2 Inspreekhalfuur
3 Vaststelling van de agenda, het verslag van de vorige vergadering, lange termijn agenda, moties- en toezeggingenlijsten en C-agenda
3.a Vooruitblik komende vergadering(en) aan de hand van de Strategische Agenda en vaststelling Strategische Agenda
4 Terugkoppeling uit relevantie gemeenschappelijke regelingen, IPO, MRA en programmaraad RRK
5 A-agenda Financiën (Financiën, P&C, subsidies, grondzaken)
5.a Financiën: financieringsstatuut 2024 (A-agenda Cie. Bestuur 30-02-2024
6 Rondvraag gedeputeerde Rommel

7	A-agenda Bestuur (bestuur algemeen, Europa)
7.a.1	MRA: Nieuwe MRA-agenda 2025-2028- 80% versie (A-agenda Cie. Bestuur 30-05-2024)
7.a.2	MRA: Ingekomen reactie ANWB op 80%-versie MRA Agenda 2025-2028 (schriftelijke inspreekreactie)
7.a.2	ingekomen reactie: MRA: Observaties Rapporteurs Flevoland en Lelystad bij de MRA agenda (Cie. Bestuur 30 mei 2024 schriftelijke inspreekreactie)
7.b	Voordracht zienswijze op begroting 2025 Randstedelijke Rekenkamer (A-agenda Cie. bestuur 30-05-2024)
8	LUNCHPAUZE
9	B-agenda Organisatiezaken (inkoop, personeel en organisatie, communicatie, huisvesting, juridisch etc.)
9.a	Inkoop: Afdoen motie M7-2024 Noord-Holland tegen voedselverspilling en voor lokale inkoop (B-agenda Cie. Bestuur 30-5-2024)
9.b.	Communicatie: Inclusief taalgebruik en afdoening motie 96-2023 (B-agenda Cie. Bestuur 30-05-2024)
10	Rondvraag Commissaris van de Koning A. van Dijk
11	B-agenda ICT en Data, IPO bestuur
11.a.1	IPO: Conceptbegroting IPO 2025 & doorontwikkeling P&C cyclus IPO (Cie. bestuur 30 mei 2024)
11.a.2	IPO: Conceptbegroting IPO (B-agenda Cie. bestuur 30 mei 2024)
11.b	ICT: discussienota ChristenUnie donatie oude laptops
12	Rondvraag gedeputeerde Beemsterboer
13	SLUITING
14	C-agenda Bestuur (bestuur algemeen, Europa)
14.a	Bestuur: Jaarverslag interbestuurlijk toezicht 2023 (C-agenda Cie. bestuur 30-05-2024)
14.b	MRA: Maandelijks MRA Raads- en Statenleden Bericht - editie 81 (C-agenda alle commissies mei)
14.c	MRA: Termijnagenda 2024, jaarplanning en actualiteiten MRA 1e kwartaal 2024 (C-agenda alle commissies mei)
14.d	RRK: jaarstukken 2023 Randstedelijke Rekenkamer (C-agenda Cie. Bestuur 30-05-2024)
14.e	MRA: Maandelijks MRA Raads- en Statenleden Bericht - editie 82 (alle commissies 27 en 30 mei 2024)
15	C-agenda Financiën (Financiën, P&C, subsidies, grondzaken)
15.a	Financiën: Rijksvoorjaarsnota 2024 - Opschalingskorting, normeringssystematiek Provinciefonds en compensatie inkomstenderving MRB (C-agenda Cie. Bestuur 30-05-2024)
15.b	IPO: BAC concept-agenda Financiën en Openbaar bestuur 25 april 2024 (C-agenda Cie. Bestuur 30 mei 2024)
15.c	Financiën: Begrotingsneutrale wijzigingen beleidsdoelenraming (03) maart 2024 (C-agenda Cie. Bestuur 30 mei 2024)
16	C-agenda Economie ((circulaire) economie, bedrijventerreinen, arbeidsmarkt en onderwijs, havens)
16.a	IPO: BAC verslag Regionale Economie & Cultuur 18 april 2024 (C-agenda Bestuur 30-05-2024 en C-agenda Leefomgeving 30-05-2024)
16.b	Arbeidsmarkt en onderwijs: Benoeming nieuwe werkambassadeur (C-agenda Cie. Bestuur 30 mei 2024)
16.c.	Recreatie: Bestuursmededeling Groengebied Amstelland mei 2024 (C-agenda Cie. Bestuur 3-05-2024)

1 Opening en mededelingen.

De **voorzitter** opent de commissievergadering om 10.00 uur en heet alle aanwezigen van harte welkom. Het quorum is behaald. Van de AWB en de Provincie Flevoland zijn schriftelijke reacties ontvangen op de MRA agenda, deze zijn opgenomen bij punt 7a.

2 Inspreekhalfuur

Er hebben zich geen insprekers gemeld.

3 Vaststelling van de agenda, het verslag van de vorige vergadering, lange termijn agenda, moties- en toezeggingenlijsten en C-agenda

Er zijn twee rondvragen, een voor de gedeputeerden Rommel en een voor gedeputeerde Beemsterboer.

De commissie gaat akkoord met:

- De voorgestelde agenda;
- De lijst met openstaande moties commissie Bestuur;
- De openstaande toezeggingen en voorstellen tot afronding commissie Bestuur;
- De Strategische Agenda commissie Bestuur.

- Het conceptverslag commissie Bestuur 22 april 2024;

Pagina 2: Opening: De heer **De Vries** (VVD) versprak zich, waterschap AVG moet zijn waterschap AGV.

Met medeneming van deze opmerking worden het verslag vastgesteld.

3.a Vooruitblik komende vergadering(en) aan de hand van de Strategische Agenda en vaststelling Strategische Agenda

De Strategische Agenda is aangevuld met verwijzingen naar het geldende beleid. Het lijkt handig, dan is duidelijk wat de stand van zaken is. Opmerkingen over de Strategische Agenda kunnen aangegeven worden bij de Griffie, dan worden zij meegenomen in de Strategische Agenda.

De heer **De Vries** (VVD) leest in de Strategische Agenda dat GS op 30 mei een besluit neemt over de MRA. Dit gaat om het 80% voorstel. Wanneer er een 100% voorstel ligt, dan wordt er een definitief besluit genomen, dit zal in november zijn. Zo staat het niet in de Agenda.

Voorzitter geeft aan dat de opmerking van de heer De Vries met de Griffie besproken wordt, daarna is er wel of geen wijziging te zien in de Strategische agenda.

4 Terugkoppeling uit relevantie gemeenschappelijke regelingen, IPO, MRA en programmaraad RRK

De **voorzitter** geeft aan dat dit een vast agendapunt is. De gemeenschappelijke regelingen staan daarnaast geagendeerd voor het huidige overleg. Commissieleden kunnen een terugkoppeling geven over onderwerpen die niet geagendeerd zijn. Er wordt geen gebruik van gemaakt.

5 A-agenda Financiën (Financiën, P&C, subsidies, grondzaken)

5.a Financiën: financieringsstatuut 2024 (A-agenda Cie. Bestuur 30-02-2024

De **voorzitter** legt uit dat op grond van artikel 3.1. van de Financiële verordening provincie Noord-Holland, er vierjaarlijks een actualisatie plaatsvindt van het financieringsstatuut provincie Noord-Holland. De laatste actualisatie dateert van 2020. Het feit dat er niet langer sprake is van een overschot en de provincie gebruik maakt van externe financiering in de vorm van leningen, is tevens een belangrijke reden om de kaders omtrent financiering te actualiseren.

Aan de commissie wordt gevraagd het statuut te bespreken en PS te adviseren over de voordracht van het Financieringsstatuut 2024.

De **voorzitter** merkt op dat commissieleden ook gevraagd wordt om aan te geven wat zij willen veranderen.

Eerste termijn commissie

Mevrouw **Van der Helm** (50PLUS) zegt dat het Financieel statuut uitgangspunten en doelstellingen omvat voor de uitvoering van de financiering en de treasury functie. Het statuut van 2020 is helemaal op de schop gegaan, ze is nieuwsgierig naar de belangrijkste inhoudelijke verbetering ten opzichte van het statuut van 2020. Daarnaast heeft ze over hoofdstuk 5 de volgende vragen:

- In hoofdstuk 5.2 wordt beschreven dat provinciefinanciering het beheren van de liquiditeitsfunctie is, waarbij een termijn van een jaar of langer wordt genoemd. Hoe lang is deze termijn precies? Is dat wat gespecificeerd is bij het liquiditeitsrisicobeheer? De korte termijn genoemd hier is dertien weken, de middellange termijn tot 3-12 maanden en de lange termijn 1-5 jaar.
- Hoofdstuk 5.2.2; relatiebeheer. Er staat dat er relaties met financiële instellingen worden gehouden. Ze vraagt hoe deze gesprekken tot stand komen, wordt het aangevraagd? Wat is de frequentie van deze gesprekken?
- De treasury commissie kan gevraagd en ongevraagd advies geven. Is dit voorbehouden aan de portefeuillehouder Financiën, of kunnen de Staten of een statenlid daar ook gevraagd en ongevraagd terecht?

De heer **Heijnen** (CDA) merkt op dat vanaf 2024 zal de provincie Noord Holland voor het eerst sinds lange tijd weer vreemd vermogen aantrekken om de investeringen te bekostigen. In hoofdstuk 4 leest hij dat PS geïnformeerd wordt via de begroting en de jaarstukken over onder andere de rentelast en de financieringsbehoefte. Hoe ziet die informatie richting PS eruit? Het CDA wil dit graag concreter zien, bijvoorbeeld in de vorm van een paragraaf waar in een overzicht de totale schuld van de provincie en de jaarlijkse rentelasten aangegeven worden.

Mevrouw **Bezaan** (PVV) vindt dat de voorgeschreven actualisatie op een goed tijdstip komt. Ze leest op bladzijde 7 dat bij voorstellen tot aantrekken van leningen vanaf een jaar, de looptijd en het type lening worden gemotiveerd, ze is benieuwd of deze termijn korter had gekund. Op bladzijde 8 staat dat de directie namens GS een ambtelijke treasury commissie kan instellen. Een dergelijke

commissie lijkt zeer waardevol en mag wat de PVV betreft wel geregeld worden.

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) is groot voorstander van een treasury commissie die jaarlijks vier keer samenkomt. De manier waarop deze treasury commissie de Staten informeert moet nog afgesproken worden. Ze vindt het verzoek om inzicht te krijgen in de schuldpositie erg waardevol. De formule voor de omslagrente wordt vastgesteld op basis van de kaderbrief en de begroting. Ze is benieuwd of dit via de jaarstukken nog bijgesteld kan worden. De provincie werkt bij een aantal projecten met projectfinanciering en bij andere projecten werkt met de hogere omslagrente, dit geeft een vertekend beeld. Totaalfinanciering zonder mogelijkheid van projectfinanciering is helderder.

De heer **Van der Heijden** (D66) steunt het voorstel van de heer Heijnen. Daarnaast complimenten voor de technische briefing onlangs, over hoe om te gaan met vreemd vermogen.

Mevrouw **Oulad Hadj** (Volt) is tevreden met het plan om vreemd vermogen aan te trekken. GS heeft voldoende informatie nodig om toezicht te houden en moet kritisch blijven op de eigen rol van toezichthouder. Heldere termijnen en doelstellingen voor het houden van toezicht helpen om gestructureerd te werken en de voortgang goed te volgen. Met deze aanpak wordt het financieel beleid transparant en verantwoord uitgevoerd.

Statenlid **Korzelius** (GL) memoreert het BOT-overleg van januari, waar de contouren geschetst werden van de treasury commissie. Ook de wijze van het aantrekken van leningen werd benoemd, zo wordt er eerst gekeken naar de Bank Nederlandse Gemeenten en de Waterschapbank (NWB). De wijze van offerte-aanvraag of aanbesteding zou in het financieringsstatuut opgenomen moeten worden. GL is benieuwd naar de schuldenpositie van de provincie. En merkt daarbij op dat volgens de wet FIDO de provincie leningen mag verstrekken aan lagere overheden, zolang daar geen toezichthoudende taak voor de provincie ligt. Bij punt 6 van het statuut staat dat de directie een commissie kán instellen, doet ze dit ook? Het uitgangspunt is totaalfinanciering, de overwegingen om tot projectfinanciering over te gaan zijn niet duidelijk, het maakt inzicht in de leningen diffuus.

De heer **Griffioen** (BBB) legt uit dat er één lening van 70 miljoen genoemd wordt, vanwege gunstige financieringsvoorwaarden is de looptijd is een jaar en een dag. In algemene zin beoordeelt het BBB het statuut als positief.

Statenlid **Hollebeek** (PvdD) merkt op over artikel 5.2.1. Doelstelling en uitgangspunten provinciefinanciering, dat er geen water naar de zee gedragen moet worden; bij het afsluiten van een lening voor klimaatbeleid moet men dit niet doen bij een financierder die investeert in projecten die averechts werken op de gestelde doelen.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde **Rommel** begrijpt dat de vragen voornamelijk gaan over de pas ingestelde treasury commissie, wier functie verder gaat dan financiering. In het financieel statuut is niet veel veranderd.

- Het inkoopbeleid van de provincie wordt gevolgd, de afwegingen die gemaakt worden zijn gevolgen van het inkoopbeleid. Rentestanden worden nagekeken, de duur van de lening, de totaalfinanciering en er worden meerdere offertes opgevraagd.

- Driemaal per maand ongeveer is er contact met de financiële instellingen, dat gaat naar gelang er behoefte is. Contact met de huisbankier, de BNG en brokers waar financieringen afgesloten kunnen worden.
- De commissie is ambtelijk samengesteld en informeert het ambtelijk apparaat en GS. Statenleden kunnen vragen stellen via de gebruikelijke weg over de treasury commissie.
- Bij de begroting en de jaarrekening wordt inzichtelijk gemaakt wat de lening en de rente is.
- In paragaaf 4.3 zal dat aangegeven worden, het is de verwachting dat dit voldoende is, moet het toch uitgebreider dan kan PS dit aangeven.

De heer **Heijnen** (CDA) benoemt de wijze waarop de schuld in beeld gebracht wordt. Gebeurt dit per project, per programma of is het totaal aan vreemd vermogen te zien?

Gedeputeerde **Rommel** deelt de behoefte aan een goed overzicht in vreemd vermogen, omdat het nieuw is, er komt een overzicht waarbij het geheel aan vreemd vermogen te zien is, niet uit gespecificeerd per project. Zij vervolgt haar beantwoording.

- Totaalfinanciering versus projectfinanciering. Over totaalfinanciering wordt minder risico gelopen, wanneer een project stopt zit je nog aan de financiering vast. Er wordt terughoudend mee omgegaan. Het is niet zo dat het op voorhand aangegeven kan worden waar er projectfinanciering voor aangetrokken zou moeten worden, GS doet het liever via totaal financiering.
- Bij de selectie van financiers wordt gekeken naar de laagste rentestand. Het is moeilijk om eisen over maatschappelijke verantwoording daaraan te hangen. Er wordt met betrouwbare partijen gewerkt, zoals de BNG en de NWB.

Tweede termijn commissie

Statenlid **Korzelius** (GL) bepleit dat in elk geval aan de BNG en Waterschapsbank een offerte wordt gevraagd ook al zal de keus niet altijd op een van beide partijen kunnen vallen, een laag percentage is ook belangrijk. Deze overheidsbanken doen geen verkeerde investeringen. De manier van aanbesteding, moet dat ook van het statuut onderdeel uit maken. Statenlid wil weten of PS ook inzicht krijgt in de adviezen van de commissie.

De heer **Heijnen** (CDA) vindt het een hamerstuk.

De heer **Griffioen** (BBB) hoorde gedeputeerde brokers noemen, wanneer er via een broker geleend wordt, dan moet er goed gekeken worden naar het risicoprofiel. Spreker is voorstander van financiering via de genoemde banken te regelen en niet via een broker.

De heer **Kes** (SP) vraagt hoe de resultaten van de treasury commissie in PS terechtkomen.

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) vraagt of er bij de omslagrente uitgegaan wordt van percentage wat berekend is in de kaderbrief en de begroting en of dit nog bijgesteld kan worden.
Het voorkomen worden dat er tegen een hoger rentepercentage de totaalfinanciering geleend wordt dan de actuele marktrente. JA21 wil weten hoe er met projectfinanciering omgegaan wordt. Voor een bepaald project kan er bijvoorbeeld projectfinanciering aangetrokken worden tegen een lagere rente met als gevolg dat er een negatief renteresultaat ontstaat. De keuze om totaal- of projectfinanciering te doen heeft invloed op de graadgelijkheid van rentepercentage. De partij

hoort graag de argumenten voor de keuze, want alles kan via een totaalfinanciering gedaan worden. Wat is het motief om voor projectfinanciering te kiezen?

Tweede termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde **Rommel** komt graag schriftelijk terug op de vraag over projectfinanciering en totaalfinanciering.

- Gedeputeerde vindt het verstandig dat er gevraagd wordt naar risicoprofielen van een broker. GS kijkt naar de risicoprofielen, wetende dat brokers onder toezicht van het AFM staan. Er wordt altijd eerst een offerte opgevraagd bij de Waterschapsbank en BNG, rekening houdende met de wettelijke kaders waarin er uitgeleend wordt.
- De omslagrente dient bij de jaarrekening na gecalculeerd te worden en indien nodig wordt het daar aangepast.
- Resultaten van de Treasury commissie. De commissie adviseert en rapporteert aan de gedeputeerden en aan de directie van Financiën en de portefeuillehouder Financiën. Niet aan de Staten, wanneer statenleden vragen hebben aan de Treasury dan kunnen die via de gebruikelijke weg gesteld worden.

De heer **Kes** (SP) denkt dat er toch speciale omstandigheden kunnen voor komen als PS wil weten waarom voor een bepaalde Treasury gekozen is en dat zij de adviezen van de Treasury wel wil kunnen zien. Is het dan mogelijk dat dit via de rekeningcommissie gaat bijvoorbeeld? Een pasklaar antwoord hoeft de heer Kes niet direct van de gedeputeerde, maar hij zoekt wel naar een manier waarop de adviezen van de Treasury ingezien kunnen worden.

Gedeputeerde **Rommel** legt uit dat wanneer PS een vraag heeft over een bepaalde lening, welk advies de Treasury daar over gegeven heeft, dan kan ernaar gevraagd worden. Wanneer er in de rekeningcommissie gevraagd wordt naar het advies, dan kan ernaar gekeken worden. De Treasury commissie blijft een ambtelijke interne commissie die gevraagd en ongevraagd adviseert aan het bestuur en Gedeputeerde Staten. Het is nieuw, deze commissie houdt zich uitsluitend met Treasury bezig, dat wordt in het statuut vastgelegd.

De **voorzitter** constateert dat het een hamerstuk is.

Korzelius is blij dat de gedeputeerde toezegt dat er altijd offerte gevraagd wordt bij de BNG en de Waterschapsbank en vindt het een hamerstuk.

6 Rondvraag gedeputeerde Rommel

De voorzitter deelt mee dat rondvragen te vinden zijn op iBabs.

De heer **De Vries** (VVD) heeft een schriftelijke vraag gesteld over riviercruises. Het is zonde dat de gemeente Amsterdam het aanmeren van het aantal riviercruises gaat halveren om het over-toerisme aan te pakken.

Gedeputeerde **Rommel** geeft aan dat deze maatregel binnen een groot pakket aan maatregelen valt die de gemeente Amsterdam neemt om het toerisme te reguleren, men richt zich daarbij op alle

doelgroepen. De maatregel van riviercruises is afgestemd met de omgeving en overige gemeenten, zij bieden graag plek aan de cruises. Er worden geen aanvullende acties naar het college van Amsterdam genomen, maar binnen de MRA samenwerking zal er gekeken worden naar de vervoersbewegingen die deze maatregel gaat oproepen.

7 A-agenda Bestuur (bestuur algemeen, Europa)
7.a.1 MRA: Nieuwe MRA-agenda 2025-2028- 80% versie (A-agenda Cie Bestuur 30-05-2024)
7.a.2 MRA: Ingekomen reactie ANWB op 80%-versie MRA Agenda 2025-2028 (schriftelijke inspreek reactie)
7.a.2 Ingekomen reactie: MRA: Observaties Rapporteurs Flevoland en Lelystad bij de MRA agenda (Cie. Bestuur 30 mei 2024 schriftelijke inspreekreactie)

Er wordt gewerkt aan een nieuwe MRA-Agenda voor de periode 2025- 2028. De Algemene Vergadering van de MRA heeft op 22 maart 2024 een zogeheten '80%-versie' verzonden aan alle aan de MRA deelnemende overheden met het verzoek om uiterlijk 28 juni 2024 wensen en opvattingen aan het MRA-Bestuur te doen toekomen. In bijgaande antwoordbrief aan de voorzitter van de MRA heeft het College van GS aandachtspunten ter zake naar voren gebracht, die ter bespreking worden voorgelegd aan PS.
In de bijgevoegde bijlagen is tevens de voortgangsrapportage MRA 2023 te vinden.

PS wordt gevraagd een advies te geven over de voordracht over de '80% versie' van de MRA Agenda 2025-2028 en eventuele opmerkingen over het jaarverslag 2023 met de gedeputeerde te bespreken tegen de achtergrond van de concept-antwoordbrief inzake de nieuwe MRA-Agenda 2025-2028

De voorzitter legt uit dat agenda 7a1 en 7a2 zullen in een keer besproken worden.

De voorzitter schorst de vergadering van *10.54 tot 10:59 uur.*

Eerste termijn commissie
De heer **Van der Heijden** (D66) reageert positief op de brief van het College over de 80% versie van de MRA agenda, die enkele aandachtspunten meegaf. Toch wordt het onderwerp 'recreatie' bijna niet aangesneden, terwijl het aantal recreatiedagen stijgt. In het zuidelijke deel van de provincie staat de recreatieruimte onder druk, zeker als er een stijging aan inwoners wordt verwacht. Het college is voornemens om te bezuinigen op toerisme, het zou goed zijn als de MRA het toerismedeel oppakt.

De heer **De Vries** (VVD) vindt de 80% versie een goede opzet, met een verdieping van de acht ambities die duidelijk maakt waar de MRA voor staat en voor wil gaan. Het investeringsprogramma en een meerjaren uitvoeringsprogramma missen nog. Buiten de MRA gebeurt veel, geeft de MRA zich hier wel rekenschap van? Mobiliteit en bereikbaarheid van buiten de MRA moeten nog goed geregeld gaan worden. De VVD gaat ervanuit dat de acties bij de acht ambities beter onderbouwd gaan worden, veel zaken, zoals woningbouw vereisen een geïntegreerde aanpak. In de verschillende stukken zijn verschillende cijfers over woningbouw terug te lezen, eenduidigheid

hierin wordt door de VVD gevraagd. Veiligheid en mobiliteit zijn MRA overschrijdend, dat verdient meer aandacht, de MRA is geen eiland. Samenwerking met andere regio's is van essentieel belang, binnen de MRA moet samenwerking een duidelijke meerwaarde hebben. Het gevoel bekruipt de VVD dat de MRA zo langzamerhand een vierde bestuurslaag (naast het Rijk, de provincies en gemeenten) aan het worden is, dat kan niet de bedoeling zijn.

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) valt het op dat de MRA steeds meer stelling neemt en inzet op brede welvaart, de dilemma's rond datacentra en glastuinbouw. Er wordt gesproken van een stijgende zeespiegel en afwisselende periodes van droogte en zwaardere regenval die het nieuwe normaal zouden gaan worden. Duurzaamheid en circulariteit worden als rand voorwaardelijk beschouwd.

De heer **Van der Heijden** (D66) is benieuwd hoe JA21 kijkt naar het heden waar afwisselende perioden van hitte en droogte aan de orde zijn.

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) vindt het te ver gaan om dit als nieuw normaal aan te duiden voor een orgaan wat niet in democratische processen geborgd is. Er wordt wel een agenda op ingericht en men doet voorkomen dat dit het gedeelde beeld zou zijn van alle deelnemers, dat is niet passend binnen de rol van het MRA. Zij vervolgt haar betoog. Arbeidsmigranten worden gezien als onmisbaar, terwijl er wisselende signalen zijn uit de verschillende gebieden van de MRA. JA21 vindt het zorgelijk dat de MRA zich steeds meer als aparte bestuurslaag gaat gedragen. De acties die erin staan zijn weinig concreet en worden niet langer belegd bij gedeputeerden en wethouders, maar worden gezien als taak van de MRA. Dat baart zorgen. De MRA legt de focus wel erg op Amsterdam, de invloed van Raden en de Staten verbetert enigszins de laatste tijd, maar is nog steeds nihil. Zienswijzen kunnen door gemeenten wel aangeleverd worden, maar worden voor slechts kleine gedeelten ingewilligd, zeker bij kleinere gemeenten. Er moet gewaakt worden voor de ruimte die de MRA gegeven wordt, dit punt in de brief wordt door de partij ondersteund. Als niet-democratisch gekozen orgaan dient de MRA zich meer op de achtergrond te begeven.

De heer **Dijksen** (SP) deelt de zorg dat het MRA een extra bestuurslaag lijkt te worden. De inzet op brede welvaart is mooi en mag ook bij Schiphol gedaan worden. Er wordt gezwegen over het inzetten van internationale treinverbindingen en het verminderen van vluchten. De SP zou graag stoppen met vliegen tussen 23:00 en 07:00 uur. In de overzichten worden privé vluchten nog niet meegenomen, dat lijkt niet goed voor de sociale cohesie. Wanneer er gelezen wordt dat boeren uitgekocht worden zodat er van de vrijgekomen stikstofruimte meer gevlogen kan worden is ook niet goed voor de sociale cohesie. De SP zou graag zien dat vermindering van vluchten ten behoeve van brede welvaart in het document opgenomen wordt.

De heer **Van der Heijden** (D66) vraagt wie het bevoegd gezag van Schiphol is.

De heer **Dijksen** (SP) legt uit dat dit deels het Rijk is en deels de provincie, die over de stikstofruimte gaat.

De heer **Van der Heijden** (D66) beaamt dit en weet dat de heer Dijksen ook terecht kan bij de gemeente Amsterdam als aandeelhouder van Schiphol.

De heer **Dijksen** (SP) vindt het een goede tip en vindt dat de provincie haar rol hierin duidelijk moet dragen. Kan de gedeputeerde toezeggen dat vermindering van vluchten in het MRA opgenomen

wordt? Veel vliegers dienen gestraft te worden met een veel vliegtaks, de gewone mens, die eenmaal per jaar vliegt naar haar vakantiebestemming hoeft dit niet te betalen. Het is goed om te zien dat de 80%versie een A-stuk is, de stukken van de PPOG horen ook A-stukken te zijn.

De voorzitter neemt de laatste opmerking ter kennisgeving aan.

De heer **Heijnen** (CDA) stelt dat een aantal duidelijke doelen voor bepaalde onderwerpen de effectiviteit van de MRA vergroot. GS geeft in de brief aan dat het zinvol is dat de MRA geen activiteiten ontplooit op sommige onderwerpen, maar geeft niet aan op welke onderwerpen zij precies doelt. Het CDA vindt dat het MRA zich moet richten op economische onderwerpen en grote transities, zoals de energietransitie, de circulaire transitie en het behouden van de concurrentiekracht van de regio. In de brief geeft GS aan dat er geanalyseerd moet worden wie waar over gaat en wie wat doet, het CDA is benieuwd of GS zelf met een voorstel komt. GS doelt hierbij op specifieke onderwerpen waar het MRA wellicht meer regie pakt dan GS zou willen.

De **voorzitter** benadrukt dat de brief geschreven is namens de PS, de GS doet hierin een aantal voorstellen.

De heer **Valk** (BBB) is tevreden over de 80% versie. De ANWB, een grote organisatie met veel leden laat zich kritisch uit over de mobiliteit van fietsers, hoe kijkt de gedeputeerde hiernaar? Leiden deze zorgen tot aanpassingen in de brief?

Statenlid **Korzelius** (GL) ziet in de brief en de 80% versie de richtlijnen brede welvaart en gezonde leefomgeving die gesteld zijn terug. In de brief van 16 november jl. is aandacht gevraagd voor de positie van kleinere gemeenten, dit wordt in de 80% versie gemist. GL vindt ook dat er een analyse van de onderlinge verhoudingen gemaakt moet worden. Het MRA moet geen eigen activiteiten gaan ontplooien. Er wordt bepleit dat Noord-Holland en Flevoland bestuurlijke trekker gaan worden voor bepaalde beleidsinitiatieven, GL begrijpt het achterliggende motief, het MRA is geen zelfstandig en democratisch gelegitimeerd orgaan. Kan de gedeputeerde aangeven welke ambities en activiteiten dit zijn? Ambitie 7; wij willen het internationale toerisme en recreatiemogelijkheden bijdragen aan de leef-kwaliteit van inwoners. De ANWB heeft gelijk, er is nu al een tekort aan recreatiemogelijkheden in Noord-Holland en Flevoland, dit zal alleen maar toenemen met de stijging van de bevolking. Recreatiemogelijkheden van bewoners van het MRA gebied zouden voorrang moeten krijgen. De druk op Amsterdam van het internationaal toerisme is gigantisch, dit zou beter gespreid moeten worden, buiten het MRA gebied.

Mevrouw **Moinat** (PVV) is kritisch op het ambitiedocument en de agenda. Niet alleen vanwege de klimaatzaken is de partij kritisch, ook vanwege het gebruik van het woord ‘we’, alsof het MRA een zelfstandige entiteit is, het MRA moet geen zelfstandige bestuurslaag worden. De partij steunt de opmerking van het College dat gesuggereerde acties gepresenteerd worden zonder achterliggende analyse. Een analyse van bestuurlijke verhoudingen op de beleidsterreinen waarop de ambities betrekking hebben is erg belangrijk. De fractie ondersteunt de brief en ziet graag dat er een passage opgenomen wordt met betrekking tot de gevolgen van het hoofdlijnenakkoord, om de uiteindelijke vorm van de 100% versie. Graag een reactie van de gedeputeerde hierover.
De brief met observaties van rapporteurs. Zij constateren dat de meerjarenuitvoerings programma’s (muvp) in de procesnotities worden genoemd, maar er zijn nog geen enkele inhoudelijke muvp’s bijgevoegd. Volgens de rapporteurs zet dit het verlopen van het proces onder

druk en daarmee het politiek draagvlak, omdat de muvp's inhoudelijk voor wensen en opvattingen niet langs de Staten zullen komen. Graag een reactie van de gedeputeerde.

Statenlid **Hollebeek** (Partij voor de Dieren) is redelijk positief over de brief van GS en benadrukt dat er geen nieuwe bestuurslaag moet ontstaan. GS neemt meer stelling hierin dan in het verleden werd gedaan, dat is een verbetering. In de 80% versie zitten termen waarmee alle kanten op te gaan is. Brede welvaart voor iedereen is mooi, zinsnede als 'de meest inventieve', 'de best opgeleide bevolking' roepen de vraag op waarom dat moet. Is dat om ten dienste aan anderen te staan, zodat zij in de toekomst voorop willen lopen. Grote vervuilers blijven buiten schot, er is een discrepantie, bedrijven die de gezondheid van inwoners bedreigen zijn soms nodig, maar er moet strenger tegen opgetreden worden. Over ambitie 3, de arbeidsmarkt, zegt het statenlid dat er explicieter losgekomen mag worden van laagwaardiger sectoren, slachthuizen en distributiecentra bijvoorbeeld. Wanneer de provincie inventief wil zijn, dient er meer aandacht naar hoogwaardiger werkgelegenheid uit te gaan. Toerisme is al meermalen genoemd, het valt op dat het gaat over aantallen hotelkamers en gasten, maar niet over de gevolgen van het toerisme voor klimaat, milieu en gezondheid van de inwoners. 8% van de wereldwijde CO2 uitstoot wordt door toerisme veroorzaakt. Er mag meer paal en perk aan toerisme gesteld worden.

Statenlid **Korzelius** (GL) is het eens met statenlid Hollebeek dat toerisme niet bevorderd moet worden, als er toerisme is, dan is spreiding ervan gewenst. De overlast die toerisme geeft voor bevolking en bebouwing zijn enorm.

Statenlid **Hollebeek** (Partij voor de Dieren) reageert dat er in de praktijk te zien is dat dit gebruikt wordt voor een uitbreiding van zaken in plaats van een nivellering. De partij is er waakzaam op.

De heer **Valk** (BBB) vraagt of er dan paal en perk gesteld zou moeten worden aan het aantal toeristen dat naar de provincie komt.

Statenlid **Hollebeek** (Partij voor de Dieren) legt uit dat er paal en perk gesteld moet worden aan vervuilend toerisme. Minder vervuilend toerisme kan er wel zijn.

De heer **Valk** (BBB) zou hier wel een voorbeeld van willen.

Statenlid **Hollebeek** (Partij voor de Dieren) zegt dat spreiding van toerisme mobiliteit kan genereren. Schoon verplaatsen is mogelijk, maar vies verplaatsen kan ook.

Mevrouw **Oulad Hadj** (PvdA) sluit zich aan bij eerdere bijdragen over transparantie, verantwoordelijkheid en het dienen van het publiek belang, het vergroten van de focus op duurzame en betaalbare mobiliteit. Het motto van de MRA moet zijn nog beter verbinden. Benadruk de verbinding en de samenwerking van de RMA en streef naar brede welvaart als leidraad. Ontwikkelingen binnen de MRA mogen niet leiden tot meer ongelijkheid met regio's zoals Noord-Holland noord. Iedereen moet kunnen profiteren van het beleid van het MRA, ongeacht waar ze wonen. Gelijke kansen voor alle regio's zou een leidraad moeten zijn. Resultaten van de MRA projecten zouden meetbaar en inzichtelijk moeten zijn voor het grote publiek.

De voorzitter schorst de vergadering van 10.25 tot 10.29 uur

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde **Olthof** hoort positieve reacties op zowel de brief als de 80% versie. Er wordt kritisch gekeken naar de rol van de MRA, de angst is dat er toch een nieuwe bestuurslaag ontstaat. De MRA blijft een samenwerkingsverband, waar gemeenschappelijke ambities en doelstellingen bereikt zullen worden. Wat is gemeenschappelijk, wat is gemeentelijke verantwoordelijkheid en wat valt onder de provinciale verantwoordelijkheid, dat levert spanning op, deze spanning zal steeds opgezocht moeten worden. Het mandaat wat de gedeputeerde meekrijgt wordt verleend door PS.

- Schiphol valt niet onder de MRA, dat wordt in het BRS besproken. De effecten van Schiphol gaan verder dan het MRA verband.

De heer **Dijksen** (SP) denkt dat als er van het MRA bericht uitgaat dat Schiphol te veel vluchten heeft, dan heeft dat meer impact dan wanneer een individuele gemeente dit doet.

Gedeputeerde **Olthof** noemt dit precies het punt. Het MRA is een gremium wat niet gelegitimeerd is om een dergelijke uitspraak te doen, zij is niet gekozen. Binnen het MRA zijn er colleges met hele andere opvattingen over Schiphol, een gezamenlijk standpunt is zodoende niet goed in te nemen. Het is een zoektocht, binnen de Provinciale Staten zullen er in de toekomst discussies over komen. De algemene uitgangspunten van de MRA zijn bewust gekozen. De provincie heeft expliciet aangegeven dat het MRA een samenwerkingsagenda is.
De gedeputeerde vervolgt zijn beantwoording.

- Recreatie; de ruimte voor recreatie, de spreiding en de effecten ervan moeten in de uitvoeringsagenda verwerkt worden. Het ruimtelijk voorstel daarvan komt bij de provincie vandaan, dat kan het MRA niet doen. In het platform ruimte komen de voorstellen over werk en recreatie terug, in het platform mobiliteit komen zaken rondom duurzame mobiliteit terug.
- Acht ambities. De rol van de provincies bij de samenwerking, hoe wordt de samenwerking van de MRA met de regio Noord-Holland Noord geborgd? Hoe zorgt de provincie ervoor dat de verschillende regio's profiteren van het MRA, dat het MRA geen eiland blijft. Er is samenwerking met de VRA. Het is een punt van aandacht; zorgen dat het integraal blijft en niet beperkt tot de grenzen van het MRA. De meerwaarde van de MRA is niet meer, maar uiteindelijk beter.
- De uitspraken over klimaat. Het uitgangspunt is dat er ontwikkelingen zijn op het gebied van klimaat, ook in deze provincie zijn er mensen die daar anders over denken. Het algemene standpunt is democratisch verwoord, is dat er zorgen zijn over het klimaat. In de uitgangspunten is de gemeenschappelijke deler te vinden dat de effecten van klimaat en de zorgen over klimaat zijn wel benoemd in de 80% versie. Bij een aantal stukken zal het uitgangspunt zijn zoals duurzame mobiliteit, biodiversiteit, klimaatuitgangspunten. De uitwerking komt bij de verschillende platformen (ruimte, economie en mobiliteit) terug, ondanks dat partijen daar anders over denken.
- De vraag van wie nu wat doet, dat komt in de uitvoeringsagenda terug, zorgvuldigheid daarin moet goed bewaakt worden. De brief van de ANWB zit op uitvoeringsniveau, de uitwerking komt overeen met wat de ANWB vraagt. Het platform mobiliteit zal daar uitvoering aan geven.
- Kleinere gemeenten. In de platformen is er nu per deelgebied een vertegenwoordiger. De MRA heeft met het instellen van een Algemene Vergadering en een nieuwe structuur stappen gezet om deze vertegenwoordiging te verbeteren. Er wordt meer aansluiting gezocht bij Staten en

raden. De controle hierop wordt versterkt.
- Wanneer de 100% versie uitkomt, zullen de PS standpunten daarover gaan innemen. De uitvoeringagenda wordt niet vastgesteld, dan zou de MRA een democratische laag gaan worden. Er kunnen door de commissieleden wel punten meegegeven worden. Het MRA is een samenwerking waar lijnen uitgewerkt gaan worden zodat het standpunt van de MRA overeenkomt met de lijn en het beleid van de provincie.
- Woningbouw, discrepantie in de cijfers. Voldoende woningen, kwaliteit, duurzaamheid en betaalbaarheid worden in de 80% versie benoemd, die cijfers staan erin. Zonder op het uitvoeringsniveau te komen, hoeveel woningen, het percentages betaalbare woningen hoort op dat niveau. Dan kom je op zaken waar enorme discussies over te voeren zijn. Dat zal verder uitgewerkt worden in het platform ruimte, waar wonen in zit en komt zo in de uitvoeringsagenda terug.

De heer **De Vries** (VVD) ziet bij 5.1, 1e bullet duidelijk beschreven dat er in de MRA regio minstens 175.000 woningen gebouwd moeten worden. Dat is bijna de hele opgave van de provincie. Zijn deze cijfers dan wel kloppend, is het goed afgestemd?

Gedeputeerde **Olthof** legt uit dat de provincie een opgaaf heeft om tot 2030 191.000 woningen te realiseren, waarvan er 175.000 vallen onder de MRA. Een deel van Flevoland en Almere zitten ook in de opgaaf. Het is afgestemd en in lijn met het woonakkoord over 191.000 woningen. De verdere detaillering zit in de verantwoording. De provincie krijgt een verantwoording, elke keer als er wat gerealiseerd is van de platformen ruimte, economie en mobiliteit.
Hij vervolgt zijn beantwoording.
- Hoofdlijnenakkoord wordt genoemd door de PVV, dat is niet iets om in de Staten te bespreken of bij het MRA, dat hoort in Den Haag. De samenwerkingsagenda, MRA, wordt nu wel in de Staten besproken. Bij de uitvoering van de samenwerkingsagenda wordt rekening gehouden met Europees en landelijk beleid, daar zal de stem van een nieuw kabinet in voorkomen. Om in de MRA een hoofdlijnenakkoord te verwerken is ingewikkeld.
- Procesnotities.

Mevrouw **Moinat** (PVV) geeft aan dat er nu een 80% versie is van de MRA-agenda, wanneer de 100% versie er zal zijn, dan is het nieuwe kabinet wel in werking, welke invloed heeft zij dan op de MRA.

Gedeputeerde **Olthof** zegt dat de 80% versie nu in verschillende provincies en gemeenten besproken wordt, uitkomsten daarvan zullen verwerkt worden in de 100% versie. Het hoofdlijnenakkoord zal er niet direct impact op het MRA hebben, de uitvoeringsagenda krijgt wel met het nieuwe kabinet, nieuw beleid en zaken uit het hoofdlijnenakkoord te maken.

Mevrouw **Van der Helm** (50PLUS) biedt haar excuses aan omdat zij pas juist kon aanschuiven bij de vergadering. Zij komt terug op de ontwikkeling van woningen en noemt daarbij een volwaardige IJmeerverbinding, GS moet oog blijven houden voor de metro, fiets en auto.

Gedeputeerde **Olthof** noemt het bijzonder om bij de MRA agenda over de IJmeerverbinding te praten. In het traject mobiliteit binnen de MRA wordt er over de IJmeerverbinding gesproken. De

provincie heeft duidelijk uitgesproken dat de OV verbinding belangrijk is. Er vinden nu nog onderzoeken plaats, pas daarna zal er een definitief standpunt over de aanvullende mogelijkheden ingenomen worden.

Mevrouw **Van der Helm** (50PLUS) stelde de vraag om de stand van zaken rond de IJmeerverbinding na te gaan en dankt de gedeputeerde voor zijn antwoord.

Statenlid **Korzelius** (GL) steunt het betoog voor duurzame recreatie, maar zegt dat internationaal toerisme toch heel wat anders is. GL wil dat internationaal toerisme niet als ambitie in het MRA opgenomen wordt, dit moet meer gespreid worden buiten de MRA regio.

Gedeputeerde **Olthof** legt uit dat dit weer vraagt naar een uitwerking, dat is buiten de MRA. Hoofdlijnen zijn aangegeven voor toerisme en recreatie, die een enorme aantrekkingskracht op de regio hebben. In de uitvoering moet bepaald worden wat daarmee gedaan moet worden, spreiding en duurzaamheid kunnen hierbij van belang zijn.

Statenlid **Korzelius** (GL) wil dat er een onderscheid gemaakt wordt tussen toerisme en recreatie. Meer mogelijkheden tot recreatie zijn juist nodig voor de inwoners, maar de partij is het niet eens met de hoofdlijn van de MRA om toerisme te bevorderen.

Gedeputeerde **Olthof** reageert dat de lijn van de MRA is om de regio aantrekkelijk te houden, ook voor buitenlands toerisme. In die lijn wordt gekeken hoe er met toerisme om te gaan is. Wordt er vanuit Amsterdam straks een bepaalde vorm niet meer gefaciliteerd, dan zal het op de uitvoering van de MRA effect hebben. Vindt dat in Noord-Holland Noord plaats, dan moet er dan gekeken worden hoe daarmee om te gaan.

Statenlid **Korzelius** (GL) leest uit de MRA “We willen dat toerisme en recreatie bijdraagt aan het leefklimaat van bewoners.” Het statenlid constateert dat toerisme niet bijdraagt aan het leefklimaat.

Gedeputeerde **Olthof** voorziet een lange discussie over het bijdragen van toerisme aan leefbaarheid. Internationaal toerisme is voor Amsterdam een belangrijke economische factor, welvaart is afhankelijk van toerisme. De vraag is hoeveel Amsterdam aan kan en hoe de regio daarin kan bijdragen, zodat er in de regio brede welvaart ontstaat.

De heer **Van der Heijden** (D66) vraagt waar er dan gekeken wordt hoe het internationaal toerisme dan in Noord-Holland Noord opgevangen kan worden. De MRA gaat niet over die regio, dit college gaat op toerisme bezuinigen, dus waar wordt er dan gekeken?

Gedeputeerde **Olthof** vindt dat de discussie veel over uitvoering gaat. Wanneer buiten de MRA een deel van de provincie in verdringing komt door de maatregelen vanuit de MRA dan moet de provincie haar rol innemen. Heeft het met geld te maken, met faciliteren en wat betekent het voor een aantal gemeenten? Dan is dat gesprek en daar is ook de rol van de provincie.

De voorzitter bedankt de gedeputeerde voor de reacties en het benoemen van de procedure.

Tweede termijn commissie

De heer **Valk** (BBB) is het eens met een onderscheid tussen toerisme en recreatie. En vindt dat er dan nagedacht moet worden over dubbelfuncties, nu worden gebieden vaak als natuur aangewezen, dan is recreatie uitgesloten. Met een dubbelfunctie zou recreatie in een natuurgebied mogelijk gemaakt kunnen worden. Hoe denken de andere partijen hierover?

Statenlid **Hollebeek** (PvdD) is voor meervoudig ruimtegebruik, maar onderscheidt wel soorten natuurgebieden. Er zijn gebieden die goed met extensieve recreatie samengaan en gebieden waar dat niet zo is, echte natuurgebieden zijn ook nodig. Recreatie kan met woongebieden, landbouwgebieden en natuurgebieden gecombineerd worden.
Het statenlid is verbaasd dat er in de 80% versie weinig aandacht aan de verstedelijkingsstrategie besteed wordt. Aandacht voor de verstedelijkingsstrategie is nodig vanwege prioritering, de MRA houdt zich bezig met zaken die ruimtelijke consequenties hebben, de strategie is een middel om keuzes hierin te maken. Dit mag explicieter terugkomen in de 100% versie en de uitvoeringsagenda.

Statenlid **Korzelius** (GL) vindt dubbelfuncties zinvol, al moet het niet leiden tot festivals in Natura 2000-gebieden. Duurzame recreatie kan prima in een natuurgebied en kan een belangrijke functie van agrarische gebieden worden, denkend aan de klompenpaden bijvoorbeeld.

Statenlid **Hollebeek** (PvdD) vraagt GL of zij denkt dat ieder gebied zich voor extensieve recreatie leent.

Statenlid **Korzelius** (GL) noemt dit een voortdurend dilemma. Soms is de recreatiedruk in een gebied te groot, zonering is dan een goed middel om ook delen af te kunnen sluiten.

De heer **De Vries** (VVD) ziet dat het aantal vierkante meter van de provincie niet toeneemt, terwijl de ambitie wel toeneemt. Er is geen ontkomen aan slimme en verantwoorde combinaties.

De voorzitter dankt de inbrengers voor de discussie. Afrondend aan deze discussie vraagt de voorzitter of de brief zo doorgestuurd kan worden of dat PS nog behoefte heeft om amendementen toe te voegen. Een korte inventarisatie leert dat dit niet zo is. Het gaat als hamerstuk naar de volgende vergadering.

7.b Voordracht zienswijze op begroting 2025 Randstedelijke Rekenkamer (A-agenda Cie. bestuur 30-05-2024)

De Rekenkamer heeft een conceptbegroting 2025 opgesteld, daarop kan een zienswijze worden ingebracht, over deze conceptbegroting kan een zienswijze worden ingebracht. De heer Santhagens is directeur van de rekenkamer en kan eventuele vragen beantwoorden. Het voorstel tot behandeling stelt voor geen zienswijze in te dienen. **De voorzitter** inventariseert of er reacties zijn en geeft de heer De Vries het woord.

De heer **De Vries** (VVD) leest dat er in het najaar een advies komt over het onderzoeksprogramma van de Rekenkamer, de kosten daarvan worden op 2 miljoen geraamd. Is de conclusie te trekken dat er binnen die 2 miljoen te blijven valt, ondanks dat niet bekend is wat er gaat gebeuren?

De heer **Santhagens**, directeur van de Randstedelijke Rekenkamer, beaamt dat het de bedoeling is om binnen de begroting het programma uit te voeren.

Statenlid **De Weerdt** (Volt) steunt het voorstel zoals dat geagendeerd is.

De voorzitter stelt vast dat de voordracht als hamerstuk wordt aangeboden aan de PS.

9 B-agenda Organisatiezaken (inkoop, personeel en organisatie, communicatie, huisvesting, juridisch etc.)

9.a Inkoop: Afdoen motie M7-2024 Noord-Holland tegen voedselverspilling en voor lokale inkoop (B-agenda Cie. Bestuur 30-5-2024)

GS heeft in haar brief aangegeven hoe om te gaan met het voedselaanbod in relatie tot de voedselvisie, lokaal inkopen en voedselverspilling.PS worden gevraagd om de bijgaande brief met afdoeningsvoorstel te bespreken over de motie Noord-Holland tegen voedselverspilling en voor lokale inkoop. De commissie Bestuur wordt gevraagd of motie 4-2024 als afgedaan kan worden beschouwd.

Eerste termijn Commissie

De voorzitter geeft mevrouw Bezaan als inbrenger van de motie het woord.

Mevrouw **Bezaan** (PVV) leest de beide dictums voor en constateert dat het eerste dictum niet uitgevoerd wordt door GS. In de toelichting staat dat iets anders geregeld is, dat is de reden dat motie 7-2024 niet als afgedaan kan worden beschouwd, er is werk aan de winkel voor GS.

De heer **Heijnen** (CDA) vindt 'het is verstandig om bij provinciale evenementen de eetwensen te inventariseren', maar de fractie vraagt zich wel af hoever dit gaat. Ervaringscijfers van cateraars kunnen prima als maatstaf gebruikt worden om in te schatten wat er gemiddeld genomen ingekocht en afgenomen wordt. De motie is afgedaan, de partij steunt het voorstel met de aanvulling dat het vooral praktisch moet blijven.

De heer **Valk** (BBB) ziet net als de PVV dat de eerste regel niet uitgevoerd wordt. Door een inventarisatie te doen wordt er gelet op voedselverspilling, maar als deze inventarisatie niet gedaan wordt, dient er in elk geval vlees, vis en zuivel op tafel te staan, alle vijf de keuzes zouden er moeten zijn, zonder die toezegging stemt de BBB niet mee.

Statenlid **Egbers** (PvdD) vindt het voorstel van GS een verbetering en is voor het afdoen van de motie. De inzet van GS wordt gewaardeerd. Het eten van vlees en zuivel wordt door statenlid Egbers gezien als voedselverspilling, een inefficiënte manier om eiwit op te nemen, voor 1 kilo dierlijk vlees is 4 kilo plantaardig voedsel nodig. Door vlees te laten staan wordt er direct een bijdrage geleverd aan voedselverspilling. Het voedingscentrum geeft aan dat dierlijke producten

een relatief hoge impact op het milieu hebben.

De heer **Van der Heijden** (D66) vraagt of statenlid Egbers een opinie geeft die voor de motie is, of voor het afdoen van de motie.

Statenlid **Egbers** (PvdD) zegt dat het gaat over het afdoen van de motie.

De heer **Van der Heijden** (D66) vindt dat er nu een nuance bij de motie gegeven wordt, in de eerste zin geeft statenlid Egbers aan dat het een verbetering is van de motie.

Statenlid **Egbers** (PvdD) legt uit dat dat niet mogelijk was, omdat het een motie vreemd betreft.

De heer **Van der Heijden** (D66) denkt dat daar de stemverklaring voor is.

Statenlid **Egbers** (PvdD) weet dat niet precies. Zij vervolgt dat uit het rapport van het Voedingscentrum blijkt dat zuivel, kaas, vlees, vis en eieren samen goed zijn voor een verspilling van 20% van verspilde producten, tegenover 16% groente. De partij raadt statenleden aan om na te denken over de eigen wens bij de cateraar en in het Paviljoen eens te kiezen voor de plantaardige optie.

De voorzitter vat samen dat Egbers stemt voor afdoening van de motie.

Mevrouw **Ten Ham** (PvdA) stemt het vrolijk dat er gezamenlijke inzet is in de strijd tegen voedselverspilling. Praktische oplossingen als het in omloop brengen van de overschotten en winst halen uit koeling noemt zij hierbij. Lokaal bezig zijn en seizoenproducten inkopen. De partij stemt in met het afdoen van de motie.

Mevrouw **Van der Helm** (50PLUS) ziet dat de motie niet helemaal uitgevoerd is. De motie was een correctie op een motie van een aantal jaren terug. Kijkend naar de motie is er voldoende inzet geweest. 50PLUS ondersteunt de afstemming.

De heer **Kes** (SP) weet dat de motie oproept tot het tegengaan van voedselverspilling en vindt een inventarisatie een goede mogelijkheid hierin. PVV en BBB vinden dat dat niet de bedoeling is, de SP proeft hieruit dat er meer een bepaalde productgroep gepromoot wordt en niet de voedselverspilling. De heer Kes heeft nog geen borrel zonder vleesbitterbal meegemaakt.

De heer **Valk** (BBB) is blij met de inventarisaties die al plaatsgevonden hebben, op momenten dat dat niet kan dient er vlees, vis en zuivel geserveerd te worden. De PVV valt terecht over dit punt. Als een motie wordt aangenomen, maar niet volledig uitgevoerd wordt, dan kan de BBB niet meestemmen in het afdoen van de motie.

De heer **Kes** (SP) vraagt zich af wat er nu precies geregeld wordt met de motie.

De voorzitter geeft aan dat het niet de bedoeling is om elkaar vragen te stellen.

De heer **Valk** (BBB) was laatst op een provinciale bijeenkomst, waar er vooraf niet geïnventariseerd was, maar waar ook geen vlees, vis of zuivel geserveerd werd, dat was niet volgens de motie.

De heer **Van der Heijden** (D66) vindt dat het gaat over de letter en de geest van de motie. Als er niet letterlijk voldaan wordt aan de motie heeft de heer Van der Heijden het volste vertrouwen in het college, de ambtelijke organisatie en de catering dat zij de motie naar de geest uitvoeren.

Statenlid **Korzelius** (GL) en De heer **De Vries** (VVD) sluiten zich daarbij aan.

Statenlid **De Weerdt** (Volt); vindt dat de motie afgedaan is en benoemt dat statenleden ervoor moeten waken om bij incidenten niet meteen moties in te gaan dienen.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten
Commissaris van de Koning **Van Dijk** benoemt de kronkel die er in de motie zit, enerzijds het tegengaan van verspilling en anderzijds, bij een evenement waarbij er goed geïnventariseerd kan worden, te serveren passend bij de wensen van de gasten, dat houdt vlees, vis, zuivel en vegetarisch in, maar ook glutenvrij en zoutloos. De kennis en de ervaring van de keuken wordt meegenomen om verspilling tegen te gaan. Is er geen inventarisatie mogelijk, dan is vlees, vis en zuivel de standaard, op basis van ervaringscijfers van de cateraar. Inventariseren waar het kan, in de geest van de motie om verspilling tegen te gaan. Wanneer het dictum letterlijk genomen wordt, dan betekent dat er veel moties niet letterlijk uitgevoerd worden. Op een bijeenkomst waar na inventarisatie blijkt dat iedereen veganistisch is, wordt er geen vlees, vis en zuivel geserveerd.

Tweede termijn Commissie
De heer **Valk** (BBB) is blij met de toezegging en uitleg van commissaris en gaat mee in de afdoening van het voorstel.

De voorzitter constateert dat het agendapunt een hamerstuk wordt in PS.

Mevrouw **Moinat** (PVV) vraagt wat de procedure is bij het afdoen van een motie, wanneer een partij het niet eens is met het afdoen ervan.

De voorzitter zegt dat het reglement spreekt van een gewogen gemiddelde.

Mevrouw **Moinat** (PVV) neemt aan dat nu het een hamerstuk is, dat de partijen die tegenstemmen dat daarbij ook aangeven.

De voorzitter vat samen dat JA21 en de PVV tegen het afdoen van de motie stemmen en een ruime meerderheid stemt voor het afdoen.

Statenlid **De Weerdt** (Volt) ziet mevrouw Uiterwijk aangeven in de chat van Teams dat zij de motie wil afdoen.

De voorzitter concludeert dat een ruime meerderheid stemt voor afdoen.

9.b. Communicatie: Inclusief taalgebruik en afdoening motie 96-2023 (B0agenda Cie. Bestuur 30-05-2024)

GS heeft in een brief aangegeven welke stappen zijn ondernomen richting inclusief taalgebruik zoals gevraagd in motie 96 uit 2023. De Staten wordt gevraagd bijgaande brief met afdoeningsvoorstel voor de motie 'Werk maken van de regenboog' te bespreken. De commissie bestuur wordt gevraagd of deze motie 96 uit 2023 als afgedaan kan worden beschouwd.

De voorzitter geeft de heer Van der Heijden het woord.

Eerste termijn commissie
De heer **Van der Heijden** (D66) merkt dat het staand beleid is bij de provincie, hij heeft met smart gewacht op de afdoening van de motie, omdat hij benieuwd is naar de stand van zaken. De motie wordt zowel naar letter als geest uitgevoerd, een voorbeeldbrief waarin het taalgebruik actief wordt toegepast stelt Van der Heijden op prijs.

Statenlid **Gielen** (GL) benadrukt dat het onderwerp blijvende aandacht verdient en sluit zich aan bij D66.

Mevrouw **Ten Ham** (PvdA) sluit zich aan bij voorgaande sprekers, heeft complimenten voor de wijze waarop er met de motie omgegaan wordt en het ingezet wordt bij de communicatiestrategie.

De heer **Heijnen** (CDA) vindt dat de uitwerking hier en daar wat ver gaat. Het CDA is blij dat de provincie werkt aan begrijpelijk taalgebruik, dat werd voor deze motie al gedaan. Het CDA kan leven met een neutrale aanhef van brieven, maar verwijswoorden als hij, zij weren uit taalgebruik lijkt praktisch lastig en mag minder strikt toegepast worden. De motie is aangenomen, CDA gaat akkoord met het afdoen ervan.

De heer **Van der Heijden** (D66) merkt op dat neutrale verwijswoorden in algemene brieven gebruikt worden, wanneer een persoon wordt bedoeld dan wordt een specifiek verwijswoord gebruikt.

De heer **Heijnen** (CDA) zegt dat het fijn is dat dat het geval is.

Mevrouw **Van der Helm** (50PLUS) is blij dat er eenduidige aanhef komt en waar nodig maatwerk wordt geleverd. De website van de provincie zou inclusief moeten zijn, ook voor mensen met een visuele beperking, zij heeft gepoogd dat op te zoeken, maar kon dat niet vinden. Kan de gedeputeerde haar hierin meenemen? 50PLUS steunt het afdoeningsverzoek.

Statenlid **Hollebeek** (PvdD) sluit zich aan bij D66 en GL en noemt het een mooie brief.

Statenlid **Van den Bogaerde (Volt)** heeft met genoegen de brief gelezen over inclusief taalgebruik. Hij is blij dat het nagestreefd wordt. Expliciet staat vermeld dat alle digitale kanalen voor iedereen toegankelijk moeten zijn. De Nederlandse Gebaren Taal is voor mensen met een auditieve beperking vaak de voorkeurstaal, het Nederlands leren zij als tweede taal. Het statenlid wil werk maken van een gebarentolk en komt met een discussienota naar de Staten.

Mevrouw **Van der Helm** (50PLUS) hoort dat er een discussienota komt.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

Commissaris van de Koning **Van Dijk** wijst erop dat de brief van het afdoen van de motie al een voorbeeldbrief is van inclusief taalgebruik. De website is voorbereid om mensen die voorleescomputers gebruiken te bedienen. De commissaris wacht de discussienota van Volt af en dankt de statenleden voor de complimenten voor het afdoen van de motie.

De voorzitter trekt de conclusie dat de motie afgedaan kan worden en dat deze als hamerstuk door geleid kan worden naar PS.

10 Rondvraag Commissaris van de Koning A. van Dijk

Er is een rondvraag aangemeld voor Commissaris Van Dijk door de heer Hollebeek van PvdD over het Interbestuurlijk Toezicht gemeente Haarlem.

De voorzitter noemt dat de vraag op iBabs te lezen is en geeft het woord aan de heer Hollebeek voor een toelichting.

Statenlid **Hollebeek** (PvdD) legt uit dat de provincie de gemeente Haarlem heeft aangesproken op de beeldkwaliteit van het openbaar groen. Klopt het dat de provincie dat inderdaad heeft gedaan? Kan GS garanderen dat de Provincie gemeentelijke ambities op het gebied van natuur en biodiversiteit niet inperkt door beeldkwaliteitscriteria? En door subjectieve criteria als ‘netjes’ te gebruiken?

Commissaris van de Koning **Van Dijk** beaamt dat de provincie de gemeente Haarlem heeft aangesproken, ze heeft daarmee op de begroting gereageerd. Gemeentes stellen zelf streefwaarden vast voor beeldkwaliteit van ‘grijs’ en van ‘groen’ en verbindt daar een bepaald bedrag aan in de begroting. De provincie controleert of de gemeentes doen wat ze met zichzelf hebben afgesproken, om te voorkomen dat er in de toekomst risico’s of problemen ontstaan. Het gaat over wegen, straten, pleintjes. De streefwaarden, zoals die in beeldkwaliteitsplannen zijn vastgelegd, zijn gezet op 90%, gemiddeld zit de gemeente op 88%, voor groen is dat 80%.
De tweede vraag over beeldkwaliteit en subjectieve maatstaven als ‘netjes’, beantwoordt de Commissaris met benoemen dat de gemeente Haarlem autonoom is in het vaststellen van hun kwaliteitsniveau. Dat mag niet onvoldoende zijn, dat zou kapitaalvernietiging betekenen of leiden tot onveilige situaties. Als financieel geconstateerd wordt dat er achtergelopen wordt, ontvangt de gemeente van de provincie een brief met daarin de boodschap dat wanneer de gemeente zich niet aan eigen afspraken houdt, dat er dan naar de toekomst toe risico’s ontstaan.

Statenlid **Hollebeek** (PvdD) knikt instemmend en vindt de vraag voldoende beantwoord.

De heer **Van der Heijden** (D66) is benieuwd of er een rondvraag tijdens de vergadering ingediend mag worden.
De voorzitter beaamt dit.

De heer **Van der Heijden** (D66) ziet dat het Parool die ochtend een artikel heeft geplaatst over de ontvlechting van Waternet, uit waterschap Amstel Gooi en Vecht. D66 is benieuwd hoe het College

kijkt naar een zelfstandige overheid, met zelfstandige belastingcapaciteit, die aangeeft dat wanneer de kosten op gaan lopen dat ze dan bij het Rijk en de provincie aan zullen kloppen

De voorzitter zegt dat wanneer een rondvraag tijdens de vergadering ingediend wordt er geen voorbereiding op het antwoord kan plaatsvinden. Na dit onderwerp staat de lunch op het programma.

Commissaris van de Koning **Van Dijk** weet dat het in de portefeuille van gedeputeerde Kocken valt en neemt de vraag graag naar haar mee.

De heer **Van der Heijden** (D66) knikt instemmend.

De heer **Heijnen** (CDA) lijkt het goed om te spreken over de situatie bij het waterschap. De aanleiding hiertoe zijn de teksten uit de begroting van het waterschap en de forse verliezen. De rol van de provincie komt steeds nadrukkelijker in beeld. De heer Heijnen verzoekt om het onderwerp te agenderen, hij laat het aan GS welke portefeuillehouder daar het beste voor kan aanschuiven.

De voorzitter merkt op dat er vanuit de VVD eerder ook al behoefte is getoond voor meer informatie. Maandag 3 juni vergadert de agendacommissie, daar kan dit onderwerp besproken worden en bepaald worden hoe ermee om te gaan.

De heer **De Vries** (VVD) vult aan dat er in de vorige commissievergadering besloten is om een expertmeeting te organiseren, met name over het waterschap en Waternet. Hij heeft hierover contact met mevrouw Faber op welke manier en met welke financiële aspecten dit goed op de rails gezet kan worden.

De voorzitter *schorst van 12:35 tot 13:25 uur de vergadering voor de lunch.*

11 B-agenda ICT en Data, IPO bestuur

11.a.1 IPO: Conceptbegroting IPO 2025 & doorontwikkeling P&C cyclus IPO (Cie. bestuur 30 mei 2024)

11.a.2 IPO: Conceptbegroting IPO (B-agenda Cie. bestuur 30 mei 2024)

De concept begroting is een nieuw document in de P&C cyclus van het IPO. Deze wijziging is toegelicht in de brief van GS en de concept begroting 2025 van IPO wordt geduid. De concept begroting wordt behandeld in de algemene ledenvergadering van het IPO van 25 juni a.s.

De Staten wordt gevraagd de conceptbegroting van IPO voor 2025 te bespreken met elkaar en gedeputeerde. Aandachtspunten kunnen meegegeven worden aan AV leden ten behoeve van de algemene vergadering.

Eerste termijn commissie

Mevrouw **Moinat** (PVV) heeft gemengde gevoelens over het concept. Positief is dat het aantal P&C producten van zes naar vier gaat, dat geeft overzicht. Het concept begroting moet nog vastgesteld

worden. Zorgelijk vindt ze de toenemende kosten van het IPO jaarcongres en ziet het budget voor evenementen structureel met 25.000 verhoogd worden. Het gaat om belastinggeld, wanneer kosten stijgen kan er ook voor een versobering van het evenement gekozen worden. De PVV is bang dat er steeds meer belastinggeld in het IPO omgaat en deze op meer vlakken invloed wil uitoefenen. Voor NMS is extra capaciteit nodig, voor een grotere slagvaardigheid, hierdoor nemen personeelslasten toe met 1,2 miljoen. In 2023-2024 werd de formatie voor klimaat en energie tijdelijk met 2,1 fte opgehoogd, dit blijkt nu structureel te zijn, de lasten nemen daardoor met 0,4 miljoen toe. De fractie vraagt in hoeverre het hoofdlijnenakkoord de begroting gaat beïnvloeden. Graag ziet de PVV een analyse daarover van IPO.

Statenlid **Egbers** (PvdD) vindt dat er veel geld van de provincies naar IPO gaat en probeert te vertrouwen dat het geld goed besteed wordt. Een belangrijke groep wordt gemist in de stukken, de dieren zijn immers ook inwoner van de twaalf provincies. De mensenwereld heeft invloed op de dierenwereld. Bij de IPO worden dieren vaak als schadebezorgers gezien, goed beschouwd ontstaat schade doordat dieren hun natuurlijke gedrag laten zien en mensen hun leefomgeving op allerlei manieren schenden. Als burger kan er geen schadevergoeding bij de IPO aangevraagd worden, faunaschade kan wel geclaimd worden. In oktober heeft de commissie het IPO meegegeven blijvend aandacht voor dierenwelzijn te hebben. Wat is de reactie van het IPO op de handreiking voor diervriendelijk provinciaal beleid 2023-2027 van de Dierenbescherming? Kan de gedeputeerde navragen of het IPO dit document heeft ontvangen? Is het IPO voornemens hier wat mee te doen, want het is niet in de begroting terug te vinden. De partij benadrukt dat dierenwelzijn meer dan faunaschade omvat.

De heer **Valk** (BBB) vraagt of statenlid Egbers hem het rapport van de Dierenbescherming wil mailen. Er wordt instemmend geknikt.

De heer **Van der Heijden** (D66) ziet dat de actualisatie van de Open einde regeling faunaschade 3 miljoen meer kost. Komt dat door een verlaging van het eigen risico van Noord Holland of door iets anders?

De heer **De Vries** (VVD) wil weten hoe groot de kans is dat de conceptbegroting aangepast moet worden als gevolg van het hoofdlijnenakkoord van onlangs. In de begroting is te zien dat er nieuwe taken bijkomen, zoals dumpingen van drugsafval. De VVD is benieuwd of er binnen het IPO gekeken wordt, als er een nieuwe taak bij komt, om dan iets wat al gedaan wordt op een andere manier te doen, zodat de kosten binnen de perken blijven.

De heer **Valk** (BBB) weet dat het afhandelen van drugsafval al langer door het IPO uitgevoerd wordt. In voorgaande perioden werd er 80-90% uitgekeerd, maar werd het budget niet opgebruikt, de overgang naar 100% uitkering is daarna gemaakt.

De heer **De Vries** (VVD) leest op pagina 18 dat zodra de provincies, rond de zomer, een besluit hebben genomen over de uitvoering van de BIJ12 regeling en de kosten hiervoor, zal dit worden verwerkt in de definitieve begroting 2025. De minister stelt 1 miljoen beschikbaar, gezien de omvang van de dumpingen zal dit best veel geld kosten.

De heer **Valk** (BBB) is het met de heer De Vries eens dat het veel geld gaat kosten en benadrukt dat

het geen nieuw beleid is.

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) vindt de nieuwe wijze van rapporteren van het IPO erg prettig, tijdig en overzichtelijk, een verbetering van de financiële cyclus. JA21 maakt zich zorgen over de verbreding bij het IPO, JA21 is niet een voorstander van het uitbreiden van IPO. Er is een nieuwe taak te zien; het in kaart brengen van kosten van inclusieve exoten. JA21 is benieuwd naar het doel van deze taak, waarom geld uitgeven om te zien wat iets kost, dan kost het alleen maar meer.

Mevrouw **Van der Helm** (50PLUS) is benieuwd waar JA21 dan de pijnpunten ziet als zij geen voorstander zijn van uitbreiding van de IPO.

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) vergelijkt het IPO met het MRA in de zin dat het geen democratisch gekozen orgaan is, waar wel veel invloed vanuit gaat.

De voorzitter verzoekt mevrouw Uiterwijk verder te gaan met haar betoog.

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) leest in de conceptbegroting dat er 6,7 miljoen naar Zeeland gaat, vanwege een fout in het verdeelfonds van provincies. Aan recentelijk besproken weeffout, die Noord- en Zuid-Holland betrof wordt niets gedaan, ze noemt het hypocriet van het IPO.
De nieuwe methode 'Mens en Middelen' methodiek, om stijging van het personeel budgetneutraal te houden, wordt door JA21 gesteund.

Statenlid **De Weerdt** (Volt) vindt, net als JA21 dat het hypocriet is van het IPO en wil graag een reactie hierover van de gedeputeerde, ook waarom er wel geld naar Zeeland gaat en niet naar Noord- en Zuid-Holland.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde **Beemsterboer** denkt dat de meeste vragen aan de heer Valk gericht zijn als vertegenwoordiger in de Algemene Vergadering. Hij gaat in op de vraag over de actualisatie van faunaschades. Het betreft een algemene actualisatie van faunaschades, de actualisatie vond plaats vanwege de toegenomen totale faunaschades.
De vraag van JA21 over de compensatie die Zeeland wel krijgt en Noord- en Zuid-Holland niet, hierover zegt de gedeputeerde dat collega Rommel intensief hierbij betrokken is. Het betreft een aanzienlijk bedrag, om tot een herverdeling te komen is medewerking vanuit het Rijk nodig.
In Noord-Holland is het percentage uitgekeerde faunaschades hoger. In alle provincies zijn substantieel meer faunaschades uitgekeerd. De begroting is al vastgesteld op een herijking van het bedrag. Op pagina 18 staat dit uitgelegd, de gedeputeerde citeert de eerste alinea. "De Begroting 2025 wordt op basis van de huidige inzichten en de raming van de open-eind-regeling geactualiseerd en is hiermee gelijk aan de Voorjaarsnota 2024. Hierbij is gebruik gemaakt van de tegemoetkomingen voor gewas en vee en de daarbij behorende taxatiekosten van 2023."

De voorzitter ziet de heer Van der Heijden instemmend knikken.

Tweede termijn commissie

Statenlid **De Weerdt** (Volt) begrijpt dat het om substantieel grote bedragen gaat, tegelijkertijd staat in het hoofdlijnenakkoord dat er op de bijdrage aan het provinciefonds 10% beknibbeld gaat worden. In hoeverre is het kansrijk om voor compensatie bij het Rijk aan te kloppen? Hoever willen de heer Valk en GS gaan om deze compensatie voor elkaar te krijgen, willen ze voor de compensatie aan Zeeland gaan liggen?

Tweede termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde **Beemsterboer** legt uit dat de afspraak met Zeeland al een oudere afspraak is, dat herroepen is niet een succesvol onderhandelingsrecept. D66 verwijst naar het hoofdlijnenakkoord en doelt daarmee waarschijnlijk op de verplaatsing van specifieke uitkeringen (SPUK) naar het provinciefonds, waar een afroming van 10% bij zit. Deze afroming is ongeveer gelijk met de kosten die nu gemaakt worden voor de aanvraag en verantwoording van SPUK's, Netto lijkt er zo niet veel waardevermindering te zijn.
De gedeputeerde merkt tussen de regels door, ook bij collega Rommel, dat als er een grootschaliger herziening van het provinciefonds is, dat dat niet het juiste moment is om de discussie voor compensatie van Noord- en Zuid-Holland te voeren, dit is ook niet de strategie van gedeputeerde Rommel.

De voorzitter geeft de heer Valk, als lid van de Algemene Vergadering van de IPO gelegenheid om kort aan te geven wat hij meeneemt uit dit overleg naar de AV.

De heer **Valk** (BBB) merkt dat alle partijen op hoofdlijnen akkoord gaan met de begroting. De 25.000 extra begroot voor het congres zal verduidelijkt moeten worden. Ook de vraag hoe het hoofdlijnenakkoord van het kabinet van eventuele invloed kan zijn op deze begroting neemt de heer Valk mee, al schat hij in dat deze invloed er bijna niet zal zijn. Over de personeelskostenstijging zegt hij dat personeel duurder wordt en prijzen algemeen gestegen zijn, de stijging in personeelskosten zal hier voor een deel zijn oorsprong in vinden. Daarnaast is er gekozen voor meer slagvaardigheid, daar zijn ook meer kosten aan verbonden.

Mevrouw **Moinat** (PVV) benadrukt dat er in de conceptbegroting voor een verhoging van 25.000 euro wordt gekozen, de PVV ziet liever een versoberd congres.

De voorzitter wenst de heer Valk veel succes bij de AV van 25 juni.

11.b ICT: discussienota ChristenUnie donatie oude laptops

Vanwege een niet helemaal juiste inschatting van de tijd kan de ChristenUnie niet lijfelijk aanwezig zijn, maar woont de heer Klein de vergadering digitaal bij. De ChristenUnie heeft een discussienota opgesteld om te bespreken of de provincie haar oude laptops of computers zou kunnen doneren aan de Cyberbank.
ChristenUnie stelt de commissie en gedeputeerde de volgende vragen:
- Wat vindt de commissie van mogelijke betrokkenheid van de Provincie bij dit initiatief?
- Kan gedeputeerde reactie geven op (on)mogelijkheden met betrekking tot betrokkenheid van de Provincie bij dit initiatief?

De Staten wordt gevraagd het voorstel tot donatie met de commissie en de gedeputeerde

bespreken.

De voorzitter geeft het woord aan de indiener van de discussienota de heer Klein van de ChristenUnie.

Eerste termijn commissie

De heer **Klein** (ChristenUnie) heeft na het werkbezoek zich verdiept in het initiatief van de Cyberbank. Een aantal grote organisaties is hier al bij aangesloten, de provincie zou er goed tussen passen.

Mevrouw **Van der Helm** (50PLUS) staat achter dit voorstel en vindt het fijn dat jongeren met dit initiatief geholpen zijn.

Statenlid **De Weerdt** (Volt) noemt het een goed initiatief. Circulaire economie kan twee kanten op, er kan gedoneerd worden enerzijds en anderzijds kan er gekeken worden of de levensloop van producten te verlengen is, door te kiezen voor duurzaam materiaal en apparaten die repareerbaar zijn. Statenlid is benieuwd naar de reactie hierop.

Mevrouw **Van der Helm** (50PLUS) hoort dat Volt liever gaat voor langduriger gebruik. Ze vraagt of het niet de keus voor het langdurigst gebruik is als een apparaat na de afschrijvingstermijn door een ander gebruikt kan worden.

Statenlid **De Weerdt** (Volt) is geen techneut en kan de deze vraag niet goed beantwoorden.

Mevrouw **Van der Helm** (50PLUS) vindt dat statenlid De Weerdt nu de oplossing terugschuift. Hij geeft zelf een tweede oplossing aan, hoe wil hij dat dan gaan doen?

Statenlid **De Weerdt** (Volt) legt niets bij mevrouw Van der Helm neer, beide streven hetzelfde doel na, namelijk circulair gebruik stimuleren, waarbij statenlid De Weerdt twee oplossingsrichtingen ziet.

Statenlid **Korzelius** (GL) sluit zich bij de voorgaande discussie aan; laptops worden nu binnen drie jaar afgeschreven, voor de meeste toepassingen kunnen laptops best langer mee. Drie jaar is vooral een belastingtechnisch voordeel.

De heer **Van der Heijden** (D66) vindt dat het inkoop en aanbestedingsbeleid nu niet ter discussie staat, maar dat er een oplossing gevonden wordt voor oude laptops. Het voorstel van de heer De Weerdt gaat over inkoop en aanbestedingsbeleid, daar staan termijnen en specificaties in.

Statenlid **Korzelius** (GL) betrekt graag de duurzaamheid bij dit verhaal. Laptops kunnen langer mee, op enig moment moeten deze laptops echt buiten gebruik gesteld worden en dan komt het voorstel van de ChristenUnie in beeld. Statenlid is benieuwd wat de gedeputeerde ervan vindt.

Mevrouw **Ten Ham** (PvdA) is gecharmeerd van de motie. Ze denkt dat als apparaten heel duurzaam zijn en lang meegaan, dan zijn ze ook voor de Cyberbank geschikt. De Cyberbank is specifiek voor Amsterdammers bedoeld, wil de provincie zoiets steunen dan moet het voor meer mensen in de

provincie toegankelijk worden gemaakt.

De heer **De Vries** (VVD) sluit zich geheel bij mevrouw Ten Ham aan.

De heer **Valk** (BBB) deelt dat het inderdaad iets van de hele provincie moet zijn. Hij merkt op dat er goed gekeken moet worden naar beveiliging en gegevensbescherming. Dat moet wel gedaan worden; wie doet dat en wat kost dat? Die kosten moeten wel in de hand te houden zijn.

De heer **Van der Heijden** (D66) weet dat de meeste ICT afdelingen eigenhandig een apparaat weer terugzetten naar fabrieksinstellingen, dat hoeft geen extra kosten met zich mee te brengen.

De heer **Valk** (BBB) betwijfelt of het wissen door de ICT afdelingen geen extra kosten meebrengt. Het moet betaald worden, kan de eigen afdeling dat, of dient er een gecertificeerd bedrijf ingeschakeld te worden.

De heer **Van der Heijden** (D66) dankt de heer Klein voor het agenderen van dit punt. Hij kijkt graag naar wat er in de regio is. Wanneer GS dit wil gaan doen, dan moet er in geest van het voorstel uitgevoerd worden zodat de hele provincie mee kan delen hierin.

De heer **Kes** (SP) is blij dat er in een vliegende vaart door de agenda gegaan wordt. Hij sluit zich bij de voorgaande sprekers aan en voegt toe dat veel gemeenten een armoedebeleid hebben wat erin betrokken kan worden. Waarbij mensen die bij bepaalde regelingen net buiten de boot vallen nu voorrang kunnen krijgen.

De heer **Heijnen** (CDA) steunt het voorstel van harte en vindt dat het praktisch te regelen moet zijn. Hij hoort graag van de gedeputeerde of laptops eventueel ook geleased worden en wat er praktisch mogelijk is.

Statenlid **Egbers** (PvdD) vindt het voorstel ook sympathiek omdat de Cyberbank als werkervaringsplek ten goede komt aan jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt. Om een volgende stap op de R-ladder te zetten kan de provincie gaan werken met refurbished laptops. Voordat een apparaat aangeschaft wordt, kan de provincie haar werknemers laten nadenken of zij het product wel echt nodig hebben en tussentijds aansporen om een apparaat in te leveren bij te weinig gebruik. Wellicht hebben ambtenaren dit al opgepakt, gezien een enquête die er voorbij is gekomen de afgelopen maand. De provincie is een invloedrijke partij en kan verschil maken in het aanjagen van een systeemverandering in de circulaire economie. Het statenlid is benieuwd wat de provincie tot nu toe heeft gedaan met oude laptops. Is het voorstel een stap voorwaarts of dient het een belangrijk sociaal doel?

De voorzitter hoort dat mevrouw Egbers de discussie iets breder trekt en geeft aan dat de het voorstel van de ChristenUnie vooral gericht is op het genoemde initiatief.

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) bedankt de ChristenUnie voor de discussienota en sluit zich bij de eerdere sprekers aan. Ze herhaalt dat Cyberveiligheid geborgd moet zijn en dat het niet te veel ambtelijke inzet moet kosten. Ze hoort graag van de gedeputeerde hoe dat geregeld kan worden.

Mevrouw **Moinat** (PVV) vindt het een mooi voorstel, als het breder getrokken wordt, door de

provincie heen door te kiezen voor Laptop Opvang. Het betrekken van armoedebeleid heeft ook haar steun.

De voorzitter vraagt of de heer Klein een reactie wil geven op alle aandachtspunten die genoemd worden.

De heer **Klein** (ChristenUnie) zegt dat voor de verdere uitwerking de genoemde aandachtspunten meegenomen zullen gaan worden en is benieuwd naar de reactie van de gedeputeerde.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde **Beemsterboer** ziet dat iedereen in de zaal een laptop gebruikt, er zijn veel apparaten in de organisatie. Op dit moment biedt de provincie de verouderde apparatuur aan bij leveranciers Sizo. Sizo heeft de referenties en certificaten om op de juiste wijze hardware af te voeren. De meeste oude hardware is defect en wordt maatschappelijk verantwoord verwerkt. Als de hardware nog bruikbaar is wordt het opgeschoond en door Sizo refurbished doorverkocht. Het verwerken van de hardware kost meer dan het oplevert, sinds de start van het contract in 2020 heeft de provincie 50.000 euro ontvangen. De overeenkomst loopt tot 6 juni 2024, de verlenging is reeds door de provincie aangevraagd. Het is mogelijk om bij Sizo aan te geven dat materialen of een donatie bij een aantal goede doelen terecht komt. De gedeputeerde wil met Sizo in overleg hoe dat op een goede manier te organiseren is. Hij vraagt van de Staten of zij de ambtelijke organisatie toevertrouwen dat zij het overleg met Sizo kunnen voeren en hen te vragen om te zorgen voor terugkoppeling naar de Commissie.

Tweede termijn commissie

De heer **Klein** (ChristenUnie) vindt het een mooi voorstel van de gedeputeerde. Het is best ingewikkeld te organiseren, naast de bestaande afspraken. Doneren lijkt een goede insteek voor verkenning van mogelijkheden. Wanneer gedeputeerde toezegt dat hij met de uitkomst van het gesprek naar de Staten terugkomt en niet in een nieuw contract met Ziezo aangaat die dit soort wijzigingen onmogelijk kan maken, dan lijkt het een prima voorstel.

Tweede termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde **Beemsterboer** beaamt dat zijn toezeggingen in lijn zijn met wat de heer Klein vraagt. Het huidige contract had de gevraagde mogelijkheid ook al. Hij gaat werk maken om dit op de goede manier te organiseren.

Statenlid **De Weerdt** (Volt) ziet online dat het inkoopbeleid in 2024 afloopt. Gezien belangen bij de R-ladder en refurbished inkoopbeleid is het belangrijk om binnen de Commissie het inkoopbeleid te agenderen, dan kan een evaluatie van beleid plaatsvinden en nieuw beleid vormgegeven worden.

Gedeputeerde **Beemsterboer** geeft aan dat inkoopbeleid onder de Commissaris valt en dat de commissie zelf gaat over het agenderen van onderwerpen.

De heer **Kes** (SP) is benieuwd of de commissaris nog vanmiddag beschikbaar is, aangezien er vlot

vergaderd wordt.

De voorzitter rondt het agendapunt af en ziet de uitwerking van de toezegging graag tegemoet.

12 Rondvraag gedeputeerde Beemsterboer

Er is geen rondvraag voor gedeputeerde Beemsterboer.

De heer **De Vries** (VVD) verzoekt of hij een C-agenda onderwerp kort mag benoemen, namelijk 16.b Arbeidsmarkt en onderwijs: benoeming nieuwe werkambassadeur (C-agenda Cie. Bestuur 30 mei 2024)

De voorzitter ziet dat er nog geruime tijd is en geeft bij uitzondering deze ruimte, al is de procedure normaliter anders.

De heer **De Vries** (VVD) wil graag benen op tafel gesprek met de nieuwe werkambassadeur Arbeidsmarkt en onderwijs, omdat het een hele grote taak betreft. De omvang van de provincie, de diversiteit die in de provincie is en de omvang van de taak kunnen in dit gesprek aan de orde komen, waarbij het goed is om nader van gedachten te wisselen.

De voorzitter ziet dit initiatief graag in een verzoek geconcretiseerd om het op de agenda van de commissie te krijgen.

13 SLUITING

De voorzitter bedankt allen hartelijk voor hun inbreng.

De voorzitter geeft een samenvatting van hetgeen er besproken is:
Het financieringsstatuut en de 80% versie van de MRA-agenda zijn onder andere besproken.

- Het Financieringsstatuut gaat als hamerstuk door naar de Provinciale vergadering van 10 juni
- De 80% versie van de MRA-agenda als gaat als hamerstuk door naar 10 juni
- De begroting van de Randstedelijke Rekenkamer gaat als hamerstuk door naar PS van 10 juni a.s.

Verder is in de vergadering gesproken over het voedselaanbod van de Provincie Noord-Holland, inclusief taalgebruik, conceptbegroting IPO en het doneren van oude laptops.

De volgende vergadering van de commissie Bestuur is op maandag 24 juni, de laatste commissievergadering voor het zomerreces. Het is een volle agenda met beperkte uitloop mogelijkheden en daarom wordt om tien uur gestart.

Mevrouw **Van der Helm** (PvdA) complimenteert de voorzitter met het vlotte verloop van de vergadering. Wanneer een commissielid nog iets van de C-agenda wil aanstippen laat de voorzitter ook daar nog ruimte voor, chapeau.

De voorzitter sluit de vergadering om 14.17 uur.

Pagina 29

Provincie Noord-Holland

stand van zaken toezeggingen Cie Bestuur 24 juni 2024

Behandeld in datum	Onderwerp	Fractie	Portefeuille houder	Inhoud	Stand van zaken
30-05-2024	Discussienota doneren oude laptops	CU	Beemsterboer, J.	Op dit moment biedt de provincie de verouderde apparatuur aan bij leveranciers Sizo. Sizo heeft de referenties en certificaten om op de juiste wijze hardware af te voeren. De meeste oude hardware is defect en wordt maatschappelijk verantwoord verwerkt. Als de hardware nog bruikbaar is wordt het opgeschoond en door Sizo refurbished doorverkocht. Het verwerken van de hardware kost meer dan het oplevert, sinds de start van het contract in 2020 heeft de provincie 50.000 euro ontvangen. De overeenkomst loopt tot 6 juni 2024, de verlenging is reeds door de provincie aangevraagd. Het is mogelijk om bij Sizo aan te geven dat materialen of een donatie bij een aantal goede doelen terecht komt. De gedeputeerde wil met Sizo in overleg hoe dat op een goede manier te organiseren is. Hij vraagt van de Staten of zij de ambtelijke	

				organisatie toevertrouwen dat zij het overleg met Sizo kunnen voeren en hen te vragen om te zorgen voor terugkoppeling naar de Commissie. De heer Klein (ChristenUnie) vindt het een mooi voorstel van de gedeputeerde. Het is best ingewikkeld te organiseren, naast de bestaande afspraken. Doneren lijkt een goede insteek voor verkenning van mogelijkheden. Wanneer gedeputeerde toezegt dat hij met de uitkomst van het gesprek naar de Staten terugkomt en niet in een nieuw contract met Sizo aangaat die dit soort wijzigingen onmogelijk kan maken, dan lijkt het een prima voorstel. Gedeputeerde Beemsterboer beaamt dat zijn toezeggingen in lijn zijn met wat de heer Klein vraagt. Het huidige contract had de gevraagde mogelijkheid ook al. Hij gaat werk maken om dit op de goede manier te organiseren.	
04-03-2024	Septembercirculaire	Groen links	Rommel, E.	De eerste vraag kwam vanuit GroenLinks, Statenlid Korzelius. U heeft	

				dat ook al gevraagd in de commissievergadering. Daar heb ik ook aangegeven dat wij, als de septembercirculaire niet definitief is, geen doorberekening kunnen maken om dat in de begroting mee te nemen, totdat we de laatste begrotingswijziging hebben. Maar wat ik u wel kan zeggen, is dat we kunnen kijken of we in een brief kunnen aangeven hoe wij duiden wat de circulaire, ja, voor wat we weten, voor gevolg kan hebben.	
02-10-2023	Bezien afschrijvingstermijn smartphones	CU	Beemsterboer, J.	"Onze laptops worden afgeschreven in een periode van vijf jaar, onze smartphones worden afgeschreven in een periode van drie jaar." De heer KLEIN (CU): Dank u wel. Het was geen antwoord op mijn vraag. Dus dat laat ik eventjes. Maar ik ben wel wat verrast door het feit dat smartphones in drie jaar worden afgeschreven. Inmiddels geeft bijvoorbeeld Samsung al vijf jaar garantie, vijf jaar updates. Apple doet het volgens mij ook al een hele tijd.	Tbv commissie 16 okt 2023 schriftelijke beantwoording ontvangen. "Drie jaar is voor de vervanging van telefoons op dit moment ook een goede termijn, al zien we dat de laatste 2-3 jaar Iphones en Samsungs wat sterker lijken te worden en dus mogelijk langer mee zouden kunnen gaan. Om te bepalen of ze ook een vierde jaar mee kunnen gaan, is eerst nader onderzoek nodig." Cie Bestuur 16 okt 2023: Over de vraag van de

				Fairphone geeft inmiddels acht jaar. Zouden we niet naar een langere afschrijvingstermijn kunnen gaan? En zo ja, wat is daarvoor nodig? Gedeputeerde BEEMSTERBOER: Ja, ik vind eigenlijk dat de heer Klein wel een punt heeft, dat we wel eens zouden kunnen onderzoeken of daar niet een langere termijn voor gehanteerd kan worden. Dat kan ik natuurlijk niet hier zomaar staande de vergadering doen, maar ik begrijp wel de reden van uw vraag. Dus ik weet even niet hoe ik dat dan zeg. Volgens mij moet ik dan zeggen: ik kom daarop terug. Gedeputeerde ROMMEL: Over de afschrijvingen en over de iPads wil ik even aangeven dat ik daar schriftelijk op terug zal komen. Dat proberen we voor de commissievergadering Bestuur waar de begroting in wordt behandeld, te doen.	Partij voor de Dieren zegt hij dat zijn toezegging in de Statenvergadering over langere afschrijvingstermijnen ook sloeg op refurbished gebruik. De heer Klein (ChristenUnie) verwijst naar de memo technische vragen ict-middelen en vraagt of het onderzoek naar langere afschrijvingstermijnen uitgevoerd gaat worden. Gedeputeerde Beemsterboer antwoordt bevestigend op deze vraag.
06-03-2023	grondstrategie	vvd	Rommel, E.	Toezegging strategische grondstrategie. De strategische grondstrategie is voor meerdere doelen	

				bedoeld dan alleen stikstof. Als we het alleen zouden bedoelen voor stikstof, dan komt het inderdaad op staatssteun aan. We hebben al een stikstofstrategie. Dat heeft PS ook vastgesteld. De vijfde nota heeft als instrument dat als je iets generiek wilt maken, dus niet voor die individuele grondaankopen, kun je een grondstrategieplan maken. Dat is een instrument. En dat is ook wat ik aan u wil toezeggen, dat we dat gaan doen. Ik kan u alleen helaas op dit moment niet zeggen wanneer.	
29-09-2022	Zusterrelatie provincie Shandong (CQ Korea)		Dijk van, A.	Mw. De Groot (SP) vraagt waarom er een band is aangegaan als al bekend was dat er mensenrechten geschonden worden? In Zuid-Korea en Japan is ook het een en ander aan de hand wordt het geen tijd om daar de banden ook te verbreken? Met Wales zou ook gepraat moeten worden over Tata Steel, wat een gezamenlijk probleem is. Mw. De Groot blijft bij haar standpunt dat ze het jammer vindt dat de schending van de mensenrechten niet is benoemd in de	

				beëindigingsbrief. --- Commissaris Van Dijk vindt het wel goed dat de discussie over waar, met wie, hoe en met welk nut er samengewerkt wordt open gevoerd wordt. Er kan niet alleen vanuit ons perspectief gekeken worden, het is belangrijk kennis te nemen van elkaar en elkaars cultuur voor wederzijds begrip of kritiek op basis van respect. De commissaris zegt toe te zullen onderzoeken of de samenwerking met Korea eindeloos is en of die wel of niet moet doorlopen. Dhr. Van Dijk vindt dat internationale relaties belangrijk zijn, daar wil hij ook mee doorgaan en waar mogelijk zijn gedeputeerden in stimuleren.	
20-06-2022	Jaarstukken 2021		Beemsterboer, J. Dijk van, A.	hr. Olthof voor mw. Kocken: - In reactie op de vraag van de PvdD zegt hij toe na te gaan op welk moment een reflectie op de ontwikkelingen als regenboogprovincie kan worden gegeven. hr. Stigter: - zegt toe PS tweemaal per jaar mondeling te	voorstel 24 juni 2024: toezegging m.b.t. regenboogprovincie afgedaan onder verwijzing naar de diverse activiteiten: regenboogvlag, deelname pride, motie werk maken van de regenboog.

				informeren over de voortgang ICT, continuïteit en veiligheid.	
20-06-2022	MRA meerjarenbegoting		Olthof, J.	Hr. Olthof: - zal de vraag of de verlaging van het budget verduurzaming leefomgeving leidt tot een verhoging van andere budgetten zodat de inzet op klimaat en biodiversiteit gelijk blijft, aan de MRA voorleggen - Het grootste deel van het aanjaagbudget is bestemd voor de MRA als netwerkorganisatie, maar een nadere specificatie van de relevante werkzaamheden is reeds opgevraagd en zal worden voorgelegd aan PS PS 4 juli 2022: - Begin volgend jaar komt er ook een evaluatie van de termijnagenda en de voortgangsnota. Dan willen we ook de transparantie hieraan koppelen, zodat u ook een beter beeld heeft van wat er gebeurt - Als Amsterdam dan toch besluit om het niet te doen, dan zullen wij een nieuwe afweging moeten maken over wat dat betekent voor de bijdrage van de provincie Noord-Holland.	Voorstel t.b.v. 24 juni 2024 toezegging afgerond ivm volgende ontvangen update (29-05-2024): Het verminderen van het budget verduurzaming leefomgeving heeft in geen geval iets te maken met het belang wat de MRA Deelnemers hechten aan dit punt. Dit punt van de begroting bestaat uit twee onderdelen: klimaatadaptatie en energietransitie. De budgetten van klimaatadaptatie zijn ongewijzigd gebleven, die van energietransitie zijn kleiner geworden. Dat komt door de rol die de MRA hier speelt: we verbinden vooral lopende initiatieven, bevorderen kennisdeling, verbinden het thema energietransitie aan andere MRA ambities, etc. Veel van het echte inhoudelijke werk is belegd bij de RES-en. De kosten die samenhangen met de MRA-werkzaamheden vielen al een tijdje lager uit dan begroot, dus vandaar dat

					het budget iets omlaag kon. - Al tijdens de vergadering waar de Meerjarenbegroting is vastgesteld heeft Amsterdam de toezegging gedaan om te kijken of de bezuiniging weer terug kon worden gedraaid. Dat is inmiddels ook gebeurd: in 2023 is de bijdrage 1.23 miljoen geweest, en in 2024 zit de bijdrage op 1.4 miljoen. Voordracht is geamendeerd vastgesteld. Zie amendement 56-2022.
21-03-2022	Transparantie IPO en afstemming GS-PS IPO		Beemsterboer, J.	Gedeputeerde Stigter bevestigt dat is afgesproken om PS tijdig te betrekken bij belangrijke onderwerpen. Het IPO vormt integraal onderdeel van de inhoudelijke bespreking van de belangrijke onderwerpen, waarvoor PS de kaders meegeven. Als dit proces niet volgens wens verloopt bij het IPO, dan komt het college terug bij PS.	Voorstel t.b.v. 24 juni 2024 toezegging afgerond beschouwen. Op de strategische agenda is de agendering van P&C stukken opgenomen en jaarlijks komt de voortgang Bestuursprogramma op de bespreekagenda.
17-01-2022	Interne Organisatie/verduurzaming: Brief GS aan PS inz.		Beemsterboer, J.	Gedeputeerde Pels meldt dat het om een groeidocument gaat. Bij de volgende versie zal de vraag van de	

	Verduurzaming Eigen Organisatie			PvdD over het belang van de eiwittransitie meegenomen worden	
27-09-2021	Brief GS aan PS inz. Uitvoeringsagenda Arbeidsmarkt & Onderwijs 2021-2023		Rommel, E.	Mw. Zaal zegt toe: - Tech Grounds wordt via het budget van de MRA door de provincie ondersteund in de toekomst zal onderzocht worden of succesvolle projecten onderdeel kunnen worden van de ontwikkelcoalitie Inclusiviteit, teneinde deze door te leiden naar andere plekken in de provincie om van elkaar te leren en ervoor te zorgen dat inclusiviteit gemeengoed wordt - De provincie zet in op het ontwikkelen van een systeem en infrastructuur die een doelgroepsgewijze aanpak faciliteert, zoals voor statushouders en nieuwkomers waarvoor diverse projecten zijn opgestart. Het is zeker de taak van de provincie om deze projecten te koppelen. In de vervolgrapportage en uitvoering zal extra aandacht worden besteed aan deze groep -	De eerst volgende uitvoeringsrapportage over de arbeidsmarkt zal worden geïntegreerd in een herijkte uitvoeringsagenda Economie. In de uitvoering zijn inmiddels projecten, die doelgroepenbeleid in de regio faciliteren, gekoppeld aan de ontwikkelcoalitie Inclusiviteit. Het gaat om: onderwijsvernieuwing voor anders-lerenden met het RIF-project Entree in beweging. Ontwikkelen Leer-werklocaties als onderdeel van de Regiodeal ZaanIJ Groen en Meedoen Realisatie van een oriëntatie- en leerwerkplek TechCourt met het Regionaal Platform Arbeidsmarkt in Noord-Holland Noord.

Provincie Noord-Holland stand van zaken toezeggingen Cie Bestuur 24 juni 2024

14-06-2021	Voordracht geactualiseerde datastrategie 2021-2023		Beemsterboer, J.	Hr. Stigter: - in de voortgangsrapportage wordt teruggekomen op het voorstel van de PvdD om de achterliggende technieken openbaar te maken - meldt dat er nog een commissie ethiek in het leven moet worden geroepen en hierbij zal de oproep van DENK zeker in acht genomen worden. Er volgt een terugkoppeling aan PS over het betrekken van niet digitaal onderlegde mensen.	Voortgangsrapportage in EFB september 2022

Provincie Noord-Holland stand van zaken openstaande moties t.b.v. Cie Bestuur 24 juni 2024

Nummer	Onderwerp	Fractie	Datum PS	Inhoud	Portefeuille houder	Stand van zaken GS
M3-2024	Motie: Betrek MVO Nederland bij herziening van Economisch beleid	ChristenUnie, PvdD	05-02-2024	PS verzoeken het college van Gedeputeerde Staten om: - in gesprek te gaan met MVO Nederland om te zien of de Nieuwe Economie Index (NEx) een bijdrage kan leveren aan de monitoring van de duurzame economie in Noord-Holland en om input op te halen voor de actualisatie van het Noord-Hollandse economisch beleid.	Rommel, E.	31-05-2024: uit GS-besluitenlijst d.d. 21-05-2024: Eerste concept uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie + stand van zaken moties. Op dit moment wordt gewerkt aan een nieuwe Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028. Dit eerste concept geeft de inhoudelijke hoofdlijnen weer van de Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028 en wordt nu vastgesteld om te bespreken met PS. Daarbij wordt ook de stand van zaken

						gedeeld van de uitvoering van de moties gerelateerd aan de nieuwe Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028. Besluit GS: 1. Het eerste concept van de Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028 vast te stellen 2. Kennis te nemen van de stand van zaken van de uitvoering van de moties gerelateerd aan de nieuwe Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028 3. Provinciale Staten door middel van bijgaande brief te verzoeken om het

						eerste concept van de Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028 (inclusief de stand van zaken van gerelateerde moties) te bespreken in de commissie Bestuur van 24 juni 2024. 15-05-2024: Deze motie wordt meegenomen in de herijking van de Actieagenda Circulaire Economie en de herijking van de uitvoeringsagenda economie waarmee in 2024 wordt gestart. PS zullen per brief geïnformeerd worden over de uitwerking van de moties.
M202-2023	Motie: Nieuw Noord-Hollands volkslied.	CDA, GroenLinks,	11-12-2023	PS roepen Provinciale Staten op: Een werkgroep in te stellen die een opdracht	Dijk van, A.	15-05-2024: Geen wijzigingen

		50Plus, ChristenUnie		formuleert waarmee Noord-Hollandse muzikanten worden uitgenodigd om te komen met een eigentijds en aansprekend volkslied waarin de grote diversiteit van de provincie Noord-Holland en haar inwoners aan bod komen Om het nieuwe provinciale volkslied bredere bekendheid te geven het volkslied vaker te gebruiken bij provinciale gelegenheden, bijvoorbeeld bij de Willem Arondeuslezing of het provincieconcert.		
M179-2023	Motie: Onderzoek subsidieregeling Circulaire Initiatieven	ChristenUnie, PvdD, Volt	06-11-2023	PS verzoeken GS: - bij de evaluatie en aanpassing van de Actieagenda Circulaire Economie de vraag te betrekken of een dergelijke subsidieregeling ook in Noord-Holland gerealiseerd kan worden -	Rommel, E.	31-05-2024: uit GS-besluitenlijst d.d. 21-05-2024: Eerste concept uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie + stand van zaken moties. Op dit

				het antwoord op deze vraag expliciet terug te koppelen aan de Provinciale Staten.		moment wordt gewerkt aan een nieuwe Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028. Dit eerste concept geeft de inhoudelijke hoofdlijnen weer van de Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028 en wordt nu vastgesteld om te bespreken met PS. Daarbij wordt ook de stand van zaken gedeeld van de uitvoering van de moties gerelateerd aan de nieuwe Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028. Besluit GS: 1. Het eerste concept van de Uitvoeringsagenda

						duurzame en circulaire economie 2025-2028 vast te stellen 2. Kennis te nemen van de stand van zaken van de uitvoering van de moties gerelateerd aan de nieuwe Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028 3. Provinciale Staten door middel van bijgaande brief te verzoeken om het eerste concept van de Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028 (inclusief de stand van zaken van gerelateerde moties) te bespreken in de commissie Bestuur van 24 juni 2024. 15-05-2024: Bij de brief

						aan PS van 40% versie van de Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie (mei/juni 2024) wordt ingegaan op de stand van zaken van deze motie. 08-02-2024: Deze motie wordt meegenomen in de herijking van de Actieagenda Circulaire Economie en de herijking van de uitvoeringsagenda economie waarmee in 2024 wordt gestart. PS zal per brief geïnformeerd worden over de uitwerking van de moties.
M165-2023	Motie: meer Europees geld voor circulaire economie	Volt, ChristenUnie, PvdD	06-11-2023	PS vraagt GS om: - te onderzoeken of/hoe extra middelen ingezet kunnen worden om in de Europese	Rommel, E.	31-05-2024: uit GS-besluitenlijst d.d. 21-05-2024: Eerste concept

				Unie extra fondsen te werven om de transitie naar circulaire economie te versnellen – dekking in programma Bestuur of programma Circulaire Economie te vinden – en daar zo snel mogelijk over terug te koppelen aan PS.		uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie + stand van zaken moties. Op dit moment wordt gewerkt aan een nieuwe Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028. Dit eerste concept geeft de inhoudelijke hoofdlijnen weer van de Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028 en wordt nu vastgesteld om te bespreken met PS. Daarbij wordt ook de stand van zaken gedeeld van de uitvoering van de moties gerelateerd aan de nieuwe Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire

						economie 2025-2028. Besluit GS: 1. Het eerste concept van de Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028 vast te stellen 2. Kennis te nemen van de stand van zaken van de uitvoering van de moties gerelateerd aan de nieuwe Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028 3. Provinciale Staten door middel van bijgaande brief te verzoeken om het eerste concept van de Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028 (inclusief de stand van zaken van gerelateerde

						moties) te bespreken in de commissie Bestuur van 24 juni 2024. 15-05-2024: Bij de brief aan PS van 40% versie van de Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie (mei/juni 2024) wordt ingegaan op de stand van zaken van deze motie. 08-02-2024: Deze motie wordt meegenomen in de herijking van de Actieagenda Circulaire Economie en de herijking van de uitvoeringsagenda economie waarmee in 2024 wordt gestart. PS zal per brief geïnformeerd worden over de uitwerking van de moties.

M164-2023	Motie: Europese subsidiestromen inzichtelijk maken	Volt, PvdD, JA21	06-11-2023	PS vraagt GS: - te onderzoeken hoe de inzet van Europese gelden die via de provincie besteed worden in de begroting inzichtelijker gemaakt kan worden . en daarover een implementatievoorstel te doen en vóór de begroting 2025 aan PS terug te koppelen.	Rommel, E.	15-05-2024: Geen wijzigingen. 08-02-2024: uitvoering van deze motie wordt zoveel mogelijk verankerd in de reguliere Planning en Controlcyclus. Momenteel werken we aan een voorstel hoe we de informatie dit op een efficiënte manier kunnen verzamelen en op een overzichtelijke manier in de begrotingsproducten kunnen verwerken. De eerste resultaten worden verwacht in de begroting 2025.
M157-2023	Motie natuurinclusievere bedrijventerreinen	PvdD, Volt	06-11-2023	PS verzoeken het college van Gedeputeerde Staten: - te onderzoeken op welke manier de Provincie Noord-Holland meer kan bijdragen aan het natuurinclusiever	Rommel, E.	31-05-2024: uit GS-besluitenlijst d.d. 21-05-2024: Eerste concept uitvoeringsagenda duurzame en circulaire

				inrichten van nieuwe en bestaande bedrijventerreinen, en daarover bij de actualisering van de Uitvoeringsagenda Economie met een voorstel aan PS te komen.		economie + stand van zaken moties. Op dit moment wordt gewerkt aan een nieuwe Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028. Dit eerste concept geeft de inhoudelijke hoofdlijnen weer van de Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028 en wordt nu vastgesteld om te bespreken met PS. Daarbij wordt ook de stand van zaken gedeeld van de uitvoering van de moties gerelateerd aan de nieuwe Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028. Besluit GS: 1. Het eerste

						concept van de Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028 vast te stellen 2. Kennis te nemen van de stand van zaken van de uitvoering van de moties gerelateerd aan de nieuwe Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028 3. Provinciale Staten door middel van bijgaande brief te verzoeken om het eerste concept van de Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028 (inclusief de stand van zaken van gerelateerde moties) te bespreken in de commissie Bestuur

						van 24 juni 2024. 15-05-2024: Natuurinclusievere bedrijventerreinen is als speerpunt meegenomen bij de in maart 2024 vastgestelde subsidieregeling Toekomstbestendige Bedrijventerreinen. Daarnaast voert het Projectbureau Herstructurering Bedrijventerreinen in opdracht van de provincie pilotprojecten uit naar klimaatbestendigheid en vergroening op bedrijventerreinen. 18-01-2024: Deze motie wordt meegenomen bij het uitwerken van het vervolg van de HIRB-regeling in 2024 en bij

						de herijking van de uitvoeringsagenda economie waarmee in 2024 wordt gestart.
M131-2023	Motie: Sociaal fundament.	GroenLinks, PvdA, Volt, SP, CDA, PvdD, ChristenUnie	02-10-2023	PS verzoekt het college van GS - In aanloop naar de herziening van de uitvoeringsagenda economisch beleid en de herziening van de actieagenda circulaire economie expliciet te schetsen welke mogelijkheden de provincie heeft om ook de koppeling met een stevig sociaal fundament in relatie tot arbeid te maken.	Rommel, E.	31-05-2024: uit GS-besluitenlijst d.d. 21-05-2024: Eerste concept uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie + stand van zaken moties. Op dit moment wordt gewerkt aan een nieuwe Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028. Dit eerste concept geeft de inhoudelijke hoofdlijnen weer van de Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028 en wordt nu vastgesteld om te bespreken met

						PS. Daarbij wordt ook de stand van zaken gedeeld van de uitvoering van de moties gerelateerd aan de nieuwe Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028. Besluit GS: 1. Het eerste concept van de Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028 vast te stellen 2. Kennis te nemen van de stand van zaken van de uitvoering van de moties gerelateerd aan de nieuwe Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028 3. Provinciale Staten door middel van

						bijgaande brief te verzoeken om het eerste concept van de Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028 (inclusief de stand van zaken van gerelateerde moties) te bespreken in de commissie Bestuur van 24 juni 2024. 15-05-2024: Bij de brief aan PS van 40% versie van de Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie (april/mei 2024) wordt ingegaan op de stand van zaken van motie 129-2023. Een notitiebijlage verkent de mogelijkheden zoals gevraagd in de motie. 08-02-2024: Geen

						wijzigingen. 23-10-2023: deze motie wordt meegenomen in de herijking van de Actieagenda Circulaire Economie en de herijking van de uitvoeringsagenda economie waarmee in 2024 wordt gestart. PS zal per brief geïnformeerd worden over de uitwerking van de moties.
M130-2023	Motie: Staten betrekken bij keuzes actualisatie economisch beleid.	ChristenUnie	02-10-2023	PS dragen GS op: - om ruim voor de vaststelling het nieuwe (circulair) economisch beleid de staten om input te vragen op basis van een eerste schets van de het nieuwe beleid ("80% versie") en de beschrijving van een van de belangrijke keuzes waar de provincie voor staat.	Rommel, E.	31-05-2024: uit GS-besluitenlijst d.d. 21-05-2024: Eerste concept uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie + stand van zaken moties. Op dit moment wordt gewerkt aan een nieuwe Uitvoeringsagenda

						duurzame en circulaire economie 2025-2028. Dit eerste concept geeft de inhoudelijke hoofdlijnen weer van de Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028 en wordt nu vastgesteld om te bespreken met PS. Daarbij wordt ook de stand van zaken gedeeld van de uitvoering van de moties gerelateerd aan de nieuwe Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028. Besluit GS: 1. Het eerste concept van de Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028 vast te stellen 2.

						Kennis te nemen van de stand van zaken van de uitvoering van de moties gerelateerd aan de nieuwe Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028 3. Provinciale Staten door middel van bijgaande brief te verzoeken om het eerste concept van de Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028 (inclusief de stand van zaken van gerelateerde moties) te bespreken in de commissie Bestuur van 24 juni 2024. 15-05-2024: Geen wijzigingen. 08-02-2024: Geen wijzigingen. 23-10-2023: deze

						motie wordt meegenomen in de herijking van de Actieagenda Circulaire Economie en de herijking van de uitvoeringsagenda economie waarmee in 2024 wordt gestart. PS zal per brief geïnformeerd worden over de uitwerking van de moties.
M129-2023	Motie: Afbouw lineaire economie onderdeel economisch beleid	ChristenUnie, PvdD, D66	02-10-2023	PS dragen GS op: . de afbouw van de lineaire economie expliciet onderdeel te maken van het geactualiseerde (circulair) economisch beleid . vooraf inzichtelijk te maken welke middelen de provincie zou kunnen inzetten en wat aanvullend nodig is van andere partijen.	Rommel, E.	31-05-2024: uit GS-besluitenlijst d.d. 21-05-2024: Eerste concept uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie + stand van zaken moties. Op dit moment wordt gewerkt aan een nieuwe Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire

						economie 2025-2028. Dit eerste concept geeft de inhoudelijke hoofdlijnen weer van de Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028 en wordt nu vastgesteld om te bespreken met PS. Daarbij wordt ook de stand van zaken gedeeld van de uitvoering van de moties gerelateerd aan de nieuwe Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028. Besluit GS: 1. Het eerste concept van de Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028 vast te stellen 2. Kennis te nemen van de

						stand van zaken van de uitvoering van de moties gerelateerd aan de nieuwe Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028 3. Provinciale Staten door middel van bijgaande brief te verzoeken om het eerste concept van de Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028 (inclusief de stand van zaken van gerelateerde moties) te bespreken in de commissie Bestuur van 24 juni 2024. 15-05-2024: Bij de brief aan PS van 40% versie van de Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire

						economie (mei/juni 2024) wordt ingegaan op de stand van zaken van motie 129-2023. Een notitiebijlage verkent de mogelijkheden zoals gevraagd in de motie. 08-02-2024: Geen wijzigingen. 23-10-2023: deze motie wordt meegenomen in de herijking van de Actieagenda Circulaire Economie en de herijking van de uitvoeringsagenda economie waarmee in 2024 wordt gestart. PS zal per brief geïnformeerd worden over de uitwerking van de moties.

M79-2023	Motie : IPO visie verslechteringsverbod	D66, PvdD, Volt	10-07-2023	PS verzoeken het college: . aan het rijk en het IPO kenbaar te maken, dat er (nog) geen overeenstemming is over de visie van Provinciale Staten over het Ëuropees verslechteringsverbod.	Beemsterboer, J.	15-05-2024: Aan IPO is ambtelijk kenbaar gemaakt dat PS nog geen overeenstemming had over het Europees verslechteringsverbod. Overigens is de natuurherstelverordening aangenomen door het Europees Parlement en de lidstaten (waarin het verslechteringsverbod is vervangen tot een inspanningsverplichting) maar NIET in stemming gebracht.08-02-2024: Geen wijzigingen. 20-11-2023: Geen wijzigingen 02-08-2023: Geen wijzigingen.
M175-2022	Motie Vluchtelingenopvang	GroenLinks, D66, DENK,	19-09-2022	PS roept Gedeputeerde Staten op om zich naar beste kunnen in te zetten voor het leveren van een bijdrage aan de eerste	Dijk van, A.	15-05-2024: geen wijzigingen. 08-02-2024: De Provinciale Regietafels Asiel worden georganiseerd en

		PvdA, PvdD.		opvang van vluchtelingen en desgevraagd het gesprek met het Rijk over de vestiging van een aanmeldcentrum en/of AZC's in onze provincie met een open en behulpzame houding te voeren.		voorgezeten door de commissaris van de Koning in zijn rol als rijksorgaan. De komst van de Spreidingswet, en de implicaties voor Noord-Holland worden aan deze tafel zowel ambtelijk als bestuurlijk besproken. Als college van GS faciliteren wij de regio's/gemeenten bij het proces van asielopvang vanuit onze rol en verantwoordelijkheden. Wij treden echter niet in de verantwoordelijkheden van gemeenten om asielopvang te realiseren. 20-11-2023: We zijn in afwachting van het wel/niet aannemen van

						de Spreidingswet door de Eerste Kamer. Tot die tijd is met de regio's afgesproken zoveel mogelijk verder te gaan op de ingeslagen weg, d.w.z. alsof de Spreidingswet er is. 4-9-2023: Op 15 juni jl. hebben wij u schriftelijk geïnformeerd over de asielopvang in onze provincie (PS brief kenmerk: 2043601/2043613). Door de val van het kabinet is het onzeker of en wanneer er een Spreidingswet komt. Het lijkt reëel te veronderstellen dat de Tweede kamer de Spreidingswet controversieel verklaart om er pas na de

						verkiezingen in november opnieuw naar te kijken. De Provinciale Regietafels asiel worden, ook zonder wet, georganiseerd en voorgezeten door de commissaris van de Koning (cdK) in zijn rol als rijksorgaan. De cdK legt in die rol ook diverse werkbezoeken af aan opvanglocaties. Als college van GS kunnen wij de regio's/gemeenten bij het proces van asielopvang faciliteren vanuit onze rol en verantwoordelijkheden. Wij treden niet in de verantwoordelijkheden van gemeenten om asielopvang te realiseren. 05-06-2023

						Op dit moment zijn wij in afwachting van de wet 'Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorziening en' (de Spreidingswet). Wij pakken nu de taak om opvangplekken te organiseren gezamenlijk op, vanuit een gezamenlijke verantwoordelijk. Dit doen wij met de gemeenten in Noord-Holland en het Centraal orgaan Opvang Asielzoekers (COA). Het overleg hiertoe vindt plaats aan de Provinciale regietafel (PRT). Aan de PRT nemen naast vertegenwoordigers van het COA en het Rijk, vertegenwoordigers

						vanuit de vijf Veiligheidsregio's deel. De commissaris van de Koning is de voorzitter van de PRT. Tevens neemt de gedeputeerde Wonen/Interbestuurlijk toezicht statushouders deel aan deze tafel. 30-01-2023 Het wetsvoorstel 'Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorziening en' (de Spreidingswet) ligt op dit moment bij de Raad van State. In februari komt de Raad van State met een advies. Wij pakken de taak om opvangplekken te organiseren met de gemeenten in Noord-Holland en het Centraal orgaan Opvang

						Asielzoekers (COA) gezamenlijk op, vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Het overleg hiertoe vindt plaats aan de Provinciale regietafel (PRT). Aan de PRT nemen naast het vertegenwoordigers van het COA en het Rijk, vertegenwoordigers vanuit de vijf Veiligheidsregio's deel. De commissaris van de Koning is de voorzitter van de PRT. Tevens neemt de gedeputeerde Wonen/Interbestuurlijk toezicht statushouders deel aan deze tafel. 09-11-22 We zijn in afwachting van de nieuwe asielwet om verdere invulling te

						geven aan het bestuursakkoord dat tussen rijk en provincies is gesloten.
M21-2020	Vang de kinderen van Moria op	PvdA, GroenLinks, PvdD, D66, CDA, ChristenUnie,SP	09-03-2020	Roepen het College GS op: — Ondersteuning te verlenen aan de Noord—Hollandse gemeenten bij de opvang en huisvesting van deze kinderen. — In Den Haag aan te dringen op medewerking met de gemeenten.	Dijk van, A.	24-06-2024: afdoening via zgn. veegbrief geagendeerd. v08-02-2024: Geen wijzigingen 20-11-2023 Geen wijzigingen 02-08-2023 Geen wijzigingen 24-01-2023 Geen wijzigingen. 20-10-2022 De opvang van minderjarige alleenstaande vluchtelingen (AMV-ers) vormt onderdeel van de bredere inzet die momenteel plaatsvindt vanuit de provinciale regietafel asielopvang, mede op basis van de bestuurlijke afspraken tussen Rijk, VNG en IPO

						van eind augustus 2022. 01-08-2022 Deze motie is nog steeds actueel, omdat dit vraagstuk inmiddels onderdeel vormt van de bredere asielcrisis waar Nederland momenteel mee geconfronteerd wordt. De CdK werkt als voorzitter van de provinciale regietafel Noord-Holland, gesteund door een provinciale taskforce, met de COA en de Veiligheidsregio's aan het realiseren van meer opvangplaatsen. Deze inspanningen komen ook ten goede aan de in Moria verblijvende weeskinderen. 22-03-2022 De voortgang ten aanzien van de

						uitvoering van deze motie staat momenteel zeer in het teken van de bredere crisissituatie m.b.t. asielopvang als zodanig, die door de oorlog in de Oekraïne acuut is geworden. 21-12-2021 Geen specifieke voortgang te melden, met name vanwege huidige asielproblematiek in NL en activiteiten CdK voor de provinciale regietafel asielopvang. 04-11-2021 Geen specifieke voortgang te melden. De focus ligt momenteel op het bredere thema van asielopvang als zodanig, o.a. in het kader van de provinciale regietafel asielopvang. 25-08-2021 Nog dit

						jaar zal de CdK namens de provincie Noord-Holland een brief sturen aan de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid over dit onderwerp. 01-04-2021 In GS van 6 april ligt een conceptbrief aan PS voor, waarin wordt voorgesteld deze motie als afgedaan te beschouwen. 13-04-2021: uit besluitenlijst GS d.d. 06-04-2021: In de Statenvergadering van 9 maart 2020 is de motie 'Vang de kinderen van Moria op' aangenomen. Het College van GS heeft PS een brief gezonden met het voorstel om deze motie als afgedaan te beschouwen. Besluit GS

						06-04-2021: 1. Brief aan PS vast te stellen en te verzenden 2. PS voor te stellen de motie 2020-21 daarmee als afgedaan te beschouwen. 20-01-2021 Deze motie kan worden afgedaan, vanwege (a) de actualiteit rond Moria (=er blijken uiteindelijk helemaal geen kinderen daar te verblijven), en (b) de andere activiteiten m.b.t. asielopvang die de CdK samen met Noord-Hollandse gemeenten nu reeds verricht in het kader van de Noord-Hollandse regietafel asielopvang, die de CdK op verzoek van het kabinet organiseert. Wij

						zullen een brief om afdoening van de motie voorbereiden. 17-08-2020 Bij brief van 3 juli 2020 hebben wij u geïnformeerd over de stand van zaken rond de uitvoering van deze motie. 30-04-2020 Onze provinciale betrokkenheid wordt gevormd via de regionale regietafel vluchtelingen en inbreng in de landelijke regietafel. Uiteraard met de aantekening dat formeel gezien dit georganiseerd wordt vanuit de hoedanigheid van de CdK als Rijksheer en hierover de verantwoording aan de minister wordt afgelegd.

Strategische Statenagenda commissie Bestuur
Versie tbv Commissie Bestuur 24 juni 2024

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda
vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. Bestuur of PS)

	2024									**2025**				**2026/2027**	**Behandeling**
	22-01	**15-02**	**18-03**	**22-04**	**30-05**	**24-06**	**16-09**	**21-10**	**2-12**	**Q1**	**Q2**	**Q3**	**Q4**		Duiding, werkafspraken en *geplande zaken*
Algemeen															
1e begrotingswijziging															
Kaderbrief															Kaderbrief 2025 inclusief de volgende onderdelen : - Voorstel invulling taakstelling reserves coalitieakkoord (€ 40 mln.) - Voorstel invulling structurele taakstelling coalitieakkoord (€ 3,5 mln.) - bijlage: overzicht van begrotingsposten die wel/niet geïndexeerd worden
Jaarstukken															Werkafspraak: in 2024 in samenwerking met Rekeningencie. Evt. nadere informele toelichting op P&C stukken/financiële kaders: 23 mei 2024 tbv Jaarstukken.
2e begrotingswijziging															
Begroting en Memorie van Antwoord															
3e begrotingswijziging															
Portefeuille Bestuur															
Integriteit: Actualisatie gedragscode															Kader: Gedragscode 2013 Presidium 6 november 2023: Proces om te komen tot actuele gedragscode
Agenda kwaliteit openbaar bestuur Noord-Holland															
Europa: vooruitblik/werkprogram ma 2024 HNP															Kader: Europastrategie 2022-2030 Noord-Holland Tussentijdse beschouwing Europastrategie in 2026 (A38-2021) *Wordt voorgelegd in 2025, planning volgt.*
Onderzoeksprogramma Randstedelijke Rekenkamer 2024		**EBW**													Kader: Onderzoeksprogramma eerste helft 2024 verwerkt in eerste begrotingswijziging (EBW). De programmaraad adviseert over het onderzoeksprogramma. Juni 2024 RRK contact fracties voor inventarisatie. *Nadere invulling in mei 2024.*
Referendumverordening															Kader: Referendumverordening NH 2018 PS 13 mei 2024 geamendeerd (A8-2024) besluit: verordening 2028 buitenwerking gesteld en opdracht aan werkgroep burgerparticipatie om voor de kadernota 2026 met een voorstel te komen.
Pallas															Duiding: Brief voortgang Pallas project okt 2023 *Locatiebezoek aan de locatie en technische briefing voorjaar 2024*
Portefeuille Financiën															
Financieringsstatuut															Kader: Financieringstatuut 2020 *BOT overleg* over rentebeleid en vreemd vermogen. *PS 10 juni 2024*

Strategische Statenagenda commissie Bestuur
Versie tbv Commissie Bestuur 24 juni 2024

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. Bestuur of PS)

	2024									2025				2026/2027	Behandeling
	22-01	15-02	18-03	22-04	30-05	24-06	16-09	21-10	2-12	Q1	Q2	Q3	Q4		Duiding, werkafspraken en *geplande zaken*
Nota reserves															Kader: Nota reserves 2018 *Aanvullende notitie weerstandsvermogen in relatie tot de 25% norm voor de algemene reserve volgt nog.*
Kadernota verbonden partijen								Q4							Kader: Kadernota Verbonden partijen 2020 *Planning Q4*
Financieringssystematiek voor decentrale overheden				C>B											IPO website-overleg-over-financiele-verhoudingen; IPO BAC Financien en Bestuur; Brief ZH & NH over weeffout besproken op 22 april 2024
Portefeuille Economie															
Tussenevaluatie van de Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025															Kader: Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025 Technische briefing en bespreking Rapport Randstedelijke Rekenkamer Circulaire Economie op 18 sept 2023 Tussenevaluatie op B-agenda 15 febr 2024
Ontwikkelperspectief Circulaire Economie															Het **Ontwikkelingsperspectief Circulaire Economie** is in 2017 vastgesteld door PS en is eveneens nog steeds het leidend kader. Van beide stukken wordt deze periode geen aanpassing voorzien. Tweejaarlijks wordt de Provinciale Circulaire Economie Rapportage Noord-Holland (PCER) aan PS gestuurd ter informatie/ter bespreking met de actuele stand van zaken inzake circulaire economie
Initiatiefvoorstel Holland Impact (PS 10-10-2022)															De stand van zaken t.a.v. de opvolging van het Initiatiefvoorstel Noord-Holland Impact wordt ten dele meegenomen in de actualisering van de Uitvoeringsagenda Economie Stand van zaken brief GS m.b.t. initiatiefvoorstel besproken 22-1-2024.
Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028 (actualisatie en integratie)															Kaders: Het **Strategisch Beleidskader Economie** is in 2016 vastgesteld door PS als het meerjarig economisch beleid van Noord-Holland, kent geen formele einddatum. In 2024 is de actualisering van het **Uitvoeringsprogramma Economie 2021-2023** (door GS in 2021 vastgesteld) voorzien. Hierin wordt de **Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025** geïntegreerd. In de uitvoeringsagenda wordt tevens het voglende opgenomen en geactualiseerd: -De **Uitvoeringsagenda Arbeidsmarkt & Onderwijs 2021-2023** is in 2021 door GS vastgesteld en is onderdeel van het Uitvoeringsprogramma Economie 2021-2023. -De in het coalitieakkoord toegezegde **Verdozingsstrategie**. Expertmeeting Betekeniseconomie 18 april 2024. Voorbereiding ism D66-CU-PvdD-GL. *Procesafspraak 22-01-2024: 2 concept besprekingen in de commissie voor resp. na de zomer. zie ook GS brief.*
Detailshandelsbeleid															Kader Provinciaal detailhandelsbeleid 2015-2020 is in 2014 door PS vastgesteld en loopt na evaluatie hiervan in 2019 door. Hiervan is geen aanpassing voorzien in deze coalitieperiode. Wel zijn de gebruikte data in het detailhandelsbeleid inmiddels gedateerd. Eind 2024 zal er daarom gekeken worden naar de actualisatie van het detailhandelsbeleid. Hierin zullen geen beleidswijzigingen worden aangebracht, maar zullen de cijfers worden bijgesteld naar de huidige tijd.

Strategische Statenagenda commissie Bestuur
Versie tbv Commissie Bestuur 24 juni 2024

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. Bestuur of PS)

	2024									**2025**				**2026/2027**	**Behandeling**
	22-01	**15-02**	**18-03**	**22-04**	**30-05**	**24-06**	**16-09**	**21-10**	**2-12**	**Q1**	**Q2**	**Q3**	**Q4**		Duiding, werkafspraken en *geplande zaken*
Onderzoek ROM Randstedelijke Rekenkamer															Duiding: PS besluit over deelname ROM Opgenomen in het onderzoeksprogramma RRK 2024. *Inventarisatiefase in Q1.*
Datacenterstrategie				C>B											De **Datacenterstrategie 2022–2024** is in 2022 door PS vastgesteld, loopt eind 2024 af en wordt in geactualiseerde vorm eind 2024 aan de Staten voorgelegd. Daarin (en ook in de te actualiseren Uitvoeringsagenda Economie) wordt ook de samenhang met de in het coalitieakkoord aangekondigde verdozingstrategie meegenomen. Richtlijn duurzame vestigingsvoorwaarden datacenters (C-agenda 22-01-2024). *B-agenda 22-04-2024 Voortgang datacenterstrategie 2022-2024 Agenderingsverzoek m.b.t. over de werking en knelpunten van de strategie.*
Havens															De **Nota Zeehavens** is in 2022 door PS vastgesteld en kent geen formele einddatum. Van dit stuk wordt deze periode geen aanpassing voorzien. Informeren over deze nota verloopt via de trajecten NOVEX NZKG en Ontwikkelperspectief NHN en Ontwikkeling Maritiem Cluster.
Portefeuille Recreatie															
Recreatieschappen SPW RAUM TW LSD en GGA															Zienswijze op financiële stukken van de vijf recreatieschappen waar PNH aan deelneemt.
(Water)Recreatie en toerisme															De **Visie Recreatie en Toerisme Noord-Holland 2030** is in 2021 vastgesteld door PS en kent geen formele einddatum. Van dit stuk wordt deze periode geen aanpassing voorzien. De **Visie op waterrecreatie in Noord-Holland 2030** is in 2016 door PS vastgesteld en kent geen formele einddatum. Van dit stuk wordt deze periode geen aanpassing voorzien. De uitvoering hiervan ligt vast in het **Uitvoeringsprogramma Waterrecreatie 2021-2025**
Portefeuille MRA															
MRA Agenda 2024-2028															PS brief propositie NH t.b.v. nieuwe MRA agenda vastgesteld in PS 13 nov 2023. Traject ''wensen en opvattingen'' over 80% MRA Agenda. *De MRA agenda 2025-2028 het bijbehorende meerjarenuitvoeringsprogramma MUVP) worden vastgesteld in de AV 11 okt 2024. Daarna komt de agenda ter bekrachtiging naar de deelnemers*.
MRA Meerjarenbegroting 2025-2028															Op basis van de MRA-agenda wordt een meerjarenbegroting opgesteld
Portefeuille IPO Data & ICT															
Datastrategie									Q4 o.v.b						C-agenda 15-02-2024: Beknopte evaluatie Datastrategie 2021-2023 en GS heeft Algoritmebeleid vastgesteld. *GS stelt een nieuwe Data- en Digitaliseringsstrategie op*
IPO: Bestuursprogramma 2023-2027										Q1				Q1	Proces en planning besproken in AV IPO van 7 nov 2023. B-agenda 15-02-2024: reactie op het IPO-bestuursprogramma. *Voortgang bestuursprogramma komt jaarlijks op de agenda van de commissie*
IPO: P&C cyclus														Q1 en Q4	Mei: bespreken GS brief en IPO conceptbegroting volgend jaar Oktober: bespreken begroting komende jaar met AV leden ivm behandeling in Algemene vergadering IPO van het najaar.

Strategische Statenagenda commissie Bestuur
Versie tbv Commissie Bestuur 24 juni 2024

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. Bestuur of PS)

	2024									**2025**				**2026/2027**	**Behandeling**
	22-01	**15-02**	**18-03**	**22-04**	**30-05**	**24-06**	**16-09**	**21-10**	**2-12**	**Q1**	**Q2**	**Q3**	**Q4**		Duiding, werkafspraken en *geplande zaken*
Portefeuille grondzaken															
Grondstrategieplan															De conform onderstaande nota door GS vast te stellen grondstrategieën worden PS t.z.t. over geïnformeerd, al dan niet gecombineerd met het aanbod voor een technische briefing inzake grondbeleid
Grondbeleid															De **Vijfde Nota Grondbeleid** is in 2018 door PS vastgesteld en kent geen formele einddatum. Van dit stuk wordt deze periode geen aanpassing voorzien.
Pachtbeleid															Het **Pachtbeleid** is in 2020 vastgesteld door GS. Van dit stuk wordt deze periode geen aanpassing voorzien
Portefeuille organisatiezaken															
Inkoopbeleid															Kader: Inkoopbeleid 2021-2024.pdf

Provincie Noord-Holland

Commissie Bestuur

Dossiernummer	15558
Extern Zaak ID	2176102
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	24 juni 2024
Agendapunt	4.a.1
Titel	Financiën: Jaarstukken 2023 Provincie Noord-Holland (A-agenda cie Landelijk Gebied en cie Ruimte 17 juni en cie Bestuur en cie Leefomgeving 24 juni 2024)
Organisatieonderdeel	CZ/FIN

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Bestuur	**24 juni 2024**

Toelichting

In de jaarstukken leggen GS verantwoording af over het gevoerde beleid en de provinciale baten en lasten in 2023. Het college besluit de jaarstukken 2023 ter besluitvorming toe te zenden aan Provinciale Staten.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier a.i. M.J.E.M. van Dam
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

R. Cebula

CZ/FIN

Telefoonnummer (023) 514 4964
cebular@noord-holland.nl

Verzenddatum

Kenmerk

2176102/2265008

Uw kenmerk

Betreft: Geactualiseerde versie jaarstukken 2023

Geachte leden,

Op 22 mei jl. stuurden wij uw Staten de jaarstukken 2023 toe. Deze toezending was onder voorbehoud van de afronding van de accountantscontrole. Vanuit deze afronding van de accountantscontrole waren nog een aantal aanpassingen nodig.

De volgende toelichtingen zijn aangepast in de geactualiseerde versie van de jaarstukken 2023:

1. De Nog te betalen subsidieverplichtingen en lasten programma 5 als gevolg van een lagere werkelijke ontvangen factuur in 2024 (€ 1,3 mln. lagere lasten) (Pagina 79 en samenhangende overzichten).
2. De lasten van programma 6. Deze zijn lager als gevolg van een terugname van de herwaardering van € 1,2 mln. bij deelneming Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland (PDENH) (Pagina 96 en samenhangende overzichten).
3. De toelichting op de herwaardering van Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland (PDENH) (Pagina 233).
4. De toelichting in de Niet uit de balans blijkende verplichtingen (Pagina 281).
5. 5.1.3 Specificatie van incidentele en structurele baten en lasten (art. 28c en d). (Pagina 216).
6. De toelichting in de tabel 'Nog te besteden voorschotbedragen' in de overlopende passiva (Pagina 279).
7. De toelichting op de mutatie netto vlottende schulden (Pagina 277).
8. Bij de bedragen in de tabel 'in een oogopslag' is een verwijzingsteken naar de voetnoten toegevoegd om de bedragen in de tabel te verduidelijken.

De inhoudelijke aanpassingen van punt 1 t/m 7 hebben wij in de bijlage 'Overzicht wijzigingen jaarstukken 2023' verduidelijkt.

Door de correctie bij punt 1 en 2 is het gerealiseerde resultaat € 2,5 miljoen hoger uitgevallen dan de vorige versie jaarstukken. De overige punten hebben geen effect op het resultaat. De aanpassingen zijn verwerkt in de geactualiseerde versie van de jaarstukken 2023. In de

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

voordracht is alleen het rekeningresultaat voor bestemming en de bestemming van het resterende voordelig rekenresultaat (besluitpunt 2.V) gewijzigd. In bijlage 3 ziet u welke teksten gewijzigd zijn ten opzichte van de vorige versie van de jaarstukken 2023.

Wij verzoeken u deze brief te betrekken bij de besluitvorming over de jaarstukken 2023 en tevens de oorspronkelijke jaarstukken 2023, inclusief bijbehorende voordracht PS te vervangen door de geactualiseerde versie van de jaarstukken 2023 en de geactualiseerde voordracht PS, zoals bijgevoegd bij deze brief.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris voorzitter

Deze beslissing is namens gedeputeerde staten genomen door het lid van het college dat met dit onderwerp is belast.

2 bijlage(n)

1. Geactualiseerde versie voordracht PS
2. Geactualiseerde versie jaarstukken 2023
3. Overzicht wijzigingen jaarstukken 2023

Provincie Noord-Holland

Bijlage 3 Overzicht wijzigingen jaarstukken 2023

AD 1 Lagere subsidielasten programma 5:

De subsidieverplichting en samenhangende lasten in programma 5 zijn verlaagd met € 1,3 mln. als gevolg van een ontvangen lagere factuur. Dit betreft het budget Natuur - en Landschapsbeheer. Voor de ANLB (Agrarisch Natuurbeheer) is een hogere EU bijdrage van € 1,3 mln. toegepast, waardoor de facturatie aan Provincie Noord-Holland lager is.

Oude resultaat programma 5 (Pagina 79):

Rekening Programma - Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 5 — Groen

	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
Lasten	148.110	128.168	120.552	7.616
Baten	-20.242	-19.065	-14.644	-4.421
Saldo van baten en lasten	127.868	109.103	105.907	3.195
Stortingen reserves	35.613	39.641	37.977	1.664
Onttrekking reserves	-78.901	-53.340	-45.408	-7.932
Resultaat	**84.580**	**95.404**	**98.476**	**-3.073**

*een positief verschil is voordelig

Aangepaste resultaat programma 5 (Pagina 79):

Rekening Programma - Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 5 — Groen

	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
Lasten	148.110	128.168	119.255	8.912
Baten	-20.242	-19.065	-14.644	-4.421
Saldo van baten en lasten	127.868	109.103	104.611	4.491
Stortingen reserves	35.613	39.641	37.977	1.664
Onttrekking reserves	-78.901	-53.340	-45.408	-7.932
Resultaat	**84.580**	**95.404**	**97.180**	**-1.777**

*een positief verschil is voordelig

AD 2 Lagere lasten van € 1,2 mln. bij programma 6 als gevolg van terugname van de herwaardering bij PDENH

Oude resultaat programma 6 (Pagina 96):

Rekening Programma - Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 6			Economie, cultuur en welzijn	
	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
Lasten	40.832	47.247	37.223	10.024
Baten	0	215	-3.752	3.967
Saldo van baten en lasten	40.832	47.462	33.471	13.991
Stortingen reserves	15.559	18.824	18.824	0
Onttrekking reserves	-16.358	-25.205	-11.071	-14.134
Resultaat	**40.033**	**41.081**	**41.224**	**-143**

*een positief verschil is voordelig

Aangepaste resultaat programma 6 (Pagina 96):

Rekening Programma - Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 6			Economie, cultuur en welzijn	
	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
Lasten	40.832	47.247	36.023	11.224
Baten	0	215	-3.752	3.967
Saldo van baten en lasten	40.832	47.462	32.271	15.191
Stortingen reserves	15.559	18.824	18.824	0
Onttrekking reserves	-16.358	-25.205	-11.071	-14.134
Resultaat	**40.033**	**41.081**	**40.024**	**1.057**

*een positief verschil is voordelig

Naast de voorgenoemde pagina hebben de correcties op de lasten in programma 5 en 6 effect op de volgende onderdelen van de jaarstukken:

- In één oogopslag (Pagina 6);
- De Kengetallen in de paragraaf Weerstandsvermogen (Pagina 124 e.v.);
- Verschillenanalyse programma 5 (Pagina 201);
- Verschillenanalyse programma 6 (Pagina 205);
- Specificatie van incidentele en structurele baten en lasten (pagina 216);
- Totaal overzicht baten en lasten (Pagina 213) en gerealiseerde baten en lasten per taakveld (Pagina 283);
- EMU Saldo (Pagina 224);

- Balans en toelichting (Financiële vaste activa, Nog te betalen subsidieverplichtingen en Eigen vermogen)(Pagina 225).

AD 3 Aanpassing toelichting Financiële vaste activa 'PDENH':

Naar aanleiding van de externe review op het dossier van de accountant is de toelichting PDENH aangepast.

Oude toelichting Herwaarderingen Financiële vaste activa 'PDENH' (Pagina 233):

Herwaarderingen

- Deelnemingen: Betreft opname van voorziening ten behoeve van de duurzame waarde vermindering van InWest Regio B.V. (ROM). De totale herwaardering InWest Regio B.V. (ROM) bedraagt hierdoor € 1,5 mln.

- Deeelnemingen: De herwaardering PDENH bedraagt tot en met 2023 € 12,4 mln. De herwaardering op Solaroad bedraagt t/m 2023 € 0,4 mln. Op beide verbonden partijen heeft in 2023 geen aanvullende herwaardering plaatsgevonden.

Aangepaste toelichting Herwaardering Financiële vaste activa 'PDENH' (Pagina 233):

Herwaarderingen

- Deelnemingen: Betreft opname van voorziening ten behoeve van de duurzame waarde vermindering van InWest Regio B.V. (ROM). De totale herwaardering InWest Regio B.V. (ROM) bedraagt hierdoor € 1,5 mln.

- Deelnemingen: De herwaardering PDENH bedraagt tot en met 2023 € 12,7 mln. Volgens de jaarrekening 2022 van Provincie Noord-Holland bedroeg de herwaardering € 12,4 mln. In 2023 is van deze herwaardering een bedrag van € 1,2 mln. teruggenomen. Daarnaast heeft er in 2023 een correctie op voorgaande jaren plaatsgevonden. Zowel het bedrag van de bruto-investering als het bedrag van de herwaardering zijn met € 1,5 mln. verhoogt. Deze correctie op voorgaande jaren heeft geen effect op de totale waardering (boekwaarde) van PDENH.

De herwaardering op Solaroad bedraagt t/m 2023 € 0,4 mln. In 2023 heeft geen aanvullende herwaardering plaatsgevonden.

AD 4 Aanpassing toelichting in de Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Oude toelichting Niet uit de balans blijkende verplichtingen (Pagina 281):

Nog geen toelichting PDENH opgenomen.

Aangepaste toelichting Niet uit de balans blijkende verplichtingen (Pagina 281:

Nog te storten Agio PDENH:

Het door PDENH op te vragen Agio aan de hand van Capital Calls bedraagt volgens de opgave van PDENH op balansdatum ongeveer € 7 mln. Na ontvangen en uitbetalen van deze Capital Calls, worden de werkelijke agiostortingen in de jaarstukken van Provincie Noord-Holland verwerkt in de totale activering van de deelneming PDENH (Financiële Vaste Activa).

AD 5 Aanpassing 5.1.3 Specificatie van incidentele en structurele baten en lasten (art. 28c en d).

De volgende correcties zijn doorgevoerd:
- De storting in de reserve kapitaallasten wegen ad € 1,2 mln. gewijzigd van structureel naar incidenteel..
- De onttrekking verlenen subsidie 5.1.1 ad € 3,9 mln. gewijzigd van structureel naar incidenteel.
- Bij OD 7.1.1. de Inkomensoverdrachten voor subsidies buiten uitvoeringsregeling € 1,5 mln. gewijzigd van structureel naar incidenteel.

Daarnaast zijn de aanpassingen zoals in deze brief bij onderdeel 1 en 2 vermeld, verwerkt in 5.1.3 specificatie van incidentele en structurele baten en lasten (zie volgende pagina voor specificatie).

Oude overzicht specificatie van incidentele en structurele baten en lasten (Pagina 216):

5.1.3 Specificatie van incidentele en structurele baten en lasten (art. 28c en d)

Incidentele en structurele baten en lasten en mutaties reserves (x € 1.000)

2023		Programma	Incidenteel	Structureel	Eindtotaal
Totaal Exploitatie			**28.492**	**-624**	**27.867**
Baten			*-12.385*	*-573.904*	*-586.289*
	1	Openbaar bestuur	0	-62	-63
	2	Klimaat en Milieu	-416	-4.691	-5.107
	3	Ruimte en Water	-6.256	-4.993	-11.249
	4	Bereikbaarheid	-2.322	-6.280	-8.602
	5	Groen	-2.236	-12.408	-14.644
	6	Economie, cultuur en welzijn	-175	-3.577	-3.752
	7	Economisch herstel en duurzaamheid	-967	0	-967
	8	Overzicht Financien en bedrijfsvoering	-14	-541.891	-541.905
Lasten			*40.877*	*573.279*	*614.156*
	1	Openbaar bestuur	6	23.006	23.011
	2	Klimaat en Milieu	4.865	65.644	70.509
	3	Ruimte en Water	11.178	24.138	35.317
	4	Bereikbaarheid	14.462	219.385	233.847
	5	Groen	11.342	109.210	120.552
	6	Economie, cultuur en welzijn	2.478	34.745	37.223
	7	Economisch herstel en duurzaamheid	1.556	12.628	14.185
	8	Overzicht Financien en bedrijfsvoering	-5.010	84.523	79.512
Totaal Reserves			**-99.703**	**30.252**	**-69.451**
Baten			*-305.108*	*-5.239*	*-310.348*
	1	Openbaar bestuur	-943	0	-943
	2	Klimaat en Milieu	-26.276	0	-26.276
	3	Ruimte en Water	-25.019	0	-25.019
	4	Bereikbaarheid	-95.499	-553	-96.053
	5	Groen	-41.484	-3.924	-45.408
	6	Economie, cultuur en welzijn	-11.071	0	-11.071
	7	Economisch herstel en duurzaamheid	-22.495	0	-22.495
	8	Overzicht Financien en bedrijfsvoering	-82.320	-762	-83.082
Lasten			*205.406*	*35.491*	*240.897*
	1	Openbaar bestuur	3.043	0	3.043
	2	Klimaat en Milieu	23.669	0	23.669
	3	Ruimte en Water	27.940	0	27.940
	4	Bereikbaarheid	119.231	1.199	120.430
	5	Groen	13.957	24.020	37.977
	6	Economie, cultuur en welzijn	13.292	5.532	18.824
	7	Economisch herstel en duurzaamheid	589	0	589
	8	Overzicht Financien en bedrijfsvoering	3.685	4.740	8.425
Eindtotaal			**-71.211**	**29.627**	**-41.584**

Aangepaste overzicht specificatie van incidentele en structurele baten en lasten (Pagina 216):

5.1.3 Specificatie van incidentele en structurele baten en lasten (art. 28c en d)

Incidentele en structurele baten en lasten en mutaties reserves (x € 1.000)

2023		Programma	Incidenteel	Structureel	Eindtotaal
Totaal Exploitatie			29.772	-4.401	25.371
Baten			*-12.385*	*-573.904*	*-586.289*
	1	Openbaar bestuur	0	-62	-63
	2	Klimaat en Milieu	-416	-4.691	-5.107
	3	Ruimte en Water	-6.256	-4.993	-11.249
	4	Bereikbaarheid	-2.322	-6.280	-8.602
	5	Groen	-2.236	-12.408	-14.644
	6	Economie, cultuur en welzijn	-175	-3.577	-3.752
	7	Economisch herstel en duurzaamheid	-967	0	-967
	8	Overzicht Financien en bedrijfsvoering	-14	-541.891	-541.905
Lasten			*42.157*	*569.503*	*611.660*
	1	Openbaar bestuur	6	23.006	23.011
	2	Klimaat en Milieu	4.865	65.644	70.509
	3	Ruimte en Water	11.178	24.138	35.317
	4	Bereikbaarheid	14.462	219.385	233.847
	5	Groen	11.342	107.914	119.255
	6	Economie, cultuur en welzijn	2.478	33.545	36.023
	7	Economisch herstel en duurzaamheid	2.837	11.348	14.185
	8	Overzicht Financien en bedrijfsvoering	-5.010	84.523	79.512
Totaal Reserves			-102.357	32.906	-69.451
Baten			*-308.962*	*-1.386*	*-310.348*
	1	Openbaar bestuur	-943	0	-943
	2	Klimaat en Milieu	-26.276	0	-26.276
	3	Ruimte en Water	-25.019	0	-25.019
	4	Bereikbaarheid	-95.499	-553	-96.053
	5	Groen	-45.338	-70	-45.408
	6	Economie, cultuur en welzijn	-11.071	0	-11.071
	7	Economisch herstel en duurzaamheid	-22.495	0	-22.495
	8	Overzicht Financien en bedrijfsvoering	-82.320	-762	-83.082
Lasten			*206.605*	*34.292*	*240.897*
	1	Openbaar bestuur	3.043	0	3.043
	2	Klimaat en Milieu	23.669	0	23.669
	3	Ruimte en Water	27.940	0	27.940
	4	Bereikbaarheid	120.430	0	120.430
	5	Groen	13.957	24.020	37.977
	6	Economie, cultuur en welzijn	13.292	5.532	18.824
	7	Economisch herstel en duurzaamheid	589	0	589
	8	Overzicht Financien en bedrijfsvoering	3.685	4.740	8.425
Eindtotaal			-72.585	28.505	-44.080

Samenhangend met de correctie in de specificatie incidentele baten en lasten, is het Limitatief overzicht van incidentele baten en lasten aangepast.

AD 6 Aanpassing van de toelichting in de tabel 'Nog te besteden voorschotbedragen' in de overlopende passiva.

Voor drie regelingen in de tabel 'Nog te besteden voorschotbedragen' is de omschrijving aangepast.

Oude toelichting in de tabel 'Nog te besteden voorschotbedragen' in de overlopende passiva (Pagina 279):

SPUK Ontzorgingsprog. Maatsch. Vastgoed (C13)	2.317	-	-	278	2.039
SPUK i-Diensten Mobiliteit (E43)	479	-	-	-	479
SPUK Stim. Verkeersveiligheidsmaatregelen (E20)	485	-	-	-	485

Aangepaste toelichting in de tabel 'Nog te besteden voorschotbedragen' in de overlopende passiva (Pagina 279):

SPUK Ontzorgingsprog. Maatsch. Vastgoed tweede tranch (C86)	2.317	-	-	278	2.039
SPUK i-Diensten Mobiliteit (E34)	479	-	-	-	479
SPUK Stim. Verkeersveiligheidsmaatregelen (E84)	485	-	-	-	485

AD 7 Aanpassing toelichting mutatie netto vlottende schulden.

Oude toelichting op de mutatie netto vlottende schulden (Pagina 277):

De overige schulden zijn in 2023 ten opzichte van 2022 gestegen. Dit komt vooral door de post crediteuren. In voorgaande jaren is gekozen, ook in verband met de pandemie, voor het niet hanteren van een betalingstermijn. Hierdoor was de openstaande post laag omdat er direct werd betaald. Per 2023 is dit weer terug gedraaid en worden crediteurenfacturen met een standaard betalingstermijn, uitzondering daar gelaten, van 30 dagen betaald.

Aangepaste toelichting op de mutatie netto vlottende schulden (Pagina 277):

De overige schulden zijn in 2023 ten opzichte van 2022 gestegen. Dit komt vooral door de post crediteuren. In voorgaande jaren is voor een kortere betalingstermijn gekozen. Hierdoor was de openstaande post laag, omdat er direct werd betaald. Per 2023 is de wettelijke betalingstermijn van 30 dagen aangehouden, uitzondering daar gelaten, waarbij direct wordt betaald.

Provincie Noord-Holland

2024

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 21 mei 2024

Onderwerp: Jaarstukken 2023

Kenmerk: 2176102/2253985

Jaarstukken 2023

1. Inleiding

Via de jaarstukken 2023 legt het college verantwoording af over het gevoerde beleid en de behaalde output van het jaar 2023. Provinciale Staten controleren of dit is gebeurd binnen de kaders zoals geformuleerd in de begroting 2023 en bijgesteld in begrotingswijzigingen.

De jaarstukken hebben wettelijk dezelfde structuur als de begroting. Dit betekent dat wij rapporteren over de 7 beleidsinhoudelijke programma's en het programma "Financiën en bedrijfsvoering", zoals die in de begroting 2023 waren opgenomen.

Deze voordracht bevat beslispunten over de jaarstukken, de onderbouwing van deze beslispunten en een analyse op hoofdlijnen van de financiële ontwikkelingen in 2023. De inhoudelijke toelichtingen en analyses zijn te vinden in de jaarstukken zelf.

De jaarstukken zijn voor 23 mei ook als webversie te benaderen via http://financien.noord-holland.nl/

Tot slot zenden wij de jaarstukken 2023 na vaststelling door Provinciale Staten conform artikel 204 van de Provinciewet aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Status controle externe accountant
Op het moment van verzending van deze voordracht bevindt de accountantscontrole zich in de

afrondende fase. Er vinden nog een aantal laatste controles plaats. Indien hieruit nog wijzigingen in de jaarstukken volgen, informeren wij uw Staten hierover. De accountant verwacht eind mei het concept accountantsrapport gereed te hebben. Deze wordt besproken in de rekeningencommissie van 3 juni in aanwezigheid van de accountant. Het definitieve accountantsrapport en de controleverklaring en de bestuurlijk reactie vanuit GS worden tijdig voorafgaand aan de vaststelling van de jaarrekening, op 10 juli a.s. aan u toegezonden.

2. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

1. De jaarstukken 2023 vast te stellen

2. De volgende bedragen uit het totale voordelige jaarrekeningresultaat van € 44,1 mln. te bestemmen:

   I. € 14,0 mln. Storting reserve coalitieakkoord
   II. € 10,4 mln. extra uitkering decembercirculaire geoormerkt te storten in de Algemene reserve
   III. € 1,8 voor uitgestelde intenties 2023 geoormerkt te storten in de Algemene reserve
   IV. € 0,5 mln. te onttrekken aan de reserve Mobiliteitsbeleid
   V. Het resterende voordelig rekeningresultaat van € 18,4 mln. toe te voegen aan de Algemene reserve

3. Het opheffen van enkele reserves, zoals vermeld in het ontwerpbesluit.

4. Decharge en afsluiten van enkele projecten, zoals vermeld in het ontwerpbesluit.

3. Onderbouwing besluiten

Besluit 1: Jaarstukken 2023

Het rekeningresultaat 2023 voor bestemming bedraagt
€ 44,1 mln. voordelig. Bij de laatste begrotingswijziging werd uitgegaan van een voordelig resultaat van € 30,7 mln. Dit betekent dat het rekeningresultaat ten opzichte van het begrotingsresultaat met € 13,4 mln. is toegenomen. Hieronder staat een uiteenzetting van de belangrijkste mutaties – groter dan € 2 mln. – die het verschil veroorzaken.

Ontwikkeling	**Operationeel Doel**	**Financieel effect op het rekeningresultaat (x € 1 mln.)**	**Voordelig (V) / Nadelig (N)**
A. Lagere opbrengst grondpercelen	3.2.5	-2,2	N
B. Voordeel bij OV concessies	4.2.1	3,8	V
C. Lagere lasten bij netwerkmanagement en verkeerskundig beheer	4.3.1	2,4	V
D. Hogere lasten bij tegemoetkoming faunaschade	5.2.4	-2,0	N
E. Extra opbrengst opcenten	8.1.1	3,4	V
F. Lagere algemene uitkering	8.1.2	-5,9	N
G. Hogere decentralisatie uitkering	8.1.2	10,4	V
H. Hogere storting egalisatiereserve bedrijfsvoering	8.1.8	-3,3	N
I. Capaciteitskosten Provinciale organisatie	8.1.8	3,5	V
Overige financiële mutaties die het resultaat beïnvloeden		3,3	V
Verschil rekeningresultaat (voor bestemming)		**13,4**	**V**

Toelichting van de belangrijkste afwijkingen:

A. In de begroting 2023 was onder andere rekening gehouden met de verkoop van een aantal percelen. Dit gaat bijvoorbeeld om de verkoop van de Beheergrondbank (Beemster en Westzaan) aan pachter en de verkoop van een stuk grasland te Weesp die doorgeschoven zijn naar 2024. Daarnaast is de verkoop van twee percelen (Venhuizen) niet doorgegaan.

B. Voordeel van € 3,8 mln. bij OV concessies, wordt voornamelijk veroorzaakt door € 6 mln. als gevolg van chauffeurstekort in voornamelijk Haarlem IJmond, waar maar 85% van de dienstregeling is gereden. En de lagere onttrekking aan de reserve openbaar vervoer projecten zorgt ervoor dat het resultaat op dit OD ten opzichte van de begroting voordelig uitkomt op totaal € 3,8 mln.

C. Binnen dit operationele doel is per saldo € 2,4 mln. minder uitgegeven. Dit komt onder andere door lagere lasten bij gladheidsbestrijding (zachte winters) en verkeersmanagement (uitfaseren van de 'oude' verkeersmanagementsystemen). Daartegenover waren er hogere energiekosten als gevolg van het aflopen van het vaste contract in het voorjaar 2023. Inmiddels is weer een vast contract afgesloten.

D. Op basis van recente informatie vanuit BIJ12/Faunafonds wordt verwacht dat de te betalen schade en bijkomende kosten over 2023 uit gaat komen op een totaalbedrag van € 16,2 miljoen. Hiernaast is er in 2023 nog een nabetaling over 2022 ontvangen van € 69.000, zodat de uitgaven in 2023 uitkomen op € 16,3 miljoen. Dit geeft hogere lasten dan begroot voor een bedrag van € 2 miljoen.

E. De extra opbrengst uit opcenten wordt verklaard door het feit dat een Leasemaatschappij medio 2023 het wagenpark heeft verhuisd van de provincie Flevoland naar de provincie Noord-Holland. Dit was niet begroot.

F. De algemene uitkering van het provinciefonds is afgenomen met € 5,3 miljoen. Dit wordt veroorzaakt door een hogere aftrek van de opbrengst opcenten. Hoe hoger het bedrag per opcent, hoe hoger de aftrek in het provinciefonds.
   - De eindafrekening over het jaar 2022 zorgde daarnaast voor een lagere uitkering van € 0,6 miljoen in 2023.

G. In de decembercirculaire van het provinciefonds zijn een aantal decentralisatie-uitkeringen ontvangen. In totaal gaat het om een bedrag van € 10,4 miljoen. Omdat deze uitkeringen niet meer tot besteding konden komen, wordt voorgesteld om deze middelen geoormerkt in het resultaat vrij te laten vallen en om ze vervolgens toe te voegen aan de algemene reserve. In 2024 kunnen deze middelen dan ten laste van de algemene reserve worden ingezet voor het doel waarvoor ze in 2023 zijn toegekend.

H. Lagere reguliere jaarlasten voor materiële overhead leiden tot een storting in de egalisatiereserve bedrijfsvoering.

I. In 2023 zijn de gerealiseerde capaciteitskosten € 3,5 mln. lager dan begroot. De loonkosten zijn lager als gevolg van de krappe arbeidsmarkt. Door de krappe arbeidsmarkt konden vacatures moeilijker worden vervuld. Als gevolg van de lagere vaste bezetting zijn de inhuurkosten hoger.

Ontwikkelingen jaarrekening:

De belangrijkste (financiële) ontwikkelingen in de jaarrekening 2023 zijn:

Brede basismonitor:
Eén van de belangrijkste verandering dit jaar is dat het boekwerk circa 300 pagina's is geworden in plaats van 367. Dit komt voornamelijk doordat de grafieken van de Brede Basismonitor dit jaar niet zijn meegenomen. Bij de Begroting 2023, waar de Jaarstukken 2023 betrekking op hebben, is hiervoor gewerkt met statische grafieken uit de Brede Basismonitor 2022 die in de begrotingsteksten zijn opgenomen. De gegevens in deze grafieken komen uit het voorjaar 2022. Inmiddels zijn voor veel onderwerpen actuelere cijfers beschikbaar. Daarom zijn in de Jaarstukken 2023 de grafieken vervangen door een link naar de Brede Basismonitor 2023: https://cijfers.noord-holland.nl/content/bredebasismonitor.

Rechtmatigheidsverantwoording:
Vanaf 2023 informeren gedeputeerde staten met de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening over de rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties voor zover die samenhangen met het begrotings-, voorwaarden- en misbruik en oneigenlijk gebruik criterium. De interne controle wijst op beperkte begrotingsonrechtmatigheden en enkele afwijkingen van de regels voor Europese aanbestedingen. Het totaal van de onrechtmatigheden blijft onder de door provinciale staten vastgestelde verantwoordingsgrens van circa € 8,5 miljoen in 2023. Om deze reden concludeert het college in de rechtmatigheidsverantwoording dat de baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Kredietenstaat:
Ook is in de jaarstukken van 2023 de presentatie van de kredietstaat gewijzigd. In tegenstelling tot voorgaande jaren, zijn de projecten op regelniveau gepresenteerd. Dit maakt de kredietenstaat overzichtelijker. Daarnaast zijn een aantal projecten uit de kredietenstaat gehaald vanwege decharge. Voor deze projecten is een lijst, welke in deze voordracht is verwerkt.

Onderbesteding:
Er is sprake van onderbesteding van circa € 66 mln. op de lasten. Hiermee zijn de onderbestedingen op uitgaven hoger dan in 2022 (€ 33 mln). Indien we naar de percentuele afwijking ten opzichte van de laatste begrotingswijziging 2023 zien we dat de onderbesteding 9% en in 2022 5%. Het grootste verschil in de uitgaven ten opzichte van de begroting 2023 zit in de programma's, Ruimte en Water, Bereikbaarheid, Economie, cultuur en welzijn en Financiën en bedrijfsvoering. De onderbesteding op de uitgaven betreffen gedeeltelijk begrote uitgaven vanuit de bestemmingsreserves waardoor deze middelen niet vrijvallen in het resultaat maar beschikbaar blijven in de bestemmingsreserves. Zie voor een analyse hoofdstuk 2 – In één oogopslag en de volledige verschillenanalyse in hoofdstuk 5.1 – Overzicht van baten en lasten.

Specifieke uitkering:
Ook in 2023 is sprake van toename in de nog te besteden doeluitkeringen, met name van het Rijk als gevolg van het ontvangen van meer specifieke uitkeringen in 2023 in vergelijking met 2022. Dit geeft een hogere druk op het ambtelijke apparaat en de controle van de jaarstukken.

Correcties in reserves na Laatste Begrotingswijziging:
In de laatste begrotingswijziging (LBW) zijn, als gevolg van een doublure, zowel de lasten als de onttrekkingen van de reserve Uitvoeren Mobiliteitsbeleid met € 6 mln. te veel naar beneden zijn bijgesteld en daardoor te laag begroot. De Provinciale Staten zijn hiervan afzonderlijk via een brief bij de behandeling van de LBW geïnformeerd.

Als gevolg van deze onjuistheid in de LBW is bij het opstellen van de jaarrekening een aanvullende analyse uitgevoerd op de juistheid van andere begrotingsmutaties in de LBW. Dit leidde tot een aantal boekhoudkundige correcties (in kostensoorten). Aanvullend op de doublure van €6 mln, geven deze correcties de volgende afwijkingen tussen begroting en realisatie:

- Hogere onttrekkingen uit en hogere stortingen in de reserve Uitvoeren Mobiliteitsbeleid van € 0,8 mln. (negatieve onttrekking is gecorrigeerd naar een storting). De tekstuele toelichting in de LBW was wel juist.

- Hogere onttrekkingen uit en hogere stortingen in de reserve Uitvoeren Mobiliteitsbeleid van € 0,45 mln. (negatieve storting is gecorrigeerd naar een onttrekking). De tekstuele toelichting in de LBW was wel juist.

- Als gevolg van voorgenoemde correctie, hogere onttrekkingen uit en hogere stortingen in de reserve Mobiliteitsbeleid van € 0,45 mln. (negatieve onttrekking is gecorrigeerd naar een storting). De tekstuele toelichting in de LBW was wel juist.

- Hogere stortingen in de reserve Uitvoeren Mobiliteitsbeleid van €1,9 mln. en hogere onttrekkingen uit de reserve Verleende subsidie OD 4.1.2 als gevolg van het terugdraaien van een overheveling tussen deze reserves. Bij deze overheveling waren foutieve kostensoorten gebruikt (negatieve stortingen en onttrekkingen). Daarnaast had een onttrekking uit Reserve Subsidie OD 4.1.2 als gevolg van de dekking van subsidielasten begroot moeten worden. Op basis van artikel 6c. van de financiële verordening is deze onttrekking alsnog bij de jaarstukken gerealiseerd.
  Deze afwijkingen zijn ook in de jaarstukken toegelicht.

Besluit 2: Bestemming jaarresultaat 2023

	Omschrijving	Bedrag (x €1 mln.)	Voordelig(V)/ Nadelig (N)
	Rekeningresultaat	**44,1**	**V**
	Resultaatbestemming		
I	Storting reserve coalitieakkoord	-14,0	N
II	Uitkering decembercirculaire storten in de algemene reserve	-10,4	N
III	voor uitgestelde intenties 2023 geoormerkt te storten in de Algemene reserve	-1,8	N
IV	Onttrekking aan de reserve Mobiliteitsbeleid	0,5	V
V	**Gerealiseerde resultaat 2023**	**18,4**	**V**

Toelichting:

Van een positief resultaat van circa € 44,1 mln. voor bestemming gaan we naar een positief resultaat van € 18,4 mln. na bestemming.

Het voorstel resultaatbestemming betreft een PS-besluit bij behandeling van de jaarrekening en is geen onderdeel van het boekwerk zelf. De resultaatbestemming valt niet onder de accountantscontrole en betreft eigen beleid van de provincie.

Hieronder volgt per post uit de voorgaande tabel een korte toelichting:

I. *Storting reserve coalitieakkoord*
In de begroting 2024 is de reserve Coalitieakkoord gevormd. In het coalitieakkoord is afgesproken € 136,1 miljoen aan incidentele middelen beschikbaar te stellen om de gewenste doelen te bereiken. De storting van € 14 mln. betreft een reservering van het jaarrekeningresultaat 2023, zie eerste begrotingswijziging 2024 voor een uitgebreidere toelichting.

II. *Extra uitkering decembercirculaire provinciefonds 2023*
In de decembercirculaire 2023 van het provinciefonds heeft de provincie € 10,4 mln. van het Rijk ontvangen. Dit is geoormerkt voor:
- Artis, € 10 mln.
- Novex (Nationale Omgevingsvisie Extra), € 300.000.
- Weerbaar bestuur kleine gemeenten, € 75.000.
- Aanpak vakantieparken, € 40.000.
- Geniedijk werelderfgoed, € 25.000.

Deze gelden zijn niet meer besteed en daarom laten wij dit geoormerkt vrijvallen in het resultaat van 2023. Het bedrag van totaal € 10,4 miljoen is bij de Eerste begrotingswijziging 2024 (EBW2024) uit de algemene reserve onttrokken en op het budget gezet waarvoor de middelen zijn bedoeld. Het bedrag voor Geniedijk werelderfgoed zal bij de tweede begrotingswijziging uit de algemene reserve worden onttrokken.

III. *Voorstellen voor uitgestelde intenties 2023 geoormerkt te storten in de Algemene reserve*

Bij de laatste Begrotingswijziging 2023 (LBW 2023) zijn een aantal budgetten afgeraamd omdat deze niet meer tot besteding konden komen in 2023. Deze kunnen in het kader van de zogenaamde 'uitgestelde intenties' meegenomen worden naar 2024 waar ze bij de EBW 2024 uit de algemene reserve weer op het budget toegevoegd zijn. Bij de LBW 2023 is vergeten om de middelen te storten in de algemene reserve. Vandaar dat nu voorgesteld wordt om het bedrag aan UI-posten geoormerkt vrij te laten vallen in het resultaat zodat ze vanuit het resultaat gestort kunnen worden in de algemene reserve. Het gaat om een bedrag van € 1.608.000.

Verder is bij de Tweede begrotingswijziging 2023 €139.000 beschikbaar gesteld voor indexatie van Probiblio. Dat geld is in 2023 niet tot besteding gekomen en is vrijgevallen in het resultaat van 2023. Inmiddels is gebleken dat de loonkosten in 2023 zijn toegenomen en dat het bedrag van €139.000 nodig is om bezuinigingen bij Probiblio te voorkomen. Daarom laten we het bedrag geoormerkt vrijvallen in het resultaat van 2023 zodat het vanuit het resultaat gestort kan worden in de algemene reserve. Bij de Tweede begrotingswijziging 2024 zal het bedrag onttrokken worden aan de algemene reserve en toegevoegd worden aan het budget van Probiblio.

Tot slot is ook de aanvraag van het Steunpunt Monumenten& Archeologie voor 2023 is gedaan in 2022. Op dat moment was een indexatie van de Cao-lonen voor medewerkers van (Mooi Noord-Holland en Stichting NMF) nog niet bekend. In het najaar 2023 is gebleken dat er een indexatie op de CAO-lonen werd doorgevoerd bij deze partijen met als gevolg dat uitvoerende uren van het Steunpunt niet volledig gedekt konden worden uit de subsidie. Omdat de subsidie met een eenmalig voorschot wordt beschikt kon deze indexatie niet lopende het kalenderjaar worden uitgevoerd. Bij de Tweede begrotingswijziging 2023 is een bedrag van €13.000 meegenomen voor indexatie. Dit bedrag is ook niet tot besteding gekomen en is vrijgevallen in het resultaat van 2023. Om ervoor te zorgen dat dit in 2024 alsnog gebruikt kan worden, stellen wij voor om dit geoormerkt vrij te laten vallen in het resultaat. Dit resultaat zal in 2024 gestort worden aan de algemene reserve. Bij de Tweede begrotingswijziging zal het bedrag dan vanuit de algemene reserve toegevoegd kunnen worden aan het budget voor Steunpunten.

IV. *Aanvullende onttrekking reserve Mobiliteitsbeleid*

De uitgaven op OD 4.1.1 waarvoor dekking aanwezig is binnen de reserve Mobiliteitsbeleid zijn hoger dan begroot. Omdat PS deze hogere onttrekking nog niet geautoriseerd hebben in de actuele begroting 2023 is deze niet verwerkt in de jaarrekening 2023. We stellen u voor de middelen via resultaatbestemming alsnog te

onttrekken aan de betreffende reserve.

V. *Resultaat na bestemming*
Het resultaat na bestemming komt uit op € 18,4 mln. positief. Wij stellen voor om dit resultaat toe te voegen aan de algemene reserve, mede gezien de grote onzekerheden en opgaven die momenteel op ons af komen.

Besluit 3: Opheffen reserves

De volgende reserves worden opgeheven:

I. Reserve Economisch herstel en duurzaamheid, saldo € 63,1 mln. te storten in de Algemene reserve en de volgende bedragen als volgt te oormerken:
- € 8,8 mln. voor doorlopende regelingen in 2024.
- € 53 mln. aan reserve coalitieakkoord, zie toelichting reserves in de jaarrekening.
- € 0,9 mln. invulling taakstelling bestemmingsreserves zoals opgenomen in de Kaderbrief 2025.

II. Reserve Ruimtelijke ontwikkeling, saldo € 0.

De reserve Economisch herstel en duurzaamheid wordt in 2023 opgeheven. Het resterende bedrag in de reserve bedraagt € 63,1 mln. Dit bedrag laten wij geoormerkt vrijvallen in het resultaat van 2023 zodat dit vanuit het resultaat toegevoegd kan worden aan de algemene reserve. Vanuit de algemene reserve kunnen de middelen overgeheveld worden naar de daarvoor bestemde budgetten (€ 8,8 mln) voor doorlopende regelingen in 2024 en wordt een deel (€ 53 miljoen) gestort aan de reserve coalitieakkoord, zie toelichting reserves in de jaarrekening en € 0,9 mln. voor de invulling van taakstelling bestemmingsreserves zoals opgenomen in de Kaderbrief 2025.

II. Voor de reserve Ruimtelijke ontwikkeling geldt dat de middelen uit deze reserves volledig tot besteding zijn gekomen en dat de reserve om deze reden geen functie meer heeft. Het opheffen van deze reserve is hiermee dan ook een financieel technisch besluit en heeft geen invloed op de inhoudelijke doelstellingen van de provincie op de verschillende beleidsterreinen waarvoor deze reserve in het verleden gebruikt is. Het opheffen van deze reserve is in lijn met de uitgangspunten uit de nota reserves.

Besluit 4: Decharge en afsluiten van enkele projecten

Er zijn een aantal projecten uit de kredietenstaat gehaald vanwege decharge. Voor deze projecten is een lijst, welke in deze voordracht, zie ontwerpbesluit is verwerkt.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. A.Th.H. van Dijk, voorzitter

mevr. M van Kuijk, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. **2000487/2035333**

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 21 mei 2024;

besluiten:

1. De jaarstukken 2023 vast te stellen

2. De volgende bedragen uit het totale voordelige jaarrekeningresultaat van € 44,1 mln. te bestemmen:
   I. € 14 mln. storten in de reserve coalitieakkoord.
   II. € 10,4 mln. extra uitkering decembercirculaire geoormerkt te storten in de Algemene reserve.
   III. € 1,8 voor uitgestelde intenties 2023 geoormerkt te storten in de Algemene reserve
   IV. € 0,5 mln. te onttrekken aan de reserve Mobiliteitsbeleid
   V. Het resterende voordelig rekeningresultaat van € 18,4 mln. toe te voegen aan de Algemene reserve.

3. De volgende reserves op te heffen:

   I. Reserve Economisch herstel en duurzaamheid, saldo € 63,1 mln. te storten in de Algemene reserve en de volgende bedragen als volgt te oormerken:
      - € 8,8 mln. voor doorlopende regelingen in 2024.
      - € 53 mln. aan reserve coalitieakkoord, zie toelichting reserves in de jaarrekening.
      - € 0,9 mln. invulling taakstelling bestemmingsreserves zoals opgenomen in de Kaderbrief 2025.

   II. Reserve Ruimtelijke ontwikkeling, saldo € 0.

4. Decharge en afsluiten van enkele projecten:

Decharge kredieten PMO

Omschrijving van de investeringsuitgaven x € 1.000	Project (dekkingsbron)	Beschikbaar krediet	Cumulatief besteed tm 2022
PMO vaarwegen:			
K20n oev-01 oeverbestek NHK 2613	P.00060.1	6.200	6.232
K20n-c traject km 71,3-62,9	P.00060.2	3.500	3.634
K5oev-01 Vervangen oevers vaarwegvak 19	P.00048.1	2.075	2.075
K6oev-01 Vervangen oevers vaarwegvak 19	P.00048.2	2.853	2.554
K2/K3oev-02 Vervangen oevers vaarweg vak	P.00061.1	11.700	8.481
K04/05/06c-01 vervangen oevers vwv 20	P.00062.1	8.324	7.194
Subtotaal PMO Vaarwegen		**34.652**	**30.170**
PMO wegen:			
N248b-01 GO km 3,55-18,70	P.00031.1	6.000	6.026
N235a-01 verv. Km 0,03-8,1 fase 2	P.00053.1	3.000	1.874
N207a/b-02 Vervangen duikers	P.00055.1	2.465	2.204
N207a-01 GO km 50,71-52,04	P.00056.1	2.990	2.739
N236a-01 Vervanging verhardingen km 0,03	P.00045.1	2.200	2.133
N248a-01 GO km 0,0-3,2	P.00050.1	2.315	1.893
N239b-01 GO km 26,8 - 28,8	P.00032.1	1.650	1.309
N516a-02 vervangen kunstwerk 25B16	P.00038.1	2.050	2.041
N205b-02/ b-03 VIGO 12,9-19,1	P.00093.1	670	466
N520b-02 Vervangen KW 25C34	P.00112.1	1.000	14
Subtotaal PMO wegen		**24.340**	**20.700**
PMO Kunstwerken:			
K20/10/09 Leeghwaterbrug A-02 vervaning	P.00036.1	15.500	15.037
PMO-projecten overig:			
VIK Remmingwerk Schipholdraaibrug	P.00033.1	150	128
VIK Geinbrug	P.00045.2	403	402
Subtotaal VIK		**553**	**530**
TL relais vervangen openbare verlichting	P.00135.1	750	414
Groenprojecten:			
Natuurbrug Zeepoort	P.00105.1	3.168	3.118
Totaal PMO met krediet		**78.963**	**69.969**

VOORDRACHT

Decharge kredieten PMI

Omschrijving van de investeringsuitgaven x € 1.000	Project (Dekkings bron)	Beschikbaar krediet	Te realiseren bijdrage derden	Cumulatief besteed t/m 2022
PMI wegen:				
N201 Corridor	20.0001	650.685		632.262
Bijdrage derden			-482.975	
N23 Westfrisiaweg	P.00001.1	410.378		397.597
Bijdragen derden			-106.253	
N203 rec op/afrit N246-Lindenlaan	20.0212	7.500		7.354
Bijdrage derden			-3.640	
N203 / N513 GO Uitgeest-Castricum	20.0248	1.800		1.762
Bermverharding N205, ged N232-Vijfhuizerweg	P.00091.2	450		389
Verdubb. N207 gedeelte A4-N205	P.00055.2	43.350		42.723
Bijdrage derden			-20.650	
Trajectbenadering groot onderhoud N232a, gedeelte bebouwde kom Haarlem-N205	P.00091.3	100		77
Bereikbaarheid Waterland, maatregelen N235 ged.Ilpendam / P'end	P.00053.2	26.250		19.985
Bijdrage derden			-14.924	
N236 Reconstructie Loosdrechtdreef - Noordereind	P.00045.3	8.800		9.006
Bijdrage derden			-467	

Faunapassage (ecol.verb.zone Naardermeer -				
Ankeveense Plassen), gemeente Wijdemeren	20.0122	12.660		12.660
Bijdrage derden			-2.857	
Reconstructie N236, deel 2:				
Gein Zuid-Verlengde Rijnkade gem A'dam en Weesp	P.00045.4	650		630
Herinrichting N239, ged Coppershorn-N240 gem Medemblik	P.00032.3	3.250		3.073
Bijdrage derden			-185	
N240 herinrichting Kon. Emmaweg	20.0152	10.000		5.564
N240 krpt Droge Wijmersweg	P.00032.4	2.750		2.440
Bijdrage derden			-373	
N240 Trajectbenadering groot onderhoud N240a,	20.0262	70		70
gedeelte De Haukes, gemeent Hollands Kroon				
Herinrichting kruispunt N241-Langereis	P.00075.1	9.600		9.546
Bijdrage derden			-207	
Aanleg fietstunnel (Tunnel Q)	20.0190	1.511		1.511
Aanleg weefvak N242 thv Nollencircuit gemeente Heerhugowaard	20.0191	1.891		1.891
Reconstructie Smuigelweg- Niedorper Verlaat	20.0006	22.838		22.838
Reconstructie N242, gedeelte N508-Westtangent	20.0187	15.300		12.431
Bijdrage derden			-3.051	
Broekhornpolder, gemeente Heerhugowaard	P.00125.1	12.000		10.995
Bijdrage derden			-4.600	
N242 rec Zuidtangent-N504	20.0213	1.870		1.870
Bijdrage derden			-147	

Aanpassing N242, ged N504-Leijerdijk incl parallelweg	20.0252	1.910		1.849
N243 Herinrichting Noordervaart gem Schermer en Beemster	20.0186	2.853		2.853
Reconstr krpt N245-Nauertogt gem.Langedijk	20.0199	3.494		4.777
Bijdrage derden			-3.300	
N246 Aanleg fietstunnel Kerkstraat gemeente Zaanstad	20.0171	8.900		8.467
Bijdrage derden			-1.864	
Praktijkproef fietspad Broek in Waterland/Monnickendam	P.00087.1	400		380
Bijdrage derden			-198	
N247-20BereikbWaterlMaatrN247ged.A10Edam	P.00039.5	250		132
N248 Vervangen Stolperophaalbrug, gemeente Zijpe, Voorbereidngskrediet	P.00096.1	16.100		15.627
Aanleg parallelweg N245-N249, gem. Zijpe en Schagen, voorber.kred.	P.00050.2	8.150		6.676
Bermverharding, ged N241 M'meer	P.00031.3	950		950
N250-01 Doorstr. in Den Helder (korte termijnm.)	P.00171.1	1.500		1.199
N417 Aanleg ecoduct (Zwaluwberg) te Hilversum	20.0150	4.500		4.616
Bijdrage derden			-375	
Trajectbenadering N502c, ged Callantsoog-Callantsogervaart	P.00124.1	350		314
Trajectbenadering N245a: ged. N504, ged N245-N242	P.00082.1	4.400		4.255
Bijdrage derden			-442	
Reconstructie brug Oosthuizen	P.00074.1	3.500		3.505
Trajectbenadering groot onderhoud N510a, ged	20.0261	292		242
Reconstructie Alkmaar- Egmond	20.0061	6.272		6.272

Bijdrage derden			-700	
Trajectbenadering groot onderhoud N516a gem Zaanstad en Oostzaan	P.00038.3	3.700		3.802
Bijdrage derden			-1.323	
Verl busbaan & aanl linksafstrook	P.00080.2	3.625		3.257
Bijdrage derden			-1.835	
Trajectbenadering N518a	P.00037.3	920		692
Rec.krpt N520-Bennebroekerweg, gem Haarlemmermeer	P.00112.2	270		4
Reconstructie aansl N525 op-/afritten A1 en Vredelaan	P.00076.1	5.300		5.925
Bijdrage derden			-5.180	
Trajectbenadering groot onderhoud N526a gem Blaricum	P.00030.2	560		554
Bijdrage derden			-130	
OV-haltevoorziening Stroomlijnen	24.0002	2.256		2.253
R-net Fietsparkeren	P.00090.2	1.232		463
Bijdrage derden			-463	
Verkeersveiligheid Abdijtunnel	20.0227	8.066		8.066
Bijdrage derden			-4.786	
Verbeteren kwetsbaarheid vlotbruggen NH-kanaal	20.0265	1.500		863
Investeringspr. Flankerende maatregelen OV NHN	05.0021	13.800		12.356
Bijdrage derden			-3.371	
Netwerkmanagement	05.0208	19.637		19.637
Bijdrage derden			-6.660	
Verkeersmanagement: Blauwe Golf vervolg	24.0010	2.301		2.133
Bijdrage derden			-2.085	

Netwerkbreed	05.0210	5.225		476
Bijdrage derden			-98	
Nog te verdelen kosten	20.1000	7.520		880
Grondaankopen/verkoop gronden	20.9002	11.525		252
Subtotaal (in het PMI voorkomende kredieten)		**1.394.961**	**-673.139**	**1.320.398**
Infrastructurele openbare vervoer projecten:				
HOV	20.0281	4.588		4.362
HOV-02 Toolenburg-Nieuw Vennep	P.00168.1	250		92
Uitrol productformule R-net	P.00090.1	2.914		1.785
Subtotaal (infastructurele openb.vervoer projecten)		**7.752**	**-**	**6.238**
TOTAAL PMI		**1.402.713**	**-673.139**	**1.326.637**

Haarlem,

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Jaarstukken 2023

10 juni 2023

Inhoudsopgave

1. Inleiding 3
2. In één oogopslag 6
Jaarverslag 9
3. Programmaverantwoording 2023 10
Programma 1 Openbaar bestuur 11
Programma 2 Klimaat en Milieu 25
Programma 3 Ruimte en Water 39
Programma 4 Bereikbaarheid 59
Programma 5 Groen 77
Programma 6 Economie, cultuur en welzijn 94
Programma 7 Economisch herstel en duurzaamheid 112
Programma 8 Overzicht Financiën en bedrijfsvoering 116
4 Paragrafen 123
4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 124
4.2 Onderhoud kapitaalgoederen 140
4.3 Financiering 144
4.4 Bedrijfsvoering 149
4.5 Wet open overheid 154
4.6 Verbonden partijen 156
4.7 Grondbeleid 173
4.8 Provinciale heffingen 178
5 Jaarrekening 186
6. Bijlagen 302

1. Inleiding

Inleiding

Het afgelopen jaar stond in het teken van de verkiezingen voor Provinciale Staten. Na de verkiezingen hebben de coalitiepartijen BBB, VVD, GL en PvdA een college gevormd. Op 6 juli 2023 is het coalitieakkoord Verbindend vooruit! gepresenteerd. In dit akkoord staan de ambities voor de komende vier jaar. Direct na het zomerreces zijn de financiële afspraken uit het akkoord verwerkt in de begroting 2024. De opzet van de begroting is daarbij ook aangepast. Deze jaarrekening 2023 is opgesteld in lijn met de opzet van de begroting 2023.

Na het zomerreces is de uitvoering van het akkoord direct ter hand genomen. In de eerste fase van een nieuwe collegeperiode ligt het accent vaak op beleidsontwikkeling. Maar nu is de focus ook sterk gericht op uitvoering, omdat de opgaven urgent zijn. De provincie staat namelijk voor grote ruimtelijke opgaven, terwijl de ruimte in zowel in het landelijke gebied als in de steden schaars is. De provincie staat voor de uitdaging hierin keuzes te maken. Deze keuzes worden uitgewerkt in het Ruimtelijk Voorstel waarvoor de provincie in 2023 de basis heeft gelegd.

Ook het woningtekort is een opgave die geen uitstel duldt. In de afgelopen periode zijn twee Woondeals gesloten. Daarin is afgesproken om de nieuwbouwproductie tot en met 2030 te verhogen en om twee derde van deze productie in het betaalbare segment te realiseren. In het coalitieakkoord zijn middelen vrijgemaakt om gemeenten te helpen bij het realiseren van deze opgave. Om de nieuwe woningbouwlocaties te ontsluiten en de toenemende drukte op de wegen en het OV te verminderen, werkt de provincie aan duurzame mobiliteit. Ook zijn extra middelen beschikbaar gesteld voor vervanging en onderhoud van provinciale wegen, verkeersveiligheid en het OV.

Afgelopen jaar is onder de titel *Buitengewoon Noord-Holland* de startversie van het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG) gereed gekomen. Het PPLG is een beleidskader voor het landelijk gebied van Noord-Holland waarin thema's als leefbaarheid, biodiversiteit, landbouw en waterkwaliteit samenkomen en in gebiedsprocessen zullen worden uitgewerkt. In de regio's vraagt de overgang naar duurzame energie en versterking van de benodigde infrastructuur ook provinciale inzet. De provincie heeft zich gecommitteerd aan 55% CO2-reductie. In de afgelopen bestuursperiode lag de nadruk op de versnelde aanleg van de elektriciteitsinfrastructuur en de ontwikkeling van waterstof. Dankzij deze inspanningen heeft Noord-Holland in 2023 de Europese status van Hydrogen Valley gekregen.

In 2023 is de economische groei teruggelopen naar 0,1%. De inflatie is gedaald tot 4,1%. De werkloosheid nam iets toe, maar blijft historisch laag. In Noord-Holland is de vraag naar arbeidskrachten in veel sectoren hoog. Naast welvaart staat het belang van een gezonde en veilige fysieke leefomgeving hoog op de agenda. Vanuit haar VTH-taken (Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving) heeft de provincie zich ingezet om schadelijke emissies verder terug te dringen en beter inzicht te krijgen in de gezondheidseffecten van bepaalde industriële processen.

De provincie is als middenbestuur bij het uitvoeren van beleid sterk afhankelijk van het Rijk en gemeenten. De val van het kabinet en de formatie van een nieuwe regering hebben dan ook grote impact op de provinciale plannen. Met het vorige kabinet zijn afspraken gemaakt over de gezamenlijke aanpak van een aantal grote vraagstukken, zoals het landelijk gebied en het klimaat. Hiervoor heeft het Rijk uit de transitiefondsen ook middelen in het vooruitzicht gesteld. Het is onzeker of een nieuw kabinet opnieuw voor deze aanpak kiest en daarvoor voldoende middelen beschikbaar stelt.

Het college is zich bewust van deze onzekerheden, maar gaat uit van eigen kracht. Samen met gemeenten, waterschappen en andere partners doet de provincie wat mogelijk is om de ambities te realiseren. De provincie maakt daarbij zelf keuzes, maar blijft in gesprek met het Rijk om de randvoorwaarden zo goed mogelijk in te vullen.

Leeswijzer

In deze leeswijzer wordt een overzicht gegeven van de opbouw van de jaarstukken en worden een aantal algemene onderdelen toegelicht.

Het 'Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)' schrijft voor welke onderdelen verplicht moeten zijn opgenomen in de jaarstukken van een provincie. De jaarstukken voldoen aan die voorschriften.

De jaarstukken 2023 van de provincie Noord-Holland zijn als volgt opgebouwd:

Inleiding en leeswijzer

Jaarverslag

- Programmaverantwoording
- Paragrafen

Jaarrekening

- Overzicht van baten en lasten en toelichting
- Balans en toelichting
- Gerealiseerde baten en lasten per taakveld
- SiSa-verantwoording

Bijlagen

Brede Basismonitor
Sinds 2022 wordt voor de beleidsindicatoren in de Begroting en de Jaarstukken gebruik gemaakt van de Brede Basismonitor. Bij de Begroting 2023, waar de Jaarstukken 2023 betrekking op hebben, is hiervoor gewerkt met statische grafieken uit de Brede Basismonitor 2022 die in de begrotingsteksten zijn opgenomen. De gegevens in deze grafieken komen uit het voorjaar 2022. Inmiddels zijn voor veel onderwerpen actuelere cijfers beschikbaar. Daarom zijn in de Jaarstukken 2023 de grafieken vervangen door een link naar de Brede Basismonitor 2023: https://cijfers.noord-holland.nl/content/bredebasismonitor.

Jaarverslag

Het jaarverslag sluit qua opbouw verplicht aan bij de programmabegroting.

De jaarrekening

De financiële jaarrekening bestaat uit het overzicht van baten en lasten, de balans, gerealiseerde baten en lasten per taakveld en de SiSa-verantwoording. Tevens maakt vanaf dit boekjaar de rechtmatigheidsverantwoording onderdeel uit van de jaarrekening. Deze documenten tezamen vormen de onderwerpen waar de accountant hoofdzakelijk de controle op richt. Hij beoordeelt

daarbij of de getallen en toelichtingen een getrouwe weergave zijn van de werkelijkheid. Daarnaast beoordeelt hij of het oordeel van het college in de rechtmatigheidsverantwoording een getrouw beeld geeft over het financieel handelen en rechtmatig (volgens de regels) tot stand komen van de baten, lasten en balansmutaties.

2. In één oogopslag

In één oogopslag (x 1.000 euro)

	Ontwerp begroting 2023 **	Actuele begroting 2023 **	Jaarrekening 2023 **	Bedrag verschil *
Lasten	656.399	677.911	611.660	66.251
Baten	-566.858	-598.022	-586.289	-11.733
Saldo van baten en lasten	**89.541**	**79.889**	**25.371**	**54.518**
Stortingen reserves	156.611	211.626	240.897	-29.271
Onttrekking reserves	-244.502	-322.247	-310.348	-11.899
Resultaat	**1.650**	**-30.733**	**-44.080**	**13.348**

*een positief verschil is voordelig
**een negatief bedrag bij resultaat is voordelig

Analyse van het resultaat

Resultaat

Het gerealiseerde resultaat (inclusief reservemutaties) bedraagt in 2023 € 44,1 miljoen voordelig. Het rekeningresultaat ten opzichte van het begrotingsresultaat is met € 13,3 miljoen toegenomen. Het totaal saldo van baten en lasten (exclusief reservemutaties) bedraagt € 25,4 miljoen (negatief). Het saldo is hiermee € 54,5 miljoen hoger dan was begroot. De gerealiseerde baten zijn ten opzichte van de laatste begroting € 11,7 miljoen lager. Deze lagere lasten en baten worden onder de kopjes ‘Lasten’ en ‘Baten’ op hoofdlijnen verder toegelicht.

Lasten

De lasten van Provincie Noord-Holland bedroegen in 2023 € 611,7 miljoen ten behoeve van de beleidsterreinen Openbaar bestuur, Klimaat en Milieu, Ruimte en Water, Bereikbaarheid, Groen, Economie, cultuur en welzijn, Economische herstel en duurzaamheid en Financiën en Bedrijfsvoering. Deze lasten zijn € 66,3 miljoen lager dan begroot.

Het grootste verschil in de lasten ten opzichte van de begroting bestaat in de programma’s Ruimte en Water, Bereikbaarheid, Economie, cultuur en welzijn en Financiën en bedrijfsvoering.

Bij programma Ruimte en Water bestaat het grootste verschil tussen begroting en realisatie door de Samenwerkingsovereenkomst Meekoppelkansen. In de begroting was rekening gehouden met € 15 miljoen aan lasten. € 9,6 miljoen van dit bedrag is echter een voorschot voor de jaren 2024 en 2025. Hierdoor vallen de werkelijke lasten in 2023 lager uit. Tegenover de lagere lasten staat overigens een lagere onttrekking uit de reserve.

Binnen programma Bereikbaarheid is onder andere sprake van lagere lasten bij OV-concessies van € 6 miljoen en netwerkmanagement en verkeerskundig beheer van € 2,4 miljoen. De lagere lasten bij OV-concessies worden veroorzaakt door chauffeurstekort in voornamelijk Haarlem en IJmond waar slechts 85% van de dienstregeling is gereden. Daarnaast is er een overschrijding op de laatste begrotingswijziging door een omissie in de laatste begrotingswijziging en een onderschrijding op het project Zaanbrug.

De lagere lasten binnen het programma Economie, Cultuur en welzijn wordt voornamelijk veroorzaakt door lagere lasten voor subsidies UVR Rijksmonumenten (afhandeling vindt in 2024

in plaats van 2023 plaats) en lagere vaststellingen subsidies. Tegenover de lagere lasten staan ook hier lagere onttrekkingen uit de reserve.

Verder zijn de capaciteitskosten voor de provinciale organisatie lager dan begroot. Aan lonen is € 7,9 miljoen minder besteed door openstaande vacatures. Het is moeilijk om vaste medewerkers te werven. Daardoor staan formatieplaatsen soms langere tijd open. Daartegenover staat een stijging van de inhuurkosten ten opzichte van begroting 2023 met € 3,4 miljoen. Aan overige kosten is € 0,2 miljoen minder besteed.

Overige verschillen zijn terug te vinden in hoofdstuk jaarrekening 5.1.1.

Baten

De provincie had in 2023 € 586,3 miljoen aan baten. De grootste bronnen van inkomsten voor de provincie zijn:

- Lokale heffingen, provinciale opcenten op de motorrijtuigenbelasting): € 234,9 miljoen;
- Algemene uitkering vanuit het Rijk, Provinciefonds: € 290,0 miljoen;
- Specifieke doeluitkeringen circa € 34 miljoen.
- Ontvangen dividend: € 10,8 miljoen.

De afwijking op de baten voor 2023 bedraagt € 11,7 miljoen. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door het project Zaanbrug. Zowel de baten van € 14,3 miljoen als de lasten zijn € 13,4 miljoen lager dan begroot. De verklaring hiervoor is dat deze baten en lasten ten onrechte begroot waren.

Ook de overige verschillen van de baten zijn terug te vinden in hoofdstuk jaarrekening 5.1.1.

Reservemutaties

Vanuit de reserves is in 2023 € 215,2 miljoen onttrokken ten behoeve van uitgaven in 2023. Daarnaast bedroeg de vrijval € 3,8 miljoen en is € 91,4 miljoen overgeheveld naar andere reserves. De totale onttrekkingen bedragen hiermee over 2023 € 310,3 miljoen. De stortingen in de reserves, ten behoeve van uitgaven in toekomstige jaren, bedroegen in 2023 € 149,5 miljoen. De overhevelingen vanuit andere reserves bedroegen in 2023 € 91,4 miljoen. De totale stortingen bedragen hiermee over 2023 € 240,9 miljoen.

Balans

In 2023 bedroegen de bruto investeringen (na aftrek van bijdragen van derden) in openbare ruimte met maatschappelijk nut (grond-, weg- en waterbouwkundige werken) € 134 miljoen. Dit betreft onder andere investeringen in N243 (€ 18,1 miljoen), N241 (€ 19,9 miljoen) en HOV 't Gooi (€ 13,2 miljoen).

De grootste bruto investeringen in gronden betroffen aankopen voor de realisatie van het programma NNN voor een bedrag van € 15,8 miljoen (waarvan € 2,5 miljoen gedekt door specifieke uitkering Programma Natuur) en strategische grondaankopen (€ 7,3 miljoen). Deze investeringen worden toegelicht in de paragraaf grondbeleid.

Daarnaast vonden in 2023 agiostortingen plaats in deelnemingen (verbonden partijen) die beleidsdoelen voor ons realiseren. Deze investeringen bedroegen in 2023 € 7,4 miljoen voor het Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland, € 8 miljoen voor ROM Regio B.V. en € 0,9 miljoen voor Innovatiefonds Noord-Holland. Daarnaast is er een nieuwe voorziening van € 1,5

miljoen getroffen voor de deelneming InWest Regio B.V. (ROM) en heeft een vrijval uit de voorziening PDENH plaatsgevonden van € 1,2 miljoen. De liquide middelen zijn, mede als gevolg van de investeringen in vaste activa, verder afgenomen. De liquiditeit is in 2023 op peil gehouden met kasgeldleningen, met een totale omvang op 31-12-2023 van € 100 miljoen. De liquiditeitspositie wordt toegelicht in de paragraaf financiering.

De stand van de algemene reserve wordt toegelicht in de paragraaf Risicobeheersing en Weerstandsvermogen. Ook in 2023 voldeed de algemene reserve aan de normen die hiervoor zijn afgesproken. De totale omvang van de algemene reserve bedraagt eind 2023 € 119,6 miljoen.

Een volledige toelichting op de balans(mutaties) is opgenomen onder de toelichting op de balans.

Jaarverslag

3. Programmaverantwoording 2023

Programma 1 Openbaar bestuur

Doelenboom

1. Openbaar Bestuur
1.1 Organiseren van provinciaal bestuur
1.1.1 Functioneren van Provinciale Staten faciliteren
1.1.2 Functioneren van Gedeputeerde Staten faciliteren
1.1.3 Kwaliteit van beleid borgen
1.1.4 Integriteit borgen en toetsen
1.2 Organiseren van openbaar bestuur in de provincie
1.2.1 Kwaliteit van het openbaar bestuur optimaliseren
1.2.2 Interbestuurlijk toezicht uitoefenen
1.2.3 Rijkstaken commissaris van de Koning uitvoeren
1.3 Verzekeren van veiligheid
1.3.1 Toezien op tunnelveiligheid en adviseren bij crises
1.3.2 Risicokaart beheren
1.3.3 Ondermijning tegengaan, weerbaarheid stimuleren
1.4 Representeren van het provinciaal bestuur
1.4.1 Bestuurshandelingen communiceren
1.4.2 Provinciale inzet leveren bij gemeenschappelijke opgaven op Europees, landelijk, regionaal en lokaal niveau

Maatschappelijk doel

Inwoners van Noord-Holland moeten kunnen rekenen op een goed functionerend bestuur. De provincie zet daarop in door regelmatig te overleggen met gemeentebesturen, maar ook door duidelijk te communiceren over wat de provincie zelf doet. En verder door het vertegenwoordigen van de Noord-Hollandse belangen in Europa en Den Haag en de financiële handel en wandel van gemeenten strak te volgen.

Wettelijk beleidskader

- Gemeentewet
- Provinciewet
- Wet algemene regels herindeling
- Beleidskader gemeentelijke herindeling

Provinciaal beleidskader

- Evaluatiekader Subsidies 2018
- MRA-agenda 2020-2024
- Europastrategie 2022-2030 Noord-Holland - Provincie Noord-Holland

- Beleidsnota IBT 2022-2025
- Verordening systematische toezichtinformatie Noord-Holland
- Aanvullend beleidskader voor het interbestuurlijk archieftoezicht
- Beleidskader indeplaatsstelling bij taakverwaarlozing
- Instellingsbesluit Eenheid Screening en Bewakingsaanpak 2019
- Beleidsregel Wet Bibob Noord-Holland 2019
- Gedragscode integriteit voor Statenleden, duo-commissieleden, gedeputeerden en de commisaris van de Koning van de provincie Noord-Holland 2012
- Regeling gedragscode ambtelijke integriteit
- Regeling melden vermoeden misstand
- Agenda toekomst van het toezicht

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 1				Openbaar bestuur
	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
Lasten	23.129	24.973	23.011	1.962
Baten	-59	-68	-63	-5
Saldo van baten en lasten	23.070	24.905	22.949	1.956
Stortingen reserves	3.043	3.043	3.043	0
Onttrekking reserves	-395	-969	-943	-26
Resultaat	**25.718**	**26.979**	**25.049**	**1.930**

*een positief verschil is voordelig

Verbonden partijen

OD	Verbonden partij	Publiek doel
1.1.1	Randstedelijke Rekenkamer	Rekenkamerfunctie
1.4.2	Interprovinciaal Overleg (IPO)	Belangenbehartiging provincies

*Meer informatie is te vinden in de paragraaf Verbonden partijen

1.1 Organiseren van provinciaal bestuur

Toelichting

In de begroting 2023 zijn binnen dit beleidsdoel geen prioriteiten benoemd.

1.1.1 Functioneren van Provinciale Staten faciliteren

Toelichting

De Statengriffie faciliteert Provinciale Staten. Hieronder volgt een korte samenvatting van activiteiten die georganiseerd zijn door en namens de Provinciale Staten.

Het jaar 2023 stond in het teken van de Provinciale Statenverkiezingen.

- De Statengriffie heeft een afscheidsvergadering en een installatievergadering gefaciliteerd.
- Een uitgebreid inwerkprogramma inclusief een bustour en een Statenweekend hebben de Statenleden een goede kijk op het werk binnen de provincie gegeven.
- De nieuwe Statenleden besloten over de nieuwe vergadercyclus en de nieuw te vormen commissies.
- In 2023 vonden de ‘Gast van de Staten’-bijeenkomsten niet plaats, vanwege de werkzaamheden rondom de verkiezingen, het inwerkprogramma voor Statenleden en het ontbreken van enkele Statenvergaderingen.
- Op woensdag 10 mei 2023 hield Boris van der Ham de 18e Willem Arondéuslezing 2023.

- De Ribbius Peletier penning is de afgelopen 5 jaar uitgereikt aan Noord-Hollandse vrouwen in de politiek. De vakjury adviseerde aan het Presidium om in het vervolg de Ribbius Peletierpenning eens in de 4 jaar uit te reiken.

Ook dit jaar werden jongeren actief betrokken bij de provincie.

- Op 30 januari was de eerste aflevering van het AT5 programma 'Whats Next' (Anno X) over de provincie Noord-Holland en de verkiezingen.
- Scholieren konden het hele jaar weer deelnemen aan alle activiteiten van het programma 'Baas van Noord-Holland'. Daarmee maken jongeren kennis met politiek en de provincie. Er deden 209 leerlingen mee aan het debat
- Op weg naar Het Lagerhuis; de grootste debatwedstrijd van Nederland. Jaarlijks doen zo'n 200 scholen mee.
- De 29e editie van het Provinciaal Jeugddebat werd op 17 november georganiseerd door de ationale Jeugdraad (NJR) en de provincie Noord-Holland. Het evenement onderstreept het belang van jongerenparticipatie in politieke processen en biedt hun een unieke kans om direct in gesprek te gaan met beleidsmakers.

Prestatieindicator 1.1.1

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Rapporten van de Randstedelijke Rekenkamer	Aantal	3	2	

Toelichting: De Randstedelijke Rekenkamer heeft twee onderzoeken in het jaar 2023 afgerond.

1.1.2 Functioneren van Gedeputeerde Staten faciliteren

Toelichting

Hier worden de kosten van het faciliteren van Gedeputeerde Staten (GS) verantwoord. Het gaat onder meer over secretariële en administratieve ondersteuning, het vervoer van de GS-leden en het organiseren en uitvoeren van representatieve bijeenkomsten.

1.1.3 Kwaliteit van beleid borgen

Toelichting

De provincie onderzoekt, evalueert en monitort om inzicht te krijgen in de effectiviteit van het beleid, om te leren, om beleid tussentijds bij te sturen en om verantwoording af te leggen. De volgende beleidsonderzoeken en –evaluaties zijn in 2023 uitgevoerd:

- Tussenevaluatie beleidskader erfgoed en cultuur.
- Evaluatie eenmalige subsidie Regio Deal Maritiem Cluster Kop van Noord-Holland.
- Tussenevaluatie Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025, Evaluatie subsidie Kleine Infra.

In 2023 zijn onder meer de volgende viewers en dashboards opgesteld en/of geactualiseerd:

- Dashboard Asielopvang

- Dashboard OV-Knooppunten
- Dashboard plancapaciteit
- Dashboard duurzame mobiliteit
- Dashboard detailhandel
- Warmteviewer, iMPI-viewer (integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur).

Enkele belangrijke in 2023 uitgevoerde en geactualiseerde monitors zijn:

- Brede Basismonitor,
- Monitor detailhandel,
- Monitor kantoorlocaties,
- Monitor Noordzeekanaalgebied
- Monitor werklocaties.

Een overzicht van onze interactieve kaarten en viewers, monitors en dashboards is te vinden op het Portaal Kaart en Data. Daarnaast is afgelopen jaar ook het open dataregister verder gevuld.

1.1.4 Integriteit borgen en toetsen

Toelichting

De provincie voert diverse integriteitsonderzoeken uit. Deze kunnen vallen onder de Wet Bibob (Wet bevordering integriteitsbeoordeling door het openbaar bestuur). In het kader van deze wet worden de volgende natuurlijke personen en rechtspersonen onderzocht:

- Aanvragers en houders van omgevingsvergunningen (milieudeel).
- Inschrijvers van aanbestedingen in de sectoren bouw, ICT en milieu.
- Aanvragers of ontvangers van subsidies en participanten aan vastgoedtransacties.

Met de Bibob-toetsen wordt de integriteit van het handelen van het provinciebestuur gewaarborgd. De provincie Noord-Holland voert op verzoek ook onderzoeken op grond van de Wet Bibob uit voor:

- De provincie Utrecht
- De provincie Flevoland
- Incidenteel voor Noord-Hollandse gemeenten

De provincie heeft zich in 2023 ingezet om andere overheden te ondersteunen als kennispartner.

- Dit doet de provincie onder andere door bijeenkomsten te organiseren
- en te participeren als spreker bij bijeenkomsten.

Voor de provinciale organisatie is een coördinator integriteit aangesteld.

- Dit om integer handelen blijvend onder de aandacht te brengen en om dilemma's op het terrein van integriteit mee te bespreken.
- De provincie wil verder een goed en veilig werkklimaat bieden. Daarom is er beleid om gewenst gedrag te bevorderen en ongewenst gedrag tegen te gaan.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 1.1			Organiseren van provinciaal bestuur	
	Lasten	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
1.1.1	Functioneren van Provinciale Staten faciliteren	4.332	5.225	5.213	12
1.1.2	Functioneren van Gedeputeerde Staten faciliteren	3.084	2.864	2.600	264
1.1.3	Kwaliteit van beleid borgen	4.061	3.880	3.733	147
1.1.4	Integriteit borgen en toetsen	716	783	702	81
	Totaal lasten	12.193	12.752	12.247	505
	Totaal baten	-16	-16	-15	-1
	Totaal saldo	12.177	12.736	12.232	504
	Stortingen				
		0	0	0	0
	Onttrekkingen				
		0	0	0	0
	Resultaat	**12.177**	**12.736**	**12.232**	**504**

*een positief verschil is voordelig

1.2 Organiseren van openbaar bestuur in de provincie

Toelichting

De provincie heeft zich in 2023 samen met gemeenten ingezet om de kwaliteit van het openbaar bestuur verder te versterken.

- Regionale en gemeentelijke ontwikkelingen werden tijdens collegebezoeken en ambtsbezoeken van de commissaris van de Koning besproken.
- In deze gesprekken hebben gemeenten regelmatig hun zorgen geuit over de houdbaarheid van de gemeentelijke financiën op lange termijn.
- Deze signalen bespraken Gedeputeerde Staten binnen het Interprovinciaal Overleg (IPO) en met het Rijk.
- Daarnaast ondersteunde de provincie gemeenten om de bestuurskracht te versterken.

1.2.1 Kwaliteit van openbaar bestuur optimaliseren

Toelichting

De provincie heeft begin 2023 Provinciale Staten 2022 geïnformeerd over de uitkomsten van de 'verkenning Sterke gemeenten, sterke regio's'.

- De suggesties die in de brief aan Provinciale Staten zijn meegegeven, zijn na de coalitievorming opgepakt.
- De suggestie voor een Noord-Holland Academie is samen met de Vereniging Noord-Hollandse Gemeenten onderzocht. Er bleek onvoldoende vraag te zijn naar een academie, omdat er al veel opleidingsmogelijkheden zijn. Naar aanleiding daarvan is eind 2023 gestart met het ontwikkelen van een overzicht van dat aanbod.
- De provincie heeft gemeente Wijdemeren ondersteund in hun onderzoek naar bestuurskracht.
- De provincie is samen met de gemeente Dijk en Waard, en op verzoek van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, eind 2023 een evaluatieonderzoek gestart naar de uitkomsten van de herindeling Langedijk-Heerhugowaard. Dit komt voort uit een motie van de Tweede Kamer met het verzoek om te onderzoeken of een grenscorrectie voor Sint Pancras en Koedijk een duurzame oplossing is.

Voor de ontwikkelingen ten aanzien van de Metropoolregio Amsterdam (MRA) zie 1.4.2.

1.2.2 Interbestuurlijk toezicht uitoefenen

Toelichting

De wijze waarop Gedeputeerde Staten toezicht houden, is omschreven in de beleidsnota Interbestuurlijk Toezicht 2022-2025 (met uitzondering van het financieel toezicht op de waterschappen). De resultaten van het interbestuurlijk toezicht in 2023 zijn te vinden in het Jaarverslag Interbestuurlijk Toezicht dat gepubliceerd is op de website van de provincie Noord-Holland Interbestuurlijk toezicht - Provincie Noord-Holland.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Opkomst bij Tweede Kamerverkiezingen 2023 (BBV indicator)	Percentage		78%	Betreft het opkomstpercentage in Nederland Bron: www.verkiezingsuitslagen.nl
Opkomst bij gemeenteraadsverkiezingen 2022 (BBV indicator)	Percentage		51%	Betreft het opkomstpercentage in Nederland Bron: www.verkiezingsuitslagen.nl
Opkomst bij Provinciale Statenverkiezingen 2023 (BBV indicator)	Percentage		-/-	Gegevens voor de verkiezingen in 2023 niet beschikbaar bij bronhouder Bron: www.verkiezingsuitslagen.nl
Alle gemeenten/gemeenschappelijke regelingen beoordeeld a.d.h.v. vastgesteld toezichtregime en waterschappen beoordeeld	Aantal		1	Totaal Nederland: 8 Bron: Rijksoverheid.nl

1.2.3 Rijkstaken commissaris van de Koning uitvoeren

Toelichting

Over de uitvoering van de rijkstaken is een uitvoerige verantwoording te vinden in het jaarverslag van de commisssaris van de Koning 2023.

Prestatie-indicator 1.2.3

Indicator	Begroot in 2023	Gerealiseerd	Toelichting
Afgelegde ambtsbezoeken aan gemeenten in de huidige ambtsperiode (cumulatief)	38	37	

Toelichting

Aantal gemeenten waaraan de commissaris van de Koning in zijn huidige ambtsperiode (1 januari 2019 – 1 januari 2025) per einde van het jaar een bezoek heeft gebracht.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 1.2	Organiseren van openbaar bestuur in de provincie			
	Lasten	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
1.2.1	Kwaliteit van openbaar bestuur optimaliseren	2.920	2.751	2.577	174
1.2.2	Interbestuurlijk toezicht uitoefenen	1.582	1.734	1.613	121
1.2.3	Rijkstaken commissaris van de Koning uitvoeren	1.151	1.213	1.006	207
	Totaal lasten	5.653	5.698	5.196	502
	Totaal baten	-43	-43	-43	
	Totaal saldo	5.610	5.655	5.154	501
	Stortingen				
		0	0	0	0
	Onttrekkingen				
		0	0	0	0
	Resultaat	**5.610**	**5.655**	**5.154**	**501**

*een positief verschil is voordelig

1.3 Verzekeren van veiligheid

Toelichting

In de begroting 2023 zijn binnen dit beleidsdoel geen prioriteiten benoemd.

1.3.1 Toezien op tunnelveiligheid en adviseren bij crises

Toelichting

Tunnelveiligheid

Tunnelveiligheid is een verantwoordelijkheid van Gedeputeerde Staten. Om de advisering en het toezicht te organiseren, is bij de sector Kabinet een tunnelveiligheidsbeambte benoemd. Deze geeft onafhankelijk (on)gevraagd advies aan de tunnelbeheerder die werkzaam is bij de directie Beheer en Uitvoering.

Adviseren bij crises

De crisisrespons ligt geheel bij de veiligheidsregio's. De commissaris van de Koning organiseert voor de bestuurders van overheden, vitale infrastructuur en bedrijven jaarlijks nog wel 2 netwerkbijeenkomsten onder de titel 'Bestuurlijk overleg veiligheid en crisisbeheersing'. Deze werd ook georganiseerd in 2023. Tijdens deze bijeenkomsten bespraken de deelnemers thema's rond veiligheid en crisisbeheersing.

1.3.2 Risicokaarten beheren

Toelichting

Met de Risicokaart krijgen inwoners een overzicht van risico's in hun omgeving die kunnen leiden tot rampen en ongevallen. Op grond van de Regeling provinciale Risicokaart maken en beheren de provincies de Risicokaart.

- Gemeenten en omgevingsdiensten zorgen voor het actueel houden van de meeste risicogegevens.
- De provincie zorgt daarbij specifiek voor het actueel houden van de risico's van overstromingen.
- Voor de productie en vormgeving van de Risicokaart wordt in IPO-verband samengewerkt met de andere provincies.
- De Risicokaart is via het internet in te zien op de Atlas van de Leefomgeving van de rijksoverheid.
- Voor het technische beheer en de doorontwikkeling van de Risicokaart verstrekt de provincie een jaarlijkse bijdrage aan het IPO.

1.3.3 Ondermijning tegengaan, weerbaarheid stimuleren

Toelichting

Hoe de provincie ondermijning tegengaat en de weerbaarheid stimuleert, is terug te vinden in het jaarverslag van de commisssaris van de Koning 2023.

In 2023 is het plan van aanpak voor een integere en weerbare organisatie uitgevoerd dat voortkomt uit het interne weerbaarheidsbeleid. Het verslag van de weerbaarheid is terug te vinden op de website van de provincie 'Ondermijning - provincie Noord-Holland'.

Prestatieindicator 1.3.3

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Aantal gerealiseerde Quickscans Gemeentelijke Weerbaarheid (cumulatief)	Aantal	0	30	

Toelichting:

Aantal gemeenten (cumulatief) waarbij een quickscan gemeentelijke weerbaarheid is uitgevoerd. Begroot was 0, dit was te voortvarend er was nog een achterstand in te halen van 7 quikscans in 2023 wat neerkomt op een totaal van 30.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 1.3			Verzekeren van veiligheid	
	Lasten	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
1.3.1	Toezien op tunnelveiligheid en adviseren bij crises	179	192	120	72
1.3.2	Risicokaarten beheren	134	146	117	29
1.3.3	Ondermijning tegengaan, weerbaarheid stimuleren	150	242	191	51
	Totaal lasten	463	580	429	151
	Totaal baten		-9	-5	-4
	Totaal saldo	463	571	424	147
	Stortingen				
		0	0	0	0
	Onttrekkingen				
		0	0	0	0
	Resultaat	**463**	**571**	**424**	**147**

*een positief verschil is voordelig

1.4 Representeren van het provinciaal bestuur

Toelichting

Op 15 maart 2023 hebben de Noord-Hollanders hun nieuwe volksvertegenwoordiging gekozen. Vervolgens is in juni van hetzelfde jaar het coalitieakkoord Verbindend vooruit! gepresenteerd. In het coalitieakkoord zijn de ambities voor de komende 4 jaar geformuleerd. Actieve participatie van de inwoners bij de ontwikkeling en uitvoering van het beleid is een belangrijk speerpunt. Dat geldt ook voor de samenwerking met de partners en de stakeholders in de regio. Een groot deel van de provinciale opgaven kan alleen gezamenlijk realiseren. Met gemeenten, Rijk en waterschappen werkte de provincie zoveel mogelijk als één overheid samen.

Daarnaast behartigt de provincie de Noord-Hollandse belangen in Brussel en zet zich in om Europese subsidieregelingen, zoals Kansen voor West en Interreg, zo goed mogelijk te benutten. Na de val van het kabinet en de formatie van een nieuw kabinet zet de provincie zich ook in om de Noord-Hollandse belangen zelf en in IPO-verband onder de aandacht te brengen van de formerende partijen.

1.4.1 Bestuurshandelingen communiceren

Toelichting

2023 stond voor de provincie Noord-Holland vooral in het teken van de Provinciale Statenverkiezingen en de daaropvolgende coalitievorming. Samen met de griffie heeft de afdeling Communicatie tal van activiteiten ontplooid om kiezers te informeren over de verkiezingen. Voorbeelden daarvan zijn:

- Een stemhulp,
- Een speciale verkiezingswebsite,
- Een podcast,
- Activiteiten voor jongeren en scholieren en de campagne ‘Kies maar!’.

Na de verkiezingen werd de voortgang van de coalitieonderhandelingen actief gecommuniceerd. Op basis van het nieuwe coalitieakkoord is een nieuwe communicatiestrategie voor de provincie opgesteld.

- Begin 2023 opende de provincie een eigen studio waar talkshows, webinars, filmpjes, participatiebijeenkomsten en opleidingen voor de eigen medewerkers kunnen worden opgenomen en uitgezonden.
- Ook kreeg de provinciale organisatie in 2023 een nieuw intranet, de centrale interne werkplek die medewerkers toegang biedt tot informatie en applicaties die zij nodig hebben bij hun werk.
- In de zomer vond Sail Den Helder plaats, waarvoor in de begroting 2023 extra sponsorbudget was opgenomen.
- Ook werden de door Provinciale Staten vastgestelde uitgangspunten voor inwonersparticipatie in de organisatie geïmplementeerd. Op basis daarvan is in 2023 een participatiecampagne rond het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG) uitgevoerd metbehulp van een online platform.

1.4.2 Provinciale inzet leveren bij gemeenschappelijke opgaven op Europees, landelijk, regionaal en lokaal niveau

Toelichting

De provincie monitort – en beïnvloedt waar mogelijk - de ontwikkeling van Europese wet- en regelgeving in Brussel. De kaders voor de Noord-Hollandse inzet in de EU is vastgelegd in de Europastrategie 2022-2030. Voor een efficiënte en impactvolle uitvoering van de strategie werkt de provincie samen met andere partijen en wordt zij bestuurlijk vertegenwoordigd in Europese instituties,

- Zoals in het Comité van de Regio’s.
- Ook wordt samengewerkt in Randstadverband, met andere Nederlandse provincies en met het IPO in het Huis van de Nederlandse Provincies (HNP).

Daarnaast is de provincie lid van EU-netwerken zoals;

- de CPMR (belangenorganisatie en denktank van maritieme regio's),
- POLIS en ERIAFF.

Noord-Holland is medeverantwoordelijk voor de uitvoering van het Europese Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO).

- Hieronder vallen Kansen voor West 3 (KVW3).
- en Interreg.
- De programma's North West Europe en North Sea Region.
- Dit geldt ook voor het Europese Just Transition Fund dat voor Noord-Holland aan de regio IJmond is toegewezen.

In 2023 zijn er in al deze programma's openstellingen voor subsidieaanvragen gedaan. Deze programma's dragen bij aan de uitvoering van het Noord-Hollandse coalitieakkoord. Daarom heeft de provincie in 2023 2 uitvoeringsregelingen vastgesteld met als doel Noord-Hollandse partijen te stimuleren meer gebruik te maken van deze EU-subsidieprogramma's.

Binnen de provincie volgt de afdeling Public Affairs de ontwikkelingen in Den Haag en brengt het de provinciale belangen onder aandacht van de Tweede Kamer. In 2023 lag de focus op;

- het kennismaken met nieuwe Kamerleden
- en de inbreng bij de verkenning en (in)formatie van een nieuw kabinet.
- In de Metropoolregio Amsterdam (MRA) is de provincie betrokken bij de uitvoering van de MRA-agenda en de versterking van de MRA in Europa en daarbuiten.
- Op Noord-Holland Noord-niveau is samengewerkt in het Integraal Bestuurlijk Afstemmingsoverleg (IBAO)
- en drie bestuurlijke overleggen op het gebied van economie, mobiliteit en wonen.
- Ook met de bestuurlijke deelregio's is de samenwerking voortgezet.

In 2023 bezochten Gedeputeerde Staten;

de regio Amstelland Meerlanden. Dit regiobezoek was met alle colleges van de gemeenten in de bestuurlijke regio.

Daarnaast is een Statentour georganiseerd naar Noord-Holland Noord en de MRA.

- Ook is er verder gewerkt aan het verkennen, maken, monitoren of actualiseren van regionale samenwerkingsagenda's, zoals de voortgangsrapportage 'Samen op Kop'.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 1.4	Representeren van het provinciaal bestuur			
	Lasten	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
1.4.1	Bestuurshandelingen communiceren	1.282	1.552	1.318	234
1.4.2	Provinciale inzet leveren bij gemeenschappelijke opgaven op Europees, landelijk, regionaal en lokaal niveau	3.538	4.391	3.821	570
	Totaal lasten	4.820	5.943	5.139	804
	Totaal baten				
	Totaal saldo	4.820	5.943	5.139	804
	Stortingen				
1.4.2	Reserve Cofinanciering Europese projecten	3.043	3.043	3.043	0
	Onttrekkingen				
1.4.2	Reserve Cofinanciering Europese projecten	-395	-969	-943	-26
	Resultaat	**7.468**	**8.017**	**7.239**	**778**

*een positief verschil is voordelig

Programma 2 Klimaat en Milieu

Doelenboom

2. Klimaat en milieu
2.1 Bijdragen aan de energietransitie
2.1.1 Opwekking van duurzame elektriciteit bevorderen
2.1.2 Bijdragen aan de warmtetransitie
2.1.3 Borgen van de energie-infrastructuur en bijdragen aan de waterstoftransitie
2.1.4 Bijdragen aan de transitie naar een circulaire economie
2.2 Bevorderen gezonde leefomgeving
2.2.1 VTH-taken uitvoeren en coördineren
2.2.2 Gezonde leefomgeving bevorderen
2.2.3 Kwaliteit bodem en ondergrond verbeteren

Maatschappelijk doel

De provincie ambieert in 2050 klimaatneutraliteit en circulariteit, met een focus op het verminderen van CO2-uitstoot en het gebruik van fossiele brandstoffen in sectoren als wonen, werken, vervoer en landbouw. De provincie heeft geïnvesteerd in energietransitie, circulaire economie, duurzaam wonen, infrastructuur en past het energienetwerk aan met behulp van innovatieve technologieën. De CO2-impactanalyse (2022) voorspelt een verwachte daling van 33% in de CO2-uitstoot binnen Noord-Holland in 2030 ten opzichte van 1990.

In het kader van de energietransitie heeft de provincie beleid ontwikkeld voor energie-infrastructuur, duurzame energieopwekking op land (via Regionale Energiestrategieën (RES)), warmtetransitie en waterstof. Er zijn strategische plannen en deelplannen opgesteld in lijn met het Actieprogramma Klimaat. Ook de provinciale organisatie zelf en het vastgoed in bezit van de provincie moeten uiterlijk in 2030 volledig klimaatneutraal zijn. Het huidige energietransitieprogramma heeft in 2023 vooruitgang geboekt in de verduurzaming van energieopwekking (via RES) en het beheer van de energie-infrastructuur. De provincie heeft meer regie genomen bij de ruimtelijke inpassing van de energie-infrastructuur.

In 2023 werd de eerste Provinciale Circulaire Economie Rapportage gepubliceerd. Er zijn verschillende onderzoeken uitgevoerd en de conclusies van deze onderzoeken geven een eerste beeld van de voortgang van de transitie naar een circulaire economie in de provincie. Ook de Randstedelijke Rekenkamer heeft in 2023 een rapport opgesteld over het beleid van de provincie voor de transitie naar een circulaire economie. De Randstedelijke Rekenkamer is onder andere positief over de raakvlakken die zijn gezocht met de andere provinciale opgaven, de aandacht die er is voor de ruimtelijke impact van de transitie naar een circulaire economie en de lobby van de provincie om wet- en regelgeving aan te passen, zodat MKB makkelijk de stap naar circulair ondernemen kan maken. De Randstedelijke Rekenkamer concludeert dat de provincie in de afgelopen jaren mooie resultaten heeft behaald met de uitvoering van de Actieagenda, maar geeft ook aan dat er meer nodig is om de transitie te versnellen en heeft daarvoor aanbevelingen gedaan.

De provincie streeft ernaar om een gezondere fysieke leefomgeving te creëren voor haar inwoners. De provincie heeft zich gericht op de aspecten van de leefomgeving waarbij de grootste gezondheidswinst is te behalen. Deze aanpak is gericht op de milieukwaliteiten bodem, (grond)water, lucht, omgevingsveiligheid, geluidbelasting, geur, stof en (ontwikkelingen in) de bodem en ondergrond. De provincie voldeed aan de wettelijke normen en heeft ook actief gekeken waar meer gezondheidswinst te behalen valt. In het bijzonder was er aandacht voor de regio IJmond, waar een gezonde leefomgeving onder druk staat door de ligging in het Noordzeekanaalgebied en de nabijheid van TATA Steel. Ook werkte de provincie aan het toepassen en ontwikkelen van kennis, innovatieve methodes en technische innovaties die leiden tot een gezondere leefomgeving. De vergunningverlening, het toezicht en de handhaving (VTH) zijn belangrijke instrumenten die ingezet zijn om de leefomgeving te verbeteren en werden grotendeels in mandaat uitgevoerd door de 4 Noord-Hollandse omgevingsdiensten.

Wettelijk beleidskader

- Klimaatwet
- Warmtewet
- Ontwikkelingsperspectief Circulaire Economie
- Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025

Provinciaal beleidskader

- Omgevingsvisie
- Omgevingsverordening
- Verkenning ondergrondvisie
- Beleidsregel geurhinder
- Actieplan geluid
- Actieprogramma klimaat
- Bouwstenen voor een adaptieve Uitvoeringsstrategie energie-infrastructuur 2020-2024
- Plan van aanpak waterstof
- Actieagenda - Provincie Noord-Holland
- Provinciale Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (pMIEK) Noord-Holland Noord en Noord-Holland Zuid
- Elektriciteitswet
- Warmtetransitie Noord-Hollandse aanpak 2022-2023
- Ontwikkelingsperspectief Circulaire Economie
- Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 2				Klimaat en Milieu
	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
Lasten	51.727	78.269	70.509	7.760
Baten	-4.780	-6.991	-5.107	-1.884
Saldo van baten en lasten	46.947	71.278	65.402	5.876
Stortingen reserves	14.069	23.669	23.669	0
Onttrekking reserves	-11.163	-29.749	-26.276	-3.473
Resultaat	**49.853**	**65.198**	**62.795**	**2.403**

*een positief verschil is voordelig

Verbonden partijen

OD	Verbonden partij	Publiek doel
2.2.2	Omgevingsdienst Flevoland Gooi- en Vechtstreek	Vergunningverlening en handhaving milieutaken
2.2.2	Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied	Vergunningverlening en handhaving milieutaken
2.2.2	Omgevingsdienst Noord-Holland Noord	Vergunningverlening en handhaving milieutaken
2.2.2	Omgevingsdienst IJmond	Vergunningverlening en handhaving milieutaken
2.2.2	Fonds Nazorg gesloten stortplaatsen Provincie Noord-Holland	Beheer fonds ten behoeve van de nazorg stortplaatsen
2.1.1	Alliander N.V.	Energievoorziening
2.1.1	N.V. Afvalzorg Holding	Efficiënt gebruik stortplaatsen
2.1.1	SolaRoad B.V.	Verduurzaming van de energiesector

*Meer informatie is te vinden in de paragraaf Verbonden partijen

2.1 Bijdragen aan de energietransitie

Toelichting

Prioriteiten:

- De provincie heeft samen met andere overheden, bedrijfsleven en particulieren uitvoering gegeven aan de Regionale Energiestrategie (RES) 1.0. Om de Doelstelling voor Duurzame opwek 6.3 TWh (zon en wind op dak en land) voor 2030 te behalen. In 2023 heeft de provincie dat ondermeer gedaan door het ondersteunen van gemeenten en initatiefnemers bij het uitwerken van hernieuwbare energieprojecten zon en wind.

- In 2030 moeten in Noord-Holland 260.000 woningen verduurzaamd zijn. De provincie ondersteunt gemeenten om deze doelstelling te behalen. Het Servicepunt Duurzame Energie (SPDE) doet dat in opdracht van de provincie, zo ook in 2023, door kennisdeling, praktijkgerichte leertrajecten en advies. Daarnaast heeft de provincie in 2023 ter ondersteuning een aantal uitvoeringsregelingen open gesteld.

- Het aanleggen van warmtenetten is een belangrijke stap naar een duurzamere energievoorziening. In 2023 heeft de provincie gemeenten ondersteunt door inzet van

warmteregisseurs, inzicht aangescherpt in beschikbaarheid warmtebronnen (warmtebronnenregister) en o.a. een aanbod van een subsidies ter ondersteuning

- Om, zoals afgesproken in het energiebesparingsakkoord 2022-2025, in 2025 te voldoen aan de wettelijke besparingsplicht bij bedrijven. De provincie heeft in 2023 de laatste aanvragen voor de SEB subsidie gehonoreerd. Deze subsidie is bedoeld om de naleving van de wettelijke energiebesparingsplicht door bedrijven actief te stimuleren en daar waar nodig actief op te handhaven. In 2023 zijn veel gemeenten bezig met de uitvoering van de ingediende stimulerings- en handhavingsactiviteiten controles.

- In 2023 heeft de provincie als partner in de Taskforce Energie-infrastructuur Noord-Holland gewerkt aan het oplossen van netcongestie en aan de het energienetwerk van de toekomst. In de Taskforce werkt de provincie samen met de netbeheerders Liander, TenneT en Gasunie en de gemeenten.

- In 2023 heeft de provicie via het ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord en het partnerschap van de New Energy Coalition gestimuleerd in de regio Noord-Holland Noord in de ontwikkeling van een waterstofeconomie. Via het programmabureau Noordzeekanaalgebied stimuleert de provincie in het Noordzeekanaalgebied de ontwikkeling van een waterstofeconomie. Inzetten van de CO2-impactanalyse (of provinciale klimaat- en energieverkenning, pKEV) als instrument heeft plaatsgevonden om meer inzicht te bieden in de verwachte effecten van het gevoerde klimaatbeleid binnen de provincie.

- Naast de uitvoering van de acties zoals die zijn opgenomen in de Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025, is in 2023 ook een tussentijdse beleidsevaluatie van de Actieagenda opgesteld.

Omgevingsfactoren:

- De energietransitie – de overgang van fossiele brandstoffen naar duurzame energie – vraagt om verandering in alle sectoren van onze maatschappij. Het vraagt niet alleen grote investeringen in technologie maar ook in mensen. Door de omvang en impact van de transitie zijn er veel omgevingsfactoren waar rekening mee gehouden moet worden. Nu zijn dat onder andere een krappe arbeidsmarkt en een tekort aan specifieke kennis om de transitie mogelijk te maken. Daarnaast is de oorlog in Oekraïne van invloed op de hoeveelheid gas die beschikbaar is. En doordat het elektriciteitsnetwerk steeds meer onder druk komt te staan (netcongestie), kan dat de energietransitie vertragen.

- De mate waarin bedrijven zich kunnen en willen richten op een omschakeling naar of uitbreiding van circulair werken en produceren.

- De mate waarin de rijksoverheid verdere wet- en regelgeving invoert die de transitie naar een circulaire economie stimuleert.

- De mate waarin mensen bereid zijn hun consumptiepatroon aan te passen dat leidt tot minder consumptie, overproductie en ongebruikte reststromen. De belangrijkste omgevingsfactoren die van invloed zijn op de uitvoering van de Actieagenda Circulaire Economie is de economische situatie van de Noord-Hollandse bedrijven. Dit bepaalt de mate waarin bedrijven zich kunnen en willen richten op een omschakeling naar circulair ondernemen.

- De provincie heeft beperkte mogelijkheden om wet- en regelgeving aan te passen en is hierbij afhankelijk van de mate waarin de rijksoverheid wet- en regelgeving invoert die de transitie naar een circulaire economie bevordert.

- Ook de mate waarin consumenten bereid zijn om anders te consumeren bepaalt hoe de transitie vordert.

2.1.1 Opwekking van duurzame elektriciteit bevorderen

Toelichting

In het uitvoeringsprogramma voor de Regionale Energiestrategieën (RES) staat hoe de regio's concrete projecten van zonne- en windenergie stimuleert.

- Gemeenten zijn in eerste instantie verantwoordelijk voor het contact met bewoners en belanghebbenden in hun werkgebied. De provincie voert regie op contacten met buurgemeenten indien zoekgebieden nabij gemeentegrenzen zijn gelegen.

- Daarnaast is de provincie nauw betrokken geweest bij de mogelijkheden van nieuwe energie-ontwikkelingen in relatie tot natuur, landschap, leefbaarheid, energie-infra en economie. Zo heeft de provincie gezorgd dat een goede integrale afweging gemaakt wordt tussen de vele belangen die spelen.

- In 2023 heeft de provincie gemeenten en initiatiefnemers ondersteund bij het uitwerken van hernieuwbare energieprojecten zon en Wind, door onder meer;

    - projectbegeleiding en procesondersteuning,

    - Het organiseren van kennissessies

    - Het bevorderen van participatie

    - Het laten uitvoeren van onderzoeken,

    - Verstrekken van vergunningen voor Wind.

2.1.2 Bijdragen aan de warmtetransitie

Toelichting

De provincie heeft in 2023 gemeenten ondersteund bij het verduurzamen van de warmtevoorziening van gebouwen.

- Zo stelt de provincie het Servicepunt Duurzame Energie (SPDE) jaarlijks beschikbaar, welke het afgelopen jaar diverse trajecten aangeboden heeft zoals een basiscursus energietransitie voor een groot aantal nieuwe ambtenaren, leerlabs over het opstellen en uitvoeren van energiearmoedebeleid en isolatiecampagnes en kennissessies voor gemeenten die betrokken zijn bij het ontwikkelen van warmtenetten.

- De provincie heeft in 2023 aan 4 gemeenten een subsidie verleend voor het opstellen van een wijkuitvoeringsplan Zodat het verduurzamen van de warmtevoorziening verder wordt geconcretiseerd.

- Met het onderzoeksprogramma SCAN is meer inzicht onstaan in de geschiktheid van de bodem in Noord-Holland Zuid voor winning van geothermie (aardwarmte) en met een

proefboring in Amstelland is deze kennis verder toegenomen. In 2023 heeft de provincie heeft een regeling opgesteld waarmee wordt bijgedragen in de kosten voor dit onderzoek.

- Daarnaast is er een subsidie opgesteld in 2023 ten gunste van gemeenten voor het opstellen en uitvoeren van een samenhangend programma waarmee particuliere eigenaren-bewoners en particuliere verhuurders worden gestimuleerd om verduurzamingsmaatregelen te treffen.

2.1.3 Borgen van de energie infrastructuur en bijdragen aan de waterstoftransitie

Toelichting

De provincie heeft het beleid voor de energie-infrastructuur opgepakt in het samenwerkingsverband Taskforce Energie-infrastructuur Noord-Holland.

- In 2023 is deze samenwerking verder geprofessionaliseerd en is de samenwerking met gemeenten versterkt. Op initiatief van de provincie is in 2023 binnen de Taskforce een ondersteunend werkspoor data en digitalisering ontwikkeld.

- De provincie heeft ingezet in 2023 op het oplossen van de knelpunten in het elektriciteitsnetwerk door het versnellen van de geplande netuitbreidingen en door in te zetten op slimme oplossingen waarmee het bestaande elektriciteitsnet optimaal wordt benut.

- Er is inzicht gegeven in de ontwikkelingen in het toekomstig energienetwerk door 2 energievisies te maken (voor Noord-Holland Noord en voor Noord-Holland Zuid). Deze visies geven inzicht in de keuzes en de invloed daarvan op het energiesysteem.

- In het provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (pMIEK) worden de regionale energie-infrastructuur projecten geprioriteerd die belangrijk zijn voor het toekomstig energiesysteem in Noord-Holland. De pMIEK is in het voorjaar 2023 aangeboden aan het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) en de netbeheerders.

- Er is een uitvoeringsregeling opengesteld voor duurzame waterstofprojecten met een subsidieplafond van € 1,5 miljoen in 2023.

- In 2023 heeft de provincie de Europese status van Hydrogen Valley verworven en is de provincie 'Hydrogen Valley of the year 2023' geworden.

Activiteiten ter ondersteuning van de energietransitie in zijn geheel:

De CO2-impactanalyse uit 2022 krijgt conform de opdracht van Provinciale Staten gegeven in 2023 een vervolg in het ontwikkelen van een provinciale klimaat en energieverkenning, zodat niet enkel achteruit maar ook vooruit gekeken kan worden naar de voortgang richting gestelde doelen.

- Alle beschikbare digitale informatieproducten zijn in 2023 bijeengebracht in een 'kennis- en dataspace' Klimaat en Energie.

- Ook is de provincie voor drie jaar een strategisch partnerschap aangegaan met Data Science Alkmaar, een platform voor innovatie waar bedrijfsleven, overheden en onderwijs uit Noord-Holland Noord zicht krijgen op de kansen die big data en kunstmatige intelligentie bieden, onder ander voor de energietransitie.

2.1.4 Bijdragen aan de transitie naar een circulaire economie

Toelichting

De acties zoals opgenomen in de Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025 zijn grotendeels volgens planning uitgevoerd.

- Er zijn meerdere CIRCO-tracks (trainingsprogramma voor bedrijven) uitgevoerd.
- Ook zijn er verschillende bijeenkomsten en werkbezoeken georganiseerd door de circulair ambassadeur.
- Er is voor gekozen om het Circulaire Matchmakingprogramma niet voort te zetten in de huidige vorm, maar onder te brengen in het Programma Investeringsgereed MKB (PIM Noord-Holland), omdat een zelfstandig uitgevoerd matchmakingprogramma veel inspanning vraagt.
- Begin 2023 is de subsidieregeling circulaire ketensamenwerking als pilot opengesteld. Er was veel belangstelling vanuit bedrijven, maar dit leidde niet tot een verlening van een subsidie. Uit de pilot bleek dat de voorwaarden van de regeling te beperkt zijn geformuleerd.
- Via Kansen voor West werden 2 subsidies opengesteld gericht op circulair bouwen (€ 3 miljoen) en circulair textiel (€ 1 miljoen). In 2023 werden er meerdere aanvragen ingediend, maar er zijn nog geen subsidies verstrekt.
- Het circulair bouwprogramma, mede gefinancierd door de provincie, werd uitgevoerd door stichting C-Creators. De circulair bouwexpert heeft meerdere Noord-Hollandse gemeenten ondersteund bij het circulair aanpakken van bouwprojecten.
- Ook heeft de provincie een ketenaanjager circulair bouwen aangesteld die zich richt op het verminderen van het grondstofgebruik in de bouwsector door samenwerking in grondstofketens te faciliteren. Op initiatief van de ketenaanjager en in samenwerking met Circulair West-Friesland is gewerkt aan de Circulaire Deal Secundaire Bouwmaterialen waarin afspraken zijn vastgelegd over het circulair slopen van gebouwen.
- In 2023 zijn de voorbereidingen getroffen voor het ondertekenen van een deal, met als doel om circulair bouwen te stimuleren, door 37 partijen, waaronder gemeenten, sloopbedrijven, aannemers, projectontwikkelaars en woningcorporaties.
- De onderzoeken naar de kansen en mogelijkheden van biobased grondstoffen en knelpunten en sturingsmogelijkheden op het gebied van afvalstromen zijn afgerond.
- Het onderzoek naar de ruimtelijke voorwaarden van de circulaire economie in het Noordzeekanaalgebied is afgerond en vormde een bouwsteen voor het Ontwikkelperspectief Noordzeekanaalgebied.
- Verder is er vervolg gegeven aan de uitvoering van de lobbyagenda, met als belangrijkste lobbypunt de verschuiving van de belasting van arbeid naar grondstoffen. In mei 2023 is onder voorzitterschap van de provincie Noord-Holland een resolutie aangenomen over dit lobbypunt door de leden van de North Sea Commission van de Conference of Peripheral Maritime Regions (CPMR).

- Er zijn drie subsidies verstrekt via de Uitvoeringsregeling Subsidie Kleinschalige Circulaire Activiteiten waarmee activiteiten van stichtingen en verenigingen worden gesteund die bijdragen aan bewustwording en gedragsverandering van inwoners.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Luchtverontreiniging: CO2 emissie in ton (BBV indicator)	Aantal		14.093.000	Betreft de totaal bekende CO2 uitstoot (Aardgas, elektriciteit, stadswarmte, voertuigbrandstoffen) in 2022 in de provincie Noord-Holland. Bron: De Klimaatmonitor Rijkswaterstaat
Energieneutraliteit: productie van energie in petajoule (BBV indicator)	Aantal		26.674.000	Betreft de totale productie van hernieuwbare energie in petajoule in 2021 Bron: Klimaatmonitor Rijkswaterstaat

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 2.1			Bijdragen aan de energietransitie	
	Lasten	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
2.1.1	Opwekking van duurzame elektriciteit bevorderen	4.222	7.227	6.639	588
2.1.2	Bijdragen aan de warmtetransitie	826	13.592	13.337	255
2.1.3	Borgen van de energie-infrastructuur en bijdragen aan de waterstoftransitie	1.941	5.932	4.399	1.533
2.1.4	Bijdragen aan de transitie naar een circulaire economie	1.460	1.305	1.166	139
	Totaal lasten	8.449	28.056	25.542	2.514
	Totaal baten			-95	95
	Totaal saldo	8.449	28.056	25.446	2.610
	Stortingen				
2.1.1	Reserve Duurzame elektriciteit	2.867	2.867	2.867	0
2.1.2	Reserve Warmtetransitie	3.267	12.867	12.867	0
2.1.3	Reserve Energietransitie	3.967	3.967	3.967	0
2.1.4	Reserve Circulaire Economie	350	350	350	0
	Onttrekkingen				
2.1.1	Reserve Duurzame elektriciteit	-1.380	-3.334	-3.363	29
2.1.2	Reserve Warmtetransitie	-750	-12.746	-12.406	-340
2.1.2	Reserve Subsidies Warmtetransitie	0	-775	-784	9
2.1.3	Reserve Energietransitie	-1.616	-6.358	-4.615	-1.743
2.1.4	Reserve Circulaire Economie	-890	-740	-604	-136
	Resultaat	**14.263**	**24.153**	**23.724**	**429**

*een positief verschil is voordelig

2.2 Bevorderen gezonde leefomgeving

Toelichting

Prioriteiten:

Er zijn voor dit beleidsdoel geen prioriteiten opgenomen in de begroting 2023.

2.2.1 VTH taken uitvoeren en coördineren

Toelichting

De VTH-taken (vergunningverlening, toezicht en handhaving) op het gebied van water, milieu, groen, natuur, bodem en bereikbaarheid zijn door de 4 omgevingsdiensten in Noord-Holland uitgevoerd.

- De coördinatie van de VTH-taken in Noord-Holland zijn verdeeld over de beleidsvelden ‘groen’ (natuur) en ‘grijs’ (milieu). Voor ‘groen’ heeft de provincie volgens afspraak de handhavingsuitvoeringsprogramma’s voor de Natura 2000-gebieden uitgevoerd.
- In 2023 heeft de provincie haar Nota uitvoering en handhaving geactualiseerd. Deze Nota wordt nader vastgesteld en gedeeld met Provinciale Staten.

- De omgevingsdiensten hebben in 2023 gezamenlijk een Uitvoerings- en handhavingsstrategie vastgesteld die voor alle deelnemers richting geeft aan een meer uniforme en regionale aanpak van de VTH-taken. Binnen deze kaders hebben de omgevingsdiensten de VTH-taken uitgevoerd volgens de jaarlijkse uitvoeringsprogramma's.

- In het bijzonder de dossiers Tata Steel, stikstof en inwerkingtreding Omgevingswet vroegen extra aandacht. Op basis van risico-inventarisaties brachten zij in overleg met de provincie prioriteit aan in hun werkzaamheden. Dit vertaalde zich in meer inzet voor VTH-taken en in meer inzet voor handhavings- en Woo-verzoeken, bezwaar- en beroepszaken.

- Ook hebben de omgevingsdiensten fors geïnvesteerd in de voorbereiding op de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Met de Omgevingswet gaat de verantwoordelijkheid voor veel bodemtaken over van de provincie naar gemeenten. Deze overdracht is in goed overleg met de gemeenten en omgevingsdiensten verlopen ('warme overdracht bodemtaken').

- Ook zag de omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied een structurele toenemende vraag naar specialistisch advies op het gebied van milieu. Het werven van medewerkers met deze expertise duurt langer dan voorheen door de krapte op de arbeidsmarkt. Hierdoor blijft de actualisatie van vergunningen een aandachtspunt en namen in bepaalde gevallen de doorlooptijden toe.

- In 2023 werkten de omgevingsdiensten, gemeenten, provincies, waterschappen en het Rijk landelijk aan het versterken van het VTH-stelsel, via het interbestuurlijk programma VTH. Onder voorzitterschap van de provincie werd regelmatig overleg gevoerd met het Openbaar Ministerie en de omgevingsdiensten over op welke wijze de uitvoering van VTH-taken in Noord-Holland gelijkvormig uitgevoerd en verder versterkt kan worden.

2.2.2 Gezonde leefomgeving bevorderen

Toelichting

- Het Programma Gezonde Leefomgeving kende een doorlooptijd tot en met 2023.

- In 2023 zijn de voorbereidingen getroffen om enerzijds een merendeel van de activiteiten uit het programma te continueren vanuit de reguliere provinciale beleidsinspanning en anderzijds het beleid ten aanzien van Gezonde Leefomgeving verder te ontwikkelen.

- In 2023 is besloten nog niet te starten met de actualisatie van het geurbeleid, maar dit te betrekken bij het verder ontwikkelen van breder beleid voor Gezonde Leefomgeving in 2024.

- Op het operationeel doel 2.2.2 is in 2023 minder uitgegeven dan was voorzien. Dit is het gevolg van het doorschuiven van voorgenomen activiteiten naar 2024.

Via het Programma Tata Steel en de Programma NOVEX heeft de provincie herhaaldelijk het belang van een gezonde leefomgeving, en daarmee ook een verbetering van de landelijke wet- en regelgeving, op de agenda gezet.

- De inzet van de provincie blijkt voorzichtig effectief te zijn. In 2023 zijn nieuwe landelijke milieunormen ontwikkeld voor windturbines. Het gaat om nieuwe regels voor geluid, veiligheid en slagschaduw. De beoogde datum van inwerkingtreding is 1 juli 2025.

- De provincie heeft daarnaast een position paper ingediend, waarin het Rijk wordt oproepen tot een verbod op de uitstoot van PFAS.

- In april 2023 is een rapport 'Industrie en Omwonenden' uitgekomen van de Onderzoeksraad Voor Veiligheid (OVV). Gedeputeerde Staten hebben in het najaar van 2023 een inhoudelijke reactie gegeven op dit rapport.

Ter voorbereiding op de inwerkingtreding van de Omgevingswet zijn bestaande beleidsregels die betrekking hebben op de gezonde leefomgeving komen te vervallen.

- Deze beleidsregels zijn in december 2023 door Gedeputeerde Staten ingetrokken en hebben zij nieuwe regels, die inhoudelijk niet zijn gewijzigd en zijn gebaseerd op de Omgevingswet, vastgesteld. Het gaat concreet om de beleidsregels 'beoordeling geurhinder milieubelastende activiteit Noord-Holland' en 'gecontroleerd stilliggend ontgassen binnentankschepen met een mobiele ontgassingsinstallatie Noord-Holland'.

In 2023 heeft de provincie het belang van een gezonde leefomgeving actief geagendeerd en geeffectueerd in een aantal grote gebiedsprocessen.

- Voorbeelden zijn het Ontwikkelperspectief Noordzeekanaalgebied, de ontwikkeling van Spoorzone Beverwijk en in NOVEX-gebied Schiphol.

- Het agenderen en benoemen heeft ertoe geleid dat de provincie inzicht heeft gekregen welke keuzes er gemaakt moeten gaan worden. De provincie is verantwoordelijkheid om de uitstoot van deze bedrijven te verminderen, maar ziet ook dat deze bedrijven voldoende ruimte nodig hebben om te opereren en in te kunnen spelen op transities, zoals de energietransitie.

De provincie is partner van het Schone Lucht Akkoord.

- Hiervoor is in 2023 door Gedeputeerde Staten een plan van aanpak vastgesteld.

- De provincie Noord-Holland heeft een eigen provinciaal luchtmeetnet, waar zij jaarlijks over rapporteert. Het voornemen was om in 2023 apparatuur te vervangen, dit heeft niet plaats gevonden en deze activiteit is doorgeschoven naar 2024.

- In 2023 is een evaluatie gestart. In de regio IJmond konden bewoners meedenken en hun ervaringen en behoeften ten aanzien van het provinciaal luchtmeetnet delen.

Met het project Hollandse Luchten heeft de provincie met burgermetingen op specifieke plekken in de provincie de luchtkwaliteit in kaart gebracht.

- Meetgroepen zijn ingericht in de regio IJmond, Zaanstad, Haarlem en Gooi- en Vechtstreek.

- In Gooi- en Vechtstreek heeft de provincie in 2023 ook geluidsmetingen toegevoegd aan het meetnet.

- In de regio IJmond is in 2023 een pilot gestart met het meten van houtstook.

- Daarnaast hebben scholieren in de gemeente Zaanstad en Amsterdam op weg naar school data verzamelend met zogenaamde ‘snuffelfietsen’ die luchtmetingen verrichten.

- Dankzij het netwerk elektronische neuzen, zogenaamde eNoses in het Amsterdams Havengebied en langs het Noordzeekanaal en Amsterdam Rijnkanaal, is in 2023 actief toezicht gehouden op varend ontgassen in Noord-Holland.

- Het Rijk heeft in 2023 beslist, mede op basis van de provinciale lobby, om een landelijk verbod in te stellen voor varend ontgassen. Het verbod moet op 1 juli 2024 ingaan.

Overige activiteiten:

- Op het gebied van Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) maakten bedrijven voor wie de provincie bevoegd gezag is een inventarisatie om inzicht te krijgen in hun uitstoot van ZZS.

- De provincie is opdrachtgever aan het RIVM voor een onderzoek naar veilige recreatie op het park Nauerna. Deze opdracht in grotendeels in 2023 uitgevoerd.

- In 2023 heeft de provincie Noord-Holland een plan van aanpak opgesteld voor de implementatie van SWUNG-2 (Samen Werken aan de Uitvoering van Nieuw Geluidbeleid). In 2023 is, in tegenstelling tot hetgeen verwacht was, alleen gestart gemaakt met de implementatie van SWUNG-2 voor provinciale wegen en is de start voor implementatie van Indutrieterreinen van Regionaal Belang een jaar uitgesteld. De actualisatie van het Actieplan Geluid is wel gestart in 2023, maar nog niet afgerond. Voor deze activiteiten geldt dat het budget doorgeschoven is naar 2024.

- Met betrekking tot Omgevingsveiligheid heeft de provincie zich in 2023 ingezet om met gemeente Amsterdam en de Port of Amsterdam te werken aan beleid voor omgevingsveiligheid in het gebied Westpoort.

- Het Programma Tata Steel is gedurende 2023 geactualiseerd. Een aantal activiteiten uit de vorige programmaperiode, die niet zijn uitgevoerd, is opgenomen in het geactualiseerde programma. Reden is, dat meer tijd nodig was voor besluitvorming, bijvoorbeeld omdat afstemming met externe partijen noodzakelijk is. Hierdoor is de planning van deze activiteiten doorgeschoven naar 2024.

- In 2023 is de pilot Scherp Vergunnen afgerond. Vanuit het Programma Tata Steel wordt er al vol ingezet op scherp vergunnen. Voor de rest van de bedrijven in Noord-Holland waar de provincie bevoegd gezag voor is, is een start gemaakt met de pilot.

- In 2023 zijn weer nieuwe onderzoeken in opdracht van de provincie opgeleverd zoals het depositieonderzoek. Er zijn extra bronmetingen uitgevoerd door de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied. Vergunningen zijn verder aangescherpt en waar nodig is er gehandhaafd. Gedurende het jaar 2023 zijn er belangrijkste stappen gezet in de verduurzaming van Tata Steel met het project Heracless-Groen Staal. De procedure voor een projectbesluit is gestart. Met het ministerie van Economische Zaken en Klimaat en het het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat is de provincie opdrachtgever geweest aan het RIVM om onderzoek te doen naar de invloed van Tata Steel Nederland op de gezondheidsrisico's van omwonenden en de kwaliteit van de leefomgeving. Er zijn meerdere bijeenkomsten georganiseerd voor bewoners in de IJmond om hen informeren over de ontwikkelingen rondom Tata Steel en om nieuwe informatiebehoeftes op te halen.

Het Bestuurlijk Overleg Industrie en Gezondheid IJmond is in 2023 8 keer bijeen gekomen.

2.2.3 Kwaliteit bodem en ondergrond verbeteren

Toelichting

Mijnbouwwet

- In 2023 bracht de provincie verschillende adviezen op het gebied van opsporingsvergunningen en opslagplannen voor geothermie (aardwarmte) in het kader van de Mijnbouwwet uit aan het Rijk.

Bodemconvenant / Bestuurlijke afspraken bodem en ondergrond

- De provincie heeft in 2023 de provinciale bodemtaken voortgezet conform de landelijke Bestuurlijke Afspraken Bodem en Ondergrond 2023-2030.
- Medio 2023 is de warme overdracht van de bodemlocaties naar de gemeenten afgerond.
- Er is verder gewerkt aan het versterken van de kennisinfrastructuur en het vormgegeven van het Regionale Kennisschakelpunt (RSP) bodem en ondergrond met de omgevingsdiensten, gemeenten en waterschappen.
- In samenwerking met het Rijk, kustprovincies en Rijkswaterstaat werd onderzoek gedaan naar PFAS in seaspray en in zeeschuim. De provincie voerde daarnaast (vervolg)onderzoek uit naar PFAS in duintuinen en op mogelijke saneringslocaties. Voor diffuus lood is onderzoek uitgevoerd naar lood in school(moes)tuinen. Daarnaast is een subsidieregeling diffuus lood opengesteld voor gemeenten.

De provincie Noord-Holland had 95 spoedlocaties bodemsanering.

- Op 53 locaties is de sanering volledig afgehandeld. Hiermee is ook de sanering van spoedlocaties met loodverontreiniging op speelplaatsen afgerond. Op 36 locaties is een sanering gaande en op 6 locaties lopen onderzoeken of onderhandelingen. De provincie heeft ervoor gezorgd dat op alle locaties de risico’s in ieder geval zijn beheerst.
- In 2023 is gestart met onderzoek naar loodverontreiniging in schooltuinen.
- In 2023 is gestart met een onderzoek naar de risico’s van verspreiding van grondwaterverontreinigingen voor de drinkwaterwinning bij Laren. Dit onderzoek loopt nog.

Nazorg stortplaatsen Wet milieubeheer

- De provincie heeft het sluiten van de stortplaats Insteekhaven in Den Helder per 1 januari 2024 voorbereid. Besloten is om een langere levensduur aan te houden voor de aangebrachte alternatieve bovenafdichtingen van de stortplaatsen Schoteroog en Hollandse Brug. Op basis hiervan is de sluitingsprocedure van de stortplaats Schoteroog weer opgestart.
- De Asset Liability Management-studie van het Nazorgfonds is begin 2023 gestart en bevindt zich in een afrondende fase.

- De provincie werkt mee aan een langjarige pilot op stortplaats Wieringermeer naar verduurzaming van stortplaatsen.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 2.2			Bevorderen gezonde leefomgeving	
	Lasten	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
2.2.1	VTH taken uitvoeren en coördineren	31.723	38.675	37.764	911
2.2.2	Gezonde leefomgeving bevorderen	5.497	6.071	4.662	1.409
2.2.3	Kwaliteit bodem en ondergrond verbeteren	6.058	5.467	2.541	2.926
	Totaal lasten	43.278	50.213	44.967	5.246
	Totaal baten	-4.780	-6.991	-5.011	-1.980
	Totaal saldo	38.498	43.222	39.956	3.266
	Stortingen				
2.2.2	Reserve Gezonde leefomgeving	3.300	3.300	3.300	0
2.2.3	Reserve Bodemsanering	319	319	319	0
	Onttrekkingen				
2.2.2	Reserve Gezonde leefomgeving	-3.467	-3.308	-2.589	-719
2.2.3	Reserve Bodemsanering	-3.060	-2.488	-1.915	-573
	Resultaat	**35.590**	**41.045**	**39.071**	**1.974**

*een positief verschil is voordelig

Programma 3 Ruimte en Water

Doelenboom

3. Ruimte en Water
3.1 Ontwikkelen ruimtelijk beleid
3.1.1 Omgevingsvisie en omgevingswet uitdragen
3.1.2 Ruimtelijke kwaliteit borgen en stimuleren
3.2 Uitvoeren ruimtelijk beleid
3.2.1 Bijdragen aan de optimalisering van OV- knooppunten en ketens
3.2.2 Beleid luchthavens uitvoeren
3.2.3 Visie Noordzeekanaalgebied en havencomplexen realiseren
3.2.4 Ruimtelijke structuur versterken
3.2.5 Grondbeleid uitvoeren t.b.v. provinciale doelen
3.3 Bijdragen aan betaalbaar en toekomstbestendig wonen
3.3.1 Afstemming en regionale programmering woningbouw
3.3.2 Bijdragen aan versnelling woningbouwproductie en binnenstedelijk bouwen
3.4 Beschermen tegen overstromingen en bijdragen aan klimaatadaptatie
3.4.1 Kaders stellen voor regionale keringen en investeren in ruimtelijke kwaliteit
3.4.2 Beoordelen versterkingsplannen primaire keringen en investeren in ruimtelijke kwaliteit
3.4.3 Bijdragen aan ontwikkelen en uitvoeren regionale opgaven klimaatadaptatie
3.5 Verbeteren kwaliteit water en benutten en beheren water
3.5.1 Schoon en voldoende grondwater bevorderen
3.5.2 Schoon en voldoende oppervlaktewater bevorderen
3.5.3 Waterrecreatie stimuleren

Maatschappelijk doel

In 2023 heeft de provincie de rol in de ruimtelijke ordening stevig opgepakt. Er is in opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties (BZK) gewerkt aan het Ruimtelijk Voorstel, het Ontwikkelperspectief NOVEX (Nationale Omgevingsvisie Extra) Noordzeekanaalgebied, NOVEX Schipholregio en NOVEX Groene Hart, als ook het Ontwikkelperspectief Noord-Holland Noord. De drie NOVEX ontwikkelperspectieven zijn in 2023 vastgesteld. Voor de NOVEX Schipholregio is in 2023 tevens een uitvoeringsprogramma vastgesteld. Voor het Ontwikkelperspectief Noord-Holland Noord is een analysedocument vastgesteld in 2023.

In 2023 is de implementatie van de Omgevingswet binnen de provincie afgerond. Eind 2023 stelden Provinciale Staten de Tweede herziening van de Omgevingsverordening NH2022 (OV NH2022) vast.

Ruimtelijke kwaliteit is in 2023 gestimuleerd via de inzet van de ARO en de PARK.

De provincie heeft in 2023 vanuit verschillende rollen bijgedragen aan bovengenoemde doelen op het gebied van OV-knooppunten, Openbaar Vervoer en Ketenmobiliteit, onder andere via kennis en onderzoek en cofinanciering van projecten. Tevens is de Regionale Ontwikkelagenda Noord-Holland in 2023 vastgesteld. De agenda bevat maatregelen op het gebied van knooppuntontwikkeling, OV-bereikbaarheid en ketenmobiliteit.

Sinds 2020 is de provincie samen met het ministerie van Defensie en de gemeente Den Helder verenigd in het samenwerkingsverband 'Ontwikkeling Maritiem Cluster Den Helder'. Dit heeft een vervolg gekregen met het bestuursakkoord dat in juni 2023 is ondertekend. In dit akkoord is het gezamenlijke toekomstbeeld 'Voornemen Integraal Ontwikkeling Maritiem Cluster' als perspectief voor verdere studie en planuitwerking vastgelegd.

In 2023 is het Masterplan Wonen afgerond, maar vanwege de verkiezingen niet vastgesteld. In het coalitieakkoord zijn diverse maatregelen uit het Masterplan Wonen opgenomen, waaronder een pilot voor actief grondbeleid, en die worden verder uitgewerkt tot concrete maatregelen om de woningbouw te versnellen. Tevens is de flexibel schilregeling volop ingezet voor projecten en hebben we de woningbouw versneld via het kernteam versnelling en in de inzet van de bouwambassadeur.

Om de primaire keringen op orde te houden en om ruimtelijke kwaliteit langs de dijken te versterken, zet de provincie zich ook in 2023 in om de samenwerking met onze partners te versterken, de procedures te doorlopen en om inhoudelijk en financieel aan projecten bij te dragen die de ruimtelijke kwaliteit versterken. Voor de meekoppelkansen van de Markermeerdijken is in 2023 een addendum op de samenwerkingsovereenkomst vastgesteld, waardoor de projecten definitief uitgevoerd kunnen worden.

In 2023 is verder gewerkt aan het realiseren van de ambities uit de notitie 'Klimaatadaptatie Noord-Holland, Bouwstenen voor een provinciale aanpak 2020–2023'. Omdat deze notitie eind 2023 afliep, is gewerkt om zoveel mogelijk van de ambities en doelen uit dit document te verwezenlijken. Er is ook gewerkt aan het ontwikkelen van nieuw provinciaal beleid rondom klimaatadaptatie. In 2023 is een start gemaakt met de door het Rijk verplichte bovenregionale stresstesten op het gebied van wateroverlast, waarbij de provincie een coördinerende rol heeft.

In 2023 is verder gewerkt aan uitvoering van deelprogramma Grondwater, dat onderdeel is van Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022 – 2027. Met uitvoering van het programma wordt invulling gegeven aan Europese verplichtingen die zijn vastgelegd in de Kaderrichtlijn Water (KRW) en de Grondwaterrichtlijn. In 2023 heeft de provincie ingezet op de uitvoering van de provinciale maatregelen voor verbetering van de oppervlaktewaterkwaliteit uit het Regionaal Waterprogramma. Daarnaast heeft de provincie gezorgd voor cofinanciering van drie KRW pilots van de waterschappen.

Waterrecreatie levert een belangrijke bijdrage aan de regionale economie. In 2023 zijn de drie subsidieregelingen waterrecreatie gecontinueerd: Innovatie en duurzaamheid, Kleine voorzieningen en diensten en Waterrecreatie voor de kleinere pleziervaart.

Wettelijk beleidskader

- Woningwet/Huisvestingswet
- Wet versterking regie op de Volkshuisvesting
- Wet ruimtelijke ordening (incl. Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) en Besluit ruimtelijke ordening)
- Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
- Omgevingswet
- Structuurvisie Mainport Amsterdam Schiphol Haarlemmermeer
- Wet luchtvaart
- Luchthavenverkeersbesluit (LVB) Schiphol
- Luchthaven Indelingsbesluit (LIB) Schiphol
- Wijzigingswet Wet luchtvaart (regelgeving burgerluchtvaart en militaire luchthavens (RBML))
- Waterwet
- Waterschapswet
- Drinkwaterwet
- Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden
- Europese Richtlijn Overstromingsrisico's
- Europese Kaderrichtlijn Water
- (concept) Wetsvoorstel Versterking Regie op de Volkshuisvesting

Provinciaal beleidskader

- Provinciale Omgevingsvisie NH2050
- Omgevingsverordening Noord-Holland 2022
- Provinciale Woonagenda 2020 - 2025
- Masterplan Wonen versie 1, versie 1.5 en versie 2Woondeals Noord-Holland Noord en MRAProgramma OV-knooppunten ("Maak Plaats!")
- Uitvoeringsprogramma Binnenstedelijk Bouwen en Versnellen Woningbouw
- Visie Noordzeekanaalgebied 2040
- 5e Nota Grondbeleid
- Water, bron van recreatie, Visie op de waterrecreatie 2030
- Provinciale beleidsnota Regionale Luchthavens
- Visie publieke mobiliteit (2024-2034)
- Regionaal waterprogramma 2022 - 2027

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 3				Ruimte en Water
	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
Lasten	24.328	48.037	35.317	12.720
Baten	-7.049	-14.570	-11.249	-3.321
Saldo van baten en lasten	17.279	33.467	24.068	9.399
Stortingen reserves	24.462	25.440	27.940	-2.500
Onttrekking reserves	-16.482	-34.748	-25.019	-9.729
Resultaat	**25.259**	**24.159**	**26.988**	**-2.829**

*een positief verschil is voordelig

Verbonden partijen

OD	Verbonden partij	Publiek doel
3.1.2	Stichting bevordering kwaliteit leefomgeving Schipholregio	Verbeteren leefkwaliteit Schipholregio
3.2.3	Stichting Projectbureau Masterplan Noordzeekanaalgebied	Versterken van de internationale concurrentiepositie van het gebied
3.1.1	Zeestad Beheer B.V.	Stadsvernieuwing Den Helder
3.1.2	Zeestad C.V.	Stadsvernieuwing Den Helder
3.5.2	N.V. Provinciaal Waterleidingbedrijf Noord-Holland (PWN)	Drinkwatervoorziening en natuurbeheer

*Meer informatie is te vinden in de paragraaf Verbonden partijen

3.1 Ontwikkelen ruimtelijk beleid

Toelichting

Prioriteiten:

- De Omgevingsvisie is uitgedragen door de provincie;
- De provincie heeft de Omgevingsverordening NH2020 en de opvolger Omgevingsverordening NH2022 uitgedragen die gelijktijdig met de Omgevingswet op 1 januari 2024 in werking is getreden;
- De provincie heeft de ruimtelijke kwaliteit gestimuleerd.

3.1.1 Omgevingsvisie en omgevingswet uitdragen

Toelichting

Het gedachtegoed van de Omgevingsvisie NH2050 is binnen en buiten de provinciale organisatie uitgedragen.

- Intern door advisering aan Gedeputeerde Staten, Provinciale Staten en de ambtelijke organisatie bij de uitwerking en het bepalen van activiteiten die bijdragen aan het behalen van de ambities en doelen uit de Omgevingsvisie.
- Extern door het geven van voorlichting, informatie en advies.

In 2023 is de implementatie van de Omgevingswet binnen de provincie afgerond. De provincie voldoet daarmee aan de landelijke eisen.

- Er is volop getest en geoefend met nieuwe instrumenten en bijbehorende werkwijzen in het Digitaal Stelsel Omgevingswet. Dit gebeurde zowel intern alsook samen met samenwerkingspartners, zoals gemeenten en omgevingsdiensten. De provincie is hierdoor in staat haar taken onder de Omgevingswet uit te voeren.
- Eind 2023 stelden Provinciale Staten de Tweede herziening van de Omgevingsverordening NH2022 (OV NH2022) vast.
- De OV NH2022 is in de productieomgeving van het Digitaal Stelsel Omgevingswet geplaatst en voldoet daarmee aan de Omgevingswet. De OV NH2022 treedt op 1 januari 2024 in werking, gelijktijdig met de Omgevingswet.

3.1.2 Ruimtelijk kwaliteit borgen en stimuleren

Toelichting

Gedeputeerde Staten beschikken over verschillende instrumenten om ruimtelijke kwaliteit bij nieuwe ontwikkelingen in het landschap te borgen, waaronder de Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit (PARK) en de Adviescommissie Ruimtelijke Ontwikkeling (ARO).

- De ARO is in 2023 7 keer bijeengekomen en heeft 40 adviezen gegeven. Over de plannen die in 2022 zijn besproken, de adviezen die zijn uitgebracht en de trends die zijn gesignaleerd, is in 2023 een jaarverslag gemaakt in de vorm van een online magazine.
- De PARK heeft in 2023 2 adviezen gegeven. De adviezen van de PARK en een impressie van het debat voor (kandidaat)leden van Provinciale Staten en waterschappen zijn openbaar en te vinden op de website van de provincie. Het contract van de PARK liep af op 1 juni 2023.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 3.1				Ontwikkelen ruimtelijk beleid
	Lasten	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
3.1.1	Omgevingsvisie en omgevingswet uitdragen	2.300	2.349	2.246	103
3.1.2	Ruimtelijk kwaliteit borgen en stimuler	1.565	1.460	1.433	27
	Totaal lasten	3.865	3.809	3.679	130
	Totaal baten				
	Totaal saldo	3.865	3.809	3.679	130
	Stortingen				
		0	0	0	0
	Onttrekkingen				
		0	0	0	0
	Resultaat	**3.865**	**3.809**	**3.679**	**130**

*een positief verschil is voordelig

3.2 Uitvoeren ruimtelijk beleid

Toelichting

Prioriteiten:

- Op basis van de in begin 2023 opgeleverde businesscase voor de Energiehaven IJmond zijn met de partners nieuwe afspraken gemaakt. Dit heeft er toe geleid dat door de provincie eind 2023 een nieuw convenant is getekend met de gemeente Velsen, Zeehaven IJmuiden, Havenbedrijf Amsterdam, Tata Steel, het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat.

- Het Rijk, regio en partners werken samen met de provincie vanuit één gezamenlijke koers voor het Noordzeekanaalgebied. Deze koers is in 2023 vastgelegd in het Ontwikkelperspectief Noordzeekanaalgebied.

- Samen met het ministerie van Defensie en de gemeente Den Helder heeft de provincie op 29 juni 2023 een bestuursakkoord voor de gebiedsontwikkeling van het havengebied Den Helder afgesloten.

- Het actief pleiten voor een balans tussen duurzame connectiviteit (ontwikkeling van Schiphol) in balans met een gezonde woonomgeving. Op basis van de in begin 2023 opgeleverde businesscase voor de Energiehaven IJmond zijn met de woon- en leefomgeving (impact van luchtvaart op de omgeving van Schiphol) is overgenomen als prioriteit in het in 2023 opgestelde Ontwikkelperspectief en Uitvoeringsprogramma NOVEX-gebied Schiphol.

- In 2023 breidde de provincie zich voor op de toekomstige ontwikkeling van regionale luchthavens via onder andere kennisuitwisselingsbezoek van een delegatie uit Californië en deelname aan de Amsterdam Drone Week. Ook is de provincie in 2023 gestart met een aanpassing van het regionale luchtvaartbeleid.

- Aan het opstellen van een ruimtelijke strategie voor Noord-Holland Noord is invulling gegeven door het maken van een analysedocument ontwikkelperspectief Noord-Holland Noord.

- In het kader van het programma Westeinderscheg is eind 2023 gestart met de ruimtelijke verkenning voor transformatie van verouderde glastuinbouw Greenport Aalsmeer.

3.2.1 Bijdragen aan de optimalisering van OV-knooppunten en ketens

Toelichting

In het coalitieakkoord 2019-2023 is een OV-fonds van € 20 miljoen beschikbaar gesteld, met als doel cofinanciering van projecten die bijdragen aan: Integrale gebiedsontwikkelingen rondom OV-knooppunten (wonen, werklocaties, voorzieningen), de verbetering van de OV-bereikbaarheid en het optimaliseren van de ketenreis (deur-tot-deurreis).

- In 2023 zijn onder andere 10 onderzoeken en instrumenten ontwikkeld, uitgevoerd of geactualiseerd (zie Kennisportaal OV-knooppunten), waaronder de Monitor OV-knooppunten 2022/2023, actualisatie en uitbreiding dashboard OV-knooppunten, oplevering P+R-onderzoek Zaancorridor, oplevering Serious Game VerduurSamen (ingezet bij stationsgebieden Heerhugowaard en Hoorn).

- De provincie heeft samen met regionale en landelijke partners samengewerkt aan de verdere uitwerking en actualisatie van acties die voortkomen uit de regionale strategieën en actieprogramma's voor de spoorcorridors in Noord-Holland: de Zaancorridor, de OV-knooppunten IJmond/Zuid-Kennemerland, de Gooicorridor, de Hoornse Lijn, de Westfriese Lijn en de Helderse Lijn. Samen vormen deze de Regionale Ontwikkelagenda Noord-Holland die in 2023 is vastgesteld.

- De provincie Noord-Holland heeft in 2023 gemeenten ondersteund met kennis en procesinstrumenten bij 27 knooppunten (inclusief 4 buitenpoorten en P+R/mobiliteitshubs).

- De provincie stimuleert daarnaast knooppuntontwikkeling door cofinanciering van projecten. Voor 2 van bovengenoemde 27 knooppunten is de provincie gevraagd om cofinanciering (Alkmaar Noord en Castricum). Voor 1 knooppunt is een subsidie verstrekt (Heemskerk). Dit project is onderdeel van de lijst met kleinere projecten op het gebied van ketenreis boven het Noordzeekanaal die in 2023 is vastgesteld.

3.2.2 Beleid luchthavens uitvoeren

Toelichting

Samen met decentrale overheden trekt de provincie op in de Bestuurlijke Regie Schiphol (Bestuurlijke Regie Schiphol – Provincie Noord-Holland) om in gesprek met het Rijk te komen over een goede balans tussen de verdere ontwikkeling van de luchthaven, gezonde leefomgeving en maatschappelijke opgaven.

- In 2023 resulteerde dit in het Ontwikkelperspectief en het Uitvoeringsprogramma NOVEX Schipholregio, waarin zowel de provincie alsook het Rijk en de regio samenwerken aan de verbetering van de leefomgevingskwaliteit in de Schipholregio. Met de gezamenlijke Uitvoeringsagenda NOVEX Schipholregio heeft de provincie in 2023 de interbestuurlijke en interdepartementale samenwerking vormgegeven.

- De provincie heeft toezicht gehouden op de uitvoering van de regionale afspraken 'wonen en vliegen' en voert regie in de monitoring van de uitvoering van de informatievoorziening binnen de 20 Ke-contour.

- In 2023 heeft de provincie de knelpunten binnen het huidige stelsel en de mogelijkheden voor maatwerk binnen de huidige beperkingencontouren van Schiphol om de vitaliteit te kunnen borgen, blijvend onder de aandacht gebracht bij het Rijk.

De provincie is bevoegd gezag voor de regionale luchthavens in de provincie.

- In 2023 verleende de provincie ontheffingen voor het starten vanaf en landen op terreinen die niet als luchthaven zijn aangewezen.

- In 2023 heeft de provincie de luchthavenregeling voor vliegveld Middenmeer aangepast.

- Tenslotte is na vaststelling door Provinciale Staten van het luchthavenbesluit Amsterdam Heliport in 2021, de standplaats voor de traumahelikopter op deze luchthaven in 2023 in gebruik genomen.

- In overeenstemming met afspraken met het Rijk is de Regeling Burgerluchthavens en Militaire Luchthavens (RBML) in 2023 geëvalueerd. Deze evaluatie heeft niet het resultaat

opgeleverd, dat de provincie verwachtte. Onder andere mist de evaluatie breedte en diepgang door de focus te leggen op de knelpunten, die de luchtvaartsector als gevolg van de RBML ervaart. Die knelpunten concentreren zich rondom de decentrale beleidskeuzes van de afzonderlijke provincies (zoals het aanvraagproces en de leges voor ontheffingen) en de praktische verantwoordelijkheidsverdeling voor luchthavengebruik (provincie bevoegd gezag) en luchtruimgebruik (ministerie van I&W bevoegd gezag). Het stelsel, dat tot deze knelpunten leidt, was geen onderwerp van deze evaluatie.

- De provincie beraadt zich in overleg met andere provincies over vervolgstappen. De provincie zal pleiten voor onder meer een vervolg op deze evaluatie, met aandacht voor het stelsel, dat de bevoegdheidsverdeling rond luchthavens van regionale betekenis en de verantwoordelijkheden, die daarvan het gevolg zijn, beschrijft. In de tussentijd zijn de relevante uitkomsten uit de evaluatie meegenomen in het nieuw te ontwikkelen beleid voor regionale luchthavens en luchtvaart.

- De provincie maakt gebruik van bestaande samenwerkingsverbanden binnen Europa en met de staat Californië. Dit heeft onder andere geresulteerd in een kennisuitwisselingsbezoek van een delegatie uit Californië en een vertegenwoordiging van de provincie op de Amsterdam Drone Week. De provincie is lid geworden van een aantal kennisnetwerken op dit terrein. Naar aanleiding van deze ontwikkelingen is de provincie ook gestart met een aanpassing van het regionale luchtvaartbeleid.

3.2.3 Visie Noordzeekanaalgebied en havencomplexen realiseren

Toelichting

De komende decennia is het Noordzeekanaalgebied een gebied van nationaal belang voor het realiseren van forse opgaven rond energietransitie, circulaire economie, woningbouw, klimaatadaptatie, versterking van landschap en ecologie, sterke haven- en industriegebieden en een gezondere leefomgeving.

- Daarom werkt de provincie Noord-Holland samen met Rijk, regio en partners vanuit één gezamenlijke koers. Deze gezamenlijke koers is vastgelegd in het Ontwikkelperspectief Noordzeekanaalgebied dat in december 2023 is vastgesteld.

Sinds 2020 is de provincie samen met het ministerie van Defensie en de gemeente Den Helder verenigd in het samenwerkingsverband ‘Ontwikkeling Maritiem Cluster Den Helder’.

- Dit heeft een vervolg gekregen met het bestuursakkoord dat in juni 2023 is ondertekend. In dit akkoord is het gezamenlijke toekomstbeeld ‘Voornemen Integraal Ontwikkeling Maritiem Cluster’ als perspectief voor verdere studie en planuitwerking vastgelegd.

3.2.4 Ruimtelijke structuur versterken

Toelichting

De provincie waarborgt de provinciale doelstellingen door zo vroeg mogelijk in gesprek te gaan met gemeenten en regio’s over hun ruimtelijke plannen en lokale, regionale en bovenregionale visies.

- Deze gesprekken voerde de provincie ook in 2023 op ambtelijk niveau met alle gemeenten en regio’s. In sommige gevallen vond bestuurlijk overleg plaats.

- De provincie heeft circa 25 keer juridisch-planologisch instrumentarium ingezet (zienswijzen, beroep, reactieve aanwijzingen en ontheffingen). Het merendeel bestond uit ontheffingen van de Omgevingsverordening onder andere voor de opvang van vluchtelingen.

De nieuwe Omgevingsverordening Noord-Holland 2022 treedt per 1 januari 2024 in werking,

- De werkwijze hiervoor is in 2023 uitgewerkt in een drietal werkprocessen (provinciale inbreng bij gemeentelijke Omgevingsvisies, provinciale inbreng bij Omgevingsplannen en het verkennen van initiatieven (Omgevingstafels)) en is in december 2023 gecommuniceerd met de gemeenten.

- Een aantal in de omgevingsverordening opgenomen zoekgebieden, zoals vastgelegd in de Regionale Energiestrategie 1.0, zijn in 2023 verder onderzocht en uitgewerkt tot projectlocaties. Ook het versterken van het energienetwerk maakt deel uit van de nieuwe verordening.

Ruimtelijk Voorstel

- In aanvulling op de begroting 2023, is in 2023 in opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken gewerkt aan het opstellen van het Ruimtelijk Voorstel.

- Om invulling te geven aan het Ruimtelijk Voorstel wordt onder meer gebruik gemaakt van de Ontwikkelperspectieven NOVEX Groene Hart, NOVEX Schipholregio en NOVEX Noordzeekanaalgebied, die in 2023 gereed zijn gekomen.

- Voor Noord-Holland Noord is in 2023 gewerkt aan een Ontwikkelperspectief, met als eerste stap een Analysedocument Ontwikkelperspectief Noord-Holland Noord.

Ook voerde de provincie een aantal (onderzoeken naar) projecten uit met een ruimtelijke impact.

- Zo is in het voorjaar van 2023 het definitief voorkeursalternatief vastgesteld voor het project Aanpak Guisweg. Op 13 juli 2023 werd de bestuursovereenkomst voor de volgende projectfase getekend.

- Verder is in 2023 is in samenwerking met TenneT gewerkt aan de inpassing van het energienetwerk in de Kop van Noord-Holland. Samen met het Rijk werkt de provincie (met partners in teams) aan meerdere projecten in hetzelfde gebied, waaronder: 380kV-netuitbreiding Noord-Holland Noord (380kV-NHN) En Programma Verkenning Aanlanding Wind op Zee (programma VAWOZ).

- De afgelopen 2 jaar is een Ruimtelijke Verkenning voor het IJsselmeergebied uitgevoerd en vastgelegd in een eindrapportage.

- In de Westeinderscheg is gewerkt aan verdere concretisering van meerdere gebiedsvisies (onder andere de Entree Amsterdamse Bos en de Noorderlegmeerpolder). Ook is via de uitvoeringsregeling een aantal projecten gerealiseerd in dit gebied.

Vanuit het operationeel doel is bijgedragen aan de ontwikkelingen in het Noordzeekanaalgebied (zie ook 3.2.3).

- Voor de inzet van de stichting Programmabureau Noordzeekanaalgebied heeft de provincie samen met andere partners een financiële bijdrage gedaan.

3.2.5 Grondbeleid uitvoeren t.b.v. provinciale doelen

Toelichting

Voor diverse beleidsdoelen - met name Groen: beschermen en ontwikkelen van de groenstructuur en Bereikbaarheid: verbeteren en aanleggen infrastructuur - koopt, ruilt en verkoopt de provincie grond en vastgoed. Indien noodzakelijk, wordt het onteigeningsinstrument toegepast. Ook zorgt de provincie voor het efficiënt beheren, verhuren en verpachten van gronden in eigendom van de provincie. Een beschrijving van de ontwikkelingen binnen de projecten, de financiële veranderingen en de boekwaarden van de gronden per 31-12-2023 staan in de paragraaf Grondbeleid.

Prestatie Indicatoren 3.2.5

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Uitvoering pachtprogramma (klanttevredenheid pachters)	Cijfer 1-10	n.v.t.	n.v.t.	De toetsing vindt om het jaar plaats. Niet in 2023
Verkoop t.b.v. Groen (verkopen strategische gronden Groen, behaalde opbrengst)	Bedrag	1 mln.	0,98 mln.	Conform prognose
Aankoop NNN	Hectare	80	147	Betreft inclusief aangekochte ruilgrond gelegen buiten NNN.
MJOP-uitvoering (gerealiseerd onderhoud panden)	Aantal	4	4	MJOP loopt conform planning

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 3.2			Uitvoeren ruimtelijk beleid	
	Lasten	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
3.2.1	Bijdragen aan de optimalisering van OV-knooppunten en ketens	1.211	5.376	3.191	2.185
3.2.2	Beleid luchthavens uitvoeren	503	505	215	290
3.2.3	Visie Noordzeekanaalgebied en havencomplexen realiseren	1.592	1.599	1.339	260
3.2.4	Ruimtelijke structuur versterken	1.928	1.979	2.126	-147
3.2.5	Grondbeleid uitvoeren t.b.v. provinciale doelen	4.261	4.128	3.761	367
	Totaal lasten	9.495	13.587	10.632	2.955
	Totaal baten	-5.810	-12.546	-10.293	-2.253
	Totaal saldo	3.685	1.041	338	703
	Stortingen				
3.2.1	Reserve OV-Knooppunten	6.200	6.200	6.200	0
3.2.1	Reserve subsidies OD 3.4.1	8.000	0	0	0
3.2.3	Reserve Ontwikkeling Havencomplexen	0	11.062	11.062	0
3.2.5	Reserve Waardevermindering grond Groen	6.000	1.366	1.366	0
	Onttrekkingen				
3.2.1	Reserve OV-Knooppunten	-8.680	-2.247	-135	-2.112
3.2.1	Reserve subsidies OD 3.4.1	-175	-2.775	-2.756	-19
3.2.3	Reserve Ontwikkeling Havencomplexen	-1.000	-841	-448	-393
3.2.4	Reserve Ruimtelijke Ontwikkeling	0	-341	-341	0
3.2.4	Reserve subsidies OD 3.4.4	-840	-340	-612	272
	Resultaat	**13.190**	**13.125**	**14.675**	**-1.550**

*een positief verschil is voordelig

3.3 Bijdragen aan betaalbaar en toekomstbestendig wonen

Toelichting

Prioriteiten:

- Versnelling woningbouw: via het Masterplan Wonen zijn in 2023 mogelijke en aanvullende versnellingsmaatregelen in beeld gebracht en voorstellen gedaan voor het verbeteren van de bestaande versnellingsaanpak, inclusief OV-knooppunten. Daarnaast hebben de Kernteams Versnelling Woningbouw (inclusief gebiedsontwikkelaars) en de bouwambassadeur gemeenten geholpen bij versnelling van de woningbouw, door meedenkkracht in projecten en is er subsidie verleend voor extra inhuur van capaciteit bij gemeenten, via de 'flexibele schil'.

- In 2023 werkten alle regio's aan het uitvoeren van het Woonakkoord, in Westfriesland is het woonakkoord geactualiseerd.

Omgevingsfactoren:

Begin 2023 zijn via de Woondeals voor Noord-Holland Noord en MRA met het Rijk afspraken gemaakt over het invullen van de randvoorwaarden voor woningbouw. In uitvoering op de provinciale, randvoorwaardelijke woningbouwafspraken uit 2022 is in de woondeals geconcretiseerd op hoeveel woningen deze betrekking hebben. Met het Rijk, gemeenten en marktpartijen wordt samen gezocht naar oplossingen voor het invullen van de randvoorwaarden, waarbij ook de versnellingstafels worden gebruikt om concrete voorbeelden van 'vastlopers' bij woningbouwprojecten door niet-ingevulde randvoorwaarden in beeld te krijgen. De provincie had hier in 2023 een start gemaakt met de regionale versnellingstafels en nam hier de aanjaagrol voor de woningbouwversnelling.

3.3.1 Afstemming en regionale programmering woningbouw

Toelichting

In de provinciale Woonagenda 2020-2025 staat dat alle regio's een woonakkoord opstellen waarin afspraken staan met de provincie over aantallen, opgaven en acties.

- In alle regio's werden de woonakkoorden in 2023 uitgevoerd, in Westfriesland is het woonakkoord in 2023 geactualiseerd.
- Regio's kunnen subsidie aanvragen voor de uitvoering van afspraken uit het woonakkoord. Er is in 2023 voor circa € 0,5 miljoen subsidie verleend aan 10 projecten.

In de monitor Woningbouw zijn afspraken uit de huidige woonakkoorden gemonitord.

- De voortgang is in 2023 besproken in bestuurlijke overleggen met de regio's.
- In diverse regio's zijn projecten gestart om op basis van het instrument WoonZorgwijzer afspraken te maken over de kwaliteit van woningen en over welzijn, zorg en voorzieningen.
- De viewer Woningbouwlocaties voor zowel de MRA als voor Noord-Holland Noord en het dashboard Wonen zijn in 2023 wederom geactualiseerd.

Vanwege de provinciale verkiezingen is in 2023 geen netwerkconferentie georganiseerd. De viewer Woningbouwlocaties voor zowel de MRA als voor Noord-Holland Noord en het dashboard Wonen zijn in 2023 wederom geactualiseerd.

3.3.2 Bijdragen aan versnelling woningbouwproductie en binnenstedelijk bouwen

Toelichting

- In 2023 is vanuit het Kernteam Versnelling Woningbouw en de bouwambassadeur uitvoering gegeven aan de versnelling woningbouw, door inzet van de flexibele schil en ondersteuning van gemeenten.
- Via de regeling Flexibele Schil is € 285.000,- ingezet voor ondersteuning van woningbouwprojecten in kleine gemeenten.
- Daarnaast is een 'flexibele schil'-regeling beschikbaar voor grote gemeenten voor de inhuur van extra capaciteit voor grootschalige (binnenstedelijke) woningbouwprojecten,

waaronder bereikbare steden en OV-knooppuntenlocaties, in onder andere Haarlemmermeer, Zaanstad, Hoorn, Alkmaar, Velsen en Amstelveen.

- Het Masterplan Wonen is in 2023 wel afgerond, maar niet ter besluitvorming aan Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten voorgelegd, waardoor hiervoor in 2023 geen aanvullende financiële voorstellen zijn ingediend.

- Begin 2023 zijn, in uitwerking op de provinciale, randvoorwaardelijke woningbouwafspraken tussen Rijk en provincie van oktober 2022, 2 woondeals gesloten voor Noord-Holland Noord en de Metropoolregio Amsterdam (inclusief Almere en Lelystad). Hierin zijn principeafspraken gemaakt over de bouwopgave en de programmering naar prijssegmenten, die na vaststelling van de woondeals in 2023 (en 2024) verder worden ingevuld en vertaald naar concrete projecten.

- In de woondeals zijn ook afspraken gemaakt over een nieuwe vorm van versnellingstafels, ter vervanging van de in de begroting genoemde versnellingstafels. De nieuwe versnellingstafels worden door de Kernteams Versnelling Woningbouw en de bouwambassadeur voorbereid en de eerste tafels hebben in september en december 2023 plaatsgevonden. Daarnaast is in 2023 de Klankbordgroep Marktpartijen 2 keer bijeengekomen.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 3.3	Bijdragen aan betaalbaar en toekomstbestendig wonen			
	Lasten	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
3.3.1	Afstemming en regionale programmering woningbouw	1.218	1.236	1.169	67
3.3.2	Bijdragen aan versnelling woningbouwproductie en binnenstedelijk bouwen	2.001	3.192	3.564	-372
	Totaal lasten	3.219	4.428	4.733	-305
	Totaal baten		-620	229	-849
	Totaal saldo	3.219	3.808	4.962	-1.154
	Stortingen				
3.3.2	Reserve Woningbouw	1.200	1.200	1.200	0
	Onttrekkingen				
3.3.1	Reserve Woonbeleid	-750	-775	-691	-84
3.3.2	Reserve Woningbouw	-1.145	-1.421	-1.449	28
3.3.2	Reserve Woningbouw subsidies	-285	-631	-632	1
	Resultaat	**2.239**	**2.181**	**3.390**	**-1.209**

*een positief verschil is voordelig

3.4 Beschermen tegen overstromingen en bijdragen aan klimaatadaptie

Toelichting

Prioriteiten:

Zie voor de realisatie van de prioriteiten de activiteiten die zijn geformuleerd onder 3.4.1, 3.4.2 en 3.4.3.

3.4.1 Kaders stellen voor regionale keringen en investeringen in ruimtelijke kwaliteit

Toelichting

De provincie is bevoegd gezag voor het aanwijzen en normeren van regionale waterkeringen.

- Provincie Noord-Holland is in 2023 gestart met het opnieuw beoordeling van de normen van de regionale keringen.
- Vanwege nieuwe inzichten rondom overstromingsscenario's, klimaatsverandering en het berekenen van directe en indirecte schade, heeft de provincie in 2023 met de inliggende waterschappen gewerkt aan een werkwijze om te komen tot de herijking van de normen van de regionale keringen.
- Ook heeft de provincie in 2023 een vervolg gegeven aan een kennisproject om de (potentiële) ruimtelijke ontwikkelingen een plek te geven in de beoordeling, sturing en het actueel houden van de normen van de regionale keringen.
- Daarnaast heeft de provincie in 2023 extra inzet geleverd op de uitdagingen die liggen op een Toekomstbestendig en veilig Amsterdam-Rijnkanaal (ARK) en Noordzeekanaalgebied (NZKG).

De provincie houdt toezicht op de taken van de waterschappen.

- In 2023 heeft de provincie ervoor gezorgd dat de gemaakte afspraken in het huidige uitvoeringsbesluit werden nageleefd. De provincie heeft de voortgangsrapportage besproken, beoordeeld en de voortgangsrapportage is goedgekeurd door Gedeputeerde Staten.

De provincie participeert en initieert in landelijke samenwerkingen op het gebied van regionale keringen:

- Initieert: Het ontwikkelen van instrumenten om inzicht en grip te krijgen op het effect van ruimtelijke ontwikkelingen op de normering van regionale keringen
- Initieert: de provincie heeft in 2023 een eigen verkenning/uitwerking rondom invulling zorgplicht regionale keringen met Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) afgerond, die als basis heeft gediend voor een landelijke handreiking.
- Initieert: het belang van regionale waterveiligheid op de landelijke agenda's te krijgen (Bestuurlijk Platform Waterveiligheid als Deltaprogramma)
- Participeert namens alle provincies in Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer (STOWA).

- Initieert: De provincie is een van de trekkers van het IPO vakberaad waterveiligheid
- Participeert: De provincie zit zowel ambtelijk als bestuurlijk, namens alle provincies, in de Stuurgroep Management Watercrises en Overstromingen (SMWO). Deze laatste taak is de tweede helft van 2023 overgedragen aan de provincie Utrecht.

3.4.2 Beoordelen versterkingsplannen primaire keringen en investeren in ruimtelijke kwaliteit

Toelichting

- Voor de dijkversterkingsprojecten geldt dat Katwoude en de Afsluitdijk tot uitvoering zijn gekomen.
- Voor de projecten Durgerdam en Den Oever-Den Helder geldt dit niet. Uit nader grondonderzoek door HHNK in 2023 is gebleken dat de versterkingsopgave van de dijk tussen Den Oever en Den Helder gewijzigd moet worden. Het nieuwe projectplan is nog niet gereed. Bij Durgerdam moet eerst funderingsherstel plaatsvinden voordat de dijk versterkt kan worden.
- De projecten die in aanmerking kwamen voor subsidie vanuit het Ambitieprogramma Ruimtelijke Kwaliteit Kustzone Amsterdam-Hoorn (APRK) zijn 2023 in uitvoering gegaan.
- Voor de aanvullende kansen en maatregelen (meekoppelkansen) die mogelijk zijn bij de Markermeerdijken is in 2023 een addendum (aanvulling) op de samenwerkingsovereenkomst vastgesteld, waardoor de projecten definitief uitgevoerd kunnen worden. Module 1 en het eerste deel van het stadstrand Hoorn zijn in 2023 opgeleverd.
- Voor de uitvoering van de Kustvisie IJsselmeerkust 2021 is in 2023 een belevingsonderzoek gedaan naar de recreatieve en ecologische waarde van het gebied bij de Koopmanspolder en de vooroever van Wervershoof-Andijk. De resultaten zijn gerapporteerd met aanbevelingen voor een gebalanceerde gebiedsinrichting.
- Voor het platform IJsselmeergebied (voorheen gebiedsagenda IJsselmeergebied) is in 2023 gewerkt aan een integrale afwegingsmethodiek van projecten in het IJsselmeergebied, het IJsselmeerkompas.
- In 2023 is door het Rijk en de regio, inclusief provincie, de Integrale Verkenning Wieringerhoek gestart. Hierin wordt onderzocht in hoeverre de locatie Wieringerhoek geschikt en kansrijk is voor een ‘zon op water’-project, op zo’n manier dat het (zoveel mogelijk) verenigbaar is met de geldende regels en kaders met de andere functies en waarden in het gebied.
- In 2023 is de nieuwe cyclus van ROR3 opgestart waarin provincies verantwoordelijk zijn voor het genereren van overstromingsrisico en -gevaarkaarten in het kader van de Europese Richtlijn Overstromingsrisico’s (ROR). In 2023 is de provincie gestart als voorzitter van de Landelijke Databank Overstromingsinformatie (LDO) en de provincie vertegenwoordigt vanaf 2023 de provincies bij het opzetten van een Landelijke Voorziening Overstromingsinformatie (LVO).

3.4.3 Bijdragen aan ontwikkelen en uitvoeren regionale opgaven klimaatadaptie

Toelichting

In 2023 is gewerkt aan het realiseren van de ambities uit de notitie 'Klimaatadaptatie Noord-Holland: Bouwstenen voor een provinciale aanpak 2020–2023'.

- In 2023 is een start gemaakt met de door het Rijk verplichte bovenregionale stresstesten op het gebied van wateroverlast, waarbij de provincie een coördinerende rol heeft. Hierbij is in eerste instantie gekeken naar het gebied rondom het Amsterdam-Rijnkanaal en Noordzeekanaal (ARK-NZK).

- Daarnaast is er een vervolg gegeven aan de inventarisatie om vitale en kwetsbare functies en netwerken beter mee te nemen in zowel provinciale opgaven als gebiedsopgaven, met daarbij een focus op het Noordzeekanaalgebied en de Kop van Noord-Holland.

- Verder werkte de provincie met diverse partijen nauw samen aan het programma Toekomstbestendig Watersysteem Amsterdam-Rijnkanaal/Noordzeekanaalgebied (TB ARK-NZKG) om oplossingen in beeld te brengen voor toenemende wateroverlast, watertekort en verzilting in relatie tot de ruimtelijke ontwikkelingen die spelen in het ARK-NZKG.

- Vanwege het aflopende beleid in 2023 is ook gewerkt aan het ontwikkelen van nieuw provinciaal beleid rondom klimaatadaptatie. Tegelijkertijd is er in 2023 een verkenning naar de implementatie van de Water en Bodem Sturend-brief van het Rijk opgeleverd en is er doorgestart met een ambtelijk programma voor de borging van de voor de provincie Noord-Holland relevante keuzes uit deze brief.

- Ook is verder gewerkt aan de door de provincie ontwikkelde Signaalkaart Klimaatadaptatie. Er is geïnventariseerd hoe deze Signaalkaart kan worden doorontwikkeld en hoe de principes van Water en Bodem Sturend hier nog beter in meegenomen kunnen worden.

- Tenslotte werden gemeenten verder gestimuleerd om klimaatadaptieve maatregelen te nemen in de fysieke leefomgeving door middel van de Uitvoeringsregeling Fysieke Uitvoeringsprojecten Klimaatadaptatie. Van het beschikbaar gestelde budget van € 2 miljoen is ongeveer € 1 miljoen niet aangevraagd door de gemeenten. Daarnaast hebben enkele onderzoeken en samenwerkingsverbanden een langere doorlooptijd, waardoor ook enkele uitgaven doorschuiven naar 2024.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 3.4	Beschermen tegen overstromingen en bijdragen aan klimaatadaptie			
	Lasten	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
3.4.1	Kaders stellen voor regionale keringen en investeringen in ruimtelijke kwaliteit	531	529	530	-1
3.4.2	Beoordelen versterkingsplannen primaire keringen en investeren in ruimtelijke kwaliteit	1.219	19.111	9.305	9.806
3.4.3	Bijdragen aan ontwikkelen en uitvoeren regionale opgaven klimaatadaptie	2.116	2.209	1.843	366
	Totaal lasten	3.866	21.849	11.678	10.171
	Totaal baten				
	Totaal saldo	3.866	21.849	11.678	10.171
	Stortingen				
3.4.2	Reserve Meekoppelkansen bij Dijkversterkingen	0	150	150	0
3.4.2	Reserve Subsidies Meekoppelkansen bij dijkversterking en kustontwikkeling	0	2.400	4.900	-2.500
3.4.3	Reserve Klimaatadaptie	1.500	1.500	1.500	0
	Onttrekkingen				
3.4.2	Reserve Meekoppelkansen bij Dijkversterkingen	-580	-22.076	-13.028	-9.048
3.4.2	Reserve Subsidies Meekoppelkansen bij dijkversterking en kustontwikkeling	0	0	-1.917	1.917
3.4.3	Reserve Klimaatadaptie	-1.634	-1.734	-1.377	-357
	Resultaat	**3.152**	**2.089**	**1.907**	**182**

*een positief verschil is voordelig

3.5 Verbeteren kwaliteit water en benutten en beheren water

Toelichting

Prioriteiten:

- In de verantwoording van het Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022 - 2027 zijn de ondernomen acties en resultaten vermeld.
- In de jaarrapportage van het Deltaprogramma Zoet Water is vermeld wat de acties zijn geweest in 2023. Deze is in de loop van 2024 beschikbaar.

3.5.1 Schoon en voldoende grondwater bevorderen

Toelichting

In 2023 is verder gewerkt aan uitvoering van deelprogramma Grondwater, dat onderdeel is van Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022 – 2027. Met uitvoering van het programma wordt invulling gegeven aan Europese verplichtingen die zijn vastgelegd in de Kaderrichtlijn Water (KRW) en de Grondwaterrichtlijn.

- In het programma zijn 23 maatregelen opgenomen die onder andere betrekking hebben op het saneren en beheersen van verontreinigingen, het beschermen van drinkwaterwinningen, optimaal gebruik van de ondergrond voor bodemenergie en

bestrijding van verdroging van natuurgebieden. Met uitvoering van de maatregelen moet uitputting, verontreiniging en verzilting van grondwatervoorraden worden voorkomen. Inmiddels zijn 3 maatregelen uitgevoerd, zijn er 15 in uitvoering en 5 in voorbereiding.

De provincie is specifiek bevoegd gezag voor het verlenen van vergunningen voor grondwateronttrekking voor drinkwatervoorziening, grote industrieën en bodemenergie.

- In 2023 zijn 50 vergunningen verleend en 10 vergunningen ingetrokken. De verleende vergunningen betroffen allemaal bodemenergiesystemen. Bij de ingetrokken vergunningen betrof het 9 bodemenergiesystemen en 1 industriële onttrekking.
- De provincie monitort de toestand van het grondwater met behulp van een provinciaal grondwatermeetnet. In 2023 is de grondwaterstand op 445 plaatsen gemeten. Gegevens worden onder andere gebruikt om droogte- en wateroverlast te signaleren.

Prestatieindicator 3.5.1

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Vergunningverlening grondwateronttrekking	Aantal	50	50	

3.5.2 Schoon en voldoende oppervlaktewater bevorderen

Toelichting

- In 2023 heeft de provincie ingezet op de uitvoering van de provinciale maatregelen voor verbetering van de oppervlaktewaterkwaliteit uit het Regionaal Waterprogramma.
- Daarnaast heeft de provincie gezorgd voor cofinanciering van 3 Kaderrichtlijn Water (KRW) pilots van de waterschappen.
- De provincie heeft in 2023 151 zwemlocaties aangewezen. Dit zijn er evenveel als in 2022.
- Daarnaast heeft de provincie € 100.000,- subsidie verstrekt aan de verbetering aan de waterkwaliteit van de zwemlocaties.

Noord-Holland maakt deel uit van 2 zoetwaterregio's die onder het Deltaprogramma vallen.

- De provincie draagt (jaarlijks) financieel bij aan de ondersteuning van de regio's en projecten.
- In 2020 is een 3 jaar durende pilot grootschalige ondergrondse waterberging op Texel (Zoete Toekomst) gestart, gefinancierd door het Waddenfonds, agrariërs, gemeente, waterschap en provincie. Deze pilot is in 2023 afgerond, waarna fase 2 is opgestart. Deze tweede fase richt zich op de monitoring van de installaties.
- Tot slot heeft de provincie financieel bijgedragen aan de uitvoering van het werkpogramma Deltaprogramma IJsselmeergebied (zoetwatervoorziening en veiligheid lange termijn).

BBV indicator oppervlaktewater

Waterkwaliteit: % van de waterlichamen met een goede ecologische kwaliteit (oppervlaktewater)	Goed	Matig	Ontoereikend	Slecht
Hollands Noorderkwartier	0%	45%	49%	6%
Rijnland	0%	82%	0%	18%
Amstel, Gooi en Vecht	0%	37%	44%	19%
Peildatum		2023		

Toelichting BBV indicator:

De indicator geeft de ecologische kwaliteit van het water per waterschap weer, onderverdeeld in vier categorieën. De beoordeling is conform de systematiek van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). De KRW heeft als doel de kwaliteit van de oppervlakte- en grondwateren te verbeteren en in stand te houden, zowel ecologisch als chemisch. De ecologische toestand wordt onder andere bepaald door de concentratie van stikstof en fosfaat en vier biologische kwaliteitselementen (macrofauna, overige waterflora, vis en fytoplankton). De beoordeling vindt plaats op basis van het 'one out-all out principe': indien één kwaliteitselement niet aan de eisen voldoet wordt de toestand van het waterlichaam niet als goed beoordeeld.

3.5.3 Waterrecreatie stimuleren

Toelichting

De Visie Waterrecreatie in Noord-Holland 2030 en de bijbehorende Uitvoeringsagenda 2021–2025 heeft als doel de waterrecreatie in de provincie te stimuleren.

- In 2023 zijn de 3 subsidieregelingen waterrecreatie gecontinueerd:
    - Innovatie en duurzaamheid
    - Kleine voorzieningen en diensten
    - Waterrecreatie voor de kleinere pleziervaart: De werd in 2023 iets minder goed benut dan voorgaande jaren. Er is regelmatig naar geïnformeerd, maar een aantal projecten waren nog niet zo ver in het planproces dat dit tot een aanvraag leidde.
- In 2023 heeft de provincie budget vrijgemaakt voor het aanbrengen van betonning in het Zuidelijk IJsselmeergebied voor markering van water waar waterplanten de nautische veiligheid van de kleine scheepvaart in gevaar brengt.
- Ook is bijgedragen aan de organisatie van het Congres Waterplanten, waarin de verschillende samenwerkingspartners spraken over de stand van zaken en het vervolg van de aanpak waterplanten.
- In 2023 is opnieuw budget beschikbaar gesteld voor de inrichting van een aantal pilotgebieden voor bewustwording van het thema 'loodvrije sportvisserij'. Het betreft een voortzetting van de publiekscampagne Sportvisserij Loodvrij. Dit initatief werd uitgevoerd in samenwerking met Sportvisserij Midwest Nederland en de Hoogheemraadschappen.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 3.5	Verbeteren kwaliteit water en benutten en beheren water			
	Lasten	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
3.5.1	Schoon en voldoende grondwater bevorderen	945	943	1.282	-339
3.5.2	Schoon en voldoende oppervlaktewater bevorderen	969	1.436	1.273	163
3.5.3	Waterrecreatie stimuleren	1.969	1.985	2.040	-55
	Totaal lasten	3.883	4.364	4.595	-231
	Totaal baten	-1.239	-1.404	-1.185	-219
	Totaal saldo	2.644	2.960	3.411	-451
	Stortingen				
3.5.3	Reserve Waterrecreatie	1.562	1.562	1.562	0
	Onttrekkingen				
3.5.3	Reserve Waterrecreatie	-1.393	-1.567	-1.635	68
	Resultaat	**2.813**	**2.955**	**3.338**	**-383**

*een positief verschil is voordelig

Programma 4 Bereikbaarheid

Doelenboom

4. Bereikbaarheid
4.1 Mobiliteitsbeleid en -strategie opstellen en uitvoeren
4.1.1 Mobiliteitsbeleid en -strategie opstellen
4.1.2 Mobiliteitsbeleid met partners uitvoeren
4.1.3 Investeringsstrategie en meerjarenprogramma's provinciale infrastructuur opstellen
4.2 Openbaar vervoer waarborgen
4.2.1 OV-concessies beheren en verlenen
4.3 Gebruik infrastructurele netwerken optimaliseren
4.3.1 Netwerkmanagement en verkeerskundig beheer uitvoeren
4.3.2 Centrales beheren en in stand houden
4.4 Provinciale infrastructuur in stand houden en ontwikkelen
4.4.1 Beheerstrategie en meerjarenprogramma's opstellen
4.4.2 Studiefase verbeter- en uitbreidingsprojecten uitvoeren
4.4.3 Studiefase vervangingsprojecten uitvoeren
4.4.4 Plan- en realisatiefase infrastructuurprojecten uitvoeren
4.4.5 Infrastructuur beheren en in stand houden
4.4.6 Vaarwegen beheren en in stand houden
4.4.7 Innovatieprojecten infrastructuur uitvoeren

Maatschappelijk doel

Duurzame bereikbaarheid en verstedelijking zijn belangrijke opgaven voor de provincie Noord-Holland. De Omgevingsvisie geeft aan dat de provincie streeft naar een balans tussen leefbaarheid en economische groei. De provincie Noord-Holland staat samen met alle organisaties en inwoners voor enorme veranderingen. Zo zal de bereikbaarheid in Noord-Holland de komende jaren steeds meer onder druk komen te staan. De groei van inwoners en werkgelegenheid zorgen voor meer mobiliteit, meer vraag naar energie-infrastructuur en meer vraag naar ruimte.

- In december 2023 is samen met de Metropoolregio Amsterdam (MRA) partners en het Rijk de Samenwerkingsovereenkomst OV Verbinding Amsterdam Haarlemmermeer getekend. Ook is geïnvesteerd in de verbetering van de provinciale infrastructuur, bijvoorbeeld om de verkeersveiligheid te verbeteren.

- Bestaande infrastructuur is op het gewenste kwaliteitsniveau gehouden door het uitvoeren van vast en variabel onderhoud. Ook zijn er in 2023 meerdere vervangingsprojecten voorbereid en uitgevoerd.

- Daarnaast is in 2023 samen met de partners gewerkt aan onder andere het opstellen van Regionale Agenda's Mobiliteit (RAM), het Regionale Mobiliteitsprogramma (RMP) en de Agenda Slimme en Schone Logistiek, de Koers Smart Mobility en de Actieagenda Actieve Mobiliteit. Er zijn grote stappen gemaakt in de actualisatie van de investeringsstrategie Noord-Hollandse infrastructuur (iNHi).

- De provincie is opdrachtgever (concessieverlener) voor het regionale openbaar vervoer voor 3 concessies: Haarlem-IJmond (2017-2027), Noord-Holland Noord (2018-2028) en Gooi en Vechtstreek (2021-2030). Na de coronapandemie heeft de provincie gewerkt aan een Transitieplan en is in 2023 verdergegaan met de uitvoering daarvan. In het Transitieplan staan voorstellen om het tekort aan reizigersopbrengsten voor langere tijd op te vangen en de concessies sterker en toekomstbestendig te maken. Ook is er een succesvolle lobby geweest richting het Rijk om de kwaliteit van het openbaar vervoer op peil te houden en de kosten voor de reiziger niet te laten stijgen (Motie Bikker).

- Binnen de provincie Noord-Holland is de focus gericht op het onderhouden en vervangen van het bestaande areaal. In 2023 is de infrastructuur op het afgesproken kwaliteitsniveau gehouden door het uitvoeren van vast en variabel onderhoud. Enkele vervangingsprojecten zijn voorbereid en uitgevoerd. De vervangingsvraag is voor verschillende sluizen en bruggen aanwezig en speelt de komende jaren een prominente rol op de agenda bij het beheer en onderhoud. Hiervoor is het project Samen Slimmer Renoveren en Vervangen in 2023 gestart.

- Daarnaast zijn smart mobility-instrumenten ingezet om de beschikbaarheid van de infrastructuur optimaal te benutten. Voor de bediening en besturing van de beweegbare bruggen en sluizen zijn er 6 bruggen aangesloten op de bediencentrale dit jaar. Met verschillende gemeenten zijn gesprekken gevoerd om te verkennen of de bediening van gemeentelijke bruggen over te brengen is naar de bediencentrale.

Wettelijk beleidskader

- Omgevingswet (in werking januari 2024)
- Wet Personenvervoer 2000
- Wegenverkeerswet (1994)
- Wegenwet (1930)

Provinciaal beleidskader

- Omgevingsvisie NH2050
- Perspectief Mobiliteit
- Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen (NIKG) 2020 - 2023
- Investeringsstrategie Noord-Hollandse Infrastructuur (iNHi)
- Focus Smart Mobility 2022-2025
- Actieagenda Actieve Mobiliteit
- Opgave Verkeersveiligheid Noord-Holland 2030
- Uitvoeringsagenda Verkeersveiligheid Noord-Holland 2020-2024
- Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 4				Bereikbaarheid
	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
Lasten	249.355	245.483	233.847	11.635
Baten	-21.434	-21.666	-8.602	-13.064
Saldo van baten en lasten	227.921	223.817	225.245	-1.428
Stortingen reserves	60.245	95.171	120.430	-25.260
Onttrekking reserves	-76.033	-70.821	-96.053	25.231
Resultaat	**212.133**	**248.166**	**249.622**	**-1.456**

*een positief verschil is voordelig

Verbonden partijen

OD	Verbonden partij	Publiek doel
4.2.1	Coöperatieve Vereniging Samenwerkingsverband DOVA U.A.	Ontwikkelen van een beter mobiliteitsbeleid van de leden en het realiseren van een doeltreffend en efficiënt openbaar vervoer voor de reiziger
4.3.1	Beheersregeling Amstel	Het beheer van de Amstel

*Meer informatie is te vinden in de paragraaf Verbonden partijen

4.1 Mobiliteitsbeleid en -strategie opstellen en uitvoeren

Toelichting

In 2023 heeft de provincie gewerkt aan de uitwerking van beleidsambities met de partners in samenwerkingsprogramma's zoals Samen Bouwen aan Bereikbaarheid (SBaB) en aan strategische agenda's met de regio's en de Vervoerregio Amsterdam (Regionale Agenda's Mobiliteit; RAM). Ook heeft de provincie deelgenomen aan het opstarten van een samenwerking mobiliteit in Noord-Holland Noord. De provinciale rol varieerde van initiatiefnemer tot partner, afhankelijk van de opgave en het belang.

De provincie heeft in 2023 samengewerkt met andere overheden zoals de rijksoverheid, gemeenten, deelregio's (binnen de Platforms MRA en Noord-Holland Noord), de Vervoerregio Amsterdam en waterschappen. Maar ook met belangenorganisaties zoals DOVA, ROCOV, ANWB en Fietsersbond en ook met reizigers en inwoners. Op landelijk niveau werkt de provincie samen met het Rijk (onder andere in het programma Samen Bouwen aan Bereikbaarheid) en met mede-provincies binnen het IPO, het NOVB en nationale bestuurstafels (MIRT, Landelijke Fietstafel, Landelijke OV- en Spoortafel en Verkeersveiligheid).

In 2023 heeft de provincie:

- Regionale Agenda's Mobiliteit (RAM) vastgesteld;
- Deelgenomen aan het Rijk-regioprogramma Samen Bouwen aan Bereikbaarheid MRA (SBaB);
- Deelgenomen aan MRA-samenwerking (onder andere in relatie met MRA Verstedelijkingsstrategie);

- De Mobiliteitstransitie in Noord-Holland vormgegeven (onder andere via Regionale Agenda's Mobiliteit en SBaB);
- Regionale Mobiliteitsprogramma (RMP) Noord-Holland en Flevoland uitgevoerd (Klimaatakkoord);
- De regionale agenda's en uitvoeringsprogramma's uitgevoerd op het gebied van verkeersveiligheid, smart mobility, logistiek, actieve mobiliteit en openbaar vervoer;
- Een start gemaakt met het actualiseren van de investeringsstrategie Noord-Hollandse infrastructuur (iNHi).

In de hiernavolgende paragrafen staat hoe invulling is gegeven aan bovenstaande prioriteiten.

4.1.1 Mobiliteitsbeleid en -strategie opstellen

Toelichting

In het opstellen en uitvoeren van haar mobiliteitsbeleid is regionale samenwerking van groot belang voor de provincie. Dat krijgt op allerlei manieren vorm, hieronder volgt een overzicht van de belangrijkste regionale samenwerkingsvormen in 2023.

- De regionale samenwerking bij het (realiseren van) mobiliteitsbeleid heeft de provincie - conform de begroting - vorm gegeven via het MRA-Platform Mobiliteit, het Rijk-regio programma SBaB en (in de deelregio's) in de Provinciale Verkeer en Vervoerberaden (PVVB'en). Daar is dit jaar het Platform Mobiliteit Noord-Holland Noord aan toegevoegd.
- Binnen het programma SBaB is in 2023 aan de hand van onder andere het Implementatieplan Multimodaal Toekomstbeeld (MTB) en de Meerjarenaanpak Mobiliteitsgedrag 2024-2030 gewerkt aan een nieuwe programma opzet. De nieuwe programmalijnen zijn eind 2023 door de programmaraad SBaB vastgesteld en luiden als volgt:
    - Slim verstedelijken (was Verstedelijking en Mobiliteit)
    - Spreiden en mijden (was Mobiliteitsgedrag)
    - Multimodale netwerken
    - Monitoring en aanjagen MTB
    - Oostflank MRA
- Provinciale Staten hebben in 2023 onder voorwaarden ingestemd met een bijdrage van € 24 miljoen aan het doortrekken van de Noord-Zuidlijn naar Hoofddorp. Noord-Holland heeft als gevolg daarvan zitting in de uitvoeringsorganisatie van het project OV-Verbinding Amsterdam Zuid Haarlemmermeer, zoals het project in deze MIRT-fase (verkenning) heet. Eind 2023 hebben Gedeputeerde Staten ingestemd met de samenwerkingsovereenkomst die voor deze uitvoeringsorganisatie nodig is.
- Ook in de samenwerking met de Vervoerregio Amsterdam zijn stappen gezet. De provincie heeft afspraken gemaakt over samenwerking bij infrastructuurprojecten en heeft – op basis van het Perspectief Mobiliteit Noord-Holland – een inspraakreactie gegeven op het nieuwe beleidskader van de Vervoerregio Amsterdam. De inspraakreactie

was hoofdzakelijk positief, want het beleid van de Vervoerregio Amsterdam sluit goed aan bij het Perspectief Mobiliteit. Ook zijn aanscherpingen gesuggereerd ten aanzien van de relatie van de Vervoerregio Amsterdam met haar omgeving, ruimtelijke ordening, duurzame mobiliteit en Regionale Actie Agenda's Mobiliteit (RAM). Deze aanscherpingen zijn veelal verwerkt en verduidelijkt in het definitieve beleidskader.

4.1.2 Mobiliteitsbeleid met partners uitvoeren

Toelichting

In 2023 heeft de provincie, samen met gemeenten en andere partners, verschillende Regionale Agenda's Mobiliteit (RAM) opgesteld. Daarnaast zijn de agenda's uitgevoerd door de provincie en gemeenten. Op Zaanstreek-Waterland na heeft iedere deelregio in Noord-Holland nu een vastgestelde RAM of een vergelijkbare variant hiervan, zoals een samenwerkingsagenda of bereikbaarheidsagenda.

Regionaal mobiliteitsprogramma Noord-Holland-Flevoland (RMP)

De provincie heeft met alle gemeenten binnen het RMP de (bestuurlijke) afspraak gemaakt om regionale uitvoeringsagenda's duurzame mobiliteit op te stellen. Hiervoor zijn integrale maatregelpakketten opgesteld voor het verduurzamen van de mobiliteit. De pakketten bestaan uit samenhangende maatregelen die elkaar versterken. In 2023 is ook de vernieuwde RMP-website gelanceerd. Op deze website is alle relevante informatie over het RMP te vinden, inclusief de 'potentietool'. Deze tool geeft aan wat de potentiële CO2-reductie is van het voorgenomen beleid van gemeenten tot en met 2030. Daarnaast laat de tool ook zien wat het maximale CO2-reductiepotentieel zou zijn (per gemeente, of voor de hele regio) als de maatregelen maximaal worden uitgevoerd.

Voor mogelijke invoering van zero emissie zones binnen gemeenten is dit jaar voor een eenduidige en gezamenlijke aanpak de Regionale Uitvoeringsagenda Stadslogistiek (RUAS) opgesteld, een uitwerking van een maatregel uit de Agenda Slimme en Schone Logistiek van de provincie Noord-Holland en ook onderdeel van de beleidsagenda van de Vervoerregio Amsterdam en via MRA-E is een concessie afgesloten voor snellaadstations. Daarvoor zijn 176 voorkeurslocaties gevonden en op enkele locaties hiervan is de bouw begonnen. Door het Multimodaal Hubsysteemprogramma (MHS) waar provincie Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht in samenwerken, is afgelopen jaar een volledig elektrische duwboot tot stand gekomen die vaart op de Zaan.

Smart Mobility

Het programma Focus Smart Mobility is inmiddels ingericht. Alle projecten binnen de thema's zijn opgestart. Van een aantal projecten zijn de eerste resultaten al bekend. Een aantal studies is in 2023 afgerond. Zie ook 4.4.7.

Actieve mobiliteit en verkeersveiligheid

Na intensieve voorbereiding is afgelopen oktober, samen met 30 Noord-Hollandse gemeenten, de politie, het Openbaar Ministerie, ANWB, Veilig Verkeer Nederland en de Fietsersbond het Regionaal Uitvoeringsprogramma Verkeersveiligheid Noord-Holland 2030 ondertekend. In dit programma staan maatregelen voor het veiliger inrichten van wegen, stimuleren van veilig gedrag en handhaving bij overtredingen. Door deze gezamenlijke aanpak wil de provincie het aantal verkeersslachtoffers sterk verminderen.

In 2023 heeft de provincie vanuit de subsidieregeling Kleine Infrastructuur, aangevuld met een aantal buiten uitvoeringsregeling subsidies, 27 fiets- en verkeersveiligheidsprojecten gesubsidieerd op gemeentelijk areaal. Dit heeft bijgedragen aan:

- De aanleg van 1,2 kilometer nieuw fietspad in Gooise Meren
- De verbetering van 21,8 kilometer bestaand fietspad, verdeeld over 19 projecten
- De aanleg van 2 fietsbruggen
- De aanschaf van een elektrische pont bij Velsen
- De exploitatie van een elektrische pont bij Spaarnwoude
- 6 projecten die subsidie hebben ontvangen voor het verbeteren van de verkeersveiligheid

Verder is in 2023 een samenwerkingsovereenkomst getekend voor de aanleg van de doorfietsroute Hilversum-Utrecht (F27) en zijn op diverse kruispunten met provinciale wegen de verkeerslichten opnieuw afgesteld, waarbij fietsers vaker en langer groen krijgen. Tenslotte is middels de werkgeversaanpak het gebruik van de fiets gestimuleerd. En hebben subsidies voor verkeerseducatie, verkeersveiligheidscampagnes en projecten zoals Doortrappen bijgedragen aan verkeersveiliger gedrag.

Regionaal OV Toekomstbeeld (ROVT)

In Zuid-Kennemerland is fase 3 van de HOV-corridor Haarlem/Schiphol-Amsterdam (onderzoek naar Bus Rapid Transit (BRT), ofwel Metrobus) opgeleverd. Parallel krijgt BRT een steeds prominentere plek in de MRA. Zo is dit onderwerp opgenomen binnen SBaB in de programmalijn multimodale netwerken. Voor de regio Gooi en Vecht wordt gereden over de HOV in 't Gooibaan. Voor Noord-Holland Noord is een Ontwikkelperspectief OV ontwikkeld samen met NS, Transdev en gemeenten.

Hubs en Knooppunten

De Hubstrategie provincie Noord-Holland is vastgesteld. Voor het verbeteren van de ketenreis is subsidie beschikt voor het knooppunt Crailo voor het uitbreiden van de fietsenstallingen, het verbeteren van de bereikbaarheid hiervan en het zorgen voor een prettigere beleving voor de reiziger. Aan de gemeente Heemskerk is subsidie verleend voor de herinrichting van het stationsplein aan de westzijde, waardoor de toegankelijkheid voor de voetganger is verbeterd. Aan gemeente Hilversum is subsidie van € 1 miljoen beschikt voor het uitvoeren van een planstudie voor de uitbreiding van de stationshal op Hilversum Centraal. Zie ook 3.2.1.

Regionale Ontwikkelagenda Noord-Holland (spoorcorridors)

Voor de Regionale Ontwikkelagenda Noord-Holland en bijbehorende actieagenda's zijn de acties geprioriteerd. Voor de Westfriese lijn is er een start gemaakt met het opstellen van een actieprogramma. Voor de Helderse lijn zijn ook middelen beschikbaar en is een projectenlijst met maatregelen opgesteld. Zo is geld gereserveerd voor de aanleg van extra bushaltes voor het Ontwikkelingsperspectief OV Noord-Holland Noord. Ten slotte heeft de Hoornse lijn, mede door een capaciteitsvraagstuk bij de provincie, stilgelegen, maar de lijn wordt nu weer opgepakt.

OV SAAL

Voor project openbaar vervoer Schiphol – Amsterdam – Almere – Lelystad (Dekking uit Rijksgeld: OV SAAL) zijn er in 2023 geen subsidieaanvragen ingediend door gemeenten.

4.1.3 Investeringstrategie en meerjarenprogramma's provinciale infrastructuur opstellen

Toelichting

In 2023 is de Aanpak en Monitor van de iNHi door Gedeputeerde Staten vastgesteld en besproken in de toenmalige Statencommissie Mobiliteit & Bereikbaarheid. Ook is alle data en informatie geactualiseerd en is de relatie gelegd met de Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen (NIKG), zodat in september 2024 de nieuwe iNHi 2024-2027 kan worden vastgesteld.

Nieuwe studieprojecten, promoties naar de plan- en realisatiefase en de financiële stand van zaken zijn in november 2023 vastgesteld met het integraal Meerjarenprogramma infrastructuur (iMPI) 2024-2031.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 4.1	Mobiliteitsbeleid en -strategie opstellen en uitvoeren			
	Lasten	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
4.1.1	Mobiliteitsbeleid en -strategie opstellen	5.332	4.093	4.528	-435
4.1.2	Mobiliteitsbeleid met partners uitvoeren	32.582	14.900	29.211	-14.311
4.1.3	Investeringstrategie en meerjarenprogramma's provinciale infrastructuur opstellen	600	600	956	-356
	Totaal lasten	38.514	19.593	34.696	-15.103
	Totaal baten	-4.002	-4.180	-3.627	-553
	Totaal saldo	34.512	15.413	31.069	-15.656
	Stortingen				
4.1.1	Reserve Mobiliteitsbeleid	205	1.005	1.455	-450
4.1.2	Reserve Uitvoeren van Mobiliteitsbeleid door Derden	8.935	41.881	45.035	-3.154
4.1.2	Reserve verleende subsidies OD 412	0	0	8.328	-8.328
	Onttrekkingen				
4.1.1	Reserve Mobiliteitsbeleid	-1.410	-191	-641	450
4.1.2	Reserve Uitvoeren van Mobiliteitsbeleid door Derden	-17.870	-19.604	-34.390	14.786
4.1.2	Reserve verleende subsidies OD 412	0	1.411	-8.504	9.915
	Resultaat	**24.373**	**39.915**	**42.352**	**-2.437**

*een positief verschil is voordelig

4.2 Openbaar vervoer waarborgen

Toelichting

De provincie heeft een grote verantwoordelijkheid op het gebied van regionale mobiliteit. Openbaar vervoer (ov) is hierbij belangrijk voor inwoners in het landelijk en stedelijk gebied. De provincie is (wettelijk) opdrachtgever (concessieverlener) voor het ov in de regio's Noord-Holland Noord, Haarlem-IJmond en Gooi en Vechtstreek.

Samen met haar partners zet de provincie Noord-Holland zich in op beter en betaalbaar ov, onder andere in de kleine kernen. Belangrijke samenwerkingspartners zijn andere opdrachtgevers ov

(vertegenwoordigd in het Decentrale OV Autoriteiten (DOVA)), Vervoerregio Amsterdam, gemeenten, het Rijk, vervoerders, belangenorganisaties, buurtbusverenigingen en natuurlijk de reizigers. Daarnaast heeft de provincie in IPO-verband in 2023 door een goede lobby in Den Haag positieve resultaten behaald voor wat betreft de ov-financiën (voorbeeld is de motie Bikker).

Om te zorgen voor goed ov is in 2023 gewerkt aan de volgende prioriteiten:

- De provincie werkt aan het opvangen van de langdurige financiële gevolgen door de coronacrisis en het daarna veranderde reisgedrag in het ov. Daarom is op de korte termijn invulling gegeven aan acties uit het Transitieplan OV (bijvoorbeeld acties als overname regeling bussen en herfinanciering). Voor de (middel)lange termijn zijn extra middelen in de Kaderbrief (tot 2028) vastgesteld en ontvangt de provincie van het Rijk extra geld (motie Bikker – voorkomen tariefstijging reizigers 2024 en dienstregeling in stand houden). Tenslotte is vanwege de motie Bikker het bedrag uit de Kaderbrief voor 2024 van€ 4,9 miljoen euro niet nodig, waardoor het geld terugvloeit naar de algemene middelen.

- Met Transdev zijn afspraken gemaakt om de vertraagde instroom van Zero Emissie (ZE) bussen in Gooi en Vechtstreek te compenseren. Het gaat om een jaarlijkse financiële korting in de concessie Gooi en Vechtstreek, een extra ZE-bus in Haarlem-IJmond en ondersteuning om de concessie Haarlem-IJmond en Noord-Holland Noord verder te verduurzamen. Daarnaast is gestart om laadinfra voor ZE-bussen te realiseren. Daarmee geeft de provincie invulling aan het Bestuursakkoord ZE Regionaal OV per bus.

- De concept Visie Publieke Mobiliteit is opgesteld. Dit is nodig om een goed, betaalbaar en betrouwbaar ov-systeem te blijven bieden. De nieuwe visie vormt het uitgangspunt voor de komende aanbesteding van de ov-concessies Haarlem-IJmond en Noord-Holland Noord.

- Samen met NS, Transdev en gemeenten is een Ontwikkelperspectief Openbaar Vervoer Noord-Holland Noord ontwikkeld voor de herijking van de lopende concessie. Dit heeft geleid tot eerste voorstellen voor het doorvoeren van netwerkoptimalisaties onder het motto ‘Niet meer, maar Beter OV’.

- In overleg met Transdev zijn ook vervoerplannen opgesteld voor het dienstregelingsjaar 2024 en de herijking concessies Noord-Holland Noord en Gooi en Vechtstreek zodat de plannen beter aansluiten op de veranderde vervoervraag en meer toekomstvast zijn.

In 2023 zijn verder de volgende zaken opgepakt:

- Er zijn voorbereidingen getroffen voor een nieuw tarievenbeleid en OVpay. Naast de ov-chipkaart is nu ook OVpay operationeel.

- De deelname aan, en werkzaamheden voor, het convenant landelijke ov-toegankelijkheid zijn gestart.

- De buurtbussen in Noord-Holland Noord zijn vervangen. Om de vrijwilligers te bedanken voor hun inzet is een speciale dag georganiseerd op de Dag van de Vrijwilliger.

- Voor vervanging abri’s en DRIS-panelen is geen nieuw beleid noodzakelijk. Het betreft een vervangingsopgave.

Sinds de coronapandemie ziet de provincie dat de reizigersaantallen achterblijven en dat reizigers op andere momenten in de week reizen. Samen met vervoerders werkt de provincie aan aanpassing in de dienstregeling door afschaling hiervan op frequente lijnen. Daarnaast zien de provincie dat de aanbestedingsmarkt is verstoord. Vervoerders schrijven selectief in vanwege achterblijvende reizigers aantallen, chauffeurstekorten en de beschikbaarheid van ZE aansluitingen. Dit is ongunstig omdat het landelijk gebied geen (concurrerende) inschrijvingen krijgt. De provincie onderzoekt nu wat de mogelijkheden zijn om het aantal reizigers in het ov te laten groeien. Een belangrijk resultaat in 2023 was hierbij de motie Bikker. Tenslotte blijft een belangrijk zorgpunt de schaarste op de arbeidsmarkt (chauffeurs en technisch personeel).

4.2.1 OV-concessies beheren en verlenen

Toelichting

- Eind 2022 is er vanuit het Rijk toch een opvolger gekomen van de BVOV (Beschikbaarheid Vergoeding OV). Voor de concessie Noord-Holland Noord heeft de provincie hier (financieel) gebruik van kunnen maken. Ondanks de bezuinigingen die voortkomen uit het Transitieplan, is het de provincie en de vervoerders gelukt om de dienstregeling in de 3 concessies ongeveer gelijk te houden aan de dienstregeling 2022. Het opvangen van de langdurige financiële gevolgen als gevolg van de coronapandemie door veranderd reisgedrag in het ov blijft een aandachtspunt. Het aantal reizigers blijft nog steeds achter en zit nog steeds niet op het niveau van voor de coronapandemie.

- 3 concessies provincie

    - Concessie Gooi en Vechtstreek (2021-2030): Sinds december 2023 wordt er gereden over de HOV Gooi busbaan. In overleg met de vervoerder is het lijnennet hierop aangepast. Door de achterblijvende reizigersaantallen en opbrengsten wordt de uitbreiding geleidelijk doorgevoerd, passend bij het herstel van de vervoervraag. Dit betreft vooral de hoogfrequente R-netlijnen en de voorstellen voor aanvullende mobiliteit.

    - Concessie Haarlem-IJmond (2017-2027): De provincie monitorde de actuele prestaties van deze concessies en besprak deze maandelijks met de vervoerder. Aandachtspunt in deze concessie was en is de schaarste op de arbeidsmarkt.

    - Concessie Noord-Holland Noord (2018-2028): Omdat in 2024 het lijnennet wordt herijkt, is in 2023 een voorstel uitgewerkt in samenwerking met gemeenten, Rocov en vervoerders. Het nieuwe lijnennet is aangepast op de gewijzigde vervoervraag en gebaseerd op het gedachtengoed van publieke mobiliteit (verdere integratie van bus, trein, deelvervoer, vrijwilligersvervoer, etc.). Ook de ontwikkeling van hubs wordt daarin meegenomen.

- De provincie wil met haar ov-beleid inzetten op meer reizigers (gemeten in reizigerskilometers) en meer tevreden reizigers in het openbaar vervoer (gemeten in klanttevredenheid). Het doel is om het klanttevredenheidscijfer jaarlijks 0,1 hoger uit te laten komen dan het landelijk gemiddelde en een reizigersgroei van ten minste 1% per jaar te bereiken. In 2022 scoorden de concessies gemiddeld een rapportcijfer 8,1. Dit cijfer is gelijk aan het jaar cijfer dat de provincie kreeg in 2021. In dat jaar was de provincie de beste concessieverlener van Nederland

- Eenmalige extra uitgaven, en een jaarlijkse indexatie van de uit te keren subsidies, veroorzaken fluctuaties in de ov-uitgaven aan de vervoerders. Financiële bijdragen in 2021-2024 aan de vervanging van buurtbussen (€ 2,4 miljoen) en ZE-materieel (€ 7 miljoen) zijn de omvangrijkste eenmalige extra uitgaven.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Klantenwaardering voor het openbaar vervoer waarvoor concessieverlening plaatsvindt door de provincie (BBV indicator)	Cijfer 1-10	> NL gem. 8.1		Betreft: Algemeen oordeel per ov-autoriteit, al het openbaar vervoer. (Bron: ov-klantenbarometer 2023)

Prestatie-indicatoren

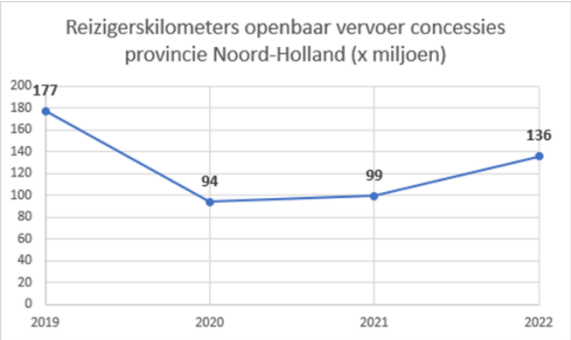

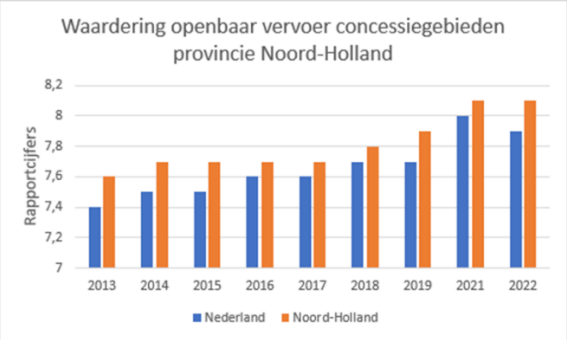

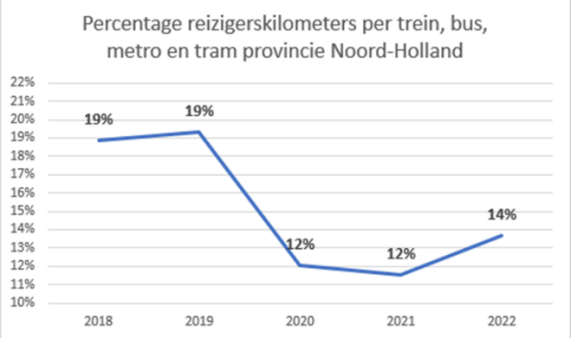

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 4.2			Openbaar vervoer waarborgen	
	Lasten	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
4.2.1	OV-concessies beheren en verlenen	61.163	71.668	62.985	8.683
	Totaal lasten	61.163	71.668	62.985	8.683
	Totaal baten			-1.631	1.631
	Totaal saldo	61.163	71.668	61.353	10.314
	Stortingen				
4.2.1	Reserve Openbaar Vervoer Projecten	67	67	67	0
	Onttrekkingen				
4.2.1	Reserve Openbaar Vervoer Projecten	-8.825	-9.998	-3.441	-6.557
	Resultaat	**52.405**	**61.736**	**57.979**	**3.757**

*een positief verschil is voordelig

4.3 Gebruik infrastructurele netwerken optimaliseren

Toelichting

Het optimaliseren van het infrastructurele netwerk vraagt om inzicht en het toepassen van innovaties. Met de inzet van de iDienst VerkeersManagement as a Service (VMaaS), oftewel het uitbesteden van de verkeerscentrale, is er een grote stap gezet. Deze innovatie draagt bij aan het slimmer benutten en ontwikkelen van toepassingen die al op de markt beschikbaar zijn en in samenwerking met de markt worden ingezet en verbeterd.

4.3.1 Netwerkmanagement en verkeerskundig beheer uitvoeren

Toelichting

De druk op het (vaar)wegennet is het afgelopen jaar verder toegenomen. Daarbij neemt naast het gebruik ook het aantal geplande verstoringen toe als gevolg van de uitvoering van de vervangings- en renovatieopgave.

De vaarweginspecteurs en weginspecteurs zijn dagelijks aanwezig op (vaar)wegen en worden extra ingezet bij incidenten en bij extreem weer. Het weer heeft met stormen en droogte het afgelopen jaar gezorgd voor extra inzet om verstoringen in het netwerk snel te verhelpen.

Prestatie-indicator 2023	Streefwaarde	Gerealiseerd in 2023
Aanrijtijd weginspecteurs	90 procent binnen 30 min. aanwezig	87 procent binnen 30 min. aanwezig
Servicepunt	90 procent van meldingen binnen streefdatum beantwoorden	89 procent van meldingen binnen streefdatum beantwoord *
Vergunningverlening	100 procent binnen wettelijke termijn afgehandeld	100 procent binnen wettelijke termijn afgehandeld
Verkeerscoördinatiepunt	90 procent minder dan 10 minuten oponthoud door geplande werkzaamheden	Bijna 97 procent minder dan 10 min oponthoud door geplande werkzaamheden

* Oorzaak afwijking ligt in de complexiteit van sommige af te handelen meldingen.

4.3.2 Centrales beheren en in stand houden

Toelichting

De verkeersmanagementcentrale zorgt met behulp van wegkantsystemen zoals iVRI's en verkeersinformatiesystemen voor de optimale doorstroming op de wegen.

- In 2023 is een grote stap gezet om de taken van de verkeersmanagementcentrale uit te besteden (VmaaS). Dit betekent dat de verkeerscentrale in Hoofddorp zal worden uitgefaseerd.
- De wettelijke taak voor goed beheer van tunnels is voor 10 jaar opnieuw aanbesteed (Waterwolftunnel, Abdijtunnel en het Amstelaquaduct).
- Brugbediening op afstand zorgt voor een betere doorstroming op het vaarwegennetwerk. In 2023 zijn de volgende 6 bruggen aangesloten op de bediencentrale in Heerhugowaard zodat ze op afstand kunnen worden bediend: Brug Vrouwenakker, Kraspolderbrug, Brug Ouderkerk, Aalsmeerderbrug, Irenebrug en Busbrug Uithoorn.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 4.3	Gebruik infrastructurele netwerken optimaliseren			
	Lasten	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
4.3.1	Netwerkmanagement en verkeerskundig beheer uitvoeren	33.552	40.564	38.371	2.193
	Totaal lasten	33.552	40.564	38.371	2.193
	Totaal baten	-1.763	-1.688	-1.565	-123
	Totaal saldo	31.789	38.876	36.806	2.070
	Stortingen				
		0	0	0	0
	Onttrekkingen				
		0	0	0	0
	Resultaat	**31.789**	**38.876**	**36.806**	**2.070**

*een positief verschil is voordelig

4.4 Provinciale infrastructuur in stand houden en ontwikkelen

Toelichting

In 2023 is in samenwerking met de gebiedsaannemers de infrastructuur onderhouden.

- Vanuit de gebiedsaannemers werd er een bijdrage geleverd aan het behalen van de doelstellingen in het terugbrengen van de CO2-uitstoot. In 2023 leverde de inzet van elektrisch materieel hieraan een bijdrage. Ook is er een bijdrage geleverd in de circulaire aanpak hergebruik van bouwmaterialen.

- In 2023 is een projectteam 'Samen Slimmer renoveren en vervangen' gestart waarbij Rijkswaterstaat en enkele Noord-Hollandse gemeenten zich hebben aangesloten om het vervangings- en renovatievraagstuk in beeld te brengen.

- Om de circulaire doelen te halen, is onderzocht hoe dit kan worden opgepakt in de contracten die worden afgesloten met derden. Dit betekent dat hergebruik van materialen is toegepast. Denk aan het hergebruiken van betonnen liggers voor bruggen. Ook werd in contracten die zijn afgesloten in 2023 vermindering van de CO2-uitstoot meegenomen.

4.4.1 Beheerstrategie en meerjarenprogramma's opstellen

Toelichting

De provincie heeft de wettelijke zorgplicht voor de kapitaalgoederen. Dit staat beschreven in de Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen (NIKG).

Verder wordt op basis van de gestelde beleidskaders en kwaliteitseisen uit de NIKG het onderhouds- en vervangingsprogramma opgesteld. Dit is onderdeel van het integraal Meerjarenprogramma infrastructuur (iMPI).

Naast het reguliere beheer en onderhoud zijn nieuwe ontwikkelingen ingebed in de beheerstrategie en het vervangingsprogramma, waaronder verduurzaming en het verbeteren van de biodiversiteit. Nieuwe ontwikkelingen zijn het hergebruik van liggers voor bruggen. Voor de geleiderail wordt ingezet op het hergrbuik van reeds gebruikte geleiderail Actuele ontwikkelingen in de beheersstrategie zijn bijvoorbeeld de aanpak van chroom-6 en de implementatie van de Machinerichtlijn (MRL).

Zie het iMPI voor een nadere toelichting.

- Om de ambities voor verduurzaming te verwezenlijken is volop ingezet op duurzaamheid binnen de projecten, zoals toepassen van duurzaam asfalt, inzet van elektrisch materieel, ledverlichting en circulair bouwen.

- Naar aanleiding van de groeiende vraag naar werknemers op de arbeidsmarkt die georiënteerd zijn op duurzaamheid, is het zij-instroomprogramma Duurzaamheid opgesteld. Dit programma is opgesteld voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt die kunnen instromen naar nieuwe beroepen in verschillende sectoren met betrekking tot duurzaamheid en de bijbehorende complexe maatschappelijke opgaven. Medio 2023 is het zij-instromersopleidingstraject succesvol afgerond.

- In het programma Machinerichtlijn wordt de veiligheid van beweegbare bruggen en sluizen beoordeeld en worden de noodzakelijke verbetermaatregelen uitgevoerd. Daarnaast is er ook gekeken naar verkeersveiligheid en Arbo-veiligheid, zodat alle

bruggen en sluizen voldoen aan de veiligheidseisen. Het programma Machinerichtlijn wordt gecombineerd uitgevoerd met het programma 24u Centrale Bediening.

- Zowel landschappelijk als vanuit het oogpunt van biodiversiteit zijn er verbeteringen aangebracht bij het onderhouden van de bermen in beheer bij de provincie. Bermen zijn namelijk een belangrijk leefgebied voor bijen en andere insecten.

Indicator	Gerealiseerd	Streefwaardes					
		2021	2022	2023	2024	2025	2026
Percentage wegen (incl. kunstwerken) dat voldoet aan beeld kwaliteitseisen	Percentage	97%	96%	96%	95%	95%	95%
Wegbelevings onderzoek (% zeer tevreden weggebruikers)	Percentage	83%	80%	82%	80%	80%	80%
Elektriciteitsverbruik voor exploitatie van infrastructuur (kWh) tov 2019. In 2030 energieneutraal	Percentage t.o.v. 2019	77%	74%	69%	50%	45%	40%
CO_2-reductie bij aanleg en beheer van de provinciale infrastructuur. 55% CO_2-reductie (1990 – 2030)	Percentage	n.v.t.	25%	32%	25%	35%	40%

4.4.2 Studiefase verbeter- en uitbreidingsprojecten uitvoeren

Toelichting

Een totaaloverzicht van de stand van zaken van de lopende studieprojecten is te vinden in het iMPI 2024-2031.

- In 2023 is gewerkt aan de studiefase van circa 50 verbeter- en uitbreidingsprojecten. Daarvan zijn inmiddels zes projecten gepromoveerd naar de planfase/realisatiefase en zijn acht studieprojecten beëindigd.

4.4.3 Studiefase vervangingsprojecten uitvoeren

Toelichting

De provincie beschrijft in het iMPI welke vervangingsinvesteringen geprogrammeerd staan. Een overzicht van alle projecten en projectfases (studie-, plan- en realisatiefase) is terug te vinden in de digitale versie van het iMPI.

4.4.4 Plan- en realisatiefase infastructuurprojecten uitvoeren

Toelichting

Hieronder worden een aantal relevante projecten kort besproken:

- HOV Beverwijk: de provincie Noord-Holland en de gemeenten Velsen en Beverwijk werken aan 2 nieuwe busbanen tussen Beverwijk en Velsen en aan een voet-fietsonderdoorgang onder de Velsertraverse. Projectpartner ProRail heeft de spoorverplaatsing die moet worden uitgevoerd voorafgaand aan het project uitgesteld naar 2025. Dit komt onder meer door capaciteitsgebrek en landelijke prioriteitenstelling. Hierdoor is de planning van het project opgeschoven en start de uitvoering in 2025.

- Brug Ouderkerk: de brug Ouderkerk verbindt de gemeenten Amstelveen en Ouder-Amstel. De brug stamt uit 1936 en was technisch en verkeerskundig gezien aan vervanging toe. Daarom verving provincie Noord-Holland de huidige brug door 2 nieuwe bruggen. Tegelijkertijd werden de aansluitende wegen en fietspaden aangepast. Hierdoor is de verkeersveiligheid rondom de brug Ouderkerk verbeterd en kan het wegverkeer op de N522 beter doorstromen. De nieuwe brug is op 15 juli 2023 geopend.

- Bereikbaarheid Royal FloraHolland, HOV N231 en Ongestoord Logistieke Verbinding Greenport (OLV Greenport): het project Bereikbaarheid Royal FloraHolland, bestaat uit 2 projecten, namelijk HOV N231 en de OLV Greenport. Met de realisatie van de beide projecten geven de provincie Noord-Holland, de gemeente Aalsmeer, Royal FloraHolland en de Vervoerregio Amsterdam gezamenlijk een bereikbaarheidsimpuls aan de regio Aalsmeer. De provincie legt 2 nieuwe haltes aan voor een snellere busverbinding (HOV-14) en een loopbrug over de N231. Bovendien leggen de provincie en de gemeente Aalsmeer een extra ingang en een extra uitgang aan die aansluiten op het terrein van de bloemenveiling (N231-17). De uitvoering is volgens planning gestart in 2023. De extra ingang (OLV Greenport) is in december 2023 in gebruik genomen. Het project wordt in 2024 afgerond.

Een totaaloverzicht van alle projecten in de plan- en realisatiefase is te vinden in het iMPI.

4.4.5 Infrastructuur beheren en in stand houden

Toelichting

Om de infrastructuur te beheren en in stand te houden, worden diverse activiteiten uitgevoerd, zoals vast en variabel onderhoud. Het onderhouden van het provinciaal areaal wordt per deelgebied uitgevoerd door aannemerscombinaties aan de hand van de gebiedscontracten.

- Nagenoeg al het geplande vaste en variabele onderhoudswerkzaamheden binnen de gebieden is uitgevoerd. Daarbij is zo veilig mogelijk gewerkt. Er was ook extra aandacht voor het beperken van overlast voor omwonenden en weg- en vaarweggebruikers.

- Afgelopen jaar is de provincie een aantal projecten gestart, zoals Cruquiusbrug en Renovatie Koopvaardersschutsluis. Daarnaast zijn er ook een aantal projecten afgerond, zoals N243 Herinrichting en onderhoud.

- Een totaaloverzicht van de gebiedscontracten en alle lopende variabel onderhoudsprojecten is te vinden in het iMPI.

4.4.6 Vaarwegen beheren en in stand houden

Toelichting

De oeververvangingsprojecten liepen in 2023 op schema (zie iMPI) en tegelijkertijd werden de optimalisatiemogelijkheden op dit gebied verkend.

Om de CO2-reductie doelstelling te bereiken, heeft de aannemer zijn materieel geëlektrificeerd om hier een bijdrage aan te leveren.

4.4.7 Innovatieprojecten infrastructuur uitvoeren

Toelichting

De provincie voert het programma Focus Smart Mobility uit om onder andere efficiënter gebruik te maken van haar wegennet. De provincie richt zich op leren, ontwikkelen en realiseren van toepassingen ten behoeve van schoon, slim en veilig reizen. Samen met de Europese netwerkorganisaties POLIS, UITP en Ertico onderzoekt de provincie met kennispartners en andere Europese regio's welke provinciale projecten voor Europese subsidies in aanmerking komen. De financiering uit Europa moet helpen de provinciale ambities om slim, schoon en veilig te reizen waar te maken.

- Het programma Focus Smart Mobility is inmiddels ingericht. Alle projecten binnen de thema's zijn opgestart. Van een aantal projecten zijn de eerste resultaten al bekend. Een aantal studies zijn inmiddels bijna afgerond:
- Met het project 'Auto van de Straat' is gewerkt aan deelmobiliteit in landelijk gebied. Hiermee heeft de provincie bijgedragen aan inclusieve communicatie en participatie omtrent deelmobiliteit;
- De opgestelde studie Hubstrategie Provincie Noord-Holland geeft handvatten voor een duurzaam mobiliteitssysteem in de provincie. Het is belangrijk om te bepalen of, en zo ja, op welke delen in Noord-Holland de provincie een rol heeft bij de totstandkoming van de mobiliteits- en logistieke hubs. Er is in de navolging van de Hubstrategie het volgende gedaan:
    - P+R Muiden: De provincie werkt samen met gemeente en regio aan verbetermaatregelen voor de korte termijn (zoals uitbreiden fietsparkeren, detectielus aanbrengen in wegdek en verwijzingen naar P+R aanbrengen).
    - Hub Crailo: De subsidie is in 2023 beschikt.
    - Pilot Purmerend: de provincie heeft een bureau ingehuurd dat de gemeente Purmerend gaat helpen bij de ontwikkeling van een hub nabij station Purmerend.
    - Hubstrategie Gooi en Vecht: in de regio Gooi en Vecht wordt gewerkt aan een regionale hubstrategie wat gezien kan worden als een nadere uitwerking van de provinciale Hubstrategie.
- Het fietsen is aantrekkelijker en veiliger gemaakt door met inzet van data op het juiste moment groen te geven. Dat is op 10 verschillende plaatsen in Noord-Holland gedaan door de verkeersregelinstallaties te optimaliseren;

- In samenwerking met provincie Utrecht en Zuid-Holland is een aanpak met vaste en flexibele overslagpunten ontwikkeld om goederenvervoer over water te stimuleren;

- In de MRA-regio heeft de samenwerking met de verschillende partijen binnen het Platform Smart Mobility geleid tot het opzetten van een Werkplaats Deelmobiliteit. Hiermee helpt de provincie de gemeenten bij de knelpunten die ze ervaren wanneer ze deelmobiliteit vorm willen geven.

Overige innovatieprojecten:

- De provincie heeft bijgedragen aan het ontwikkelen en implementeren van verschillende IFD-specificaties voor kunstwerken zoals vaste- en beweegbare bruggen. Hiermee wordt efficiënt onderhoud, toekomstbestendig vervangen- en circulair bouwen van kunstwerken mogelijk gemaakt.

- Samen met de TU Delft ontwikkelt de provincie levensduurverlengende innovaties. Er loopt een onderzoek naar een biodynamische oever waarbij natuurlijke, levende gewassen, zoals mossen, worden gebruikt in plaats van harde (dode) materialen, om beton beter te beschermen.

- Samen met TU Delft, provincie Gelderland en marktpartijen heeft de provincie asfalt voorzien van epoxy ontwikkeld en toegepast als onderdeel van de zoektocht naar substantieel langere levensduur van asfalt.

- De provincie zet haar infrastructuur in voor innovaties om duurzame energie op te wekken. Zo is een deel van het fietspad N232 uitgerust met een zonnewegdek.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 4.4	Provinciale infrastructuur in stand houden en ontwikkelen			
	Lasten	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
4.4.2	Studiefase verbeter- en uitbreidingsprojecten uitvoeren	3.098	3.611	3.472	138
4.4.3	Studiefase vervangingsprojecten uitvoeren	4.273	4.167	3.970	197
4.4.4	Plan- en realisatiefase infastructuurprojecten uitvoeren	12.174	10.327	12.280	-1.953
4.4.5	Infrastructuur beheren en in stand houden	76.600	77.775	63.268	14.506
4.4.6	Vaarwegen beheren en in stand houden	13.989	13.367	11.227	2.140
4.4.7	Innovatieprojecten infrastructuur uitvoeren	5.993	4.412	3.578	834
	Totaal lasten	116.126	113.658	97.795	15.863
	Totaal baten	-15.669	-15.798	-1.779	-14.019
	Totaal saldo	100.457	97.860	96.016	1.844
	Stortingen				
4.4.2	Reserve Ontwikkelen Provinciale Infrastructuur	20.074	20.074	20.074	0
4.4.4	Reserve Kapitaallasten OV	0	0	10.658	-10.658
4.4.4	Reserve Kapitaallasten Wegen	0	0	1.199	-1.199
4.4.5	Reserve Groot Onderhoud Wegen	22.786	23.787	23.787	0
4.4.6	Reserve Groot Onderhoud Vaarwegen	8.178	8.357	8.357	0
4.4.7	Reserve Kapitaallasten innovatieprojecten	0	0	1.469	-1.469
	Onttrekkingen				
4.4.2	Reserve Ontwikkelen Provinciale Infrastructuur	-1.866	-2.883	-12.689	9.806
4.4.4	Reserve Kapitaallasten OV	-58	-59	-36	-23
4.4.4	Reserve Kapitaallasten Wegen	-141	-151	-142	-9
4.4.5	Reserve Groot Onderhoud Wegen	-31.416	-28.158	-25.783	-2.375
4.4.6	Reserve Groot Onderhoud Vaarwegen	-9.898	-8.179	-6.892	-1.287
4.4.7	Reserve Innovatieprojecten Mobiliteit	-4.146	-2.577	-3.159	582
4.4.7	Reserve Kapitaallasten innovatieprojecten	-403	-432	-376	-56
	Resultaat	**103.567**	**107.639**	**112.485**	**-4.846**

*een positief verschil is voordelig

Programma 5 Groen

Doelenboom

5. Groen
5.1 Beschermen en ontwikkelen van de groenstructuur
5.1.1 Beschermen en ontwikkelen van NNN en Natura-2000 gebieden
5.1.2 Programma Groene uitweg uitvoeren
5.1.3 Programma Oostelijke vechtplassen uitvoeren
5.1.4 Gebiedsprogramma Laag Holland uitvoeren
5.2 Beheren van de groenstructuur
5.2.1 NNN en agrarische natuur beheren
5.2.2 Recreatiegebieden en recreatieve routes beheren
5.2.3 Uitvoering geven aan de Wet natuurbescherming
5.2.4 Tegemoetkoming faunaschade uitkeren
5.3 Betrekken van onze partners bij bescherming en beheer van groen
5.3.1 Aanpak Groen Kapitaal uitvoeren
5.3.2 Bijdragen aan regionale samenwerking t.a.v. groen
5.3.3 Balans ecologie en economie Waddengebied nastreven

Maatschappelijk doel

Een robuuste en hoogwaardige groenstructuur die bijdraagt aan de biodiversiteit en aan het welzijn van de bewoners en bezoekers van de provincie.

Natuur- en landschapswaarden staan wereldwijd onder druk. Ook in Noord-Holland. Dit komt door een gebrek aan geschikte leefgebieden voor dier- en plantensoorten, versnippering door verstedelijking en infrastructuur en door milieuproblemen zoals onvoldoende waterkwaliteit, verdroging van natuurgebieden en hoge fosfaat- en stikstofemissies door verkeer, industrie en landbouw. Nederland voldoet nog lang niet aan de Europese eisen voor bescherming van soorten en kwetsbare leefgebieden.De provincie herkent de urgentie van de biodiversiteitsopgave en de noodzaak om maatregelen te nemen. Alleen door een aanzienlijke verbetering van de ruimtelijke, water- en milieu- condities is een balans haalbaar tussen gezonde, veerkrachtige ecosystemen enerzijds en economische activiteiten anderzijds.

Belangrijke gebeurtenissen en mijlpalen

Hieronder de belangrijkste gebeurtenissen in 2023 in chronologische volgorde:

- Op 21 juni 2023 klapte het Landbouwakkoord, waarmee de beoogde vaststelling van dit voor de toekomst van het landelijk gebied richtinggevende akkoord tussen kabinet en de landbouworganisaties, voor onbepaalde tijd werd opgeschort.

- Op 30 juni 2023 hebben Gedeputeerde Staten conform de tot dat moment geldende afspraken de ‘Startversie Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG)’ (zie ook Operationeel Doel 5.1.1) aangeboden aan de minister voor Natuur en Stikstof en de Ecologisch Autoriteit. Onderdeel hiervan was het Maatregelenpakket Versnellingsgelden 2023 voor projecten die op korte termijn kunnen starten (de zogenaamde ‘Koplopersprojecten’).

- Op 6 juli 2023 werd in Noord-Holland het coalitieakkoord 2023-2027 'Verbindend Vooruit!' gepresenteerd. In de paragraaf ‘Natuur en landelijk gebied’ werd de urgentie ten aanzien van bovengenoemde opgaven nogmaals benadrukt en aangegeven dat de coalitie zich richt op een vitaal en leefbaar landelijk gebied met economisch toekomstperspectief, waarin natuur en landbouw met elkaar in balans zijn en mensen kunnen wonen, werken en recreëren. In 2023 is een start gemaakt om samen met de partners binnen de al lopende gebiedsprocessen te onderzoeken hoe in de komende jaren de ambities ten aanzien van bovengenoemde opgaven binnen de ter beschikking staande mogelijkheden en middelen (capaciteit en geld) toch zo goed mogelijk gerealiseerd kunnen worden.

- Op 7 juli 2023 viel het kabinet Rutte IV. Het opschorten van het Landbouwakkoord en de val van het kabinet hadden directe gevolgen voor het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) en daarmee ook voor besluitvorming over het Transitiefonds in het kader waarvan provincies de beoogde aanvragen voor het PPLG voor de periode 2023-2035 in konden dienen. Als gevolg van de demissionaire status van het kabinet heeft de Eerste Kamer in haar plenaire vergadering op 3 oktober 2023 namelijk het daarvoor essentiële wetsvoorstel ‘Tijdelijke wet Transitiefonds landelijk gebied en natuur’ controversieel verklaard.

Ondanks de hierdoor ontstane onzekerheid heeft de provincie er in 2023 voor gekozen om binnen de daartoe beschikbare middelen toch zo goed mogelijk uitvoering te blijven geven aan de realisatie van haar ambities. Dit leidde er in het kader van risicobeheersing wel toe dat er in sommige gevallen voor is gekozen om alleen uitvoering te geven aan activiteiten waarvan de dekking op dat moment gegarandeerd was en niet vooruit te lopen op mogelijke extra middelen in de toekomst. Dit was bijvoorbeeld aan de orde bij de besluitvorming rondom het vaststellen van het Programma Natuurnetwerk (PNN) 2024 en het Natuurbeheerplan 2024.

Wettelijk beleidskader

- Wet natuurbescherming

Provinciaal beleidskader

- Programma Natuurnetwerk 2023
- Masterplan Biodiversiteit
- Visie Recreatie & Toerisme
- Groen Kapitaal
- Betrekken bij Groen
- Gebiedsakkoord Oostelijke-Vechtplassen
- Agenda Natuurinclusief

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 5				Groen
	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
Lasten	148.110	128.168	119.255	8.912
Baten	-20.242	-19.065	-14.644	-4.421
Saldo van baten en lasten	127.868	109.103	104.611	4.491
Stortingen reserves	35.613	39.641	37.977	1.664
Onttrekking reserves	-78.901	-53.340	-45.408	-7.932
Resultaat	**84.580**	**95.404**	**97.180**	**-1.777**

*een positief verschil is voordelig

Verbonden partijen

OD	Verbonden partij	Publiek doel
5.2.2	Recreatieschap Spaarnwoude	Beheer recreatiegebied
5.2.2	Recreatieschap Groengebied Amstelland	Beheer recreatiegebied
5.2.2	Recreatieschap Twiske-Waterland	Beheer recreatiegebied
5.2.2	Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer	Beheer recreatiegebied
5.2.2	Recreatieschap Plassenschap Loosdrecht e.o.	Beheer recreatiegebied
5.3.3	Openbaar lichaam Waddenfonds	Beheren en besteden Waddenfonds
5.2.2	Recreatie Noord-Holland N.V. (RNH)	Beheer en onderhoud recreatiegebieden

*Meer informatie is te vinden in de paragraaf Verbonden partijen

5.1 Beschermen en ontwikkelen van de groenstructuur

Toelichting

Rol provincie

Zowel in maatschappelijke aandacht als in financiële omvang is het werk aan het landelijk gebied één van de meest omvangrijke taken in het provinciale takenpakket. Om de doelen te bereiken beschermt de provincie natuurgebieden en kwetsbare landschappen. Dit doet de provincie Noord-Holland op grond van landelijke en provinciale wet- en regelgeving, zoals de Wet natuurbescherming en de Omgevingsverordening. Daarnaast heeft de provincie een ontwikkelende taak: De provincie is verantwoordelijk voor de aanleg en het herstel van natuurgebieden en het bieden van rust, ruimte en recreatieve mogelijkheden aan bewoners en bezoekers. Hierin past de uitvoering van omvangrijke, integrale gebiedsprogramma's en het verstrekken van subsidies voor de ontwikkeling en het beheer van natuur, landschap- en recreatiegebieden. Omdat de provincie deze doelen niet alleen kan bereiken, stimuleert de provincie ook anderen om hun steentje bij te dragen. Dit doet de provincie door te participeren in diverse netwerken en samenwerkingsverbanden en door kennis te ontwikkelen, te delen en zelf steeds te leren van goede voorbeelden.

Samenwerkingspartners

- Bij de uitvoering van de werkzaamheden werkte de provincie samen met:
- Bewoners en gebruikers van natuur- en recreatiegebieden, initiatiefnemers van lokale en regionale projecten en omwonenden die bij deze projecten betrokken zijn;
- De duizenden vrijwilligers die in Noord-Holland actief zijn in het beheer van natuur en landschap, en in milieu- en natuureducatie;
- Maatschappelijke organisaties, zoals terreinbeherende organisaties en belangenbehartigers voor natuur, landschap, de agrarische sector of recreatie;
- Andere overheden, zoals het Rijk en de Europese Unie, andere provincies, gemeenten, waterschappen, Rijkswaterstaat, de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, de interprovinciale uitvoeringsorganisatie BIJ12, de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord en de recreatieschappen;
- Regionale samenwerkingsverbanden, zoals het Groene Hart, de Nationale Parken Duinen van Texel en Zuid-Kennemerland, de Metropoolregio Amsterdam en de partners in het IJsselmeer- en Waddengebied;
- Bedrijven, zoals agrarische ondernemers, recreatieondernemers of projectontwikkelaars.

Prioriteiten

In 2023 werkte de provincie aan de volgende prioriteiten:

- Concretisering van de Rijksdoelen in het Nationaal Programma Landelijk Gebied, in een provinciaal Gebiedsplan (inleiding);
- Versnelling van de realisatie van het NNN, de uitvoering van natuurherstelmaatregelen in bestaande natuurgebieden en het terugdringen van de stikstofuitstoot door middel van een gebiedsgerichte aanpak (5.1.1.);
- Verdere besteding van middelen uit het Investeringsbudget Landschapsversterking (5.1.1.);
- Totstandkoming respectievelijk uitvoering van de gebiedsprogramma's Laag Holland (5.1.4.), Groene Uitweg (5.1.2) en Oostelijke Vechtplassen (5.1.3);

Omgevingsfactoren

Natuur en landschap zijn dynamisch, onvoorspelbaar en hun ontwikkeling wordt mede bepaald door factoren die buiten de directe provinciale beïnvloedingssfeer liggen, zoals klimatologische ontwikkelingen, weersomstandigheden, de ontwikkeling van dieren- en plantenpopulaties en sociaaleconomische ontwikkelingen.

5.1.1 Beschermen en ontwikkelen van NNN en Natura-2000 gebieden

Toelichting

In 2023 konden meerdere projecten (deels) worden gerealiseerd.

- Zo is het project Noordermaatweg afgerond,
- Werd het project Weidevogelgebied De Kampen succesvol afgerond

- En zijn in het project Schil Naardermeer de geplande inrichtingsmaatregelen in fase 1 grotendeels uitgevoerd. Vanwege de bijzonder natte omstandigheden moest een klein deel van de in 2023 geplande werkzaamheden in project Schil Naardermeer naar 2024 worden doorgeschoven. Het gaat hierbij om het resterende deel van de kade-ophoging in fase 1.

In 2023 duurde de realisatie van enkele projecten in en aan het Natuurnetwerk Nederland (NNN), langer dan verwacht.

- Zo wordt het project Faunapassage A1 Muiderberg pas in 2024 afgerond door vertraging in het vergunningentraject.

- Ook moest de start van het project Habitat herstel moerasvogels worden doorgeschoven naar 2024, omdat gaandeweg het traject bleek dat het opstellen van een uitvoeringsovereenkomst noodzakelijk was.

In 2023 werd in totaal 141 hectare nieuwe NNN gerealiseerd. Opgave en planning van alle NNN-projecten zijn terug te lezen in het Programma Natuurnetwerk (PNN) 2024.

De doelstellingen en maatregelen vanuit het Masterplan biodiversiteit maken integraal onderdeel uit van de startversie van het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG). Verbetering van de kwaliteit van bestaande natuurgebieden blijft aandacht nodig hebben, waarmee de provincie samen met de beheerders in de natuurgebieden sturen op intensiever of aangepast beheer waar nodig. Dit geldt ook voor de agrarische beheerders.

- Met hen heeft de provincie in 2023 samengewerkt in projecten waarin de toepassing van Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's) in de bedrijfsvoering voor biodiversiteit wordt getoetst, en de toepassing van het gedachtegoed basiskwaliteit natuur wordt uitgeprobeerd.

- In het eigen areaal van de provincie is het ecologische beheer van bermen en oevers voortgezet.

- Voor de kennisagenda is in 2023 doorgepakt in het Living Lab Spaarnwoude, Dijkland. Hier is samen met onder andere de boeren in de polder en het onderzoeksprogramma VeenVitaal van de Vrije Universiteit Amsterdam geëxperimenteerd met oever- en graslandbeheer. Ook voor de weidevogels is veel inzet gepleegd in de polder. Geleerde lessen worden actief gedeeld en mede ondersteund door het VeenVitaal programma.

Fase 2 van het programma Natura 2000-herstelmaatregelen (2022–2027) is in uitvoering.

In aanvulling hierop heeft het Rijk met het 'Programma Natuur' aanvullende middelen beschikbaar gesteld ter verbetering van natuur die onder druk staat door de hoge stikstofdepositie.

- Voor de periode 2021–2023 is voor Noord-Holland circa € 40 miljoen beschikbaar gesteld om 30 maatregelen uit te voeren.

- De financiering van extra bos dat wordt aangelegd om gekapt bos in natuurgebieden te compenseren, (compensatiebos) valt ook binnen het maatregelpakket.

- In 2023 is gewerkt aan de voorbereiding van een tweede tranche Programma Natuur.

De uitvoering van de Bossenstrategie is in 2023 verder ter hand genomen.

- Er is gewerkt aan de aanplant van bos (zowel binnen als buiten het NNN), bomen en landschapselementen en aan de vitalisering van bestaand bos. Zo worden er, ter compensatie van natuurherstelmaatregelen in natuurgebieden, boscompensatielocaties voorbereid.
- In 2023 is een uitvoeringsregeling opengesteld, met als doelgroep gemeenten. Met deze eerste openstelling is een eerste groep aanvragen gehonoreerd met een subsidie, waarmee ruim 18 van de 60 te compenseren hectaren zijn beschikt.

De provincie Noord-Holland heeft medio 2023 het gebiedsplan zoals uitgevraagd en opgedragen in de Wet stikstofreductie en natuurherstel -Het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG) bij het Rijk ingediend.

- In de aanloop daar naartoe is hierover zowel voor als na de verkiezingen diverse malen met Provinciale Staten gesproken
- en heeft op innovatieve wijze inspraak en participatie op plaatsgevonden met belanghebbenden uit Noord-Holland.
- Het PPLG is ook onderwerp van gesprek geweest op 2 conferenties (Hoorn in februari 2023) en Amsterdam (in september 2023).

Het coalitieakkoord 'Verbindend Vooruit!' heeft de provinciebrede stikstofaanpak een aantal nieuwe accenten gegeven.

- Het oprichten van een doelenbank voor PAS-melders interimmers, vrijgestelden
- en het openstellen van verleasen zijn daarbij blikvangers.
- Provinciale Staten zijn over de voortgang van het werk geïnformeerd.

Ook is intensief afgestemd met het Rijk over de 7 'Koplopersprojecten' De provincie beschermt de meest waardevolle landschappen via het beschermingsregime Bijzonder Provinciaal Landschap (als onderdeel van de Omgevingsverordening). Met het Investeringsbudget Landschapsversterking (IBLV) is in 2023 geïnvesteerd in enkele projecten die het landschap versterken en de toegankelijkheid verbeteren. Het IBLV is onder andere besteed aan:

- De liniedijken van de Stelling van Amsterdam
- De Westeinderscheg en Amstelscheg
- Het landschap rond Schagen
- Buitenpoort Castricum
- De beleving van het Oer-IJ

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Gerealiseerd	Toelichting
Verworven natuurgebied (BBV indicator)	Hectare	3.000	Betreft sinds 2011 totaal aantal verworven hectares t.b.v. NNN. (Bron: BIJ12, 9e Voortgangsrapportage Natuur)
Ingericht natuurgebied (BBV indicator)	Hectare	5.820	Betreft sinds 2011 totaal aantal ingerichte hectares t.b.v. NNN. (Bron: BIJ12, 9e Voortgangsrapportage Natuur)
Beheerde natuur (BBV indicator)	Hectare	52.324	Betreft hectares beheerde natuur NNN, gesubsidieerd en niet gesubsidieerd. (Bron: BIJ12, 9e Voortgangsrapportage Natuur)

5.1.2 Programma Groene Uitweg uitvoeren

Toelichting

In 2023 waren er 30 projecten in voorbereiding of in uitvoering. Enkele projecten voert de provincie zelf uit (bijvoorbeeld Faunapassages Gooimeer- en Waterlandtak). De meeste van deze projecten worden uitgevoerd door andere partijen met subsidie vanuit het programma De Groene Uitweg. Voor 6 projecten is in 2023 subsidie of een deelsubsidie aangevraagd en verleend.

- De uitvoering van fase 1 van het project Muiderslot is afgerond.
- Onder het programma valt ook een aparte subsidieregeling voor de agrarische sector voor vooral verduurzamingsprojecten (bijvoorbeeld een mestrobot) of projecten die tot verbreding van de bedrijfsactiviteiten leiden (bijvoorbeeld opzetten van een Bed and Breakfast).
- Deze regeling is ook in 2023 weer opengesteld en was eind 2023 nagenoeg uitgeput. Een overzicht van De Groene Uitweg-projecten staat hier.

5.1.3 Programma Oostelijke Vechtplassen uitvoeren

Toelichting

Sinds de ondertekening van het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen (OVP) in 2017, wordt met 21 partijen gewerkt aan de uitvoering van het programma Aanpak Oostelijke Vechtplassen dat loopt tot eind december 2027. De Oostelijke Vechtplassen zijn aangewezen als Natura 2000-gebied.

- Vanuit de gebiedsprocessen zijn in 2023 initiatieven voor aanleg van wandelpaden naar voren gekomen. Deze initiatieven worden verder onderzocht om tot mogelijke realisatie te komen.

- In 2023 is de provincie gestart met de verkenning voor baggeren fase 2 (jachthavens). Er ligt een voorstel van de jachthavenondernemers. I. Dit Het Beheerplan Overlast gevende Waterplanten, inclusief organisatieparagraaf en voorstel voor financiële dekking, is in 2023 ter besluitvorming aan de stuurgroep voorgelegd.

- De stuurgroep OVP heeft op 28 juni 2023 de keuze van maatregelen voor de moerasvogels voor 3 deelgebieden bekrachtigd. Inmiddels heeft de aanbesteding en gunning plaatsgevonden.

- Pilots tot onderzoek naar beste werkwijzen voor herstel van legakkers zijn uitgezet. De eerste resultaten zijn bekend. Er is een uitvoeringsregeling opgesteld om particuliere eigenaren te stimuleren hun eigen legakkers te herstellen en te beheren.

- In 2023 zijn gebiedsprocessen binnen het OVP verder opgepakt. Particuliere grondeigenaren zijn bezocht en bewonersinitiatieven opgepakt met het doel tot zelfrealisatie te komen ten aanzien van het aanleggen en beheren van NNN.

5.1.4 Gebiedsprogramma Laag Holland uitvoeren

Toelichting

- In het Oostzanerveld zijn themabijeenkomsten georganiseerd ter verdieping van de verkenningsfase van het gebiedsproces. In het Wormer- en Jisperveld, de Eilandspolder en Polder Mijzen is daarmee een begin gemaakt. In deze gebieden -en ook Polder Westzaan, Ilperveld, Varkensland en Kalverpolder- zijn ecologische beheerchecks opgesteld. Er is een onderzoek gestart naar hydrologisch systeemherstel in Laag Holland, ten behoeve van Natura 2000-doelen. In Polder Westzaan is gewerkt aan een uitvoeringsstrategie, met een koers op verbrakking van de hele polder met uitwerking van de thema's natuur-landbouw-water en recreatie. In het deelgebied Peereboom, Opperwoud en de Nes in Waterland-Oost, is een definitief ontwerp van de NNN-inrichting nagenoeg opgeleverd.

- Alle projecten in het Interbestuurlijk Programma Vitaal Platteland (IBPVP) zijn in 2023 in uitvoering gegaan, waaronder projecten in het Ilperveld (groeiend veen in natuurgebied) en Landelijk Noord bij Amsterdam (tegengaan bodemdaling in agrarisch gebied). Voor polder IJdoorn is de samenwerking gezocht met Rijkswaterstaat en een koppeling gelegd met hun Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW). Het loket veenweideboeren is geopend bij de agrarische natuurvereniging Water Land en Dijken, waarmee boeren worden gestimuleerd tot aanleg van drukdrainage of greppelinfiltratie om daarmee de bodemdaling terug te dringen.

Op grond van de doelen in het Klimaatakkoord dienen de gezamenlijke veenweidenprovincies een opgave van 1 miljoen ton CO2-equivalenten te realiseren.

- De veenweidestrategie maakt onderdeel uit van het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG) waarvan de startversie naar het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit is verzonden. De besteding van de Impulsgelden bodemdaling (€ 18 miljoen rijksmiddelen) zijn hierin opgenomen.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 5.1 — Beschermen en ontwikkelen van de groenstructuur

	Lasten	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
5.1.1	Beschermen en ontwikkelen van NNN en Natura-2000 gebieden	52.496	42.206	36.598	5.607
5.1.2	Programma Groene uitweg uitvoeren	4.463	5.157	3.508	1.649
5.1.3	Programma Oostelijke vechtplassen uitvoeren	11.766	5.182	4.993	189
5.1.4	Gebiedsprogramma Laag Holland uitvoeren	4.258	6.272	6.182	90
	Totaal lasten	72.983	58.817	51.281	7.535
	Totaal baten	-9.866	-15.431	-12.688	-2.743
	Totaal saldo	63.117	43.386	38.594	4.792
	Stortingen				
5.1.1	Reserve Groen	23.730	25.951	25.907	44
5.1.1	Reserve Kapitaallasten Groen	1.718	1.718	98	1.620
5.1.2	Reserve Groene Uitweg	107	107	107	0
5.1.2	Reserve subs. Groene Uitweg	0	1.807	1.807	0
5.1.3	Reserve Oostelijke Vechtplassen	4.058	4.058	4.058	0
	Onttrekkingen				
5.1.1	Reserve Groen	-52.512	-30.173	-24.985	-5.188
5.1.1	Reserve Kapitaallasten Groen	-70	-70	-70	0
5.1.1	Reserve verleende subsidies OD 511	0	-3.854	-3.854	0
5.1.2	Reserve Groene Uitweg	-4.516	-6.962	-5.312	-1.650
5.1.2	Reserve subs. Groene Uitweg	0	-748	-905	157
5.1.3	Reserve Oostelijke Vechtplassen	-10.255	-2.469	-2.114	-355
5.1.4	Reserve Laag Holland	-2.454	-3.588	-3.514	-74
	Resultaat	**22.923**	**29.163**	**29.816**	**-654**

*een positief verschil is voordelig

5.2 Beheren van de groenstructuur

Toelichting

Rol provincie

Zie de toelichting bij beleidsdoel 5.1.

Samenwerkingspartners

Zie de toelichting bij beleidsdoel 5.1.

Prioriteiten

In 2023 werkte de provincie aan de volgende prioriteiten:

- Het bevorderen van goed natuur- en landschapsbeheer en weidevogelbescherming, onder andere door subsidiëring via het Subsidiestelsel Natuur en Landschapsbeheer (SNL) en de uitvoering van het Actieplan weidevogels (5.2.1);
- Uitvoeren van de actiepunten die voortkomen uit de in 2021 vastgestelde Visie Recreatie en Toerisme en het verbeteren van de governance in de recreatieschappen (5.2.2);
- Een zorgvuldige uitvoering van de bevoegdheden die de Wet natuurbescherming geeft (5.2.3).

Omgevingsfactoren

Zie de toelichting bij beleidsdoel 5.1.

5.2.1 NNN en agrarische natuur beheren

Toelichting

De provincie Noord-Holland heeft veel natuurgebieden. Om deze natuurgebieden in stand en op het gewenste ambitieniveau te houden, verstrekt provincie Noord-Holland subsidie voor het beheer van natuurgebieden (SVNL) en agrarische natuur (ANLb).

- De subsidieregelingen voor het (agrarisch) natuur- en landschapsbeheer zijn in 2023 voortgezet.
- In 2023 liep in bijna alle natuurgebieden de looptijd van de natuurbeheersubsidie (SVNL) af en zijn nieuwe 6-jaars subsidiebeschikkingen afgegeven. De aanvragen overstegen het opengestelde budget met € 800.000. Er is subsidie aangevraagd voor meer hectares en voor een hogere kwaliteit dan de provincie had ingeschat. Het areaal waarvoor natuurbeheersubsidie wordt verstrekt, is in 2023 gestegen met ruim 400 hectare. Dit is te verklaren door realisatie van het NNN.
- In 2023 liep ook de looptijd van de agrarisch natuurbeheersubsidie (ANLb) af en zijn nieuwe 6-jaars subsidiebeschikkingen afgegeven.
- In het kader van het vernieuwde Europese Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) zijn extra Europese middelen vrijgekomen voor ANLb, waardoor het areaal is toegenomen met bijna 200 hectare. Voortkomend uit het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) was nu ook beheersubsidie voor klimaatmaatregelen mogelijk en uitbreiding op de thema's akkervogels en water.

- Voor Amstelland, Spaarnwoude, West-Friesland en Laag Holland kwamen in 2023 voor de komende jaren extra middelen beschikbaar vanuit het 'Landelijk Aanvalsplan Grutto'.
- Op alle onderdelen is beschikt volgens de openstellingen, waarmee het beheer van deze gebieden en natuurdoelen voor de komende jaren is geregeld. Alleen voor leefgebied agrarisch beheer in open grasland (weidevogels) hebben de collectieven niet al het opengestelde beheergeld aangevraagd.
- In IPO-verband zijn met het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) in 2023 gesprekken gevoerd wat moet leiden tot een oplossing voor tegemoetkoming in de gestegen beheertarieven voor zowel SVNL als ANLb aan de provincies. Dit heeft nog niet tot een toezegging geleid.

5.2.2 Recreatiegebieden en recreatieve routes beheren

Toelichting

Op basis van de vastgestelde Visie Recreatie en Toerisme werkt de provincie via de strategie van bestemmingsmanagement en bestemmingsontwikkeling aan deze ontwikkelingen. De provincie zet daarnaast ook in op de (duurzame) bereikbaarheid van en de verbinding tussen de recreatiegebieden en tussen de stad en het landelijk gebied.

- De provincie levert een jaarlijkse bijdrage aan de organisaties Wandelnet, Fietsplatform en verstrekt subsidie voor het beheer van het Noord-Hollandpad en de uitbreiding van het Wandelnetwerk Noord-Holland.
- In 2023 is het wandelnetwerk Zuid-Kennemerland, inclusief Toeristische Overstappunten (TOP's), geopend en is er subsidie beschikt aan de gemeenten Texel en Castricum voor het respectievelijk uitbreiden en verbinden van het Wandelnetwerk Noord-Holland. Hiermee wordt het wandelnetwerk Noord-Holland provinciedekkend.

Een deel van de recreatiegebieden in Noord-Holland is via de recreatieschappen in beheer bij Recreatie Noord-Holland (RNH).

- De provincie is deelnemer in 5 van deze recreatieschappen.
- In 2023 is een begin gemaakt met de vernieuwing van de raamovereenkomsten met RNH om voor de komende periode een goede basis tot samenwerking te hebben.

Per PPLG-gebied wordt een recreatieve scan gemaakt om te kijken welke kansen er liggen.

- In 2023 is het onderzoek voor het gebied Noord-Kennemerland afgerond en is een start gemaakt met het onderzoek voor het gebied Kop-Wadden-West-Friesland. De uitkomsten leveren relevante informatie op in het kader van de gebiedsprocessen.

Congres Recreatie en Toerisme:

- Om de provinciale partners op de hoogte te houden van de ontwikkelingen op het gebied van recreatie en toerisme in de provincie, is ook in 2023 een congres georganiseerd. Het congres is bezocht door ruim 130 bezoekers. Deelnemers waardeerden het congres met een 7,5.

5.2.3 Uitvoering geven aan de Wet natuurbescherming

Toelichting

De Wet natuurbescherming geeft de provincie Noord-Holland een aantal taken en bevoegdheden die hieronder worden toegelicht.

In Noord-Holland liggen 19 Natura 2000-gebieden. De provincie is voor 14 hiervan verantwoordelijk voor de Natura 2000-beheerplannen. Inmiddels is voor elk van deze gebieden een beheerplan vastgesteld en zullen sommige beheerplannen worden geactualiseerd als hun looptijd (na 6 jaar) eindigt.

- In 2023 zijn voor 4 gebieden in Laag Holland beheerplannen vastgesteld.
- Voor 5 gebieden in de duinen zijn evaluaties van de beheerplannen afgerond.

Faunabeheer

- In 2023 is de Faunabeheereenheid gestart met het nieuwe faunabeheerplan ganzen met als doel om de schade veroorzaakt door ganzen voor de landbouw, natuur en vliegveiligheid terug te dringen.
- In april 2023 is de werking van het faunabeheerplan algemene soorten komen te vervallen als gevolg van een uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Het gevolg daarvan is dat voorheen vrijgestelde soorten niet langer waren vrijgesteld. Boeren die hierdoor schade hebben geleden, komen in aanmerking voor een tegemoetkoming (zie 5.2.4).

Soortenbescherming en bestrijding van invasieve exoten

- De provincie werkte in 2023 aan de uitvoering van verschillende proefprojecten waarin met gemeenten gezamenlijk een aanpak voor gebiedsgerichte ontheffingen, op basis van soortmanagementplannen werd uitgewerkt. Hiermee wil de provincie de administratieve lasten van bijvoorbeeld grootschalige renovaties in het kader van de energietransitie verminderen.
- In 2023 heeft de Provincie bij eigen werkzaamheden in het NNN, Natura 2000-gebieden en het (agrarisch) natuurbeheer de actieve soortenbescherming toegepast.
- Ook daarbuiten heeft de provincie in 2023, in lijn met het Masterplan biodiversiteit, projecten voor soorten waarvoor Noord-Holland een bijzondere verantwoordelijkheid heeft, zoals de tengere distel, kwabaal, locomotiefje, graslandvlinders en de otter, gerealiseerd.
- In 2023 is binnen de Regiegroep Invasieve Exoten kennisuitwisseling en de ontwikkeling en de coördinatie van de aanpak door alle betrokken partijen in de provincie nader uitgewerkt en is een programma voor de aanpak van invasieve exoten opgesteld.

Dierenwelzijn

In 2023 is het rapport 'Formats voor wildopvangcentra in Noord-Holland' opgeleverd door het kennisinstituut Wageningen Environmental Research. Het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit werkt nog aan de actualisatie van de beleidsregels.

- De provincie blijft hierover met het Rijk in gesprek.

5.2.4 Tegemoetkoming faunaschade uitkeren

Toelichting

De totale omvang van de tegemoetkomingen in schade is zeer variabel en deels niet beïnvloedbaar, omdat de weersomstandigheden en prijsontwikkeling van agrarische producten (zoals gras) hierin een belangrijke rol spelen. Verreweg het grootste deel van de tegemoetkomingen in faunaschade in Noord-Holland is het gevolg van vraatschade door ganzen.

- Hierdoor ligt de veroorzaakte schade door ganzen in hoge mate ten grondslag aan de stijging van de door de provincie uit te keren tegemoetkomingen in de afgelopen jaren.
- Daarnaast is op 19 april 2023 als gevolg van een uitspraak van de Afdeling bestuursrecht het ‘Faunabeheerplan algemene soorten’ komen te vervallen. Dat betekent dat de vrijstelling voor onder meer de houtduif is komen te vervallen. Hierdoor ontstond een nieuwe situatie waarin de schade veroorzaakt door deze voorheen vrijgestelde soorten ineens wel in aanmerking komt voor een tegemoetkoming. Omdat in het verleden deze soort altijd vrijgesteld is geweest, en er geen sprake kon zijn van een tegemoetkoming voor de schade, is de omvang van de schade door deze soorten nooit getaxeerd. Dit zorgt voor een stijging van de door de provincie in 2023 uit te keren tegemoetkomingen.

Op basis van actuele cijfers van BIJ12/Faunafonds (januari 2024) raamt de provincie de totale lasten in 2023 (inclusief dossiers die over de jaargrens lopen,), alle bijkomende kosten en na aftrek van de ontvangen leges) op circa € 16,2 miljoen. Hierdoor zijn de lasten hoger dan begroot.

Een groot gedeelte van de stijging is te verklaren door het vervallen van de hierboven genoemde vrijstelling, waardoor tegemoetkoming aan agrariërs bij schade veroorzaakt door voorheen vrijgestelde diersoorten (konijn, houtduif, kraai, kauw, knobbelzwaan, ekster, gaai, spreeuw en meerkoet) mogelijk werd. Dit heeft niet alleen geleid tot meer aanvragen, maar ook tot een hogere tegemoetkoming per aanvraag. Met name de houtduif heeft veel schade veroorzaakt aan kapitaalintensieve gewassen, zoals bloemkool en broccoli. Daarnaast is er sprake van een toename van schade in kapitaalintensieve teelt door diersoorten waar wél al langer tegemoetkoming voor mogelijk is. Hierbij gaat het met vooral om schade veroorzaakt door de grauwe gans. Dit heeft onder andere te maken met een stijging van de grasprijzen.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 5.2			Beheren van de groenstructuur	
	Lasten	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
5.2.1	NNN en agrarische natuur beheren	21.422	22.854	21.210	1.644
5.2.2	Recreatiegebieden en recreatieve routes beheren	8.538	8.839	8.487	352
5.2.3	Uitvoering geven aan de Wet natuurbescherming	4.258	4.697	4.507	190
5.2.4	Tegemoetkoming faunaschade uitkeren	10.803	14.763	16.798	-2.035
	Totaal lasten	45.021	51.153	51.001	152
	Totaal baten	-885	-2.423	-941	-1.482
	Totaal saldo	44.136	48.730	50.060	-1.330
	Stortingen				
		0	0	0	0
	Onttrekkingen				
		0	0	0	0
	Resultaat	**44.136**	**48.730**	**50.060**	**-1.330**

*een positief verschil is voordelig

5.3 Betrekken van onze partners bij bescherming en beheer van groen

Toelichting

Rol provincie

Zie de toelichting bij beleidsdoel 5.1.

Samenwerkingspartners

Zie de toelichting bij beleidsdoel 5.1.

Prioriteiten

In 2023 werkte de provincie aan de volgende prioriteiten:

- Uitbreiden van het Groen Kapitaal-netwerk; voortzetten van de ondersteuning van initiatiefnemers en groene vrijwilligers via het programma Betrekken bij Groen; stabiliseren van het aantal groene vrijwilligers (5.3.1);
- Het voortzetten van de regionale samenwerking in het Groene Hart en de Nationale Parken, waarmee we samenwerken bij de uitvoering van het Rijksprogramma ‘Nationale Parken nieuwe stijl’ (5.3.2);
- Het uitvoeren van het Uitvoeringsprogramma Waddengebied 2021-2026 en zorgdragen voor goede aanwending van de middelen in het Waddenfonds, in lijn met het Investeringskader Waddengebied (5.3.3).

Omgevingsfactoren

Zie de toelichting bij beleidsdoel 5.1.

5.3.1 Aanpak Groen Kapitaal uitvoeren

Toelichting

Via de Aanpak Groen Kapitaal heeft de provincie Noord-Holland in 2023 op diverse manieren laten zien dat combinaties van natuur met wonen, werken en landbouw de normaalste zaak van de wereld zijn.

- De provincie zette zich in aan het bouwen van een netwerk waar partijen kennisdelen, elkaar inspireren en stimuleren.
- In 2023 is extra aandacht gegeven aan het inbedden in de brede aanpak van het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG). Groen Kapitaal wordt, samen met de 'koplopers' uit de provincie, in de landelijke 'Agenda Natuurinclusief' regelmatig als goed voorbeeld van een natuurinclusieve aanpak genoemd.

Vrijwilligers hebben als 'tellers', 'vertellers' en 'herstellers' ook in 2023 een enorme bijdrage geleverd aan het beheer van, de kennis over en betrokkenheid bij natuur en landschap in de provincie.

- De provincie heeft in 2023 door middel van het programma Betrekken bij Groen met een budget van € 708.000,- en daarnaast met bestuurlijke en ambtelijke betrokkenheid de groene vrijwilligers in de provincie ondersteuning gegeven. Dit programma wordt uitgevoerd door de Noord-Hollandse natuurorganisaties.
- In 2023 is goed gebruik gemaakt van het Betrekken bij Groen Fonds voor kleinschalige initiatieven waarbij de vrijwilligers met hun ideeën de biodiversiteit een impuls hebben gegeven in Noord-Holland. In 2023 konden 43 aanvragen volledig of gedeeltelijk worden gehonoreerd vanuit het fonds.

5.3.2 Bijdragen aan regionale samenwerking t.a.v. groen

Toelichting

In het kader van het Ontwikkelperspectief NOVEX MRA (voorheen 'Verstedelijkingsconcept 2050'), heeft de provincie in 2023, samen met de MRA-partners, voor het Metropolitaan Landschap de volgende resultaten geboekt:

- Er is invulling gegeven aan het thema 'groenblauwe netwerken landschap' ten behoeve van de uitvoeringsagenda NOVEX MRA. Hiervoor zijn bij de deelregio's en provincies 'groene maatregelen' opgehaald die belangrijk zijn voor het versterken van het regionale groenblauwe netwerk. Dit traject loopt nog.
- Er is op het gebied van landschap input geleverd aan het Ontwikkelperspectief NOVEX NZKG. Daarnaast werd het opstellen van een gebiedsbiografie voor het Noordzeekanaalgebied begeleid.
- De MRA en de provincie zijn partners in de begeleidingsgroep van het ontwerpend onderzoek 'Toekomstbestendige Heuvelrug Gooi en Vechtstreek' t.b.v. een toekomstbestendige wisselwerking is tussen het bodem- en watersysteem, gebruik en inrichting. Op basis van de resultaten gaven de betrokken bestuurders eind 2023 de opdracht een plan van aanpak op te stellen voor het vervolg.

- Er is een financiële bijdrage verleend aan de ontwikkeling en distributie van fiets- en wandelroutes vanaf de Buitenpoorten Wormerveer en Castricum. Dit traject wordt afgerond in 2024.

- Resultaten uit een onderzoek naar de ruimtelijke impact van de energietransitie op het landschap in de MRA zijn meegenomen bij het opstellen van een provinciale 'Ruimtelijke handreiking elektriciteitsstations'.

Met extra impuls en steun van het Rijk werkt de provincie toe naar de gezamenlijke uitvoering van de verschillende grote transitieopgaven in het Groene Hart. Het Bestuurlijk Platform Groene Hart is vanwege de vertegenwoordiging van alle 4 de overheidslagen het aanspreekpunt voor het NOVEX-gebied Groene Hart.

- Een belangrijke mijlpaal in 2023 was de vaststelling van het ontwikkelperspectief Groene Hart 1.0, één van de eerste stappen in het kader van de NOVEX. Het ontwikkelperspectief wordt verder vertaald in het Ruimtelijk Voorstel en in de ontwerpversie van het PPLG.

Nationaal Park Duinen van Texel (NPDvT) en Nationaal Park Zuid-Kennemerland (NPZK) werden ook in 2023 goed bezocht en de bezoekers waarderen hun bezoek aan het park met een 8,4 (NPDvT) en een 8,5 (NPZK).

- De provincie Noord-Holland levert een financiële bijdrage aan de Nationale Parken.

- Sinds 2020 zijn beide parken aangesloten op het rijksproject Nationale Parken Nieuwe Stijl. Met rijkssubsidie en cofinanciering van de provincie middels ambtelijke inzet, werkten beide parken in 2023 verder aan een programma om een toekomstbestendig park te kunnen worden. In dat kader heeft de provincie in 2023 onder andere bijgedragen aan de pilots de Duintuinen en de Tuinen van Texel.

5.3.3 Balans ecologie en economie Waddengebied nastreven

Toelichting

Het Waddengebied is het grootste natuurgebied van Nederland waarin de 3 Waddenprovincies (Groningen, Fryslân en Noord-Holland) verenigd zijn in het Waddenfonds en werken aan de uitwerking van het Investeringskader Waddengebied (IKW). Dit gebeurt deels met financiële middelen uit het Waddenfonds.

- In 2023 hebben 5 organisaties een subsidieverzoek ingediend, waarvan er 3 inmiddels zijn gehonoreerd. De overige 2 aanvragen zijn nog in behandeling.

Daarnaast is er veel tijd gestoken in de voorbereiding van nieuwe projecten voor 2024 en verder. De 3 projecten die in 2023 een subsidie hebben ontvangen zijn:

- 'Wij en Wadvogels deel 2' van de Vogelbescherming: De nadruk ligt op uitvoering van diverse fysieke maatregelen, zoals de aanleg en uitbreiding van in totaal 13 verstoringsvrije broed-, rust- en foerageerplekken en -eilanden, zowel op de Waddeneilanden als langs de kust.

- 'Van stinzenplanten tot börgbloumkes' van Landschap Noord-Holland: De provincie wil 18 particuliere stinzenflorabiotopen in kaart brengen, restaureren en herinrichten en de kennis over de planten delen. Dit wordt gedaan door zogeheten 'Stinzenflorabrigades', waarin deskundigen met tuineigenaren samenwerken.

- De inrichting van het Thijssehuis: Met het Thijssehuis in Den Burg krijgt Texel een nieuw sociaal-cultureel centrum.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 5.3	Betrekken van onze partners bij bescherming en beheer van groen			
	Lasten	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
5.3.1	Aanpak Groen Kapitaal uitvoeren	1.319	1.317	1.265	52
5.3.2	Bijdragen aan regionale samenwerking t.a.v. groen	13.235	4.239	3.928	311
5.3.3	Balans ecologie en economie Waddengebied nastreven	15.552	12.642	11.780	862
	Totaal lasten	30.106	18.198	16.973	1.225
	Totaal baten	-9.491	-1.211	-1.016	-195
	Totaal saldo	20.615	16.987	15.958	1.029
	Stortingen				
5.3.2	Reserve Landschap	4.000	4.000	4.000	0
5.3.3	Reserve Cofinanciering Waddenzee	2.000	2.000	2.000	0
	Onttrekkingen				
5.3.2	Reserve Landschap	-4.000	-3.287	-3.180	-107
5.3.3	Reserve Cofinanciering Waddenzee	-5.094	-1.684	-969	-715
5.3.3	Reserve Subsidies Cofinanciering Waddenzee	0	-505	-505	0
	Resultaat	**17.521**	**17.511**	**17.304**	**207**

*een positief verschil is voordelig

Programma 6 Economie, cultuur en welzijn

Doelenboom

6. Economie, cultuur en welzijn
6.1 Bevorderen van welvaart en welzijn door duurzame, vernieuwende en ondernemende economie
6.1.1 Ruimtelijke vestigingsklimaat bevorderen
6.1.2 Een innovatief klimaat bevorderen
6.1.3 Een veerkrachtige en duurzame arbeidsmarkt bevorderen
6.1.4 Een duurzame agrosector behouden en versterken
6.1.5 Europese landbouwprojecten cofinancieren
6.2 Toegankelijk en bereikbaar houden van culturele infrastructuur
6.2.1 Bovenlokale culturele samenwerking ondersteunen
6.3 Behouden van kwaliteit van cultuurlandschap
6.3.1 Cultuurhistorische waarden landschap versterken
6.3.2 Kennis cultuurhistorische structuren vergroten
6.3.3 Investeren in behoud van archeologisch erfgoed
6.4 Behouden en ontwikkelen erfgoed
6.4.1 Investeren in behoud en herbestemming monumenten
6.4.2 UNESCO stelling van Amsterdam behouden en herbestemmen
6.5 Uitvoeren welzijnstaken
6.5.1 Verbeteren van sportvoorzieningen en van de leefbaarheid in kleine kernen

Maatschappelijk doel

In het economisch beleid van de provincie staat het bevorderen van brede welvaart centraal. In 2023 heeft de provincie daar inhoud aan gegeven door de inzet op de transitie naar een duurzame en toekomstbestendige economie, mede ingegeven door de toenemende gevolgen van klimaatverandering en geopolitieke spanningen en onzekerheden. Door het opstellen van duurzame vestigingsvoorwaarden voor datacenters en subsidies voor de verduurzaming van bedrijventerreinen heeft de provincie in 2023 sturing gegeven aan duurzaam ruimte-, energie- en watergebruik van bedrijven.

Noord-Holland heeft een krachtig en innovatief MKB dat de provincie afgelopen jaar met stimuleringsregelingen en instrumenten, zoals ROM InWest, het Innovatiefonds Noord-Holland en de MKB Innovatie Topsectoren-regeling (MIT), heeft ondersteund. Door de uitvoering van de Voedselvisie, waarbij de provincie zich nadrukkelijk richt op de samenwerking met agrariërs en kennisinstellingen, zijn het afgelopen jaar de transitie en verduurzaming van de landbouw en het daarmee samenhangende voedselsysteem gestimuleerd.

In 2023 heeft de provincie verder uitvoering gegeven aan de acties uit het Manifest Arbeidsmarkt en Onderwijs die vooral gericht zijn op het versterken van de triple helix-samenwerking (bedrijven, kennisinstellingen en overheden), bijvoorbeeld in de vorm van campusontwikkeling.

De gevolgen van klimaatverandering hebben ook impact op het erfgoed in Noord-Holland. Dit is afgelopen jaar in kaart gebracht. Met onder meer subsidies voor verduurzaming en restauratie van monumenten, inclusief de forten van de Hollandse Waterlinies Noord-Holland, heeft de provincie in 2023 duurzaam behoud van waardevolle erfgoed mogelijk gemaakt zodat ook toekomstige generaties van bewoners en bezoekers er gebruik van kunnen maken. 2023 was ook het jaar dat het provinciale archeologiemuseum Huis van Hilde weer volledig open kon voor bezoekers van binnen en buiten de provincie.

Noord-Holland heeft een veelzijdige en kwalitatief sterke culturele infrastructuur, met podia, musea, beeldende kunstinstellingen en bibliotheken. Om dit aanbod voor alle inwoners en bezoekers toegankelijk te houden, is de provinciale inzet op regionale samenwerking tussen gemeenten voortgezet. Dit is met name van belang voor die delen van Noord-Holland waar het voorzieningenniveau en daarmee de leefbaarheid onder druk staat. Dit heeft de provincie in 2023 gedaan door samen met gemeenten uitvoering te geven aan het regionaal cultuurprofiel van Noord-Holland Noord en aan het programma Kunst, Cultuur en Erfgoed van de Metropoolregio Amsterdam (MRA).

Voor de toekomstbestendige sportaccommodaties en verenigingen heeft de provincie in 2023 met subsidies, begeleiding en ontzorging sportverenigingen ondersteund.

Naast het economisch beleid zoals vastgelegd in het Strategisch Beleidskader en Uitvoeringsagenda Economie heeft de provincie naar aanleiding van de coronapandemie extra ingezet op economisch herstel en duurzaamheid. De maatregelen op dit terrein zijn opgenomen in het hiervoor ingestelde begrotingsprogramma Economisch Herstel en Duurzaamheid.

Wettelijk beleidskader

- Erfgoedwet
- Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen onroerende zaken
- Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
- Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro)
- Omgevingswet 2023
- Wet op de archeologische monumentenzorg
- Wet ruimtelijke ordening
- Wet op het specifiek cultuurbeleid
- Beleidsbrief 'Erfgoed telt'
- Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen

Provinciaal beleidskader

- Beleidskader Erfgoed en Cultuur 2022
- Omgevingsverordening 2020
- Leidraad Landschap en Cultuurhistorie 2018
- Regioprofiel MRA 2019-2024 "Meer dan de delen, Programma Kunst, Cultuur en Erfgoed"
- Noord-Hollandse waarderingskaart voor stolpboerderijen
- Voedselvisie
- Datacenterstrategie
- Uitvoeringsagenda Economie 2021-2023

- Uitvoeringsagenda Arbeidsmarkt en Onderwijs 2021-2023

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 6				Economie, cultuur en welzijn
	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
Lasten	40.832	47.247	36.023	11.224
Baten	0	215	-3.752	3.967
Saldo van baten en lasten	40.832	47.462	32.271	15.191
Stortingen reserves	15.559	18.824	18.824	0
Onttrekking reserves	-16.358	-25.205	-11.071	-14.134
Resultaat	**40.033**	**41.081**	**40.024**	**1.057**

*een positief verschil is voordelig

Verbonden partijen

OD	Verbonden partij	Publiek doel
6.1.1	Stichting Administratiekantoor aandelen Zeehaven IJmuiden N.V.	Ontwikkeling haven en economie
6.1.1	Stichting Voorbereiding Pallas-reactor	Voorbereiding bouw hoge-flux reactor
6.4.2	Gemeenschappelijke Regeling Siteholderschap Werelderfgoed Hollandse Waterlinies	Behoud en uitdragen van de universele waarde van het UNESCO werelderfgoed van de Hollandse Waterlinies
6.1.1	Schiphol Area Development Company N.V. (SADC)	Gebiedsontwikkeling en uitgifte gronden. Marketing en acquisitie
6.1.1	Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor het Noordzeekanaalgebied N.V. in liquidatie (RON)	Ontwikkeling Noordzeekanaalgebied
6.1.1	Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord N.V. (NHN)	Ontwikkeling Economie
6.1.1	PolanenPark B.V.	Ontwikkeling bedrijventerrein
6.1.1	PolanenPark C.V.	Ontwikkeling bedrijventerrein
6.1.1	Zeehaven IJmuiden N.V.	Ontwikkeling haven en economie
6.1.2	Life Sciences Fund Amsterdam B.V.	Ontwikkeling economie
6.1.2	Participatiefonds Duurzame Economie Provincie Noord-Holland B.V.	Stimuleren duurzame economie
6.1.2	Innovatiefonds Noord-Holland B.V.	Het beschikbaar stellen van financiering aan kleine en middelgrote ondernemingen teneinde (innovatieve) projecten te stimuleren binnen de provincie
6.1.2	InWest Regio B.V. (ROM)	De vennootschap heeft als doel om binnen het werkgebied bij te dragen aan het versterken van de positie en de internationale concurrentiekracht van de regio Noord-Holland en Nederland en aan het realiseren van de transitieopgaven op energie en circulariteit door onder andere het beschikbaar stellen van financiering, adviseren en begeleiden van ondernemingen, stimuleren en faciliteren van innovatie, etc.

*Meer informatie is te vinden in de paragraaf Verbonden partijen

6.1 Bevorderen van welvaart en welzijn door duurzame, vernieuwende en ondernemende economie

Toelichting

Prioriteiten

- Extra aandacht is uitgegaan naar duurzaamheidsopgaven als energietransitie en ruimtelijke kwaliteit door de inzet van verschillende HIRB (Herstructurering en intelligent ruimtegebruik bedrijventerreinen)-subsidies en MKB-instrumenten als Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland (PDENH).

6.1.1 Ruimtelijke vestigingsklimaat bevorderen

Toelichting

- In Noord-Holland Zuid heeft de provincie in het samenwerkingsverband Platform Bedrijven en Kantoren (Plabeka) de behoefteraming voor bedrijventerreinen en kantoorlocaties vastgesteld.
- Ook is een bedrijventerreinenstrategie met nieuwe regionale afspraken vastgesteld.
- In Noord-Holland Noord zijn de 3 regio's in 2023 begonnen met de uitvoering van de regionale afspraken over de planning en programmering van bedrijventerreinen.
- Na de definitieve vaststelling van de Datacenterstrategie is een artikel over de voorwaarden voor datacenter ontwikkeling opgenomen in de Omgevingsverordening NH2022.
- Daarnaast zijn in samenwerking met de 3 clustergemeenten en met input van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied vestigingsvoorwaarden voor datacenters opgesteld.
- In 2023 zijn 7 aanvragen ontvangen voor de HIRB+-regeling (Herstructurering en Intelligent Ruimtegebruik Bedrijventerreinen). In totaal is circa € 1,2 miljoen van de beschikbare € 1,5 miljoen benut. Hiermee is zowel in het aantal aanvragen als in het aangevraagde bedrag een significante stijging te zien in vergelijking met 2022. De regeling HIRB+ Ondersteuning Toekomstbestendige Werklocaties (OTW), bedoeld voor proces- en onderzoekskosten om de verduurzaming en organisatiegraad op bedrijventerreinen te ondersteunen, is in 2023 volledig uitgeput. Hiermee zijn ruim 20 aanvragen toegekend.
- Onder de HIRB-aanpak was het ook weer mogelijk voor ondernemers van vakantieparken om aanvragen te doen. Er zijn 3 aanvragen gedaan maar dit heeft helaas geen verleningen opgeleverd, omdat de aanvragen niet voldeden aan de subsidievoorwaarden.
- Daarnaast liep ook de opdracht voor het aanjagen van beheer en verduurzamen van bedrijventerreinen, uitgevoerd door Projectbureau Herstructurering Bedrijventerreinen en Ontwikkelingsbedrijf NHN, door tot het einde van 2023.
- Het traject 'wonen voor winkels' is in het voorjaar van 2023 afgerond. Uit de evaluatie is gebleken dat het programma heeft geholpen om waardevolle inzichten te verkrijgen over meerdere gebieden, helpt bij het maken van keuzes en het opbouwen van een relevant netwerk voor een transformatietraject.

- Voor de uitvoeringsregeling HIRB+ Toekomstbestendige Winkelgebieden zijn in totaal 27 subsidieaanvragen gedaan, waarmee het plafond nagenoeg is gehaald.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Werkgelegenheid (BBV indicator)	Percentage		76,9%	Betreft de bruto arbeidsparticipatie ten opzichte van de totale beroepsbevolking in vierde kwartaal 2023. Bron: CBS
Toename van het bruto regionaal product(BRP) (BBV indicator)	Percentage		7,2%	Het betreft de procentuele toename van het bruto regionaal product in 2022 ten opzichte van 2021 (Voorlopige waarde 2022) Bron: CBS

6.1.2 Een innovatief klimaat bevorderen

Toelichting

- In 2023 heeft de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij, ROM InWest zich verder doorontwikkeld na het startjaar 2022. ROM InWest heeft een (streef)kapitaal van circa € 160 miljoen. Dit valt uiteen in 2 fondsen: een Transitiefonds (circa € 100 miljoen) en een MKB-fonds (circa € 60 miljoen). De provincie is met een kapitaalinleg van € 40 miljoen aandeelhouder.

- Er is een specifieke uitkering van € 3,7 miljoen ontvangen. Deze betreft een uitkering van het rijk voor het programma MIT. De middelen worden daaraan besteed. Zie daarvoor de passage bij 6.1.3 over de MIT.

- InWest is het jaar 2023 geëindigd met 9 Noord-Hollandse ondernemingen die zijn geholpen met een financiering via het MKB-fonds en 7 Noord-Hollandse ondernemingen die zijn geholpen met een financiering via het Transitiefonds. In 2023 zijn 11 nieuwe en 4 vervolginvesteringen gedaan voor totaal € 7 miljoen. Het totale cumulatieve bedrag van investeringen per 31 december 2023 is € 9.659.000,-.

- Voor de verduurzaming van de Noord-Hollandse bedrijven heeft de provincie een aantal mkb- en innovatie-instrumenten ingezet. Het Programma Investeringsgereed Innovatief MKB (PIM) is in 2023 verlengd tot juni 2025 en aangescherpt met hogere doelstellingen voor circulaire economie. Tot het vierde kwartaal 2023 zijn er in totaal 490 ondernemers ondersteund en hebben 134 projecten voor in totaal € 123,4 miljoen aan financiering opgehaald.

- Voor Versnellingsprogramma GO!-NH zijn er 2 versnellingsprogramma's uitgevoerd. Aan het Growth en Accelerator-programma deden in het eerste helft van het jaar 17 deelnemers mee. Vanaf september loopt het Scale-programma met 18 deelnemers, waarvan 8 deelnemers gesponsord zijn door regionale partners.

- Vanuit het Innovatiefonds Noord-Holland (INH) zijn in 2023 in totaal 19 leningen verstrekt voor een totaalbedrag van € 5,5 miljoen. Sinds de oprichting zijn in totaal 63 leningen verstrekt voor een totaalbedrag van € 17 miljoen. Andere investeerders hebben aanvullend € 82 miljoen in deze 63 projecten geïnvesteerd.

- Het Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland (PDENH) heeft in 2023 1 nieuwe investering gedaan (vanuit een commitment dat in 2022 is aangegaan) en 12 vervolginvesteringen in bestaande portfoliobedrijven. In totaal betrof dit een investering van bijna € 12 miljoen. Met deze vervolginvesteringen faciliteert PDENH haar deelnemingen in hun verdere groei en ontwikkeling.

- In 2023 is PDENH overgegaan naar de beheerfase wat betekent dat PDENH geen investeringen meer doet in nieuwe bedrijven of projecten, maar dat het alleen nog investeert in de al bestaande portfoliobedrijven binnen de nog resterende ruimte van de oorspronkelijke € 85 miljoen. PDENH heeft nog 29 bedrijven in portefeuille in de thema's circulaire economie, duurzame mobiliteit en energietransitie.

- De MKB Innovatiestimulering Topsectoren (MIT) heeft in 2023 geleid tot circa 90 gehonoreerde aanvragen voor het onderdeel Haalbaarheid. Voor het onderdeel Research & Development worden de beschikkingen begin 2024 afgegeven, dit zullen er maximaal 28 zijn.

6.1.3 Een veerkrachtige en duurzame arbeidsmarkt bevorderen

Toelichting

- Het aantal campussen is minder geworden door de focus op de klimaatopgave, maar zijn breder georiënteerd door extra inzet op onderwijs rond inclusiviteit , innovaties en benodigde verbinding met het hbo. In 2023 is een campusinvesteringsinstrument opengesteld, waarmee de triple helix meerjarig eigenaarschap van de campussen kan ontwikkelen. Hier hebben 4 campussen gebruik van gemaakt en daarmee is de regeling helemaal opgemaakt.

- Daarnaast zijn er 2 High Impact Publiek-Private Samenwerkingen (PPS-en) gestart waardoor de aangewezen campussen uit de Uitvoeringsagenda Arbeidsmarkt & Onderwijs 2021-2023 nog meer met elkaar verbonden zijn zodat er meer synergie en kruisbestuiving ontstaat.

- In 2023 zijn de acties uit het Manifest werken en ontwikkelen 2030 Noord-Holland doorgezet. In elke arbeidsmarktregio van de provincie is een Servicepunt Techniek (SPT) die zich primair richten op het matchen van kandidaten. In 2023 zijn er daardoor 225 kandidaten begeleid (waarvan 105 in een reguliere technische baan) en 162 omscholingsvouchers uitgegeven.

- De campagne 'Zet De Groene Wereld Aan' is gelanceerd waardoor alle betrokkenen van het manifest, gegroeid naar 36 onderwijsinstellingen, 81 bedrijven, 18 bedrijf- en/of branchevertegenwoordigers en 42 lokale overheden, worden geholpen in hun aanpak voor instroombevordering.

- Daarnaast hebben ruim 19.000 leerlingen van 480 scholen de 12 Promotie Event Techniek-events bezocht in Noord-Holland.

- De werkambassadeur, aanjager van de realisatie van de actieagenda uit het Manifest, is per 1 april 2023 vroegtijdig gestopt.

6.1.4 Een duurzame agrosector behouden en versterken

Toelichting

In 2023 is de startversie van het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG) opgeleverd waarin de opgaven van natuur, water, klimaat zijn benoemd. Perspectief voor de landbouw was onderdeel van de onderhandelingen over een landelijk Landbouwakkoord. Het akkoord is niet tot stand gekomen, maar op onderdelen vindt er uitwerking plaats zoals in het Convenant Regieorgaan Versnellen innovatie emissiereductie duurzame veehouderij waarin de provincie partner is. Het convenant draagt bij om met andere overheden en de sector vraagstukken over innovatie, juridische borging en vergunningverlening van technische maatregelen en managementmaatregelen op te pakken.

- In 2023 heeft de provincie de motie ondernemerscoaches uitgevoerd waardoor agrariërs onafhankelijk advies kunnen inwinnen of coaching kunnen aanvragen om hen bij te staan in de oriëntatie op de toekomst en hun bedrijf.

- In 2023 heeft Greenport Noord-Holland Noord in samenwerking met partners gebiedsvisies energie gepresenteerd voor de (glas)tuinbouwclusters Agriport A7 en Het Grootslag. Beide visies schetsen de stand van de verduurzaming en benoemen de mogelijkheden voor verbetering richting 2030.

- In het glastuinbouwgebied hebben partners afspraken gemaakt over het realiseren van een toekomstbestendig en duurzaam glastuinbouwgebied in Heerhugowaard.

- Het project zoetwaterboeren in de akkerbouw is goed op stoom met ondergrondse zoetwateropslag. Met bodemmonsters worden de effecten op de bodem gemeten. Het Fieldlab Bol voor het ontwikkelen van duurzame bollenteelt is uit de startblokken.

- In 2023 is er vanuit de uitvoeringsagenda Voedselvisie uitvoering gegeven aan 19 actiepunten. Een aantal belangrijke resultaten zijn de subsidieverstrekking aan 4 projecten.

- Daarnaast is een POP/EIP subsidie toegekend voor de ontwerpfase van een biologisch fieldlab. De monitoring van de Voedselvisie is opgezet onder www.agrimatie.nl/noord-holland.

- En is er onder andere in samenwerking met het voedselnetwerk Voedsel Verbindt uitvoering gegeven aan de eiwitchallenge in de korte keten, het Super-Boeren-Event en de Voedsel Verbindt-app.

- Verder wordt samengewerkt vanuit 2 publiek-private samenwerkingen op Agroforestry en Biodiversiteit, faciliteert de prvincie The Protein Cluster, Plant FWD event en het lectoraat duurzaam Bodembeheer.

- De provincie namdeel aan de IPO-werkgroep Biologische landbouw, de landelijke samenwerking korte ketens, de eiwitprovincies, Grüne Woche en de Bean Deal.

- Verder is er vanuit experimenteerruimte een perceel verpacht voor de inrichting van agroforestry, een perceel voor strokenteelt en zijn er 2 pilots gestart vanuit

kringlooplandbouw (sturen en belonen op doelen) in samenwerking met het ministerie van Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit.

6.1.5 Europese landbouwprojecten cofinancieren

Toelichting

- In 2023 is het Nationaal Strategisch Plan (NSP) van start gegaan. Dit is de opvolger van het Plattelandsontwikkelingsprogramma (POP3).
- Begin 2023 sloot de openstelling voor het oprichten van een samenwerkingsverband (Lokale Actiegroep) en het ontwikkelen van een Lokale Ontwikkelingsstrategie (LOS) in het kader van het Europese subsidieprogramma Samenwerking voor plattelandsontwikkeling (LEADER).
- In de regio's Kop van Noord-Holland en West-Friesland zijn Lokale Actiegroepen opgericht en zijn Lokale Ontwikkelingsstrategieën opgesteld. Beide LOS-en zijn na een positieve beoordeling vastgesteld door Gedupeerde Staten. Hiermee zijn er voor het eerst 2 LEADER-gebieden in Noord-Holland gericht op samenwerking voor plattelandsontwikkeling.
- Eind 2023 was er een openstelling voor LEADER-beheerkosten. Deze openstelling loopt door in 2024. Deze openstelling maakt het mogelijk dat Locatie Actiegroep de werkzaamheden zoals beschreven in de LOS kan uitvoeren.
- Daarnaast is in november de NSP-subsidieregeling niet-productieve investeringen op niet-landbouwbedrijven opengegaan. Deze openstelling loopt door in 2024. Het gaat hierbij om projecten die zich richten op het verbeteren van waterkwaliteit en/of kwantiteit in het landelijk gebied.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 6.1	Bevorderen van welvaart en welzijn door duurzame, vernieuwende en ondernemende economie			
	Lasten	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
6.1.1	Ruimtelijke vestigingsklimaat bevorderen	6.763	7.759	6.395	1.364
6.1.2	Een innovatief klimaat bevorderen	10.792	13.288	13.984	-696
6.1.3	Een veerkrachtige en duurzame arbeidsmarkt bevorderen	1.564	1.562	1.561	1
6.1.4	Een duurzame agrosector behouden en versterken	2.993	3.654	3.360	294
6.1.5	Europese landbouwprojecten cofinancieren	719	2.482	624	1.858
	Totaal lasten	22.831	28.745	25.925	2.820
	Totaal baten		400	-3.497	3.897
	Totaal saldo	22.831	29.145	22.428	6.717
	Stortingen				
6.1.1	Reserve Herstructurering Bedrijventerreinen	2.500	2.500	2.500	0
6.1.2	Reserve MKB innovatie-instrumenten	5.672	5.672	5.672	0
6.1.5	Reserve Europese landbouwprojecten	500	500	500	0
	Onttrekkingen				
6.1.1	Reserve Herstructurering Bedrijventerreinen	-2.549	-3.559	-2.411	-1.148
6.1.2	Reserve MKB innovatie-instrumenten	-5.593	-8.521	-4.866	-3.655
6.1.5	Reserve Europese landbouwprojecten	-719	-2.482	-449	-2.033
	Resultaat	**22.642**	**23.255**	**23.374**	**-119**

*een positief verschil is voordelig

6.2 Toegankelijk en bereikbaar houden van culturele infrastructuur

Toelichting

Gemeenten hebben aangegeven behoefte te hebben aan inbreng van kennis en procesbegeleiding om regionale afstemming te bevorderen. De provincie faciliteert bestaande culturele netwerken van gemeenten om tot duurzame regionale afstemming en efficiënte samenwerking te komen.

Samenwerkingspartners

Belangrijke partners bij dit beleidsdoel zijn, naast gemeenten, ProBiblio en Plein C.

Prioriteiten

Ten aanzien van culturele infrastructuur zette de provincie in op de volgende activiteiten:

- Doorontwikkelen van kennisnetwerk culturele infrastructuur en stimuleren en participeren in regionale cultuurnetwerken van MRA en Noord-Holland Noord.
- Toegankelijk en bereikbaar houden van het provinciaal bibliotheeknetwerk.

- Bevorderen van de kwaliteit van cultuureducatie in het basisonderwijs door middel van het koppelen van het programma Cultuureducatie met Kwaliteit met gemeenten en het ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap.

- Monitoring en verdere uitwerking van Covid-19-nood en stimuleringsfondsen.

Omgevingsfactoren

- Het effect van de COVID-19-maatregelen werkte voor de culturele sector ook door in 2023. Culturele instellingen krabbelden weer op en konden hun publiek weer ontvangen. Maar doordat ze geen 'vet meer op de botten hebben' en de kosten voor energie, huur en personeel in 2023 aanzienlijk hoger werden, verkeren diverse organisaties nog in de gevarenzone.

- De staatssecretaris van Onderwijs Cultuur en Wetenschap werkt samen met IPO en Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) aan een herziening van de Bibliotheekwet (Wsob) waarin zowel in een zorgplicht van gemeenten als provincies wordt voorzien. Daartoe is een SPUK-regeling (specifieke uitkering) in het leven geroepen.

6.2.1 Bovenlokale culturele samenwerking ondersteunen

Toelichting

- Regio Noord-Holland Noord heeft in 2021 het regionaal cultuurprofiel 'Zee aan ruimte, land vol cultuur' opgesteld. In 2023 is inhoudelijke verdieping aan de daarin benoemde thema's gegeven met een uitgewerkt plan van aanpak en het aanstellen van een programmacoördinator door de samenwerkende gemeenten.

- In het MRA p[rogramma is in 2023 een vervolg gegeven aan de uitvoering van acties die behoren bij de programmalijnen Samenwerking en Cultuur aan de Basis. Ook is een kwartiermaker aangesteld die de opdracht heeft het programma te borgen in de nieuwe **MRA-agenda.**

ProBiblio

- In 2023 is uitvoering gegeven aan het Meerjarenplan 2021-2024 dat aansluit bij het landelijk Bibliotheekconvenant en de landelijke netwerkagenda.

- Daarnaast zijn de lokale bibliotheken ondersteund bij hun aanvragen voor de landelijke SPUK en is gewerkt aan de voorbereidingen voor de wetswijziging en een nieuw convenant voor de periode na 2024.

Cultuureducatie

- De provincie stelt voor de periode 2021-2024 jaarlijks aan Plein C € 750.000,- ter beschikking voor het matching programma Cultuureducatie met Kwaliteit, dat zich richt op goed cultuuronderwijs op scholen. De nadruk lag op het bereiken van in het bijzonder scholen met onderwijsachterstanden, om hiermee de kansengelijkheid van kinderen te vergroten.

- Ook was er meer ruimte voor maatwerk voor het vmbo en speciaal onderwijs en de relatie binnen- en buitenschools.

- Er werd samengewerkt met het Rijk en 26 gemeenten in Noord-Holland bij de realisatie van het programma.

Versterken culture sector

- De provincie heeft met haar Noodfonds (motie 41) een grote bijdrage geleverd aan het voortbestaan van de culturele instellingen. In 2023 werd een regeling uitgevoerd om nieuwe makers op weg te helpen in de beroepspraktijk.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 6.2	Toegankelijk en bereikbaar houden van culturele infrastructuur			
	Lasten	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
6.2.1	Bovenlokale culturele samenwerking ondersteunen	4.944	5.043	4.846	197
	Totaal lasten	4.944	5.043	4.846	197
	Totaal baten			4	-4
	Totaal saldo	4.944	5.043	4.850	193
	Stortingen				
		0	0	0	0
	Onttrekkingen				
		0	0	0	0
	Resultaat	**4.944**	**5.043**	**4.850**	**193**

*een positief verschil is voordelig

6.3 Behouden van kwaliteit van cultuurlandschap

Toelichting

- De provincie heeft een stimulerende en autonome rol als het gaat om het behoud door ontwikkeling van het cultuurlandschap en het hierin gelegen erfgoed. Dit doet de provincie door het uitdragen van de Leidraad Landschap & Cultuurhistorie 2018, het organiseren van bijeenkomsten, met handleidingen en adviezen.

- De provincie investeert direct in het behoud en de benutting van monumenten en landschap.

- Daarnaast is de provincie eigenaar van de collectie archeologische vondsten in het archeologisch depot.

Samenwerkingspartners

Om de beleidsdoelen te behalen werkt de provincie samen met het Rijk, gemeenten, waterschappen, monumentenorganisaties, natuurbeheerders, (landschap)ontwerpers, eigenaren en initiatiefnemers.

Prioriteiten

De provincie had met betrekking tot het cultuurlandschap in 2023 de volgende prioriteiten:

- Door middel van maatwerk wil de provincie gebiedsgericht een bijdrage leveren aan het versterken en benutten van de provinciale cultuurhistorische structuurdragers en het landschap.

- Het versterken van de publieksfunctie van het archeologisch depot in archeologiemuseum Huis van Hilde zodat educatie geborgd is en archeologie en ander erfgoed nog beter toegankelijk is voor een breed publiek.

6.3.1 Cultuurhistorische waarden landschap versterken

Toelichting

- In de Omgevingsverordening zijn het Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL) en landschappelijke structuren benoemd en omschreven.

- Ook in 2023 instrueerde de provincie de gemeenten om rekening te houden met de ontwikkelprincipes van de Leidraad Landschap & Cultuurhistorie en om de kernkwaliteiten uit het BPL en de Omgevingsverordening onder de aandacht te brengen bij natuurbeheerders, (landschap)ontwerpers en initiatiefnemers.

- De provincie ondersteunde gemeenten bij de toepassing ervan door de inzet van het bestuurlijke afspraken met het Rijk over het in stand houden van een Steunpunt Monumenten en Archeologie..

- Het onder de aandacht brengen van erfgoed inclusief ontwikkelen en ruimtelijke kwaliteit creëren middels erfgoed, heeft weerslag gevonden in het provinciale (concept) Ruimtelijk Voorstel, en daarbij PPLG en NOVEX NZKG.

- Om de kwaliteit van het Noord-Hollandse cultuurlandschap te behouden, wordt aangesloten op het bredere, ruimtelijke instrumentarium van de provincie, zoals de Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit (PARK) voor integrale agendering opgave cultuur en de ambtelijke Adviesgroep Ruimtelijke Kwaliteit (ARK) voor integrale advisering landschap en cultuurhistorie.

- De provincie was medeorganisator van landschapstriënnale 2023. Bij het afsluitende Waddensymposium is het onderzoek en de digitale kaart ‘Klimaatrisico’s voor Erfgoed’ met de gevolgen van klimaatverandering voor het gebouwde, groene en archeologisch erfgoed en archeologie onder de aandacht gebracht en besproken met als doel een handelingsperspectief te ontwikkelen voor gemeenten.

6.3.2 Kennis cultuurhistorische structuren vergroten

Toelichting

Het Noord-Hollands Archief (NHA) heeft in opdracht van de provincie Noord-Holland in 2023 verschillende tentoonstellingen georganiseerd om kennis over cultuurhistorie en cultuurhistorische structuren onderinwoners van Noord-Holland te vergroten.

- Fotograaf Jeroen Toirkens heeft ‘de Waddenbaai’ (het gebied tussen Den Oever en Texel) in beeld gebracht. Dit deed hij aanvullend op de documentaire foto-opdracht voor de beeldcollectie Provinciale Atlas 2023 met het thema ‘Leven met het water’.

- Met een reizende openluchttentoonstelling is in 2023 aandacht besteed aan de documentaire foto-opdracht van de Provinciale Atlas van het jaar 2022 met het thema ‘Ontmoetingen’. De beelden van fotograaf Martijn van de Griendt waren te zien in een webexpositie.

- De overzichtstentoonstelling ‘Vereeuwigd. 100 jaar Provinciale Atlas Noord-Holland’ was te zien in de Janskerk in Haarlem.
- Online verhalen uit de Provinciale Atlas. Op de website van het Noord-Hollands Archief zijn in 2023, 4 video’s gepubliceerd waarin een object uit de collectie Provinciale Atlas werd uitgelicht.
- Alle tentoonstellingen of presentaties, zowel fysiek als online, zorgden dat een deel van de historische beeldcollectie Provinciale Atlas Noord-Holland voor een grote groep Noord-Hollanders toegankelijk werd.
- Verhalenplatform Oneindig Noord-Holland (ONH) met verhalen, video’s en nieuwsberichten over de cultuurhistorie in Noord-Holland had in 2023 338.669 unieke bezoekers en 433.417 bezoekers van de website. De nieuwsbrief bereikte wekelijks ruim 1.949 abonnees. ONH was ook fysiek aanwezig op 4 publieksevenementen.
- De resultaten van het onderzoek voor de stolpenwaarderingskaart werden verder uitgewerkt in richtlijnen waarmee gemeenten het eigen beleid konden uitvoeren voorde ontwikkeling van het agrarisch erfgoed.

6.3.3 Investeren in behoud van archeologisch erfgoed

Toelichting

- In 10 geselecteerde gebieden van bovengemeentelijk archeologisch belang zette het Steunpunt Monumenten en Archelogie Noord-Holland gemeenten, gebruikers en beheerders van vindplaatsen aan tot zorgvuldige omgang met deze waarden. Onderdeel hiervan was het uitbrengen van 2 archeoglossy’s voor de archeologiegebieden West-Friesland en Texel.
- De provincie zette zich ook in voor een zorgvuldige omgang met (toevals)vondsten en vindplaatsen. Met name bij detectorvondsten zijn in 2023 enkele zeer opmerkelijke ontdekkingen gedaan.
- Via onderzoek van de collecties werden archeologische vondsten en collecties voor een breder publiek beleefbaar gemaakt in archeologiemuseum Huis van Hilde.
- Er werden in 2023 verschillende archeologische publicaties uitgegeven zoals een geïllustreerde publieksbrochure bij de tijdelijke tentoonstelling ‘Doggerland. Verdwenen wereld in de Noordzee’, en ‘De archeologische kroniek van Noord-Holland 2022’.
- Een bijzondere uitgave was de rijk geïllustreerde synthese ‘Noord-Holland in het 1e millennium’ waarvoor vele honderden wetenschappelijke publicaties over opgravingen en vondsten uit deze periode in de provincie zijn bestudeerd.
- Naast de vaste tentoonstelling werden in 2023 in Archeologiemuseum Huis van Hilde 3 tijdelijke tentoonstellingen georganiseerd: ‘Twee werelden in één wrak’ (tot en met 5 maart), ‘Doggerland. Verdwenen wereld in de Noordzee’ (18 maart tot en met 29 oktober) en ‘De Makers van Holland’| 900-1300 (vanaf 11 november 2023).
- Voor het primair en voortgezet onderwijs en de bezoekers werden specifieke educatieprogramma’s verzorgd. Huis van Hilde mocht in 2023 37.013 bezoekers ontvangen.

- Daarnaast zijn er 95 rondleidingen geboekt. Het aantal bezoekers groeide met 47,5% ten opzichte van 2022. De tentoonstellingen en de gezinsactiviteiten in de schoolvakanties, zoals de Legodagen, werden druk bezocht.
- Voor onderwaterarcheologie investeerde de provincie in conservering, restauratie en wetenschappelijk onderzoek naar de vondsten uit het Palmhoutwrak (collectie is in eigendom van de provincie) en het Plantageschip (collectie is deels in eigendom van de provincie). Beide vondsten zijn ontdekt nabij het eiland Texel in de Waddenzee.
- In Museum Kaap Skil zijn de belangrijkste vondsten uit het Palmhoutwrak inmiddels te zien in de permanente tentoonstelling, waaraan de provincie een belangrijke inhoudelijke en financiële bijdrage leverde.
- In Huis van Hilde is de permanente tentoonstelling aangepast, zodat er aandacht wordt besteed aan de zeehandel in en rond Noord-Holland in de 17e eeuw. Hier worden ook maritieme vondsten tentoongesteld.
- In een NPO-documentaire, die landelijk goed bekeken werd, is aandacht besteed over het wetenschappelijk belang van het Palmhoutwrak, maar was ook aandacht voor de weerbarstige relaties die ontstaan na een vondst en de juridische legitimiteit van archeologisch sportduiken.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 6.3	Behouden van kwaliteit van cultuurlandschap			
	Lasten	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
6.3.1	Cultuurhistorische waarden landschap versterken	1.127	1.129	1.069	60
6.3.2	Kennis cultuurhistorische structuren vergroten	896	894	730	164
6.3.3	Investeren in behoud van archeologisch erfgoed	1.927	2.364	2.286	78
	Totaal lasten	3.950	4.387	4.085	302
	Totaal baten		-160	-234	74
	Totaal saldo	3.950	4.227	3.851	376
	Stortingen				
		0	0	0	0
	Onttrekkingen				
		0	0	0	0
	Resultaat	**3.950**	**4.227**	**3.851**	**376**

*een positief verschil is voordelig

6.4 Behouden en ontwikkelen erfgoed

Toelichting

- De provincie stimuleert en ondersteunt restauratie, herbestemming en verduurzaming van monumenten.
- Daarnaast treedt de provincie waar mogelijk op als verbinder van erfgoed met gebiedsopgaven.

- Als mede-siteholder voor het UNESCO Werelderfgoed Hollandse Waterlinies, coördineert de provincie het behoud en de ontwikkeling van dit werelderfgoed.

Samenwerkingspartners

- Bij het behouden van erfgoed werkt de provincie samen met het Rijk, gemeenten, waterschappen, monumentenorganisaties, natuurbeherende organisaties, individuele eigenaren, stichtingen, kerkbestuurders en ontwikkelaars.
- Voor het UNESCO Werelderfgoed Hollandse Waterlinies wordt samengewerkt met UNESCO en de provincies Utrecht, Gelderland en Noord-Brabant. Met deze 3 provincies is Noord-Holland gezamenlijk 'siteholder' (eerstverantwoordelijke) van het werelderfgoed. Daarvoor is het Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies opgericht dat de siteholdertaken voor het werelderfgoed coördineert.

Prioriteiten

Ten aanzien van behoud en herbestemming van beschermde monumenten had de provincie de volgende prioriteiten:

- Restaureren en verduurzaming met focus op religieus en agrarisch erfgoed;
- Bevorderen van herbestemmen, bijbestemmen en verduurzamen bij leegstand en komende leegstand.

Ten aanzien van het UNESCO-werelderfgoed de Stelling van Amsterdam heeft de provincie de volgende prioriteiten:

- Behoud van de Uitzonderlijke Universele Waarde (OUV) van dit werelderfgoed;
- Breed uitdragen en bekendmaken van de OUV van dit werelderfgoed;
- Een bijdrage leveren aan de implementatie van de Sustainable Development Goals.

6.4.1 Investeren in behoud en herbestemming monumenten

Toelichting

Mede door de provinciale financiering verkeren rijks- en provinciale monumenten in Noord-Holland in goede bouwkundige staat. De Monumentenmonitor 2023 verbindt hieraan een percentage van ruim 85,41%. 14.59% is nog in een matige tot slechte bouwkundige staat. Dit positieve resultaat valt ruim binnen de provinciale streefwaarde van 16,8% in 2023.

- De Loods Herbestemming heeft ruim 30 projecten aangejaagd en verder gebracht. De functionaris heeft hierbij monumenteigenaren in diverse stadia van economisch haalbare herontwikkeling van hun monumenten begeleid, met name kerkbesturen zijn gewezen op mogelijkheden voor breder maatschappelijk gebruik.
- De provincie heeft in het kader van het adviesrecht (WABO) ongeveer 50 adviezen verleend aan gemeenten of de Omgevingsdienst.
- Het aantal ontvankelijke aanvragen voor restauratiesubsidies past voor het eerst sinds jaren binnen de beschikbare middelen. Hierdoor heeft de provincie 54 aanvragen kunnen honoreren. Een groot deel vdraagt substantieel bij aan het toekomstbestendig gebruik van

het gebouwde erfgoed, vanwege de sterk toegenomen combinatie van restauratie met energiebesparende en energieopwekkende voorzieningen.

- Laagrentedragende financiering uit het Noord-Holland Fonds voor monumenten heeft de afgelopen jaren veel aftrek gevonden, met name voor maatschappelijk hergebruik van agrarisch en industrieel erfgoed. Er was in 2023 slechts ruimte voor drie leningen.
- Eigenaren van monumenten konden gebruik maken van een duurzaamheidscoach van het provinciale Ontzorgingsprogramma en subsidie ontvangen voor fysieke verduurzamingsmaatregelen.
- Daarnaast ondersteunde de provincie de verdere ontwikkeling van de Adviestool Duurzaam Monument en een toolbox uitvoeringsinstrumenten verduurzaming voor erfgoedpanden. aDit resulteerde ook in een aantal factsheets die eigenaren helpen zelfstandig verduurzamingsproces te realiseren.
- De provincie droeg bij aan de realisatie van een wandelapp die wandelaars langs verduurzaamde monumenten in de Alkmaar voert.
- Om de verduurzaming van culturele panden en monumenten te stimuleren, droeg de provincie in 2023 bij aan de ontwikkeling van de Groene Menukaart voor bibliotheken.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
% Rijksmonumenten (exclusief oorspronkelijke functie woonhuis), weergegeven naar de staat van het casco, categorie 'matig' en 'slecht' (BBV indicator)	Percentage		13,1%	Betreft fysieke staat: matig Rijksmonumenten (geen woonhuis) in Noord-Holland (2022) In Nederland: 11,3% Bron: Monumentenmonitor Provincies/De erfgoedmonitor
	Percentage		2,6%	Betreft fysieke staat: slecht Rijksmonumenten (geen woonhuis) in Noord-Holland (2022) In Nederland: 3,2% Bron: Monumentenmonitor Provincies/De erfgoedmonitor

6.4.2 UNESCO stelling van Amsterdam behouden en herbestemmen

Toelichting

In het kader van het (mede)siteholderschap van het werelderfgoed Hollandse Waterlinies, en op basis van het Uitvoeringsprogramma Hollandse Waterlinies Noord-Holland 2022-2025, heeft de provincie in 2023 onder meer de volgende activiteiten ondernomen:

- Begeleiding en subsidiëring van meerdere plannen herstel Liniedijken;

- Advisering rondom ruimtelijke ontwikkelingen binnen het werelderfgoed;
- Opdrachtverlening opstellen Ontwikkelkader Geniedijk Haarlemmermeer;
- Begeleiding en subsidiëring van diverse restauratie en herontwikkelingsopgaven forten;
- Advisering van ruimtelijke plannen rondom de Hollandse Waterlinies;
- Advisering aanvragen monumentenvergunning Hollandse Waterlinies;
- Diverse communicatie-activiteiten rondom het uitdragen en bekend maken van de waarden van het werelderfgoed op provinciaal niveau.
- Daarnaast betaalt de provincie via de begroting mee aan het sitebureau Hollandse Waterlinies, dat namens de 4 betrokken provincies de siteholdertaken richting het Rijk en UNESCO uitvoert.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 6.4				Behouden en ontwikkelen erfgoed
	Lasten	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
6.4.1	Investeren in behoud en herbestemming monumenten	6.349	6.891	23	6.868
6.4.2	UNESCO stelling van Amsterdam behouden en herbestemmen	2.260	1.684	804	880
	Totaal lasten	8.609	8.575	827	7.748
	Totaal baten		-25	-25	
	Totaal saldo	8.609	8.550	802	7.748
	Stortingen				
6.4.1	Reserve Monumenten	5.532	5.532	5.532	0
6.4.2	Reserve SvA/NHW Werelderfgoed	1.355	1.355	1.355	0
6.4.2	Reserve Subsidie SvA/NHW Werelderfgoed	0	3.265	3.265	0
	Onttrekkingen				
6.4.1	Reserve Monumenten	-5.897	-6.378	160	-6.538
6.4.2	Reserve SvA/NHW Werelderfgoed	-1.600	-4.265	-3.265	-1.000
6.4.2	Reserve Subsidie SvA/NHW Werelderfgoed	0	0	-240	240
	Resultaat	**7.999**	**8.059**	**7.610**	**449**

*een positief verschil is voordelig

6.5 Uitvoeren welzijnstaken

Toelichting

Prioriteiten

in de begroting 2023 zijn binnen dit beleidsdoel geen prioriteiten benoemd.

6.5.1 Verbeteren van sportvoorzieningen en van de leefbaarheid in kleine kernen

Toelichting

In 2023 heeft Dorpswerk Noord-Holland haar activiteitenplan uitgevoerd, waaronder het ondersteunen en begeleiden van vrijwilligers die zich inzetten voor de leefbaarheid van hun dorp en de organisatie van bijeenkomsten voor dorpshuizen voor informatie- en kennisuitwisseling over actuele ontwikkelingen.

- Zo werden onder andere in samenwerking met de provincie bijeenkomsten georganiseerd over verkeersveiligheid en onderhoud en beheer van N-wegen.
- In 2023 is Sportservice Noord-Holland een subsidie van € 120.000,- verleend voor het uitvoeren van de kennisfunctie sport. Deze kennisfunctie sport dient als kennisbank voor gemeenten en sportverenigingen voor ontwikkelingen op het gebied van sport binnen het Rijk en de sportbonden.
- Daarnaast helpt Sportservice veel gemeenten met het opstellen van (verplichte) sportakkoorden tussen verenigingsleven, sociale diensten en de gemeente. NOC*NSF heeft, met behulp van een provinciale subsidie in 2022 voor het programma Voel je thuis in de sport, deze werkzaamheden gecontinueerd in 2023. Het budget is specifiek beschikbaar voor Noord-Hollandse verenigingen om inclusiviteit en diversiteit binnen de club bespreekbaar te maken.
- Ook is de Uitvoeringsregeling Verduurzaming Sportaccommodaties in 2023 opengesteld. Met middelen uit het Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds heeft de provincie het subsidieplafond verhoogd naar € 2 miljoen. De regeling was opnieuw een groot succes en het subsidieplafond werd binnen enkele weken na opstelling bereikt.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 6.5			Uitvoeren welzijnstaken	
	Lasten	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
6.5.1	Verbeteren van sportvoorzieningen en van de leefbaarheid in kleine kernen	498	497	340	157
	Totaal lasten	498	497	340	157
	Totaal baten				
	Totaal saldo	498	497	340	157
	Stortingen				
		0	0	0	0
	Onttrekkingen				
		0	0	0	0
	Resultaat	**498**	**497**	**340**	**157**

*een positief verschil is voordelig

Programma 7 Economisch herstel en duurzaamheid

Doelenboom

7. Economisch herstel en duurzaamheid
7.1 Economisch herstel en duurzaamheid bevorderen
7.1.1 Economisch herstel en duurzaamheid bevorderen

Maatschappelijk doel

In 2020 is het Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds (EHDF) ontwikkeld, met als doel de economische en maatschappelijke effecten in Noord-Holland, als gevolg van de uitbraak van het coronavirus te verzachten. Maatregelen zijn uitgevoerd gericht op de drie doelen:

- Vermindering CO2-uitstoot in de gebouwde omgeving;
- Versterkte culturele en maatschappelijke sector;
- Meer en goed geschoold personeel voor de technische sector.

In 2023 is de focus op de uitvoering en de verduurzaming van de gebouwde omgeving doorgezet met als gevolg dat het merendeel van de eerder vastgestelde maatregelen zijn uitgevoerd en hebben bijgedragen aan de gestelde doelen. Het EHDF is inmiddels afgebouwd en de resterende € 53 miljoen is teruggevloeid naar de algemene reserve. Voor de nog doorlopende regelingen zijn middelen overgeheveld naar 2024, zodat deze -inclusief de financiële verplichtingen- afgerond kunnen worden. Motie (M42-2020) is inmiddels afgedaan.

Wettelijk beleidskader

Het EHDF vloeit niet voort uit een wettelijk beleidskader

Provinciaal beleidskader

- Motie 42
- Raamwerk uitwerking motie 42 (1494135/1494136)
- Uitvoering Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds 2e tranche (1494135/1640094)
- Vervolg Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds (1494135/1805595)
- Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds (1494135/1911986)
- Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds 1494135/1986256
- Afronding Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds (1494135/2143136)
- Overzicht van alle activiteiten en maatregelen die uitgevoerd zijn in de afgelopen drie jaar

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 7				Economisch herstel en duurzaamheid
	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
Lasten	16.617	14.207	14.185	22
Baten	0	-798	-967	169
Saldo van baten en lasten	16.617	13.409	13.218	191
Stortingen reserves	0	733	589	144
Onttrekking reserves	-16.325	-22.860	-22.495	-365
Resultaat	**292**	**-8.718**	**-8.688**	**-30**

*een positief verschil is voordelig

7.1 Economisch herstel en duurzaamheid bevorderen

Toelichting

Het verduurzamen van de gebouwde omgeving, versterken culturele en maatschappelijke sector en de arbeidsmarkt voor de technische sector.

- Er zijn twee tranches met maatregelen genomen en voor het vervolg ook in 2023 heeft de provincie meer focus aangebracht op het verduurzamen van de gebouwde omgeving.

7.1.1 Economisch herstel en duurzaamheid bevorderen

Toelichting

Particuliere woningeigenaren

- Om bij te dragen aan de vermindering van CO2-uitstoot in de gebouwde omgeving is in februari 2023 de subsidieregeling ‘Energiebesparingsprogramma woningen Noord-Holland’ opengesteld. Het programma heeft een looptijd van meerdere jaren. Alle Noord-Hollandse gemeenten hebben een aanvraag ingediend en inmiddels zijn alle subsidies verleend.

- In juli 2023 is het project Versnellen Energietransitie Woningen gestart. Bij dit project worden woningen in de provincie Noord-Holland met dezelfde kenmerken gezamenlijk verduurzaamd: de contingentenaanpak.

Corporaties

- Inmiddels zijn 4 trajecten gestart waarbij corporaties samenwerken om de markt uit te dagen de renovatiekosten te verlagen door het behalen van schaalvoordelen en innovatie.

Maatschappelijk vastgoed

Het Ontzorgingsprogramma is gericht op het helpen van eigenaren van maatschappelijk vastgoed bij het verduurzamen van hun gebouwen.

- In 2023 zijn er 152 lopende trajecten en zijn inmiddels 197 gebouwen betrokken.

- De subsidieregeling voor de verduurzamingsmaatregelen voor dorpshuizen sluit goed aan op het ontzorgingsprogramma. Inmiddels zijn er 30 aanvragen waarvan er al 25 zijn toegekend.

- Bij de regeling verduurzaming culturele instellingen is het subsidieplafond bereikt in juni 2023. In totaal zijn 30 subsidies verstrekt voor het verduurzamen van gebouwen van culturele instellingen.

Maatschappelijke sector

Bijna alle gemeenten in Noord-Holland (39) hebben gebruik gemaakt van de subsidieregeling 'versterken maatschappijke sector' om de maatschappelijke sector tijdens en na de coronapandemie te versterken. Er zijn met name projecten ondersteund op het gebied van ontmoetingen faciliteren en het versterken van vrijwilligers(beleid).

Cultuursector

CultuurHerstel richt zich op coaching en begeleiding bij het ontwikkelen van nieuwe businessmodellen van culturele organisaties.

- In 2023 zijn 29 adviestrajecten voor musea, cultuureducatie instellingen, festivals en (pop)podia gestart, verspreid over heel Noord-Holland.

Met de Noord-Hollandse Cultuurlening kunnen cultuur- en erfgoedorganisaties onder gunstige voorwaarden lenen om te investeren in nieuwe producties, ontwikkeling, groei en innovatie.

- Er zijn vanaf 2022 11 aanvragen gehonoreerd. Door de revolverendheid kunnen steeds nieuwe aanvragen worden gehonoreerd. Bij continuering van deze regeling wordt dit effect versterkt.

Doel van de subsidies Impuls Innovatie en Samenwerking cultuur en erfgoed was om vernieuwing aan te jagen en samenwerking te bevorderen met andere domeinen zoals zorg of onderwijs.

- Er zijn in 2023 29 subsidies verstrekt.

Op basis van de motie M187-2022 Instandhouding en duurzaam herstel ARTIS-Aquarium is in 2023 dekking (€ 2,7 miljoen) beschikbaar gesteld vanuit het Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds voor een bijdrage aan de verduurzaming van Artis.

Versterking arbeidsmarkt techniekSector

Brancheorganisaties, het Rijk, gemeenten en de provincie in de 5 arbeidsmarktregio's werken samen in techniekcampussen om mensen te leren met nieuwe technieken te werken.

- Er zijn leer- en werktrajecten opgestart gericht op het leren van digitale vaardigheden en innovatieve toepassingen vergroten voor MKB in de technologiesector (verduurzaming).

- Eind 2022 is gestart met het project zij-instromers, gericht op banen op het gebied van verduurzaming bij de provincie of partners in de MRA.

Versterking arbeidsmarkt

Kort na de uitbraak van Corona was de verwachting dat de arbeidsmarkt met hoge werkloosheid te maken zou krijgen.

- In eerste aanleg heeft de provincie, in afwijking van haar reguliere arbeidsmarktbeleid, ingezet op beschikbaar stellen van middelen voor individuele trajecten voor behoud of zij-instroom van (nieuwe) vakmensen.
- Daarnaast heeft de provincie gewerkt aan een goede infrastructuur werkzoekenden naar de structurele tekorten in bouw en techniek te geleiden en op te leiden.
- Dit betekent meer samenwerking organiseren tussen partijen in het sociaal-economisch domein van een arbeidsmarktregio, het onderwijs en het bedrijfsleven. Vanuit het reguliere arbeidsmarktbeleid lag aansluiting bij de provinciale campusstructuur hierin voor de hand.
- Samen met hen en de Technologiecoalitie Noord-Holland is ervoor gezorgd dat elke arbeidsmarktregio een Servicepunt Techniek heeft. Er zijn nieuwe opleidingen gekomen inclusief leer-werklocaties voor kwetsbare groepen en beroepen in de arbeidsmarkt.
- Ook zijn er maatregelen die (digitale) achterblijvers in het MKB ondersteunen.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 7.1	Economisch herstel en duurzaamheid bevorderen			
	Lasten	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
7.1.1	Economisch herstel en duurzaamheid bevorderen	16.617	14.207	14.185	22
	Totaal lasten	16.617	14.207	14.185	22
	Totaal baten		-798	-967	169
	Totaal saldo	16.617	13.409	13.218	191
	Stortingen				
7.1.1	Reserve Subsidies Economisch herstel en duurzaamheid	0	733	589	144
	Onttrekkingen				
7.1.1	Reserve Economisch herstel en duurzaamheid	-16.325	-22.490	-21.906	-584
7.1.1	Reserve Subsidies Economisch herstel en duurzaamheid	0	-370	-589	219
	Resultaat	**292**	**-8.718**	**-8.688**	**-30**

*een positief verschil is voordelig

Programma 8 Overzicht Financiën en bedrijfsvoering

Doelenboom

8. Overzicht Financiën en bedrijfsvoering
8.1 Overzicht van structurele algemene dekkingsmiddelen, overhead, VPB en onvoorzien
8.1.1 Lokale heffingen
8.1.2 Uitkering provinciefonds
8.1.3 Dividend
8.1.4 Financieringsfunctie
8.1.5 Overige algemene dekkingsmiddelen
8.1.6 Onvoorzien
8.1.7 Vennootschapsbelasting
8.1.8 Overhead
8.2 Bedrijfsvoering
8.2.1 Stelposten
8.2.2 Bedrijfsvoering realiseren
8.2.3 Decentrale arbeidsvoorwaarden
8.2.4 Afrekeningsverschillen

8.0 Overzichten algemene dekkingsmiddelen, overhead, VPB en onvoorzien conform BBV

Bij het opstellen van deze jaarrekening is gebleken, dat de indeling van de tabellen in dit hoofdstuk,zoals opgenomen in de begroting, niet helemaal voldoen aan de voorgeschreven indeling conform BBV. Omdat de begroting en de jaarrekening gelijk van opbouw moeten zijn én we moeten voldoen aan de wettelijke vereisten, is deze paragraaf 8.0 met tabellen conform BBV toegevoegd en is de opstelling conform de begroting opgenomen vanaf paragraaf 8.1. In komende begrotingen en jaarrekeningen zal dit worden aangepast, waardoor de dubbele informatie overbodig wordt. De cijfers in deze paragraaf 8.0 verschillen niet van de cijfers in 8.1. Het betreft slechts een andere presentatie conform de wettelijke voorschriften.

Budgettabel (x € 1.000)

Algemene dekkingsmiddelen

	Lasten	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
8.1.1	Lokale heffingen	0	0	0	0
8.1.2	Uitkering provinciefonds	0	0	0	0
8.1.3	Dividend	0	0	0	0
8.1.4	Financieringsfunctie	286	1.700	1.691	9
8.1.5	Overige algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0
	Baten				
8.1.1	Lokale heffingen	-229.100	-231.500	-234.895	3.395
8.1.2	Uitkering provinciefonds	-269.836	-285.524	-290.031	4.507
8.1.3	Dividend	-8.920	-10.444	-10.720	276
8.1.4	Financieringsfunctie	-1.844	-2.514	-2.634	120
8.1.5	Overige algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0
	Totaal lasten	286	1.700	1.691	9
	Totaal baten	-509.700	-529.982	-538.280	8.298
	Totaal algemene dekkingsmiddelen	-509.414	-528.282	-536.589	8.307

Budgettabel (x € 1.000)

Overhead

	Lasten	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
8.1.8	Overhead	80.410	90.931	82.593	8.338
	Baten				
8.1.8	Overhead	-205	-205	-386	181
	Totaal lasten	80.410	90.931	82.593	8.338
	Totaal baten	-205	-205	-386	181
	Totaal Overhead	80.205	90.726	82.207	8.519

Budgettabel (x € 1.000)

Vennootschapsbelasting

	Lasten	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
8.1.7	Vennootschapsbelasting	1.216	247	434	-187
	Baten				
8.1.7	Vennootschapsbelasting	0	0	0	0
	Totaal lasten	1.216	247	434	-187
	Totaal baten	0	0	0	0
	Totaal saldo	1.216	247	434	-187

Budgettabel (x € 1.000)

Onvoorzien

	Lasten	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
8.1.6	Onvoorzien	0	0	0	0
	Baten				
8.1.6	Onvoorzien	0	0	0	0
	Totaal lasten	0	0	0	0
	Totaal baten	0	0	0	0
	Totaal saldo	0	0	0	0

8.1 Overzicht van structurele algemene dekkingsmiddelen

Elk programma had in 2023 naast de lasten van dat programma, ook baten die direct tot dat programma behoorden zoals specifieke uitkeringen van het Rijk of bijdragen uit reserves. Deze baten waren niet altijd toereikend om de lasten te dekken.

Tegenover deze nadelige saldi op de programma's staan de algemene dekkingsmiddelen die in dit overzicht van structurele algemene dekkingsmiddelen zijn opgenomen. Per saldo vertoont de jaarrekening een positief saldo.

De in omvang belangrijkste structurele algemene dekkingsmiddelen van de provincie bestonden in 2023 uit de inkomsten van het provinciefonds en de provinciale opcenten motorrijtuigenbelasting. Daarnaast behoren de ontvangen dividenden en het renteresultaat (de financieringsfunctie) tot de structurele algemene dekkingsmiddelen.

De jaarrekening kent naast de 7 inhoudelijke programma's en de algemene dekkingsmiddelen nog een aantal andere centrale posten, zoals de overhead, de post onvoorzien en de vennootschapsbelasting. Deze onderwerpen zijn, conform Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV), in één overzicht opgenomen onder 8.1.

Onder 8.2 zijn nog een aantal overige posten opgenomen die niet aan een Programma zijn toe te rekenen.

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel		Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
	Lasten				
8.1.1	Lokale heffingen	0	0	0	0
8.1.2	Uitkering provinciefonds	0	0	0	0
8.1.3	Dividend	0	0	0	0
8.1.4	Financieringsfunctie	286	1.700	1.691	9
8.1.5	Overige algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0
8.1.6	Onvoorzien	0	0	0	0
8.1.7	Vennootschapsbelasting	1.216	247	434	-187
8.1.8	Overhead	80.410	90.931	82.593	8.338
	Baten				
8.1.1	Lokale heffingen	-229.100	-231.500	-234.895	3.395
8.1.2	Uitkering provinciefonds	-269.836	-285.524	-290.031	4.507
8.1.3	Dividend	-8.920	-10.444	-10.720	276
8.1.4	Financieringsfunctie	-1.844	-2.514	-2.634	120
8.1.5	Overige algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0
8.1.6	Onvoorzien	0	0	0	0
8.1.7	Vennootschapsbelasting	0	0	0	0
8.1.8	Overhead	-205	-205	-386	181

	Totaal lasten	81.912	92.878	84.718	8.160
	Totaal baten	-509.905	-530.187	-538.665	8.478
	Totaal saldo	-427.993	-437.309	-453.948	16.639
	Stortingen				
8.1.8	Reserve Bedrijfsvoering	1.420	1.420	4.740	-3.320
	Onttrekkingen				
8.1.8	Reserve Bedrijfsvoering	-1.908	-7.086	-5.633	-1.453
8.1.8	Reserve Huisvesting	-782	-782	-762	-20
	Resultaat	**-429.263**	**-443.757**	**-455.603**	**11.846**

*een positief verschil is voordelig

Een toelichting op de opcenten op de motorrijtuigenbelasting is te vinden in de paragraaf Provinciale heffingen van deze jaarstukken.

Het ontvangen dividend in 2023 bestaat uit ontvangsten van 6 deelnemingen: Alliander, Afvalzorg Holding, Zeehaven IJmuiden, Bank Nederlandse gemeenten, Nederlandse Waterschapsbank en Life Science Fund. Een toelichting op de deelnemingen is opgenomen in de paragraaf Verbonden partijen in deze jaarstukken.

Onder de financieringsfunctie wordt het renteresultaat van de provincie verstaan. Een overzicht van het renteresultaat is opgenomen in de paragraaf Financiering van deze jaarstukken. Op de post overige algemene dekkingsmiddelen staat geen budget geraamd. Deze post neemt de provincie mee in dit overzicht omdat het volgens het BBV een verplicht onderdeel is van het overzicht van de structurele algemene dekkingsmiddelen.

Op de post onvoorzien staat geen budget geraamd. Er wordt vanuit gegaan dat tegenvallers binnen het betreffende programma opgevangen moeten worden en daarnaast wordt in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing een overzicht van risico's gegeven die mogelijk gedekt moeten worden uit de weerstandscapaciteit.

Voor bepaalde activiteiten treedt de provincie op als ondernemer voor de vennootschapsbelasting. Als zodanig is de provincie belastingplichtig. Vooralsnog gold dit enkel met betrekking tot de participatie in Polanenpark C.V. en de reclame-opbrengsten op de bushokjes.

De overheadkosten zijn alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. De personele kosten van de medewerkers die in het primaire proces werkzaam zijn, worden verantwoord bij de betreffende operationele doelen. Bij de toewijzing van kosten aan overhead worden de notities en aanwijzingen van de commissie BBV gevolgd.

8.2 Bedrijfsvoering

Onder 8.2 zijn een aantal posten ondergebracht die niet onder te brengen zijn in één van de 7 inhoudelijke programma's.

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel		Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
	Lasten				
8.2.1	Stelposten	19.287	0	-2.706	2.707
8.2.2	Bedrijfsvoering realiseren	1.101	2.275	2.290	-15
8.2.3	Decentrale arbeidsvoorwaarden	0	48	22	26
8.2.4	Afrekeningsverschillen	0	-3.674	-4.812	1.138
	Baten				
8.2.1	Stelposten	-2.150	-2.150	0	-2.150
8.2.2	Bedrijfsvoering realiseren	-1.239	-2.742	-3.240	498
	Totaal lasten	20.388	-1.351	-5.205	3.855
	Totaal baten	-3.389	-4.892	-3.240	-1.652
	Totaal saldo	16.999	-6.243	-8.445	2.202
	Stortingen				
8.2.5	Algemene Reserve	2.200	3.685	3.685	0
	Onttrekkingen				
8.2.3	Reserve Go-gelden	0	-99	-99	0
8.2.5	Algemene Reserve	-26.155	-76.588	-76.588	0
	Resultaat	**-6.955**	**-79.244**	**-81.447**	**2.203**

*een positief verschil is voordelig

In 2023 is gebruik gemaakt van 2 stelposten; één voor toekomstige prijsstijgingen en één voor mogelijke toekomstige tegenvallers. De stelpost prijsstijgingen is gebruikt ter dekking van kostenstijgingen die uit de contractuele verplichtingen van de provincie voortvloeiden. Het (restant) van de stelpost macro-economische tegenvallers is in 2023 ingezet om het nieuwe beleid uit het Coalitieakkoord te dekken.

Onder de stelposten is ook de 'doorschuif btw' opgenomen. Het betreft BTW die vanuit de deelnemingen aan de provincie is doorberekend en die de provincie kan declareren bij het btw-compensatiefonds.

Naast bovengenoemde zijn onder 8.2.2 'Bedrijfsvoering realiseren' activiteiten verantwoord die niet bij één van de inhoudelijke programma's horen: het verhuren van onroerend goed, de facilitering van de dienstverlening voor het bedrijfsbureau voor de recreatieschappen en de externe detachering van provinciepersoneel. Bij het verhuren van onroerend goed gaat het om de verhuur van delen van het gebouw aan het Houtplein en de verhuur van de parkeergarage onder de Dreef.

Als laatste zijn in dit hoofdstuk ook de mutaties in de algemene reserve opgenomen. De algemene reserve is bedoeld als buffer om risico's te kunnen opvangen. In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing zijn de risico's en de weerstandscapaciteit toegelicht. Het hoge saldo aan onttrekkingen is conform besluiten uit eerdere begrotingen. Het betreft de volgende onttrekkingen of overhevelingen:

- Een onttrekking van €23,2 miljoen die afkomstig is uit het voorgaande coalitieakkoord 2019-2023 Duurzaam doorpakken! Om het destijds vastgestelde coalitieakkoord meerjarig sluitend te krijgen moest in 2023 een onttrekking gedaan worden van €23,2 miljoen. De dekking voor deze onttrekking heeft al in 2020 plaatsgevonden uit vrijgevallen middelen uit overige reserves. Deze middelen zijn in 2020 al gestort in de algemene reserve;

- Een onttrekking van €22,6 miljoen conform het besluit uit de Kaderbrief 2024. Bij de Kaderbrief 2024 is besloten om het jaarrekeningresultaat 2022, welke bij vaststelling van de jaarstukken is toegevoegd aan de algemene reserve, in 2023 vrij te laten vallen ten gunste van het begrotingssaldo 2023.

- Een overheveling van €24 miljoen van de algemene reserve naar de reserve mobiliteitsbeleid in verband met een bijdrage aan het doortrekken van de Noord-Zuid lijn. Dit conform besluitvorming Eerste Begrotingswijziging 2023.

4 Paragrafen

4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

De paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' geeft inzicht in de mate waarin de provincie financiële gevolgen van risico's kan opvangen. Gedekte risico's, al dan niet via een voorziening of verzekering, zijn uitgesloten van de risico-inventarisatie. De paragraaf begint met een samenvatting van kengetallen, beschrijft het inventarisatie- en classificatieproces, werkt relevante risico's uit en toont het verloop en de benodigde weerstandscapaciteit voor 1 en 4 jaar. Deze bedragen worden vergeleken met de beschikbare weerstandscapaciteit om het weerstandsvermogen te bepalen. De paragraaf sluit af met de verplichte BBV-kengetallen.

Visie

De visie van de provincie op risicomanagement luidt als volgt: 'De provincie Noord-Holland streeft naar het systematisch inzichtelijk maken van alle significante risico's en kansen bij het realiseren van haar doelstellingen. Risicomanagement is daarmee onderdeel van het reguliere denken en doen. Het bewust verminderen, spreiden, vermijden, of accepteren van risico's leidt tot het 'in control zijn' van de organisatie'. De provincie anticipeert actief op risico's en kansen om de doelstellingen te bereiken.

Beleid

Het risicobeleid is vastgelegd in de kadernota Risicomanagement en Weerstandsvermogen 2022-2025 en de Financiële verordening. De kadernota bevat beleidsregels en normen over de wijze waarop de weerstandscapaciteit wordt opgebouwd en ingezet. De financiële verordening is bepalend voor de minimale hoogte van de algemene reserve (minimaal 25% van de structurele algemene dekkingsmiddelen) en de hierin aan te houden risicoreservering (zie berekening weerstandsvermogen).

Overzicht belangrijkste cijfers

Hieronder volgt een overzicht van de belangrijkste cijfers. In de volgende hoofdstukken worden de kengetallen nader toegelicht. In het afsluitende hoofdstuk van deze paragraaf volgt een beoordeling van de kengetallen aan de hand van signaalwaardes.

Risico-inventarisatie (x € 1000) *	Begroting 2023	Rekening 2022	Begroting 2024	Rekening 2023
Bruto risicobedrag	€ 43.843	€ 49.720	€ 49.750	€ 45.796
Hoogte risico's 1 jaar	€ 14.500	€ 19.289	€ 31.289	€ 29.200
Hoogte risico's 4 jaar	€ 29.600	€ 34.972	€ 34.900	€ 33.013
Weerstandsvermogen				
Weerstandsvermogen 1 jaar	8,5	8,6	3,8	4,09
Weerstandsvermogen 4 jaar	21,4	21,6	18,5	23,73
Kengetallen				
Netto schuldquote	103%	41%	129%	67%
Gecorrigeerde netto schuldquote	86%	23%	113%	50%
Solvabiliteitsratio	52%	69%	39%	61%
Grondexploitatie	0%	0%	0%	0%
Structurele exploitatieruimte	2%	7%	0%	-5%
Belastingcapaciteit	81%	81%	91%	81%

** Overige niet-gekwantificeerde risico's kunnen niet in berekeningen worden meegenomen, maar hebben een significante invloed op het risicobedrag en de daaraan gerelateerde weerstandsvermogen.*

Risico's

Binnen de organisatie wordt continu risicomanagement uitgevoerd. 2 keer per jaar worden de risico's opgehaald en tegen de weerstandscapaciteit gehouden. Om risico's af te dekken worden risico's met een bruto risicobedrag (gevolg) van € 100.000,- of hoger meegenomen in de risico-inventarisatie. Aan elk geïnventariseerd risico wordt een risicoscore gegeven (gevolgklasse x kansklasse). Het product van de gevolg- en kansklassen is de risicoscore.

Gevolgklasse 4	4	8	12
Gevolgklasse 3	3	6	9
Gevolgklasse 2	2	4	6
Gevolgklasse 1	1	2	3
	Kansklasse 1	*Kansklasse 2*	*Kansklasse 3*

Tabel 1: Risicoscore

Alleen risico's met een risicoscore van 4 of hoger worden vermeld in onderstaande risicotabel. Risico's met een lagere score worden wel meegenomen in de berekening van het weerstandsvermogen.

	Risico's	Risicobedrag	Risicoscore	Dekking
	Strategische risico's			
1.	Verkeerde Wet milieubeheerprocedure en fouten bij WABO - procedure	€ 3.000.000	6	Weerstandsvermogen
2.	Kosten opruimen afvalinrichting	€ 1.000.000	4	Weerstandsvermogen
3.	Wateroverlast: natuurontwikkeling Texel	€ 1.048.000	4	Weerstandsvermogen
4.	Lening Nationaal Restauratiefonds	€ 9.100.000	4	Weerstandsvermogen
5.	Deelneming PDENH	€ 6.785.021	4	Weerstandsvermogen
6.	Subsidieregeling Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer	€ 7.200.000	8	Weerstandsvermogen
7.	Deelneming ROM	€ 11.900.000	8	Weerstandsvermogen
	Externe risico's			
8.	Dividenduitkering	€ 2.562.500	6	Weerstandsvermogen

Strategische risico's

1. Verkeerde Wet milieubeheerprocedure en fouten bij Wabo-procedure

De uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH-taken) op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en daarop betrokken wetten ligt bij de omgevingsdiensten. Als mandaatgever is en blijft de provincie verantwoordelijk voor de vermogensrechtelijke gevolgen van de namens de provincie genomen besluiten. Bij vergunningverlening bestaat het risico dat onterecht vergunningen, ontheffingen of vrijstellingen worden verleend, gewijzigd of geweigerd. Hierdoor kunnen financiële gevolgen voor bedrijven of derden ontstaan. Dit geldt ook voor een handhavingsbesluit dat niet terecht tot stand komt, of een rechtsongelijkheid bij toezicht. Fouten in de procedures kunnen leiden to schadeclaims van bedrijven bij de provincie. Dit doet afbreuk aan het imago van de provincie. Schadeclaims kunnen oplopen tot een bedrag van circa € 3 miljoen.
De provincie heeft privaatrechtelijke overeenkomsten gesloten met de omgevingsdiensten over de eisen waaraan de vergunningverlening, toezicht en handhaving moeten voldoen. De aansprakelijkheid voor tekortkomingen in de uitvoering van de VTH-taken ligt tot het bedrag van de betreffende dienstverlening bij de omgevingsdiensten. Zij moeten voldoen aan de Verordening Kwaliteit VTH Omgevingsrecht. In de rol van opdrachtgever bewaakt de provincie dit.

2. Kosten opruimen afvalinrichting

De provincie is bevoegd gezag voor majeure risicobedrijven. In het geval dergelijke bedrijven in continuïteitsproblemen komen, met mogelijk faillissement als gevolg, dan is het mogelijk dat het bevoegd gezag de eventuele opruim- en saneringskosten moet dragen. Er kunnen verschillende oorzaken zijn voor continuïteitsproblemen, zoals een incident of brand, marktfalen, en een wijziging van regelgeving waardoor bepaalde afvalstromen niet meer mogen worden verwerkt. Ook handhavend optreden namens de provincie of het intrekken of weigeren van de vergunning door de provincie kan een rol spelen. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet wordt het

mogelijk bij dergelijke bedrijven een financiële zekerheidsstelling te eisen. Hiervoor moet wel na de inwerkingtreding van de Omgevingswet de vergunning van de betreffende bedrijven worden geactualiseerd. Tot dat moment is de provincie verantwoordelijk voor dit risico. Het gaat om zo'n 145 bedrijven.

3. Wateroverlast: natuurontwikkeling Texel

Het risico is mogelijke wateroverlast als gevolg van meerdere peilopzetten bij een natuurontwikkelingsproject. Ondanks alle voorzorgsmaatregelen, is een gebeurtenis op voorhand nooit uit te sluiten. Wateroverlast heeft allereerst gevolgen voor de agrarische productie. In periodes van droogte kan verzilting optreden. Daardoor is de kans op botulisme in warme, droge zomers gering. Daarnaast zijn er voorzieningen waarmee altijd water kan worden in- of uitgelaten.
De eerste fase van het project is in 2019 gestart. De eerste peilopzet is in 2020 uitgevoerd. In 2023 zijn de laatste werkzaamheden uitgevoerd. Eind 2022 is de derde peilopzet uitgevoerd. De verwachting is dat in 2024 de laatste kleine aanpassing aan het peil wordt doorgevoerd. Bij de aanvang van het project is een nul-meting gedaan. De provincie blijft het waterpeil in het gebied tot en met 2030 monitoren en de resultaten met het hoogheemraadschap delen.
Treedt er ondanks alle onderzoeken en mitigerende maatregelen toch waterschade op, dan wordt gekeken wat de oorzaak is van deze schade. Eventuele schade die voortvloeit uit direct aan het project toerekenbare gevolgen, wordt vergoed. Het hoogheemraadschap bekijkt wat de oorzaak is en wie hiervoor verantwoordelijk is. De provincie staat garant voor de betaling van de schadevergoeding. Schade die niet het gevolg is van het project of daar niet aan kan worden toegerekend, valt hier dus buiten.

4. Lening Nationaal Restauratiefonds

De provincie heeft geld uitgeleend aan het Nationaal Restauratiefonds (NRF) dat op zijn beurt geld leent aan eigenaren voor het herbestemmen, restaureren en verduurzamen van monumenten. Het risico bestaat dat de lening niet (volledig) wordt terugbetaald aan het NRF en in het verlengde daarvan aan de provincie. Om dit risico te beperken, toetst het NRF of de ontvangers van de leningen voldoende kredietwaardig zijn. Door middel van hypothecaire leningen, met het monument als onderpand, verkrijgt het NRF voldoende zekerheid. Ook bekijkt het NRF in hoeverre daadwerkelijk voldoende zekerheid kan worden verkregen uit het te financieren onderpand. Het risico bedraagt maximaal € 9,1 miljoen.

5. Deelneming Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland B.V. (PDENH)

PDENH investeert in duurzame en innovatieve bedrijven of initiatieven in Noord-Holland. Omdat PDENH wordt gefinancierd met provinciale middelen, leiden de investeringen door PDENH ook tot een financieel risico voor de provincie. De financiële risico's zijn relatief beperkt, omdat wordt geïnvesteerd in bestaande bedrijven die al op de markt actief zijn. Verder wordt als beheersmaatregel voor iedere investering een uitgebreid boekenonderzoek uitgevoerd. Ondanks dat het risico relatief beperkt is, gaat het in absolute zin om grote bedragen. Het aantal investeringen en het uitgezette kapitaal door PDENH neemt in de toekomst verder toe. Voor de zekerheid is bij de berekening van het benodigde risicobedrag voor PDENH uitgegaan van 10% van het geïnvesteerde vermogen. Het risicobedrag voor PDENH dient ter dekking van onvoorziene risico's, in de vorm van (onvoorziene) faillissementen van ondernemingen waarin het fonds heeft geïnvesteerd. Naar verwachting is het risicobedrag ruim berekend, omdat in de jaarstukken van de provincie ook al een verliesvoorziening is opgenomen voor dekking van voorziene risico's bij PDENH.

6. Subsidieregeling Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer en Uitvoeringsregeling POP3 subsidies Noord-Holland

De provincie kent het Plattelandsontwikkelingsprogramma (POP3) subsidies toe op grond van 2 regelingen: de subsidieregeling ANLb en de uitvoeringsregeling POP3-subsidies Noord-Holland. Deze subsidies bestaan uit EU-middelen en provinciale middelen. De POP3-subsidieverplichtingen overstijgen het bedrag waar wij als provincie aan Europese middelen aanspraak op kunnen maken. Dit leidt mogelijk tot kosten voor de provincie, maar het is ook mogelijk dat hier tot het jaar 2026 alsnog Europese middelen voor beschikbaar komen. In elk geval zijn tot en met 2025, het einde van het POP3, verschillende momenten dat extra EU-middelen beschikbaar kunnen komen. In 2019 was een risicobedrag opgenomen van € 4,6 miljoen. Dit betrof het bedrag tot en met 2019. In de jaren 2020 en 2021 heeft de provincie voor ANLb voor € 2,6 miljoen meer aan subsidiebetalingen gedeclareerd dan het bedrag aan Europese middelen waarop de provincie aanspraak kan maken. Daarmee komt het totale bedrag op € 7,2 miljoen.

7. Deelneming ROM

ROM InWest investeert in duurzame en innovatieve bedrijven of initiatieven in Noord-Holland. Omdat de ROM deels wordt gefinancierd met provinciale middelen, leiden de investeringen ook tot een financieel risico voor de provincie. De provincie is aandeelhouder in ROM InWest voor € 40 miljoen. Het totaalkapitaal van de ROM is circa € 160 miljoen. Bij het besluit tot deelname in de ROM (18 mei 2021) is er een risicopercentage van 30% opgenomen. Dit komt neer op een risico van maximaal € 12 miljoen.

De ROM InWest is nu 2 jaar in functie. In 2023 heeft de ROM 11 nieuwe en 4 vervolginvesteringen gedaan voor € 7,3 miljoen. Het totaalbedrag dat de ROM heeft geïnvesteerd is € 9,7 miljoen cumulatief. De ROM hanteert een 'waarderingstemplate' en heeft een 'valuation committee' om de investeringen te monitoren.

Externe risico's

8. Dividenduitkeringen

Jaarlijks worden dividendinkomsten geraamd van een aantal deelnemingen. Deze mogelijke inkomsten zijn een risicopost, doordat pas na afloop van een boekjaar bij een deelneming blijkt of het verwachte positieve resultaat is behaald.
Omdat de dividendinkomsten deel uitmaken van de structurele dekkingsmiddelen, reserveert de provincie volgens besluitvorming van Provinciale Staten 25% van de voor dat jaar geraamde inkomsten als onderdeel van de algemene reserve. Door hetzelfde bedrag op te nemen in de risico-inventarisatie wordt het risico afgedekt dat 25% van de geraamde dividenden niet worden uitgekeerd.
Het risico is structureel, doordat het zich elk kalenderjaar opnieuw kan voordoen. De kans dat dit risico zich voordoet is laag. De impact van het risico wordt beperkt door de dividendontvangsten voorzichtig te ramen. Daarnaast vinden jaarlijks diverse overleggen met de deelnemingen plaats. Hierin worden mogelijke risico's binnen de bedrijfsvoering besproken en worden eventueel maatregelen genomen. Tenslotte kan in bepaalde gevallen worden gekozen voor een dividenduitkering uit in het verleden behaalde winsten.

Overige risico's niet-gekwantificeerd

Naast genoemde risico's onderkent de provincie een aantal risico's die zich op dit moment zowel landelijk als wereldwijd voordoen en waarvan de omvang en eventuele schade nog niet verder te kwantificeren zijn. Denk hierbij aan:

Stikstof

De maatregelen en wetgeving vanuit de rijksoverheid om stikstof te verminderen, hebben gevolgen voor de snelheid en kosten voor het uitvoeren van provinciaal beleid, zoals de verschillende grote opgaven en de aanleg, beheer en onderhoud van infrastructuur.

Inflatie

De grondstof- en energieprijzen zijn in de afgelopen periode bovengemiddeld gestegen. De verdere ontwikkeling van deze inflatie is niet goed in te schatten en wordt gezien als een risico voor provinciale activiteiten. Hierdoor is het niet mogelijk om in te schatten of de indexatie die de provincie toepast toereikend is. Wanneer voor de inkomstenstroom geen sprake is van een vergelijkbare prijspeilstijging is dit een risico. Dit kan leiden tot hogere exploitatiekosten en/of hoger benodigde kredieten (wat leidt tot hogere kapitaallasten).

Indexering op begrotingen omgevingsdiensten

Hier is sprake van als de indexering op de begrotingen van de verschillende omgevingsdiensten hoger uitkomt dan eerder is begroot. Het gaat hier om de gewogen indexeringscijfers ten aanzien van cao en prijsinflatie materiele kosten. Timing van deze indexering is afhankelijk van de gemeentelijke cao-onderhandelingen, waarvan de afsluiting niet samenvalt met de provinciale planning- en controlcyclus. Dit kan leiden tot onverwacht hogere kosten.
De provincie heeft als deelnemer in de gemeenschappelijke regelingen het recht om een zienswijze in te dienen op de begrotingen van de omgevingsdiensten. Bij het afsluiten van de uitvoeringsprogramma's kan de provincie het totaal af te nemen dienstenpakket proberen te verminderen om de effecten van het risico te beperken. Het risico loopt de provincie eens per jaar en komt elk jaar terug sinds de provincie deelneemt in de gemeenschappelijke regelingen. De hoogte van het risicobedrag kan niet worden bepaald. Het risico heeft zich voorgedaan in 2023.

Klimaatverandering

De klimaatverandering is merkbaar in de wereld. Ook op de wegen en waterwegen van de provincie heeft het klimaat invloed. Dit brengt meerdere risico's met zich mee. Als beheerder wordt zij geconfronteerd met grote afwisseling van natte en droge periodes en meer waterafvoer rond wegen en waterwegen. Het ontwerp van de infrastructuur is gebaseerd op klimaatuitgangspunten waar minder extreme situaties voorkomen. In de komende jaren zullen er meer en andere situaties optreden waar de infrastructuur en omgeving niet op is ingericht. Dit kan leiden tot schade bij wegen.

Ook kunnen dijken last krijgen van klimaatveranderingen. Daarnaast kan verhoging van het grondwaterpeil effect hebben op wegen en waterwegen. Dit heeft weer gevolgen voor de fundering van wegen, bruggen of viaducten. Door het monitoren van het provinciaal areaal houdt de provincie deze risico's in beeld.

Faunaschade

Onder programma 5.2 'Beheren van natuur' wordt rekening gehouden met faunaschade. De hieraan gerelateerde tegemoetkoming varieert door verschillende externe componenten waar de provincie geen invloed op heeft. Hierdoor loopt de provincie het risico dat de compensatie hoger uitvalt dan oorspronkelijk begroot.

Areaal data

De provincie werkt eraan om de areaaldata zowel kwantitatief als kwalitatief verder op orde te krijgen. De kwaliteit van de data kan financiële gevolgen hebben, omdat de verwachte (begrote)

vervangopgave en onderhoudslasten af kunnen wijken van de werkelijke situatie. Het areaal en daarmee de beheerlasten komen steeds beter in beeld, waardoor voorspellingen steeds nauwkeuriger worden.

Cybersecurity

Het aantal cyberincidenten neemt elk jaar toe. De provincie moet er rekening mee houden dat het zelf getroffen zal worden. Het is daarom belangrijk om te voldoen aan de gestelde securitynormen en daar proactief invulling aan te geven. Dit vermindert de kans op cyberincidenten. Als een cyberincident zich voordoet, kan dit leiden tot hoge kosten, reputatieschade en inbreuk op het vertrouwen in de overheid.

Personeelsschaarste

Zowel kwalitatief als kwantitatief heerst er personele schaarste. De huidige krapte op de arbeidsmarkt beperkt de toegang hiertoe voor werkgevers met als gevolg dat vacatures lastig zijn in te vullen. Dit geldt voor zowel het aantrekken van vast als van tijdelijk personeel. Als gevolg hiervan kan de doorloop van projecten en het behalen van provinciale doelstellingen in het gedrang komen.

Hogere kwaliteitseisen assets

Aanscherping van wet- en regelgeving kan zorgen voor hogere kwaliteitseisen aan assets. Dit leidt in het geval van vervanging en/of onderhoud tot hogere investeringen en/of lasten.

PFAS

Bij civiele werken moet de grond worden onderzocht op de aanwezigheid van PFAS. Indien de grond meer schadelijke stoffen bevat dan de norm toestaat, heeft dit vertraging in de projecten tot gevolg.

Verloop risico's

In de kadernota Risicomanagement en Weerstandsvermogen is een nieuwe opzet geïntroduceerd voor het presenteren van de geïnventariseerde risico's. Vanaf de begroting 2023 wordt het verloop van de risico's per categorie (strategische en externe risico's) weergegeven. De weergave van het verloop van risico's in de jaarrekening 2023 wijkt hierdoor af van de jaarrekening 2022 waarin dezelfde methodiek als de begroting 2022 werd gehanteerd om de vergelijkingswaarde te verhogen.

Risico-inventarisatie (bruto x € 1.000)	Begroting 2022	Rekening 2021	Begroting 2023	Rekening 2022	Begroting 2024	Rekening 2023	Afname / toename*
Strategische risico's	€ 33.688	€ 41.307	€ 42.060	€ 47.938	€ 47.938	€ 43.233	Afname
Externe risico's	€ 3.513	€ 1.783	€ 1.783	€ 1.783	€ 1.813	€ 2.563	-
Overig niet-gekwantificeerd	PM	PM	PM	PM	PM	PM	-
Bruto risicobedrag	€ 37.201	€ 43.090	€ 43.843	€ 49.721	€ 49.751	€ 45.796	Afname

**ten opzichte van de meest recente inventarisatie bij de Begroting 2024*

Ten opzichte van de begroting 2024 (stand juni 2023) is het risicoprofiel bij de jaarrekening 2023 (stand februari 2024) gedaald. De afname van € 4 miljoen wordt met name veroorzaakt door het actualiseren van het risicoprofiel van de deelneming PDENH en het opnemen van Innovatiefonds Noord-Holland.

Berekening risico's

Bij de begroting en de jaarrekening wordt jaarlijks het actuele totale weerstandsvermogen (voor een periode van 4 jaar) en het actuele incidentele weerstandsvermogen (voor een periode van 1 jaar) berekend. Om tot het weerstandsvermogen te komen, wordt de beschikbare weerstandscapaciteit geconfronteerd met de uitkomst van de simulatie van de risico's (benodigde weerstandscapaciteit). Het quotiënt van beide bedragen wordt het weerstandsvermogen genoemd. De totale bruto-omvang van deze risico's bedraagt € 45,8 miljoen (exclusief PM-posten).

Berekende hoogte van de risico's voor 1 jaar: € 29,2 miljoen

Op basis van de Monte-Carlosimulatie, een statistische rekenmethodiek, komt het berekende risicobedrag voor het komende jaar uit op € 29,2 miljoen. Dit betekent dat in 99% van de simulaties (en dus met 99% zekerheid) gesteld kan worden dat het komende jaar het bedrag aan schade niet groter zal zijn dan het hier genoemde risicobedrag. Dit is een stijging van € 14,7 miljoen ten opzichte van de begroting 2023 (als gevolg van een verbeterde simulatie) en een daling van € 2,1 miljoen ten opzichte van de begroting 2024.

Berekende hoogte van de risico's voor 4 jaar: € 33,0 miljoen

Op basis van diezelfde methode is berekend dat de provincie voor de komende 4 jaar een risico loopt van € 33,0 miljoen. Dit betekent dat in 99% van de simulaties (en dus met 99% zekerheid) gesteld kan worden dat het komende jaar het bedrag aan schade niet groter zal zijn dan het hier genoemde risicobedrag. Dit is een stijging van € 3,4 miljoen ten opzichte van de begroting 2023 (door verbetering simulatie) en een daling van € 1,9 miljoen ten opzichte van de begroting 2024.

Berekening weerstandscapaciteit en weerstandsvermogen

Toelichting weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de provincie beschikt of kan beschikken om niet-begrote kosten te dekken. Bij weerstandscapaciteit wordt onderscheid gemaakt tussen incidentele weerstandscapaciteit en structurele weerstandscapaciteit.
De incidentele weerstandscapaciteit kan eenmalig worden ingezet om financiële tegenvallers op te vangen, en is de som van:

- De algemene reserve;
- De post onvoorzien voor het betreffende boekjaar;
- Stille reserves.

Stille reserves bestaan uit het verschil tussen de verkoopwaarde van activa en de waarde waarvoor deze activa op de balans staan. In de berekening van de weerstandscapaciteit worden stille reserves niet meegenomen, tenzij er een concrete intentie is betreffende activa binnen 1 jaar te verkopen.
De structurele weerstandscapaciteit kan terugkerend worden ingezet om financiële tegenvallers op te vangen en bestaat uit:

- De onbenutte belastingcapaciteit;
- De post onvoorzien in de jaren na het komende jaar;
- Begrotingsruimte.

Het beleid over de aanwending van de weerstandscapaciteit

Wanneer risico's zich daadwerkelijk voordoen en er financiële schade is voor de provincie, wordt gesproken over incidenten. In een dergelijk geval wordt de financiële positie van de provincie aangetast en kan het voorkomen dat er maatregelen moeten worden getroffen om de financiële positie op termijn weer op peil te brengen. Het volgende is van toepassing met betrekking tot het aanwenden van de weerstandscapaciteit bij incidenten:

- Provinciale Staten wordt geïnformeerd over het zich voordoen van een incident, inclusief de achtergronden;
- Er volgt een voorstel voor het risicobedrag dat ten laste van de algemene reserve gebracht dient te worden, wanneer geen andere dekkingsmogelijkheden voorhanden zijn;
- Indien de algemene reserve hierdoor niet meer toereikend is, wordt een bezuinigingsvoorstel geformuleerd;
- De weerstandscapaciteit moet op peil worden gebracht als het zodanig is aangetast dat het niet langer aan de norm voldoet. In dat geval volgt een herstelplan dat voorgelegd wordt aan Provinciale Staten.

Toelichting weerstandsvermogen

Het kengetal weerstandsvermogen drukt uit in welke mate de provincie in staat is om met haar financiële reserves risico's op te vangen. Het kengetal weerstandsvermogen wordt berekend door de totale weerstandscapaciteit te delen door de hoogte van de risico's over een periode van 1 jaar (incidentele weerstandsvermogen) of 4 jaar (structureel weerstandsvermogen).
De norm voor het minimaal aan te houden weerstandsvermogen bedraagt 1. Indien ondanks genomen beheersmaatregelen het totale weerstandsvermogen of het incidentele weerstandsvermogen lager wordt dan 1, dan doen Gedeputeerde Staten financiële voorstellen die ertoe leiden dat het weerstandsvermogen weer wordt teruggebracht tot het minimale niveau. Daarnaast is in de financiële verordening de norm bepaald om de algemene reserve op minimaal 25% van de structurele algemene dekkingsmiddelen te houden. Deze structurele algemene dekkingsmiddelen worden verder toegelicht in beleidsdoel 7.1.

Incidenteel weerstandsvermogen

Berekening weerstandscapaciteit (in miljoenen €)	Rekening 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026	Totaal
Incidentele capaciteit					
Algemene reserve	119,57				119,57
Onvoorzien					
Totaal incidentele capaciteit	119,57	-	-	-	119,57
Berekende risico's voor 1 jaar					29,20
Kengetal weerstandsvermogen voor 1 jaar					**4,09**

Totale weerstandsvermogen

Berekening weerstandscapaciteit (in miljoenen €)	Rekening 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026	Totaal
Incidentele capaciteit					
Algemene reserve	119,57				119,57
Onvoorzien	-				-
Totaal incidentele capaciteit	119,57	-	-	-	119,57
Structurele capaciteit					
Onbenutte belastingcapaciteit		216,85	221,19	225,61	663,65
Onvoorzien		-	-	-	-
Meerjarenbegrotingsruimte		-	-	-	-
Totale structurele capaciteit	-	216,85	221,19	225,61	663,65
Totale weerstandscapaciteit					**783,22**
Berekende risico's voor 4 jaar					33,00
Kengetal weerstandsvermogen voor 4 jaar					**23,73**

De paragraaf risicomanagement en weerstandsvermogen betreft een actueel overzicht van de risico's afgezet tegen het huidige weerstandsvermogen. Daarom wordt deze vergeleken met de meest recente analyse, in dit geval de begroting 2024 zoals berekend in september 2023.

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat de berekende weerstandscapaciteit op basis van de incidentele capaciteit 4,09 bedraagt (was 3,8 bij begroting 2024). Deze lichte toename komt doordat het gesimuleerde risicobedrag is afgenomen sinds de begroting 2024.

Volgens de 25%-norm, zoals opgenomen in de financiële verordening, zou de algemene reserve minimaal 25% van de structurele algemene dekkingsmiddelen (á € 446 miljoen) moeten bedragen. De stand van de algemene reserve eind 2023 is € 119,6 en voldoet hiermee aan de minimale stand van € 111,5 miljoen.

Voor een periode van 4 jaar bedraagt de weerstandscapaciteit 23,73 (was 18,5 bij begroting 2024). Ook deze verhoging wordt veroorzaakt doordat het gesimuleerde risicobedrag (voor 4 jaar) is afgenomen.

Zowel het incidentele en structurele weerstandsvermogen valt hoger uit dan 1. Dit betekent dat in beide gevallen de totale weerstandscapaciteit groter is dan de hoogte van de risico’s.

Conclusie

Bij de begroting 2024 zijn risico’s geïnventariseerd met een totale bruto-omvang van € 44,3 miljoen. Het berekende risicobedrag (na simulatie) voor het komende jaar bedraagt € 29,2 miljoen. Het berekende risicobedrag voor de komende 4 jaar bedraagt € 33,0 miljoen.
De incidentele weerstandscapaciteit bij de begroting 2024 bedraagt € 120 miljoen. Het weerstandsvermogen voor 1 jaar komt dan uit op 4,1. De totale weerstandscapaciteit bedraagt € 783 miljoen. Het weerstandsvermogen voor een periode van 4 jaar komt dan uit op 23,7. Met een zekerheid van 99% kan geconcludeerd worden dat de berekende weerstandscapaciteit toereikend is om financiële tegenvallers op te vangen.

Kengetallen

Conform het BBV (Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten) zijn de volgende 6 kengetallen opgenomen:

1. Netto-schuldquote
2. Netto-schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
3. Solvabiliteitsratio
4. Kengetal grondexploitatie
5. Structurele exploitatieruimte
6. Opcenten (zie hiervoor de paragraaf 'Provinciale heffingen')

	Rekening 2022	Begroting 2023*	Rekening 2023
1. Netto schuldquote	41%	103%	67%
2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	23%	86%	50%
3. Solvabiliteitsratio	69%	52%	61%
4. Grondexploitatie	0%	0%	0%
5. Structurele exploitatieruimte	7%	2%	-5%
6. Belastingcapaciteit	81,3%	81,1%	81,1%

*2023 tot en met tweede begrotingswijziging 2023

1. Berekening netto-schuldquote

De netto-schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de provincie ten opzichte van de eigen middelen. De netto-schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en afschrijvingen op de exploitatie.

	Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2022	Begroting 2023*	Rekening 2023
A	Vaste schulden (art. 46)	0	34	0
B	Netto vlottende schuld (art. 48)	19	18	153
C	Overlopende passiva (art. 49)	403	615	432
D	Financiële activa (art. 36 lid d, e en f)	0	0	0
E	Uitzettingen < 1 jaar (art. 39)	130	53	136
F	Liquide middelen (art. 40)	0	1	0
G	Overlopende activa (art. 40a)	60	29	54
H	Totale baten (exclusief reserves (art. 17 lid c)	560	567	586
	Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G/H * 100%	**41%**	**103%**	**67%**

*2023 tot en met tweede begrotingswijziging 2023

In voorgaande jaren had de provincie voldoende eigen middelen. Uit bovenstaande tabel blijkt dat dit de is verandert in een situatie waarbij de provincie geld heeft moeten lenen. De schuldquote

loopt sterk op door oplopende verplichtingen (overlopende passiva). Om aan de verschillende verplichtingen te kunnen blijven voldoen, wordt sinds 2023 geld geleend.

2. Berekening gecorrigeerde netto schuldquote

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend, is gelijk aan de netto schuldquote met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen.

	Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2022	Begroting 2023*	Rekening 2023
A	Vaste schulden (art. 46)	0	34	0
B	Netto vlottende schuld (art. 48)	19	18	153
C	Overlopende passiva (art. 49)	403	615	432
D	Financiële activa (art. 36 lid b, c, d, e en f)	101	99	100
E	Uitzettingen < 1 jaar (art. 39)	130	53	136
F	Liquide middelen (art. 40)	0	1	0
G	Overlopende activa (art. 40a)	60	29	54
H	Totale baten (exclusief reserves (art. 17 lid c)	560	567	586
	Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G/H * 100%	**23%**	**86%**	**50%**

*2023 tot en met tweede begrotingswijziging 2023

Zie voor opmerkingen hetgeen onder de netto schuldquote is gemeld. Zoals hierboven is vermeld, zit het verschil in het feit dat bij deze berekening ook de verstrekte leningen zijn meegenomen. Het verschil met de netto schuldquote is zichtbaar op regel D.

3. Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de provincie in staat is aan de financiële verplichtingen te voldoen. De solvabiliteitsratio is het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen van een provincie bestaat volgens artikel 42 BBV uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

	Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2022	Begroting 2023*	Rekening 2023
A	Eigen vermogen (art. 42)	1.009	755	984
B	Balanstotaal	1.460	1.445	1.600
	Solvabiliteit A/B * 100%	**69%**	**52%**	**61%**

* 2023 tot en met tweede begrotingswijziging 2023

Hoe hoger de solvabiliteitsratio, des te hoger de weerbaarheid. De mate van weerbaarheid in combinatie met de andere kengetallen geeft een indicatie over de financiële positie van de provincie. De daling wordt veroorzaakt door een afname van de omvang van de reserves (eigen vermogen) en de sterk stijgende verplichtingen (zie schuldquote).

4. Grondexploitatie

Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2022	Begroting 2023*	Rekening 2023
Niet in exploitatie genomen bouwgronden (art. 38 lid a punt 1)	0	0	0
Bouwgronden in exploitatie (art. 38 lid b)	0	0	0
Totale baten (exclusief reserves (art. 17 lid c)	560	567	586
Grondexploitatie (A+B)/C * 100%	**0%**	**0%**	**0%**

*2023 tot en met tweede begrotingswijziging 2023

De provincie beschikt niet over in exploitatie genomen gronden. Dit past bij het grondbeleid van de provincie.

5. Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij dit onderscheid is de aard van de activiteit leidend. Voorbeelden van structurele baten zijn de algemene uitkering uit het provinciefonds en eigen belastinginkomsten (motorrijtuigenbelasting). Bij structurele lasten zijn dat bijvoorbeeld de personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen. Het onderscheid tussen structureel en incidenteel is ook in een notitie van de commissie BBV vastgelegd.

Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten (zie artikel 17, onderdeel c van het BBV = exclusief mutaties reserves). Dit wordt uitgedrukt in een percentage. Om dit kengetal te relateren aan het overzicht van baten en lasten is het noodzakelijk om de volgende cijfers te presenteren:

	Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2022	Begroting 2023*	Rekening 2023
A	Totale structurele lasten	450	488	570
B	Totale structurele baten	524	528	574
C	Totale structurele toevoegingen aan de reserves	34	30	34
D	Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	1	1	1
E	Totale baten	560	567	586
	Structurele exploitatieruimte ((B-A)+(D-C))/(E) * 100%	**7%**	**2%**	**-5%**

*2023 tot en met tweede begrotingswijziging 2023

Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. Daarnaast bevorderen hogere structurele baten de wendbaarheid (flexibiliteit) van de begroting. Voor Noord-Holland is er in 2023 voor het eerst sprake van een negatief percentage.

Naar verwachting is dit vanaf de begroting 2024 weer een positief percentage. Een nadere opbouw van de baten en lasten staat in onderdeel 5.1.3. van deze jaarrekening.

6. Belastingcapaciteit

Een provincie heeft de mogelijkheid om het aantal opcenten te verhogen tot het maximaal te heffen aantal opcenten. Dit wordt door het Rijk bepaald. De belastingcapaciteit van provincies wordt berekend door het aantal opcenten in jaar 't' (het begrotingsjaar) te vergelijken met het gemiddelde van het aantal opcenten van alle provincies in jaar 't-1' (het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar). Dit wordt uitgedrukt in een percentage.

	Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2022	Begroting 2023*	Rekening 2023
A	Aantal opcenten MRB	67,9	67,9	67,9
B	Landelijk gemiddelde opcenten in jaar er voor	83,7	83,7	83,7
	Aantal opcenten t.o.v. landelijk gemiddelde in jaar er voor (A/B) * 100%	81,1%	81,1%	81,1%

*2023 tot en met tweede begrotingswijziging 2023

De provincie Noord-Holland blijft onder het landelijk gemiddelde qua heffing van opcenten doordat de provincie het laagste opcententarief van alle provincies heeft. Dit zorgt voor voldoende capaciteit om financiële tegenvallers op te vangen. Bij de begroting 2024 is de onbenutte belastingcapaciteit berekend op € 217 miljoen.

In bovenstaande tabellen is op basis van een aantal kengetallen getracht om inzicht te geven in de financiële positie van de provincie. Voor een beoordeling van de financiële positie is het belangrijk om deze, en het verwachte verloop, in relatie met elkaar te bekijken en tegen een norm te houden. In het overzicht hieronder zijn signaalwaardes, verkregen vanuit het Rijk, opgenomen, er is geen harde norm waar de provincie zich aan dient te houden. Signaalwaarden 6 en 7 zijn interne richtlijnen vastgelegd in de financiële verordening en kadernota Weerstandsvermogen en Risicomanagement.

	Waarderingscijfer	Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol	JR 2021	JR 2022	JR 2023	Begr 2024
1a	NSQ	< 90%	90 - 130%	> 130%	17%	41%	67%	129%
1b	NSQ (gecorr. verstrekte leningen)	< 90%	90 - 130%	> 130%	-2%	23%	50%	113%
2	Solvabiliteit	> 50%	20 - 50%	< 20%	73%	69%	61%	39%
3	Grondexploitatie	< 20%	20 - 35%	> 35%	0%	0%	0%	0%
4	Structurele begrotingsruimte	> 0%	0%	> 0%	7%	7%	-5%	0%
5	Belastingcapaciteit	< 95%	95 - 105%	> 105%	81,80%	81,30%	81,10%	91%
6	Weerstandsratio 1 jaar	> 1,5	0,8 - 1,5	< 1,5	13,6	19,3	4,09	3,8
7	25% norm algemene reserve	> 25%	25%	< 25%	36%	30%	27%	18%

De kengetallen netto-schuldquote en netto-schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, solvabiliteitsratio en grondexploitatie hebben betrekking op de balans. Vanaf 2024 is er sprake van risico doordat er vreemd vermogen wordt aangetrokken ter financiering van bedrijfsprocessen. Het aantrekken van vreemd vermogen zet zich door, waardoor er vanaf 2025 sprake is van een verhoogd risico profiel.

De verwachte solvabiliteitsratio wordt vanaf 2024 een risico. Deze daalt de komende jaren van ongeveer 61% naar circa 26%. Dit wordt veroorzaakt door een daling van de omvang van het eigen vermogen (voornamelijk de reserves) en een toename van het balanstotaal. Dit laatste wordt vooral veroorzaakt doordat de investeringen in materiële vaste activa en financiële vaste activa de komende jaren toenemen.

De provincie Noord-Holland heeft geen grondexploitatie. Hier zijn dus voor de komende jaren geen financiële consequenties of risico's te verwachten.

Uit de kengetallen structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit blijkt of een provincie over voldoende structurele baten beschikt en welke mogelijkheid er is om de structurele baten op korte termijn te vergroten. Voor de provincie Noord-Holland zijn de structurele baten in 2023 naar verhouding minder gestegen ten opzichte van de structurele lasten. Naar verwachting is dit vanaf 2024 weer een positief percentage. Dit betekent dat de provincie voldoende flexibiliteit heeft om eventuele tegenvallers op te vangen.

Noord-Holland heeft het laagste opcententarief van alle provincies. Het percentage opcenten van Noord-Holland (67,9%) lag in 2023 onder het gemiddelde van alle 12 provincies (+/- 84%). Dit resulteert in een onbenutte belastingcapaciteit bij de jaarrekening 2023 van € 217 miljoen. De verhoging van de opcenten in 2024 verlaagt de onbenutte belastingcapaciteit, maar blijft onder de 95%. Op basis van bovenstaande kan geconcludeerd worden dat de begroting van de provincie voldoende wendbaar en flexibel is.

De weerstandsratio voor 1 jaar laat zien in hoeverre de provincie de gesimuleerde risico's kan dekken. Deze is en blijft ruimschoots boven de waarde 1, waardoor de provincie in staat is tegenvallers op te vangen. Dit is met name dankzij de algemene reserve welke minimaal gelijk dient te zijn aan het bedrag dat overeenkomst met weerstandsratio 1. Daarnaast dient de algemene reserve te voldoen aan de 25% norm. In 2023 voldoet de algemene reserve aan beide normen. Vanaf 2024 lijkt de algemene reserve niet meer aan de 25% norm te voldoen.

Op basis van bovenstaande kan geconcludeerd worden dat de cijfers in de jaarrekening 2023 een positief beeld geven. De situatie in 2024 en verder dient nauwkeurig gemonitord te worden om te voorkomen dat de cijfers zich verder negatief ontwikkelen. Dit betekent dat we - in aanloop naar de begroting 2025 - de genomen maatregelen zullen evalueren.

4.2 Onderhoud kapitaalgoederen

Duurzame toepassing van infrastructuur

Algemeen

Samenstelling provinciale kapitaalgoederen

De provincie is beheerder en eigenaar van kapitaalgoederen. Het beheer en onderhoud maakt onderdeel uit van de begroting van de provincie. Kantoorpanden, Archeologiemuseum Huis van Hilde, steunpunten en (vaar)weginfrastructuur zijn hier onderdeel van. De beheertaak is de wettelijke zorgplicht en provinciale ambitie om de kapitaalgoederen op een afgesproken kwaliteitsniveau in stand te houden door middel van onderhoud en vervanging. Hiermee worden functionaliteit en kwaliteit van deze kapitaalgoederen op peil gehouden en wordt kapitaalvernietiging voorkomen. Verder is het op orde zijn van de cybersecurity van groot belang om misbruik van de kapitaalgoederen te voorkomen. Het op een duurzame wijze streven naar een goed beheer en onderhoud is daarbij een vereiste. De provincie beheert circa 650 km wegen, 380 km fietspaden, 50 km busbanen, 250 km vaarwegen (bodem en oevers), 590 civiele kunstwerken (inclusief duikers), dynamisch verkeersmanagement (DVM) systemen, een verkeers-, tunnel- en brugbediencentrale, 14 gebouwen (waarvan 4 gehuurd) gerelateerd aan de provinciale infrastructuur en 7 panden voor de huisvesting van de ambtelijke en politieke organisatie en het archeologische museum en depot.

Duurzaamheid kapitaalgoederen

Duurzaamheid is een belangrijke opgave voor de provincie Noord-Holland. Een goede bereikbaarheid is noodzakelijk voor het functioneren van de economie in Noord-Holland en een vereiste om deel te nemen aan de arbeidsmarkt en het sociale leven. Maar ook het gebouwbeheer levert een bijdrage aan de gestelde duurzaamheidsdoelen door het uitvoeren van de routekaart energie-neutrale gebouwen. Onder het motto ‘doelmatig en duurzaam’ spelen deze onderwerpen op dit moment een belangrijke rol. Het handelen van de provincie is gericht op duurzaamheid. Dit betekent dat ook voor het technisch en operationeel beheer van de infrastructuur geldt dat de provincie in 2030 de hoeveelheid CO2-emissie, het primaire materiaalgebruik minimaal hebben gehalveerd, energieneutraal zijn, de biodiversiteit en de klimaatadaptiviteit hebben bevorderd en stikstof en fijnstof hebben beperkt. Dit kan invloed hebben op kwaliteitseisen die de provincie gewend is te stellen (bijvoorbeeld bij alternatief maaibeheer), maar ook op de vanzelfsprekendheid waarmee de infrastructuur is aangelegd voor ‘de eeuwigheid’, uitgaande van eindeloze groei.

Het verbeteren en beheren van de (provinciale) infrastructuur zijn kerntaken van de provincie.

Infrastructuur

De instandhouding van de provinciale infrastructuur legt een groot beslag op de provinciale begroting. Hierdoor is in de afgelopen jaren steeds nadrukkelijker de behoefte ontstaan om de infrastructuur professioneler, doelmatiger en efficiënter in stand te houden.

De provincie gaat in 2023 verder met de ontwikkeling van het assetmanagement. Het beheer van de assets wordt verder in lijn gebracht met de provinciale doelstellingen. Thema's die steeds meer aandacht krijgen zijn toepassing van duurzaamheid, biodiversiteit, klimaatverandering (klimaatstresstest), energieverbruik, digitalisering (digital twins, een nieuw beheersysteem en dashboards voor de monitoring van de provinciale doelen) en innovatie. Voor deze extra vereisten en functies zijn budgetten vrijgemaakt en in de pilotprojecten wordt geleerd, bijgestuurd en geacteerd op de opgedane ervaringen. Er wordt altijd een afweging gemaakt tussen de risico's, de kosten en de opbrengsten. Dit afwegingskader kan vervolgens leiden tot aanpassingen in de programmering van de studiefase, de planfase en uitvoeringsfase.

Netwerken	Bestuurlijk vastgesteld kwaliteitsniveau	Werkelijk kwaliteitsniveaus t.o.v. gehele netwerk (%)						Streefwaarde 95% ≥ kwaliteitsniveau	Realisatie
		A+	A	B	C	D	totaal		
Stroomwegen	B	0%	43%	57%	0%	0%	100%	95%	100%
Overige wegen	C	4%	47%	29%	17%	3%	100%	95%	98%
Fietspaden	B	43%	32%	20%	4%	1%	100%	95%	95%
Busbanen (incl. haltes)	B	7%	4%	89%	0%	0%	100%	95%	100%
Vaarwegen	C/D	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Totaal	-	-	-	-	-	-	-	**95%**	**96%**

Gebouwen

De provincie Noord-Holland heeft verschillende panden in beheer. De meeste panden zijn in gebruik voor de huisvesting van medewerkers en/of opslag van eigendommen. De provincie verhuurt een klein deel van haar panden als winkel of kantoor aan derden.

In 2023 is een nieuw contract voor het technisch beheer en onderhoud (TBO) aanbesteed. Hierin zijn naast de nieuwbouw panden ook de historische panden opgenomen. Het TBO is opgedeeld in 3 delen:

- Vast onderhoud/maincontract;
- Planmatig onderhoud, dit betreft werkzaamheden volgens het meerjarenonderhoudsplan;
- Niet-planmatig onderhoud, dit betreft storingen en niet-geplande kleine onderhoudswerkzaamheden.

Maincontract

Voor de nieuwbouw kantoorpanden Houtplein 33, Dreef 1 en 3 en Huis van Hilde en voor de oudbouw panden Paviljoen Welgelegen, Dokterswoning en Paviljoenslaan 3 en 5 is één “maincontract” afgesloten op basis van een prestatiecontract. Dit betekent dat er één contract is voor het onderhoud aan alle technische disciplines, waaronder bouwkunde, verwarming, lucht en elektrotechniek. Naast deze contractuele verplichtingen zijn er incidentele kosten die voortvloeien uit het maincontract voor deze panden. In 2023 is de aanbesteding van het nieuwe maincontract TBO afgerond en gestart vanaf 1 juli 2023.

Planmatig onderhoud

Voor het planmatig onderhoud aan alle panden, werkt de provincie vanaf 1 juli 2023 met een jaarplan voor het onderhoud. Dit jaarplan is gebaseerd op het meerjarenonderhoudsplan. Het bevat het planmatig onderhoud op bouwkundig en installatietechnisch gebied. Voorbeelden hiervan zijn schilderwerk, dakrenovatie, vervangen gebouwbeheersysteem en vervangen warmtepomp. Het meerjarenonderhoudsplan wordt jaarlijks bijgesteld op basis van dat jaar gehouden inspecties. Wijzigingen in het meerjarenplan, bijvoorbeeld het naar voren halen of naar achter schuiven van onderhoud, zorgt voor aanpassingen in het jaarplan.

Er is onderhoud uitgevoerd aan onder andere de inbraakinstallatie en de dakveiligheid op Paviljoenslaan 3 en 5. Er is schilderwerk uitgevoerd op Paviljoenslaan 3 en 5 in Paviljoen Welgelegen en in Dreef 3. De vloer van de Statenzaal is onderhouden en er zijn draagbalken vervangen. De bronpomp van de warmtekoudeopslag Dreef 3 en delen van de plafondplaten zijn vervangen. Vochtproblemen op Dreef 3 en lekkage op het Houtplein zijn opgelost. Op het Houtplein is de bamboevloer op het ontmoetingsplein vervangen en zijn herstellingen gedaan aan de keukenkoelinstallatie. De koeling van de ICT-ruimte is vervangen en er is een begin gemaakt met het bijplaatsen van 1-persoons werkplekken.

De kosten voor vast onderhoud en planmatig onderhoud zijn opgenomen onder H in de tabel.

Niet-planmatig onderhoud

Het niet-planmatig onderhoud bestaat uit het oplossen van storingen, niet geplande (kleine) onderhoudswerkzaamheden en aanpassingen aan panden. De kosten voor niet-planmatig onderhoud zijn opgenomen onder I in de tabel.

Beheer en onderhoud meerjarig gepland

Infrastructuur (wegen en vaarwegen)

Bestuurlijke afspraken over het te realiseren beeldkwaliteitsniveau (zie onderstaande tabel) voor 2023 gaven aan op welke wijze infrastructuur aan veiligheids- en kwaliteitseisen moet voldoen. De instandhouding van de provinciale infrastructuur legde daarmee beslag op de provinciale begroting. Er is de afgelopen jaren steeds nadrukkelijker de behoefte ontstaan om de infrastructuur professioneler, doelmatiger en efficiënter in stand te houden.

De provincie heeft stappen gezet in verdere ontwikkeling van het assetmanagement. Het beheer van onze assets wordt verder in lijn gebracht met de provinciebrede doelstellingen. Thema’s die aandacht hebben zijn toepassing van duurzaamheid, biodiversiteit, klimaatverandering (klimaatstresstest), energieverbruik, digitalisering (digital twins, een nieuw beheersysteem en dashboards voor de monitoring van onze doelen) en innovatie.

Het bestuurlijk vastgesteld kwaliteitsniveau voor het functioneren van het areaal is leidend. De systematiek is gebaseerd op de landelijke afspraken. Dit is vastgelegd in de Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen (NIKG). Ook is hierin vastgelegd welke financiële middelen hiervoor noodzakelijk zijn.

De afweging over beleidswijzigingen, trends en ontwikkelingen zoals omschreven in de NIKG wordt (jaarlijks) bij de Kaderbrief gemaakt.

Het beheer wordt gebiedsgericht uitgevoerd. Een belangrijk instrument hierin zijn de gebiedscontracten, waarbij het vast- en variabel onderhoud van het areaal naar de markt is gebracht. Daarnaast zijn er ook aspecten van het onderhoud die moeilijk passen in een gebiedscontract en waarvan het efficiënter is om deze centraal te beleggen, zoals bijvoorbeeld centrale brugbediening, dynamisch verkeersmanagement (DVM) en gladheidscoördinatie. Vanaf april 2023 is er een nieuw contract voor het beheer van de provinciale tunnels in de markt gezet. Verkeersmanagement is met ingang van juni 2023 in de vorm van een iDienst uitbesteed. Het verkeersmanagement vindt dan plaats vanuit een centrale in Rotterdam. De activiteiten vanuit de verkeerscentrale in Hoofddorp zullen dan ook verder worden afgebouwd.

Beheer en onderhoud meerjarig gepland (wegen)	**Begroot 2023**	**Besteed 2023**	**Verschil**
A. Groot onderhoud gepland	**€ 24.207.000**	**€ 23.162.364**	**€ 1.044.636**
B. Projecten reserve kap. lasten VIK v/h Res. GO	**€ 235.000**	**€ 1.700.382**	**-€ 1.465.382**
C. Vast onderhoud wegen	**€ 3.508.000**	**€ 5.104.762**	**-€ 1.596.762**
D. Gebiedscontracten (GBC1 t/m GBC7)	**€ 36.796.000**	**€ 35.711.977**	**€ 1.084.023**
E. Tunnels	**€ 7.983.000**	**€ 7.898.453**	**€ 84.547**
F. DVM-areaal wegen	**€ 6.791.000**	**€ 5.234.440**	**€ 1.556.560**
G. Planmatig onderhoud gebouwen	**€ 1.508.100**	**€ 1.408.100**	**€ 100.000**
H. Correctief onderhoud gebouwen	**€ 487.000**	**€ 439.000**	**€ 48.000**
Totaal onderhoud kapitaalgoederen	**€ 81.515.100**	**€ 80.659.478**	**€ 855.622**

Beheer en onderhoud meerjarig gepland (vaarwegen)	**Begroot 2023**	**Besteed 2023**	**Verschil**
A. Variabel onderhoud vaarwegen	€ 3.787.000	€ 2.504.302	€ 1.282.698
B. Beheer vaarwegen	€ 1.127.000	€ 676.371	€ 450.629
C. Vast onderhoud vaarwegen	€ 3.754.000	€ 3.779.661	-€ 25.661
D. Gebiedscontracten (GBC1/GBC7)	€ 4.584.000	€ 4.525.472	€ 58.528
E. DVM areaal vaarwegen	€ 3.335.000	€ 3.217.308	€ 117.692
Totaal onderhoud kapitaalgoederen	**€ 16.587.000**	**€ 14.703.114**	**€ 1.883.886**

4.3 Financiering

Algemeen

De treasuryfunctie omvat alle activiteiten gericht op het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële stromen en de hieraan verbonden risico's.

Het treasurybeleid beslaat de doelstellingen, de richtlijnen en de limieten die voor het uitvoeren van de treasuryfunctie zijn vastgesteld. De wettelijke en provinciale kaders zijn vastgelegd in:

- • Wet financiering decentrale overheden (Wet fido);
- • Besluit leningvoorwaarden decentrale overheden;
- • Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden;
- • Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- • Financiële verordening Noord-Holland 2023;
- • Financieringsstatuut provincie Noord-Holland 2020;
- • Uitvoeringsrichtlijn Leningen en Garantstellingen Noord-Holland 2020.

In deze wettelijke kaders staan onder andere richtlijnen over het aangaan en verstrekken van leningen, evenals het verlenen van garanties uit hoofde van de publieke taak. Uitzettingen of derivaten moeten een prudent karakter hebben en niet zijn gericht op het genereren van inkomen door het lopen van overmatig risico. In de ministeriële regeling wordt toegelicht wat minimaal onder prudente uitzettingen en een prudent gebruik van derivaten moet worden verstaan. De voorschriften richten zich op de tegenpartij (debiteurenrisico) en op het type instrument (marktrisico). De provincie Noord-Holland beschikt niet over uitzettingen en derivaten. Deze worden ook in 2024 niet verwacht.

De belangrijkste doelstellingen van het provinciale treasurybeleid zijn:

- Duidelijke richtlijnen voor eenduidige behandeling van aanvragen voor geldleningen en garantstellingen (vanuit publieke taak);
- Zorgen voor de tijdige beschikbaarheid van de nodige financiële middelen;
- Beheersen van financiële risico's;
- Minimaliseren van de kosten bij het beheren van geldstromen en financiële posities.

De provincie Noord-Holland heeft zich bij het uitvoeren van de treasuryfunctie aan de wettelijke kaders en provinciale regelgeving gehouden. Met de keuze voor het integraal schatkistbankieren (besluit Provinciale Staten november 2009) heeft de provincie de risico's van de treasuryfunctie kunnen begrenzen. Want het debiteurenrisico van deze keuze is nihil, het geld wordt uitsluitend ondergebracht bij het Rijk.

Liquiditeitsprognoses

De provincie Noord-Holland hanteert het systeem van totaalfinanciering. Dit houdt in dat niet voor iedere investering apart een lening wordt afgesloten. Investeringen worden gefinancierd uit het totaal van eigen vermogen en het lang vreemd vermogen (aangetrokken leningen). Er is dus geen directe relatie tussen een bepaald(e) investering of project en de rentelasten voor een

afgesloten lening. De rentekosten worden toch aan de desbetreffende taakvelden met behulp van een (rente)omslag toegerekend, zodat inzicht is in de volledige kosten van de taakvelden.

De liquiditeitsprognoses genereren informatie over de liquiditeitsbehoefte op de korte, middellange en lange termijn. De prognoses vormen een belangrijke basis voor het uitzetten van tijdelijk beschikbare financiële middelen in deposito's evenals het aantrekken van vreemd vermogen wanneer er een tekort aan liquide middelen dreigt te ontstaan.

In 2023 heeft de provincie geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid tijdelijk overtollige middelen uit te zetten bij Nederlandse gemeenten, waterschappen en provincies aangezien de liquiditeitsprognose voor de korte en lange termijn dit niet toelaat. Voor het bepalen van de hoogte, de looptijd en het rentepercentage van de te plaatsen deposito's en uitzettingen wordt gebruik gemaakt van liquiditeitsprognoses en renteverwachtingen om de marktconformiteit vast te stellen.

De provincie heeft in 2023 voor het eerst vreemd vermogen moeten aantrekken in de vorm van kortlopende kasgeldleningen. Het per 31 december 2023 uitstaande bedrag aan opgenomen kasgeld leningen bedraagt € 100 miljoen.

Schatkistbankieren

De Staat verzekert met schatkistbankieren dat met de overtollige middelen van de provincie geen onnodige financiële risico's worden gelopen. Schatkistbankieren biedt de 2 volgende hoofdactiviteiten:

- Rekening-courantverhouding met de Staat. Een positief saldo op de bankrekeningen van de provincie wordt dagelijks afgeroomd ten gunste van de rekening-courant. Andersom wordt een negatief saldo op de bankrekeningen dagelijks aangezuiverd vanaf deze rekening-courant. Deze saldoregulatie wordt geregeld door het Agentschap van de Generale Thesaurie van het ministerie van Financiën.

- Plaatsing van deposito's bij genoemd Agentschap. Hierbij worden dagelijks onafhankelijk vastgestelde tarieven gehanteerd en aanvragen worden nooit geweigerd indien het saldo toereikend is. Vanwege de aflopende financiële ruimte wordt van het plaatsen van deposito's geen gebruik gemaakt.

Sinds de ingang van het verplicht schatkistbankieren per 15 december 2013 is het voor de provincie mogelijk om tijdelijk overtollige middelen uit te zetten bij Nederlandse gemeenten, waterschappen en provincies, voor zover deze niet onder het toezicht van de uitzettende overheid vallen. Voor het bepalen van de hoogte, de looptijd en het rentepercentage van de te plaatsen deposito's en uitzettingen maken we gebruik van liquiditeitsprognoses en renteverwachtingen om de marktconformiteit vast te stellen. Vanwege de aflopende overtollige middelen en het ontstaan van een financieringsbehoefte zijn er in 2023 geen overtollige middelen bij overige overheden uitgezet.

Financieringstekort

Ook voor het komende begrotingsjaar is sprake van het aantrekken van financiering op basis van de nu voorliggende liquiditeitsprognoses. In de aanloop naar het aantrekken van langlopende financiering zal conform het financieringsstatuut worden gehandeld.

Renteverwachtingen

Een belangrijke basis is de renteverwachting, die in 2023 ieder kwartaal is opgesteld met 2 rentevisies van verschillende banken en treasuryspecialisten. Deze renteverwachting heeft de provincie geleerd dat de geraadpleegde instanties voor 2024 een gelijkblijvende rente verwachten. Ondanks dat en gezien de ontwikkeling van saldo in de schatkist is besloten om de vrijkomende deposito's voorlopig op de rekening-courant te laten staan.

De provincie had eind 2022 bij de schatkist € 35,37 miljoen in rekening-courant staan. Eind 2023 is het bedrag dat de provincie in rekening-courant heeft staan € 30,33 miljoen groot. Uitzettingen bij de schatkist leveren op peildatum 5 februari 2024 bij een deposito van 20 jaar een rente op van 2,77%. De rente op de rekeningcourant bij de schatkist bedraagt op dezelfde peildatum 3,82%.

Kasgeldlimiet/renterisiconorm

De Wet financiering decentrale overheden (fido) stelt normen voor de hoogte van de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Bij het uitvoeren van het treasurybeleid is de provincie Noord-Holland in 2023 binnen deze normen gebleven. Overschrijding van de kasgeldlimiet was niet aan de orde, ondanks dat er in 2023 kasgeldleningen waren aangetrokken om aan de financieringsbehoefte van de provincie te voldoen. Het uitstaande bedrag aan kasgeld leningen op 31 december 2023 bedroeg € 100 miljoen.

De renterisiconorm is bedoeld om (her)financiering van de meerjarige leningen over de jaren te spreiden. Dit is voor de provincie Noord-Holland niet aan de orde geweest, omdat de provincie in 2023 niet over lang vreemd vermogen beschikt. In 2024 is er een langlopende lening bij de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) aangetrokken om onze kortlopende financiering te verlagen en een mogelijke overschrijding van de kasgeldlimiet te voorkomen.

Berekening Kasgeldlimiet Jaarrekening 2023 (bedragen x € 1.000)				
Stappen (1–4) (bedragen x € 1.000)	(1) Vlottende schuld	(2) Vlottende middelen	(3) Netto vlottend (+) of Overschot middelen (–)	Ruimte(+)/Overschrijding(-) = (5)-(3)
(1) – (2) = (3)				
Gemiddelde Kw 1	€ 2.917	€ 30.260	€ -27.343	€ 84.254
Gemiddelde Kw 2	€ 66.250	€ 61.290	€ 4.960	€ 51.951
Gemiddelde Kw 3	€ 42.917	€ 19.090	€ 23.827	€ 33.084
Gemiddelde Kw 4	€ 86.327	€ 30.628	€ 55.699	€ 1.212
(4) Gemiddelde van (3)	€ 49.603	€ 35.317	€ 14.286	€ 42.625
Stappen (5–9)		Variabelen		Bedragen
(5)		Kasgeldlimiet		€ 56.911
(6a) = (5>4)		Ruimte onder de kasgeldlimiet		€ 42.625
(6b) = (4>5)		overschrijding van de kasgeldlimiet		Geen overschrijding van de kasgeldlimiet
Berekening kasgeldlimiet (5)				
(7)		Begrotingstotaal ontwerp begroting		€ 813.010
(8)		Percentage regeling		7%
(5) = (7) x (8) / 100		Kasgeldlimiet		€ 56.911

Renteresultaat

De feitelijke realisatie van het treasurybeleid wordt weerspiegeld in het renteresultaat van de provincie. In 2023 heeft de provincie rentebaten van bijna € 2,82 miljoen, met name op verstrekte langlopende geldleningen en uitzettingen korter lopend dan 1 jaar en ook deels door de rentevergoeding op de schatkist die in 2023 gestegen is. De rentelasten voor 2023 bedroegen € 1,62 miljoen en bestonden met name uit rentelasten voor opgenomen kasgeldleningen. De rente baten over 2023 zijn iets hoger dan begroot door een hogere rentevergoeding bij de schatkist dan verwacht.

	Begroot 2023	Realisatie 2023
Rentelasten	€ 1.700	€ 1.619
Rentebaten	€ 2.514	€ 2.826

Naast de werkelijke kasstromen uit rentelasten en baten rekent de provincie Noord-Holland op basis van de Financiële verordening Noord-Holland in 2023 geen rente intern door aan taakvelden en activa.

Bronnen:

Rentestanden decentrale overheden | Schatkistbankieren | DSTA.nl

4.4 Bedrijfsvoering

Algemeen

De maatschappelijke opgaven van de provincie zijn veelomvattend en - vanwege de onderlinge verwevenheid - in toenemende mate complex. Deze opgaven vragen om goede samenwerking, zowel intern als extern met betrokken medeoverheden en andere partners. De provincie heeft de ambitie om bij deze maatschappelijke opgaven het coördinerend middelpunt van de regio te zijn. In 2023 is de organisatievisie 'Samen wendbaar vooruit' vastgesteld. Door wendbaar, vernieuwend en professioneel te zijn, door te weten waar we van zijn en waar we goed in zijn, kunnen we met de andere partijen de ruimtelijke en economische puzzel samen leggen.

Voor het realiseren van de maatschappelijke opgaven en het uitvoeren van wettelijke taken overeenkomstig de organisatievisie is een robuuste én wendbare bedrijfsvoering onontbeerlijk. Door professionele advisering, facilitering en ondersteuning zorgt goede bedrijfsvoering ervoor dat de organisatie goed presteert en functioneert: doeltreffend, doelmatig en rechtmatig. Bedrijfsvoering raakt niet alleen het interne functioneren van de organisatie, maar ook de in- en externe samenwerking en het politieke besluitvormingsproces.

Voor het onderhoud en doorontwikkeling van de bedrijfsvoeringsfunctie heeft de provincie in 2023 aan de volgende thema's gewerkt:

- Professionalisering en inzet van gebundelde expertise;
- Digitalisering en datagedreven werken;
- Bedrijfsvoeringssystemen die het functioneren en presteren ondersteunen;
- Kaderstelling;
- Sturing & beheersing.

Professionalisering

De provincie richt zich op een optimale inzet van het personeel. In de cao 2022-2023 stond 'Duurzame inzetbaarheid' centraal. Hier is verder vorm aan gegeven. Zo werden de medewerkers gestimuleerd om zich te ontwikkelen tot professionals die binnen en buiten de provincie samenwerken aan de maatschappelijke opgaven. Er is geïnvesteerd in opleiding en training, waarbij het leren steeds meer online plaatsvindt tijdens en in het werk. Vakkennis, samenwerking, talentontwikkeling en integriteit zijn hierbij belangrijke onderwerpen geweest.

De integratie van diversiteit en inclusie in het strategische HRM- beleid is voortgezet en actief uitgevoerd. Zo is geïnvesteerd in bewustwordingstrainingen, lezingen en activiteiten.

Met strategische personeelsontwikkeling is naar het gewenste personeelsbestand, nu en in de toekomst gekeken. Ondanks de krapper wordende arbeidsmarkt, is het gelukt om actief talentvolle mensen aan te trekken en aan de provincie te binden. In 2023 is ook aandacht aan de profilering van de provincie als aantrekkelijke werkgever besteed.

Hybride werken vroeg om verandering en uitbreiding van faciliteiten. In 2023 zijn aanpassingen doorgevoerd die hybride overleggen makkelijker hebben gemaakt en is een aanbesteding gestart om de faciliteiten voor videovergaderen te moderniseren. Ook is een start gemaakt om in het kantoorgebouw extra voorzieningen te treffen voor samenwerken, ontmoeten en in stilte werken.

Er is ingezet op een gezond werkklimaat. De provincie heeft actief instrumenten aangeboden die de vitaliteit van de medewerkers bevorderen. Ook is een nieuw beleid ontwikkeld rond psychosociale arbeidsbelasting.

Verder is in 2023 het intranet van de provincie vernieuwd.

Digitalisering en datagedreven werken

In 2023 is verder gewerkt aan de doelen uit de Geactualiseerde Datastrategie (2021-2023). Er zijn bijvoorbeeld verdere stappen gezet in het ontwikkelen van dashboards en analyses voor het sturen en monitoren van de bedrijfsvoering. Eind 2023 is een evaluatie uitgevoerd over de werking van de datastrategie, de huidige status van de doelstellingen en het vervolg. Het gros van de acties is gerealiseerd en de strategie heeft de beoogde aanjagende en structurerende functie vervuld.

Verder is de ontwikkeling van medewerkers en leidinggevenden op het gebied van digitalisering en datagedreven werken verder gestimuleerd, door specifieke opleidingen en trainingen. Ontwikkeling van nieuwe technologie, zoals ChatGPT, hebben het afgelopen jaar een enorme vlucht genomen. Er zijn daarom stappen gezet om het bewustzijn van provinciemedewerkers te verhogen, onder andere door workshops over veilig en ethisch gebruik.

Ook zijn in 2023 stappen gezet richting nieuwe ICT-basisdiensten. Zo is gestart met de aanbesteding van de Cloud- en Werkplekdiensten, inclusief Service- en Integratieondersteuning. Hiermee zal een nieuwe leverancier worden gecontracteerd, die de werkplekdiensten levert. Die diensten leggen de basis onder het werk van alle provinciemedewerkers. Daarnaast is er het afgelopen jaar gewerkt aan een Cloud-transitie. De provincie Noord-Holland heeft, evenals veel (overheids)organisaties, gekozen voor het optimaal inzetten van de zogeheten publieke cloud in plaats van data-opslag in het traditionele datacenter. Mede door de Cloud-transitie is het afgelopen jaar het digitaal samenwerken veranderd. De overstap naar SharePoint wordt in 2024 afgerond. Alle medewerkers zijn voorzien van een nieuwe digitale werkplek, waardoor we veilig en op een gebruikersvriendelijke manier kunnen delen en samenwerken. Oók met derden. De nieuwe digitale werkplek is goed ontvangen door de medewerkers.

Bedrijfsvoeringssystemen

In 2023 is een aanvang gemaakt met de modernisering van de bedrijfsvoeringssystemen voor financiën, inkopen en personeelsbeheer. Dat is nodig omdat de huidige systemen verouderd zijn en uiterlijk in 2027 vervangen dienen te worden, bij voorkeur in één nieuw kernsysteem. Dit is een meerjarig traject, waarmee we in de bedrijfsvoering beter in staat zullen zijn data-gedreven en efficiënter te werken met zoveel mogelijk standaard en gebruiksvriendelijke applicaties. De overstap naar een nieuw kernsysteem wordt voorzien per 1 januari 2027.

Daarnaast is in 2023 gestart met het implementeren van het nieuwe subsidiesysteem, dat in het eerste halfjaar van 2024 in gebruik wordt genomen.

Kaderstelling

De provincie vertaalt externe regels naar interne kaders die sturend én faciliterend zijn voor het primaire proces. Hierbij is het uitgangspunt dat deze kaders begrijpelijk en praktisch toepasbaar zijn in de context van de opgaven van de provincie.

In 2023 heeft de provincie verdere invulling gegeven aan het inkoopbeleid dat in 2021 is vastgesteld. In 2021 is het kader ‘Externe capaciteit’ opgesteld. Hierin zijn onder andere

spelregels opgenomen voor de inzet van externe capaciteit. Gezien de arbeidsmarktontwikkelingen, de ontwikkelingen op de inhuurmarkt en de nadere invulling vanuit het Rijk van de wet DBA, is in 2023 gewerkt aan herziening van dit kader. Afronding daarvan zal in 2024 plaatsvinden.

In het kader van fiscale beheersing en naleving van het gesloten horizontaal toezichtconvenant met de Belastingdienst, is het tax control framework in 2023 verder uitgebreid en doorontwikkeld binnen de provincie Noord-Holland.

Sturing en beheersing

Sturing op het behalen van de doelstellingen van de provincie vindt plaats via de planning & controlcyclus. In 2023 lag de de focus op het ondersteunen van de coalitieonderhandelingen en het zorgen voor een robuust financieel kader. De ontwikkelingen bij het Rijk (contourennota) zijn hiertoe nauwlettend gevolgd.

De focus van interne beheersing heeft zich gericht op het beheerst realiseren van de provinciedoelstellingen. Hierbij is de aandacht uitgegaan naar doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid. Ten behoeve van de doelmatigheid en doeltreffendheid worden ook zogenoemde 217a onderzoeken uitgevoerd.

Verder is gewerkt aan het verder inrichten en uitwerken van een controlframework dat vanuit verschillende invalshoeken (de 7 elementen van control als opgenomen in het controlstatuut) bijdraagt aan het versterken van de governance, het werken in overeenstemming met wet- en regelgeving, risicomanagement en project- en procesbeheersing. Deze elementen vormen de basis voor interne voortgangsgesprekken ter versterking van de interne beheersing. In 2023 heeft een aanbesteding plaatsgevonden voor een Governance, Risk en Compliance tool. Deze aanbesteding heeft nog niet tot het gewenste resultaat geleid, maar krijgt een vervolg in 2024.

In deze jaarstukken geeft het college van Gedeputeerde Staten zelfstandig een rechtmatigheidsverantwoording af. In 2023 zijn de voorbereidingen getroffen voor het kunnen afgeven van deze verantwoording. De kaders hiervoor zijn in december 2023 vastgesteld door Provinciale Staten.

Kosten bedrijfsvoering

De sturing en beheersing van de capaciteitskosten hebben in 2023 extra aandacht gekregen binnen de organisatie. Externe onzekerheden over tijdelijke en specifieke financiering van doelen door het Rijk (via SPUK's) hadden en hebben invloed op de wijze waarop de capaciteit financieel gedekt en ingezet wordt. Deze trend zal zich ook in 2024 en verder doorzetten en heeft komende tijd de nadrukkelijke aandacht.

De totale capaciteit bestaat uit inhuur en eigen medewerkers en wordt zowel ingezet voor de realisatie van investeringen (balans) als voor de begrotingsprogramma's.

Verschil begroot - gerealiseerd in de programma's uitgesplitst naar lonen en inhuur

	Begroot	Gerealiseerd	Verschil (min is voordelig)
Loonkosten	118,9	111,0	-7,9
Inhuur	15,1	18,5	3,4
Overige kosten	5,6	5,8	0,2
Totaal	**139,6**	**135,3**	**-4,3**

In 2023 zijn € 4,3 miljoen minder capaciteitskosten toegerekend aan de exploitatie dan begroot. Dit komt door onder andere door openstaande vacatures en het kopen van verlofuren door medewerkers. Het is moeilijk om vaste medewerkers te werven. Daardoor staan formatieplaatsen soms langere tijd open. Het kopen van verlof is een financieel voordeel voor de provincie, doordat er steeds verlof wordt gekocht door de medewerkers. Hiervoor is een voorziening gevormd ter dekking van de toekomstige opname van (gespaard) bovenwettelijk verlof.

Daartegenover staat een stijging van de inhuurkosten ten opzichte van begroting 2023 met € 3,4 miljoen. In de huidige arbeidsmarkt is het zelfs moeilijk om deze openstaande plekken in te vullen met duurdere inhuur-medewerkers.

Toerekening aan de programma's en investeringen

Binnen de begroting en de rekening worden de capaciteitskosten toegerekend aan de begrotingsprogramma's en taakvelden. Dit betreft de totaal ingezette capaciteit inclusief extern ingehuurde capaciteit volgens het capaciteitssturingsbeleid.

Alle kosten van capaciteit worden verzameld bij de sectoren en vervolgens over de programma's verdeeld met een verdeelsleutel op basis van begrote capaciteitsinzet. Daarmee wordt de inzet toegeschreven aan de opgave(n) waar de provincie voor staat.

Toerekening capaciteitskosten aan de programma's en investeringen

Bedragen x € 1.000.000	A. Laatste begrotingswijziging		B. Voor inhuur ingezet		C. Gerealiseerde toerekening		Verschil begroot - gerealiseerd (A+B-C)	
Programma	**€**	**% LBW**	**€**	**% na LBW**	**€**	**%**	**€**	**%**
1. Openbaar bestuur	11,1	8,0%		8,0%	11,0	7,5%	0,2	0,5%
2. Klimaat en Milieu	9,3	6,7%		6,6%	9,3	6,3%	0,0	0,3%
3. Ruimte en Water	11,1	8,0%		8,0%	11,1	7,6%	0,1	0,4%
4. Bereikbaarheid	28,7	20,7%		20,6%	28,3	19,4%	0,4	1,2%
5. Groen	16,0	11,5%	0,03	11,5%	16,0	10,9%	0,1	0,6%
6. Economie, cultuur en welzijn	5,5	3,9%		3,9%	5,3	3,6%	0,2	0,3%
7. Economisch herstel en duurzaamheid	0,9	0,6%		0,6%	0,9	0,6%	-0,1	0,0%
8. Overzicht Financiën en bedrijfsvoering	56,4	40,6%	0,47	40,8%	53,4	36,5%	3,5	4,2%
TOTAAL Programma's	**139,1**	**100%**	**0,50**	**100%**	**135,3**	**92,5%**	**4,3**	**7,5%**
Ten laste van investeringskredieten	11,2	-	-	-	11,0	7,5%		
TOTAAL GENERAAL	**150,3**	-	**0,50**	-	**146,2**	**100%**		

Het begrote toerekeningspercentage wordt in principe ook gebruikt voor de realisatie. Conform het capaciteitsbeleid zijn er twee redenen waarom het gerealiseerde percentage toch iets afwijkt van het begrote percentage.

1. Onderliggend in de organisatie wordt het toerekeningspercentage verfijnd tot het niveau van organisatorische eenheden op directieniveau. Omdat niet alle directies in gelijke mate werken aan de programma's, ontstaan kleine afwijkingen van de begrote percentages op programmaniveau.

2. Na de laatste begrotingswijziging kan er nog extra capaciteit worden gekocht van budget dat is begroot als opgavenbudget. Het betreft € 0,03 miljoen voor programma Groen en € 0,47 miljoen voor programma Overzicht Financiën en bedrijfsvoering (Kolom B in de tabel). Ook dit veroorzaakt minimale verschuivingen in de percentages.

4.5 Wet open overheid

Wet open overheid

Dit is de openbaarheidsparagraaf van de provincie Noord-Holland. Artikel 3.5 van de Wet open overheid bepaalt dat een bestuursorgaan in de jaarlijkse verantwoording verslag doet van de uitvoering van de Woo, mede in relatie tot de beleidsvoornemens. Met deze paragraaf legt de provincie een beschrijvende verantwoording op hoofdlijnen af over de uitgevoerde activiteiten met betrekking tot de 3 speerpunten van de Wet open overheid: passieve openbaarmaking, (verbetering van) de informatiehuishouding en actieve openbaarmaking.

Passieve openbaarmaking

In 2023 zijn er 111 Woo-verzoeken ingediend en in behandeling genomen, een daling van circa 10% ten opzichte van 2022. Voor de behandeling van Woo-verzoeken is de beleidslijn openheid en transparantie, die in 2022 is uitgevoerd, leidend: transparantie wordt nagestreefd en ieder gevraagd document wordt op inhoud beoordeeld. Daarnaast is de inzet om altijd met de verzoeker in gesprek te gaan en doorlopend contact te houden over de voortgang zodat het verzoek zoveel mogelijk naar tevredenheid wordt afgehandeld. Er zijn in 2023 nagenoeg geen bezwaar- en/of beroepsprocedures ingediend. Ondanks dat de capaciteit van de centrale Woo-unit is uitgebreid en de provincie in onderzoeken hoog scoort op het aantal Woo-verzoeken dat binnen de wettelijke termijn wordt afgehandeld, blijft de afdoeningstermijn een punt van aandacht. De overstap naar het informatiebeheersysteem Windows SharePoint is een belangrijke stap richting het verder op orde brengen van de digitale informatiehuishouding, waarmee de doorlooptijden van de behandeling van een Woo-verzoek zullen verbeteren.

Woo-verzoeken	Aantal	% tijdig (binnen de wettelijke termijn 4 + 2 weken)	% niet tijdig	tijdig, gemiddelde afdoeningstermijn in dagen	niet tijdig, gemiddelde afdoeningstermijn in dagen
2022	127	43%	57%	42	107
2023	111	65%	35%	40	127

Digitale informatiehuishouding

De provincie is voor haar kennis- en documentbeheer in 2023, op één directie na – deze volgt begin 2024 - overgestapt naar de SharePoint Werkomgeving. Dit is een informatiebeheersysteem van Microsoft 365, waar medewerkers efficiënt kunnen samenwerken en waar op geautomatiseerde wijze conform de wettelijke regels en richtlijnen informatie wordt gearchiveerd. Om met het nieuwe systeem te kunnen werken, zijn alle medewerkers getraind door middel van diverse (e-learning) trainingen. Hierbij is aandacht besteed aan de bewuste omgang met informatie en het belang van goed informatiebeheer. Ook is er uitgebreid aandacht besteed aan de richtlijnen voor het voorzien van documenten van metagegevens. Hiermee wordt het zoeken naar informatie eenvoudiger en is de informatie makkelijker en sneller vindbaar. De unit Documentaire Informatievoorziening voert (vanaf 2022) ambtelijk toezicht uit op de naleving van de informatiebeheerkaders in de ambtelijke organisatie. Door dit jaarlijkse toezicht - en ook het up to date houden van het beleid - werkt de provincieorganisatie met dit kwaliteitssysteem samen aan structurele verbetering van de informatiehuishouding.

Actieve openbaarmaking

Het derde speerpunt van de Woo is actieve openbaarmaking. Er moeten 11 informatiecategorieën actief openbaar worden gemaakt. Het ministerie van Binnenlandse Zaken heeft vanwege de technische onuitvoerbaarheid van een centraal overheids-breed platform Platform Open Overheidsinformatie(PLOOI), definitief besloten hiermee te stoppen. Daarvoor in de plaats heeft het ministerie van Binnenlandse Zaken via het Kennis- en exploitatiecentrum Officiële Overheidspublicaties (KOOP) een Woo-index beschikbaar gesteld. Bestuursorganen publiceren de informatie op hun eigen website en door een digitale link naar de Woo-index is deze informatie vindbaar voor inwoners. Op termijn zal de te publiceren informatie toenemen en zal misschien een publicatieplatform door de provincie moeten worden ontwikkeld om aan de actieve openbaarheid te kunnen voldoen. Nog geen van de 11 categorieën moest verplicht openbaar gemaakt worden. Op dit moment is de huidige publicatie op de website voldoende. De provincie voldoet daarmee aan de inspanningsverplichting.

4.6 Verbonden partijen

Algemeen

Verbonden partijen zijn privaat- of publiekrechtelijke organisaties waarin de provincie een bestuurlijk en financieel belang heeft. Een financieel belang bestaat uit het door de provincie ter beschikking gestelde bedrag dat zij niet kan verhalen als de verbonden partij failliet gaat. Of het bedrag waarvoor de provincie aansprakelijk is als de verbonden partij de verplichtingen niet nakomt. Een bestuurlijk belang is zeggenschap door vertegenwoordiging in het bestuur of door stemrecht.

De verbonden partijen van de provincie Noord-Holland bestaan uit de provinciale deelnemingen (A), de gemeenschappelijke regelingen waaraan zij deelneemt (B) en een aantal overige rechtspersonen met een voor de provincie financieel en bestuurlijk belang (C).

A. Deelnemingen

Naar hun aard kunnen deelnemingen worden onderscheiden in de categorieën (voormalige) nutsbedrijven, regionale ontwikkelingsmaatschappijen, beleggingen en overige.

De deelnemingen in de (voormalige) nutsbedrijven (PWN, Alliander, Afvalzorg) zijn vanuit de historie ontstaan. Regelmatig wordt beoordeeld of aanhouding van de belangen nog een provinciaal belang dient.

Ten aanzien van de ontwikkelingsvennootschappen (SADC, PolanenPark en Zeestad) kunnen sociaaleconomische redenen en motieven vanuit ruimtelijke ordening worden aangevoerd voor de diverse participaties. Zolang de doelstelling van de desbetreffende ontwikkelingsmaatschappij actueel is, blijft de provincie in principe deelnemen. Tenzij nieuwe ontwikkelingen tot andere keuzes leiden.

De deelnemingen met een beleggingskarakter in de Bank Nederlandse Gemeenten en de Nederlandse Waterschapsbank dienen geen direct provinciaal belang, maar worden aangehouden vanwege het geringe risico en het hoge rendement.

Recreatie Noord-Holland is een uitvoeringsorganisatie waarin de provincie deelneemt. Deze organisatie beheert en onderhoudt gebieden van een aantal recreatieschappen.

De provincie neemt deel in 4 fondsen (PDENH, INH, ROM InWest en LSFA). Deze fondsen zijn actief op het gebied van duurzaamheid, innovatieve bedrijven en life sciences.

B. Gemeenschappelijke regelingen

De provincie is actief in een aantal recreatieschappen in het kader van landschapsbeheer en het creëren van recreatievoorzieningen.

De Randstedelijke Rekenkamer is een gemeenschappelijke regeling en oefent voor de provincies Flevoland, Utrecht, Zuid-Holland en Noord-Holland de wettelijk verplichte rekenkamerfunctie uit.

Het openbaar lichaam Waddenfonds is een gemeenschappelijke regeling tussen de provincies Noord-Holland, Groningen en Fryslân.

De gemeenschappelijke regeling siteholderschap werelderfgoed Hollandse Waterlinies is een gemeenschappelijke regeling tussen de provincies Noord-Holland, Utrecht, Gelderland en Noord-Brabant.

De provincie neemt deel aan 4 omgevingsdiensten. Dat betreft gemeenschappelijke regelingen tussen de provincie en een aantal gemeenten in Noord-Holland. De Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek is een gemeenschappelijke regeling tussen de provincies Noord-Holland en Flevoland en een aantal gemeenten in beide provincies.

C. Overige verbonden partijen

De provincie is lid van de vereniging Interprovinciaal Overleg (IPO). Deze samenwerking heeft als doel de condities waaronder provincies werken te optimaliseren en provinciale vernieuwingsprocessen te stimuleren.

De provincie is van de coöperatieve vereniging samenwerkingsverband DOVA. Deze vereniging behartigt de belangen op het gebied van openbaar vervoer.

De provincie is betrokken bij een aantal stichtingen. Deze worden als verbonden partij opgenomen als door de provincie een bestuurder wordt benoemd en er sprake is van jaarlijkse financiële bijdragen. Daarmee wordt een ruime invulling gegeven aan de definitie van verbonden partijen.

Het gaat hierbij om de volgende stichtingen:

- Stichting bevordering kwaliteit leefomgeving Schipholregio
- Stichting Projectbureau Masterplan Noordzeekanaalgebied
- Stichting Administratiekantoor Aandelen Zeehaven IJmuiden
- Stichting Voorbereiding Pallas-reactor

Het fonds Nazorg gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland is op grond van de Wet milieubeheer tot stand gekomen als publiekrechtelijk rechtspersoon. Doel is het beheren van de gelden in het fonds. Deze gelden worden gebruikt om de kosten te dekken van de eeuwigdurende nazorg van gesloten stortplaatsen.

Sturen op bijdrage aan provinciale doelen

De provincie stuurt actief op de bijdrage van een verbonden partij aan de provinciale doelen. De beleidsmatige afweging of voortzetting van participatie in bestaande verbonden partijen wenselijk is, komt aan de orde bij de vierjaarlijkse evaluatie van de verbonden partij. Naast (her)definiëring van het publieke belang wordt voor elke verbonden partij, zowel bij het aangaan van de verbintenis als bij de periodieke evaluatie, getoetst of deze bijdraagt aan de provinciale beleidsdoelstellingen. Vanuit bedrijfseconomisch perspectief wordt beoordeeld of de bedrijfsvoering van de verbonden partij voldoende zakelijk is. In alle gevallen wordt periodiek de beleidsmatige afweging gemaakt om betrokken te blijven of te zijn bij activiteiten van de verbonden partij.

Invulling aandeelhouders- en commissarisrol

De belangen van de provincie bij de deelnemingen worden primair via de aandeelhoudersrol behartigd. Deze rol is geplaatst in de portefeuille van de gedeputeerde die ook belast is met het

beleidsveld. Voor het benodigde contact met de belangrijkste deelnemingen houden de portefeuillehouder en bestuurders van de onderneming elk jaar verschillende afstemmingsoverleggen.

Voor de overige aspecten van invulling van de aandeelhoudersrol wordt verwezen naar de kadernota Verbonden partijen 2020.

Relevante ontwikkelingen verbonden partijen

De volgende wijzigingen vonden de afgelopen periode plaats op het gebied van de verbonden partijen:

- Medio 2021 besloten Gedeputeerde Staten om een verkenning uit te voeren naar de vraag of, en zo ja hoe, een vervreemding van de aandelen in Recreatie Noord-Holland N.V. is te realiseren. Aan deze verkenning is in 2022 verder uitvoering gegeven. Op 21 februari 2023 besloten Gedeputeerde Staten door te gaan met het verkoopproces, hetgeen naar verwachting in 2024 zal worden afgerond.
- De afwikkeling van de liquidatie van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor het Noordzeekanaalgebied N.V. is afgerond in 2023.
- In december 2023 is Solaroad B.V. i.l. ontbonden en de vereffening zal in 2024 worden afgerond.
- De aandeelhouders van Alliander verstrekten in december 2021 een converteerbare lening van in totaal € 600 miljoen aan Alliander. Conform het provinciale aandelenbelang heeft de provincie Noord-Holland hiervan € 55 miljoen verstrekt. In 2021 zijn ook gesprekken met de Staat gestart over het versterken van de kapitaalstructuur van Alliander. Het hieruit voortvloeiende afsprakenkader is in 2023 getekend.
- Per 1 januari 2023 is het Innovatiefonds Noord-Holland gestart met 2 nieuwe fondsen. Het gaat om het tweede proof-of-conceptfonds (fonds vermogen van € 14,1 miljoen provincie € 4,25 miljoen) in samenwerking met de kennisinstellingen die aandeelhouder zijn in het Innovatiefonds. Daarnaast voeren zij namens de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) en de provincie de Vroegefasefinanciering Noord-Holland uit (fondsvermogen van € 10 miljoen, provincie € 5 miljoen). Eind 2023 is een leningovereenkomst hiervoor getekend en zijn de voorbereidingen getroffen om de eerste middelen in januari 2024 over te boeken.
- Per 1 januari 2023 is het openbaar lichaam Plassenschap Loosdrecht en omstreken omgevormd naar een bedrijfsvoeringsorganisatie. Dit is conform de besluitvorming van Provinciale Staten op 4 juli 2022.
- Voor 1 juli 2024 dienen alle gemeenschappelijke regelingen te worden aangepast aan de per 1 juli 2022 gewijzigde Wet gemeenschappelijke regelingen. In 2023 hebben de meeste college regelingen een zienswijze procedure doorlopen via Provinciale Staten. De regelingen waarin Provinciale Staten alleen of samen met Gedeputeerde Staten deelneemt zijn inmiddels met verzoek tot toestemming voor het treffen van de gemeenschappelijke regeling behandeld door Provinciale Staten.
- In 2024 wordt er gewerkt aan de evaluatie van de verbonden partijen van Noord-Holland. Op dit moment wordt er gesproken over de specifieke invulling hiervan.

Lasten

De lasten voor de verbonden partijen zijn terug te vinden in verschillende programma's. De lasten (rentelasten) voor de deelnemingen in SADC en Zeehaven IJmuiden staan in programma 6 'Economie, leefbaarheid en cultuur' onder beleidsdoel 6.3.

De bijdragen aan de recreatieschappen zijn opgenomen in programma 5 onder beleidsdoel 5.2. De bijdragen aan de omgevingsdiensten zijn opgenomen onder beleidsdoel 2.2. De bijdragen van de provincie aan het Interprovinciaal Overleg (IPO) zijn verdeeld over de programma's op basis van de kerntaak waarvoor het IPO deze middelen inzet.

Inkomsten

De provincie ontving in 2023 circa € 10,5 miljoen aan dividend. Voor 2024 raamt de provincie circa € 6,9 miljoen aan dividend. Zie hiervoor het overzicht van de ontvangen bedragen per deelneming. De ontvangen dividenden worden gebruikt als algemeen dekkingsmiddel. Voor het jaar 2025 is een bedrag begroot van € 6,9 miljoen.

Leningen en garantstellingen verstrekt aan verbonden partijen

Aan een aantal provinciale verbonden partijen is bij oprichting of bij een latere financieringsbehoefte leningen dan wel garanties verstrekt, namelijk:

- De in het verleden met PolanenPark afgesloten leningovereenkomst voor een maximum bedrag van € 23 miljoen is medio 2016 afgelost. De aandeelhouders in PolanenPark staan sindsdien naar rato garant voor een bancaire lening van PolanenPark van € 20 miljoen. Voor de provincie betekent dit een garantstelling van maximaal € 8 miljoen.
- Aan Zeehaven IJmuiden is in 2011 een lening verstrekt van € 600.000. Deze lening is in 2021 verlengd tot 2026.
- Aan de Stichting Voorbereiding Pallas-reactor is een subsidie in de vorm van een rentedragende geldlening van € 40 miljoen verleend voor de activiteiten in de voorbereidingsfase van de Pallas-reactor.
- Aan SADC (Schiphol Area Development Company) is in 2018 een kredietfaciliteit van in totaal € 13,5 miljoen verstrekt door de 4 aandeelhouders: voor de provincie derhalve € 3,375 miljoen. Per boekjaar wordt bekeken of de inzet hiervan nodig is.
- Aan Alliander is in december 2021 een converteerbare lening van € 55 miljoen verstrekt voor de oplopende investeringen in de energietransitie.

Risico's verbonden aan verbonden partijen

De financiële risico's gerelateerd aan verbonden partijen zijn als volgt weer te geven (zie ook de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing'):

Gestort aandelenkapitaal bij deelnemingen

Een aandeelhouder in een vennootschap (deelneming) heeft een bedrag betaald voor de aandelen. Als de vennootschap slechte resultaten behaalt, kan sprake zijn van (gedeeltelijk) verlies van dit bedrag. Dit moet dan op de provinciale balans worden gecorrigeerd.

Dividendopbrengsten van deelnemingen

Als een deelneming winsten behaalt, kan een deel van die winst als dividend worden uitgekeerd aan de aandeelhouders. Deze mogelijke dividenden zijn onzeker doordat pas na afloop van een boekjaar blijkt of het verwachte resultaat is behaald.

De provincie dekt in het weerstandsvermogen het risico af dat 25% van het verwachte dividend niet wordt uitgekeerd.

Dit risico is in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' opgenomen als risico's verbonden partijen.

Deelnemingen

Alliander N.V.

			2022	2023
Vestigingsplaats	Arnhem	Eigen vermogen	€ 4.570.000.000	€ 4.749.000.000
Nominale waarde aandelen	€ 62.654.400	Vreemd vermogen	€ 6.106.000.000	€ 6.877.000.000
% belang	9,16	Resultaat	€ 198.000.000	€ 267.000.000
Programma	Klimaat en gezonde leefomgeving	Dividend	€ 9.260.000	€ 7.502.000
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Energievoorziening			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	in december 2021 is door de PNH een lening van € 55 miljoen verstrekt aan Alliander			

N.V. Afvalzorg Holding

			2022	2023
Vestigingsplaats	Haarlem	Eigen vermogen	€ 72.863.000	
Nominale waarde aandelen	€ 12.600.000	Vreemd vermogen	€ 139.978.000	
% belang	90	Resultaat	€ 177.000	
Programma	Klimaat en gezonde leefomgeving	Dividend	€ 1.125.000	€1.125.000
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Efficiënt gebruik stortplaatsen			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

N.V. Provinciaal Waterleidingbedrijf Noord-Holland (PWN)

			2022	2023
Vestigingsplaats	Velserbroek	Eigen vermogen	€ 268.967.000	
Nominale waarde aandelen	€ 6.806.703	Vreemd vermogen	€ 554.330.000	
% belang	100	Resultaat	€ 11.741.000	
Programma	Ruimte en Wonen	Dividend	€ 623.278	
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Drinkwatervoorziening en natuurbeheer			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Er is geen dividend uitgekeerd over 2022 het resultaat is toegevoegd aan het eigen vermogen. Dit is gedaan vanwege het perspectief van de investeringsagenda van PWN, welke nodig is voor de leveringszekerheid van drinkwater.			

Recreatie Noord-Holland N.V. (RNH)

			2022	2023
Vestigingsplaats	Haarlem	Eigen vermogen	€ 2.691.403	
Nominale waarde aandelen	€ 370.000	Vreemd vermogen	€ 1.298.225	
% belang	100	Resultaat	-€ 307.900	
Programma	Natuur en landelijk gebied	Dividend	€ 0	

Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA
Publiek doel	Beheer en onderhoud recreatiegebieden
Eventuele ontwikkelingen/risico's	GS hebben in 2021 besloten om een verkenning uit te voeren naar de vraag of en zo ja hoe een vervreemding van de aandelen in RNH is te realiseren. Op 21 februari 2023 hebben GS besloten door te gaan met het verkoopproces. Er is een non-binding offer ontvangen van Staatsbosbeheer. De gesprekken over de verkoop zijn nog gaande.

Schiphol Area Development Company N.V. (SADC)

			2022	2023
Vestigingsplaats	Schiphol	Eigen vermogen	€ 121.887.000	€ 123.208.000
Nominale waarde aandelen	€ 3.424.680	Vreemd vermogen	€ 21.036.000	€ 22.967.000
% belang	25	Resultaat	€ 1.338.000	€ 1.321.000
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend	€ 0	€ 0

Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA, Voordracht lid RvC
Publiek doel	Gebiedsontwikkeling en uitgifte gronden. Marketing en acquisitie
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Regionale Ontwikkelmaatschappij voor het Noordzeekanaalgebied N.V. (RON) (ontbonden)

			2022	2023
Vestigingsplaats	Zaanstad	Eigen vermogen	€ 719.162	
Nominale waarde aandelen	€ 787.500	Vreemd vermogen	€ 1.480	
% belang	33,30	Resultaat	€ 390.612	
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend	€ 1.200.000	€188.039

Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA
Publiek doel	Ontwikkeling Noordzeekanaalgebied
Eventuele ontwikkelingen/risico's	De RON is op 23 december 2021 ontbonden. De vereffening is afgerond en er heeft een slotuitkering plaatsgevonden. De RON is uitgeschreven uit het handelsregister.

Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord N.V. (NHN)

			2022	2023
Vestigingsplaats	Alkmaar	Eigen vermogen	€ 1.279.170	
Nominale waarde aandelen	€ 26.460	Vreemd vermogen	€ 3.698.470	
% belang	49	Resultaat	€ 40.539	
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend	€ 0	

Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA, Voordracht voorzitter RvC
Publiek doel	Ontwikkeling Economie
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

PolanenPark B.V.

			2022	2023
Vestigingsplaats	Haarlem	Eigen vermogen	€ 384.983	€ 425.406
Nominale waarde aandelen	€ 7.200	Vreemd vermogen	€ 2.088.332	€ 1.322.405
% belang	50	Resultaat	€ 322.792	€ 40.423
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend	€ 0	€ 0

Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA
Publiek doel	Ontwikkeling bedrijventerrein
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

PolanenPark C.V.

			2022	2023
Vestigingsplaats	Schiphol	Eigen vermogen	€ 5.722.416	€ 5.723.316
Nominale waarde aandelen	€ 7.200	Vreemd vermogen	€ 10.241.743	€ 9.229.010
% belang	50	Resultaat	€ 2.152.177	€ 0
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend	€ 0	€ 0

Bestuurlijk belang	Stemrecht VvV
Publiek doel	Ontwikkeling bedrijventerrein
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Zeehaven IJmuiden N.V.

			2022	2023
Vestigingsplaats	IJmuiden	Eigen vermogen	€ 29.128.000	€ 32.154.000
Nominale waarde aandelen	€ 408.402	Vreemd vermogen	€ 33.265.000	€ 31.276.000
% belang	8,40	Resultaat	€ 2.358.000	€ 3.108.000
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend	€ 24.500	€ 24.500

Bestuurlijk belang	Benoeming bestuurslid beherende stichting
Publiek doel	Ontwikkeling haven en economie
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Zeestad Beheer B.V.

			2022	2023
Vestigingsplaats	Den Helder	Eigen vermogen	€ 18.000	
Nominale waarde aandelen	€ 9.000	Vreemd vermogen	€ 0	
% belang	50	Resultaat	€ 0	
Programma	Ruimte en Wonen	Dividend		
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Stadsvernieuwing Den Helder			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Zeestad C.V.

			2022	2023
Vestigingsplaats	Den Helder	Eigen vermogen	€ 0	
Nominale waarde aandelen	0	Vreemd vermogen	€ 74.376.702	
% belang	49	Resultaat	€ 0	
Programma	Ruimte en Wonen	Dividend		
Bestuurlijk belang	Stemrecht VvV			
Publiek doel	Stadsvernieuwing Den Helder			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

			2022	2023
Vestigingsplaats	Den Haag	Eigen vermogen	€ 4.615.000.000	€4.721.000.000
Nominale waarde aandelen	€ 1.525.875	Vreemd vermogen	€ 107.459.000.000	€110.819.000.000
% belang	1,10	Resultaat	€ 300.000.000	€254.000.000
Programma	Overzicht algemene middelen en organisatie	Dividend	€ 1.391.598	€ 1.525.875
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Belegging			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB)

			2022	2023
Vestigingsplaats	Den Haag	Eigen vermogen	€ 1.995.000.000	€2.060.000.000
Nominale waarde aandelen	€ 11.845	Vreemd vermogen	€ 71.290.000.000	€73.849.000.000
% belang	0,2	Resultaat	€ 143.000.000	€125.000.000
Programma	Overzicht algemene middelen en organisatie	Dividend	€ 88.826	€106.591
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Belegging			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Life Sciences Fund Amsterdam B.V.

			2022	2023
Vestigingsplaats	Amsterdam	Eigen vermogen	€ 8.193.691	
Nominale waarde aandelen	€ 36.038	Vreemd vermogen	€ 13.569	
% belang	20	Resultaat	€ 899.279	
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend		€ 372.609
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Ontwikkeling economie			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Mate van revolverendheid: 100% Fondsomvang: €10 miljoen			

Participatiefonds Duurzame Economie Provincie Noord-Holland B.V.

			2022	2023
Vestigingsplaats	Haarlem	Eigen vermogen	€ 51.396.267	
Nominale waarde aandelen	€ 1	Vreemd vermogen	€ 2.748.033	
% belang	100	Resultaat	-€ 2.205.793	
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend		
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Stimuleren duurzame economie			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Mate van revolverendheid: 100%. Fondsomvang: €85 miljoen.			

Innovatiefonds Noord-Holland B.V.

			2022	2023
Vestigingsplaats	Amsterdam	Eigen vermogen	€ 8.713.704	€ 10.192.271
Nominale waarde aandelen	€ 8.000	Vreemd vermogen	€ 180.758	€ 4.663.998
% belang	50	Resultaat	€ 600.723	-€ 646.433
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend		
Bestuurlijk belang	stemrecht AvA			
Publiek doel	Het beschikbaar stellen van financiering aan kleine en middelgrote ondernemingen teneinde (innovatieve) projecten te stimuleren binnen de provincie			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Mate van revolverendheid: 100%			

SolaRoad B.V.

			2022	2023
Vestigingsplaats	Delft	Eigen vermogen	-€ 10.049	- € 98.605
Nominale waarde aandelen	€ 400	Vreemd vermogen	€ 129.884	€ 128.759
% belang	40	Resultaat	-€ 108.019	- € 88.556
Programma	Klimaat en gezonde leefomgeving	Dividend		
Bestuurlijk belang	stemrecht AvA			
Publiek doel	Verduurzaming van de energiesector			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

InWest Regio B.V. (ROM)

			2022	2023
Vestigingsplaats	Amsterdam	Eigen vermogen	€ 18.271.978	€ 41.611.829
Nominale waarde aandelen	€ 40.000	Vreemd vermogen	€ 6.015.075	€ 112.197
% belang	33,25	Resultaat	-€ 1.594.635	-€ 2.921.012
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend		
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	De vennootschap heeft als doel om binnen het werkgebied bij te dragen aan het versterken van de positie en de internationale concurrentiekracht van de regio Noord-Holland en Nederland en aan het realiseren van de transitieopgaven op energie en circulariteit door onder andere het beschikbaar stellen van financiering, adviseren en begeleiden van ondernemingen, stimuleren en faciliteren va innovatie, etc.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Gemeenschappelijke regelingen

Recreatieschap Spaarnwoude

			2022	2023
Vestigingsplaats	Haarlem	Bijdrage Provincie NH	€2.797.710	€ 3.027.122
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	33,33%	Eigen vermogen	€ 14.528.570	€ 13.728.038
Programma	Natuur en landelijk gebied	Vreemd vermogen	€ 3.860.853	€ 4.829.404
		Resultaat	-€ 566.901	-€ 800.533

Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Recreatie en Toerisme is lid van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur. 1 lid van Provinciale Staten is lid van het algemeen bestuur
Publiek doel	Beheer recreatiegebied
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Recreatieschap Groengebied Amstelland

			2022	2023
Vestigingsplaats	Amstelveen	Bijdrage Provincie NH	€974.572	€ 1.024.894
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	14,28%	Eigen vermogen	€ 1.997.016	€ 2.154.633
Programma	Natuur en landelijk gebied	Vreemd vermogen	€ 3.123.954	€ 2.799.058
		Resultaat	€ 276.066	€ 157.617

Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Recreatie en Toerisme is lid van het algemeen bestuur
Publiek doel	Beheer recreatiegebied
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Recreatieschap Twiske-Waterland

			2022	2023
Vestigingsplaats	Haarlem	Bijdrage Provincie NH	€1.437.340	€ 1.511.651
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	21,5%	Eigen vermogen	€ 5.232.582	€ 5.203.785
Programma	Natuur en landelijk gebied	Vreemd vermogen	€ 615.680	€ 694.281
		Resultaat	€ 141.039	-€ 28.797

Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Recreatie en Toerisme is lid van het algemeen bestuur
Publiek doel	Beheer recreatiegebied
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer

			2022	2023
Vestigingsplaats	Haarlem	Bijdrage Provincie NH	€829.596	€ 848.677
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	12,5%	Eigen vermogen	€ 1.473.147	€ 1.426.103
Programma	Natuur en landelijk gebied	Vreemd vermogen	€ 1.094.471	€ 1.097.395
		Resultaat	-€ 287.576	-€ 47.043

Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Recreatie en Toerisme is lid van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur
Publiek doel	Beheer recreatiegebied
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Recreatieschap Plassenschap Loosdrecht e.o.

			2022	2023
Vestigingsplaats	Utrecht	Bijdrage Provincie NH	€ 450.965	€ 556.475
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	25%	Eigen vermogen	€ 720.213	€ 1.080.557
Programma	Natuur en landelijk gebied	Vreemd vermogen	€ 6.813.901	€ 6.520.396
		Resultaat	-€ 595.747	€ 428.864

Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Recreatie en Toerisme is lid van het bestuur van het Plassenschap
Publiek doel	Beheer recreatiegebied
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Beheersregeling Amstel

			2022	2023
Vestigingsplaats	n.v.t.	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 0	€ 0
Programma	Bereikbaarheid	Vreemd vermogen	€ 0	€ 0
		Resultaat	€ 0	€ 0

Bestuurlijk belang	Door de beheerregeling is het beheer bij 1 provincie, de provincie Noord-Holland, belegd.
Publiek doel	Het beheer van de Amstel
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Randstedelijke rekenkamer

			2022	2023
Vestigingsplaats	Amsterdam	Bijdrage Provincie NH	€ 369.912	€ 470.339
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	25%	Eigen vermogen	€ 428.030	
Programma	Bestuur	Vreemd vermogen	€ 502.249	
		Resultaat	€ 0	

Bestuurlijk belang	De gemeenschappelijke regeling is aangegaan om gezamenlijk op een effectieve en efficiënte wijze de wettelijke opdracht voor het instellen van een rekenkamer vorm en inhoud te kunnen geven.
Publiek doel	Rekenkamerfunctie
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Waddenfonds

			2022	2023
Vestigingsplaats	Leeuwarden	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	33,33%	Eigen vermogen	€ 113.553.928	€ 130.474.976
Programma	Natuur en landelijk gebied	Vreemd vermogen	€ 84.554.798	€ 79.309.808
		Resultaat	€ 1.890.845	€ 2.153.209

Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Water is lid van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur. 2 leden Provinciale Staten nemen deel aan het algemeen bestuur
Publiek doel	Beheren en besteden Waddenfonds
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Omgevingsdienst Flevoland & Gooi- en Vechtstreek

			2022	2023
Vestigingsplaats	Lelystad	Bijdrage Provincie NH		€ 605.705
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	4,24	Eigen vermogen	€ 2.555.454	
Programma	Klimaat en gezonde leefomgeving	Vreemd vermogen	€ 5.559.170	
		Resultaat	€ 923.890	

Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Eigenaarsrol Omgevingsdiensten is lid van het algemeen bestuur.
Publiek doel	Vergunningverlening en handhaving milieutaken
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

			2022	2023
Vestigingsplaats	Zaandam	Bijdrage Provincie NH	€ 19.888.000	€ 26.872.000
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	20%	Eigen vermogen	€ 2.634.000	€ 5.932.000
Programma	Klimaat en gezonde leefomgeving	Vreemd vermogen	€ 28.099.000	€ 32.665.000
		Resultaat	-€ 909.000	€ 3.652.000

Bestuurlijk belang	Gedeputeerde Milieu is lid van het AB. Gedeputeerde Omgevingsdiensten is lid van het DB en tevens lid van het AB.
Publiek doel	Vergunningverlening en handhaving milieutaken
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Omgevingsdienst Noord-Holland Noord

			2022	2023
Vestigingsplaats	Hoorn	Bijdrage Provincie NH	€ 8.775.291	€ 9.659.000
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	30%	Eigen vermogen	€ 4.841.000	€ 4.188.000
Programma	Klimaat en gezonde leefomgeving	Vreemd vermogen	€ 5.496.000	€ 5.837.000
		Resultaat	€ 1.110.040	€ 1.742.000

Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Eigenaarsrol Omgevingsdiensten is lid van het algemeen bestuur en dagelijks bestuur.
Publiek doel	Vergunningverlening en handhaving milieutaken
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Voor 2021 zijn er extra middelen beschikbaar gesteld voor de VTH-plustaken in verband met de uitvoering van de Wet natuurbescherming waaronder stikstof

Omgevingsdienst IJmond

			2022	2023
Vestigingsplaats	Beverwijk	Bijdrage Provincie NH	€ 1.079.572	€ 1.138.601
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	13%	Eigen vermogen	€ 734.217	€ 729.707
Programma	Klimaat en gezonde leefomgeving	Vreemd vermogen	€ 11.100.945	€ 12.106.613
		Resultaat	€ 121.955	€ 105.487

Bestuurlijk belang	Gedeputeerde Omgevingsdiensten is lid van het AB.
Publiek doel	Vergunningverlening en handhaving milieutaken
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Gemeenschappelijke regeling siteholderschap werelderfgoed Hollandse Waterlinies

			2022	2023
Vestigingsplaats	Utrecht	Bijdrage Provincie NH	€ 300.000	€ 300.000
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	30	Eigen vermogen	€ 849.450	€ 826.764
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Vreemd vermogen	€ 0	€ 0
		Resultaat	€ 36.512	-€ 22.686

Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder is Cultureel erfgoed is lid van het bestuur het gemeenschappelijk orgaan
Publiek doel	Behoud en uitdragen van de universele waarde van het UNESCO werelderfgoed van de Hollandse Waterlinies
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Opgericht in 2022

Privaatrechtelijke rechtspersonen

Interprovinciaal overleg (vereniging IPO)

			2022	2023
Vestigingsplaats	Den Haag	Bijdrage Provincie NH		€ 2.245.075
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	8,33%	Eigen vermogen	€ 5.687.607	
Programma	Bestuur	Vreemd vermogen	€ 43.081.750	
		Resultaat	€ 3.676.547	

Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder IPO-bestuur is lid van het bestuur van het IPO. 2 leden van Provinciale Staten nemen deel aan de algemene vergadering van het IPO.
Publiek doel	Belangenbehartiging provincies
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Coöperatieve Vereniging Samenwerkingsverband DOVA U.A.

			2022	2023
Vestigingsplaats	Utrecht	Bijdrage Provincie NH	€ 216.582	€ 253.476
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 509.450	
Programma	Bereikbaarheid	Vreemd vermogen	€ 2.388.243	
		Resultaat	-€ 361.963	

Bestuurlijk belang	Namens Gedeputeerde Staten is de teamsenior openbaar vervoer van de sector Mobiliteit de gevolmachtigde om deel te nemen aan de Algemene Ledenvergadering van de DOVA U.A.
Publiek doel	Ontwikkelen van een beter mobiliteitsbeleid van de leden en het realiseren van een doeltreffend en efficiënt openbaar vervoer voor de reiziger
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Stichting bevordering kwaliteit leefomgeving Schipholregio

			2022	2023
Vestigingsplaats	Haarlemmermeer	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 34.986.916	
Programma	Ruimte en Wonen	Vreemd vermogen	€ 290.081	
		Resultaat	-€ 369.918	

Bestuurlijk belang	Gedeputeerde Schiphol: Voorzitter Raad van Toezicht
Publiek doel	Verbeteren leefkwaliteit Schipholregio
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Stichting projectbureau Masterplan Noordzeekanaalgebied

			2022	2023
Vestigingsplaats	IJmuiden	Bijdrage Provincie NH		€ 531.362
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 310.178	€ 316.197
Programma	Ruimte en Wonen	Vreemd vermogen	€ 1.112.407	€ 1.664.884
		Resultaat	-€ 1.322	€ 6.019

Bestuurlijk belang	Gedeputeerde Havens: Voorzitter Bestuursplatform NZKG
Publiek doel	Versterken van de internationale concurrentiepositie van het gebied
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Stichting administratiekantoor Aandelen Zeehaven IJmuiden N.V.

			2022	2023
Vestigingsplaats	IJmuiden	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 29.128.000	€ 32.154.000
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Vreemd vermogen	€ 33.265.000	€ 31.276.000
		Resultaat	€ 2.358.000	€ 3.108.000

Bestuurlijk belang	Lidmaatschap bestuur Stichting.
Publiek doel	Ontwikkeling haven en economie
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Stichting Voorbereiding Pallas-reactor

			2022	2023
Vestigingsplaats	Schagen	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	-€ 268.572.000	
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Vreemd vermogen	€ 286.815.000	
		Resultaat	-€ 71.031.000	

Bestuurlijk belang	Benoeming leden Raad van Toezicht.
Publiek doel	Voorbereiding bouw hoge-flux reactor
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Publiekrechtelijke rechtspersonen

Fonds nazorg gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland

			2022	2023
Vestigingsplaats	Haarlem	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 51.224.350	
Programma	Klimaat en gezonde leefomgeving	Vreemd vermogen	€ 62.088	
		Resultaat	-€ 7.772.993	

Bestuurlijk belang	GS zijn beheerder van het Fonds.
Publiek doel	Beheer fonds ten behoeve van de nazorg stortplaatsen
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

4.7 Grondbeleid

Algemeen

Grondaankoop, -bezit en -verkoop is voor de provincie een middel voor het realiseren van provinciale doelen en daarmee geen doel op zich. De provinciale grondactiviteiten vinden plaats binnen de kaders van de 5e Nota Grondbeleid. Belangrijkste uitgangspunten hierin zijn: rechtmatigheid, transparantie, marktconformiteit en duurzaamheid.

Als overheid mag de Provincie geen verstorende werking op de grondmarkt hebben of geen onrechtmatige staatssteun verlenen. De aankoop van gronden vindt daarom plaats op basis van onafhankelijke taxaties om de marktconformiteit te waarborgen. De verkoop van gronden vindt in beginsel openbaar plaats, en voldoet daarmee aan het gelijkheidsbeginsel (arrest Didam). Ook moet de provincie iedereen gelijk behandelen en mag niemand een voorkeurspositie te geven. Verhuur, verpachting en verkoop van gronden vindt daarom op zodanige wijze plaats dat iedereen dezelfde positie heeft.

Aankoop van gronden voor de verschillende beleidsdoelen gebeurt zoveel mogelijk op minnelijke (vrijwillige) basis. Indien noodzakelijk wordt een onteigeningsprocedure gestart. In 2023 liepen er geen onteigeningszaken.

Natuur

Grond vormt een essentiële schakel in de transitie van het landelijk gebied en in het bijzonder de realisatie van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Realisatie vindt plaats door middel van verschillende instrumenten, zoals de vestiging van kwalitatieve verplichtingen, kavelruilen, aankopen van grond binnen de NNN-begrenzing of daarbuiten om in te zetten als ruilgrond. Met name het vestigen van een kwalitatieve verplichting via een zogenaamde Kwaliteitsimpuls natuur en landschap (SKNL-subsidie), is een bijzondere vorm die specifiek voor de NNN-realisatie is ontwikkeld. De provincie gaat dan een overeenkomst aan met een eigenaar die zijn agrarische grond omzet in grond met een natuurfunctie. De eigenaar wordt vervolgens gecompenseerd voor de waardevermindering van de grond.

In 2020 hebben Provinciale Staten besloten om voor de NNN-realisatie in en nabij Natura 2000-gebieden zo nodig het onteigeningsinstrument in te zetten. Hiermee is het mogelijk geworden om op basis van volledige schadeloosstelling aan te kopen. Het onteigeningsinstrument zal enkel worden ingezet nadat in een gebiedsproces eerst een gezamenlijke gebiedsvisie is vastgesteld en de minnelijke verwerving onvoldoende is gebleken.

In 2023 is er binnen dit thema enkel sprake geweest van passieve verwervingen op vrijwillige basis. (Stoppende) agrariërs of grondeigenaren die hun grond willen verkopen weten, vaak via agrarische makelaars, de provincie te vinden. Hierin speelt mee dat geëigende financierders (zoals Rabobank) momenteel zeer terughoudend zijn met financiering van verhuizende en/of startende boeren, waardoor stoppers geen mogelijkheid hebben hun bedrijf te verkopen om daarmee hun pensioen veilig te stellen. In 2023 zijn er 14 aankopen gepasseerd bij de notaris, waarmee de provincie 147 hectare NNN (ruil)grond heeft verworven.

Het afgelopen jaar heeft de provincie circa 50 aankooptips binnengekregen. Slechts een beperkt deel hiervan komt tot een daadwerkelijke aankoop. Ongeveer de helft van deze tips waren niet interessant en zijn niet opgepakt, omdat er bijvoorbeeld geen sprake was van NNN-grond of een ander provinciaal doel, geen goede ontsluiting was of niet geschikt was. 6 aankooptips hebben

niet geleid tot een aankoop door terugtrekking van de verkoop, voorkeur aan de buurman is gegeven of sprake was van een hogere aanbiedingsprijs door andere gegadigden. 2 aankooptips hebben geleid tot een SKNL-aanvraag en 4 aankopen zijn in 2023 afgerond. Per 31 december 2023 zijn 17 aankooptips nog onderhanden.

Conform het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) worden de aankopen ten behoeve van de NNN op de balans opgenomen tegen de verwervingskosten (inclusief eventuele schadeloosstelling en aanvullende kosten). Door de aankoop van (meestal) agrarische gronden ten behoeve van de NNN treedt een (forse) waardedaling op. Dit geldt zeker voor de extra kosten ten gevolge van de aankoop van opstallen en de schadeloosstelling. Hierdoor is de balanswaarde van de NNN-gronden (fors) hoger dan de werkelijke waarde en behelst een risico voor het moment dat deze grond, als natuurgrond, weer verkocht wordt. Daarom is in 2020 een reserve voor de toekomstige afwaardering aangelegd. Deze reserve wordt, ten laste van de reserves Groen en Oostelijke Vechtplassen, steeds bij de Tweede Begrotingswijziging van het opvolgende jaar aangevuld met het verschil tussen de verwervingskosten van de in het vorige jaar aangekochte NNN-gronden (inclusief ruilgronden) en de potentiële verkoopopbrengsten van NNN-gronden (deze is gestandaardiseerd op € 1,- per m2).

Een bijzondere vorm van activering betreft aankopen in het kader van de zogenaamde SPUK-regelingen (specifieke uitkering) vanuit het Rijk. Deze gronden worden ook voor de verwervingsprijs op de balans gezet en direct daarna met de SPUK-bijdrage (als bijdrage derden) afgewaardeerd tot € 1,-. In 2023 was hiervan sprake bij de aankoop van 15,6 hectare bij het Zomerdijkje 6 in Egmond aan den Hoef.

Strategische Gronden Groen betreffen een forse grondportefeuille die de provincie in het kader van het Natuurpact (2013) heeft overgekregen van het Rijk ten behoeve van de realisatie van NNN. Deze gronden worden in eerste instantie ingezet als ruilgrond voor de NNN-realisatie. Overtollige percelen worden verkocht, waarbij de opbrengst ten goede van de reserve Groen komt.

De ervaring leert dat grondpositie het vliegwiel is voor gebiedsprocessen in het landelijk gebied. De gebiedsprocessen in de Starnmeer, Horstermeer en Noordelijke Vechtstreek zijn succesvol, omdat de provincie in deze gebieden een aanmerkelijke grondpositie heeft. Door deze gronden in te brengen in (kavel)ruilprocessen, vormt dit de motor van de gebiedsgerichte aanpak in deze gebieden. Door de beoogde transities in het landelijk gebied, is de provincie terughoudend met het verkopen van gronden.

Infrastructuur

Ook in 2023 is grond verworven voor de provinciale infrastructuur. Het betreffen enkele afrondende grondtransacties van de projecten N241, N247 en HOV 't Gooi. Ook spelen er diverse kleinere projecten, waarbij sprake is van verwerving ten behoeve van onderhoud, veiligheid en uitbreiding van wegen en fietspaden, en van de aanleg van rotondes en dergelijke. Deze taakgebonden verwervingen vinden plaats ten laste van het krediet dat Provinciale Staten beschikbaar hebben gesteld voor het desbetreffende project in het kader van het integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI).

Grondbanken

In het Programma Natuurontwikkeling (PNO) 2019-2023 is besloten de voormalige beheergrondbank Laag-Holland en Amstelland (zie regel 17 in onderstaande tabel) af te bouwen en geen nieuwe meer in te stellen. De (beperkte) hoeveelheid grond in de voormalige beheergrondbanken wordt ingezet voor de provinciale doelen. Als dat niet aan de orde is, worden

de gronden, zoals afspraak, aangeboden aan de zittende pachters. In 2023 was sprake van één verkoop.

Strategische grondaankopen

Met het krediet ‘Strategische grondaankopen’ hebben Provinciale Staten het mogelijk gemaakt om anticiperend op mogelijke ontwikkelingen ten behoeve van provinciale doelen in brede zin, gronden aan te kopen. In maart 2023 hebben de Provinciale Staten dit krediet verhoogd van € 40 miljoen naar € 60 miljoen. Hiervan zit per 31 december 2023 circa € 32 miljoen ‘vast’ in de (grond)eigendommen, zoals vermeld in onderstaande tabel ‘materiële vaste activa (strategische grondaankopen)’. In 2023 zijn 3 strategische aankopen gedaan:

- ·Jaagweg 1 te Broek en Waterland is gelegen op de plek waar maatregelen genomen moeten worden ter verbetering van de doorstroom N247. Deze woning is aan de provincie te koop aangeboden en aangekocht vooruitlopend op genoemde maatregelen.
- ·4 percelen Burgerweg 2 te Hippolytushoef betreft grond dat aansluit op polder Waard-Nieuwland dat in eigendom is van de provincie. Hiermee vergroot de provincie de potentie voor inzet als ruilgrond en de waarde. Deze percelen zijn aangeboden aan de provincie Noord-Holland.
- ·Gansoord 30 en Turfspoor 47 te Lissebroek betreft de aankoop van een kassencomplex midden in de beoogde woningbouwontwikkeling Lisserbroek. Betreffende eigenaar zat ‘op slot’ in dit gebied. De provincie is een ruiling overeengekomen met eigendommen van de provincie aan de Kruisemuntweg te Haarlemmermeer, waarmee betreffende agrariër binnen het PrimA4a-gebied verder kon en zijn voormalige eigendom in Lisserbroek meegenomen kan worden in de woningbouwontwikkeling.

Beheer en verkoop

De provincie Noord-Holland bezit in totaal circa 13.500 hectare grond, ongeveer 5% van de gehele provincie Noord-Holland. De provincie behoort daarmee tot de top 8 grootste grondbezitters van Nederland. Circa 3.100 hectare van deze grond valt binnen de beheergrenzen van de provinciale (vaar)wegen en circa 7.200 hectare grond is in beheer gegeven aan PWN en Staatsbosbeheer via beheerovereenkomsten. Van de resterende 3.000 hectare grond is 2.600 hectare, ongeveer 2,5% van totale landbouwareaal in Noord-Holland, verpacht aan in totaal circa 230 agrariërs. Het overige deel bestaat uit water, kleine incourante percelen, bermen en overhoeken. De provincie verhuurt bijna 1000 ligplaatsen en steigerplekken en de grond onder 25 tankstations langs provinciale wegen. Ligplaatsen en tankstations zijn in permanent beheer uitgegeven. Daarnaast heeft de provincie ongeveer 25 panden in bezit die niet nodig zijn voor de eigen bedrijfsvoering. Al het vastgoed wordt tijdelijk beheerd in afwachting van een definitieve bestemming, verkoop, ontwikkeling of sloop.

Specifiek voor het verpachten van gronden geldt het in 2020 vastgesteld pachtbeleid, waarin onder andere gebruiksbeperkingen zijn opgenomen ten behoeve duurzame landbouw, biodiversiteit en waterkwaliteit en -kwantiteit. De percelen binnen de begrenzing van het Natuur netwerk Nederland (NNN) en/of met een weidevogeldoelstelling worden verpacht met aanvullende gebruiksbeperkingen gericht op het betreffende natuurambitietype of weidevogeldoelstelling.

Met de verhuur en verpachtingen ontving de provincie in 2023 ongeveer € 3,5 miljoen. Daartegenover staan ongeveer € 1,5 miljoen aan lasten, voornamelijk waterschaps- en onroerendezaakbelasting.

Verantwoording GS aan PS

Altijd wordt gestreefd naar maximale transparantie ten aanzien van grondtransacties. In de begroting wordt zo goed mogelijk geraamd welke kosten en opbrengsten in enig jaar gerealiseerd worden. Hierbij gelden enkele kanttekeningen:

- ·Aan- en verkoop van grond is vaak een grillig proces dat sterk gekoppeld is aan de actuele economische situatie en is niet altijd goed te plannen of te voorspellen. Daardoor kan de realisatie afwijken van de raming.
- ·Zolang er onderhandeld wordt over aan- en verkoop van gronden kan vrijgeven van informatie (bijvoorbeeld ten aanzien van taxaties) de onderhandelingspositie van de provincie of derde partijen schaden. Er zal daarom zo nodig een beroep op geheimhouding worden gedaan.

Overzicht provinciale gronden op balans

Hieronder een overzicht van de boekwaarden per 31 december 2023 van de gronden die onderdeel zijn van de materiële vaste activa.

Perceel	Grond	Boekwaarde per 01-01-2023	Mutaties (waarde) 2023	SPUK dekking 2023	Boekwaarde per 31-12-2023	Oppervlakte m2 31-12-2023
Materiële vaste activa (krediet strategische grondaankopen)						
1. Zonneweide Jaagweg Koggenland		€ 7.300.000	€ 0	€ 0	€ 7.300.000	1.122.735
2. Regionaal Havengebonden Bedrijventerrein, Anna Paulowna		€ 2.011.000	€ 0	€ 0	€ 2.011.000	165.988
3. Bergweg 30, Bloemendaal (in erfpacht gegeven)		€ 225.807	€ 0	€ 0	€ 225.807	3.082
4. Perceel Hoofdweg 511, Haarlemmermeer		€ 380.000	€ 0	€ 0	€ 380.000	48.000
5. Percelen Wieringen (aan- en verkopen in kader van kavelruilingen)		€ 4.717.894	€ 0	€ 0	€ 4.717.894	1.009.723
6. SLP-zuid/deel NW, Rijssenhout		€ 4.626.281	€ 0	€ 0	€ 4.626.281	48.050
7. Aankoop Gansoord 30 en Turfspoor 47 Lissebroek		€ 0	€ 4.568.386	€ 0	€ 4.568.386	149.208
8. Perceel grond aan de Horndijk, Loosdrecht		€ 170.000	€ 0	€ 0	€ 170.000	70.500
9. Grasland Parallelweg, Burgerbrug		€ 1.073.952	€ 0	€ 0	€ 1.073.952	184.730
10. Bollengrond Kolonel Sneepweg, Bergen		€ 1.071.708	€ 0	€ 0	€ 1.071.708	67.880
11. Percelen kavelruil Zonnevanck, Stammeer/Bergen		€ 2.675.293	-€ 562.888	€ 0	€ 2.112.405	378.839
12. Percelen fietspad Wierwijk, Wieringen		€ 390.846	€ 0	€ 0	€ 390.846	72.875

13. Percelen kavelruil Schoorldam, Schoorl		€ 347.590	€ 0	€ 0	€ 347.590	63.768
14. Jaagweg 1, Broek in Waterland		€ 0	€ 1.087.698	€ 0	€ 1.087.698	768
15. Percelen Burgerweg 2, Hippolytushoef		€ 0	€ 1.671.920	€ 0	€ 1.671.920	232.872
Subtotaal		€ 24.990.372	€ 6.765.116	€ 0	€ 31.755.488	3.619.018
Overige materiële vaste activa						
16. Percelen voormalig Wieringerrandmeer		€ 4.703.504	€ 0	€ 0	€ 4.703.504	2.182.570
17. Voormalig beheergrondbank Laag-Holland en Amstelland		€ 1.110.547	-€ 174.508	€ 0	€ 936.040	1.074.470
18. Strategische Gronden Groen (voorheen BBL & PASO)		€ 24.334.409	-€ 325.539	€ 0	€ 24.008.871	12.673.923
19. NNN-eigendom		€ 20.590.889	€ 15.784.549	-€ 2.477.016	€ 34.372.692	4.172.196
20. Ronde Hoep Bodemdaling		€ 1	€ 0	€ 0	€ 1	320.000
21. Renovatie Houtplein grond		€ 7.700.000	€ 0	€ 0	€ 7.700.000	-
22. Grond archeologisch depot te Castricum		€ 1.308.715	€ 0	€ 0	€ 1.308.715	-
Subtotaal		€ 59.748.065	€ 15.284.502	-€ 2.477.016	€ 73.029.823	€ 20.423.159
Totalen		€ 84.738.438	€ 22.049.618	-€ 2.477.016	€ 104.785.311	€ 24.042.177

Voorraad jaarrekening 2023	**Categorie**	**Boekwaarde per 01-01-2023**	**Mutaties (waarde) 2023**		**Boekwaarde per 31-12-2023**	**Oppervlakte m2 31-12-2023**
Verkoop Beheergrondbank Ouder-Amstel H 465, 543, 544	14. Voormalig beheergrondbank Laag-Holland en Amstelland	€ 43.698	-€ 43.698		€ 0	0
ZO-deel SLP-zuid, Rijssenhout (beoogd transformatorstation)	6. SLP-zuid / deel NW, Rijssenhout	€ 0	€ 91.506		€ 91.506	90.600
Beheergrondbank Assendelft P 1210	14. Voormalig beheergrondbank Laag-Holland en Amstelland	€ 0	€ 83.002		€ 83.002	82.180
Totalen		€ 43.698	€ 130.810	€ 0	€ 174.508	172.780

4.8 Provinciale heffingen

Algemeen

Provinciale belastingen en heffingen zijn inkomsten die betaald worden door de inwoners en ondernemers in onze provincie. Met provinciale belastingen en heffingen creëert de provincie de mogelijkheid, aanvullend op onder meer de uitkering uit het provinciefonds, collectieve voorzieningen te financieren. Bij het heffen wordt uitgegaan van het profijtbeginsel. Uitgangspunt is dat degene die profiteert van een voorziening voor die voorziening betaalt. Het profijtbeginsel manifesteert zich sterker bij heffingen (bijvoorbeeld leges) dan bij belastingen (bijvoorbeeld opcenten motorrijtuigenbelasting). In de paragraaf Provinciale heffingen worden de door Provinciale Staten vastgestelde beleidslijnen en gerealiseerde belastingopbrengsten weergegeven. Bij het heffen wordt rekening gehouden met interne en externe kaders en wet- en regelgeving, waaronder verschillende artikelen uit de Provinciewet (art. 222 tot en met 226).

Lastendruk

Provinciale belastingen en heffingen bepalen, zij het in beperkte mate, de collectieve lastendruk en zijn dus medebepalend voor de omvang van het besteedbaar inkomen. Wettelijk mag het bedrag van provinciale belastingen en heffingen niet afhankelijk worden gesteld van het inkomen, de winst of het vermogen van de belastingplichtige.

Provinciale heffingen moeten overheidsoptreden legitimeren

Wat krijgt de burger of het bedrijf terug voor de betaling aan de provincie? De provincie streeft naar evenwicht tussen het ervaren van overheidsoptreden en de hoogte van de te betalen bijdrage. De Provinciewet bepaalt dat provinciale opcenten tot een bepaalde limiet geheven mogen worden. Het Besluit begroting en verantwoording (BBV) bepaalt dat de provinciale heffingen maximaal kostendekkend mogen zijn. Bij overtreding van deze regels kan de belastingrechter bij een bezwaar of beroepsprocedure de legesverordening onverbindend verklaren.

Kwijtscheldingsbeleid (art. 10 BBV)

Gelet op het karakter van de heffingen van de provincie Noord-Holland voert de provincie Noord-Holland het beleid om geen kwijtschelding toe te passen.

Onderbouwing per heffing

De provincie Noord-Holland kent de volgende provinciale belastingen en heffingen:

- Belastingen: Betalingen voor de uitvoering van collectieve vormen van dienstverlening met een algemeen belang. De provincie kent provinciale opcenten op de hoofdsom van de motorrijtuigenbelasting. De opbrengst van deze belasting is een algemeen dekkingsmiddel;
- Heffingen: Betalingen voor de uitvoering van publiekrechtelijke dienstverlening, die verband houden met collectieve voorzieningen. In de provincie Noord-Holland de grondwaterheffing;
- Leges: Betalingen voor individuele dienstverlening van overheidsdiensten van publiekrechtelijke aard. De provincie Noord-Holland kent leges en overige rechten;

- Nazorgheffing: In de zogenoemde Leemtewet is op 1 april 1998 een regeling in de Wet milieubeheer opgenomen over de nazorg van operationele stortplaatsen. Dit zijn stortplaatsen waar het storten van afvalstoffen niet vóór 1 september 1996 is beëindigd.

De belastingen en heffingen worden in het volgende deel verder toegelicht.

Belastingen: opcenten motorrijtuigenbelasting

De motorrijtuigenbelasting wordt geheven over het bezit van een motorvoertuig. De heffing en inning van de motorrijtuigenbelasting, waarop de provinciale opcenten meeliften, verzorgt de Belastingdienst. Bovenop de motorrijtuigenbelasting betalen houders van personenauto's en motoren 'provinciale opcenten'. De provincies stellen het opcenten tarief vast, en zijn daarbij gehouden aan het door het Rijk bepaalde wettelijk maximum. Het wettelijk maximum voor 2023 bedroeg 125,8 opcenten (Provinciewet artikel 222, 2 de lid). Dit bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd met het inflatiecorrectiecijfer.

De provincie Noord-Holland heft sinds 2001 het laagste opcententarief. Onderstaand overzicht geeft inzicht in de tarieven opcenten per provincie voor de jaren 2023, 2022 en 2021.

Provincie	2023	2022	2021
Noord-Holland	67,9	67,9	67,9
Utrecht	79,4	77,5	74,9
Overijssel	79,9	79,9	79,9
Limburg	80,6	79,1	77,9
Noord-Brabant	80,8	79,6	78,4
Flevoland	82,2	82,2	81,4
Zeeland	82,3	82,3	89,1
Friesland	87,0	87,0	87
Drenthe	92,0	92,0	92
Gelderland	93,0	90,6	89,5
Zuid-Holland	95,7	91,8	90,4
Groningen	95,7	94,5	93,3
Gemiddeld	**84,7**	**83,7**	**83,5**
Maximum tarief	**125,8**	**118,4**	**116,8**

Ontwikkeling van aantal voertuigen per brandstofsoort

In de tabellen hieronder wordt voor de jaren 2019 tot en met 2023 de samenstelling van de in Noord-Holland geregistreerde voertuigen gegeven. Uit de tabellen blijkt dat het totaal aantal voertuigen een jaarlijks stijgende trend toont. Daarnaast valt op dat het aandeel van zowel benzine als elektrische voertuigen blijft stijgen in absolute aantallen. Voor diesel voertuigen is de laatste jaren een dalende trend te zien. In 2023 heeft een Leasemaatschappij zijn hoofdvestigingslocatie verhuisd van Flevoland naar Noord-Holland. De toename van de aantallen voertuigen in 2023 wordt hierdoor deels verklaard.

Aantal voertuigen	2019	2020	2021	2022	2023
Benzine	1.209.465	1.251.388	1.282.449	1.300.845	1.364.231
Diesel	178.368	162.887	142.066	128.338	111.306
Elektro	19.911	40.197	59.122	73.488	133.801
Overige brandstoffen	18.866	17.818	17.327	17.141	17.030
Totaal	**1.426.610**	**1.472.290**	**1.500.964**	**1.519.812**	**1.626.368**

% Brandstofverbruik	2019	2020	2021	2022	2023
Benzine	84,8%	85,0%	85,4%	85,6%	83,9%
Diesel	12,5%	11,1%	9,5%	8,4%	6,8%
Elektro	1,4%	2,7%	3,9%	4,8%	8,2%
Overige brandstoffen	1,3%	1,2%	1,2%	1,1%	1,0%
Totaal	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**

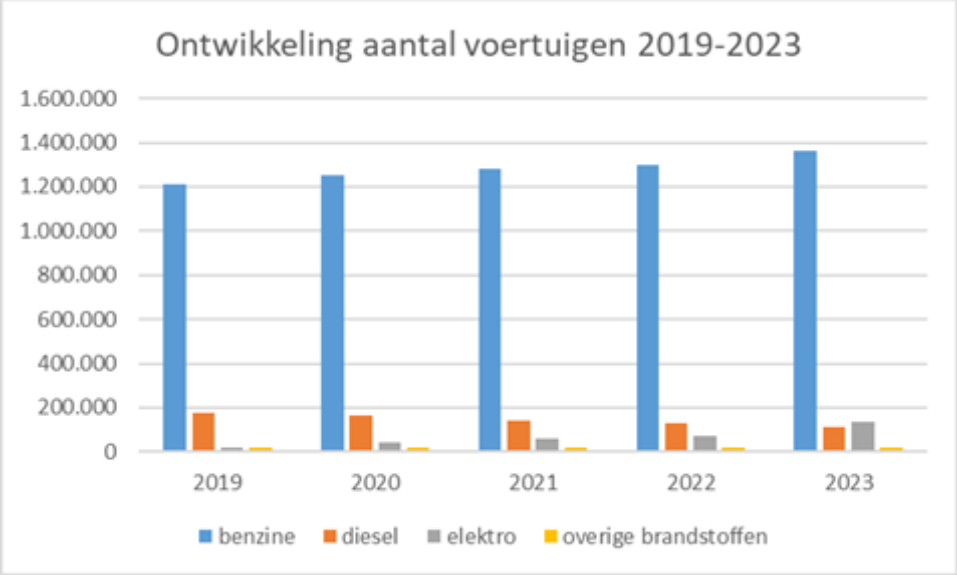

Overzicht gerealiseerde en geraamde opbrengsten opcenten motorrijtuigenbelasting

Uit het overzicht gerealiseerde opbrengst vastgesteld op 15 januari 2024 blijkt dat de provincie Noord-Holland over 2023 in totaal €234,9 miljoen aan provinciale opcenten heeft ontvangen. In de jaren 2021 en 2022 was dat respectievelijk €226,4 miljoen en €229,8 miljoen.

Opbrengsten opcenten MRB	2021	2022	2023
Jaarrekening	226,4	229,8	234,9
Begroting	225,1	229,1	231,5

De registratie van gegevens voor de motorrijtuigenbelasting wordt uitgevoerd door het Centraal Bureau Motorrijtuigenbelasting (CBM) en is daarmee de verantwoordelijkheid van het Rijk. Het CBM int de provinciale opcenten en draagt deze aan de provincies af. De provincies hebben geen controlemogelijkheden op deze afdrachten en zijn daarmee informatieafhankelijk van het CBM. De kwaliteit van de informatie over de ontvangen opcenten per provincie is daarom niet geheel

gewaarborgd en dus blijft enige onzekerheid bestaan over de juistheid en volledigheid van de ontvangen opcenten.

Onderdeel van hiervoor vermelde aantallen voertuigen zijn de leasevoertuigen. Hierna zal deze categorie worden toegelicht.

Aantal leasevoertuigen in Noord-Holland

Onderstaand overzicht geeft inzicht in de ontwikkeling van het aantal leasevoertuigen in Nederland en in de provincie Noord-Holland. De stijging van het aantal leasevoertuigen in 2023 is het gevolg van de verhuizing van een leasemaatschappij van de provincie Flevoland naar Noord-Holland.

Noord-Holland	**31-12-2019**	**31-12-2020**	**31-12-2021**	**31-12-2022**	**31-12-2023**
GWH					
Personenauto's	166.783	154.179	161.035	175.403	270.321
Motoren	76	77	100	103	28
	166.859	**154.256**	**161.135**	**175.506**	**270.349**

Particulieren	**31-12-2019**	**31-12-2020**	**31-12-2021**	**31-12-2022**	**31-12-2023**
Personenauto's	41.082	51.026	56.012	58.078	61.454
Motoren	20	40	52	78	74
	41.102	**51.066**	**56.064**	**58.156**	**61.528**

Totaal	**207.961**	**205.322**	**217.199**	**233.662**	**331.877**

Onbenutte belastingcapaciteit

Het maximum aantal opcenten dat provincies mogen heffen wordt wettelijk vastgesteld. Dit wordt jaarlijks in de septembercirculaire van het provinciefonds gepubliceerd. Voor 2023 was dat vastgesteld op 125,8 opcenten.

overzicht onbenutte belastingcapaciteit

Opbrengst opcenten (*€ 1 mln.)	**Opcenten tarief 2023**	**Opbrengst per opcent (*€ 1 mln.)**	**Maximum opcenten tarief 2023**	**Maximale opbrengst 2023 (*€ 1 mln.**	**Onbenutte belastingcapaciteit 2023 (*€1 mln.)**
€ 234,90	€ 67,90	€ 3,46	€ 125,80	€ 435,20	€ 200,30

Grondwaterheffing

De Grondwaterheffing is uitsluitend bestemd voor de ten laste van de provincie komende kosten voor het grondwaterbeheer, waaronder het tegengaan van verdroging in bepaalde gebieden. In 2023 bedroeg de opbrengst van de Grondwaterheffing € 736.000, - (afgerond). Heffingplichtig zijn de onttrekkers van 25.000 m³ of meer grondwater per heffingsjaar. Het tarief is vastgesteld op € 0,0085 per m³ onttrokken grondwater.

In 2023 zijn de middelen ingezet voor de capaciteitskosten van zowel de beleidsmedewerkers als de technische medewerkers. Daarnaast zijn kosten gemaakt voor: Een bijdrage aan de Advies- en schadecommissie, een bijdrage aan Hydrologisch Instrumentarium, onderzoek grondwaterkwaliteit voor de uitvoering van de Europese kaderrichtlijn water, metingen grondwaterstanden en het beheer en onderhoud van het grondwaternetwerk. Er is een voorziening ingesteld met als doel onnodige fluctuaties van het heffingstarief tegen te gaan en is ook bedoeld om onvoorziene en ontoerekenbare schades te kunnen betalen. De voorziening is in 2023 met € 44.645, - toegenomen.

Periode	Voorziening grondwaterheffing
1-1-2023	€ 3.271.812
31-12-2023	€ 3.316.658

Leges

Provincies hebben een aantal taken waarvan individuele diensten worden afgenomen door bedrijven of inwoners. Door de afnemers van zo'n dienst moeten leges worden betaald voor de gemaakte kosten (zoals personeels-, huisvestings- en materiaalkosten). In de tarieventabel 'legesverordening' zijn de tarieven opgenomen voor onder andere het afgeven van vergunningen in het kader van de fysieke leefomgeving (Wabo), Waterwet, Wet natuurbescherming en Wegenwet.

Uitgangspunt van Provinciale Staten is dat leges voor een vergunningsaanvraag kostendekkend zijn. Provinciale Staten voeren als beleid dat kostendekkendheid in eerste instantie bereikt wordt door het optimaliseren van efficiency en in tweede instantie door het verhogen van de tarieven. Dit beleid vereist inzicht in de kostenstructuur, kostenbeheersing en kostentoerekening. Voor de berekening van de kostendekkendheid wordt in zijn algemeenheid uitgegaan van een gemiddelde tijdsbesteding per vergunningsaanvraag. Het uurtarief van de omgevingsdienst of provincie wordt gehanteerd om de hoogte van de leges te berekenen. In december 2022 zijn de legestarieven 2023 ter vaststelling aangeboden aan Provinciale Staten.

Kostprijsberekening methode

De vergunningverlening, toezicht en handhaving is opgedragen aan de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (ODNZKG) en Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN), en zijn opgenomen in de lumpsum bekostiging. De door de omgevingsdiensten gemaakte kosten voor de vergunningverlening worden doorberekend in de leges. Bij berekening van de leges wordt uitgegaan van de gemiddelde tijdsbesteding per vergunningsaanvraag.

Om de kostprijs van de diverse vergunningsaanvragen te berekenen wordt gebruik gemaakt van de Activity Based Costing method (ABC- methode). Deze methode wordt ook beschreven in de handleiding kostentoerekening 2016 van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG). De ABC methode is de meest transparante methode. Bij deze methode worden alle handelingen om te komen tot een vergunning onderzocht en vervolgens vermenigvuldigd met een uurtarief van een behandelend ambtenaar bij de provincie Noord-Holland of de uurtarieven van de omgevingsdiensten. Voor de vergunningverlening door de provincie worden de tarieven gehanteerd zoals opgenomen in de 'Handleiding overheidstarieven'.

Volgens artikel 10 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) mogen de geraamde baten de ter zake geraamde lasten (inclusief overheadkosten) niet overschrijden, de kostendekkendheid mag maximaal 100% zijn.

De geraamde baten opgenomen in de begroting 2023 zijn als volgt berekend:

Aantal verwachte aanvragen vermenigvuldigd met de in de Tarieventabel 2023 opgenomen tarieven behorende bij het in behandeling nemen van de aanvraag.

De geraamde lasten zijn als volgt berekend:

Het verwachte aantal uren dat door de medewerker wordt besteed aan het afhandelen van de aanvraag vermenigvuldigd met het uurtarief van de omgevingsdienst en het aantal te verwachte aanvragen in 2023.

De onderbouwing van de kostendekkendheid is vastgelegd in de rapportage Kostendekkendheid 2023.

Overzicht kostendekkendheid leges

Tarieventabel leges	Uitvoerende organisatie	Baten begroot 2023	Lasten begroot 2023	Kostendekkendheid begroot 2023	Baten realisatie 2023
WABO	OD NZKG	€ 1.300.000	€ 1.300.000	100%%	€ 3.066.677
Wegen/waterwegen	Provincie Noord-Holland	€ 465.000	€ 550.000	84,5%	€ 445.882
Waterwet	OD NZKG	€ 400.000	€ 795.000	50,3%	€ 183.203
Wet hygiëne zwembaden	OD NHN	€ 20.000	€ 32.000	62,5%	€ 7.510
Ontgrondingenwet	OD NZKG	€ 50.000	€ 60.000	83,3%	€ 6.325
Wadloop	provincie Fryslân	€ 1.000	€ 37.000	2,7%	€ 2.805
Wet Natuurbescherming*	Bij12/faunafonds	€ 300.000	€ 600.000	50,0%	€ 413.400
Wet Natuurbescherming*	OD NHN	€ 400.000	€ 1.681.000	23,8%	€ 698.425
Wet Luchtvaart	OD NZKG	€ 10.000	€ 390.000	2,6%	€ 14.410
Overige	Provincie Noord-Holland				€ 13.335
Totaal provinciale heffingen		**€ 2.946.000**	**€ 5.445.000**		**€ 4.851.972**

Voor 2023 is de totale gerealiseerde legesopbrengst € 4,8 miljoen. De gerealiseerde opbrengsten zijn meer dan geraamd bij de begroting 2023. Deze meeropbrengst is met name het gevolg van de toename van het aantal verleende vergunningen Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (WABO). Bij het opstellen werd het aantal te verwachte vergunningsaanvragen geraamd op 100. In 2023 zijn er in totaal 208 aanvragen ingediend.

Hieronder volgt een overzicht aan van het aantal verleende vergunningen over de jaren 2021 tot en met 2023.

Aantal verstrekt vergunningen		2023 realisatie	2023 geraamd	2022 realisatie	2021 realisatie
WABO	ODNZKG	208	100	225	202
Wegenwet	prov. Noord-Holland	391	429	392	453
Verkeersreglement	prov. Noord-Holland	22	15	9	18
Vaarwegen	prov. Noord-Holland	297	284	291	353
Waterwet	ODNZKG	57	99	56	69
Wet hygiëne zwembaden	ODNHN	6	9	13	11
Ontgrondingenwet	ODNZKG	1	9	9	12
Wadloop*	prov. Friesland	118	197	145	195
Wet Natuurbescherming	Bij12/Faunafonds	1.379	1.079	1.214	1.136
Wet Natuurbescherming	ODNHN	206	123	151	161
Wet Luchtvaart	ODNZKG	16	16	12	17
Overige	prov. Noord-Holland	11	6	17	0
Totaal aantal verstrekte vergunningen		**2.712**	**2.366**	**2.534**	**2.627**

*) betreft totaal aantal verstrekte vergunnigen van Friesland, Groningen en Noord-Holland

Omgevingswet

Eind januari 2023 werd bekend gemaakt dat de invoering van de Omgevingswet werd uitgesteld tot 1 januari 2024. Door de invoering van de Omgevingswet is de mogelijkheid ontstaan om leges te heffen voor aanvragen van een milieuvergunning. In december 2023 hebben Provinciale Staten de tarieventabel leges 2024 vastgesteld, waarin onder andere de legestarieven voor de milieubelastende activiteiten zijn opgenomen.

Nazorgheffing gesloten stortplaatsen

In de zogenoemde Leemtewet is op 1 april 1998 een regeling in de Wet milieubeheer opgenomen over de nazorg van operationele stortplaatsen. Dit zijn stortplaatsen waar het storten van afvalstoffen niet vóór 1 september 1996 is beëindigd. In de Leemtewet is bepaald dat de provincies bestuurlijk en financieel ervoor verantwoordelijk zijn dat deze stortplaatsen na sluiting geen nadelige gevolgen voor het milieu veroorzaken. Daartoe dient eeuwigdurende nazorg plaats te vinden. Dit houdt in dat maatregelen genomen moeten worden om bodem beschermende voorzieningen op gesloten stortplaatsen in stand te houden, te onderhouden, te herstellen en eventueel te vervangen. Ook dienen de bodem beschermende voorzieningen regelmatig te worden geïnspecteerd en de bodem onder de stortplaats te worden onderzocht. Ter bestrijding van deze kosten is een nazorgheffing ingesteld, die wordt geheven bij de exploitanten van de operationele stortplaatsen. De jaarlijkse heffing wordt vastgelegd in een door Provinciale Staten vast te stellen tarieventabel en berekend aan de hand van het doelvermogen dat aanwezig moet zijn bij sluiting van de stortplaats en het opgebouwde kapitaal in het Nazorgfonds. De heffingen worden in het uitsluitend voor nazorg bestemde Nazorgfonds gestort. Het Nazorgfonds is een bij wet vastgesteld rechtspersoon. In het Nazorgfonds wordt een zodanig kapitaal opgebouwd, dat uit het rendement daarvan de eeuwigdurende nazorg gefinancierd kan worden.

Opbrengsten provinciale heffingen en belastingen

In 2023 bedroeg de totale opbrengst belastingen en provinciale heffingen € 240,5 miljoen.

Belasting / Heffing	Jaarrekening 2022	Begroting 2023*	Jaarrekening 2023
Opcenten motorrijtuigenbelasting	€ 229,8	€ 231,5	€ 234,9
Grondwaterheffing	€ 0,8	€ 0,8	€ 0,7
Leges			
* WABO	€ 2,0	€ 1,8	€ 3,0
* overige leges	€ 1,5	€ 1,5	€ 1,8
Totaal	**€ 234,1**	**€ 235,6**	**€ 240,4**

5 Jaarrekening

5.1 Overzicht van baten en lasten en toelichting

5.1.1 Toelichting per programma

Hier worden de verschilverklaringen toegelicht. Hierbij is -/- nadelig (meer lasten/minder baten/minder onttrekking/meer storting) en + voordelig (minder lasten/meer baten/meer onttrekking/minder storting).

Programma1 Openbaar bestuur

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 1 — Openbaar bestuur

	Jaarrekening 2022	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil
Lasten	20.085	23.129	24.973	23.011	1.962
Baten	-150	-59	-68	-63	-5
Saldo van baten en lasten	**19.935**	**23.070**	**24.905**	**22.949**	**1.956**
Stortingen reserves	2	3.043	3.043	3.043	0
Onttrekking reserves	-262	-395	-969	-943	-26
Resultaat	**19.675**	**25.718**	**26.979**	**25.049**	**1.930**

Verschillenanalyse programma 1

Toelichting	Lasten	Baten	Storting	Onttrekking	Resultaat
Totaal programma 1	**1.962**	**- 5**	**0**	**- 26**	**1.930**
1.1.2 Gedeputeerde Staten - In 2023 hoefde minder gestort te worden in de pensioenvoorziening als gevolg van een oplopend rentepercentage (waardoor de contante waarden van toekomstige pensioenverplichtingen lager wordt) en als gevolg van minder gedeputeerden.	344				344

1.4.2 IPO De IPO bijdrage valt in 2023 € 0,5 mln. lager uit dan het bedrag dat in de begroting was opgenomen. - De te betalen bijdrage over 2023 is € 315.000 lager dan het bedrag dat hiervoor in de begroting was opgenomen. Dit komt doordat een deel van de IPO bijdrage van de Provincie dubbel was opgenomen in de begroting. - Daarnaast is het resultaat van het IPO over 2022 terugbetaald aan de provincie. Noord-Holland heeft hiervan € 160.000 ontvangen. Hier was geen rekening mee gehouden in de begroting 2023.	475				475
Capaciteitskosten Voor de toelichting op de capaciteitskosten van programma 1. Openbaar Bestuur wordt verwezen naar de toelichting in paragraaf Bedrijfsvoering.	168				168
Overige verschillen afzonderlijk programma 1 ≤ € 250.000	975	- 5	0	- 26	943

Programma 2 Klimaat en Milieu

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 2 — Klimaat en Milieu

	Jaarrekening 2022	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil
Lasten	56.426	51.727	78.269	70.509	7.760
Baten	-3.891	-4.780	-6.991	-5.107	-1.884
Saldo van baten en lasten	**52.535**	**46.947**	**71.278**	**65.402**	**5.876**
Stortingen reserves	33.560	14.069	23.669	23.669	0
Onttrekking reserves	-33.612	-11.163	-29.749	-26.276	-3.473
Resultaat	**52.484**	**49.853**	**65.198**	**62.795**	**2.403**

Verschillenanalyse programma 2

Toelichting	Lasten	Baten	Storting	Onttrekking	Resultaat
Totaal programma 2	**7.760**	**- 1.884**	**0**	**- 3.473**	**2.403**
2.1.1 Opwekking van duurzame elektriciteit bevorderen - Het RES-programma kampt met een overschot aan middelen, primair veroorzaakt door vertragingen bij het overdragen van opdrachten tussen communicatiebureaus. Dit heeft tot gevolg gehad dat de aanvang van werkzaamheden vertraagd is. Bovendien heeft de vertraging bij de opdracht van RDHV plaatsgevonden door langere duur van ondersteuningsvragen van gemeenten, waardoor niet alle taken in 2023 zijn voltooid.	588				588
2.1.2 Bijdragen aan de warmtetransitie - De voornaamste oorzaak van dit verschil is dat de lasten van Geothermie lager zijn uitgevallen (€ 200.000), veel kosten hiervan zijn terecht gekomen op operationeel doel 2.1.3.	255				255

2.1.3 Borgen van de energie-infrastructuur - De SON (Subsidie oplossingen bij netcongestie) 2023 is aangescherpt ten opzichte van 2022. Hierdoor zijn meer activiteiten uitgesloten en zijn er strengere eisen gesteld. Dit heeft geleid tot een daling van de uitgaven met € 917.000. - Voor de UVR waterstofprojecten zijn er minder aanvragen ingediend dan verwacht, wat heeft geleid tot lagere uitgaven van € 270.000. - Op verschillende gebieden zijn er ook lagere uitgaven geweest voor proceskosten: Waterstof, UVR Regievoering transformatorstations en tracés, Energie neutraal maken eigen organisatie, CO2 Impactanalyse, Data en monitoring. In totaal is er sprake van lagere uitgaven van € 424.000. - De uitgaven zijn lager dan verwacht en de oorspronkelijke schatting van onttrekkingen aan de Reserve Energietransitie was te hoog. Dit betekent dat het totale bedrag aan lagere uitgaven voor de Reserve Energietransitie € 1,7 miljoen is. Het verschil in de lasten en de ontrekking (€ -132.000) heeft te maken met een lagere uitgave op het exploitatiebudget.	1.611			- 1.743	- 132
2.2.1 VTH taken uitvoeren en coördineren: - Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied kreeg in de loop van het jaar te maken met een hoger uurtarief i.v.m. een nieuwe cao. Hier is rekening mee gehouden in de begroting. Hoewel dit verwerkt is in de laatste factuur, heeft de omgevingsdienst als een gevolg van krapte op de arbeidsmarkt toch niet alle inzet kunnen geven. Hierdoor is de laatste factuur van 2023 lager uitgevallen dan verwacht. - Er zijn meer leges binnengekomen op de Wabo dan begroot was. Dit komt doordat er meer aanvragen zijn gedaan in december dan verwacht.	906	592			1.498

2.2.2 Gezonde leefomgeving: - Voor luchtmeetnetten was € 360.000 begroot voor de vervanging van apparatuur (fijnstofmonitoren) van het luchtmeetnet en is niet tot besteding gekomen. De fijnstofmonitoren zijn niet vervangen omdat de nieuwe monitoren ongeschikt bleken voor de IJmondregio. Door de lagere lasten is ook minder onttrokken uit de reserve. - De lagere lasten hebben verder betrekking op de subsidie aan Hoogheemraadschap Rijnland, voor bodemsanering terrein van € 309.000 is niet verstrekt. Wordt nu in 2024 verstrekt. - Voor Actieplan geluid is een deel van de geplande werkzaamheden vertraagd door monumentenvergunningen en het overleiden van een bewoner, hierdoor zijn de lasten lager (€ 187.000). Door de lagere lasten is ook minder onttrokken uit de reserve. - Met betrekking tot milieubeleidsplan waren gedurende 2023 €157.000 minder lasten dan begroot. Dit komt omdat er minder activiteiten zijn uitgevoerd doordat er een capaciteitstekort was in 2023.	1.013			- 547	466
2.2.3 - Kwaliteit bodem en ondergrond verbeteren: - Lagere (subsidie)lasten met betrekking tot SPUK-gerelateerde subsidie-uitgaven, met name CINDU en diffuus lood kinderspeelplaatsen zorgen voor lagere lasten van € 2,328 miljoen. - € 552.000 lagere (subsidie)lasten aan bodemsaneringsprojecten waaronder subsidieregeling diffuus lood (voornamelijk lagere subsidieaanvragen). - € 2,369 miljoen lagere baten uit SPUK omdat minder (subsidie)lasten met betrekking tot deze SPUK gerealiseerd zijn, met name voor Cindu en diffuus lood kinderspeelplaatsten. - € 552.000 lagere onttrekking uit de reserve Bodemsanering vanwege lagere (subsidie)lasten bodemsanering.	2.880	- 2.369		- 552	- 41
Capaciteitskosten Voor de toelichting op de capaciteitskosten van programma 2. Klimaat en Milieu wordt verwezen naar de toelichting in paragraaf Bedrijfsvoering.	12				12
Overige verschillen afzonderlijk programma 2 ≤ € 250.000	495	- 107	0	- 631	- 243

Programma 3 Ruimte en Water

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 3					Ruimte en Water
	Jaarrekening 2022	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil
Lasten	35.039	24.328	48.037	35.317	12.720
Baten	-14.939	-7.049	-14.570	-11.249	-3.321
Saldo van baten en lasten	**20.101**	**17.279**	**33.467**	**24.068**	**9.399**
Stortingen reserves	25.320	24.462	25.440	27.940	-2.500
Onttrekking reserves	-22.927	-16.482	-34.748	-25.019	-9.729
Resultaat	**22.494**	**25.259**	**24.159**	**26.988**	**-2.829**

Verschillenanalyse programma 3

Toelichting	Lasten	Baten	Storting	Onttrekking	Resultaat
Totaal programma 3	**12.720**	**-3.321**	**-2.500**	**-9.729**	**-2.829**
3.2.1 Bijdragen aan de optimalisering van OV- knooppunten en ketens Bijdragen aan de optimalisatie van het openbaar vervoer hebben geresulteerd in een lastenvermindering van € 2,2 miljoen ten opzichte van het begrote bedrag. De belangrijkste redenen hiervoor zijn als volgt: - Voor Knooppuntontwikkeling Alkmaar Noord Fase 1 is een subsidieaanvraag van € 1,2 miljoen niet tijdig ingediend voor subsidieverstrekking in 2023. - Van de verwachte 8 aanvragen voor ketenreis projecten is er in 2023 slechts 1 tijdig ontvangen, wat resulteerde in een bedrag van € 657.000. De andere gemeenten hadden meer tijd nodig. - De proceskosten zijn € 305.320 lager uitgevallen dan begroot.	2.184			-2.131	53
3.2.2 - Luchtvaart: - Gedurende het jaar zijn door vertraging minder opdrachten uitgezet dan verwacht, waardoor de lasten lager zijn uitgevallen.	290				290

3.2.3 - Visie Noordzeekanaalgebied en havencomplexen: - Baten: In 2023 is het Sluis Haven Informatie Punt (SHIP) afgerond, hierdoor is in totaal € 276.000 ten gunste gekomen van het resultaat van de provincie. Hiermee was geen rekening gehouden in de begroting. - Lasten : De subsidie voor het project Walstroomvoorziening Nieuwe Diepkade Den Helder is eind 2023 ingetrokken.	196	276		-196	276
3.2.5- Grondbeleid: - Twee verkopen vanuit de Beheergrondbank (Beemster en Westzaan) aan pachter en verkoop van een stuk grasland te Weesp zijn doorgeschoven naar 2024, totaalbedrag ca. € 1,5 mln. - Een verkoop van twee percelen ten Venhuizen in kader van een ruiling zijn niet doorgegaan. Hierdoor is de bate € 1 miljoen lager. Daarmee samenhangend is de afwaardering ook lager (€ 350.000).	349	-2.520			-2.171
3.3.2 - Woningbouw: - Er zijn meer subsidies verstrekt voor versnelling woningbouw, doordat aan het eind van het jaar meer aanvragen zijn binnengekomen dan verwacht. Hierdoor zijn er € 380.000 hogere lasten en is een hoger bedrag onttrokken aan de reserve. - In de begroting 2023 is rekening gehouden met een bedrag van € 0,6 mln. aan Baten vanuit de specifieke uitkering Flexibele inzet woningbouw. Echter, omdat het een regeling betreft waarbij de provincie de middelen doorzet aan gemeente Amsterdam voor de uitvoering hiervan lopen de inkomsten en uitgavan niet via de exploitatie van de provincie. Dit leidt tot € 0,6 mln. aan lagere lasten dan begroot in 2023 en een correctie van € 0,5 mln. aan baten over 2022.	-380	-1.168		380	-1.168
3.4.2 - Meekoppelkansen: - In 2023 is rekening gehouden met een betaling van € 15 miljoen voor de SOK (Samenwerkingsovereenkomst) Meekoppelkansen, echter is € 9,6 miljoen van dit bedrag een voorschot voor de jaren 2024 en 2025. Hierdoor vallen de lasten in 2023 lager uit. Tegenover de lagere lasten staat een lagere onttrekking uit de reserve. - Voor de subsidie realisatie bereikbaarheid oeverdijk en stadsstrand aan de gemeente Hoorn is in de begroting de overheveling van de reserve meekoppelkansen bij dijkversterking en kustontwikkeling naar de subsidie reserve meekoppelkansen bij dijkversterking en kustontwikkeling niet het volledige subsidiebedrag opgenomen. Conform de financiële verordeing vindt deze overheveling alsnog plaats. Het betreft een verschil van € 2,5 mln.	9.645		-2.500	-7.145	0

3.4.3 - Klimaatadaptatie: - Er zijn een aantal uitvoeringsregelingen fysieke opdrachten vertraagd. Hierdoor zijn er lagere lasten en een lagere onttrekking. Deze worden in 2024 opgepakt.	355			-355	0
3.5.1 - Schoon en voldoende grondwater bevorderen: - Het verschil tussen de opbrengsten van de grondwaterheffing en de daaraan gerelateerde kosten, wordt met de voorziening grondwater afgerekend. Ten tijde van de begroting waren nog niet alle lasten bekend en is de storting in de voorziening niet meegenomen.	-340				-340
Capaciteitskosten Voor de toelichting op de capaciteitskosten van programma 3. Ruimte en Water wordt verwezen naar de toelichting in paragraaf Bedrijfsvoering.	53				53
Overige verschillen afzonderlijk programma 3 ≤ € 250.000	368	91	0	-282	177

Programma 4 Bereikbaarheid

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 4 — Bereikbaarheid

	Jaarrekening 2022	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil
Lasten	259.687	249.355	245.483	233.847	11.635
Baten	-19.974	-21.434	-21.666	-8.602	-13.064
Saldo van baten en lasten	**239.713**	**227.921**	**223.817**	**225.245**	**-1.428**
Stortingen reserves	128.851	60.245	95.171	120.430	-25.260
Onttrekking reserves	-154.532	-76.033	-70.821	-96.053	25.231
Resultaat	**214.032**	**212.133**	**248.166**	**249.622**	**-1.456**

Verschillenanalyse programma 4

Toelichting	Lasten	Baten	Storting	Onttrekking	Resultaat
Totaal programma 4	**11.635**	**- 13.064**	**- 25.260**	**25.231**	**- 1.456**
4.1.1 Mobiliteitsbeleid en -strategie opstellen - Er is incidenteel ten behoeve van capaciteit een bedrag van € 450.000 meer besteed en daarvoor € 450.000 meer onttrokken uit de reserve. Dit is veroorzaakt door meer inhuur voor het project werkgeversaanpak. Het bedrag van € 450.000 is ook gestort vanuit OD 4.1.2.	- 443		- 450	450	- 443

4.1.2 - Mobiliteitsbeleid met partners uitvoeren: uitvoeren Mobiliteit De hogere lasten van € 14.3 miljoen worden voor € 6 miljoen verklaard door een te lage begroting, zoals op 6 december 20023 met brief 2123420/2154883 aan PS is gemeld. De overige hogere lasten van € 8,3 miljoen worden veroorzaakt door: De subsidieregelingen voor infrastructuur voor o.a. gemeenten en regio's zijn succesvol en kwamen sneller dan verwacht tot concrete aanvragen en goedgekeurde beschikkingen. Tegenover de hoger dan begrote lasten van ruim € 4 miljoen staat een evengrote hogere onttrekking aan de reserve, die daarvoor is bedoeld. Ook een aantal grotere projecten voor mobiliteitsbeleid OV vanuit de reserve zijn sneller tot besluitvorming gekomen dan nog verwacht bij de LBW. Het betreft o.a. € 1,8 miljoen voor Pont Velsen en € 0,49 voor de Uithoornlijn en diverse kleinere projecten. Daarnaast zijn er lagere lasten van € 0,7 omdat in MRA-verband laadpalen door efficientie door meer plaatsingen goedkoper kunnen worden geplaatst. Dit is neutraal met de lagere baten van € 0,7. De hogere storting in de reserve van € 11,4 miljoen betreft een overheveling binnen het operationele doel volgens onze financiële verordening waarbij subsidies >1,5 miljoen in een aparte reserve per OD worden ondergebracht. In het bedrag van de hogere onttrekking van € 24,7 wordt deze €11,4 miljoen ook onttrokken. Dit betreft dus een neutrale mutatie. Daarnaast speelt hier de eerder gemelde te lage begroting voor € 6 miljoen mee. Daarmee blijft een € 7,3 miljoen hogere onttrekking over. Deze hangt samen met de bij lasten genoemde overbestedingen die conform het vastgestelde beleid ten laste van deze reserve zijn gebracht. Hierin is ook de overheveling naar OD 4.1.1 opgenomen t.b.v. inhuur.	- 14.310	- 782	- 11.482	24.701	- 1.873
4.1.3 - Investeringsstrategie en meerjarenprogramma: - Er is sprake van hogere lasten doordat er meer studieopdrachten zijn gedaan. - Er is een extra bedrag aan baten binnengekomen van € 319.000 van HHS Hollands Noorderkwartier welke niet was begroot.	- 356	319			- 37

4.2.1 OV-concessies beheren en verlenen: openbaar vervoer projecten: Er is een bedrag van € 7 miljoen minder besteed dan was begroot door: - Lagere lasten bij OV concessies van € 6 miljoen door chauffeurstekort in voornamelijk Haarlem IJmond waar maar 85% van de dienstregeling is gereden. - Boeteoplegging BVOV 2023, € 1,5 miljoen hogere baten - 2 buurtbussen minder geleverd ad € 220.000; (resterende 2 worden in 2024 geleverd) - Lagere lasten marketingkosten ad € 100.000 - Lagere lasten doordat de plaatsing van Laadinfra door Liander is vertraagd ad € 100.000. - Er is € 6,5 miljoen minder onttrokken aan de reserves. Dit wordt verklaard door de aanvullende onttrekking in de reserves van € 3,8 miljoen naar aanleiding van de BVOV afrekening 2021/2022 en een boete oplegging BVOV 2023. Hiernaast is er een besparing van € 2,7 miljoen op basis van de gemaakte afspraken die voortvloeien uit Transitieplan OV (8 november 2022 door GS).	8.681	1.631	- 6.557	3.756
4.3.1 Netwerkmanagement en verkeerskundig beheer - Voor brugbediening was in 2023 € 330.000 minder nodig dan begroot, mede als gevolg van het aansluiten van objecten op de bediencentrale. - Lagere uitgaven ter hoogte van € 433.000 voor het Regionaal Data Team en RiT. Dit betreft verschillende activiteiten van de teams waarvoor de ambitie hoger was dan gerealiseerd kon worden. Voor 2024 is daarom voorgesteld de bijdragen van de deelnemende partijen te verlagen. - € 1,6 miljoen lagere lasten gladheidsbestrijding als gevolg van de zachte winters. - € 1,7 miljoen lagere lasten aan Verkeersmanagement als gevolg van het langzamerhand uitfaseren van de 'oude' verkeersmanagementsystemen, met name een afname van de kosten van technisch beheer. - Hogere energiekosten van € 1,4 miljoen als gevolg van het aflopen van het vaste contract in het voorjaar van 2023. Inmiddels is weer een vast contract gesloten. - Als gevolg van meer dan verwachte inzet voor incidentmanagement zijn de lasten € 500.000 hoger dan begroot. - € 466.000 hogere baten als gevolg van het niet begroot zijn van het verrekenen van de uitgaven RDT/RiT met de daarvoor in 2022 en 2023 toegekende Specifieke Uitkering voor het Regionaal iVRI Team (RiT).	1.907	466		2.373

4.4.2 Studiefase verbeter- en uitbreidingsprojecten: - Er is € 9,8 miljoen meer onttrokken uit de reserve Ontwikkeling provinciale infrastructuur. Dit is voornamelijk veroorzaakt door de onttrekking voor kapitaallasten. In de begroting was geen rekening gehouden met investeringsprojecten die in 2023 zouden worden afgerond. Dit betreft onder andere de projecten N231-17 OLV Greenport en HOV-03 HOV 't Gooi Huizen-Hilversum, omdat daar ten tijde van het opstellen van de begroting nog geen zicht op was. Note: Zodra een project is opgeleverd, wordt gestart met afschrijven (dit zijn kapitaallasten). De totale kapitaallasten ten laste van de reserve Ontwikkeling provinciale infrastructuur bedragen € 11,9 mln waarvan € 10,7 mln kapitaallasten OV-infrastructuur en € 1,2 mln kapitaallasten Weginfrastructuur. Vanuit de reserve ontwikkeling provinciale infrastructuur wordt € 11,9 miljoen gedekt. Zie ook de stortingen bij 4.4.4. -De extra baten ad € 818.000 ontvangen voor Getsewoude van de VRA waren niet begroot		818		9.806	10.624
4.4.4 - Plan- en realisatiefase infastructuurprojecten: De kapitaallasten zijn hoger dan begroot, dit betreft; - Kapitaallasten kunstwerken € 1,5 miljoen, omdat de afschrijving van de projecten MRL-07 en 24BB-95 met ingang van 2023 plaatsvindt terwijl in de begroting uitgegaan was van 2026. - Kapitaallasten verbeter- en uitbreidingsinvesteringen voor het Integraal meerjarenprogramma infrastructuur (iMPI) ad € 0,4 miljoen. Betreft een uit diverse investeringswerken bestaande hogere kapitaallast t.o.v. de begroting, enerzijds omdat werken eerder in gebruik zijn genomen en anderzijds a.g.v. de techniek van berekening De stortingen in de reserves kapitaallasten zijn €11,9 mln hoger dan begroot. Dit is afkomstig uit de reserve ontwikkeling proviniale infrastructuur, ten behoeve van de Kapitaallasten Kapitaallasten verbeter- en uitbreidingsinvesteringen voor het Integraal meerjarenprogramma infrastructuur (iMPI). Bovenstaande hangt samen met de investeringen van onder andere de projecten N231-17 OLV Greenport en HOV-03 HOV 't Gooi Huizen-Hilversum. (zie ook 4.4.2).	- 1.953	- 11.858		- 13.811

4.4.5 - Infrastructuur beheren en in stand houden: - Er is € 2,4 miljoen minder onttrokken aan de reserve Groot Onderhoud wegen doordat er minder uitgaven aan variabel onderhoud zijn gedaan dan geprogrammeerd. Deze uitgaven schuiven door naar volgend jaar. - Met betrekking tot het project Zaanbrug zijn de baten € 14,3 miljoen lager en de lasten € 13,4 miljoen lager dan begroot. De uitgaven aan de Zaanbrug zijn opgenomen op de balanspost Subsidieverplichtingen. Deze lasten worden nu daaruit betaald. Deze balanspost is eind 2020 gevormd ten laste van de reserve Mobiliteitsbeleid Derden. Omdat in de begroting nog wel rekening werd gehouden met deze lasten en baten treedt deze afwijking op. - Er is € 1 miljoen minder uitgegeven aan baggeren bermsloten, € 0,5 miljoen minder uitgegeven aan verduurzamen infrastructuur, € 485.000 niet uitgegeven aan objectbeheer overig en € 0,5 miljoen niet uitgegeven aan objectbeheer kunstwerken. - Er zijn minder schades aan wegen geweest waardoor er ook minder uitkeringen waren aan de baten kant. Dat resulteert in € 323.000 lagere baten. - De werkelijke indexatie voor gebiedscontracten was € 431.000 hoger dan begroot.	14.833	- 14.586	- 2.375	- 2.128
4.4.6 - Vaarwegen beheren en in stand houden: - Er zijn lagere lasten variabel onderhoud van € 1,287 miljoen als gevolg van niet (tijdig) uitgevoerd variabel onderhoud. Dit betreft onder andere de nog niet uitgevoerde nulmeting voor de Sluis Purmerend, uitstel van baggeren van de Amstel, van het verwijderen van de oude palenrij van de Rolpaalbrug, van het tegengaan van oneigenlijk gebruik bij vlotbruggen en nog niet geheel uitgevoerde herstelmaatregelen van remming en geleide werken. Daarom is ook € 1,287 miljoen minder onttrokken aan de reserve Groot Onderhoud Vaarwegen. - Aan beheer en vast onderhoud van de vaarwegen is € 775.000 minder uitgegeven dan begroot. Dit betreft ook nog niet tot uitvoering gekomen werkzaamheden voor het ligplaatsenbeleid. - Er is een bedrag van € 300.000 ten onrechte begroot als leges/baten ligplaatsen. Deze baten worden in programma Bedrijfsvoering verantwoord.	2.062	- 300	- 1.287	476

4.4.7 - Innovatieprojecten infrastructuur uitvoeren: Er is sprake van lagere lasten van € 756.000 welke is veroorzaakt door: - Lagere lasten Smart Mobility van € 644.000. Dit betreft vooral lager dan verwachtte projectvoortgang ten aanzien van duurzame gebiedsontwikkeling, slimme logistiek en werken, evenementen en recreatie. - Aan Solaroad € 280.000 minder besteed als gevolg van het besluit de BV te ontbinden waardoor het pilotproject is vertraagd. Er is € 1,5 miljoen meer gestort in de reserve kapitaallasten innovatieprojecten mobiliteit vanuit de reserve innovatieprojecten mobiliteit dan begroot. Op basis van werkelijke lasten (nacalculatie) worden de investeringsuitgaven naar de reserve Kapitaallasten overgeheveld. Het project LED-verlichting en zonnefietspad N201 betreffen investeringen. Ter dekking van de toekomstige afschrijvingen vindt overheveling plaats van de reserve innovatieprojecten mobiliteit naar de reserve kapitaallasten innovatieprojecten mobiliteit. De gerealiseerde investeringen zijn vooralsnog lager dan het krediet waardoor de overheveling van de kapitaallasten lager is. Er is € 526.000 meer onttrokken aan de reserves: - Als gevolg van bovengenoemde € 1,5 miljoen hogere storting in de reserve kapitaallasten is er ook € 1,5 miljoen meer onttrokken aan de reserve Innovatieprojecten mobiliteit. - Als gevolg van bovengenoemde lagere lasten Smart Mobility en Solaroad is er € 924.000 minder onttrokken aan de reserve Innovatieprojecten mobiliteit.	756		- 1.469	526	- 187
Capaciteitskosten: Voor de toelichting op de capaciteitskosten van programma 4. Bereikbaarheid verwijzen wij naar de toelichting in paragraaf Bedrijfsvoering.	416				416
Overige verschillen afzonderlijk programma 4 ≤ € 250.000	43	- 630	0	- 33	- 620

Programma 5 Groen

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 5					Groen
	Jaarrekening 2022	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil
Lasten	113.904	148.110	128.168	119.255	8.912
Baten	-9.828	-20.242	-19.065	-14.644	-4.421
Saldo van baten en lasten	**104.076**	**127.868**	**109.103**	**104.611**	**4.491**
Stortingen reserves	67.948	35.613	39.641	37.977	1.664
Onttrekking reserves	-69.922	-78.901	-53.340	-45.408	-7.932
Resultaat	**102.102**	**84.580**	**95.404**	**97.180**	**-1.777**

Verschillenanalyse programma 5

Toelichting	Lasten	Baten	Storting	Onttrekking	Resultaat
Totaal programma 5	**8.912**	**-4.421**	**1.664**	**-7.932**	**-1.777**

5.1.1 Beschermen en ontwikkelen van NNN en Natura-2000 gebieden:

- Voor een tweetal groenprojecten viel de realisatie lager uit omdat het najaar van 2023 te nat was waardoor planningen niet gehaald zijn. Dit geldt voor project Schil Naardermeer (€ 150.000) en project Groene Schakel (€ 350.000). Een derde grote afwijking zit bij de bestedingen van Verbinden en Ontsnipperen (€ 140.000). Deze lagere uitgaven hebben een lagere onttrekking van de reserve Groen tot gevolg. - Lagere lasten en lagere onttrekking uit de reserve Groen van € 626.000 voor KRW (Kader Richtlijn Water) omdat het project "vispasseerbaar maken van de provinciale sluizen" later wordt uitgevoerd dan gepland. Dit project zal nu in 2024 plaatsvinden. - Lagere storting van € 1,6 miljoen in de reserve kapitaallasten Groen. Hetzelfde bedrag is minder onttrokken aan de reserve Groen. Dit voornamelijk als gevolg van het nog niet tot uitvoering gekomen zijn van faunapassage N201. - Een te hoge raming van de onttrekking uit de reserve Groen voor capaciteitskosten van € 2 miljoen.	1.266		1.620	-4.886	-2.000
- Lagere lasten en baten van € 2,9 miljoen uit SPUK L16 (Programma Natuur) omdat de subsidies die via de B-regeling aan medeoverheden zijn verstrekt via de balans ontvangen en doorbetaald worden, zonder dat de baten en lasten worden geraakt (kassiersfunctie). - Er zijn nog geen uitgaven gedaan uit de SPUK middelen voor de Ronde Hoep (L25) en hierdoor zowel lagere lasten als lagere baten van € 413.000. De oorzaak hiervan is dat het proces om uit te zoeken of dit via een opdracht of via een subsidie verstrekt kan worden langer duurt dan verwacht. Daarnaast moet er nog een staatssteuntoets plaatsvinden. - Het Rijk heeft een Spuk ter beschikking gesteld voor voorbereidingskosten PPLG van € 2,4 miljoen per provincie. Gedurende het jaar werd duidelijk dat dit bedrag onvoldoende was om de kosten te dekken. In december 2023 heeft LNV een aanvullend bedrag ter beschikking gesteld. Daarom zijn de baten € 804.000 hoger uitgevallen.	3.355	-2.551			804
- Lagere lasten binnen het budget Onderzoek & Advies Groen van € 778.000. Er was rekening gehouden met diverse proceskosten en kosten voor onderzoeken die uiteindelijk t.l.v. andere budgetten konden worden gebracht. Daarnaast zijn kosten voor diverse opdrachten doorgeschoven naar Begrotingsjaar 2024 omdat projecten een langere doorlooptijd hadden dan verwacht.	778				778

5.1.2 Programma Groene Uitweg uitvoeren - Subsidieverstrekking buitenplaats Trompenburg heeft maar voor € 748.000 plaatsgevonden in plaats van voor de begote € 1,8 miljoen. Lagere lasten van € 1.052.000. - Overige verschillen in uitgaven met name met betrekking tot Entrée Muiden West leveren per saldo lagere lasten van € 427.000 op.	1.479		-1.479	0
5.2.1 NNN en agrarische natuur beheren: - De afkoopsom voor het toekomstig beheer van de in het programma Groene Uitweg te realiseren projecten, waarvoor bij de Laatste Begrotingswijziging 2023 een bedrag aan baten van € 1,5 miljoen opgenomen was, is nog niet in rekening gebracht bij Rijkswaterstaat. Dit kan pas bij de laatste factuur en als we de accountantsverklaring hebben. - De voornaamste oorzaak van de lagere lasten van € 1,6 miljoen in het budget Natuur- en Landschapsbeheer is dat we voor de ANLB (Agrarisch Natuurbeheer) een hogere EU bijdrage van € 1,3 miljoen toegepast is. Hiernaast is de factuur van RVO voor de uitvoeringskosten 2023 € 125.000 lager uitgevallen dan in de offerte opgenomen.	1.640	-1.485		155
5.2.2 Recreatiegebieden en recreatieve routes: Lagere lasten van totaal € 291.000. De voornaamste oorzaken hiervan zijn: - Er zijn minder subsidies beschikt uit de UVR Groen: Uitbreiding Wandelnetwerk NH'23. Lagere lasten van € 115.000; - Minder uitgaven van € 117.000 uit het budget voor Recreatie bestemmingsmanagement omdat een aantal opdrachten niet tijdig afgerond zijn in 2023.	291			291
5.2.4 Tegemoetkoming faunaschade uitkeren: - Op basis van recente informatie vanuit BIJ12/Faunafonds wordt verwacht dat de te betalen schade en bijkomende kosten over 2023 uit gaat komen op een totaalbedrag van € 16,2 miljoen. Hiernaast is er in 2023 nog een nabetaling over 2022 ontvangen van € 69.000 zodat de uitgaven in 2023 uitkomen op € 16,3 miljoen. Hierdoor hogere lasten voor een bedrag van € 2 miljoen.	-2.037			-2.037
5.3.3 Balans ecologie en economie Waddengebied nastreven: - Lagere lasten en een lagere onttrekking uit de reserve Cofinanciering Waddenzee van € 736.000. Een subsidieaanvraag voor het project Wij&Wadvogels was ruim € 500.000 lager dan voorheen door de aanvrager was aangegeven. Een vervolgaanvraag wordt ingediend in 2024. Een aanvraag voor het project Waakvogels (€ 200.000) werd pas eind 2023 ingediend en kon dien ten gevolge niet meer in 2023 worden beschikt. Verlening vindt plaats in 2024.	736		-736	0

Capaciteitskosten Voor de toelichting op de capaciteitskosten van programma 5. Groen wordt verwezen naar de toelichting in paragraaf Bedrijfsvoering.	100				100
Overige verschillen afzonderlijk programma 5 ≤ € 250.000	1.304	-385	44	-831	132

Programma 6 Economie, cultuur en welzijn

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 6 — Economie, cultuur en welzijn

	Jaarrekening 2022	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil
Lasten	51.341	40.832	47.247	36.023	11.224
Baten	-5.071	0	215	-3.752	3.967
Saldo van baten en lasten	**46.270**	**40.832**	**47.462**	**32.271**	**15.191**
Stortingen reserves	16.358	15.559	18.824	18.824	0
Onttrekking reserves	-18.109	-16.358	-25.205	-11.071	-14.134
Resultaat	**44.519**	**40.033**	**41.081**	**40.024**	**1.057**

Verschillenanalyse programma 6

Toelichting	Lasten	Baten	Storting	Onttrekking	Resultaat
Totaal programma 6	**11.224**	**3.967**	**0**	**- 14.134**	**1.057**
6.1.1 Ruimtelijke vestigingsklimaat bevorderen - Herstructurering bedrijfsterreinen. - Voor HIRB Plus is het subsidieplafond van € 1,5 miljoen niet gehaald. Er zijn 7 subsidieaanvragen voor totaal € 1,2 miljoen toegekend. Hierdoor zijn de lasten voor dit onderdeel € 297.000 lager uitgevallen. - HIRB Duurzaamheid 2023. Er zijn heel veel subisdiesaanvragen binnen gekomen. Het is echter niet op tijd gelukt om de subsidietoekenning nog in 2023 af te handelen. Hierdoor zijn de lasten € 867.000 lager uitgevallen. - Door de bovenstaande lagere lasten is er minder onttrokken uit de Reserve Herstructuering bedrijventerreinen. (€ 1,1 miljoen)	1.164			- 1.147	17

6.1.2 - Een innovatief klimaat bevorderen - Dit betreffen de baten van diverse SPUKS MKB die niet zijn opgenomen in de begroting. Hierdoor is er een verschil van € 3,7 miljoen ontstaan. - De MIT-Haalbaarheidsprojecten 2023 en de MIT R&D projecten 2023 zijn niet verleend in 2023. Deze subsidies worden verleend in 2024. Hierdoor is er € 3,5 miljoen minder onttrokken uit de reserve MKB. - Voor de deelname in de ROM InWest is een verliesvoorziening getroffen van € 1,5 mln. - Voor de deelname in PDENH heeft een terugname van de herwaardering plaatsgevonden van € 1,2 mln. - De beheerkosten voor het participatiefonds Duurzame Economie vallen € 0,5 mln. hoger uit door transitiekosten om het management van PDENH over te dragen naar de ROM.	- 758	3.722		- 3.655	- 691
6.1.5 Europese landbouwprojecten cofinancieren - Door de bijdrage van de het ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord ten behoeve van de cofinanciering LEADER (POP3-programma) zijn de lasten voor de provincie per saldo lager uitgekomen (€ 738.000). - Cofinanciering NSP (Nationaal Strategisch Plan) en uitvoeringskosten NSP: Dit betreft de cofinanciering van de provincie voor de subsidieregelingen van het NSP en de uitvoeringskosten bij RVO. Het NSP-programma heeft vertraging opgelopen. Hierdoor zal de provincie pas in 2024 facturen ontvangen van RVO, lagere lasten € 1 miljoen. - Door de bovestaande lagere lasten is er minder ontrokken uit de Reserve Europese projecten Landbouw. (€ 2 miljoen)	1.738			- 2.033	- 295
6.4.1 Investeren in behoud en herbestemming monumenten - In 2023 is het door technische problemen niet mogelijk geweest om de beschikkingen van de UVR restauratie rijksmonumenten voor het eind van het kalenderjaar af te handelen. De middelen worden in 2024 alsnog verstrekt (€ 5,7 miljoen). - Door lagere vaststellingen van subsidies van voorgaande jaren is er circa € 1,1 miljoen teruggekomen. - Door de bovenstaande lagere lasten is er minder onttrokken uit de Reserve Monumenten (€ 6,5 miljoen)	6.868			- 6.538	330
6.4.2 - Stelling van Amsterdam: - Een subsidie van € 400.000 aan gemeente Weesp is niet verleend, waardoor de lasten en onttrekking lager zijn. - Een subsidie aan de gemeente Gooise meren is lager uitgevallen dan was begroot € 360.000.	760	0	0	- 760	0

Capaciteitskosten Voor de toelichting op de capaciteitskosten van programma 6. Economie, cultuur en welzijn wordt verwezen naar de toelichting in paragraaf Bedrijfsvoering.	162				162
Overige verschillen afzonderlijk programma 6 ≤ € 250.000	1.290	245	0	- 1	1.534

Programma 7 Economisch herstel en duurzaamheid

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 7 — Economisch herstel en duurzaamheid

	Jaarrekening 2022	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil
Lasten	12.329	16.617	14.207	14.185	22
Baten	-669	0	-798	-967	169
Saldo van baten en lasten	**11.660**	**16.617**	**13.409**	**13.218**	**191**
Stortingen reserves	0	0	733	589	144
Onttrekking reserves	-11.776	-16.325	-22.860	-22.495	-365
Resultaat	**-116**	**292**	**-8.718**	**-8.688**	**-30**

Verschillenanalyse programma 7

Toelichting	Lasten	Baten	Storting	Onttrekking	Resultaat
Totaal programma 7	**22**	**169**	**144**	**- 365**	**- 30**
Capaciteitskosten Voor de toelichting op de capaciteitskosten van programma 7. Economisch herstel en duurzaamheid wordt verwezen naar de toelichting in paragraaf Bedrijfsvoering.	63				63
Overige verschillen afzonderlijk programma 7 ≤ € 250.000	- 41	169	144	- 365	- 93

Programma 8 Financiën en Bedrijfsvoering

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 8 — Overzicht Financien en bedrijfsvoering

	Jaarrekening 2022	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil
Lasten	65.530	102.300	91.527	79.512	12.015
Baten	-505.045	-513.294	-535.079	-541.905	6.826
Saldo van baten en lasten	**-439.515**	**-410.994**	**-443.552**	**-462.393**	**18.841**
Stortingen reserves	9.155	3.620	5.105	8.425	-3.320
Onttrekking reserves	-49.441	-28.845	-84.555	-83.082	-1.473
Resultaat	**-479.801**	**-436.218**	**-523.001**	**-537.050**	**14.049**

Verschillenanalyse programma 8

Toelichting	Lasten	Baten	Storting	Onttrekking	Resultaat
Totaal programma 8	**12.015**	**6.826**	**-3.320**	**-1.473**	**14.049**
8.1.1 - Provinciale heffingen: - De extra opbrengst uit opcenten wordt verklaard door het feit dat een Leasemaatschappij medio 2023 het wagenpark heeft verhuisd van de provincie Flevoland naar de provincie Noord-Holland. Deze verhuizing is niet meegenomen in de begrote cijfers.		3.395			3.395

8.1.2 Uitkering Provinciefonds (algemene uitkering): - De algemene uitkering van het provinciefonds is afgenomen met € 5,3 miljoen. Dit wordt veroorzaakt door een hogere aftrek van de opbrengst opcenten (zie 8.1.1.). Hoe hoger het bedrag per opcent, hoe hoger de aftrek in het provinciefonds. - De eindafrekening over het jaar 2022 zorgde voor een lagere uitkering van € 0,6 miljoen in 2023.	-5.934	-5.934
8.1.2 Uitkering Provinciefonds (decentralisatie-uitkeringen): - In de decembercirculaire van het provinciefonds zijn een aantal decentralisatie-uitkeringen ontvangen. In totaal gaat het om een bedrag van € 10,4 miljoen. Omdat deze uitkeringen niet meer tot besteding konden komen wordt voorgesteld om deze middelen geoormerkt in het resultaat vrij te laten vallen en om ze vervolgens toe te voegen aan de algemene reserve. In 2024 kunnen deze middelen dan ten laste van de algemene reserve ingezet worden voor het doel waarvoor ze in 2023 zijn toegekend.	10.441	10.441
8.1.3 Dividend: - De hogere dividendopbrengst van € 276.000 wordt veroorzaakt door een hoger dan geraamd dividend van Alliander ad € 64.000 en hoger dividend van Life Science fund ad € 212.000.	276	276

8.1.8 Overhead: Binnen de bedrijfsvoering zijn minder ICT-lasten gemaakt in verband met : - Minder beheerwijzigingen van ICT-systemen in afwachting van een nieuwe ICT-leverancier per medio 2024 (€ 490.000); - Minder gebruik van AWS-cloud dan verwacht. Omdat daarbij betaalt wordt voor daadwerkelijk gebruik, leidde minder gebruik tot lagere lasten (€ 350.000); - Het budget voor de Wet Open Overheid is niet volledig besteed, omdat het landelijk platform voor publicatie van overheidsinformatie (PLOOI) er niet is gekomen. Daardoor zijn er ook nog geen kosten gemaakt voor ICT voorzieningen voor de aansluiting op dit platform (€ 257.000); - De geplande vervanging van beeldschermen is doorgeschoven naar 2024 als gevolg van een uitgestelde collectieve aanbesteding vanuit het IPO (€ 984.000). Omdat deze lasten worden gedekt door een onttrekking uit de reserve bedrijfsvoering, is er ook € 984.000 minder onttrokken aan de reserve; - Het project PNH Connect (waarbij het ICT-netwerk op alle locaties van de provincie vervangen wordt) liep vertraging op door een aantal taaie technische issues. Dit heeft geleid tot uitstel van kosten naar 2024 (€ 481.000). Omdat de kosten voor dit project worden gedekt door een onttrekking uit de reserve bedrijfsvoering, is er ook € 481.000 minder onttrokken aan de reserve.	2.562			-1.465	1.097
- Lagere reguliere jaarlasten voor materiële overhead leiden tot een storting in de egalisatiereserve bedrijfsvoering (€ 3,3 miljoen).			-3.320		-3.320
- Doordat het personeel in de laatste maanden van het jaar meer bovenwettelijk verlof heeft opgenomen dan geraamd is de aanvullende storting in de voorziening verlofsparen lager uitgevallen dan begroot (€ 615.000) ;	615				615
8.2.1 Stelposten: - De doorschuif BTW is hoger uitgevallen dan begroot. De doorschuif BTW is geboekt als negatieve lasten, terwijl ze begroot waren als baten. Het betreft BTW die vanuit de deelnemingen naar de provincie wordt doorgeschoven en die de provincie kan declareren bij het BTW-compensatiefonds.	2.706	-2.150			556

8.2.4 Afrekeningsverschillen : - In de jaarrekening 2022 zijn kosten opgenomen waarvoor op dat moment nog geen facturen waren binnengekomen. Het kan voorkomen dat de werkelijke facturen/subsidies afwijken van de opgenomen schatting in de jaarrekening. Deze afrekeningsverschillen hebben in 2023 geleid tot een aanvullend voordeel van € 1,2 miljoen ; - In 2023 is de RON ontbonden. De ontbinding van deze deelneming levert een boekverlies op van € 150.000 (zie ook de paragraaf Verbonden partijen).	1.067			1.067
Alle OD's samen : - Lagere toerekening van capaciteitskosten aan het programma. Zie hiervoor de paragraaf Bedrijfsvoering (€ 3,5 miljoen);	3.456			3.456
Overige verschillen afzonderlijk programma 8 ≤ € 250.000	1.609	798	-8	2.400

5.1.2 Overzicht van baten en lasten (artikel 27 BBV)

Baten en lasten per beleidsprogramma exclusief mutaties reserves (x € 1.000)

		LASTEN			BATEN			SALDO		
Nr	Programma	Ontwerp Begroting	Actuele begroting	Gerealiseerd	Ontwerp Begroting	Actuele begroting	Gerealiseerd	Ontwerp begroting	Actuele begroting	Saldo rekening
1	Openbaar bestuur	23.129	24.973	23.011	-59	-68	-63	23.070	24.905	22.949
2	Klimaat en Milieu	51.727	78.269	70.509	-4.780	-6.991	-5.107	46.947	71.278	65.402
3	Ruimte en Water	24.328	48.037	35.317	-7.049	-14.570	-11.249	17.279	33.467	24.068
4	Bereikbaarheid	249.355	245.483	233.847	-21.434	-21.666	-8.602	227.921	223.817	225.245
5	Groen	148.110	128.168	119.255	-20.242	-19.065	-14.644	127.868	109.103	104.611
6	Economie, cultuur en welzijn	40.832	47.247	36.023		215	-3.752	40.832	47.462	32.271
7	Economisch herstel en duurzaamheid	16.617	14.207	14.185		-798	-967	16.617	13.409	13.218
Saldo van baten en lasten		**554.099**	**586.383**	**532.147**	**-53.564**	**-62.943**	**-44.384**	**500.535**	**523.440**	**487.764**

Specificatie programma 8 Financiën en Bedrijfsvoering inclusief BBV-overzichten algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb en onvoorzien(x € 1.000)

	LASTEN			BATEN			SALDO		
Omschrijving	Ontwerp Begroting	Actuele begroting	Gerealiseerd	Ontwerp Begroting	Actuele begroting	Gerealiseerd	Ontwerp Begroting	Actuele Begroting	Saldo rekening
Algemene dekkingsmiddelen									
Lokale heffingen	-	-	-	-229.100	-231.500	-234.895	-229.100	-231.500	-234.895
Uitkering provinciefonds	-	-	-	-269.836	-285.524	-290.031	-269.836	-285.524	-290.031
Dividend	-	-	-	-8.920	-10.444	-10.720	-8.920	-10.444	-10.720
Financierings-functie	286	1.700	1.691	-1.844	-2.514	-2.634	-1.558	-814	-943
Overige algemene dekkingsmiddelen	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal algemene dekkings-middelen	**286**	**1.700**	**1.691**	**-509.700**	**-529.982**	**-538.280**	**-509.414**	**-528.282**	**-536.589**
Onvoorzien									
Onvoorzien	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal onvoorzien	-	-	-	-	-	-	-	-	
Vennootschaps-belasting									
Vennootschaps-belasting	1.216	247	434	-	-	-	1.216	247	434
Totaal vennootschaps-belasting	**1.216**	**247**	**434**	-	-	-	**1.216**	**247**	**434**
Overhead									
Overhead	80.410	90.931	82.593	-205	-205	-386	80.205	90.726	82.207
Totaal overhead	**80.410**	**90.931**	**82.593**	**-205**	**-205**	**-386**	**80.205**	**90.726**	**82.207**
Overige programma-kosten programma 8									
Stelposten	19.287	-	-2.706	-2.150	-2.150	-	17.137	-2.150	-2.706
Bedrijfsvoering realiseren	1.101	2.275	2.290	-1.239	-2.742	-3.240	-138	-467	-950
Decentrale arbeids-voorwaarden	-	48	22	-	-	-	-	48	22
Afrekenings-verschillen	-	-3.674	-4.812	-	-	-	-	-3.674	-4.812
Overige Profit centers	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal generaal	**102.300**	**91.527**	**79.512**	**-513.294**	**-535.079**	**-541.905**	**-410.994**	**-443.552**	**-462.393**

Mutaties reserves per programma (x € 1.000)

Nr	Programma	Toevoegingen			Onttrekkingen			Mutaties		
		Ontwerp Begroting	Actuele begroting	Gerealiseerd	Ontwerp Begroting	Actuele begroting	Gerealiseerd	Ontwerp Begroting	Actuele Begroting	Saldo rekening
1	Openbaar bestuur	3.043	3.043	3.043	-395	-969	-943	2.648	2.074	2.100
2	Klimaat en Milieu	14.069	23.669	23.669	-11.163	-29.749	-26.276	2.906	-6.080	-2.607
3	Ruimte en Water	24.462	25.440	27.940	-16.482	-34.748	-25.019	7.980	-9.308	2.921
4	Bereikbaarheid	60.245	95.171	120.430	-76.033	-70.821	-96.053	-15.788	24.349	24.378
5	Groen	35.613	39.641	37.977	-78.901	-53.340	-45.408	-43.288	-13.699	-7.431
6	Economie, cultuur en welzijn	15.559	18.824	18.824	-16.358	-25.205	-11.071	-799	-6.381	7.753
7	Economisch herstel en duurzaamheid	0	733	589	-16.325	-22.860	-22.495	-16.325	-22.127	-21.906
8	Overzicht Financien en bedrijfsvoering	3.620	5.105	8.425	-28.845	-84.555	-83.082	-25.225	-79.450	-74.658
Totaal mutaties reserves		156.611	211.626	240.897	-244.502	-322.247	-310.348	-87.891	-110.621	-69.451
Saldo van baten en lasten		**813.010**	**889.536**	**852.557**	**-811.360**	**-920.269**	**-896.637**	**1.650**	**-30.733**	**-44.080**

5.1.3 Specificatie van incidentele en structurele baten en lasten (art. 28c en d)

Incidentele en structurele baten en lasten en mutaties reserves (x € 1.000)

2023		Programma	Incidenteel	Structureel	Eindtotaal
Totaal Exploitatie			**29.772**	**-4.401**	**25.371**
Baten			*-12.385*	*-573.904*	*-586.289*
	1	Openbaar bestuur	0	-62	-63
	2	Klimaat en Milieu	-416	-4.691	-5.107
	3	Ruimte en Water	-6.256	-4.993	-11.249
	4	Bereikbaarheid	-2.322	-6.280	-8.602
	5	Groen	-2.236	-12.408	-14.644
	6	Economie, cultuur en welzijn	-175	-3.577	-3.752
	7	Economisch herstel en duurzaamheid	-967	0	-967
	8	Overzicht Financien en bedrijfsvoering	-14	-541.891	-541.905
Lasten			*42.157*	*569.503*	*611.660*
	1	Openbaar bestuur	6	23.006	23.011
	2	Klimaat en Milieu	4.865	65.644	70.509
	3	Ruimte en Water	11.178	24.138	35.317
	4	Bereikbaarheid	14.462	219.385	233.847
	5	Groen	11.342	107.914	119.255
	6	Economie, cultuur en welzijn	2.478	33.545	36.023
	7	Economisch herstel en duurzaamheid	2.837	11.348	14.185
	8	Overzicht Financien en bedrijfsvoering	-5.010	84.523	79.512
Totaal Reserves			**-102.357**	**32.906**	**-69.451**
Baten			*-308.962*	*-1.386*	*-310.348*
	1	Openbaar bestuur	-943	0	-943
	2	Klimaat en Milieu	-26.276	0	-26.276
	3	Ruimte en Water	-25.019	0	-25.019
	4	Bereikbaarheid	-95.499	-553	-96.053
	5	Groen	-45.338	-70	-45.408
	6	Economie, cultuur en welzijn	-11.071	0	-11.071
	7	Economisch herstel en duurzaamheid	-22.495	0	-22.495
	8	Overzicht Financien en bedrijfsvoering	-82.320	-762	-83.082
Lasten			*206.605*	*34.292*	*240.897*
	1	Openbaar bestuur	3.043	0	3.043
	2	Klimaat en Milieu	23.669	0	23.669
	3	Ruimte en Water	27.940	0	27.940
	4	Bereikbaarheid	120.430	0	120.430
	5	Groen	13.957	24.020	37.977
	6	Economie, cultuur en welzijn	13.292	5.532	18.824
	7	Economisch herstel en duurzaamheid	589	0	589
	8	Overzicht Financien en bedrijfsvoering	3.685	4.740	8.425
Eindtotaal			**-72.585**	**28.505**	**-44.080**

Limitatief overzicht van incidentele baten en lasten (x € 1.000)

OD	Subproduct omschrijving	Incidentele baten	Incidentele lasten	Totaal
1.4.2	Storting in reserve Cofinanciering EU voor diverse Europese projecten.	-	3.043	3.043
2.1.1	Storting en onttrekking aan reserve duurzame elektr. t.b.v. Regionale energie strategieën.	-3.363	2.867	-496
2.1.2	Storting betreft deels een overheveling vanuit reserve Economisch herstel en duurzaamheid t.b.v. reserve warmtetransitie en deels een reguliere storting aan de reserve warmtetransitie. De onttrekking aan de reserve is t.b.v. dekking diverse subsidies i.v.m. energiebesparing en warmtetransitie.	-12.406	12.867	461
2.1.3	Storting aan reserve energietransitie t.b.v. duurzame elektriciteit en klimaatneutraal maken van eigen organisatie en onttrekking aan reserve ter dekking lasten voorn. waterstofprojecten.	-4.615	3.967	-648
2.2.2	Lasten door het burgerplatform voor het meten van de leefomgeving in Noord-Holland	-	2.111	2.111
2.2.2	Storting en onttrekking aan reserve t.b.v. o.a. luchtmetingen en luchtmeetnetten	-2.589	3.300	711
2.2.3	Onttrekking aan reserve t.b.v. dekking diverse lasten bodemsanering	-1.915	-	-1.915
3.2.1	Storting t.b.v. reserve OV-fonds	-	6.200	6.200
3.2.1	Onttrekking aan reserve t.b.v. diverse OV-Knooppunten Poort van Hoorn en Gemeente Hilversum	-2.756	-	-2.756
3.2.3	Betreft overheveling uit reserve Uitv.Mobiliteit naar reserve Ontwikkeling Havencomplexen t.b.v. het creëren van een volwaardige vaarverbinding via het Boerenverdriet.	-	11.062	11.062
3.2.4	Betreft lasten voor regionale samenwerking NZK en voor project Bloemendalerpolder Natuurcompensatiegebied.		1.103	1.103
3.2.5	Lasten zijn gemaakt t.b.v. planning gebiedsprocessen van het programma NatuurNetwerk	-	1.366	1.366
3.2.5	Baten uit verkoop grond Gemeente Haarlemmermeer	-4.999	-	-4.999
3.3.2	Storting aan reserve Woningbouw t.b.v. Aanjaagteam Wonen en onttrekking aan reserve Woningbouw t.b.v. kosten project Masterplan Wonen	-1.449	1.200	-249
3.4.2	Betreft voornamelijk lasten van meekoppelkansen bij het project fiets- en wandelverbindingen	-	8.682	8.682
3.4.2	Onttrekking aan reserve onder andere voor de Meekoppelkansen bij dijkversterking t.b.v. subsidie bruggen aan gemeente Hoorn en t.b.v. de overige lasten in OD 3.4.2.	-13.028	-	-13.028

3.4.2	Storting betreft overheveling vanuit reserve Meekoppelkansen en de onttrekking uit de reserve betreft dekking subsidie aan meekoppelkansen gekoppeld aan dijkversterkingsprojecten.	-1.917	4.900	2.983
3.4.3	Storting aan reserve cf. Coalitieakkoord en onttrekking aan reserve Klimaatadaptatie ter dekking kosten bijbehorende projecten	-1.377	1.500	123
3.5.3	Storting en onttrekking aan reserve Waterrecreatie t.b.v. bevordering waterrecreatie	-1.635	1.562	-73
4.1.1	Storting aan reserve Mobiliteitsbeleid en -strategie opstellen is ter dekking voor opdrachten, kennissessies en voorlichtingscampagne verkeersveiligheid en gedragsbeïnvloeding mede in het kader 'Samen bouwen een bereikbaarheid'	-	1.455	1.455
4.1.2	Lasten betreft inhuur personeel t.b.v. diverse projecten voor Mobiliteitsbeleid	-	1.542	1.542
4.1.2	Storting betreft voorn. aanvulling uit algemene reserve i.v.m. bijdrage aan doortrekken Noord-Zuidlijn en reservering voor stortingen voor derden voor fietsinfrastructuur en uitvoeren beleid. Onttrekking i.v.m. overheveling naar reserve Ontwikkeling Havencomplexen en ter dekking van diverse infrastructurele projecten volgens uitvoeringsregeling.	-34.390	45.035	10.645
4.1.2	Storting aan reserve Verleende subsidies OD 4.1.2 t.b.v. hoogwaardig OV Huizen. en onttrekkingen aan reserve t.b.v. diverse lasten voor OD 4.1.2	-8.504	8.328	-176
4.1.2	Lasten betreft voor project Integraal inpassingsplan hoogwaardig OV Huizen	-	2.394	2.394
4.1.2	Kosten zijn gemaakt voor havenontwikkeling Boekelermeer	-	6.111	6.111
4.2.1	Boeteoplegging voor OV door de provincie.	-1.500		-1.500
4.2.1	Onttrekking aan reserve t.b.v. diverse kleinere OV-projecten	-3.441	-	-3.441
4.4.2	Lasten i.v.m. voorbereidingsfase diverse verbeterprojecten infrastructuur	-	1.617	1.617
4.4.2	Storting aan reserve Ontwikkelen Provinciale Infrastructuur cf. begroting en onttrekking t.b.v. overheveling naar reserve Kapitaallasten	-12.689	20.074	7.385
4.4.4	Storting aan reserve voorn. voor project hoogwaardig OV 't Gooi Huizen-Hilversum	-	11.857	11.857
4.4.5	Voornamelijk bijdragen aan gemeenten voor project vernieuwing Zaanbrug	-	-1.160	-1.160
4.4.5	Storting aan reserve Groot onderhoud wegen cf. begroting en deels overheveling vanuit reserve Groot onderhoud vaarwegen en onttrekking aan de reserve t.b.v. variabel onderhoud aan de provinciale weginfrastructuur	-25.783	23.787	-1.996

4.4.6	Storting aan reserve Groot onderhoud vaarwegen door omzetting voorziening in bestemmingsreserve en onttrekking aan de reserve t.b.v. variabel onderhoud aan de provinciale weginfrastructuur	-6.892	8.357	1.465
4.4.7	Lasten hebben voorn. betrekking op uitbesteed werk voor project Focus Smart Mob	-	1.138	1.138
4.4.7	Onttrekking aan reserve Innovatieprojecten mobiliteit t.b.v. reserve Kapitaallasten innovatieve projecten en t.b.v. uitgaven Smart Mob en Solaroad	-3.159	-	-3.159
4.4.7	Overheveling van reserve Innovatieprojecten Mobiliteit naar reserve Kapitaallasten innovatieve projecten	-	1.469	1.469
5.1.1	Lasten voor onder andere het masterplan biodiversiteit en proceskosten om te komen tot projecten voor natuurrealisatie (NNN).	-	4.249	4.249
5.1.1	Onttrekking aan reserve Groen t.b.v. verandering subsidieregeling kwaliteitsimpuls en landschap (SKNL) en voor diverse natuurherstelmaatregelen incl. grondaankopen en onttrekking aan reserve verl subsidies OD 5.1.1. Storting aan reserve groen conform onder andere het Coalitieakkoord en overheveling vanuit reserve Meekoppelkansen en reserve groene uitweg	-28.839	1.887	-26.952
5.1.2	Onttrekking aan reserve Groene Uitweg betreft deels dekking kosten gemaakt binnen programma en deels overheveling naar reserve Subsidies Groene Uitweg	-5.312	-	-5.312
5.1.2	Lasten reserve Subsidies Groene Uitweg t.b.v. kosten verleende subsidies	-	1.807	1.807
5.1.3	Baten betreffen bijdragen van gemeenten t.b.v. baggerwerkzaamheden op de Oostelijke Vechtplassen en lasten betreft diverse projecten aan de Loosdrechtse Plassen	-1.220	2.996	1.776
5.1.3	Storting aan reserve Oostelijke Vechtplassen grotendeels uit overheveling reserve Groen en onttrekking aan reserve t.b.v. lasten project baggeren fase1 Loosdrechtse Plassen	-2.114	4.058	1.944
5.1.4	Lasten voor IBP-Vitaal Platteland project Alkmaarder- en Uitgeestemeer	-	1.020	1.020
5.1.4	Onttrekking reserve Laag Holland t.b.v. subsidies buiten uitvoeringsregeling	-3.514	-	-3.514
5.3.2	Betreft bijdragen aan het Nationale Veenweide Innovatie Programma en de besteding aan diverse gemaakt kosten voor dit doel	-1.016	1.016	0
5.3.2	Storting in reserve Landschap cf. begroting en onttrekking aan reserve t.b.v. uitvoeringsregeling landschapsontwikkeling Amstelscheg NH en deel uit i.v.m. overheveling naar reserve Stelling van Amsterdam	-3.180	4.000	820
5.3.3	Storting aan reserve Cofinanciering Waddenzee cf. begroting	-	2.000	2.000

6.1.1	Storting aan reserve Herstructurering Bedrijfsterreinen cf. begroting en onttrekkingen voor lasten die gemaakt zijn in het kader van HIRB-regelingen	-2.411	2.500	89
6.1.2	Storting en onttrekking aan reserve MKB innovatie-instrumenten t.b.v. diverse innovatieve MKB projecten	-4.866	5.672	806
6.4.2	Storting in reserve subsidies SvA/NHW Werelderfgoed is afkomstig vanuit reserve SvA/NHW Werelderfgoed	-	3.265	3.265
6.4.2	Storting aan reserve SvA/NHW Werelderfgoed betreft overhevelingen uit de reserves Landshap en Reserve Groene Uitweg en onttrekking heeft voorn. Betrekking op een overheveling naar reserve subsidies Werelderfgoed	-3.265	1.355	-1.910
7.1.1	Lasten ten behoeve van Subsidie verleend volgens provinciale beleid Warmtetransitie: Noord-Holland aanpak 2022-2023 buiten uitvoeringsregeling (BUVR) voor project Versenllen energietransitie Woningen in PNH		1.480	1.480
7.1.1	Onttrekking aan reserve Economisch Herstel en Duurzaamheid t.b.v. van projecten binnen uitvoeringsregeling en een deel betreft overheveling naar reserve Energietransitie t.b.v. uitvoeringsregeling Energiebesparingsprogramma	-21.906	-	-21.906
8.1.8	Onttrekking aan reserve Bedrijfsvoering t.b.v. aanschaf en vervanging laptops en overig ICT-apparatuur en voor de kosten van het faciliteren voor thuiswerken van medewerkers.	-5.633	-	-5.633
8.2.4	Betreft afwikkelingsverschillen voorgaande dienstjaren die conform BBV als incidenteel moeten worden aangemerkt	-	-4.810	-4.810
8.2.5	Algemene Reserve, dit betreft onder andere een onttrekking aan de reserve t.b.v. een overheveling naar de reserve Mobiliteitsbeleid voor Noord-Zuidlijn; onttrekking aan reserve ter dekking Coalitieakkoord en onttrekking aan reserve t.b.v. kaderbrief 2024. De stortingen betreffen onder andere aan algemene reserve vanuit afkoopsom Rijkswaterstaat voor beheer 'Groene Uitweg', vanuit reserve investeringen kunstwerken i.v.m. gewijzigde dekking en t.b.v. dekking kosten deelname aan Regionale Ontwikkelmaatschappij InWest.	-76.588	3.685	-72.903
	Overige mutaties < € 1 miljoen	-13.076	14.848	1.972
Eindtotaal		**-321.347**	**248.762**	**-72.585**

Structurele stortingen in reserves (x € 1.000)

OD	Onderwerp	Structurele stortingen
5.1.1	Resv. Groen	24.020
6.4.1	Resv. Monumenten	5.532
8.1.8	Resv. Bedrijfsvoerin	4.740
Eindtotaal		**34.292**

Structurele onttrekkingen aan reserves (x € 1.000)

OD	Onderwerp	Structurele onttrekkingen
4.4.4	Resv. Kaplst. OV	-36
4.4.4	Resv. Kaplst. Wegen	-142
4.4.7	Resv. Kaplst. Innov	-376
5.1.1	Resv. Kaplst. Groen	-70
8.1.8	Resv. huisvesting	-762
Eindtotaal		**-1.386**

5.1.4 Toelichting op uit publieke middelen gefinancierde topinkomens (art. 28e)

WNT-verantwoording 2023 Provincie Noord-Holland

De WNT is van toepassing op de Provincie Noord-Holland. Het voor de Provincie Noord-Holland toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2023 € 223.000,-[1] (het algemeen bezoldigingsmaximum)[2].

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt[3]

Gegevens 2023				
bedragen x € 1	**R.M. Bergkamp**	**H.J. Schartman**	**M.J.H. van Kuijk**	**K. Bolt**
Functiegegevens[5]	Provinciesecretaris	Provinciesecretaris	Provinciesecretaris	Statengriffier
Aanvang[6] en einde functievervulling in 2023	01/01 – 30/04	01/05 – 31/05	01/06 – 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)[7]	1,0	1,11	1,0	1,0
Dienstbetrekking?[8]	ja	ja	ja	ja
Bezoldiging[9]				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€59.104,-	€14.918,-	€93.447,-	€117.918,-
Beloningen betaalbaar op termijn	€7.321,-	€1.830,-	€12.812,-	€20.876,-
Subtotaal	€66.426,-	€16.748,-	€106.259,-	€138.795,-
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum[10]	€73.315-	€18.940,-	€130.745,-	€223.000,-
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag[11]	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	**€66.426,-**	**€16.748,-**	**€106.259,-**	**€138.795,-**
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan[12]	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling[13]	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2022[14]		
bedragen x € 1	**R.M. Bergkamp**	**K. Bolt**
Functiegegevens[5]	Provinciesecretaris	Statengriffier
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12

Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)[7]	1,0	1,0
Dienstbetrekking?[8]	ja	ja
Bezoldiging[9]		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	160.997	113.253
Beloningen betaalbaar op termijn	22.502	21.233
Subtotaal	183.499	134.486
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum[10]	216.000	216.000
Bezoldiging	**183.499**	**134.486**

Tabellen 1b, 1c, 1d, 1e, 1f, 1g en 2 zijn niet van toepassing.

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2023 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

5.1.5 EMU-saldo

	Omschrijving	Ontwerp begroting 2023 x € 1.000	Werkelijk 2023 x € 1.000	Verschil x € 1.000
(0)	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-89.541	-25.371	64.170
(1)	Mutatie (im)materiële vaste activa	95.839	122. 057	26.218
(2)	Mutatie voorzieningen	333	2.114	1.781
(3)	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	0	131	131
(4)	Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa	0	0	0
(0 -1+2-3-4)	**EMU saldo**	**-185.047**	**-145.445**	**39.602**

5.2 Balans en toelichting

5.2.1 Balans

BALANS

ACTIVA		31-12-2023	31-12-2022
		x € 1.000	x € 1.000
	Vaste Activa	**1.407.935**	**1.270.304**
(1)	**Immateriële vaste activa**	**0**	**0**
(2)	**Materiële vaste activa**	**1.120.038**	**997.981**
a	Investeringen met een economisch nut	160.354	142.413
b	Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	959.684	855.568
(3)	**Financiële vaste activa**	**287.897**	**272.323**
a	*Kapitaalverstrekkingen*	*187.505*	*171.803*
	waarvan aan deelnemingen	187.498	171.796
	waarvan aan overige verbonden partijen	7	7
b	*Leningen*	*88.789*	*88.789*
	waarvan aan openbare lichamen	33.200	33.200
	waarvan aan deelnemingen	55.589	55.589
c	*Overige langlopende leningen*	*11.603*	*11.731*
	Vlottende Activa	**190.788**	**189.631**
(4)	**Voorraden**	**175**	**44**
	Voorraad gronden	175	44
(5)	**Uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar**	**135.728**	**129.506**
	Vorderingen op openbare lichamen	100.079	87.827
	Uitzettingen s'Rijksschatkist korter dan een jaar	30.238	35.367
	Rekening-courant verhouding met niet-financiële instellingen	4.268	4.457
	Overige vorderingen	1.143	1.855
(6)	**Liquide middelen**	**458**	**456**
	Banksaldi	458	456
(7)	**Overlopende activa**	**54.427**	**59.624**
	Nog te ontvangen voorschotbedragen op doeluitkeringen van		
	- Europese overheidsorganen	0	0
	- het Rijk	5.742	3.009
	- Overige Nederlandse overheidsorganen	3.065	3.114
	- Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	45.620	53.501
	Totaal	**1.598.723**	**1.459.935**
	Recht op verliescompensatie krachtens de Wet op de Vpb 1969	0	0

BALANS

PASSIVA		31-12-2023	31-12-2022
		x € 1.000	x € 1.000
	Vaste passiva	**1.014.476**	**1.037.732**
(8)	**Eigen Vermogen**	**983.523**	**1.008.892**
	Waarvan Algemene Reserves	119.569	166.258
	Waarvan Bestemmingsreserves	819.875	818.023
	Gerealiseerd resultaat	44.080	24.611
(9)	**Voorzieningen**	**30.954**	**28.840**
	Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	30.954	28.840
	Vlottende Passiva	**584.247**	**422.203**
(10)	**Netto-vlottende schulden**	**152.573**	**18.728**
	Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	2.658	2.810
	Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	100.000	0
	Overige schulden	49.915	15.918
(11)	**Overlopende passiva**	**431.674**	**403.475**
	Nog te betalen subsidieverplichtingen	219.132	219.108
	Nog te betalen verplichtingen	72.995	69.777
	Nog te besteden voorschotbedragen op doeluitkeringen van		
	- Europese overheidsorganen	0	18
	- het Rijk	124.238	103.411
	- Overige Nederlandse overheidsorganen	15.088	10.920
	Overige vooruitontvangen bedragen	220	241
	Totaal	**1.598.723**	**1.459.935**
(11)	Gewaarborgde geldleningen	0	0
	Garantstellingen	6.310	8.986

Toelichting op de balans

Gehanteerde verdeelsleutels en waarderingsgrondslagen (art. 51)

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en gelet op artikel 216, 217 en 217a van de Provinciewet het Besluit van Provinciale Staten van Noord-Holland van 12 oktober 2021, tot vaststelling van de Financiële verordening Noord-Holland 2021, waarin de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De apparaatskosten zijn direct verantwoord als directe salariskosten dan wel materiële kosten op de voorgeschreven taakvelden (w.o. ook het taakveld Overhead) op basis van de bij de begroting 2023 (inclusief begrotingswijzigingen) vastgestelde verdeelsleutels. De verdeelsleutel is gebaseerd op de verwachte tijdsbesteding van het provinciaal personeel. Daarnaast is enkel een deel van de verantwoorde kosten van overhead toegerekend aan investeringsprojecten waarbij de tijdschrijfgegevens in het financiële systeem als basis dienden.

De provincie rekent geen interne rente toe aan investeringen of andere activiteiten aangezien er bij ons geen sprake is van een financieringstekort.

De lasten en baten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Baten en lasten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Dividendopbrengsten van deelnemingen zijn als baten genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar is gesteld. De in 2023 bevoorschotte (uitbetaalde voorschotten) provinciale subsidies groter dan € 1.5 miljoen worden naar rato van realisatie in de lasten genomen, de nog niet gerealiseerde lasten worden als vooruitbetaalde voorschotten in de balans opgenomen. De in 2023 toegekende provinciale subsidies (d.m.v. afgegeven subsidiebeschikkingen) kleiner dan € 1.5 miljoen zijn volledig als lasten verantwoord. Hierbij wordt de subsidielast toegerekend aan het jaar waarin de prestatie geleverd is. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanspost anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

Vaste activa

Indien sprake is van duurzame waardevermindering, dan hebben wij hiermee in de waardering rekening gehouden.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa met economisch nut zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs, vermeerderd met bijkomende kosten en verminderd met bijdragen van derden en cumulatieve afschrijvingen. De activa worden lineair afgeschreven. Als basis voor de berekening van de afschrijving wordt de netto aanschafwaarde gehanteerd. Na afstoting van materiële vaste activa worden boekwinsten of verliezen ten gunste of ten laste van de exploitatie verantwoord.

Gronden en terreinen	n.v.t.
Woonruimten	40
Bedrijfsgebouwen	40
Renovatie bedrijfsgebouwen	25
Machines, apparaten en installaties	15
Overige materiële vaste activa	3/10

Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut betreffen voornamelijk infrastructurele werken in de openbare ruimte, zoals aanleg en reconstructie van wegen, vaarwegen, bruggen, viaducten, groen en kunstwerken. Deze worden vermeerderd met bijkomende kosten en onder aftrek van bijdragen van derden geactiveerd. De ondergrond van deze werken wordt daarbij als integraal onderdeel van het werk beschouwd. Deze activa worden eveneens jaarlijks lineair afgeschreven in maximaal:

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	50
Vaarwegen	40/80
Wegen	50
Technische installaties	5/8/15

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen, (overige) leningen u/g en (overige) uitzettingen zijn –tenzij hierna anders is vermeld – opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht. De onder de financiële vaste activa opgenomen deelnemingen zijn tegen nominale en/of aanschafwaarde opgenomen tenzij is gebleken dat de marktwaarde lager is dan de nominale waarde c.q verkrijgingsprijs ofwel nihil is.

Vlottende activa

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid wordt indien nodig een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt bepaald op basis van de geschatte inningskansen per individuele vordering (statische methode). De liquide middelen en overlopende activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva

De reserves en voorzieningen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Uitzondering hierop is de Voorziening pensioenen (oud-) leden Gedeputeerde Staten die tegen contante waarde van de pensioenaanspraken is gewaardeerd.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde

Niet in de balans opgenomen verplichtingen Borg- en Garantstellingen

Voor zover leningen door de provincie gewaarborgd zijn, is buiten de balanstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen.

Algemene grondslagen voor de Rechtmatigheidsverantwoording

De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in de financiële verordening en de Beleidsnota Rechtmatigheid 2023-2026 en op basis van de kadernota rechtmatigheid van de Commissie BBV.

Dat betekent dat:

- De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten, balansmutaties, alsmede de baten en lasten inzake de specifieke uitkeringen op grond van art. 17 Financiële-verhoudingswet;
- De financiële rechtmatigheid waaronder het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium omvat:
    - Voor het voorwaardencriterium bestaat de norm uit het normenkader zoals op 20 december 2023 door Provinciale Staten is vastgesteld;
    - Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringskredieten onrechtmatig zijn, waarbij voor een aantal scenario's in de financiële verordening is beschreven wanneer deze overschrijdingen acceptabel zijn. Voor over- en onderscheidingen van baten, onderschrijdingen van lasten geldt dat deze als onrechtmatig zijn aangemerkt indien ze niet tijdig aan de raad zijn gemeld.
    - Ten aanzien van het M&O criterium is het M&O beleid (als onderdeel van de nota Fraudebleid) van onze organisatie leidend bij het voorkomen en opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik. Omdat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid zijn eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.
- De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de kadernota rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV alsmede onze eigen financiële verordening en Beleidsnota Rechtmatigheid. Dit betekent dat:
    - Een verantwoordingsgrens van 1 % (zijnde € 8,5 miljoen) is gehanteerd waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen;
    - Een rapporteringstolerantie van € 400.000 is gehanteerd waarboven fouten en onduidelijkheden in de paragraaf bedrijfsvoering worden opgenomen indien de verantwoordingsgrens wordt overschreden.

Activa

Immateriële en materiële vaste activa

Staat van geactiveerde immateriële en materiële investeringen (Bbv artikel 34, 35 en 52)

	Omschrijving van de investeringen	Boekwaarde per 31-12-2022	Reclassificatie	Investeringen 2023	Des-investeringen 2023	Bijdragen van derden 2023	Afwaarderingen 2023	Afschrijving 2023	Boekwaarde per 31-12-2023
		x € 1.000		x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
1.	**IMMATERIËLE ACTIVA**								
	bijdragen aan activa in eigendom van derden	-		-	-	-	-	-	-
	Totaal immateriële activa	-		-	-	-	-	-	-
2.	**MATERIËLE VASTE ACTIVA**								
a.	**Investeringen met een economisch nut**	**142.413**	-	**24.826**	**1.112**	**2.477**	-	**3.296**	**160.354**
	- Gronden en terreinen	84.737		23.163	1.112	2.477	-	-	104.311
	- Bedrijfsgebouwen	57.523		231	-	-	-	3.296	54.458
	- Machines apparaten installaties	153		1.432	-	-	-	-	1.585
b.	**Investeringen in openbare ruimte met een**								
	maatschappelijk nut	**855.568**	-	**133.987**	-	**15.886**	-	**13.985**	**959.684**
	(Grond-, weg- en waterbouwkundige werken)	855.568		133.987		15.886	-	13.985	959.684
	Totaal materiële vaste activa	**997.981**	-	**158.813**	**1.112**	**18.363**	-	**17.281**	**1.120.038**
	TOTAAL GEACTIVEERDE INVESTERINGEN	**997.981**	-	**158.813**	**1.112**	**18.363**	-	**17.281**	**1.120.038**

Toelichting:

De bruto investeringen in gronden betroffen aankopen voor de realisatie van het programma NNN voor een bedrag van € 15,8 miljoen (waarvan € 2,5 miljoen gedekt door specifieke uitkering Programma Natuur) en strategische grondaankopen (€ 7,3 mln.) Voor meer informatie zie paragraaf Grondbeleid.

Voor de Machines, apparaten en installaties is er voor € 1,4 mln geïnvesteerd in netwerkvoorzieningen Buitenlocaties.

De grootste investeringen en bijdragen derden in openbare ruimte met een maatschappelijk nut betreffen:

Investeringen PMI:

Wegen: N241 € 19,9 mln, N243 € 18,1 mln, N23 Westfrisiaweg € 1,2 mln, N247 Waterland € 1,5 mln, N231 Greenport € 1 mln..

Bruggen: Cruquisbrug € 4,0 mln, Ouderkerk € 1,6 mln.

HOV: HOV 't Gooi € 13,2 mln, HOV Aalsmeer € 4,6 mln, Knooppunt Aalsmeer Schiphol € 0,2 mln. (excl. Bijdragen derden).

Investeringen PMO:

Wegen: € 21,7 mln. aan onderhoud en vervanging bij N-wegen waarvan € 6,9 mln voor de N243, € 7,2 CAB, € 4,6 MRL.

Bruggen: Cruquiusbrug € 5,3 mln, Brug Oudekerk € 4,8 mln, Brug Krommenie N203 € 2,4 mln, Visserbrug N250 € 0,7 mln, St. Maartensvlotbrug € 0,9. mln.

Waterwegen: € 11,6 mln voor onderhoud aan oevers en vaarwegen..

Sluizen: KVSS € 12,9 mln.

Bijdragen van derden:

Er zijn o.a. bijdragen ontvangen van gemeenten en overige overheden voor de N241 ad € 1 mln, de N247 ten behoeve van Bereikbaarheid Waterland ad € 4 mln, de N522 brug Ouderkerk aan de Amstel ad € 3,1 mln. en voor de HOV 't Gooi, knooppunt Schiphol en Aalsmeer ad € 6,7.

Afschijvingen:

Ten behoeve van de jaarlijkse afschrijvingen is er voor eigen panden € 3,3 mln en voor geactiveerde projecten € 14,0 mln. in 2023 afgeschreven.

Financiële vaste activa

Staat van Financiële vaste activa (Bbv artikel 36)

Omschrijving van de investeringen	Boekwaarde per 31-12-2022	Investeringen in 2023	Desinvesteringen in 2023	Herwaardering in 2023	Afschrijvingen oninbaarheid in 2023	Boekwaarde per 31-12-2023
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
FINANCIELE VASTE ACTIVA						
A. Kapitaalverstrekkingen aan:						
- deelnemingen	171.795	16.322	318	301-	-	187.498
- overig	7	-	-	-	-	7
B. Leningen aan:						
- openbare lichamen	33.200	-	-	-	-	33.200
- deelnemingen	55.589	-		-	-	55.589
C. Overige langlopende leningen	11.731	640	128	640-	-	11.603
TOTAAL FINANCIELE VASTE ACTIVA	**272.322**	**16.962**	**446**	**941-**	-	**287.897**

Toelichting

Investeringen

- Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen: De toename wordt voornamelijk veroorzaakt door een stortingen van kapitaal van € 7,4 mln in Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland, € 0,92 mln in het Innovatiefonds Noord-Holland en € 8,0 mln in ROM Regio B.V Holland.
- Overige langlopende leningen: Toevoeging rente Stg. Voorbereiding Pallas-reactor € 0,64 mln.

Desinvesteringen

- Leningen aan deelnemingen: Door het ontbinden van de RON is de boekwaarde per 31.12 afgeboekt ad € 0,318 mln.
- Overige langlopende leningen: Aflossing ad € 0,128 mln door Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO).

Herwaarderingen

- Deelnemingen: Betreft opname van voorziening ten behoeve van de duurzame waarde vermindering van InWest Regio B.V. (ROM). De totale herwaardering InWest Regio B.V. (ROM) bedraagt hierdoor € 1,5 mln.

- Deelnemingen: De herwaardering PDENH bedraagt tot en met 2023 € 12,7 mln. Volgens de jaarrekening 2022 van Provincie Noord-Holland bedroeg de herwaardering € 12,4 mln. In 2023 is van deze herwaardering een bedrag van € 1,2 mln. teruggenomen. Daarnaast heeft er in 2023 een correctie op voorgaande jaren plaatsgevonden. Zowel het bedrag van de bruto-investering als het bedrag van de herwaardering zijn met € 1,5 mln. verhoogt. Deze correctie op voorgaande jaren heeft geen effect op de totale waardering (boekwaarde) van PDENH.

De herwaardering op Solaroad bedraagt t/m 2023 € 0,4 mln. In 2023 heeft geen aanvullende herwaardering plaatsgevonden.

- Overige langlopende leningen: Aan de Stg. Voorbereiding Pallas-reactor is een rentedragende geldlening van € 43,3 mln (incl. toevoeging rentebestanddeel) verstrekt. In 2023 is er € 0,64 mln. toegevoegd aan de voorziening die hier tegenover staat. De gehele lening van € 43,3 mln is voorzien.

Investeringsuitgaven en kredieten

Overzicht van het verloop van investeringsuitgaven en kredieten

Omschrijving van de investeringsuitgaven x € 1.000	Beschikbaar krediet (bruto) tm 2022	krediet mutaties 2023	Beschikbaar krediet (bruto) tm 2023	Besteding t/m 2022	Rectificatie Besteding t/m 2022	Besteding 2023	Besteding tm 2023	Restant krediet (bruto) ultimo 2023	Te realiseren bijdrage derden t/m 2023	Realisatie bijdrage derden tm 2023	Nog te realiseren bijdrage derden 2023
MATERIELE VASTE ACTIVA											
a. Investeringen met een economisch nut:											
Gronden en terreinen											
Krediet strategische grondaankopen	40.000	20.000	60.000	22.436	2.554	6.765	31.755	28.245	0	0	0
Krediet SPUK Gronden	30.000	0	30.000	1.912	0	0	1.912	28.088	18.000	1.912	16.088
Krediet NNN gronden	250.000	0	250.000	24.176	0	15.785	39.961	210.039	6.062	6.062	0
	320.000	20.000	340.000	48.525	2.554	22.550	73.629	266.371	24.062	7.975	16.088
ICT											
Krediet technische installaties	1.405	265	1.670	153	0	1.432	1.584	86	0	0	0
Investeringen Steunpunten B&U											
Krediet gebouwen	6.535	0	6.535	477	0	231	708	5.827	0	0	0
Krediet technische installaties	5.970	0	5.970	5.954	0	0	5.954	16	0	0	0
	12.505	0	12.505	6.431	0	231	6.663	5.842	0	0	0
Totaal investeringen met een economisch nut	**333.910**	**20.265**	**354.175**	**55.109**	**2.554**	**24.213**	**81.875**	**272.300**	**24.062**	**7.975**	**16.088**

b. Investeringen in openbare ruimte met een maatschappelijk nut:

Vervangingsinvesteringen											
Krediet PMO kunstwerken - sluizen	11.600	29.100	40.700	6.403	0	12.859	19.262	21.438	0	0	0
Krediet PMO kunstwerken - bruggen	106.476	15.305	121.781	62.358	-27	14.709	77.040	44.741	0	0	0
Krediet PMO vaarwegen en oevers	38.057	15.365	53.422	25.506	0	10.739	36.245	17.177	0	0	0
Krediet PMO wegen	73.802	1.930	75.732	47.577	0	9.909	57.486	18.246	0	0	0
Krediet Innovatieve projecten	1.423	0	1.423	261	0	1.178	1.439	-16	0	0	0
Krediet technische installaties	53.278	20.269	73.547	30.338	0	12.510	42.848	30.699	0	0	0
	284.636	81.969	366.605	172.442	-27	61.904	234.320	132.286	0	0	0
Verbeter- en uitbreidingsinvesteringen											
Krediet PMI kunstwerken - bruggen	63.194	8.470	71.664	49.618	2.234	5.617	57.469	14.195	11.652	8.753	2.899
Krediet PMI kunstwerken - sluizen	62.000	-5.980	56.020	53.622	0	137	53.758	2.261	40.211	37.602	2.609
Krediet PMI openbaar vervoer	258.731	11.836	270.567	178.553	11	18.568	197.132	73.434	96.481	75.682	20.799
Krediet PMI wegen	344.334	5.537	349.871	230.532	-2.234	45.905	274.204	75.667	64.885	59.713	5.172
Krediet Innovatieve projecten	6.050	0	6.050	5.327	2	311	5.639	411	0	0	0
Voorschotkrediet uit 10 miljoen	1.249	3.700	4.949	385	0	1.331	1.716	3.233	0	0	0
	735.557	23.563	759.120	518.037	13	71.869	589.919	169.202	213.229	181.750	31.479
Programma natuurontwikkeling											
Krediet Groenprojecten	2.072	0	2.072	245	0	98	343	1.729	0	0	0
Totaal investeringen met een maatschappelijk nut	**1.022.265**	**105.532**	**1.127.797**	**690.724**	**-14**	**133.871**	**824.582**	**303.216**	**213.229**	**181.750**	**31.479**
Totaal	**1.356.175**	**125.797**	**1.481.972**	**745.833**	**2.540**	**158.084**	**906.457**	**575.515**	**237.292**	**189.725**	**47.566**

Specificatie van het verloop van investeringsuitgaven en kredieten

Omschrijving van de investeringsuitgaven x € 1.000	Beschikbaar krediet (bruto) tm 2022	krediet mutaties 2023	Beschikbaar krediet (bruto) tm 2023	Besteding t/m 2022	Rectificatie Besteding t/m 2022	Besteding 2023	Besteding tm 2023	Restant krediet (bruto) ultimo 2023	Te realiseren bijdrage derden t/m 2023	Realisatie bijdrage derden tm 2023	Nog te realiseren bijdrage derden 2023
MATERIELE VASTE ACTIVA											
a. Investeringen met een economisch nut:											
Gronden en terreinen											
Krediet strategische grondaankopen											
P.00183 - Aankoop strategische gronden	28.996	1.088	30.084	24.990	0	5.093	30.084	0	0	0	0
P.00228 - Aankoop strategische gronden	0	1.672	1.672	0	0	1.672	1.672	0	0	0	0
Nog te besteden voorschotkrediet strategische gronden	11.004	17.240	28.245	0	0	0	0	28.245	0	0	0
Overige gronden rectificatie	0	0	0	-2.554	2.554	0	0	0	0	0	0
	40.000	20.000	60.000	22.436	2.554	6.765	31.755	28.245	0	0	0
Krediet SPUK Gronden											
P.00205 - Aankoop gronden Veenweiden (CO2 red.)	30.000	0	30.000	1.912	0	0	1.912	28.088	18.000	1.912	16.088
	30.000	0	30.000	1.912	0	0	1.912	28.088	18.000	1.912	16.088
Krediet NNN gronden											
P.00182 - Grond aankopen NNN GROEN	249.353	0	249.353	23.528	0	15.785	39.313	210.040	6.062	6.062	0
NNN Gronden Oostelijke Vechtplassen	647	0	647	648	0	0	648	-1	0	0	0
	250.000	0	250.000	24.176	0	15.785	39.961	210.039	6.062	6.062	0
Totaal Gronden	**320.000**	**20.000**	**340.000**	**48.525**	**2.554**	**22.550**	**73.629**	**266.371**	**24.062**	**7.975**	**16.088**

ICT

Krediet technische installaties											
P.00219 - Netwerkvoorziening buiten-werklocaties	1.405	265	1.670	153	0	1.432	1.584	86	0	0	0
	1.405	265	1.670	153	0	1.432	1.584	86	0	0	0
Totaal ICT	**1.405**	**265**	**1.670**	**153**	**0**	**1.432**	**1.584**	**86**	**0**	**0**	**0**

Investeringen Steunpunten B&U

Krediet gebouwen											
P.00058 - Verbouwing steunpunt Vijfhuizen	915	0	915	328	0	15	342	573	0	0	0
P.00145 - Energie neutraal maken steunpunten	3.820	0	3.820	149	0	217	366	3.454	0	0	0
P.00144 - Nieuwbouw gez. Steunpunt Uitgeest	1.800	0	1.800	0	0	0	0	1.800	0	0	0
P.00043 - 24-uurs centrale bediening 1e deel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	6.535	0	6.535	477	0	231	708	5.827	0	0	0
Krediet technische installaties											
P.00043 - 24-uurs centrale bediening 1e deel	5.970	0	5.970	5.954	0	0	5.954	16	0	0	0
Totaal Krediet technische installaties	5.970	0	5.970	5.954	0	0	5.954	16	0	0	0
Totaal Investeringen Steunpunten B&U	**12.505**	**0**	**12.505**	**6.431**	**0**	**231**	**6.663**	**5.842**	**0**	**0**	**0**
Totaal investeringen met een economisch nut	**333.910**	**20.265**	**354.175**	**55.109**	**2.554**	**24.213**	**81.875**	**272.300**	**24.062**	**7.975**	**16.088**

b. Investeringen in openbare ruimte met een maatschappelijk nut:

Vervangingsinvesteringen

Krediet PMO kunstwerken - sluizen											
P.00059 - K20N KVSS-02 Verv.kolk en damwand sluis	11.600	29.100	40.700	6.403	0	12.859	19.262	21.438	0	0	0
	11.600	29.100	40.700	6.403	0	12.859	19.262	21.438	0	0	0
Krediet PMO kunstwerken - bruggen											
P.00028 - N247b-02 km 54.3-55.3 verv. 2 vaste kuns	3.600	0	3.600	920	0	358	1.278	2.322	0	0	0
P.00029 - Trajectaanpak N244-N246	17.255	0	17.255	16.336	0	0	16.336	919	0	0	0
P.00034 - K19w Cruquiusbrug A verv best. En aanbru	12.250	5.455	17.705	3.178	0	5.283	8.461	9.244	0	0	0
P.00039 - N247, Maatregelen bereikbaarh Waterland,	3.600	0	3.600	1.403	0	158	1.561	2.039	0	0	0
P.00044 - N236, Reconstructie km 7.0-11.0 incl. Ve	7.674	0	7.674	8.043	0	0	8.043	-369	0	0	0
P.00046 - N203 Brug Krommenie A-01 vervangen 19D03	17.525	0	17.525	11.723	0	2.702	14.424	3.101	0	0	0
P.00047 - N522-05 Verv. brug Ouderkerk ad Amstel	22.810	0	22.810	17.224	0	4.746	21.971	839	0	0	0
P.00065 - VIK vervangen Broekhornerbrug	2.427	0	2.427	361	-27	107	441	1.986	0	0	0
P.00131 - K20N-03 Vervanging Stolperbasculebrug 14	11.600	14.100	25.700	2.301	0	428	2.728	22.972	0	0	0
P.00132 - K20na/K20a -01 en 10/09-b-01 vwv 4/5/7	1.635	350	1.985	855	0	927	1.782	203	0	0	0
P.00189 - N248b-03, Vervanging Schagerbrug A	1.500	0	1.500	14	0	0	14	1.486	0	0	0
K1 Zijperbrug 14D30	4.600	-4.600	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	106.476	15.305	121.781	62.358	-27	14.709	77.040	44.741	0	0	0
Krediet PMO vaarwegen en oevers											
P.00029 - Trajectaanpak N244-N246	840	0	840	840	0	0	840	0	0	0	0
P.00054 - N235, Doorstroming/Verkeersveiligheid op	1.065	0	1.065	1.064	0	0	1.064	1	0	0	0
P.00063 - K4/5/6a-01 Vervangen oevers vwv 18	7.973	0	7.973	5.365	0	186	5.551	2.422	0	0	0
P.00064 - K7/K8-01 vervanging 2,5 km oevers vwv 21	4.800	0	4.800	3.703	0	746	4.449	351	0	0	0
P.00129 - K18a-01+K18b-01 Vervanging Vaarwegvak 16	8.009	755	8.764	7.665	0	674	8.339	425	0	0	0
P.00132 - K20na/K20a -01 en 10/09-b-01 vwv 4/5/7	6.200	1.320	7.520	3.469	0	3.257	6.726	794	0	0	0
P.00133 - K09-01 Vervanging Vaarwegvak 8	1.940	0	1.940	665	0	1.248	1.913	27	0	0	0

P.00147 - K20a-02 - Gem Alkmaar - Vaarwegvak 5	1.600	0	1.600	1.547	0	0	1.547	53	0	0	0
P.00180 - K19o-a-01 - Vaarwegvak 32	1.600	0	1.600	0	0	0	0	1.600	0	0	0
P.00181 - K19o-b-01 K19o-b-01 Vaarwegvak 33	1.690	0	1.690	0	0	0	0	1.690	0	0	0
P.00197 - K20-z-b01 Vervanging vaarwegvak 13	1.000	11.205	12.205	1.188	0	3.985	5.172	7.033	0	0	0
P.00207 - K11-a-01Vaarwegvak 22 - Broekervaart: 't	204	0	204	0	0	0	0	204	0	0	0
P.00208 - K11-b-01Vaarwegvak 23 - Trekvaart Schouw	168	0	168	0	0	155	155	13	0	0	0
P.00209 - K18-a-02Vaarwegvak 16 Westfriesche Vaart	484	0	484	0	0	191	191	293	0	0	0
P.00210 - K18-b-02Vaarwegvak 17 - Westfriesche Vaa	484	0	484	0	0	191	191	293	0	0	0
P.00212 - K06-10 - 14G28 Braaksluis (iMPI)	0	1.285	1.285	0	0	105	105	1.180	0	0	0
P.00234 Vervanging afmeervoorziening Amstel	0	500	500	0	0	0	0	500	0	0	0
P.00235 Vervanging calamiteitensteiger NH kanaal	0	300	300	0	0	0	0	300	0	0	0
	38.057	15.365	53.422	25.506	0	10.739	36.245	17.177	0	0	0
Krediet PMO wegen											
P.00040 - N508a-02 / N242a-04 Ring NO Alkmaar	350	0	350	217	0	0	217	133	0	0	0
P.00041 - N231b-01 Trajectbendering N231b	4.296	0	4.296	2.990	0	21	3.011	1.285	0	0	0
P.00049 - N417-02, Herinr. Utrechtsew. Holl. Radin	1.200	0	1.200	558	0	80	638	562	0	0	0
P.00051 - N244, Verdubbeling, traject A7 - N247	6.000	0	6.000	6.000	0	0	6.000	0	0	0	0
P.00052 - N236-08 Traj.ben Fr.Kampweg en N524	2.700	0	2.700	2.497	0	2	2.500	200	0	0	0
P.00054 - N235, Doorstroming/Verkeersveiligheid op	4.160	0	4.160	4.160	0	0	4.160	0	0	0	0
P.00057 - N302a-03 vervanging wegconstructie km 39	4.680	0	4.680	3.339	0	8	3.348	1.332	0	0	0
P.00083 - N241-13 Traj.benad N241b, ged N244-A7	17.600	0	17.600	17.638	0	0	17.638	-38	0	0	0
P.00085 - N239a Trajectbenadering N239a, ged N242-	2.200	0	2.200	972	0	837	1.809	391	0	0	0
P.00086 - N243 Trajectbenadering	9.480	0	9.480	859	0	6.881	7.741	1.739	0	0	0
P.00098 - N506a, km 24.9-33.9, Trajectbenadering	3.700	0	3.700	2.773	0	7	2.780	920	0	0	0
P.00122 - N240c-01 Herplant bomen N240	750	0	750	744	0	4	747	3	0	0	0
P.00139 - Natuurverbinding Vechtplassen	2.156	0	2.156	67	0	112	179	1.977	0	0	0
P.00142 - N240-14 N240b, gedeelte A7-Medemblik	5.200	0	5.200	3.784	0	383	4.167	1.033	0	0	0
P.00169 - Herplant bomen langs traject N244	480	0	480	487	0	0	487	-7	0	0	0
P.00174 - N242a-05 - Vervangen geluidsschermen	1.500	0	1.500	471	0	526	997	503	0	0	0
P.00193 - 09D01-01 Visserbrug verv. remmingwerk	0	730	730	0	0	682	682	48	0	0	0
P.00195 - LED-verlichting 2e fase	5.950	0	5.950	0	0	0	0	5.950	0	0	0

P.00206 - SLS-01, vervanging- sleutelsysteem obj	1.400	500	1.900	21	0	68	89	1.811	0	0	0
P.00232 - N511a-04 Vervanging 5 paddentunnels	0	700	700	0	0	298	298	402	0	0	0
	73.802	1.930	75.732	47.577	0	9.909	57.486	18.246	0	0	0
Krediet Innovatieve projecten											
P.00121 - Samenwerking zonnefietspaden	1.423	0	1.423	261	0	1.178	1.439	-16	0	0	0
	1.423	0	1.423	261	0	1.178	1.439	-16	0	0	0
Krediet technische installaties											
P.00043 - 24-uurs centrale bediening 1e deel	23.149	0	23.149	22.699	0	103	22.801	348	0	0	0
P.00071 - K08 Hefbrug Oterleek-01 GO KW 19B45	99	0	99	65	0	28	93	6	0	0	0
P.00134 - Projecten Machinerichtlijn	4.820	0	4.820	964	0	182	1.146	3.674	0	0	0
P.00136 - Uitrol intelligente Verkeerslichten iVR	4.515	0	4.515	0	0	0	0	4.515	0	0	0
P.00137 - Vervanging observatiecamera's VRI	1.000	0	1.000	151	0	371	522	478	0	0	0
P.00138 - Vervanging Scada systeem	1.500	0	1.500	1.530	0	0	1.530	-30	0	0	0
P.00146 - K05 Roskamsluis zelfbediening Roskamslui	723	0	723	83	0	8	91	632	0	0	0
P.00215 - 24-uurs centrale bediening 2e deel	17.472	20.269	37.741	4.846	0	11.818	16.664	21.077	0	0	0
	53.278	20.269	73.547	30.338	0	12.510	42.848	30.699	0	0	0
									0		
Totaal Vervangingsinvesteringen	**284.636**	**81.969**	**366.605**	**172.442**	**-27**	**61.904**	**234.320**	**132.286**	**0**	**0**	**0**

Verbeter- en uitbreidingsinvesteringen

Krediet PMI openbaar vervoer											
P.00040 - N508a-02 / N242a-04 Ring NO Alkmaar	520	0	520	407	0	0	407	113	32	32	0
P.00084 - HOV-07 Aalsmeer-knooppunt Schiphol Zuid	42.426	3.500	45.926	44.921	0	173	45.094	831	36.617	36.617	0
P.00113 - Busbaan Wijckerpoort (velsertraverse-bus	19.600	4.950	24.550	3.687	0	592	4.280	20.270	950	0	950
P.00114 - HOV-03 HOV 't Gooi Huizen-Hilversum	138.084	0	138.084	104.640	11	13.226	117.877	20.207	17.175	17.829	-654

P.00115 - HOV-05 HOV Fokkerweg-Schiphol Rijk	44.445	0	44.445	22.042	0	8	22.050	22.395	36.431	18.324	18.107
P.00130 - N231 OLV HOV Greenport	8.856	3.386	12.242	1.774	0	4.569	6.343	5.899	4.792	2.396	2.396
P.00143 - Bereikb H'mmermeer Bollenstreek (DPW)	4.800	0	4.800	1.080	0	0	1.080	3.720	483	483	0
	258.731	11.836	270.567	178.553	11	18.568	197.132	73.434	96.481	75.682	20.799
Krediet PMI wegen											
P.00026 - Smart Mobility Schiphol	2.075	710	2.785	2.096	0	0	2.096	689	113	113	0
P.00029 - Trajectaanpak N244-N246	13.192	0	13.192	15.528	-2.234	0	13.294	-102	5	5	0
P.00039 - N247, Maatregelen bereikbaarh Waterland,	56.695	0	56.695	36.677	0	1.488	38.165	18.530	17.349	13.131	4.218
P.00040 - N508a-02 / N242a-04 Ring NO Alkmaar	90	0	90	72	0	0	72	18	0	0	0
P.00041 - N231b-01 Trajectbendering N231b	2.984	0	2.984	2.572	0	9	2.580	404	600	600	0
P.00042 - N208-05 aanl.fietsverb/pad Hlem/Bldaal	3.250	0	3.250	1.806	0	367	2.173	1.077	63	63	0
P.00044 - N236, Reconstructie km 7.0-11.0 incl. Ve	14.945	0	14.945	14.197	0	9	14.207	738	70	70	0
P.00049 - N417-02, Herinr. Utrechtsew. Holl. Radin	3.700	0	3.700	1.794	0	40	1.834	1.866	0	0	0
P.00051 - N244, Verdubbeling, traject A7 - N247	39.500	-375	39.125	38.493	0	0	38.493	632	23.858	23.858	0
P.00052 - N236-08 Traj.ben Fr.Kampweg en N524	260	0	260	299	0	0	299	-39	0	0	0
P.00054 - N235, Doorstroming/Verkeersveiligheid op	5.900	0	5.900	5.596	0	285	5.881	19	4.432	4.782	-350
P.00078 - N241, Herinrichting gedeelte N242-N248	48.000	0	48.000	45.674	0	74	45.747	2.253	10.273	10.273	0
P.00081 - N236-11 Reconst N236, deel 6 Noordereind	1.500	0	1.500	256	0	41	298	1.202	0	0	0
P.00083 - N241-13 Traj.benad N241b, ged N244-A7	60.000	0	60.000	19.217	0	19.910	39.127	20.873	1.000	1.413	-413
P.00085 - N239a Trajectbenadering N239a, ged N242-	5.750	400	6.150	6.613	0	1	6.614	-464	318	318	0
P.00086 - N243 Trajectbenadering	41.820	0	41.820	21.809	0	18.133	39.942	1.878	954	657	296
P.00088 - N509-05 km 1.48-2.45 Traj.benadering GO	600	0	600	609	0	8	617	-17	0	0	0
P.00089 - Kruispunt N525 Westerheide-oud postweg,	2.006	0	2.006	1.522	0	186	1.707	299	6	6	0
P.00092 - N201, Trajectbenadering Heemstede-Fokker	8.300	0	8.300	8.156	0	0	8.156	144	3.437	3.437	0
P.00098 - N506a, km 24.9-33.9, Trajectbenadering	1.270	0	1.270	1.107	0	1	1.109	161	0	0	0
P.00130 - N231 OLV HOV Greenport	1.760	1.102	2.862	488	0	1.074	1.562	1.300	813	406	406
P.00139 - Natuurverbinding Vechtplassen	460	0	460	0	0	25	25	435	0	0	0
P.00142 - N240-14 N240b, gedeelte A7-Medemblik	3.750	0	3.750	2.359	0	356	2.715	1.035	0	0	0
P.00150 - Masterplan N201, 8 nadeelcomp dossiers	1.800	0	1.800	141	0	0	141	1.659	0	0	0
P.00196 - Trajectbenadering groot onderhoud N202a	660	0	660	398	0	139	537	123	30	0	30
P.00201 - Wadweg Waardpolder hoofdweg	575	0	575	183	0	350	533	42	26	26	0
P.00202 - N23 Westfrisiaweg Restwzh GBC	7.700	0	7.700	2.869	0	1.221	4.090	3.610	850	126	724

P.00204 - N516-04 Ambacht-N516-Thorbeckeweg(AVANT)	15.167	0	15.167	0	0	0	0	15.167	0	0	0
P.00211 - N240-16: Aanleg bermverharding	75	625	700	0	0	692	692	8	102	173	-71
P.00223 - Alg-46 Bermmaatregelen Geb 6	0	2.700	2.700	0	0	913	913	1.787	530	169	361
P.00224 - N200-06-Korteterm.maatreg.Kop vd Zeeweg	150	0	150	0	0	25	25	125	0	0	0
P.00225 - N203-18 kortetermmaatreg	400	0	400	0	0	471	471	-71	58	86	-29
P.00226 - N244-10 Aansluiting N244-N247	0	375	375	0	0	88	88	287	0	0	0
	344.334	5.537	349.871	230.532	-2.234	45.905	274.204	75.667	64.885	59.713	5.172
Krediet PMI kunstwerken - bruggen											
P.00029 - Trajectaanpak N244-N246	24.404	0	24.404	20.296	2.234	0	22.530	1.874	14	14	0
P.00034 - K19w Cruquiusbrug A verv best. En aanbru	9.700	2.870	12.570	2.951	0	3.954	6.905	5.665	4.447	2.361	2.086
P.00047 - N522-05 Verv. brug Ouderkerk ad Amstel	28.990	0	28.990	26.135	0	1.565	27.700	1.290	6.378	6.378	0
P.00131 - K20N-03 Vervanging Stolperbasculebrug 14	100	5.600	5.700	236	0	97	333	5.367	813	0	813
	63.194	8.470	71.664	49.618	2.234	5.617	57.469	14.195	11.652	8.753	2.899
Krediet PMI kunstwerken - sluizen											
P.00059 - K20N KVSS-02 Verv.kolk en damwand sluis	7.700	-5.980	1.720	1.716	0	0	1.716	4	0	0	0
P.00077 - Alg-29, Nieuwbouw Wilhelminasluis	54.300	0	54.300	51.906	0	137	52.042	2.257	40.211	37.602	2.609
	62.000	-5.980	56.020	53.622	0	137	53.758	2.261	40.211	37.602	2.609
Krediet Innovatieve projecten											
P.00157 - LED-verlichting	6.050	0	6.050	5.327	2	311	5.639	411	0	0	0
	6.050	0	6.050	5.327	2	311	5.639	411	0	0	0
Voorschotkrediet uit 10 miljoen											
P.00028 - N247b-02 km 54.3-55.3 verv. 2 vaste kuns	500	0	500	175	0	62	237	263	0	0	0
P.00176 - N197a-01 Wateroverlast	60	0	60	53	0	6	60	0	0	0	0
P.00191 - VM-maatregelen N242	50	0	50	33	0	0	33	17	0	0	0
P.00192 - Reconstructie kruispunt N501-Redoute	359	0	359	73	0	197	271	88	0	0	0
P.00194 - N501-03 Reconstructie kruispunt	130	0	130	50	0	42	91	39	0	0	0
P.00207 - K11-a-01Vaarwegvak 22 - Broekervaart: 't	0	1.400	1.400	0	0	61	61	1.339	0	0	0
P.00212 - K06-10 - 14G28 Braaksluis (iMPI)	150	-150	0	0	0	0	0	0	0	0	0
P.00221 - Vaarwegvak 1	0	1.000	1.000	0	0	758	758	242	0	0	0

P.00225 - N203-18 kortetermmaatreg	0	350	350	0	0	0	0	350	0	0	0
P.00227 - ALG-45 — kantmarkering fietspaden	0	200	200	0	0	29	29	171	0	0	0
P.00230 - VRI-progr, Alg-48 - Vervanging VRI	0	900	900	0	0	176	176	724	0	0	0
	1.249	3.700	4.949	385	0	1.331	1.716	3.233	0	0	0
Totaal verbeter- en uitbreidingsinvesteringen	**735.557**	**23.563**	**759.120**	**518.037**	**13**	**71.869**	**589.919**	**169.202**	**213.229**	**181.750**	**31.479**
Programma natuurontwikkeling											
Krediet Groenprojecten											
P.00139 - Natuurverbinding Vechtplassen	2.072	0	2.072	245	0	98	343	1.729	0	0	0
Totaal investeringen met een maatschappelijk nut	**1.022.265**	**105.532**	**1.127.797**	**690.724**	**-14**	**133.871**	**824.582**	**303.216**	**213.229**	**181.750**	**31.479**
Totaal	**1.356.175**	**125.797**	**1.481.972**	**745.833**	**2.540**	**158.084**	**906.457**	**575.515**	**237.292**	**189.725**	**47.566**

Uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar

Vlottende Activa

Voorraden	**31-12-2023**	**31-12-2022**
Voorraad gronden	175	44

De mutatie van de voorraad gronden bestaat uit:

Voorraden per 01-01-2023	44	4.909
Overheveling vanuit Materiële vaste activa	175	181
Verkopen	-44	-5.046
Voorraden per 31-12-2023	175	44

Toelichting

Afgelopen jaar is er grond in de regio Ouder-Amstel vanuit de MVA bestemd voor verkoop en voor een deel verkocht.

Uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar	**31-12-2023**	**31-12-2022**
	x € 1.000	x € 1.000
Vorderingen op openbare lichamen		
Te vorderen omzetbelasting	74.635	61.365
Te vorderen Vennootschapsbelasting	104	239
Motorrijtuigenbelasting	19.826	19.447
Nog te ontvangen Provincies	20	64
Nog te ontvangen Rijksoverheid	70	75
Nog te vorderen Gemeenten	698	5.984
Overige nog te ontvangen	4.726	653
	100.079	87.827
Uitzettingen in 's-Rijksschatkist met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	30.238	35.367
Rekening-courant verhouding met niet-financiele instellingen (Groenfonds)	4.268	4.457
Overige vorderingen		
Debiteuren	1.047	1.597
Te vorderen rente per 31 december van de verstrekte langlopende geldleningen en beleggingen	12	5
Overige posten	84	253
	1.143	1.855
Totaal uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar	135.728	129.506

Toelichting

De toename van het bedrag aan vorderingen met circa € 6,2 mln. wordt grotendeels veroorzaakt door de terug te vorderen omzet belasting.

Nog te vorderen Gemeenten: In 2022 stonden de bijdragen van gemeenten open van de projecten HOV 't Gooi (€1,4 mln.) en project Hovasz (€ 3,1 mln.) Dit jaar stonden er geen grote bijdragen van gemeenten open.

Overige nog te ontvangen: De toename van € 4,1 mln. wordt vooral veroorzaakt door een grote vorderingen uit de vervoersovereenkomsten.
De uitzettingen Rijksschatkist zijn in 2023 gedaald met circa € 5 mln.

Liquide middelen

De provincie NH heeft alle bankrekeningen van de huisbankier ABN AMRO en de BNG in het stelsel van het schatkistbankieren. Dat betekent dat dagelijks alle saldi worden afgeroomd of aangevuld naar € 0,00.

Het saldo bij de jaarrekening 2023 is € 0,458 mln. Dit bedrag bestaat uit de bankrekening van Huis van Hilde (€ 0,391 mln.), de BNG bankrekening (€ - 0,026 mln.) en de post kruisposten (€ 0,093 mln.)

Het drempelbedrag is een minimumbedrag (afhankelijk van de omvang van de decentrale overheid) dat gemiddeld buiten de schatkist mag worden gehouden.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		Verslagjaar 2023			
(1)	**Drempelbedrag**	**10.596**			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	**Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen**	**194**	**2.388**	**299**	**361**
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	10.401	8.208	10.297	10.234
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag				

(1) Berekening drempelbedrag		
		Verslagjaar
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	797.838
(4b)	Begrotingstotaal kleiner dan 500 miljoen; drempelbedrag 1 miljoen. Begrotingstotaal groter dan 500 miljoen; drempelbedrag 10 miljoen.	500.000
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	297.838
(1) = (4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van €300.000	Drempelbedrag	10.596

(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	17.487	217.294	27.489	33.245
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	194	2.388	299	361

Overlopende activa

Het saldo van de overlopende activa is afgenomen met ca. € 5,2 mln. Deze afname wordt voornamelijk veroorzaakt door een afname van de nog te declaren posten bij derden met circa € 5 mln.

Daarnaast heeft in 2023 een correctie op de 'Nog te ontvangen voorschotbedragen op doeluitkeringen' plaatsgevonden van € 2,7 mln . Dit betreft een vordering op de Regeling Wilhelminasluis (E 72). Deze vordering was in 2022 geclassificeerd onder de 'Nog te ontvangen bedragen'.

Nog te ontvangen voorschotbedragen op doeluitkeringen:

Nog te ontvangen voorschotbedragen voor doeluitkeringen	Saldo 31-12-2022	Correctie voorgaand jaar	Toevoegingen	Ontvangen bedragen	Saldo 31-12-2023
	x €1.000	x €1.000	x €1.000	x €1.000	x €1.000
EU					
Rijk					
Bodem Overbruggingsjaar (E58)	1.400				1.400
Regionale MIT-regeling 2021 (F14)	1.209			1.209	
Regionale MIT-regeling (F12)	400			400	
Regeling Wilhelminasluis (E 37)		3.072			3.072
Programma Aanpak Stikstof (PAS)-melders (L24)			804		804
Regeling veilig, slim, doelmatig en duurzaam gebruik mobiliteitsinfrastructuur			466		466
Totaal Rijk	**3.009**	**3.072**	**1.270**	**1.609**	**5.742**
Overige Nederlandse overheidsorganen					
Groenfonds	3.114	-	241	290	3.065
Totaal	**6.123**	**3.072**	**1.511**	**1.899**	**8.807**

Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen:	**31-12-2023** x € 1.000	**31-12-2022** x € 1.000
Overige voorschotten	0	0
Nog te ontvangen bedragen	23.367	33.325
Overige vooruitbetaalde bedragen	22.253	20.176
	45.620	53.501

Passiva

Eigen vermogen - Reserves

Staat van het verloop van de reserves (Bbv. artikel 54)

Naam van de reserve	Stand per 1-1-2023	Resultaat-bestemming 2022	Toevoegingen		Onttrekkingen			Stand per 31-12-2023
			Stortingen	Wegens overheveling van middelen	Bestedingen	Wegens overheveling van middelen	Vrijval ten gunste van rekening van lasten en baten	
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Algemene reserves								
Algemene reserve	166.258	26.213	3.685	-	50.988	25.600		119.569
Totaal algemene reserves (a)	**166.258**	**26.213**	**3.685**	**-**	**50.988**	**25.600**	**-**	**119.569**
Bestemmingsreserves								
Programma 1 Openbaar Bestuur								
Reserve Cofinanciering Europese projecten	1.618	-	3.043		747		196	3.718
								-
Programma 2 Klimaat en Milieu								-
Reserve Bodemsanering	25.724	-	319	-	1.915	-	-	24.128
Reserve Energietransitie	15.369	-	3.967	-	3.907	600	108	14.721
Reserve Circulaire economie	1.362	-	350	-	604	-	-	1.108
Reserve Verduurzaming Bestaande Woningvoorraad	1-	1	-	-	-	-	-	0
Reserve Gezonde leefomgeving	7.315	-	3.300	-	2.589	-	-	8.026
Reserve Duurzame elektriciteit	5.676	-	2.867	-	3.363	-	-	5.179

Reserve Warmtetransitie	5.801	-	3.267	9.600	12.406	-	-	6.262
Reserve Subsidies.Warmtetransitie	2.319	-	-	-	784	-	-	1.535
								-
Programma 3 Ruimte en Water								-
Reserve Meekoppelkansen bij Dijkverst. en Kustontw.	24.593	-	-	150	6.773	6.100	155	11.715
Reserve Waterrecreatie	3.458	-	1.562	-	1.485	150	-	3.385
Reserve OV-fonds, incl. OV-knooppunten	11.617	-	6.200	-	135	-	-	17.682
Reserve Ontwikkeling Havencomplexen	4.074	-	-	11.062	448	-	-	14.688
Reserve Ruimtelijke Ontwikkeling	341	-	-	-	341	-	-	0
Reserve Woonbeleid	2.670	-	-	-	691	-	-	1.979
Reserve Woningbouw	4.868	-	1.200	-	1.449	-	-	4.619
Reserve Klimaatadaptatie	1.243	-	1.500	-	1.246	-	131	1.366
Reserve Waardevermindering grondaankopen Groen	16.693	-	-	1.366	-	-	-	18.059
Reserve subsidie Bloemendalerpolder	612	-	-	-	612	-	-	0
Reserve subsidie OV-fonds	8.095	-	-	-	2.756	-	-	5.339
Reserve Woningbouw subsidies	4.383	-	-	-	632	-	-	3.751
Reserve subsidies Meekoppelkansen bij Dijkversterking en Kustontwikkeling	-	-	-	4.900	1.917	-	-	2.983
								-
Programma 4 Bereikbaarheid								-
Reserve Mobiliteitsbeleid	2.792	-	800	655	641	-	-	3.606
Reserve Uitvoeren mobiliteit	68.996	-1.600	18.635	26.400	14.320	20.045	25	78.041
Reserve Ontwikkeling prov infrastructuur	81.163	-	20.074	-	832	11.858	-	88.548
Reserve Groot onderhoud wegen	31.477	-	21.187	2.600	24.383	-	1.400	29.481
Reserve Groot onderhoud vaarwegen	6.123	-	8.357	-	2.582	2.600	1.710	7.588
Reserve Investeringen wegen	1	-1	-	-	-	-	-	0
Reserve Innovatieveprojecten Mobiliteit	15.590	-	-	-	1.690	1.469	-	12.431
Reserve Openbaar Vervoer projecten	19.612	-	67	-	2.641	800	-	16.238
Reserve verleende subsidies OD 4.1.2	4.259	-	-	8.328	8.504	-	-	4.083

								-
Programma 5 Groen								-
Reserve Groen	113.814	-	24.020	1.887	19.521	5.464	-	114.736
Reserve Groene Uitweg	14.803	-	107	-	2.613	2.699	-	9.598
Reserve Oostelijke Vechtplassen (OVP)	15.302	-	58	4.000	2.114	-	-	17.246
Reserve Cofinanciering Waddenzee	5.040	-	2.000	-	969	-	-	6.071
Reserve Landschap	2.893	-	4.000	-	2.030	1.150	-	3.713
Reserve Laag Holland	4.303	-	-	-	3.514	-	-	789
Reserve subsidies > € 1,5 miljoen Groen, OD 5.1.1	21.025	-	-	-	3.854	-	-	17.171
Reserve Subsidies Cofinanciering Waddenzee	6.762	-	-	-	505	-	-	6.257
Reserve subsidies Laag Holland	-	-	-	-	-	-	-	-
Reserve subsidies Groene Uitweg	-	-	-	1.807	905	-	-	902
								-
Programma 6 Economie, Cultuur & Welzijn								-
Reserve Herstructurering bedrijventerrein	3.061	-	2.500	-	2.411	-	-	3.150
Reserve MKB	12.254	-	5.672	-	4.866	-	-	13.060
Reserve Duurzame Landbouw	0	-	-	-	-	-	-	0
Reserve Europese proj. Landbouwsubsidies	4.366	-	500	-	449	-	-	4.417
Reserve monumenten (Mr.F.J.Kranenburgfonds	3.259	-	5.532	-	160-	-	-	8.951
Reserve SvA/NHW Werelderfgoed	8.222	-	-	1.355		3.265	-	6.312
Reserve subsidies SvA/NHW Werelderfgoed		-	-	3.265	240	-	-	3.025
								-
Programma 7 Financiën en Bedrijfsvoering								-
Reserve Economisch herstel en duurzaamheid	85.010	-	-	-	12.317	9.589	-	63.104
Reserve subsidie Economisch herstel en duurzaamheid	-	-	-	589	589	-	-	-
								-
Programma 8 Economisch herstel & duurzaamheid								-
Reserve Bedrijfsvoering	13.719	-	4.740	-	5.633	-	-	12.826

Reserve GO-Gelden	99	-	-	-	22	-	77	0
Reserve Huisvesting	12.196	-	-	-	762	-	-	11.434
								-
Reserves ter dekking van kapitaallasten								-
Reserve Dekking Kapitaallasten Weginfras (Prog. 4)	30.182	-	-	1.199	142	-	-	31.239
Reserve Dekking Kapitaallasten OV-infras (Prog. 4)	74.542	-	-	10.658	36	-	-	85.164
Reserve Kapitaallasten invest.kunstwerken (Prog. 4)	0-	-	-	-	-	-	-	0
Reserve Kapitaallasten Vaarwegen (Progr. 4)	0	-	-	-	-	-	-	0
Reserve Kapitaallasten innovatieprojecten (Progr. 4)	5.593	-	-	1.469	376	-	-	6.686
Reserve Kapitaallasten Groen (Progr. 5)	3.733	-	-	98	70	-	-	3.761
Totaal bestemmingsreserves	**818.023**	**-1.600**	**145.824**	**91.388**	**164.171**	**65.788**	**3.802**	**819.875**
Totaal reserves(a + b)	**984.280**	**24.613**	**149.509**	**91.388**	**215.159**	**91.388**	**3.802**	**939.442**
Resultaat 2023								44.080
Totaal eigen vermogen								983.522

Correcties in reserves na Laatste Begrotingswijziging

In de laatste begrotingswijziging (LBW) zijn, als gevolg van een doublure, zowel de lasten als de onttrekkingen van de reserve Uitvoeren Mobiliteitsbeleid met € 6 mln. te veel naar beneden zijn bijgesteld en daardoor te laag begroot. De Provinciale Staten zijn hiervan afzonderlijk via een brief bij de behandeling van de LBW geïnformeerd.

Als gevolg van deze onjuistheid in de LBW is bij het opstellen van de jaarrekening een aanvullende analyse uitgevoerd op de juistheid van andere begrotingsmutaties in de LBW. Dit leidde tot een aantal boekhoudkundige correcties (in kostensoorten). Aanvullend op de doublure van €6 mln, geven deze correcties de volgende afwijkingen tussen begroting en realisatie:

- Hogere onttrekkingen uit en hogere stortingen in de reserve Uitvoeren Mobiliteitsbeleid van € 1,25 mln.
- Hogere onttrekkingen uit en hogere stortingen in de reserve Mobiliteitsbeleid van € 0,45 mln.
- Hogere stortingen in de reserve Uitvoeren Mobiliteitsbeleid van €1,9 mln. en hogere onttrekkingen uit de reserve Verleende subsidie OD 4.1.2 als gevolg van het terugdraaien van een overheveling tussen deze reserves. Bij deze overheveling waren foutieve kostensoorten gebruikt. Daarnaast had geen overheveling, maar een onttrekking uit Reserve Subsidie OD 4.1.2 opgenomen moeten worden. Aangezien het hier gaat om een onttrekking voor lasten van subsidies > € 1,5 mln, is deze onttrekking op basis van artikel 6c. van de financiële verordening alsnog bij de jaarstukken gerealiseerd.

Algemene reserve

Doel:

De Algemene Reserve vormt een buffer voor financiële tegenvallers van een omvang die niet uit de algemene dekkingsmiddelen is op te vangen.

Vanuit de resultaatbestemming van 2022 is € 26,2 miljoen gestort in de Algemene reserve.

Stortingen:

In 2023 is € 3,7 miljoen gestort in de Algemene Reserve. Dit betreft de volgende toevoegingen:

- € 1,5 miljoen: Voor het toekomstige beheer van de in het programma Groene Uitweg te realiseren projecten stort Rijkswaterstaat een afkoopsom van € 1,5 miljoen. Bij de Laatste begrotingswijziging 2023 is besloten om deze middelen te storten in de algemene reserve;
- € 1,2 miljoen: Bij de Eerste begrotingswijziging 2021 is besloten om € 175 miljoen uit kapitaallasten reserves vrij te laten vallen. Bij Begroting 2022 is besloten om hiervan € 1 miljoen uit de reserve investeringen kunstwerken te storten in de algemene reserve.
- € 1,0 miljoen: Bij Begroting 2022 is besloten om €1,0 miljoen te storten in de algemene reserve om hiermee mogelijke risico's van de deelneming in de Regionale ontwikkelingsmaatschappij (ROM) op te kunnen vangen.

Onttrekkingen:

In 2023 is € 76,6 miljoen aan de algemene reserve onttrokken of van overgeheveld. Dit bedrag bestaat onder andere uit:

- Een onttrekking van € 23,2 miljoen die afkomstig is uit het voorgaande Coalitieakkoord 2019-2023 Duurzaam doorpakken! Om het destijds vastgestelde Coalitieakkoord meerjarig sluitend te krijgen moest in 2023 een onttrekking gedaan worden van € 23,2 miljoen. De dekking voor deze onttrekking heeft al in 2020 plaatsgevonden uit vrijgevallen middelen uit overige reserves. Deze middelen zijn in 2020 al gestort in de algemene reserve;

- Een onttrekking van € 22,6 miljoen conform het besluit uit de Kaderbrief 2024. Bij de Kaderbrief 2024 is besloten om het jaarrekeningresultaat 2022, welke bij vaststelling van de jaarstukken is toegevoegd aan de algemene reserve, in 2023 vrij te laten vallen ten gunste van het begrotingssaldo 2023;

- Een overheveling van € 24 miljoen van de Algemene reserve naar de reserve Mobiliteitsbeleid in verband met een bijdrage aan het doortrekken van de Noord-Zuid lijn. Dit conform besluitvorming Eerste Begrotingswijziging 2023.

Stand:

Conform het financieel beleid van Provincie Noord-Holland moet de omvang van de Algemene Reserve tenminste 25% van de structurele algemene dekkingsmiddelen bedragen, met een minimum bedrag gelijk aan het saldo van het netto risicobedrag dat berekend is voor het boekjaar waarop deze jaarrekening betrekking heeft.

De structurele algemene dekkingsmiddelen bestaat uit de algemene uitkering van het provinciefonds (exclusief voormalig BDU middelen), de opcenten motorrijtuigenbelasting, het renteresultaat en de dividenduitkeringen.

De omvang van de structurele algemene dekkingsmiddelen per ultimo 2023 bedraagt € 454 miljoen. 25% hiervan is € 113,5 miljoen. Uit de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing blijkt dat de omvang van de berekende risico's € 29,2 miljoen voor het komende jaar zijn en € 33 miljoen voor 4 jaar.

Op basis hiervan kan afgeleid worden dat de minimale omvang van de Algemene reserve € 113,5 miljoen moet zijn. Het vrij besteedbare deel van de algemene reserve bedraagt 119,5 miljoen. De algemene reserve voldoet hiermee aan de kaders zoals die hiervoor zijn opgesteld.

Toelichting bestemmingsreserves

	Reserve Landschap
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Investeren in groene ruimte voor rust en ontspanning in onze dichtbevolkte provincie.
Instellingsbesluit	Begroting 2020
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.3.2
Toelichting stortingen	Conform de Begroting is er in 2023 € 4 miljoen in deze reserve gestort.

Toelichting onttrekkingen	Er is vanuit de reserve totaal ruim € 2 miljoen uitgegeven. De middelen zijn besteed aan de Uitvoeringsregeling Landschapsontwikkeling Westeinderscheg met een bedrag van € 861.000. Aan de UVR Landschapsontwikkeling Amstelscheg NH is een bedrag van € 612.000 uitgegeven. Daarnaast zijn er twee subsidies buiten UVR verstrekt voor € 450.000 en zijn er proceskosten gemaakt voor een bedrag van € 109.000. Hiernaast is er € 1,2 miljoen overgeheveld naar de reserve Stelling van Amsterdam ten behoeve van de Liniedijken.
Toelichting stand	Het eindsaldo per 31-12-2023 bedraagt € 3,7 miljoen.

	Reserve Gezonde leefomgeving
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Om de ambities op het gebied van de leefbaarheid waar te kunnen maken, wordt een programma 'Gezonde Leefomgeving' opgezet. Hierbij wordt onder andere ingezet op meer structureel onderzoek naar gezondheid en het monitoren van de omgevingskwaliteit (o.a. lucht, geluid, geur). Ook onderwerpen als de sanering van asbestdaken en het terugdringen van geluidsoverlast door provinciale wegen vallen hieronder. Dit zal worden aangevuld met extra activiteiten op het vlak van toezicht en handhaving bij de majeure risicobedrijven waarvoor de provincie bevoegd gezag is.
Instellingsbesluit	Begroting 2020
Bestedingsplan	
Operationeel doel	2.2.2
Toelichting stortingen	De stortingen betrekken € 3 miljoen en € 300.000 voor het Leefbaarheidsfonds en proceskosten (conform Coalitieakkoord).
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen hebben voornamelijk betrekking op Hollandse Luchten (€ 0,8 miljoen), proceskosten (€ 0,6 miljoen), Actieplan geluid (€ 0,2 miljoen), uitvoeringsregeling complexe industrie (€ 0,5 miljoen), Scherpvergunning (€ 0,1 miljoen), capaciteit (€ 0,3 miljoen) en luchtmeetnetten (€ 0,1 miljoen).
Toelichting stand	De in de reserve resterende middelen (€ 8 miljoen) worden ingezet voor onder andere gezondheidsonderzoeken, monitoring omgevingskwaliteit en diverse uitvoeringsregelingen.

	Reserve Klimaatadaptatie
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	-Vormgeven eigen klimaatadaptatiebeleid en eigen klimaatadaptatieprojecten, opstellen integraal waterplan, cofinancieren aanvullend klimaatonderzoek, verbinden met andere provinciale opgaven (bv.: biodiversiteit, KRW,OV-knooppunten, etc.), - Cofinanciering Deltaprogramma's. Conform afspraken die zijn vastgelegd in het landelijke bestuursakkoord Klimaatadaptatie (projecten wateroverlast, droogte, hittestress, overstromingen en meekoppelkansen), - Cofinanciering klimaatadaptatieprojecten van derden (o.a. waterschappen, gemeenten, belangenorganisaties, bedrijven). - Cofinanciering van digitaal beter beschikbaar maken klimaatgegevens voor inwoners en bedrijven (o.a. overstromings-wateroverlast gegevens).
Instellingsbesluit	Begroting 2020
Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.4.3
Toelichting stortingen	In 2023 is conform het Coalitieakkoord € 1,5 miljoen in de reserve gestort.
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen betreffen subsidieverleningen op grond van de uitvoeringsregelingen onderzoek en fysieke uitvoeringsprojecten klimaatadaptatie (€ 976.000) en proceskosten (€ 115.000). Daarnaast is er aan capaciteitskosten € 154.000 onttrokken aan de reserve. Tenslotte is er een bedrag van € 131.000 vrijgevallen ter dekking van de kosten van 2 FTE voor intensivering van het VTH beleid. De kosten van deze 2 FTE moesten uit de eigen begroting gevonden worden. Het overige deel van de kosten voor de 2 FTE is betaald uit de reserve Meekoppelkansen.
Toelichting stand	De in de reserve resterende middelen (€ 1,37 miljoen) worden ingezet conform de doelen van klimaatadaptatie en betreffen voornamelijk subsidieverleningen.

	Reserve Kapitaallasten Investeringen Havencomplexen
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Deze reserve heeft als doel kapitaallasten van investeringen in havencomplexen binnen programma Ruimte te dekken. Per 1 januari 2017 is de wet- en regelgeving BBV gewijzigd, waardoor investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut niet meer in één keer ten laste van een reserve worden gebracht, maar geactiveerd moeten worden. Daartoe zijn diverse reserves ter dekking van de kapitaallasten ingesteld. In de notitie Materiële vaste activa (december 2017) van de commissie BBV is hierover opgenomen dat het saldo van de bestemmingsreserve kapitaallasten gelijk moet zijn aan de boekwaarde van de desbetreffende activa. Vanuit deze reserve worden jaarlijks de kapitaallasten van de investering gedekt.
Instellingsbesluit	Laatste Begrotingswijziging 2018
Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.2.3
Toelichting stortingen	Er zijn geen stortingen gedaan in 2023.
Toelichting onttrekkingen	Er is niks onttrokken in 2023.
Toelichting stand	De stand van de reserve per 31-12-2023 is nihil.

	Reserve Oostelijke Vechtplassen
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel de toekomstige uitgaven voortvloeiend uit het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen te kunnen dekken. In december 2017 wordt het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen getekend. Hierin participeren naast Provincie Noord-Holland ook andere overheden, ondernemers, watersportverbond, bewonersverenigingen, recreantenverenigingen en natuur- en milieuorganisaties. Het gebiedsakkoord geeft invulling aan verschillende beleidsopgaven: Natuur (Natuurnetwerk Nederland (NNN) en Natura 2000), Waterkwaliteitsverbetering (Kaderrichtlijn Water (KRW)), Visie Waterrecreatie en Recreatieve verbindingen.
Instellingsbesluit	Begroting 2018
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.1.3
Toelichting stortingen	Er is € 4,1 miljoen in de reserve gestort, dit heeft voornamelijk betrekking op een overhevelingen vanuit de reserve Groen. Hiermee worden de middelen die vanuit de reserve Groen toegezegd zijn voor het Gebiedsprogramma OVP overgeboekt naar de reserve OVP.
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen van totaal € 2,1 miljoen hebben voornamelijk betrekking gehad op Baggeren 1e fase Loosdrechtse Plassen.
Toelichting stand	De stand eind 2023 is € 17,2 miljoen. Het project Oostelijke Vechtplassen is in 2018 gestart met de uitvoering, de planning is om het project af te kunnen ronden in 2027. De voortgang van de projecten wordt opgenomen in het jaarlijks vast te stellen PNN.

	Reserve Bodemsanering
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige bodemsaneringskosten te dekken op basis van afspraken opgenomen in het landelijke bodemconvenant 2016-2020. Dit convenant beschrijft de bodemdoelen die de provincie Noord-Holland zal realiseren en de Decentralisatie Uitkering Bodem (DUB) die het Rijk hiervoor beschikbaar stelt.
Instellingsbesluit	Zomernota 2017
Bestedingsplan	
Operationeel doel	2.2.3
Toelichting stortingen	Storting van € 319.000 ten behoeve van capaciteitskosten.
Toelichting onttrekkingen	Onttrekking van € 1,9 miljoen ten behoeve van de uitgaven bodemsanering 2023. Dat valt uiteen in een onttrekking van € 0,6 miljoen voor capaciteitskosten en een onttrekking van € 1,3 miljoen ten behoeve van de uitvoering van bodemsaneringsprojecten.

Toelichting stand	De stand van de reserve per 31-12-2023 bedraagt € 24,1 miljoen. Deze middelen worden ingezet ter dekking van toekomstige bodemsaneringskosten.

	Reserve Groen
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel het realiseren van het in het hoofdstuk 'Beschermen' vastgelegde beleid van de Agenda Groen (vastgesteld door Provinciale Staten d.d. 11 maart 2013) met betrekking tot het Natuurnetwerk Nederland (NNN), Natura2000 en Programmatische Aanpak Stikstof (PAS), verbindend groen, natuurcompensatie en recreatieve verbindingen. De uitvoering wordt geprogrammeerd in het jaarlijks door PS vast te stellen geactualiseerde Provinciaal Meerjarenprogramma Groen (PMG). De Reserve Groen is niet bedoeld voor het financieren van het beheer van groengebieden.
Instellingsbesluit	Zomernota 2013, vastgesteld door PS op 23 september 2013, punt 10 bij voordracht 44.
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.1.1
Toelichting stortingen	De reserve Groen wordt jaarlijks gevoed door Rijksmiddelen voor natuur die, conform afspraken in het Natuurakkoord (2011) en het Natuurpact (2013), via het provinciefonds aan ons worden overgemaakt. Daarnaast zijn er opbrengsten uit verkoop van Strategische Gronden Groen (SGG) ook wel genoemd BBL&PASO gronden. Deze worden ontvangen via Programma 3, Ruimte en Water, en worden van daaruit in de reserve Groen gestort. Totaal is er in 2023 een bedrag van € 25,9 miljoen in de reserve gestort. Enkele stortingen in de reserve Groen op een rij: · € 8,8 miljoen Rijksmiddelen; · € 7,5 miljoen uit het Coalitieakkoord (KRW, Bodemdaling en Masterplan Biodiversiteit); · € 2,5 miljoen extra bijdrage realisatie NNN uit KB 2019; · € 981.000 opbrengsten uit grondverkopen van SGG gronden; · € 4,9 miljoen overige stortingen ten behoeve van de uitvoering van diverse projecten. Hiernaast is onder andere vanuit de reserve Meekoppelkansen € 1,2 miljoen overgeheveld naar de reserve Groen voor het Natuurproject Polder IJdoorn.
Toelichting onttrekkingen	De uitgaven uit de reserve Groen van totaal € 25 miljoen hebben naast de kosten voor diverse uitvoeringsprojecten van € 1,7 miljoen betrekking gehad op voornamelijk: · € 5,8 miljoen voor Functieverandering SKNL; · € 3,7 miljoen voor Natuurherstelmaatregelen; · € 3,3 miljoen capaciteitskosten; · € 1 miljoen voor kosten met betrekking tot grondaankopen NNN; · € 549.000 voor Masterplan Biodiversiteit; · € 709.000 voor KRW projecten; · € 773.000 proceskosten Regiebureau.T Hiernaast is er € 1,4 miljoen overgeheveld naar de reserve Waardevermindering Grondaankopen Groen en € 4 miljoen naar de reserve OVP.
Toelichting stand	Er wordt jaarlijks een PNN (Programma Natuurnetwerk) opgesteld met daarin een nadere analyse van de doelen en de voortgang van de projecten om deze te bereiken, vanaf 2024 zal dit opgenomen worden in het PPLG. Het eindsaldo per 31-12-2023 bedraagt € 114,7 miljoen.

	Reserve Openbaar Vervoer Projecten
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	Reserveren van provinciale middelen voor de uitvoering van Visie Openbaar Vervoer 2020 (Visie Openbaar Vervoer 2020, vastgesteld door PS op 6 februari 2012, punt 9 bij voordracht 03). Egalisatie van nog niet bestede middelen voor infrastructuur, aanleg en constructie.
Instellingsbesluit	Nota Reserves en Voorzieningen 2004 d.d. 14 juni 2004, nummer 48.Kaderbrief 2012, vastgesteld door PS op 27 juni 2011, punt 8 bij voordracht 50.
Bestedingsplan	Beschikbaar
Operationeel doel	4.2.1
Toelichting stortingen	Conform begroting is € 67.000 gestort in de Reserve Openbaar Vervoer Projecten
Toelichting onttrekkingen	Voor de lasten van een aantal kleinere projecten is € 2,6 miljoen onttrokken aan deze reserve in 2023.

Toelichting stand	Het restant van de reserve wordt met name ingezet voor de vervanging van buurtbussen, aanpassingen aan OV knooppunten en om uitgestelde projecten door corona te kunnen realiseren. Stand eind 2023 bedraagt € 16,2 miljoen

	Reserve Huisvesting
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	De reserve is bestemd voor het dekken van de kapitaallasten die volgen uit de recente investeringen in de huisvesting van de provincie.
Instellingsbesluit	Lentenota 2009, vastgesteld door PS op 22 juni 2009, punt 10
Bestedingsplan	
Operationeel doel	8.1.8
Toelichting stortingen	
Toelichting onttrekkingen	Jaarlijks wordt een gelijk bedrag van € 762.273 onttrokken aan de reserve. Deze onttrekking fungeert als gedeeltelijke dekking van de extra afschrijvingskosten die ontstonden door de verbouwing van het kantoorpand Houtplein 33 in Haarlem.
Toelichting stand	De stand van de reserve bedraagt eind 2023 € 11,4 miljoen. In de komende 15 jaar zal nog telkens een bedrag € 762.273 worden onttrokken als gedeeltelijke dekking van de afschrijvingslasten van de verbouwing van het pand Houtplein 33. Daarmee is de reserve over 15 jaar volledig besteed.

	Reserve Groene Uitweg
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Het uitvoeren van het programma De Groene Uitweg. Dit programma heeft tot doel om de landschappelijke kwaliteiten van de Vechtstreek te behouden en waar mogelijk te verbeteren. Het programma maakt onderdeel uit van het pakket van Groen Blauwe investeringen die zijn gekoppeld aan de uitvoering van het Stroomlijnalternatief Schiphol Amsterdam Almere (SAA). Diverse projecten vallen onder de zes thema's, zoals beschreven in de Noordvleugelbrief uit 2006. De thema's zijn: Natuurboulevard / Waterberging Horstermeer / Recreatieve vaarverbindingen / Fietspaden en -bruggen / Stelling van Amsterdam en Nieuwe Hollandse Waterlinie / Behoud weidelandschap.
Instellingsbesluit	Zomernota 2013, vastgesteld door PS op 23 september 2013, punt 10 bij voordracht 44.
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.1.2
Toelichting stortingen	Ter dekking van interne capaciteitskosten is € 107.000 gestort in de reserve.
Toelichting onttrekkingen	Conform begroting is €1.807.000 overgeheveld naar de reserve Subsidies Groene Uitweg voor de verleende subsidies Buitenplaats Trompenburg en Entree Muiden West. Ook is € 687.000 overgeheveld naar de reserve Groen ten behoeve van faunapassages Maxisweg en A1. Ook is € 205.000 volgens begroting overgeheveld naar de reserve Stelling van Amsterdam voor het project 'Verder met de vesting'. Voor in de realisatie gemaakte lasten is € 2.612.680,70 onttrokken.
Toelichting stand	De stand per 31-12-2023 bedraagt € 9,6 miljoen. Deze middelen worden ingezet voor de uitvoering van het programma de Groene Uitweg.

	Reserve Cofinanciering Waddenzee
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Provinciale cofinanciering realiseren van projecten in het kader van het Investeringskader Waddengebied 2016-2026 en Waddenfonds.
Instellingsbesluit	Zomernota 2011, vastgesteld door PS op 26 september 2011, punt 10 bij voordracht 70.
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.3.3
Toelichting stortingen	Conform de begroting is er in 2023 € 2 miljoen gestort in de reserve.

Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen van in totaal € 969.000 hadden betrekking op: In het kader van de uitvoeringsregeling cofinanciering Waddenfonds zijn de lasten uitgekomen op € 220.000. Buiten UVR is er 1 subsidie verleend van € 264.000. Aan proceskosten voor met name het IKW (Investeringskader Waddengebied) is € 303.000 uitgegeven. Daarnaast is er aan capaciteitskosten ten behoeve van inhuur een bedrag van € 183.000 onttrokken aan de reserve.
Toelichting stand	De stand eind 2023 is € 6,1 miljoen. Dit is bedoeld voor de provinciale cofinanciering Waddenfondsprojecten en het Investeringskader Waddengebied.

	Reserve Herstructurering Bedrijventerreinen
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	Bij de Laatste begrotingswijziging 2010 is besloten om de bestemmingsreserve 'Herstructurering Bedrijventerreinen' opnieuw in te stellen. Dit in verband met het convenant bedrijventerreinen 2010–2020 en de decentralisatie hiervoor van de zogenaamde TOPPER-middelen. Het Rijk heeft de middelen beschikbaar gesteld voor het uitvoeren van het Provinciaal Herstructureringsprogramma.
Instellingsbesluit	Laatste Begrotingswijziging 2010
Bestedingsplan	
Operationeel doel	6.1.1
Toelichting stortingen	Gedurende de coalitie periode (2019-2023) wordt jaarlijks € 2,5 mln. gestort in de reserve Herstructurering Bedrijventerreinen
Toelichting onttrekkingen	Er is in totaal € 2.411.283,- onttrokken uit de reserve Herstructurering bedrijventerreinen. Dit geld is uitgegeven aan: • HIRB plus (€ 1.202.927) • HIRB+ toekomstbest. werklocaties 2023 (€ 425.000) • HIRB+ toekomstbest. winkelgebieden 2022 (€ 247.231) • HIRB duurzaamheid 2023 (€ 182.598) • HIRB+ toekomstbest. winkelgebieden 2022 (€ 155.112) • HIRB+ toekomstbest. werklocaties 2022 (€105.139) • Overige kleinere subsidies (€ 93.276)
Toelichting stand	De stand van de reserve per 31-12-2023 bedraagt € 3,1 mln. Deze middelen worden naast de jaarlijkse stortingen ingezet ter dekking van toekomstige uitgaven aan de HIRB regelingen.

	Reserve Cofinanciering Europese projecten
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Ambitie: De provincie Noord-Holland benut 'met verstand' optimaal de Europese subsidiemogelijkheden voor het realiseren van haar eigen doelstellingen.
Instellingsbesluit	Nota Reserves en Voorzieningen 2004 d.d. 14 juni 2004, nummer 48.
Bestedingsplan	
Operationeel doel	1.4.2
Toelichting stortingen	Conform begroting is een bedrag van € 3.043.000 gestort in de reserve.
Toelichting onttrekkingen	In 2023 is € 943.000 onttrokken aan de reserve. Het betreft € 747.000 ter dekking van gerealiseerde kosten voor Kansen voor West, Just transition fund en React-EU. Daarnaast is € 196.000 vrijgevallen vanuit de reserve op basis van de taakstelling op de reserves zoals besloten bij de kaderbrief en de begroting 2021.
Toelichting stand	De in de reserve resterende middelen (€ 3,7 miljoen) zullen worden ingezet voor cofinanciering van Europese projecten en voor uitvoeringskosten van Europese subsidieverlening.

	Reserve Europese projecten landbouwsubsidies
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Cofinanciering en uitvoeringskosten Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO-POP3) en Europees Fonds Maritieme Zaken en Visserij (EFMZV). De programma's POP3 en EFMZV zijn gereed. Naast dat de middelen uit de reserve worden ingezet voor realiseren van provinciaal beleid voor met name landbouw en visserij, zijn ze ook bestemd voor de uitvoeringskosten van RVO die de functie vervult van beheersautoriteit en betaalorgaan om de Europese bijdrage aan de subsidie EU-conform uit te voeren.
Instellingsbesluit	Zomernota 2015
Bestedingsplan	
Operationeel doel	6.1.5
Toelichting stortingen	In de kaderbrief 2022 is € 500.000,- opgenomen als storting in de Reserve Europese projecten landbouwsubsidies.
Toelichting onttrekkingen	Er is in totaal € 449.156,- onttrokken. Dit geld is uitgegeven aan de uitvoeringskosten RVO. Er is minder uitgegeven dan vooraf begroot. Dit komt omdat het NSP-programma vertraging heeft opgelopen, hierdoor is een deel opgeschoven naar 2024.
Toelichting stand	De stand per 31-12-2023 is 4,4 miljoen, deze middelen worden ingezet voor de POP3/NSP subsidie regelingen.

	Reserve Monumenten (Mr. F.J. Kranenburgfonds)
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	a. verstrekken van onderhouds- en restauratiesubsidies ten behoeve van provinciale monumenten; b. verstrekken van een onderhoudssubsidie voor molens in Noord-Holland.
Instellingsbesluit	Instellingsbesluit van het fonds stamt van voor 1989.
Bestedingsplan	
Operationeel doel	6.4.1
Toelichting stortingen	In 2023 is er € 5,5 miljoen gestort in de Reserve Monumenten. Dit was ten behoeve van de UVR Rijksmiddelen monumentenzorg
Toelichting onttrekkingen	In 2023 is er €160.349,- teruggekomen in de reserve vanwege lagere subsidie vaststellingen. Er is dus feitelijk niks onttrokken aan de reserve, de reden hiervoor is dat het door technische problemen niet mogelijk is geweest om de beschikkingen van de UVR Restauratie Rijksmonumenten voor het eind van het kalenderjaar af te handelen. De middelen van 2023 worden begin 2024 alsnog besteed.
Toelichting stand	Per 31-12-2023 is in de reserve nog € 9,0 miljoen beschikbaar dit geld zal worden ingezet voor programma behoud en herbestemming monumenten.

	Reserve Uitvoeren van Mobiliteitsbeleid door Derden
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige uitgaven te dekken voor de uitvoering van Mobiliteitsbeleid waarmee de Provincie andere wegbeheerders (gemeenten en waterschappen) en organisaties (bv. op gebied verkeersveiligheid) in staat stelt om een bijdrage te leveren aan het verbeteren van de verkeersveiligheid en bereikbaarheid. Onder dit doel valt de subsidieregeling kleine infrastructuur en gedragsbeïnvloeding, evenals de subsidieregeling voor fietsvoorzieningen en doorstroming openbaar vervoer. Verder valt hieronder de jaarlijkse storting die we ten behoeve van de verbetering van het openbaar vervoer in de ov terminal in de Zuidas en de stortingen die we voor de OLV Greenport doen.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	Beschikbaar
Operationeel doel	4.1.2
Toelichting stortingen	In 2023 is € 45 miljoen in de reserve gestort. Hiervan is € 26,4 miljoen overgeheveld uit de algemene reserve. De stortingen zijn gelijk aan de jaarlijks in de begroting opgenomen stortingen

Toelichting onttrekkingen	Totaal aan onttrekkingen voor 2023 is € 34,3 miljoen. Hiervan is € 14,3 miljoen onttrokken voor diverse bestedingen en enkele administratieve correcties en € 20 miljoen overgeheveld naar de reserve ontw. Havencomp O.D. 3.2.3 en 25K vrijgevallen. De overige onttrekkingen bestaan uit diverse projecten die in 2023 zijn uitgevoerd voor uitvoeringsregelingen in het kader van kleine infrastructurele werken
Toelichting stand	Er staat nog een aantal projecten op stapel om uit deze reserve gedekt te worden. Onder andere voor de Boerenverdrietsluis, de HOV Huizen, de A9 bij Heiloo en meerdere kleinere projecten. Stand eind 2023 is € 78 miljoen.

	Reserve Ontwikkelen Provinciale Infrastructuur
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige uitgaven te dekken voor het uitvoeren van studies voor het aanleggen en verbeteren infrastructuur en ter dekking van uitgaven met betrekking tot het jaarlijks door PS vastgestelde 4 jarig programma Mobiliteit of separate krediet besluiten.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	Beschikbaar
Operationeel doel	4.4.2
Toelichting stortingen	Conform begroting is € 20 miljoen in deze reserve gestort.
Toelichting onttrekkingen	Er is een onttrekking van € 11,9 miljoen gedaan betrekking hebbend op de netto investeringen van een vijftal werken. Met name omdat een paar grote projecten in afronding zijn is het bedrag dat daarvoor in deze reserve stond opgenomen overgeheveld naar de reserve kapitaallasten. Het gaat om de projecten investeringsprojecten HOV-03 't Gooi Huizen-Hilversum en Trajectbenadering N243a.
Toelichting stand	Uit het resterende saldo van deze reserve worden onder andere de volgende infrastructurele projecten gedekt: Haven Boekelmeer, ondertunneling Broek en Waterland, AVANT, HOV projecten en aanpassingen van N-wegen. Eind stand 2023 bedraagt € 88,5 miljoen.

	Reserve Mobiliteitsbeleid
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige uitgaven te dekken voor de voorbereiding van het opstellen en uitvoeren van beleid. In het jaarlijkse door PS vast te stellen programma Mobiliteit maken we dit inzichtelijk. Het gaat hierbij om activiteiten voor onder andere fiets, het goederenvervoer, duurzame respectievelijk slimme mobiliteit, waaronder ook verkeersmanagementbeleid, het openbaar vervoer, verkeersveiligheid, en mobility-as-a-service en de samenwerkingsverbanden met Regio en Rijk.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	Beschikbaar
Operationeel doel	4.1.1
Toelichting stortingen	Er is conform begroting € 800.000 gestort en € 655.000 gestort vanuit andere reserve in deze reserve in 2023.
Toelichting onttrekkingen	Voor de projecten 'bouwen aan bereikbaarheid slim & duurzaam', verkeersveiligheid en actieve mobiliteit en meerdere kleinere projecten is in 2023 € 641.000 onttrokken uit deze reserve.
Toelichting stand	Het saldo van deze reserve gaat ingezet worden voor verkeersveiligheid, voorlichting en actieve mobiliteit. Eindstand 2023 bedraagt € 3,6 miljoen.

	Reserve Innovatieprojecten Mobiliteit
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Deze reserve heeft als doel uitgaven te dekken voor innovatieve projecten op het gebied van Mobiliteit, zoals Smart Mobility, Beter Benutten, Intelligente kruispunten, I-Centrales en SolaRoad.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	4.4.7
Toelichting stortingen	N.v.t.

Toelichting onttrekkingen	Overheveling van € 1,5 miljoen naar de reserve Kapitaallasten innovatieve projecten voor kapitaallasten LED-verlichting en zonnefietspad N201. Overige onttrekking van € 1,7 miljoen ten behoeve van de uitgaven aan Smart Mobility en Solaroad.
Toelichting stand	De stand per 31-12-2023 bedraagt € 12,4 miljoen. Deze middelen worden ingezet ter dekking van toekomstige uitgaven aan de innovatieve projecten Mobiliteit als Smart Mobility, Solaroad en circulaire provinciale infrastructuur.

	Reserve Energietransitie
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van activiteiten die bijdragen aan de opgave om de nationale broeikasgasuitstoot in 2030 met 49% terug te dringen ten opzichte van 1990. Deze activiteiten geven invulling aan de rol van provincies zoals deze is afgesproken in het Energieakkoord voor duurzame groei (2013) en haar opvolger het Klimaat- en energieakkoord (2018).
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	2.1.3
Toelichting stortingen	In 2023 is er in totaal € 3.967.000 gestort in de Reserve Energietransitie. Dit geld is als volgt opgebouwd: • € 2.867.000 verdeling van de € 9 miljoen die is afgesproken in het klimaatakkoord. • € 1,1 miljoen voor het klimaat neutraal maken van de eigen organisatie.
Toelichting onttrekkingen	In 2023 is er in totaal € 3,2 miljoen onttrokken uit de reserve Energietransitie, hiervan is € 1,2 miljoen uitgegeven aan de UVR Waterstofprojecten, € 0,6 miljoen UVR Oplossingen nestcongestie (SON) en € 0,4 miljoen aan het Energieneutraal maken van de eigen organisatie. De overige items bestaan uit kleinere subsidies en proceskosten. Tot slot is er nog € 731.147 onttrokken uit de Reserve Energietransitie voor Capaciteitskosten.
Toelichting stand	Het eindsaldo per 31-12-2023 is € 14,7 miljoen. In 2022 is de reserve Energietransitie gesplitst in drie reserves: Resv. Energietransitie, Resev. Warmtetransitie, Resv. Duurzame Elektriciteit.

	Reserve Circulaire Economie
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel uitvoering te geven aan de Uitvoeringsagenda Circulaire Economie, zoals vastgesteld in 2017, voor het uitvoeringsjaar 2019. De Uitvoeringsagenda geeft concrete invulling aan de Ontwikkelagenda circulaire economie “We maken het rond” uit 2017
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	2.1.4
Toelichting stortingen	In 2023 is € 350.000,- in de reserve Circulaire Economie gestort vanuit de afspraken die zijn gemaakt in het Coalitieakkoord 2019-2023
Toelichting onttrekkingen	Er is in 2023 een totaal van € 604.137 onttrokken uit de Reserve Circulaire Economie. Aan de hand van de actieagenda Circulaire Economie is een kas raming opgenomen. Blj de LBW is hier op af geraamd met € 150.000 voor de UVR Stimuleren Grondstof / productieketens waarop geen aanvragen zijn binnen gekomen.
Toelichting stand	Het eindsaldo per 31-12-2023 is € 1,1 miljoen.

	Reserve OV-fonds inclusief OV-knooppunten
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van cofinanciering van projecten die een bijdrage leveren aan de verbetering van de OV bereikbaarheid, het optimaliseren van de ketenreis (deur-tot-deur reis), efficiënt ruimtegebruik door het clusteren van functies rondom OV-knooppunten en/of het verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving in het (bus- of trein)stationsgebied. In het Bestedingsplan OV-fonds (PS-besluit 14 september 2020, nr. 1413429/1413431) zijn hiervoor uitgangspunten en randvoorwaarden bepaald. Het betreft veelal langjarige integrale projecten met meerdere (co)financiers. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de aanvraag.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	Beschikbaar
Operationeel doel	3.2.1
Toelichting stortingen	Conform overheveling van een reserve is er 6,2 miljoen in deze reserve gestort in 2023.
Toelichting onttrekkingen	Voor het Ov fonds is in 2023 een onttrekking van circa € 135.000 voor de optimalisering van het OV.
Toelichting stand	Het resterende saldo van deze reserve wordt onder andere ingezet voor de Poort van Hoorn, Alkmaar Noord en voor een OV knooppunt in de gemeente Hilversum. Eindstand bedraagt € 17,7 miljoen.

	Reserve Ruimtelijke Ontwikkeling
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige uitgaven te dekken voor het uitvoeren van studies voor en bijdragen aan diverse ruimtelijke ontwikkelingen, zoals Bloemendalerpolder en De Kop Werkt.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.2.4
Toelichting stortingen	N.v.t.
Toelichting onttrekkingen	In 2023 is € 341.000 onttrokken ter dekking voor het project Ruimtelijk structuur versterken.
Toelichting stand	Het saldo van deze reserve eind 2023 bedraagt € 0,00 euro

	Reserve Kapitaallasten Groen
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige kapitaallasten van investeringen in Groen binnen programma Groen te dekken. In 2016 is het BBV (Begroting, Besluitvorming en Verantwoording) gewijzigd. Een van de wijzigingen is het met ingang van 2017 verplicht activeren van activa met een maatschappelijk nut. Daarom is het vanaf 2017 niet langer toegestaan om bijdragen aan een investering ten laste van een reserve in één keer af te schrijven. In dit kader zijn bij de Begroting 2017 (inclusief meerjarenraming) de begrote investeringsbijdragen ten laste van betreffende reserves afgeraamd en zijn deze bijdragen (zover reeds in de betreffende reserve aanwezig) aan de reserves onttrokken en gestort in de reserve Kapitaallasten Groen. Vanuit deze reserve worden de uitgaven in een periode van 25 jaar afgeschreven (zijnde 1/25 jaarlijks). Indien na afronding van de investering blijkt dat de investeringsbijdrage vanuit de oorspronkelijke reserve lager uitvalt, zal het verschil (tussen de overhevelde en werkelijke bestede bijdrage) worden teruggeboekt.
Instellingsbesluit	Zomernota 2017
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.1.1
Toelichting stortingen	In 2023 is € 98.000 gestort in de reserve kapitaallasten Groen. Het betreft een overheveling van de investeringsuitgaven aan Faunapassages N201 vanuit de reserve Groen
Toelichting onttrekkingen	In 2023 is € 70.000 onttrokken ter dekking van de kapitaallasten.

Toelichting stand	Het saldo van deze reserve is gebaseerd op de werkelijke investeringsuitgaven die geactiveerd zijn met als dekkingsbron de reserve kapitaallasten groen. Vermindert met de reeds onttrokken kapitaallasten. Eindstand bedraagt € 3,8 miljoen.

	Reserve Kapitaallasten OV
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige kapitaallasten van investeringen in Openbaar Vervoer (OV) binnen programma Bereikbaarheid te dekken. In 2016 is het BBV (Begroting, Besluitvorming en Verantwoording) gewijzigd. Een van de wijzigingen is het met ingang van 2017 verplicht activeren van activa met een maatschappelijk nut. Daarom is het vanaf 2017 niet langer toegestaan om bijdragen aan een investering ten laste van een reserve in één keer af te schrijven. In dit kader zijn bij de Begroting 2017 (inclusief meerjarenraming) de begrote investeringsbijdragen ten laste van de reserves afgeraamd en zijn deze bijdragen (zover reeds in de betreffende reserve aanwezig) aan betreffende reserves onttrokken en gestort in de reserve Kapitaallasten OV. Vanuit deze reserve worden de uitgaven in een periode van 25 jaar afgeschreven (zijnde 1/25 jaarlijks). Indien na afronding van de investering blijkt dat de investeringsbijdrage vanuit de oorspronkelijke reserve lager uitvalt, zal het verschil (tussen de overhevelde en werkelijke bestede bijdrage) worden teruggeboekt.
Instellingsbesluit	Begroting 2018
Bestedingsplan	
Operationeel doel	4.4.4
Toelichting stortingen	Voor project HOV 't Gooi Huizen-Hilversum is in 2023 € 10,1 miljoen gestort in de reserve, voor het project N197 Busbaan Wijckerpoort is € 592.000 gestort.
Toelichting onttrekkingen	Ter dekking van de afschrijvingen is in 2023 € 36.000 onttrokken aan de reserve.
Toelichting stand	Per 31-12-2023 is er in de reserve € 85,1 miljoen beschikbaar voor de dekking van kapitaallasten van gerealiseerde investeringen in het Openbaar Vervoer

	Reserve Groot Onderhoud Wegen
Functie	Egalisatiereserve
Doel	Reservering van middelen voor beheer en onderhoud van de provinciale wegen, waarvan de activiteiten zijn opgenomen in een door GS goedgekeurd (voortschrijdend) groot onderhoudsplan (PMO).
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2017
Bestedingsplan	
Operationeel doel	4.4.5
Toelichting stortingen	Reguliere storting € 21,1 miljoen conform begroting, daarnaast conform begroting een overheveling uit de reserve Groot Onderhoud Vaarwegen van € 2,6 miljoen.
Toelichting onttrekkingen	Onttrekking wegens vrijval van € 1,4 miljoen, daarnaast de onttrekking van € 24,4 miljoen ten behoeve van het uitvoering van variabel onderhoud aan de provinciale weginfrastructuur.
Toelichting stand	Stand van € 29,5 miljoen per 31-12-2023 is toereikend voor de verwachte toekomstige bestedingen aan variabel onderhoud.

	Reserve Groot Onderhoud Vaarwegen
Functie	Egalisatiereserve
Doel	Reservering van middelen voor beheer en onderhoud van de provinciale vaarwegen, waarvan de activiteiten zijn opgenomen in een door GS goedgekeurd (voortschrijdend) groot onderhoudsplan (PMO).
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2017
Bestedingsplan	
Operationeel doel	4.4.6
Toelichting stortingen	Reguliere storting € 8,4 miljoen conform begroting.
Toelichting onttrekkingen	Overheveling van € 2,6 miljoen naar reserve Groot Onderhoud wegen conform begroting. Onttrekking wegens vrijval van € 1,7 miljoen. Daarnaast de onttrekking van € 2,6 miljoen voor het uitgevoerde variabel onderhoud.

Toelichting stand	Stand van € 7,6 miljoen per 31-12-2023 is toereikend voor de verwachte toekomstige bestedingen.

	Reserve Waterrecreatie
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van een visie op waterrecreatie en via cofinanciering middelen ter beschikking te stellen voor initiatieven die bijdragen aan de bevordering van waterrecreatie, rekening houdend met ruimtelijk beleid.
Instellingsbesluit	Zomernota 2015
Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.5.3
Toelichting stortingen	Conform de Begroting is er € 1,6 miljoen gestort in de reserve Waterrecreatie.
Toelichting onttrekkingen	Er is vanuit de reserve totaal ca. € 1,5 miljoen uitgegeven aan waterrecreatie. De middelen zijn met name besteed aan de diverse Uitvoeringsregelingen, totaal een bedrag van € 1,2 miljoen. Hiernaast is er € 273.000 uitgegeven aan subsidies buiten UVR. De rest van de uitgaven hadden betrekking op proceskosten. Hiernaast is er € 150.000 overgeheveld naar de reserve Meekoppelkansen voor de steiger Markermeerdijken.
Toelichting stand	Het eindsaldo per 31-12-2023 bedraagt € 3,4 miljoen. Besteding hiervan zal o.a. via het Uitvoeringsprogramma waterrecreatie 2021 – 2025 plaatsvinden.

	Reserve Bedrijfsvoering
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve is bestemd voor het egaliseren van de bedrijfsvoeringskosten en strategische ICT-investeringen (Impulsbudget).
Instellingsbesluit	Zomernota 2016
Bestedingsplan	
Operationeel doel	8.1.8
Toelichting stortingen	Naast de begrote storting van € 1.420.000 heeft een extra storting plaatsgevonden van € 3.319.518 in verband met niet-bestede middelen voor materiële overhead en centrale personele kosten in 2023.
Toelichting onttrekkingen	Uit de reserve betalen we onder andere de kosten van aanschaf van laptops, I-pads, smartphones en beeldschermen. In 2023 is een deel van de in gebruik zijnde apparaten vervangen (€ 1,546 miljoen). Voor de I-projecten zijn in de begroting structurele middelen gereserveerd. Wanneer de kosten in een jaar hoger zijn dan de structureel begrote middelen, wordt het meerdere aan kosten onttrokken uit de reserve. In 2023 ging het om een bedrag van € 4,010 miljoen. In verband met het thuiswerken zijn aan de medewerkers passende faciliteiten geboden. Hiervoor was budget gereserveerd in de reserve bedrijfsvoering. In 2023 bedroegen de kosten € 76.863.
Toelichting stand	De reserve is bedoeld als egalisatiereserve. Binnen de stand van € 12,8 miljoen is voor projecten in het I-domein € 5,4 miljoen gereserveerd. Voor de vervanging van laptops, I-pads, smartphones en beeldschermen is € 2,5 miljoen gereserveerd. Voor huisvestingsprojecten (onder andere ten behoeve van het hybride werken) is € 3,7 miljoen beschikbaar. Voor aanschaf van thuiswerkhulpmiddelen is nog € 0,6 miljoen gereserveerd. Tenslotte is € 0,6 miljoen beschikbaar voor overige bedrijfsvoeringsrisico's, zoals het eigen risicodragerschap voor de WIA.

	Reserve Ontwikkeling Havencomplexen
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Reserve voor versterken van de rol van havencomplexen in de Noord-Hollandse economie
Instellingsbesluit	Zomernota 2015
Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.2.3

Toelichting stortingen	In 2023 is er tijdens de TBW een bedrag overgeheveld naar deze reserve ten behoeve van het creëren van een volwaardige vaarverbinding via het Boerenverdriet. Hiervoor is € 11,06 miljoen overgeheveld van de reserve uitvoeren Mobiliteit naar reserve Ontwikkeling Havencomplexen.
Toelichting onttrekkingen	De totale onttrekking bedraagt € 447.566,00 dit geld is uitgegeven aan LSBU Den Helde: Boerenverdrietbrug & jacht/museumhaven.
Toelichting stand	In 2023 is er tijdens de TBW een bedrag overgeheveld naar deze reserve ten behoeve van het creëren van een volwaardige vaarverbinding via het Boerenverdriet. Hiervoor is € 11,06 miljoen overgeheveld van de reserve uitvoeren Mobiliteit naar reserve Ontwikkeling Havencomplexen. De stand per 31-12-2023: € 14,7 miljoen.

	Reserve Meekoppelkansen bij Dijkversterkingen
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Bijdragen aan meekoppelkansen gekoppeld aan dijkversterkingsprojecten. Dijkversterkingen worden uitgevoerd door de waterbeheerders. Het zijn omvangrijke projecten waarbij voor de provincie en andere regionale partijen en ondernemers de mogelijkheid bestaat om recreatieve- en watersportvoorzieningen, extra natuur, landschapsvoorzieningen, etc. mee te koppelen met de dijkversterking of een aan de dijkversterking gerelateerd ruimtelijk kwaliteitsprogramma op te stellen.Dijkversterkingen en kustontwikkelingen worden uitgevoerd door de waterbeheerders en/of regionale overheden/partners. Het zijn omvangrijke projecten waarbij voor de provincie, regionale partners en ondernemers de mogelijkheid bestaat om recreatieve- en watersportvoorzieningen, extra natuur, landschapsvoorzieningen, etc. mee te koppelen met de dijkversterking of kustontwikkeling eventueel met een hieraan gerelateerd op te stellen ruimtelijk kwaliteitsprogramma.
Instellingsbesluit	Zomernota 2016
Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.4.2
Toelichting stortingen	Vanuit de reserve Waterrecreatie is € 150.000 gestort in de reserve Meekoppelkansen voor de steiger Markermeerdijken wat opgenomen is in de samenwerkingsovereenkomst.
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen betreffen: overhevelingen naar andere reserves voor een bedrag van € 6,1 miljoen, de lasten exploitatie van € 6,8 miljoen en er heeft een vrijval plaatsgevonden voor € 155.000 naar operationeel doel VTH taken.
Toelichting stand	De in de reserve resterende middelen (€ 11,7 miljoen) worden ingezet conform de samenwerkingsovereenkomst Markermeerdijken.

	Reserve Kapitaallasten Wegen
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige kapitaallasten van investeringen in weginfrastructuur (landwegen en fietspaden) binnen programma Bereikbaarheid te dekken. Nadere toelichting In 2016 is het BBV (Begroting, Besluitvorming en Verantwoording) gewijzigd. Een van de wijzigingen is het met ingang van 2017 verplicht activeren van activa met een maatschappelijk nut. Daarom is het vanaf 2017 niet langer toegestaan om bijdragen aan een investering ten laste van een reserve in één keer af te schrijven. In dit kader zijn bij de Begroting 2017 (inclusief meerjarenraming) de begrote investeringsbijdragen ten laste van de reserves afgeraamd en zijn deze bijdragen (zover reeds in de betreffende reserve aanwezig) aan de betreffende reserves onttrokken en gestort in de reserve Kapitaallasten Wegen. Vanuit deze reserve worden de uitgaven in een periode van 25 jaar afgeschreven (zijnde 1/25 jaarlijks). Indien na afronding van de investering blijkt dat de investeringsbijdrage vanuit de oorspronkelijke reserve lager uitvalt, zal het verschil (tussen de overhevelde en werkelijke bestede bijdrage) teruggeboekt.
Instellingsbesluit	Begroting 2017
Bestedingsplan	
Operationeel doel	4.4.4
Toelichting stortingen	De storting in de reserve was € 1,2 miljoen voor de dekking van de kapitaallasten van het investeringsprojecten N231-17 OLV Greenport en Fietsknelpunt N208

Toelichting onttrekkingen	Er is € 142.000 onttrokken ter dekking van kapitaallasten van investeringen in weginfrastructuur
Toelichting stand	Per 31-12-2023 is er in de reserve nog € 31,2 miljoen beschikbaar voor de dekking kapitaallasten van Verbeter- en uitbreidingsprojecten iMPI.

	Reserve Go-gelden
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve is bedoeld om uitvoering te geven aan de inzet van decentrale arbeidsvoorwaarden-gelden door het Georganiseerd Overleg.
Instellingsbesluit	Zomernota 2016
Bestedingsplan	
Operationeel doel	8.2.3
Toelichting stortingen	
Toelichting onttrekkingen	Medewerkers die op 1 juli 2017 in dienst waren van de provincie Noord-Holland hebben recht gekregen op een budget van € 4.000, te besteden aan opleidingen (het zogenaamde 'talentbudget'). Deze regeling had een beperkte looptijd. Aanvragen konden worden ingediend tot oktober 2022. In 2023 zijn de laatste betalingen voor de betreffende opleidingen gedaan. Het restant van de reserve (€ 77.602,78) is eind 2023 vrijgevallen ten gunste van de algemene middelen.
Toelichting stand	De reserve is per eind 2023 opgeheven.

	Reserve MKB innovatie-instrumenten
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel financiële dekking te bieden aan de MKB innovatie-instrumenten
Instellingsbesluit	
Bestedingsplan	
Operationeel doel	6.1.2
Toelichting stortingen	In 2023 is er € 5,7 miljoen gestort in de Reserve MKB, € 4,9 miljoen voor de MIT-Regelingen en € 750.000,- voor GO NH & PIM
Toelichting onttrekkingen	Er is in totaal € 4,9 miljoen onttrokken uit de Reserve MKB. Dit geld is besteed aan: • MIT 2022 R&D projecten (€ 2.998.740) • MIT Haalbaarheidsprojecten 2023 (€ 791.809) • PIM opdrachten (€ 477.778) • GO-NH opdrachten (€ 206.000) • European digital innovation hub (€ 150.000) • Innnovatiefonds PNH beheerskosten (€ 142.500) • MIT Haalbaarheidsprojecten 2022 (€ 99.932) • MIT 2018 Haalbaarheidsonderzoek (€ 19.824) • Lagere vaststelling subsidies MIT voorgaande jaren (€ -420.274,-) • Capaciteit (€ 399.458,-)
Toelichting stand	Per 31-12-2023 is de reserve nog €13,1 miljoen beschikbaar. Een deel hiervan zal worden ingezet voor de MIT-regelingen 2023 en de uitvoeringskosten van de MIT regelingen.

	Reserve Woonbeleid
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om door middel van afstemming en regionale programmering bij te dragen aan voldoende woningen en passende kwaliteit en aan een aantrekkelijk woonmilieu.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.3.1
Toelichting stortingen	N.v.t.

Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen zien voornamelijk op subsidieverlening op grond van de Uvr Woonakkoorden (€ 0,5 miljoen) en opdrachtverlening voor woonvisie (€ 0,2 miljoen). Verder is er € 48.000 onttrokken voor capaciteit.
Toelichting stand	De in de reserve resterende middelen (€ 2 miljoen) zullen voornamelijk worden ingezet voor uitvoeringsregelingen.

	Reserve Woningbouw
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel door versnelling van de woningbouw en binnenstedelijk bouwen bij te dragen aan voldoende woningen en passende kwaliteit en aan een aantrekkelijk woonmilieu.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.3.2
Toelichting stortingen	Er is conform het Coalitieakkoord € 1,2 miljoen gestort.
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen hebben voornamelijk betrekking op subsidieverlening op grond van de Uvr Versnelling woningbouw (€ 0,5 miljoen), en opdrachtverlening (€ 0,1 miljoen). Daarnaast zijn subsidies buiten uitvoeringsregeling verleend aan de gemeente Amsterdam: € -0,2 miljoen MRA en voor MRA flexibele schil € 0,4 miljoen onttrokken. Verder is er gedurende het jaar € 0,6 miljoen besteed aan capaciteit.
Toelichting stand	De in de reserve resterende middelen (€ 4,6 miljoen) zullen worden ingezet voor de uitvoeringsregeling, flexibele schil en woonzorg visie en instandhouding.

	Reserve SvA/NHW Werelderfgoed
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel het behoud van de Outstanding Universal Value (OUV) van het UNESCO werelderfgoed Stelling van Amsterdam, het uitdragen en breed bekend maken van deze waarde en de restauratie in combinatie met herontwikkeling van forten en andere geschikte gebouwen langs de Stelling.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	6.4.2
Toelichting stortingen	De verantwoorde stortingen betreffen de overhevelingen uit de Reserve Landschap (€ 1.150.000) en de Reserve Groene Uitweg (€ 205.000).
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen bestaan uit een overheveling naar de Reserve Werelderfgoed (€ 3,3 miljoen).
Toelichting stand	De eindstand per 31-12-2023 is € 6,3 miljoen. De reserve is bestemd voor het uitvoeren van de uitvoeringsagenda 2024 t/m 2025.

	Reserve Laag Holland
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Het dekken van de kosten voor de provinciale doelen binnen het integrale gebiedsprogramma Laag Holland waarin onder provinciale regie en in samenwerking met alle relevante partners wordt gewerkt aan de integrale opgaven voor natuur, landbouw, water, bodemdaling, klimaat, recreatie en landschap en aan de daarbij behorende projecten.
Instellingsbesluit	Laatste Begrotingswijziging 2020
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.1.4
Toelichting stortingen	Geen
Toelichting onttrekkingen	Totaal is er ca. € 3,5 miljoen uitgegeven aan met name subsidies buiten UVR aanvullend op de specifieke uitkering IBP-Vitaal Platteland (SPUK regeling L7 voor Vitaal Platteland).
Toelichting stand	De stand eind 2023 is € 789.000

	Reserve Kapitaallasten Innovatieprojecten
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	Deze reserve heeft als doel kapitaallasten van investeringen in de verduurzaming van de infrastructuur binnen het programma Bereikbaarheid te dekken.
Instellingsbesluit	Tweede Begrotingswijziging 2020
Bestedingsplan	
Operationeel doel	4.4.7
Toelichting stortingen	Overheveling van € 1,5 miljoen vanuit de reserve Innovatieve projecten Mobiliteit t.b.v. dekking van kapitaallasten van projecten LED-verlichting en zonnefietspad N201.
Toelichting onttrekkingen	Onttrekking van € 376.000 ter dekking van de kapitaallasten van gerealiseerde innovatieve mobiliteitsprojecten.
Toelichting stand	Stand per 31-12-2023 van € 6.7 miljoen is ter dekking van de kapitaallasten van innovatieve mobiliteitsprojecten.

	Reserve Waardevermindering Grondaankopen Groen
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	Het reserveren van middelen voor de verwachte toekomstige afwaardering van aangekochte gronden voor het beleidsdoel Groen, die ontstaat doordat de gronden een hogere economische waarde hebben wanneer de provincie deze aankoopt dan wanneer de provincie deze verkoopt tegen de natuurwaarde. Door de instelling van deze reserve wordt dit soort verliezen gedekt, zodat de provincie geen onverwachte financiële tegenvallers krijgt in de toekomst.
Instellingsbesluit	Laatste Begrotingswijziging 2021
Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.2.5
Toelichting stortingen	De stortingen bestaan uit de overheveling van een bedrag van € 1.366.000 uit de Reserve Groen.
Toelichting onttrekkingen	N.v.t.
Toelichting stand	In deze reserve worden middelen opgenomen voor de verwachte toekomstige afwaardering van aangekochte gronden voor het beleidsdoel Groen. Er is geld voor afwaardering nodig omdat de gronden een hogere economische waarde hebben bij aankoop van de provincie dan als de provincie deze gronden weer verkoopt tegen natuurwaarde. Daarom vindt er in het jaar na aankoop van de gronden een storting plaats uit de desbetreffende reserves waarvoor de gronden zijn aangekocht. Door de waarde in de reserve waardevermindering grondaankopen Groen krijgt de provincie geen onverwachte financiële tegenvallers bij verkoop in de toekomst. Stand per 31-12-2023 is € 18,1 miljoen.

	Reserve Economisch Herstel en Duurzaamheid
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Via motie 42-2020 hebben PS de opdracht gegeven een Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds op te richten, waarmee de economische en maatschappelijke effecten in Noord-Holland van de uitbraak van het Coronavirus worden verzacht. Deze reserve is een invulling aan dit fonds en wordt ingezet voor de verduurzaming van de gebouwde omgeving, de versterking van de culturele en maatschappelijke sector en de arbeidsmarkt.
Instellingsbesluit	Eerste Begrotingswijziging 2021
Bestedingsplan	
Operationeel doel	7.1.1
Toelichting stortingen	Niet van toepassing

Toelichting onttrekkingen	Er is in totaal €21,9 mln. onttrokken aan de reserve Economisch Herstel & Duurzaamheid. € 12,3 mln hiervan is besteed in 2023 en € 9,6 mln. is overgeheveld naar andere reserves. Hieronder zijn de grootste uitgaven in beeld gebracht. ·UVR Versterken Maatschappelijke sector (€ 2,6 mln.) ·UVR verduurz. sportaccommodaties N-H 2021 (€ 1,8 mln.) ·LSBU TNO, Contingenten aanpak (€ 1,5 mln.) ·Verduurzaming culturele instellingen (€ 1,3 mln.) ·UVR verduurz dorps-buurthuizen (€ 1,0 mln.) ·UVR imp. innovatie cultuur-erfgoedorg NH (€ 1,0 mln.) ·Overige kleinere subsidies en proceskosten (€ 2,5 mln.) ·Capaciteitskosten (€ 0,6 mln.) Naast de onttrekkingen is er nog een bedrag van € 9.589.000,- overgeheveld. Hiervan is € 9.000.000,- gegaan naar de Reserve Energietransitie voor de UVR Energiebesparingsprogramma. Het restant is gegaan naar de Resv. Subs. eco. Herstel & Duurzaamheid.
Toelichting stand	De eindstand per 31-12-2023 is € 63,1 mln. Hiervan is € 53 mln. bestemd voor de Reserve Coalitieakkoord de overige middelen zijn voor regelingen die doorlopen in 2024. Voor een verdere uitleg zie ook brief Afronding Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds.

	Reserve Duurzame Elektriciteit
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van activiteiten op het gebied van het stimuleren van het gebruik van duurzame elektriciteit die bijdragen aan de opgave om de nationale broeikasgasuitstoot in 2030 met 49% terug te dringen ten opzichte van 1990. Deze activiteiten geven invulling aan de rol van provincies zoals deze is afgesproken in het Energieakkoord voor duurzame groei (2013) en haar opvolger het Klimaat- en energieakkoord (2018).
Instellingsbesluit	Begroting 2022
Bestedingsplan	
Operationeel doel	2.1.1
Toelichting stortingen	In 2022 is de Reserve Energietransitie verdeeld in drie reserves, waaronder de Reserve Duurzame Elektriciteit. Hierdoor is de storting 1/3 (€2,9 miljoen) van de afgesproken € 9 mln. in het coalitieakkoord 2019-2023.
Toelichting onttrekkingen	Er is in totaal € 3,4 miljoen onttrokken aan de reserve Duurzame Elektriciteit. Dit geld is besteed aan: • UVR Zonne-energieleverend parkeert 2023 (€ 0,8 miljoen) tevens middelen terug gekomen voorgaande jaren (€-0,2 miljoen) • Regionale energiestrategieën (€ 0,8 miljoen) • RES Middelen (€ 0,7 miljoen) • ET Wind proceskosten (€ 0,3 miljoen) • Overige kleinere subsidies (€ 0,2 miljoen) • Capaciteit (€ 0,7 miljoen)
Toelichting stand	Het eindsaldo 31-12-2023 is € 5,2 miljoen. In 2022 is de totale reserve Energietransitie opgedeeld in drie reserves; Energietransitie, Warmtetranistie en Duurzame Elektriciteit. Voor elk reserves is een apart bestedingsplan gemaakt.

	Reserve Warmtetransitie
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van activiteiten op het gebied van het stimuleren van de warmtetransitie die bijdragen aan de opgave om de nationale broeikasgasuitstoot in 2030 met 49% terug te dringen ten opzichte van 1990. Deze activiteiten geven invulling aan de rol van provincies zoals deze is afgesproken in het Energieakkoord voor duurzame groei (2013) en haar opvolger het Klimaat- en energieakkoord (2018).
Instellingsbesluit	Begroting 2022
Bestedingsplan	
Operationeel doel	2.1.2

Toelichting stortingen	In 2022 is de reserve Energietransitie opgedeeld in 3 verschillende reserves, gekoppeld aan 3 verschillende operationele doelen. De stortingen in de reserves voor 2022 en verder worden verdeeld over deze 3 operationele doelen. Het bedrag is € 3.266.666 in 2023. Ook is er in 2024 een bedrag van € 9,6 miljoen overgekomen. Hiervan is € 9 miljoen afkomstig van het programma 7 : Reserve Economische Herstel en Duurzaamheid. € 600.000 is afkomstig van de Reserve Energietransitie.
Toelichting onttrekkingen	Er is in 2023 € 12,4 miljoen onttrokken aan de reserve Warmte transitie dit geld is voornamelijk besteed aan diverse subsidies: • UVR energiebesparingsprogramma NH (€ 9 miljoen) • UVR SEB Noord-Holland 2021 (€ 1,3 miljoen) • Servicepunt Duurzame Energie (€ 0,7 miljoen) • LSBU Gemeente Zaanstad, SEB (€ 0,3 miljoen) • UVR Warmte transitie gebouwde omgeving (€ 0,3 miljoen) • Warmte transitie proceskosten (€ 0,2 miljoen) • Overige kleinere subsidies (€ 0,6 miljoen) • Capaciteit (0,1 miljoen)
Toelichting stand	Het eindsaldo per 31-12-2023 is € 6,3 miljoen. In 2022 is de reserve opgedeeld in drie reserves, Reserve Energietransitie, Reserve Warmte transitie en Reserve Duurzame Elektriciteit. Voor elke reserve is apart een bestedingsplan opgesteld voor de komende 2 jaar.

	Reserve Subsidies Warmtetransitie
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Laatste begrotingswijziging 2022
Bestedingsplan	
Operationeel doel	2.1.2
Toelichting stortingen	Niet van toepassing Niet van toepassing
Toelichting onttrekkingen	In 2023 is er voor € 0,8 miljoen onttrokken uit de Reserve Subsidie Warmtetransitie, dit geld is uitgegeven aan de Subsidie Stimulerend Energietoezicht Bedrijven (SEB) Noord-Holland.
Toelichting stand	De stand eind 2023 is: € 1,5 miljoen. De reserve wordt enkel gebruikt voor de Subsidie Stimulerend Energietoezicht Bedrijven (SEB) Noord-Holland.

	Reserve subsidies OV fonds
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel
Instellingsbesluit	Laatste begrotingswijziging 2021
Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.4.1
Toelichting stortingen	Geen stortingen.
Toelichting onttrekkingen	Voor werkzaamheden in de gemeente Hilversum voor de ontwikkeling van de stationsgebied en Gemeente Hoorn, Poort van Hoorn is in 2023 een bedrag van € 2,7 miljoen onttrokken.
Toelichting stand	De stand van de reserve bij het opmaken van de jaarrekening wordt gevormd door de meerjarige subsidies van boven € 1,5 miljoen, die volgens de regels voor het verantwoorden van de subsidies niet in een boekjaar mogen worden verantwoord. Bij deze subsidiereserve gaat het onder andere om de subsidie voor het stationsgebied Hilversum en de subsidies voor de Poort van Hoorn. Eindstand in 2023 bedraagt € 5,3 miljoen.

	Reserve subsidie Bloemendalerpolder
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de juridische verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Laatste begrotingswijziging 2021

Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.4.4
Toelichting stortingen	Niet van toepassing.
Toelichting onttrekkingen	In 2021 is een subsidie van € 2,5 miljoen verleend aan GEM Bloemendalerpolder. De lasten worden verdeeld over de jaren. In 2023 is hiervoor het resterende bedrag van € 612.319 onttrokken uit de Reserve Subsidie Bloemendalerpolder.
Toelichting stand	De eindstand per 31-12-2023 is € 0,-.

	Reserve verleende subsidies OD 4.1.2
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de juridische verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Laatste begrotingswijziging 2021
Bestedingsplan	Beschikbaar
Operationeel doel	4.1.2
Toelichting stortingen	Door overheveling is € 8,3 miljoen in deze reserve gestort.
Toelichting onttrekkingen	Door een administratieve correcties is de totale onttrekking € 8,5 miljoen.
Toelichting stand	Uit het resterende saldo van deze reserve worden onder andere de volgende infrastructurele projecten gedekt:

	Reserve verleende subsidies OD 5.1.1
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Laatste begrotingswijziging 2021
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.1.1
Toelichting stortingen	N.v.t.
Toelichting onttrekkingen	Er is in 2023 € 3,9 miljoen onttrokken voor de in deze reserve opgenomen subsidies die in 2022 uit de UVR Natuurherstelmaatregelen 2022 beschikt zijn.
Toelichting stand	De stand per 31 december 2023 is € 17,2 miljoen. Dit is bestemd voor de resterende uitbetalingen van de in deze reserve opgenomen subsidies.

	Reserve subsidies Laag Holland
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Laatste begrotingswijziging 2022
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.1.4
Toelichting stortingen	Geen
Toelichting onttrekkingen	Geen
Toelichting stand	Geen, er zijn binnen het operationeel doel Gebiedsprogramma Laag Holland nog geen subsidies van meer dan € 1,5 miljoen verstrekt uit de reserve Laag Holland.

	Reserve verleende subsidies woningbouw
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	
Instellingsbesluit	Tweede begrotingswijziging 2022
Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.3.2
Toelichting stortingen	N.v.t.
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen hebben betrekking op subsidieverlening aan Weesp bloemendaalder polder (346.480) en subsidie gemeente Zaanstad (285.000).

Toelichting stand	De in de reserve resterende middelen (€ 3,8 miljoen) zullen worden ingezet voor subsidieverlening.

	Reserve verleende cofinanciering Waddenzee
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de juridische verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Laatste begrotingswijziging 2022
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.3.3
Toelichting stortingen	N.v.t.
Toelichting onttrekkingen	De onttrekking van € 505.000 heeft betrekking op de subsidie Waddenbaai fase I.
Toelichting stand	De stand per 31 december 2023 is € 6,3 miljoen. Dit bedrag is voor de subsidie Waddenbaai fase I.

	Reserve Subsidies Meekoppelkansen bij dijkversterking en kustontwikkeling
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Tweede begrotingswijziging 2023
Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.4.2
Toelichting stortingen	De verantwoorde stortingen betreffen de overhevelingen uit de Reserve Meekoppelkansen (€ 4,9 miljoen).
Toelichting onttrekkingen	Onttrekking uit subsidiereserve Meekoppelkansen voor lasten € 1,9 miljoen in 2023.
Toelichting stand	De in de reserve resterende middelen (€ 3 miljoen) zullen worden ingezet voor subsidieverlening.

	Reserve Subsidie Stelling van Amsterdam / NHW Werelderfgoed
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Tweede begrotingswijziging 2023
Bestedingsplan	
Operationeel doel	6.4.2
Toelichting stortingen	De verantwoorde storting betreft de overheveling uit de Reserve SvA/NHW Werelderfgoed (€ 3.265.000).
Toelichting onttrekkingen	Er is in 2023 € 240.000 onttrokken, dit geld is besteed aan subsidie vesting Muiden.
Toelichting stand	De reserve (€ 3 miljoen) is bestemd voor het uitvoeren van de uitvoeringsagenda 2024 t/m 2025.

	Reserve Subsidies Economisch Herstel & Duurzaamheid
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel. De reserve dient als financiële dekking voor de verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Laatste begrotingswijziging 2023
Bestedingsplan	
Operationeel doel	7.1.1
Toelichting stortingen	Vanuit de Reserve Economisch Herstel en Duurzaamheid is er € 0,6 mln. overgeheveld naar deze reserve op basis van verleende subsidies groter dan € 1,5 mln.
Toelichting onttrekkingen	In 2023 is er € 0,6 mln. onttrokken uit de Reserve Subsidies Economisch Herstel & Duurzaamheid. Dit geld is besteed aan de lasten die volgen uit de eerder verleende subsidie vanuit de uitvoeringsregeling Versterken maatschappelijk sector Amsterdam.

Toelichting stand	De eindstand van deze reserve is nihil.

	Reserve Subsidies Groene Uitweg
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Tweede begrotingswijziging 2023
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.1.2
Toelichting stortingen	Vanuit de reserve Groene Uitweg is € 1.807.000 overgeheveld ter dekking van de verstrekte subsidies Buitenplaats Trompenburg en Entree Muiden West.
Toelichting onttrekkingen	Voor subsidie Buitenplaats Trompenburg is € 905.358 onttrokken aan de reserve.
Toelichting stand	De stand van de reserve per 31-12-2023 bedraagt € 901.642. Deze middelen worden ingezet ter dekking van verstrekte subsidies Buitenplaats Trompenburg en Entree Muiden West.

Voorzieningen

Staat van het verloop van voorzieningen (artikel 55 BBV)

Naam van de voorziening	Boekwaarde 31-12-2022	Toevoeging	Onttrekkingen		Boekwaarde 31-12-2023
			Bestedingen	Vrijval ten gunste van rekening van lasten en baten	
	x €1.000	x €1.000	x €1.000	x €1.000	x €1.000
Voorzieningen					
Voorziening Financiële Risico's	2.675	1.970			4.645
Voorziening Pensioenen leden GS	9.120	240	504		8.856
Voorziening Grondwaterheffing	3.272	45			3.317
Voorziening Bodembeheertaken	1.993		514		1.479
Voorziening sanering Parnassia	1.960		510		1.450
Voorziening Agriport	5.000				5.000
Voorziening bovenwettelijk verlof	4.819	4.166	2.780		6.205
Totaal voorzieningen	**28.840**	**6.421**	**4.308**	-	**30.953**

Toelichting voorzieningen

	Voorziening Financiële Risico's
Doel	De voorziening dient als buffer voor de opvang van concrete financiële risico's, waarvan de kans groot is dat deze binnen afzienbare tijd daadwerkelijk tot verplichting zullen leiden.
Instellingsbesluit	Najaarsbericht 2005
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	8 Overzicht Financiën en bedrijfsvoering

Looptijd	Ingesteld op: November 2005 Eindigt op: Geen einddatum

Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2023
1.970.000		4.645.000

Toelichting stortingen	In verband met een claim van een leverancier voor extra kosten in verband met gestegen prijzen is de voorziening financiële risico's opgehoogd.
Toelichting onttrekkingen	
Toelichting stand	In deze voorziening zitten de risico's voor de volgende onderdelen: - Planschade de Ronde Hoep - Een claim van een leverancier voor extra kosten in verband met gestegen prijzen. Voor het bedrag van het risico van de Ronde Hoep hebben in 2023 geen mutaties plaatsgevonden.

	Voorziening Pensioenen Leden GS
Doel	Het zeker stellen van de opgebouwde pensioenrechten van (ex)gedeputeerden.
Instellingsbesluit	Volgens het BBV (artikel 44) dient een voorziening te worden ingesteld voor verplichtingen waarvan de omvang redelijkerwijs is vast te stellen. Daarom is besloten een voorziening in te stellen voor de pensioenen van (oud) leden van GS.
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	1 Bestuur
Looptijd	Ingesteld op: 1 juni 2005 Eindigt op: Geen einddatum

Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2023
240.453,94	503.996,36	8.856.000

Toelichting stortingen	Jaarlijks wordt door APG bepaald wat de stand van de voorziening moet zijn. Op basis van de benodigde stand van de voorziening wordt vastgesteld hoeveel er gestort moet worden of vrij kan vallen. In 2023 moest een bedrag van € 240.453,94 worden gestort.
Toelichting onttrekkingen	Aan ouderdoms- en nabestaandenpensioenen is aan (partners van) oud-GS-leden een bedrag uitbetaald van € 503.996,36.
Toelichting stand	Jaarlijks wordt door APG bepaald wat de stand van de voorziening moet zijn. Op basis van de benodigde stand van de voorziening wordt vastgesteld hoeveel er gestort moet worden of vrij kan vallen.

	Voorziening Grondwaterheffing
Doel	Het voorkomen van continue aanpassing van de grondwaterheffing. Bij hogere c.q. lagere ontvangsten dan geraamd, kan dit verschil verrekend worden met de gevormde voorziening.
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2004 op grond van invoering BBV per 1 januari 2004.
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	5 Natuur en landelijk gebied
Looptijd	Ingesteld op: Juni 2005 Eindigt op: Geen einddatum

Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2023
45.000		3.317.000

Toelichting stortingen	Voor de grondwaterheffing heeft er in 2023 een storting plaats gevonden. Indien de opbrengst van de Grondwaterheffing hoger is dan de kosten, mag het verschil niet ten gunste komen van de eigen middelen van de provincie en wordt dit in de voorziening Grondwaterheffing gestort. Het bedrag dat op het moment in de voorziening staat, is in afwachting van geplande onderzoeken.

Toelichting onttrekkingen	n.v.t.
Toelichting stand	De stand is het saldo van (teveel) ontvangen heffing, deze is de afgelopen jaren geleidelijk gestegen. Maar als gevolg van een vergroting van het takenpakket van de provincie is de verwachting dat dit saldo geleidelijk zal afnemen. Daarnaast is er ook een buffer nodig voor onvoorziene schade of bij compenseren van negatieve gevolgen. Er is dan meestal sprake van grote bedragen.

	Voorziening Bodembeheertaken
Doel	Uitvoering van bodembeheertaken. Hiermee geeft de provincie uitvoering aan de afspraken uit het landelijk bodemconvenant 2010-2015 tussen Rijk, gemeente, provincies en waterschappen.
Instellingsbesluit	Bodemsaneringstrategie en uitvoeringsprogramma bodemsanering 2010-2014 (GS dd. 26 januari 2010)
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	2 Klimaat en gezonde leefomgeving
Looptijd	Ingesteld op: 26 januari 2010 Eindigt op: Geen einddatum

Stortingen	**Onttrekkingen**	**Stand eind 2023**
	514.000	1.479.000
Toelichting stortingen		
Toelichting onttrekkingen	De onttrekking die gedaan is ter dekking van de kosten binnen het project GBG 't Gooi die voor 2023 zijn gedaan.	
Toelichting stand	De stand van de voorziening per ultimo 2023 is bedoeld de aankomende jaren voor de uitgaven voor het gebiedsgericht grondwaterbeheer 't Gooi.	

	Voorziening Bodemsanering Parnassia
Doel	Uitvoering van bodemsanering van de verontreinigde grond behorend bij het voormalig provinciaal Ziekenhuis (De provincie is verantwoordelijk voor het saneren van deze grond).
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2019
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	2 Klimaat en gezonde leefomgeving
Looptijd	Eindigt op: wanneer bodemsanering Parnassia gereed is.

Stortingen	**Onttrekkingen**	**Stand eind 2023**
	510.000	1.450.000
Toelichting stortingen		
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen zijn ten behoeve voor de dekken van de kosten die gemaakt zijn voor de sanering in 2023. De onttrekkingen zijn de bijdragen die voor 2023 zijn gedaan.	
Toelichting stand		

	Voorziening Agriport
Doel	Herinrichten van een kruispunt A7 met de N239. Provincie Noord-Holland ontvangt hiervoor gelden van derden, welke besteed moeten worden voor dit specifieke doel.
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2021. Op basis van het BBV (artikel 44 lid 2) moet een voorziening worden ingesteld voor van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden.
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	4 Bereikbaarheid

Looptijd	Ingesteld op: Juni 2021 Eindigt op: Geen einddatum (bij besteding middelen)

Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2023
		5.000.000

Toelichting stortingen	n.v.t.
Toelichting onttrekkingen	n.v.t.
Toelichting stand	De huidige stand is bedoeld voor de kosten van het kruispunt. Dit wordt de komende jaren gerealiseerd.

	Voorziening Bovenwettelijk verlof
Doel	Voorziening is gevormd ter dekking van de toekomstige opname van (gespaard) bovenwettelijk verlof.
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2022. Op basis van uitspraken van de commissie BBV, in aanvulling op de Notitie-Arbeidsgerelateerde verplichtingen 2013, moet een voorziening worden gevormd voor bovenwettelijk verlof die een niet voorspelbare opbouw en daarmee ook onvoorspelbare afbouw kennen.
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	7 Economisch herstel en duurzaamheid
Looptijd	Ingesteld op: December 2022 Eindigt op: Geen einddatum

Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2023
4.166.000	2.780.000	6.205.000

Toelichting stortingen	In 2023 is er voor € 4,1 mln aan extra verlof gekocht door de medewerkers binnen de provincie. Dit is volgens de regels van het BBV opgenomen als verplichting in de voorziening.
Toelichting onttrekkingen	In 2023 is voor € 2,8 miljoen aan bovenwettelijk verlof opgenomen door de medewerkers. Dit is volgens de regels van het BBV als onttrekking uit de voorziening verantwoord.
Toelichting stand	Voorziening is gevormd op basis van de uitspraak van de commissie BBV (2022) en gebaseerd op de verlofregistratie voor bovenwettelijk verlof. Het bedrag in de voorziening is het saldo verlof per 31 december.

Netto vlottende schulden

Netto-vlottende schulden	31-12-2023	31-12-2022
	x € 1.000	x € 1.000
Rekening-courant verhouding met niet-financiele instellingen (Nazorgfonds)	2.658	2.810
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	100.000	0
Overige schulden		
Crediteuren	33.841	169
Nog af te dragen loonheffing	5.262	4.697
Nog af te dragen omzetbelasting	839	2.119
Nog af te dragen Vennootschapsbelasting	0	0
Nog af te dragen pensioenpremies	1.750	1.614
Nog te betalen Rijk	6.844	7.152
Nog te betalen rentelasten	416	0
Overige nog te betalen	963	167
	49.915	15.918
Totaal netto-vlottende schulden	152.573	18.728

In 2023 is er sprake geweest van meerdere kortlopende kasgeldlening die einde balansdatum nog open stonden. Deze zijn begin 2024 afgelost en waren nodig om aan de betaalverplichtingen op dat moment te kunnen voldoen. Voor meer inzicht verwijzen we naar de paragraaf Financiering.

De overige schulden zijn in 2023 ten opzichte van 2022 gestegen. Dit komt vooral door de post crediteuren. In voorgaande jaren is voor een kortere betalingstermijn gekozen. Hierdoor was de openstaande post laag, omdat er direct werd betaald. Per 2023 is de wettelijke betalingstermijn van 30 dagen aangehouden, uitzondering daar gelaten, waarbij direct wordt betaald.

Overlopende passiva

Overlopende passiva	31-12-2023	31-12-2022
	x € 1.000	x € 1.000
Nog te betalen subsidieverplichtingen	219.131	219.108
Nog te betalen verplichtingen	72.995	69.777
Vooruitontvangen bedragen		
Nog te besteden voorschotbedragen voor doeluitkeringen		
Europese overheidsorganen	0	18
het Rijk	124.239	103.411
Overige Nederlandse overheidsorganen	15.088	10.920
Overig	220	241
	139.547	114.590
Totaal overlopende passiva	431.673	403.475

De overlopende passiva zijn gestegen. Dit komt voornamelijk door de vooruitontvangen bedragen voor de doeluitkeringen (toename € 25 mln), die in het volgende overzicht 'Nog te besteden voorschotbedragen per doeluitkering' te zien zijn. Dit betreffen voornamelijk ontvangen gelden voor specifieke doeluitkeringen van het rijk. Daarnaast bestaat een stijging in de doeluitkeringen/bijdragen van overige overheden (€ 4,2 mln).

Door gedeeltelijke doorstorting van deze subsidiegelden aan derden, is het gevolg dat ook een stijging te zien is voor de te betalen (subsidie)verplichtingen die hiermee mee samenhangen (€ 3,2 mln).

Nog te besteden voorschotbedragen voor doeluitkeringen	Saldo 31-12-2022	Correctie voorgaand jaar	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen of terugbetalingen	Saldo 31-12-2023
	x €1.000	x €1.000	x €1.000	x €1.000	x €1.000
EU					
North Sea	18	-	-	18	-
Totaal Europese overheidsorganen	***18***	-	-	***18***	-
Rijk					
SHIP	56	-	-	56	-
Interprovinciaal overleg	-	-	375	-	375
Regionale Samenwerking en Data Top 15	77	-	-	77	-
SPUK Bermmaatregelen (E12)	1.415	-	-	559	856
SPUK IBP-Vitaal Platteland (L7)	3.905	-	-	2.238	1.667
SPUK Culturele voorzieningen Provincies (C26)	281	-	4	285	-
SPUK Gebiedsplan Impuls Veenweiden (L10)	15.377	-	-	1.016	14.361
SPUK Novi-gebieden (C59)	91	-		91	0
SPUK Novex gebieden (C112)			320		320
SPUK (E109)			100		100
SPUK Capaciteit Natuurmonitoring (L29)			149		149
SPUK Regionale MIT-regeling (F12)	-	94-	100	66-	72

SPUK i-Diensten Mobiliteit (E34)	479	-	-	-	479
SPUK Flexibele inzet woningbouw (C41)	3.130	-	-	1.963	1.167
SPUK Energiehaven IJmond (E43)	27.638	-	-	-	27.638
SPUK Ontzorgingsprogramma Maatschappelijk Vastgoed (C13)	1.022	-	-	689	333
SPUK Beschikb.verg. reg. OV-concessies (E52)	1.428	-	-	318	1.110
SPUK Snelfietsroutes (E10)	1.118	-	-	199	919
SPUK Stim. Verkeersveiligheidsmaatregelen (E20)	1.226	-	-	-	1.226
SPUK Regionale MIT-regeling 2021(F14)	-	-	130	367-	497
SPUK Aank. Veehouderijen bij nat.gebied (L8)	6.864	-	-	6.864	0
SPUK Programma Natuur (L16)	17.210	-	17.244	8.504	25.950
SPUK Doelm. duurz. gebruik verkeersinfrastructuur (E38)	300	-	-	-	300
SPUK Bodem overbruggingsjaar 2021 (E58)	402	-	-	50	352
SPUK Bodem overbruggingsjaar 2021 CINDU (E58)	6.917	-	-	91	6.826
SPUK Woondeals (C81)	506	-		50	456
SPUK OV-concessies (E86)				1.092-	1.092
SPUK Bodem overbruggingsjaar 2022 (E83)	2.444	-	-	314	2.129
SPUK Regionale MIT-regeling (F25)	518	298	3.818	4.054	580
SPUK Flex.inz.onderst.woningb. (C210)	6.644	-	1.464	-	8.108
SPUK Ontzorgingsprog. Maatsch. Vastgoed tweede tranch (C86)	2.317	-	-	278	2.039
SPUK Schone Lucht Akkoord (E53)	18	-	80	11	87
SPUK (Water)bodemsanering 2022 (E94)	-	-	5.000	-	5.000
SPUK Stim. Verkeersveiligheidsmaatregelen (E84)	485	-	-	-	485
SPUK Programma Aanpak Stikstof (PAS)-melders (L24)	1.165	-	1.165	2.330	0
SPUK Versn.voorst. trans. landelijk gebied (L25)	377	-	1.726	1.165	938
SPUK Uitbreiding capaciteit OD NZKG (F39)	-	-	3.000	500	2.500
SPUK Deltaprogramma (E87)	-	-	204	-	204
SPUK Capaciteit klimaat-en energiebeleid (F28)	-	-	2.547	-	2.547
SPUK Nat. Progr. Lokale Warmtetransitie (C95)	-	-	2.084	-	2.084
SPUK Versnelling aanpak natuurinclusief isoleren (C117)	-	-	7.024	-	7.024
SPUK. NGF Toekomstbest. Leefomgeving (C104)	-	-	127	-	127
SPUK Reg. Aanpassing Laadinfrastructuur (E106)			1.579		1.579
SPUK Bodemopgaven 2023 (E97)			1.583		1.583
SPUK Woondeals 2de tranche (C103)	-	-	978	-	978
SPUK Bodemopgaven 2023 (E97)	-	-	-	-	-
Totaal Rijk	***103.411***	***204***	***50.800***	***30.176***	***124.239***

Overige Nederlandse overheidsorganen					-
Fietspad Markermeerdijk	-		2.215		2.215
Bodemsanering het Gooi	1.965	-	-		1.965

Geothermie	844	-	-	80	764
MRA-e 2021	296	-	1.785		2.081
MRA Landschap	205	-	-	205	-
N515	250	-	-		250
SHIP	225	-	-	225	-
Duinpolderweg	380	-	-	300	80
Collectieve Energie Provincies	180	-	-		180
Kennisontwikkeling bodem	178	-	-	178	-
Koopstromen onderzoek	38	-	-		38
Amsterdam Circulaire economie	-	26	-		26
Communicatie Strategie Buitenpoorten		8	-		8
Regionale Samenwerking en Data Top 15	214	-	258		472
Bereikbaarheid Kust Zandvoort	199		-	199	
Groenfonds	5.948	-	2.191	1.220	6.919
Asielopgave	-	-	91	-	91
Totaal Overige Nederlandse overheidsorganen	***10.920***	***34***	***6.540***	***2.406***	***15.088***
Totaal	**114.349**	**237**	**57.341**	**32.600**	**139.327**

Verstrekte borg- en garantstellingen

Het in de balans opgenomen bedrag voor verstrekte waarborgen aan natuurlijke en rechtspersonen kan als volgt naar de aard van de geldlening gespecificeerd worden:

Staat van gewaarborgde leningen ultimo 2023

Door wie de geldlening is aangegaan	Doel van de geldlening	Oorspronkelijk bedrag (x € 1.000)	% of deel gewaarborgd provincie	Boekwaarde 31-12-2023 Totaal (x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2022 Totaal (x € 1.000)
		-		-	-

Staat van andere garantieverplichtingen ultimo 2023

Naam rechtspersoon	Inhoud garantieverplichting	Garantiebedrag per 31-12-2023 (x € 1.000)
Het Nationaal Groenfonds	Uitvoering van het natuurbeleid (convenantleningen)	310
BNG Bank	Financiering van het project Hoogtij van de RON NV	-
BNG Bank	(Her-) financiering van PolanenPark BV	6.000
	(besluit GS 7-06-2016, nr.747558/817011)	
Totaal		**6.310**

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Bedrijfsvoering	
Betreft de waarde van de volgende lopende contracten/verplichtingen:	**x € 1.000**
Eurest multiservice (outsourcing)	3.482
Leaseplan (lease van het wagenpark)	878
TBO (technisch beheer kantoren)	6.964
Canon (printers)	1.658
Fujitsu (outsourcing ICT)	32.057
Gispen (thuiswerkhulpmiddelen)	488
Maas (koffiemachines)	238
Niet uit de balans blijkend recht Huuropbrengsten Elan wonen	545

Beleid en Beheer	
Betreft de waarde van de volgende lopende contracten/verplichtingen:	**x € 1.000**
Gebiedscontracten groot onderhoud wegen en vaarwegen:	91.142

Nog te storten Agio PDENH:

Het door PDENH op te vragen Agio aan de hand van Capital Calls bedraagt volgens de opgave van PDENH op balansdatum ongeveer € 7 mln. Na ontvangen en uitbetalen van deze Capital Calls, worden de werkelijke agiostortingen in de jaarstukken van Provincie Noord-Holland verwerkt in de totale activering van de deelneming PDENH (Financiële Vaste Activa).

SKNL-functiewijziging:

SKNL-functiewijziging ad. € 20,3 miljoen voor verplichtingen met een dertigjarige looptijd die van 2002 t/m 2013 zijn aangegaan voor functiewijziging van agrarische grond naar natuurgrond en waarvoor de financiële afhandeling met de decentralisatie van natuurbeleid naar de provincies is gekomen. Hiernaast staan er voor de SKNL aanvragen uit 2014 en 2015 nog verplichtingen open van totaal € 13,2 miljoen. De helft hiervan bestaat uit rentekosten, de helft is aflossing. De kosten van deze aflossing van € 6,6 miljoen hebben we in het jaar 2014 al als Last genomen.

SVNL-agrarische natuur vanaf 2024:

Per 2023 is het GLB-NSP (Gemeenschappelijk Landbouwbeleid – Nationaal Strategisch Plan) van start gegaan. Agrariërs binnen het NNN krijgen met ingang van beheerjaar 2023 nog eenmaal de mogelijkheid om een ANLb-contract (Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer) af te sluiten voor een periode van maximaal zes jaar. De beschikkingen voor ANLb zijn gecontinueerd met nieuwe beschikkingen tegen actuele tarieven met een looptijd van 6 jaar. Deze nieuwe beschikkingen zijn in 2023 aangegaan. De Europese Unie draagt (op basis van het IPO advies van 7 april 2022) vanaf 2023 gemiddeld 65% bij aan het ANLb.
In totaal is er de komende jaren (2024 - 2028) voor € 50,8 miljoen beschikt, waarvan naar verwachting € 17,8 miljoen ten laste van de provincie.

De uitbetaling aan RVO in 2024 is al vastgelegd in 2023 omdat het beheer in 2023 uitgevoerd is (uitbetaling het jaar NA het beheer).

Gebeurtenissen na balansdatum

Alle relevante gebeurtenissen na balansdatum zijn verwerkt in de jaarrekening.

5.3 Gerealiseerde baten en lasten per taakveld

Taakvelden x € 1.000	Actuele Begroting 2023		Rekening 2023	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten
0.1 Uitkering provinciefonds	0	-285.524	0	-290.031
0.2 Opbrengst Provinciale belastingen	0	-231.500	0	-234.895
0.3 Geldleningen en uitzettingen	1.700	-2.514	1.691	-2.634
0.4 Deelnemingen	0	-10.444	150	-10.720
0.5 Algemene dekkingsmiddelen, overige b	771	-4.889	-1.927	-3.240
0.6 Overhead	90.931	-205	82.593	-386
0.7 Vennootschapsbelasting	247	0	434	0
0.8 Mutaties reserves	211.626	-322.247	240.897	-310.348
1.1 Provinciale Staten	5.259	0	5.248	0
1.2 Gedeputeerde Staten	3.393	0	2.944	0
1.3 Kabinetszaken	2.920	-43	2.616	-43
1.4 Bestuurlijke organisatie	7.786	0	7.339	0
1.5 Interbestuurlijk toezicht op de regi	32	0	34	0
1.6 Openbare orde en veiligheid	1.359	-25	1.118	-19
1.9 Bestuur, overige baten en lasten	4.887	-3	4.388	0
2.1 Landwegen	150.638	-20.418	145.221	-5.880
2.2 Waterwegen	20.321	-1.248	18.145	-1.091
2.3 Openbaar vervoer	72.459	0	68.068	-1.631
2.9 Verkeer en vervoer, overige baten en	1.436	0	1.337	0
3.1 Waterkeringen	21.831	0	11.642	0
3.2 Kwantiteit oppervlaktewater	637	-284	566	-231
3.3 Kwantiteit grondwater	2.122	-1.120	2.185	-954
3.4 Kwaliteit oppervlaktewater	3.811	0	2.968	0
3.5 Kwaliteit grondwater	1.061	-285	751	-60
4.1 Bodembescherming	4.404	-2.575	1.789	-458
4.2 Luchtverontreiniging	33	0	0	0
4.3 Geluidhinder	249	0	160	0
4.4 Vergunningverlening en handhaving	29.034	-3.400	28.104	-4.030
4.5 Ontgrondingen	0	-55	0	-18
4.6 Duurzaamheid	37.136	-2.685	35.526	-2.475
4.9 Milieu, overige baten en lasten	4.531	0	3.835	-50
5.1 Natuurontwikkeling	62.396	-12.617	55.930	-9.490
5.2 Beheer natuurgebieden	36.320	-4.314	34.516	-3.633
5.3 Beheer flora en fauna	19.903	-440	21.748	-443
5.9 Natuur, overige baten en lasten	2.552	-413	2.031	0
6.1 Agrarische aangelegenheden	6.562	0	4.321	-175
6.2 Logistiek	9.256	-93	7.415	-368
6.3 Kennis en innovatie	13.713	400	14.106	-3.322
6.4 Recreatie en toerisme	12.580	-70	11.463	-63
6.9 Regionale economie, overige baten en	2.800	0	2.057	0
7.1 Cultuur	15.578	-185	7.412	-255
7.2 Maatschappij	7.652	0	6.525	0
8.1 Ruimtelijke ordening	10.097	-12.453	9.708	-9.926
8.2 Volkshuisvesting	3.778	-620	4.076	229
8.3 Stedelijke vernieuwing	5.737	0	3.431	0
Resultaat (taakveld 0.9)	889.536	-920.269	852.557	-896.637

5.4 Overzicht van specifieke uitkeringen (art. 58)

5.4.1 Inleiding

Voor de specifieke uitkeringen van het Rijk aan de provincies is het principe van single information en single audit (SISA) ingevoerd. Het Rijk vraagt bij SISA voor de verantwoording van de provincie naar het Rijk naar informatie die zo veel mogelijk aansluit bij de informatiebehoefte en verantwoordingsmomenten van de provincies zelf. Dat betekent dat het Rijk in principe voldoende heeft aan het jaarverslag inclusief de jaarrekening. De gegevens met betrekking tot de SISA verantwoording worden conform de regelgeving, jaarlijks toegezonden aan het CBS.

Toelichting E86: Regeling specifieke uitkering beschikbaarheidsvergoeding regionale OV-concessies 2023. Om concurrentiegevoelige redenen kan er een aanleiding zijn om concessiegegevens niet te vermelden in het provinciale jaarverslag. Hieronder wordt uitgelegd wat de werkwijze is.

1. De medeoverheid neemt in haar jaarverslag op dat zij om concurrentiegevoelige redenen accepteert dat de SISA gegevens voor de regeling specifieke uitkering beschikbaarheidsvergoeding regionale OV-concessies 2023 niet per concessie worden vermeld maar getotaliseerd; als er slechts sprake is van 1 concessie blijven de sisa indicatoren in de SiSa-bijlage in het jaarverslag leeg.

2. De medeoverheid levert deze gegevens op concessie niveau via het CBS in het excelbestand aan IenW zodat IenW de specifieke uitkering kan vaststellen;

3. De medeoverheid levert de volgende tekst in de aanbiedingsbrief behorend bij de sisa-bijlage aan:

“IenW stemt er mee in dat de medeoverheid om concurrentiegevoelige redenen de SISA concessiegegevens voor de regeling specifieke uitkering beschikbaarheidsvergoeding regionale OV-concessies 2023 niet of per concessie vermeld in haar jaarverslag, maar wel via het CBS in het Excel bestand aan IenW aanlevert zodat IenW de specifieke uitkering kan vaststellen”.

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 07-02-2024								
Verstrekker	**Uitkeringscode**	**Specifieke uitkering / Juridische grondslag / Ontvanger**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**
BZK	**C13**	**Regeling specifieke uitkering ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed** Provincies	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: C13/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen (inclusief uitvoering door derden) *Aard controle n.v.t* *Indicator: C13/02*	Aantal kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren waarmee een ontzorgingstraject is gestart *Aard controle n.v.t* *Indicator: C13/03*	Aantal kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren waarmee een ontzorgingstraject is doorlopen tot aan het moment van aanbesteding van maatregelen om vastgoed te verduurzamen *Aard controle n.v.t* *Indicator: C13/04*	Aantal gebouwde onroerende zaken dat hiermee wordt bereikt door het provinciaal ontzorgingsprogramma *Aard controle n.v.t* *Indicator: C13/05*	Is binnen het provinciaal ontzorgingsprogramma uitvoering gegeven aan het stimuleren van vraagbundeling bij kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren bij de verduurzaming van hun maatschappelijk vastgoed? (Ja/Nee/Nvt) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C13/06*
			€ 688.917	€ 1.614.946	140	80	151	Nee
			Is de opgedane regionale kennis en ervaring gedeeld met het Kennis- en innovatieplatform verduurzaming maatschappelijk vastgoed? (Ja/Nee/Nvt) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C13/07*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C13/08*	Correctie besteding (jaar T-1) ten laste van Rijksmiddelen ivm SiSa tussen medeverheden (alleen van toepassing bij SiSa tussen medeoverheden) *Aard controle R* *Indicator: C13/09*			
			Ja	Nee				
BZK	**C41**	**Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw** Provincies	Besteding (jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise *Aard controle R* *Indicator: C41/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise Vanaf SiSa 2021 inclusief uitvoering door derden *Aard controle R* *Indicator: C41/02*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) Vanaf SiSa 2021 inclusief uitvoering door derden *Aard controle R* *Indicator: C41/03*	Aantal projecten dat in (jaar T) is geholpen met middelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41/04*	Aantal projecten dat cumulatief (t/m jaar T) is geholpen met middelen Vanaf SiSa 2021 inclusief uitvoering door derden *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41/05*	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd Vanaf SiSa 2021 inclusief uitvoering door derden *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41/06*
			€ 0	€ 3.301.985	€ 0	15	33	76.700
			Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41/08*				
			Nee	Nee				

BZK	**C59**	**Kwalitatief hoogwaardige en duurzame woon- en leefomgeving in NOVI/NOVEX-gebieden**	Besteding over het totale project (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: C59/01*	Besteding over het totale project (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C59/02*	Cumulatieve besteding over het totale project (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t* *Indicator: C59/03*	Zelfstandige uitvoering? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C59/04*	Correctie indicator bestedingen (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: C59/05*	Activiteiten die zijn omschreven in het interbestuurlijk vastgestelde plan van aanpak/ontwikkelperspectief (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C59/06*
			€ 227.273	€ 90.909	€ 318.182	Ja	€ 0	Ja
			Eindverantwoording? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C59/07*					
			Nee					
BZK	**C81**	**Specifieke uitkering aan provincies ten behoeve van de financiering van (tijdelijke) capaciteit of externe expertise voor het opstellen en uitvoeren van de woondeals**	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C81/01*	Aantal woondeals dat is tot stand gekomen met hulp van deze middelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C81/02*	Zelfstandige uitvoering: Ja/Nee *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C81/03*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C81/04*		
			€ 83.654	2	Ja	Nee		
BZK	**C86**	**Specifieke uitkering ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed tweede tranche** Provincies	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: C86/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle n.v.t* *Indicator: C86/02*	Aantal kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren waarmee een ontzorgingstraject is gestart *Aard controle n.v.t* *Indicator: C86/03*	Aantal kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren waarmee een ontzorgingstraject is doorlopen tot aan het moment van aanbesteding van maatregelen om vastgoed te verduurzamen *Aard controle n.v.t* *Indicator: C86/04*	Aantal gebouwde onroerende zaken dat hiermee wordt bereikt door het provinciaal ontzorgingsprogramma *Aard controle n.v.t* *Indicator: C86/05*	Is de opgedane regionale kennis en ervaring gedeeld met het Kennis- en innovatieplatform verduurzaming maatschappelijk vastgoed? (Ja/Nee/Nvt) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C86/06*
			€ 277.955	€ 277.955	33	6	7	Ja
			Worden kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren begeleid bij het opstellen van portefeuilleroutekaarten die richting geven aan het realiseren van de klimaatdoelstellingen in 2030 en 2050 (Ja/Nee/Nvt) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C86/07*	Worden kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren begeleid bij het aanvragen van subsidies voor verduurzamingsmaatregelen en het opstellen van relevante (advies-)documenten om te voldoen aan de voorwaarden voor subsidieverlening (Ja/Nee/Nvt) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C86/08*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C86/09*	Eventuele toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C86/10*		
			Ja	Ja	Nee			
BZK	**C95**	**Regeling specifieke uitkering regionale structuur Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C95/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C95/02*	Activiteiten verricht conform aanvraag (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C95/03*	Eventuele toelichting - verplicht als bij de vorige indicator “nee” is ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C95/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C95/05*	
			€ 0	€ 0	Nee	nog niet gestart	Nee	
BZK	**C103**	**Regeling specifieke uitkering ten behoeve van het opstellen en uitvoeren van woondeals tweede tranche**	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C103/01*	Zelfstandige uitvoering: Ja/Nee *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C103/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C103/03*			
			€ 0	Ja	Nee			

BZK	**C104**	**Specifieke uitkering deelprogramma [infra/gebouwen] van het NGF-programma Toekomstbestendige Leefomgeving**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C104/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C104/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t* *Indicator: C104/03*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C104/04*			
			NGFTLSP01	€ 0	€ 0	Nee			
BZK	**C112**	**Kwalitatief hoogwaardige en duurzame woon- en leefomgeving in acht NOVEX-gebieden**	Besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: C112/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C112/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C112/03*	Zelfstandige uitvoering (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C112/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C112/05*		
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee	Nee		
BZK	**C117**	**Regeling specifieke uitkering versnelling natuurinclusief isoleren**	Naam onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C117/01*	Besteding (jaar T) per onderdeel *Aard controle R* *Indicator: C117/02*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) per onderdeel *Aard controle R* *Indicator: C117/03*				
		1	Ondersteuning gemeenten bij opstellen (pre)SMP's	€ 0	€ 0				
		2	Handhaving	€ 0	€ 0				
		3	Beoordeling ontheffingsverzoeken WNB	€ 0	€ 0				
		4	Alternatieve verblijfplaatsen	€ 0	€ 0				
			Correctie besteding (jaar T-1) ivm aan medeoverheden overgeboekte middelen *Aard controle R* *Indicator: C117/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C117/05*					
			€ 0	Nee					
BZK	**C210**	**Meerjarige regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw** Provincies	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise *Aard controle R* *Indicator: C210/01*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) Vanaf SiSa 2023 inclusief uitvoering door derden *Aard controle R* *Indicator: C210/02*	Aantal projecten dat in (jaar T) is geholpen met middelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C210/03*	Aantal projecten dat cumulatief (t/m jaar T) is geholpen met middelen Vanaf SiSa 2023 inclusief uitvoering door derden *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C210/04*	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd Vanaf SiSa 2023 inclusief uitvoering door derden *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C210/05*	Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C210/06*	
			€ 0	€ 0	0	0	0	Ja	
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C210/07*						
			Nee						

IenW	E10	**Regeling specifieke uitkering snelfietsroutes**		Projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E10/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E10/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E10/03*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E10/04*	Besteding (jaar T) (gedeeltelijk) verantwoord o.b.v. voorlopige toekenningen? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E10/05*	Toelichting op niet-afgeronde projecten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E10/06*
			Provincies						
			1	subsidie Velsen S	€ 0	€ 0	Nee	Nee	I.v.m. corona is er vertraging opgetreden in de uitvoering van dit traject
			2	Subsidie Haarlem	€ 0	€ 0	Nee	Nee	I.v.m. corona is er vertraging opgetreden in de uitvoering van dit traject. De aanvraag is in 2023 ontvangen.
			100	Provincie NH ontbrekende schakel N208	€ 0	€ 0	Nee	Nee	I.v.m. corona is er vertraging opgetreden in de uitvoering van dit traject. Dit project zit nu in de studiefase, de verwachting is dat de uitvoeringsfase in 2024 start.

				Kopie projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E10/07*	Grote scope wijzigingen? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E10/08*	Ernstige vertragingen? (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: E10/09*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E10/10*	Correctie besteding (jaar T-1) per project ivm aan andere medeoverheden overgeboekte middelen *Aard controle R* *Indicator: E10/11*	
			1	Subsidie Haarlem	Nee	Ja	Nee	€ 0	
			2	#VERW!	Nee	Ja	Nee	€ 0	
			100	Provincie NH ontbrekende schakel N208	Nee	Ja	Ja	€ 0	

IenW	E12	**Regeling specifieke uitkeringen N-wegen**		Totale besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E12/01*	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T (inclusief 2018)) *Aard controle R* *Indicator: E12/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle R* *Indicator: E12/03*	
			Provincies	€ 2.198.185	€ 3.661.793	Nee	

		Projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E12/04*	Project wijkt meer dan 10% af (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E12/05*	Totale omvang per type maatregel *Aard controle D1* *Indicator: E12/06*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E12/07*
	1	N240 (10,7-20,9)	Nee	10200	Nee
	2	N243 (0,6-14,4)	Nee	27600 13800	Nee
	3	N243 (14,8-15,7)	Nee	1800	Nee
	4	N245 (20,0-25,1)	Nee	5100	Nee
	5	N245 (25,1-20,0)	Nee	5100	Nee
	6	N506 (25,0-33,2)	Nee	16400	Nee
	7	N202 (1,4-7,3)	Nee	11800	Nee
	8	N247 (45,2-52,2)	Nee	7000	Nee
	9	N205 (17,4-17,5)	Nee	100	Ja
	10	N205 (21,0-22,8)	Nee	1800	Ja
	11	N205 (22,8-21,3)	Nee	1500	Ja
	12	N205 (13,8-16,0)	Nee	2200	Ja
	13	N240 (1,3-6,6)	Nee	5300	Ja
	14	N417 (8,4-10,4)	Nee	2000	Nee
	15	N201 (33,5-34,0)	Nee	500	Ja
	16	N203 (56,3-60,15)	Nee	2750	Ja
	17				
	18				
	19				
	20				

IenW	**E20**	**Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021** Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E20/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/02*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E20/03*	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/04*			
			€ 0	€ 47.672	€ 23.836	Nee			
			Naam/nummer per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/05*	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/06*	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/07*	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/08*			
		1	Aanbrengen van kant- en asmarkeringen op fietspaden	Nee	3.650				
		2							
		50							
IenW	**E34**	**Incidentele specifieke uitkering iDiensten Mobiliteit** Provincie Noord-Holland	Besteding (jaar T) aan projectkosten voor het project *Aard controle R* *Indicator: E34/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan projectkosten voor het project *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E34/02*	Eindverantwoording totale project (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E34/03*				
			€ 0	€ 141.625	Ja				
			Projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E34/04*	Contractbedrag *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E34/05*					
		1	*inzet experts*	€ 194.885					
		2	*inzet tbv medeoverheden*	€ 0					
		10							
IenW	**E37**	**Regeling Wilhelminasluis** **Besluit infrastructuur** Provincie Noord-Holland	Beginsaldo (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E37/01*	Ontvangen bijdrage Rijk (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E37/02*	Ontvangen bijdrage andere bestuursorganen (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E37/03*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E37/04*	Eindsaldo (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E37/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E37/06*	
			-€ 11.919.905	€ 0	€ 27.181	€ 131.383	-€ 12.024.107	Nee	
IenW	**E43**	**Energiehaven IJmond**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E43/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E43/02*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E43/03*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E43/04*			
			€ 0	€ 0	Nee	Project is nog niet van start gegaan			

IenW	E44B	**Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden)**		Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/01*	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/02*	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker *Aard controle R* *Indicator: E44B/03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/04*	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E44B/05*	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/06*
			1	060362 Gemeente Amstelveen	nvt	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			2						
			15						
				Kopie CBS(code) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/07*	Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/08*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/09*			
			1	060362 Gemeente Amstelveen	nvt	Nee			
			2						
			15						
				Kopie CBS(code) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/10*	Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/11*	Naam/nummer maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/12*	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/13*		
			1	060362 Gemeente Amstelveen	nvt	nvt	Nee		
			2						
			15						
IenW	E53	**Regeling specifieke uitkering Schone Lucht Akkoord**		Beschikkingsnummer / naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E53/01*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: E53/02*	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E53/03*	Daadwerkelijke startdatum van het project (dd/mm/jj) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E53/04*	Daadwerkelijke einddatum van het project (dd/mm/jj) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E53/05*	Ervaringen binnen 3 maanden na afronding project gedeeld (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E53/06*
			1	SPUKLA-22-03318341	€ 10.545	€ 42.390	2-5-2022	31-12-2024	Nee
			2	SPUKLA-23-03591102	€ 0	€ 0	1-1-2023	31-12-2024	Nee
			15						
				Kopie beschikkingsnummer /naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E53/07*	Jaar waarin het project is opgenomen in een decentraal uitvoeringsplan *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E53/08*				
			1	SPUKLA-22-03318341	2022				
			2	SPUKLA-23-03591102	2023				
			15						
				Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E53/09*					
				Nee					

IenW	E58	**Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem overbruggingsjaar 2021**		Projectnaam / nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E58/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E58/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E58/03*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E58/04*	Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: E58/05*	Project afgerond (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E58/06*
			1	Diffuus verspreid lood: sanering	€ 0	€ 380.724	Ja	€ 0	Ja
			2	PFAS: onderzoek aandachtslocaties en grondwater, sanering Crailo en plagsel in kuststrook	€ 0	€ 296.783	Ja	€ 0	Ja
			3	Sanering: aandachtslocaties PFAS en nieuwe spoedlocaties	€ 59.980	€ 81.175	Ja	€ 0	Nee
			4	Aanvullende sanering van de landbodem van de voormalige locatie Cindu	€ 91.983	€ 174.793	Ja	€ 0	Nee
			5	Aanvullende sanering van de aangelegen waterbodem in de Amstel	€ 0	€ 0	Nee	€ 0	Nee
			6						
			7						
			8						
			9						
			10						
				Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E58/07*					
				Nee					

IenW	E83	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2022		Projectnaam / nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83/01*	Besteding (jaar T) per project *Aard controle R* *Indicator: E83/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83/03*	Correctie Jaar T-1 per project ivm SiSa tussen medeoverheden (Jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: E83/04*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per project *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83/05*	
			1	Gehonoreerde projecten/locaties per element van de historische spoedopgaven: Cluster 1 (Prinseneiland c.a. te Amsterdam)	€ 0	Nee	€ 0	€ 0	
			2	Gehonoreerde projecten per element van de buitenproportionele opgaven: Element diffuus verspreid lood; Bodemsanering kinderspeelplaatsen diffuus lood Noord-Holland	€ 0	Ja	€ 0	€ 174.150	
			3	Gehonoreerde projecten per element van de buitenproportionele opgaven: Element diffuus verspreid lood; Bodemonderzoek schooltuinen diffuus lood Noord-Holland	€ 5.565	Ja	€ 0	€ 65.565	
			4	Gehonoreerde projecten per element van de buitenproportionele opgaven: Element PFAS; Bodemsanering terrein voormalig AWZI Rijsenhout	€ 0	Nee	€ 0	€ 0	
			25						

	Kopie projectnaam / nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83/06*	Uitvoering is volgens aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee), zo nee geef in indicator 08 de reden aan. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83/07*	Optionele toelichting. Verplicht als bij 07 nee is ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83/08*	Project afgerond (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83/09*
1	Gehonoreerde projecten/locaties per element van de historische spoedopgaven: Cluster 1 (Prinseneiland c.a. te Amsterdam)	Ja		Nee
2	Gehonoreerde projecten per element van de buitenproportionele opgaven: Element diffuus verspreid lood; Bodemsanering kinderspeelplaatsen diffuus lood Noord-Holland	Ja		Nee
3	Gehonoreerde projecten per element van de buitenproportionele opgaven: Element diffuus verspreid lood; Bodemonderzoek schooltuinen diffuus lood Noord-Holland	Ja		Nee
4	Gehonoreerde projecten per element van de buitenproportionele opgaven: Element PFAS; Bodemsanering terrein voormalig AWZI Rijsenhout	Ja		Nee
24				
25				

	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83/10*
	Nee

IenW	**E84**	**Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023** Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E84/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/02*	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E84/03*	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/04*			
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee			
			Naam/nummer per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/05*	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/06*	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/07*	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/08*			
		1	344 Het volwaardig afwaarderen van een GOW 50 km/h naar een ETW 30 km/h|aantal in meters	Nee	0				
		2	360 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW 60 km/h|aantal in Stuks	Nee	0				
		3	361 Aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden (rekening houdend met landbouwverkeer)|aantal in Stuks	Nee	0				
		4	380 Het volwaardig afwaarderen van een 80 km/uur weg naar een 60 km/uur weg|aantal in Meters	Nee	0				
		50							
IenW	**E86**	**Regeling specifieke uitkering beschikbaarheidsvergoeding regionale OV-concessies 2022**	Naam per concessie zoals gedefinieerd in artikel 1 en benoemd in bijlage 1 van de regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E86/01*	Naam concessiehouder zoals gedefinieerd in artikel 1 en benoemd in bijlage 1 van de regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E86/02*	Besteding (jaar T-3 (2019)) *Aard controle R* *Indicator: E86/03*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E86/04*	Specifieke kosten van de concessiehouder in de periode van 1 januari 2022 tot en met 31 december 2022 ter voorkoming van verdere verspreiding van het virus dat COVID-19 veroorzaakt *Aard controle R* *Indicator: E86/05*	Optelling bedrag verstrekte subsidies concessieverlener (jaar 2022) conform concessie - zoals in de bijlage 3 van de regeling is opgenomen verleend *Aard controle R* *Indicator: E86/06*	
		1							
		2							
		3							
		10							
			Kopie naam concessie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E86/07*	Totale opbrengstenconform bijlage 3 (5A OCW-contract studentenkaart) van de regeling *Aard controle R* *Indicator: E86/08*	Totale opbrengstenconform bijlage 3 (5B opbrengsten van reizigers) van de regeling *Aard controle R* *Indicator: E86/09*	Totale Opbrengsten conform bijlage 3 (5C Andere opbrengsten) van de regeling *Aard controle R* *Indicator: E86/10*	Komt de concessiehouder voor deze concessie in aanmerking voor de 2% extra vergoeding (Ja/Nee) *Aard controle R* *Indicator: E86/11*		
		1							
		2							
		3							
		10							

IenW	**E87**	**Tijdelijke regeling stimuleren maatregelen tweede fase Deltaprogramma zoetwater**	Beschikkingsnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E87/01*	Totale besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E87/02*	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E87/03*	Totale eigen bijdrage en bijdrage van derden (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E87/04*	Cumulatieve eigen bijdrage en bijdrage van derden (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E87/05*	Volledige zelfstandige uitvoering? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E87/06*	
			1 IENW/BSK-2023/105429	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
			2 IENW/BSK-2023/363799	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
			10						
			Kopie beschikkingsnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E87/07*	Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E87/08*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E87/09*				
			1 IENW/BSK-2023/105429	€ 0	Nee				
			2 IENW/BSK-2023/363799	€ 0	Nee				
			10						
IenW	**E94**	**Incidentele specifieke uitkering (water)bodemsanering 2022**	Projectnaam / nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E94/01*	Besteding (jaar T) per project *Aard controle R* *Indicator: E94/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per project *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E94/03*	Uitvoering is volgens aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee) *Zo nee, geef bij 05 verplicht de reden aan* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E94/04*	Toelichting *Verplicht als bij 04 'Nee' is ingevuld* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E94/05*	Project afgerond in (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E94/06*	
			1 IENW/BSK-2022/307565	€ 0	€ 0	Nee	Projecten zijn nog niet gestart	Nee	
			2						
			3						
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E94/07*						
			Nee						
IenW	**E97**	**Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2023**	Projectnaam / nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E97/01*	Besteding (jaar T) per project *Aard controle R* *Indicator: E97/02*	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E97/03*	Correctie Jaar T-1 per project ivm SiSa tussen medeoverheden (Jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: E97/04*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per project *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E97/05*		
			1 BSK-2021/329852	€ 0	Nee	€ 0	€ 0		
			2						
			25						
			Kopie projectnaam / nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E97/06*	Uitvoering is volgens aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee), zo nee geef in indicator 08 de reden aan. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E97/07*	Optionele toelichting. Verplicht als bij 07 nee is ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E97/08*	Project afgerond (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E97/09*			
			1 BSK-2021/329852	Nee	Project nog niet gestart	Nee			
			2						
			25						
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E97/10*						
			Nee						
IenW	**E106**	**Regionale Aanpak Laadinfrastructuur**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E106/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E106/02*	Correctie besteding (jaar T-1) ivm SiSa tussen medeoverheden *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E106/03*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E106/04*			
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee			

IenW	**E109**	**Ganzenbeheerplan Omgeving Schiphol**	Besteding (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E109/01*						
			€ 0						
EZK	**F12**	**Eenmalige specifieke uitkering voor de uitvoering van regionale MIT-regeling 2018-2023**	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: F12/01*	Totale cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle R* *Indicator: F12/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F12/03*	Eventuele toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F12/04*			
			-€ 65.926	€ 8.428.095	Nee	negatieve besteding jaar T ivm lagere definitieve beschikking			
EZK	**F14**	**Regeling specifieke uitkering MIT 2021**	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: F14/01*	Totale cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t* *Indicator: F14/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F14/03*	Eventuele toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F14/04*			
			-€ 367.441	€ 3.965.070	Nee	negatieve besteding jaar T ivm lagere definitieve beschikking			
EZK	**F25**	**Regeling specifieke uitkering MIT**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F25/01*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: F25/02*	Totale cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t* *Indicator: F25/03*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F25/04*	Eventuele toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F25/05*		
		1	1300033152	€ 3.084.963	€ 4.451.020	Nee			
		2	1300034466	€ 968.705	€ 968.705	Nee			
		3							
		4							
		5							
EZK	**F28**	**Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid**	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel *Aard controle R* *Indicator: F28/01*	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel *Aard controle R* *Indicator: F28/02*	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten *Aard controle R* *Indicator: F28/03*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F28/04*	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten *Aard controle R* *Indicator: F28/05*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F28/06*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F28/07*						
			Nee						
EZK	**F39**	**Specifieke uitkering uitbreiding capaciteit omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (NZKG)**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: F39/01*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F39/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F39/03*	Correctie besteding (jaar T-1) i.v.m. SiSa tussen medeoverheden *Aard controle R* *Indicator: F39/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F39/05*		
			€ 0	€ 0	Nee	€ 0	Nee		

LNV	L7	Regeling specifieke uitkering IBP-Vitaal Platteland	Gebiedsnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L7/01*	Totale besteding (jaar T) Zelfstandige uitvoering *Aard controle R* *Indicator: L7/02*	Totale Cumulatieve besteding (t/m jaar T) Inclusief uitvoering door derde vanaf SiSa 2021 *Aard controle R* *Indicator: L7/03*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L7/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L7/05*	Toelichting Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L7/06*
		1	Grid Laag Holland 1509752/1538581	€ 0	€ 114.162	Nee	Nee	
		2	Alkmaarder-Uitgeestermeer 1509653/1537766	€ 0	€ 175.368	Nee	Nee	
		3	Waterland-Oost 1671242/1714828	€ 0	€ 500.000	Ja	Nee	
		4	Burkmeer 1722115/1741940	€ 0	€ 53.224	Nee	Nee	Bestedingen worden deels door provincie gedragen
		5	Ilperveld 1559639/1621839	€ 479.500	€ 752.000	Ja	Nee	
		6	Kennis & Inzicht 1709087/1749162	€ 0	€ 133.000	Nee	Nee	Bestedingen worden deels door provincie gedragen
		7	Vereniging agrarisch natuurbeheer Water, Land en Dijken 1598575/1634001	€ 0	€ 17.000	Ja	Nee	
		8	Vereniging agrarisch natuurbeheer Water, Land en Dijken 1893757/1936390	€ 0	€ 276.000	Ja	Nee	
		9	Natuurmonumenten 2006102/2116593	€ 958.000	€ 958.000	Ja	Nee	Bestedingen worden deels door provincie gedragen
		10	Staatsbosbeheer 1924272/2105147	€ 800.000	€ 800.000	Ja	Nee	Bestedingen worden deels door provincie gedragen

LNV	L10	Regeling specifieke uitkering Impuls Veenweiden	Gebiedsnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L10/01*	Totale besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: L10/02*	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: L10/03*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L10/04*	Toelichting Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L10/05*	
		1	Ronde Hoep 1721527/1744229	€ 0	€ 266.300	Nee		
		2	Bijdrage Kenniscentrum Bodemdaling en Funderingen 1200014933	€ 8.264	€ 18.264	Nee		
		3	Inhuur adviseur Regionale Veeweide Strategie	€ 0	€ 84.907	Ja		
		4	Loket Veenweideboeren 1904839/1904842	€ 0	€ 300.000	Nee		
		5	Proces Reg Veenweide Strat 1200013366	€ 0	€ 29.835	Ja		
		6	Aankoop gronden veenweiden	€ 0	€ 1.912.431	Nee		
		7	Bijdrage Nationaal Kennisprogramma Bodemdaling (NKB) 1200012284	€ 10.000	€ 30.000	Nee		
		8	Cofinanciering Prov. Zuid-Holland VIP-NL	€ 960.482	€ 960.482	Nee		
		9	Bodem/klimaattraject CONO boeren (Wij Land) 1767728/1927723	€ 37.004	€ 37.004	Nee		
		10						

LNV	L16	Eenmalige specifieke uitkering Provinciaal Uitvoeringsprogramma Natuur		Naam Uitvoeringsprogramma *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L16/01*	Besteding (jaar T) per uitvoeringsprogramma - exclusief uitvoering door derden *Aard controle R* *Indicator: L16/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T). Vanaf SiSa 2022 inclusief uitvoering door derden *Aard controle R* *Indicator: L16/03*	Cumulatieve besteding apparaatskosten (t/m jaar T) per uitvoeringsprogramma *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L16/04*	Uitvoeringsprogramma volgens uitvoeringsplan uitgevoerd (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L16/05*	Uitvoeringsprogramma afgerond (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L16/06*
			1	PN01. 'Versnelling binnenduinrand kansen'	€ 2.905.377	€ 7.630.965		Ja	Nee
			2	PN03. Hydrologische verbetering Middenduin Kennemerland	€ 0	€ 6.382		Ja	Nee
			3	PN04. Vernatten natuur duinen Texel	€ 0	€ 21.277		Ja	Nee
			4	PN05. Dynamisch kustbeheer Texel	€ 50.326	€ 50.326		Ja	Nee
			5	PN06. Zanderij castricum (extra kwelnatuur)	€ 0	€ 17.192		Ja	Nee
			6	PN07. Impuls dynamisering zeereep Castricum	€ 0	€ 10.188		Ja	Nee
			7	PN08. Bos/-omvorming inrichting Kennemerduinen/Kraansvlak & Bergen	€ 537.464	€ 562.084		Ja	Nee
			8	PN09. Revitalisering bos Leyduin	€ 0	€ 250.000		Ja	Nee
			9	PN10. Verwijderen Japanse Duizendknoop in bossen Gooi	€ 0	€ 425.000		Ja	Nee
			10	PN11. Herstel mineralenbalans oude bossen	€ 0	€ 232.500		Ja	Nee
			11	PN12. mineralengift heide	€ 0	€ 742.500		Ja	Nee
			12	PN14. Wormer en Jisperveld (oeverbeschoeiing)	€ 675.469	€ 757.663		Ja	Nee
			13	PN15 Verkenningen systeemherstel Laag-Holland	€ 209.530	€ 209.530		Ja	Nee
			14	PN16. Habitatherstel Eilandspolder; verbeteren veenmosrietlanden	€ 0	€ 8.511		Ja	Nee
			15	PN17. hydrologische maatregelen Varkensland; tbv botanisch hooiland, plas-dras en moeras	€ 0	€ 42.553		Ja	Nee
			16	PN18. hydrologische maatregelen IVOT en Westzaan	€ 0	€ 97.872		Ja	Nee
			17	PN19. Emissie verlaging overgangszone incl pilots	€ 139.770	€ 173.953	€ 34.183	Ja	Nee
			18	PN20. Natuurimpuls Ilperveld en Eilandspolder	€ 0	€ 700.000		Ja	Nee
			19	PN22. Broedvogeleilanden Kustvogels Texel	€ 0	€ 7.472		Ja	Nee
			20	PN23. revitaliseren bossen; Robbenoord, Diemerbos, Waarderhout, Groote Vliet/De Weelen, Noorderbos en Schoorlse Duinen	€ 1.000.000	€ 1.012.766		Ja	Nee
			21	PN24. Spaarnwoude e.a. revitalisering bos en recreatieve zonering	€ 0	€ 0		Ja	Nee
			22	PN25. verlandingsreeks Oostelijke Vechtplassen	€ 25.187	€ 107.832		Ja	Nee
			23	PN26 waterkwaliteit het Hol (OVP)	€ 260.172	€ 260.172		Ja	Nee
			24	PN27. hydrologische verkenning Gooi	€ 239	€ 45.239		Ja	Nee
			25	PN29 Afkoppelen nutrientenrijk water	€ 0	€ 0		Ja	Nee
			26	PN30 defosfatering water Vechtplassen	€ 0	€ 0		Ja	Nee
			27	PN33. Kennemerland openmaken; struweel verwijderen	€ 0	€ 22.417		Ja	Nee
			28	PN39. Exotenbestrijding Kennemerland Zuid - Middenduin	€ 0	€ 2.128		Ja	Nee
			29	PN40. Exotenbestrijding Schoorlse Duinen - Amerikaanse Vogelkers	€ 0	€ 8.511		Ja	Nee
			30	PN49. Extra inzet invasieve exoten, watercrassula Texel	€ 0	€ 913.266		Ja	Nee
			31	Bossenstrategie / boscompensatie	€ 24.587	€ 49.174		Ja	Nee
			32	PN99	€ 129.378	€ 129.378		Ja	Nee
			100						

	Kopie Uitvoeringsprogramma *Aard controle n.v.t. Indicator: L16/07*	Toelichting *Aard controle n.v.t. Indicator: L16/08*	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t. Indicator: L16/09*
1	*PN01. 'Versnelling binnenduinrand kansen'*		Ja
2	*PN03. Hydrologische verbetering Middenduin Kennemerland*		Ja
3	*PN04. Vernatten natuur duinen Texel*		Ja
4	*PN05. Dynamisch kustbeheer Texel*		Ja
5	*PN06. Zanderij castricum (extra kwelnatuur)*		Ja
6	*PN07. Impuls dynamisering zeereep Castricum*		Ja
7	*PN08. Bos/-omvorming inrichting Kennemerduinen/Kraansvlak & Bergen*		Ja
8	*PN09. Revitalisering bos Leyduin*		Ja
9	*PN10. Verwijderen Japanse Duizendknoop in bossen Gooi*		Ja
10	*PN11. Herstel mineralenbalans oude bossen*		Ja
11	*PN12. mineralengift heide*		Ja
12	*PN14. Wormer en Jisperveld (oeverbeschoeiing)*		Ja
13	*PN15 Verkenningen systeemherstel Laag-Holland*		Ja
14	*PN16. Habitatherstel Eilandspolder; verbeteren veenmosrietlanden*		Ja
15	*PN17. hydrologische maatregelen Varkensland; tbv botanisch hooiland, plas-dras en moeras*		Ja

			16	PN18. hydrologische maatregelen IVOT en Westzaan		Ja
			17	PN19. Emissie verlaging overgangszone incl pilots		Ja
			18	PN20. Natuurimpuls Ilperveld en Eilandspolder		Ja
			19	PN22. Broedvogeleilanden Kustvogels Texel		Ja
			20	PN23. revitaliseren bossen, Robbenoord, Diemerbos, Waarderhout, Groote Vliet/De Weelen, Noorderbos en Schoorlse Duinen		Ja
			21	PN24. Spaarnwoude e.a. revitalisering bos en recreatieve zonering		Nee
			22	PN25. verlandingsreeks Oostelijke Vechtplassen		Ja
			23	PN26 waterkwaliteit het Hol (OVP)		Ja
			24	PN27. hydrologische verkenning Gooi		Ja
			25	PN29 Afkoppelen nutrientenrijk water		Nee
			26	PN30 defosfatering water Vechtplassen		Nee
			27	PN33. Kennemerland openmaken; struweel verwijderen		Ja
			28	PN39. Exotenbestrijding Kennemerland Zuid - Middenduin		Ja
			29	PN40. Exotenbestrijding Schoorlse Duinen - Amerikaanse Vogelkers		Ja
			30	PN49. Extra inzet invasieve exoten, watercrassula Texel		Ja
			31	Bossenstrategie / boscompensatie		Nee
			32	PN99		Ja
			100			

LNV	**L24**	**Regeling specifieke uitkering voorbereidingskosten landelijk gebied, versnellingsvoorstellen en PAS-melders**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: L24/01*	Totale cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L24/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L24/03*			
			€ 3.292.234	€ 3.292.234	Ja			
LNV	**L25**	**Regeling specifieke uitkering provinciale versnellingsvoorstellen transitie landelijk gebied**		Naam versnellingsvoorstel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L25/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: L25/02*	Totale cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L25/03*	Baten (jaar T) vermogensvorming *Aard controle R* *Indicator: L25/04*	Totale cumulatieve baten vermogensvorming (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L25/05*
			1	Integrale aanpak stikstofreductie Rondehoep	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			2					
			3					
			4					
			5					
			6					
			7					
				Eindverantwoording (Ja/Nee)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L25/06*				
				Nee				
LNV	**L29**	**Regeling specifieke uitkering capaciteit natuurmonitoring**	Aantal ingezette fte (ambtelijke capaciteit of externe inhuur) (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L29/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: L29/02*				
			0	€ 0				
LNV	**L32**	**Specifieke uitkering Regeling uitvoering aanpak piekbelasting**	Selecteer welke van toepassing (samenwerkingsovereenkomst/ werkafspraken) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L32/01*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: L32/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle n.v.t* *Indicator: L32/03*	Eindverantwoording (Ja/Nee)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L32/04*		
			1 Werkafspraken	€ 0	€ 0	Nee		
			2					

5.5 Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid van Gedeputeerde Staten

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording lichten Gedeputeerde Staten toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door Provinciale Staten vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door Provinciale Staten op 20 december 2023 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door Provinciale Staten bepaald en bedraagt 1 % van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 8,5 miljoen. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV van november 2023.

Bevinding

Gedeputeerde Staten zijn van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens.

6. Bijlagen

6.1 Bestuur en Directie

Provinciale Staten

Zetelverdeling Provinciale Staten	Aantal zetels
BBB	8
VVD	8
Groen Links	7
PvdA	7
D66	4
Partij voor de Dieren	4
JA21	3
PVV	3
Volt	2
CDA	2
Forum voor Democratie	2
SP	2
50Plus	2
ChristenUnie	1

6.2 Noord-Holland in feiten en cijfers

Voor informatie over Noord-Holland in feiten en cijfers kunt u zich wenden tot de provinciale website: klik hier. Hier kunt u zelf tabellen, grafieken en kaarten samenstellen.

6.3 Waar zijn we te bereiken

Bezoekadres

Provinciaal Bestuur van Noord-Holland

Dreef 3,2012 HR Haarlem

Ambtelijke organisatie van Noord-Holland

Houtplein 33, 2012 DE Haarlem

Postadres

Postbus 3007, 2001 DA Haarlem

Algemene telefoonnummer

023-5143143

Website

www.noord-holland.nl

Algemene e-mail

post@noord-holland.nl

6.4 Lijst van Gemeenten

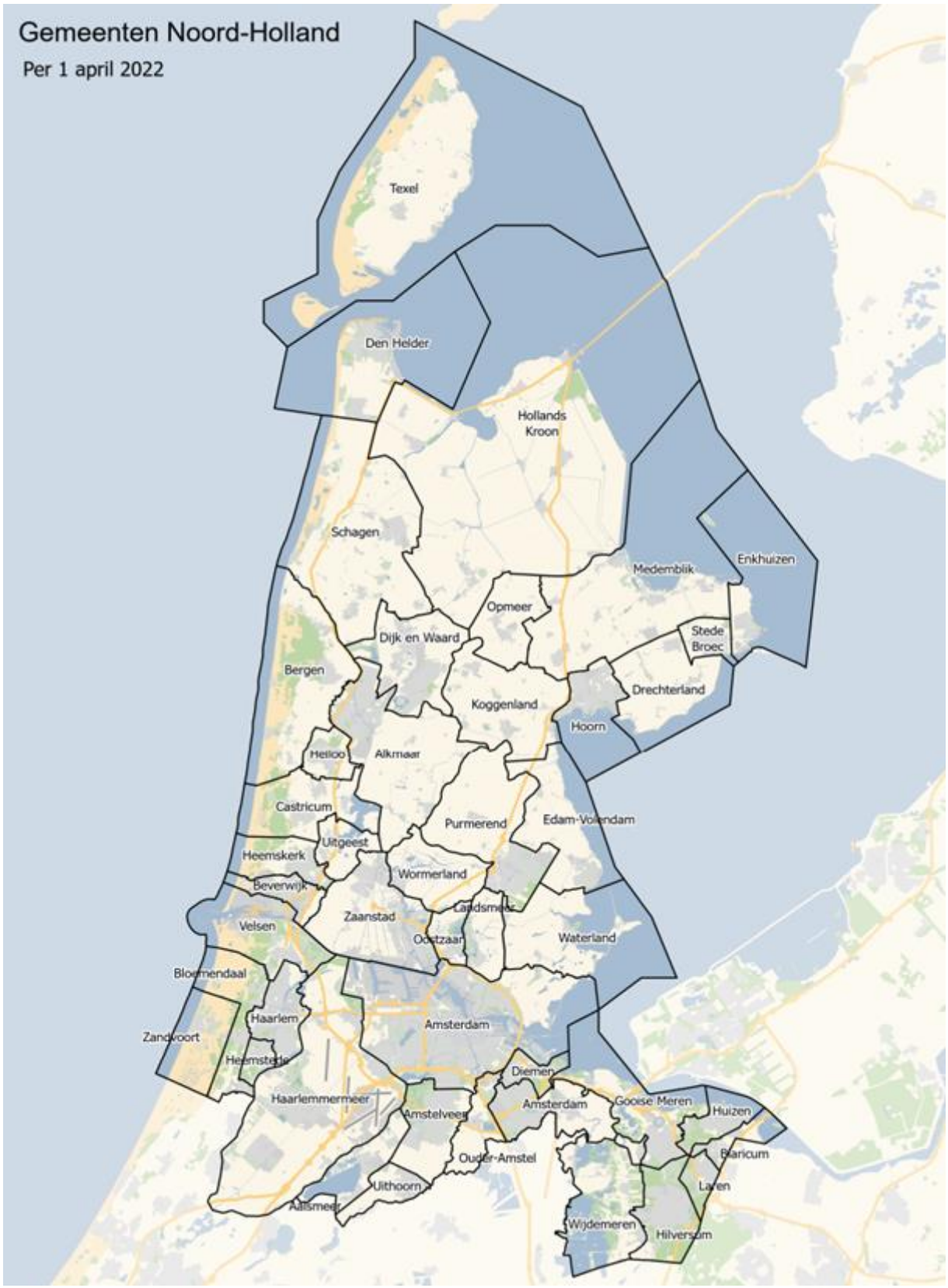

A
Aalsmeer
Alkmaar
Amstelveen
Amsterdam
B
Bergen (NH.)
Beverwijk
Blaricum
Bloemendaal
C
Castricum
D
Den Helder
Diemen
Dijk en Waard
Drechterland
E
Edam-Volendam
Enkhuizen
G
Gooise Meren
H
Haarlem
Haarlemmermeer
Heemskerk
Heemstede
Heiloo
Hilversum
Hollands Kroon
Hoorn
Huizen
K
Koggenland
L
Landsmeer
Laren
M
Medemblik
O
Oostzaan
Opmeer
Ouder-Amstel
P
Purmerend
S
Schagen
Stede Broec
T
Texel
U
Uitgeest
Uithoorn
V
Velsen
W
Waterland
Wijdemeren
Wormerland
Z
Zaanstad
Zandvoort

Provincie Noord-Holland

Bijlage 3 Overzicht wijzigingen jaarstukken 2023

AD 1 Lagere subsidielasten programma 5:

De subsidieverplichting en samenhangende lasten in programma 5 zijn verlaagd met € 1,3 mln. als gevolg van een ontvangen lagere factuur. Dit betreft het budget Natuur - en Landschapsbeheer. Voor de ANLB (Agrarisch Natuurbeheer) is een hogere EU bijdrage van € 1,3 mln. toegepast, waardoor de facturatie aan Provincie Noord-Holland lager is.

Oude resultaat programma 5 (Pagina 79):

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 5 — Groen

	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
Lasten	148.110	128.168	120.552	7.616
Baten	-20.242	-19.065	-14.644	-4.421
Saldo van baten en lasten	127.868	109.103	105.907	3.195
Stortingen reserves	35.613	39.641	37.977	1.664
Onttrekking reserves	-78.901	-53.340	-45.408	-7.932
Resultaat	**84.580**	**95.404**	**98.476**	**-3.073**

*een positief verschil is voordelig

Aangepaste resultaat programma 5 (Pagina 79):

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 5 — Groen

	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
Lasten	148.110	128.168	119.255	8.912
Baten	-20.242	-19.065	-14.644	-4.421
Saldo van baten en lasten	127.868	109.103	104.611	4.491
Stortingen reserves	35.613	39.641	37.977	1.664
Onttrekking reserves	-78.901	-53.340	-45.408	-7.932
Resultaat	**84.580**	**95.404**	**97.180**	**-1.777**

*een positief verschil is voordelig

AD 2 Lagere lasten van € 1,2 mln. bij programma 6 als gevolg van terugname van de herwaardering bij PDENH

Oude resultaat programma 6 (Pagina 96):

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 6			Economie, cultuur en welzijn	
	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
Lasten	40.832	47.247	37.223	10.024
Baten	0	215	-3.752	3.967
Saldo van baten en lasten	40.832	47.462	33.471	13.991
Stortingen reserves	15.559	18.824	18.824	0
Onttrekking reserves	-16.358	-25.205	-11.071	-14.134
Resultaat	**40.033**	**41.081**	**41.224**	**-143**

*een positief verschil is voordelig

Aangepaste resultaat programma 6 (Pagina 96):

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 6			Economie, cultuur en welzijn	
	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
Lasten	40.832	47.247	36.023	11.224
Baten	0	215	-3.752	3.967
Saldo van baten en lasten	40.832	47.462	32.271	15.191
Stortingen reserves	15.559	18.824	18.824	0
Onttrekking reserves	-16.358	-25.205	-11.071	-14.134
Resultaat	**40.033**	**41.081**	**40.024**	**1.057**

*een positief verschil is voordelig

Naast de voorgenoemde pagina hebben de correcties op de lasten in programma 5 en 6 effect op de volgende onderdelen van de jaarstukken:

- In één oogopslag (Pagina 6);
- De Kengetallen in de paragraaf Weerstandsvermogen (Pagina 124 e.v.);
- Verschillenanalyse programma 5 (Pagina 201);
- Verschillenanalyse programma 6 (Pagina 205);
- Specificatie van incidentele en structurele baten en lasten (pagina 216);
- Totaal overzicht baten en lasten (Pagina 213) en gerealiseerde baten en lasten per taakveld (Pagina 283);
- EMU Saldo (Pagina 224);

- Balans en toelichting (Financiële vaste activa, Nog te betalen subsidieverplichtingen en Eigen vermogen)(Pagina 225).

AD 3 Aanpassing toelichting Financiële vaste activa 'PDENH':

Naar aanleiding van de externe review op het dossier van de accountant is de toelichting PDENH aangepast.

Oude toelichting Herwaarderingen Financiële vaste activa 'PDENH' (Pagina 233):

Herwaarderingen

- Deelnemingen: Betreft opname van voorziening ten behoeve van de duurzame waarde vermindering van InWest Regio B.V. (ROM). De totale herwaardering InWest Regio B.V. (ROM) bedraagt hierdoor € 1,5 mln.

- Deeelnemingen: De herwaardering PDENH bedraagt tot en met 2023 € 12,4 mln. De herwaardering op Solaroad bedraagt t/m 2023 € 0,4 mln. Op beide verbonden partijen heeft in 2023 geen aanvullende herwaardering plaatsgevonden.

Aangepaste toelichting Herwaardering Financiële vaste activa 'PDENH' (Pagina 233):

Herwaarderingen

- Deelnemingen: Betreft opname van voorziening ten behoeve van de duurzame waarde vermindering van InWest Regio B.V. (ROM). De totale herwaardering InWest Regio B.V. (ROM) bedraagt hierdoor € 1,5 mln.

- Deelnemingen: De herwaardering PDENH bedraagt tot en met 2023 € 12,7 mln. Volgens de jaarrekening 2022 van Provincie Noord-Holland bedroeg de herwaardering € 12,4 mln. In 2023 is van deze herwaardering een bedrag van € 1,2 mln. teruggenomen. Daarnaast heeft er in 2023 een correctie op voorgaande jaren plaatsgevonden. Zowel het bedrag van de bruto-investering als het bedrag van de herwaardering zijn met € 1,5 mln. verhoogt. Deze correctie op voorgaande jaren heeft geen effect op de totale waardering (boekwaarde) van PDENH.

De herwaardering op Solaroad bedraagt t/m 2023 € 0,4 mln. In 2023 heeft geen aanvullende herwaardering plaatsgevonden.

AD 4 Aanpassing toelichting in de Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Oude toelichting Niet uit de balans blijkende verplichtingen (Pagina 281):

Nog geen toelichting PDENH opgenomen.

Aangepaste toelichting Niet uit de balans blijkende verplichtingen (Pagina 281:

Nog te storten Agio PDENH:

Het door PDENH op te vragen Agio aan de hand van Capital Calls bedraagt volgens de opgave van PDENH op balansdatum ongeveer € 7 mln. Na ontvangen en uitbetalen van deze Capital Calls, worden de werkelijke agiostortingen in de jaarstukken van Provincie Noord-Holland verwerkt in de totale activering van de deelneming PDENH (Financiële Vaste Activa).

AD 5 Aanpassing 5.1.3 Specificatie van incidentele en structurele baten en lasten (art. 28c en d).

De volgende correcties zijn doorgevoerd:
- De storting in de reserve kapitaallasten wegen ad € 1,2 mln. gewijzigd van structureel naar incidenteel..
- De onttrekking verlenen subsidie 5.1.1 ad € 3,9 mln. gewijzigd van structureel naar incidenteel.
- Bij OD 7.1.1. de Inkomensoverdrachten voor subsidies buiten uitvoeringsregeling € 1,5 mln. gewijzigd van structureel naar incidenteel.

Daarnaast zijn de aanpassingen zoals in deze brief bij onderdeel 1 en 2 vermeld, verwerkt in 5.1.3 specificatie van incidentele en structurele baten en lasten (zie volgende pagina voor specificatie).

Oude overzicht specificatie van incidentele en structurele baten en lasten (Pagina 216):

5.1.3 Specificatie van incidentele en structurele baten en lasten (art. 28c en d)

Incidentele en structurele baten en lasten en mutaties reserves (x € 1.000)

2023		Programma	Incidenteel	Structureel	Eindtotaal
Totaal Exploitatie			**28.492**	**-624**	**27.867**
Baten			*-12.385*	*-573.904*	*-586.289*
	1	Openbaar bestuur	0	-62	-63
	2	Klimaat en Milieu	-416	-4.691	-5.107
	3	Ruimte en Water	-6.256	-4.993	-11.249
	4	Bereikbaarheid	-2.322	-6.280	-8.602
	5	Groen	-2.236	-12.408	-14.644
	6	Economie, cultuur en welzijn	-175	-3.577	-3.752
	7	Economisch herstel en duurzaamheid	-967	0	-967
	8	Overzicht Financien en bedrijfsvoering	-14	-541.891	-541.905
Lasten			*40.877*	*573.279*	*614.156*
	1	Openbaar bestuur	6	23.006	23.011
	2	Klimaat en Milieu	4.865	65.644	70.509
	3	Ruimte en Water	11.178	24.138	35.317
	4	Bereikbaarheid	14.462	219.385	233.847
	5	Groen	11.342	109.210	120.552
	6	Economie, cultuur en welzijn	2.478	34.745	37.223
	7	Economisch herstel en duurzaamheid	1.556	12.628	14.185
	8	Overzicht Financien en bedrijfsvoering	-5.010	84.523	79.512
Totaal Reserves			**-99.703**	**30.252**	**-69.451**
Baten			*-305.108*	*-5.239*	*-310.348*
	1	Openbaar bestuur	-943	0	-943
	2	Klimaat en Milieu	-26.276	0	-26.276
	3	Ruimte en Water	-25.019	0	-25.019
	4	Bereikbaarheid	-95.499	-553	-96.053
	5	Groen	-41.484	-3.924	-45.408
	6	Economie, cultuur en welzijn	-11.071	0	-11.071
	7	Economisch herstel en duurzaamheid	-22.495	0	-22.495
	8	Overzicht Financien en bedrijfsvoering	-82.320	-762	-83.082
Lasten			*205.406*	*35.491*	*240.897*
	1	Openbaar bestuur	3.043	0	3.043
	2	Klimaat en Milieu	23.669	0	23.669
	3	Ruimte en Water	27.940	0	27.940
	4	Bereikbaarheid	119.231	1.199	120.430
	5	Groen	13.957	24.020	37.977
	6	Economie, cultuur en welzijn	13.292	5.532	18.824
	7	Economisch herstel en duurzaamheid	589	0	589
	8	Overzicht Financien en bedrijfsvoering	3.685	4.740	8.425
Eindtotaal			**-71.211**	**29.627**	**-41.584**

Aangepaste overzicht specificatie van incidentele en structurele baten en lasten (Pagina 216):

5.1.3 Specificatie van incidentele en structurele baten en lasten (art. 28c en d)

Incidentele en structurele baten en lasten en mutaties reserves (x € 1.000)

2023		Programma	Incidenteel	Structureel	Eindtotaal
Totaal Exploitatie			**29.772**	**-4.401**	**25.371**
Baten			*-12.385*	*-573.904*	*-586.289*
	1	Openbaar bestuur	0	-62	-63
	2	Klimaat en Milieu	-416	-4.691	-5.107
	3	Ruimte en Water	-6.256	-4.993	-11.249
	4	Bereikbaarheid	-2.322	-6.280	-8.602
	5	Groen	-2.236	-12.408	-14.644
	6	Economie, cultuur en welzijn	-175	-3.577	-3.752
	7	Economisch herstel en duurzaamheid	-967	0	-967
	8	Overzicht Financien en bedrijfsvoering	-14	-541.891	-541.905
Lasten			*42.157*	*569.503*	*611.660*
	1	Openbaar bestuur	6	23.006	23.011
	2	Klimaat en Milieu	4.865	65.644	70.509
	3	Ruimte en Water	11.178	24.138	35.317
	4	Bereikbaarheid	14.462	219.385	233.847
	5	Groen	11.342	107.914	119.255
	6	Economie, cultuur en welzijn	2.478	33.545	36.023
	7	Economisch herstel en duurzaamheid	2.837	11.348	14.185
	8	Overzicht Financien en bedrijfsvoering	-5.010	84.523	79.512
Totaal Reserves			**-102.357**	**32.906**	**-69.451**
Baten			*-308.962*	*-1.386*	*-310.348*
	1	Openbaar bestuur	-943	0	-943
	2	Klimaat en Milieu	-26.276	0	-26.276
	3	Ruimte en Water	-25.019	0	-25.019
	4	Bereikbaarheid	-95.499	-553	-96.053
	5	Groen	-45.338	-70	-45.408
	6	Economie, cultuur en welzijn	-11.071	0	-11.071
	7	Economisch herstel en duurzaamheid	-22.495	0	-22.495
	8	Overzicht Financien en bedrijfsvoering	-82.320	-762	-83.082
Lasten			*206.605*	*34.292*	*240.897*
	1	Openbaar bestuur	3.043	0	3.043
	2	Klimaat en Milieu	23.669	0	23.669
	3	Ruimte en Water	27.940	0	27.940
	4	Bereikbaarheid	120.430	0	120.430
	5	Groen	13.957	24.020	37.977
	6	Economie, cultuur en welzijn	13.292	5.532	18.824
	7	Economisch herstel en duurzaamheid	589	0	589
	8	Overzicht Financien en bedrijfsvoering	3.685	4.740	8.425
Eindtotaal			**-72.585**	**28.505**	**-44.080**

Samenhangend met de correctie in de specificatie incidentele baten en lasten, is het Limitatief overzicht van incidentele baten en lasten aangepast.

AD 6 Aanpassing van de toelichting in de tabel 'Nog te besteden voorschotbedragen' in de overlopende passiva.

Voor drie regelingen in de tabel 'Nog te besteden voorschotbedragen' is de omschrijving aangepast.

Oude toelichting in de tabel 'Nog te besteden voorschotbedragen' in de overlopende passiva (Pagina 279):

SPUK Ontzorgingsprog. Maatsch. Vastgoed (C13)	2.317	-	-	278	2.039
SPUK i-Diensten Mobiliteit (E43)	479	-	-	-	479
SPUK Stim. Verkeersveiligheidsmaatregelen (E20)	485	-	-	-	485

Aangepaste toelichting in de tabel 'Nog te besteden voorschotbedragen' in de overlopende passiva (Pagina 279):

SPUK Ontzorgingsprog. Maatsch. Vastgoed tweede tranch (C86)	2.317	-	-	278	2.039
SPUK i-Diensten Mobiliteit (E34)	479	-	-	-	479
SPUK Stim. Verkeersveiligheidsmaatregelen (E84)	485	-	-	-	485

AD 7 Aanpassing toelichting mutatie netto vlottende schulden.

Oude toelichting op de mutatie netto vlottende schulden (Pagina 277):

De overige schulden zijn in 2023 ten opzichte van 2022 gestegen. Dit komt vooral door de post crediteuren. In voorgaande jaren is gekozen, ook in verband met de pandemie, voor het niet hanteren van een betalingstermijn. Hierdoor was de openstaande post laag omdat er direct werd betaald. Per 2023 is dit weer terug gedraaid en worden crediteurenfacturen met een standaard betalingstermijn, uitzondering daar gelaten, van 30 dagen betaald.

Aangepaste toelichting op de mutatie netto vlottende schulden (Pagina 277):

De overige schulden zijn in 2023 ten opzichte van 2022 gestegen. Dit komt vooral door de post crediteuren. In voorgaande jaren is voor een kortere betalingstermijn gekozen. Hierdoor was de openstaande post laag, omdat er direct werd betaald. Per 2023 is de wettelijke betalingstermijn van 30 dagen aangehouden, uitzondering daar gelaten, waarbij direct wordt betaald.

Provincie Noord-Holland

Advies aan commissie Bestuur

Uw contactpersoon
C.J. Borst
AD/STG

Doorkiesnummer +31235143032
commissiebestuur@noord-holland.nl

Tbv commissie Bestuur d.d	**24-06-2024**
Rekeningencommissie	
Datum commissievergadering	**03-06-2024**

10 juni 2024

Onderwerp: Jaarstukken 2023 en verslag van de accountant

Advies Rekeningencommissie:

Jaarstukken 2023 en verslag van de accountant

Uittreksel van het concept-verslag Rekeningencommissie 6 juni 2024:

Jaarstukken 2023 en verslag van de accountant

Jaarstukken 2023 en het verslag van de accountant en de bestuurlijke reactie accountantsverslag

Toelichting
In de jaarstukken 2023 legt het college verantwoording af over het resultaat over het jaar 2023. De accountant heeft de controle over de jaarrekening 2023 afgerond en heeft hierover gerapporteerd in een conceptverslag van bevindingen. Het college heeft een bestuurlijke reactie geschreven op het accountantsverslag. Deze is afgelopen woensdag bij de stukken gevoegd. Aanwezig zijn de heren Killeen en Dubbelman van Publiek Belang Accountants en zij zullen een toelichting geven. Vervolgens zullen zij vragen beantwoorden en waar nodig zullen het college, Financiën en Concern Control bijdragen aan de beantwoording.

De **voorzitter** geeft het woord aan de heren van Publiek Belang Accountants.

De heer **Killeen** geeft een toelichting op het conceptrapport en benoemt de highlights. De financiële positie van de Provincie is goed, met een sterke reservepositie en voldoende middelen om een aantal belangrijke beleidsdoelstellingen op te pakken in de komende jaren. De jaarrekening heeft aan leesbaarheid gewonnen en dit geldt ook voor de investeringskredietstaat. De rechtmatigheidsverantwoording is binnen de Provincie tijdig opgepakt. Complimenten daarvoor. Dit is onder andere te danken aan een goede interne controle. De procesbeschrijving en risicoanalyses zijn door de jaren heen steeds beter geworden. De frauderisicoanalyse is solide. Onzekerheden in de spendanalyse zijn weggenomen en de inhoudelijke kwaliteit is verbeterd. Een aandachtspunt is het tijdig opstellen hiervan, zodat bijsturing mogelijk is. Tot slot heeft een betere analyse van incidentele baten en lasten geleid tot verbeteringen in de jaarrekening. Als het overzicht goed leesbaar is, is de financiële positie van de Provincie beter in te schatten. Aandachtspunten: Het is belangrijk om de jaarrekening, die ter controle wordt aangeboden, te verstrekken op het moment dat alle bekende correcties al zijn verwerkt. Als de P14-boekingen er niet bij zijn, dan is het lastig om het resultaat dat in de jaarrekening staat op een goede manier bij de controle te betrekken. In het overzicht van de reserves zaten erg veel

correcties in P14. Ter verduidelijking: P14 gaat over periode 14, dit zijn boekingen die bij het opstellen van de jaarrekening nog zijn gemaakt in de administratie en die ook bedoeld zijn om in de definitieve jaarrekening te verwerken.

Een ander aandachtspunt is de inrichting van de IT-omgeving. De heer **Killeen** benadrukt dat dit geen rol speelt in de huidige controleaanpak. Na onderzoek bleek dat de IT-maatregelen in dit proces onvoldoende betrouwbaar zijn. Daarom is deze aanpak voor de controle losgelaten. Er is afgesproken met de Provincie dat deze tekortkomingen worden opgelost en dat de accountant opnieuw een IT-audit zal uitvoeren. Indien dit efficiënter blijkt te zijn, zal de controlestrategie mogelijk worden aangepast.

De SiSa-verantwoording in het rapport toont steeds meer regelingen, wat betekent dat er steeds meer moet worden voorbereid. De accountant is van mening dat het wenselijk is als het aantal regelingen wordt verminderd, omdat dit onevenredig veel werk en tijd kost.

De primaire registratie van opbrengstenstromen van de Provincie. Een centrale registratie waar de volledige verantwoording van bijdragen en opbrengsten van derden is geborgd, ontbreekt nog. Op bepaalde onderdelen verloopt dit goed, zoals bij de grondopbrengsten, maar de registratie van andere onderdelen ontbreekt nog. Daarnaast is de tijdige oplevering van de verantwoordingsinformatie en het onderzoek van de accountant bij concessiehouders in het openbaar vervoer een aandachtspunt. Voor 2022 zijn er drie concessies, maar van slechts één is de verantwoordingsinformatie beschikbaar. Dit moet niet na jaren nog steeds een openstaande afrekening zijn.

De heer **Dubbelman** benadrukt dat het jaarrekeningproces goed verloopt en prijst de prettige samenwerking.

Vragen van de commissie

De heer **Korzelius** (GL) is van mening dat de belangrijkste opmerking in het rapport van bevindingen dat de Provincie een solide financiële positie heeft met voldoende reserves. De jaarrekening en solvabiliteit laten echter zien dat de algemene reserve onder de vijfentwintig procent dreigt te komen. Hoe beoordeelt de accountant dat?

De heer **Killeen** antwoordt dat in de controle ook de meerjarenbegroting is meegenomen en dat er voldoende aandacht is besteed aan de manier waarop de Provincie in staat is om met tegenvallers om te gaan. Voor toekomstige tegenvallers is er een aanzienlijke buffer. Dit betreft niet alleen de algemene reserves, maar ook de bestemmingsreserves, wat betekent dat de Provincie deze bestemmingsreserves kan gebruiken om tegenvallers op te vangen.

De heer **Bierhuizen** voegt hieraan toe dat binnen het risicomanagement de bekende risico's wel worden meegenomen en gemonitord.

Mevrouw **Poot** (VVD) vraagt wat precies de aandachtspunten van de IT-omgeving zijn. De heer **Dubbelman** legt uit dat er een risico is wanneer iemand inlogt met de inloggegevens van een ander. Op dit moment wordt het vierogen-principe door de provincie niet meer gehanteerd. De handtekeningen staan in het elektronische systeem, dus het is belangrijk dat de IT-omgeving goed beveiligd is zodat de persoon correct geïdentificeerd kan worden. Daarom is het cruciaal dat de beveiligingsmaatregelen en de procedures op orde zijn om te garanderen dat het systeem betrouwbaar is.

Mevrouw **Poot** (VVD) vraagt waarom de accountant bij de aanbeveling bij de 'overige opbrengsten en de registratie daarvan' geen concretere aanbeveling heeft gedaan. Waarom is er niet geadviseerd om een centrale registratie te maken?

De heer **Killeen** benadrukt dat het wel de bedoeling is om een centrale registratie aan te leggen, maar de vorm waarin dit gebeurt is iets wat de Provincie zelf moet bepalen.

De heer **Dubbelman** wijst erop dat de centrale registratie beter georganiseerd moet worden. Op sommige onderdelen is er wel een centrale registratie, maar op andere onderdelen niet. Daarom is voor deze formulering gekozen.

De heer **Valk** (BBB) leest bij punt 12 dat er nog steeds niet precies bekend is hoeveel faunaschade er doorberekend gaat worden. Hoe kan het dat er in 2024 nog geen duidelijkheid is over wat er in 2023 betaald moet worden?

De heer **Bierhuizen** antwoordt dat er daar, net als bij alle verbonden partijen, stukken moeten worden opgeleverd. Hij verzoekt de heer Valk om deze vraag schriftelijk en technisch in te dienen voor een gedetailleerde beantwoording.

De heer **Korzelius** (GL) merkt op dat er ook dit jaar weer is geconstateerd dat salarissen zijn betaald aan mensen die uit dienst zijn. Hij vraagt of dit een structureel probleem is. De heer **Dubbelman** legt uit dat dit punt is opgenomen in de managementletter over 2023 en dat de doorbetaling is gesignaleerd door de interne controlesystemen van de provincie. Gezien de grootte van de organisatie, het hybride werken en de doorstroom van medewerkers, komt het voor dat er per ongeluk salaris wordt doorbetaald aan spookmedewerkers. Er is een controle uitgevoerd met behulp van slimme data-analyse. Daarbij is gekeken naar medewerkers die nog in de centrale administratie staan, maar niet ziek of met verlof zijn. Uiteindelijk bleven er vijf medewerkers over. Het advies is om deze controle eens per twee jaar uit te voeren.

Marianne **Poot** (VVD) vraagt hoe de accountant kijkt naar de onderbestedingen, wellicht ook in relatie tot andere controleopdrachten. Zij vraagt zich ook af of de fouten die na de laatste begrotingswijziging zijn geconstateerd, het budgetrecht van Provinciale Staten hebben geraakt.

De heer **Killeen** antwoordt dat de onderbesteding de goede kant op gaat door een hoger percentage uitnutting. Hoewel er geen overschrijdingen zijn, was het nuttig om dit te monitoren. In 2023 was er een trendbreuk, met een aanzienlijke afname van het percentage. Hierdoor wordt de begroting niet volledig benut. Dit komt deels door de samenwerkingsverbanden van de Provincie, waardoor de Provincie niet volledig de controle heeft over bepaalde begrotingsonderdelen. Een voorbeeld hiervan is de OV-concessie, waar de provincie het lastig vindt om precies te weten wat er speelt binnen bepaalde onderdelen. Overschrijdingen op bedragen zijn zeldzaam en het is uitdagend voor een organisatie van deze omvang om in de buurt van een uitnuttingspercentage van achtennegentig procent te komen.

De heer **Soy** legt uit dat de SiSa-regelingen en uitkeringen van het Rijk vaak laat binnenkomen. Er is een tendens zichtbaar met onderbesteding en subsidies die net in de volgende periode vallen. Dit blijft een uitdaging voor de komende jaren.

In antwoord op de eerste vraag: de aanbevelingsbrief schendt het budgetrecht niet. De heer **Cebula** voegt toe dat het ging om een technische verwerking.

De heer **Killeen** merkt op dat dit aspect in de afweging is betrokken omdat de reservepositie automatisch kan leiden tot onrechtmatigheid. De constatering komt door een fout in de begroting en om die reden is dit meegewogen in de beoordeling van de accountant.

De Rekenkamercommissie heeft kennisgenomen van de opmerkingen van de accountant en zal deze zorgvuldig overwegen.

De heer **Dubbelman** merkt op dat als de commissie meer vragen heeft, ze schriftelijk technische vragen kan stellen. Hij wijst erop dat drie jaar geleden er meer duiding was bij de interim controles, met vier constateringen. De **voorzitter** zegt toe dat deze constateringen opnieuw gedeeld zullen worden met de Rekenkamercommissie.

De heer **Valk** (BBB) stelt een technische briefing voor over de IT-omgeving. De heer **Dubbelman** antwoordt dat dit deels bepalend is voor de controlestrategie en dat dit een keuze is van de organisatie. Dit is belangrijk voor de accountant omdat het inzicht biedt in de risico's. Er zijn verschillende processen beschreven, en dit wordt ook meegenomen in de bestuurlijke reactie. Het wordt nu opgepakt en de resultaten worden eind 2024 verwacht, vooral op het gebied van identity management en nog enkele andere aspecten.

Mevrouw **Poot** (VVD) stelt voor om de aandachtspunten in de notulen op te nemen. De aandachtspunten in dit verslag betreffen inkoop en aanbestedingen, onderbestedingen, tijdige verwerking van wijzigingen, beveiliging IT-omgeving en het percentage van vijfentwintig procent voor de reserves.

Provincie
Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier a.i. M.J.E.M. van Dam
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
R. Cebula
CZ/FIN

Telefoonnummer (023) 514 4964
cebular@noord-holland.nl

Verzenddatum

22 MEI 2024

Kenmerk
2176102/2253984

Uw kenmerk

Betreft: Jaarstukken 2023

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met bijlagen, over de jaarstukken 2023.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

plv.

provinciesecretaris
H.J. Schartman

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

2 bijlage(n)

1. Voordracht PS
2. Jaarstukken 2023

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Provincie Noord-Holland

2024

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 21 mei 2024

Onderwerp: Jaarstukken 2023

Kenmerk: 2176102/2253985

Jaarstukken 2023

1. Inleiding

Via de jaarstukken 2023 legt het college verantwoording af over het gevoerde beleid en de behaalde output van het jaar 2023. Provinciale Staten controleren of dit is gebeurd binnen de kaders zoals geformuleerd in de begroting 2023 en bijgesteld in begrotingswijzigingen.

De jaarstukken hebben wettelijk dezelfde structuur als de begroting. Dit betekent dat wij rapporteren over de 7 beleidsinhoudelijke programma's en het programma "Financiën en bedrijfsvoering", zoals die in de begroting 2023 waren opgenomen.

Deze voordracht bevat beslispunten over de jaarstukken, de onderbouwing van deze beslispunten en een analyse op hoofdlijnen van de financiële ontwikkelingen in 2023. De inhoudelijke toelichtingen en analyses zijn te vinden in de jaarstukken zelf.

De jaarstukken zijn voor 23 mei ook als webversie te benaderen via http://financien.noord-holland.nl/

Tot slot zenden wij de jaarstukken 2023 na vaststelling door Provinciale Staten conform artikel 204 van de Provinciewet aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Status controle externe accountant
Op het moment van verzending van deze voordracht bevindt de accountantscontrole zich in de

afrondende fase. Er vinden nog een aantal laatste controles plaats. Indien hieruit nog wijzigingen in de jaarstukken volgen, informeren wij uw Staten hierover. De accountant verwacht eind mei het concept accountantsrapport gereed te hebben. Deze wordt besproken in de rekeningencommissie van 3 juni in aanwezigheid van de accountant. Het definitieve accountantsrapport en de controleverklaring en de bestuurlijk reactie vanuit GS worden tijdig voorafgaand aan de vaststelling van de jaarrekening, op 10 juli a.s. aan u toegezonden.

2. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

1. De jaarstukken 2023 vast te stellen

2. De volgende bedragen uit het totale voordelige jaarrekeningresultaat van € 41,6 mln. te bestemmen:

   I. € 14,0 mln. Storting reserve coalitieakkoord
   II. € 10,4 mln. extra uitkering decembercirculaire geoormerkt te storten in de Algemene reserve
   III. € 1,8 voor uitgestelde intenties 2023 geoormerkt te storten in de Algemene reserve
   IV. € 0,5 mln. te onttrekken aan de reserve Mobiliteitsbeleid
   V. Het resterende voordelig rekeningresultaat van € 15,9 mln. toe te voegen aan de Algemene reserve

3. Het opheffen van enkele reserves, zoals vermeld in het ontwerpbesluit.

4. Decharge en afsluiten van enkele projecten, zoals vermeld in het ontwerpbesluit.

3. Onderbouwing besluiten

Besluit 1: Jaarstukken 2023

Het rekeningresultaat 2023 voor bestemming bedraagt
€ 41,6 mln. voordelig. Bij de laatste begrotingswijziging werd uitgegaan van een voordelig resultaat van € 30,7 mln. Dit betekent dat het rekeningresultaat ten opzichte van het begrotingsresultaat met € 10,9 mln. is toegenomen. Hieronder staat een uiteenzetting van de belangrijkste mutaties – groter dan € 2 mln. – die het verschil veroorzaken.

Ontwikkeling	**Operationeel Doel**	**Financieel effect op het rekeningresultaat (x € 1 mln.)**	**Voordelig (V) / Nadelig (N)**
A. Lagere opbrengst grondpercelen	3.2.5	-2,2	N
B. Voordeel bij OV concessies	4.2.1	3,8	V
C. Lagere lasten bij netwerkmanagement en verkeerskundig beheer	4.3.1	2,4	V
D. Hogere lasten bij tegemoetkoming faunaschade	5.2.4	-2,0	N
E. Extra opbrengst opcenten	8.1.1	3,4	V
F. Lagere algemene uitkering	8.1.2	-5,9	N
G. Hogere decentralisatie uitkering	8.1.2	10,4	V
H. Hogere storting egalisatiereserve bedrijfsvoering	8.1.8	-3,3	N
I. Capaciteitskosten Provinciale organisatie	8.1.8	3,5	V
Overige financiële mutaties die het resultaat beïnvloeden		0,8	V
Rekeningresultaat voor bestemming		**10,9**	**V**

Toelichting van de belangrijkste afwijkingen:

A. In de begroting 2023 was onder andere rekening gehouden met de verkoop van een aantal percelen. Dit gaat bijvoorbeeld om de verkoop van de Beheergrondbank (Beemster en Westzaan) aan pachter en de verkoop van een stuk grasland te Weesp die doorgeschoven zijn naar 2024. Daarnaast is de verkoop van twee percelen (Venhuizen) niet doorgegaan.

B. Voordeel van € 3,8 mln. bij OV concessies, wordt voornamelijk veroorzaakt door € 6 mln. als gevolg van chauffeurstekort in voornamelijk Haarlem IJmond, waar maar 85% van de dienstregeling is gereden. En de lagere onttrekking aan de reserve openbaar vervoer projecten zorgt ervoor dat het resultaat op dit OD ten opzichte van de begroting voordelig uitkomt op totaal € 3,8 mln.

C. Binnen dit operationele doel is per saldo € 2,4 mln. minder uitgegeven. Dit komt onder andere door lagere lasten bij gladheidsbestrijding (zachte winters) en verkeersmanagement (uitfaseren van de 'oude' verkeersmanagementsystemen). Daartegenover waren er hogere energiekosten als gevolg van het aflopen van het vaste contract in het voorjaar 2023. Inmiddels is weer een vast contract afgesloten.

D. Op basis van recente informatie vanuit BIJ12/Faunafonds wordt verwacht dat de te betalen schade en bijkomende kosten over 2023 uit gaat komen op een totaalbedrag van € 16,2 miljoen. Hiernaast is er in 2023 nog een nabetaling over 2022 ontvangen van € 69.000, zodat de uitgaven in 2023 uitkomen op € 16,3 miljoen. Dit geeft hogere lasten dan begroot voor een bedrag van € 2 miljoen.

E. De extra opbrengst uit opcenten wordt verklaard door het feit dat een Leasemaatschappij medio 2023 het wagenpark heeft verhuisd van de provincie Flevoland naar de provincie Noord-Holland. Dit was niet begroot.

F. De algemene uitkering van het provinciefonds is afgenomen met € 5,3 miljoen. Dit wordt veroorzaakt door een hogere aftrek van de opbrengst opcenten. Hoe hoger het bedrag per opcent, hoe hoger de aftrek in het provinciefonds.
   - De eindafrekening over het jaar 2022 zorgde daarnaast voor een lagere uitkering van € 0,6 miljoen in 2023.

G. In de decembercirculaire van het provinciefonds zijn een aantal decentralisatie-uitkeringen ontvangen. In totaal gaat het om een bedrag van € 10,4 miljoen. Omdat deze uitkeringen niet meer tot besteding konden komen, wordt voorgesteld om deze middelen geoormerkt in het resultaat vrij te laten vallen en om ze vervolgens toe te voegen aan de algemene reserve. In 2024 kunnen deze middelen dan ten laste van de algemene reserve worden ingezet voor het doel waarvoor ze in 2023 zijn toegekend.

H. Lagere reguliere jaarlasten voor materiële overhead leiden tot een storting in de egalisatiereserve bedrijfsvoering.

I. In 2023 zijn de gerealiseerde capaciteitskosten € 3,5 mln. lager dan begroot. De loonkosten zijn lager als gevolg van de krappe arbeidsmarkt. Door de krappe arbeidsmarkt konden vacatures moeilijker worden vervuld. Als gevolg van de lagere vaste bezetting zijn de inhuurkosten hoger.

Ontwikkelingen jaarrekening:

De belangrijkste (financiële) ontwikkelingen in de jaarrekening 2023 zijn:

Brede basismonitor:
Eén van de belangrijkste verandering dit jaar is dat het boekwerk circa 300 pagina's is geworden in plaats van 367. Dit komt voornamelijk doordat de grafieken van de Brede Basismonitor dit jaar niet zijn meegenomen. Bij de Begroting 2023, waar de Jaarstukken 2023 betrekking op hebben, is hiervoor gewerkt met statische grafieken uit de Brede Basismonitor 2022 die in de begrotingsteksten zijn opgenomen. De gegevens in deze grafieken komen uit het voorjaar 2022. Inmiddels zijn voor veel onderwerpen actuelere cijfers beschikbaar. Daarom zijn in de Jaarstukken 2023 de grafieken vervangen door een link naar de Brede Basismonitor 2023: https://cijfers.noord-holland.nl/content/bredebasismonitor.

Rechtmatigheidsverantwoording:
Vanaf 2023 informeren gedeputeerde staten met de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening over de rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties voor zover die samenhangen met het begrotings-, voorwaarden- en misbruik en oneigenlijk gebruik criterium. De interne controle wijst op beperkte begrotingsonrechtmatigheden en enkele afwijkingen van de regels voor Europese aanbestedingen. Het totaal van de onrechtmatigheden blijft onder de door provinciale staten vastgestelde verantwoordingsgrens van circa € 8,5 miljoen in 2023. Om deze reden concludeert het college in de rechtmatigheidsverantwoording dat de baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Kredietenstaat:
Ook is in de jaarstukken van 2023 de presentatie van de kredietstaat gewijzigd. In tegenstelling tot voorgaande jaren, zijn de projecten op regelniveau gepresenteerd. Dit maakt de kredietenstaat overzichtelijker. Daarnaast zijn een aantal projecten uit de kredietenstaat gehaald vanwege decharge. Voor deze projecten is een lijst, welke in deze voordracht is verwerkt.

Onderbesteding:
Er is sprake van onderbesteding van circa € 64 mln. op de lasten. Hiermee zijn de onderbestedingen op uitgaven hoger dan in 2022 (€ 33 mln). Indien we naar de percentuele afwijking ten opzichte van de laatste begrotingswijziging 2023 zien we dat de onderbesteding 9% en in 2022 5%. Het grootste verschil in de uitgaven ten opzichte van de begroting 2023 zit in de programma's, Ruimte en Water, Bereikbaarheid, Economie, cultuur en welzijn en Financiën en bedrijfsvoering. De onderbesteding op de uitgaven betreffen gedeeltelijk begrote uitgaven vanuit de bestemmingsreserves waardoor deze middelen niet vrijvallen in het resultaat maar beschikbaar blijven in de bestemmingsreserves. Zie voor een analyse hoofdstuk 2 – In één oogopslag en de volledige verschillenanalyse in hoofdstuk 5.1 – Overzicht van baten en lasten.

Specifieke uitkering:
Ook in 2023 is sprake van toename in de nog te besteden doeluitkeringen, met name van het Rijk als gevolg van het ontvangen van meer specifieke uitkeringen in 2023 in vergelijking met 2022. Dit geeft een hogere druk op het ambtelijke apparaat en de controle van de jaarstukken.

Correcties in reserves na Laatste Begrotingswijziging:
In de laatste begrotingswijziging (LBW) zijn, als gevolg van een doublure, zowel de lasten als de onttrekkingen van de reserve Uitvoeren Mobiliteitsbeleid met € 6 mln. te veel naar beneden zijn bijgesteld en daardoor te laag begroot. De Provinciale Staten zijn hiervan afzonderlijk via een brief bij de behandeling van de LBW geïnformeerd.

Als gevolg van deze onjuistheid in de LBW is bij het opstellen van de jaarrekening een aanvullende analyse uitgevoerd op de juistheid van andere begrotingsmutaties in de LBW. Dit leidde tot een aantal boekhoudkundige correcties (in kostensoorten). Aanvullend op de doublure van €6 mln, geven deze correcties de volgende afwijkingen tussen begroting en realisatie:

- Hogere onttrekkingen uit en hogere stortingen in de reserve Uitvoeren Mobiliteitsbeleid van € 0,8 mln. (negatieve onttrekking is gecorrigeerd naar een storting). De tekstuele toelichting in de LBW was wel juist.

- Hogere onttrekkingen uit en hogere stortingen in de reserve Uitvoeren Mobiliteitsbeleid van € 0,45 mln. (negatieve storting is gecorrigeerd naar een onttrekking). De tekstuele toelichting in de LBW was wel juist.

- Als gevolg van voorgenoemde correctie, hogere onttrekkingen uit en hogere stortingen in de reserve Mobiliteitsbeleid van € 0,45 mln. (negatieve onttrekking is gecorrigeerd naar een storting). De tekstuele toelichting in de LBW was wel juist.

- Hogere stortingen in de reserve Uitvoeren Mobiliteitsbeleid van €1,9 mln. en hogere onttrekkingen uit de reserve Verleende subsidie OD 4.1.2 als gevolg van het terugdraaien van een overheveling tussen deze reserves. Bij deze overheveling waren foutieve kostensoorten gebruikt (negatieve stortingen en onttrekkingen). Daarnaast had een onttrekking uit Reserve Subsidie OD 4.1.2 als gevolg van de dekking van subsidielasten begroot moeten worden. Op basis van artikel 6c. van de financiële verordening is deze onttrekking alsnog bij de jaarstukken gerealiseerd.
  Deze afwijkingen zijn ook in de jaarstukken toegelicht.

Besluit 2: Bestemming jaarresultaat 2023

	Omschrijving	Bedrag (x €1 mln.)	Voordelig(V)/ Nadelig (N)
	Rekeningresultaat	**41,6**	**V**
	Resultaatbestemming		
I	Storting reserve coalitieakkoord	-14,0	N
II	Uitkering decembercirculaire storten in de algemene reserve	-10,4	N
III	voor uitgestelde intenties 2023 geoormerkt te storten in de Algemene reserve	-1,8	N
IV	Onttrekking aan de reserve Mobiliteitsbeleid	0,5	V
V	**Gerealiseerde resultaat 2023**	**15,9**	**V**

Toelichting:

Van een positief resultaat van circa € 41,6 mln. voor bestemming gaan we naar een positief resultaat van € 15,9 mln. na bestemming.

Het voorstel resultaatbestemming betreft een PS-besluit bij behandeling van de jaarrekening en is geen onderdeel van het boekwerk zelf. De resultaatbestemming valt niet onder de accountantscontrole en betreft eigen beleid van de provincie.

Hieronder volgt per post uit de voorgaande tabel een korte toelichting:

I. *Storting reserve coalitieakkoord*
In de begroting 2024 is de reserve Coalitieakkoord gevormd. In het coalitieakkoord is afgesproken € 136,1 miljoen aan incidentele middelen beschikbaar te stellen om de gewenste doelen te bereiken. De storting van € 14 mln. betreft een reservering van het jaarrekeningresultaat 2023, zie eerste begrotingswijziging 2024 voor een uitgebreidere toelichting.

II. *Extra uitkering decembercirculaire provinciefonds 2023*
In de decembercirculaire 2023 van het provinciefonds heeft de provincie € 10,4 mln. van het Rijk ontvangen. Dit is geoormerkt voor:
- Artis, € 10 mln.
- Novex (Nationale Omgevingsvisie Extra), € 300.000.
- Weerbaar bestuur kleine gemeenten, € 75.000.
- Aanpak vakantieparken, € 40.000.
- Geniedijk werelderfgoed, € 25.000.

Deze gelden zijn niet meer besteed en daarom laten wij dit geoormerkt vrijvallen in het resultaat van 2023. Het bedrag van totaal € 10,4 miljoen is bij de Eerste begrotingswijziging 2024 (EBW2024) uit de algemene reserve onttrokken en op het budget gezet waarvoor de middelen zijn bedoeld. Het bedrag voor Geniedijk werelderfgoed zal bij de tweede begrotingswijziging uit de algemene reserve worden onttrokken.

III. *Voorstellen voor uitgestelde intenties 2023 geoormerkt te storten in de Algemene reserve*

Bij de laatste Begrotingswijziging 2023 (LBW 2023) zijn een aantal budgetten afgeraamd omdat deze niet meer tot besteding konden komen in 2023. Deze kunnen in het kader van de zogenaamde 'uitgestelde intenties' meegenomen worden naar 2024 waar ze bij de EBW 2024 uit de algemene reserve weer op het budget toegevoegd zijn. Bij de LBW 2023 is vergeten om de middelen te storten in de algemene reserve. Vandaar dat nu voorgesteld wordt om het bedrag aan UI-posten geoormerkt vrij te laten vallen in het resultaat zodat ze vanuit het resultaat gestort kunnen worden in de algemene reserve. Het gaat om een bedrag van € 1.608.000.

Verder is bij de Tweede begrotingswijziging 2023 €139.000 beschikbaar gesteld voor indexatie van Probiblio. Dat geld is in 2023 niet tot besteding gekomen en is vrijgevallen in het resultaat van 2023. Inmiddels is gebleken dat de loonkosten in 2023 zijn toegenomen en dat het bedrag van €139.000 nodig is om bezuinigingen bij Probiblio te voorkomen. Daarom laten we het bedrag geoormerkt vrijvallen in het resultaat van 2023 zodat het vanuit het resultaat gestort kan worden in de algemene reserve. Bij de Tweede begrotingswijziging 2024 zal het bedrag onttrokken worden aan de algemene reserve en toegevoegd worden aan het budget van Probiblio.

Tot slot is ook de aanvraag van het Steunpunt Monumenten& Archeologie voor 2023 is gedaan in 2022. Op dat moment was een indexatie van de Cao-lonen voor medewerkers van (Mooi Noord-Holland en Stichting NMF) nog niet bekend. In het najaar 2023 is gebleken dat er een indexatie op de CAO-lonen werd doorgevoerd bij deze partijen met als gevolg dat uitvoerende uren van het Steunpunt niet volledig gedekt konden worden uit de subsidie. Omdat de subsidie met een eenmalig voorschot wordt beschikt kon deze indexatie niet lopende het kalenderjaar worden uitgevoerd. Bij de Tweede begrotingswijziging 2023 is een bedrag van €13.000 meegenomen voor indexatie. Dit bedrag is ook niet tot besteding gekomen en is vrijgevallen in het resultaat van 2023. Om ervoor te zorgen dat dit in 2024 alsnog gebruikt kan worden, stellen wij voor om dit geoormerkt vrij te laten vallen in het resultaat. Dit resultaat zal in 2024 gestort worden aan de algemene reserve. Bij de Tweede begrotingswijziging zal het bedrag dan vanuit de algemene reserve toegevoegd kunnen worden aan het budget voor Steunpunten.

IV. *Aanvullende onttrekking reserve Mobiliteitsbeleid*

De uitgaven op OD 4.1.1 waarvoor dekking aanwezig is binnen de reserve Mobiliteitsbeleid zijn hoger dan begroot. Omdat PS deze hogere onttrekking nog niet geautoriseerd hebben in de actuele begroting 2023 is deze niet verwerkt in de jaarrekening 2023. We stellen u voor de middelen via resultaatbestemming alsnog te

onttrekken aan de betreffende reserve.

V. *Resultaat na bestemming*
Het resultaat na bestemming komt uit op € 15,9 mln. positief. Wij stellen voor om dit resultaat toe te voegen aan de algemene reserve, mede gezien de grote onzekerheden en opgaven die momenteel op ons af komen.

Besluit 3: Opheffen reserves

De volgende reserves worden opgeheven:

I. Reserve Economisch herstel en duurzaamheid, saldo € 63,1 mln. te storten in de Algemene reserve en de volgende bedragen als volgt te oormerken:
- € 8,8 mln. voor doorlopende regelingen in 2024.
- € 53 mln. aan reserve coalitieakkoord, zie toelichting reserves in de jaarrekening.
- € 0,9 mln. invulling taakstelling bestemmingsreserves zoals opgenomen in de Kaderbrief 2025.

II. Reserve Ruimtelijke ontwikkeling, saldo € 0.

De reserve Economisch herstel en duurzaamheid wordt in 2023 opgeheven. Het resterende bedrag in de reserve bedraagt € 63,1 mln. Dit bedrag laten wij geoormerkt vrijvallen in het resultaat van 2023 zodat dit vanuit het resultaat toegevoegd kan worden aan de algemene reserve. Vanuit de algemene reserve kunnen de middelen overgeheveld worden naar de daarvoor bestemde budgetten (€ 8,8 mln) voor doorlopende regelingen in 2024 en wordt een deel (€ 53 miljoen) gestort aan de reserve coalitieakkoord, zie toelichting reserves in de jaarrekening en € 0,9 mln. voor de invulling van taakstelling bestemmingsreserves zoals opgenomen in de Kaderbrief 2025.

II. Voor de reserve Ruimtelijke ontwikkeling geldt dat de middelen uit deze reserves volledig tot besteding zijn gekomen en dat de reserve om deze reden geen functie meer heeft. Het opheffen van deze reserve is hiermee dan ook een financieel technisch besluit en heeft geen invloed op de inhoudelijke doelstellingen van de provincie op de verschillende beleidsterreinen waarvoor deze reserve in het verleden gebruikt is. Het opheffen van deze reserve is in lijn met de uitgangspunten uit de nota reserves.

Besluit 4: Decharge en afsluiten van enkele projecten

Er zijn een aantal projecten uit de kredietenstaat gehaald vanwege decharge. Voor deze projecten is een lijst, welke in deze voordracht, zie ontwerpbesluit is verwerkt.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. A.Th.H. van Dijk, voorzitter

mevr. M van Kuijk, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. **2000487/2035333**

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 21 mei 2024;

besluiten:

1. De jaarstukken 2023 vast te stellen

2. De volgende bedragen uit het totale voordelige jaarrekeningresultaat van € 41,6 mln. te bestemmen:
   I. € 14 mln. storten in de reserve coalitieakkoord.
   II. € 10,4 mln. extra uitkering decembercirculaire geoormerkt te storten in de Algemene reserve.
   III. € 1,8 voor uitgestelde intenties 2023 geoormerkt te storten in de Algemene reserve
   IV. € 0,5 mln. te onttrekken aan de reserve Mobiliteitsbeleid
   V. Het resterende voordelig rekeningresultaat van € 15,9 mln. toe te voegen aan de Algemene reserve.

3. De volgende reserves op te heffen:

   I. Reserve Economisch herstel en duurzaamheid, saldo € 63,1 mln. te storten in de Algemene reserve en de volgende bedragen als volgt te oormerken:
      - € 8,8 mln. voor doorlopende regelingen in 2024.
      - € 53 mln. aan reserve coalitieakkoord, zie toelichting reserves in de jaarrekening.
      - € 0,9 mln. invulling taakstelling bestemmingsreserves zoals opgenomen in de Kaderbrief 2025.

   II. Reserve Ruimtelijke ontwikkeling, saldo € 0.

4. Decharge en afsluiten van enkele projecten:

Decharge kredieten PMO

Omschrijving van de investeringsuitgaven x € 1.000	Project (dekkingsbron)	Beschikbaar krediet	Cumulatief besteed tm 2022
PMO vaarwegen:			
K20n oev-01 oeverbestek NHK 2613	P.00060.1	6.200	6.232
K20n-c traject km 71,3-62,9	P.00060.2	3.500	3.634
K5oev-01 Vervangen oevers vaarwegvak 19	P.00048.1	2.075	2.075
K6oev-01 Vervangen oevers vaarwegvak 19	P.00048.2	2.853	2.554
K2/K3oev-02 Vervangen oevers vaarweg vak	P.00061.1	11.700	8.481
K04/05/06c-01 vervangen oevers vwv 20	P.00062.1	8.324	7.194
Subtotaal PMO Vaarwegen		**34.652**	**30.170**
PMO wegen:			
N248b-01 GO km 3,55-18,70	P.00031.1	6.000	6.026
N235a-01 verv. Km 0,03-8,1 fase 2	P.00053.1	3.000	1.874
N207a/b-02 Vervangen duikers	P.00055.1	2.465	2.204
N207a-01 GO km 50,71-52,04	P.00056.1	2.990	2.739
N236a-01 Vervanging verhardingen km 0,03	P.00045.1	2.200	2.133
N248a-01 GO km 0,0-3,2	P.00050.1	2.315	1.893
N239b-01 GO km 26,8 - 28,8	P.00032.1	1.650	1.309
N516a-02 vervangen kunstwerk 25B16	P.00038.1	2.050	2.041
N205b-02/ b-03 VIGO 12,9-19,1	P.00093.1	670	466
N520b-02 Vervangen KW 25C34	P.00112.1	1.000	14
Subtotaal PMO wegen		**24.340**	**20.700**
PMO Kunstwerken:			
K20/10/09 Leeghwaterbrug A-02 vervaning	P.00036.1	15.500	15.037
PMO-projecten overig:			
VIK Remmingwerk Schipholdraaibrug	P.00033.1	150	128
VIK Geinbrug	P.00045.2	403	402
Subtotaal VIK		**553**	**530**
TL relais vervangen openbare verlichting	P.00135.1	750	414
Groenprojecten:			
Natuurbrug Zeepoort	P.00105.1	3.168	3.118
Totaal PMO met krediet		**78.963**	**69.969**

VOORDRACHT

Decharge kredieten PMI

Omschrijving van de investeringsuitgaven x € 1.000	Project (Dekkings bron)	Beschikbaar krediet	Te realiseren bijdrage derden	Cumulatief besteed t/m 2022
PMI wegen:				
N201 Corridor	20.0001	650.685		632.262
Bijdrage derden			-482.975	
N23 Westfrisiaweg	P.00001.1	410.378		397.597
Bijdragen derden			-106.253	
N203 rec op/afrit N246-Lindenlaan	20.0212	7.500		7.354
Bijdrage derden			-3.640	
N203 / N513 GO Uitgeest-Castricum	20.0248	1.800		1.762
Bermverharding N205, ged N232-Vijfhuizerweg	P.00091.2	450		389
Verdubb. N207 gedeelte A4-N205	P.00055.2	43.350		42.723
Bijdrage derden			-20.650	
Trajectbenadering groot onderhoud N232a, gedeelte bebouwde kom Haarlem-N205	P.00091.3	100		77
Bereikbaarheid Waterland, maatregelen N235 ged.Ilpendam / P'end	P.00053.2	26.250		19.985
Bijdrage derden			-14.924	
N236 Reconstructie Loosdrechtdreef - Noordereind	P.00045.3	8.800		9.006
Bijdrage derden			-467	

Faunapassage (ecol.verb.zone Naardermeer -				
Ankeveense Plassen), gemeente Wijdemeren	20.0122	12.660		12.660
Bijdrage derden			-2.857	
Reconstructie N236, deel 2:				
Gein Zuid-Verlengde Rijnkade gem A'dam en Weesp	P.00045.4	650		630
Herinrichting N239, ged Coppershorn-N240 gem Medemblik	P.00032.3	3.250		3.073
Bijdrage derden			-185	
N240 herinrichting Kon. Emmaweg	20.0152	10.000		5.564
N240 krpt Droge Wijmersweg	P.00032.4	2.750		2.440
Bijdrage derden			-373	
N240 Trajectbenadering groot onderhoud N240a,	20.0262	70		70
gedeelte De Haukes, gemeent Hollands Kroon				
Herinrichting kruispunt N241-Langereis	P.00075.1	9.600		9.546
Bijdrage derden			-207	
Aanleg fietstunnel (Tunnel Q)	20.0190	1.511		1.511
Aanleg weefvak N242 thv Nollencircuit gemeente Heerhugowaard	20.0191	1.891		1.891
Reconstructie Smuigelweg- Niedorper Verlaat	20.0006	22.838		22.838
Reconstructie N242, gedeelte N508-Westtangent	20.0187	15.300		12.431
Bijdrage derden			-3.051	
Broekhornpolder, gemeente Heerhugowaard	P.00125.1	12.000		10.995
Bijdrage derden			-4.600	
N242 rec Zuidtangent-N504	20.0213	1.870		1.870
Bijdrage derden			-147	

Aanpassing N242, ged N504-Leijerdijk incl parallelweg	20.0252	1.910		1.849
N243 Herinrichting Noordervaart gem Schermer en Beemster	20.0186	2.853		2.853
Reconstr krpt N245-Nauertogt gem.Langedijk	20.0199	3.494		4.777
Bijdrage derden			-3.300	
N246 Aanleg fietstunnel Kerkstraat gemeente Zaanstad	20.0171	8.900		8.467
Bijdrage derden			-1.864	
Praktijkproef fietspad Broek in Waterland/Monnickendam	P.00087.1	400		380
Bijdrage derden			-198	
N247-20BereikbWaterlMaatrN247ged.A10Edam	P.00039.5	250		132
N248 Vervangen Stolperophaalbrug, gemeente Zijpe, Voorbereidngskrediet	P.00096.1	16.100		15.627
Aanleg parallelweg N245-N249, gem. Zijpe en Schagen, voorber.kred.	P.00050.2	8.150		6.676
Bermverharding, ged N241 M'meer	P.00031.3	950		950
N250-01 Doorstr. in Den Helder (korte termijnm.)	P.00171.1	1.500		1.199
N417 Aanleg ecoduct (Zwaluwberg) te Hilversum	20.0150	4.500		4.616
Bijdrage derden			-375	
Trajectbenadering N502c, ged Callantsoog-Callantsogervaart	P.00124.1	350		314
Trajectbenadering N245a: ged. N504, ged N245-N242	P.00082.1	4.400		4.255
Bijdrage derden			-442	
Reconstructie brug Oosthuizen	P.00074.1	3.500		3.505
Trajectbenadering groot onderhoud N510a, ged	20.0261	292		242
Reconstructie Alkmaar- Egmond	20.0061	6.272		6.272

Bijdrage derden			-700	
Trajectbenadering groot onderhoud N516a gem Zaanstad en Oostzaan	P.00038.3	3.700		3.802
Bijdrage derden			-1.323	
Verl busbaan & aanl linksafstrook	P.00080.2	3.625		3.257
Bijdrage derden			-1.835	
Trajectbenadering N518a	P.00037.3	920		692
Rec.krpt N520-Bennebroekerweg, gem Haarlemmermeer	P.00112.2	270		4
Reconstructie aansl N525 op-/afritten A1 en Vredelaan	P.00076.1	5.300		5.925
Bijdrage derden			-5.180	
Trajectbenadering groot onderhoud N526a gem Blaricum	P.00030.2	560		554
Bijdrage derden			-130	
OV-haltevoorziening Stroomlijnen	24.0002	2.256		2.253
R-net Fietsparkeren	P.00090.2	1.232		463
Bijdrage derden			-463	
Verkeersveiligheid Abdijtunnel	20.0227	8.066		8.066
Bijdrage derden			-4.786	
Verbeteren kwetsbaarheid vlotbruggen NH-kanaal	20.0265	1.500		863
Investeringspr. Flankerende maatregelen OV NHN	05.0021	13.800		12.356
Bijdrage derden			-3.371	
Netwerkmanagement	05.0208	19.637		19.637
Bijdrage derden			-6.660	
Verkeersmanagement: Blauwe Golf vervolg	24.0010	2.301		2.133
Bijdrage derden			-2.085	

Netwerkbreed	05.0210	5.225		476
Bijdrage derden			-98	
Nog te verdelen kosten	20.1000	7.520		880
Grondaankopen/verkoop gronden	20.9002	11.525		252
Subtotaal (in het PMI voorkomende kredieten)		**1.394.961**	**-673.139**	**1.320.398**
Infrastructurele openbare vervoer projecten:				
HOV	20.0281	4.588		4.362
HOV-02 Toolenburg-Nieuw Vennep	P.00168.1	250		92
Uitrol productformule R-net	P.00090.1	2.914		1.785
Subtotaal (infastructurele openb.vervoer projecten)		**7.752**	**-**	**6.238**
TOTAAL PMI		**1.402.713**	**-673.139**	**1.326.637**

Haarlem,

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Jaarstukken 2023

Inhoudsopgave

1. Inleiding 3
2. In één oogopslag 6
Jaarverslag 9
3. Programmaverantwoording 2023 10
Programma 1 Openbaar bestuur 11
Programma 2 Klimaat en Milieu 25
Programma 3 Ruimte en Water 39
Programma 4 Bereikbaarheid 59
Programma 5 Groen 77
Programma 6 Economie, cultuur en welzijn 94
Programma 7 Economisch herstel en duurzaamheid 112
Programma 8 Overzicht Financiën en bedrijfsvoering 116
4 Paragrafen 123
4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 124
4.2 Onderhoud kapitaalgoederen 140
4.3 Financiering 144
4.4 Bedrijfsvoering 149
4.5 Wet open overheid 154
4.6 Verbonden partijen 156
4.7 Grondbeleid 173
4.8 Provinciale heffingen 178
5 Jaarrekening 186
6. Bijlagen 302

1. Inleiding

Inleiding

Het afgelopen jaar stond in het teken van de verkiezingen voor Provinciale Staten. Na de verkiezingen hebben de coalitiepartijen BBB, VVD, GL en PvdA een college gevormd. Op 6 juli 2023 is het coalitieakkoord Verbindend vooruit! gepresenteerd. In dit akkoord staan de ambities voor de komende vier jaar. Direct na het zomerreces zijn de financiële afspraken uit het akkoord verwerkt in de begroting 2024. De opzet van de begroting is daarbij ook aangepast. Deze jaarrekening 2023 is opgesteld in lijn met de opzet van de begroting 2023.

Na het zomerreces is de uitvoering van het akkoord direct ter hand genomen. In de eerste fase van een nieuwe collegeperiode ligt het accent vaak op beleidsontwikkeling. Maar nu is de focus ook sterk gericht op uitvoering, omdat de opgaven urgent zijn. De provincie staat namelijk voor grote ruimtelijke opgaven, terwijl de ruimte in zowel in het landelijke gebied als in de steden schaars is. De provincie staat voor de uitdaging hierin keuzes te maken. Deze keuzes worden uitgewerkt in het Ruimtelijk Voorstel waarvoor de provincie in 2023 de basis heeft gelegd.

Ook het woningtekort is een opgave die geen uitstel duldt. In de afgelopen periode zijn twee Woondeals gesloten. Daarin is afgesproken om de nieuwbouwproductie tot en met 2030 te verhogen en om twee derde van deze productie in het betaalbare segment te realiseren. In het coalitieakkoord zijn middelen vrijgemaakt om gemeenten te helpen bij het realiseren van deze opgave. Om de nieuwe woningbouwlocaties te ontsluiten en de toenemende drukte op de wegen en het OV te verminderen, werkt de provincie aan duurzame mobiliteit. Ook zijn extra middelen beschikbaar gesteld voor vervanging en onderhoud van provinciale wegen, verkeersveiligheid en het OV.

Afgelopen jaar is onder de titel *Buitengewoon Noord-Holland* de startversie van het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG) gereed gekomen. Het PPLG is een beleidskader voor het landelijk gebied van Noord-Holland waarin thema's als leefbaarheid, biodiversiteit, landbouw en waterkwaliteit samenkomen en in gebiedsprocessen zullen worden uitgewerkt. In de regio's vraagt de overgang naar duurzame energie en versterking van de benodigde infrastructuur ook provinciale inzet. De provincie heeft zich gecommitteerd aan 55% CO2-reductie. In de afgelopen bestuursperiode lag de nadruk op de versnelde aanleg van de elektriciteitsinfrastructuur en de ontwikkeling van waterstof. Dankzij deze inspanningen heeft Noord-Holland in 2023 de Europese status van Hydrogen Valley gekregen.

In 2023 is de economische groei teruggelopen naar 0,1%. De inflatie is gedaald tot 4,1%. De werkloosheid nam iets toe, maar blijft historisch laag. In Noord-Holland is de vraag naar arbeidskrachten in veel sectoren hoog. Naast welvaart staat het belang van een gezonde en veilige fysieke leefomgeving hoog op de agenda. Vanuit haar VTH-taken (Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving) heeft de provincie zich ingezet om schadelijke emissies verder terug te dringen en beter inzicht te krijgen in de gezondheidseffecten van bepaalde industriële processen.

De provincie is als middenbestuur bij het uitvoeren van beleid sterk afhankelijk van het Rijk en gemeenten. De val van het kabinet en de formatie van een nieuwe regering hebben dan ook grote impact op de provinciale plannen. Met het vorige kabinet zijn afspraken gemaakt over de gezamenlijke aanpak van een aantal grote vraagstukken, zoals het landelijk gebied en het klimaat. Hiervoor heeft het Rijk uit de transitiefondsen ook middelen in het vooruitzicht gesteld. Het is onzeker of een nieuw kabinet opnieuw voor deze aanpak kiest en daarvoor voldoende middelen beschikbaar stelt.

Het college is zich bewust van deze onzekerheden, maar gaat uit van eigen kracht. Samen met gemeenten, waterschappen en andere partners doet de provincie wat mogelijk is om de ambities te realiseren. De provincie maakt daarbij zelf keuzes, maar blijft in gesprek met het Rijk om de randvoorwaarden zo goed mogelijk in te vullen.

Leeswijzer

In deze leeswijzer wordt een overzicht gegeven van de opbouw van de jaarstukken en worden een aantal algemene onderdelen toegelicht.

Het 'Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)' schrijft voor welke onderdelen verplicht moeten zijn opgenomen in de jaarstukken van een provincie. De jaarstukken voldoen aan die voorschriften.

De jaarstukken 2023 van de provincie Noord-Holland zijn als volgt opgebouwd:

Inleiding en leeswijzer

Jaarverslag

- Programmaverantwoording
- Paragrafen

Jaarrekening

- Overzicht van baten en lasten en toelichting
- Balans en toelichting
- Gerealiseerde baten en lasten per taakveld
- SiSa-verantwoording

Bijlagen

Brede Basismonitor
Sinds 2022 wordt voor de beleidsindicatoren in de Begroting en de Jaarstukken gebruik gemaakt van de Brede Basismonitor. Bij de Begroting 2023, waar de Jaarstukken 2023 betrekking op hebben, is hiervoor gewerkt met statische grafieken uit de Brede Basismonitor 2022 die in de begrotingsteksten zijn opgenomen. De gegevens in deze grafieken komen uit het voorjaar 2022. Inmiddels zijn voor veel onderwerpen actuelere cijfers beschikbaar. Daarom zijn in de Jaarstukken 2023 de grafieken vervangen door een link naar de Brede Basismonitor 2023: https://cijfers.noord-holland.nl/content/bredebasismonitor.

Jaarverslag

Het jaarverslag sluit qua opbouw verplicht aan bij de programmabegroting.

De jaarrekening

De financiële jaarrekening bestaat uit het overzicht van baten en lasten, de balans, gerealiseerde baten en lasten per taakveld en de SiSa-verantwoording. Tevens maakt vanaf dit boekjaar de rechtmatigheidsverantwoording onderdeel uit van de jaarrekening. Deze documenten tezamen vormen de onderwerpen waar de accountant hoofdzakelijk de controle op richt. Hij beoordeelt

daarbij of de getallen en toelichtingen een getrouwe weergave zijn van de werkelijkheid. Daarnaast beoordeelt hij of het oordeel van het college in de rechtmatigheidsverantwoording een getrouw beeld geeft over het financieel handelen en rechtmatig (volgens de regels) tot stand komen van de baten, lasten en balansmutaties.

2. In één oogopslag

In één oogopslag (x 1.000 euro)

	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil
Lasten	656.399	677.911	614.156	63.755
Baten	-566.858	-598.022	-586.289	-11.733
Saldo van baten en lasten	**89.541**	**79.889**	**27.867**	**52.022**
Stortingen reserves	156.611	211.626	240.897	-29.271
Onttrekking reserves	-244.502	-322.247	-310.348	-11.899
Resultaat	**1.650**	**-30.733**	**-41.584**	**10.851**

*een min resultaat is voordelig

Analyse van het resultaat

Resultaat

Het gerealiseerde resultaat (inclusief reservemutaties) bedraagt in 2023 € 41,6 miljoen voordelig. Het rekeningresultaat ten opzichte van het begrotingsresultaat is met € 10,9 miljoen toegenomen. Het totaal saldo van baten en lasten (exclusief reservemutaties) bedraagt € 27,9 miljoen (negatief). Het saldo is hiermee € 52 miljoen hoger dan was begroot. De gerealiseerde baten zijn ten opzichte van de laatste begroting € 11,7 miljoen lager. Deze lagere lasten en baten worden onder de kopjes ‘Lasten’ en ‘Baten’ op hoofdlijnen verder toegelicht.

Lasten

De lasten van Provincie Noord-Holland bedroegen in 2023 € 614,2 miljoen ten behoeve van de beleidsterreinen Openbaar bestuur, Klimaat en Milieu, Ruimte en Water, Bereikbaarheid, Groen, Economie, cultuur en welzijn, Economische herstel en duurzaamheid en Financiën en Bedrijfsvoering. Deze lasten zijn € 63,8 miljoen lager dan begroot.

Het grootste verschil in de lasten ten opzichte van de begroting bestaat in de programma’s Ruimte en Water, Bereikbaarheid, Economie, cultuur en welzijn en Financiën en bedrijfsvoering.

Bij programma Ruimte en Water bestaat het grootste verschil tussen begroting en realisatie door de Samenwerkingsovereenkomst Meekoppelkansen. In de begroting was rekening gehouden met € 15 miljoen aan lasten. € 9,6 miljoen van dit bedrag is echter een voorschot voor de jaren 2024 en 2025. Hierdoor vallen de werkelijke lasten in 2023 lager uit. Tegenover de lagere lasten staat overigens een lagere onttrekking uit de reserve.

Binnen programma Bereikbaarheid is onder andere sprake van lagere lasten bij OV-concessies van € 6 miljoen en netwerkmanagement en verkeerskundig beheer van € 2,4 miljoen. De lagere lasten bij OV-concessies worden veroorzaakt door chauffeurstekort in voornamelijk Haarlem en IJmond waar slechts 85% van de dienstregeling is gereden. Daarnaast is er een overschrijding op de laatste begrotingswijziging door een omissie in de laatste begrotingswijziging en een onderschrijding op het project Zaanbrug.

De lagere lasten binnen het programma Economie, Cultuur en welzijn wordt voornamelijk veroorzaakt door lagere lasten voor subsidies UVR Rijksmonumenten (afhandeling vindt in 2024

in plaats van 2023 plaats) en lagere vaststellingen subsidies. Tegenover de lagere lasten staan ook hier lagere onttrekkingen uit de reserve.

Verder zijn de capaciteitskosten voor de provinciale organisatie lager dan begroot. Aan lonen is € 7,9 miljoen minder besteed door openstaande vacatures. Het is moeilijk om vaste medewerkers te werven. Daardoor staan formatieplaatsen soms langere tijd open. Daartegenover staat een stijging van de inhuurkosten ten opzichte van begroting 2023 met € 3,4 miljoen. Aan overige kosten is € 0,2 miljoen minder besteed.

Overige verschillen zijn terug te vinden in hoofdstuk jaarrekening 5.1.1.

Baten

De provincie had in 2023 € 586,3 miljoen aan baten. De grootste bronnen van inkomsten voor de provincie zijn:

- Lokale heffingen, provinciale opcenten op de motorrijtuigenbelasting): € 234,9 miljoen;
- Algemene uitkering vanuit het Rijk, Provinciefonds: € 290,0 miljoen;
- Specifieke doeluitkeringen circa € 34 miljoen.
- Ontvangen dividend: € 10,8 miljoen.

De afwijking op de baten voor 2023 bedraagt € 11,7 miljoen. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door het project Zaanbrug. Zowel de baten van € 14,3 miljoen als de lasten zijn € 13,4 miljoen lager dan begroot. De verklaring hiervoor is dat deze baten en lasten ten onrechte begroot waren.

Ook de overige verschillen van de baten zijn terug te vinden in hoofdstuk jaarrekening 5.1.1.

Reservemutaties

Vanuit de reserves is in 2023 € 215,2 miljoen onttrokken ten behoeve van uitgaven in 2023. Daarnaast bedroeg de vrijval € 3,8 miljoen en is € 91,4 miljoen overgeheveld naar andere reserves. De totale onttrekkingen bedragen hiermee over 2023 € 310,3 miljoen. De stortingen in de reserves, ten behoeve van uitgaven in toekomstige jaren, bedroegen in 2023 € 149,5 miljoen. De overhevelingen vanuit andere reserves bedroegen in 2023 € 91,4 miljoen. De totale stortingen bedragen hiermee over 2023 € 240,9 miljoen.

Balans

In 2023 bedroegen de bruto investeringen (na aftrek van bijdragen van derden) in openbare ruimte met maatschappelijk nut (grond-, weg- en waterbouwkundige werken) € 134 miljoen. Dit betreft onder andere investeringen in N243 (€ 18,1 miljoen), N241 (€ 19,9 miljoen) en HOV 't Gooi (€ 13,2 miljoen).

De grootste bruto investeringen in gronden betroffen aankopen voor de realisatie van het programma NNN voor een bedrag van € 15,8 miljoen (waarvan € 2,5 miljoen gedekt door specifieke uitkering Programma Natuur) en strategische grondaankopen (€ 7,3 miljoen). Deze investeringen worden toegelicht in de paragraaf grondbeleid.

Daarnaast vonden in 2023 agiostortingen plaats in deelnemingen (verbonden partijen) die beleidsdoelen voor ons realiseren. Deze investeringen bedroegen in 2023 € 7,4 miljoen voor het Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland, € 8 miljoen voor ROM Regio B.V. en € 0,9 miljoen voor Innovatiefonds Noord-Holland. Daarnaast is er een nieuwe voorziening van € 1,5

miljoen getroffen voor de deelneming InWest Regio B.V. (ROM). De liquide middelen zijn, mede als gevolg van de investeringen in vaste activa, verder afgenomen. De liquiditeit is in 2023 op peil gehouden met kasgeldleningen, met een totale omvang op 31-12-2023 van € 100 miljoen. De liquiditeitspositie wordt toegelicht in de paragraaf financiering.

De stand van de algemene reserve wordt toegelicht in de paragraaf Risicobeheersing en Weerstandsvermogen. Ook in 2023 voldeed de algemene reserve aan de normen die hiervoor zijn afgesproken. De totale omvang van de algemene reserve bedraagt eind 2023 € 119,6 miljoen.

Een volledige toelichting op de balans(mutaties) is opgenomen onder de toelichting op de balans.

Jaarverslag

3. Programmaverantwoording 2023

Programma 1 Openbaar bestuur

Doelenboom

1. Openbaar Bestuur
1.1 Organiseren van provinciaal bestuur
1.1.1 Functioneren van Provinciale Staten faciliteren
1.1.2 Functioneren van Gedeputeerde Staten faciliteren
1.1.3 Kwaliteit van beleid borgen
1.1.4 Integriteit borgen en toetsen
1.2 Organiseren van openbaar bestuur in de provincie
1.2.1 Kwaliteit van het openbaar bestuur optimaliseren
1.2.2 Interbestuurlijk toezicht uitoefenen
1.2.3 Rijkstaken commissaris van de Koning uitvoeren
1.3 Verzekeren van veiligheid
1.3.1 Toezien op tunnelveiligheid en adviseren bij crises
1.3.2 Risicokaart beheren
1.3.3 Ondermijning tegengaan, weerbaarheid stimuleren
1.4 Representeren van het provinciaal bestuur
1.4.1 Bestuurshandelingen communiceren
1.4.2 Provinciale inzet leveren bij gemeenschappelijke opgaven op Europees, landelijk, regionaal en lokaal niveau

Maatschappelijk doel

Inwoners van Noord-Holland moeten kunnen rekenen op een goed functionerend bestuur. De provincie zet daarop in door regelmatig te overleggen met gemeentebesturen, maar ook door duidelijk te communiceren over wat de provincie zelf doet. En verder door het vertegenwoordigen van de Noord-Hollandse belangen in Europa en Den Haag en de financiële handel en wandel van gemeenten strak te volgen.

Wettelijk beleidskader

- Gemeentewet
- Provinciewet
- Wet algemene regels herindeling
- Beleidskader gemeentelijke herindeling

Provinciaal beleidskader

- Evaluatiekader Subsidies 2018
- MRA-agenda 2020-2024
- Europastrategie 2022-2030 Noord-Holland - Provincie Noord-Holland

- Beleidsnota IBT 2022-2025
- Verordening systematische toezichtinformatie Noord-Holland
- Aanvullend beleidskader voor het interbestuurlijk archieftoezicht
- Beleidskader indeplaatsstelling bij taakverwaarlozing
- Instellingsbesluit Eenheid Screening en Bewakingsaanpak 2019
- Beleidsregel Wet Bibob Noord-Holland 2019
- Gedragscode integriteit voor Statenleden, duo-commissieleden, gedeputeerden en de commisaris van de Koning van de provincie Noord-Holland 2012
- Regeling gedragscode ambtelijke integriteit
- Regeling melden vermoeden misstand
- Agenda toekomst van het toezicht

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 1				Openbaar bestuur
	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
Lasten	23.129	24.973	23.011	1.962
Baten	-59	-68	-63	-5
Saldo van baten en lasten	23.070	24.905	22.949	1.956
Stortingen reserves	3.043	3.043	3.043	0
Onttrekking reserves	-395	-969	-943	-26
Resultaat	**25.718**	**26.979**	**25.049**	**1.930**

*een positief verschil is voordelig

Verbonden partijen

OD	Verbonden partij	Publiek doel
1.1.1	Randstedelijke Rekenkamer	Rekenkamerfunctie
1.4.2	Interprovinciaal Overleg (IPO)	Belangenbehartiging provincies

*Meer informatie is te vinden in de paragraaf Verbonden partijen

1.1 Organiseren van provinciaal bestuur

Toelichting

In de begroting 2023 zijn binnen dit beleidsdoel geen prioriteiten benoemd.

1.1.1 Functioneren van Provinciale Staten faciliteren

Toelichting

De Statengriffie faciliteert Provinciale Staten. Hieronder volgt een korte samenvatting van activiteiten die georganiseerd zijn door en namens de Provinciale Staten.

Het jaar 2023 stond in het teken van de Provinciale Statenverkiezingen.

- De Statengriffie heeft een afscheidsvergadering en een installatievergadering gefaciliteerd.
- Een uitgebreid inwerkprogramma inclusief een bustour en een Statenweekend hebben de Statenleden een goede kijk op het werk binnen de provincie gegeven.
- De nieuwe Statenleden besloten over de nieuwe vergadercyclus en de nieuw te vormen commissies.
- In 2023 vonden de ‘Gast van de Staten’-bijeenkomsten niet plaats, vanwege de werkzaamheden rondom de verkiezingen, het inwerkprogramma voor Statenleden en het ontbreken van enkele Statenvergaderingen.
- Op woensdag 10 mei 2023 hield Boris van der Ham de 18e Willem Arondéuslezing 2023.

- De Ribbius Peletier penning is de afgelopen 5 jaar uitgereikt aan Noord-Hollandse vrouwen in de politiek. De vakjury adviseerde aan het Presidium om in het vervolg de Ribbius Peletierpenning eens in de 4 jaar uit te reiken.

Ook dit jaar werden jongeren actief betrokken bij de provincie.

- Op 30 januari was de eerste aflevering van het AT5 programma 'Whats Next' (Anno X) over de provincie Noord-Holland en de verkiezingen.
- Scholieren konden het hele jaar weer deelnemen aan alle activiteiten van het programma 'Baas van Noord-Holland'. Daarmee maken jongeren kennis met politiek en de provincie. Er deden 209 leerlingen mee aan het debat
- Op weg naar Het Lagerhuis; de grootste debatwedstrijd van Nederland. Jaarlijks doen zo'n 200 scholen mee.
- De 29e editie van het Provinciaal Jeugddebat werd op 17 november georganiseerd door de ationale Jeugdraad (NJR) en de provincie Noord-Holland. Het evenement onderstreept het belang van jongerenparticipatie in politieke processen en biedt hun een unieke kans om direct in gesprek te gaan met beleidsmakers.

Prestatieindicator 1.1.1

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Rapporten van de Randstedelijke Rekenkamer	Aantal	3	2	

Toelichting: De Randstedelijke Rekenkamer heeft twee onderzoeken in het jaar 2023 afgerond.

1.1.2 Functioneren van Gedeputeerde Staten faciliteren

Toelichting

Hier worden de kosten van het faciliteren van Gedeputeerde Staten (GS) verantwoord. Het gaat onder meer over secretariële en administratieve ondersteuning, het vervoer van de GS-leden en het organiseren en uitvoeren van representatieve bijeenkomsten.

1.1.3 Kwaliteit van beleid borgen

Toelichting

De provincie onderzoekt, evalueert en monitort om inzicht te krijgen in de effectiviteit van het beleid, om te leren, om beleid tussentijds bij te sturen en om verantwoording af te leggen. De volgende beleidsonderzoeken en –evaluaties zijn in 2023 uitgevoerd:

- Tussenevaluatie beleidskader erfgoed en cultuur.
- Evaluatie eenmalige subsidie Regio Deal Maritiem Cluster Kop van Noord-Holland.
- Tussenevaluatie Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025, Evaluatie subsidie Kleine Infra.

In 2023 zijn onder meer de volgende viewers en dashboards opgesteld en/of geactualiseerd:

- Dashboard Asielopvang

- Dashboard OV-Knooppunten
- Dashboard plancapaciteit
- Dashboard duurzame mobiliteit
- Dashboard detailhandel
- Warmteviewer, iMPI-viewer (integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur).

Enkele belangrijke in 2023 uitgevoerde en geactualiseerde monitors zijn:

- Brede Basismonitor,
- Monitor detailhandel,
- Monitor kantoorlocaties,
- Monitor Noordzeekanaalgebied
- Monitor werklocaties.

Een overzicht van onze interactieve kaarten en viewers, monitors en dashboards is te vinden op het Portaal Kaart en Data. Daarnaast is afgelopen jaar ook het open dataregister verder gevuld.

1.1.4 Integriteit borgen en toetsen

Toelichting

De provincie voert diverse integriteitsonderzoeken uit. Deze kunnen vallen onder de Wet Bibob (Wet bevordering integriteitsbeoordeling door het openbaar bestuur). In het kader van deze wet worden de volgende natuurlijke personen en rechtspersonen onderzocht:

- Aanvragers en houders van omgevingsvergunningen (milieudeel).
- Inschrijvers van aanbestedingen in de sectoren bouw, ICT en milieu.
- Aanvragers of ontvangers van subsidies en participanten aan vastgoedtransacties.

Met de Bibob-toetsen wordt de integriteit van het handelen van het provinciebestuur gewaarborgd. De provincie Noord-Holland voert op verzoek ook onderzoeken op grond van de Wet Bibob uit voor:

- De provincie Utrecht
- De provincie Flevoland
- Incidenteel voor Noord-Hollandse gemeenten

De provincie heeft zich in 2023 ingezet om andere overheden te ondersteunen als kennispartner.

- Dit doet de provincie onder andere door bijeenkomsten te organiseren
- en te participeren als spreker bij bijeenkomsten.

Voor de provinciale organisatie is een coördinator integriteit aangesteld.

- Dit om integer handelen blijvend onder de aandacht te brengen en om dilemma's op het terrein van integriteit mee te bespreken.
- De provincie wil verder een goed en veilig werkklimaat bieden. Daarom is er beleid om gewenst gedrag te bevorderen en ongewenst gedrag tegen te gaan.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 1.1			Organiseren van provinciaal bestuur	
	Lasten	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
1.1.1	Functioneren van Provinciale Staten faciliteren	4.332	5.225	5.213	12
1.1.2	Functioneren van Gedeputeerde Staten faciliteren	3.084	2.864	2.600	264
1.1.3	Kwaliteit van beleid borgen	4.061	3.880	3.733	147
1.1.4	Integriteit borgen en toetsen	716	783	702	81
	Totaal lasten	12.193	12.752	12.247	505
	Totaal baten	-16	-16	-15	-1
	Totaal saldo	12.177	12.736	12.232	504
	Stortingen				
		0	0	0	0
	Onttrekkingen				
		0	0	0	0
	Resultaat	**12.177**	**12.736**	**12.232**	**504**

*een positief verschil is voordelig

1.2 Organiseren van openbaar bestuur in de provincie

Toelichting

De provincie heeft zich in 2023 samen met gemeenten ingezet om de kwaliteit van het openbaar bestuur verder te versterken.

- Regionale en gemeentelijke ontwikkelingen werden tijdens collegebezoeken en ambtsbezoeken van de commissaris van de Koning besproken.
- In deze gesprekken hebben gemeenten regelmatig hun zorgen geuit over de houdbaarheid van de gemeentelijke financiën op lange termijn.
- Deze signalen bespraken Gedeputeerde Staten binnen het Interprovinciaal Overleg (IPO) en met het Rijk.
- Daarnaast ondersteunde de provincie gemeenten om de bestuurskracht te versterken.

1.2.1 Kwaliteit van openbaar bestuur optimaliseren

Toelichting

De provincie heeft begin 2023 Provinciale Staten 2022 geïnformeerd over de uitkomsten van de 'verkenning Sterke gemeenten, sterke regio's'.

- De suggesties die in de brief aan Provinciale Staten zijn meegegeven, zijn na de coalitievorming opgepakt.
- De suggestie voor een Noord-Holland Academie is samen met de Vereniging Noord-Hollandse Gemeenten onderzocht. Er bleek onvoldoende vraag te zijn naar een academie, omdat er al veel opleidingsmogelijkheden zijn. Naar aanleiding daarvan is eind 2023 gestart met het ontwikkelen van een overzicht van dat aanbod.
- De provincie heeft gemeente Wijdemeren ondersteund in hun onderzoek naar bestuurskracht.
- De provincie is samen met de gemeente Dijk en Waard, en op verzoek van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, eind 2023 een evaluatieonderzoek gestart naar de uitkomsten van de herindeling Langedijk-Heerhugowaard. Dit komt voort uit een motie van de Tweede Kamer met het verzoek om te onderzoeken of een grenscorrectie voor Sint Pancras en Koedijk een duurzame oplossing is.

Voor de ontwikkelingen ten aanzien van de Metropoolregio Amsterdam (MRA) zie 1.4.2.

1.2.2 Interbestuurlijk toezicht uitoefenen

Toelichting

De wijze waarop Gedeputeerde Staten toezicht houden, is omschreven in de beleidsnota Interbestuurlijk Toezicht 2022-2025 (met uitzondering van het financieel toezicht op de waterschappen). De resultaten van het interbestuurlijk toezicht in 2023 zijn te vinden in het Jaarverslag Interbestuurlijk Toezicht dat gepubliceerd is op de website van de provincie Noord-Holland Interbestuurlijk toezicht - Provincie Noord-Holland.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Opkomst bij Tweede Kamerverkiezingen 2023 (BBV indicator)	Percentage		78%	Betreft het opkomstpercentage in Nederland Bron: www.verkiezingsuitslagen.nl
Opkomst bij gemeenteraadsverkiezingen 2022 (BBV indicator)	Percentage		51%	Betreft het opkomstpercentage in Nederland Bron: www.verkiezingsuitslagen.nl
Opkomst bij Provinciale Statenverkiezingen 2023 (BBV indicator)	Percentage		-/-	Gegevens voor de verkiezingen in 2023 niet beschikbaar bij bronhouder Bron: www.verkiezingsuitslagen.nl
Alle gemeenten/gemeenschappelijke regelingen beoordeeld a.d.h.v. vastgesteld toezichtregime en waterschappen beoordeeld	Aantal		1	Totaal Nederland: 8 Bron: Rijksoverheid.nl

1.2.3 Rijkstaken commissaris van de Koning uitvoeren

Toelichting

Over de uitvoering van de rijkstaken is een uitvoerige verantwoording te vinden in het jaarverslag van de commisssaris van de Koning 2023.

Prestatie-indicator 1.2.3

Indicator	Begroot in 2023	Gerealiseerd	Toelichting
Afgelegde ambtsbezoeken aan gemeenten in de huidige ambtsperiode (cumulatief)	38	37	

Toelichting

Aantal gemeenten waaraan de commissaris van de Koning in zijn huidige ambtsperiode (1 januari 2019 – 1 januari 2025) per einde van het jaar een bezoek heeft gebracht.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 1.2	Organiseren van openbaar bestuur in de provincie			
	Lasten	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
1.2.1	Kwaliteit van openbaar bestuur optimaliseren	2.920	2.751	2.577	174
1.2.2	Interbestuurlijk toezicht uitoefenen	1.582	1.734	1.613	121
1.2.3	Rijkstaken commissaris van de Koning uitvoeren	1.151	1.213	1.006	207
	Totaal lasten	5.653	5.698	5.196	502
	Totaal baten	-43	-43	-43	
	Totaal saldo	5.610	5.655	5.154	501
	Stortingen				
		0	0	0	0
	Onttrekkingen				
		0	0	0	0
	Resultaat	**5.610**	**5.655**	**5.154**	**501**

*een positief verschil is voordelig

1.3 Verzekeren van veiligheid

Toelichting

In de begroting 2023 zijn binnen dit beleidsdoel geen prioriteiten benoemd.

1.3.1 Toezien op tunnelveiligheid en adviseren bij crises

Toelichting

Tunnelveiligheid

Tunnelveiligheid is een verantwoordelijkheid van Gedeputeerde Staten. Om de advisering en het toezicht te organiseren, is bij de sector Kabinet een tunnelveiligheidsbeambte benoemd. Deze geeft onafhankelijk (on)gevraagd advies aan de tunnelbeheerder die werkzaam is bij de directie Beheer en Uitvoering.

Adviseren bij crises

De crisisrespons ligt geheel bij de veiligheidsregio's. De commissaris van de Koning organiseert voor de bestuurders van overheden, vitale infrastructuur en bedrijven jaarlijks nog wel 2 netwerkbijeenkomsten onder de titel 'Bestuurlijk overleg veiligheid en crisisbeheersing'. Deze werd ook georganiseerd in 2023. Tijdens deze bijeenkomsten bespraken de deelnemers thema's rond veiligheid en crisisbeheersing.

1.3.2 Risicokaarten beheren

Toelichting

Met de Risicokaart krijgen inwoners een overzicht van risico's in hun omgeving die kunnen leiden tot rampen en ongevallen. Op grond van de Regeling provinciale Risicokaart maken en beheren de provincies de Risicokaart.

- Gemeenten en omgevingsdiensten zorgen voor het actueel houden van de meeste risicogegevens.
- De provincie zorgt daarbij specifiek voor het actueel houden van de risico's van overstromingen.
- Voor de productie en vormgeving van de Risicokaart wordt in IPO-verband samengewerkt met de andere provincies.
- De Risicokaart is via het internet in te zien op de Atlas van de Leefomgeving van de rijksoverheid.
- Voor het technische beheer en de doorontwikkeling van de Risicokaart verstrekt de provincie een jaarlijkse bijdrage aan het IPO.

1.3.3 Ondermijning tegengaan, weerbaarheid stimuleren

Toelichting

Hoe de provincie ondermijning tegengaat en de weerbaarheid stimuleert, is terug te vinden in het jaarverslag van de commisssaris van de Koning 2023.

In 2023 is het plan van aanpak voor een integere en weerbare organisatie uitgevoerd dat voortkomt uit het interne weerbaarheidsbeleid. Het verslag van de weerbaarheid is terug te vinden op de website van de provincie 'Ondermijning - provincie Noord-Holland'.

Prestatieindicator 1.3.3

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Aantal gerealiseerde Quickscans Gemeentelijke Weerbaarheid (cumulatief)	Aantal	0	30	

Toelichting:

Aantal gemeenten (cumulatief) waarbij een quickscan gemeentelijke weerbaarheid is uitgevoerd. Begroot was 0, dit was te voortvarend er was nog een achterstand in te halen van 7 quikscans in 2023 wat neerkomt op een totaal van 30.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 1.3			Verzekeren van veiligheid	
	Lasten	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
1.3.1	Toezien op tunnelveiligheid en adviseren bij crises	179	192	120	72
1.3.2	Risicokaarten beheren	134	146	117	29
1.3.3	Ondermijning tegengaan, weerbaarheid stimuleren	150	242	191	51
	Totaal lasten	463	580	429	151
	Totaal baten		-9	-5	-4
	Totaal saldo	463	571	424	147
	Stortingen				
		0	0	0	0
	Onttrekkingen				
		0	0	0	0
	Resultaat	**463**	**571**	**424**	**147**

*een positief verschil is voordelig

1.4 Representeren van het provinciaal bestuur

Toelichting

Op 15 maart 2023 hebben de Noord-Hollanders hun nieuwe volksvertegenwoordiging gekozen. Vervolgens is in juni van hetzelfde jaar het coalitieakkoord Verbindend vooruit! gepresenteerd. In het coalitieakkoord zijn de ambities voor de komende 4 jaar geformuleerd. Actieve participatie van de inwoners bij de ontwikkeling en uitvoering van het beleid is een belangrijk speerpunt. Dat geldt ook voor de samenwerking met de partners en de stakeholders in de regio. Een groot deel van de provinciale opgaven kan alleen gezamenlijk realiseren. Met gemeenten, Rijk en waterschappen werkte de provincie zoveel mogelijk als één overheid samen.

Daarnaast behartigt de provincie de Noord-Hollandse belangen in Brussel en zet zich in om Europese subsidieregelingen, zoals Kansen voor West en Interreg, zo goed mogelijk te benutten. Na de val van het kabinet en de formatie van een nieuw kabinet zet de provincie zich ook in om de Noord-Hollandse belangen zelf en in IPO-verband onder de aandacht te brengen van de formerende partijen.

1.4.1 Bestuurshandelingen communiceren

Toelichting

2023 stond voor de provincie Noord-Holland vooral in het teken van de Provinciale Statenverkiezingen en de daaropvolgende coalitievorming. Samen met de griffie heeft de afdeling Communicatie tal van activiteiten ontplooid om kiezers te informeren over de verkiezingen. Voorbeelden daarvan zijn:

- Een stemhulp,
- Een speciale verkiezingswebsite,
- Een podcast,
- Activiteiten voor jongeren en scholieren en de campagne ‘Kies maar!’.

Na de verkiezingen werd de voortgang van de coalitieonderhandelingen actief gecommuniceerd. Op basis van het nieuwe coalitieakkoord is een nieuwe communicatiestrategie voor de provincie opgesteld.

- Begin 2023 opende de provincie een eigen studio waar talkshows, webinars, filmpjes, participatiebijeenkomsten en opleidingen voor de eigen medewerkers kunnen worden opgenomen en uitgezonden.
- Ook kreeg de provinciale organisatie in 2023 een nieuw intranet, de centrale interne werkplek die medewerkers toegang biedt tot informatie en applicaties die zij nodig hebben bij hun werk.
- In de zomer vond Sail Den Helder plaats, waarvoor in de begroting 2023 extra sponsorbudget was opgenomen.
- Ook werden de door Provinciale Staten vastgestelde uitgangspunten voor inwonersparticipatie in de organisatie geïmplementeerd. Op basis daarvan is in 2023 een participatiecampagne rond het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG) uitgevoerd metbehulp van een online platform.

1.4.2 Provinciale inzet leveren bij gemeenschappelijke opgaven op Europees, landelijk, regionaal en lokaal niveau

Toelichting

De provincie monitort – en beïnvloedt waar mogelijk - de ontwikkeling van Europese wet- en regelgeving in Brussel. De kaders voor de Noord-Hollandse inzet in de EU is vastgelegd in de Europastrategie 2022-2030. Voor een efficiënte en impactvolle uitvoering van de strategie werkt de provincie samen met andere partijen en wordt zij bestuurlijk vertegenwoordigd in Europese instituties,

- Zoals in het Comité van de Regio’s.
- Ook wordt samengewerkt in Randstadverband, met andere Nederlandse provincies en met het IPO in het Huis van de Nederlandse Provincies (HNP).

Daarnaast is de provincie lid van EU-netwerken zoals;

- de CPMR (belangenorganisatie en denktank van maritieme regio's),
- POLIS en ERIAFF.

Noord-Holland is medeverantwoordelijk voor de uitvoering van het Europese Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO).

- Hieronder vallen Kansen voor West 3 (KVW3).
- en Interreg.
- De programma's North West Europe en North Sea Region.
- Dit geldt ook voor het Europese Just Transition Fund dat voor Noord-Holland aan de regio IJmond is toegewezen.

In 2023 zijn er in al deze programma's openstellingen voor subsidieaanvragen gedaan. Deze programma's dragen bij aan de uitvoering van het Noord-Hollandse coalitieakkoord. Daarom heeft de provincie in 2023 2 uitvoeringsregelingen vastgesteld met als doel Noord-Hollandse partijen te stimuleren meer gebruik te maken van deze EU-subsidieprogramma's.

Binnen de provincie volgt de afdeling Public Affairs de ontwikkelingen in Den Haag en brengt het de provinciale belangen onder aandacht van de Tweede Kamer. In 2023 lag de focus op;

- het kennismaken met nieuwe Kamerleden
- en de inbreng bij de verkenning en (in)formatie van een nieuw kabinet.
- In de Metropoolregio Amsterdam (MRA) is de provincie betrokken bij de uitvoering van de MRA-agenda en de versterking van de MRA in Europa en daarbuiten.
- Op Noord-Holland Noord-niveau is samengewerkt in het Integraal Bestuurlijk Afstemmingsoverleg (IBAO)
- en drie bestuurlijke overleggen op het gebied van economie, mobiliteit en wonen.
- Ook met de bestuurlijke deelregio's is de samenwerking voortgezet.

In 2023 bezochten Gedeputeerde Staten;

de regio Amstelland Meerlanden. Dit regiobezoek was met alle colleges van de gemeenten in de bestuurlijke regio.

Daarnaast is een Statentour georganiseerd naar Noord-Holland Noord en de MRA.

- Ook is er verder gewerkt aan het verkennen, maken, monitoren of actualiseren van regionale samenwerkingsagenda's, zoals de voortgangsrapportage 'Samen op Kop'.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 1.4	Representeren van het provinciaal bestuur			
	Lasten	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
1.4.1	Bestuurshandelingen communiceren	1.282	1.552	1.318	234
1.4.2	Provinciale inzet leveren bij gemeenschappelijke opgaven op Europees, landelijk, regionaal en lokaal niveau	3.538	4.391	3.821	570
	Totaal lasten	4.820	5.943	5.139	804
	Totaal baten				
	Totaal saldo	4.820	5.943	5.139	804
	Stortingen				
1.4.2	Reserve Cofinanciering Europese projecten	3.043	3.043	3.043	0
	Onttrekkingen				
1.4.2	Reserve Cofinanciering Europese projecten	-395	-969	-943	-26
	Resultaat	**7.468**	**8.017**	**7.239**	**778**

*een positief verschil is voordelig

Programma 2 Klimaat en Milieu

Doelenboom

2. Klimaat en milieu
2.1 Bijdragen aan de energietransitie
2.1.1 Opwekking van duurzame elektriciteit bevorderen
2.1.2 Bijdragen aan de warmtetransitie
2.1.3 Borgen van de energie-infrastructuur en bijdragen aan de waterstoftransitie
2.1.4 Bijdragen aan de transitie naar een circulaire economie
2.2 Bevorderen gezonde leefomgeving
2.2.1 VTH-taken uitvoeren en coördineren
2.2.2 Gezonde leefomgeving bevorderen
2.2.3 Kwaliteit bodem en ondergrond verbeteren

Maatschappelijk doel

De provincie ambieert in 2050 klimaatneutraliteit en circulariteit, met een focus op het verminderen van CO2-uitstoot en het gebruik van fossiele brandstoffen in sectoren als wonen, werken, vervoer en landbouw. De provincie heeft geïnvesteerd in energietransitie, circulaire economie, duurzaam wonen, infrastructuur en past het energienetwerk aan met behulp van innovatieve technologieën. De CO2-impactanalyse (2022) voorspelt een verwachte daling van 33% in de CO2-uitstoot binnen Noord-Holland in 2030 ten opzichte van 1990.

In het kader van de energietransitie heeft de provincie beleid ontwikkeld voor energie-infrastructuur, duurzame energieopwekking op land (via Regionale Energiestrategieën (RES)), warmtetransitie en waterstof. Er zijn strategische plannen en deelplannen opgesteld in lijn met het Actieprogramma Klimaat. Ook de provinciale organisatie zelf en het vastgoed in bezit van de provincie moeten uiterlijk in 2030 volledig klimaatneutraal zijn. Het huidige energietransitieprogramma heeft in 2023 vooruitgang geboekt in de verduurzaming van energieopwekking (via RES) en het beheer van de energie-infrastructuur. De provincie heeft meer regie genomen bij de ruimtelijke inpassing van de energie-infrastructuur.

In 2023 werd de eerste Provinciale Circulaire Economie Rapportage gepubliceerd. Er zijn verschillende onderzoeken uitgevoerd en de conclusies van deze onderzoeken geven een eerste beeld van de voortgang van de transitie naar een circulaire economie in de provincie. Ook de Randstedelijke Rekenkamer heeft in 2023 een rapport opgesteld over het beleid van de provincie voor de transitie naar een circulaire economie. De Randstedelijke Rekenkamer is onder andere positief over de raakvlakken die zijn gezocht met de andere provinciale opgaven, de aandacht die er is voor de ruimtelijke impact van de transitie naar een circulaire economie en de lobby van de provincie om wet- en regelgeving aan te passen, zodat MKB makkelijk de stap naar circulair ondernemen kan maken. De Randstedelijke Rekenkamer concludeert dat de provincie in de afgelopen jaren mooie resultaten heeft behaald met de uitvoering van de Actieagenda, maar geeft ook aan dat er meer nodig is om de transitie te versnellen en heeft daarvoor aanbevelingen gedaan.

De provincie streeft ernaar om een gezondere fysieke leefomgeving te creëren voor haar inwoners. De provincie heeft zich gericht op de aspecten van de leefomgeving waarbij de grootste gezondheidswinst is te behalen. Deze aanpak is gericht op de milieukwaliteiten bodem, (grond)water, lucht, omgevingsveiligheid, geluidbelasting, geur, stof en (ontwikkelingen in) de bodem en ondergrond. De provincie voldeed aan de wettelijke normen en heeft ook actief gekeken waar meer gezondheidswinst te behalen valt. In het bijzonder was er aandacht voor de regio IJmond, waar een gezonde leefomgeving onder druk staat door de ligging in het Noordzeekanaalgebied en de nabijheid van TATA Steel. Ook werkte de provincie aan het toepassen en ontwikkelen van kennis, innovatieve methodes en technische innovaties die leiden tot een gezondere leefomgeving. De vergunningverlening, het toezicht en de handhaving (VTH) zijn belangrijke instrumenten die ingezet zijn om de leefomgeving te verbeteren en werden grotendeels in mandaat uitgevoerd door de 4 Noord-Hollandse omgevingsdiensten.

Wettelijk beleidskader

- Klimaatwet
- Warmtewet
- Ontwikkelingsperspectief Circulaire Economie
- Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025

Provinciaal beleidskader

- Omgevingsvisie
- Omgevingsverordening
- Verkenning ondergrondvisie
- Beleidsregel geurhinder
- Actieplan geluid
- Actieprogramma klimaat
- Bouwstenen voor een adaptieve Uitvoeringsstrategie energie-infrastructuur 2020-2024
- Plan van aanpak waterstof
- Actieagenda - Provincie Noord-Holland
- Provinciale Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (pMIEK) Noord-Holland Noord en Noord-Holland Zuid
- Elektriciteitswet
- Warmtetransitie Noord-Hollandse aanpak 2022-2023
- Ontwikkelingsperspectief Circulaire Economie
- Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 2				Klimaat en Milieu
	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
Lasten	51.727	78.269	70.509	7.760
Baten	-4.780	-6.991	-5.107	-1.884
Saldo van baten en lasten	46.947	71.278	65.402	5.876
Stortingen reserves	14.069	23.669	23.669	0
Onttrekking reserves	-11.163	-29.749	-26.276	-3.473
Resultaat	**49.853**	**65.198**	**62.795**	**2.403**

*een positief verschil is voordelig

Verbonden partijen

OD	Verbonden partij	Publiek doel
2.2.2	Omgevingsdienst Flevoland Gooi- en Vechtstreek	Vergunningverlening en handhaving milieutaken
2.2.2	Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied	Vergunningverlening en handhaving milieutaken
2.2.2	Omgevingsdienst Noord-Holland Noord	Vergunningverlening en handhaving milieutaken
2.2.2	Omgevingsdienst IJmond	Vergunningverlening en handhaving milieutaken
2.2.2	Fonds Nazorg gesloten stortplaatsen Provincie Noord-Holland	Beheer fonds ten behoeve van de nazorg stortplaatsen
2.1.1	Alliander N.V.	Energievoorziening
2.1.1	N.V. Afvalzorg Holding	Efficiënt gebruik stortplaatsen
2.1.1	SolaRoad B.V.	Verduurzaming van de energiesector

*Meer informatie is te vinden in de paragraaf Verbonden partijen

2.1 Bijdragen aan de energietransitie

Toelichting

Prioriteiten:

- De provincie heeft samen met andere overheden, bedrijfsleven en particulieren uitvoering gegeven aan de Regionale Energiestrategie (RES) 1.0. Om de Doelstelling voor Duurzame opwek 6.3 TWh (zon en wind op dak en land) voor 2030 te behalen. In 2023 heeft de provincie dat ondermeer gedaan door het ondersteunen van gemeenten en initatiefnemers bij het uitwerken van hernieuwbare energieprojecten zon en wind.

- In 2030 moeten in Noord-Holland 260.000 woningen verduurzaamd zijn. De provincie ondersteunt gemeenten om deze doelstelling te behalen. Het Servicepunt Duurzame Energie (SPDE) doet dat in opdracht van de provincie, zo ook in 2023, door kennisdeling, praktijkgerichte leertrajecten en advies. Daarnaast heeft de provincie in 2023 ter ondersteuning een aantal uitvoeringsregelingen open gesteld.

- Het aanleggen van warmtenetten is een belangrijke stap naar een duurzamere energievoorziening. In 2023 heeft de provincie gemeenten ondersteunt door inzet van

warmteregisseurs, inzicht aangescherpt in beschikbaarheid warmtebronnen (warmtebronnenregister) en o.a. een aanbod van een subsidies ter ondersteuning

- Om, zoals afgesproken in het energiebesparingsakkoord 2022-2025, in 2025 te voldoen aan de wettelijke besparingsplicht bij bedrijven. De provincie heeft in 2023 de laatste aanvragen voor de SEB subsidie gehonoreerd. Deze subsidie is bedoeld om de naleving van de wettelijke energiebesparingsplicht door bedrijven actief te stimuleren en daar waar nodig actief op te handhaven. In 2023 zijn veel gemeenten bezig met de uitvoering van de ingediende stimulerings- en handhavingsactiviteiten controles.

- In 2023 heeft de provincie als partner in de Taskforce Energie-infrastructuur Noord-Holland gewerkt aan het oplossen van netcongestie en aan de het energienetwerk van de toekomst. In de Taskforce werkt de provincie samen met de netbeheerders Liander, TenneT en Gasunie en de gemeenten.

- In 2023 heeft de provicie via het ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord en het partnerschap van de New Energy Coalition gestimuleerd in de regio Noord-Holland Noord in de ontwikkeling van een waterstofeconomie. Via het programmabureau Noordzeekanaalgebied stimuleert de provincie in het Noordzeekanaalgebied de ontwikkeling van een waterstofeconomie. Inzetten van de CO2-impactanalyse (of provinciale klimaat- en energieverkenning, pKEV) als instrument heeft plaatsgevonden om meer inzicht te bieden in de verwachte effecten van het gevoerde klimaatbeleid binnen de provincie.

- Naast de uitvoering van de acties zoals die zijn opgenomen in de Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025, is in 2023 ook een tussentijdse beleidsevaluatie van de Actieagenda opgesteld.

Omgevingsfactoren:

- De energietransitie – de overgang van fossiele brandstoffen naar duurzame energie – vraagt om verandering in alle sectoren van onze maatschappij. Het vraagt niet alleen grote investeringen in technologie maar ook in mensen. Door de omvang en impact van de transitie zijn er veel omgevingsfactoren waar rekening mee gehouden moet worden. Nu zijn dat onder andere een krappe arbeidsmarkt en een tekort aan specifieke kennis om de transitie mogelijk te maken. Daarnaast is de oorlog in Oekraïne van invloed op de hoeveelheid gas die beschikbaar is. En doordat het elektriciteitsnetwerk steeds meer onder druk komt te staan (netcongestie), kan dat de energietransitie vertragen.

- De mate waarin bedrijven zich kunnen en willen richten op een omschakeling naar of uitbreiding van circulair werken en produceren.

- De mate waarin de rijksoverheid verdere wet- en regelgeving invoert die de transitie naar een circulaire economie stimuleert.

- De mate waarin mensen bereid zijn hun consumptiepatroon aan te passen dat leidt tot minder consumptie, overproductie en ongebruikte reststromen. De belangrijkste omgevingsfactoren die van invloed zijn op de uitvoering van de Actieagenda Circulaire Economie is de economische situatie van de Noord-Hollandse bedrijven. Dit bepaalt de mate waarin bedrijven zich kunnen en willen richten op een omschakeling naar circulair ondernemen.

- De provincie heeft beperkte mogelijkheden om wet- en regelgeving aan te passen en is hierbij afhankelijk van de mate waarin de rijksoverheid wet- en regelgeving invoert die de transitie naar een circulaire economie bevordert.

- Ook de mate waarin consumenten bereid zijn om anders te consumeren bepaalt hoe de transitie vordert.

2.1.1 Opwekking van duurzame elektriciteit bevorderen

Toelichting

In het uitvoeringsprogramma voor de Regionale Energiestrategieën (RES) staat hoe de regio's concrete projecten van zonne- en windenergie stimuleert.

- Gemeenten zijn in eerste instantie verantwoordelijk voor het contact met bewoners en belanghebbenden in hun werkgebied. De provincie voert regie op contacten met buurgemeenten indien zoekgebieden nabij gemeentegrenzen zijn gelegen.

- Daarnaast is de provincie nauw betrokken geweest bij de mogelijkheden van nieuwe energie-ontwikkelingen in relatie tot natuur, landschap, leefbaarheid, energie-infra en economie. Zo heeft de provincie gezorgd dat een goede integrale afweging gemaakt wordt tussen de vele belangen die spelen.

- In 2023 heeft de provincie gemeenten en initiatiefnemers ondersteund bij het uitwerken van hernieuwbare energieprojecten zon en Wind, door onder meer;

    - projectbegeleiding en procesondersteuning,

    - Het organiseren van kennissessies

    - Het bevorderen van participatie

    - Het laten uitvoeren van onderzoeken,

    - Verstrekken van vergunningen voor Wind.

2.1.2 Bijdragen aan de warmtetransitie

Toelichting

De provincie heeft in 2023 gemeenten ondersteund bij het verduurzamen van de warmtevoorziening van gebouwen.

- Zo stelt de provincie het Servicepunt Duurzame Energie (SPDE) jaarlijks beschikbaar, welke het afgelopen jaar diverse trajecten aangeboden heeft zoals een basiscursus energietransitie voor een groot aantal nieuwe ambtenaren, leerlabs over het opstellen en uitvoeren van energiearmoedebeleid en isolatiecampagnes en kennissessies voor gemeenten die betrokken zijn bij het ontwikkelen van warmtenetten.

- De provincie heeft in 2023 aan 4 gemeenten een subsidie verleend voor het opstellen van een wijkuitvoeringsplan Zodat het verduurzamen van de warmtevoorziening verder wordt geconcretiseerd.

- Met het onderzoeksprogramma SCAN is meer inzicht onstaan in de geschiktheid van de bodem in Noord-Holland Zuid voor winning van geothermie (aardwarmte) en met een

proefboring in Amstelland is deze kennis verder toegenomen. In 2023 heeft de provincie heeft een regeling opgesteld waarmee wordt bijgedragen in de kosten voor dit onderzoek.

- Daarnaast is er een subsidie opgesteld in 2023 ten gunste van gemeenten voor het opstellen en uitvoeren van een samenhangend programma waarmee particuliere eigenaren-bewoners en particuliere verhuurders worden gestimuleerd om verduurzamingsmaatregelen te treffen.

2.1.3 Borgen van de energie infrastructuur en bijdragen aan de waterstoftransitie

Toelichting

De provincie heeft het beleid voor de energie-infrastructuur opgepakt in het samenwerkingsverband Taskforce Energie-infrastructuur Noord-Holland.

- In 2023 is deze samenwerking verder geprofessionaliseerd en is de samenwerking met gemeenten versterkt. Op initiatief van de provincie is in 2023 binnen de Taskforce een ondersteunend werkspoor data en digitalisering ontwikkeld.

- De provincie heeft ingezet in 2023 op het oplossen van de knelpunten in het elektriciteitsnetwerk door het versnellen van de geplande netuitbreidingen en door in te zetten op slimme oplossingen waarmee het bestaande elektriciteitsnet optimaal wordt benut.

- Er is inzicht gegeven in de ontwikkelingen in het toekomstig energienetwerk door 2 energievisies te maken (voor Noord-Holland Noord en voor Noord-Holland Zuid). Deze visies geven inzicht in de keuzes en de invloed daarvan op het energiesysteem.

- In het provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (pMIEK) worden de regionale energie-infrastructuur projecten geprioriteerd die belangrijk zijn voor het toekomstig energiesysteem in Noord-Holland. De pMIEK is in het voorjaar 2023 aangeboden aan het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) en de netbeheerders.

- Er is een uitvoeringsregeling opengesteld voor duurzame waterstofprojecten met een subsidieplafond van € 1,5 miljoen in 2023.

- In 2023 heeft de provincie de Europese status van Hydrogen Valley verworven en is de provincie 'Hydrogen Valley of the year 2023' geworden.

Activiteiten ter ondersteuning van de energietransitie in zijn geheel:

De CO2-impactanalyse uit 2022 krijgt conform de opdracht van Provinciale Staten gegeven in 2023 een vervolg in het ontwikkelen van een provinciale klimaat en energieverkenning, zodat niet enkel achteruit maar ook vooruit gekeken kan worden naar de voortgang richting gestelde doelen.

- Alle beschikbare digitale informatieproducten zijn in 2023 bijeengebracht in een 'kennis- en dataspace' Klimaat en Energie.

- Ook is de provincie voor drie jaar een strategisch partnerschap aangegaan met Data Science Alkmaar, een platform voor innovatie waar bedrijfsleven, overheden en onderwijs uit Noord-Holland Noord zicht krijgen op de kansen die big data en kunstmatige intelligentie bieden, onder ander voor de energietransitie.

2.1.4 Bijdragen aan de transitie naar een circulaire economie

Toelichting

De acties zoals opgenomen in de Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025 zijn grotendeels volgens planning uitgevoerd.

- Er zijn meerdere CIRCO-tracks (trainingsprogramma voor bedrijven) uitgevoerd.
- Ook zijn er verschillende bijeenkomsten en werkbezoeken georganiseerd door de circulair ambassadeur.
- Er is voor gekozen om het Circulaire Matchmakingprogramma niet voort te zetten in de huidige vorm, maar onder te brengen in het Programma Investeringsgereed MKB (PIM Noord-Holland), omdat een zelfstandig uitgevoerd matchmakingprogramma veel inspanning vraagt.
- Begin 2023 is de subsidieregeling circulaire ketensamenwerking als pilot opengesteld. Er was veel belangstelling vanuit bedrijven, maar dit leidde niet tot een verlening van een subsidie. Uit de pilot bleek dat de voorwaarden van de regeling te beperkt zijn geformuleerd.
- Via Kansen voor West werden 2 subsidies opengesteld gericht op circulair bouwen (€ 3 miljoen) en circulair textiel (€ 1 miljoen). In 2023 werden er meerdere aanvragen ingediend, maar er zijn nog geen subsidies verstrekt.
- Het circulair bouwprogramma, mede gefinancierd door de provincie, werd uitgevoerd door stichting C-Creators. De circulair bouwexpert heeft meerdere Noord-Hollandse gemeenten ondersteund bij het circulair aanpakken van bouwprojecten.
- Ook heeft de provincie een ketenaanjager circulair bouwen aangesteld die zich richt op het verminderen van het grondstofgebruik in de bouwsector door samenwerking in grondstofketens te faciliteren. Op initiatief van de ketenaanjager en in samenwerking met Circulair West-Friesland is gewerkt aan de Circulaire Deal Secundaire Bouwmaterialen waarin afspraken zijn vastgelegd over het circulair slopen van gebouwen.
- In 2023 zijn de voorbereidingen getroffen voor het ondertekenen van een deal, met als doel om circulair bouwen te stimuleren, door 37 partijen, waaronder gemeenten, sloopbedrijven, aannemers, projectontwikkelaars en woningcorporaties.
- De onderzoeken naar de kansen en mogelijkheden van biobased grondstoffen en knelpunten en sturingsmogelijkheden op het gebied van afvalstromen zijn afgerond.
- Het onderzoek naar de ruimtelijke voorwaarden van de circulaire economie in het Noordzeekanaalgebied is afgerond en vormde een bouwsteen voor het Ontwikkelperspectief Noordzeekanaalgebied.
- Verder is er vervolg gegeven aan de uitvoering van de lobbyagenda, met als belangrijkste lobbypunt de verschuiving van de belasting van arbeid naar grondstoffen. In mei 2023 is onder voorzitterschap van de provincie Noord-Holland een resolutie aangenomen over dit lobbypunt door de leden van de North Sea Commission van de Conference of Peripheral Maritime Regions (CPMR).

- Er zijn drie subsidies verstrekt via de Uitvoeringsregeling Subsidie Kleinschalige Circulaire Activiteiten waarmee activiteiten van stichtingen en verenigingen worden gesteund die bijdragen aan bewustwording en gedragsverandering van inwoners.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Luchtverontreiniging: CO2 emissie in ton (BBV indicator)	Aantal		14.093.000	Betreft de totaal bekende CO2 uitstoot (Aardgas, elektriciteit, stadswarmte, voertuigbrandstoffen) in 2022 in de provincie Noord-Holland. Bron: De Klimaatmonitor Rijkswaterstaat
Energieneutraliteit: productie van energie in petajoule (BBV indicator)	Aantal		26.674.000	Betreft de totale productie van hernieuwbare energie in petajoule in 2021 Bron: Klimaatmonitor Rijkswaterstaat

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 2.1			Bijdragen aan de energietransitie	
	Lasten	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
2.1.1	Opwekking van duurzame elektriciteit bevorderen	4.222	7.227	6.639	588
2.1.2	Bijdragen aan de warmtetransitie	826	13.592	13.337	255
2.1.3	Borgen van de energie-infrastructuur en bijdragen aan de waterstoftransitie	1.941	5.932	4.399	1.533
2.1.4	Bijdragen aan de transitie naar een circulaire economie	1.460	1.305	1.166	139
	Totaal lasten	8.449	28.056	25.542	2.514
	Totaal baten			-95	95
	Totaal saldo	8.449	28.056	25.446	2.610
	Stortingen				
2.1.1	Reserve Duurzame elektriciteit	2.867	2.867	2.867	0
2.1.2	Reserve Warmtetransitie	3.267	12.867	12.867	0
2.1.3	Reserve Energietransitie	3.967	3.967	3.967	0
2.1.4	Reserve Circulaire Economie	350	350	350	0
	Onttrekkingen				
2.1.1	Reserve Duurzame elektriciteit	-1.380	-3.334	-3.363	29
2.1.2	Reserve Warmtetransitie	-750	-12.746	-12.406	-340
2.1.2	Reserve Subsidies Warmtetransitie	0	-775	-784	9
2.1.3	Reserve Energietransitie	-1.616	-6.358	-4.615	-1.743
2.1.4	Reserve Circulaire Economie	-890	-740	-604	-136
	Resultaat	**14.263**	**24.153**	**23.724**	**429**

*een positief verschil is voordelig

2.2 Bevorderen gezonde leefomgeving

Toelichting

Prioriteiten:

Er zijn voor dit beleidsdoel geen prioriteiten opgenomen in de begroting 2023.

2.2.1 VTH taken uitvoeren en coördineren

Toelichting

De VTH-taken (vergunningverlening, toezicht en handhaving) op het gebied van water, milieu, groen, natuur, bodem en bereikbaarheid zijn door de 4 omgevingsdiensten in Noord-Holland uitgevoerd.

- De coördinatie van de VTH-taken in Noord-Holland zijn verdeeld over de beleidsvelden ‘groen’ (natuur) en ‘grijs’ (milieu). Voor ‘groen’ heeft de provincie volgens afspraak de handhavingsuitvoeringsprogramma’s voor de Natura 2000-gebieden uitgevoerd.
- In 2023 heeft de provincie haar Nota uitvoering en handhaving geactualiseerd. Deze Nota wordt nader vastgesteld en gedeeld met Provinciale Staten.

- De omgevingsdiensten hebben in 2023 gezamenlijk een Uitvoerings- en handhavingsstrategie vastgesteld die voor alle deelnemers richting geeft aan een meer uniforme en regionale aanpak van de VTH-taken. Binnen deze kaders hebben de omgevingsdiensten de VTH-taken uitgevoerd volgens de jaarlijkse uitvoeringsprogramma's.

- In het bijzonder de dossiers Tata Steel, stikstof en inwerkingtreding Omgevingswet vroegen extra aandacht. Op basis van risico-inventarisaties brachten zij in overleg met de provincie prioriteit aan in hun werkzaamheden. Dit vertaalde zich in meer inzet voor VTH-taken en in meer inzet voor handhavings- en Woo-verzoeken, bezwaar- en beroepszaken.

- Ook hebben de omgevingsdiensten fors geïnvesteerd in de voorbereiding op de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Met de Omgevingswet gaat de verantwoordelijkheid voor veel bodemtaken over van de provincie naar gemeenten. Deze overdracht is in goed overleg met de gemeenten en omgevingsdiensten verlopen ('warme overdracht bodemtaken').

- Ook zag de omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied een structurele toenemende vraag naar specialistisch advies op het gebied van milieu. Het werven van medewerkers met deze expertise duurt langer dan voorheen door de krapte op de arbeidsmarkt. Hierdoor blijft de actualisatie van vergunningen een aandachtspunt en namen in bepaalde gevallen de doorlooptijden toe.

- In 2023 werkten de omgevingsdiensten, gemeenten, provincies, waterschappen en het Rijk landelijk aan het versterken van het VTH-stelsel, via het interbestuurlijk programma VTH. Onder voorzitterschap van de provincie werd regelmatig overleg gevoerd met het Openbaar Ministerie en de omgevingsdiensten over op welke wijze de uitvoering van VTH-taken in Noord-Holland gelijkvormig uitgevoerd en verder versterkt kan worden.

2.2.2 Gezonde leefomgeving bevorderen

Toelichting

- Het Programma Gezonde Leefomgeving kende een doorlooptijd tot en met 2023.

- In 2023 zijn de voorbereidingen getroffen om enerzijds een merendeel van de activiteiten uit het programma te continueren vanuit de reguliere provinciale beleidsinspanning en anderzijds het beleid ten aanzien van Gezonde Leefomgeving verder te ontwikkelen.

- In 2023 is besloten nog niet te starten met de actualisatie van het geurbeleid, maar dit te betrekken bij het verder ontwikkelen van breder beleid voor Gezonde Leefomgeving in 2024.

- Op het operationeel doel 2.2.2 is in 2023 minder uitgegeven dan was voorzien. Dit is het gevolg van het doorschuiven van voorgenomen activiteiten naar 2024.

Via het Programma Tata Steel en de Programma NOVEX heeft de provincie herhaaldelijk het belang van een gezonde leefomgeving, en daarmee ook een verbetering van de landelijke wet- en regelgeving, op de agenda gezet.

- De inzet van de provincie blijkt voorzichtig effectief te zijn. In 2023 zijn nieuwe landelijke milieunormen ontwikkeld voor windturbines. Het gaat om nieuwe regels voor geluid, veiligheid en slagschaduw. De beoogde datum van inwerkingtreding is 1 juli 2025.

- De provincie heeft daarnaast een position paper ingediend, waarin het Rijk wordt oproepen tot een verbod op de uitstoot van PFAS.

- In april 2023 is een rapport 'Industrie en Omwonenden' uitgekomen van de Onderzoeksraad Voor Veiligheid (OVV). Gedeputeerde Staten hebben in het najaar van 2023 een inhoudelijke reactie gegeven op dit rapport.

Ter voorbereiding op de inwerkingtreding van de Omgevingswet zijn bestaande beleidsregels die betrekking hebben op de gezonde leefomgeving komen te vervallen.

- Deze beleidsregels zijn in december 2023 door Gedeputeerde Staten ingetrokken en hebben zij nieuwe regels, die inhoudelijk niet zijn gewijzigd en zijn gebaseerd op de Omgevingswet, vastgesteld. Het gaat concreet om de beleidsregels 'beoordeling geurhinder milieubelastende activiteit Noord-Holland' en 'gecontroleerd stilliggend ontgassen binnentankschepen met een mobiele ontgassingsinstallatie Noord-Holland'.

In 2023 heeft de provincie het belang van een gezonde leefomgeving actief geagendeerd en geeffectueerd in een aantal grote gebiedsprocessen.

- Voorbeelden zijn het Ontwikkelperspectief Noordzeekanaalgebied, de ontwikkeling van Spoorzone Beverwijk en in NOVEX-gebied Schiphol.

- Het agenderen en benoemen heeft ertoe geleid dat de provincie inzicht heeft gekregen welke keuzes er gemaakt moeten gaan worden. De provincie is verantwoordelijkheid om de uitstoot van deze bedrijven te verminderen, maar ziet ook dat deze bedrijven voldoende ruimte nodig hebben om te opereren en in te kunnen spelen op transities, zoals de energietransitie.

De provincie is partner van het Schone Lucht Akkoord.

- Hiervoor is in 2023 door Gedeputeerde Staten een plan van aanpak vastgesteld.

- De provincie Noord-Holland heeft een eigen provinciaal luchtmeetnet, waar zij jaarlijks over rapporteert. Het voornemen was om in 2023 apparatuur te vervangen, dit heeft niet plaats gevonden en deze activiteit is doorgeschoven naar 2024.

- In 2023 is een evaluatie gestart. In de regio IJmond konden bewoners meedenken en hun ervaringen en behoeften ten aanzien van het provinciaal luchtmeetnet delen.

Met het project Hollandse Luchten heeft de provincie met burgermetingen op specifieke plekken in de provincie de luchtkwaliteit in kaart gebracht.

- Meetgroepen zijn ingericht in de regio IJmond, Zaanstad, Haarlem en Gooi- en Vechtstreek.

- In Gooi- en Vechtstreek heeft de provincie in 2023 ook geluidsmetingen toegevoegd aan het meetnet.

- In de regio IJmond is in 2023 een pilot gestart met het meten van houtstook.

- Daarnaast hebben scholieren in de gemeente Zaanstad en Amsterdam op weg naar school data verzamelend met zogenaamde ‘snuffelfietsen’ die luchtmetingen verrichten.

- Dankzij het netwerk elektronische neuzen, zogenaamde eNoses in het Amsterdams Havengebied en langs het Noordzeekanaal en Amsterdam Rijnkanaal, is in 2023 actief toezicht gehouden op varend ontgassen in Noord-Holland.

- Het Rijk heeft in 2023 beslist, mede op basis van de provinciale lobby, om een landelijk verbod in te stellen voor varend ontgassen. Het verbod moet op 1 juli 2024 ingaan.

Overige activiteiten:

- Op het gebied van Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) maakten bedrijven voor wie de provincie bevoegd gezag is een inventarisatie om inzicht te krijgen in hun uitstoot van ZZS.

- De provincie is opdrachtgever aan het RIVM voor een onderzoek naar veilige recreatie op het park Nauerna. Deze opdracht in grotendeels in 2023 uitgevoerd.

- In 2023 heeft de provincie Noord-Holland een plan van aanpak opgesteld voor de implementatie van SWUNG-2 (Samen Werken aan de Uitvoering van Nieuw Geluidbeleid). In 2023 is, in tegenstelling tot hetgeen verwacht was, alleen gestart gemaakt met de implementatie van SWUNG-2 voor provinciale wegen en is de start voor implementatie van Indutrieterreinen van Regionaal Belang een jaar uitgesteld. De actualisatie van het Actieplan Geluid is wel gestart in 2023, maar nog niet afgerond. Voor deze activiteiten geldt dat het budget doorgeschoven is naar 2024.

- Met betrekking tot Omgevingsveiligheid heeft de provincie zich in 2023 ingezet om met gemeente Amsterdam en de Port of Amsterdam te werken aan beleid voor omgevingsveiligheid in het gebied Westpoort.

- Het Programma Tata Steel is gedurende 2023 geactualiseerd. Een aantal activiteiten uit de vorige programmaperiode, die niet zijn uitgevoerd, is opgenomen in het geactualiseerde programma. Reden is, dat meer tijd nodig was voor besluitvorming, bijvoorbeeld omdat afstemming met externe partijen noodzakelijk is. Hierdoor is de planning van deze activiteiten doorgeschoven naar 2024.

- In 2023 is de pilot Scherp Vergunnen afgerond. Vanuit het Programma Tata Steel wordt er al vol ingezet op scherp vergunnen. Voor de rest van de bedrijven in Noord-Holland waar de provincie bevoegd gezag voor is, is een start gemaakt met de pilot.

- In 2023 zijn weer nieuwe onderzoeken in opdracht van de provincie opgeleverd zoals het depositieonderzoek. Er zijn extra bronmetingen uitgevoerd door de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied. Vergunningen zijn verder aangescherpt en waar nodig is er gehandhaafd. Gedurende het jaar 2023 zijn er belangrijkste stappen gezet in de verduurzaming van Tata Steel met het project Heracless-Groen Staal. De procedure voor een projectbesluit is gestart. Met het ministerie van Economische Zaken en Klimaat en het het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat is de provincie opdrachtgever geweest aan het RIVM om onderzoek te doen naar de invloed van Tata Steel Nederland op de gezondheidsrisico's van omwonenden en de kwaliteit van de leefomgeving. Er zijn meerdere bijeenkomsten georganiseerd voor bewoners in de IJmond om hen informeren over de ontwikkelingen rondom Tata Steel en om nieuwe informatiebehoeftes op te halen.

Het Bestuurlijk Overleg Industrie en Gezondheid IJmond is in 2023 8 keer bijeen gekomen.

2.2.3 Kwaliteit bodem en ondergrond verbeteren

Toelichting

Mijnbouwwet

- In 2023 bracht de provincie verschillende adviezen op het gebied van opsporingsvergunningen en opslagplannen voor geothermie (aardwarmte) in het kader van de Mijnbouwwet uit aan het Rijk.

Bodemconvenant / Bestuurlijke afspraken bodem en ondergrond

- De provincie heeft in 2023 de provinciale bodemtaken voortgezet conform de landelijke Bestuurlijke Afspraken Bodem en Ondergrond 2023-2030.
- Medio 2023 is de warme overdracht van de bodemlocaties naar de gemeenten afgerond.
- Er is verder gewerkt aan het versterken van de kennisinfrastructuur en het vormgegeven van het Regionale Kennisschakelpunt (RSP) bodem en ondergrond met de omgevingsdiensten, gemeenten en waterschappen.
- In samenwerking met het Rijk, kustprovincies en Rijkswaterstaat werd onderzoek gedaan naar PFAS in seaspray en in zeeschuim. De provincie voerde daarnaast (vervolg)onderzoek uit naar PFAS in duintuinen en op mogelijke saneringslocaties. Voor diffuus lood is onderzoek uitgevoerd naar lood in school(moes)tuinen. Daarnaast is een subsidieregeling diffuus lood opengesteld voor gemeenten.

De provincie Noord-Holland had 95 spoedlocaties bodemsanering.

- Op 53 locaties is de sanering volledig afgehandeld. Hiermee is ook de sanering van spoedlocaties met loodverontreiniging op speelplaatsen afgerond. Op 36 locaties is een sanering gaande en op 6 locaties lopen onderzoeken of onderhandelingen. De provincie heeft ervoor gezorgd dat op alle locaties de risico’s in ieder geval zijn beheerst.
- In 2023 is gestart met onderzoek naar loodverontreiniging in schooltuinen.
- In 2023 is gestart met een onderzoek naar de risico’s van verspreiding van grondwaterverontreinigingen voor de drinkwaterwinning bij Laren. Dit onderzoek loopt nog.

Nazorg stortplaatsen Wet milieubeheer

- De provincie heeft het sluiten van de stortplaats Insteekhaven in Den Helder per 1 januari 2024 voorbereid. Besloten is om een langere levensduur aan te houden voor de aangebrachte alternatieve bovenafdichtingen van de stortplaatsen Schoteroog en Hollandse Brug. Op basis hiervan is de sluitingsprocedure van de stortplaats Schoteroog weer opgestart.
- De Asset Liability Management-studie van het Nazorgfonds is begin 2023 gestart en bevindt zich in een afrondende fase.

- De provincie werkt mee aan een langjarige pilot op stortplaats Wieringermeer naar verduurzaming van stortplaatsen.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 2.2			Bevorderen gezonde leefomgeving	
	Lasten	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
2.2.1	VTH taken uitvoeren en coördineren	31.723	38.675	37.764	911
2.2.2	Gezonde leefomgeving bevorderen	5.497	6.071	4.662	1.409
2.2.3	Kwaliteit bodem en ondergrond verbeteren	6.058	5.467	2.541	2.926
	Totaal lasten	43.278	50.213	44.967	5.246
	Totaal baten	-4.780	-6.991	-5.011	-1.980
	Totaal saldo	38.498	43.222	39.956	3.266
	Stortingen				
2.2.2	Reserve Gezonde leefomgeving	3.300	3.300	3.300	0
2.2.3	Reserve Bodemsanering	319	319	319	0
	Onttrekkingen				
2.2.2	Reserve Gezonde leefomgeving	-3.467	-3.308	-2.589	-719
2.2.3	Reserve Bodemsanering	-3.060	-2.488	-1.915	-573
	Resultaat	**35.590**	**41.045**	**39.071**	**1.974**

*een positief verschil is voordelig

Programma 3 Ruimte en Water

Doelenboom

3. Ruimte en Water
3.1 Ontwikkelen ruimtelijk beleid
3.1.1 Omgevingsvisie en omgevingswet uitdragen
3.1.2 Ruimtelijke kwaliteit borgen en stimuleren
3.2 Uitvoeren ruimtelijk beleid
3.2.1 Bijdragen aan de optimalisering van OV- knooppunten en ketens
3.2.2 Beleid luchthavens uitvoeren
3.2.3 Visie Noordzeekanaalgebied en havencomplexen realiseren
3.2.4 Ruimtelijke structuur versterken
3.2.5 Grondbeleid uitvoeren t.b.v. provinciale doelen
3.3 Bijdragen aan betaalbaar en toekomstbestendig wonen
3.3.1 Afstemming en regionale programmering woningbouw
3.3.2 Bijdragen aan versnelling woningbouwproductie en binnenstedelijk bouwen
3.4 Beschermen tegen overstromingen en bijdragen aan klimaatadaptatie
3.4.1 Kaders stellen voor regionale keringen en investeren in ruimtelijke kwaliteit
3.4.2 Beoordelen versterkingsplannen primaire keringen en investeren in ruimtelijke kwaliteit
3.4.3 Bijdragen aan ontwikkelen en uitvoeren regionale opgaven klimaatadaptatie
3.5 Verbeteren kwaliteit water en benutten en beheren water
3.5.1 Schoon en voldoende grondwater bevorderen
3.5.2 Schoon en voldoende oppervlaktewater bevorderen
3.5.3 Waterrecreatie stimuleren

Maatschappelijk doel

In 2023 heeft de provincie de rol in de ruimtelijke ordening stevig opgepakt. Er is in opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties (BZK) gewerkt aan het Ruimtelijk Voorstel, het Ontwikkelperspectief NOVEX (Nationale Omgevingsvisie Extra) Noordzeekanaalgebied, NOVEX Schipholregio en NOVEX Groene Hart, als ook het Ontwikkelperspectief Noord-Holland Noord. De drie NOVEX ontwikkelperspectieven zijn in 2023 vastgesteld. Voor de NOVEX Schipholregio is in 2023 tevens een uitvoeringsprogramma vastgesteld. Voor het Ontwikkelperspectief Noord-Holland Noord is een analysedocument vastgesteld in 2023.

In 2023 is de implementatie van de Omgevingswet binnen de provincie afgerond. Eind 2023 stelden Provinciale Staten de Tweede herziening van de Omgevingsverordening NH2022 (OV NH2022) vast.

Ruimtelijke kwaliteit is in 2023 gestimuleerd via de inzet van de ARO en de PARK.

De provincie heeft in 2023 vanuit verschillende rollen bijgedragen aan bovengenoemde doelen op het gebied van OV-knooppunten, Openbaar Vervoer en Ketenmobiliteit, onder andere via kennis en onderzoek en cofinanciering van projecten. Tevens is de Regionale Ontwikkelagenda Noord-Holland in 2023 vastgesteld. De agenda bevat maatregelen op het gebied van knooppuntontwikkeling, OV-bereikbaarheid en ketenmobiliteit.

Sinds 2020 is de provincie samen met het ministerie van Defensie en de gemeente Den Helder verenigd in het samenwerkingsverband 'Ontwikkeling Maritiem Cluster Den Helder'. Dit heeft een vervolg gekregen met het bestuursakkoord dat in juni 2023 is ondertekend. In dit akkoord is het gezamenlijke toekomstbeeld 'Voornemen Integraal Ontwikkeling Maritiem Cluster' als perspectief voor verdere studie en planuitwerking vastgelegd.

In 2023 is het Masterplan Wonen afgerond, maar vanwege de verkiezingen niet vastgesteld. In het coalitieakkoord zijn diverse maatregelen uit het Masterplan Wonen opgenomen, waaronder een pilot voor actief grondbeleid, en die worden verder uitgewerkt tot concrete maatregelen om de woningbouw te versnellen. Tevens is de flexibel schilregeling volop ingezet voor projecten en hebben we de woningbouw versneld via het kernteam versnelling en in de inzet van de bouwambassadeur.

Om de primaire keringen op orde te houden en om ruimtelijke kwaliteit langs de dijken te versterken, zet de provincie zich ook in 2023 in om de samenwerking met onze partners te versterken, de procedures te doorlopen en om inhoudelijk en financieel aan projecten bij te dragen die de ruimtelijke kwaliteit versterken. Voor de meekoppelkansen van de Markermeerdijken is in 2023 een addendum op de samenwerkingsovereenkomst vastgesteld, waardoor de projecten definitief uitgevoerd kunnen worden.

In 2023 is verder gewerkt aan het realiseren van de ambities uit de notitie 'Klimaatadaptatie Noord-Holland, Bouwstenen voor een provinciale aanpak 2020–2023'. Omdat deze notitie eind 2023 afliep, is gewerkt om zoveel mogelijk van de ambities en doelen uit dit document te verwezenlijken. Er is ook gewerkt aan het ontwikkelen van nieuw provinciaal beleid rondom klimaatadaptatie. In 2023 is een start gemaakt met de door het Rijk verplichte bovenregionale stresstesten op het gebied van wateroverlast, waarbij de provincie een coördinerende rol heeft.

In 2023 is verder gewerkt aan uitvoering van deelprogramma Grondwater, dat onderdeel is van Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022 – 2027. Met uitvoering van het programma wordt invulling gegeven aan Europese verplichtingen die zijn vastgelegd in de Kaderrichtlijn Water (KRW) en de Grondwaterrichtlijn. In 2023 heeft de provincie ingezet op de uitvoering van de provinciale maatregelen voor verbetering van de oppervlaktewaterkwaliteit uit het Regionaal Waterprogramma. Daarnaast heeft de provincie gezorgd voor cofinanciering van drie KRW pilots van de waterschappen.

Waterrecreatie levert een belangrijke bijdrage aan de regionale economie. In 2023 zijn de drie subsidieregelingen waterrecreatie gecontinueerd: Innovatie en duurzaamheid, Kleine voorzieningen en diensten en Waterrecreatie voor de kleinere pleziervaart.

Wettelijk beleidskader

- Woningwet/Huisvestingswet
- Wet versterking regie op de Volkshuisvesting
- Wet ruimtelijke ordening (incl. Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) en Besluit ruimtelijke ordening)
- Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
- Omgevingswet
- Structuurvisie Mainport Amsterdam Schiphol Haarlemmermeer
- Wet luchtvaart
- Luchthavenverkeersbesluit (LVB) Schiphol
- Luchthaven Indelingsbesluit (LIB) Schiphol
- Wijzigingswet Wet luchtvaart (regelgeving burgerluchtvaart en militaire luchthavens (RBML))
- Waterwet
- Waterschapswet
- Drinkwaterwet
- Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden
- Europese Richtlijn Overstromingsrisico's
- Europese Kaderrichtlijn Water
- (concept) Wetsvoorstel Versterking Regie op de Volkshuisvesting

Provinciaal beleidskader

- Provinciale Omgevingsvisie NH2050
- Omgevingsverordening Noord-Holland 2022
- Provinciale Woonagenda 2020 - 2025
- Masterplan Wonen versie 1, versie 1.5 en versie 2Woondeals Noord-Holland Noord en MRAProgramma OV-knooppunten ("Maak Plaats!")
- Uitvoeringsprogramma Binnenstedelijk Bouwen en Versnellen Woningbouw
- Visie Noordzeekanaalgebied 2040
- 5e Nota Grondbeleid
- Water, bron van recreatie, Visie op de waterrecreatie 2030
- Provinciale beleidsnota Regionale Luchthavens
- Visie publieke mobiliteit (2024-2034)
- Regionaal waterprogramma 2022 - 2027

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 3				Ruimte en Water
	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
Lasten	24.328	48.037	35.317	12.720
Baten	-7.049	-14.570	-11.249	-3.321
Saldo van baten en lasten	17.279	33.467	24.068	9.399
Stortingen reserves	24.462	25.440	27.940	-2.500
Onttrekking reserves	-16.482	-34.748	-25.019	-9.729
Resultaat	**25.259**	**24.159**	**26.988**	**-2.829**

*een positief verschil is voordelig

Verbonden partijen

OD	Verbonden partij	Publiek doel
3.1.2	Stichting bevordering kwaliteit leefomgeving Schipholregio	Verbeteren leefkwaliteit Schipholregio
3.2.3	Stichting Projectbureau Masterplan Noordzeekanaalgebied	Versterken van de internationale concurrentiepositie van het gebied
3.1.1	Zeestad Beheer B.V.	Stadsvernieuwing Den Helder
3.1.2	Zeestad C.V.	Stadsvernieuwing Den Helder
3.5.2	N.V. Provinciaal Waterleidingbedrijf Noord-Holland (PWN)	Drinkwatervoorziening en natuurbeheer

*Meer informatie is te vinden in de paragraaf Verbonden partijen

3.1 Ontwikkelen ruimtelijk beleid

Toelichting

Prioriteiten:

- De Omgevingsvisie is uitgedragen door de provincie;
- De provincie heeft de Omgevingsverordening NH2020 en de opvolger Omgevingsverordening NH2022 uitgedragen die gelijktijdig met de Omgevingswet op 1 januari 2024 in werking is getreden;
- De provincie heeft de ruimtelijke kwaliteit gestimuleerd.

3.1.1 Omgevingsvisie en omgevingswet uitdragen

Toelichting

Het gedachtegoed van de Omgevingsvisie NH2050 is binnen en buiten de provinciale organisatie uitgedragen.

- Intern door advisering aan Gedeputeerde Staten, Provinciale Staten en de ambtelijke organisatie bij de uitwerking en het bepalen van activiteiten die bijdragen aan het behalen van de ambities en doelen uit de Omgevingsvisie.
- Extern door het geven van voorlichting, informatie en advies.

In 2023 is de implementatie van de Omgevingswet binnen de provincie afgerond. De provincie voldoet daarmee aan de landelijke eisen.

- Er is volop getest en geoefend met nieuwe instrumenten en bijbehorende werkwijzen in het Digitaal Stelsel Omgevingswet. Dit gebeurde zowel intern alsook samen met samenwerkingspartners, zoals gemeenten en omgevingsdiensten. De provincie is hierdoor in staat haar taken onder de Omgevingswet uit te voeren.
- Eind 2023 stelden Provinciale Staten de Tweede herziening van de Omgevingsverordening NH2022 (OV NH2022) vast.
- De OV NH2022 is in de productieomgeving van het Digitaal Stelsel Omgevingswet geplaatst en voldoet daarmee aan de Omgevingswet. De OV NH2022 treedt op 1 januari 2024 in werking, gelijktijdig met de Omgevingswet.

3.1.2 Ruimtelijk kwaliteit borgen en stimuleren

Toelichting

Gedeputeerde Staten beschikken over verschillende instrumenten om ruimtelijke kwaliteit bij nieuwe ontwikkelingen in het landschap te borgen, waaronder de Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit (PARK) en de Adviescommissie Ruimtelijke Ontwikkeling (ARO).

- De ARO is in 2023 7 keer bijeengekomen en heeft 40 adviezen gegeven. Over de plannen die in 2022 zijn besproken, de adviezen die zijn uitgebracht en de trends die zijn gesignaleerd, is in 2023 een jaarverslag gemaakt in de vorm van een online magazine.
- De PARK heeft in 2023 2 adviezen gegeven. De adviezen van de PARK en een impressie van het debat voor (kandidaat)leden van Provinciale Staten en waterschappen zijn openbaar en te vinden op de website van de provincie. Het contract van de PARK liep af op 1 juni 2023.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 3.1				Ontwikkelen ruimtelijk beleid
	Lasten	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
3.1.1	Omgevingsvisie en omgevingswet uitdragen	2.300	2.349	2.246	103
3.1.2	Ruimtelijk kwaliteit borgen en stimuler	1.565	1.460	1.433	27
	Totaal lasten	3.865	3.809	3.679	130
	Totaal baten				
	Totaal saldo	3.865	3.809	3.679	130
	Stortingen				
		0	0	0	0
	Onttrekkingen				
		0	0	0	0
	Resultaat	**3.865**	**3.809**	**3.679**	**130**

*een positief verschil is voordelig

3.2 Uitvoeren ruimtelijk beleid

Toelichting

Prioriteiten:

- Op basis van de in begin 2023 opgeleverde businesscase voor de Energiehaven IJmond zijn met de partners nieuwe afspraken gemaakt. Dit heeft er toe geleid dat door de provincie eind 2023 een nieuw convenant is getekend met de gemeente Velsen, Zeehaven IJmuiden, Havenbedrijf Amsterdam, Tata Steel, het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat.

- Het Rijk, regio en partners werken samen met de provincie vanuit één gezamenlijke koers voor het Noordzeekanaalgebied. Deze koers is in 2023 vastgelegd in het Ontwikkelperspectief Noordzeekanaalgebied.

- Samen met het ministerie van Defensie en de gemeente Den Helder heeft de provincie op 29 juni 2023 een bestuursakkoord voor de gebiedsontwikkeling van het havengebied Den Helder afgesloten.

- Het actief pleiten voor een balans tussen duurzame connectiviteit (ontwikkeling van Schiphol) in balans met een gezonde woonomgeving. Op basis van de in begin 2023 opgeleverde businesscase voor de Energiehaven IJmond zijn met de woon- en leefomgeving (impact van luchtvaart op de omgeving van Schiphol) is overgenomen als prioriteit in het in 2023 opgestelde Ontwikkelperspectief en Uitvoeringsprogramma NOVEX-gebied Schiphol.

- In 2023 breidde de provincie zich voor op de toekomstige ontwikkeling van regionale luchthavens via onder andere kennisuitwisselingsbezoek van een delegatie uit Californië en deelname aan de Amsterdam Drone Week. Ook is de provincie in 2023 gestart met een aanpassing van het regionale luchtvaartbeleid.

- Aan het opstellen van een ruimtelijke strategie voor Noord-Holland Noord is invulling gegeven door het maken van een analysedocument ontwikkelperspectief Noord-Holland Noord.

- In het kader van het programma Westeinderscheg is eind 2023 gestart met de ruimtelijke verkenning voor transformatie van verouderde glastuinbouw Greenport Aalsmeer.

3.2.1 Bijdragen aan de optimalisering van OV-knooppunten en ketens

Toelichting

In het coalitieakkoord 2019-2023 is een OV-fonds van € 20 miljoen beschikbaar gesteld, met als doel cofinanciering van projecten die bijdragen aan: Integrale gebiedsontwikkelingen rondom OV-knooppunten (wonen, werklocaties, voorzieningen), de verbetering van de OV-bereikbaarheid en het optimaliseren van de ketenreis (deur-tot-deurreis).

- In 2023 zijn onder andere 10 onderzoeken en instrumenten ontwikkeld, uitgevoerd of geactualiseerd (zie Kennisportaal OV-knooppunten), waaronder de Monitor OV-knooppunten 2022/2023, actualisatie en uitbreiding dashboard OV-knooppunten, oplevering P+R-onderzoek Zaancorridor, oplevering Serious Game VerduurSamen (ingezet bij stationsgebieden Heerhugowaard en Hoorn).

- De provincie heeft samen met regionale en landelijke partners samengewerkt aan de verdere uitwerking en actualisatie van acties die voortkomen uit de regionale strategieën en actieprogramma's voor de spoorcorridors in Noord-Holland: de Zaancorridor, de OV-knooppunten IJmond/Zuid-Kennemerland, de Gooicorridor, de Hoornse Lijn, de Westfriese Lijn en de Helderse Lijn. Samen vormen deze de Regionale Ontwikkelagenda Noord-Holland die in 2023 is vastgesteld.

- De provincie Noord-Holland heeft in 2023 gemeenten ondersteund met kennis en procesinstrumenten bij 27 knooppunten (inclusief 4 buitenpoorten en P+R/mobiliteitshubs).

- De provincie stimuleert daarnaast knooppuntontwikkeling door cofinanciering van projecten. Voor 2 van bovengenoemde 27 knooppunten is de provincie gevraagd om cofinanciering (Alkmaar Noord en Castricum). Voor 1 knooppunt is een subsidie verstrekt (Heemskerk). Dit project is onderdeel van de lijst met kleinere projecten op het gebied van ketenreis boven het Noordzeekanaal die in 2023 is vastgesteld.

3.2.2 Beleid luchthavens uitvoeren

Toelichting

Samen met decentrale overheden trekt de provincie op in de Bestuurlijke Regie Schiphol (Bestuurlijke Regie Schiphol – Provincie Noord-Holland) om in gesprek met het Rijk te komen over een goede balans tussen de verdere ontwikkeling van de luchthaven, gezonde leefomgeving en maatschappelijke opgaven.

- In 2023 resulteerde dit in het Ontwikkelperspectief en het Uitvoeringsprogramma NOVEX Schipholregio, waarin zowel de provincie alsook het Rijk en de regio samenwerken aan de verbetering van de leefomgevingskwaliteit in de Schipholregio. Met de gezamenlijke Uitvoeringsagenda NOVEX Schipholregio heeft de provincie in 2023 de interbestuurlijke en interdepartementale samenwerking vormgegeven.

- De provincie heeft toezicht gehouden op de uitvoering van de regionale afspraken 'wonen en vliegen' en voert regie in de monitoring van de uitvoering van de informatievoorziening binnen de 20 Ke-contour.

- In 2023 heeft de provincie de knelpunten binnen het huidige stelsel en de mogelijkheden voor maatwerk binnen de huidige beperkingencontouren van Schiphol om de vitaliteit te kunnen borgen, blijvend onder de aandacht gebracht bij het Rijk.

De provincie is bevoegd gezag voor de regionale luchthavens in de provincie.

- In 2023 verleende de provincie ontheffingen voor het starten vanaf en landen op terreinen die niet als luchthaven zijn aangewezen.

- In 2023 heeft de provincie de luchthavenregeling voor vliegveld Middenmeer aangepast.

- Tenslotte is na vaststelling door Provinciale Staten van het luchthavenbesluit Amsterdam Heliport in 2021, de standplaats voor de traumahelikopter op deze luchthaven in 2023 in gebruik genomen.

- In overeenstemming met afspraken met het Rijk is de Regeling Burgerluchthavens en Militaire Luchthavens (RBML) in 2023 geëvalueerd. Deze evaluatie heeft niet het resultaat

opgeleverd, dat de provincie verwachtte. Onder andere mist de evaluatie breedte en diepgang door de focus te leggen op de knelpunten, die de luchtvaartsector als gevolg van de RBML ervaart. Die knelpunten concentreren zich rondom de decentrale beleidskeuzes van de afzonderlijke provincies (zoals het aanvraagproces en de leges voor ontheffingen) en de praktische verantwoordelijkheidsverdeling voor luchthavengebruik (provincie bevoegd gezag) en luchtruimgebruik (ministerie van I&W bevoegd gezag). Het stelsel, dat tot deze knelpunten leidt, was geen onderwerp van deze evaluatie.

- De provincie beraadt zich in overleg met andere provincies over vervolgstappen. De provincie zal pleiten voor onder meer een vervolg op deze evaluatie, met aandacht voor het stelsel, dat de bevoegdheidsverdeling rond luchthavens van regionale betekenis en de verantwoordelijkheden, die daarvan het gevolg zijn, beschrijft. In de tussentijd zijn de relevante uitkomsten uit de evaluatie meegenomen in het nieuw te ontwikkelen beleid voor regionale luchthavens en luchtvaart.

- De provincie maakt gebruik van bestaande samenwerkingsverbanden binnen Europa en met de staat Californië. Dit heeft onder andere geresulteerd in een kennisuitwisselingsbezoek van een delegatie uit Californië en een vertegenwoordiging van de provincie op de Amsterdam Drone Week. De provincie is lid geworden van een aantal kennisnetwerken op dit terrein. Naar aanleiding van deze ontwikkelingen is de provincie ook gestart met een aanpassing van het regionale luchtvaartbeleid.

3.2.3 Visie Noordzeekanaalgebied en havencomplexen realiseren

Toelichting

De komende decennia is het Noordzeekanaalgebied een gebied van nationaal belang voor het realiseren van forse opgaven rond energietransitie, circulaire economie, woningbouw, klimaatadaptatie, versterking van landschap en ecologie, sterke haven- en industriegebieden en een gezondere leefomgeving.

- Daarom werkt de provincie Noord-Holland samen met Rijk, regio en partners vanuit één gezamenlijke koers. Deze gezamenlijke koers is vastgelegd in het Ontwikkelperspectief Noordzeekanaalgebied dat in december 2023 is vastgesteld.

Sinds 2020 is de provincie samen met het ministerie van Defensie en de gemeente Den Helder verenigd in het samenwerkingsverband ‘Ontwikkeling Maritiem Cluster Den Helder’.

- Dit heeft een vervolg gekregen met het bestuursakkoord dat in juni 2023 is ondertekend. In dit akkoord is het gezamenlijke toekomstbeeld ‘Voornemen Integraal Ontwikkeling Maritiem Cluster’ als perspectief voor verdere studie en planuitwerking vastgelegd.

3.2.4 Ruimtelijke structuur versterken

Toelichting

De provincie waarborgt de provinciale doelstellingen door zo vroeg mogelijk in gesprek te gaan met gemeenten en regio’s over hun ruimtelijke plannen en lokale, regionale en bovenregionale visies.

- Deze gesprekken voerde de provincie ook in 2023 op ambtelijk niveau met alle gemeenten en regio’s. In sommige gevallen vond bestuurlijk overleg plaats.

- De provincie heeft circa 25 keer juridisch-planologisch instrumentarium ingezet (zienswijzen, beroep, reactieve aanwijzingen en ontheffingen). Het merendeel bestond uit ontheffingen van de Omgevingsverordening onder andere voor de opvang van vluchtelingen.

De nieuwe Omgevingsverordening Noord-Holland 2022 treedt per 1 januari 2024 in werking,

- De werkwijze hiervoor is in 2023 uitgewerkt in een drietal werkprocessen (provinciale inbreng bij gemeentelijke Omgevingsvisies, provinciale inbreng bij Omgevingsplannen en het verkennen van initiatieven (Omgevingstafels)) en is in december 2023 gecommuniceerd met de gemeenten.

- Een aantal in de omgevingsverordening opgenomen zoekgebieden, zoals vastgelegd in de Regionale Energiestrategie 1.0, zijn in 2023 verder onderzocht en uitgewerkt tot projectlocaties. Ook het versterken van het energienetwerk maakt deel uit van de nieuwe verordening.

Ruimtelijk Voorstel

- In aanvulling op de begroting 2023, is in 2023 in opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken gewerkt aan het opstellen van het Ruimtelijk Voorstel.

- Om invulling te geven aan het Ruimtelijk Voorstel wordt onder meer gebruik gemaakt van de Ontwikkelperspectieven NOVEX Groene Hart, NOVEX Schipholregio en NOVEX Noordzeekanaalgebied, die in 2023 gereed zijn gekomen.

- Voor Noord-Holland Noord is in 2023 gewerkt aan een Ontwikkelperspectief, met als eerste stap een Analysedocument Ontwikkelperspectief Noord-Holland Noord.

Ook voerde de provincie een aantal (onderzoeken naar) projecten uit met een ruimtelijke impact.

- Zo is in het voorjaar van 2023 het definitief voorkeursalternatief vastgesteld voor het project Aanpak Guisweg. Op 13 juli 2023 werd de bestuursovereenkomst voor de volgende projectfase getekend.

- Verder is in 2023 is in samenwerking met TenneT gewerkt aan de inpassing van het energienetwerk in de Kop van Noord-Holland. Samen met het Rijk werkt de provincie (met partners in teams) aan meerdere projecten in hetzelfde gebied, waaronder: 380kV-netuitbreiding Noord-Holland Noord (380kV-NHN) En Programma Verkenning Aanlanding Wind op Zee (programma VAWOZ).

- De afgelopen 2 jaar is een Ruimtelijke Verkenning voor het IJsselmeergebied uitgevoerd en vastgelegd in een eindrapportage.

- In de Westeinderscheg is gewerkt aan verdere concretisering van meerdere gebiedsvisies (onder andere de Entree Amsterdamse Bos en de Noorderlegmeerpolder). Ook is via de uitvoeringsregeling een aantal projecten gerealiseerd in dit gebied.

Vanuit het operationeel doel is bijgedragen aan de ontwikkelingen in het Noordzeekanaalgebied (zie ook 3.2.3).

- Voor de inzet van de stichting Programmabureau Noordzeekanaalgebied heeft de provincie samen met andere partners een financiële bijdrage gedaan.

3.2.5 Grondbeleid uitvoeren t.b.v. provinciale doelen

Toelichting

Voor diverse beleidsdoelen - met name Groen: beschermen en ontwikkelen van de groenstructuur en Bereikbaarheid: verbeteren en aanleggen infrastructuur - koopt, ruilt en verkoopt de provincie grond en vastgoed. Indien noodzakelijk, wordt het onteigeningsinstrument toegepast. Ook zorgt de provincie voor het efficiënt beheren, verhuren en verpachten van gronden in eigendom van de provincie. Een beschrijving van de ontwikkelingen binnen de projecten, de financiële veranderingen en de boekwaarden van de gronden per 31-12-2023 staan in de paragraaf Grondbeleid.

Prestatie Indicatoren 3.2.5

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Uitvoering pachtprogramma (klanttevredenheid pachters)	Cijfer 1-10	n.v.t.	n.v.t.	De toetsing vindt om het jaar plaats. Niet in 2023
Verkoop t.b.v. Groen (verkopen strategische gronden Groen, behaalde opbrengst)	Bedrag	1 mln.	0,98 mln.	Conform prognose
Aankoop NNN	Hectare	80	147	Betreft inclusief aangekochte ruilgrond gelegen buiten NNN.
MJOP-uitvoering (gerealiseerd onderhoud panden)	Aantal	4	4	MJOP loopt conform planning

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 3.2			Uitvoeren ruimtelijk beleid	
	Lasten	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
3.2.1	Bijdragen aan de optimalisering van OV-knooppunten en ketens	1.211	5.376	3.191	2.185
3.2.2	Beleid luchthavens uitvoeren	503	505	215	290
3.2.3	Visie Noordzeekanaalgebied en havencomplexen realiseren	1.592	1.599	1.339	260
3.2.4	Ruimtelijke structuur versterken	1.928	1.979	2.126	-147
3.2.5	Grondbeleid uitvoeren t.b.v. provinciale doelen	4.261	4.128	3.761	367
	Totaal lasten	9.495	13.587	10.632	2.955
	Totaal baten	-5.810	-12.546	-10.293	-2.253
	Totaal saldo	3.685	1.041	338	703
	Stortingen				
3.2.1	Reserve OV-Knooppunten	6.200	6.200	6.200	0
3.2.1	Reserve subsidies OD 3.4.1	8.000	0	0	0
3.2.3	Reserve Ontwikkeling Havencomplexen	0	11.062	11.062	0
3.2.5	Reserve Waardevermindering grond Groen	6.000	1.366	1.366	0
	Onttrekkingen				
3.2.1	Reserve OV-Knooppunten	-8.680	-2.247	-135	-2.112
3.2.1	Reserve subsidies OD 3.4.1	-175	-2.775	-2.756	-19
3.2.3	Reserve Ontwikkeling Havencomplexen	-1.000	-841	-448	-393
3.2.4	Reserve Ruimtelijke Ontwikkeling	0	-341	-341	0
3.2.4	Reserve subsidies OD 3.4.4	-840	-340	-612	272
	Resultaat	**13.190**	**13.125**	**14.675**	**-1.550**

*een positief verschil is voordelig

3.3 Bijdragen aan betaalbaar en toekomstbestendig wonen

Toelichting

Prioriteiten:

- Versnelling woningbouw: via het Masterplan Wonen zijn in 2023 mogelijke en aanvullende versnellingsmaatregelen in beeld gebracht en voorstellen gedaan voor het verbeteren van de bestaande versnellingsaanpak, inclusief OV-knooppunten. Daarnaast hebben de Kernteams Versnelling Woningbouw (inclusief gebiedsontwikkelaars) en de bouwambassadeur gemeenten geholpen bij versnelling van de woningbouw, door meedenkkracht in projecten en is er subsidie verleend voor extra inhuur van capaciteit bij gemeenten, via de 'flexibele schil'.

- In 2023 werkten alle regio's aan het uitvoeren van het Woonakkoord, in Westfriesland is het woonakkoord geactualiseerd.

Omgevingsfactoren:

Begin 2023 zijn via de Woondeals voor Noord-Holland Noord en MRA met het Rijk afspraken gemaakt over het invullen van de randvoorwaarden voor woningbouw. In uitvoering op de provinciale, randvoorwaardelijke woningbouwafspraken uit 2022 is in de woondeals geconcretiseerd op hoeveel woningen deze betrekking hebben. Met het Rijk, gemeenten en marktpartijen wordt samen gezocht naar oplossingen voor het invullen van de randvoorwaarden, waarbij ook de versnellingstafels worden gebruikt om concrete voorbeelden van 'vastlopers' bij woningbouwprojecten door niet-ingevulde randvoorwaarden in beeld te krijgen. De provincie had hier in 2023 een start gemaakt met de regionale versnellingstafels en nam hier de aanjaagrol voor de woningbouwversnelling.

3.3.1 Afstemming en regionale programmering woningbouw

Toelichting

In de provinciale Woonagenda 2020-2025 staat dat alle regio's een woonakkoord opstellen waarin afspraken staan met de provincie over aantallen, opgaven en acties.

- In alle regio's werden de woonakkoorden in 2023 uitgevoerd, in Westfriesland is het woonakkoord in 2023 geactualiseerd.
- Regio's kunnen subsidie aanvragen voor de uitvoering van afspraken uit het woonakkoord. Er is in 2023 voor circa € 0,5 miljoen subsidie verleend aan 10 projecten.

In de monitor Woningbouw zijn afspraken uit de huidige woonakkoorden gemonitord.

- De voortgang is in 2023 besproken in bestuurlijke overleggen met de regio's.
- In diverse regio's zijn projecten gestart om op basis van het instrument WoonZorgwijzer afspraken te maken over de kwaliteit van woningen en over welzijn, zorg en voorzieningen.
- De viewer Woningbouwlocaties voor zowel de MRA als voor Noord-Holland Noord en het dashboard Wonen zijn in 2023 wederom geactualiseerd.

Vanwege de provinciale verkiezingen is in 2023 geen netwerkconferentie georganiseerd. De viewer Woningbouwlocaties voor zowel de MRA als voor Noord-Holland Noord en het dashboard Wonen zijn in 2023 wederom geactualiseerd.

3.3.2 Bijdragen aan versnelling woningbouwproductie en binnenstedelijk bouwen

Toelichting

- In 2023 is vanuit het Kernteam Versnelling Woningbouw en de bouwambassadeur uitvoering gegeven aan de versnelling woningbouw, door inzet van de flexibele schil en ondersteuning van gemeenten.
- Via de regeling Flexibele Schil is € 285.000,- ingezet voor ondersteuning van woningbouwprojecten in kleine gemeenten.
- Daarnaast is een 'flexibele schil'-regeling beschikbaar voor grote gemeenten voor de inhuur van extra capaciteit voor grootschalige (binnenstedelijke) woningbouwprojecten,

waaronder bereikbare steden en OV-knooppuntenlocaties, in onder andere Haarlemmermeer, Zaanstad, Hoorn, Alkmaar, Velsen en Amstelveen.

- Het Masterplan Wonen is in 2023 wel afgerond, maar niet ter besluitvorming aan Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten voorgelegd, waardoor hiervoor in 2023 geen aanvullende financiële voorstellen zijn ingediend.

- Begin 2023 zijn, in uitwerking op de provinciale, randvoorwaardelijke woningbouwafspraken tussen Rijk en provincie van oktober 2022, 2 woondeals gesloten voor Noord-Holland Noord en de Metropoolregio Amsterdam (inclusief Almere en Lelystad). Hierin zijn principeafspraken gemaakt over de bouwopgave en de programmering naar prijssegmenten, die na vaststelling van de woondeals in 2023 (en 2024) verder worden ingevuld en vertaald naar concrete projecten.

- In de woondeals zijn ook afspraken gemaakt over een nieuwe vorm van versnellingstafels, ter vervanging van de in de begroting genoemde versnellingstafels. De nieuwe versnellingstafels worden door de Kernteams Versnelling Woningbouw en de bouwambassadeur voorbereid en de eerste tafels hebben in september en december 2023 plaatsgevonden. Daarnaast is in 2023 de Klankbordgroep Marktpartijen 2 keer bijeengekomen.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 3.3	Bijdragen aan betaalbaar en toekomstbestendig wonen			
	Lasten	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
3.3.1	Afstemming en regionale programmering woningbouw	1.218	1.236	1.169	67
3.3.2	Bijdragen aan versnelling woningbouwproductie en binnenstedelijk bouwen	2.001	3.192	3.564	-372
	Totaal lasten	3.219	4.428	4.733	-305
	Totaal baten		-620	229	-849
	Totaal saldo	3.219	3.808	4.962	-1.154
	Stortingen				
3.3.2	Reserve Woningbouw	1.200	1.200	1.200	0
	Onttrekkingen				
3.3.1	Reserve Woonbeleid	-750	-775	-691	-84
3.3.2	Reserve Woningbouw	-1.145	-1.421	-1.449	28
3.3.2	Reserve Woningbouw subsidies	-285	-631	-632	1
	Resultaat	**2.239**	**2.181**	**3.390**	**-1.209**

*een positief verschil is voordelig

3.4 Beschermen tegen overstromingen en bijdragen aan klimaatadaptie

Toelichting

Prioriteiten:

Zie voor de realisatie van de prioriteiten de activiteiten die zijn geformuleerd onder 3.4.1, 3.4.2 en 3.4.3.

3.4.1 Kaders stellen voor regionale keringen en investeringen in ruimtelijke kwaliteit

Toelichting

De provincie is bevoegd gezag voor het aanwijzen en normeren van regionale waterkeringen.

- Provincie Noord-Holland is in 2023 gestart met het opnieuw beoordeling van de normen van de regionale keringen.
- Vanwege nieuwe inzichten rondom overstromingsscenario's, klimaatsverandering en het berekenen van directe en indirecte schade, heeft de provincie in 2023 met de inliggende waterschappen gewerkt aan een werkwijze om te komen tot de herijking van de normen van de regionale keringen.
- Ook heeft de provincie in 2023 een vervolg gegeven aan een kennisproject om de (potentiële) ruimtelijke ontwikkelingen een plek te geven in de beoordeling, sturing en het actueel houden van de normen van de regionale keringen.
- Daarnaast heeft de provincie in 2023 extra inzet geleverd op de uitdagingen die liggen op een Toekomstbestendig en veilig Amsterdam-Rijnkanaal (ARK) en Noordzeekanaalgebied (NZKG).

De provincie houdt toezicht op de taken van de waterschappen.

- In 2023 heeft de provincie ervoor gezorgd dat de gemaakte afspraken in het huidige uitvoeringsbesluit werden nageleefd. De provincie heeft de voortgangsrapportage besproken, beoordeeld en de voortgangsrapportage is goedgekeurd door Gedeputeerde Staten.

De provincie participeert en initieert in landelijke samenwerkingen op het gebied van regionale keringen:

- Initieert: Het ontwikkelen van instrumenten om inzicht en grip te krijgen op het effect van ruimtelijke ontwikkelingen op de normering van regionale keringen
- Initieert: de provincie heeft in 2023 een eigen verkenning/uitwerking rondom invulling zorgplicht regionale keringen met Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) afgerond, die als basis heeft gediend voor een landelijke handreiking.
- Initieert: het belang van regionale waterveiligheid op de landelijke agenda's te krijgen (Bestuurlijk Platform Waterveiligheid als Deltaprogramma)
- Participeert namens alle provincies in Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer (STOWA).

- Initieert: De provincie is een van de trekkers van het IPO vakberaad waterveiligheid
- Participeert: De provincie zit zowel ambtelijk als bestuurlijk, namens alle provincies, in de Stuurgroep Management Watercrises en Overstromingen (SMWO). Deze laatste taak is de tweede helft van 2023 overgedragen aan de provincie Utrecht.

3.4.2 Beoordelen versterkingsplannen primaire keringen en investeren in ruimtelijke kwaliteit

Toelichting

- Voor de dijkversterkingsprojecten geldt dat Katwoude en de Afsluitdijk tot uitvoering zijn gekomen.
- Voor de projecten Durgerdam en Den Oever-Den Helder geldt dit niet. Uit nader grondonderzoek door HHNK in 2023 is gebleken dat de versterkingsopgave van de dijk tussen Den Oever en Den Helder gewijzigd moet worden. Het nieuwe projectplan is nog niet gereed. Bij Durgerdam moet eerst funderingsherstel plaatsvinden voordat de dijk versterkt kan worden.
- De projecten die in aanmerking kwamen voor subsidie vanuit het Ambitieprogramma Ruimtelijke Kwaliteit Kustzone Amsterdam-Hoorn (APRK) zijn 2023 in uitvoering gegaan.
- Voor de aanvullende kansen en maatregelen (meekoppelkansen) die mogelijk zijn bij de Markermeerdijken is in 2023 een addendum (aanvulling) op de samenwerkingsovereenkomst vastgesteld, waardoor de projecten definitief uitgevoerd kunnen worden. Module 1 en het eerste deel van het stadstrand Hoorn zijn in 2023 opgeleverd.
- Voor de uitvoering van de Kustvisie IJsselmeerkust 2021 is in 2023 een belevingsonderzoek gedaan naar de recreatieve en ecologische waarde van het gebied bij de Koopmanspolder en de vooroever van Wervershoof-Andijk. De resultaten zijn gerapporteerd met aanbevelingen voor een gebalanceerde gebiedsinrichting.
- Voor het platform IJsselmeergebied (voorheen gebiedsagenda IJsselmeergebied) is in 2023 gewerkt aan een integrale afwegingsmethodiek van projecten in het IJsselmeergebied, het IJsselmeerkompas.
- In 2023 is door het Rijk en de regio, inclusief provincie, de Integrale Verkenning Wieringerhoek gestart. Hierin wordt onderzocht in hoeverre de locatie Wieringerhoek geschikt en kansrijk is voor een ‘zon op water’-project, op zo’n manier dat het (zoveel mogelijk) verenigbaar is met de geldende regels en kaders met de andere functies en waarden in het gebied.
- In 2023 is de nieuwe cyclus van ROR3 opgestart waarin provincies verantwoordelijk zijn voor het genereren van overstromingsrisico en -gevaarkaarten in het kader van de Europese Richtlijn Overstromingsrisico’s (ROR). In 2023 is de provincie gestart als voorzitter van de Landelijke Databank Overstromingsinformatie (LDO) en de provincie vertegenwoordigt vanaf 2023 de provincies bij het opzetten van een Landelijke Voorziening Overstromingsinformatie (LVO).

3.4.3 Bijdragen aan ontwikkelen en uitvoeren regionale opgaven klimaatadaptie

Toelichting

In 2023 is gewerkt aan het realiseren van de ambities uit de notitie 'Klimaatadaptatie Noord-Holland: Bouwstenen voor een provinciale aanpak 2020–2023'.

- In 2023 is een start gemaakt met de door het Rijk verplichte bovenregionale stresstesten op het gebied van wateroverlast, waarbij de provincie een coördinerende rol heeft. Hierbij is in eerste instantie gekeken naar het gebied rondom het Amsterdam-Rijnkanaal en Noordzeekanaal (ARK-NZK).

- Daarnaast is er een vervolg gegeven aan de inventarisatie om vitale en kwetsbare functies en netwerken beter mee te nemen in zowel provinciale opgaven als gebiedsopgaven, met daarbij een focus op het Noordzeekanaalgebied en de Kop van Noord-Holland.

- Verder werkte de provincie met diverse partijen nauw samen aan het programma Toekomstbestendig Watersysteem Amsterdam-Rijnkanaal/Noordzeekanaalgebied (TB ARK-NZKG) om oplossingen in beeld te brengen voor toenemende wateroverlast, watertekort en verzilting in relatie tot de ruimtelijke ontwikkelingen die spelen in het ARK-NZKG.

- Vanwege het aflopende beleid in 2023 is ook gewerkt aan het ontwikkelen van nieuw provinciaal beleid rondom klimaatadaptatie. Tegelijkertijd is er in 2023 een verkenning naar de implementatie van de Water en Bodem Sturend-brief van het Rijk opgeleverd en is er doorgestart met een ambtelijk programma voor de borging van de voor de provincie Noord-Holland relevante keuzes uit deze brief.

- Ook is verder gewerkt aan de door de provincie ontwikkelde Signaalkaart Klimaatadaptatie. Er is geïnventariseerd hoe deze Signaalkaart kan worden doorontwikkeld en hoe de principes van Water en Bodem Sturend hier nog beter in meegenomen kunnen worden.

- Tenslotte werden gemeenten verder gestimuleerd om klimaatadaptieve maatregelen te nemen in de fysieke leefomgeving door middel van de Uitvoeringsregeling Fysieke Uitvoeringsprojecten Klimaatadaptatie. Van het beschikbaar gestelde budget van € 2 miljoen is ongeveer € 1 miljoen niet aangevraagd door de gemeenten. Daarnaast hebben enkele onderzoeken en samenwerkingsverbanden een langere doorlooptijd, waardoor ook enkele uitgaven doorschuiven naar 2024.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 3.4	Beschermen tegen overstromingen en bijdragen aan klimaatadaptie			
	Lasten	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
3.4.1	Kaders stellen voor regionale keringen en investeringen in ruimtelijke kwaliteit	531	529	530	-1
3.4.2	Beoordelen versterkingsplannen primaire keringen en investeren in ruimtelijke kwaliteit	1.219	19.111	9.305	9.806
3.4.3	Bijdragen aan ontwikkelen en uitvoeren regionale opgaven klimaatadaptie	2.116	2.209	1.843	366
	Totaal lasten	3.866	21.849	11.678	10.171
	Totaal baten				
	Totaal saldo	3.866	21.849	11.678	10.171
	Stortingen				
3.4.2	Reserve Meekoppelkansen bij Dijkversterkingen	0	150	150	0
3.4.2	Reserve Subsidies Meekoppelkansen bij dijkversterking en kustontwikkeling	0	2.400	4.900	-2.500
3.4.3	Reserve Klimaatadaptie	1.500	1.500	1.500	0
	Onttrekkingen				
3.4.2	Reserve Meekoppelkansen bij Dijkversterkingen	-580	-22.076	-13.028	-9.048
3.4.2	Reserve Subsidies Meekoppelkansen bij dijkversterking en kustontwikkeling	0	0	-1.917	1.917
3.4.3	Reserve Klimaatadaptie	-1.634	-1.734	-1.377	-357
	Resultaat	**3.152**	**2.089**	**1.907**	**182**

*een positief verschil is voordelig

3.5 Verbeteren kwaliteit water en benutten en beheren water

Toelichting

Prioriteiten:

- In de verantwoording van het Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022 - 2027 zijn de ondernomen acties en resultaten vermeld.
- In de jaarrapportage van het Deltaprogramma Zoet Water is vermeld wat de acties zijn geweest in 2023. Deze is in de loop van 2024 beschikbaar.

3.5.1 Schoon en voldoende grondwater bevorderen

Toelichting

In 2023 is verder gewerkt aan uitvoering van deelprogramma Grondwater, dat onderdeel is van Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022 – 2027. Met uitvoering van het programma wordt invulling gegeven aan Europese verplichtingen die zijn vastgelegd in de Kaderrichtlijn Water (KRW) en de Grondwaterrichtlijn.

- In het programma zijn 23 maatregelen opgenomen die onder andere betrekking hebben op het saneren en beheersen van verontreinigingen, het beschermen van drinkwaterwinningen, optimaal gebruik van de ondergrond voor bodemenergie en

bestrijding van verdroging van natuurgebieden. Met uitvoering van de maatregelen moet uitputting, verontreiniging en verzilting van grondwatervoorraden worden voorkomen. Inmiddels zijn 3 maatregelen uitgevoerd, zijn er 15 in uitvoering en 5 in voorbereiding.

De provincie is specifiek bevoegd gezag voor het verlenen van vergunningen voor grondwateronttrekking voor drinkwatervoorziening, grote industrieën en bodemenergie.

- In 2023 zijn 50 vergunningen verleend en 10 vergunningen ingetrokken. De verleende vergunningen betroffen allemaal bodemenergiesystemen. Bij de ingetrokken vergunningen betrof het 9 bodemenergiesystemen en 1 industriële onttrekking.
- De provincie monitort de toestand van het grondwater met behulp van een provinciaal grondwatermeetnet. In 2023 is de grondwaterstand op 445 plaatsen gemeten. Gegevens worden onder andere gebruikt om droogte- en wateroverlast te signaleren.

Prestatieindicator 3.5.1

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Vergunningverlening grondwateronttrekking	Aantal	50	50	

3.5.2 Schoon en voldoende oppervlaktewater bevorderen

Toelichting

- In 2023 heeft de provincie ingezet op de uitvoering van de provinciale maatregelen voor verbetering van de oppervlaktewaterkwaliteit uit het Regionaal Waterprogramma.
- Daarnaast heeft de provincie gezorgd voor cofinanciering van 3 Kaderrichtlijn Water (KRW) pilots van de waterschappen.
- De provincie heeft in 2023 151 zwemlocaties aangewezen. Dit zijn er evenveel als in 2022.
- Daarnaast heeft de provincie € 100.000,- subsidie verstrekt aan de verbetering aan de waterkwaliteit van de zwemlocaties.

Noord-Holland maakt deel uit van 2 zoetwaterregio's die onder het Deltaprogramma vallen.

- De provincie draagt (jaarlijks) financieel bij aan de ondersteuning van de regio's en projecten.
- In 2020 is een 3 jaar durende pilot grootschalige ondergrondse waterberging op Texel (Zoete Toekomst) gestart, gefinancierd door het Waddenfonds, agrariërs, gemeente, waterschap en provincie. Deze pilot is in 2023 afgerond, waarna fase 2 is opgestart. Deze tweede fase richt zich op de monitoring van de installaties.
- Tot slot heeft de provincie financieel bijgedragen aan de uitvoering van het werkpogramma Deltaprogramma IJsselmeergebied (zoetwatervoorziening en veiligheid lange termijn).

BBV indicator oppervlaktewater

Waterkwaliteit: % van de waterlichamen met een goede ecologische kwaliteit (oppervlaktewater)	Goed	Matig	Ontoereikend	Slecht
Hollands Noorderkwartier	0%	45%	49%	6%
Rijnland	0%	82%	0%	18%
Amstel, Gooi en Vecht	0%	37%	44%	19%
Peildatum		2023		

Toelichting BBV indicator:

De indicator geeft de ecologische kwaliteit van het water per waterschap weer, onderverdeeld in vier categorieën. De beoordeling is conform de systematiek van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). De KRW heeft als doel de kwaliteit van de oppervlakte- en grondwateren te verbeteren en in stand te houden, zowel ecologisch als chemisch. De ecologische toestand wordt onder andere bepaald door de concentratie van stikstof en fosfaat en vier biologische kwaliteitselementen (macrofauna, overige waterflora, vis en fytoplankton). De beoordeling vindt plaats op basis van het 'one out-all out principe': indien één kwaliteitselement niet aan de eisen voldoet wordt de toestand van het waterlichaam niet als goed beoordeeld.

3.5.3 Waterrecreatie stimuleren

Toelichting

De Visie Waterrecreatie in Noord-Holland 2030 en de bijbehorende Uitvoeringsagenda 2021–2025 heeft als doel de waterrecreatie in de provincie te stimuleren.

- In 2023 zijn de 3 subsidieregelingen waterrecreatie gecontinueerd:
    - Innovatie en duurzaamheid
    - Kleine voorzieningen en diensten
    - Waterrecreatie voor de kleinere pleziervaart: De werd in 2023 iets minder goed benut dan voorgaande jaren. Er is regelmatig naar geïnformeerd, maar een aantal projecten waren nog niet zo ver in het planproces dat dit tot een aanvraag leidde.
- In 2023 heeft de provincie budget vrijgemaakt voor het aanbrengen van betonning in het Zuidelijk IJsselmeergebied voor markering van water waar waterplanten de nautische veiligheid van de kleine scheepvaart in gevaar brengt.
- Ook is bijgedragen aan de organisatie van het Congres Waterplanten, waarin de verschillende samenwerkingspartners spraken over de stand van zaken en het vervolg van de aanpak waterplanten.
- In 2023 is opnieuw budget beschikbaar gesteld voor de inrichting van een aantal pilotgebieden voor bewustwording van het thema 'loodvrije sportvisserij'. Het betreft een voortzetting van de publiekscampagne Sportvisserij Loodvrij. Dit initatief werd uitgevoerd in samenwerking met Sportvisserij Midwest Nederland en de Hoogheemraadschappen.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 3.5	Verbeteren kwaliteit water en benutten en beheren water			
	Lasten	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
3.5.1	Schoon en voldoende grondwater bevorderen	945	943	1.282	-339
3.5.2	Schoon en voldoende oppervlaktewater bevorderen	969	1.436	1.273	163
3.5.3	Waterrecreatie stimuleren	1.969	1.985	2.040	-55
	Totaal lasten	3.883	4.364	4.595	-231
	Totaal baten	-1.239	-1.404	-1.185	-219
	Totaal saldo	2.644	2.960	3.411	-451
	Stortingen				
3.5.3	Reserve Waterrecreatie	1.562	1.562	1.562	0
	Onttrekkingen				
3.5.3	Reserve Waterrecreatie	-1.393	-1.567	-1.635	68
	Resultaat	**2.813**	**2.955**	**3.338**	**-383**

*een positief verschil is voordelig

Programma 4 Bereikbaarheid

Doelenboom

4. Bereikbaarheid
4.1 Mobiliteitsbeleid en -strategie opstellen en uitvoeren
4.1.1 Mobiliteitsbeleid en -strategie opstellen
4.1.2 Mobiliteitsbeleid met partners uitvoeren
4.1.3 Investeringsstrategie en meerjarenprogramma's provinciale infrastructuur opstellen
4.2 Openbaar vervoer waarborgen
4.2.1 OV-concessies beheren en verlenen
4.3 Gebruik infrastructurele netwerken optimaliseren
4.3.1 Netwerkmanagement en verkeerskundig beheer uitvoeren
4.3.2 Centrales beheren en in stand houden
4.4 Provinciale infrastructuur in stand houden en ontwikkelen
4.4.1 Beheerstrategie en meerjarenprogramma's opstellen
4.4.2 Studiefase verbeter- en uitbreidingsprojecten uitvoeren
4.4.3 Studiefase vervangingsprojecten uitvoeren
4.4.4 Plan- en realisatiefase infrastructuurprojecten uitvoeren
4.4.5 Infrastructuur beheren en in stand houden
4.4.6 Vaarwegen beheren en in stand houden
4.4.7 Innovatieprojecten infrastructuur uitvoeren

Maatschappelijk doel

Duurzame bereikbaarheid en verstedelijking zijn belangrijke opgaven voor de provincie Noord-Holland. De Omgevingsvisie geeft aan dat de provincie streeft naar een balans tussen leefbaarheid en economische groei. De provincie Noord-Holland staat samen met alle organisaties en inwoners voor enorme veranderingen. Zo zal de bereikbaarheid in Noord-Holland de komende jaren steeds meer onder druk komen te staan. De groei van inwoners en werkgelegenheid zorgen voor meer mobiliteit, meer vraag naar energie-infrastructuur en meer vraag naar ruimte.

- In december 2023 is samen met de Metropoolregio Amsterdam (MRA) partners en het Rijk de Samenwerkingsovereenkomst OV Verbinding Amsterdam Haarlemmermeer getekend. Ook is geïnvesteerd in de verbetering van de provinciale infrastructuur, bijvoorbeeld om de verkeersveiligheid te verbeteren.

- Bestaande infrastructuur is op het gewenste kwaliteitsniveau gehouden door het uitvoeren van vast en variabel onderhoud. Ook zijn er in 2023 meerdere vervangingsprojecten voorbereid en uitgevoerd.

- Daarnaast is in 2023 samen met de partners gewerkt aan onder andere het opstellen van Regionale Agenda's Mobiliteit (RAM), het Regionale Mobiliteitsprogramma (RMP) en de Agenda Slimme en Schone Logistiek, de Koers Smart Mobility en de Actieagenda Actieve Mobiliteit. Er zijn grote stappen gemaakt in de actualisatie van de investeringsstrategie Noord-Hollandse infrastructuur (iNHi).

- De provincie is opdrachtgever (concessieverlener) voor het regionale openbaar vervoer voor 3 concessies: Haarlem-IJmond (2017-2027), Noord-Holland Noord (2018-2028) en Gooi en Vechtstreek (2021-2030). Na de coronapandemie heeft de provincie gewerkt aan een Transitieplan en is in 2023 verdergegaan met de uitvoering daarvan. In het Transitieplan staan voorstellen om het tekort aan reizigersopbrengsten voor langere tijd op te vangen en de concessies sterker en toekomstbestendig te maken. Ook is er een succesvolle lobby geweest richting het Rijk om de kwaliteit van het openbaar vervoer op peil te houden en de kosten voor de reiziger niet te laten stijgen (Motie Bikker).

- Binnen de provincie Noord-Holland is de focus gericht op het onderhouden en vervangen van het bestaande areaal. In 2023 is de infrastructuur op het afgesproken kwaliteitsniveau gehouden door het uitvoeren van vast en variabel onderhoud. Enkele vervangingsprojecten zijn voorbereid en uitgevoerd. De vervangingsvraag is voor verschillende sluizen en bruggen aanwezig en speelt de komende jaren een prominente rol op de agenda bij het beheer en onderhoud. Hiervoor is het project Samen Slimmer Renoveren en Vervangen in 2023 gestart.

- Daarnaast zijn smart mobility-instrumenten ingezet om de beschikbaarheid van de infrastructuur optimaal te benutten. Voor de bediening en besturing van de beweegbare bruggen en sluizen zijn er 6 bruggen aangesloten op de bediencentrale dit jaar. Met verschillende gemeenten zijn gesprekken gevoerd om te verkennen of de bediening van gemeentelijke bruggen over te brengen is naar de bediencentrale.

Wettelijk beleidskader

- Omgevingswet (in werking januari 2024)
- Wet Personenvervoer 2000
- Wegenverkeerswet (1994)
- Wegenwet (1930)

Provinciaal beleidskader

- Omgevingsvisie NH2050
- Perspectief Mobiliteit
- Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen (NIKG) 2020 - 2023
- Investeringsstrategie Noord-Hollandse Infrastructuur (iNHi)
- Focus Smart Mobility 2022-2025
- Actieagenda Actieve Mobiliteit
- Opgave Verkeersveiligheid Noord-Holland 2030
- Uitvoeringsagenda Verkeersveiligheid Noord-Holland 2020-2024
- Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 4				Bereikbaarheid
	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
Lasten	249.355	245.483	233.847	11.635
Baten	-21.434	-21.666	-8.602	-13.064
Saldo van baten en lasten	227.921	223.817	225.245	-1.428
Stortingen reserves	60.245	95.171	120.430	-25.260
Onttrekking reserves	-76.033	-70.821	-96.053	25.231
Resultaat	**212.133**	**248.166**	**249.622**	**-1.456**

*een positief verschil is voordelig

Verbonden partijen

OD	Verbonden partij	Publiek doel
4.2.1	Coöperatieve Vereniging Samenwerkingsverband DOVA U.A.	Ontwikkelen van een beter mobiliteitsbeleid van de leden en het realiseren van een doeltreffend en efficiënt openbaar vervoer voor de reiziger
4.3.1	Beheersregeling Amstel	Het beheer van de Amstel

*Meer informatie is te vinden in de paragraaf Verbonden partijen

4.1 Mobiliteitsbeleid en -strategie opstellen en uitvoeren

Toelichting

In 2023 heeft de provincie gewerkt aan de uitwerking van beleidsambities met de partners in samenwerkingsprogramma's zoals Samen Bouwen aan Bereikbaarheid (SBaB) en aan strategische agenda's met de regio's en de Vervoerregio Amsterdam (Regionale Agenda's Mobiliteit; RAM). Ook heeft de provincie deelgenomen aan het opstarten van een samenwerking mobiliteit in Noord-Holland Noord. De provinciale rol varieerde van initiatiefnemer tot partner, afhankelijk van de opgave en het belang.

De provincie heeft in 2023 samengewerkt met andere overheden zoals de rijksoverheid, gemeenten, deelregio's (binnen de Platforms MRA en Noord-Holland Noord), de Vervoerregio Amsterdam en waterschappen. Maar ook met belangenorganisaties zoals DOVA, ROCOV, ANWB en Fietsersbond en ook met reizigers en inwoners. Op landelijk niveau werkt de provincie samen met het Rijk (onder andere in het programma Samen Bouwen aan Bereikbaarheid) en met mede-provincies binnen het IPO, het NOVB en nationale bestuurstafels (MIRT, Landelijke Fietstafel, Landelijke OV- en Spoortafel en Verkeersveiligheid).

In 2023 heeft de provincie:

- Regionale Agenda's Mobiliteit (RAM) vastgesteld;
- Deelgenomen aan het Rijk-regioprogramma Samen Bouwen aan Bereikbaarheid MRA (SBaB);
- Deelgenomen aan MRA-samenwerking (onder andere in relatie met MRA Verstedelijkingsstrategie);

- De Mobiliteitstransitie in Noord-Holland vormgegeven (onder andere via Regionale Agenda's Mobiliteit en SBaB);
- Regionale Mobiliteitsprogramma (RMP) Noord-Holland en Flevoland uitgevoerd (Klimaatakkoord);
- De regionale agenda's en uitvoeringsprogramma's uitgevoerd op het gebied van verkeersveiligheid, smart mobility, logistiek, actieve mobiliteit en openbaar vervoer;
- Een start gemaakt met het actualiseren van de investeringsstrategie Noord-Hollandse infrastructuur (iNHi).

In de hiernavolgende paragrafen staat hoe invulling is gegeven aan bovenstaande prioriteiten.

4.1.1 Mobiliteitsbeleid en -strategie opstellen

Toelichting

In het opstellen en uitvoeren van haar mobiliteitsbeleid is regionale samenwerking van groot belang voor de provincie. Dat krijgt op allerlei manieren vorm, hieronder volgt een overzicht van de belangrijkste regionale samenwerkingsvormen in 2023.

- De regionale samenwerking bij het (realiseren van) mobiliteitsbeleid heeft de provincie - conform de begroting - vorm gegeven via het MRA-Platform Mobiliteit, het Rijk-regio programma SBaB en (in de deelregio's) in de Provinciale Verkeer en Vervoerberaden (PVVB'en). Daar is dit jaar het Platform Mobiliteit Noord-Holland Noord aan toegevoegd.
- Binnen het programma SBaB is in 2023 aan de hand van onder andere het Implementatieplan Multimodaal Toekomstbeeld (MTB) en de Meerjarenaanpak Mobiliteitsgedrag 2024-2030 gewerkt aan een nieuwe programma opzet. De nieuwe programmalijnen zijn eind 2023 door de programmaraad SBaB vastgesteld en luiden als volgt:
    - Slim verstedelijken (was Verstedelijking en Mobiliteit)
    - Spreiden en mijden (was Mobiliteitsgedrag)
    - Multimodale netwerken
    - Monitoring en aanjagen MTB
    - Oostflank MRA
- Provinciale Staten hebben in 2023 onder voorwaarden ingestemd met een bijdrage van € 24 miljoen aan het doortrekken van de Noord-Zuidlijn naar Hoofddorp. Noord-Holland heeft als gevolg daarvan zitting in de uitvoeringsorganisatie van het project OV-Verbinding Amsterdam Zuid Haarlemmermeer, zoals het project in deze MIRT-fase (verkenning) heet. Eind 2023 hebben Gedeputeerde Staten ingestemd met de samenwerkingsovereenkomst die voor deze uitvoeringsorganisatie nodig is.
- Ook in de samenwerking met de Vervoerregio Amsterdam zijn stappen gezet. De provincie heeft afspraken gemaakt over samenwerking bij infrastructuurprojecten en heeft – op basis van het Perspectief Mobiliteit Noord-Holland – een inspraakreactie gegeven op het nieuwe beleidskader van de Vervoerregio Amsterdam. De inspraakreactie

was hoofdzakelijk positief, want het beleid van de Vervoerregio Amsterdam sluit goed aan bij het Perspectief Mobiliteit. Ook zijn aanscherpingen gesuggereerd ten aanzien van de relatie van de Vervoerregio Amsterdam met haar omgeving, ruimtelijke ordening, duurzame mobiliteit en Regionale Actie Agenda's Mobiliteit (RAM). Deze aanscherpingen zijn veelal verwerkt en verduidelijkt in het definitieve beleidskader.

4.1.2 Mobiliteitsbeleid met partners uitvoeren

Toelichting

In 2023 heeft de provincie, samen met gemeenten en andere partners, verschillende Regionale Agenda's Mobiliteit (RAM) opgesteld. Daarnaast zijn de agenda's uitgevoerd door de provincie en gemeenten. Op Zaanstreek-Waterland na heeft iedere deelregio in Noord-Holland nu een vastgestelde RAM of een vergelijkbare variant hiervan, zoals een samenwerkingsagenda of bereikbaarheidsagenda.

Regionaal mobiliteitsprogramma Noord-Holland-Flevoland (RMP)

De provincie heeft met alle gemeenten binnen het RMP de (bestuurlijke) afspraak gemaakt om regionale uitvoeringsagenda's duurzame mobiliteit op te stellen. Hiervoor zijn integrale maatregelpakketten opgesteld voor het verduurzamen van de mobiliteit. De pakketten bestaan uit samenhangende maatregelen die elkaar versterken. In 2023 is ook de vernieuwde RMP-website gelanceerd. Op deze website is alle relevante informatie over het RMP te vinden, inclusief de 'potentietool'. Deze tool geeft aan wat de potentiële CO2-reductie is van het voorgenomen beleid van gemeenten tot en met 2030. Daarnaast laat de tool ook zien wat het maximale CO2-reductiepotentieel zou zijn (per gemeente, of voor de hele regio) als de maatregelen maximaal worden uitgevoerd.

Voor mogelijke invoering van zero emissie zones binnen gemeenten is dit jaar voor een eenduidige en gezamenlijke aanpak de Regionale Uitvoeringsagenda Stadslogistiek (RUAS) opgesteld, een uitwerking van een maatregel uit de Agenda Slimme en Schone Logistiek van de provincie Noord-Holland en ook onderdeel van de beleidsagenda van de Vervoerregio Amsterdam en via MRA-E is een concessie afgesloten voor snellaadstations. Daarvoor zijn 176 voorkeurslocaties gevonden en op enkele locaties hiervan is de bouw begonnen. Door het Multimodaal Hubsysteemprogramma (MHS) waar provincie Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht in samenwerken, is afgelopen jaar een volledig elektrische duwboot tot stand gekomen die vaart op de Zaan.

Smart Mobility

Het programma Focus Smart Mobility is inmiddels ingericht. Alle projecten binnen de thema's zijn opgestart. Van een aantal projecten zijn de eerste resultaten al bekend. Een aantal studies is in 2023 afgerond. Zie ook 4.4.7.

Actieve mobiliteit en verkeersveiligheid

Na intensieve voorbereiding is afgelopen oktober, samen met 30 Noord-Hollandse gemeenten, de politie, het Openbaar Ministerie, ANWB, Veilig Verkeer Nederland en de Fietsersbond het Regionaal Uitvoeringsprogramma Verkeersveiligheid Noord-Holland 2030 ondertekend. In dit programma staan maatregelen voor het veiliger inrichten van wegen, stimuleren van veilig gedrag en handhaving bij overtredingen. Door deze gezamenlijke aanpak wil de provincie het aantal verkeersslachtoffers sterk verminderen.

In 2023 heeft de provincie vanuit de subsidieregeling Kleine Infrastructuur, aangevuld met een aantal buiten uitvoeringsregeling subsidies, 27 fiets- en verkeersveiligheidsprojecten gesubsidieerd op gemeentelijk areaal. Dit heeft bijgedragen aan:

- De aanleg van 1,2 kilometer nieuw fietspad in Gooise Meren
- De verbetering van 21,8 kilometer bestaand fietspad, verdeeld over 19 projecten
- De aanleg van 2 fietsbruggen
- De aanschaf van een elektrische pont bij Velsen
- De exploitatie van een elektrische pont bij Spaarnwoude
- 6 projecten die subsidie hebben ontvangen voor het verbeteren van de verkeersveiligheid

Verder is in 2023 een samenwerkingsovereenkomst getekend voor de aanleg van de doorfietsroute Hilversum-Utrecht (F27) en zijn op diverse kruispunten met provinciale wegen de verkeerslichten opnieuw afgesteld, waarbij fietsers vaker en langer groen krijgen. Tenslotte is middels de werkgeversaanpak het gebruik van de fiets gestimuleerd. En hebben subsidies voor verkeerseducatie, verkeersveiligheidscampagnes en projecten zoals Doortrappen bijgedragen aan verkeersveiliger gedrag.

Regionaal OV Toekomstbeeld (ROVT)

In Zuid-Kennemerland is fase 3 van de HOV-corridor Haarlem/Schiphol-Amsterdam (onderzoek naar Bus Rapid Transit (BRT), ofwel Metrobus) opgeleverd. Parallel krijgt BRT een steeds prominentere plek in de MRA. Zo is dit onderwerp opgenomen binnen SBaB in de programmalijn multimodale netwerken. Voor de regio Gooi en Vecht wordt gereden over de HOV in 't Gooibaan. Voor Noord-Holland Noord is een Ontwikkelperspectief OV ontwikkeld samen met NS, Transdev en gemeenten.

Hubs en Knooppunten

De Hubstrategie provincie Noord-Holland is vastgesteld. Voor het verbeteren van de ketenreis is subsidie beschikt voor het knooppunt Crailo voor het uitbreiden van de fietsenstallingen, het verbeteren van de bereikbaarheid hiervan en het zorgen voor een prettigere beleving voor de reiziger. Aan de gemeente Heemskerk is subsidie verleend voor de herinrichting van het stationsplein aan de westzijde, waardoor de toegankelijkheid voor de voetganger is verbeterd. Aan gemeente Hilversum is subsidie van € 1 miljoen beschikt voor het uitvoeren van een planstudie voor de uitbreiding van de stationshal op Hilversum Centraal. Zie ook 3.2.1.

Regionale Ontwikkelagenda Noord-Holland (spoorcorridors)

Voor de Regionale Ontwikkelagenda Noord-Holland en bijbehorende actieagenda's zijn de acties geprioriteerd. Voor de Westfriese lijn is er een start gemaakt met het opstellen van een actieprogramma. Voor de Helderse lijn zijn ook middelen beschikbaar en is een projectenlijst met maatregelen opgesteld. Zo is geld gereserveerd voor de aanleg van extra bushaltes voor het Ontwikkelingsperspectief OV Noord-Holland Noord. Ten slotte heeft de Hoornse lijn, mede door een capaciteitsvraagstuk bij de provincie, stilgelegen, maar de lijn wordt nu weer opgepakt.

OV SAAL

Voor project openbaar vervoer Schiphol – Amsterdam – Almere – Lelystad (Dekking uit Rijksgeld: OV SAAL) zijn er in 2023 geen subsidieaanvragen ingediend door gemeenten.

4.1.3 Investeringstrategie en meerjarenprogramma's provinciale infrastructuur opstellen

Toelichting

In 2023 is de Aanpak en Monitor van de iNHi door Gedeputeerde Staten vastgesteld en besproken in de toenmalige Statencommissie Mobiliteit & Bereikbaarheid. Ook is alle data en informatie geactualiseerd en is de relatie gelegd met de Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen (NIKG), zodat in september 2024 de nieuwe iNHi 2024-2027 kan worden vastgesteld.

Nieuwe studieprojecten, promoties naar de plan- en realisatiefase en de financiële stand van zaken zijn in november 2023 vastgesteld met het integraal Meerjarenprogramma infrastructuur (iMPI) 2024-2031.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 4.1	Mobiliteitsbeleid en -strategie opstellen en uitvoeren			
	Lasten	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
4.1.1	Mobiliteitsbeleid en -strategie opstellen	5.332	4.093	4.528	-435
4.1.2	Mobiliteitsbeleid met partners uitvoeren	32.582	14.900	29.211	-14.311
4.1.3	Investeringstrategie en meerjarenprogramma's provinciale infrastructuur opstellen	600	600	956	-356
	Totaal lasten	38.514	19.593	34.696	-15.103
	Totaal baten	-4.002	-4.180	-3.627	-553
	Totaal saldo	34.512	15.413	31.069	-15.656
	Stortingen				
4.1.1	Reserve Mobiliteitsbeleid	205	1.005	1.455	-450
4.1.2	Reserve Uitvoeren van Mobiliteitsbeleid door Derden	8.935	41.881	45.035	-3.154
4.1.2	Reserve verleende subsidies OD 412	0	0	8.328	-8.328
	Onttrekkingen				
4.1.1	Reserve Mobiliteitsbeleid	-1.410	-191	-641	450
4.1.2	Reserve Uitvoeren van Mobiliteitsbeleid door Derden	-17.870	-19.604	-34.390	14.786
4.1.2	Reserve verleende subsidies OD 412	0	1.411	-8.504	9.915
	Resultaat	**24.373**	**39.915**	**42.352**	**-2.437**

*een positief verschil is voordelig

4.2 Openbaar vervoer waarborgen

Toelichting

De provincie heeft een grote verantwoordelijkheid op het gebied van regionale mobiliteit. Openbaar vervoer (ov) is hierbij belangrijk voor inwoners in het landelijk en stedelijk gebied. De provincie is (wettelijk) opdrachtgever (concessieverlener) voor het ov in de regio's Noord-Holland Noord, Haarlem-IJmond en Gooi en Vechtstreek.

Samen met haar partners zet de provincie Noord-Holland zich in op beter en betaalbaar ov, onder andere in de kleine kernen. Belangrijke samenwerkingspartners zijn andere opdrachtgevers ov

(vertegenwoordigd in het Decentrale OV Autoriteiten (DOVA)), Vervoerregio Amsterdam, gemeenten, het Rijk, vervoerders, belangenorganisaties, buurtbusverenigingen en natuurlijk de reizigers. Daarnaast heeft de provincie in IPO-verband in 2023 door een goede lobby in Den Haag positieve resultaten behaald voor wat betreft de ov-financiën (voorbeeld is de motie Bikker).

Om te zorgen voor goed ov is in 2023 gewerkt aan de volgende prioriteiten:

- De provincie werkt aan het opvangen van de langdurige financiële gevolgen door de coronacrisis en het daarna veranderde reisgedrag in het ov. Daarom is op de korte termijn invulling gegeven aan acties uit het Transitieplan OV (bijvoorbeeld acties als overname regeling bussen en herfinanciering). Voor de (middel)lange termijn zijn extra middelen in de Kaderbrief (tot 2028) vastgesteld en ontvangt de provincie van het Rijk extra geld (motie Bikker – voorkomen tariefstijging reizigers 2024 en dienstregeling in stand houden). Tenslotte is vanwege de motie Bikker het bedrag uit de Kaderbrief voor 2024 van€ 4,9 miljoen euro niet nodig, waardoor het geld terugvloeit naar de algemene middelen.

- Met Transdev zijn afspraken gemaakt om de vertraagde instroom van Zero Emissie (ZE) bussen in Gooi en Vechtstreek te compenseren. Het gaat om een jaarlijkse financiële korting in de concessie Gooi en Vechtstreek, een extra ZE-bus in Haarlem-IJmond en ondersteuning om de concessie Haarlem-IJmond en Noord-Holland Noord verder te verduurzamen. Daarnaast is gestart om laadinfra voor ZE-bussen te realiseren. Daarmee geeft de provincie invulling aan het Bestuursakkoord ZE Regionaal OV per bus.

- De concept Visie Publieke Mobiliteit is opgesteld. Dit is nodig om een goed, betaalbaar en betrouwbaar ov-systeem te blijven bieden. De nieuwe visie vormt het uitgangspunt voor de komende aanbesteding van de ov-concessies Haarlem-IJmond en Noord-Holland Noord.

- Samen met NS, Transdev en gemeenten is een Ontwikkelperspectief Openbaar Vervoer Noord-Holland Noord ontwikkeld voor de herijking van de lopende concessie. Dit heeft geleid tot eerste voorstellen voor het doorvoeren van netwerkoptimalisaties onder het motto ‘Niet meer, maar Beter OV’.

- In overleg met Transdev zijn ook vervoerplannen opgesteld voor het dienstregelingsjaar 2024 en de herijking concessies Noord-Holland Noord en Gooi en Vechtstreek zodat de plannen beter aansluiten op de veranderde vervoervraag en meer toekomstvast zijn.

In 2023 zijn verder de volgende zaken opgepakt:

- Er zijn voorbereidingen getroffen voor een nieuw tarievenbeleid en OVpay. Naast de ov-chipkaart is nu ook OVpay operationeel.

- De deelname aan, en werkzaamheden voor, het convenant landelijke ov-toegankelijkheid zijn gestart.

- De buurtbussen in Noord-Holland Noord zijn vervangen. Om de vrijwilligers te bedanken voor hun inzet is een speciale dag georganiseerd op de Dag van de Vrijwilliger.

- Voor vervanging abri’s en DRIS-panelen is geen nieuw beleid noodzakelijk. Het betreft een vervangingsopgave.

Sinds de coronapandemie ziet de provincie dat de reizigersaantallen achterblijven en dat reizigers op andere momenten in de week reizen. Samen met vervoerders werkt de provincie aan aanpassing in de dienstregeling door afschaling hiervan op frequente lijnen. Daarnaast zien de provincie dat de aanbestedingsmarkt is verstoord. Vervoerders schrijven selectief in vanwege achterblijvende reizigers aantallen, chauffeurstekorten en de beschikbaarheid van ZE aansluitingen. Dit is ongunstig omdat het landelijk gebied geen (concurrerende) inschrijvingen krijgt. De provincie onderzoekt nu wat de mogelijkheden zijn om het aantal reizigers in het ov te laten groeien. Een belangrijk resultaat in 2023 was hierbij de motie Bikker. Tenslotte blijft een belangrijk zorgpunt de schaarste op de arbeidsmarkt (chauffeurs en technisch personeel).

4.2.1 OV-concessies beheren en verlenen

Toelichting

- Eind 2022 is er vanuit het Rijk toch een opvolger gekomen van de BVOV (Beschikbaarheid Vergoeding OV). Voor de concessie Noord-Holland Noord heeft de provincie hier (financieel) gebruik van kunnen maken. Ondanks de bezuinigingen die voortkomen uit het Transitieplan, is het de provincie en de vervoerders gelukt om de dienstregeling in de 3 concessies ongeveer gelijk te houden aan de dienstregeling 2022. Het opvangen van de langdurige financiële gevolgen als gevolg van de coronapandemie door veranderd reisgedrag in het ov blijft een aandachtspunt. Het aantal reizigers blijft nog steeds achter en zit nog steeds niet op het niveau van voor de coronapandemie.

- 3 concessies provincie

    - Concessie Gooi en Vechtstreek (2021-2030): Sinds december 2023 wordt er gereden over de HOV Gooi busbaan. In overleg met de vervoerder is het lijnennet hierop aangepast. Door de achterblijvende reizigersaantallen en opbrengsten wordt de uitbreiding geleidelijk doorgevoerd, passend bij het herstel van de vervoervraag. Dit betreft vooral de hoogfrequente R-netlijnen en de voorstellen voor aanvullende mobiliteit.

    - Concessie Haarlem-IJmond (2017-2027): De provincie monitorde de actuele prestaties van deze concessies en besprak deze maandelijks met de vervoerder. Aandachtspunt in deze concessie was en is de schaarste op de arbeidsmarkt.

    - Concessie Noord-Holland Noord (2018-2028): Omdat in 2024 het lijnennet wordt herijkt, is in 2023 een voorstel uitgewerkt in samenwerking met gemeenten, Rocov en vervoerders. Het nieuwe lijnennet is aangepast op de gewijzigde vervoervraag en gebaseerd op het gedachtengoed van publieke mobiliteit (verdere integratie van bus, trein, deelvervoer, vrijwilligersvervoer, etc.). Ook de ontwikkeling van hubs wordt daarin meegenomen.

- De provincie wil met haar ov-beleid inzetten op meer reizigers (gemeten in reizigerskilometers) en meer tevreden reizigers in het openbaar vervoer (gemeten in klanttevredenheid). Het doel is om het klanttevredenheidscijfer jaarlijks 0,1 hoger uit te laten komen dan het landelijk gemiddelde en een reizigersgroei van ten minste 1% per jaar te bereiken. In 2022 scoorden de concessies gemiddeld een rapportcijfer 8,1. Dit cijfer is gelijk aan het jaar cijfer dat de provincie kreeg in 2021. In dat jaar was de provincie de beste concessieverlener van Nederland

- Eenmalige extra uitgaven, en een jaarlijkse indexatie van de uit te keren subsidies, veroorzaken fluctuaties in de ov-uitgaven aan de vervoerders. Financiële bijdragen in 2021-2024 aan de vervanging van buurtbussen (€ 2,4 miljoen) en ZE-materieel (€ 7 miljoen) zijn de omvangrijkste eenmalige extra uitgaven.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Klantenwaardering voor het openbaar vervoer waarvoor concessieverlening plaatsvindt door de provincie (BBV indicator)	Cijfer 1-10	> NL gem. 8.1		Betreft: Algemeen oordeel per ov-autoriteit, al het openbaar vervoer. (Bron: ov-klantenbarometer 2023)

Prestatie-indicatoren

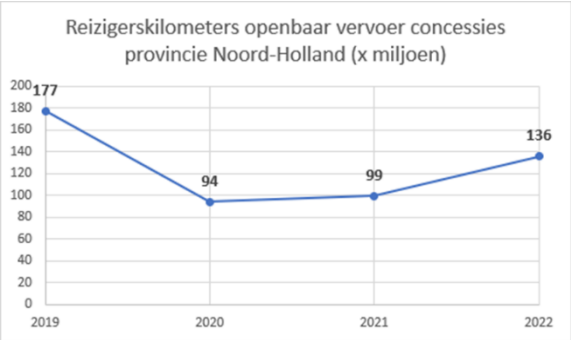

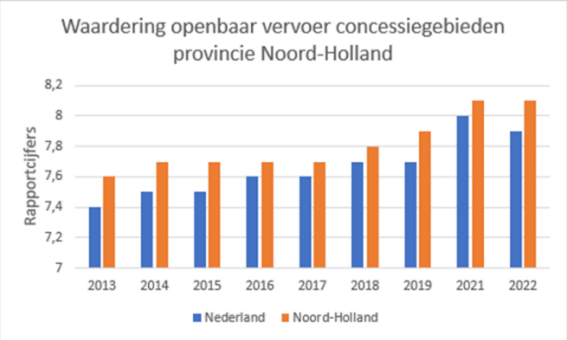

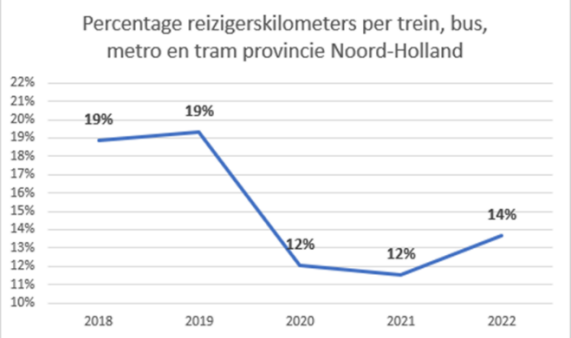

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 4.2			Openbaar vervoer waarborgen	
	Lasten	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
4.2.1	OV-concessies beheren en verlenen	61.163	71.668	62.985	8.683
	Totaal lasten	61.163	71.668	62.985	8.683
	Totaal baten			-1.631	1.631
	Totaal saldo	61.163	71.668	61.353	10.314
	Stortingen				
4.2.1	Reserve Openbaar Vervoer Projecten	67	67	67	0
	Onttrekkingen				
4.2.1	Reserve Openbaar Vervoer Projecten	-8.825	-9.998	-3.441	-6.557
	Resultaat	**52.405**	**61.736**	**57.979**	**3.757**

*een positief verschil is voordelig

4.3 Gebruik infrastructurele netwerken optimaliseren

Toelichting

Het optimaliseren van het infrastructurele netwerk vraagt om inzicht en het toepassen van innovaties. Met de inzet van de iDienst VerkeersManagement as a Service (VMaaS), oftewel het uitbesteden van de verkeerscentrale, is er een grote stap gezet. Deze innovatie draagt bij aan het slimmer benutten en ontwikkelen van toepassingen die al op de markt beschikbaar zijn en in samenwerking met de markt worden ingezet en verbeterd.

4.3.1 Netwerkmanagement en verkeerskundig beheer uitvoeren

Toelichting

De druk op het (vaar)wegennet is het afgelopen jaar verder toegenomen. Daarbij neemt naast het gebruik ook het aantal geplande verstoringen toe als gevolg van de uitvoering van de vervangings- en renovatieopgave.

De vaarweginspecteurs en weginspecteurs zijn dagelijks aanwezig op (vaar)wegen en worden extra ingezet bij incidenten en bij extreem weer. Het weer heeft met stormen en droogte het afgelopen jaar gezorgd voor extra inzet om verstoringen in het netwerk snel te verhelpen.

Prestatie-indicator 2023	Streefwaarde	Gerealiseerd in 2023
Aanrijtijd weginspecteurs	90 procent binnen 30 min. aanwezig	87 procent binnen 30 min. aanwezig
Servicepunt	90 procent van meldingen binnen streefdatum beantwoorden	89 procent van meldingen binnen streefdatum beantwoord *
Vergunningverlening	100 procent binnen wettelijke termijn afgehandeld	100 procent binnen wettelijke termijn afgehandeld
Verkeerscoördinatiepunt	90 procent minder dan 10 minuten oponthoud door geplande werkzaamheden	Bijna 97 procent minder dan 10 min oponthoud door geplande werkzaamheden

* Oorzaak afwijking ligt in de complexiteit van sommige af te handelen meldingen.

4.3.2 Centrales beheren en in stand houden

Toelichting

De verkeersmanagementcentrale zorgt met behulp van wegkantsystemen zoals iVRI's en verkeersinformatiesystemen voor de optimale doorstroming op de wegen.

- In 2023 is een grote stap gezet om de taken van de verkeersmanagementcentrale uit te besteden (VmaaS). Dit betekent dat de verkeerscentrale in Hoofddorp zal worden uitgefaseerd.
- De wettelijke taak voor goed beheer van tunnels is voor 10 jaar opnieuw aanbesteed (Waterwolftunnel, Abdijtunnel en het Amstelaquaduct).
- Brugbediening op afstand zorgt voor een betere doorstroming op het vaarwegennetwerk. In 2023 zijn de volgende 6 bruggen aangesloten op de bediencentrale in Heerhugowaard zodat ze op afstand kunnen worden bediend: Brug Vrouwenakker, Kraspolderbrug, Brug Ouderkerk, Aalsmeerderbrug, Irenebrug en Busbrug Uithoorn.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 4.3	Gebruik infrastructurele netwerken optimaliseren			
	Lasten	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
4.3.1	Netwerkmanagement en verkeerskundig beheer uitvoeren	33.552	40.564	38.371	2.193
	Totaal lasten	33.552	40.564	38.371	2.193
	Totaal baten	-1.763	-1.688	-1.565	-123
	Totaal saldo	31.789	38.876	36.806	2.070
	Stortingen				
		0	0	0	0
	Onttrekkingen				
		0	0	0	0
	Resultaat	**31.789**	**38.876**	**36.806**	**2.070**

*een positief verschil is voordelig

4.4 Provinciale infrastructuur in stand houden en ontwikkelen

Toelichting

In 2023 is in samenwerking met de gebiedsaannemers de infrastructuur onderhouden.

- Vanuit de gebiedsaannemers werd er een bijdrage geleverd aan het behalen van de doelstellingen in het terugbrengen van de CO2-uitstoot. In 2023 leverde de inzet van elektrisch materieel hieraan een bijdrage. Ook is er een bijdrage geleverd in de circulaire aanpak hergebruik van bouwmaterialen.

- In 2023 is een projectteam 'Samen Slimmer renoveren en vervangen' gestart waarbij Rijkswaterstaat en enkele Noord-Hollandse gemeenten zich hebben aangesloten om het vervangings- en renovatievraagstuk in beeld te brengen.

- Om de circulaire doelen te halen, is onderzocht hoe dit kan worden opgepakt in de contracten die worden afgesloten met derden. Dit betekent dat hergebruik van materialen is toegepast. Denk aan het hergebruiken van betonnen liggers voor bruggen. Ook werd in contracten die zijn afgesloten in 2023 vermindering van de CO2-uitstoot meegenomen.

4.4.1 Beheerstrategie en meerjarenprogramma's opstellen

Toelichting

De provincie heeft de wettelijke zorgplicht voor de kapitaalgoederen. Dit staat beschreven in de Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen (NIKG).

Verder wordt op basis van de gestelde beleidskaders en kwaliteitseisen uit de NIKG het onderhouds- en vervangingsprogramma opgesteld. Dit is onderdeel van het integraal Meerjarenprogramma infrastructuur (iMPI).

Naast het reguliere beheer en onderhoud zijn nieuwe ontwikkelingen ingebed in de beheerstrategie en het vervangingsprogramma, waaronder verduurzaming en het verbeteren van de biodiversiteit. Nieuwe ontwikkelingen zijn het hergebruik van liggers voor bruggen. Voor de geleiderail wordt ingezet op het hergrbuik van reeds gebruikte geleiderail Actuele ontwikkelingen in de beheersstrategie zijn bijvoorbeeld de aanpak van chroom-6 en de implementatie van de Machinerichtlijn (MRL).

Zie het iMPI voor een nadere toelichting.

- Om de ambities voor verduurzaming te verwezenlijken is volop ingezet op duurzaamheid binnen de projecten, zoals toepassen van duurzaam asfalt, inzet van elektrisch materieel, ledverlichting en circulair bouwen.

- Naar aanleiding van de groeiende vraag naar werknemers op de arbeidsmarkt die georiënteerd zijn op duurzaamheid, is het zij-instroomprogramma Duurzaamheid opgesteld. Dit programma is opgesteld voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt die kunnen instromen naar nieuwe beroepen in verschillende sectoren met betrekking tot duurzaamheid en de bijbehorende complexe maatschappelijke opgaven. Medio 2023 is het zij-instromersopleidingstraject succesvol afgerond.

- In het programma Machinerichtlijn wordt de veiligheid van beweegbare bruggen en sluizen beoordeeld en worden de noodzakelijke verbetermaatregelen uitgevoerd. Daarnaast is er ook gekeken naar verkeersveiligheid en Arbo-veiligheid, zodat alle

bruggen en sluizen voldoen aan de veiligheidseisen. Het programma Machinerichtlijn wordt gecombineerd uitgevoerd met het programma 24u Centrale Bediening.

- Zowel landschappelijk als vanuit het oogpunt van biodiversiteit zijn er verbeteringen aangebracht bij het onderhouden van de bermen in beheer bij de provincie. Bermen zijn namelijk een belangrijk leefgebied voor bijen en andere insecten.

Indicator	Gerealiseerd	Streefwaardes					
		2021	2022	2023	2024	2025	2026
Percentage wegen (incl. kunstwerken) dat voldoet aan beeld kwaliteitseisen	Percentage	97%	96%	96%	95%	95%	95%
Wegbelevings onderzoek (% zeer tevreden weggebruikers)	Percentage	83%	80%	82%	80%	80%	80%
Elektriciteitsverbruik voor exploitatie van infrastructuur (kWh) tov 2019. In 2030 energieneutraal	Percentage t.o.v. 2019	77%	74%	69%	50%	45%	40%
CO_2-reductie bij aanleg en beheer van de provinciale infrastructuur. 55% CO_2-reductie (1990 – 2030)	Percentage	n.v.t.	25%	32%	25%	35%	40%

4.4.2 Studiefase verbeter- en uitbreidingsprojecten uitvoeren

Toelichting

Een totaaloverzicht van de stand van zaken van de lopende studieprojecten is te vinden in het iMPI 2024-2031.

- In 2023 is gewerkt aan de studiefase van circa 50 verbeter- en uitbreidingsprojecten. Daarvan zijn inmiddels zes projecten gepromoveerd naar de planfase/realisatiefase en zijn acht studieprojecten beëindigd.

4.4.3 Studiefase vervangingsprojecten uitvoeren

Toelichting

De provincie beschrijft in het iMPI welke vervangingsinvesteringen geprogrammeerd staan. Een overzicht van alle projecten en projectfases (studie-, plan- en realisatiefase) is terug te vinden in de digitale versie van het iMPI.

4.4.4 Plan- en realisatiefase infastructuurprojecten uitvoeren

Toelichting

Hieronder worden een aantal relevante projecten kort besproken:

- HOV Beverwijk: de provincie Noord-Holland en de gemeenten Velsen en Beverwijk werken aan 2 nieuwe busbanen tussen Beverwijk en Velsen en aan een voet-fietsonderdoorgang onder de Velsertraverse. Projectpartner ProRail heeft de spoorverplaatsing die moet worden uitgevoerd voorafgaand aan het project uitgesteld naar 2025. Dit komt onder meer door capaciteitsgebrek en landelijke prioriteitenstelling. Hierdoor is de planning van het project opgeschoven en start de uitvoering in 2025.

- Brug Ouderkerk: de brug Ouderkerk verbindt de gemeenten Amstelveen en Ouder-Amstel. De brug stamt uit 1936 en was technisch en verkeerskundig gezien aan vervanging toe. Daarom verving provincie Noord-Holland de huidige brug door 2 nieuwe bruggen. Tegelijkertijd werden de aansluitende wegen en fietspaden aangepast. Hierdoor is de verkeersveiligheid rondom de brug Ouderkerk verbeterd en kan het wegverkeer op de N522 beter doorstromen. De nieuwe brug is op 15 juli 2023 geopend.

- Bereikbaarheid Royal FloraHolland, HOV N231 en Ongestoord Logistieke Verbinding Greenport (OLV Greenport): het project Bereikbaarheid Royal FloraHolland, bestaat uit 2 projecten, namelijk HOV N231 en de OLV Greenport. Met de realisatie van de beide projecten geven de provincie Noord-Holland, de gemeente Aalsmeer, Royal FloraHolland en de Vervoerregio Amsterdam gezamenlijk een bereikbaarheidsimpuls aan de regio Aalsmeer. De provincie legt 2 nieuwe haltes aan voor een snellere busverbinding (HOV-14) en een loopbrug over de N231. Bovendien leggen de provincie en de gemeente Aalsmeer een extra ingang en een extra uitgang aan die aansluiten op het terrein van de bloemenveiling (N231-17). De uitvoering is volgens planning gestart in 2023. De extra ingang (OLV Greenport) is in december 2023 in gebruik genomen. Het project wordt in 2024 afgerond.

Een totaaloverzicht van alle projecten in de plan- en realisatiefase is te vinden in het iMPI.

4.4.5 Infrastructuur beheren en in stand houden

Toelichting

Om de infrastructuur te beheren en in stand te houden, worden diverse activiteiten uitgevoerd, zoals vast en variabel onderhoud. Het onderhouden van het provinciaal areaal wordt per deelgebied uitgevoerd door aannemerscombinaties aan de hand van de gebiedscontracten.

- Nagenoeg al het geplande vaste en variabele onderhoudswerkzaamheden binnen de gebieden is uitgevoerd. Daarbij is zo veilig mogelijk gewerkt. Er was ook extra aandacht voor het beperken van overlast voor omwonenden en weg- en vaarweggebruikers.

- Afgelopen jaar is de provincie een aantal projecten gestart, zoals Cruquiusbrug en Renovatie Koopvaardersschutsluis. Daarnaast zijn er ook een aantal projecten afgerond, zoals N243 Herinrichting en onderhoud.

- Een totaaloverzicht van de gebiedscontracten en alle lopende variabel onderhoudsprojecten is te vinden in het iMPI.

4.4.6 Vaarwegen beheren en in stand houden

Toelichting

De oeververvangingsprojecten liepen in 2023 op schema (zie iMPI) en tegelijkertijd werden de optimalisatiemogelijkheden op dit gebied verkend.

Om de CO2-reductie doelstelling te bereiken, heeft de aannemer zijn materieel geëlektrificeerd om hier een bijdrage aan te leveren.

4.4.7 Innovatieprojecten infrastructuur uitvoeren

Toelichting

De provincie voert het programma Focus Smart Mobility uit om onder andere efficiënter gebruik te maken van haar wegennet. De provincie richt zich op leren, ontwikkelen en realiseren van toepassingen ten behoeve van schoon, slim en veilig reizen. Samen met de Europese netwerkorganisaties POLIS, UITP en Ertico onderzoekt de provincie met kennispartners en andere Europese regio's welke provinciale projecten voor Europese subsidies in aanmerking komen. De financiering uit Europa moet helpen de provinciale ambities om slim, schoon en veilig te reizen waar te maken.

- Het programma Focus Smart Mobility is inmiddels ingericht. Alle projecten binnen de thema's zijn opgestart. Van een aantal projecten zijn de eerste resultaten al bekend. Een aantal studies zijn inmiddels bijna afgerond:
- Met het project 'Auto van de Straat' is gewerkt aan deelmobiliteit in landelijk gebied. Hiermee heeft de provincie bijgedragen aan inclusieve communicatie en participatie omtrent deelmobiliteit;
- De opgestelde studie Hubstrategie Provincie Noord-Holland geeft handvatten voor een duurzaam mobiliteitssysteem in de provincie. Het is belangrijk om te bepalen of, en zo ja, op welke delen in Noord-Holland de provincie een rol heeft bij de totstandkoming van de mobiliteits- en logistieke hubs. Er is in de navolging van de Hubstrategie het volgende gedaan:
    - P+R Muiden: De provincie werkt samen met gemeente en regio aan verbetermaatregelen voor de korte termijn (zoals uitbreiden fietsparkeren, detectielus aanbrengen in wegdek en verwijzingen naar P+R aanbrengen).
    - Hub Crailo: De subsidie is in 2023 beschikt.
    - Pilot Purmerend: de provincie heeft een bureau ingehuurd dat de gemeente Purmerend gaat helpen bij de ontwikkeling van een hub nabij station Purmerend.
    - Hubstrategie Gooi en Vecht: in de regio Gooi en Vecht wordt gewerkt aan een regionale hubstrategie wat gezien kan worden als een nadere uitwerking van de provinciale Hubstrategie.
- Het fietsen is aantrekkelijker en veiliger gemaakt door met inzet van data op het juiste moment groen te geven. Dat is op 10 verschillende plaatsen in Noord-Holland gedaan door de verkeersregelinstallaties te optimaliseren;

- In samenwerking met provincie Utrecht en Zuid-Holland is een aanpak met vaste en flexibele overslagpunten ontwikkeld om goederenvervoer over water te stimuleren;

- In de MRA-regio heeft de samenwerking met de verschillende partijen binnen het Platform Smart Mobility geleid tot het opzetten van een Werkplaats Deelmobiliteit. Hiermee helpt de provincie de gemeenten bij de knelpunten die ze ervaren wanneer ze deelmobiliteit vorm willen geven.

Overige innovatieprojecten:

- De provincie heeft bijgedragen aan het ontwikkelen en implementeren van verschillende IFD-specificaties voor kunstwerken zoals vaste- en beweegbare bruggen. Hiermee wordt efficiënt onderhoud, toekomstbestendig vervangen- en circulair bouwen van kunstwerken mogelijk gemaakt.

- Samen met de TU Delft ontwikkelt de provincie levensduurverlengende innovaties. Er loopt een onderzoek naar een biodynamische oever waarbij natuurlijke, levende gewassen, zoals mossen, worden gebruikt in plaats van harde (dode) materialen, om beton beter te beschermen.

- Samen met TU Delft, provincie Gelderland en marktpartijen heeft de provincie asfalt voorzien van epoxy ontwikkeld en toegepast als onderdeel van de zoektocht naar substantieel langere levensduur van asfalt.

- De provincie zet haar infrastructuur in voor innovaties om duurzame energie op te wekken. Zo is een deel van het fietspad N232 uitgerust met een zonnewegdek.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 4.4	Provinciale infrastructuur in stand houden en ontwikkelen			
	Lasten	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
4.4.2	Studiefase verbeter- en uitbreidingsprojecten uitvoeren	3.098	3.611	3.472	138
4.4.3	Studiefase vervangingsprojecten uitvoeren	4.273	4.167	3.970	197
4.4.4	Plan- en realisatiefase infastructuurprojecten uitvoeren	12.174	10.327	12.280	-1.953
4.4.5	Infrastructuur beheren en in stand houden	76.600	77.775	63.268	14.506
4.4.6	Vaarwegen beheren en in stand houden	13.989	13.367	11.227	2.140
4.4.7	Innovatieprojecten infrastructuur uitvoeren	5.993	4.412	3.578	834
	Totaal lasten	116.126	113.658	97.795	15.863
	Totaal baten	-15.669	-15.798	-1.779	-14.019
	Totaal saldo	100.457	97.860	96.016	1.844
	Stortingen				
4.4.2	Reserve Ontwikkelen Provinciale Infrastructuur	20.074	20.074	20.074	0
4.4.4	Reserve Kapitaallasten OV	0	0	10.658	-10.658
4.4.4	Reserve Kapitaallasten Wegen	0	0	1.199	-1.199
4.4.5	Reserve Groot Onderhoud Wegen	22.786	23.787	23.787	0
4.4.6	Reserve Groot Onderhoud Vaarwegen	8.178	8.357	8.357	0
4.4.7	Reserve Kapitaallasten innovatieprojecten	0	0	1.469	-1.469
	Onttrekkingen				
4.4.2	Reserve Ontwikkelen Provinciale Infrastructuur	-1.866	-2.883	-12.689	9.806
4.4.4	Reserve Kapitaallasten OV	-58	-59	-36	-23
4.4.4	Reserve Kapitaallasten Wegen	-141	-151	-142	-9
4.4.5	Reserve Groot Onderhoud Wegen	-31.416	-28.158	-25.783	-2.375
4.4.6	Reserve Groot Onderhoud Vaarwegen	-9.898	-8.179	-6.892	-1.287
4.4.7	Reserve Innovatieprojecten Mobiliteit	-4.146	-2.577	-3.159	582
4.4.7	Reserve Kapitaallasten innovatieprojecten	-403	-432	-376	-56
	Resultaat	**103.567**	**107.639**	**112.485**	**-4.846**

*een positief verschil is voordelig

Programma 5 Groen

Doelenboom

5. Groen
5.1 Beschermen en ontwikkelen van de groenstructuur
5.1.1 Beschermen en ontwikkelen van NNN en Natura-2000 gebieden
5.1.2 Programma Groene uitweg uitvoeren
5.1.3 Programma Oostelijke vechtplassen uitvoeren
5.1.4 Gebiedsprogramma Laag Holland uitvoeren
5.2 Beheren van de groenstructuur
5.2.1 NNN en agrarische natuur beheren
5.2.2 Recreatiegebieden en recreatieve routes beheren
5.2.3 Uitvoering geven aan de Wet natuurbescherming
5.2.4 Tegemoetkoming faunaschade uitkeren
5.3 Betrekken van onze partners bij bescherming en beheer van groen
5.3.1 Aanpak Groen Kapitaal uitvoeren
5.3.2 Bijdragen aan regionale samenwerking t.a.v. groen
5.3.3 Balans ecologie en economie Waddengebied nastreven

Maatschappelijk doel

Een robuuste en hoogwaardige groenstructuur die bijdraagt aan de biodiversiteit en aan het welzijn van de bewoners en bezoekers van de provincie.

Natuur- en landschapswaarden staan wereldwijd onder druk. Ook in Noord-Holland. Dit komt door een gebrek aan geschikte leefgebieden voor dier- en plantensoorten, versnippering door verstedelijking en infrastructuur en door milieuproblemen zoals onvoldoende waterkwaliteit, verdroging van natuurgebieden en hoge fosfaat- en stikstofemissies door verkeer, industrie en landbouw. Nederland voldoet nog lang niet aan de Europese eisen voor bescherming van soorten en kwetsbare leefgebieden.De provincie herkent de urgentie van de biodiversiteitsopgave en de noodzaak om maatregelen te nemen. Alleen door een aanzienlijke verbetering van de ruimtelijke, water- en milieu- condities is een balans haalbaar tussen gezonde, veerkrachtige ecosystemen enerzijds en economische activiteiten anderzijds.

Belangrijke gebeurtenissen en mijlpalen

Hieronder de belangrijkste gebeurtenissen in 2023 in chronologische volgorde:

- Op 21 juni 2023 klapte het Landbouwakkoord, waarmee de beoogde vaststelling van dit voor de toekomst van het landelijk gebied richtinggevende akkoord tussen kabinet en de landbouworganisaties, voor onbepaalde tijd werd opgeschort.

- Op 30 juni 2023 hebben Gedeputeerde Staten conform de tot dat moment geldende afspraken de ‘Startversie Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG)’ (zie ook Operationeel Doel 5.1.1) aangeboden aan de minister voor Natuur en Stikstof en de Ecologisch Autoriteit. Onderdeel hiervan was het Maatregelenpakket Versnellingsgelden 2023 voor projecten die op korte termijn kunnen starten (de zogenaamde ‘Koplopersprojecten’).

- Op 6 juli 2023 werd in Noord-Holland het coalitieakkoord 2023-2027 'Verbindend Vooruit!' gepresenteerd. In de paragraaf ‘Natuur en landelijk gebied’ werd de urgentie ten aanzien van bovengenoemde opgaven nogmaals benadrukt en aangegeven dat de coalitie zich richt op een vitaal en leefbaar landelijk gebied met economisch toekomstperspectief, waarin natuur en landbouw met elkaar in balans zijn en mensen kunnen wonen, werken en recreëren. In 2023 is een start gemaakt om samen met de partners binnen de al lopende gebiedsprocessen te onderzoeken hoe in de komende jaren de ambities ten aanzien van bovengenoemde opgaven binnen de ter beschikking staande mogelijkheden en middelen (capaciteit en geld) toch zo goed mogelijk gerealiseerd kunnen worden.

- Op 7 juli 2023 viel het kabinet Rutte IV. Het opschorten van het Landbouwakkoord en de val van het kabinet hadden directe gevolgen voor het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) en daarmee ook voor besluitvorming over het Transitiefonds in het kader waarvan provincies de beoogde aanvragen voor het PPLG voor de periode 2023-2035 in konden dienen. Als gevolg van de demissionaire status van het kabinet heeft de Eerste Kamer in haar plenaire vergadering op 3 oktober 2023 namelijk het daarvoor essentiële wetsvoorstel ‘Tijdelijke wet Transitiefonds landelijk gebied en natuur’ controversieel verklaard.

Ondanks de hierdoor ontstane onzekerheid heeft de provincie er in 2023 voor gekozen om binnen de daartoe beschikbare middelen toch zo goed mogelijk uitvoering te blijven geven aan de realisatie van haar ambities. Dit leidde er in het kader van risicobeheersing wel toe dat er in sommige gevallen voor is gekozen om alleen uitvoering te geven aan activiteiten waarvan de dekking op dat moment gegarandeerd was en niet vooruit te lopen op mogelijke extra middelen in de toekomst. Dit was bijvoorbeeld aan de orde bij de besluitvorming rondom het vaststellen van het Programma Natuurnetwerk (PNN) 2024 en het Natuurbeheerplan 2024.

Wettelijk beleidskader

- Wet natuurbescherming

Provinciaal beleidskader

- Programma Natuurnetwerk 2023
- Masterplan Biodiversiteit
- Visie Recreatie & Toerisme
- Groen Kapitaal
- Betrekken bij Groen
- Gebiedsakkoord Oostelijke-Vechtplassen
- Agenda Natuurinclusief

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 5				Groen
	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
Lasten	148.110	128.168	120.552	7.616
Baten	-20.242	-19.065	-14.644	-4.421
Saldo van baten en lasten	127.868	109.103	105.907	3.195
Stortingen reserves	35.613	39.641	37.977	1.664
Onttrekking reserves	-78.901	-53.340	-45.408	-7.932
Resultaat	**84.580**	**95.404**	**98.476**	**-3.073**

*een positief verschil is voordelig

Verbonden partijen

OD	Verbonden partij	Publiek doel
5.2.2	Recreatieschap Spaarnwoude	Beheer recreatiegebied
5.2.2	Recreatieschap Groengebied Amstelland	Beheer recreatiegebied
5.2.2	Recreatieschap Twiske-Waterland	Beheer recreatiegebied
5.2.2	Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer	Beheer recreatiegebied
5.2.2	Recreatieschap Plassenschap Loosdrecht e.o.	Beheer recreatiegebied
5.3.3	Openbaar lichaam Waddenfonds	Beheren en besteden Waddenfonds
5.2.2	Recreatie Noord-Holland N.V. (RNH)	Beheer en onderhoud recreatiegebieden

*Meer informatie is te vinden in de paragraaf Verbonden partijen

5.1 Beschermen en ontwikkelen van de groenstructuur

Toelichting

Rol provincie

Zowel in maatschappelijke aandacht als in financiële omvang is het werk aan het landelijk gebied één van de meest omvangrijke taken in het provinciale takenpakket. Om de doelen te bereiken beschermt de provincie natuurgebieden en kwetsbare landschappen. Dit doet de provincie Noord-Holland op grond van landelijke en provinciale wet- en regelgeving, zoals de Wet natuurbescherming en de Omgevingsverordening. Daarnaast heeft de provincie een ontwikkelende taak: De provincie is verantwoordelijk voor de aanleg en het herstel van natuurgebieden en het bieden van rust, ruimte en recreatieve mogelijkheden aan bewoners en bezoekers. Hierin past de uitvoering van omvangrijke, integrale gebiedsprogramma's en het verstrekken van subsidies voor de ontwikkeling en het beheer van natuur, landschap- en recreatiegebieden. Omdat de provincie deze doelen niet alleen kan bereiken, stimuleert de provincie ook anderen om hun steentje bij te dragen. Dit doet de provincie door te participeren in diverse netwerken en samenwerkingsverbanden en door kennis te ontwikkelen, te delen en zelf steeds te leren van goede voorbeelden.

Samenwerkingspartners

- Bij de uitvoering van de werkzaamheden werkte de provincie samen met:
- Bewoners en gebruikers van natuur- en recreatiegebieden, initiatiefnemers van lokale en regionale projecten en omwonenden die bij deze projecten betrokken zijn;
- De duizenden vrijwilligers die in Noord-Holland actief zijn in het beheer van natuur en landschap, en in milieu- en natuureducatie;
- Maatschappelijke organisaties, zoals terreinbeherende organisaties en belangenbehartigers voor natuur, landschap, de agrarische sector of recreatie;
- Andere overheden, zoals het Rijk en de Europese Unie, andere provincies, gemeenten, waterschappen, Rijkswaterstaat, de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, de interprovinciale uitvoeringsorganisatie BIJ12, de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord en de recreatieschappen;
- Regionale samenwerkingsverbanden, zoals het Groene Hart, de Nationale Parken Duinen van Texel en Zuid-Kennemerland, de Metropoolregio Amsterdam en de partners in het IJsselmeer- en Waddengebied;
- Bedrijven, zoals agrarische ondernemers, recreatieondernemers of projectontwikkelaars.

Prioriteiten

In 2023 werkte de provincie aan de volgende prioriteiten:

- Concretisering van de Rijksdoelen in het Nationaal Programma Landelijk Gebied, in een provinciaal Gebiedsplan (inleiding);
- Versnelling van de realisatie van het NNN, de uitvoering van natuurherstelmaatregelen in bestaande natuurgebieden en het terugdringen van de stikstofuitstoot door middel van een gebiedsgerichte aanpak (5.1.1.);
- Verdere besteding van middelen uit het Investeringsbudget Landschapsversterking (5.1.1.);
- Totstandkoming respectievelijk uitvoering van de gebiedsprogramma's Laag Holland (5.1.4.), Groene Uitweg (5.1.2) en Oostelijke Vechtplassen (5.1.3);

Omgevingsfactoren

Natuur en landschap zijn dynamisch, onvoorspelbaar en hun ontwikkeling wordt mede bepaald door factoren die buiten de directe provinciale beïnvloedingssfeer liggen, zoals klimatologische ontwikkelingen, weersomstandigheden, de ontwikkeling van dieren- en plantenpopulaties en sociaaleconomische ontwikkelingen.

5.1.1 Beschermen en ontwikkelen van NNN en Natura-2000 gebieden

Toelichting

In 2023 konden meerdere projecten (deels) worden gerealiseerd.

- Zo is het project Noordermaatweg afgerond,
- Werd het project Weidevogelgebied De Kampen succesvol afgerond

- En zijn in het project Schil Naardermeer de geplande inrichtingsmaatregelen in fase 1 grotendeels uitgevoerd. Vanwege de bijzonder natte omstandigheden moest een klein deel van de in 2023 geplande werkzaamheden in project Schil Naardermeer naar 2024 worden doorgeschoven. Het gaat hierbij om het resterende deel van de kade-ophoging in fase 1.

In 2023 duurde de realisatie van enkele projecten in en aan het Natuurnetwerk Nederland (NNN), langer dan verwacht.

- Zo wordt het project Faunapassage A1 Muiderberg pas in 2024 afgerond door vertraging in het vergunningentraject.

- Ook moest de start van het project Habitat herstel moerasvogels worden doorgeschoven naar 2024, omdat gaandeweg het traject bleek dat het opstellen van een uitvoeringsovereenkomst noodzakelijk was.

In 2023 werd in totaal 141 hectare nieuwe NNN gerealiseerd. Opgave en planning van alle NNN-projecten zijn terug te lezen in het Programma Natuurnetwerk (PNN) 2024.

De doelstellingen en maatregelen vanuit het Masterplan biodiversiteit maken integraal onderdeel uit van de startversie van het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG). Verbetering van de kwaliteit van bestaande natuurgebieden blijft aandacht nodig hebben, waarmee de provincie samen met de beheerders in de natuurgebieden sturen op intensiever of aangepast beheer waar nodig. Dit geldt ook voor de agrarische beheerders.

- Met hen heeft de provincie in 2023 samengewerkt in projecten waarin de toepassing van Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's) in de bedrijfsvoering voor biodiversiteit wordt getoetst, en de toepassing van het gedachtegoed basiskwaliteit natuur wordt uitgeprobeerd.

- In het eigen areaal van de provincie is het ecologische beheer van bermen en oevers voortgezet.

- Voor de kennisagenda is in 2023 doorgepakt in het Living Lab Spaarnwoude, Dijkland. Hier is samen met onder andere de boeren in de polder en het onderzoeksprogramma VeenVitaal van de Vrije Universiteit Amsterdam geëxperimenteerd met oever- en graslandbeheer. Ook voor de weidevogels is veel inzet gepleegd in de polder. Geleerde lessen worden actief gedeeld en mede ondersteund door het VeenVitaal programma.

Fase 2 van het programma Natura 2000-herstelmaatregelen (2022–2027) is in uitvoering.

In aanvulling hierop heeft het Rijk met het 'Programma Natuur' aanvullende middelen beschikbaar gesteld ter verbetering van natuur die onder druk staat door de hoge stikstofdepositie.

- Voor de periode 2021–2023 is voor Noord-Holland circa € 40 miljoen beschikbaar gesteld om 30 maatregelen uit te voeren.

- De financiering van extra bos dat wordt aangelegd om gekapt bos in natuurgebieden te compenseren, (compensatiebos) valt ook binnen het maatregelpakket.

- In 2023 is gewerkt aan de voorbereiding van een tweede tranche Programma Natuur.

De uitvoering van de Bossenstrategie is in 2023 verder ter hand genomen.

- Er is gewerkt aan de aanplant van bos (zowel binnen als buiten het NNN), bomen en landschapselementen en aan de vitalisering van bestaand bos. Zo worden er, ter compensatie van natuurherstelmaatregelen in natuurgebieden, boscompensatielocaties voorbereid.
- In 2023 is een uitvoeringsregeling opengesteld, met als doelgroep gemeenten. Met deze eerste openstelling is een eerste groep aanvragen gehonoreerd met een subsidie, waarmee ruim 18 van de 60 te compenseren hectaren zijn beschikt.

De provincie Noord-Holland heeft medio 2023 het gebiedsplan zoals uitgevraagd en opgedragen in de Wet stikstofreductie en natuurherstel -Het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG) bij het Rijk ingediend.

- In de aanloop daar naartoe is hierover zowel voor als na de verkiezingen diverse malen met Provinciale Staten gesproken
- en heeft op innovatieve wijze inspraak en participatie op plaatsgevonden met belanghebbenden uit Noord-Holland.
- Het PPLG is ook onderwerp van gesprek geweest op 2 conferenties (Hoorn in februari 2023) en Amsterdam (in september 2023).

Het coalitieakkoord 'Verbindend Vooruit!' heeft de provinciebrede stikstofaanpak een aantal nieuwe accenten gegeven.

- Het oprichten van een doelenbank voor PAS-melders interimmers, vrijgestelden
- en het openstellen van verleasen zijn daarbij blikvangers.
- Provinciale Staten zijn over de voortgang van het werk geïnformeerd.

Ook is intensief afgestemd met het Rijk over de 7 'Koplopersprojecten' De provincie beschermt de meest waardevolle landschappen via het beschermingsregime Bijzonder Provinciaal Landschap (als onderdeel van de Omgevingsverordening). Met het Investeringsbudget Landschapsversterking (IBLV) is in 2023 geïnvesteerd in enkele projecten die het landschap versterken en de toegankelijkheid verbeteren. Het IBLV is onder andere besteed aan:

- De liniedijken van de Stelling van Amsterdam
- De Westeinderscheg en Amstelscheg
- Het landschap rond Schagen
- Buitenpoort Castricum
- De beleving van het Oer-IJ

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Gerealiseerd	Toelichting
Verworven natuurgebied (BBV indicator)	Hectare	3.000	Betreft sinds 2011 totaal aantal verworven hectares t.b.v. NNN. (Bron: BIJ12, 9e Voortgangsrapportage Natuur)
Ingericht natuurgebied (BBV indicator)	Hectare	5.820	Betreft sinds 2011 totaal aantal ingerichte hectares t.b.v. NNN. (Bron: BIJ12, 9e Voortgangsrapportage Natuur)
Beheerde natuur (BBV indicator)	Hectare	52.324	Betreft hectares beheerde natuur NNN, gesubsidieerd en niet gesubsidieerd. (Bron: BIJ12, 9e Voortgangsrapportage Natuur)

5.1.2 Programma Groene Uitweg uitvoeren

Toelichting

In 2023 waren er 30 projecten in voorbereiding of in uitvoering. Enkele projecten voert de provincie zelf uit (bijvoorbeeld Faunapassages Gooimeer- en Waterlandtak). De meeste van deze projecten worden uitgevoerd door andere partijen met subsidie vanuit het programma De Groene Uitweg. Voor 6 projecten is in 2023 subsidie of een deelsubsidie aangevraagd en verleend.

- De uitvoering van fase 1 van het project Muiderslot is afgerond.
- Onder het programma valt ook een aparte subsidieregeling voor de agrarische sector voor vooral verduurzamingsprojecten (bijvoorbeeld een mestrobot) of projecten die tot verbreding van de bedrijfsactiviteiten leiden (bijvoorbeeld opzetten van een Bed and Breakfast).
- Deze regeling is ook in 2023 weer opengesteld en was eind 2023 nagenoeg uitgeput. Een overzicht van De Groene Uitweg-projecten staat hier.

5.1.3 Programma Oostelijke Vechtplassen uitvoeren

Toelichting

Sinds de ondertekening van het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen (OVP) in 2017, wordt met 21 partijen gewerkt aan de uitvoering van het programma Aanpak Oostelijke Vechtplassen dat loopt tot eind december 2027. De Oostelijke Vechtplassen zijn aangewezen als Natura 2000-gebied.

- Vanuit de gebiedsprocessen zijn in 2023 initiatieven voor aanleg van wandelpaden naar voren gekomen. Deze initiatieven worden verder onderzocht om tot mogelijke realisatie te komen.

- In 2023 is de provincie gestart met de verkenning voor baggeren fase 2 (jachthavens). Er ligt een voorstel van de jachthavenondernemers. I. Dit Het Beheerplan Overlast gevende Waterplanten, inclusief organisatieparagraaf en voorstel voor financiële dekking, is in 2023 ter besluitvorming aan de stuurgroep voorgelegd.

- De stuurgroep OVP heeft op 28 juni 2023 de keuze van maatregelen voor de moerasvogels voor 3 deelgebieden bekrachtigd. Inmiddels heeft de aanbesteding en gunning plaatsgevonden.

- Pilots tot onderzoek naar beste werkwijzen voor herstel van legakkers zijn uitgezet. De eerste resultaten zijn bekend. Er is een uitvoeringsregeling opgesteld om particuliere eigenaren te stimuleren hun eigen legakkers te herstellen en te beheren.

- In 2023 zijn gebiedsprocessen binnen het OVP verder opgepakt. Particuliere grondeigenaren zijn bezocht en bewonersinitiatieven opgepakt met het doel tot zelfrealisatie te komen ten aanzien van het aanleggen en beheren van NNN.

5.1.4 Gebiedsprogramma Laag Holland uitvoeren

Toelichting

- In het Oostzanerveld zijn themabijeenkomsten georganiseerd ter verdieping van de verkenningsfase van het gebiedsproces. In het Wormer- en Jisperveld, de Eilandspolder en Polder Mijzen is daarmee een begin gemaakt. In deze gebieden -en ook Polder Westzaan, Ilperveld, Varkensland en Kalverpolder- zijn ecologische beheerchecks opgesteld. Er is een onderzoek gestart naar hydrologisch systeemherstel in Laag Holland, ten behoeve van Natura 2000-doelen. In Polder Westzaan is gewerkt aan een uitvoeringsstrategie, met een koers op verbrakking van de hele polder met uitwerking van de thema's natuur-landbouw-water en recreatie. In het deelgebied Peereboom, Opperwoud en de Nes in Waterland-Oost, is een definitief ontwerp van de NNN-inrichting nagenoeg opgeleverd.

- Alle projecten in het Interbestuurlijk Programma Vitaal Platteland (IBPVP) zijn in 2023 in uitvoering gegaan, waaronder projecten in het Ilperveld (groeiend veen in natuurgebied) en Landelijk Noord bij Amsterdam (tegengaan bodemdaling in agrarisch gebied). Voor polder IJdoorn is de samenwerking gezocht met Rijkswaterstaat en een koppeling gelegd met hun Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW). Het loket veenweideboeren is geopend bij de agrarische natuurvereniging Water Land en Dijken, waarmee boeren worden gestimuleerd tot aanleg van drukdrainage of greppelinfiltratie om daarmee de bodemdaling terug te dringen.

Op grond van de doelen in het Klimaatakkoord dienen de gezamenlijke veenweidenprovincies een opgave van 1 miljoen ton CO2-equivalenten te realiseren.

- De veenweidestrategie maakt onderdeel uit van het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG) waarvan de startversie naar het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit is verzonden. De besteding van de Impulsgelden bodemdaling (€ 18 miljoen rijksmiddelen) zijn hierin opgenomen.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 5.1 — Beschermen en ontwikkelen van de groenstructuur

	Lasten	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
5.1.1	Beschermen en ontwikkelen van NNN en Natura-2000 gebieden	52.496	42.206	36.598	5.607
5.1.2	Programma Groene uitweg uitvoeren	4.463	5.157	3.508	1.649
5.1.3	Programma Oostelijke vechtplassen uitvoeren	11.766	5.182	4.993	189
5.1.4	Gebiedsprogramma Laag Holland uitvoeren	4.258	6.272	6.182	90
	Totaal lasten	72.983	58.817	51.281	7.535
	Totaal baten	-9.866	-15.431	-12.688	-2.743
	Totaal saldo	63.117	43.386	38.594	4.792
	Stortingen				
5.1.1	Reserve Groen	23.730	25.951	25.907	44
5.1.1	Reserve Kapitaallasten Groen	1.718	1.718	98	1.620
5.1.2	Reserve Groene Uitweg	107	107	107	0
5.1.2	Reserve subs. Groene Uitweg	0	1.807	1.807	0
5.1.3	Reserve Oostelijke Vechtplassen	4.058	4.058	4.058	0
	Onttrekkingen				
5.1.1	Reserve Groen	-52.512	-30.173	-24.985	-5.188
5.1.1	Reserve Kapitaallasten Groen	-70	-70	-70	0
5.1.1	Reserve verleende subsidies OD 511	0	-3.854	-3.854	0
5.1.2	Reserve Groene Uitweg	-4.516	-6.962	-5.312	-1.650
5.1.2	Reserve subs. Groene Uitweg	0	-748	-905	157
5.1.3	Reserve Oostelijke Vechtplassen	-10.255	-2.469	-2.114	-355
5.1.4	Reserve Laag Holland	-2.454	-3.588	-3.514	-74
	Resultaat	**22.923**	**29.163**	**29.816**	**-654**

*een positief verschil is voordelig

5.2 Beheren van de groenstructuur

Toelichting

Rol provincie

Zie de toelichting bij beleidsdoel 5.1.

Samenwerkingspartners

Zie de toelichting bij beleidsdoel 5.1.

Prioriteiten

In 2023 werkte de provincie aan de volgende prioriteiten:

- Het bevorderen van goed natuur- en landschapsbeheer en weidevogelbescherming, onder andere door subsidiëring via het Subsidiestelsel Natuur en Landschapsbeheer (SNL) en de uitvoering van het Actieplan weidevogels (5.2.1);
- Uitvoeren van de actiepunten die voortkomen uit de in 2021 vastgestelde Visie Recreatie en Toerisme en het verbeteren van de governance in de recreatieschappen (5.2.2);
- Een zorgvuldige uitvoering van de bevoegdheden die de Wet natuurbescherming geeft (5.2.3).

Omgevingsfactoren

Zie de toelichting bij beleidsdoel 5.1.

5.2.1 NNN en agrarische natuur beheren

Toelichting

De provincie Noord-Holland heeft veel natuurgebieden. Om deze natuurgebieden in stand en op het gewenste ambitieniveau te houden, verstrekt provincie Noord-Holland subsidie voor het beheer van natuurgebieden (SVNL) en agrarische natuur (ANLb).

- De subsidieregelingen voor het (agrarisch) natuur- en landschapsbeheer zijn in 2023 voortgezet.
- In 2023 liep in bijna alle natuurgebieden de looptijd van de natuurbeheersubsidie (SVNL) af en zijn nieuwe 6-jaars subsidiebeschikkingen afgegeven. De aanvragen overstegen het opengestelde budget met € 800.000. Er is subsidie aangevraagd voor meer hectares en voor een hogere kwaliteit dan de provincie had ingeschat. Het areaal waarvoor natuurbeheersubsidie wordt verstrekt, is in 2023 gestegen met ruim 400 hectare. Dit is te verklaren door realisatie van het NNN.
- In 2023 liep ook de looptijd van de agrarisch natuurbeheersubsidie (ANLb) af en zijn nieuwe 6-jaars subsidiebeschikkingen afgegeven.
- In het kader van het vernieuwde Europese Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) zijn extra Europese middelen vrijgekomen voor ANLb, waardoor het areaal is toegenomen met bijna 200 hectare. Voortkomend uit het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) was nu ook beheersubsidie voor klimaatmaatregelen mogelijk en uitbreiding op de thema's akkervogels en water.

- Voor Amstelland, Spaarnwoude, West-Friesland en Laag Holland kwamen in 2023 voor de komende jaren extra middelen beschikbaar vanuit het 'Landelijk Aanvalsplan Grutto'.
- Op alle onderdelen is beschikt volgens de openstellingen, waarmee het beheer van deze gebieden en natuurdoelen voor de komende jaren is geregeld. Alleen voor leefgebied agrarisch beheer in open grasland (weidevogels) hebben de collectieven niet al het opengestelde beheergeld aangevraagd.
- In IPO-verband zijn met het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) in 2023 gesprekken gevoerd wat moet leiden tot een oplossing voor tegemoetkoming in de gestegen beheertarieven voor zowel SVNL als ANLb aan de provincies. Dit heeft nog niet tot een toezegging geleid.

5.2.2 Recreatiegebieden en recreatieve routes beheren

Toelichting

Op basis van de vastgestelde Visie Recreatie en Toerisme werkt de provincie via de strategie van bestemmingsmanagement en bestemmingsontwikkeling aan deze ontwikkelingen. De provincie zet daarnaast ook in op de (duurzame) bereikbaarheid van en de verbinding tussen de recreatiegebieden en tussen de stad en het landelijk gebied.

- De provincie levert een jaarlijkse bijdrage aan de organisaties Wandelnet, Fietsplatform en verstrekt subsidie voor het beheer van het Noord-Hollandpad en de uitbreiding van het Wandelnetwerk Noord-Holland.
- In 2023 is het wandelnetwerk Zuid-Kennemerland, inclusief Toeristische Overstappunten (TOP's), geopend en is er subsidie beschikt aan de gemeenten Texel en Castricum voor het respectievelijk uitbreiden en verbinden van het Wandelnetwerk Noord-Holland. Hiermee wordt het wandelnetwerk Noord-Holland provinciedekkend.

Een deel van de recreatiegebieden in Noord-Holland is via de recreatieschappen in beheer bij Recreatie Noord-Holland (RNH).

- De provincie is deelnemer in 5 van deze recreatieschappen.
- In 2023 is een begin gemaakt met de vernieuwing van de raamovereenkomsten met RNH om voor de komende periode een goede basis tot samenwerking te hebben.

Per PPLG-gebied wordt een recreatieve scan gemaakt om te kijken welke kansen er liggen.

- In 2023 is het onderzoek voor het gebied Noord-Kennemerland afgerond en is een start gemaakt met het onderzoek voor het gebied Kop-Wadden-West-Friesland. De uitkomsten leveren relevante informatie op in het kader van de gebiedsprocessen.

Congres Recreatie en Toerisme:

- Om de provinciale partners op de hoogte te houden van de ontwikkelingen op het gebied van recreatie en toerisme in de provincie, is ook in 2023 een congres georganiseerd. Het congres is bezocht door ruim 130 bezoekers. Deelnemers waardeerden het congres met een 7,5.

5.2.3 Uitvoering geven aan de Wet natuurbescherming

Toelichting

De Wet natuurbescherming geeft de provincie Noord-Holland een aantal taken en bevoegdheden die hieronder worden toegelicht.

In Noord-Holland liggen 19 Natura 2000-gebieden. De provincie is voor 14 hiervan verantwoordelijk voor de Natura 2000-beheerplannen. Inmiddels is voor elk van deze gebieden een beheerplan vastgesteld en zullen sommige beheerplannen worden geactualiseerd als hun looptijd (na 6 jaar) eindigt.

- In 2023 zijn voor 4 gebieden in Laag Holland beheerplannen vastgesteld.
- Voor 5 gebieden in de duinen zijn evaluaties van de beheerplannen afgerond.

Faunabeheer

- In 2023 is de Faunabeheereenheid gestart met het nieuwe faunabeheerplan ganzen met als doel om de schade veroorzaakt door ganzen voor de landbouw, natuur en vliegveiligheid terug te dringen.
- In april 2023 is de werking van het faunabeheerplan algemene soorten komen te vervallen als gevolg van een uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Het gevolg daarvan is dat voorheen vrijgestelde soorten niet langer waren vrijgesteld. Boeren die hierdoor schade hebben geleden, komen in aanmerking voor een tegemoetkoming (zie 5.2.4).

Soortenbescherming en bestrijding van invasieve exoten

- De provincie werkte in 2023 aan de uitvoering van verschillende proefprojecten waarin met gemeenten gezamenlijk een aanpak voor gebiedsgerichte ontheffingen, op basis van soortmanagementplannen werd uitgewerkt. Hiermee wil de provincie de administratieve lasten van bijvoorbeeld grootschalige renovaties in het kader van de energietransitie verminderen.
- In 2023 heeft de Provincie bij eigen werkzaamheden in het NNN, Natura 2000-gebieden en het (agrarisch) natuurbeheer de actieve soortenbescherming toegepast.
- Ook daarbuiten heeft de provincie in 2023, in lijn met het Masterplan biodiversiteit, projecten voor soorten waarvoor Noord-Holland een bijzondere verantwoordelijkheid heeft, zoals de tengere distel, kwabaal, locomotiefje, graslandvlinders en de otter, gerealiseerd.
- In 2023 is binnen de Regiegroep Invasieve Exoten kennisuitwisseling en de ontwikkeling en de coördinatie van de aanpak door alle betrokken partijen in de provincie nader uitgewerkt en is een programma voor de aanpak van invasieve exoten opgesteld.

Dierenwelzijn

In 2023 is het rapport 'Formats voor wildopvangcentra in Noord-Holland' opgeleverd door het kennisinstituut Wageningen Environmental Research. Het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit werkt nog aan de actualisatie van de beleidsregels.

- De provincie blijft hierover met het Rijk in gesprek.

5.2.4 Tegemoetkoming faunaschade uitkeren

Toelichting

De totale omvang van de tegemoetkomingen in schade is zeer variabel en deels niet beïnvloedbaar, omdat de weersomstandigheden en prijsontwikkeling van agrarische producten (zoals gras) hierin een belangrijke rol spelen. Verreweg het grootste deel van de tegemoetkomingen in faunaschade in Noord-Holland is het gevolg van vraatschade door ganzen.

- Hierdoor ligt de veroorzaakte schade door ganzen in hoge mate ten grondslag aan de stijging van de door de provincie uit te keren tegemoetkomingen in de afgelopen jaren.
- Daarnaast is op 19 april 2023 als gevolg van een uitspraak van de Afdeling bestuursrecht het ‘Faunabeheerplan algemene soorten’ komen te vervallen. Dat betekent dat de vrijstelling voor onder meer de houtduif is komen te vervallen. Hierdoor ontstond een nieuwe situatie waarin de schade veroorzaakt door deze voorheen vrijgestelde soorten ineens wel in aanmerking komt voor een tegemoetkoming. Omdat in het verleden deze soort altijd vrijgesteld is geweest, en er geen sprake kon zijn van een tegemoetkoming voor de schade, is de omvang van de schade door deze soorten nooit getaxeerd. Dit zorgt voor een stijging van de door de provincie in 2023 uit te keren tegemoetkomingen.

Op basis van actuele cijfers van BIJ12/Faunafonds (januari 2024) raamt de provincie de totale lasten in 2023 (inclusief dossiers die over de jaargrens lopen,), alle bijkomende kosten en na aftrek van de ontvangen leges) op circa € 16,2 miljoen. Hierdoor zijn de lasten hoger dan begroot.

Een groot gedeelte van de stijging is te verklaren door het vervallen van de hierboven genoemde vrijstelling, waardoor tegemoetkoming aan agrariërs bij schade veroorzaakt door voorheen vrijgestelde diersoorten (konijn, houtduif, kraai, kauw, knobbelzwaan, ekster, gaai, spreeuw en meerkoet) mogelijk werd. Dit heeft niet alleen geleid tot meer aanvragen, maar ook tot een hogere tegemoetkoming per aanvraag. Met name de houtduif heeft veel schade veroorzaakt aan kapitaalintensieve gewassen, zoals bloemkool en broccoli. Daarnaast is er sprake van een toename van schade in kapitaalintensieve teelt door diersoorten waar wél al langer tegemoetkoming voor mogelijk is. Hierbij gaat het met vooral om schade veroorzaakt door de grauwe gans. Dit heeft onder andere te maken met een stijging van de grasprijzen.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 5.2			Beheren van de groenstructuur	
	Lasten	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
5.2.1	NNN en agrarische natuur beheren	21.422	22.854	22.506	348
5.2.2	Recreatiegebieden en recreatieve routes beheren	8.538	8.839	8.487	352
5.2.3	Uitvoering geven aan de Wet natuurbescherming	4.258	4.697	4.507	190
5.2.4	Tegemoetkoming faunaschade uitkeren	10.803	14.763	16.798	-2.035
	Totaal lasten	45.021	51.153	52.297	-1.144
	Totaal baten	-885	-2.423	-941	-1.482
	Totaal saldo	44.136	48.730	51.356	-2.626
	Stortingen				
		0	0	0	0
	Onttrekkingen				
		0	0	0	0
	Resultaat	**44.136**	**48.730**	**51.356**	**-2.626**

*een positief verschil is voordelig

5.3 Betrekken van onze partners bij bescherming en beheer van groen

Toelichting

Rol provincie

Zie de toelichting bij beleidsdoel 5.1.

Samenwerkingspartners

Zie de toelichting bij beleidsdoel 5.1.

Prioriteiten

In 2023 werkte de provincie aan de volgende prioriteiten:

- Uitbreiden van het Groen Kapitaal-netwerk; voortzetten van de ondersteuning van initiatiefnemers en groene vrijwilligers via het programma Betrekken bij Groen; stabiliseren van het aantal groene vrijwilligers (5.3.1);
- Het voortzetten van de regionale samenwerking in het Groene Hart en de Nationale Parken, waarmee we samenwerken bij de uitvoering van het Rijksprogramma ‘Nationale Parken nieuwe stijl’ (5.3.2);
- Het uitvoeren van het Uitvoeringsprogramma Waddengebied 2021-2026 en zorgdragen voor goede aanwending van de middelen in het Waddenfonds, in lijn met het Investeringskader Waddengebied (5.3.3).

Omgevingsfactoren

Zie de toelichting bij beleidsdoel 5.1.

5.3.1 Aanpak Groen Kapitaal uitvoeren

Toelichting

Via de Aanpak Groen Kapitaal heeft de provincie Noord-Holland in 2023 op diverse manieren laten zien dat combinaties van natuur met wonen, werken en landbouw de normaalste zaak van de wereld zijn.

- De provincie zette zich in aan het bouwen van een netwerk waar partijen kennisdelen, elkaar inspireren en stimuleren.
- In 2023 is extra aandacht gegeven aan het inbedden in de brede aanpak van het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG). Groen Kapitaal wordt, samen met de 'koplopers' uit de provincie, in de landelijke 'Agenda Natuurinclusief' regelmatig als goed voorbeeld van een natuurinclusieve aanpak genoemd.

Vrijwilligers hebben als 'tellers', 'vertellers' en 'herstellers' ook in 2023 een enorme bijdrage geleverd aan het beheer van, de kennis over en betrokkenheid bij natuur en landschap in de provincie.

- De provincie heeft in 2023 door middel van het programma Betrekken bij Groen met een budget van € 708.000,- en daarnaast met bestuurlijke en ambtelijke betrokkenheid de groene vrijwilligers in de provincie ondersteuning gegeven. Dit programma wordt uitgevoerd door de Noord-Hollandse natuurorganisaties.
- In 2023 is goed gebruik gemaakt van het Betrekken bij Groen Fonds voor kleinschalige initiatieven waarbij de vrijwilligers met hun ideeën de biodiversiteit een impuls hebben gegeven in Noord-Holland. In 2023 konden 43 aanvragen volledig of gedeeltelijk worden gehonoreerd vanuit het fonds.

5.3.2 Bijdragen aan regionale samenwerking t.a.v. groen

Toelichting

In het kader van het Ontwikkelperspectief NOVEX MRA (voorheen 'Verstedelijkingsconcept 2050'), heeft de provincie in 2023, samen met de MRA-partners, voor het Metropolitaan Landschap de volgende resultaten geboekt:

- Er is invulling gegeven aan het thema 'groenblauwe netwerken landschap' ten behoeve van de uitvoeringsagenda NOVEX MRA. Hiervoor zijn bij de deelregio's en provincies 'groene maatregelen' opgehaald die belangrijk zijn voor het versterken van het regionale groenblauwe netwerk. Dit traject loopt nog.
- Er is op het gebied van landschap input geleverd aan het Ontwikkelperspectief NOVEX NZKG. Daarnaast werd het opstellen van een gebiedsbiografie voor het Noordzeekanaalgebied begeleid.
- De MRA en de provincie zijn partners in de begeleidingsgroep van het ontwerpend onderzoek 'Toekomstbestendige Heuvelrug Gooi en Vechtstreek' t.b.v. een toekomstbestendige wisselwerking is tussen het bodem- en watersysteem, gebruik en inrichting. Op basis van de resultaten gaven de betrokken bestuurders eind 2023 de opdracht een plan van aanpak op te stellen voor het vervolg.

- Er is een financiële bijdrage verleend aan de ontwikkeling en distributie van fiets- en wandelroutes vanaf de Buitenpoorten Wormerveer en Castricum. Dit traject wordt afgerond in 2024.

- Resultaten uit een onderzoek naar de ruimtelijke impact van de energietransitie op het landschap in de MRA zijn meegenomen bij het opstellen van een provinciale 'Ruimtelijke handreiking elektriciteitsstations'.

Met extra impuls en steun van het Rijk werkt de provincie toe naar de gezamenlijke uitvoering van de verschillende grote transitieopgaven in het Groene Hart. Het Bestuurlijk Platform Groene Hart is vanwege de vertegenwoordiging van alle 4 de overheidslagen het aanspreekpunt voor het NOVEX-gebied Groene Hart.

- Een belangrijke mijlpaal in 2023 was de vaststelling van het ontwikkelperspectief Groene Hart 1.0, één van de eerste stappen in het kader van de NOVEX. Het ontwikkelperspectief wordt verder vertaald in het Ruimtelijk Voorstel en in de ontwerpversie van het PPLG.

Nationaal Park Duinen van Texel (NPDvT) en Nationaal Park Zuid-Kennemerland (NPZK) werden ook in 2023 goed bezocht en de bezoekers waarderen hun bezoek aan het park met een 8,4 (NPDvT) en een 8,5 (NPZK).

- De provincie Noord-Holland levert een financiële bijdrage aan de Nationale Parken.

- Sinds 2020 zijn beide parken aangesloten op het rijksproject Nationale Parken Nieuwe Stijl. Met rijkssubsidie en cofinanciering van de provincie middels ambtelijke inzet, werkten beide parken in 2023 verder aan een programma om een toekomstbestendig park te kunnen worden. In dat kader heeft de provincie in 2023 onder andere bijgedragen aan de pilots de Duintuinen en de Tuinen van Texel.

5.3.3 Balans ecologie en economie Waddengebied nastreven

Toelichting

Het Waddengebied is het grootste natuurgebied van Nederland waarin de 3 Waddenprovincies (Groningen, Fryslân en Noord-Holland) verenigd zijn in het Waddenfonds en werken aan de uitwerking van het Investeringskader Waddengebied (IKW). Dit gebeurt deels met financiële middelen uit het Waddenfonds.

- In 2023 hebben 5 organisaties een subsidieverzoek ingediend, waarvan er 3 inmiddels zijn gehonoreerd. De overige 2 aanvragen zijn nog in behandeling.

Daarnaast is er veel tijd gestoken in de voorbereiding van nieuwe projecten voor 2024 en verder. De 3 projecten die in 2023 een subsidie hebben ontvangen zijn:

- 'Wij en Wadvogels deel 2' van de Vogelbescherming: De nadruk ligt op uitvoering van diverse fysieke maatregelen, zoals de aanleg en uitbreiding van in totaal 13 verstoringsvrije broed-, rust- en foerageerplekken en -eilanden, zowel op de Waddeneilanden als langs de kust.

- 'Van stinzenplanten tot börgbloumkes' van Landschap Noord-Holland: De provincie wil 18 particuliere stinzenflorabiotopen in kaart brengen, restaureren en herinrichten en de kennis over de planten delen. Dit wordt gedaan door zogeheten 'Stinzenflorabrigades', waarin deskundigen met tuineigenaren samenwerken.

- De inrichting van het Thijssehuis: Met het Thijssehuis in Den Burg krijgt Texel een nieuw sociaal-cultureel centrum.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 5.3	Betrekken van onze partners bij bescherming en beheer van groen			
	Lasten	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
5.3.1	Aanpak Groen Kapitaal uitvoeren	1.319	1.317	1.265	52
5.3.2	Bijdragen aan regionale samenwerking t.a.v. groen	13.235	4.239	3.928	311
5.3.3	Balans ecologie en economie Waddengebied nastreven	15.552	12.642	11.780	862
	Totaal lasten	30.106	18.198	16.973	1.225
	Totaal baten	-9.491	-1.211	-1.016	-195
	Totaal saldo	20.615	16.987	15.958	1.029
	Stortingen				
5.3.2	Reserve Landschap	4.000	4.000	4.000	0
5.3.3	Reserve Cofinanciering Waddenzee	2.000	2.000	2.000	0
	Onttrekkingen				
5.3.2	Reserve Landschap	-4.000	-3.287	-3.180	-107
5.3.3	Reserve Cofinanciering Waddenzee	-5.094	-1.684	-969	-715
5.3.3	Reserve Subsidies Cofinanciering Waddenzee	0	-505	-505	0
	Resultaat	**17.521**	**17.511**	**17.304**	**207**

*een positief verschil is voordelig

Programma 6 Economie, cultuur en welzijn

Doelenboom

6. Economie, cultuur en welzijn
6.1 Bevorderen van welvaart en welzijn door duurzame, vernieuwende en ondernemende economie
6.1.1 Ruimtelijke vestigingsklimaat bevorderen
6.1.2 Een innovatief klimaat bevorderen
6.1.3 Een veerkrachtige en duurzame arbeidsmarkt bevorderen
6.1.4 Een duurzame agrosector behouden en versterken
6.1.5 Europese landbouwprojecten cofinancieren
6.2 Toegankelijk en bereikbaar houden van culturele infrastructuur
6.2.1 Bovenlokale culturele samenwerking ondersteunen
6.3 Behouden van kwaliteit van cultuurlandschap
6.3.1 Cultuurhistorische waarden landschap versterken
6.3.2 Kennis cultuurhistorische structuren vergroten
6.3.3 Investeren in behoud van archeologisch erfgoed
6.4 Behouden en ontwikkelen erfgoed
6.4.1 Investeren in behoud en herbestemming monumenten
6.4.2 UNESCO stelling van Amsterdam behouden en herbestemmen
6.5 Uitvoeren welzijnstaken
6.5.1 Verbeteren van sportvoorzieningen en van de leefbaarheid in kleine kernen

Maatschappelijk doel

In het economisch beleid van de provincie staat het bevorderen van brede welvaart centraal. In 2023 heeft de provincie daar inhoud aan gegeven door de inzet op de transitie naar een duurzame en toekomstbestendige economie, mede ingegeven door de toenemende gevolgen van klimaatverandering en geopolitieke spanningen en onzekerheden. Door het opstellen van duurzame vestigingsvoorwaarden voor datacenters en subsidies voor de verduurzaming van bedrijventerreinen heeft de provincie in 2023 sturing gegeven aan duurzaam ruimte-, energie- en watergebruik van bedrijven.

Noord-Holland heeft een krachtig en innovatief MKB dat de provincie afgelopen jaar met stimuleringsregelingen en instrumenten, zoals ROM InWest, het Innovatiefonds Noord-Holland en de MKB Innovatie Topsectoren-regeling (MIT), heeft ondersteund. Door de uitvoering van de Voedselvisie, waarbij de provincie zich nadrukkelijk richt op de samenwerking met agrariërs en kennisinstellingen, zijn het afgelopen jaar de transitie en verduurzaming van de landbouw en het daarmee samenhangende voedselsysteem gestimuleerd.

In 2023 heeft de provincie verder uitvoering gegeven aan de acties uit het Manifest Arbeidsmarkt en Onderwijs die vooral gericht zijn op het versterken van de triple helix-samenwerking (bedrijven, kennisinstellingen en overheden), bijvoorbeeld in de vorm van campusontwikkeling.

De gevolgen van klimaatverandering hebben ook impact op het erfgoed in Noord-Holland. Dit is afgelopen jaar in kaart gebracht. Met onder meer subsidies voor verduurzaming en restauratie van monumenten, inclusief de forten van de Hollandse Waterlinies Noord-Holland, heeft de provincie in 2023 duurzaam behoud van waardevolle erfgoed mogelijk gemaakt zodat ook toekomstige generaties van bewoners en bezoekers er gebruik van kunnen maken. 2023 was ook het jaar dat het provinciale archeologiemuseum Huis van Hilde weer volledig open kon voor bezoekers van binnen en buiten de provincie.

Noord-Holland heeft een veelzijdige en kwalitatief sterke culturele infrastructuur, met podia, musea, beeldende kunstinstellingen en bibliotheken. Om dit aanbod voor alle inwoners en bezoekers toegankelijk te houden, is de provinciale inzet op regionale samenwerking tussen gemeenten voortgezet. Dit is met name van belang voor die delen van Noord-Holland waar het voorzieningenniveau en daarmee de leefbaarheid onder druk staat. Dit heeft de provincie in 2023 gedaan door samen met gemeenten uitvoering te geven aan het regionaal cultuurprofiel van Noord-Holland Noord en aan het programma Kunst, Cultuur en Erfgoed van de Metropoolregio Amsterdam (MRA).

Voor de toekomstbestendige sportaccommodaties en verenigingen heeft de provincie in 2023 met subsidies, begeleiding en ontzorging sportverenigingen ondersteund.

Naast het economisch beleid zoals vastgelegd in het Strategisch Beleidskader en Uitvoeringsagenda Economie heeft de provincie naar aanleiding van de coronapandemie extra ingezet op economisch herstel en duurzaamheid. De maatregelen op dit terrein zijn opgenomen in het hiervoor ingestelde begrotingsprogramma Economisch Herstel en Duurzaamheid.

Wettelijk beleidskader

- Erfgoedwet
- Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen onroerende zaken
- Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
- Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro)
- Omgevingswet 2023
- Wet op de archeologische monumentenzorg
- Wet ruimtelijke ordening
- Wet op het specifiek cultuurbeleid
- Beleidsbrief 'Erfgoed telt'
- Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen

Provinciaal beleidskader

- Beleidskader Erfgoed en Cultuur 2022
- Omgevingsverordening 2020
- Leidraad Landschap en Cultuurhistorie 2018
- Regioprofiel MRA 2019-2024 "Meer dan de delen, Programma Kunst, Cultuur en Erfgoed"
- Noord-Hollandse waarderingskaart voor stolpboerderijen
- Voedselvisie
- Datacenterstrategie
- Uitvoeringsagenda Economie 2021-2023

- Uitvoeringsagenda Arbeidsmarkt en Onderwijs 2021-2023

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 6				Economie, cultuur en welzijn
	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
Lasten	40.832	47.247	37.223	10.024
Baten	0	215	-3.752	3.967
Saldo van baten en lasten	40.832	47.462	33.471	13.991
Stortingen reserves	15.559	18.824	18.824	0
Onttrekking reserves	-16.358	-25.205	-11.071	-14.134
Resultaat	**40.033**	**41.081**	**41.224**	**-143**

*een positief verschil is voordelig

Verbonden partijen

OD	Verbonden partij	Publiek doel
6.1.1	Stichting Administratiekantoor aandelen Zeehaven IJmuiden N.V.	Ontwikkeling haven en economie
6.1.1	Stichting Voorbereiding Pallas-reactor	Voorbereiding bouw hoge-flux reactor
6.4.2	Gemeenschappelijke Regeling Siteholderschap Werelderfgoed Hollandse Waterlinies	Behoud en uitdragen van de universele waarde van het UNESCO werelderfgoed van de Hollandse Waterlinies
6.1.1	Schiphol Area Development Company N.V. (SADC)	Gebiedsontwikkeling en uitgifte gronden. Marketing en acquisitie
6.1.1	Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor het Noordzeekanaalgebied N.V. in liquidatie (RON)	Ontwikkeling Noordzeekanaalgebied
6.1.1	Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord N.V. (NHN)	Ontwikkeling Economie
6.1.1	PolanenPark B.V.	Ontwikkeling bedrijventerrein
6.1.1	PolanenPark C.V.	Ontwikkeling bedrijventerrein
6.1.1	Zeehaven IJmuiden N.V.	Ontwikkeling haven en economie
6.1.2	Life Sciences Fund Amsterdam B.V.	Ontwikkeling economie
6.1.2	Participatiefonds Duurzame Economie Provincie Noord-Holland B.V.	Stimuleren duurzame economie
6.1.2	Innovatiefonds Noord-Holland B.V.	Het beschikbaar stellen van financiering aan kleine en middelgrote ondernemingen teneinde (innovatieve) projecten te stimuleren binnen de provincie
6.1.2	InWest Regio B.V. (ROM)	De vennootschap heeft als doel om binnen het werkgebied bij te dragen aan het versterken van de positie en de internationale concurrentiekracht van de regio Noord-Holland en Nederland en aan het realiseren van de transitieopgaven op energie en circulariteit door onder andere het beschikbaar stellen van financiering, adviseren en begeleiden van ondernemingen, stimuleren en faciliteren van innovatie, etc.

*Meer informatie is te vinden in de paragraaf Verbonden partijen

6.1 Bevorderen van welvaart en welzijn door duurzame, vernieuwende en ondernemende economie

Toelichting

Prioriteiten

- Extra aandacht is uitgegaan naar duurzaamheidsopgaven als energietransitie en ruimtelijke kwaliteit door de inzet van verschillende HIRB (Herstructurering en intelligent ruimtegebruik bedrijventerreinen)-subsidies en MKB-instrumenten als Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland (PDENH).

6.1.1 Ruimtelijke vestigingsklimaat bevorderen

Toelichting

- In Noord-Holland Zuid heeft de provincie in het samenwerkingsverband Platform Bedrijven en Kantoren (Plabeka) de behoefteraming voor bedrijventerreinen en kantoorlocaties vastgesteld.
- Ook is een bedrijventerreinenstrategie met nieuwe regionale afspraken vastgesteld.
- In Noord-Holland Noord zijn de 3 regio's in 2023 begonnen met de uitvoering van de regionale afspraken over de planning en programmering van bedrijventerreinen.
- Na de definitieve vaststelling van de Datacenterstrategie is een artikel over de voorwaarden voor datacenter ontwikkeling opgenomen in de Omgevingsverordening NH2022.
- Daarnaast zijn in samenwerking met de 3 clustergemeenten en met input van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied vestigingsvoorwaarden voor datacenters opgesteld.
- In 2023 zijn 7 aanvragen ontvangen voor de HIRB+-regeling (Herstructurering en Intelligent Ruimtegebruik Bedrijventerreinen). In totaal is circa € 1,2 miljoen van de beschikbare € 1,5 miljoen benut. Hiermee is zowel in het aantal aanvragen als in het aangevraagde bedrag een significante stijging te zien in vergelijking met 2022. De regeling HIRB+ Ondersteuning Toekomstbestendige Werklocaties (OTW), bedoeld voor proces- en onderzoekskosten om de verduurzaming en organisatiegraad op bedrijventerreinen te ondersteunen, is in 2023 volledig uitgeput. Hiermee zijn ruim 20 aanvragen toegekend.
- Onder de HIRB-aanpak was het ook weer mogelijk voor ondernemers van vakantieparken om aanvragen te doen. Er zijn 3 aanvragen gedaan maar dit heeft helaas geen verleningen opgeleverd, omdat de aanvragen niet voldeden aan de subsidievoorwaarden.
- Daarnaast liep ook de opdracht voor het aanjagen van beheer en verduurzamen van bedrijventerreinen, uitgevoerd door Projectbureau Herstructurering Bedrijventerreinen en Ontwikkelingsbedrijf NHN, door tot het einde van 2023.
- Het traject 'wonen voor winkels' is in het voorjaar van 2023 afgerond. Uit de evaluatie is gebleken dat het programma heeft geholpen om waardevolle inzichten te verkrijgen over meerdere gebieden, helpt bij het maken van keuzes en het opbouwen van een relevant netwerk voor een transformatietraject.

- Voor de uitvoeringsregeling HIRB+ Toekomstbestendige Winkelgebieden zijn in totaal 27 subsidieaanvragen gedaan, waarmee het plafond nagenoeg is gehaald.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Werkgelegenheid (BBV indicator)	Percentage		76,9%	Betreft de bruto arbeidsparticipatie ten opzichte van de totale beroepsbevolking in vierde kwartaal 2023. Bron: CBS
Toename van het bruto regionaal product(BRP) (BBV indicator)	Percentage		7,2%	Het betreft de procentuele toename van het bruto regionaal product in 2022 ten opzichte van 2021 (Voorlopige waarde 2022) Bron: CBS

6.1.2 Een innovatief klimaat bevorderen

Toelichting

- In 2023 heeft de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij, ROM InWest zich verder doorontwikkeld na het startjaar 2022. ROM InWest heeft een (streef)kapitaal van circa € 160 miljoen. Dit valt uiteen in 2 fondsen: een Transitiefonds (circa € 100 miljoen) en een MKB-fonds (circa € 60 miljoen). De provincie is met een kapitaalinleg van € 40 miljoen aandeelhouder.

- Er is een specifieke uitkering van € 3,7 miljoen ontvangen. Deze betreft een uitkering van het rijk voor het programma MIT. De middelen worden daaraan besteed. Zie daarvoor de passage bij 6.1.3 over de MIT.

- InWest is het jaar 2023 geëindigd met 9 Noord-Hollandse ondernemingen die zijn geholpen met een financiering via het MKB-fonds en 7 Noord-Hollandse ondernemingen die zijn geholpen met een financiering via het Transitiefonds. In 2023 zijn 11 nieuwe en 4 vervolginvesteringen gedaan voor totaal € 7 miljoen. Het totale cumulatieve bedrag van investeringen per 31 december 2023 is € 9.659.000,-.

- Voor de verduurzaming van de Noord-Hollandse bedrijven heeft de provincie een aantal mkb- en innovatie-instrumenten ingezet. Het Programma Investeringsgereed Innovatief MKB (PIM) is in 2023 verlengd tot juni 2025 en aangescherpt met hogere doelstellingen voor circulaire economie. Tot het vierde kwartaal 2023 zijn er in totaal 490 ondernemers ondersteund en hebben 134 projecten voor in totaal € 123,4 miljoen aan financiering opgehaald.

- Voor Versnellingsprogramma GO!-NH zijn er 2 versnellingsprogramma's uitgevoerd. Aan het Growth en Accelerator-programma deden in het eerste helft van het jaar 17 deelnemers mee. Vanaf september loopt het Scale-programma met 18 deelnemers, waarvan 8 deelnemers gesponsord zijn door regionale partners.

- Vanuit het Innovatiefonds Noord-Holland (INH) zijn in 2023 in totaal 19 leningen verstrekt voor een totaalbedrag van € 5,5 miljoen. Sinds de oprichting zijn in totaal 63 leningen verstrekt voor een totaalbedrag van € 17 miljoen. Andere investeerders hebben aanvullend € 82 miljoen in deze 63 projecten geïnvesteerd.

- Het Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland (PDENH) heeft in 2023 1 nieuwe investering gedaan (vanuit een commitment dat in 2022 is aangegaan) en 12 vervolginvesteringen in bestaande portfoliobedrijven. In totaal betrof dit een investering van bijna € 12 miljoen. Met deze vervolginvesteringen faciliteert PDENH haar deelnemingen in hun verdere groei en ontwikkeling.

- In 2023 is PDENH overgegaan naar de beheerfase wat betekent dat PDENH geen investeringen meer doet in nieuwe bedrijven of projecten, maar dat het alleen nog investeert in de al bestaande portfoliobedrijven binnen de nog resterende ruimte van de oorspronkelijke € 85 miljoen. PDENH heeft nog 29 bedrijven in portefeuille in de thema's circulaire economie, duurzame mobiliteit en energietransitie.

- De MKB Innovatiestimulering Topsectoren (MIT) heeft in 2023 geleid tot circa 90 gehonoreerde aanvragen voor het onderdeel Haalbaarheid. Voor het onderdeel Research & Development worden de beschikkingen begin 2024 afgegeven, dit zullen er maximaal 28 zijn.

6.1.3 Een veerkrachtige en duurzame arbeidsmarkt bevorderen

Toelichting

- Het aantal campussen is minder geworden door de focus op de klimaatopgave, maar zijn breder georiënteerd door extra inzet op onderwijs rond inclusiviteit , innovaties en benodigde verbinding met het hbo. In 2023 is een campusinvesteringsinstrument opengesteld, waarmee de triple helix meerjarig eigenaarschap van de campussen kan ontwikkelen. Hier hebben 4 campussen gebruik van gemaakt en daarmee is de regeling helemaal opgemaakt.

- Daarnaast zijn er 2 High Impact Publiek-Private Samenwerkingen (PPS-en) gestart waardoor de aangewezen campussen uit de Uitvoeringsagenda Arbeidsmarkt & Onderwijs 2021-2023 nog meer met elkaar verbonden zijn zodat er meer synergie en kruisbestuiving ontstaat.

- In 2023 zijn de acties uit het Manifest werken en ontwikkelen 2030 Noord-Holland doorgezet. In elke arbeidsmarktregio van de provincie is een Servicepunt Techniek (SPT) die zich primair richten op het matchen van kandidaten. In 2023 zijn er daardoor 225 kandidaten begeleid (waarvan 105 in een reguliere technische baan) en 162 omscholingsvouchers uitgegeven.

- De campagne 'Zet De Groene Wereld Aan' is gelanceerd waardoor alle betrokkenen van het manifest, gegroeid naar 36 onderwijsinstellingen, 81 bedrijven, 18 bedrijf- en/of branchevertegenwoordigers en 42 lokale overheden, worden geholpen in hun aanpak voor instroombevordering.

- Daarnaast hebben ruim 19.000 leerlingen van 480 scholen de 12 Promotie Event Techniek-events bezocht in Noord-Holland.

- De werkambassadeur, aanjager van de realisatie van de actieagenda uit het Manifest, is per 1 april 2023 vroegtijdig gestopt.

6.1.4 Een duurzame agrosector behouden en versterken

Toelichting

In 2023 is de startversie van het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG) opgeleverd waarin de opgaven van natuur, water, klimaat zijn benoemd. Perspectief voor de landbouw was onderdeel van de onderhandelingen over een landelijk Landbouwakkoord. Het akkoord is niet tot stand gekomen, maar op onderdelen vindt er uitwerking plaats zoals in het Convenant Regieorgaan Versnellen innovatie emissiereductie duurzame veehouderij waarin de provincie partner is. Het convenant draagt bij om met andere overheden en de sector vraagstukken over innovatie, juridische borging en vergunningverlening van technische maatregelen en managementmaatregelen op te pakken.

- In 2023 heeft de provincie de motie ondernemerscoaches uitgevoerd waardoor agrariërs onafhankelijk advies kunnen inwinnen of coaching kunnen aanvragen om hen bij te staan in de oriëntatie op de toekomst en hun bedrijf.

- In 2023 heeft Greenport Noord-Holland Noord in samenwerking met partners gebiedsvisies energie gepresenteerd voor de (glas)tuinbouwclusters Agriport A7 en Het Grootslag. Beide visies schetsen de stand van de verduurzaming en benoemen de mogelijkheden voor verbetering richting 2030.

- In het glastuinbouwgebied hebben partners afspraken gemaakt over het realiseren van een toekomstbestendig en duurzaam glastuinbouwgebied in Heerhugowaard.

- Het project zoetwaterboeren in de akkerbouw is goed op stoom met ondergrondse zoetwateropslag. Met bodemmonsters worden de effecten op de bodem gemeten. Het Fieldlab Bol voor het ontwikkelen van duurzame bollenteelt is uit de startblokken.

- In 2023 is er vanuit de uitvoeringsagenda Voedselvisie uitvoering gegeven aan 19 actiepunten. Een aantal belangrijke resultaten zijn de subsidieverstrekking aan 4 projecten.

- Daarnaast is een POP/EIP subsidie toegekend voor de ontwerpfase van een biologisch fieldlab. De monitoring van de Voedselvisie is opgezet onder www.agrimatie.nl/noord-holland.

- En is er onder andere in samenwerking met het voedselnetwerk Voedsel Verbindt uitvoering gegeven aan de eiwitchallenge in de korte keten, het Super-Boeren-Event en de Voedsel Verbindt-app.

- Verder wordt samengewerkt vanuit 2 publiek-private samenwerkingen op Agroforestry en Biodiversiteit, faciliteert de prvincie The Protein Cluster, Plant FWD event en het lectoraat duurzaam Bodembeheer.

- De provincie namdeel aan de IPO-werkgroep Biologische landbouw, de landelijke samenwerking korte ketens, de eiwitprovincies, Grüne Woche en de Bean Deal.

- Verder is er vanuit experimenteerruimte een perceel verpacht voor de inrichting van agroforestry, een perceel voor strokenteelt en zijn er 2 pilots gestart vanuit

kringlooplandbouw (sturen en belonen op doelen) in samenwerking met het ministerie van Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit.

6.1.5 Europese landbouwprojecten cofinancieren

Toelichting

- In 2023 is het Nationaal Strategisch Plan (NSP) van start gegaan. Dit is de opvolger van het Plattelandsontwikkelingsprogramma (POP3).
- Begin 2023 sloot de openstelling voor het oprichten van een samenwerkingsverband (Lokale Actiegroep) en het ontwikkelen van een Lokale Ontwikkelingsstrategie (LOS) in het kader van het Europese subsidieprogramma Samenwerking voor plattelandsontwikkeling (LEADER).
- In de regio's Kop van Noord-Holland en West-Friesland zijn Lokale Actiegroepen opgericht en zijn Lokale Ontwikkelingsstrategieën opgesteld. Beide LOS-en zijn na een positieve beoordeling vastgesteld door Gedupeerde Staten. Hiermee zijn er voor het eerst 2 LEADER-gebieden in Noord-Holland gericht op samenwerking voor plattelandsontwikkeling.
- Eind 2023 was er een openstelling voor LEADER-beheerkosten. Deze openstelling loopt door in 2024. Deze openstelling maakt het mogelijk dat Locatie Actiegroep de werkzaamheden zoals beschreven in de LOS kan uitvoeren.
- Daarnaast is in november de NSP-subsidieregeling niet-productieve investeringen op niet-landbouwbedrijven opengegaan. Deze openstelling loopt door in 2024. Het gaat hierbij om projecten die zich richten op het verbeteren van waterkwaliteit en/of kwantiteit in het landelijk gebied.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 6.1	Bevorderen van welvaart en welzijn door duurzame, vernieuwende en ondernemende economie			
	Lasten	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
6.1.1	Ruimtelijke vestigingsklimaat bevorderen	6.763	7.759	6.395	1.364
6.1.2	Een innovatief klimaat bevorderen	10.792	13.288	15.184	-1.896
6.1.3	Een veerkrachtige en duurzame arbeidsmarkt bevorderen	1.564	1.562	1.561	1
6.1.4	Een duurzame agrosector behouden en versterken	2.993	3.654	3.360	294
6.1.5	Europese landbouwprojecten cofinancieren	719	2.482	624	1.858
	Totaal lasten	22.831	28.745	27.125	1.620
	Totaal baten		400	-3.497	3.897
	Totaal saldo	22.831	29.145	23.628	5.517
	Stortingen				
6.1.1	Reserve Herstructurering Bedrijventerreinen	2.500	2.500	2.500	0
6.1.2	Reserve MKB innovatie-instrumenten	5.672	5.672	5.672	0
6.1.5	Reserve Europese landbouwprojecten	500	500	500	0
	Onttrekkingen				
6.1.1	Reserve Herstructurering Bedrijventerreinen	-2.549	-3.559	-2.411	-1.148
6.1.2	Reserve MKB innovatie-instrumenten	-5.593	-8.521	-4.866	-3.655
6.1.5	Reserve Europese landbouwprojecten	-719	-2.482	-449	-2.033
	Resultaat	**22.642**	**23.255**	**24.574**	**-1.319**

*een positief verschil is voordelig

6.2 Toegankelijk en bereikbaar houden van culturele infrastructuur

Toelichting

Gemeenten hebben aangegeven behoefte te hebben aan inbreng van kennis en procesbegeleiding om regionale afstemming te bevorderen. De provincie faciliteert bestaande culturele netwerken van gemeenten om tot duurzame regionale afstemming en efficiënte samenwerking te komen.

Samenwerkingspartners

Belangrijke partners bij dit beleidsdoel zijn, naast gemeenten, ProBiblio en Plein C.

Prioriteiten

Ten aanzien van culturele infrastructuur zette de provincie in op de volgende activiteiten:

- Doorontwikkelen van kennisnetwerk culturele infrastructuur en stimuleren en participeren in regionale cultuurnetwerken van MRA en Noord-Holland Noord.
- Toegankelijk en bereikbaar houden van het provinciaal bibliotheeknetwerk.

- Bevorderen van de kwaliteit van cultuureducatie in het basisonderwijs door middel van het koppelen van het programma Cultuureducatie met Kwaliteit met gemeenten en het ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap.

- Monitoring en verdere uitwerking van Covid-19-nood en stimuleringsfondsen.

Omgevingsfactoren

- Het effect van de COVID-19-maatregelen werkte voor de culturele sector ook door in 2023. Culturele instellingen krabbelden weer op en konden hun publiek weer ontvangen. Maar doordat ze geen 'vet meer op de botten hebben' en de kosten voor energie, huur en personeel in 2023 aanzienlijk hoger werden, verkeren diverse organisaties nog in de gevarenzone.

- De staatssecretaris van Onderwijs Cultuur en Wetenschap werkt samen met IPO en Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) aan een herziening van de Bibliotheekwet (Wsob) waarin zowel in een zorgplicht van gemeenten als provincies wordt voorzien. Daartoe is een SPUK-regeling (specifieke uitkering) in het leven geroepen.

6.2.1 Bovenlokale culturele samenwerking ondersteunen

Toelichting

- Regio Noord-Holland Noord heeft in 2021 het regionaal cultuurprofiel 'Zee aan ruimte, land vol cultuur' opgesteld. In 2023 is inhoudelijke verdieping aan de daarin benoemde thema's gegeven met een uitgewerkt plan van aanpak en het aanstellen van een programmacoördinator door de samenwerkende gemeenten.

- In het MRA p[rogramma is in 2023 een vervolg gegeven aan de uitvoering van acties die behoren bij de programmalijnen Samenwerking en Cultuur aan de Basis. Ook is een kwartiermaker aangesteld die de opdracht heeft het programma te borgen in de nieuwe **MRA-agenda.**

ProBiblio

- In 2023 is uitvoering gegeven aan het Meerjarenplan 2021-2024 dat aansluit bij het landelijk Bibliotheekconvenant en de landelijke netwerkagenda.

- Daarnaast zijn de lokale bibliotheken ondersteund bij hun aanvragen voor de landelijke SPUK en is gewerkt aan de voorbereidingen voor de wetswijziging en een nieuw convenant voor de periode na 2024.

Cultuureducatie

- De provincie stelt voor de periode 2021-2024 jaarlijks aan Plein C € 750.000,- ter beschikking voor het matching programma Cultuureducatie met Kwaliteit, dat zich richt op goed cultuuronderwijs op scholen. De nadruk lag op het bereiken van in het bijzonder scholen met onderwijsachterstanden, om hiermee de kansengelijkheid van kinderen te vergroten.

- Ook was er meer ruimte voor maatwerk voor het vmbo en speciaal onderwijs en de relatie binnen- en buitenschools.

- Er werd samengewerkt met het Rijk en 26 gemeenten in Noord-Holland bij de realisatie van het programma.

Versterken culture sector

- De provincie heeft met haar Noodfonds (motie 41) een grote bijdrage geleverd aan het voortbestaan van de culturele instellingen. In 2023 werd een regeling uitgevoerd om nieuwe makers op weg te helpen in de beroepspraktijk.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 6.2	Toegankelijk en bereikbaar houden van culturele infrastructuur			
	Lasten	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
6.2.1	Bovenlokale culturele samenwerking ondersteunen	4.944	5.043	4.846	197
	Totaal lasten	4.944	5.043	4.846	197
	Totaal baten			4	-4
	Totaal saldo	4.944	5.043	4.850	193
	Stortingen				
		0	0	0	0
	Onttrekkingen				
		0	0	0	0
	Resultaat	**4.944**	**5.043**	**4.850**	**193**

*een positief verschil is voordelig

6.3 Behouden van kwaliteit van cultuurlandschap

Toelichting

- De provincie heeft een stimulerende en autonome rol als het gaat om het behoud door ontwikkeling van het cultuurlandschap en het hierin gelegen erfgoed. Dit doet de provincie door het uitdragen van de Leidraad Landschap & Cultuurhistorie 2018, het organiseren van bijeenkomsten, met handleidingen en adviezen.

- De provincie investeert direct in het behoud en de benutting van monumenten en landschap.

- Daarnaast is de provincie eigenaar van de collectie archeologische vondsten in het archeologisch depot.

Samenwerkingspartners

Om de beleidsdoelen te behalen werkt de provincie samen met het Rijk, gemeenten, waterschappen, monumentenorganisaties, natuurbeheerders, (landschap)ontwerpers, eigenaren en initiatiefnemers.

Prioriteiten

De provincie had met betrekking tot het cultuurlandschap in 2023 de volgende prioriteiten:

- Door middel van maatwerk wil de provincie gebiedsgericht een bijdrage leveren aan het versterken en benutten van de provinciale cultuurhistorische structuurdragers en het landschap.

- Het versterken van de publieksfunctie van het archeologisch depot in archeologiemuseum Huis van Hilde zodat educatie geborgd is en archeologie en ander erfgoed nog beter toegankelijk is voor een breed publiek.

6.3.1 Cultuurhistorische waarden landschap versterken

Toelichting

- In de Omgevingsverordening zijn het Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL) en landschappelijke structuren benoemd en omschreven.

- Ook in 2023 instrueerde de provincie de gemeenten om rekening te houden met de ontwikkelprincipes van de Leidraad Landschap & Cultuurhistorie en om de kernkwaliteiten uit het BPL en de Omgevingsverordening onder de aandacht te brengen bij natuurbeheerders, (landschap)ontwerpers en initiatiefnemers.

- De provincie ondersteunde gemeenten bij de toepassing ervan door de inzet van het bestuurlijke afspraken met het Rijk over het in stand houden van een Steunpunt Monumenten en Archeologie..

- Het onder de aandacht brengen van erfgoed inclusief ontwikkelen en ruimtelijke kwaliteit creëren middels erfgoed, heeft weerslag gevonden in het provinciale (concept) Ruimtelijk Voorstel, en daarbij PPLG en NOVEX NZKG.

- Om de kwaliteit van het Noord-Hollandse cultuurlandschap te behouden, wordt aangesloten op het bredere, ruimtelijke instrumentarium van de provincie, zoals de Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit (PARK) voor integrale agendering opgave cultuur en de ambtelijke Adviesgroep Ruimtelijke Kwaliteit (ARK) voor integrale advisering landschap en cultuurhistorie.

- De provincie was medeorganisator van landschapstriënnale 2023. Bij het afsluitende Waddensymposium is het onderzoek en de digitale kaart ‘Klimaatrisico’s voor Erfgoed’ met de gevolgen van klimaatverandering voor het gebouwde, groene en archeologisch erfgoed en archeologie onder de aandacht gebracht en besproken met als doel een handelingsperspectief te ontwikkelen voor gemeenten.

6.3.2 Kennis cultuurhistorische structuren vergroten

Toelichting

Het Noord-Hollands Archief (NHA) heeft in opdracht van de provincie Noord-Holland in 2023 verschillende tentoonstellingen georganiseerd om kennis over cultuurhistorie en cultuurhistorische structuren onderinwoners van Noord-Holland te vergroten.

- Fotograaf Jeroen Toirkens heeft ‘de Waddenbaai’ (het gebied tussen Den Oever en Texel) in beeld gebracht. Dit deed hij aanvullend op de documentaire foto-opdracht voor de beeldcollectie Provinciale Atlas 2023 met het thema ‘Leven met het water’.

- Met een reizende openluchttentoonstelling is in 2023 aandacht besteed aan de documentaire foto-opdracht van de Provinciale Atlas van het jaar 2022 met het thema ‘Ontmoetingen’. De beelden van fotograaf Martijn van de Griendt waren te zien in een webexpositie.

- De overzichtstentoonstelling ‘Vereeuwigd. 100 jaar Provinciale Atlas Noord-Holland’ was te zien in de Janskerk in Haarlem.
- Online verhalen uit de Provinciale Atlas. Op de website van het Noord-Hollands Archief zijn in 2023, 4 video’s gepubliceerd waarin een object uit de collectie Provinciale Atlas werd uitgelicht.
- Alle tentoonstellingen of presentaties, zowel fysiek als online, zorgden dat een deel van de historische beeldcollectie Provinciale Atlas Noord-Holland voor een grote groep Noord-Hollanders toegankelijk werd.
- Verhalenplatform Oneindig Noord-Holland (ONH) met verhalen, video’s en nieuwsberichten over de cultuurhistorie in Noord-Holland had in 2023 338.669 unieke bezoekers en 433.417 bezoekers van de website. De nieuwsbrief bereikte wekelijks ruim 1.949 abonnees. ONH was ook fysiek aanwezig op 4 publieksevenementen.
- De resultaten van het onderzoek voor de stolpenwaarderingskaart werden verder uitgewerkt in richtlijnen waarmee gemeenten het eigen beleid konden uitvoeren voorde ontwikkeling van het agrarisch erfgoed.

6.3.3 Investeren in behoud van archeologisch erfgoed

Toelichting

- In 10 geselecteerde gebieden van bovengemeentelijk archeologisch belang zette het Steunpunt Monumenten en Archelogie Noord-Holland gemeenten, gebruikers en beheerders van vindplaatsen aan tot zorgvuldige omgang met deze waarden. Onderdeel hiervan was het uitbrengen van 2 archeoglossy’s voor de archeologiegebieden West-Friesland en Texel.
- De provincie zette zich ook in voor een zorgvuldige omgang met (toevals)vondsten en vindplaatsen. Met name bij detectorvondsten zijn in 2023 enkele zeer opmerkelijke ontdekkingen gedaan.
- Via onderzoek van de collecties werden archeologische vondsten en collecties voor een breder publiek beleefbaar gemaakt in archeologiemuseum Huis van Hilde.
- Er werden in 2023 verschillende archeologische publicaties uitgegeven zoals een geïllustreerde publieksbrochure bij de tijdelijke tentoonstelling ‘Doggerland. Verdwenen wereld in de Noordzee’, en ‘De archeologische kroniek van Noord-Holland 2022’.
- Een bijzondere uitgave was de rijk geïllustreerde synthese ‘Noord-Holland in het 1e millennium’ waarvoor vele honderden wetenschappelijke publicaties over opgravingen en vondsten uit deze periode in de provincie zijn bestudeerd.
- Naast de vaste tentoonstelling werden in 2023 in Archeologiemuseum Huis van Hilde 3 tijdelijke tentoonstellingen georganiseerd: ‘Twee werelden in één wrak’ (tot en met 5 maart), ‘Doggerland. Verdwenen wereld in de Noordzee’ (18 maart tot en met 29 oktober) en ‘De Makers van Holland’| 900-1300 (vanaf 11 november 2023).
- Voor het primair en voortgezet onderwijs en de bezoekers werden specifieke educatieprogramma’s verzorgd. Huis van Hilde mocht in 2023 37.013 bezoekers ontvangen.

- Daarnaast zijn er 95 rondleidingen geboekt. Het aantal bezoekers groeide met 47,5% ten opzichte van 2022. De tentoonstellingen en de gezinsactiviteiten in de schoolvakanties, zoals de Legodagen, werden druk bezocht.

- Voor onderwaterarcheologie investeerde de provincie in conservering, restauratie en wetenschappelijk onderzoek naar de vondsten uit het Palmhoutwrak (collectie is in eigendom van de provincie) en het Plantageschip (collectie is deels in eigendom van de provincie). Beide vondsten zijn ontdekt nabij het eiland Texel in de Waddenzee.

- In Museum Kaap Skil zijn de belangrijkste vondsten uit het Palmhoutwrak inmiddels te zien in de permanente tentoonstelling, waaraan de provincie een belangrijke inhoudelijke en financiële bijdrage leverde.

- In Huis van Hilde is de permanente tentoonstelling aangepast, zodat er aandacht wordt besteed aan de zeehandel in en rond Noord-Holland in de 17e eeuw. Hier worden ook maritieme vondsten tentoongesteld.

- In een NPO-documentaire, die landelijk goed bekeken werd, is aandacht besteed over het wetenschappelijk belang van het Palmhoutwrak, maar was ook aandacht voor de weerbarstige relaties die ontstaan na een vondst en de juridische legitimiteit van archeologisch sportduiken.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 6.3	Behouden van kwaliteit van cultuurlandschap			
	Lasten	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
6.3.1	Cultuurhistorische waarden landschap versterken	1.127	1.129	1.069	60
6.3.2	Kennis cultuurhistorische structuren vergroten	896	894	730	164
6.3.3	Investeren in behoud van archeologisch erfgoed	1.927	2.364	2.286	78
	Totaal lasten	3.950	4.387	4.085	302
	Totaal baten		-160	-234	74
	Totaal saldo	3.950	4.227	3.851	376
	Stortingen				
		0	0	0	0
	Onttrekkingen				
		0	0	0	0
	Resultaat	**3.950**	**4.227**	**3.851**	**376**

*een positief verschil is voordelig

6.4 Behouden en ontwikkelen erfgoed

Toelichting

- De provincie stimuleert en ondersteunt restauratie, herbestemming en verduurzaming van monumenten.

- Daarnaast treedt de provincie waar mogelijk op als verbinder van erfgoed met gebiedsopgaven.

- Als mede-siteholder voor het UNESCO Werelderfgoed Hollandse Waterlinies, coördineert de provincie het behoud en de ontwikkeling van dit werelderfgoed.

Samenwerkingspartners

- Bij het behouden van erfgoed werkt de provincie samen met het Rijk, gemeenten, waterschappen, monumentenorganisaties, natuurbeherende organisaties, individuele eigenaren, stichtingen, kerkbestuurders en ontwikkelaars.
- Voor het UNESCO Werelderfgoed Hollandse Waterlinies wordt samengewerkt met UNESCO en de provincies Utrecht, Gelderland en Noord-Brabant. Met deze 3 provincies is Noord-Holland gezamenlijk 'siteholder' (eerstverantwoordelijke) van het werelderfgoed. Daarvoor is het Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies opgericht dat de siteholdertaken voor het werelderfgoed coördineert.

Prioriteiten

Ten aanzien van behoud en herbestemming van beschermde monumenten had de provincie de volgende prioriteiten:

- Restaureren en verduurzaming met focus op religieus en agrarisch erfgoed;
- Bevorderen van herbestemmen, bijbestemmen en verduurzamen bij leegstand en komende leegstand.

Ten aanzien van het UNESCO-werelderfgoed de Stelling van Amsterdam heeft de provincie de volgende prioriteiten:

- Behoud van de Uitzonderlijke Universele Waarde (OUV) van dit werelderfgoed;
- Breed uitdragen en bekendmaken van de OUV van dit werelderfgoed;
- Een bijdrage leveren aan de implementatie van de Sustainable Development Goals.

6.4.1 Investeren in behoud en herbestemming monumenten

Toelichting

Mede door de provinciale financiering verkeren rijks- en provinciale monumenten in Noord-Holland in goede bouwkundige staat. De Monumentenmonitor 2023 verbindt hieraan een percentage van ruim 85,41%. 14.59% is nog in een matige tot slechte bouwkundige staat. Dit positieve resultaat valt ruim binnen de provinciale streefwaarde van 16,8% in 2023.

- De Loods Herbestemming heeft ruim 30 projecten aangejaagd en verder gebracht. De functionaris heeft hierbij monumenteigenaren in diverse stadia van economisch haalbare herontwikkeling van hun monumenten begeleid, met name kerkbesturen zijn gewezen op mogelijkheden voor breder maatschappelijk gebruik.
- De provincie heeft in het kader van het adviesrecht (WABO) ongeveer 50 adviezen verleend aan gemeenten of de Omgevingsdienst.
- Het aantal ontvankelijke aanvragen voor restauratiesubsidies past voor het eerst sinds jaren binnen de beschikbare middelen. Hierdoor heeft de provincie 54 aanvragen kunnen honoreren. Een groot deel vdraagt substantieel bij aan het toekomstbestendig gebruik van

het gebouwde erfgoed, vanwege de sterk toegenomen combinatie van restauratie met energiebesparende en energieopwekkende voorzieningen.

- Laagrentedragende financiering uit het Noord-Holland Fonds voor monumenten heeft de afgelopen jaren veel aftrek gevonden, met name voor maatschappelijk hergebruik van agrarisch en industrieel erfgoed. Er was in 2023 slechts ruimte voor drie leningen.
- Eigenaren van monumenten konden gebruik maken van een duurzaamheidscoach van het provinciale Ontzorgingsprogramma en subsidie ontvangen voor fysieke verduurzamingsmaatregelen.
- Daarnaast ondersteunde de provincie de verdere ontwikkeling van de Adviestool Duurzaam Monument en een toolbox uitvoeringsinstrumenten verduurzaming voor erfgoedpanden. aDit resulteerde ook in een aantal factsheets die eigenaren helpen zelfstandig verduurzamingsproces te realiseren.
- De provincie droeg bij aan de realisatie van een wandelapp die wandelaars langs verduurzaamde monumenten in de Alkmaar voert.
- Om de verduurzaming van culturele panden en monumenten te stimuleren, droeg de provincie in 2023 bij aan de ontwikkeling van de Groene Menukaart voor bibliotheken.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
% Rijksmonumenten (exclusief oorspronkelijke functie woonhuis), weergegeven naar de staat van het casco, categorie 'matig' en 'slecht' (BBV indicator)	Percentage		13,1%	Betreft fysieke staat: matig Rijksmonumenten (geen woonhuis) in Noord-Holland (2022) In Nederland: 11,3% Bron: Monumentenmonitor Provincies/De erfgoedmonitor
	Percentage		2,6%	Betreft fysieke staat: slecht Rijksmonumenten (geen woonhuis) in Noord-Holland (2022) In Nederland: 3,2% Bron: Monumentenmonitor Provincies/De erfgoedmonitor

6.4.2 UNESCO stelling van Amsterdam behouden en herbestemmen

Toelichting

In het kader van het (mede)siteholderschap van het werelderfgoed Hollandse Waterlinies, en op basis van het Uitvoeringsprogramma Hollandse Waterlinies Noord-Holland 2022-2025, heeft de provincie in 2023 onder meer de volgende activiteiten ondernomen:

- Begeleiding en subsidiëring van meerdere plannen herstel Liniedijken;

- Advisering rondom ruimtelijke ontwikkelingen binnen het werelderfgoed;
- Opdrachtverlening opstellen Ontwikkelkader Geniedijk Haarlemmermeer;
- Begeleiding en subsidiëring van diverse restauratie en herontwikkelingsopgaven forten;
- Advisering van ruimtelijke plannen rondom de Hollandse Waterlinies;
- Advisering aanvragen monumentenvergunning Hollandse Waterlinies;
- Diverse communicatie-activiteiten rondom het uitdragen en bekend maken van de waarden van het werelderfgoed op provinciaal niveau.
- Daarnaast betaalt de provincie via de begroting mee aan het sitebureau Hollandse Waterlinies, dat namens de 4 betrokken provincies de siteholdertaken richting het Rijk en UNESCO uitvoert.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 6.4				Behouden en ontwikkelen erfgoed
	Lasten	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
6.4.1	Investeren in behoud en herbestemming monumenten	6.349	6.891	23	6.868
6.4.2	UNESCO stelling van Amsterdam behouden en herbestemmen	2.260	1.684	804	880
	Totaal lasten	8.609	8.575	827	7.748
	Totaal baten		-25	-25	
	Totaal saldo	8.609	8.550	802	7.748
	Stortingen				
6.4.1	Reserve Monumenten	5.532	5.532	5.532	0
6.4.2	Reserve SvA/NHW Werelderfgoed	1.355	1.355	1.355	0
6.4.2	Reserve Subsidie SvA/NHW Werelderfgoed	0	3.265	3.265	0
	Onttrekkingen				
6.4.1	Reserve Monumenten	-5.897	-6.378	160	-6.538
6.4.2	Reserve SvA/NHW Werelderfgoed	-1.600	-4.265	-3.265	-1.000
6.4.2	Reserve Subsidie SvA/NHW Werelderfgoed	0	0	-240	240
	Resultaat	**7.999**	**8.059**	**7.610**	**449**

*een positief verschil is voordelig

6.5 Uitvoeren welzijnstaken

Toelichting

Prioriteiten

in de begroting 2023 zijn binnen dit beleidsdoel geen prioriteiten benoemd.

6.5.1 Verbeteren van sportvoorzieningen en van de leefbaarheid in kleine kernen

Toelichting

In 2023 heeft Dorpswerk Noord-Holland haar activiteitenplan uitgevoerd, waaronder het ondersteunen en begeleiden van vrijwilligers die zich inzetten voor de leefbaarheid van hun dorp en de organisatie van bijeenkomsten voor dorpshuizen voor informatie- en kennisuitwisseling over actuele ontwikkelingen.

- Zo werden onder andere in samenwerking met de provincie bijeenkomsten georganiseerd over verkeersveiligheid en onderhoud en beheer van N-wegen.
- In 2023 is Sportservice Noord-Holland een subsidie van € 120.000,- verleend voor het uitvoeren van de kennisfunctie sport. Deze kennisfunctie sport dient als kennisbank voor gemeenten en sportverenigingen voor ontwikkelingen op het gebied van sport binnen het Rijk en de sportbonden.
- Daarnaast helpt Sportservice veel gemeenten met het opstellen van (verplichte) sportakkoorden tussen verenigingsleven, sociale diensten en de gemeente. NOC*NSF heeft, met behulp van een provinciale subsidie in 2022 voor het programma Voel je thuis in de sport, deze werkzaamheden gecontinueerd in 2023. Het budget is specifiek beschikbaar voor Noord-Hollandse verenigingen om inclusiviteit en diversiteit binnen de club bespreekbaar te maken.
- Ook is de Uitvoeringsregeling Verduurzaming Sportaccommodaties in 2023 opengesteld. Met middelen uit het Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds heeft de provincie het subsidieplafond verhoogd naar € 2 miljoen. De regeling was opnieuw een groot succes en het subsidieplafond werd binnen enkele weken na opstelling bereikt.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 6.5			Uitvoeren welzijnstaken	
	Lasten	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
6.5.1	Verbeteren van sportvoorzieningen en van de leefbaarheid in kleine kernen	498	497	340	157
	Totaal lasten	498	497	340	157
	Totaal baten				
	Totaal saldo	498	497	340	157
	Stortingen				
		0	0	0	0
	Onttrekkingen				
		0	0	0	0
	Resultaat	**498**	**497**	**340**	**157**

*een positief verschil is voordelig

Programma 7 Economisch herstel en duurzaamheid

Doelenboom

7. Economisch herstel en duurzaamheid
7.1 Economisch herstel en duurzaamheid bevorderen
7.1.1 Economisch herstel en duurzaamheid bevorderen

Maatschappelijk doel

In 2020 is het Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds (EHDF) ontwikkeld, met als doel de economische en maatschappelijke effecten in Noord-Holland, als gevolg van de uitbraak van het coronavirus te verzachten. Maatregelen zijn uitgevoerd gericht op de drie doelen:

- Vermindering CO2-uitstoot in de gebouwde omgeving;
- Versterkte culturele en maatschappelijke sector;
- Meer en goed geschoold personeel voor de technische sector.

In 2023 is de focus op de uitvoering en de verduurzaming van de gebouwde omgeving doorgezet met als gevolg dat het merendeel van de eerder vastgestelde maatregelen zijn uitgevoerd en hebben bijgedragen aan de gestelde doelen. Het EHDF is inmiddels afgebouwd en de resterende € 53 miljoen is teruggevloeid naar de algemene reserve. Voor de nog doorlopende regelingen zijn middelen overgeheveld naar 2024, zodat deze -inclusief de financiële verplichtingen- afgerond kunnen worden. Motie (M42-2020) is inmiddels afgedaan.

Wettelijk beleidskader

Het EHDF vloeit niet voort uit een wettelijk beleidskader

Provinciaal beleidskader

- Motie 42
- Raamwerk uitwerking motie 42 (1494135/1494136)
- Uitvoering Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds 2e tranche (1494135/1640094)
- Vervolg Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds (1494135/1805595)
- Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds (1494135/1911986)
- Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds 1494135/1986256
- Afronding Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds (1494135/2143136)
- Overzicht van alle activiteiten en maatregelen die uitgevoerd zijn in de afgelopen drie jaar

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 7				Economisch herstel en duurzaamheid
	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
Lasten	16.617	14.207	14.185	22
Baten	0	-798	-967	169
Saldo van baten en lasten	16.617	13.409	13.218	191
Stortingen reserves	0	733	589	144
Onttrekking reserves	-16.325	-22.860	-22.495	-365
Resultaat	**292**	**-8.718**	**-8.688**	**-30**

*een positief verschil is voordelig

7.1 Economisch herstel en duurzaamheid bevorderen

Toelichting

Het verduurzamen van de gebouwde omgeving, versterken culturele en maatschappelijke sector en de arbeidsmarkt voor de technische sector.

- Er zijn twee tranches met maatregelen genomen en voor het vervolg ook in 2023 heeft de provincie meer focus aangebracht op het verduurzamen van de gebouwde omgeving.

7.1.1 Economisch herstel en duurzaamheid bevorderen

Toelichting

Particuliere woningeigenaren

- Om bij te dragen aan de vermindering van CO2-uitstoot in de gebouwde omgeving is in februari 2023 de subsidieregeling ‘Energiebesparingsprogramma woningen Noord-Holland’ opengesteld. Het programma heeft een looptijd van meerdere jaren. Alle Noord-Hollandse gemeenten hebben een aanvraag ingediend en inmiddels zijn alle subsidies verleend.

- In juli 2023 is het project Versnellen Energietransitie Woningen gestart. Bij dit project worden woningen in de provincie Noord-Holland met dezelfde kenmerken gezamenlijk verduurzaamd: de contingentenaanpak.

Corporaties

- Inmiddels zijn 4 trajecten gestart waarbij corporaties samenwerken om de markt uit te dagen de renovatiekosten te verlagen door het behalen van schaalvoordelen en innovatie.

Maatschappelijk vastgoed

Het Ontzorgingsprogramma is gericht op het helpen van eigenaren van maatschappelijk vastgoed bij het verduurzamen van hun gebouwen.

- In 2023 zijn er 152 lopende trajecten en zijn inmiddels 197 gebouwen betrokken.

- De subsidieregeling voor de verduurzamingsmaatregelen voor dorpshuizen sluit goed aan op het ontzorgingsprogramma. Inmiddels zijn er 30 aanvragen waarvan er al 25 zijn toegekend.

- Bij de regeling verduurzaming culturele instellingen is het subsidieplafond bereikt in juni 2023. In totaal zijn 30 subsidies verstrekt voor het verduurzamen van gebouwen van culturele instellingen.

Maatschappelijke sector

Bijna alle gemeenten in Noord-Holland (39) hebben gebruik gemaakt van de subsidieregeling 'versterken maatschappijke sector' om de maatschappelijke sector tijdens en na de coronapandemie te versterken. Er zijn met name projecten ondersteund op het gebied van ontmoetingen faciliteren en het versterken van vrijwilligers(beleid).

Cultuursector

CultuurHerstel richt zich op coaching en begeleiding bij het ontwikkelen van nieuwe businessmodellen van culturele organisaties.

- In 2023 zijn 29 adviestrajecten voor musea, cultuureducatie instellingen, festivals en (pop)podia gestart, verspreid over heel Noord-Holland.

Met de Noord-Hollandse Cultuurlening kunnen cultuur- en erfgoedorganisaties onder gunstige voorwaarden lenen om te investeren in nieuwe producties, ontwikkeling, groei en innovatie.

- Er zijn vanaf 2022 11 aanvragen gehonoreerd. Door de revolverendheid kunnen steeds nieuwe aanvragen worden gehonoreerd. Bij continuering van deze regeling wordt dit effect versterkt.

Doel van de subsidies Impuls Innovatie en Samenwerking cultuur en erfgoed was om vernieuwing aan te jagen en samenwerking te bevorderen met andere domeinen zoals zorg of onderwijs.

- Er zijn in 2023 29 subsidies verstrekt.

Op basis van de motie M187-2022 Instandhouding en duurzaam herstel ARTIS-Aquarium is in 2023 dekking (€ 2,7 miljoen) beschikbaar gesteld vanuit het Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds voor een bijdrage aan de verduurzaming van Artis.

Versterking arbeidsmarkt techniekSector

Brancheorganisaties, het Rijk, gemeenten en de provincie in de 5 arbeidsmarktregio's werken samen in techniekcampussen om mensen te leren met nieuwe technieken te werken.

- Er zijn leer- en werktrajecten opgestart gericht op het leren van digitale vaardigheden en innovatieve toepassingen vergroten voor MKB in de technologiesector (verduurzaming).

- Eind 2022 is gestart met het project zij-instromers, gericht op banen op het gebied van verduurzaming bij de provincie of partners in de MRA.

Versterking arbeidsmarkt

Kort na de uitbraak van Corona was de verwachting dat de arbeidsmarkt met hoge werkloosheid te maken zou krijgen.

- In eerste aanleg heeft de provincie, in afwijking van haar reguliere arbeidsmarktbeleid, ingezet op beschikbaar stellen van middelen voor individuele trajecten voor behoud of zij-instroom van (nieuwe) vakmensen.
- Daarnaast heeft de provincie gewerkt aan een goede infrastructuur werkzoekenden naar de structurele tekorten in bouw en techniek te geleiden en op te leiden.
- Dit betekent meer samenwerking organiseren tussen partijen in het sociaal-economisch domein van een arbeidsmarktregio, het onderwijs en het bedrijfsleven. Vanuit het reguliere arbeidsmarktbeleid lag aansluiting bij de provinciale campusstructuur hierin voor de hand.
- Samen met hen en de Technologiecoalitie Noord-Holland is ervoor gezorgd dat elke arbeidsmarktregio een Servicepunt Techniek heeft. Er zijn nieuwe opleidingen gekomen inclusief leer-werklocaties voor kwetsbare groepen en beroepen in de arbeidsmarkt.
- Ook zijn er maatregelen die (digitale) achterblijvers in het MKB ondersteunen.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 7.1	Economisch herstel en duurzaamheid bevorderen			
	Lasten	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
7.1.1	Economisch herstel en duurzaamheid bevorderen	16.617	14.207	14.185	22
	Totaal lasten	16.617	14.207	14.185	22
	Totaal baten		-798	-967	169
	Totaal saldo	16.617	13.409	13.218	191
	Stortingen				
7.1.1	Reserve Subsidies Economisch herstel en duurzaamheid	0	733	589	144
	Onttrekkingen				
7.1.1	Reserve Economisch herstel en duurzaamheid	-16.325	-22.490	-21.906	-584
7.1.1	Reserve Subsidies Economisch herstel en duurzaamheid	0	-370	-589	219
	Resultaat	**292**	**-8.718**	**-8.688**	**-30**

*een positief verschil is voordelig

Programma 8 Overzicht Financiën en bedrijfsvoering

Doelenboom

8. Overzicht Financiën en bedrijfsvoering
8.1 Overzicht van structurele algemene dekkingsmiddelen, overhead, VPB en onvoorzien
8.1.1 Lokale heffingen
8.1.2 Uitkering provinciefonds
8.1.3 Dividend
8.1.4 Financieringsfunctie
8.1.5 Overige algemene dekkingsmiddelen
8.1.6 Onvoorzien
8.1.7 Vennootschapsbelasting
8.1.8 Overhead
8.2 Bedrijfsvoering
8.2.1 Stelposten
8.2.2 Bedrijfsvoering realiseren
8.2.3 Decentrale arbeidsvoorwaarden
8.2.4 Afrekeningsverschillen

8.0 Overzichten algemene dekkingsmiddelen, overhead, VPB en onvoorzien conform BBV

Bij het opstellen van deze jaarrekening is gebleken, dat de indeling van de tabellen in dit hoofdstuk,zoals opgenomen in de begroting, niet helemaal voldoen aan de voorgeschreven indeling conform BBV. Omdat de begroting en de jaarrekening gelijk van opbouw moeten zijn én we moeten voldoen aan de wettelijke vereisten, is deze paragraaf 8.0 met tabellen conform BBV toegevoegd en is de opstelling conform de begroting opgenomen vanaf paragraaf 8.1. In komende begrotingen en jaarrekeningen zal dit worden aangepast, waardoor de dubbele informatie overbodig wordt. De cijfers in deze paragraaf 8.0 verschillen niet van de cijfers in 8.1. Het betreft slechts een andere presentatie conform de wettelijke voorschriften.

Budgettabel (x € 1.000)

Algemene dekkingsmiddelen				
Lasten	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *

8.1.1	Lokale heffingen	0	0	0	0
8.1.2	Uitkering provinciefonds	0	0	0	0
8.1.3	Dividend	0	0	0	0
8.1.4	Financieringsfunctie	286	1.700	1.691	9
8.1.5	Overige algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0
	Baten				
8.1.1	Lokale heffingen	-229.100	-231.500	-234.895	3.395
8.1.2	Uitkering provinciefonds	-269.836	-285.524	-290.031	4.507
8.1.3	Dividend	-8.920	-10.444	-10.720	276
8.1.4	Financieringsfunctie	-1.844	-2.514	-2.634	120
8.1.5	Overige algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0

	Totaal lasten	286	1.700	1.691	9
	Totaal baten	-509.700	-529.982	-538.280	8.298
	Totaal algemene dekkingsmiddelen	-509.414	-528.282	-536.589	8.307

Budgettabel (x € 1.000)

	Overhead				
	Lasten	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
8.1.8	Overhead	80.410	90.931	82.593	8.338
	Baten				
8.1.8	Overhead	-205	-205	-386	181

	Totaal lasten	80.410	90.931	82.593	8.338
	Totaal baten	-205	-205	-386	181
	Totaal Overhead	80.205	90.726	82.207	8.519

Budgettabel (x € 1.000)

	Vennootschapsbelasting

	Lasten	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
8.1.7	Vennootschapsbelasting	1.216	247	434	-187
	Baten				
8.1.7	Vennootschapsbelasting	0	0	0	0
	Totaal lasten	1.216	247	434	-187
	Totaal baten	0	0	0	0
	Totaal saldo	1.216	247	434	-187

Budgettabel (x € 1.000)

Onvoorzien

	Lasten	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
8.1.6	Onvoorzien	0	0	0	0
	Baten				
8.1.6	Onvoorzien	0	0	0	0
	Totaal lasten	0	0	0	0
	Totaal baten	0	0	0	0
	Totaal saldo	0	0	0	0

8.1 Overzicht van structurele algemene dekkingsmiddelen

Elk programma had in 2023 naast de lasten van dat programma, ook baten die direct tot dat programma behoorden zoals specifieke uitkeringen van het Rijk of bijdragen uit reserves. Deze baten waren niet altijd toereikend om de lasten te dekken.

Tegenover deze nadelige saldi op de programma's staan de algemene dekkingsmiddelen die in dit overzicht van structurele algemene dekkingsmiddelen zijn opgenomen. Per saldo vertoont de jaarrekening een positief saldo.

De in omvang belangrijkste structurele algemene dekkingsmiddelen van de provincie bestonden in 2023 uit de inkomsten van het provinciefonds en de provinciale opcenten motorrijtuigenbelasting. Daarnaast behoren de ontvangen dividenden en het renteresultaat (de financieringsfunctie) tot de structurele algemene dekkingsmiddelen.

De jaarrekening kent naast de 7 inhoudelijke programma's en de algemene dekkingsmiddelen nog een aantal andere centrale posten, zoals de overhead, de post onvoorzien en de vennootschapsbelasting. Deze onderwerpen zijn, conform Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV), in één overzicht opgenomen onder 8.1.

Onder 8.2 zijn nog een aantal overige posten opgenomen die niet aan een Programma zijn toe te rekenen.

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel		Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
	Lasten				
8.1.1	Lokale heffingen	0	0	0	0
8.1.2	Uitkering provinciefonds	0	0	0	0
8.1.3	Dividend	0	0	0	0
8.1.4	Financieringsfunctie	286	1.700	1.691	9
8.1.5	Overige algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0
8.1.6	Onvoorzien	0	0	0	0
8.1.7	Vennootschapsbelasting	1.216	247	434	-187
8.1.8	Overhead	80.410	90.931	82.593	8.338
	Baten				
8.1.1	Lokale heffingen	-229.100	-231.500	-234.895	3.395
8.1.2	Uitkering provinciefonds	-269.836	-285.524	-290.031	4.507
8.1.3	Dividend	-8.920	-10.444	-10.720	276
8.1.4	Financieringsfunctie	-1.844	-2.514	-2.634	120
8.1.5	Overige algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0
8.1.6	Onvoorzien	0	0	0	0
8.1.7	Vennootschapsbelasting	0	0	0	0
8.1.8	Overhead	-205	-205	-386	181
	Totaal lasten	81.912	92.878	84.718	8.160
	Totaal baten	-509.905	-530.187	-538.665	8.478
	Totaal saldo	-427.993	-437.309	-453.948	16.639
	Stortingen				
8.1.8	Reserve Bedrijfsvoering	1.420	1.420	4.740	-3.320
	Onttrekkingen				
8.1.8	Reserve Bedrijfsvoering	-1.908	-7.086	-5.633	-1.453
8.1.8	Reserve Huisvesting	-782	-782	-762	-20
	Resultaat	**-429.263**	**-443.757**	**-455.603**	**11.846**

*een positief verschil is voordelig

Een toelichting op de opcenten op de motorrijtuigenbelasting is te vinden in de paragraaf Provinciale heffingen van deze jaarstukken.

Het ontvangen dividend in 2023 bestaat uit ontvangsten van 6 deelnemingen: Alliander, Afvalzorg Holding, Zeehaven IJmuiden, Bank Nederlandse gemeenten, Nederlandse Waterschapsbank en Life Science Fund. Een toelichting op de deelnemingen is opgenomen in de paragraaf Verbonden partijen in deze jaarstukken.

Onder de financieringsfunctie wordt het renteresultaat van de provincie verstaan. Een overzicht van het renteresultaat is opgenomen in de paragraaf Financiering van deze jaarstukken. Op de post overige algemene dekkingsmiddelen staat geen budget geraamd. Deze post neemt de provincie mee in dit overzicht omdat het volgens het BBV een verplicht onderdeel is van het overzicht van de structurele algemene dekkingsmiddelen.

Op de post onvoorzien staat geen budget geraamd. Er wordt vanuit gegaan dat tegenvallers binnen het betreffende programma opgevangen moeten worden en daarnaast wordt in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing een overzicht van risico's gegeven die mogelijk gedekt moeten worden uit de weerstandscapaciteit.

Voor bepaalde activiteiten treedt de provincie op als ondernemer voor de vennootschapsbelasting. Als zodanig is de provincie belastingplichtig. Vooralsnog gold dit enkel met betrekking tot de participatie in Polanenpark C.V. en de reclame-opbrengsten op de bushokjes.

De overheadkosten zijn alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. De personele kosten van de medewerkers die in het primaire proces werkzaam zijn, worden verantwoord bij de betreffende operationele doelen. Bij de toewijzing van kosten aan overhead worden de notities en aanwijzingen van de commissie BBV gevolgd.

8.2 Bedrijfsvoering

Onder 8.2 zijn een aantal posten ondergebracht die niet onder te brengen zijn in één van de 7 inhoudelijke programma's.

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel		Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil *
	Lasten				
8.2.1	Stelposten	19.287	0	-2.706	2.707
8.2.2	Bedrijfsvoering realiseren	1.101	2.275	2.290	-15
8.2.3	Decentrale arbeidsvoorwaarden	0	48	22	26
8.2.4	Afrekeningsverschillen	0	-3.674	-4.812	1.138
	Baten				
8.2.1	Stelposten	-2.150	-2.150	0	-2.150
8.2.2	Bedrijfsvoering realiseren	-1.239	-2.742	-3.240	498
	Totaal lasten	20.388	-1.351	-5.205	3.855
	Totaal baten	-3.389	-4.892	-3.240	-1.652
	Totaal saldo	16.999	-6.243	-8.445	2.202
	Stortingen				
8.2.5	Algemene Reserve	2.200	3.685	3.685	0
	Onttrekkingen				
8.2.3	Reserve Go-gelden	0	-99	-99	0
8.2.5	Algemene Reserve	-26.155	-76.588	-76.588	0
	Resultaat	**-6.955**	**-79.244**	**-81.447**	**2.203**

*een positief verschil is voordelig

In 2023 is gebruik gemaakt van 2 stelposten; één voor toekomstige prijsstijgingen en één voor mogelijke toekomstige tegenvallers. De stelpost prijsstijgingen is gebruikt ter dekking van kostenstijgingen die uit de contractuele verplichtingen van de provincie voortvloeiden. Het (restant) van de stelpost macro-economische tegenvallers is in 2023 ingezet om het nieuwe beleid uit het Coalitieakkoord te dekken.

Onder de stelposten is ook de 'doorschuif btw' opgenomen. Het betreft BTW die vanuit de deelnemingen aan de provincie is doorberekend en die de provincie kan declareren bij het btw-compensatiefonds.

Naast bovengenoemde zijn onder 8.2.2 'Bedrijfsvoering realiseren' activiteiten verantwoord die niet bij één van de inhoudelijke programma's horen: het verhuren van onroerend goed, de facilitering van de dienstverlening voor het bedrijfsbureau voor de recreatieschappen en de externe detachering van provinciepersoneel. Bij het verhuren van onroerend goed gaat het om de verhuur van delen van het gebouw aan het Houtplein en de verhuur van de parkeergarage onder de Dreef.

Als laatste zijn in dit hoofdstuk ook de mutaties in de algemene reserve opgenomen. De algemene reserve is bedoeld als buffer om risico's te kunnen opvangen. In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing zijn de risico's en de weerstandscapaciteit toegelicht. Het hoge saldo aan onttrekkingen is conform besluiten uit eerdere begrotingen. Het betreft de volgende onttrekkingen of overhevelingen:

- Een onttrekking van €23,2 miljoen die afkomstig is uit het voorgaande coalitieakkoord 2019-2023 Duurzaam doorpakken! Om het destijds vastgestelde coalitieakkoord meerjarig sluitend te krijgen moest in 2023 een onttrekking gedaan worden van €23,2 miljoen. De dekking voor deze onttrekking heeft al in 2020 plaatsgevonden uit vrijgevallen middelen uit overige reserves. Deze middelen zijn in 2020 al gestort in de algemene reserve;

- Een onttrekking van €22,6 miljoen conform het besluit uit de Kaderbrief 2024. Bij de Kaderbrief 2024 is besloten om het jaarrekeningresultaat 2022, welke bij vaststelling van de jaarstukken is toegevoegd aan de algemene reserve, in 2023 vrij te laten vallen ten gunste van het begrotingssaldo 2023.

- Een overheveling van €24 miljoen van de algemene reserve naar de reserve mobiliteitsbeleid in verband met een bijdrage aan het doortrekken van de Noord-Zuid lijn. Dit conform besluitvorming Eerste Begrotingswijziging 2023.

4 Paragrafen

4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

De paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' geeft inzicht in de mate waarin de provincie financiële gevolgen van risico's kan opvangen. Gedekte risico's, al dan niet via een voorziening of verzekering, zijn uitgesloten van de risico-inventarisatie. De paragraaf begint met een samenvatting van kengetallen, beschrijft het inventarisatie- en classificatieproces, werkt relevante risico's uit en toont het verloop en de benodigde weerstandscapaciteit voor 1 en 4 jaar. Deze bedragen worden vergeleken met de beschikbare weerstandscapaciteit om het weerstandsvermogen te bepalen. De paragraaf sluit af met de verplichte BBV-kengetallen.

Visie

De visie van de provincie op risicomanagement luidt als volgt: 'De provincie Noord-Holland streeft naar het systematisch inzichtelijk maken van alle significante risico's en kansen bij het realiseren van haar doelstellingen. Risicomanagement is daarmee onderdeel van het reguliere denken en doen. Het bewust verminderen, spreiden, vermijden, of accepteren van risico's leidt tot het 'in control zijn' van de organisatie'. De provincie anticipeert actief op risico's en kansen om de doelstellingen te bereiken.

Beleid

Het risicobeleid is vastgelegd in de kadernota Risicomanagement en Weerstandsvermogen 2022-2025 en de Financiële verordening. De kadernota bevat beleidsregels en normen over de wijze waarop de weerstandscapaciteit wordt opgebouwd en ingezet. De financiële verordening is bepalend voor de minimale hoogte van de algemene reserve (minimaal 25% van de structurele algemene dekkingsmiddelen) en de hierin aan te houden risicoreservering (zie berekening weerstandsvermogen).

Overzicht belangrijkste cijfers

Hieronder volgt een overzicht van de belangrijkste cijfers. In de volgende hoofdstukken worden de kengetallen nader toegelicht. In het afsluitende hoofdstuk van deze paragraaf volgt een beoordeling van de kengetallen aan de hand van signaalwaardes.

Risico-inventarisatie (x € 1000) *	Begroting 2023	Rekening 2022	Begroting 2024	Rekening 2023
Bruto risicobedrag	€ 43.843	€ 49.720	€ 49.750	€ 45.796
Hoogte risico's 1 jaar	€ 14.500	€ 19.289	€ 31.289	€ 29.200
Hoogte risico's 4 jaar	€ 29.600	€ 34.972	€ 34.900	€ 33.013
Weerstandsvermogen				
Weerstandsvermogen 1 jaar	8,5	8,6	3,8	4,09
Weerstandsvermogen 4 jaar	21,4	21,6	18,5	23,73
Kengetallen				
Netto schuldquote	103%	41%	129%	67%
Gecorrigeerde netto schuldquote	86%	23%	113%	50%
Solvabiliteitsratio	52%	69%	39%	61%
Grondexploitatie	0%	0%	0%	0%
Structurele exploitatieruimte	2%	7%	0%	6%
Belastingcapaciteit	81%	81%	91%	81%

** Overige niet-gekwantificeerde risico's kunnen niet in berekeningen worden meegenomen, maar hebben een significante invloed op het risicobedrag en de daaraan gerelateerde weerstandsvermogen.*

Risico's

Binnen de organisatie wordt continu risicomanagement uitgevoerd. 2 keer per jaar worden de risico's opgehaald en tegen de weerstandscapaciteit gehouden. Om risico's af te dekken worden risico's met een bruto risicobedrag (gevolg) van € 100.000,- of hoger meegenomen in de risico-inventarisatie. Aan elk geïnventariseerd risico wordt een risicoscore gegeven (gevolgklasse x kansklasse). Het product van de gevolg- en kansklassen is de risicoscore.

Gevolgklasse 4	4	8	12
Gevolgklasse 3	3	6	9
Gevolgklasse 2	2	4	6
Gevolgklasse 1	1	2	3
	Kansklasse 1	*Kansklasse 2*	*Kansklasse 3*

Tabel 1: Risicoscore

Alleen risico's met een risicoscore van 4 of hoger worden vermeld in onderstaande risicotabel. Risico's met een lagere score worden wel meegenomen in de berekening van het weerstandsvermogen.

	Risico's	Risicobedrag	Risicoscore	Dekking
	Strategische risico's			
1.	Verkeerde Wet milieubeheerprocedure en fouten bij WABO - procedure	€ 3.000.000	6	Weerstandsvermogen
2.	Kosten opruimen afvalinrichting	€ 1.000.000	4	Weerstandsvermogen
3.	Wateroverlast: natuurontwikkeling Texel	€ 1.048.000	4	Weerstandsvermogen
4.	Lening Nationaal Restauratiefonds	€ 9.100.000	4	Weerstandsvermogen
5.	Deelneming PDENH	€ 6.785.021	4	Weerstandsvermogen
6.	Subsidieregeling Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer	€ 7.200.000	8	Weerstandsvermogen
7.	Deelneming ROM	€ 11.900.000	8	Weerstandsvermogen
	Externe risico's			
8.	Dividenduitkering	€ 2.562.500	6	Weerstandsvermogen

Strategische risico's

1. Verkeerde Wet milieubeheerprocedure en fouten bij Wabo-procedure

De uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH-taken) op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en daarop betrokken wetten ligt bij de omgevingsdiensten. Als mandaatgever is en blijft de provincie verantwoordelijk voor de vermogensrechtelijke gevolgen van de namens de provincie genomen besluiten. Bij vergunningverlening bestaat het risico dat onterecht vergunningen, ontheffingen of vrijstellingen worden verleend, gewijzigd of geweigerd. Hierdoor kunnen financiële gevolgen voor bedrijven of derden ontstaan. Dit geldt ook voor een handhavingsbesluit dat niet terecht tot stand komt, of een rechtsongelijkheid bij toezicht. Fouten in de procedures kunnen leiden to schadeclaims van bedrijven bij de provincie. Dit doet afbreuk aan het imago van de provincie. Schadeclaims kunnen oplopen tot een bedrag van circa € 3 miljoen.
De provincie heeft privaatrechtelijke overeenkomsten gesloten met de omgevingsdiensten over de eisen waaraan de vergunningverlening, toezicht en handhaving moeten voldoen. De aansprakelijkheid voor tekortkomingen in de uitvoering van de VTH-taken ligt tot het bedrag van de betreffende dienstverlening bij de omgevingsdiensten. Zij moeten voldoen aan de Verordening Kwaliteit VTH Omgevingsrecht. In de rol van opdrachtgever bewaakt de provincie dit.

2. Kosten opruimen afvalinrichting

De provincie is bevoegd gezag voor majeure risicobedrijven. In het geval dergelijke bedrijven in continuïteitsproblemen komen, met mogelijk faillissement als gevolg, dan is het mogelijk dat het bevoegd gezag de eventuele opruim- en saneringskosten moet dragen. Er kunnen verschillende oorzaken zijn voor continuïteitsproblemen, zoals een incident of brand, marktfalen, en een wijziging van regelgeving waardoor bepaalde afvalstromen niet meer mogen worden verwerkt. Ook handhavend optreden namens de provincie of het intrekken of weigeren van de vergunning door de provincie kan een rol spelen. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet wordt het

mogelijk bij dergelijke bedrijven een financiële zekerheidsstelling te eisen. Hiervoor moet wel na de inwerkingtreding van de Omgevingswet de vergunning van de betreffende bedrijven worden geactualiseerd. Tot dat moment is de provincie verantwoordelijk voor dit risico. Het gaat om zo'n 145 bedrijven.

3. Wateroverlast: natuurontwikkeling Texel

Het risico is mogelijke wateroverlast als gevolg van meerdere peilopzetten bij een natuurontwikkelingsproject. Ondanks alle voorzorgsmaatregelen, is een gebeurtenis op voorhand nooit uit te sluiten. Wateroverlast heeft allereerst gevolgen voor de agrarische productie. In periodes van droogte kan verzilting optreden. Daardoor is de kans op botulisme in warme, droge zomers gering. Daarnaast zijn er voorzieningen waarmee altijd water kan worden in- of uitgelaten.
De eerste fase van het project is in 2019 gestart. De eerste peilopzet is in 2020 uitgevoerd. In 2023 zijn de laatste werkzaamheden uitgevoerd. Eind 2022 is de derde peilopzet uitgevoerd. De verwachting is dat in 2024 de laatste kleine aanpassing aan het peil wordt doorgevoerd. Bij de aanvang van het project is een nul-meting gedaan. De provincie blijft het waterpeil in het gebied tot en met 2030 monitoren en de resultaten met het hoogheemraadschap delen.
Treedt er ondanks alle onderzoeken en mitigerende maatregelen toch waterschade op, dan wordt gekeken wat de oorzaak is van deze schade. Eventuele schade die voortvloeit uit direct aan het project toerekenbare gevolgen, wordt vergoed. Het hoogheemraadschap bekijkt wat de oorzaak is en wie hiervoor verantwoordelijk is. De provincie staat garant voor de betaling van de schadevergoeding. Schade die niet het gevolg is van het project of daar niet aan kan worden toegerekend, valt hier dus buiten.

4. Lening Nationaal Restauratiefonds

De provincie heeft geld uitgeleend aan het Nationaal Restauratiefonds (NRF) dat op zijn beurt geld leent aan eigenaren voor het herbestemmen, restaureren en verduurzamen van monumenten. Het risico bestaat dat de lening niet (volledig) wordt terugbetaald aan het NRF en in het verlengde daarvan aan de provincie. Om dit risico te beperken, toetst het NRF of de ontvangers van de leningen voldoende kredietwaardig zijn. Door middel van hypothecaire leningen, met het monument als onderpand, verkrijgt het NRF voldoende zekerheid. Ook bekijkt het NRF in hoeverre daadwerkelijk voldoende zekerheid kan worden verkregen uit het te financieren onderpand. Het risico bedraagt maximaal € 9,1 miljoen.

5. Deelneming Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland B.V. (PDENH)

PDENH investeert in duurzame en innovatieve bedrijven of initiatieven in Noord-Holland. Omdat PDENH wordt gefinancierd met provinciale middelen, leiden de investeringen door PDENH ook tot een financieel risico voor de provincie. De financiële risico's zijn relatief beperkt, omdat wordt geïnvesteerd in bestaande bedrijven die al op de markt actief zijn. Verder wordt als beheersmaatregel voor iedere investering een uitgebreid boekenonderzoek uitgevoerd. Ondanks dat het risico relatief beperkt is, gaat het in absolute zin om grote bedragen. Het aantal investeringen en het uitgezette kapitaal door PDENH neemt in de toekomst verder toe. Voor de zekerheid is bij de berekening van het benodigde risicobedrag voor PDENH uitgegaan van 10% van het geïnvesteerde vermogen. Het risicobedrag voor PDENH dient ter dekking van onvoorziene risico's, in de vorm van (onvoorziene) faillissementen van ondernemingen waarin het fonds heeft geïnvesteerd. Naar verwachting is het risicobedrag ruim berekend, omdat in de jaarstukken van de provincie ook al een verliesvoorziening is opgenomen voor dekking van voorziene risico's bij PDENH.

6. Subsidieregeling Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer en Uitvoeringsregeling POP3 subsidies Noord-Holland

De provincie kent het Plattelandsontwikkelingsprogramma (POP3) subsidies toe op grond van 2 regelingen: de subsidieregeling ANLb en de uitvoeringsregeling POP3-subsidies Noord-Holland. Deze subsidies bestaan uit EU-middelen en provinciale middelen. De POP3-subsidieverplichtingen overstijgen het bedrag waar wij als provincie aan Europese middelen aanspraak op kunnen maken. Dit leidt mogelijk tot kosten voor de provincie, maar het is ook mogelijk dat hier tot het jaar 2026 alsnog Europese middelen voor beschikbaar komen. In elk geval zijn tot en met 2025, het einde van het POP3, verschillende momenten dat extra EU-middelen beschikbaar kunnen komen. In 2019 was een risicobedrag opgenomen van € 4,6 miljoen. Dit betrof het bedrag tot en met 2019. In de jaren 2020 en 2021 heeft de provincie voor ANLb voor € 2,6 miljoen meer aan subsidiebetalingen gedeclareerd dan het bedrag aan Europese middelen waarop de provincie aanspraak kan maken. Daarmee komt het totale bedrag op € 7,2 miljoen.

7. Deelneming ROM

ROM InWest investeert in duurzame en innovatieve bedrijven of initiatieven in Noord-Holland. Omdat de ROM deels wordt gefinancierd met provinciale middelen, leiden de investeringen ook tot een financieel risico voor de provincie. De provincie is aandeelhouder in ROM InWest voor € 40 miljoen. Het totaalkapitaal van de ROM is circa € 160 miljoen. Bij het besluit tot deelname in de ROM (18 mei 2021) is er een risicopercentage van 30% opgenomen. Dit komt neer op een risico van maximaal € 12 miljoen.

De ROM InWest is nu 2 jaar in functie. In 2023 heeft de ROM 11 nieuwe en 4 vervolginvesteringen gedaan voor € 7,3 miljoen. Het totaalbedrag dat de ROM heeft geïnvesteerd is € 9,7 miljoen cumulatief. De ROM hanteert een 'waarderingstemplate' en heeft een 'valuation committee' om de investeringen te monitoren.

Externe risico's

8. Dividenduitkeringen

Jaarlijks worden dividendinkomsten geraamd van een aantal deelnemingen. Deze mogelijke inkomsten zijn een risicopost, doordat pas na afloop van een boekjaar bij een deelneming blijkt of het verwachte positieve resultaat is behaald.
Omdat de dividendinkomsten deel uitmaken van de structurele dekkingsmiddelen, reserveert de provincie volgens besluitvorming van Provinciale Staten 25% van de voor dat jaar geraamde inkomsten als onderdeel van de algemene reserve. Door hetzelfde bedrag op te nemen in de risico-inventarisatie wordt het risico afgedekt dat 25% van de geraamde dividenden niet worden uitgekeerd.
Het risico is structureel, doordat het zich elk kalenderjaar opnieuw kan voordoen. De kans dat dit risico zich voordoet is laag. De impact van het risico wordt beperkt door de dividendontvangsten voorzichtig te ramen. Daarnaast vinden jaarlijks diverse overleggen met de deelnemingen plaats. Hierin worden mogelijke risico's binnen de bedrijfsvoering besproken en worden eventueel maatregelen genomen. Tenslotte kan in bepaalde gevallen worden gekozen voor een dividenduitkering uit in het verleden behaalde winsten.

Overige risico's niet-gekwantificeerd

Naast genoemde risico's onderkent de provincie een aantal risico's die zich op dit moment zowel landelijk als wereldwijd voordoen en waarvan de omvang en eventuele schade nog niet verder te kwantificeren zijn. Denk hierbij aan:

Stikstof

De maatregelen en wetgeving vanuit de rijksoverheid om stikstof te verminderen, hebben gevolgen voor de snelheid en kosten voor het uitvoeren van provinciaal beleid, zoals de verschillende grote opgaven en de aanleg, beheer en onderhoud van infrastructuur.

Inflatie

De grondstof- en energieprijzen zijn in de afgelopen periode bovengemiddeld gestegen. De verdere ontwikkeling van deze inflatie is niet goed in te schatten en wordt gezien als een risico voor provinciale activiteiten. Hierdoor is het niet mogelijk om in te schatten of de indexatie die de provincie toepast toereikend is. Wanneer voor de inkomstenstroom geen sprake is van een vergelijkbare prijspeilstijging is dit een risico. Dit kan leiden tot hogere exploitatiekosten en/of hoger benodigde kredieten (wat leidt tot hogere kapitaallasten).

Indexering op begrotingen omgevingsdiensten

Hier is sprake van als de indexering op de begrotingen van de verschillende omgevingsdiensten hoger uitkomt dan eerder is begroot. Het gaat hier om de gewogen indexeringscijfers ten aanzien van cao en prijsinflatie materiele kosten. Timing van deze indexering is afhankelijk van de gemeentelijke cao-onderhandelingen, waarvan de afsluiting niet samenvalt met de provinciale planning- en controlcyclus. Dit kan leiden tot onverwacht hogere kosten.
De provincie heeft als deelnemer in de gemeenschappelijke regelingen het recht om een zienswijze in te dienen op de begrotingen van de omgevingsdiensten. Bij het afsluiten van de uitvoeringsprogramma's kan de provincie het totaal af te nemen dienstenpakket proberen te verminderen om de effecten van het risico te beperken. Het risico loopt de provincie eens per jaar en komt elk jaar terug sinds de provincie deelneemt in de gemeenschappelijke regelingen. De hoogte van het risicobedrag kan niet worden bepaald. Het risico heeft zich voorgedaan in 2023.

Klimaatverandering

De klimaatverandering is merkbaar in de wereld. Ook op de wegen en waterwegen van de provincie heeft het klimaat invloed. Dit brengt meerdere risico's met zich mee. Als beheerder wordt zij geconfronteerd met grote afwisseling van natte en droge periodes en meer waterafvoer rond wegen en waterwegen. Het ontwerp van de infrastructuur is gebaseerd op klimaatuitgangspunten waar minder extreme situaties voorkomen. In de komende jaren zullen er meer en andere situaties optreden waar de infrastructuur en omgeving niet op is ingericht. Dit kan leiden tot schade bij wegen.

Ook kunnen dijken last krijgen van klimaatveranderingen. Daarnaast kan verhoging van het grondwaterpeil effect hebben op wegen en waterwegen. Dit heeft weer gevolgen voor de fundering van wegen, bruggen of viaducten. Door het monitoren van het provinciaal areaal houdt de provincie deze risico's in beeld.

Faunaschade

Onder programma 5.2 'Beheren van natuur' wordt rekening gehouden met faunaschade. De hieraan gerelateerde tegemoetkoming varieert door verschillende externe componenten waar de provincie geen invloed op heeft. Hierdoor loopt de provincie het risico dat de compensatie hoger uitvalt dan oorspronkelijk begroot.

Areaal data

De provincie werkt eraan om de areaaldata zowel kwantitatief als kwalitatief verder op orde te krijgen. De kwaliteit van de data kan financiële gevolgen hebben, omdat de verwachte (begrote)

vervangopgave en onderhoudslasten af kunnen wijken van de werkelijke situatie. Het areaal en daarmee de beheerlasten komen steeds beter in beeld, waardoor voorspellingen steeds nauwkeuriger worden.

Cybersecurity

Het aantal cyberincidenten neemt elk jaar toe. De provincie moet er rekening mee houden dat het zelf getroffen zal worden. Het is daarom belangrijk om te voldoen aan de gestelde securitynormen en daar proactief invulling aan te geven. Dit vermindert de kans op cyberincidenten. Als een cyberincident zich voordoet, kan dit leiden tot hoge kosten, reputatieschade en inbreuk op het vertrouwen in de overheid.

Personeelsschaarste

Zowel kwalitatief als kwantitatief heerst er personele schaarste. De huidige krapte op de arbeidsmarkt beperkt de toegang hiertoe voor werkgevers met als gevolg dat vacatures lastig zijn in te vullen. Dit geldt voor zowel het aantrekken van vast als van tijdelijk personeel. Als gevolg hiervan kan de doorloop van projecten en het behalen van provinciale doelstellingen in het gedrang komen.

Hogere kwaliteitseisen assets

Aanscherping van wet- en regelgeving kan zorgen voor hogere kwaliteitseisen aan assets. Dit leidt in het geval van vervanging en/of onderhoud tot hogere investeringen en/of lasten.

PFAS

Bij civiele werken moet de grond worden onderzocht op de aanwezigheid van PFAS. Indien de grond meer schadelijke stoffen bevat dan de norm toestaat, heeft dit vertraging in de projecten tot gevolg.

Verloop risico's

In de kadernota Risicomanagement en Weerstandsvermogen is een nieuwe opzet geïntroduceerd voor het presenteren van de geïnventariseerde risico's. Vanaf de begroting 2023 wordt het verloop van de risico's per categorie (strategische en externe risico's) weergegeven. De weergave van het verloop van risico's in de jaarrekening 2023 wijkt hierdoor af van de jaarrekening 2022 waarin dezelfde methodiek als de begroting 2022 werd gehanteerd om de vergelijkingswaarde te verhogen.

Risico-inventarisatie (bruto x € 1.000)	Begroting 2022	Rekening 2021	Begroting 2023	Rekening 2022	Begroting 2024	Rekening 2023	Afname / toename*
Strategische risico's	€ 33.688	€ 41.307	€ 42.060	€ 47.938	€ 47.938	€ 43.233	Afname
Externe risico's	€ 3.513	€ 1.783	€ 1.783	€ 1.783	€ 1.813	€ 2.563	-
Overig niet-gekwantificeerd	PM	PM	PM	PM	PM	PM	-
Bruto risicobedrag	€ 37.201	€ 43.090	€ 43.843	€ 49.721	€ 49.751	€ 45.796	Afname

**ten opzichte van de meest recente inventarisatie bij de Begroting 2024*

Ten opzichte van de begroting 2024 (stand juni 2023) is het risicoprofiel bij de jaarrekening 2023 (stand februari 2024) gedaald. De afname van € 4 miljoen wordt met name veroorzaakt door het actualiseren van het risicoprofiel van de deelneming PDENH en het opnemen van Innovatiefonds Noord-Holland.

Berekening risico's

Bij de begroting en de jaarrekening wordt jaarlijks het actuele totale weerstandsvermogen (voor een periode van 4 jaar) en het actuele incidentele weerstandsvermogen (voor een periode van 1 jaar) berekend. Om tot het weerstandsvermogen te komen, wordt de beschikbare weerstandscapaciteit geconfronteerd met de uitkomst van de simulatie van de risico's (benodigde weerstandscapaciteit). Het quotiënt van beide bedragen wordt het weerstandsvermogen genoemd. De totale bruto-omvang van deze risico's bedraagt € 45,8 miljoen (exclusief PM-posten).

Berekende hoogte van de risico's voor 1 jaar: € 29,2 miljoen

Op basis van de Monte-Carlosimulatie, een statistische rekenmethodiek, komt het berekende risicobedrag voor het komende jaar uit op € 29,2 miljoen. Dit betekent dat in 99% van de simulaties (en dus met 99% zekerheid) gesteld kan worden dat het komende jaar het bedrag aan schade niet groter zal zijn dan het hier genoemde risicobedrag. Dit is een stijging van € 14,7 miljoen ten opzichte van de begroting 2023 (als gevolg van een verbeterde simulatie) en een daling van € 2,1 miljoen ten opzichte van de begroting 2024.

Berekende hoogte van de risico's voor 4 jaar: € 33,0 miljoen

Op basis van diezelfde methode is berekend dat de provincie voor de komende 4 jaar een risico loopt van € 33,0 miljoen. Dit betekent dat in 99% van de simulaties (en dus met 99% zekerheid) gesteld kan worden dat het komende jaar het bedrag aan schade niet groter zal zijn dan het hier genoemde risicobedrag. Dit is een stijging van € 3,4 miljoen ten opzichte van de begroting 2023 (door verbetering simulatie) en een daling van € 1,9 miljoen ten opzichte van de begroting 2024.

Berekening weerstandscapaciteit en weerstandsvermogen

Toelichting weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de provincie beschikt of kan beschikken om niet-begrote kosten te dekken. Bij weerstandscapaciteit wordt onderscheid gemaakt tussen incidentele weerstandscapaciteit en structurele weerstandscapaciteit.
De incidentele weerstandscapaciteit kan eenmalig worden ingezet om financiële tegenvallers op te vangen, en is de som van:

- De algemene reserve;
- De post onvoorzien voor het betreffende boekjaar;
- Stille reserves.

Stille reserves bestaan uit het verschil tussen de verkoopwaarde van activa en de waarde waarvoor deze activa op de balans staan. In de berekening van de weerstandscapaciteit worden stille reserves niet meegenomen, tenzij er een concrete intentie is betreffende activa binnen 1 jaar te verkopen.
De structurele weerstandscapaciteit kan terugkerend worden ingezet om financiële tegenvallers op te vangen en bestaat uit:

- De onbenutte belastingcapaciteit;
- De post onvoorzien in de jaren na het komende jaar;
- Begrotingsruimte.

Het beleid over de aanwending van de weerstandscapaciteit

Wanneer risico's zich daadwerkelijk voordoen en er financiële schade is voor de provincie, wordt gesproken over incidenten. In een dergelijk geval wordt de financiële positie van de provincie aangetast en kan het voorkomen dat er maatregelen moeten worden getroffen om de financiële positie op termijn weer op peil te brengen. Het volgende is van toepassing met betrekking tot het aanwenden van de weerstandscapaciteit bij incidenten:

- Provinciale Staten wordt geïnformeerd over het zich voordoen van een incident, inclusief de achtergronden;
- Er volgt een voorstel voor het risicobedrag dat ten laste van de algemene reserve gebracht dient te worden, wanneer geen andere dekkingsmogelijkheden voorhanden zijn;
- Indien de algemene reserve hierdoor niet meer toereikend is, wordt een bezuinigingsvoorstel geformuleerd;
- De weerstandscapaciteit moet op peil worden gebracht als het zodanig is aangetast dat het niet langer aan de norm voldoet. In dat geval volgt een herstelplan dat voorgelegd wordt aan Provinciale Staten.

Toelichting weerstandsvermogen

Het kengetal weerstandsvermogen drukt uit in welke mate de provincie in staat is om met haar financiële reserves risico's op te vangen. Het kengetal weerstandsvermogen wordt berekend door de totale weerstandscapaciteit te delen door de hoogte van de risico's over een periode van 1 jaar (incidentele weerstandsvermogen) of 4 jaar (structureel weerstandsvermogen).
De norm voor het minimaal aan te houden weerstandsvermogen bedraagt 1. Indien ondanks genomen beheersmaatregelen het totale weerstandsvermogen of het incidentele weerstandsvermogen lager wordt dan 1, dan doen Gedeputeerde Staten financiële voorstellen die ertoe leiden dat het weerstandsvermogen weer wordt teruggebracht tot het minimale niveau. Daarnaast is in de financiële verordening de norm bepaald om de algemene reserve op minimaal 25% van de structurele algemene dekkingsmiddelen te houden. Deze structurele algemene dekkingsmiddelen worden verder toegelicht in beleidsdoel 7.1.

Incidenteel weerstandsvermogen

Berekening weerstandscapaciteit (in miljoenen €)	Rekening 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026	Totaal
Incidentele capaciteit					
Algemene reserve	119,57				119,57
Onvoorzien					
Totaal incidentele capaciteit	119,57	-	-	-	119,57
Berekende risico's voor 1 jaar					29,20
Kengetal weerstandsvermogen voor 1 jaar					**4,09**

Totale weerstandsvermogen

Berekening weerstandscapaciteit (in miljoenen €)	Rekening 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026	Totaal
Incidentele capaciteit					
Algemene reserve	119,57				119,57
Onvoorzien	-				-
Totaal incidentele capaciteit	119,57	-	-	-	119,57
Structurele capaciteit					
Onbenutte belastingcapaciteit		216,85	221,19	225,61	663,65
Onvoorzien		-	-	-	-
Meerjarenbegrotingsruimte		-	-	-	-
Totale structurele capaciteit	-	216,85	221,19	225,61	663,65
Totale weerstandscapaciteit					**783,22**
Berekende risico's voor 4 jaar					33,00
Kengetal weerstandsvermogen voor 4 jaar					**23,73**

De paragraaf risicomanagement en weerstandsvermogen betreft een actueel overzicht van de risico's afgezet tegen het huidige weerstandsvermogen. Daarom wordt deze vergeleken met de meest recente analyse, in dit geval de begroting 2024 zoals berekend in september 2023.

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat de berekende weerstandscapaciteit op basis van de incidentele capaciteit 4,09 bedraagt (was 3,8 bij begroting 2024). Deze lichte toename komt doordat het gesimuleerde risicobedrag is afgenomen sinds de begroting 2024.

Volgens de 25%-norm, zoals opgenomen in de financiële verordening, zou de algemene reserve minimaal 25% van de structurele algemene dekkingsmiddelen (á € 446 miljoen) moeten bedragen. De stand van de algemene reserve eind 2023 is € 119,6 en voldoet hiermee aan de minimale stand van € 111,5 miljoen.

Voor een periode van 4 jaar bedraagt de weerstandscapaciteit 23,73 (was 18,5 bij begroting 2024). Ook deze verhoging wordt veroorzaakt doordat het gesimuleerde risicobedrag (voor 4 jaar) is afgenomen.

Zowel het incidentele en structurele weerstandsvermogen valt hoger uit dan 1. Dit betekent dat in beide gevallen de totale weerstandscapaciteit groter is dan de hoogte van de risico’s.

Conclusie

Bij de begroting 2024 zijn risico’s geïnventariseerd met een totale bruto-omvang van € 44,3 miljoen. Het berekende risicobedrag (na simulatie) voor het komende jaar bedraagt € 29,2 miljoen. Het berekende risicobedrag voor de komende 4 jaar bedraagt € 33,0 miljoen.
De incidentele weerstandscapaciteit bij de begroting 2024 bedraagt € 120 miljoen. Het weerstandsvermogen voor 1 jaar komt dan uit op 4,1. De totale weerstandscapaciteit bedraagt € 783 miljoen. Het weerstandsvermogen voor een periode van 4 jaar komt dan uit op 23,7. Met een zekerheid van 99% kan geconcludeerd worden dat de berekende weerstandscapaciteit toereikend is om financiële tegenvallers op te vangen.

Kengetallen

Conform het BBV (Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten) zijn de volgende 6 kengetallen opgenomen:

1. Netto-schuldquote
2. Netto-schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
3. Solvabiliteitsratio
4. Kengetal grondexploitatie
5. Structurele exploitatieruimte
6. Opcenten (zie hiervoor de paragraaf 'Provinciale heffingen')

	Rekening 2022	Begroting 2023*	Rekening 2023
1. Netto schuldquote	41%	103%	67%
2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	23%	86%	50%
3. Solvabiliteitsratio	69%	52%	61%
4. Grondexploitatie	0%	0%	0%
5. Structurele exploitatieruimte	7%	2%	6%
6. Belastingcapaciteit	81,3%	81,1%	81,1%

*2023 tot en met tweede begrotingswijziging 2023

1. Berekening netto-schuldquote

De netto-schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de provincie ten opzichte van de eigen middelen. De netto-schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en afschrijvingen op de exploitatie.

	Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2022	Begroting 2023*	Rekening 2023
A	Vaste schulden (art. 46)	0	34	0
B	Netto vlottende schuld (art. 48)	19	18	163
C	Overlopende passiva (art. 49)	403	615	435
D	Financiële activa (art. 36 lid d, e en f)	0	0	0
E	Uitzettingen < 1 jaar (art. 39)	130	53	140
F	Liquide middelen (art. 40)	0	1	0
G	Overlopende activa (art. 40a)	60	29	59
H	Totale baten (exclusief reserves (art. 17 lid c)	560	567	588
	Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G/H * 100%	**41%**	**103%**	**68%**

*2023 tot en met tweede begrotingswijziging 2023

In voorgaande jaren had de provincie voldoende eigen middelen. Uit bovenstaande tabel blijkt dat dit de is verandert in een situatie waarbij de provincie geld heeft moeten lenen. De schuldquote

loopt sterk op door oplopende verplichtingen (overlopende passiva). Om aan de verschillende verplichtingen te kunnen blijven voldoen, wordt sinds 2023 geld geleend.

2. Berekening gecorrigeerde netto schuldquote

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend, is gelijk aan de netto schuldquote met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen.

	Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2022	Begroting 2023*	Rekening 2023
A	Vaste schulden (art. 46)	0	34	0
B	Netto vlottende schuld (art. 48)	19	18	163
C	Overlopende passiva (art. 49)	403	615	435
D	Financiële activa (art. 36 lid b, c, d, e en f)	101	99	100
E	Uitzettingen < 1 jaar (art. 39)	130	53	140
F	Liquide middelen (art. 40)	0	1	0
G	Overlopende activa (art. 40a)	60	29	59
H	Totale baten (exclusief reserves (art. 17 lid c)	560	567	588
	Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G/H * 100%	**23%**	**86%**	**51%**

*2023 tot en met tweede begrotingswijziging 2023

Zie voor opmerkingen hetgeen onder de netto schuldquote is gemeld. Zoals hierboven is vermeld, zit het verschil in het feit dat bij deze berekening ook de verstrekte leningen zijn meegenomen. Het verschil met de netto schuldquote is zichtbaar op regel D.

3. Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de provincie in staat is aan de financiële verplichtingen te voldoen. De solvabiliteitsratio is het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen van een provincie bestaat volgens artikel 42 BBV uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

	Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2022	Begroting 2023*	Rekening 2023
A	Eigen vermogen (art. 42)	1.009	755	982
B	Balanstotaal	1.460	1.445	1.608
	Solvabiliteit A/B * 100%	**69%**	**52%**	**61%**

* 2023 tot en met tweede begrotingswijziging 2023

Hoe hoger de solvabiliteitsratio, des te hoger de weerbaarheid. De mate van weerbaarheid in combinatie met de andere kengetallen geeft een indicatie over de financiële positie van de provincie. De daling wordt veroorzaakt door een afname van de omvang van de reserves (eigen vermogen) en de sterk stijgende verplichtingen (zie schuldquote).

4. Grondexploitatie

Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2022	Begroting 2023*	Rekening 2023
Niet in exploitatie genomen bouwgronden (art. 38 lid a punt 1)	0	0	0
Bouwgronden in exploitatie (art. 38 lid b)	0	0	0
Totale baten (exclusief reserves (art. 17 lid c)	560	567	588
Grondexploitatie (A+B)/C * 100%	**0%**	**0%**	**0%**

*2023 tot en met tweede begrotingswijziging 2023

De provincie beschikt niet over in exploitatie genomen gronden. Dit past bij het grondbeleid van de provincie.

5. Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij dit onderscheid is de aard van de activiteit leidend. Voorbeelden van structurele baten zijn de algemene uitkering uit het provinciefonds en eigen belastinginkomsten (motorrijtuigenbelasting). Bij structurele lasten zijn dat bijvoorbeeld de personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen. Het onderscheid tussen structureel en incidenteel is ook in een notitie van de commissie BBV vastgelegd.

Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten (zie artikel 17, onderdeel c van het BBV = exclusief mutaties reserves). Dit wordt uitgedrukt in een percentage. Om dit kengetal te relateren aan het overzicht van baten en lasten is het noodzakelijk om de volgende cijfers te presenteren:

	Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2022	Begroting 2023*	Rekening 2023
A	Totale structurele lasten	450	488	575
B	Totale structurele baten	524	528	578
C	Totale structurele toevoegingen aan de reserves	34	30	5
D	Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	1	1	36
E	Totale baten	560	567	588
	Structurele exploitatieruimte ((B-A)+(D-C))/(E) * 100%	**7%**	**2%**	**6%**

*2023 tot en met tweede begrotingswijziging 2023

Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. Daarnaast bevorderen hogere structurele baten de wendbaarheid (flexibiliteit) van de

begroting. Voor Noord-Holland is in alle jaren sprake van een positief percentage. Een nadere opbouw van de baten en lasten staat in onderdeel 5.1.3. van deze jaarrekening.

6. Belastingcapaciteit

Een provincie heeft de mogelijkheid om het aantal opcenten te verhogen tot het maximaal te heffen aantal opcenten. Dit wordt door het Rijk bepaald. De belastingcapaciteit van provincies wordt berekend door het aantal opcenten in jaar 't' (het begrotingsjaar) te vergelijken met het gemiddelde van het aantal opcenten van alle provincies in jaar 't-1' (het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar). Dit wordt uitgedrukt in een percentage.

	Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2022	Begroting 2023*	Rekening 2023
A	Aantal opcenten MRB	67,9	67,9	67,9
B	Landelijk gemiddelde opcenten in jaar er voor	83,7	83,7	83,7
	Aantal opcenten t.o.v. landelijk gemiddelde in jaar er voor (A/B) * 100%	81,1%	81,1%	81,1%

*2023 tot en met tweede begrotingswijziging 2023

De provincie Noord-Holland blijft onder het landelijk gemiddelde qua heffing van opcenten doordat de provincie het laagste opcententarief van alle provincies heeft. Dit zorgt voor voldoende capaciteit om financiële tegenvallers op te vangen. Bij de begroting 2024 is de onbenutte belastingcapaciteit berekend op € 217 miljoen.

In bovenstaande tabellen is op basis van een aantal kengetallen getracht om inzicht te geven in de financiële positie van de provincie. Voor een beoordeling van de financiële positie is het belangrijk om deze, en het verwachte verloop, in relatie met elkaar te bekijken en tegen een norm te houden. In het overzicht hieronder zijn signaalwaardes, verkregen vanuit het Rijk, opgenomen, er is geen harde norm waar de provincie zich aan dient te houden. Signaalwaarden 6 en 7 zijn interne richtlijnen vastgelegd in de financiële verordening en kadernota Weerstandsvermogen en Risicomanagement.

	Waarderingscijfer	Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol	JR 2021	JR 2022	JR 2023	Begr 2024
1a	NSQ	< 90%	90 - 130%	> 130%	17%	41%	68%	129%
1b	NSQ (gecorr. verstrekte leningen)	< 90%	90 - 130%	> 130%	-2%	23%	51%	113%
2	Solvabiliteit	> 50%	20 - 50%	< 20%	73%	69%	61%	39%
3	Grondexploitatie	< 20%	20 - 35%	> 35%	0%	0%	0%	0%
4	Structurele begrotingsruimte	> 0%	0%	> 0%	7%	7%	6%	0%
5	Belastingcapaciteit	< 95%	95 - 105%	> 105%	81,80%	81,30%	81,10%	91%
6	Weerstandsratio 1 jaar	> 1,5	0,8 - 1,5	< 1,5	13,6	19,3	4,09	3,8
7	25% norm algemene reserve	> 25%	25%	< 25%	36%	30%	27%	18%

De kengetallen netto-schuldquote en netto-schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, solvabiliteitsratio en grondexploitatie hebben betrekking op de balans. Vanaf 2024 is er sprake van risico doordat er vreemd vermogen wordt aangetrokken ter financiering van bedrijfsprocessen. Het aantrekken van vreemd vermogen zet zich door, waardoor er vanaf 2025 sprake is van een verhoogd risico profiel.

De verwachte solvabiliteitsratio wordt vanaf 2024 een risico. Deze daalt de komende jaren van ongeveer 61% naar circa 26%. Dit wordt veroorzaakt door een daling van de omvang van het eigen vermogen (voornamelijk de reserves) en een toename van het balanstotaal. Dit laatste wordt vooral veroorzaakt doordat de investeringen in materiële vaste activa en financiële vaste activa de komende jaren toenemen.

De provincie Noord-Holland heeft geen grondexploitatie. Hier zijn dus voor de komende jaren geen financiële consequenties of risico's te verwachten.

Uit de kengetallen structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit blijkt of een provincie over voldoende structurele baten beschikt en welke mogelijkheid er is om de structurele baten op korte termijn te vergroten. Voor de provincie Noord-Holland zijn de structurele baten de komende jaren groter dan de structurele lasten. Dit betekent dat de provincie voldoende flexibiliteit heeft om eventuele tegenvallers op te vangen.

Noord-Holland heeft het laagste opcententarief van alle provincies. Het percentage opcenten van Noord-Holland (67,9%) lag in 2023 onder het gemiddelde van alle 12 provincies (+/- 84%). Dit resulteert in een onbenutte belastingcapaciteit bij de jaarrekening 2023 van € 217 miljoen. De verhoging van de opcenten in 2024 verlaagt de onbenutte belastingcapaciteit, maar blijft onder de 95%. Op basis van bovenstaande kan geconcludeerd worden dat de begroting van de provincie voldoende wendbaar en flexibel is.

De weerstandsratio voor 1 jaar laat zien in hoeverre de provincie de gesimuleerde risico's kan dekken. Deze is en blijft ruimschoots boven de waarde 1, waardoor de provincie in staat is tegenvallers op te vangen. Dit is met name dankzij de algemene reserve welke minimaal gelijk dient te zijn aan het bedrag dat overeenkomst met weerstandsratio 1. Daarnaast dient de algemene reserve te voldoen aan de 25% norm. In 2023 voldoet de algemene reserve aan beide normen. Vanaf 2024 lijkt de algemene reserve niet meer aan de 25% norm te voldoen.

Op basis van bovenstaande kan geconcludeerd worden dat de cijfers in de jaarrekening 2023 een positief beeld geven. De situatie in 2024 en verder dient nauwkeurig gemonitord te worden om te voorkomen dat de cijfers zich verder negatief ontwikkelen. Dit betekent dat we - in aanloop naar de begroting 2025 - de genomen maatregelen zullen evalueren.

4.2 Onderhoud kapitaalgoederen

Duurzame toepassing van infrastructuur

Algemeen

Samenstelling provinciale kapitaalgoederen

De provincie is beheerder en eigenaar van kapitaalgoederen. Het beheer en onderhoud maakt onderdeel uit van de begroting van de provincie. Kantoorpanden, Archeologiemuseum Huis van Hilde, steunpunten en (vaar)weginfrastructuur zijn hier onderdeel van. De beheertaak is de wettelijke zorgplicht en provinciale ambitie om de kapitaalgoederen op een afgesproken kwaliteitsniveau in stand te houden door middel van onderhoud en vervanging. Hiermee worden functionaliteit en kwaliteit van deze kapitaalgoederen op peil gehouden en wordt kapitaalvernietiging voorkomen. Verder is het op orde zijn van de cybersecurity van groot belang om misbruik van de kapitaalgoederen te voorkomen. Het op een duurzame wijze streven naar een goed beheer en onderhoud is daarbij een vereiste. De provincie beheert circa 650 km wegen, 380 km fietspaden, 50 km busbanen, 250 km vaarwegen (bodem en oevers), 590 civiele kunstwerken (inclusief duikers), dynamisch verkeersmanagement (DVM) systemen, een verkeers-, tunnel- en brugbediencentrale, 14 gebouwen (waarvan 4 gehuurd) gerelateerd aan de provinciale infrastructuur en 7 panden voor de huisvesting van de ambtelijke en politieke organisatie en het archeologische museum en depot.

Duurzaamheid kapitaalgoederen

Duurzaamheid is een belangrijke opgave voor de provincie Noord-Holland. Een goede bereikbaarheid is noodzakelijk voor het functioneren van de economie in Noord-Holland en een vereiste om deel te nemen aan de arbeidsmarkt en het sociale leven. Maar ook het gebouwbeheer levert een bijdrage aan de gestelde duurzaamheidsdoelen door het uitvoeren van de routekaart energie-neutrale gebouwen. Onder het motto ‘doelmatig en duurzaam’ spelen deze onderwerpen op dit moment een belangrijke rol. Het handelen van de provincie is gericht op duurzaamheid. Dit betekent dat ook voor het technisch en operationeel beheer van de infrastructuur geldt dat de provincie in 2030 de hoeveelheid CO2-emissie, het primaire materiaalgebruik minimaal hebben gehalveerd, energieneutraal zijn, de biodiversiteit en de klimaatadaptiviteit hebben bevorderd en stikstof en fijnstof hebben beperkt. Dit kan invloed hebben op kwaliteitseisen die de provincie gewend is te stellen (bijvoorbeeld bij alternatief maaibeheer), maar ook op de vanzelfsprekendheid waarmee de infrastructuur is aangelegd voor ‘de eeuwigheid’, uitgaande van eindeloze groei.

Het verbeteren en beheren van de (provinciale) infrastructuur zijn kerntaken van de provincie.

Infrastructuur

De instandhouding van de provinciale infrastructuur legt een groot beslag op de provinciale begroting. Hierdoor is in de afgelopen jaren steeds nadrukkelijker de behoefte ontstaan om de infrastructuur professioneler, doelmatiger en efficiënter in stand te houden.

De provincie gaat in 2023 verder met de ontwikkeling van het assetmanagement. Het beheer van de assets wordt verder in lijn gebracht met de provinciale doelstellingen. Thema's die steeds meer aandacht krijgen zijn toepassing van duurzaamheid, biodiversiteit, klimaatverandering (klimaatstresstest), energieverbruik, digitalisering (digital twins, een nieuw beheersysteem en dashboards voor de monitoring van de provinciale doelen) en innovatie. Voor deze extra vereisten en functies zijn budgetten vrijgemaakt en in de pilotprojecten wordt geleerd, bijgestuurd en geacteerd op de opgedane ervaringen. Er wordt altijd een afweging gemaakt tussen de risico's, de kosten en de opbrengsten. Dit afwegingskader kan vervolgens leiden tot aanpassingen in de programmering van de studiefase, de planfase en uitvoeringsfase.

Netwerken	Bestuurlijk vastgesteld kwaliteitsniveau	Werkelijk kwaliteitsniveaus t.o.v. gehele netwerk (%)						Streefwaarde 95% ≥ kwaliteitsniveau	Realisatie
		A+	A	B	C	D	totaal		
Stroomwegen	B	0%	43%	57%	0%	0%	100%	95%	100%
Overige wegen	C	4%	47%	29%	17%	3%	100%	95%	98%
Fietspaden	B	43%	32%	20%	4%	1%	100%	95%	95%
Busbanen (incl. haltes)	B	7%	4%	89%	0%	0%	100%	95%	100%
Vaarwegen	C/D	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Totaal	-	-	-	-	-	-	-	**95%**	**96%**

Gebouwen

De provincie Noord-Holland heeft verschillende panden in beheer. De meeste panden zijn in gebruik voor de huisvesting van medewerkers en/of opslag van eigendommen. De provincie verhuurt een klein deel van haar panden als winkel of kantoor aan derden.

In 2023 is een nieuw contract voor het technisch beheer en onderhoud (TBO) aanbesteed. Hierin zijn naast de nieuwbouw panden ook de historische panden opgenomen. Het TBO is opgedeeld in 3 delen:

- Vast onderhoud/maincontract;
- Planmatig onderhoud, dit betreft werkzaamheden volgens het meerjarenonderhoudsplan;
- Niet-planmatig onderhoud, dit betreft storingen en niet-geplande kleine onderhoudswerkzaamheden.

Maincontract

Voor de nieuwbouw kantoorpanden Houtplein 33, Dreef 1 en 3 en Huis van Hilde en voor de oudbouw panden Paviljoen Welgelegen, Dokterswoning en Paviljoenslaan 3 en 5 is één “maincontract” afgesloten op basis van een prestatiecontract. Dit betekent dat er één contract is voor het onderhoud aan alle technische disciplines, waaronder bouwkunde, verwarming, lucht en elektrotechniek. Naast deze contractuele verplichtingen zijn er incidentele kosten die voortvloeien uit het maincontract voor deze panden. In 2023 is de aanbesteding van het nieuwe maincontract TBO afgerond en gestart vanaf 1 juli 2023.

Planmatig onderhoud

Voor het planmatig onderhoud aan alle panden, werkt de provincie vanaf 1 juli 2023 met een jaarplan voor het onderhoud. Dit jaarplan is gebaseerd op het meerjarenonderhoudsplan. Het bevat het planmatig onderhoud op bouwkundig en installatietechnisch gebied. Voorbeelden hiervan zijn schilderwerk, dakrenovatie, vervangen gebouwbeheersysteem en vervangen warmtepomp. Het meerjarenonderhoudsplan wordt jaarlijks bijgesteld op basis van dat jaar gehouden inspecties. Wijzigingen in het meerjarenplan, bijvoorbeeld het naar voren halen of naar achter schuiven van onderhoud, zorgt voor aanpassingen in het jaarplan.

Er is onderhoud uitgevoerd aan onder andere de inbraakinstallatie en de dakveiligheid op Paviljoenslaan 3 en 5. Er is schilderwerk uitgevoerd op Paviljoenslaan 3 en 5 in Paviljoen Welgelegen en in Dreef 3. De vloer van de Statenzaal is onderhouden en er zijn draagbalken vervangen. De bronpomp van de warmtekoudeopslag Dreef 3 en delen van de plafondplaten zijn vervangen. Vochtproblemen op Dreef 3 en lekkage op het Houtplein zijn opgelost. Op het Houtplein is de bamboevloer op het ontmoetingsplein vervangen en zijn herstellingen gedaan aan de keukenkoelinstallatie. De koeling van de ICT-ruimte is vervangen en er is een begin gemaakt met het bijplaatsen van 1-persoons werkplekken.

De kosten voor vast onderhoud en planmatig onderhoud zijn opgenomen onder H in de tabel.

Niet-planmatig onderhoud

Het niet-planmatig onderhoud bestaat uit het oplossen van storingen, niet geplande (kleine) onderhoudswerkzaamheden en aanpassingen aan panden. De kosten voor niet-planmatig onderhoud zijn opgenomen onder I in de tabel.

Beheer en onderhoud meerjarig gepland

Infrastructuur (wegen en vaarwegen)

Bestuurlijke afspraken over het te realiseren beeldkwaliteitsniveau (zie onderstaande tabel) voor 2023 gaven aan op welke wijze infrastructuur aan veiligheids- en kwaliteitseisen moet voldoen. De instandhouding van de provinciale infrastructuur legde daarmee beslag op de provinciale begroting. Er is de afgelopen jaren steeds nadrukkelijker de behoefte ontstaan om de infrastructuur professioneler, doelmatiger en efficiënter in stand te houden.

De provincie heeft stappen gezet in verdere ontwikkeling van het assetmanagement. Het beheer van onze assets wordt verder in lijn gebracht met de provinciebrede doelstellingen. Thema’s die aandacht hebben zijn toepassing van duurzaamheid, biodiversiteit, klimaatverandering (klimaatstresstest), energieverbruik, digitalisering (digital twins, een nieuw beheersysteem en dashboards voor de monitoring van onze doelen) en innovatie.

Het bestuurlijk vastgesteld kwaliteitsniveau voor het functioneren van het areaal is leidend. De systematiek is gebaseerd op de landelijke afspraken. Dit is vastgelegd in de Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen (NIKG). Ook is hierin vastgelegd welke financiële middelen hiervoor noodzakelijk zijn.

De afweging over beleidswijzigingen, trends en ontwikkelingen zoals omschreven in de NIKG wordt (jaarlijks) bij de Kaderbrief gemaakt.

Het beheer wordt gebiedsgericht uitgevoerd. Een belangrijk instrument hierin zijn de gebiedscontracten, waarbij het vast- en variabel onderhoud van het areaal naar de markt is gebracht. Daarnaast zijn er ook aspecten van het onderhoud die moeilijk passen in een gebiedscontract en waarvan het efficiënter is om deze centraal te beleggen, zoals bijvoorbeeld centrale brugbediening, dynamisch verkeersmanagement (DVM) en gladheidscoördinatie. Vanaf april 2023 is er een nieuw contract voor het beheer van de provinciale tunnels in de markt gezet. Verkeersmanagement is met ingang van juni 2023 in de vorm van een iDienst uitbesteed. Het verkeersmanagement vindt dan plaats vanuit een centrale in Rotterdam. De activiteiten vanuit de verkeerscentrale in Hoofddorp zullen dan ook verder worden afgebouwd.

Beheer en onderhoud meerjarig gepland (wegen)	**Begroot 2023**	**Besteed 2023**	**Verschil**
A. Groot onderhoud gepland	**€ 24.207.000**	**€ 23.162.364**	**€ 1.044.636**
B. Projecten reserve kap. lasten VIK v/h Res. GO	**€ 235.000**	**€ 1.700.382**	**-€ 1.465.382**
C. Vast onderhoud wegen	**€ 3.508.000**	**€ 5.104.762**	**-€ 1.596.762**
D. Gebiedscontracten (GBC1 t/m GBC7)	**€ 36.796.000**	**€ 35.711.977**	**€ 1.084.023**
E. Tunnels	**€ 7.983.000**	**€ 7.898.453**	**€ 84.547**
F. DVM-areaal wegen	**€ 6.791.000**	**€ 5.234.440**	**€ 1.556.560**
G. Planmatig onderhoud gebouwen	**€ 1.508.100**	**€ 1.408.100**	**€ 100.000**
H. Correctief onderhoud gebouwen	**€ 487.000**	**€ 439.000**	**€ 48.000**
Totaal onderhoud kapitaalgoederen	**€ 81.515.100**	**€ 80.659.478**	**€ 855.622**

Beheer en onderhoud meerjarig gepland (vaarwegen)	**Begroot 2023**	**Besteed 2023**	**Verschil**
A. Variabel onderhoud vaarwegen	€ 3.787.000	€ 2.504.302	€ 1.282.698
B. Beheer vaarwegen	€ 1.127.000	€ 676.371	€ 450.629
C. Vast onderhoud vaarwegen	€ 3.754.000	€ 3.779.661	-€ 25.661
D. Gebiedscontracten (GBC1/GBC7)	€ 4.584.000	€ 4.525.472	€ 58.528
E. DVM areaal vaarwegen	€ 3.335.000	€ 3.217.308	€ 117.692
Totaal onderhoud kapitaalgoederen	**€ 16.587.000**	**€ 14.703.114**	**€ 1.883.886**

4.3 Financiering

Algemeen

De treasuryfunctie omvat alle activiteiten gericht op het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële stromen en de hieraan verbonden risico's.

Het treasurybeleid beslaat de doelstellingen, de richtlijnen en de limieten die voor het uitvoeren van de treasuryfunctie zijn vastgesteld. De wettelijke en provinciale kaders zijn vastgelegd in:

- • Wet financiering decentrale overheden (Wet fido);
- • Besluit leningvoorwaarden decentrale overheden;
- • Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden;
- • Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- • Financiële verordening Noord-Holland 2023;
- • Financieringsstatuut provincie Noord-Holland 2020;
- • Uitvoeringsrichtlijn Leningen en Garantstellingen Noord-Holland 2020.

In deze wettelijke kaders staan onder andere richtlijnen over het aangaan en verstrekken van leningen, evenals het verlenen van garanties uit hoofde van de publieke taak. Uitzettingen of derivaten moeten een prudent karakter hebben en niet zijn gericht op het genereren van inkomen door het lopen van overmatig risico. In de ministeriële regeling wordt toegelicht wat minimaal onder prudente uitzettingen en een prudent gebruik van derivaten moet worden verstaan. De voorschriften richten zich op de tegenpartij (debiteurenrisico) en op het type instrument (marktrisico). De provincie Noord-Holland beschikt niet over uitzettingen en derivaten. Deze worden ook in 2024 niet verwacht.

De belangrijkste doelstellingen van het provinciale treasurybeleid zijn:

- Duidelijke richtlijnen voor eenduidige behandeling van aanvragen voor geldleningen en garantstellingen (vanuit publieke taak);
- Zorgen voor de tijdige beschikbaarheid van de nodige financiële middelen;
- Beheersen van financiële risico's;
- Minimaliseren van de kosten bij het beheren van geldstromen en financiële posities.

De provincie Noord-Holland heeft zich bij het uitvoeren van de treasuryfunctie aan de wettelijke kaders en provinciale regelgeving gehouden. Met de keuze voor het integraal schatkistbankieren (besluit Provinciale Staten november 2009) heeft de provincie de risico's van de treasuryfunctie kunnen begrenzen. Want het debiteurenrisico van deze keuze is nihil, het geld wordt uitsluitend ondergebracht bij het Rijk.

Liquiditeitsprognoses

De provincie Noord-Holland hanteert het systeem van totaalfinanciering. Dit houdt in dat niet voor iedere investering apart een lening wordt afgesloten. Investeringen worden gefinancierd uit het totaal van eigen vermogen en het lang vreemd vermogen (aangetrokken leningen). Er is dus geen directe relatie tussen een bepaald(e) investering of project en de rentelasten voor een

afgesloten lening. De rentekosten worden toch aan de desbetreffende taakvelden met behulp van een (rente)omslag toegerekend, zodat inzicht is in de volledige kosten van de taakvelden.

De liquiditeitsprognoses genereren informatie over de liquiditeitsbehoefte op de korte, middellange en lange termijn. De prognoses vormen een belangrijke basis voor het uitzetten van tijdelijk beschikbare financiële middelen in deposito's evenals het aantrekken van vreemd vermogen wanneer er een tekort aan liquide middelen dreigt te ontstaan.

In 2023 heeft de provincie geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid tijdelijk overtollige middelen uit te zetten bij Nederlandse gemeenten, waterschappen en provincies aangezien de liquiditeitsprognose voor de korte en lange termijn dit niet toelaat. Voor het bepalen van de hoogte, de looptijd en het rentepercentage van de te plaatsen deposito's en uitzettingen wordt gebruik gemaakt van liquiditeitsprognoses en renteverwachtingen om de marktconformiteit vast te stellen.

De provincie heeft in 2023 voor het eerst vreemd vermogen moeten aantrekken in de vorm van kortlopende kasgeldleningen. Het per 31 december 2023 uitstaande bedrag aan opgenomen kasgeld leningen bedraagt € 100 miljoen.

Schatkistbankieren

De Staat verzekert met schatkistbankieren dat met de overtollige middelen van de provincie geen onnodige financiële risico's worden gelopen. Schatkistbankieren biedt de 2 volgende hoofdactiviteiten:

- Rekening-courantverhouding met de Staat. Een positief saldo op de bankrekeningen van de provincie wordt dagelijks afgeroomd ten gunste van de rekening-courant. Andersom wordt een negatief saldo op de bankrekeningen dagelijks aangezuiverd vanaf deze rekening-courant. Deze saldoregulatie wordt geregeld door het Agentschap van de Generale Thesaurie van het ministerie van Financiën.

- Plaatsing van deposito's bij genoemd Agentschap. Hierbij worden dagelijks onafhankelijk vastgestelde tarieven gehanteerd en aanvragen worden nooit geweigerd indien het saldo toereikend is. Vanwege de aflopende financiële ruimte wordt van het plaatsen van deposito's geen gebruik gemaakt.

Sinds de ingang van het verplicht schatkistbankieren per 15 december 2013 is het voor de provincie mogelijk om tijdelijk overtollige middelen uit te zetten bij Nederlandse gemeenten, waterschappen en provincies, voor zover deze niet onder het toezicht van de uitzettende overheid vallen. Voor het bepalen van de hoogte, de looptijd en het rentepercentage van de te plaatsen deposito's en uitzettingen maken we gebruik van liquiditeitsprognoses en renteverwachtingen om de marktconformiteit vast te stellen. Vanwege de aflopende overtollige middelen en het ontstaan van een financieringsbehoefte zijn er in 2023 geen overtollige middelen bij overige overheden uitgezet.

Financieringstekort

Ook voor het komende begrotingsjaar is sprake van het aantrekken van financiering op basis van de nu voorliggende liquiditeitsprognoses. In de aanloop naar het aantrekken van langlopende financiering zal conform het financieringsstatuut worden gehandeld.

Renteverwachtingen

Een belangrijke basis is de renteverwachting, die in 2023 ieder kwartaal is opgesteld met 2 rentevisies van verschillende banken en treasuryspecialisten. Deze renteverwachting heeft de provincie geleerd dat de geraadpleegde instanties voor 2024 een gelijkblijvende rente verwachten. Ondanks dat en gezien de ontwikkeling van saldo in de schatkist is besloten om de vrijkomende deposito's voorlopig op de rekening-courant te laten staan.

De provincie had eind 2022 bij de schatkist € 35,37 miljoen in rekening-courant staan. Eind 2023 is het bedrag dat de provincie in rekening-courant heeft staan € 30,33 miljoen groot. Uitzettingen bij de schatkist leveren op peildatum 5 februari 2024 bij een deposito van 20 jaar een rente op van 2,77%. De rente op de rekeningcourant bij de schatkist bedraagt op dezelfde peildatum 3,82%.

Kasgeldlimiet/renterisiconorm

De Wet financiering decentrale overheden (fido) stelt normen voor de hoogte van de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Bij het uitvoeren van het treasurybeleid is de provincie Noord-Holland in 2023 binnen deze normen gebleven. Overschrijding van de kasgeldlimiet was niet aan de orde, ondanks dat er in 2023 kasgeldleningen waren aangetrokken om aan de financieringsbehoefte van de provincie te voldoen. Het uitstaande bedrag aan kasgeld leningen op 31 december 2023 bedroeg € 100 miljoen.

De renterisiconorm is bedoeld om (her)financiering van de meerjarige leningen over de jaren te spreiden. Dit is voor de provincie Noord-Holland niet aan de orde geweest, omdat de provincie in 2023 niet over lang vreemd vermogen beschikt. In 2024 is er een langlopende lening bij de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) aangetrokken om onze kortlopende financiering te verlagen en een mogelijke overschrijding van de kasgeldlimiet te voorkomen.

Berekening Kasgeldlimiet Jaarrekening 2023 (bedragen x € 1.000)				
Stappen (1–4) (bedragen x € 1.000)	(1) Vlottende schuld	(2) Vlottende middelen	(3) Netto vlottend (+) of Overschot middelen (–)	Ruimte(+)/Overschrijding(-) = (5)-(3)
(1) – (2) = (3)				
Gemiddelde Kw 1	€ 2.917	€ 30.260	€ -27.343	€ 84.254
Gemiddelde Kw 2	€ 66.250	€ 61.290	€ 4.960	€ 51.951
Gemiddelde Kw 3	€ 42.917	€ 19.090	€ 23.827	€ 33.084
Gemiddelde Kw 4	€ 86.327	€ 30.628	€ 55.699	€ 1.212
(4) Gemiddelde van (3)	€ 49.603	€ 35.317	€ 14.286	€ 42.625
Stappen (5–9)		Variabelen		Bedragen
(5)		Kasgeldlimiet		€ 56.911
(6a) = (5>4)		Ruimte onder de kasgeldlimiet		€ 42.625
(6b) = (4>5)		overschrijding van de kasgeldlimiet		Geen overschrijding van de kasgeldlimiet
Berekening kasgeldlimiet (5)				
(7)		Begrotingstotaal ontwerp begroting		€ 813.010
(8)		Percentage regeling		7%
(5) = (7) x (8) / 100		Kasgeldlimiet		€ 56.911

Renteresultaat

De feitelijke realisatie van het treasurybeleid wordt weerspiegeld in het renteresultaat van de provincie. In 2023 heeft de provincie rentebaten van bijna € 2,82 miljoen, met name op verstrekte langlopende geldleningen en uitzettingen korter lopend dan 1 jaar en ook deels door de rentevergoeding op de schatkist die in 2023 gestegen is. De rentelasten voor 2023 bedroegen € 1,62 miljoen en bestonden met name uit rentelasten voor opgenomen kasgeldleningen. De rente baten over 2023 zijn iets hoger dan begroot door een hogere rentevergoeding bij de schatkist dan verwacht.

	Begroot 2023	Realisatie 2023
Rentelasten	€ 1.700	€ 1.619
Rentebaten	€ 2.514	€ 2.826

Naast de werkelijke kasstromen uit rentelasten en baten rekent de provincie Noord-Holland op basis van de Financiële verordening Noord-Holland in 2023 geen rente intern door aan taakvelden en activa.

Bronnen:

Rentestanden decentrale overheden | Schatkistbankieren | DSTA.nl

4.4 Bedrijfsvoering

Algemeen

De maatschappelijke opgaven van de provincie zijn veelomvattend en - vanwege de onderlinge verwevenheid - in toenemende mate complex. Deze opgaven vragen om goede samenwerking, zowel intern als extern met betrokken medeoverheden en andere partners. De provincie heeft de ambitie om bij deze maatschappelijke opgaven het coördinerend middelpunt van de regio te zijn. In 2023 is de organisatievisie 'Samen wendbaar vooruit' vastgesteld. Door wendbaar, vernieuwend en professioneel te zijn, door te weten waar we van zijn en waar we goed in zijn, kunnen we met de andere partijen de ruimtelijke en economische puzzel samen leggen.

Voor het realiseren van de maatschappelijke opgaven en het uitvoeren van wettelijke taken overeenkomstig de organisatievisie is een robuuste én wendbare bedrijfsvoering onontbeerlijk. Door professionele advisering, facilitering en ondersteuning zorgt goede bedrijfsvoering ervoor dat de organisatie goed presteert en functioneert: doeltreffend, doelmatig en rechtmatig. Bedrijfsvoering raakt niet alleen het interne functioneren van de organisatie, maar ook de in- en externe samenwerking en het politieke besluitvormingsproces.

Voor het onderhoud en doorontwikkeling van de bedrijfsvoeringsfunctie heeft de provincie in 2023 aan de volgende thema's gewerkt:

- Professionalisering en inzet van gebundelde expertise;
- Digitalisering en datagedreven werken;
- Bedrijfsvoeringssystemen die het functioneren en presteren ondersteunen;
- Kaderstelling;
- Sturing & beheersing.

Professionalisering

De provincie richt zich op een optimale inzet van het personeel. In de cao 2022-2023 stond 'Duurzame inzetbaarheid' centraal. Hier is verder vorm aan gegeven. Zo werden de medewerkers gestimuleerd om zich te ontwikkelen tot professionals die binnen en buiten de provincie samenwerken aan de maatschappelijke opgaven. Er is geïnvesteerd in opleiding en training, waarbij het leren steeds meer online plaatsvindt tijdens en in het werk. Vakkennis, samenwerking, talentontwikkeling en integriteit zijn hierbij belangrijke onderwerpen geweest.

De integratie van diversiteit en inclusie in het strategische HRM- beleid is voortgezet en actief uitgevoerd. Zo is geïnvesteerd in bewustwordingstrainingen, lezingen en activiteiten.

Met strategische personeelsontwikkeling is naar het gewenste personeelsbestand, nu en in de toekomst gekeken. Ondanks de krapper wordende arbeidsmarkt, is het gelukt om actief talentvolle mensen aan te trekken en aan de provincie te binden. In 2023 is ook aandacht aan de profilering van de provincie als aantrekkelijke werkgever besteed.

Hybride werken vroeg om verandering en uitbreiding van faciliteiten. In 2023 zijn aanpassingen doorgevoerd die hybride overleggen makkelijker hebben gemaakt en is een aanbesteding gestart om de faciliteiten voor videovergaderen te moderniseren. Ook is een start gemaakt om in het kantoorgebouw extra voorzieningen te treffen voor samenwerken, ontmoeten en in stilte werken.

Er is ingezet op een gezond werkklimaat. De provincie heeft actief instrumenten aangeboden die de vitaliteit van de medewerkers bevorderen. Ook is een nieuw beleid ontwikkeld rond psychosociale arbeidsbelasting.

Verder is in 2023 het intranet van de provincie vernieuwd.

Digitalisering en datagedreven werken

In 2023 is verder gewerkt aan de doelen uit de Geactualiseerde Datastrategie (2021-2023). Er zijn bijvoorbeeld verdere stappen gezet in het ontwikkelen van dashboards en analyses voor het sturen en monitoren van de bedrijfsvoering. Eind 2023 is een evaluatie uitgevoerd over de werking van de datastrategie, de huidige status van de doelstellingen en het vervolg. Het gros van de acties is gerealiseerd en de strategie heeft de beoogde aanjagende en structurerende functie vervuld.

Verder is de ontwikkeling van medewerkers en leidinggevenden op het gebied van digitalisering en datagedreven werken verder gestimuleerd, door specifieke opleidingen en trainingen. Ontwikkeling van nieuwe technologie, zoals ChatGPT, hebben het afgelopen jaar een enorme vlucht genomen. Er zijn daarom stappen gezet om het bewustzijn van provinciemedewerkers te verhogen, onder andere door workshops over veilig en ethisch gebruik.

Ook zijn in 2023 stappen gezet richting nieuwe ICT-basisdiensten. Zo is gestart met de aanbesteding van de Cloud- en Werkplekdiensten, inclusief Service- en Integratieondersteuning. Hiermee zal een nieuwe leverancier worden gecontracteerd, die de werkplekdiensten levert. Die diensten leggen de basis onder het werk van alle provinciemedewerkers. Daarnaast is er het afgelopen jaar gewerkt aan een Cloud-transitie. De provincie Noord-Holland heeft, evenals veel (overheids)organisaties, gekozen voor het optimaal inzetten van de zogeheten publieke cloud in plaats van data-opslag in het traditionele datacenter. Mede door de Cloud-transitie is het afgelopen jaar het digitaal samenwerken veranderd. De overstap naar SharePoint wordt in 2024 afgerond. Alle medewerkers zijn voorzien van een nieuwe digitale werkplek, waardoor we veilig en op een gebruikersvriendelijke manier kunnen delen en samenwerken. Oók met derden. De nieuwe digitale werkplek is goed ontvangen door de medewerkers.

Bedrijfsvoeringssystemen

In 2023 is een aanvang gemaakt met de modernisering van de bedrijfsvoeringssystemen voor financiën, inkopen en personeelsbeheer. Dat is nodig omdat de huidige systemen verouderd zijn en uiterlijk in 2027 vervangen dienen te worden, bij voorkeur in één nieuw kernsysteem. Dit is een meerjarig traject, waarmee we in de bedrijfsvoering beter in staat zullen zijn data-gedreven en efficiënter te werken met zoveel mogelijk standaard en gebruiksvriendelijke applicaties. De overstap naar een nieuw kernsysteem wordt voorzien per 1 januari 2027.

Daarnaast is in 2023 gestart met het implementeren van het nieuwe subsidiesysteem, dat in het eerste halfjaar van 2024 in gebruik wordt genomen.

Kaderstelling

De provincie vertaalt externe regels naar interne kaders die sturend én faciliterend zijn voor het primaire proces. Hierbij is het uitgangspunt dat deze kaders begrijpelijk en praktisch toepasbaar zijn in de context van de opgaven van de provincie.

In 2023 heeft de provincie verdere invulling gegeven aan het inkoopbeleid dat in 2021 is vastgesteld. In 2021 is het kader ‘Externe capaciteit’ opgesteld. Hierin zijn onder andere

spelregels opgenomen voor de inzet van externe capaciteit. Gezien de arbeidsmarktontwikkelingen, de ontwikkelingen op de inhuurmarkt en de nadere invulling vanuit het Rijk van de wet DBA, is in 2023 gewerkt aan herziening van dit kader. Afronding daarvan zal in 2024 plaatsvinden.

In het kader van fiscale beheersing en naleving van het gesloten horizontaal toezichtconvenant met de Belastingdienst, is het tax control framework in 2023 verder uitgebreid en doorontwikkeld binnen de provincie Noord-Holland.

Sturing en beheersing

Sturing op het behalen van de doelstellingen van de provincie vindt plaats via de planning & controlcyclus. In 2023 lag de de focus op het ondersteunen van de coalitieonderhandelingen en het zorgen voor een robuust financieel kader. De ontwikkelingen bij het Rijk (contourennota) zijn hiertoe nauwlettend gevolgd.

De focus van interne beheersing heeft zich gericht op het beheerst realiseren van de provinciedoelstellingen. Hierbij is de aandacht uitgegaan naar doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid. Ten behoeve van de doelmatigheid en doeltreffendheid worden ook zogenoemde 217a onderzoeken uitgevoerd.

Verder is gewerkt aan het verder inrichten en uitwerken van een controlframework dat vanuit verschillende invalshoeken (de 7 elementen van control als opgenomen in het controlstatuut) bijdraagt aan het versterken van de governance, het werken in overeenstemming met wet- en regelgeving, risicomanagement en project- en procesbeheersing. Deze elementen vormen de basis voor interne voortgangsgesprekken ter versterking van de interne beheersing. In 2023 heeft een aanbesteding plaatsgevonden voor een Governance, Risk en Compliance tool. Deze aanbesteding heeft nog niet tot het gewenste resultaat geleid, maar krijgt een vervolg in 2024.

In deze jaarstukken geeft het college van Gedeputeerde Staten zelfstandig een rechtmatigheidsverantwoording af. In 2023 zijn de voorbereidingen getroffen voor het kunnen afgeven van deze verantwoording. De kaders hiervoor zijn in december 2023 vastgesteld door Provinciale Staten.

Kosten bedrijfsvoering

De sturing en beheersing van de capaciteitskosten hebben in 2023 extra aandacht gekregen binnen de organisatie. Externe onzekerheden over tijdelijke en specifieke financiering van doelen door het Rijk (via SPUK's) hadden en hebben invloed op de wijze waarop de capaciteit financieel gedekt en ingezet wordt. Deze trend zal zich ook in 2024 en verder doorzetten en heeft komende tijd de nadrukkelijke aandacht.

De totale capaciteit bestaat uit inhuur en eigen medewerkers en wordt zowel ingezet voor de realisatie van investeringen (balans) als voor de begrotingsprogramma's.

Verschil begroot - gerealiseerd in de programma's uitgesplitst naar lonen en inhuur

	Begroot	Gerealiseerd	Verschil (min is voordelig)
Loonkosten	118,9	111,0	-7,9
Inhuur	15,1	18,5	3,4
Overige kosten	5,6	5,8	0,2
Totaal	**139,6**	**135,3**	**-4,3**

In 2023 zijn € 4,3 miljoen minder capaciteitskosten toegerekend aan de exploitatie dan begroot. Dit komt door onder andere door openstaande vacatures en het kopen van verlofuren door medewerkers. Het is moeilijk om vaste medewerkers te werven. Daardoor staan formatieplaatsen soms langere tijd open. Het kopen van verlof is een financieel voordeel voor de provincie, doordat er steeds verlof wordt gekocht door de medewerkers. Hiervoor is een voorziening gevormd ter dekking van de toekomstige opname van (gespaard) bovenwettelijk verlof.

Daartegenover staat een stijging van de inhuurkosten ten opzichte van begroting 2023 met € 3,4 miljoen. In de huidige arbeidsmarkt is het zelfs moeilijk om deze openstaande plekken in te vullen met duurdere inhuur-medewerkers.

Toerekening aan de programma's en investeringen

Binnen de begroting en de rekening worden de capaciteitskosten toegerekend aan de begrotingsprogramma's en taakvelden. Dit betreft de totaal ingezette capaciteit inclusief extern ingehuurde capaciteit volgens het capaciteitssturingsbeleid.

Alle kosten van capaciteit worden verzameld bij de sectoren en vervolgens over de programma's verdeeld met een verdeelsleutel op basis van begrote capaciteitsinzet. Daarmee wordt de inzet toegeschreven aan de opgave(n) waar de provincie voor staat.

Toerekening capaciteitskosten aan de programma's en investeringen

Bedragen x € 1.000.000	A. Laatste begrotingswijziging		B. Voor inhuur ingezet		C. Gerealiseerde toerekening		Verschil begroot - gerealiseerd (A+B-C)	
Programma	**€**	**% LBW**	**€**	**% na LBW**	**€**	**%**	**€**	**%**
1. Openbaar bestuur	11,1	8,0%		8,0%	11,0	7,5%	0,2	0,5%
2. Klimaat en Milieu	9,3	6,7%		6,6%	9,3	6,3%	0,0	0,3%
3. Ruimte en Water	11,1	8,0%		8,0%	11,1	7,6%	0,1	0,4%
4. Bereikbaarheid	28,7	20,7%		20,6%	28,3	19,4%	0,4	1,2%
5. Groen	16,0	11,5%	0,03	11,5%	16,0	10,9%	0,1	0,6%
6. Economie, cultuur en welzijn	5,5	3,9%		3,9%	5,3	3,6%	0,2	0,3%
7. Economisch herstel en duurzaamheid	0,9	0,6%		0,6%	0,9	0,6%	-0,1	0,0%
8. Overzicht Financiën en bedrijfsvoering	56,4	40,6%	0,47	40,8%	53,4	36,5%	3,5	4,2%
TOTAAL Programma's	**139,1**	**100%**	**0,50**	**100%**	**135,3**	**92,5%**	**4,3**	**7,5%**
Ten laste van investeringskredieten	11,2	-	-	-	11,0	7,5%		
TOTAAL GENERAAL	**150,3**	-	**0,50**	-	**146,2**	**100%**		

Het begrote toerekeningspercentage wordt in principe ook gebruikt voor de realisatie. Conform het capaciteitsbeleid zijn er twee redenen waarom het gerealiseerde percentage toch iets afwijkt van het begrote percentage.

1. Onderliggend in de organisatie wordt het toerekeningspercentage verfijnd tot het niveau van organisatorische eenheden op directieniveau. Omdat niet alle directies in gelijke mate werken aan de programma's, ontstaan kleine afwijkingen van de begrote percentages op programmaniveau.

2. Na de laatste begrotingswijziging kan er nog extra capaciteit worden gekocht van budget dat is begroot als opgavenbudget. Het betreft € 0,03 miljoen voor programma Groen en € 0,47 miljoen voor programma Overzicht Financiën en bedrijfsvoering (Kolom B in de tabel). Ook dit veroorzaakt minimale verschuivingen in de percentages.

4.5 Wet open overheid

Wet open overheid

Dit is de openbaarheidsparagraaf van de provincie Noord-Holland. Artikel 3.5 van de Wet open overheid bepaalt dat een bestuursorgaan in de jaarlijkse verantwoording verslag doet van de uitvoering van de Woo, mede in relatie tot de beleidsvoornemens. Met deze paragraaf legt de provincie een beschrijvende verantwoording op hoofdlijnen af over de uitgevoerde activiteiten met betrekking tot de 3 speerpunten van de Wet open overheid: passieve openbaarmaking, (verbetering van) de informatiehuishouding en actieve openbaarmaking.

Passieve openbaarmaking

In 2023 zijn er 111 Woo-verzoeken ingediend en in behandeling genomen, een daling van circa 10% ten opzichte van 2022. Voor de behandeling van Woo-verzoeken is de beleidslijn openheid en transparantie, die in 2022 is uitgevoerd, leidend: transparantie wordt nagestreefd en ieder gevraagd document wordt op inhoud beoordeeld. Daarnaast is de inzet om altijd met de verzoeker in gesprek te gaan en doorlopend contact te houden over de voortgang zodat het verzoek zoveel mogelijk naar tevredenheid wordt afgehandeld. Er zijn in 2023 nagenoeg geen bezwaar- en/of beroepsprocedures ingediend. Ondanks dat de capaciteit van de centrale Woo-unit is uitgebreid en de provincie in onderzoeken hoog scoort op het aantal Woo-verzoeken dat binnen de wettelijke termijn wordt afgehandeld, blijft de afdoeningstermijn een punt van aandacht. De overstap naar het informatiebeheersysteem Windows SharePoint is een belangrijke stap richting het verder op orde brengen van de digitale informatiehuishouding, waarmee de doorlooptijden van de behandeling van een Woo-verzoek zullen verbeteren.

Woo-verzoeken	Aantal	% tijdig (binnen de wettelijke termijn 4 + 2 weken)	% niet tijdig	tijdig, gemiddelde afdoeningstermijn in dagen	niet tijdig, gemiddelde afdoeningstermijn in dagen
2022	127	43%	57%	42	107
2023	111	65%	35%	40	127

Digitale informatiehuishouding

De provincie is voor haar kennis- en documentbeheer in 2023, op één directie na – deze volgt begin 2024 - overgestapt naar de SharePoint Werkomgeving. Dit is een informatiebeheersysteem van Microsoft 365, waar medewerkers efficiënt kunnen samenwerken en waar op geautomatiseerde wijze conform de wettelijke regels en richtlijnen informatie wordt gearchiveerd. Om met het nieuwe systeem te kunnen werken, zijn alle medewerkers getraind door middel van diverse (e-learning) trainingen. Hierbij is aandacht besteed aan de bewuste omgang met informatie en het belang van goed informatiebeheer. Ook is er uitgebreid aandacht besteed aan de richtlijnen voor het voorzien van documenten van metagegevens. Hiermee wordt het zoeken naar informatie eenvoudiger en is de informatie makkelijker en sneller vindbaar. De unit Documentaire Informatievoorziening voert (vanaf 2022) ambtelijk toezicht uit op de naleving van de informatiebeheerkaders in de ambtelijke organisatie. Door dit jaarlijkse toezicht - en ook het up to date houden van het beleid - werkt de provincieorganisatie met dit kwaliteitssysteem samen aan structurele verbetering van de informatiehuishouding.

Actieve openbaarmaking

Het derde speerpunt van de Woo is actieve openbaarmaking. Er moeten 11 informatiecategorieën actief openbaar worden gemaakt. Het ministerie van Binnelandse Zaken heeft vanwege de technische onuitvoerbaarheid van een centraal overheids-breed platform Platform Open Overheidsinformatie(PLOOI), definitief besloten hiermee te stoppen. Daarvoor in de plaats heeft het ministerie van Binnenlandse Zaken via het Kennis- en exploitatiecentrum Officiële Overheidspublicaties (KOOP) een Woo-index beschikbaar gesteld. Bestuursorganen publiceren de informatie op hun eigen website en door een digitale link naar de Woo-index is deze informatie vindbaar voor inwoners. Op termijn zal de te publiceren informatie toenemen en zal misschien een publicatieplatform door de provincie moeten worden ontwikkeld om aan de actieve openbaarheid te kunnen voldoen. Nog geen van de 11 categorieën moest verplicht openbaar gemaakt worden. Op dit moment is de huidige publicatie op de website voldoende. De provincie voldoet daarmee aan de inspanningsverplichting.

4.6 Verbonden partijen

Algemeen

Verbonden partijen zijn privaat- of publiekrechtelijke organisaties waarin de provincie een bestuurlijk en financieel belang heeft. Een financieel belang bestaat uit het door de provincie ter beschikking gestelde bedrag dat zij niet kan verhalen als de verbonden partij failliet gaat. Of het bedrag waarvoor de provincie aansprakelijk is als de verbonden partij de verplichtingen niet nakomt. Een bestuurlijk belang is zeggenschap door vertegenwoordiging in het bestuur of door stemrecht.

De verbonden partijen van de provincie Noord-Holland bestaan uit de provinciale deelnemingen (A), de gemeenschappelijke regelingen waaraan zij deelneemt (B) en een aantal overige rechtspersonen met een voor de provincie financieel en bestuurlijk belang (C).

A. Deelnemingen

Naar hun aard kunnen deelnemingen worden onderscheiden in de categorieën (voormalige) nutsbedrijven, regionale ontwikkelingsmaatschappijen, beleggingen en overige.

De deelnemingen in de (voormalige) nutsbedrijven (PWN, Alliander, Afvalzorg) zijn vanuit de historie ontstaan. Regelmatig wordt beoordeeld of aanhouding van de belangen nog een provinciaal belang dient.

Ten aanzien van de ontwikkelingsvennootschappen (SADC, PolanenPark en Zeestad) kunnen sociaaleconomische redenen en motieven vanuit ruimtelijke ordening worden aangevoerd voor de diverse participaties. Zolang de doelstelling van de desbetreffende ontwikkelingsmaatschappij actueel is, blijft de provincie in principe deelnemen. Tenzij nieuwe ontwikkelingen tot andere keuzes leiden.

De deelnemingen met een beleggingskarakter in de Bank Nederlandse Gemeenten en de Nederlandse Waterschapsbank dienen geen direct provinciaal belang, maar worden aangehouden vanwege het geringe risico en het hoge rendement.

Recreatie Noord-Holland is een uitvoeringsorganisatie waarin de provincie deelneemt. Deze organisatie beheert en onderhoudt gebieden van een aantal recreatieschappen.

De provincie neemt deel in 4 fondsen (PDENH, INH, ROM InWest en LSFA). Deze fondsen zijn actief op het gebied van duurzaamheid, innovatieve bedrijven en life sciences.

B. Gemeenschappelijke regelingen

De provincie is actief in een aantal recreatieschappen in het kader van landschapsbeheer en het creëren van recreatievoorzieningen.

De Randstedelijke Rekenkamer is een gemeenschappelijke regeling en oefent voor de provincies Flevoland, Utrecht, Zuid-Holland en Noord-Holland de wettelijk verplichte rekenkamerfunctie uit.

Het openbaar lichaam Waddenfonds is een gemeenschappelijke regeling tussen de provincies Noord-Holland, Groningen en Fryslân.

De gemeenschappelijke regeling siteholderschap werelderfgoed Hollandse Waterlinies is een gemeenschappelijke regeling tussen de provincies Noord-Holland, Utrecht, Gelderland en Noord-Brabant.

De provincie neemt deel aan 4 omgevingsdiensten. Dat betreft gemeenschappelijke regelingen tussen de provincie en een aantal gemeenten in Noord-Holland. De Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek is een gemeenschappelijke regeling tussen de provincies Noord-Holland en Flevoland en een aantal gemeenten in beide provincies.

C. Overige verbonden partijen

De provincie is lid van de vereniging Interprovinciaal Overleg (IPO). Deze samenwerking heeft als doel de condities waaronder provincies werken te optimaliseren en provinciale vernieuwingsprocessen te stimuleren.

De provincie is van de coöperatieve vereniging samenwerkingsverband DOVA. Deze vereniging behartigt de belangen op het gebied van openbaar vervoer.

De provincie is betrokken bij een aantal stichtingen. Deze worden als verbonden partij opgenomen als door de provincie een bestuurder wordt benoemd en er sprake is van jaarlijkse financiële bijdragen. Daarmee wordt een ruime invulling gegeven aan de definitie van verbonden partijen.

Het gaat hierbij om de volgende stichtingen:

- Stichting bevordering kwaliteit leefomgeving Schipholregio
- Stichting Projectbureau Masterplan Noordzeekanaalgebied
- Stichting Administratiekantoor Aandelen Zeehaven IJmuiden
- Stichting Voorbereiding Pallas-reactor

Het fonds Nazorg gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland is op grond van de Wet milieubeheer tot stand gekomen als publiekrechtelijk rechtspersoon. Doel is het beheren van de gelden in het fonds. Deze gelden worden gebruikt om de kosten te dekken van de eeuwigdurende nazorg van gesloten stortplaatsen.

Sturen op bijdrage aan provinciale doelen

De provincie stuurt actief op de bijdrage van een verbonden partij aan de provinciale doelen. De beleidsmatige afweging of voortzetting van participatie in bestaande verbonden partijen wenselijk is, komt aan de orde bij de vierjaarlijkse evaluatie van de verbonden partij. Naast (her)definiëring van het publieke belang wordt voor elke verbonden partij, zowel bij het aangaan van de verbintenis als bij de periodieke evaluatie, getoetst of deze bijdraagt aan de provinciale beleidsdoelstellingen. Vanuit bedrijfseconomisch perspectief wordt beoordeeld of de bedrijfsvoering van de verbonden partij voldoende zakelijk is. In alle gevallen wordt periodiek de beleidsmatige afweging gemaakt om betrokken te blijven of te zijn bij activiteiten van de verbonden partij.

Invulling aandeelhouders- en commissarisrol

De belangen van de provincie bij de deelnemingen worden primair via de aandeelhoudersrol behartigd. Deze rol is geplaatst in de portefeuille van de gedeputeerde die ook belast is met het

beleidsveld. Voor het benodigde contact met de belangrijkste deelnemingen houden de portefeuillehouder en bestuurders van de onderneming elk jaar verschillende afstemmingsoverleggen.

Voor de overige aspecten van invulling van de aandeelhoudersrol wordt verwezen naar de kadernota Verbonden partijen 2020.

Relevante ontwikkelingen verbonden partijen

De volgende wijzigingen vonden de afgelopen periode plaats op het gebied van de verbonden partijen:

- Medio 2021 besloten Gedeputeerde Staten om een verkenning uit te voeren naar de vraag of, en zo ja hoe, een vervreemding van de aandelen in Recreatie Noord-Holland N.V. is te realiseren. Aan deze verkenning is in 2022 verder uitvoering gegeven. Op 21 februari 2023 besloten Gedeputeerde Staten door te gaan met het verkoopproces, hetgeen naar verwachting in 2024 zal worden afgerond.
- De afwikkeling van de liquidatie van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor het Noordzeekanaalgebied N.V. is afgerond in 2023.
- In december 2023 is Solaroad B.V. i.l. ontbonden en de vereffening zal in 2024 worden afgerond.
- De aandeelhouders van Alliander verstrekten in december 2021 een converteerbare lening van in totaal € 600 miljoen aan Alliander. Conform het provinciale aandelenbelang heeft de provincie Noord-Holland hiervan € 55 miljoen verstrekt. In 2021 zijn ook gesprekken met de Staat gestart over het versterken van de kapitaalstructuur van Alliander. Het hieruit voortvloeiende afsprakenkader is in 2023 getekend.
- Per 1 januari 2023 is het Innovatiefonds Noord-Holland gestart met 2 nieuwe fondsen. Het gaat om het tweede proof-of-conceptfonds (fonds vermogen van € 14,1 miljoen provincie € 4,25 miljoen) in samenwerking met de kennisinstellingen die aandeelhouder zijn in het Innovatiefonds. Daarnaast voeren zij namens de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) en de provincie de Vroegefasefinanciering Noord-Holland uit (fondsvermogen van € 10 miljoen, provincie € 5 miljoen). Eind 2023 is een leningovereenkomst hiervoor getekend en zijn de voorbereidingen getroffen om de eerste middelen in januari 2024 over te boeken.
- Per 1 januari 2023 is het openbaar lichaam Plassenschap Loosdrecht en omstreken omgevormd naar een bedrijfsvoeringsorganisatie. Dit is conform de besluitvorming van Provinciale Staten op 4 juli 2022.
- Voor 1 juli 2024 dienen alle gemeenschappelijke regelingen te worden aangepast aan de per 1 juli 2022 gewijzigde Wet gemeenschappelijke regelingen. In 2023 hebben de meeste college regelingen een zienswijze procedure doorlopen via Provinciale Staten. De regelingen waarin Provinciale Staten alleen of samen met Gedeputeerde Staten deelneemt zijn inmiddels met verzoek tot toestemming voor het treffen van de gemeenschappelijke regeling behandeld door Provinciale Staten.
- In 2024 wordt er gewerkt aan de evaluatie van de verbonden partijen van Noord-Holland. Op dit moment wordt er gesproken over de specifieke invulling hiervan.

Lasten

De lasten voor de verbonden partijen zijn terug te vinden in verschillende programma's. De lasten (rentelasten) voor de deelnemingen in SADC en Zeehaven IJmuiden staan in programma 6 'Economie, leefbaarheid en cultuur' onder beleidsdoel 6.3.

De bijdragen aan de recreatieschappen zijn opgenomen in programma 5 onder beleidsdoel 5.2. De bijdragen aan de omgevingsdiensten zijn opgenomen onder beleidsdoel 2.2. De bijdragen van de provincie aan het Interprovinciaal Overleg (IPO) zijn verdeeld over de programma's op basis van de kerntaak waarvoor het IPO deze middelen inzet.

Inkomsten

De provincie ontving in 2023 circa € 10,5 miljoen aan dividend. Voor 2024 raamt de provincie circa € 6,9 miljoen aan dividend. Zie hiervoor het overzicht van de ontvangen bedragen per deelneming. De ontvangen dividenden worden gebruikt als algemeen dekkingsmiddel. Voor het jaar 2025 is een bedrag begroot van € 6,9 miljoen.

Leningen en garantstellingen verstrekt aan verbonden partijen

Aan een aantal provinciale verbonden partijen is bij oprichting of bij een latere financieringsbehoefte leningen dan wel garanties verstrekt, namelijk:

- De in het verleden met PolanenPark afgesloten leningovereenkomst voor een maximum bedrag van € 23 miljoen is medio 2016 afgelost. De aandeelhouders in PolanenPark staan sindsdien naar rato garant voor een bancaire lening van PolanenPark van € 20 miljoen. Voor de provincie betekent dit een garantstelling van maximaal € 8 miljoen.
- Aan Zeehaven IJmuiden is in 2011 een lening verstrekt van € 600.000. Deze lening is in 2021 verlengd tot 2026.
- Aan de Stichting Voorbereiding Pallas-reactor is een subsidie in de vorm van een rentedragende geldlening van € 40 miljoen verleend voor de activiteiten in de voorbereidingsfase van de Pallas-reactor.
- Aan SADC (Schiphol Area Development Company) is in 2018 een kredietfaciliteit van in totaal € 13,5 miljoen verstrekt door de 4 aandeelhouders: voor de provincie derhalve € 3,375 miljoen. Per boekjaar wordt bekeken of de inzet hiervan nodig is.
- Aan Alliander is in december 2021 een converteerbare lening van € 55 miljoen verstrekt voor de oplopende investeringen in de energietransitie.

Risico's verbonden aan verbonden partijen

De financiële risico's gerelateerd aan verbonden partijen zijn als volgt weer te geven (zie ook de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing'):

Gestort aandelenkapitaal bij deelnemingen

Een aandeelhouder in een vennootschap (deelneming) heeft een bedrag betaald voor de aandelen. Als de vennootschap slechte resultaten behaalt, kan sprake zijn van (gedeeltelijk) verlies van dit bedrag. Dit moet dan op de provinciale balans worden gecorrigeerd.

Dividendopbrengsten van deelnemingen

Als een deelneming winsten behaalt, kan een deel van die winst als dividend worden uitgekeerd aan de aandeelhouders. Deze mogelijke dividenden zijn onzeker doordat pas na afloop van een boekjaar blijkt of het verwachte resultaat is behaald.

De provincie dekt in het weerstandsvermogen het risico af dat 25% van het verwachte dividend niet wordt uitgekeerd.

Dit risico is in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' opgenomen als risico's verbonden partijen.

Deelnemingen

Alliander N.V.

			2022	2023
Vestigingsplaats	Arnhem	Eigen vermogen	€ 4.570.000.000	€ 4.749.000.000
Nominale waarde aandelen	€ 62.654.400	Vreemd vermogen	€ 6.106.000.000	€ 6.877.000.000
% belang	9,16	Resultaat	€ 198.000.000	€ 267.000.000
Programma	Klimaat en gezonde leefomgeving	Dividend	€ 9.260.000	€ 7.502.000
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Energievoorziening			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	in december 2021 is door de PNH een lening van € 55 miljoen verstrekt aan Alliander			

N.V. Afvalzorg Holding

			2022	2023
Vestigingsplaats	Haarlem	Eigen vermogen	€ 72.863.000	
Nominale waarde aandelen	€ 12.600.000	Vreemd vermogen	€ 139.978.000	
% belang	90	Resultaat	€ 177.000	
Programma	Klimaat en gezonde leefomgeving	Dividend	€ 1.125.000	€1.125.000
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Efficiënt gebruik stortplaatsen			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

N.V. Provinciaal Waterleidingbedrijf Noord-Holland (PWN)

			2022	2023
Vestigingsplaats	Velserbroek	Eigen vermogen	€ 268.967.000	
Nominale waarde aandelen	€ 6.806.703	Vreemd vermogen	€ 554.330.000	
% belang	100	Resultaat	€ 11.741.000	
Programma	Ruimte en Wonen	Dividend	€ 623.278	
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Drinkwatervoorziening en natuurbeheer			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Er is geen dividend uitgekeerd over 2022 het resultaat is toegevoegd aan het eigen vermogen. Dit is gedaan vanwege het perspectief van de investeringsagenda van PWN, welke nodig is voor de leveringszekerheid van drinkwater.			

Recreatie Noord-Holland N.V. (RNH)

			2022	2023
Vestigingsplaats	Haarlem	Eigen vermogen	€ 2.691.403	
Nominale waarde aandelen	€ 370.000	Vreemd vermogen	€ 1.298.225	
% belang	100	Resultaat	-€ 307.900	
Programma	Natuur en landelijk gebied	Dividend	€ 0	

Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA
Publiek doel	Beheer en onderhoud recreatiegebieden
Eventuele ontwikkelingen/risico's	GS hebben in 2021 besloten om een verkenning uit te voeren naar de vraag of en zo ja hoe een vervreemding van de aandelen in RNH is te realiseren. Op 21 februari 2023 hebben GS besloten door te gaan met het verkoopproces. Er is een non-binding offer ontvangen van Staatsbosbeheer. De gesprekken over de verkoop zijn nog gaande.

Schiphol Area Development Company N.V. (SADC)

			2022	2023
Vestigingsplaats	Schiphol	Eigen vermogen	€ 121.887.000	€ 123.208.000
Nominale waarde aandelen	€ 3.424.680	Vreemd vermogen	€ 21.036.000	€ 22.967.000
% belang	25	Resultaat	€ 1.338.000	€ 1.321.000
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend	€ 0	€ 0

Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA, Voordracht lid RvC
Publiek doel	Gebiedsontwikkeling en uitgifte gronden. Marketing en acquisitie
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Regionale Ontwikkelmaatschappij voor het Noordzeekanaalgebied N.V. (RON) (ontbonden)

			2022	2023
Vestigingsplaats	Zaanstad	Eigen vermogen	€ 719.162	
Nominale waarde aandelen	€ 787.500	Vreemd vermogen	€ 1.480	
% belang	33,30	Resultaat	€ 390.612	
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend	€ 1.200.000	€188.039

Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA
Publiek doel	Ontwikkeling Noordzeekanaalgebied
Eventuele ontwikkelingen/risico's	De RON is op 23 december 2021 ontbonden. De vereffening is afgerond en er heeft een slotuitkering plaatsgevonden. De RON is uitgeschreven uit het handelsregister.

Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord N.V. (NHN)

			2022	2023
Vestigingsplaats	Alkmaar	Eigen vermogen	€ 1.279.170	
Nominale waarde aandelen	€ 26.460	Vreemd vermogen	€ 3.698.470	
% belang	49	Resultaat	€ 40.539	
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend	€ 0	

Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA, Voordracht voorzitter RvC
Publiek doel	Ontwikkeling Economie
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

PolanenPark B.V.

			2022	2023
Vestigingsplaats	Haarlem	Eigen vermogen	€ 384.983	€ 425.406
Nominale waarde aandelen	€ 7.200	Vreemd vermogen	€ 2.088.332	€ 1.322.405
% belang	50	Resultaat	€ 322.792	€ 40.423
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend	€ 0	€ 0

Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA
Publiek doel	Ontwikkeling bedrijventerrein
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

PolanenPark C.V.

			2022	2023
Vestigingsplaats	Schiphol	Eigen vermogen	€ 5.722.416	€ 5.723.316
Nominale waarde aandelen	€ 7.200	Vreemd vermogen	€ 10.241.743	€ 9.229.010
% belang	50	Resultaat	€ 2.152.177	€ 0
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend	€ 0	€ 0

Bestuurlijk belang	Stemrecht VvV
Publiek doel	Ontwikkeling bedrijventerrein
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Zeehaven IJmuiden N.V.

			2022	2023
Vestigingsplaats	IJmuiden	Eigen vermogen	€ 29.128.000	€ 32.154.000
Nominale waarde aandelen	€ 408.402	Vreemd vermogen	€ 33.265.000	€ 31.276.000
% belang	8,40	Resultaat	€ 2.358.000	€ 3.108.000
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend	€ 24.500	€ 24.500

Bestuurlijk belang	Benoeming bestuurslid beherende stichting
Publiek doel	Ontwikkeling haven en economie
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Zeestad Beheer B.V.

			2022	2023
Vestigingsplaats	Den Helder	Eigen vermogen	€ 18.000	
Nominale waarde aandelen	€ 9.000	Vreemd vermogen	€ 0	
% belang	50	Resultaat	€ 0	
Programma	Ruimte en Wonen	Dividend		
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Stadsvernieuwing Den Helder			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Zeestad C.V.

			2022	2023
Vestigingsplaats	Den Helder	Eigen vermogen	€ 0	
Nominale waarde aandelen	0	Vreemd vermogen	€ 74.376.702	
% belang	49	Resultaat	€ 0	
Programma	Ruimte en Wonen	Dividend		
Bestuurlijk belang	Stemrecht VvV			
Publiek doel	Stadsvernieuwing Den Helder			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

			2022	2023
Vestigingsplaats	Den Haag	Eigen vermogen	€ 4.615.000.000	€4.721.000.000
Nominale waarde aandelen	€ 1.525.875	Vreemd vermogen	€ 107.459.000.000	€110.819.000.000
% belang	1,10	Resultaat	€ 300.000.000	€254.000.000
Programma	Overzicht algemene middelen en organisatie	Dividend	€ 1.391.598	€ 1.525.875
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Belegging			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB)

			2022	2023
Vestigingsplaats	Den Haag	Eigen vermogen	€ 1.995.000.000	€2.060.000.000
Nominale waarde aandelen	€ 11.845	Vreemd vermogen	€ 71.290.000.000	€73.849.000.000
% belang	0,2	Resultaat	€ 143.000.000	€125.000.000
Programma	Overzicht algemene middelen en organisatie	Dividend	€ 88.826	€106.591
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Belegging			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Life Sciences Fund Amsterdam B.V.

			2022	2023
Vestigingsplaats	Amsterdam	Eigen vermogen	€ 8.193.691	
Nominale waarde aandelen	€ 36.038	Vreemd vermogen	€ 13.569	
% belang	20	Resultaat	€ 899.279	
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend		€ 372.609
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Ontwikkeling economie			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Mate van revolverendheid: 100% Fondsomvang: €10 miljoen			

Participatiefonds Duurzame Economie Provincie Noord-Holland B.V.

			2022	2023
Vestigingsplaats	Haarlem	Eigen vermogen	€ 51.396.267	
Nominale waarde aandelen	€ 1	Vreemd vermogen	€ 2.748.033	
% belang	100	Resultaat	-€ 2.205.793	
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend		
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Stimuleren duurzame economie			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Mate van revolverendheid: 100%. Fondsomvang: €85 miljoen.			

Innovatiefonds Noord-Holland B.V.

			2022	2023
Vestigingsplaats	Amsterdam	Eigen vermogen	€ 8.713.704	€ 10.192.271
Nominale waarde aandelen	€ 8.000	Vreemd vermogen	€ 180.758	€ 4.663.998
% belang	50	Resultaat	€ 600.723	-€ 646.433
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend		
Bestuurlijk belang	stemrecht AvA			
Publiek doel	Het beschikbaar stellen van financiering aan kleine en middelgrote ondernemingen teneinde (innovatieve) projecten te stimuleren binnen de provincie			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Mate van revolverendheid: 100%			

SolaRoad B.V.

			2022	2023
Vestigingsplaats	Delft	Eigen vermogen	-€ 10.049	- € 98.605
Nominale waarde aandelen	€ 400	Vreemd vermogen	€ 129.884	€ 128.759
% belang	40	Resultaat	-€ 108.019	- € 88.556
Programma	Klimaat en gezonde leefomgeving	Dividend		
Bestuurlijk belang	stemrecht AvA			
Publiek doel	Verduurzaming van de energiesector			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

InWest Regio B.V. (ROM)

			2022	2023
Vestigingsplaats	Amsterdam	Eigen vermogen	€ 18.271.978	€ 41.611.829
Nominale waarde aandelen	€ 40.000	Vreemd vermogen	€ 6.015.075	€ 112.197
% belang	33,25	Resultaat	-€ 1.594.635	-€ 2.921.012
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend		
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	De vennootschap heeft als doel om binnen het werkgebied bij te dragen aan het versterken van de positie en de internationale concurrentiekracht van de regio Noord-Holland en Nederland en aan het realiseren van de transitieopgaven op energie en circulariteit door onder andere het beschikbaar stellen van financiering, adviseren en begeleiden van ondernemingen, stimuleren en faciliteren va innovatie, etc.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Gemeenschappelijke regelingen

Recreatieschap Spaarnwoude

			2022	2023
Vestigingsplaats	Haarlem	Bijdrage Provincie NH	€2.797.710	€ 3.027.122
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	33,33%	Eigen vermogen	€ 14.528.570	€ 13.728.038
Programma	Natuur en landelijk gebied	Vreemd vermogen	€ 3.860.853	€ 4.829.404
		Resultaat	-€ 566.901	-€ 800.533

Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Recreatie en Toerisme is lid van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur. 1 lid van Provinciale Staten is lid van het algemeen bestuur
Publiek doel	Beheer recreatiegebied
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Recreatieschap Groengebied Amstelland

			2022	2023
Vestigingsplaats	Amstelveen	Bijdrage Provincie NH	€974.572	€ 1.024.894
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	14,28%	Eigen vermogen	€ 1.997.016	€ 2.154.633
Programma	Natuur en landelijk gebied	Vreemd vermogen	€ 3.123.954	€ 2.799.058
		Resultaat	€ 276.066	€ 157.617

Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Recreatie en Toerisme is lid van het algemeen bestuur
Publiek doel	Beheer recreatiegebied
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Recreatieschap Twiske-Waterland

			2022	2023
Vestigingsplaats	Haarlem	Bijdrage Provincie NH	€1.437.340	€ 1.511.651
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	21,5%	Eigen vermogen	€ 5.232.582	€ 5.203.785
Programma	Natuur en landelijk gebied	Vreemd vermogen	€ 615.680	€ 694.281
		Resultaat	€ 141.039	-€ 28.797

Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Recreatie en Toerisme is lid van het algemeen bestuur
Publiek doel	Beheer recreatiegebied
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer

			2022	2023
Vestigingsplaats	Haarlem	Bijdrage Provincie NH	€829.596	€ 848.677
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	12,5%	Eigen vermogen	€ 1.473.147	€ 1.426.103
Programma	Natuur en landelijk gebied	Vreemd vermogen	€ 1.094.471	€ 1.097.395
		Resultaat	-€ 287.576	-€ 47.043

Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Recreatie en Toerisme is lid van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur
Publiek doel	Beheer recreatiegebied
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Recreatieschap Plassenschap Loosdrecht e.o.

			2022	2023
Vestigingsplaats	Utrecht	Bijdrage Provincie NH	€ 450.965	€ 556.475
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	25%	Eigen vermogen	€ 720.213	€ 1.080.557
Programma	Natuur en landelijk gebied	Vreemd vermogen	€ 6.813.901	€ 6.520.396
		Resultaat	-€ 595.747	€ 428.864

Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Recreatie en Toerisme is lid van het bestuur van het Plassenschap
Publiek doel	Beheer recreatiegebied
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Beheersregeling Amstel

			2022	2023
Vestigingsplaats	n.v.t.	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 0	€ 0
Programma	Bereikbaarheid	Vreemd vermogen	€ 0	€ 0
		Resultaat	€ 0	€ 0

Bestuurlijk belang	Door de beheerregeling is het beheer bij 1 provincie, de provincie Noord-Holland, belegd.
Publiek doel	Het beheer van de Amstel
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Randstedelijke rekenkamer

			2022	2023
Vestigingsplaats	Amsterdam	Bijdrage Provincie NH	€ 369.912	€ 470.339
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	25%	Eigen vermogen	€ 428.030	
Programma	Bestuur	Vreemd vermogen	€ 502.249	
		Resultaat	€ 0	

Bestuurlijk belang	De gemeenschappelijke regeling is aangegaan om gezamenlijk op een effectieve en efficiënte wijze de wettelijke opdracht voor het instellen van een rekenkamer vorm en inhoud te kunnen geven.
Publiek doel	Rekenkamerfunctie
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Waddenfonds

			2022	2023
Vestigingsplaats	Leeuwarden	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	33,33%	Eigen vermogen	€ 113.553.928	€ 130.474.976
Programma	Natuur en landelijk gebied	Vreemd vermogen	€ 84.554.798	€ 79.309.808
		Resultaat	€ 1.890.845	€ 2.153.209

Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Water is lid van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur. 2 leden Provinciale Staten nemen deel aan het algemeen bestuur
Publiek doel	Beheren en besteden Waddenfonds
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Omgevingsdienst Flevoland & Gooi- en Vechtstreek

			2022	2023
Vestigingsplaats	Lelystad	Bijdrage Provincie NH		€ 605.705
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	4,24	Eigen vermogen	€ 2.555.454	
Programma	Klimaat en gezonde leefomgeving	Vreemd vermogen	€ 5.559.170	
		Resultaat	€ 923.890	

Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Eigenaarsrol Omgevingsdiensten is lid van het algemeen bestuur.
Publiek doel	Vergunningverlening en handhaving milieutaken
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

			2022	2023
Vestigingsplaats	Zaandam	Bijdrage Provincie NH	€ 19.888.000	€ 26.872.000
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	20%	Eigen vermogen	€ 2.634.000	€ 5.932.000
Programma	Klimaat en gezonde leefomgeving	Vreemd vermogen	€ 28.099.000	€ 32.665.000
		Resultaat	-€ 909.000	€ 3.652.000

Bestuurlijk belang	Gedeputeerde Milieu is lid van het AB. Gedeputeerde Omgevingsdiensten is lid van het DB en tevens lid van het AB.
Publiek doel	Vergunningverlening en handhaving milieutaken
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Omgevingsdienst Noord-Holland Noord

			2022	2023
Vestigingsplaats	Hoorn	Bijdrage Provincie NH	€ 8.775.291	€ 9.659.000
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	30%	Eigen vermogen	€ 4.841.000	€ 4.188.000
Programma	Klimaat en gezonde leefomgeving	Vreemd vermogen	€ 5.496.000	€ 5.837.000
		Resultaat	€ 1.110.040	€ 1.742.000

Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Eigenaarsrol Omgevingsdiensten is lid van het algemeen bestuur en dagelijks bestuur.
Publiek doel	Vergunningverlening en handhaving milieutaken
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Voor 2021 zijn er extra middelen beschikbaar gesteld voor de VTH-plustaken in verband met de uitvoering van de Wet natuurbescherming waaronder stikstof

Omgevingsdienst IJmond

			2022	2023
Vestigingsplaats	Beverwijk	Bijdrage Provincie NH	€ 1.079.572	€ 1.138.601
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	13%	Eigen vermogen	€ 734.217	€ 729.707
Programma	Klimaat en gezonde leefomgeving	Vreemd vermogen	€ 11.100.945	€ 12.106.613
		Resultaat	€ 121.955	€ 105.487

Bestuurlijk belang	Gedeputeerde Omgevingsdiensten is lid van het AB.
Publiek doel	Vergunningverlening en handhaving milieutaken
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Gemeenschappelijke regeling siteholderschap werelderfgoed Hollandse Waterlinies

			2022	2023
Vestigingsplaats	Utrecht	Bijdrage Provincie NH	€ 300.000	€ 300.000
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	30	Eigen vermogen	€ 849.450	€ 826.764
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Vreemd vermogen	€ 0	€ 0
		Resultaat	€ 36.512	-€ 22.686

Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder is Cultureel erfgoed is lid van het bestuur het gemeenschappelijk orgaan
Publiek doel	Behoud en uitdragen van de universele waarde van het UNESCO werelderfgoed van de Hollandse Waterlinies
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Opgericht in 2022

Privaatrechtelijke rechtspersonen

Interprovinciaal overleg (vereniging IPO)

			2022	2023
Vestigingsplaats	Den Haag	Bijdrage Provincie NH		€ 2.245.075
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	8,33%	Eigen vermogen	€ 5.687.607	
Programma	Bestuur	Vreemd vermogen	€ 43.081.750	
		Resultaat	€ 3.676.547	

Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder IPO-bestuur is lid van het bestuur van het IPO. 2 leden van Provinciale Staten nemen deel aan de algemene vergadering van het IPO.
Publiek doel	Belangenbehartiging provincies
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Coöperatieve Vereniging Samenwerkingsverband DOVA U.A.

			2022	2023
Vestigingsplaats	Utrecht	Bijdrage Provincie NH	€ 216.582	€ 253.476
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 509.450	
Programma	Bereikbaarheid	Vreemd vermogen	€ 2.388.243	
		Resultaat	-€ 361.963	

Bestuurlijk belang	Namens Gedeputeerde Staten is de teamsenior openbaar vervoer van de sector Mobiliteit de gevolmachtigde om deel te nemen aan de Algemene Ledenvergadering van de DOVA U.A.
Publiek doel	Ontwikkelen van een beter mobiliteitsbeleid van de leden en het realiseren van een doeltreffend en efficiënt openbaar vervoer voor de reiziger
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Stichting bevordering kwaliteit leefomgeving Schipholregio

			2022	2023
Vestigingsplaats	Haarlemmermeer	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 34.986.916	
Programma	Ruimte en Wonen	Vreemd vermogen	€ 290.081	
		Resultaat	-€ 369.918	

Bestuurlijk belang	Gedeputeerde Schiphol: Voorzitter Raad van Toezicht
Publiek doel	Verbeteren leefkwaliteit Schipholregio
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Stichting projectbureau Masterplan Noordzeekanaalgebied

			2022	2023
Vestigingsplaats	IJmuiden	Bijdrage Provincie NH		€ 531.362
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 310.178	€ 316.197
Programma	Ruimte en Wonen	Vreemd vermogen	€ 1.112.407	€ 1.664.884
		Resultaat	-€ 1.322	€ 6.019

Bestuurlijk belang	Gedeputeerde Havens: Voorzitter Bestuursplatform NZKG
Publiek doel	Versterken van de internationale concurrentiepositie van het gebied
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Stichting administratiekantoor Aandelen Zeehaven IJmuiden N.V.

			2022	2023
Vestigingsplaats	IJmuiden	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 29.128.000	€ 32.154.000
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Vreemd vermogen	€ 33.265.000	€ 31.276.000
		Resultaat	€ 2.358.000	€ 3.108.000

Bestuurlijk belang	Lidmaatschap bestuur Stichting.
Publiek doel	Ontwikkeling haven en economie
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Stichting Voorbereiding Pallas-reactor

			2022	2023
Vestigingsplaats	Schagen	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	-€ 268.572.000	
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Vreemd vermogen	€ 286.815.000	
		Resultaat	-€ 71.031.000	

Bestuurlijk belang	Benoeming leden Raad van Toezicht.
Publiek doel	Voorbereiding bouw hoge-flux reactor
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Publiekrechtelijke rechtspersonen

Fonds nazorg gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland

			2022	2023
Vestigingsplaats	Haarlem	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 51.224.350	
Programma	Klimaat en gezonde leefomgeving	Vreemd vermogen	€ 62.088	
		Resultaat	-€ 7.772.993	

Bestuurlijk belang	GS zijn beheerder van het Fonds.
Publiek doel	Beheer fonds ten behoeve van de nazorg stortplaatsen
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

4.7 Grondbeleid

Algemeen

Grondaankoop, -bezit en -verkoop is voor de provincie een middel voor het realiseren van provinciale doelen en daarmee geen doel op zich. De provinciale grondactiviteiten vinden plaats binnen de kaders van de 5e Nota Grondbeleid. Belangrijkste uitgangspunten hierin zijn: rechtmatigheid, transparantie, marktconformiteit en duurzaamheid.

Als overheid mag de Provincie geen verstorende werking op de grondmarkt hebben of geen onrechtmatige staatssteun verlenen. De aankoop van gronden vindt daarom plaats op basis van onafhankelijke taxaties om de marktconformiteit te waarborgen. De verkoop van gronden vindt in beginsel openbaar plaats, en voldoet daarmee aan het gelijkheidsbeginsel (arrest Didam). Ook moet de provincie iedereen gelijk behandelen en mag niemand een voorkeurspositie te geven. Verhuur, verpachting en verkoop van gronden vindt daarom op zodanige wijze plaats dat iedereen dezelfde positie heeft.

Aankoop van gronden voor de verschillende beleidsdoelen gebeurt zoveel mogelijk op minnelijke (vrijwillige) basis. Indien noodzakelijk wordt een onteigeningsprocedure gestart. In 2023 liepen er geen onteigeningszaken.

Natuur

Grond vormt een essentiële schakel in de transitie van het landelijk gebied en in het bijzonder de realisatie van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Realisatie vindt plaats door middel van verschillende instrumenten, zoals de vestiging van kwalitatieve verplichtingen, kavelruilen, aankopen van grond binnen de NNN-begrenzing of daarbuiten om in te zetten als ruilgrond. Met name het vestigen van een kwalitatieve verplichting via een zogenaamde Kwaliteitsimpuls natuur en landschap (SKNL-subsidie), is een bijzondere vorm die specifiek voor de NNN-realisatie is ontwikkeld. De provincie gaat dan een overeenkomst aan met een eigenaar die zijn agrarische grond omzet in grond met een natuurfunctie. De eigenaar wordt vervolgens gecompenseerd voor de waardevermindering van de grond.

In 2020 hebben Provinciale Staten besloten om voor de NNN-realisatie in en nabij Natura 2000-gebieden zo nodig het onteigeningsinstrument in te zetten. Hiermee is het mogelijk geworden om op basis van volledige schadeloosstelling aan te kopen. Het onteigeningsinstrument zal enkel worden ingezet nadat in een gebiedsproces eerst een gezamenlijke gebiedsvisie is vastgesteld en de minnelijke verwerving onvoldoende is gebleken.

In 2023 is er binnen dit thema enkel sprake geweest van passieve verwervingen op vrijwillige basis. (Stoppende) agrariërs of grondeigenaren die hun grond willen verkopen weten, vaak via agrarische makelaars, de provincie te vinden. Hierin speelt mee dat geëigende financierders (zoals Rabobank) momenteel zeer terughoudend zijn met financiering van verhuizende en/of startende boeren, waardoor stoppers geen mogelijkheid hebben hun bedrijf te verkopen om daarmee hun pensioen veilig te stellen. In 2023 zijn er 14 aankopen gepasseerd bij de notaris, waarmee de provincie 147 hectare NNN (ruil)grond heeft verworven.

Het afgelopen jaar heeft de provincie circa 50 aankooptips binnengekregen. Slechts een beperkt deel hiervan komt tot een daadwerkelijke aankoop. Ongeveer de helft van deze tips waren niet interessant en zijn niet opgepakt, omdat er bijvoorbeeld geen sprake was van NNN-grond of een ander provinciaal doel, geen goede ontsluiting was of niet geschikt was. 6 aankooptips hebben

niet geleid tot een aankoop door terugtrekking van de verkoop, voorkeur aan de buurman is gegeven of sprake was van een hogere aanbiedingsprijs door andere gegadigden. 2 aankooptips hebben geleid tot een SKNL-aanvraag en 4 aankopen zijn in 2023 afgerond. Per 31 december 2023 zijn 17 aankooptips nog onderhanden.

Conform het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) worden de aankopen ten behoeve van de NNN op de balans opgenomen tegen de verwervingskosten (inclusief eventuele schadeloosstelling en aanvullende kosten). Door de aankoop van (meestal) agrarische gronden ten behoeve van de NNN treedt een (forse) waardedaling op. Dit geldt zeker voor de extra kosten ten gevolge van de aankoop van opstallen en de schadeloosstelling. Hierdoor is de balanswaarde van de NNN-gronden (fors) hoger dan de werkelijke waarde en behelst een risico voor het moment dat deze grond, als natuurgrond, weer verkocht wordt. Daarom is in 2020 een reserve voor de toekomstige afwaardering aangelegd. Deze reserve wordt, ten laste van de reserves Groen en Oostelijke Vechtplassen, steeds bij de Tweede Begrotingswijziging van het opvolgende jaar aangevuld met het verschil tussen de verwervingskosten van de in het vorige jaar aangekochte NNN-gronden (inclusief ruilgronden) en de potentiële verkoopopbrengsten van NNN-gronden (deze is gestandaardiseerd op € 1,- per m2).

Een bijzondere vorm van activering betreft aankopen in het kader van de zogenaamde SPUK-regelingen (specifieke uitkering) vanuit het Rijk. Deze gronden worden ook voor de verwervingsprijs op de balans gezet en direct daarna met de SPUK-bijdrage (als bijdrage derden) afgewaardeerd tot € 1,-. In 2023 was hiervan sprake bij de aankoop van 15,6 hectare bij het Zomerdijkje 6 in Egmond aan den Hoef.

Strategische Gronden Groen betreffen een forse grondportefeuille die de provincie in het kader van het Natuurpact (2013) heeft overgekregen van het Rijk ten behoeve van de realisatie van NNN. Deze gronden worden in eerste instantie ingezet als ruilgrond voor de NNN-realisatie. Overtollige percelen worden verkocht, waarbij de opbrengst ten goede van de reserve Groen komt.

De ervaring leert dat grondpositie het vliegwiel is voor gebiedsprocessen in het landelijk gebied. De gebiedsprocessen in de Starnmeer, Horstermeer en Noordelijke Vechtstreek zijn succesvol, omdat de provincie in deze gebieden een aanmerkelijke grondpositie heeft. Door deze gronden in te brengen in (kavel)ruilprocessen, vormt dit de motor van de gebiedsgerichte aanpak in deze gebieden. Door de beoogde transities in het landelijk gebied, is de provincie terughoudend met het verkopen van gronden.

Infrastructuur

Ook in 2023 is grond verworven voor de provinciale infrastructuur. Het betreffen enkele afrondende grondtransacties van de projecten N241, N247 en HOV 't Gooi. Ook spelen er diverse kleinere projecten, waarbij sprake is van verwerving ten behoeve van onderhoud, veiligheid en uitbreiding van wegen en fietspaden, en van de aanleg van rotondes en dergelijke. Deze taakgebonden verwervingen vinden plaats ten laste van het krediet dat Provinciale Staten beschikbaar hebben gesteld voor het desbetreffende project in het kader van het integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI).

Grondbanken

In het Programma Natuurontwikkeling (PNO) 2019-2023 is besloten de voormalige beheergrondbank Laag-Holland en Amstelland (zie regel 17 in onderstaande tabel) af te bouwen en geen nieuwe meer in te stellen. De (beperkte) hoeveelheid grond in de voormalige beheergrondbanken wordt ingezet voor de provinciale doelen. Als dat niet aan de orde is, worden

de gronden, zoals afspraak, aangeboden aan de zittende pachters. In 2023 was sprake van één verkoop.

Strategische grondaankopen

Met het krediet ‘Strategische grondaankopen’ hebben Provinciale Staten het mogelijk gemaakt om anticiperend op mogelijke ontwikkelingen ten behoeve van provinciale doelen in brede zin, gronden aan te kopen. In maart 2023 hebben de Provinciale Staten dit krediet verhoogd van € 40 miljoen naar € 60 miljoen. Hiervan zit per 31 december 2023 circa € 32 miljoen ‘vast’ in de (grond)eigendommen, zoals vermeld in onderstaande tabel ‘materiële vaste activa (strategische grondaankopen)’. In 2023 zijn 3 strategische aankopen gedaan:

- ·Jaagweg 1 te Broek en Waterland is gelegen op de plek waar maatregelen genomen moeten worden ter verbetering van de doorstroom N247. Deze woning is aan de provincie te koop aangeboden en aangekocht vooruitlopend op genoemde maatregelen.
- ·4 percelen Burgerweg 2 te Hippolytushoef betreft grond dat aansluit op polder Waard-Nieuwland dat in eigendom is van de provincie. Hiermee vergroot de provincie de potentie voor inzet als ruilgrond en de waarde. Deze percelen zijn aangeboden aan de provincie Noord-Holland.
- ·Gansoord 30 en Turfspoor 47 te Lissebroek betreft de aankoop van een kassencomplex midden in de beoogde woningbouwontwikkeling Lisserbroek. Betreffende eigenaar zat ‘op slot’ in dit gebied. De provincie is een ruiling overeengekomen met eigendommen van de provincie aan de Kruisemuntweg te Haarlemmermeer, waarmee betreffende agrariër binnen het PrimA4a-gebied verder kon en zijn voormalige eigendom in Lisserbroek meegenomen kan worden in de woningbouwontwikkeling.

Beheer en verkoop

De provincie Noord-Holland bezit in totaal circa 13.500 hectare grond, ongeveer 5% van de gehele provincie Noord-Holland. De provincie behoort daarmee tot de top 8 grootste grondbezitters van Nederland. Circa 3.100 hectare van deze grond valt binnen de beheergrenzen van de provinciale (vaar)wegen en circa 7.200 hectare grond is in beheer gegeven aan PWN en Staatsbosbeheer via beheerovereenkomsten. Van de resterende 3.000 hectare grond is 2.600 hectare, ongeveer 2,5% van totale landbouwareaal in Noord-Holland, verpacht aan in totaal circa 230 agrariërs. Het overige deel bestaat uit water, kleine incourante percelen, bermen en overhoeken. De provincie verhuurt bijna 1000 ligplaatsen en steigerplekken en de grond onder 25 tankstations langs provinciale wegen. Ligplaatsen en tankstations zijn in permanent beheer uitgegeven. Daarnaast heeft de provincie ongeveer 25 panden in bezit die niet nodig zijn voor de eigen bedrijfsvoering. Al het vastgoed wordt tijdelijk beheerd in afwachting van een definitieve bestemming, verkoop, ontwikkeling of sloop.

Specifiek voor het verpachten van gronden geldt het in 2020 vastgesteld pachtbeleid, waarin onder andere gebruiksbeperkingen zijn opgenomen ten behoeve duurzame landbouw, biodiversiteit en waterkwaliteit en -kwantiteit. De percelen binnen de begrenzing van het Natuur netwerk Nederland (NNN) en/of met een weidevogeldoelstelling worden verpacht met aanvullende gebruiksbeperkingen gericht op het betreffende natuurambitietype of weidevogeldoelstelling.

Met de verhuur en verpachtingen ontving de provincie in 2023 ongeveer € 3,5 miljoen. Daartegenover staan ongeveer € 1,5 miljoen aan lasten, voornamelijk waterschaps- en onroerendezaakbelasting.

Verantwoording GS aan PS

Altijd wordt gestreefd naar maximale transparantie ten aanzien van grondtransacties. In de begroting wordt zo goed mogelijk geraamd welke kosten en opbrengsten in enig jaar gerealiseerd worden. Hierbij gelden enkele kanttekeningen:

- ·Aan- en verkoop van grond is vaak een grillig proces dat sterk gekoppeld is aan de actuele economische situatie en is niet altijd goed te plannen of te voorspellen. Daardoor kan de realisatie afwijken van de raming.
- ·Zolang er onderhandeld wordt over aan- en verkoop van gronden kan vrijgeven van informatie (bijvoorbeeld ten aanzien van taxaties) de onderhandelingspositie van de provincie of derde partijen schaden. Er zal daarom zo nodig een beroep op geheimhouding worden gedaan.

Overzicht provinciale gronden op balans

Hieronder een overzicht van de boekwaarden per 31 december 2023 van de gronden die onderdeel zijn van de materiële vaste activa.

Perceel	Grond	Boekwaarde per 01-01-2023	Mutaties (waarde) 2023	SPUK dekking 2023	Boekwaarde per 31-12-2023	Oppervlakte m2 31-12-2023
Materiële vaste activa (krediet strategische grondaankopen)						
1. Zonneweide Jaagweg Koggenland		€ 7.300.000	€ 0	€ 0	€ 7.300.000	1.122.735
2. Regionaal Havengebonden Bedrijventerrein, Anna Paulowna		€ 2.011.000	€ 0	€ 0	€ 2.011.000	165.988
3. Bergweg 30, Bloemendaal (in erfpacht gegeven)		€ 225.807	€ 0	€ 0	€ 225.807	3.082
4. Perceel Hoofdweg 511, Haarlemmermeer		€ 380.000	€ 0	€ 0	€ 380.000	48.000
5. Percelen Wieringen (aan- en verkopen in kader van kavelruilingen)		€ 4.717.894	€ 0	€ 0	€ 4.717.894	1.009.723
6. SLP-zuid/deel NW, Rijssenhout		€ 4.626.281	€ 0	€ 0	€ 4.626.281	48.050
7. Aankoop Gansoord 30 en Turfspoor 47 Lissebroek		€ 0	€ 4.568.386	€ 0	€ 4.568.386	149.208
8. Perceel grond aan de Horndijk, Loosdrecht		€ 170.000	€ 0	€ 0	€ 170.000	70.500
9. Grasland Parallelweg, Burgerbrug		€ 1.073.952	€ 0	€ 0	€ 1.073.952	184.730
10. Bollengrond Kolonel Sneepweg, Bergen		€ 1.071.708	€ 0	€ 0	€ 1.071.708	67.880
11. Percelen kavelruil Zonnevanck, Stammeer/Bergen		€ 2.675.293	-€ 562.888	€ 0	€ 2.112.405	378.839
12. Percelen fietspad Wierwijk, Wieringen		€ 390.846	€ 0	€ 0	€ 390.846	72.875

13. Percelen kavelruil Schoorldam, Schoorl		€ 347.590	€ 0	€ 0	€ 347.590	63.768
14. Jaagweg 1, Broek in Waterland		€ 0	€ 1.087.698	€ 0	€ 1.087.698	768
15. Percelen Burgerweg 2, Hippolytushoef		€ 0	€ 1.671.920	€ 0	€ 1.671.920	232.872
Subtotaal		€ 24.990.372	€ 6.765.116	€ 0	€ 31.755.488	3.619.018
Overige materiële vaste activa						
16. Percelen voormalig Wieringerrandmeer		€ 4.703.504	€ 0	€ 0	€ 4.703.504	2.182.570
17. Voormalig beheergrondbank Laag-Holland en Amstelland		€ 1.110.547	-€ 174.508	€ 0	€ 936.040	1.074.470
18. Strategische Gronden Groen (voorheen BBL & PASO)		€ 24.334.409	-€ 325.539	€ 0	€ 24.008.871	12.673.923
19. NNN-eigendom		€ 20.590.889	€ 15.784.549	-€ 2.477.016	€ 34.372.692	4.172.196
20. Ronde Hoep Bodemdaling		€ 1	€ 0	€ 0	€ 1	320.000
21. Renovatie Houtplein grond		€ 7.700.000	€ 0	€ 0	€ 7.700.000	-
22. Grond archeologisch depot te Castricum		€ 1.308.715	€ 0	€ 0	€ 1.308.715	-
Subtotaal		€ 59.748.065	€ 15.284.502	-€ 2.477.016	€ 73.029.823	€ 20.423.159
Totalen		€ 84.738.438	€ 22.049.618	-€ 2.477.016	€ 104.785.311	€ 24.042.177

Voorraad jaarrekening 2023	**Categorie**	**Boekwaarde per 01-01-2023**	**Mutaties (waarde) 2023**		**Boekwaarde per 31-12-2023**	**Oppervlakte m2 31-12-2023**
Verkoop Beheergrondbank Ouder-Amstel H 465, 543, 544	14. Voormalig beheergrondbank Laag-Holland en Amstelland	€ 43.698	-€ 43.698		€ 0	0
ZO-deel SLP-zuid, Rijssenhout (beoogd transformatorstation)	6. SLP-zuid / deel NW, Rijssenhout	€ 0	€ 91.506		€ 91.506	90.600
Beheergrondbank Assendelft P 1210	14. Voormalig beheergrondbank Laag-Holland en Amstelland	€ 0	€ 83.002		€ 83.002	82.180
Totalen		€ 43.698	€ 130.810	€ 0	€ 174.508	172.780

4.8 Provinciale heffingen

Algemeen

Provinciale belastingen en heffingen zijn inkomsten die betaald worden door de inwoners en ondernemers in onze provincie. Met provinciale belastingen en heffingen creëert de provincie de mogelijkheid, aanvullend op onder meer de uitkering uit het provinciefonds, collectieve voorzieningen te financieren. Bij het heffen wordt uitgegaan van het profijtbeginsel. Uitgangspunt is dat degene die profiteert van een voorziening voor die voorziening betaalt. Het profijtbeginsel manifesteert zich sterker bij heffingen (bijvoorbeeld leges) dan bij belastingen (bijvoorbeeld opcenten motorrijtuigenbelasting). In de paragraaf Provinciale heffingen worden de door Provinciale Staten vastgestelde beleidslijnen en gerealiseerde belastingopbrengsten weergegeven. Bij het heffen wordt rekening gehouden met interne en externe kaders en wet- en regelgeving, waaronder verschillende artikelen uit de Provinciewet (art. 222 tot en met 226).

Lastendruk

Provinciale belastingen en heffingen bepalen, zij het in beperkte mate, de collectieve lastendruk en zijn dus medebepalend voor de omvang van het besteedbaar inkomen. Wettelijk mag het bedrag van provinciale belastingen en heffingen niet afhankelijk worden gesteld van het inkomen, de winst of het vermogen van de belastingplichtige.

Provinciale heffingen moeten overheidsoptreden legitimeren

Wat krijgt de burger of het bedrijf terug voor de betaling aan de provincie? De provincie streeft naar evenwicht tussen het ervaren van overheidsoptreden en de hoogte van de te betalen bijdrage. De Provinciewet bepaalt dat provinciale opcenten tot een bepaalde limiet geheven mogen worden. Het Besluit begroting en verantwoording (BBV) bepaalt dat de provinciale heffingen maximaal kostendekkend mogen zijn. Bij overtreding van deze regels kan de belastingrechter bij een bezwaar of beroepsprocedure de legesverordening onverbindend verklaren.

Kwijtscheldingsbeleid (art. 10 BBV)

Gelet op het karakter van de heffingen van de provincie Noord-Holland voert de provincie Noord-Holland het beleid om geen kwijtschelding toe te passen.

Onderbouwing per heffing

De provincie Noord-Holland kent de volgende provinciale belastingen en heffingen:

- Belastingen: Betalingen voor de uitvoering van collectieve vormen van dienstverlening met een algemeen belang. De provincie kent provinciale opcenten op de hoofdsom van de motorrijtuigenbelasting. De opbrengst van deze belasting is een algemeen dekkingsmiddel;
- Heffingen: Betalingen voor de uitvoering van publiekrechtelijke dienstverlening, die verband houden met collectieve voorzieningen. In de provincie Noord-Holland de grondwaterheffing;
- Leges: Betalingen voor individuele dienstverlening van overheidsdiensten van publiekrechtelijke aard. De provincie Noord-Holland kent leges en overige rechten;

- Nazorgheffing: In de zogenoemde Leemtewet is op 1 april 1998 een regeling in de Wet milieubeheer opgenomen over de nazorg van operationele stortplaatsen. Dit zijn stortplaatsen waar het storten van afvalstoffen niet vóór 1 september 1996 is beëindigd.

De belastingen en heffingen worden in het volgende deel verder toegelicht.

Belastingen: opcenten motorrijtuigenbelasting

De motorrijtuigenbelasting wordt geheven over het bezit van een motorvoertuig. De heffing en inning van de motorrijtuigenbelasting, waarop de provinciale opcenten meeliften, verzorgt de Belastingdienst. Bovenop de motorrijtuigenbelasting betalen houders van personenauto's en motoren 'provinciale opcenten'. De provincies stellen het opcenten tarief vast, en zijn daarbij gehouden aan het door het Rijk bepaalde wettelijk maximum. Het wettelijk maximum voor 2023 bedroeg 125,8 opcenten (Provinciewet artikel 222, 2 de lid). Dit bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd met het inflatiecorrectiecijfer.

De provincie Noord-Holland heft sinds 2001 het laagste opcententarief. Onderstaand overzicht geeft inzicht in de tarieven opcenten per provincie voor de jaren 2023, 2022 en 2021.

Provincie	2023	2022	2021
Noord-Holland	67,9	67,9	67,9
Utrecht	79,4	77,5	74,9
Overijssel	79,9	79,9	79,9
Limburg	80,6	79,1	77,9
Noord-Brabant	80,8	79,6	78,4
Flevoland	82,2	82,2	81,4
Zeeland	82,3	82,3	89,1
Friesland	87,0	87,0	87
Drenthe	92,0	92,0	92
Gelderland	93,0	90,6	89,5
Zuid-Holland	95,7	91,8	90,4
Groningen	95,7	94,5	93,3
Gemiddeld	**84,7**	**83,7**	**83,5**
Maximum tarief	**125,8**	**118,4**	**116,8**

Ontwikkeling van aantal voertuigen per brandstofsoort

In de tabellen hieronder wordt voor de jaren 2019 tot en met 2023 de samenstelling van de in Noord-Holland geregistreerde voertuigen gegeven. Uit de tabellen blijkt dat het totaal aantal voertuigen een jaarlijks stijgende trend toont. Daarnaast valt op dat het aandeel van zowel benzine als elektrische voertuigen blijft stijgen in absolute aantallen. Voor diesel voertuigen is de laatste jaren een dalende trend te zien. In 2023 heeft een Leasemaatschappij zijn hoofdvestigingslocatie verhuisd van Flevoland naar Noord-Holland. De toename van de aantallen voertuigen in 2023 wordt hierdoor deels verklaard.

Aantal voertuigen	2019	2020	2021	2022	2023
Benzine	1.209.465	1.251.388	1.282.449	1.300.845	1.364.231
Diesel	178.368	162.887	142.066	128.338	111.306
Elektro	19.911	40.197	59.122	73.488	133.801
Overige brandstoffen	18.866	17.818	17.327	17.141	17.030
Totaal	**1.426.610**	**1.472.290**	**1.500.964**	**1.519.812**	**1.626.368**

% Brandstofverbruik	2019	2020	2021	2022	2023
Benzine	84,8%	85,0%	85,4%	85,6%	83,9%
Diesel	12,5%	11,1%	9,5%	8,4%	6,8%
Elektro	1,4%	2,7%	3,9%	4,8%	8,2%
Overige brandstoffen	1,3%	1,2%	1,2%	1,1%	1,0%
Totaal	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**

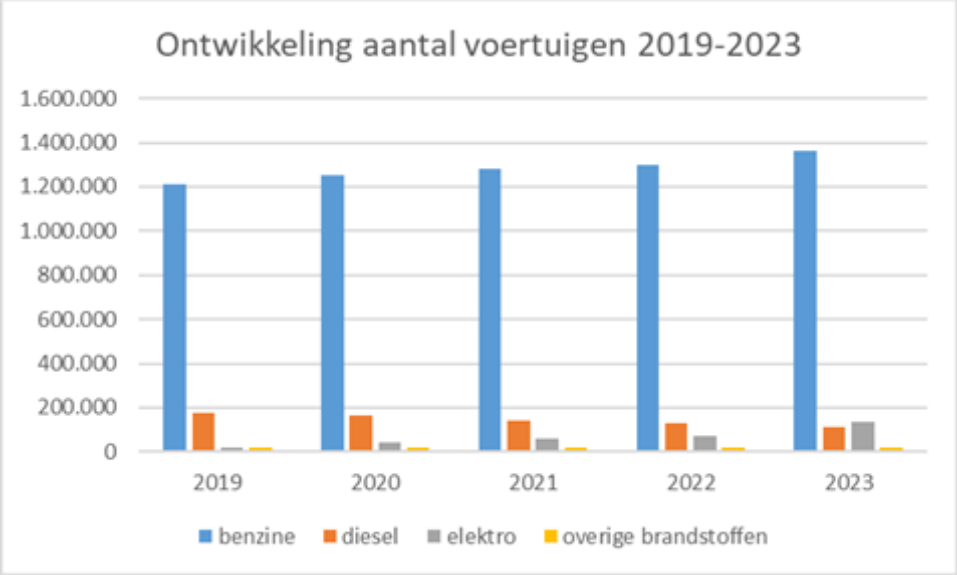

Overzicht gerealiseerde en geraamde opbrengsten opcenten motorrijtuigenbelasting

Uit het overzicht gerealiseerde opbrengst vastgesteld op 15 januari 2024 blijkt dat de provincie Noord-Holland over 2023 in totaal €234,9 miljoen aan provinciale opcenten heeft ontvangen. In de jaren 2021 en 2022 was dat respectievelijk €226,4 miljoen en €229,8 miljoen.

Opbrengsten opcenten MRB	2021	2022	2023
Jaarrekening	226,4	229,8	234,9
Begroting	225,1	229,1	231,5

De registratie van gegevens voor de motorrijtuigenbelasting wordt uitgevoerd door het Centraal Bureau Motorrijtuigenbelasting (CBM) en is daarmee de verantwoordelijkheid van het Rijk. Het CBM int de provinciale opcenten en draagt deze aan de provincies af. De provincies hebben geen controlemogelijkheden op deze afdrachten en zijn daarmee informatieafhankelijk van het CBM. De kwaliteit van de informatie over de ontvangen opcenten per provincie is daarom niet geheel

gewaarborgd en dus blijft enige onzekerheid bestaan over de juistheid en volledigheid van de ontvangen opcenten.

Onderdeel van hiervoor vermelde aantallen voertuigen zijn de leasevoertuigen. Hierna zal deze categorie worden toegelicht.

Aantal leasevoertuigen in Noord-Holland

Onderstaand overzicht geeft inzicht in de ontwikkeling van het aantal leasevoertuigen in Nederland en in de provincie Noord-Holland. De stijging van het aantal leasevoertuigen in 2023 is het gevolg van de verhuizing van een leasemaatschappij van de provincie Flevoland naar Noord-Holland.

Noord-Holland	**31-12-2019**	**31-12-2020**	**31-12-2021**	**31-12-2022**	**31-12-2023**
GWH					
Personenauto's	166.783	154.179	161.035	175.403	270.321
Motoren	76	77	100	103	28
	166.859	**154.256**	**161.135**	**175.506**	**270.349**

Particulieren	**31-12-2019**	**31-12-2020**	**31-12-2021**	**31-12-2022**	**31-12-2023**
Personenauto's	41.082	51.026	56.012	58.078	61.454
Motoren	20	40	52	78	74
	41.102	**51.066**	**56.064**	**58.156**	**61.528**

Totaal	**207.961**	**205.322**	**217.199**	**233.662**	**331.877**

Onbenutte belastingcapaciteit

Het maximum aantal opcenten dat provincies mogen heffen wordt wettelijk vastgesteld. Dit wordt jaarlijks in de septembercirculaire van het provinciefonds gepubliceerd. Voor 2023 was dat vastgesteld op 125,8 opcenten.

overzicht onbenutte belastingcapaciteit

Opbrengst opcenten (*€ 1 mln.)	**Opcenten tarief 2023**	**Opbrengst per opcent (*€ 1 mln.)**	**Maximum opcenten tarief 2023**	**Maximale opbrengst 2023 (*€ 1 mln.**	**Onbenutte belastingcapaciteit 2023 (*€1 mln.)**
€ 234,90	€ 67,90	€ 3,46	€ 125,80	€ 435,20	€ 200,30

Grondwaterheffing

De Grondwaterheffing is uitsluitend bestemd voor de ten laste van de provincie komende kosten voor het grondwaterbeheer, waaronder het tegengaan van verdroging in bepaalde gebieden. In 2023 bedroeg de opbrengst van de Grondwaterheffing € 736.000, - (afgerond). Heffingplichtig zijn de onttrekkers van 25.000 m³ of meer grondwater per heffingsjaar. Het tarief is vastgesteld op € 0,0085 per m³ onttrokken grondwater.

In 2023 zijn de middelen ingezet voor de capaciteitskosten van zowel de beleidsmedewerkers als de technische medewerkers. Daarnaast zijn kosten gemaakt voor: Een bijdrage aan de Advies- en schadecommissie, een bijdrage aan Hydrologisch Instrumentarium, onderzoek grondwaterkwaliteit voor de uitvoering van de Europese kaderrichtlijn water, metingen grondwaterstanden en het beheer en onderhoud van het grondwaternetwerk. Er is een voorziening ingesteld met als doel onnodige fluctuaties van het heffingstarief tegen te gaan en is ook bedoeld om onvoorziene en ontoerekenbare schades te kunnen betalen. De voorziening is in 2023 met € 44.645, - toegenomen.

Periode	Voorziening grondwaterheffing
1-1-2023	€ 3.271.812
31-12-2023	€ 3.316.658

Leges

Provincies hebben een aantal taken waarvan individuele diensten worden afgenomen door bedrijven of inwoners. Door de afnemers van zo'n dienst moeten leges worden betaald voor de gemaakte kosten (zoals personeels-, huisvestings- en materiaalkosten). In de tarieventabel 'legesverordening' zijn de tarieven opgenomen voor onder andere het afgeven van vergunningen in het kader van de fysieke leefomgeving (Wabo), Waterwet, Wet natuurbescherming en Wegenwet.

Uitgangspunt van Provinciale Staten is dat leges voor een vergunningsaanvraag kostendekkend zijn. Provinciale Staten voeren als beleid dat kostendekkendheid in eerste instantie bereikt wordt door het optimaliseren van efficiency en in tweede instantie door het verhogen van de tarieven. Dit beleid vereist inzicht in de kostenstructuur, kostenbeheersing en kostentoerekening. Voor de berekening van de kostendekkendheid wordt in zijn algemeenheid uitgegaan van een gemiddelde tijdsbesteding per vergunningsaanvraag. Het uurtarief van de omgevingsdienst of provincie wordt gehanteerd om de hoogte van de leges te berekenen. In december 2022 zijn de legestarieven 2023 ter vaststelling aangeboden aan Provinciale Staten.

Kostprijsberekening methode

De vergunningverlening, toezicht en handhaving is opgedragen aan de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (ODNZKG) en Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN), en zijn opgenomen in de lumpsum bekostiging. De door de omgevingsdiensten gemaakte kosten voor de vergunningverlening worden doorberekend in de leges. Bij berekening van de leges wordt uitgegaan van de gemiddelde tijdsbesteding per vergunningsaanvraag.

Om de kostprijs van de diverse vergunningsaanvragen te berekenen wordt gebruik gemaakt van de Activity Based Costing method (ABC- methode). Deze methode wordt ook beschreven in de handleiding kostentoerekening 2016 van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG). De ABC methode is de meest transparante methode. Bij deze methode worden alle handelingen om te komen tot een vergunning onderzocht en vervolgens vermenigvuldigd met een uurtarief van een behandelend ambtenaar bij de provincie Noord-Holland of de uurtarieven van de omgevingsdiensten. Voor de vergunningverlening door de provincie worden de tarieven gehanteerd zoals opgenomen in de 'Handleiding overheidstarieven'.

Volgens artikel 10 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) mogen de geraamde baten de ter zake geraamde lasten (inclusief overheadkosten) niet overschrijden, de kostendekkendheid mag maximaal 100% zijn.

De geraamde baten opgenomen in de begroting 2023 zijn als volgt berekend:

Aantal verwachte aanvragen vermenigvuldigd met de in de Tarieventabel 2023 opgenomen tarieven behorende bij het in behandeling nemen van de aanvraag.

De geraamde lasten zijn als volgt berekend:

Het verwachte aantal uren dat door de medewerker wordt besteed aan het afhandelen van de aanvraag vermenigvuldigd met het uurtarief van de omgevingsdienst en het aantal te verwachte aanvragen in 2023.

De onderbouwing van de kostendekkendheid is vastgelegd in de rapportage Kostendekkendheid 2023.

Overzicht kostendekkendheid leges

Tarieventabel leges	Uitvoerende organisatie	Baten begroot 2023	Lasten begroot 2023	Kostendekkendheid begroot 2023	Baten realisatie 2023
WABO	OD NZKG	€ 1.300.000	€ 1.300.000	100%%	€ 3.066.677
Wegen/waterwegen	Provincie Noord-Holland	€ 465.000	€ 550.000	84,5%	€ 445.882
Waterwet	OD NZKG	€ 400.000	€ 795.000	50,3%	€ 183.203
Wet hygiëne zwembaden	OD NHN	€ 20.000	€ 32.000	62,5%	€ 7.510
Ontgrondingenwet	OD NZKG	€ 50.000	€ 60.000	83,3%	€ 6.325
Wadloop	provincie Fryslân	€ 1.000	€ 37.000	2,7%	€ 2.805
Wet Natuurbescherming*	Bij12/faunafonds	€ 300.000	€ 600.000	50,0%	€ 413.400
Wet Natuurbescherming*	OD NHN	€ 400.000	€ 1.681.000	23,8%	€ 698.425
Wet Luchtvaart	OD NZKG	€ 10.000	€ 390.000	2,6%	€ 14.410
Overige	Provincie Noord-Holland				€ 13.335
Totaal provinciale heffingen		**€ 2.946.000**	**€ 5.445.000**		**€ 4.851.972**

Voor 2023 is de totale gerealiseerde legesopbrengst € 4,8 miljoen. De gerealiseerde opbrengsten zijn meer dan geraamd bij de begroting 2023. Deze meeropbrengst is met name het gevolg van de toename van het aantal verleende vergunningen Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (WABO). Bij het opstellen werd het aantal te verwachte vergunningsaanvragen geraamd op 100. In 2023 zijn er in totaal 208 aanvragen ingediend.

Hieronder volgt een overzicht aan van het aantal verleende vergunningen over de jaren 2021 tot en met 2023.

Aantal verstrekt vergunningen		2023 realisatie	2023 geraamd	2022 realisatie	2021 realisatie
WABO	ODNZKG	208	100	225	202
Wegenwet	prov. Noord-Holland	391	429	392	453
Verkeersreglement	prov. Noord-Holland	22	15	9	18
Vaarwegen	prov. Noord-Holland	297	284	291	353
Waterwet	ODNZKG	57	99	56	69
Wet hygiëne zwembaden	ODNHN	6	9	13	11
Ontgrondingenwet	ODNZKG	1	9	9	12
Wadloop*	prov. Friesland	118	197	145	195
Wet Natuurbescherming	Bij12/Faunafonds	1379	1079	1214	1136
Wet Natuurbescherming	ODNHN	206	123	151	161
Wet Luchtvaart	ODNZKG	16	16	12	17
Overige	prov. Noord-Holland	11	6	17	0
Totaal aantal verstrekte vergunningen		**2712**	**2366**	**2534**	**2627**

*) betreft totaal aantal verstrekte vergunnigen van Friesland, Groningen en Noord-Holland

Omgevingswet

Eind januari 2023 werd bekend gemaakt dat de invoering van de Omgevingswet werd uitgesteld tot 1 januari 2024. Door de invoering van de Omgevingswet is de mogelijkheid ontstaan om leges te heffen voor aanvragen van een milieuvergunning. In december 2023 hebben Provinciale Staten de tarieventabel leges 2024 vastgesteld, waarin onder andere de legestarieven voor de milieubelastende activiteiten zijn opgenomen.

Nazorgheffing gesloten stortplaatsen

In de zogenoemde Leemtewet is op 1 april 1998 een regeling in de Wet milieubeheer opgenomen over de nazorg van operationele stortplaatsen. Dit zijn stortplaatsen waar het storten van afvalstoffen niet vóór 1 september 1996 is beëindigd. In de Leemtewet is bepaald dat de provincies bestuurlijk en financieel ervoor verantwoordelijk zijn dat deze stortplaatsen na sluiting geen nadelige gevolgen voor het milieu veroorzaken. Daartoe dient eeuwigdurende nazorg plaats te vinden. Dit houdt in dat maatregelen genomen moeten worden om bodem beschermende voorzieningen op gesloten stortplaatsen in stand te houden, te onderhouden, te herstellen en eventueel te vervangen. Ook dienen de bodem beschermende voorzieningen regelmatig te worden geïnspecteerd en de bodem onder de stortplaats te worden onderzocht. Ter bestrijding van deze kosten is een nazorgheffing ingesteld, die wordt geheven bij de exploitanten van de operationele stortplaatsen. De jaarlijkse heffing wordt vastgelegd in een door Provinciale Staten vast te stellen tarieventabel en berekend aan de hand van het doelvermogen dat aanwezig moet zijn bij sluiting van de stortplaats en het opgebouwde kapitaal in het Nazorgfonds. De heffingen worden in het uitsluitend voor nazorg bestemde Nazorgfonds gestort. Het Nazorgfonds is een bij wet vastgesteld rechtspersoon. In het Nazorgfonds wordt een zodanig kapitaal opgebouwd, dat uit het rendement daarvan de eeuwigdurende nazorg gefinancierd kan worden.

Opbrengsten provinciale heffingen en belastingen

In 2023 bedroeg de totale opbrengst belastingen en provinciale heffingen € 240,5 miljoen.

Belasting / Heffing	Jaarrekening 2022	Begroting 2023*	Jaarrekening 2023
Opcenten motorrijtuigenbelasting	€ 229,8	€ 231,5	€ 234,9
Grondwaterheffing	€ 0,8	€ 0,8	€ 0,7
Leges			
* WABO	€ 2,0	€ 1,8	€ 3,0
* overige leges	€ 1,5	€ 1,5	€ 1,8
Totaal	**€ 234,1**	**€ 235,6**	**€ 240,4**

5 Jaarrekening

5.1 Overzicht van baten en lasten en toelichting

5.1.1 Toelichting per programma

Hier worden de verschilverklaringen toegelicht. Hierbij is -/- nadelig (meer lasten/minder baten/minder onttrekking/meer storting) en + voordelig (minder lasten/meer baten/meer onttrekking/minder storting).

Programma1 Openbaar bestuur

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 1 — Openbaar bestuur

	Jaarrekening 2022	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil
Lasten	20.085	23.129	24.973	23.011	1.962
Baten	-150	-59	-68	-63	-5
Saldo van baten en lasten	**19.935**	**23.070**	**24.905**	**22.949**	**1.956**
Stortingen reserves	2	3.043	3.043	3.043	0
Onttrekking reserves	-262	-395	-969	-943	-26
Resultaat	**19.675**	**25.718**	**26.979**	**25.049**	**1.930**

Verschillenanalyse programma 1

Toelichting	Lasten	Baten	Storting	Onttrekking	Resultaat
Totaal programma 1	**1.962**	**- 5**	**0**	**- 26**	**1.930**
1.1.2 Gedeputeerde Staten - In 2023 hoefde minder gestort te worden in de pensioenvoorziening als gevolg van een oplopend rentepercentage (waardoor de contante waarden van toekomstige pensioenverplichtingen lager wordt) en als gevolg van minder gedeputeerden.	344				344

1.4.2 IPO De IPO bijdrage valt in 2023 € 0,5 mln. lager uit dan het bedrag dat in de begroting was opgenomen. - De te betalen bijdrage over 2023 is € 315.000 lager dan het bedrag dat hiervoor in de begroting was opgenomen. Dit komt doordat een deel van de IPO bijdrage van de Provincie dubbel was opgenomen in de begroting. - Daarnaast is het resultaat van het IPO over 2022 terugbetaald aan de provincie. Noord-Holland heeft hiervan € 160.000 ontvangen. Hier was geen rekening mee gehouden in de begroting 2023.	475				475
Capaciteitskosten Voor de toelichting op de capaciteitskosten van programma 1. Openbaar Bestuur wordt verwezen naar de toelichting in paragraaf Bedrijfsvoering.	168				168
Overige verschillen afzonderlijk programma 1 ≤ € 250.000	975	- 5	0	- 26	943

Programma 2 Klimaat en Milieu

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 2 — Klimaat en Milieu

	Jaarrekening 2022	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil
Lasten	56.426	51.727	78.269	70.509	7.760
Baten	-3.891	-4.780	-6.991	-5.107	-1.884
Saldo van baten en lasten	**52.535**	**46.947**	**71.278**	**65.402**	**5.876**
Stortingen reserves	33.560	14.069	23.669	23.669	0
Onttrekking reserves	-33.612	-11.163	-29.749	-26.276	-3.473
Resultaat	**52.484**	**49.853**	**65.198**	**62.795**	**2.403**

Verschillenanalyse programma 2

Toelichting	Lasten	Baten	Storting	Onttrekking	Resultaat
Totaal programma 2	**7.760**	**- 1.884**	**0**	**- 3.473**	**2.403**
2.1.1 Opwekking van duurzame elektriciteit bevorderen - Het RES-programma kampt met een overschot aan middelen, primair veroorzaakt door vertragingen bij het overdragen van opdrachten tussen communicatiebureaus. Dit heeft tot gevolg gehad dat de aanvang van werkzaamheden vertraagd is. Bovendien heeft de vertraging bij de opdracht van RDHV plaatsgevonden door langere duur van ondersteuningsvragen van gemeenten, waardoor niet alle taken in 2023 zijn voltooid.	588				588
2.1.2 Bijdragen aan de warmtetransitie - De voornaamste oorzaak van dit verschil is dat de lasten van Geothermie lager zijn uitgevallen (€ 200.000), veel kosten hiervan zijn terecht gekomen op operationeel doel 2.1.3.	255				255

2.1.3 Borgen van de energie-infrastructuur - De SON (Subsidie oplossingen bij netcongestie) 2023 is aangescherpt ten opzichte van 2022. Hierdoor zijn meer activiteiten uitgesloten en zijn er strengere eisen gesteld. Dit heeft geleid tot een daling van de uitgaven met € 917.000. - Voor de UVR waterstofprojecten zijn er minder aanvragen ingediend dan verwacht, wat heeft geleid tot lagere uitgaven van € 270.000. - Op verschillende gebieden zijn er ook lagere uitgaven geweest voor proceskosten: Waterstof, UVR Regievoering transformatorstations en tracés, Energie neutraal maken eigen organisatie, CO2 Impactanalyse, Data en monitoring. In totaal is er sprake van lagere uitgaven van € 424.000. - De uitgaven zijn lager dan verwacht en de oorspronkelijke schatting van onttrekkingen aan de Reserve Energietransitie was te hoog. Dit betekent dat het totale bedrag aan lagere uitgaven voor de Reserve Energietransitie € 1,7 miljoen is. Het verschil in de lasten en de ontrekking (€ -132.000) heeft te maken met een lagere uitgave op het exploitatiebudget.	1.611			- 1.743	- 132
2.2.1 VTH taken uitvoeren en coördineren: - Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied kreeg in de loop van het jaar te maken met een hoger uurtarief i.v.m. een nieuwe cao. Hier is rekening mee gehouden in de begroting. Hoewel dit verwerkt is in de laatste factuur, heeft de omgevingsdienst als een gevolg van krapte op de arbeidsmarkt toch niet alle inzet kunnen geven. Hierdoor is de laatste factuur van 2023 lager uitgevallen dan verwacht. - Er zijn meer leges binnengekomen op de Wabo dan begroot was. Dit komt doordat er meer aanvragen zijn gedaan in december dan verwacht.	906	592			1.498

2.2.2 Gezonde leefomgeving: - Voor luchtmeetnetten was € 360.000 begroot voor de vervanging van apparatuur (fijnstofmonitoren) van het luchtmeetnet en is niet tot besteding gekomen. De fijnstofmonitoren zijn niet vervangen omdat de nieuwe monitoren ongeschikt bleken voor de IJmondregio. Door de lagere lasten is ook minder onttrokken uit de reserve. - De lagere lasten hebben verder betrekking op de subsidie aan Hoogheemraadschap Rijnland, voor bodemsanering terrein van € 309.000 is niet verstrekt. Wordt nu in 2024 verstrekt. - Voor Actieplan geluid is een deel van de geplande werkzaamheden vertraagd door monumentenvergunningen en het overleiden van een bewoner, hierdoor zijn de lasten lager (€ 187.000). Door de lagere lasten is ook minder onttrokken uit de reserve. - Met betrekking tot milieubeleidsplan waren gedurende 2023 €157.000 minder lasten dan begroot. Dit komt omdat er minder activiteiten zijn uitgevoerd doordat er een capaciteitstekort was in 2023.	1.013			- 547	466
2.2.3 - Kwaliteit bodem en ondergrond verbeteren: - Lagere (subsidie)lasten met betrekking tot SPUK-gerelateerde subsidie-uitgaven, met name CINDU en diffuus lood kinderspeelplaatsen zorgen voor lagere lasten van € 2,328 miljoen. - € 552.000 lagere (subsidie)lasten aan bodemsaneringsprojecten waaronder subsidieregeling diffuus lood (voornamelijk lagere subsidieaanvragen). - € 2,369 miljoen lagere baten uit SPUK omdat minder (subsidie)lasten met betrekking tot deze SPUK gerealiseerd zijn, met name voor Cindu en diffuus lood kinderspeelplaatsten. - € 552.000 lagere onttrekking uit de reserve Bodemsanering vanwege lagere (subsidie)lasten bodemsanering.	2.880	- 2.369		- 552	- 41
Capaciteitskosten Voor de toelichting op de capaciteitskosten van programma 2. Klimaat en Milieu wordt verwezen naar de toelichting in paragraaf Bedrijfsvoering.	12				12
Overige verschillen afzonderlijk programma 2 ≤ € 250.000	495	- 107	0	- 631	- 243

Programma 3 Ruimte en Water

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 3					Ruimte en Water
	Jaarrekening 2022	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil
Lasten	35.039	24.328	48.037	35.317	12.720
Baten	-14.939	-7.049	-14.570	-11.249	-3.321
Saldo van baten en lasten	**20.101**	**17.279**	**33.467**	**24.068**	**9.399**
Stortingen reserves	25.320	24.462	25.440	27.940	-2.500
Onttrekking reserves	-22.927	-16.482	-34.748	-25.019	-9.729
Resultaat	**22.494**	**25.259**	**24.159**	**26.988**	**-2.829**

Verschillenanalyse programma 3

Toelichting	Lasten	Baten	Storting	Onttrekking	Resultaat
Totaal programma 3	**12.720**	**-3.321**	**-2.500**	**-9.729**	**-2.829**
3.2.1 Bijdragen aan de optimalisering van OV- knooppunten en ketens Bijdragen aan de optimalisatie van het openbaar vervoer hebben geresulteerd in een lastenvermindering van € 2,2 miljoen ten opzichte van het begrote bedrag. De belangrijkste redenen hiervoor zijn als volgt: - Voor Knooppuntontwikkeling Alkmaar Noord Fase 1 is een subsidieaanvraag van € 1,2 miljoen niet tijdig ingediend voor subsidieverstrekking in 2023. - Van de verwachte 8 aanvragen voor ketenreis projecten is er in 2023 slechts 1 tijdig ontvangen, wat resulteerde in een bedrag van € 657.000. De andere gemeenten hadden meer tijd nodig. - De proceskosten zijn € 305.320 lager uitgevallen dan begroot.	2.184			-2.131	53
3.2.2 - Luchtvaart: - Gedurende het jaar zijn door vertraging minder opdrachten uitgezet dan verwacht, waardoor de lasten lager zijn uitgevallen.	290				290

3.2.3 - Visie Noordzeekanaalgebied en havencomplexen: - Baten: In 2023 is het Sluis Haven Informatie Punt (SHIP) afgerond, hierdoor is in totaal € 276.000 ten gunste gekomen van het resultaat van de provincie. Hiermee was geen rekening gehouden in de begroting. - Lasten : De subsidie voor het project Walstroomvoorziening Nieuwe Diepkade Den Helder is eind 2023 ingetrokken.	196	276		-196	276
3.2.5- Grondbeleid: - Twee verkopen vanuit de Beheergrondbank (Beemster en Westzaan) aan pachter en verkoop van een stuk grasland te Weesp zijn doorgeschoven naar 2024, totaalbedrag ca. € 1,5 mln. - Een verkoop van twee percelen ten Venhuizen in kader van een ruiling zijn niet doorgegaan. Hierdoor is de bate € 1 miljoen lager. Daarmee samenhangend is de afwaardering ook lager (€ 350.000).	349	-2.520			-2.171
3.3.2 - Woningbouw: - Er zijn meer subsidies verstrekt voor versnelling woningbouw, doordat aan het eind van het jaar meer aanvragen zijn binnengekomen dan verwacht. Hierdoor zijn er € 380.000 hogere lasten en is een hoger bedrag onttrokken aan de reserve. - In de begroting 2023 is rekening gehouden met een bedrag van € 0,6 mln. aan Baten vanuit de specifieke uitkering Flexibele inzet woningbouw. Echter, omdat het een regeling betreft waarbij de provincie de middelen doorzet aan gemeente Amsterdam voor de uitvoering hiervan lopen de inkomsten en uitgavan niet via de exploitatie van de provincie. Dit leidt tot € 0,6 mln. aan lagere lasten dan begroot in 2023 en een correctie van € 0,5 mln. aan baten over 2022.	-380	-1.168		380	-1.168
3.4.2 - Meekoppelkansen: - In 2023 is rekening gehouden met een betaling van € 15 miljoen voor de SOK (Samenwerkingsovereenkomst) Meekoppelkansen, echter is € 9,6 miljoen van dit bedrag een voorschot voor de jaren 2024 en 2025. Hierdoor vallen de lasten in 2023 lager uit. Tegenover de lagere lasten staat een lagere onttrekking uit de reserve. - Voor de subsidie realisatie bereikbaarheid oeverdijk en stadsstrand aan de gemeente Hoorn is in de begroting de overheveling van de reserve meekoppelkansen bij dijkversterking en kustontwikkeling naar de subsidie reserve meekoppelkansen bij dijkversterking en kustontwikkeling niet het volledige subsidiebedrag opgenomen. Conform de financiële verordeing vindt deze overheveling alsnog plaats. Het betreft een verschil van € 2,5 mln.	9.645		-2.500	-7.145	0

3.4.3 - Klimaatadaptatie: - Er zijn een aantal uitvoeringsregelingen fysieke opdrachten vertraagd. Hierdoor zijn er lagere lasten en een lagere onttrekking. Deze worden in 2024 opgepakt.	355			-355	0
3.5.1 - Schoon en voldoende grondwater bevorderen: - Het verschil tussen de opbrengsten van de grondwaterheffing en de daaraan gerelateerde kosten, wordt met de voorziening grondwater afgerekend. Ten tijde van de begroting waren nog niet alle lasten bekend en is de storting in de voorziening niet meegenomen.	-340				-340
Capaciteitskosten Voor de toelichting op de capaciteitskosten van programma 3. Ruimte en Water wordt verwezen naar de toelichting in paragraaf Bedrijfsvoering.	53				53
Overige verschillen afzonderlijk programma 3 ≤ € 250.000	368	91	0	-282	177

Programma 4 Bereikbaarheid

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 4 — Bereikbaarheid

	Jaarrekening 2022	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil
Lasten	259.687	249.355	245.483	233.847	11.635
Baten	-19.974	-21.434	-21.666	-8.602	-13.064
Saldo van baten en lasten	**239.713**	**227.921**	**223.817**	**225.245**	**-1.428**
Stortingen reserves	128.851	60.245	95.171	120.430	-25.260
Onttrekking reserves	-154.532	-76.033	-70.821	-96.053	25.231
Resultaat	**214.032**	**212.133**	**248.166**	**249.622**	**-1.456**

Verschillenanalyse programma 4

Toelichting	Lasten	Baten	Storting	Onttrekking	Resultaat
Totaal programma 4	**11.635**	**- 13.064**	**- 25.260**	**25.231**	**- 1.456**
4.1.1 Mobiliteitsbeleid en -strategie opstellen - Er is incidenteel ten behoeve van capaciteit een bedrag van € 450.000 meer besteed en daarvoor € 450.000 meer onttrokken uit de reserve. Dit is veroorzaakt door meer inhuur voor het project werkgeversaanpak. Het bedrag van € 450.000 is ook gestort vanuit OD 4.1.2.	- 443		- 450	450	- 443

4.1.2 - Mobiliteitsbeleid met partners uitvoeren: uitvoeren Mobiliteit De hogere lasten van € 14.3 miljoen worden voor € 6 miljoen verklaard door een te lage begroting, zoals op 6 december 20023 met brief 2123420/2154883 aan PS is gemeld. De overige hogere lasten van € 8,3 miljoen worden veroorzaakt door: De subsidieregelingen voor infrastructuur voor o.a. gemeenten en regio's zijn succesvol en kwamen sneller dan verwacht tot concrete aanvragen en goedgekeurde beschikkingen. Tegenover de hoger dan begrote lasten van ruim € 4 miljoen staat een evengrote hogere onttrekking aan de reserve, die daarvoor is bedoeld. Ook een aantal grotere projecten voor mobiliteitsbeleid OV vanuit de reserve zijn sneller tot besluitvorming gekomen dan nog verwacht bij de LBW. Het betreft o.a. € 1,8 miljoen voor Pont Velsen en € 0,49 voor de Uithoornlijn en diverse kleinere projecten. Daarnaast zijn er lagere lasten van € 0,7 omdat in MRA-verband laadpalen door efficientie door meer plaatsingen goedkoper kunnen worden geplaatst. Dit is neutraal met de lagere baten van € 0,7. De hogere storting in de reserve van € 11,4 miljoen betreft een overheveling binnen het operationele doel volgens onze financiële verordening waarbij subsidies >1,5 miljoen in een aparte reserve per OD worden ondergebracht. In het bedrag van de hogere onttrekking van € 24,7 wordt deze €11,4 miljoen ook onttrokken. Dit betreft dus een neutrale mutatie. Daarnaast speelt hier de eerder gemelde te lage begroting voor € 6 miljoen mee. Daarmee blijft een € 7,3 miljoen hogere onttrekking over. Deze hangt samen met de bij lasten genoemde overbestedingen die conform het vastgestelde beleid ten laste van deze reserve zijn gebracht. Hierin is ook de overheveling naar OD 4.1.1 opgenomen t.b.v. inhuur.	- 14.310	- 782	- 11.482	24.701	- 1.873
4.1.3 - Investeringsstrategie en meerjarenprogramma: - Er is sprake van hogere lasten doordat er meer studieopdrachten zijn gedaan. - Er is een extra bedrag aan baten binnengekomen van € 319.000 van HHS Hollands Noorderkwartier welke niet was begroot.	- 356	319			- 37

4.2.1 OV-concessies beheren en verlenen: openbaar vervoer projecten: Er is een bedrag van € 7 miljoen minder besteed dan was begroot door: - Lagere lasten bij OV concessies van € 6 miljoen door chauffeurstekort in voornamelijk Haarlem IJmond waar maar 85% van de dienstregeling is gereden. - Boeteoplegging BVOV 2023, € 1,5 miljoen hogere baten - 2 buurtbussen minder geleverd ad € 220.000; (resterende 2 worden in 2024 geleverd) - Lagere lasten marketingkosten ad € 100.000 - Lagere lasten doordat de plaatsing van Laadinfra door Liander is vertraagd ad € 100.000. - Er is € 6,5 miljoen minder onttrokken aan de reserves. Dit wordt verklaard door de aanvullende onttrekking in de reserves van € 3,8 miljoen naar aanleiding van de BVOV afrekening 2021/2022 en een boete oplegging BVOV 2023. Hiernaast is er een besparing van € 2,7 miljoen op basis van de gemaakte afspraken die voortvloeien uit Transitieplan OV (8 november 2022 door GS).	8.681	1.631	- 6.557	3.756
4.3.1 Netwerkmanagement en verkeerskundig beheer - Voor brugbediening was in 2023 € 330.000 minder nodig dan begroot, mede als gevolg van het aansluiten van objecten op de bediencentrale. - Lagere uitgaven ter hoogte van € 433.000 voor het Regionaal Data Team en RiT. Dit betreft verschillende activiteiten van de teams waarvoor de ambitie hoger was dan gerealiseerd kon worden. Voor 2024 is daarom voorgesteld de bijdragen van de deelnemende partijen te verlagen. - € 1,6 miljoen lagere lasten gladheidsbestrijding als gevolg van de zachte winters. - € 1,7 miljoen lagere lasten aan Verkeersmanagement als gevolg van het langzamerhand uitfaseren van de 'oude' verkeersmanagementsystemen, met name een afname van de kosten van technisch beheer. - Hogere energiekosten van € 1,4 miljoen als gevolg van het aflopen van het vaste contract in het voorjaar van 2023. Inmiddels is weer een vast contract gesloten. - Als gevolg van meer dan verwachte inzet voor incidentmanagement zijn de lasten € 500.000 hoger dan begroot. - € 466.000 hogere baten als gevolg van het niet begroot zijn van het verrekenen van de uitgaven RDT/RiT met de daarvoor in 2022 en 2023 toegekende Specifieke Uitkering voor het Regionaal iVRI Team (RiT).	1.907	466		2.373

4.4.2 Studiefase verbeter- en uitbreidingsprojecten: - Er is € 9,8 miljoen meer onttrokken uit de reserve Ontwikkeling provinciale infrastructuur. Dit is voornamelijk veroorzaakt door de onttrekking voor kapitaallasten. In de begroting was geen rekening gehouden met investeringsprojecten die in 2023 zouden worden afgerond. Dit betreft onder andere de projecten N231-17 OLV Greenport en HOV-03 HOV 't Gooi Huizen-Hilversum, omdat daar ten tijde van het opstellen van de begroting nog geen zicht op was. Note: Zodra een project is opgeleverd, wordt gestart met afschrijven (dit zijn kapitaallasten). De totale kapitaallasten ten laste van de reserve Ontwikkeling provinciale infrastructuur bedragen € 11,9 mln waarvan € 10,7 mln kapitaallasten OV-infrastructuur en € 1,2 mln kapitaallasten Weginfrastructuur. Vanuit de reserve ontwikkeling provinciale infrastructuur wordt € 11,9 miljoen gedekt. Zie ook de stortingen bij 4.4.4. -De extra baten ad € 818.000 ontvangen voor Getsewoude van de VRA waren niet begroot		818		9.806	10.624
4.4.4 - Plan- en realisatiefase infastructuurprojecten: De kapitaallasten zijn hoger dan begroot, dit betreft; - Kapitaallasten kunstwerken € 1,5 miljoen, omdat de afschrijving van de projecten MRL-07 en 24BB-95 met ingang van 2023 plaatsvindt terwijl in de begroting uitgegaan was van 2026. - Kapitaallasten verbeter- en uitbreidingsinvesteringen voor het Integraal meerjarenprogramma infrastructuur (iMPI) ad € 0,4 miljoen. Betreft een uit diverse investeringswerken bestaande hogere kapitaallast t.o.v. de begroting, enerzijds omdat werken eerder in gebruik zijn genomen en anderzijds a.g.v. de techniek van berekening De stortingen in de reserves kapitaallasten zijn €11,9 mln hoger dan begroot. Dit is afkomstig uit de reserve ontwikkeling proviniale infrastructuur, ten behoeve van de Kapitaallasten Kapitaallasten verbeter- en uitbreidingsinvesteringen voor het Integraal meerjarenprogramma infrastructuur (iMPI). Bovenstaande hangt samen met de investeringen van onder andere de projecten N231-17 OLV Greenport en HOV-03 HOV 't Gooi Huizen-Hilversum. (zie ook 4.4.2).	- 1.953	- 11.858		- 13.811

4.4.5 - Infrastructuur beheren en in stand houden: - Er is € 2,4 miljoen minder onttrokken aan de reserve Groot Onderhoud wegen doordat er minder uitgaven aan variabel onderhoud zijn gedaan dan geprogrammeerd. Deze uitgaven schuiven door naar volgend jaar. - Met betrekking tot het project Zaanbrug zijn de baten € 14,3 miljoen lager en de lasten € 13,4 miljoen lager dan begroot. De uitgaven aan de Zaanbrug zijn opgenomen op de balanspost Subsidieverplichtingen. Deze lasten worden nu daaruit betaald. Deze balanspost is eind 2020 gevormd ten laste van de reserve Mobiliteitsbeleid Derden. Omdat in de begroting nog wel rekening werd gehouden met deze lasten en baten treedt deze afwijking op. - Er is € 1 miljoen minder uitgegeven aan baggeren bermsloten, € 0,5 miljoen minder uitgegeven aan verduurzamen infrastructuur, € 485.000 niet uitgegeven aan objectbeheer overig en € 0,5 miljoen niet uitgegeven aan objectbeheer kunstwerken. - Er zijn minder schades aan wegen geweest waardoor er ook minder uitkeringen waren aan de baten kant. Dat resulteert in € 323.000 lagere baten. - De werkelijke indexatie voor gebiedscontracten was € 431.000 hoger dan begroot.	14.833	- 14.586	- 2.375	- 2.128
4.4.6 - Vaarwegen beheren en in stand houden: - Er zijn lagere lasten variabel onderhoud van € 1,287 miljoen als gevolg van niet (tijdig) uitgevoerd variabel onderhoud. Dit betreft onder andere de nog niet uitgevoerde nulmeting voor de Sluis Purmerend, uitstel van baggeren van de Amstel, van het verwijderen van de oude palenrij van de Rolpaalbrug, van het tegengaan van oneigenlijk gebruik bij vlotbruggen en nog niet geheel uitgevoerde herstelmaatregelen van remming en geleide werken. Daarom is ook € 1,287 miljoen minder onttrokken aan de reserve Groot Onderhoud Vaarwegen. - Aan beheer en vast onderhoud van de vaarwegen is € 775.000 minder uitgegeven dan begroot. Dit betreft ook nog niet tot uitvoering gekomen werkzaamheden voor het ligplaatsenbeleid. - Er is een bedrag van € 300.000 ten onrechte begroot als leges/baten ligplaatsen. Deze baten worden in programma Bedrijfsvoering verantwoord.	2.062	- 300	- 1.287	476

4.4.7 - Innovatieprojecten infrastructuur uitvoeren: Er is sprake van lagere lasten van € 756.000 welke is veroorzaakt door: - Lagere lasten Smart Mobility van € 644.000. Dit betreft vooral lager dan verwachtte projectvoortgang ten aanzien van duurzame gebiedsontwikkeling, slimme logistiek en werken, evenementen en recreatie. - Aan Solaroad € 280.000 minder besteed als gevolg van het besluit de BV te ontbinden waardoor het pilotproject is vertraagd. Er is € 1,5 miljoen meer gestort in de reserve kapitaallasten innovatieprojecten mobiliteit vanuit de reserve innovatieprojecten mobiliteit dan begroot. Op basis van werkelijke lasten (nacalculatie) worden de investeringsuitgaven naar de reserve Kapitaallasten overgeheveld. Het project LED-verlichting en zonnefietspad N201 betreffen investeringen. Ter dekking van de toekomstige afschrijvingen vindt overheveling plaats van de reserve innovatieprojecten mobiliteit naar de reserve kapitaallasten innovatieprojecten mobiliteit. De gerealiseerde investeringen zijn vooralsnog lager dan het krediet waardoor de overheveling van de kapitaallasten lager is. Er is € 526.000 meer onttrokken aan de reserves: - Als gevolg van bovengenoemde € 1,5 miljoen hogere storting in de reserve kapitaallasten is er ook € 1,5 miljoen meer onttrokken aan de reserve Innovatieprojecten mobiliteit. - Als gevolg van bovengenoemde lagere lasten Smart Mobility en Solaroad is er € 924.000 minder onttrokken aan de reserve Innovatieprojecten mobiliteit.	756		- 1.469	526	- 187
Capaciteitskosten: Voor de toelichting op de capaciteitskosten van programma 4. Bereikbaarheid verwijzen wij naar de toelichting in paragraaf Bedrijfsvoering.	416				416
Overige verschillen afzonderlijk programma 4 ≤ € 250.000	43	- 630	0	- 33	- 620

Programma 5 Groen

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 5					Groen
	Jaarrekening 2022	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil
Lasten	113.904	148.110	128.168	120.552	7.616
Baten	-9.828	-20.242	-19.065	-14.644	-4.421
Saldo van baten en lasten	**104.076**	**127.868**	**109.103**	**105.907**	**3.195**
Stortingen reserves	67.948	35.613	39.641	37.977	1.664
Onttrekking reserves	-69.922	-78.901	-53.340	-45.408	-7.932
Resultaat	**102.102**	**84.580**	**95.404**	**98.476**	**-3.073**

Verschillenanalyse programma 5

Toelichting	Lasten	Baten	Storting	Onttrekking	Resultaat
Totaal programma 5	**7.616**	**-4.421**	**1.664**	**-7.932**	**-3.073**

5.1.1 Beschermen en ontwikkelen van NNN en Natura-2000 gebieden:

- Voor een tweetal groenprojecten viel de realisatie lager uit omdat het najaar van 2023 te nat was waardoor planningen niet gehaald zijn. Dit geldt voor project Schil Naardermeer (€ 150.000) en project Groene Schakel (€ 350.000). Een derde grote afwijking zit bij de bestedingen van Verbinden en Ontsnipperen (€ 140.000). Deze lagere uitgaven hebben een lagere onttrekking van de reserve Groen tot gevolg. - Lagere lasten en lagere onttrekking uit de reserve Groen van € 626.000 voor KRW (Kader Richtlijn Water) omdat het project "vispasseerbaar maken van de provinciale sluizen" later wordt uitgevoerd dan gepland. Dit project zal nu in 2024 plaatsvinden. - Lagere storting van € 1,6 miljoen in de reserve kapitaallasten Groen. Hetzelfde bedrag is minder onttrokken aan de reserve Groen. Dit voornamelijk als gevolg van het nog niet tot uitvoering gekomen zijn van faunapassage N201. - Een te hoge raming van de onttrekking uit de reserve Groen voor capaciteitskosten van € 2 miljoen.	1.266		1.620	-4.886	-2.000
- Lagere lasten en baten van € 2,9 miljoen uit SPUK L16 (Programma Natuur) omdat de subsidies die via de B-regeling aan medeoverheden zijn verstrekt via de balans ontvangen en doorbetaald worden, zonder dat de baten en lasten worden geraakt (kassiersfunctie). - Er zijn nog geen uitgaven gedaan uit de SPUK middelen voor de Ronde Hoep (L25) en hierdoor zowel lagere lasten als lagere baten van € 413.000. De oorzaak hiervan is dat het proces om uit te zoeken of dit via een opdracht of via een subsidie verstrekt kan worden langer duurt dan verwacht. Daarnaast moet er nog een staatssteuntoets plaatsvinden. - Het Rijk heeft een Spuk ter beschikking gesteld voor voorbereidingskosten PPLG van € 2,4 miljoen per provincie. Gedurende het jaar werd duidelijk dat dit bedrag onvoldoende was om de kosten te dekken. In december 2023 heeft LNV een aanvullend bedrag ter beschikking gesteld. Daarom zijn de baten € 804.000 hoger uitgevallen.	3.355	-2.551			804
- Lagere lasten binnen het budget Onderzoek & Advies Groen van € 778.000. Er was rekening gehouden met diverse proceskosten en kosten voor onderzoeken die uiteindelijk t.l.v. andere budgetten konden worden gebracht. Daarnaast zijn kosten voor diverse opdrachten doorgeschoven naar Begrotingsjaar 2024 omdat projecten een langere doorlooptijd hadden dan verwacht.	778				778

5.1.2 Programma Groene Uitweg uitvoeren - Subsidieverstrekking buitenplaats Trompenburg heeft maar voor € 748.000 plaatsgevonden in plaats van voor de begote € 1,8 miljoen. Lagere lasten van € 1.052.000. - Overige verschillen in uitgaven met name met betrekking tot Entrée Muiden West leveren per saldo lagere lasten van € 427.000 op.	1.479		-1.479	0
5.2.1 NNN en agrarische natuur beheren: - De afkoopsom voor het toekomstig beheer van de in het programma Groene Uitweg te realiseren projecten, waarvoor bij de Laatste Begrotingswijziging 2023 een bedrag aan baten van € 1,5 miljoen opgenomen was, is nog niet in rekening gebracht bij Rijkswaterstaat. Dit kan pas bij de laatste factuur en als we de accountantsverklaring hebben. - De voornaamste oorzaak van de lagere lasten van € 343.000 in het budget Natuur- en Landschapsbeheer is de factuur van RVO voor de uitvoeringskosten 2023 die € 125.000 lager is uitgevallen dan in de offerte opgenomen.	343	-1.485		-1.142
5.2.2 Recreatiegebieden en recreatieve routes: Lagere lasten van totaal € 291.000. De voornaamste oorzaken hiervan zijn: - Er zijn minder subsidies beschikt uit de UVR Groen: Uitbreiding Wandelnetwerk NH'23. Lagere lasten van € 115.000; - Minder uitgaven van € 117.000 uit het budget voor Recreatie bestemmingsmanagement omdat een aantal opdrachten niet tijdig afgerond zijn in 2023.	291			291
5.2.4 Tegemoetkoming faunaschade uitkeren: - Op basis van recente informatie vanuit BIJ12/Faunafonds wordt verwacht dat de te betalen schade en bijkomende kosten over 2023 uit gaat komen op een totaalbedrag van € 16,2 miljoen. Hiernaast is er in 2023 nog een nabetaling over 2022 ontvangen van € 69.000 zodat de uitgaven in 2023 uitkomen op € 16,3 miljoen. Hierdoor hogere lasten voor een bedrag van € 2 miljoen.	-2.037			-2.037
5.3.3 Balans ecologie en economie Waddengebied nastreven: - Lagere lasten en een lagere onttrekking uit de reserve Cofinanciering Waddenzee van € 736.000. Een subsidieaanvraag voor het project Wij&Wadvogels was ruim € 500.000 lager dan voorheen door de aanvrager was aangegeven. Een vervolgaanvraag wordt ingediend in 2024. Een aanvraag voor het project Waakvogels (€ 200.000) werd pas eind 2023 ingediend en kon dien ten gevolge niet meer in 2023 worden beschikt. Verlening vindt plaats in 2024.	736		-736	0

Capaciteitskosten Voor de toelichting op de capaciteitskosten van programma 5. Groen wordt verwezen naar de toelichting in paragraaf Bedrijfsvoering.	100				100
Overige verschillen afzonderlijk programma 5 ≤ € 250.000	1.305	-385	44	-831	133

Programma 6 Economie, cultuur en welzijn

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 6 — Economie, cultuur en welzijn

	Jaarrekening 2022	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil
Lasten	51.341	40.832	47.247	37.223	10.024
Baten	-5.071	0	215	-3.752	3.967
Saldo van baten en lasten	**46.270**	**40.832**	**47.462**	**33.471**	**13.991**
Stortingen reserves	16.358	15.559	18.824	18.824	0
Onttrekking reserves	-18.109	-16.358	-25.205	-11.071	-14.134
Resultaat	**44.519**	**40.033**	**41.081**	**41.224**	**-143**

Verschillenanalyse programma 6

Toelichting	Lasten	Baten	Storting	Onttrekking	Resultaat
Totaal programma 6	**10.024**	**3.967**	**0**	**- 14.134**	**- 143**
6.1.1 Ruimtelijke vestigingsklimaat bevorderen - Herstructurering bedrijfsterreinen. - Voor HIRB Plus is het subsidieplafond van € 1,5 miljoen niet gehaald. Er zijn 7 subsidieaanvragen voor totaal € 1,2 miljoen toegekend. Hierdoor zijn de lasten voor dit onderdeel € 297.000 lager uitgevallen. - HIRB Duurzaamheid 2023. Er zijn heel veel subisdiesaanvragen binnen gekomen. Het is echter niet op tijd gelukt om de subsidietoekenning nog in 2023 af te handelen. Hierdoor zijn de lasten € 867.000 lager uitgevallen. - Door de bovenstaande lagere lasten is er minder onttrokken uit de Reserve Herstructuering bedrijventerreinen. (€ 1,1 miljoen)	1.164			- 1.147	17

6.1.2 - Een innovatief klimaat bevorderen - Dit betreffen de baten van diverse SPUKS MKB die niet zijn opgenomen in de begroting. Hierdoor is er een verschil van € 3,7 miljoen ontstaan. - De MIT-Haalbaarheidsprojecten 2023 en de MIT R&D projecten 2023 zijn niet verleend in 2023. Deze subsidies worden verleend in 2024. Hierdoor is er € 3,5 miljoen minder onttrokken uit de reserve MKB. - Voor onze deelname in de ROM InWest is een verliesvoorziening getroffen van € 1,5 mln. Zie ook de paragraaf verbonden partijen - De beheerkosten voor het participatiefonds Duurzame Economie vallen € 0,5 mln. hoger uit door transitiekosten om het management van PDENH over te dragen naar de ROM.	- 1.958	3.722		- 3.655	- 1.891
6.1.5 Europese landbouwprojecten cofinancieren - Door de bijdrage van de het ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord ten behoeve van de cofinanciering LEADER (POP3-programma) zijn de lasten voor de provincie per saldo lager uitgekomen (€ 738.000). - Cofinanciering NSP (Nationaal Strategisch Plan) en uitvoeringskosten NSP: Dit betreft de cofinanciering van de provincie voor de subsidieregelingen van het NSP en de uitvoeringskosten bij RVO. Het NSP-programma heeft vertraging opgelopen. Hierdoor zal de provincie pas in 2024 facturen ontvangen van RVO, lagere lasten € 1 miljoen. - Door de bovestaande lagere lasten is er minder ontrokken uit de Reserve Europese projecten Landbouw. (€ 2 miljoen)	1.738			- 2.033	- 295
6.4.1 Investeren in behoud en herbestemming monumenten - In 2023 is het door technische problemen niet mogelijk geweest om de beschikkingen van de UVR restauratie rijksmonumenten voor het eind van het kalenderjaar af te handelen. De middelen worden in 2024 alsnog verstrekt (€ 5,7 miljoen). - Door lagere vaststellingen van subsidies van voorgaande jaren is er circa € 1,1 miljoen teruggekomen. - Door de bovenstaande lagere lasten is er minder onttrokken uit de Reserve Monumenten (€ 6,5 miljoen)	6.868			- 6.538	330
6.4.2 - Stelling van Amsterdam: - Een subsidie van € 400.000 aan gemeente Weesp is niet verleend, waardoor de lasten en onttrekking lager zijn. - Een subsidie aan de gemeente Gooise meren is lager uitgevallen dan was begroot € 360.000.	760	0	0	- 760	0

Capaciteitskosten Voor de toelichting op de capaciteitskosten van programma 6. Economie, cultuur en welzijn wordt verwezen naar de toelichting in paragraaf Bedrijfsvoering.	162				162
Overige verschillen afzonderlijk programma 6 ≤ € 250.000	1.290	245	0	- 1	1.534

Programma 7 Economisch herstel en duurzaamheid

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 7 — Economisch herstel en duurzaamheid

	Jaarrekening 2022	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil
Lasten	12.329	16.617	14.207	14.185	22
Baten	-669	0	-798	-967	169
Saldo van baten en lasten	**11.660**	**16.617**	**13.409**	**13.218**	**191**
Stortingen reserves	0	0	733	589	144
Onttrekking reserves	-11.776	-16.325	-22.860	-22.495	-365
Resultaat	**-116**	**292**	**-8.718**	**-8.688**	**-30**

Verschillenanalyse programma 7

Toelichting	Lasten	Baten	Storting	Onttrekking	Resultaat
Totaal programma 7	**22**	**169**	**144**	**- 365**	**- 30**
Capaciteitskosten Voor de toelichting op de capaciteitskosten van programma 7. Economisch herstel en duurzaamheid wordt verwezen naar de toelichting in paragraaf Bedrijfsvoering.	63				63
Overige verschillen afzonderlijk programma 7 ≤ € 250.000	- 41	169	144	- 365	- 93

Programma 8 Financiën en Bedrijfsvoering

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 8 — Overzicht Financien en bedrijfsvoering

	Jaarrekening 2022	Ontwerp begroting 2023	Actuele begroting 2023	Jaarrekening 2023	Bedrag verschil
Lasten	65.530	102.300	91.527	79.512	12.015
Baten	-505.045	-513.294	-535.079	-541.905	6.826
Saldo van baten en lasten	**-439.515**	**-410.994**	**-443.552**	**-462.393**	**18.841**
Stortingen reserves	9.155	3.620	5.105	8.425	-3.320
Onttrekking reserves	-49.441	-28.845	-84.555	-83.082	-1.473
Resultaat	**-479.801**	**-436.218**	**-523.001**	**-537.050**	**14.049**

Verschillenanalyse programma 8

Toelichting	Lasten	Baten	Storting	Onttrekking	Resultaat
Totaal programma 8	**12.015**	**6.826**	**-3.320**	**-1.473**	**14.049**
8.1.1 - Provinciale heffingen: - De extra opbrengst uit opcenten wordt verklaard door het feit dat een Leasemaatschappij medio 2023 het wagenpark heeft verhuisd van de provincie Flevoland naar de provincie Noord-Holland. Deze verhuizing is niet meegenomen in de begrote cijfers.		3.395			3.395

8.1.2 Uitkering Provinciefonds (algemene uitkering): - De algemene uitkering van het provinciefonds is afgenomen met € 5,3 miljoen. Dit wordt veroorzaakt door een hogere aftrek van de opbrengst opcenten (zie 8.1.1.). Hoe hoger het bedrag per opcent, hoe hoger de aftrek in het provinciefonds. - De eindafrekening over het jaar 2022 zorgde voor een lagere uitkering van € 0,6 miljoen in 2023.	-5.934	-5.934
8.1.2 Uitkering Provinciefonds (decentralisatie-uitkeringen): - In de decembercirculaire van het provinciefonds zijn een aantal decentralisatie-uitkeringen ontvangen. In totaal gaat het om een bedrag van € 10,4 miljoen. Omdat deze uitkeringen niet meer tot besteding konden komen wordt voorgesteld om deze middelen geoormerkt in het resultaat vrij te laten vallen en om ze vervolgens toe te voegen aan de algemene reserve. In 2024 kunnen deze middelen dan ten laste van de algemene reserve ingezet worden voor het doel waarvoor ze in 2023 zijn toegekend.	10.441	10.441
8.1.3 Dividend: - De hogere dividendopbrengst van € 276.000 wordt veroorzaakt door een hoger dan geraamd dividend van Alliander ad € 64.000 en hoger dividend van Life Science fund ad € 212.000.	276	276

8.1.8 Overhead: Binnen de bedrijfsvoering zijn minder ICT-lasten gemaakt in verband met : - Minder beheerwijzigingen van ICT-systemen in afwachting van een nieuwe ICT-leverancier per medio 2024 (€ 490.000); - Minder gebruik van AWS-cloud dan verwacht. Omdat daarbij betaalt wordt voor daadwerkelijk gebruik, leidde minder gebruik tot lagere lasten (€ 350.000); - Het budget voor de Wet Open Overheid is niet volledig besteed, omdat het landelijk platform voor publicatie van overheidsinformatie (PLOOI) er niet is gekomen. Daardoor zijn er ook nog geen kosten gemaakt voor ICT voorzieningen voor de aansluiting op dit platform (€ 257.000); - De geplande vervanging van beeldschermen is doorgeschoven naar 2024 als gevolg van een uitgestelde collectieve aanbesteding vanuit het IPO (€ 984.000). Omdat deze lasten worden gedekt door een onttrekking uit de reserve bedrijfsvoering, is er ook € 984.000 minder onttrokken aan de reserve; - Het project PNH Connect (waarbij het ICT-netwerk op alle locaties van de provincie vervangen wordt) liep vertraging op door een aantal taaie technische issues. Dit heeft geleid tot uitstel van kosten naar 2024 (€ 481.000). Omdat de kosten voor dit project worden gedekt door een onttrekking uit de reserve bedrijfsvoering, is er ook € 481.000 minder onttrokken aan de reserve.	2.562			-1.465	1.097
- Lagere reguliere jaarlasten voor materiële overhead leiden tot een storting in de egalisatiereserve bedrijfsvoering (€ 3,3 miljoen).			-3.320		-3.320
- Doordat het personeel in de laatste maanden van het jaar meer bovenwettelijk verlof heeft opgenomen dan geraamd is de aanvullende storting in de voorziening verlofsparen lager uitgevallen dan begroot (€ 615.000) ;	615				615
8.2.1 Stelposten: - De doorschuif BTW is hoger uitgevallen dan begroot. De doorschuif BTW is geboekt als negatieve lasten, terwijl ze begroot waren als baten. Het betreft BTW die vanuit de deelnemingen naar de provincie wordt doorgeschoven en die de provincie kan declareren bij het BTW-compensatiefonds.	2.706	-2.150			556

8.2.4 Afrekeningsverschillen : - In de jaarrekening 2022 zijn kosten opgenomen waarvoor op dat moment nog geen facturen waren binnengekomen. Het kan voorkomen dat de werkelijke facturen/subsidies afwijken van de opgenomen schatting in de jaarrekening. Deze afrekeningsverschillen hebben in 2023 geleid tot een aanvullend voordeel van € 1,2 miljoen ; - In 2023 is de RON ontbonden. De ontbinding van deze deelneming levert een boekverlies op van € 150.000 (zie ook de paragraaf Verbonden partijen).	1.067			1.067
Alle OD's samen : - Lagere toerekening van capaciteitskosten aan het programma. Zie hiervoor de paragraaf Bedrijfsvoering (€ 3,5 miljoen);	3.456			3.456
Overige verschillen afzonderlijk programma 8 ≤ € 250.000	1.609	798	-8	2.400

5.1.2 Overzicht van baten en lasten (artikel 27 BBV)

Baten en lasten per beleidsprogramma exclusief mutaties reserves (x € 1.000)

		LASTEN			BATEN			SALDO		
Nr	Programma	Ontwerp Begroting	Actuele begroting	Gerealiseerd	Ontwerp Begroting	Actuele begroting	Gerealiseerd	Ontwerp begroting	Actuele begroting	Saldo rekening
1	Openbaar bestuur	23.129	24.973	23.011	-59	-68	-63	23.070	24.905	22.949
2	Klimaat en Milieu	51.727	78.269	70.509	-4.780	-6.991	-5.107	46.947	71.278	65.402
3	Ruimte en Water	24.328	48.037	35.317	-7.049	-14.570	-11.249	17.279	33.467	24.068
4	Bereikbaarheid	249.355	245.483	233.847	-21.434	-21.666	-8.602	227.921	223.817	225.245
5	Groen	148.110	128.168	120.552	-20.242	-19.065	-14.644	127.868	109.103	105.907
6	Economie, cultuur en welzijn	40.832	47.247	37.223		215	-3.752	40.832	47.462	33.471
7	Economisch herstel en duurzaamheid	16.617	14.207	14.185		-798	-967	16.617	13.409	13.218
Saldo van baten en lasten		**554.099**	**586.383**	**534.644**	**-53.564**	**-62.943**	**-44.384**	**500.535**	**523.440**	**490.260**

Specificatie programma 8 Financiën en Bedrijfsvoering inclusief BBV-overzichten algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb en onvoorzien(x € 1.000)

	LASTEN			BATEN			SALDO		
Omschrijving	Ontwerp Begroting	Actuele begroting	Gerealiseerd	Ontwerp Begroting	Actuele begroting	Gerealiseerd	Ontwerp Begroting	Actuele Begroting	Saldo rekening
Algemene dekkingsmiddelen									
Lokale heffingen	-	-	-	-229.100	-231.500	-234.895	-229.100	-231.500	-234.895
Uitkering provinciefonds	-	-	-	-269.836	-285.524	-290.031	-269.836	-285.524	-290.031
Dividend	-	-	-	-8.920	-10.444	-10.720	-8.920	-10.444	-10.720
Financierings-functie	286	1.700	1.691	-1.844	-2.514	-2.634	-1.558	-814	-943
Overige algemene dekkingsmiddelen	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal algemene dekkings-middelen	**286**	**1.700**	**1.691**	**-509.700**	**-529.982**	**-538.280**	**-509.414**	**-528.282**	**-536.589**
Onvoorzien									
Onvoorzien	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal onvoorzien	-	-	-	-	-	-	-	-	
Vennootschaps-belasting									
Vennootschaps-belasting	1.216	247	434	-	-	-	1.216	247	434
Totaal vennootschaps-belasting	**1.216**	**247**	**434**	-	-	-	**1.216**	**247**	**434**
Overhead									
Overhead	80.410	90.931	82.593	-205	-205	-386	80.205	90.726	82.207
Totaal overhead	**80.410**	**90.931**	**82.593**	**-205**	**-205**	**-386**	**80.205**	**90.726**	**82.207**
Overige programma-kosten programma 8									
Stelposten	19.287	-	-2.706	-2.150	-2.150	-	17.137	-2.150	-2.706
Bedrijfsvoering realiseren	1.101	2.275	2.290	-1.239	-2.742	-3.240	-138	-467	-950
Decentrale arbeids-voorwaarden	-	48	22	-	-	-	-	48	22
Afrekenings-verschillen	-	-3.674	-4.812	-	-	-	-	-3.674	-4.812
Overige Profit centers	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal generaal	**102.300**	**91.527**	**79.512**	**-513.294**	**-535.079**	**-541.905**	**-410.994**	**-443.552**	**-462.393**

Mutaties reserves per programma (x € 1.000)

Toelichting

		Toevoegingen			Onttrekkingen			Mutaties		
Nr	Programma	Ontwerp Begroting	Actuele begroting	Gerealiseerd	Ontwerp Begroting	Actuele begroting	Gerealiseerd	Ontwerp Begroting	Actuele Begroting	Saldo rekening
1	Openbaar bestuur	3.043	3.043	3.043	-395	-969	-943	2.648	2.074	2.100
2	Klimaat en Milieu	14.069	23.669	23.669	-11.163	-29.749	-26.276	2.906	-6.080	-2.607
3	Ruimte en Water	24.462	25.440	27.940	-16.482	-34.748	-25.019	7.980	-9.308	2.921
4	Bereikbaarheid	60.245	95.171	120.430	-76.033	-70.821	-96.053	-15.788	24.349	24.378
5	Groen	35.613	39.641	37.977	-78.901	-53.340	-45.408	-43.288	-13.699	-7.431
6	Economie, cultuur en welzijn	15.559	18.824	18.824	-16.358	-25.205	-11.071	-799	-6.381	7.753
7	Economisch herstel en duurzaamheid	0	733	589	-16.325	-22.860	-22.495	-16.325	-22.127	-21.906
8	Overzicht Financien en bedrijfsvoering	3.620	5.105	8.425	-28.845	-84.555	-83.082	-25.225	-79.450	-74.658
Totaal mutaties reserves		156.611	211.626	240.897	-244.502	-322.247	-310.348	-87.891	-110.621	-69.451
Saldo van baten en lasten		**813.010**	**889.536**	**855.053**	**-811.360**	**-920.269**	**-896.637**	**1.650**	**-30.733**	**-41.584**

5.1.3 Specificatie van incidentele en structurele baten en lasten (art. 28c en d)

Incidentele en structurele baten en lasten en mutaties reserves (x € 1.000)

2023		Programma	Incidenteel	Structureel	Eindtotaal
Totaal Exploitatie			**28.492**	**-624**	**27.867**
Baten			*-12.385*	*-573.904*	*-586.289*
	1	Openbaar bestuur	0	-62	-63
	2	Klimaat en Milieu	-416	-4.691	-5.107
	3	Ruimte en Water	-6.256	-4.993	-11.249
	4	Bereikbaarheid	-2.322	-6.280	-8.602
	5	Groen	-2.236	-12.408	-14.644
	6	Economie, cultuur en welzijn	-175	-3.577	-3.752
	7	Economisch herstel en duurzaamheid	-967	0	-967
	8	Overzicht Financien en bedrijfsvoering	-14	-541.891	-541.905
Lasten			*40.877*	*573.279*	*614.156*
	1	Openbaar bestuur	6	23.006	23.011
	2	Klimaat en Milieu	4.865	65.644	70.509
	3	Ruimte en Water	11.178	24.138	35.317
	4	Bereikbaarheid	14.462	219.385	233.847
	5	Groen	11.342	109.210	120.552
	6	Economie, cultuur en welzijn	2.478	34.745	37.223
	7	Economisch herstel en duurzaamheid	1.556	12.628	14.185
	8	Overzicht Financien en bedrijfsvoering	-5.010	84.523	79.512
Totaal Reserves			**-99.703**	**30.252**	**-69.451**
Baten			*-305.108*	*-5.239*	*-310.348*
	1	Openbaar bestuur	-943	0	-943
	2	Klimaat en Milieu	-26.276	0	-26.276
	3	Ruimte en Water	-25.019	0	-25.019
	4	Bereikbaarheid	-95.499	-553	-96.053
	5	Groen	-41.484	-3.924	-45.408
	6	Economie, cultuur en welzijn	-11.071	0	-11.071
	7	Economisch herstel en duurzaamheid	-22.495	0	-22.495
	8	Overzicht Financien en bedrijfsvoering	-82.320	-762	-83.082
Lasten			*205.406*	*35.491*	*240.897*
	1	Openbaar bestuur	3.043	0	3.043
	2	Klimaat en Milieu	23.669	0	23.669
	3	Ruimte en Water	27.940	0	27.940
	4	Bereikbaarheid	119.231	1.199	120.430
	5	Groen	13.957	24.020	37.977
	6	Economie, cultuur en welzijn	13.292	5.532	18.824
	7	Economisch herstel en duurzaamheid	589	0	589
	8	Overzicht Financien en bedrijfsvoering	3.685	4.740	8.425
Eindtotaal			**-71.211**	**29.627**	**-41.584**

Limitatief overzicht van incidentele baten en lasten (x € 1.000)

OD	Subproduct omschrijving	Incidentele baten	Incidentele lasten	Totaal
1.4.2	Storting in reserve Cofinanciering EU voor diverse Europese projecten.	-	3.043	3.043
2.1.1	Storting en onttrekking aan reserve duurzame elektr. t.b.v. Regionale energie strategieën.	-3.363	2.867	-496
2.1.2	Storting betreft deels een overheveling vanuit reserve Economisch herstel en duurzaamheid t.b.v. reserve warmtetransitie en deels een reguliere storting aan de reserve warmtetransitie. De onttrekking aan de reserve is t.b.v. dekking diverse subsidies i.v.m. energiebesparing en warmtetransitie.	-12.406	12.867	461
2.1.3	Storting aan reserve energietransitie t.b.v. duurzame elektriciteit en klimaatneutraal maken van eigen organisatie en onttrekking aan reserve ter dekking lasten voorn. waterstofprojecten.	-4.615	3.967	-648
2.2.2	Lasten door het burgerplatform voor het meten van de leefomgeving in Noord-Holland	-	2.111	2.111
2.2.2	Storting en onttrekking aan reserve t.b.v. o.a. luchtmetingen en luchtmeetnetten	-2.589	3.300	711
2.2.3	Onttrekking aan reserve t.b.v. dekking diverse lasten bodemsanering	-1.915	-	-1.915
3.2.1	Storting t.b.v. reserve OV-fonds	-	6.200	6.200
3.2.1	Onttrekking aan reserve t.b.v. diverse OV-Knooppunten Poort van Hoorn en Gemeente Hilversum	-2.756	-	-2.756
3.2.3	Betreft overheveling uit reserve Uitv.Mobiliteit naar reserve Ontwikkeling Havencomplexen t.b.v. het creëren van een volwaardige vaarverbinding via het Boerenverdriet.	-	11.062	11.062
3.2.4	Betreft lasten voor regionale samenwerking NZK en voor project Bloemendalerpolder Natuurcompensatiegebied.		1.103	1.103
3.2.5	Lasten zijn gemaakt t.b.v. planning gebiedsprocessen van het programma NatuurNetwerk	-	1.366	1.366
3.2.5	Baten uit verkoop grond Gemeente Haarlemmermeer	-4.999	-	-4.999
3.3.2	Storting aan reserve Woningbouw t.b.v. Aanjaagteam Wonen en onttrekking aan reserve Woningbouw t.b.v. kosten project Masterplan Wonen	-1.449	1.200	-249
3.4.2	Betreft voornamelijk lasten van meekoppelkansen bij het project fiets- en wandelverbindingen	-	8.682	8.682
3.4.2	Onttrekking aan reserve onder andere voor de Meekoppelkansen bij dijkversterking t.b.v. subsidie bruggen aan gemeente Hoorn en t.b.v. de overige lasten in OD 3.4.2.	-13.028	-	-13.028

3.4.2	Storting betreft overheveling vanuit reserve Meekoppelkansen en de onttrekking uit de reserve betreft dekking subsidie aan meekoppelkansen gekoppeld aan dijkversterkingsprojecten.	-1.917	4.900	2.983
3.4.3	Storting aan reserve cf. Coalitieakkoord en onttrekking aan reserve Klimaatadaptatie ter dekking kosten bijbehorende projecten	-1.377	1.500	123
3.5.3	Storting en onttrekking aan reserve Waterrecreatie t.b.v. bevordering waterrecreatie	-1.635	1.562	-73
4.1.1	Storting aan reserve Mobiliteitsbeleid en -strategie opstellen is ter dekking voor opdrachten, kennissessies en voorlichtingscampagne verkeersveiligheid en gedragsbeïnvloeding mede in het kader 'Samen bouwen een bereikbaarheid'	-	1.455	1.455
4.1.2	Lasten betreft inhuur personeel t.b.v. diverse projecten voor Mobiliteitsbeleid	-	1.542	1.542
4.1.2	Storting betreft voorn. aanvulling uit algemene reserve i.v.m. bijdrage aan doortrekken Noord-Zuidlijn en reservering voor stortingen voor derden voor fietsinfrastructuur en uitvoeren beleid. Onttrekking i.v.m. overheveling naar reserve Ontwikkeling Havencomplexen en ter dekking van diverse infrastructurele projecten volgens uitvoeringsregeling.	-34.390	45.035	10.645
4.1.2	Storting aan reserve Verleende subsidies OD 4.1.2 t.b.v. hoogwaardig OV Huizen. en onttrekkingen aan reserve t.b.v. diverse lasten voor OD 4.1.2	-8.504	8.328	-176
4.1.2	Lasten betreft voor project Integraal inpassingsplan hoogwaardig OV Huizen	-	2.394	2.394
4.1.2	Kosten zijn gemaakt voor havenontwikkeling Boekelermeer	-	6.111	6.111
4.2.1	Boeteoplegging voor OV door de provincie.	-1.500		-1.500
4.2.1	Onttrekking aan reserve t.b.v. diverse kleinere OV-projecten	-3.441	-	-3.441
4.4.2	Lasten i.v.m. voorbereidingsfase diverse verbeterprojecten infrastructuur	-	1.617	1.617
4.4.2	Storting aan reserve Ontwikkelen Provinciale Infrastructuur cf. begroting en onttrekking t.b.v. overheveling naar reserve Kapitaallasten	-12.689	20.074	7.385
4.4.4	Storting aan reserve voorn. voor project hoogwaardig OV 't Gooi Huizen-Hilversum	-	10.658	10.658
4.4.5	Voornamelijk bijdragen aan gemeenten voor project vernieuwing Zaanbrug	-	-1.160	-1.160
4.4.5	Storting aan reserve Groot onderhoud wegen cf. begroting en deels overheveling vanuit reserve Groot onderhoud vaarwegen en onttrekking aan de reserve t.b.v. variabel onderhoud aan de provinciale weginfrastructuur	-25.783	23.787	-1.996

4.4.6	Storting aan reserve Groot onderhoud vaarwegen door omzetting voorziening in bestemmingsreserve en onttrekking aan de reserve t.b.v. variabel onderhoud aan de provinciale weginfrastructuur	-6.892	8.357	1.465
4.4.7	Lasten hebben voorn. betrekking op uitbesteed werk voor project Focus Smart Mob	-	1.138	1.138
4.4.7	Onttrekking aan reserve Innovatieprojecten mobiliteit t.b.v. reserve Kapitaallasten innovatieve projecten en t.b.v. uitgaven Smart Mob en Solaroad	-3.159	-	-3.159
4.4.7	Overheveling van reserve Innovatieprojecten Mobiliteit naar reserve Kapitaallasten innovatieve projecten	-	1.469	1.469
5.1.1	Lasten voor onder andere het masterplan biodiversiteit en proceskosten om te komen tot projecten voor natuurrealisatie (NNN).	-	4.249	4.249
5.1.1	Onttrekking aan reserve Groen t.b.v. verandering subsidieregeling kwaliteitsimpuls en landschap (SKNL) en voor diverse natuurherstelmaatregelen incl. grondaankopen. Storting aan reserve groen conform onder andere het Coalitieakkoord en overheveling vanuit reserve Meekoppelkansen en reserve groene uitweg	-24.985	1.887	-23.098
5.1.2	Onttrekking aan reserve Groene Uitweg betreft deels dekking kosten gemaakt binnen programma en deels overheveling naar reserve Subsidies Groene Uitweg	-5.312	-	-5.312
5.1.2	Lasten reserve Subsidies Groene Uitweg t.b.v. kosten verleende subsidies	-	1.807	1.807
5.1.3	Baten betreffen bijdragen van gemeenten t.b.v. baggerwerkzaamheden op de Oostelijke Vechtplassen en lasten betreft diverse projecten aan de Loosdrechtse Plassen	-1.220	2.996	1.776
5.1.3	Storting aan reserve Oostelijke Vechtplassen grotendeels uit overheveling reserve Groen en onttrekking aan reserve t.b.v. lasten project baggeren fase1 Loosdrechtse Plassen	-2.114	4.058	1.944
5.1.4	Lasten voor IBP-Vitaal Platteland project Alkmaarder- en Uitgeestemeer	-	1.020	1.020
5.1.4	Onttrekking reserve Laag Holland t.b.v. subsidies buiten uitvoeringsregeling	-3.514	-	-3.514
5.3.2	Betreft bijdragen aan het Nationale Veenweide Innovatie Programma en de besteding aan diverse gemaakt kosten voor dit doel	-1.016	1.016	0
5.3.2	Storting in reserve Landschap cf. begroting en onttrekking aan reserve t.b.v. uitvoeringsregeling landschapsontwikkeling Amstelscheg NH en deel uit i.v.m. overheveling naar reserve Stelling van Amsterdam	-3.180	4.000	820
5.3.3	Storting aan reserve Cofinanciering Waddenzee cf. begroting	-	2.000	2.000

6.1.1	Storting aan reserve Herstructurering Bedrijfsterreinen cf. begroting en onttrekkingen voor lasten die gemaakt zijn in het kader van HIRB-regelingen	-2.411	2.500	89
6.1.2	Storting en onttrekking aan reserve MKB innovatie-instrumenten t.b.v. diverse innovatieve MKB projecten	-4.866	5.672	806
6.4.2	Storting in reserve subsidies SvA/NHW Werelderfgoed is afkomstig vanuit reserve SvA/NHW Werelderfgoed	-	3.265	3.265
6.4.2	Storting aan reserve SvA/NHW Werelderfgoed betreft overhevelingen uit de reserves Landshap en Reserve Groene Uitweg en onttrekking heeft voorn. Betrekking op een overheveling naar reserve subsidies Werelderfgoed	-3.265	1.355	-1.910
7.1.1	Onttrekking aan reserve Economisch Herstel en Duurzaamheid t.b.v. van projecten binnen uitvoeringsregeling en een deel betreft overheveling naar reserve Energietransitie t.b.v. uitvoeringsregeling Energiebesparingsprogramma	-21.906	-	-21.906
8.1.8	Onttrekking aan reserve Bedrijfsvoering t.b.v. aanschaf en vervanging laptops en overig ICT-apparatuur en voor de kosten van het faciliteren voor thuiswerken van medewerkers.	-5.633	-	-5.633
8.2.4	Betreft afwikkelingsverschillen voorgaande dienstjaren die conform BBV als incidenteel moeten worden aangemerkt	-	-4.810	-4.810
8.2.5	Algemene Reserve, dit betreft onder andere een onttrekking aan de reserve t.b.v. een overheveling naar de reserve Mobiliteitsbeleid voor Noord-Zuidlijn; onttrekking aan reserve ter dekking Coalitieakkoord en onttrekking aan reserve t.b.v. kaderbrief 2024. De stortingen betreffen onder andere aan algemene reserve vanuit afkoopsom Rijkswaterstaat voor beheer 'Groene Uitweg', vanuit reserve investeringen kunstwerken i.v.m. gewijzigde dekking en t.b.v. dekking kosten deelname aan Regionale Ontwikkelmaatschappij InWest.	-76.588	3.685	-72.903
	Overige mutaties < € 1 miljoen	-13.077	15.048	1.971
Eindtotaal		**-317.494**	**246.283**	**-71.211**

Structurele stortingen in reserves (x € 1.000)

OD	Onderwerp	Structurele stortingen
4.4.4	Resv. Kaplst. Wegen	1.199
5.1.1	Resv. Groen	24.020
6.4.1	Resv. Monumenten	5.532
8.1.8	Resv. Bedrijfsvoerin	4.740
Eindtotaal		**35.491**

Structurele onttrekkingen aan reserves (x € 1.000)

OD	Onderwerp	Structurele onttrekkingen
4.4.4	Resv. Kaplst. OV	-36
4.4.4	Resv. Kaplst. Wegen	-142
4.4.7	Resv. Kaplst. Innov	-376
5.1.1	Resv. Kaplst. Groen	-70
5.1.1	Resv. verl subs 511	-3.854
8.1.8	Resv. huisvesting	-762
Eindtotaal		**-5.239**

5.1.4 Toelichting op uit publieke middelen gefinancierde topinkomens (art. 28e)

WNT-verantwoording 2023 Provincie Noord-Holland

De WNT is van toepassing op de Provincie Noord-Holland. Het voor de Provincie Noord-Holland toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2023 € 223.000,-[1] (het algemeen bezoldigingsmaximum)[2].

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt[3]

Gegevens 2023 **bedragen x € 1**	**R.M. Bergkamp**	**H.J. Schartman**	**M.J.H. van Kuijk**	**K. Bolt**
Functiegegevens[5]	Provinciesecretaris	Provinciesecretaris	Provinciesecretaris	Statengriffier
Aanvang[6] en einde functievervulling in 2023	01/01 – 30/04	01/05 – 31/05	01/06 – 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)[7]	1,0	1,11	1,0	1,0
Dienstbetrekking?[8]	ja	ja	ja	ja
Bezoldiging[9]				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€59.104,-	€14.918,-	€93.447,-	€117.918,-
Beloningen betaalbaar op termijn	€7.321,-	€1.830,-	€12.812,-	€20.876,-
Subtotaal	€66.426,-	€16.748,-	€106.259,-	€138.795,-
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum[10]	€73.315-	€18.940,-	€130.745,-	€223.000,-
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag[11]	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	**€66.426,-**	**€16.748,-**	**€106.259,-**	**€138.795,-**
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan[12]	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling[13]	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2022[14]				
bedragen x € 1	**R.M. Bergkamp**		**K. Bolt**	
Functiegegevens[5]	Provinciesecretaris		Statengriffier	
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01 – 31/12		01/01 – 31/12	

Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)[7]	1,0	1,0
Dienstbetrekking?[8]	ja	ja
Bezoldiging[9]		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	160.997	113.253
Beloningen betaalbaar op termijn	22.502	21.233
Subtotaal	183.499	134.486
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum[10]	216.000	216.000
Bezoldiging	**183.499**	**134.486**

Tabellen 1b, 1c, 1d, 1e, 1f, 1g en 2 zijn niet van toepassing.

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2023 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

5.1.5 EMU-saldo

	Omschrijving	Ontwerp begroting 2023 x € 1.000	Werkelijk 2023 x € 1.000	Verschil x € 1.000
(0)	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-89.541	-27.867	61.674
(1)	Mutatie (im)materiële vaste activa	95.839	122.057	26.218
(2)	Mutatie voorzieningen	333	2.114	1.781
(3)	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	0	131	131
(4)	Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa	0	0	0
(0 -1+2-3-4)	**EMU saldo**	**-185.047**	**-147.941**	**37.106**

5.2 Balans en toelichting

5.2.1 Balans

BALANS

ACTIVA		31-12-2023	31-12-2022
		x € 1.000	x € 1.000
	Vaste Activa	**1.406.735**	**1.270.304**
(1)	**Immateriële vaste activa**	**0**	**0**
(2)	**Materiële vaste activa**	**1.120.038**	**997.981**
a	Investeringen met een economisch nut	160.354	142.413
b	Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	959.684	855.568
(3)	**Financiële vaste activa**	**286.697**	**272.323**
a	*Kapitaalverstrekkingen*	*186.305*	*171.803*
	waarvan aan deelnemingen	186.298	171.796
	waarvan aan overige verbonden partijen	7	7
b	*Leningen*	*88.789*	*88.789*
	waarvan aan openbare lichamen	33.200	33.200
	waarvan aan deelnemingen	55.589	55.589
c	*Overige langlopende leningen*	*11.603*	*11.731*
	Vlottende Activa	**190.788**	**189.631**
(4)	**Voorraden**	**175**	**44**
	Voorraad gronden	175	44
(5)	**Uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar**	**135.728**	**129.506**
	Vorderingen op openbare lichamen	100.079	87.827
	Uitzettingen s'Rijksschatkist korter dan een jaar	30.238	35.367
	Rekening-courant verhouding met niet-financiële instellingen	4.268	4.457
	Overige vorderingen	1.143	1.855
(6)	**Liquide middelen**	**458**	**456**
	Banksaldi	458	456
(7)	**Overlopende activa**	**54.427**	**59.624**
	Nog te ontvangen voorschotbedragen op doeluitkeringen van		
	- Europese overheidsorganen	0	0
	- het Rijk	5.742	3.009
	- Overige Nederlandse overheidsorganen	3.065	3.114
	- Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	45.621	53.501
	Totaal	**1.597.523**	**1.459.935**
	Recht op verliescompensatie krachtens de Wet op de Vpb 1969	0	0

BALANS

PASSIVA		31-12-2023	31-12-2022
		x € 1.000	x € 1.000
	Vaste passiva	**1.011.980**	**1.037.732**
(8)	**Eigen Vermogen**	**981.027**	**1.008.892**
	Waarvan Algemene Reserves	119.569	166.258
	Waarvan Bestemmingsreserves	819.875	818.023
	Gerealiseerd resultaat	41.584	24.611
(9)	**Voorzieningen**	**30.954**	**28.840**
	Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	30.954	28.840
	Vlottende Passiva	**585.543**	**422.203**
(10)	**Netto-vlottende schulden**	**152.573**	**18.728**
	Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	2.658	2.810
	Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	100.000	0
	Overige schulden	49.915	15.918
(11)	**Overlopende passiva**	**432.970**	**403.475**
	Nog te betalen subsidieverplichtingen	220.428	219.108
	Nog te betalen verplichtingen	72.995	69.777
	Nog te besteden voorschotbedragen op doeluitkeringen van		
	- Europese overheidsorganen	0	18
	- het Rijk	124.238	103.411
	- Overige Nederlandse overheidsorganen	15.088	10.920
	Overige vooruitontvangen bedragen	220	241
	Totaal	**1.597.523**	**1.459.935**
(11)	Gewaarborgde geldleningen	0	0
	Garantstellingen	6.310	8.986

Toelichting op de balans

Gehanteerde verdeelsleutels en waarderingsgrondslagen (art. 51)

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en gelet op artikel 216, 217 en 217a van de Provinciewet het Besluit van Provinciale Staten van Noord-Holland van 12 oktober 2021, tot vaststelling van de Financiële verordening Noord-Holland 2021, waarin de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De apparaatskosten zijn direct verantwoord als directe salariskosten dan wel materiële kosten op de voorgeschreven taakvelden (w.o. ook het taakveld Overhead) op basis van de bij de begroting 2023 (inclusief begrotingswijzigingen) vastgestelde verdeelsleutels. De verdeelsleutel is gebaseerd op de verwachte tijdsbesteding van het provinciaal personeel. Daarnaast is enkel een deel van de verantwoorde kosten van overhead toegerekend aan investeringsprojecten waarbij de tijdschrijfgegevens in het financiële systeem als basis dienden.

De provincie rekent geen interne rente toe aan investeringen of andere activiteiten aangezien er bij ons geen sprake is van een financieringstekort.

De lasten en baten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Baten en lasten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Dividendopbrengsten van deelnemingen zijn als baten genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar is gesteld. De in 2023 bevoorschotte (uitbetaalde voorschotten) provinciale subsidies groter dan € 1.5 miljoen worden naar rato van realisatie in de lasten genomen, de nog niet gerealiseerde lasten worden als vooruitbetaalde voorschotten in de balans opgenomen. De in 2023 toegekende provinciale subsidies (d.m.v. afgegeven subsidiebeschikkingen) kleiner dan € 1.5 miljoen zijn volledig als lasten verantwoord. Hierbij wordt de subsidielast toegerekend aan het jaar waarin de prestatie geleverd is. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanspost anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

Vaste activa

Indien sprake is van duurzame waardevermindering, dan hebben wij hiermee in de waardering rekening gehouden.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa met economisch nut zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs, vermeerderd met bijkomende kosten en verminderd met bijdragen van derden en cumulatieve afschrijvingen. De activa worden lineair afgeschreven. Als basis voor de berekening van de afschrijving wordt de netto aanschafwaarde gehanteerd. Na afstoting van materiële vaste activa worden boekwinsten of verliezen ten gunste of ten laste van de exploitatie verantwoord.

Gronden en terreinen	n.v.t.
Woonruimten	40
Bedrijfsgebouwen	40
Renovatie bedrijfsgebouwen	25
Machines, apparaten en installaties	15
Overige materiële vaste activa	3/10

Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut betreffen voornamelijk infrastructurele werken in de openbare ruimte, zoals aanleg en reconstructie van wegen, vaarwegen, bruggen, viaducten, groen en kunstwerken. Deze worden vermeerderd met bijkomende kosten en onder aftrek van bijdragen van derden geactiveerd. De ondergrond van deze werken wordt daarbij als integraal onderdeel van het werk beschouwd. Deze activa worden eveneens jaarlijks lineair afgeschreven in maximaal:

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	50
Vaarwegen	40/80
Wegen	50
Technische installaties	5/8/15

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen, (overige) leningen u/g en (overige) uitzettingen zijn –tenzij hierna anders is vermeld – opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht. De onder de financiële vaste activa opgenomen deelnemingen zijn tegen nominale en/of aanschafwaarde opgenomen tenzij is gebleken dat de marktwaarde lager is dan de nominale waarde c.q verkrijgingsprijs ofwel nihil is.

Vlottende activa

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid wordt indien nodig een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt bepaald op basis van de geschatte inningskansen per individuele vordering (statische methode). De liquide middelen en overlopende activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva

De reserves en voorzieningen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Uitzondering hierop is de Voorziening pensioenen (oud-) leden Gedeputeerde Staten die tegen contante waarde van de pensioenaanspraken is gewaardeerd.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde

Niet in de balans opgenomen verplichtingen Borg- en Garantstellingen

Voor zover leningen door de provincie gewaarborgd zijn, is buiten de balanstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen.

Algemene grondslagen voor de Rechtmatigheidsverantwoording

De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in de financiële verordening en de Beleidsnota Rechtmatigheid 2023-2026 en op basis van de kadernota rechtmatigheid van de Commissie BBV.

Dat betekent dat:

- De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten, balansmutaties, alsmede de baten en lasten inzake de specifieke uitkeringen op grond van art. 17 Financiële-verhoudingswet;
- De financiële rechtmatigheid waaronder het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium omvat:
    - Voor het voorwaardencriterium bestaat de norm uit het normenkader zoals op 20 december 2023 door Provinciale Staten is vastgesteld;
    - Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringskredieten onrechtmatig zijn, waarbij voor een aantal scenario's in de financiële verordening is beschreven wanneer deze overschrijdingen acceptabel zijn. Voor over- en onderscheidingen van baten, onderschrijdingen van lasten geldt dat deze als onrechtmatig zijn aangemerkt indien ze niet tijdig aan de raad zijn gemeld.
    - Ten aanzien van het M&O criterium is het M&O beleid (als onderdeel van de nota Fraudebleid) van onze organisatie leidend bij het voorkomen en opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik. Omdat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid zijn eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.
- De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de kadernota rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV alsmede onze eigen financiële verordening en Beleidsnota Rechtmatigheid. Dit betekent dat:
    - Een verantwoordingsgrens van 1 % (zijnde € 8,5 miljoen) is gehanteerd waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen;
    - Een rapporteringstolerantie van € 400.000 is gehanteerd waarboven fouten en onduidelijkheden in de paragraaf bedrijfsvoering worden opgenomen indien de verantwoordingsgrens wordt overschreden.

Activa

Immateriële en materiële vaste activa

Staat van geactiveerde immateriële en materiële investeringen (Bbv artikel 34, 35 en 52)

	Omschrijving van de investeringen	Boekwaarde per 31-12-2022	Reclassificatie	Investeringen 2023	Des-investeringen 2023	Bijdragen van derden 2023	Afwaarderingen 2023	Afschrijving 2023	Boekwaarde per 31-12-2023
		x € 1.000		x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
1.	**IMMATERIËLE ACTIVA**								
	bijdragen aan activa in eigendom van derden	-		-	-	-	-	-	-
	Totaal immateriële activa	-		-	-	-	-	-	-
2.	**MATERIËLE VASTE ACTIVA**								
a.	**Investeringen met een economisch nut**	**142.413**	-	**24.826**	**1.112**	**2.477**	-	**3.296**	**160.354**
	- Gronden en terreinen	84.737		23.163	1.112	2.477	-	-	104.311
	- Bedrijfsgebouwen	57.523		231	-	-	-	3.296	54.458
	- Machines apparaten installaties	153		1.432	-	-	-	-	1.585
b.	**Investeringen in openbare ruimte met een**								
	maatschappelijk nut	**855.568**	-	**133.987**	-	**15.886**	-	**13.985**	**959.684**
	(Grond-, weg- en waterbouwkundige werken)	855.568		133.987		15.886	-	13.985	959.684
	Totaal materiële vaste activa	**997.981**	-	**158.813**	**1.112**	**18.363**	-	**17.281**	**1.120.038**
	TOTAAL GEACTIVEERDE INVESTERINGEN	**997.981**	-	**158.813**	**1.112**	**18.363**	-	**17.281**	**1.120.038**

Toelichting:

De bruto investeringen in gronden betroffen aankopen voor de realisatie van het programma NNN voor een bedrag van € 15,8 miljoen (waarvan € 2,5 miljoen gedekt door specifieke uitkering Programma Natuur) en strategische grondaankopen (€ 7,3 mln.) Voor meer informatie zie paragraaf Grondbeleid.

Voor de Machines, apparaten en installaties is er voor € 1,4 mln geïnvesteerd in netwerkvoorzieningen Buitenlocaties.

De grootste investeringen en bijdragen derden in openbare ruimte met een maatschappelijk nut betreffen:

Investeringen PMI:

Wegen: N241 € 19,9 mln, N243 € 18,1 mln, N23 Westfrisiaweg € 1,2 mln, N247 Waterland € 1,5 mln, N231 Greenport € 1 mln..

Bruggen: Cruquisbrug € 4,0 mln, Ouderkerk € 1,6 mln.

HOV: HOV 't Gooi € 13,2 mln, HOV Aalsmeer € 4,6 mln, Knooppunt Aalsmeer Schiphol € 0,2 mln. (excl. Bijdragen derden).

Investeringen PMO:

Wegen: € 21,7 mln. aan onderhoud en vervanging bij N-wegen waarvan € 6,9 mln voor de N243, € 7,2 CAB, € 4,6 MRL.

Bruggen: Cruquiusbrug € 5,3 mln, Brug Oudekerk € 4,8 mln, Brug Krommenie N203 € 2,4 mln, Visserbrug N250 € 0,7 mln, St. Maartensvlotbrug € 0,9. mln.

Waterwegen: € 11,6 mln voor onderhoud aan oevers en vaarwegen..

Sluizen: KVSS € 12,9 mln.

Bijdragen van derden:

Er zijn o.a. bijdragen ontvangen van gemeenten en overige overheden voor de N241 ad € 1 mln, de N247 ten behoeve van Bereikbaarheid Waterland ad € 4 mln, de N522 brug Ouderkerk aan de Amstel ad € 3,1 mln. en voor de HOV 't Gooi, knooppunt Schiphol en Aalsmeer ad € 6,7.

Afschijvingen:

Ten behoeve van de jaarlijkse afschrijvingen is er voor eigen panden € 3,3 mln en voor geactiveerde projecten € 14,0 mln. in 2023 afgeschreven.

Financiële vaste activa

Staat van Financiële vaste activa (Bbv artikel 36)

Omschrijving van de investeringen	Boekwaarde per 31-12-2022	Investeringen in 2023	Desinvesteringen in 2023	Herwaardering in 2023	Afschrijvingen oninbaarheid in 2023	Boekwaarde per 31-12-2023
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
FINANCIELE VASTE ACTIVA						
A. Kapitaalverstrekkingen aan:						
- deelnemingen	171.795	16.322	318	1.501-	-	186.298
- overig	7	-	-	-	-	7
B. Leningen aan:						
- openbare lichamen	33.200	-	-	-	-	33.200
- deelnemingen	55.589	-		-	-	55.589
C. Overige langlopende leningen	11.731	640	128	640-	-	11.603
TOTAAL FINANCIELE VASTE ACTIVA	**272.322**	**16.962**	**446**	**2.141-**	**-**	**286.697**

Toelichting

Investeringen

- Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen: De toename wordt voornamelijk veroorzaakt door een stortingen van kapitaal van € 7,4 mln in Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland, € 0,92 mln in het Innovatiefonds Noord-Holland en € 8,0 mln in ROM Regio B.V Holland.
- Overige langlopende leningen: Toevoeging rente Stg. Voorbereiding Pallas-reactor € 0,64 mln.

Desinvesteringen

- Leningen aan deelnemingen: Door het ontbinden van de RON is de boekwaarde per 31.12 afgeboekt ad € 0,318 mln.
- Overige langlopende leningen: Aflossing ad € 0,128 mln door Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO).

Herwaarderingen

- Deelnemingen: Betreft opname van voorziening ten behoeve van de duurzame waarde vermindering van InWest Regio B.V. (ROM). De totale herwaardering InWest Regio B.V. (ROM) bedraagt hierdoor € 1,5 mln.

- Deeelnemingen: De herwaardering PDENH bedraagt tot en met 2023 € 12,4 mln. De herwaardering op Solaroad bedraagt t/m 2023 € 0,4 mln. Op beide verbonden partijen heeft in 2023 geen aanvullende herwaardering plaatsgevonden.

- Overige langlopende leningen: Aan de Stg. Voorbereiding Pallas-reactor is een rentedragende geldlening van € 43,3 mln (incl. toevoeging rentebestanddeel) verstrekt. In 2023 is er € 0,64 mln. toegevoegd aan de voorziening die hier tegenover staat. De gehele lening van € 43,3 mln is voorzien.

Investeringsuitgaven en kredieten

Overzicht van het verloop van investeringsuitgaven en kredieten

Omschrijving van de investeringsuitgaven x € 1.000	Beschikbaar krediet (bruto) tm 2022	krediet mutaties 2023	Beschikbaar krediet (bruto) tm 2023	Besteding t/m 2022	Rectificatie Besteding t/m 2022	Besteding 2023	Besteding tm 2023	Restant krediet (bruto) ultimo 2023	Te realiseren bijdrage derden t/m 2023	Realisatie bijdrage derden tm 2023	Nog te realiseren bijdrage derden 2023
MATERIELE VASTE ACTIVA											
a. Investeringen met een economisch nut:											
Gronden en terreinen											
Krediet strategische grondaankopen	40.000	20.000	60.000	22.436	2.554	6.765	31.755	28.245	0	0	0
Krediet SPUK Gronden	30.000	0	30.000	1.912	0	0	1.912	28.088	18.000	1.912	16.088
Krediet NNN gronden	250.000	0	250.000	24.176	0	15.785	39.961	210.039	6.062	6.062	0
	320.000	20.000	340.000	48.525	2.554	22.550	73.629	266.371	24.062	7.975	16.088
ICT											
Krediet technische installaties	1.405	265	1.670	153	0	1.432	1.584	86	0	0	0
Investeringen Steunpunten B&U											
Krediet gebouwen	6.535	0	6.535	477	0	231	708	5.827	0	0	0
Krediet technische installaties	5.970	0	5.970	5.954	0	0	5.954	16	0	0	0
	12.505	0	12.505	6.431	0	231	6.663	5.842	0	0	0
Totaal investeringen met een economisch nut	**333.910**	**20.265**	**354.175**	**55.109**	**2.554**	**24.213**	**81.875**	**272.300**	**24.062**	**7.975**	**16.088**

b. Investeringen in openbare ruimte met een maatschappelijk nut:

Vervangingsinvesteringen											
Krediet PMO kunstwerken - sluizen	11.600	29.100	40.700	6.403	0	12.859	19.262	21.438	0	0	0
Krediet PMO kunstwerken - bruggen	106.476	15.305	121.781	62.358	-27	14.709	77.040	44.741	0	0	0
Krediet PMO vaarwegen en oevers	38.057	15.365	53.422	25.506	0	10.739	36.245	17.177	0	0	0
Krediet PMO wegen	73.802	1.930	75.732	47.577	0	9.909	57.486	18.246	0	0	0
Krediet Innovatieve projecten	1.423	0	1.423	261	0	1.178	1.439	-16	0	0	0
Krediet technische installaties	53.278	20.269	73.547	30.338	0	12.510	42.848	30.699	0	0	0
	284.636	81.969	366.605	172.442	-27	61.904	234.320	132.286	0	0	0
Verbeter- en uitbreidingsinvesteringen											
Krediet PMI kunstwerken - bruggen	63.194	8.470	71.664	49.618	2.234	5.617	57.469	14.195	11.652	8.753	2.899
Krediet PMI kunstwerken - sluizen	62.000	-5.980	56.020	53.622	0	137	53.758	2.261	40.211	37.602	2.609
Krediet PMI openbaar vervoer	258.731	11.836	270.567	178.553	11	18.568	197.132	73.434	96.481	75.682	20.799
Krediet PMI wegen	344.334	5.537	349.871	230.532	-2.234	45.905	274.204	75.667	64.885	59.713	5.172
Krediet Innovatieve projecten	6.050	0	6.050	5.327	2	311	5.639	411	0	0	0
Voorschotkrediet uit 10 miljoen	1.249	3.700	4.949	385	0	1.331	1.716	3.233	0	0	0
	735.557	23.563	759.120	518.037	13	71.869	589.919	169.202	213.229	181.750	31.479
Programma natuurontwikkeling											
Krediet Groenprojecten	2.072	0	2.072	245	0	98	343	1.729	0	0	0
Totaal investeringen met een maatschappelijk nut	**1.022.265**	**105.532**	**1.127.797**	**690.724**	**-14**	**133.871**	**824.582**	**303.216**	**213.229**	**181.750**	**31.479**
Totaal	**1.356.175**	**125.797**	**1.481.972**	**745.833**	**2.540**	**158.084**	**906.457**	**575.515**	**237.292**	**189.725**	**47.566**

Specificatie van het verloop van investeringsuitgaven en kredieten

Omschrijving van de investeringsuitgaven x € 1.000	Beschikbaar krediet (bruto) tm 2022	krediet mutaties 2023	Beschikbaar krediet (bruto) tm 2023	Besteding t/m 2022	Rectificatie Besteding t/m 2022	Besteding 2023	Besteding tm 2023	Restant krediet (bruto) ultimo 2023	Te realiseren bijdrage derden t/m 2023	Realisatie bijdrage derden tm 2023	Nog te realiseren bijdrage derden 2023
MATERIELE VASTE ACTIVA											
a. Investeringen met een economisch nut:											
Gronden en terreinen											
Krediet strategische grondaankopen											
P.00183 - Aankoop strategische gronden	28.996	1.088	30.084	24.990	0	5.093	30.084	0	0	0	0
P.00228 - Aankoop strategische gronden	0	1.672	1.672	0	0	1.672	1.672	0	0	0	0
Nog te besteden voorschotkrediet strategische gronden	11.004	17.240	28.245	0	0	0	0	28.245	0	0	0
Overige gronden rectificatie	0	0	0	-2.554	2.554	0	0	0	0	0	0
	40.000	20.000	60.000	22.436	2.554	6.765	31.755	28.245	0	0	0
Krediet SPUK Gronden											
P.00205 - Aankoop gronden Veenweiden (CO2 red.)	30.000	0	30.000	1.912	0	0	1.912	28.088	18.000	1.912	16.088
	30.000	0	30.000	1.912	0	0	1.912	28.088	18.000	1.912	16.088
Krediet NNN gronden											
P.00182 - Grond aankopen NNN GROEN	249.353	0	249.353	23.528	0	15.785	39.313	210.040	6.062	6.062	0
NNN Gronden Oostelijke Vechtplassen	647	0	647	648	0	0	648	-1	0	0	0
	250.000	0	250.000	24.176	0	15.785	39.961	210.039	6.062	6.062	0
Totaal Gronden	**320.000**	**20.000**	**340.000**	**48.525**	**2.554**	**22.550**	**73.629**	**266.371**	**24.062**	**7.975**	**16.088**

ICT

Krediet technische installaties											
P.00219 - Netwerkvoorziening buiten-werklocaties	1.405	265	1.670	153	0	1.432	1.584	86	0	0	0
	1.405	265	1.670	153	0	1.432	1.584	86	0	0	0
Totaal ICT	**1.405**	**265**	**1.670**	**153**	**0**	**1.432**	**1.584**	**86**	**0**	**0**	**0**
Investeringen Steunpunten B&U											
Krediet gebouwen											
P.00058 - Verbouwing steunpunt Vijfhuizen	915	0	915	328	0	15	342	573	0	0	0
P.00145 - Energie neutraal maken steunpunten	3.820	0	3.820	149	0	217	366	3.454	0	0	0
P.00144 - Nieuwbouw gez. Steunpunt Uitgeest	1.800	0	1.800	0	0	0	0	1.800	0	0	0
P.00043 - 24-uurs centrale bediening 1e deel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	6.535	0	6.535	477	0	231	708	5.827	0	0	0
Krediet technische installaties											
P.00043 - 24-uurs centrale bediening 1e deel	5.970	0	5.970	5.954	0	0	5.954	16	0	0	0
Totaal Krediet technische installaties	5.970	0	5.970	5.954	0	0	5.954	16	0	0	0
Totaal Investeringen Steunpunten B&U	**12.505**	**0**	**12.505**	**6.431**	**0**	**231**	**6.663**	**5.842**	**0**	**0**	**0**
Totaal investeringen met een economisch nut	**333.910**	**20.265**	**354.175**	**55.109**	**2.554**	**24.213**	**81.875**	**272.300**	**24.062**	**7.975**	**16.088**

b. Investeringen in openbare ruimte met een maatschappelijk nut:

Vervangingsinvesteringen

Krediet PMO kunstwerken - sluizen											
P.00059 - K20N KVSS-02 Verv.kolk en damwand sluis	11.600	29.100	40.700	6.403	0	12.859	19.262	21.438	0	0	0
	11.600	29.100	40.700	6.403	0	12.859	19.262	21.438	0	0	0
Krediet PMO kunstwerken - bruggen											
P.00028 - N247b-02 km 54.3-55.3 verv. 2 vaste kuns	3.600	0	3.600	920	0	358	1.278	2.322	0	0	0
P.00029 - Trajectaanpak N244-N246	17.255	0	17.255	16.336	0	0	16.336	919	0	0	0
P.00034 - K19w Cruquiusbrug A verv best. En aanbru	12.250	5.455	17.705	3.178	0	5.283	8.461	9.244	0	0	0
P.00039 - N247, Maatregelen bereikbaarh Waterland,	3.600	0	3.600	1.403	0	158	1.561	2.039	0	0	0
P.00044 - N236, Reconstructie km 7.0-11.0 incl. Ve	7.674	0	7.674	8.043	0	0	8.043	-369	0	0	0
P.00046 - N203 Brug Krommenie A-01 vervangen 19D03	17.525	0	17.525	11.723	0	2.702	14.424	3.101	0	0	0
P.00047 - N522-05 Verv. brug Ouderkerk ad Amstel	22.810	0	22.810	17.224	0	4.746	21.971	839	0	0	0
P.00065 - VIK vervangen Broekhornerbrug	2.427	0	2.427	361	-27	107	441	1.986	0	0	0
P.00131 - K20N-03 Vervanging Stolperbasculebrug 14	11.600	14.100	25.700	2.301	0	428	2.728	22.972	0	0	0
P.00132 - K20na/K20a -01 en 10/09-b-01 vwv 4/5/7	1.635	350	1.985	855	0	927	1.782	203	0	0	0
P.00189 - N248b-03, Vervanging Schagerbrug A	1.500	0	1.500	14	0	0	14	1.486	0	0	0
K1 Zijperbrug 14D30	4.600	-4.600	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	106.476	15.305	121.781	62.358	-27	14.709	77.040	44.741	0	0	0
Krediet PMO vaarwegen en oevers											
P.00029 - Trajectaanpak N244-N246	840	0	840	840	0	0	840	0	0	0	0
P.00054 - N235, Doorstroming/Verkeersveiligheid op	1.065	0	1.065	1.064	0	0	1.064	1	0	0	0
P.00063 - K4/5/6a-01 Vervangen oevers vwv 18	7.973	0	7.973	5.365	0	186	5.551	2.422	0	0	0
P.00064 - K7/K8-01 vervanging 2,5 km oevers vwv 21	4.800	0	4.800	3.703	0	746	4.449	351	0	0	0
P.00129 - K18a-01+K18b-01 Vervanging Vaarwegvak 16	8.009	755	8.764	7.665	0	674	8.339	425	0	0	0
P.00132 - K20na/K20a -01 en 10/09-b-01 vwv 4/5/7	6.200	1.320	7.520	3.469	0	3.257	6.726	794	0	0	0
P.00133 - K09-01 Vervanging Vaarwegvak 8	1.940	0	1.940	665	0	1.248	1.913	27	0	0	0

P.00147 - K20a-02 - Gem Alkmaar - Vaarwegvak 5	1.600	0	1.600	1.547	0	0	1.547	53	0	0	0
P.00180 - K19o-a-01 - Vaarwegvak 32	1.600	0	1.600	0	0	0	0	1.600	0	0	0
P.00181 - K19o-b-01 K19o-b-01 Vaarwegvak 33	1.690	0	1.690	0	0	0	0	1.690	0	0	0
P.00197 - K20-z-b01 Vervanging vaarwegvak 13	1.000	11.205	12.205	1.188	0	3.985	5.172	7.033	0	0	0
P.00207 - K11-a-01Vaarwegvak 22 - Broekervaart: 't	204	0	204	0	0	0	0	204	0	0	0
P.00208 - K11-b-01Vaarwegvak 23 - Trekvaart Schouw	168	0	168	0	0	155	155	13	0	0	0
P.00209 - K18-a-02Vaarwegvak 16 Westfriesche Vaart	484	0	484	0	0	191	191	293	0	0	0
P.00210 - K18-b-02Vaarwegvak 17 - Westfriesche Vaa	484	0	484	0	0	191	191	293	0	0	0
P.00212 - K06-10 - 14G28 Braaksluis (iMPI)	0	1.285	1.285	0	0	105	105	1.180	0	0	0
P.00234 Vervanging afmeervoorziening Amstel	0	500	500	0	0	0	0	500	0	0	0
P.00235 Vervanging calamiteitensteiger NH kanaal	0	300	300	0	0	0	0	300	0	0	0
	38.057	15.365	53.422	25.506	0	10.739	36.245	17.177	0	0	0
Krediet PMO wegen											
P.00040 - N508a-02 / N242a-04 Ring NO Alkmaar	350	0	350	217	0	0	217	133	0	0	0
P.00041 - N231b-01 Trajectbendering N231b	4.296	0	4.296	2.990	0	21	3.011	1.285	0	0	0
P.00049 - N417-02, Herinr. Utrechtsew. Holl. Radin	1.200	0	1.200	558	0	80	638	562	0	0	0
P.00051 - N244, Verdubbeling, traject A7 - N247	6.000	0	6.000	6.000	0	0	6.000	0	0	0	0
P.00052 - N236-08 Traj.ben Fr.Kampweg en N524	2.700	0	2.700	2.497	0	2	2.500	200	0	0	0
P.00054 - N235, Doorstroming/Verkeersveiligheid op	4.160	0	4.160	4.160	0	0	4.160	0	0	0	0
P.00057 - N302a-03 vervanging wegconstructie km 39	4.680	0	4.680	3.339	0	8	3.348	1.332	0	0	0
P.00083 - N241-13 Traj.benad N241b, ged N244-A7	17.600	0	17.600	17.638	0	0	17.638	-38	0	0	0
P.00085 - N239a Trajectbenadering N239a, ged N242-	2.200	0	2.200	972	0	837	1.809	391	0	0	0
P.00086 - N243 Trajectbenadering	9.480	0	9.480	859	0	6.881	7.741	1.739	0	0	0
P.00098 - N506a, km 24.9-33.9, Trajectbenadering	3.700	0	3.700	2.773	0	7	2.780	920	0	0	0
P.00122 - N240c-01 Herplant bomen N240	750	0	750	744	0	4	747	3	0	0	0
P.00139 - Natuurverbinding Vechtplassen	2.156	0	2.156	67	0	112	179	1.977	0	0	0
P.00142 - N240-14 N240b, gedeelte A7-Medemblik	5.200	0	5.200	3.784	0	383	4.167	1.033	0	0	0
P.00169 - Herplant bomen langs traject N244	480	0	480	487	0	0	487	-7	0	0	0
P.00174 - N242a-05 - Vervangen geluidsschermen	1.500	0	1.500	471	0	526	997	503	0	0	0
P.00193 - 09D01-01 Visserbrug verv. remmingwerk	0	730	730	0	0	682	682	48	0	0	0
P.00195 - LED-verlichting 2e fase	5.950	0	5.950	0	0	0	0	5.950	0	0	0

P.00206 - SLS-01, vervanging- sleutelsysteem obj	1.400	500	1.900	21	0	68	89	1.811	0	0	0
P.00232 - N511a-04 Vervanging 5 paddentunnels	0	700	700	0	0	298	298	402	0	0	0
	73.802	1.930	75.732	47.577	0	9.909	57.486	18.246	0	0	0
Krediet Innovatieve projecten											
P.00121 - Samenwerking zonnefietspaden	1.423	0	1.423	261	0	1.178	1.439	-16	0	0	0
	1.423	0	1.423	261	0	1.178	1.439	-16	0	0	0
Krediet technische installaties											
P.00043 - 24-uurs centrale bediening 1e deel	23.149	0	23.149	22.699	0	103	22.801	348	0	0	0
P.00071 - K08 Hefbrug Oterleek-01 GO KW 19B45	99	0	99	65	0	28	93	6	0	0	0
P.00134 - Projecten Machinerichtlijn	4.820	0	4.820	964	0	182	1.146	3.674	0	0	0
P.00136 - Uitrol intelligente Verkeerslichten iVR	4.515	0	4.515	0	0	0	0	4.515	0	0	0
P.00137 - Vervanging observatiecamera's VRI	1.000	0	1.000	151	0	371	522	478	0	0	0
P.00138 - Vervanging Scada systeem	1.500	0	1.500	1.530	0	0	1.530	-30	0	0	0
P.00146 - K05 Roskamsluis zelfbediening Roskamslui	723	0	723	83	0	8	91	632	0	0	0
P.00215 - 24-uurs centrale bediening 2e deel	17.472	20.269	37.741	4.846	0	11.818	16.664	21.077	0	0	0
	53.278	20.269	73.547	30.338	0	12.510	42.848	30.699	0	0	0
									0		
Totaal Vervangingsinvesteringen	**284.636**	**81.969**	**366.605**	**172.442**	**-27**	**61.904**	**234.320**	**132.286**	**0**	**0**	**0**

Verbeter- en uitbreidingsinvesteringen

Krediet PMI openbaar vervoer											
P.00040 - N508a-02 / N242a-04 Ring NO Alkmaar	520	0	520	407	0	0	407	113	32	32	0
P.00084 - HOV-07 Aalsmeer-knooppunt Schiphol Zuid	42.426	3.500	45.926	44.921	0	173	45.094	831	36.617	36.617	0
P.00113 - Busbaan Wijckerpoort (velsertraverse-bus	19.600	4.950	24.550	3.687	0	592	4.280	20.270	950	0	950
P.00114 - HOV-03 HOV 't Gooi Huizen-Hilversum	138.084	0	138.084	104.640	11	13.226	117.877	20.207	17.175	17.829	-654

P.00115 - HOV-05 HOV Fokkerweg-Schiphol Rijk	44.445	0	44.445	22.042	0	8	22.050	22.395	36.431	18.324	18.107
P.00130 - N231 OLV HOV Greenport	8.856	3.386	12.242	1.774	0	4.569	6.343	5.899	4.792	2.396	2.396
P.00143 - Bereikb H'mmermeer Bollenstreek (DPW)	4.800	0	4.800	1.080	0	0	1.080	3.720	483	483	0
	258.731	11.836	270.567	178.553	11	18.568	197.132	73.434	96.481	75.682	20.799
Krediet PMI wegen											
P.00026 - Smart Mobility Schiphol	2.075	710	2.785	2.096	0	0	2.096	689	113	113	0
P.00029 - Trajectaanpak N244-N246	13.192	0	13.192	15.528	-2.234	0	13.294	-102	5	5	0
P.00039 - N247, Maatregelen bereikbaarh Waterland,	56.695	0	56.695	36.677	0	1.488	38.165	18.530	17.349	13.131	4.218
P.00040 - N508a-02 / N242a-04 Ring NO Alkmaar	90	0	90	72	0	0	72	18	0	0	0
P.00041 - N231b-01 Trajectbendering N231b	2.984	0	2.984	2.572	0	9	2.580	404	600	600	0
P.00042 - N208-05 aanl.fietsverb/pad Hlem/Bldaal	3.250	0	3.250	1.806	0	367	2.173	1.077	63	63	0
P.00044 - N236, Reconstructie km 7.0-11.0 incl. Ve	14.945	0	14.945	14.197	0	9	14.207	738	70	70	0
P.00049 - N417-02, Herinr. Utrechtsew. Holl. Radin	3.700	0	3.700	1.794	0	40	1.834	1.866	0	0	0
P.00051 - N244, Verdubbeling, traject A7 - N247	39.500	-375	39.125	38.493	0	0	38.493	632	23.858	23.858	0
P.00052 - N236-08 Traj.ben Fr.Kampweg en N524	260	0	260	299	0	0	299	-39	0	0	0
P.00054 - N235, Doorstroming/Verkeersveiligheid op	5.900	0	5.900	5.596	0	285	5.881	19	4.432	4.782	-350
P.00078 - N241, Herinrichting gedeelte N242-N248	48.000	0	48.000	45.674	0	74	45.747	2.253	10.273	10.273	0
P.00081 - N236-11 Reconst N236, deel 6 Noordereind	1.500	0	1.500	256	0	41	298	1.202	0	0	0
P.00083 - N241-13 Traj.benad N241b, ged N244-A7	60.000	0	60.000	19.217	0	19.910	39.127	20.873	1.000	1.413	-413
P.00085 - N239a Trajectbenadering N239a, ged N242-	5.750	400	6.150	6.613	0	1	6.614	-464	318	318	0
P.00086 - N243 Trajectbenadering	41.820	0	41.820	21.809	0	18.133	39.942	1.878	954	657	296
P.00088 - N509-05 km 1.48-2.45 Traj.benadering GO	600	0	600	609	0	8	617	-17	0	0	0
P.00089 - Kruispunt N525 Westerheide-oud postweg,	2.006	0	2.006	1.522	0	186	1.707	299	6	6	0
P.00092 - N201, Trajectbenadering Heemstede-Fokker	8.300	0	8.300	8.156	0	0	8.156	144	3.437	3.437	0
P.00098 - N506a, km 24.9-33.9, Trajectbenadering	1.270	0	1.270	1.107	0	1	1.109	161	0	0	0
P.00130 - N231 OLV HOV Greenport	1.760	1.102	2.862	488	0	1.074	1.562	1.300	813	406	406
P.00139 - Natuurverbinding Vechtplassen	460	0	460	0	0	25	25	435	0	0	0
P.00142 - N240-14 N240b, gedeelte A7-Medemblik	3.750	0	3.750	2.359	0	356	2.715	1.035	0	0	0
P.00150 - Masterplan N201, 8 nadeelcomp dossiers	1.800	0	1.800	141	0	0	141	1.659	0	0	0
P.00196 - Trajectbenadering groot onderhoud N202a	660	0	660	398	0	139	537	123	30	0	30
P.00201 - Wadweg Waardpolder hoofdweg	575	0	575	183	0	350	533	42	26	26	0
P.00202 - N23 Westfrisiaweg Restwzh GBC	7.700	0	7.700	2.869	0	1.221	4.090	3.610	850	126	724

P.00204 - N516-04 Ambacht-N516-Thorbeckeweg(AVANT)	15.167	0	15.167	0	0	0	0	15.167	0	0	0
P.00211 - N240-16: Aanleg bermverharding	75	625	700	0	0	692	692	8	102	173	-71
P.00223 - Alg-46 Bermmaatregelen Geb 6	0	2.700	2.700	0	0	913	913	1.787	530	169	361
P.00224 - N200-06-Korteterm.maatreg.Kop vd Zeeweg	150	0	150	0	0	25	25	125	0	0	0
P.00225 - N203-18 kortetermmaatreg	400	0	400	0	0	471	471	-71	58	86	-29
P.00226 - N244-10 Aansluiting N244-N247	0	375	375	0	0	88	88	287	0	0	0
	344.334	5.537	349.871	230.532	-2.234	45.905	274.204	75.667	64.885	59.713	5.172
Krediet PMI kunstwerken - bruggen											
P.00029 - Trajectaanpak N244-N246	24.404	0	24.404	20.296	2.234	0	22.530	1.874	14	14	0
P.00034 - K19w Cruquiusbrug A verv best. En aanbru	9.700	2.870	12.570	2.951	0	3.954	6.905	5.665	4.447	2.361	2.086
P.00047 - N522-05 Verv. brug Ouderkerk ad Amstel	28.990	0	28.990	26.135	0	1.565	27.700	1.290	6.378	6.378	0
P.00131 - K20N-03 Vervanging Stolperbasculebrug 14	100	5.600	5.700	236	0	97	333	5.367	813	0	813
	63.194	8.470	71.664	49.618	2.234	5.617	57.469	14.195	11.652	8.753	2.899
Krediet PMI kunstwerken - sluizen											
P.00059 - K20N KVSS-02 Verv.kolk en damwand sluis	7.700	-5.980	1.720	1.716	0	0	1.716	4	0	0	0
P.00077 - Alg-29, Nieuwbouw Wilhelminasluis	54.300	0	54.300	51.906	0	137	52.042	2.257	40.211	37.602	2.609
	62.000	-5.980	56.020	53.622	0	137	53.758	2.261	40.211	37.602	2.609
Krediet Innovatieve projecten											
P.00157 - LED-verlichting	6.050	0	6.050	5.327	2	311	5.639	411	0	0	0
	6.050	0	6.050	5.327	2	311	5.639	411	0	0	0
Voorschotkrediet uit 10 miljoen											
P.00028 - N247b-02 km 54.3-55.3 verv. 2 vaste kuns	500	0	500	175	0	62	237	263	0	0	0
P.00176 - N197a-01 Wateroverlast	60	0	60	53	0	6	60	0	0	0	0
P.00191 - VM-maatregelen N242	50	0	50	33	0	0	33	17	0	0	0
P.00192 - Reconstructie kruispunt N501-Redoute	359	0	359	73	0	197	271	88	0	0	0
P.00194 - N501-03 Reconstructie kruispunt	130	0	130	50	0	42	91	39	0	0	0
P.00207 - K11-a-01Vaarwegvak 22 - Broekervaart: 't	0	1.400	1.400	0	0	61	61	1.339	0	0	0
P.00212 - K06-10 - 14G28 Braaksluis (iMPI)	150	-150	0	0	0	0	0	0	0	0	0
P.00221 - Vaarwegvak 1	0	1.000	1.000	0	0	758	758	242	0	0	0

P.00225 - N203-18 kortetermmaatreg	0	350	350	0	0	0	0	350	0	0	0
P.00227 - ALG-45 — kantmarkering fietspaden	0	200	200	0	0	29	29	171	0	0	0
P.00230 - VRI-progr, Alg-48 - Vervanging VRI	0	900	900	0	0	176	176	724	0	0	0
	1.249	3.700	4.949	385	0	1.331	1.716	3.233	0	0	0
Totaal verbeter- en uitbreidingsinvesteringen	**735.557**	**23.563**	**759.120**	**518.037**	**13**	**71.869**	**589.919**	**169.202**	**213.229**	**181.750**	**31.479**
Programma natuurontwikkeling											
Krediet Groenprojecten											
P.00139 - Natuurverbinding Vechtplassen	2.072	0	2.072	245	0	98	343	1.729	0	0	0
Totaal investeringen met een maatschappelijk nut	**1.022.265**	**105.532**	**1.127.797**	**690.724**	**-14**	**133.871**	**824.582**	**303.216**	**213.229**	**181.750**	**31.479**
Totaal	**1.356.175**	**125.797**	**1.481.972**	**745.833**	**2.540**	**158.084**	**906.457**	**575.515**	**237.292**	**189.725**	**47.566**

Uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar

Vlottende Activa

Voorraden	**31-12-2023**	**31-12-2022**
Voorraad gronden	175	44

De mutatie van de voorraad gronden bestaat uit:

Voorraden per 01-01-2023	44	4.909
Overheveling vanuit Materiële vaste activa	175	181
Verkopen	-44	-5.046
Voorraden per 31-12-2023	175	44

Toelichting

Afgelopen jaar is er grond in de regio Ouder-Amstel vanuit de MVA bestemd voor verkoop en voor een deel verkocht.

Uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar	**31-12-2023**	**31-12-2022**
	x € 1.000	x € 1.000
Vorderingen op openbare lichamen		
Te vorderen omzetbelasting	74.635	61.365
Te vorderen Vennootschapsbelasting	104	239
Motorrijtuigenbelasting	19.826	19.447
Nog te ontvangen Provincies	20	64
Nog te ontvangen Rijksoverheid	70	75
Nog te vorderen Gemeenten	698	5.984
Overige nog te ontvangen	4.726	653
	100.079	87.827
Uitzettingen in 's-Rijksschatkist met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	30.238	35.367
Rekening-courant verhouding met niet-financiele instellingen (Groenfonds)	4.268	4.457
Overige vorderingen		
Debiteuren	1.047	1.597
Te vorderen rente per 31 december van de verstrekte langlopende geldleningen en beleggingen	12	5
Overige posten	84	253
	1.143	1.855
Totaal uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar	135.728	129.506

Toelichting

De toename van het bedrag aan vorderingen met circa € 6,2 mln. wordt grotendeels veroorzaakt door de terug te vorderen omzet belasting.

Nog te vorderen Gemeenten: In 2022 stonden de bijdragen van gemeenten open van de projecten HOV 't Gooi (€1,4 mln.) en project Hovasz (€ 3,1 mln.) Dit jaar stonden er geen grote bijdragen van gemeenten open.

Overige nog te ontvangen: De toename van € 4,1 mln. wordt vooral veroorzaakt door een grote vorderingen uit de vervoersovereenkomsten.
De uitzettingen Rijksschatkist zijn in 2023 gedaald met circa € 5 mln.

Liquide middelen

De provincie NH heeft alle bankrekeningen van de huisbankier ABN AMRO en de BNG in het stelsel van het schatkistbankieren. Dat betekent dat dagelijks alle saldi worden afgeroomd of aangevuld naar € 0,00.

Het saldo bij de jaarrekening 2023 is € 0,458 mln. Dit bedrag bestaat uit de bankrekening van Huis van Hilde (€ 0,391 mln.), de BNG bankrekening (€ - 0,026 mln.) en de post kruisposten (€ 0,093 mln.)

Het drempelbedrag is een minimumbedrag (afhankelijk van de omvang van de decentrale overheid) dat gemiddeld buiten de schatkist mag worden gehouden.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		Verslagjaar 2023			
(1)	**Drempelbedrag**	**10.596**			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	**Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen**	**194**	**2.388**	**299**	**361**
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	10.401	8.208	10.297	10.234
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag				
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	797.838			
(4b)	Begrotingstotaal kleiner dan 500 miljoen; drempelbedrag 1 miljoen. Begrotingstotaal groter dan 500 miljoen; drempelbedrag 10 miljoen.	500.000			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	297.838			
(1) = (4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van €300.000	Drempelbedrag	10.596			

(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	17.487	217.294	27.489	33.245
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	194	2.388	299	361

Overlopende activa

Het saldo van de overlopende activa is afgenomen met ca. € 5,2 mln. Deze afname wordt voornamelijk veroorzaakt door een afname van de nog te declaren posten bij derden met circa € 5 mln.

Daarnaast heeft in 2023 een correctie op de 'Nog te ontvangen voorschotbedragen op doeluitkeringen' plaatsgevonden van € 2,7 mln . Dit betreft een vordering op de Regeling Wilhelminasluis (E 72). Deze vordering was in 2022 geclassificeerd onder de 'Nog te ontvangen bedragen'.

Nog te ontvangen voorschotbedragen op doeluitkeringen:

Nog te ontvangen voorschotbedragen voor doeluitkeringen	Saldo 31-12-2022	Correctie voorgaand jaar	Toevoegingen	Ontvangen bedragen	Saldo 31-12-2023
	x €1.000	x €1.000	x €1.000	x €1.000	x €1.000
EU					
Rijk					
Bodem Overbruggingsjaar (E58)	1.400				1.400
Regionale MIT-regeling 2021 (F14)	1.209			1.209	
Regionale MIT-regeling (F12)	400			400	
Regeling Wilhelminasluis (E 37)		3.072			3.072
Programma Aanpak Stikstof (PAS)-melders (L24)			804		804
Regeling veilig, slim, doelmatig en duurzaam gebruik mobiliteitsinfrastructuur			466		466
Totaal Rijk	**3.009**	**3.072**	**1.270**	**1.609**	**5.742**
Overige Nederlandse overheidsorganen					
Groenfonds	3.114	-	241	290	3.065
Totaal	**6.123**	**3.072**	**1.511**	**1.899**	**8.807**

Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen:	31-12-2023	31-12-2022

	x € 1.000	x € 1.000
Overige voorschotten	0	0
Nog te ontvangen bedragen	23.367	33.325
Overige vooruitbetaalde bedragen	22.253	20.176
	45.621	53.501

Passiva

Eigen vermogen - Reserves

Staat van het verloop van de reserves (Bbv. artikel 54)

Naam van de reserve	Stand per 1-1-2023	Resultaat-bestemming 2022	Toevoegingen		Onttrekkingen			Stand per 31-12-2023
			Stortingen	Wegens overheveling van middelen	Bestedingen	Wegens overheveling van middelen	Vrijval ten gunste van rekening van lasten en baten	
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Algemene reserves								
Algemene reserve	166.258	26.213	3.685	-	50.988	25.600		119.569
Totaal algemene reserves (a)	**166.258**	**26.213**	**3.685**	**-**	**50.988**	**25.600**	**-**	**119.569**
Bestemmingsreserves								
Programma 1 Openbaar Bestuur								
Reserve Cofinanciering Europese projecten	1.618	-	3.043		747		196	3.718
								-
Programma 2 Klimaat en Milieu								-
Reserve Bodemsanering	25.724	-	319	-	1.915	-	-	24.128
Reserve Energietransitie	15.369	-	3.967	-	3.907	600	108	14.721
Reserve Circulaire economie	1.362	-	350	-	604	-	-	1.108
Reserve Verduurzaming Bestaande Woningvoorraad	1-	1	-	-	-	-	-	0-
Reserve Gezonde leefomgeving	7.315	-	3.300	-	2.589	-	-	8.026
Reserve Duurzame elektriciteit	5.676	-	2.867	-	3.363	-	-	5.179

Reserve Warmtetransitie	5.801	-	3.267	9.600	12.406	-	-	6.262
Reserve Subsidies.Warmtetransitie	2.319	-	-	-	784	-	-	1.535
								-
Programma 3 Ruimte en Water								-
Reserve Meekoppelkansen bij Dijkverst. en Kustontw.	24.593	-	-	150	6.773	6.100	155	11.715
Reserve Waterrecreatie	3.458	-	1.562	-	1.485	150	-	3.385
Reserve OV-fonds, incl. OV-knooppunten	11.617	-	6.200	-	135	-	-	17.682
Reserve Ontwikkeling Havencomplexen	4.074	-	-	11.062	448	-	-	14.688
Reserve Ruimtelijke Ontwikkeling	341	-	-	-	341	-	-	0-
Reserve Woonbeleid	2.670	-	-	-	691	-	-	1.979
Reserve Woningbouw	4.868	-	1.200	-	1.449	-	-	4.619
Reserve Klimaatadaptatie	1.243	-	1.500	-	1.246	-	131	1.366
Reserve Waardevermindering grondaankopen Groen	16.693	-	-	1.366	-	-	-	18.059
Reserve subsidie Bloemendalerpolder	612	-	-	-	612	-	-	0
Reserve subsidie OV-fonds	8.095	-	-	-	2.756	-	-	5.339
Reserve Woningbouw subsidies	4.383	-	-	-	632	-	-	3.751
Reserve subsidies Meekoppelkansen bij Dijkversterking en Kustontwikkeling	-	-	-	4.900	1.917	-	-	2.983
								-
Programma 4 Bereikbaarheid								-
Reserve Mobiliteitsbeleid	2.792	-	800	655	641	-	-	3.606
Reserve Uitvoeren mobiliteit	68.996	-1.600	18.635	26.400	14.320	20.045	25	78.041
Reserve Ontwikkeling prov infrastructuur	81.163	-	20.074	-	832	11.858	-	88.548
Reserve Groot onderhoud wegen	31.477	-	21.187	2.600	24.383	-	1.400	29.481
Reserve Groot onderhoud vaarwegen	6.123	-	8.357	-	2.582	2.600	1.710	7.588
Reserve Investeringen wegen	1	-1	-	-	-	-	-	0-
Reserve Innovatieveprojecten Mobiliteit	15.590	-	-	-	1.690	1.469	-	12.431
Reserve Openbaar Vervoer projecten	19.612	-	67	-	2.641	800	-	16.238
Reserve verleende subsidies OD 4.1.2	4.259	-	-	8.328	8.504	-	-	4.083

								-
Programma 5 Groen								-
Reserve Groen	113.814	-	24.020	1.887	19.521	5.464	-	114.736
Reserve Groene Uitweg	14.803	-	107	-	2.613	2.699	-	9.598
Reserve Oostelijke Vechtplassen (OVP)	15.302	-	58	4.000	2.114	-	-	17.246
Reserve Cofinanciering Waddenzee	5.040	-	2.000	-	969	-	-	6.071
Reserve Landschap	2.893	-	4.000	-	2.030	1.150	-	3.713
Reserve Laag Holland	4.303	-	-	-	3.514	-	-	789
Reserve subsidies > € 1,5 miljoen Groen, OD 5.1.1	21.025	-	-	-	3.854	-	-	17.171
Reserve Subsidies Cofinanciering Waddenzee	6.762	-	-	-	505	-	-	6.257
Reserve subsidies Laag Holland	-	-	-	-	-	-	-	-
Reserve subsidies Groene Uitweg	-	-	-	1.807	905	-	-	902
								-
Programma 6 Economie, Cultuur & Welzijn								-
Reserve Herstructurering bedrijventerrein	3.061	-	2.500	-	2.411	-	-	3.150
Reserve MKB	12.254	-	5.672	-	4.866	-	-	13.060
Reserve Duurzame Landbouw	0	-	-	-	-	-	-	0
Reserve Europese proj. Landbouwsubsidies	4.366	-	500	-	449	-	-	4.417
Reserve monumenten (Mr.F.J.Kranenburgfonds	3.259	-	5.532	-	160-	-	-	8.951
Reserve SvA/NHW Werelderfgoed	8.222	-	-	1.355		3.265	-	6.312
Reserve subsidies SvA/NHW Werelderfgoed		-	-	3.265	240	-	-	3.025
								-
Programma 7 Financiën en Bedrijfsvoering								-
Reserve Economisch herstel en duurzaamheid	85.010	-	-	-	12.317	9.589	-	63.104
Reserve subsidie Economisch herstel en duurzaamheid	-	-	-	589	589	-	-	-
								-
Programma 8 Economisch herstel & duurzaamheid								-
Reserve Bedrijfsvoering	13.719	-	4.740	-	5.633	-	-	12.826

Reserve GO-Gelden	99	-	-	-	22	-	77	0
Reserve Huisvesting	12.196	-	-	-	762	-	-	11.434
								-
Reserves ter dekking van kapitaallasten								-
Reserve Dekking Kapitaallasten Weginfras (Prog. 4)	30.182	-	-	1.199	142	-	-	31.239
Reserve Dekking Kapitaallasten OV-infras (Prog. 4)	74.542	-	-	10.658	36	-	-	85.164
Reserve Kapitaallasten invest.kunstwerken (Prog. 4)	0-	-	-	-	-	-	-	0-
Reserve Kapitaallasten Vaarwegen (Progr. 4)	0	-	-	-	-	-	-	0
Reserve Kapitaallasten innovatieprojecten (Progr. 4)	5.593	-	-	1.469	376	-	-	6.686
Reserve Kapitaallasten Groen (Progr. 5)	3.733	-	-	98	70	-	-	3.761
Totaal bestemmingsreserves	**818.023**	**-1.600**	**145.824**	**91.388**	**164.171**	**65.788**	**3.802**	**819.875**
Totaal reserves(a + b)	**984.280**	**24.613**	**149.509**	**91.388**	**215.159**	**91.388**	**3.802**	**939.442**
Resultaat 2023								41.584
Totaal eigen vermogen								981.026

Correcties in reserves na Laatste Begrotingswijziging

In de laatste begrotingswijziging (LBW) zijn, als gevolg van een doublure, zowel de lasten als de onttrekkingen van de reserve Uitvoeren Mobiliteitsbeleid met € 6 mln. te veel naar beneden zijn bijgesteld en daardoor te laag begroot. De Provinciale Staten zijn hiervan afzonderlijk via een brief bij de behandeling van de LBW geïnformeerd.

Als gevolg van deze onjuistheid in de LBW is bij het opstellen van de jaarrekening een aanvullende analyse uitgevoerd op de juistheid van andere begrotingsmutaties in de LBW. Dit leidde tot een aantal boekhoudkundige correcties (in kostensoorten). Aanvullend op de doublure van €6 mln, geven deze correcties de volgende afwijkingen tussen begroting en realisatie:

- Hogere onttrekkingen uit en hogere stortingen in de reserve Uitvoeren Mobiliteitsbeleid van € 1,25 mln.
- Hogere onttrekkingen uit en hogere stortingen in de reserve Mobiliteitsbeleid van € 0,45 mln.
- Hogere stortingen in de reserve Uitvoeren Mobiliteitsbeleid van €1,9 mln. en hogere onttrekkingen uit de reserve Verleende subsidie OD 4.1.2 als gevolg van het terugdraaien van een overheveling tussen deze reserves. Bij deze overheveling waren foutieve kostensoorten gebruikt. Daarnaast had geen overheveling, maar een onttrekking uit Reserve Subsidie OD 4.1.2 opgenomen moeten worden. Aangezien het hier gaat om een onttrekking voor lasten van subsidies > € 1,5 mln, is deze onttrekking op basis van artikel 6c. van de financiële verordening alsnog bij de jaarstukken gerealiseerd.

Algemene reserve

Doel:

De Algemene Reserve vormt een buffer voor financiële tegenvallers van een omvang die niet uit de algemene dekkingsmiddelen is op te vangen.

Vanuit de resultaatbestemming van 2022 is € 26,2 miljoen gestort in de Algemene reserve.

Stortingen:

In 2023 is € 3,7 miljoen gestort in de Algemene Reserve. Dit betreft de volgende toevoegingen:

- € 1,5 miljoen: Voor het toekomstige beheer van de in het programma Groene Uitweg te realiseren projecten stort Rijkswaterstaat een afkoopsom van € 1,5 miljoen. Bij de Laatste begrotingswijziging 2023 is besloten om deze middelen te storten in de algemene reserve;
- € 1,2 miljoen: Bij de Eerste begrotingswijziging 2021 is besloten om € 175 miljoen uit kapitaallasten reserves vrij te laten vallen. Bij Begroting 2022 is besloten om hiervan € 1 miljoen uit de reserve investeringen kunstwerken te storten in de algemene reserve.
- € 1,0 miljoen: Bij Begroting 2022 is besloten om €1,0 miljoen te storten in de algemene reserve om hiermee mogelijke risico's van de deelneming in de Regionale ontwikkelingsmaatschappij (ROM) op te kunnen vangen.

Onttrekkingen:

In 2023 is € 76,6 miljoen aan de algemene reserve onttrokken of van overgeheveld. Dit bedrag bestaat onder andere uit:

- Een onttrekking van € 23,2 miljoen die afkomstig is uit het voorgaande Coalitieakkoord 2019-2023 Duurzaam doorpakken! Om het destijds vastgestelde Coalitieakkoord meerjarig sluitend te krijgen moest in 2023 een onttrekking gedaan worden van € 23,2 miljoen. De dekking voor deze onttrekking heeft al in 2020 plaatsgevonden uit vrijgevallen middelen uit overige reserves. Deze middelen zijn in 2020 al gestort in de algemene reserve;

- Een onttrekking van € 22,6 miljoen conform het besluit uit de Kaderbrief 2024. Bij de Kaderbrief 2024 is besloten om het jaarrekeningresultaat 2022, welke bij vaststelling van de jaarstukken is toegevoegd aan de algemene reserve, in 2023 vrij te laten vallen ten gunste van het begrotingssaldo 2023;

- Een overheveling van € 24 miljoen van de Algemene reserve naar de reserve Mobiliteitsbeleid in verband met een bijdrage aan het doortrekken van de Noord-Zuid lijn. Dit conform besluitvorming Eerste Begrotingswijziging 2023.

Stand:

Conform het financieel beleid van Provincie Noord-Holland moet de omvang van de Algemene Reserve tenminste 25% van de structurele algemene dekkingsmiddelen bedragen, met een minimum bedrag gelijk aan het saldo van het netto risicobedrag dat berekend is voor het boekjaar waarop deze jaarrekening betrekking heeft.

De structurele algemene dekkingsmiddelen bestaat uit de algemene uitkering van het provinciefonds (exclusief voormalig BDU middelen), de opcenten motorrijtuigenbelasting, het renteresultaat en de dividenduitkeringen.

De omvang van de structurele algemene dekkingsmiddelen per ultimo 2023 bedraagt € 454 miljoen. 25% hiervan is € 113,5 miljoen. Uit de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing blijkt dat de omvang van de berekende risico's € 29,2 miljoen voor het komende jaar zijn en € 33 miljoen voor 4 jaar.

Op basis hiervan kan afgeleid worden dat de minimale omvang van de Algemene reserve € 113,5 miljoen moet zijn. Het vrij besteedbare deel van de algemene reserve bedraagt 119,5 miljoen. De algemene reserve voldoet hiermee aan de kaders zoals die hiervoor zijn opgesteld.

Toelichting bestemmingsreserves

	Reserve Landschap
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Investeren in groene ruimte voor rust en ontspanning in onze dichtbevolkte provincie.
Instellingsbesluit	Begroting 2020
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.3.2
Toelichting stortingen	Conform de Begroting is er in 2023 € 4 miljoen in deze reserve gestort.

Toelichting onttrekkingen	Er is vanuit de reserve totaal ruim € 2 miljoen uitgegeven. De middelen zijn besteed aan de Uitvoeringsregeling Landschapsontwikkeling Westeinderscheg met een bedrag van € 861.000. Aan de UVR Landschapsontwikkeling Amstelscheg NH is een bedrag van € 612.000 uitgegeven. Daarnaast zijn er twee subsidies buiten UVR verstrekt voor € 450.000 en zijn er proceskosten gemaakt voor een bedrag van € 109.000. Hiernaast is er € 1,2 miljoen overgeheveld naar de reserve Stelling van Amsterdam ten behoeve van de Liniedijken.
Toelichting stand	Het eindsaldo per 31-12-2023 bedraagt € 3,7 miljoen.

	Reserve Gezonde leefomgeving
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Om de ambities op het gebied van de leefbaarheid waar te kunnen maken, wordt een programma 'Gezonde Leefomgeving' opgezet. Hierbij wordt onder andere ingezet op meer structureel onderzoek naar gezondheid en het monitoren van de omgevingskwaliteit (o.a. lucht, geluid, geur). Ook onderwerpen als de sanering van asbestdaken en het terugdringen van geluidsoverlast door provinciale wegen vallen hieronder. Dit zal worden aangevuld met extra activiteiten op het vlak van toezicht en handhaving bij de majeure risicobedrijven waarvoor de provincie bevoegd gezag is.
Instellingsbesluit	Begroting 2020
Bestedingsplan	
Operationeel doel	2.2.2
Toelichting stortingen	De stortingen betrekken € 3 miljoen en € 300.000 voor het Leefbaarheidsfonds en proceskosten (conform Coalitieakkoord).
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen hebben voornamelijk betrekking op Hollandse Luchten (€ 0,8 miljoen), proceskosten (€ 0,6 miljoen), Actieplan geluid (€ 0,2 miljoen), uitvoeringsregeling complexe industrie (€ 0,5 miljoen), Scherpvergunning (€ 0,1 miljoen), capaciteit (€ 0,3 miljoen) en luchtmeetnetten (€ 0,1 miljoen).
Toelichting stand	De in de reserve resterende middelen (€ 8 miljoen) worden ingezet voor onder andere gezondheidsonderzoeken, monitoring omgevingskwaliteit en diverse uitvoeringsregelingen.

	Reserve Klimaatadaptatie
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	-Vormgeven eigen klimaatadaptatiebeleid en eigen klimaatadaptatieprojecten, opstellen integraal waterplan, cofinancieren aanvullend klimaatonderzoek, verbinden met andere provinciale opgaven (bv.: biodiversiteit, KRW,OV-knooppunten, etc.), - Cofinanciering Deltaprogramma's. Conform afspraken die zijn vastgelegd in het landelijke bestuursakkoord Klimaatadaptatie (projecten wateroverlast, droogte, hittestress, overstromingen en meekoppelkansen), - Cofinanciering klimaatadaptatieprojecten van derden (o.a. waterschappen, gemeenten, belangenorganisaties, bedrijven). - Cofinanciering van digitaal beter beschikbaar maken klimaatgegevens voor inwoners en bedrijven (o.a. overstromings-wateroverlast gegevens).
Instellingsbesluit	Begroting 2020
Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.4.3
Toelichting stortingen	In 2023 is conform het Coalitieakkoord € 1,5 miljoen in de reserve gestort.
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen betreffen subsidieverleningen op grond van de uitvoeringsregelingen onderzoek en fysieke uitvoeringsprojecten klimaatadaptatie (€ 976.000) en proceskosten (€ 115.000). Daarnaast is er aan capaciteitskosten € 154.000 onttrokken aan de reserve. Tenslotte is er een bedrag van € 131.000 vrijgevallen ter dekking van de kosten van 2 FTE voor intensivering van het VTH beleid. De kosten van deze 2 FTE moesten uit de eigen begroting gevonden worden. Het overige deel van de kosten voor de 2 FTE is betaald uit de reserve Meekoppelkansen.
Toelichting stand	De in de reserve resterende middelen (€ 1,37 miljoen) worden ingezet conform de doelen van klimaatadaptatie en betreffen voornamelijk subsidieverleningen.

	Reserve Kapitaallasten Investeringen Havencomplexen
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Deze reserve heeft als doel kapitaallasten van investeringen in havencomplexen binnen programma Ruimte te dekken. Per 1 januari 2017 is de wet- en regelgeving BBV gewijzigd, waardoor investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut niet meer in één keer ten laste van een reserve worden gebracht, maar geactiveerd moeten worden. Daartoe zijn diverse reserves ter dekking van de kapitaallasten ingesteld. In de notitie Materiële vaste activa (december 2017) van de commissie BBV is hierover opgenomen dat het saldo van de bestemmingsreserve kapitaallasten gelijk moet zijn aan de boekwaarde van de desbetreffende activa. Vanuit deze reserve worden jaarlijks de kapitaallasten van de investering gedekt.
Instellingsbesluit	Laatste Begrotingswijziging 2018
Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.2.3
Toelichting stortingen	Er zijn geen stortingen gedaan in 2023.
Toelichting onttrekkingen	Er is niks onttrokken in 2023.
Toelichting stand	De stand van de reserve per 31-12-2023 is nihil.

	Reserve Oostelijke Vechtplassen
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel de toekomstige uitgaven voortvloeiend uit het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen te kunnen dekken. In december 2017 wordt het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen getekend. Hierin participeren naast Provincie Noord-Holland ook andere overheden, ondernemers, watersportverbond, bewonersverenigingen, recreantenverenigingen en natuur- en milieuorganisaties. Het gebiedsakkoord geeft invulling aan verschillende beleidsopgaven: Natuur (Natuurnetwerk Nederland (NNN) en Natura 2000), Waterkwaliteitsverbetering (Kaderrichtlijn Water (KRW)), Visie Waterrecreatie en Recreatieve verbindingen.
Instellingsbesluit	Begroting 2018
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.1.3
Toelichting stortingen	Er is € 4,1 miljoen in de reserve gestort, dit heeft voornamelijk betrekking op een overhevelingen vanuit de reserve Groen. Hiermee worden de middelen die vanuit de reserve Groen toegezegd zijn voor het Gebiedsprogramma OVP overgeboekt naar de reserve OVP.
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen van totaal € 2,1 miljoen hebben voornamelijk betrekking gehad op Baggeren 1e fase Loosdrechtse Plassen.
Toelichting stand	De stand eind 2023 is € 17,2 miljoen. Het project Oostelijke Vechtplassen is in 2018 gestart met de uitvoering, de planning is om het project af te kunnen ronden in 2027. De voortgang van de projecten wordt opgenomen in het jaarlijks vast te stellen PNN.

	Reserve Bodemsanering
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige bodemsaneringskosten te dekken op basis van afspraken opgenomen in het landelijke bodemconvenant 2016-2020. Dit convenant beschrijft de bodemdoelen die de provincie Noord-Holland zal realiseren en de Decentralisatie Uitkering Bodem (DUB) die het Rijk hiervoor beschikbaar stelt.
Instellingsbesluit	Zomernota 2017
Bestedingsplan	
Operationeel doel	2.2.3
Toelichting stortingen	Storting van € 319.000 ten behoeve van capaciteitskosten.
Toelichting onttrekkingen	Onttrekking van € 1,9 miljoen ten behoeve van de uitgaven bodemsanering 2023. Dat valt uiteen in een onttrekking van € 0,6 miljoen voor capaciteitskosten en een onttrekking van € 1,3 miljoen ten behoeve van de uitvoering van bodemsaneringsprojecten.

Toelichting stand	De stand van de reserve per 31-12-2023 bedraagt € 24,1 miljoen. Deze middelen worden ingezet ter dekking van toekomstige bodemsaneringskosten.

	Reserve Groen
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel het realiseren van het in het hoofdstuk 'Beschermen' vastgelegde beleid van de Agenda Groen (vastgesteld door Provinciale Staten d.d. 11 maart 2013) met betrekking tot het Natuurnetwerk Nederland (NNN), Natura2000 en Programmatische Aanpak Stikstof (PAS), verbindend groen, natuurcompensatie en recreatieve verbindingen. De uitvoering wordt geprogrammeerd in het jaarlijks door PS vast te stellen geactualiseerde Provinciaal Meerjarenprogramma Groen (PMG). De Reserve Groen is niet bedoeld voor het financieren van het beheer van groengebieden.
Instellingsbesluit	Zomernota 2013, vastgesteld door PS op 23 september 2013, punt 10 bij voordracht 44.
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.1.1
Toelichting stortingen	De reserve Groen wordt jaarlijks gevoed door Rijksmiddelen voor natuur die, conform afspraken in het Natuurakkoord (2011) en het Natuurpact (2013), via het provinciefonds aan ons worden overgemaakt. Daarnaast zijn er opbrengsten uit verkoop van Strategische Gronden Groen (SGG) ook wel genoemd BBL&PASO gronden. Deze worden ontvangen via Programma 3, Ruimte en Water, en worden van daaruit in de reserve Groen gestort. Totaal is er in 2023 een bedrag van € 25,9 miljoen in de reserve gestort. Enkele stortingen in de reserve Groen op een rij: · € 8,8 miljoen Rijksmiddelen; · € 7,5 miljoen uit het Coalitieakkoord (KRW, Bodemdaling en Masterplan Biodiversiteit); · € 2,5 miljoen extra bijdrage realisatie NNN uit KB 2019; · € 981.000 opbrengsten uit grondverkopen van SGG gronden; · € 4,9 miljoen overige stortingen ten behoeve van de uitvoering van diverse projecten. Hiernaast is onder andere vanuit de reserve Meekoppelkansen € 1,2 miljoen overgeheveld naar de reserve Groen voor het Natuurproject Polder IJdoorn.
Toelichting onttrekkingen	De uitgaven uit de reserve Groen van totaal € 25 miljoen hebben naast de kosten voor diverse uitvoeringsprojecten van € 1,7 miljoen betrekking gehad op voornamelijk: · € 5,8 miljoen voor Functieverandering SKNL; · € 3,7 miljoen voor Natuurherstelmaatregelen; · € 3,3 miljoen capaciteitskosten; · € 1 miljoen voor kosten met betrekking tot grondaankopen NNN; · € 549.000 voor Masterplan Biodiversiteit; · € 709.000 voor KRW projecten; · € 773.000 proceskosten Regiebureau.T Hiernaast is er € 1,4 miljoen overgeheveld naar de reserve Waardevermindering Grondaankopen Groen en € 4 miljoen naar de reserve OVP.
Toelichting stand	Er wordt jaarlijks een PNN (Programma Natuurnetwerk) opgesteld met daarin een nadere analyse van de doelen en de voortgang van de projecten om deze te bereiken, vanaf 2024 zal dit opgenomen worden in het PPLG. Het eindsaldo per 31-12-2023 bedraagt € 114,7 miljoen.

	Reserve Openbaar Vervoer Projecten
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	Reserveren van provinciale middelen voor de uitvoering van Visie Openbaar Vervoer 2020 (Visie Openbaar Vervoer 2020, vastgesteld door PS op 6 februari 2012, punt 9 bij voordracht 03). Egalisatie van nog niet bestede middelen voor infrastructuur, aanleg en constructie.
Instellingsbesluit	Nota Reserves en Voorzieningen 2004 d.d. 14 juni 2004, nummer 48.Kaderbrief 2012, vastgesteld door PS op 27 juni 2011, punt 8 bij voordracht 50.
Bestedingsplan	Beschikbaar
Operationeel doel	4.2.1
Toelichting stortingen	Conform begroting is € 67.000 gestort in de Reserve Openbaar Vervoer Projecten
Toelichting onttrekkingen	Voor de lasten van een aantal kleinere projecten is € 2,6 miljoen onttrokken aan deze reserve in 2023.

Toelichting stand	Het restant van de reserve wordt met name ingezet voor de vervanging van buurtbussen, aanpassingen aan OV knooppunten en om uitgestelde projecten door corona te kunnen realiseren. Stand eind 2023 bedraagt € 16,2 miljoen

	Reserve Huisvesting
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	De reserve is bestemd voor het dekken van de kapitaallasten die volgen uit de recente investeringen in de huisvesting van de provincie.
Instellingsbesluit	Lentenota 2009, vastgesteld door PS op 22 juni 2009, punt 10
Bestedingsplan	
Operationeel doel	8.1.8
Toelichting stortingen	
Toelichting onttrekkingen	Jaarlijks wordt een gelijk bedrag van € 762.273 onttrokken aan de reserve. Deze onttrekking fungeert als gedeeltelijke dekking van de extra afschrijvingskosten die ontstonden door de verbouwing van het kantoorpand Houtplein 33 in Haarlem.
Toelichting stand	De stand van de reserve bedraagt eind 2023 € 11,4 miljoen. In de komende 15 jaar zal nog telkens een bedrag € 762.273 worden onttrokken als gedeeltelijke dekking van de afschrijvingslasten van de verbouwing van het pand Houtplein 33. Daarmee is de reserve over 15 jaar volledig besteed.

	Reserve Groene Uitweg
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Het uitvoeren van het programma De Groene Uitweg. Dit programma heeft tot doel om de landschappelijke kwaliteiten van de Vechtstreek te behouden en waar mogelijk te verbeteren. Het programma maakt onderdeel uit van het pakket van Groen Blauwe investeringen die zijn gekoppeld aan de uitvoering van het Stroomlijnalternatief Schiphol Amsterdam Almere (SAA). Diverse projecten vallen onder de zes thema's, zoals beschreven in de Noordvleugelbrief uit 2006. De thema's zijn: Natuurboulevard / Waterberging Horstermeer / Recreatieve vaarverbindingen / Fietspaden en -bruggen / Stelling van Amsterdam en Nieuwe Hollandse Waterlinie / Behoud weidelandschap.
Instellingsbesluit	Zomernota 2013, vastgesteld door PS op 23 september 2013, punt 10 bij voordracht 44.
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.1.2
Toelichting stortingen	Ter dekking van interne capaciteitskosten is € 107.000 gestort in de reserve.
Toelichting onttrekkingen	Conform begroting is €1.807.000 overgeheveld naar de reserve Subsidies Groene Uitweg voor de verleende subsidies Buitenplaats Trompenburg en Entree Muiden West. Ook is € 687.000 overgeheveld naar de reserve Groen ten behoeve van faunapassages Maxisweg en A1. Ook is € 205.000 volgens begroting overgeheveld naar de reserve Stelling van Amsterdam voor het project 'Verder met de vesting'. Voor in de realisatie gemaakte lasten is € 2.612.680,70 onttrokken.
Toelichting stand	De stand per 31-12-2023 bedraagt € 9,6 miljoen. Deze middelen worden ingezet voor de uitvoering van het programma de Groene Uitweg.

	Reserve Cofinanciering Waddenzee
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Provinciale cofinanciering realiseren van projecten in het kader van het Investeringskader Waddengebied 2016-2026 en Waddenfonds.
Instellingsbesluit	Zomernota 2011, vastgesteld door PS op 26 september 2011, punt 10 bij voordracht 70.
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.3.3
Toelichting stortingen	Conform de begroting is er in 2023 € 2 miljoen gestort in de reserve.

Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen van in totaal € 969.000 hadden betrekking op: In het kader van de uitvoeringsregeling cofinanciering Waddenfonds zijn de lasten uitgekomen op € 220.000. Buiten UVR is er 1 subsidie verleend van € 264.000. Aan proceskosten voor met name het IKW (Investeringskader Waddengebied) is € 303.000 uitgegeven. Daarnaast is er aan capaciteitskosten ten behoeve van inhuur een bedrag van € 183.000 onttrokken aan de reserve.
Toelichting stand	De stand eind 2023 is € 6,1 miljoen. Dit is bedoeld voor de provinciale cofinanciering Waddenfondsprojecten en het Investeringskader Waddengebied.

	Reserve Herstructurering Bedrijventerreinen
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	Bij de Laatste begrotingswijziging 2010 is besloten om de bestemmingsreserve 'Herstructurering Bedrijventerreinen' opnieuw in te stellen. Dit in verband met het convenant bedrijventerreinen 2010–2020 en de decentralisatie hiervoor van de zogenaamde TOPPER-middelen. Het Rijk heeft de middelen beschikbaar gesteld voor het uitvoeren van het Provinciaal Herstructureringsprogramma.
Instellingsbesluit	Laatste Begrotingswijziging 2010
Bestedingsplan	
Operationeel doel	6.1.1
Toelichting stortingen	Gedurende de coalitie periode (2019-2023) wordt jaarlijks € 2,5 mln. gestort in de reserve Herstructurering Bedrijventerreinen
Toelichting onttrekkingen	Er is in totaal € 2.411.283,- onttrokken uit de reserve Herstructurering bedrijventerreinen. Dit geld is uitgegeven aan: • HIRB plus (€ 1.202.927) • HIRB+ toekomstbest. werklocaties 2023 (€ 425.000) • HIRB+ toekomstbest. winkelgebieden 2022 (€ 247.231) • HIRB duurzaamheid 2023 (€ 182.598) • HIRB+ toekomstbest. winkelgebieden 2022 (€ 155.112) • HIRB+ toekomstbest. werklocaties 2022 (€105.139) • Overige kleinere subsidies (€ 93.276)
Toelichting stand	De stand van de reserve per 31-12-2023 bedraagt € 3,1 mln. Deze middelen worden naast de jaarlijkse stortingen ingezet ter dekking van toekomstige uitgaven aan de HIRB regelingen.

	Reserve Cofinanciering Europese projecten
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Ambitie: De provincie Noord-Holland benut 'met verstand' optimaal de Europese subsidiemogelijkheden voor het realiseren van haar eigen doelstellingen.
Instellingsbesluit	Nota Reserves en Voorzieningen 2004 d.d. 14 juni 2004, nummer 48.
Bestedingsplan	
Operationeel doel	1.4.2
Toelichting stortingen	Conform begroting is een bedrag van € 3.043.000 gestort in de reserve.
Toelichting onttrekkingen	In 2023 is € 943.000 onttrokken aan de reserve. Het betreft € 747.000 ter dekking van gerealiseerde kosten voor Kansen voor West, Just transition fund en React-EU. Daarnaast is € 196.000 vrijgevallen vanuit de reserve op basis van de taakstelling op de reserves zoals besloten bij de kaderbrief en de begroting 2021.
Toelichting stand	De in de reserve resterende middelen (€ 3,7 miljoen) zullen worden ingezet voor cofinanciering van Europese projecten en voor uitvoeringskosten van Europese subsidieverlening.

	Reserve Europese projecten landbouwsubsidies
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Cofinanciering en uitvoeringskosten Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO-POP3) en Europees Fonds Maritieme Zaken en Visserij (EFMZV). De programma's POP3 en EFMZV zijn gereed. Naast dat de middelen uit de reserve worden ingezet voor realiseren van provinciaal beleid voor met name landbouw en visserij, zijn ze ook bestemd voor de uitvoeringskosten van RVO die de functie vervult van beheersautoriteit en betaalorgaan om de Europese bijdrage aan de subsidie EU-conform uit te voeren.
Instellingsbesluit	Zomernota 2015
Bestedingsplan	
Operationeel doel	6.1.5
Toelichting stortingen	In de kaderbrief 2022 is € 500.000,- opgenomen als storting in de Reserve Europese projecten landbouwsubsidies.
Toelichting onttrekkingen	Er is in totaal € 449.156,- onttrokken. Dit geld is uitgegeven aan de uitvoeringskosten RVO. Er is minder uitgegeven dan vooraf begroot. Dit komt omdat het NSP-programma vertraging heeft opgelopen, hierdoor is een deel opgeschoven naar 2024.
Toelichting stand	De stand per 31-12-2023 is 4,4 miljoen, deze middelen worden ingezet voor de POP3/NSP subsidie regelingen.

	Reserve Monumenten (Mr. F.J. Kranenburgfonds)
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	a. verstrekken van onderhouds- en restauratiesubsidies ten behoeve van provinciale monumenten; b. verstrekken van een onderhoudssubsidie voor molens in Noord-Holland.
Instellingsbesluit	Instellingsbesluit van het fonds stamt van voor 1989.
Bestedingsplan	
Operationeel doel	6.4.1
Toelichting stortingen	In 2023 is er € 5,5 miljoen gestort in de Reserve Monumenten. Dit was ten behoeve van de UVR Rijksmiddelen monumentenzorg
Toelichting onttrekkingen	In 2023 is er €160.349,- teruggekomen in de reserve vanwege lagere subsidie vaststellingen. Er is dus feitelijk niks onttrokken aan de reserve, de reden hiervoor is dat het door technische problemen niet mogelijk is geweest om de beschikkingen van de UVR Restauratie Rijksmonumenten voor het eind van het kalenderjaar af te handelen. De middelen van 2023 worden begin 2024 alsnog besteed.
Toelichting stand	Per 31-12-2023 is in de reserve nog € 9,0 miljoen beschikbaar dit geld zal worden ingezet voor programma behoud en herbestemming monumenten.

	Reserve Uitvoeren van Mobiliteitsbeleid door Derden
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige uitgaven te dekken voor de uitvoering van Mobiliteitsbeleid waarmee de Provincie andere wegbeheerders (gemeenten en waterschappen) en organisaties (bv. op gebied verkeersveiligheid) in staat stelt om een bijdrage te leveren aan het verbeteren van de verkeersveiligheid en bereikbaarheid. Onder dit doel valt de subsidieregeling kleine infrastructuur en gedragsbeïnvloeding, evenals de subsidieregeling voor fietsvoorzieningen en doorstroming openbaar vervoer. Verder valt hieronder de jaarlijkse storting die we ten behoeve van de verbetering van het openbaar vervoer in de ov terminal in de Zuidas en de stortingen die we voor de OLV Greenport doen.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	Beschikbaar
Operationeel doel	4.1.2
Toelichting stortingen	In 2023 is € 45 miljoen in de reserve gestort. Hiervan is € 26,4 miljoen overgeheveld uit de algemene reserve. De stortingen zijn gelijk aan de jaarlijks in de begroting opgenomen stortingen

Toelichting onttrekkingen	Totaal aan onttrekkingen voor 2023 is € 34,3 miljoen. Hiervan is € 14,3 miljoen onttrokken voor diverse bestedingen en enkele administratieve correcties en € 20 miljoen overgeheveld naar de reserve ontw. Havencomp O.D. 3.2.3 en 25K vrijgevallen. De overige onttrekkingen bestaan uit diverse projecten die in 2023 zijn uitgevoerd voor uitvoeringsregelingen in het kader van kleine infrastructurele werken
Toelichting stand	Er staat nog een aantal projecten op stapel om uit deze reserve gedekt te worden. Onder andere voor de Boerenverdrietsluis, de HOV Huizen, de A9 bij Heiloo en meerdere kleinere projecten. Stand eind 2023 is € 78 miljoen.

	Reserve Ontwikkelen Provinciale Infrastructuur
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige uitgaven te dekken voor het uitvoeren van studies voor het aanleggen en verbeteren infrastructuur en ter dekking van uitgaven met betrekking tot het jaarlijks door PS vastgestelde 4 jarig programma Mobiliteit of separate krediet besluiten.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	Beschikbaar
Operationeel doel	4.4.2
Toelichting stortingen	Conform begroting is € 20 miljoen in deze reserve gestort.
Toelichting onttrekkingen	Er is een onttrekking van € 11,9 miljoen gedaan betrekking hebbend op de netto investeringen van een vijftal werken. Met name omdat een paar grote projecten in afronding zijn is het bedrag dat daarvoor in deze reserve stond opgenomen overgeheveld naar de reserve kapitaallasten. Het gaat om de projecten investeringsprojecten HOV-03 't Gooi Huizen-Hilversum en Trajectbenadering N243a.
Toelichting stand	Uit het resterende saldo van deze reserve worden onder andere de volgende infrastructurele projecten gedekt: Haven Boekelmeer, ondertunneling Broek en Waterland, AVANT, HOV projecten en aanpassingen van N-wegen. Eind stand 2023 bedraagt € 88,5 miljoen.

	Reserve Mobiliteitsbeleid
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige uitgaven te dekken voor de voorbereiding van het opstellen en uitvoeren van beleid. In het jaarlijkse door PS vast te stellen programma Mobiliteit maken we dit inzichtelijk. Het gaat hierbij om activiteiten voor onder andere fiets, het goederenvervoer, duurzame respectievelijk slimme mobiliteit, waaronder ook verkeersmanagementbeleid, het openbaar vervoer, verkeersveiligheid, en mobility-as-a-service en de samenwerkingsverbanden met Regio en Rijk.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	Beschikbaar
Operationeel doel	4.1.1
Toelichting stortingen	Er is conform begroting € 800.000 gestort en € 655.000 gestort vanuit andere reserve in deze reserve in 2023.
Toelichting onttrekkingen	Voor de projecten 'bouwen aan bereikbaarheid slim & duurzaam', verkeersveiligheid en actieve mobiliteit en meerdere kleinere projecten is in 2023 € 641.000 onttrokken uit deze reserve.
Toelichting stand	Het saldo van deze reserve gaat ingezet worden voor verkeersveiligheid, voorlichting en actieve mobiliteit. Eindstand 2023 bedraagt € 3,6 miljoen.

	Reserve Innovatieprojecten Mobiliteit
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Deze reserve heeft als doel uitgaven te dekken voor innovatieve projecten op het gebied van Mobiliteit, zoals Smart Mobility, Beter Benutten, Intelligente kruispunten, I-Centrales en SolaRoad.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	4.4.7
Toelichting stortingen	N.v.t.

Toelichting onttrekkingen	Overheveling van € 1,5 miljoen naar de reserve Kapitaallasten innovatieve projecten voor kapitaallasten LED-verlichting en zonnefietspad N201. Overige onttrekking van € 1,7 miljoen ten behoeve van de uitgaven aan Smart Mobility en Solaroad.
Toelichting stand	De stand per 31-12-2023 bedraagt € 12,4 miljoen. Deze middelen worden ingezet ter dekking van toekomstige uitgaven aan de innovatieve projecten Mobiliteit als Smart Mobility, Solaroad en circulaire provinciale infrastructuur.

	Reserve Energietransitie
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van activiteiten die bijdragen aan de opgave om de nationale broeikasgasuitstoot in 2030 met 49% terug te dringen ten opzichte van 1990. Deze activiteiten geven invulling aan de rol van provincies zoals deze is afgesproken in het Energieakkoord voor duurzame groei (2013) en haar opvolger het Klimaat- en energieakkoord (2018).
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	2.1.3
Toelichting stortingen	In 2023 is er in totaal € 3.967.000 gestort in de Reserve Energietransitie. Dit geld is als volgt opgebouwd: • € 2.867.000 verdeling van de € 9 miljoen die is afgesproken in het klimaatakkoord. • € 1,1 miljoen voor het klimaat neutraal maken van de eigen organisatie.
Toelichting onttrekkingen	In 2023 is er in totaal € 3,2 miljoen onttrokken uit de reserve Energietransitie, hiervan is € 1,2 miljoen uitgegeven aan de UVR Waterstofprojecten, € 0,6 miljoen UVR Oplossingen nestcongestie (SON) en € 0,4 miljoen aan het Energieneutraal maken van de eigen organisatie. De overige items bestaan uit kleinere subsidies en proceskosten. Tot slot is er nog € 731.147 onttrokken uit de Reserve Energietransitie voor Capaciteitskosten.
Toelichting stand	Het eindsaldo per 31-12-2023 is € 14,7 miljoen. In 2022 is de reserve Energietransitie gesplitst in drie reserves: Resv. Energietransitie, Resev. Warmtetransitie, Resv. Duurzame Elektriciteit.

	Reserve Circulaire Economie
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel uitvoering te geven aan de Uitvoeringsagenda Circulaire Economie, zoals vastgesteld in 2017, voor het uitvoeringsjaar 2019. De Uitvoeringsagenda geeft concrete invulling aan de Ontwikkelagenda circulaire economie “We maken het rond” uit 2017
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	2.1.4
Toelichting stortingen	In 2023 is € 350.000,- in de reserve Circulaire Economie gestort vanuit de afspraken die zijn gemaakt in het Coalitieakkoord 2019-2023
Toelichting onttrekkingen	Er is in 2023 een totaal van € 604.137 onttrokken uit de Reserve Circulaire Economie. Aan de hand van de actieagenda Circulaire Economie is een kas raming opgenomen. Blj de LBW is hier op af geraamd met € 150.000 voor de UVR Stimuleren Grondstof / productieketens waarop geen aanvragen zijn binnen gekomen.
Toelichting stand	Het eindsaldo per 31-12-2023 is € 1,1 miljoen.

	Reserve OV-fonds inclusief OV-knooppunten
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van cofinanciering van projecten die een bijdrage leveren aan de verbetering van de OV bereikbaarheid, het optimaliseren van de ketenreis (deur-tot-deur reis), efficiënt ruimtegebruik door het clusteren van functies rondom OV-knooppunten en/of het verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving in het (bus- of trein)stationsgebied. In het Bestedingsplan OV-fonds (PS-besluit 14 september 2020, nr. 1413429/1413431) zijn hiervoor uitgangspunten en randvoorwaarden bepaald. Het betreft veelal langjarige integrale projecten met meerdere (co)financiers. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de aanvraag.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	Beschikbaar
Operationeel doel	3.2.1
Toelichting stortingen	Conform overheveling van een reserve is er 6,2 miljoen in deze reserve gestort in 2023.
Toelichting onttrekkingen	Voor het Ov fonds is in 2023 een onttrekking van circa € 135.000 voor de optimalisering van het OV.
Toelichting stand	Het resterende saldo van deze reserve wordt onder andere ingezet voor de Poort van Hoorn, Alkmaar Noord en voor een OV knooppunt in de gemeente Hilversum. Eindstand bedraagt € 17,7 miljoen.

	Reserve Ruimtelijke Ontwikkeling
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige uitgaven te dekken voor het uitvoeren van studies voor en bijdragen aan diverse ruimtelijke ontwikkelingen, zoals Bloemendalerpolder en De Kop Werkt.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.2.4
Toelichting stortingen	N.v.t.
Toelichting onttrekkingen	In 2023 is € 341.000 onttrokken ter dekking voor het project Ruimtelijk structuur versterken.
Toelichting stand	Het saldo van deze reserve eind 2023 bedraagt € 0,00 euro

	Reserve Kapitaallasten Groen
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige kapitaallasten van investeringen in Groen binnen programma Groen te dekken. In 2016 is het BBV (Begroting, Besluitvorming en Verantwoording) gewijzigd. Een van de wijzigingen is het met ingang van 2017 verplicht activeren van activa met een maatschappelijk nut. Daarom is het vanaf 2017 niet langer toegestaan om bijdragen aan een investering ten laste van een reserve in één keer af te schrijven. In dit kader zijn bij de Begroting 2017 (inclusief meerjarenraming) de begrote investeringsbijdragen ten laste van betreffende reserves afgeraamd en zijn deze bijdragen (zover reeds in de betreffende reserve aanwezig) aan de reserves onttrokken en gestort in de reserve Kapitaallasten Groen. Vanuit deze reserve worden de uitgaven in een periode van 25 jaar afgeschreven (zijnde 1/25 jaarlijks). Indien na afronding van de investering blijkt dat de investeringsbijdrage vanuit de oorspronkelijke reserve lager uitvalt, zal het verschil (tussen de overhevelde en werkelijke bestede bijdrage) worden teruggeboekt.
Instellingsbesluit	Zomernota 2017
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.1.1
Toelichting stortingen	In 2023 is € 98.000 gestort in de reserve kapitaallasten Groen. Het betreft een overheveling van de investeringsuitgaven aan Faunapassages N201 vanuit de reserve Groen
Toelichting onttrekkingen	In 2023 is € 70.000 onttrokken ter dekking van de kapitaallasten.

Toelichting stand	Het saldo van deze reserve is gebaseerd op de werkelijke investeringsuitgaven die geactiveerd zijn met als dekkingsbron de reserve kapitaallasten groen. Vermindert met de reeds onttrokken kapitaallasten. Eindstand bedraagt € 3,8 miljoen.

	Reserve Kapitaallasten OV
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige kapitaallasten van investeringen in Openbaar Vervoer (OV) binnen programma Bereikbaarheid te dekken. In 2016 is het BBV (Begroting, Besluitvorming en Verantwoording) gewijzigd. Een van de wijzigingen is het met ingang van 2017 verplicht activeren van activa met een maatschappelijk nut. Daarom is het vanaf 2017 niet langer toegestaan om bijdragen aan een investering ten laste van een reserve in één keer af te schrijven. In dit kader zijn bij de Begroting 2017 (inclusief meerjarenraming) de begrote investeringsbijdragen ten laste van de reserves afgeraamd en zijn deze bijdragen (zover reeds in de betreffende reserve aanwezig) aan betreffende reserves onttrokken en gestort in de reserve Kapitaallasten OV. Vanuit deze reserve worden de uitgaven in een periode van 25 jaar afgeschreven (zijnde 1/25 jaarlijks). Indien na afronding van de investering blijkt dat de investeringsbijdrage vanuit de oorspronkelijke reserve lager uitvalt, zal het verschil (tussen de overhevelde en werkelijke bestede bijdrage) worden teruggeboekt.
Instellingsbesluit	Begroting 2018
Bestedingsplan	
Operationeel doel	4.4.4
Toelichting stortingen	Voor project HOV 't Gooi Huizen-Hilversum is in 2023 € 10,1 miljoen gestort in de reserve, voor het project N197 Busbaan Wijckerpoort is € 592.000 gestort.
Toelichting onttrekkingen	Ter dekking van de afschrijvingen is in 2023 € 36.000 onttrokken aan de reserve.
Toelichting stand	Per 31-12-2023 is er in de reserve € 85,1 miljoen beschikbaar voor de dekking van kapitaallasten van gerealiseerde investeringen in het Openbaar Vervoer

	Reserve Groot Onderhoud Wegen
Functie	Egalisatiereserve
Doel	Reservering van middelen voor beheer en onderhoud van de provinciale wegen, waarvan de activiteiten zijn opgenomen in een door GS goedgekeurd (voortschrijdend) groot onderhoudsplan (PMO).
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2017
Bestedingsplan	
Operationeel doel	4.4.5
Toelichting stortingen	Reguliere storting € 21,1 miljoen conform begroting, daarnaast conform begroting een overheveling uit de reserve Groot Onderhoud Vaarwegen van € 2,6 miljoen.
Toelichting onttrekkingen	Onttrekking wegens vrijval van € 1,4 miljoen, daarnaast de onttrekking van € 24,4 miljoen ten behoeve van het uitvoering van variabel onderhoud aan de provinciale weginfrastructuur.
Toelichting stand	Stand van € 29,5 miljoen per 31-12-2023 is toereikend voor de verwachte toekomstige bestedingen aan variabel onderhoud.

	Reserve Groot Onderhoud Vaarwegen
Functie	Egalisatiereserve
Doel	Reservering van middelen voor beheer en onderhoud van de provinciale vaarwegen, waarvan de activiteiten zijn opgenomen in een door GS goedgekeurd (voortschrijdend) groot onderhoudsplan (PMO).
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2017
Bestedingsplan	
Operationeel doel	4.4.6
Toelichting stortingen	Reguliere storting € 8,4 miljoen conform begroting.
Toelichting onttrekkingen	Overheveling van € 2,6 miljoen naar reserve Groot Onderhoud wegen conform begroting. Onttrekking wegens vrijval van € 1,7 miljoen. Daarnaast de onttrekking van € 2,6 miljoen voor het uitgevoerde variabel onderhoud.

Toelichting stand	Stand van € 7,6 miljoen per 31-12-2023 is toereikend voor de verwachte toekomstige bestedingen.

	Reserve Waterrecreatie
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van een visie op waterrecreatie en via cofinanciering middelen ter beschikking te stellen voor initiatieven die bijdragen aan de bevordering van waterrecreatie, rekening houdend met ruimtelijk beleid.
Instellingsbesluit	Zomernota 2015
Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.5.3
Toelichting stortingen	Conform de Begroting is er € 1,6 miljoen gestort in de reserve Waterrecreatie.
Toelichting onttrekkingen	Er is vanuit de reserve totaal ca. € 1,5 miljoen uitgegeven aan waterrecreatie. De middelen zijn met name besteed aan de diverse Uitvoeringsregelingen, totaal een bedrag van € 1,2 miljoen. Hiernaast is er € 273.000 uitgegeven aan subsidies buiten UVR. De rest van de uitgaven hadden betrekking op proceskosten. Hiernaast is er € 150.000 overgeheveld naar de reserve Meekoppelkansen voor de steiger Markermeerdijken.
Toelichting stand	Het eindsaldo per 31-12-2023 bedraagt € 3,4 miljoen. Besteding hiervan zal o.a. via het Uitvoeringsprogramma waterrecreatie 2021 – 2025 plaatsvinden.

	Reserve Bedrijfsvoering
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve is bestemd voor het egaliseren van de bedrijfsvoeringskosten en strategische ICT-investeringen (Impulsbudget).
Instellingsbesluit	Zomernota 2016
Bestedingsplan	
Operationeel doel	8.1.8
Toelichting stortingen	Naast de begrote storting van € 1.420.000 heeft een extra storting plaatsgevonden van € 3.319.518 in verband met niet-bestede middelen voor materiële overhead en centrale personele kosten in 2023.
Toelichting onttrekkingen	Uit de reserve betalen we onder andere de kosten van aanschaf van laptops, I-pads, smartphones en beeldschermen. In 2023 is een deel van de in gebruik zijnde apparaten vervangen (€ 1,546 miljoen). Voor de I-projecten zijn in de begroting structurele middelen gereserveerd. Wanneer de kosten in een jaar hoger zijn dan de structureel begrote middelen, wordt het meerdere aan kosten onttrokken uit de reserve. In 2023 ging het om een bedrag van € 4,010 miljoen. In verband met het thuiswerken zijn aan de medewerkers passende faciliteiten geboden. Hiervoor was budget gereserveerd in de reserve bedrijfsvoering. In 2023 bedroegen de kosten € 76.863.
Toelichting stand	De reserve is bedoeld als egalisatiereserve. Binnen de stand van € 12,8 miljoen is voor projecten in het I-domein € 5,4 miljoen gereserveerd. Voor de vervanging van laptops, I-pads, smartphones en beeldschermen is € 2,5 miljoen gereserveerd. Voor huisvestingsprojecten (onder andere ten behoeve van het hybride werken) is € 3,7 miljoen beschikbaar. Voor aanschaf van thuiswerkhulpmiddelen is nog € 0,6 miljoen gereserveerd. Tenslotte is € 0,6 miljoen beschikbaar voor overige bedrijfsvoeringsrisico's, zoals het eigen risicodragerschap voor de WIA.

	Reserve Ontwikkeling Havencomplexen
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Reserve voor versterken van de rol van havencomplexen in de Noord-Hollandse economie
Instellingsbesluit	Zomernota 2015
Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.2.3

Toelichting stortingen	In 2023 is er tijdens de TBW een bedrag overgeheveld naar deze reserve ten behoeve van het creëren van een volwaardige vaarverbinding via het Boerenverdriet. Hiervoor is € 11,06 miljoen overgeheveld van de reserve uitvoeren Mobiliteit naar reserve Ontwikkeling Havencomplexen.
Toelichting onttrekkingen	De totale onttrekking bedraagt € 447.566,00 dit geld is uitgegeven aan LSBU Den Helde: Boerenverdrietbrug & jacht/museumhaven.
Toelichting stand	In 2023 is er tijdens de TBW een bedrag overgeheveld naar deze reserve ten behoeve van het creëren van een volwaardige vaarverbinding via het Boerenverdriet. Hiervoor is € 11,06 miljoen overgeheveld van de reserve uitvoeren Mobiliteit naar reserve Ontwikkeling Havencomplexen. De stand per 31-12-2023: € 14,7 miljoen.

	Reserve Meekoppelkansen bij Dijkversterkingen
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Bijdragen aan meekoppelkansen gekoppeld aan dijkversterkingsprojecten. Dijkversterkingen worden uitgevoerd door de waterbeheerders. Het zijn omvangrijke projecten waarbij voor de provincie en andere regionale partijen en ondernemers de mogelijkheid bestaat om recreatieve- en watersportvoorzieningen, extra natuur, landschapsvoorzieningen, etc. mee te koppelen met de dijkversterking of een aan de dijkversterking gerelateerd ruimtelijk kwaliteitsprogramma op te stellen.Dijkversterkingen en kustontwikkelingen worden uitgevoerd door de waterbeheerders en/of regionale overheden/partners. Het zijn omvangrijke projecten waarbij voor de provincie, regionale partners en ondernemers de mogelijkheid bestaat om recreatieve- en watersportvoorzieningen, extra natuur, landschapsvoorzieningen, etc. mee te koppelen met de dijkversterking of kustontwikkeling eventueel met een hieraan gerelateerd op te stellen ruimtelijk kwaliteitsprogramma.
Instellingsbesluit	Zomernota 2016
Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.4.2
Toelichting stortingen	Vanuit de reserve Waterrecreatie is € 150.000 gestort in de reserve Meekoppelkansen voor de steiger Markermeerdijken wat opgenomen is in de samenwerkingsovereenkomst.
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen betreffen: overhevelingen naar andere reserves voor een bedrag van € 6,1 miljoen, de lasten exploitatie van € 6,8 miljoen en er heeft een vrijval plaatsgevonden voor € 155.000 naar operationeel doel VTH taken.
Toelichting stand	De in de reserve resterende middelen (€ 11,7 miljoen) worden ingezet conform de samenwerkingsovereenkomst Markermeerdijken.

	Reserve Kapitaallasten Wegen
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige kapitaallasten van investeringen in weginfrastructuur (landwegen en fietspaden) binnen programma Bereikbaarheid te dekken. Nadere toelichting In 2016 is het BBV (Begroting, Besluitvorming en Verantwoording) gewijzigd. Een van de wijzigingen is het met ingang van 2017 verplicht activeren van activa met een maatschappelijk nut. Daarom is het vanaf 2017 niet langer toegestaan om bijdragen aan een investering ten laste van een reserve in één keer af te schrijven. In dit kader zijn bij de Begroting 2017 (inclusief meerjarenraming) de begrote investeringsbijdragen ten laste van de reserves afgeraamd en zijn deze bijdragen (zover reeds in de betreffende reserve aanwezig) aan de betreffende reserves onttrokken en gestort in de reserve Kapitaallasten Wegen. Vanuit deze reserve worden de uitgaven in een periode van 25 jaar afgeschreven (zijnde 1/25 jaarlijks). Indien na afronding van de investering blijkt dat de investeringsbijdrage vanuit de oorspronkelijke reserve lager uitvalt, zal het verschil (tussen de overhevelde en werkelijke bestede bijdrage) teruggeboekt.
Instellingsbesluit	Begroting 2017
Bestedingsplan	
Operationeel doel	4.4.4
Toelichting stortingen	De storting in de reserve was € 1,2 miljoen voor de dekking van de kapitaallasten van het investeringsprojecten N231-17 OLV Greenport en Fietsknelpunt N208

Toelichting onttrekkingen	Er is € 142.000 onttrokken ter dekking van kapitaallasten van investeringen in weginfrastructuur
Toelichting stand	Per 31-12-2023 is er in de reserve nog € 31,2 miljoen beschikbaar voor de dekking kapitaallasten van Verbeter- en uitbreidingsprojecten iMPI.

	Reserve Go-gelden
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve is bedoeld om uitvoering te geven aan de inzet van decentrale arbeidsvoorwaarden-gelden door het Georganiseerd Overleg.
Instellingsbesluit	Zomernota 2016
Bestedingsplan	
Operationeel doel	8.2.3
Toelichting stortingen	
Toelichting onttrekkingen	Medewerkers die op 1 juli 2017 in dienst waren van de provincie Noord-Holland hebben recht gekregen op een budget van € 4.000, te besteden aan opleidingen (het zogenaamde 'talentbudget'). Deze regeling had een beperkte looptijd. Aanvragen konden worden ingediend tot oktober 2022. In 2023 zijn de laatste betalingen voor de betreffende opleidingen gedaan. Het restant van de reserve (€ 77.602,78) is eind 2023 vrijgevallen ten gunste van de algemene middelen.
Toelichting stand	De reserve is per eind 2023 opgeheven.

	Reserve MKB innovatie-instrumenten
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel financiële dekking te bieden aan de MKB innovatie-instrumenten
Instellingsbesluit	
Bestedingsplan	
Operationeel doel	6.1.2
Toelichting stortingen	In 2023 is er € 5,7 miljoen gestort in de Reserve MKB, € 4,9 miljoen voor de MIT-Regelingen en € 750.000,- voor GO NH & PIM
Toelichting onttrekkingen	Er is in totaal € 4,9 miljoen onttrokken uit de Reserve MKB. Dit geld is besteed aan: • MIT 2022 R&D projecten (€ 2.998.740) • MIT Haalbaarheidsprojecten 2023 (€ 791.809) • PIM opdrachten (€ 477.778) • GO-NH opdrachten (€ 206.000) • European digital innovation hub (€ 150.000) • Innnovatiefonds PNH beheerskosten (€ 142.500) • MIT Haalbaarheidsprojecten 2022 (€ 99.932) • MIT 2018 Haalbaarheidsonderzoek (€ 19.824) • Lagere vaststelling subsidies MIT voorgaande jaren (€ -420.274,-) • Capaciteit (€ 399.458,-)
Toelichting stand	Per 31-12-2023 is de reserve nog €13,1 miljoen beschikbaar. Een deel hiervan zal worden ingezet voor de MIT-regelingen 2023 en de uitvoeringskosten van de MIT regelingen.

	Reserve Woonbeleid
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om door middel van afstemming en regionale programmering bij te dragen aan voldoende woningen en passende kwaliteit en aan een aantrekkelijk woonmilieu.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.3.1
Toelichting stortingen	N.v.t.

Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen zien voornamelijk op subsidieverlening op grond van de Uvr Woonakkoorden (€ 0,5 miljoen) en opdrachtverlening voor woonvisie (€ 0,2 miljoen). Verder is er € 48.000 onttrokken voor capaciteit.
Toelichting stand	De in de reserve resterende middelen (€ 2 miljoen) zullen voornamelijk worden ingezet voor uitvoeringsregelingen.

	Reserve Woningbouw
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel door versnelling van de woningbouw en binnenstedelijk bouwen bij te dragen aan voldoende woningen en passende kwaliteit en aan een aantrekkelijk woonmilieu.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.3.2
Toelichting stortingen	Er is conform het Coalitieakkoord € 1,2 miljoen gestort.
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen hebben voornamelijk betrekking op subsidieverlening op grond van de Uvr Versnelling woningbouw (€ 0,5 miljoen), en opdrachtverlening (€ 0,1 miljoen). Daarnaast zijn subsidies buiten uitvoeringsregeling verleend aan de gemeente Amsterdam: € -0,2 miljoen MRA en voor MRA flexibele schil € 0,4 miljoen onttrokken. Verder is er gedurende het jaar € 0,6 miljoen besteed aan capaciteit.
Toelichting stand	De in de reserve resterende middelen (€ 4,6 miljoen) zullen worden ingezet voor de uitvoeringsregeling, flexibele schil en woonzorg visie en instandhouding.

	Reserve SvA/NHW Werelderfgoed
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel het behoud van de Outstanding Universal Value (OUV) van het UNESCO werelderfgoed Stelling van Amsterdam, het uitdragen en breed bekend maken van deze waarde en de restauratie in combinatie met herontwikkeling van forten en andere geschikte gebouwen langs de Stelling.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	6.4.2
Toelichting stortingen	De verantwoorde stortingen betreffen de overhevelingen uit de Reserve Landschap (€ 1.150.000) en de Reserve Groene Uitweg (€ 205.000).
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen bestaan uit een overheveling naar de Reserve Werelderfgoed (€ 3,3 miljoen).
Toelichting stand	De eindstand per 31-12-2023 is € 6,3 miljoen. De reserve is bestemd voor het uitvoeren van de uitvoeringsagenda 2024 t/m 2025.

	Reserve Laag Holland
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Het dekken van de kosten voor de provinciale doelen binnen het integrale gebiedsprogramma Laag Holland waarin onder provinciale regie en in samenwerking met alle relevante partners wordt gewerkt aan de integrale opgaven voor natuur, landbouw, water, bodemdaling, klimaat, recreatie en landschap en aan de daarbij behorende projecten.
Instellingsbesluit	Laatste Begrotingswijziging 2020
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.1.4
Toelichting stortingen	Geen
Toelichting onttrekkingen	Totaal is er ca. € 3,5 miljoen uitgegeven aan met name subsidies buiten UVR aanvullend op de specifieke uitkering IBP-Vitaal Platteland (SPUK regeling L7 voor Vitaal Platteland).
Toelichting stand	De stand eind 2023 is € 789.000

	Reserve Kapitaallasten Innovatieprojecten
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	Deze reserve heeft als doel kapitaallasten van investeringen in de verduurzaming van de infrastructuur binnen het programma Bereikbaarheid te dekken.
Instellingsbesluit	Tweede Begrotingswijziging 2020
Bestedingsplan	
Operationeel doel	4.4.7
Toelichting stortingen	Overheveling van € 1,5 miljoen vanuit de reserve Innovatieve projecten Mobiliteit t.b.v. dekking van kapitaallasten van projecten LED-verlichting en zonnefietspad N201.
Toelichting onttrekkingen	Onttrekking van € 376.000 ter dekking van de kapitaallasten van gerealiseerde innovatieve mobiliteitsprojecten.
Toelichting stand	Stand per 31-12-2023 van € 6.7 miljoen is ter dekking van de kapitaallasten van innovatieve mobiliteitsprojecten.

	Reserve Waardevermindering Grondaankopen Groen
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	Het reserveren van middelen voor de verwachte toekomstige afwaardering van aangekochte gronden voor het beleidsdoel Groen, die ontstaat doordat de gronden een hogere economische waarde hebben wanneer de provincie deze aankoopt dan wanneer de provincie deze verkoopt tegen de natuurwaarde. Door de instelling van deze reserve wordt dit soort verliezen gedekt, zodat de provincie geen onverwachte financiële tegenvallers krijgt in de toekomst.
Instellingsbesluit	Laatste Begrotingswijziging 2021
Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.2.5
Toelichting stortingen	De stortingen bestaan uit de overheveling van een bedrag van € 1.366.000 uit de Reserve Groen.
Toelichting onttrekkingen	N.v.t.
Toelichting stand	In deze reserve worden middelen opgenomen voor de verwachte toekomstige afwaardering van aangekochte gronden voor het beleidsdoel Groen. Er is geld voor afwaardering nodig omdat de gronden een hogere economische waarde hebben bij aankoop van de provincie dan als de provincie deze gronden weer verkoopt tegen natuurwaarde. Daarom vindt er in het jaar na aankoop van de gronden een storting plaats uit de desbetreffende reserves waarvoor de gronden zijn aangekocht. Door de waarde in de reserve waardevermindering grondaankopen Groen krijgt de provincie geen onverwachte financiële tegenvallers bij verkoop in de toekomst. Stand per 31-12-2023 is € 18,1 miljoen.

	Reserve Economisch Herstel en Duurzaamheid
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Via motie 42-2020 hebben PS de opdracht gegeven een Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds op te richten, waarmee de economische en maatschappelijke effecten in Noord-Holland van de uitbraak van het Coronavirus worden verzacht. Deze reserve is een invulling aan dit fonds en wordt ingezet voor de verduurzaming van de gebouwde omgeving, de versterking van de culturele en maatschappelijke sector en de arbeidsmarkt.
Instellingsbesluit	Eerste Begrotingswijziging 2021
Bestedingsplan	
Operationeel doel	7.1.1
Toelichting stortingen	Niet van toepassing

Toelichting onttrekkingen	Er is in totaal €21,9 mln. onttrokken aan de reserve Economisch Herstel & Duurzaamheid. € 12,3 mln hiervan is besteed in 2023 en € 9,6 mln. is overgeheveld naar andere reserves. Hieronder zijn de grootste uitgaven in beeld gebracht. ·UVR Versterken Maatschappelijke sector (€ 2,6 mln.) ·UVR verduurz. sportaccommodaties N-H 2021 (€ 1,8 mln.) ·LSBU TNO, Contingenten aanpak (€ 1,5 mln.) ·Verduurzaming culturele instellingen (€ 1,3 mln.) ·UVR verduurz dorps-buurthuizen (€ 1,0 mln.) ·UVR imp. innovatie cultuur-erfgoedorg NH (€ 1,0 mln.) ·Overige kleinere subsidies en proceskosten (€ 2,5 mln.) ·Capaciteitskosten (€ 0,6 mln.) Naast de onttrekkingen is er nog een bedrag van € 9.589.000,- overgeheveld. Hiervan is € 9.000.000,- gegaan naar de Reserve Energietransitie voor de UVR Energiebesparingsprogramma. Het restant is gegaan naar de Resv. Subs. eco. Herstel & Duurzaamheid.
Toelichting stand	De eindstand per 31-12-2023 is € 63,1 mln. Hiervan is € 53 mln. bestemd voor de Reserve Coalitieakkoord de overige middelen zijn voor regelingen die doorlopen in 2024. Voor een verdere uitleg zie ook brief Afronding Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds.

	Reserve Duurzame Elektriciteit
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van activiteiten op het gebied van het stimuleren van het gebruik van duurzame elektriciteit die bijdragen aan de opgave om de nationale broeikasgasuitstoot in 2030 met 49% terug te dringen ten opzichte van 1990. Deze activiteiten geven invulling aan de rol van provincies zoals deze is afgesproken in het Energieakkoord voor duurzame groei (2013) en haar opvolger het Klimaat- en energieakkoord (2018).
Instellingsbesluit	Begroting 2022
Bestedingsplan	
Operationeel doel	2.1.1
Toelichting stortingen	In 2022 is de Reserve Energietransitie verdeeld in drie reserves, waaronder de Reserve Duurzame Elektriciteit. Hierdoor is de storting 1/3 (€2,9 miljoen) van de afgesproken € 9 mln. in het coalitieakkoord 2019-2023.
Toelichting onttrekkingen	Er is in totaal € 3,4 miljoen onttrokken aan de reserve Duurzame Elektriciteit. Dit geld is besteed aan: • UVR Zonne-energieleverend parkeert 2023 (€ 0,8 miljoen) tevens middelen terug gekomen voorgaande jaren (€-0,2 miljoen) • Regionale energiestrategieën (€ 0,8 miljoen) • RES Middelen (€ 0,7 miljoen) • ET Wind proceskosten (€ 0,3 miljoen) • Overige kleinere subsidies (€ 0,2 miljoen) • Capaciteit (€ 0,7 miljoen)
Toelichting stand	Het eindsaldo 31-12-2023 is € 5,2 miljoen. In 2022 is de totale reserve Energietransitie opgedeeld in drie reserves; Energietransitie, Warmtetranistie en Duurzame Elektriciteit. Voor elk reserves is een apart bestedingsplan gemaakt.

	Reserve Warmtetransitie
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van activiteiten op het gebied van het stimuleren van de warmtetransitie die bijdragen aan de opgave om de nationale broeikasgasuitstoot in 2030 met 49% terug te dringen ten opzichte van 1990. Deze activiteiten geven invulling aan de rol van provincies zoals deze is afgesproken in het Energieakkoord voor duurzame groei (2013) en haar opvolger het Klimaat- en energieakkoord (2018).
Instellingsbesluit	Begroting 2022
Bestedingsplan	
Operationeel doel	2.1.2

Toelichting stortingen	In 2022 is de reserve Energietransitie opgedeeld in 3 verschillende reserves, gekoppeld aan 3 verschillende operationele doelen. De stortingen in de reserves voor 2022 en verder worden verdeeld over deze 3 operationele doelen. Het bedrag is € 3.266.666 in 2023. Ook is er in 2024 een bedrag van € 9,6 miljoen overgekomen. Hiervan is € 9 miljoen afkomstig van het programma 7 : Reserve Economische Herstel en Duurzaamheid. € 600.000 is afkomstig van de Reserve Energietransitie.
Toelichting onttrekkingen	Er is in 2023 € 12,4 miljoen onttrokken aan de reserve Warmte transitie dit geld is voornamelijk besteed aan diverse subsidies: • UVR energiebesparingsprogramma NH (€ 9 miljoen) • UVR SEB Noord-Holland 2021 (€ 1,3 miljoen) • Servicepunt Duurzame Energie (€ 0,7 miljoen) • LSBU Gemeente Zaanstad, SEB (€ 0,3 miljoen) • UVR Warmte transitie gebouwde omgeving (€ 0,3 miljoen) • Warmte transitie proceskosten (€ 0,2 miljoen) • Overige kleinere subsidies (€ 0,6 miljoen) • Capaciteit (0,1 miljoen)
Toelichting stand	Het eindsaldo per 31-12-2023 is € 6,3 miljoen. In 2022 is de reserve opgedeeld in drie reserves, Reserve Energietransitie, Reserve Warmte transitie en Reserve Duurzame Elektriciteit. Voor elke reserve is apart een bestedingsplan opgesteld voor de komende 2 jaar.

	Reserve Subsidies Warmtetransitie
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Laatste begrotingswijziging 2022
Bestedingsplan	
Operationeel doel	2.1.2
Toelichting stortingen	Niet van toepassing Niet van toepassing
Toelichting onttrekkingen	In 2023 is er voor € 0,8 miljoen onttrokken uit de Reserve Subsidie Warmtetransitie, dit geld is uitgegeven aan de Subsidie Stimulerend Energietoezicht Bedrijven (SEB) Noord-Holland.
Toelichting stand	De stand eind 2023 is: € 1,5 miljoen. De reserve wordt enkel gebruikt voor de Subsidie Stimulerend Energietoezicht Bedrijven (SEB) Noord-Holland.

	Reserve subsidies OV fonds
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel
Instellingsbesluit	Laatste begrotingswijziging 2021
Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.4.1
Toelichting stortingen	Geen stortingen.
Toelichting onttrekkingen	Voor werkzaamheden in de gemeente Hilversum voor de ontwikkeling van de stationsgebied en Gemeente Hoorn, Poort van Hoorn is in 2023 een bedrag van € 2,7 miljoen onttrokken.
Toelichting stand	De stand van de reserve bij het opmaken van de jaarrekening wordt gevormd door de meerjarige subsidies van boven € 1,5 miljoen, die volgens de regels voor het verantwoorden van de subsidies niet in een boekjaar mogen worden verantwoord. Bij deze subsidiereserve gaat het onder andere om de subsidie voor het stationsgebied Hilversum en de subsidies voor de Poort van Hoorn. Eindstand in 2023 bedraagt € 5,3 miljoen.

	Reserve subsidie Bloemendalerpolder
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de juridische verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Laatste begrotingswijziging 2021

Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.4.4
Toelichting stortingen	Niet van toepassing.
Toelichting onttrekkingen	In 2021 is een subsidie van € 2,5 miljoen verleend aan GEM Bloemendalerpolder. De lasten worden verdeeld over de jaren. In 2023 is hiervoor het resterende bedrag van € 612.319 onttrokken uit de Reserve Subsidie Bloemendalerpolder.
Toelichting stand	De eindstand per 31-12-2023 is € 0,-.

	Reserve verleende subsidies OD 4.1.2
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de juridische verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Laatste begrotingswijziging 2021
Bestedingsplan	Beschikbaar
Operationeel doel	4.1.2
Toelichting stortingen	Door overheveling is € 8,3 miljoen in deze reserve gestort.
Toelichting onttrekkingen	Door een administratieve correcties is de totale onttrekking € 8,5 miljoen.
Toelichting stand	Uit het resterende saldo van deze reserve worden onder andere de volgende infrastructurele projecten gedekt:

	Reserve verleende subsidies OD 5.1.1
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Laatste begrotingswijziging 2021
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.1.1
Toelichting stortingen	N.v.t.
Toelichting onttrekkingen	Er is in 2023 € 3,9 miljoen onttrokken voor de in deze reserve opgenomen subsidies die in 2022 uit de UVR Natuurherstelmaatregelen 2022 beschikt zijn.
Toelichting stand	De stand per 31 december 2023 is € 17,2 miljoen. Dit is bestemd voor de resterende uitbetalingen van de in deze reserve opgenomen subsidies.

	Reserve subsidies Laag Holland
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Laatste begrotingswijziging 2022
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.1.4
Toelichting stortingen	Geen
Toelichting onttrekkingen	Geen
Toelichting stand	Geen, er zijn binnen het operationeel doel Gebiedsprogramma Laag Holland nog geen subsidies van meer dan € 1,5 miljoen verstrekt uit de reserve Laag Holland.

	Reserve verleende subsidies woningbouw
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	
Instellingsbesluit	Tweede begrotingswijziging 2022
Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.3.2
Toelichting stortingen	N.v.t.
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen hebben betrekking op subsidieverlening aan Weesp bloemendaalder polder (346.480) en subsidie gemeente Zaanstad (285.000).

Toelichting stand	De in de reserve resterende middelen (€ 3,8 miljoen) zullen worden ingezet voor subsidieverlening.

	Reserve verleende cofinanciering Waddenzee
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de juridische verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Laatste begrotingswijziging 2022
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.3.3
Toelichting stortingen	N.v.t.
Toelichting onttrekkingen	De onttrekking van € 505.000 heeft betrekking op de subsidie Waddenbaai fase I.
Toelichting stand	De stand per 31 december 2023 is € 6,3 miljoen. Dit bedrag is voor de subsidie Waddenbaai fase I.

	Reserve Subsidies Meekoppelkansen bij dijkversterking en kustontwikkeling
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Tweede begrotingswijziging 2023
Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.4.2
Toelichting stortingen	De verantwoorde stortingen betreffen de overhevelingen uit de Reserve Meekoppelkansen (€ 4,9 miljoen).
Toelichting onttrekkingen	Onttrekking uit subsidiereserve Meekoppelkansen voor lasten € 1,9 miljoen in 2023.
Toelichting stand	De in de reserve resterende middelen (€ 3 miljoen) zullen worden ingezet voor subsidieverlening.

	Reserve Subsidie Stelling van Amsterdam / NHW Werelderfgoed
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Tweede begrotingswijziging 2023
Bestedingsplan	
Operationeel doel	6.4.2
Toelichting stortingen	De verantwoorde storting betreft de overheveling uit de Reserve SvA/NHW Werelderfgoed (€ 3.265.000).
Toelichting onttrekkingen	Er is in 2023 € 240.000 onttrokken, dit geld is besteed aan subsidie vesting Muiden.
Toelichting stand	De reserve (€ 3 miljoen) is bestemd voor het uitvoeren van de uitvoeringsagenda 2024 t/m 2025.

	Reserve Subsidies Economisch Herstel & Duurzaamheid
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel. De reserve dient als financiële dekking voor de verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Laatste begrotingswijziging 2023
Bestedingsplan	
Operationeel doel	7.1.1
Toelichting stortingen	Vanuit de Reserve Economisch Herstel en Duurzaamheid is er € 0,6 mln. overgeheveld naar deze reserve op basis van verleende subsidies groter dan € 1,5 mln.
Toelichting onttrekkingen	In 2023 is er € 0,6 mln. onttrokken uit de Reserve Subsidies Economisch Herstel & Duurzaamheid. Dit geld is besteed aan de lasten die volgen uit de eerder verleende subsidie vanuit de uitvoeringsregeling Versterken maatschappelijk sector Amsterdam.

Toelichting stand	De eindstand van deze reserve is nihil.

	Reserve Subsidies Groene Uitweg
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Tweede begrotingswijziging 2023
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.1.2
Toelichting stortingen	Vanuit de reserve Groene Uitweg is € 1.807.000 overgeheveld ter dekking van de verstrekte subsidies Buitenplaats Trompenburg en Entree Muiden West.
Toelichting onttrekkingen	Voor subsidie Buitenplaats Trompenburg is € 905.358 onttrokken aan de reserve.
Toelichting stand	De stand van de reserve per 31-12-2023 bedraagt € 901.642. Deze middelen worden ingezet ter dekking van verstrekte subsidies Buitenplaats Trompenburg en Entree Muiden West.

Voorzieningen

Staat van het verloop van voorzieningen (artikel 55 BBV)

Naam van de voorziening	Boekwaarde 31-12-2022	Toevoeging	Onttrekkingen		Boekwaarde 31-12-2023
			Bestedingen	Vrijval ten gunste van rekening van lasten en baten	
	x €1.000	x €1.000	x €1.000	x €1.000	x €1.000
Voorzieningen					
Voorziening Financiële Risico's	2.675	1.970			4.645
Voorziening Pensioenen leden GS	9.120	240	504		8.856
Voorziening Grondwaterheffing	3.272	45			3.317
Voorziening Bodembeheertaken	1.993		514		1.479
Voorziening sanering Parnassia	1.960		510		1.450
Voorziening Agriport	5.000				5.000
Voorziening bovenwettelijk verlof	4.819	4.166	2.780		6.205
Totaal voorzieningen	**28.840**	**6.421**	**4.308**	-	**30.953**

Toelichting voorzieningen

	Voorziening Financiële Risico's
Doel	De voorziening dient als buffer voor de opvang van concrete financiële risico's, waarvan de kans groot is dat deze binnen afzienbare tijd daadwerkelijk tot verplichting zullen leiden.
Instellingsbesluit	Najaarsbericht 2005
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	8 Overzicht Financiën en bedrijfsvoering

Looptijd	Ingesteld op: November 2005 Eindigt op: Geen einddatum

Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2023
1.970.000		4.645.000

Toelichting stortingen	In verband met een claim van een leverancier voor extra kosten in verband met gestegen prijzen is de voorziening financiële risico's opgehoogd.
Toelichting onttrekkingen	
Toelichting stand	In deze voorziening zitten de risico's voor de volgende onderdelen: - Planschade de Ronde Hoep - Een claim van een leverancier voor extra kosten in verband met gestegen prijzen. Voor het bedrag van het risico van de Ronde Hoep hebben in 2023 geen mutaties plaatsgevonden.

	Voorziening Pensioenen Leden GS
Doel	Het zeker stellen van de opgebouwde pensioenrechten van (ex)gedeputeerden.
Instellingsbesluit	Volgens het BBV (artikel 44) dient een voorziening te worden ingesteld voor verplichtingen waarvan de omvang redelijkerwijs is vast te stellen. Daarom is besloten een voorziening in te stellen voor de pensioenen van (oud) leden van GS.
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	1 Bestuur
Looptijd	Ingesteld op: 1 juni 2005 Eindigt op: Geen einddatum

Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2023
240.453,94	503.996,36	8.856.000

Toelichting stortingen	Jaarlijks wordt door APG bepaald wat de stand van de voorziening moet zijn. Op basis van de benodigde stand van de voorziening wordt vastgesteld hoeveel er gestort moet worden of vrij kan vallen. In 2023 moest een bedrag van € 240.453,94 worden gestort.
Toelichting onttrekkingen	Aan ouderdoms- en nabestaandenpensioenen is aan (partners van) oud-GS-leden een bedrag uitbetaald van € 503.996,36.
Toelichting stand	Jaarlijks wordt door APG bepaald wat de stand van de voorziening moet zijn. Op basis van de benodigde stand van de voorziening wordt vastgesteld hoeveel er gestort moet worden of vrij kan vallen.

	Voorziening Grondwaterheffing
Doel	Het voorkomen van continue aanpassing van de grondwaterheffing. Bij hogere c.q. lagere ontvangsten dan geraamd, kan dit verschil verrekend worden met de gevormde voorziening.
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2004 op grond van invoering BBV per 1 januari 2004.
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	5 Natuur en landelijk gebied
Looptijd	Ingesteld op: Juni 2005 Eindigt op: Geen einddatum

Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2023
45.000		3.317.000

Toelichting stortingen	Voor de grondwaterheffing heeft er in 2023 een storting plaats gevonden. Indien de opbrengst van de Grondwaterheffing hoger is dan de kosten, mag het verschil niet ten gunste komen van de eigen middelen van de provincie en wordt dit in de voorziening Grondwaterheffing gestort. Het bedrag dat op het moment in de voorziening staat, is in afwachting van geplande onderzoeken.

Toelichting onttrekkingen	n.v.t.
Toelichting stand	De stand is het saldo van (teveel) ontvangen heffing, deze is de afgelopen jaren geleidelijk gestegen. Maar als gevolg van een vergroting van het takenpakket van de provincie is de verwachting dat dit saldo geleidelijk zal afnemen. Daarnaast is er ook een buffer nodig voor onvoorziene schade of bij compenseren van negatieve gevolgen. Er is dan meestal sprake van grote bedragen.

	Voorziening Bodembeheertaken
Doel	Uitvoering van bodembeheertaken. Hiermee geeft de provincie uitvoering aan de afspraken uit het landelijk bodemconvenant 2010-2015 tussen Rijk, gemeente, provincies en waterschappen.
Instellingsbesluit	Bodemsaneringstrategie en uitvoeringsprogramma bodemsanering 2010-2014 (GS dd. 26 januari 2010)
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	2 Klimaat en gezonde leefomgeving
Looptijd	Ingesteld op: 26 januari 2010 Eindigt op: Geen einddatum

Stortingen	**Onttrekkingen**	**Stand eind 2023**
	514.000	1.479.000
Toelichting stortingen		
Toelichting onttrekkingen	De onttrekking die gedaan is ter dekking van de kosten binnen het project GBG 't Gooi die voor 2023 zijn gedaan.	
Toelichting stand	De stand van de voorziening per ultimo 2023 is bedoeld de aankomende jaren voor de uitgaven voor het gebiedsgericht grondwaterbeheer 't Gooi.	

	Voorziening Bodemsanering Parnassia
Doel	Uitvoering van bodemsanering van de verontreinigde grond behorend bij het voormalig provinciaal Ziekenhuis (De provincie is verantwoordelijk voor het saneren van deze grond).
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2019
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	2 Klimaat en gezonde leefomgeving
Looptijd	Eindigt op: wanneer bodemsanering Parnassia gereed is.

Stortingen	**Onttrekkingen**	**Stand eind 2023**
	510.000	1.450.000
Toelichting stortingen		
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen zijn ten behoeve voor de dekken van de kosten die gemaakt zijn voor de sanering in 2023. De onttrekkingen zijn de bijdragen die voor 2023 zijn gedaan.	
Toelichting stand		

	Voorziening Agriport
Doel	Herinrichten van een kruispunt A7 met de N239. Provincie Noord-Holland ontvangt hiervoor gelden van derden, welke besteed moeten worden voor dit specifieke doel.
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2021. Op basis van het BBV (artikel 44 lid 2) moet een voorziening worden ingesteld voor van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden.
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	4 Bereikbaarheid

Looptijd	Ingesteld op: Juni 2021 Eindigt op: Geen einddatum (bij besteding middelen)

Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2023
		5.000.000

Toelichting stortingen	n.v.t.
Toelichting onttrekkingen	n.v.t.
Toelichting stand	De huidige stand is bedoeld voor de kosten van het kruispunt. Dit wordt de komende jaren gerealiseerd.

	Voorziening Bovenwettelijk verlof
Doel	Voorziening is gevormd ter dekking van de toekomstige opname van (gespaard) bovenwettelijk verlof.
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2022. Op basis van uitspraken van de commissie BBV, in aanvulling op de Notitie-Arbeidsgerelateerde verplichtingen 2013, moet een voorziening worden gevormd voor bovenwettelijk verlof die een niet voorspelbare opbouw en daarmee ook onvoorspelbare afbouw kennen.
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	7 Economisch herstel en duurzaamheid
Looptijd	Ingesteld op: December 2022 Eindigt op: Geen einddatum

Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2023
4.166.000	2.780.000	6.205.000

Toelichting stortingen	In 2023 is er voor € 4,1 mln aan extra verlof gekocht door de medewerkers binnen de provincie. Dit is volgens de regels van het BBV opgenomen als verplichting in de voorziening.
Toelichting onttrekkingen	In 2023 is voor € 2,8 miljoen aan bovenwettelijk verlof opgenomen door de medewerkers. Dit is volgens de regels van het BBV als onttrekking uit de voorziening verantwoord.
Toelichting stand	Voorziening is gevormd op basis van de uitspraak van de commissie BBV (2022) en gebaseerd op de verlofregistratie voor bovenwettelijk verlof. Het bedrag in de voorziening is het saldo verlof per 31 december.

Netto vlottende schulden

Netto-vlottende schulden	31-12-2023	31-12-2022
	x € 1.000	x € 1.000
Rekening-courant verhouding met niet-financiele instellingen (Nazorgfonds)	2.658	2.810
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	100.000	0
Overige schulden		
Crediteuren	33.841	169
Nog af te dragen loonheffing	5.262	4.697
Nog af te dragen omzetbelasting	839	2.119
Nog af te dragen Vennootschapsbelasting	0	0
Nog af te dragen pensioenpremies	1.750	1.614
Nog te betalen Rijk	6.844	7.152
Nog te betalen rentelasten	416	0
Overige nog te betalen	963	167
	49.915	15.918
Totaal netto-vlottende schulden	152.573	18.728

In 2023 is er sprake geweest van meerdere kortlopende kasgeldlening die einde balansdatum nog open stonden. Deze zijn begin 2024 afgelost en waren nodig om aan de betaalverplichtingen op dat moment te kunnen voldoen. Voor meer inzicht verwijzen we naar de paragraaf Financiering.

De overige schulden zijn in 2023 ten opzichte van 2022 gestegen. Dit komt vooral door de post crediteuren. In voorgaande jaren is gekozen, ook in verband met de pandemie, voor het niet hanteren van een betalingstermijn. Hierdoor was de openstaande post laag omdat er direct werd betaald. Per 2023 is dit weer terug gedraaid en worden crediteurenfacturen met een standaard betalingstermijn, uitzondering daar gelaten, van 30 dagen betaald.

Overlopende passiva

Overlopende passiva	31-12-2023	31-12-2022
	x € 1.000	x € 1.000
Nog te betalen subsidieverplichtingen	220.427	219.108
Nog te betalen verplichtingen	72.995	69.777
Vooruitontvangen bedragen		
Nog te besteden voorschotbedragen voor doeluitkeringen		
Europese overheidsorganen	0	18
het Rijk	124.239	103.411
Overige Nederlandse overheidsorganen	15.088	10.920
Overig	220	241
	139.547	114.590
Totaal overlopende passiva	432.969	403.475

De overlopende passiva zijn gestegen. Dit komt voornamelijk door de vooruitontvangen bedragen voor de doeluitkeringen (toename € 25 mln), die in het volgende overzicht 'Nog te besteden voorschotbedragen per doeluitkering' te zien zijn. Dit betreffen voornamelijk ontvangen gelden voor specifieke doeluitkeringen van het rijk. Daarnaast bestaat een stijging in de doeluitkeringen/bijdragen van overige overheden (€ 4,2 mln).

Door gedeeltelijke doorstorting van deze subsidiegelden aan derden, is het gevolg dat ook een stijging te zien is voor de te betalen (subsidie)verplichtingen die hiermee mee samenhangen (€ 3,2 mln).

Nog te besteden voorschotbedragen voor doeluitkeringen	Saldo 31-12-2022	Correctie voorgaand jaar	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen of terugbetalingen	Saldo 31-12-2023
	x €1.000	x €1.000	x €1.000	x €1.000	x €1.000
EU					
North Sea	18	-	-	18	-
Totaal Europese overheidsorganen	***18***	-	-	***18***	-
Rijk					
SHIP	56	-	-	56	-
Interprovinciaal overleg	-	-	375	-	375
Regionale Samenwerking en Data Top 15	77	-	-	77	-
SPUK Bermmaatregelen (E12)	1.415	-	-	559	856
SPUK IBP-Vitaal Platteland (L7)	3.905	-	-	2.238	1.667
SPUK Culturele voorzieningen Provincies (C26)	281	-	4	285	-
SPUK Gebiedsplan Impuls Veenweiden (L10)	15.377	-	-	1.016	14.361
SPUK Novi-gebieden (C59)	91	-		91	0
SPUK Novex gebieden (C112)			320		320
SPUK (E109)			100		100
SPUK Capaciteit Natuurmonitoring (L29)			149		149
SPUK Regionale MIT-regeling (F12)	-	94-	100	66-	72

SPUK i-Diensten Mobiliteit (E43)	479	-	-	-	479
SPUK Flexibele inzet woningbouw (C41)	3.130	-	-	1.963	1.167
SPUK Energiehaven IJmond (E43)	27.638	-	-	-	27.638
SPUK Ontzorgingsprogramma Maatschappelijk Vastgoed (C13)	1.022	-	-	689	333
SPUK Beschikb.verg. reg. OV-concessies (E52)	1.428	-	-	318	1.110
SPUK Snelfietsroutes (E10)	1.118	-	-	199	919
SPUK Stim. Verkeersveiligheidsmaatregelen (E20)	1.226	-	-	-	1.226
SPUK Regionale MIT-regeling 2021(F14)	-	-	130	367-	497
SPUK Aank. Veehouderijen bij nat.gebied (L8)	6.864	-	-	6.864	0
SPUK Programma Natuur (L16)	17.210	-	17.244	8.504	25.950
SPUK Doelm. duurz. gebruik verkeersinfrastructuur (E38)	300	-	-	-	300
SPUK Bodem overbruggingsjaar 2021 (E58)	402	-	-	50	352
SPUK Bodem overbruggingsjaar 2021 CINDU (E58)	6.917	-	-	91	6.826
SPUK Woondeals (C81)	506	-		50	456
SPUK OV-concessies (E86)				1.092-	1.092
SPUK Bodem overbruggingsjaar 2022 (E83)	2.444	-	-	314	2.129
SPUK Regionale MIT-regeling (F25)	518	298	3.818	4.054	580
SPUK Flex.inz.onderst.woningb. (C210)	6.644	-	1.464	-	8.108
SPUK Ontzorgingsprog. Maatsch. Vastgoed (C13)	2.317	-	-	278	2.039
SPUK Schone Lucht Akkoord (E53)	18	-	80	11	87
SPUK (Water)bodemsanering 2022 (E94)	-	-	5.000	-	5.000
SPUK Stim. Verkeersveiligheidsmaatregelen (E20)	485	-	-	-	485
SPUK Programma Aanpak Stikstof (PAS)-melders (L24)	1.165	-	1.165	2.330	0
SPUK Versn.voorst. trans. landelijk gebied (L25)	377	-	1.726	1.165	938
SPUK Uitbreiding capaciteit OD NZKG (F39)	-	-	3.000	500	2.500
SPUK Deltaprogramma (E87)	-	-	204	-	204
SPUK Capaciteit klimaat-en energiebeleid (F28)	-	-	2.547	-	2.547
SPUK Nat. Progr. Lokale Warmtetransitie (C95)	-	-	2.084	-	2.084
SPUK Versnelling aanpak natuurinclusief isoleren (C117)	-	-	7.024	-	7.024
SPUK. NGF Toekomstbest. Leefomgeving (C104)	-	-	127	-	127
SPUK Reg. Aanpassing Laadinfrastructuur (E106)			1.579		1.579
SPUK Bodemopgaven 2023 (E97)			1.583		1.583
SPUK Woondeals 2de tranche (C103)	-	-	978	-	978
SPUK Bodemopgaven 2023 (E97)	-	-	-	-	-
Totaal Rijk	***103.411***	***204***	***50.800***	***30.176***	***124.239***

Overige Nederlandse overheidsorganen					-
Fietspad Markermeerdijk	-		2.215		2.215
Bodemsanering het Gooi	1.965	-	-		1.965

Geothermie	844	-	-	80	764
MRA-e 2021	296	-	1.785		2.081
MRA Landschap	205	-	-	205	-
N515	250	-	-		250
SHIP	225	-	-	225	-
Duinpolderweg	380	-	-	300	80
Collectieve Energie Provincies	180	-	-		180
Kennisontwikkeling bodem	178	-	-	178	-
Koopstromen onderzoek	38	-	-		38
Amsterdam Circulaire economie	-	26	-		26
Communicatie Strategie Buitenpoorten		8	-		8
Regionale Samenwerking en Data Top 15	214	-	258		472
Bereikbaarheid Kust Zandvoort	199		-	199	
Groenfonds	5.948	-	2.191	1.220	6.919
Asielopgave	-	-	91	-	91
Totaal Overige Nederlandse overheidsorganen	***10.920***	***34***	***6.540***	***2.406***	***15.088***
Totaal	**114.349**	**237**	**57.341**	**32.582**	**139.327**

Verstrekte borg- en garantstellingen

Het in de balans opgenomen bedrag voor verstrekte waarborgen aan natuurlijke en rechtspersonen kan als volgt naar de aard van de geldlening gespecificeerd worden:

Staat van gewaarborgde leningen ultimo 2023

Door wie de geldlening is aangegaan	Doel van de geldlening	Oorspronkelijk bedrag (x € 1.000)	% of deel gewaarborgd provincie	Boekwaarde 31-12-2023 Totaal (x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2022 Totaal (x € 1.000)
		-		-	-

Staat van andere garantieverplichtingen ultimo 2023

Naam rechtspersoon	Inhoud garantieverplichting	Garantiebedrag per 31-12-2023 (x € 1.000)

Het Nationaal Groenfonds	Uitvoering van het natuurbeleid (convenantleningen)	310
BNG Bank	Financiering van het project Hoogtij van de RON NV	-
BNG Bank	(Her-) financiering van PolanenPark BV (besluit GS 7-06-2016, nr.747558/817011)	6.000
Totaal		**6.310**

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Bedrijfsvoering Betreft de waarde van de volgende lopende contracten/verplichtingen:	**x € 1.000**
Eurest multiservice (outsourcing)	3.482
Leaseplan (lease van het wagenpark)	878
TBO (technisch beheer kantoren)	6.964
Canon (printers)	1.658
Fujitsu (outsourcing ICT)	32.057
Gispen (thuiswerkhulpmiddelen)	488
Maas (koffiemachines)	238
Niet uit de balans blijkend recht Huuropbrengsten Elan wonen	545

Beleid en Beheer Betreft de waarde van de volgende lopende contracten/verplichtingen:	**x € 1.000**
Gebiedscontracten groot onderhoud wegen en vaarwegen:	91.142

SKNL-functiewijziging:

SKNL-functiewijziging ad. € 20,3 miljoen voor verplichtingen met een dertigjarige looptijd die van 2002 t/m 2013 zijn aangegaan voor functiewijziging van agrarische grond naar natuurgrond en waarvoor de financiële afhandeling met de decentralisatie van natuurbeleid naar de provincies is gekomen. Hiernaast staan er voor de SKNL aanvragen uit 2014 en 2015 nog verplichtingen open van totaal € 13,2 miljoen. De helft hiervan bestaat uit rentekosten, de helft is aflossing. De kosten van deze aflossing van € 6,6 miljoen hebben we in het jaar 2014 al als Last genomen.

SVNL-agrarische natuur vanaf 2024:

Per 2023 is het GLB-NSP (Gemeenschappelijk Landbouwbeleid – Nationaal Strategisch Plan) van start gegaan. Agrariërs binnen het NNN krijgen met ingang van beheerjaar 2023 nog eenmaal de mogelijkheid om een ANLb-contract (Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer) af te sluiten voor een periode van maximaal zes jaar. De beschikkingen voor ANLb zijn gecontinueerd met nieuwe

beschikkingen tegen actuele tarieven met een looptijd van 6 jaar. Deze nieuwe beschikkingen zijn in 2023 aangegaan. De Europese Unie draagt (op basis van het IPO advies van 7 april 2022) vanaf 2023 65% bij aan het ANLb.

In totaal is er de komende jaren (2024 - 2028) voor € 50,8 miljoen beschikt, waarvan € 17,8 miljoen ten laste van de provincie.

De uitbetaling aan RVO in 2024 is al vastgelegd in 2023 omdat het beheer in 2023 uitgevoerd is (uitbetaling het jaar NA het beheer).

Gebeurtenissen na balansdatum

Alle relevante gebeurtenissen na balansdatum zijn verwerkt in de jaarrekening.

5.3 Gerealiseerde baten en lasten per taakveld

Taakvelden x € 1.000	Actuele Begroting 2023		Rekening 2023	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten
0.1 Uitkering provinciefonds	0	-285.524	0	-290.031
0.2 Opbrengst Provinciale belastingen	0	-231.500	0	-234.895
0.3 Geldleningen en uitzettingen	1.700	-2.514	1.691	-2.634
0.4 Deelnemingen	0	-10.444	150	-10.720
0.5 Algemene dekkingsmiddelen, overige b	771	-4.889	-1.927	-3.240
0.6 Overhead	90.931	-205	82.593	-386
0.7 Vennootschapsbelasting	247	0	434	0
0.8 Mutaties reserves	211.626	-322.247	240.897	-310.348
1.1 Provinciale Staten	5.259	0	5.248	0
1.2 Gedeputeerde Staten	3.393	0	2.944	0
1.3 Kabinetszaken	2.920	-43	2.616	-43
1.4 Bestuurlijke organisatie	7.786	0	7.339	0
1.5 Interbestuurlijk toezicht op de regi	32	0	34	0
1.6 Openbare orde en veiligheid	1.359	-25	1.118	-19
1.9 Bestuur, overige baten en lasten	4.887	-3	4.388	0
2.1 Landwegen	150.638	-20.418	145.221	-5.880
2.2 Waterwegen	20.321	-1.248	18.145	-1.091
2.3 Openbaar vervoer	72.459	0	68.068	-1.631
2.9 Verkeer en vervoer, overige baten en	1.436	0	1.337	0
3.1 Waterkeringen	21.831	0	11.642	0
3.2 Kwantiteit oppervlaktewater	637	-284	566	-231
3.3 Kwantiteit grondwater	2.122	-1.120	2.185	-954
3.4 Kwaliteit oppervlaktewater	3.811	0	2.968	0
3.5 Kwaliteit grondwater	1.061	-285	751	-60
4.1 Bodembescherming	4.404	-2.575	1.789	-458
4.2 Luchtverontreiniging	33	0	0	0
4.3 Geluidhinder	249	0	160	0
4.4 Vergunningverlening en handhaving	29.034	-3.400	28.104	-4.030
4.5 Ontgrondingen	0	-55	0	-18
4.6 Duurzaamheid	37.136	-2.685	35.526	-2.475
4.9 Milieu, overige baten en lasten	4.531	0	3.835	-50
5.1 Natuurontwikkeling	62.396	-12.617	55.930	-9.490
5.2 Beheer natuurgebieden	36.320	-4.314	35.812	-3.633
5.3 Beheer flora en fauna	19.903	-440	21.748	-443
5.9 Natuur, overige baten en lasten	2.552	-413	2.031	0
6.1 Agrarische aangelegenheden	6.562	0	4.321	-175
6.2 Logistiek	9.256	-93	7.415	-368
6.3 Kennis en innovatie	13.713	400	14.106	-3.322
6.4 Recreatie en toerisme	12.580	-70	11.463	-63
6.9 Regionale economie, overige baten en	2.800	0	3.257	0
7.1 Cultuur	15.578	-185	7.412	-255
7.2 Maatschappij	7.652	0	6.525	0
8.1 Ruimtelijke ordening	10.097	-12.453	9.708	-9.926
8.2 Volkshuisvesting	3.778	-620	4.076	229
8.3 Stedelijke vernieuwing	5.737	0	3.431	0
Resultaat (taakveld 0.9)	889.536	-920.269	855.053	-896.637

5.4 Overzicht van specifieke uitkeringen (art. 58)

5.4.1 Inleiding

Voor de specifieke uitkeringen van het Rijk aan de provincies is het principe van single information en single audit (SISA) ingevoerd. Het Rijk vraagt bij SISA voor de verantwoording van de provincie naar het Rijk naar informatie die zo veel mogelijk aansluit bij de informatiebehoefte en verantwoordingsmomenten van de provincies zelf. Dat betekent dat het Rijk in principe voldoende heeft aan het jaarverslag inclusief de jaarrekening. De gegevens met betrekking tot de SISA verantwoording worden conform de regelgeving, jaarlijks toegezonden aan het CBS.

Toelichting E86: Regeling specifieke uitkering beschikbaarheidsvergoeding regionale OV-concessies 2023. Om concurrentiegevoelige redenen kan er een aanleiding zijn om concessiegegevens niet te vermelden in het provinciale jaarverslag. Hieronder wordt uitgelegd wat de werkwijze is.

1. De medeoverheid neemt in haar jaarverslag op dat zij om concurrentiegevoelige redenen accepteert dat de SISA gegevens voor de regeling specifieke uitkering beschikbaarheidsvergoeding regionale OV-concessies 2023 niet per concessie worden vermeld maar getotaliseerd; als er slechts sprake is van 1 concessie blijven de sisa indicatoren in de SiSa-bijlage in het jaarverslag leeg.

2. De medeoverheid levert deze gegevens op concessie niveau via het CBS in het excelbestand aan IenW zodat IenW de specifieke uitkering kan vaststellen;

3. De medeoverheid levert de volgende tekst in de aanbiedingsbrief behorend bij de sisa-bijlage aan:

“IenW stemt er mee in dat de medeoverheid om concurrentiegevoelige redenen de SISA concessiegegevens voor de regeling specifieke uitkering beschikbaarheidsvergoeding regionale OV-concessies 2023 niet of per concessie vermeld in haar jaarverslag, maar wel via het CBS in het Excel bestand aan IenW aanlevert zodat IenW de specifieke uitkering kan vaststellen”.

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 07-02-2024								
Verstrekker	**Uitkeringscode**	**Specifieke uitkering / Juridische grondslag / Ontvanger**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**
BZK	**C13**	**Regeling specifieke uitkering ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed** Provincies	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: C13/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen (inclusief uitvoering door derden) *Aard controle n.v.t* *Indicator: C13/02*	Aantal kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren waarmee een ontzorgingstraject is gestart *Aard controle n.v.t* *Indicator: C13/03*	Aantal kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren waarmee een ontzorgingstraject is doorlopen tot aan het moment van aanbesteding van maatregelen om vastgoed te verduurzamen *Aard controle n.v.t* *Indicator: C13/04*	Aantal gebouwde onroerende zaken dat hiermee wordt bereikt door het provinciaal ontzorgingsprogramma *Aard controle n.v.t* *Indicator: C13/05*	Is binnen het provinciaal ontzorgingsprogramma uitvoering gegeven aan het stimuleren van vraagbundeling bij kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren bij de verduurzaming van hun maatschappelijk vastgoed? (Ja/Nee/Nvt) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C13/06*
			€ 688.917	€ 1.614.946	140	80	151	Nee
			Is de opgedane regionale kennis en ervaring gedeeld met het Kennis- en innovatieplatform verduurzaming maatschappelijk vastgoed? (Ja/Nee/Nvt) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C13/07*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C13/08*	Correctie besteding (jaar T-1) ten laste van Rijksmiddelen ivm SiSa tussen medeverheden (alleen van toepassing bij SiSa tussen medeoverheden) *Aard controle R* *Indicator: C13/09*			
			Ja	Nee				
BZK	**C41**	**Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw** Provincies	Besteding (jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise *Aard controle R* *Indicator: C41/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise Vanaf SiSa 2021 inclusief uitvoering door derden *Aard controle R* *Indicator: C41/02*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) Vanaf SiSa 2021 inclusief uitvoering door derden *Aard controle R* *Indicator: C41/03*	Aantal projecten dat in (jaar T) is geholpen met middelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41/04*	Aantal projecten dat cumulatief (t/m jaar T) is geholpen met middelen Vanaf SiSa 2021 inclusief uitvoering door derden *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41/05*	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd Vanaf SiSa 2021 inclusief uitvoering door derden *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41/06*
			€ 0	€ 3.301.985	€ 0	15	33	76.700
			Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41/08*				
			Nee	Nee				

BZK	**C59**	**Kwalitatief hoogwaardige en duurzame woon- en leefomgeving in NOVI/NOVEX-gebieden**	Besteding over het totale project (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: C59/01*	Besteding over het totale project (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C59/02*	Cumulatieve besteding over het totale project (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t* *Indicator: C59/03*	Zelfstandige uitvoering? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C59/04*	Correctie indicator bestedingen (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: C59/05*	Activiteiten die zijn omschreven in het interbestuurlijk vastgestelde plan van aanpak/ontwikkelperspectief (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C59/06*
			€ 227.273	€ 90.909	€ 318.182	Ja	€ 0	Ja
			Eindverantwoording? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C59/07*					
			Nee					
BZK	**C81**	**Specifieke uitkering aan provincies ten behoeve van de financiering van (tijdelijke) capaciteit of externe expertise voor het opstellen en uitvoeren van de woondeals**	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C81/01*	Aantal woondeals dat is tot stand gekomen met hulp van deze middelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C81/02*	Zelfstandige uitvoering: Ja/Nee *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C81/03*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C81/04*		
			€ 83.654	2	Ja	Nee		
BZK	**C86**	**Specifieke uitkering ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed tweede tranche** Provincies	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: C86/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle n.v.t* *Indicator: C86/02*	Aantal kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren waarmee een ontzorgingstraject is gestart *Aard controle n.v.t* *Indicator: C86/03*	Aantal kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren waarmee een ontzorgingstraject is doorlopen tot aan het moment van aanbesteding van maatregelen om vastgoed te verduurzamen *Aard controle n.v.t* *Indicator: C86/04*	Aantal gebouwde onroerende zaken dat hiermee wordt bereikt door het provinciaal ontzorgingsprogramma *Aard controle n.v.t* *Indicator: C86/05*	Is de opgedane regionale kennis en ervaring gedeeld met het Kennis- en innovatieplatform verduurzaming maatschappelijk vastgoed? (Ja/Nee/Nvt) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C86/06*
			€ 277.955	€ 277.955	33	6	7	Ja
			Worden kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren begeleid bij het opstellen van portefeuilleroutekaarten die richting geven aan het realiseren van de klimaatdoelstellingen in 2030 en 2050 (Ja/Nee/Nvt) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C86/07*	Worden kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren begeleid bij het aanvragen van subsidies voor verduurzamingsmaatregelen en het opstellen van relevante (advies-)documenten om te voldoen aan de voorwaarden voor subsidieverlening (Ja/Nee/Nvt) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C86/08*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C86/09*	Eventuele toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C86/10*		
			Ja	Ja	Nee			
BZK	**C95**	**Regeling specifieke uitkering regionale structuur Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C95/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C95/02*	Activiteiten verricht conform aanvraag (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C95/03*	Eventuele toelichting - verplicht als bij de vorige indicator “nee” is ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C95/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C95/05*	
			€ 0	€ 0	Nee	nog niet gestart	Nee	
BZK	**C103**	**Regeling specifieke uitkering ten behoeve van het opstellen en uitvoeren van woondeals tweede tranche**	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C103/01*	Zelfstandige uitvoering: Ja/Nee *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C103/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C103/03*			
			€ 0	Ja	Nee			

BZK	**C104**	**Specifieke uitkering deelprogramma [infra/gebouwen] van het NGF-programma Toekomstbestendige Leefomgeving**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C104/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C104/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t* *Indicator: C104/03*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C104/04*			
			NGFTLSP01	€ 0	€ 0	Nee			
BZK	**C112**	**Kwalitatief hoogwaardige en duurzame woon- en leefomgeving in acht NOVEX-gebieden**	Besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: C112/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C112/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C112/03*	Zelfstandige uitvoering (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C112/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C112/05*		
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee	Nee		
BZK	**C117**	**Regeling specifieke uitkering versnelling natuurinclusief isoleren**	Naam onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C117/01*	Besteding (jaar T) per onderdeel *Aard controle R* *Indicator: C117/02*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) per onderdeel *Aard controle R* *Indicator: C117/03*				
		1	Ondersteuning gemeenten bij opstellen (pre)SMP's	€ 0	€ 0				
		2	Handhaving	€ 0	€ 0				
		3	Beoordeling ontheffingsverzoeken WNB	€ 0	€ 0				
		4	Alternatieve verblijfplaatsen	€ 0	€ 0				
			Correctie besteding (jaar T-1) ivm aan medeoverheden overgeboekte middelen *Aard controle R* *Indicator: C117/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C117/05*					
			€ 0	Nee					
BZK	**C210**	**Meerjarige regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw** Provincies	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise *Aard controle R* *Indicator: C210/01*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) Vanaf SiSa 2023 inclusief uitvoering door derden *Aard controle R* *Indicator: C210/02*	Aantal projecten dat in (jaar T) is geholpen met middelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C210/03*	Aantal projecten dat cumulatief (t/m jaar T) is geholpen met middelen Vanaf SiSa 2023 inclusief uitvoering door derden *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C210/04*	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd Vanaf SiSa 2023 inclusief uitvoering door derden *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C210/05*	Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C210/06*	
			€ 0	€ 0	0	0	0	Ja	
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C210/07*						
			Nee						

IenW	E10	**Regeling specifieke uitkering snelfietsroutes**		Projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E10/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E10/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E10/03*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E10/04*	Besteding (jaar T) (gedeeltelijk) verantwoord o.b.v. voorlopige toekenningen? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E10/05*	Toelichting op niet-afgeronde projecten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E10/06*
			Provincies						
			1	subsidie Velsen S	€ 0	€ 0	Nee	Nee	I.v.m. corona is er vertraging opgetreden in de uitvoering van dit traject
			2	Subsidie Haarlem	€ 0	€ 0	Nee	Nee	I.v.m. corona is er vertraging opgetreden in de uitvoering van dit traject. De aanvraag is in 2023 ontvangen.
			100	Provincie NH ontbrekende schakel N208	€ 0	€ 0	Nee	Nee	I.v.m. corona is er vertraging opgetreden in de uitvoering van dit traject. Dit project zit nu in de studiefase, de verwachting is dat de uitvoeringsfase in 2024 start.

				Kopie projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E10/07*	Grote scope wijzigingen? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E10/08*	Ernstige vertragingen? (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: E10/09*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E10/10*	Correctie besteding (jaar T-1) per project ivm aan andere medeoverheden overgeboekte middelen *Aard controle R* *Indicator: E10/11*	
			1	Subsidie Haarlem	Nee	Ja	Nee	€ 0	
			2	#VERW!	Nee	Ja	Nee	€ 0	
			100	Provincie NH ontbrekende schakel N208	Nee	Ja	Ja	€ 0	

IenW	E12	**Regeling specifieke uitkeringen N-wegen**		Totale besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E12/01*	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T (inclusief 2018)) *Aard controle R* *Indicator: E12/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle R* *Indicator: E12/03*	
			Provincies	€ 2.198.185	€ 3.661.793	Nee	

		Projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E12/04*	Project wijkt meer dan 10% af (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E12/05*	Totale omvang per type maatregel *Aard controle D1* *Indicator: E12/06*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E12/07*
	1	N240 (10,7-20,9)	Nee	10200	Nee
	2	N243 (0,6-14,4)	Nee	27600 13800	Nee
	3	N243 (14,8-15,7)	Nee	1800	Nee
	4	N245 (20,0-25,1)	Nee	5100	Nee
	5	N245 (25,1-20,0)	Nee	5100	Nee
	6	N506 (25,0-33,2)	Nee	16400	Nee
	7	N202 (1,4-7,3)	Nee	11800	Nee
	8	N247 (45,2-52,2)	Nee	7000	Nee
	9	N205 (17,4-17,5)	Nee	100	Ja
	10	N205 (21,0-22,8)	Nee	1800	Ja
	11	N205 (22,8-21,3)	Nee	1500	Ja
	12	N205 (13,8-16,0)	Nee	2200	Ja
	13	N240 (1,3-6,6)	Nee	5300	Ja
	14	N417 (8,4-10,4)	Nee	2000	Nee
	15	N201 (33,5-34,0)	Nee	500	Ja
	16	N203 (56,3-60,15)	Nee	2750	Ja
	17				
	18				
	19				
	20				

IenW	**E20**	**Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021** Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E20/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/02*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E20/03*	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/04*			
			€ 0	€ 47.672	€ 23.836	Nee			
			Naam/nummer per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/05*	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/06*	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/07*	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/08*			
		1	Aanbrengen van kant- en asmarkeringen op fietspaden	Nee	3.650				
		2							
		50							
IenW	**E34**	**Incidentele specifieke uitkering iDiensten Mobiliteit** Provincie Noord-Holland	Besteding (jaar T) aan projectkosten voor het project *Aard controle R* *Indicator: E34/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan projectkosten voor het project *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E34/02*	Eindverantwoording totale project (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E34/03*				
			€ 0	€ 141.625	Ja				
			Projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E34/04*	Contractbedrag *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E34/05*					
		1	*inzet experts*	€ 194.885					
		2	*inzet tbv medeoverheden*	€ 0					
		10							
IenW	**E37**	**Regeling Wilhelminasluis** **Besluit infrastructuur** Provincie Noord-Holland	Beginsaldo (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E37/01*	Ontvangen bijdrage Rijk (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E37/02*	Ontvangen bijdrage andere bestuursorganen (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E37/03*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E37/04*	Eindsaldo (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E37/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E37/06*	
			-€ 11.919.905	€ 0	€ 27.181	€ 131.383	-€ 12.024.107	Nee	
IenW	**E43**	**Energiehaven IJmond**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E43/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E43/02*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E43/03*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E43/04*			
			€ 0	€ 0	Nee	Project is nog niet van start gegaan			

IenW	E44B	**Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden)**		Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/01*	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/02*	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker *Aard controle R* *Indicator: E44B/03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/04*	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E44B/05*	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/06*
			1	060362 Gemeente Amstelveen	nvt	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			2						
			15						
				Kopie CBS(code) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/07*	Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/08*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/09*			
			1	060362 Gemeente Amstelveen	nvt	Nee			
			2						
			15						
				Kopie CBS(code) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/10*	Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/11*	Naam/nummer maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/12*	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/13*		
			1	060362 Gemeente Amstelveen	nvt	nvt	Nee		
			2						
			15						
IenW	E53	**Regeling specifieke uitkering Schone Lucht Akkoord**		Beschikkingsnummer / naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E53/01*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: E53/02*	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E53/03*	Daadwerkelijke startdatum van het project (dd/mm/jj) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E53/04*	Daadwerkelijke einddatum van het project (dd/mm/jj) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E53/05*	Ervaringen binnen 3 maanden na afronding project gedeeld (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E53/06*
			1	SPUKLA-22-03318341	€ 10.545	€ 42.390	2-5-2022	31-12-2024	Nee
			2	SPUKLA-23-03591102	€ 0	€ 0	1-1-2023	31-12-2024	Nee
			15						
				Kopie beschikkingsnummer /naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E53/07*	Jaar waarin het project is opgenomen in een decentraal uitvoeringsplan *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E53/08*				
			1	SPUKLA-22-03318341	2022				
			2	SPUKLA-23-03591102	2023				
			15						
				Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E53/09*					
				Nee					

IenW	E58	**Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem overbruggingsjaar 2021**		Projectnaam / nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E58/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E58/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E58/03*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E58/04*	Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: E58/05*	Project afgerond (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E58/06*
			1	Diffuus verspreid lood: sanering	€ 0	€ 380.724	Ja	€ 0	Ja
			2	PFAS: onderzoek aandachtslocaties en grondwater, sanering Crailo en plagsel in kuststrook	€ 0	€ 296.783	Ja	€ 0	Ja
			3	Sanering: aandachtslocaties PFAS en nieuwe spoedlocaties	€ 59.980	€ 81.175	Ja	€ 0	Nee
			4	Aanvullende sanering van de landbodem van de voormalige locatie Cindu	€ 91.983	€ 174.793	Ja	€ 0	Nee
			5	Aanvullende sanering van de aangelegen waterbodem in de Amstel	€ 0	€ 0	Nee	€ 0	Nee
			6						
			7						
			8						
			9						
			10						
				Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E58/07*					
				Nee					

IenW	E83	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2022		Projectnaam / nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83/01*	Besteding (jaar T) per project *Aard controle R* *Indicator: E83/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83/03*	Correctie Jaar T-1 per project ivm SiSa tussen medeoverheden (Jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: E83/04*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per project *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83/05*	
			1	Gehonoreerde projecten/locaties per element van de historische spoedopgaven: Cluster 1 (Prinseneiland c.a. te Amsterdam)	€ 0	Nee	€ 0	€ 0	
			2	Gehonoreerde projecten per element van de buitenproportionele opgaven: Element diffuus verspreid lood; Bodemsanering kinderspeelplaatsen diffuus lood Noord-Holland	€ 0	Ja	€ 0	€ 174.150	
			3	Gehonoreerde projecten per element van de buitenproportionele opgaven: Element diffuus verspreid lood; Bodemonderzoek schooltuinen diffuus lood Noord-Holland	€ 5.565	Ja	€ 0	€ 65.565	
			4	Gehonoreerde projecten per element van de buitenproportionele opgaven: Element PFAS; Bodemsanering terrein voormalig AWZI Rijsenhout	€ 0	Nee	€ 0	€ 0	
			25						

	Kopie projectnaam / nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83/06*	Uitvoering is volgens aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee), zo nee geef in indicator 08 de reden aan. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83/07*	Optionele toelichting. Verplicht als bij 07 nee is ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83/08*	Project afgerond (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83/09*
1	Gehonoreerde projecten/locaties per element van de historische spoedopgaven: Cluster 1 (Prinseneiland c.a. te Amsterdam)	Ja		Nee
2	Gehonoreerde projecten per element van de buitenproportionele opgaven: Element diffuus verspreid lood; Bodemsanering kinderspeelplaatsen diffuus lood Noord-Holland	Ja		Nee
3	Gehonoreerde projecten per element van de buitenproportionele opgaven: Element diffuus verspreid lood; Bodemonderzoek schooltuinen diffuus lood Noord-Holland	Ja		Nee
4	Gehonoreerde projecten per element van de buitenproportionele opgaven: Element PFAS; Bodemsanering terrein voormalig AWZI Rijsenhout	Ja		Nee
24				
25				

	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83/10*
	Nee

IenW	**E84**	**Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023** Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E84/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/02*	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E84/03*	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/04*			
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee			
			Naam/nummer per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/05*	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/06*	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/07*	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/08*			
		1	344 Het volwaardig afwaarderen van een GOW 50 km/h naar een ETW 30 km/h|aantal in meters	Nee	0				
		2	360 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW 60 km/h|aantal in Stuks	Nee	0				
		3	361 Aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden (rekening houdend met landbouwverkeer)|aantal in Stuks	Nee	0				
		4	380 Het volwaardig afwaarderen van een 80 km/uur weg naar een 60 km/uur weg|aantal in Meters	Nee	0				
		50							
IenW	**E86**	**Regeling specifieke uitkering beschikbaarheidsvergoeding regionale OV-concessies 2022**	Naam per concessie zoals gedefinieerd in artikel 1 en benoemd in bijlage 1 van de regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E86/01*	Naam concessiehouder zoals gedefinieerd in artikel 1 en benoemd in bijlage 1 van de regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E86/02*	Besteding (jaar T-3 (2019)) *Aard controle R* *Indicator: E86/03*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E86/04*	Specifieke kosten van de concessiehouder in de periode van 1 januari 2022 tot en met 31 december 2022 ter voorkoming van verdere verspreiding van het virus dat COVID-19 veroorzaakt *Aard controle R* *Indicator: E86/05*	Optelling bedrag verstrekte subsidies concessieverlener (jaar 2022) conform concessie - zoals in de bijlage 3 van de regeling is opgenomen verleend *Aard controle R* *Indicator: E86/06*	
		1							
		2							
		3							
		10							
			Kopie naam concessie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E86/07*	Totale opbrengstenconform bijlage 3 (5A OCW-contract studentenkaart) van de regeling *Aard controle R* *Indicator: E86/08*	Totale opbrengstenconform bijlage 3 (5B opbrengsten van reizigers) van de regeling *Aard controle R* *Indicator: E86/09*	Totale Opbrengsten conform bijlage 3 (5C Andere opbrengsten) van de regeling *Aard controle R* *Indicator: E86/10*	Komt de concessiehouder voor deze concessie in aanmerking voor de 2% extra vergoeding (Ja/Nee) *Aard controle R* *Indicator: E86/11*		
		1							
		2							
		3							
		10							

IenW	**E87**	**Tijdelijke regeling stimuleren maatregelen tweede fase Deltaprogramma zoetwater**	Beschikkingsnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E87/01*	Totale besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E87/02*	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E87/03*	Totale eigen bijdrage en bijdrage van derden (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E87/04*	Cumulatieve eigen bijdrage en bijdrage van derden (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E87/05*	Volledige zelfstandige uitvoering? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E87/06*	
			1 IENW/BSK-2023/105429	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
			2 IENW/BSK-2023/363799	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
			10						
			Kopie beschikkingsnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E87/07*	Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E87/08*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E87/09*				
			1 IENW/BSK-2023/105429	€ 0	Nee				
			2 IENW/BSK-2023/363799	€ 0	Nee				
			10						
IenW	**E94**	**Incidentele specifieke uitkering (water)bodemsanering 2022**	Projectnaam / nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E94/01*	Besteding (jaar T) per project *Aard controle R* *Indicator: E94/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per project *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E94/03*	Uitvoering is volgens aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee) *Zo nee, geef bij 05 verplicht de reden aan* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E94/04*	Toelichting *Verplicht als bij 04 'Nee' is ingevuld* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E94/05*	Project afgerond in (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E94/06*	
			1 IENW/BSK-2022/307565	€ 0	€ 0	Nee	Projecten zijn nog niet gestart	Nee	
			2						
			3						
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E94/07*						
			Nee						
IenW	**E97**	**Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2023**	Projectnaam / nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E97/01*	Besteding (jaar T) per project *Aard controle R* *Indicator: E97/02*	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E97/03*	Correctie Jaar T-1 per project ivm SiSa tussen medeoverheden (Jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: E97/04*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per project *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E97/05*		
			1 BSK-2021/329852	€ 0	Nee	€ 0	€ 0		
			2						
			25						
			Kopie projectnaam / nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E97/06*	Uitvoering is volgens aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee), zo nee geef in indicator 08 de reden aan. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E97/07*	Optionele toelichting. Verplicht als bij 07 nee is ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E97/08*	Project afgerond (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E97/09*			
			1 BSK-2021/329852	Nee	Project nog niet gestart	Nee			
			2						
			25						
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E97/10*						
			Nee						
IenW	**E106**	**Regionale Aanpak Laadinfrastructuur**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E106/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E106/02*	Correctie besteding (jaar T-1) ivm SiSa tussen medeoverheden *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E106/03*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E106/04*			
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee			

IenW	**E109**	**Ganzenbeheerplan Omgeving Schiphol**	Besteding (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E109/01*						
			€ 0						
EZK	**F12**	**Eenmalige specifieke uitkering voor de uitvoering van regionale MIT-regeling 2018-2023**	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: F12/01*	Totale cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle R* *Indicator: F12/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F12/03*	Eventuele toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F12/04*			
			-€ 65.926	€ 8.428.095	Nee	negatieve besteding jaar T ivm lagere definitieve beschikking			
EZK	**F14**	**Regeling specifieke uitkering MIT 2021**	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: F14/01*	Totale cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t* *Indicator: F14/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F14/03*	Eventuele toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F14/04*			
			-€ 367.441	€ 3.965.070	Nee	negatieve besteding jaar T ivm lagere definitieve beschikking			
EZK	**F25**	**Regeling specifieke uitkering MIT**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F25/01*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: F25/02*	Totale cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t* *Indicator: F25/03*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F25/04*	Eventuele toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F25/05*		
		1	1300033152	€ 3.084.963	€ 4.451.020	Nee			
		2	1300034466	€ 968.705	€ 968.705	Nee			
		3							
		4							
		5							
EZK	**F28**	**Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid**	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel *Aard controle R* *Indicator: F28/01*	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel *Aard controle R* *Indicator: F28/02*	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten *Aard controle R* *Indicator: F28/03*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F28/04*	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten *Aard controle R* *Indicator: F28/05*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F28/06*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F28/07*						
			Nee						
EZK	**F39**	**Specifieke uitkering uitbreiding capaciteit omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (NZKG)**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: F39/01*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F39/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F39/03*	Correctie besteding (jaar T-1) i.v.m. SiSa tussen medeoverheden *Aard controle R* *Indicator: F39/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F39/05*		
			€ 0	€ 0	Nee	€ 0	Nee		

LNV	L7	Regeling specifieke uitkering IBP-Vitaal Platteland	Gebiedsnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L7/01*	Totale besteding (jaar T) Zelfstandige uitvoering *Aard controle R* *Indicator: L7/02*	Totale Cumulatieve besteding (t/m jaar T) Inclusief uitvoering door derde vanaf SiSa 2021 *Aard controle R* *Indicator: L7/03*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L7/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L7/05*	Toelichting Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L7/06*
		1	Grid Laag Holland 1509752/1538581	€ 0	€ 114.162	Nee	Nee	
		2	Alkmaarder-Uitgeestermeer 1509653/1537766	€ 0	€ 175.368	Nee	Nee	
		3	Waterland-Oost 1671242/1714828	€ 0	€ 500.000	Ja	Nee	
		4	Burkmeer 1722115/1741940	€ 0	€ 53.224	Nee	Nee	Bestedingen worden deels door provincie gedragen
		5	Ilperveld 1559639/1621839	€ 479.500	€ 752.000	Ja	Nee	
		6	Kennis & Inzicht 1709087/1749162	€ 0	€ 133.000	Nee	Nee	Bestedingen worden deels door provincie gedragen
		7	Vereniging agrarisch natuurbeheer Water, Land en Dijken 1598575/1634001	€ 0	€ 17.000	Ja	Nee	
		8	Vereniging agrarisch natuurbeheer Water, Land en Dijken 1893757/1936390	€ 0	€ 276.000	Ja	Nee	
		9	Natuurmonumenten 2006102/2116593	€ 958.000	€ 958.000	Ja	Nee	Bestedingen worden deels door provincie gedragen
		10	Staatsbosbeheer 1924272/2105147	€ 800.000	€ 800.000	Ja	Nee	Bestedingen worden deels door provincie gedragen

LNV	L10	Regeling specifieke uitkering Impuls Veenweiden	Gebiedsnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L10/01*	Totale besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: L10/02*	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: L10/03*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L10/04*	Toelichting Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L10/05*	
		1	Ronde Hoep 1721527/1744229	€ 0	€ 266.300	Nee		
		2	Bijdrage Kenniscentrum Bodemdaling en Funderingen 1200014933	€ 8.264	€ 18.264	Nee		
		3	Inhuur adviseur Regionale Veeweide Strategie	€ 0	€ 84.907	Ja		
		4	Loket Veenweideboeren 1904839/1904842	€ 0	€ 300.000	Nee		
		5	Proces Reg Veenweide Strat 1200013366	€ 0	€ 29.835	Ja		
		6	Aankoop gronden veenweiden	€ 0	€ 1.912.431	Nee		
		7	Bijdrage Nationaal Kennisprogramma Bodemdaling (NKB) 1200012284	€ 10.000	€ 30.000	Nee		
		8	Cofinanciering Prov. Zuid-Holland VIP-NL	€ 960.482	€ 960.482	Nee		
		9	Bodem/klimaattraject CONO boeren (Wij Land) 1767728/1927723	€ 37.004	€ 37.004	Nee		
		10						

LNV	L16	Eenmalige specifieke uitkering Provinciaal Uitvoeringsprogramma Natuur		Naam Uitvoeringsprogramma *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L16/01*	Besteding (jaar T) per uitvoeringsprogramma - exclusief uitvoering door derden *Aard controle R* *Indicator: L16/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T). Vanaf SiSa 2022 inclusief uitvoering door derden *Aard controle R* *Indicator: L16/03*	Cumulatieve besteding apparaatskosten (t/m jaar T) per uitvoeringsprogramma *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L16/04*	Uitvoeringsprogramma volgens uitvoeringsplan uitgevoerd (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L16/05*	Uitvoeringsprogramma afgerond (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L16/06*
			1	PN01. 'Versnelling binnenduinrand kansen'	€ 2.905.377	€ 7.630.965		Ja	Nee
			2	PN03. Hydrologische verbetering Middenduin Kennemerland	€ 0	€ 6.382		Ja	Nee
			3	PN04. Vernatten natuur duinen Texel	€ 0	€ 21.277		Ja	Nee
			4	PN05. Dynamisch kustbeheer Texel	€ 50.326	€ 50.326		Ja	Nee
			5	PN06. Zanderij castricum (extra kwelnatuur)	€ 0	€ 17.192		Ja	Nee
			6	PN07. Impuls dynamisering zeereep Castricum	€ 0	€ 10.188		Ja	Nee
			7	PN08. Bos/-omvorming inrichting Kennemerduinen/Kraansvlak & Bergen	€ 537.464	€ 562.084		Ja	Nee
			8	PN09. Revitalisering bos Leyduin	€ 0	€ 250.000		Ja	Nee
			9	PN10. Verwijderen Japanse Duizendknoop in bossen Gooi	€ 0	€ 425.000		Ja	Nee
			10	PN11. Herstel mineralenbalans oude bossen	€ 0	€ 232.500		Ja	Nee
			11	PN12. mineralengift heide	€ 0	€ 742.500		Ja	Nee
			12	PN14. Wormer en Jisperveld (oeverbeschoeiing)	€ 675.469	€ 757.663		Ja	Nee
			13	PN15 Verkenningen systeemherstel Laag-Holland	€ 209.530	€ 209.530		Ja	Nee
			14	PN16. Habitatherstel Eilandspolder; verbeteren veenmosrietlanden	€ 0	€ 8.511		Ja	Nee
			15	PN17. hydrologische maatregelen Varkensland; tbv botanisch hooiland, plas-dras en moeras	€ 0	€ 42.553		Ja	Nee
			16	PN18. hydrologische maatregelen IVOT en Westzaan	€ 0	€ 97.872		Ja	Nee
			17	PN19. Emissie verlaging overgangszone incl pilots	€ 139.770	€ 173.953	€ 34.183	Ja	Nee
			18	PN20. Natuurimpuls Ilperveld en Eilandspolder	€ 0	€ 700.000		Ja	Nee
			19	PN22. Broedvogeleilanden Kustvogels Texel	€ 0	€ 7.472		Ja	Nee
			20	PN23. revitaliseren bossen; Robbenoord, Diemerbos, Waarderhout, Groote Vliet/De Weelen, Noorderbos en Schoorlse Duinen	€ 1.000.000	€ 1.012.766		Ja	Nee
			21	PN24. Spaarnwoude e.a. revitalisering bos en recreatieve zonering	€ 0	€ 0		Ja	Nee
			22	PN25. verlandingsreeks Oostelijke Vechtplassen	€ 25.187	€ 107.832		Ja	Nee
			23	PN26 waterkwaliteit het Hol (OVP)	€ 260.172	€ 260.172		Ja	Nee
			24	PN27. hydrologische verkenning Gooi	€ 239	€ 45.239		Ja	Nee
			25	PN29 Afkoppelen nutrientenrijk water	€ 0	€ 0		Ja	Nee
			26	PN30 defosfatering water Vechtplassen	€ 0	€ 0		Ja	Nee
			27	PN33. Kennemerland openmaken; struweel verwijderen	€ 0	€ 22.417		Ja	Nee
			28	PN39. Exotenbestrijding Kennemerland Zuid - Middenduin	€ 0	€ 2.128		Ja	Nee
			29	PN40. Exotenbestrijding Schoorlse Duinen - Amerikaanse Vogelkers	€ 0	€ 8.511		Ja	Nee
			30	PN49. Extra inzet invasieve exoten, watercrassula Texel	€ 0	€ 913.266		Ja	Nee
			31	Bossenstrategie / boscompensatie	€ 24.587	€ 49.174		Ja	Nee
			32	PN99	€ 129.378	€ 129.378		Ja	Nee
			100						

	Kopie Uitvoeringsprogramma *Aard controle n.v.t. Indicator: L16/07*	Toelichting *Aard controle n.v.t. Indicator: L16/08*	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t. Indicator: L16/09*
1	*PN01. 'Versnelling binnenduinrand kansen'*		Ja
2	*PN03. Hydrologische verbetering Middenduin Kennemerland*		Ja
3	*PN04. Vernatten natuur duinen Texel*		Ja
4	*PN05. Dynamisch kustbeheer Texel*		Ja
5	*PN06. Zanderij castricum (extra kwelnatuur)*		Ja
6	*PN07. Impuls dynamisering zeereep Castricum*		Ja
7	*PN08. Bos/-omvorming inrichting Kennemerduinen/Kraansvlak & Bergen*		Ja
8	*PN09. Revitalisering bos Leyduin*		Ja
9	*PN10. Verwijderen Japanse Duizendknoop in bossen Gooi*		Ja
10	*PN11. Herstel mineralenbalans oude bossen*		Ja
11	*PN12. mineralengift heide*		Ja
12	*PN14. Wormer en Jisperveld (oeverbeschoeiing)*		Ja
13	*PN15 Verkenningen systeemherstel Laag-Holland*		Ja
14	*PN16. Habitatherstel Eilandspolder; verbeteren veenmosrietlanden*		Ja
15	*PN17. hydrologische maatregelen Varkensland; tbv botanisch hooiland, plas-dras en moeras*		Ja

			16	PN18. hydrologische maatregelen IVOT en Westzaan		Ja
			17	PN19. Emissie verlaging overgangszone incl pilots		Ja
			18	PN20. Natuurimpuls Ilperveld en Eilandspolder		Ja
			19	PN22. Broedvogeleilanden Kustvogels Texel		Ja
			20	PN23. revitaliseren bossen, Robbenoord, Diemerbos, Waarderhout, Groote Vliet/De Weelen, Noorderbos en Schoorlse Duinen		Ja
			21	PN24. Spaarnwoude e.a. revitalisering bos en recreatieve zonering		Nee
			22	PN25. verlandingsreeks Oostelijke Vechtplassen		Ja
			23	PN26 waterkwaliteit het Hol (OVP)		Ja
			24	PN27. hydrologische verkenning Gooi		Ja
			25	PN29 Afkoppelen nutrientenrijk water		Nee
			26	PN30 defosfatering water Vechtplassen		Nee
			27	PN33. Kennemerland openmaken; struweel verwijderen		Ja
			28	PN39. Exotenbestrijding Kennemerland Zuid - Middenduin		Ja
			29	PN40. Exotenbestrijding Schoorlse Duinen - Amerikaanse Vogelkers		Ja
			30	PN49. Extra inzet invasieve exoten, watercrassula Texel		Ja
			31	Bossenstrategie / boscompensatie		Nee
			32	PN99		Ja
			100			

LNV	**L24**	**Regeling specifieke uitkering voorbereidingskosten landelijk gebied, versnellingsvoorstellen en PAS-melders**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: L24/01*	Totale cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L24/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L24/03*			
			€ 3.292.234	€ 3.292.234	Ja			
LNV	**L25**	**Regeling specifieke uitkering provinciale versnellingsvoorstellen transitie landelijk gebied**		Naam versnellingsvoorstel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L25/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: L25/02*	Totale cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L25/03*	Baten (jaar T) vermogensvorming *Aard controle R* *Indicator: L25/04*	Totale cumulatieve baten vermogensvorming (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L25/05*
			1	Integrale aanpak stikstofreductie Rondehoep	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			2					
			3					
			4					
			5					
			6					
			7					
				Eindverantwoording (Ja/Nee)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L25/06*				
				Nee				
LNV	**L29**	**Regeling specifieke uitkering capaciteit natuurmonitoring**	Aantal ingezette fte (ambtelijke capaciteit of externe inhuur) (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L29/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: L29/02*				
			0	€ 0				
LNV	**L32**	**Specifieke uitkering Regeling uitvoering aanpak piekbelasting**	Selecteer welke van toepassing (samenwerkingsovereenkomst/ werkafspraken) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L32/01*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: L32/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle n.v.t* *Indicator: L32/03*	Eindverantwoording (Ja/Nee)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L32/04*		
			1 Werkafspraken	€ 0	€ 0	Nee		
			2					

5.5 Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid van Gedeputeerde Staten

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording lichten Gedeputeerde Staten toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door Provinciale Staten vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door Provinciale Staten op 20 december 2023 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door Provinciale Staten bepaald en bedraagt 1 % van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 8,5 miljoen. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV van november 2023.

Bevinding

Gedeputeerde Staten zijn van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens.

6. Bijlagen

6.1 Bestuur en Directie

Provinciale Staten

Zetelverdeling Provinciale Staten	Aantal zetels
BBB	8
VVD	8
Groen Links	7
PvdA	7
D66	4
Partij voor de Dieren	4
JA21	3
PVV	3
Volt	2
CDA	2
Forum voor Democratie	2
SP	2
50Plus	2
ChristenUnie	1

6.2 Noord-Holland in feiten en cijfers

Voor informatie over Noord-Holland in feiten en cijfers kunt u zich wenden tot de provinciale website: klik hier. Hier kunt u zelf tabellen, grafieken en kaarten samenstellen.

6.3 Waar zijn we te bereiken

Bezoekadres

Provinciaal Bestuur van Noord-Holland

Dreef 3,2012 HR Haarlem

Ambtelijke organisatie van Noord-Holland

Houtplein 33, 2012 DE Haarlem

Postadres

Postbus 3007, 2001 DA Haarlem

Algemene telefoonnummer

023-5143143

Website

www.noord-holland.nl

Algemene e-mail

post@noord-holland.nl

6.4 Lijst van Gemeenten

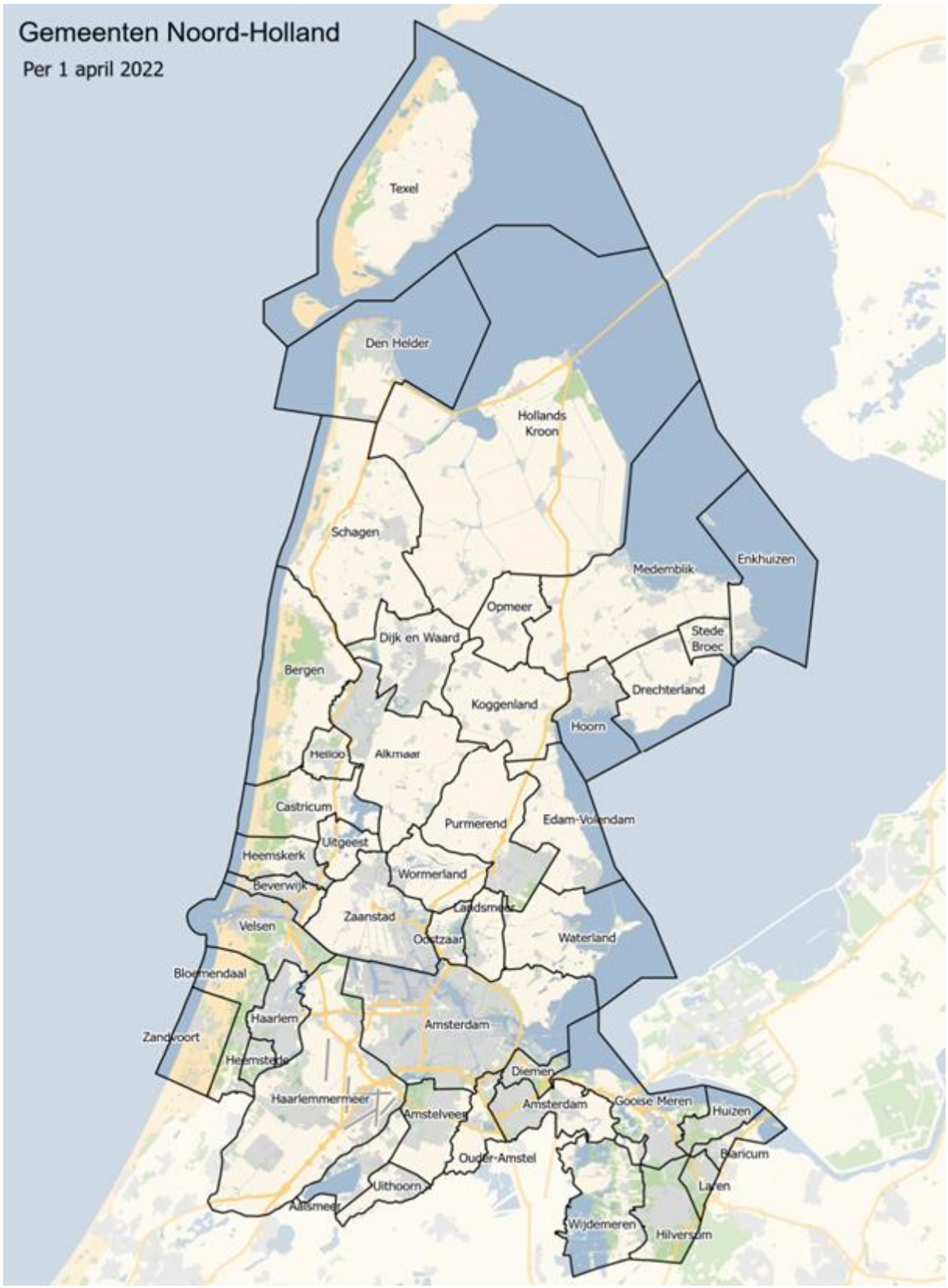

A
Aalsmeer
Alkmaar
Amstelveen
Amsterdam
B
Bergen (NH.)
Beverwijk
Blaricum
Bloemendaal
C
Castricum
D
Den Helder
Diemen
Dijk en Waard
Drechterland
E
Edam-Volendam
Enkhuizen
G
Gooise Meren
H
Haarlem
Haarlemmermeer
Heemskerk
Heemstede
Heiloo
Hilversum
Hollands Kroon
Hoorn
Huizen
K
Koggenland
L
Landsmeer
Laren
M
Medemblik
O
Oostzaan
Opmeer
Ouder-Amstel
P
Purmerend
S
Schagen
Stede Broec
T
Texel
U
Uitgeest
Uithoorn
V
Velsen
W
Waterland
Wijdemeren
Wormerland
Z
Zaanstad
Zandvoort

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid (voor- en achternaam)	Pagina-nummer jaarrekening 2023	Over welk programma, beleidsdoel of hoofdstuk gaat de vraag?	Vraag	Antwoord	Commissie	Portefeuille-houder	Hyperlink
1	VVD	Bas de Wit	28	Klimaat & Milieu	Kunt u de volgende zin afmaken of van context voorzien? "Om, zoals afgesproken in het energiebesparingsakkoord 2022-2025, in 2025 te voldoen aan de wettelijke besparingsplicht bij bedrijven" Daarnaast ook inhoudelijk hierover: hoeveel bedrijven vallen onder de provinciale verantwoordelijkheid tot monitoren van de energiebesparingsplicht, hoeveel daarvan voldoen in 2023 aan die plicht en welke acties zet de provincie nog in voor de resterende bedrijven tot 2025?	In januari 2022 is het Energiebesparingsakkoord Noord-Hollandse Bedrijven 2022-2025 (EBA) tussen Provincie Noord-Holland en alle gemeenten in NH tot stand gekomen. Het doel is om alle bedrijven te stimuleren om de energiebesparende maatregelen waar zij aan moeten voldoen te nemen en aan de plicht te voldoen. Het EBA voorziet vooral in ondersteuning aan de gemeenten als bevoegd gezag voor het overgrote merendeel van de energiebesparing plichtige bedrijven in Noord-Holland. Voor de provinciale bedrijven is er daarnaast een apart plan van aanpak 2022-2025 voor toezicht en handhaving van de energiebesparingsplicht bij de bedrijven onder provinciaal bevoegd gezag. Deze taak heeft de Provincie Noord-Holland grotendeels gemandateerd aan de OD ZNKG. Over dit plan van aanpak is PS geïnformeerd d.m.v. brief 1665069/1736869. In NH zijn er 112 bedrijven zijn waar de provincie het bevoegd gezag voor is, waarvan per eind 2023: - 48 volledig voldoen aan de energiebesparingsplicht - 41 niet volledig voldoen, maar waar afspraken zijn gemaakt waarmee ze na implementatie voldoen aan de energiebesparingsplicht - 23 voldoen nog niet / moet nog worden vastgesteld. PNH ondersteunt tevens met de uitvoeringsregeling Stimulerend Energietoezicht Bedrijven (SEB), die bij het EBA hoort, de gemeenten financieel bij het uitvoeren van het akkoord. Deze regeling draagt bij aan de financiering van extra communicatie- en toezichtstaken boven op de basistaken rondom de naleving van de wettelijke energiebesparingsplicht.	Leefomgeving	Kocken	
2	VVD	Bas de Wit	29	Klimaat & Milieu	"Zo heeft de provincie gezorgd dat een goede integrale afweging gemaakt wordt tussen de vele belangen die spelen." Naar welk beleid of welke acties wordt verwezen met deze zin? En waarom leidde dat tot een goede integrale afweging (dus: welk resultaat is hier bereikt door inzet van de provincie)?	De provincie is binnen de RES gelijkwaardig partner, maar tevens zijn wij belast met het in stand houden van wezenlijke kenmerken en waarden van het Natuurnetwerk Nederland in Noord-Holland en de kernkwaliteiten van het BPL. Ook de gezondheid van onze inwoners is een belangrijk thema. Bij energieprojecten brengen wij de kennis en expertise van de provincie in op deze thema's, en zorgen er zo voor dat de juiste integrale afweging wordt gemaakt. Voorbeelden zijn de verschillende beleidskaders die voor gemeenten zijn opgesteld onder bijvoorbeeld de regeling meervoudig ruimtegebruik. In deze kaders is speciale aandacht besteed aan juist thema's die voor de provincie belangrijk zijn, deze zijn in deze kaders opgenomen. Maar ook op projectniveau maken we een integrale afweging. Zo hebben we voor zoekgebieden in beschermingsregimes verschillende ateliers georganiseerd met de benodigde expertise en is er op andere projecten bestuurlijk een besluit genomen hoe verder te gaan met de uitwerking. Dit altijd in goede afstemming met de betreffende expertises.	Leefomgeving	Kocken	
3	VVD	Bas de Wit	29	Klimaat & Milieu	"De provincie heeft in 2023 aan 4 gemeenten een subsidie verleend voor het opstellen van een wijkuitvoeringsplan Zodat het verduurzamen van de warmtevoorziening verder wordt geconcretiseerd." Is op dit moment al duidelijk welke resultaten zijn geboekt met hulp van deze 4 subsidies? Wat waren de uitkomsten van de opgestelde wijkuitvoeringsplannen (in relatie tot het beoordelen van de doelmatigheid van de door de provincie verstrekte subsidie)?	Op dit moment kan de provincie nog niets zeggen over het resultaat. Het resultaat zijn de wijkuitvoeringsplannen. De 4 plannen zijn nog niet gereed. Deze ontvangen we bij de vaststelling van de subsidie en dan wordt beoordeeld of het resultaat zoals beoogd is geleverd.	Leefomgeving	Kocken	
4	VVD	Bas de Wit	33	Klimaat & Milieu	Wellicht ten overvloede ten opzichte van eerdere begrotingswijzigingen in 2023, maar kunt u toelichten waarom het bedrag onder 2.1.2. Bijdragen aan warmtetransitie van 826/m in de ontwerpbegroting zoveel afwijkt van het bedrag in de actuele begroting/jaarrekening 2023 van ruim 13 mln? Is deze verandering aanleiding geweest om het begrotingsproces voor deze post aan te passen in de toekomst?	Bij het opstellen van de ontwerpbegroting waren de plannen voor deze opgave nog niet heel concreet, waardoor er in eerste instantie geen budget was opgenomen uit de reserve. In de loop van het jaar zijn de plannen concreter geworden en zijn er via de begrotingswijzigingen budget aanpassingen gedaan. Met name voor de uitvoeringsregeling energiebesparing ad 9 mln en de uitvoeringsregeling stimulerend energietoezicht (SEB) ad 4,4 mln.	Leefomgeving	Kocken	

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid (voor- en achternaam)	Pagina-nummer jaarrekening 2023	Over welk programma, beleidsdoel of hoofdstuk gaat de vraag?	Vraag	Antwoord	Commissie	Portefeuille-houder	Hyperlink
5	VVD	Bas de Wit	30	Klimaat & Milieu	"Daarnaast is er een subsidie opgesteld in 2023 ten gunste van gemeenten voor het opstellen en uitvoeren van een samenhangend programma waarmee particuliere eigenaren-bewoners en particuliere verhuurders worden gestimuleerd om verduurzamingsmaatregelen te treffen." Op basis waarvan wordt het succes van deze subsidie beoordeeld? En welke resultaten zijn in 2023 daadwerkelijk bereikt met behulp van deze subsidie? Geven die resultaten aanleiding om de subsidieregeling aan te passen/te verbeteren?	Het succes van de regeling wordt beoordeeld op basis van het aantal huishoudens dat is geadviseerd over verduurzamingsmaatregelen en het aantal huishoudens dat over is gegaan tot implementatie van deze maatregelen. De regeling is in februari 2023 opengesteld en sloot op 1 juli 2023. De meeste gemeenten hebben hun aanvraag later in het aar ingediend, waardoor we van de meeste gemeenten nog geen voortgangsrapportage hebben ontvangen. Daarom kunnen we nog niets zeggen over de tussenresultaten van de regeling.	Leefomgeving	Kocken	
6	PVV	Ronald van Tiggelen	15	4.4 Invulling structurele taakstelling	VRAAG OVER DE KADERBRIEF 2025, zie beantwoording Kaderbrief 2025				
7	PVV	Ronald van Tiggelen	15	4.4 Invulling structurele taakstelling	VRAAG OVER DE KADERBRIEF 2025, zie beantwoording Kaderbrief 2025				
8	PVV	Daniel de Moel	26	5.2 Inhoudelijke voorstellen	VRAAG OVER DE KADERBRIEF 2025, zie beantwoording Kaderbrief 2025				
9	PVV	Ilse Bezaan	30	6. Tweede begrotingswijziging 2024	VRAAG OVER DE KADERBRIEF 2025, zie beantwoording Kaderbrief 2025				
10	JA21	Kelly Uiterwijk	3	Woningbouw	Bij de nieuwbouwproductie is afgesproken dat 2/3 in het betaalbare segment moet plaatsvinden. Heeft dit reeds geleid tot projecten die daardoor niet rendabel werden geacht?	Er zijn projecten waar de betaalbaarheidsdoelstelling eraan bijdraagt dat een business case niet rondkomt, maar dat ligt vrijwel nooit alleen aan één factor. Er zijn in deze gevallen dan ook andere locatiespecifieke knelpunten c.q. kostenposten, bijvoorbeeld doordat de grond in het verleden te duur is verworven of dat er dure infraoplossingen noodzakelijk zijn, die in combinatie met een betaalbaar programma maken dat de businesscase niet (of niet zonder subsidie) rondkomt. Uit een recente uitvraag binnen NHN is duidelijk geworden dat er geen projecten meer vast lijken te lopen op de businesscase.	Ruimte	Beemsterboer	
11	JA21	Kelly Uiterwijk	7	Formatie	Er is 7,9 mln minder besteed door openstaande vacatures. Zijn er daardoor taken blijven liggen? Zo ja, waar heeft dit impact gehad?	Het vermelde bedrag is het saldo van feitelijke onderbesteding (€ 5,9 mln.) op de capaciteitsbegroting en voordeel (€ 2 mln.) als gevolg van aankoop van verlof door medewerkers. De feitelijke onderbesteding bedraagt ca. 4% van de capaciteitsbegroting. Moeilijk vervulbare vacatures hebben ons parten gespeeld op meerdere terreinen. Het effect daarvan is dat de werkdruk in de organisatie oploopt, en sommige activiteiten vertraagd zijn.	Bestuur	van Dijk	
12	JA21	Kelly Uiterwijk	15	Bibob	De provincie voert BIBOB uit voor Utrecht, Flevoland en gemeenten. Worden deze kosten volledig vergoed aan de provincie?	De uren die besteed worden aan de onderzoeken voor de provincies Flevoland en Utrecht worden door deze provincies vergoed. Onderzoek voor gemeenten gebeurt slechts incidenteel, waarbij op dat moment wordt gekeken welke afspraken er over eventuele vergoeding worden gemaakt.	Bestuur	van Dijk	
13	JA21	Kelly Uiterwijk	20	Quick scans	Er waren 0 quick scans begroot en uiteindelijk 7 uitgevoerd. Dat is een groot verschil. Waarom was de begroting 0?	De doorlooptijd van 7 quickscans was langer dan oorspronkelijk voorzien. Dit was ten tijde van het opstellen van de begroting voor 2023 nog niet bekend.	Bestuur	van Dijk	
14	JA21	Kelly Uiterwijk	25	Energie	Hoe heeft de provincie meer regie genomen over de ruimtelijk inpassing van de energie-infrastructuur?	De provincie heeft onder andere ingezet op het versnellen van de realisatie van elektriciteitsinfrastructuur, het opstellen van een energievisie en een provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (pMIEK) voor Noord-Holland Noord en Zuid, en zet in op slimme oplossingen om het huidige elektriciteitsnet optimaal te benutten.	Leefomgeving	Kocken	
15	JA21	Kelly Uiterwijk	31	Subsidie circulaire economie	De pilot subsidie circulaire ketensamenwerking zorgde voor belangstelling, maar heeft niet geleid tot verlening. Wordt de pilot nu opgeschort of aangepast?	Er zijn uiteindelijk 2 subsidieaanvragen ingediend die zijn toegekend. In totaal is er € 126.888 aan subsidie beschikbaar gesteld voor 2 circulaire ketensamenwerkingsprojecten. De subsidieregeling circulaire ketensamenwerking wordt geevalueerd en op basis van de evaluatie zal er in 2025 een aangepaste regeling worden opengesteld.	Bestuur	Rommel	

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid (voor- en achternaam)	Pagina-nummer jaarrekening 2023	Over welk programma, beleidsdoel of hoofdstuk gaat de vraag?	Vraag	Antwoord	Commissie	Portefeuille-houder	Hyperlink
16	JA21	Kelly Uiterwijk	34	OD	Door de toenemende vraag naar specialistisch advies en de krapte op de arbeidsmarkt blijft de actualisatie van vergunningen achter en nemen de doorlooptijden toe. Wat zijn hiervan de consequenties?	De OD NZKG actualiseert vergunningen op basis van de systematiek 'programmatisch actualiseren'. Met deze systematiek wordt op basis van landelijke afspraken tussen Seveso-OD's (voorheen Brzo-OD's) geprioriteerd bij de actualisatie van vergunningen. Deze prioritering gebeurt op basis van een 'prioriteitenladder'. Hierbij krijgen actualisaties met een wettelijke termijn en situaties waarin sprake is van een onmiddellijke dreiging en/of onomkeerbaar risico op een zwaar ongeval de meeste prioriteit en actualisaties waar geen sprake is van ernstige tekortkoming of acute situatie de minste prioriteit. De consequenties van de toenemende vraag naar specialistisch advies en de krapte op de arbeidsmarkt zijn dat de actualisaties met de minste prioriteit later worden opgepakt en voor de vergunningen met meer prioriteit dat de doorlooptijd van de actualisatie langer kan worden. Met de brief van GS van 22 mei jl. (2225435/2225510) is PS geïnformeerd over het vaststellen van onze Nota Uitvoering en Handhaving 2024-2027. Hierin staat dat we met de omgevingsdiensten zullen onderzoeken hoe we in 2024 en verder bij de actualisatie van het vergunningenbestand de prioriteiten nog beter kunnen stellen.	Leefomgeving	Olthof	
17	JA21	Kelly Uiterwijk	35	Luchtmeetnet	In 2023 is een evaluatie gestart ten aanzien van het provinciaal luchtmeetnet in de IJmond. Is de uitslag al bekend? Leidt deze evaluatie tot beleidswijzigingen?	De evaluatie is gestart in 2023 en is nog niet afgerond. Oplevering volgt in de loop van dit jaar.	Leefomgeving	Olthof	
18	JA21	Kelly Uiterwijk	50	Woningbouw	Zijn er bij de versnellingstafels concrete voorbeelden van vastlopers benoemd?	Ja, bij de versnellingstafels zijn concrete vastlopers besproken. Voorbeelden hiervan zijn het de regelgeving rondom spuitzones of de Poort van Hoorn (i.r.t. de rol van de spoorse partijen). Via de versnellingstafels is hier actie op gezet en zijn de redenen waarom projecten vastlopen besproken en zo nodig naar de landelijke versnellingstafel doorgezet.	Ruimte	Beemsterboer	
19	JA21	Kelly Uiterwijk	63	Zero emissie zones	Voor mogelijke invoering van zero emissie zones is de RUAS opgesteld. Welke bevoegdheden heeft de provincie als het gaat om zero emissie zones? Welke rol ziet de provincie voor zichzelf weggelegd in dit proces? (als de tweede vraag te politiek is, dan stellen we deze in de commissie)	De invoering van zero-emissie zones (ZE) is een gemeentelijke aangelegendheid. De provincie heeft daar geen bevoegdheden in. Voor de provincie is het echter belangrijk dat de invoering van ZE een zo gelijk mogelijk speelveld voor ondernemers oplevert en gemeenten elkaar daarbij helpen. In de RUAS wordt daarom ingezet op het delen van kennis over ZE tussen gemeenten en het zorgen voor eenduidige, tijdige en heldere communicatie naar ondernemers. Als onderdeel van de uitvoering van het Regionaal Mobiliteitsprogramma Noord-Holland en Flevoland (RMP), wordt het gesprek met de gemeenten gevoerd over de invoering van ZE als onderdeel van hun aanpak om mobiliteit te verduurzamen. Deze zien wij graag opgenomen worden in de Uitvoeringsagenda's die momenteel worden ontwikkeld per regio. Uit de doorrekening van het RMP blijkt namelijk dat het invoeren van ZE de effectiefste maatregel is voor CO2-reductie in mobiliteit. De keuze om ZE wel/niet in te voeren is uiteindelijk aan de gemeenten.	Ruimte	Olthof	
20	JA21	Kelly Uiterwijk	66	OV	Wordt de jaarlijkse financiële korting vanwege vertraging ZE-bussen in Gooi en Vechtstreek doorberekend aan de reizigers?	Door de vertraging van ZE-bussen krijgen wij van Transdev een korting van 100.000 euro per jaar (tot einde looptijd huidige concessie). Hiervoor kunnen we extra OV bieden. Het betreft dus geen korting die we aan reizigers doorberekenen, maar een korting die we krijgen van Transdev voor de te late levering.	Ruimte	Olthof	
21	JA21	Kelly Uiterwijk	71	Circulariteit in infrastructuur	Is er in beeld gebracht hoeveel procent wegenbouwprojecten duurder worden door circulaire eisen bij de aanbesteding?	Verduurzaming (circulair maken en reduceren C02) van de wegenbouwprojecten leidt gemiddeld tot ongeveer 3% aan extra kosten.	Ruimte	Olthof	
22	JA21	Kelly Uiterwijk	75	Wegenbouw	Met hoeveel jaar kan de levensduur van asfalt verlengt worden door de proef met epoxy?	De testresultaten in het laboratorium van de TU Delft laten zien dat het asfalt met Epoxy 3 tot 4 keer zolang meegaat. De werkelijke langere levensduur van dit asfalt moet in de praktijk nog blijken, maar de eerste resultaten komen overeen met de verwachting.	Ruimte	Olthof	
23	JA21	Kelly Uiterwijk	89	Faunaschade	Het faunabeheerplan algemene soorten is komen te vervallen. Tot hoeveel meerkosten heeft dit geleid in 2023? Is er een taxatie gedaan voor de meerkosten in komende jaren en zo ja is dit ook opgenomen in de meerjarenraming?	In 2023 is ongeveer 1,8 miljoen euro extra schadetegemoetkoming uitgekeerd als gevolg hiervan. Dit waren onvoorziene kosten. BIJ12 maakt voor het IPO aan het begin van het schadejaar inschattingen over de totale verwachte schade over dat jaar. Op basis daarvan wordt de begroting waar nodig aangepast. 2023 was het eerste jaar waarin deze extra faunaschade is ontstaan.	Landelijk Gebied	Beemsterboer	

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid (voor- en achternaam)	Pagina-nummer jaarrekening 2023	Over welk programma, beleidsdoel of hoofdstuk gaat de vraag?	Vraag	Antwoord	Commissie	Portefeuille-houder	Hyperlink
24	JA21	Kelly Uiterwijk	97	Wonen	Wat is de rol van de provincie in het project wonen voor winkels?	De provincie is initiatiefnemer en ondersteunt gemeenten met een instrumentenmix voor transformatie. Kansrijke locaties zijn in beeld gebracht. Er zijn mogelijkheden voor cofinanciering voor transformatieplannen vanuit de uitvoeringsregeling toekomstbestendige winkelgebieden en de versnelling woningbouw gemeenten Noord-Holland subsidie. Daarnaast is aanjager transformatie aangesteld voor het gesprek met gemeenten, eigenaren en ondernemers.	Bestuur	Rommel	
25	JA21	Kelly Uiterwijk	99	Campagne groene wereld	Wat behelst de campagne zet de groene wereld aan? Wat wordt er bedoelt met instroombevordering? Wat kost dit?	“Zet de Groene Wereld aan” is geen campagne maar een term en een beeldmerk dat gebruikt kan worden door alle stakeholders in de provincie die een campagne voeren om inwoners te interesseren voor het leren en werken in de techniek en technologie. We noemen dat instroombevordering voor deze sectoren en het draagt bij aan een veerkrachtige arbeidsmarkt voor een groen en duurzaam Noord-Holland. Door deze gemeenschappelijke en herkenbare “taal” wordt de effectiviteit van het campagne voeren groter. Er is ook gemeenschappelijk geïnvesteerd in de ontwikkeling van deze beeldtaal. De cofinanciering van de provincie betrof het faciliteren van onderlinge afstemming en realisatie en beheer website om het beeldmerk beschikbaar te stellen. In 2023 ging het om 30.000 euro.	Bestuur	Rommel	
26	JA21	Kelly Uiterwijk	108	Stelling van Amsterdam	Wat wordt er bedoelt met een bijdrage leveren aan sustainable development goals bij de Stelling van Amsterdam?	De VN hebben een 17-tal sustainable development goals vastgesteld. Voor het UNESCO-werelderfgoed Stelling van Amsterdam willen we, waar mogelijk, een bijdrage leveren aan deze doelen. We doen dit door onder meer te zoeken naar mogelijkheden om binnen de begrenzing van de Stelling onze bijdrage te leveren aan klimaatadaptatie (bv. door waterberging), aan het stimuleren van biodiversiteit en door het gebruik van duurzame energie op de forten te stimuleren (bv. bij Pampus). Ook is duurzaamheid een criterium bij door ons verstrekte subsidies, opdrachten e.d. in relatie tot de Stelling van Amsterdam.	Landelijk Gebied	Beemsterboer	
27	JA21	Kelly Uiterwijk	126	Risico's	Hoe is het bedrag voor de kosten opruimen afvalinrichting berekend?	De benoemde 1 miljoen is afkomstig uit een inschatting in 2013 en is sindsdien niet bijgesteld. Door uitblijven van faillissementen in de Provincie Noord-Holland, is er geen reden geweest dit bedrag te verhogen. Het risico op faillissementen van afvalverwerkingsbedrijven blijft echter bestaan, gelet op faillissementen in andere delen van het land.	Bestuur	Olthof	
28	CDA	Simon Dijk	6	Bereikbaarheid	Voordeel van 3,8 mln. Bij OV concessies. Als gevolg van chauffeurs-tekort heeft maar 85% van de dienstregeling gereden. Op welke lijnen zijn diensten uitgevallen? Hoeveel reizigers hebben hierdoor geen gebruik kunnen maken van het OV? Welke reizigersgroep heeft hier vooral last van gehad?	Afschaling heeft vooral plaatsgevonden op hoog frequente lijnen. Bijvoorbeeld lijn 385 die in spits niet 8x per uur maar 6x per uur is gaan rijden. Omdat de reizigersaantallen na corona achterbleven, is deze frequentie ook voldoende. Reizigers zijn hier dus nagenoeg niet door gedupeerd. Daarnaast heeft Connexxion de dienstregeling in vakanties aangepast. Tijdens vakantie (en zeker in de zomervakantie) is bezetting van bussen lager waardoor ook deze aanpassing slechts beperkt van invloed was op reizigers.	Ruimte	Olthof	
29	CDA	Simon Dijk	49	Bijdragen aan betaalbaar en toekomstbestendig wonen	Hoeveel woningen zijn er dankzij de versnellingsmaatregelen opgeleverd in 2023?	Er is via een breed aantal versnellingsmaatregelen een bijdrage geleverd aan de uitvoering van woningbouwplannen in Noord-Holland. Het exacte aantal woningen dat hierdoor in 2023 is opgeleverd is lastig te bepalen. Wel zijn er de afgelopen jaren bijvoorbeeld via de flexibele schilregelingen een flink aantal grootschalige gebiedsontwikkelingen ondersteund (met deze projecten worden in totaal ca 100.000 woningen gebouwd). Ook zijn gemeenten door de provincie ondersteund bij het succesvol aanvragen van Woningbouwimpuls-subsidies (vanaf Tranche 1 t/m Tranche 6 hebben ca. 49.000 woningen subsidie gehad van BZK).	Ruimte	Beemsterboer	
30	CDA	Dennis Heijnen	145	Financiering	De provincie heeft kortlopende kasleningen aangetrokken. Welke termijn wordt bedoeld met 'kortlopend'? Wanneer moeten de leningen afgelost zijn? Op pg 147 wordt de totale rentelast genoemd. Wat was het rentepercentage?	De termijn voor kortlopend is korter dan 1 jaar, over 2023 hebben we de kasgeldleningen afgesloten voor 1 en 2 maanden. Gemiddelde rente percentage bedraagt 3,6%. De leningen zijn in het 1e kwartaal 2024 afgelost	Bestuur	Rommel	
31	CDA	Dennis Heijnen	176	Grondbeleid	In de tabel staan verschillende gronden in provinciaal bezit. Er staat ook een categorie NNN-eigendom (regel 19). Zijn dit de strategische gronden voor nieuw NNN-gebied, of is dit bestaand NNN-gebied? Moeten deze gronden nog worden overgedragen? Waarom zijn de NNN-gronden in één regel vervat en niet uitgesplitst naar locatie?	Dit zijn gronden aangekocht vanuit het kredit NNN-aankopen en betreffen zowel gronden binnen begrenzing NNN als ruilgronden t.b.v. NNN. Ook omdat meestal in één koop zowel gronden binnen als daarbuiten worden aangeboden. Uitsplitsing naar locatie heeft voor het doel van deze tabel (balanswaarde) geen meerwaarde.	Bestuur	Rommel	

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid (voor- en achternaam)	Pagina-nummer jaarrekening 2023	Over welk programma, beleidsdoel of hoofdstuk gaat de vraag?	Vraag	Antwoord	Commissie	Portefeuille-houder	Hyperlink
32	PVV	Daniel de Moel	47	3.2.4 Ruimtelijke structuur versterken	De provincie heeft circa 25 keer juridisch-planologisch instrumentarium ingezet (zienswijzen, beroep, reactieve aanwijzingen en ontheffingen). Het merendeel bestond uit ontheffingen van de Omgevingsverordening onder andere voor de opvang van vluchtelingen. Vraag: kunt u aangeven wat “merendeel” is en per casus nadere toelichting geven over zoveel mogelijk details, waaronder het aantal vluchtelingen? Vraag: kunt u aangeven welke gemeenten achterstanden hadden en (indien van toepassing) welke gemeenten door GS in 2023 op de vingers zijn getikt inzake het huisvesten van statushouders, alsmede op welke wijze dit is gebeurd en welke maatregelen betreffende gemeenten hebben genomen? Graag een gemotiveerd antwoord.	Het betrof 17 keer een ontheffing van de Omgevingsverordening, waarvan 4 keer ten behoeve van huisvesting van vluchtelingen uit Oekraine (totaal 109 verblijfsunits) en 1 keer ten behoeve van (102) flexwoningen voor o.a. statushouders. Antwoord vraag statushouders: gemeenten zijn wettelijk verplicht elk half jaar (peildata 1 januari en 1 juli) een aantal statushouders te huisvesten, de zogenoemde gemeentelijke taakstelling. Gedeputeerde Staten beoordelen na deze peildata op basis van de realisatiecijfers van het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) hoe de gemeenten ervoor staan op dit gebied. Na peildatum 1 januari 2024 staan vijf gemeenten onder actief toezicht, omdat zij een aanzienlijke achterstand hebben. Het betreft de gemeenten Amsterdam, Edam-Volendam, Castricum, Medemblik en Huizen. Deze vijf gemeenten hebben een brief gekregen waarin is gevraagd om een plan van aanpak in te dienen, waarin wordt aangegeven op welke manier de gemeente de opgelopen achterstand gaat inlopen. Vervolgens wordt de gemeente op ambtelijk niveau uitgenodigd om te spreken over hoe deze achterstand is ontstaan en het ingediende plan. We zien dat gemeenten vooral moeilijkheden ondervinden met het huisvesten van het grote aantal alleengaanden/alleenstaanden; circa 84% van het aantal statushouders landelijk is alleengaand/alleenstaand. De woningvoorraad van gemeenten is niet altijd passend voor deze doelgroep. Door gemeenten wordt daarom ingezet op nieuw te realiseren flexwoningen, het transformeren van vastgoed, het realiseren van tussenvoorzieningen, woningdelen of een samenwerking te zoeken met De Thuisgevers . Met de gemeenten Landsmeer, Stede Broec, Enkhuizen, Drechterland, Den Helder en Haarlemmermeer hebben we in het najaar van 2023 ambtelijke toezichtgesprekken gevoerd, omdat zij na peildatum 1 juli 2023 een achterstand hadden. We gaven hen tot 1 juli 2024 de tijd om de acties uit de ingediende plannen van aanpak te gaan realiseren. Mochten deze gemeenten op 1 juli 2024 de achterstand niet hebben ingelopen, dan zullen wij op ambtelijk niveau wederom contact met de gemeenten opnemen.	Ruimte	Rommel/Beemsterboer	
33	PVV	Ilse Bezaan	98	6.1.2 Een innovatief klimaat bevorderen	Voor Versnellingsprogramma GO!-NH zijn er 2 versnellingsprogramma’s uitgevoerd. Aan het Growth en Accelerator-programma deden in het eerste helft van het jaar 17 deelnemers mee. Vanaf september loopt het Scale-programma met 18 deelnemers, waarvan 8 deelnemers gesponsord zijn door regionale partners. Vraag: kunt u per deelnemer aangeven welke ondersteuning zij hebben ontvangen (en waarvoor), alsmede wat met deze ondersteuning is bereikt m.b.t. het scheppen van Noord-Hollandse werkgelegenheid? Graag een gemotiveerd antwoord.	Alle bedrijven hebben een programma gevolgd van workshops om kennis op te doen over waar ze staan en wat de uitdagingen zijn om het bedrijf in een volgende fase te krijgen. De bedrijven krijgen een aantal uren van individuele coaching met een leadcoach. Het programma geeft de mogelijkheid uitgebreid te netwerken, om in contact te komen met klanten, samenwerkingspartners en financiers. Doormiddel van een alumniprogramma worden de bedrijven ook na het programma ondersteund met advies vanuit andere deelnemers en uitvoerders van het programma GO!NH. Groei en voortgang van de bedrijven wordt gemonitord. De evaluatie van de editie 2023 vindt plaats in het najaar 2024.	Bestuur	Rommel	
34	PVV	Ilse bezaan	99	6.1.2 Een innovatief klimaat bevorderen	Vanuit het Innovatiefonds Noord-Holland (INH) zijn in 2023 in totaal 19 leningen verstrekt voor een totaalbedrag van € 5,5 miljoen. Sinds de oprichting zijn in totaal 63 leningen verstrekt voor een totaalbedrag van € 17 miljoen. Andere investeerders hebben aanvullend € 82 miljoen in deze 63 projecten geïnvesteerd. Vraag: kunt u per bedrijf aangeven welke middelen zij hebben ontvangen (en waarvoor), alsmede wat met deze middelen is bereikt m.b.t. het scheppen van Noord-Hollandse werkgelegenheid? Graag een gemotiveerd antwoord.	Het is niet mogelijk om dit per bedrijf aan te geven want dit betreft bedrijfsgevoelige informatie die niet gedeeld kan worden. Het Innovatiefonds Noord-Holland (INH) investeert in de ‘proof of concept’-fase van jonge innovatieve mkb-bedrijven. Met de lening kunnen de startups proberen te bewijzen dat hun idee werkt en kunnen ze overgaan tot markttoetreding. De gemiddelde lening bedraagt € 270.000. Het is nog niet mogelijk om een goed beeld te geven van de gevolgen voor de werkgelegenheid, omdat het over de vroege fase van ontwikkeling gaat en werkgelegenheidseffecten binnen het bedrijf en daarbuiten pas veel later zichtbaar worden. Wel zal dat in de toekomst bijgehouden kunnen worden. Met de start van de jaarrekeningen van 2023 van de ondernemers zal dit bijgehouden gaan worden. Op de website van INH is wel algemene informatie over de bedrijven in de portfolio te vinden.	Bestuur	Rommel	
35	PVV	Ilse Bezaan	149	4.4 Bedrijfsvoering	De integratie van diversiteit en inclusie in het strategische HRM- beleid is voortgezet en actief uitgevoerd. Zo is geïnvesteerd in bewustwordingstrainingen, lezingen en activiteiten. Vraag: kunt u aangeven per maatregel wat de exacte investeringen waren, alsmede de inhoud van de bewustwordingstrainingen, lezingen en activiteiten? Graag een gemotiveerd antwoord met zoveel mogelijk details.	In 2023 is ingezet op bewustwording. Dit is gedaan met een training over onbewuste vooroordelen. Deze is aan 60% van de organisatie gegeven. Verder zijn er twee lezingen georganiseerd. Een over omgaan met (culturele)verschillen, de ander had als thema LGBTQIA+ op de werkvloer. Daarnaast is een aantal activiteiten georganiseerd. Een lunchwandeling over de slavernijgeschiedenis van Haarlem, een neurodiversiteit informatiemarkt en de Diversiteitsdagen. Binnen de Diversiteitsdagen organiseerden we een workshop Nederlandse gebarentaal, een rolstoelronde door het kantoor, ‘Over de streep’ (een stellingenspel waarbij je over de streep stapt wanneer een stelling op jou van toepassing is) en een Coming Out Day talkshow. Aan deze activiteiten is €9.500 besteed.	Bestuur	van Dijk	

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid (voor- en achternaam)	Pagina-nummer jaarrekening 2023	Over welk programma, beleidsdoel of hoofdstuk gaat de vraag?	Vraag	Antwoord	Commissie	Portefeuille-houder	Hyperlink
36	PVV	Ronald van Tiggelen	231	5.2. Balans en toelichting Activa	De bruto investeringen in gronden betroffen aankopen voor de realisatie van het programma NNN voor een bedrag van € 15,8 miljoen (waarvan € 2,5 miljoen gedekt door specifieke uitkering Programma Natuur) en strategische grondaankopen (€ 7,3 mln.) Vraag: kunt u per aankoop aangeven om hoeveel hectares landbouwgrond het gaat? Graag een gemotiveerd antwoord met zoveel mogelijk details.	De oppervlaktes van de genoemde aankopen betreffende landbouwgrond zijn als volgt: NNN aankopen: 125.22.96 ha, aankoop gedekt uit SPUK: 15.60.89 ha, Strategische aankopen: 23.28.72 ha Verdere details kunt u lezen in de Paragraaf Grondbeleid (4.7).	Bestuur	Rommel	
37	Forum voor Democratie	Johan Dessing	7	2. in een oogopslag	2e alinea: Baten Project Zeebrug: Wat is de verklaring voor het onterecht begroot zijn van baten en lasten mbt dit project? Opmerking: (Er wordt project Zaanbrug bedoeld)	De in de Begroting 2023 opgenomen lasten en baten voor het project Zaanbrug zijn ten onrechte opgenomen. De dekking voor deze lasten was al via de subsidiebeschikking genomen in 2020. De begrote bedragen leveren daarom 'dubbele dekking' op. Deze begrotingsbedragen waren gebaseerd op de gangbare werkwijze dat eigen inbreng in een project via een onttrekking uit de reserve gedekt wordt. De administratieve constructie van het project Zaanbrug vormt daarop echter een uitzondering (de last was al via de subsidiebeschikking genomen in 2020).	Ruimte	Olthof	
38	Forum voor Democratie	Johan Dessing	7	2. In een oogopslag	Onder kopje Reservemutatie, 1e alinea: wat is de achtergrond van overheveling €91,4 mln van ene reserve naar andere reserve?	De detailering van de overhevelingen is te vinden op pagina 248 onder de verloopstaat van de Reserves. Het zijn tientallen losse overhevelingen die meerdere doelen hebben waaronder verschillende subsidies en programma's. Voor de inhoud achter de overhevelingen kan per reserve de toelichting worden geraadpleegd vanaf pagina 252.	Bestuur	Rommel	
39	Forum voor Democratie	Johan Dessing	33	Programma Klimaat en milieu	Tabel, regel 2.1.3: in hoeverre heeft de onderinvestering van circa €1,5 mln ten opzichte van de Begroting te maken met niet gerealiseerde doelen tegengaan netcongestie? In als daarvan sprake zou zijn, wat is daarvan de oorzaak?	De onderbesteding heeft te maken met de SON regeling 2023. De SON 2022 was binnen 8 dagen overtekend. De SON 2023 is aangescherpt ten opzichte van die van 2022. Er zijn meer activiteiten uitgesloten, er zijn strengere eisen gesteld aan de type projecten en type aanvragen en de maximale subsidiebedragen zijn naar beneden bijgesteld. Dit met als doel om meer MKB bedrijven met een acuut netcongestieprobleem te kunnen ondersteunen. Het doel en de inschatting was dat de SON2023 ook uitgenut zou worden. Deze verwachting blijkt niet te zijn uitgekomen. Dit is mede veroorzaakt doordat er een tweede -Europese- subsidieregeling voor netcongestie is opengesteld en de regeling maar 6 maanden heeft opengestaan. Ook is de rente flink gestegen wat het allemaal niet aantrekkelijker maakt om een grote investering te doen. De SON 2023 kende kende daardoor een onderbesteding. Zie verschilverklaring pagina 190 . OD 2.1.3.	Leefomgeving	Kocken	
40	Forum voor Democratie	Johan Dessing	49	Programma 3 Ruimte en water	Tabel, regel 3.2.1. onder Lasten: in hoeverre heeft de onderinvestering van circa €2,1 mln ten opzichte van de Begroting te maken met niet gerealiseerde doelen bijdrage optimaliseren ov-knoopppunten? En als daarvan sprake zou zijn, wat is daarvan de oorzaak?	Nee, dit heeft te maken met vertraging of het niet tijdig indienden van subsidieaanvragen voor verstrekking in 2023. Zie pagina 192 van de jaarrekening bij OD 3.2.1.	Ruimte	Olthof	
41	Forum voor Democratie	Johan Dessing	55	Programma 3. Ruimte en water	Tabel, regel 3.4.2. onder Lasten: wat is de verklaring voor de onderinvestering van €9,8 mln ten opzichte van de Begroting beoordeling versterkingsplannen primaire keringen en investeren in ruimtelijke kwaliteit?	In 2023 is rekening gehouden met een betaling van € 15 miljoen voor de SOK (Samenwerkingsovereenkomst) Meekoppelkansen, echter is € 9,6 miljoen van dit bedrag een voorschot voor de jaren 2024 en 2025. Hierdoor vallen de lasten in 2023 lager uit.	Leefomgeving	Kocken	
42	GroenLinks	Peter Korzelius	133	4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	In artikel 4.4.4. van de Financiële Verordening staat dat de algemene reserve tenminste 25% van de structurele algemene dekkingsmiddelen moet bedragen. Waarom staat er in deze verordening niets over het (minimum)solvabiliteitspercentage, NS en weerstandsratio?	De financiële positie van de provincie wordt niet enkel aan de hand van een enkel kengetal beoordeeld, maar aan de hand van een set van kengetallen. De provincie beoordeelt de financiële positie aan de hand van landelijk afgegeven signaalwaardes. Mocht dit totaal beeld als risicovol worden beoordeeld, dan zullen er passende voorstellen worden gedaan. Daarom vindt GS het ook niet noodzakelijk dat in de verordening per ratio kengetallen worden vastgesteld.	Bestuur	Rommel	

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid (voor- en achternaam)	Pagina-nummer jaarrekening 2023	Over welk programma, beleidsdoel of hoofdstuk gaat de vraag?	Vraag	Antwoord	Commissie	Portefeuille-houder	Hyperlink
43	GroenLinks	Peter Korzelius	139	4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	De verwachte solvabiliteitsratio wordt vanaf 2024 een risico omdat deze daalt van 61% naar 26%. Wat betekent dit voor de financiële positie van de provincie?	Bij de jaarrekening 2023 staat dit percentage nog positief. Bij de begroting 2024 is er inderdaad een signaal afgegeven dat deze ratio in 2027 afdaalt naar 26%. Het is een logisch gevolg voor het aantrekken van vreemd vermogen om de provinciale doelstellingen te behalen. Indien de solvabiliteitsratio daadwerkelijk de 26% benadert, is er nog steeds voldoende eigen vermogen volgens de signaalwaardes. De signaalwaardes (zie pagina 138) zijn belangrijke drempelwaarden die aangeven wanneer er aandacht nodig is. Een afzonderlijk kengetal of signaalwaarde zegt weinig over hoe de financiële positie moet worden beoordeeld. De signaalwaardes (zie pagina 138) zijn belangrijke drempelwaarden die aangeven wanneer er aandacht nodig is. Een afzonderlijk kengetal of signaalwaarde zegt weinig over hoe de financiële positie moet worden beoordeeld. De kengetallen en signaalwaardes zullen altijd in samenhang moeten worden bezien, omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld kunnen geven van de financiële positie van de provincie.	Bestuur	Rommel	
44	GroenLinks	Peter Korzelius	139	4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	Hoe beoordeelt GS dat in de komende jaren de algemene reserve niet meer voldoet aan de 25% norm uit de financiële verordening?	De 25% norm is in onze financiële verordening opgenomen om onvoorziene risico's op te kunnen vangen. Gelet op het hoge kengetal van de risico's is sprake van voldoende weerstandsvermogen. De 25% norm is van toepassing op de meest recent vastgestelde jaarrekening. Indien de Algemene reserve bij de jaarrekening daadwerkelijk niet meer voldoet, wordt bij dezelfde jaarrekening een signaal afgeven. GS zal vervolgens met een voorstel komen om de Algemene reserve weer aan te vullen. Indien de Algemene reserve bij de begroting onder de 25% norm valt, betreft dit een prognose en blijft het bij monitoring.	Bestuur	Rommel	
45	GroenLinks	Peter Korzelius	146	4.3 Financiering	Bij welke bank(en) zijn de kasgeldleningen aangetrokken in 2023?	Voor het aantrekken van de kasgeldleningen zijn bij 2 banken en 2 brokers offertes opgevraagd. De opgenomen kasgelden in 2023 zijn afgesloten met tussenkomst van de broker SFI (laagste rente vergoeding), de leningen zijn verstrekt door pensioenfonds Rail en OV. Bij de biedingen van de brokers wordt ons ook vermeld wie de geldverstrekker zal zijn. Dit nemen wij, naast het laagste rente percentage ook mee in onze afwegingen. SFI heeft een AFM vergunning	Bestuur	Rommel	
46	GroenLinks	Peter Korzelius	158	4.6 Verbonden partijen	De aandeelhouders van Alliander hebben in 2021 een converteerbare lening verstrekt van 600 miljoen waarvan 55 miljoen door de provincie Noord-Holland. Is het verstrekken van leningen door aandeelhouders aan Alliander ook voor de toekomst nog aan de orde?	In principe niet; als reguliere financiering op de kapitaalmarkt niet mogelijk of wenselijk is zal in de toekomst een beroep worden gedaan op de Staat voor een participatie in Alliander. Dit is in 2023 overeengekomen in het Afsprakenkader. Specifiek voor de provincie Noord-Holland is in de Statenvoordracht 2021-61 vermeld dat geen verdere leningen zullen worden verstrekt.	Leefomgeving	Kocken	
47	GroenLinks	Peter Korzelius	175	4.7 Grondbeleid	De provincie verhuurt bijna 1000 ligplaatsen en steigerplekken en grond onder 25 tankstations. Waar is het verhuurbeleid vastgelegd?	Alle beleidskaders voor het provinciaal verhuurbeleid zijn te vinden op: https://www.noord-holland.nl/Loket/Vastgoed_en_grond	Bestuur	Rommel	
48	GroenLinks	Peter Korzelius	181	4.8 Provinciale heffingen	Is er een overzicht van de hoeveelheden grondwater die per vergunninghouder op basis van de grondwaterheffing onttrokken worden?	De onttrekkers doen jaarlijks aangiften van de onttrokken hoeveelheid grondwater bij het betreffende waterschap. De gegevens van de aangiften worden door de waterschappen in een overzicht opgenomen en naar de provincie verzonden. Aan de hand van deze overzichten wordt door de provincie bepaald aan wie een aanslag grondwateronttrekkingsheffing wordt opgelegd. Er gelden een aantal vrijstellingen voor onttrokken grondwater op grond van artikel 8.3 van het Omgevingsbesluit en er geldt een vrijstelling voor grondwateronttrekkingen minder dan 25.000 m3 per kalenderjaar.	Leefomgeving	Kocken	

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid (voor- en achternaam)	Pagina-nummer jaarrekening 2023	Over welk programma, beleidsdoel of hoofdstuk gaat de vraag?	Vraag	Antwoord	Commissie	Portefeuille-houder	Hyperlink
49	GroenLinks	Peter Korzelius	-	-	Waar kan ik een overzicht vinden van de door de provincie verstrekte leningen?	De door de provincie verstrekte leningen ultimo 2023 zijn als volgt te specificeren: Leningen aan openbare lichamen: -Gemeente Hilversum 16.080.629 -Gemeente Laren 8.617.384 -Gemeente Gooische Meren 8.501.987 Leningen aan deelnemingen: -Zeehaven IJmuiden 635.000 -Alliander 54.954.274 Overige langlopende leningen: -Nationaal Restauratiefonds NRF 9.100.000 -CPO Collectief Particulier Opdrachtgeverschap 380.000 -Stichting voorbereiding Pallas Reactor 43.334.160 -Voorziening Pallas lening -43.334.160 -Villa Nieuwland 122.502 -Stichting Cultuur + Ondernemen 2.000.000	Bestuur	Rommel	
50	GroenLinks	Anouk Gielen	97	6.1 Bevorderen van welvaart en welzijn door duurzame, vernieuwende en ondernemende economie	Wat zijn de resultaten van de de opdracht voor het aanjagen van beheer en verduurzamen van bedrijventerreinen?	Sinds 2018 geeft de provincie opdrachten aan het Ontwikkelingsbedrijf NHN en PHB om de samenwerking en verduurzaming op bedrijventerreinen aan te jagen. Als onderdeel van deze opdrachten wordt kennis ontwikkeld en gedeeld over thema's zoals energietransitie, netcongestie en klimaatadaptatie. Deze kennis wordt actief met gemeenten en ondernemers gedeeld, tijdens webinars, fysieke kennisbijeenkomsten en directe contacten met ondernemers en andere relevante stakeholders. Ook worden de provinciale subsidieregelingen ten behoeve van de toekomstbestendigheid van bedrijventerreinen onder de aandacht gebracht. In 2023 is in totaal circa €3,75 mln subsidie toegekend. In Noord-Holland Noord is het Duurzaam ondernemersloket in Westfriesland opgezet, dat op bedrijventerreinen collectieven van ondernemers ondersteunt bij het zetten van energietransitiestappen. In regio Alkmaar gaat het Centrum Voor Verduurzaming dit doen en in de Kop wordt ook een dergelijk 'loket' opgezet.	Bestuur	Rommel	
51	GroenLinks	Anouk Gielen	32	2.1 Bijdragen aan de energietransitie	"Er zijn drie subsidies verstrekt via de Uitvoeringsregeling Subsidie Kleinschalige Circulaire Activiteiten." Om welke projecten gaat het?	Stichting Reblend (onderzoek hergebruik textiel), Hoorn Circular Heroes (lesprogramma voor voortgezet onderwijs) en Stichting Groetgoed (bereikbaar maken van lokale biologische producten) hebben een subsidie ontvangen.	Bestuur	Rommel	
52	GroenLinks	Ruchama Bwefar	52	3.4 Beschermen tegen overstromingen en bijdragen aan klimaatadaptie	De eerste 2 bullets onder de toelichting; wat is precies het verschil?	De eerste bullit gaat over het proces, dat we gestart zijn met het opnieuw beoordelen van de normen. De tweede bullit gaat hier ook over, maar specifiek over de werkwijze van het bepalen van de normen, vanwege nieuwe kennis en inzichten over overstromingsmoduleren en het berekenen van de potentiele schades bij een eventuele overstroming.	Landelijk Gebied	Kocken	
53	GroenLinks	Ruchama Bwefar	52	3.4 Beschermen tegen overstromingen en bijdragen aan klimaatadaptie	De derde bullet onder toelichting: Om welk kennisproject gaat dit?	Het project heet: "Naar continu inzicht in ontwikkelingen RO en effect op Waterveiligheid"	Landelijk Gebied	Kocken	
54	PvdD	Jaap Hollebeek	27	2.1 Bijdragen aan de energietransitie	"In 2030 moeten in Noord-Holland 260.000 woningen verduurzaamd zijn. De provincie ondersteunt gemeenten om deze doelstelling te behalen." Hoeveel woningen zijn in 2023 verduurzaamd? Wat is de restopgave?	Wij hebben op dit moment beperkt zicht op de voortgang van deze ambitie omdat wij voor data afhankelijk zijn van derden (zoals CBS en RVO). Volgens de meest recente data van het CBS waren in 2022 circa 60.300 woningen in Noord-Holland aardgasvrij. Wij onderzoeken hoe wij monitoring van deze ambitie kunnen verbeteren.	Leefomgeving	Olthof	

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid (voor- en achternaam)	Pagina-nummer jaarrekening 2023	Over welk programma, beleidsdoel of hoofdstuk gaat de vraag?	Vraag	Antwoord	Commissie	Portefeuille-houder	Hyperlink
55	PvdD	Jaap Hollebeek	28	2.1 Bijdragen aan de energietransitie	"Om, zoals afgesproken in het energiebesparingsakkoord 2022-2025, in 2025 te voldoen aan de wettelijke besparingsplicht bij bedrijven." a) Geldt deze afspraak dat bedrijven in 2025 voldoen aan de wettelijke energiebesparingsplicht ook voor bedrijven waarvoor de provincie bevoegd gezag is? b) Hoeveel procent van deze provinciale bedrijven voldeed eind 2023 aan deze wettelijke besparingsplicht?	Ja. (ref brief 1665069/1736869. In NH zijn er 112 bedrijven waar de provincie het bevoegd gezag voor is, waarvan per eind 2023: - 48 volledig voldoen aan de energiebesparingsplicht - 41 niet volledig voldoen, maar waar afspraken zijn gemaakt waarmee ze na implementatie voldoen aan de energiebesparingsplicht - 23 voldoen nog niet / moet nog worden vastgesteld	Leefomgeving	Kocken/Olthof	
56	PvdD	Jaap Hollebeek	25	Programma 2 Klimaat en Milieu; Maatschappelijk doel	"De provincie ambieert in 2050 klimaatneutraliteit en circulariteit, met een focus op het verminderen van CO2-uitstoot en het gebruik van fossiele brandstoffen in sectoren als wonen, werken, vervoer en landbouw." a) Welk doel was er in 2023 voor de reductie van de uitstoot van broeikasgassen in de sector landbouw? De emissies van het complete voedselsysteem dragen immers voor circa 25% bij aan klimaatverandering. b) En wat waren de beleidsmaatregelen om dit doel te halen?	a) De provincie Noord-Holland hanteert geen reductiedoelen per jaar. Met het huidige beleid is de prognose dat landbouw en landgebruik in Noord-Holland in 2030 2,2 Mton CO2-eq uitstoot. Om in dit transitiepad ook 55 procent minder broeikasgas uit te stoten, mag er in 2030 maximaal 1,4 Mton CO2-eq de lucht in. De opgave is dan een extra reductie van 0,8 Mton CO2-eq. Dat is inclusief de emissies van de akkerbouw, de veehouderij, de glastuinbouw en de methaanemissies uit veengebieden. Voor de veehouderij en de akkerbouw is het reductiedoel van 0,3 Mton CO2-eq. van het NPLG leidend b) De huidige beleidsmaatregelen om het doel van 2030 te behalen staan in de startnotitie van het PPLG benoemt. Mogelijk moeten er nog aanvullende maatregelen worden genomen.	Leefomgeving	Kocken	
57	PvdD	Jaap Hollebeek	31	2.1.4 Bijdragen aan de transitie naar een circulaire economie	"De onderzoeken naar de kansen en mogelijkheden van biobased grondstoffen en knelpunten en sturingsmogelijkheden op het gebied van afvalstromen zijn afgerond." Hoe en wanneer worden PS geïnformeerd over de bevindingen van deze onderzoeken?	PS is geinformeerd over de bevindingen van deze onderzoeken en het vervolg op deze onderzoeken in Tussenevalautie van de Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025 die op 31 januari 2024 in de commissie Bestuur is besproken.	Bestuur	Rommel	
58	PvdD	Jaap Hollebeek	33	2.2.1 VTH taken uitvoeren en coördineren	"De coördinatie van de VTH-taken in Noord-Holland zijn verdeeld over de beleidsvelden 'groen' (natuur) en 'grijs' (milieu). Voor 'groen' heeft de provincie volgens afspraak de handhavingsuitvoeringsprogramma's voor de Natura 2000-gebieden uitgevoerd." Hoe en wanneer worden PS geïnformeerd over de bevindingen van de uitvoering van de handhavingsuitvoeringsprogramma's voor de Natura 2000-gebieden?	PS worden jaarlijks op hoofdlijnen over de uitvoering van vth geïnformeerd. Het dashboard met jaarverslagen wordt PS jaarlijks aangeboden via de website: Omgevingsdiensten - Provincie Noord-Holland (https://www.noord-holland.nl/Loket/Contact/Omgevingsdiensten). De realisatie bij de uitvoering van de VTH-taken voor de instandhouding van Natura 2000-gebieden kan in het dashboard worden gevonden onder 'Wet natuurbescherming – gebieden'	Leefomgeving	Olthof	

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid (voor- en achternaam)	Pagina-nummer jaarrekening 2023	Over welk programma, beleidsdoel of hoofdstuk gaat de vraag?	Vraag	Antwoord	Commissie	Portefeuille-houder	Hyperlink
59	PvdD	Jaap Hollebeek	36	2.2.2 Gezonde leefomgeving bevorderen	“Op het gebied van Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) maakten bedrijven voor wie de provincie bevoegd gezag is een inventarisatie om inzicht te krijgen in hun uitstoot van ZZS.” Hebben alle bedrijven waarvan de provincie bevoegd gezag is inmiddels het wettelijk verplichte Vermijdings- en Reductieprogramma ZZS (VRP) opgesteld? Zo nee, welke bedrijven nog niet (volledig)? Regels over vermijdings- en reductieprogramma Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) | Informatiepunt Leefomgeving (iplo.nl)	Nee, nog niet alle bedrijven hebben een VRP opgesteld. De afvalbedrijven hebben nog geen VRP’s opgesteld en van de olieterminals wordt een aangepaste VRP gevraagd. De overige bedrijven onder provinciaal bevoegd gezag waarbij om een VRP is verzocht hebben een VRP opgesteld. Een aantal zijn nog onder beoordeling bij de OD NZKG. Tussen IPO, OD.nl (IBP4), IenW en Vereniging Afvalbedrijven (VA) is de afgelopen jaren samengewerkt om beter inzicht te krijgen in de ZZS emissies naar lucht en water. Echter hebben de eerdere botsproeven en pilots onvoldoende aanvullende informatie opgeleverd. Hierdoor vallen de OD’s terug op de wettelijke verplichting uit het Besluit activiteiten leefomgeving. In afstemming met IPO en IenW is besloten om de vermijdings-en reductieprogramma’s (VRP’s) bij de afvalbedrijven op te vragen. Vanuit de ZZS werkgroep van OD.nl wordt een plan van aanpak opgesteld voor deze vervolg uitvraag van de VRP’s afvalbedrijven. Na de zomer zal deze uitvraag in gang worden gezet door de OD NZKG, al dan niet gefaseerd. Na overleggen tussen de Vereniging van Nederlandse Tankopslagbedrijven (VOTOB) en vertegenwoordigers van de OD NZKG en DCMR namens OD.nl over een uniforme werkwijze voor het identificeren en berekenen van de ZZS emissies en om te komen tot een uniform model-VRP, zijn er landelijke afspraken gemaakt over een uniform VRP. De olieterminals worden verzocht de VRP in overeenstemming te brengen met deze afspraken. Dit verzoek wordt voor de zomer verstuurd. Het (aangepaste) VRP zal vervolgens door de OD NZKG worden beoordeeld.	Leefomgeving	Olthof	
60	PvdD	Jaap Hollebeek	37	2.2.3 Kwaliteit bodem en ondergrond verbeteren	“In samenwerking met het Rijk, kustprovincies en Rijkswaterstaat werd onderzoek gedaan naar PFAS in seaspray en in zeeschuim. De provincie voerde daarnaast (vervolg)onderzoek uit naar PFAS in duintuinen en op mogelijke saneringslocaties.” Heeft de provincie ook BRONonderzoek uitgevoerd naar PFAS, zoals PFAS-houdende bestrijdingsmiddelen? En de mogelijke aanwezigheid van PFAS op in landbouwbodem (grond en grondwater), gewassen en oppervlaktewater?	De provincie voert geen onderzoek uit naar het gebruik van PFAS-houdende bestrijdingsmiddelen. In de beantwoording Statenvragen nr. 12 2024 is aangegeven dat de NVWA de instantie is die zicht heeft op het gebruik van bestrijdingsmiddelen door professionele gebruikers. De provincie heeft wel onderzoek uitgevoerd naar aandachtslocaties PFAS, waarbij is gekeken naar potentiële bronlocaties waar een verontreiniging met PFAS kan worden verwacht die kan leiden tot onaanvaardbare risico’s voor de mens en/of het drinkwater. Dan gaat het om puntbronnen/lokale verontreinigingen, te verwachten bij bijvoorbeeld brandweeroefenlocaties en bepaalde industriële activiteiten. Er is geen onderzoek gedaan naar diffuse bronnen voor PFAS-verontreiniging, zoals PFAS-houdende bestrijdingsmiddelen in landbouwgebied. Het doel van het onderzoek aandachtslocaties is niet om alle met PFAS verontreinigde locaties in beeld te krijgen, enkel de risicolocaties. Meer informatie over dit onderzoek staat in de Bodembrief 2023 (kenmerk 2233978/2233984). In 2024 wordt het provinciaal meetnet grondwaterkwaliteit opnieuw bemonsterd op PFAS. De locaties waar bemonsterd wordt zijn niet specifiek gekoppeld aan landbouwgebieden. De onderzoeken naar PFAS die de provincie momenteel uitvoert en binnenkort gaat uitvoeren (2024/2025) zijn benoemd in de brief ‘Informeren over onderzoeken naar PFAS in Noord-Holland’ (kenmerk 2233971/2233960).	Leefomgeving	Kocken	
61	PvdD	Jaap Hollebeek	44	3.2 Uitvoeren ruimtelijk beleid	Als één van de prioriteiten bij “Uitvoeren ruimtelijk beleid” is genoemd: “Het actief pleiten voor een balans tussen duurzame connectiviteit (ontwikkeling van Schiphol) in balans met een gezonde woonomgeving.” Wat wordt verstaan onder “duurzame connectiviteit”?	Onder duurzame connectiviteit verstaan wij het zo duurzaam mogelijk vormgeven van de verbindingen die wij als samenleving willen. De invulling daarvan verschilt per afstand, wie of wat je wilt vervoeren en de omvang of het gewicht daarvan. Dat vraagt om een integrale mobiliteitsvisie waarin ook luchtvaart wordt meegewogen. Denk aan burgerluchtvaart voor (inter) continentale verbindingen maar ook aan nieuwe vormen van luchttransport op lokaal en regionaal niveau (oa. Drones en elektrisch vliegen). Duurzaamheid gaat daarbij niet alleen om CO2 maar om de brede impact op de leefomgeving en de (maatschappelijke) kosten daarvan. Niet alleen van het gebruik maar ook van de benodigde infrastructuur.	Ruimte	Rommel/Olthof	

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid (voor- en achternaam)	Pagina-nummer jaarrekening 2023	Over welk programma, beleidsdoel of hoofdstuk gaat de vraag?	Vraag	Antwoord	Commissie	Portefeuille-houder	Hyperlink
62	PvdD	Jaap Hollebeek	44	3.2.1 Bijdragen aan de optimalisering van OV-knooppunten en ketens	“In het coalitieakkoord 2019-2023 is een OV-fonds van € 20 miljoen beschikbaar gesteld, met als doel cofinanciering van projecten die bijdragen aan: Integrale gebiedsontwikkelingen rondom OV-knooppunten (wonen, werklocaties, voorzieningen), (..).” Wordt er via het programma OV-fonds ook ingezet op doelen vanuit de biodiversiteitsopgave?	Indirect. Een van de doelstellingen van het OV-fonds is het verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving rond het (bus- of trein) stationsgebied. Hieronder vallen onder meer vergroening en klimaatadaptatie. Voor een financiële bijdrage uit het OV-fonds moeten de integrale gebiedsontwikkelingen voldoen aan de doelstellingen van het programma. Vanuit onze stimulerende rol zoeken we samen met partners naar meekoppelkansen voor vergroening en leveren we kennis en instrumenten die bijdragen aan het verbeteren van de biodiversiteit, zoals het nieuwe instrument Serious Game VerduurSamen OV-knooppunten. Bij stations die als toegangspoort tot de natuur functioneren - de buitenpoorten - is aandacht voor vergroening en biodiversiteit. Bij de buitenpoorten wordt de natuur zoveel mogelijk verbonden met het stationsgebied, waarbij lokale karakteristieken van de natuur leidend zijn.	Ruimte	Olthof	
63	PvdD	Jaap Hollebeek	45	3.2.2 Beleid luchthavens uitvoeren	“In 2023 resulteerde dit in het Ontwikkelperspectief en het Uitvoeringsprogramma NOVEX Schipholregio, waarin zowel de provincie alsook het Rijk en de regio samenwerken aan de verbetering van de leefomgevingskwaliteit in de Schipholregio.” Is de leefomgevingskwaliteit op het gebied van luchtkwaliteit in de Schipholregio in 2023 verbeterd?	De jaarrapportages 2023 van de provinciale luchtmeetnetten (waaronder de rapportage Haarlemmermeer), waarin de ontwikkeling van de luchtkwaliteit wordt beschreven zijn nog niet opgeleverd. Na oplevering van de rapportages later dit jaar, zal PS inhoudelijk worden geinformeerd over de resultaten.	Ruimte	Rommel/Olthof	
64	PvdD	Jaap Hollebeek	46	3.2.3 Visie Noordzeekanaalgebied en havencomplexen realiseren	“Daarom werkt de provincie Noord-Holland samen met Rijk, regio en partners vanuit één gezamenlijke koers. Deze gezamenlijke koers is vastgelegd in het Ontwikkelperspectief Noordzeekanaalgebied dat in december 2023 is vastgesteld.” Rondom vaarwegen kan de luchtkwaliteit aanzienlijk minder zijn. Hoeveel walstroompunten zijn erbij gekomen in 2023?	Walstroomaansluitingen zijn verschillend van aard, omvang en functionaliteit. Het varieert van aansluitingen die lijken op stopcontacten bedoeld voor kleine schepen tot de realisatie van een klein gebouw voor grote schepen. Het plaatsen van walstroomaansluitingen is primair de verantwoordelijkheid van gemeenten en havenbedrijven. Vanuit de provincie houden wij niet bij hoeveel walstroompunten er in totaal geplaatst worden. Wel stimuleren wij de aanleg van walstroom middels subsidies. Zo zijn in 2023 de walstroomaansluitingen in de Haringhaven in IJmuiden opgeleverd. Mede mogelijk gemaakt met een subsidie vanuit de provincie. Een overzicht van de walstroomprojecten in de haven van Amsterdam is te vinden via de volgende link: https://www.portofamsterdam.com/nl/walstroom	Bestuur	Rommel/Olthof	
65	PvdD	Jaap Hollebeek	49	3.3 Bijdragen aan betaalbaar en toekomstbestendig wonen	De tekst in paragraaf 3.3 gaat over wat in 2023 is gedaan op het punt van versnellen van de woningbouwopgave, van afstemming vraag aanbod en onderzoek binnenstedelijk bouwen. Zijn er al projectevaluaties van de monitoring van het convenant Toekomstig bestendig bouwen en wonen uitgevoerd en 2023? En wat is daaruit gekomen?	Er zijn in 2023 nog geen projectevaluaties geweest. De evaluties vinden niet op één moment plaats maar kunnen doorlopend plaatsvinden, het initiatief hiervoor ligt bij de gemeenten.	ruimte	Beemsterboer	
66	PvdD	Jaap Hollebeek	56	3.5.2 Schoon en voldoende oppervlaktewater bevorderen	“In 2023 heeft de provincie ingezet op de uitvoering van de provinciale maatregelen voor verbetering van de oppervlaktewaterkwaliteit uit het Regionaal Waterprogramma.” Welke maatregelen waren dat?	In de voortgangsrapportage over het Regionale Waterprogramma dat in oktober 2023 aan Provinciale Staten is gestuurd staat een overzicht van de maatregelen.	Landelijk Gebied	Kocken	
67	PvdD	Jaap Hollebeek	57	3.5.2 Schoon en voldoende oppervlaktewater bevorderen	“BBV indicator oppervlaktewater” Uit de tabel is af te lezen dat in 2023 nog steeds 0% van de oppervlaktewateren voldeed aan de eis van ecologische waterkwaliteit van de KRW. Wat zijn de grootste probleemstoffen voor het niet halen van de KRW-doelen, en wat is het beleid daarvoor?	Het is lastig te zeggen wat de grootste probleemstoffen zijn voor het niet halen van de KRW doelen. Dit verschilt per gebied. Er is dus ook niet één oplossingsrichting. In het najaar verschijnt de tussenevaluatie van de KRW. Hieruit volgt de restopgave KRW en het bijbehorende handelingsperspectief.	Landelijk Gebied	Kocken	
68	PvdD	Jaap Hollebeek	57	3.5.3 Waterrecreatie stimuleren	Hoeveel geld is er in 2023 gegaan naar faciliteren van de sportvisserij?	37.500 voor 3 pilots loodvrij vissen, dat is het enige geld dat in 2023 vanuit de reserve waterrecreatie naar het faciliteren van de sportvisserij is gegaan.	Bestuur	Rommel	

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid (voor- en achternaam)	Pagina-nummer jaarrekening 2023	Over welk programma, beleidsdoel of hoofdstuk gaat de vraag?	Vraag	Antwoord	Commissie	Portefeuille-houder	Hyperlink
69	PvdD	Jaap Hollebeek	75	4.4.7 Innovatieprojecten infrastructuur uitvoeren	"Overige innovatieprojecten: • De provincie heeft bijgedragen aan het ontwikkelen en implementeren van verschillende IFD-specificaties voor kunstwerken zoals vaste- en beweegbare bruggen. Hiermee wordt efficiënt onderhoud, toekomstbestendig vervangen- en circulair bouwen van kunstwerken mogelijk gemaakt." Worden hierbij ook biodiversiteitsaspecten meegenomen?	Biodiversiteit vormt geen onderdeel van IFD. Biodiversiteit is onderdeel van het programma duurzame infrastructuur. In de voorbereiding van infrastructurele projecten (wegen en kunstwerken) worden kansrijke maatregelen voor de flora en fauna onderzocht. De doelstelling hierbij is om een natuurinclusief project te realiseren. Uitgangspunt is dat de biodiversiteit minimaal gelijk blijft en waar mogelijk wordt versterkt. Zo worden bij bruggen loopplanken geïntegreerd in de constructie van het landhoofd, wordt de kleur ledverlichting aangepast, worden waar mogelijk faunapassages of natuurvriendelijke oevers aangelegd.	Ruimte	Olthof	
70	PvdD	Jaap Hollebeek	81	5.1.1 Beschermen en ontwikkelen van NNN en Natura-2000 gebieden	"In het eigen areaal van de provincie is het ecologische beheer van bermen en oevers voortgezet." Betekent dit dat buiten het areaal van de provincie dit tot voor kort ook gebeurde en nu is stopgezet?	Nee, deze zin zegt niet iets over het areaal dat niet in eigendom en beheer is van de provincie. We geven hiermee alleen aan hoe wij blijven inzetten op ecologisch beheer op eigen areaal. Van het areaal van andere eigenaren houden wij niet bij of dat ecologisch wordt beheerd.	Landelijk Gebied	Kocken	
71	PvdD	Jaap Hollebeek	81	5.1.1 Beschermen en ontwikkelen van NNN en Natura-2000 gebieden	a) Wat is er in 2023 uitgevoerd aan de opgave 10% groen-blauwe dooradering? b) Wat is eind 2023 gerealiseerd van de 10% GBDA-opgave?	a) Een landelijke definitielijst van elementen en bijbehorende inventarisatiemethodiek en monitoring is nog in ontwikkeling. Aangezien vele partijen (gemeenten, waterschappen, agrarisch ondernemers, particulieren) vanuit verschillende regelingen hier nu ook al aan kunnen bijdragen is er nog geen totaal overzicht van de uitvoering. b) Op basis van een eerste globale verkenning van alle elementen volgens het NPLG (10%) is er tot 2050 nog ongeveer 4,5% natte dooradering (ca. 7000 ha) en 2% droge dooradering (ca. 3000 ha) te realiseren. Dit zou betekenen ca. 3500 ha natte dooradering en ca. 1500 ha droge dooradering tot 2030. In het PPLG wordt deze opgave nader geprogrammeerd.	Landelijk Gebied	Kocken	
72	PvdD	Jaap Hollebeek	81	5.1.1 Beschermen en ontwikkelen van NNN en Natura-2000 gebieden	"De financiering van extra bos dat wordt aangelegd om gekapt bos in natuurgebieden te compenseren, (compensatiebos) valt ook binnen het maatregelpakket." a) Hoeveel compensatiebos is in 2023 aangelegd? b) Wat was eind 2023 de opgave 'aanleg compensatiebos' en wanneer zijn de te compenseren bossen gekapt?	a) Er is nu in totaal 46,5 ha aangelegd. b) De opgave is nog 60 ha gekapt bos compenseren met terugwerkende kracht vanaf 2017 tot nu. Dit kan nog verder oplopen, afhankelijk van hoeveel kap er nog plaats gaat vinden. We gaan op dit moment uit van uiteindelijk 103 ha.	Landelijk Gebied	Kocken	
73	PvdD	Jaap Hollebeek	82	5.1.1 Beschermen en ontwikkelen van NNN en Natura-2000 gebieden	"De provincie Noord-Holland heeft medio 2023 het gebiedsplan zoals uitgevraagd en opgedragen in de Wet stikstofreductie en natuurherstel -Het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG) bij het Rijk ingediend." "en heeft op innovatieve wijze inspraak en participatie op plaatsgevonden met belanghebbenden uit Noord-Holland" Wat is tot nu toe gedaan met de inspraakreactie en rapportage van het onderzoek? Op welke wijze kan dit teruggezien worden?	U doelt op de inwonersraadpleging die van 21 april t/m 26 mei 2023 werd gehouden. De rapportage van dit onderzoek staat op onze website: Inwonersraadpleging - Provincie Noord-Holland. De resultaten zijn verwerkt in de startversie PPLG, eveneens te vinden op onze website: Landelijk gebied - Provincie Noord-Holland. Op de pagina's 13, 14, 16, 51 en 52 kunt u terugvinden hoe wij met deze resultaten zijn omgegaan.	Landelijk Gebied	Beemsterboer	Inwonersraadpleging - Provincie Noord-Holland
74	PvdD	Jaap Hollebeek	82	5.1.1 Beschermen en ontwikkelen van NNN en Natura-2000 gebieden	"De uitvoering van de Bossenstrategie is in 2023 verder ter hand genomen." a) Hoeveel hectare bos is in 2023 gerevitaliseerd? (zie doelen Bossenstrategie) b) Wat is het totaal aantal ha gerevitaliseerd bos in Noord-Holland?	a) en b) Er is in totaal nu 584,9 ha aan revitalisering in uitvoering/uitgevoerd via het programma natuurherstel. De projecten beslaan vaak een langere doorlooptijd.	Landelijk Gebied	Kocken	

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid (voor- en achternaam)	Pagina-nummer jaarrekening 2023	Over welk programma, beleidsdoel of hoofdstuk gaat de vraag?	Vraag	Antwoord	Commissie	Portefeuille-houder	Hyperlink
75	PvdD	Jaap Hollebeek	84	5.1.4 Gebiedsprogramma Laag Holland uitvoeren	“Op grond van de doelen in het Klimaatakkoord dienen de gezamenlijke veenweidenprovincies een opgave van 1 miljoen ton CO2-equivalenten te realiseren.” a) Welk deel hiervan moet Noord-Holland wanneer hebben gerealiseerd? b) Welke maatregelen staat de provincie voor en wat zijn de kosten daarvan?	a) De Noord-Hollandse opgave staat beschreven in de Startversie PPLG (https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Landelijk_gebied/Documenten/Startversie_PPLG.pdf) op pagina 41 en bedraagt 0,09 megaton CO2-equivalent/jaar te bereiken in 20230. b) Dit staat tevens beschreven op pagina 41 in de Startversie PPLG: "Om de uitstoot van broeikasgassen te reduceren en bodemdaling tegen te gaan zetten we in de veengebieden in op peilverhoging richting grondwaterstanden van 20 tot 40 centimeter onder maaiveld. Hierbij zijn participatie en een zorgvuldige voorbereiding van groot belang. Om het doel te realiseren zijn diverse maatregelen inzetbaar. Voorbeelden zijn: het aanleggen van waterinfiltratiesystemen (onderwaterdrainage, zowel actief als passief, druppel- en greppelinfiltratie), de aanleg van natuurvriendelijke oevers (onderdeel van de groenblauwe dooradering), extensiever grondgebruik, goed slootbeheer en het tegengaan van afkalving van slootkanten, natte teelten en het inbrengen van klei in de veengrond. Op dit moment is alleen voor onderwaterdrainage het effect op broeikasgasreductie wetenschappelijk gevalideerd." Op p. 77 van de Startversie PPLG staan de kosten beschreven: 65 mln. investering, 20 mln beheer.	Landelijk Gebied	Kocken	
76	PvdD	Jaap Hollebeek	88	5.2.3 Uitvoering geven aan de Wet natuurbescherming	Het FBP Algemene Soorten is komen te vervallen. Welke kosten zijn sinds dat moment in 2023 gemoeid met de schadevergoeding en hoe verhoudt zich dit ten opzichte van de kosten voor uitvoering van het betreffende FBP over afgelopen jaren én de schadevergoedingen die wel zijn uitbetaald toen?	In 2023 is ongeveer 1,8 miljoen euro extra schadetegemoetkoming uitgekeerd als gevolg van het vervallen van het FBP algemene soorten. De soorten uit dit plan zijn sinds 2023 niet langer landelijk of provinciaal vrijgesteld en kunnen niet meer worden bestreden. Voor deze soorten werd er vóór 2023, toen bestrijding nog wel mogelijk was, conform onze Beleidsregel tegemoetkoming schade geen schadetegemoetkoming uitgekeerd.	Landelijk Gebied	Beemsterboer	
77	PvdD	Jaap Hollebeek	88	5.2.3 Uitvoering geven aan de Wet natuurbescherming	In het eerste bolletje onder de kop “Soortenbescherming en bestrijding van invasieve exoten” staat in de laatste zin iets over energietransitie. In welk opzicht heeft dit met soortenbescherming en exoten te maken?	Het heeft te maken met de isolatieopgave, waarbij ook rekening gehouden moet worden met de bescherming van van gebouwbewonende soorten zoals vleermuizen.	Landelijk Gebied	Kocken	
78	PvdD	Jaap Hollebeek	89	5.2.4 Tegemoetkoming faunaschade uitkeren	Is bij het uitkeren van een schadevergoeding bij de Algemene soorten rekening gehouden met een voorwaarde aan de aanvrager om zoveel mogelijk schade te voorkomen? Op welke manier en hoe vaak is hierop toegezien?	Ja. Om voor tegemoetkoming in aanmerking te komen geldt dat, volgens onze Beleidsregel tegemoetkoming schade, eerst preventieve maatregelen moeten zijn ingezet om schade te voorkomen. De taxateurs controleren dit in opdracht van BIJ12 op de schadelocatie.	Landelijk Gebied	Beemsterboer	
79	DX66	Wesley van der Heijden	138	Hoofdstuk 4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing, paragraaf 6 Belastingcapaciteit	Wat is de verhouding tussen het verhogen van de opcenten en de korting op het provinciefonds in 2023. Bij voorkeur uitgelegd aan de hand van een rekenvoorbeeld.	Het verhogen van de opcenten heeft geen invloed op de aftrek in het provinciefonds. Alleen een wijziging in de omvang van de belastingcapaciteit zorgt voor een mutatie in de aftrek van het provinciefonds. Wijzigingen in de omvang van de belastingcapaciteit worden veroorzaakt door wijzigingen in de samenstelling van het voertuigenpark (bijvoorbeeld meer/minder auto's of wijzigingen in gewichtsklasses). Daarom hieronder een verdere uitleg over belastingcapaciteit en hoe dit zich verhoudt tot het provinciefonds. Belastingcapaciteit is een ander woord voor 'opbrengst per opcent'. De opbrengst per opcent voor Noord-Holland in 2024 bedraagt €275,6 miljoen/77,4 opcenten= €3,56 miljoen per opcent. Dit bedrag wordt in het provinciefonds gebruikt om de korting op het provinciefonds te bepalen. In het provinciefonds wordt dat voor alle provincies tegen hetzelfdfe tarief van 65,9 opcenten gedaan. Hoe dit cijfermatig uitpakt op basis van een cijfervoorbeeld is lastig omdat het verdeelmodel van het provinciefonds redelijk ingewikkeld in elkaar steekt. Daarom hieronder een zeer simpele voorstelling: Stel het aantal auto's dat in Noord-Holland op kenteken staat neemt met 1 toe. Stel dat hierdoor de grondslag waarover wij de opcenten heffen met €2 toeneemt. Dit zorgt dan voor de provincie voor €1,55 aan extra opbrengsten opcenten (€2*77,4 opcenten). Door deze mutatie zal het bedrag per opcent ook wijzigen (namelijk met €1,55/77,4=€0,020. In het provinciefonds wordt de aftrek voor Noord-Holland dan hoger door de toename van €0,020 van het bedrag per opcent. De aftrek wordt dan 65,9*0,020= €1,32 hoger. De toename van €1,55 aan opcenten wordt dus deels teniet gedaan door een hogere aftrek van €1,32 in het provinciefonds. Let wel dit is een zeer vereenvoudigde voorstelling van de werkelijkheid. Dit werkt alleen op deze manier als alle overige variabelen van het verdeelmodel van het provinciefonds ongewijzigd blijven en dan nog klopt de berekening niet helemaal.	Bestuur	Rommel	

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid (voor- en achternaam)	Pagina-nummer jaarrekening 2023	Over welk programma, beleidsdoel of hoofdstuk gaat de vraag?	Vraag	Antwoord	Commissie	Portefeuille-houder	Hyperlink
80	PvdD	Jaap Hollebeek	88	Dierenwelzijn	“Dierenwelzijn In 2023 is het rapport 'Formats voor wildopvangcentra in Noord-Holland' opgeleverd door het kennisinstituut Wageningen Environmental Research. Het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit werkt nog aan de actualisatie van de beleidsregels.” Welke andere acties op het gebied van dierenwelzijn heeft de gedeputeerde Dierenwelzijn uitgevoerd?	In 2023 hebben we regelmatig contact gehad met het Ministerie van LNV over de ontwikkeling van de nieuwe beleidsregels. Daarnaast stond op 7 maart 2023 een BO met gemeenten over de wildopvang gepland, wat vanwege planningtechnische redenen niet door is gegaan. In december 2023 heeft de gedeputeerde een werkbezoek afgelegd bij wildopvang De Bonte Piet. De OD NHN toetst conform wet- en regelgeving vergunningaanvragen voor wildopvang, waarmee we onze wettelijke taak invullen. We investeren jaarlijks in de Onderzoeksagenda van BIJ12 Faunazaken, waarmee onder meer onderzoeken worden gedaan naar effectieve preventieve maatregelen om schade te voorkomen. In alle andere vergunningaanvragen wordt de zorgplicht meegewogen, zoals dat in de wet is benoemd.	Landelijk Gebied	Beemsterboer	
81	PvdD	Jaap Hollebeek	91	5.3.1 Aanpak Groen Kapitaal uitvoeren	“In 2023 is extra aandacht gegeven aan het inbedden in de brede aanpak van het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG). Groen Kapitaal wordt, samen met de 'koplopers' uit de provincie, in de landelijke 'Agenda Natuurinclusief' regelmatig als goed voorbeeld van een natuurinclusieve aanpak genoemd.” De landelijke ‘Agenda Natuurinclusief’ noemt o.a. de domeinen recreatiegebieden, landbouw, bouw, energie, infrastructuur, water en bedrijventerreinen. Hoe monitort de provincie wat er gerealiseerd is op het gebied van natuurinclusieve inrichting op deze domeinen?	Hier wordt landelijk aan gewerkt door het collectief Natuurinclusief, zie https://www.collectiefnatuurinclusief.nl/artikelenenvideos/monitoringsraamwerk-voor-natuurinclusief-nederland	Landelijk Gebied	Kocken	
82	PvdD	Jaap Hollebeek	99	6.1.3 Een veerkrachtige en duurzame arbeidsmarkt bevorderen	Is het mogelijk een toelichting te geven op bepaalde onderdelen, zodat duidelijker wordt wat er gedaan en bereikt is? Twee voorbeelden van vaag taalgebruik, wellicht door het gebruik van jargon: -… waarmee de triple helix meerjarig eigenaarschap van de campussen kan ontwikkelen”; -Daarnaast zijn er 2 High Impact Publiek-Private Samenwerkingen (PPS-en) gestart waardoor de aangewezen campussen uit de Uitvoeringsagenda Arbeidsmarkt & Onderwijs 2021-2023 nog meer met elkaar verbonden zijn zodat er meer synergie en kruisbestuiving ontstaat”.	Bij een campus wordt publiek-privaat samengewerkt en afgestemd door bedrijfsleven, onderwijs en overheid (= triple helix) met als doel voldoende goed opgeleide medewerkers in de techniek en technologie gericht op een groen en duurzaam Noord-Holland. Hierbij stimuleren we samenwerking op zowel de korte termijn als op het langere termijn (de ontwikkelingen in de techniek en technologie gaan snel). Activiteiten die campussen en hun partners uitvoeren zijn bijvoorbeeld: evenementen om meer kinderen/jongeren te interesseren voor een opleiding in de techniek en technologie; oriëntatie- en voorschakeltrajecten voor mensen met meer afstand tot de arbeidsmarkt waardoor ze met extra begeleiding of aan het werk of naar een reguliere opleiding kunnen gaan; studenten werken mee aan innovatieprojecten in het bedrijfsleven en maken daardoor beter kennis met actuele vraagstukken; het onderwijs kan daardoor ook het onderwijs aanpassen aan de actualiteit; coaching voor medewerkers om ze te behouden voor functies in de techniek, enzovoort. Van belang is dat alle drie de partijen gelijkwaardig samenwerken en verantwoordelijkheid nemen. Hiervoor is enige coördinatie nodig. Met de regeling co-financieren wij deze samenwerking. Bedrijfsleven en onderwijs dragen gelijkwaardig bij en daardoor ontstaat er een meerjarig gedeeld eigenaarschap. Er zijn 12 van dergelijke Arbeidsmarkt & Onderwijs campussen (vanuit het MBO), 1 per economische regio en ieder met een regionale focus. De High Impact PPS (term is bedacht door het platform Talent voor Technologie om via een investering uit het Groeifonds meer impact te realiseren voor het MKB en voor studenten) organiseert de samenwerking tussen campussen en andere partners op bovenregionaal niveau. In Noord-Holland is dat op de thema’s: duurzame gebouwde omgeving en mobiliteit, duurzame haven- en maakindustrie en duurzame agritech en foodketen. Ook wordt er bovenregionaal samengewerkt met Flevoland op het thema circulair en digitaal denken, leren en doen. Dit is een nieuwe vorm van samenwerken. Uitvoeringsplannen worden momenteel gemaakt. Graag stellen we u dit najaar voor aan onze nieuwe werkambassadeur waar bij hij ook deze plannen en concrete resultaten van de afgelopen jaren kan toelichten.	Bestuur	Rommel	

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid (voor- en achternaam)	Pagina-nummer jaarrekening 2023	Over welk programma, beleidsdoel of hoofdstuk gaat de vraag?	Vraag	Antwoord	Commissie	Portefeuille-houder	Hyperlink
83	PvdD	Jaap Hollebeek	100	6.1.4 Een duurzame agrosector behouden en versterken	Welke definitie van kringlooplandbouw houdt GS aan?	De term kringlooplandbouw heeft een bredere betekenis dan alleen het sluiten van de plantaardige en dierlijke kringlopen op verschillende schalen: het gaat om het tegelijkertijd realiseren van een beter verdienvermogen voor boeren en tuinders, én minder schadelijke emissies naar bodem, lucht en water, én om vergroting van de biodiversiteit. Kringlooplandbouw laat zich vertalen met behulp van zeven paden. De keuze voor het gewenste pad – of een combinatie ervan – is een keuze van de ondernemer zelf, die hij/zij zal laten afhangen van overtuiging, talent, persoonlijke omstandigheden, omgeving en perspectief. • Spoor 1: Hightech gesloten systemen – technische innovatie • Spoor 2: Hightech open systemen – technische innovatie • Spoor 3: Extensivering – landschappelijke innovatie • Spoor 4: Biologische landbouw • Spoor 5: Natuurbeheer en natuurontwikkeling • Spoor 6: Multifunctionele landbouw • Spoor 7: Stoppen	LG	Beemsterboer	
84	PvdD	Jaap Hollebeek	100	6.1.4 Een duurzame agrosector behouden en versterken	“In 2023 heeft de provincie de motie ondernemerscoaches uitgevoerd waardoor agrariërs onafhankelijk advies kunnen inwinnen of coaching kunnen aanvragen om hen bij te staan in de oriëntatie op de toekomst en hun bedrijf.” Wat heeft dit opgeleverd: aantal adviezen en richting van de adviezen, als omschakeling naar natuurinclusieve landbouw. Wat heeft dit opgeleverd: aantal adviezen en richting van de adviezen, als omschakeling naar natuurinclusieve landbouw?	Ondernemers kunnen via het landbouwportaal een ondernemerscoach aanvragen. Dat staat sinds eind 2023 open. Tot nu toe zijn er 30 agrariërs bezocht door de ondernemerscoach waarvan een aantal trajecten nog lopen. Het gros van de aanvragen gaat over de toekomst van het bedrijf en mogelijkheden voor bedrijfsvoering en bedrijfsontwikkeling, ook in combinatie met bedrijfsovername en uitkoping.	LG	Beemsterboer	
85	PvdD	Jaap Hollebeek	100	6.1.4 Een duurzame agrosector behouden en versterken	“In het glastuinbouwgebied hebben partners afspraken gemaakt over het realiseren van een toekomstbestendig en duurzaam glastuinbouwgebied in Heerhugowaard.” Wat wordt hier onder toekomstbestendig en duurzaam verstaan?	In het glastuinbouwgebied in Dijk en Waard, ookwel het Alton gebied, is eind 2023 een uitvoeringsprogramma Alton opgesteld. Een belangrijk onderdeel van dit uitvoeringsprogramma is de energietransitie en de bijhorende reductie van broeikasgassen. De samenwerkingspartners hebben de ambitie om de CO2-uitstoot in Alton in 2030 met 75% te verminderen in vergelijking met 2014. Daarnaast hebben de partners de ambitie om in 2040 helemaal geen CO2 meer uit te stoten. In 2030 worden hierover vervolgafspraken gemaakt op basis van technologie die dan beschikbaar is. Daarnaast wordt het effectief clusteren van de glastuinbouwbedrijven in het uitvoeringsprorgamma benoemd, ter bevordering van de toekomstbestendigheid van de sector. Op die manier kan er efficient gebruik worden gemaakt van de ruimte en van duurzame energievoorzieningen. Hierbij wordt rekening gehouden met mogelijke uitbreiding van glastuinbouwbedrijven binnen het Altongebied en passende verkeersmaatregelen i.	LG	Beemsterboer	
86	PvdD	Jaap Hollebeek	100	6.1.4 Een duurzame agrosector behouden en versterken	“En is er onder andere in samenwerking met het voedselnetwerk Voedsel Verbindt uitvoering gegeven aan de eiwitchallenge in de korte keten, het Super-Boeren-Event en de Voedsel Verbindt-app.” Welke andere activiteiten heeft de provincie in 2023 ondernomen op het gebied van eiwittransitie? Zoals bijvoorbeeld agrarische ondernemers helpen met omschakelen naar plantaardige productie, innovators helpen met ruimte om nieuwe producten te ontwikkelen.	Opdracht Greendish: coaching cateringpersoneel op de verhouding plantaardig eten in onze bedrijfsrestaurants (€ 13.900) Sponsoring van het Plant Forward 2 daagse congres (€ 25.000) Inventarisatie eiwittransitie stakeholders in Noord-Holland en waar kansen zich voordoen (€ 7.500); vooruitlopend op project dat in 2024 van start is gegaan (Plant Protein Forward) en de openstelling van EIP/NSP en EFRO Kansen voor West. Deelname aan de Bean Deal en van daaruit o.a. deelname aan de Bean Meal, ondersteuning van The Protein Cluster, realisatie nationale protein transition map (€ 26.500) In kaart brengen van de impact van vlinderbloemigen op het ecosysteem en teelt via expertteam Voedselvisie Afstemming ROM in West op o.a. de eiwittransitie Deelname aan de werkgroep eiwitprovincies (in kind) Deelname aan werkgroep Plant Proteins ERIAFF (in kind) Voorbereiding nationale handels- en inspiratie missie Denemarken.	LG	Beemsterboer	www.boerenbusinessinbalans.nl

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid (voor- en achternaam)	Pagina-nummer jaarrekening 2023	Over welk programma, beleidsdoel of hoofdstuk gaat de vraag?	Vraag	Antwoord	Commissie	Portefeuille-houder	Hyperlink
87	PvdD	Jaap Hollebeek	100	6.1.4 Een duurzame agrosector behouden en versterken	a) Hoeveel middelen zijn beschikbaar voor het stimuleren van biologische landbouw afgelopen jaar en in welke projecten is geïnvesteerd? b) Hoeveel middelen zijn beschikbaar voor de eiwittransitie afgelopen jaar en in welke projecten is geïnvesteerd?	In 2023 was er voor de uitvoering van de Voedselvisie € 1.6 mln beschikbaar. Er is geen onderverdeling van budget gemaakt specifiek voor biologische landbouw, maar op 19 acties. Deze 19 acties staan in de uitvoeringsagenda 2023-2024. In 2023 zijn de volgende activteiten op biologisch ondernomen: #ikhoudhetkort (€ 100.000) Dekorteweg (€ 99.850) (€ 5000 en uren inzet expertteam) Voorbereiding en ondersteuning subsidieaanvraag EIP Fieldlab ontwerp Biologisch Noord-Holland (aanvraag is begin 2024 gehonoreerd via nationale regeling) Afstemming met landelijk actieprogramma biologisch Afstemming met BIO-NH Coaching voor biologisch agrarisch ondernemers en omschakelaars door BioNext (€50.000) b) zie antwoord bij vraag 86.	LG	Beemsterboer	
88	PvdD	Jaap Hollebeek	100	6.1.4 Een duurzame agrosector behouden en versterken	Hoeveel procent van respectievelijk de veehouderij, de akkerbouw, de fruitteelt en bollenteelt in Noord-Holland was biologisch in 2023?	De cijfers over 2023 worden pas eind 2024 in de statistieken verwerkt. De data over biologische landbouw is te vinden op www.agrimatie.nl/noord-holland. 4% van de land- en tuinbouwbedrijven in Noord-Holland is biologisch (veehouderij 5,5%, akkerbouw 3,2%, fruitteelt 2%, bollenteelt 1%).	LG	Beemsterboer	www.agrimatie.nl/noord-holland
89	PvdD	Jaap Hollebeek	100	6.1.4 Een duurzame agrosector behouden en versterken	Hoeveel geld heeft de provincie afgelopen jaar geïnvesteerd in respectievelijk emissiearme stallen, luchtwassers, mestvergisters en onderwaterdrainage?	De provincie heeft in 2023 geen geld geïnvesteerd in deze installaties.	LG	Beemsterboer	
90	PvdD	Jaap Hollebeek	100	6.1.4 Een duurzame agrosector behouden en versterken	a) Was er een toename van het aantal landbouwdieren (kippen, koeien, varkens, geiten) in 2023? Graag de aantallen op 1-1-2023 en 31-12-2023. b) Hoeveel intensieve veehouderijen (definitie Omgevingsverordening) had Noord-Holland in 2023 en in welke regio's?	Het CBS publiceert cijfers van het aantal dieren, peildatum is 1 april . Hierbij de aantallen 2022 en 2023 rundvee 152.355 / 152.449 kippen 1.449.927 / 1.169.359 varkens 20.176 / 20.734 geiten 21.967 / 20.776 b) het aantal intensieve veehouderijen houden wij niet bij. Van de melkveehouderijen is in 2021 circa 5 % van de bedrijven intensief. (bron: agrimatie).	LG	Beemsterboer	
91	PvdD	Jaap Hollebeek	105	6.3.1 Cultuurhistorische waarden landschap versterken	Wat betreft het in stand houden van een Steunpunt voor Monumenten en Archeologie stemt de provincie met het rijk af. Welke afspraken worden er met het rijk hierover gemaakt? Hoeveel gemeenten maken gebruik van de adviezen van het Steunpunt en dragen zij zelf bij aan de financiering daarvan?	Voor de basistaken van het Steunpunt ontvangt de provincie een bijdrage van het Rijk die gematcht wordt door de provincie met een gelijk bedrag (bestuurlijke afspraak 2017). De basistaken betreffen: 1. aanspreekpunt voor ondersteuning van gemeenten m.b.t. erfgoedbeleid; 2. platform voor regionale afstemming /netwerk; 3. deskundigheidsbevordering van gemeenten op gebied van wet- en regelgeving cultureel erfgoed en de uitvoeringspraktijk. Uit de deelevaluatie (brief PS 2067665/2150745, dec 2023) van het beleidskader erfgoed en cultuur is gebleken dat het Steunpunt met de activiteiten (o.a.kennisdelen/publicaties, website (vragen loket), bijeenkomsten, advies op maat) bijna alle gemeenten in Noord-Holland bereikt. Gemeenten dragen niet financieel bij aan de activiteiten van het Steunpunt. Als gemeenten uitgebreider advies willen van derden of opdrachten willen verstrekken dan zijn zij daar zelf veranwoordelijk voor.	Landelijk Gebied	Beemsterboer	
92	PvdD	Jaap Hollebeek	108	6.4 Behouden en ontwikkelen erfgoed	Noord-Holland heeft naast de Hollandse Waterlinie en de Stelling van Amsterdam nog enkele andere Werelderfgoederen 'in huis'. Op welke manier heeft de provincie in beheer en behoud en publieksbereik bijgedragen aan deze?	De provincie Noord-Holland is als 'siteholder' verantwoordelijk voor het Noord-Hollandse deel van de Stelling van Amsterdam en Nieuwe Hollandse Waterlinie (tezamen de Hollandse Waterlinies). De provincie is niet verantwoordelijk voor de andere werelderfgoederen binnen Noord-Holland (Grachtengordel, Beemster en Waddenzee). Noord-Holland draagt dan ook niet bij aan beheer en behoud van deze andere werelderfgoederen. Wel werkt zij, via onder meer Stichting Werelderfgoed Nederland, mee aan het communiceren richting het publiek over deze Noord-Hollandse werelderfgoederen. Voor Droogmakerij de Beemster is in de provinciale omgevingsverordening vastgelegd dat bij ruimtelijke ontwikkelingen de kernkwaliteiten niet mogen worden aangetast. De kernkwaliteiten van de Beemster die in acht moeten worden genomen bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen zijn onlangs nader uitgewerkt (wijziging werkingsgebieden 2024, bijlage 8 bij de OV NH2022). De gemeente dient dit als toetsingskader te gebruiken voor het bestemmingsplan. Daarnaast wordt er rekening gehouden met de ambities en ontwikkelprincipes zoals beschreven in de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie. Deze zijn niet juridisch dwingend zoals de onlangs uitgewerkte kernkwaliteiten in bijlage 8.	Landelijk Gebied	Beemsterboer	

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid (voor- en achternaam)	Pagina-nummer jaarrekening 2023	Over welk programma, beleidsdoel of hoofdstuk gaat de vraag?	Vraag	Antwoord	Commissie	Portefeuille-houder	Hyperlink
93	PvdD	Jaap Hollebeek	202	Verschillenanalyse programma 5	- Lagere storting van € 1,6 miljoen in de reserve kapitaallasten Groen. Hetzelfde bedrag is minder onttrokken aan de reserve Groen. Dit voornamelijk als gevolg van het nog niet tot uitvoering gekomen zijn van faunapassage N201." a) Waarom, wat zijn de redenen dat dit project nog niet tot uitvoering is gekomen? b) Waar is dit, wat is de locatie?	a) De opdrachtverlening is nog niet rond gekomen. b) Het betreft een serie geplande onderdoorgangen onder de N201.		Kocken/Olthof	

Publiek Belang Accountants B.V.
Sir Winston Churchilllaan 370 F 442
2285 SJ Rijswijk (ZH)
info@publiekbelangaccountants.nl
www.publiekbelangaccountants.nl

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan Provinciale Staten van de provincie Noord-Holland

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2023

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2023 van de provincie Noord-Holland te Haarlem gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van zowel de grootte en de samenstelling van de baten en lasten over 2023 als van het vermogen van de provincie Noord-Holland op 31 december 2023 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV);

De jaarrekening bestaat uit:

- het overzicht van baten en lasten over 2023;
- de balans per 31 december 2023;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen, waaronder de rechtmatigheidsverantwoording van het College van Gedeputeerde Staten over de financiële rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties over 2023 ;
- de Sisa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen; en
- de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en de Regeling Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2023 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie ‘Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening’.

Wij zijn onafhankelijk van de provincie Noord-Holland zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Op alle opdrachten verricht door Publiek Belang Accountants zijn algemene voorwaarden van toepassing welke bij de Kamer van Koophandel zijn gedeponeerd. Publiek Belang Accountants is ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel te Den Haag onder nummer 67229328.

Lid van Coöperatie De Maatschappelijke Accountants

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel
Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit
Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 8.525.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in de Regeling Controleprotocol WNT 2023. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met Provinciale Staten overeengekomen dat wij aan Provinciale Staten tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 400.000 rapporteren, alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa-, of WNT-redenen relevant zijn.

Controleaanpak frauderisico's
Wij hebben risico’s op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude geïdentificeerd en ingeschat. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in provincie Noord-Holland en haar omgeving en de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop Gedeputeerde Staten inspeelt op frauderisico’s en het interne beheersingssysteem monitort.

Wij hebben ten aanzien van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude de opzet en implementatie van de organisatie- en governancestructuur, de interne beheersing, de informatiesystemen en cultuur en gedrag in relatie tot fraude geëvalueerd, waaronder de frauderisicoanalyse van het college c.q. management, de gedragscode en klokkenluidersregeling.

Wij hebben om inlichtingen gevraagd bij het management en bij het College van Gedeputeerde Staten of zij op de hoogte zijn van feitelijke, vermeende of vermoede fraude. Hieruit volgden geen signalen van feitelijke, vermeende of vermoede fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang. Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van frauderisico’s, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van frauderisico’s.

Het risico is dat de directie maatregelen van interne controle doorbreekt. In dat kader hebben wij aandacht besteed aan journaalposten en andere aanpassingen die tijdens het opstellen van de

jaarrekening zijn gemaakt, aan schattingen en aan significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsvoering. Wij hebben de opzet en implementatie geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing in de processen voor het genereren en verwerken van journaalposten en het maken van schattingen. Wij hebben journaalposten geselecteerd op basis van risicocriteria en hierop specifieke controlewerkzaamheden verricht. Deze werkzaamheden omvatten onder meer inspectie van informatie uit brondocumenten. Wij hebben geen significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsuitoefening geïdentificeerd. Tevens hebben wij specifieke controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van belangrijke schattingen van het college c.q. management zoals de waardering van vaste activa en debiteuren en het toereikend zijn van voorzieningen. Hierbij hebben we in het bijzonder aandacht gehad voor het inherente risico van vooringenomenheid van het college c.q. management bij deze posten.

Met betrekking tot de naleving van aanbestedingsrichtlijnen hebben wij kennisgenomen van de door de organisatie opgestelde crediteurenanalyse, en hebben wij gegevensgerichte deelwaarnemingen uitgevoerd op crediteurniveau. Hierbij is vastgesteld dat in een aantal gevallen (van in totaal niet-materiële omvang) niet de juiste aanbestedingsprocedure is gevolgd. Steekproefsgewijs hebben wij vastgesteld dat aan de verantwoorde investeringsbedragen geleverde prestaties ten grondslag liggen.

Wij hebben in onze controle een element van onvoorspelbaarheid ingebouwd: over 2023 hebben wij de prijsvorming bij grondverkopen steekproefsgewijs gecontroleerd. Ook hebben wij kennisgenomen van advocatenbrieven en correspondentie met toezichthouders en zijn wij tijdens de controle alert gebleven op indicaties voor fraude. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die een aanwijzing vormen voor fraude of het niet naleven van wet- en regelgeving. Indien daar sprake van was, hebben wij onze evaluatie van het risico van fraude en de gevolgen daarvan voor onze controlewerkzaamheden opnieuw geëvalueerd.

Tenslotte hebben wij gezorgd voor een professioneel kritische instelling van ons team.

Uit onze controlewerkzaamheden zijn geen aanwijzingen voor fraude gebleken.

Controleaanpak veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie
Zoals toegelicht in het onderdeel 'paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing' in het jaarverslag heeft Gedeputeerde Staten een beoordeling opgesteld van de mogelijkheden van de provincie om de risico's vanuit de normale bedrijfsvoering financieel op te vangen en de bedrijfsvoering zonder tussenkomst van de toezichthouder voort te zetten

Onze werkzaamheden ten aanzien van de door het college gehanteerde en onderbouwde veronderstellingen voor het opvangen van financiële risico's in relatie tot de financiële positie betreffen:

- Het kennisnemen van de (risico)analyse in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing gericht op het risico dat er gerede twijfel bestaat over de mogelijkheden

om de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen. Wij hebben ons mede gericht op de vraag of deze paragraaf alle relevante informatie bevat, gegeven de kennis die wij hebben vanuit de controle van de jaarrekening.
- Het kennisnemen van de meerjarenbegroting.
- Het kennisnemen van het oordeel van de financieel toezichthouder (het Ministerie van BZK) of de begroting van de provincie structureel en reëel in evenwicht is.
- Het vaststellen dat de volgens het BBV verplichte financiële kengetallen in lijn liggen met de gangbare normen.
- Het evalueren of voldoende en geschikte controle-informatie is verkregen voor de conclusie en veronderstellingen van het college, voor het opvangen van financiële risico's in relatie tot de financiële positie.

Uit de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing blijkt, dat uw provincie goed in staat is om financiële risico's op te vangen. Vanuit de voorgeschreven financiële kengetallen blijken een stabiele en toereikende solvabiliteit, structurele exploitatieruimte en onbenutte belastingcapaciteit. Doordat de afgelopen jaren veel is geïnvesteerd en een omvangrijk bedrag is uitgeleend, beschikt uw provincie wel over minder liquiditeiten waardoor de komende jaren een financieringsbehoefte ontstaat.

Onze werkzaamheden leiden niet tot bevindingen waaruit gerede twijfel over uw financiële positie zou kunnen blijken.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd
In overeenstemming met de Regeling Controleprotocol WNT 2023 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6 sub a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie
De jaarstukken omvatten andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het College van Gedeputeerde Staten is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie.

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten
Wij hebben onderzocht of de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen als bedoeld in artikel 17 Financiële-verhoudingswet (hierna: de specifieke uitkeringen) rechtmatig tot stand zijn gekomen. In de jaarrekening is verantwoordingsinformatie opgenomen over deze specifieke uitkeringen (de SiSa-bijlage).

Naar ons oordeel zijn de baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2023 met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - Regeling Informatieverstrekking SiSa.

Het College van Gedeputeerde Staten is verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen, in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - de Regeling Informatieverstrekking SiSa. In dit kader is het College van Gedeputeerde Staten tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het College van Gedeputeerde Staten noodzakelijk acht om de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Het is onze verantwoordelijkheid een redelijke mate van zekerheid te krijgen voor ons oordeel dat de baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2023 met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - Regeling Informatieverstrekking SiSa. Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en de Nota Verwachtingen Accountantscontrole 2023, zoals opgenomen in de Nota procedure aanlevering SiSa-verantwoordingsinformatie 2023 in bijlage 2 van de Regeling Informatieverstrekking SiSa. Wij hebben bij de controle van de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen dezelfde materialiteit toegepast als bij de controle van de jaarrekening. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze

werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de provincie;
- het evalueren of de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het College van Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten voor de jaarrekening

Het College van Gedeputeerde Staten is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het College van Gedeputeerde Staten is ook verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder provinciale verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader rechtmatigheid, en voor het getrouw toelichten van de financiële rechtmatigheid in de jaarrekening.

In dit kader is het College van Gedeputeerde Staten tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het College van Gedeputeerde Staten noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het College van Gedeputeerde Staten de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of de provincie in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Het College van Gedeputeerde Staten moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de financiële risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Provinciale Staten is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de provincie.

Provinciale Staten is verantwoordelijk voor het vaststellen van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid en het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de provincie.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven

oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, de Regeling Controleprotocol WNT 2023, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de provincie;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het College van Gedeputeerde Staten en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het College van Gedeputeerde Staten gehanteerde veronderstellingen aanvaardbaar zijn inzake de afweging dat de provincie in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de provincie haar financiële risico's kan opvangen. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van

onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de provincie de financiële risico's niet kan opvangen;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening van de provincie, rekening houdend met de invloed daarop van de aard en de significantie van de activiteiten van uitvoeringsorganisaties ten behoeve van de provincie. Op basis hiervan hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden ten aanzien van deze uitvoeringsorganisaties.

Wij communiceren met Provinciale Staten onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Rijswijk, 14 juni 2024

Publiek Belang Accountants B.V.

Was getekend: drs. R.D.H. Killeen RA MGA

Verslag van bevindingen 2023

Provincie Noord-Holland

17 juni 2024

Op alle opdrachten verricht door Publiek Belang Accountants zijn algemene voorwaarden van toepassing welke bij de Kamer van Koophandel zijn gedeponeerd. Publiek Belang Accountants is ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel te Den Haag onder nummer 67229328.

Lid van Coöperatie
De Maatschappelijke Accountants

PUBLIEK BELANG
accountants

Aan Provinciale Staten van de Provincie Noord-Holland
Postbus 3007
2001 DA HAARLEM

Sir Winston Churchilllaan 370 F442
2285 SJ R jswijk (ZH)
info@publiekbelangaccountants.nl
www.publiekbelangaccountants.nl

Datum:	Behandeld door:	Ons kenmerk:
17-06-2024	drs. M.E. Dubbelman RA	24015

Onderwerp:

Verslag van bevindingen 2023

Geachte leden van Provinciale Staten,

Wij hebben de controle van de jaarrekening 2023 van de Provincie Noord-Holland uitgevoerd. Dit verslag bevat onze belangrijkste bevindingen en aanbevelingen en is bestemd voor Provinciale Staten. Graag lichten wij onze rapportage nader aan u toe.

Hoogachtend,

Publiek Belang Accountants B.V.

drs. R.D.H. Killeen RA MGA

Bijlage: één

Verslag van bevindingen 2023

Onze opdracht

U heeft ons met de opdrachtbevestiging van 9 juli 2023 opdracht gegeven voor de jaarrekeningcontrole 2023. U ontvangt de controleverklaring bij de jaarrekening 2023 afzonderlijk. Op grond van de wet bevat dit verslag onze bevindingen over de inrichting van uw financiële beheer en financiële organisatie en de mate waarin deze een getrouwe en rechtmatige verantwoording mogelijk maken. Wij informeren u over (eventuele) afwijkingen in de jaarrekening en geven adviezen die bijdragen aan het uitvoeren van uw toezichthoudende taak. Voor de rapportage van bevindingen heeft u de ondergrens op € 400.000 gesteld.

In het kort

- De financiële positie van de provincie is solide. Er is ruimte om financiële tegenvallers en risico's op te vangen.
- Het jaarrekeningproces vraagt verbetering.
- De verbijzonderde interne controles gedurende het jaar zijn kwalitatief van hoog niveau.
- Europese aanbestedingsregels zijn niet altijd gevolgd en spendanalyse moet frequenter worden uitgevoerd.
- Een primaire registratie van toegezegde bijdragen door derden ontbreekt. Het risico is dat niet alle baten worden ontvangen.
- De SiSa-tabel is een complex jaarrekeningonderdeel dat intern goed is voorbereid. De externe bezetting maakt de provincie kwetsbaar.

Het beeld van uw jaarrekening

Uw financiële positie is solide

De jaarrekening sluit met een voordelig resultaat van € 44,1 miljoen. Tijdens het jaar is € 69,5 miljoen meer onttrokken aan reserves dan toegevoegd. Zonder deze tussentijdse reservemutaties, is het nadelig resultaat € 25,4 miljoen. Dit betekent dat 'het vermogen' van de provincie in 2023 met € 25,4 miljoen is afgenomen.

Afgezet tegen de gewijzigde begroting 2023 blijven de werkelijke lasten ruim achter. Totaal wordt circa 90% van de begrote lasten gerealiseerd (2022: 95% en 2021: 93%). De onderbesteding op programma's is een jaarlijks terugkerend patroon dat in 2023 is toegenomen.

Op geen van de programma's is sprake van een overschrijding van de begrote lasten en uit verantwoordingsoogpunt is sprake van verklaarbare begrotingsonderschrijdingen. Uit beleidsmatig oogpunt adviseren wij om te onderzoeken hoe dergelijke verschillen kunnen worden teruggebracht om de jaarlijkse verantwoording beter aan te laten sluiten bij de meest actuele begrotingsinzichten.

Het EMU-saldo is een belangrijke indicator voor de ontwikkeling in de financiële positie van de provincie. Deze variant op het kasstroomoverzicht voor overheden toont aan dat de provincie in 2023 € 93,6 miljoen (2022: € 128 miljoen) meer heeft uitgegeven dan ontvangen. Dit hangt in belangrijke mate samen met het investeringsniveau.

Jaarrekening-proces

Het jaarrekeningproces vraagt verbetering

Vergeleken met vorige jaren is het jaarrekeningproces minder soepel verlopen. Er bleken veel aanpassingen nodig in de concept jaarrekening die wij ontvingen bij de start van controle op 11 april. Deze aanpassingen komen voort uit interne controles kort voor en na oplevering van de concept jaarrekening en uit onze controle. Het totaal van de

correctieboekingen is € 78,2 miljoen. Dit betreft verschillende onderdelen van de jaarrekening. Het merendeel van de boekingen van baten en lasten leidt ook tot mutaties in de reserves, het resultaateffect van de boekingen na verrekening met de reserves is ongeveer € 2,3 miljoen en het effect op de balans is bijna € 10 miljoen.

Deze correcties na de start van de controle komen de efficiency en de doorlooptijd van het controleproces niet ten goede en leiden tot een hoger risico op fouten.

Wij adviseren om het jaarrekeningproces intern te evalueren en leveren daaraan graag onze bijdrage vanuit onze observaties. Het is belangrijk om de kwaliteit van de administratie gedurende het jaar te verbeteren en om de interne controles van jaarrekeningposten te vervroegen en kwalitatief te verbeteren. Gelet op omvang en aantal van de correcties in het jaarrekeningtraject adviseren wij u ook tussentijdse afsluitingen te verbeteren en uit te breiden. Hierdoor wordt bevorderd dat ook gedurende het jaar een beter zicht bestaat op de financiële situatie en worden verrassingen achteraf beperkt.

Hoewel het jaarrekeningproces voor uw medewerkers en voor ons uitdagend was, kijken wij terug op een plezierige samenwerking en spreken wij onze waardering uit voor de grote inzet van uw medewerkers.

In de jaarrekening 2023 resteert 1 ongecorrigeerde afwijking boven de rapporteringstolerantie. Onder de “Niet uit de balans blijkende verplichtingen” is opgenomen dat het voor PDENH nog op te vragen agio ongeveer € 7 miljoen bedraagt. Uit de meest recente concept-jaarrekening van PDENH blijkt dit bedrag ongeveer € 5,75 miljoen te zijn. De toelichting in de jaarrekening van de provincie is op dit punt niet meer aangepast.

Interne beheersing

Managementletter 2023

De managementletter uit oktober 2023 bevat onze bevindingen en adviezen over de interne beheersing. Wij concludeerden dat de Verbijzonderde interne controle (VIC) goed op orde is en dat bestuur en management gestructureerd worden geïnformeerd over (de opvolging van) bevindingen uit interne en externe onderzoeken en audits. De belangrijkste processen zijn beschreven en de frauderisicobeheersing heeft nadrukkelijk de aandacht.

Als belangrijk risico signaleerden wij de onrechtmatigheid van (Europese) aanbestedingen. Ook adviseerden wij om:

- de jaarafgrenzing van lasten en baten scherper te controleren door afwijkingen over 2022 die in 2023 bleken
- het zicht op de volledigheid van baten te verbeteren door een goede primaire registratie te voeren
- aandacht te geven aan de verantwoording van subsidies, anders dan SiSa, die uw organisatie veel tijd en inspanning kost en regelmatig leidt tot overschrijding van indieningstermijnen.

IT-omgeving

Van 2019 tot en met 2021 hebben wij jaarlijks een IT-audit gedaan in het kader van de jaarrekeningcontrole. De IT-audit is gericht op die onderdelen van de IT-omgeving die relevant zijn voor betrouwbare verslaggeving. Hieruit bleek dat de IT-omgeving onvoldoende betrouwbaar is voor jaarrekeningdoeleinden.

Verslag van bevindingen 2023

Wij hebben destijds met uw medewerkers afgesproken dat wij worden geïnformeerd als de provincie van mening is dat eerdere bevindingen zijn opgelost, zodat een nieuwe IT-audit zinvol is. Dit signaal hebben wij nog niet gekregen. Uw organisatie heeft in 2023 gesignaleerd dat onder meer het changemanagement rondom SAP beter moet.

Uw provincie wil ook voldoen aan de eisen van de Baseline informatiebeveiliging overheid (BIO). Om toe te werken naar dit informatiebeveiligingsniveau moet meer sturing worden gegeven aan de implementatie van de BIO en moeten afspraken worden gemaakt over de projectorganisatie. Hiervoor is recent een programmaplan in het directieoverleg vastgesteld.

Voor het tempo van het verbetertraject is aandacht nodig van het management van de provincie. Wij verrichten een volledig gegevensgerichte controle en steunen niet op (IT-)controls binnen processen, waardoor deze tekortkomingen geen invloed hebben op onze controleaanpak.

Investerings-kredieten

De tabel met investeringskredieten is overzichtelijker gepresenteerd, door deze op te schonen en in te korten waardoor alleen lopende projecten worden toegelicht. De analyse van de begrotingsrechtmatigheid is gedegen uitgevoerd. Aandachtspunt blijft om gedurende het jaar toe te zien op de juiste toerekening van investeringen aan de kredieten voor investeringen en onderhoud. Dat zorgt ervoor dat de analyse minder tijd in het jaarrekeningtraject en dat tussentijds inzicht bestaat in de juiste financiële standen per krediet.

Voorzieningen

In de jaarrekening 2023 is circa € 2,0 miljoen toegevoegd aan de voorziening financiële risico's voor een investeringsproject. De aannemer maakt aanspraak op financiële compensatie voor prijsstijgingen. Overleg over de hoogte van de vergoeding loopt en in 2024 ontstaat naar verwachting meer duidelijkheid.

Salarislasten

De salarislasten zijn met een omvang van ongeveer € 120 miljoen een belangrijke post in de jaarrekening. In de managementletter informeerden wij dat de salarisadministratie zelf vaststelde dat een medewerker na uitdiensttreding

nog twee maanden salaris heeft ontvangen. Dit bedrag is teruggevraagd. Hieruit blijkt dat de afdeling zelf afwijkingen signaleert en oplost.

Bij de provincie werken ruim 1.300 mensen. De afgelopen jaren wordt meer hybride gewerkt, waardoor het risico toeneemt dat ongemerkt salaris wordt betaald aan medewerkers die niet meer in dienst zijn. Om na te gaan of dit voorkomt, hebben wij samen met uw VIC team met data-analyse alle 1.300 medewerkers op dit risico onderzocht. Hieruit bleken salarisbetalingen aan 33 medewerkers die nader zijn onderzocht. Uw VIC heeft vastgesteld dat in geen van deze gevallen salaris is betaald aan medewerkers die niet meer in dienst zijn. Wij raden aan om deze controle eens per één of twee jaar te herhalen.

Een andere uitkomst van de VIC was dat een medewerker een uitkering ontving voor vervroegde uittreding. Dit gaat om relatief grotere bedragen en komt enkele keren per jaar voor. Op verzoek van de medewerker is de in 2023

toegekende uitkering gedeeltelijk in 2024 betaald. De schuld was niet opgenomen in de balans. In overleg met ons is nagegaan of dit vaker voorkomt. Dat is niet het geval.

Wij concluderen net als vorige jaren, dat de VIC van de salarislasten goed is uitgevoerd en gedocumenteerd en dat bevindingen goed worden opgevolgd.

OV-concessies

De provincie verstrekt bijdragen voor openbaar vervoer aan concessiehouders. De concessiehouders leggen jaarlijks verantwoording af aan de provincie, waarna een definitieve afrekening wordt opgesteld. De vervoerders hebben achterstand in het opleveren van de verantwoordingsinformatie. Voor twee van de drie concessies heeft de provincie nog niet de definitieve verantwoording over 2022 en voor alle concessies ontbreekt deze informatie over 2023.

Voor de in uw jaarrekening opgenomen lasten en verplichtingen wordt uitgegaan van informatie van de vervoerder. De provincie kan de juistheid niet volledig zelfstandig vaststellen. Dit betreft bijvoorbeeld de mate waarin de vervoerder over oudere jaren een beroep doet op de aanvullende subsidie in verband met effecten van COVID, waardoor onzekerheid bestaat over de hiermee samenhangende lasten en verplichtingen. Wij adviseren om de vervoerders te vragen om tijdiger verantwoording af te leggen aan de provincie.

Verdeling van capaciteitskosten

De kosten van personele capaciteit worden via de kostenverdeelsystematiek toegerekend aan de materiele vaste activa, de begrotingsprogramma's en aan de overhead. De totale capaciteitskosten zijn begroot op ruim € 150 miljoen. De werkelijke capaciteitskosten zijn € 146 miljoen, waarvan € 11 miljoen is toegerekend aan de materiële vaste activa.

In 2023 heeft uw directie de verdeling van kosten gebaseerd op de inventarisatie uit 2022. Hierdoor is de verdeling van capaciteitskosten over de programma's en overhead gebaseerd op mogelijk verouderde informatie. Uit oogpunt van goede capaciteitssturing adviseren wij om de toerekening van capaciteitskosten te baseren op actuele informatie over feitelijke inzet op programma's. Wij hebben begrepen dat de vertaling van het coalitieakkoord naar inzet van capaciteit en aanpassing van de kostenverdeling hierop zal plaatsvinden voor 2024.

Overige opbrengsten en bijdragen werken van derden

De provincie kent veel verschillende inkomsten, zoals de algemene uitkering, de provinciale opcenten, subsidiebaten, bijdragen van andere overheden in investeringen, heffingen, leges, verkopen van grond en overige inkomsten. Voor de grootste opbrengstenstromen zoals de algemene uitkering en de opcenten is het relatief eenvoudig om de volledigheid vast te stellen.

Bij andere opbrengsten is dit lastiger omdat die van jaar tot jaar verschillen. De provincie heeft geen centrale primaire registratie die de volledigheid van opbrengsten en bijdragen van derden bewaakt. Wel is op alternatieve wijze de volledigheid onderbouwd, onder andere door de gerealiseerde opbrengsten af te stemmen met de begroting en te vergelijken met vorig jaar. Hoewel deze maatregelen het risico op gemiste opbrengsten verminderen, adviseren wij u dit proces te verstevigen.

Verslag van bevindingen 2023

Incidentele en structurele baten en lasten

Een goed onderscheid in incidentele en structurele baten en lasten komt tegemoet aan verslaggevingsregels en draagt bij aan inzicht in het structurele en reële evenwicht van uw exploitatie. Dit inzicht is vooral voor uw eigen bedrijfsvoering van belang. Maar ook Provinciale Staten en het Ministerie van BZK gebruiken deze informatie bij het uitvoeren van hun taken.

In voorgaande jaren hebben wij aandacht gevraagd voor het aanbrengen van een juist onderscheid tussen enerzijds incidentele en anderzijds structurele baten en lasten omdat de omvang van de incidentele baten en lasten omvangrijk was. Hierbij hebben wij geadviseerd gebruik te maken van de notities van de commissie BBV en van de gezamenlijke provincies.

Met ingang van 2023 is dit aandachtspunt opgepakt en is door de organisatie kritisch gekeken naar de vraag of baten en lasten daadwerkelijk incidenteel zijn. De daarbij gehanteerde basislijn is dat structureel beleid gedekt wordt door structurele middelen. Dit betekent dat meer lasten en daarmee samenhangende baten als structureel zijn aangemerkt ten opzichte van 2022. Daarmee sluit PNH beter aan bij het BBV en het gezamenlijke beleid van de provincies.

Rechtmatigheid

Vanaf 2023 informeert het college van gedeputeerde staten met de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening over de rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties voor zover die samenhangen met het begrotings-, voorwaarden- en misbruik en oneigenlijk gebruik criterium. De provincie heeft zich hierop de afgelopen jaren goed voorbereid door het vaststellen van een beleidsnota, herziene verordeningen en een geactualiseerd normenkader rechtmatigheid, het maken van een toetsingskader voor de interne controle en het uitvoeren van de interne controle op rechtmatigheid.

De interne controle wijst op beperkte begrotingsonrechtmatigheden en enkele afwijkingen van de regels voor Europese aanbestedingen. Het totaal van de onrechtmatigheden blijft onder de door provinciale staten vastgestelde verantwoordingsgrens van circa €8,5 miljoen in 2023. Om deze reden concludeert het college in de rechtmatigheidsverantwoording dat de baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. De rechtmatigheidsverantwoording maakt onderdeel uit van onze controle.

Naleving aanbestedingsregels

Voor uw organisatie gelden nationale en Europese aanbestedingsregels. U beschikt over inkoop- en aanbestedingsbeleid en een bureau Inkoop waarin expertise rond aanbestedingen is samengebracht. Jaarlijks maakt uw organisatie een meerjarige spendanalyse om per leverancier vast te stellen of de totale inkopen passen binnen de aanbestedingsdrempels. Overschrijding van de drempel kan betekenen dat de lasten onrechtmatig zijn. Vanaf 2023 zijn de uitkomsten van deze toets onderdeel van de rechtmatigheidsverantwoording door het college.

Uit de spendanalyse blijkt dat € 5,5 miljoen in 2023 onrechtmatig is aanbesteed. Dit is qua omvang vergelijkbaar met vorig jaar, maar de spendanalyse is kwalitatief verbeterd en ook zijn onzekerheden die vorig jaar nog bestonden inmiddels opgelost. Een aandachtspunt is wel dat de spendanalyse pas laat in (en gedeeltelijk na) het boekjaar is opgesteld. Daarbij is wel meer aandacht besteed aan opvolging van bevindingen over 2022, maar zijn nieuwe contracten onderbelicht gebleven.

Tijdens het jaar bestond onvoldoende inzicht in de (on)rechtmatigheid van de inkopen. Wij adviseren om de spendanalyse frequenter tussentijds op te stellen, zodat onrechtmatige aanbestedingen eerder worden gesignaleerd en de mogelijkheid bestaat om bij te sturen zodat inkopen rechtmatig plaatsvinden.

SiSa-bijlage

Met de SiSa-bijlage in de jaarrekening legt de provincie verantwoording af over de besteding van Rijksmiddelen. Sinds 2020 is sprake van een forse toename van het aantal subsidieregelingen dat onder de SiSa-verantwoording is gebracht. In 2020 waren dit nog 4 regelingen, in 2022 al 29 regelingen en inmiddels gaat het om 40 regelingen. De verwachting is dat dit aantal de komende jaren niet vermindert, waardoor het belang van een goede SiSa-verantwoording groot blijft.

SiSa legt een grote administratieve druk op uw organisatie. De verschillende regelingen stellen eigen specifieke inhoudelijke eisen aan de besteding van de middelen en aan de inhoud van de verantwoording. Om een goede SiSa-verantwoording mogelijk te maken heeft de provincie een SiSa-team ingericht. Dit team bestaat uit inhoudelijke deskundigen die betrokken zijn bij de uitvoering van de projecten, financieel deskundigen en SiSa-specialisten. De SiSa-specialisten zijn ons aanspreekpunt voor de controle. Twee van deze drie specialisten zijn extern ingehuurd. Dat maakt de provincie kwetsbaar. Wij raden aan om de SiSa-deskundigheid in uw organisatie te borgen.

Het SiSa-team heeft goede interne controles uitgevoerd op de verschillende regelingen. De uitkomsten zijn duidelijk vastgelegd en dossiers zijn van hoge kwaliteit. Dit heeft bijgedragen aan een soepele SiSa-controle. Overigens gaf onze SiSa-controle aanleiding tot diverse aanpassingen, maar door de complexiteit en veelheid aan regelingen is dit vrijwel onvermijdelijk.

Wel valt op dat de balansposten die samenhangen met de ontvangsten en de bestedingen van Rijksmiddelen, veel onnodige afwijkingen bevatten. Wij raden aan om de SiSa-teams een rol te geven bij het opstellen van de met SiSa samenhangende balansposten. Dit is nu gedaan door de medewerkers die de jaarrekening maken, maar zonder inhoudelijke kennis van de geldstromen binnen de SiSa-regelingen is het vrijwel onmogelijk om de balansposten goed te verantwoorden.

Wij merken nog het volgende op:

- Alle regelingen hebben een einddatum, waarna niet bestede middelen aan het Rijk terugbetaald moeten worden. Hoewel dit geen onderdeel is van onze controle en wij geen zekerheid bieden, hebben wij de indruk dat de bestedingen ten laste van de Rijksmiddelen achter blijven. Mogelijk worden beleidsdoelen hierdoor in mindere mate bereikt.
- Enkele regelingen bieden de mogelijkheid om de kosten van inzet van eigen medewerkers te declareren. Omdat de provincie geen tijdregistratie voert, is het risico dat tijdbesteding niet voldoende kan worden onderbouwd, waardoor geen aanspraak op subsidie bestaat. Daarom hebben wij vorig jaar geadviseerd om te zorgen voor een goede onderbouwing van bestede tijd. Vorig jaar ging dit nog om beperkte bedragen, maar inmiddels omvat de declaratie van tijdbesteding enkele miljoenen. Het belang van een goede dossiervorming met betrekking tot tijdbesteding neemt daardoor toe.

Verslag van bevindingen 2023

De bijlage bij dit verslag bevat de SiSa-tabel waarmee wij per regeling informeren over de uitkomsten van onze controle. Deze tabel is door het Rijk voorgeschreven en moet ook worden opgenomen als geen resterende fouten of onzekerheden zijn geconstateerd.

Bijlage

Onze risicoanalyse en controlewerkzaamheden

De controlestandaarden schrijven voor dat wij u informeren over de belangrijkste risico's die wij bij onze controle onderkennen. Onze controle richtte zich op de betrouwbaarheid van de jaarrekening en de rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties die samenhangen met de SiSa-verantwoording. Naast gebruikelijke controlerisico's, zoals de volledigheid van opbrengsten, de juistheid van kosten en het voldoen aan verslaggevingsregels, geven wij in het bijzonder aandacht aan de risico's die samenhangen met doorbreking van functiescheiding door de leiding.

Onze risicoanalyse

Wij hebben in augustus 2023 onze risicoanalyse gedeeld met de Rekeningencommissie. Onze controle richtte zich vooral op:

- De toereikende onderbouwing van de rechtmatigheidsverantwoording
- Juistheid van inkopen, personele lasten en subsidielasten
- Juiste toerekening van lasten aan het jaar bij subsidietoekenningen > eur 1,5 miljoen
- Volledigheid van de baten
- Juistheid van de waardering van deelnemingen
- Juistheid van waardering en presentatie van gronden
- Juistheid van financieringstransacties
- Doorbreking van interne beheersing door het management
- Voldoen aan de verslaggevingsregels van het BBV, SiSa en de juistheid van de WNT-verantwoording

Onze controlewerkzaamheden met betrekking tot fraude

De verantwoordelijkheid voor het voorkomen en opsporen van fraude berust bij het governance orgaan en bij de directie. Het is onze verantwoordelijkheid om onze controle zo te plannen en uit te voeren dat wij een redelijke zekerheid krijgen dat de jaarrekening als geheel geen materiële onjuistheden bevat, of die nu worden veroorzaakt door fraude of door fouten.

Omdat onze controle niet bestond uit een uitvoerige controle van alle transacties, die nodig zou zijn om fouten of fraude aan het licht te brengen, kan het zijn dat bij onze controlewerkzaamheden geen materiële fraude is geconstateerd. Al wordt door effectieve
interne beheersingsmaatregelen de kans dat fouten of fraude voorkomen en onopgemerkt blijven, kleiner, die mogelijkheid wordt niet uitgesloten. Daarom kunnen wij niet garanderen dat eventuele fouten of fraude worden ontdekt.

Tegen de achtergrond van het frauderisico werden controlewerkzaamheden uitgevoerd

Zoals toegelicht in onze controleaanpak omvatten onze werkzaamheden onder meer besprekingen met gedeputeerde staten, de provinciesecretaris, het directieteam en (concern)control over de interne

beheersingsmaatregelen, managementschattingen, bijzondere transacties buiten de normale gang van zaken, de Wet Normering Topinkomens en memoriaal boekingen.

Op basis van onze frauderisicobeoordeling hebben wij de volgende controlewerkzaamheden uitgevoerd:

- Navragen of sprake is van fraudesignalen of fraudegevallen bij management en college.
- Evalueren van organisatie- en governance structuur, de IB, de IT- systemen en cultuur en gedrag in relatie tot fraude.
- Aanbrengen van onvoorspelbaarheid in onze controlewerkzaamheden. Over 2023 hebben wij enkele aanbestede opdrachten onderzocht, waarvan het budget na gunning is opgehoogd.
- Evalueren van de rationaliteit van ongebruikelijke transacties en beoordelen van schattingen.
- Beoordelen van hoger-risicojournaalposten, oordeelsvormingen en veronderstellingen op mogelijke tendenties. Bij identificatie van onverwachte journaalposten voeren wij aanvullende controlewerkzaamheden uit, waaronder het testen van transacties op basis van brondocumenten.
- Het zorgen voor een professioneel kritische instelling van ons team.

Vanaf boekjaar 2022 zijn wij op basis van gewijzigde beroepsregels verplicht om in de controleverklaring aan te geven welke werkzaamheden zijn verricht in het kader van frauderisico's en de eventuele bevindingen.

Tijdens onze controle van de jaarrekening 2023 zijn geen aanwijzingen voor fraude gesignaleerd.

Frauderisico-analyse

Uw organisatie heeft een actuele en gedegen frauderisico-analyse, die inzicht geeft in de mogelijke frauderisico's en die de beheersmaatregelen benoemt om de gevolgen van frauderisico's zoveel mogelijk te beperken. Hiermee is fraude-analyse en fraudepreventie onderdeel van uw interne beheersing. De analyse bevat naast reguliere frauderisico's ook risico's op het gebied van misbruik en oneigenlijk gebruik en weerbaarheid tegen ondermijnende criminaliteit.

Ontwikkelpunt is om de frauderisico's en onderkende beheersingsmaatregelen zichtbaar te koppelen aan procesbeschrijvingen zoals die van het proces Inkoop omdat in dit proces fraude- en corruptierisico's kunnen voorkomen.

Zo kan worden vastgesteld of naast de reguliere interne controles in de processen nog specifieke preventieve maatregelen nodig zijn. Wij vinden het een positieve ontwikkeling dat met ingang van 2023 bij de evaluatie van de uitkomsten van de verbijzonderde interne controles expliciet is bekeken of geconstateerde afwijkingen of bevindingen signalen voor fraude kunnen bevatten. Mede naar aanleiding daarvan heeft het VIC team aanvullende controles uitgevoerd. Deze hebben niet geleid tot fraudesignalen.

Continuïteit

relatie tot de financiële positie. Bij het opstellen en presenteren van de financiële overzichten moet het college inzicht geven in gebeurtenissen of omstandigheden met invloed op de financiële positie. De financiële positie is het vermogen van de provincie om de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen.

De financiële positie is een breder begrip dan het (weerstands)vermogen. Het weerstandsvermogen richt zich op de mogelijkheden tot het opvangen van onverwachte tegenvallers, terwijl de financiële positie ook betrekking heeft op de reguliere exploitatie. In de praktijk komt het gevraagde inzicht in de financiële positie vooral tot uitdrukking in de paragraaf weerstandsvermogen in het jaarverslag.

Onze werkzaamheden ten aanzien van de door het college gehanteerde en onderbouwde veronderstellingen voor het opvangen van financiële risico's in relatie tot de financiële positie betreffen:

- Het uitvoeren van een risicoanalyse gericht op het risico dat er gerede twijfel bestaat over de mogelijkheden om de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen.
- Het kennisnemen van de analyse in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Mede gericht op de vraag of deze paragraaf alle relevante informatie bevat, gegeven de kennis die wij hebben vanuit de controle van de jaarrekening.
- Het kennisnemen van de meerjarenbegroting.
- Het kennisnemen van het oordeel van de financieel toezichthouder (het Ministerie van BZK) of de begroting van de provincie structureel en reëel in evenwicht is.
- Het vaststellen dat de volgens het BBV verplichte financiële kengetallen in lijn liggen met de gangbare normen.
- Het evalueren of voldoende en geschikte controle-informatie is verkregen voor de conclusie en veronderstellingen van het college, voor het opvangen van financiële risico's in relatie tot de financiële positie.

Uit de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing blijkt, dat uw provincie goed in staat is om financiële risico's op te vangen. Vanuit de voorgeschreven financiële kengetallen blijken een stabiele en toereikende solvabiliteit, structurele exploitatieruimte en onbenutte belastingcapaciteit. Doordat de afgelopen jaren veel is geïnvesteerd en een omvangrijk bedrag is uitgeleend, beschikt uw provincie wel over minder liquiditeiten waardoor de komende jaren een financieringsbehoefte ontstaat.

Accountants rapporteren vanaf 2022 in de controleverklaring bij de jaarrekening over de financiële risico's in Onze werkzaamheden leiden niet tot bevindingen waaruit gerede twijfel over uw financiële positie zou kunnen blijken.

SiSa-tabel

Met de volgende tabel informeren wij over de uitkomsten van onze controle. Deze tabel is door het Rijk voorgeschreven en moet ook worden opgenomen als geen fouten of onzekerheden zijn geconstateerd.

Rechtmatigheidsoordeel specifieke uitkeringen (zoals blijkt uit de controleverklaring): goedkeurend
Strekking controleverklaring getrouwheid gehele jaarrekening: goedkeurend

Nr.	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/ onzekerheid
BZK C13	Regeling specifieke uitkering ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed	geen	0	
BZK C41	Specifieke uitkering Regeling flexibele inzet woningbouw	geen	0	
BZK C59	Kwalitatief hoogwaardige en duurzame woon- en leefomgeving in NOVI-gebieden	geen	0	
BZK C81	Specifieke uitkering aan provincies ten behoeve van de financiering van (tijdel jke) capaciteit of externe expertise voor het opstellen en uitvoeren van de woondeals	geen	0	
BZK C86	Specifieke uitkering ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed tweede tranche	geen	0	
BZK C95	Regeling specifieke uitkering regionale structuur Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie	geen	0	
BZK C103	Regeling specifieke uitkering ten behoeve van het opstellen en uitvoeren van woondeals tweede tranche	geen	0	
BZK C104	Specifieke uitkering deelprogramma [infra/gebouwen] van het NGF-programma Toekomstbestendige Leefomgeving	geen	0	
BZK C112	Kwalitatief hoogwaardige en duurzame woon- en leefomgeving in acht NOVEX-gebieden	geen	0	
BZK C117	Regeling specifieke uitkering versnelling natuurinclusief isoleren	geen	0	
BZK C210	Meerjarige regeling specifieke uitkering flex bele inzet woningbouw	geen	0	
IenW E10	Regeling specifieke uitkering snelfietsroutes	geen	0	
IenW E12	Regeling specifieke uitkering N-wegen	geen	0	
IenW E20	Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021	geen	0	
IenW E34	Incidentele specifieke iDiensten Mobiliteit	geen	0	
IenW E37	Regeling Wilhelminasluis	geen	0	
IenW E43	Energiehaven IJmond	geen	0	
IenW E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden)	geen	0	

IenW E53	Regeling specifieke uitkering Schone Lucht Akkoord	geen	0
IenW E58	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem overbruggingsjaar 2021	geen	0
IenW E83	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2022	geen	0
IenW E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023	geen	0
IenW E86	Regeling specifieke uitkering besch kbaarheidsvergoeding regionale OV-concessies 2022	geen	0
IenW E87	Tijdelijke regeling stimuleren maatregelen tweede fase Deltaprogramma zoetwater	geen	0
IenW E94	Incidentele specifieke uitkering (water)bodemsanering 2022	geen	0
IenW E97	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2023	geen	0
IenW E106	Regionale Aanpak Laadinfrastructuur	geen	0
IenW E109	Ganzenbeheerplan Omgeving Schiphol	geen	0
EZK F12	Eenmalige specifieke uitkering voor de uitvoering van regionale MIT-regeling 2018-2023	geen	0
EZK F14	Regeling specifieke uitkering MIT 2021	geen	0
EZK F25	MIT-regeling	geen	0
EZK F28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	geen	0
EZK F39	Specifieke uitkering uitbreiding capaciteit omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (NZKG)	geen	0
LNV L7	Regeling specifieke uitkering IBP-Vitaal Platteland	geen	0
LNV L10	Regeling specifieke uitkering Impuls Veenweiden	geen	0
LNV L16	Eenmalige specifieke uitkering Provinciaal Uitvoeringsprogramma natuur	geen	0
LNV L24	Regeling specifieke uitkering voorbereidingskosten landelijk gebied, versnellingsvoorstellen en PAS-melders	geen	0
LNV L25	Regeling specifieke uitkering provinciale versnellingsvoorstellen transitie landelijk gebied	geen	0
LNV L29	Regeling specifieke uitkering capaciteit natuurmonitoring	geen	0
LNV L32	Specifieke uitkering Regeling uitvoering aanpak piekbelasting	geen	0

Tijdbesteding

Eén van de maatregelen van onze beroepsgroep voor verdere verbetering van de kwaliteit van de accountantscontrole is dat de accountant aan het toezichthoudend orgaan van de gecontroleerde rechtspersoon rapporteert hoeveel uren hij verwacht te besteden en daadwerkelijk heeft besteed aan de uitvoering van de jaarrekeningcontrole.

In overeenstemming met deze maatregel hebben wij onderstaand de geraamde tijdbesteding weergegeven ten opzichte van de werkelijke tijdbesteding.

Functieniveau	Begrote uren	Werkelijk bestede uren
Registeraccountants	470	674
Senior manager	485	662
Overige medewerkers	285	73
Totaal	**1.240**	**1.409**

De opdracht die u ons heeft verstrekt

In het kader van de overeenkomst tussen de Provincie Noord-Holland en Publiek Belang Accountants B.V. voor de controle van uw jaarrekening, bevestigen wij elk jaar de onderlinge afspraken met een opdrachtbevestiging. Daarmee geeft u ons op meer gedetailleerde wijze opdracht tot de controle van de jaarrekening. Er is geen sprake geweest van een beperking in de reikwijdte van onze controle en er waren geen meningsverschillen met het management. Tijdens de uitvoering van de controle zijn geen belangrijke aanpassingen in de geplande reikwijdte van de gedaan. Wij vinden de reikwijdte van onze controle voldoende om een controleverklaring bij de jaarrekening van Provincie Noord-Holland af te kunnen geven.

Onze controleaanpak bestaat in hoofdlijnen uit drie fasen: de risicoanalyse, de interim-controle en de jaarrekeningcontrole.

Gezamenlijke risicoanalyse als basis

Onze controle start met een analyse van de risico's voor de jaarrekening van uw provincie. Deze risicoanalyse zien wij als een gezamenlijke actie van ons controleteam en vertegenwoordigers van uw provincie en maakt deel uit van ons pre-auditgesprek. Het doel is om op basis van gezamenlijke kennis van uw organisatie en uw omgeving een zo goed mogelijke risicoanalyse te maken, als basis voor onze controle. Het gaat vooral om de externe risico's en de risico's in de bedrijfsvoering en deze inventarisatie focust op de risico's op afwijkingen van materieel belang in de jaarrekening door fraude of fouten.

Interim controle

Onze risicoanalyse en de daarop gebaseerde controleaanpak richten zich niet alleen op de jaarrekening, maar ook op het systeem van interne beheersing. Hoe beter dat systeem functioneert, hoe meer zekerheid bestaat dat de opgeleverde informatie betrouwbaar is, zowel tussentijds als bij de jaarrekening. Wij onderzoeken tijdens de interim controle de procesrisico's, om te bepalen of in de processen voldoende beheersmaatregelen (de AO/IB) zijn getroffen. Het product van deze fase van de controle is een managementletter met verbeterpunten voor de interne beheersing.

Wij voeren onze analyse en evaluatie uit in het kader de controle van de jaarrekening. De geselecteerde

werkzaamheden zijn afhankelijk van onze oordeelsvorming en inschatting dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat door fraude of fouten. Bij het maken van deze risico-inschattingen nemen wij de

interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van passende controlewerkzaamheden. Deze risico-inschattingen zijn niet bedoeld om een oordeel te geven over de effectiviteit van de interne beheersing. Hierdoor is onze analyse en evaluatie beperkter dan dat deze zou zijn bij een opdracht tot het geven van een oordeel over de opzet, het bestaan, de effectiviteit en de efficiency van de interne beheersing als geheel en bestrijkt daarom niet noodzakelijkerwijze alle in de interne organisatie bestaande tekortkomingen.

Jaarrekeningcontrole

Bij de jaarrekeningcontrole stellen wij vast of de jaarrekening is opgesteld volgens de verslaggevingsvoorschriften en of de door u opgestelde jaarrekening een getrouw beeld geeft. Ook stellen wij vast dat de posten in de jaarrekening adequaat zijn toegelicht. Onze controle houdt niet in dat wij alle posten integraal controleren. Onze aanpak heeft als doel om materiële afwijkingen te ontdekken. Het product van de jaarrekeningcontrole is de controleverklaring bij de jaarrekening en een verslag van bevindingen. In het verslag van bevindingen rapporteren wij fouten en onzekerheden die de vastgestelde rapportagetolerantie overschrijden en overige bijzonderheden die naar onze mening van belang zijn voor de behandeling van de jaarrekening (zoals governance, financiële positie, ontwikkeling resultaten en de kwaliteit van de interne beheersing).

Provincie Noord-Holland

Commissie Bestuur

Dossiernummer	15462
Extern Zaak ID	2176098
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	24 juni 2024
Agendapunt	4.b
Titel	Financiën: Kaderbrief 2025 (A-agenda cie Landelijk Gebied en cie Ruimte 17 juni en cie Bestuur en cie Leedomgeving 24 juni 2024)
Organisatieonderdeel	CZ/FIN

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Bestuur	**24 juni 2024**

Toelichting

De kaderbrief vormt het startpunt van de jaarlijkse begrotingscyclus. In deze brief schetst het college relevante maatschappelijke en financiële ontwikkelingen en doet voorstellen voor de kaders waaraan de begroting moet voldoen. Nadat PS de kaderbrief hebben vastgesteld werkt het college deze kaders uit in de begroting 2025 die in november door PS zal worden behandeld.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier a.i. M.J.E.M. van Dam
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

J. Koning

CZ/FIN/SKA

Telefoonnummer +31235144992

koningj@noord-holland.nl

Verzenddatum

Kenmerk

2176098/2249475

Uw kenmerk

Betreft: Kaderbrief 2025

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met bijlagen, over de Kaderbrief 2025.

Motie 'Specificeren projecten PPLG'
Bij de Eerste Begrotingswijziging 2024 is een motie aangenomen waarin GS worden gevraagd om "bij het aanleveren van de Kaderbrief verder te specificeren welke projecten in aanmerking komen voor een voorschot uit de vrijgemaakte reserve, en waarom deze projecten" en "uiterlijk op Commissievergadering Landelijk Gebied van 17 juni aan PS terug te koppelen."

Op dit moment zijn er nog geen projecten die in aanmerking komen voor (voor-)financiering uit deze reserve. Dit ligt vooral aan het feit dat de regeling om Rijksmiddelen voor de ingediende maatregelpakketten aan te vragen nog niet is opengesteld. Zonder voldoende zekerheid over de Rijksmiddelen vinden wij het op dit moment te voorbarig om eigen provinciale middelen in te zetten. Voor de Commissie Landelijk Gebied van 17 juni zal een geactualiseerd overzicht aangeleverd worden van de bestedingen uit de reserve PPLG. In dit stuk zal tevens worden ingegaan op de stand van zaken rond de besluitvorming bij het Rijk rond de NPLG-middelen voor de provincies.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

voorzitter

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

3 bijlage(n)

1. Voordracht kaderbrief 2025
2. Kaderbrief 2025
3. Bijlage - Technische toelichting maatregel investeringen infrastructuur

Provincie Noord-Holland

2024

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 14 mei 2024

Onderwerp: Kaderbrief 2025

Kenmerk: 2176098/2249481

Bijlagen:
1. Kaderbrief 2025
2. Bijlage - Technische toelichting maatregel investeringen infrastructuur

1. Inleiding

De kaderbrief vormt de start van de jaarlijkse begrotingscyclus. Deze kaderbrief schetst onze visie op de financiële ontwikkelingen. Aan de hand van deze visie vraagt het college aan Provinciale Staten (PS) de financiële kaders vast te stellen voor de komende begroting 2025 en meerjarenraming 2025-2028. Daarmee is de kaderbrief het moment waarop we de keuzes maken hoe we het meerjarig financieel beeld sluitend houden.

2. Doelstellingen en evaluatiecriteria

In deze kaderbrief beschrijven we bij de trends en ontwikkelingen de context waarbinnen de besluitvorming over deze kaderbrief plaatsvindt. Circa een jaar na het aantreden van het huidige college en de start van de uitvoering van het coalitieakkoord 'Verbindend vooruit!' wordt deze context vooral gekenmerkt door de onzekerheden vanuit het Rijk over lopende trajecten en eerdere afspraken met het Rijk door de op het moment van schrijven van deze kaderbrief nog lopende kabinetsformatie. Door het vervroegd uitbrengen van de Voorjaarsnota door het Rijk kunnen de voorstellen hierin met betrekking tot de provinciale financiën worden meegenomen in deze kaderbrief. In het hoofdstuk begrotingsbeleid gaan we naast de standaard aspecten van ons begrotingsbeleid dan ook nader in op de impact van de voorstellen in de voorjaarsnota inzake het provinciefonds en de belastingmaatregelen voor elektrische en hybride voertuigen op de provinciale begroting.

Een specifieke opdracht vanuit uw Staten aan het college voor deze kaderbrief vanuit de vorige begroting betreft de invulling van een taakstelling van € 40 mln. op de reserves en de taakstelling van € 3,5 mln. op de structurele uitgaven. In het hoofdstuk 'invulling bezuinigingstaakstellingen' doen wij een voorstel voor de invulling van deze taakstellingen. Hierbij kiezen wij voor een invulling met minimale consequenties voor het voorzieningenniveau. Dit is mogelijk door de taakstelling op de reserves in te vullen vanuit reserves voor doelen waar reeds structurele middelen voor beschikbaar zijn. De structurele taakstelling vullen we in aan de

hand van een aantal besparingsopties met minimale consequenties voor onze inwoners en samenwerkingspartners.

De financiële consequenties van bovenstaande zijn inzichtelijk gemaakt, uitgewerkt en toegelicht in het hoofdstuk ‘geactualiseerde meerjarenraming 2025-2028’. Hierin doen wij ook een aantal voorstellen die op basis van het bestaande provinciaal beleid als onvermijdelijk en onafwendbaar kunnen worden beschouwd. Zo worden extra middelen beschikbaar gesteld voor

- Cofinanciering gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB-NSP)
- Vervanging en onderhoud zwemwaterborden
- Natuurbeheer
- Openbaar vervoer
- Verkeersveiligheid
- Biodiversiteit langs provinciale infrastructuur
- Tata steel
- Onvoorziene tegenvallers

3. Financiering, communicatie en inwonersparticipatie

Het totaalsaldo van deze kaderbrief laat een structureel sluitend beeld zijn waarbij incidenteel op basis van de huidige verwachtingen enige ruimte is. Wij gaan hier bewust terughoudend mee om in deze kaderbrief gezien de vele onzekerheden die ook in de verschillende hoofdstukken van de kaderbrief worden beschreven.

4. Proces en procedure

Na besluitvorming door PS over de kaderbrief zullen deze kaders door GS verder uitgewerkt worden in de begroting 2025.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr.

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 14 mei 2024;

gelet op de financiële verordening provincie Noord-Holland 2023

besluiten:

1. In te stemmen met de financiële uitgangspunten in de kaderbrief 2025
2. In te stemmen met het geactualiseerd financieel kader voor de meerjarenraming 2025-2028
3. In te stemmen met het begrotingsbeleid op basis van het criterium duurzaam structureel en reëel evenwicht
4. In te stemmen met de voorgestelde beleidsontwikkelingen die in deze kaderbrief zijn opgenomen.
5. In te stemmen met de voorgestelde invulling van de structurele taakstelling
6. In te stemmen met de voorgestelde invulling van de taakstelling bestemmingsreserves
7. De kaderbrief 2025 vast te stellen.

Haarlem,

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Kaderbrief 2025-2028

Inhoudsopgave

1. Inleiding en Samenvatting 3
2. Trends en ontwikkelingen 4
3. Begrotingsbeleid 6
4. Invulling bezuinigingstaakstellingen 10
5. Geactualiseerde meerjarenraming 2025-2028 17
6. Tweede begrotingswijziging 2024 29
Bijlage 1 : Macro economische ontwikkelingen 31

1. Inleiding en Samenvatting

De kaderbrief is de start van de jaarlijkse begrotingscyclus. Deze kaderbrief schetst onze visie op de financiële ontwikkelingen. Aan de hand van deze visie vraagt het college aan Provinciale Staten (PS) de financiële kaders vast te stellen voor de komende begroting 2025 en meerjarenraming 2025–2028. Daarmee is de kaderbrief het moment waarop we de keuzes maken hoe we het meerjarig financieel beeld sluitend houden.

In deze kaderbrief beschrijven we bij de trends en ontwikkelingen de context waarbinnen de besluitvorming over deze kaderbrief plaatsvindt. Circa een jaar na het aantreden van het huidige college en de start van de uitvoering van het coalitieakkoord 'Verbindend vooruit!' wordt deze context vooral gekenmerkt door de onzekerheden vanuit het Rijk over lopende trajecten en eerdere afspraken met het Rijk door de op het moment van schrijven van deze kaderbrief nog lopende kabinetsformatie. Door het vervroegd uitbrengen van de Voorjaarsnota door het Rijk kunnen de voorstellen hierin met betrekking tot de provinciale financiën worden meegenomen in deze kaderbrief. In het hoofdstuk begrotingsbeleid gaan we naast de standaard aspecten van ons begrotingsbeleid dan ook nader in op de impact van de voorstellen in de voorjaarsnota inzake het provinciefonds en de belastingmaatregelen voor elektrische en hybride voertuigen op de provinciale begroting.

Een specifieke opdracht vanuit uw Staten aan het college voor deze kaderbrief vanuit de vorige begroting betreft de invulling van een taakstelling van € 40 mln. op de reserves en de taakstelling van € 3,5 mln. op de structurele uitgaven. In het hoofdstuk 'invulling bezuinigingstaakstellingen' doen wij een voorstel voor de invulling van deze taakstellingen. Hierbij kiezen wij voor een invulling met minimale consequenties voor het voorzieningenniveau. Wij doen dit door reserves aan te spreken die gekoppeld zijn aan doelen waar reeds structurele middelen voor beschikbaar zijn gesteld in het coalitieakkoord en de begroting 2024. Omdat deze doelen reeds voorzien zijn van structurele dekking in de begroting is het aanhouden van de reserves overbodig geworden. De structurele taakstelling vullen we in aan de hand van een aantal besparingsopties met minimale consequenties voor onze inwoners en samenwerkingspartners.

De financiële consequenties van bovenstaande zijn inzichtelijk gemaakt, uitgewerkt en toegelicht in het hoofdstuk 'geactualiseerde meerjarenraming 2025-2028'. Hierin doen wij ook een aantal voorstellen die op basis van het bestaande provinciaal beleid als onvermijdelijk en onafwendbaar kunnen worden beschouwd. Zo worden extra middelen beschikbaar gesteld voor

- Cofinanciering gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB-NSP_)
- Vervanging en onderhoud zwemwaterborden
- Natuurbeheer
- Openbaar vervoer
- Verkeersveiligheid
- Biodiversiteit langs provinciale infrastructuur
- Tata steel
- Onvoorziene tegenvallers

Het totaalsaldo van deze kaderbrief laat een structureel sluitend beeld zijn waarbij incidenteel op basis van de huidige verwachtingen enige ruimte is. Wij gaan hier bewust terughoudend mee om in deze kaderbrief gezien de vele onzekerheden die ook in de verschillende hoofdstukken worden beschreven.

Gedeputeerde Staten
Haarlem, 14 mei 2024

2. Trends en ontwikkelingen

Een klein jaar geleden is ons college van start gegaan. Met het coalitieakkoord Verbindend Vooruit! ligt er een goede basis om met elkaar aan de slag te gaan. In samenwerking met de inwoners en onze partners willen we van Noord-Holland een nog mooiere provincie maken. Een leefbare en economisch krachtige provincie voor alle Noord-Hollanders.

Inmiddels komen wij met de verschillende opgaven uit ons coalitieakkoord van de kant af. Daarbij is het wel zaak om realistisch te zijn. Als middenbestuur is de provincie bij de uitvoering van beleid immers sterk afhankelijk van het Rijk en gemeenten. De val van het kabinet vorig jaar zomer en de voortdurende formatie zorgen voor aanhoudende onzekerheid en onduidelijkheid over lopende trajecten en eerdere afspraken met het Rijk. Daar komt bij dat een nieuw kabinet mogelijk een andere inhoudelijke focus zal hebben dan het voorgaande. Dat kan leiden tot meer aandacht voor thema's als leefbaarheid en bestaanszekerheid. Hetgeen weer ten koste kan gaan van inzet en middelen voor onder meer klimaat en landelijk gebied. Bovendien lijkt het er sterk op dat de financiële handelingsruimte van de rijksoverheid beperkt is[1].

In dat licht kijken wij dan ook naar de plannen die het demissionaire kabinet half april jl. presenteerde in de concept-Voorjaarsnota 2024 (hierna: VJN). Op verzoek van de formerende partijen is de VJN eerder dan normaal opgesteld, waardoor wij – anders dan voorgaande jaren – in de gelegenheid zijn om deze ook te betrekken bij onze Kaderbrief. Hierbij geldt wel de kanttekening dat de VJN is opgesteld door het demissionaire kabinet en dat hier nog besluitvorming door de tweede kamer over moet plaatsvinden. Gelet op de gewijzigde stemverhoudingen en de nog lopende formatie is de kans dat de tweede kamer nog wijzigingen zal doorvoeren in de voorjaarsnota groter dan gebruikelijk.

De VJN bevat meerdere plannen die van invloed zijn op de provinciale financiën. Het gaat om het definitief schrappen van de oploop van de opschalingskorting op het provincie- en gemeentefonds en het eerder invoeren van de zogeheten "BBP-systematiek" [2] als normeringssystematiek voor het provincie- en gemeentefonds. Ook wordt een compensatie van de inkomstenderving motorrijtuigenbelasting in de periode 2026-2030 voorgesteld vanwege een tariefkorting voor elektrische auto's. Deze voorstellen pakken per saldo gunstig uit voor onze provincie. Gelet op de hierboven genoemde onzekerheid over de VJN zijn we terughoudend met het direct inzetten van deze meevallers in deze kaderbrief.

Als middenbestuur zijn de ontwikkelingen in het lokale bestuur voor ons van minstens zo groot belang als de bewegingen van rijkszijde. Voor het realiseren van de grote transities zijn gemeenten immers een onmisbare schakel. Daarbij zien we dat steeds meer gemeenten te kampen hebben met afnemende uitvoeringskracht en financiële problemen. Wij bieden gemeenten ondersteuning, teneinde ook de eigen ambities te kunnen realiseren. Ook zullen we bij het Rijk blijven pleiten voor een duurzame oplossing voor het 'ravijnjaar' 2026 voor de gemeenten en provincies. In de voornoemde VJN worden voorstellen gedaan die het tekort voor gemeenten en provincies slechts ten dele dempen.

Een andere ontwikkeling die van niet te onderschatten relevantie is voor ons, is de kant die het opgaat in Brussel. In juni vinden de verkiezingen plaats voor het Europees Parlement. Vooruitlopend daarop is veel in beweging. Eerder gedane voorstellen van de Europese Commissie worden niet doorgezet of teruggetrokken. Zo blijft de vraag wat er gaat gebeuren met de Europese Natuurherstelwet voorlopig onbeantwoord. Ook dit zorgt voor onduidelijkheid. Voor Nederland, maar zeker ook voor de provincies.

[1] De Studiegroep Begrotingsruimte wijst op de noodzaak van een koerscorrectie ten aanzien van de overheidsfinanciën

[2] Provincies en gemeenten worden voor het grootste deel gefinancierd uit het provincie- en gemeentefonds. Het accres (de jaarlijkse groei) van het provinciefonds bewoog tot nu toe mee met de rijksuitgaven, de trap-op/trap-af normerings-systematiek. Het Rijk zal nu vervroegd (van 2027 naar 2024) de accresontwikkeling van het provincie- en gemeentefonds koppelen aan de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (BBP). Met deze BBP-systematiek wordt meer stabiliteit in de groei van het provincie- en gemeentefonds verwacht, omdat het gebaseerd is op een 8-jaars historisch gemiddelde groei (volumedeel van het BBP). Jaarlijks blijven de fondsen daarnaast meebewegen met de inflatie (prijsdeel van het BBP)

Deze ontwikkelingen zijn niet per se goed voor het vertrouwen van de samenleving in politiek en overheid. Vanzelfsprekend kunnen wij dit gemis aan vertrouwen niet in ons eentje verhelpen. We zijn niet in staat om aan alle knoppen te draaien waar onze partners soms om vragen. Maar we werken er wel aan om het vertrouwen van de Noord-Hollandse bevolking in de provinciale overheid te versterken. Onder andere door meer ruimte te bieden voor betrokkenheid en participatie van inwoners bij het werk van de provincie.

Wij blijven werk maken van de verschillende provinciale opgaven. In verbinding met gemeenten, waterschappen en andere partners. En met het Rijk, daar waar het moet en kan. We kunnen het ons simpelweg niet veroorloven om een pas op de plaats te maken. Of het nu de woningbouw, de energietransitie of de ontwikkelingen in het landelijk gebied zijn, we moeten meters blijven maken. Onze inwoners verwachten niet anders.

3. Begrotingsbeleid

3.1 Kaders voor de begroting 2025

In deze eerste kaderbrief van het huidige college, na de publicatie van het coalitieakkoord ‘verbindend vooruit!’ op 6 juli 2023, ligt de focus op financiële bijstellingen die nodig zijn voor het uitvoeren van onze kerntaken en de ambities uit dit coalitieakkoord. Inhoudelijk blijven de programma’s en de beleidsdoelen zoals geformuleerd in de begroting dan ook ongewijzigd ten opzichte van die in 2024. Gelet op de in hoofdstuk twee genoemde ontwikkelingen en de financiële onzekerheid die dat met zich meebrengt zijn we bij het opstellen van deze kaderbrief terughoudend geweest met het doen van nieuwe inhoudelijke voorstellen. wij geven in deze kaderbrief invulling aan de bezuinigingsopdracht die vanuit het coalitieakkoord is opgenomen in de begroting om structureel € 3,5 mln. aan bezuinigingen te realiseren en om incideenteel voor € 40 mln. binnen de reserves om te buigen vanuit de bestaande bestemmingsreserves om deze middelen in te kunnen zetten voor de nieuwe ambities uit het coalitieakkoord. Dit doen wij in de vorm van een concreet voorstel (zie hoofdstuk 5) dat op basis van uw besluit over deze kaderbrief verwerkt zal worden in de begroting 2025.

Er is al lange tijd onduidelijkheid over de ontwikkelingen van het accres, de systematiek van het provinciefonds en het rijksbeleid met betrekking tot de (gedeeltelijke) vrijstelling van Motorrijtuigenbelasting voor PHEV- en elektrische auto’s. Het voorstel van de ministerraad in de vorm van een aantal concrete keuzes van het Rijk in de Voorjaarsnota zet onze provinciale financiën vlak voor het uitbrengen van deze kaderbrief in een ander daglicht. De voorgestelde keuzes in de voorjaarsnota geven ons een perspectief waarin er structureel meer financiële ruimte ontstaat in de begroting. We hebben in deze kaderbrief de gevolgen van de voorjaarsnota dan ook doorvertaald naar de effecten op de provinciale begroting. Hierbij geldt wel de kanttekening dat allerminst zeker is dat de voorstellen in deze voorjaarsnota, gezien de nog lopende formatie, ook worden overgenomen door de Tweede Kamer. Dit is voor ons ook reden om terughoudend om te gaan met het vertalen van deze extra provinciale inkomsten in concrete maatregelen. Wij zullen de ontwikkelingen rondom de voorjaarsnota in aanloop naar de begroting 2025 nauwlettend volgen.

Toevoegen Klimaatparagraaf

Op basis van de beschreven aanpak in onze brief over de Noord-Hollandse klimaataanpak is het voorstel om aan de huidige standaard paragrafen in de begroting de klimaatparagraaf toe te voegen als standaard onderdeel van de begroting. Het integreren van een klimaatparagraaf in de begroting sluit naadloos aan bij de bestaande begrotingssystematiek, waarin de Brede Basismonitor inclusief klimaatindicatoren al een rol speelt in Noord-Holland. De focus van deze klimaatparagraaf ligt op klimaatmitigatie en het realiseren van provinciale ambities voor broeikasgas reductie. Om de voortgang te waarborgen, wordt er elke twee jaar gerapporteerd over de kwantitatieve status en worden eventuele herijkingen uitgevoerd. Bovendien wordt er elke vier jaar een externe evaluatie van de inspanningen uitgevoerd. Waar mogelijk wordt er aangesloten bij zowel de mid- als end-term-evaluaties en de begrotingscyclus.

We stellen voor om ons te richten op de ontwikkeling van een effectief monitoring- en sturingsmechanisme, zodat we kunnen bijsturen waar nodig. De klimaatbeleidscyclus dient hierbij als een instrument om de belangen van de klimaatuitdaging beter te integreren in de provinciale planning en control cyclus. We stellen voor om, net als Utrecht, te werken met een groeimodel dat deel uitmaakt van de Noord-Hollandse Klimaataanpak (het Klimaatplan wordt op dit moment geactualiseerd). Jaarlijks zal de klimaatparagraaf of -rapportage worden beoordeeld en verder ontwikkeld.

3.2 Robuust begrotingsbeleid

Het college van GS staat voor een gedegen, robuust financieel beleid. Het hebben van een sluitende begroting en meerjarenraming is dan ook een belangrijke doelstelling. Daartoe zijn de volgende algemene uitgangspunten toegepast voor de financiële opzet van deze kaderbrief:

- duurzaam structureel en reëel evenwicht;
- geen belastingverhoging;
- alleen noodzakelijke indexering van budgetten;
- nieuw beleid alleen in overeenstemming met de beschikbare middelen.

Zoals in hoofdstuk 2 'Trends en ontwikkelingen' al is aangestipt, zorgt de val van het kabinet in de vorige zomer voor aanhoudende onzekerheid en onduidelijkheid over lopende trajecten en eerdere afspraken met het Rijk. Daarnaast stelde de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) in 2021 al dat de bestuurlijke en financiele verhoudingen tussen Rijk en overheden uit balans zijn. Met andere woorden taken, verantwoordelijkheden en bekostiging sluiten steeds slechter op elkaar aan. Eén van de onzekerheden hierbij is het feit dat op dit moment nog geen overeenstemming is bereikt over de nieuwe financieringssystematiek van het Rijk.

Naast het hierboven genoemde spelen op het moment van schrijven van deze kaderbrief nog een aantal andere onzekerheden:

- Raming opbrengst opcenten (zie hiervoor ook onderdeel C.2 van hoofdstuk 6 in deze kaderbrief): het gaat hierbij om de vraag hoe het afschaffen van de vrijstelling van elektrische auto's en PHEV's eruit gaat zien. In het huidige rijksbeleid zou 2025 een overgangsjaar zijn en zouden vanaf 2026 zowel de elektrische voertuigen als de hybride voertuigen 100% belast worden. Echter, tijdens het schrijven van deze kaderbrief is uit de voorjaarsnota 2024 gebleken dat alleen hybride auto's vanaf 2025 100% belast gaan worden. Voor elektrische auto's geldt een tarief van 70% voor de jaren 2026 tot en met 2030. In deze jaren compenseert het Rijk de provincies voor de derving van de inkomsten. Vanaf 2031 betalen ook elektrische auto's het 100% tarief. Zoals in hoofdstuk 2 al is aangegeven zijn dit plannen van een demissionair kabinet. Het is nog onzeker of de gepresenteerde plannen ook als zodanig uiteindelijk geïmplementeerd worden.

- Nieuw verdeelmodel provinciefonds: op dit moment is nog geen overeenstemming bereikt tussen Rijk en provincies over het nieuw te hanteren verdeelmodel van het provinciefonds. Oorspronkelijk zou dat vanaf 2025 gebruikt moeten gaan worden. In deze kaderbrief is het provinciefonds daarom nog op basis van het huidige verdeelmodel (en de huidige verdeelmaatstaven) berekend. Wel is alvast rekening gehouden met de nieuwe wijze van berekenen van het accres (zie hiervoor onderdeel B.1 van hoofdstuk 6 in deze kaderbrief). Het mogelijke financiële effect (positief of negatief) van het nieuwe verdeelmodel is niet meegenomen in deze kaderbrief.

Bovengenoemde onzekerheden kunnen van invloed zijn op de genoemde vier algemene uitgangspunten aan het begin van deze paragraaf. Om voorbereid te zijn op mogelijke toekomstige tegenvallers is in deze kaderbrief daarom een post onvoorzien opgenomen die moet zorgen dat mogelijke toekomstige tegenvallers (deels) opgevangen kunnen worden (zie hiervoor onderdeel AA in hoofdstuk 6).

In de hierna volgende paragrafen worden de algemene uitgangspunten nader toegelicht.

3.2.1 Duurzaam structureel en reëel evenwicht

Ons college staat voor een begroting die duurzaam structureel en reëel in evenwicht is. Met structureel evenwicht wordt bedoeld dat structurele lasten worden gedekt door structurele baten.

Met reëel evenwicht wordt bedoeld dat de geraamde baten en lasten in de begroting en meerjarenraming volledig en realistisch zijn.

Om dit evenwicht te waarborgen en duurzaam te behouden hanteren wij de volgende begrotingsregels:

- een reëel sluitende begroting voor het begrotingsjaar en een reëel sluitende meerjarenraming;
- de risico's die de provincie loopt staan in verhouding tot het weerstandsvermogen en de weerstandscapaciteit;
- realistisch geraamde uitgaven en inkomsten, met een onderscheid tussen incidentele en structurele lasten en baten.

Voor de houdbaarheid van de provinciale financiële positie is het belangrijk om op langere termijn een structureel sluitende begroting te houden, waarin incidentele dekkingsmiddelen geen bepalende factor zijn, maar naar beschikbaarheid gebruikt worden voor incidenteel beleid.

Het uitgangspunt 'Duurzaam structureel en reëel evenwicht' is in overeenstemming met de provinciewet en het toetsingscriterium van het ministerie van BZK. Wij stellen Provinciale Staten voor met de overige uitgangspunten in te stemmen.

3.2.2 Opcenten op de motorrijtuigenbelasting

Het maximumpercentage opcenten dat wij mogen heffen is per 1 januari 2024 verhoogd van 125,8 in 2023 naar 138,3 in 2024. Met het huidige niveau van de opcenten (77,4) komt de onbenutte belastingcapaciteit voor 2024 uit op € 216,8 miljoen (in 2023 € 194,4 miljoen). Dit biedt een theoretische ruimte om de structurele inkomsten van de provincie te verhogen en daarmee eventueel dreigende begrotingstekorten te dichten. In deze Kaderbrief zijn wij uitgegaan van een ongewijzigd opcententarief in de komende jaren. Ook wordt het opcententarief niet geïndexeerd.

Het tarief in Noord-Holland is op dit moment het laagste in Nederland. De tabel hieronder geeft de gehanteerde opcentenpercentages weer van de afgelopen jaren (van hoog naar laag):

Tabel 3.1 – Overzicht tarief opcenten per provincie en wettelijk maximum tarief

Provincie	**2022**	**2023**	**2024**
Zuid-Holland	91,8	95,7	98,7
Gelderland	90,6	93,0	97,9
Groningen	94,5	95,7	95,7
Drenthe	92,0	92,0	92,0
Friesland	87,0	87,0	89,6
Zeeland	82,3	82,3	84,4
Limburg	79,1	80,6	83,1
Flevoland	82,2	82,2	83,0
Noord-Brabant	79,6	80,8	82,8
Overijssel	79,9	79,9	82,2
Utrecht	77,5	79,4	81,9
Noord Holland	67,9	67,9	77,4
Gemiddeld	**83,7**	**84,7**	**87,4**
Maximumtarief	**118,4**	**125,8**	**138,3**

3.2.3 Toepassen van indexering op provinciale budgetten

Daar waar contractuele verplichtingen dat vereisen, wordt door de provincie indexering toegepast. Via een stelpost in de begroting worden de hiervoor benodigde budgetten gereserveerd. Voor het realiseren van deze indexeringen wordt de stelpost prijscompensatie bij deze kaderbrief opgehoogd.

3.3 Beleidsregels stortingen en onttrekkingen reserves

De provincie Noord-Holland beschikt over verschillende reserves die gezamenlijk een aanzienlijk vermogen omvatten. Het is van belang dat op deze reserves een goede monitoring plaatsvindt en dat er duidelijke en transparante spelregels zijn, zodat het beschikbare vermogen optimaal kan worden aangewend. Wij hanteren daarom de volgende beleidsregels voor stortingen in en onttrekkingen aan reserves.

Storting in reserves:

In de jaarrekening doen wij toevoegingen aan een reserve tot het bedrag dat via de begroting, of begrotingswijzigingen door PS gedurende het begrotingsjaar, is geaccordeerd. Daarnaast storten wij bij de jaarrekening de nog niet geraamde bijdragen van derden voor projecten in de reserve waaruit de dekking van het project plaatsvindt.

Onttrekking aan reserves:

In de jaarrekening verwerken wij de onttrekkingen aan de reserve ter dekking van een project tot maximaal het bedrag dat voor dat project door PS beschikbaar is gesteld, en nooit hoger dan de maximaal te dekken lasten voor deze bestemming in het boekjaar. Daarbij wijken wij alleen af van de begrote jaarschijf als de totale meerjarige begrote lasten van het geaccordeerde project niet wijzigen. Uiteraard blijft het college van GS in de jaarrekening verantwoording afleggen over de verschillen tussen de begrote en werkelijke baten, lasten, stortingen en onttrekkingen.

4. Invulling bezuinigingstaakstellingen

In het coalitieakkoord ‘verbindend vooruit!’ zijn een tweetal nader in te vullen bezuinigingstaakstellingen afgesproken. Een taakstelling op de bestemmingsreserves van € 40 mln. en een structurele taakstelling van € 3,5 mln. Wij zien dat de structurele bekostiging van onze structurele taken ondanks enkele meevallers in de Voorjaarsnota van het Rijk nog steeds onder druk staat. Om meerjarig tot een sluitend financieel kader te komen stellen wij daarom voor om op basis van de geïnventariseerde besparingsmogelijkheden een totaalpakket aan maatregelen van in totaal circa € 8 mln. aan structurele besparingen door te voeren in de begroting. Voor de incidentele taakstelling stellen wij voor om, gelet op de inhoudelijke onderbouwing van deze taakstelling, een bedrag van € 38,2 mln. vanuit de bestemmingsreserves vrij te spelen. In dit hoofdstuk lichten wij de voorgestelde invulling van deze taakstellingen nader toe.

4.1 Opgave bezuinigingstaakstellingen

In het coalitieakkoord ‘verbindend vooruit!’ is afgesproken om € 136.1 mln. aan incidentele middelen beschikbaar te stellen voor:

- Wonen en Ruimtelijke ontwikkeling (€ 79,5 mln.)
- Mobiliteit (€ 17,6 mln.)
- Natuur en landelijk gebied (€ 35 mln.)
- Leefbaarheid en cultuur (€ 4 mln.)

Voor de dekking van deze ambities uit het coalitieakkoord is € 96,1 mln. reeds beschikbaar in de begroting. Deze uitgaven zijn, conform de afspraken hierover in coalitieakkoord, gedekt vanuit:

- het restant van de reserve ‘economisch herstel en duurzaamheid’ (€ 53 mln.)
- Een deel van het rekeningresultaat over boekjaar 2023 dat was voorzien bij het opstellen van het coalitieakkoord (€ 14 mln.)
- Het begrotinggsaldo voor de jaren 2024 en 2025 waarbinnen in het bestaande financiële kader rekening is gehouden met toevoegingen aan de reserve coalitieakkoord van € 14,9 mln. in 2024 en € 14,2 mln. in 2025. In totaal is hiermee € 29,1 mln. van deze incidentele uitgaven gedekt binnen de begroting 2024 en de meerjarenraming.

Voor de overige € 40 mln. is een taakstelling opgenomen om dit bedrag eenmalig vrij te maken binnen de bestaande reserves van de provincie. In deze kaderbrief doen wij uw Staten een voorstel voor de invulling van deze taakstelling.

Daarnaast is in het coalitieakkoord ‘verbindend vooruit!’ afgesproken om een structurele bezuinigingstaakstelling op te nemen van € 3,5 mln. structureel vanaf 2025. Voor 2024 is een taakstelling opgenomen van € 0,5 mln.

Tabel 4.1 – Totaaloverzicht in te vullen taakstellingen (Bedragen x € 1.000,-, Min is voordelig)

Bedragen x € 1.000	2024	2025	2026	2027	Struct.
Taakstelling structurele middelen	500	3.500	3.500	3.500	3.500
Taakstelling bestemmingsreserves	40.000				

4.2 Uitgangspunten taakstelling bestemmingsreserves

In deze paragraaf lichten we nader toe hoe het voorstel voor de invulling van de taakstelling bestemmingsreserves tot stand is gekomen.

Structureel komt in plaats van incidenteel als leidend principe
Veel van de huidige bestemmingsreserves zijn in de afgelopen jaren gevormd als financieel instrument om uitvoering te geven aan nieuwe beleid. Vaak is een bestemmingsreserve een goed financieel instrument om nieuw beleid te dekken. Nieuw beleid begint immers vaak als een

incidentele impuls en het is nog onzeker in welke jaarschijf geplande uitgaven exact tot realisatie komen. Naarmate nieuw beleid verder wordt doorontwikkeld vertaalt de initiële financiële impuls zich tot een structureel programma met steeds meer vaste en meer voorspelbare uitgaven en meerjarige regelingen. Uitgaven worden hierdoor beter te plannen over de jaarschijven.

Vanuit het coalitieakkoord 'Verbindend Vooruit!' is dan ook voor een aantal opgaven gekozen om beleid dat al enige jaren incidenteel is gedekt binnen de begroting via de reserves nu structureel te dekken en te borgen in de begroting. Zo is voor de volgende thema's waar in eerdere begrotingen nog enkel incidentele middelen voor waren geraamd in de begroting nu structureel budget beschikbaar gesteld:

- Gezonde leefomgeving
- Herstructurering en intelligent ruimtegebruik bedrijventerreinen
- Landbouw, voedselvisie en eiwittransitie
- Actieprogramma Klimaat
- Circulaire economie
- Versnellen woningbouw

Door de overgang van de oude situatie waarin deze opgaven gedekt via reserves naar de nieuwe situatie waarin voor deze opgaven structurele jaarlijkse budgetten beschikbaar zijn in de begroting ontstaat een soort overgangssituatie. Immers, de reserves die in de voorgaande jaren zijn opgebouwd zijn niet in alle gevallen volledig besteed. Doordat de stortingen in reserves vaak hoger zijn geweest dan de uitgaven bevatten veel van de reserves voor bovengenoemde thema's nog een positief saldo terwijl de opgave waarvoor de reserve is ingesteld inmiddels gedekt wordt vanuit de structurele begroting. In het overzicht op de volgende pagina is dit schematisch weergegeven.

Op basis van deze ontstane situatie is voor de invulling van de taakstelling op de reserves het 'structureel komt in plaats van incidenteel' principe gehanteerd. Hierbij geldt als uitgangspunt dat de reserves waarin middelen zitten voor activiteiten die binnen de nieuwe begroting gedekt worden vanuit de structurele budgetten worden ingezet voor de taakstelling. De voordelen van de invulling van de taakstelling via dit principe zijn:

- <u>Continuïteit in de realisatie van onze ambities</u>
  Voorgestelde invulling van de taakstelling heeft minimale consequenties op de realisatie van de opgaven. Dit komt doordat alle plannen/ambities waarvoor middelen die vrijvallen waren gereserveerd doorgang kunnen vinden dankzij de reeds beschikbare structurele dekking in de begroting hiervoor

- <u>Betrouwbaar en uitvoerbaar</u>
  In alle gevallen zijn na de invulling van de taakstelling via dit principe nog steeds meer financiële middelen beschikbaar dan voor het coalitieakkoord 'verbindend vooruit!' en de begroting 2024. Daarmee wordt voorkomen dat door ombuigingen in de reserves aangegane verplichtingen of bestuurlijke toezeggingen niet nagekomen zouden kunnen.

- <u>Stabiliteit in de beschikbaarheid van financiën</u>
  De voorgestelde invulling van de taakstelling voorziet in een stabiele structurele begroting. De omvang van de beschikbaar gestelde structurele budgetten zijn gebaseerd op de benodigde financiële middelen voor het realiseren van de provinciale ambities voor de bovengenoemde opgaven/activiteiten. Met de omzetting van dekking via de reserves naar volledige dekking vanuit een structureel begrotingsbudget ontstaat stabiliteit en zekerheid over de beschikbaarheid van financiële middelen voor de betreffende opgaven.

Afwikkeling aflopende reserves
Naast de invulling op basis van het 'structureel komt in plaats van incidenteel' principe is voor de invulling van de taakstelling bestemmingsreserves gekeken naar de aflopende reserves. Zo is eerder besloten dat het programma en de bijbehorende reserve 'economisch herstel en duurzaamheid' in 2023 wordt afgerond. Zie hiervoor ook de brief van GS aan PS over 'Afronding Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds en afdoen motie Ml 87-2022' (2143136). Daarnaast

zijn de laatste uitgaven vanuit de reserve landschap voorzien in 2024 waarna deze reserve wordt opgeheven en het restant ingezet kan worden ten behoeve van de taakstelling.

Afbeelding 4.1 – overzicht overgang van dekken via reserves naar dekking via structurele budgetten

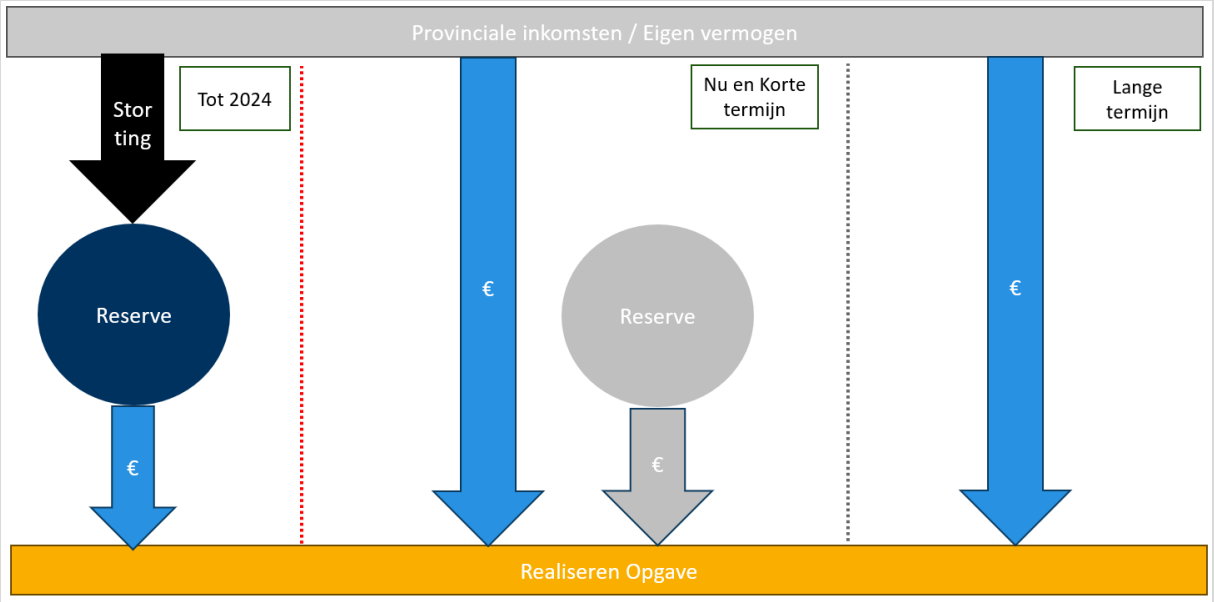

Toelichting:

Situatie tot 2024:

Tot 2024 zijn steeds stortingen in de reserve gedaan(zwarte pijl). Afhankelijk van de voortgang van de uitvoering zijn ook onttrekkingen(lichtblauwe pijl) aan deze reserves gedaan om de kosten die gemaakt zijn voor het realiseren van de opgave te dekken. Doordat de onttrekkingen sinds het vormen van de reserve lager zijn dan de stortingen in de reserve heeft zich een saldo opgebouwd in de reserve.

Situatie nu en korte termijn:

Met ingang van 2024 is voor de opgaven een structureel bedrag beschikbaar gesteld in de begroting op basis van de ingeschatte benodigde financiën om de inzet van de provincie voor de betreffende opgave te kunnen bekostigen. Echter, voor deze opgave is naast het structurele budget ook nog het restant van de bestemmingsreserve vanuit voorgaande jaren beschikbaar. Hierdoor zouden er tijdelijk 2 dekkingsbronnen beschikbaar komen voor dezelfde opgave. Namelijk het structurele budget op de begroting (linker lichtblauwe pijl) en het restant van de reserve uit voorgaande jaren. Met de voorgestelde invulling van de taakstelling komt de dekking die nog uit het verleden beschikbaar is in de reserve te vervallen. Omdat het structurele bedrag is gebaseerd op wat er financieel nodig is om de inzet van de provincie voor de betreffende opgave te kunnen dekken is het behouden van de reserve niet noodzakelijk. Het bedrag in de reserve zou als een extra beschikbaar incidenteel budget kunnen worden behouden waarmee, gezien het tijdelijke karakter, alleen incidentele uitgaven gedekt kunnen worden.

Situatie Lange termijn:
Omdat de stortingen in de reserve zijn vervangen door een structureel budget in de begroting zullen de reserves op termijn leeg raken. Op de lange termijn is in de begroting alleen ruimte/dekking voor de structurele bedragen die voor de opgave zijn gerealiseerd. Indien er voor gekozen zou worden om de reserves nog tijdelijk in te zetten voor de opgaven betekent dit dus dat op de korte termijn een extra tijdelijke impuls vanuit de reserve, bovenop het structurele budget, gegeven kan worden aan de opgave maar dat de provincie daarna een versobering ten opzichte van de dan tijdelijke ontstane situatie zou moeten doorvoeren omdat het uitgavenniveau waarbij ook de reserve wordt ingezet op de lange termijn niet houdbaar is.

4.3 Invulling taakstelling bestemmingsreserves

De in paragraaf 4.2 beschreven keuzes voor de invulling van de taakstelling bestemmingsreserves leidt tot de volgende inzet per reserve. Bij het bepalen van het in te zetten bedrag per reserve op basis van de principes zoals beschreven in paragraaf 4.2 zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Het eindsaldo van de reserve in 2023 op basis van de concept jaarrekening 2023.
- Verminderd met eventuele resultaatbestemming indien benodigd op basis van besluiten die reeds zijn genomen in de eerste begrotingswijziging 2024.
- Verminderd met het saldo van toevoegingen en uitnamen in 2024 die reeds zijn opgenomen in de begroting 2024 (na eerste wijziging) omdat hiermee reeds rekening is gehouden in het lopende begrotingsjaar.
- Voor alle reserves is een analyse gedaan of de resterende bedragen in deze reserve, bovenop de nieuwe beschikbaar gestelde structurele middelen, benodigd zijn voor het nakomen van verplichtingen of het realiseren van geplande activiteiten/maatregelen. Het bedrag dat uit deze analyse komt is in mindering gebracht op het in te zetten bedrag vanuit de reserve voor de taakstelling en blijft dus beschikbaar.

Dit leidt tot de volgende invulling van de taakstelling bestemmingsreserves:

Tabel 4.2 – Overzicht invulling taakstelling bestemmingsreserves (Bedragen x (€ 1 mln.)

Naam reserve	**Inzet bedrag t.b.v. taakstelling**
Reserve Energietransitie	9,4
Reserve Circulaire economie	0,9
Reserve Gezonde leefomgeving	6,4
Reserve Duurzame elektriciteit	4,3
Reserve Warmtetransitie	0,8
Reserve Waterrecreatie	1,4
Reserve Woonbeleid	1,2
Reserve Woningbouw	3,2
Reserve Landschap	7,6
Reserve Herstructurering bedrijventerreinen	2,1
Reserve economisch herstel en duurzaamheid	0,9
Subtotaal invulling taakstelling reserves	**38,2**
Aanvullende storting vanuit begrotingssaldo 2024	1,8
Totaal beschikbaar bedrag t.b.v. storting reserve coalitieakkoord	**40**

Omdat de taakstelling bestemmingsreserves in 2024 wordt geëffectueerd wordt dit voorstel financieel verwerkt in de tweede begrotingswijziging 2024.

4.4 Invulling structurele taakstelling

Toelichting invulling structurele taakstelling algemeen

Voor de invulling van de structurele taakstelling is gezocht naar een pakket aan financiële maatregelen dat doorgevoerd kan worden met een minimale impact op de realisatie van de bestaande ambities en plannen. Dit is mogelijk door de maatregelen te koppelen aan de gewijzigde dynamiek in de begroting waarbij we structurele opgaven uitsluitend dekken met structurele middelen en door kritisch te kijken waar bespaard kan worden in de uitvoering van activiteiten zonder dat de te bereiken doelstellingen hieronder hoeven te leiden.

De voorgestelde maatregelen zijn in te delen in drie verschillende categorieën:

1. Nadere uitwerking van het principe ‘structureel komt in plaats van incidenteel’
2. Efficiënter en beter organiseren
3. Focus op de kerntaak

Voorstel besparingsmaatregelen

Hieronder worden per categorie de voorgestelde maatregel(en) toegelicht

Categorie 1: Nadere uitwerking van het principe ‘structureel komt in plaats van incidenteel’

- *Maatregel 1.1 - Investeringen in de uitbreiding en verbetering van provinciale infrastructuur structureel gedekt*
-

  Iedere dag zijn mensen in Noord-Holland op weg naar hun bestemming. We vinden het belangrijk dat ook in de toekomst personen en goederen de bestemming veilig en op tijd bereiken en dat hierbij zo min mogelijk overlast is voor de omgeving. Wij investeren waar nodig in nieuwe infrastructuur en goede OV-voorzieningen. De uitgaven van deze investeringen programmeren we via het integraal meerjarenprogramma infrastructuur waarin naast het onderhoud en de vervanging van bestaande infrastructuur ook de ambities en de plannen voor het verbeteren en uitbreiden van infrastructuur zijn opgenomen. Voorbeelden zijn het ombouwen van een kruispunt naar een rotonde, het aanleggen van een nieuwe (parallel)weg of het aanleggen van een fietstunnel.

  Op dit moment bestaan in de provinciale begroting twee financiële systemen voor de dekking van deze investeringen in de verbetering en uitbreiding van infrastructuur naast elkaar. Net als voor veel reserves, zoals beschreven in paragraaf 4.2, geldt voor investeringen in infrastructuur, dat in het verleden vaak incidentele middelen gespaard in de reserve voor het realiseren van deze investeringen. In de begroting 2024 is op basis van het coalitieakkoord een structureel en jaarlijks toenemend budget opgenomen voor investeringen in infrastructuur via de stelposten met investeringsruimte voor infa projecten. Hiermee kunnen de bestaande projecten uit het impi worden gedekt en nieuwe projecten worden toegevoegd aan het impi. In de meerjarenraming is ook rekening gehouden met een groeipad van deze budgetten zodat wanneer de bestaande budgetten volledig zijn uitgenut er jaarlijks steeds € 50 mln. aan nieuwe investeringsruimte beschikbaar is voor nieuwe uitbreidings- en verbeterprojecten.

  Naast deze nieuwe structurele budgetten bestaat in de begroting ook nog het systeem waarin we sparen via de reserve ‘ontwikkelen provinciale infrastructuur’. Omdat de structurele budgetten toereikend zijn voor de opgenomen projecten in het integraal meerjarenprogramma infrastructuur en deze ook ruimte laten om nog nieuwe projecten toe te voegen aan de programmering kunnen de structurele stortingen in de reserve ‘ontwikkelen provinciale infrastructuur’ vervallen zonder dat de doelstellingen of plannen voor het verbeteren van de infrastructuur hiervoor hoeven te worden aangepast. Tevens draagt deze wijziging bij aan de overgang naar een eenduidige, transparante en en zuivere financiële systematiek voor de dekking van infra-investeringen waarbij structurele toekomstige lasten volgend uit investeringen ook structureel gedekt zijn in de provinciale begroting. Op het moment dat positieve financiële ontwikkelingen meer structurele financiële ruimte bieden in onze begroting zullen wij een voorstel doen om dit structurele mobiliteitsbudget aan te vullen via een verruiming van de structurele stelpost voor investeringen in infrastructuur.

  De reeds opgespaarde middelen in de reserve ‘Ontwikkelen provinciale infrastructuur’ vanuit het verleden blijven beschikbaar.

Categorie 2: Efficiënter en beter organiseren

- *Maatregel 2.1 – Doelgerichte uitvoering programma groen kapitaal*
  Via de aanpak Groen Kapitaal laten we als provincie samen met bewoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en andere overheden zien dat combinaties van natuur met wonen, werken en landbouw de normaalste zaak van de wereld zijn. De stip aan de

horizon van een natuur inclusieve samenleving wordt steeds breder gedeeld en goede voorbeelden vinden navolging.

We continueren de aanpak via groen kapitaal in de volledige vorm maar zien mogelijkheden om een besparing te realiseren door het slimmer inzetten en versoberen van onze communicatiemiddelen. Bijvoorbeeld door deze te koppelen aan communicatie vanuit andere programma's zoals het PPLG, de wateropgave en de aanpak gezonde leefomgeving.

- *Maatregel 2.2 – efficiënter organiseren beheer participatiefonds Duurzame economie Noord-Holland (PDENH)*
  Eén van de provinciale instrumenten om Duurzame innovatie in de economie te ondersteunen is het participatiefonds Duurzame economie Noord-Holland. Het investeringsfonds PDENH gaat nu de beheerfase in. Er worden geen nieuwe investeringen meer gedaan maar de lopende investeringen moeten goed worden beheerd. Dat beheer wordt overgedragen aan de regionale ontwikkelingsmaatschappij (ROM) InWEST. Beide ontwikkelingen samen leiden tot een geleidelijke vermindering van kosten.

- *Maatregel 2.3 – Advisering Ruimtelijke ontwikkelingen anders organiseren*
  De ARO adviseert de provincie en de gemeenten over ruimtelijke kwaliteit van concrete plannen. Met de nieuwe taakverdeling die volgt uit de omgevingswet is dit laatste niet meer passend. De ARO wordt opgeheven. Voor adviezen voor de provincie zelf kan vertrouwd worden op de kennis die in de organisatie aanwezig is.

  Het college kiest ervoor niet opnieuw een PARK te benomen. De PARK adviseerde de provincie over ruimtelijke ontwikkelingen die impact hebben op de leefomgeving. Ook voor deze adviesfunctie kan vertrouwd worden op de kennis die binnen de organisatie aanwezig is. In specifieke gevallen kan externe deskundigheid worden ingezet.

- *Maatregel 2.4 – Inzet metropolitane landschap MRA organiseren via het Provinciaal programma landelijk gebied.*
  De provincie detacheert al vele jaren een medewerker voor het metropolitaine landschap MRA. Met het opzetten van de gebiedsprocessen voor het PPLG waarin ook natuur, landschap en recreatie een plaats krijgen ontstaat een doublure. Deze inzet via een detacheringsconstructie kan daarom worden afgebouwd.

Categorie 3 - Focus aanbrengen

- *Maatregel 3.1 – Focus aanbrengen binnen aanpak recreatie en toerisme*
  Recreatie is een kerntaak van de provincie, toerisme is dat niet. Door minder focus te leggen op toerisme kan deze begrotingspost worden afgeschaald door af te zien van de verhoging uit het coalitieakkoord.

- *Maatregel 3.2 – Focus aanbrengen in de inzet van het servicepunt duurzame energie*
  De provincie heeft via het servicepunt Duurzame Energie gemeenten ondersteund in het verduurzamen van de gebouwde omgeving. Inmiddels heeft het Rijk hiervoor grote bedragen uitgetrokken om wijken te verduurzamen. Dit blijkt een taai traject. Inmiddels is een fase aangebroken waarbij de inzet van de provincie via het servicepunt, die in de beginfase zeer nuttig is geweest, niet meer doorslaggevend is. Een besparing kan worden gerealiseerd door de focus van het servicepunt op andere onderdelen van de energietransitie te richten en te stoppen met de inzet vanuit de provincie via het servicepunt op het verduurzamen van de gebouwde omgeving.

Totaal effect besparingsmaatregelen

In tabel 4.3 hieronder zijn de financiële effecten van de hierboven beschreven besparingsmaatregelen opgenomen. In totaal leiden de voorgestelde maatregelen tot een structurele besparing van € 7,8 mln. in 2025. Dit bedrag is hoger dan de opgenomen taakstelling van € 3,5 mln. Hierdoor leiden de voorgestelde besparingen per saldo tot een positief effect op het begrotingssaldo van € 4,3 mln. in 2025.

Tabel 4.3 – Totaaloverzicht voorgestelde besparingen (Bedragen x € 1 miljoen, -/- is een voordeel)

#	Omschrijving besparing	2025	2026	2027	2028
1	**Categorie 1 – structureel vs. incidenteel**				
1.1	Sparen incidentele investering infrastructuur	-6.514	-6.514	-6.514	-5.914
2	**Categorie 2 – Efficiënter en beter organiseren**				
2.1	Groen kapitaal	-50	-50	-50	-50
2.2	Beheer participatiefonds Duurzame economie Noord-Holland (PDENH)	-344	-429	-630	-754
2.3	Advisering Ruimtelijke ontwikkelingen	-210	-210	-210	-210
2.4	Metropolitane landschap MRA	-100	-100	-100	-100
3	**Categorie 3 – Focus aanbrengen**				
3.1	Toerisme	-	-200	-200	-200
3.2	Energietransitie gebouwde omgeving	-500	-500	-500	-500
	Totaal besparing	**-7.718**	**-8.003**	**-8.204**	**-7.728**
	In te vullen taakstelling	3.500	3.500	3.500	3.500
	Saldo	**-4.218**	**-4.503**	**-4.704**	**-4.228**

5. Geactualiseerde meerjarenraming 2025-2028

In deze kaderbrief actualiseren wij op basis van de thans bekende budgettaire ontwikkelingen het financieel kader 2025-2028. In de hierna volgende overzichten zullen wij het financieel kader onderverdelen in drie categorieën. Per categorie wordt toegelicht waar de mutatie betrekking op heeft. De drie categorieën gezamenlijk resulteren in het meerjarenbegrotingssaldo bij de kaderbrief 2021.

De indeling in categorieën is als volgt:

- Autonome ontwikkelingen en technische bijstellingen
- geïnventariseerde voorstellen kaderbrief 2025.
- In hoofdstuk zes zullen apart de voorstellen en wijzigingen opgenomen worden die voor het lopend jaar 2024 zijn voorzien. Het gaat hierbij om de mutaties die aan uw Staten zullen worden voorgelegd in de tweede begrotingswijziging. Wij informeren uw Staten via deze kaderbrief alvast over deze ontwikkelingen zodat u bij de besluitvorming over het meerjarig beeld ook kennis kunt nemen van de huidige verwachtingen met betrekking tot de begroting 2024.

5.1 Autonome ontwikkelingen en technische bijstellingen

In deze paragraaf zijn de bijstellingen naar aanleiding van de actualisatie van berekeningen op basis van bestaand eerder door PS geaccordeerd beleid of autonome ontwikkelingen waar de provincie geen invloed op heeft, zoals het provinciefonds opgenomen.

Tabel 5.1 – Overzicht autonome ontwikkelingen en technische bijstellingen
(Bedragen x € 1 miljoen, -/- is een voordeel)

Regel	Financieel kader	2025	2026	2027	2028
A	**Saldo begroting 2024**	**0,3**	**0,4**	**1,7**	**14,3**
B.1	Provinciefonds verwerking septembercirculaire 2023	-2,9	-1,3	-5,2	-8,5
B.2	Bijstelling provinciefonds i.v.m. verhuizing Leaseplan en autonome groei wagenpark	11,6	14,7	17,8	21,0
B.3	Voorjaarsnota 2024: extra accres provinciefonds	0,5	-4,0	-4,1	-4,2
C.1	Opcenten motorrijtuigenbelasting (effect Leaseplan en 2% autonome groei)	-6,6	-6,7	-6,8	-7,0
C.2	Voorjaarsnota 2024: Extra opbrengst opcenten als gevolg van einde (gedeeltelijke) vrijstelling voor MRB elektrische auto's en PHEV's	-6,7	-32,5	-32,5	-32,5
D	Indexeringen: ophogen stelpost prijsstijgingen	3,0	3,2	3,7	4,2
E	Dividendopbrengsten	-0,4	-0,4	-0,2	-0,2
F	Leges	-0,4	-0,4	-0,5	-0,6
G.	Renteresultaat	0,8	0,0	0,0	0,0
H	Areaaluitbreiding	-0,5	-1,2	-0,4	-0,2
I.	Doorwerking besluiten Eerste begrotingswijziging 2024	0,6	0,6	0,6	0,5
	Subtotaal technische bijstellingen	*-1,0*	*-28,0*	*-27,6*	*-27,5*
	Saldo meerjarenraming na technische bijstellingen	**-0,7**	**-27,6**	**-25,9**	**-13,2**

A. Vigerende meerjarenraming 2024

Het startpunt voor het financieel kader 2025-2028 is het saldo van de meerjarenraming in de vastgestelde begroting 2024 inclusief de mutaties zoals door de uw Staten zijn vastgesteld bij de Eerste begrotingswijziging 2024.

B.1. Provinciefonds o.b.v. septembercirculaire 2023

De raming van het provinciefonds is bijgesteld op basis van de septembercirculaire 2023. De stijging van het provinciefonds wordt veroorzaakt door een toename van de accressen in alle jaren.

In de Startnota 2022 van het kabinet Rutte IV zijn twee belangrijke wijzigingen in de indexering van de algemene uitkering van het provinciefonds toegelicht. Ten eerste is destijds in het Coalitieakkoord besloten dat het provinciefonds (en gemeentefonds) vanaf 2026 niet langer via de normeringssystematiek (samen trap-op, trap-af) geïndexeerd worden. Daarmee vervalt de koppeling aan de rijksuitgaven. Het gereserveerde accres vanaf 2026 wordt wel bijgesteld als gevolg van de jaarlijkse loon- en prijsontwikkeling zoals deze door het CPB wordt geraamd. Ten tweede is besloten dat tot en met 2025 het accres op basis van bestaande koppeling aan de rijksuitgaven wordt berekend.

In de Voorjaarsnota 2023 is besloten om het provinciefonds vanaf 2027 te indexeren op basis van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp). De indexatie wordt gesplitst in een volumedeel en een prijsdeel. De volumeontwikkeling wordt gebaseerd op een 8-jaars historisch gemiddelde van de ontwikkeling van het bbp. Dit zorgt voor minder schommeling in de uitkering van het provinciefonds. De indexatie voor inflatie (= prijsdeel) vindt plaats op basis de loon- en prijsontwikkeling zoals deze door het CPB wordt geraamd. De loon- en prijsontwikkeling wordt bijgesteld met een gecombineerde index op basis van CPB-indices voor de sector overheid, de prijsontwikkeling materiele overheidsconsumptie (IMOC) en de prijsontwikkeling bruto overheidsinvesteringen (IBOI). Dit op basis van een verdeling van 60/20/20.

Onderdeel B.1 in de hierboven opgenomen tabel is dus als volgt opgebouwd:

- t/m 2025: Het accres is berekend op basis van de huidige normeringssystematiek (samen trap-op, trap-af met het Rijk);
- 2026: Dit is het Ravijnjaar. In dit jaar is het volumeaccres vastgezet maar is wel gecorrigeerd voor loon- en prijsontwikkeling. Dit is gedaan op de wijze zoals die hierboven is beschreven;
- 2027 en verder: indexatie heeft plaatsgevonden op basis van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product. De indexatie is gesplitst in een volumedeel en een prijsdeel. Het volumedeel is berekend op het 8-jaars historisch gemiddelde (t-9 t/m t-2) van de ontwikkeling van het bbp. De indexatie voor inflatie is bepaald op de wijze zoals hierboven is beschreven.

B.2 Bijstelling provinciefonds in verband met de verhuizing van Leaseplan en de gehanteerde autonome groei van het wagenpark

Voor de verdeling van de middelen uit het Provinciefonds over de provincies wordt een verdeelmodel gehanteerd. Dit model bevat zogenaamde verdeelmaatstaven zoals het aantal inwoners, kilometers oeverlengte, aandeel binnenwater enzovoort. Aan iedere verdeelmaatstaf hangt een bedrag. Het totaal aantal inwoners, oeverlengte, aandeel binnenwater enzovoort bepaalt dan uiteindelijk de hoogte van de Provinciefondsuitkering per provincie.

Eén van die maatstaven is de belastingcapaciteit van de provincie. De maatstaf belastingcapaciteit is in die zin bijzonder dat deze een voor Noord-Holland negatieve invloed heeft op de uitkering.

Hoe hoger de belastingcapaciteit van een provincie, hoe lager de Provinciefondsuitkering. De gedachte daarbij is dat Provinciefondsuitkering aanvullend is op datgene wat een provincie (bij gelijke belastingdruk) aan eigen inkomsten ontvangt.

Bovenstaande betekent dat als de belastingcapaciteit van een provincie zich in een jaar verbetert ten opzichte van de andere provincies, dit een negatief effect heeft voor de provinciefondsuitkering van die provincie.

Medio 2023 heeft Leaseplan zijn wagenpark verhuisd van de provincie Flevoland naar de provincie Noord-Holland. Dat heeft een verhoging van de belastingcapaciteit tot gevolg voor de provincie Noord-Holland (en een verlaging voor Flevoland). De verhoogde potentiële belastingcapaciteit zorgt voor een hogere korting op het provinciefonds voor de provincie Noord-Holland.

Daarnaast is in het Coalitieakkoord 2023-2027 'Verbindend vooruit!' afgesproken om rekening te houden met een jaarlijkse autonome groei van 2% van de belastingcapaciteit en daarmee de opbrengst per geheven opcent. Ook deze autonome groei zorgt voor een toename van de belastingcapaciteit en dus voor een hogere aftrek in het provinciefonds voor Noord-Holland. Beide effecten zorgen voor de lagere opbrengst uit het provinciefonds zoals die is opgenomen op regel B.2.

B.3. Voorjaarsnota Rijk: extra accres in het provinciefonds

Onder onderdeel B.1 van deze kaderbrief is beschreven hoe de accressen op basis van de septembercirculaire 2023 zijn verwerkt in deze kaderbrief. Tijdens het schrijven van deze kaderbrief is de voorjaarsnota 2024 vervroegd verschenen. Hierin wordt voorgesteld om de indexering op basis van het bbp naar voren te halen. Zoals onder B.1. is beschreven zou dat oorspronkelijk vanaf 2027 gebeuren. In de Voorjaarsnota wordt voorgesteld om dat vanaf 2024 in te voeren.

Daarnaast wordt in de voorjaarsnota voorgesteld om de opschalingskorting van totaal €40 miljoen te schrappen.

Het effect van het naar voren halen van de bbp-systematiek en het schrappen van de opschalingskorting voor Noord-Holland is opgenomen op regel B.3.

C.1. Opcenten motorrijtuigenbelasting

De raming voor de opbrengst opcenten voor 2024 bedraagt € 275,6 miljoen. Dit is gebaseerd op de theoretische belastingopbrengst, zoals wij die in januari 2024 van de belastingdienst hebben ontvangen. De toename van de opbrengst wordt vooral veroorzaakt door de verhuizing van Leaseplan in 2023 en in mindere mate door de gehanteerde autonome groei van 2% (hier was al rekening mee gehouden in de begroting 2024 en deze 2% autonome groei zat dus al in de vergelijkende cijfers.

C.2. Voorjaarsnota Rijk: Extra opbrengst opcenten als gevolg einde (gedeeltelijke) vrijstelling van MRB voor elektrische auto's en PHEV's

Uit de Voorjaarsnota 2024 blijkt dat het Rijk vanaf 2025 hybride auto's (PHEV's) voor 100% wil meenemen in de belastingheffing (op dit moment krijgen deze auto's nog een korting van 50%). Voor elektrische auto's geldt vanaf 2026 dat deze een korting krijgen van 30% op het tarief van de motorrijtuigenbelasting. Op dit moment zijn elektrische auto's nog volledig vrijgesteld. De

korting van 30% loopt van 2026 tot en met 2030. Daarna zullen ook de elektrische auto's voor 100% meegenomen worden in de belastingheffing.

In het oorspronkelijk gepresenteerde plan zouden elektrische auto's vanaf 2026 voor 100% meegenomen worden. Omdat provincies met het aangepaste plan in de jaren 2026 tot en met 2030 inkomsten derven (als gevolg van de korting van 30%), is in de Voorjaarsnota aangegeven dat het Rijk voor de jaren 2026 tot en met 2030 de gederfde inkomsten voor de provincies gaat compenseren.

Op regel C.2 is het effect van bovenstaande opgenomen.

D. Indexeringen: ophogen stelpost prijsstijgingen

Daar waar contractuele verplichtingen dat vereisen, wordt door de provincie indexering toegepast. De benodigde indexering wordt opgenomen in de stelpost indexering. Elk jaar wordt deze post bij de Kadebrief geactualiseerd op basis van de meest recente rentepercentages en op basis van de te indexeren budgetten. Voor de herberekening van deze stelpost zijn de volgende begrotingsposten meegenomen:

- de Onderhoudsbudgetten voor infrastructuur
- De capaciteitskosten, de materiële overheadkosten
- de omgevingsdiensten en de recreatieschappen
- de openbaar vervoer concessies
- de fractievergoedingen
- de provinciale bijdrage aan de Metropoolregio Amsterdam (MRA)
- prijsindexatie voor verbeter en uitbreidingsinvesteringen iMPI;
- Bibliotheek indexering
- indexering op de decentralisatie-uitkering Erfgoed

De extra kosten die deze indexeringen met zich meebrengen zijn opgenomen op deze regel D.

E. Dividenden

De verwachte opbrengst van het dividend wordt in alle jaren naar boven bijgesteld. In 2025 en 2026 gaat dat om €400.000. De verklaring hiervoor is hoger verwacht dividend van Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) (€200.000) en hoger dividend van Life Sciences Fund (€200.000). Voor de jaren daarna bedraagt de verwachte extra opbrengst €200.000. Dit wordt verklaard door hoger verwacht dividend van BNG.

F. Leges

De raming voor de verwachte leges opbrengsten is geactualiseerd. Per saldo levert dat de mutaties op zoals die zijn opgenomen op regel F.

G. Renteresultaat

Het renteresultaat bestaat uit het saldo van de verwachte rentebaten en de verwachte rentelasten. De verwachte rentebaten bestaan uit de opbrengsten van de verstrekte langlopende leningen aan gemeenten, deelnemingen en overige partijen. De verwachte rentebaten zijn niet gewijzigd ten opzichte van de raming bij de Begroting 2024.

De rentelasten zijn geactualiseerd op basis van de huidige liquiditeitsbehoefte. De rentelasten

betreft de lasten die betrekking hebben op het aantrekken van vreemd vermogen. In 2025 verwacht de provincie Noord-Holland €794.000 aan hogere rentelasten. Dit wordt veroorzaakt door het stijgen van de rente.

H. Areaaluitbreiding

Bij nieuw areaal worden, conform de hiervoor opgestelde kaders, de budgetten voor het onderhouden van het areaal bijgesteld. Met elke toename van het areaal zullen de onderhoudslasten van de provincie dus toenemen. Indien er minder areaal bijkomt dan voorheen was begroot dan wordt het budget naar beneden bijgesteld. Deze mutaties zijn op deze regel in de Kaderbrief opgenomen.

I. Doorwerking besluiten Eerste begrotingswijziging 2024

Het gaat hierbij om de meerjarige effecten van de besluiten die in de Eerste begrotingswijziging zijn genomen. Het betreffen de volgende bijstellingen:

- In de Eerste begrotingswijziging 2024 zijn de budgetten voor 2024 opgehoogd om te kunnen voldoen aan de bijdragen aan het IPO en BIJ12 op basis van de IPO/BIJ12 begroting voor 2024. Dit zijn structurele verhogingen en daarom worden deze bedragen vanaf 2025 strucureel doorgetrokken.

- In de Eerste begrotingswijziging is het budget voor de agenda weerbaarheid en met € 100.000 verhoogd. In de begroting 2024 is ervan uitgegaan dat het budget voor de Agenda Weerbaarheid met € 100.000 kon worden verlaagd omdat hiervoor vanuit het Ministerie van Binnenlandse Zaken vier keer € 100.000 voor beschikbaar gesteld is. Deze ontvangen middelen betreffen echter een additionele uitkering op basis van een bestuurlijke afspraak die specifiek ten goede moet komen van weerbaarheidsactiviteiten in kleine gemeenten. Voor de reguliere Weerbaarheidsagenda is na deze wijziging weer structureel € 150.000 beschikbaar vanuit de eigen provinciale middelen.

5.2 Inhoudelijke voorstellen

Hieronder zal een onderbouwing gegeven worden van de inhoudelijke voorstellen bij de kaderbrief 2025. De voorgelegde inhoudelijke voorstellen betreffen bijstellingen die vanuit het bestaande provinciaal beleid als onvermijdelijk en onafwendbaar kunnen worden beschouwd. Daarnaast is het effect van de voorgestelde invulling van de taakstelling, zoals beschreven in hoofdstuk 4, op het meerjarig saldo in dit overzicht verwerkt.

Tabel 5.2 – Overzicht inhoudelijke voorstellen (Bedragen x € 1 miljoen, -/- is een voordeel)

Regel	Omschrijving	Programma	2025	2026	2027	2028
	Saldo meerjarenraming na technische bijstellingen		**-0,7**	**-27,6**	**-25,9**	**-13,2**
J.	Nationaal Strategisch Plan voor het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (NSP-GLB)	6	1,5	2,0	2,0	-
K.	Vervanging en onderhoud zwemwaterborden	4	0,05	0,05	0,05	0,15
L.	Oplossen tekort (agrarisch) natuurbeheer	5	0,8	4,2	4,5	4,7
M.	OV: Structurele financiering OV-studentenkaart	4	-2,5	-2,5	-2,5	2,8
N.	Verkeersveiligheid	4	1,1	1,3	1,5	1,7
O.	Biodiversiteit langs provinciale infrastructuur	4	0,5	-	-	-
P.	Tata Steel	2	0,5	-	-	-
Q.	Opnemen post Onvoorzien	*7*	2,0	6,5	6,5	6,5
	Subtotaal inhoudelijke voorstellen		*4,0*	*11,6*	*12,1*	*15,9*
	Saldo na inhoudelijke voorstellen Kaderbrief 2025		**3,3**	**-16,0**	**-13,8**	**2,7**
R.	Besparingsmaatregelen structurele taakstelling	*2,3,4, 5 & 6*	-4,2	-4,5	-4,7	-4,2
	Saldo na invulling taakstelling Kaderbrief 2025		**-0,9**	**-20,5**	**-18,5**	**-1,5**
S.	Vervallen kasschuif algemene reserve	*7*	-16,6	1,7	14,8	-
	Totaal saldo kaderbrief 2025		**-17,5**	**-18,8**	**-3,7**	**-1,5**

J. Nationaal Strategisch Plan voor het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (NSP-GLB)

Rijk en provincies voeren sinds het jaar 2000 gezamenlijk het programma uit voor de besteding van Europese landbouwfondsen die beschikbaar komen voor het Gemeenschappelijk

Landbouwbeleid (GLB). Tot en met 2022 worden de subsidies verstrekt onder de naam POP (Plattelandsontwikkelingsprogramma). In 2023 is het nieuwe programma 2023-2027 voor het GLB onder de naam: Nationaal Strategisch Plan GLB (NSP-GLB) gestart. Europa stelt als verplichting dat deze fondsen worden gecofinancieerd. Daarnaast zijn provincies ook verantwoordelijk voor de uitvoering en de kosten die daar (voor hun aandeel) aan verbonden zijn. In de kaderbrief en begroting 2022 is hiervoor een budget van € 9,5 miljoen opgenomen. In april 2023 hebben wij de budgetbrief NSP-GLB ontvangen waarin de beschikbare Europese middelen (€ 24,6 miljoen) en benodigde cofinanciering voor Noord-Holland zijn opgenomen. De totale benodigde cofinanciering voor het NSP 2023-2027 bedraagt € 14 miljoen (excl. uitvoeringskosten). De uitvoeringskosten voor de gehele programma periode hebben wij geraamd op € 3,6 miljoen. Dit is een inschatting gebaseerd op de huidige uitvoeringskosten van het POP3 en het POP3+ (2015-2025). Bij het eerder gereserveerde budget is er rekening gehouden met het beschikbaar komen van middelen uit het transitiefonds NPLG. Via de koplopersprojecten is een aanvraag gedaan om te voorzien in de benodigde cofinanciering, of deze middelen beschikbaar komen is zeer onzeker. De reeds beschikbare middelen zijn niet afdoende om de cofinanciering en uitvoeringskosten te dekken. Om de bestaande afspraken en het beleid met betrekking tot het NSP-GLB uit te kunnen voeren is daarom voorgestelde extra budget benodigd.

K. Vervanging en onderhoud zwemwaterborden

Het geven van informatie over de aangewezen zwemplekken is een wettelijke provinciale taak. De huidige zwemwaterborden zijn aan het einde van hun levensduur en in sommige gevallen verdwenen. Het betreft 365 zwemwaterborden. De gevraagde financiële middelen betreffen de kapitaallasten die voortvloeien uit een vervangingsinvestering van € 1 mln. (afschrijving over 10 jaar) om over de periode 2024 t/m 2027 alle zwemwaterborden te vervangen en de geraamde onderhoudskosten van € 50.000 extra per jaar. Door deze kapitaallasten nu structureel in de begroting op te nemen is de instandhouding en ook de toekomstige vervangingsinvesteringen van deze borden structureel geregeld in de provinciale begroting.

L. Oplossen tekort (agrarisch) natuurbeheer

Het realiseren en in stand houden van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is een verantwoordelijkheid van de provincie. Het overgrote deel van het NNN (93 %) betreft bestaande natuurgebieden. Om deze gerealiseerde bestaande en nog te realiseren natuurgebieden in goede staat te houden, is goed natuurbeheer onmisbaar. Ook waardevolle agrarische gebieden buiten het NNN worden beheerd, bijvoorbeeld voor weidevogels. Deze beheertaak is per definitie langlopend en brengt structurele kosten met zich mee, net zoals dat voor wegen het geval is.

De kosten voor het natuurbeheer (Subsidieverordening Natuur- en Landschapsbeheer, SVNL) en agrarisch natuurbeheer (subsidie Agrarisch Natuur en Landschapsbeheer, ANLb) stijgen door inflatie en kostenstijging. Deze zijn de afgelopen jaren opgevangen binnen de begroting maar door de forse inflatie en het aflopen van een aantal langer lopende regelingen is dit niet langer mogelijk en is een bijstelling van de begroting nodig. Bovendien groeit de omvang van het NNN als gevolg van de coalitieafspraak om het NNN af te ronden, en daarmee groeien ook de beheerkosten in de komende jaren.

De kosten worden gedekt door een eigen bijdrage en de vaste bijdrage vanuit het Rijk. Hoewel de meerjarige kosten in de jaarlijkse Natuurbeheerplannen inzichtelijk zijn gemaakt (die dus stijgen als gevolg van inflatie en afronding NNN), zijn tot nu toe de benodigde budgetten hier niet op aangepast. Hierdoor ontstaat er met ingang van 2025 een structureel beheertekort. Bij de vaststelling van het Natuurbeheerplan 2024 d.d. 17 oktober 2023 hebben GS besloten om de tekorten voor de jaren 2025 en verder aan uw Staten voor te leggen bij de Kaderbrief 2025.

Mogelijke financiering door LNV voor de tariefstijging van SVNL en ANLb en financiering vanuit het Transitiefonds Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG) zouden een deel van het tekort kunnen dekken, maar deze zijn zodanig onzeker dat hier nu niet mee gerekend is. Binnen IPO-

verband en waar mogelijk rechtstreeks blijven wij ons bij het Rijk sterk maken voor vergoeding van de extra kosten. Indien er in de loop van tijd daadwerkelijk Rijksmiddelen worden toegekend, dan zullen wij dit verwerken in de eerstvolgende begroting of wijziging daarvan.

M. OV: financiering Ov-studentenkaart

Bij de vorige kaderbrief en de begroting 2024 is het beschikbare bedrag in de begroting voor de concessies openbaar vervoer verhoogd met € 4,9 mln. Deze verhoging is gebaseerd op de op dat moment beschikbare informatie over achterblijvende reizigersopbrengsten (€ 2,5 mln.) en het teruglopende gebruik van de studenten OV-kaart (€ 2,4 mln.) en de daarbij behorende bijdrage van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) aan de vervoerders.

Op basis van de op dit moment beschikbare informatie vindt hierop een nadere bijstelling plaats. We verwachten dat de achterblijvende reizigersopbrengsten worden gecompenseerd door de motie Bikker. De provincie ontvangt op basis van dit besluit jaarlijks een vergoeding van ongeveer € 7,7 mln. Hiervan is ongeveer € 4,1 mln. bedoeld om de vervoerder te compenseren voor het jaarlijks structureel niet doorvoeren van de tariefstijging van ruim 11% vanaf 2023. Ongeveer € 3,6 mln. is structureel jaarlijks beschikbaar voor het in standhouden van het openbaar vervoer in landelijk gebied. Door het beschikbaar komen van compensatie vanuit het Rijk kan de € 2,5 mln. die vanuit de kaderbrief 2024 beschikbaar is gesteld als compensatie voor de achterblijvende reizigersopbrengsten vanuit de eigen provinciale middelen komen te vervallen.

Een andere nieuwe ontwikkeling is dat naast de driejaarlijkse wijziging van de bijdrage van OCW voor de Ov-studentenkaart vanaf 2025, er ook een negatieve ontwikkeling vanuit de geplande herverdeling vanaf 2028 van de gelden van de SOV-kaart (Studenten OV-kaart) door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen aan de orde is. Regio's met groei zullen een hogere bijdrage ontvangen. Andere regio's zullen een lagere bijdrage ontvangen. In de regio Haarlem/IJmond (onderdeel van de nieuwe concessie Noord West Noord-Holland) zal de bijdrage structureel teruglopen met € 5,3 miljoen per jaar. Om deze teruglopende bijdrage voor de SOV op te vangen zal vanaf 2028, naast de € 2,4 mln. vanuit de vorige kaderbrief die structureel nodig is vanaf 2025 voor alle concessies, ook nog eens structureel € 5,3 mln. nodig zijn voor de teruggang van de SOV-bijdrage voor Haarlem-IJmond. Dit betreft dus een structurele verhoging van het budget voor de Openbaar Vervoer concessies met € 7,7 mln. vanaf 2028 om de basis op orde te houden.

Per saldo leiden bovenstaande 2 wijzigingen tot de volgende financiële bijstelling van de begroting voor de openbaar vervoer concessies

Tabel 5.3 – Specificatie bijstellingen OV- financiering OV studentenkaart
(Bedragen x € 1 miljoen, -/- is een voordeel)

	2024	2025	2026	2027	2028
Compensatie achterblijvende reizigersaantallen vanuit het Rijk (Motie Bikker)	-2,5 V	-2,5 V	-2,5V	-2,5 V	-2,5 V
Nadelig Effect herverdeling van de SOV gelden door het Ministerie van OCW	-	-	-	-	5,3 N
Totaal	**-2,5 V**	**-2,5 V**	**-2,5 V**	**-2,5 V**	**2,8 N**

Zonder dit aanvullend budget neemt, door de teruggang in de SOV bijdrage, het voorzieningenniveau vanaf 2028, in met name de regio Haarlem/IJmond, met ruim 10% af. Daarmee zou (deels) niet meer worden voldaan aan de wettelijke taak die de provincie heeft op het gebied van OV, namelijk het bieden van goed openbaar vervoer en voorkomen van vervoerarmoede. In grote delen van de provincie zitten we met het OV al op een minimum. Voor

de concessie Haarlem/IJmond geldt dit bijvoorbeeld op bepaalde plekken in de regio IJmond, maar ook in dorpen als Vogelenzang en Spaarndam waar uurdiensten worden gereden. Nog minder OV betekent dat OV verdwijnt. Daarnaast gaat dit in tegen de noodzakelijk mobiliteitstransitie, waarbij automobilisten verleid worden om meer gebruik te maken van het openbaar vervoer en daarmee congestie te verminderen en leefbaarheid te vergroten. Tevens is kwalitatief OV noodzakelijk voor het ontsluiten van nieuwe woongebieden. De gevraagde bijstelling voor het jaar 2028 wordt reeds in deze kaderbrief 2025 meegenomen omdat in dit jaar al gestart wordt met de aanbesteding van het openbaar vervoer vanaf 2028 van de ov-concessie NoordWest Noord-Holland.

N. Verkeersveiligheid

Sinds de invoering van de gebundelde doeluitkering (BDU) in 1998 heeft de provincie Noord-Holland een uitvoeringsregeling voor gemeenten en waterschappen voor verbetering van de verkeersveiligheid op de lokale infrastructuur. De BDU is vanaf 1 januari 2016 overgeheveld naar het Provinciefonds. Daarbij is het besluit genomen dat de provincie het BDU-deel binnen het Provinciefonds zal blijven inzetten voor het verbeteren van het verkeer en vervoer in de regio. Het ging destijds om een bedrag van ca. € 13,1 miljoen per jaar voor subsidie verkeersveiligheidsprojecten en € 900.000 voor subsidie verkeerseducatie (totaal € 14 miljoen). Het beschikbare bedrag is sinds 2016 niet meer geïndexeerd. Vanaf 2020 is dit bedrag verlaagd naar € 9,8 miljoen en vanaf 2025 is een verdere verlaging naar € 8,9 miljoen begroot.

Deze verlaging van het budget is tegengesteld aan de regionale opgave voor verkeersveiligheid, die de laatste jaren juist is toegenomen. Door o.a. een stijging in het aantal inwoners en de vergrijzing, zijn de ongevalscijfers de laatste jaren sterk gestegen. Het aantal ernstig gewonden was in de periode 2018-2021 8% hoger dan in de periode 2014-2017. Bij gelijkblijvend beleid is de verwachting dat het aantal ernstig verkeersgewonden in Noord-Holland zich de komende decennia verdubbeld naar circa 1.900 à 2.100 per jaar in 2040. Dit zet de provinciale ambitie om het aantal verkeersslachtoffers te laten dalen onder druk.

Eén van de redenen voor de verlaging van het beschikbare subsidiebedrag vanaf 2020 was dat het subsidieplafond in de periode t/m 2019 regelmatig niet werd gehaald. Inmiddels is er sprake van een overvraging van het subsidiebudget door gemeenten. In 2023 zijn ca. 15 projecten om die reden geweigerd. Hierdoor worden helaas kansen gemist om de verkeersveiligheid in Noord-Holland te verbeteren.

Het voorstel is om het effectief beschikbare budget voor verkeersveiligheidssubsidies op peil te houden en met ingang van 2025 mee te laten groeien met de inflatie.

O. Biodiversiteit langs provinciale infrastructuur

In 2020 hebben uw Staten besloten om € 2 mln. beschikbaar te stellen voor het bevorderen van biodiversiteit langs provinciale infrastructuur, € 500.000 per jaar over de jaren 2020-2023. In 2024 is eveneens € 500.000 beschikbaar gesteld. Wij stellen u voor om ter afronding van de proeffase, over 2025 nogmaals een budget van € 500.000 op te nemen.

In de Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen van dit najaar zal een beleidsvoorstel over biodiversiteit worden opgenomen. Wij verwachten in de eerste helft van 2025 de resultaten van het onderzoek naar de effectiviteit van de genomen maatregelen. Op basis van deze uitkomsten zullen wij u via de Kaderbrief 2026, adviseren over het al of niet structureel voortzetten van de maatregelen.

P. Tata Steel

Voor het programma Tata Steel is in 2025 een budget nodig van € 525.000 voor onderzoek, monitoring, een “Omgevingsoverleg” tussen bewoners, Tata Steel en overheden en voor reguliere programmakosten (juridisch advies, opmaak etc.). Het geactualiseerde programma Tata Steel 2024-2030 is op 16 januari 2024 door GS vastgesteld. Een belangrijk onderdeel van dit programma is door monitoring en onderzoek meer inzicht krijgen in de uitstoot van Tata Steel en de kwaliteit van de fysieke leefomgeving in de IJmond. Hiermee willen we onder andere onderzoeken of de aanwezigheid van stoffen in de omgeving van Tata Steel daadwerkelijk aantoonbaar afneemt. Het grootste deel van het gevraagde budget is bedoeld voor onderzoek en monitoring, namelijk voor:

- Een depositieonderzoek (samenstelling van grofstof) in de omgeving van Tata Steel
- Voortzetting analyse van grofstofmonitoring in de omgeving (meerjarig hoeveelheid grofstof in kaart brengen)
- “Metalenmonitor”: Een analysemethode om het luchtmeetnet in de IJmond gerichter in te zetten om uitstootbronnen van zware metalen op te sporen
- Een terugkerende enquête onder bewoners om o.a. ervaren hinder van stof, geur en geluid te monitoren.

Daarnaast is budget nodig voor het (mede) begeleiden van een Omgevingsoverleg tussen bewoners, Tata Steel en de overheden. Een belangrijk eerste doel is om naar elkaar te luisteren en in dialoog te gaan. Gezien de maatschappelijke discussie vereist dit een goede voorbereiding en een gedegen organisatie. Afgesproken is dat de IJmond gemeenten het voortouw nemen in de organisatie en dat de kosten worden gedeeld.

Voor 2024 is er budget, we stellen nu voor dit budget ook in 2025 beschikbar te stellen. . Dat doen we nu op basis van het geactualiseerde programma Tata Steel. Het dossier Tata Steel kent veel dynamiek en verschillende manieren van onderzoek en monitoring zijn in beweging. Het is daardoor niet goed mogelijk al voor 2026 en daarna de kosten goed in te schatten. We komen daarom jaarlijks bij de Kaderbrief terug op de uitgaven die we verwachten.

Q. Onvoorzien

Zoals hiervoor in hoofstuk 2 en hoofdstuk voor is beschreven, heeft de provincie te maken met een aantal onzerheden die van invloed kunnen zijn op de robuustheid van de financien op dit moment en in de toekomstige jaren. Voorbeelden hiervan zijn:

- De onzekerheid rondom de formatie van een nieuw kabinet en hiermee samenhangend de besluitvorming in de tweede kamer over de maatregelen in de voorjaarsnota en de ontwikkeling van de rijksuitkeringen vanuit de transitiefondsen klimaat en landelijk gebied
- De onzekerheid over de effecten van de invoering van een nieuw verdeelmodel provinciefonds
- De aanscherpingen van wettelijke eisen op het gebied van cybersecurity en data
- Mogelijke financiële effecten die voortvloeien uit de besluitvorming over de actualisatie van de nota infrastructurele kapitaalgoederen
- Financiële onzekerheid als gevolg van aflopende contracten met onze energieleveranciers

Op dit moment is in de begroting van de provincie, naast de risico reservering via de algemene reserve, geen rekening gehouden met onvoorziene tegenvallers. Bovenstaande onzekerheden die een structureel effect kunnen hebben op de provinciale financiën zijn voor ons aanleiding om een post onvoorzien in de begroting op te nemen. Met de voorgestelde post onvoorzien bouwen we een structurele buffer voor onvoorziene tegenvallers in binnen de begroting van circa 1% van de structurele begrotingsomvang.

R. Besparingsmaatregelen op basis van structurele taakstelling

Dit betreft het financieel effect van de besparingsmaatregelen die zijn voorgesteld ter invulling van de opgenomen taakstelling in de begroting 2024. Zie voor een nadere toelichting en specificatie hiervan hoofdstuk ‘4.4 Invulling structurele taakstelling’

S. Vervallen kasschuif algemene reserve

In de begroting 2024 is in de meerjarenraming op basis van de financiële afspraken in het coalitieakkoord een kasschuif via de algemene reserve opgenomen. Via deze zogenoemde kasschuif zou het positieve saldo in 2025 worden opgespaard voor de tekorten op de begroting in 2026 en 2027. Deze maatregel was in lijn met het advies vanuit het Rijk in de ‘contourennota financieringssystematiek medeoverheden’ om de verbeterde financiële positie in de jaren tot en met 2025 te gebruiken om een financiële buffer op te bouwen ter verlichting van de periode vanaf 2026. Concreet zou via deze kasschuif het voorziene positieve saldo over 2025 van € 16,5 mln. ingezet worden ter dekking van de tekorten in de ravijnjaren 2026 (€ 1,7 mln.) en 2027 (€ 14,8 mln.).

Door de voorgestelde Rijksmaatregelen met betrekking tot de financieringssystematiek medeoverheden is de situatie in deze kaderbrief verandert ten opzichte van de ramingen bij de begroting 2024. Binnen dit geactualiseerde financieel kader is de maatregel, die destijds nodig was om de begroting voor de jaren 2026 en 2027 sluitend te maken, heroverwogen. Voorgestelde wordt om de kasschuif via de algemene reserve te laten vervallen.

6. Tweede begrotingswijziging 2024

Zoals in hoofdstuk 5 is aangegeven zal onderscheid gemaakt worden tussen de meerjarenraming (2025 tot en met 2028) en voorstellen voor het lopende jaar. In dit hoofdstuk worden de voorziene mutaties voor het lopend jaar 2024 vermeld. De toelichtingen van de mutaties zijn verwerkt in hoofdstuk 5.

Tabel 6.1 – Overzicht effecten op begroting 2024 (Bedragen x € 1 miljoen, -/- is een voordeel)

Regel	Technische bijstellingen	Programma	2024
A.	**Saldo na Eerste begrotingswijziging 2024**	**-**	**-3,1**
B.2	Extra correctie provinciefonds ivm verhuizing Leaseplan en gehanteerde autonome groei van 2%	7	8,7
B.3	Voorjaarsnota 2024: extra accres provinciefonds	7	-5,9
C.1	Opcenten motorrijtuigenbelasting (effect Leaseplan en 2% autonome groei)	7	-6,4
D.	Indexeringen: ophogen stelpost prijsstijgingen	7	5,3
E.	Dividendopbrengsten	7	-11,4
G.	Renteresultaat	7	3,0
H.	Areaaluitbreiding	4	-0,1
M	OV: Structurele financiering OV-studentenkaart	4	-2,5
T.	Financiële correctie regionale economie	6	0,25
	Subtotaal technische bijstellingen		**-6,5**
	Saldo 2024 na technische en inhoudelijke bijstellingen kaderbrief		**-12,2**
	Invulling taakstelling		
U	Saldo invulling structurele taakstelling 2024		0,5
V.	Saldo invulling taakstelling reserves 2024		1,8
	Saldo 2024 na verwerking bijstellingen Kaderbrief		**-9,9**

Voor een nadere toelichting per regel verwijzen wij naar de toelichtingen in hoofdstuk 5. Voor de regels E, G, T, U en V is een aparte toelichting hieronder opgenomen omdat de verklaring nieuw is of afwijkt van hetgeen in hoofdstuk 5 is toegelicht.

E. Dividendopbrengsten

In 2024 wordt een hoger dividend van €11,4 miljoen verwacht. Dit wordt met name veroorzaakt door een hoger dividend van Alliander als gevolg van de verkoop van dochterbedrijf Kenter. Dit levert een extra dividend van €10,8 miljoen op. Het restant van € 600.000 wordt verklaard door BNG, Life Sciences Fund en de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor het Noordzeekanaalgebied (RON).

G. Renteresultaat

Het renteresultaat bestaat uit het saldo van de verwachte rentebaten en de verwachte rentelasten.

De verwachte rentebaten bestaan uit de opbrengsten van de verstrekte langlopende leningen aan gemeenten, deelnemingen en overige partijen. De verwachte rentebaten zijn niet gewijzigd ten opzichte van de raming bij de Begroting 2024.

De rentelasten zijn geactualiseerd op basis van de huidige liquiditeitsbehoefte. De rentelasten betreft de lasten die betrekking hebben op het aantrekken van vreemd vermogen. In 2024 verwacht de provincie Noord-Holland €3 miljoen aan hogere rentelasten. Dit wordt veroorzaakt door het stijgen van de rente en een hogere omvang van het aan te trekken vreemd vermogen.

T. Financiële correctie regionale economie

Bij de continuering van de taakstelling op de post ‘regionale economie’ is er in de begroting 2024 ten onrechte vanuit gegaan dat deze direct in 2024 zou kunnen worden toegepast. Het blijkt echter dat de taakstelling vanuit het vorige coalitieakkoord op deze begrotingspost een doorloop had tot en met 2024. Dit betekent dat voor 2024 deze reeds verwerkte verlaging van het budget niet mogelijk is. Dit wordt via deze bijstelling gecorrigeerd.

U. Saldo invulling structurele taakstelling 2024

In hoofdstuk 4 van deze kaderbrief is een uitgebreide toelichting opgenomen over de wijze waarop de structurele taakstelling wordt ingevuld. De opgenomen taakstelling bedroeg € 0,5 mln. in 2024 en € 3,5 mln. structureel vanaf 2025. Het voorstel is om de taakstelling in te vullen vanaf 2025. Het niet invullen van de taakstelling in 2024 leidt tot een nadelige bijstelling van het saldo 2024 met € 0,5 mln..

V. Saldo taakstelling reserves 2024

In hoofdstuk 4 van deze kaderbrief is een uitgebreide toelichting opgenomen over de wijze waarop de taakstellende doorlichting van de bestemmingsreserves van € 40 mln. is ingevuld. Via het structureel komt in plaats van incidenteel principe kan € 38,2 mln. worden vrijgespeeld vanuit de reserves. Het voorstel is om de nog benodigde € 1,8 mln. te dekken vanuit het voordelig begrotingssaldo 2024.

Bijlage 1 : Macro economische ontwikkelingen

Na twee jaren van bovengemiddelde groei van de Nederlandse economie als gevolg van het herstel uit de coronapandemie waarin de economie een forse terugslag kreeg, heeft 2023 vooral stagnatie laten zien. De Nederlandse economie groeide in 2023 met 0,1%. De eerste drie maanden was er sprake van een lichte (technische) recessie, omdat de kwartaal op kwartaal cijfers een lichte krimp lieten zien. In het vierde kwartaal klom de economie uit de recessie met een kleine groei van 0,3%. Achterblijvende productie en investeringen door bedrijven en teruglopende inkomsten uit export waren de belangrijkste onderdelen van de economie die bijgedragen hebben aan de stagnatie. Zo is de productie van de Nederlandse industrie met 4,7% gedaald in 2023 (CBS). Groei van consumptie van huishoudens heeft in belangrijke mate bijgedragen aan het herstel in het vierde kwartaal. Economen zien naast geopolitieke spanningen, vooral de inflatie als belangrijkste achterliggende oorzaak van de stagnatie van 2023.

De Noord-Hollandse economie is in 2023 met 1,2% gegroeid. De provincies Noord-Holland en Noord-Brabant (1,1% groei) waren daarmee de uitzondering in Nederland. Voor Noord-Holland is het vooral het zuidelijk deel van onze provincie dat door economische structuurvoordelen als de hoog opgeleide arbeidsmarkt, de aanwezigheid van Amsterdam en Schiphol en het grote cluster van zakelijke en financiële en ICT dienstverlening structureel hogere economische groei laat zien dan andere delen van Nederland. Voor Noord-Brabant is vooral de 'Brainport' regio rondom Eindhoven en Veldhoven met de sterke clustering van hightech en industrie die de regio sneller doet groeien dan andere regio's. De totale omvang van de Noord-Hollandse economie bedroeg in 2022[3] € 203,8 miljard tegen € 185,2 miljard in 2021.

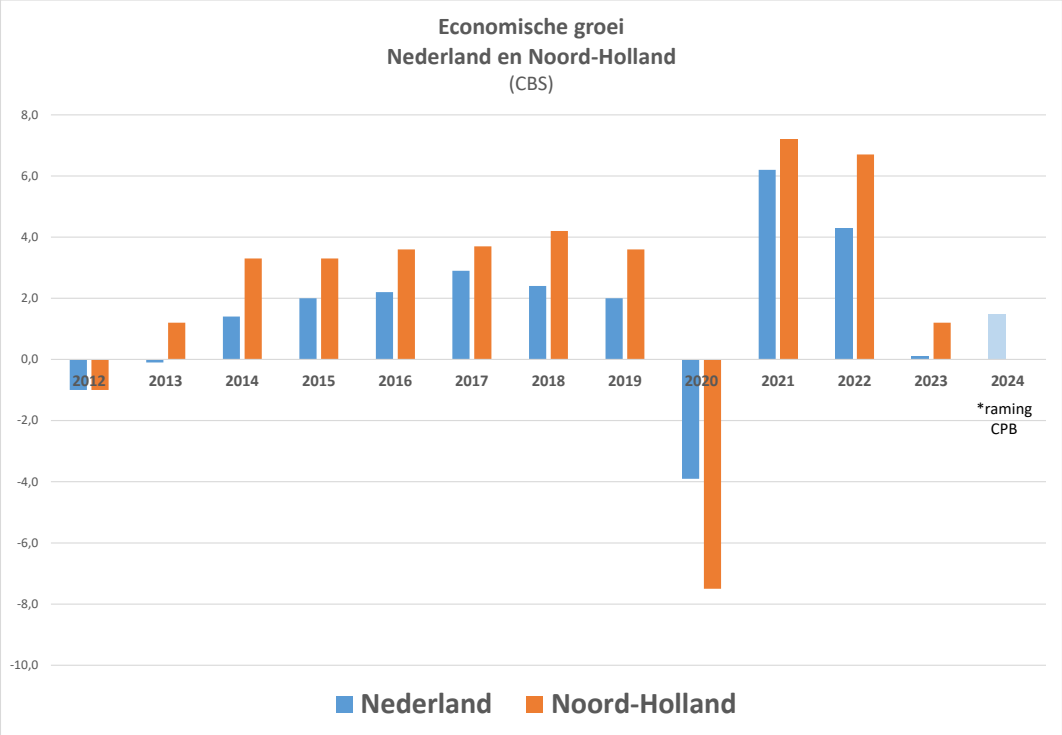

[3] BBP tegen marktprijzen (CBS). Meest actuele (en voorlopige) cijfers van het CBS. Het CBS publiceert regionale cijfers altijd een jaar of later na de nationale cijfers.

De regionale verschillen in economische groei zijn goed te zien in onderstaande figuur van Raboresearch, waarin de prognoses van de Rabobank voor de regionale economie van 2024 worden getoond. Deze prognose is gebaseerd op verwachtingen hoe sectoren zich zullen ontwikkelen. Hierin zien we dat de regio's rondom Amsterdam en Eindhoven er duidelijk bovenuit steken met de hoogste groeiverwachting. De verwachtingen voor de economie van de IJmond zijn echter minder gunstig. Dit heeft te maken met de ontwikkelingen rondom de industrie waarvan deze regio sterk afhankelijk is.

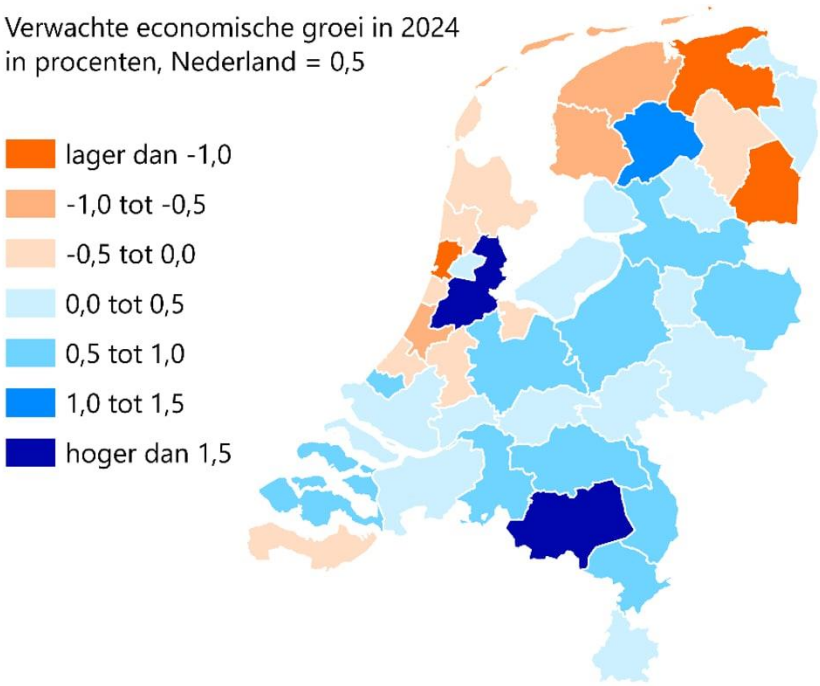

Vooruitzichten

Het CPB (Centraal Plan Bureau) verwacht in haar Macro Economische Verkenningen 2024 dat de economie in 2024 met 1,5% zal groeien. Er wordt geen prognose voor 2025 gegeven. Deze gematigde groei komt vooral door de verwachting dat overheidsbestedingen zullen aantrekken o.a. als gevolg van hogere defensie-uitgaven. De bestedingen van huishoudens zullen nauwelijks stijgen omdat tegen inkomensondersteunende maatregelen ook lastenverzwaringen staan waardoor de koopkracht ongeveer gelijk blijft. Daarnaast zijn er zorgen over het overheidstekort. De inflatie bedraagt in 2024 3,8% naar verwachting. De werkloosheid stijgt van 3,6% in 2023 naar 4,0% in 2024. Zie ook onderstaande infographic van het CPB.

Armoede en overheidstekort stijgen

De economische groei valt nu terug, maar Nederland bleek de afgelopen jaren veerkrachtig bij meerdere grote schokken. In 2024 herstelt ook de koopkracht weer. Het overheidstekort daarentegen dreigt snel op te lopen

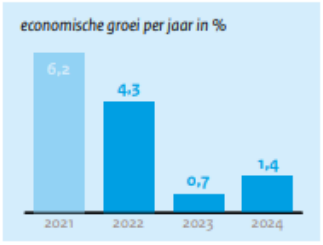

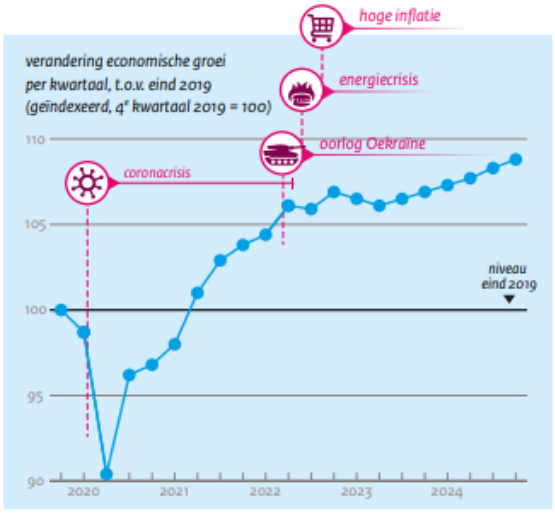

Inflatie is en blijft hoog, maar een krappe arbeidsmarkt, hogere lonen en steun van de overheid beperken de koopkrachtklap. In 2024 raken meer mensen in armoede wanneer tijdelijke maatregelen aflopen

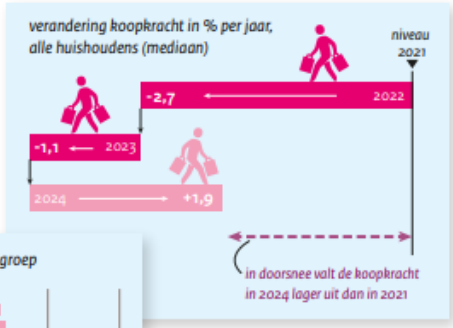

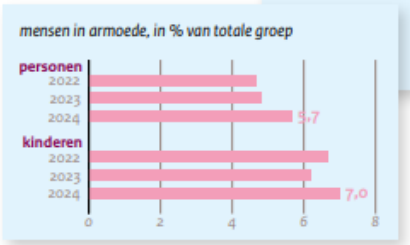

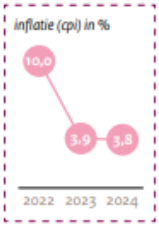

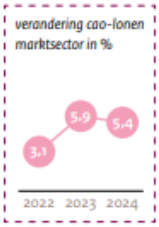

Onze koopkrachtcijfers laten zien welk effect overheidsbeleid in doorsnee heeft op huishoudens. Persoonlijke veranderingen zoals scheiden, een nieuwe baan of een kind krijgen hebben een groter effect op de koopkracht van individuen

Na 2024 neemt het overheidstekort toe door extra uitgaven en de gestegen rente. Ook de overheidsschuld loopt op

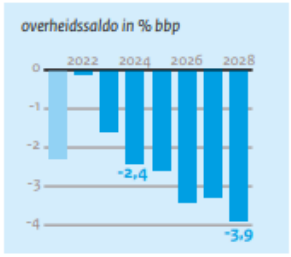

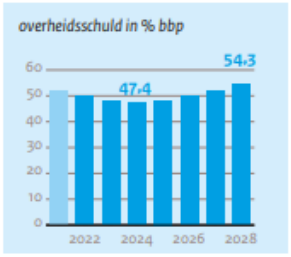

Deze raming kijkt ook naar de middellange termijn en vormt de basis waarop het CPB verkiezings-programma's doorrekent. Zie: cpb.nl/verkiezingen-2023

© Centraal Planbureau, Den Haag 2023

Inflatie

In september 2022 steeg de inflatie (CPI, consumentenprijzenindex) naar een piek van 14,5%, een niveau dat sinds de jaren ’70 van de vorige eeuw niet meer was voorgekomen. In 2023 zagen we de inflatie sterk teruglopen. In oktober 2023 bereikte de CPI zelfs even een negatief niveau (-0,4%). Inmiddels (maart 2024) is de inflatie weer iets opgelopen naar 2,8%. Het CPB voorziet voor 2024 een gemiddelde inflatie van 3,8%. In 2022 was in de CPI de component van energieprijzen grotendeels verantwoordelijk voor de prijsstijgingen. De energieprijzen stegen hard vooral als gevolg van de oorlog in Oekraïne en het stoppen van de gastoevoer uit Rusland. De hoge energieprijzen werkten door in de prijzen van energie-intensieve producten, zoals vele voedselproducten. En ook in producten waarbij veel transport gemoeid is. Het effect van hoge energieprijzen op de CPI is inmiddels genormaliseerd. Niettemin blijft er een prijssprong van energie, goederen en diensten bestaan. De verwachting is niet dat het prijsniveau zal terugkeren naar het niveau van 2021, ook gegeven de compensatie die plaatsvindt via hogere lonen. De inflatie heeft niet alleen een nadelig effect op de koopkracht van burgers, maar ook een merkbaar effect op de prijzen van goederen en diensten die de provincie via haar aanbestedingen afneemt, zoals de aanleg en onderhoud van wegen en kunstwerken.

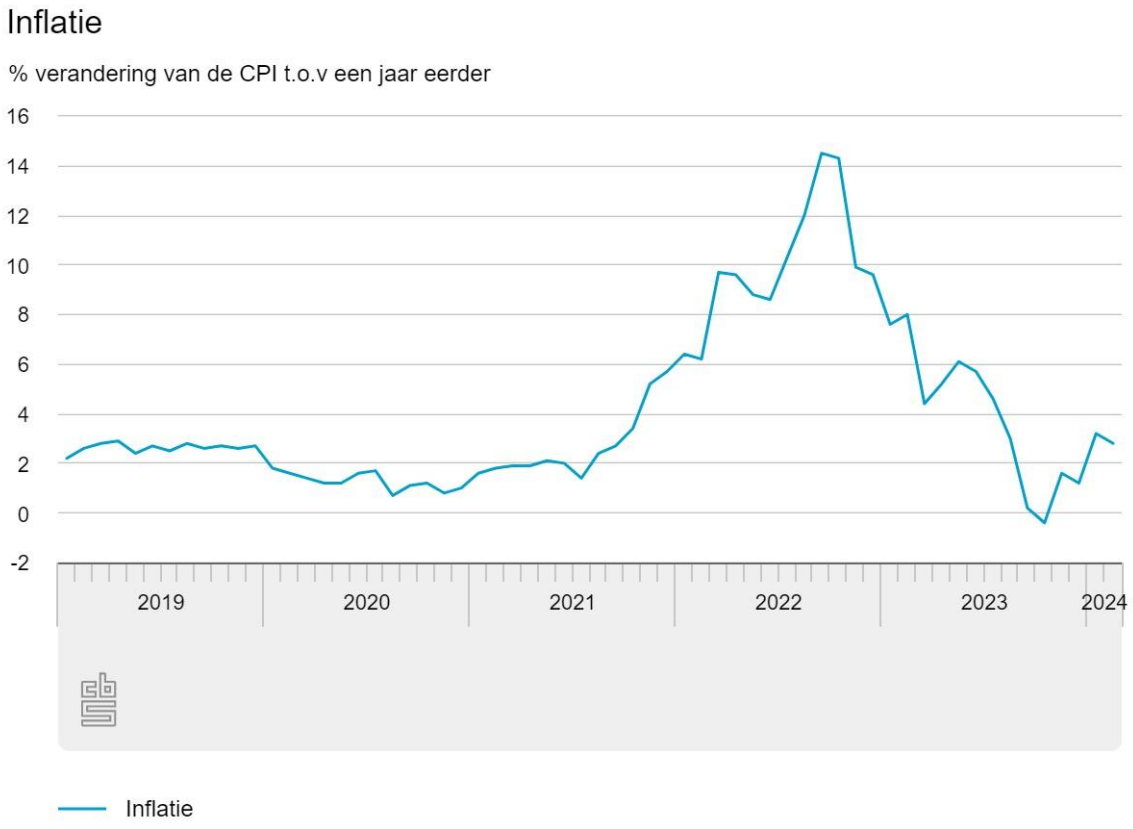

Arbeidsmarkt

Werkloosheid

In 2023 waren er 67.000 werklozen in Noord-Holland. Dat is 3,9% van de beroepsbevolking, die in Noord-Holland in totaal 1,714 miljoen mensen bevat. Dit is een lichte stijging ten opzichte van 2022 (64.000 werklozen, 3,8%). De werkloosheid is hoger dan het Nederlands gemiddelde (3,6%). Het CBS ziet een werkloosheid van 5% als gezonde 'frictiewerkloosheid' voor voldoende schuifruimte in een dynamische arbeidsmarkt. Beneden die frictiewerkloosheid lopen spanningen in de arbeidsmarkt nog meer op en worden vacatures moeilijker vervuld. Het algemene beeld is dat de werkloosheid sinds 2013-2014, waar sprake was van 8% werkloosheid, een forse daling heeft laten zien, resulterend in tekorten op de arbeidsmarkt. Die hoge werkloosheid van 10 jaar geleden was het gevolg van de recessie door de financiële crisis van 2009 (zie figuur).

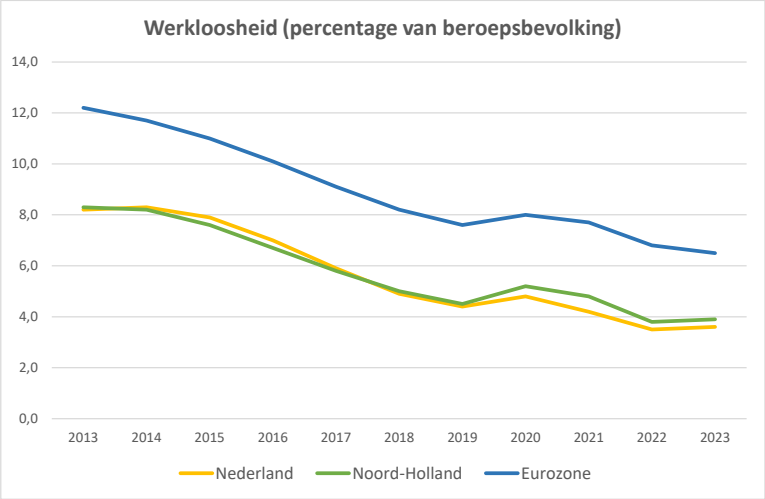

Arbeidsmarkt – werkgelegenheid en vacatures

In 2022 had Noord-Holland 410.090 bedrijfsvestigingen, een forse stijging van 5,9% ten opzichte van 2021. Het aantal vestigingen op basis van LISA cijfers neemt al jarenlang harder toe dan de werkgelegenheid door de sterke groei van zelfstandige ondernemers. Noord-Holland heeft daarmee het grootste aantal bedrijfsvestigingen in Nederland en loopt met dit groeitempo ook verder uit op andere provincies.

Het aantal banen in Noord-Holland is gestegen van 1,41 miljoen in 2021 naar 1,46 miljoen banen (3,1%) in 2022. De regio's Gooi en Vechtstreek (4,8%) en Zuid-Kennemerland (4,7%) groeiden het hardst (LISA, 2022). IJmond, Kop van Noord-Holland en regio Almaar (2,6% -2,8%) kennen een werkgelegenheidsgroei in en iets lager tempo. De banengroei in Amstelland Meerlanden is door corona-effecten en de impact op de vervoer en reissector met 1,3% het laagst. Deze regio loopt daarbij in cijfers nog achter op de verwachtingen van sterk herstel in 2024 (zie boven). Het aantal banen van eenmanszaken in Noord-Holland (248.000) kent in 2022 de meest groei van het type bedrijven. Het aantal banen in het grootbedrijf (meer dan 250 banen) en kleinbedrijf (10-49 banen) is echter in absolute zin groter met respectievelijk bijna 377.000 en 307.000 banen.

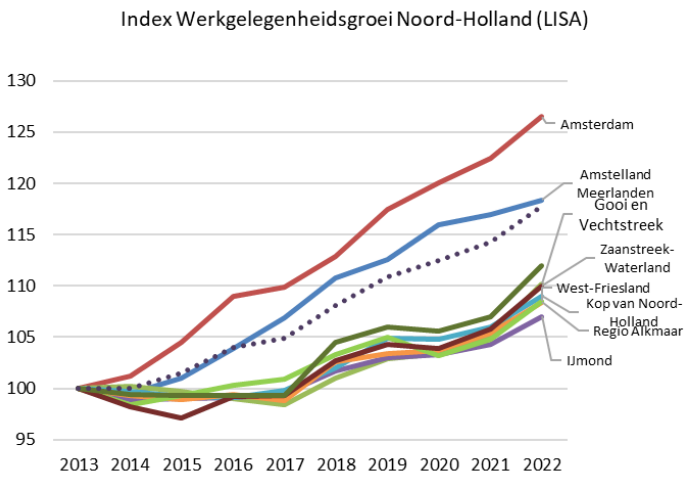

Openstaande vacatures - en met name moeilijk te vervullen vacatures (die langer dan een half jaar openstaan) - zijn een belangrijke indicatie voor een mogelijke mismatch op de arbeidsmarkt. De spanning op de arbeidsmarkt is het hoogste in ICT beroepen, technische beroepen en transport en logistiek en transport beroepen in de provincie Noord-Holland. In zorg en welzijn beroepen is de arbeidsmarkt ook zeer krap (UVW op werk.nl, 4e kwartaal 2023).

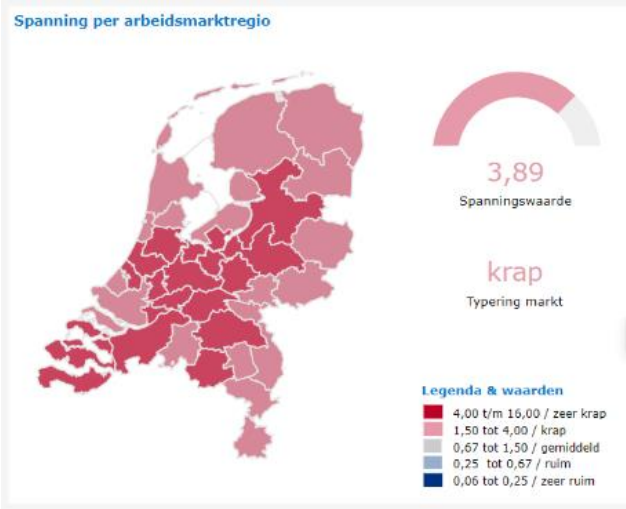

Ontwikkeling brede welvaart Noord-Holland

De nadruk in dit hoofdstuk ligt vanwege de directe relatie tussen de economie en de provinciale financiën op de macro economische ontwikkelingen. Voor de ontwikkeling van de brede welvaart in Noord-Holland verwijzen wij naar de Brede Basismonitor Noord-Holland. Deze monitor wordt jaarlijks geactualiseerd. Naast materiële welvaart (economische groei) monitoren we hierbij ook zaken als gezondheid, onderwijs, sociale cohesie, bereikbaarheid, ruimte en wonen, natuur en klimaat.

Deze brede-welvaartbenadering past bij de ambitie van de provincie om de balans tussen economische groei en leefbaarheid te versterken. De Brede Basismonitor functioneert als een trendmonitor en is geen beleidsmonitor. Het signaleert ontwikkelingen om deze eventueel te agenderen. Het doel is om de grotere beleidsvraagstukken in een breder perspectief te kunnen beschouwen en bespreken.

Technische toelichting: Maatregel 1.1 - Investeringen in de uitbreiding en verbetering van provinciale infrastructuur structureel gedekt

Inleiding
Vanwege het financieel technische karakter van 'Maatregel 1.1 - Investeringen in de uitbreiding en verbetering van provinciale infrastructuur structureel gedekt' bevat deze bijlage een aanvullende technische toelichting op de maatregel.

Op dit moment bestaan in de begroting twee financiële systemen naast elkaar voor de dekking van investeringen in de verbetering en uitbreiding van infrastructuur. In de begroting 2024 staat een structureel en jaarlijks toenemend budget voor investeringen in infrastructuur, via stelposten met investeringsruimte voor infraprojecten. Hiermee kunnen de bestaande projecten uit het impi worden gedekt en nieuwe projecten worden toegevoegd. In de meerjarenraming is ook rekening gehouden met groei van deze budgetten.

Daarnaast bestaat in de begroting ook het systeem waarin we sparen via de reserve 'Ontwikkelen provinciale infrastructuur (OPI)'. Maar omdat de structurele budgetten toereikend zijn én ruimte laten om nieuwe projecten toe te voegen, kunnen de structurele stortingen in de reserve 'Ontwikkelen provinciale infrastructuur' vervallen. Dit kan zonder dat doelen of plannen voor het verbeteren van de infrastructuur hiervoor aangepast moeten worden. De opgespaarde middelen in de reserve 'ontwikkelen provinciale infrastructuur' blijven beschikbaar.

Deze maatregel wordt hieronder nader toegelicht.

Twee verschillende systemen voor het dekken van investeringen
De begroting van de provincie kent twee verschillende financiële methoden om investeringen in infrastructurele werken te dekken. De dekking vanuit de structurele stelpost voor investeringen en dekking vanuit reserve 'Ontwikkelen provinciale infrastructuur (OPI)'.

Dekking vanuit de structurele stelpost
1. In de begroting staat een structurele stelpost voor toekomstige investeringen. Deze stelpost neemt toe in omvang.
2. Als vanuit deze stelpost krediet voor een investering beschikbaar moeten komen, wordt het bedrag van de stelpost verlaagd met exact het bedrag dat voortvloeit uit dit kredietbesluit in de vorm van kapitaallasten. Dit bedrag wordt toegevoegd aan de reguliere begrote kapitaallasten. Het restant op de stelpost blijft hierna beschikbaar voor andere kredietbesluiten.
3. Bij het einde van de afschrijvingsduur (en in principe ook de levensduur) eindigen de afschrijvingslasten die voortvloeiden uit de initiële investering. Deze financiële ruimte wordt vervolgens ingezet om de kapitaallasten die voortvloeien uit de vervangingsinvestering te kunnen dekken.

Dekking vanuit de reserve OPI
1. Het saldo van de reserve OPI bestaat uit in het verleden gedane toevoegingen aan deze reserve.
2. In de begroting zijn op dit moment structureel stortingen opgenomen in deze reserve. De reserve groeit continu om zo investeringen te kunnen dekken.
3. Als er krediet nodig is voor een specifieke investering, dan wordt de totale investering uit de reserve gehaald. Dit bedrag wordt gestort in de reserve kapitaallasten.
4. Vervolgens worden tegenover de jaarlijkse kapitaallasten die voortvloeien uit de gedane investering een onttrekking gedaan vanuit de kapitaallasten reserves.
5. Bij einde van de afschrijvingsduur (en in principe ook de levensduur) eindigen de afschrijvingslasten en is de reserve kapitaallasten leeg. Er komt dan geen ruimte beschikbaar in de begroting om de kapitaallasten die voortvloeien uit de vervangingsinvestering te kunnen dekken.

Huidige begroting voor investeringen in uitbreiding en verbetering van infrastructuur.
Hieronder is een overzicht opgenomen van de huidige begroting voor uitbreiding en verbetering van de provinciale infrastructuur:

Tabel 2.1 Huidige begroting – stortingen reserve provinciale infrastructuur

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	3031
(1)Kleine wegenwerken	200	200	200	200	200	200	200
(2)Studiekosten impi	750	750	750	750	750	750	750
(3)Specifiek voor ondertunneling Broek in Waterland (CA 2019)	3.500	3.500	3.500	3.500	3.500	-	-
(4)Sparen tbv impi investeringen algemeen	3.014	3.014	3.014	2.414	2.414	2.414	2.414
Totaal begrote storting huidig	**7.464**	**7.464**	**7.464**	**6.864**	**6.864**	**3.364**	**3.364**

Tabel 2.2 Huidige begroting structurele begrotingsposten uitbreiding en verbetering infrastructuur

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	3031
(5)Stelpost investeringsruimte uitbreiding en verbetering	983	1.810	2.689	3.227	3.118	3.847	4.637
(6) Studiekosten PMI	600	600	600	600	600	600	600

Financiële toelichting
In tabel 2.1 en 2.2 hierboven zijn alle beschikbare middelen in de begroting voor het realiseren van verbeter- en uitbreidingsprojecten van de provinciale infrastructuur inzichtelijk gemaakt. Dit is dus exclusief de bedragen voor vervangingsinvesteringen of subsidies/bijdragen aan het verbeteren van de infrastructuur in beheer bij derden.

Om een goed beeld te hebben van het totaal beschikbare bedrag in de begroting voor het dekken van kredietbesluit/investeringen van uitbreidingen en verbeteringen in de infrastructuur zijn de regels (3), (4) en (5) de aangewezen budgetten.

De volgende onderdelen van de begroting laten we in deze toelichting verder buiten beschouwing omdat deze niet direct samenhangen met het dekken van infra investeringen vanuit het impi:

- studiekosten (€ 750.000 per jaar via de reserve en € 600.000 per jaar via de reguliere begroting, zie (2) en (6) in bovenstaande tabellen)
- en het budget voor de kleine wegenwerken (€ 200.000 per jaar via de reserve, zie regel (1) in bovenstaande tabellen) voor kleine ingrepen in het infrastructurele netwerk waarvoor niet de reguliere impi-cyclus van studie-, plan- en realisatiefase wordt gevolgd

De begroting en het integraal meerjarenprogramma infrastructuur
Wanneer we de ambities uit het impi en de benodigde dekking in de begroting naast elkaar leggen is er 1 belangrijk onderscheid te maken tussen de stortingen in de reserve ontwikkelen

provinciale infrastructuur zoals weergegeven op regels (3) en (4) en de stelpost waarop de investeringsruimte geraamd is op regel (5). Immers, wanneer een investering gedekt wordt vanuit de reserve, moet op dat moment het hele krediet beschikbaar zijn in de reserve en worden overgeheveld naar een 'kapitaallasten reserve'. Wanneer de investering gedekt wordt vanuit de stelpost investeringsruimte impi dan worden de kapitaallasten die voortvloeien uit het krediet omgezet van de stelpost investeringsruimte naar de reguliere kapitaallasten. Uitgaande van een afschrijvingstermijn van 50 jaar staat een opgespaard bedrag in de reserves van € 50 miljoen dus gelijkt aan een (structurele) ruimte op de stelpost van € 1 miljoen.

Op dit moment is er in de begroting een combinatie van beide systemen opgenomen, waardoor we dus zowel sparen via de reserves voor investeringen als nieuwe vrije ruimte in de stelpost hebben gecreëerd. Met de keuze om investeringsruimte via de stelpost te creëren, vervalt de noodzaak om structureel te sparen voor diezelfde investeringen in de reserve OPI en dus de noodzaak om regel (4) in de begroting te handhaven.

Voor het project Broek in Waterland geldt dat er aparte stortingen zijn opgenomen in de begroting vanuit het coalitieakkoord 2019. Daarmee wordt gespaard voor de beoogde ondertunneling. Als we nu stoppen met sparen voor deze investering en in plaats daarvan de ruimte op de stelpost ook benutten voor de ondertunneling Broek in Waterland leidt dat tot een claim op de stelpost van € 350.000 (€17,5 miljoen / 50 jaar)

Een kritische voorwaarde om de stortingen in de reserve OPI te kunnen verlagen, is dat de stelpost met de investeringsruimte voldoende middelen bevat om de ambities vanuit zowel het huidige impi als vanuit het coalitieakkoord (extra investeringsruimte) te kunnen dekken.

In de meest recente versie van het impi is onderstaand verloop geraamd van de stelpost

Tabel 2.3 – Verloop stelpost verbeter en uitbreidingsinvesteringen uit actualisatie IMPI 2024

Verloop stelpost Verbeter- en Uitbreidingsinvesteringen ***bedragen x € 1 miljoen***	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**	**2032**	**2033**
huidige stand stelpost	0,97	1,91	2,99	3,96	4,69	5,69	6,69	6,69	6,69
stand stelpost na vaststelling kredieten EBW2024	0,95	1,84	2,92	3,89	4,62	5,62	6,62	6,62	6,62
kapitaallasten geprogrammeerde planfase iMPI 2024-2031	0,00	0,00	0,02	0,05	0,17	0,17	0,17	0,17	0,17
kapitaallasten geprogrammeerde studiefase iMPI 2024-2031	0,03	0,12	0,32	0,72	1,37	1,64	1,87	1,94	4,78
stand stelpost na uitvoering geprogrammeerde verbeter- en uitbreidingsinvesteringen planfase iMPI 2024-2031	0,95	1,84	2,90	3,83	4,44	5,44	6,44	6,44	6,44
stand stelpost na uitvoering geprogrammeerde verbeter- en uitbreidingsinvesteringen studie- en planfase iMPI 2024-2031	0,92	1,72	2,57	3,11	3,07	3,80	4,57	4,50	1,66

Op basis van het groeipad van de stelpost (zie tabel 2.4) is, wanneer we binnen de huidige impi-programmering kijken naar de meest kritieke jaarschijf 2033, € 1,66 miljoen aan ruimte op de stelpost beschikbaar. Een belangrijke kanttekening hierbij is dat de programmering op dit moment loopt tot en met 2033 en dat dus alle projecten in 2033 als gereedgekomen worden beschouwd. Het verloop van de stelpost tussen 2032 en 2033 laat daardoor een fictieve vermindering zien. Dit is in de praktijk niet de daadwerkelijke verwachting, waardoor de omvang van de stelpost een vertekend beeld geeft en de omvang in de jaarschijf 2032 als realistisch kan worden beschouwd.

Effect van het stoppen met sparen via de reserve ontwikkelen provinciale infrastructuur
De voorgestelde invulling van de taakstelling leidt tot een verschuiving van dekking van investeringen van de reserve naar de stelpost met een bedrag van € 36 miljoen (alle stortingen vanaf 2025 t/m 2031). Dit levert een extra druk op de stelpost op van € 0,72 miljoen. Wanneer we deze extra druk relateren aan het groeipad van de stelpost met € 1 miljoen per jaar tot en met

2050 staat de voorgestelde invulling van de taakstelling gelijk aan een fasering in de realisatie van de investeringen met circa 9 maanden (0,72/1*12 maanden).

Bestemming gekoppeld aan de stortingen in de reserve die nu wegvallen
De bestemming van de stortingen in de reserve OPI is onder te verdelen in twee categorieën.

1. Zoals weergegeven op regel 3 van tabel 2.1 heeft € 17,5 miljoen van de toekomstige stortingen als bestemming de ondertunneling Broek in Waterland. Door tegelijk met het vervallen van deze stortingen een structureel bedrag van € 0,35 miljoen op de stelpost te labelen voor de ondertunneling, kan deze wijziging worden doorgevoerd zonder dat er een vermindering plaatsvindt in de beschikbare financiële dekking vanuit de provincie voor het project.
2. De tweede serie stortingen zoals weergegeven op regel 4 van tabel 2.1 is niet specifiek aan projecten gekoppeld. Deze stortingen waren bedoeld om in het algemeen te sparen voor eigen toekomstige investeringen zoals die in het impi staan. Hiervoor is zoals bekend inmiddels op een andere manier dekking geregeld, namelijk via het coalitieakkoord in de begroting door een structureel stijgende stelpost voor kapitaallasten die voortvloeien uit investeringen in de uitbreiding en verbetering van de eigen infrastructuur.

Beantwoording technische vragen Kaderbrief 2025

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid (voor- en achternaam)	Pagina-nummer Kaderbrief 2025	Vraag	Antwoord	Commissie	Portefeuillehouder	Hyperlink
1	JA21	Kelly Uiterwijk	25	We zien vanaf 2028 een afname van 5,3 mln in SOV-gelden voor de regio Haarlem-IJmond. Door een nieuwe verdeelsystematiek krijgen regio's met groei meer gelden. Zijn er andere regio's in Noord-Holland waar de SOV-gelden juist toenemen? Zijn er nog mogelijkheden, bijvoorbeeld door groei van het aantal reizigers in Haarlem-IJmond, waardoor de SOV-gelden nog omhoog bijgesteld kunnen worden?	De SOV-gelden worden op 3 manieren verdeeld. Jaarlijks op basis van het aantal studenten. 3-Jaarlijks op basis van een onderzoek naar het gebruik van de studentenkaart. Tenslotte vindt er sinds 2018 een herverdeling plaats tussen concessies. De bijdrage van Noord-Holland Noord en Gooi en Vechtstreek zal bij aanbesteding niet meer wijzigen. De concessie Haarlem/IJmond is in 2017 gestart en krijgt nog wel te maken met herverdeling. Hier valt niets meer aan te doen. In de huidige concessie Haarlem/IJmond krijgen wij onevenredig veel studentenkaart bijdrage, een herverdeling is hier logisch.	Ruimte	Olthof	
2	JA21	Kelly Uiterwijk	29	Kunt u duiden hoe de vestiging van Leaseplan in Noord-Holland en de autonome groei van 2% van ons wagenpark leidt tot veel minder opbrengsten dan de miljoenen die mislopen in het provinciefonds door de korting? Houdt dit financieel in dat de vestiging van leaseauto-maatschappijen zorgen voor extra opbrengsten, maar dat daar een sterkere korting van het provinciefonds tegenover staat, zodat dit de provincie uiteindelijk een financieel nadeel oplevert?	Een autonome groei van het wagenpark levert per saldo meer geld op aan opcenten dan de hogere aftrek in het provinciefonds. Echter, in dit geval is- op basis van het Coalitieakkoord 2023-2027 ‘Verbindend vooruit’!- vorig jaar ten onrechte alleen de extra opbrengst aan opcenten structureel meegenomen. Dit is verwerkt in de Begroting 2024. De extra correctie in het provinciefonds is toen niet verwerkt. De extra korting op het provinciefonds is in deze kaderbrief alsnog meegenomen. Hierdoor lijkt het alsof de autonome groei van 2% in het wagenpark leidt tot een hogere correctie in het provinciefonds.	Bestuur	Rommel	
3	JA21	Kelly Uiterwijk	15	We schrappen de inzet op toerisme. Wat gaan we concreet niet doen?	Het is niet dat de inzet op toerisme geschrapt wordt maar het zwaartepunt van de inzet zal vooral komen te liggen op de opgaven binnen recreatie. Toerisme en recreatie overlappen elkaar veel. De toerist maakt gebruik van de voorzieningen waar ook de recreant gebruik van maakt. De inzet op toerisme zal richten zich op bestaande programma’s zoals de vitaliteit van de verblijfsrecreatie in NHN en het spreiden van de toerist binnen de MRA samenwerking. Daarnaast onderhouden we ook het data-dashboard. Voorgaande jaren hebben we inzet gepleegd op bijvoorbeeld themajaren zoals Ode aan het Landschap. Dit zullen we niet meer doen.	Bestuur	Rommel	
4	JA21	Kelly Uiterwijk	32	De verwachtingen voor economische ontwikkeling in de IJmond zijn ongunstig vanwege de ontwikkelingen rond de industrie waar dit gebied sterk afhankelijk van is. Op welke ontwikkelingen wordt dan geduid?	Het gaat hier om verslechtering van de concurrentiepositie van energie-intensieve industrie ten opzichte van buitenlandse concurrenten. Dit is specifiek in de IJmond zichtbaar, waar het energie-intensieve bedrijf Tata Steel de grootste speler is. Deze analyse komt van de sectorprognoses van Raboresearch (zie hyperlink). Binnen de industrie gaat het met name om de energie-intensieve industrie (zoals de basismetaalindustrie) waarvoor Raboresearch een daling van de toegevoegde waarde in 2024 (en herstel in 2025) voorziet. De oorzaak daarvan is het feit dat energieprijzen in Nederland hoger zijn dan in andere landen waarmee deze industrie concurreert.	Bestuur	Rommel	sectorprognoses van Raboresearch
5	JA21	Kelly Uiterwijk	18	Het renteresultaat wordt voor 2025 op 0,8 mln negatief gezet vanwege de liquiditeitsbehoefte. Voor de jaren na 2025 staat het renteresultaat op 0. Is onze liquiditeitsbehoefte na 2025 weer afgenomen? Zo nee, waarom is er nog geen bedrag geraamd voor deze jaren?	Nee, onze liquiditeitsbehoefte is niet afgenomen. In de jaren na 2025 hadden wij reeds hogere rente lasten begroot. De ophoging voor 2025 is op basis van de toegenomen financieringsbehoefte in 2025.	Bestuur	Rommel	
6	JA21	Kelly Uiterwijk	13	We zien een forse taakstelling op de bestemmingsreserves waarbij gelden onttrokken worden aan verschillende bestemmingsreserves. Waar worden deze gelden heen geboekt, de bestemmingsreserve coalitieakkoord of elders?	De middelen die vrijvallen vanuit de bestemmingsreserves als gevolg van de taakstelling worden gestort in de rerserve coalitieakkoord.	Bestuur	Rommel	

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid (voor- en achternaam)	Pagina-nummer Kaderbrief 2025	Vraag	Antwoord	Commissie	Portefeuillehouder	Hyperlink
7	JA21	Kelly Uiterwijk	14	Structureel komt in de plaats van incidenteel. Daarmee lijken we boekhoudkundig geld gevonden te hebben zonder dat het beleid er onder te lijden heeft. Toch zien we geen forse toename in de structurele begroting en zagen we in het afgelopen jaar dat we forse onttrekkingen deden aan onze bestemmingsreserves. Onze begroting was weliswaar sluitend, maar wel door forse onttrekkingen aan onze reserves. Hoe kan het dat er in de jaren hiervoor en gelden uit de bestemmingsreserves en gelden uit de begroting nodig waren en dat het nu allemaal binnen de lopende begroting past? In aanvulling hierop: Hoe worden de ambities van het IMPI geborgd? Eerder stond het IMPI door de teruglopende bestemmingsreserve onder druk, is dit nu volledig opgelost door het structureel op te nemen in de begroting?	De toename in de structurele begroting is reeds verwerkt in de begroting 2024. Bij deze begroting zijn voor de volgende onderwerpen structurele middelen toegevoegd: Wonen, Mobiliteit, Landelijk Gebied, Klimaat en energie, Economie, leefbaarheid en cultuur en Bestuur. Een aantal van deze opgaven werden voor 2024 grotendeels of volledig uit reserves gedekt. Hierdoor is het dus mogelijk om nu middelen vrij te laten vallen uit de hiervoor nog bestaande reserves. De ambities uit het impi zijn financieel geborgd door de structurele ophoging van de beschikbare middelen voor het impi bij de begroting 2024. Voor het IMPI is in de begroting 2024 een oplopend kapitaallasten budget opgenomen van 1,5 mln. in 2025, 3 mln. in 2026, 5 mln. in 2027.	Bestuur/Ruimte	Rommel/Olthof	
8	JA21	Kelly Uiterwijk	19	Is het mogelijk om een uitgebreide toelichting te krijgen over het ravijnjaar. Het ravijnjaar 2026 ontstaat, voor zover ik begrepen heb, doordat er in 2025 wordt afgestapt van het de huidige financieringssystematiek voor het provinciefonds en er pas in 2027 een nieuw systeem komt. Klopt dat? Klopt het dat we in het ravijnjaar 2026 minder gelden ontvangen in het provinciefonds? Zo ja, om hoeveel geld gaat dit? Is dit gat in 2027 weer hersteld of wordt het provinciefonds structureel naar beneden bijgesteld? Soms lees ik ravijnjaar en soms ravijnjaren, is het een incidenteel of een structureel probleem?	Het klopt dat het ravijnjaar oorspronkelijk is ontstaat omdat 2026 een overgangsjaar was tussen de huidige (oude) financieringssystematiek (samen trap-op-trap-af) en de nieuwe systematiek obv een gemiddelde ontwikkeling van het bruto binnenlands product (BBP). Zie hiervoor ook pagina 19 B.1 van de kaderbrief. De impact van het ravijnjaar is inmiddels gedeeltelijk gedempt door aanvullende financiering vanuit het Rijk. Zo is bij de Voorjaarsnota 2024 de opschalingskorting geschrapt (voordeel €40 miljoen totaal) en heeft het Rijk vorig jaar vanaf 2026 structureel extra middelen toegevoegd aan het provinciefonds ter waarde van €80 miljoen. In de Voorjaarsnota 2024 is besloten om de financieringssystematiek al in 2024 in te laten gaan (in plaats van 2027). Nadelige financiële gevolgen zijn grotendeels gecompenseerd middels verhoging van het accres. Dit leidt tot het volgende overzicht wat betreft de omvang van de algemene uitkering van het provinciefonds (bron: meicirculaire 2024 provinciefonds, bijlage 1): 2024: €3,32 miljard 2025: €3,31 miljard 2026: €3,24 miljard 2027:€3,37 miljard 2028: €3,51 miljard Uit bovenstaande blijkt dat eind 2026 de omvang van de algemene uitkering naar verwachting €3,24 miljard bedraagt. Dat is zo'n €71 miljoen lager dan eind 2025. In 2027 zien we dat de totale omvang (afgerond) €3,37 miljard bedraagt. Vanaf 2027 is de omvang dus weer hoger dan het jaar voor het ravijnjaar. Het aandeel van de provincie Noord-Holland in de totale uitkering is ongeveer 9%. Het ravijnjaar 2026 zorgt dus ongeveer voor een lagere uitkering van €6,4 miljoen ten opzichte van 2025.	Bestuur	Rommel	Meicirculaire provinciefonds 2024 | Circulaire | Rijksoverheid.nl | Zie bijlage 1, pagina 26 voor volledige tabel

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid (voor- en achternaam)	Pagina-nummer Kaderbrief 2025	Vraag	Antwoord	Commissie	Portefeuillehouder	Hyperlink
9	VVD	Bas de Wit	13	Kunt u voor de taakstelling reserves van EUR 38,2 mln een onderbouwing geven van de genoemde bedragen in de tabel per reserve? Op basis van de nu beschikbare informatie is het niet te herleiden waar de bedragen vandaan komen (waartoe dienen de reserves) en welke doelstellingen daardoor niet meer of minder gehaald zullen worden (de consequentie van de taakstelling). Daarmee is niet vast te stellen of deze bedragen haalbaar lijken.	Dit betreft de taakstelling op de bestemmingsreserves. Voor de reserves Circulaire economie, Gezonde leefomgeving, Duurzame elektriciteit, Warmtetransitie, Waterrecreatie, Woonbeleid, Woningbouw en herstructurering bedrijventerreinen is de onderbouwing van de omvang van het ingezette bedrag de eindstand van de reserve per 31-12-2024 . Deze is bepaald op basis van de eindstand in 2023 aangevulg met het saldo van de in de begroting 2024 opgenomen toevoegingen en onttrekkingen aan deze reserve en gecorrigeerd voor enkele overlopende uitgaven die nog zullen worden voorgelegd in de tweede begrotingswijziging 2024. Er is geen sprake van doelstellingen die door deze vrijvallende middelen niet meer gehaald kunnen worden omdat voor al deze reserves geldt dat bij de begroting 2024 voor dezelfde doelstellingen als waarvoor deze reserves dienen een structureel budget is opgenomen in de begroting. Uitzonderingen hierop zijn: De reserve Energietransitie. Hiervoor geldt hetzelfde als voor de hierboven bescreven reserves met de kanttekening dat aanvullend een bedrag van € 2,4 mln. blijft staan dat specifiek is bestemd voor het energieneutraal maken van de eigen organisatie. Voor specifiek deze doelstelling is in de begroting 2024 geen nieuw structureel budget toegevoegd aan de begroting. De reserve Landschap: Het onderdeel landschap is komen te vervallen. Er zijn geen nieuwe doelstellingen meer voor deze reserve waardoor het volledige restant (€ 7,6 mln.) in 2024 kan worden ingezet voor de taakstelling De reserve Economisc herstel en duurzaamheid: Eerder is besloten dat zowel het programma als de reserve economisch herstel en duurzaamheid worden afgerond in 2023. Het restant van deze reserve kan dus volledig worden ingezet voor de taakstelling.	Bestuur	Rommel	
10	Christen Unie	Michel Klein	11	Er worden 6 thema's genoemd waarvoor in de begroting 2024 extra structurele middelen ter beschikking zijn gesteld. Kunt u een overzicht geven van de extra structurele middelen voor ieder van deze thema's in de begroting van 2024 tov van die van 2023 (we hebben dit zelf geprobeerd te doen maar kregen het plaatje niet compleet).	De extra structurele middelen die in de begroting 2024, op basis van het coalitieakkoord, zijn toegevoegd per thema bedragen: Gezonde Leefomgeving: € 2 mln. per jaar Herstructurering en intelligent gebruik bedrijventerreinen: € 2,5 mln. per jaar Landbouw, voedselvisie en eiwittransitie: € 1 mln. per jaar Actieprogramma Klimaat: € 11 mln. per jaar in 2024 oplopend met aanvullend € 1 mln. per jaar tot € 14 mln. per jaar vanaf 2027 Circulaire economie: € 1,5 mln. per jaar Versnellen woningbouw: € €4,7 mln. per jaar structureel (naast de € 79,5 mln. incidenteel)	Bestuur	Rommel	

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid (voor- en achternaam)	Pagina-nummer Kaderbrief 2025	Vraag	Antwoord	Commissie	Portefeuillehouder	Hyperlink
11	Christen Unie	Michel Klein	12	Kunt u voor de reserves genoemd in tabel 4.2 (behalve voor “Reserve Landschap” en “Reserve Economisch Herstel en Duurzaamheid”) aangeven hoe die zich verhouden tot de 6 thema’s genoemd op pagina 11? M.a.w. kunt u laten zien hoe op welke beleidsdoelen de extra structurele middelen precies worden ingezet en bij welke beleidsdoelen de genoemde 9 reserves behoren?	De reserves Energietransitie, Duurzame elektriciteit en Warmtetransitie vallen alle drie onder beleidsdoel 2.1 - bijdragen aan de energietransitie. Tegenover de vrijval in deze reserves staat dus het structurele budget van 11 mln. oplopend tot 14 mln. in 2027 voor ditzelfde beleidsdoel De reserves Circulaire economie en herstructurering bedrijventerreinen (hirb) vallen onder beleidsdoel 6.1 - Bevorderen van een veerkrachtige en circulaire economie. Tegenover de vrijval in de reserve circualiare economie staat dus het structurele budget van € 1,5 mln. per jaar voor circulaire economie binnen ditzelfde beleidsdoel en tegenover de vrijval in de reserve hirb staat het structurele budget van € 2,5 mln. per jaar binnen ditzelfde beleidsdoel De reserve Gezonde leefomgeving valt onder beleidsdoel 2.2-Bevorderen Gezonde leefomgeving. Tegenover de vrijval in deze reserve staat dus het structurele budget van € 2 mln. per jaar binnen ditzelfde beleidsdoel. De reserve Waterrecreatie valt onder beleidsdoel 5.4 - Verbeteren kwaliteit, benutten en beheren van water. Binnen dit beleidsdoel is reeds rekening gehouden in de bestaande begroting met een structurele toevoeging aan deze reserve van € 2 mln. per jaar. De vrijval betreft in dit geval een opgebouwd saldo vanuit voorgaande jaren waarin de bestedingen dus lager waren dan de toevoeging aan de reserve De reserves woonbeleid en woningbouw vallen onder beleidsdoel 3.2 - Versnellen en programmeren woningbouw. Tegenover de vrijval in deze reservesn staat het structurele budget van € 4,7 mln. per jaar binnen ditzelfde beleidsdoel.	Bestuur	Rommel	
12	Test	Fractiemedewerker						
13	D66 NH	Laurien Berkvens	3	Wat zijn de budgettaire gevolgen van de wijzigingen uit het hoofdlijnenakkoord PVV, VVD, NSC en BBB op de provinciebegroting indien deze doorgaan?	De hoofdlijnen van het nieuwe coalitieakkoord roepen nog veel vragen op en geven geen directe duidelijkheid over de financiële consequenties voor de provincies. Veel van de formuleringen op de onderwerpen die de provincies raken zijn nog niet concreet genoeg om er een duidelijke conclusie uit te trekken. Wat wel duidelijk wordt zijn de volgende punten: - Het wegvallen van het transitiefonds landelijk gebied beïnvloedt de uitvoering van het PPLG omdat rijksmiddelen nodig zijn om onze PPLG doelen te halen en bepalend zijn voor de snelheid waarmee dat kan. Wij verwachten bij de uitwerking van het hoofdlijnenakkoord meer duidelijkheid over de gevolgen van deze maatregel. - De maatregel in het akkoord om specifieke uitkeringen om te zetten naar een uitkering via het provinciefonds met een korting van 10% gaat budgettaire gevolgen hebben op de provinciebegroting. Echter, wat deze gevolgen precies zijn kan pas worden bepaald na verdere uitwerking van deze maatregel van het Rijk.	Bestuur	Rommel	
14	D66 NH	Laurien Berkvens	3	Wat is het effect van het wegvallen van het landelijk transitiefonds voor de PPLG? Welke financiële bedrag vanuit de provincie zou nodig zijn om de doelstellingen alsnog te halen?	Dat is op dit moment nog niet duidelijk. Bij de uitwerking van het hoofdlijnenakkoord verwachten we meer duidelijkheid hierover. Rijksmiddelen zijn nodig om de doelen te halen en bepalend voor de snelheid waarmee dat kan. In de startversie is een overzicht opgenomen van de maatregelenpakketten de nodig zijn voor het halen van de doelen. De kosten zijn geraamd op 1,3 mld. Een aantal maatregelenpakketten is echter nog niet doorgerekend en als PM opgenomen.	Landelijk gebied	Beemsterboer	
15	D66 NH	Laurien Berkvens	3	De spreidingswet gaat op basis van het hoofdlijnenakkoord PVV, VVD, NSC en BBB niet door. In de vorige provinciebegroting was slechts een incidenteel budget opgenomen voor asiel vanwege de verwachte komst van de spreidingswet en daarmee Rijksmiddelen. Welk bedrag moet worden ingeboekt om de werkzaamheden van de provincie hierop structureel te maken?	Op dit moment is nog niet duidelijk op welke wijze en op welke termijn het nieuwe kabinet de spreidingswet zal intrekken. In het Hoofdlijnenakkoord zijn de benodigde bedragen voor de eerste cyclus van de spreidingswet ingeboekt. Dat betekent dat provincies en gemeenten in elk geval voor de periode tot 2026 op deze middelen blijven rekenen.	Bestuur	van Dijk	

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid (voor- en achternaam)	Pagina-nummer Kaderbrief 2025	Vraag	Antwoord	Commissie	Portefeuillehouder	Hyperlink
16	D66 NH	Laurien Berkvens	3 en 20 C2	Bij trends en ontwikkelingen staat dat de kaderbrief terughoudend is met het inzetten van meevallers uit de voorjaarsnota 2024 vanwege de onzekerheid rond de kabinetsformatie. Betekent terughoudend dat er in het geheel geen inzet is geweest van de mogelijke meevallers, of dat er wel een beperkte inzet is geweest van de mogelijke meevallers? En in het laatste geval, om welk bedrag gaat het en waar is het voor ingezet?	De meevallers uit de voorjaarsnota 2024 zijn allemaal inzichtelijk gemaakt en doorvertaald naar de verwachte effecten op de provinciebegroting in deze kaderbrief. De terughoudendheid met het inzetten van deze tegenvallers is in het financieel kader verwerkt door een post onvoorzien op te nemen (zie voor toelichting blz 7 van de kaderbrief) en door terughoudend te zijn met het inzetten van het positieve saldo dat volgt uit deze meevallers zoals blijktuit het begrotingssaldo in deze kaderbrief (17,5 mln. in 2025)	Bestuur	Rommel	
17	D66 NH	Laurien Berkvens	6	In het hoofdlijnenakkoord PVV, VVD, NSC en BBB staat dat voor elektrische auto's. de subsidies per 2025 allemaal stoppen. Wat zou dit betekenen voor de provinciebegroting in vergelijking met de reeks die nu is ingeboekt t.a.v. de voorjaarsnota 2024? Wat is het financiële effect hiervan voor de provincie in 2025?	In IPO verband is een berekening gemaakt van het effect op basis van het hoofdlijnenakkoord PVV, VVD, NSC en BBB. Hieruit is gebleken dat het voordeel voor Noord-Holland in 2025 €9,8 miljoen zou bedragen. Dit is het saldo van de hogere opbrengst aan opcenten en de hogere aftrek in het provinciefonds. Voor de jaren 2026 en verder zou dit voordeel €32,5 miljoen bedragen. Op basis van de voorjaarsnota 2024 bedraagt het voordeel in 2025 €6,7 miljoen. Hierbij is gerekend met het feit dat in 2025 alleen hybride auto's 100% belast worden. Voor de jaren 2026 en verder is het verschil €32,5 miljoen omdat het Rijk in de voorjaarsnota 2024 heeft aangegeven dat provincies gecompenseerd worden voor het feit dat de korting op electrische auto's blijft bestaan tot en met 2030. Ook hierbij zijn de genoemde bedragen het saldo van de hogere opbrengst aan opcenten en de hogere aftrek in het provinciefonds.	Bestuur	Rommel	
18	D66 NH	Wesley van der Heijden	7	Wat is de definitie van robuust begrotingsbeleid?	De formele definitie van Robuust is volgens de Van Dale 'sterk, stevig gebouwd'. Hoe dit is gedefinieerd in het provinciaal begrotingsbeleid is verder toegelicht in paragraaf 3.2 van de kaderbrief (blz 7).	Bestuur	Rommel	
19	D66 NH	Sijmen Mülder	8	PS heeft informatie nodig om aan de knoppen te kunnen draaien: Hoeveel budget levert 0,1% opcenten verhoging op met het huidige wagenpark? Hoeveel verhoging in euro's per jaar is dat voor een gemiddelde auto? Hoeveel levert indexering van de opcenten op? Wat zouden bij indexering de meeropbrengst in 2024 zijn, en de geschatte totale inkomsten en meeropbrengsten ten opzichte van geen indexering in 2025?	Het verhoging van de opcenten met 0,1 opcent van 77,4 naar 77,5 levert de provincie op jaarbasis ongeveer €356.000 op. Wat dit gemiddeld per auto is, is moeilijk vast te stellen omdat dit afhankelijk is van gewicht en brandstof categorie. Als we als voorbeeld kijken naar de gewichtsklasse waar de meeste belaste auto's zich bevinden (gewichtscategorie t/m 1.350 kg), dan is dat een extra verhoging van €0,32 (32 cent) per auto per jaar op. Voor de lichtste categorie (gewichtsklasse t/m150 kg) is dat €0,06 (6 cent) en voor de zwaarste categorie (gewichtsklasse > 3.551 kg) is dat €1,40. Hoeveel indexering van het opcentetarief oplevert is uiteraard afhankelijk van het tarief waarmee geindexeerd wordt. In deze berekening gaan we uit van 2% (van 77,4 naar 78,9). Voor de lichtste gewichtsklasse geldt dan een verhoging van €0,87. Voor de gewchtsklasse met de met de meeste belaste auto's geldt een verhoging van €4,85. Voor de zwaarste gewichtsklasse geldt een extra opbrengst van €20,98 op jaarbasis.	Bestuur	Rommel	
20	D66 NH	Wesley van der Heijden	8 en 19	Klopt het dat de provincie Noord-Holland gekort wordt op inkomsten uit het provinciefonds omdat we de opcenten laag houden? Klopt het dat de onbelaste belastingcapaciteit is toegenomen tot 216,8 miljoen euro per jaar? Hoe groot in euro's is de negatieve invloed op de uitkering aan Noord-Holland met deze kaderbrief in 2024 en de vier opvolgende jaren? Graag krijgen we inzicht in de verhouding tussen het verhogen van de opcenten en het korten op het provinciefonds.	Nee dat is niet correct. De korting in het provinciefonds is niet afhankelijk van het opcententarief dat wij heffen. De korting in het provinciefonds verandert alleen als de samenstelling van het voertuigenpark wijzigt (meer of minder voertuigen maar bijvoorbeeld ook verschuivingen in gewichtsklasses of brandstofsoorten). Deze laatste mutaties zorgen voor mutaties in de belastingcapaciteit en die zorgt weer voor een mutatie in de aftrek in het provinciefonds. In 2024 bedraagt de onbenutte belastingcapaciteit inderdaad €216,8 miljoen. Het verhogen van de opcenten heeft geen invloed op de aftrek in het provinciefonds. In deze kaderbrief is rekening gehouden met een hogere aftrek in het provinciefonds vanwege de verhuizing van Leaseplan en vanwege de aanname uit het Coalitieakkoord dat de opcenten jaarlijks met 2% zullen stijgen. Daarnaast is rekening gehouden met een hogere aftrek in het provinciefonds als gevolg van het feit dat electrische auto's belast gaan worden. Deze veranderingen zorgen voor een mutatie in de belastingcapaciteit (meer auto's door verhuizing Leaseplan en aanname van 2% groei en meer auto's in de belastbare categorie omdat hybride en electro belast gaan worden).	Bestuur	Rommel	

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid (voor- en achternaam)	Pagina-nummer Kaderbrief 2025	Vraag	Antwoord	Commissie	Portefeuillehouder	Hyperlink
21	D66 NH	Wesley van der Heijden	8	Hoe ontwikkelt het wagenpark zich in de omliggende provincies? Graag een absolute ontwikkeling en in verhouding tot de ontwikkelingen in Noord-Holland.	De provincie Noord-Holland krijgt alleen gegevens van het Rijk over voertuigen die ingeschreven staan in Noord-Holland. Wij hebben geen zicht op de ontwikkeling van de aantallen en samenstelling voertuigen bij andere provincies.	Bestuur	Rommel	
22	D66 NH	Sijmen Mülder	13 tabel 4.2	Betekent de zinsnede “Omdat de taakstelling bestemmingsreserves in 2024 wordt geëffectueerd wordt dit voorstel financieel verwerkt in de tweede begrotingswijziging 2024.” dat PS dit besluit nu met de Kaderbrief 2025 nemen of valt het formele besluit bij de begrotingswijziging?	In de kaderbrief vragen GS de Staten om de kaders voor de begroting vast te stellen. Bij de kaderbrief besluiten PS dus wel over de kaders voor de invulling van de taakstelling maar de formele financiële besluitvorming die nodig is voor het uitoefenen van het budgetrecht door de Staten vindt vervolgens plaats in de Tweede begrotingswijziging 2024.	Bestuur	Rommel	
23	D66 NH	Sijmen Mülder	13 4.3	Noord-Holland schrapt een aantal bestemmingsreserves. Hierdoor komt er budget vrij voor nieuw beleid. Hoe gaan andere provincies hiermee om?	Het voorstel in deze kaderbrief voor de invulling van de taakstelling op de bestemmingsreserves met als gevolg de inzet van € 38,2 mln. uit bestaande reserves voor de dekking van de incidentele uitgaven uit het coalitieakkoord komt voort uit een expliciete opdracht hiertoe vanuit uw Staten die voortkomt uit het coalitieakkoord en is opgenomen in de begroting 2024. Andere provincies hebben deze opdracht niet op die manier gekregen en een vergelijking met andere provincies is hier dan ook niet te maken.	Bestuur	Rommel	
24	D66 NH	Laurien Berkvens	13	Voor alle reserves is een analyse gedaan of de resterende bedragen in deze reserve, bovenop de nieuwe beschikbaar gestelde structurele middelen, benodigd zijn voor het nakomen van verplichtingen of het realiseren van geplande activiteiten/maatregelen. Kan deze analyse openbaar gemaakt worden? Zo nee, waarom niet?	Nee, deze analyse behelst het doornemen van de verleende opdrachten en van eventuele toezeggingen aan derde partijen tussen de financiële afdeling en de inhoudelijke afdelingen. Het resultaat van deze analyse betreft dan ook geen onderzoek of rapport dat gedeeld kan worden maar een conclusie dat er geen sprake is van toezeggingen of aangegane verplichtingen die het laten vrijvallen van de in de kaderbrief voorgestelde middelen uit de reserves belemmeren	Bestuur	Rommel	
25	D66 NH	Wesley van der Heijden	13 tabel 4.2	Kunt u aangeven welk percentage van iedere reserve u in mindering brengt ten behoeve van de taakstelling?	Als we het bedrag dat per reserve in mindering wordt gebracht relateren aan de omvang van de betreffende reserve per jaareinde 2023 komen daar de volgende percentages uit: - Reserve Energietransitie: 64% - Reserve Circulaire economie: 82% - Reserve Gezonde leefomgeving: 80% - Reserve duurzamele elektriciteit: 83% - Reserve Warmtetransitie: 13% - Reserve Waterrecreatie: 41% - Reserve Woonbeleid: 60% - Reserve Woningbouw: 70% - Reserve Landschap: 99% - Reserve Herstructurering bedrijventerreinen: 68% - Reserve economisch herstel en duurzaamheid: 1% Voor een nadere onderbouwing van het bedrag per reserve, waar bovenstaande percentages het gevolg van zijn, verwijzen wij naar het antwoord op vraag nr. 9	Bestuur	Rommel	

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid (voor- en achternaam)	Pagina-nummer Kaderbrief 2025	Vraag	Antwoord	Commissie	Portefeuillehouder	Hyperlink
26	D66 NH	Laurien Berkvens & Wesley van der Heijden	13 4.3 en tabel	Noord-Holland haalt taakstelling uit een aantal bestemmingsreserves. In de begroting 2025 was daar nog geheel geen sprake van. Wat heeft ertoe geleid deze optie toe te passen? Welke argumentatie ligt hieraan ten grondslag? Wat is de reden dat voor deze lijst aan bestemmingsreserves is gekozen? Wat zijn de criteria geweest welke reserves wel en welke reserves niet op de lijst zijn gekomen? Hoe is bepaald waar we wel een reserve voor instellen en welke reserves van de lopende begroting moeten gaan? Komen alle bestemmingsreserves uit de lijst na 2024 te vervallen? Zo nee, hoe ziet het afbouwschema of afbouwproces eruit voor de overige bestemmingsreserves? Per genoemde reserve ontvangen we graag de criteria en doelstelling die van toepassing waren bij het instellen van de betreffende reserve en de reden om deze te laten vervallen en per wanneer.	De taakstelling op de reserves is afgesproken in het coalitieakkoord 2023. De taakstelling is ook opgenomen in de begroting 2024. Voor een nadere toelichting hierop verwijzen wij naar paragraaf 4.1 in de kaderbrief. De criteria bij de selectie van de reserves is beschreven in paragraaf 4.2 van de kaderbrief. Er wordt op dit moment nog geen besluit genomen over het vervallen van de reserves. Hiervoor is het verstandig eerst de jaarrekening 2024 af te wachten. Indien er dan nog een eindsaldo aanwezig is in de reserves, bijvoorbeeld omdat in 2024 minder is uitgegeven dan nu begroot.Wij beoordelen jaarlijks bij de jaarrekening welke reserve kunnen worden opgeheven.	Bestuur	Rommel	
27	D66 NH	Wesley van der Heijden	13	Hoe is het technisch mogelijk om bij de begroting 2024 nog een reserve coalitieakkoord en later nog een reserve PPLG in te stellen en nu af te stappen van het principe reserves?	De aanname dat we volledig afstappen van het principe reserves is onjuist. De invulling van de taakstelling bestemmingsreserves langs het principe 'structureel in plaats van incidenteel' beoogd alleen om voor structurele opgaven, waar ook structureel dekking voor is, de reserve te laten vervallen. Dit vormt de basis voor de voorgestelde invulling van de taakstelling reserves. Voor andere reserves in de begroting, waaronder de reserve coalitieakkoord en de reserve PPLG waar incidentele uitgaven uit gedekt worden, verandert er niets.	Bestuur	Rommel	
28	D66 NH	Laurien Berkvens	14	Hoeveel wordt er per jaar gespaard? Worden alle stortingen nu geannuleerd t.b.v. de structurele taakstelling?	Tabel 2.1 in de bijlage 'technische toelichting maatregel investeringen infrastructuur' laat het bedrag zien dat jaarlijks zou worden gespaard/gestort in de reserve ontwikkelen provinciale infrastructuur. Hiervan blijven de bedragen voor kleine wegenwerken en studiekosten impi gehandhaafd. de overige stortingen worden geannuleerd en deze kosten worden gedekt vanuit de structurele stelposten die in de begroting 2024 zijn opgenomen voor het impi.	Ruimte	Olthof	
29	D66 NH	Laurien Berkvens	14	Als de middelen van het fonds ontwikkelen provinciale infrastructuur niet nodig zijn vanwege al bestaande structurele invulling, waarom zijn deze middelen dan niet gebruikt voor de incidentele taakstelling van EUR 40 mln in tegenstelling tot de andere bestemmingsreserves?	Zoals toegelicht in paragraaf 4.1 van de kaderbrief hebben uw Staten ons college een opdracht voor twee verschillende taakstellingen gegeven. Een incidentele taakstelling op de reserve en een structurele taakstelling. Omdat het in dit geval om structurele stortingen gaat kan dit bedrag worden ingezet voor de structurele taakstelling. Daar hebben wij dan ook voor gekozen waarna het niet mogelijk is deze middelen ook nog in te zetten voor de incidentele taakstelling.	Ruimte	Olthof	
30	D66 NH	Emre Kanik	15 2.3	Wat is nu de functie van de PARK? Hoe worden de adviezen van de PARK op dit moment gebruikt? Hoeveel adviezen geeft de PARK per jaar? Is er een evaluatie van het functioneren van de PARK gedaan? Zo ja, kunnen we die ontvangen, zo nee, waarom is die niet gedaan? Aan welke specifieke gevallen wordt gedacht voor het inzetten van externe deskundigheid?	De PARK geeft, gevraagd en ongevraagd, onafhankelijk advies aan GS over ruimtelijke ontwikkelingen op regionaal schaalniveau, met als doel positieve impulsen aan de ruimtelijke kwaliteit in Noord-Holland te bewerkstelligen. De PARK heeft gemiddeld vier adviezen per jaar uitgegeven, verschillende debatten en rondetafelgesprekken georganiseerd en diverse presentaties gehouden tijdens congressen, evenementen en werkbijeenkomsten. Er is geen evaluatie van het functioneren van de PARK gedaan. In juni 2023 is het contract van de laatste PARK afgelopen. Over het vervolg of functioneren van de PARK zijn geen afspraken gemaakt in het coalitieakkoord ‘Verbindend vooruit’. Externe deskundigheid zal ingezet kunnen worden voor strategische, lange termijn verkenningen en - opgaven die buiten de scope van de huidige programma’s en projecten vallen. Wij kunnen ons voorstellen dat, in eerste instantie, extra deskundigheid gewenst is op de dossiers water (en bodem), natuur en landbouw waartussen de samenhang veel sterker en slimmer vormgegeven zal moeten worden. De inzet van de externe deskundigheid zal vallen onder regie van het ontwerpteam, in afstemming met de betrokken beleidssectoren.	Ruimte	Rommel	

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid (voor- en achternaam)	Pagina-nummer Kaderbrief 2025	Vraag	Antwoord	Commissie	Portefeuillehouder	Hyperlink
31	D66 NH	Emre Kanik	15 2.3	Wat is nu de functie van de ARO? Waarom valt de ARO niet meer binnen de omgevingswet? Hoe is de nieuwe taakverdeling? Hoe worden de adviezen van de ARO op dit moment gebruikt? Hoeveel adviezen geeft de ARO per jaar? Is er een evaluatie van het functioneren van de ARO gedaan? Zo ja, kunnen we die ontvangen, zo nee, waarom is die niet gedaan?	De ARO is een onafhankelijke adviescommissie die vroeg in het planproces om advies kan worden gevraagd over de ruimtelijke kwaliteit van plannen. De adviezen worden enerzijds door gemeenten gebruikt om de ruimtelijke kwaliteit van hun plannen te verbeteren en anderzijds door de provincie voor advisering over eigen ruimtelijke plannen of als reflectie bij het opstellen van ruimtelijke kwaliteitskaders. Een blijvend negatief advies van de ARO over een gemeentelijk ruimtelijk plan kan reden zijn voor GS om een zienswijze in te dienen en daaropvolgend zo nodig een reactieve aanwijzing te geven of beroep in te stellen. De ARO geeft gemiddeld 30 adviezen per jaar. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2024 zijn gemeenten er zelf verantwoordelijk voor dat gemeentelijke ruimtelijke plannen in overeenstemming zijn met de Omgevingsverordening, waaronder ook de ruimtelijke kwaliteitseis valt. De provinciale rol van beoordelen en toetsen van gemeentelijke ruimtelijke plannen vervalt, omdat de Omgevingswet uitgaat van vertrouwen. Daarmee vervalt ook de rol van de ARO. Van het functioneren van de ARO is geen evaluatie gedaan aangezien hier geen aanleiding voor is geweest. Wel verschijnt er ieder jaar een jaarverslag. Deze is openbaar en te vinden via de website van de provincie.	Ruimte	Rommel	
32	D66 NH	Laurien Berkvens	15 2.3	Op welke manier wordt onafhankelijke toetsing van ruimtelijke plannen en plannen met impact op de leefomgeving gewaarborgd indien de ARO en de PARK wordt afgeschaft?	De verantwoording voor goede Omgevingskwaliteit komt bij gemeenten te liggen, waarbij gemeenten de vrijheid krijgen om hiervoor hun eigen adviesstelsel in te richten.	Ruimte	Rommel	
33	D66 NH	Sijmen Mülder	15 2.2	Het beheer van het participatiefonds duurzame economie (PDENH) wordt overgedragen aan ROM InWEST. Worden hierbij ook middelen voor de uitvoering van het beheer overgedragen aan ROM InWEST of gaat dit ten koste van het ROM InWEST fonds? Graag ontvangen wij meer informatie over de consequenties van het overhevelen van beheerstaken naar ROM West voor de uitvoering van die taken, de financiële beschikbare middelen hiervoor en voor de verantwoordelijkheden van de Provincie.	Met het overdragen van het management en het beheer van PDENH aan ROM InWest per april 2024 worden ook de specifiek hiervoor beschikbare middelen overgedragen aan ROM InWest. Dit gaat dus niet ten koste van de andere activiteiten en fondsen van ROM InWest. Er is met ROM InWest voor het beheer van PDENH een separate overeenkomst gesloten en ROM InWest wordt voor deze taken ook separaat betaald. Omdat PDENH in de beheerfase is gekomen en er geen nieuwe investeringen meer zullen worden gedaan, voorziet ROM InWest dat de beheerkosten de komende jaren geleidelijk zullen afnemen ten opzichte van nu. Daarom kunnen wij het budget dat meerjarig is gereserveerd voor het beheer van PDENH geleidelijk verminderen. Het aandeelhouderschap van PDENH wijzigt niet; enig aandeelhouder is en blijft de Provincie Noord-Holland.	Bestuur	Rommel	
34	D66 NH	Laurien Berkvens	15 3.1	Hoe wordt toerisme binnen de delen van de Provincie die daar baat bij hebben structureel ondersteund indien de focus op toerisme wordt afgeschaald?	In NHN wordt toerisme ondersteund vanuit de inzet van het Ontwikkelingsbedrijf NHN en het programma verblijfsrecreatie. In de MRA loopt dit via de strategische agenda toerisme. De provincie blijft hier financieel en inhoudelijk bij betrokken.	Bestuur	Rommel	
35	D66 NH	Laurien Berkvens	15 3.2	Zijn de werkzaamheden van het servicepunt duurzame energie geëvalueerd? Welke resultaten heeft het opgeleverd? Op basis waarvan kan worden geconcludeerd dat het Rijk de taak voldoende overneemt dat het kan verdwijnen?	De provincie Noord-Holland heeft in de beginfase van het servicepunt, vooruitlopend op mogelijke middelen vanuit het Rijk, geinvesteerd in het regionaal samen werken aan het uitvoeren van de warmtetransitie. Hierdoor heeft de provincie via het servicepunt duurzame energie capaciteit en expertise beschikbaar kunnen stellen. De inzet van deze middelen is geevalueerd. Uit deze evaluatie is gebleken dat de ondersteuning van de provincie breed positief gewaardeerd wordt. Het Rijk heeft voor het uitvoeren van deze taken een SPUK regeling geopend. De provincie maakt gebruik van deze SPUK regeling. De middelen die hierdoor worden gekregen worden gebruikt om de taken van het servicepunt duurzame energie te continueren. De middelen die de provincie voor deze taak beschikbaar heeft gesteld vallen hiermee vrij.	Leefomgeving	Kocken	
36	D66 NH	Laurien Berkvens	16 tabel 4.3	Klopt het dat in de tabel het bedrag x1000 ipv x miljoen moet zijn?	Correct opgemerkt. De bedragen in de tabel dienen x1.000 te zijn.	nvt	nvt	
37	D66 NH	Laurien Berkvens	18 tabel 5.1	Indien de voorjaarsnota 2024 in het geheel geen doorgang vindt, klopt het dan dat simpelweg B.3 en C.2 vervallen, of zouden er meer aanpassingen plaats vinden in de begroting?	In de kaderbrief zitten de mutaties uit de voorjaarsnota op regel B.3 en C.2.	Bestuur	Rommel	
38	D66 NH	Laurien Berkvens	22 tabel 5.1 G	Waarom is er geen rekening gehouden met hogere rentelasten in 2026 en verder op basis van verwachte inflatie? Hoe ziet de reeks eruit als er rekening wordt gehouden met inflatie die vergelijkbaar is als de verwachting voor komend jaar?	er is geen rekening gehouden met hogere rentelasten door inflatie omdat de rente lasten voor de looptijd van de lening in de leningovereenkomst zijn vastgelegd. De inflatie kan wel mogelijk invloed hebben op nieuw af te sluiten leningen. Echter de verwachting op dit moment is dat de rente percentages niet aanzienlijk zullen stijgen en enigzins gelijk zullen blijven	Bestuur	Rommel	

Beantwoording technische vragen Kaderbrief 2025

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid (voor- en achternaam)	Pagina-nummer Kaderbrief 2025	Vraag	Antwoord	Commissie	Portefeuillehouder	Hyperlink
39	D66 NH	Krista Jansen	23 en 24 L	Op pagina 24 wordt vermeld dat bijstelling van de begroting nodig is voor het natuurbeheer. De tekst geeft daar geen uitsluitsel over, maar geen wel cijfers voor de jaartekorten op pagina 23. Is het mogelijk om deze tekorten te dekken uit de algemene middelen of uit een verhoging van de opcenten? Hoe groot zou een opcenten verhoging moeten zijn om dit tekort op te lossen?	In 2024 levert het verhogen van het tarief met 1 opcent €3,56 extra inkomsten op. In de komende 4 jaar loopt het tekort op tot €4,7 miljoen. Hierdoor zouden de opcenten met ongeveer 1,3 opcenten toe moeten nemen (€4,7 mln/€3,56mln).	Bestuur	Rommel	
40	D66 NH	Nina Sophie Vroom	25 M	Hebben andere provincies ook een vermindering van inkomsten door minder gebruik OV door studenten? Hoe is de verhouding Noord-Holland met landelijk? Zijn er redenen bekend waarom studenten minder met OV reizen?	Ja, bijvoorbeeld de provincie Limburg. De concessies Almere en de regio Amstelland en Meerlanden krijgen bijvoorbeeld per studentenkaart-reizigerskilometer nu relatief een lage vergoeding. Landelijk is afgesproken om bij afloop van een concessie de verschillen in vergoedingen te herstellen waarbij concessies die relatief veel krijgen moeten inleveren ten gunste van concessies die relatief weinig krijgen. Uitgangspunt is dus een eerlijke vergoeding per studentenkaart-reizigerskilometer over alle concessies in Nederland. Studenten reizen minder met OV omdat bijvoorbeeld het reisgedrag van hen is veranderd na corona.	Ruimte	Olthof	
41	D66 NH	Laurien Berkvens	27 Q	Hier worden een groot aantal onzekerheden geschetst waarvoor een onvoorzien buffer van 1% van de begroting gereserveerd wordt. Hoe doen andere provincies dit? Hanteren die ook dit percentage? Zo nee, welke percentage dan? Waar is de 1% onvoorzien op gebaseerd?	Provincies gaan hier verschillend mee om. Het is onmogelijk om vooraf exact in te schatten wat de omvang in komende jaren gaat zijn van de onvoorziene kosten of tegenvallende inkomsten. Met het opgenomen bedrag kunnen we in ieder geval de eerste schok opvangen van tegenvallende inkomsten en onvoorziene uitgaven. Wij achtten dit in de huidige onzekere situatie over met name de provinciale inkomsten als ook de genoemde onzekerheden rondom mogelijke onvoorziene uitgaven verstandig.	Ruimte	Rommel	
42	D66 NH	Laurien Berkvens	22 G	Graag een opsplitsing van de hogere rentelasten over 2024 in het deel extra aantrekken vreemd vermogen en extra rentelasten. Hoe werkt het extra vreemd vermogen door in 2025 en verder?	Hogere rente last wordt veroorzaakt door 60 miljoen kasgeldleningen en 140 miljoen langlopende leningen. Kasgelden tegen verwacht 4% en langlopend tegen 3,5% aan rente komen we nu ongeveer op 6,1 miljoen verwachte rente last Voor 2024 hadden wij reeds 3 miljoen geraamd, vandaar de ophoging van 3,1 miljoen. Voor 2025 en verder zijn de rente lasten reeds geraamd, deze ramingen lijken op dit moment voldoende te zijn	Ruimte	Rommel	
43	D66	Wesley van der Heijden	23	Waarom neemt de post onvoorzien tussen 2024 en 2025 toe met €4,5m? Waarom is er niet gekozen om het dividend van €10,8m uit de verkoop van Kenter te gebruiken?	Voor 2024 is geen budget gereserveerd in de post onvoorzien. De toename van €4,5 miljoen zit tussen 2025 en 2026. Dit wordt vooral verklaard door het feit dat er op dit moment nog onzekerheid bestaat over het financiele effect van de compensatie van het Rijk. Dit in relatie tot de korting die electrische auto's nog krijgen t/m 2030. Uit de meicirculaire van het provinciefonds valt af te leiden dat het gaat om een pakket van €656 miljoen dat na goedkeuring van het parlement via het provinciefonds uitgekeerd zal worden.	Bestuur	Rommel	
44	D66	Wesley van der Heijden	8	Waarom wordt de onbenutte belastingcapaciteit niet gebruikt om de voorziene tekorten te dekken?	Ons financieel beleid is erop gericht om de belastingen voor onze inwoners zo laag mogelijk te houden. Het benutten van de volledige onbenutte belastingcapaciteit zou hier tegenstrijdig aan zijn.	Bestuur	Rommel	
45	D66	Wesley van der Heijden	10	Waar bestaan de kosten uit die gedekt worden door de bezuinigingstaakstelling? Is dat bijvoorbeeld arbeid van bepaalde organisaties, of het aanschaffen van producten? Kunnen we daar een overzicht van krijgen? Wat is het uiteindelijke resultaat van het inzetten van deze €40mln? Waarom kan dat niet opgevangen worden door bijvoorbeeld het schrappen van de post onvoorzien en het verhogen van de opcenten?	De bezuinigingstaakstellingen vormen onderdeel van het financieel kader (alle begrote inkomsten en uitgaven en de balans hiertussen) uit het coalitieakkoord zoals ook is doorvertaald naar de begroting 2024. In dit financieel kader is tegenover de begrote uitgaven als 1 van de dekkingsbronnen een structurele taakstellingsopdracht opgenomen in dit financieel kader. Voor de incidentele uitgaven is als 1 van de dekkinsbronnen de taakstelling op de reserves van € 40 mln. opgenomen. Kortom, de taakstellingen zijn algemene dekkingsmaatregelen binnen het financieel kader en tegenover deze taakstellingen staan geen direct gerelateerde kosten. In plaats van de taakstelling van € 40 mln. zou technisch gezien ook gekozen kunnen worden voor het verlagen van andere begrotingsposten (zoals de post onvoorzien) of het verhogen van het opcententarief. Echter, dit is tegenstrijdig aan de opdracht die uw Staten het college mee hebben gegeven voor deze kaderbrief zoals opgenomen in het coalitieakkoord en de begroting 2024.	Bestuur	Rommel	
46	PvdD	Jaap Hollebeek	15	Over de ARO: ‘Met de nieuwe taakverdeling die volgt uit de Omgevingswet is dit niet meer passend.’ Kan worden toegelicht wat die nieuwe taakverdeling is t.o.v. wat het was, en waarom daaruit volgt dat advisering over ruimtelijke plannen niet meer passend is?	Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2024 zijn gemeenten er zelf verantwoordelijk voor dat gemeentelijke ruimtelijke plannen in overeenstemming zijn met de Omgevingsverordening, waaronder ook de ruimtelijke kwaliteitseis valt. De provinciale rol van beoordelen en toetsen van gemeentelijke ruimtelijke plannen vervalt, omdat de Omgevingswet uitgaat van vertrouwen. Daarmee vervalt ook de rol van de ARO.	Ruimte	Rommel	

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid (voor- en achternaam)	Pagina-nummer Kaderbrief 2025	Vraag	Antwoord	Commissie	Portefeuillehouder	Hyperlink
47	D66	Wesley van der Heijden	5	Zal het aanwenden van de €40 mln aan reserves gebeuren conform de destijds gedefinieerde condities? Is de verwachting dat de accountant in zal stemmen met de gevolgde werkwijze bij de jaarrekening ‘24 of ‘25?	Het is niet duidelijk op welke 'destijds gedefinieerde condities' de vraagsteller doelt. De verwachting is dat de accountant hiermee zal instemmen. Uw Staten gaan zelf over de toevoegingen en uitnamen uit reserves.	Bestuur	Rommel	
48	PvdD	Jaap Hollebeek	15	"Het college kiest ervoor niet opnieuw een PARK te benoemen." In 2017 is de PARK geëvalueerd. De conclusies waren o.a.: ‘de PARK heeft een brede en grote waardering binnen de provinciale organisatie’, ‘op bestuurlijk niveau is er grote waardering voor zijn werk’, ‘ruimtelijke kwaliteit heeft een toegevoegde waarde’, ‘de werkwijze is succesvol’, ‘continuering van de PARK ligt voor de hand’. Heeft er na 2017 nog een evaluatie van de PARK plaatsgevonden? Zo ja, wanneer en wat waren de conclusies?	Na 2017 heeft er geen evaluatie van de PARK meer plaatsgevonden.	Ruimte	Rommel	
49	PvdD	Ilona Haas	24	De kosten voor het natuurbeheer (Subsidieverordening Natuur- en Landschapsbeheer, SVNL) en agrarisch natuurbeheer (subsidie Agrarisch Natuur en Landschapsbeheer, ANLb) stijgen door inflatie en kostenstijging.” Welke type beheersmaatregelen en activiteiten zijn onderhevig aan de kostenstijging? Is het mogelijk om de kostenstijging te beperken door anders of helemaal niet te beheren en wat zijn daarvan de gevolgen?	De doelen voor natuur en agrarische natuur zijn op een landelijk uniforme wijze uitgewerkt in verschillende beheertypen respectievelijk agrarische leefgebieden/categorieën. Per beheertype is vervolgens uitgewerkt welke maatregelen nodig zijn voor de instandhouding ervan. Voor een in Noord-Holland veel voorkomend type als natuurgrasland vinden bijvoorbeeld jaarlijks de volgende activiteiten plaats: maaien en afvoeren van het gras, verwijderen van ongewenste vegetatie zoals distels, onderhoud van (vee-)rasters, onderhoud stuwen/dammen/duikers en onderhoud van het beheerpad. Via een landelijke normkostensystematiek is per activiteit de kostprijs bepaald (netto, na aftrek van de opbrengsten). De kostprijzen worden jaarlijks in IPO-verband geactualiseerd. De kostenstijgingen van arbeidsloon en materieel werken door in al deze activiteiten; er is dus niet echt één afzonderlijke beheermaatregel hiervoor aan te wijzen. De hiervoor genoemde normkostensystematiek is robuust en wordt periodiek geëvalueerd, waarbij uiteraard ook steeds de verschillende beheeractiviteiten kritisch tegen het licht gehouden worden. Ook werken beheerders in het veld voortdurend aan efficiënt en effectief beheer. Niettemin zijn de mogelijkheden om (heel) anders of niet te beheren beperkt. Als graslanden bijvoorbeeld niet meer gemaaid zouden worden, dan groeit het perceel dicht en is het niet meer geschikt voor bijvoorbeeld weidevogels. Hiermee zou de provinciale doelstelling zoals vastgelegd in het Actieplan Weidevogels en het Aanvalsplan Grutto in het geding komen. Meer algemeen geldt dat de (in het coalitieakkoord nagestreefde) goede kwaliteit van onze natuur lastig wordt zonder goed natuurbeheer.	Landelijk gebied	Kocken	
50	PvdD	Jaap Hollebeek	25	Bijdrage OV-Studentenkaart: “Een andere nieuwe ontwikkeling is dat naast de driejaarlijkse wijziging van de bijdrage van OCW voor de Ov-studentenkaart vanaf 2025, er ook een negatieve ontwikkeling vanuit de geplande herverdeling vanaf 2028 van de gelden van de SOV-kaart (Studenten OV-kaart) door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen aan de orde is. Regio’s met groei zullen een hogere bijdrage ontvangen. Andere regio’s zullen een lagere bijdrage ontvangen. In de regio Haarlem/IJmond (onderdeel van de nieuwe concessie Noord West Noord-Holland) zal de bijdrage structureel teruglopen met € 5,3 miljoen per jaar.” Welke groei wordt hier bedoeld? Groei waarvan? En wil dat dan zeggen dat de regio Haarlem/IJmond een krimpregio is?	Dit betreft groei van het aantal studenten in een regio. Almere, maar ook de regio Amstelland en Meerlanden krijgen per studenten-reizigerskilometer nu relatief een lage vergoeding. In de regio Haarlem krijgen wij een hele hoge vergoeding per studentenkaart reizigerskilometer. Landelijk is afgesproken om bij afloop van een concessie dit te herstellen waarbij concessies die relatief veel krijgen moeten inleveren ten gunste van concessies die relatief weinig krijgen. Uitgangspunt is dus een eerlijke vergoeding per studentenkaart-reizigerskilometer over alle concessies in Nederland.	Ruimte	Olthof	

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid (voor- en achternaam)	Pagina-nummer Kaderbrief 2025	Vraag	Antwoord	Commissie	Portefeuillehouder	Hyperlink
51	PvdD	Jaap Hollebeek	27	Regel P: Tata Steel: Er is € 525.000 nodig voor onderzoek als depositieonderzoek in de omgeving van Tata Steel, analyses van monitoring, overleg met omwonenden en voor reguliere programmakosten als juridisch advies. Kan worden aangegeven hoe tot dit bedrag is gekomen?	De onderliggende kosteninschatting is als volgt: Reguliere kosten Juridisch adviezen 10.000 Kleine organisatorische zaken 10.000 Aanvullend onderzoek/monitoring Peiling onder bewoners naar de leefomgeving 15.000 Reservering afronding laatste onderzoeksopties 50.000 (onderzoeksvoorstel RIVM 2019, n.a.v. Grafietregens, invulling nog te bepalen) 150.000 Grofstof depositieonderzoek RIVM najaar 2024(monsters) /2025 (rapport) Grofstof pilot/analyse grofstof in de leefomgeving 200.000 Metalenmonitor bij luchtmeetnet 50.000 (bronherleiding op basis van metalen) Omgevingsoverleg Mede financieren Omgevingsoverleggen 40.000 Totaal 525.000	Leefomgeving	Olthof	
52	PvdD	Jaap Hollebeek	31	"De Noord-Hollandse economie is in 2023 met 1,2% gegroeid." Is in de analyse van de provincie tegenover economische groei ook de maatschappelijke schade gezet? Wat is de maatschappelijke schade van deze economische groei?	De nadruk in het hoofdstuk van de kaderbrief waar deze vraag aan refereert ligt vanwege de directe relatie tussen de economie en de provinciale financiën op de macro economische ontwikkelingen. Wij monitoren ook jaarlijks de ontwikkeling van de brede welvaart via de brede basismonitor Noord-Holland. Naast materiële welvaart (economische groei) monitoren we hierin ook zaken als gezondheid, onderwijs, sociale cohesie, bereikbaarheid, ruimte en wonen, natuur en klimaat. Naar deze brede basismonitor is een verwijzing opgenomen in de kaderbrief zoals terug is te vinden op pagina 36	Bestuur	Rommel	

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid (voor- en achternaam)	Pagina-nummer Kaderbrief 2025	Vraag	Antwoord	Commissie	Portefeuillehouder	Hyperlink
53	PvdD	Jaap Hollebeek	31	We hebben o.a. met het initiatiefvoorstel van CU en PvdD bevestigd dat we ons economisch beleid anders gaan beoordelen. Niet alleen BBP, maar kijken naar de bijdrage van economie van welzijn van mens en dier, binnen ecologische grenzen. a) De indicatoren voor economie zijn nog volgens de oude economie. Wordt er gezocht naar nieuwe indicatoren, die meer de ontwikkelingen op het gebied van nieuwe, maatschappelijk verantwoorde economie kunnen laten zien (bijv. vestiging van aantal maatschappelijk verantwoorde bedrijven)? b) Wordt er gewerkt aan een indicator dat de dimensie 'elders' van brede welvaart in kaart brengt? Dat wil zeggen: de impact die onze keuzes in Noord-Holland hebben op mensen elders en hun leefomgeving? c) Bij sommige indicatoren worden verouderde cijfers gebruikt, zoals bij biodiversiteit. Hoe vaak worden de cijfers van de Basismonitor geactualiseerd en welke verbeteringen ziet de provincie daar nog?	a) In aansluiting op de in voorbereiding zijnde nieuwe Uitvoeringsagenda Duurzame en Circulaire Economie zijn wij alert op nieuwe, actuele en betrouwbare indicatoren. Recent is ook uitgebreid onderzoek gedaan naar een kwalitatief goede en betrouwbare databron voor een indicator die inzicht geeft in het aantal maatschappelijk verantwoorde en sociale ondernemers in de provincie. Dit mede in relatie tot motie M3-2024 'Betrek MVO Nederland bij herziening van Economisch beleid'. Voor nu moeten wij helaas concluderen, mede na de gesprekken die zijn gevoerd met MVO, dat er op dit moment geen data voor handen zijn voor een indicator die robuust en betrouwbaar inzicht geeft in de ontwikkeling van het aantal maatschappelijk verantwoorde en sociale ondernemers in de provincie. Wij zullen de ontwikkelingen op dit vlak nauw volgen en ervoor zorgen dat wanneer er wel betrouwbare datasets beschikbaar komen, wij deze opnemen in de Brede Basismonitor. Daarnaast zijn er vorig jaar twee nieuwe indicatoren toegevoegd voor het thema economie namelijk, innovatiekracht en circulaire grondstoffen. Ook voor de komende editie verkennen we de mogelijkheid om een nieuwe indicator 'circulaire banen' toe te voegen aan het thema economie. De nieuwe versie van de Brede Basismonitor verwachten we voor de zomer klaar te hebben. b) Voor de nieuwe versie van de Brede Basismonitor is een verkenning uitgevoerd voor het toevoegen van de dimensie 'elders' aan de monitor. Uit deze verkenning blijkt dat het ontwikkelen van deze dimensie op provinciaal niveau te complex is. Alhoewel ook andere provincies het belang van de dimensie 'elders' in het begrip van brede welvaart vaak onderkennen, zijn er geen regionale voorbeelden bekend waar monitoring hiervan daadwerkelijk gebeurt. Ook bij het Centraal Bureau voor Statistiek (CBS) ontbreekt de impact van regio's op brede welvaart elders in de Regionale Monitor Brede Welvaart (RMBW). Het CBS geeft aan dat er complicaties zijn bij het converteren van data voor de RMBW vanuit de landelijke monitor. Regionale cijfers zijn niet beschikbaar en regionalisering is niet altijd relevant. Concluderend is het niet mogelijk om de dimensie 'elders' in de aankomende versie van de Brede Basismonitor mee te nemen. Uit contact met het CBS blijkt dat momenteel wordt onderzocht hoe de dimensie 'elders' in de toekomst kan worden opgenomen in de RMBW. De nieuwe versie van de RMBW wordt in december 2024 verwacht. Als de dimensie 'elders' in deze aankomende of toekomstige versie van de RMBW wordt opgenomen, bekijken wij of en hoe we deze kunnen overnemen in de Brede Basismonitor. Tot die tijd geeft de landelijke monitor een goed beeld van de impact 'elders' voor de gemiddelde Nederlander: https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/monitor-brede-welvaart-en-de-sustainable-development-goals/elders. c) De indicatoren van de Brede Basismonitor worden jaarlijks geactualiseerd, waarbij we gebruik maken van de meest actuele data die eind mei openbaar beschikbaar zijn. Voor de meeste bronnen betekent dat er dan data over het voorgaande kalenderjaar of het jaar daarvoor wordt toegevoegd. Hoe actueel de data zijn hangt sterk af van de datacomplexiteit, manier van dataverzameling, en de data-analyse. Bij veel indicatoren waarbij de data extern wordt verzameld is er sprake van slechts één robuuste databron waarvan wij afhankelijk zijn. De data van diverse externe indicatoren worden verzameld doormiddel van uitgebreide onderzoeken of enquêtes die vanwege organisatorische, budgettaire of capaciteit restricties slechts tweejaarlijks, of minder frequent, worden uitgevoerd. We zijn dus gebonden aan de actualisatiefrequentie van externe partijen, die ook niet altijd in pas loopt met het updatemoment van de Brede Basismonitor. Als bepaalde indicatoren dermate verouderd raken, zoeken wij naar alternatieve, betrouwbare bronnen.	Bestuur	Rommel	
54	CDA	Dennis Heijnen	10	In hoofdstuk 4 wordt een toelichting gegeven op het nieuwe principe 'structureel komt in plaats van incidenteel'. Hoe verhoudt zich dit principe zich met de financiële verordening van Noord-Holland?	In de financiële verordening liggen de uitgangspunten voor het financieel beleid, alsmede voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie vast. Het voorstel van het college aan uw Staten inzake de invulling van de taakstelling op de bestemmingsreserves volgens het structureel komt in plaats van incidenteel' principe is passend binnen deze kaders in de financiële verordening.	Bestuur	Rommel	

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid (voor- en achternaam)	Pagina-nummer Kaderbrief 2025	Vraag	Antwoord	Commissie	Portefeuillehouder	Hyperlink
55	PvdD	Jaap Hollebeek	36	Brede Welvaartsmonitor: 'Deze brede-welvaart Basismonitor past bij de ambitie van de provincie om de balans tussen economische groei en leefbaarheid te versterken. De Brede Basismonitor functioneert als een trendmonitor en is geen beleidsmonitor. Het signaleert ontwikkelingen om deze eventueel te agenderen. Het doel is om de grotere beleidsvraagstukken in een breder perspectief te kunnen beschouwen en bespreken." Hoewel het niet gaat om beleidsindicatoren, kan de Basismonitor dus wel worden gebruikt als onderdeel van de analyse van waar kansen en ontwikkelpunten zitten voor de provincie op verschillende thema's. Hoe neemt de provincie de situatie en trends uit de Basismonitor mee voor de keuzes die gemaakt worden in de Kaderbrief en investeringen in 2025? Hoe gebruikt de provincie de Basismonitor om "de grotere beleidsvraagstukken in een breder perspectief te beschouwen en te bespreken"? Zoals de rood gekleurde indicatoren CO2-emissie, energiegebruik, overstromingen, circulaire economie, biodiversiteit, natuurgebied per inwoner en waterkwaliteit. Gaat daar het meeste geld naar toe, om deze vraagstukken aan te pakken?	De indicatoren uit de Basismonitor geven een trend weer die een signaal afgeven of ontwikkelingen binnen een beleidsterrein zich de goede kant op ontwikkelen of niet. De indicatoren hebben geen causaal verband met de inzet van provinciaal beleid. Voor het realiseren van verbeteringen is de provincie immers ook afhankelijk van een groot aantal andere partijen. Waar het meeste geld naartoe gaat is uiteindelijk een politieke afweging.	Bestuur	Rommel	

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid (voor- en achternaam)	Pagina-nummer Kaderbrief 2025	Vraag	Antwoord	Commissie	Portefeuillehouder	Hyperlink
56	CDA	Dennis Heijnen	11	Op pagina 11 staat genoemd dat nu het 'structureel komt in plaats van incidenteel' principe wordt gehanteerd. Zoals wij het begrijpen worden enkele bestemmingsreserves daarom beëindigd, worden de doelen waarvoor deze reserves waren ingesteld behouden, maar voortaan uit de begroting met structurele middelen gedekt. Dit als reden omdat er de facto sprake was van structureel beleid dat incidenteel werd gedekt. Wij hebben daarover de volgende vragen: a. In tabel 4.2 wordt een overzicht gegeven van de invulling van de taakstelling op de bestemmingsreserves. Kunt u per bestemmingsreserve aangeven welk beleid/opgave/projecten hieruit werden gefinancierd? b. Kunt u toelichten waar wij de meerjarige verwerking van de structurele middelen van dat betreffende beleid of die betreffende projecten kunnen terugvinden in de kaderbrief 2025 of in de begroting? In de tekst op pagina 13 staat immers vermeld dat deze wordt verwerkt in de tweede begrotingswijziging 2024, maar op pagina 29 en verder kunnen wij deze niet meerjarig terugvinden. c. Kunt u de zin "Echter, voor deze opgave is naast het structurele budget ook nog het restant van de bestemmingsreserves vanuit voorgaande jaren beschikbaar. Hierdoor zouden tijdelijk 2 dekkingsbronnen beschikbaar komen voor dezelfde opgave. Namelijk het structurele budget op de begroting en het restant van de reserve uit voorgaande jaren" nader toelichten? d. Betekent dit dat voor de opgave uit de te vervallen reserves reeds in de begroting van 2024 meerjarig structurele middelen zijn gevonden? Zo nee, met welke middelen worden het beleid/projecten/opgave uit de op te heffen reserves structureel gedekt? Wordt hiervoor vreemd vermogen aangetrokken? e. Kunt u bevestigen dat de opheffing van de reserves geen gevolgen heeft voor de opgave waarvoor deze reserves oorspronkelijk waren ingesteld?	a&b: Voor een toelichting op het beleid waarvoor de bestemmingsreserves die nu (deels) worden ingezet voor de taakstelling werden ingezet verwijzen wij naar het antwoord op de vragen 10 en 11. Deze structurele middelen zijn niet bij deze kaderbrief, en worden neit bij de tweede begrotingswijziging verwerkt want deze waren reeds opgenomen en goedgekeurd bij de begroting 2024. Uitzonderingen zijn: De reserve landschap valt onder beleidsdoel 5.3 - Betrekken van onze partners bij bescherming en beheer van Groen. Het doel van de reserve is het investeren in groene ruimte voor rust en ontspanning in onze dichtbevolkte provincie. Omdat het beleid wordt afgerond en niet wordt voortgezet komen hier geen structurele middelen voor in de plaats. Vanuit de Reserve economisch herstel en duurzaamheid werden alle activiteiten vanaf 2021 tot en met 2023 in het progamma 'economisch herstel en duurzaamheid gedekt. Dit programma is beëindigd in 2023 en hier komen dus geen structurele middelen voor in de plaats c. We proberen dit nader toe te lichten aan de hand van een willekeurig voorbeeld, de inzet op de herstructurering en intelligent ruimtegebruik bedrijventereinen (verder HIRB). In de vorige periode is hiervoor incidenteel € 10 mln. beschikbaar gesteld en gestort in de HIRB reserve. Hierdoor is er gemiddeld € 2,5 mln. per jaar beschikbaar voor dit beleid. In het coalitieakkoord 2023-2027 is ervoor gekozen om dit beleid wederom voort te zetten maar om dit dan ook structureel te borgen in de begroting. Daarom wordt er niet gekozen voor een storting in de reserve van € 10 mln. maar om het structureel opnemen in de begroting van € 2,5 mln. per jaar met ingang van 2024. Omdat vanaf 2025 deze € 2,5 mln. per jaar is begroot voorziet de begroting reeds in het voortzetten van het beleid. Daarnaast is er een restant in de HIRB reserve vanuit de vorige periode omdat middelen die niet tot besteding komen in de reserve blijven. Wanneer we deze niet in zouden zetten voor deze taakstelling heb je dus in de eerstvolgende jaren zowel het structurele budget als het restant van de reserve uit de vorige periode beschikbaar. d. Ja, deze middelen zijn reeds opgenomen in de begroting 2024. e. Ja, met het beschikbaar komen van de eerder genoemde structurele dekking voor het beleid waar deze reserves eerder voor werden ingezet heeft het opheffen van de reserves geen gevolgen voor de uitvoering van het betreffende beleid. Met uitzonder van de reserves Landschap en Economisch herstel en duurzaamheid omdat hier sprake is van aflopend beleid.	Bestuur	Rommel	
57	CDA	Dennis Heijnen	14	Op pagina 14 wordt aangegeven dat dat in de begroting 2024 een structureel en jaarlijks toenemend budget is opgenomen voor investeringen in infrastructuur. a. Is dit bedrag gelijk aan de storting die voorheen werd gedaan in de reserve 'ontwikkelen provinciale infrastructuur' van 6,514 miljoen euro? b. Waarom is deze structuurwijziging niet doorgevoerd bij de begroting van 2024. Immers, volgens de tekst op pagina 14 van de kaderbrief werd er in de begroting 2024 dus dubbel budget vrijgemaakt voor het ontwikkelen van provinciale infrastructuur (namelijk zowel structureel via het budget als incidenteel via een storting in de reserve)	a. Nee, het strucutrele en jaarlijks toenemende budget dat in de begroting 2024 aanvullend is opgenomen heeft de volgende omvang: 2025: € 1,5 mln. 2026: € 3 mln. 2027: € 5 mln. Daarnaa neemt dit budget, conform het financieel kader van het coalitieakkoord, toe met 5 2 mln. per jaar om de toenemende kosten van het instandhouden, uitbreiden en verbeteren van de infrastructuur te dekken. b. De periode tussen de publicatie van het coalitieakkoord waarin deze aanvullende middelen zijn opgenomen en de besluitvorming over de begroting 2024 was te kort om alle consequenties nauwkeurig in beeld te brengen en deze structuurwijziging op een zorgvuldige manier te verwerken. Daarom is gekozen voor het opnemen van een taakstelling	Bestuur	Olthof	

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid (voor- en achternaam)	Pagina-nummer Kaderbrief 2025	Vraag	Antwoord	Commissie	Portefeuillehouder	Hyperlink
58	CDA	Dennis Heijnen	11	Op pagina 11 wordt aangegeven dat eerder is besloten het programma met bijbehorende reserve 'economisch herstel en duurzaamheidsfonds' in 2023 is afgerond. De resterende middelen 53 miljoen euro worden ingezet voor de ambitie van het coalitieakkoord. Bij de instelling van de reserve 'economisch herstel en duurzaamheidsfonds' is in het Raamwerk uitwerking motie 42 (1494135/1494136) het volgende aangegeven "Voor de dekking van deze motie zijn wij voornemens om middelen uit onze reserves, die op dit moment een andere bestemming hebben, naar voren te halen en voor deze motie aan te wenden. De huidige doelen waarvoor deze middelen geoormerkt zijn betreffen investeringen die wij op grond van onze Financiële Verordening dienen af te schrijven over een periode van vijftig jaar. De jaarlijkse afschrijvingslasten waarvoor in deze reserves is gespaard zullen wij voortaan dekken uit de algemene middelen." Wij begrijpen daaruit dat voor de reserve economisch herstel en duurzaamheidsfonds eerder al middelen naar voren zijn gehaald uit reserves met andere bestemmingen, waarmee de afschrijvingslasten voor rekening kwamen van de algemene middelen. Wij hebben de volgende vragen: a. Wat heeft de instelling van de reserve 'economisch herstel en duurzaamheidsfonds' destijds gedaan voor de jaarlijkse lasten uit de algemene middelen? b. Wat zouden de gevolgen zijn voor de jaarlijkse lasten als het restant van 53 miljoen euro uit de reserve 'economisch herstel en duurzaamheidsfonds' zouden terugvloeien naar de reserves met de oorspronkelijke bestemming?	Het instellen van de reserve economisch herstel en duurzaamheid was onderdeel van een groter financieel pakket (€ 175 mln.) aan maatregelen dat in totaal heeft geleid tot een toename van de lasten gedekt uit de algemene middelen met een omvang van € 5.32 mln. voor het jaar 2025. Zie hiervoor ook de kaderbrief 2022 De oorspronkelijke bestemming van deze middelen betrof de dekking van kapitaallasten van reeds gerealiseerde investeringen. Het terugstorten van de € 53 mln. uit de reserve economisch herstel en duurzaamheid naar deze kapitaallasten reserves ter dekking van kapitaallasten die inmiddels uit de algemene middelen worden gedekt is niet passend binnen het financieel beleid. Hiermee zouden immers de structurele kapitaallasten gedekt worden met incidentele middelen (reserve).	Bestuur	Rommel	
59	CDA	Ruth Engels	4	Hoe duidt u de financiële consequenties van het coalitieakkoord van de formerende partijen in Den Haag? Wordt daar in deze Kaderbrief al rekening mee gehouden?	Het hoofdlijnenakkoord dat de formerende partijen in Den Haag met elkaar hebben gesloten zal zeker nadelige consequenties hebben voor de provincies. Het verdwijnen van het tranisitefonds en een korting van 10% op SPUK regelingen hebben negatieve inlvoed op het realiseren van onze ambities. Er wordt ook melding gemaakt over extra middelen voor agrarisch natuurbeheer die wellicht deels via de provincies ingezet zullen worden. Maar op dit moment zijn er nog te veel vraagtekens rondom het hoofdlijnenakkoord om een goed onderbouwde uitspraak te kunnen doen op de effecten op de provinciale begroting. Zowel de timing als de mate van concreetheid van het hoofdlijnenakkoord maken dat we daar in deze kaderbrief geen rekening mee hebben gehouden.	Bestuur	Rommel	
60	CDA	Ruth Engels	11	We lezen op pagina 11 dat de reserves voor onderwerpen zoals Versnellen Woningbouw, Circulaire Economie en Actieprogramma Klimaat die zijn opgebouwd in niet in alle gevallen volledig zijn besteed. In welke gevallen is dat? Waarom worden bij deze opgaven niet alle reserves ingezet om beleid te maken en uit te voeren?	CZ/FIN - Door de overgang van de oude situatie waarin deze opgaven gedekt via reserves naar de nieuwe situatie waarin voor deze opgaven structurele jaarlijkse budgetten beschikbaar zijn in de begroting ontstaat een soort overgangssituatie. Immers, de reserves die in de voorgaande jaren zijn opgebouwd zijn niet in alle gevallen volledig besteed. Doordat de stortingen in reserves vaak hoger zijn geweest dan de uitgaven bevatten veel van de reserves voor bovengenoemde thema's nog een positief saldo terwijl de opgave waarvoor de reserve is ingesteld inmiddels gedekt wordt vanuit de structurele begroting. In het overzicht op pagina 12 van de kaderbrief is dit schematisch weergegeven.	Bestuur	Rommel	

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid (voor- en achternaam)	Pagina-nummer Kaderbrief 2025	Vraag	Antwoord	Commissie	Portefeuillehouder	Hyperlink
61	CDA	Ruth Engels	13	We lezen in hoofdstuk 4.3 op pagina 13 bij invulling taakstelling bestemmingsreserves, dat alle verplichtingen en geplande activiteiten gehaald kunnen worden, maar dan met een totale besparing van 38.2mln. Hoe is dat mogelijk? Gaat het daardoor langer duren om die activiteiten te halen? Als we bijvoorbeeld de circulaire economie eruit pakken, laatst bespraken we dat slechts 4% van de bedrijven in de provincie inmiddels circulair is. We willen in 2050 volledig circulair zijn. Hoe kan dit doel met minder financiële middelen wel behaald worden?	De aanname dat er sprake is van minder financiële middelen is onjuist. Met uitzondering van de reserves Landschap en Economisch herstel en duurzaamheid geldt namelijk dat voor de activiteiten waarvoor deze reserves in het verleden zijn ingesteld namelijk dat hier bij de begroting 2024 structurele middelen voor beschikbaar zijn gesteld. Zie ook de antwoorden op vragen 11 en 12	Bestuur	Rommel	
62	CDA	Ruth Engels	11	Verwacht u dat met het voornemen om de Omgevingsverordening aan te passen en woningbouw in landelijk gebied mogelijk te maken het meer werk kost om de aanvragen snel te beoordelen? Vraagt dat ook om meer middelen?	Nee, de voorgenomen wijzigingen in de Omgevingsverordening om woningbouw in landelijk gebied en Beschermd landschap mogelijk te maken tot 25 woningen, kan binnen de huidige formatie worden uitgevoerd. het gaat om instructieregels waarbij het aan de gemeente is om aan de regels van de verordening te voldoen. De omgevingswet vraagt van ons dat we de gemeente vertrouwen in de uitvoering van onze regels	Ruimte	Beemsterboer	
63	GroenLinks	Peter Korzelius	4 / 19	In de voetnoot staat dat al in 2024 de accresontwikkeling op basis van het BBP van het provincie- en gemeentefonds van toepassing zal zijn. In de voorjaarsnota van het Rijk staat dat in 2024 en 2025 het accres lager uitvalt dan het accres op basis van trap-op-trap-af. Dat wordt in 2024 volledig gecompenseerd en in 2025 gedeeltelijk. Is dit nu helemaal verwerkt in de Kaderbrief ? Aangezien op p.19 staat dat het accres op basis van het BBP pas in 2027 van toepassing zal zijn.	In onderdeel B.3 op blz 20 van de kaderbrief wordt het antwoord gegeven op deze vraag. In eerste instantie is het provinciefonds meerjarig bijgesteld op basis van de septembercirculaire 2023 (zie B.1 blz 19). Tijdens het schrijven van de kaderbrief is de voorjaarsnota 2024 verschenen en de financiele effecten hiervan voor het provinciefonds zijn verwerkt op regel B.3 op blz 20. Met het verwerken van de effecten uit de voorjaarsnota 2024 is ook het effect van het naar voren halen van de indexering verwerkt. Het effect hievan is dus meegenomen in deze Kaderbrief. Een nadere verfijning hiervan zal plaatsvinden op basis van de meicirculaire van het provinciefonds. Dit zal meegenomen worden in de TBW2024 en BG2025.	Bestuur	Rommel	
64	GroenLinks	Peter Korzelius	8	Wat is de overweging om het opcententarief niet te indexeren?	De overweging om het opcententarief wel of niet te indexeren is een politieke keuze.	Bestuur	Rommel	
65	GroenLinks	Peter Korzelius	9	GS stellen dat het nieuwe verdeelmodel provinciefonds nog niet in 2025 van toepassing zal zijn. Is er enige (actuele) indicatie wanneer dat wel het geval zou zijn?	Op dit moment is er nog geen nieuwe informatie omtrent de datum van invoering van het nieuwe verdeelmodel. Hoewel wij er bij het Rijk op aangdrongen hebben om werk te maken van de invoering van een ieuw model heeft dat tot op heden niet geleid tot enige beweging. Wel worden er samen met de provincie Zuid-Holland gesprekken gevoerd met de fondsbeheerder om de door ons gevoelde urgentie om een nieuw model in te voeren (en daarmee de bestaande weefouten te repareren) onder de aandacht te brengen.	Bestuur	Rommel	
66	GroenLinks	Peter Korzelius	12	Op deze pagina staat een overzicht van de overgang van dekking via reserves naar dekking via structurele budgetten. In de komende jaren is er sprake van een overgangsfase. Wanneer verwachten GS dat de nieuwe systematiek in zijn geheel zal zijn geïmplementeerd?	in 2025. In het voorstel voor de invulling van de taakstelling bestemmingsreserves worden alle restanten in de reserves uit voorgaande jaren voor die activiteiten die nu structureel gedekt zijn in de begroting ingezet voor de taakstelling.	Bestuur	Rommel	
67	GroenLinks	Peter Korzelius	15	GS willen stoppen met de inzet vanuit de provincie voor het verduurzamen van de gebouwde omgeving. Is er nog vraag naar dit soort subsidies ? Denkt GS dat er projecten nu niet aanvangen of vertragen door discontinuering van de subsidie?	De provincie Noord-Holland heeft in de beginfase van het servicepunt, vooruitlopend op mogelijke middelen vanuit het Rijk, geinvesteerd in het regionaal samen werken aan het uitvoeren van de warmtetransitie. Hierdoor heeft de provincie via het servicepunt duurzame energie capaciteit en expertise beschikbaar kunnen stellen. De inzet van deze middelen is geevalueerd. Uit deze evaluatie is gebleken dat de ondersteuning van de provincie breed positief gewaardeerd wordt. Het Rijk heeft voor het uitvoeren van deze taken een SPUK regeling geopend. De provincie maakt gebruik van deze SPUK regeling. De middelen die hierdoor worden gekregen worden gebruikt om de taken van het servicepunt duurzame energie te continueren. De middelen die de provincie voor deze taak beschikbaar heeft gesteld vallen hiermee vrij.	Leefomgeving	Kocken	
68	GroenLinks	Peter Korzelius	16	Voorgesteld worden besparingen van € 7.8 miljoen in 2025 te realiseren, terwijl de taakstelling € 3.5 miljoen is. Waarom wordt er meer bezuinigd dan de taakstelling?	Wij zien dat de structurele bekostiging van onze structurele taken ondanks enkele meevallers in de Voorjaarsnota van het Rijk nog steeds onder druk staat. Om meerjarig tot een sluitend financieel kader te komen kiezen wij ervoor om op basis van de geïnventariseerde besparingsmogelijkheden een totaalpakket aan maatregelen van in totaal circa € 8 mln. aan structurele besparingen door te voeren in de begroting.	Bestuur	Rommel	

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid (voor- en achternaam)	Pagina-nummer Kaderbrief 2025	Vraag	Antwoord	Commissie	Portefeuillehouder	Hyperlink
69	GroenLinks	Peter Korzelius	18 / 20	Verhoging van de belastingcapaciteit zorgt voor een korting op de uitkering uit het provinciefonds. Hoe is precies de relatie tussen verhoging belastingen en korting op uitkering provinciefonds?	Belastingcapaciteit is een ander woord voor 'opbrengst per opcent'. De opbrengst per opcent voor Noord-Holland in 2024 bedraagt €275,6 miljoen/77,4 opcenten= €3,56 miljoen per opcent. Dit bedrag wordt in het provinciefonds gebruikt om de korting op het provinciefonds te bepalen. In het provinciefonds wordt dat voor alle provincies tegen hetzelfdfe tarief van 65,9 opcenten gedaan. Hoe dit cijfermatig uitpakt op basis van een cijfervoorbeeld is lastig omdat het verdeelmodel van het provinciefonds redelijk ingewikkeld in elkaar steekt. Daarom hieronder een zeer simpele voorstelling: Stel het aantal auto's dat in Noord-Holland op kenteken staat neemt met 1 toe. Stel dat hierdoor de grondslag waarover wij de opcenten heffen met €2 toeneemt. Dit zorgt dan voor de provincie voor €1,55 aan extra opbrengsten opcenten (€2*77,4 opcenten). Door deze mutatie zal het bedrag per opcent ook wijzigen (namelijk met €1,55/77,4=€0,020. In het provinciefonds wordt de aftrek voor Noord-Holland dan hoger door de toename van €0,020 van het bedrag per opcent. De aftrek wordt dan 65,9*0,020= €1,32 hoger. De toename van €1,55 aan opcenten wordt dus deels teniet gedaan door een hogere aftrek van €1,32 in het provinciefonds. Let wel dit is een zeer vereenvoudigde voorstelling van de werkelijkheid. Dit werkt alleen op deze manier als alle overige variabelen van het verdeelmodel van het provinciefonds ongewijzigd blijven en dan nog klopt de berekening niet helemaal.	Bestuur	Rommel	
70	GroenLinks	Peter Korzelius	20 / 21	Voor de verlenging van de gedeeltelijke vrijstelling van de MRB voor elektrische auto's en PHEV`s ontvangt de provincie een compensatie voor de gederfde inkomsten? Is deze compensatie dekkend voor het inkomstenverlies?	Hoe dit exact uitpakt is op dit moment nog niet bekend. De provincie is er in de berekeningen vanuit gegaan dat de verlenging van de vrijstelling voor 100% gecompenseerd gaat worden. Uit de meicirculaire van het provinciefonds valt af te leiden dat het gaat om een pakket van €656 miljoen dat na goedkeuring van het parlement via het provinciefonds uitgekeerd zal worden.	Bestuur	Rommel	
71	GroenLinks	Peter Korzelius	28	Is de indexering van de uitkering uit het provinciefonds op basis BBP nu aanleiding om de kasschuif algemene reserve te laten vervallen? De toelichting is daarin voor mij niet helemaal duidelijk.	De begroting 2024 is meerjarig sluitend gemaakt door een deel van het positieve saldo in 2025 op te sparen in de algemene reserve en deze in te zetten voor het opvangen van de tekorten in de jaren 2026 en 2027. Door de vele wijzigingen in het financieel kader als gevolg van de voorjaarsnota is de uitgangssituatie verandert waardoor het niet langer noodzakelijk is om in 2025 te sparen voor de jaren 2026 en 2027. Daarnaast zou het laten staan van de kasschuif een vertekend beeld geven van het verloop van de begroting over de jaren.	Bestuur	Rommel	
72	GroenLinks	Anouk Gielen	15	GS stelt voor de ARO en de PARK op te heffen dan wel niet opnieuw in te stellen. GS geeft aan in specifieke gevallen externe deskundigheid in te kunnen zetten. Kan er een indicatie gegeven worden van hoe vaak verwacht wordt dat dat nodig is en wat de bijbehorende kosten zullen zijn?	Hoe vaak externe deskundigheid in te zetten, en de daarbij behorende kosten, is nog niet in te schatten. Dit is afhankelijk van de opgave(n) waarvoor externe expertise van toegevoegde waarde is..	Ruimte	Rommel	
73	GroenLinks	Anouk Gielen	15	GS wil focus aanbrengen in de taken van het servicepunt duurzame energie. In het coalitieakkoord is afgesproken om het servicepunt uit te breiden voor ondersteuning aan energiecoöperaties. Hoe wordt die uitbreiding nu vormgegeven?	De provincie Noord-Holland heeft structureel overleg met de koepel Energiesamen en individuele energiecooperaties. Op basis van deze overleggen wordt invulling gegeven aan de (door) ontwikkeling van de energiecooperaties in Noord-Holland. De provincie heeft hiervoor een aantal uitvoeringsregelingen opgesteld. Op dit moment werken we aan het coordineren van deze regelingen binnen het servicepunt duurzame energie zodat er toe gewerkt wordt naar één loket.	Leefomgeving	Kocken	
74	GroenLinks	Nicole van der Waart	6	Er komt jaarlijks een klimaatparagraaf en tweejaarlijks een rapportage over de kwantitatieve status. Waarom is gekozen voor verschillende frequentie, ofwel waarom is de kwantitatieve rapportage niet jaarlijks?	Tweejaarlijks maken we een nieuwe prognose, dit is ze zogenaamde provinciale Klimaat en Energieverkenning. Deze pKEV geeft inzicht in de uitstoot in de provincie in 2030. Dit staat ook beschreven in de Noord-Hollandse Klimaataanpak. De frequentie hiervan hebben we bepaald, mede op basis van advies van Berenschot, doordat het een arbeidsintensieve berekening is en de inzet en de invloed van de provincie jaarlijks niet enorm wijzigd. De klimaatparagraaf en de verantwoording hierover volgt de P%C cyclus en vindt jaarlijks plaats.	Leefomgeving	Kocken	

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid (voor- en achternaam)	Pagina-nummer Kaderbrief 2025	Vraag	Antwoord	Commissie	Portefeuillehouder	Hyperlink
75	GroenLinks	Nicole van der Waart	15	Kunt u iets meer in detail uitleggen wat de consequenties zijn voor het Steunpunt Duurzame energie bij de beoogde maatregel 3.2?	De provincie Noord-Holland heeft in de beginfase van het servicepunt, vooruitlopend op mogelijke middelen vanuit het Rijk, geinvesteerd in het regionaal samen werken aan het uitvoeren van de warmtetransitie. Hierdoor heeft de provincie via het servicepunt duurzame energie capaciteit en expertise beschikbaar kunnen stellen. De inzet van deze middelen is geevalueerd. Uit deze evaluatie is gebleken dat de ondersteuning van de provincie breed positief gewaardeerd wordt. Het Rijk heeft voor het uitvoeren van deze taken een SPUK regeling geopend. De provincie maakt gebruik van deze SPUK regeling. De middelen die hierdoor worden gekregen worden gebruikt om de taken van het servicepunt duurzame energie te continueren. De middelen die de provincie voor deze taak beschikbaar heeft gesteld vallen hiermee vrij.	Leefomgeving	Kocken	
76	GroenLinks	Ruchama Bwefar	9	Onder het kopje “Storting in reserves” zegt de laatste zin: ”Daarnaast storten wij bij de jaarrekening de nog niet geraamde bijdragen van derden voor projecten in de reserve waaruit de dekking van het project plaatsvindt." Ik begrijp niet wat hier gebeurt. Kunt u dit toelichten?	Bijdragen van derden voor projecten die niet begroot zijn maar wel ontvangen worden, worden geboekt op de plek waar ook de kosten van het project geboekt zijn. Het verschil tussen de inkomsten en uitgaven van het project wordt dan uit de reserve gehaald. Hierdoor wordt de bijdrage van derden afgetrokken van de reservering.	Bestuur	Rommel	
77	GroenLinks	Ruchama Bwefar	15	Bij maatregel 2.2; Hoe is de verdeling bijdragen Rijk - Provincie (en evt anderen) van de financiering van InWEST? In percentages en aan onze zijde absolute getallen.	De ROM InWest bestaat uit InWest Regio BV (IWR) en InWest BV (IW). In IWR zijn de regionale aandeelhouders verenigd. De regionale aandeelhouders – provincie en 21 Noord-Hollandse gemeenten – hebben in totaal voor € 120.290.617 aan aandelen in IWR. De provincie is aandeelhouder met een kapitaalinleg van € 40 miljoen, dat is 33,25% van het totaal van IWR. Amsterdam is aandeelhouder met dezelfde inleg als de provincie, andere gemeenten hebben een inleg variërend van € 240.000 tot € 5 miljoen. IWR is vervolgens samen met het Rijk aandeelhouder in IW. Het Rijk heeft een inleg van € 30 miljoen in IW. Het kapitaal van de ROM als geheel is daarmee € 150.290.617. Het aandeel van de provincie daarin is omgerekend 26,61%, van het Rijk 19,96%. De betreft investeringskapitaal, waarmee het Transitiefonds en het MKB-fonds worden gevuld. Dit staat los van het beheer van PDENH. Daarnaast zijn er nog de exploitatiekosten van de ROM. Deze worden betaald door het Rijk, gemeenten in Noord-Holland en de provincie. De provincie draagt via het budget Platform Economie van de MRA hieraan bij. De bijdrage van de provincie aan de exploitatie van de ROM is circa 21,5% van het totaal. Dat is circa € 600.000 per jaar. Het Rijk draagt circa 35% bij aan de exploitatie. De overige circa 44% van de exploitatiekosten van de ROM komen voor rekening van Noord-Hollandse gemeenten.	Bestuur	Rommel	
78	GroenLinks	Ruchama Bwefar	15	Bij maatregel 3.1: betreft toerisme hier alleen toerisme door buitenlandse gasten en andere inwoners van Nederland, of ook onze eigen inwoners? Hoe wordt die grens tussen toerisme en recreatie vastgesteld?	Het klopt dat bij toerisme de focus ligt op het bezoek van gasten van buiten Noord-Holland. Als het onze eigen inwoners betreft spreken we veelal van recreatie, wanneer er sprake is van een vrijetijdsactiviteit in de directe leefomgeving.	Bestuur	Rommel	
79	GroenLinks	Ruchama Bwefar	17	De laatste zin inleiding heeft het over 2021. Dit lijkt een typo? Zo niet, waarom kaderbrief 2021?	Dit is inderdaad een typo	Bestuur	Rommel	
80	GroenLinks	Ruchama Bwefar	26	Tweede alinea onder kopje N. Verkeersveiligheid. Wat zijn precies de redenen dat vergrijzing tot stijging van het aantal ongevallen leidt?	Door de opkomst van electrische fietsen zijn ouderen langer actief met de fiets. Uit de statistieken blijkt ook dat daardoor ouderen vaker betrokken zijn bij ongevallen met fietsen.	Ruimte	Olthof	
81	GroenLinks	Ruchama Bwefar	26	Bij O. Biodiversiteit langs provinciale infrastructuur: letten wij bij eventuele inkoop van bloemen, planten, bollen, zaden in het kader van biodiversiteit erop dat deze biologisch zijn, of in ieder geval niet zodanige stoffen bevatten dat zij insecten(populaties) aantasten?	Ja, hier wordt rekening mee gehouden. Het wordt geborgd in onze algemene kaders en eisen (ERBI-groen). Zo wordt bijvoorbeeld als eis gesteld dat alle toe te passen plantmateriaal zonder chemische toevoegingen en bij voorkeur biologisch dient te zijn. Nieuw aan te planten beplanting dient uitsluitend inheems en autochtoon van herkomst te zijn. De soortensamenstelling van het bloemenmengsel dient bovendien aangepast te zijn aan de lokale groeiplaats en/of Potentieel Natuurlijke Vegetatie [PNV]. De samenstelling dient te bestaan uit inheemse soorten en afgestemd te zijn op de omgeving en ondergrond en dus geen standaard mengsels met algemene soorten die in heel Nederland voorkomen. Gebruikte zaadmengsels zijn uitsluitend van biologische teelt en worden afgenomen bij gespecialiseerde leveranciers.	Mobiliteit	Olthof	

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid (voor- en achternaam)	Pagina-nummer Kaderbrief 2025	Vraag	Antwoord	Commissie	Portefeuillehouder	Hyperlink
82	GroenLinks	Ruchama Bwefar	29	Tabel 6.1.; Waarom is er een verschil van 2,3 mlj gedekt tussen post B2 en C1 en vanuit welke posten wordt dit gedekt? (extra correctie provinciefonds en Opcenten motorrijtuigenbelasting?)	Dit is gedaan omdat een hogere belastingcapaciteit leidt tot een hogere aftrek in het provinciefonds. De hogere belastingcapaciteit wordt veroorzaakt door de verhuizing van Leaseplan en de aanname dat de opbrengst van de opcenten jaarlijks met 2% toe zal nemen. De aftrek in het provinciefonds is €2,3 miljoen hoger dan de extra opbrengst aan opcenten bij deze kaderbrief omdat de meeropbrengst in de opcenten al is ingeboekt bij de B2024.	Bestuur	Rommel	
83	GroenLinks	Ruchama Bwefar	30	Onder G. Renteresultaat, 2e alinea: Waar moeten wij bij denken bij de overige partijen aan wie wij de leningen verstrekken? En kunnen wij ergens zien wie dit zijn?	Dit zijn lening verstrekt aanandere partijen dan onze deelnemingen en mede overheden/openbare lichamen. Hier vallen ondermeer onder: Pallas, CPO, nationaalrestauratiefonds en stichting cultuur + ondernemen	Bestuur	Rommel	
84	GroenLinks	Ruchama Bwefar	30	Onder G. Renteresultaat, 3e alinea: Via welke partijen trekken wij vreemd vermogen aan, kunnen wij inzien wie het zijn die vermogen aan de provincie beschikbaar stellen en wat zijn onze voorwaarden voor investerende partijen?	Wij vragen alleen offertes voor leningen bij partijen die onder AFM toezichtstaan. Op dit moment hebben wij twee lanlopende leningen opgenomen bij de BNG, hier zijn geen aanvullende voowaarden aan gesteld vanuit de bank. De kasgeldlening die wij op dit moment hebben opgenomen is bij een broker (die onder AFM toezicht staat) en is verstrekt door een pensioenfonds. Hier zijn ook geen aanvullende voorwaarden aangesteld vanuit het pensioenfonds. Onze voorwaarden zijn dat ze onder de AFM vallen, banken moeten een minimale rating hebben zoals voorgeschreven in de voor ons gelden wet-en regelgeving.	Bestuur	Rommel	
85	BBB	Vincent Valk	13	Op pagina 13 staat een lijst met 11 taakstelling bestemmingsreserves. Ik meen te hebben gelezen dat de provincie Noord-Holland 52 bestemmingsreserves hebben. Zou er een totaal overzicht van de bestemmingsreserves kunnen worden gegeven? En kan er worden aan gegeven welke wel en welke niet van incidenteel naar structureel worden gebracht?	Uw staten ontvangen 2 maal per jaar een totaaloverzicht van alle bestemmingsreserves inclusief de omvang. Dit is namelijk een verplicht onderdeel van de begroting en de jaarstukken. De meest recente versie van dit overzicht is dus opgenomen als onderdeel van de jaarstukken 2023. Hierin kunt het overzicht vinden vanaf pagina 251. Alleen voor de reserves die zijn genoemd op pagina 13 van de kaderbrief vinden er wijzigingen plaats. Voor alle overige reserves vinden er geen veranderingen plaats als gevolg van deze kaderbrief	Bestuur	Rommel	
86	Volt	Maik de Weerdt	1	Welke activiteiten is GS voornemens te doen (of doen al) om de spreidingswet uit te voeren? En hoeveel is daarvoor begroot, het liefst uiteengesplitst per activiteit.	Gedeputeerde Staten hebben geen formele verantwoordelijkheid bij de uitvoering van de spreidingswet. De cvdK heeft dat wel, als voorzitter van de Provinciale Regietafel. GS hebben wel een rol bij ruimtelijke vraagstukken in relatie tot asielopvang; daar wordt casus-specifiek bekeken wat nodig is om asielopvang mogelijk te maken binnen de gestelde ruimtelijke kaders. Hiervoor worden vooralsnog de gereserveerde middelen uit het coalitieakkoord ingezet.	Bestuur	van Dijk	
87	Volt	Maik de Weerdt	18	Er wordt 500k extra opbrengsten voor areaaluitbreiding ingeboekt. Volgend jaar 1.2 mln. Welke areaal uitbreidingen zijn mislukt? Welke provinciale doelen komen door het mislukken van de areaaluitbreidingen in het geding?	In het integraal meerjarenprogramma infrastructuur (iMPI) worden verbeter- en uitbreidingsmaatregelen geprogrammeerd. Deze maatregelen kunnen leiden tot uitbreiding van het areaal en daarmee een toename in de beheerkosten. In de uitvoering kunnen veranderingen plaatsvinden in het verwachte jaar van oplevering. Ook kan de inschatting van toename in beheerkosten wijzigen. Wanneer daadwerkelijk areaal is opgeleverd wordt namelijk berekend wat de daadwerkelijke toename in beheerkosten is (op basis van m2 uitbreidingen, aantallen, kostenkengetallen). De mutaties voor areaaluitbreiding zijn daarbij een samenstel van bijstellingen in verwacht versus daadwerkelijk jaar van oplevering en de daadwerkelijke beheerkosten. Het betekent niet dat areaaluitbreidingen zijn mislukt.	Mobiliteit	Olthof	
88	Volt	Maik de Weerdt	13	Er wordt 900k op circulaire economie bezuinigd. Op welke activiteiten wordt bezuinigd, hoeveel per activiteit en wat is de overweging om hierop te bezuinigen?	Voor circulaire economie is met ingang van 2024 een structureel budget beschikbaar op de begroting. Daarom hoeft er geen aanspraak meer gemaakt te worden op de middelen die beschikbaar zijn in de reserve vanuit de restanten uit voorgaande jaren.;	Bestuur	Rommel	
89	Volt	Maik de Weerdt	13	Er wordt 900k op economisch herstel en duurzaamheidsfonds bezuinigd. Op welke activiteiten worden bezuinigd, hoeveel per activiteit en wat is de overweging om hierop te bezuinigen?	De reserve economisch herstel en duurzaamheidsfonds is opgeheven omdat het programma is afgerond. Hierover zijn uw Staten geïnformeerd via de brief ‘Afronding Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds en afdoen motie MI 87-2022’ (2143136). Het bedrag dat nu wordt ingezet voor de taakstelling is overgebleven in de reserve. Dat kan zitten in subsidies die lager zijn vastgesteld dan verwacht of dat er vorig jaar toch minder uitgegeven is dan verwacht.	Bestuur	Rommel	
90	Volt	Beppie van den Bogaerde	15	Onder maatregel 3.2 wordt bespaart door focus in het servicepunt duurzame energie aan te brengen: Welke andere onderdelen van de energietransitie worden hier specifiek bedoeld, wanneer wordt op deze activiteiten bezuinigd en wat levert de bezuiniging per activiteit op?	De provincie Noord-Holland heeft in de beginfase van het servicepunt, vooruitlopend op mogelijke middelen vanuit het Rijk, geinvesteerd in het regionaal samen werken aan het uitvoeren van de warmtetransitie. Hierdoor heeft de provincie via het servicepunt duurzame energie capaciteit en expertise beschikbaar kunnen stellen. De inzet van deze middelen is geevalueerd. Uit deze evaluatie is gebleken dat de ondersteuning van de provincie breed positief gewaardeerd wordt. Het Rijk heeft voor het uitvoeren van deze taken een SPUK regeling geopend. De provincie maakt gebruik van deze SPUK regeling. De middelen die hierdoor worden gekregen worden gebruikt om de taken van het servicepunt duurzame energie te continueren. De middelen die de provincie voor deze taak beschikbaar heeft gesteld vallen hiermee vrij.	Leefomgeving	Kocken	

Beantwoording technische vragen Kaderbrief 2025

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid (voor- en achternaam)	Pagina-nummer Kaderbrief 2025	Vraag	Antwoord	Commissie	Portefeuillehouder	Hyperlink
91	Volt	Beppie van den Bogaerde	15	Onder maatregel 3.2 wordt bespaart door focus in het servicepunt energie aan te brengen. De besparing is aanzienlijk, €500.000 per jaar. Zijn er al plannen om dit geld op een andere manier in te zetten voor duurzame energie? Of glijdt dit naar de algemene reserve? M.a.w. – is dit geoormerkt of niet?	De vrijvallende middelen zijn niet geoormerkt en vallen vrij als besparing.	Bestuur	Rommel	
92	Volt	Beppie van den Bogaerde	15	Onder maatregel 3.2 wordt bespaart door focus in het servicepunt energie aan te brengen. Op basis van welke analyse is deze keuze gemaakt? Welke spelers zijn hierover geraadpleegd? En wat waren de overwegingen die tot deze keuze hebben geleid?	De provincie Noord-Holland heeft in de beginfase van het servicepunt, vooruitlopend op mogelijke middelen vanuit het Rijk, geinvesteerd in het regionaal samen werken aan het uitvoeren van de warmtetransitie. Hierdoor heeft de provincie via het servicepunt duurzame energie capaciteit en expertise beschikbaar kunnen stellen. De inzet van deze middelen is geevalueerd. Uit deze evaluatie is gebleken dat de ondersteuning van de provincie breed positief gewaardeerd wordt. Het Rijk heeft voor het uitvoeren van deze taken een SPUK regeling geopend. De provincie maakt gebruik van deze SPUK regeling. De middelen die hierdoor worden gekregen worden gebruikt om de taken van het servicepunt duurzame energie te continueren. De middelen die de provincie voor deze taak beschikbaar heeft gesteld vallen hiermee vrij.	Leefomgeving	Kocken	
93	Volt	Beppie van den Bogaerde	15	Onder maatregel 3.1 wordt bespaart door minder focus te leggen op toerisme. Welke activiteiten worden gestopt, per wanneer en welke besparing levert elke activiteit op?	Er worden geen activiteiten gestopt maar er zullen geen extra middelen voor beschikbaar gesteld worden. Dit betekent dat de focus met name zal komen te liggen op onze betrokkenheid binnen bestaande programma's. Deze worden veelal ook gefinancierd worden vanuit andere budgetten, zoals onze deelname aan het Ontwikkelingsbedrijf en de samenwerking binnen de MRA waar toerisme een belangrijk thema is.	Bestuur	Rommel	
94	Volt	Beppie van den Bogaerde	15	Onder maatregel 2.1 wordt bespaart op communicatiemiddelen door streven naar meer integrale communicatie. Hoeveel wordt er bespaard? Wat houdt dat in? Minder communicatiemomenten? Minder kanalen? Lagere frequentie? Wij zien graag een verdere toelichting.	Er wordt 50.000 e per jaar bespaard op dit budget. De basis van de aanpak Groen Kapitaal (community en platform) blijft staan. Voor de content ontwikkeling en netwerksamenwerking kijken we naar meer slimme koppelingen binnen het PPLG (welke onderwerpen vragen daar om aandacht, die we via aanpak Groen Kapitaal verder kunnen helpen en link met de lopende gebiedsprocessen) of gezonde leefomgeving (o.a. gekoppeld aan de woningbouwopgave).	Landelijk gebied	Kocken	
95	Volt	Julia Schneemann	27	Tata Steel - doet de provincie deze onderzoeken zelf? En zo ja, waarom doet de Omgevingsdienst dit niet?	De provincie voert de onderzoeken niet zelf uit. Wel is de provincie opdrachtgever aan een externe partij voor de peiling onder bewoners (uitgevoerd door een enquêtebureau) en het depositieonderzoek (uitgevoerd door RIVM). De grofstof pilot/analyse grofstof en de metalenmonitor worden in opdracht van de OD NZKG uitgevoerd door de GGD.	Leefomgeving	Olthof	
96	Volt	Julia Schneemann	15	Kunt u bij maatregel duidelijker aangeven wat er precies 'taai' was?	Het verduurzamen van wijken (individuele woningen of gebouwen) vraagt om een veelal individuele aanpak. Dit is een intensief traject waar veel capaciteit voor nodig is voor bijvoorbeeld communicatie en voorlichting. Gebleken is dat, hoewel veel inzet wordt gepleegd op communiceren en informeren, het moeilijk is om individuele inwoners of gebouweigenaren aan te sporen tot het nemen van maatregelen. Daarbij vormt ook de huidige wet- en regelgeving nog obstakels voor bijvoorbeeld de aanleg van warmtenetten. Met de verschillende ministeries is hierover overleg en de nieuwe warmtewet die in besluitvorming wordt gebracht kan hier bij helpen.	Leefomgeving	Kocken	
97	Volt	Julia Schneemann	23-24	J. NSP / GLB: welke projecten zullen door dit geld gefinancierd worden?	Het is nu nog niet mogelijk om te zeggen welke projecten hiervan gefinancierd worden. het budget zal gebruikt worden om de regelingen (o.a. niet productieve investeringen op landbouwbedrijven en integrale gebiedssamenwerking) van het NSP-GLB open te kunnen stellen. Pas na de openstellingsperiode en selectie door onafhankelijke adviescommissie is duidelijk welke projecten gehonoreerd kunnen worden.	Landelijk gebied	Beemsterboer	
98	Volt	Julia Schneemann	24	Er wordt geld vrijgemaakt voor Agrarisch Natuurbeheer. Hoeveel hectare agrarisch natuurbeheer kan hiermee gefinancierd worden?	Op dit moment wordt ca. 14.000 ha in Noord-Holland gefinancierd vanuit de subsidieregeling Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (Anlb). Op grond van landelijke afspraken (o.m. het Aanvalsplan Grutto) is het de bedoeling dit areaal per 2025 nog met ca. 2.000 ha uit te breiden. Het Kaderbriefvoorstel voorziet in de dekking van het huidige en op korte termijn voorziene agrarisch natuurbeheer.	Landelijk gebied	Kocken	

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid (voor- en achternaam)	Pagina-nummer Kaderbrief 2025	Vraag	Antwoord	Commissie	Portefeuillehouder	Hyperlink
99	Volt	Bart Bonekamp	4	In alinea 4 staat dat de VJN nog onzekerheid bevat, aangaande compensatie tariefkorting Elektrische voertuigen en dat dit gunstig kan uitpakken. Wat is de verwachting dat het landelijke hoofdlijnen coalitieakkoord hier gaat betekenen? Gezien de zin daarin: De elektrische rijder gaat eerlijk bijdragen? Heeft dit effect op de begroting of maakt het niet uit omdat als elektrische rijders geen korting meer krijgen er dan niet meer gecompenseerd hoeft te worden door het rijk?	De onzekerheid betreft het definitief doorgaan van de voorgestelde maatregelen met betrekking tot het afschaffen van de korting voor hybride en electrische auto's en de hieraan gekoppelde financiele compensatie van het Rijk. Dit heeft impact op de financien van de provincie omdat hierdoor de opbrengst van de opcenten beinvloed wordt. De opmerking met betrekking 'de electrische rijder gaat eerlijk bijdragen' heeft betrekking op het afschaffen van subsidies op aanschaf van electrische auto's. Dit heeft geen direct effect op de begroting van de provincie.	Bestuur	Rommel	
100	Volt	Bart Bonekamp	15	In maatregel 2.3 staat dat zowel ARO als PARK meer voor adviezen gebruikt gaat worden, omdat er voldoende kennis binnen de organisatie aanwezig is. Waar blijkt dat uit en is daar wel ruimte voor? Voor wat voor zaken zou wel nog extern advies aangevraagd worden zoals genoemd?	Binnen de organisatie is een ontwerpwerpteam aanwezig. Deze bestaat uit 11 stedenbouwkundigen en landschapsarchitecten. Deze ontwerpers hebben geleerd om integraal te denken en op deze manier bij te dragen aan het versterken en creëren van goede omgevingskwaliteit. Externe deskundigheid zal ingezet kunnen worden voor strategische, lange termijn verkenningen en -opgaven die buiten de scope van de huidige programma's en projecten vallen. De inzet van de externe deskundigheid zal vallen onder regie van het ontwerpteam, in afstemming met de betrokken beleidssectoren.	Ruimte	Rommel	
101	Volt	Bart Bonekamp	18	Is de 6,6M meevaller in regel C.1 van tabel 5.1 enkel te wijten aan het Leasplan effect en het wagenpark dat erbij is gekomen in Noord-Holland daarmee?	Ja dat klopt. En voor een klein deel ook door de aanname van 2% autonome groei. Dit laatste was al meegenomen bij de B2024 maar omdat het aatal auto's toe is genomen door de verhuizing van Leaseplan heeft ook de toename van 2% een groter effect (de grondslag waarover de 2% wordt berekend neemt door de verhuizing toe).	Bestuur	Rommel	
102	Volt	Bart Bonekamp	18	Is het grote verschil in de opcenten meevaller in regel C.2 van tabel 5.1 als je 2025 met 2026 vergelijkt, enkel te verklaren door de start van compensatie derving uit het rijk omdat de MRB van elektrische auto's niet naar 100% gaat?	Nee niet helemaal. Het effect in 2025 wordt alleen verklaard door de extra opbrengst van hybride auto's. Deze worden namelijk vanaf 2025 voor 100% meegenomen (dat was 50% in de oude situatie). Wij zijn er vanuit gegaan dat vanaf 2026 electrische auto's voor 100% meegenomen worden (en dat de provincie dus voor 100% gecompenseerd gaat worden voor het feit dat de korting op electrische auto's nog t/m 2023 doorgaat). De toename tussen 2025 en 2026 wordt dus deels verklaard door het feit dat we uitgaan van compensatie van het Rijk maar ook door het feit dat in 2025 alleen hybride auto's belast worden en electrische auto's niet. In 2026 zijn beide categorieen voor 100% meegenomen.	Bestuur	Rommel	
103	Volt	Bart Bonekamp	19	Klopt het dat de verhuizing van Leaseplan en de verdere autonome groei in het wagenpark, ervoor zorgt dat we minder bijdrage vanuit het provinciefonds krijgen? Omdat daarmee de groei van de theoretische belastingcapaciteit gepaard gaat, die we niet benutten vanwege de lage opcenten in Noord-Holland?	Ja dat klopt. De verhuizing van Leaseplan zorgt voor een hogere belastingcapaciteit en dus voor een hogere aftrek in het provinciefonds. Het gehanteerde opcententarief staat echter los van de belastingcapaciteit. Of in andere woorden: het verhogen of verlagen van de opcenten heeft geen impacht op de omvang van de belastingcapaciteit. Alleen wijzigingen in de samenstelling van het wagenpark zelf zorgt voor verandering in belastingcapaciteit.	Bestuur	Rommel	
104	Volt	Bart Bonekamp	26	Het gebudgetteerde bedrag voor verkeersveiligheid was ooit 14M, nu via 9,8M in 2020 zou deze gaan naar 8,9M in 2025. Er wordt gezegd dat met om het op peil te houden er weer 1,1M bij komt in 2025. Waarom is op peil houden hier niet terug 14M, om te voorkomen dat het aantal verkeersongevallen nog verder toeneemt in Noord-Holland?	Er is voor gekozen om het budget voor verkeersveiligheid op hetzelfde niveau te houden als de afgelopen jaren, en niet te verlagen. Dit geef duidelijkheid voor onze samenwerkingspartners. Een verdere verhoging van het budget is een politieke vraag.	Ruimte	Olthof	
5	VVD	Bas de Wit	30	"Daarnaast is er een subsidie opgesteld in 2023 ten gunste van gemeenten voor het opstellen en uitvoeren van een samenhangend programma waarmee particuliere eigenaren-bewoners en particuliere verhuurders worden gestimuleerd om verduurzamingsmaatregelen te treffen." Op basis waarvan wordt het succes van deze subsidie beoordeeld? En welke resultaten zijn in 2023 daadwerkelijk bereikt met behulp van deze subsidie? Geven die resultaten aanleiding om de subsidieregeling aan te passen/te verbeteren?	Het succes van de regeling wordt beoordeeld op basis van het aantal huishoudens dat is geadviseerd over verduurzamingsmaatregelen en het aantal huishoudens dat over is gegaan tot implementatie van deze maatregelen. De regeling is in februari 2023 opengesteld en sloot op 1 juli 2023. De meeste gemeenten hebben hun aanvraag later in het aar ingediend, waardoor we van de meeste gemeenten nog geen voortgangsrapportage hebben ontvangen. Daarom kunnen we nog niets zeggen over de tussenresultaten van de regeling	Leefomgeving	Rosan Kocken	

Id	Fractie:	Naam vragensteller PS- of duo-lid (voor- en achternaam)	Pagina-nummer Kaderbrief 2025	Vraag	Antwoord	Commissie	Portefeuillehouder	Hyperlink
6	PVV	Ronald van Tiggelen	15	"We continueren de aanpak via groen kapitaal in de volledige vorm maar zien mogelijkheden om een besparing te realiseren door het slimmer inzetten en versoberen van onze communicatiemiddelen. Bijvoorbeeld door deze te koppelen aan communicatie vanuit andere programma's zoals het PPLG, de wateropgave en de aanpak gezonde leefomgeving." VRAAG: Is er over de gehele breedte gekeken of er besparingen kunnen worden bereikt door slimmer inzetten en versoberen van communicatiemiddelen?	Er is bewust gekeken naar GroenKapitaal. Daar richt de vraag zich ook op. De besparing kan gerealiseerd worden door slimmere combinaties te maken tussen de communicatie van GroenKapitaal en de communicatie over beleidsterreinen waarop GroenKapitaal activiteiten ontplooit, zoals PPLG, water en gezonde leefomgeving.	Bestuur	Rommel	
7	PVV	Ronald van Tiggelen	15	"De provincie heeft via het servicepunt Duurzame Energie gemeenten ondersteund in het verduurzamen van de gebouwde omgeving. Inmiddels heeft het Rijk hiervoor grote bedragen uitgetrokken om wijken te verduurzamen. Dit blijkt een taai traject." VRAAG: Kunt u toelichten wat u onder "taai traject" verstaat?	Het verduurzamen van wijken (individuele woningen of gebouwen) vraagt om een veelal individuele aanpak. Dit is een intensief traject waar veel capaciteit voor nodig is voor bijvoorbeeld communicatie en voorlichting. Gebleken is dat, hoewel veel inzet wordt gepleegd op communiceren en informeren, het moeilijk is om individuele inwoners of gebouweigenaren aan te sporen tot het nemen van maatregelen. Daarbij vormt ook de huidige wet- en regelgeving nog obstakels voor bijvoorbeeld de aanleg van warmtenetten. Met de verschillende ministeries is hierover overleg en de nieuwe warmtewet die in besluitvorming wordt gebracht kan hier bij helpen.	Leefomgeving	Rosan Kocken	
8	PVV	Daniel de Moel	26	"Eén van de redenen voor de verlaging van het beschikbare subsidiebedrag vanaf 2020 was dat het subsidieplafond in de periode t/m 2019 regelmatig niet werd gehaald. Inmiddels is er sprake van een overvraging van het subsidiebudget door gemeenten. In 2023 zijn ca. 15 projecten om die reden geweigerd. Hierdoor worden helaas kansen gemist om de verkeersveiligheid in Noord-Holland te verbeteren. Het voorstel is om het effectief beschikbare budget voor verkeersveiligheidssubsidies op peil te houden en met ingang van 2025 mee te laten groeien met de inflatie." VRAAG Kunt u aangeven of het op peil houden van het effectief beschikbare budget en deze mee te laten groeien met de inflatie afdoende gaat zijn om eerder afgewezen verkeersveiligheidsprojecten op te pikken?	Deze vraag gaat over de Kaderbrief 2025, maar wij kunnen hier wel antwoord op geven: Nee, het op peil houden van het effectief beschikbare budget en deze mee laten groeien met de inflatie is niet afdoende om de eerder afgewezen verkeersveiligheidsprojecten op te pikken.	Ruimte	Olthof	

Commissie Bestuur 24-6-2024
Inspreektekst Kaderbrief – Wonen voor Winkels

Geachte commissieleden,

Vandaag bespreekt u de kaderbrief. Graag maken wij van deze gelegenheid gebruik, om de regeling Wonen voor Winkels onder uw aandacht te brengen met daarbij namens onze achterban de vraag om te overwegen deze te continueren.

Mijn naam is David Lansen, beleidsadviseur locatiebeleid, samen met brancheverenigingen INretail, Anko en Vakcentrum, oftewel onze achterban van winkels, kappers, zelfstandige supermarkten en nog 12 andere branches zoals de bakkers, slagers en bloemisten maken wij ons hard voor de leefbaarheid van uw provincie. Dit doen wij door samen te werken en kennis te delen voor aantrekkelijke binnensteden en dorpen. Zo zijn wij aangesloten bij Centrumoverleg NH, waarbij wij met horeca en centrummanagers van Amsterdam tot Zaandam en van Hoorn tot Haarlem samenwerken. Kortom een brede achterban. Tevens neem ik zitting in adviescommissie detailhandel Noord-Holland.

Samen met uw goede restrictieve detailhandelsbeleid en onderzoek, zoals het Randstad KoopStromenOnderzoek, is Wonen voor Winkels een goed instrument:

1. Als eerste om binnensteden en dorpen via Wonen voor Winkels aantrekkelijk, veilig en leefbaar te maken. Immers u verhelpt leegstand door gemeenten te stimuleren in actie te komen. En dat is relevant, kijkend naar zo'n actualiteit als in het Noord-Hollands Dagblad 2 dagen geleden: Alkmaar loopt leeg.
2. Ten tweede, ruimte in Nederland en in het bijzonder in uw provincie is schaars. U geeft aan Nederland een goed voorbeeld, via Wonen voor Winkels, door kansrijke locaties voor transformatie te onderzoeken en waar kan te benutten voor Werken en Wonen.
3. Tot slot, wees u bewust van de efficiëntie en impact die u via deze regeling heeft en geeft. Efficiënt omdat u dit pad reeds weet te bewandelen. En impactvol omdat inmiddels bewezen is dat u voor uw inwoners en belanghebbenden verschil maakt.

Wij zien graag in uw Kaderbrief Wonen voor Winkels en bijbehorende middelen terugkomen. Namens Centrumoverleg NH, en de samenwerkende branches dank ik u voor uw aandacht en wij zullen onze inspreektekst naar uw griffier toezenden. Dankuwel!

David Lansen
[redacted], [redacted]@inretail.nl

Lokaal Retailbelang is een samenwerkingsverband van brancheorganisaties vallende onder de Nationale Winkelraad van MKB Nederland:

Provincie Noord-Holland

Commissie Bestuur

Dossiernummer	15589
Extern Zaak ID	2253946
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	24 juni 2024
Agendapunt	4.c
Titel	Financiën: Nota reserves 2024 (A-agenda Cie Bestuur 24 juni 2024)
Organisatieonderdeel	CZ/FIN

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Bestuur	**24 juni 2024**

Toelichting

De huidige nota reserves dient te worden geactualiseerd. In de voorgestelde nota is een aanscherping van de spelregels voor de instelling en beheersing van reserves opgenomen. Zo is het voorstel om het aantal type reserves te verminderen en is het afwegingskader geactualiseerd.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier a.i. M.J.E.M. van Dam
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
M.W. Vos
CZ/FIN/SKA

Telefoonnummer +31235145010
vosm@noord-holland.nl

Verzenddatum

29 MEI 2024

Kenmerk
2253946/2253950

Uw kenmerk

Betreft: Actualisatie nota reserves

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met bijlagen, over de Nota reserves

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
M.J.H. van Kuijk

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

2 bijlage(n)
1. Voordracht nota reserves
2. Nota reserves

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Provincie Noord-Holland

2024

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 28 mei 2024

Onderwerp: Nota Reserves 2024

Kenmerk: 2253946/2253948

Bijlagen:

1. Nota Reserves 2024

1. Inleiding

In de financiële verordening Noord-Holland staat dat Gedeputeerde Staten ten minste eenmaal per vier jaar een nota reserves ter vaststelling aan Provinciale Staten voorleggen. De laatste nota dateert uit 2018. Daarom leggen wij nu de nota Reserves 2024 aan u voor.

Volgens de financiële verordening behandelt de nota Reserves in ieder geval het beleid met betrekking tot de omvang van de algemene reserve, de uitgangspunten voor andere reserves, en de evaluatie van reserves.

2. Ontwikkelingen sinds 2018

Sinds het vaststellen van de nota Reserves 2018 zijn er een aantal zaken veranderd waar de nieuwe nota rekening mee moet houden. Daarnaast kunnen we lering trekken uit de praktijk van de afgelopen jaren en daar de nota op aanscherpen.

De nota Reserves 2018 heeft ervoor gezorgd dat de basis op orde is. Het is duidelijk waarvoor de reserves zijn en elke reserve heeft een bestedingsplan. De afgelopen jaren hebben we in samenspraak met uw Staten de reserves gekoppeld aan één duidelijk beleidsdoel en zijn we gaan werken met bijvoorbeeld het instellen van subsidiereserves. Het is belangrijk om een volgende stap te zetten waarbij u als Provinciale Staten een goed beeld hebt van het instellen van een reserve en GS handvatten hebben om de beschikbare middelen te besteden aan het beleidsdoel.

In de nota reserves 2018 is veel aandacht besteed aan de redenen waarom een reserve kan worden ingesteld. De nota bevatte een afwegingskader om te besluiten of er gekozen moet worden voor een reserve. In de praktijk is gebleken dat een aantal typen reserves uit de nota 2018 niet (meer) gebruikt worden of worden ondergebracht bij een ander type reserve. Zo wordt de spaarreserve niet gebruikt (dit loopt via doelgerichte bestemmingsreserve) en is het instellen van nieuwe kapitaallasten reserves niet meer nodig doordat investeringen nu als

stelposten worden opgenomen in de exploitatie. In de voorliggende nota is het afwegingskader geactualiseerd en is het aantal typen reserves afgenomen.

Een belangrijke wijziging is dat de provincie ervoor heeft gekozen om vanaf begrotingsjaar 2024 te begroten en verantwoorden op beleidsdoelniveau en niet meer op operationele doelen. Hierdoor kan er beter gestuurd worden op de beleidsdoelen van de provincie. Deze werkwijze is verwerkt in de nota Reserves 2024. Doordat meerdere beleidsonderwerpen samen 1 beleidsdoel vormen kunnen de reserves gegroepeerd worden rond die beleidsdoelen. Hierdoor kan het aantal reserves afnemen. Deze nota biedt extra handvatten voor GS om de reserves beter te monitoren en te beheersen. Eén van die maatregelen is om jaarlijks bij de begroting de bestedingsplannen van de reserves te actualiseren. De begrotingswijzigingen worden aan uw Staten voorgelegd. Op die manier moet er focus blijven op de daadwerkelijke besteding van de in de reserves opgenomen middelen.

Door de hierboven genoemde ontwikkelingen zijn verwerkt in de nota Reserves 2024 die wij ter vaststelling aan uw Staten voorleggen. Het advies is om bijgevoegde nota vast te stellen.

3. Proces en procedure

Na vaststelling van de voorliggende nota Reserves 2024 worden aan de hand van de daarin opgenomen spelregels de Noord-Hollandse reserves geactualiseerd.

4. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr.

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 28 mei 2024;

gelet op artikel 4.1, lid 1a van de Financiële verordening provincie Noord-Holland

besluiten:

1. De geactualiseerde nota reserves vast te stellen.

Haarlem,

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Nota Reserves 2024

V 2024 Voorstel

Inhoud

1 INLEIDING EN ACHTERGROND 3

1.1 AANLEIDING 3
1.2 DOELSTELLING 3
1.2.1 Meerjarige budgetten en de relatie met onder- of overuitputting van de jaarschijf 3
1.2.2 Wettelijk weinig regelgeving 4
1.2.3 Beheersing van de reserves gebeurt in lijn met de levenscyclus van de reserve: 4
1.3 ONTWIKKELINGEN SINDS DE NOTA RESERVES 2018 4
1.3.1 Vertrekpunt nota reserves 2018 4
1.3.2 Wat is er veranderd sinds de nota Reserves 2018 5
1.3.3 Theorie vs. Praktijk 6

2 UITGANGSPUNTEN VOOR HET BELEID 7

2.1 WANNEER EN OM WELKE REDEN KIEZEN WE VOOR EEN RESERVE 7
2.2 DE TYPEN RESERVES EN DE MOTIEVEN VOOR HET INSTELLEN VAN EEN RESERVE 7
2.2.1 De algemene reserve 7
2.2.2 De budgetgerichte bestemmingsreserve 8
2.2.3 De doelgerichte bestemmingsreserve 8
2.2.4 De egalisatiereserve 9
2.2.5 De kapitaallastenreserve 9

3 SPELREGELS VOOR BEHEERSING 10

3.1 DE ALGEMENE RESERVE 10
3.2 DE INSTELLING VAN EEN BESTEMMINGSRESERVE 10
3.2.1 Bevoegdheden 10
3.2.2 Kenmerken van de reserve 10
3.3 BEHEERSING GEDURENDE DE LOOPTIJD 12
3.3.1 Bestedingsplannen 12
3.3.2 Verantwoording 13
3.3.3 Bevoegdheden 13
3.4 OPHEFFING VAN EEN RESERVE 13
3.4.1 Informatievoorziening 13
3.4.2 Bevoegdheden 13
3.5 SAMENVATTING SPELREGELS 13
3.5.1 Vóór instelling van een reserve 13
3.5.2 Instelling van de reserve 14
3.5.3 Beheersing en verantwoording van de reserve 14
3.5.4 Opheffing van de reserve 14

4 WETTELIJK KADER 15

5 AFWEGINGSKADER RESERVE OF EXPLOITATIE 17

6 FORMAT INSTELLINGSBESLUIT 18

7 FORMAT FINANCIEEL OVERZICHT IN BESTEDINGSPLAN 19

7.1 INDICATIEF FINANCIEEL OVERZICHT BESTEDINGSPLAN 19
7.1.1 Toelichting 19

1 Inleiding en achtergrond

1.1 Aanleiding

In de “Financiële verordening Noord-Holland 2023” is opgenomen dat er eens in de 4 jaar een evaluatie plaatsvindt van het beleid met betrekking tot de reserves en een nota reserves wordt vastgesteld. Deze nota vervangt de nota reserves 2018.

Bij de nota reserves 2018 zijn een aantal wijzigingen doorgevoerd, o.a. actualisatie spelregels en doorvoering nieuwe opzet begroting. De uitwerking daarvan in de praktijk is nu nader onderzocht en het blijkt dat de basis werkt en alleen een verdere verfijning van de nota nodig is . Het is duidelijk waarvoor reserves dienen, er zijn voor alle reserves bestedingsplannen en inmiddels zijn de reserves gekoppeld aan het juiste doel. Hierdoor worden Provinciale Staten in staat gesteld om een goede afweging te maken voor het instellen, wijzigen of opheffen van een reserve. Als volgende stap is het nodig dat Gedeputeerde Staten beter kunnen sturen op de daadwerkelijke besteding van de middelen die de provincie in haar reserves houdt.

Daarom leggen wij nu de nieuwe nota reserves aan uw Staten voor.

De nota reserves geeft het kader voor het handelen bij het instellen, muteren en opheffen van reserves. Deze nieuwe nota bouwt voort op de in de nota reserves 2018 opgenomen uitgangspunten. Waar nodig worden de uitgangspunten aangevuld en geactualiseerd op basis van de ervaringen en de afspraak om de spelregels helder vast te leggen.

Daarbij volgen wij uiteraard de wettelijke regels voor reserves die zijn opgenomen in het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV). Daarnaast geeft de commissie BBV nadere richtlijnen voor de toepassing van het BBV. In bijlage 1 zijn deze wettelijke regels ter naslag opgenomen.

1.2 Doelstelling

Deze nota zal overwegend gericht zijn op het waarom van reservevorming en de spelregels die GS en PS met elkaar afspreken voor effectief beheer van de reserves, zonder daarbij te verzanden in te hoge administratieve lasten. Dit vraagt om heldere informatievoorziening die toegesneden is op de juiste frequentie en diepgang van de gewenste sturing.

1.2.1 Meerjarige budgetten en de relatie met onder- of overuitputting van de jaarschijf

Reserves worden voornamelijk ingesteld om meerjarige incidentele en relatief hoge budgetten, die niet altijd precies in het geraamde jaar tot besteding komen, te kunnen beheersen. Middelen in een reserve vallen niet automatisch vrij aan het eind van het jaar, maar blijven beschikbaar voor het doel waarvoor ze door PS zijn bestemd. Eventuele onderbesteding van ramingen uit reserves, die in de jaarrekening tot uitdrukking komt, heeft dan ook een ander karakter dan de onderbesteding op jaarbudgetten. Meestal betreft het een vertraging in het bereiken van het doel, maar ook een versnelling is mogelijk. De rapportage en verantwoording van de reserves in de P&C-cyclus zal gericht moeten zijn op het bieden van inzicht in dit verschil in karakter tussen onder- of overbesteding uit reserves of uit exploitatiebudgetten. Bij onderuitputting van exploitatiebudgetten is vaker een doel goedkoper bereikt of is niet alles bereikt wat we van plan waren, bij een reserve betreft het vaker een verandering in het tempo van de uitvoering. Voor reserves moet de rapportage ook inzicht geven in het verloop van de reserves. Wordt de reserve actief benut, is dat voldoende en zo nee: is de reserve in zijn huidige vorm nog nodig? In de verantwoording kan dit verschil in acht worden genomen door bij reserves de nadruk te leggen

op de verantwoording over de totale reserve en het meerjarige verloop, in plaats van de focus te leggen op de afzonderlijke jaarschijven. In de P&C-producten zal de verantwoording over reserves gericht moeten zijn op de gehele looptijd van de reserve en niet alleen op de betreffende jaarschijf.

1.2.2 Wettelijk weinig regelgeving

Een van de redenen dat wij deze spelregels willen is dat het vormen van reserves wettelijk gezien nauwelijks aan grenzen gebonden is. De beleidsvrijheid is groot. De kern van het beleid in deze nota ten aanzien van reservevorming is daarom het maken van afspraken, juist omdat de beleidsvrijheid zo groot is en dat kan leiden tot een uitgebreid arsenaal aan reserves en slechte beheersbaarheid daarvan. Dat is ongewenst omdat wij een aanzienlijk bedrag in reserves hebben ondergebracht; per 31 december 2023 was dat € 939,4 miljoen. Dit zijn middelen die zijn vastgezet en waarvoor bij onduidelijke spelregels het risico aanwezig is dat deze niet optimaal worden ingezet voor het bereiken van onze doelen.

1.2.3 Beheersing van de reserves gebeurt in lijn met de levenscyclus van de reserve:

Preventief wordt voor instelling van een reserve kritisch overwogen of reservevorming het meest effectieve middel is. Hiervoor is het afwegingskader vastgesteld.

- Voor elke reserve worden (zijn) door PS kaders vastgelegd in het instellingsbesluit. Hierin worden spelregels afgesproken over het gebruik, de voeding en de looptijd;

- Na instelling van de reserve worden beheersingsspelregels gevolgd;
- Over alle fasen van de levenscyclus van de reserve wordt gerapporteerd via de reguliere P&C-cyclus.

1.3 Ontwikkelingen sinds de nota reserves 2018

De sturing en beheersing van reserves is in eerdere nota's ter sprake gekomen. In dit hoofdstuk wordt besproken wat er met de in 2018 vastgestelde nota werd beoogd en hoe dat heeft uitgepakt in de praktijk. Ook worden verdere ontwikkelingen en wijzigingen in dit hoofdstuk besproken.

In de Nota Reserves en Voorzieningen 2014 is veel aandacht besteed aan de redenen, waarom een reserve kan worden ingesteld. In de Nota Reserves 2018 is vervolgens een afwegingskader meegegeven om te besluiten of er gekozen moet worden voor een reserve. Deze Nota Reserves 2024 heeft als doel om de monitoring van de ingestelde reserves gedurende de looptijd te verbeteren en daaraan conclusies te verbinden. Deze nota geeft dan ook handvatten om te handelen naar de uitkomsten van deze monitoring: wat te doen als er sprake is van onderbesteding of als blijkt dat er meer middelen nodig zijn. Dit om te voorkomen dat er reserves zijn die voornamelijk als spaarpot gebruikt worden en/of waarvan de middelen niet worden besteed aan het oorspronkelijke doel waarvoor de reserve is ingesteld.

1.3.1 Vertrekpunt nota reserves 2018

Zoals eerder aangegeven had de nota reserves 2018 als doel het inzicht in de reserves te vergroten en meer grip te krijgen op het proces waarmee reserves worden ingesteld. Acties die hieraan moesten bijdragen waren o.a. het realiseren van een 1 op 1 koppeling tussen een reserve en een operationeel doel en de rapportage over de reserves te verbeteren. Operationele doelen staan in de doelenboom van de PNH-begroting beschreven om inzicht te geven in 'op de plank liggende' plannen.

In de begroting 2019 is de 1 op 1 koppeling tussen operationele doelen en reserves gerealiseerd. Hiervoor zijn alle reserves herschikt en gekoppeld aan operationele doelen, waarbij aan ieder operationeel doel maximaal één reserve is gekoppeld. Hierdoor was in één oogopslag inzichtelijk welk deel van een operationeel doel wordt gedekt uit een reserve, welk deel uit baten en welk deel ten laste van de algemene middelen komt.

Soms zijn op een operationeel doel meerdere reserves gekoppeld. Dit is het geval als er een administratief technische reserve bij het doel hoort, zoals een kapitaallastenreserve.

Voor ieder operationeel doel is een ambtelijke “eigenaar" aangewezen. Deze is tevens eigenaar van de onder het operationele doel hangende reserve.

Ook bleek dat een aantal zaken meer aandacht verdienden, zoals een uniforme opzet voor bestedingsplannen, benoemen van een bestuurlijke en ambtelijke eigenaar van een reserve, een duidelijke afweging voor de keuze exploitatie vs. reserve en het onderscheid tussen een budgetgerichte en een doelgerichte bestemmingsreserve.

1.3.2 Wat is er veranderd sinds de nota Reserves 2018

Sinds 2018 zijn er een aantal zaken veranderd waar deze nota reserves rekening mee moet houden.

- Begroten en verantwoorden op niveau beleidsdoel

Met ingang van de begroting 2024 is ervoor gekozen om te begroten en verantwoorden op het niveau van beleidsdoelen in plaats van operationele doelen. Doordat meerdere operationele doelen samen één beleidsdoel vormen komt het nu voor dat er meerdere reserves onder 1 beleidsdoel vallen. Toch kan het gezien het verschillende karakter/doel van sommige reserves onwenselijk zijn om reserves onder 1 beleidsdoel altijd samen te voegen tot 1 reserve. Omdat het voor de beheersing van de reserves en de overzichtelijkheid voor uw Staten van belang is dat uitgaven en mutaties in reserves altijd bij elkaar terug te zien zijn in de begroting en de jaarrekening houden we wel vast aan het principe dat reserve en doel aan elkaar gekoppeld moeten zijn. Gezien de nieuwe situatie veranderen we de formulering van het te hanteren uitgangspunt naar: Een reserve is 1 op 1 gekoppeld aan 1 beleidsdoel. Dit betekent dat uitgaven vanuit een reserve altijd binnen hetzelfde beleidsdoel plaatsvinden als het beleidsdoel waar de reserve onder valt.

- Nieuwe werkwijze voor waardevermindering grondaankopen

Er is een nieuwe werkwijze opgesteld om de verwachte waardevermindering van aangekochte grond, door wijziging van de bestemming, te verwerken op de balans van de provincie. Hiervoor is de reserve Waardevermindering grondaankopen Groen ingesteld.

- Nieuwe procedure voor jaaroverstijgende subsidies groter dan € 1,5 miljoen

Ook is een nieuwe procedure in werking getreden rond jaaroverstijgende subsidies groter dan € 1,5 miljoen. Bij de beschikking van een dergelijke subsidie is het verplicht om het bedrag in een subsidiereserve te storten. Inmiddels zijn er 12 subsidiereserves ingesteld.

- Ongebruikte of achterhaalde reserve-typen

Sommige eerder geïntroduceerde reserves blijken niet (meer) te worden gebruikt. Zo worden nieuwe investeringen via een stelpost opgenomen in de exploitatie waar voorheen een kapitaallastenreserve werd gebruikt. De nota reserves 2018 bood de mogelijkheid een spaarreserve in te stellen. Deze optie is nooit gebruikt, omdat in de praktijk een doelgerichte bestemmingsreserve wordt gebruikt om te sparen. De spaarreserve is dan ook niet meer

opgenomen in deze nota en de specifieke eigenschappen zijn toegevoegd aan de doelgerichte bestemmingsreserve.

1.3.3 Theorie vs. Praktijk

De werkwijze die is opgenomen in de nota reserves 2018 heeft niet in alle gevallen geleid tot de gewenste duidelijkheid en uniforme werkwijze binnen de provincie. Het gaat hier met name om het beheer van de ingestelde reserve en de daadwerkelijke uitputting daarvan. De reserves worden inmiddels jaarlijks gemonitord, maar het ontbreekt nog aan handvatten voor het bestuur om daar ook gevolgen aan te verbinden. Hierdoor is het lastig om inzichtelijk te maken welke keuzes er zijn wanneer (een deel van) de middelen in een reserve niet meer nodig zijn om een beleidsdoel te behalen.

De nota reserves 2018 stelde dat het benoemen van één bestuurlijke en ambtelijke eigenaar van een reserve belangrijk is voor de sturing op en de beheersing van reserves. Het uitgangspunt van goed beheer is actieve sturing en verantwoording door de eigenaar over de uitputting van de reserve en de voortgang van bijbehorend bestedingsplan. In de praktijk blijkt dit lastiger uit te voeren dan gedacht en is een aanscherping van de spelregels rond het beheer van onze reserves gewenst.

Sinds de laatste nota reserves is de totale som van de middelen in de reserves min of meer gelijk gebleven en is een toename in het aantal reserves te zien. Het doel van deze nota is het inzicht in de besteding van provinciale middelen te verbeteren.

2 Uitgangspunten voor het beleid

2.1 Wanneer en om welke reden kiezen we voor een reserve

Het uitgangspunt is dat een jaarbudget in de begroting de voorkeur heeft boven een reserve. Dat doet recht aan het principe dat we het geld zo snel mogelijk inzetten voor Noord-Hollandse doelen, en het niet “oppotten” voor later gebruik. Met jaarbudgetten geven PS ook het meest direct sturing aan de in de begroting opgenomen activiteiten. Bij gebruik van een reserve is de koppeling met de uit te voeren activiteiten minder sterk: immers PS stellen in het ene jaar een storting in een reserve vast, die (soms jaren) later pas tot besteding komt. Het gebruik van reserves kan leiden tot potjesvorming: er worden budgetten langdurig in reserves bewaard en zo aan de integrale afweging onttrokken. In de afweging of we een reserve gaan instellen, zullen we ons dan ook altijd eerst afvragen of een exploitatiebudget niet even effectief of effectiever is. Dit is bijna altijd het geval bij structurele activiteiten of incidentele activiteiten, die goed te plannen zijn of relatief klein van omvang. Voor “relatief klein van omvang” houden we een grens aan van € 5 miljoen. Beneden dit bedrag ramen we de budgetten in de exploitatie en stellen we in principe geen reserve in.

Het instrument reserves is er echter niet voor niets: mits goed gebruikt geeft het een manier om langjarige, door externe factoren lastig te plannen grote uitgaven op een transparante manier te regelen.

De redenen om voor een reserve te kiezen zijn beleidsinhoudelijk, politiek-bestuurlijk of administratief-technisch van aard. Hieronder zijn 5 motieven geïdentificeerd, die ten grondslag kunnen liggen aan reservevorming. Dit is schematisch opgenomen in het geactualiseerde afwegingskader dat als bijlage bij deze nota is opgenomen.

2.2 De typen reserves en de motieven voor het instellen van een reserve

Vanuit het BBV worden er twee soorten reserves erkend: de algemene reserve en de bestemmingsreserve. De algemene reserve is het vrij besteedbare vermogen van de provincie dat bijvoorbeeld kan dienen voor het opvangen van financiële tegenvallers en is daarmee onderdeel van het weerstandsvermogen. De bestemmingsreserve is een reserve waaraan Provinciale Staten een specifieke bestemming hebben gegeven. Binnen de provincie onderscheiden we de volgende typen reserves:

- De algemene reserve
- Budgetgerichte bestemmingsreserve
- Doelgerichte bestemmingsreserve
- Egalisatiereserve
- Kapitaallastenreserve

Per motief om te kiezen voor een reserve volgt het type reserve dat gekozen moet worden. Het is schematisch weergegeven in het afwegingskader (bijlage 2). Hieronder volgt een beschrijving van de motieven die leiden tot een reserve en het type reserve dat daarbij hoort.

2.2.1 De algemene reserve

Het bestaan van de algemene reserve volgt direct uit het BBV. Voor het instellen daarvan is dan ook geen specifiek besluit van Provinciale Staten nodig. In de nota reserves is de algemene reserve een gegeven.

Voor de overige reserves is het aan Provinciale Staten om het besluit tot het instellen van een reserve te nemen.

2.2.2 De budgetgerichte bestemmingsreserve

Motief 1: Een bedrag beschikbaar stellen voor meerdere jaren. Het is belangrijk dat een meerjarig totaalbedrag zichtbaar in de begroting is opgenomen, waarmee een commitment wordt afgegeven voor dat totaalbedrag over meerdere begrotingsjaren.

Toelichting: wanneer de provincie besluit, bijvoorbeeld in een convenant samen met partners, een bedrag beschikbaar te stellen voor het bereiken van een bepaald doel kan dat op twee manieren worden gerealiseerd:

- Jaarlijks worden de uit te geven bedragen geraamd op de begroting tot een (meerjarig) totaal van het afgesproken bedrag. Daarmee is echter niet eenduidig zichtbaar in de begrotingen en jaarrekeningen hoe groot de totale provinciale bijdrage is. Wanneer de werkelijke uitgaven afwijken van de raming, moeten bovendien bedragen worden doorgeschoven naar volgende jaren (of moet een voorschot worden genomen op in de toekomst geraamde bedragen)

- Er wordt een reserve ingesteld, wanneer een totaalbedrag in een convenant is vastgesteld maar het moment van het doen van de uitgaven onzeker is en/of kan fluctueren over de jaren.

Over het algemeen zal in de overeenkomst met partners geregeld zijn hoe bestedingen worden geaccordeerd. GS zijn daartoe bevoegd.

Motief 2: In de politieke onderhandelingen wordt overeenstemming bereikt over het gedurende een bepaalde periode (bijvoorbeeld een collegeperiode) beschikbaar hebben van een bepaald bedrag voor een bepaald doel. Het bestedingspatroon over de jaren is door externe factoren (nog) niet te plannen.

Toelichting: naast de besluitvorming over structurele exploitatiebudgetten vindt inhoudelijke politieke besluitvorming plaats over incidentele budgetten, bijvoorbeeld wanneer Provinciale Staten besluiten een pot te vormen die als “startgeld” ingezet kan worden om partners over de streep te trekken ook mee te betalen aan de gewenste doelen. Op dat moment is er nog niet altijd een uitgewerkt plan en meerjarige uitgavenplanning, maar wel een politieke intentie om een bedrag voor een doel beschikbaar te stellen en daar met partners mee aan de slag te gaan. Het beschikbare bedrag kan dan in een reserve worden gestort en blijft gedurende de looptijd van de reserve beschikbaar voor het doel. GS zijn bevoegd bestedingen te doen binnen de kaders die Provinciale Staten bij de instelling van de reserve hebben vastgesteld.

2.2.3 De doelgerichte bestemmingsreserve

Motief 3: Voor een specifiek doel kunnen de lasten van de onderliggende activiteiten of projecten niet in één jaar opgevangen worden in de exploitatie en het moment van besteding is niet of slechts deels door de provincie te beïnvloeden.

Toelichting: sommige doelen kennen een lange doorlooptijd en daarbij gaat het om relatief grote bedragen, waarvan het moment van besteding slecht te plannen is. Het onderscheid met het motief om gedurende de looptijd een bepaald bedrag beschikbaar te hebben is, dat in dit geval niet het bedrag leidend is (we willen 10 miljoen investeren in eigen fietspaden en zo veel mogelijk fietspad aanleggen), maar het te realiseren doel (we willen een fietspad in de gemeente A en een in gemeente B subsidiëren en dat kost 10 miljoen, maar de gemeenten moeten eerst draagvlak verwerven en een raadsbesluit nemen). Het doel en de kosten zijn dus (ongeveer) bekend en

worden door PS vastgesteld, maar het jaar van besteding is lastig te ramen omdat de invloed van de provincie daarop beperkt is. Het bedrag moet wel meerjarig beschikbaar blijven. In dit geval stellen PS specifiek de bestemming en het budget vast waardoor wordt bepaald wat er met de reserve kan worden gedaan. Na bereiken van het doel valt een eventueel restant vrij.

Subsidiereserves en de reserve Waardevermindering grondaankopen worden ook onder de doelgerichte bestemmingsreserve geschaard, hoewel ze niet vanuit beleidsmatig perspectief zijn (worden) ingesteld.

Voor jaaroverstijgende subsidies groter dan € 1,5 miljoen zijn we conform het baten lasten stelsel verplicht om de bedragen toe te rekenen op basis van de prestatielevering van de subsidie ontvangen in plaats van in het jaar van beschikking. Hiervoor zijn subsidiereserves ingesteld. Bij de beschikking van een dergelijke subsidie wordt het bedrag overgeheveld naar de bijbehorende subsidiereserve. Het betalingsritme van de subsidie over de jaren wordt in de begroting verwerkt. De reserve Waardevermindering grondaankopen Groen voorziet in het opvangen van de waardevermindering van bijvoorbeeld aangekochte landbouwgronden waarvan de bestemming wordt gewijzigd naar natuur.

Een doelgerichte bestemmingsreserve kan ook worden ingezet om te sparen voor bijvoorbeeld uitgaven in het kader van een vastgestelde overeenkomst die groter zijn dan de provincie in een jaar kan dragen en die niet geactiveerd mogen worden.

2.2.4 De egalisatiereserve

Motief 4: Er is een ongelijkmatige verdeling van de lasten over de jaren waardoor er sprake is van onevenredige belasting van de exploitatie in een of meerdere jaren. Het totale bedrag aan lasten is echter wel redelijk goed in te schatten

Toelichting: het gaat hierbij om het egaliseren (uitsmeren) van sterk fluctuerende, structurele lasten over de jaren. Een voorbeeld hiervan is de reserve voor onderhoud van wegen en vaarwegen. Dit onderhoud wordt gepland in het integraal Meerjarenpogramma Infrastructuur (iMPI), dat jaarlijks door PS wordt vastgesteld. Het gaat hierbij om aanzienlijke bedragen en de grote verschillen tussen de jaren leiden tot grote schommelingen in de begroting. Door regelmatige stortingen wordt de begroting gelijkmatig belast, terwijl de fluctuerende uitgaven met onttrekkingen worden gedekt. Het totaalbedrag dat nodig is, is bepaald op basis van een normsystematiek en daarmee kaderstellend vastgelegd.

2.2.5 De kapitaallastenreserve

Motief 5: Vanuit incidentele middelen wordt een bedrag apart gezet voor rente en afschrijving op een investering.

Toelichting: Voor 2017 mocht een investering in maatschappelijk nut (bijvoorbeeld een weg) geheel of gedeeltelijk ineens worden gedekt uit incidentele middelen. Volgens de met ingang van 1 januari 2017 geldende BBV-regels mag deze bijdrage niet meer in een keer als last in de begroting worden opgenomen, maar moet deze als afschrijving gedurende de afschrijvingstermijn worden geboekt. In de nota reserves 2018 is dit opgelost door het instellen van het type kapitaallastenreserve. In de huidige praktijk worden de kapitaallasten opgenomen in de exploitatie en worden geen nieuwe kapitaallastenreserves meer ingesteld. De nog bestaande reserves worden uitgenut, wanneer dit is gebeurd verdwijnt dit type reserve. De sturing en beheersing van deze reserve is technisch, de te onttrekken bedragen zijn niet meer beïnvloedbaar.

3 Spelregels voor beheersing

Op basis van de ontwikkelingen en de ervaringen in de praktijk sinds de vorige nota volgt hieronder een geactualiseerd sturingsmodel voor de reserves. In de beschrijving van het model zijn concrete afspraken opgenomen, die ervoor zorgen dat de informatievoorziening en de wijze van beheersing zo veel mogelijk op uniforme wijze gebeuren, zonder de eigenheid en benodigde flexibiliteit van de diverse reserves uit het oog te verliezen. Voor een goed evenwicht tussen strikt naleven van de regels en de beoogde beheersing en transparantie geldt het principe “pas toe of leg uit”.

3.1 De algemene reserve

De algemene reserve vormt een buffer voor financiële tegenvallers van een omvang die niet uit de algemene dekkingsmiddelen is op te vangen. Het beleid met betrekking tot de algemene reserve is opgenomen in de Financiële verordening 2023 van de provincie in combinatie met de nota risicomanagement en weerstandscapaciteit.

3.2 De instelling van een bestemmingsreserve

3.2.1 Bevoegdheden

Provinciale Staten zijn bevoegd tot instelling van een reserve. Gedeputeerde Staten maken een voorstel om een reserve in te stellen door middel van een instellingsbesluit, een ingevuld afwegingskader en een toelichting.

3.2.2 Kenmerken van de reserve

Als hulpmiddel bij de keuzes bij de instelling van een reserve is het afwegingskader (bijlage 2). Dit afwegingskader geeft advies of voor een reserve of voor een exploitatiebudget moet worden gekozen. Wanneer voor een reserve wordt gekozen, geeft het afwegingskader hulp bij het bepalen van het type reserve. De gemaakte keuzes worden in het instellingsbesluit opgenomen. Wanneer wordt afgeweken van het afwegingskader, wordt daarvoor een motivatie opgenomen. De verschillende functies van reserves leiden tot verschillen in sturingsmogelijkheden. In dit hoofdstuk zal op deze verschillen worden ingegaan.

Bestemming

De bestemming van de reserve is het doel dat bereikt moet worden met de in de reserve beschikbaar gestelde budgetten.

Looptijd

De looptijd is de tijd, die nodig is om de doelen van de reserve te bereiken. De looptijd hangt af van de functie van de reserve en het type. Een reserve met onbepaalde looptijd is ook mogelijk. Globaal is de looptijd:

- Voor een budgetgerichte reserve: als het budget op is of aan het eind van het programma of akkoord;
- Voor een doelgerichte reserve: als het doel is bereikt;
- Voor een kapitaallastenreserve: aan het eind van de afschrijvingstermijn van de investeringen waarvoor de dekking via de reserve loopt dan wel als de investering niet meer op de balans van de provincie staat;

- Voor een egalisatiereserve: als blijkt dat egaliseren van de budgetten niet nodig is (er zijn geen grote schommelingen in het uitgavenpatroon).

In algemene zin geldt dat de reserve opgeheven moet worden als blijkt dat aanhouden van de reserve niet tot het gewenste doel leidt.

Als het gewenst is de looptijd te verlengen, wordt tijdig vóór het einde van de looptijd een gemotiveerd voorstel daartoe voorgelegd aan PS.

Maximale hoogte

De maximale hoogte van een reserve wordt bepaald door de door PS vastgestelde stortingen in de reserve. Een maximale hoogte in euro's wordt vastgesteld voor reserves, waar regelmatig (periodiek meerjarig vastgesteld door PS) stortingen in plaatsvinden. Dit criterium is bedoeld om ervoor te zorgen, dat reserves niet te hoog oplopen en daarmee beslag leggen op middelen, die beter voor andere urgentere doelen kunnen worden ingezet. Wanneer bijvoorbeeld een egalisatiereserve wordt ingesteld met jaarlijkse stortingen, en de jaarlijkse uitgaven (onttrekkingen) zijn structureel lager dan deze jaarlijkse stortingen, dan loopt de reserve op. In zo'n geval kan ervoor gekozen worden de maximale hoogte vast te stellen op basis van bijvoorbeeld de in voorgaande jaren uitgegeven budgetten. De berekening van de maximale hoogte wordt altijd onderbouwd.

Functie van de bestemmingsreserve

Een criterium voor sturing volgt uit type en functie van de reserve: doelgericht of budgetgericht. Is dat wanneer het doel is bereikt of is dat wanneer het geld op is? Dit brengt de looptijd van de reserve in relatie tot de bestemming van de reserve. Wordt de reserve opgeheven als het doel is bereikt of is er een budget ter beschikking waar zo veel mogelijk resultaat mee moet worden bereikt?

Budgetgerichte bestemmingsreserve (op basis van motief 1 of 2)

Bij een budgetgerichte bestemmingsreserve is het van belang te monitoren of de beschikbare middelen op effectieve wijze worden ingezet om zo veel mogelijk resultaat te bereiken. Middelen uit een dergelijke reserve zullen in het algemeen niet vrijvallen, maar er zal gedurende de looptijd van de reserve door Gedeputeerde Staten worden geprobeerd zoveel mogelijk resultaat met de beschikbare middelen te behalen. Omdat een budgetgerichte reserve het gevaar in zich heeft dat eindeloos geprobeerd wordt resultaat te bereiken en het lastig blijkt het budget op te maken, zal de looptijd van de reserve doorgaans op 4 jaar worden gesteld dan wel gelijk aan de looptijd van een onderliggende overeenkomst. Als bij het einde van de looptijd nog middelen in de reserve aanwezig zijn, kunnen Gedeputeerde Staten een besluit aan Provinciale Staten voorleggen om de looptijd te verlengen. De verantwoording bij de jaarrekening van een budgetgerichte reserve behoort antwoord te geven op de vraag in hoeverre het budget is uitgeput en waar de middelen aan zijn besteed.

Doelgerichte reserve (op basis van motief 3)

Bij een doelgerichte reserve is het van belang te monitoren of de voortgang van het project/ de projecten die uit de reserve worden betaald in overeenstemming is met de uitputting van de reserve. Bij reserves die zijn ingesteld om een bepaald doel te bereiken moet jaarlijks worden beoordeeld of we nog op koers zijn om het doel te halen. Wanneer blijkt dat de bestedingen structureel achterblijven bij de bestedingsramingen kunnen overtollige middelen vrijvallen of de toekomstige stortingen verlaagd worden. Wanneer blijkt dat de in de reserve aanwezige middelen te gering zijn om het doel te bereiken moeten extra stortingen aan PS worden voorgelegd.

De verantwoording van een doelgerichte reserve richt zich op het in de pas lopen van het tempo van uitgaven met de realisatie van de doelen. Er moet tijdig geconstateerd kunnen worden of een activiteit duurder of goedkoper wordt om te kunnen bijsturen.

Egalisatiereserve (op basis van motief 4)

Bij reserves waarin structurele bedragen worden gestort om daarmee een gelijkmatige verdeling van lasten over de jaren te bereiken, spreken we van een egalisatiefunctie. Bij deze reserves is het van belang te monitoren of er meerjarig voldoende budget aanwezig is om de kwaliteit te waarborgen.

Een egalisatiereserve heeft in principe een onbepaalde looptijd. Om te voorkomen dat de reserve te hoge bedragen gaat bevatten moet een maximale hoogte worden vastgesteld in lijn met het bestedingsplan. Omdat bij de start van een reserve een bestedingsplan soms nog niet gereed is, kan ook later bij een P&C-moment (begroting of begrotingswijziging) een maximale hoogte worden vastgesteld.

Kapitaallastenreserve (op basis van motief 5)

De verantwoording en beheersing van deze reserve is technisch; eenmaal in de reserve gestorte bedragen zijn niet meer beïnvloedbaar. Er worden geen nieuwe reserves onder dit type ingesteld.

3.3 Beheersing gedurende de looptijd

3.3.1 Bestedingsplannen

Na de instelling van de reserve worden plannen gemaakt voor de uitvoering. De financiële consequenties worden vastgelegd in een bestedingsplan. Binnen een jaar na instelling wordt voor iedere reserve een bestedingsplan opgesteld. Soms is een reserve verbonden met een beleidsnota, -programma of –agenda. Een bestedingsplan kan in dat geval onderdeel zijn van zo'n nota.

In het bestedingsplan wordt ten minste aandacht besteed aan de bedragen gereserveerd voor concrete projecten, activiteiten, subsidieregelingen etc. verdeeld over de gehele looptijd van de reserve. Ook kan het minder concrete plannen of onderdelen bevatten. De bedragen worden gezien in relatie tot het totale bedrag in de reserve over de gehele looptijd. Een bestedingsplan is vrij van vorm; ter informatie is in de bijlage een voorbeeld van een bestedingsplan opgenomen.

Op basis van de bedragen uit het bestedingsplan worden de stortingen en onttrekkingen in de jaarschijven begroot. De verwachte mutaties en kasramingen worden in de begroting verwerkt.

Minimaal eenmaal per jaar worden de bestedingsplannen geactualiseerd. Dit gebeurt bij het opstellen van de begroting. De realisatie in activiteiten én in geld van jaar T-1 wordt verwerkt in het bestedingsplan. De activiteiten en bedragen voor jaar T worden verwerkt in de Tweede Begrotingswijziging van jaar T. De bijstellingen voor de toekomstige jaren worden verwerkt in de begroting jaar T+1.

Het bestedingsplan kan informatie bevatten over de complexiteit van het bereiken van het doel en de mate van invloed die de provincie heeft. Deze factoren kunnen sterk bepalend zijn voor het tempo waarin de middelen uit de reserve worden uitgegeven. Hiermee bevat het bestedingsplan een realistisch verwachtingspatroon waarmee het verloop van de reserve kan worden gemonitord en eventueel bijgesteld.

Wanneer blijkt dat een reserve onvoldoende middelen dan wel overtollige middelen bevat, zullen Gedeputeerde Staten bij het eerstvolgende geschikte P&C moment een voorstel aan Provinciale Staten voorleggen.

3.3.2 Verantwoording

Bij de jaarrekening wordt verantwoording afgelegd over het beleidsdoel en daarbij wordt ingegaan op de stand van zaken met betrekking tot de aan het beleidsdoel gekoppelde reserves. In de jaarrekening wordt ingegaan op de stand en het verloop van alle reserves. De jaarrekening bevat van elke reserve het instellingsbesluit en een korte toelichting op de mutaties van het verslagjaar. Indien van toepassing wordt toegelicht of activiteiten naar een later tijdstip doorschuiven en of er vrije ruimte dan wel tekorten te verwachten zijn, gegeven het restantbedrag per 31-12.

Jaarlijks wordt de totale reservepositie van de Provincie betrokken bij het opstellen van het financieel kader (Kaderbrief).

3.3.3 Bevoegdheden

Gedeputeerde Staten stellen binnen een jaar na het instellingsbesluit een bestedingsplan op voor de reserve.

De bestedingsplannen worden jaarlijks geactualiseerd. Indien de actualisatie tot gewijzigde bestedingen of kasramingen leidt, worden deze bij de begroting of de eerstvolgende begrotingswijziging aan Provinciale Staten voorgelegd.

3.4 Opheffing van een reserve

Het opheffen van een reserve is de bevoegdheid van Provinciale Staten. Indien PS besluiten tot beëindiging van een reserve wordt deze functioneel opgeheven op 31 december van het jaar waarin de looptijd eindigt. Eventuele bestaande juridisch harde verplichtingen of overeenkomsten, die nog ten laste van de reserve moeten komen, blijven in de reserve aanwezig tot precies het bedrag van de verplichting. Nieuwe verplichtingen of stortingen in de reserve worden niet meer gedaan. Terugkomende bedragen (bijvoorbeeld van na functionele beëindiging van de reserve afgehandelde subsidies) vallen vrij in de algemene middelen. Uitzondering hierop kan mogelijk bij een subsidiereserve waar lagere vaststellingen terugvloeien naar de oorspronkelijke reserve. Na afhandeling van de verplichtingen wordt de reserve ook administratief opgeheven.

3.4.1 Informatievoorziening

Bij de jaarrekening worden de af te sluiten reserves aangegeven.

3.4.2 Bevoegdheden

PS zijn bevoegd de looptijd van een reserve te wijzigen. Een gemotiveerd voorstel tot wijziging van de looptijd kan door GS gedaan worden bij elk P&C document.

3.5 Samenvatting spelregels

De in dit hoofdstuk benoemde wijze van beheersing kan samengevat worden in een aantal spelregels per fase. Hieronder worden deze spelregels samengevat.

3.5.1 Vóór instelling van een reserve

- Er vindt een afweging plaats met behulp van het afwegingskader of voor een reserve wordt gekozen;

- Als gekozen wordt voor een reserve, wordt een instellingsbesluit voorbereid en het ingevulde afwegingskader wordt bijgevoegd.
- Als GS in het voorstel aan PS afwijken van het afwegingskader, wordt daarvoor een motivatie bijgevoegd.

3.5.2 Instelling van de reserve

- Provinciale Staten stellen een reserve in door middel van een instellingsbesluit (format in bijlage 3) en stellen eventueel aanvullende kaders vast;
- Het instellingsbesluit bevat in ieder geval het doel, de looptijd, de voeding en de maximale hoogte van de reserve;
- Voor een egalisatiereserve wordt in het instellingsbesluit tevens de systematiek vastgelegd voor de berekening van de maximale hoogte en de jaarlijkse stortingen;
- De portefeuillehouder (zowel ambtelijk als GS) die verantwoordelijk is voor een operationeel doel is tevens portefeuillehouder van de eronder vallende reserve(s), met uitzondering van kapitaallastenreserves. Hiervoor zijn sector Financiën en de gedeputeerde Financiën verantwoordelijk.

3.5.3 Beheersing en verantwoording van de reserve

- Uiterlijk één jaar na instelling van een reserve stelt de portefeuillehouder een bestedingsplan op. Deze wordt jaarlijks geactualiseerd bij de begroting;
- Bij de jaarstukken wordt gerapporteerd over de totale reserve, niet alleen over de jaarschijf.

3.5.4 Opheffing van de reserve

- Opheffing van een reserve vindt plaats door middel van een besluit van PS. Het uitgangspunt is dat een voorstel tot opheffing van een reserve door GS aan PS wordt voorgelegd:

- Indien tot beëindiging wordt besloten wordt de reserve functioneel beëindigd op 31 december van het jaar waarin de looptijd eindigt. In een functioneel beëindigde reserve kunnen geen stortingen meer worden gedaan en er kunnen geen nieuwe (bestuurlijke of juridische) verplichtingen worden aangegaan die ten laste komen van de reserve;

- Niet verplichte bedragen in de reserve vallen vrij naar de algemene middelen, tenzij het een subsidiereserve is; bedragen in een subsidiereserve die niet tot uitkering komen, vloeien terug naar het budget waar het bedrag uit is betaald. Deze bedragen vallen pas vrij na beëindiging van de subsidieregeling;

- Na afhandeling van de bestuurlijke en juridische verplichtingen wordt de reserve ook administratief opgeheven. Dit gebeurt bij de jaarrekening.

4 Wettelijk kader

Toelichting op het begrip reserve

Voor een lokale overheid zoals de provincie wordt het begrip “reserve” gedefinieerd in artikel 43 van het BBV als volgt:

Artikel 43

1.In de balans worden de reserves onderscheiden naar:

a. de algemene reserve;

b. de bestemmingsreserves.

2.Een bestemmingsreserve is een reserve waaraan provinciale staten respectievelijk de raad een bepaalde bestemming heeft gegeven.

Wettelijke eisen voor reserves

De wettelijke eisen betreffen voornamelijk eisen die waarborgen dat reserves inzichtelijk worden weergegeven in de begroting en jaarrekening en zijn vastgelegd in artikel 54 van het BBV:

Artikel 54

1. In de toelichting op de balans worden de aard en reden van elke reserve en de toevoegingen en onttrekkingen daaraan toegelicht.

2. Per reserve wordt het verloop gedurende het jaar in een overzicht weergegeven. Daaruit blijken:

a. het saldo aan het begin van het begrotingsjaar;
b. de toevoegingen of onttrekkingen uit hoofde van het voorgaande boekjaar;
c. de toevoegingen of onttrekkingen bij het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening;
d. de verminderingen in verband met afschrijvingen op activa waarvoor een specifieke bestemmingsreserve is gevormd;
e. het saldo aan het einde van het begrotingsjaar.

De accountant controleert bij de jaarrekening of stortingen in en onttrekkingen aan reserves door PS zijn goedgekeurd (door middel van het opnemen in de begroting of het volgen van beleidsregels bij reserves). De accountant controleert niet de onderbouwing of hoogte van een reserve, dat is een taak van PS.

Keuzeruimte bij reserves

Reserves zijn een instrument voor PS om bedragen meerjarig vast te leggen voor een door PS bepaalde bestemming. In de nota wordt ingegaan op de afwegingen die een rol spelen bij het instellen van een reserve. Het instellen, opheffen en storten in en onttrekken aan reserves is een bevoegdheid van PS. PS kunnen in principe altijd reserves opheffen, wijzigen of gelden uit reserves laten vrijvallen. Daarbij moet echter uiteraard rekening worden gehouden met bestaande afspraken, lopende onderhandelingstrajecten, toezeggingen en de gewenste continuïteit van beleid.

5 Afwegingskader reserve of exploitatie

Met behulp van dit afwegingskader kan bepaald worden of een exploitatiebudget of een reserve moet worden ingesteld. Het “Pas toe of leg uit” principe is van toepassing. Als wordt afgeweken van het afwegingskader en er wordt toch voorgesteld een reserve in te stellen, wordt een motivatie daarvoor bij het instellingsbesluit gevoegd.

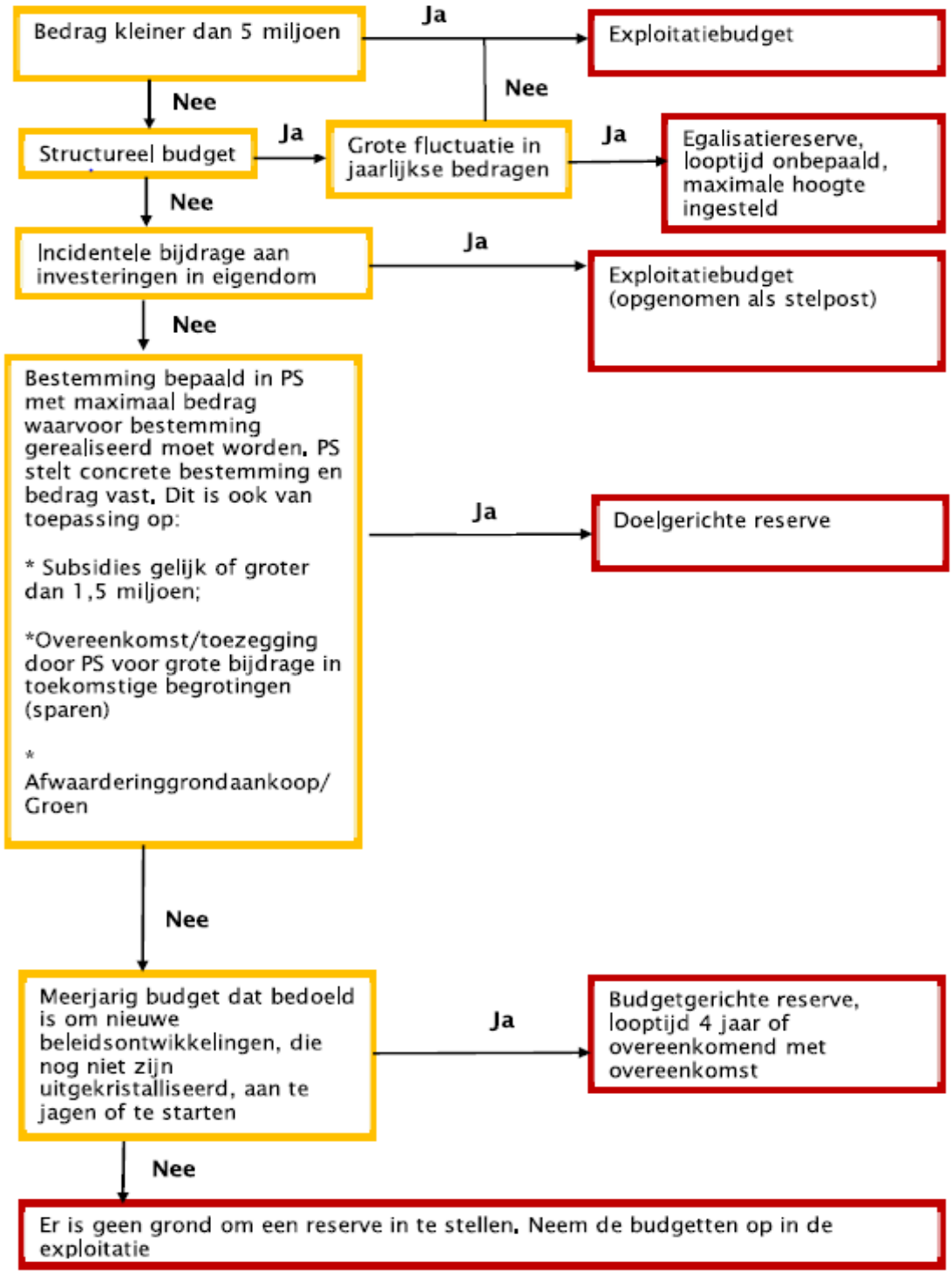

6 Format instellingsbesluit

	Reserve <Naam>
Functie	Budgetgericht/Doelgericht/Subsidie/Egalisatie/Kapitaallasten (Volg het afwegingskader)
Bestemming	<Welke doelen moeten met de reserve worden bereikt>
Operationeel doel	<nummer> <Naam operationeel doel>
Voeding	<Welke bedragen worden in de reserve gestort, waar is dit op gebaseerd (systematiek bij egalisatiereserve)>
Looptijd	<Wat is de looptijd>
Maximale hoogte	<Wat is de maximale hoogte, waarop is deze gebaseerd>

Voeg bij ieder instellingsbesluit een ingevuld afwegingskader toe en motiveer indien er wordt afgeweken van de uitkomst daarvan.

7 Format financieel overzicht in bestedingsplan

7.1 Indicatief financieel overzicht bestedingsplan

		T (Begin-saldo)	T+1	T+2	T+3	Totaal
Geraamde stortingen		€10 mln				
Activiteiten/Projecten	**Status**					
Activiteit 1 subsidie aan X	In uitvoering	€ 1 mln	€ 1 mln			€ 2 mln
Project 2	In voorbereiding				€ 5 mln	€ 5 mln
Activiteiten nog niet specifiek te benoemen	In onderhandeling of ontwikkeling				€ 2 mln	€ 3 mln
Vrije ruimte in reserve nog geen activiteiten in voorbereiding (Saldo van voorgaande kolommen, op te nemen in T+3)					Geen	

7.1.1 Toelichting

Dit overzicht geeft een indicatie van de financiële planning van de bestedingen uit de reserve. Het betreft een globale indicatie, gebaseerd op een inschatting van het tempo van realisatie. Het overzicht kan gebruikt worden bij de liquiditeitsplanning van de provincie. Concrete bestedingsramingen zullen op de begroting worden opgenomen. Dit bestedingsoverzicht wordt jaarlijks bij de begroting geactualiseerd op basis van voortschrijdend inzicht. Het bestedingsplan volgt de looptijd van de reserve.

Provincie Noord-Holland

Commissie Bestuur

Dossiernummer	15572
Extern Zaak ID	2249446
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	24 juni 2024
Agendapunt	7.a
Titel	Recreatie: Financiële stukken recreatieschappen voor zienswijzen
Organisatieonderdeel	BEL/NR

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Bestuur	**24 juni 2024**

Toelichting

De provincie Noord-Holland is een deelnemer van de recreatieschappen Spaarnwoude, Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Twiske- Waterland, Groengebied Amstelland en het Plassenschap Loosdrecht e.o. Conform de Wet gemeenschappelijke regelingen en de gemeenschappelijke regelingen van deze recreatieschappen worden de financiële stukken jaarlijks aan Raden en Staten voor zienswijzen voorgelegd. Provinciale Staten van Noord-Holland behandelen de voorgelegde stukken op 8 juli 2024.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier a.i. M.J.E.M. van Dam
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
S. Klitsie
BEL/NR

Telefoonnummer +31235144569
klitsies@noord-holland.nl

Verzenddatum
29 MEI 2024

Kenmerk
2249446/

Uw kenmerk

Betreft: Financiële stukken recreatieschappen voor zienswijzen

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met bijlagen, over de financiële stukken van de recreatieschappen voor zienswijzen

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
M.J.H. van Kuijk

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

7 bijlage(n)

Voordracht met besluit, financieel overzicht bij voordracht en financiële stukken van 5 recreatieschappen

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Provincie Noord-Holland

2024

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 28 mei 2024

Onderwerp: Financiële stukken recreatieschappen voor zienswijzen

Kenmerk: 2249446/2257622

Bijlagen:

8 (brief GS aan PS, Voordracht met besluit, financieel overzicht bij voordracht en financiële stukken van 5 recreatieschappen)

1. Inleiding

Op grond van artikel 59 van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) worden de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten en provinciale staten van de deelnemende provincies in de gelegenheid gesteld hun zienswijzen in te dienen over de concept jaarrekeningen, begrotingswijzigingen en begrotingen van de desbetreffende gemeenschappelijke regelingen.

2. Doelstellingen en evaluatiecriteria

Vanuit bestuurlijk, beleidsmatig en financieel oogpunt is het van belang dat er aandacht is voor verbonden partijen waar de provincie een financiële en/of bestuurlijke relatie mee heeft. De provincie Noord-Holland neemt deel in vijf recreatieschappen:

- Recreatieschap Spaarnwoude,
- Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer,
- Recreatieschap Twiske- Waterland,
- Recreatieschap Groengebied Amstelland,
- Plassenschap Loosdrecht e.o.

Recreatieschappen zijn opgericht om laagdrempelige recreatie dicht bij de stedelijke bebouwing mogelijk te maken. De recreatieschappen worden gefinancierd door de bijdragen van de participanten en uit huur- en pachtopbrengsten. De eerste 4 recreatieschappen, hebben hun uitvoerende taken via een raamcontract uitbesteed aan Recreatie Noord-Holland NV (RNH). Het beheer van Plassenschap Loosdrecht e.o. is belegd bij de gemeente Wijdemeren.

RNH en gemeente Wijdemeren bieden als uitvoeringsorganisatie jaarlijks middels de begrotingen van de recreatieschappen een totaalpakket aan diensten aan. Tot de uitvoerende taken van de uitvoeringsorganisaties behoort ook het opstellen van jaarrekeningen, begrotingswijzigingen en begrotingen.

Hoofddoelstelling van recreatieschappen

Het doel van recreatieschappen is conform de vastgelegde gemeenschappelijke regelingen:

a. het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie;
b. het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu;
c. het tot stand brengen en onderhouden van een landschap, dat is afgestemd op het onder a en b geformuleerde.

Activiteiten van recreatieschappen dragen bij aan deze doelen. Daarnaast geven de vigerende visies van recreatieschappen en het beleid van de participanten richting aan de activiteiten van recreatieschappen.

Een selectie van actuele ontwikkelingen voor 2024/2025 bij de recreatieschappen

Recreatieschap Spaarnwoude
De belangrijkste punten voor de Programmabegroting 2025 zijn:
- Voorlopige keuze voor ambitieniveau basis uit het Uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park 2020 - 2040 (vanaf heden heet dit Uitvoeringsprogramma);
- Mogelijke toekenning Regiodeal MRA-West 'Beter in Balans'. Recreatieschap Spaarnwoude heeft aantal projecten aangedragen voor deze Regiodeal;
- Lagere geraamde inkomsten door verwachte afname bezoekers evenementen;
- Lagere geraamde inkomsten uit vastgoedontwikkelingen (o.a. hotels), omdat meer doorlooptijd voor de werving van ondernemers nodig is;
- Mogelijke samenvoeging van de 3 deelbegrotingen en besluitvorming over de besteding van de vrijgekomen financiële middelen.

Het recreatieschap legt in 2024 en 2025 aan volgende taken het accent:
- In 2024 wordt de keuze gemaakt om de drie deelbegrotingen wel of niet samen te voegen. Deze samenvoeging verlaagt de kosten voor de financiële ondersteuning en accountant. Het verbetert het overzicht en de leesbaarheid van de stukken en biedt een helder en eenduidig beeld naar de bewoners/bezoekers;
- Aan de hand van de in 2020 vastgestelde visie en UP uitvoering geven aan de volgende projecten:
  - 5 gebiedsconcepten
  - 5 ontvangstgebieden
  - 2 natuur- en biodiversiteitsprojecten
  - 1 branding Spaarnwoude Park
- Proces om te komen tot verbetering waterkwaliteit Veerplas. Het verbeteren van waterkwaliteit o.b.v. wettelijke normen en reductie overlast blauwalg;
- Programma herstel Liniedijken Stelling van Amsterdam. Doel is het verbeteren van de samenhang Stelling van Amsterdam en het recreatief benutten van de liniedijken;
- Onderzoek uitbreiding vaste stroomvoorziening evenemententerreinen Veerplas, Velsen en Houtrak. Verduurzamen van de evenementenlocaties;
- Herinrichtingsplan Groene Carré Zuid. De visieschets incl. vuistraming wordt ter vaststelling aan het algemeen bestuur aangeboden in 2025. Dit project is ingebracht bij de Regiodeal MRA west in balans.

Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer
Het recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer (RAUM) levert door haar reguliere werkzaamheden en projecten een directe bijdrage aan de onderstaande opgaven:
- RAUM is nu en in de toekomst het watersporthart van de regio;
- openheid en bereikbaarheid van het gebied en relatie met omliggende natuurgebieden;
- ontwikkeling gebruik en voorzieningen;
- ontwikkelen en behouden breed maatschappelijk draagvlak.

Het recreatieschap legt in 2024 en 2025 aan volgende taken het accent:
- Beheer en onderhoud van de (recreatie)gebieden en voorzieningen op kwaliteit "B" en voor het onderhoud en beheer groen op kwaliteit "C";
- Vernieuwingen doorvoeren om het gebied aan te laten sluiten op de wensen en behoeften van de gebruikers (recreanten, ondernemers en organisaties) op basis van de swipocratie, gebiedstafels en relevante (beleidsdocumenten als het "Recreatief Netwerk" en "Visie herstel veenlandschappen";
- Het nader uitwerken van de opbrengstmogelijkheden conform het rapport van Bureau Buiten voor recreatiearken, reclamezuilen en een recreatiekaart
  Deze mogelijke verdienmodellen die uit verkennend onderzoek naar voren kwamen, worden in 2024 nader uitgewerkt op haalbaarheid en risico's. Vervolgens worden de resultaten

daarvan meegenomen in de Kadernota 2026 en daarmee ook in de meerjarenraming verwerkt;
- Ondersteuning van de ondernemers en de betrokken organisaties op het Erfgoedpark De Hoop bij de verdere uitbreiding (programma 2) in het kader van recreatief knooppunt (ambities deelgebied 3 – Visie).

Recreatieschap Twiske-Waterland
Het bestuur heeft in 2020 haar ambities voor de komende jaren opgetekend en vastgesteld in het Ambitiedocument. Deze ambities zijn samen te vatten onder drie strategische doelen: meer biodiversiteit, het beter spreiden van toenemende recreatiedruk en een breder recreatief aanbod. Om daar uitvoering aan te geven wordt met het jaarlijks terugkerende onderhoud en beheer, aangevuld met een meerjarenontwikkelprogramma, zorg gedragen voor instandhouding en waar gewenst en mogelijk, uitbreiding van het voorzieningenniveau.

Het recreatieschap legt in 2024 en 2025 aan volgende taken het accent:
Voor 2025 gaat het vooral om:
- Uitvoeren van projecten uit het ontwikkelprogramma;
- Omvormen van de Marsen tot zorgboerderij;
- Samenwerking in de Veen & Poldercoalitie Laag Holland voor het realiseren van het IBP VP Amsterdam Wetlands;
- Uitwerken en (mede)realiseren van het recreatief netwerk en buitenpoorten;
- Begeleiden recreatieve meekoppelkansen Markermeerdijken en daarmee samenhangende projecten zoals Zeesluis, routestructuren;
- Na het vaststellen van de visie voor de Twiske Poort, overgaan tot realisatie van deze locatie.

Recreatieschap Groengebied Amstelland
Het recreatieschap heeft in 2023 haar ambities vastgesteld voor instandhouding en verbetering van de recreatieve voorzieningen en natuurwaarden tot 2033. Daarmee wordt op haar taakvelden mede invulling gegeven aan de regionale ambities en taakstellingen en aan gemeentelijke en provinciale omgevingsvisies. In 2024 vindt er een vertaling van de ambities naar een voortschrijdend meerjarenuitvoeringsprogramma plaats welke naar verwachting in 2025 ingezet worden. Voor 2025 gaat het vooral om:
- Meer biodiversiteit;
- Betere spreiding van de recreatiedruk;
- Breder recreatief aanbod.

Het recreatieschap legt in 2024 en 2025 aan volgende taken het accent:
- Groengebied Amstelland zorgt met haar beheer en onderhoud voor instandhouding van de groenstructuren, paden, routes en zwemvoorzieningen binnen haar gebied. Dit wordt conform onderhoudsniveau CROW-systematiek niveau B uitgevoerd. Daarvoor is de mening van ons publiek belangrijk. Hiervoor wordt in het recreatieseizoen 2024 een waarderings- en behoefte onderzoek georganiseerd. De resultaten hiervan worden naar verwachting eind 2024 gepresenteerd;
- Met haar nieuwe ambities wil Groengebied Amstelland de balans tussen natuur en recreatie kunnen waarborgen. Uit de ambities zijn een drietal hoofdopgaves geïnventariseerd. Allereerst de toekomstbestendigheid van het beheerbudget met de te verwachten recreatiedruk (woningbouwopgaven). Daarnaast het scherper zoneren naar typen recreatie waar elk type recreant optimaal kan genieten. De laatste hoofdopgave betreft natuur inclusiever beheer. Met de toenemende behoefte aan natuur in en om de stad groeit ook het belang van een rijke biodiversiteit in onze recreatiegebieden;
- Groengebied Amstelland werkt samen met de gemeente Amsterdam aan de realisatie van het Toekomstplan Gaasperplas. Samen met de gemeente wordt waar gewenst en mogelijk, uitbreiding gegeven aan het voorzieningenniveau;
- Met de gemeenten, provincie en Staatsbosbeheer werkt het recreatieschap in de Diemerscheg samen aan het realiseren van de Beheer en Onderhoudsstrategie. Daardoor worden het recreatieve aanbod en de natuurwaarden vergroot;

- Ook de Amstelscheg kampt met toenemende recreatiedruk en nieuwe opgaven. In samenwerking met de provincie, het waterschap en de betrokken gemeenten wordt het Toekomstkader Amstelscheg geactualiseerd en wordt geïnvesteerd in uitbreiding van voorzieningen en verduurzaming.

Plassenschap Loosdrecht e.o.
Het Plassenschap richt zich als bedrijfsvoeringsorganisatie (BVO) op een doelmatig beheer van de bezittingen, afgestemd op de wensen van de gebruikers van het gebied. Naast de recreanten en inwoners die er ontspanning zoeken wordt er een aanzienlijke bijdrage aan het economisch klimaat van de regio geleverd. Het Plassenschap is eigenaar van een aantal eilanden, terreinen en een aantal fiets- en wandelpaden alsmede diverse vaarwegen en alle sluizen die toegang geven tot de Loosdrechtse plassen. De gemeente Wijdemeren verzorgt het beheer voor het Plassenschap, maar stemt keuzes die gemaakt moeten worden af met ambtelijke vertegenwoordigers van de vier deelnemers. Waar nodig wordt opgeschaald naar het bestuur, dat zich hoofdzakelijk bezighoudt met kaderstelling (o.a. beeldkwaliteitsnorm) en de vaststelling van de budgetten.

Het recreatieschap legt in 2024 en 2025 aan volgende taken het accent:
Het Plassenschap heeft de afgelopen jaren onvoldoende geïnvesteerd in haar assets – mede vanwege de transitie - en dat heeft geresulteerd in achterstallig onderhoud, ook zijn er de nodige investeringen om het gebied (veilig) in stand te houden. In 2023 zijn beheerplannen opgesteld voor het dagelijks onderhoud, groot onderhoud (MJOP) en een meerjarig investeringsplan (MJIP). Uit deze beheerplannen is het regulier jaarlijks onderhoud, groot onderhoud en vervangingsinvesteringen zichtbaar geworden en, conform de GR, vertaald in een uitvoeringsplan.

Het Plassenschap brengt geen recreatieve ontwikkelingen op gang, maar werkt er wel actief aan mee mits dat past binnen zijn verantwoordelijkheid als eigenaar. De afwegingskaders voor de haalbaarheid van ruimtelijke ingrepen liggen niet binnen de scope van het Plassenschap.

3. Financiering, communicatie en inwonersparticipatie
De resultaten uit de jaarrekeningen 2023 zijn in de bijlage bij deze voordracht in beeld gebracht. De resultaten komen ten laste van de algemene reserve van de betreffende recreatieschappen ofwel worden daaraan toegevoegd.
De concept jaarrekeningen 2023, concept begrotingswijzigingen 2024 en conceptbegrotingen 2025 zijn gebaseerd op door de dagelijks besturen vastgestelde financiële uitgangspunten. Deze stukken zijn door de dagelijkse besturen voorlopig vastgesteld en aan de deelnemers voor
Indexatie 2025
De vier recreatieschappen (behalve Plassenschap Loosdrecht) hanteren voor de prijsindexatie in 2025 een indexcijfer (Consumenten Prijs Index (CPI)) van 6,2%.
Plassenschap Loosdrecht hanteert in de begroting 2025 voor CPI 2,5% en voor Prijs overheidsconsumptie, beloning werknemers 5,4%.

Reactie provincie
De provincie moet zorgvuldig met haar middelen omgaan. De provincie heeft bij het opstellen van haar eigen kadernota 2025 een integrale afweging moeten maken en heeft daarom het komende jaar geen extra financiële ruimte voor recreatieschappen.

De provincie levert een stevige bijdrage aan recreatieschappen zowel in beleidsmatige, bestuurlijke en ambtelijke inzet als in financiële zin. In 2024 betaalt de provincie € 7.614.205 aan 5 recreatieschappen als deelnemersbijdrage. Voor 2025 wordt aan de provincie in totaal € 8.150.407 gevraagd, maar de provincie heeft niet genoeg budget om dit te betalen. De door recreatieschappen toegepaste indexering is veel hoger dan de indexering die wij in ons budget kunnen toepassen. Onze indexering voor de begroting 2025 is voor de recreatieschappen een bedrag van € 208.000. Wij kunnen met ons beschikbare budget de deelnemersbijdrage voor 2025 met maximaal 3,7 %, ten opzicht van onze deelnemersbijdragen van 2024, verhogen. Hiermee is er dan geen ruimte om (kleine) tegenvallers op te vangen.

Wij stellen u de volgende zienswijzen voor:

Voor alle recreatieschappen
- Wij kunnen instemmen met uw concept jaarrekeningen 2023 en concept gewijzigde begrotingen 2024;
- Wij kunnen niet instemmen met de concept begrotingen 2025. Wij hebben niet voldoende budget beschikbaar om de gevraagde bedragen volgens door u gevraagde hoge indexatie te kunnen betalen. Wij kunnen alleen instemmen met een begroting voor 2025 als u de deelnemersbijdragen 2025 met maximaal 3,7% ten opzichte van 2024 verhoogt. Wij zijn van mening dat wij u hiermee in staat stellen uw taken op een goed niveau te kunnen uitvoeren;
- Wij vragen u weer nadrukkelijk kritisch te (blijven) zijn bij uitgaven. Met name bij nieuwe ontwikkelingen, zal het recreatieschap keuzes moeten maken, prioriteiten moeten stellen en mogelijk noodzakelijk de ambities moeten bijstellen. Wij verzoeken u daarbij te kiezen voor de opties die binnen de financieel mogelijke ruimte van uw recreatieschap vallen. Er moeten nieuwe keuzes gemaakt worden die passen binnen de begrotingen. Denk hierbij ook aan kostenbesparingen.

Voor het Plassenschap Loosdrecht e.o aanvullend
- Wij kunnen niet instemmen met de concept begroting 2025 omdat u daarbij een structurele verhoging van de deelnemersbijdrage voorstelt. Wij verzoeken de deelnemersbijdragen niet te verhogen en door bijvoorbeeld werkzaamheden te prioriteren, te faseren of te combineren de investeringen binnen de reeds beschikbare budgetten op te vangen. Verder vragen wij u te bezien of de kapitaallasten voor onderhouds- en vervangingskosten op andere (meer gelijkmatige) wijze verdeeld kunnen worden in de loop der tijd. Een goede samenwerking en afstemming met de deelnemers is de komende jaren nodig om een duidelijk beeld te krijgen en te houden over de financiën tot 2035. Op die manier moet er ook gekeken worden wat haalbaar is voor de deelnemers.

4. Proces en procedure
Uw reactie op de financiële stukken van recreatieschappen versturen wij aan de (dagelijkse) besturen van de recreatieschappen.

5. Voorstel
Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. nummer PS-besluit vult de griffie in

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 28 mei 2024;

gelet op artikel 58b en 59 van de Wet gemeenschappelijke regelingen,,

besluiten:

1. Zienswijzen in te dienen op de financiële stukken van recreatieschappen:
   - Recreatieschap Spaarnwoude,
   - Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer,
   - Recreatieschap Twiske-Waterland,
   - Recreatieschap Groengebied Amstelland,
   - Plassenschap Loosdrecht e.o.

   <u>Voor alle recreatieschappen</u>
   - Wij kunnen instemmen met uw concept jaarrekeningen 2023 en concept gewijzigde begrotingen 2024;
   - Wij kunnen niet instemmen met de concept begrotingen 2025. Wij hebben niet voldoende budget beschikbaar om de gevraagde bedragen volgens door u gevraagde hoge indexatie te kunnen betalen. Wij kunnen alleen instemmen met een begroting voor 2025 als u de deelnemersbijdragen 2025 met maximaal 3,7% ten opzichte van 2024 verhoogt. Wij zijn van mening dat wij u hiermee in staat stellen uw taken op een goed niveau te kunnen uitvoeren;
   - Wij vragen u weer nadrukkelijk kritisch te (blijven) zijn bij uitgaven. Met name bij nieuwe ontwikkelingen, zal het recreatieschap keuzes moeten maken, prioriteiten moeten stellen en mogelijk noodzakelijk de ambities moeten bijstellen. Wij verzoeken u daarbij te kiezen voor de opties die binnen de financieel mogelijke ruimte van uw recreatieschap vallen. Er moeten nieuwe keuzes gemaakt worden die passen binnen de begrotingen. Denk hierbij ook aan kostenbesparingen.

   <u>Voor het Plassenschap Loosdrecht e.o aanvullend</u>
   - Wij kunnen niet instemmen met de concept begroting 2025 omdat u daarbij een structurele verhoging van de deelnemersbijdrage voorstelt. Wij verzoeken de deelnemersbijdragen niet te verhogen en door bijvoorbeeld werkzaamheden te prioriteren, te faseren of te combineren de investeringen binnen de reeds beschikbare budgetten op te vangen. Verder vragen wij u te bezien of de kapitaallasten voor onderhouds- en vervangingskosten op andere (meer gelijkmatige) wijze verdeeld kunnen worden in de loop der tijd. Een goede samenwerking en afstemming met de deelnemers is de komende jaren nodig om een duidelijk beeld te krijgen en te houden over de financiën tot 2035. Op die manier moet er ook gekeken worden wat haalbaar is voor de deelnemer

Haarlem,

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Bijlage bij registratienummer 2249446 / 2257622

Provinciale bijdrage aan recreatieschappen							
Recreatieschap	Begroting 2024	Begrotings-wijziging 2024	Begroting 2025	max. indexatie ** 3,7%	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Spaarnwoude SPW Spaarnwoude SGP	€ 3.275.346	€ 3.275.346	**€ 3.478.418**	**€ 3.396.564**	€ 3.666.253	€ 3.864.231	€ 4.072.899
Alkmaarder- en Uitgeestermeer Buitenlanden/ IJ-Z	€ 908.933	€ 908.933	**€ 965.287**	**€ 942.572**	€ 1.017.412	€ 1.072.352	€ 1.130.259
Twiske- Waterland	€ 1.635.606	€ 1.635.606	**€ 1.737.014**	**€ 1.696.138**	€ 1.830.812	€ 1.830.812	€ 1.830.812
Groengebied Amstelland	€ 1.108.935	€ 1.108.935	**€ 1.177.689**	**€ 1.149.976**	€ 1.241.284	€ 1.308.313	€ 1.378.962
Plassenschap Loosdrecht*	€ 666.839	€ 685.385	**€ 791.999**	**€ 710.750**	€ 861.043	€ 925.004	
Totale bijdrage PNH	€ 7.595.659	€ 7.614.205	**€ 8.150.407**	**€ 7.896.000**	€ 8.616.804	€ 9.000.712	

** inclusief BTW* *** beschikbaar op basis van de meerjaren begroting 2024 PNH en de concept Kaderbrief 2025*

Voor de recreatieschappen met als uitvoeringsorganisatie RNH wordt een indexatie voor de begroting van 2025 aangehouden van 6,2%. Dit kan wijzigen op basis van werkelijk indexatie.

Voor het Plassenschap Loosdrecht e.o. zijn de ramingen gebaseerd op het Meerjareninvesterings-plan (MJIP) en Meerjarenonderhoudsplan (MJOP). Ook dit kan wijzigen. De deelnemersbijdragen voor 2025 nemen met 10,65% toe. Deze toename bestaat voor 3,25% uit autonome ontwikkelingen en voor 7,4% uit extra toename als gevolg van de investeringen in het gebied.

Het dagelijks bestuur van het recreatieschap Spaarnwoude heeft in de vergadering van 11 april 2024 de financiële jaarstukken van Recreatieschap Spaarnwoude voorlopig vastgesteld. Uitgangspunt is het ambitieniveau ‘basis’ van het Uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park, zoals het Algemeen Bestuur d.d. 18 december 2023 heeft besloten.

Wij hebben niet voldoende budget beschikbaar om de gevraagde bedragen volgens de hoge indexatie voor de conceptbegrotingen 2025 te kunnen betalen. Onze indexatie van onze participantenbijdrage bestaat voor het komende jaar uit een verhoging van € 208.000. Dit betekent dat wij kritisch moeten blijven op de begrotingen na 2025 en de aangegeven ramingen teveel stijgen. Wij kunnen nu alleen instemmen met een begroting voor 2025 als de deelnemersbijdragen met maximaal 3,7% verhoogt, zie tabel.

Rekeningresultaat 2023

Recreatieschap	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2023	Verschil
Spaarnwoude	€ -1.016.715	€ -800.533	€ 216.182
Alkmaarder- en Uitgeestermeer	€ 45.514	€ -91.076	€ -45.562
Twiske-Waterland	€ -309.955	€ -28.797	€ 281.158
Groengebied Amstelland	€ -5.643	€ 157.617	€ 163.260
Plassenschap Loosdrecht	€ 0	€ 428.864	€ 428.864

Bijlage bij registratienummer 2249446 / 2257622

Spaarnwoude:

Jaarrekening 2023

De geconsolideerde jaarstukken 2023 van Recreatieschap Spaarnwoude eindigt met een positiever exploitatie resultaat van € -800.533 ten opzichte van het verwachte resultaat van de begroting van € -1.016.715. Dit is een positieve financiële afwijking van € 216.182. De baten en de lasten zijn hoger dan begroot, maar de toename van de baten is groter dan de toename van de lasten.

Hieronder staan de belangrijkste afwijkingen opgesomd:

- Lagere lasten en lagere baten door de beëindiging van project de Opstapper en de verkoop van de veerpont (kosten en baten vallen tegen elkaar weg); *dit project is nog in de afronding en de uiteindelijke afrekening komt in 2024.*
- Lagere lasten in het dossier Erfpacht Tuinen van West (44.000);
- Lagere lasten voor het onderzoek klimaatverandering (25.000);
- Lagere lasten nieuwe evenementenafrit A22 (90.000);
- Hogere baten uit evenementen (219.000);
- Hogere baten van het verplaatsen van de vissteiger bij Zijkanaal C (70.400);;
- Hogere baten algemene dekkingsmiddelen dankzij toegenomen marktrente (€ 426.787);
- Lagere baten door investering voor vaste stroomvoorziening voor een duurzaam evenemententerrein op de Groene Weelde te Haarlemmermeer (-144.300);
- Hogere lasten door tussentijdse ophoging budget uitvoeringsprogramma (-125.800);
- Hogere lasten door stormschade (-354.000);
- Hogere lasten reguliere inzet (-24.100) · Hogere baten vanuit Rijkssubsidie (37.780);
- Hogere lasten door afhandeling WOO/AVG en wijziging GR (-16.500);
- Hogere lasten door extra reguliere inzet financiën en programmasturing (-97.500).

Begrotingswijziging 2024

Per saldo leiden de wijzigingen in baten en lasten bij de programma's tot een grotere onttrekking uit de reserves. Oorspronkelijk was de toevoeging begroot op € 269.211 (positief) en na de begrotingswijziging wordt dat een onttrekking aan de reserves van € 601.734 (negatief). Het totale begrote resultaat is € 870.945 negatiever.

Begroting 2025

Zoals afgesproken in de gemeenschappelijke regeling wordt de participantenbijdrage jaarlijks geïndexeerd. Voor 2025 is dat 6,2 %.

Alkmaarder en Uitgeestermeer:

Jaarrekening 2023

De jaarrekening 2023 laat per saldo een negatief resultaat zien van € 47.000,-. Dit resultaat omvat een:

- Reguliere winst van 46.000,- op reguliere bedrijfsvoering;
- Incidenteel verlies van 93.000.- op incidentele werkzaamheden/projecten.

Begrotingswijziging 2024

De begroting na wijziging sluit op een saldo van € 252.148 negatief in plaats van de begrote € 245.556. Dit is € 6.592 negatiever dan aanvankelijk begroot. De lasten nemen af met een bedrag van € 1.318.462 en de baten met € 1.325.054. Het negatieve saldo komt ten laste van de reserves en resulteert niet in een wijziging van de deelnemersbijdrage 2024.

Bijlage bij registratienummer 2249446 / 2257622

Begroting 2025
Zoals afgesproken in de gemeenschappelijke regeling wordt de participantenbijdrage jaarlijks geïndexeerd. Voor 2025 is dat 6,2 %.

Twiske-Waterland:

Jaarrekening 2023
Het saldo van de baten en lasten is in totaal € 281.158 positiever dan begroot door:
- Minder inzet RNH voor reguliere werkzaamheden (26.000);
- Lagere kosten incidentele projecten (230.000). Deze kosten schuiven grotendeels door naar 2024;
- Hogere parkeeropbrengsten (63.000);
- Hogere opbrengsten hout, huur en pacht (26.000);
- Hogere baten door rente (175.000);
- Tegemoetkoming in de kosten groene boa's (21.000);
- Extra dotatie voorziening groot onderhoud i.v.m. 4 bruggen de Vennen (- € 260.000).

Begrotingswijziging 2024
De begrotingswijziging van Twiske-Waterland over 2024 sluit met een iets hogere onttrekking aan de reserve. Begroot was een nadelig saldo van € 190.922. De netto uitgaven zijn € 9.929 hoger dan begroot. Dat leidt tot een onttrekking aan de reserve van € 200.851. De deelnemersbijdrage 2024 wijkt hierdoor niet af van de begroting 2024.

Begroting 2025
Zoals afgesproken in de gemeenschappelijke regeling wordt de participantenbijdrage jaarlijks geïndexeerd. Voor 2025 is dat 6,2 %.

Groengebied Amstelland:

Jaarrekening 2023
Het saldo van de baten en lasten is in totaal € 163.260,- positiever dan begroot door (afgeronde bedragen):
- Hoger ontvangen rentebaten (111.000);
- Ontvangst van onvoorziene subsidie 'groene Boa's' (28.000);
- Ontvangst van onvoorziene subsidie project inrichting Korte Dwarsweg (21.000);
- Doorschuiven incidenteel project horecaontwikkeling Abcouderstraatweg 79 (63.500);
- Lagere/hogere kosten incidentele projecten (32.500);
- Meer opbrengst uit erfpacht en huur (43.000);
- Minder opbrengst uit evenementen (- 65.000);
- Meer kosten voor dagelijks onderhoud (- 52.000).

Begrotingswijziging 2024
De lange termijn (reguliere) financiële raming voor het recreatieschap is positief. De begrotingswijziging geeft verder geen aanleiding om de participantenbijdragen verder te verhogen dan de gebruikelijke indexatie.

Begroting 2025
Zoals afgesproken in de gemeenschappelijke regeling wordt de participantenbijdrage jaarlijks geïndexeerd. Voor 2025 is dat 6,2 %.

Bijlage bij registratienummer 2249446 / 2257622

Plassenschap Loosdrecht e.o.:

Jaarrekening 2023

Het Plassenschap Loosdrecht e.o. is sinds 1-1-2023 een bedrijfsvoeringsorganisatie (BVO), een samenwerkingsvorm op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). Binnen deze BVO werken de gemeenten Wijdemeren, Stichtse Vecht en de Provincies Utrecht en Noord-Holland samen.

Het Plassenschap heeft de uitvoering van zijn werkzaamheden Beheer & Onderhoud, Exploitatie, Bedrijfsvoering en Bestuursondersteuning — met ingang van 1 januari 2023 - belegd bij de gemeente Wijdemeren. Het jaar 2023 was door de overgang een transitiejaar jaar voor het Plassenschap.

De jaarrekening 2023 heeft een overschot t.o.v. de begroting 2023 van per saldo € 428.864 (In 2022 was er nog een negatief saldo van € 575.746 voornamelijk veroorzaakt door de liquidatie van Recreatie Midden Nederland). Het behaalde resultaat heeft met name een incidenteel karakter en wordt hoofdzakelijk veroorzaakt wordt doordat 2023 een transitiejaar betrof.

In 2023 zijn 3 beheerplannen opgesteld: . het Beheerplan Areaal Plassenschap Loosdrecht e.o. (voor de terreinen, eilanden en vaarwegen), het Beheerplan Vastgoed en het Beheerplan Sluizen. Daarnaast is er op basis van eerdere inspecties en kennis bij het huidige personeel een bureaustudie gedaan naar de staat van onderhoud van de beschoeiingen. Op basis van de hierboven genoemde beheerplannen en bureaustudies zijn de benodigde budgetten voor het Dagelijks Onderhoud (DO) en het Groot Onderhoud (GO) berekend en is een meerjareninvesteringsplan (MJIP >10 jaar) voor de vervangingsinvesteringen (VV) opgesteld.

Op 6 september 2023 heeft het bestuur van Plassenschap Loosdrecht e.o. besloten om de beheerplannen en het meerjareninvesteringsplan (MJIP) als uitgangspunt te gebruiken voor het opstellen van het 4-jarig Uitvoeringsplan en het 4-jarig Financieel Perspectief. Het 4-jarig Financieel Perspectief is een richtinggevend kader voor de begrotingen 2024-2027.

Begrotingswijziging 2024

In de vastgestelde begroting 2024 is herhaaldelijk gewezen dat de inventarisaties en onderzoeken uitgevoerd in 2023 budgettaire gevolgen zouden (kunnen) hebben. Een eerste begrotingswijziging 2024 is hiervan het directe resultaat. De wijzigingen resulteren in een toename van de totale deelnemersbijdragen met € 63.300. Van dit bedrag is € 5.600 transparantie BTW. De overige € 57.700 betreft hogere deelnemersbijdragen. Voor de provincie Noord-Holland is dit een verhoging van € 18.547 (inclusief BTW)

Begroting 2025

De begroting 2025 van het Plassenschap is conform de opgaven een beleidsarme begroting voor wat betreft nieuwe ontwikkelingen.

De deelnemersbijdragen (inclusief BTW) voor 2025 nemen t.o.v. de begroting 2024 na eerste wijziging met € 227.800 toe, dat is 9,7 %. Deze toename bestaat voor ca. 3% uit autonome ontwikkelingen en voor ca. 7% uit extra toename als gevolg van de investeringen in het gebied. Ook in de jaren na 2025 is er een extra toename van de deelnemersbijdragen, ook deze toename wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de investeringen in het werkgebied.

Postbus 2571, 2002 RB Haarlem
Genieweg 46a, Velsen-Zuid
023 – 520 28 20
info@recreatienoordholland.nl
www.spaarnwoude.nl
K.v.K. 34359324

Aan: de raden van deelnemende gemeenten en Provinciale Staten

Velsen-Zuid: 15 april 2024
Uw kenmerk: --
Onderwerp: Financiële jaarstukken recreatieschap Spaarnwoude
Bijlage(n): 1. Jaarrekening 2023
2. Infographic '2023 in vogelvlucht'
3. Begrotingswijziging 2024
4. Concept Programmabegroting 2025

Behandeld door: Kirsten van der Plas, kvanderplas@recreatienoordholland.nl

Geachte Raads- en Statenleden,

Het dagelijks bestuur heeft in de vergadering van 11 april 2024 de financiële jaarstukken van Recreatieschap Spaarnwoude voorlopig vastgesteld. Hierbij zijn de volgende opmerkingen gemaakt;
- Aan de Begrotingswijziging 2024 dient een urenonderbouwing voor de inzet van de kwartiermaker ad €18.200,- en inzet RNH ad €10.000,- Regiodeal toegevoegd te worden voor de vergadering van het algemeen bestuur en een aanvullende toelichting op de ureninzet (baten en lasten) van het Routebureau.
- Aan de voorlopige Begroting 2025 dient een toelichting toegevoegd te worden voor de vergadering van het algemeen bestuur over de Regiodeal en de wijze waarop dit proces doorwerkt in de financiële stukken alsmede een financiële onderbouwing van de projecten onder het uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park 2040.

Financiële jaarstukken in een compacte vorm conform BBV
Recreatieschap Spaarnwoude kent drie deelbegrotingen: SPW, SGP en SMG onder één Gemeenschappelijke Regeling.

- Spaarnwoude SPW (oud), het gebied dat wordt ingesloten door het Noordzeekanaal aan de noordoostzijde, Velserbroek en Haarlem aan de westzijde en de snelweg A200 aan de zuidzijde
- Spaarnwoude SGP, de uitbreidingsgebieden in Haarlemmermeer en Tuinen van West die zijn aangelegd in het kader van het Strategisch Groenproject Haarlemmerméér Groen
- Spaarnwoude SMG, de uitbreidingsgebieden rondom Schiphol die zijn aangelegd in het kader van het plan Mainport & Groen.

Het recreatieschap presenteert de jaarstukken conform de regels van de BBV én in een compacte vorm: namelijk geconsolideerd. Dit houdt in dat er geen of beperkte verantwoording per deelbegroting wordt gegeven, conform het advies van het ministerie van BZK. Het algemeen bestuur is eind 2022 gestart met een onderzoek naar de mogelijkheden van het al dan niet samenvoegen van de deelbegrotingen en wijze van financiering. Argumenten om de deelbegrotingen samen te voegen tot één begroting, zijn het komen tot een heldere structuur, het in lijn brengen van stemrecht en participantenbijdragen en het beter aansluiten op de BBV.

Uw zienswijze op de jaarstukken
Hierbij zenden wij u conform de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Spaarnwoude een exemplaar van:

- De jaarstukken (jaarrekening en jaarverslag Spaarnwoude 2023 (bijlage 1) met de Infographic '2023 in vogelvlucht' (bijlage 2)
- De begrotingswijziging Spaarnwoude 2024 (bijlage 3)
- De voorlopige programmabegroting Spaarnwoude 2025 (bijlage 4).

Op grond van het bepaalde in de artikelen 25, lid 2 en 26, lid 2 van de Gemeenschappelijke Regeling Recreatieschap Spaarnwoude kunt u binnen twee maanden eventuele zienswijzen kenbaar maken. Het algemeen bestuur zal in de vergadering van 11 juli 2024 besluiten over de definitieve vaststelling van de jaarstukken. Daarna worden deze vóór 15 juli 2024 ter goedkeuring toegezonden aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Vanwege de strenge eisen aan de indieningstermijnen verzoeken wij u met klem uw reactie te versturen uiterlijk **18 juni 2024**, zodat het dagelijks bestuur uw zienswijze kan agenderen voor de vergadering van het algemeen bestuur van 11 juli 2024. Indien u vragen heeft of nadere toelichting op de financiële stukken wenst, verzoeken wij u contact op te nemen met J. Gilliam, jgilliam@recreatienoordholland.nl.

Korte samenvatting zienswijzen Kadernota 2025
De Wet Gemeenschappelijke Regeling schrijft voor dat u jaarlijks de kadernota toegezonden krijgt voor 15 december, met de mogelijkheid voor een optionele zienswijze. De kadernota vormt de basis voor de voorlopige programmabegroting 2025. Gezien de voorlopige voorgestelde keuze voor het ambitieniveau basis in het Uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park hebben wij nadrukkelijk aangegeven open te staan voor uw suggesties. Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam, Haarlem, Haarlemmermeer en Velsen hebben hier op gereageerd. Van de Provincie Noord-Holland is geen zienswijze ontvangen. De strekking van de ontvangen zienswijzen zijn:

De gemeente Amsterdam begrijpt de voorlopige keuze voor ambitieniveau basis, waarin het bestuur onder de huidige financiële onzekerheden bij meerdere participanten voorlopig geen extra budget vraagt van de deelnemers. Zij vraagt in deze (financieel) onzekere tijden vaart te maken met de begrotingshervorming.

De gemeente Haarlem onderstreept de gezamenlijke verantwoordelijkheid van alle deelnemers voor het onderhoud van Spaarnwoude Park en de realisatie van het uitvoeringsprogramma. Zij vraagt om aanpassing op het financiële beleid om ervoor te zorgen dat dat de weerstandsratio van de gemeenschappelijke regeling altijd boven de 1 blijft. Daarnaast wordt gevraagd om een gezamenlijk inzet op het behoud van de huidige staat van het onderhoud en dat prioriteit wordt gegeven aan het uitrollen van het ecologisch beheer van het hele gebied.

De gemeente Haarlemmermeer wijst erop dat ambitieniveau basis zonder verhoging van de participantenbijdragen kan worden gerealiseerd, onder meer door samenvoeging van de reserves van deelgebieden Spaarnwoude Oud (SPW) en Strategisch groenproject (SGP). Zij zijn tevreden dat voorafgaand aan de samenvoeging van deze reserves, budget wordt gereserveerd voor de noodzakelijke verbetering van projecten in het SGP gebied de Groene Weelde (verbetering Big Spotters Hill en groengebied naast de Expo in Vijfhuizen). Echter vreest zij dat zonder (gefaseerde) verhoging van de participantenbijdrage de verbeteringen van de ontvangstgebieden Houtrak, Veerplas, Spaarnwoude Heuvels, niet tot uitvoering zullen komen. Hierdoor zouden de in de Visie Spaarnwoude Park 2040 beoogde verhoging van de recreatieve opvangcapaciteit, aantrekkelijkheid alsmede de versterking van landschap en biodiversiteit niet bereikt worden. Daarom dringen zij erop aan om in gezamenlijkheid een (gefaseerde) verhoging van de participanten bijdragen voor de periode vanaf 2026 te verkennen.

De gemeente Velsen heeft grote zorgen geuit over een structurele gezonde financiering van het recreatieschap Spaarnwoude. Met het beoogde ambitieniveau basis lijken belangrijke basisvoorwaarden zoals “Schone, hele, veilige en bruikbare recreatieve gebieden” niet gehaald te worden. Er ligt een wens voor een hoger ambitieniveau. Het samenvoegen van de algemene- en vrij aanwendbare reserves van de deelgebieden SPW (Spaarnwoude Oud) en SGP (Strategisch Groenproject) is een tijdelijke overbrugging voor de korte termijn voor de realisatie van het uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park. Voor een structureel duurzame financiële toekomst moeten afspraken worden gemaakt over structurele financiering van de Visie Spaarnwoude Park 2040, met minimaal ambitieniveau midden, zodat uitvoering geschiedt zonder dat alle reserves worden uitgeput. Verder wordt erop aangedrongen om binnen de bestaande middelen, nauw samen te werken bij het voorkomen van illegale en criminele activiteiten, zoals het dumpen van (drugs)afval en illegale prostitutie.

Het dagelijks bestuur voegt de commentaren waarin uw zienswijze is vervat bij de ontwerpbegrotingen en -rekening, zoals deze aan het algemeen bestuur wordt aangeboden. Het algemeen bestuur neemt op 11 juli 2024 een besluit om de jaarstukken vast te stellen. Deze worden vóór 15 juli 2024 toegezonden ter goedkeuring aan het Ministerie van BZK.

Met vriendelijke groet,
namens het bestuur van Recreatieschap Spaarnwoude

Bram Diepstraten
Voorzitter

2023 in vogelvlucht

Spaarnwoude Park

Spaarnwoude Park bestaat uit verschillende parkachtige gebieden tussen Haarlem, Hoofddorp en Amsterdam. Groene gebieden die allemaal net iets anders zijn maar samen één groot samenhangend parklandschap vormen. Door hun ligging dichtbij grote steden en wijken zijn ze enorm belangrijk. Het zijn grote 'stadsparken' waarin je even kunt ontsnappen aan de drukte van alledag.

Wat hebben we gerealiseerd?

Uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park 2020 - 2024

Met het Uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park 2020 – 2024 bouwt het recreatieschap aan een aantrekkelijk leefklimaat voor bewoners van de Metropoolregio Amsterdam door spreiding van de regionale recreatiedruk, ontwikkeling bestemmingsmanagement en betere verbindingen. Het afgelopen jaar is verder gewerkt aan de planvoorbereiding en (daar waar al eerder besloten) planrealisatie van 14 projecten uit het uitvoeringsprogramma.

Zeer zware zomerstorm Poly raast over de gebieden

Poly heeft voor grote schade gezorgd aan het gebied en de wegen en paden. In 2023 lag de focus op het vrijmaken van autowegen en fiets-paden. Met zaagploegen werden de wandel- en ruiterpaden, stranden en dagrecreatievelden vrijgemaakt van stormhout. Gevallen hout werd hergebruikt als takkenril in het bos en boom-stammen blijven liggen. Dat is goed voor de natuur en de biodiversiteit. De opruimwerk-zaamheden en het reparatiewerk hebben € 354.000, - gekost. In 2024 start de opbouw-fase met het planten van bomen.

Hoe staat het schap er voor?

De geconsolideerde jaarrekening van Recreatieschap Spaarnwoude geeft een voordeliger exploitatieresultaat tussen de jaarrekeningcijfers van 2023 en de begroting 2023 na wijziging. De baten en de lasten zijn hoger dan begroot, maar de toename van de baten is groter dan de toename van de lasten.

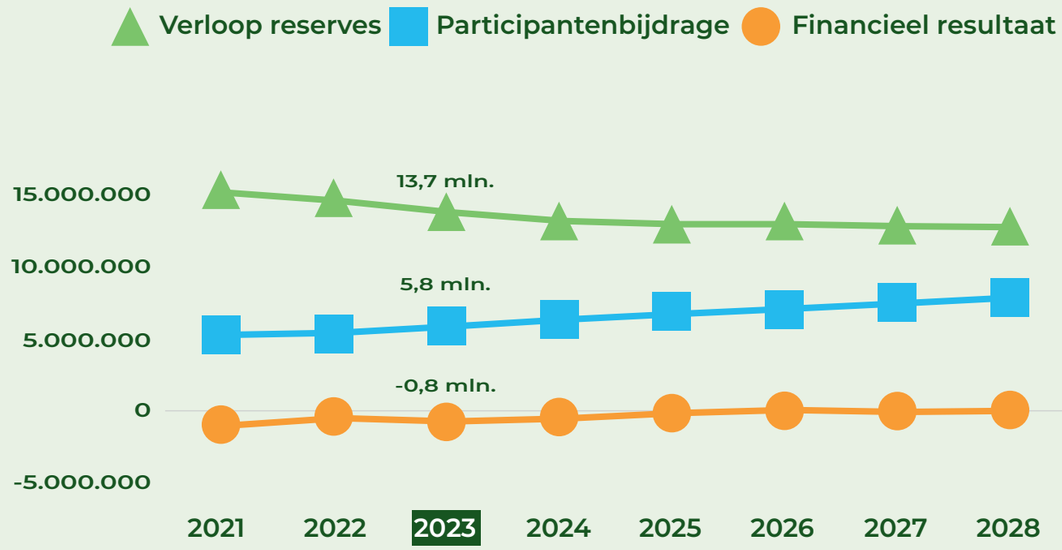

Waar ging het geld naartoe?

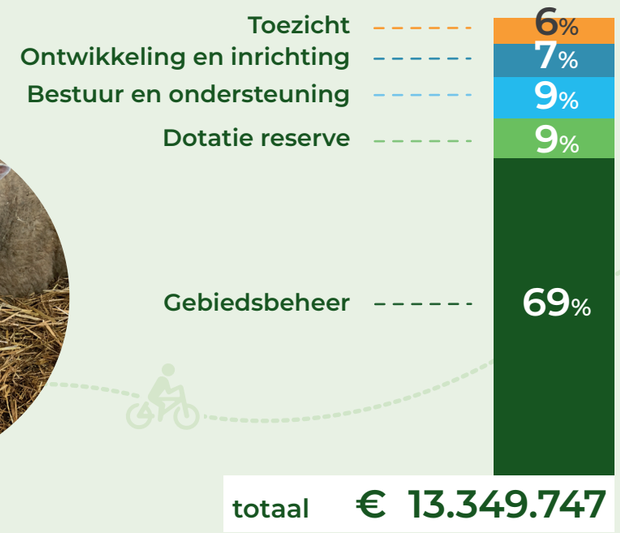

Waar kwam het geld vandaan?

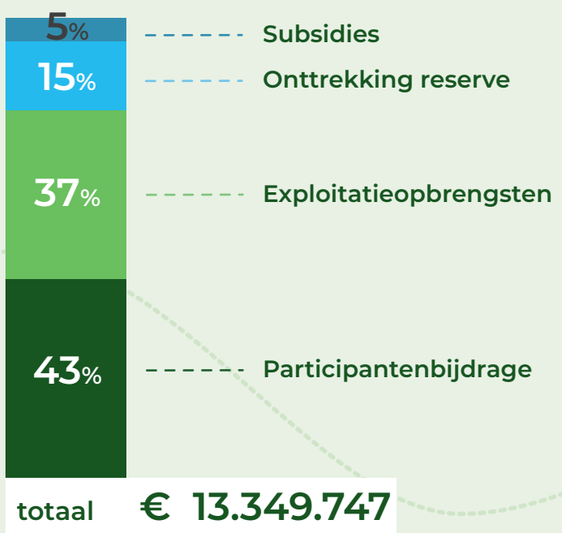

2023 highlights

Spaarnwoude Park

Oogstfest Plesmanhoek: een groot familiefeest!

In augustus vond een unieke oogst plaats in de Plesmanhoek. De restauratiegroep Meer-Historie, de boeren en het schap bundelden hun krachten om iedereen uit de omgeving bekend te maken met de landbouw en de gewassen uit de Plesmanhoek. Het werd een gezellig festival van kennismaken met wat de Haarlemmermeerse bodem voorbrengt, het beleven en het proeven van eigen geoogst voedsel.

Cetti's zanger in de bermen in Dijkland

Er is onderzoek gedaan naar de effecten van verschillende vormen van beheer zodat de natuurwaarden ontwikkelt kunnen worden met duurzaam natuurbeheer. Dit betekent minder maaien en het afvoeren van het maaisel. Zo werd er een stijging van het aantal plantensoorten waargenomen en opmerkelijk was de toename van de Cetti's zanger: een klein bruin rietvogeltje met harde explosieve zangkunsten.

Verbetering zwemwaterkwaliteit

De Westbroekplas heeft regelmatig te maken met blauwalgen waardoor er een zwemwaarschuwing of negatief zwemadvies geldt. Om zwemmers te beschermen tegen gezondheidsrisico's nam Rijnland, in samenwerking met het recreatieschap en de provincie, maatregelen om de zwemwaterkwaliteit te verbeteren. Het schone en koudere water wordt vanaf de diepere plas gepompt en langs de zwemzone geleid. Dit leidt tot minder kans op de hinderlijke blauwalgen in de zwemzone.

www.spaarnwoudepark.nl

40+ verenigingen actief

135.137 website bezoekers

10 grote evenementen
> 5.000 bezoekers

1.300 volgers Instagram

4.474 volgers Facebook

Bosbeheer voor meer biodiversiteit

Verschillende soorten bomen en planten zijn belangrijk voor een gezond bos. Door bewust bepaalde bomen weg te halen ontstaat er ruimte voor andere soorten. Het bos krijgt daarmee een duwtje in de goede richting om te groeien tot een bos met een grote variëteit aan soorten bomen en planten. Schimmels en insecten zoals bijen en vlinders profiteren hiervan en er ontstaat een thuis voor dieren zoals de bosmuis, egels en eekhoorntjes.

Nieuw wandelnetwerk

Het Wandelnetwerk Zuid-Kennemerland werd geopend aan de Veerplas. De opening van een van de grootste regionale routenetwerken in Noord-Holland ontsluit 150 nieuwe wandelroutes, van Zandvoort tot de westkant van Amsterdam en van Velsen tot het zuidelijkste puntje van de Haarlemmermeer. Het wandelnetwerk sluit aan op omringende wandelnetwerken met ruime keuze aan routes in Spaarnwoude Park.

23 kilometer mountainbikeparcours op 23 april geopend

Veertig jeugdleden van de vereniging de Noordbikers mochten als eerste het mountainbikeparcours op, daarmee werd het vernieuwde parcours in de Haarlemmermeer geopend. De mountainbikeroute strekt zich uit van Zwaanshoek tot Vijfhuizen. In samenwerking met de vereniging de Noordbikers zijn routes herstelt en aangevuld met nieuwe elementen zoals sprongetjes en bruggetjes.

Spaarnwoude Park

Spaarnwoude Park

Jaarstukken **2023**

Recreatieschap Spaarnwoude

versie DB 11 april 2024

Inhoudsopgave

Samenvatting **3**

Jaarverslag **13**

Programmaverantwoording *18*

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting 21

Programma 2. Beheer en onderhoud 27

Programma 3. Toezicht en veiligheid 34

Programma 4. Bestuur en ondersteuning 34

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen 37

Paragrafen *40*

A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing 41

B. Kapitaalgoederen 48

C. Financiering 55

D. Bedrijfsvoering 58

E. Grondbeleid 62

F. Participanten 64

Jaarrekening **68**

Overige gegevens **87**

Bijlagen **92**

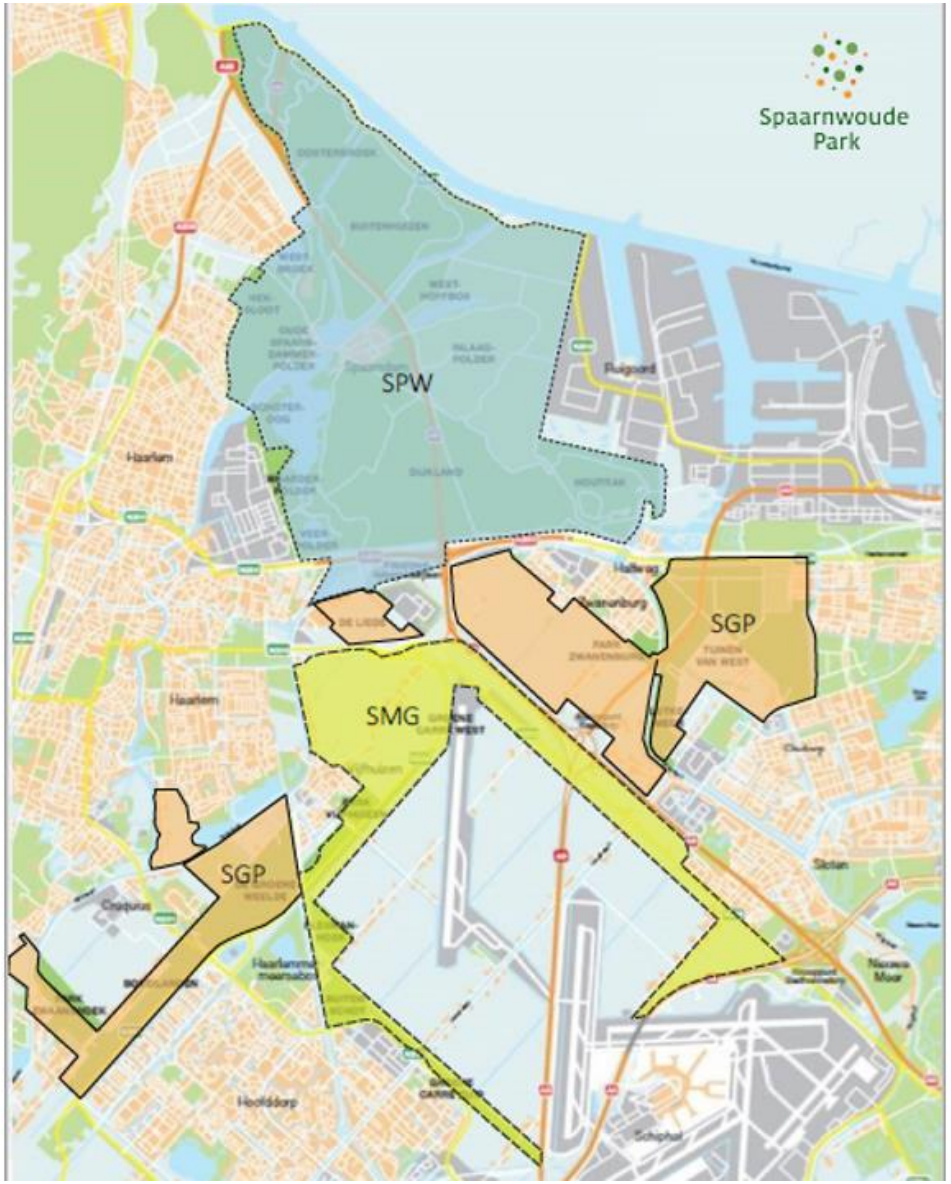

Samenvatting

De gemeenten Amsterdam, Haarlem, Velsen en Haarlemmermeer participeren samen met Provincie Noord-Holland in de gemeenschappelijke regeling van recreatieschap Spaarnwoude. Zij financieren het grootste deel van de jaarlijkse exploitatie. Dit wordt aangevuld met inkomsten uit (erf)pacht en verhuur voor recreatieve activiteiten, horeca en evenementen.

Het recreatieschap kent drie deelbegrotingen met elk eigen reserves en exploitatiebudget. De jaarstukkenis geconsolideerd weergegeven en doet waar relevant uitspraken over de situatie per deelgebied. De drie deelbegrotingen zijn:

- SPW, ook wel 'Spaarnwoude-oud'. Dit omvat het gebied ten noorden van de A200, begrensd door het Noordzeekanaalgebied, Haarlem en de havens van Amsterdam West.
- SGP - Strategisch Groen Project. Dit zijn gebieden die in de jaren '90 toegevoegd zijn vanuit de RodS-gelden (Recreatie om de Stad). Betreft o.a. Tuinen van West en Groene Weelde.
- SMG - Stichting Mainport en Groen. Dit zijn de jongste gebieden, aangelegd ter compensatie van de vijfde baan (Polderbaan) van Schiphol. Het gaat om o.a. Plesmanhoek, Boseilanden en park Zwaanshoek.

Kerngegevens: 6.097 hectare werkgebied, waarvan 2.572 hectare beheergebied met 277 hectare water. Het overige gebied wordt beheerd door lokale agrariërs- en bewoners. Er waren 8,7 miljoen bezoeken in 2023.

Realisatie in hoofdlijnen

Recreatieschap Spaarnwoude heeft haar koers bepaald met de Visie Spaarnwoude Park 2040: rijk aan natuur, buitenleven en verhalen uit het verleden. De ambitie is om van Spaarnwoude Park een natuurrijk park te maken tussen de grote steden, goed bereikbaar, veelzijdig met regionale bekendheid. Het uitvoeringsprogramma heeft als belangrijkste punten:

- Focus op het versterken van natuur, landschap en cultuurhistorie
- Focus op de ontwikkeling van aantrekkelijke ontvangst- en verblijfgebieden ten behoeve van een goede spreiding van de recreatieve druk
- Het succesvol wegwerken van het achterstallig onderhoud in het oudere deelgebied SPW
- Uitgeven in ondererfpacht van gedateerde gebouwen
- Fietsbereikbaarheid (in Spaarnwoude en van- en naar de steden)

In 2023 heeft het recreatieschap verder gewerkt aan de planvoorbereiding (en daar waar eerder besloten) planrealisatie van de projecten van het uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park 2020-2024. Spaarnwoude op een kwalitatief hoogwaardige wijze onderhouden is betekenisvol voor de brede welvaart, ofwel het welzijn en de gezondheid van bewoners in de Metropoolregio Amsterdam (MRA) en biedt opvang voor spreiding van de regionale recreatiedruk.

Keuze ambitieniveau Basis uitvoeringsprogramma

De realisatie van de visie en het uitvoeringsprogramma vraagt een stevige investering, maar de reserves zijn niet toereikend om dit te dekken. Daarom heeft het algemeen bestuur een voorlopige keuze gemaakt voor ambitieniveau basis voor de uitvoering van Spaarnwoude Park. Het recreatieschap financiert de investeringen uit eigen middelen, een toename van verwachte erfpachtbaten, subsidies of incidentele bijdragen. Hoewel de doelstellingen onverminderd overeind blijven, en ook met scenario basis vooruitgang geboekt wordt, gaat het realiseren van de plannen uit het uitvoeringsprogramma langer duren. Vooral het vernieuwen van de ontvangstgebieden

en het ecologisch beheer – de basis van het merkverhaal –voert het recreatieschap beperkt en pragmatisch uit. Dit houdt onder andere in dat we bij groot onderhoudsprojecten kijken in hoeverre we enkele aanpassingen uit de vastgestelde ontwerpen kunnen meenemen.

Naast de projecten uit het uitvoeringsprogramma zijn er in 2023 mooie stappen gemaakt om effectief invulling te geven aan de hoofddoelstelling om steden en natuurgebieden te ontlasten en een aantrekkelijke recreatiemogelijkheid te bieden aan recreanten uit omliggende gemeenten en de regio. Ten aanzien van het beheer van het recreatiegebied volgt hieronder een selectie van activiteiten:

- Regulier periodiek onderhoud en beheer
- Begeleiden werkzaamheden vrijwilligers en werknemers werkvoorzieningsschap
- Voorbereiden en updaten uitvoering meerjarenplanning groot onderhoud en vervangingen
- Beheren vastgoedcontracten en genereren opbrengsten
- Controleren veiligheids- en onderhoudssituatie
- Toezicht houden, handhaving en contacten met recreanten, gebruikers en ondernemers
- Bestuurlijk-logistieke processen voorbereiden en begeleiden aan de hand van jaarprogramma, begroting en doelstellingen
- Advisering bestuur (juridisch, financieel, bestuurlijk)
- Promotie gebied en gebruiksmogelijkheden
- Uitvoering communicatieplan – omgevingsmanagement

Voorbeeld beeldgebruik merkgids Spaarnwoude Park

Bezoekersaantallen

In 2023 is Spaarnwoude Park meer bezocht ten opzichte van 2022. In 2022 is in alle recreatieschappen gestart met een nieuwe methodiek om de bezoekersstromen te meten. In plaats van het gebruik van telslangen over de toegangswegen wordt het aantal bezoeken nu gemeten op basis van GPS tellingen. Deze methodiek is in 2023 voor het tweede jaar in gebruik. Omdat het hier gaat om een nog vrij nieuwe methodiek, zijn de nodige opmerkingen te plaatsen bij de interpretatie van het aantal bezoeken en de herkomst van de bezoekers.

De verschillen met voorgaande jaren zijn zoveel mogelijk geanalyseerd. Er is data nodig over meerdere jaren om een adequate vergelijking te kunnen maken en onderbouwde uitspraken te kunnen doen. Kort gezegd betekent de overgang naar een nieuwe methode dat de cijfers over 2022 en 2023 niet zonder meer vergelijkbaar zijn met de cijfers uit de jaren voorafgaand aan de GPS tellingen.

Spaarnwoude heeft over 2022 een aantal bezoekers ontvangen van 6.321.773 miljoen, een mooi resultaat.

Wat heeft het gekost en opgeleverd?

De geconsolideerde jaarstukken van Recreatieschap Spaarnwoude eindigt met een positiever exploitatie resultaat van € -800.533. Ten opzichte van het verwachte resultaat van de begroting van € - 1.016.715 is dit een positieve financiële afwijking van € 216.182. De baten en de lasten zijn hoger dan begroot, maar de toename van de baten is groter dan de toename van de lasten.

Financieel resultaat

	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Verschil
Lasten	12.124.524	11.767.636	356.888
Baten	11.323.991	10.750.921	573.070
Saldo	**-800.533**	**-1.016.715**	**216.182**

Op de volgende pagina's worden per programma de belangrijkste afwijkingen uit de geconsolideerde weergave genoemd, die in de programmaverantwoording worden toegelicht. In bijlage V is de volledige verklaring van afwijkingen opgenomen.

In de tabellen op de pagina's 13 t/m 15 staan de cijfermatige overzichten per deelgebied, waarbij deelgebied SPW eindigt met een negatief resultaat en deelgebied SGP met een positief resultaat. Deelgebied SMG wordt in tegenstelling tot de andere twee deelgebieden bekostigd uit een ontvangen afkoopsom, totdat deze is uitgeput.

Overzicht van baten en lasten (geconsolideerd) over het begrotingsjaar 2023

	Jaarrekening 2023			Begroting na wijziging 2023			Jaarrekening 2022		
Programma	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
1. Ontwikkeling en inrichting	887.868	166.544	-721.324	931.420	361.057	-570.363	1.134.884	559.458	-575.426
2. Beheer en onderhoud	9.209.189	4.825.305	-4.383.884	8.942.917	4.522.290	-4.420.627	7.899.608	4.209.612	-3.689.996
3. Veiligheid en toezicht	760.687	37.780	-722.907	736.636	-	-736.636	651.367	39.341	-612.026
4. Bestuur en ondersteuning exclusief overhead	247.586	-	-247.586	224.475	-	-224.475	229.312	-	-229.312
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves	2.076	6.294.361	6.292.285	1.409	5.867.574	5.866.165	5.605	5.427.245	5.421.640
Overhead	1.017.117	-	-1.017.117	930.779	-	-930.779	881.782	-	-881.782
Heffing vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**12.124.524**	**11.323.991**	**-800.533**	**11.767.636**	**10.750.921**	**-1.016.715**	**10.802.558**	**10.235.657**	**-566.901**
Resultaatbestemming (mutaties reserves)	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo
Algemene reserve	610.368	210.675	399.693	13.000	2.015.162	-2.002.162	131.104	56.795	74.309
Bestemmingsreserves	614.855	1.815.080	-1.200.225	2.501.108	1.515.661	985.447	600.455	1.241.666	-641.210
Totaal mutaties reserves	**1.225.223**	**2.025.756**	**-800.533**	**2.514.108**	**3.530.823**	**-1.016.715**	**731.560**	**1.298.461**	**-566.901**
Gerealiseerd resultaat	**13.349.747**	**13.349.747**	**-**	**14.281.744**	**14.281.744**	**-**	**11.534.118**	**11.534.118**	**-**

In bovenstaande tabel is de begroting na wijziging 2023 opgenomen als referentie, omdat in deze programmaverantwoording de jaarrekening 2023 wordt verantwoord ten opzichte van de begroting na wijziging 2023. Voor een vergelijking naast de begroting voor- en na wijziging 2023, zie het overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2023 in de jaarrekening.

Programma 1 Ontwikkeling en Inrichting

In 2023 heeft het recreatieschap grotendeels inzet gepleegd op de planvoorbereiding en (daar waar al eerder besloten) planrealisatie van 14 projecten uit het uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park 2020 -2025. In programma 1 vallen de lasten € 43.552 lager uit ten opzichte van de begrotingswijziging. De baten vallen € 194.513 lager uit ten opzichte van de begrotingswijziging. Per saldo komt het programma € 150.961 negatiever uit. Hieronder staan de belangrijkste afwijkingen opgesomd:

- Lagere lasten en lagere baten door de beëindiging van project de opstapper en de verkoop van de veerpont (kosten en baten vallen tegen elkaar weg)
- Lagere lasten in het dossier Erfpacht Tuinen van West (44.000)
- Lagere lasten voor het onderzoek klimaatverandering (25.000)
- Hogere lasten door tussentijdse ophoging budget uitvoeringsprogramma (-125.800)
- Lagere baten door investering voor vaste stroomvoorziening voor een duurzaam evenemententerrein op de Groene Weelde te Haarlemmermeer (-144.300)
- En diverse andere afwijkingen (per saldo 95.139)

Programma 2 Beheer en onderhoud

In programma 2 Beheer en onderhoud heeft het recreatieschap inzet gepleegd op de instandhouding van recreatie en natuur. De lasten vallen € 266.272 hoger uit ten opzichte van de begrotingswijziging. De baten vallen € 303.015 hoger uit ten opzichte van de begrotingswijziging. Per saldo komt het programma € 36.743 positiever uit. Hieronder staan de belangrijkste afwijkingen opgesomd:

- Hogere lasten door stormschade (-354.000)
- Lagere lasten nieuwe evenementenafrit A22 (90.000)
- Hogere baten uit evenementen (219.000)
- Hogere baten van het verplaatsen van de vissteiger bij Zijkanaal C (70.400)
- En diverse andere afwijkingen (per saldo 11.343)

Programma 3 Toezicht en veiligheid

In programma 3 Toezicht en veiligheid heeft het recreatieschap inzet gepleegd op het houden van toezicht door gastheerschap. Daarnaast dragen de boswachters bij aan het beheer en onderhoud van het recreatiegebied. Dit programma heeft in de jaarrekening ten opzichte van de begroting na wijziging € 24.051 hogere lasten en € 37.780 hogere baten. Per saldo komt het programma € 13.729 positiever uit. De afwijkingen worden veroorzaakt door:

- Hogere lasten reguliere inzet (-24.100)
- Hogere baten vanuit Rijkssubsidie (37.780)

Programma 4 Bestuur en ondersteuning (inclusief overhead)

Dit programma (inclusief overhead) heeft een overschrijding van lasten van € 109.449. Deze afwijking wordt veroorzaakt door:

- Hogere lasten door afhandeling WOO/AVG en wijziging GR (-16.500)
- Hogere lasten door extra reguliere inzet financiën en programmasturing (-97.500)

Programma 5 Algemene dekkingsmiddelen

Dit programma heeft per saldo een voordeel van € 426.787 door rente inkomsten op de schatkistrekening, dankzij de toegenomen marktrente.

Overzicht van baten en lasten deelgebied SPW over het begrotingsjaar 2023

	Jaarrekening 2023			Begroting na wijziging 2023			Jaarrekening 2022		
Programma	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
1. Ontwikkeling en inrichting	476.849	54.166	-422.684	511.576	120.057	-391.519	463.855	104.580	-359.275
2. Beheer en onderhoud	7.418.341	4.184.108	-3.234.232	7.018.161	4.030.415	-2.987.746	6.338.867	3.544.546	-2.794.321
3. Veiligheid en toezicht	589.237	30.449	-558.788	583.383	-	-583.383	506.533	30.858	-475.675
4. Bestuur en ondersteuning	136.882	-	-136.882	116.101	-	-116.101	135.831	-	-135.831
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves	2.076	4.163.676	4.161.600	1.409	4.169.894	4.168.485	5.605	3.843.877	3.838.271
Overhead	785.733	-	-785.733	708.157	-	-708.157	693.589	-	-693.589
Heffing vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**9.409.118**	**8.432.399**	**-976.719**	**8.938.787**	**8.320.366**	**-618.421**	**8.144.280**	**7.523.860**	**-620.419**
Resultaatbestemming (mutaties reserves)	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo
Algemene reserve	3.280	-	3.280	1.000	-	1.000	930	-	930
Bestemmingsreserve	167.943	1.147.941	-979.999	204.500	823.921	-619.421	105.757	727.106	-621.349
Totaal mutaties reserves	**171.222**	**1.147.941**	**-976.719**	**205.500**	**823.921**	**-618.421**	**106.687**	**727.106**	**-620.419**
Gerealiseerd resultaat	**9.580.341**	**9.580.341**	**-**	**9.144.287**	**9.144.287**	**-**	**8.250.966**	**8.250.966**	**-**

In bovenstaande tabel is de begroting na wijziging 2023 opgenomen als referentie, omdat in deze programmaverantwoording de jaarrekening 2023 wordt verantwoord ten opzichte van de begroting na wijziging 2023.

Overzicht van baten en lasten deelgebied SGP over het begrotingsjaar 2023

	Jaarrekening 2023			Begroting na wijziging 2023			Jaarrekening 2022		
Programma	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
1. Ontwikkeling en inrichting	409.255	112.379	-296.877	417.478	241.000	-176.478	664.813	450.503	-214.310
2. Beheer en onderhoud	1.158.957	329.705	-829.252	1.286.006	229.479	-1.056.527	1.068.115	309.932	-758.183
3. Veiligheid en toezicht	115.992	5.207	-110.785	105.953	-	-105.953	100.961	6.262	-94.699
4. Bestuur en ondersteuning exclusief overhead	63.013	-	-63.013	62.929	-	-62.929	55.197	-	-55.197
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves	-	1.897.400	1.897.400	-	1.677.680	1.677.680	-	1.556.817	1.556.817
Overhead	156.560	-	-156.560	151.014	-	-151.014	130.933	-	-130.933
Heffing vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**1.903.777**	**2.344.690**	**440.913**	**2.023.380**	**2.148.159**	**124.779**	**2.020.019**	**2.323.514**	**303.495**
Resultaatbestemming (mutaties reserves)	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo
Algemene reserve	607.088	210.675	396.413	12.000	2.015.162	-2.003.162	130.174	56.795	73.379
Bestemmingsreserves	163.626	119.127	44.500	2.226.608	98.667	2.127.941	394.586	164.470	230.116
Totaal mutaties reserves	**770.715**	**329.802**	**440.913**	**2.238.608**	**2.113.829**	**124.779**	**524.760**	**221.265**	**303.495**
Gerealiseerd resultaat	**2.674.492**	**2.674.492**	**-**	**4.261.988**	**4.261.988**	**-**	**2.544.779**	**2.544.779**	**-**

In bovenstaande tabel is de begroting na wijziging 2023 opgenomen als referentie, omdat in deze programmaverantwoording de jaarrekening 2023 wordt verantwoord ten opzichte van de begroting na wijziging 2023.

Overzicht van baten en lasten deelgebied SMG over het begrotingsjaar 2023

	Jaarrekening 2023			Begroting na wijziging 2023			Jaarrekening 2022		
Programma	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
1. Ontwikkeling en inrichting	1.764	-	-1.764	2.366	-	-2.366	6.217	4.375	-1.841
2. Beheer en onderhoud	631.892	311.492	-320.400	638.750	262.396	-376.354	492.626	355.135	-137.491
3. Veiligheid en toezicht	55.459	2.124	-53.335	47.300	-	-47.300	43.874	2.221	-41.653
4. Bestuur en ondersteuning exclusief overhead	47.690	-	-47.690	45.445	-	-45.445	38.283	-	-38.283
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves	-	233.286	233.286	-	20.000	20.000	-	26.552	26.552
Overhead	74.824	-	-74.824	71.608	-	-71.608	57.260	-	-57.260
Heffing vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**811.629**	**546.902**	**-264.727**	**805.469**	**282.396**	**-523.073**	**638.260**	**388.283**	**-249.977**
Resultaatbestemming (mutaties reserves)	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo
Bestemmingsreserves	283.286	548.012	-264.727	70.000	593.073	-523.073	100.113	350.090	-249.977
Totaal mutaties reserves	**283.286**	**548.012**	**-264.727**	**70.000**	**593.073**	**-523.073**	**100.113**	**350.090**	**-249.977**
Gerealiseerd resultaat	**1.094.914**	**1.094.914**	**-**	**875.469**	**875.469**	**-**	**738.373**	**738.373**	**-**

In bovenstaande tabel is de begroting na wijziging 2023 opgenomen als referentie, omdat in deze programmaverantwoording de jaarrekening 2023 wordt verantwoord ten opzichte van de begroting na wijziging 2023.

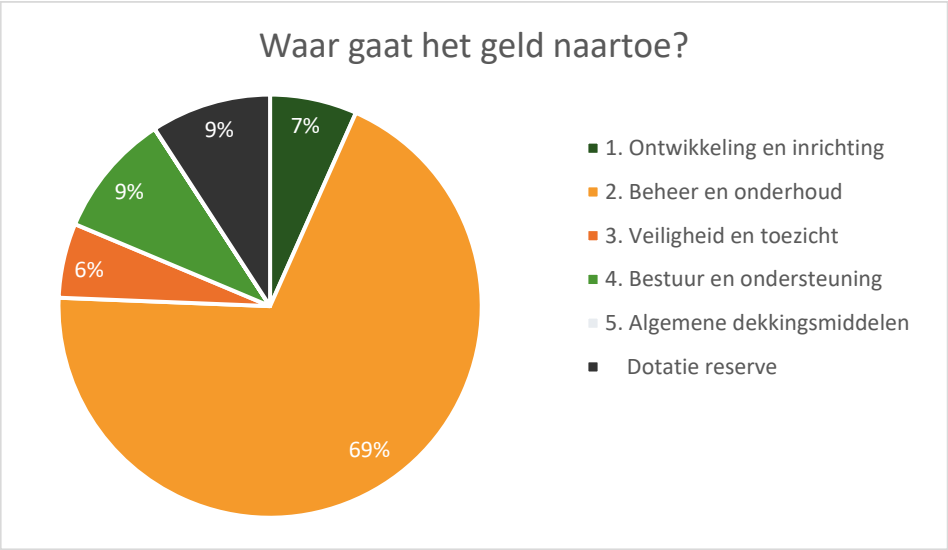

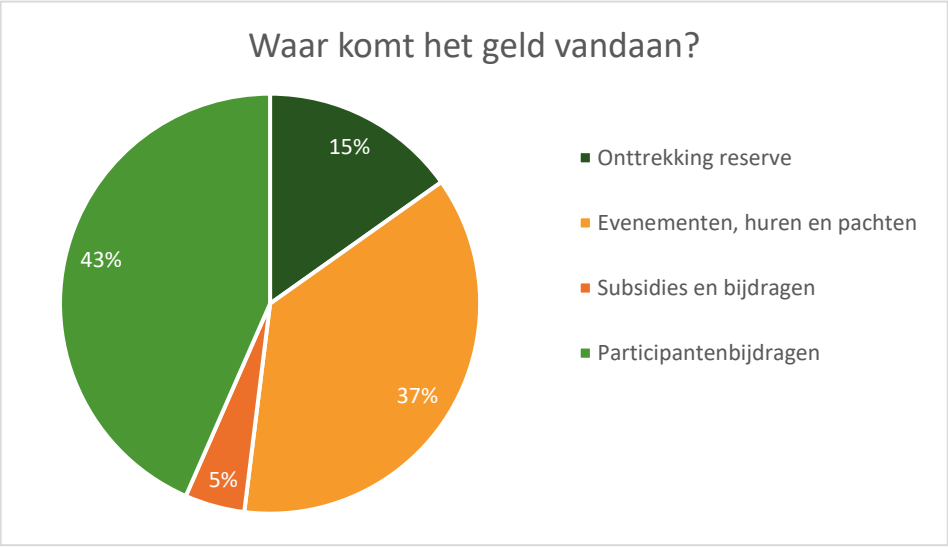

Participantenbijdragen

Zoals afgesproken in de gemeenschappelijke regeling is de participantenbijdrage jaarlijks geïndexeerd op basis van de CPI. Voor 2023 was de index 8,2%.

Participantenbijdragen	Bijdrage in 2022	Bijdrage in 2023
Participantenbijdragen	5.358.202	5.797.574

Participant	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2022	Bijdrage in 2023
Provincie Noord-Holland	52,20%	2.797.710	3.027.122
Gemeente Amsterdam	18,70%	998.783	1.080.683
Gemeente Haarlem	13,40%	719.554	778.557
Gemeente Haarlemmermeer	10,30%	551.368	596.580
Gemeente Velsen	5,40%	290.787	314.632
Totaal	**100,00%**	**5.358.202**	**5.797.574**

Participantenbijdragen SPW	Bijdrage in 2022	Bijdrage in 2023
Participantenbijdragen	3.826.150	4.139.894

Participant	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2022	Bijdrage in 2023
Provincie Noord-Holland	53,10%	2.031.685	2.198.283
Gemeente Amsterdam	22,10%	845.579	914.916
Gemeente Haarlem	12,80%	489.747	529.906
Gemeente Haarlemmermeer	4,40%	168.352	182.157
Gemeente Velsen	7,60%	290.787	314.632
Totaal	**100,00%**	**3.826.150**	**4.139.894**

Participantenbijdragen SGP	Bijdrage in 2022	Bijdrage in 2023
Participantenbijdragen	1.532.052	1.657.680

Participant	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2022	Bijdrage in 2023
Provincie Noord-Holland	50,00%	766.025	828.839
Gemeente Amsterdam	10,00%	153.204	165.767
Gemeente Haarlem	15,00%	229.807	248.651
Gemeente Haarlemmermeer	25,00%	383.016	414.423
Totaal	**100,00%**	**1.532.052**	**1.657.680**

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen

	Stand per 31-12-2023	Stand per 31-12-2022	Verschil
Algemene reserve SPW	59.064	55.784	3.280
Bestemmingreserves SPW	2.024.476	3.004.475	-979.999
Algemene reserve SGP	3.779.964	3.383.550	396.413
Bestemmingsreserves SGP	2.473.099	2.428.599	44.500
Bestemmingsreserves SMG	5.391.435	5.656.162	-264.727
Totaal reserves	**13.728.038**	**14.528.570**	**-800.533**
Voorziening groot onderhoud SPW	619.911	369.163	250.749
Voorziening groot onderhoud SGP	427.434	282.214	145.220
Voorziening groot onderhoud SMG	505.431	436.994	68.436
Totaal reserves en voorzieningen	**15.280.814**	**15.616.941**	**-336.128**

Jaarverslag

Beleidsverantwoording

Hoofddoelstelling

Spaarnwoude is ingericht als recreatiegebied om steden en natuurgebieden te ontlasten en aantrekkelijke recreatiemogelijkheid te bieden aan recreanten uit omliggende gemeenten en de regio. Het doel van Spaarnwoude is vastgelegd in de Gemeenschappelijke Regeling (GR):

a. Het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie;
b. Het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu;
c. Het tot stand brengen en onderhouden van een landschap, dat is afgestemd op het onder a en b geformuleerde.

Alle activiteiten van het recreatieschap dragen bij aan deze doelen. Verder geven de vigerende visie en het beleid van de participanten richting aan de activiteiten van Spaarnwoude.

Strategische doelen 2023

In 2023 is vooral ingezet op het realiseren van de volgende doelen:

- Het visieproces met een breed draagvlak.
- Het verbeteren van de jaarstukken conform het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV).
- Wegwerken beheertekort.

Externe ontwikkelingen

Het recreatieschap heeft te maken met een aantal ontwikkelingen, waar in 2023 op moest worden ingespeeld. De belangrijkste ontwikkelingen zijn:

- Implementatie Omgevingswet: Per 1 januari 2024 moeten alle overheden werken volgens de Omgevingswet.
- Regionale Energie Strategie (RES): waarbij Spaarnwoude is opgenomen als zoekgebied voor de opwek van duurzame energie.
- Stikstofdiscussie/NNN: Om de natuur te versterken heeft de Provincie Noord-Holland beleidsdoelen vastgesteld om de stikstofuitstoot te reduceren en het natuurnetwerk te versterken. Voor de Provincie Noord-Holland geldt een stikstofreductie van 41% onder het NPLG, ook is de Wet stikstofreductie en natuurverbetering (Wsn), en daaropvolgende Strategie Noord-Hollandse Aanpak Stikstofproblematiek 2021-2022 in hoge mate bepalend voor de koers van de provincie. Uitkopen van agrariërs speelt niet in Spaarnwoude.
- Provincie Noord-Holland verkent de mogelijkheid om de aandelen in de uitvoeringsorganisatie RNH, die volledig in het bezit van de provincie zijn, te verkopen aan Staatsbosbeheer. Dit voornemen heeft voor het recreatieschap in 2023 niet tot merkbare effecten geleid.

Voortgang verbetering planning en control

De planning en control cyclus wordt continue verbeterd. Ook wordt opvolging gegeven aan de aanbevelingen van de accountant.

- Begin 2023 zijn de gewijzigde inkoop- en aanbestedingsrichtlijn en de algemene inkoopvoorwaarden vastgesteld.
- De processen rondom autorisaties in digitale systemen zijn aangescherpt.
- De verplichte rechtmatigheidsverantwoording is ingebed in de bedrijfsvoering van het recreatieschap, waarvoor begin 2023 het normenkader en controleplan zijn vastgesteld. Tot en met 2022 gaf de externe accountant een rechtmatigheidsoordeel bij de jaarrekening. Door een wetswijziging is vanaf 2023 het dagelijks bestuur van het recreatieschap verantwoordelijk voor het afgeven van de rechtmatigheidsverantwoording. Dit betekent dat voortaan het dagelijks bestuur in de jaarrekening een rechtmatigheidsverantwoording moet opnemen. Dit gebeurt in de paragraaf Bedrijfsvoering.

Vennootschapsbelasting

De activiteiten van het recreatieschap kunnen als volgt worden omschreven: beleidsbepaling, beheer en onderhoud van recreatieterreinen, genereren van publiciteit en ter beschikking stellen van recreatieterreinen voor openluchtrecreatie en evenementen. Spaarnwoude neemt het standpunt in dat haar activiteiten geen belaste ondernemingsactiviteiten vormen voor de Wet op de Vennootschapsbelasting 1969. Dit wordt jaarlijks beoordeeld. In voorgaande jaren is het recreatieschap vrijgesteld van vennootschapsbelasting. De verwachting is dat dit ook voor 2023 geldt.

Onvoorzien

Het recreatieschap had geen kosten ‘onvoorzien’ begroot. Wel is het benodigde weerstandsvermogen bepaald op basis van de risicoparagraaf.

Het jaar van recreatieschap Spaarnwoude

Hieronder staan de hoogtepunten van Spaarnwoude beschreven.

Start gebiedsontwikkelingsproces bij Fort Benoorden

Het bestuur heeft besloten dat de initiatiefnemers van het plan ‘Kwartiermaker’ kunnen starten met het gebiedsontwikkelingsproces voor de herbestemming van Fort Benoorden Spaarndam en het nabijgelegen munitiecomplex. Onderdeel van dit plan vormen onder andere de realisatie van een hotel met een klein museum in het fort en het inrichten van kampeer- en werkplekken in het munitiebos. Dit plan voldeed nog niet volledig aan de spelregels (must haves) van het bidbook. Het recreatieschap heeft er vertrouwen in dat de Kwartiermaker binnen een jaar aan het Witboek kan voldoen.

Ontwikkeling zonnepark

In samenwerking met diverse stakeholders, waaronder Staatsbosbeheer (SBB), gemeente Haarlem en omwonenden, heeft initiatiefnemer Afvalzorg gewerkt aan een definitief ontwerp voor een landschappelijk ingepaste zonneweide op Schoteroog. Het recreatieschap kan op lokale schaal een bijdrage leveren aan de uitkomsten van de Regionale Energie Strategie (RES) door o.a. zoekgebieden voor zonne- en windenergie te definiëren. Schoteroog, gelegen tussen het industriegebied Waarderpolder en de Mooie Nel in Haarlem, is een projectgebied binnen de RES.

Impressie zonneweide Schoteroog

Nieuw ontwerp gemeenschappelijke regeling

Als gevolg van een wijziging in de Wet Gemeenschappelijke Regelingen moet de tekst van de Gemeenschappelijke Regeling (GR) worden aangepast. Met het oog op flexibiliteit en toekomstig gewenste wijzigingen is ervoor gekozen om de financiële bepalingen, inclusief de bijlage met verdelingen van de participantenbijdrage, uit de tekst van de GR te halen en onder te brengen in de vernieuwde verordening financieel beheer. Voor de uitwerking heeft de ambtelijke werkgroep, bestaande uit vertegenwoordigers van Recreatie Noord-Holland (RNH), AC-leden en het Bestuursbureau, de concept-GR aan het AB van 13 juli 2023 voorgelegd. Deze conceptversie is in het najaar van 2023 voor goedkeuring naar de raden verstuurd gezamenlijk met het verzoek om een zienswijze op de verordening financieel beheer.

Regiodeal MRA West Beter in Balans

Het Rijk heeft subsidie beschikbaar gesteld voor Regiodeals. In deze deals werken Rijksoverheid en regio's samen om de kwaliteit van leven, wonen en werken van inwoners en ondernemers te verhogen. Samen met de gemeenten Haarlem, Velsen, Haarlemmermeer en het Nationaal Park Zuid-Kennemerland slaan we de handen ineen en hebben we een gezamenlijk plan gemaakt. Dit is nodig omdat er in de MRA grote verschillen zijn in de lokale gezondheidssituatie. De hoge milieudruk (belasting met geluid, fijnstof, stikstof en koolstofdioxide) en het groeiend tekort aan groene recreatieruimte vormen samen een matige/slechte score van de brede welvaart op nationaal niveau. Bij toekenning van de Regio Deal kunnen we stappen zetten om deze belangrijke opgaven aan te pakken, waaronder het realiseren van een aantal projecten uit het uitvoeringsprogramma. De Regiodeal is begin 2024 toegekend met een subsidie van € 20 miljoen voor de regio MRA West.

Definitief ontwerp ontvangstgebied Groene Weelde

Het recreatieschap verbetert de toegankelijkheid en aantrekkelijkheid van dit ontvangstgebied. Dit sluit aan op de realisatie van het nieuwe, eigentijdse Pannenkoekenpaviljoen, dat in 2022 is geopend. Samen met mountainbikevereniging Noordbikers heeft het recreatieschap het mountainbikeparcours in de Boseilanden, Groene Weelde en Park Vijfhuizen opnieuw ingericht en verbeterd. Eind 2023 heeft het bestuur ingestemd met het definitief ontwerp van het ontvangstgebied. Met het gereed komen van het definitief ontwerp wordt de stap gezet richting uitvoering.

Impressie nieuwe entree Groene weelde

Voorlopig ontwerp ontvangstgebied Veerplas

Ontvangstgebied Haarlem Veerplas wordt ontwikkeld als aantrekkelijk, herkenbaar, groen en levendig startpunt mét hoge natuurwaarden. Er komen betere verbindingen vanuit de stad, het station en hoogwaardige loop- en fietsroutes vanuit Oostpoort het landschap in. Met een bijdrage van de gemeente Haarlem is een nieuwe impuls gegeven in de aanpassing van het voorlopig ontwerp.

Impressie ontvangstgebied Veerplas

Visieschets ontvangstgebied Spaarnwoude Heuvels

Samen met de gemeente en de ondernemer wordt gewerkt aan de ontwikkeling van ontvangstgebied Spaarnwoude Heuvels (terrein rondom SnowWorld). Dit heeft geleid tot een hernieuwde visieschets waarin de locatie voor hotelontwikkeling, zoals overeengekomen met de gemeente Velsen, de basis vormt. Met het schetsontwerp wordt het concept van de sportieve en culturele identiteit van het gebied versterkt, het recreatieve aanbod uitgebreid en toegewerkt naar een uitnodigende uitstraling.

Impressie ontvangstgebied Spaarnwoude Heuvels

Uitvoeringsprogramma Herstel Liniedijken Spaarndam

De provincie Noord-Holland heeft een programma herstel Liniedijken 2021 – 2025 opgesteld inclusief een Uitvoeringsregeling van 2 miljoen euro. Het recreatieschap is één van de eigenaren van enkele liniedijken bij de locatie Spaarndam en heeft mede de Samenwerkingsverklaring tussen alle eigenaren ondertekend. Vier projecten kunnen nu met nagenoeg 100% subsidie tot uitvoering komen: een wandelpad langs de Boezemkade en Redoute, het opknappen van de entree fort Bezuiden Spaarndam, een informatie/rustpunt bij de Slaperdijkweg en het verwijderen van braam- en vlierstruweel van de dijktaluds.

Bewonersinitiatief pluktuin/fruitgaard Park Vijfhuizen

Een groep bewoners uit het dorp Vijfhuizen heeft in 2022 vanuit de Dorpsvereniging het initiatief genomen om een deel van het Park Vijfhuizen aantrekkelijker te maken voor mens, plant en dier. Samen met het recreatieschap is het 'Ecologisch & recreatief plan natuurtuin in Park Vijfhuizen ' tot stand gekomen. Het recreatieschap staat open voor het "adopteren" van groen door omwonenden of maatschappelijke organisaties, mits dit niet ten koste gaat van de beleving en openbare toegankelijkheid. De intentie is dat bepaalde (grootschaligere) beheertaken bij het recreatieschap blijven en dat er enkel beperkte investeringen van het recreatieschap nodig zijn.

Eerste stap gezet in het onderzoek naar één begroting

De financiële jaarstukken worden geconsolideerd gepresenteerd. Hiermee voldoet het recreatieschap aan de eis van het Ministerie van Binnenlandse Zaken. 'Achter de schermen' zijn het echter nog steeds drie deelbegrotingen (SPW, SGP en SMG) met eigen financieringsvormen en eigen reserves. Dit resulteert in "arme" en "gezonde" deelgebieden en complexiteit in de administratie. Daarom heeft het Algemeen Bestuur van Recreatieschap Spaarnwoude eind 2022 besloten om de mogelijkheden te onderzoeken om te komen tot één begrotingsstructuur. De eerste stap is gezet met het samenvoegen van de algemene- en vrij aanwendbare reserves van de deelgebieden SPW en SGP. Met het samenvoegen van deze reserves worden onder andere de disbalans tussen de deelbegrotingen (discrepantie ambitie en beschikbare middelen) en het in balans brengen van stemrecht en financiering aangepakt. Deelgebied SMG wordt bekostigd uit een afkoopsom en daarvan is besloten om dit deelgebied buiten beschouwing te laten bij deze eerste stap, totdat de afkoopsom volledig is benut, wat naar verwachting over ongeveer 8 jaar het geval is.

Impressie boomgaard met klaprozen

Programmaverantwoording

De verschillende taken die het recreatieschap uitvoert, zijn verdeeld over 4 programma's, met een vijfde programma voor de algemene dekkingsmiddelen. In de programma's zijn naast kosten ook exploitatieopbrengsten opgenomen, zoals de inkomsten uit huren, (erf)pachten, vergunningen en gebruiksvergoedingen voor onder meer muziek- en sportevenementen.

Een groot deel van de kosten worden gedekt door de jaarlijkse financiële bijdrage van de participanten; de deelnemers in de gemeenschappelijke regeling. De exploitatieopbrengsten en de participantenbijdragen zijn verwerkt als baten in de begroting en jaarrekening van het recreatieschap.

De lasten en baten zijn als volgt verdeeld over de programma's.

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	887.868	166.544	-721.324
2. Beheer en onderhoud	9.209.189	4.825.305	-4.383.884
3. Veiligheid en toezicht	760.687	37.780	-722.907
4. Bestuur en ondersteuning	1.264.703	-	-1.264.703
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	2.076	6.294.361	6.292.285
Totaal voor bestemming	**12.124.524**	**11.323.991**	**-800.533**
	Toevoeging	**Onttrekking**	**Saldo**
Ad 5. Mutaties reserves	1.225.223	2.025.756	800.533
Totaal na bestemming	**13.349.747**	**13.349.747**	-

Luchtfoto Spaarnwoude Heuvels

Verkorte balans

De balans per 31 december 2023 kan verkort als volgt worden weergegeven.
(bedragen x € 1.000)

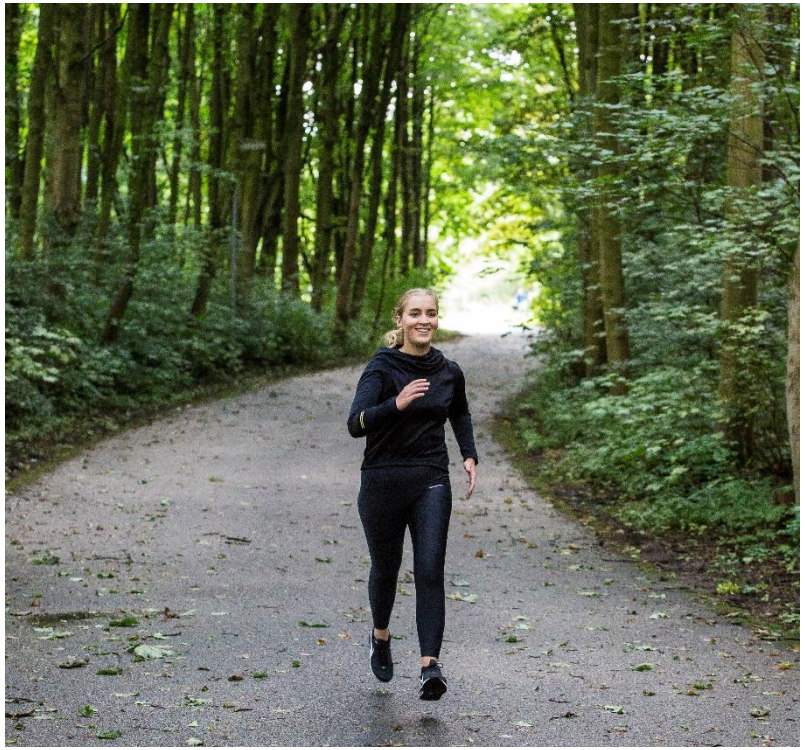

Hardlopen in de Houtrak

ACTIVA	2023	2022	PASSIVA	2023	2022
Vaste activa			***Vaste financieringsmiddelen***		
Materiële vaste activa	2.162	2.065	Eigen vermogen	13.728	14.529
Financiële vaste activa	471	495	Voorzieningen	1.553	1.088
			Schulden op lange termijn	-	-
Subtotaal	**2.634**	**2.560**	***Subtotaal***	**15.281**	**15.617**
Vlottende activa			***Vlottende passiva***		
Vorderingen en overlopende activa	724	808	Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	1.050	1.132
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	15.154	15.000	Overlopende passiva	2.227	1.641
Liquide middelen	46	22			
Subtotaal	**15.924**	**15.829**	***Subtotaal***	**3.277**	**2.772**
Totaal	**18.557**	**18.389**	**Totaal**	**18.557**	**18.389**

Geconsolideerd overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2023

	Jaarrekening 2023			Begroting na wijziging 2023			Jaarrekening 2022		
Programma	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
1. Ontwikkeling en inrichting	887.868	166.544	-721.324	931.420	361.057	-570.363	1.134.884	559.458	-575.426
2. Beheer en onderhoud	9.209.189	4.825.305	-4.383.884	8.942.917	4.522.290	-4.420.627	7.899.608	4.209.612	-3.689.996
3. Veiligheid en toezicht	760.687	37.780	-722.907	736.636	-	-736.636	651.367	39.341	-612.026
4. Bestuur en ondersteuning exclusief overhead	247.586	-	-247.586	224.475	-	-224.475	229.312	-	-229.312
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves	2.076	6.294.361	6.292.285	1.409	5.867.574	5.866.165	5.605	5.427.245	5.421.640
Overhead	1.017.117	-	-1.017.117	930.779	-	-930.779	881.782	-	-881.782
Heffing vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**12.124.524**	**11.323.991**	**-800.533**	**11.767.636**	**10.750.921**	**-1.016.715**	**10.802.558**	**10.235.657**	**-566.901**
Resultaatbestemming (mutaties reserves)	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo
Algemene reserve	610.368	210.675	399.693	13.000	2.015.162	-2.002.162	131.104	56.795	74.309
Bestemmingsreserves	614.855	1.815.080	-1.200.225	2.501.108	1.515.661	985.447	600.455	1.241.666	-641.210
Totaal mutaties reserves	**1.225.223**	**2.025.756**	**-800.533**	**2.514.108**	**3.530.823**	**-1.016.715**	**731.560**	**1.298.461**	**-566.901**
Gerealiseerd resultaat	**13.349.747**	**13.349.747**	**-**	**14.281.744**	**14.281.744**	**-**	**11.534.118**	**11.534.118**	**-**

In bovenstaande tabel is de begroting na wijziging 2023 opgenomen als referentie, omdat in deze programmaverantwoording de jaarrekening 2023 wordt verantwoord ten opzichte van de begroting na wijziging 2023. Voor een vergelijking naast de begroting voor- en na wijziging 2023, zie het overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2022 in de jaarrekening.

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting

Visie

Met het programma ontwikkeling en inrichting heeft het recreatieschap zich ingezet voor de ontwikkeling van recreatie en natuur. In 2023 zijn er zichtbare resultaten geleverd door het programmateam in de planvoorbereidingsfase van het uitvoeringsprogramma. In 2023 gebeurde dat vooral door:

- Voorbereiding en realisatie ontwikkelingen nieuwe locaties/gebieden en het uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park
- Advies en omgevingsmanagement op het gebied van natuur, landschap en RO
- Gedragscode ecologie en evenementen opstellen

Bij programma 1 Ontwikkeling en inrichting zijn de werkelijke baten en lasten lager dan begroot. Hieronder zijn een aantal projecten uitgelicht met de grootste afwijkingen. De projecten staan benoemd in de tabel ‘specificatie van de projecten per taakveld’.

Lagere lasten en lagere baten door de beëindiging van project de opstapper en de verkoop van de veerpont

Na jarenlange inzet is het project geconfronteerd met grote hindernissen en groeiende kosten. Daarom is besloten om het project te beëindigen. De onzekerheid of de pontverbinding op de nodige passanten kon rekenen en voldoende bemensing om het pontveer te laten varen, zorgde voor de doorslag. Het project was gesubsidieerd met gelden van de provincie en de gemeente Haarlem. De afwikkeling hiervan vindt plaats in 2024.

Lagere lasten in het dossier Erfpacht Tuinen van West

In samenwerking met de gemeente Amsterdam worden de laatste gebiedsdelen van de Tuinen van West in beheer bij recreatieschap Spaarnwoude gebracht. Dit project schuift door en wordt afgerond in 2024. Dit jaar is het beheerplan opgeleverd en de erfpachtakte ondertekend. Het passeren van de erfpachtakte bij de notaris gebeurd in 2024.

Lagere lasten voor het onderzoek klimaatverandering

De lagere lasten worden veroorzaakt doordat het onderzoek naar klimaatverandering volledig is gedekt uit subsidie voor de bossenstrategie (programma 2).

Hogere lasten door tussentijdse ophoging budget uitvoeringsprogramma

De afwijkingen worden bepaald door plussen en minnen. Een belangrijke afwijking is een tussentijds genomen besluit (2023ABSPW05) waarin is ingestemd met aanvullend budget voor project- en procesbegeleiding van het uitvoeringsprogramma. Dit was nodig, omdat het bestuur bij de begrotingswijziging had besloten alleen een basisbudget toe te kennen voor het eerste half jaar van 2023.

Lagere baten door investering voor vaste stroomvoorziening voor een duurzaam evenemententerrein op de Groene Weelde te Haarlemmermeer

Conform het bestuursbesluit 2019 10 SGP is de investering door het recreatieschap onttrokken aan de algemene reserve. Abusievelijk was hier in eerste instantie in de begrotingswijziging uitgegaan van 100% subsidie. Voor het volledige overzicht zie de verantwoording in bijlage 1.

Prestaties per taakveld in 2023

Taakveld 2.1.1 Verkeer en vervoer

Het recreatieschap heeft gezorgd voor de realisatie van nieuwe wegen, paden, parkeerterreinen, kunstwerken, weg- en terreinmeubilair. Vanuit de visie Spaarnwoude park wordt voorzien in een bijdrage voor een stevige recreatieve fietsverbinding van Amsterdam naar de kust. Dit is bij verschillende partijen onder de aandacht gebracht en heeft geleid tot een tweetal projecten: 1. Het vervangen en verbreden van de Liedebrug en 2. Een veilige aansluiting van Zijkanaal F en de Wethouder van Essenweg. Het bestuur heeft nog geen opdracht gegeven om deze projecten verder uit te werken tot een haalbare businesscase. Dit taakveld is binnen de begroting uitgevoerd.

Taakveld 3.1 Economische ontwikkeling

Dit taakveld omvat de programmering in een uitvoeringsprogramma en de werving van ondernemers. Met Spaarnwoude Park wordt een bewuste stap gemaakt naar een gebalanceerde ontwikkeling van recreatie met natuur en landschap. Het uitvoeringsprogramma telt 14 projecten, waarbij wordt gewerkt aan planvoorbereiding en daar waar al eerder besloten aan planrealisatie. De kosten voor dit taakveld overschrijden de begroting, omdat het bestuur na vaststelling van de begroting heeft besloten aanvullend budget beschikbaar te stellen voor project- en procesbegeleiding van het uitvoeringsprogramma (bestuursbesluit 2023ABSPW05).

Taakveld 3.2.1 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Dit taakveld omvat de fysieke locatieontwikkelingen, maar in 2023 heeft het recreatieschap geen ontwikkelingsprojecten die bij dit taakveld horen.

Taakveld 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Door het ondernemersloket zijn de verzoeken van ondernemers behandeld en zo nodig verder begeleid. Hier is in 2023 een licht voordeel van lagere kosten door minder inzet RNH.

Taakveld 5.5.1 Cultuurhistorische monumenten

Dit taakveld omvat de herontwikkeling van forten en molens. Vanuit de provincie is een uitvoeringsprogramma opgesteld voor de bescherming en herstel van de liniedijken van de stelling van Amsterdam in de periode 2021 tot 2025. De kosten van dit project worden volledig gedekt door de provincie Noord-Holland. In 2023 zijn de plannen verder uitgewerkt.

Taakveld 5.7.1 Openbaar groen en openluchtrecreatie

Dit taakveld omvat gebiedsinrichtingsprojecten. In 2023 is een aantal projecten succesvol afgerond, zoals de E-bike route Oer-IJ en themaroute Romeinen. De realisatie van de e-bike route is tot stand gekomen met subsidies van de provincie Noord-Holland en bijdragen van de gemeente Haarlem en Haarlemmermeer. De Romeinse wandelroute is de eerste themaroute die is gerealiseerd in Spaarnwoude. Met cofinanciering van de gemeente Velsen heeft het recreatieschap, aanvullend op de audiotour uit 2022 de route toegevoegd aan het wandelnetwerk en routeborden, een doorkijkpaneel en opvallende aankleding op de route verzorgd. Met het gereed komen van de e-bike route en de themawandelroute Romeinen is een aspect uit de visie Spaarnwoude Park, *rijk aan natuur, buitenleven en verhalen uit het verleden,* ingekleurd. Zowel de lasten als de baten van dit taakveld zijn lager dan begroot.

Baten en lasten

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Verschil 2023	Jaarrekening 2022
Bedrijfskosten	495.752	584.000	-88.248	819.567
Inzet RNH	392.116	347.420	44.696	315.317
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totale lasten	**887.868**	**931.420**	**-43.552**	**1.134.884**
Opbrengsten	-	-	-	-
Subsidies en projectbijdragen	166.544	361.057	-194.513	559.458
Totale baten	**166.544**	**361.057**	**-194.513**	**559.458**
Saldo	**-721.324**	**-570.363**	**-150.961**	**-575.426**

Lasten en baten per taakveld

	Jaarrekening 2023		Begroting na wijziging 2023		Jaarrekening 2022	
Taakveld	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
2.1 Verkeer en vervoer	13.907	13.907	15.000	15.000	11.429	11.429
3.1 Economische ontwikkeling	416.332	14.103	295.620	-	337.227	58.287
3.2.1 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-	-	-	-	-	-
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	11.073	-	20.957	-	5.035	-
5.5.1 Cultureel erfgoed	69.773	-598	78.557	8.557	124.715	6.071
5.7.1 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	376.783	139.134	521.286	337.500	656.478	483.671
Totaal	**887.868**	**166.544**	**931.420**	**361.057**	**1.134.884**	**559.458**

Specificatie van de projecten per taakveld

Taakveld	Projectnaam	Jaarrekening 2023		Begroting na wijziging 2023		Verschil (realisatie minus begroting)	
Nr.		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
2.1.1	De Groene F200	13.907	13.907	15.000	15.000	-1.093	-1.093
	Subtotaal taakveld 2.1.1						
3.1	Reguliere werkzaamheden economische ontwikkeling	7.764	-	11.595	-	-3.831	-
3.1	Hotel the Green (pr 2030)	18.890	-	10.000	-	8.890	-
3.1	Ontvangstgebied Haarlem Veerplas (pr 2022)	21.056	-	2.000	-	19.056	-
3.1	Toekomstperspec en realisatie NNN Dijkland (pr 2033)	43.342	14.103	52.000	-	-8.658	14.103
3.1	Ontvangstgebied Velsen Heuvels (pr 2024)	52.764	-	32.500	-	20.264	-
3.1	Ontvangstgebied Zorgvrij (pr 2042)	53.453	-	47.000	-	6.453	-
3.1	Lagedijk 5 Spaarndam LG (pr 2046)	38.785	-	26.000	-	12.785	-
3.1	Ontvangstgebied Houtrak (pr 2049)	-	-	-	-	-	-
3.1	Gebiedsconcept Borneohoeve (pr 2025)	50.838	-	25.000	-	25.838	-
3.1	Optimalisatie NNN (pr 2117)	35.309	-	30.000	-	5.309	-

Taakveld	Projectnaam	Jaarrekening 2023		Begroting na wijziging 2023		Verschil (realisatie minus begroting)	
3.1	Herontwikkeling Zandschuur (pr 2130)	9.858	-	9.525	-	333	-
3.1	Uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park (2037)	28.316	-	10.000	-	18.316	-
3.1	Pannenkoekenpaviljoen de Groene Weelde (2034)	55.957	-	40.000	-	15.957	-
	Subtotaal taakveld 3.1	**416.332**	**14.103**	**295.620**	**-**	**120.712**	**14.103**
3.2.1	Reguliere werkzaamheden ontwikkeling en inrichting fysieke bedrijfsinfrastructuur	-	-	-	-	-	-
	Subtotaal taakveld 3.2.1	-	-	-	-	-	-
3.3	Reguliere werkzaamheden bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	11.073	-	20.957	-	-9.884	-
	Subtotaal taakveld 3.3	**11.073**	**-**	**20.957**	**-**	**-9.884**	**-**
5.5.1	Reguliere werkzaamheden cultureel erfgoed	-	-	-	-	-	-
5.5.1	Oriëntatie v. werving exploitant Fort benoorden (pr 1999)	62.603	-	60.000	-	2.603	-
	Herstel liniedijken (pr 2066)	4.777	-598	8.557	8.557	-3.780	-9.155
	Overdracht Noord-Akendam aan Haarlem (pr 2108)	2.393	-	10.000	-	-7.607	-
	Subtotaal taakveld 5.5.1	**69.773**	**-598**	**78.557**	**8.557**	**-8.784**	**-9.155**

Taakveld	Projectnaam	Jaarrekening 2023		Begroting na wijziging 2023		Verschil (realisatie minus begroting)	
5.7.1	Reguliere werkzaamheden openbaar groen en (openlucht)recreatie	8.936	-	19.786		-10.850	-
5.7.1	Verplaatsing pontveer De Opstapper (pr 1923)	15.646	15.646	73.000	73.000	-57.354	-57.354
5.7.1	Onderzoek klimaatverandering en ruimtelijke condities 2100	-	-	25.000	-	-25.000	-
5.7.1	Aanleg romeinenroute (SPW 2118)	29.182	7.500	24.500	7.500	4.682	-
5.7.1	Uitvoering Landschapsplan 380kV (pr 1794)	1.849	3.609	16.000	16.000	-14.151	-12.391
5.7.1	Erfpacht Tuinen van West (1934)	953	-	45.000	-	-44.047	-
5.7.1	Belangenbehartiging en realisatie Geboortebos ZWB (2087)	22.790	22.790	35.000	35.000	-12.210	-12.210
5.7.1	Begeleiden MTB-route Boseilanden& GW (2092)	81.036	-	77.000	-	4.036	-
5.7.1	Vaste stroomaansluiting Mysteryland (1985)	83.888	83.888	56.000	56.000	27.888	27.888
5.7.1	Landschapsplan 380kv Haarlemmermeer (1807)	132.502	5.700	150.000	150.000	-17.498	-144.300
	Subtotaal taakveld 5.7.1	**376.783**	**139.134**	**521.286**	**337.500**	**-144.503**	**-198.366**
	Totaal	**887.868**	**166.544**	**931.420**	**361.057**	**-43.552**	**-194.513**

Programma 2. Beheer en onderhoud

Visie

Met het programma beheer en onderhoud heeft het recreatieschap zich ingezet voor de instandhouding van recreatie en natuur. In 2023 ging het vooral om:

- Instandhouding van recreatiegebieden volgens de CROW beeldkwaliteit B
- verhoging biodiversiteit en duurzaamheid door fasering beheer, zonering en opbouw beplantingen en overgangen beheerdoeltypen
- Waar mogelijk inhuur van werknemers vanuit sociale werkvoorziening
- Advies vanuit de beheerpraktijk op projecten en processen uit het uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park 2020 – 2025
- Duurzame programmering van evenementen afgestemd op de MRA-evenementenstrategie, stimuleren duurzaamheidsverbeteringen en bewaken van landschap- en natuurwaarden
- Jaarlijks actualiseren van beheerplan en bijbehorende meerjarenbegroting
- Groot onderhoud en vervangingsinvesteringen (GO/V): voor de vele projecten wordt doorverwezen naar bijlage B. De bijbehorende overzichtskaarten zijn bijgevoegd in bijlage C.

Zie voor nadere informatie ook de paragraaf kapitaalgoederen↗.

Samen met onze participanten werken wij aan het versterken van de natuur en de biodiversiteit in Spaarnwoude. Afgelopen jaar is gewerkt aan een ecologisch beheerplan voor de instandhouding van de soortenrijkdom en het vergroten van de biodiversiteit. De visie waar het bestuur enkel mee heeft ingestemd als richtinggevend kader schetst randvoorwaarden en doelen voor het beheergebied van het recreatieschap.

Door samenwerking met sociale ondernemingen draagt het recreatieschap bij aan duurzame inzetbaarheid van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Deze mensen met een SW-indicatie of een re-integratietraject werden ingezet via IJmond werkt en Paswerk. Naast een bijdrage aan een inclusieve samenleving levert deze keuze nog een voordeel op: de beeldkwaliteit die afgeleverd wordt door de SW-bedrijven is hoger dan de vastgestelde beeldkwaliteit (B-kwaliteit). Het personeel kent geen ‘half’ werk, schoon is schoon en dat betekent dat het zwerfvuil zorgvuldig wordt opgeruimd.

Het saldo van baten en lasten is € 36.743 lager ten opzichte van de begroting. Deze financiële afwijking wordt verklaard door:

Lagere lasten nieuwe evenementenafrit A22

Dit project heeft vertraging opgelopen door aanvullende eisen aan vergunningverlening. De werkzaamheden schuiven door naar 2024.

Hogere baten uit evenementen

Er waren hogere opbrengsten uit de evenementen: Awakening en Veerplas festival (SPW), Mysteryland en Mudmasters (SGP) en uit parkeergelden Mysteryland (SMG). Het recreatieschap ontvangt opbrengsten uit een vaste vergoeding of middels een variabele vergoeding (bijv. kaartenverkoop). Dit is afhankelijk van contractafspraken.

Hogere lasten door stormschade

De zomerstorm Polly heeft medio juli 2023 veel schade veroorzaakt. Vele wegen, paden en watergangen waren versperd door omgevallen bomen. De opruimwerkzaamheden en het reparatiewerk hebben € 354.000,- aan extra kosten opgeleverd.

Afbeelding stormschade Poly

Hogere baten van het verplaatsen van de vissteiger bij Zijkanaal C

Rijkswaterstaat heeft gevraagd om de vissteiger bij Zijkanaal C 60 meter te verplaatsen. Vanwege de bouw van een nieuwe zeesluis in IJmuiden is ervoor gekozen om een gevestigde roeivereniging te verplaatsen naar de locatie van de vissteiger. Rijkswaterstaat heeft de gemaakte kosten volledig voor haar rekening genomen.

Zie onderstaande specificatie van de taakvelden. De projecten staan benoemd in de tabel ‘specificatie van de projecten per taakveld’ en bijlagen B en C.

Prestaties per taakveld in 2023

Taakveld 2.1.2 Verkeer en vervoer

Dit taakveld omvat het onderhouden van wegen, paden, parkeerterreinen, kunstwerken, weg- en terreinmeubilair. Dit jaar is de parkeerplaats bij boerderij Zorgvrij opgeknapt. Het bestuur heeft in 2021 budget vrijgemaakt om de buitenruimte bij boerderij Zorgvrij in de loop van vijf jaren op te knappen. Dit gebied is één van de te ontwikkelen ontvangstgebieden vanuit de visie Spaarnwoude Park. In totaal zijn de lasten voor dit taakveld lager dan begroot en zijn de baten juist hoger, dankzij een provinciale subsidie voor de botenhelling.

Taakveld 3.2.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Het team vastgoed geeft jaarlijks invulling aan een drietal kerntaken om de gebiedsexploitatie van Spaarnwoude blijvend te optimaliseren:

1. Commercieel contractbeheer: accountmanagement, contractherziening- en verlenging, controle op de naleving van contracten, verjaringszaken en oneigenlijk gebruik;
2. Administratief contractbeheer: uitvoering van datamutaties in het digitaal archief, GeoVisia en de afhandeling van notariële, Kadastrale en onroerendezaakbelasting afhandeling.
3. Het leveren van vastgoed advies aan het gebiedsteam en projectleiding over grondexploitaties en uitgiften conform het vastgestelde vastgoedbeleid en relevante wet- en regelgeving;

Taakveld 3.4 Economische promotie

Dit taakveld omvat gebiedspromotie en marketing en het vergroten van de herkenbaarheid en zichtbaarheid van het recreatiegebied. De lasten overschrijden de begroting in beperkte mate.

Taakveld 5.3 Cultuur presentatie en productie

Dit taakveld betreft het faciliteren en begeleiden van evenementen. In 2023 een totaal van 10 evenementen. De kosten zijn lager en de opbrengsten uit evenementen zijn hoger dan geraamd.

Taakveld 5.5.2 Cultuurhistorische monumenten

Het recreatieschap heeft Rijks-, provinciale en gemeentelijke monumenten onder haar beheer, zoals forten van de stelling van Amsterdam, molen (de Veer) en boerderijen. Ten opzichte van de begroting zijn de lasten hoger en de baten lager, maar de afwijkingen hebben een beperkte omvang.

Nationaal monument MH17
Eind 2016 is het Nationaal Monument MH17, ter nagedachtenis van de slachtoffers van de vliegtuigramp, gerealiseerd in Park Vijfhuizen. Het beheer wordt uitgevoerd door het recreatieschap en vrijwilligers van de stichting Vrienden van het Nationaal Monument MH17. Het beheer wordt bekostigd uit de bestemmingsreserve SMG beheer Monument MH17, welke bestaat uit ontvangen gelden van derden en een dotatie van het recreatieschap (SMG). De reserves worden aangevuld door middel van rentebaten. Jaarlijks wordt aan de bestemmingsreserve beheer nationaal monument MH17 SMG een bedrag onttrokken ter dekking van de exploitatielasten voor het beheer van het monument. In de eerste jaren van het beheer was er veel schade door een defect in het bewateringssysteem. Het recreatieschap heeft diverse maatregelen genomen. Over 2023 kwam € 64.377 ten laste van de bestemmingsreserve MH17. Totaal was € 52.736 begroot. De hogere lasten hebben betrekking op herstelwerkzaamheden na storm (rechtzetten bomen), herstellen van bloementaluds (verwijderen van riet en boomstruiken en opnieuw inzaaien), aanleggen van stroom voor de vrijwilligers en betonreparaties aan het podium. Doordat de kosten jaarlijks hoger uitvallen is in overleg met de vrijwilligers besloten om het onafhankelijke adviesbureau Cyber in te schakelen om de kosten van de gewenste kwaliteit in beeld te brengen.

Taakveld 5.7.2 Openbaar groen en openluchtrecreatie

Het recreatieschap onderhoudt het openbaar groen (gras, beplanting, water, stranden, speeltoestellen, evenemententerreinen, routes, etc.). Jaarlijks wordt een planning gemaakt van jaarlijks onderhoud, groot onderhoud en vervangingen. De zomerstorm Poly heeft grote schade aangericht, wat veel extra tijd en geld kostte, zoals in de najaarsnotitie al is aangegeven.

Baten en lasten

*) GO betreft groot onderhoud en kleine vervangingen waarvan de kosten minder dan € 100.000 bedragen.

	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Verschil 2023	Jaarrekening 2022
Bedrijfskosten DO	3.190.612	2.912.298	278.314	2.710.759
Overige bedrijfskosten	1.507.881	1.439.530	68.351	990.994
Inzet RNH	2.515.768	2.617.871	-102.103	2.143.335
GO*	1.423.681	1.984.178	-560.497	1.826.549
Kapitaallasten	106.842	116.718	-9.876	107.462
Subtotaal lasten	**8.744.784**	**9.070.595**	**-325.811**	**7.779.099**
Dotatie voorziening GO*	1.856.500	1.856.500	-	1.947.058
Onttrekking voorziening GO*	-1.392.095	-1.984.178	592.083	-1.826.549
Saldo mutaties voorziening GO	464.405	-127.678	592.083	120.509
Totale lasten	**9.209.189**	**8.942.917**	**266.272**	**7.899.608**
Opbrengsten	4.397.850	4.211.092	186.758	3.929.675
Projectsubsidies	427.456	311.198	116.258	279.938
Totale baten	**4.825.305**	**4.522.290**	**303.015**	**4.209.612**
Saldo	**-4.383.884**	**-4.420.627**	**36.743**	**-3.689.996**

Baten en lasten per taakveld

	Jaarrekening 2023		Begroting na wijziging 2023		Jaarrekening 2022	
Taakveld	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
2.1 Verkeer en vervoer	1.774.001	124.429	1.813.506	78.236	1.828.685	78.232
3.2.2 Fysieke bedrijfs-infrastructuur	843.289	2.577.794	912.846	2.545.795	586.431	2.540.376
3.4 Economische promotie	243.850	-	234.630	-	239.505	-
5.3 Cultuur presentatie en productie	221.715	1.438.096	307.441	1.219.500	184.497	1.190.971
5.5.2 Cultureel erfgoed	36.331	16.879	30.806	21.091	87.100	71.104
5.7.2 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	6.090.004	668.107	5.643.688	657.668	4.973.391	328.929
Totaal	**9.209.189**	**4.825.305**	**8.942.917**	**4.522.290**	**7.899.608**	**4.209.612**

Specificatie van de projecten per taakveld

Taakveld	Projectnaam	Jaarrekening 2023		Begroting na wijziging 2023		Verschil (realisatie minus begroting)	
Nr.		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
2.1.2	Reguliere werkzaamheden beheer verkeer en vervoer	363.497	92.843	434.546	78.236	-71.049	14.607
2.1.2	Dotatie voorziening GO/V	1.308.900	-	1.308.900	-	-	-
2.1.2	GO/V	934.837	-	1.211.950	-	-277.113	-
2.1.2	Onttrekking voorziening GO/V	-903.251	-	-1.211.950	-	308.699	-
2.1.2	Kapitaallasten	70.018	-	70.060	-	-42	-
2.1.2	Subsidie botenhelling	-	31.586	-	-	-	31.586
	Subtotaal taakveld 2.1.2	**1.774.001**	**124.429**	**1.813.506**	**78.236**	**-39.505**	**46.193**
3.2.2	Reguliere werkzaamh. beheer fysieke bedrijfsinfrastr.	458.830	2.547.419	510.846	2.545.795	-52.016	1.624
3.2.2	Extra capaciteit vastgoed t.b.v. inkomsten SPW (pr 2089)	174.459	-	192.000	-	-17.541	-
3.2.2	Schikking en verhogen budget Watergeus	210.000	-	210.000	-	-	-
3.2.2	Grondruil Zwaanshoek	-	5.500	-	-	-	5.500
3.2.2	Bijdrage gebiedsfonds SPW/SBB pannenkoeken paviljoen GR. Weelde	-	24.875	-	-	-	24.875

Taakveld	Projectnaam	Jaarrekening 2023		Begroting na wijziging 2023		Verschil (realisatie minus begroting)	
3.2.2	**Subtotaal taakveld 3.2.2**	**843.289**	**2.577.794**	**912.846**	**2.545.795**	**-69.557**	**31.999**
3.4	Reguliere werkzaamheden economische promotie	243.850	-	234.630	-	9.220	-
	Subtotaal taakveld 3.4	**243.850**	**-**	**234.630**	**-**	**9.220**	**-**
5.3	Reguliere werkzaamheden cultuurpresentatie en productie	221.715	-	307.441	-	-85.726	-
5.3	Evenementen	-	1.438.096		1.219.500	-	218.596
	Subtotaal taakveld 5.3	**221.715**	**1.438.096**	**307.441**	**1.219.500**	**-85.726**	**218.596**
5.5.2	Reguliere werkzaamheden cultureel erfgoed	30.833	14.751	26.306	16.591	4.527	-1.840
5.5.2	Molen de Veer	5.497	2.128	4.500	4.500	997	-2.372
	Subtotaal taakveld 5.5.2	**36.331**	**16.879**	**30.806**	**21.091**	**5.525**	**-4.212**
5.7.2	Reguliere werkzaamheden beheer openbaar groen en openluchtrecreatie	5.056.506	304.741	4.570.227	350.970	486.279	-46.229
5.7.2	Dotatie voorziening GO/V	547.600	-	547.600	-	-	-
5.7.2	GO/V	488.844	-	1.453.466	-	-964.622	-
5.7.2	Onttrekking voorziening GO/V	-488.844	-	-1.453.466	-	964.622	-
5.7.2	Kapitaallasten	36.824	-	46.658	-	-9.834	-

Taakveld	Projectnaam	Jaarrekening 2023		Begroting na wijziging 2023		Verschil (realisatie minus begroting)	
5.7.2	Verplaatsen vissteiger Zijkanaal C (pr 1990)	188.429	190.769	118.000	118.000	70.429	72.769
5.7.2	Natuurontwikkeling en watercompensatie Veerplas (2105)	3.264	-	10.000	10.000	-6.736	-10.000
5.7.2	Natuurinclusieve bossenrevitalisatie	96.164	96.164	137.698	137.698	-41.534	-41.534
5.7.2	Terreinverbetering Oosterbroek	58.213	-	147.505	-	-89.292	-
5.7.2	Realisatie terreinverbetering Houtrak (pr 1805)	76.040	76.040	41.000	41.000	35.040	35.040
5.7.2	Financiering beheergebieden SBB (pr 2115)	435	-	25.000		-24.565	-
5.7.2	Realisatie Terreinverbetering Mysteryland	26.528	-	-	-	26.528	-
5.72	Vergoeding Gasunie	-	393	-	-	-	393
	Subtotaal taakveld 5.7.2	**6.090.004**	**668.107**	**5.643.688**	**657.668**	**446.316**	**10.439**
	Totaal	**9.209.189**	**4.825.305**	**8.942.917**	**4.522.290**	**266.272**	**303.015**

Programma 3. Toezicht en veiligheid

Visie

Door gastheerschap, het houden van toezicht en handhavend optreden wil het recreatieschap bij bezoekers de gevoelens van sympathie, vertrouwen en veiligheid vergroten.

Prestaties per taakveld in 2023

Taakveld 1.2 Openbare orde en veiligheid

- Vervullen van de rol van gastheer in de gebieden en verbeteren van de zichtbaarheid.
- Corrigeren van ongewenst gebruik van de recreatiegebieden.
- Onderhouden en beheren van het recreatiegebied
- Bevorderen van de samenwerking met partners (o.a. politie, gemeentelijke handhaving)

Het saldo van baten en lasten is € 13.729 hoger ten opzichte van de begroting. Deze financiële afwijking wordt verklaard door:

Hogere lasten reguliere inzet
De bedrijfskosten zijn hoger dan begroot door een toename van de afschrijvingskosten van toezichtauto's en het uitvoeren van een WPG-audit (wet politiegegevens).

Hogere baten vanuit Rijkssubsidie
De afwijking van de baten ten opzichte van de begroting liggen in de ontvangst van een Rijkssubsidie ten behoeve van groene boa's. Het is een tegemoetkoming in de kosten voor eventuele uitbreiding van het boa bestand, opleiding en aanschaf van uitrusting.

Baten en lasten

Programma 3. Toezicht en veiligheid	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Verschil 2023	Jaarrekening 2022
Bedrijfskosten	62.408	43.000	19.408	42.586
Inzet RNH	698.279	693.636	4.643	608.781
Totale lasten	**760.687**	**736.636**	**24.051**	**651.367**
Opbrengsten	37.780	-	37.780	39.341
Totale baten	**37.780**	**-**	**37.780**	**39.341**
Saldo	**-722.907**	**-736.636**	**13.729**	**-612.026**

Baten en lasten per taakveld

	Jaarrekening 2023		Begroting na wijziging 2023		Jaarrekening 2022	
Taakveld	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
1.2 openbare orde en veiligheid	760.687	37.780	736.636	-	651.367	39.341
Totaal	**760.687**	**37.780**	**736.636**	**-**	**651.367**	**39.341**

Programma 4. Bestuur en ondersteuning

Speerpunten

- Aansturen van uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park 2040.
- Goede bestuursadvisering, programmasturing en omgevingsmanagement.
- Aanscherpen planning & controlcyclus.
- Vernieuwen risicoanalyse.
- Voorbereiden en uitvoeren van de rechtmatigheidscontrole.

Prestaties per taakveld in 2023

Taakveld 0.1 Bestuur

- Interim controle en accountantscontrole over jaarrekening.
- Goedkeurende accountantsverklaring bij de jaarrekening.
- Kosten voor het bestuursbureau.

Taakveld 0.4 Overhead

- Implementatie van de financiële transitie;
- Verbeterde bestuurlijke besluitvorming;
- Verbeterde planning & control;
- Verbeterd omgevingsmanagement.

Het saldo van baten en lasten is € 109.449 hoger ten opzichte van de begroting, zoals al in de najaarsnotitie als prognose is aangegeven. Deze financiële afwijking wordt verklaard door:

Hogere lasten door afhandeling WOO/AVG en wijziging GR

De hoge advieskosten hebben betrekking op de inhuurkosten voor de afhandeling van WOB/WOO verzoeken en als gevolg van een wijziging van de wet gemeenschappelijke regelingen wordt ingezet gepleegd om de tekst van de gemeenschappelijke regeling (GR) van recreatieschap Spaarnwoude aan te passen. Met het oog op flexibiliteit en toekomstig gewenste wijzigingen van financiële afspraken, zijn vrijwel alle financiële bepalingen vanuit de GR regeling overgeheveld naar de Verordening financieel beheer. Beide documenten zijn gecombineerd in procedure gebracht. Deze werkzaamheden vallen onder dit programma en zijn extra ten opzichte van de begroting.

Hogere lasten door extra reguliere inzet financiën en programmasturing

Vanwege de toename van het aantal projecten (uitvoeringsprogramma) en de hiermee gepaard gaande extra inzet zijn de lasten hoger dan begroot. Vanwege de aankomende pensionering van de huidige controller is extra capaciteit nodig gebleken voor de overdracht. Daarnaast is er structurele onderbezetting vanwege extra eisen aan de verslaglegging en het zelfstandig beoordelen van de rechtmatigheid per 1 januari 2023.

Baten en lasten

Programma 4. Bestuur en ondersteuning	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Verschil 2023	Jaarrekening 2022
Bedrijfskosten	295.970	288.712	7.258	253.076
Inzet RNH	968.733	866.542	102.191	858.017
Totale lasten	**1.264.703**	**1.155.254**	**109.449**	**1.111.094**
Opbrengsten	-	-	-	-
Totale baten	-	-	-	-
Saldo	**-1.264.703**	**-1.155.254**	**-109.449**	**-1.111.094**

Baten en lasten per taakveld

Taakveld	Jaarrekening 2023 Lasten	Jaarrekening 2023 Baten	Begroting na wijziging 2023 Lasten	Begroting na wijziging 2023 Baten	Jaarrekening 2022 Lasten	Jaarrekening 2022 Baten
0.1 bestuur	247.586	-	224.475	-	229.312	-
0.4 overhead	1.017.117	-	930.779	-	881.782	-
Totaal	**1.264.703**	**-**	**1.155.254**	**-**	**1.111.094**	**-**

Specificatie taakveld 0.4 overhead

Specificatie taakveld 0.4 overhead	Jaarrekening 2023 Lasten	Jaarrekening 2023 Baten	Begroting na wijziging 2023 Lasten	Begroting na wijziging 2023 Baten	Verschil (realisatie minus begroting) Lasten	Verschil (realisatie minus begroting) Baten
Bestuursadvisering en programmasturing	435.023	-	386.635	-	48.388	-
Secretariaat	64.573	-	63.599	-	974	-
Financiële controle en administratie	372.456	-	316.627	-	55.829	-
Aansturing beheerteam en toezichthouders	116.339	-	129.681	-	-13.342	-
Kantoor- en bedrijfskosten	28.725	-	34.237	-	-5.512	-
Totaal	**1.017.117**	**-**	**930.779**	**-**	**86.338**	**-**

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen

Gebeurtenissen per taakveld in 2023

Taakveld 0.5 Treasury

De uitvoeringsorganisatie streeft naar de volgende financiële doelstellingen:

- De financiering van het vastgestelde beleid
- Het minimaliseren van de financieringskosten
- Het beperken van de (financiële) risico's

Taakveld 0.8 Overige baten en lasten

Een groot deel van de kosten worden gedekt door de jaarlijkse financiële bijdrage van de participanten (43%); de deelnemers in de gemeenschappelijke regeling.

Taakveld 0.9 Vennootschapsbelasting

De activiteiten van het recreatieschap kunnen als volgt worden omschreven: beleidsbepaling, beheer en onderhoud van recreatieterreinen, genereren van publiciteit en ter beschikking stellen van recreatieterreinen voor openluchtrecreatie en evenementen. Spaarnwoude neemt het standpunt in dat haar activiteiten geen belaste ondernemingsactiviteiten vormen voor de Wet op de Vennootschapsbelasting 1969. Dit wordt jaarlijks beoordeeld. Op grond daarvan is de conclusie dat het recreatieschap ook in 2023 niet Vpb-plichtig is en dus vrijgesteld van vennootschapsbelasting.

Taakveld 0.10 Mutaties reserves

Het recreatieschap heeft verschillende reserves, die elk voor hun eigen doelen worden ingezet. Het doel van elke reserve is nader toegelicht in de paragraaf weerstandsvermogen.

Het uitvoeren van de beleidsbepalingen conform de Nota reserves en voorzieningen.

In onderstaande tabellen zijn de mutaties en de ontwikkeling van de verschillende reserves weergegeven.

Baten en lasten

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Afwijking 2023	Jaarrekening 2022
Bedrijfskosten	2.076	1.409	667	5.605
Inzet RNH	-	-	-	-
Totale lasten	**2.076**	**1.409**	**667**	**5.605**
Participantenbijdragen	5.797.574	5.797.574	-	5.358.202
Opbrengsten	496.787	70.000	426.787	69.043
Totale baten	**6.294.361**	**5.867.574**	**426.787**	**5.427.245**
Saldo voor bestemming	**6.292.285**	**5.866.165**	**426.120**	**5.421.640**
Mutaties reserves	-800.533	-1.016.715	216.182	-566.901
Saldo na bestemming	**7.092.818**	**6.882.880**	**209.938**	**5.988.541**

Dit programma heeft per saldo een voordeel van € 426.120 door rente inkomsten op de schatkistrekening dankzij de toegenomen marktrente.

Specificatie van de resultaatbestemming door mutaties reserves

Resultaatbestemming (ad 5. mutaties reserves)	Jaarrekening 2023			Begroting na wijziging 2023			Jaarrekening 2022		
	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo
Algemene reserve SPW	3.280	-	3.280	1.000	-	1.000	930	-	930
Bestemmingreserve beheer SPW	23.560	638.311	-614.751	13.700	286.323	-272.623	27.334	356.651	-329.317
Bestemmingsreserve investeringen SPW	36.345	432.705	-396.359	15.300	460.672	-445.372	78.423	276.716	-198.293
Best.reserve beheer CRM tunnel SPW	-	-	-	-	-	-	-	9.905	-9.905
Bestemmingsreserve egalisatie SPW	108.038	76.926	31.112	175.500	76.926	98.574	-	83.834	-83.834
Algemene reserve SGP	607.088	210.675	396.413	12.000	2.015.162	-2.003.162	130.174	56.795	73.379
Best.reserve verv.investeringen SGP	163.626	119.127	44.500	321.558	98.667	222.891	394.586	164.470	230.116
Best. Reserve egalisatie SGP	-	-	-	1.905.050	-	1.905.050	-	-	-
Bestemmingsreserve SMG	188.360	406.683	-218.323	16.200	478.670	-462.470	100.113	291.432	-191.319
Best. reserve SMG beh. monument MH17	17.176	81.554	-64.378	2.400	52.736	-50.336	-	58.658	-58.658
Bestemmingsreserve SMG investering	27.750	59.775	-32.026	1.400	61.667	-60.267	-	-	-
Best. Reserve egalisatie SMG	50.000	-	50.000	50.000	-	50.000	-	-	-
Totaal mutaties reserves	**1.225.223**	**2.025.756**	**-800.533**	**2.514.108**	**3.530.823**	**-1.016.715**	**731.560**	**1.298.461**	**-566.901**

Ontwikkeling van reserves

	Stand per 31-12-2023	Stand per 31-12-2022	Verschil
Algemene reserve SPW	59.064	55.784	3.280
Bestemmingsreserves SPW	2.024.476	3.004.475	-979.999
Algemene reserve SGP	3.779.964	3.383.550	396.413
Bestemmingsreserve SGP	2.473.099	2.428.599	44.500
Bestemmingsreserve SMG	5.391.435	5.656.162	-264.727
Totaal reserves	**13.728.038**	**14.528.570**	**-800.533**

Baten en lasten per taakveld

Taakveld	Jaarrekening 2023 Lasten	Baten	Begroting na wijziging 2023 Lasten	baten	Jaarrekening 2022 Lasten	Baten
0.5 treasury	2.076	536.190	1.409	70.000	5.605	78.472
0.8 overige baten en lasten	-	5.758.172	-	5.797.574	-	5.348.773
0.9 vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-
0.10 mutaties reserves	1.225.223	2.025.756	2.514.108	3.530.823	731.560	1.298.461
0.11 resultaat rekening baten en lasten	-	-	-	-	-	-
Totaal reserves	**1.227.299**	**8.320.117**	**2.515.517**	**9.398.397**	**737.165**	**6.725.706**

Paragrafen

A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre Recreatieschap Spaarnwoude in staat is om middelen vrij te maken en daarmee substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid veranderd moet worden. Het weerstandsvermogen wordt vergeleken met de weerstandscapaciteit: de mogelijk in te zetten middelen om de risico's te dragen. De weerstandscapaciteit moet groter zijn dan het berekende weerstandsvermogen.

Weerstandsvermogen

Om het weerstandsvermogen te berekenen zijn alle risico's, waarvoor geen maatregelen getroffen zijn en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie, geïnventariseerd.

Belangrijke risico's voor Spaarnwoude zijn:

- Verminderde inkomsten/ Geen doorgang evenement door bv. faillissement organisator of een niet- verleende evenementenvergunning
- Beperkingen ontwikkelingen in landelijk gebied (beschermingsregimes NNN, Natura 2000, PBL en UNESCO)
- Klimaatverandering (langdurige droogte, piekbuien, hogere temperaturen en verzilting)
- Vervuilde grond/ bodemsanering

Per risico wordt de kans vermenigvuldigd met de potentiële omvang in euro's.
Het berekende weerstandsvermogen bedraagt op 31-12-2023 € 1.050.000.
De onderbouwing hiervan is als bijlage IV opgenomen.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bij het recreatieschap wordt gevormd door de vrij beschikbare middelen in de reserves en voorzieningen. Omdat bestemmingsreserves en voorzieningen al voor specifieke doelen zijn bestemd, is in de praktijk alleen de algemene reserve vrij beschikbaar als weerstandscapaciteit. Bestemmingsreserves en voorzieningen kunnen echter wel worden ingezet middels een bestuursbesluit.

In de begroting is geen post "onvoorzien" opgenomen voor het opvangen van eventuele niet voorziene lasten in de loop van het jaar. Bij Recreatieschap Spaarnwoude heeft iedere onvoorziene last van substantiële betekenis dus directe gevolgen, waardoor de uitvoering van het beleid onder druk kan komen te staan.

Ook heeft het recreatieschap geen stille reserves. Stille reserves zijn activa die tegen geen of een te lage waarde zijn gewaardeerd en direct verkoopbaar zijn.

Op 1 januari 2004 is het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) in werking getreden. Het BBV verplicht Recreatieschap Spaarnwoude aandacht te besteden aan de risico's. Met de voorliggende 'Nota weerstandsvermogen' wordt het noodzakelijke inzicht in zowel het weerstandsvermogen als de weerstandscapaciteit van Recreatieschap Spaarnwoude gegeven.

Deze nota is in vier fasen tot stand gekomen.

1. Inventariseren en kwantificeren risico's
2. Bepalen minimaal gewenste / benodigde weerstandsvermogen
3. Berekenen aanwezige weerstandscapaciteit
4. Matchen benodigd weerstandsvermogen en aanwezige weerstandscapaciteit

In deze paragraaf worden de uitkomsten van deze fasen beschreven.

1. Inventariseren en kwantificeren risico's

In de eerste fase zijn de risico's van Recreatieschap Spaarnwoude geïnventariseerd. Met de programmamanagers en budgethouders zijn deze risico's in beeld gebracht. De geïnventariseerde risico's zijn beschreven en onderverdeeld naar:

- Hoog / Midden / Laag (kans)
  Risico's zijn als 'Hoog' aangemerkt indien de kans van voordoen hoog wordt geacht, enzovoort. Bij een hoog risico is de financiële impact voor 80 procent meegenomen, bij een midden risico voor 50 procent en bij een laag risico voor 20 procent.
- Structureel / Incidenteel
  Risico's zijn als incidenteel of structureel aangemerkt. Een structureel risico heeft een financiële impact in meerdere begrotingsjaren. Een incidenteel risico heeft een financiële impact in één begrotingsjaar. De structurele risico's zijn voor twee jaar meegenomen in de risico kwantificering.

Voor het kunnen bepalen van het benodigde weerstandsvermogen is de financiële impact per risico berekend. Risico's zijn per definitie niet goed meetbaar. Dit komt doordat voor voorzienbare en redelijk kwantificeerbare risico's een voorziening moet worden gevormd. Om toch tot een kwantificering te kunnen komen, zijn de bepalende factoren voor een schatting van de kans van optreden (Hoog / Midden / Laag) en de impact van het risico (in euro's) geïdentificeerd. Zoveel mogelijk is de (gemiddelde) omvang van de bij het risico betrokken exploitatielasten en/of investeringsbedragen meegenomen bij de (subjectieve) bepaling van de kans en het effect.

Dit betekent dat niet de gehele omvang van de mogelijke financiële impact wordt opgenomen als risicobuffer. Door vermenigvuldiging van de impact met een kans van optreden wordt een onnodig hoge risicobuffer vermeden. Tegelijkertijd wordt door de combinatie van verschillende risico's in de bepaling van de weerstandscapaciteit redelijkerwijs wel gezorgd voor voldoende vermogen voor tegenvallers.

Op basis van de risico-inventarisatie zijn de volgende risico's onderkend. De geïnventariseerde risico's zijn gekwantificeerd voor een bedrag van in totaal € 946.000, -. Een nadere specificatie van dit bedrag is opgenomen in de tabel.

Risico	kans	Incidenteel / structureel	Financiële impact	Uitgaande van twee jaar
1. Subsidies (risico terugbetalen)	Laag risico	Incidenteel	€ 75.000	€ 15.000
2. Inkoop en aanbestedingsrisico	Midden risico	Structureel	€ 150.000	€ 150.000
3. Vervuilde grond/ bodemsanering	Midden risico	Incidenteel	€ 500.000	€ 250.000
4. Verandering regelgeving (bijv. wijziging zwemwater kwaliteit)	Midden risico	Structureel	€ 25.000	€ 20.000
5. Calamiteiten zwemwater	Laag risico	Structureel	€ 15.000	€ 6.000
6. Verminderde inkomsten (faillissement ondernemers, tegenvallend bezoek evenementen, geen	Hoog risico	Incidenteel	€ 600.000	€ 480.000

evenementen zoals coronacrisis)				
7. Opruimen dumping drugs afval	Midden risico	Incidenteel	€ 50.000	€ 25.000
8. Eindwaarde vergoeding opstallen	Laag risico	Incidenteel	€ 200.000	0
9. Beperkingen ontwikkelingen in landelijk gebied (beschermingsregimes NNN, BPL, UNESCO, Natura 2000	Hoog risico	Structureel	€ 300.000	PM
10. Klimaatverandering (langdurige droogte, piekbuien, hogere temperaturen, verzilting)	Midden risico	Structureel	PM	PM
11. Continuïteit dienstverlening	Hoog risico	Structureel	PM	PM
12. Kosten afhandeling WOO-verzoeken	Midden risico	Structureel	PM	PM
13. Verwachtte bezuinigingen gemeentelijk en provinciaal budget in het ravijnjaar (2026) waarbij er een herziening van het provincie- en gemeentefonds wordt ingezet (totale korting 3 miljard) daarnaast onzekere toekomst door een nieuw kabinet i.r.t. de aandacht voor natuur en recreatie	Hoog risico	Structureel	PM	PM
Totaal			**€ 1.915.000**	**€ 946.000**

Bij de bepaling van de totale financiële impact voor alle risico's worden de incidentele risico's eenmalig meegenomen. Bij structurele risico's wordt de verwachte financiële impact per jaar met 2 vermenigvuldigd.

2. De gewenste / benodigde omvang van het weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is in artikel 11 van het BBV gedefinieerd als “De relatie tussen de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente (of de gemeenschappelijke regeling) beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken, en alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie”.
Het weerstandsvermogen weerspiegelt de mate waarin het recreatieschap in staat is middelen vrij te maken om de risico's, die zich in de praktijk voordoen, op te vangen zonder dat dit betekent dat het beleid verandert dan wel ingekrompen moet worden. Het vermogen om het beleid door te zetten, is afhankelijk van de omvang van de weerstandscapaciteit.

Er zijn (nog) geen wetenschappelijke of algemeen geldende normen voor de gewenste omvang van een weerstandsvermogen. Iedere gemeente en gemeenschappelijke regeling moet zelf invulling geven aan de gewenste omvang, gelet op haar eigen situatie en context. De omvang van het weerstandsvermogen moet in verhouding

staan tot de risico's die de organisatie loopt. De risico's moeten niet kunnen worden opgevangen door stuur- en beheersmaatregelen en / of financieel kunnen worden afgedekt door voorzieningen.

De uitgevoerde risico-inventarisatie inclusief kwantificering is een logische basis voor het bepalen van het gewenste weerstandsvermogen. Hierbij moet rekening worden gehouden met het feit dat niet alle risico's kunnen worden gekwantificeerd (p.m.-posten).

1. Voor de geïdentificeerde en gekwantificeerde risico's worden de uitkomsten van de risico-inventarisatie als norm genomen voor het bepalen van het gewenste minimale weerstandsvermogen. Bij de risico-inventarisatie zijn risico's gekwantificeerd voor een bedrag van € 946.000.

2. Voor de niet-gekwantificeerde risico's wordt uitgegaan van 2% van de structurele inkomsten. Het rijk stelt voor de gemeenten die vallen onder het artikel 12-regime, de minimale buffer van de algemene reserve ook op 2% van de som van de structurele inkomsten te stellen. Voor Recreatieschap Spaarnwoude komt 2% van de structurele inkomsten overeen met een bedrag van € 100.000. Dit bedrag is daarmee het minimaal gewenste / benodigde weerstandsvermogen voor niet gekwantificeerde risico's.

Het totale benodigde weerstandsvermogen komt daarmee op een bedrag van € 1.046.000. In het volgende hoofdstuk wordt de omvang van het weerstandsvermogen gerelateerd aan de aanwezige weerstandscapaciteit.

3. Berekende weerstandscapaciteit per begin 2023

Onder weerstandscapaciteit wordt verstaan: het geheel aan beschikbare en vrij aanwendbare financiële middelen om mogelijke “resterende” risico's met financieel gevolg op te kunnen vangen. Met “resterende” risico's worden bedoeld: de risico's die onvoldoende “in control” zijn of kunnen worden gehouden door stuur- en beheersmaatregelen en/of waarvoor (nog) geen specifieke voorzieningen zijn of kunnen worden getroffen.
De bepaling van de weerstandscapaciteit is een momentopname. De gekozen peildatum is 1 januari 2024. Bij het berekenen van de aanwezige weerstandscapaciteit wordt gekeken naar het “vrije deel” in reserves en voorzieningen.

De eventuele stille reserves zijn niet bij de weerstandscapaciteit betrokken.

Ad 1. Vrije deel reserves en voorzieningen

Bij het bepalen van het vrije deel van de reserves en voorzieningen is voorzichtigheid betracht. Criterium is of het Algemeen Bestuur de betreffende reserve in geval van een calamiteit kan vrijmaken zonder dat hierdoor een exploitatietekort ontstaat. Daarbij komt dat bij gebruik van een reserve, de rente die dit financieringsmiddel genereert tevens structureel gedekt moet worden.

Reserve	Stand per 31-12-2023	Stand per 01-01-2024	Deel direct beschikbaar voor weerstandscapaciteit
Algemene reserve SPW	59.064	-	-
Bestemmingsreserve beheer SPW	-	-	-
Bestemmingsreserve investeringen SPW	7.861	-	-
Bestemmingsreserve egalisatie SPW	2.016.615	-	-
Algemene reserve SGP	3.779.964	-	-
Bestemmingsreserve SGP verv investeringen	2.473.099	-	-
Bestemmingsreserve SGP Egalisatie	-	-	-
Algemene reserve SPW/SGP	-	3.839.028	950.000
Bestemmingreserve UP SPW park	-	1.817.960	-
Bestemmingsreserve egalisatie SPW/SGP	-	2.016.615	-
Bestemmingsreserve verv.investeringen SGP (fietsbrug Zwanenburg)		663.000	-
Bestemmingsreserve SMG	4.348.586	4.348.586	100.000
Bestemmingsreserve SMG monument MH17	608.429	608.429	-
Bestemmingsreserve SMG Investeringen	384.420	384.420	-
Bestemmingsreserve SMG Egalisatie	50.000	50.000	-
Totaal	**13.728.038**	**13.728.038**	**1.050.000**

* In de begrotingswijziging 2024 € 1.905.050 conform bestuursbesluit Groene Weelde overhevelen naar bestemmingsreserve egalisatie SGP

Van de reserves (het eigen vermogen) is € 1.050.000 aangemerkt als direct beschikbare incidentele weerstandscapaciteit. Het vrije deel uit de overige reserves is niet direct beschikbaar. Het Algemeen Bestuur moet hiervoor eerst de bestemming van de reserve wijzigen, hetgeen tot de mogelijkheden behoort. Voorzieningen worden niet meegenomen in de weerstandscapaciteit.

In de paragraaf Weerstandsvermogen van de begroting wordt elk jaar de (specificatie van de) weerstandscapaciteit vermeld, in overeenstemming met artikel 11, lid 2a van het BBV. In het jaarverslag wordt op grond van artikel 26 BBV verantwoording afgelegd over de ontwikkelingen in de weerstandscapaciteit. De weerstandscapaciteit wordt elk jaar berekend bij de jaarrekening met als peildatum de balansdatum. De berekeningswijze en de uitgangspunten blijven hierbij ongewijzigd, tenzij het Algemeen Bestuur anders besluit.

Peildatum van de weerstandscapaciteit, zoals die in de paragraaf Weerstandsvermogen van de begroting wordt vermeld, is de laatste balansdatum. Dit is 31 december van het jaar voorafgaand aan het jaar waarin de begroting wordt samengesteld.

4. Matching Gewenst weerstandsvermogen – Berekende weerstandscapaciteit

De conclusie in deze nota is dat Recreatieschap Spaarnwoude over een weerstandscapaciteit beschikt van € 1.050.000, - om de risico's te dekken. Het gewenste weerstandsvermogen is berekend op € 1.046.000, - .

Voorgesteld wordt de minimale omvang van de reserve voor het benodigd weerstandsvermogen vast te stellen op € 1.046.000.

Het gewenste / benodigde weerstandsvermogen voor de geïdentificeerde en de gekwantificeerde risico's worden jaarlijks herzien. Risico's en de omvang van de risico's kunnen derhalve jaarlijks wijzigen.
Natuurlijk blijft het signaleren en het beheersen van de risico's een continue proces. Gedurende het jaar wordt het Bestuur geïnformeerd over belangrijke nieuwe risico's gedurende het jaar. De risico's met een hoge kans van voordoen worden als vast onderdeel in de planning & control instrumenten (begroting, bestuursrapportages, jaarrekening) behandeld. En de ontwikkeling van de weerstandscapaciteit.

	Stand per 31-12-2023	Stand per 31-12-2022	Verschil
Algemene reserve SPW	59.064	55.784	3.280
Bestemmingreserve beheer SPW	-	400.745	-400.745
Bestemmingsreserve investeringen SPW	7.861	618.226	-610.365
Bestemmingsreserve egalisatie SPW	2.016.615	1.985.504	31.112
Algemene reserve SGP	3.779.964	3.383.550	396.413
Bestemmingsreserve verv.investeringen SGP	2.473.099	2.428.599	44.500
Bestemmingsreserve egalisatie SGP	-	-	-
Bestemmingsreserve SMG	4.348.586	4.566.910	-218.323
Bestemmingsreserve SMG beheer monument MH17	608.429	672.807	-64.378
Bestemmingsreserve SMG investering	384.420	416.445	-32.026
Bestemmingsreserve egalisatie SMG	50.000	-	50.000
Totaal	**13.728.038**	**14.528.570**	**-800.533**

Algemene reserve

De algemene reserve dient als weerstandscapaciteit voor de financiële risico's die het recreatieschap loopt. Ook worden soms uit de algemene reserve extra incidentele inspanningen gefinancierd omdat de reserve investeringen beperkt is. De aanvullende, incidentele, opdrachten zijn 'extra' en afhankelijk van de mogelijkheden om ze te financieren. Er kunnen verschillende soorten incidentele projecten worden uitgevoerd, zoals op het gebied van groot onderhoud, gebiedsontwikkeling, inkomstenwerving of omvormingen. Voor deze projecten wordt dan een aanvullend budget uit de algemene reserve beschikbaar gesteld door het bestuur. Middelen uit de algemene reserve kunnen dus door het bestuur worden ingezet voor allerlei taken van het recreatieschap.

Bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen

De bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen wordt ingezet voor het investeren in groot onderhoud en vervanging van voorzieningen in het recreatiegebied. Beheer van het gebied vereist een duurzame basis in de begroting, waarbij groot onderhoud en vervangingen van bijvoorbeeld paden en bruggen structureel wordt gedekt. Vanaf 2019 is besloten om de bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen op te heffen en het bedrag uit de bestemmingreserve vervangingsinvesteringen te bestemmen voor de vorming van de Voorziening groot onderhoud.

Bestemmingsreserve investeringen

De bestemmingsreserve investeringen wordt voornamelijk ingezet voor ontwikkeling van het recreatiegebied door vernieuwing. Vernieuwing is gericht op het aantrekkelijk houden van de gebieden voor de inwoners van de regio, het betaalbaar houden van het beheer en het realiseren van inkomsten. Voorbeelden van vernieuwing zijn onder andere het plaatsen van sporttoestellen en het faciliteren van nieuwe horecagelegenheden.

Bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten

De reserve is ter dekking van de kapitaallasten van geactiveerde kapitaaluitgaven en dient in stand te worden gehouden ter dekking van de kapitaallasten in de exploitatie. Daarnaast is er ook een begrenzing aan het vormen van de bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten voor zover er een (positieve) reserve is.

Conclusie

De omvang huidige reserves ligt boven het weerstandsvermogen voor SPW. Echter voor deelgebied SPW (oud) geldt dat het huidige omvang van het weerstandsvermogen zeer beperkt is. Sinds oktober 2022 loopt een traject waarin door een extern bureau onderzocht wordt of en hoe de begroting vereenvoudigd kan worden Het bestuur heeft een eerste stap gezet door de algemene reserves en vrij aanwendbare reserves van de deelgebieden SPW en SGP samen te voegen per 1 januari 2024. Door de samenvoeging is het beperkte weerstandsvermogen voor deelgebied SPW tijdelijk opgelost. Echter, zonder extra maatregelen zal binnen enkele jaren ook deze reserve zijn uitgeput.

Kengetallen

Conform het BBV worden de kengetallen in onderstaande tabel vermeld.
De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Wanneer de schuld lager is dan de jaaromzet (<100%) wordt dit als voldoende bestempeld en boven de 130% als onvoldoende. Het recreatieschap heeft geen leningen, vandaar de negatieve ratio.
De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin aan de financiële verplichtingen kan worden voldaan. Een ratio >50% wordt in de regel als voldoende beschouwd. Het kengetal "structurele exploitatieruimte" geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte in de begroting is om tegenvallers op te vangen. De commissie BBV geeft aan dat een ratio > 0,6% acceptabel is.

	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Netto schuldquote	-112%	-91%	-128%
Idem gecorrigeerd voor verstrekte leningen	-112%	-91%	-128%
Solvabiliteitsratio	74%	78%	79%
Structurele exploitatieruimte	3%	2%	1%
Grondexploitatie	n.v.t.		
Belastingcapaciteit	n.v.t.		

B. Kapitaalgoederen

Hieronder wordt een overzicht gegeven van het onderhoud van de kapitaalgoederen, onderscheiden naar de volgende categorieën:

- Verhardingen
- Civiele kunstwerken
- Groen
- Water, oevers en stranden
- Pontjes
- Terreinmeubilair
- Hygiënische maatregelen / nutsvoorzieningen, riolering en reiniging
- Gebouwen en materieel

Op 13 december 2018 is het beheerplan in het bestuur gepresenteerd en is het gewenste beeldkwaliteitsniveau vastgesteld op basis van de CROW "kwaliteitscatalogus openbare ruimte 2018".
De CROW-systematiek heeft kwaliteitsnormen van A+ (top)-A-B-C-D. Als voorbeeld geldt Verhardingen – Onkruid in goten en randstroken: A betekent “weinig onkruid” en B “in beperkte mate onkruid”. Recreatieschap Spaarnwoude weet de beeldkwaliteit momenteel te handhaven op kwaliteitsniveau B op basis van het beschikbare beheerbudget. Alleen monument MH17 wordt conform afspraak beheerd op niveau A+.

Bij de instandhouding wordt onderscheid gemaakt tussen dagelijks onderhoud (DO), groot onderhoud (GO) en vervangingen (VV).

Dagelijks / jaarlijks onderhoud

DO omvat de reguliere, jaarlijks terugkerende kosten voor de instandhouding. Het DO betaalt het recreatieschap uit de exploitatiebegroting.

Groot onderhoud en kleine vervangingen

GO omvat de kosten voor instandhouding die niet ieder jaar terugkeren en niet levensduur verlengend zijn. Deze maatregelen worden uitgevoerd op basis van de meerjarenplanning en inspecties.

Het GO en kleine VV (vervangingen tot € 100.000) betaalt het recreatieschap uit de voorziening GO. Die voorziening wordt gevoed met een jaarlijkse dotatie vanuit de exploitatiebegroting. De jaarlijkse dotatie is berekend op basis van het werkelijk geplande groot onderhoud en de kleine vervangingen in de komende 10 jaren, zoals dat vastligt in een door het bestuur vastgesteld beheerplan (zie de meerjarenbegroting).

De kosten voor GO en kleine VV worden geboekt via de exploitatie, met daar tegenover een even grote onttrekking uit de voorziening. Op deze manier worden de betreffende lasten goed gemonitord.

Grote vervangingen

Grote VV (maatschappelijke vervangingen boven tot € 100.000 en economische vervangingen van bijvoorbeeld gebouwen en evenemententerreinen) dekt het recreatieschap uit de bestemmingsreserve.

Het BBV schrijft voor dat alle investeringen als bezit (materiële vaste activa) op de balans moeten staan. Op de balans is rekening gehouden met een realistische jaarlijkse waardedaling. Die waardedaling leidt tot de jaarlijkse afschrijvingslasten, die in de

jaarlijkse exploitatie verwerkt zijn. Omdat de investeringen uit de reserves worden betaald, kunnen deze jaarlijkse afschrijvingslasten worden afgedekt.

Op het moment dat een grote vervanging gedaan wordt, wordt de som van die investering vanuit de bestemmingsreserve overgezet naar de bestemmingsreserve egalisatie en vervolgens jaarlijks afgeschreven op de balans. Door het afschrijven veroorzaakt de investering geen hoge piek in de winst- en verliesrekening, maar worden jaarlijkse kapitaallasten opgenomen tijdens de levensduur van het object.

Wanneer het recreatieschap een investering niet (geheel) uit de bestemmingsreserve kan dekken, is het (met instemming van het bestuur) mogelijk om het benodigde bedrag voor de bestemmingsreserve egalisatie te dekken uit eenmalige extra bijdragen van de participanten.

Een andere optie is in theorie om een investering te betalen uit een lening, maar dat is tegen de uitgangspunten die het recreatieschap zichzelf heeft opgelegd. Bij een lening moet het recreatieschap de jaarlijkse kapitaallasten dekken uit de exploitatie en/of hogere participantenbijdragen, in plaats van dekking uit de reserves. Van de optie om geld te lenen voor een investering wordt nu geen gebruik gemaakt.

Totale lasten DO, GO en VV

Totale lasten kapitaalgoederen (in programma 2)	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Dagelijks onderhoud	3.190.612	2.912.298	2.710.759
Groot onderhoud en kleine vervangingen	1.423.681	1.984.178	1.826.549
Kapitaallasten	106.842	116.718	107.462
Totaal	**4.721.135**	**5.013.194**	**4.644.770**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Maatschappelijke vervangingen >100.000	158.038	175.500	-
Economische vervangingen	46.108	-	-

Hieronder worden de kapitaalgoederen per taakveld en categorie verder uitgewerkt.

Taakveld 2.1 Verkeer en vervoer

Totale lasten 2.1 VERKEER EN VERVOER	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Verhardingen	833.381	1.181.766	1.067.555
Civiele kunstwerken	496.558	459.410	659.689
Inzet RNH	31.520	59.478	18.437
Overige bedrijfskosten	6.893	15.902	137.372
En per saldo toevoeging (of onttrekking) aan de voorziening GO	405.649	96.950	-54.368
Totaal	**1.774.001**	**1.813.506**	**1.828.685**

Categorie verhardingen

Recreatieschap Spaarnwoude beheert in totaal 94 hectare aan verhardingen in de vorm van gesloten verharding (asfalt) voor rijbanen, parkeerterreinen, fiets- en wandelpaden en half verharding voor de overige wandelpaden. Ook de ruiterpaden zijn in deze categorie opgenomen. De wegen en paden worden periodiek geïnspecteerd om vast te stellen waar onderhoud noodzakelijk is.

Omdat de beeldkwaliteit voor verhardingen is vastgesteld op niveau B wordt bij gladheid de verharding niet gestrooid.

VERHARDINGEN	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Dagelijks onderhoud	146.872	190.000	189.216
Groot onderhoud en kleine vervangingen	686.509	991.766	878.339
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	**833.381**	**1.181.766**	**1.067.555**

Categorie civiele kunstwerken

Het recreatieschap heeft totaal 486 stuks kunstwerken waarvan 187 bruggen en 299 waterstaatkundige voorzieningen zoals stuwen en duikers.

CIVIELE KUNSTWERKEN	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Dagelijks onderhoud	178.212	169.166	155.363
Groot onderhoud en kleine vervangingen	248.328	220.184	434.308
Kapitaallasten	70.018	70.060	70.018
Totaal	**496.558**	**459.410**	**659.689**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Maatschappelijke vervangingen >100.000	108.038	175.500	-
Economische vervangingen			

Taakveld 5.7.2 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Totale lasten 5.7.2 OPENBAAR GROEN EN (OPENLUCHT) RECREATIE	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Groen	1.886.576	1.500.880	1.545.487
Water, oevers en stranden	353.512	379.023	281.273
Pontjes	9.286	11.135	9.599
Terreinmeubilair	343.475	508.755	261.830
Hygiënische maatregelen / nuts, riolering en reiniging	550.600	632.669	575.317
Gebouwen en materieel	247.747	339.556	244.020
Overige bedrijfskosten	1.125.347	1.042.832	595.183
Inzet RNH	1.514.705	1.453.466	1.285.804
En per saldo toevoeging (of onttrekking) aan de voorziening GO	58.756	-224.628	174.878
Totaal	**6.090.004**	**5.643.688**	**4.973.391**

Categorie groen

Recreatieschap Spaarnwoude bevat in totaal 635 hectare aan grasvegetatie in de vorm van intensieve- en extensieve grasvegetatie, moeras en rietlanden. Verder heeft het recreatieschap in totaal 398 ha beplanting bestaande uit cultuurlijke en natuurlijke beplanting.

GROEN	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Dagelijks onderhoud	1.768.756	1.336.500	1.332.669
Groot onderhoud en kleine vervangingen	117.820	164.380	212.818
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	**1.886.576**	**1.500.880**	**1.545.487**

Categorie water, oevers en stranden

Het recreatiegebied heeft in totaal 277 ha water en in totaal 2 ha zandstrand (voor zover dit onderscheidt te maken is), wat onderdeel uitmaakt van in totaal 14ha aan oevers en stranden. De inrichting van de zwemplekken moeten middels waarschuwingsborden aan de wettelijke eisen voldoen. Ook het zwemwater voldoet aan de minimale wettelijke eisen (Whvbz).

WATER, OEVERS EN STRANDEN	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Dagelijks onderhoud	164.596	173.392	148.866
Groot onderhoud en kleine vervangingen	188.915	205.631	132.407
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	**353.512**	**379.023**	**281.273**

Categorie pontjes

Het recreatieschap heeft in de verschillende gebieden in totaal 1 pontje. Het betreft de Opstapper die momenteel niet in de vaart is, en waarvoor een vervangende verbinding en de mogelijkheden om het pondje te verduurzamen onderzocht wordt.

PONTJES	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Dagelijks onderhoud	728	2.576	1.039
Groot onderhoud en kleine vervangingen	-	-	-
Kapitaallasten	8.559	8.559	8.559
Totaal	**9.286**	**11.135**	**9.599**

Categorie terreinmeubilair

Het recreatieschap heeft totaal 5172 stuks terreinmeubilair, waarvan 97 speeltoestellen en 5075 overig terreinmeubilair zoals picknicksets, banken, anti-autopalen, verkeersborden, enzovoorts.

TERREINMEUBILAIR	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Dagelijks onderhoud	216.159	227.405	164.608
Groot onderhoud en kleine vervangingen	105.958	259.990	75.864
Kapitaallasten	21.358	21.360	21.358
Totaal	**343.475**	**508.755**	**261.830**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Maatschappelijke vervangingen >100.000	-	-	-
Economische vervangingen	-	-	-

Categorie hygiënische maatregelen / nutsvoorzieningen, riolering en reiniging

Recreatieschap Spaarnwoude heeft in totaal 16 pompen voor de riolering en het doorspoelen van zwemwater, 23 electrakasten, 11.350 meter elektra leidingen en 28.500 meter persriolering. Daarnaast verschillende waterputten, water tappunten en 8425 meter waterleiding.

Het recreatieschap heeft totaal 10 toiletgebouwen, die in het seizoen dagelijks schoongemaakt moeten worden. In de verschillende terreinen staan geen ondergrondse afvalcontainers die periodiek leeggezogen worden. Op intensief gebruikte gazons staan geen "hete kolen bakken" voor het barbecueën. Ook het periodiek prikken van zwerfvuil en het verwijderen van illegaal gestort afval op de parkeerterreinen behoort tot deze categorie.

HYGIËNISCHE MAATR. / NUTS, RIOLERING EN REINIGING	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Dagelijks onderhoud	550.600	632.669	575.317
Groot onderhoud en kleine vervangingen	-	-	-
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	**550.600**	**632.669**	**575.317**

Categorie gebouwen en materieel

Dit omvat het onderhoud aan de openbare gebouwen, verhuurde gebouwen en materieel zoals voertuigen en grote machines. Het recreatieschap heeft diverse gebouwen in eigen beheer. Niet al deze gebouwen zijn openbaar toegankelijk. Denk aan boerderij Borneohoeve in de Houtrak of de boerderij aan de Lage Dijk 5 bij de Mooie Nel. Beide genoemde gebouwen maken onderdeel uit van het uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park 2020 -2025 waarvoor een nieuwe bestemming gezocht zal worden.

GEBOUWEN EN MATERIEEL)	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Dagelijks onderhoud	164.689	180.590	143.682
Groot onderhoud en kleine vervangingen	76.151	142.227	92.812
Kapitaallasten	6.908	16.739	7.527
Totaal	**247.747**	**339.556**	**244.020**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Maatschappelijke vervangingen >100.000	50.000	-	-
Economische vervangingen	46.108	-	-

C. Financiering

Wet Financiering decentrale overheden

De Wet Financiering decentrale overheden (Wet Fido) heeft als uitgangspunt het beheersen van risico's. De belangrijkste kenmerken in dat kader is een tweetal randvoorwaarden voor het treasurybeleid. De eerste is dat het aangaan en verstrekken van geldleningen alsmede het verlenen van garanties allen zijn toegestaan voor de uitoefening van de publieke taak. De tweede houdt in dat uitzettingen een prudent karakter (=met beleid en inzicht bezien) moeten hebben en niet gericht zijn op het genereren van inkomen door het lopen van onnodige risico's.
Op 9 december 2022 het Algemeen Bestuur haar verordening financieel beheer vastgesteld in gevolge artikel 59 Wet Gemeenschappelijke Regelingen en de Wet Financiering Decentrale Overheden over de kaders voor de inrichting en uitvoering van de financieringsfunctie. Ook is in deze openbare vergadering de controleverordening vastgesteld in gevolge artikel 59 Wet Gemeenschappelijke Regelingen en de artikelen 190 tot en met 2019 van de Provinciewet.

Risicobeheer

Binnen de Wet Fido zijn 2 normen vermeld waaraan dient te worden voldaan. De normen bestaan uit de kasgeldlimiet en de rente-risiconorm.

De kasgeldlimiet heeft betrekking op leningen met een looptijd van maximaal 1 jaar en de renterisiconorm op leningen met een looptijd vanaf 1 jaar. Het doel van deze normen is te voorkomen dat bij herfinanciering van leningen bij (aanzienlijk) hogere rente grote schokken optreden in de hoogte van de rente die het recreatieschap moet betalen. De normen beperken de budgettaire risico’s. Recreatieschap Spaarnwoude is volgens het huidige liquiditeits- en financieringsbeleid binnen de kasgeldlimiet en rente-risiconorm gebleven.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is het bedrag ter grootte van 8,2% van het totaal van de jaarbegroting bij aanvang van het jaar. Het doel van de limiet is de vlottende schuld (kortlopende leningen) te beperken. In de onderstaande tabel is de kasgeldlimiet voor het begrotingsjaar bepaald.

Berekening van de kasgeldlimiet	
Begrotingstotaal (lasten)	11.767.636
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	8,20%
Kasgeldlimiet	964.900

Rente-risiconorm

De renterisiconorm is een bedrag ter grootte van een percentage van het totaal van de vaste schuld bij aanvang van het jaar. Het doel is het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente op de rente lasten van de organisatie. De norm stelt dat per jaar maximaal 20% van de vaste schuld in aanmerking mag komen voor herfinanciering of renteherziening. In de onderstaande tabel is de renterisiconorm voor het begrotingsjaar bepaald op € 0.

Berekening van de renterisiconorm	
Stand van de vaste schuld per 1 januari	-
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20%
Renterisiconorm	0

Wet Fido Modelstaat A (x € 1.000)

Toelichting op modelstaat A

De Kasgeldlimiet voor het recreatieschap bedraagt op basis van de begroting 2023 € 965.000,-. Het recreatieschap blijft het gehele jaar binnen de limiet.

Kwartaal	1e			2e		
Maand	1 jan	1 feb	1 mrt	1 apr	1 mei	1 jun
Registratie nr.						
Datum ontvangst						
Vlottende schuld	0	0	0	0	0	0
Vlottende middelen	0	0	0	0	0	0
Netto vl. schuld	0	0	0	0	0	0
Netto vl. overschot	0	0	0	0	0	0
Gem. schuld		0			0	
Gem. overschot		0			0	
Kasgeldlimiet	965	965	965	965	965	965
Ruimte onder limiet		965			965	
Overschrijding		0			0	

Kwartaal	3e			4e		
Maand	1 jul	1 aug	1 sep	1 okt	1 nov	1 dec
Registratie nr.						
Datum ontvangst						
Vlottende schuld	0	0	0	0	0	0
Vlottende middelen	0	0	0	0	0	0
Netto vl. schuld	0	0	0	0	0	0
Netto vl. overschot	0	0	0	0	0	0
Gem. schuld		0			0	
Gem. overschot		0			0	
Kasgeldlimiet	965	965	965	965	965	965
Ruimte onder limiet		965			965	
Overschrijding		0			0	

Wet Fido Modelstaat B (x € 1.000)

Toelichting op modelstaat B

Bij het recreatieschap hebben zich geen renteherzieningen op vaste schulden plaatsgevonden en er zijn geen nieuwe leningen uitgezet of aangetrokken. De rente risiconorm is derhalve nihil.

Modelstaat B

Renteherziening op vaste schuld O/G		-	
Renteherziening op vaste schuld U/G		-	
Renteherziening op vaste schuld	(1a-1b)		-
nieuw aangetrokken vaste schuld		-	
nieuw uitgezette lange leningen		-	
netto nieuw aangetrokken vaste schuld	(3a-3b)		-
Betaalde aflossingen		-	
herfinanciering	(laagste van 4 en 5)	-	
Renterisico op de vaste schuld	(2+6)		-
Renterisiconorm			-
ruimte onder			-
Overschrijding			-

Renterisiconorm

Stand van de vaste schuld		-	
Vastgestelde percentage			
Renterisiconorm	(10x11)		-

D. Bedrijfsvoering en Openbaarheid WOO

Recreatie Noord-Holland NV (RNH) is de uitvoeringsorganisatie voor de recreatieschappen Spaarnwoude, Twiske-Waterland, Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Geestmerambacht en Groengebied Amstelland. De provincie Noord-Holland is enig aandeelhouder van RNH, maar de provincie wil de aandelen verkopen aan Staatsbosbeheer.

De samenwerkingsrelatie is beschreven in een raamcontract. Vanaf 2009 waren dat vijfjarige contracten. In 2017 is de dienstverlening van RNH geëvalueerd. Daarna heeft RNH een verbeterplan uitgevoerd naar tevredenheid van zowel ambtelijke als bestuurlijke vertegenwoordigers van (de participanten van) de vijf recreatieschappen waar RNH de uitvoeringsorganisatie voor is. Op initiatief van de provincie is in 2020 onderzoek uitgevoerd naar de uitvoeringstaken van RNH in combinatie met de governance structuur van de recreatieschappen. Daarom hebben de recreatieschappen voor 2021 een contractverlenging van één jaar afgesproken. In 2021 is besloten om met ingang van 1 januari 2022 een bestuursbureau op te richten met medewerkers die rechtstreeks in dienst staan van de recreatieschappen, zodat een betere scheiding van opdrachtgeverschap en opdrachtnemerschap ontstaat. In het licht daarvan hebben de vijf recreatieschappen in 2021 besloten dat RNH ook in 2022 en 2023 als uitvoeringsorganisatie wordt gecontracteerd, met een opzegtermijn van één jaar. In 2022 is enerzijds besloten een werkgroep in te stellen om samen met de andere recreatieschappen te werken aan vernieuwing van de meerjarige overeenkomsten met RNH en anderzijds om nog eenmaal de bestaande overeenkomst te verlengen voor 2024, met een opzegtermijn van één jaar. In december 2023 heeft het recreatieschap de overeenkomst opgezegd in de verwachting dat in de loop van 2024 de nieuwe meerjarige overeenkomst definitief wordt en per 1 januari 2025 kan ingaan. Indien de nieuwe overeenkomst voor het einde van 2024 nog niet is gesloten, wordt de opzegging eenmalig opgeschort met één jaar.

De dienstverlening wordt afgerekend op basis van werkelijk gemaakte kosten en uren. De inzet van RNH voor het recreatieschap behoort tot de kostencategorie ingeleend personeel. Deze categorie bestaat zowel uit medewerkers met een vast contract als inhuurkrachten. In 2023 was het bedrag voor de inzet RNH € 4.667.548. Dit is € 8.000 hoger dan was begroot (€ 4.659.067).

Voor de werkzaamheden die het Routebureau van RNH in opdracht van het recreatieschap verricht zijn vaste bedragen in de begroting opgenomen. Deze bedragen dekken de inzet van RNH en de bedrijfskosten die gemiddeld worden gemaakt voor de beschreven werkzaamheden aan routebeheer en -ontwikkeling. In 2023 was de opdrachtsom € 77.000. Het recreatieschap ontving € 21.000 aan bijdragen van gemeenten.

Overkoepelend voor alle recreatieschappen werkt RNH aan de volgende prestaties:

- HR management
- Training en opleiding van het personeel
- Professioneel contractbeheer vastgoed en evenementen
- Modern ingerichte ICT voor projectadministratie, financiële administratie en factuurafhandeling
- Archivering
- Natuurinclusief kennisnetwerk
- Omgevingsmanagement
- Planning en control

Voortgang verbetering planning en control cyclus

De planning en control cyclus wordt continue verbeterd. Ook wordt opvolging gegeven aan de aanbevelingen van de accountant.

- Begin 2023 zijn de gewijzigde inkoop- en aanbestedingsrichtlijn en de algemene inkoopvoorwaarden vastgesteld.
- De processen rondom autorisaties in digitale systemen zijn aangescherpt.
- De verplichte rechtmatigheidsverantwoording is ingebed in de bedrijfsvoering van het recreatieschap, waarvoor begin 2023 het normenkader en controleplan zijn vastgesteld. Tot en met 2022 gaf de externe accountant een rechtmatigheidsoordeel bij de jaarrekening. Door een wetswijziging is vanaf 2023 het dagelijks bestuur van het recreatieschap verantwoordelijk voor het afgeven van de rechtmatigheidsverantwoording. Dit betekent dat voortaan het dagelijks bestuur in de jaarrekening een rechtmatigheidsverantwoording moet opnemen.

Flexibele schil / inhuur

Bij de uitvoering van onderhoudswerk huurt Recreatieschap Spaarnwoude de inzet van het werkvoorzieningsschap in.

Percentage overhead

Deze overhead bestaat uit de volgende posten:

Opbouw van de overhead	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023
Bestuursadvisering en programmasturing	435.023	386.635
Secretariaat	64.573	63.599
Financiële controle en administratie	372.456	316.627
Aansturing beheerteam en toezichthouders	116.339	129.681
Kantoor- en bedrijfskosten	28.725	34.237
Totaal	**1.017.117**	**930.779**

Totale lasten	12.124.524	11.767.636
Percentage overhead	8,00%	8,00%

Klachtenregistratie

Het recreatieschap biedt op de website de mogelijkheid om een informatieverzoek, melding of klacht in te dienen. In 2023 zijn in totaal 461 meldingen via telefoon, meldformulier of mail gedaan. Hierbij zijn geen klachten ontvangen over het handelen of functioneren van medewerkers die namens het recreatieschap optreden.

Maatregelen bij begrotingsafwijkingen

Materiële afwijkingen (beleidsmatig en/of financieel) ten opzichte van de begroting moeten door het bestuur worden geautoriseerd. Als een wijziging niet in het jaar zelf is voorgelegd, dan zijn bestedingen boven het begrotingsbedrag strikt genomen mogelijk onrechtmatig. Daarom worden de afwijkingen tijdig, en in elk geval in het begrotingsjaar zelf, aan het bestuur voorgelegd. Dit gebeurde in de vorm van:

- de begrotingswijziging 2023;
- separate bestuursvoorstellen;
- de najaarsnotitie 2023.

Het recreatieschap streeft ernaar om begrotingsafwijkingen boven de grens van 3% van de totale lasten (inclusief toevoegingen aan de reserves) te voorkomen. Dit geldt in sterkere mate voor rechtmatigheidsafwijkingen zoals beschreven in de kadernota-rechtmatigheid-2024.

Rechtmatigheidsverantwoording

In de jaarrekening is de rechtmatigheidsverantwoording van het dagelijks bestuur opgenomen. Zoals daar weergegeven is het dagelijks bestuur van mening dat de verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de vastgestelde materialiteitsgrens van 3% (voor 2023 een bedrag van € 422.287).

Interne controle

Het dagelijks bestuur komt tot haar mening omdat ze jaarlijks, op basis van het interne controleplan, expliciet onderzoek laat doen naar de rechtmatigheid van haar beheerhandelingen. Ook dit jaar zijn deze controlewerkzaamheden volledig uitgevoerd en gedocumenteerd vastgelegd. Over detailbevindingen is intern op managementniveau gerapporteerd. Waar nodig zijn of worden corrigerende maatregelen genomen. Zoals afgesproken in de financiële verordening wordt in deze paragraaf gerapporteerd over de belangrijkste bevindingen.

Materiële bevindingen

Bevindingen die geleid hebben tot de conclusie dat mutaties in 2023 niet rechtmatig tot stand gekomen zijn, worden specifiek benoemd. In 2023 zijn geen materiële bevindingen ten aanzien van de rechtmatigheid naar voren gekomen.

Vervolg bevindingen 2022

Bij de jaarrekening over het vorig boekjaar is gerapporteerd over een aantal bevindingen en de ondernomen acties. Onderstaand een korte terugkoppeling van het vervolg van deze acties.

Verwerken inkoopfacturen
De externe accountant adviseert om de huidige werkwijze voor factuurafhandeling en het vastleggen van prestatiebewijzen door te zetten en de naleving te controleren. Als uitvoeringsorganisatie neemt Recreatie Noord-Holland het advies over en ook bij de verbijzonderde interne controle wordt de naleving gecontroleerd.

Betalingen
De accountant adviseert door te gaan om het 4-ogen beginsel te implementeren in het betaalsysteem van ING en adviseert om een transactielimiet in te stellen. Ook dit advies is overgenomen en in 2024 wordt een ander betaalpakket van ING hierop ingericht.

Begrotingsrechtmatigheid

Beoordeling van overschrijding van de begroting op programma-niveau is volgens de BBV-aanwijzingen onderdeel van de rechtmatigheidstoets. Uit deze beoordeling bleek dat zich geen onrechtmatige afwijkingen hebben voorgedaan.

Misbruik en oneigenlijk gebruik

Vast onderdeel van de gehele interne controle op zowel de processen als balansposten is het onderkennen van misbruik en oneigenlijk gebruik van (financiële) middelen (fraude). Uit de controle is dit verslagjaar niet gebleken dat misbruik of oneigenlijk gebruik heeft plaatsgevonden.

Overige bevindingen

Uit de interne controle bleken verder geen bijzondere zaken.

Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid (Woo)

Dit is een nieuwe paragraaf in de jaarstukken. Met ingang van verslagjaar 2022 dient jaarlijks aandacht te worden besteed aan de uitvoering van de Woo, mede in relatie tot de beleidsvoornemens. De Wet open overheid (Woo) heeft als doel een transparante en actief openbaar makende overheid. De Woo is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) en is op 1 mei 2022 in werking getreden. De drie hoofddoelen van de Woo zijn:

- Actieve openbaarmaking;
- Passieve openbaarmaking;
- Verbetering van de informatiehuishouding.

Omdat er nog geen format beschikbaar is, zal de uitwerking van deze paragraaf werkenderwijs plaatsvinden. Deze eerste openbaarheidsparagraaf zal ook tegen deze achtergrond moeten worden bezien.

Eind 2022 is het Woo proces geëvalueerd. Op basis daarvan is opnieuw gekeken naar het proces-schema met de verschillende rollen en verantwoordelijkheden. Het nieuwe processchema Woo wordt in het voorjaar van 2023 vastgesteld.
De AB-stukken van de recreatieschappen worden actief openbaar gemaakt via de website (iBabs).

In 2022 heeft een extern bureau, als onderdeel van een rapportage voor de verbetering van de informatiehuishouding, een advies uitgebracht over de Woo. Hier wordt in 2023 een vervolg aan gegeven. Denk daarbij aan het inventariseren van werkprocessen en de gegevensstromen die deze werkprocessen opleveren. Ook zullen de applicaties (databronnen) in beeld gebracht worden. Aan de (persoons)gegevens worden per werkproces bewaartermijnen gekoppeld. Bij de laatste activiteit is het advies van de functionaris voor de gegevensbescherming belangrijk. Met proceseigenaren zal vervolgens een keuze gemaakt worden voor de toe te passen ordening waarmee we beter kunnen voldoen aan de Woo.

Informatie over Woo-verzoeken 2023

In 2023 is één Woo-verzoek behandeld in Spaarnwoude. Het betrof een informatieverzoek over pacht.

E. Grondbeleid

Het recreatieschap is van mening dat gebieden die binnen de grenzen van de Gemeenschappelijke Regeling vallen, onder het beheer van het recreatieschap thuishoren.

Indien het recreatieschap een zakelijk of persoonlijk recht verwerft op gronden grenzend aan het gebied, dan worden deze gronden toegevoegd aan de gemeenschappelijke regeling.

Oppervlaktes en hoeveelheden		
Gronden		
Beleidsgebied gemeenschappelijke regeling	2500	Hectare
Oppervlakte in eigendom	2123	Hectare
waarvan: in eigen beheer	1361	Hectare
contractueel uitgegeven	1216	Hectare
Aantal contracten gronden		
Gebouwen		
Aantal gebouwen*	42	
waarvan: in eigen beheer	25	
contractueel uitgegeven	17	
potentieel af te stoten	13	

*Betreft opstallen waar het recreatieschap onderhoudsverplichtingen heeft

Gronden in eigendom en uitgegeven

Spaarnwoude voert een transparant, doelmatig en gestructureerd uitgiftebeleid van onroerend goed. Alle gronduitgiftes zijn digitaal op kaart verwerkt in het beheersysteem GeoVisia en van alle contracten is een digitaal archief.

De meeste gronden van het recreatieschap zijn in bloot eigendom van Staatsbosbeheer, waarbij het recreatieschap het economisch eigendom heeft. Hier lopen dertien verschillende erfpachtcontracten mee, die allemaal op verschillende data expireren. Voor ontwikkelingen waarbij externe financiering nodig is, is een lange looptijd van het ondererfpacht wenselijk. Er is op hoofdlijnen overeenstemming bereikt met Staatsbosbeheer over de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de groene recreatiegebieden in MRA en de lopende erfpachtrelatie in bijzonder. De basisafspraken hiertoe zijn in mei 2022 ter besluitvorming aan het bestuur van het recreatieschappen voorgelegd. Zo is er overeenstemming over het terugbrengen van dertien contracten naar één erfpachtcontract en aanpassing van de looptijd naar 60 jaar. Er is nog geen overeenstemming bereikt over het verlengingsrecht (en het inroepen daarvan). Dit wordt momenteel verder voorbereid en uitgewerkt in het concept erfpachtcontract. Deze zal met de bijbehorende (concept) publieke samenwerkingsovereenkomst tussen Staatsbosbeheer en de drie betrokken recreatieschappen naar verwachting in de eerste helft van 2024 aan het bestuur zal worden voorgelegd. Ondertussen werken Staatsbosbeheer en de recreatieschappen gezamenlijk aan het oplossen van kadastrale issues, waarmee het passeren van de nieuwe erfpachtaktes bij de notaris, naar verwachting in de loop van 2025 kan plaatsvinden.

Het recreatieschap beheert ook aantal gebieden van Staatsbosbeheer in de Haarlemmermeer, waar het recreatieschap nog geen formele titel heeft. De

Staatsbosbeheer heeft de intentie uitgesproken om deze gebieden bij het aangaan van het vernieuwde erfpachtcontract in erfpacht over te dragen aan het recreatieschap. Hiertoe worden momenteel de voorbereidingen getroffen

Gebouwen in eigendom

Soort object	Aantal	Voorkeur (uitgifte in erfpacht
Big Spotters Hill,	1	
Fort	2	1
Gebouwen van een dubbelwoonhuis en schuur.	1	1
Horeca / recreatieobject	3	3
Kantoor	2	
Kiosk - toiletgebouw	1	
Manege	1	1
Molen	1	
Toiletgebouw	13	
Vacuumstation	1	
Woonhuis	7	2
Zorgvrij	3	
Munitiecomplex	1	1
Schuur / Stal / Opslag	5	3
Eindtotaal	**42**	**12**

Commerciële activiteiten

Om voldoende baten te halen uit de gronden zijn sommige percelen voor commerciële activiteiten of bewoning uitgegeven. Hierbij wordt gewerkt met standaardcontracten en voorwaarden. Bij Recreatieschap Spaarnwoude is nog geen sprake van een vastgesteld grondprijzenbeleid. Wel wordt aangesloten bij de prijzen in de regio daarvoor. Er is sprake van actief accountmanagement waardoor contracten regelmatig worden herzien of gecontroleerd op oneigenlijk gebruik.

Baten uit commerciële activiteiten	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023
Baten uit (erf)pachten	2.079.418	1.980.684
Baten uit verhuren	423.849	454.041

Natuur Netwerk Nederland (NNN)

Bijna alle gronden van het recreatieschap maken deel uit van het NatuurNetwerk Nederland (NNN).Dit stelt natuurdoelen veilig, maar niet op alle gronden zijn wezenlijke natuurwaarden terwijl andere gronden met meer natuurwaarden niet de beschermingsstatus van NNN genieten. Door uitwisseling met ontgrenzing en begrenzing kan de NNN geoptimaliseerd worden ten gunste van de natuur. Dit voorkomt ook knelpunten tussen de natuurwaarden en recreatief gebruik.

Kavelpaspoorten

Voor nieuwe ontwikkelingen worden kavelpaspoorten opgesteld, waarop marktpartijen kunnen inchrijven.

F. Participanten

Vanwege de bestuurlijke, beleidsmatige en financiële belangen voor elke participant is inzicht in en actieve deelname aan de gemeenschappelijke regeling noodzakelijk. Door effectief te sturen op de doelstellingen en prestaties kunnen participanten de gemeenschappelijke regeling maximaal laten bijdragen aan eigen bestuurlijke ambities. Ook de ambtelijke organisaties en het bestuursbureau hebben in 2023 samengewerkt met de uitvoeringsorganisatie Recreatie Noord-Holland.

Participantenbijdragen

Zoals afgesproken in de gemeenschappelijke regeling wordt de participantenbijdrage jaarlijks geïndexeerd.

Totaaloverzicht

Participant	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2022	Bijdrage in 2023
Provincie Noord Holland	52,20%	2.797.710	3.027.122
Gemeente Amsterdam	18,70%	998.783	1.080.683
Gemeente Haarlem	13,40%	719.554	778.557
Gemeente Haarlemmermeer	10,30%	551.368	596.580
Gemeente Velsen	5,40%	290.787	314.632
Totaal	**100,00%**	**5.358.202**	**5.797.574**

Deeloverzichten

Participant SPW	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2022	Bijdrage in 2023
Provincie Noord Holland	53,10%	2.031.685	2.198.283
Gemeente Amsterdam	22,10%	845.579	914.916
Gemeente Haarlem	12,80%	489.747	529.906
Gemeente Haarlemmermeer	4,40%	168.352	182.157
Gemeente Velsen	7,60%	290.787	314.632
Totaal	**100,00%**	**3.826.150**	**4.139.894**

Participant SGP	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2022	Bijdrage in 2023
Provincie Noord Holland	50,00%	766.025	828.839
Gemeente Amsterdam	10,00%	153.204	165.767
Gemeente Haarlem	15,00%	229.807	248.651
Gemeente Haarlemmermeer	25,00%	383.016	414.423
Totaal	**100,00%**	**1.532.052**	**1.657.680**

Informeren van participanten

De informatievoorziening van de gemeenschappelijke regeling aan de participanten (de gemeenteraden en provinciale staten) is belangrijk. Daarvoor sluit het recreatieschap aan bij regionale samenwerkingsafspraken zoals die bijvoorbeeld in Noord-Holland Noord en de Metropool Regio Amsterdam zijn of worden gemaakt.

Informatie over verbonden partijen

Deze paragraaf geeft de informatie weer, die elke participant volgens het BBV moet opnemen in haar paragraaf 'Verbonden partijen'. Deze gegevens hebben betrekking op de geconsolideerde begroting.

Naam verbonden partij	Recreatieschap Spaarnwoude
Vestigingsplaats	Velsen-Zuid
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Deelnemende partijen	Provincie Noord-Holland en de gemeenten Amsterdam, Haarlem, Haarlemmermeer en Velsen.
Bestuurlijke vertegenwoordiging	E.A.S. Rommel Provincie Noord-Holland A. den Boer Provincie Noord-Holland B. Diepstraten gemeente Velsen R. van Dantzig gemeente Amsterdam (vertegenwoordigt door de heer N. Türkkol) R. Berkhout gemeente Haarlem M. Sedee-Schuitemaker gemeente Haarlemmermeer
Doelstelling en openbaar belang (BBV 15, 2a en 2b)	Het besturen en beheren van het recreatiegebied. Gezien de ligging en het gebruik van het gebied door de inwoners heeft de provincie/gemeente een direct maatschappelijk belang bij het realiseren van de doelen en neemt daarom deel aan de gemeenschappelijke regeling.
Activiteiten	Het recreatieschap voert de ontwikkeling en het beheer van het recreatiegebied uit, conform de kaders van de gemeenschappelijke regeling.
Visie op de verbonden partij (BBV 15, 1a)	Spaarnwoude is ingericht als recreatiegebied om steden en natuurgebieden te ontlasten en aantrekkelijke recreatiemogelijkheid te bieden aan recreanten uit omliggende gemeenten en de regio. Het recreatieschap heeft drie hoofdactiviteiten: a. Beheren en in stand houden van de ingerichte gebieden en voorzieningen. b. Actueel houden en vernieuwen van het aanbod om aan te sluiten bij wensen en behoeften van de recreant. c. Uitvoeren van het inrichtingsplan en investeringsprogramma.
Beleidsvoornemens 2021-2024	• Schone, hele, veilige en bruikbare recreatieve gebieden die tevens

(BBV 15, 1a)	aantrekkelijk zijn door de ligging in de natuur • Voorzien in de groeiende behoefte aan openluchtrecreatie en natuur en daarmee versterken van het woon- en werkklimaat in de groeiende omliggende steden • Een evenwichtige balans openluchtrecreatie en commerciële vormen van recreatie • Het ontwikkelen van een duurzaam stad - land netwerk met: • goed bereikbare, herkenbare en vindbare ontvangstgebieden aan de stedelijke randen én in het gebied waar voorzien wordt in alle behoeften van de recreant • rustieke gebieden waar het landschap, de natuur en de cultuurhistorie prevaleren die onderling (vooral voor langzaam verkeer) verbonden zijn • Ontwikkelen en aanhelen van natuurgebieden, vergroten van de biodiversiteit en de belevingswaarde ervan voor de recreant • Ontwikkelen en behoud van waardevolle en aantrekkelijke agrarische landschappen en erfgoed • Inzet op sociaal-maatschappelijke meerwaarden • Spaarnwoude profileren en positioneren aan de hand van bovengenoemde doelstellingen

(Wijziging) financieel belang **(BBV 15, 2b-d)**	Voor financiering van het jaarlijkse exploitatietekort zijn de participanten verantwoordelijk. Provincie Noord-Holland 52,20% Gemeente Amsterdam 18,70% Gemeente Haarlem 13,40% Gemeente Haarlemmermeer 10,30% Gemeente Velsen 5,40%
Bestuurlijk belang	Het doel van de GR is de belangen te behartigen bij: • het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie; • het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu; • het tot stand brengen en onderhouden van een landschap, dat is afgestemd op het onder sub a en b geformuleerde alsmede;
Bestuurlijke invloed	Jaarlijks kan Provinciale Staten / de raad haar gevoelens uitspreken over de begroting en kennisnemen van de jaarrekening en eventuele beleidsdocumenten. In de gemeenschappelijke regeling zijn de bevoegdheden vastgelegd. Voor aanpassing van de regeling is de instemming van alle participanten vereist.

Eigen vermogen	31-12-2020 31-12-2021 31-12-2022 31-12-2023	€ 16.188.902 € 15.095.472 € 14.528.570 € 13.728.038
Vreemd vermogen	31-12-2020 31-12-2021 31-12-2022 31-12-2023	€ 2.988.132 € 3.538.270 € 3.860.853 € 4.829.403
Financieel resultaat voor bestemming	31-12-2020 31-12-2021 31-12-2022 31-12-2023	€ - 885.108 € -1.093.430 € - 566.901 € - 800.533
Website	https://www.spaarnwoudepark.nl/	
Risicoprofiel	Hoog/middel/laag	
Risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen (BBV 15, 2e)		

Beleidsverslag / Ontwikkelingen
De belangrijkste ontwikkelingen van 2023 zijn op de eerste pagina's van deze jaarrekening benoemd.

Jaarrekening

Overzicht van baten en lasten

Resultaat reguliere werkzaamheden

Het saldo van de reguliere baten en lasten ligt € 224.820 hoger dan begroot, zoals in onderstaande tabel is weergegeven.

REGULIER	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Verschil
Lasten	10.395.977	9.967.850	428.127
Baten	10.731.614	10.078.666	652.947
Saldo	**335.636**	**110.816**	**224.820**

Resultaat incidentele werkzaamheden

Het saldo van de incidentele baten en lasten ligt € 8.638 hoger dan begroot, zoals in onderstaande tabel is weergegeven.

INCIDENTEEL	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Verschil
Lasten	1.728.547	1.799.786	-71.239
Baten	592.378	672.255	-79.877
Saldo	**-1.136.169**	**-1.127.531**	**-8.638**

Resultaat totaal 2023

Het saldo van de baten en lasten ligt in totaal € 216.182 lager dan begroot, zoals in onderstaande tabel is weergegeven.

TOTAAL	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Verschil
Lasten	12.124.524	11.767.636	356.888
Baten	11.323.991	10.750.921	573.070
Saldo	**-800.533**	**-1.016.715**	**216.182**

Bovenstaande drie tabellen worden op de volgende pagina's in uitgebreide vorm weergegeven, met specificatie van de incidentele baten en lasten per programma, waarbij per programma de belangrijkste posten afzonderlijk worden gespecificeerd, en een specificatie van de structurele / reguliere en incidentele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves.

Gebeurtenissen na balansdatum

Tussen het boekjaar waar de jaarstukken betrekking op hebben en het moment van de accountantscontrole, kunnen gebeurtenissen plaatsvinden die relevant zijn om een verantwoord oordeel te kunnen vormen over de financiële positie en over de baten en de lasten. Er is in november 2023 een subsidieaanvraag ingediend bij het programma Regiodeal. Hiervoor is in totaal voor de regio € 35 miljoen aan subsidie aangevraagd. Inmiddels is er een toekenning van € 20 miljoen voor de Regiodeal MRA-West. Voor Spaarnwoude was een subsidie gevraagd van € 6,3 miljoen.
Zie bijlage III voor een verdere uitwerking van de gebeurtenissen na balansdatum.

Het overzicht van baten en lasten en de balans worden vastgesteld met inachtneming van deze gebeurtenissen.

Overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2023

	Jaarrekening 2023			Begroting na wijziging 2023			Begroting voor wijziging 2023		
Programma	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
1. Ontwikkeling en inrichting	887.868	166.544	-721.324	931.420	361.057	-570.363	247.897	-	-247.897
2. Beheer en onderhoud	9.209.189	4.825.305	-4.383.884	8.942.917	4.522.290	-4.420.627	7.995.807	4.165.771	-3.830.036
3. Veiligheid en toezicht	760.687	37.780	-722.907	736.636	-	-736.636	724.123	-	-724.123
4. Bestuur en ondersteuning exclusief overhead	247.586	-	-247.586	224.475	-	-224.475	133.154	-	-133.154
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves en heffing vennootschapsbelasting	2.076	6.294.361	6.292.285	1.409	5.867.574	5.866.165	1.409	5.653.221	5.651.812
Overhead	1.017.117	-	-1.017.117	930.779	-	-930.779	952.680	-	-952.680
Heffing vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	**12.124.524**	**11.323.991**	**-800.533**	**11.767.636**	**10.750.921**	**-1.016.715**	**10.055.070**	**9.818.992**	**-236.078**
Resultaatbestemming (mutaties reserves)	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**
Algemene reserve SPW	3.280	-	3.280	1.000	-	1.000	500	-	500
Bestemmingreserve beheer SPW	23.560	638.311	-614.751	13.700	286.323	-272.623	143.379	133.000	10.379
Bestemmingsreserve investeringen SPW	36.345	432.705	-396.359	15.300	460.672	-445.372	9.700	103.605	-93.905
Best.reserve beheer CRM tunnel SPW	-	-	-	-	-	-	-	9.905	-9.905
Bestemmingsreserve egalisatie SPW	108.038	76.926	31.112	175.500	76.926	98.574	-	70.060	-70.060
Algemene reserve SGP	607.088	210.675	396.413	12.000	2.015.162	-2.003.162	78.603	1.905.050	-1.826.447

Best.reserve verv.investeringen SGP	163.626	119.127	44.500	321.558	98.667	222.891	313.558	21.000	292.558
Best. Reserve egalisatie SGP	-	-	-	1.905.050	-	1.905.050	1.905.050	-	1.905.050
Bestemmingsreserve SMG	188.360	406.683	-218.323	16.200	478.670	-462.470	82.445	473.811	-391.366
Best. reserve SMG beh. monument MH17	17.176	81.554	-64.378	2.400	52.736	-50.336	-	52.882	-52.882
Bestemmingsreserve SMG investering	27.750	59.775	-32.026	1.400	61.667	-60.267	-	-	-
Bestemmingsreserve egalisatie SMG	50.000	-	50.000	50.000	-	50.000	-	-	-
Totaal mutaties reserves	**1.225.223**	**2.025.756**	**-800.533**	**2.514.108**	**3.530.823**	**-1.016.715**	**2.533.235**	**2.769.313**	**-236.078**
Gerealiseerd resultaat	**13.349.747**	**13.349.747**	**-**	**14.281.744**	**14.281.744**	**-**	**12.588.305**	**12.588.305**	**-**

Voor verdere toelichting bij de cijfers van de jaarrekening 2023: zie de programmaverantwoording in het jaarverslag↗.

- De kosten van de overhead zijn opgenomen in programma 4.
- Het bedrag van de heffing voor de vennootschapsbelasting is opgenomen in programma 5.

De cijfers van de begroting na wijziging 2023 zijn verantwoord in het besluit van het algemeen bestuur op 11 juli 2023.

De cijfers van de begroting voor wijziging 2023 zijn vastgelegd in het besluit van het algemeen bestuur op 7 juli 2022.

Onvoorzien

Het recreatieschap had geen kosten ‘onvoorzien’ begroot.

WNT verantwoording

De informatie van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector is opgenomen in bijlage VII ↗.

Balans

Onderstaand volgt de balans per 31 december 2023, een overzicht van de waarderingsgrondslagen en de toelichting op de balans.

ACTIVA		31-12-2023	31-12-2022
VASTE ACTIVA			
Materiële vaste activa			
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut		2.033.343	1.966.680
Investeringen met een economisch nut		129.096	98.454
Subtotaal materiële vaste activa		**2.162.439**	**2.065.135**
Financiële vaste activa			
Effecten		32.689	32.689
Hypothecaire leningen u/g		438.381	462.136
Subtotaal financiële vaste activa		**471.070**	**494.825**
TOTAAL VASTE ACTIVA		**2.633.508**	**2.559.960**
VLOTTENDE ACTIVA			
Vorderingen en overlopende activa			
Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen		4.085	7.055
Overige nog te ontvangen bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen		236.714	435.655
Overige vorderingen		483.345	365.420
Subtotaal vorderingen en overlopende activa		**724.144**	**808.130**
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar			
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan een jaar		15.154.050	14.999.567
Subtotaal uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar		**15.154.050**	**14.999.567**
Liquide middelen			
ING bank		44.979	19.528
Kas		759	2.239
Subtotaal liquide middelen		**45.738**	**21.767**
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA		**15.923.933**	**15.829.463**
TOTAAL-GENERAAL ACTIVA		**18.557.441**	**18.389.423**

PASSIVA		31-12-2023	31-12-2022
VASTE FINANCIERINGSMIDDELEN			
Eigen vermogen			
Algemene reserve SPW		59.064	55.784
Bestemmingreserve beheer SPW		-	400.745
Bestemmingsreserve investeringen SPW		7.861	618.226
Bestemmingsreserve egalisatie SPW		2.016.615	1.985.504
Algemene reserve SGP		3.779.964	3.383.550
Best.reserve verv.investeringen SGP		2.473.099	2.428.599
Best. Reserve egalisatie SGP		-	-
Bestemmingsreserve SMG		4.348.586	4.566.910
Best. reserve SMG beh. monument MH17		608.429	672.807
Bestemmingsreserve SMG investering		384.420	416.445
Bestemmingsreserve egalisatie SMG		50.000	-
Gerealiseerd resultaat		-	-
Subtotaal eigen vermogen		**13.728.038**	**14.528.570**
Voorzieningen			
Voorziening groot onderhoud SPW		619.911	369.163
Voorziening groot onderhoud SGP		427.434	282.214
Voorziening groot onderhoud SMG		505.431	436.994
Subtotaal voorzieningen		**1.552.776**	**1.088.371**
Schulden op lange termijn			
Subtotaal schulden op lange termijn		-	-
TOTAAL VASTE FINANCIERINGSMIDDELEN		**15.280.814**	**15.616.941**
VLOTTENDE PASSIVA			
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan een jaar			
Overige schulden		1.049.748	1.131.776
Subtotaal netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan een jaar		**1.049.748**	**1.131.776**
Overlopende passiva			
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend boekjaar tot betaling komen		64.905	16.290
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van het volgende begrotingsjaar komen		1.412.466	812.480
Investeringssubsidies		2.201	17.847
Investeringsbijdragen		747.308	794.088
Subtotaal overlopende passiva		**2.226.880**	**1.640.706**
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA		**3.276.628**	**2.772.482**
Totaal		**18.557.441**	**18.389.423**

Waarderingsgrondslagen voor de balans en de resultaatbepaling

Materiële vaste activa

Activa worden gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs. Subsidies en bijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht. Voor maatschappelijke investeringen zijn bijdragen van reserves aan activeerbare investeringen niet toegestaan.

De materiële activa worden onderverdeeld in:

- Activa met een economisch nut en
- Activa in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut

Voorwaarde voor het activeren van materiële vaste activa is een minimale gebruiksduur van drie jaar, waarvoor een ondergrens geldt van:

- € 10.000 voor activa met economisch nut
- € 100.000 voor activa met maatschappelijk nut

Investeringen worden geactiveerd en over de verwachte toekomstige gebruiksduur wordt afgeschreven. De afschrijvingen vinden plaats volgens het lineaire systeem, dus in gelijke jaarlijkse termijnen en startend op 1 januari van het jaar volgend op het jaar van ingebruikname. De tabel met afschrijvingstermijnen is hiernaast weergegeven.

Vaste activa	Afschrijvingsperiode in jaren	Toelichting
Immateriële vaste activa		Looptijd van de geldlening
Materiële vaste activa		
Gronden / terreinen	n.v.t.	Geen afschrijving
Gebouwen / werkplaats	40	
Verbouwingen	10	
Vervoermiddelen	5	
Machines	5	
Werktuigen	10	
Ponten	20	
Overige vaartuigen	10	
Zonnepanelen	15	
Kunstwerken		
Bruggen van beton	40	
Bruggen van staal	40	
Bruggen van hout	30	
Tunnels	60	
Beschoeiing	30	
Gemalen	40	
Gebiedsontwikkelingen	30	
Openbaar toiletgebouwen	30	
Terreinmeubilair	5	
Rioleringspompen	20	

Financiële vaste activa

Financiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs of de nominale waarde.

Vlottende activa

De vlottende activa worden gewaardeerd tegen de nominale waarde en - waar nodig – verminderd met een voorziening voor oninbaarheid.

Reserves en voorzieningen

Algemene reserve Spaarnwoude
Aan de algemene reserve wordt naast rente opbrengsten een deel van het exploitatieoverschot toegevoegd. Bij een negatief resultaat kan een beroep worden gedaan op deze reserve.

Bestemmingsreserve beheer Spaarnwoude
Jaarlijks wordt aan de bestemmingsreserve beheer een bedrag onttrokken ter dekking van de exploitatielasten. Dit bedrag wordt bepaald bij de vaststelling van de begroting van het desbetreffende jaar. Een deel van de renteopbrengst wordt toegevoegd aan deze reserve. Bij een negatief resultaat kan een beroep worden gedaan op deze reserve.

Bestemmingsreserve investeringen Spaarnwoude
Jaarlijks worden aan de bestemmingsreserve investeringen de netto uitgaven onttrokken van de investeringen. Een deel van de renteopbrengst, alsmede de opbrengst door verkoop van onroerende zaken wordt toegevoegd aan deze reserve.

Bestemmingsreserve egalisatie Spaarnwoude
De bestemmingsreserve is per 01-01-2019 ingesteld. De reserve is ter dekking van de kapitaallasten van geactiveerde kapitaaluitgaven en dient in stand te worden gehouden ter dekking van de kapitaallasten in de exploitatie. Daarnaast is er ook een begrenzing aan het vormen van de bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten voor zover er een (positieve) reserve is.

Voorzieningen Spaarnwoude
Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting of het voorzienbare verlies. Onderhoudsvoorzieningen zijn gebaseerd op de meerjarenramingen van het uit te voeren groot onderhoud aan de kapitaalgoederen.

Bestemmingsreserve SMG
Jaarlijks wordt aan de bestemmingsreserve SMG een bedrag onttrokken ter dekking van de exploitatielasten voor het beheer van het gebied, zoals overeengekomen met Stichting Mainport Groen. Het exploitatieoverschot en een deel van de renteopbrengst wordt toegevoegd aan deze reserve.

Bestemmingsreserve investeringen SMG
Jaarlijks wordt een bedrag conform de begroting toegevoegd aan deze reserve ter financiering van in de toekomst te plegen vervangingsinvesteringen. Een deel van de renteopbrengst wordt eveneens toegevoegd.

Bestemmingsreserve beheer Nationaal Monument MH17 SMG
Jaarlijks wordt aan de bestemmingsreserve beheer nationaal monument MH17 SMG een bedrag onttrokken ter dekking van de exploitatielasten voor het beheer van het monument.

Bestemmingsreserve egalisatie SMG
De bestemmingsreserve dient ter dekking van de kapitaallasten van geactiveerde kapitaaluitgaven. Deze bestemmingsreserves dienen in stand te worden gehouden ter dekking van de kapitaallasten in de exploitatie.

Voorzieningen SMG
Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting of het voorzienbare verlies. Onderhoudsvoorzieningen zijn gebaseerd op de meerjarenramingen van het uit te voeren groot onderhoud aan de kapitaalgoederen.

Algemene reserve SGP
Aan de algemene reserve wordt het exploitatieoverschot of -tekort toegevoegd. Een deel van de renteopbrengst wordt toegevoegd aan deze reserve.

Bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen SGP
Jaarlijks wordt een bedrag conform de begroting toegevoegd aan deze reserve ter financiering van in de toekomst te plegen vervangingsinvesteringen. Een deel van de renteopbrengst wordt eveneens toegevoegd.

Bestemmingsreserve egalisatie SGP
De bestemmingsreserve dient ter dekking van de kapitaallasten van geactiveerde kapitaaluitgaven. Deze bestemmingsreserves dienen in stand te worden gehouden ter dekking van de kapitaallasten in de exploitatie.

Voorzieningen SGP
Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting of het voorzienbare verlies. Onderhoudsvoorzieningen zijn gebaseerd op de meerjarenramingen van het uit te voeren groot onderhoud aan de kapitaalgoederen.

Overige balansposten

Alle overige balansposten zijn, tenzij anders vermeld, gewaardeerd tegen nominale waarde.

Bepaling van het resultaat

Toerekening zal geschieden o.b.v. de periode waarop zij betrekking hebben (lasten) of waarin zij gerealiseerd worden (baten).

Subsidies en bijdragen van derden

Ontvangsten inzake subsidies en bijdragen van derden voor de realisatie van specifieke projecten, en de daarmee samenhangende uitgaven, worden in de programmarekening verantwoord in het jaar van realisatie.

Toelichting op de balans

ACTIVA

VASTE ACTIVA

Materiële vaste activa

Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	**31-12-2023**	**31-12-2022**
Netto investeringen tot boekjaar	2.203.533	2.203.533
Netto investeringen boekjaar	158.038	-
Desinvesteringen boekjaar	**2.361.571**	**2.203.533**
Afschrijvingen tot boekjaar	236.852	145.477
Afschrijvingen lopend boekjaar	91.376	91.376
Afschrijvingen desinvesteringen boekjaar	**328.228**	**236.852**
Boekwaarde per 31 december	**2.033.343**	**1.966.680**

Investering betreffen vervanging van brug 164 en er is een start gemaakt met uitvoering van het project Plesmanhoek.

Investeringen met een economisch nut	**31-12-2023**	**31-12-2022**
Netto investeringen tot boekjaar	365.268	365.268
Netto investeringen boekjaar	46.108	-
Desinvesteringen boekjaar	**411.377**	**365.268**
Afschrijvingen tot boekjaar	266.814	250.727
Afschrijvingen lopend boekjaar	15.467	16.087
Afschrijvingen desinvesteringen boekjaar	**282.281**	**266.814**
Boekwaarde per 31 december	**129.096**	**98.454**

Investering betreft aanschaf van een beheer auto.

In BIJLAGE II is een specificatie van de materiële vaste activa opgenomen in de staat van geactiveerde investeringen tot en met 2023

Financiële vaste activa	**31-12-2023**	**31-12-2022**
Effecten	**32.689**	**32.689**
Specificatie:		
Campina obligaties / ledencertificaten	32.689	32.689
Hypothecaire leningen	**438.381**	**462.136**
Specificatie:		
De Ettingen BV	83.708	89.482
Koningshoeve BV	327.163	344.447
St. Agrarische bedrijven	27.510	28.207

effecten			**2023**	**2022**
omschrijving	*rente*	*vervaldatum*		
Campina obligaties / ledencertificaten	0,80	doorlopend	32.689	32.689
Totaal effecten			**32.689**	**32.689**
Hypothecaire leningen	rente %		**2023**	**2022**
De Ettingen BV	4,00		83.708	89.482
Koningshoeve BV	4,00		327.163	344.447

St. Agrarische bedrijven	4,00		27.510	28.207
Totaal hypothecaire leningen			**438.381**	**462.136**
Nadere specificatie hypothecaire leningen:			**2023**	**2022**
omschrijving	*looptijd*	*einddatum*		
De Ettingen BV, Leningdeel I	30 jaar	1-1-2026	-	3.510
De Ettingen BV, leningdeel II	30 jaar	1-1-2026	20.100	20.643
De Ettingen BV, leningdeel V	30 jaar	1-1-2026	63.608	65.329
			83.708	**89.482**
omschrijving	*looptijd*	*einddatum*		
Koningshoeve BV, leningdeel I	30 jaar	1-1-2029	1.651	11.213
Koningshoeve BV, leningdeel II	30 jaar	1-1-2029	58.259	59.641
Koningshoeve BV, leningdeel V	30 jaar	1-1-2029	267.253	273.593
			327.163	**344.447**
omschrijving	*looptijd*	*einddatum*		
St. Agrarische bedrijven	30 jaar	1-1-2029	27.510	28.207
			27.510	**28.207**

VLOTTENDE ACTIVA

Vorderingen en overlopende activa

	31-12-2023	**31-12-2021**
Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	4.085	7.055

De vooruitbetaalde bedragen per 31 december 2023 bestaan uit kosten abonnementen 2024 voorschot termijnen gas.

Overige nog te ontvangen bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	**236.714**	**435.655**
Specificatie:		
Project RWS verplaatsen steiger	4.973	13.584
Bijdrage wegen gemeente Velsen	-	72.122
Subsidie Provincie NH herstel liniedijken	-	7.486
Tegemoetkoming Groene Boa	37.780	39.341
Subsidie Provincie NH project Dijkland	-	22.149
Afrekening evenementen vergoeding	29.819	-
BTW aangifte 4e kwartaal 2022	-	45.548
Energiecompensatie nov/dec 2022	-	10.260
Rente 4e kw Schatkist	163.179	50.377
Bijdrage Tennet	-	174.788
Vergoeding terreinmeubilair	964	-
Totaal nog te ontvangen bedragen	**236.714**	**435.655**

Overige vorderingen	**483.345**	**365.420**
Debiteuren algemeen	466.868	351.682
CAMPINA leden reserve rekening	16.477	13.738
Specificatie:		
Friesland Campina	16.477	13.738
Totaal overige vorderingen	**16.477**	**13.738**

Overige vorderingen op Friesland Campina in verband met de melkleveringsovereenkomsten € 16.477.

Debiteuren algemeen

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	31-12-2023	31-12-2022
Uitzettingen in 's Rijks schatkist SPW	15.154.050	14.999.567

Rijks schatkist

Drempelbedrag 01-01-2023 t/m 31-12-2023 1.000.000

Het bedrag aan middelen per kwartaal dat buiten 's Rijks schatkist is gehouden:

	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Buiten schatkist gehouden	22.361	15.416	25.858	44.979
Ruimte onder drempelbedrag	977.639	984.584	974.142	955.021
Overschrijding van het drempelbedrag				

Liquide middelen	31-12-2023	31-12-2022
ING bank r/c	44.979	19.528
Kas	759	2.239
Totaal liquide middelen	**45.738**	**21.767**

PASSIVA

VASTE FINANCIERINGSMIDDELEN

Reserves

Algemene reserve SPW	31-12-2023	31-12-2022
Saldo per 1 januari	55.784	54.854
Bij: Dotatie rente	3.280	930
Saldo per 31 december	**59.064**	**55.784**

De toevoeging aan de Algemene reserve betreft een deel van de ontvangen rente over 2023.

Bestemmingsres. Beheer SPW	31-12-2023	31-12-2022
Saldo per 1 januari	400.745	730.062
Bij: Dotatie rente	23.560	12.379
Bij: Saldo dotatie	-	14.955
Bij: overheveling tekort best. Res. Beheer naar best. Res. Invest.	214.006	
Af: Saldo onttrekking projecten	-230.000	-200.421
Af: Saldo exploitatie	-408.311	-156.230
Saldo per 31 december	**-**	**400.745**

De toevoeging aan de bestemmingsreserve beheer betreft een deel aan ontvangen rente over 2023, (23.560). Het saldo onttrekking projecten bestaat uit: projectkosten uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park (UP SPW Park) en betaling schikking 'de watergeus' (230.000). Resterend een onttrekking exploitatieresultaat van (408.311), hiervan is (214.006) overgeheveld naar bestemmingsreserve investering vanwege een negatief saldo op de bestemmingsreserve beheer.

Bestemmingsres. Investeringen SPW	31-12-2023	31-12-2022
Saldo per 1 januari	618.226	816.519
Bij: Dotatie rente	36.345	13.845
Bij: Saldo toevoeging	-	64.577
Af: Saldo onttrekking	-432.705	-276.716
Af: overheveling tekort best.res.beheer naar best.res. invest.	-214.006	-
Saldo per 31 december	**7.861**	**618.226**

De toevoeging aan de bestemmingsreserve investeringen betreft een deel aan ontvangen rente over 2023, (36.345). Het saldo onttrekking bestaat uit: verbeteren evenemententerrein Oosterbroek en Houtrak (58.213), uitvoeringsplan Spaarnwoude 2040 (342.937), fietsroute Romeinenroute (21.682) en aandeel spw voor project integrale begrotingherziening (9.872).Vanwege negatief saldo op bestemmingsreserve beheer is (214.006) overgeheveld en onttrokken uit de bestemmingsreserve investeringen.

Bestemmingsres. Egalisatie Kapitaallasten	31-12-2023	31-12-2022
Saldo per 1 januari	1.985.504	2.069.337
Bij: Saldo toevoeging	108.038	-
Af: Saldo onttrekking	-76.926	-83.834
Saldo per 31 december	**2.016.615**	**1.985.504**

Het saldo toevoeging betreft vervanging van brug 164. Het saldo onttrekking bestaat uit kapitaallasten (76.926).

Bestemmingsres. Algemene reserve SGP	31-12-2023	31-12-2021
Saldo per 1 januari	3.383.550	3.310.172
Bij: Dotatie conform begroting	-	48.758
Bij: Dotatie rente	139.553	14.881
Bij: Saldo exploitatie	467.535	66.535
Af: Bijdrage Tuinen van West	-953	-2.990
Af: Onttrekking uitvoeringsprogramma SPW / SGP	-55.957	-10.608
Af: Bijdrage Vaste stroomaansluiting Mysteryland	-126.802	-43.197
Af: Financiering beheergebieden SBB	-435	-
Af: Terreinverbetering Mysteryland	-26.528	-
Saldo per 31 december	**3.779.964**	**3.383.550**

De toevoeging aan de bestemmingsreserve betreft rente 2023 (139.553). Het saldo onttrekking (210.675) betreft erfpacht tuinen van West, bijdrage vaste stroomaansluiting Mysteryland en uitvoeringsplan Spaarnwoude / SGP 2040, financiering beheergebieden SBB en terreinverbetering Mysteryland. Resterend dotatie exploitatieresultaat (467.535).

Best. Reserve verv. Investeringen SGP	31-12-2023	31-12-2022
Saldo per 1 januari	2.428.599	2.198.483
Bij: Saldo toevoeging	63.460	327.521
Bij: Verkoop grond Hofstede	-	57.181
Bij: Dotatie rente	100.166	9.884
Af: Bijdrage Groene Weelde	-	-18.139
Af: Onttrekking uitvoeringsprogramma SGP	-28.316	-41.081
Af: MTB route	-81.036	-105.069
Af: Saldo onttrekking	-9.775	-181
Saldo per 31 december	**2.473.099**	**2.428.599**

De toevoeging aan de bestemmingsreserve betreft een dotatie rente 2023 (100.166) en reservering voor fietsbrug Zwanenburg (63.460). Het saldo onttrekking betreft uitvoeringsplan Spaarnwoude / SGP 2040 (28.316), begeleiden MTB-route Boseilanden & Groene Weelde (81.036) en aandeel sgp voor project intergrale begrotingherziening (9.775).

Best.reserve Egalisatie Kapitaallasten SGP	**31-12-2023**	**31-12-2022**
Saldo per 1 januari	-	-
Bij: Saldo toevoeging	-	-
Af: Saldo onttrekking	-	-
Saldo per 31 december	-	-

Bestemmingsreserve SMG	**31-12-2023**	**31-12-2022**
Saldo per 1 januari	4.566.910	4.763.366
Bij: Dotatie rente	188.360	21.414
Bij: Dotatie conform begroting	-	73.561
Af: Saldo exploitatie	-406.683	-291.432
Saldo per 31 december	**4.348.586**	**4.566.910**

De toevoeging aan de bestemmingsreserve betreft een dotatie rente 2023 (188.360). Resterend onttrekking exploitatieresultaat van (406.683).

Best.reserve SMG beh. Monument MH17	31-12-2023	31-12-2022
Saldo per 1 januari	672.807	728.191
Bij: Dotatie rente	17.176	3.274
Af: Saldo exploitatie	-81.554	-58.658
Saldo per 31 december	**608.429**	**672.807**

De toevoeging aan de bestemmingsreserve betreft een dotatie rente 2023 (17.176). De onttrekking aan de reserve betreft kosten beheer van het Nationaal Monument MH17 (81.554).

Bestemmingsreserve SMG Investering	**31-12-2023**	**31-12-2022**
Saldo per 1 januari	416.445	414.582
Bij: Dotatie rente	27.750	1.864
Af: Saldo onttrekking	-9.775	-
Af: Investering naar best.res. egalisatie	-50.000	-
Saldo per 31 december	**384.420**	**416.445**

De toevoeging aan de bestemmingsreserve betreft een dotatie rente 2023 (27.750). Het saldo onttrekking betreft aandeel smg voor project intergrale begrotingherziening (9.775) en overheveling van Plesmanhoek uitwerking Basis Plus/investering naar egalisatiereserve (50.000).

Bestemmingsres.Egalisatie Kapitaallasten SMG	**31-12-2023**	**31-12-2022**
Saldo per 1 januari	-	-
Bij: Saldo toevoeging	50.000	-
Af: Saldo onttrekking	-	-
Saldo per 31 december	50.000	-

Het saldo toevoeging betreft Plesmanhoek uitwerking Basis Plus/investering (50.000).

Voorzieningen

Voorziening groot onderhoud SPW	**31-12-2023**	**31-12-2022**
Saldo per 1 januari	369.163	208.878

Bij: Saldo toevoeging	1.543.500	1.680.880
Af: Saldo onttrekking	-1.292.752	-1.520.596
Saldo per 31 december	**619.911**	**369.163**

De onderhoudsvoorzieningen zijn gebaseerd op de meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan de kapitaalgoederen.

Voorziening groot onderhoud SGP	**31-12-2023**	**31-12-2022**
Saldo per 1 januari	282.214	405.527
Bij: Saldo toevoeging	208.000	182.448
Af: Saldo onttrekking	-62.780	-305.762
Saldo per 31 december	**427.434**	**282.214**

De onderhoudsvoorzieningen zijn gebaseerd op de meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan de kapitaalgoederen.

Voorziening groot onderhoud SMG	**31-12-2023**	**31-12-2022**
Saldo per 1 januari	436.994	353.456
Bij: Saldo toevoeging	105.000	83.730
Af: Saldo onttrekking	-36.564	-191
Saldo per 31 december	**505.431**	**436.994**

De onderhoudsvoorzieningen zijn gebaseerd op de meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan de kapitaalgoederen.

VLOTTENDE PASSIVA

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	**31-12-2023**	**31-12-2022**
Overige schulden	**1.049.748**	**1.131.776**
De overige schulden bestaan uit crediteuren en nog te betalen bedragen, die in onderstaande tabellen worden gespecificeerd.	**1.049.748**	**1.131.776**

Specificatie

Crediteuren	31-12-2023	31-12-2022
Recreatie Noord-Holland NV	380.519	350.156
Peter Heeremans Hoveniers	146.543	19.782
Strukton Civiel B.V.	132.887	
Belastingdienst BTW 4e kwartaal	83.473	-
Verhart Groen	33.185	45.150
LV-Infra B.V.	13.052	
B&D Natuuradvies	12.573	14.441
Mysteryland holding B.V.	11.162	
Pot Jonker	9.802	
BK Ingenieurs B.V.	7.651	
Spaarne werkt	1.224	1.578
IJmond Groen		31.675
De Bie Wegenbouw		46.464
RvR Hoofddorp		520
Van der Bijl & Heierman BV		4.574
MBC de Noordbikers		50.000
ETL Assurance & Overheidsaccountants		6.050
Overige crediteuren	51.630	37.168
Totaal crediteuren	**883.701**	**607.559**

Nog te betalen bedragen	31-12-2023	31-12-2022
Kosten beheer en bediening fietsbrug Zwanenburg	86.000	85.000
Afrekening gas/electra/water	13.912	-
Bijdrage bestuursbureau	10.631	158.272
Kosten dagelijks/groot onderhoud	37.869	205.822

Advieskosten	6.817	15.461
Taxatie herbouwwaarde gebouwen	-	11.616
Stelpost belastingen	-	35.000
Kosten UP SPW Park	9.066	13.045
Overig	1.752	-
Totaal nog te betalen bedragen	**166.047**	**524.216**

Overlopende passiva	**31-12-2023**	**31-12-2022**
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend boekjaar tot betaling komen	**64.905**	**16.290**

Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van het volgende begrotingsjaar komen	**31-12-2023**	**31-12-2022**
Huren / pachten	21.065	3.936
Schadeherstel beplantingen	176.951	118.020
Awakenings investeringsbijdrage	83.960	160.000
Mysteryland investeringsbijdrage	179.680	40.000
DDL investeringsbijdrage	40.000	20.000
Nationaal restauratiefonds molen de Veer	-	2.128
Vliegende Vrienden nader te bepalen object	-	4.372
Voorschotten nutsvoorzieningen	8.073	8.073
Gebiedsfonds Spaarnwoude	287.728	366.180
Gemeente Velsen OER IJ Romeinen	-	7.500
Borg	12.270	12.270
Bijdrage Bosrevitalisatie	102.534	-
Bijdrage Veerplas	91.000	-
Bijdrage Plesmanhoek	409.204	70.000
Totaal vooruit ontvangen bedragen	**1.412.466**	**812.480**

	31-12-2023	**31-12-2022**
Provincie - Investeringssubsidies	**2.201**	**17.847**
Specificatie: Subsidie veerpont de Opstapper	2.201	17.847
Totaal Provincie - Investeringssubsidies	**2.201**	**17.847**

	31-12-2023	**31-12-2022**
Derden - Investeringsbijdrage		
specificatie		
Bijdrage de groene F200	230.638	244.544
Bijdrage aanleveren grond	25.030	25.030
Verbetering Plesmanhoek	3.765	3.765
Bijdrage Amsterdam baggeren Kluut	60.000	60.000
Uitkering gewasschade Gasunie	-	43.703
Bijdrage Gem. Haarlemmermeer	266.143	266.143
Bijdrage gem. Haarlem Opstapper	55.000	55.000
Verplaatsen Opstapper (verkoop)	34.500	-
Bijdrage gem. Haarlem Zonneweiden	-	881
Geboortebos SGP	72.232	95.022
Totaal Derden-investeringsbijdrage	**747.308**	**794.088**

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Recreatie Noord-Holland NV (RNH) werkt als uitvoeringsorganisatie en opdrachtnemer voor het bestuur van Recreatieschap Spaarnwoude. De samenwerkingsrelatie is beschreven in een raamcontract. Meer informatie hierover staat in de paragraaf bedrijfsvoering.

De Stichting Mainport en Groen (SMG) heeft zich vanaf 1996 bezig gehouden met de uitvoering van het Convenant Mainport Schiphol en Groen. Daarbij heeft de stichting gronden laten verwerven en inrichten. In het Convenant is bepaald dat de provincie Noord-Holland en de gemeente Haarlemmermeer verantwoordelijk zijn voor het beheer van de ingerichte terreinen. Deze partijen hebben de uitvoering van het operationeel beheer toegewezen aan het Recreatieschap Spaarnwoude, conform het bij het Convenant behorende uitvoeringsplan. De beschikbaar gestelde afkoopsom bedraagt € 7.266.000,-. De afkoop is berekend over een periode van 25 jaar. Overeenkomstig de gemaakte afspraken staan zowel de provincie Noord-Holland als de gemeente Haarlemmermeer op de langere termijn elk voor 50% garant voor de voortzetting van het beheer van de gebieden.

Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid dagelijks bestuur

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het dagelijks bestuur toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door het algemeen bestuur vastgestelde kaders zoals de begroting en verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door het algemeen bestuur op 15 juli 2023 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht. Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door het algemeen bestuur bepaald en bedraagt 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 422.287.

Bevinding

Het dagelijks bestuur is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens. Er zijn geen afwijkingen vastgesteld boven genoemde grens van € 422.287.

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met het algemeen bestuur aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het dagelijks bestuur ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Overzicht van baten en lasten per taakveld

Nr.	Lasten per taakveld	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging2023	Verschil
0.1	Bestuur	247.586	224.475	23.111
0.4	Overhead	1.017.117	930.779	86.338
0.5	Treasury	2.076	1.409	667
0.8	Overige baten en lasten	-	-	-
0.9	Vennootschapsbelasting	-	-	-
0.10	Mutaties reserves	1.225.223	2.514.108	-1.288.885
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-
1.2	Openbare orde en veiligheid	760.687	736.636	24.051
2.1	Verkeer en vervoer	1.787.907	1.828.506	-40.599
3.1	Economische ontwikkeling	416.332	295.620	120.712
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	843.289	912.846	-69.557
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	11.073	20.957	-9.884
3.4	Economische promotie	243.850	234.630	9.220
5.3	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	221.715	307.441	-85.726
5.5	Cultureel erfgoed	106.104	109.363	-3.259
5.7	Openbaar groen en openluchtrecreatie	6.466.787	6.164.974	301.813
	Totaal lasten	**13.349.747**	**14.281.744**	**-931.997**

Nr.	Baten per taakveld	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging2023	Verschil
0.1	Bestuur	-	-	-
0.4	Overhead	-	-	-
0.5	Treasury	536.190	70.000	466.190
0.8	Overige baten en lasten	5.758.172	5.797.574	-39.402
0.9	Vennootschapsbelasting	-	-	-
0.10	Mutaties reserves	2.025.756	3.530.823	-1.505.067
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-
1.2	Openbare orde en veiligheid	37.780	-	37.780
2.1	Verkeer en vervoer	138.336	93.236	45.100
3.1	Economische ontwikkeling	14.103	-	14.103
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	2.577.794	2.545.795	31.999
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-	-	-
3.4	Economische promotie	-	-	-
5.3	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	1.438.096	1.219.500	218.596
5.5	Cultureel erfgoed	16.281	29.648	-13.367
5.7	Openbaar groen en openluchtrecreatie	807.241	995.168	-187.927
	Totaal baten	**13.349.747**	**14.281.744**	**-931.997**

	Saldo van baten en lasten per taakveld	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Verschil
	Totaal baten	13.349.747	14.281.744	-931.997
	Totaal lasten	13.349.747	14.281.744	-931.997
	Saldo	-	-	-

	Specificatie van taakveld 0.8 Overige baten en lasten	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Verschil
	bijdrage participant gemeente Amsterdam	1.080.683	1.080.683	-
	bijdrage participant gemeente Haarlem	778.557	778.557	-
	bijdrage participant gemeente Haarlemmermeer	596.580	596.580	-
	bijdrage participant provincie Noord Holland	3.027.122	3.027.122	-
	bijdrage participant gemeente Velsen	314.632	314.632	-
	overige exploitatieinkomsten	-	-	-
	overige verrekeningen	-39.402	-	-39.402
	Totaal	**5.758.172**	**5.797.574**	**-39.402**

Overzicht van baten en lasten per kostensoort

Lasten per kostensoort	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Verschil
Belastingen	-	-	-
Grond	-	-	-
Duurzame goederen	1.331.030	1.850.580	-519.550
Pachten	8.025	2.335	5.690
Ingeleend personeel	4.667.548	4.659.067	8.481
Huren	-	-	-
Overige goederen en diensten	5.544.597	5.265.205	279.392
Rente	2.076	1.409	667
Mutatie voorzieningen	464.405	-127.678	592.083
Afschrijvingen	106.842	116.718	-9.876
Overige verrekeningen	-	-	-
Totaal lasten	**12.124.524**	**11.767.636**	**356.888**

Baten per kostensoort	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Verschil
Grond	-	-	-
Pachten	2.079.418	1.980.684	98.734
Huren	423.849	454.041	-30.192
Leges en andere rechten	11.444	14.041	-2.598
Overige goederen en diensten	1.862.222	1.741.406	120.816
Subsidies	55.431	33.977	21.454
Inkomensoverdrachten	6.394.840	6.456.772	-61.932
Kapitaaloverdrachten	-	-	-
Rente	536.190	70.000	466.190
Overige verrekeningen	-39.402	-	-39.402
Totaal baten	**11.323.991**	**10.750.921**	**573.070**

Saldo van baten en lasten per kostensoort	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Verschil
Totaal lasten	12.124.524	11.767.636	356.888
Totaal baten	11.323.991	10.750.921	573.070
Saldo	**-800.533**	**-1.016.715**	**216.182**

Overige gegevens

Samenstelling van het algemeen bestuur per 31 december 2023

Provincie Noord-Holland	mevrouw E.A.S. Rommel (vicevoorzitter)
Provincie Noord-Holland	mevrouw A. den Boer
Gemeente Velsen	De heer B. Diepstraten (voorzitter)
Gemeente Amsterdam	De heer R. van Dantzig (vertegenwoordigt door de heer N. Türkkol)
Gemeente Haarlem	de heer R. Berkhout
Gemeente Haarlemmermeer mevrouw	M. Sedee-Schuitemaker

Controleverklaring

De controleverklaring van de accountant is hieronder ingevoegd.

ETL ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Spaarnwoude

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2023

Ons oordeel
Wij hebben de jaarrekening 2023 van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Spaarnwoude gecontroleerd. Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van zowel de baten, lasten over 2023 als van de activa en passiva van Recreatieschap Spaarnwoude op 31 december 2023, alsmede van de financiële rechtmatigheid met inachtneming van de verantwoordinggrens, in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). De jaarrekening bestaat uit:

- het overzicht van baten, lasten en balansmutaties over 2023;
- de balans per 31 december 2023;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen;
- de rechtmatigheidsverantwoording over 2023;
- de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen;
- de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld en overige bijlagen.

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), de Nota verwachtingen accountantscontrole 2023 en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (Wnt) 2023 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'. Wij zijn onafhankelijk van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Spaarnwoude zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland.

Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA). Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit
Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 133.500. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Badc. Op basis van hoofdstuk 4 van de Nota Verwachtingen Accountantscontrole 2023 hebben wij bij de controle van de SiSa-bijlage dezelfde materialiteit toegepast als bij de controle van de jaarrekening.

ETL Assurance & Overheidsaccountants B.V. is een onderdeel van IPA-ACON Holding B.V.
Henk Schijvenaarstraat 1 | Postbus 6222 | 2001 HE HAARLEM | 023 – 531 95 39 | info@ipa-acon.nl | www.ipa-acon.nl
K.v.K. nr. 34083093 | Rabobank IBAN NL58 RABO 0350 0877 25

ETL ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS

Voor de Wnt verantwoording in de jaarrekening zijn de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol Wnt 2023. Daarbij houden wij mede rekening met afwijkingen en mogelijke afwijkingen die naar ons oordeel voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve reden materieel zijn, zoals bedoeld in artikel 3 Badc.

Wij zijn voorts met het Algemeen bestuur overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde fouten of onzekerheden boven de € 25.000 rapporteren, alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa- of Wnt-redenen relevant zijn.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd
In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2023 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, eerste lid, onderdelen n en o, Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen, en diverse bijlagen. Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat. Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de voor het recreatieschap van toepassing zijnde vereisten in de wet en aan de Nederlandse standaard 720.

Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening. Het Dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

C. Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten

Ingevolge artikel 213 lid 3 (b) van de Gemeentewet hebben wij onderzocht of de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen als bedoeld in artikel 17 van de Financiële-verhoudingswet (hierna: de specifieke uitkeringen) rechtmatig tot stand zijn gekomen. Naar ons oordeel zijn de baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2023 met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met artikel 58a van het BBV en artikel 17 van de Financiële-verhoudingswet. Het Dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen, in overeenstemming met de hiervoor genoemde regelgeving. In dit kader is het Dagelijks bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het Dagelijks bestuur noodzakelijk acht om de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude. Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder de

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS

Nederlandse controlestandaarden en het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO). Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het recreatieschap;
- het evalueren of de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

D. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het Dagelijks Bestuur voor de jaarrekening

Het Dagelijks Bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten en de Beleidsregels toepassing Wnt. Het Dagelijks Bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen zoals opgenomen in het normenkader van Recreatieschap Spaarnwoude, dat is vastgesteld door het Algemeen bestuur op 13 juli 2023.

In dit kader is het Dagelijks Bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het Dagelijks Bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het Dagelijks Bestuur afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het Dagelijks Bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het Dagelijks Bestuur het voornemen heeft om de organisatie te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het Dagelijks Bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening. Het Algemeen Bestuur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de organisatie.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS

waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken. Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel. Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, de controleverordening Recreatieschap Spaarnwoude dat is vastgesteld door het Algemeen bestuur op 13 juli 2023, het Controleprotocol Wnt 2023, de ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
- dat baten en lasten alsmede de balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen,
- het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.
- Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de organisatie;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het Dagelijks Bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het Dagelijks Bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de controle. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel

ETL ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS

van de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de onderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met het Algemeen Bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing. Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het Algemeen Bestuur hebben gecommuniceerd. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Haarlem, 26 maart 2024
ETL Assurance & Overheidsaccountants B.V.

|

drs. J.C. Olij RA

Vaststelling door het algemeen bestuur

Deze jaarrekening wordt/is vastgesteld door het algemeen bestuur van Recreatieschap Spaarnwoude in de openbare vergadering van 11 juli 2024.

Voorzitter,
De heer B. Diepstraten

Bijlagen

Bijlage I	Investerings- en financieringsstaat over 2023
Bijlage II	Staat van geactiveerde investeringen tot en met 2023
Bijlage III	Gebeurtenissen na balansdatum
Bijlage IV	Risicoanalyse 2023
Bijlage V	Verantwoording lasten en baten over het begrotingsjaar 2023
Bijlage VI	SiSa
Bijlage VII	WNT-verantwoording

Bijlage I Investerings- en financieringsstaat over 2023

nr	Omschrijving	Stand per 1-1-2023	Vermeerderingen 2023	Verminderingen 2023	Afschrijvingen 2023	Stand per 31-12-2023
	ACTIVA					
1	Onroerende en roerende bezittingen	2.065.135	204.146	-	106.842	2.162.439
2	Investeringsuitgaven die gedekt worden uit reserves	-				-
3	Financiële vaste activa	-				-
	Totaal activa	**2.065.135**	**204.146**	**-**	**106.842**	**2.162.439**
	PASSIVA					
1	Algemene reserve SPW	55.784	3.280	-	-	59.064
2	Bestemmingreserve beheer SPW	400.745	237.566	-638.311	-	-
3	Bestemmingsreserve investeringen SPW	618.226	36.345	-646.710	-	7.861
4	Bestemmingsreserve egalisatie SPW	1.985.504	108.038	-76.926	-	2.016.615
5	Algemene reserve SGP	3.383.550	607.088	-210.675	-	3.779.964
6	Best.reserve verv.investeringen SGP	2.428.599	163.626	-119.127	-	2.473.099
7	Best.reserve egalisatie SGP	-	-	-	-	-
8	Bestemmingsreserve SMG	4.566.910	188.360	-406.683	-	4.348.586
9	Best. reserve SMG beh. monument MH17	672.807	17.176	-81.554	-	608.429
10	Bestemmingsreserve SMG investering	416.445	27.750	-59.775	-	384.420
11	Bestemmingsreserve egalisatie SMG	-	50.000	-	-	50.000
	Totaal reserves	**14.528.570**	**1.439.229**	**-2.239.761**	**-**	**13.728.038**
11	Voorziening groot onderhoud SPW	369.163	1.543.500	-1.292.752	-	619.911
12	Voorziening groot onderhoud SGP	282.214	208.000	-62.780	-	427.434
13	Voorziening groot onderhoud SMG	436.994	105.000	-36.564	-	505.431
14	Aangegane langlopende leningen	-	-	-	-	-
	Totaal passiva	**15.616.941**	**3.295.729**	**-3.631.857**	**-**	**15.280.814**
	Bruto werkkapitaal (totaal passiva – totaal activa)	**13.551.806**	**3.091.583**	**-3.631.857**	**-106.842**	**13.118.375**

	Omschrijving	Stand per 1-1-2023	Vermeerderingen 2023	Verminderingen 2023		Stand per 31-12-2023
12**	**Specificatie voorziening groot onderhoud SPW**					
	verkeer & vervoer:					
	Categorie verhardingen	5.704	873.900	-639.294		240.309
	Categorie civiele kunstwerken	3.303	243.000	-240.866		5.437
		9.006	1.116.900	-880.160		245.746
	openbaar groen en (openlucht)recreatie:					
	Categorie groen	45.923	72.600	-57.452		61.071
	Categorie water, oevers en stranden	206.981	3.500	-185.095		25.385
	Categorie terreinmeubilair	87.634	227.000	-94.399		220.235
	Categorie hygiënische maatregelen / riolering en reiniging	-	-	-		-
	Categorie gebouwen	19.619	123.500	-75.645		67.474
		360.156	**426.600**	**-412.592**		**374.165**
	Totaal	**369.163**	**1.543.500**	**-1.292.752**		**619.911**

	Omschrijving	Stand per 1-1-2023	Vermeerderingen 2023	Verminderingen 2023		Stand per 31-12-2023
13**	**Specificatie voorziening groot onderhoud SGP**					
	verkeer & vervoer:					
	Categorie verhardingen	93.854	22.000	-4.709		111.145
	Categorie civiele kunstwerken	2.950	107.000	-7.462		102.487
		96.803	**129.000**	**-12.171**		**213.632**
	openbaar groen en (openlucht)recreatie:					
	Categorie groen	63.941	47.000	-36.278		74.663
	Categorie water, oevers en stranden	38.203	6.000	-3.820		40.383

	Categorie terreinmeubilair	80.459	25.000	-10.510		94.949
	Categorie hygiënische maatregelen / riolering en reiniging	-	-	-		-
	Categorie gebouwen	2.808	1.000	-		3.808
		185.410	**79.000**	**-50.608**		**213.802**
	Totaal	**282.214**	**208.000**	**-62.780**		**427.434**

	Omschrijving	Stand per 1-1-2023	Vermeerderingen 2023	Verminderingen 2023		Stand per 31-12-2023
14**	**Specificatie voorziening groot onderhoud SMG**					
	verkeer & vervoer:					
	Categorie verhardingen	196.894	48.000	-10.920		233.974
	Categorie civiele kunstwerken	67.244	15.000	-		82.244
		264.138	**63.000**	**-10.920**		**316.218**
	openbaar groen en (openlucht)recreatie:					
	Categorie groen	85.308	17.000	-24.506		77.802
	Categorie water, oevers en stranden	10.949	2.000	-		12.949
	Categorie terreinmeubilair	76.600	23.000	-1.138		98.462
	Categorie hygiënische maatregelen / riolering en reiniging	-	-	-		-
	Categorie gebouwen	-	-	-		-
		172.857	**42.000**	**-25.644**		**189.213**
	Totaal	**436.994**	**105.000**	**-36.564**		**505.431**

Bijlage II Staat van geactiveerde investeringen tot en met 2023

Omschrijving	Jaar van inv.	Geactiv. t/m 2022	Investering	Desinvestering	Geactiv. t/m 2023	Termijn	Boekwaarde 1-1-2023	Afschr. t/m 2022	Afschr. 2023	Afschr. desinv. 2023	Boekwaarde 31-12-2023	Restwaarde
Investeringen maatschappelijk nut												
Civiele Kunstwerken												
Bruggen 157/158/162/604	2018	974.003	-	-	974.003	30	847.426	-126.577	32.593	-	814.832	-
Bruggen 154	2019	218.338	-	-	218.338	30	196.504	-21.834	7.278	-	189.226	-
Civiele kunstwerken	2020	467.378	-	-	467.378	30	436.220	-31.158	15.579	-	420.640	-
Civiele kunstwerken	2021	437.026		-	437.026	30	422.458	-14.568	14.568	-	407.891	-
Civiele kunstwerken brug 164	2023		108.038		108.038	30	-	-	-	-	108.038	-
		2.096.745	**108.038**	**-**	**2.204.783**		**1.902.608**	**-194.137**	**70.018**	**-**	**1.940.628**	**-**
Terreinmeubilair												
Divers terreinmeubilair	2020	106.788	-	-	106.788	5	64.073	-42.715	21.358	-	42.715	-
		106.788	**-**	**-**	**106.788**		**64.073**	**-42.715**	**21.358**	**-**	**42.715**	**-**
UP SPW Park												
Plesmanhoek uitwerking Basis Plus	2023		50.000		50.000	30	-	-	-	-	50.000	-
		-	**50.000**	**-**	**50.000**		**-**	**-**	**-**	**-**	**50.000**	**-**
Totaal Investeringen maatschappelijk nut		**2.203.533**	**158.038**	**-**	**2.361.571**		**1.966.680**	**-236.852**	**91.376**	**-**	**2.033.343**	**-**
Investeringen economisch nut												
Vervoermiddelen												
Mercedes 44-VTJ-6	2008	29.176	-	-	29.176	5	7.000	-22.176	-	-	7.000	7.000
Fiat Qubo	2012	15.852			15.852	5	-	-15.852	-		-	-
Iveco Daily	2015	51.068			51.068	5	-	-51.068	-		-	-
Mitsubishi Outlander	2017	37.161	-		37.161	5	-	-37.161	-		-	-
Beheerauto VOLVO 536 XC40 T-122-LP	2023		44.900		44.900	5	-	-	-		44.900	-
		133.257	**44.900**	**-**	**178.157**		**7.000**	**-126.257**	**-**	**-**	**51.900**	**7.000**
Vaartuigen												
Pont De Opstapper	2009	128.392		-	128.392	15	8.559	-119.833	8.559	-	-	-
		128.392	**-**	**-**	**128.392**		**8.559**	**-119.833**	**8.559**	**-**	**-**	**-**
Diverse voorzieningen												
Zonne-Panelen	2019	103.619	-	-	103.619	15	82.896	-20.724	6.908	-	75.988	-
Vervanging melktanklokaal Zorgvrij	2023	-	1.208	-	1.208	15	-	-	-	-	1.208	-
		103.619	**1.208**	**-**	**104.828**		**82.896**	**-20.724**	**6.908**	**-**	**77.196**	**-**
Totaal Investeringen economisch nut		**365.268**	**46.108**	**-**	**411.377**		**98.454**	**-266.814**	**15.467**	**-**	**129.096**	**7.000**
Totaal Investeringen maatschappelijk/economisch nut		**2.568.801**	**204.146**	**-**	**2.772.947**		**2.065.135**	**-503.666**	**106.842**	**-**	**2.162.439**	**7.000**

Bijlage III Gebeurtenissen na balansdatum

Er is in november 2023 een subsidieaanvraag ingediend bij het programma Regiodeal. Hiervoor is in totaal voor de regio € 35 miljoen aan subsidie aangevraagd. Inmiddels is er een toekenning van € 20 miljoen voor de Regiodeal MRA-West. Voor Spaarnwoude was een subsidie gevraagd van € 6,3 miljoen. De looptijd van dit programma is vooralsnog vier jaar vanaf 1 januari 2025. Er is vereist dat er uit eigen middelen, dan wel van aanvullende subsidies 50% van de projectomvang gedekt wordt. De projecten die zijn ingediend waren al gebudgetteerd in de Kadernota 2025. In deze Kadernota is geen rekening gehouden met de inkomsten uit deze subsidie.

Bijlage IV Risicoanalyse 2023

Recreatieschap Spaarnwoude vindt het belangrijk om voldoende aandacht te besteden aan de risico's, zoals ook wordt verplicht in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Deze nota geeft het noodzakelijke inzicht en wordt in de paragraaf weerstandsvermogen gebruikt en vergeleken met de beschikbare weerstandscapaciteit.

Belang van de risico-analyse

De afgelopen twee jaren hebben het belang aangetoond van een goede risico-inventarisatie. Ondanks dat een gebeurtenis met de impact van de coronacrisis niet was te voorspellen, bood de inventarisatie aanknopingspunten bij het inschatten van de financiële gevolgen van de pandemie.

Op basis van de kans van voorkomen en de gevolgen/impact als het risico zich voordoet zijn de risico's geplaatst in de onderstaande matrix. Lage scores (groen gekleurd) geven kleine risico's weer. Deze behoeven weinig tot geen aandacht. Hoge scores (rood gekleurd) geven grote risico's weer. Deze risico's zijn niet aanvaardbaar. Voor deze risico's moeten beheersmaatregelen worden getroffen. De vermenigvuldiging van de kansen met de financiële gevolgen leidt tot de positionering in de matrix.

Geïnventariseerde risico's

Begin 2024 zijn de risico's voor Recreatieschap Spaarnwoude in kaart gebracht. Hieronder zijn de risico's benoemd.

1. Terugbetalen subsidies
2. Inkoop en aanbestedingsrisico
3. Vervuilde grond/ bodemsanering
4. Verandering regelgeving (zwemwaterkwaliteit)
5. Calamiteiten zwemwater
6. Verminderde inkomsten /Geen doorgang evenement door bv. faillissement organisator of een niet- verleende evenementenvergunning
7. Opruimen dumpingen synthetisch drugsafval, vandalisme en brandstichting
8. Eindwaardevergoeding opstallen
9. Beperkingen ontwikkelingen in landelijk gebied (beschermingsregimes NNN, Natura 2000, PBL en UNESCO)
10. Klimaatverandering (langdurige droogte, piekbuien, hogere temperaturen en verzilting)
11. Continuïteit dienstverlening uitvoeringsorganisatie
12. Kosten voor afhandeling WOO-verzoeken
13. Verwachtte bezuiniging (herziening gemeentefonds 2026 en onzekere toekomst vanuit nieuw kabinet i.r.t. investeringen in recreatie en natuur)

De verdere uitwerking van deze risico's staan hieronder. Alleen de risico's met het grootste gevolg zijn in detail uitgewerkt.

	Gevolg / impact		
Kans	1 = 0 – 100.000	2 = 100.000- 300.000	3 = > 300.000
1 = < 10%	1,5	8	
2 = 10 – 40 %	4, 7, 12	2, 13	3
3 = > 40 %	11		6, 9, 10

6: Verminderde inkomsten

Dit risico omvat het scenario waarbij externe factoren invloed hebben op de inkomsten van het recreatieschap. Het gaat hierbij om gemiste inkomsten door bijvoorbeeld geplande evenementen niet doorgaan of een contractant niet meer kan voldoen aan zijn betalingsverplichting, maar ook hoge lasten door effecten van het weer, zoals langdurige perioden van droogte en toenemende verzilting. Er zijn tal van externe

factoren te benoemen die uiteindelijk kunnen leiden tot lagere inkomsten voor het recreatieschap (prijsstijgingen, personeelstekorten, niet verleende vergunning, slechtere dienstverlening etc.)

Risico/kans: Verminderde inkomsten en hogere lasten door externe factoren.		**Oorzaak:** Externe omstandigheden zoals pandemie, prijsstijgingen, personeelstekorten, faillissement contractant, niet verleende vergunning etc. en Hogere lasten door inflatie of effecten van de klimaatverandering op ruimtelijke condities.
Kans(cijfer): 3 > 40%	Gevolg(cijfer): 3 > € 300.000	**Gevolg/impact:** ▪ Het recreatieschap mist cruciale inkomsten die ten gunste van het beheer en onderhoud zouden komen; ▪ Evenementen organisatoren en ondernemers komen in zwaar weer en voortbestaan is onzeker. ▪ Het recreatieschap mist een cruciale bindingsfactor met het jongere publiek; ▪ Gemis DNA (diversiteit) Spaarnwoude ▪ Hogere lasten voor inrichting, beheer en veiligheid van het gebied (hogere zeespiegel, hevige neerslag, langdurige droogte, verzilting, hoge temperaturen, aanvoer zoetwater.

Beheersmaatregel:
- Verhaal Spaarnwoude Park blijven vertellen
- Participantenbijdrage verhogen of bezuinigen
- Evenemententerreinen goed borgen in omgevingsplannen
- Compensatiemaatregelen treffen voor contractanten
- Onderzoek naar effecten klimaatverandering

9: Beperkingen ontwikkelingen in landelijk gebied

Dit risico omvat het scenario dat recreatieve ontwikkelingen in het landelijk gebied ernstige vertraging oplopen, weerstand of geheel niet mogelijk zijn vanwege beschermingsregimes als NNN, BPL en UNESCO. Recreatieve ruimte is schaars en ligt vaak in NNN of BPL gebied. Ontwikkelingen geven een positieve impuls aan het gebied en vergroten de aantrekkelijkheid. Gezien de grote opgaven in het gebied (woningbouwopgave, spreidingsopgave) een gewenste ontwikkeling, maar zonder goede kaders een vertragend en frustrerend proces, wat risico's meebrengt dat initiatiefnemers afhaken of voor langdurige processen staan met hoge kosten.

Risico/kans: Weinig mogelijkheden om recreatieve functie in landelijke gebied op te waarderen of uit te breiden door beschermings-regimes.		**Oorzaak:** Gebrek aan integrale blik op beleid Gebrek aan samenwerking overheden
Kans(cijfer): 3 > 40%	Gevolg(cijfer): 1 € 100.000	**Gevolg/impact:** ▪ Langdurige processen met hoge kosten

		▪ Weinig zekerheid voor initiatiefnemer, kans dat initiatiefnemer afhaakt. ▪ Gedateerde voorzieningen in recreatiegebied, waardoor bezoekers wegblijven
Beheersmaatregel: ▪ Heldere spelregels en kaders voor recreatieve initiatieven landelijk gebied ▪ Samenwerking bevorderen overheden en regionale spelers, initiatiefnemers ▪ Uitvoering geven aan het project Optimalisatie NNN i.s.m. PNH		

10. Klimaatverandering

Dit betreffen risico's die ontstaan door overmacht. Zaken die hieronder gekwantificeerd worden zijn extreem weer, brand, (vogel)ziektes en plagen, flora en fauna. Vanwege het ongrijpbare en meervoudige karakter van dit risico is dit voor het recreatieschap een van de hoogst gekwalificeerde dreigingen.

Risico/kans: Extreem weer, brand, (vogel)ziektes en plagen, flora en fauna.		**Oorzaak:** Natuurrampen en ander van buiten afkomend onheil: storm- en brandschade, extreme droogte, (vogel)ziektes, plagen, invasieve exotische bedreigingen.
Kans(cijfer): **3** > 40 %	Gevolg(cijfer): **3** 300.000	Gevolg/impact: ▪ Extra kosten en personele inzet voor beveiligen, bestrijding en opruiming;
		▪ Inzet derden voor bestrijding en opruiming/herstelwerkzaamheden; ▪ Bestrijden invasieve exoten; ▪ Droogte, hitte en/of stormschade; ▪ Oxidatie veengrond en bodemdaling ▪ Vergrote kans op verminderend zwemwaterkwaliteit; ▪ Uitstel of afstel uitvoering onderhoud, projecten of evenementen met mogelijke schadeclaims.
Beheersmaatregel: ▪ Kostenpost opnemen in exploitatie bij het aannemen van structurele vormen ▪ Toekomstbestendigheid beheersplan updaten waar nodig ▪ Niet toegankelijkheidsmaatregelen zoals zwem- en gebiedsverboden ▪ Meer inzet op toezicht en handhaving ▪ Beheerplan voor extreme weerssituaties ▪ Communicatieplan bij risico's		

3. Vervuilde grond/ bodemsanering

Dit risico omvat het scenario dat de grond vervuild is, waardoor hoge kosten ontstaan voor het recreatieschap. Deze vervuiling kan al aanwezig zijn of worden veroorzaakt door derden.

Risico/kans: Vervuiling grond/ bodemsanering		**Oorzaak:** Contractant die vervuilt Vervuiling op eigen grond, bodem, water
Kans(cijfer): 2 < 40%	Gevolg(cijfer): 3 > € 300.000	**Gevolg/impact:** ▪ Hoge kosten opruimen ▪ Ruimtelijke ontwikkeling vertraagt
Beheersmaatregel: ▪ Onderzoek naar bodemverontreiniging (bij ontwikkellocatie) ▪ Gericht toezicht (in avonduren) ▪ Samenwerking bevorderen politie en buurtpreventie (app)		

Berekening gewenst weerstandsvermogen

De kwantificering van de risico's leidt tot een gewenst weerstandsvermogen van € 1.046.000. Bij deze berekening is rekening gehouden met de niet in detail uitgewerkte risico's.

Ten opzichte van vorig jaar is het benodigde weerstandsvermogen afgenomen.

Het gewenste / benodigde weerstandsvermogen wordt jaarlijks herzien, omdat de risico's en de omvang jaarlijks kunnen wijzigen. En gedurende het jaar wordt het bestuur geïnformeerd over belangrijke nieuwe risico's.

Bijlage V Verantwoording lasten en baten over het begrotingsjaar 2023

Programma 1 Ontwikkeling en inrichting Lagere lasten	bedragen	Lagere baten	bedragen
Hogere lasten aan incidentele projecten UP SPW Park, na begrotingswijziging is nog aanvullend budget 2023 beschikbaar gesteld SPW/SGP	- 125.800	Hogere baten landschapsplan 380kv Haarlemmermeer (zie ook hogere lasten/kostenneutraal) SGP	-27.900
Hogere lasten landschapsplan 380kv Haarlemmermeer (zie ook hogere baten/kostenneutraal) SGP	-27.900	Hogere baten aan incidentele baten UP SPW Park, bijdrage van provincie NH voor project Dijkland SPW	-13.000
Hogere lasten Begeleiden MTB-route Boseilanden & Groene Weelde SGP	-4.000	Lagere baten vaste stroomaansluiting Mysteryland conform bestuursbesluit 2019/10 SGP (zie najaarsnotitie)	144.300
Lagere lasten vanwege beëindiging project en verkoop pontveer de Opstapper, financiële afwikkeling vindt plaats in 2024 SPW	57.000	Lagere baten vanwege beëindiging project en verkoop pontveer de Opstapper, financiële afwikkeling vindt plaats in 2024 SPW	57.400
Lagere lasten aan project erfpacht Tuinen van West (doorschuiven naar 2024) SGP	44.000	Lagere baten nodig Uitvoering Landschapsplan 380kV en project is in 2023 afgerond SPW	12.400
Lagere lasten project onderzoek klimaatverandering en effecten ruimtelijke condities 2100 gedekt onder het budget natuurinclusieve bosrevitalisatie SPW	25.000	Lagere baten belangenbehartiging en realisatie GeboortebosZWB (zie ook lagere lasten/kostenneutraal) SGP	12.200
Lagere lasten aan reguliere inzet RNH op o.a. project advies natuur, landschap en ruimtelijke ontwikkeling SPW/SGP/SMG	24.600	Lagere baten vanwege lagere bijdrage Provincie t.b.v. project herstel Liniedijken SPW	9.200
Lagere lasten aan project vaste stroomaansluiting Mysteryland SGP	17.500	Overige mutaties baten programma 1 ontwikkeling en inrichting SPW/SGP/SMG	-87

Lagere lasten nodig voor uitvoering Landschapsplan 380kV en project is in 2023 afgerond SPW	14.100		
Lagere lasten belangenbehartiging en realisatie GeboortebosZWB (zie ook lagere baten/kostenneutraal) SGP	12.200		
Lagere lasten nodig voor overdracht Noord-Akendam aan Haarlem (doorschuiven naar 2024) SPW	7.600		
Overige mutaties lasten programma 1 ontwikkeling en inrichting SPW/SGP/SMG	-748		
Totaal Lasten	**43.552**	**Totaal Baten**	**194.513**

Programma 2 Beheer en onderhoud **Hogere lasten**	**bedragen**	**Hogere baten**	**bedragen**
Hogere lasten aan DO door voornamelijk storm Poly en extra reparatiewerk drainages SPW	-354.000	Hogere baten aan evenementen inkomsten SPW/SGP/SMG	-219.000
Lagere lasten aan DO door voornamelijk meerjarig uitzetten van bestekken, hierdoor aanbestedingsvoordeel SGP	43.908	Lagere baten aan inkomsten huren/pachten doordat inkomsten te rooskleurig in begroting waren opgenomen SPW/SGP/SMG	31.800
Lagere lasten aan DO door voornamelijk meerjarig uitzetten van bestekken, hierdoor aanbestedingsvoordeel SMG	32.055	Hogere baten verplaatsen vissteiger zijkanaal C (zie ook hogere lasten/kostenneutraal) SPW	-70.400
Lagere lasten aan GO doordat doorontwikkeling ontwerp naar duurzaam object meer tijd kost. Daarnaast zijn we vaak afhankelijk van andere organisaties zoals Hoogheemraadschap en dat werken worden uitgesteld om gecombineerd te worden, zoals project Liniedijken SPW	469.413	Hogere baten tereinverbetering Houtrak (zie ook hogere lasten/kostenneutraal) SPW	-35.000
Lagere onttrekking uit voorziening GO SPW	-469.413	Hogere baten vanwege provinciale subsidie botenhelling SPW	-31.586

Lagere onttrekking voorziening GO vanwege provinciale subsidie botenhelling SPW	-31.586	Hogere baten retributie pannenkoekenpaviljoen 2021 en 2022 SGP	-24.875
Lagere lasten aan GO doordat alternatieve uitvoering aan kunstwerken veel goedkoper uitviel. Bedacht was om bv een nieuw brugdeel te vervangen, maar uiteindelijk kon het verholpen worden door alleen schroeven SGP	106.686	Hogere baten door grondruil Zwaanshoek SGP	-5.500
Lagere onttrekking uit voorziening GO SGP	-106.686	Lagere baten natuurontwikkeling en watercompensatie Veerplas SPW	10.000
Hogere lasten aan GO door voornamelijk schouw van hoogheemraadschap Rijnland zijn extra snoeiwerkzaamheden uitgevoerd SMG	-15.602	Lagere baten natuurinclusieve bosrevalisatie (zie ook lagere lasten/kostenneutraal)(doorschuif naar 2024) SPW/SGP	42.000
Lagere onttrekking uit voorziening GO SMG	15.602	Overige mutaties baten programma 2 beheer en onderhoud	-454
Hogere lasten Verplaatsen vissteiger zijkanaal C (zie ook hogere baten/kostenneutraal) SPW	-70.400		
Hogere lasten tereinverbetering Houtrak (zie ook hogere baten/kostenneutraal) SPW	-35.000		
Hogere lasten realisatie Terreinverbetering Mysteryland	-26.600		
Lagere lasten natuurontwikkeling en watercompensatie Veerplas	6.700		
Lagere lasten extra capaciteit vastgoed t.b.v. inkomsten SPW	17.500		
Lagere lasten financiering beheergebieden SBB (schuift door naar 2024)	24.500		
Lagere lasten natuurinclusieve bosrevalisatie (zie ook lagere baten/kostenneutraal)(doorschuif naar 2024) SPW/SGP	42.000		
Lagere lasten nieuwe evenementenafrit A22 (doorschuif naar 2024) SPW	90.000		

Hogere lasten aan electra/ gas/water SPW/SGP/SMG	-15.600		
Hogere lasten aan advieskosten vastgoed/beheer onderzoeken SPW/SGP/SMG	-44.064		
Hogere lasten aan verzekeringen SPW/SGP/SMG	-38.000		
Hogere lasten aan inhuurkrachten SPW/SGP/SMG	-18.000		
Lagere lasten aan diverse voorzieningen Zorgvrij doordat budget per abuis te hoog begroot was SPW	24.500		
Lagere lasten aan reguliere inzet RNH veroorzaakt door verschuivingen over de verschillende programma's SPW/SGP/SMG	77.338		
Lagere kapitaallasten, vervoermiddelen volledig afgeschreven SPW/SGP/SMG	9.831		
Overige mutaties lasten programma 2 beheer en onderhoud SPW/SGP/SMG	-1.355		
Totaal Lasten	**-266.272**	**Totaal Baten**	**-303.015**

Programma 3 Veiligheid en toezicht Lagere lasten	bedragen	Lagere baten	bedragen
Hogere lasten aan reguliere inzet RNH en lagere doorberekening bedrijfskosten vanuit RNH (autokosten/kleding) SPW/SGP/SMG	-24.100	Hogere baten door tegemoetkoming kosten Groene Boa 2023 SPW/SGP/SMG	-37.780
Overige mutaties lasten programma 3 veiligheid en toezicht	49		
Totaal Lasten	**-24.051**	**Totaal baten**	**-37.780**

Programma 4 Bestuur en ondersteuning Lagere lasten	bedragen	Lagere baten	bedragen
Hogere lasten aan reguliere inzet RNH FEZ/Programmasturing SPW/SGP/SMG	-97.500		
Hogere lasten door advieskosten t.b.v. programmasturing (WOO verzoeken/GR proof adviseurs SPW/SGP/SMG	-16.500		
Lagere lasten incidentele project Integrale begrotingsherziening (doorschuif naar 2024) SPW/SGP/SMG	5.400		
Overige mutaties lasten programma 4 bestuur en ondersteuning	-849		
Totaal Lasten	**-109.449**		

Programma 5 Algemene dekkingsmiddelen Lagere lasten	bedragen	Lagere baten	bedragen
Hogere lasten op bankkosten/overige verrekeningen SPW/SGP/SMG	-700	Hogere baten door rente inkomsten op schatkistrekening SPW/SGP/SMG	-466.190
Overige mutaties lasten programma 5 algemene dekkingsmiddelen	33	Lagere incidentele baten door kwijtschelding 90% vordering villa westend SPW	39.402
Totaal Lasten	**-667**	**Totaal baten**	**-426.787**

Bijlage VI SiSa

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 12-02-2024

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering / Juridische grondslag / Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
LNV	L16B	**Eenmalige specifieke uitkering Provinciaal Uitvoeringsprogramma Natuur** SiSa tussen medeoverheden	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L16B/01*	Naam uitvoeringsprogramma *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L16B/02*	Besteding (jaar T) per uitvoeringsprogramma *Aard controle R* *Indicator: L16B/03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per uitvoeringsprogramma *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L16B/04*	Cumulatieve besteding apparaatskosten (t/m jaar T) per uitvoeringsprogramma *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L16B/05*	Uitvoeringsprogramma volgens projectplan uitgevoerd (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L16B/06*
		1	050449 Recreatieschap Spaarnwoude	Provincie Noord-Holland	€ 96.164	€ 96.164	€ 12.136	Ja
		2						
		100						
			Kopie uitvoeringsprogramma *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L16B/07*	Uitvoeringsprogramma afgerond (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L16B/08*	Toelichting per uitvoeringsprogramma *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L16B/09*			
		1	*Provincie Noord-Holland*	Nee				
		2						
		100						

Bijlage VII WNT-verantwoording 2023

Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Recreatieschap Spaarnwoude van toepassing zijnde regelgeving: “het algemene WNT-maximum”.

In mei 2017 is door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties besloten om in het financieel verslaggevingsdocument de vermelding van iedere topfunctionaris van wie de bezoldiging €1.900 of minder per kalenderjaar bedraagt te wijzigen. In de jaarrekening kan volstaan worden met de naam en de functie.

De bestuursfuncties van het recreatieschap betreffen onbezoldigde functies.

Overzicht van de bestuurders over het verantwoordingsjaar 2023

Naam	Functie
Provincie Noord-Holland	Mevrouw E.A.S. Rommel (vicevoorzitter)
Provincie Noord-Holland	Mevrouw A. den Boer
Gemeente Velsen	De heer B. Diepstraten (voorzitter)
Gemeente Amsterdam	De heer R. van Dantzigt (vertegenwoordigt door dhr. N. Türkkol)
Gemeente Haarlem	De heer R. Berkhout
Gemeente Haarlemmermeer	Mevrouw M. Sedee-Schuitemaker

Uitbetaalde beëindigingsvergoeding 2023

Er zijn geen uitkeringen gedaan wegens beëindiging dienstverband aan top functionarissen.

Rapportageverplichtingen overige functionarissen

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2023 een bezoldiging boven het toepasselijke WNT-maximum hebben ontvangen, of waarvoor in eerdere jaren een vermelding op grond van de WNT heeft plaatsgevonden of had moeten plaatsvinden. Er zijn in 2023 geen ontslaguitkeringen aan overige functionarissen betaald die op grond van de WNT dienen te worden gerapporteerd.

Recreatieschap Spaarnwoude

Begrotingswijziging **2024**

Spaarnwoude Park

Versie DB 11 april 2024

Samenvatting

Recreatieschap Spaarnwoude heeft op basis van de vastgestelde programmabegroting 2024 en de kadernota 2025 de begrotingswijziging voor 2024 opgesteld.

Inleiding

Spaarnwoude is ingericht als recreatiegebied om steden en natuurgebieden te ontlasten en aantrekkelijke recreatiemogelijkheid te bieden aan recreanten uit omliggende gemeenten en de regio.

De gemeenten Haarlem, Amsterdam, Velsen en Haarlemmermeer participeren samen met de provincie Noord-Holland in de gemeenschappelijke regeling van Recreatieschap Spaarnwoude. Zij financieren via de participantenbijdrage een deel van het jaarlijkse exploitatietekort, aangevuld met (erf)pacht en verhuur voor recreatieve activiteiten, horeca en evenementen. Het recreatieschap kent drie deelbegrotingen met elk eigen reserves en financieringsstroom. De begroting is geconsolideerd weergegeven en doet waar relevant uitspraken over de situatie per deelgebied. De drie deelbegrotingen zijn:

- SPW, ook wel ‘Spaarnwoude-oud’. Dit omvat het gebied ten noorden van de A200
- SGP, Strategisch Groen Project. Dit zijn gebieden die in de jaren ’90 toegevoegd zijn vanuit de RodS-gelden (Recreatie om de Stad). Betreft o.a. Tuinen van West en Groene Weelde
- SMG, Stichting Mainport en Groen. Dit zijn de jongste gebieden, aangelegd ter compensatie van de vijfde baan Schiphol. Het gaat om o.a. Plesmanhoek, Boseilanden en park Zwaanshoek.

Kerngegevens:

- 6.097 hectare werkgebied, waarvan:
- 2.477 hectare beheergebied met 227 hectare water
- 6.321.773 miljoen bezoeken in 2022 (telgegevens 2023 nog niet beschikbaar vanwege nieuw telsysteem)

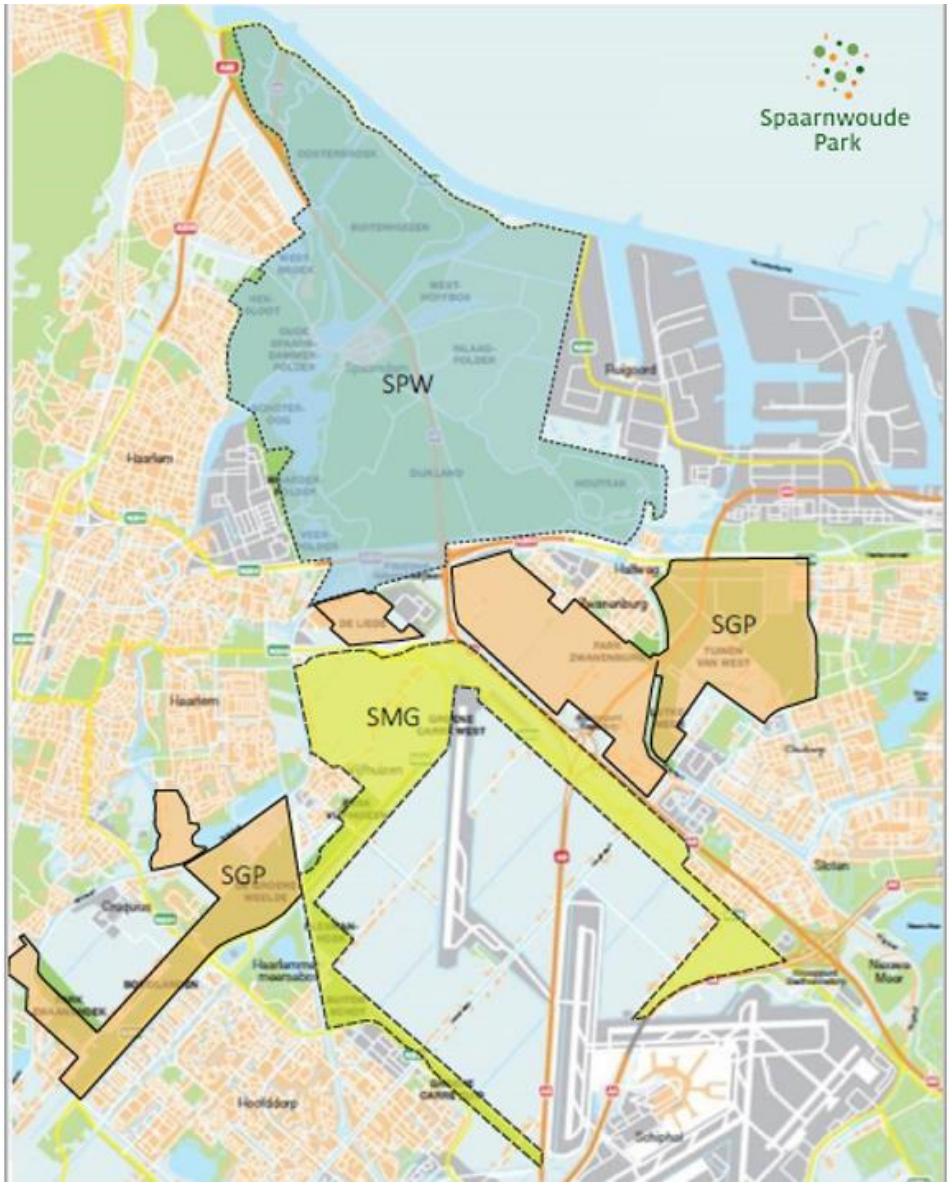

Hoofddoelstelling

Het doel van Spaarnwoude is vastgelegd in de Gemeenschappelijke Regeling (GR):

a. het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie;
b. het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu;
c. het tot stand brengen en onderhouden van een landschap, dat is afgestemd op het onder a en b geformuleerde.

Ambities

Spaarnwoude is ingericht als recreatiegebied om steden en natuurgebieden te ontlasten en aantrekkelijke recreatiemogelijkheid te bieden aan recreanten uit omliggende gemeenten en de regio. Het recreatieschap heeft drie hoofdactiviteiten:

a. Beheren en in stand houden van de ingerichte gebieden en voorzieningen.
b. Actueel houden en vernieuwen van het aanbod om aan te sluiten bij wensen en behoeften van de recreant.
c. Uitvoeren van het inrichtingsplan en investeringsprogramma

Visie

Recreatieschap Spaarnwoude heeft haar koers bepaald met de Visie Spaarnwoude Park 2040, *rijk aan natuur, buitenleven en verhalen uit het verleden*:

Een natuurrijk park tussen de grote steden, goed bereikbaar, veelzijdig met regionale bekendheid. Waar elk type recreant zijn hart ophaalt en zich weg waant uit de stad. Dat is Spaarnwoude Park 2040.

Wat wil het recreatieschap bereiken?

Spaarnwoude levert door haar reguliere werkzaamheden en projecten een directe bijdrage aan deze opgaven:

- Schone, hele, veilige en bruikbare recreatieve gebieden die tevens aantrekkelijk zijn door de ligging in de natuur
- Voorzien in de groeiende behoefte aan openluchtrecreatie en natuur en daarmee versterken van het woon- en werkklimaat in de groeiende omliggende steden
- Een evenwichtige balans openluchtrecreatie en commerciële vormen van recreatie
- Het ontwikkelen van een duurzaam stad - land netwerk met:
  - goed bereikbare, herkenbaar en vindbare ontvangstgebieden aan de stedelijke randen én in het gebied waar voorzien wordt in alle behoeften van de recreant
  - rustieker gebieden waar het landschap, de natuur en de cultuurhistorie prevaleren
  - die onderling (vooral voor langzaam verkeer) verbonden zijn
- Ontwikkelen en aanhelen van natuurgebieden, vergroten van de biodiversiteit en de belevingswaarde ervan voor de recreant
- Ontwikkelen en behoud van waardevolle en aantrekkelijke agrarische landschappen en erfgoed
- Inzet op sociaal-maatschappelijke meerwaarden
- Spaarnwoude profileren en positioneren aan de hand van bovengenoemde doelstellingen

Ontwikkelingen van invloed op de begroting

Recreatieschap Spaarnwoude heeft haar koers bepaald met de Visie Spaarnwoude Park 2040, rijk aan natuur, buitenleven en verhalen uit het verleden.
Spaarnwoude Park is een natuurrijk park tussen de grote steden, goed bereikbaar, veelzijdig met regionale bekendheid. Waar elk type recreant zijn hart ophaalt en zich weg waant uit de stad. Dat is Spaarnwoude Park 2040.

Het aantal inwoners in de steden rond Spaarnwoude groeit stevig, wat onder meer leidt tot toenemend recreatief gebruik. De ambitie is om de extra bezoekers aan Spaarnwoude goed op te vangen en te groeien naar een boeiend en duurzaam recreatiegebied voor alle inwoners van de omliggende steden en dorpen.

Met het Uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park 2020 – 2024 bouwt het recreatieschap aan een aantrekkelijk leefklimaat voor bewoners, dieren en planten in haar gebied. Natuur en recreatie gaan hand in hand. Belangrijke bouwstenen hiervoor zijn het gebied brede ecologisch beheer en de revitalisering van vijf ontvangstgebieden. Spaarnwoude opknappen is betekenisvol voor het welzijn en de gezondheid van bewoners in de MRA en biedt een opvangbuffer voor spreiding van de regionale recreatiedruk.

Het recreatieschap financiert met ambitieniveau basis (bestuurskeuze december 2023) het Uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park. Dit houdt in dat de investeringen uit eigen middelen, een toename van verwachte erfpachtbaten, subsidies of incidentele bijdragen worden gefinancierd. Bij groot onderhoudsprojecten kijken we in hoeverre we aanpassingen uit de vastgestelde ontwerpen kunnen meenemen. De zichtbare stappen die met ambitieniveau basis gezet kunnen worden, vallen de gemiddelde bezoeker waarschijnlijk minder op. Het werken aan het imago ‘van een verwaarloosd park naar een park in ontwikkeling’ blijft daarmee voorlopig achter. Ambitieniveau basis gaat ook uit van een toename van de erfpachtinkomsten. Mocht de beoogde gebiedsontwikeling niet lukken, dan neemt het percentage te realiseren ambities af in de ontvangstgebieden.

Voorlopige keuze uitwerking naar projecten

1. Doorgaan met alle gebiedsconcepten (vervreemden vastgoed, herontwikkeling erfgoed, verhogen inkomsten, minder onderhoudslasten):
    - fort Benoorden
    - boerderij Borneohoeve
    - boerderij Lage Dijk
    - hotelontwikkeling openbare golfbaan Spaarnwoude

2. Doorgaan met alle projecten waarvan eerder de investeringsbeslissing genomen is:
    - Ontvangstgebied Groene Weelde (€ 2,4 mln. bruto investeringen)
    - Ontvangstgebied boerenerf Spaarnwoude/Zorgvrij (€ 500.000; alleen opknappen buitenruimte)
    - Plesmanhoek (€ 550.000 investeringen)

3. Doorgaan met ingezet gebiedsproces
    - Polder Dijkland opvolging gebiedsproces t.b.v. realisatie NNN-doelen

4. Basisambitie in de overige ontvangstgebieden:
    - Spaarnwoude Heuvels/Velsen SnowWorld alleen groot onderhoud en inkomsten evt. inkomsten uit hotel terug investeren
    - Amsterdam Houtrak alleen groot onderhoud en inkomsten Borneohoeve terug investeren
    - Haarlem Veerplas alleen bijdrage Haarlem, groot onderhoud en inkomsten restaurant Veerkwartier terug investeren
    - Boerenerf Spaarnwoude/Zorgvrij alleen groot onderhoud en inkomsten hotel the Green deels terug investeren

5. Gedeeltelijke uitvoering ecologisch beheerplan

- Dankzij subsidie bosrevitalisatie van de Provincie Noord-Holland wordt gewerkt aan gezonde bossen.

Verkenning samenvoeging begrotingen

Doel van deze verkenning is te komen tot een evenwichtig financieel beleid voor geheel Spaarnwoude en het bieden van een structurele oplossing voor het exploitatietekort in deelgebied SPW. Hoewel de financiële jaarstukken geconsolideerd gepresenteerd worden, is sprake van financiering en reserves via drie deelbegrotingen, namelijk SPW, SGP en SMG, waarbij de reserves van deelgebied SPW de afgelopen jaren fors zijn afgenomen. Het verkennen van een eenvoudigere begrotingsstructuur heeft geleidt tot een samenvoeging van de algemene- en vrij-aanwendbare reserves van de deelgebieden SPW en SGP. De volgende stap van het onderzoek is het uitwerken van ontwerpcriteria en varianten op basis waarvan besluitvorming kan plaatsvinden voor het samenvoegen van de deelbegrotingen tot één begroting.

Onderzoek klimaatverandering en effecten ruimtelijke condities 2100

Het beheer van het gebied dient duurzaam en toekomstbestendig te zijn. Daarom voert het recreatieschap een onderzoek uit naar de condities die op lange termijn de inrichting van het gebied gaan bepalen, zeker omdat nu met de visie Spaarnwoude Park ontwikkelingen en dus ruimtelijke aanpassingen voor de deur staan. Mogelijk kan Spaarnwoude Park zelf een oplossing bieden voor een groter regionaal vraagstuk. Het gaat om:

- Hogere zeespiegel
- Vaker perioden van hevige neerslag
- Vaker langdurige perioden van droogte
- Toenemende verzilting
- Gemiddeld hogere temperaturen
- Minder rekenen op het IJsselmeer en de Rijn voor de aanvoer van zoetwater

Regiodeal MRA-West ‘Beter in Balans’

In februari 2024 is er positief beslist op het voorstel van de Regiodeal van de partners van de MRA -West. Van de € 35 miljoen aangevraagde totale subsidie is € 20 miljoen toegekend. Er wordt toegewerkt naar een verdere detaillering, het zogenaamde concept Full Proposal, welke wordt ingediend per 1 mei 2024. De definitieve contracten worden in september 2024 getekend. De looptijd vanaf dat moment is 4 jaar.

Samenvattend

In 2024 worden mooie stappen gezet naar een toekomstbestendig Spaarnwoude Park. De nieuwe identiteit wordt stapsgewijs zichtbaar in het gebied. Met de toekenning van de Regiodeal wordt gewerkt aan een mooie regionale samenwerking en ingebrachte projecten uit het uitvoeringsprogramma: Ontvangstgebieden de Groene Weelde, Veerplas (inclusief waterkwaliteit) en Boerenerf Spaarnwoude, Plesmanhoek, Klimaattuin Groene Carré en Buitenschot, Natuurtuin Park Vijfhuizen en toevoegingen van een skeelerroute, trimparcours en natuurspeeltuin in ontvangstgebied Houtrak. Er komen veel opgaven op het gebied af, zoals klimaatontwikkelingen, groei van inwoners in de MRA (woningbouwopgaaf) en processen en ontwikkelingen uit de energietransitie/Novex. Dit maakt de groene recreatieve functie van Spaarnwoude Park steeds belangrijker.

Begrotingswijziging per programma

Programma	Begroting 2024			Wijziging 2024			Begroting na wijziging 2024		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	139.381	-	-139.381	718.245	260.000	-458.245	857.626	260.000	-597.626
2. Beheer en onderhoud	8.657.172	4.660.900	-3.996.272	813.992	4.061	-809.931	9.471.164	4.664.961	-4.806.203
3. Veiligheid en toezicht	767.907	-	-767.907	-45.439	-	45.439	722.468	-	-722.468
4. Bestuur en ondersteuning	1.168.679	-	-1.168.679	128.208	-	-128.208	1.296.887	-	-1.296.887
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	1.525	6.342.975	6.341.450	-	480.000	480.000	1.525	6.822.975	6.821.450
Resultaatbestemming (ad 5. mutaties reserves)	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**
Totaal voor bestemming	**10.734.664**	**11.003.875**	**269.211**	**1.615.006**	**744.061**	**-870.945**	**12.349.670**	**11.747.936**	**-601.734**
Ad 5. Mutaties reserves	1.114.303	845.092	-269.211	9.432.892	10.303.837	870.945	10.547.195	11.148.929	601.734
Totaal na bestemming	**11.848.967**	**11.848.967**	**-**	**11.047.898**	**11.047.898**	**-**	**22.896.865**	**22.896.865**	**-**

Specificatie van de baten	Begroting 2024	Wijziging 2024	Begroting na wijziging 2024
Subsidies en projectbijdragen	27.136	554.668	581.804
Inkomsten uit gebiedsexploitatie, zoals evenementen, huren en pachten	4.703.764	189.393	4.893.157
Participantenbijdragen	6.272.975	-	6.272.975
Totaal baten voor bestemming	**11.003.875**	**744.061**	**11.747.936**

Toelichting

Saldo

Per saldo leiden de genoemde wijzigingen in baten en lasten bij de programma's tot een grotere onttrekking uit de reserves. Oorspronkelijk was de toevoeging begroot op € 269.211 (positief) en na de begrotingswijziging wordt dat een onttrekking van € 601.734 (negatief). Het begrote resultaat is € 870.945 negatiever.

Spaarnwoude wil haar doelen realiseren aan de hand van vijf programma's. Hieronder staan de belangrijkste wijzigingen per programma opgesomd.

Programma 1 Ontwikkeling en inrichting

Bij programma 1 stijgen de lasten met € 718.245 en de baten stijgen met € 260.000, per saldo een wijziging van € 458.245 negatief. Het totale geraamde resultaat voor programma 1 wordt € 597.626 negatief (was € 139.381 negatief).

De toename van de lasten (€ 718.245) wordt veroorzaakt door:

- **Hogere lasten door het vrijspelen van budget voor de voortgang van het uitvoeringsprogramma (€ 566.550).**
  Het bestuur heeft gekozen om de investeringen van het uitvoeringsprogramma voorlopig te financieren uit eigen middelen (uit de reserves conform het besluit over ambitieniveau basis in de kadernota 2025). Voor 2024 is hiervoor een budget van € 331.550. Verder heeft de gemeente Haarlem budget vrijgespeeld voor ontvangstgebied Veerplas. In 2024 wordt hiervan € 200.000 besteedt aan de verduurzaming van het evenemententerrein. Een klein deel van de hogere lasten (€ 35.000) is budget dat is doorgeschoven van 2023. Het gaat om budget wat het bestuur heeft vrijgespeeld voor de ontwikkeling van Fort Benoorden.

- **Hogere lasten in verband met projecten die doorlopen in 2024 (€ 160.600)**
  Er zijn een aantal meerjarige projecten die uit 2023 doorlopen in 2024. Budgetten die doorschuiven hebben betrekking op de projecten Erfpacht Tuinen van West (€ 44.000) en de overdracht van boerderij Noord-Akendam (€ 7.600) naar de gemeente Haarlem. Het overige deel zijn geraamde budgetten uit de vastgestelde kadernota.

- **En diverse andere afwijkingen (per saldo € 8.905 lagere lasten)**

De toename van de baten (€ 260.000) wordt veroorzaakt door:

- **Hogere baten door Projecten waar subsidies of bijdragen derden tegenover staan (€ 260.000)**
  Het gaat om baten voor de projecten trimparcours (bijdrage Europarcs), geboortebos park Zwanenburg (subsidie) en Veerplas (bijdrage gemeente Haarlem). Aanvankelijk ook de Groene F200 (gebiedsfonds), maar dit project is vervallen door de keuze voor ambitieniveau basis. Er is een klein bedrag in de begroting opgenomen om de relatie met de samenwerkingspartners te onderhouden.

Programma 2 Beheer en onderhoud

Bij programma 2 stijgen de lasten met € 813.992 en de baten stijgen met € 4.061: per saldo een toename van € 809.931 negatief. Het totale geraamde resultaat voor programma 2 wordt € 4.806.203 negatief (was € 3.996.272 negatief).

De toename van de lasten (€ 813.992) worden veroorzaakt door:

- **Investeren maatschappelijk nut naar groot onderhoud (€ 405.800)**
  Ten tijde van het opmaken van de programmabegroting 2024 waren we in de veronderstelling dat de uitgaven voor vervangingen aan kunstwerken als activa in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut moesten verwerken. Met de kennis die we nu hebben, valt het onder de voorziening groot onderhoud. Hierdoor zie je nu het resultaat voor belasting daalt, zodat de uitgaven toegevoegd wordt aan de voorziening in plaats van dat de uitgaven na resultaat bestemming worden toegevoegd aan de reserves.

- **Hogere lasten (en baten) in verband met projecten die doorlopen in 2024 (€ 156.500)**
  Er zijn een aantal projecten die doorlopen in 2024 en daarmee schuiven de budgetten van 2023 door naar 2024. Het gaat om meerjarige projecten zoals de projecten bossenrevitalisatie, nieuwe evenementenafrit A22 en de doorrekening van beheerlasten inzake RodS- gebieden. Laatst genoemde is afhankelijk van de keuze of de RodS-gebieden Houtrakpolder en Venneperhout onder de GR gaan vallen.

- **Hogere lasten door verdere ontwikkelingen (€ 153.550)**
  Dit betreft opgenomen budgetten uit de kadernota voor begeleiding van de projecten Natuurontwikkeling watercompensatie Veerplas, bossenrevitalisatie, terreinverbetering Houtrak en verplaatsing vissteiger zijkanaal C zoals opgenomen in de kadernota. Deze kosten zijn neutraal voor het schap, omdat deze bekostigd worden door subsidies/bijdragen van derden.

- **Hogere lasten (en baten) voor project Herstel Liniedijken (€ 100.000)**
  De hogere lasten (en baten) komen uit vier projecten die met 100% subsidie worden uitgevoerd. Het betreft een wandelpad langs de boezemkade en Redoute, het opknappen van de entree Fort Bezuiden Spaarndam, een informatie/rustpunt bij de Slaperdijkweg en het verwijderen van braam- en vlierstruweel van de dijktaluds. Voor 2024 is voor 2024 € 100.000 begroot. Het overige deel is begroot voor 2025.

- **Hogere bedrijfskosten overig (per saldo € 80.000)**
  Er zijn kosten geraamd voor het verduurzamen van de evenementenstroom, middels een quickscan. Daarnaast zijn voor de gehele eigen vastgoedportefeuille de benodigde verzekeringen herijkt, waaronder gebouwtaxatie voor de brandverzekering. Dit leidt tot hogere poliskosten. Daarnaast maakt boerderij Zorgvrij naast de vaste medewerkers gebruik van een flexibele schil. Deze kosten zijn tot nu toe onvoldoende vertaald in de begroting.

- **Lagere kosten Routebureau (€ 29.300)**
  Het Routebureau zorgt voor de ontwikkeling, het beheer, het onderhoud en de informatievoorziening van de routenetwerken (o.a. om te wandelen, fietsen of varen) die door gemeenten, de recreatieschappen en de provincie zijn aangelegd. De taken van het Routebureau worden uitgevoerd door medewerkers van Recreatie Noord-Holland. Voor de recreatieschappen houdt dat in dat het Routebureau onder andere opdrachten voor het betreffende recreatieschap uitvoert. In het geval van Spaarnwoude houdt dat in de ontwikkeling van een viertal themaroutes, de ontwikkeling van de Ebikeroute Oer-IJ inclusief TOPS en de uitvoering van het Landvasten, naast het regulier beheer en onderhoud van alle bewegwijzerde routes in beheer bij het schap, waar ook het beheer van de websites en apps van de routenetwerken bij hoort.

Het Routebureau kan terug naar de basisopdracht, er zijn verbeterslagen uitgevoerd in 2023, waardoor de begroting in 2023 hoger was. De uitgevoerde recreatieve routeinfrastructuur-verbeteringen:

- Verkenning actualisatie fietsknooppuntennetwerk (laatste actualisatie > 10 jaar geleden)
- Skeelerroute optimaliseren
- Verbeteren website en samenwerking bestaande branding- en promotiekanalen

- **Minder reguliere inzet RNH** (**€ 52.650**)
  We verwachten minder reguliere inzet voor de teams projecten en grote evenementen. Team Grote Evenementen verwachtte in 2023 beduidend meer omgevingsmanagement te moeten plegen om het draagvlak voor evenementen te behouden, om ecologisch advies en stikstofadviezen te geven, en duurzaamheid van evenementen te verbeteren. Deze inschatting was echter aan de ruimte kant en wordt nu weer gecorrigeerd.

De toename van de baten (€ 4.061) worden veroorzaakt door:

- **Hogere baten uit nieuwe ontwikkelingen (€153.550)**
  De volgende projecten zijn opgenomen (in de kadernota) voor 2024 Natuurontwikkeling watercompensatie Veerplas, bossenrevitalisatie, terreinverbetering Houtrak en verplaatsing vissteiger Zijkanaal C (zie ook lasten).

- **Hogere baten door meerjarig project Bossenrevitalisatie (€ 42.000)**
  Dit betreft het doorschuiven van budget over 2023 naar 2024. Het project is volledig gesubsidieerd en is daarmee kostenneutraal.

- **Hogere baten voor project Herstel Liniedijken (€ 100.000)**
  De hogere baten komen uit een ontvangen subsidie. Hiervan is voor 2024 € 100.000 begroot. Het overige deel is begroot voor 2025.

- **Lagere baten uit evenementen (€ 44.846)**
  Binnen de evenementenbranche is sprake van marktverzadiging/inflatie, waardoor de verwachting is dat er minder kaartjes verkocht worden. Dit heeft invloed op de contracten met een variabele vergoeding (afhankelijk van de hoeveelheid verkochte kaartjes). Daardoor is voorlopig de keuze gemaakt om de verwachte baten veiligheidshalve af te schalen.

- **Lagere baten aan erfpacht en huur (€ 187.569)**
  Dit betreft een correctie van de verwachte exploitatie-opbrengsten bij vastgoed (inflatiecorrectie).

- **En diverse andere afwijkingen (per saldo € 59.074 lagere baten)**

Programma 3 Toezicht en veiligheid

Bij programma 3 dalen de lasten met € 45.439. Het totaal geraamde resultaat voor programma 3 wordt € 722.468 negatief. De lagere lasten worden veroorzaakt door reguliere inzet RNH, doordat terreinregie evenementen verschoven is naar programma 2 Beheer en onderhoud. Dit zorgt voor een logischere verdeling passend bij de taken van toezicht.

Programma 4 Bestuur en ondersteuning

Bij programma 4 stijgen de lasten met € 128.208. Het totaal geraamde resultaat voor programma 4 wordt € 1.296.887 negatief. De hogere lasten worden veroorzaakt door extra werkzaamheden bij programmasturing en financiën:

- **Hogere advieskosten (€ 15.270)**
  Elk jaar zien we een toename van de juridische kosten voor afhandeling WOO-verzoeken, waardoor een hoger budget is geraamd.

- **Hogere reguliere inzet financiën en programmasturing (€ 89.338)**
  De extra inzet ligt in het uitvoeringsprogramma (uitbreiding van projecten), hogere bestuurskosten (o.a. werkbezoeken) en opstellen van een debiteurenbeleid. Daarnaast is er structurele onderbezetting vanwege extra eisen aan de verslaglegging en het zelfstandig beoordelen van de rechtmatigheid per 1 januari 2023. Verder werkt het schap aan een aanpassing van de tekst van de gemeenschappelijke regeling (GR) van recreatieschap Spaarnwoude als gevolg van een wijziging van de wet gemeenschappelijke regelingen.

- **Hogere lasten voor kwartiermaker regiodeal (€ 18.200)**
  De uitwerking naar een full-proposal wordt niet gesubsidieerd. Alle partners hebben de handen ineen geslagen voor de inhuur van een kwartiermaker, totaal € 75.000. Recreatieschap Spaarnwoude draagt € 18.200 (incl. btw) bij.

- **Doorschuiven budget verkenning naar een vereenvoudigde begrotingsstructuur van 2023 naar 2024 (€5.400)**
  De verkenning bevindt zich in fase 2. Wanneer het bestuur besluit om de begrotingen samen te voegen zal hiervoor nog budget geraamd moeten worden, zoals besloten bij vaststelling van de kadernota 2025.

Programma 5 Algemene en inrichting

Bij Programma 5 maken de hogere baten dat de totale wijziging per saldo € 480.000 bedraagt. Dit is gelegen in het feit dat er weer rentebaten ontvangen zullen gaan worden.

Gevolgen

Gevolgen voor de participanten

Zoals afgesproken in de gemeenschappelijke regeling wordt de participantenbijdrage jaarlijks geïndexeerd. Spaarnwoude hanteert voor de prijsindexatie het inflatiecijfer volgens het CBS (gemiddeld CPI eerste 6 maanden (jan-juni), conform AB-besluit van 11 mei 2023/ABSPW02 Indexatie financiële stukken recreatieschappen. Het indexatiecijfer voor 2024 komt uit op 8,2%.

Participantenbijdragen geconsolideerd	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2023	Bijdrage in 2024
Provincie Noord Holland	52,21%	3.027.122	3.275.346
Gemeente Amsterdam	18,64%	1.080.683	1.169.299
Gemeente Haarlem	13,43%	778.557	842.398
Gemeente Haarlemmermeer	10,29%	596.580	645.500
Gemeente Velsen	5,43%	314.632	340.432
Totaal	**100,00%**	**5.797.574**	**6.272.975**

Participantenbijdragen SPW	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2023	Bijdrage in 2024
Provincie Noord Holland	53,10%	2.198.283	2.378.542
Gemeente Amsterdam	22,10%	914.916	989.939
Gemeente Haarlem	12,80%	529.906	573.358
Gemeente Haarlemmermeer	4,40%	182.157	197.094
Gemeente Velsen	7,60%	314.632	340.432
Totaal	**100,00%**	**4.139.894**	**4.479.365**

Participantenbijdragen SGP	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2023	Bijdrage in 2024
Provincie Noord Holland	50,00%	828.839	896.804
Gemeente Amsterdam	10,00%	165.767	179.360
Gemeente Haarlem	15,00%	248.651	269.040
Gemeente Haarlemmermeer	25,00%	414.423	448.406
Totaal	**100,00%**	**1.657.680**	**1.793.610**

Gevolgen voor de reserves

Spaarnwoude kent vanuit de gemeenschappelijke regeling drie deelgebieden met elk eigen reserves en financieringsvorm: SPW, SGP en SMG. Deze programmabegroting is geconsolideerd, conform de eis van het Ministerie van Binnenlandse Zaken.

Per saldo wordt € 601.734 aan de reserves onttrokken. Deze onttrekking heeft betrekking op de projecten van de genomen bestuursbesluiten. Het bestuur heeft besloten met het uitvoeringsprogramma minimale inspanningen te verrichten die grotendeels gefinancierd zijn uit de reserves.

Specificatie van de resultaatbestemming door mutaties reserves (taakveld 0.10)

	Stand per 01-01-2024	Stand per 31-12-2024	Begroot verschil
Algemene reserve SPW/SGP	3.839.027	2.005.286	1.833.741
Bestemmingreserve UP SPW park	1.817.960	1.477.160	340.800
Best.reserve verv.investeringen SGP	663.000	763.300	-100.300
Bestemmingsreserve egalisatie SPW/SGP	2.016.615	3.839.025	-1.822.410
Bestemmingsreserve SMG	4.348.586	4.064.167	284.419
Best. reserve SMG beh. monument MH17	608.429	551.645	56.784
Bestemmingsreserve SMG investering	384.420	325.720	58.700
Bestemmingsreserve egalisatie SMG	50.000	100.000	-50.000
Totaal reserves	**13.728.038**	**13.126.304**	**601.734**

Vaststelling door het algemeen bestuur

Deze programmabegroting is in de oude opzet vastgesteld door het algemeen bestuur van Recreatieschap Spaarnwoude in de openbare vergadering van 11 juli 2024.

Voorzitter,
De heer B. Diepstraten

Bijlage 1 Financieel overzicht geconsolideerd

	2024	2024	2024
	mutatie conform Kadernota 2025	*Nadere wijzigingen*	*Totaal wijziging 2024*
Stand volgens programmabegroting 2024 (resultaat voor bestemming)	**269.211**		**269.211**
Wijzigingen nadien met AB besluit			
Vaststellen DO Ontvangstgebied De Groene Weelde	-10.000	-	-10.000
Natuurtuin in Park Vijfhuizen	-5.000	-	-5.000
Herstel liniedijken	-	-100.000	-100.000
Totaal wijzigingen nadien met AB besluit	**-15.000**	**-100.000**	**-115.000**
Autonome ontwikkelingen / reguliere bedrijfsvoering			
Doorschuiven incidentele projecten 2023 naar 2024	-166.500	-82.495	-248.995
Lagere reguliere inzet RNH	76.400	-54.700	21.700
Omzetten investeringen maatschappelijk nut naar GO	-405.800	-	-405.800
Lagere kosten Routebureau	29.300	-	29.300
Hogere advieskosten WOO verzoeken/scan vaste stroom evenementen	-29.000	-	-29.000
Hogere overige bedrijfskosten (verzekeringen/inhuur)	-48.000	-	-48.000
Lagere opbrengsten evenementen	-44.900	-	-44.900
Hogere opbrengst vanuit rentebaten	370.000	110.000	480.000
Lagere opbrengsten erfpacht/huur	-27.600	-160.000	-187.600
Bijstellen overige opbrengsten	-59.000	-	-59.000
Overigen	-22.445	-	-22.445
Totaal autonome ontwikkelingen / reguliere bedrijfsvoering	**-327.545**	**-187.195**	**-514.740**
Nieuw beleid			
1. Incidentele lasten UP SPW Park	-322.000	-200.000	-522.000
2. Incidentele lasten overig	-241.105	-34.200	-275.305
Totaal nieuw beleid	**-563.105**	**-234.200**	**-797.305**
Totaal wijzigingen in kadernota 2025	-905.650	-521.395	-1.427.045
Dekkingsmiddelen / ombuigingen			
Bijdrage/Subsidies incidentele lasten UP SPW park	5.000	200.000	205.000
Bijdrage/Subsidies incidentele lasten overig	193.100	158.000	351.100
Totaal dekkingsmiddelen / ombuigingen	**198.100**	**358.000**	**556.100**
Totale wijziging	**-707.550**	**-163.395**	**-870.945**
Stand volgens kadernota 2025 (resultaat VOOR bestemming)	**-438.339**	**-163.395**	**-601.734**

Resultaatbestemming			
Dekking uit algemene reserves	-202.804	2.036.545	1.833.741
Dekking uit bestemmingsreserves	641.143	-1.873.150	-1.232.007
Stand volgens kadernota 2025 (resultaat NA bestemming)	-	-	-

Bijlage 2 Begrotingswijziging deelgebied SPW

	Begroting 2024			Wijziging 2024			Begroting na wijziging 2024		
Programma	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	47.313	-	-47.313	590.430	230.000	-360.430	637.743	230.000	-407.743
2. Beheer en onderhoud	6.617.396	4.128.691	-2.488.705	802.109	-133	-802.242	7.419.505	4.128.558	-3.290.947
3. Veiligheid en toezicht	607.810	-	-607.810	-45.945	-	45.945	561.865	-	-561.865
4. Bestuur en ondersteuning	847.324	-	-847.324	104.635	-	-104.635	951.959	-	-951.959
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	1.525	4.509.365	4.507.840	-	-26.800	-26.800	1.525	4.482.565	4.481.040
Totaal voor bestemming	**8.121.368**	**8.638.056**	**516.688**	**1.451.229**	**203.067**	**-1.248.162**	**9.572.597**	**8.841.123**	**-731.474**
Ad 5. Mutaties reserves	655.704	139.016	-516.688	1.431.036	2.679.198	1.248.162	2.086.740	2.818.214	731.474
Totaal na bestemming	**8.777.072**	**8.777.072**	**-**	**2.882.265**	**2.882.265**	**-**	**11.659.337**	**11.659.337**	**-**

Specificatie van de baten	Begroting 2024	Wijziging 2024	Begroting na wijziging 2024
Subsidies en projectbijdragen	27.136	516.218	543.354
Inkomsten uit gebiedsexploitatie, zoals evenementen, huren en pachten	4.131.555	-313.151	3.818.404
Participantenbijdragen	4.479.365	-	4.479.365
Totaal baten voor bestemming	**8.638.056**	**203.067**	**8.841.123**

Bijlage 3 Begrotingswijziging deelgebied SGP

	Begroting 2024			Wijziging 2024			Begroting na wijziging 2024		
Programma	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
1. Ontwikkeling en inrichting	89.607	-	-89.607	102.815	30.000	-72.815	192.422	30.000	-162.422
2. Beheer en onderhoud	1.346.820	248.296	-1.098.524	12.762	4.194	-8.568	1.359.582	252.490	-1.107.092
3. Veiligheid en toezicht	110.611	-	-110.611	1.180	-	-1.180	111.791	-	-111.791
4. Bestuur en ondersteuning	211.219	-	-211.219	16.343	-	-16.343	227.562	-	-227.562
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	-	1.813.610	1.813.610	-	274.900	274.900	-	2.088.510	2.088.510
Totaal voor bestemming	**1.758.257**	**2.061.906**	**303.649**	**133.100**	**309.094**	**175.994**	**1.891.357**	**2.371.000**	**479.643**
Ad 5. Mutaties reserves	388.599	84.950	-303.649	7.769.957	7.593.963	-175.994	8.158.556	7.678.913	-479.643
Totaal na bestemming	**2.146.856**	**2.146.856**	**-**	**7.903.057**	**7.903.057**	**-**	**10.049.913**	**10.049.913**	**-**

Specificatie van de baten	Begroting 2024	Wijziging 2024	Begroting na wijziging 2024
Subsidies en projectbijdragen	-	38.450	38.450
Inkomsten uit gebiedsexploitatie, zoals evenementen, huren en pachten	268.296	270.644	538.940
Participantenbijdragen	1.793.610	-	1.793.610
Totaal baten voor bestemming	**2.061.906**	**309.094**	**2.371.000**

Bijlage 4 Begrotingswijziging deelgebied SMG

	Begroting 2024			Wijziging 2024			Begroting na wijziging 2024		
Programma	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	2.461	-	-2.461	25.000	-	-25.000	27.461	-	-27.461
2. Beheer en onderhoud	692.956	283.913	-409.043	-879	-	879	692.077	283.913	-408.164
3. Veiligheid en toezicht	49.486	-	-49.486	-674	-	674	48.812	-	-48.812
4. Bestuur en ondersteuning	110.136	-	-110.136	7.230	-	-7.230	117.366	-	-117.366
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	-	20.000	20.000	-	231.900	231.900	-	251.900	251.900
Totaal voor bestemming	**855.039**	**303.913**	**-551.126**	**30.677**	**231.900**	**201.223**	**885.716**	**535.813**	**-349.903**
Ad 5. Mutaties reserves	70.000	621.126	551.126	231.900	30.677	-201.223	301.900	651.803	349.903
Totaal na bestemming	**925.039**	**925.039**	**-**	**262.577**	**262.577**	**-**	**1.187.616**	**1.187.616**	**-**

Specificatie van de baten	Begroting 2024	Wijziging 2024	Begroting na wijziging 2024
Subsidies en projectbijdragen	-	-	-
Inkomsten uit gebiedsexploitatie, zoals evenementen, huren en pachten	303.913	231.900	535.813
Participantenbijdragen	-	-	-
Totaal baten voor bestemming	**303.913**	**231.900**	**535.813**

Concept Programmabegroting **2025**

Recreatieschap Spaarnwoude

Spaarnwoude Park

versie DB 11 april 2024

Inhoudsopgave

Samenvatting **3**

Programma's **11**

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting 16
Programma 2. Beheer en onderhoud 21
Programma 3. Toezicht en veiligheid 28
Programma 4. Bestuur en ondersteuning 30
Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen 33

Paragrafen **36**

A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing 37
B. Kapitaalgoederen 43
C. Financiering 50
D. Bedrijfsvoering 51
E. Grondbeleid 55
F. Participanten 57

Overzicht van baten en lasten **61**

Uit

Samenvatting

De gemeenten Haarlem, Haarlemmermeer, Velsen en Amsterdam participeren samen met provincie Noord-Holland in de gemeenschappelijke regeling van recreatieschap Spaarnwoude. Zij financieren via de participantenbijdragen gemiddeld de helft van het jaarlijkse budget. De andere helft komt uit extra projectinkomsten, (erf)pacht en verhuur voor recreatieve activiteiten, horeca en evenementen.

Het recreatieschap kent in 2025 vooralsnog drie deelbegrotingen met elk een eigen financieringsstroom. Per 1 januari 2024 zijn de reserves van SPW en SGP samengevoegd. De reserves van SMG bestaan uit een afkoopsom en kunnen daarom niet in deze samenvoeging meegenomen worden. Onderzocht wordt, afhankelijk van een nog te nemen AB-besluit, om vanaf 1 januari 2025 de drie deelbegrotingen net als de reserves samen te voegen. Als dit doorgang vindt, kan de administratie van het recreatieschap worden vereenvoudigd.

De drie deelbegrotingen zijn vooralsnog

- SPW, ook wel 'Spaarnwoude'. Dit omvat het gebied ten noorden van de A200 met gebieden als de Houtrak, Westbroekplas en Veerplas
- SGP, Strategisch Groen Project. Dit zijn gebieden die in de jaren '90 toegevoegd zijn vanuit de RodS-gelden (Recreatie om de Stad). Betreft o.a. Tuinen van West, Groene Weelde, park Zwaanshoek en park Zwanenburg
- SMG, Stichting Mainport en Groen. Dit zijn de jongste gebieden, aangelegd ter compensatie van de vijfde baan Schiphol. Het gaat om o.a. Plesmanhoek en Buitenschot.

Deze programmabegroting kent een geconsolideerde weergave.

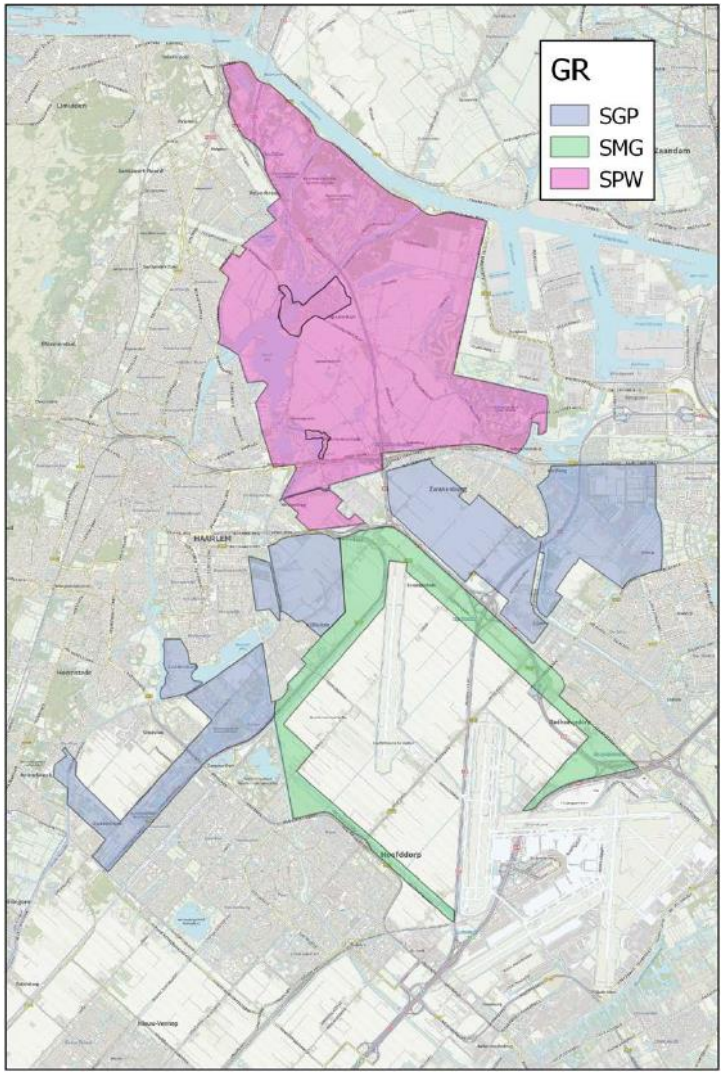

De belangrijkste punten voor de Programmabegroting 2025 zijn:

1. Voorlopige keuze voor ambitieniveau basis uit het Ontwikkelprogramma Spaarnwoude Park (vanaf heden heet dit Ontwikkelprogramma) over het jaar 2025, waarbij nog een definitief besluit genomen moet worden of dit ambitieniveau moet worden aangepast.
2. Toekenning Regiodeal MRA-West 'Beter in Balans'. Hiervoor is in totaal € 20 miljoen toegekend aan de regiopartners.
3. Reserveren van een deel van de nieuw samengevoegde reserve Ontwikkelprogramma Spaarnwoude Park voor twee nieuwe projecten: Bezoekersdek Big Spotters Hill (SGP) en Expo revitaliseren openbare ruimte (SMG).
4. Lagere geraamde inkomsten door verwachte afname bezoekers evenementen.
5. Hogere, maar stabiliserende rentebaten door een hogere marktrente.
6. Lagere geraamde inkomsten uit vastgoedontwikkelingen (o.a. hotels), omdat meer doorlooptijd voor de werving van ondernemers nodig is.
7. Mogelijke samenvoeging van de deelbegrotingen, waardoor de inrichting van de administratie vereenvoudigd kan worden. Omdat de keuze hiervoor nog gemaakt moet worden, zijn deze kosten nog niet opgevoerd in de programmabegroting. Afhankelijk van de besluitvorming kan het worden opgenomen in de begrotingswijziging 2025 en de kadernota 2026
8. Mogelijk stijgende structurele beheerkosten, omdat bij nieuwe investeringen (o.a. de Regiodeal) de effecten voor de beheerkosten (soms) nog niet in de begroting zijn meegenomen.

Ambities

De terreinen van Spaarnwoude Park zijn ingericht als recreatiegebieden om steden en natuurgebieden te ontlasten en aantrekkelijke recreatiemogelijkheden te bieden aan recreanten uit omliggende gemeenten en de regio. Het recreatieschap heeft drie hoofdactiviteiten:

a. Beheren en in stand houden van de ingerichte gebieden en voorzieningen.
b. Actueel houden en vernieuwen van het aanbod om aan te sluiten bij wensen en behoeften van de recreant.
c. Uitvoeren van het inrichtingsplan en investeringsprogramma.

Visie Spaarnwoude Park 2040

Recreatieschap Spaarnwoude heeft haar koers bepaald met de Visie Spaarnwoude Park 2040: '*rijk aan natuur, buitenleven en verhalen uit het verleden*'. Spaarnwoude Park is een natuur-rijk park tussen de grote steden, goed bereikbaar en veelzijdig, met regionale bekendheid, waar elk type recreant zijn hart ophaalt en zich weg waant uit de stad. Dat is Spaarnwoude Park 2040.
Het aantal inwoners in de steden rond Spaarnwoude groeit stevig, met gemiddeld 16% tot 2035. Het recreatieschap biedt een aantrekkelijk leefklimaat voor bewoners, bezoekers, dieren en planten in haar gebied. Natuur en recreatie gaan hand in hand. Belangrijke bouwstenen hiervoor zijn het gebiedsbrede ecologisch beheer en de revitalisering van de ontvangstgebieden. Spaarnwoude opwaarderen en in stand houden is betekenisvol voor het welzijn en de gezondheid van bewoners in de MRA en biedt daarnaast ook een sportieve opvangbuffer voor spreiding van de recreatiedruk.

Kerngegevens:

- 6.097 hectare werkgebied, waarvan 2.572 hectare beheergebied met 277 hectare water.
- 6,3 miljoen bezoeken in 2022 (vanwege een nieuw telsysteem zijn de cijfers over 2023 nog niet beschikbaar).

Wat wil het recreatieschap bereiken?

Spaarnwoude levert door haar reguliere werkzaamheden en projecten een directe bijdrage aan deze opgaven:

- Schone, hele, veilige en bruikbare recreatieve gebieden die tevens aantrekkelijk zijn door de ligging in de natuur.

- Voorzien in de groeiende behoefte aan openluchtrecreatie en natuur en daarmee versterken van het woon- en werkklimaat in de omliggende, groeiende steden.
- Een balans tussen openluchtrecreatie en commerciële vormen van recreatie.
- Het ontwikkelen van een duurzaam stad – land netwerk met:
  - goed bereikbare, herkenbaar en vindbare ontvangstgebieden aan de stedelijke randen én in het gebied waar voorzien wordt in de behoeften van de recreant;
  - rustieker gebieden waar het landschap, natuur en cultuurhistorie; prevaleren
  - en gebieden die onderling (vooral voor langzaam verkeer) verbonden zijn.
- Ontwikkelen en aanhelen van natuurgebieden, vergroten van de biodiversiteit en de belevingswaarde ervan voor de recreant.
- Ontwikkelen en behoud van waardevolle en aantrekkelijke agrarische landschappen en erfgoed.
- Spaarnwoude profileren en positioneren aan de hand van bovengenoemde doelstellingen.

Wat gaat het recreatieschap daarvoor doen?

De programmabegroting 2025 is vooralsnog een voorzichtige begroting met een temporisatie van diverse projecten onder de vlag Spaarnwoude Park met het ambitieniveau basis (AB-besluit 18 december 2023). In 2024 wordt de keuze gemaakt om de drie deelbegrotingen wel of niet samen te voegen. Deze samenvoeging verlaagt de kosten voor de financiële ondersteuning en accountant. Het verbetert het overzicht en de leesbaarheid van de stukken en biedt een helder en eenduidig beeld naar de bewoners/bezoekers. Dit samenvoegen van de drie deelbegrotingen is mogelijk middels een besluit van het algemeen bestuur.
Het bestuur van Recreatieschap Spaarnwoude staat nog steeds achter de visie Spaarnwoude Park 2040, maar vanwege financiële onzekerheden bij een aantal participanten vraagt het bestuur voorlopig geen extra budget aan bij de deelnemers. Dit is een voorlopige keuze, de situatie kan later veranderen en de keuze kan heroverwogen worden. Voor het jaar 2025 is een indexering van 6,2% toegepast. Daarna wordt voor de meerjarenbegroting een indexering toegepast op basis van een 3-jaars gemiddelde.

Overzicht te verwachten nieuwe ontwikkelingen (2025 en verder)

Er is een onderscheid tussen reguliere inspanningen (beheer en onderhoud, (2/3^{e} van het budget) en nieuwe inspanningen (planningsprojecten en investeringen, (1/3^{e} van het budget). De kadernota 2025 gaf op basis van het reguliere beleid geen aanleiding om de participantenbijdragen te verhogen, behoudens indexatie.
Het bestuur heeft vooralsnog besloten tot het ambitieniveau basis. De invulling hiervan wordt verder uitgewerkt met de projectleiders gedurende 2024. Enerzijds is de te verwachten bijdrage vanuit de Regiodeal een positieve impuls voor de komende vier begrotingsjaren. Anderzijds is het 'ravijnjaar' 2026 voor provincie en gemeenten een risicofactor die ook haar weerslag kan hebben op Spaarnwoude. De besluitvorming en gekozen dekking, wordt in de begrotingswijziging 2025 of kadernota 2026 in zijn totaliteit aan het bestuur en participanten voorgelegd.

Ontwikkelingen zoektocht financiering RodS-gebieden. De gebieden Houtrakpolder en Venneperhout zijn in beheer bij Staatsbosbeheer. Al enige tijd is een werkgroep naar de toekomstige financiering aan het kijken. De gebieden kennen een beheertekort. Eén van de opties is deze RodS-onderbrengen bij het recreatieschap. Op dit moment heeft het bestuurlijk overleg nog niet geleid tot een keuze voor een scenario en is dit dus ook als financieel-bestuurlijk vraagstuk niet verwerkt in de programmabegroting.

Wat gaan we doen?	Waarom doen we dit?	Wat mag het kosten?	Wat is de planning?
Realiseren van structureel financieel evenwicht en hernieuwde afspraken voor continueren samenwerking in GR	Het behouden van een gezond en levensvatbaar recreatieschap	Het verkennen van een eenvoudigere begrotingsstructuur bestaat uit vier stappen. In 2023 zijn stap 1 en 2 uitgevoerd: In kaart brengen ervaren knelpunten en vaststellen ontwerpcriteria wijze van financiering en Uitwerken (varianten van) hernieuwde opzet wijze van financiering. In 2024 neemt het bestuur een besluit over het al dan niet nemen van de volgende stappen: - Stap 3: Bestuurlijke besluitvorming schap én deelnemers - Stap 4: Implementatie nieuwe systematiek Kosten voor stap 1 en 2 is € 35.000 en voor stap 3 en 4 is een vergelijkbaar bedrag realistisch. Omdat de keuze hiervoor nog gemaakt moet worden, zijn deze kosten nog niet opgevoerd in de programmabegroting. Afhankelijk van de besluitvorming kan het worden opgenomen in de begrotingswijziging 2025 en de kadernota 2026.	Voorleggen nieuw ontwerp begroting aan raden/staten nieuw ontwerp GR in 2024.
Aan de hand van de in 2020 vastgestelde visie en UP uitvoering geven aan de volgende projecten: • 5 gebiedsconcepten • 5 ontvangstgebieden • 2 natuur- en biodiversiteitsprojecten • 1 branding Spaarnwoude Park	De visie is uitgewerkt in een Ontwikkelprogramma, waarin is beschreven hoe het recreatieschap de komende jaren toewerkt naar realisatie van de visie, aan de hand van acties in de diverse deelgebieden en op thema's als grotere bekendheid (marketing), participatie, balans in natuur en recreatie, en financieel structureel in evenwicht.	Het recreatieschap financiert het Ontwikkelprogramma Spaarnwoude Park (met ambitieniveau basis) uit eigen middelen, een toename van verwachte erfpachtbaten, incidentele baten uit de verkoop van vastgoed, subsidies en incidentele bijdragen. Dit ambitieniveau gaat uit van een toename van o.a. de erfpachtinkomsten. Indien het afstoten van de verschillende panden vertraging oploopt kunnen de inkomsten achterblijven. Regiodeal In februari 2024 is er positief beslist op het voorstel van de Regiodeal van de partners van de MRA-West. In de Regiodeal heeft het recreatieschap een aantal projecten uit het Ontwikkelprogramma ingebracht. Van de € 35 miljoen aangevraagde totale subsidie is € 20 miljoen toegekend. Er wordt gewerkt aan een verdere detaillering, het zogenaamde concept Full Proposal, dat wordt ingediend per 1 mei 2024. De definitieve contracten worden in september 2024 getekend. De looptijd vanaf dat moment is 4 jaar. Het algemeen bestuur nam in 2023 een besluit over de toekomstige financiering van de volledige uitvoeringsfase van het Ontwikkelprogramma. Vooralsnog is gekozen om reeds	Verwerken zienswijzen voorgelegde ambitieniveau basis aan Raden/Staten in programma-begroting 2025 en verdere uitwerking financieel stappenplan in kadernota 2026

		toegezegde projecten voort te zetten, maar dat er alleen ruimte is voor nieuwe projecten, wanneer deze door andere financieringsbronnen zijn gedekt. Het totaal bruto investeringsvolume is voorzien op € 9,3 miljoen. Het totaal netto investeringsvolume wordt € 4,4 miljoen.	
Proces om te komen verbetering waterkwaliteit Veerplas	Het verbeteren van waterkwaliteit o.b.v. wettelijke normen en reductie overlast blauwalg	Eind 2024 zijn de kosten bekend van de eerste maatregel die opgepakt wordt: baggeren van de Veerplas. Financiering is beoogd vanuit de Regiodeal, eigen bijdragen van Spaarnwoude (vanuit het budget voor groot onderhoud) en derden om de noodzakelijke kosten te dekken. Gemeente Haarlem heeft hiervoor € 1 miljoen gereserveerd. Er is een combinatie van maatregelen nodig om de overlast van blauwalg succesvol te reduceren (reguleren visstand, nieuw profiel helofytenfilter, aanleg natuurvriendelijke oevers en baggeren). Eerst wordt ingezet op baggeren. Een globale schatting van de totale kosten is € 1 tot € 1,5 miljoen.	Realisatie 2024 - 2025
Programma herstel Liniedijken Stelling van Amsterdam	Het recreatieschap heeft in 2022 een Samenwerkingsverklaring ondertekend. Doel is het verbeteren van de samenhang Stelling van Amsterdam en het recreatief benutten van de liniedijken.	Het recreatieschap werkt aan de volgende projecten: • Realisatie van wandelpaden (half-verharde paden van maximaal 0,75 m breed) langs de Boezemkade en de Redoute. • Verwijderen braam- en vlierstruweel op de dijken en mettertijd aanpassen van het begrazingsregime, gebaseerd op het advies van een ecoloog. • Herinrichting van het voorplein van Fort bezuiden Spaarndam en in samenhang daarmee het realiseren van een uitkijkpunt over het Spaarne en het omvormen van het wandelpad tussen het voorplein en de Pol tot een fietspad. • Realisatie van een informatiepunt over de liniedijken langs de Slaperdijkweg. Vanuit de provincie is er grotendeels dekking voor dit project t.w.v. € 600.000,-. Het tekort van € 80.000,- wordt gedekt uit het budget voor groot onderhoud. Zodra de subsidiebeschikking van de provincie is ontvangen kan worden gestart met de voorbereidingen, zodat er mogelijk al bestekken eind 2024 tot uitvoering kunnen komen.	Realisatie 2024 - 2025
Onderzoek uitbreiding vaste stroom voorziening	Verduurzamen van de evenementenlocaties (minder CO2	Evenementenlocatie Groene Weelde draait sinds 2023 op vaste, groene stroom. Dit is een grote stap richting duurzame evenementen met een forse CO2-reductie.	Besluitvorming eind 2024

evenemententerreinen Veerplas, Velsen en Houtrak	uitstoot en geluidsoverlast van de dieselgeneratoren)	Voor de evenementlocaties Spaarnwoude Heuvels, de Ven en Veerplas wordt in 2024 toegewerkt naar een haalbare business case o.b.v. eerder uitgevoerde quickscans.	
Herinrichtingsplan Groene Carré Zuid	Aanleiding is de wens van de gemeente H'meer om meer bomen te planten. Het plan is breder getrokken tot een integrale visie op het gebruik en functie van deze groenstrook.	De visieschets incl. vuistraming wordt ter vaststelling aan het algemeen bestuur aangeboden in 2025. Dit project is ingebracht bij de regiodeal.	Realisatie 2025 - 2026

Wat gaat het kosten?

De lasten van Spaarnwoude zijn als volgt opgebouwd.

Programma 2025	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	379.293	42.205	-337.088
2. Beheer en onderhoud	10.034.038	5.027.875	-5.006.163
3. Veiligheid en toezicht	752.243	-	-752.243
4. Bestuur en ondersteuning	1.326.181	-	-1.326.181
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	1.620	7.200.999	7.199.379
Totaal voor bestemming	**12.493.375**	**12.271.079**	**-222.296**
Ad 5. Mutaties reserves	953.693	1.175.989	-222.296
Totaal na bestemming	**13.447.068**	**13.447.068**	**-**

Financieel resultaat

Het totale begrotingssaldo voor Spaarnwoude ligt op € 222.296 negatief zoals in de tabel is weergegeven.

	Begroting 2025	Begrotings-wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Lasten	12.493.375	12.349.670	12.124.524
Baten	12.271.079	11.747.936	11.323.991
Saldo	**-222.296**	**-601.734**	**-800.533**

De totale lasten liggen circa € 143.705 (1,2%) hoger dan de begrotingswijziging 2024, onderstaande zoals in tabel is weergegeven. De lasten stijgen door hogere indexatie en structurele verhoging van de personele inzet, maar daar tegenover staat dat er minder incidentele projecten van substantiële omvang zijn opgenomen. Voornamelijk omdat hier nog over besloten moet worden (zie kopje nieuwe ontwikkelingen hiervoor). De baten stijgen met 4,5%.
Dit komt vooral door de provinciale subsidie voor het Ontwikkelprogramma Herstel Liniedijken Spaarndam.

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen

	Stand per 1-1-2025	Stand per 31-12-2025	Verschil
Algemene reserve SPW/SGP	2.005.286	2.376.711	371.425
Bestemmingreserve UP SPW park	1.477.160	1.256.410	-220.750
Best.reserve verv.investeringen SGP	763.300	867.600	104.300
Bestemmingsreserve egalisatie SPW/SGP	3.839.025	3.758.725	-80.300
Bestemmingsreserve SMG	4.064.167	3.731.935	-332.232
Best. reserve SMG beh. monument MH17	551.645	492.646	-58.999
Bestemmingsreserve SMG investering	325.720	323.320	-2.400
Bestemmingsreserve egalisatie SMG	100.000	96.660	-3.340
Totaal reserves	**13.126.304**	**12.904.008**	**-222.296**
Voorziening groot onderhoud SPW	363.811	791.811	428.000
Voorziening groot onderhoud SGP	287.934	318.334	30.400
Voorziening groot onderhoud SMG	540.531	552.531	12.000
Totaal reserves en voorzieningen	**14.318.580**	**14.566.684**	**248.104**

Risicobeheersing

Begin 2024 zijn de risico's voor Spaarnwoude opnieuw in kaart gebracht. De belangrijkste risico's voor Spaarnwoude zijn:

1. Vervuilde grond/ bodemsanering
2. Verminderde inkomsten /Geen doorgang evenement door bv. faillissement organisator of een niet- verleende evenementenvergunning
3. Beperkingen ontwikkelingen in landelijk gebied (beschermingsregimes NNN, Natura 2000, PBL en UNESCO)
4. Klimaatverandering (langdurige droogte, piekbuien, zomerstormen, hogere temperaturen en verzilting)

De kwantificering van de risico's leidt tot een gewenst weerstandsvermogen in 2025 van € 1.046.000. Zie verder paragraaf A – Weerstandsvermogen.

Indien risico's voor de bedrijfsvoering, de organisatie of het recreatieschap optreden, wordt daarover gerapporteerd. Indien het risico vermeldenswaardig is qua impact en gevolg wordt daarover via de gebruikelijke P&C-cyclus, via een bestuursvoorstel of mededeling, of direct via de betrokken verantwoordelijke gemeld.

De gepresenteerde uitgangspunten en berekeningen zijn gebaseerd op de huidige inzichten en informatie. Met name de mogelijke opbrengsten zijn nog niet voldoende gedekt door concrete afspraken, planningen en overeenkomsten. Wanneer de mogelijke opbrengsten niet of slechts deels gerealiseerd kunnen worden, zal dit effect hebben op de benodigde bijdragen vanuit de participanten om tot een sluitende meerjarenbegroting te komen.

Vernieuwing raamovereenkomsten RNH

Het recreatieschap heeft tot en met 2024 een overeenkomst met RNH voor uitvoering van de programma's en diensten. Voor de periode vanaf 1 januari 2025 werkt het Bestuursbureau aan een voorstel voor vernieuwing van de meerjarige overeenkomst.

Standen reserves (standen per 31-12)	2024	2025	2026	2027	2028
Algemene reserve SPW/SGP	2.005.286	2.376.711	2.748.705	3.147.903	3.635.325
Bestemmingreserve UP SPW park	1.477.160	1.256.410	597.186	577.886	566.919
Best.reserve verv.investeringen SGP	763.300	867.600	975.900	1.088.200	1.204.500
Bestemmingsreserve egalisatie SPW/SGP	3.839.025	3.758.725	4.339.749	4.171.685	4.003.621
Bestemmingsreserve SMG	4.064.167	3.731.935	3.378.438	2.972.250	2.543.110
Best. reserve SMG beh. monument MH17	551.645	492.646	431.345	367.652	301.475
Bestemmingsreserve SMG investering	325.720	323.320	71.420	89.520	107.620
Bestemmingsreserve egalisatie SMG	100.000	96.660	363.320	350.980	338.640
Totaal reserves	**13.126.304**	**12.904.008**	**12.906.064**	**12.766.077**	**12.701.211**

Programma's

Visie

De in 2020 vastgestelde visie Spaarnwoude Park 2040 wordt nog steeds gehandhaafd, evenals het hierbij behorende Ontwikkelprogramma, ook al zal dit getemporiseerd worden.
Een natuurrijk park tussen de grote steden. Zo groot als 7000 voetbalvelden. Goed bereikbaar, veelzijdig, met regionale bekendheid. Waar elk type recreant zijn hart ophaalt en zich weg waant uit de stad. Dat is Spaarnwoude Park 2040, het toekomstplan dat recreatieschap Spaarnwoude samen maakte met de provincie, gemeenten, ondernemers, organisaties en bewoners. Het aantal inwoners in de steden rond Spaarnwoude groeit stevig, wat onder meer leidt tot toenemend recreatief gebruik. De ambitie is om de extra bezoekers aan Spaarnwoude goed op te vangen. Sinds 2020 verandert dit gebied in een boeiend en duurzaam recreatiegebied voor alle inwoners van de omliggende steden en dorpen en bezoekers van elders. Het imago verandert mee: 'Een rijk van natuur, buitenleven en verhalen uit het verleden'.

Het doel is meer variatie in landschap en natuur, de historie te gebruiken als drager voor ontwikkelingen, ruimte te bieden aan initiatieven en de bereikbaarheid en verbindingen stad – land te verbeteren.

De visie is hier te vinden: https://www.spaarnwoude.nl/spaarnwoude-park/over-spaarnwoude-park

Actuele ontwikkelingen

Actuele externe ontwikkelingen

- De sterke inflatie met stijging van prijzen van arbeid, materiaal en met name energie vanaf medio 2022 tot medio 2023, lijkt nu in een rustiger vaarwater terecht te komen. De nasleep hiervan leidt echter nog steeds tot een toename van project- en beheerlasten voor het gebied.
- Implementatie nieuwe omgevingswet met een groter belang van omgevingsparticipatie (per 1 januari 2024). Nieuwe projecten vragen hierdoor meer aanloop- en doorlooptijd.
- De groei van de bevolking in de metropoolregio Amsterdam (MRA, +16% tot 2035, website Metropool Regio Amsterdam). Die betekent een substantiële toename in recreatiebehoefte voor de regio, terwijl berekend is door Bureau Buiten in opdracht van de provincie Noord-Holland dat additioneel 7.000 voetbalvelden aan nieuwe recreatiegebieden nodig is in Noord-Holland.
- Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG) is een belangrijk nieuw programma van de provincie waarin een integrale aanpak beoogd wordt op de thema's natuur, erfgoed, water, klimaat, landbouw, recreatie en bodem. Voor recreatie is geen apart budget, dit is een meekoppelkans bij andere thema's. Het Rijk moet nog bepalen of het PPLG gehonoreerd wordt.
- Regiodeal MRA Beter in Balans. Dit programma is toegekend aan de Regio voor een bedrag van € 20 miljoen in totaal. Uitwerking volgt. Bij Regio Deals werken Rijk en regio als partners samen om belangrijke opgaven in Nederland aan te pakken en de brede welvaart te vergroten. In de MRA West staat de gezondheid onder druk vanwege een hoge milieudruk, versteende steden en een tekort aan groene buitenruimte.
- Ontwikkelperspectief Noordzeekanaalgebied (NOVEX NZKG) en MRA: Spaarnwoude is onderdeel van twee omgevingsvisies, waarin ruimtelijke afwegingen gemaakt worden over toekomstige ruimtevraagstukken, zoals o.a. de energie-infrastructuur/transitie.

Actuele interne ontwikkelingen Spaarnwoude

- Het verkennen van een eenvoudiger begrotingsstructuur in vier stappen, met een reeds vastgestelde samenvoeging van de financiering en reserves van de deelbegrotingen SPW, SGP en SMG tot één.
- Natuurnetwerk Nederland (NNN): Bijna alle gronden van het recreatieschap maken deel uit van het NatuurNetwerk Nederland (NNN). Dit stelt natuurdoelen veilig, maar niet op alle gronden zijn wezenlijke natuurwaarden terwijl andere gronden met meer natuurwaarden niet de beschermingsstatus van NNN genieten. Door uitwisseling met ontgrenzing en begrenzing kan de NNN geoptimaliseerd worden ten gunste van de natuur. Dit voorkomt ook knelpunten tussen de natuurwaarden en recreatief gebruik.
- Nieuwe Gemeenschappelijke Regeling: in 2024 stond het vaststellen van nieuwe Gemeenschappelijke Regelingen op de rol. Momenteel vindt hiervoor consultatie plaats bij Raden en Staten voor instemming op de nieuwe GR en een zienswijze op de financiële verordening. De belangrijkste wijziging is het nader uitwerken van omgevingsparticipatie.
- Inzet sociale werkvoorziening voor specifieke onderhoudswerkzaamheden kan ook in 2025 gecontinueerd worden. Door een verruiming van de aanbestedingsrichtlijn is de intentie deze enkelvoudig onderhands te gunnen aan IJmond Werkt en Spaarne Werkt. Daarmee vervult het recreatieschap een belangrijke maatschappelijke rol. Het recreatieschap kan desgewenst aansluiting zoeken bij de uitvoering van social return door Staatsbosbeheer.
- Afspraken met Staatsbosbeheer over verlenging erfpachtcontracten voor het economisch eigendom van het recreatieschap.

Gebiedsproces Dijkland voor realisatie NNN, werkbezoek juli 2022

Operationele doelen 2025

Spaarnwoude wil haar doelen realiseren aan de hand van vijf programma's. Per programma wordt gewerkt aan diverse taakvelden. Naast de reguliere bedrijfsvoering wil het recreatieschap de volgende operationele doelen realiseren in de programma's:

Programma 1 Ontwikkeling en inrichting

- Er ligt een vastgestelde visie Spaarnwoude Park 2040 met Ontwikkelprogramma. Vanaf 2022 is van enkele projecten de fase van planrealisatie gestart. Voor de uitvoering van de rest van het programma heeft het algemeen bestuur voorlopig gekozen voor ambitieniveau 'basis'. De volgende projecten zijn voorzien voor 2025:
- De toegevoegde projecten Bezoekersdek Big Spotters Hill (SGP) en revitaliseren Expo (SMG) aan het Ontwikkelprogramma Spaarnwoude Park (per 1 januari 2024), uit de reserves van het Ontwikkelprogramma Spaarnwoude Park binnen het recreatieschap benutten. Het betreft het opknappen van de openbare ruimte op schapsterrein bij Expo (SMG), het realiseren van een nieuw uitzichtpunt op de Big Spotters Hill incl. renovatie van de 25 jaar oude trap en sokkel (SGP) en het realiseren van de visieschets Groene Carré Zuid (SMG). Voor de Groene Carré Zuid is momenteel geen budget voor beschikbaar vanuit de reserves.
- Realiseren van Eerherstel Liniedijk Spaarndam (Stelling van Amsterdam) met grotendeels cofinanciering van provincie Noord-Holland. (€ 80.000 komt uit het eigen budget voor groot onderhoud):
  - Herinrichting openbare ruimte fort Bezuiden Spaarndam;
  - Wandelroute op en aan Redoute;
  - Rust- en informatiepunt Slaperdijkweg.

Programma 2 Beheer en onderhoud

In het algemeen neemt het programma Beheer en onderhoud ongeveer 2/3e van het totale Spaarnwoude-budget voor haar rekening. Met de toenemende investeringen en een mogelijke impuls vanuit de Regiodeal zal er extra aandacht moeten komen voor de behoefte aan meer structureel onderhoud en beheer met de daarbij behorende financiële consequenties. Hierna volgen de belangrijkste activiteiten:

- Het verbeteren van waterkwaliteit o.b.v. wettelijke normen en reductie overlast blauwalg Veerplas. Door een incidentele bijdrage van de gemeente Haarlem (€ 1 miljoen) is het uitvoeren van de eerste maatregel 'baggeren' geborgd. Overige cofinanciering is voorzien vanuit Rijnland en het recreatieschap.
- Evenementenlocatie Groene Weelde draait sinds 2023 op vaste, groene stroom. Hiermee is een grote stap gezet richting duurzame evenementen met een forse CO2-reductie. Voor de evenementlocaties Spaarnwoude Heuvels, de Ven en Veerplas wordt in 2024 toegewerkt aan een haalbare business case o.b.v. eerder uitgevoerde quickscans. Locatie Houtrak volgt later.
- Werken conform het inmiddels vastgestelde uitgifteprotocol vastgoed (n.a.v. arrest Didam openbaar en transparant).
- Adviesbureau Cyber opnieuw een nulmeting uitvoeren naar de beeldkwaliteit in de gebieden (behalen CROW-norm niveau B).
- Gedurende het gehele recreatieseizoen is er een afvalcampagne tegen zwerfafval. In de gebieden worden banners opgehangen.

Programma 3 Toezicht

- Social-media activiteiten (brede scope: zwerfvuil, biodiversiteit etc. en filmpjes m.b.t wetenswaardigheden in de natuur van SPW) meer belegd in teams toezicht.
- Gebruik van wildcamera's. Dit in het verlengde om via social-media de natuur meer onder de aandacht van de recreanten te brengen.
- Verhogen van de effectiviteit (bijv. aansluiten buurtpreventie, cameratoezicht).

Programma 4 Overhead

- Procesbegeleiding vereenvoudigen begroting door het samenvoegen van de deelbegrotingen deelgebied SGP en SPW.
- Gefaseerde uitrol naamswijziging, nieuw logo en bebording Spaarnwoude Park.
- Afspraken met Staatsbosbeheer over verlenging erfpachtcontracten voor het economisch eigendom van het recreatieschap, inclusief de 'beheren-zonder-titel' gebieden.

Verwachtingen voor 2025 - 2027

- Succesvolle uitgifte van verschillende locaties (o.a. boerderij Lage Dijk, Zandschuur, Watergeus, Borneohoeve en fort Benoorden) met als doel een breder recreatie- en natuuraanbod, een besparing op de beheerlasten en verhoging van de exploitatiebaten. Echter, de aanpassingen aan deze locaties kunnen wat tijd vragen, wat betekent dat de exploitatiebaten pas later in 2025 gerealiseerd worden.
- Draagvlak voor schapsontwikkelingen door gericht omgevingsmanagement vanuit de nieuwe omgevingswet.
- Een eenvoudigere begrotingsstructuur en zicht op structurele financiering van de investeringen Spaarnwoude Park en daardoor realiseren van de visie en het Ontwikkelprogramma – waarbij met de keuze voor ambitieniveau basis de financiering uit eigen mogelijkheden wordt gerealiseerd. (subsidies, verhoging inkomsten uit erfpacht)

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	379.293	42.205	-337.088
2. Beheer en onderhoud	10.034.038	5.027.875	-5.006.163
3. Veiligheid en toezicht	752.243	-	-752.243
4. Bestuur en ondersteuning	1.326.181	-	-1.326.181
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves)	1.620	7.200.999	7.199.379
Totaal voor bestemming	**12.493.375**	**12.271.079**	**-222.296**
	Toevoeging	**Onttrekking**	**Saldo**
Ad 5. Mutaties reserves	953.693	1.175.989	-222.296
Totaal na bestemming	**13.447.068**	**13.447.068**	**-**

Specificatie van de baten	
Subsidies en projectbijdragen	569.808
Inkomsten uit gebiedsexploitatie, zoals evenementen, huren en pachten	5.039.372
Participantenbijdragen	6.661.899
Totaal baten voor bestemming	**12.271.079**

Reguliere werkzaamheden	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Lasten	12.156.925	11.143.044	10.395.977
Baten	11.724.374	11.187.886	10.731.614
Saldo	**-432.551**	**44.842**	**335.636**

Het saldo van de reguliere baten en lasten is ongunstiger dan voorgaande jaren, zoals in de tabel is weergegeven. Dit is onder andere het gevolg van lagere voorziene baten uit evenementen en subsidies.

Incidentele werkzaamheden	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Lasten	336.450	1.206.626	1.728.547
Baten	546.705	560.050	592.378
Saldo	**210.255**	**-646.576**	**-1.136.169**

Het saldo van de incidentele baten en lasten is echter gunstiger dan voorgaande jaren, zoals in onderstaande tabel is weergegeven. Het saldo is hoger dan de begrotingswijziging 2024, omdat het bestuur over nieuwe incidentele werkzaamheden nog moet beslissen. Deze programmabegroting gaat daarom uit van een voorzichtige, basale raming. De afgelopen jaren is echter de trend dat aan het eind van het boekjaar de kosten hoger uitvallen door aanvullend beleid.

Resultaat totaal	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Lasten	12.493.375	12.349.670	12.124.524
Baten	12.271.079	11.747.936	11.323.991
Saldo	**-222.296**	**-601.734**	**-800.533**

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting

Het beleid bestaat uit:

- Het voorlopig **temporiseren** van het verder ontwikkelen van Spaarnwoude waarbij de vastgestelde visie Spaarnwoude Park 2040 gehandhaafd blijft. Dit betekent dat in sommige gevallen alleen 'no-regret'-maatregelen worden uitgerold of subsidies worden ingezet. Concreet: nog geen implementatie van ecologisch beheer en inzet op ontvangstgebieden waar een substantiële investering nodig is (Veerplas, Houtrak, boerenerf Spaarnwoude revitalisering binnenruimte). Voor 2024 is wél budget gevonden om alsnog met de planvoorbereiding van de locatie SnowWorld verder te gaan.
- Uitvoering geven aan **projecten Spaarnwoude Park** waar eerder wél bestuurlijk akkoord voor is gegeven:
  - Afronding gebiedsproces met werving kandidaat herontwikkeling fort benoorden Spaarndam, waarvoor in 2024 de keuze volgt of en hoe deze werving opvolging gaat krijgen
  - revitaliseren van ontvangstgebied Groene Weelde met een nieuwe natuurinclusieve entree, een natuurspeeltuin en hondentrimparcours met in totaal € 2,4 miljoen aan bruto investeringen
  - opknappen buitenruimte ontvangstgebied Boerenerf/Zorgvrij voor in totaal € 500.000 aan investeringen (budgetneutrale investering via het budget voor groot onderhoud)
  - herontwikkeling boerderij Lage Dijk
  - doorontwikkeling agrarisch-educatieve speelplek Plesmanhoek voor € 550.000 vanuit het definitief ontwerp
- **Optimalisatieslag NNN:** Bijna alle gronden van het recreatieschap maken deel uit van het Natuur Netwerk Nederland (NNN).Dit stelt natuurdoelen veilig, maar niet op alle gronden zijn wezenlijke natuurwaarden terwijl andere gronden met meer natuurwaarden niet de beschermingsstatus van NNN genieten. Door uitwisseling met ontgrenzing en begrenzing kan de NNN geoptimaliseerd worden ten gunste van de natuur. Dit voorkomt ook knelpunten tussen de natuurwaarden en recreatief gebruik. Hierover vindt afstemming plaats met de provincie. Onderzocht wordt of een 'package deal' voor meerdere ontwikkellocaties tegelijk soelaas kan bieden. Het streven is dit in 2024 aan GS aan te bieden.
- Afronden **geboortebos in Park Zwanenburg** t/m 2025, waarbij jaarlijks sinds 2022 een aantal plantvakken gevuld worden op de Boomplantdag
- **Realisatie zonneweide Schoteroog**: in 2021 is gestart met de planvoorbereidingsfase voor een zonneweide van 3,5 ha op Schoteroog. Deze locatie is vanuit de Regionale Energie Strategie (RES) aangewezen als projectgebied. Doel is in 2024 de erfpachtovereenkomst te realiseren en de bouw van het park in 2025. Het project was een jaar vertraagd o.a. vanwege de benodigde NNN-compensatie.
- Planvoorbereiding en uitvoering geven aan enkele projecten van het meerjaren provinciaal programma **Herstel Liniedijken Stelling van Amsterdam** 2021 – 2025.
- Opvolging geven aan het in 2024 vast te stellen gebiedsplan **Duurzaam Dijkland**, waarin in een **gebiedsproces** met agrariërs, waterschap, vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland toegewerkt wordt naar het halen van de NNN-doelen met toekomstperspectief voor de agrariërs.
- In Vijfhuizen is een groep bewoners met een plan gekomen voor meer **biodiversiteit in park Vijfhuizen**. Met een werkgroep zoeken we uit of dit tot een haalbaar plan kan komen.
- bijdrage planontwikkeling **NOVEX Noordzeekanaalgebied**
- Uitwerken van de consequenties van de inmiddels toegekende **Regiodeal 'MRA West Beter in Balans'**. Hiervoor is € 20 miljoen subsidie aan het totale project toegekend, waarbij 50% cofinanciering is vereist door de deelnemende partners. Als de nog te kiezen projecten en bijbehorende budgetten voor Spaarnwoude worden toegekend zou dit een significante

bijdrage betekenen aan de ambities voor Spaarnwoude Park. De vereiste co-financiering is deels al ingevuld vanuit bestaande plannen.

- **Inrichtingsprojecten** openbaar groen en openluchtrecreatie, zoals updaten **fietsroutenetwerken** Amstelland, Meerlanden en Zuid-Kennemerland en het herinrichtingsplan **Groene Carré** (bomenaanplant, recreatieve structuur, verbinding woonwijk en gemeentelijk groen)

Operationele doelen per taakveld voor 2025

Taakveld 2.1.1 Verkeer en vervoer

- Aanleg en (her-)ontwikkeling van wegen, paden, steigers, kunstwerken, weg- en terreinmeubilair
- Uitvoering geven aan meerjaren provinciaal programma Herstel Liniedijken Stelling van Amsterdam 2021 - 2025
- Het zoeken naar cofinanciering en overeenstemming onder trajectpartners voor het realiseren van de groene F200 (fietsverbinding Amsterdam – kust) met noordelijke aftakkingen ter versterking van de leefbaarheid van de regio

Taakveld 3.1 Economische ontwikkeling

- uitvoeren van projecten en processen uit het Ontwikkelprogramma Spaarnwoude Park 2020 – 2025 waar bestuurlijk akkoord voor is en temporiseren van de rest. Bij de kadernota 2024 zat een bijlage met de voortgangsrapportage per project.

Taakveld 3.2.1 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Vastgoed- en locatieontwikkelingen:

- Sloop en sanering van commercieel vastgoed
- Groot onderhoud of vervanging van commercieel vastgoed
- Bouwrijp maken voor locatieontwikkelingen
- Operationeel omgevingsmanagement

Taakveld 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Door het ondernemersloket worden de verzoeken van ondernemers behandeld en zo nodig verder begeleid.

Taakveld 5.5.1 Cultuurhistorische monumenten

Conserveren en publiekelijk toegankelijk maken van erfgoed, o.a.:

- restauratie en participatie voor toekomstig gebruik fort Benoorden Spaarndam
- gemeente Haarlem onderzoekt business case behoud en herontwikkeling boerderij Noord-Akendam tot Skaeve Huse

Taakveld 5.7.1 Openbaar groen en openluchtrecreatie

Inrichtingsprojecten van de recreatieterreinen, waaronder:

- uitvoering geven aan landschapsinrichtingsplan TenneT rond Groene Weelde
- verbeteren evenemententerreinen Houtrak, Oostenbroek/Buitenhuizen en Groene Weelde vanuit publiek-private samenwerking met evenementorganisatoren
- aanleg ca. 4 ha nieuw bos in park Zwanenburg vanuit Bossenstrategie, periode 2022 – 2025
- watercompensatie en natuurontwikkeling Oeverlanden aan de Liede *(realisatie was voorzien in 2025, maar is zeker met een jaar vertraagd vanwege de vergunningsverlening)*

Baten en lasten

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Bedrijfskosten	288.000	469.500	495.752
Inzet RNH	91.293	388.126	392.116
Kapitaallasten	-	-	-
Totale lasten	***379.293***	***857.626***	***887.868***
Opbrengsten	-	-	-
Subsidies en projectbijdragen	42.205	260.000	166.544
Totale baten	***42.205***	***260.000***	***166.544***
Saldo	**-337.088**	**-597.626**	**-721.324**

Tweede plantdag geboortebos park Zwanenburg, feb '23

Meerjareninvesteringsplanning (MJIP) voor 2025-2027

Wanneer een doel uit 2025 niet helemaal gerealiseerd kan worden, kan binnen het budget dat is begroot voor programma 1 alvast worden ingezet op voorbereidingswerkzaamheden voor deze doelen:

- Handelen in de geest van de vernieuwde visie met spelregels voor nieuwe initiatieven
- Realiseren van een permanente locatie ontwikkelingen, die bijdragen aan de vernieuwde visie, een breder recreatie- en natuuraanbod en een gezonde financiële positie van het recreatieschap (een besparing op de beheerlasten en verhoging van de exploitatiebaten)
- Inspelen op provinciale programma's zoals het Masterplan biodiversiteit, voedselvisie of de motie gebiedscoöperaties

Programma 1 in tijd, geld en kwaliteit per taakveld

Taakveld	Betreft	Planning	Kwaliteit en accenten	Lasten	Baten
2.1 verkeer en vervoer	--			-	-
3.1 economische ontwikkeling	Ambitie- en visieproces en programmering	Ontwikkelprogramma Spaarnwoude Park 2020-2024:	Focus op ambitieniveau Basis	281.990	42.205
3.2.1 fysieke bedrijfsinfrastructuur	--			-	-
3.3 bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	Ondernemersloket		Gronduitgiftes via uitgiftebeleid	21.600	-
5.5.1 cultureel erfgoed	Diverse projecten			-	-
5.7.1 openbaar groen en (openlucht) recreatie	Diverse projecten			75.703	-
Totaal				**379.293**	**42.205**

Specificatie van de projecten per taakveld

Taakveld		Begroting 2025	
Nr.	Projectnaam	Lasten	Baten
2.1.1	Reguliere werkzaamheden verkeer en vervoer	-	-
	Subtotaal taakveld 2.1.1	**-**	**-**
3.1	Reguliere werkzaamheden economische ontwikkeling	12.540	-
3.1	Ontwikkelprogramma Spaarnwoude Park ambitieniveau basis	269.450	42.205
	Subtotaal taakveld 3.1	**281.990**	**42.205**
3.2.1	Reguliere werkzaamheden ontwikkeling en inrichting fysieke bedrijfsinfrastructuur	-	-
	Subtotaal taakveld 3.2.1	**-**	**-**
3.3	Reguliere werkzaamheden bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	21.600	-
	Subtotaal taakveld 3.3	**21.600**	**-**
5.5.1	Reguliere werkzaamheden cultureel erfgoed	-	-
	Subtotaal taakveld 5.5.1	**-**	**-**
5.7.1	Reguliere werkzaamheden openbaar groen en (openlucht)recreatie	13.203	-
3.1	Ontwikkelprogramma Spaarnwoude Park ambitieniveau basis	62.500	-
	Subtotaal taakveld 5.7.1	**75.703**	**-**
	Totaal	**379.293**	**42.205**

Programma 2. Beheer en onderhoud

- In het algemeen is er bij investeringen te weinig aandacht voor het daarop volgend **beheer en onderhoud**
- **uitvoering integraal beheer en exploitatie** (gebouwen, wegen, paden, gras, beplanting, water, stranden, speeltoestellen, kunstwerken en weg- en terreinmeubilair) volgens de gemiddelde CROW-beeldkwaliteit B, met als doel instandhouding van recreatiegebieden en -voorzieningen die aantrekkelijk, schoon en veilig zijn
- uitvoeren van de cyclische **kwaliteit inspecties** naar de verhardingen, kunstwerken en speeltoestellen in de gebieden
- **uitgifte** van gebruiksovereenkomsten, ontheffingen en vergunningen.
  - werken conform het eind 2022 vastg**estelde uitgifteprotocol vastgoed** (n.a.v. arrest Didam openbaar en transparant)
  - Organiseren **jaarlijkse seizoensaftrap** i.s.m. ondernemersvereniging Spaarnwoude Geeft Energie en andere partners
  - Gedurende het gehele recreatieseizoen is er een **afvalcampagne** tegen zwerfafval. In de gebieden worden banners opgehangen.
  - Het verbeteren van waterkwaliteit o.b.v. wettelijke normen en reductie overlast blauwalg Veerplas. Door een incidentele bijdrage van de gemeente Haarlem (€ 1 miljoen) is het uitvoeren van de eerste maatregel 'baggeren' geborgd. Overige cofinanciering vanuit Rijnland en het recreatieschap.
- Evenementenlocatie Groene Weelde draait sinds 2023 op vaste, groene stroom. Hiermee is een grote stap gezet richting duurzame evenementen met een forse CO2-reductie. Voor de evenementlocaties Spaarnwoude Heuvels, de Ven en Veerplas wordt in 2024 toegewerkt naar een haalbare business case o.b.v. eerder uitgevoerde quickscans. Locatie Houtrak volgt later.
- **temporiseren uitrol nieuw ecologisch beheer** (ambitieniveau basis), waardoor van de drie hoofdmaatregelen, alleen de eerste uitgevoerd gaat worden:
  - ❖ revitaliseren van bossen (met een bijdrage vanuit de provinciale subsidie Bossenstrategie van € 500.000, periode 2023 - 2025)
  - ❖ maaien/afvoeren in plaats van klepelen van bermen
  - ❖ opbouwen van struwelen en natuurvriendelijke beschoeiingen
- vanuit het **integraal plan bewegwijzering en wayfinding** Spaarnwoude Park vervangen van fietsbewegwijzering en welkomstborden
- **wijziging of beëindiging inzet SW-bedrijven**. De inzet SW-bedrijven verloopt tot nu toe via een afwijking op de aanbestedingsrichtlijn. Mensen met een achterstand op de arbeidsmarkt worden naar tevredenheid ingezet in het schoonhouden en afvalinzameling van het gebied. In 2024 wordt het aanbestedingsbeleid geactualiseerd. Het is – ook conform Europese regelgeving – niet langer wenselijk om één op één aan SW-bedrijven opdrachten te verlenen. Social return zal integraal in de uitvraag opgenomen moeten worden. Het is mogelijk dat SW-bedrijven niet mee gaan dingen en de opdrachten daarmee duurder uit gaan vallen en dat ingeleverd wordt op de hoge kwaliteit die SW-bedrijven leveren. De ervaring is dat reguliere aannemers een hoger bedrag rekenen voor een lagere kwaliteit. Voor de SW-bedrijven valt dan ook een belangrijke klant weg.
- **monitoren en beantwoorden van vragen en klachten** van recreanten, ondernemers en derden, o.a. via het online meldformulier openbare ruimte
- begeleiden en programmering **evenementen** met als speerpunten:
  - ❖ merkactivatie Spaarnwoude Park tijdens evenement (met als doel herhaalbezoek), opstellen toewijzingswerkwijze en opstellen transparant prijswerkwijze
- **routenetwerken onderhouden** (wandelen, fietsen en varen)
- **gebiedspromotie:** informeren van doelgroepen bestuur, ondernemers en gebruikers over ontwikkelingen en activiteiten

Operationele doelen per taakveld voor 2025

Taakveld 2.1.2 Verkeer en vervoer

- het jaarlijks (groot) onderhoud van wegen, paden, kunstwerken en weg- en terreinmeubilair, inclusief afschrijvingen, met onder andere de volgende grotere projecten:

Deelgebied SPW

- groot onderhoud autowegen: Laaglandersluisweg 2e fase, Zuiderweg, gedeelte Spaarndammerweg
- groot onderhoud fietspaden: Houtrak t.h.v. golfbaan en t.h.v. Michielsenweg, Dijkland Kerkweg t.h.v. boerderij Ettingen
- groot onderhoud wandelpaden: terrassenheuvel Zuid 2e fase in Houtrak, benedenterrein Oosterbroek fase 2
- bruggen: brug Dijkland 818 nabij molen Slokop

Taakveld 3.2.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Tot dit taakveld behoren activiteiten gericht op het scheppen van fysieke condities voor alle vormen van bedrijvigheid (vastgoedbeheer):

- (her)ontwikkeling en (groot) onderhoud van ontwikkellocaties, ligweiden en dagkampeerterreinen;
- herstructurering en verduurzaming ontwikkellocaties.

En de uitvoeringsorganisatie zorgt voor het afhandelen van WOO-verzoeken, canonherzieningen en andere notariële wijzigingen van erfpachtcontracten.

Taakveld 3.4 Economische promotie

Dit zijn de activiteiten die zijn gericht op het op de kaart zetten van Spaarnwoude. De reguliere werkzaamheden betreffen:

- uitvoering geven aan de hernieuwde communicatievisie en strategie
- het verhaal van Spaarnwoude Park meer uitdragen op het thema natuur, landschap en cultuurhistorie
- het met communicatiemiddelen ondersteunen van programmamanagement bij rapportages en verslaglegging over activiteiten, voortgang en resultaten van het recreatieschap (doelgroep: ambtenaren en bestuurders)
- het actief communiceren van behaalde resultaten van het recreatieschap, ten behoeve van zichtbaarheid en draagvlak op politiek-bestuurlijk niveau (pers, inwoners, omwonenden, ondernemers, raden- en Staten en recreanten)
- informeren van doelgroepen over ontwikkelingen en activiteiten
- het bevorderen van de samenwerking tussen lokale ondernemers en het recreatieschap.
- vergroten profilering op natuur en biodiversiteit en in samenhang communiceren over de projecten ecologisch beheer (zie 5.7.2)

Taakveld 5.3 Cultuur presentatie en productie

- Werving van nieuwe evenementen vanuit het (in 2022 opgestelde) evenementenprofiel ontvangstgebieden
- Begeleiding van grote evenementen in de voorbereiding, opbouw, tijdens de uitvoering en in de afbouw en evaluatie, waaronder Strong Viking, Mysteryland, Awakenings, Mud Masters en Dance Valley.
- Duurzame programmering van evenementen, zoals het gebruik van aggregaten zoveel mogelijk vermijden en het gebruik van doorspoeltoiletten verminderen???
- Aandacht voor biodiversiteit bij evenementen: het rekening houden met de natuur door de evenementorganisator.

Taakveld 5.5.2 cultuurhistorische monumenten

Conserveren en publiekelijk toegankelijk maken van erfgoed, o.a.:

- vastgoedbeheer fort Bezuiden Spaarndam

- vastgoedbeheer molen de Veer

Taakveld 5.7.2 Openbaar groen en openluchtrecreatie

- Jaarlijks onderhoud, groot onderhoud en vervanging van gras, beplanting, water, stranden, speeltoestellen, etc. inclusief afschrijvingen, o.a.:
  - beschoeiingen en water: vervangen zwemsteiger en deel beschoeiingen Westbroekplas, Houtrak fase 1 bij iepenweide, 1e fase baggeren Veerplas (geheel o.b.v. nader te regelen cofinanciering)
  - Dunnen bosvakken en bijplanten Groene Weelde, grasvegetaties versterken evenemententerrein Mysteryland
  - Baggeren sloten rondom Big Spotters Hill (2024 met doorloop 2025)
  - Snoeien laanbomen, solitaire bomen en boomgroepen
  - begeleiden evenementen
  - routenetwerken onderhouden, beheren en promoten (zie pag. 25 onder Routebureau)
  - exploitatie van evenemententerreinen
  - uitgifte van gebruiksovereenkomsten, ontheffingen en vergunningen
  - publieksdiensten
- begeleiden werken van derden
  - onderhoudsmaterieel, voer- en vaartuigen
  - coördinatie en communicatie zwemwaterkwaliteit
  - recreatiemonitor uitvoeren (meting aantal en onderzoek bezoekers)

Natuurbeheer en -projecten:

- weidevogelbeheer door Stichting Agrarische Bedrijven Spaarnwoude in Dijkland, met een jaarlijkse exploitatiesubsidie vanuit het recreatieschap
- revitaliseren bossen vanuit het ecologisch beheerplan (2022 in concept vastgesteld) en Plan van Aanpak biodiversiteit. Dit houdt in het dunnen, open plekken creëren en het laten liggen van dood hout in de bosvakken, zodat een horizontale en verticale structuur ontstaat. De andere twee maatregelen uit dit plan kunnen voorlopig niet structureel opgepakt worden. Het betreft ander maaibeheer en natuurvriendelijke oevers, sloten en slootkanten. De uitvoeringsorganisatie zoekt binnen begroting evenwel naar incidentele kansen. Het gaat om:
  - Creëren van een poel met een plas/dras oever bij Zorgvrij
  - Landje van Gruijters, hoge populieren vervangen door knotbomen zodat minder predatoren aanwezig zijn. Fasegewijs aan de hand van boominspecties.
  - Herstel van natuurbermen in Dijkland (fase 4)
  - Houtrak aanleggen van een natuurvriendelijke beschoeiing van wilgenwiepen. De oevers blijven intact, zodat de ijsvogel hier kan nestelen (fase 4)
  - Toepassen Dijkland Spaarnwoudermeertje hakhoutbeheer a.d.h.v. adviezen uit uitgevoerd natuuronderzoek (fase 2)
  - Natuurvriendelijke inrichting van de zwemhafjes bij Veerplas
  - Boomvormers bij Batterij verwijderen uit rietlanden
  - Aanleg natuurvriendelijke oevers de Ven (mits subsidie beschikbaar)
  - Aanleg natuurvriendelijke oevers bij vier locaties SMG/SGP, w.o. park Vijfhuizen en Groene Weelde (subsidie reeks verstrekt Rijnland)

Met ingang van 2022 is 'laaghangend fruit' dat binnen begroting uitgevoerd kan worden, stapsgewijs ander maaibeheer in deelgebied SPW: met een accent op randenbeheer. De strakke gazons van extensieve grasvegetaties krijgen een

bredere rand van 4 meter tot aan het struweel of bos. Dat betekent 1x per jaar maaien en afvoeren in plaats van gemiddeld 1x per week of maand. Locaties waar dit uitgevoerd wordt, zijn delen van de ontvangstgebieden Houtrak en Velsen.

- Aanvullende natuuronderzoeken. Vanuit de adviezen van diverse eerdere ecologische onderzoeken bij het evenemententerrein de Ven, Uitzichtheuvels, Liniedijk Spaarndam en de natuurvriendelijke oever bij het Spaarnwouderveen, wordt onderzocht met extra financiële middelen (subsidies of vanuit regulier budget) enkele maatregelen worden getroffen die lokaal de natuur versterkt. Daarnaast is in 2022 ecologisch onderzoek uitgevoerd bij de Slaperdijk Spaarndam, omgeving Westbroekplas, het benedenterrein bij Oosterbroek en de Peddelpoel en een nulmeting van de natuurbermen in Dijkland. Deze onderzoeken zijn een nadere detaillering van kansen. Spaarnwoude vertaalt de adviezen in de beheerplannen. Voor 2023/2024 staat ecologisch onderzoek op de rol naar:
  - de kanobaan/zijkanaal B incl. dijken en visstand
  - de Westbroekplas
  - de natuurwaarden Groene Carré en park Zwaanshoek

Taken Routebureau: routebeheer, onderhoud en promotie

Het Routebureau zorgt voor de ontwikkeling, het beheer, het onderhoud en de informatievoorziening van de routenetwerken (o.a. om te wandelen, fietsen of varen) die door gemeenten, de recreatieschappen en de provincie zijn aangelegd. De taken van het Routebureau worden uitgevoerd door medewerkers van Recreatie Noord-Holland. Voor de recreatieschappen houdt dat in dat het Routebureau onder andere opdrachten voor het betreffende recreatieschap uitvoert. In het geval van Spaarnwoude houdt dat in:

- Versterken functie uitloopgebied omwonenden en gebruik regiobewoners en toeristen.
- Regie- en uitvoering van éénduidig beheer, onderhoud en promotie van het aangesloten recreatieve routenetwerk.
- Betere aantrekkelijke verbindingen voor recreanten.
- Beheren en onderhouden van routemarkeringen, informatiepanelen en routevoorzieningen in regionale routenetwerken voor fietsen, wandelen en varen die compleet zijn. Communicatie Nederlandstalig en beperkt (TOP's) Engelstalig.
- Afhandeling van klachten over de fysieke inrichtingselementen binnen 10 werkdagen .
- Behandeling van klachten over digitale communicatiemiddelen binnen 5 werkdagen.
- Het verbeteren van de website www.wandelnetwerknoordholland.nl en bijbehorende app bij wijzigingen in het netwerk indien hier aanleiding toe is.
- Het doorsturen van digitale data naar de Landelijke Routedatabank (wandel- en fietsnetwerken) en Dirk van Ommen (vaarnetwerken) als gevolg van wijzigingen in de netwerken.
- Goed functionerend houden van de website www.natuurwegwijzer.nl/tops. Controle en update van de informatie indien hier aanleiding toe is.
- Inzet op beter functionerende monitoringsensoren in het veld door behartigen belangen en inzet op provinciaal druktemonitoringssysteem.
- Wekelijkse promotie van Wandelnetwerk Noord-Holland op facebook en Instagram.

In de het eerste half jaar infographics over het gebruik van de routenetwerken per regio in 2024. De gegevens per gemeente zijn dan op aanvraag beschikbaar.
Voor Spaarnwoude werkt het Routebureau voor de regio Zuid-Kennemerland en IJmond met een opdrachtgrootte van € 80.270. De gemeenten betalen € 23.103 hiervan apart, omdat de routes soms buiten de GR liggen. Netto zijn de kosten voor het recreatieschap dus € 57.167.

Baten en lasten

Programma 2. Beheer en onderhoud	Begroting 2025	Begrotings-wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Bedrijfskosten DO	3.366.927	3.131.730	3.190.612
Overige bedrijfskosten	945.383	1.256.330	1.507.881
Inzet RNH	2.701.168	2.617.994	2.515.768
GO*	2.418.000	2.712.600	1.423.681
Kapitaallasten	132.160	113.010	106.842
Subtotaal lasten	***9.563.638***	***9.831.664***	***8.744.784***
Dotatie voorziening GO*	2.388.400	2.252.100	1.856.500
Onttrekking voorziening GO*	-1.918.000	-2.612.600	-1.392.095
Saldo mutaties voorziening GO	***470.400***	***-360.500***	***464.405***
Totale lasten	**10.034.038**	**9.471.164**	**9.209.189**
Opbrengsten	4.523.375	4.364.911	4.397.850
Projectsubsidies	504.500	300.050	427.456
Totale baten	**5.027.875**	**4.664.961**	**4.825.305**
Saldo	**-5.006.163**	**-4.806.203**	**-4.383.884**

*) GO betreft groot onderhoud en kleine vervangingen van maatschappelijke kapitaalgoederen, waarvan de kosten minder dan € 100.000 bedragen. Zie ook de toelichting in de paragraaf kapitaalgoederen.

5.7.2 openbaar groen en (openlucht) recreatie	Gras, beplanting, water, stranden, speeltoestellen, evenemententerreinen, routes, etc.	
Totaal		

Meerjarenonderhoudsplanning (MJOP) voor 2025-2028

De volgende operationele doelen zijn gepland voor de volgende jaren:

- uitvoering geven aan de planning van het meerjarenoverzicht investeringen;
- uitvoering geven aan de afspraken over de meerjarige planning op basis van het afgesproken onderhoudsniveau B (CROW – Cyber).

Wanneer een doel uit 2025 niet helemaal gerealiseerd kan worden, kan binnen het budget dat is begroot voor programma 2, alvast worden ingezet op (voorbereidingswerkzaamheden voor) deze doelen.

Programma 2 in tijd, geld en kwaliteit per taakveld

Taakveld	Betreft	Planning	Kwaliteit en accenten	Lasten	Baten
2.1 verkeer en vervoer	Wegen en paden, kunstwerken, weg- en terreinmeubilair			2.430.701	589.899
3.2.2 fysieke bedrijfs-infrastructuur	Vastgoedbeheer			686.997	2.830.869
3.4 economische promotie	Gebiedspromotie en communicatie			258.959	-
5.3 cultuur presentatie en productie	Evenementen			242.556	1.245.000
5.5.2 cultureel erfgoed				33.864	23.564

Specificatie van de projecten per taakveld

Taakveld		Begroting 2025	
Nr.	Projectnaam	Lasten	Baten
2.1.2	Reguliere werkzaamheden beheer verkeer en vervoer	511.201	89.899
2.1.2	Dotatie voorziening GO/V	1.346.000	-
2.1.2	GO/V	1.515.100	-
2.1.2	Onttrekking voorziening GO/V	-1.015.100	-
2.1.2	Kapitaallasten	73.500	-
2.1.2	Projectsubsidie	-	500.000
	Subtotaal taakveld 2.1.2	**2.430.701**	**589.899**
3.2.2	Reguliere werkzaamheden beheer fysieke bedrijfsinfrastructuur	686.997	2.830.869
	Subtotaal taakveld 3.2.2	**686.997**	**2.830.869**
3.4	Reguliere werkzaamheden economische promotie	258.959	-
	Subtotaal taakveld 3.4	**258.959**	**-**
5.3	Reguliere werkzaamheden cultuurpresentatie en productie	242.556	-
5.3	Evenementen	-	1.245.000
	Subtotaal taakveld 5.3	**242.556**	**1.245.000**
5.5	Reguliere werkzaamheden cultureel erfgoed	29.364	19.064
5.5.2	Molen de Veer	4.500	4.500
	Subtotaal taakveld 5.5.2	**33.864**	**23.564**
5.7.2	Reguliere werkzaamheden beheer openbaar groen en openluchtrecreatie	5.279.901	338.543
5.7.2	Dotatie voorziening GO/V	1.042.400	-
5.7.2	GO/V	902.900	-
5.7.2	Onttrekking voorziening GO/V	-902.900	-
5.7.2	Kapitaallasten	58.660	-
	Subtotaal taakveld 5.7.2	**6.380.961**	**338.543**
	Totaal	**10.034.038**	**5.027.875**

Programma 3. Toezicht en veiligheid

- gebiedsgericht toezicht door **gastheerrol**
- meer zichtbaarheid op **social media** met een brede scope op het werkveld (zwerfvuil, dumpingen, biodiversiteit)
- toezien op **naleving wet- en regelgeving**, met vijf aandachtsgebieden (ruiters/MTB buiten paden, zedendelicten, illegale dumping, hondenoverlast en voorkomen dierenleed sportvisserij)
- gebruik van **wildcamera's**. Dit in het verlengde om via social-media de natuur meer onder de aandacht van de recreanten te brengen.
- in het **dalseizoen** (winter) inzet op beheer en onderhoudsprojecten in het gebied

- **tijd- en plaatsspecifieke acties**, zoals handhaving loslopende honden in broedseizoen weidevogels, surceance stranden hoogseizoen
- terreinregie en toezicht bij **evenementen**
- bevorderen **samenwerking** partners (o.a. politie, gemeentelijke handhaving)
- onderzoek verhogen **effectiviteit** (bv. aansluiten bij buurtpreventie, cameratoezicht)
- actualiseren **Algemene Verordening** (uit 2012)

Baten en lasten

Programma 3. Toezicht en veiligheid	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Bedrijfskosten	53.332	50.400	62.408
Inzet RNH	698.911	672.068	698.279
Totale lasten	**752.243**	**722.468**	**760.687**
Opbrengsten	-	-	37.780
Totale baten	**-**	**-**	**37.780**
Saldo	**-752.243**	**-722.468**	**-722.907**

Programma 3 in tijd, geld en kwaliteit per taakveld

Taakveld	Betreft	Planning	Kwaliteit en accenten	Lasten	Baten
1.2 openbare orde en veiligheid	Gastheerschap en toezicht door boa's			752.243	-
Totaal				**752.243**	**-**

Programma 4. Bestuur en ondersteuning

Operationele doelen per taakveld voor 2025

Taakveld 0.1 Bestuur

- Interim controle en accountantscontrole over de jaarrekening.
- Goedkeurende accountantsverklaring bij de jaarrekening.
- Kosten voor het bestuursbureau.

Taakveld 0.4 Overhead

- **wettelijke wijziging WGR** met informatieplicht en meer ruimte voor participatie (uiterlijk per juli 2024 in werking te treden)
- aansturen **Ontwikkelprogramma Spaarnwoude Park** 2020 t/m 2024, met eindevaluatie of bijsturing waar nodig middels voortgangsrapportage
- bestuursadvisering en programmasturing algemeen: voorbereiding en uitvoering besluiten in opdracht van het **Bestuursbureau** als opdrachtgever voor de recreatieschappen
- afspraken vastleggen met Staatsbosbeheer over **verlenging erfpachtcontracten** voor het economisch eigendom van het recreatieschap, inclusief de '**beheren-zonder-titel**' gebieden Groene Weelde, Boseilanden, Groene Carré Zuid en Lutkemeer (dit zijn gebieden die wél onderhouden worden door het recreatieschap, maar nog in eigendom zijn van SBB)
- coördineren afhandeling **WOO-verzoeken**
- verder optimaliseren **druktemonitor:** meten van aantal bezoekers met GPS i.s.m. met alle schappen (met ingang van 2023 gestart)
- **financiële administratie**
- werkenderwijs financieel beleid en **planning- & control-instrumenten aanpassen** o.b.v. ontwikkelingen BBV, wensen schappen, aanbevelingen accountant etc. waarbij gestreefd wordt naar uniformiteit en eenvoud voor alle schappen
- opvolging geven aan **de uitkomsten van het onderzoek naar een eenvoudigere begrotingsstructuur**, met een mogelijke samenvoeging van de deelbegrotingen SPW, SGP en SMG tot één, met nieuwe afspraken over verhouding/hoogte participantenbijdragen, dan wel handhaving van de huidige bijdragen maar dan met een groter doelgebied per participant. Hiermee geven we invulling aan het advies van de Rekenkamer uit 2017, die stelt dat een besluit nodig is over de structurele financiering van de exploitatie en investeringen, op basis van de integrale visie en een meerjaren-onderhouds- en investeringsplan. Raden/staten geven uiteindelijk toestemming voor de nieuwe structuur. Het streven is om een integraal voorstel uit te werken, waarin alle opgaven die spelen, een plek krijgen.
  - gezamenlijke financiering deelgebied SMG
  - bevolkingsgroei
  - samenvoegen algemene en vrij aanwendbare reserves en inzet daarvan voor het Ontwikkelprogramma Spaarnwoude Park
  - (dan nog resterende) benodigde structurele participantenbijdrage Spaarnwoude Park
  - een uitspraak over het al dan niet in eigendom/beheer nemen van de Recreatie om de Stad (RodS)-gebieden Houtrakpolder en Haarlemmermeer-Zuid (Venneperhout eo), die momenteel van Staatsbosbeheer zijn en waar een beheertekort op zit van ca. € 1 miljoen
- **bestuurssecretariaat**: ondersteuning bij besluitvormingsproces, zorgdragen adequate informatievoorziening en bewaken wettelijke termijnen
- doorontwikkeling **inkoop- en aanbestedingsbeleid** (o.a. actualisatie aanbestedingsrichtlijnen, inkoop- en aanbestedingsbeleid, toolkit inkoop)
- **informatieveiligheid** (oa. Privacybeleid, bewustwording binnen de uitvoeringsorganisatie, jaarplan privacy
- vernieuwen en uitvoeren van de **social mediastrategie**

Baten en lasten

Programma 4. Bestuur en ondersteuning	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Bedrijfskosten	301.490	309.147	295.970
Inzet RNH	1.024.691	987.740	968.733
Totale lasten	**1.326.181**	**1.296.887**	**1.264.703**
Opbrengsten	-	-	-
Totale baten	**-**	**-**	**-**
Saldo	**-1.326.181**	**-1.296.887**	**-1.264.703**

Programma 4 in tijd, geld en kwaliteit per taakveld

Taakveld	Operationele doelen	Planning	Kwaliteit en accenten	Lasten	Baten
0.1 bestuur	Algemene bestuurstaken			262.306	-
0.4 overhead	Zie onderstaande specificatie			1.063.875	-
Totaal				**1.326.181**	**-**

Specificatie van de overhead (taakveld 0.4)

Onderdeel	Planning	Kwaliteit en accenten	Lasten	Baten
Bestuursadvisering en programmasturing			444.158	
Secretariaat			68.783	
Financiële control en administratie			371.495	
Aansturing beheerteam en toezichthouders			140.255	
Kantoor- en bedrijfskosten			39.184	
			1.063.875	**-**

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen

Visie

Het verwerven van (zo veel mogelijk structurele) opbrengsten uit het recreatiegebied om daarmee bij te dragen aan een (financieel) gezond en duurzaam recreatieschap.

Operationele doelen per taakveld voor 2025

Taakveld 0.5 Treasury

1. De financiering van het vastgestelde beleid
2. Zo weinig mogelijk financieringskosten
3. Het beperken van de (financiële) risico's

Taakveld 0.8 Overige baten en lasten

De particpantenbijdragen zijn gestegen van 6.272.975 in 2024 tot een voorzien bedrag van 6.661.899 in 2025. Dit betreft enkel de indexatie.

Taakveld 0.9 Vennootschapsbelasting

De verwachting is dat Spaarnwoude ook in 2025 geen vennootschapsbelasting hoeft te betalen. Dit moet wel ieder jaar beoordeeld worden door een belastingadviseur. De kosten voor de beoordeling zijn onderdeel van de advieskosten in programma 4, taakveld 0.1

Taakveld 0.10 Mutaties reserves

Het uitvoeren van de beleidsbepalingen conform de Nota reserves en voorzieningen (vastgesteld door algemeen bestuur in 2020). Het begrotingsjaar 2025 wordt naar verwachting afgesloten met een negatief resultaat van € 222.296. Dit begrote bedrag is een combinatie van dotaties en onttrekkingen van de verschillende deelgebieden.

Taakveld 0.11 Resultaat rekening baten en lasten

Baten en lasten

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Bedrijfskosten	1.620	1.525	2.076
Inzet RNH	-	-	-
Totale lasten	**1.620**	**1.525**	**2.076**
Participantenbijdragen	6.661.899	6.272.975	5.797.574
Opbrengsten	539.100	550.000	496.787
Totale baten	**7.200.999**	**6.822.975**	**6.294.361**
Saldo voor bestemming	**7.199.379**	**6.821.450**	**6.292.285**
Mutaties reserves	-222.296	-601.734	-800.533
Saldo na bestemming	**7.421.675**	**7.423.184**	**7.092.818**

Specificatie van de resultaatbestemming door mutaties reserves (taakveld 0.10)

	Begroting 2025	Begrotings-wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Toevoeging algemene reserve	511.793	4.319.670	610.368
Onttrekking algemene reserve	-140.368	-6.153.411	-210.675
Toevoeging bestemmingsreserve	441.900	6.227.525	614.855
Onttrekking bestemmingsreserve	-1.035.621	-4.995.518	-1.815.080
Totaal	**-222.296**	**-601.734**	**-800.533**

Programma 5 in geld per taakveld

Taakveld	Betreft	Lasten	Baten
0.5 treasury	bank- en rentekosten	1.620	539.100
0.8 overige baten en lasten	participantenbijdragen	-	6.661.899
0.9 vennootschapsbelasting		-	-
0.10 mutaties reserves	toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves	953.693	1.175.989
0.11 resultaat rekening baten en lasten		-	-
Totaal		**955.313**	**8.376.988**

Paragrafen

Een natuurrijk 'stadspark', vol leven en tegelijkertijd een oase van rust: dat is Spaarnwoude Park. Een groen paradijs, op steenworp afstand van het drukke stadsleven. Midden in de natuur, tussen de ruisende bomen en de weidse polders, hoef je niets maar kan je van alles.

Spaarnwoude Park is enorm divers en echt voor iedereen. Het park is een aaneenschakeling van verschillende groene gebieden, elk met een eigen sfeer en verrassende mogelijkheden. Een sportieve buitenactiviteit, een festival of fort bezoeken, rustig wandelen of lekker een terrasje pakken. Kan allemaal. Of je nu komt op een zondagmiddag of een aantal dagen blijft overnachten in een van onze accommodaties. Je bent verzekerd van heerlijke ontspanning en lekker genieten op jouw manier; gewoon door buiten te zijn en te voelen dat je leeft!

Dus zoek je de bruisende hartslag van een metropolitaan park én het ongedwongen gevoel van de natuur, kom dan naar Spaarnwoude Park. Van de beste evenementen tot bijzondere weidevogels en rijke historische verhalen. Spaarnwoude Park geeft je energie.

Indexatie

Het recreatieschap hanteert voor de prijsindexatie het inflatiecijfer volgens het CBS (gemiddeld CPI eerste 6 maanden (jan-juni 2023). Het indexatiecijfer voor 2025 is bepaald op 6,2%.

Het personeel van de uitvoeringsorganisatie is niet in dienst van het recreatieschap, maar in dienst van Recreatie Noord-Holland NV, waardoor het CBS indexatiecijfer niet van toepassing is op de 'inzet RNH'. De gehanteerde index voor 2025 is 4%.

De baten en lasten zijn, met uitzondering van inzet RNH (4%) en afschrijvingen en rente, verhoogd met een index van 6,2 % voor 2025. Ook de participantenbijdrage is met deze index verhoogd.

A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Recreatieschap Spaarnwoude vindt het belangrijk om voldoende aandacht te besteden aan de risico's, zoals ook wordt verplicht in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

Geïnventariseerde risico's

Begin 2024 zijn de risico's voor Recreatieschap Spaarnwoude in kaart gebracht. Hierbij zijn de risico's beschreven aan de hand van kans van voorkomen en de gevolgen/impact als het risico zich voordoet. Op basis van deze sessie zijn de risico's geplaatst in de hiernaast opgenomen matrix. Het betreft de volgende risico's:

1. Terugbetalen subsidies
2. Inkoop en aanbestedingsrisico
3. Vervuilde grond/ bodemsanering
4. Verandering regelgeving (zwemwaterkwaliteit)
5. Calamiteiten zwemwater
6. Verminderde inkomsten /Geen doorgang evenement door bv. faillissement organisator of een niet- verleende evenementenvergunning
7. Opruimen dumpingen synthetisch drugsafval, vandalisme en brandstichting
8. Eindwaardevergoeding opstallen
9. Beperkingen ontwikkelingen in landelijk gebied (beschermingsregimes NNN, Natura 2000, PBL en UNESCO)
10. Klimaatverandering (langdurige droogte, piekbuien, zomerstormen, hogere temperaturen en verzilting)
11. Continuïteit dienstverlening uitvoeringsorganisatie
12. Overname aandelen Uitvoeringsorganisatie: de verwachting is dat Staatsbosbeheer de aandelen in de uitvoeringsorganisatie RNH overneemt van provincie Noord-Holland. Dit kan effect hebben op de dienstverlening, de personele bezetting en uiteindelijk op het Ontwikkelprogramma.

	Gevolg / impact		
Kans	1 = 0 – 100.000	2 = 100.000- 300.000	3 = > 300.000
1 = < 10%	1,5	8	
2 = 10 – 40 %	4, 7, 12	2, 13	3
3 = > 40 %	11		6, 9,10

13. Kosten voor afhandeling WOO-verzoeken
14. Verwachtte bezuiniging (herziening gemeentefonds 2026 en onzekere toekomst vanuit nieuw kabinet i.r.t. investeringen in recreatie en natuur)

Lage scores (groen gekleurd) geven kleine risico's weer. Deze behoeven weinig tot geen aandacht. Hoge scores (rood gekleurd) geven grote risico's weer. Deze risico's zijn niet aanvaardbaar. Voor deze risico's moeten beheersmaatregelen worden getroffen. De vermenigvuldiging van de kansen met de financiële gevolgen leidt tot de positionering in de matrix.

Alleen de risico's met het grootste gevolg zijn in detail verder uitgewerkt. Het betreft de nummers 3, 6, 9 en 10. De verdere uitwerking van deze risico's staat hieronder.

3. Vervuilde grond/ bodemsanering

Dit risico omvat het scenario dat de grond vervuild is, waardoor hoge kosten ontstaan voor het schap. Deze vervuiling kan al aanwezig zijn of worden veroorzaakt door derden.

Risico/kans: Vervuiling grond/ bodemsanering		**Oorzaak:** Contractant die vervuilt Vervuiling op eigen grond, bodem, water
Kans(cijfer): 2 < 40%	Gevolg(cijfer): 3 > € 300.000	**Gevolg/impact:** ▪ Hoge kosten opruimen

		▪ Ruimtelijke ontwikkeling vertraagt
Beheersmaatregel: ▪ Onderzoek naar bodemverontreiniging (bij ontwikkellocatie) ▪ Gericht toezicht (in avonduren) ▪ Samenwerking bevorderen politie en buurtpreventie (app)		

6: Verminderde inkomsten

Dit risico omvat het scenario waarbij externe factoren invloed hebben op de inkomsten van het schap. Het gaat hierbij om gemiste inkomsten door bijvoorbeeld geplande evenementen niet doorgaan of een contractant niet meer kan voldoen aan zijn betalingsverplichting. Er zijn tal van externe factoren te benoemen die uiteindelijk kunnen leiden tot lagere inkomsten voor het recreatieschap (prijsstijgingen, personeelstekorten, niet verleende vergunningen, etc.)

Risico/kans: Geen doorgang gepland evenement, geen of latere betalingen contractant, vertraging ontwikkelingen		**Oorzaak:** Externe omstandigheden zoals pandemie Faillissement contractant Niet verleende vergunning etc. Geen draagvlak raden/staten nieuwe ontwikkelingen
Kans(cijfer): 3 > 40%	Gevolg(cijfer): 3 > € 300.000	**Gevolg/impact:** ▪ Het schap mist van cruciale inkomsten die ten gunste van het beheer en onderhoud zouden komen; ▪ Evenementen organisatoren en ondernemers komen in zwaar weer en voortbestaan is onzeker.
		▪ Het schap mist een cruciale bindingsfactor met het jongere publiek;
Beheersmaatregel: ▪ Verhaal Spaarnwoude Park blijven vertellen ▪ Participantenbijdrage verhogen of bezuinigen ▪ Evenemententerreinen goed borgen in omgevingsplannen ▪ Compensatiemaatregelen treffen voor contractanten		

9: Beperkingen ontwikkelingen in landelijk gebied

Dit risico omvat het scenario dat recreatieve ontwikkelingen in het landelijk gebied ernstige vertraging oplopen, weerstand of geheel niet mogelijk zijn vanwege beschermingsregimes als NNN, BPL en UNESCO. Recreatieve ruimte is schaars en ligt vaak in NNN of BPL gebied. Ontwikkelingen geven een positieve impuls aan het gebied en vergroten de aantrekkelijkheid. Gezien de grote opgaven in het gebied (woningbouwopgave, spreidingsopgave) een gewenste ontwikkeling, maar zonder goede kaders een vertragend en frustrerend proces, wat risico's meebrengt dat initiatiefnemers afhaken of voor langdurige processen staan met hoge kosten.

Risico/kans: Weinig mogelijkheden om recreatieve functie in landelijke gebied op te waarderen of uit te breiden door beschermings-regimes.		**Oorzaak:** Gebrek aan integrale blik op beleid Gebrek aan samenwerking overheden
Kans(cijfer): 3 > 40%	Gevolg(cijfer): 1 € 100.000	**Gevolg/impact:** ▪ Langdurige processen met hoge kosten

		▪ Weinig zekerheid voor initiatiefnemer, kans dat initiatiefnemer afhaakt. ▪ Gedateerde voorzieningen in recreatiegebied, waardoor bezoekers wegblijven
Beheersmaatregel: ▪ Heldere spelregels en kaders voor recreatieve initiatieven landelijk gebied ▪ Uitvoering geven aan het project Optimalisatie NNN i.s.m. PNH ▪ Samenwerking bevorderen overheden en regionale spelers, initiatiefnemers, o.a. via de Regiodeal.		

10. Klimaatverandering

Dit betreffen risico's die ontstaan door overmacht. Zaken die hieronder gekwantificeerd worden zijn extreem weer, brand, (vogel)ziektes en plagen, flora en fauna. Vanwege het ongrijpbare en meervoudige karakter van dit risico is dit voor het recreatieschap een van de hoogst gekwalificeerde dreigingen.

Risico/kans: Extreem weer, brand, (vogel)ziektes en plagen, flora en fauna.		**Oorzaak:** Natuurrampen en ander van buiten afkomend onheil: storm- en brandschade, extreme droogte, (vogel)ziektes, plagen, invasieve exotische bedreigingen.
Kans(cijfer): **3** > 40 %	Gevolg(cijfer): **3** 300.000	Gevolg/impact: ▪ Extra kosten en personele inzet voor beveiligen, bestrijding en opruiming;
		▪ Inzet derden voor bestrijding en opruiming/herstelwerkzaamheden; ▪ Bestrijden invasieve exoten; ▪ Droogte, hitte en/of stormschade; ▪ Oxidatie veengrond en bodemdaling ▪ Vergrote kans op verminderend zwemwaterkwaliteit; ▪ Uitstel of afstel uitvoering onderhoud, projecten of evenementen met mogelijke schadeclaims.
Beheersmaatregel: ▪ Kostenpost opnemen in exploitatie bij het aannemen van structurele vormen ▪ Toekomstbestendigheid beheersplan updaten waar nodig ▪ Niet toegankelijkheidsmaatregelen zoals zwem- en gebiedsverboden ▪ Meer inzet op toezicht en handhaving ▪ Beheerplan voor extreme weerssituaties ▪ Communicatieplan bij risico's		

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre Recreatieschap Spaarnwoude in staat is om middelen vrij te maken en daarmee substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid veranderd moet worden. Het weerstandsvermogen wordt vergeleken met de weerstandscapaciteit: de mogelijk in te zetten middelen om de risico's te dragen. De weerstandscapaciteit moet groter zijn dan het berekende weerstandsvermogen.

Om het weerstandsvermogen te berekenen worden alle risico's, waarvoor geen maatregelen getroffen zijn en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie, geïnventariseerd. De belangrijkste risico's voor Spaarnwoude zijn:

Nr.	Risico	Hoogte	Kans	Financiële impact jaarlijks	Uitgaande van twee jaar
1	Subsidies (risico van terugbetalen)	Laag risico	Incidenteel, < 10%	€75.000	€ 15.000
2	Inkoop en aanbestedingsrisico	Midden risico	Structureel, 10% - 40%	€ 150.000	€ 150.000
3	Vervuilde grond/ bodemsanering	Midden risico	Incidenteel, 10% - 40%	€ 500.000	€ 250.000
4	Verandering regelgeving (bijv wijziging zwemwater kwaliteit)	Midden risico	Structureel, 10% - 40%	€ 25.000	€ 25.000
5	Calamiteiten zwemwater	Laag risico	Structureel, < 10%	€ 15.000	€ 6.000
6	Verminderde inkomsten door faillissement ondernemer en / of tegenvallend bezoek c.q. geen doorgang evenementen	Hoog risico	Incidenteel, > 40%	€600.000	€480.000
7	Opruimen dumping drugs afval	Midden risico	Incidenteel, > 40%	€ 50.000	€ 25.000
8	Eindwaardevergoeding opstallen	Laag risico	Incidenteel	€ 200.000	0
9	Beperkingen ontwikkelingen in landelijk gebied (beschermingsregimes NNN, PBL en UNESCO)	Hoog risico	Structureel	€ 300.000	PM
10	Klimaatverandering (langdurige droogte, piekbuien, hogere temperaturen en verzilting)	Midden risico	Structureel	PM	PM
11	Continuïteit dienstverlening	Hoog risico	Incidenteel	PM	PM
12	Kosten voor afhandeling WOO-verzoeken	Midden risico	Structureel	PM	PM
Totaal				€ 1.915.000	€ 946.000

1. Per risico wordt de kans vermenigvuldigd met de potentiële omvang in euro's.
Het berekende weerstandsvermogen bedraagt € 946.000.

2. Voor de niet-gekwantificeerde risico's wordt uitgegaan van 2% van de structurele inkomsten. Het rijk stelt voor de gemeenten die vallen onder het artikel 12-regime, de minimale buffer van de algemene reserve ook op 2% van de som van de structurele inkomsten te stellen. Voor Recreatieschap Spaarnwoude komt 2% van de structurele inkomsten overeen met een bedrag van € 100.000. Dit bedrag is daarmee het minimaal gewenste / benodigde weerstandsvermogen voor niet gekwantificeerde risico's.

Het totale benodigde weerstandsvermogen komt daarmee op een bedrag van € 1.046.000.

Weerstandscapaciteit
De weerstandscapaciteit bij het recreatieschap wordt gevormd door de vrij beschikbare middelen in de reserves en voorzieningen.

In de begroting is geen post "onvoorzien" opgenomen voor het opvangen van eventuele niet voorziene lasten in de loop van het jaar. Bij Recreatieschap Spaarnwoude heeft iedere onvoorziene last van substantiële betekenis dus directe gevolgen, waardoor de uitvoering van het beleid onder druk kan komen te staan.

Ook heeft het recreatieschap geen stille reserves. Stille reserves zijn activa die tegen geen of een te lage waarde zijn gewaardeerd en direct verkoopbaar zijn.

	Stand per 01-01-2025	Stand per 31-12-2025	Verschil
Algemene reserve SPW/SGP	2.005.286	2.376.711	371.425
Bestemmingreserve UP SPW park	1.477.160	1.256.410	-220.750
Best.reserve verv.investeringen SGP	763.300	867.600	104.300
Bestemmingsreserve egalisatie SPW/SGP	3.839.025	3.758.725	-80.300
Bestemmingsreserve SMG	4.064.167	3.731.935	-332.232
Best. reserve SMG beh. monument MH17	551.645	492.646	-58.999
Bestemmingsreserve SMG investering	325.720	323.320	-2.400
Bestemmingsreserve egalisatie SMG	100.000	96.660	-3.340
Totaal reserves	**13.126.304**	**12.904.008**	**-222.296**

Kengetallen

Conform het BBV worden de kengetallen in onderstaande tabel vermeld.

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Wanneer de schuld lager is dan de jaaromzet (<100%) wordt dit als voldoende bestempeld en boven de 130% als onvoldoende. Het recreatieschap heeft geen leningen, vandaar de negatieve ratio.

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin aan de financiële verplichtingen kan worden voldaan. Een ratio >50% wordt in de regel als voldoende beschouwd.

Het kengetal "structurele exploitatieruimte" geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte in de begroting is om tegenvallers op te vangen. De commissie BBV geeft aan dat een ratio > 0,6% acceptabel is.

	Jaarrek 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Netto schuldquote	-112%	-102%	-122%	-122%	-128%	-135%
Idem gecorrigeerd voor verstrekte leningen	-112%	-102%	-122%	-122%	-128%	-135%
Solvabiliteitsratio	74%	75%	72%	72%	72%	71%
Structurele exploitatieruimte	3%	0%	-4%	0%	0%	0%
Grondexploitatie	n.v.t.					
Belastingcapaciteit	n.v.t.					

B. Kapitaalgoederen

Hieronder wordt een overzicht gegeven van het onderhoud van de kapitaalgoederen, onderscheiden naar de volgende categorieën:

- Verhardingen
- Civiele kunstwerken
- Groen
- Water, oevers en stranden
- Terreinmeubilair
- Hygiënische maatregelen, nutsvoorzieningen, riolering en reiniging
- Gebouwen en materieel

Op 13 december 2018 is het beheerplan in het bestuur gepresenteerd en is het gewenste beeldkwaliteitsniveau B vastgesteld voor alle kapitaalgoederen op basis van de CROW "kwaliteitscatalogus openbare ruimte 2018". CROW staat (oorspronkelijk voor) het Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek. Tegenwoordig is het een eigennaam. Alleen monument MH17 wordt conform afspraak beheerd op niveau A+.

De CROW-systematiek heeft kwaliteitsnormen van A+ (top)-A-B-C-D. Als voorbeeld geldt Verhardingen – Onkruid in goten en randstroken: A betekent "weinig onkruid" en B "in beperkte mate onkruid". Recreatieschap Spaarnwoude weet de beeldkwaliteit momenteel te handhaven op basis van het beschikbare beheerbudget. Inmiddels is een onderzoeksrapport uitgekomen waarbij het niveau B is behaald.

Bij de instandhouding wordt onderscheid gemaakt tussen dagelijks onderhoud (DO), groot onderhoud (GO) en vervangingen (VV).

Dagelijks / jaarlijks onderhoud

DO omvat de reguliere, jaarlijks terugkerende kosten voor de instandhouding. Het DO betaalt het recreatieschap uit de exploitatiebegroting.

Groot onderhoud en kleine vervangingen

GO omvat de kosten voor instandhouding die niet ieder jaar terugkeren en niet levensduur verlengend zijn. Deze maatregelen worden uitgevoerd op basis van de meerjarenplanning en inspecties.

Het GO en kleine VV (vervangingen tot € 100.000) betaalt het recreatieschap uit de voorziening GO. Die voorziening wordt gevoed met een jaarlijkse dotatie vanuit de exploitatiebegroting. De jaarlijkse dotatie is berekend op basis van het werkelijk geplande groot onderhoud en de kleine vervangingen in de komende 10 jaren, zoals dat vastligt in een door het bestuur vastgesteld beheerplan (zie de meerjarenbegroting).

De kosten voor GO en kleine VV worden geboekt via de exploitatie, met daar tegenover een even grote onttrekking uit de voorziening. Op deze manier worden de betreffende lasten goed gemonitord.

Grote vervangingen

Grote VV zijn de maatschappelijke vervangingen boven de € 100.000 en economische vervangingen (voor bijvoorbeeld gebouwen en voertuigen) boven de € 10.000. het moment dat een grote vervanging gedaan wordt, wordt de som van die investering vanuit de bestemmingsreserve beheer overgezet naar de bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten en vervolgens jaarlijks afgeschreven op de balans. Door het afschrijven veroorzaakt de investering geen hoge piek in de winst- en verliesrekening, maar worden jaarlijkse kapitaallasten opgenomen tijdens de levensduur van het object.

Investeringen lager dan deze grens betaalt het recreatieschap uit de bestemmingsreserve beheer (SPW), bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen (SGP) en bestemmingsreserve investering (SMG). Deze reserves zijn dus niet samengevoegd.

Het BBV schrijft voor dat alle investeringen als bezit (materiële vaste activa) op de balans moeten staan. Op de balans is rekening gehouden met een realistische jaarlijkse waardedaling. Die waardedaling leidt tot de jaarlijkse afschrijvingslasten, die in de jaarlijkse exploitatie verwerkt zijn. Omdat de investeringen uit de reserves worden betaald, kunnen deze jaarlijkse afschrijvingslasten worden afgedekt.

Wanneer het recreatieschap een investering niet (geheel) uit de bestemmingsreserve beheer kan betalen, is het (met instemming van het bestuur) mogelijk om het benodigde bedrag voor de bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten te betalen uit eenmalige extra bijdragen van de participanten.

Een andere optie is in theorie om een investering te betalen uit een lening, maar dat is tegen de uitgangspunten die het recreatieschap zichzelf heeft opgelegd. Bij een lening moet het recreatieschap de jaarlijkse kapitaallasten dekken uit de exploitatie en/of hogere participantenbijdragen, in plaats van dekking uit de reserves. Van de optie om geld te lenen voor een investering wordt nu geen gebruik gemaakt.

Totale lasten DO, GO en VV

Totale lasten kapitaalgoederen (in programma 2)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Dagelijks onderhoud	3.366.927	3.540.021	3.722.255	3.914.111
Groot onderhoud en kleine vervangingen	2.418.000	1.900.500	1.555.900	1.535.600
Kapitaallasten	132.160	179.300	212.500	212.500
Totaal	**5.917.087**	**5.619.821**	**5.490.655**	**5.662.211**

Vervangingsinvesteringen op afschrijving	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Maatschappelijke vervangingen >100.000	1.775.000	994.924	-	-
Economische vervangingen	-	-	-	-

De vervangingsinvesteringen in de periode 2025 – 2028 zijn investeringen UP SPW Park ontvangstgebied Groene Weelde, bezoekersdek Big Spotters Hill en Expo revitaliseren openbare ruimte

Hieronder worden de kapitaalgoederen per taakveld en categorie verder uitgewerkt.

Taakveld 2.1 Verkeer en vervoer

In programma 2 zijn voor dit taakveld de volgende kosten begroot:

Totale lasten 2.1 VERKEER EN VERVOER	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Verhardingen	1.291.317	751.934	712.954	606.207
Civiele kunstwerken	709.237	735.152	649.418	722.063
Overige bedrijfskosten	18.273	19.260	20.300	21.396
Inzet RNH	80.974	85.346	89.954	94.812
En per saldo toevoeging (of onttrekking) aan de voorziening GO	330.900	418.500	533.800	637.300
Totaal	**2.430.701**	**2.010.192**	**2.006.426**	**2.081.778**

Categorie verhardingen

Recreatieschap Spaarnwoude heeft in totaal 95 hectare aan verhardingen in de vorm van gesloten verharding (asfalt) voor rijbanen, parkeerterreinen, fiets- en wandelpaden en half verharding voor de overige wandelpaden. Ook de ruiterpaden zijn hier in opgenomen. De wegen en paden worden periodiek geïnspecteerd om vast te stellen waar onderhoud noodzakelijk is. Bij gladheid wordt de verharding niet gestrooid.

VERHARDINGEN	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Dagelijks onderhoud	217.817	229.234	241.254	253.907
Groot onderhoud en kleine vervangingen	1.073.500	522.700	471.700	352.300
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**1.291.317**	**751.934**	**712.954**	**606.207**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Maatschappelijke vervangingen >100.000	-	-	-	-
Economische vervangingen				

Categorie civiele kunstwerken

Het recreatieschap heeft totaal 522 stuks kunstwerken waarvan 187 bruggen en 355 waterstaatkundige voorzieningen zoals stuwen en duikers.

CIVIELE KUNSTWERKEN	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Dagelijks onderhoud	194.137	204.452	215.318	226.763
Groot onderhoud en kleine vervangingen	441.600	457.200	360.600	421.800
Kapitaallasten	73.500	73.500	73.500	73.500
Totaal	**709.237**	**735.152**	**649.418**	**722.063**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Maatschappelijke vervangingen >100.000	-	-	-	-
Economische vervangingen				

Taakveld 5.7.2 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

In programma 2 zijn voor dit taakveld de volgende kosten begroot:

Specificatie kosten Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Groen	1.803.179	1.888.438	1.972.685	2.043.242
Water, oevers en stranden	421.843	406.383	396.684	408.377
Pontjes	-	-	-	-
Terreinmeubilair	611.852	640.820	500.466	569.562
Hygiënische maatregelen / nuts, riolering en reiniging	714.797	751.093	765.925	806.195
Gebouwen en materieel	364.862	446.001	492.523	506.565
Overige bedrijfskosten	764.583	805.253	848.093	893.221
Inzet RNH	1.560.345	1.642.502	1.729.015	1.820.114
En per saldo toevoeging (of onttrekking) aan de voorziening GO	139.500	121.800	376.600	319.400
Totaal	**6.380.961**	**6.702.290**	**7.081.991**	**7.366.676**

Categorie groen

Recreatieschap Spaarnwoude bevat in totaal 565 hectare aan grasvegetatie in de vorm van intensieve- en extensieve grasvegetatie, moeras en rietlanden. Verder heeft het recreatieschap in totaal 393 ha beplanting bestaande uit cultuurlijke en natuurlijke beplanting.

GROEN	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Dagelijks onderhoud	1.586.579	1.666.638	1.750.885	1.839.542
Groot onderhoud en kleine vervangingen	216.600	221.800	221.800	203.700
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**1.803.179**	**1.888.438**	**1.972.685**	**2.043.242**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Maatschappelijke vervangingen >100.000	-	-	-	-
Economische vervangingen	-	-	-	-

Categorie water, oevers en stranden

Het recreatieschap heeft in totaal 200 ha water. De inrichting van de zwemplekken moeten middels waarschuwingsborden aan de wettelijke eisen voldoen. Ook het zwemwater voldoet aan de minimale wettelijke eisen (Whvbz). De officiële zwemwaterlocaties zijn: Peddelpoel, Westbroekplas, naaktrecreatieterrein en Veerplas. De locatie Watergeus is sinds 2021 geen officiële zwemlocatie meer.

Recreatieschap Spaarnwoude heeft in de verschillende gebieden in totaal 2 ha zandstrand, wat onderdeel uitmaakt van in totaal 14 ha aan oevers en stranden.

WATER, OEVERS EN STRANDEN	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Dagelijks onderhoud	198.943	209.483	220.584	232.277
Groot onderhoud en kleine vervangingen	222.900	196.900	176.100	176.100
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**421.843**	**406.383**	**396.684**	**408.377**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Maatschappelijke vervangingen >100.000	-	-	-	-
Economische vervangingen	-	-	-	-

Categorie pontjes

Het recreatieschap heeft geen pontjes meer. Het laatste pontje betreft de Opstapper die in 2024 is verkocht.

PONTJES	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Dagelijks onderhoud	-	-	-	-
Groot onderhoud en kleine vervangingen	-	-	-	-
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**-**	**-**	**-**	**-**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Maatschappelijke vervangingen >100.000	-	-	-	-
Economische vervangingen	-	-	-	-

Categorie terreinmeubilair

Het recreatieschap heeft in totaal 5276 stuks terreinmeubilair, waarvan 96 speeltoestellen en 5372 stuks overig terreinmeubilair zoals picknicksets, banken, anti-autopalen, verkeersborden, enzovoorts.

TERREINMEUBILAIR	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Dagelijks onderhoud	251.792	263.620	276.066	289.162
Groot onderhoud en kleine vervangingen	338.700	377.200	224.400	280.400
Kapitaallasten	21.360	-	-	-
Totaal	**611.852**	**640.820**	**500.466**	**569.562**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Maatschappelijke vervangingen >100.000	-	-	-	-
Economische vervangingen	-	-	-	-

Categorie hygiënische maatregelen / nutsvoorzieningen, riolering en reiniging

Recreatieschap Spaarnwoude heeft in totaal 16 pompen voor de riolering en het doorspoelen van zwemwater, 23 electrakasten, 11.350 meter elektra leidingen en 24.600 meter persriolering. Daarnaast verschillende waterputten, water tappunten en 8425 meter waterleiding.

Het recreatieschap heeft totaal 12 toiletgebouwen, die in het seizoen dagelijks schoongemaakt worden. In de verschillende terreinen staan geen ondergrondse tankcontainers die periodiek leeggezogen worden. Op intensief gebruikte gazons staan geen "hete kolen bakken" voor het barbecueën. Ook het periodiek prikken van zwerfvuil en het verwijderen van illegaal gestort afval op de parkeerterreinen behoort tot deze categorie.

HYGIËNISCHE MAATR. / NUTS, RIOLERING EN REINIGING	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Dagelijks onderhoud	683.597	719.893	758.125	798.395
Groot onderhoud en kleine vervangingen	31.200	31.200	7.800	7.800
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**714.797**	**751.093**	**765.925**	**806.195**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Maatschappelijke vervangingen >100.000	-	-	-	-
Economische vervangingen	-	-	-	-

Categorie gebouwen en materieel

Dit omvat het onderhoud aan de openbare gebouwen, verhuurde gebouwen en materieel zoals voertuigen en grote machines. Niet al deze gebouwen zijn (nog) openbaar toegankelijk. Denk aan boerderij Borneohoeve in de Houtrak of de boerderij aan de Lage Dijk 5 bij de Mooie Nel (foto hieronder). Taakveld 5.7.2 omvat het onderhoud aan de openbare gebouwen, zoals toiletgebouwen.

Niet in deze paragraaf kapitaalgoederen opgenomen gebouwen zijn:

- Gebouwen die niet voor recreatief gebruik zijn en slechts tijdelijk door het recreatieschap worden beheerd (taakveld 0.3)
- Onderhoud aan het beheerkantoor (taakveld 0.4)

GEBOUWEN EN MATERIEEL	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Dagelijks onderhoud	234.062	246.701	260.023	274.065
Groot onderhoud en kleine vervangingen	93.500	93.500	93.500	93.500
Kapitaallasten	37.300	105.800	139.000	139.000
Totaal	**364.862**	**446.001**	**492.523**	**506.565**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Maatschappelijke vervangingen >100.000	1.775.000	994.924	-	-
Economische vervangingen	-	-	-	-

Het betreft vervangingsinvesteringen voor twee projecten van het Ontwikkelprogramma, te weten: ontvangstgebied Groene Weelde € 1.905.050 en Gebiedsconcept Plesmanhoek € 50.000.

C. Financiering

Wet Financiering decentrale overheden

De Wet Financiering decentrale overheden (Wet Fido) heeft als doel het beheersen van risico's. De belangrijkste kenmerken in dat kader is een tweetal randvoorwaarden voor het treasurybeleid. De eerste is dat het aangaan en verstrekken van geldleningen alsmede het verlenen van garanties allen zijn toegestaan voor de uitoefening van de publieke taak. De tweede houdt in dat uitzettingen een prudent karakter (=met beleid en inzicht bezien) moeten hebben en niet gericht zijn op het genereren van inkomen door het lopen van onnodige risico's.

Op 7 mei 2020 heeft het Algemeen Bestuur in haar openbare vergadering haar verordening financieel beheer vastgesteld in gevolge artikel 57 van de wet Gemeenschappelijke Regelingen en de wet Financiering Decentrale Overheden over de kaders voor de inrichting en uitvoering van de financieringsfunctie. Ook is in deze vergadering vastgesteld de verordening financieel beheer en controle in gevolge artikel 57 van de wet Gemeenschappelijke Regelingen en de artikelen 216 en 217 van de provinciewet.

Risicobeheer

Binnen de Wet Fido zijn 2 normen vermeld waaraan dient te worden voldaan. De normen bestaan uit de kasgeldlimiet en de rente-risiconorm.

De kasgeldlimiet heeft betrekking op leningen met een looptijd van maximaal 1 jaar en de renterisiconorm op leningen met een looptijd vanaf 1 jaar. Het doel van deze normen uit hoofde van de Wet Fido is voorkomen dat bij herfinanciering van de leningen bij (aanzienlijk) hogere rente grote schokken optreden in de hoogte van de rente die het recreatieschap moet betalen. De normen beperken de budgettaire risico's.

De kasgeldlimiet is een bedrag ter grootte van een percentage van het totaal van de jaarbegroting bij aanvang van het jaar. Het doel van de limiet is de vlottende schuld (kortlopende leningen) te beperken. In de onderstaande tabel is de kasgeldlimiet voor het begrotingsjaar bepaald. In de begroting 2025 wordt de kasgeldlimiet niet overschreden.

Berekening van de kasgeldlimiet	
Begrotingstotaal (lasten)	12.493.375
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	8,20%
Kasgeldlimiet	1.024.457

De renterisiconorm is een bedrag ter grootte van een percentage van het totaal van de vaste schuld bij aanvang van het jaar. Het doel is het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente op de rente lasten van de organisatie. De norm stelt dat per jaar maximaal 20% van de vaste schuld in aanmerking mag komen voor herfinanciering of renteherziening. In de onderstaande tabel is de renterisiconorm voor het begrotingsjaar 2025 bepaald op € 0.

Berekening van de renterisiconorm	
Stand van de vaste schuld per 1 januari	-
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20%
Renterisiconorm	-

D. Bedrijfsvoering

Bestuursbureau

Met ingang van 1 januari 2022 hebben vijf recreatieschappen in Noord-Holland gezamenlijk een Bestuursbureau opgericht. Dit bestuursbureau zorgt voor het inplannen en ondersteunen van de vergaderingen. De medewerkers van dit bureau fungeren formeel als ambtelijk opdrachtgever voor de uitvoeringsorganisatie en als secretaris van de besturen van de recreatieschappen.

Uitvoeringsorganisatie

Recreatie Noord-Holland NV (RNH) werkt als opdrachtnemer voor het bestuur van Recreatieschap Spaarnwoude bevat. De provincie Noord-Holland is enig aandeelhouder van RNH.

De dienstverlening wordt afgerekend op basis van werkelijk gemaakte kosten en uren. De inzet van RNH voor het recreatieschap behoort tot de kostencategorie ingeleend personeel.

Voor de werkzaamheden die het Routebureau van RNH in opdracht van het recreatieschap verricht zijn vaste bedragen in de begroting opgenomen. Deze bedragen dekken de inzet van RNH en de bedrijfskosten die gemiddeld worden gemaakt voor de beschreven werkzaamheden aan routebeheer en -ontwikkeling.

Overkoepelend voor alle recreatieschappen werkt RNH aan de volgende prestaties:

- HR management
- Training en opleiding van het personeel
- Professioneel contractbeheer vastgoed en evenementen
- Modern ingerichte ICT voor projectadministratie, financiële administratie en factuurafhandeling
- Archivering
- Natuurinclusief kennisnetwerk
- Omgevingsmanagement
- Planning en control

Flexibele schil / inhuur

Voor 2025 moeten nieuwe contracten opgesteld worden. Het is nog niet duidelijk of voor 2025 dezelfde voorwaarden en afspraken gaan gelden. De inzet SW-bedrijven verloopt tot nu toe via een afwijking op de aanbestedingsrichtlijn. Mensen met een achterstand op de arbeidsmarkt worden naar tevredenheid ingezet in het schoonhouden en afvalinzameling van het gebied. In 2024 wordt het aanbestedingsbeleid geactualiseerd. Het is – ook conform Europese regelgeving – niet langer wenselijk om één op één aan SW-bedrijven opdrachten te verlenen. Social return zal integraal in de uitvraag opgenomen moeten worden. Het is mogelijk dat SW-bedrijven niet mee gaan dingen en de opdrachten daarmee duurder uit gaan vallen en dat ingeleverd wordt op de hoge kwaliteit die SW-bedrijven leveren. Voor de SW-bedrijven valt dan ook een belangrijke klant weg.

Percentage overhead

Als de overhead (€ 1.063.875) wordt afgezet tegen de totale lasten (€ 12.493.375) bedraagt het percentage overhead 8,5%. Het percentage overhead is daarmee ongewijzigd ten opzichte van 2023 en 2024. Deze overhead bestaat uit de volgende posten:

Opbouw van de overhead	Lasten	Baten
Bestuursadvisering en programmasturing	444.158	-
Secretariaat	68.783	-
Financiële control en administratie	371.495	-
Aansturing beheerteam en toezichthouders	140.255	-
Kantoor- en bedrijfskosten	39.184	-
Totaal	**1.063.875**	**-**

Planning en control

RNH maakt voor het recreatieschap voor ieder boekjaar de kadernota en programmabegroting, gevolgd door een jaarplan en begrotingswijziging, en tenslotte de najaarsnotitie en jaarrekening. In één kalenderjaar worden daartoe de volgende stukken aan het bestuur voorgelegd:

- in het voorjaar de jaarrekening van het afgelopen jaar, de begrotingswijziging voor het lopende jaar en de programmabegroting voor het volgende jaar;
- en in het najaar de najaarsnotitie voor het lopende jaar, een jaarplan / financiële uitgangspunten voor het volgende jaar en de kadernota voor het daaropvolgende jaar.

Deze cyclus van planning en control wordt zo goed mogelijk afgestemd op de vergadercyclus van het recreatieschap, de behandeling door participanten en regionale afspraken over de informatie uitwisseling tussen gemeenschappelijke regelingen en gemeenteraden.

Maatregelen bij begrotingsafwijkingen

Materiële afwijkingen (beleidsmatig en/of financieel) ten opzichte van de begroting moeten door het bestuur worden geautoriseerd. Als een wijziging niet in het jaar zelf is voorgelegd, dan zijn bestedingen boven het begrotingsbedrag strikt genomen onrechtmatig. Daarom worden de afwijkingen tijdig, zo mogelijk in het begrotingsjaar zelf, aan het bestuur voorgelegd. Dit gebeurt in de vorm van:

- de begrotingswijziging;
- separate bestuursvoorstellen;
- en de najaarsnotitie.

Klachtenregistratie

Het recreatieschap biedt op de website de mogelijkheid om een klacht in te dienen. Afgelopen jaren is daarvan geen gebruik gemaakt. Ook via andere communicatiemiddelen en via de klantcontacten met toezichthouders of beheermedewerkers zijn geen klachten ontvangen over het handelen of functioneren van medewerkers die namens het recreatieschap optreden.

Met ingang van 2022 is het doen van een melding over een probleem in de openbare ruimte vereenvoudigd met een makkelijke ingang via de website.

Tarieventabel

De tarieventabel volgt uit de Legesverordening 2015 zoals vastgesteld door het algemeen bestuur van Recreatieschap Spaarnwoude op 17 december 2015. De tarieven kunnen telkenmale met de vaststelling van de begroting over enig jaar opnieuw worden vastgesteld.

1	Documenten	
	Aard van de dienstverlening	**Tarief**
1.1	Toezending link naar digitale openbare vergaderstukken van algemeen bestuur op basis van registratie e belangstellenden	Nihil
1.2	Het verstrekken van fotokopieën van schriftelijke stukken, afschriften en dergelijke A4-formaat, per bladzijde (zwart/wit). Voor afschrift en in kleur of A3-formaat worden de leges met 50% verhoogd	€ 0,40

2	Archiefwerkzaamheden, opzoeken stukken	
	Aard van de dienstverlening	**Tarief**
2.1	Opzoeken stukken in archief of in bestanden indien het opzoeken langer duurt dan 15 minuten, eerste kwartier gratis	€ 15,- per kwartier of gedeelte daarvan

3	Vergunningen en ontheffingen op grond van de algemene verordening (AV) van het recreatieschap	
	Aard van de dienstverlening	**Tarief**
3.1	Vergunning voor een evenement (art. 2.2 AV) met een verwacht bezoekersaantal tussen 50 en 500 • commerciële doeleinden, per dag(deel) • particulier en non-profit, per dag(deel) • scholen en verenigingen, per dag(deel)	 € 250,- € 75,- *) € 50,- *)
3.2	Vergunning voor het tegen betaling aanbieden van diensten en lessen, zoals skeeleren, fietsen, kanoën, paardrijden, bewaken van auto's etc. (art. 2.3 AV)	€ 50,- per keer € 250,- per jaar
3.3	Ventvergunning (art 2.4 AV) ten behoeve van de verkoop van (horeca)artikelen: • voor maximaal 3 aansluitende dagen • jaarvergunning venten, per jaar	 € 150,- € 1.000,-
3.4	Standplaatsvergunning (art. 2.5 AV), in verband met verkoop van (horeca)artikelen vanuit een mobiel verkooppunt, per aangewezen locatie: • voor maximaal 3 aansluitende dagen • jaarstandplaats	 € 150,- € 1.000,-
3.5	Ontheffing voor het maken van commerciële foto- en filmopnamen (art. 2.6 AV), per dagdeel	€ 250,-
3.6	Vergunning voor het uitlaten van honden door commerciële bedrijven/uitlaatservices (art. 2.14 AV), per jaar, afhankelijk van bezoekfrequentie	van € 250,- tot € 750,-
3.7	Vergunning voor het uitlaten of begeleiden van meer dan drie honden (art. 2.14 AV), particulier/non-profit, per jaar/periode	€ 50,-
3.8	Ontheffing voor het op afstand (radiografisch) besturen van voertuigen en recreatieapparatuur, waaronder drones (art. 2.19 AV), particulier, non-profit, per ontheffing	€ 50,-
3.9	Bescherming groenvoorzieningen (art.3.4 AV); ontheffing voor schade toebrengen aan groenvoorzieningen of grasmat, graven van kuilen etc.(excl. herstel van schade!), per keer	€ 150,-
3.10	Ontheffing motorvoertuig voor rijden in groenvoorzieningen (art. 4.5 AV) voor een periode van maximaal 3 maanden • voor elke verlenging met maximaal drie maanden	€ 50,- € 50,-
3.11	Barbecue etc. (art. 4.18 AV) op daartoe aangewezen plaatsen, met een verwacht bezoekersaantal • van 50 tot 100 personen, per keer • meer dan 100 personen, per keer N.B.: Evt. in combinatie met nr. 3.1 vergunning evenement	 € 50,- *) € 150,- *)
3.12	Wijziging van vergunning of ontheffing, o.a. data/periode	€ 50,-
3.13	Overige vergunningen/ontheffingen op grond van de AV	€ 150,-

*) Groepsactiviteiten (kleinschalige evenementen) maken deel uit van het normale gebruik van het recreatiegebied.

Het bestuur van het recreatieschap draagt de uitvoeringsorganisatie op om in elk geval van deze mogelijkheid gebruik te maken voor:

- Sport- en speldagen van scholen;
- Benefietactiviteiten voor algemeen geaccepteerde goede doelen;
- Familiebijeenkomsten tot 100 personen;
- Kleinschalige activiteiten georganiseerd door organisaties met een maatschappelijk doel;
- Kleinschalige sportactiviteiten.

Voorwaarde is dan wel dat de openbare toegankelijkheid van de terreinen en voorzieningen gewaarborgd is en dat er dus geen sprake is van exclusief terreingebruik waarbij derden kunnen worden geweerd of gebruik door anderen wordt geweerd.

Openbaarheid Wet open overheid (Woo)

Met ingang van verslagjaar 2022 dient jaarlijks aandacht te worden besteed aan de uitvoering van de Wet open overheid (Woo), mede in relatie tot de beleidsvoornemens. Dat betekent dat sinds 2023 deze paragraaf voor het eerst in de jaarstukken 2023 én de begroting 2024 is opgenomen. De Woo is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) en is op 1 mei 2022 in werking getreden.
De Woo heeft als doel een transparante en actief openbaar makende overheid.

De drie hoofddoelen van de Woo zijn:

- actieve openbaarmaking
- passieve openbaarmaking
- verbetering van de informatiehuishouding

Omdat er nog geen format beschikbaar is, zal de uitwerking van deze paragraaf werkenderwijs plaatsvinden. Deze eerste openbaarheidsparagraaf zal ook tegen deze achtergrond moeten worden bezien.

In samenspraak met het Bestuursbureau wordt verder gekeken naar de openbaarmaking van de verplichte openbaar te maken categorieën. De AB-stukken worden al actief openbaar gemaakt via de website (iBabs).

Een extern bureau heeft, als onderdeel van een rapportage voor de verbetering van de informatiehuishouding, een advies uitgebracht over de Woo. Hier wordt een vervolg aan gegeven. Denk daarbij aan het inventariseren van werkprocessen en de gegevensstromen die deze werkprocessen opleveren. Ook zullen de applicaties (databronnen) in beeld gebracht worden. Aan de (persoons)gegevens worden per werkproces bewaartermijnen gekoppeld. Bij de laatste activiteit is het advies van de functionaris voor de gegevensbescherming belangrijk. Met proceseigenaren zal vervolgens een keuze gemaakt worden voor de toe te passen ordening waarmee we beter kunnen voldoen aan de Woo.

E. Grondbeleid

Het recreatieschap is van mening dat gebieden die binnen de grenzen van de Gemeenschappelijke Regeling vallen, in het beheer van het recreatieschap thuishoren.

Indien het recreatieschap een zakelijk of persoonlijk recht verwerft op gronden grenzend aan het gebied, dan worden deze gronden toegevoegd aan de gemeenschappelijke regeling.

Oppervlaktes en hoeveelheden		
Gronden		
Beleidsgebied gemeenschappelijke regeling	2500	hectare
Oppervlakte in eigendom	2123	hectare
waarvan: in eigen beheer	1361	hectare
contractueel uitgegeven	1216	hectare
Aantal contracten gronden		
Gebouwen		
Aantal gebouwen*	42	
waarvan: in eigen beheer	25	
Contractueel uitgegeven	17	
potentieel af te stoten	13	

* betreft opstallen waar het recreatieschap onderhoudsverplichtingen heeft

Gronden in eigendom en uitgegeven

Alle gronden van het recreatieschap zijn in bloot eigendom van Staatsbosbeheer, waarbij het recreatieschap het economisch eigendom heeft. Hier lopen twee verschillende erfpachtcontracten mee, die allebei expireren in 2049.

Gronden in erfpacht worden bij voorkeur voor langere periodes uitgegeven, tenzij dit vanuit gewenste ontwikkelingen in het gebied die voortvloeien uit het ambitietraject onwenselijk is. Alle gronduitgiftes zijn digitaal op kaart verwerkt in het beheersysteem GeoVisia en van alle contracten is een digitaal archief.

Voor ontwikkelingen waarbij externe financiering nodig is, is een looptijd van het ondererfpacht van ten minste 30 jaar wenselijk. Het recreatieschap kan momenteel alleen contracten sluiten met de resterende looptijd van 27 jaar. Met Staatsbosbeheer is daarom voor de korte termijn afgesproken dat zij meetekenen met het ondererfpachtcontract, zodat een langere looptijd gegarandeerd kan worden. Voor de langere termijn loopt binnen de gehele Metropool Regio Amsterdam een proces voor herziening erfpacht. Mei 2022 is een afsprakenkader overeengekomen met uitgangspunten en bouwstenen voor de verlening van het erfpacht worden vastgelegd (periode van 60 jaar).

NatuurNetwerk Nederland (NNN)

Bijna alle gronden van het recreatieschap maken deel uit van het NatuurNetwerk Nederland (NNN). Dit legt beperkingen op voor het gebruik van de gronden. Dat geldt ook voor de andere beschermingsregimes in het landelijk gebied: Bijzonder Provinciaal Landschap (beschermd landschap met kernkwaliteiten) en Unesco (beschermd erfgoed).

Commerciële activiteiten

Om voldoende baten te halen uit de gronden zijn de gronden voor commerciële activiteiten of bewoning uitgegeven. Hierbij wordt gewerkt met standaardcontracten en voorwaarden. Recreatieschap Spaarnwoude heeft sinds eind 2020 een vastgesteld grondprijzenbeleid. Er is sprake van actief accountmanagement waardoor contracten regelmatig worden herzien of gecontroleerd op oneigenlijk gebruik.

Baten uit commerciële activiteiten	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2024
Baten uit (erf)pachten	2.302.416	2.168.000
Baten uit verhuren	475.765	449.245

Uitgiftes

Voor nieuwe ontwikkelingen wordt gewerkt conform het Uitgiftekader vastgoed (2022). Voor grote ontwikkelingen worden biedingsboeken opgesteld, waarop marktpartijen kunnen inschrijven.

F. Participanten

Vanwege de bestuurlijke, beleidsmatige en financiële belangen voor elke participant is inzicht in en actieve deelname aan de gemeenschappelijke regeling noodzakelijk. Door effectief te sturen op de doelstellingen en prestaties kunnen participanten de gemeenschappelijke regeling maximaal laten bijdragen aan eigen bestuurlijke ambities. Ook de ambtelijke organisaties zullen daarvoor goed samen moeten werken met de uitvoeringsorganisatie Recreatie Noord-Holland.

Participantenbijdragen

Zoals afgesproken in de gemeenschappelijke regeling wordt de participantenbijdrage jaarlijks geïndexeerd. De programmabegroting geeft verder geen aanleiding om de participantenbijdragen te verhogen.

Participant geconsolideerd	Bijdragen-verdeling 2024	Bijdragen-verdeling 2025	Bijdrage in 2024	Bijdrage in 2025
Provincie Noord Holland	52,21%	52,21%	3.275.346	3.478.418
Gemeente Amsterdam	18,64%	18,64%	1.169.299	1.241.795
Gemeente Haarlem	13,43%	13,43%	842.398	894.626
Gemeente Haarlemmermeer	10,29%	10,29%	645.500	685.521
Gemeente Velsen	5,43%	5,43%	340.432	361.539
Totaal	**100,00%**	**100,00%**	**6.272.975**	**6.661.899**

Participant SPW	Bijdragen-verdeling 2024	Bijdragen-verdeling 2025	Bijdrage in 2024	Bijdrage in 2025
Provincie Noord Holland	53,10%	53,10%	2.378.542	2.526.012
Gemeente Amsterdam	22,10%	22,10%	989.939	1.051.315
Gemeente Haarlem	12,80%	12,80%	573.358	608.906
Gemeente Haarlemmermeer	4,40%	4,40%	197.094	209.314
Gemeente Velsen	7,60%	7,60%	340.432	361.539
Totaal	**100,00%**	**100,00%**	**4.479.365**	**4.757.086**

Participant SGP	Bijdragen-verdeling 2024	Bijdragen-verdeling 2025	Bijdrage in 2024	Bijdrage in 2025
Provincie Noord Holland	50,00%	50,00%	896.804	952.406
Gemeente Amsterdam	10,00%	10,00%	179.360	190.480
Gemeente Haarlem	15,00%	15,00%	269.040	285.720
Gemeente Haarlemmermeer	25,00%	25,00%	448.406	476.207
Totaal	**100,00%**	**100,00%**	**1.793.610**	**1.904.813**

Informeren van participanten

De informatievoorziening van de gemeenschappelijke regeling aan de participanten (de gemeenteraden en provinciale staten) is belangrijk. Daarvoor brengt het recreatieschap vier keer per jaar een bestuursmededeling uit. Financiële stukken worden aangeboden voor een zienswijze.

Informatie over verbonden partijen

Deze paragraaf geeft de informatie weer, die elke participant volgens het BBV moet opnemen in haar paragraaf 'Verbonden partijen'. Deze gegevens hebben betrekking op de geconsolideerde begroting.

Naam verbonden partij	Recreatieschap Spaarnwoude
Vestigingsplaats	Velsen-Zuid
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Deelnemende partijen	Provincie Noord-Holland en de gemeenten Amsterdam, Velsen, Haarlemmermeer en Haarlem
Bestuurlijke vertegenwoordiging en stemverhouding (na gemeenteraadsverkiezing maart 2022)	Provincie Noord-Holland: E. Rommelen Provincie Noord-Holland: A. Den Boer (tezamen 33,33%) Amsterdam: R. van Dantzig met mandaat vertegenwoordigd door N. Türkkol (16,67%) Velsen: B. Diepstraten (16,67%) Haarlemmermeer: M. Sedee (16,67%) Haarlem: R. Berkhout (16,67%)
(BBV 15, 2a en 2b)	Het besturen en beheren van het recreatiegebied. Gezien de ligging en het gebruik van het gebied door de inwoners heeft de provincie/gemeente een direct maatschappelijk belang bij het realiseren van de doelen en neemt daarom deel aan de gemeenschappelijke regeling.
Activiteiten	Het recreatieschap voert de ontwikkeling en het beheer van het recreatiegebied uit, conform de kaders van de gemeenschappelijke regeling.
Visie op de verbonden partij (BBV 15, 1a)	Spaarnwoude is ingericht als recreatiegebied om steden en natuurgebieden te ontlasten en aantrekkelijke recreatiemogelijkheid te bieden aan recreanten uit omliggende gemeenten en de regio. Het recreatieschap heeft drie hoofdactiviteiten: a. Beheren en in stand houden van de ingerichte gebieden en voorzieningen. b. Actueel houden en vernieuwen van het aanbod om aan te sluiten bij wensen en behoeften van de recreant. c. Uitvoeren van het inrichtingsplan en investeringsprogramma.
Beleidsvoornemens 2020-2024 (BBV 15,1a)	• Schone, hele, veilige en bruikbare recreatieve gebieden die tevens aantrekkelijk zijn door de ligging in de natuur • Voorzien in de groeiende behoefte aan openluchtrecreatie en natuur en daarmee versterken van het woon- en werkklimaat in de groeiende omliggende steden • Een evenwichtige balans openluchtrecreatie en commerciële vormen van recreatie • Het ontwikkelen van een duurzaam stad - land netwerk met: - goed bereikbare, herkenbaar en vindbare ontvangstgebieden aan de stedelijke randen én in het gebied waar voorzien wordt in alle behoeften van de recreant - rustieker gebieden waar het landschap, de natuur en de cultuurhistorie prevaleren - die onderling (vooral voor langzaam verkeer) verbonden zijn

	• Ontwikkelen en aanhelen van natuurgebieden, vergroten van de biodiversiteit en de belevingswaarde ervan voor de recreant • Ontwikkelen en behoud van waardevolle en aantrekkelijke agrarische landschappen en erfgoed • Inzet op sociaal-maatschappelijke meerwaarden • Spaarnwoude profileren en positioneren aan de hand van bovengenoemde doelstellingen
(Wijziging) financieel belang (BBV 15, 2b-d)	Voor financiering van het jaarlijkse exploitatietekort zijn de participanten verantwoordelijk, indien de reserves ontoereikend zijn. In totaal betekent dit per participant: Provincie Noord-Holland – 52,2% Gemeente Amsterdam – 18,7% Gemeente Velsen – 5,4 % Gemeente Haarlemmermeer – 10,3% Gemeente Haarlem – 13,4%
Bestuurlijke invloed	Jaarlijks kan Provinciale Staten / de raad haar gevoelens uitspreken over de begroting en kennis nemen van de jaarrekening en eventuele beleidsdocumenten. In de gemeenschappelijke regeling zijn de bevoegdheden vastgelegd. Voor aanpassing van de regeling is de instemming van alle participanten vereist.
Bestuurlijk belang	Het doel van de GR is de belangen te behartigen bij: • het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie; • het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu; • het tot stand brengen en onderhouden van een landschap, dat is afgestemd op het onder sub a en b geformuleerde alsmede;
Eigen vermogen	31-12-2022 € 14.528.570 31-12-2023 € 13.728.038 31-12-2024 € 13.126.304 31-12-2025 € 12.904.008
Vreemd vermogen	31-12-2022 € 3.860.853 31-12-2023 € 4.829.403 31-12-2024 € 2.241.748 31-12-2025 € 1.663.000
Financieel resultaat voor bestemming	31-12-2022 € -566.901 31-12-2023 € -800.533 31-12-2024 € -601.734 31-12-2025 € -222.296
Website	www.spaarnwoudepark.nl
Risicoprofiel	laag
Risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen (BBV 15, 2e)	Voor de berekende risico's is de weerstandscapaciteit voldoende

Ontwikkelingen

- Uitvoering geven aan toekomstvisie Spaarnwoude Park en Ontwikkelprogramma voor meerjarige investeringen (MJIP), waar bestuurlijk akkoord voor is. Een deel van het Ontwikkelprogramma wacht op een keuze op de benodigde investeringen.
- Afspraken met Staatsbosbeheer over verlenging erfpachtcontracten voor het economisch eigendom van het recreatieschap
- Biodiversiteit krijgt een grotere rol bij het beheer van Spaarnwoude Park. Binnen begroting en met subsidies worden al enkele stappen gezet (o.a. bossenrevitalisering en randenbeheer). De rest van het ecologisch beheerplan wacht op financiering.

Overzicht van baten en lasten

Baten en lasten per programma

Programma 2025	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	379.293	42.205	-337.088
2. Beheer en onderhoud	10.034.038	5.027.875	-5.006.163
3. Veiligheid en toezicht	752.243	-	-752.243
4. Bestuur en ondersteuning	1.326.181	-	-1.326.181
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	1.620	7.200.999	7.199.379
Totaal voor bestemming	**12.493.375**	**12.271.079**	**-222.296**
	Toevoeging	**Onttrekking**	**Saldo**
Ad 5. Mutaties reserves	953.693	1.175.989	-222.296
Totaal na bestemming	**13.447.068**	**13.447.068**	**-**

Overzicht van baten en lasten per taakveld

Nr.	Lasten per taakveld	wijziging 2024	2025	2026	2027	2028
0.1	bestuur	250.903	262.306	275.728	289.847	304.699
0.4	overhead	1.045.984	1.063.875	1.120.268	1.179.660	1.242.214
0.5	treasury	1.525	1.620	1.707	1.799	1.896
0.8	overige baten en lasten	-	-	-	-	-
0.9	vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-
0.10	mutaties reserves	10.547.195	953.693	1.933.745	1.009.816	1.208.822
0.11	resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-	-	-
1.2	openbare orde en veiligheid	722.468	752.243	792.103	834.086	878.305
2.1	verkeer en vervoer	1.948.184	2.430.701	2.010.192	2.006.426	2.081.778
3.1	economische ontwikkeling	598.259	281.990	68.203	216.501	243.903
3.2	fysieke bedrijfsinfrastructuur	659.541	686.997	723.831	762.641	803.537
3.3	bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	20.770	21.600	22.767	23.996	25.292
3.4	economische promotie	251.635	258.959	272.687	287.147	302.377
5.3	cultuurpresentatie, -productie en -participatie	247.967	242.556	255.422	268.973	283.246
5.5	cultureel erfgoed	113.625	33.864	35.450	37.122	38.883
5.7	openbaar groen en (openlucht)recreatie	6.488.809	6.456.664	6.716.182	7.162.568	7.448.016
	Totaal lasten	**22.896.865**	**13.447.068**	**14.228.285**	**14.080.582**	**14.862.968**

Nr.	Baten per taakveld	Begroting na wijziging 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
0.1	bestuur	-	-	-	-	-
0.4	overhead	-	-	-	-	-
0.5	treasury	550.000	539.100	494.200	494.200	494.200
0.8	overige baten en lasten	6.272.975	6.661.899	7.021.642	7.400.810	7.800.454
0.9	vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-
0.10	mutaties reserves	11.148.929	1.175.989	1.931.689	1.149.803	1.273.688
0.11	resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-	-	-
1.2	openbare orde en veiligheid	-	-	-	-	-

2.1	verkeer en vervoer	189.651	589.899	94.754	99.871	105.264
3.1	economische ontwikkeling	200.000	42.205	78.205	149.205	214.205
3.2	fysieke bedrijfsinfrastructuur	2.666.981	2.830.869	2.982.742	3.142.777	3.311.415
3.3	bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-	-	-	-	-
3.4	economische promotie	-	-	-	-	-
5.3	cultuurpresentatie, -productie en -participatie	1.274.653	1.245.000	1.245.000	1.245.000	1.245.000
5.5	cultureel erfgoed	22.451	23.564	24.593	25.678	26.822
5.7	openbaar groen en (openlucht)recreatie	571.225	338.543	355.460	373.238	391.920
	Totaal baten	**22.896.865**	**13.447.068**	**14.228.285**	**14.080.582**	**14.862.968**

	Saldo van lasten en baten per taakveld	Begroting na wijziging 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
	Totaal baten	22.896.865	13.447.068	14.228.285	14.080.582	14.862.968
	Totaal lasten	22.896.865	13.447.068	14.228.285	14.080.582	14.862.968
	Saldo	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**

	Specificatie van taakveld 0.8 overige baten en lasten	Begroting na wijziging 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
84340	BIJDRAGE PROVINCIE NOORD-HOLLAND	3.275.346	3.478.418	3.666.253	3.864.231	4.072.899
84320	BIJDRAGE GEMEENTE HAARLEM	842.398	894.626	942.936	993.854	1.047.522
84313	BIJDRAGE GEMEENTE AMSTERDAM	1.169.299	1.241.795	1.308.852	1.379.530	1.454.025
84321	BIJDRAGE GEMEENTE HAARLEMMERMEER	645.500	685.521	722.539	761.556	802.680
84322	BIJDRAGE GEMEENTE VELSEN	340.432	361.539	381.062	401.639	423.328
	Totaal	**6.272.975**	**6.661.899**	**7.021.642**	**7.400.810**	**7.800.454**

Overzicht van baten en lasten per kostensoort

Lasten per kostensoort	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Belastingen	-	-	-
Grond	-	-	-
Duurzame goederen	2.418.000	2.562.700	1.331.030
Pachten	2.683	2.526	8.025
Ingeleend personeel	4.516.063	4.815.828	4.667.548
Huren	-	-	-
Overige goederen en diensten	4.952.449	5.214.581	5.544.597
Rente	1.620	1.525	2.076
Mutatie voorzieningen	470.400	-360.500	464.405
Afschrijvingen	132.160	113.010	106.842
Overige verrekeningen	-	-	-
Totaal lasten	**12.493.375**	**12.349.670**	**12.124.524**

Baten per kostensoort	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Grond	-	-	-
Pachten	2.302.416	2.168.000	2.079.418
Huren	475.765	449.245	423.849
Leges en andere rechten	16.126	15.192	11.444
Overige goederen en diensten	1.705.965	1.710.720	1.862.222
Subsidies	527.603	134.704	55.431
Inkomensoverdrachten	6.704.104	6.720.075	6.394.840
Kapitaaloverdrachten	-	-	-
Rente	539.100	550.000	536.190
Overige verrekeningen	-	-	-39.402
Totaal baten	**12.271.079**	**11.747.936**	**11.323.991**

Saldo van lasten en baten per kostensoort	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Totaal lasten	12.493.375	12.349.670	12.124.524
Totaal baten	12.271.079	11.747.936	11.323.991
Saldo	**-222.296**	**-601.734**	**-800.533**

Specificatie van de resultaatbestemming door mutaties reserves (taakveld 0.10)

Resultaatbestemming	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Toevoeging algemene reserve	511.793	4.319.670	610.368
Onttrekking algemene reserve	-140.368	-6.153.411	-210.675
Toevoeging bestemmingsreserve	441.900	6.227.525	614.855
Onttrekking bestemmingsreserve	-1.035.621	-4.995.518	-1.815.080
Totaal mutaties reserves	**-222.296**	**-601.734**	**-800.533**

Beleidsindicatoren

De uniforme basisset beleidsindicatoren voor gemeenten conform het BBV zijn voor het recreatieschap niet van toepassing.

Geprognotiseerde balans 2025

De geprognotiseerde balans per 31 december 2025 kan als volgt worden weergegeven.
(bedragen x € 1.000)

ACTIVA	2025	2024	PASSIVA	2025	2024
Vaste activa					***Vaste financieringsmiddelen***
Materiële vaste activa	4.017	2.375	Eigen vermogen	12.904	13.126
Financiële vaste activa	471	471	Voorzieningen	1.663	1.192
			Schulden op lange termijn	-	-
Subtotaal	***4.488***	***2.846***	***Subtotaal***	***14.567***	***14.318***
Vlottende activa			***Vlottende passiva***		
Vorderingen en overlopende activa	724	724	Netto-vlottende schulden met een renteypische looptijd korter dan een jaar	1.050	1.050
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	12.586	13.978	Overlopende passiva	2.227	2.227
Liquide middelen	46	46			
Subtotaal	***13.356***	***14.748***	***Subtotaal***	***3.277***	***3.277***
Totaal	**17.844**	**17.595**	**Totaal**	**17.844**	**17.595**

Standen reserves (standen per 31-12)	2024	2025	2026	2027	2028
Algemene reserve SPW/SGP	2.005.286	2.376.711	2.748.705	3.147.903	3.635.325
Bestemmingreserve UP SPW park	1.477.160	1.256.410	597.186	577.886	566.919
Best.reserve verv.investeringen SGP	763.300	867.600	975.900	1.088.200	1.204.500
Bestemmingsreserve egalisatie SPW/SGP	3.839.025	3.758.725	4.339.749	4.171.685	4.003.621
Bestemmingsreserve SMG	4.064.167	3.731.935	3.378.438	2.972.250	2.543.110
Best. reserve SMG beh. monument MH17	551.645	492.646	431.345	367.652	301.475
Bestemmingsreserve SMG investering	325.720	323.320	71.420	89.520	107.620
Bestemmingsreserve egalisatie SMG	100.000	96.660	363.320	350.980	338.640
Totaal reserves	**13.126.304**	**12.904.008**	**12.906.064**	**12.766.077**	**12.701.211**

Financiële meerjarenraming 2024 - 2028

Voor de meerjarenraming 2025 t/m 2028 in deze programmabegroting gaan we uit van gemiddelde CPI over de laatste 3 jaar. De meerjarenraming is doorgerekend met het indexcijfer van 5,4%

Lasten per programma	2024	2025	2026	2027	2028
1. Ontwikkeling en inrichting	857.626	379.293	104.862	321.074	350.535
2. Beheer en onderhoud	9.471.164	10.034.038	9.999.872	10.444.300	10.876.497
3. Veiligheid en toezicht	722.468	752.243	792.103	834.086	878.305
4. Bestuur en ondersteuning	1.296.887	1.326.181	1.395.996	1.469.507	1.546.913
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves	1.525	1.620	1.707	1.799	1.896
Totaal	**12.349.670**	**12.493.375**	**12.294.540**	**13.070.766**	**13.654.146**

Baten per programma	2024	2025	2026	2027	2028
1. Ontwikkeling en inrichting	260.000	42.205	78.205	149.205	214.205
2. Beheer en onderhoud	4.664.961	5.027.875	4.702.549	4.886.564	5.080.421
3. Veiligheid en toezicht	-	-	-	-	-
4. Bestuur en ondersteuning	-	-	-	-	-
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves	6.822.975	7.200.999	7.515.842	7.895.010	8.294.654
Totaal	**11.747.936**	**12.271.079**	**12.296.596**	**12.930.779**	**13.589.280**

Saldo lasten en baten	-601.734	-222.296	2.056	-139.987	-64.866

Reguliere werkzaamheden

	2024	2025	2026	2027	2028
Lasten	11.143.044	12.156.925	12.235.040	12.797.706	13.354.419
Baten	11.187.886	11.724.374	12.213.891	12.777.074	13.370.575
Saldo	**44.842**	**-432.551**	**-21.149**	**-20.632**	**16.156**

Incidentele werkzaamheden

	2024	2025	2026	2027	2028
Lasten	1.206.626	336.450	59.500	273.060	299.727
Baten	560.050	546.705	82.705	153.705	218.705
Saldo	**-646.576**	**210.255**	**23.205**	**-119.355**	**-81.022**

Resultaat totaal

	2024	2025	2026	2027	2028
Lasten	12.349.670	12.493.375	12.294.540	13.070.766	13.654.146
Baten	11.747.936	12.271.079	12.296.596	12.930.779	13.589.280
Saldo	**-601.734**	**-222.296**	**2.056**	**-139.987**	**-64.866**

Mutaties reserves (standen per 31-12)	2024	2025	2026	2027	2028
Algemene reserve	-1.833.741	371.425	371.994	399.198	487.422
Bestemmingsreserve	1.232.007	-593.721	-369.938	-539.185	-552.288
Totaal	**-601.734**	**-222.296**	**2.056**	**-139.987**	**-64.866**

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen

	Stand per 31-12-2024	Stand per 31-12-2025	Verschil
Algemene reserve SPW/SGP	2.005.286	2.376.711	371.425
Bestemmingreserve UP SPW park	1.477.160	1.256.410	-220.750
Best.reserve verv.investeringen SGP	763.300	867.600	104.300
Bestemmingsreserve egalisatie SPW/SGP	3.839.025	3.758.725	-80.300
Bestemmingsreserve SMG	4.064.167	3.731.935	-332.232
Best. reserve SMG beh. monument MH17	551.645	492.646	-58.999
Bestemmingsreserve SMG investering	325.720	323.320	-2.400
Bestemmingsreserve egalisatie SMG	100.000	96.660	-3.340
Totaal reserves	**13.126.304**	**12.904.008**	**-222.296**
Voorziening groot onderhoud SPW	363.811	791.811	428.000
Voorziening groot onderhoud SGP	287.934	318.334	30.400
Voorziening groot onderhoud SMG	540.531	552.531	12.000
Totaal voorziening	**1.192.276**	**1.662.676**	**470.400**

Vaststelling door het algemeen bestuur

Deze programmabegroting is vastgesteld door het algemeen bestuur van Recreatieschap Spaarnwoude in de openbare vergadering van 11 juli 2024

Voorzitter,
Dhr. B. Diepstraten

recreatieschap
alkmaarder- en
uitgeestermeer

Postbus 2571, 2002 RB Haarlem
Genieweg 46a, Velsen-Zuid
023 – 520 28 00
info@recreatienoordholland.nl
www.alkmaarder-enuitgeestermeer.nl
K.v.K. 34370323

Aan de raden van de deelnemende gemeenten en provinciale staten

Velsen-Zuid: 12 april 2024
Uw kenmerk:
Ons kenmerk: U20240324 am
Projectnummer:
Onderwerp: Verzoek raden zienswijze financiële stukken 2024
Bijlage(n): 3
Behandeld door: Peter Jaap Don
Contactgegevens: 06 8284 6339

Geachte leden van de gemeenteraad en Provinciale Staten,

U ontvangt hierbij het verzoek om een zienswijze te geven op de financiële stukken 2024. Tevens informeren wij u over hoe het dagelijks bestuur in haar vergadering van 12 april 2024 kennis heeft genomen van de door u ingediende zienswijzen over de Kadernota 2025.

Reactie namens het bestuur dagelijks bestuur op zienswijzen Kadernota 2025 (kort samengevat)
Er zijn vier positieve zienswijzen (Heiloo, Uitgeest, Castricum Zaanstad), twee “neutrale” zienswijzen (Beverwijk en Alkmaar) en een negatieve zienswijzen (Heemskerk). De rode draad in de zienswijzen is dat de meeste gemeenteraden hun zorgen uiten over de haalbaarheid van de gepresenteerde inkomsten (vooral de 3 projecten voortvloeiend uit het rapport van Bureau Buiten) en/of de besparingen.

Het recreatieschap zet zich echter maximaal in om de beoogde verdiencapaciteit te realiseren. Op dit moment wordt de haalbaarheid van de verdienopties aangescherpt. Er wordt in kaart gebracht welke stappen er nodig zijn voor het behalen van de gewenste resultaten en welke risico’s er zijn. Een onderdeel van deze stappen zijn ook de inspanningen die de participanten moeten leveren, waar deze randvoorwaardelijk zijn. Op basis hiervan worden verdere acties in gang gezet.

U wordt na elke vergadering van het algemeen bestuur, middels een dashboard en bestuursmededelingen, op de hoogte gehouden over de voortgang. Tevens is een opdracht verstrekt om naast de huidige inkomstenmogelijkheden, verdere kansen te onderzoeken voor commerciële mogelijkheden.
De actualisatie van de verdienopties wordt met de Kadernota 2026 aan u voorgelegd.

In de reactie van het AB op de zienswijzen kadernota “24, waar het AB 16 mei 2024 over besluit gaat zij nader in op de zienswijzen.

Op basis van de ingediende reacties en zienswijzen wordt het volgende aan het AB voorgesteld:

1. kennis te nemen van de ontvangen zienswijzen;
2. de meerjarenraming 2025-2028 zoals gepresenteerd in de Kadernota 2025 (AB d.d. 6-12-2023) te verwerken in de Programmabegroting 2025 op basis van;

- scenario “Midden” met algemeen onderhoud - kwaliteit “B” en voor groenonderhoud-kwaliteit “C”;
- de volgende projecten: Vitaal Platteland, Saskerleidam, Dorregeest, Uiterdam (zonder verplaatsing) en beplanting en visieschets Aagtenpark
- het uitwerken van de opbrengstmogelijkheden conform het rapport van Bureau Buiten voor: recreatiearken, reclamezuilen en recreatiekaart;

3. in te stemmen met de verzoeken voor een onderbouwing van de geraamde inkomstenprojecten bij de Kadernota 2026;
4. en op de binnengekomen reacties per brief te reageren conform de bijgevoegde conceptbrief.

Zienswijze financiële stukken 2024

Hierbij bieden wij u de voorlopige financiële stukken 2024 aan van het recreatieschap Alkmaarder en Uitgeestermeer conform het bepaalde in de Wet Gemeenschappelijke Regelingen. U bent hiermee in de gelegenheid gesteld om binnen 10 weken uw zienswijze op de jaarstukken 2023, de begrotingswijziging 2024 en de programmabegroting 2025 naar voren te brengen. Het dagelijks bestuur heeft deze stukken in haar vergadering van 12 april 2024 behandeld en geagendeerd voor de vergadering van het algemeen bestuur op 12 juli 2024.

Het dagelijks bestuur voegt de commentaren waarin uw zienswijze is vervat bij de ontwerpbegrotingen en -rekening, zoals deze aan het algemeen bestuur wordt aangeboden.

Het algemeen bestuur neemt op 12 juli a.s. een besluit om de financiële stukken vast te stellen. Deze worden vóór 15 juli 2024 toegezonden ter goedkeuring aan het Ministerie van BZK.

We hopen u voldoende op de hoogte te hebben gesteld. Mochten er toch nog vragen/opmerkingen zijn, dan ontvangen wij deze graag.

Met vriendelijke groet,
namens het Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer

M.E. Faber
Programmamanager Recreatie Noord-Holland N.V.

Jaarstukken **2023**

ALKMAARDER- EN UITGEESTERMEER

recreatieschap
alkmaarder- en
uitgeestermeer

versie DB 12-04-2024

Inhoudsopgave

Samenvatting **4**

Jaarverslag **9**

Programmaverantwoording **11**

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting *13*

Programma 2. Beheer en onderhoud *17*

Programma 3. Toezicht en veiligheid *21*

Programma 4. Bestuur en ondersteuning *23*

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen *26*

Paragrafen **29**

A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing *30*

B. Kapitaalgoederen *32*

C. Financiering *39*

D. Bedrijfsvoering en openbaarheid Woo *42*

E. Grondbeleid *46*

F. Participanten *49*

Jaarrekening 2023 ..... **53**

Overige gegevens **66**

Bijlagen **70**

Bijlage I Overzichten A-UM *71*

Bijlage II Overzichten IJ-Z *73*

Bijlage III Investerings- en financieringsstaat over 2023 ..... *75*

Bijlage IV Staat van geactiveerde investeringen tot en met 2023 ..... *78*

Bijlage V Gebeurtenissen na balansdatum *80*

Bijlage VI Risicoanalyse *81*

Bijlage VII SiSa verantwoordingsinformatie 2023 ..... *85*

Bijlage VIII WNT-verantwoording 2023 ..... *86*

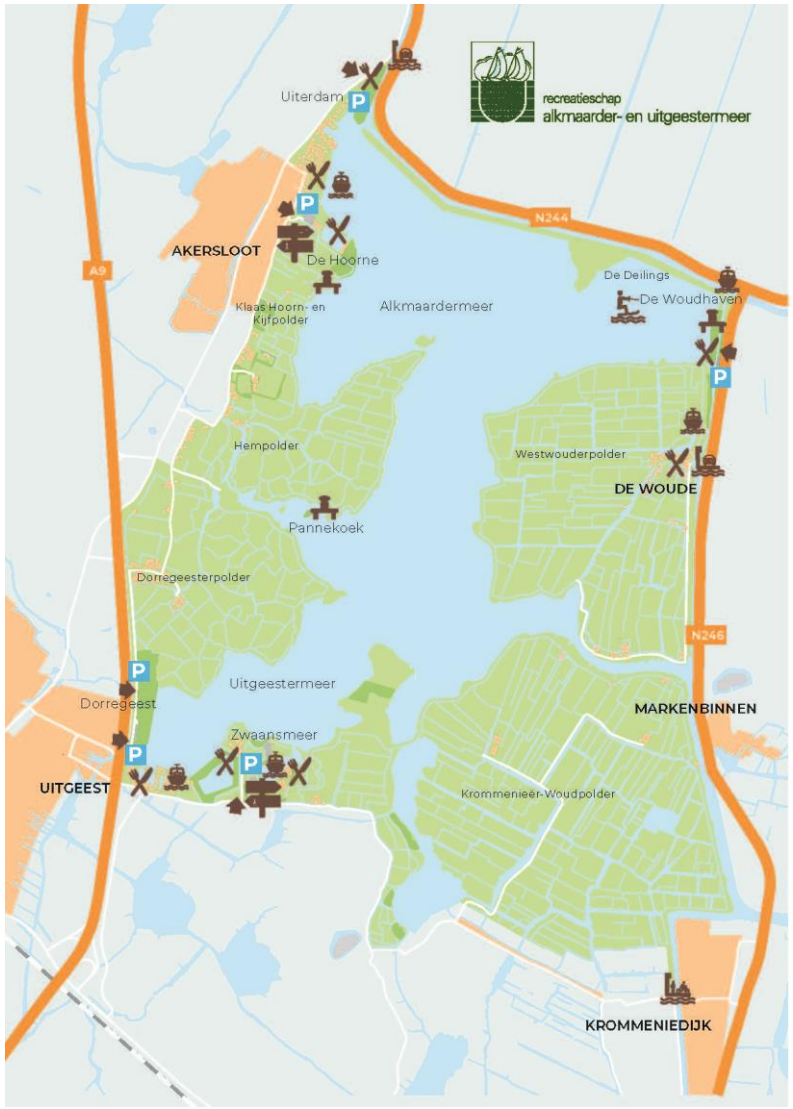
recreatieschap
alkmaarder- en uitgeestermeer
Uiterdam
AKERSLOOT
De Hoorne
Klaas Hoorn- en Kijfpolder
Alkmaardermeer
De Deilings
De Woudhaven
Hempolder
Westwouderpolder
DE WOUDE
Pannekoek
Dorregeesterpolder
Uitgeestermeer
Dorregeest
Zwaansmeer
UITGEEST
Krommenieër-Woudpolder
MARKENBINNEN
KROMMENIEDIJK
N244
N246
A9

BEVERWIJK
Aagtenpark
De Buitenlanden
ASSENDELFT
De Omzoom
ASSENDELFT

Samenvatting

De gemeenten Zaanstad, Alkmaar, Beverwijk, Castricum, Heemskerk, Heiloo en Uitgeest participeren samen met Provincie Noord-Holland in de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer. De participantenbijdragen vormen het grootste deel van het begrotingsbudget, aangevuld met inkomsten uit (erf)pacht en verhuur voor recreatieve activiteiten, horeca en evenementen, en met subsidies en overige bijdragen.

Het recreatiegebied Alkmaarder- en Uitgeestermeer (RAUM) bestaat uit twee deelgebieden, het Alkmaarder- en Uitgeestermeer (A-UM) en het deelgebied IJmond tot Zaanstreek (IJ-Z) bestaande uit het Aagtenpark, de Buitenlanden en de Omzoom.

Kerngegevens: 2.040 hectare werkgebied, waarvan 736 hectare het eigenlijke beheergebied van het recreatieschap bedraagt. Daarvan is 648 hectare voor het gebied A-UM (123 hectare land en 525 hectare water) en 88 hectare voor het recreatiegebied IJ-Z.

Het aantal bezoekers was in 2023 1,4 miljoen (in 2022 ruim 1,5 miljoen).

Hoogtepunten

Vaststelling Kadernota 2025 met structureel financieel evenwicht

In 2023 is vooral ingezet op het uitwerken van een structureel sluitende meerjarenbegroting. Gedurende 2023 heeft het recreatieschap diverse scenario's laten opstellen en doorrekenen. Doel was het realiseren van een structureel evenwicht tussen de kosten en opbrengsten, rekening houdend met de opgaven uit de visie, de financieel-economische omstandigheden bij de participanten en de maatschappelijke opgaven (groeiend aantal inwoners, recreatie, natuur, klimaat en milieu).

Realisatie uitvoeringsplan en Verdienmogelijkheden

In de vergadering van 6 december 2024 heeft het AB de kadernota vastgesteld, waarin is gekozen voor beeldkwaliteit "B" voor het algemeen onderhoud en beeldkwaliteit "C" voor groenonderhoud, en voor het uitvoeren van de volgende vijf uitvoeringsprojecten:

1. Vitaal Platteland/waterkwaliteit
2. 2de fase Natuurontwikkeling Saskerleidam
3. Dorregeest
4. Uiterdam (zonder verplaatsing)
5. Beplanting en visieschets Aagtenpark

Voor Dorregeest geldt dat dit project in nauwe samenhang met de projecten Vitaal Platteland (vergroting biodiversiteit onder en boven water) en Saskerleidam (ontwikkeling natuurvriendelijke oevers) wordt uitgewerkt. Wat betreft Dorregeest gaat het om uitbreiding bebouwingsmogelijkheden voor multifunctionele horeca, watersport, verblijfrecreatie en zwemwaterrecreatie. Dit plan wordt in nauw overleg met de gemeente Uitgeest opgepakt.

In opdracht van het AB heeft Bureau Buiten in 2023 onderzoek gedaan naar nieuwe, structurele verdienmogelijkheden. Op basis van dit rapport zijn door het AB de volgende opbrengstmogelijkheden geselecteerd om uit te werken en de resultaten daarvan te presenteren in de Kadernota 2026:

- recreatiearken
- reclamezuilen
- recreatiekaart

Verdere realisatie in hoofdlijnen

In 2023 heeft het recreatieschap zich ook ingezet voor:

- Het afronden van het Recreatief Netwerk dat samen met Recreatieschap Twiske-Waterland is uitgevoerd. Bij de bestuurlijke vaststelling (AB d.d. 6-12-2023) is besloten:
  - om de bestaande structuur te versterken met het oog op de toenemende druk door bevolkingsgroei en bezoekers van “buiten”,
  - en om meer bekendheid te geven aan de organisatie en de beheerlast van het Recreatief Netwerk. Het rapport kan als basis dienen voor de uitvoerings- en ambitiedocumenten van alle betrokken partijen.
- Gelijktijdig met het Recreatief Netwerk is de “Visie herstel veenlandschappen Laag Holland” vastgesteld. De betrokken partijen (Landschap Noord-Holland, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en de recreatieschappen) gebruiken de visie om hun eigen activiteiten op te zetten in de gebieden die zij zelf in beheer hebben. Ook brengen zij deze visie in bij processen die lopen in het kader van het provinciaal programma landelijk gebied (PPLG).
- Gedurende 2023 is door RAUM sterk ingezet op de afronding van de noodzakelijke voorbereiding bij de drie projecten Vitaal Platteland, Saskerleidam en Dorregeest. Daarvoor moest voor ieder project zowel apart als in samenhang met alle betrokkenen overleg worden gevoerd. Het gaat daarbij om provincie, hoogheemraadschap, gemeenten, ondernemers en andere belanghebbenden. Ook zijn daarvoor succesvolle gesprekken gevoerd om de noodzakelijke subsidies en/of bijdragen bijeen te krijgen.

Rechtmatigheidsverantwoording dagelijks bestuur

Door een wetswijziging is vanaf 2023 het dagelijks bestuur van het recreatieschap verantwoordelijk voor het afgeven van de rechtmatigheidsverantwoording. Dit betekent dat voortaan het dagelijks bestuur in de Jaarstukken een rechtmatigheidsverantwoording moet opnemen.

Dit gebeurt in de paragraaf Bedrijfsvoering. Samen met de accountant is daarvoor een plan van aanpak opgesteld. In de eerste bestuursronde van 2023 heeft het bestuur hiervoor het normenkader, de gewijzigde controleverordening en de gewijzigde verordening financieel beheer vastgesteld. Het recreatieschap kan over 2023 zelf verantwoording afleggen over de rechtmatigheid van de baten, lasten en balansmutaties.

Wat heeft het in 2023 gekost en opgeleverd?

De totale lasten van recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer bedroegen € 2.410.000. Per programma verdeeld:

- Ontwikkeling en inrichting € 240.000
- Beheer en onderhoud € 1.584.000
- Veiligheid en toezicht € 98.000
- Bestuursondersteuning kostte € 488.000

De totale baten van recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer waren € 2.363.000, bestaande uit:

- Participantenbijdragen € 1.717.000
- Inkomsten uit gebiedsexploitatie € 567.000
- Subsidies en bijdragen € 79.000

Financieel resultaat

De Jaarstukken van Recreatieschap Alkmaarder- Uitgeestermeer laat over 2023 een negatief resultaat zien van € 47.000, terwijl een negatief resultaat van € 491.000 was begroot. Het minder negatieve resultaat van € 444.000 is vooral het gevolg van:

- vertragingen van projecten in beide gebieden, tijdelijk 'on hold' zetten van projecten en activeren (en over meerdere jaren afschrijven) van projecten (€ 127.000 positief);
- lagere onderhoudskosten, het maaien van de waterplanten was in 2023 niet nodig en een besparing t.a.v. het gebied de Woudhaven. Daarnaast diverse besparingen/doorschuiven van werkzaamheden naar 2024 (€ 118.000 positief);
- meer rentebaten ontvangen dan begroot (€ 51.000 positief);
- overschrijdingen en besparingen van per saldo € 23.000 (positief):
- inruilwaarde van 2 vervoermiddelen (€ 20.000 positief);
- financiële boekingen inzake vormen beheerreserve (€ 159.000 positief);
- meer bedrijfskosten; verzekeringspremie en advieskosten (€ 50.000 negatief);
- meer inzet door RNH voor financieel advies en programmasturing, zoals het opstellen van financieel scenario's, en meer inzet voor vastgoedbeheer (€ 39.000 negatief);
- minder kosten Routebureau: kosten schuiven door naar 2024 (€ 19.000 positief).

Voorgesteld wordt het negatieve saldo in mindering te brengen op de reserves.

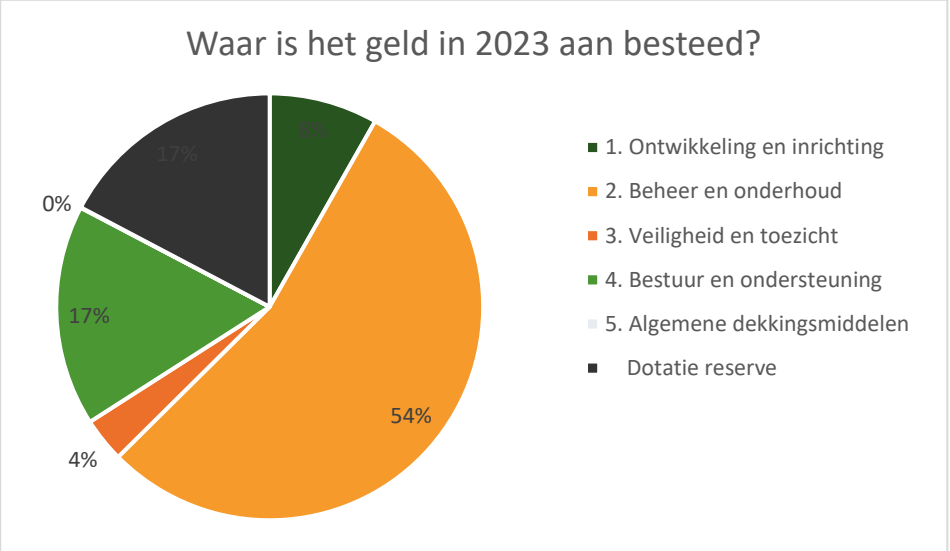

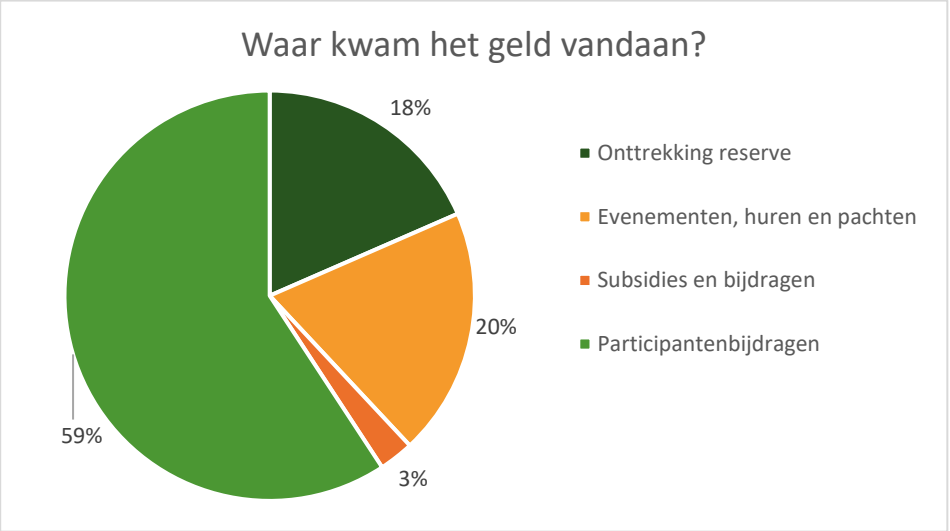

Financieel resultaat

De jaarrekening 2023 laat per saldo een negatief resultaat zien van € 47.000,-.
Dit resultaat omvat een:

- Reguliere winst van € 46.000,- op reguliere bedrijfsvoering;
- Incidenteel verlies van € 93.000.- op incidentele werkzaamheden/projecten.

Resultaat reguliere werkzaamheden

Voorgesteld wordt het saldo uit de reguliere werkzaamheden toe te voegen aan de algemene reserve.

	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Verschil
Lasten	2.083.979	2.162.751	-78.772
Baten	2.129.493	2.071.675	57.818
Saldo	**45.514**	**-91.076**	**136.590**

Resultaat incidentele werkzaamheden

Voorgesteld wordt het saldo uit de incidentele werkzaamheden te onttrekken uit de daarvoor bestemde reserves.

	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Verschil
Lasten	326.249	659.586	-333.337
Baten	233.692	259.507	-25.815
Saldo	**-92.557**	**-400.079**	**307.522**

Resultaat totaal 2023

	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Verschil
Lasten	2.410.228	2.822.337	-412.109
Baten	2.363.186	2.331.182	32.004
Saldo	**-47.043**	**-491.155**	**444.113**

Het totale resultaat is € 444.000,- lager dan het begroot was bij de begrotingswijziging.
Het minder negatieve resultaat is het gevolg van overschrijdingen en besparingen op:

- Programma 1 Ontwikkeling en inrichting (€ 152.000,- positief);
- Programma 2 Beheer en onderhoud (€ 121.000,- positief);
- Programma 3 Toezicht en veiligheid (€ 8.000,- positief);
- Programma 4 Bestuur en ondersteuning (€ 66.000,- negatief);
- Programma 5 algemene dekkingsmiddelen (€ 229.000,- positief).

De programma's worden bij de paragraaf 'programmaverantwoording' uitgewerkt ⇗.

Participantenbijdragen

Zoals vastgelegd in de gemeenschappelijke regeling wordt de participantenbijdrage jaarlijks geïndexeerd. Voor het boekjaar 2023 bedroeg de index voor de participantenbijdrage 2,3%.

Participantenbijdrage RAUM - totaal	Bijdrage in 2022	Bijdrage in 2023
Provincie Noord-Holland	829.596	848.677
Gemeente Beverwijk	113.879	116.498
Gemeente Heemskerk	89.489	91.547
Gemeente Uitgeest	83.137	85.049
Gemeente Alkmaar	87.385	89.395
Gemeente Zaanstad	380.956	389.717
Gemeente Castricum	63.997	65.469
Gemeente Heiloo	29.538	30.217
Totaal	**1.677.977**	**1.716.569**

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen

Het negatieve resultaat over het boekjaar 2023 is ten laste van de algemene reserve en de bestemmingsreserves gebracht. De omvang van de totale reserves bedroeg eind van het boekjaar 2023 € 1.426.103.

	Stand per 31-12-2023	Stand per 31-12-2022	Verschil
Kapitaal	408	408	-
Algemene reserve A-UM	43.162	45.392	-2.230
Bestemmingsreserves A-UM	608.430	476.706	131.724
Algemene reserve IJ-Z	131.717	35.765	95.952
Bestemmingsreserves IJ-Z	642.386	914.876	-272.490
Totaal reserves	**1.426.103**	**1.473.147**	**-47.044**
Voorziening groot onderhoud A-UM	462.160	381.953	80.207
Voorziening groot onderhoud IJ-Z	403.972	326.401	77.571
Totaal reserves en voorzieningen	**2.292.235**	**2.181.501**	**110.734**

Jaarverslag

Beleidsverantwoording

Hoofddoelstelling

De gebieden Alkmaarder- en Uitgeestermeer (A-UM) en IJmond tot Zaanstreek (IJZ) zijn ingericht als recreatiegebieden om de steden, de kuststrook en de natuurgebieden te ontlasten en aantrekkelijke recreatiemogelijkheden te bieden aan inwoners uit de omliggende gemeenten en de regio. Het doel van het Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer is vastgelegd in de Gemeenschappelijke Regeling (GR):

- het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie en watersport;
- het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu;
- het tot stand brengen en onderhouden van een landschap, dat is afgestemd op bovengenoemde doelen.

Alle activiteiten van het recreatieschap dragen bij aan deze doelen. De ambitie is:

> *Een herkenbaar en bekend gebied met een toegankelijke naam dat in de zomer en winter eigentijdse en duurzame (water)recreatiemogelijkheden biedt voor de lokale bewoners, voor de inwoners van de regio en voor (inter)nationale toeristen, met goede verbindingen over land en water met andere bestemmingen, waarin de natuur zich positief ontwikkelt.*

Strategische doelen 2023

In 2023 is vooral ingezet op het uitwerken van een structureel sluitende meerjarenbegroting. Daarover zijn diverse bijeenkomsten met het bestuur, de AC-leden en RNH-medewerkers georganiseerd.

Tevens heeft Bureau Buiten een onderzoek uitgevoerd naar extra verdienmogelijkheden in de gebieden van het RAUM. In het AB van 6 december 2023 heeft het bestuur hierover een besluit genomen door het vaststellen van de Kadernota 2025. Daarin zijn opgenomen:

- scenario “Midden” met beeldkwaliteit “B” voor algemeen onderhoud en beeldkwaliteit “C” voor groenonderhoud;
- uitvoeren van de projecten:
  - Vitaal Platteland
  - Saskerleidam
  - Dorregeest
  - Uiterdam (zonder verplaatsing)
  - Beplanting en visieschets Aagtenpark
- het uitwerken van de opbrengstmogelijkheden conform het rapport van Bureau Buiten voor:
  - recreatiearken
  - reclamezuilen
  - recreatiekaart
- Voorts het ambitieniveau bij te stellen en participanten, ondernemers en stakeholders te informeren met behulp van het communicatieplan.

Externe ontwikkelingen

- Provincie Noord-Holland verkent de mogelijkheid om de aandelen in de uitvoeringsorganisatie RNH, die voor 100% in het bezit van de provincie zijn, te verkopen aan Staatsbosbeheer.
- De gemeenten verwachten een neerwaartse bijstelling van hun gemeentefondsuitkering. Deze financiële vooruitzichten leiden ertoe dat de participanten terughoudend zijn om hun financiële bijdragen te verhogen.

- De spanningen tussen maatschappelijk-ruimtelijke ontwikkelingen en opgaven op het gebied van stikstof, woningbouw, klimaat en waterbeheer, in combinatie met de recreatieve opgaven;
- Maatschappelijke tendens is dat de gewenste (en noodzakelijke) recreatieve voorzieningen onder druk staan als het gaat om de afweging met de natuur.

Voortgang verbetering planning en control

De planning en control cyclus wordt continue verbeterd. Ook wordt opvolging gegeven aan de aanbevelingen van de accountant.

- Begin 2023 zijn de gewijzigde inkoop- en aanbestedingsrichtlijn en de algemene inkoopvoorwaarden vastgesteld.
- De processen rondom autorisaties in digitale systemen zijn aangescherpt.
- De verplichte rechtmatigheidsverantwoording is ingebed in de bedrijfsvoering van het recreatieschap, waarvoor begin 2023 het normenkader en controleplan zijn vastgesteld. Tot en met 2022 gaf de externe accountant een rechtmatigheidsoordeel bij de Jaarstukken. Door een wetswijziging is vanaf 2023 het dagelijks bestuur van het recreatieschap verantwoordelijk voor het afgeven van de rechtmatigheidsverantwoording. Dit betekent dat voortaan het dagelijks bestuur in de Jaarstukken een rechtmatigheidsverantwoording moet opnemen. Dit gebeurt in de paragraaf Bedrijfsvoering.

Vennootschapsbelasting

De activiteiten van het recreatieschap kunnen als volgt worden omschreven: beleidsbepaling, beheer en onderhoud van recreatieterreinen, genereren van publiciteit en ter beschikking stellen van recreatieterreinen voor openluchtrecreatie en evenementen. Alkmaarder- en Uitgeestermeer neemt het standpunt in dat haar activiteiten geen belaste ondernemingsactiviteiten vormen voor de Wet op de Vennootschapsbelasting 1969. Dit wordt jaarlijks beoordeeld. In voorgaande jaren is het recreatieschap vrijgesteld van vennootschapsbelasting. De verwachting is dat dit ook voor 2023 geldt.

Onvoorzien

Het recreatieschap had geen kosten onvoorzien begroot. Wel is het benodigde weerstandsvermogen bepaald op basis van de becijferde risico's, genoemd in de risicoparagraaf.

Programmaverantwoording

De verschillende taken die het recreatieschap uitvoert, zijn verdeeld over vier programma's, met een vijfde programma voor de algemene dekkingsmiddelen. In de programma's zitten naast kosten ook exploitatieopbrengsten, zoals de inkomsten uit huren, (erf)pachten, vergunningen en gebruiksvergoedingen.

Een groot deel van de kosten wordt gedekt door de jaarlijkse financiële bijdrage van de participanten; de deelnemers in de gemeenschappelijke regeling. De exploitatieopbrengsten, participantenbijdragen, subsidies en overige bijdragen zijn verwerkt als baten in de begroting en Jaarstukken van het recreatieschap.

De lasten en baten zijn als volgt verdeeld over de programma's.

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	239.630	51.709	-187.920
2. Beheer en onderhoud	1.583.680	325.277	-1.258.403
3. Veiligheid en toezicht	97.980	1.447	-96.533
4. Bestuur en ondersteuning	487.872	-	-487.872
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	1.066	1.984.752	1.983.686
Totaal voor bestemming	**2.410.228**	**2.363.186**	**-47.043**
	Toevoeging	**Onttrekking**	**Saldo**
Ad 5. Mutaties reserves	503.561	550.604	47.043
Totaal na bestemming	**2.913.789**	**2.913.789**	**-**

Verkorte balans

De balans per 31 december 2023 kan verkort als volgt worden weergegeven.
(bedragen x € 1.000)

ACTIVA	2023	2022	PASSIVA	2023	2022
Vaste activa			***Vaste financieringsmiddelen***		
Materiële vaste activa	206	14	Eigen vermogen	1.426	1.473
			Voorzieningen	866	708
Subtotaal	***206***	***14***	***Subtotaal***	***2.292***	***2.182***
Vlottende activa			***Vlottende passiva***		
Vorderingen en overlopende activa	86	128	Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	206	222
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	2.170	2.360	Overlopende passiva	25	164
Liquide middelen	62	66			
Subtotaal	***2.318***	***2.554***	***Subtotaal***	***231***	***386***
Totaal	**2.523**	**2.568**	**Totaal**	**2.523**	**2.568**

Overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2023

	Jaarstukken 2023			Begroting na wijziging 2023			Jaarstukken 2022		
Programma	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
1. Ontwikkeling en inrichting	239.630	51.709	-187.920	578.978	239.007	-339.971	468.140	143.835	-324.305
2. Beheer en onderhoud	1.583.680	325.277	-1.258.403	1.716.612	337.105	-1.379.507	1.420.670	284.521	-1.136.148
3. Veiligheid en toezicht	97.980	1.447	-96.533	104.529	-	-104.529	92.815	5.105	-87.710
4. Bestuur en ondersteuning	50.788	-	-50.788	22.409	-	-22.409	16.287	-	-16.287
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	1.066	1.984.752	1.983.686	900	1.755.070	1.754.170	-151	1.677.979	1.678.130
Overhead	437.084	-	-437.084	398.909	-	-398.909	401.255	-	-401.255
Heffing vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**2.410.228**	**2.363.186**	**-47.043**	**2.822.337**	**2.331.182**	**-491.155**	**2.399.015**	**2.111.440**	**-287.576**
Resultaatbestemming (ad 5. mutaties reserves)	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**
Algemene reserve	201.556	107.834	93.723	89.959	100.576	-10.616	67.061	751.902	-684.840
Bestemmingsreserve	302.005	442.770	-140.765	-	480.539	-480.539	972.888	575.623	397.265
Totaal mutaties reserves	**503.561**	**550.604**	**-47.043**	**89.959**	**581.115**	**-491.155**	**1.039.949**	**1.327.524**	**-287.576**
Gerealiseerd resultaat	**2.913.789**	**2.913.789**	**-**	**2.912.296**	**2.912.296**	**-**	**3.438.964**	**3.438.964**	**-**

In bovenstaande tabel is de begroting na wijziging 2023 opgenomen als referentie, omdat in deze programmaverantwoording de Jaarstukken 2023 wordt verantwoord ten opzichte van de begroting na wijziging 2023. Voor een vergelijking naast de begroting voor- en na wijziging 2023, zie het overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2023 in de Jaarstukken.

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting

Visie

Met het programma ontwikkeling en inrichting heeft het recreatieschap zich ingezet voor de ontwikkeling van recreatie en natuur. De belangrijkste opgave voor het schap is het realiseren van een structureel gezonde recreatieschap. De vaststelling van de visie en het uitvoeringsplan (2021) zijn daarbij de eerste aanzet geweest. Het afgelopen jaar is vooral ingezet om gegeven de financieel-economische omstandigheden te komen tot een realistisch en haalbaar toekomstbeeld. Het bestuur heeft bij de vaststelling van de Kadernota 2025 zowel de UP-projecten vastgesteld als extra verdienmogelijkheden onderzocht.

- In het afgelopen jaar is ingezet op de voorbereidingen (uitgaande van een positief besluit) voor de uitvoering van de 2de fase natuurontwikkeling Saskerleidam in nauwe samenhang met de projecten Vitaal Platteland (vergroting biodiversiteit onder en boven water) en Dorregeest (multifunctionele horeca, watersport, verblijfrecreatie en zwemwaterrecreatie). Voor het realiseren van dit laatste project werd in 2023 (en ook eerder) nauw met de gemeente Uitgeest samengewerkt.
- Verder is in 2023 ook ingezet op de het opstellen van een visieschets Aagtenpark en zijn er gesprekken geweest met alle belanghebbenden. De geplande aanplanting van het bomenlint in 2023 wordt verschoven naar 2024.
- Tevens is in 2023 een begin gemaakt met het project “Uiterdam – zonder verplaatsing”.
- In opdracht van het bestuur heeft Bureau Buiten in 2023 een onderzoek uitgevoerd naar nieuwe verdienmogelijkheden. Het bestuur heeft op basis daarvan besloten de volgende mogelijkheden uit te werken: recreatie-arken, reclamezuilen en de recreatiekaart.
- De projecten Haalbaarheidsonderzoek De Kil en het fietspad Buitenlanden-Nieuwendijk zijn “on hold” gezet.
- In 2023 is het project “Informatiepunt Erfgoedpark De Hoop” volledig afgerond.
- Ook zijn de resultaten en documenten gepresenteerd van
    - het Recreatief Netwerk dat samen met Recreatieschap Twiske-Waterland is uitgevoerd;
    - en de “Visie herstel veenlandschappen Laag Holland” vastgesteld.

Binnen programma 1 Ontwikkeling en inrichting zijn de gerealiseerde kosten € 339.000 lager dan begroot en de opbrengsten € 187.000 lager zijn dan begroot. Per saldo is het verschil in dit programma € 152.000 (positief) lager dan begroot.

De belangrijkste verschillen per taakveld zijn hieronder weergegeven.

Prestaties per taakveld in 2023

Een specificatie van de projecten uit dit programma is onderaan te vinden in de tabel “specificatie van de projecten per taakveld”.

Taakveld 3.1 Economische ontwikkeling

Dit taakveld omvat het ambitie- en visieproces, de programmering in een uitvoeringsprogramma en de werving van ondernemers.
Dit taakveld heeft een onderschrijding van ruim € 24.000 (positief) door:

- Vertraging werkzaamheden herontwikkeling Dorregeest;
- Werkzaamheden woonarkenbeleid, deze werkzaamheden zijn wel uitgevoerd door Bureau Buiten maar de werkelijk gemaakte kosten komen tot uiting in programma 4.

Taakveld 3.2.1 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Dit taakveld omvat de fysieke locatieontwikkelingen waarbij er zowel een onderschrijding was bij de lasten (€ 195.000 - positief) als bij de baten (€ 187.000 - negatief). De belangrijkste posten zijn:

- Lagere kosten werkzaamheden bij de Hoorne. Dit project is in 2023 afgerond. Het toegekende subsidie bedrag in niet helemaal benodigd geweest. Het restant van het subsidiebedrag is toegevoegd aan de bestemmingsreserve beheer & onderhoud De Hoorne;
- Voor het project Vitaal Platteland is een beperkt deel van de subsidie benut, omdat nog niet alle activiteiten zijn uitgevoerd. Zowel de lasten als de baten van het niet-gebruikte projectbudget schuiven door naar 2024.
- Het project Revitalisatie van de Woudhaven heeft wat verdere vertraging opgelopen en zal nog doorlopen in 2024.

Taakveld 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Het aantal verzoeken van ondernemers neemt af. Vanwege het afnemende aantal verzoeken is de loketfunctie afgeschaald. De werkelijke kosten zijn in 2023 nagenoeg nihil.

Taakveld 5.7.1 Openbaar groen en openluchtrecreatie

Dit taakveld omvat gebiedsinrichting projecten en heeft een onderschrijding bij de lasten (€ 115.000 positief) hoofdzakelijk doordat minder werkzaamheden voor het uitvoeringsprogramma zijn uitgevoerd. De uitvoering van de projecten (Vitaal Platteland, Dorregeest en Natuurontwikkeling Saskerleidam) waren tijdelijk stilgelegd in afwachting van de bestuurlijke besluitvorming over de financiële scenario's (Kadernota 2025 – AB d.d. 6-12-20023).

De uitvoering bij het Informatiepunt Erfgoedpark De Hoop is sneller uitgevoerd en nu afgerond. De werkzaamheden voor 2024 konden reeds in 2023 worden uitgevoerd. De kosten zijn in 2023 daardoor hoger maar in 2024 nihil.

Verder is het pontje Molletjesveer gekwalificeerd als investering en zijn deze kosten geactiveerd, waardoor de lasten in meerdere jaren worden afgeschreven.

Baten en lasten

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting	Jaarstukken 2023	Begroting na wijziging 2023	Verschil 2023	Jaarstukken 2022
Bedrijfskosten	132.112	383.903	-251.791	356.377
Inzet RNH	107.518	195.075	-87.557	111.763
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totale lasten	***239.630***	***578.978***	***-339.349***	***468.140***
Opbrengsten	-	-	-	-
Subsidies en projectbijdragen	51.709	239.007	-187.298	143.835
Totale baten	***51.709***	***239.007***	***-187.298***	***143.835***
Saldo	**-187.920**	**-339.971**	**152.051**	**-324.305**

Lasten en baten per taakveld

Taakveld	Jaarstukken 2023		Begroting na wijziging 2023		Jaarstukken 2022	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
2.1 verkeer en vervoer	-	-	-	-	-	-
3.1 economische ontwikkeling	24.889	-	48.908	-	17.967	-
3.2.1 fysieke bedrijfsinfrastructuur	55.642	51.709	250.577	239.007	266.682	103.835
3.3 bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	219	-	5.266	-	-	-
5.7.1 openbaar groen en (openlucht) recreatie	158.880	-	274.228	-	183.492	40.000
Totaal	**239.630**	**51.709**	**578.978**	**239.007**	**468.140**	**143.835**

Specificatie van de projecten per taakveld

Taakveld		Jaarstukken 2023		Begroting na wijziging 2023		Verschil (realisatie minus begroting)	
Nr.	Projectnaam	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
3.1	Reguliere werkzaamheden economische ontwikkeling	2.034	-	3.063	-	-1.029	-
3.2.1	Woonarken beleid	-	-	7.500	-	-7.500	-
3.2.1	Ontwikkeling Uiterdam	11.171	-	9.565	-	1.606	-
3.2.1	Realisatie horecapunt Dorregeest	9.951	-	27.047	-	-17.096	-
3.1	Vitaal platteland: Recreatief Grid Laag Holland	1.733	-	1.733	-	-	-
	Subtotaal taakveld 3.1	**24.889**	**-**	**48.908**	**-**	**-24.019**	**-**
3.2.1	Reguliere werkzaamheden ontwikkeling en inrichting fysieke bedrijfsinfrastructuur	-	-	-	-	-	-
3.2.1	Revitalisatie Woudhaven	3.933	-	11.570	-	-7.637	-
3.2.1	Recreatieve versterking De Hoorne	6.830	6.830	14.440	14.440	-7.610	-7.610
3.2.1	Vitaal Platteland Alkmaarder en Uitgeestermeer	44.879	44.879	224.567	224.567	-179.688	-179.688
	Subtotaal taakveld 3.2.1	**55.642**	**51.709**	**250.577**	**239.007**	**-194.935**	**-187.298**
3.3	Reguliere werkzaamheden bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	219	-	5.265	-	-5.046	-
	Subtotaal taakveld 3.3	**219**	**-**	**5.265**	**-**	**-5.046**	**-**

Taakveld		Jaarstukken 2023		Begroting na wijziging 2023		Verschil (realisatie minus begroting)	
Nr.	Projectnaam	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
5.7.1	Reguliere werkzaamheden openbaar groen en (openlucht)recreatie	2.341	-	5.310	-	-2.969	-
5.7.1	Uitvoeringsprogramma	4.972	-	21.500	-	-16.528	-
5.7.1	Wandelpad Omzoom	8.107	-	8.000	-	107	-
5.7.1	Boerenlandpad Busch&Dam	943	-	1.750	-	-807	-
5.7.1	Visieschets Aagtenpark en BTL	27.222	-	90.418	-	-63.196	-
5.7.1	Informatiepunt Erfgoedpark De Hoop	103.630	-	53.543	-	50.087	-
5.7.1	Pontje Molletjesveer	-	-	59.458	-	-59.458	-
5.7.1	Haalbaarheid De Kil	11.665	-	31.919	-	-20.254	-
5.7.1	Doortrekken fietspad Rorik - Nieuwendijk	-	-	2.330	-	-2.330	-
	Subtotaal taakveld 5.7.1	**158.880**	**-**	**274.228**	**-**	**-115.348**	**-**
	Totaal	**239.630**	**51.709**	**578.978**	**239.007**	**-339.348**	**-187.298**

Programma 2. Beheer en onderhoud

Visie

Met het programma beheer en onderhoud heeft het recreatieschap zich ingezet voor de instandhouding van de natuur en recreatie. In 2023 ging het vooral om:

- Op 9 juni was de officiële in gebruik name van het elektrisch aangedreven pontje door wethouder Wessel Breunesse van Zaanstad. Voorafgaand hieraan zijn de afgelopen maanden de nodige aanpassingen verricht, zodat het pontje voortaan elektrisch aangedreven kan varen. Zo'n 25.000 fietsers maken jaarlijks de overtocht met het pontje dat – met tussenposen- al sinds 1634 op deze plek de overtocht op de Nauernasche Vaart mogelijk maakt. Het pontje is een belangrijke schakel van de populaire Pontjesroute.
- Als gevolg van diverse stormen (zomer en najaar) zijn extra veel noodgedwongen kapwerkzaamheden uitgevoerd om het recreatiegebied weer veilig te krijgen. Dit is exclusief eventuele herplanting in 2024.
- Het maaien van waterplanten was niet nodig (€ 60.000 besparing).
- Uitstroombegeleider en golfbreker bij Zwaansmeer vervangen. Starten van de voorbereidingen voor het vervangen van het toiletgebouw (met kiosk) op Dorregeest, mede in overleg met de gemeente Uitgeest.
- Starten van de inspecties voor vervanging van de beschoeiingen van het Alkmaarder- en Uitgeestermeer.
- Vervangen van de toiletgroep beheerkantoor Lagendijk.
- Onderzoek naar verduidelijking duikgevaar. Er is door RNH een inventarisatie van de mogelijke gevaarlijke situaties uitgevoerd. Op deze plekken worden extra waarschuwingsborden geplaatst voor het zwemseizoen 2024. Daarnaast is/wordt via sociale media meer gecommuniceerd in het zwemseizoen over de gevaren van duiken en zwemmen.
- Door samenwerking met sociale ondernemingen draagt het recreatieschap bij aan duurzame inzetbaarheid van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Deze mensen met een sw-indicatie of een re-integratietraject werden ingezet via Zaffier.
- Bestuurlijk is besloten (AB 6-12-2023) voor de komende jaren de beeldkwaliteit voor groen te verlagen van B naar C. Er is bepaald dat dit zich met name zal uiten in het minder maaien van het intensief gras. Voor 2023 had dit nog geen financieel effect.

Bij het programma 2. Beheer en onderhoud zijn de gerealiseerde kosten € 133.000 lager dan begroot en de opbrengsten € 12.000 lager dan begroot. Per saldo resulteert dit in een positiever resultaat van € 121.000 voor dit programma.

De belangrijkste verschillen per taakveld zijn hieronder weergegeven.

Prestaties per taakveld in 2023

Een specificatie van de projecten uit dit programma is onderaan te vinden in de tabel "specificatie van de projecten per taakveld".

Taakveld 2.1.2 Verkeer en vervoer

Dit taakveld omvat het onderhouden van wegen, paden, parkeerterreinen, kunstwerken, weg- en terreinmeubilair. Wat betreft de geplande werkzaamheden is er een onderschrijding van € 59.000 (positief).
Werkzaamheden die niet zijn uitgevoerd:

- Groot onderhoud bruggen/steigers te hoog geraamd.
- Voorbereidingskosten voor inspectie beschoeiingen is lager uitgevallen. Deel van de kosten, met name de VAT-kosten, wordt in 2024 ingezet.
- Minder reparaties terreinmeubilair.

Taakveld 3.2.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Dit taakveld (vastgoedbeheer) heeft € 6.000 (positief) hogere (pacht)inkomsten gerealiseerd. Verder is er meer inzet RNH geweest € 18.500 (negatief).

Taakveld 3.4 Economische promotie

Dit taakveld omvat gebiedspromotie en communicatie en is conform de planning en begroting uitgevoerd.

Taakveld 5.7.2 Openbaar groen en openluchtrecreatie

Dit taakveld omvat het onderhouden van gras, beplanting, water, stranden, speeltoestellen, evenemententerreinen, routes, etc. De werkelijke totale lasten waren in 2023 € 88.000 lager (positief) dan begroot en de opbrengsten zijn € 18.000 (negatief) lager uitgekomen. De lagere kosten zijn het gevolg van:

- Het maaien van de waterplanten is in 2023 niet nodig geweest. De groei van de planten was beperkt door meteorologische omstandigheden zoals temperatuur en neerslag.
- Besparing voor het beheer van de Woudhaven. Tot de formele overdracht is dit gebied in bruikleen gegeven en blijft het beheerbudget nog gehandhaafd.
- Minder kosten Routebureau doordat de werkzaamheden voor het fietsknopenpunt netwerk opschuiven naar 2024

Tegenover deze onderschrijdingen waren er in 2023 ook een paar kostenposten die hoger uitvielen dan was voorzien in de begroting:

- Als gevolg van diverse stormen dit jaar, vooral in de zomer, hebben er extra veel noodgedwongen kapwerkzaamheden plaatsgevonden om het recreatiegebied weer veilig te krijgen.
- Het realiseren van Oever- en Natuurontwikkeling Saskerleidam heeft in 2023 meer inspanningen gevraagd dan begroot was. Dit project zal nog verder doorlopen in 2024 (en verder).
- De realisatie van de aanplant van het ecologisch bosje / bomenlint Aagtenpark is in 2023 niet gelukt; dit verschuift naar 2024. Dit project wordt bekostigd uit Tennet Gelden (via de gemeente Beverwijk) en ook deze dekking/opbrengst verschuift naar 2024.
- Hogere kosten verzekeringspremie als gevolg van duikongeval.

Baten en lasten

Programma 2. Beheer en onderhoud	Jaarstukken 2023	Begroting na wijziging 2023	Verschil 2023	Jaarstukken 2022
Bedrijfskosten DO	283.009	424.814	-141.805	292.387
Overige bedrijfskosten	346.825	351.742	-4.917	211.853
Inzet RNH	613.911	601.856	12.055	589.961
GO	172.223	383.888	-211.665	186.798
Kapitaallasten	9.936	8.200	1.736	8.769
Subtotaal lasten	***1.425.903***	***1.770.500***	***-344.597***	***1.289.767***
Dotatie voorz. GO	330.000	330.000	-	317.700
Onttrekking voorz. GO	-172.223	-383.888	211.665	-186.798
Saldo mutaties voorziening GO	***157.777***	***-53.888***	***211.665***	***130.902***
Totale lasten	**1.583.680**	**1.716.612**	**-132.931**	**1.420.670**
Opbrengsten	302.053	294.485	7.568	263.148
Projectsubsidies	23.225	42.620	-19.395	21.374
Totale baten	**325.277**	**337.105**	**-11.828**	**284.521**
Saldo	**-1.258.403**	**-1.379.507**	**121.104**	**-1.136.148**

Baten en lasten per taakveld

Taakveld	Jaarstukken 2023		Begroting na wijziging 2023		Jaarstukken 2022	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
2.1 verkeer en vervoer	192.988	-	251.756	-	299.380	-
3.2.2 fysieke bedrijfs-infrastructuur	94.484	261.981	75.834	255.749	70.597	230.396
3.4 economische promotie	103.719	-	108.406	-	84.168	-
5.3 cultuur presentatie en productie	-	-	-	-	-	-
5.7.2 openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.192.489	63.296	1.280.616	81.356	966.525	54.125
Totaal	**1.583.680**	**325.277**	**1.716.612**	**337.105**	**1.420.670**	**284.521**

Specificatie van de projecten per taakveld

Taakveld		Jaarstukken 2023		Begroting na wijziging 2023		Verschil (realisatie minus begroting)	
Nr.	Projectnaam	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
2.1.2	Reguliere werkzaamheden beheer verkeer en vervoer	95.988	-	154.756	-	-58.768	-
2.1.2	Dotatie voorziening GO/V	97.000	-	97.000	-	-	-
2.1.2	GO/V	36.895	-	185.788	-	-148.893	-
2.1.2	Onttrekking voorziening GO/V	-36.895	-	-185.788	-	148.893	-
	Subtotaal taakveld 2.1.2	**192.988**	**-**	**251.756**	**-**	**-58.768**	**-**
3.2.2	Reguliere werkzaamheden beheer fysieke bedrijfsinfrastructuur	94.484	261.981	75.834	255.749	18.650	6.232
	Subtotaal taakveld 3.2.2	**94.484**	**261.981**	**75.834**	**255.749**	**18.650**	**6.232**
3.4	Reguliere werkzaamheden economische promotie	103.719	-	108.406	-	-4.687	-
	Subtotaal taakveld 3.4	**103.719**	**-**	**108.406**	**-**	**-4.687**	**-**
5.7.2	Reguliere werkzaamheden beheer openbaar groen en openluchtrecreatie	907.594	62.187	992.479	60.856	-84.885	1.331
5.7.2	Dotatie voorziening GO/V	233.000	-	233.000	-	-	-
5.7.2	GO/V	135.327	-	198.100	-	-62.773	-
5.7.2	Onttrekking voorziening GO/V	-135.327	-	-198.100	-	62.773	-
5.7.2	Kapitaallasten	9.936	-	8.200	-	1.736	-
5.7.2	Aanplant ecologisch bosje en bomenlint Aagtenpark	1.109	1.109	20.500	20.500	-19.391	-19.391
5.7.2	Oever-en Natuurontwikkeling Saskerleidam fase 2	40.851	-	26.437	-	14.414	-
	Subtotaal taakveld 5.7.2	**1.192.489**	**63.296**	**1.280.616**	**81.356**	**-88.126**	**-18.060**
	Totaal	**1.583.680**	**325.277**	**1.716.612**	**337.105**	**-132.931**	**-11.828**

Programma 3. Toezicht en veiligheid

Visie

Door gastheerschap, het houden van toezicht en handhavend optreden wil het recreatieschap bij bezoekers de gevoelens van sympathie, vertrouwen en veiligheid vergroten.

Speerpunten

- Vaartoezicht en landtoezicht met de nadruk in het hoogseizoen. Er hebben zich dit jaar geen noemenswaardige bijzonderheden voorgedaan. Controle op de Algemene verordening, vaarbewijzen, snelvaren en overlast naar de omgeving heeft de meeste aandacht gevraagd.
- Extra aandacht is er voor handhaving bij Landgoed Rorik. Met name op veiligheid van de wegen, o.a. schoonhouden van de wegen, ongeoorloofd opslag van materialen op en naast de weg en achterstallig onderhoud (kan voor gevaarlijke situaties zorgen). Daar wordt in samenspraak met Landgoed Rorik en gemeente Beverwijk aandacht aan geschonken.

Bij het programma 3. Toezicht en veiligheid zijn de werkelijke kosten € 98.000 en daarmee iets lager uitgekomen dan de begroting. Daarnaast is er dit jaar een onbegrote subsidie voor groene Boa’s ontvangen ad € 1.500. Dit geld is ontvangen van RNH dankzij een subsidie van het Ministerie van Justitie.

Prestaties per taakveld in 2023

Taakveld 1.2 Openbare orde en veiligheid

- De rol van gastheer in de gebieden vervuld en de zichtbaarheid verbeterd.
- Toezicht houden en handhaven volgens Algemene Verordening en de Noodverordening COVID-19.
- Jaarlijks wordt een handhavingsplan opgesteld.

Baten en lasten

Programma 3. Toezicht en veiligheid	Jaarstukken 2023	Begroting na wijziging 2023	Verschil 2023	Jaarstukken 2022
Bedrijfskosten	10.221	13.646	-3.425	6.987
Inzet RNH	80.259	83.383	-3.124	85.828
Kapitaallasten	7.500	7.500	-	-
Totale lasten	**97.980**	**104.529**	**-6.549**	**92.815**
Opbrengsten	1.447	-	1.447	5.105
Totale baten	**1.447**	**-**	**1.447**	**5.105**
Saldo	**-96.533**	**-104.529**	**7.996**	**-87.710**

Baten en lasten per taakveld

	Jaarstukken 2023		Begroting na wijziging 2023		Jaarstukken 2022	
Taakveld	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
1.2 openbare orde en veiligheid	97.980	-	104.529	-	92.815	-
Totaal	**97.980**	**-**	**104.529**	**-**	**92.815**	**-**

Programma 4. Bestuur en ondersteuning

Met het programma Bestuur en ondersteuning heeft het recreatieschap zich ingezet voor de bestuurlijke ondersteuning, bestuursadvisering, programmasturing, secretariaat, financiële control en administratie en de aansturing van het beheerteam en toezichthouders.

Speerpunten

Voor 2023 waren de speerpunten:

- Gedurende het jaar is regelmatig overleg gevoerd om de samenwerking tussen het bestuursbureau en RNH te verbeteren. In het najaar van 2023 is er een evaluatie geweest om te zorgen dat de in 2024 en verder de bestuurscyclus efficiënter verloopt.
- Het organiseren van een excursie voor raads- en statenleden naar het informatiepunt De Hoop (Erfgoedpark) en de Dorregeesterpolder.
- Het vaststellen van de Jaarstukken 2022, de begrotingswijziging 2023, de programmabegroting 2024 en de najaarsrapportage 2023.
- Een belangrijk proces in 2023 was het gezamenlijk met het bestuur en de AC-leden realiseren van een structureel begrotingsevenwicht. Naast het UP heeft het RAUM ook te maken met de 2 belangrijke opgaven: waterkwaliteit/Vitaal Platteland en de 2de fase Natuurontwikkeling Saskerleidam. Daarnaast wilde het bestuur een onderzoek naar verdienmogelijkheden. Dit leidde uiteindelijk tot de vaststelling van de Kadernota 2025 waarin al deze opgaven samenkwamen (AB 6-12-2023).
- Daarnaast heeft het RAUM te maken met de in december 2021 vastgestelde Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). De daaruit voortkomende verplichtingen dienen uiterlijk 1 juli 2024 in de gemeenschappelijke regelingen te zijn verwerkt. Voor de uitwerking is een ambtelijke werkgroep, bestaande uit vertegenwoordigers van RNH, AC-leden en het Bestuursbureau, gestart met de uitwerking in voorstellen die aan de besturen en raden worden voorgelegd. De planning is deze in 2024 te realiseren.

Bij het programma 4. Bestuur en ondersteuning zijn de werkelijke kosten € 66.500 hoger dan begroot.

De belangrijkste verschillen per taakveld zijn hieronder weergegeven.

Prestaties per taakveld in 2023

Taakveld 0.1 Bestuur

De bestuurskosten waren € 29.000 hoger dan begroot doordat er meer advieskosten zijn geweest dan begroot, voornamelijk door Bureau Buiten voor het onderzoek naar de verdienmogelijkheden zoals deze bij de Kadernota 2025 aan het bestuur zijn voorgelegd. Voor een klein deel van deze kosten was wel een begrotingsbedrag opgenomen onder programma 1 met betrekking tot het woonarken beleid.

Taakveld 0.4 Overhead

De kosten voor overhead in 2023 waren € 38.000 hoger dan begroot door:

- Verschuiving in inzet (hoger) voor het aansturen van het beheerteam en toezichthouders (voorheen in programma 2 verantwoord). De begroting is vanaf 2024 aangepast.
- Meer inzet programmasturing en financiën als gevolg van de extra werkzaamheden in met name de tweede helft van 2023 betreffende de financiële scenario's, het onderzoek naar nieuwe inkomsten (samen met Bureau Buiten) en de extra overlegrondes met AC- en bestuursleden.

In het AB van 6 december 2023 heeft het bestuur de Kadernota 2025 vastgesteld en deze voor zienswijze aan de participanten voorgelegd. De belangrijkste besluitpunten:

- scenario “Midden” met beeldkwaliteit “B” voor algemeen onderhoud en beeldkwaliteit “C” voor groenonderhoud;
- de volgende projecten worden uitgevoerd:
  - Vitaal Platteland
  - Saskerleidam
  - Dorregeest
  - Uiterdam (zonder verplaatsing)
- Beplanting en visieschets Aagtenpark
- het uitwerken van de opbrengstmogelijkheden conform het rapport van Bureau Buiten voor:
  - recreatiearken;
  - reclamezuilen;
  - recreatiekaart.

Baten en lasten

Programma 4. Bestuur en ondersteuning	Jaarstukken 2023	Begroting na wijziging 2023	Verschil 2023	Jaarstukken 2022
Bedrijfskosten	117.221	85.291	31.930	75.276
Inzet RNH	370.651	336.027	34.624	342.267
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totale lasten	**487.872**	**421.318**	**66.554**	**417.542**
Opbrengsten	-	-	-	-
Totale baten	**-**	**-**	**-**	**-**
Saldo	**-487.872**	**-421.318**	**-66.554**	**-417.542**

Baten en lasten per taakveld

	Jaarstukken 2023		Begroting na wijziging 2023		Jaarstukken 2022	
Taakveld	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
0.1 bestuur	50.788	-	22.409	-	16.287	-
0.4 overhead	437.084	-	398.909	-	401.255	-
Totaal	**487.872**	**-**	**421.318**	**-**	**417.542**	**-**

Specificatie van de overhead (taakveld 0.4)

Onderdeel	Jaarstukken 2023		Begroting na wijziging 2023		Verschil (realisatie minus begroting)	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Bestuursadvisering en programmasturing	243.600	-	232.797	-	10.802	-
Secretariaat	16.912	-	16.583	-	330	-
Financiële control en administratie	101.140	-	86.917	-	14.223	-
Aansturing beheerteam en toezichthouders	58.251	-	47.130	-	11.121	-
Kantoor- en bedrijfskosten	17.181	-	15.482	-	1.699	-
Totaal	**437.084**	**-**	**398.909**	**-**	**38.175**	**-**

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen

Bij het programma 5. Algemene dekkingsmiddelen zijn de werkelijke kosten nagenoeg gelijk aan de begrote kosten. De opbrengsten zijn daarentegen hoger € 230.000 (positief), echter van dit bedrag is € 159.000 door extra bijdragen van de participanten voor het vormen van bestemmingsreserves. Per saldo zijn de daadwerkelijk meer ontvangen opbrengsten € 70.000; het resultaat van meer rentebaten en de inruilwaarde van vervoermiddelen.

Gebeurtenissen per taakveld in 2023

Taakveld 0.5 Treasury

De taken van dit taakveld zijn:

- de financiering van het vastgestelde beleid;
- zo weinig mogelijk financieringskosten;
- ontvangst rentebaten;
- het beperken van de (financiële) risico's.

Taakveld 0.8 Overige baten en lasten

Dit betreffen de participantenbijdragen en overige verrekeningen.

Taakveld 0.9 Vennootschapsbelasting

De activiteiten van het recreatieschap kunnen als volgt worden omschreven: beleidsbepaling, beheer en onderhoud van recreatieterreinen, genereren van publiciteit en ter beschikking stellen van recreatieterreinen voor openluchtrecreatie en evenementen. Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer neemt het standpunt in dat haar activiteiten geen belaste ondernemingsactiviteiten vormen voor de Wet op de Vennootschapsbelasting 1969. Dit wordt jaarlijks beoordeeld. In voorgaande jaren is het recreatieschap vrijgesteld van vennootschapsbelasting. De verwachting is dat dit ook voor 2023 geldt.

Taakveld 0.10 Mutaties reserves

Het recreatieschap heeft verschillende reserves, die elk voor hun eigen doelen worden ingezet. Het doel van elke reserve is nader toegelicht in de paragraaf weerstandsvermogen.

In onderstaande tabellen is de stand van de reserves weergegeven aan het einde van 2023 en het verschil ten opzichte van de stand aan het einde van 2022.

Baten en lasten

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen	Jaarstukken 2023	Begroting na wijziging 2023	Verschil 2023	Jaarstukken 2022
Bedrijfskosten	1.066	900	166	-151
Inzet RNH	-	-	-	-
Totale lasten	**1.066**	**900**	**166**	**-151**
Participantenbijdragen	1.716.569	1.716.570	-1	1.677.977
Opbrengsten	268.183	38.500	229.683	2
Totale baten	**1.984.752**	**1.755.070**	**229.682**	**1.677.979**
Saldo voor bestemming	**1.983.686**	**1.754.170**	**229.516**	**1.678.130**
Mutaties reserves	-47.043	-491.155	444.113	-287.576
Saldo na bestemming	**2.030.729**	**2.245.325**	**-214.596**	**1.965.706**

Ontwikkeling van reserves

	Stand per 31-12-2023	Stand per 31-12-2022	Verschil
Kapitaal	408	408	-
Algemene reserve A-UM	43.162	45.392	-2.230
Bestemmingsreserves A-UM	608.430	476.706	131.724
Algemene reserve IJ-Z	131.717	35.765	95.952
Bestemmingsreserves IJ-Z	642.386	914.876	-272.490
Totaal reserves	**1.426.103**	**1.473.147**	**-47.044**

Specificatie van de resultaatbestemming door mutaties reserves

Resultaatbestemming (ad 5. mutaties reserves)	Jaarstukken 2023			Begroting na wijziging 2023			Jaarstukken 2022		
	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo
Algemene reserve A-UM	76.556	78.784	-2.228	89.959	89.959	-	5.264	5.264	-
Bestemmingsreserve exploitatie A-UM	78.784	107.041	-28.257	-	211.621	-211.621	22.888	242.569	-219.681
Bestemmingsreserve beheer & onderhoud De Hoorne	139.981	-	139.981	-	-	-	-	-	-
Bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten A-UM	20.000	-	20.000	-	-	-	-	22.888	-22.888
Algemene reserve IJ-Z	125.000	29.049	95.951	-	10.617	-10.617	61.798	746.638	-684.840
Bestemmingsreserve IJ-Z	-	-	-	-	-	-	-	275.042	-275.042
Bestemmingsreserve IJ-Z specifieke projecten	-	335.729	-335.729	-	268.918	-268.918	950.000	35.124	914.876
Bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten IJ-Z	63.239	-	63.239	-	-	-	-	-	-
Totaal mutaties reserves RAUM	**503.561**	**550.604**	**-47.043**	**89.959**	**581.115**	**-491.156**	**1.039.949**	**1.327.524**	**-287.576**

Baten en lasten per taakveld

Taakveld	Jaarstukken 2023		Begroting na wijziging 2023		Jaarstukken 2022	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
0.5 treasury	1.066	88.756	900	38.500	-151	-
0.8 overige baten en lasten	-	1.895.996	-	1.716.570	-	1.677.979
0.9 vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-
0.10 mutaties reserves	503.561	550.604	89.959	581.114	1.039.949	1.327.524
0.11 resultaat rekening baten en lasten	-	-	-	-	-	-
Totaal	**504.627**	**2.535.355**	**90.859**	**2.336.184**	**1.039.798**	**3.005.503**

Paragrafen

A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer in staat is om middelen vrij te maken en daarmee substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid veranderd moet worden. Het totale bedrag aan potentiële risico's (in euro's) wordt vergeleken met de weerstandscapaciteit: de mogelijk in te zetten middelen om de risico's te dragen. De weerstandscapaciteit moet groter zijn dan het berekende weerstandsvermogen.

Weerstandsvermogen

Om het weerstandsvermogen te berekenen zijn alle risico's, waarvoor geen maatregelen getroffen zijn en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie, geïnventariseerd. Per risico wordt de kans vermenigvuldigd met de potentiële omvang in euro's. Het berekende weerstandsvermogen (geconsolideerd) bedraagt op 31-12-2023 € 720.000 De onderbouwing hiervan is als bijlage VI opgenomen.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bij het recreatieschap wordt gevormd door de algemene reserve. De bestemmingsreserves zijn voor specifieke doelen bestemd.

In de begroting is geen post "onvoorzien" opgenomen voor het opvangen van niet voorziene lasten in de loop van het jaar. Bij Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer heeft iedere onvoorziene last van substantiële betekenis dus directe gevolgen, waardoor de uitvoering van het beleid onder druk kan komen te staan. Ook heeft het recreatieschap geen stille reserves. Stille reserves zijn activa die tegen geen of een te lage waarde zijn gewaardeerd en direct verkoopbaar zijn.

De omvang van de huidige algemene reserve (weerstandscapaciteit) is € 174.879 (A-UM + IJ-Z) en ligt onder het niveau van het benodigde weerstandsvermogen € 720.000.

Het bestuur heeft besloten aan te sluiten bij het uitgangspunt van de regio Noord-Holland Noord om slechts een beperkte algemene reserve aan te houden voor de GR: de norm is 2,5% van de lasten. De consequentie hiervan is dat een beroep op de participanten gedaan moet worden indien de risico's die zich voordoen het bedrag van de algemene reserve overschrijden.

Geconsolideerd vermogen	Stand per 31-12-2023	Stand per 31-12-2022	Verschil
Kapitaal	408	408	-
Algemene reserve A-UM	43.162	45.392	-2.230
Bestemmingsreserve exploitatie A-UM	448.449	476.706	-28.257
Bestemmingsreserve kapitaallasten A-UM	20.000	-	20.000
Bestemmingsreserve beheer & onderhoud De Hoorne	139.981	-	139.981
Algemene reserve IJ-Z	131.717	35.765	95.952
Bestemmingsreserve IJ-Z specifieke projecten	579.147	914.876	-335.729
Bestemmingsreserve kapitaallasten IJZ	63.239	-	63.239
Totaal	**1.426.103**	**1.473.147**	**-47.044**

Algemene reserve

De algemene reserve dient als weerstandscapaciteit voor de financiële risico's die het recreatieschap loopt. De algemene reserve staat voor het Algemeen Bestuur ter vrije beschikking om incidentele tegenvallers te kunnen opvangen. Jaarlijks wordt het reguliere exploitatieresultaat toegevoegd/onttrokken aan deze reserves. Een toevoeging en onttrekking aan de algemene reserve kan slechts plaatsvinden bij een besluit van het Algemeen Bestuur.

De maximale omvang van de algemene reserve RAUM is gesteld op 2,5% van de totale kosten (conform bestuursbesluit 2012/12). Een eventueel overschot wordt overgeboekt naar de bestemmingsreserve exploitatie A-UM. De algemene reserve IJZ is niet gebonden aan een maximale omvang.

Bestemmingsreserve exploitatie A-UM

In het AB van 24 juni 2020 is besloten tot het instellen van een bestemmingsreserve exploitatie, waarop eventuele overschotten vanuit de algemene reserve A-UM volgen.

Bestemmingsreserve beheer & onderhoud De Hoorne

In het AB van 2 december 2020 is besloten tot het instellen van een bestemmingsreserve, gevuld met de bijdrage die de gemeente Castricum heeft voldaan ter dekking voor het toekomstige beheer en onderhoud van de recreatieve versterking van recreatiegebied De Hoorne.

Bestemmingsreserve specifieke projecten

In het AB van 2 december 2020 is besloten om een bestemmingsreserve specifieke projecten te vormen ter dekking van specifieke projecten uit het uitvoeringsprogramma volgend uit de visie.

Bestemmingsreserve kapitaallasten

De bestemmingsreserve dient ter dekking van de kapitaallasten in de exploitatie van geactiveerde (maatschappelijk nut) investeringen.

Kengetallen

Conform het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) worden de kengetallen in onderstaande tabel vermeld.

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Wanneer de schuld lager is dan de jaaromzet (<100%) wordt dit als voldoende bestempeld en boven de 130% als onvoldoende. Het recreatieschap heeft geen leningen, vandaar de negatieve ratio.

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin aan de financiële verplichtingen kan worden voldaan. Een ratio >50% wordt in de regel als voldoende beschouwd.

Het kengetal "structurele exploitatieruimte" geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte in de begroting is om tegenvallers op te vangen. De commissie BBV geeft aan dat een ratio > 0,6% acceptabel is.

	Jaarstukken 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarstukken 2022
Netto schuldquote	-88%	-63%	-103%
Gecorrigeerd voor verstrekte leningen	-88%	-63%	-103%
Solvabiliteitsratio	57%	47%	57%
Structurele exploitatieruimte	2%	-4%	4%

B. Kapitaalgoederen

Hieronder wordt een overzicht gegeven van het onderhoud van de kapitaalgoederen, onderscheiden naar de volgende categorieën:

- verhardingen;
- civiele kunstwerken;
- groen;
- water, oevers en stranden;
- pontjes;
- terreinmeubilair;
- hygiënische maatregelen/nutsvoorzieningen, riolering en reiniging;
- gebouwen en materieel.

Beeldkwaliteitsniveau

Op 21 november 2018 is het beheerplan in het bestuur gepresenteerd en is het gewenste beeldkwaliteitsniveau vastgesteld op basis van de CROW "kwaliteitscatalogus openbare ruimte 2018". CROW staat (oorspronkelijk voor) het Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek. Tegenwoordig is het een eigen naam. De CROW-systematiek heeft kwaliteitsnormen van A+ (top)-A-B-C-D. Bij het RA-UM is de beeldkwaliteit in 2023 op “B” (voldoende kwaliteit).

De uitvoeringsorganisatie probeert met het beperkte budget zo goed mogelijk de beoogde beeldkwaliteit te handhaven. Bij de instandhouding van de beeldkwaliteit wordt onderscheid gemaakt tussen dagelijks onderhoud (DO), groot onderhoud (GO) en vervangingen (VV).

Dagelijks/jaarlijks onderhoud

Dagelijks onderhoud omvat de reguliere, jaarlijks terugkerende kosten voor de instandhouding. Het recreatieschap dekt deze uit de exploitatiebegroting.

Groot onderhoud en kleine vervangingen

Groot onderhoud omvat de kosten voor instandhouding die niet ieder jaar terugkeren en niet levensduur verlengend zijn. Deze maatregelen worden uitgevoerd op basis van de meerjarenplanning en inspecties.

Het GO en kleine VV (vervangingen tot € 50.000) betaalt het recreatieschap uit de voorziening GO. Die voorziening wordt gevoed met een jaarlijkse dotatie vanuit de exploitatiebegroting. De jaarlijkse dotatie is berekend op basis van het werkelijk geplande groot onderhoud en de kleine vervangingen in de komende 10 jaren, zoals dat vastligt in een door het bestuur vastgesteld beheerplan (zie de meerjarenbegroting).

De kosten voor GO en kleine VV worden geboekt via de exploitatie, met daar tegenover een even grote onttrekking uit de voorziening. Op deze manier worden de betreffende lasten goed gemonitord.

Grote vervangingen

Grote VV, maatschappelijke vervangingen boven de € 50.000 en economische vervangingen (zoals gebouwen, voer- en vaartuigen) boven de € 10.000 worden gedekt uit de exploitatie of indien mogelijk door een ingestelde bestemmingsreserve kapitaallasten.

Het BBV schrijft voor dat alle investeringen als bezit (materiële vaste activa) op de balans moeten staan.

Op de balans is rekening gehouden met een realistische jaarlijkse waardedaling. Die waardedaling leidt tot de jaarlijkse afschrijvingslasten (kapitaallasten). De bestemmingsreserve egalisatie dient ter dekking van de kapitaallasten van geactiveerde kapitaaluitgaven.

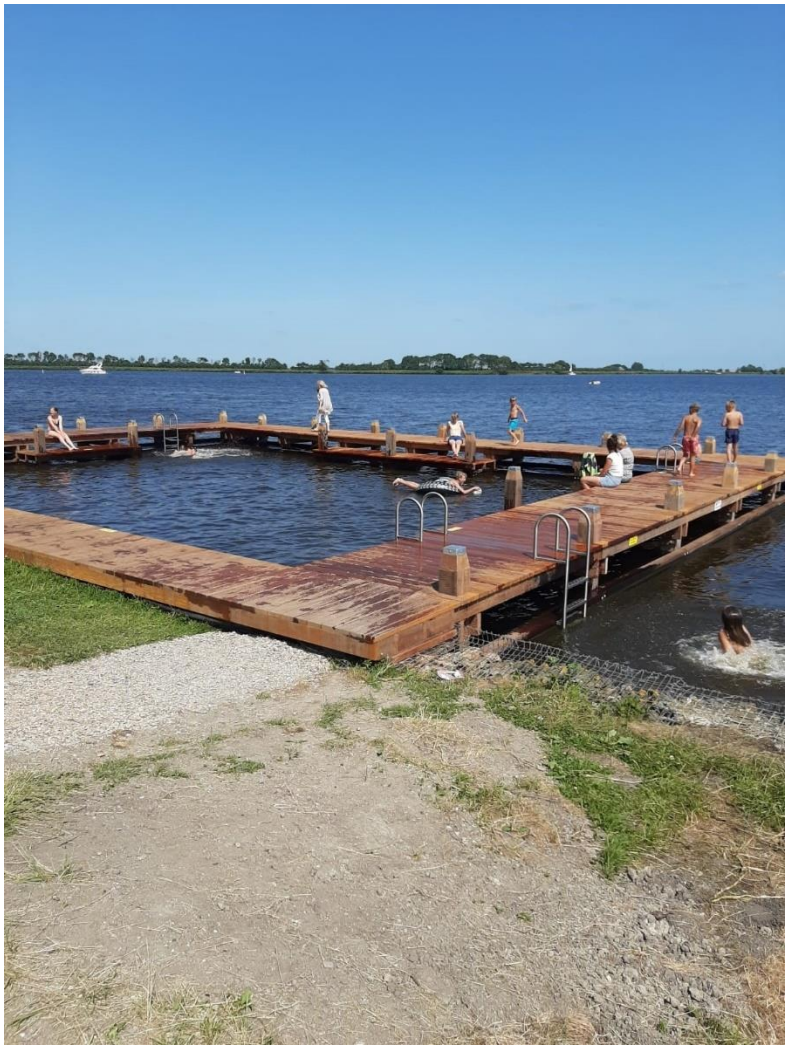

Totale lasten DO, GO en VV

Totale lasten kapitaalgoederen (in programma 2)	Jaarstukken 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarstukken 2022
Dagelijks onderhoud	307.626	424.814	292.387
Groot onderhoud en kleine vervangingen	172.223	383.888	186.798
Kapitaallasten	9.936	8.200	8.769
Totaal	**489.784**	**816.902**	**487.954**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Jaarstukken 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarstukken 2022
Maatschappelijke vervangingen >50.000	6.634	-	-
Economische vervangingen	201.850	-	-

Hieronder worden de kapitaalgoederen per taakveld en categorie verder uitgewerkt.

Taakveld 2.1 Verkeer en vervoer

Totale lasten 2.1 VERKEER EN VERVOER	Jaarstukken 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarstukken 2022
Verhardingen	16.846	67.282	126.634
Civiele kunstwerken	29.234	180.032	3.622
Inzet RNH	86.803	93.230	63.156
En per saldo toevoeging (of onttrekking) aan de voorziening GO	60.105	-88.788	105.968
Totaal	**192.988**	**251.756**	**299.380**

Categorie verhardingen

Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer beheert in totaal 7,4 hectare aan verhardingen in de vorm van gesloten verharding (asfalt) voor rijbanen, parkeerterreinen, fiets- en wandelpaden en half verharding voor de overige wandelpaden. De wegen en paden worden periodiek door een externe partij geïnspecteerd om vast te stellen waar onderhoud noodzakelijk is.

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning is in 2023 het groot onderhoud minimaal uitgevoerd. Meeste werkzaamheden waren kleiner van aard en vielen onder dagelijks onderhoud.

VERHARDINGEN	Jaarstukken 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarstukken 2022
Dagelijks onderhoud	9.185	40.782	25.802
Groot onderhoud en kleine vervangingen	7.662	26.500	100.832
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	**16.846**	**67.282**	**126.634**

Categorie civiele kunstwerken

Het recreatieschap heeft totaal 141 stuks kunstwerken onderverdeeld in 18 bruggen, 48 duikers, 67 steigers, 4 remmingswerken, 2 trailerhellingen, 1 molenfundatie en 1 kano-overhaal.
Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning zijn in 2023 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Uitstroombegeleider en golfbreker bij Zwaansmeer vervangen.
- Starten van de inspecties voor vervanging van de beschoeiingen van het Alkmaarder- en Uitgeestermeer.
- Groot onderhoud bruggen en steigers niet correct geraamd.
- Voorbereidingskosten voor inspectie beschoeiingen is lager uitgevallen.

CIVIELE KUNSTWERKEN	Jaarstukken 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarstukken 2022
Dagelijks onderhoud	-	20.744	3.622
Groot onderhoud en kleine vervangingen	29.234	159.288	-
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	**29.234**	**180.032**	**3.622**

Taakveld 5.7.2 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Categorie groen

Totale lasten 5.7.2 OPENBAAR GROEN EN (OPENLUCHT) RECREATIE	Jaarstukken 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarstukken 2022
Groen	222.311	205.591	142.016
Water, oevers en stranden	37.433	147.995	37.311
Pontjes	24.617	-	-
Terreinmeubilair	38.472	79.250	59.307
Hygiënische maatregelen / nuts, riolering en reiniging	76.335	76.777	76.971
Gebouwen en materieel	44.536	59.975	42.094
Overige bedrijfskosten	287.915	317.158	183.606
Inzet RNH	363.198	358.970	400.287
En per saldo toevoeging (of onttrekking) aan de voorziening GO	97.673	34.900	24.934
Totaal	**1.192.489**	**1.280.616**	**966.525**

Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer bevat in totaal 87,6 hectare aan grasvegetatie in de vorm van intensieve- en extensieve grasvegetatie, moeras en rietlanden. Verder heeft het recreatieschap in totaal 15,5 ha beplanting bestaande uit cultuurlijke en natuurlijke beplanting.

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning zijn in 2023 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Bestuurlijk is besloten voor de komende jaren de beeldkwaliteit voor groen te verlagen van B naar C. Er is bepaald dat dit zich met name zal uiten in het minder maaien van het intensief gras. Voor 2023 had dit nog geen financieel effect.
- Snoei van bosvakken, laan en -knotbomen diverse terreinen.
- Aanvullend: Als gevolg van diverse stormen dit jaar, maar met name die in de zomer, hebben er extra veel noodgedwongen kapwerkzaamheden plaatsgevonden om het recreatiegebied weer veilig te krijgen
- Groot gedeelte van het onderhoud in Aagtenpark uitgevoerd met permanente begrazing van schapen.

GROEN	Jaarstukken 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarstukken 2022
Dagelijks onderhoud	144.565	118.491	122.587
Groot onderhoud en kleine vervangingen	77.746	87.100	19.429
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	**222.311**	**205.591**	**142.016**

Categorie water, oevers en stranden

Het recreatiegebied heeft in totaal 523,6 ha water, 0,4 ha zandstrand en 9,3 km aan oevers. De inrichting van de zwemplekken moeten middels waarschuwingsborden aan de wettelijke eisen voldoen. Ook het zwemwater voldoet aan de minimale wettelijke eisen (Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden).

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning zijn in 2023 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Voor de start van het zwemseizoen zijn de strandjes op Zwaansmeer en Dorregeest hersteld.
- Maaien van de oevers in Omzoom en Aagtenpark voor slootschouw.
- Aanpassen van de veerstoepen pontje Molletjesveer.
- De kosten voor beheer van de waterplanten is niet nodig gebleken.

- Onderzoek naar verduidelijking duikgevaar. Er is door RNH een inventarisatie van de mogelijke gevaarlijke situaties uitgevoerd. Op deze plekken worden extra waarschuwingsborden geplaatst voor het zwemseizoen 2024. Daarnaast is/wordt via sociale media meer gecommuniceerd in het zwemseizoen over de gevaren van duiken en zwemmen.

WATER, OEVERS EN STRANDEN	Jaarstukken 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarstukken 2022
Dagelijks onderhoud	36.471	123.495	35.958
Groot onderhoud en kleine vervangingen	962	24.500	1.352
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	**37.433**	**147.995**	**37.311**

Categorie pontjes

Dit betreft het pontje Molletjesveer. Het vernieuwde pontje is na een investering geëlektrificeerd en is besloten deze apart in de begroting op te nemen. Het vaarseizoen is van half april tot half oktober en wordt door vrijwilligers bemand.

PONTJES	Jaarstukken 2023	Begroting 2023	Jaarstukken 2022
Dagelijks onderhoud	24.617	-	-
Groot onderhoud en kleine vervangingen	-	-	-
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	**24.617**	**-**	**-**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Jaarstukken 2023	Begroting 2023	Jaarstukken 2022
Maatschappelijke vervangingen >50.000	-	-	-
Economische vervangingen	63.239	-	-

Categorie terreinmeubilair

Het recreatieschap heeft totaal 5.887 stuks terreinmeubilair, waarvan 17 speeltoestellen en 5.870 overig terreinmeubilair zoals picknicksets, banken, anti-autopalen, verkeersborden, enzovoorts.

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning zijn in 2023 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Vervangen van diverse banken en picknicksets en groot onderhoud aan speeltoestellen.
- Vernieuwing TOP Zwaansmeer via Routebureau.

TERREINMEUBILAIR	Jaarstukken 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarstukken 2022
Dagelijks onderhoud	14.140	25.750	17.472
Groot onderhoud en kleine vervangingen	24.332	53.500	41.835
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	**38.472**	**79.250**	**59.307**

Categorie hygiënische maatregelen/nutsvoorzieningen, riolering en reiniging

Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer heeft in totaal 6 pompen voor de riolering, 2 electrakasten, 3.046 meter elektraleidingen en 2.507 meter persriolering. Daarnaast verschillende waterputten, watertappunten en 2.095 meter waterleiding.

Het recreatieschap heeft totaal 6 toiletgebouwen, die in het seizoen dagelijks schoongemaakt moeten worden. In de verschillende terreinen staan in totaal 27 ondergrondse afvalcontainers die periodiek leeggezogen worden.
Ook het periodiek prikken van zwerfvuil en het verwijderen van illegaal gestort afval op de parkeerterreinen behoort tot deze categorie.

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning zijn in 2023 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Groot onderhoud aan twee ondergrondse afvalcontainers.

HYGIËNISCHE MAATREGELEN / NUTS, RIOLERING EN REINIGING	Jaarstukken 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarstukken 2022
Dagelijks onderhoud	76.335	76.777	76.971
Groot onderhoud en kleine vervangingen	-	-	-
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	**76.335**	**76.777**	**76.971**

Categorie gebouwen en materieel

Het recreatieschap heeft in totaal 15 gebouwen in eigen beheer.
Taakveld 5.7.2 omvat het onderhoud aan de openbare gebouwen, verhuurde gebouwen en materieel, zoals voertuigen en grote machines.

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning zijn in 2023 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Vervangen van de toiletgroep beheerkantoor Lagendijk.
- Groot onderhoud (en herstelschade vandalisme) aan diverse toiletgebouwen op de terreinen.

GEBOUWEN EN MATERIEEL	Jaarstukken 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarstukken 2022
Dagelijks onderhoud	2.313	18.775	9.976
Groot onderhoud en kleine vervangingen	32.287	33.000	23.349
Kapitaallasten	9.936	8.200	8.769
Totaal	**44.536**	**59.975**	**42.094**
Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	**Jaarstukken 2023**	**Begroting na wijziging 2023**	**Jaarstukken 2022**
Maatschappelijke vervangingen >50.000	6.634	-	-
Economische vervangingen	138.611	-	-

Maatschappelijk nut investeringen

Dit betreft de investering in een nieuw toiletgebouw met kiosk op Dorregeest. Hiervoor zijn een aantal voorbereidende werkzaamheden uitgevoerd in 2023, welke reeds als investering zijn opgenomen. De totale investering in het toiletgebouw met kiosk is geraamd op € 150.000,-.

Economische vervangingen

Gedurende het boekjaar 2023 zijn er een aantal economische investeringen geweest. Zo is het elektrificeren van het pontje Molletjesveer als economische investering gekwalificeerd en is er een start gemaakt met het vernieuwen van het toilettencomplex in het beheerkantoor. Verder zijn er twee vervoermiddelen vervangen en heeft er een reparatie en revisie aan het werkschip plaatsgevonden.
Zie tevens bijlage IV toelichting materieel vaste activa voor een nadere specificatie van deze investeringen.

C. Financiering

Wet Financiering decentrale overheden

De Wet Financiering decentrale overheden (Wet Fido) heeft als uitgangspunt het beheersen van risico's. De belangrijkste kenmerken in dat kader zijn een tweetal randvoorwaarden voor het treasurybeleid. De eerste is dat het aangaan en verstrekken van geldleningen alsmede het verlenen van garanties allen zijn toegestaan voor de uitoefening van de publieke taak. De tweede houdt in dat uitzettingen een prudent karakter (=met beleid en inzicht bezien) moeten hebben en niet gericht zijn op het genereren van inkomen door het lopen van onnodige risico's.

Op 15 december 2022 het Algemeen Bestuur haar verordening financieel beheer vastgesteld in gevolge artikel 59 Wet Gemeenschappelijke Regelingen en de Wet Financiering Decentrale Overheden over de kaders voor de inrichting en uitvoering van de financieringsfunctie. Ook is in deze openbare vergadering de controleverordening vastgesteld in gevolge artikel 59 Wet Gemeenschappelijke Regelingen en de artikelen 190 tot en met 2019 van de Provinciewet.

Risicobeheer

Binnen de Wet Fido zijn 2 normen vermeld waaraan dient te worden voldaan. De normen bestaan uit de kasgeldlimiet en de rente-risiconorm.

De kasgeldlimiet heeft betrekking op leningen met een looptijd van maximaal 1 jaar en de renterisiconorm op leningen met een looptijd vanaf 1 jaar. Het doel van deze normen is te voorkomen dat bij herfinanciering van leningen bij (aanzienlijk) hogere rente grote schokken optreden in de hoogte van de rente die het recreatieschap moet betalen. De normen beperken de budgettaire risico’s.

Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer is volgens het huidige liquiditeits- en financieringsbeleid binnen de kasgeldlimiet en rente-risiconorm gebleven.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is het bedrag ter grootte van 8,2% van het totaal van de jaarbegroting bij aanvang van het jaar. Het doel van de limiet is de vlottende schuld (kortlopende leningen) te beperken. In de onderstaande tabel is de kasgeldlimiet voor 2023 bepaald.

Berekening van de kasgeldlimiet	
Begrotingstotaal (lasten)	2.822.337
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	8,20%
Kasgeldlimiet	231.400

Rente-risiconorm

De renterisiconorm is een bedrag ter grootte van een percentage van het totaal van de vaste schuld bij aanvang van het jaar. Het doel is het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente op de rente lasten van de organisatie. De norm stelt dat per jaar maximaal 20% van de vaste schuld in aanmerking mag komen voor herfinanciering of renteherziening. In de onderstaande tabel is de renterisiconorm voor het begrotingsjaar bepaald op € 0.

Berekening van de renterisiconorm	
Stand van de vaste schuld per 1 januari	-
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20 %
Renterisiconorm	-

Wet Fido Modelstaat A (x € 1.000)

Toelichting op modelstaat A

De Kasgeldlimiet voor het recreatieschap bedraagt op basis van de begroting 2023 € 231.000. Het recreatieschap blijft het gehele jaar binnen de limiet.

Kwartaal	1e			2e		
Maand	1 jan	1 feb	1 mrt	1 apr	1 mei	1 jun
Registratie nr.						
Datum ontvangst						
Vlottende schuld	0	0	0	0	0	0
Vlottende middelen	0	0	0	0	0	0
Netto vl. schuld	0	0	0	0	0	0
Netto vl. overschot	0	0	0	0	0	0
Gem. schuld		0			0	
Gem. overschot		0			0	
Kasgeldlimiet	231	231	231	231	231	231
Ruimte onder limiet		231			231	
Overschrijding		0			0	

Kwartaal	3e			4e		
Maand	1 jul	1 aug	1 sep	1 okt	1 nov	1 dec
Registratie nr.						
Datum ontvangst						
Vlottende schuld	0	0	0	0	0	0
Vlottende middelen	0	0	0	0	0	0
Netto vl. schuld	0	0	0	0	0	0
Netto vl. overschot	0	0	0	0	0	0
Gem. schuld		0			0	
Gem. overschot		0			0	
Kasgeldlimiet	231	231	231	231	231	231
Ruimte onder limiet		231			231	
Overschrijding		0			0	

Wet Fido Modelstaat B (x € 1.000)

Toelichting op modelstaat B

Bij het recreatieschap hebben zich geen renteherzieningen op vaste schulden plaatsgevonden en er zijn geen nieuwe leningen uitgezet of aangetrokken. De renterisiconorm is derhalve nihil.

Modelstaat B

1a	Renteherziening op vaste schuld O/G		-
1b	Renteherziening op vaste schuld U/G		-
2	Renteherziening op vaste schuld	(1a-1b)	-
3a	nieuw aangetrokken vaste schuld		-
3b	nieuw uitgezette lange leningen		-
4	netto nieuw aangetrokken vaste schuld	(3a-3b)	-
5	Betaalde aflossingen		-
6	herfinanciering	(laagste van 4 en 5)	-
7	Renterisico op de vaste schuld	(2+6)	-
8	Renterisiconorm		-
9a	ruimte onder		-
9b	Overschrijding		-

Renterisiconorm

10	Stand van de vaste schuld		-
11	Vastgestelde percentage		
12	Renterisiconorm	(10x11)	-

D. Bedrijfsvoering en openbaarheid Woo

Uitvoeringsorganisatie

Recreatie Noord-Holland NV (RNH) werkt als opdrachtnemer voor het bestuur van Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer. De provincie Noord-Holland is enig aandeelhouder van RNH maar de provincie wil de aandelen verkopen aan Staatsbosbeheer.

In 2017 is de dienstverlening van RNH geëvalueerd. Daarna heeft RNH een verbeterplan uitgevoerd naar tevredenheid van zowel ambtelijke als bestuurlijke vertegenwoordigers van (de participanten van) de vijf recreatieschappen waar RNH de uitvoeringsorganisatie voor is. Op initiatief van de provincie is in 2020 onderzoek uitgevoerd naar de uitvoeringstaken van RNH in combinatie met de governance structuur van de recreatieschappen. Daarom hebben de recreatieschappen voor 2021 een contractverlenging van één jaar afgesproken.

In 2021 is besloten om met ingang van 1 januari 2022 een bestuursbureau op te richten met medewerkers die rechtstreeks in dienst staan van de recreatieschappen, zodat een betere scheiding van opdrachtgeverschap en opdrachtnemerschap ontstaat. In het licht daarvan hebben de vijf recreatieschappen in 2021 besloten dat RNH ook in 2022 en 2023 als uitvoeringsorganisatie wordt gecontracteerd, met een opzegtermijn van één jaar. In 2022 is enerzijds besloten een werkgroep in te stellen om samen met de andere recreatieschappen te werken aan vernieuwing van de meerjarige overeenkomsten met RNH en anderzijds om nog eenmaal de bestaande overeenkomst te verlengen voor 2024, met een opzegtermijn van één jaar.

In december 2023 heeft het recreatieschap de overeenkomst opgezegd in de verwachting dat in de loop van 2024 de nieuwe meerjarige overeenkomst definitief wordt en per 1 januari 2025 kan ingaan. Indien de nieuwe overeenkomst voor het einde van 2024 nog niet is gesloten, wordt de opzegging eenmalig opgeschort met één jaar.

De dienstverlening wordt afgerekend op basis van werkelijk gemaakte kosten en uren. De inzet van RNH voor het recreatieschap behoort tot de kostencategorie “Ingeleend personeel”. In de Jaarstukken is hiervoor een budget van € 1.172.721 opgenomen; € 57.908 lager dan was begroot.

Voor de werkzaamheden die het Routebureau van in opdracht van RNH verricht, zijn vaste bedragen in de begroting opgenomen. Deze bedragen dekken de RNH-inzet en de bedrijfskosten die gemiddeld worden gemaakt voor de beschreven werkzaamheden aan routebeheer en -ontwikkeling. In 2023 was de opdrachtsom € 85.077. Het recreatieschap ontving € 22.116 aan bijdragen van gemeenten.

Overkoepelend voor alle recreatieschappen werkt RNH aan de volgende prestaties:

- HR-management;
- training en opleiding van het personeel;
- professioneel contractbeheer vastgoed en evenementen;
- ICT voor projectadministratie, financiële administratie en factuurafhandeling;
- archivering;
- natuurinclusief kennisnetwerk;
- omgevingsmanagement;
- planning en control.

Flexibele schil/inhuur

Bij de uitvoering van onderhoudswerk huurt Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer ook de inzet van het werkvoorzieningsschap in, te weten Zaffier (voorheen WNK: Werkvoorzieningsschap Noord Kennemerland).

Percentage overhead

Als de overhead wordt afgezet tegen de totale lasten (€ 2.410.228) bedraagt het percentage overhead 18% (2022: 17%). Deze overhead bestaat uit de volgende posten:

Opbouw van de overhead	Jaarstukken 2023	Begroting na wijziging 2023
Bestuursadvisering en programmasturing	243.600	232.797
Secretariaat	16.912	16.583
Financiële control en administratie	101.140	86.917
Locatiebeheerder en management	58.251	47.130
Kantoor- en bedrijfskosten	17.181	15.482
Totaal	**437.084**	**398.909**

Archivering

In 2023 heeft het AB de archiefverordening en het besluit informatiebeheer vastgesteld. Deze beleidsstukken bevatten regels en richtlijnen voor de zorg en het beheer van informatie. Door het informatiebeheer op orde te hebben:

- wordt een efficiënte en effectieve bedrijfsvoering mogelijk gemaakt,
- kent het recreatieschap haar eigen rechtspositie en die van anderen,
- is het mogelijk verantwoording af te leggen voor het handelen
- en kan de blijvende bewaring van cultuurhistorische informatie worden gegarandeerd.

Op basis van de uitkomsten van een interne en externe audit is het privacy-beleid van RNH aangescherpt wat betreft de Avg (Algemene verordening gegevensbescherming) en Wpg (Wet politie gegevens). In de Wpg zijn vereisten en regels opgenomen voor het verwerken van persoonsgegevens die nodig zijn om de opsporing van strafbare feiten goed te kunnen uitvoeren door de boswachters. De Wpg zorgt daarbij voor een evenwicht tussen de belangen die met het uitvoeren van de opsporing van strafbare feiten gemoeid zijn en het beschermen van de privacy van burgers.

Klachtenregistratie

Het recreatieschap biedt op de website de mogelijkheid om een klacht in te dienen. Er zijn twintig klachten en meldingen ontvangen over het gebied zelf. Deze klachten en meldingen gaan veelal over vervuiling binnen het gebied (plekken met grof- en/of zwerfafval), aangetroffen dood waterwild, defecten aan een van de pontjes en rommel en schelpen op de bodem van het Alkmaarder- en Uitgeestermeer.

Er zijn geen klachten ontvangen over het handelen of functioneren van medewerkers die namens het recreatieschap optreden.

Maatregelen bij begrotingsafwijkingen

Materiële afwijkingen (beleidsmatig en/of financieel) ten opzichte van de begroting moeten door het bestuur worden geautoriseerd. Als een wijziging niet in het jaar zelf is voorgelegd, dan zijn bestedingen boven het begrotingsbedrag strikt genomen onrechtmatig. Daarom worden de afwijkingen tijdig, en in elk geval in het begrotingsjaar zelf, aan het bestuur voorgelegd. Dit gebeurde in de vorm van:

- de begrotingswijziging 2023;
- separate bestuursvoorstellen;
- en de najaarsnotitie 2023.

Het recreatieschap streeft ernaar om begrotingsafwijkingen boven de grens van 3% van de totale lasten (inclusief toevoegingen aan de reserves) te voorkomen. Dit geldt in sterkere mate voor rechtmatigheidsafwijkingen zoals beschreven in de Kadernota Rechtmatigheid 2023.

Wet op openbaarheid (Woo)

Met ingang van verslagjaar 2022 dient jaarlijks aandacht te worden besteed aan de uitvoering van de Woo (Wet open overheid), mede in relatie tot de beleidsvoornemens.
De Woo heeft als doel een transparante en actief openbaar makende overheid. De Woo is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) en is op 1 mei 2022 in werking getreden. De drie hoofddoelen van de Woo zijn:

1. actieve openbaarmaking;
2. passieve openbaarmaking;
3. verbetering van de informatiehuishouding.

Informatie over Woo-verzoeken 2023

In 2023 is er geen Woo-verzoek ingediend bij het Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer.

Voortgang verbetering planning en control cyclus

De planning en control cyclus wordt continue verbeterd. Ook wordt opvolging gegeven aan de aanbevelingen van de accountant.

- Begin 2023 zijn de gewijzigde inkoop- en aanbestedingsrichtlijn en de algemene inkoopvoorwaarden vastgesteld.
- De processen rondom autorisaties in digitale systemen zijn aangescherpt.
- De verplichte rechtmatigheidsverantwoording is ingebed in de bedrijfsvoering van het recreatieschap, waarvoor begin 2023 het normenkader en controleplan zijn vastgesteld. Tot en met 2022 gaf de externe accountant een rechtmatigheidsoordeel bij de Jaarstukken. Door een wetswijziging is vanaf 2023 het dagelijks bestuur van het recreatieschap verantwoordelijk voor het afgeven van de rechtmatigheidsverantwoording. Dit betekent dat voortaan het dagelijks bestuur in de Jaarstukken een rechtmatigheidsverantwoording moet opnemen.

Rechtmatigheidsverantwoording

In de Jaarstukken is de rechtmatigheidsverantwoording van het dagelijks bestuur opgenomen. Zoals daar weergegeven is het dagelijks bestuur van mening dat de verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de vastgestelde materialiteitsgrens van 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves volgens de begroting na wijziging (voor 2023 een bedrag van € 87.369).

Interne controle

Het dagelijks bestuur komt tot haar mening omdat ze jaarlijks, op basis van het interne controleplan, expliciet onderzoek laat doen naar de rechtmatigheid van haar beheerhandelingen. Ook dit jaar zijn deze controlewerkzaamheden uitgevoerd en gedocumenteerd vastgelegd. Over detailbevindingen is intern op managementniveau gerapporteerd. Waar nodig zijn of worden corrigerende maatregelen genomen. Zoals afgesproken in de financiële verordening wordt in deze paragraaf gerapporteerd over de belangrijkste bevindingen.

Materiële bevindingen

Bevindingen die zouden leiden tot de conclusie dat mutaties in 2023 niet rechtmatig tot stand gekomen zijn, worden specifiek benoemd. In 2023 zijn geen materiële bevindingen ten aanzien van de rechtmatigheid naar voren gekomen.

Opvolging bevindingen 2022

Bij de Jaarstukken over het vorig boekjaar is gerapporteerd over een aantal bevindingen en de ondernomen acties. Onderstaand een korte terugkoppeling van het vervolg van deze acties.

Verwerken inkoopfacturen
De externe accountant adviseert om de huidige werkwijze voor factuurafhandeling en het vastleggen van prestatiebewijzen door te zetten en de naleving te controleren. Als uitvoeringsorganisatie neemt Recreatie Noord-Holland het advies over en ook bij de verbijzonderde interne controle wordt de naleving gecontroleerd.

Betalingen
De accountant adviseert door te gaan om het 4-ogen beginsel te implementeren in het betaalsysteem van ING en adviseert om een transactielimiet in te stellen. Ook dit advies is overgenomen en in 2024 wordt een ander betaalpakket van ING hierop ingericht.

Begrotingsrechtmatigheid

Beoordeling van overschrijding van de begroting op programma-niveau is volgens het BBV onderdeel van de rechtmatigheidstoets. Uit deze beoordeling bleek dat zich geen onrechtmatige afwijkingen hebben voorgedaan.

Misbruik en oneigenlijk gebruik

Vast onderdeel van de gehele interne controle op zowel de processen als balansposten is het onderkennen van misbruik en oneigenlijk gebruik van (financiële) middelen (fraude). Uit de controle is dit verslagjaar niet gebleken dat misbruik of oneigenlijk gebruik heeft plaatsgevonden.

Overige bevindingen

Uit de interne controle bleken verder geen bijzondere zaken.

E. Grondbeleid

Het recreatieschap is van mening dat gebieden met een recreatieve functie of potentie, dan wel geschikt voor een strategische inbreng bij het ruilen van gronden (bijvoorbeeld om een fietspad te realiseren), die binnen de grenzen van de Gemeenschappelijke Regeling (GR) vallen, in het beheer van het recreatieschap thuishoren.
Indien het recreatieschap een zakelijk of persoonlijk recht verwerft op gronden grenzend aan het gebied, dan worden deze gronden toegevoegd aan de GR.

Oppervlaktes en hoeveelheden		
Gronden		
Beleidsgebied gemeenschappelijke regeling	2.058	hectare
Oppervlakte in eigendom	706	hectare
Oppervlakte	27	hectare
Totaal	733	
waarvan: in eigen beheer	633	hectare
contractueel uitgegeven	134	hectare
Aantal contracten gronden	58	(alle contracten)
Gebouwen:		
Beheerkantoor	Goed	Eigen gebruik
Toiletgebouwen (6)	Redelijk/goed	1-Toilet groot Zwaansmeer 2-Toilet klein Zwaansmeer 3-Toilet Dorregeest (wordt vervangen 2025) 4-Toilet De Hoorne 5-Toilet De Woudhaven (derden)
Machineberging Eiland bij Akersloot		In bruikleen derden
Gebouw Stichting Jachthaven Zwaansmeerpolder Lagendijk		Verhuurd aan derden
~~Niet afgebouwd~~ Restaurant op erfgoedpark De Hoop		In erfpacht bij derden
Zagerij		In erfpacht bij derden
De Juffer	Redelijk	In erfpacht bij derden
Houtdroogloods		In erfpacht bij derden
Aantal gebouwen	12	(incl. Erfgoedpark)
waarvan: in eigen beheer	5	
contractueel uitgegeven	7	Bruikleen
potentieel af te stoten	6	(incl. 3 in bruikleen gegeven gebouwen)

Gronden in eigendom en uitgegeven

Gronden worden bij voorkeur voor langere periodes uitgegeven, tenzij dit vanuit gewenste ontwikkelingen in het gebied die voortvloeien uit de visie en het uitvoeringsplan onwenselijk is. Alle gronduitgiftes zijn digitaal op kaart verwerkt in het beheersysteem GeoVisia en van alle contracten is een digitaal archief.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Bijna alle gronden van het recreatieschap maken deel uit van het NatuurNetwerk Nederland (NNN). Dit stelt natuurdoelen veilig, maar niet op alle gronden zijn wezenlijke natuurwaarden terwijl andere gronden met meer natuurwaarden niet de beschermingsstatus van NNN genieten. Door uitwisseling met ontgrenzing en begrenzing kan de NNN geoptimaliseerd worden ten gunste van de natuur. Dit voorkomt ook knelpunten tussen de natuurwaarden en recreatief gebruik.

Commerciële activiteiten

Om voldoende baten te halen zijn sommige percelen voor commerciële activiteiten of bewoning uitgegeven. Hierbij wordt gewerkt met standaardcontracten en voorwaarden. Bij Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer is geen sprake van een vastgesteld grondprijzenbeleid. Wel wordt aangesloten bij de gangbare prijzen in de regio van vergelijkbare percelen. Er is sprake van actief accountmanagement en contracten regelmatig worden herzien of gecontroleerd op oneigenlijk gebruik.

Baten uit commerciële activiteiten	Jaarstukken 2023	Begroting na wijziging 2023
Baten uit (erf)pachten	74.905	72.012
Baten uit verhuren	187.077	183.737

Kavelpaspoorten

Voor nieuwe ontwikkelingen worden kavelpaspoorten opgesteld, waarop marktpartijen kunnen inchrijven.

F. Participanten

Vanwege de bestuurlijke, beleidsmatige en financiële belangen voor elke participant is inzicht in en actieve deelname aan de gemeenschappelijke regeling noodzakelijk. Door effectief te sturen op de doelstellingen en prestaties kunnen participanten de gemeenschappelijke regeling maximaal laten bijdragen aan eigen bestuurlijke ambities. De ambtelijke organisaties van de participanten hebben ook in 2023 goed samengewerkt met het bestuursbureau en met de uitvoeringsorganisatie Recreatie Noord-Holland.

Participantenbijdragen

Zoals afgesproken in de gemeenschappelijke regeling wordt de participantenbijdrage jaarlijks geïndexeerd.

Participantenbijdrage RAUM - totaal	Bijdrage in 2022	Bijdrage in 2023
Provincie Noord-Holland	829.596	848.677
Gemeente Beverwijk	113.879	116.498
Gemeente Heemskerk	89.489	91.547
Gemeente Uitgeest	83.137	85.049
Gemeente Alkmaar	87.385	89.395
Gemeente Zaanstad	380.956	389.717
Gemeente Castricum	63.997	65.469
Gemeente Heiloo	29.538	30.217
Totaal	**1.677.977**	**1.716.569**

Participanten A-UM	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2022	Bijdrage in 2023
Provincie Noord-Holland	49,20%	605.552	619.480
Gemeente Beverwijk	4,30%	52.927	54.144
Gemeente Heemskerk	2,90%	35.692	36.513
Gemeente Uitgeest	5,20%	63.997	65.469
Gemeente Alkmaar	7,10%	87.385	89.395
Gemeente Zaanstad	23,70%	291.697	298.406
Gemeente Castricum	5,20%	63.997	65.469
Gemeente Heiloo	2,40%	29.538	30.217
Totaal	**100,00%**	**1.230.785**	**1.259.093**

Participanten IJ-Z	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2022	Bijdrage in 2023
Provincie Noord Holland	50,10%	224.044	229.197
Gemeente Beverwijk	13,63%	60.952	62.354
Gemeente Heemskerk	12,03%	53.797	55.034
Gemeente Uitgeest	4,28%	19.140	19.580
Gemeente Zaanstad	19,96%	89.259	91.311
Totaal	**100,00%**	**447.192**	**457.476**

Informeren van participanten

De informatievoorziening van de gemeenschappelijke regeling aan de participanten (de gemeenteraden en provinciale staten) is belangrijk. Daarvoor sluit het recreatieschap aan bij regionale samenwerkingsafspraken zoals die bijvoorbeeld in Noord-Holland Noord en de Metropool Regio Amsterdam zijn of worden gemaakt.

Informatie over verbonden partijen

Deze paragraaf geeft de informatie weer, die elke participant volgens het BBV moet opnemen in haar paragraaf 'Verbonden partijen'. Deze gegevens hebben betrekking op de geconsolideerde begroting.

Naam verbonden partij	Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer
Vestigingsplaats	Uitgeest
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Deelnemende partijen	Provincie Noord-Holland en de gemeenten Alkmaar, Beverwijk, Castricum, Heemskerk, Heiloo, Uitgeest en Zaanstad
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Prov. NH: gedeputeerde E. Rommel Alkmaar: weth. J. Nieuwenhuizen Beverwijk: weth. N. Wijmenga Castricum: weth. R. Beems Heemskerk: weth. A.W.M. Schoorl Heiloo: weth. M. ten Bruggencate Uitgeest: weth. J. Kloosterman Zaanstad: weth. W. Breunesse
Doelstelling en openbaar belang (BBV 15, 2a en 2b)	Het besturen en beheren van het recreatiegebied. Gezien de ligging en het gebruik van het gebied door de inwoners heeft de provincie/gemeente een direct maatschappelijk belang bij het realiseren van de doelen en neemt daarom deel aan de gemeenschappelijke regeling.
Activiteiten	Het recreatieschap voert de ontwikkeling en het beheer van het recreatiegebied uit, conform de kaders van de gemeenschappelijke regeling.
Visie op de verbonden partij (BBV 15, 1a)	Het RAUM is ingericht als recreatiegebied om gemeenten en natuurgebieden te ontlasten en aantrekkelijke recreatiemogelijkheid te bieden aan recreanten uit omliggende gemeenten en de regio. Het recreatieschap heeft drie hoofdactiviteiten: 1. Beheren en in stand houden van de ingerichte gebieden en voorzieningen; 2. Actueel houden en vernieuwen van het aanbod om aan te sluiten bij wensen en behoeften van de recreant; 3. Uitvoeren van het inrichtingsplan en investeringsprogramma.
Beleidsvoornemens 2020-2024 (BBV 15, 1a)	Het RAUM levert door haar reguliere werkzaamheden en projecten een directe bijdrage aan deze opgaven:

	1. Het behouden van het unieke, volwaardige recreatielandschap; 2. Het vergroten van het gebruik; 3. Versterken van de duurzaamheid; 4. En het vergroten van het maatschappelijk draagvlak.
(Wijziging) financieel belang (BBV 15, 2b-d)	Voor financiering van het jaarlijkse exploitatietekort zijn de participanten verantwoordelijk: <u>Verdeelsleutel A-UM:</u> Provincie Noord-Holland - 49,2 % Gemeente Alkmaar - 7,1 % Gemeente Beverwijk - 4,3 % Gemeente Castricum - 5,2 % Gemeente Heemskerk - 2,9 % Gemeente Heiloo - 2,4 % Gemeente Uitgeest - 5,2 % Gemeente Zaanstad - 23,7 % <u>Verdeelsleutel IJ-Z:</u> Provincie Noord Holland – 50,10 % Gemeente Beverwijk – 13,63 % Gemeente Heemskerk – 12,03 % Gemeente Uitgeest – 4,28 % Gemeente Zaanstad – 19,96 %
Bestuurlijk belang	Het doel is de belangen te behartigen bij:
	• het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie; • het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu; • het tot stand brengen en onderhouden van een landschap, dat is afgestemd op het onder sub a en b geformuleerde alsmede; • het verwerven van inkomsten uit het recreatiegebied ter verwezenlijking en instandhouding van de direct hiervoor genoemde belangen.
Bestuurlijke invloed	Jaarlijks kan Provinciale Staten / de raad haar gevoelens uitspreken over de begroting en kennis nemen van de Jaarstukken en eventuele beleidsdocumenten. In de gemeenschappelijke regeling zijn de bevoegdheden vastgelegd. Voor aanpassing van de regeling is de instemming van alle participanten vereist.
Eigen vermogen	31-12-2020 € 1.407.137 31-12-2021 € 1.760.722 31-12-2022 € 1.473.147 31-12-2023 € 1.426.103
Vreemd vermogen	31-12-2020 € 876.568 31-12-2021 € 907.201

	31-12-2022 € 1.094.471 31-12-2023 € 1.097.396
Financieel resultaat voor bestemming	31-12-2020 € 313.978 -/- (verlies) 31-12-2021 € 353.586 (winst) 31-12-2022 € 287.576 -/- (verlies) 31-12-2023 € 47.043 -/- (verlies)
Website	https://www.alkmaarder-enuitgeestermeer.nl/
Risicoprofiel	Hoog/~~middel/laag~~
Risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen (BBV 15, 2e)	De huidige weerstandscapaciteit is onvoldoende voor het benodigde weerstandsvermogen o.b.v. de huidige afspraken (algemene reserve is maximaal 2,5% van de totale lasten) => De afspraak is dat de participanten garant staan voor de gevolgen van risico's die zich voordoen en waarbij de aanwezige weerstandscapaciteit niet voldoende is.
Beleidsverslag/Ontwikkelingen 1. Het uitvoeren van de bijgestelde visie in de Kadernota 2025 met de daarbij vastgestelde projecten, uitwerking van de opbrengstmogelijkheden en de bezuinigingen (AB 6-12-2023); 2. Om daarmee te zorgen voor structureel (financieel) evenwicht; 3. Het werken aan een permanente invulling van de ontwikkellocaties; 4. Biodiversiteit krijgt een grotere rol bij het gebiedsbeheer 5. Zorgen voor evenwichtige verdeling natuurwaarden en recreatie.	

Jaarrekening 2023

Overzicht van baten en lasten

Specificatie is onderaan dit programma te vinden in de tabel “Overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2023”.

Resultaat reguliere werkzaamheden

Het saldo van de reguliere baten en lasten ligt € 136.590 positiever dan begroot.

	Jaarstukken 2023	Begroting na wijziging 2023	Verschil
Lasten	2.083.979	2.162.751	-78.772
Baten	2.129.493	2.071.675	57.818
Saldo	**45.514**	**-91.076**	**136.590**

Resultaat incidentele werkzaamheden

Het saldo van de incidentele baten en lasten is € 307.522 positiever dan begroot.

	Jaarstukken 2023	Begroting na wijziging 2023	Verschil
Lasten	326.249	659.586	-333.337
Baten	233.692	259.507	-25.815
Saldo	**-92.557**	**-400.079**	**307.522**

Resultaat totaal 2023

Het saldo van de baten en lasten is in totaal € 444.113 minder negatief dan begroot door (afgeronde bedragen):

- vertragingen, tijdelijk on hold zetten en activeren van projecten: € 127.000;
- lagere beheerkosten (o.a. waterplanten/Woudhaven) in totaal: € 118.000;
- hogere rentebaten en inruilwaarde vervoermiddelen: € 71.000;
- extra participantenbijdragen voor bestemmingsreserves: € 159.000;
- lagere kosten voor Routebureau (dorschuif naar 2024): € 19.000;
- meer reguliere inzet RNH voor financieel advies, programmasturing en vastgoedbeheer: € - 39.000;
- meer bedrijfskosten (verzekering en advieskosten): € - 50.000;
- en diverse andere overschrijdingen en besparingen: € 23.000.

	Jaarstukken 2023	Begroting na wijziging 2023	Verschil
Lasten	2.410.228	2.822.337	-412.109
Baten	2.363.186	2.331.182	32.004
Saldo	**-47.043**	**-491.155**	**444.113**

Bovenstaande drie tabellen worden op de volgende pagina’s in uitgebreide vorm weergegeven, met specificatie van de incidentele baten en lasten per programma, waarbij per programma de belangrijkste posten afzonderlijk worden gespecificeerd, en een specificatie van de structurele/reguliere en incidentele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves.

Gebeurtenissen na balansdatum

Tussen het boekjaar waar de jaarstukken betrekking op hebben en het moment van de accountantscontrole, kunnen gebeurtenissen plaatsvinden die relevant zijn om een verantwoord oordeel te kunnen vormen over de financiële positie en over de baten en lasten. Zie bijlage V voor een verdere uitwerking.

Overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2023

	Jaarstukken 2023			Begroting na wijziging 2023			Begroting voor wijziging 2023		
Programma	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
1. Ontwikkeling en inrichting	239.630	51.709	-187.920	578.978	239.007	-339.971	22.493	-	-22.493
2. Beheer en onderhoud	1.583.680	325.277	-1.258.403	1.716.612	337.105	-1.379.507	1.492.983	284.890	-1.208.093
3. Veiligheid en toezicht	97.980	1.447	-96.533	104.529	-	-104.529	96.960	-	-96.960
4. Bestuur en ondersteuning exclusief overhead	50.788	-	-50.788	22.409	-	-22.409	23.959	-	-23.959
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves en heffing vennootschapsbelasting	1.066	1.984.752	1.983.686	900	1.755.070	1.754.170	400	1.716.570	1.716.170
Overhead	437.084	-	-437.084	398.909	-	-398.909	377.626	-	-377.626
Heffing vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	**2.410.228**	**2.363.186**	**-47.043**	**2.822.337**	**2.331.182**	**-491.155**	**2.014.421**	**2.001.460**	**-12.961**
Resultaatbestemming (mutaties reserves)	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**
Algemene reserve RAUM	76.556	78.784	-2.228	89.959	89.959	-	-	-	-
Bestemmingsreserve exploitatie A-UM	78.784	107.041	-28.257	-	211.621	-211.621	-	122.811	-122.811
Bestemmingsreserve beheer & onderhoud De Hoorne	139.981	-	139.981	-	-	-	-	-	-
Bestemmingsreserve kapitaallasten A-UM	20.000	-	20.000	-	-	-	-	-	-
Algemene reserve IJ-Z	125.000	29.049	95.951	-	10.617	-10.616	117.209	7.359	109.850
Bestemmingsreserve IJ-Z specifieke projecten	-	335.729	-335.729	-	268.918	-268.918	-	-	-
Bestemmingsreserve kapitaallasten IJ-Z	63.239	-	63.239	-	-	-	-	-	-
Totaal mutaties reserves	**503.561**	**550.604**	**-47.043**	**89.959**	**581.115**	**-491.155**	**117.209**	**130.170**	**-12.961**
Gerealiseerd resultaat	**2.913.789**	**2.913.789**	**-**	**2.912.296**	**2.912.296**	**-**	**2.131.630**	**2.131.630**	**-**

Voor verdere toelichting bij de cijfers van de Jaarstukken 2023: zie de programmaverantwoording in het jaarverslag.

- De kosten van de overhead zijn opgenomen in programma 4.
- Het bedrag van de heffing voor de vennootschapsbelasting is opgenomen in programma 5.

De cijfers van de begroting na wijziging 2023 zijn verantwoord in het besluit van het algemeen bestuur op 12 juli 2023.

Onvoorzien

Het recreatieschap had geen kosten 'onvoorzien' begroot.

WNT-verantwoording

De informatie van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector is opgenomen in bijlage VII.

Waarderingsgrondslagen voor de balans en de resultaatbepaling

Materiële vaste activa

Activa worden gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs. Subsidies en bijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht.
De materiële activa worden onderverdeeld in:

- activa met een economisch nut en;
- activa in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Voorwaarde voor het activeren van materiële vaste activa is een minimale gebruiksduur van drie jaar, waarvoor een ondergrens geldt van:

- € 10.000 voor activa met economisch nut;
- € 50.000 voor activa met maatschappelijk nut.

Investeringen worden geactiveerd en over de verwachte toekomstige gebruiksduur wordt afgeschreven. De afschrijvingen vinden plaats volgens het lineaire systeem, dus in gelijke jaarlijkse termijnen en startend op 1 januari van het jaar volgend op het jaar van ingebruikname. De tabel met afschrijvingstermijnen is hiernaast weergegeven.

Vaste activa	Afschrijvingsperiode in jaren	Toelichting
Materiële vaste activa		
Gronden / terreinen	n.v.t.	Geen afschrijving
Gebouwen / werkplaats	40	
Verbouwingen	10	
Vervoermiddelen	5	
Machines	5	
Werktuigen	10	
Ponten	20	
Elektrische ponten	15	
Overige vaartuigen	10	
Zonnepanelen	15	
Kunstwerken		
Bruggen van beton	40	
Bruggen van staal	40	
Bruggen van hout	30	
Tunnels	60	
Beschoeiing	30	
Gemalen	40	
Gebiedsontwikkelingen	30	
Openbaar toiletgebouw	30	
Terreinmeubilair	5	
Rioleringspompen	20	

Financiële vaste activa

Financiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs of de nominale waarde.

Vlottende activa

De vlottende activa worden gewaardeerd tegen de nominale waarde en - waar nodig – verminderd met een voorziening voor oninbaarheid.

Reserves en voorzieningen

Algemene reserve A-UM
De algemene reserve staat voor het Algemeen Bestuur ter vrije beschikking om incidentele tegenvallers te kunnen opvangen. Jaarlijks wordt het reguliere exploitatieresultaat toegevoegd/onttrokken aan deze reserve. Een toevoeging en onttrekking aan de algemene reserve kan slechts plaatsvinden bij een besluit van het Algemeen Bestuur.

De maximale omvang van de algemene reserve RAUM is gesteld op 2,5% van de totale kosten (conform bestuursbesluit 2012/12). Een eventueel overschot wordt overgeboekt naar de bestemmingsreserve exploitatie A-UM. De algemene reserve Y-Z is niet gebonden aan een maximale omvang.

Bestemmingsreserve exploitatie A-UM
In het AB van 24 juni 2020 is besloten tot het instellen van een bestemmingsreserve exploitatie, waarop eventuele overschotten vanuit de algemene reserve A-UM volgen.

Bestemmingsreserve beheer & onderhoud De Hoorne
In het AB van 2 december 2020 is besloten tot het instellen van een bestemmingsreserve waarbij de gemeente Castricum een bijdrage heeft voldaan ter dekking voor het toekomstige beheer en onderhoud van het plan recreatieve versterking recreatiegebied De Hoorne.

Bestemmingsreserve kapitaallasten
De bestemmingsreserve dient ter dekking van de kapitaallasten in de exploitatie van geactiveerde (maatschappelijk nut) investeringen.

Bestemmingsreserve IJ-Z
De bestemmingsreserve IJ-Z is gevormd ten behoeve van investeringen in vervanging en vernieuwing in de groengebieden die in beheer zijn bij het recreatieschap.

Bestemmingsreserve IJ-Z specifieke projecten
In het AB van 2 december is besloten om een bestemmingsreserve specifieke projecten te vormen ter dekking van specifieke projecten uit het uitvoeringsprogramma volgend uit de visie. Deze is gevormd uit de bestemmingsreserve en vervolgens verder aangevuld vanuit de algemene reserve.

Voorzieningen
Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting of het voorzienbare verlies. Onderhoudsvoorzieningen zijn gebaseerd op de meerjarenramingen van het uit te voeren groot onderhoud aan de kapitaalgoederen.

Overige balansposten
Alle overige balansposten zijn, tenzij anders vermeld, gewaardeerd tegen nominale waarde.

Bepaling van het resultaat
Het resultaat is bepaald op basis van de historische kostprijs. Baten en lasten worden toegerekend naar het jaar waarin zij gegenereerd worden.

Subsidies en bijdragen van derden
Ontvangsten inzake subsidies en bijdragen van derden voor de realisatie van specifieke projecten, en de daarmee samenhangende uitgaven, worden in de programmarekening verantwoord.

Geconsolideerde balans per 31 december 2023

Onderstaand volgt de geconsolideerde balans per 31 december 2023 en de toelichting op de balans.

ACTIVA	31-12-2023	31-12-2022
VASTE ACTIVA		
Materiële vaste activa		
Investeringen openbare ruimte maatschappelijk nut	6.634	-
Investeringen met een economisch nut	198.867	14.454
Subtotaal materiële vaste activa	*205.501*	*14.454*
Financiële vaste activa		
Subtotaal financiële vaste activa	-	-
TOTAAL VASTE ACTIVA	***205.501***	***14.454***
VLOTTENDE ACTIVA		
Vorderingen en overlopende activa		
Vooruitbetaalde bedragen	2.698	12.126
Overige nog te ontvangen bedragen	43.103	11.318
Overige vorderingen	40.348	104.067
Subtotaal vorderingen en overlopende activa	**86.149**	**127.511**
Uitzettingen rentetypische looptijd korter dan een jaar		
's Rijks schatkist rentetypische looptijd korter dan een jaar	2.170.347	2.359.508
Subtotaal uitzettingen rentetypische looptijd korter dan een jaar	***2.170.347***	***2.359.508***
Liquide middelen		
ING bank	61.195	65.464
Kas	307	682
Subtotaal liquide middelen	***61.502***	***66.146***
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	**2.317.997**	**2.553.165**
TOTAAL-GENERAAL ACTIVA	**2.523.499**	**2.567.618**

PASSIVA	31-12-2023	31-12-2022
VASTE FINANCIERINGSMIDDELEN		
Eigen vermogen		
Kapitaal	408	408
Algemene reserve A-UM	43.162	45.392
Bestemmingsreserve exploitatie A-UM	448.449	476.706
Bestemmingsreserve kapitaallasten A-UM	20.000	-
Bestemmingsreserve beheer & onderhoud De Hoorne	139.981	-
Algemene reserve IJ-Z	131.717	35.765
Bestemmingsreserve IJ-Z specifieke projecten	579.147	914.876
Bestemmingsreserve kapitaallasten IJ-Z	63.239	-
Subtotaal eigen vermogen	***1.426.103***	***1.473.147***
Voorzieningen		
Voorziening groot onderhoud A-UM	426.160	381.953
Voorziening groot onderhoud IJ-Z	403.972	326.401
Subtotaal voorzieningen	***866.132***	***708.354***
Schulden op lange termijn		
Subtotaal schulden op lange termijn	-	-
TOTAAL VASTE FINANCIERINGSMIDDELEN	***2.292.235***	***2.181.501***
VLOTTENDE PASSIVA		
Vlottende schulden renteypische looptijd korter dan een jaar		
Overige schulden	206.396	222.118
Subtotaal vlottende schulden rentetypische looptijd korter dan een jaar	**206.396**	**222.118**
Overlopende passiva		
Overige vooruitontvangen bedragen	24.867	163.999
Subtotaal schulden op korte termijn	**24.867**	**163.999**
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA	**231.263**	**386.117**
TOTAAL-GENERAAL PASSIVA	**2.523.499**	**2.567.618**

Toelichting op de balans

ACTIVA

VASTE ACTIVA

Materiële vaste activa

Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	**31-12-2023**	**31-12-2022**
Netto investeringen tot boekjaar	-	22.888
Netto investeringen boekjaar	6.634	2.916
Desinvesteringen boekjaar	-	-25.803
	-	**-**
Afschrijvingen tot boekjaar	-	-
Afschrijvingen lopend boekjaar	-	-
Afschrijvingen desinvesteringen boekjaar	-	-
	-	**-**
Boekwaarde per 31 december	**6.634**	**-**

De investering in het boekjaar 2023 ziet op het toiletgebouw Dorregeest.

Investeringen met een economisch nut	**31-12-2023**	**31-12-2022**
Netto investeringen tot boekjaar	211.019	211.019
Netto investeringen boekjaar	201.850	-
Desinvesteringen boekjaar	63.835	--
	349.034	**211.019**
Afschrijvingen tot boekjaar	196.566	187.797
Afschrijvingen lopend boekjaar	17.436	8.769
Afschrijvingen desinvesteringen boekjaar	-63.835	-
	150.167	**196.566**
Boekwaarde per 31 december	**198.867**	**14.453**

In het boekjaar 2023 zijn er een aantal investeringen geweest, zie bijlage IV toelichting materieel vaste activa voor een specificatie van deze investeringen

VLOTTENDE ACTIVA

Vorderingen en overlopende activa	**31-12-2023**	**31-12-2022**
Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	2.698	12.126

De vooruitbetaalde bedragen per 31 december 2023 bestaan uit kosten voor abonnementen, contributies en verzekeringskosten ten behoeve van het boekjaar 2024.

	31-12-2023	**31-12-2022**
Overige nog te ontvangen bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	**43.103**	**11.318**
Specificatie:	**43.103**	**11.318**
Bijdrage gemeente Beverwijk inzake Aagtenpark	1.109	6.213
Recreatie Noord Holland	15.711	-
Rentebaten Q4	24.836	-
Tegemoetkoming Groene Boa's	1.447	5.105

Overige vorderingen	**31-12-2023**	**31-12-2022**
Debiteuren algemeen	40.348	104.067

Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rente typische looptijd korter dan één jaar	**31-12-2023**	**31-12-2022**
Uitzetting Rijk's schatkist RAUM	2.170.347	2.359.508

Rijks schatkist

Drempelbedrag 01-01-2023 t/m 31-12-2023 1.000.000

Het bedrag aan middelen per kwartaal dat buiten 's Rijks schatkist is gehouden:

	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Buiten schatkist gehouden	61.314	64.372	61.886	61.195
Ruimte onder drempelbedrag	938.686	935.628	938.114	938.805
Overschrijding van het drempelbedrag	n.v.t.	n.v.t	n.v.t	n.v.t

Liquide middelen	**31-12-2023**	**31-12-2022**
ING bank r/c	11.195	15.464
ING bank zakelijke spaarrekening	50.000	50.000
Kas	307	682
Totaal liquide middelen	**61.502**	**66.146**

PASSIVA

VASTE FINANCIERINGSMIDDELEN

Eigen vermogen

Kapitaal	**31-12-2023**	**31-12-2022**
Saldo per 1 januari	408	408
Bij:	-	-
Af:	-	-
Saldo per 31 december	**408**	**408**

Algemene reserve A-UM	**31-12-2023**	**31-12-2022**
Saldo per 1 januari	45.392	45.392
Bij: Saldo exploitatie	76.554	-
Af: saldo onttrekkingen	-	-5.264
Bij/Af: overheveling surplus van het weerstandsvermogen	-78.784	5.264
Saldo per 31 december	**43.162**	**45.392**

De onttrekking van € 78.784 is de afroming van het weerstandsvermogen per 31 december 2023. Dit bedrag is toegevoegd aan de Bestemmingsreserve conform bestuursbesluit 2012/12 (de Algemene reserve/weerstandsvermogen dient 2,5% van de lasten te bedragen).

Bestemmingsres. exploitatie A-UM	**31-12-2023**	**31-12-2022**
Saldo per 1 januari	476.706	696.387
Af: saldo onttrekkingen incidentele projecten	-107.041	-237.305
Bij/Af: investering naar bestemmingsreserve egalisatie	-	22.888
Af/Bij: overheveling surplus van het weerstandsvermogen	78.784	-5.264
Saldo per 31 december	**448.449**	**476.706**

De onttrekking incidentele projecten gedurende het boekjaar 2023 zag op:

- Recreatief Grid	€ 1.733
- Dorregeest - herontwikkeling	€ 9.951
- Revitalisatie Woudhaven	€ 3.933
- Ontwikkeling Uiterdam	€ 11.171
- Oever- en Natuurontwikkeling Saskerleidam	€ 40.851
- Inrichting Bestuursbureau	€ 39.401
	107.041

Bestemmingsreserve kapitaallasten A-UM	**31-12-2023**	**31-12-2022**
Saldo per 1 januari	-	22.888
Bij: Saldo toevoeging	20.000-	-
Af: Saldo onttrekking	-	22.888
Saldo per 31 december	**20.000**	**-**

De toevoeging ziet op de dekking van toekomstige afschrijvingskosten t.a.v. de investering in toiletten beheergebouw. De bestemmingsreserve zal in 2024 verder aangevuld worden.

Bestemmingsreserve beheer & onderhoud De Hoorne	31-12-2023	31-12-2022
Saldo per 1 januari	-	-
Bij: Saldo toevoeging	139.981-	-
Af: Saldo onttrekking	-	-
Saldo per 31 december	**139.981**	**-**

In het boekjaar 2022 is er een geldbedrag ontvangen van de gemeente Castricum ter dekking voor het toekomstige beheer en onderhoud van het plan recreatieve verstrekring recreatiegebied De Hoorne. Dit bedrag is destijds op een tussenrekening geboekt. Echter gezien het besluit wat destijds genomen is had hiervoor een bestemmingsreserve gevormd moeten worden. Dat is in het boekjaar 2023 rechtgezet. Verder is het restantbedrag van de subsidie De Hoorne toegevoegd aan deze reserve en is een deel van de rentebaten toegerekend aan deze reserve.

Algemene reserve IJ-Z	31-12-2023	31-12-2022
Saldo per 1 januari	35.765	720.606
Bij: saldo toevoeging/onttrekkingen	-10.149	61.798
Af: saldo onttrekkingen incidentele projecten	-18.900	-71.680
Af: overheveling bestemmingsreserve specifieke projecten	125.000	-674.958
Saldo per 31 december	**131.717**	**35.766**

Er dient een bedrag vanuit de bestemmingsreserve specifieke projecten terug te vloeien naar de algemene reserve. Dit is nodig om deze reserve niet negatief te laten worden.

Bestemmingsreserve IJ-Z specifieke projecten	31-12-2023	31-12-2022
Saldo per 1 januari	914.876	-
Bij: vormen reserve t.b.v. uitvoering UP	-	950.000
Af: bedrag retour naar algemene reserve	-125.000	-
Af: bedrag naar bestemmingsreserve kapitaallasten	-63.239	-
Af: saldo onttrekking incidentele projecten	-147.490	-35.124
Saldo per 31 december	**579.147**	**914.876**

In het AB van 2 december 2020 is besloten om een bestemmingsreserve specifieke projecten te vormen ter dekking van specifieke UP projecten volgend uit de visie. Vanuit het bestuur is ervoor gekozen om o.a. het project elektrificeren pontje Molletjesveer te bekostigen uit de specifieke reserve. Echter het elektrificeren van het pontje Molletjesveer kwalificeert zich als een activering. Ter bekostiging van de toekomstige afschrijvingen is derhalve een bedrag ad € 63.329,- overgeboekt naar de bestemmingsreserve kapitaallasten. Verder is bij het opmaken van de Kadernota 2025 zichtbaar geworden dat het saldo van de algemene reserve aangevuld dient te worden zodat deze niet negatief wordt. Daarom is er een bedrag ad € 125.000,- terug gestort naar de algemene reserve.

Bestemmingsreserve kapitaallasten IJ-Z	31-12-2023	31-12-2022
Saldo per 1 januari	-	275.042
Bij: saldo toevoeging	63.239	-
Af: overheveling bestemmingsreserve specifieke projecten	-	-275.042
Saldo per 31 december	**63.239**	**-**

Voorzieningen

Voorziening groot onderhoud A-UM	31-12-2023	31-12-2022
Saldo per 1 januari	381.954	292.743
Bij: Saldo toevoeging	243.000	255.200
Af: Saldo onttrekking	-162.794	-165.989
Saldo per 31 december	**462.160**	**381.954**

Voorzieningen

Voorziening groot onderhoud IJ-Z	31-12-2023	31-12-2022
Saldo per 1 januari	326.401	284.709
Bij: Saldo toevoeging	87.000	62.500
Af: Saldo onttrekking	-9.429	-20.808
Saldo per 31 december	**403.972**	**326.401**

De onderhoudsvoorzieningen zijn gebaseerd op de meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan de kapitaalgoederen.

VLOTTENDE PASSIVA		
Netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan een jaar	**31-12-2023**	**31-12-2022**
Overige schulden	**206.396**	**222.118**
De overige schulden bestaan uit crediteuren en nog te betalen bedragen m.b.t. het huidige boekjaar worden in onderstaande tabellen gespecificeerd.	**206.396**	**222.118**
Specificatie:		

Crediteuren	31-12-2023
Recreatie Noord-Holland NV	100.949
Allure Boomverzorging	3.130
Akerbouw	27.426
Bureau Endemica BV	1.767
Hoveniersbedrijf De Geus en Boots	32.867
Tauw BV	7.184
Zaffier	3.750
ETL Assurance & Overheidsaccountants BV	3.086
Bodem Belang BV	1.517
Telwerk BV	1.252
Pol Heteren	1.379
Belastingdienst	-882
Overige crediteuren	6.764
Totaal crediteuren	**190.188**

Nog te betalen bedragen	**31-12-2023**
Bestuursbureau kosten	2.923
Accountantskosten	8.450
Boerenlandpaden	3.024
Overige ntb kosten	1.756
Borg	55
Totaal nog te betalen bedragen	**16.209**

	31-12-2023	**31-12-2022**
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van het volgende begrotingsjaar komen	**24.867**	**163.999**
Bijdrage voor beheer van de recreatiekaart	8.087	8.087
Bijdrage voor project recreatieve versterking De Hoorne	-	14.722
Bijdrage Tennet opstalrechten	53.028	-
Bijdrage voor project Vitaal Platteland Alkmaarder en Uitgeestermeer	-36.247	8.631
Tussenrekening beheer/onderhoud De Hoorne	-	132.559
Totaal vooruit ontvangen bedragen	**24.867**	**163.999**

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

- Indien het bestuur besluit niet over te willen gaan tot uitvoering van Fase 2 inzake project Saskerleidam kan zij een claim van de aannemer verwachten van minimaal € 1,3 miljoen. Eventueel kan ook de gemeente Zaanstad een claim indienen indien zij haar bagger ook niet kan afzetten.
- De gemeente Heiloo heeft bij monde van de burgemeester laten weten dat zij overwegen uit de gemeenschappelijke regeling te stappen. Onderzoek naar de gevolgen wordt door het Bestuursbureau gecoördineerd.
- Recreatie Noord-Holland NV (RNH) werkt als uitvoeringsorganisatie en opdrachtnemer voor het bestuur van Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer. De samenwerkingsrelatie is beschreven in een contract. Meer informatie hierover staat in de paragraaf bedrijfsvoering.
- Op 25 juli 2019 vond een duikongeval plaats bij locatie Dorregeest met voor het slachtoffer ernstig letsel ten gevolg. De verzekeraar heeft namens het recreatieschap aansprakelijkheid erkend. In juli 2022 is deze aansprakelijkheid vastgesteld op 80 procent. In haar vergadering van 6 december 2023 is het bestuur mondeling geïnformeerd dat de mogelijkheid bestaat dat de omvang

van de schade de verzekerde som zal overschrijden. Met deze kennis wordt, nog zonder vermelding van een bedrag, dit opgenomen als een niet uit de balans blijkende verplichting.
Het AB wordt verder geïnformeerd over het deze casus en de genomen en te nemen beheersmaatregelen.

Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid dagelijks bestuur

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het dagelijks bestuur toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door het algemeen bestuur vastgestelde kaders zoals de begroting en verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door het algemeen bestuur op 10 mei 2023 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht. Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door het algemeen bestuur bepaald en bedraagt 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 87.369.

Bevinding

Het dagelijks bestuur is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens. Er zijn geen afwijkingen vastgesteld boven genoemde grens van € 87.369.

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met het algemeen bestuur aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het dagelijks bestuur ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Overzicht van baten en lasten per taakveld

Nr.	Lasten per taakveld	Jaarstukken 2023	Begroting na wijziging 2023	Verschil
0.1	bestuur	50.788	22.409	28.379
0.4	overhead	437.084	398.909	38.175
0.5	treasury	1.066	900	166
0.8	overige baten en lasten	-	-	-
0.9	vennootschapsbelasting	-	-	-
0.10	mutaties reserves	503.561	89.959	413.602
0.11	resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-
1.2	openbare orde en veiligheid	97.980	104.529	-6.549
2.1	verkeer en vervoer	192.988	251.756	-58.768
2.2	parkeren	-	-	-
3.1	economische ontwikkeling	24.889	48.908	-24.019
3.2	fysieke bedrijfsinfrastructuur	150.126	326.411	-176.285
3.3	bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	219	5.266	-5.047
3.4	economische promotie	103.719	108.406	-4.687
5.3	cultuurpresentatie, -productie en -participatie	-	-	-
5.7	openbaar groen en (openlucht)recreatie	1.351.369	1.554.843	-203.474
	Totaal lasten	**2.913.789**	**2.912.296**	**1.493**

Nr.	Baten per taakveld	Jaarstukken 2023	Begroting na wijziging 2023	Verschil
0.1	bestuur	-	-	-
0.4	overhead	-	-	-
0.5	treasury	88.756	38.500	50.256
0.8	overige baten en lasten	1.895.996	1.716.570	179.426
0.9	vennootschapsbelasting	-	-	-
0.10	mutaties reserves	550.604	581.114	-30.511
0.11	resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-
1.2	openbare orde en veiligheid	1.447	-	1.447
2.1	verkeer en vervoer	-	-	-
2.2	parkeren	-	-	-
3.1	economische ontwikkeling	-	-	-
3.2	fysieke bedrijfsinfrastructuur	313.690	494.756	-181.066
3.3	bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-	-	-
3.4	economische promotie	-	-	-
5.3	cultuurpresentatie, -productie en -participatie	-	-	-
5.7	openbaar groen en (openlucht)recreatie	63.296	81.356	-18.060
	Totaal baten	**2.913.789**	**2.912.296**	**1.493**

Specificatie van taakveld 0.8 Overige baten en lasten	Jaarstukken 2023	Begroting na wijziging 2023	Verschil
Diverse inkomensoverdrachten	-	-	-
Overige verrekeningen	179.427	-	179.427
Bijdrage gemeente Alkmaar	89.395	89.395	-
Bijdrage gemeente Beverwijk	116.498	116.498	-
Bijdrage gemeente Castricum	65.469	65.469	-
Bijdrage gemeente Heemskerk	91.547	91.547	-
Bijdrage gemeente Heiloo	30.217	30.217	-
Bijdrage gemeente Uitgeest	85.049	85.049	-
Bijdrage gemeente Zaanstad	389.717	389.718	-1
Bijdrage Provincie Noord-Holland	848.677	848.677	-
Totaal	**1.895.996**	**1.716.570**	**179.426**

Lasten en baten per kostensoort

Lasten per kostensoort	Jaarstukken 2023	Begroting na wijziging 2023	Verschil
Belastingen	-	-	-
Grond	-	-	-
Duurzame goederen	171.842	369.600	-197.758
Pachten	1.143	1.572	-429
Ingeleend personeel	1.172.721	1.230.629	-57.908
Huren	-	-	-
Overige goederen en diensten	888.244	1.257.824	-369.580
Rente	1.066	900	166
Mutatie voorzieningen	157.777	-53.888	211.665
Afschrijvingen	17.436	15.700	1.736
Overige verrekeningen	-	-	-
Totaal lasten	**2.410.228**	**2.822.337**	**-412.109**

Baten per kostensoort	Jaarstukken 2023	Begroting na wijziging 2023	Verschil
Grond	-	-	-
Pachten	74.905	72.012	2.893
Huren	187.077	183.737	3.340
Leges en andere rechten	19.510	20.651	-1.141
Overige goederen en diensten	10.382	13.923	-3.541
Subsidies	74.934	281.627	-206.693
Inkomensoverdrachten	1.728.195	1.720.732	7.463
Kapitaaloverdrachten	-	-	-
Rente	88.756	38.500	50.256
Overige verrekeningen	179.427	-	179.427
Totaal baten	**2.363.186**	**2.331.182**	**32.004**

Saldo van lasten en baten per kostensoort	Jaarstukken 2023	Begroting na wijziging 2023	Verschil
Totaal lasten	2.410.228	2.822.337	-412.109
Totaal baten	2.363.186	2.331.182	32.004
Saldo	**-47.043**	**-491.155**	**444.113**

Overige gegevens

Samenstelling van het algemeen bestuur per 31 december 2023

PROVINCIE NOORD-HOLLAND:	Mevrouw E. Rommel
GEMEENTE ALKMAAR:	De heer J. Nieuwenhuizen
GEMEENTE BEVERWIJK:	De heer N. Wijmenga
GEMEENTE CASTRICUM:	De heer R. Beems
GEMEENTE HEEMSKERK:	De heer A.W.M. Schoorl
GEMEENTE HEILOO:	Mevrouw M. ten Bruggencate
GEMEENTE UITGEEST:	Mevrouw J. Kloosterman (voorzitter)
GEMEENTE ZAANSTAD:	De heer W. Breunesse (vice-voorzitter)

Controleverklaring

De accountant ETL (voorheen IPA-Acon) heeft voor de jaarstukken een goedkeurende conceptverklaring afgegeven. Deze concept controleverklaring is op de onderstaande pagina's ingevoegd. Op grond van eventuele zienswijzen worden de stukken vastgesteld in het algemeen bestuur van 12 juli 2024. Na definitieve vaststelling wordt ook de controleverklaring van de accountant definitief.

ETL ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2023

Ons oordeel
Wij hebben de jaarrekening 2023 van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer gecontroleerd. Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van zowel de baten, lasten over 2023 als van de activa en passiva van Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer op 31 december 2023, alsmede van de financiële rechtmatigheid met inachtneming van de verantwoordinggrens, in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). De jaarrekening bestaat uit:

- het overzicht van baten, lasten en balansmutaties over 2023;
- de balans per 31 december 2023;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen;
- de rechtmatigheidsverantwoording over 2023;
- de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen;
- de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld en overige bijlagen.

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), de Nota verwachtingen accountantscontrole 2023 en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (Wnt) 2023 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'. Wij zijn onafhankelijk van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland.

Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA). Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit
Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 29.138. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado. Op basis van hoofdstuk 4 van de Nota Verwachtingen

CONCEPT

ETL Assurance & Overheidsaccountants B.V. is een onderdeel van IPA-ACON Holding B.V.
Henk Schijvenaarstraat 1 | Postbus 6222 | 2001 HE HAARLEM | 023 – 531 95 39 | info@ipa-acon.nl | www.ipa-acon.nl
KvK nr. 34081093 | Rabobank IBAN NL58 RABO 0350 0877 25

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS

Accountantscontrole 2023 hebben wij bij de controle van de SiSa-bijlage dezelfde materialiteit toegepast als bij de controle van de jaarrekening.

Voor de Wnt verantwoording in de jaarrekening zijn de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol Wnt 2023. Daarbij houden wij mede rekening met afwijkingen en mogelijke afwijkingen die naar ons oordeel voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve reden materieel zijn, zoals bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn voorts met het Algemeen bestuur overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde fouten of onzekerheden boven de € 25.000 rapporteren, alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa- of Wnt-redenen relevant zijn.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd
In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2023 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, eerste lid, onderdelen n en o, Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen, en diverse bijlagen. Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat. Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de voor het recreatieschap van toepassing zijnde vereisten in de wet en aan de Nederlandse standaard 720.

Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening. Het Dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

C. Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten

Ingevolge artikel 213 lid 3 (b) van de Gemeentewet hebben wij onderzocht of de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen als bedoeld in artikel 17 van de Financiële-verhoudingswet (hierna: de specifieke uitkeringen) rechtmatig tot stand zijn gekomen. Naar ons oordeel zijn de baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2023 met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met artikel 58a van het BBV en artikel 17 van de Financiële-verhoudingswet. Het Dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen, in overeenstemming met de hiervoor genoemde regelgeving. In dit kader is het Dagelijks bestuur verantwoordelijk voor een

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS

zodanige interne beheersing die het Dagelijks bestuur noodzakelijk acht om de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude. Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden en het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO). Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het recreatieschap;
- het evalueren of de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

D. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het Dagelijks Bestuur voor de jaarrekening

Het Dagelijks Bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten en de Beleidsregels toepassing Wnt. Het Dagelijks Bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen zoals opgenomen in het normenkader van Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer, dat is vastgesteld door het Algemeen bestuur op 13 juli 2023.

In dit kader is het Dagelijks Bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het Dagelijks Bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het Dagelijks Bestuur afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het Dagelijks Bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het Dagelijks Bestuur het voornemen heeft om de organisatie te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het Dagelijks Bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening. Het Algemeen Bestuur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de organisatie.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken. Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel. Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, de controleverordening Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer dat is vastgesteld door het Algemeen bestuur op 13 juli 2023, het Controleprotocol Wnt 2023, de ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
- dat baten en lasten alsmede de balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen,
- het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.
- Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de organisatie;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het Dagelijks Bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het Dagelijks Bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de controle. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de onderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met het Algemeen Bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing. Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het Algemeen Bestuur hebben gecommuniceerd. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Haarlem, xx maart 2024
ETL Assurance & Overheidsaccountants B.V.

mr. drs. J.C. Olij RA

Vaststelling door het algemeen bestuur

Deze Jaarstukken wordt/is vastgesteld door het algemeen bestuur van Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer in de openbare vergadering van 12 juli 2024.

Voorzitter,
Mevrouw J. Kloosterman

Bijlagen

Bijlage I Overzichten A-UM

Bijlage II Overzichten IJ-Z

Bijlage III Investerings- en financieringsstaat over 2023

Bijlage IV Staat van geactiveerde investeringen tot en met 2023

Bijlage V Gebeurtenissen na balansdatum

Bijlage VI Risicoanalyse 2023

Bijlage VII SiSa-verantwoordingsinformatie 2023

Bijlage VIII WNT-verantwoording

Bijlage I Overzichten A-UM

Samenvatting Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	82.253	51.709	-30.544
2. Beheer en onderhoud	1.228.380	277.455	-950.925
3. Veiligheid en toezicht	71.388	969	-70.419
4. Bestuur en ondersteuning	327.827	-	-327.827
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	1.066	1.510.276	1.509.210
Totaal voor bestemming	**1.710.913**	**1.840.409**	**129.496**
	Toevoeging	**Onttrekking**	**Saldo**
Ad 5. Mutaties reserves	315.322	185.825	-129.496
Totaal na bestemming	**2.026.235**	**2.026.235**	**-**

Specificatie van de baten	Jaarstukken 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarstukken 2022
Subsidies en projectbijdragen	78.140	265.289	122.922
Inkomsten uit gebiedsexploitatie, zoals evenementen, huren en pachten	503.176	264.524	221.639
Participantenbijdragen	1.259.093	1.259.093	1.230.785
Totaal baten voor bestemming	**1.840.409**	**1.788.906**	**1.575.345**

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen	Stand per 31-12-2023	Stand per 31-12-2022	Verschil
Kapitaal	408	408	-
Algemene reserve RAUM	43.164	45.392	-2.228
Bestemmingsreserves RAUM	608.430	476.706	131.724
Totaal reserves	**652.002**	**522.506**	**129.496**
Voorziening groot onderhoud RAUM	462.159	381.953	80.206
Totaal reserves en voorzieningen	**1.114.162**	**904.459**	**209.703**

Resultaat - regulier	Jaarstukken 2023	Begroting na wijziging 2023	Verschil
Lasten	1.552.163	1.639.858	-87.695
Baten	1.608.304	1.549.899	58.405
Saldo	**56.141**	**-89.959**	**146.100**

Resultaat - incidenteel	Jaarstukken 2023	Begroting na wijziging 2023	Verschil
Lasten	158.750	360.669	-201.918
Baten	232.105	239.007	-6.902
Saldo	**73.355**	**-121.662**	**195.016**

Resultaat - totaal	Jaarstukken 2023	Begroting na wijziging 2023	Verschil
Lasten	1.710.913	2.000.527	-289.614
Baten	1.840.409	1.788.906	51.503
Saldo	**129.496**	**-211.621**	**341.117**

Participant	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2022	Bijdrage in 2023
Provincie Noord-Holland	49,20%	605.552	619.480
Gemeente Beverwijk	4,30%	52.927	54.144
Gemeente Heemskerk	2,90%	35.692	36.513
Gemeente Uitgeest	5,20%	63.997	65.469
Gemeente Alkmaar	7,10%	87.385	89.395
Gemeente Zaanstad	23,70%	291.697	298.406
Gemeente Castricum	5,20%	63.997	65.469
Gemeente Heiloo	2,40%	29.538	30.217
Totaal	**100,00%**	**1.230.785**	**1.259.093**

Lasten en baten over het begrotingsjaar 2023	Jaarstukken 2023			Begroting na wijziging 2023			Jaarstukken 2022		
Programma	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	82.253	51.709	-30.544	307.479	239.007	-68.472	325.309	103.835	-221.474
2. Beheer en onderhoud	1.228.380	277.455	-950.925	1.319.401	265.138	-1.054.263	1.088.434	237.067	-851.367
3. Veiligheid en toezicht	71.388	969	-70.419	75.105	-	-75.105	67.241	3.657	-63.584
4. Bestuur en ondersteuning	32.111	-	-32.111	18.008	-	-18.008	12.277	-	-12.277
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves)	1.066	1.510.276	1.509.210	900	1.284.761	1.283.861	-151	1.230.787	1.230.938
Overhead	295.716	-	-295.716	279.634	-	-279.634	324.804	-	-324.804
Heffing vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**1.710.913**	**1.840.409**	**129.496**	**2.000.527**	**1.788.906**	**-211.621**	**1.817.914**	**1.575.345**	**-242.569**
Resultaatbestemming (ad 5. mutaties reserves)	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**
Algemene reserve	76.556	78.784	-2.228	89.959	89.959	-	5.264	5.264	-
Bestemmingsreserve	238.765	107.041	131.724	-	211.621	-211.621	22.888	265.457	-242.569
Totaal mutaties reserves	**315.322**	**185.825**	**129.496**	**89.959**	**301.580**	**-211.621**	**28.152**	**270.721**	**-242.569**
Gerealiseerd resultaat	**2.026.235**	**2.026.235**	**-**	**2.090.486**	**2.090.486**	**-**	**1.846.066**	**1.846.066**	**-**

Bijlage II Overzichten IJ-Z

Samenvatting Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	157.376	-	-157.376
2. Beheer en onderhoud	355.301	47.822	-307.478
3. Veiligheid en toezicht	26.593	478	-26.115
4. Bestuur en ondersteuning	160.045	-	-160.045
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves)	-	474.476	474.476
Totaal voor bestemming	**699.315**	**522.776**	**-176.539**
	Toevoeging	**Onttrekking**	**Saldo**
Ad 5. Mutaties reserves	188.239	364.778	176.539
Totaal na bestemming	**887.554**	**887.554**	**-**

Specificatie van de baten	Jaarstukken 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarstukken 2022
Subsidies en projectbijdragen	1.109	20.500	46.213
Inkomsten uit gebiedsexploitatie, zoals evenementen, huren en pachten	64.191	64.299	42.690
Participantenbijdragen	457.476	457.477	447.192
Totaal baten voor bestemming	**522.776**	**542.276**	**536.094**

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen	Stand per 31-12-2023	Stand per 31-12-2022	Verschil
Algemene reserve IJ-Z	131.716	35.765	95.951
Bestemmingsreserves IJ-Z	642.386	914.876	-272.490
Totaal reserves	**774.102**	**950.641**	**-176.539**
Voorziening groot onderhoud IJ-Z	403.972	326.401	77.571
Totaal reserves en voorzieningen	**1.178.074**	**1.277.042**	**-98.968**

Resultaat - regulier	Jaarstukken 2023	Begroting na wijziging 2023	Verschil
Lasten	531.816	522.893	8.923
Baten	521.189	521.776	-587
Saldo	**-10.627**	**-1.117**	**-9.510**

Resultaat - incidenteel	Jaarstukken 2023	Begroting na wijziging 2023	Verschil
Lasten	167.499	298.918	-131.419
Baten	1.587	20.500	-18.913
Saldo	**-165.912**	**-278.418**	**112.506**

Resultaat - totaal	Jaarstukken 2023	Begroting na wijziging 2023	Verschil
Lasten	699.315	821.811	-122.495
Baten	522.776	542.276	-19.500
Saldo	**-176.539**	**-279.535**	**102.996**

Participant	Bijdragen-verdeling 2023	Bijdrage in 2022	Bijdrage in 2023
Provincie Noord Holland	50,10%	224.044	229.197
Gemeente Beverwijk	13,63%	60.952	62.354
Gemeente Heemskerk	12,03%	53.797	55.034
Gemeente Uitgeest	4,28%	19.140	19.580
Gemeente Zaanstad	19,96%	89.259	91.311
Totaal	**100,00%**	**447.192**	**457.476**

Lasten en baten over het begrotingsjaar 2023	Jaarstukken 2023			Begroting na wijziging 2023			Jaarstukken 2022		
Programma	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	157.376	-	-157.376	271.500	-	-271.500	142.831	40.000	-102.831
2. Beheer en onderhoud	355.301	47.822	-307.478	397.211	71.967	-325.244	332.235	47.454	-284.781
3. Veiligheid en toezicht	26.593	478	-26.115	29.424	-	-29.424	25.574	1.448	-24.126
4. Bestuur en ondersteuning	18.677	-	-18.677	4.401	-	-4.401	4.010	-	-4.010
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves)	-	474.476	474.476	-	470.309	470.309	-	447.192	447.192
Overhead	141.369	-	-141.369	119.275	-	-119.275	76.451	-	-76.451
Heffing vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**699.315**	**522.776**	**-176.539**	**821.811**	**542.276**	**-279.535**	**581.101**	**536.094**	**-45.006**
Resultaatbestemming (ad 5. mutaties reserves)	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**
Algemene reserve	125.000	29.049	95.951	-	10.617	-10.617	61.798	746.638	-684.840
Bestemmingsreserve	63.239	335.729	-272.490	-	268.918	-268.918	950.000	310.166	639.834
Totaal mutaties reserves	**188.239**	**364.778**	**-176.539**	**-**	**279.535**	**-279.535**	**1.011.798**	**1.056.804**	**-45.006**
Gerealiseerd resultaat	**887.554**	**887.554**	**-**	**821.811**	**821.811**	**-**	**1.592.899**	**1.592.899**	**-**

Bijlage III Investerings- en financieringsstaat over 2023

nr	Omschrijving	Stand per 01-01-2023	Vermeerderingen 2023	Verminderingen 2023	Afschrijvingen 2023	Stand per 31-12-2023
	ACTIVA					
1	Onroerende en roerende bezittingen	14.453	208.484	-	17.436	205.501
2	Investeringsuitgaven die gedekt worden uit reserves	-	-	-	-	-
3	Financiële vaste activa	-	-	-	-	-
	Totaal activa	**14.453**	**208.484**	**-**	**17.436**	**205.501**
	PASSIVA					
1	Kapitaal	408	-	-	-	408
2	Algemene reserve A-UM	45.392	76.554	-78.784	-	43.161
3	Bestemmingsreserve exploitatie A-UM	476.706	-	-28.257	-	448.449
4	Bestemmingsreserve beheer & onderhoud De Hoorne	-	139.981	-	-	139.981
5	Bestemmingsreserve kapitaallasten A-UM	-	20.000	-	-	20.000
6	Algemene reserve IJ-Z	35.765	-10.149	106.100	-	131.716
7	Bestemmingsreserve IJ-Z specifieke projecten	914.876	-	-335.729	-	579.147
8	Bestemmingsreserve kapitaallasten IJ-Z	-	63.239	-	-	63.239
9**	Voorziening groot onderhoud A-UM	381.953	243.000	-162.794	-	462.159
10**	Voorziening groot onderhoud IJ-Z	326.401	87.000	-9.429	-	403.972
11	Aangegane langlopende leningen	-	-	-	-	-
	Totaal passiva	**2.181.501**	**619.625**	**-508.893**	**-**	**2.292.233**
	Bruto werkkapitaal (totaal passiva – totaal activa)	**2.167.048**	**411.141**	**-508.893**	**-17.436**	**2.086.732**

	Omschrijving	Stand per 01-01-2023	Vermeerderingen 2023	Verminderingen 2023	Stand per 31-12-2023
9**	**Specificatie voorziening groot onderhoud RAUM**				
	verkeer & vervoer:				
	Categorie verhardingen	14.469	21.000	-7.662	27.807
	Categorie civiele kunstwerken	102.515	65.000	-29.234	138.281
		116.984	**86.000**	**-36.895**	**166.089**
	openbaar groen en (openlucht)recreatie:				
	Categorie groen	61.140	35.000	-68.317	27.823
	Categorie water, oevers en stranden	44.977	26.000	-962	70.015
	Categorie terreinmeubilair	52.814	65.000	-24.332	93.482
	Categorie hygiënische maatregelen / riolering en reiniging	46.050	15.000	-	61.050
	Categorie gebouwen	59.988	16.000	-32.287	43.701
		264.969	**157.000**	**-125.898**	**296.071**
	Totaal voorziening groot onderhoud RAUM	**381.953**	**243.000**	**-162.794**	**462.159**

	Omschrijving	Stand per 01-01-2023	Vermeerderingen 2023	Verminderingen 2023	Stand per 31-12-2023
10**	**Specificatie voorziening groot onderhoud IJ-Z**				
	verkeer & vervoer:				
	Categorie verhardingen	141.635	8.000	-	149.635
	Categorie civiele kunstwerken	113.930	3.000	-	116.930
		255.565	**11.000**	**-**	**266.565**
	openbaar groen en (openlucht)recreatie:				
	Categorie groen	28.460	67.000	-9.429	86.031
	Categorie water, oevers en stranden	8.255	2.000	-	10.255
	Categorie terreinmeubilair	34.121	7.000	-	41.121
		70.836	**76.000**	**-9.429**	**137.407**
	Totaal voorziening groot onderhoud IJ-Z	**326.401**	**87.000**	**-9.429**	**403.972**

Bijlage IV Staat van geactiveerde investeringen tot en met 2023

Omschrijving	Jaar van inv.	Geactiv. t/m 2022	Investering	Des-investering	Geactiv. t/m 2023	Termijn	Boekwaarde 01-01-2023	Afschr. t/m 2022	Afschr. 2023	Afschr. desinv. 2023	Boekwaarde 31-12-2023
Investeringen maatschappelijk nut											
Inrichting & ontwikkeling											
Toiletgebouw Dorregeest	2023	-	6.634	-	6.634	30	-	-	-	-	6.634
		-	**6.634**	**-**	**6.634**		**-**	**-**	**-**	**-**	**6.634**
Investeringen economisch nut											
Onroerend goed											
toiletten beheerkantoor	2023	-	28.945	-	28.945	10	-	-	-	-	28.945
		-	**28.945**	**-**	**28.945**		**-**	**-**	**-**	**-**	**28.945**
Kantoormachines											
Kyocera Copier	2008	6.002	-	-	6.002	3	-	-6.002	-	-	-
		6.002	**-**	**-**	**6.002**		**-**	**-6.002**	**-**	**-**	**-**
Vervoermiddelen											
Mitsubishi 9-VXP-54	2012	44.871	-	-44.871	-0	5	-	-44.871	-	-44.871	-
Citroen C3 NK-578-N	2017	18.964	-	-18.964	-	5	-	-18.964	-	-18.964	-

Omschrijving	Jaar van inv.	Geactiv. t/m 2022	Investering	Des-investering	Geactiv. t/m 2023	Termijn	Boekwaarde 01-01-2023	Afschr. t/m 2022	Afschr. 2023	Afschr. desinv. 2023	Boekwaarde 31-12-2023
Aanhangwagen Hapert, Colbalt	2017	4.552	-	-	4.552	5	-	-4.552	-	-	-
Toyota Proace electric	2023	-	53.204	-	53.204	5	-	-	-7.094	-	46.110
Renault Kangoo electric	2023	-	37.184	-	37.184	5	-	-	-1.859	-	35.325
		68.387	**90.388**	**-63.835**	**94.940**		**-**	**-68.387**	**-8.953**	**-63.835**	**81.435**
Vaartuigen											
Pont Molletjesveer	2005	26.933	-	-	26.933	15	2.544	-24.390	-1.796	-	748
Pont Oost Knollendam	2005	16.824	-	-	16.824	15	2.243	-14.581	-1.122	-	1.121
Werkschip met toebehoren	2005	25.447	-	-	25.447	10	-	-25.447	-	-	-
Alumax 660 Tender	2005	52.162	-	-	52.162	5	-	-52.162	-	-	-
Kraanboot Mitsubishi S4S kielkoeling	2021	15.264	-	-	15.264	5	9.667	-5.597	-3.053	-	6.614
reparatie en revisie werkschip	2023	-	19.278	-	19.278	5	-	-	-2.249	-	17.029
Elektrificatie pont Molletjesveer	2023	-	63.239	-	63.239	20	-	-	-264	-	62.976
		136.630	**82.517**	**-**	**219.147**		**14.454**	**-122.177**	**-8.483**	**-**	**88.488**
Totaal		**211.019**	**208.484**	**-63.835**	**355.669**	**-**	**14.454**	**-196.566**	**-17.436**	**-63.835**	**205.502**

Bijlage V Gebeurtenissen na balansdatum

Opmerkingen:

- Indien het bestuur besluit niet over te willen gaan tot uitvoering van Fase 2 inzake project Saskerleidam kan zij een claim van de aannemer verwachten van minimaal € 1,3 miljoen. Eventueel kan ook de gemeente Zaanstad een claim indienen indien zij haar bagger ook niet kan afzetten.
- De gemeente Heiloo heeft bij monde van de burgemeester laten weten dat zij overwegen uit de gemeenschappelijke regeling te stappen. Onderzoek naar de gevolgen wordt door het Bestuursbureau gecoördineerd.

Bijlage VI Risicoanalyse

Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer vindt het belangrijk om voldoende aandacht te besteden aan de risico's, zoals ook wordt verplicht in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Deze nota geeft het noodzakelijke inzicht en wordt in de paragraaf weerstandsvermogen gebruikt en vergeleken met de beschikbare weerstandscapaciteit.

Geïnventariseerde risico's

In een risicosessie begin 2024 zijn de risico's voor het RAUM in kaart gebracht. Hierbij zijn de risico's beschreven aan de hand van kans van voorkomen en de gevolgen/impact als het risico zich voordoet. Op basis van deze sessie zijn de risico's geplaatst in de hiernaast opgenomen matrix. Het betreft de volgende risico's:

1. Uitstel/afstel project Saskerleidam
2. Extreme weersomstandigheden
3. Continuïteit dienstverlening RNH/Aandelenverkoop
4. Overmacht pandemieën, (vogel)ziekte en plagen flora en fauna, predatoren en nieuwe invasieve soorten
5. Vandalisme, brandstichting en drugsdumpingen
6. Vertragingen/verdwijnen steun locatie-ontwikkelingen door veranderende maatschappelijke perceptie
7. Uitblijven medewerking provinciale en lokale bestemmingsplannen, NNN/BPL op recreatiegebieden
8. Betalingsachterstanden en/of faillissement van gebiedsondernemers

Lage scores (groen gekleurd) geven kleine risico's weer. Deze behoeven weinig tot geen aandacht. Hoge scores (roodgekleurd) geven grote risico's weer. Deze risico's zijn niet aanvaardbaar. Voor deze risico's moeten beheersmaatregelen worden getroffen.

De vermenigvuldiging van de kansen met de financiële gevolgen leidt tot de positionering in de matrix.

	Gevolg / impact		
Kans	1 = 0 – 100.000	2 = 100.000 - 300.000	3 = > 300.000
1 = < 10%			
2 = 10 – 40 %			1
3 = > 40 %		2, 6 en 7	

Alleen de risico's met het grootste gevolg zijn in detail verder uitgewerkt. Het betreft de nummers 1, 2, 6 en 7. De verdere uitwerking van deze risico's staat hieronder.

1. Uitstel/afstel project Saskerleidam

Dit betreffen risico's die samenhangen met het niet of gedeeltelijk kunnen uitvoeren van de 2de fase Natuurontwikkeling Saskerleidam. Dit hangt vooral samen met de complexiteit en de gevoeligheden rondom dit project. Het kan (veel) weerstand oproepen zodanig dat de uitvoerbaarheid in het geding komt.

Risico/kans: Uitstel dan wel afstel van dit project.		Oorzaak: Publieke opinie al dan niet i.c.m. rechtszaken en gevoelig oor van de gemeenteraden
Kans(cijfer): **2** 10 - 40 %	Gevolg(cijfer): **3** > 300.000	Gevolg/impact: ▪ Claim van Braam (contract uitvoeren werk) ▪ claim Zaanstad ivm niet kunnen afzetten van slib ▪ VP kan de opgegraven grond niet afzetten (extra kosten) ▪ Imago/vertrouwen in RAUM neemt af
Beheersmaatregel: ▪ Vol inzetten op omgevingsmanagement: informatie stakeholders als raden en ondernemers ▪ Meer gezamenlijk optrekken met betrokken partijen om een integraal resultaat te behalen ▪ € 500.000 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf		

2: Extreme weersomstandigheden door klimaatveranderingen (stormen, overvloedige neerslag, droogte, brand/onweer)

Dit betreffen risico's die ontstaan door overmacht. Zaken die hieronder gekwantificeerd worden zijn extreem weer, (vogel)ziektes en plagen, flora en fauna. Vanwege het ongrijpbare en meervoudige karakter van dit risico is dit voor het RAUM een van de hoogst gekwalificeerde dreigingen.

Risico/kans: Extreem weer, brand, (vogel)ziektes en plagen, flora en fauna en (drugs)dumpingen.		Oorzaak: Natuurrampen en ander van buiten afkomend onheil: storm- en brandschade, (vogel)ziektes, plagen, invasieve exotische bedreigingen en (drugs)dumpingen.
Kans(cijfer): **3** > 40 %	Gevolg(cijfer): **2** 100.000 - 300.000	Gevolg/impact: ▪ Extra kosten en personele inzet voor beveiligen, bestrijding en opruiming; ▪ Bestrijden invasieve exoten; ▪ Hitte of stormschade; ▪ Maatregelen (o.a. zwemverbod en gebiedsverbod); ▪ Uitstel of afstel uitvoering onderhoud, projecten of evenementen met mogelijke schadeclaims.
Beheersmaatregel: ▪ Kostenpost opnemen in exploitatie bij aannemen van structurele vormen; ▪ Meer inzet op toezicht en handhaving; ▪ Communicatieplan bij risico's. ▪ € 75.000 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf		

6: Vertraging/verdwijnen steun locatieontwikkelingen

Dit risico bevat de onzekerheid dat de ontwikkelingsmogelijkheden in het recreatieschap afnemen. Door de groeiende betrokkenheid en het gestegen wantrouwen jegens de overheid komen overheidsontwikkelingen steeds meer onder het maatschappelijke vergrootglas te liggen. Tevens kunnen mindere economische vooruitzichten en strengere milieuwetgeving de ontwikkelingen afremmen dan wel stopzetten.

<table>
<tr><td colspan="2">Risico/kans:
Onzekerheid over het realiseren van de geplande en vastgestelde ontwikkelingen.</td><td>Oorzaak:
Toenemend wantrouwen bij de publieke opinie, sterkere lobby vanuit bepaalde doelgroepen met minder ruimte voor recreatieve ontwikkelingen ten gunste van natuur.</td></tr>
<tr><td>Kans(cijfer):
3 > 40 %</td><td>Factor(cijfer):
2
100.000 - 300.000</td><td>Gevolg/impact:
▪ Uitblijven gewenste recreatieve opwaardering
▪ Onvoldoende structurele inkomsten
▪ Leegstand ondernemingslocaties
▪ Toename beheerkosten</td></tr>
<tr><td colspan="3">Beheersmaatregel:
▪ Benutten omgevingsmanagement/ Zorgen voor voldoende kennis
▪ Zorgen voor aanvullende (financierings)mogelijkheden (subsidies, cofinanciering)
▪ € 50.000 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf</td></tr>
</table>

7: Uitblijven medewerking provinciale en lokale bestemmingsplannen, uitstel Omgevingswet, NNN/BPL op recreatiegebieden

Dit betreft de beperkingen en daarmee samenhangende onzekerheid bij vooral de provinciale en lokale overheden. Diverse wet- en regelgeving beperken of staan nieuw gewenste ontwikkelingen niet toe. Daarbij de vraag in hoeverre de betreffende overheden de wettelijke mogelijkheden willen verruimen.

<table>
<tr><td colspan="2">Risico/kans:
Niet of gedeeltelijk kunnen realiseren van de vastgestelde of gewenste ontwikkelingen.</td><td>Oorzaak:
Beperkingen dan wel onmogelijkheden bij wet- en regelgeving om ontwikkelingen te realiseren. Daarnaast bestaat de kans dat die organen kiezen voor natuur i.p.v. recreatie.</td></tr>
<tr><td>Kans(cijfer):
3
> 40 %</td><td>Gevolg(cijfer):
2
100.000 - 300.000</td><td>Gevolg/impact:
▪ Vertraging/niet kunnen realiseren van ontwikkelingen;
▪ Meer omgevingsmanagement (tijd/kosten);
▪ Geen ruimte voor ondernemers;
▪ Geen doorontwikkeling van het gebied;
▪ Onzeker bestaansrecht van het schap (onvoldoende inkomsten).</td></tr>
<tr><td colspan="3">Beheersmaatregel:
▪ Bestuurlijk portefeuillehouder “ontwikkeling” benoemen;
▪ Goede voorbereiding en informatievoorziening
▪ Omgevingsmanagement
▪ Directe benadering relevante stakeholders (gemeente, PNH (NNN/BPL)
▪ € 50.000 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf</td></tr>
</table>

Berekening gewenst weerstandsvermogen

De kwantificering van de risico's leidt tot een gewenst weerstandsvermogen van € 427.400, zoals uit onderstaande tabel blijkt. Bij deze berekening is rekening gehouden met de niet in detail uitgewerkte risico's.

Risico	Kans(factor)	Gewenst weerstandsvermogen
1. Uitstel/afstel project Saskerleidam	> 40% (0,25)	€ 500.000
2. Extreme weersomstandigheden door klimaatveranderingen (stormen, overvloedige neerslag, droogte, brand/onweer)	10 - 40% (0,50)	€ 75.000
6. Uitblijven medewerking provinciale en lokale bestemmingsplannen, uitstel Omgevingswet, NNN/BPL op recreatiegebieden	10 - 40% (0,50)	€ 50.000
5. Uitblijven medewerking provinciale en lokale bestemmingsplannen, uitstel Omgevingswet, NNN/BPL op recreatiegebieden	10 - 40% (0,50)	€ 50.000
Overige risico's		€ 45.000
Totaal		**€ 720.000**

Het gewenste/ benodigde weerstandsvermogen wordt jaarlijks herzien, omdat de risico's en de omvang jaarlijks kunnen wijzigen. Gedurende het jaar wordt het bestuur geïnformeerd over belangrijke nieuwe risico's.

Bijlage VII SiSa verantwoordingsinformatie 2023

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking SiSa - d.d. 14-2-2023									
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
LNV	L7B	**Regeling specifieke uitkering IBP-Vitaal Platteland** SiSa tussen medeoverheden	Gebiedsnaam/nummer *Aard controle n.v.t. Indicator: L7B/01*	Hieronder per regel één provincie(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen *Aard controle n.v.t. Indicator: L7B/02*	Totale besteding (jaar T) *Aard controle R Indicator: L7B/03*	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle R Indicator: L7B/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t. Indicator: L7B/05*	Toelichting Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen *Aard controle n.v.t. Indicator: L7B/06*
		1	0202 Recreatieschap Alkmaarder-Uitgeestermeer	030007 Provincie Noord-Holland	€ 44.879	€ 222.832	Nee	
		2						
		10						

Bijlage VIII WNT-verantwoording 2023

Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer van toepassing zijnde regelgeving: “het algemene WNT-maximum”.

In mei 2017 is door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties besloten om in het financieel verslaggevingsdocument de vermelding van iedere topfunctionaris van wie de bezoldiging € 1.900 of minder per kalenderjaar bedraagt te wijzigen. In de Jaarstukken kan volstaan worden met de naam en de functie.
De bestuursfuncties van het recreatieschap betreffen onbezoldigde functies.

Overzicht van de bestuurders over het verantwoordingsjaar 2023

Naam	Functie	
Mevrouw dr. I. Zaal	Lid AB en DB (voorzitter)	Prov. NH
Mevrouw E. Rommel	Lid AB	Prov. NH
Mevrouw J. Kloosterman	Lid AB en DB (vice-vrz./voorzitter)	Uitgeest
Mevrouw N. Mulder	Lid AB en DB	Alkmaar
De heer J. Nieuwenhuizen	Lid AB	Alkmaar
De heer A.W.M. Schoorl	Lid AB en DB	Heemskerk
De heer R. Beems	Lid AB	Castricum
De heer T.J. Tabak	Lid AB	Beverwijk
De heer N. Wijmenga	Lid AB	Beverwijk
Mevrouw M. ten Bruggencate	Lid AB	Heiloo
De heer W. Breunesse	Lid AB (vice-voorzitter)	Zaanstad

Uitbetaalde beëindigingsvergoeding 2023

Er zijn geen uitkeringen gedaan wegens beëindiging dienstverband aan top functionarissen.

Rapportageverplichtingen overige functionarissen

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2023 een bezoldiging boven het toepasselijke WNT-maximum hebben ontvangen, of waarvoor in eerdere jaren een vermelding op grond van de WNT heeft plaatsgevonden of had moeten plaatsvinden. Er zijn in 2023 geen ontslaguitkeringen aan overige functionarissen betaald die op grond van de WNT dienen te worden gerapporteerd.

ALKMAARDER- EN UITGEESTERMEER

Begrotingswijziging **2024**

recreatieschap
alkmaarder- en
uitgeestermeer

versie DB 12-04-2024

Samenvatting

Saldo

De begroting na wijziging sluit op een saldo van € 252.148 negatief. Dit is € 6.592 negatiever dan aanvankelijk begroot. De lasten nemen af met een bedrag van € 1.318.462 en de baten met € 1.325.054.

De wijziging van € 6.592 per programma:

- Programma 1: Per saldo € 5.878 negatief;
- Programma 2: Per saldo € 18.899 positief;
- Programma 3: Per saldo € 1.488 positief;
- Programma 4: Per saldo € 20.515 negatief;
- Programma 5: Per saldo € 586 negatief.

Hoewel de totale wijziging meevalt is deze het gevolg van diverse mutaties die bij de programma's (met name programma 1. Ontwikkeling en inrichting en 2. Beheer en onderhoud) voorkomen. Bij elk programma worden de belangrijkste verschillen verklaard.

Specificatie van de baten	Begroting 2024	Wijziging 2024	Begroting na wijziging 2024
Subsidies en projectbijdragen	1.492.460	-1.376.960	115.500
Inkomsten uit gebiedsexploitatie, zoals evenementen, huren en pachten, rentebaten	351.234	51.906	403.140
Participantenbijdragen	1.838.444	-	1.838.444
Totaal baten voor bestemming	**3.682.138**	**-1.325.054**	**2.357.084**

	Begroting 2024			Wijziging 2024			Begroting na wijziging 2024		
Programma	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	1.682.749	1.469.455	-213.294	-1.463.577	-1.469.455	-5.878	219.172	-	-219.172
2. Beheer en onderhoud	1.692.267	346.739	-1.345.528	73.502	92.401	18.899	1.765.769	439.140	-1.326.629
3. Veiligheid en toezicht	108.977	-	-108.977	-1.488	-	1.488	107.489	-	-107.489
4. Bestuur en ondersteuning	442.737	-	-442.737	20.515	-	-20.515	463.252	-	-463.252
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	964	1.865.944	1.864.980	52.586	52.000	-586	53.550	1.917.944	1.864.394
Totaal voor bestemming	**3.927.694**	**3.682.138**	**-245.556**	**-1.318.462**	**-1.325.054**	**-6.592**	**2.609.232**	**2.357.084**	**-252.148**
Ad 5. Mutaties reserves	69.083	314.639	245.556	-9.073	-2.481	6.592	60.010	312.158	252.148
Totaal na bestemming	**3.996.777**	**3.996.777**	**-**	**-1.327.535**	**-1.327.535**	**-**	**2.669.242**	**2.669.242**	**-**

Toelichting op RAUM (geconsolideerd)

Inzet Recreatie Noord-Holland (RNH)

In de programmabegroting was € 1.156.646 opgenomen aan totale kosten voor de inzet van RNH. Volgens deze begrotingswijziging zijn de kosten € 1.235.383. Het verschil van € 78.737 laat zich als volgt verklaren (afgeronde bedragen):

- per saldo meer reguliere inzet (€ 40.000): dit is vooral voor de uren voor het aanbesteden van onderhoudscontracten;
- meer reguliere inzet RNH bij GO-projecten (€ 27.000);
- per saldo afwijking op inzet incidentele projecten (€ 11.000) wat ziet op:
  - minder inzet (€ 23.000) ontwikkeling Uiterdam;
  - minder inzet (€ 13.000) De Kil en minder inzet (€ 5.000) fietspad Rorik-Nieuwendijk wegens tijdelijk on hold zetten projecten;
  - minder inzet (€ 13.000) marketing en promotieplan;
  - minder inzet (€ 2.000) Woudhaven;
  - minder inzet (€ 1.500) erfgoedpark de Hoop (in 2023 afgerond);
  - minder inzet (€ 1.500) erfgoedpark de Hoop (in 2023 afgerond);
  - meer inzet (€ 22.000) inkomst potentie recreatie arken;
  - meer inzet (€ 20.000) visieschets Aagtenpark-Buitenlanden
  - meer inzet (€ 20.500) inkomst potentie recreatiekaart;
  - meer inzet (€ 11.500) inkomst potentie reclame zuilen;
  - meer inzet (€ 10.000) ecologisch bosje / bomenlint Aagtenpark;
  - meer inzet (€ 9.000) Dorregeest;
  - minder kosten (€ 24.500) wegens activeren inzet op project Vitaal Platteland.

Jaaropdracht RNH

De jaaropdracht aan RNH betreft in totaal € 1.235.383 inzet RNH op urenbasis en € 71.130 aan vaste bedragen voor de werkzaamheden van het Routebureau van RNH.

Vaststelling Kadernota 2025 met structureel financieel evenwicht

In 2022 en 2023 heeft het bestuur in overleg met RNH en de AC-leden diverse scenario's laten opstellen en doorrekenen. Doel was het realiseren van een structureel evenwicht in de kosten en opbrengsten rekening houdend met de opgaven uit de visie, de financieel-economische omstandigheden bij de participanten en de maatschappelijke opgaven (groei inwoners, recreatie, natuur, klimaat en milieu).

In de vergadering van 6 december 2023 heeft het AB de Kadernota onder andere de volgende vijf uitvoeringsprojecten vastgesteld:

- Vitaal Platteland/waterkwaliteit
- 2de fase Natuurontwikkeling Saskerleidam
- Dorregeest
- Uiterdam (zonder verplaatsing)
- Beplanting en visieschets Aagtenpark

Voor Dorregeest geldt dat dit project in nauwe samenhang met de projecten Vitaal Platteland (vergroting biodiversiteit onder en boven water) en Saskerleidam (ontwikkeling natuurvriendelijke oevers) wordt uitgewerkt. Wat betreft Dorregeest gaat het om uitbreiding bebouwingsmogelijkheden voor multifunctionele horeca, watersport, verblijfrecreatie en zwemwaterrecreatie. Dit plan wordt in nauw overleg met de gemeente Uitgeest opgepakt.

In opdracht van het AB heeft Bureau Buiten in 2023 onderzoek gedaan naar nieuwe, structurele verdienmogelijkheden. Op basis van dit rapport zijn door het AB de volgende opbrengstmogelijkheden geselecteerd om in 2024 uit te werken en de resultaten daarvan te presenteren in de Kadernota 2026:

- recreatiearken
- reclamezuilen
- recreatiekaart

De werkzaamheden, zowel RNH-inzet als diensten door derden, die hieruit voortvloeien leiden tot aanpassing van de begroting, met name in programma 1 (Ontwikkeling en inrichting) als programma 2 (Beheer en onderhoud).

Een belangrijke voorwaarde is de bestuurlijke eensgezindheid en daadkracht om de lokale en provinciale wet- en regelgeving zodanig aan te passen dat de voorgestelde ontwikkelingen en opbrengsten gerealiseerd kunnen worden.

Programma 1 Ontwikkeling en inrichting

De lagere baten (€ 1.469.455) en lagere lasten (€ 1.463.577) leiden tot wijziging van programma 1 van per saldo € 5.878 (negatief). Dit is het gevolg van diverse mutaties:

- De kosten voor het project Vitaal Platteland (VP) worden na aftrek van de subsidie geactiveerd op de balans waardoor de investeringskosten (€1.399.000) en de baten (€1.399.000) uit de exploitatie verdwijnen.
- Er zijn kosten opgenomen voor de herontwikkeling Dorregeest (€ 39.000) die ook nauw samenhangt met het project Vitaal Platteland.
- Voor het project Visieschets Aagtenpark zijn meer kosten begroot (€ 30.000).
- Verder worden drie projecten die tot meer inkomsten kunnen leiden verder uitgewerkt en de kosten voor de uitwerking zijn: reclamezuilen (€ 27.000), recreatie-arken (€ 22.000) en de recreatiekaart (€ 20.000).
- In 2024 zijn geen kosten meer opgenomen voor Erfgoedpark De Hoop (€ 12.000) want dit project is helemaal uitgevoerd in 2023.
- De kosten voor ontwikkeling Uiterdam zijn lager dan begroot (€ 33.000).
- Verlaging inzet bedrijvenloket (€ 6.000).
- De prioritering van projecten in scenario “Midden” leidt ertoe dat er de komende tijd minder kosten zijn voor: De Kil (€ 53.000), Fietspad Rorik-Nieuwendijk (€ 75.000 kosten en € 70.000 minder subsidie) en het marketing- en promotieplan IJZ (€ 25.000).

Programma 2 Beheer en onderhoud

De hogere baten (€ 92.401) en hogere lasten (€ 73.502) maken dat de totale wijziging van het tweede programma per saldo € 18.899 bedraagt (positief). Dit is het gevolg van:

- Het project aanplant ecologisch bos en bomenlint Aagtenpark (€ 92.500) welke gedekt is door bijdragen van de gemeente Beverwijk (€ 92.500).
- Verlaging budget dagelijks onderhoud door keuze bestuur beheer groen op “C” én besparing Woudhaven (€ 42.000) en het bijstellen budget dagelijks onderhoud door betere aansluiting realisatie afgelopen jaren (€ 35.000).
- Verlaging dotatie voorziening groot onderhoud door keuze bestuur beheer groen op C én besparing Woudhaven (€ 8.000).
- Hogere afschrijvingslasten als gevolg van investeringen (€ 7.000).
- Hogere verzekeringspremie als gevolg van duikongeval(len) (€ 30.000).
- Meer regulier inzet RNH benodigd voor het aanbesteden van onderhoudscontracten en iets minder inzet in dit programma op beheer (verschuiving programma 4); per saldo (€ 31.500).
- Diverse kleine posten (€ 2.500).

Programma 3 Toezicht en veiligheid

De lagere lasten bedragen € 1.488 (positief) en is verdeeld over de inzet RNH als ook de bedrijfskosten.

Programma 4 Bestuur en ondersteuning

De hogere lasten van € 20.515 (negatief) zijn het gevolg van:

- ophogen kosten interne controle (waaronder de rechtmatigheidsverantwoording) ad € 3.000 voor RNH-inzet;
- meer inzet RNH voor management beheer (€ 6.500);
- meer budget programmasturing door inschakelen senior programmamanager (€ 8.500);
- opnemen kostenpost advieskosten (€ 2.500).

Programma 5 Algemene dekkingsmiddelen

De hogere baten (€ 52.000) en hogere lasten (€ 52.586) maken dat de totale wijziging van het laatste programma per saldo € 586 bedraagt (negatief). De reden is dat voor het project Saskerleidam en deels voor beschoeiingen geldleningen moeten worden afgesloten en dat leidt tot rentelasten. Tegelijkertijd worden er hogere rentebaten verwacht. Dit vloeit voort uit het bestuurlijk besluit “Kadernota 2025” (AB 6-12-2023).

.

Gevolgen

Gevolgen voor de participanten

In 2022 en 2023 heeft het bestuur in overleg met RNH en de AC-leden diverse scenario's laten opstellen en doorrekenen. Doel was het realiseren van een structureel evenwicht in de kosten en opbrengsten rekening houdend met de opgaven uit de visie, de financieel-economische omstandigheden bij de participanten en de maatschappelijke opgaven (groeiend aantal inwoners, recreatie, natuur, klimaat en milieu). De resultaten daarvan zijn vertaald in de Kadernota 2025 die in de vergadering van het AB van 6 december 2023 is vastgesteld.

Uitgangspunt voor deze Kadernota en de bijbehorende meerjarenbegroting is dat de gestelde inkomstenpotentie gerealiseerd kan worden doordat er sprake is van de noodzakelijke mede- en samenwerking van de participanten. Een voorbeeld hiervan is het doorlopen van de benodigde RO-procedures door participanten. Een volgend uitgangspunt is dat de aanwezige reserves in het schap zoveel als mogelijk worden ingezet ter dekking van de begroting. De reserves toereikend om de gehele ontwikkeling van het scenario 'Midden' te financieren. En er zijn incidentele stortingen van de participanten nodig over de jaren 2025 t/m 2029. De hoogte van deze incidentele stortingen zijn afhankelijk van de gerealiseerde inkomsten.

De verhoging die opgenomen is in deze begrotingswijziging voor de participantenbijdrage betreft het gehanteerde indexpercentage van 7,1%.

Participant	Bijdrage in 2023	Bijdrage in 2024
Provincie Noord Holland	848.677	908.933
Gemeente Beverwijk	116.498	124.769
Gemeente Heemskerk	91.547	98.046
Gemeente Uitgeest	85.049	91.087
Gemeente Alkmaar	89.395	95.742
Gemeente Zaanstad	389.717	417.388
Gemeente Castricum	65.469	70.117
Gemeente Heiloo	30.217	32.362
Totaal	**1.716.569**	**1.838.444**

Gevolgen voor de reserves

De totale begrotingswijziging leidt tot een verlies van € 252.148 in plaats van de begrote € 245.556 welke ten laste van de reserves zal komen.

	Begroting 2024	Wijziging 2024	Begroting na wijziging 2024
Toevoeging algemene reserve	69.083	-38.219	30.864
Onttrekking algemene reserve	-73.371	-21.155	-94.526
Toevoeging bestemmingsreserve	-	29.146	29.146
Onttrekking bestemmingsreserve	-241.268	23.636	-217.632
Totaal	**-245.556**	**-6.592**	**-252.148**

* '- is onttrekking en + is toevoeging

Begroot saldo reserves

	Stand per 31-12-2023	begroot resultaat 2024	Stand per 31-12-2024
Kapitaal	408	-	408
Algemene reserve AUM	43.162	1.718	44.880
Bestemmingsreserves AUM	608.430	-108.526	499.904
Algemene reserve IJ-Z	131.717	-65.380	66.337
Bestemmingsreserves IJ-Z	642.386	-79.960	562.426
Totaal reserves	**1.426.103**	**-252.148**	**1.173.955**

* '- is onttrekking en + is toevoeging

Vaststelling door het algemeen bestuur

Deze begrotingswijziging is vastgesteld door het algemeen bestuur van Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer in de openbare vergadering van 12 juli 2024.

Voorzitter,
Mevr. J. Kloosterman

Bijlagen I – specificatie van A-UM

	Begroting 2024			Wijziging 2024			Begroting na wijziging 2024		
Programma	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	1.467.446	1.399.455	-67.991	-1.346.073	-1.399.455	-53.382	121.373	-	-121.373
2. Beheer en onderhoud	1.316.902	283.589	-1.033.313	-73.644	2.901	76.545	1.243.258	286.490	-956.768
3. Veiligheid en toezicht	78.335	-	-78.335	-1.374	-	1.374	76.961	-	-76.961
4. Bestuur en ondersteuning	314.408	-	-314.408	-14.265	-	14.265	300.143	-	-300.143
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	964	1.365.987	1.365.023	52.586	36.000	-16.586	53.550	1.401.987	1.348.437
Totaal voor bestemming	**3.178.055**	**3.049.031**	**-129.024**	**-1.382.770**	**-1.360.554**	**22.216**	**1.795.285**	**1.688.477**	**-106.808**
Ad 5. Mutaties reserves	33.117	162.141	129.024	26.893	4.677	-22.216	60.010	166.818	106.808
Totaal na bestemming	**3.211.172**	**3.211.172**	**-**	**-1.355.877**	**-1.355.877**	**-**	**1.855.295**	**1.855.295**	**-**

Begroot saldo reserves

	Stand per 31-12-2023	begroot resultaat 2024	Stand per 31-12-2024
Kapitaal	408	-	408
Algemene reserve RAUM	43.164	1.718	44.882
Bestemmingsreserve RAUM	608.430	-108.526	499.904
Totaal reserves	**652.002**	**-106.808**	**545.194**

Bijlagen II – Specificatie van IJ-Z

	Begroting 2024			Wijziging 2024			Begroting na wijziging 2024		
Programma	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	215.303	70.000	-145.303	-117.504	-70.000	47.504	97.799	-	-97.799
2. Beheer en onderhoud	375.365	63.150	-312.215	147.146	89.500	-57.646	522.511	152.650	-369.861
3. Veiligheid en toezicht	30.642	-	-30.642	-114	-	114	30.528	-	-30.528
4. Bestuur en ondersteuning	128.329	-	-128.329	34.780	-	-34.780	163.109	-	-163.109
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	-	499.957	499.957	-	16.000	16.000	-	515.957	515.957
Totaal voor bestemming	**749.639**	**633.107**	**-116.532**	**64.308**	**35.500**	**-28.808**	**813.947**	**668.607**	**-145.340**
Ad 5. Mutaties reserves	35.966	152.498	116.532	-35.966	-7.158	28.808	-	145.340	145.340
Totaal na bestemming	**785.605**	**785.605**	**-**	**28.342**	**28.342**	**-**	**813.947**	**813.947**	**-**

Begroot saldo reserves

	Stand per 31-12-2023	begroot resultaat 2024	Stand per 31-12-2024
Algemene reserve IJ-Z	131.716	-65.380	66.336
Bestemmingsreserve IJ-Z specifieke projecten	642.386	-79.960	562.426
Totaal reserves	**774.102**	**-145.340**	**628.762**

Bijlagen III – Financieel overzicht geconsolideerd

	2024	2024	2024	2024
("-" = negatief: meer kosten / minder opbrengsten)	*mutatie Kadernota-AUM*	*mutatie Kadernota-IJZ*	*Nadere wijzigingen*	*Totaal wijziging 2024*
Saldo programmabegroting 2024	**-129.024**	**-116.532**		
Autonome ontwikkelingen				
1. Andere verdeling kosten Bestuursbureau, Beheer en Programmasturing (IJZ)	74.000	-107.000		-33.000
2. Correctie indexatie pacht en huur	-	-	-8.000	-8.000
3. Rentelasten lening t.b.v. beschoeiing	-15.750	-	7.000	-8.750
4. Hogere verzekeringspremie door duikongeval	-30.000	-		-30.000
5. Resultaat pontjes (kosten DO -/- opbrengsten)	-10.000	-		-10.000
6. Hogere opbrengst vanuit rentebaten	36.000	16.000		52.000
7. Wijziging kosten dagelijks onderhoud	-	23.000	6.500	29.500
8. Inkomsten potentie kiosk (toiletgebouw Dorregeest)	1.000	-		1.000
9. Gewijzigde presentatie incidentele projecten (zie nieuw beleid)	56.500	142.500		199.000
10. Verhoging afschrijvingskosten door investeringen	-3.750	-3.000		-6.750
11. Verlaging/verhoging diverse kosten	19.000	-6.000	-4.800	8.200
12. Overig	-1.918	1.691	-1.715	-1.942
Totaal autonome ontwikkelingen	**125.082**	**67.191**	**-1.015**	**191.258**
Nieuw beleid				
1. Woudhaven besparing	18.000	-		18.000
2. Vitaal Platteland	-6.000	-	6.000	-
3. Dorregeest ontwikkeling	-20.000	-	-19.250	-39.250
4. Ontwikkeling Uiterdam	-18.000	-		-18.000

	2024	2024	2024	2024
("-" = negatief: meer kosten / minder opbrengsten)	*mutatie Kadernota-AUM*	*mutatie Kadernota-IJZ*	*Nadere wijzigingen*	*Totaal wijziging 2024*
5. Oever-en Natuurontwikkeling Saskerleidam	-120.000	-	76.500	-43.500
6. Visieschets Aagtenpark-Buitenlanden	-	-78.000		-78.000
7. Marketing- en promotieplan	-	-		-
8. Besparing beheerniveau Groen van B naar C	25.500	12.500		38.000
9. Inkomst potentie recreatie-arken	-22.100	-		-22.100
10. Inkomst potentie reclame zuilen	-13.600	-13.600		-27.200
11. Inkomst potentie recreatiekaart	-19.350	-6.450		-25.800
Totaal nieuw beleid	**-175.550**	**-85.550**	**63.250**	**-197.850**
Totaal wijzigingen in kadernota 2023	-50.468	-18.359	62.235	-6.592
Dekkingsmiddelen / ombuigingen				
	-	-	-	-
Totaal dekkingsmiddelen / ombuigingen	**-**	**-**	**-**	**-**
resultaat (VOOR bestemming)	**-179.492**	**-134.891**		**-252.148**
Resultaatbestemming				
Stand volgens kadernota 2024	**-179.492**	**-134.891**		**-252.148**
Dekking uit algemene reserves		57.931		66.662
Dekking uit bestemmingsreserves	179.492	76.960		185.486
Saldo reserves (resultaat NA bestemming)	**-**	**-**		**-**

Programmabegroting **2025**

ALKMAARDER- EN UITGEESTERMEER

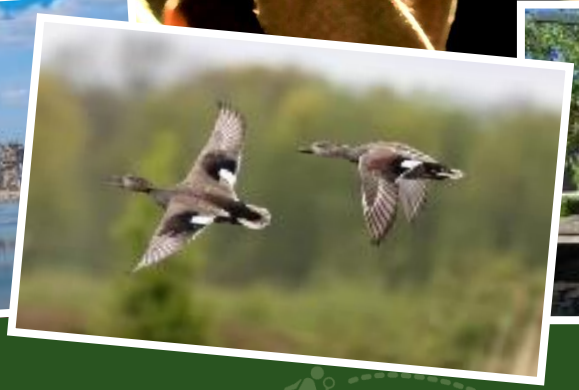

recreatieschap
alkmaarder- en
uitgeestermeer

versie DB 12-04-2024

Inhoudsopgave

Samenvatting 3

Programma's 9

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting 12
Programma 2. Beheer en onderhoud 16
Programma 3. Toezicht en veiligheid 22
Programma 4. Bestuur en ondersteuning 24
Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen 26

Paragrafen 29

A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing 30
B. Kapitaalgoederen 32
C. Financiering 39
D. Bedrijfsvoering 40
E. Grondbeleid 43
F. Participanten 45

Overzicht van baten en lasten 49

Bijlagen 60

Bijlage I Tabellen Alkmaarder- en Uitgeestermeer 61
Bijlage II Tabellen gebied IJmond tot Zaanstreek (IJ-Z) 64
Bijlage III Risicoanalyse 67

Samenvatting

De gemeenten Zaanstad, Alkmaar, Beverwijk, Castricum, Heemskerk, Heiloo en Uitgeest participeren samen met Provincie Noord-Holland in de gemeenschappelijke regeling van recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer. De participantenbijdragen vormen het grootste deel van het begrotingsbudget, aangevuld met rentebaten, (erf)pacht en verhuur voor recreatieve activiteiten, horeca en evenementen.

Het recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer (RAUM) bestaat uit de deelgebieden Alkmaarder- en Uitgeestermeer (A-UM) en IJmond tot Zaanstreek (IJ-Z) bestaande uit het Aagtenpark, de Buitenlanden en de Omzoom.

Kerngegevens: 2.040 hectare werkgebied, waarvan 736 hectare het eigenlijke beheergebied van het recreatieschap bedraagt. Daarvan is 648 hectare voor het gebied Alkmaarder- en Uitgeestermeer met 525 hectare water en 88 hectare voor het recreatiegebied IJ tot Z. In 2023 waren er ruim 1,4 mln bezoekers (1,5 mln in 2022).

Ambities

Alkmaarder- en Uitgeestermeer is ingericht als recreatiegebied om steden en natuurgebieden te ontlasten en aantrekkelijke recreatiemogelijkheid te bieden aan recreanten uit omliggende gemeenten en de regio. Het recreatieschap heeft drie hoofdactiviteiten:

a. Beheren en in stand houden van de ingerichte gebieden en voorzieningen;
b. Actueel houden en vernieuwen van het aanbod om aan te sluiten bij wensen en behoeften van de recreant;
c. Vormgeven aan het bijgestelde ontwikkelprogramma 2022-2030 (AB-besluit Kadernota 2025 d.d. 6-12-2023).

Wat wil het recreatieschap bereiken?

Alkmaarder- en Uitgeestermeer levert door haar reguliere werkzaamheden en projecten een directe bijdrage aan deze opgaven:

- RAUM is nu en in de toekomst het watersporthart van de regio;
- openheid en bereikbaarheid van het gebied en relatie met omliggende natuurgebieden;
- ontwikkeling gebruik en voorzieningen;
- ontwikkelen en behouden breed maatschappelijk draagvlak.

Wat gaat het recreatieschap daarvoor doen?

- Beheer en onderhoud van de (recreatie)gebieden en voorzieningen op kwaliteit "B" en voor het onderhoud en beheer groen op kwaliteit "C".
- Vernieuwingen doorvoeren om het gebied aan te laten sluiten op de wensen en behoeften van de gebruikers (recreanten, ondernemers en organisaties) op basis van de swipocratie, gebiedstafels en relevante (beleidsdocumenten als het "Recreatief Netwerk" en "Visie herstel veenlandschappen".
- Het uitwerken van de opbrengstmogelijkheden conform het rapport van Bureau Buiten voor:
  - recreatiearken
  - reclamezuilen
  - recreatiekaart
- Succesvolle uitgifte van verschillende locaties, zoals de Woudhaven en Dorregeest, resulterend in een verdere besparing op de (berekende) beheerlasten en toenemende exploitatiebaten (programma 2 en 4).
- Ondersteuning van de ondernemers en de betrokken organisaties op het Erfgoedpark De Hoop bij de verdere uitbreiding (programma 2) in het kader van recreatief knooppunt (ambities deelgebied 3 – Visie).

- Het inzetten op het zo veel mogelijk gezamenlijk aanpakken van:
  - oever- en natuurontwikkeling Saskerleidam – fase 2;
  - uitvoering Vitaal Platteland-Alkmaarder- en Uitgeestermeer;
  - de realisatie van Dorregeest.
- Realiseren van financieel evenwicht voor de lange termijn.
- Het voeren van omgevingsmanagement bij bovenstaande ontwikkelingen.

Financieel sluitende meerjarenbegroting

Bij de behandeling van de Kadernota 2025 (AB d.d. 6-12-2023) is besloten tot de uitvoering van het scenario "Midden" uitgewerkt op basis van het AB-besluit (12-07-2023). Daarbij is het onderhoudsniveau op twee kwaliteitsniveaus (B en C) uitgewerkt:

- het algemene onderhoud op kwaliteit "B";
- en het groen-onderhoud op kwaliteit "C".

Bij het scenario "Midden" zijn vijf projecten opgenomen en meerjarig vertaald in de begroting. Deze projecten zijn in de ogen van het bestuur onontbeerlijk voor een kwalitatief aantrekkelijk en levensvatbaar recreatieschap dan wel voortkomend uit contractuele verplichtingen. Het betreft:

- Vitaal Platteland
- 2de fase Natuurontwikkeling Saskerleidam
- Bestemmingsplan Dorregeest
- Visieschets Uiterdam (zonder verplaatsing)
- Beplanting (inclusief onderhoud) en visieschets Aagtenpark

De keuze om bovenstaande projecten te prioriteren, heeft tot gevolg dat de volgende projecten voorlopig worden uitgesteld:

- Visieschets Uiterdam (met verplaatsing)
- Fietspad Rorik-Nieuwendijk
- De Kil

Op basis van het rapport van Bureau Buiten (Kadernota 2025) en het bijbehorende advies zijn de volgende opbrengstmogelijkheden geselecteerd om uit te werken en de resultaten te presenteren in de Begroting 2025:

- recreatiearken
- reclamezuilen
- recreatiekaart

Verkoop aandelen uitvoeringsorganisatie Recreatie Noord-Holland (RNH)

Provincie Noord-Holland wil de aandelen verkopen aan Staatsbosbeheer. Daarbij heeft Staatsbosbeheer de intentie om de uitvoeringsorganisatie RNH op termijn te integreren in haar eigen organisatie. De gevolgen voor de continuïteit en kwaliteit van de dienstverlening zijn afhankelijk van de afspraken die de provincie bij de verkoop maakt en de naleving daarvan door Staatsbosbeheer. De planning van de provincie Noord-Holland gaat uit van een overdracht medio 2024.

Wat gaat het kosten?

De lasten van Alkmaarder- en Uitgeestermeer zijn als volgt opgebouwd:

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	186.324	-	-186.324
2. Beheer en onderhoud	1.714.471	384.930	-1.329.541
3. Veiligheid en toezicht	151.484	-	-151.484
4. Bestuur en ondersteuning	484.812	-	-484.812
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	149.976	2.202.426	2.052.450
Totaal voor bestemming	**2.687.067**	**2.587.356**	**-99.711**
Ad 5. Mutaties reserves	433.836	533.547	-99.711
Totaal na bestemming	**3.120.903**	**3.120.903**	**-**

Financieel resultaat

De programmabegroting 2025 sluit met een negatief saldo van € 99.711.

	Begroting 2025	Begrotings-wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Lasten	2.687.067	2.609.232	2.410.228
Baten	2.587.356	2.357.084	2.363.186
Saldo	**-99.711**	**-252.148**	**-47.043**

De totale begrote lasten liggen afgerond € 77.500 hoger dan de begroting 2024 na wijziging, zoals hierboven in de tabel is weergegeven. Dat verschil wordt bepaald door:

- Meer rentelasten wegens het afsluiten van leningen (€ 96.500);
- Kostenstijging door indexatie 6,2% (84.000);
- Meer inzet RNH wegens toezicht m.b.t. recreatiekaart (€ 50.000);
- Meer kapitaalslasten door diverse investeringen (€ 18.000);
- Meer advieskosten externen, met name Cyber (€ 9.500);
- Meer bedrijfskosten (€ 2.500);
- Minder inzet RNH inzake aanbesteden onderhoudscontracten (€ 38.000);
- Minder dotatie voorziening groot onderhoud wegens besparingen (€ 5.000);
- Minder kosten inzake incidentele projecten door activering (€ 140.000).

De begrote baten zijn afgerond € 230.500 hoger dan de begroting 2024 na wijziging. Dat verschil wordt veroorzaakt door:

- Meer opbrengsten door incidentele bijdrage participanten (€ 185.000);
- Meer opbrengsten door indexatie participantenbijdrage conform gemeenschappelijke regeling en overige opbrengsten (€ 123.000);
- Meer opbrengsten door mogelijke inkomst potentie recreatiekaart (€ 20.500);
- Meer opbrengsten uit erfpacht en overige opbrengsten (€ 9.000);
- Minder subsidie opbrengsten incidentele projecten (€ 92.500);
- Minder rentebaten door teruglopen banksaldi (€ 14.500).

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen

	Stand per 1-1-2025	Stand per 31-12-2025	Verschil
Kapitaal	408	408	-
Algemene reserve A-UM	44.882	44.882	-
Bestemmingsreserve exploitatie A-UM	339.923	375.057	35.134
Bestemmingsreserve kapitaallasten toiletten beheerkantoor	20.000	20.000	-
Bestemmingsreserve Beheer & Onderhoud De Hoorne	139.981	139.981	-
Bestemmingsreserve kapitaallasten A-UM	-	-	-
Algemene reserve IJ-Z	66.337	14.136	-52.201
Bestemmingsreserve IJ-Z	-	-	-
Bestemmingsreserve IJ-Z specifieke projecten	502.186	422.542	-79.644
Bestemmingsreserve kapitaallasten IJ-Z	60.239	57.239	-3.000
Totaal reserves	**1.173.956**	**1.074.245**	**-99.711**
Voorziening groot onderhoud A-UM	390.977	449.843	58.866
Voorziening groot onderhoud IJ-Z	378.472	341.629	-36.843
Totaal reserves en voorzieningen	**1.943.405**	**1.865.718**	**-77.688**

Risicobeheersing

De belangrijkste risico's voor Alkmaarder- en Uitgeestermeer zijn (gebaseerd op de risicoanalyse januari 2024):

1. Uitstel/afstel project Saskerleidam
2. Extreme weersomstandigheden
3. Vertragingen/verdwijnen steun locatie-ontwikkelingen door veranderende maatschappelijke perceptie
4. Uitblijven medewerking provinciale en lokale bestemmingsplannen, NNN/BPL op recreatiegebieden

De kwantificering van de risico's leidt tot een gewenst weerstandsvermogen van € 720.000. Zie verder paragraaf A – Weerstandsvermogen.
Indien risico's voor de bedrijfsvoering, de organisatie of het recreatieschap optreden, wordt daarover gerapporteerd. Indien het risico vermeldenswaardig is qua impact en gevolg wordt daarover via de gebruikelijke P&C-cyclus, via een bestuursvoorstel of mededeling, of direct bij de betrokken verantwoordelijke gemeld.

De gepresenteerde uitgangspunten en berekeningen zijn gebaseerd op de huidige inzichten en informatie. Met name de mogelijke opbrengsten zijn nog niet voldoende gedekt door concrete afspraken, planningen en overeenkomsten. Wanneer de mogelijke opbrengsten niet of slechts deels gerealiseerd kunnen worden, zal dit impliciet effect hebben op de benodigde bijdragen vanuit de participanten om tot een sluitende meerjarenbegroting te komen.

Een belangrijke voorwaarde daarbij is de bestuurlijke eensgezindheid en daadkracht om de lokale en provinciale wet- en regelgeving zodanig aan te passen dat de voorgestelde ontwikkelingen en opbrengsten gerealiseerd kunnen worden.

Vernieuwing raamovereenkomsten RNH

Het recreatieschap heeft tot en met 2024 een overeenkomst met RNH voor uitvoering van de programma's en diensten. Voor de periode vanaf 1 januari 2025 werkt het Bestuursbureau aan een voorstel voor vernieuwing van de meerjarige overeenkomst.

Standen reserves (standen per 31-12)	2024	2025	2026	2027	2028
Kapitaal	408	408	408	408	408
Algemene reserve A-UM	44.882	44.882	44.882	44.882	44.882
Bestemmingsreserves A-UM	499.904	535.038	578.676	664.531	642.947
Algemene reserve IJ-Z	66.337	14.136	1.693	9.830	39.597
Bestemmingsreserves IJ-Z	562.425	479.781	476.781	473.781	470.781
Totaal reserves	**1.173.956**	**1.074.245**	**1.102.440**	**1.193.432**	**1.198.615**
Voorziening groot onderhoud (geconsolideerd RAUM)	769.449	791.472	815.469	840.113	865.189

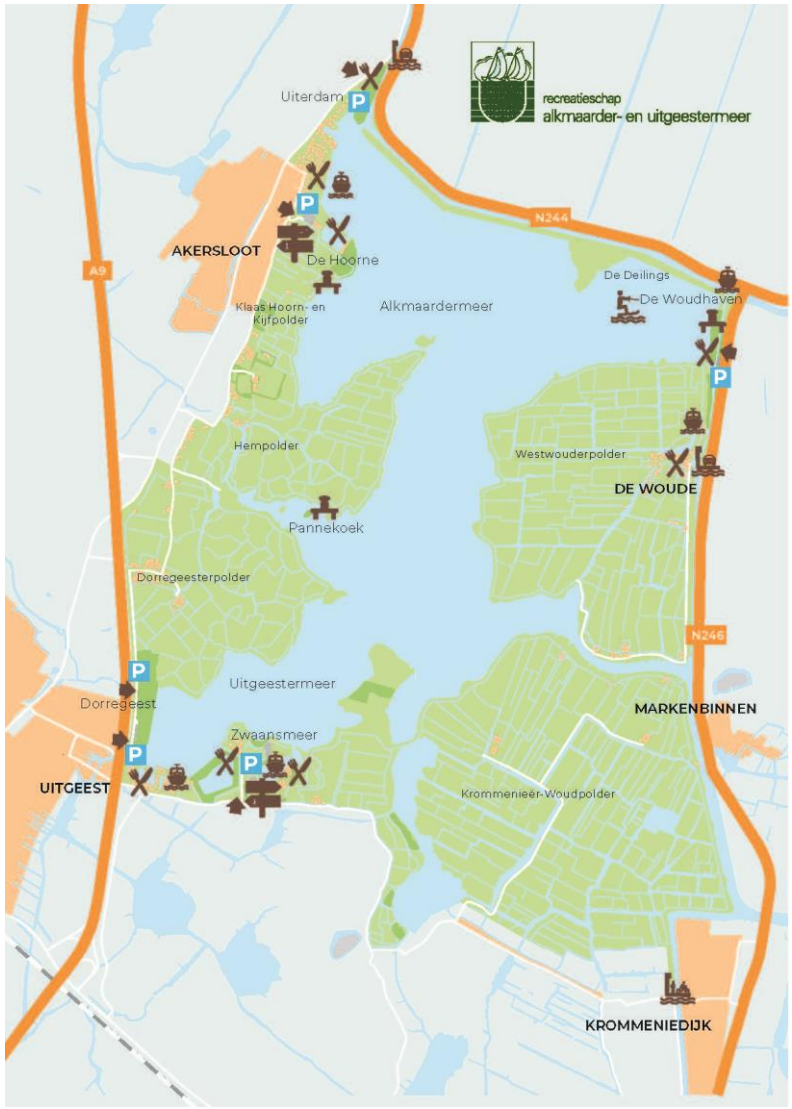
recreatieschap
alkmaarder- en uitgeestermeer
Uiterdam
AKERSLOOT
De Hoorne
Klaas Hoorn- en Kijfpolder
Alkmaardermeer
De Deilings
De Woudhaven
Hempolder
Westwouderpolder
DE WOUDE
Pannekoek
Dorregeesterpolder
Uitgeestermeer
Dorregeest
Zwaansmeer
UITGEEST
MARKENBINNEN
Krommenieër-Woudpolder
KROMMENIEDIJK
N244
N246
A9

BEVERWIJK
Aagtenpark
De Buitenlanden
ASSENDELFT
De Omzoom
ASSENDELFT

Programma's

Hoofddoelstelling

Het doel van Alkmaarder- en Uitgeestermeer is vastgelegd in de Gemeenschappelijke Regeling (GR):

a. het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie en watersport;
b. het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu;
c. het tot stand brengen en onderhouden van een landschap, dat is afgestemd op het onder a en b geformuleerde.

Alle activiteiten van het recreatieschap dragen bij aan deze doelen. Verder geven de in 2021 vastgestelde visie en het ontwikkelprogramma, de strategische en operationele doelen en het beleid van de participanten richting aan de activiteiten van Alkmaarder- en Uitgeestermeer.

Visie

Het AB heeft in 2018 besloten te gaan werken aan de formulering van gezamenlijke bestuurlijke ambities en doelstellingen voor het gehele recreatiegebied RAUM. Om uiteindelijk te komen tot een duurzame toekomstvisie, kortweg: van ambitie (2018), visie (2019-2020) naar uitvoeringsprogramma (2021) naar realisatie (2022-2030).

In het kader een financieel structureel gezond recreatieschap heeft het algemeen bestuur bij de vaststelling van de Kadernota 2025 (d.d. 6-12-2023) de projecten, doelstellingen en opbrengstmogelijkheden bijgesteld.

De ambitie is:

Een herkenbaar en bekend gebied met een toegankelijke naam dat zomer en winter eigentijdse en duurzame (water)recreatiemogelijkheden biedt voor de lokale bewoners, voor de inwoners van de regio en voor (inter)nationale toeristen, met goede verbindingen over land en water met andere bestemmingen, waarin de natuur zich positief ontwikkelt

Strategische doelen 2025 - 2028

Alkmaarder- en Uitgeestermeer levert door haar reguliere werkzaamheden en projecten een directe bijdrage aan deze opgaven:

- RAUM is nu en in de toekomst het watersporthart van de regio;
- openheid en relatie met omliggende natuurgebieden;
- ontwikkeling gebruik en voorzieningen;
- ontwikkelen en behouden breed maatschappelijk draagvlak.

Belangrijke strategische voorwaarden daarbij zijn:

- duidelijkheid over de maatschappelijk gewenste toekomstige ontwikkeling van het RAUM conform de visie en het bijhorende ontwikkelprogramma;
- het verkrijgen van voldoende draagvlak bij participanten en stakeholders voor de gebiedsontwikkelingen;
- een financieel sluitende meerjarenbegroting.

Actuele ontwikkelingen

- Het (door)ontwikkelen van het recreatieschap op basis van de visie en het ontwikkelprogramma. Dit programma dient als leidraad voor de uitvoering en onderdelen daarvan zijn:

- Het duurzaam beheren en door ontwikkelen van de gebieden gericht op optimaal recreatief gebruik en tegelijkertijd verhogen van biodiversiteit.
- Vergroten van het gebruik van de gebieden door inwoners van de regio en daarbuiten.
- Meer participatie met omgeving en verbeterde communicatie leidt tot meer begrip en geaccepteerde ontwikkelingen in het kader van de visie/ontwikkelprogramma.
- Extra inkomsten realiseren, onder andere door ontwikkeling van de recreatiegebieden Dorregeest en De Hoorne en het genereren van inkomsten door toestaan van recreatiearken, reclamezuilen en recreatiekaarten.
- Bijdragen aan een duurzame samenleving en ruimte voor energietransitie en klimaatadaptatie.
- In het kader van Natuurnetwerken Nederland het verder uitwerken van de regionale routestructuren. Om daarmee de balans te borgen tussen natuur- en recreatieontwikkeling.
- Een bijdrage leveren aan de uitkomsten van het rapport Recreatief Grid Laag Holland.

- Zetten van vervolgstappen in het verbeterproces om te komen tot een structureel financieel evenwicht. Belangrijke voorwaarde daarbij is de bestuurlijke eensgezindheid en daadkracht om de lokale en provinciale wet- en regelgeving zodanig aan te passen dat de voorgestelde ontwikkelingen en opbrengsten gerealiseerd kunnen worden.

Programma's

Alkmaarder- en Uitgeestermeer wil haar doelen realiseren aan de hand van vijf programma's. Per programma wordt gewerkt aan diverse taakvelden. Per taakveld zijn operationele doelen voor 2025 bepaald.

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	186.324	-	-186.324
2. Beheer en onderhoud	1.714.471	384.930	-1.329.541
3. Veiligheid en toezicht	151.484	-	-151.484
4. Bestuur en ondersteuning	484.812	-	-484.812
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves)	149.976	2.202.426	2.052.450
Totaal voor bestemming	**2.687.067**	**2.587.356**	**-99.711**
	Toevoeging	**Onttrekking**	**Saldo**
Ad 5. Mutaties reserves	433.836	533.547	-99.711
Totaal na bestemming	**3.120.903**	**3.120.903**	**-**

Specificatie van de baten	
Subsidies en projectbijdragen	28.538
Inkomsten uit gebiedsexploitatie, zoals evenementen, huren en pachten	421.392
Participantenbijdragen	2.137.426
Totaal baten voor bestemming	**2.587.356**

Reguliere werkzaamheden

De omvang van de reguliere werkzaamheden en de dekking daarvan zijn in 2025 beide hoger dan de voorgaande jaren. Het begrote negatieve saldo ad € 98.349,- is negatiever dan het begrote resultaat uit 2024.

	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Lasten	2.500.705	2.282.399	2.083.979
Baten	2.402.356	2.264.584	2.129.493
Saldo	**-98.349**	**-17.815**	**45.514**

Incidentele werkzaamheden

In 2025 zijn de lasten lager en de baten hoger dan begroot in 2024. Dit wordt veroorzaakt doordat een aantal incidentele projecten geactiveerd zullen worden. Een Belangrijk uitgangspunt in de meerjarenbegroting (Kadernota 2025) is dat de gestelde inkomstenpotentie gerealiseerd kan worden door de noodzakelijke mede- en samenwerking van de participanten. De aanwezige reserves in het schap worden zoveel als mogelijk ingezet ter dekking van de begroting en er zijn incidentele stortingen van de participanten nodig in de jaren 2025-2029. De benodigde hoogte van deze incidentele stortingen is afhankelijk van de gerealiseerde inkomsten.

	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Lasten	186.362	326.833	326.249
Baten	185.000	92.500	233.692
Saldo	**-1.362**	**-234.333**	**-92.557**

Resultaat totaal

Het begrotingsjaar 2025 wordt afgesloten met een negatief saldo van € 99.711,-.

	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Lasten	2.687.067	2.609.232	2.410.228
Baten	2.587.356	2.357.084	2.363.186
Saldo	**-99.711**	**-252.148**	**-47.043**

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting

Visie

Met het programma ontwikkeling en inrichting zet het recreatieschap zich in voor de ontwikkeling van recreatie en natuur. Voor 2025 gaat het vooral om:

- op basis van de bijgestelde visie en ontwikkelprogramma (6 december 2023) richting geven aan de activiteiten en doelen van het RAUM;
- verdere intensivering van de ontwikkellocaties gericht op lagere beheerskosten en toenemende exploitatiebaten;
- te komen tot een duurzame toekomstvisie voor het RAUM met 2030 als horizon.

Operationele doelen per taakveld voor 2025

Taakveld 2.1.1 Verkeer en vervoer

De aanleg van wegen, paden en kunstwerken.

Taakveld 3.1 Economische ontwikkeling

De ambitie en het bijgestelde ontwikkelprogramma vormen de leidraad voor het toekomstige programma van het recreatieschap. Daarbij wordt ook rekening gehouden met de provinciale en gemeentelijke coalitieprogramma's en visies.
Activiteiten met betrekking tot de visie en programmering:

- Op basis van de vastgestelde visie en het ontwikkelprogramma de vertaling naar korte- en lange termijn gebiedsprogramma's, met name de drie projecten die nauw samenhangen, Vitaal Platteland (verbetering zwemwaterkwaliteit Dorregeest en vergroting biodiversiteit onder en boven water) en Saskerleidam (natuurontwikkeling).
- Na afronding bestemmingsplan Dorregeest (2024) wordt ingezet op de werving en selectie van een exploitant c.q. recreatieondernemer.
- In 2024 moet samen met de gemeente Castricum een visie voor recreatiegebied Uiterdam worden vastgesteld. Voor 2025 is het doel om een gezamenlijk ontwikkelprogramma op te stellen gericht op inrichting van het perceel medio 2025-2026 en de horecaontwikkeling halverwege 2026.
- In het kader van de opdracht voor het genereren van extra inkomsten (AB 6-12-2023) wordt bij een positief oordeel over de haalbaarheid van het plaatsen van reclamezuilen (2024) in 2025 een openbare werving uitgeschreven.
- Een essentieel onderdeel bij de uitvoering van de genoemde projecten is het operationeel omgevingsmanagement om alle belanghebbenden te betrekken en te informeren.

Taakveld 3.2.1 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Locatie- en vastgoedontwikkelingen.

- sloop en sanering (commercieel) vastgoed;
- groot onderhoud of vervanging (commercieel) vastgoed;
- bouwrijp maken ontwikkellocaties;
- omgevingsmanagement;
- afronding van de overdracht van de Woudhaven.

Taakveld 5.7.1 Openbaar groen en openluchtrecreatie

- Het inrichten van de recreatieterreinen in zowel het deelgebied Alkmaarder- en Uitgeestermeer (A-UM) als het gebied IJmond tot Zaanstreek (IJZ).
- Na het opstellen van de toekomstschets en de gesprekken met belanghebbenden voor het Aagtenpark/Buitenlanden met de omgeving (2024) moet in 2025 een voorstel voor de bestuurlijke vaststelling van de visie en het kader voor de potentiële initiatiefnemers worden vastgesteld.

Baten en lasten

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Bedrijfskosten	64.000	100.745	132.112
Inzet RNH	122.324	118.427	107.518
Kapitaallasten	-	-	-
Totale lasten	***186.324***	***219.172***	***239.630***
Opbrengsten	-	-	-
Subsidies en projectbijdragen	-	-	51.709
Totale baten	**-**	**-**	***51.709***
Saldo	**-186.324**	**-219.172**	**-187.920**

Programma 1 in tijd, geld en kwaliteit per taakveld

Taakveld	Betreft	Planning	Kwaliteit en accenten	Lasten	Baten
2.1 verkeer en vervoer	--			-	-
3.1 economische ontwikkeling	Ambitie- en visieproces en programmering			95.219	-
3.2.1 fysieke bedrijfsinfrastructuur	--			8.208	-
5.7.1 openbaar groen en (openlucht) recreatie	Diverse projecten			82.897	-
Totaal				**186.324**	**-**

Specificatie van de projecten per taakveld

Taakveld		Begroting 2025	
Nr.	Projectnaam	Lasten	Baten
2.1.1	Reguliere werkzaamheden verkeer & vervoer	-	-
	Subtotaal taakveld 2.1.1	**-**	**-**
3.1	Reguliere werkzaamheden economische ontwikkeling	3.253	-
3.1	Ontwikkeling Uiterdam	25.000	-
	Herontwikkeling Dorregeest	15.694	-
	Inkomst potentie reclame zuilen	28.288	-
	Inkomst potentie recreatie arken	22.984	-
	Subtotaal taakveld 3.1	**95.219**	**-**
3.2.1	Reguliere werkzaamheden ontwikkeling en inrichting fysieke bedrijfsinfrastructuur	-	-
	Woudhaven	8.208	-
	Subtotaal taakveld 3.2.1	**8.208**	**-**
	Subtotaal taakveld 3.3	**-**	**-**
5.7.1	Reguliere werkzaamheden openbaar groen en (openlucht)recreatie	3.253	
	Visieschets Aagtenpark-Buitenlanden	59.677	
	Promotie- en marketingplan	19.967	
	Subtotaal taakveld 5.7.1	**82.897**	**-**
	Totaal	**186.324**	**-**

Schets Akersloot

Programma 2. Beheer en onderhoud

Visie

Met het programma beheer en onderhoud zet het recreatieschap zich in voor de instandhouding van recreatie en natuur. Voor 2025 gaat het vooral om:

- het vervolgen van de bestuursopdracht om met omvorming, genereren van inkomsten en het uit beheer nemen of afstoten van voorzieningen de baten en lasten van het recreatiegebied voor de lange termijn in evenwicht brengen;
- het realiseren van een structureel evenwicht voor groot onderhoud en vervangingen ten opzichte van het genereren van meer inkomsten.
- Zie voor nadere informatie ook de paragraaf kapitaalgoederen.

Operationele doelen per taakveld voor 2025

Taakveld 2.1.2 Verkeer en vervoer

Het reguliere onderhoud betreft het (groot)onderhoud aan wegen, paden, kunstwerken, en weg- en terreinmeubilair.

Taakveld 3.2.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Tot dit taakveld behoren activiteiten gericht op het scheppen van fysieke condities voor alle vormen van bedrijvigheid (vastgoedbeheer):

- ontwikkeling en onderhoud van locaties en (her-)ontwikkeling van panden. In 2025 wordt bij Dorregeest het nieuwe toiletgebouw met kiosk geplaatst met aansluitend de werving van een ondernemer;
- herstructurering en verduurzaming ontwikkellocaties;
- het genereren van inkomsten en reguleren van gebruik van het gebied door de uitgifte van vergunningen en gebruiksovereenkomsten
- de uitvoeringsorganisatie zorgt voor het afhandelen van WOO-verzoeken, canonherzieningen en notariële wijzigingen van erfpachtcontracten.

De opbrengsten moeten de komende jaren toenemen als gevolg van de groei van de activiteiten op de diverse locaties, zoals het Erfgoedpark, Landgoed Rorik en na 2023 ook de Woudhaven. Voor nieuwe ontwikkelingen is extra benodigde capaciteit van vastgoed in de projectplannen opgenomen.

Taakveld 3.4 Economische promotie

Dit betreffen activiteiten die zijn gericht op het op de kaart zetten van het RAUM als het gaat om:

- het actief communiceren van behaalde resultaten van het RAUM naar pers, inwoners, omwonenden, ondernemers, raden- en Staten en recreanten;
- het ondersteunen van programmamanagement bij rapportages en verslaglegging over activiteiten, voortgang en resultaten van het recreatieschap (doelgroep: ambtenaren en bestuurders);
- het bevorderen van de samenwerking tussen lokale ondernemers, stakeholders en het recreatieschap.

Taakveld 5.7.2 Openbaar groen en openluchtrecreatie

Het duurzaam in stand houden van de recreatieve voorzieningen en zorgdragen voor een schoon, heel en veilig te gebruiken recreatiegebied beheerd op een gemiddeld overeengekomen CROW-niveau "B" en voor groen-onderhoud op "C. Dat betreft:

- natuurbescherming en onderhoud van natuurgebieden;

- aanleg en onderhoud van openbaar groen inclusief het plaatsen en onderhouden van kunstwerken in de openbare ruimte;
- jaarlijks (groot) onderhoud, vervanging en/of aanleg van gras, beplanting, water (o.a. vaarwegmarkering), stranden en speel- en recreatievoorzieningen;
- specifieke aandacht voor de waterplantenproblematiek in het gehele meer en de waterkwaliteit in vooral het Zwaansmeer;
- verzamelen van zwerfafval en legen van semi-ondergrondse afvalcontainers;
- routenetwerken;
- en begeleiding uitvoering van de natuurontwikkeling Saskerleidam met als planning de afronding in het laatste kwartaal van 2025.

De baten van betreffen opbrengsten uit onder andere:

- pacht- en huuropbrengsten;
- overige inkomsten (Snelvaarontheffingen/leges/veergelden);
- en bijdragen van gemeente aan WNW Regio Alkmaar en Midden Kennemerland en TOP's Beheer Regio Alkmaar en Midden Kennemerland (Routebureau).

Baten en lasten

Programma 2. Beheer en onderhoud	Begroting 2025	Begrotings-wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Bedrijfskosten DO	452.152	427.698	307.626
Overige bedrijfskosten	287.997	362.886	322.208
Inzet RNH	618.092	631.855	613.911
GO*	232.295	418.513	172.223
Kapitaallasten	39.400	21.500	9.936
Subtotaal lasten	***1.629.936***	***1.862.452***	***1.425.903***
Dotatie voorziening GO*	316.830	321.830	330.000
Onttrekking voorziening GO*	-232.295	-418.513	-172.223
Saldo mutaties voorziening GO	***84.535***	***-96.683***	***157.777***
Totale lasten	**1.714.471**	**1.765.769**	**1.583.680**
Opbrengsten	361.010	323.640	302.053
Projectsubsidies	23.920	115.500	23.225
Totale baten	**384.930**	**439.140**	**325.277**
Saldo	**-1.329.541**	**-1.326.629**	**-1.258.403**

*) GO betreft groot onderhoud en kleine vervangingen van maatschappelijke kapitaalgoederen, waarvan de kosten minder dan € 50.000 bedragen. Zie ook de toelichting in de paragraaf kapitaalgoederen.

Meerjarenonderhoudsplanning (MJOP) voor 2025-2029

Voor het groot onderhoud aan kapitaalgoederen wordt een meerjarenplanning gehanteerd. De kosten van het groot onderhoud worden elk jaar onttrokken aan de voorziening groot onderhoud. Om voldoende middelen beschikbaar te houden, wordt jaarlijks met een gemiddelde van de geraamde kosten over de komende vijf jaar gereserveerd en als bijdrage toegevoegd aan de voorziening groot onderhoud.

In 2024-2028 worden de volgende werkzaamheden uitgevoerd, onderverdeeld in groot onderhoud (GO) en vervangingsinvesteringen (VV):

Meerjarenonderhoudsplanning A-UM 2025-2029		
	GO/VV/V	
1	GO	Solitaire bomen
2	GO	Knotbomen
3	GO	Dunnen bosvakken
4	VV	Grasvegetatie intensief
5	VV	Bermen
6	GO	Elementverharding
7	GO	Halfverharding
8	GO	Baggeren sloten
9	GO	Vaartuigen
10	GO	Egaliseren stranden
11	GO&VV	Civiele kunstwerken
12	GO	Gebouwen
13	VV	Picknicksets
14	VV	Afvalcontainers
15	GO	Speeltoestellen
16	VV	Palen en bebording
17	GO	Informatieborden
18	VV	Vitrines
19	VV	Vaarwegmarkering
20	GO	Trailerhelling
21	VV	Riolering pompen

Meerjarenonderhoudsplanning IJ-Z 2025-2029		
	GO/VV/V	
1	GO	Dunnen bosvakken
2	VV	Gras intensief
3	VV	Bermen
4	GO	Elementverharding
5	GO	Halfverharding
6	GO	Gesloten verharding
7	GO&VV	Civiele kunstwerken
8	VV	Palen en bebording

Programma 2 in tijd, geld en kwaliteit per taakveld

Taakveld	Betreft	Planning	Kwaliteit en accenten	Lasten	Baten
2.1 verkeer en vervoer	Wegen en paden, kunstwerken, weg- en terreinmeubilair		Beeldkwaliteit … (zie verder de paragraaf kapitaalgoederen)	216.010	-
3.2.2 fysieke bedrijfs-infrastructuur	Vastgoedbeheer		Beeldkwaliteit … (zie verder de paragraaf kapitaalgoederen)	88.154	288.960
3.4 economische promotie	Gebiedspromotie en communicatie			118.362	-
5.3 cultuur presentatie en productie	Evenementen			-	-
5.7.2 openbaar groen en (openlucht) recreatie	Gras, beplanting, water, stranden, speeltoestellen, evenemententerreinen, routes, etc.		Beeldkwaliteit … (zie verder de paragraaf kapitaalgoederen)	1.291.945	95.970
Totaal				**1.714.471**	**384.930**

Specificatie van de projecten per taakveld

Taakveld		Begroting 2025	
Nr.	Projectnaam	Lasten	Baten
2.1.2	Reguliere werkzaamheden beheer verkeer en vervoer	119.180	-
2.1.2	Dotatie voorziening GO/V	96.830	-
2.1.2	GO/V	125.815	-
2.1.2	Onttrekking voorziening GO/V	-125.815	-
	Subtotaal taakveld 2.1.2	**216.010**	**-**
3.2.2	Reguliere werkzaamheden beheer fysieke bedrijfsinfrastructuur	88.154	288.960
	Subtotaal taakveld 3.2.2	**88.154**	**288.960**
3.4	Reguliere werkzaamheden economische promotie	118.362	-
	Subtotaal taakveld 3.4	**118.362**	**-**
5.7.2	Reguliere werkzaamheden beheer openbaar groen en openluchtrecreatie	1.032.545	95.970
5.7.2	Dotatie voorziening GO/V	220.000	-
5.7.2	GO/V	106.480	-
5.7.2	Onttrekking voorziening GO/V	-106.480	-
5.7.2	Kapitaallasten	39.400	-
	Subtotaal taakveld 5.7.2	**1.291.945**	**95.970**
	Totaal	**1.714.471**	**384.930**

Programma 3. Toezicht en veiligheid

Visie

Door gastheerschap, het houden van toezicht en handhavend optreden wil het recreatieschap bij bezoekers de gevoelens van sympathie, vertrouwen en veiligheid vergroten.

Operationele doelen per taakveld voor 2025

Taakveld 1.2 Openbare orde en veiligheid

De belangrijkste doelen zijn:

- vervullen rol gastheer in de gebieden;
- toezicht houden en handhaven volgens Algemene Verordening;
- jaarlijks opstellen handhavingsplan;
- en zichtbaarheid verbeteren.

De toename van ruim € 43.000 heeft betrekking op meer toezicht op het gebruik van de recreatiekaart na de invoering hiervan in 2025.

Baten en lasten

Programma 3. Toezicht en veiligheid	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Bedrijfskosten	14.400	13.850	10.221
Inzet RNH	129.584	86.139	80.259
Kapitaallasten	7.500	7.500	7.500
Totale lasten	**151.484**	**107.489**	**97.980**
Opbrengsten	-	-	1.447
Totale baten	**-**	**-**	**1.447**
Saldo	**-151.484**	**-107.489**	**-96.533**

Programma 3 in tijd, geld en kwaliteit per taakveld

Taakveld	Betreft	Planning	Kwaliteit en accenten	Lasten	Baten
1.2 openbare orde en veiligheid	Gastheerschap en toezicht door boa's	Continu	Bezoekers voelen zich veilig, houden zich aan de regels en de kwaliteit van het gebied blijft geborgd.	151.484	-
Totaal					**-**

Programma 4. Bestuur en ondersteuning

Visie

Speerpunten voor 2025 zijn:

- duidelijkheid over de maatschappelijk gewenste toekomstige ontwikkeling van het RAUM en de bijbehorende concrete ontwikkelingen;
- participatie vormgeven op relevante onderdelen van het uitvoeringsprogramma en voeren van strategisch omgevingsmanagement;
- het verder implementeren van de financiële transitie.

Operationele doelen per taakveld voor 2025

Taakveld 0.1 Bestuur

De belangrijkste doelen zijn:

- initiëren en ondersteunen bestuurlijke besluitvorming over de uitvoering van de visie en het ontwikkelprogramma, de drie grote bestuurlijke projecten en de financiële stabiliteit;
- bewustzijn van onze partners vergroten en aanhalen (omgevingsmanagement);
- bijdragen aan een doelmatig besluitvormingsproces;
- financieel sluitende meerjarenbegroting voor het recreatieschap;
- goedkeurende accountantsverklaring bij de jaarrekening 2024;
- Aandachtspunten zijn:
  - De beoogde verkoop van de RNH aandelen
  - De rol en taken van het Bestuursbureau

Taakveld 0.4 Overhead

De belangrijkste doelen zijn:

- goede programmasturing in tijd, geld en kwaliteit gericht op realiseren doelen en juist uitvoeren van schapstaken. Voorbereiden, bewaken en rapporteren van de jaaropdracht. Voorbereiding en uitvoering van beleid en bestuursbesluiten;
- invulling geven aan het vastgestelde uitvoeringsprogramma gericht op het realiseren van de doelen en ambities van het nieuwe ontwikkelprogramma;
- doorlopend aandacht voor verbetering van het proces bestuursadvisering (afstemming, tijdigheid en volledigheid);
- proces bestuurlijke besluitvorming afstemmen op voorschriften, wensen en mogelijkheden;
- planning- en controldocumenten voldoen aan de normen van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV);
- operationeel omgevingsmanagement gericht op realiseren draagvlak doelen;
- beantwoorden van bestuurlijke vragen en coördineren van WOO-verzoeken;
- en zorgdragen voor uitvoering van het afhandelen van WOO-verzoeken, canonherzieningen en andere notariële wijzigingen van erfpachtcontracten.

Baten en lasten

Programma 4. Bestuur en ondersteuning	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Bedrijfskosten	95.779	91.488	117.221
Inzet RNH	389.033	371.764	370.651
Kapitaallasten	-	-	-
Totale lasten	**484.812**	**463.252**	**487.872**
Opbrengsten	-	-	-
Totale baten	**-**	**-**	**-**
Saldo	**-484.812**	**-463.252**	**-487.872**

Programma 4 in tijd, geld en kwaliteit per taakveld

Taakveld	Operationele doelen 2024	Planning	Kwaliteit en accenten	Lasten	Baten
0.1 bestuur	Uitwerking ontwikkelprogramma	continu	Bestuurlijke en maatschappelijk draagvlak voor visie en uitvoeringsprogramma resulterend in sluitende meerjarenexploitatie	77.406	-
	Vergroten bewustzijn partners (omgevingsmanagement)	continu			
	Bijdragen aan doelmatig besluitvormingsproces	mei + juli + dec. 2025			
	Goedkeurende accountantsverklaring bij de jaarrekening 2024	Maart 2025			
0.4 overhead	Goede programmasturing, uitvoering & rapportage jaaropdracht en voorbereiding & uitvoering beleid	doorlopend	Optimale uitvoering van schapstaken waar het nieuwe ontwikkelprogramma onderdeel van uit maakt. Administratie en P&C-documenten BBV-proof Het recreatieschap is een volwaardige partij voor deelnemers en partners Er is draagvlak voor de plannen	407.406	-
	Invulling uitvoeringsprogramma obv visie	doorlopend			
	Aandacht voor bestuursadvisering	doorlopend			
	Jaarlijkse vernieuwing risicoanalyse	jaarrekening en begroting			
	Operationeel omgevingsmanagement	doorlopend			
	Beantwoorden vragen en coördineren WOB-verzoeken	doorlopend			
Totaal				**484.812**	**-**

Specificatie van de overhead (taakveld 0.4)

Onderdeel	Lasten	Baten
Bestuursadvisering en programmasturing	211.377	-
Secretariaat	17.933	-
Financiële control en administratie	101.495	-
Aansturing beheerteam en toezichthouders	58.228	-
Kantoor- en bedrijfskosten	18.373	-
Totaal	**407.406**	**-**

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen

Visie

Het verwerven van (zo veel mogelijk structurele) opbrengsten uit het recreatiegebied om daarmee bij te dragen aan een (financieel) gezond en duurzaam recreatieschap.

Operationele doelen per taakveld voor 2025

Taakveld 0.5 Treasury

De belangrijkste doelen zijn:

- de financiering van het vastgestelde beleid;
- zo weinig mogelijk financieringskosten;
- het beperken van de (financiële) risico's.

Taakveld 0.8 Overige baten en lasten

Deze post bestaat uit Overige opbrengsten en Participantenbijdragen.
De reguliere participantenbijdragen zijn gestegen met de indexering van 6,2%.

Baten en lasten

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Bedrijfskosten	149.976	53.550	1.066
Inzet RNH	-	-	-
Totale lasten	**149.976**	**53.550**	**1.066**
Participantenbijdragen	2.137.426	1.838.444	1.716.569
Opbrengsten	65.000	79.500	268.183
Totale baten	**2.202.426**	**1.917.944**	**1.984.752**
Saldo voor bestemming	**2.052.450**	**1.864.394**	**1.983.686**
Mutaties reserves	-99.711	-252.148	-47.043
Saldo na bestemming	**2.152.161**	**2.116.542**	**2.030.729**

Specificatie van de resultaatbestemming door mutaties reserves (taakveld 0.10)

	Begroting 2025	Begrotings-wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Toevoeging algemene reserve	248.836	30.864	201.556
Onttrekking algemene reserve	-301.037	-94.526	-107.834
Toevoeging bestemmingsreserve	185.000	29.146	302.005
Onttrekking bestemmingsreserve	-232.510	-217.632	-442.770
Totaal	**-99.711**	**-252.148**	**-47.043**

Programma 5 in geld per taakveld

Taakveld	Betreft	Lasten	Baten
0.5 treasury	bank- en rentekosten	149.976	65.000
0.8 overige baten en lasten	participantenbijdragen	-	2.137.426
0.9 vennootschapsbelasting		-	-
0.10 mutaties reserves	toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves	433.836	533.547
0.11 resultaat rekening baten en lasten		-	-
Totaal		**583.812**	**2.735.973**

Paragrafen

Recreëren tussen Alkmaar, Beverwijk en Zaanstad. Een gebied met agrarische bedrijvigheid en cultureel erfgoed als forten en molens. Voorbeelden zijn de Stelling van Amsterdam, de uitgestrekte veenweiden en de vele bewaarde gebieden van het Oer-IJ en de zeedijken. En het is bekend om de vele watersportmogelijkheden op het grote Alkmaarder- en Uitgeestermeer, zoals zwemmen, waterskiën en zeilen. En soms, als het weer het toe laat, kan je er prachtige schaatstochten maken.

Verder liggen er tussen IJmond en Zaanstad prachtige, zoals de Pontjes(fiets)route, die de recreanten langs verschillende interessante natuur- en cultuurhistorisch plekken brengt. In het recreatiegebied De Buitenlanden kan je gebruik maken van een ludieke B&B-gelegenheid, een biologisch groentepakket kopen of een hapje eten. Voor een wijds uitzicht ga je de bloemrijke heuvels van het Aagtenpark op.

Indexatie

Het recreatieschap hanteert voor de prijsindexatie het inflatiecijfer volgens het CBS (CPI gemiddelde jan-juni 2023). Het indexatiecijfer voor 2025 bedraagt 6,2%.

Het personeel van de uitvoeringsorganisatie is niet in dienst van het recreatieschap, maar in dienst van Recreatie Noord-Holland NV, waardoor het CBS indexatiecijfer niet van toepassing is op de 'inzet RNH'. De gehanteerde index voor 2025 is 4%.

De baten en lasten zijn, met uitzondering van inzet RNH (4%) en afschrijvingen en rente, verhoogd met een index van 6,2 % voor 2025. Ook de participantenbijdrage is met deze index verhoogd.

Over de jaren 2026 tot en met 2028 is gerekend met een indexatie van 5,4% (gemiddelde CPI 2021-2023)

A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer in staat is om middelen vrij te maken en daarmee substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid veranderd moet worden. Het totale bedrag aan potentiële risico's (in euro's) wordt vergeleken met de weerstandscapaciteit: de mogelijk in te zetten middelen om de risico's te dragen. De weerstandscapaciteit moet groter zijn dan het berekende weerstandsvermogen.

Weerstandsvermogen

Om het weerstandsvermogen te berekenen zijn alle risico's, waarvoor geen maatregelen getroffen zijn en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie, geïnventariseerd. Per risico wordt de kans vermenigvuldigd met de potentiële omvang in euro's. Het berekende weerstandsvermogen bedraagt € 720.000. De onderbouwing hiervan is als bijlage III opgenomen.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bij het recreatieschap wordt gevormd door de algemene reserve. De bestemmingsreserves zijn voor specifieke doelen bestemd.

In de begroting is geen post "onvoorzien" opgenomen voor het opvangen van niet voorziene lasten in de loop van het jaar. Bij Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer heeft iedere onvoorziene last van substantiële betekenis dus directe gevolgen, waardoor de uitvoering van het beleid onder druk kan komen te staan.

De omvang van de algemene reserve (weerstandscapaciteit) is € 59.018 (31-12-2025) en ligt onder het niveau van het benodigde weerstandsvermogen € 720.000. Het bestuur heeft besloten aan te sluiten bij het uitgangspunt van de regio om slechts een beperkte algemene reserve voor AU-M aan te houden voor de GR: de norm is 2,5% van de lasten.

De consequentie hiervan is dat een beroep op de participanten gedaan moet worden indien de risico's die zich voordoen het bedrag van de algemene reserve overschrijden.

De gronden en gebouwen van RNH zijn wel op de balans opgenomen maar de boekwaarde daarvan is op "0" gewaardeerd.

	Stand per 01-01-2025	Stand per 31-12-2025	Verschil
Kapitaal	408	408	-
Algemene reserve A-UM	44.882	44.882	-
Bestemmingsreserve exploitatie A-UM	339.923	375.057	35.134
Bestemmingsreserve kapitaallasten toiletten beheerkantoor	20.000	20.000	-
Bestemmingsreserve Beheer & Onderhoud De Hoorne	139.981	139.981	-
Bestemmingsreserve kapitaallasten A-UM	-	-	-
Algemene reserve IJ-Z	66.337	14.136	-52.201
Bestemmingsreserve IJ-Z	-	-	-
Bestemmingsreserve IJ-Z specifieke projecten	502.186	422.542	-79.644
Bestemmingsreserve kapitaallasten IJ-Z	60.239	57.239	-3.000
Totaal reserves	**1.173.956**	**1.074.245**	**-99.711**
Voorziening groot onderhoud A-UM	390.977	449.843	58.866
Voorziening groot onderhoud IJ-Z	378.472	341.629	-36.843
Totaal	**1.943.405**	**1.865.718**	**-77.688**

Kengetallen

Conform het BBV worden de kengetallen in onderstaande tabel vermeld.

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Wanneer de schuld lager is dan de jaaromzet (<100%) wordt dit als voldoende bestempeld en boven de 130% als onvoldoende. Het recreatieschap heeft tot het jaar 2024 geen leningen, vandaar het negatieve percentage (- 88%). Vanaf het boekjaar 2024 gaat het schap leningen afsluiten. Vanaf dat moment verandert de schuldquote en is er sprake van een positief percentage.

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin aan de financiële verplichtingen kan worden voldaan. Een ratio >50% wordt in de regel (BBV) als voldoende beschouwd. Bij het vaststellen van de Kadernota 2025 (AB-besluit d.d. 06-12-2024) is gekozen voor een oplossing om te komen tot een structurele verbetering van het financieel evenwicht. Hiermee is besloten tot het maximaal benutten van de beschikbare reserves, het afsluiten van leningen en het incidenteel verhogen van de participantenbijdragen. Deze maatregelen hebben hun weerslag op het solvabiliteitsratio.

Het kengetal "structurele exploitatieruimte" geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte in de begroting is om tegenvallers op te vangen. De commissie BBV geeft aan dat een ratio > 0,6% acceptabel is.

	Jaarrek 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Netto schuldquote	-88%	243%	68%	72%	77%	81%
Idem gecorrigeerd voor verstrekte leningen	-88%	243%	68%	72%	77%	81%
Solvabiliteitsratio	57%	26%	17%	17%	18%	18%
Structurele exploitatieruimte	2%	-1%	-4%	-3%	-1%	-2%
Grondexploitatie	n.v.t.					
Belastingcapaciteit	n.v.t.					

B. Kapitaalgoederen

Hieronder wordt een overzicht gegeven van het onderhoud van de kapitaalgoederen, onderscheiden naar de volgende categorieën:

- Verhardingen
- Civiele kunstwerken
- Groen
- Water, oevers en stranden
- Terreinmeubilair
- Hygiënische maatregelen, nutsvoorzieningen, riolering en reiniging
- Gebouwen en materieel

Op 21 november 2018 is het beheerplan in het bestuur gepresenteerd en is het gewenste beeldkwaliteitsniveau vastgesteld op basis van de CROW "kwaliteitscatalogus openbare ruimte 2018". CROW staat (oorspronkelijk voor) het Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek. Tegenwoordig is het een eigen naam. De CROW-systematiek heeft kwaliteitsnormen van A+ (top)-A-B-C-D. Bij het RAUM is de beeldkwaliteit vastgesteld op B (voldoende kwaliteit). Voor het onderhoud en beheer voor groen geldt kwaliteit "C" (AB-besluit Kadernota 6-12-2024).

De uitvoeringsorganisatie probeert met het beperkte budget zo goed mogelijk de beoogde beeldkwaliteit te handhaven. Bij de instandhouding van de beeldkwaliteit wordt onderscheid gemaakt tussen dagelijks onderhoud (DO), groot onderhoud (GO) en vervangingen (VV).

Dagelijks en jaarlijks onderhoud

DO omvat de reguliere, jaarlijks terugkerende kosten voor de instandhouding. Het DO betaalt het recreatieschap uit de exploitatiebegroting.

Groot onderhoud en kleine vervangingen

GO omvat de kosten voor instandhouding die niet ieder jaar terugkeren en niet levensduur verlengend zijn. Deze maatregelen worden uitgevoerd op basis van de meerjarenplanning en inspecties.

Het GO en kleine VV (vervangingen tot € 50.000) betaalt het recreatieschap uit de voorziening GO. Die voorziening wordt gevoed met een jaarlijkse dotatie vanuit de exploitatiebegroting. De jaarlijkse dotatie is berekend op basis van het werkelijk geplande groot onderhoud en de kleine vervangingen in de komende vijf jaar, zoals dat vastligt in een door het bestuur vastgesteld beheerplan (zie de meerjarenbegroting).

De kosten voor GO en kleine VV worden geboekt via de exploitatie, met daar tegenover een even grote onttrekking uit de voorziening. Op deze manier worden de betreffende lasten goed gemonitord.

Grote vervangingen

Voor grote vervangingen (VV), maatschappelijke vervangingen boven de € 50.000 en economische vervangingen (zoals gebouwen en auto's) boven de € 10.000, dient., voor zover de reserves dat toelaten, vanuit de bestemmingsreserve exploitatie een bedrag ter grootte van het netto investeringsbedrag overgeheveld naar de bestemmingsreserve egalisatie, ter dekking van de kapitaalslasten.

Het BBV schrijft voor dat alle investeringen als bezit (materiële vaste activa) op de balans staan. Daarbij wordt rekening gehouden met een realistische jaarlijkse waardedaling. Die waardedaling leidt tot de jaarlijkse afschrijvingslasten (kapitaallasten). De bestemmingsreserve egalisatie dient ter dekking van de kapitaallasten van geactiveerde kapitaaluitgaven.

Totale lasten DO, GO en VV

De bedragen voor het (groot) onderhoud, vervangingen en investeringen zijn gebaseerd op het Meerjarig onderhoudsplan (MJOP). Jaarlijks worden dotaties aan de voorziening groot onderhoud gedaan voor het op peil houden van de voorziening om de jaarlijkse onttrekkingen voor het daadwerkelijke onderhoud te dekken. En voor de vervangingsinvesteringen geldt dat de kapitaalslasten gedekt worden door onttrekkingen uit de bestemmingsreserve egalisatiekapitaalslasten. Deze reserve wordt gevoed met de som van de totale kapitaalslasten op het moment dat de investering in gebruik wordt genomen.

Totale lasten kapitaalgoederen (in programma 2)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Dagelijks onderhoud	452.152	490.018	519.966	535.699
Groot onderhoud en kleine vervangingen	232.295	292.833	293.673	307.356
Kapitaallasten	39.400	76.205	93.504	237.395
Totaal	**723.847**	**859.056**	**907.143**	**1.080.450**

Vervangingsinvesteringen op afschrijving	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Maatschappelijke vervangingen >50.000	2.732.000	510.000	399.000	-
Economische vervangingen	25.000	115.000	5.000	-

Hieronder worden de kapitaalgoederen per taakveld en categorie verder uitgewerkt.

Taakveld 2.1 Verkeer en vervoer

In programma 2 zijn voor dit taakveld de volgende kosten begroot:

Totale lasten 2.1 VERKEER EN VERVOER	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Verhardingen	62.979	89.769	91.119	91.389
Civiele kunstwerken	106.909	87.612	89.123	90.116
Inzet RNH	75.107	78.111	81.235	84.484
En per saldo toevoeging (of onttrekking) aan de voorziening GO	-28.985	-34.099	-33.452	-33.452
Totaal	**216.010**	**221.393**	**228.025**	**232.537**

Categorie verhardingen

Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer heeft in totaal 7,4 hectare aan verhardingen in de vorm van gesloten verharding (asfalt) voor rijbanen, parkeerterreinen, fiets- en wandelpaden en half verharding voor de overige wandelpaden in beheer. Er is 1.380 m2 verharding bijgekomen na aanleg Kaaikpad bij de Omzoom. Ook de ruiterpaden zijn in deze categorie opgenomen. De wegen en paden worden periodiek geïnspecteerd om vast te stellen waar onderhoud noodzakelijk is.

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning worden in 2025 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Groot onderhoud asfaltverhardingen, elementenverhardingen en halfverhardingen

VERHARDINGEN	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Dagelijks onderhoud	17.523	18.469	19.819	20.737
Groot onderhoud en kleine vervangingen	45.456	71.300	71.300	70.652
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**62.979**	**89.769**	**91.119**	**91.389**

Categorie civiele kunstwerken

Het recreatieschap heeft totaal 140 stuks kunstwerken onderverdeeld in 18 bruggen, 48 duikers, 69 steigers, 4 remmingswerken, 2 trailerhellingen en 1 kano/boten-overhaal in beheer.

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning worden in 2025 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Vervanging van beschoeiingen
- Groot onderhoud veerstoepen pontje Molletjesveer en Oostknollendam
- Groot onderhoud aan trailerhellingen

CIVIELE KUNSTWERKEN	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Dagelijks onderhoud	26.550	27.983	29.494	30.883
Groot onderhoud en kleine vervangingen	80.359	59.629	59.629	59.233
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**106.909**	**87.612**	**89.123**	**90.116**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Maatschappelijke vervangingen >50.000	450.000	400.000	350.000	-
Economische vervangingen	-	-	-	-

Gedurende de jaren 2024 tot en met 2027 zullen de beschoeiingen die o.b.v. een inspectierapport (uitgevoerd in 2023) als slechte/redelijke staat zijn aangemerkt worden vervangen.

Taakveld 5.7.2 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

In programma 2 zijn voor dit taakveld de volgende kosten begroot:

Specificatie kosten Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Groen	161.206	164.679	174.249	161.755
Water, oevers en stranden	112.750	141.080	148.126	182.352
Pontjes	20.000	20.500	20.750	21.000
Terreinmeubilair	113.167	134.565	139.007	141.134
Hygiënische maatregelen / nuts, riolering en reiniging	87.190	116.098	121.560	124.817
Gebouwen en materieel	59.646	104.753	123.209	267.887
Overige bedrijfskosten	248.661	246.921	266.761	267.625
Inzet RNH	381.820	397.093	428.977	445.495
En per saldo toevoeging (of onttrekking) aan de voorziening GO	113.520	58.096	58.096	-162.744
Totaal	**1.297.960**	**1.383.785**	**1.480.735**	**1.449.321**

Categorie groen

Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer beheert in totaal 84 hectare aan grasvegetatie in de vorm van intensieve- en extensieve grasvegetatie, moeras en rietlanden. Verder heeft het recreatieschap in totaal 15,5 ha beplanting bestaande uit cultuurlijke en natuurlijke beplanting

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning worden in 2025 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Groot onderhoud aan bomen en knotwilgen
- Groot onderhoud aan bosvakken
- Groot onderhoud aan grasvegetatie

GROEN	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Dagelijks onderhoud	106.644	112.403	121.133	116.334
Groot onderhoud en kleine vervangingen	54.562	52.276	53.116	45.421
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**161.206**	**164.679**	**174.249**	**161.755**

Categorie water, oevers en stranden

Het recreatiegebied heeft in totaal 523,6 ha water, 0,4 m2 zandstrand en 9,3 km aan oevers in beheer. De inrichting van de zwemplekken moeten middels waarschuwingsborden aan de wettelijke eisen voldoen. Ook het zwemwater voldoet aan de minimale wettelijke eisen (Whvbz: Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden).

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning worden in 2025 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Herstellen oevers
- Herstellen stranden Zwaansmeer en Dorregeest

WATER, OEVERS EN STRANDEN	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Dagelijks onderhoud	109.564	130.480	137.526	149.008
Groot onderhoud en kleine vervangingen	3.186	10.600	10.600	33.344
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**112.750**	**141.080**	**148.126**	**182.352**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Maatschappelijke vervangingen >50.000	2.282.000	110.000	49.000	-
Economische vervangingen	-	-	-	-

De maatschappelijke investeringen zien op de projecten Saskerleidam en Vitaal Platteland. Met de uitvoering van deze projecten is gestart in 2024. De werkzaamheden zullen nog doorlopen tot en met 2027.

Categorie pontjes

Het recreatieschap heeft twee pontjes, het Molletjesveer en Oostknollendam in beheer als onderdeel van de recreatieve Pontjes fietsroute Noord-Holland (Pontjesroute). Mede door vernieuwing van het pontje Molletjesveer in 2023, zijn er de komende jaren naar verwachting alleen dagelijks onderhoudskosten aan de pontjes.

PONTJES	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Dagelijks onderhoud	20.000	20.500	20.750	21.000
Groot onderhoud en kleine vervangingen	-	-	-	-
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**20.000**	**20.500**	**20.750**	**21.000**

Categorie terreinmeubilair

Het recreatieschap heeft totaal 5.887 stuks terreinmeubilair, waarvan 17 speeltoestellen en 5.870 overig terreinmeubilair zoals picknicksets, banken, anti-autopalen, verkeersborden, enzovoorts.

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning worden in 2025 volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Diverse vervangingen of groot onderhoud meubilair, palen, bebording en hekwerken

TERREINMEUBILAIR	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Dagelijks onderhoud	69.359	71.865	76.307	77.924
Groot onderhoud en kleine vervangingen	43.808	62.700	62.700	63.210
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**113.167**	**134.565**	**139.007**	**141.134**

Categorie hygiënische maatregelen, nutsvoorzieningen, riolering en reiniging

Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer heeft in totaal 6 pompen voor de riolering, 2 electrakasten, 3.046 meter elektraleidingen en 2.507 meter persriolering. Daarnaast verschillende waterputten, watertappunten en 2.095 meter waterleiding.

Het recreatieschap heeft totaal 6 toiletgebouwen, die in het seizoen dagelijks schoongemaakt moeten worden. In de verschillende terreinen staan in totaal 27 ondergrondse afvalcontainers die periodiek leeggezogen worden. Ook het periodiek prikken van zwerfvuil en het verwijderen van illegaal gestort afval op de parkeerterreinen behoort tot deze categorie.

HYGIËNISCHE MAATR. / NUTS, RIOLERING EN REINIGING	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Dagelijks onderhoud	87.190	91.898	97.360	101.017
Groot onderhoud en kleine vervangingen	-	24.200	24.200	23.800
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**87.190**	**116.098**	**121.560**	**124.817**

Categorie gebouwen en materieel

Het recreatieschap heeft in totaal 10 gebouwen in eigen beheer.
Taakveld 5.7.2 omvat het onderhoud aan de openbare gebouwen, verhuurde gebouwen en materieel, zoals voertuigen en grote machines.

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning worden in 2025 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Groot onderhoud toiletgebouwen
- Groot onderhoud machines en voertuigen

GEBOUWEN EN MATERIEEL	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Dagelijks onderhoud	15.322	16.420	17.577	18.796
Groot onderhoud en kleine vervangingen	4.924	12.128	12.128	11.696
Kapitaallasten	39.400	76.205	93.504	237.395
Totaal	**59.646**	**104.753**	**123.209**	**267.887**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Maatschappelijke vervangingen >50.000	-	-	-	-
Economische vervangingen	25.000	115.000	5.000	-

De investeringen hebben te maken met het project Uiterdam (AB-besluit Kadernota 2025 d.d. 06-12-2024). Dat betreft het vernieuwen van de recreatieve voorzieningen op het schiereiland waaronder het cafetaria.

C. Financiering

Wet Financiering decentrale overheden

De Wet Financiering decentrale overheden (Wet Fido) heeft als uitgangspunt het beheersen van risico's. De belangrijkste kenmerken in dat kader is een tweetal randvoorwaarden voor het treasurybeleid. De eerste is dat het aangaan en verstrekken van geldleningen alsmede het verlenen van garanties allen zijn toegestaan voor de uitoefening van de publieke taak. De tweede houdt in dat uitzettingen een prudent karakter (=met beleid en inzicht bezien) moeten hebben en niet gericht zijn op het genereren van inkomen door het lopen van onnodige risico's.

Op 21 november 2018 heeft het Algemeen Bestuur in haar openbare vergadering haar verordening financieel beheer vastgesteld in gevolge artikel 57 van de wet Gemeenschappelijke Regelingen en de wet Financiering Decentrale Overheden over de kaders voor de inrichting en uitvoering van de financieringsfunctie. Ook is in deze vergadering vastgesteld de verordening financieel beheer en controle in gevolge artikel 57 van de wet Gemeenschappelijke Regelingen en de artikelen 216 en 217 van de provinciewet.

Risicobeheer

Binnen de Wet Fido zijn 2 normen vermeld waaraan dient te worden voldaan. De normen bestaan uit de kasgeldlimiet en de rente-risiconorm.

De kasgeldlimiet heeft betrekking op leningen met een looptijd van maximaal 1 jaar en de renterisiconorm op leningen met een looptijd vanaf 1 jaar. Het doel van deze normen van de Wet Fido is voorkomen dat bij herfinanciering van de leningen bij (aanzienlijk) hogere rente grote schokken optreden in de hoogte van de rente die het recreatieschap moet betalen. De normen beperken de budgettaire risico's.

De kasgeldlimiet is een bedrag ter grootte van een percentage van het totaal van de jaarbegroting bij aanvang van het jaar. Het doel van de limiet is de vlottende schuld (kortlopende leningen) te beperken. In de onderstaande tabel is de kasgeldlimiet voor het begrotingsjaar bepaald. In de begroting 2025 wordt de limiet niet overschreden.

Berekening van de kasgeldlimiet	
Begrotingstotaal (lasten)	2.687.067
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	8,20%
Kasgeldlimiet	220.339

Door het vaststellen van de Kadernota 2025 (AB d.d. 06-12-2023) kan het project Natuurontwikkeling Saskerleidam worden gestart en conform het besluit dient een lening te worden aangetrokken.

De renterisiconorm is een bedrag ter grootte van een percentage van het totaal van de vaste schuld bij aanvang van het jaar. Het doel is het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente op de rentelasten van de organisatie. De norm stelt dat per jaar maximaal 20% van de vaste schuld in aanmerking mag komen voor herfinanciering of renteherziening. In de onderstaande tabel is de renterisiconorm voor het begrotingsjaar 2025 bepaald op € 470.000,-.

Berekening van de renterisiconorm	
Stand van de vaste schuld per 1 januari	2.350.000
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20 %
Renterisiconorm	470.000

D. Bedrijfsvoering

Bestuursbureau

Met ingang van 1 januari 2022 hebben vijf recreatieschappen in Noord-Holland gezamenlijk een Bestuursbureau opgericht. Dit bestuursbureau zorgt in opdracht van de schappen voor het inplannen en ondersteunen van de vergaderingen. De medewerkers van dit bureau fungeren als ambtelijk opdrachtgever voor de uitvoeringsorganisatie en als secretaris van de besturen van de recreatieschappen.

Uitvoeringsorganisatie

Recreatie Noord-Holland NV (RNH) werkt als opdrachtnemer voor het bestuur van Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer. De provincie Noord-Holland is enig aandeelhouder van RNH.

De samenwerkingsrelatie is beschreven in een raamcontract. Vanaf 2009 waren dat vijfjarige contracten maar vanaf 2019 voor kortere periodes van twee jaren of één jaar. Met het instellen van een bestuursbureau is een betere scheiding van opdrachtgeverschap en opdrachtnemerschap ontstaan. In het licht daarvan hebben de vijf recreatieschappen in 2021 besloten dat RNH ook in 2022 en 2023 als uitvoeringsorganisatie wordt gecontracteerd, met een opzegtermijn van één jaar. In 2022 is enerzijds besloten een werkgroep in te stellen om samen met de andere recreatieschappen te werken aan vernieuwing van de meerjarige overeenkomsten met RNH en anderzijds om nog eenmaal de bestaande overeenkomst te verlengen voor 2024, met een opzegtermijn van één jaar.

In december 2023 heeft het recreatieschap de overeenkomst opgezegd in de verwachting dat in de loop van 2024 de nieuwe meerjarige overeenkomst definitief wordt en per 1 januari 2025 kan ingaan.

Indien de nieuwe overeenkomst voor het einde van 2024 nog niet is gesloten, wordt de opzegging eenmalig opgeschort met één jaar.

De dienstverlening wordt afgerekend op basis van werkelijk gemaakte kosten en uren. De inzet van RNH voor het recreatieschap behoort tot de kostencategorie ingeleend personeel. In de begroting is hiervoor in totaal een budget van € 1.277.967,- opgenomen.

Voor de werkzaamheden die het Routebureau van RNH in opdracht het recreatieschap verricht zijn vaste bedragen in de begroting opgenomen (€ 58.246,-). Deze bedragen dekken de inzet van RNH en de bedrijfskosten die gemiddeld worden gemaakt voor de beschreven werkzaamheden aan routebeheer en -ontwikkeling.

Overkoepelend voor alle recreatieschappen werkt RNH aan de volgende prestaties:

- HR-management
- Training en opleiding van het personeel
- Professioneel contractbeheer vastgoed en evenementen
- Modern ingerichte ICT voor projectadministratie, financiële administratie en factuurafhandeling
- Archivering
- Natuurinclusief kennisnetwerk
- Omgevingsmanagement
- Planning en control

Flexibele schil - inhuur

Bij de uitvoering van onderhoudswerk huurt het recreatieschap ook de inzet van het werkvoorzieningsschap Zaffier in.

Percentage overhead

Als de overhead wordt afgezet tegen de totale lasten bedraagt het percentage overhead 15%. Deze overhead bestaat uit de volgende posten:

Opbouw van de overhead	Lasten	Baten
Bestuursadvisering en programmasturing	211.377	-
Secretariaat	17.933	-
Financiële control en administratie	101.495	-
Aansturing beheerteam en toezichthouders	58.228	-
Kantoor- en bedrijfskosten	18.373	-
Totaal	**407.406**	**-**

Planning en control

RNH maakt voor het recreatieschap voor ieder boekjaar de kadernota en programmabegroting, gevolgd door een jaarplan en begrotingswijziging, en tenslotte de najaarsnotitie en jaarrekening. In één kalenderjaar worden daartoe de volgende stukken aan het bestuur voorgelegd:

- in het voorjaar de jaarrekening van het afgelopen jaar, de begrotingswijziging voor het lopende jaar en de programmabegroting voor het volgende jaar;
- en in het najaar de najaarsnotitie voor het lopende jaar en de kadernota voor het daaropvolgende jaar.

Deze cyclus van planning en control wordt zo goed mogelijk afgestemd op de vergadercyclus van het recreatieschap, de behandeling door participanten en regionale afspraken over de informatie uitwisseling tussen gemeenschappelijke regelingen en gemeenteraden.

Tarieventabel

De tarieventabel volgt uit de Legesverordening 2015 zoals vastgesteld door het algemeen bestuur van het recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer op 25 november 2015. De tarieven kunnen telkenmale met de vaststelling van de begroting over enig jaar opnieuw worden vastgesteld.

1	Documenten	
	Aard van de dienstverlening	**Tarief**
1.1	Toezending link naar digitale openbare vergaderstukken van Algemeen Bestuur op basis van registratie e belangstellenden	Nihil
1.2	Het verstrekken van fotokopieën van schriftelijke stukken, afschriften en dergelijke A4-formaat, per bladzijde (zwart/wit). Voor afschrift en in kleur of A3-formaat worden de leges met 50% verhoogd	€ 0,40

2	Archiefwerkzaamheden, opzoeken stukken	
	Aard van de dienstverlening	**Tarief**
2.1	Opzoeken stukken in archief of in bestanden indien het opzoeken langer duurt dan 15 minuten, eerste kwartier gratis	€ 15,- per kwartier of gedeelte daarvan

3	Vergunningen en ontheffingen op grond van de algemene verordening (AV) van het recreatieschap	
	Aard van de dienstverlening	**Tarief**
3.1	Vergunning voor een evenement (art. 2.2 AV) met een verwacht bezoekersaantal tussen 50 en 500 - commerciële doeleinden, per dag(deel) - particulier en non-profit, per dag(deel) - scholen en verenigingen, per dag(deel)	 € 250,- € 75,- *) € 50,- *)
3.2	Vergunning voor het tegen betaling aanbieden van diensten en lessen, zoals skeeleren, fietsen, kanoën, paardrijden, bewaken van auto's etc. (art. 2.3 AV)	€ 50,- per keer € 250,- per jaar
3.3	Ventvergunning (art 2.4 AV) ten behoeve van de verkoop van (horeca)artikelen: - voor maximaal 3 aansluitende dagen - jaarvergunning venten, per jaar	 € 150,- € 250,-
3.4	Standplaatsvergunning (art. 2.5 AV), in verband met verkoop van (horeca)artikelen vanuit een mobiel verkooppunt, per aangewezen locatie: - voor maximaal 3 aansluitende dagen - jaarstandplaats	 € 150,- € 250,-
3.5	Ontheffing voor het maken van commerciële foto- en filmopnamen (art. 2.6 AV), per dagdeel	€ 250,-

3	Vergunningen en ontheffingen op grond van de algemene verordening (AV) van het recreatieschap	
3.6	Vergunning voor het uitlaten van honden door commerciële bedrijven/uitlaatservices (art. 2.14 AV), per jaar, afhankelijk van bezoekfrequentie	Van € 250,- tot €750,-
3.7	Vergunning voor het uitlaten of begeleiden van meer dan drie honden (art. 2.14 AV), particulier/non-profit, per jaar/periode	€ 50,-
3.8	Ontheffing voor het op afstand (radiografisch) besturen van voertuigen en recreatieapparatuur, waaronder drones (art. 2.19 AV), particulier, non-profit, per ontheffing	€ 50,-
3.9	Bescherming groenvoorzieningen (art.3.4 AV); ontheffing voor schade toebrengen aan groenvoorzieningen of grasmat, graven van kuilen etc.(excl. herstel van schade!), per keer	€ 150,-
3.10	Ontheffing motorvoertuig voor rijden in groenvoorzieningen (art. 4.5 AV) voor een periode van maximaal 3 maanden - voor elke verlenging met maximaal drie maanden	€ 50,- € 50,-
3.11	Barbecue etc. (art. 4.18 AV) op daartoe aangewezen plaatsen, met een verwacht bezoekersaantal - van 50 tot 100 personen, per keer - meer dan 100 personen, per keer N.B.: Evt. in combinatie met evenementenvergunning gemeente	€50,- *) € 150,- *)
3.12	Wijziging van vergunning of ontheffing, o.a. data/periode	€ 50,-
3.13	Overige vergunningen/ontheffingen op grond van de AV	€ 150,-

*) Groepsactiviteiten (kleinschalige evenementen) maken deel uit van het normale gebruik van het recreatiegebied.

Het bestuur van het recreatieschap draagt de uitvoeringsorganisatie op om in elk geval van deze mogelijkheid gebruik te maken voor:

- Sport- en speldagen van scholen;
- Benefietactiviteiten voor algemeen geaccepteerde goede doelen;
- Familiebijeenkomsten tot 100 personen;
- Kleinschalige activiteiten georganiseerd door organisaties met een maatschappelijk doel;
- Kleinschalige sportactiviteiten.

Voorwaarde is dan wel dat de openbare toegankelijkheid van de terreinen en voorzieningen gewaarborgd is en dat er dus geen sprake is van exclusief terreingebruik waarbij derden kunnen worden geweerd of gebruik door anderen wordt geweerd.

4.	Overnachten passantenplaatsen in de Woudhaven	
	Aard van de dienstverlening	**Tarief**
4.1	Overnachten in de Woudhaven: - bij een bootlengte tot 7 meter, per nacht - bij een bootlengte van 7 tot 9 meter, per nacht - bij een bootlengte van meer dan 9 meter, per nacht	 € 3,- € 5,- € 7,-

E. Grondbeleid

Het recreatieschap is van mening dat gebieden met een recreatieve functie of potentie, dan wel geschikt voor een strategische inbreng bij de ruiling van gronden, die binnen de grenzen van de Gemeenschappelijke Regeling vallen, in het beheer van het recreatieschap thuishoren. Indien het recreatieschap een zakelijk of persoonlijk recht verwerft op gronden grenzend aan het gebied, dan worden deze gronden toegevoegd aan de gemeenschappelijke regeling.

Oppervlaktes en hoeveelheden		
Gronden		
Beleidsgebied gemeenschappelijke regeling	2.058	hectare
Oppervlakte in eigendom	706	hectare
Oppervlakte	27	hectare
Totaal	733	
waarvan: in eigen beheer	633	hectare
contractueel uitgegeven	134	hectare
Aantal contracten gronden	58	(alle contracten)
Gebouwen:		
Beheerkantoor	Goed	Eigen gebruik
Toiletgebouwen (6)	Redelijk/goed	1-Toilet groot Zwaansmeer 2-Toilet klein Zwaansmeer 3-Toilet Dorregeest (wordt vervangen 2025) 4-Toilet De Hoorne 5-Toilet De Woudhaven (derden)
Machineberging Eiland bij Akersloot		In bruikleen derden
Gebouw Stichting Jachthaven Zwaansmeerpolder Lagendijk		Verhuurd aan derden
~~Niet afgebouwd~~ Restaurant op erfgoedpark De Hoop		In erfpacht bij derden
Zagerij		In erfpacht bij derden
De Juffer	Redelijk	In erfpacht bij derden
Houtdroogloods		In erfpacht bij derden
Aantal gebouwen	12	(incl. Erfgoedpark)
waarvan: in eigen beheer	5	
contractueel uitgegeven	7	Bruikleen
potentieel af te stoten	6	(incl. 3 in bruikleen gegeven gebouwen)

Gronden in eigendom en uitgegeven

Gronden worden bij voorkeur voor langere periodes uitgegeven, tenzij dit vanuit gewenste ontwikkelingen in het gebied die voortvloeien uit het ambitietraject onwenselijk is. Alle gronduitgiftes zijn digitaal op kaart verwerkt in het beheersysteem GeoVisia en van alle contracten is een digitaal archief.

Gebouwen in eigendom

Naast de toiletgebouwen heeft het recreatieschap ook een aantal gebouwen in eigendom. Daarvan is het Beheerkantoor voor "eigen gebruik". De overige panden zijn in bruikleen bij derden of worden verhuurd aan derden.

NatuurNetwerk Nederland (NNN)

Bijna alle gronden van het recreatieschap maken deel uit van het NatuurNetwerk Nederland (NNN). Dit stelt natuurdoelen veilig, maar niet op alle gronden zijn wezenlijke natuurwaarden terwijl andere gronden met meer natuurwaarden niet de beschermingsstatus van NNN genieten. Door uitwisseling met ontgrenzing en begrenzing kan de NNN geoptimaliseerd worden ten gunste van de natuur. Dit voorkomt ook knelpunten tussen de natuurwaarden en recreatief gebruik.

Commerciële activiteiten

Om voldoende baten te halen uit de gronden zijn de gronden voor commerciële activiteiten of bewoning uitgegeven. Hierbij wordt gewerkt met standaardcontracten en voorwaarden. Bij Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer is nog geen sprake van een vastgesteld grondprijzenbeleid. Wel wordt aangesloten bij de prijzen in de regio daarvoor. Er is sprake van actief accountmanagement waardoor contracten regelmatig worden herzien of gecontroleerd op oneigenlijk gebruik.

Baten uit commerciële activiteiten	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2024
Baten uit (erf)pachten	95.361	86.491
Baten uit verhuren	193.599	189.803

Kavelpaspoorten

Voor nieuwe ontwikkelingen worden kavelpaspoorten opgesteld, waarop marktpartijen kunnen inchrijven.

F. Participanten

Vanwege de bestuurlijke, beleidsmatige en financiële belangen voor elke participant is inzicht in en actieve deelname aan de gemeenschappelijke regeling noodzakelijk. Door effectief te sturen op de doelstellingen en prestaties kunnen participanten de gemeenschappelijke regeling maximaal laten bijdragen aan eigen bestuurlijke ambities. Ook de ambtelijke organisaties zullen daarvoor goed samen moeten werken met de uitvoeringsorganisatie Recreatie Noord-Holland.

Participantenbijdragen

Zoals afgesproken in de gemeenschappelijke regeling wordt de participantenbijdrage jaarlijks geïndexeerd. Voor 2024 is dat 6,2 %. Naast de reguliere bijdragen worden in lijn met het besluit van het AB (Kadernota 2025 d.d. 6-12-2024) ook de incidentele bijdragen vermeld.

Participant	Bijdrage in 2024	Bijdrage in 2025
Provincie Noord-Holland	908.933	965.287
Gemeente Beverwijk	124.769	132.504
Gemeente Heemskerk	98.046	104.125
Gemeente Uitgeest	91.087	96.734
Gemeente Alkmaar	95.742	101.678
Gemeente Zaanstad	417.388	443.266
Gemeente Castricum	70.117	74.464
Gemeente Heiloo	32.362	34.368
Incidentele bijdragen participanten	-	185.000
Totaal	**1.838.444**	**2.137.426**

Participanten A-UM	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2024	Bijdrage in 2025
Provincie Noord-Holland	49,20%	663.463	704.598
Gemeente Beverwijk	4,30%	57.988	61.583
Gemeente Heemskerk	2,90%	39.105	41.530
Gemeente Uitgeest	5,20%	70.117	74.464
Gemeente Alkmaar	7,10%	95.742	101.678
Gemeente Zaanstad	23,70%	319.593	339.408
Gemeente Castricum	5,20%	70.117	74.464
Gemeente Heiloo	2,40%	32.362	34.368
Incidentele bijdragen participanten		-	185.000
Totaal	**100,00%**	**1.348.487**	**1.617.093**

Participanten IJ-Z	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2024	Bijdrage in 2025
Provincie Noord-Holland	50,10%	245.470	260.689
Gemeente Beverwijk	13,63%	66.781	70.921
Gemeente Heemskerk	12,03%	58.941	62.595
Gemeente Uitgeest	4,28%	20.970	22.270
Gemeente Zaanstad	19,96%	97.795	103.858
Totaal	**100,00%**	**489.957**	**520.333**

Informeren van participanten

De informatievoorziening van de gemeenschappelijke regeling aan de participanten (de gemeenteraden en provinciale staten) is belangrijk. Daarvoor sluit het recreatieschap aan bij regionale samenwerkingsafspraken zoals die bijvoorbeeld in Noord-Holland Noord en de Metropool Regio Amsterdam zijn of worden gemaakt.

Informatie over verbonden partijen

Deze paragraaf geeft de informatie weer, die elke participant volgens het BBV moet opnemen in haar paragraaf 'Verbonden partijen'. Deze gegevens hebben betrekking op de geconsolideerde begroting.

Naam verbonden partij	Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer
Vestigingsplaats	Uitgeest
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Deelnemende partijen	Provincie Noord-Holland en de gemeenten Alkmaar, Beverwijk, Castricum, Heemskerk, Heiloo, Uitgeest en Zaanstad
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Prov. NH: gedeputeerde E. Rommel Alkmaar: weth. J. Nieuwenhuizen Beverwijk: weth. N. Wijmenga Castricum: weth. R. Beems Heemskerk: weth. A.W.M. Schoorl Heiloo: weth. M. ten Bruggencate Uitgeest: weth. J. Kloosterman Zaanstad: weth. W. Breunesse
Doelstelling en openbaar belang (BBV 15, 2a en 2b)	Het besturen en beheren van het recreatiegebied. Gezien de ligging en het gebruik van het gebied door de inwoners heeft de provincie/gemeente een direct maatschappelijk belang bij het realiseren van de doelen en neemt daarom deel aan de gemeenschappelijke regeling.
Activiteiten	Het recreatieschap voert de ontwikkeling en het beheer van het recreatiegebied uit, conform de kaders van de gemeenschappelijke regeling.
Visie op de verbonden partij (BBV 15, 1a)	Alkmaarder- en Uitgeestermeer is ingericht als recreatiegebied om gemeenten en natuurgebieden te ontlasten en aantrekkelijke recreatiemogelijkheid te bieden aan recreanten uit omliggende gemeenten en de regio. Het recreatieschap heeft drie hoofdactiviteiten: 1. Beheren en in stand houden van de ingerichte gebieden en voorzieningen; 2. Actueel houden en vernieuwen van het aanbod om aan te sluiten bij wensen en behoeften van de recreant;

	3. Realiseren van het ontwikkelprogramma 2022-2030 en het investeringsprogramma.
Beleidsvoornemens 2020-2023 (BBV 15, 1a)	Alkmaarder- en Uitgeestermeer levert door haar reguliere werkzaamheden en projecten een directe bijdrage aan deze opgaven: 1. Het behouden van het unieke, volwaardige recreatielandschap: 2. Het vergroten van het gebruik; 3. Versterken van de duurzaamheid; 4. En het vergroten van het maatschappelijk draagvlak; 5. Het realiseren van structureel financieel in evenwicht zijnde meerjarenbegroting.
(Wijziging) financieel belang (BBV 15, 2b-d)	Voor financiering van het jaarlijkse exploitatietekort zijn de participanten verantwoordelijk.
	Verdeelsleutel A-UM
	Provincie Noord-Holland 49,2%
	Gemeente Alkmaar 7,1%
	Gemeente Beverwijk 4,3%
	Gemeente Castricum 5,2%
	Gemeente Heemskerk 2,9%
	Gemeente Heiloo 2,4%
	Gemeente Uitgeest 5,2%
	Gemeente Zaanstad 23,7%
	Verdeelsleutel IJ-Z
	Provincie Noord-Holland 50,10%
	Gemeente Beverwijk 13,63%
	Gemeente Heemskerk 12,03%
	Gemeente Uitgeest 4,28%
	Gemeente Zaanstad 19,96%
Bestuurlijke invloed	Jaarlijks kunnen Provinciale Staten en de gemeenteraden hun zienswijzen geven over de begroting en kennisnemen van de jaarrekening en beleidsdocumenten. In de gemeenschappelijke regeling zijn de bevoegdheden vastgelegd. Voor aanpassing van de regeling is de instemming van alle participanten vereist.
Bestuurlijk belang	
Eigen vermogen	31-12-2022 € 1.473.147
	31-12-2023 € 1.426.103
	31-12-2024 € 1.173.956
	31-12-2025 € 1.074.245
Vreemd vermogen	31-12-2022 € 1.094.471
	31-12-2023 € 1.097.396
	31-12-2024 € 1.078.449
	31-12-2025 € 1.100.472

Financieel resultaat voor bestemming	31-12-2022	€ -287.576
	31-12-2023	€ -47.043
	31-12-2024	€ -252.148
	31-12-2025	€ -99.711
Website	www.alkmaarder-enuitgeestermeer.nl/	
Risicoprofiel	Hoog/~~middel/laag~~	
Risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen (BBV 15, 2e)	De huidige weerstandscapaciteit is onvoldoende voor het benodigde weerstandsvermogen. Op de (middel)lange termijn moeten o.b.v. de onderhouds- en investeringsplannen, de vastgestelde visie en de veranderde economische en financiële omstandigheden bestuurlijke keuzes worden gemaakt.	

Belangrijke ontwikkelingen voor de komende jaren

1. Het uitvoeren van de bijgestelde visie conform de Kadernota 2025 met de daarbij vastgestelde projecten, uitwerking van opbrengstmogelijkheden en de bezuinigingen (AB 6-12-2023);
2. Om daarmee te zorgen voor structureel (financieel) evenwicht;
3. Het werken aan een permanente invulling van de ontwikkellocaties;
4. Biodiversiteit krijgt een grotere rol bij het gebiedsbeheer
5. Zorgen voor evenwichtige verdeling natuurwaarden en recreatie.

Overzicht van baten en lasten

Baten en lasten per programma

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	186.324	-	-186.324
2. Beheer en onderhoud	1.714.471	384.930	-1.329.541
3. Veiligheid en toezicht	151.484	-	-151.484
4. Bestuur en ondersteuning	484.812	-	-484.812
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	149.976	2.202.426	2.052.450
Totaal voor bestemming	**2.687.067**	**2.587.356**	**-99.711**
	Toevoeging	**Onttrekking**	**Saldo**
Ad 5. Mutaties reserves	433.836	533.547	-99.711
Totaal na bestemming	**3.120.903**	**3.120.903**	**-**

Overzicht van baten en lasten per taakveld

Nr.	Lasten per taakveld	Begroting na wijziging 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
0.1	bestuur	74.188	77.406	79.989	83.552	87.274
0.4	overhead	389.064	407.406	423.959	441.189	459.122
0.5	treasury	53.550	149.976	161.572	157.742	152.141
0.8	overige baten en lasten	-	-	-	-	-
0.9	vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-
0.10	mutaties reserves	60.010	433.836	409.958	360.422	415.352
0.11	resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-	-	-
1.2	openbare orde en veiligheid	107.489	151.484	157.446	163.656	170.126
2.1	verkeer en vervoer	209.049	216.010	221.393	228.025	232.537
3.1	economische ontwikkeling	133.306	95.219	79.787	44.379	73.660
3.2	fysieke bedrijfsinfrastructuur	117.465	96.362	91.732	111.454	115.326
3.3	bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-	-	-	-	-
3.4	economische promotie	113.098	118.362	123.598	129.069	134.787
5.7	openbaar groen en (openlucht)recreatie	1.412.023	1.374.842	1.380.912	1.461.748	1.651.487
	Totaal lasten	**2.669.242**	**3.120.903**	**3.130.346**	**3.181.236**	**3.491.812**

Nr.	Lasten per taakveld	Begroting na wijziging 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
0.1	bestuur	74.188	77.406	79.989	83.552	87.274
0.4	overhead	389.064	407.406	423.959	441.189	459.122
0.5	treasury	53.550	149.976	161.572	157.742	152.141
0.8	overige baten en lasten	-	-	-	-	-
0.9	vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-
0.10	mutaties reserves	60.010	433.836	409.958	360.422	415.352
0.11	resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-	-	-

Nr.	Lasten per taakveld	Begroting na wijziging 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
1.2	openbare orde en veiligheid	107.489	151.484	157.446	163.656	170.126
2.1	verkeer en vervoer	209.049	216.010	221.393	228.025	232.537
3.1	economische ontwikkeling	133.306	95.219	79.787	44.379	73.660
3.2	fysieke bedrijfsinfrastructuur	117.465	96.362	91.732	111.454	115.326
3.3	bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-	-	-	-	-
3.4	economische promotie	113.098	118.362	123.598	129.069	134.787
5.7	openbaar groen en (openlucht)recreatie	1.412.023	1.374.842	1.380.912	1.461.748	1.651.487
	Totaal lasten	**2.669.242**	**3.120.903**	**3.130.346**	**3.181.236**	**3.491.812**

	Saldo van lasten en baten per taakveld	Begroting na wijziging 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
	Totaal baten	2.669.242	3.120.903	3.130.346	3.181.236	3.491.812
	Totaal lasten	2.669.242	3.120.903	3.130.346	3.181.236	3.491.812
	Saldo	-	-	-	-	-

	Specificatie van taakveld 0.8 overige baten en lasten	Begroting na wijziging 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
84311	Bijdrage gemeente Alkmaar	95.742	101.678	107.169	112.956	119.056
84316	Bijdrage gemeente Beverwijk	124.769	132.504	139.659	147.201	155.150
84317	Bijdrage gemeente Castricum	70.117	74.464	78.485	82.723	87.190
84322	Bijdrage gemeente Heemskerk	98.046	104.125	109.748	115.675	121.921
84324	Bijdrage gemeente Heiloo	32.362	34.368	36.224	38.180	40.242
84331	Bijdrage gemeente Uitgeest	91.087	96.734	101.958	107.464	113.267
84335	Bijdrage gemeente Zaanstad	417.388	443.266	467.202	492.431	519.022
84340	Bijdrage Provincie Noord-Holland	908.933	965.287	1.017.412	1.072.352	1.130.259

	Specificatie van taakveld 0.8 overige baten en lasten	Begroting na wijziging 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
84341	Incidentele bijdragen participanten	-	185.000	175.000	165.000	150.000
87500	Overige verrekeningen	-	-	-	-	-
	Totaal	**1.838.444**	**2.137.426**	**2.232.857**	**2.333.982**	**2.436.107**

Lasten per kostensoort	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Belastingen	-	-	-
Grond	-	-	-
Duurzame goederen	213.361	391.315	171.842
Pachten	1.788	1.684	1.143
Ingeleend personeel	1.277.967	1.235.383	1.172.721
Huren	-	-	-
Overige goederen en diensten	912.540	994.983	888.244
Rente	149.976	53.550	1.066
Mutatie voorzieningen	84.535	-96.683	157.777
Afschrijvingen	46.900	29.000	17.436
Overige verrekeningen	-	-	-
Totaal lasten	**2.687.067**	**2.609.232**	**2.410.228**

Baten per kostensoort	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Grond	-	-	-
Pachten	95.361	86.491	74.905
Huren	193.599	189.803	187.077
Leges en andere rechten	21.771	20.500	19.510
Overige goederen en diensten	45.661	22.388	16.246
Subsidies	23.920	115.500	74.934
Inkomensoverdrachten	2.142.044	1.842.902	1.722.331
Kapitaaloverdrachten	-	-	-
Rente	65.000	79.500	88.756
Overige verrekeningen	-	-	179.427
Totaal baten	**2.587.356**	**2.357.084**	**2.363.186**

Saldo van lasten en baten per kostensoort	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Totaal lasten	2.687.067	2.609.232	2.410.228
Totaal baten	2.587.356	2.357.084	2.363.186
Saldo	**-99.711**	**-252.148**	**-47.043**

Resultaatbestemming	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Toevoeging algemene reserve	248.836	30.864	201.556
Onttrekking algemene reserve	-301.037	-94.526	-107.834
Toevoeging bestemmingsreserve	185.000	29.146	302.005
Onttrekking bestemmingsreserve	-232.510	-217.632	-442.770
Totaal mutaties reserves	**-99.711**	**-252.148**	**-47.043**

Geprognotiseerde balans 2025

De geprognotiseerde balans per 31 december kan als volgt worden weergegeven. (bedragen x € 1.000)

ACTIVA	2025	2024	PASSIVA	2025	2024
Vaste activa			***Vaste financieringsmiddelen***		
Materiële vaste activa	5.670	2.913	Reserves	1.074	1.174
Financiële vaste activa	-	-	Voorzieningen	791	769
			Schulden op lange termijn	4.335	2.350
Subtotaal	***5.670***	***2.913***	***Subtotaal***	***6.201***	***4.293***
Vlottende activa			***Vlottende passiva***		
Vorderingen en overlopende activa	106	106	Schulden op korte termijn	309	309
Liquide middelen	733	1.583			
Subtotaal	***839***	***1.689***	***Subtotaal***	***309***	***309***
Totaal	**6.510**	**4.602**	**Totaal**	**6.510**	**4.602**

Standen reserves (standen per 31-12)	2024	2025	2026	2027	2028
Kapitaal	408	408	408	408	408
Algemene reserve A-UM	44.882	44.882	44.882	44.882	44.882
Bestemmingsreserves A-UM	499.904	535.038	578.676	664.531	642.947
Algemene reserve IJ-Z	66.337	14.136	1.693	9.830	39.597
Bestemmingsreserves IJ-Z	562.425	479.781	476.781	473.781	470.781
Totaal reserves	**1.173.956**	**1.074.245**	**1.102.440**	**1.193.432**	**1.198.615**
Voorziening groot onderhoud (geconsolideerd RAUM)	769.449	791.472	815.469	840.113	865.189

Financiële meerjarenraming 2024-2028

Lasten per programma	2024	2025	2026	2027	2028
1. Ontwikkeling en inrichting	219.172	186.324	83.170	47.898	77.320
2. Beheer en onderhoud	1.765.769	1.714.471	1.814.252	1.926.777	2.130.477
3. Veiligheid en toezicht	107.489	151.484	157.446	163.656	170.126
4. Bestuur en ondersteuning	463.252	484.812	503.948	524.741	546.396
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves	53.550	149.976	161.572	157.742	152.141
Totaal	**2.609.232**	**2.687.067**	**2.720.388**	**2.820.814**	**3.076.460**

Baten per programma	2024	2025	2026	2027	2028
1. Ontwikkeling en inrichting	-	-	-	-	-
2. Beheer en onderhoud	439.140	384.930	464.726	534.824	610.537
3. Veiligheid en toezicht	-	-	-	-	-
4. Bestuur en ondersteuning	-	-	-	-	-
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves	1.917.944	2.202.426	2.283.857	2.376.982	2.471.107
Totaal	**2.357.084**	**2.587.356**	**2.748.583**	**2.911.806**	**3.081.644**

Saldo lasten en baten	-252.148	-99.711	28.195	90.992	5.184

Reguliere werkzaamheden

	2024	2025	2026	2027	2028
Lasten	2.282.399	2.500.705	2.643.984	2.763.954	2.990.461
Baten	2.264.584	2.402.356	2.573.583	2.746.806	2.931.644
Saldo	**-17.815**	**-98.349**	**-70.401**	**-17.148**	**-58.817**

Incidentele werkzaamheden

	2024	2025	2026	2027	2028
Lasten	326.833	186.362	76.404	56.860	86.000
Baten	92.500	185.000	175.000	165.000	150.000
Saldo	**-234.333**	**-1.362**	**98.596**	**108.140**	**64.000**

Resultaat totaal

	2024	2025	2026	2027	2028
Lasten	2.609.232	2.687.067	2.720.388	2.820.814	3.076.460
Baten	2.357.084	2.587.356	2.748.583	2.911.806	3.081.644
Saldo	**-252.148**	**-99.711**	**28.195**	**90.992**	**5.184**

Mutaties reserves (standen per 31-12)	2024	2025	2026	2027	2028
Algemene reserve	-63.662	-52.201	-12.443	8.137	29.768
Bestemmingsreserve	-188.486	-47.510	40.638	82.855	-24.584
Totaal	**-252.148**	**-99.711**	**28.195**	**90.992**	**5.184**

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen 2024 – 2025

	Jaar	Saldo 1 jan	Onttrekking	Dotatie	Saldo 31 dec
Kapitaal	2024	408	-	-	408
Algemene reserve RAUM	2024	43.164	29.146	30.864	44.882
Bestemmingsreserve exploitatie RAUM	2024	448.449	137.672	29.146	339.923
Bestemmingsreserve kapitaallasten toiletten beheerkantoor	2024	20.000	-	-	20.000
Bestemmingsreserve Beheer & Onderhoud De Hoorne	2024	139.981	-	-	139.981
Bestemmingsreserve kapitaallasten RAUM	2024	-	-	-	-
Algemene reserve IJ-Z	2024	131.716	65.379	-	66.337

	Jaar	Saldo 1 jan	Onttrekking	Dotatie	Saldo 31 dec
Bestemmingsreserve IJ-Z	2024	-	-	-	-
Bestemmingsreserve IJ-Z specifieke projecten	2024	579.147	76.961	-	502.186
Bestemmingsreserve kapitaallasten IJ-Z	2024	63.239	3.000	-	60.239
Totaal reserves		**1.426.104**	**312.158**	**60.010**	**1.173.956**
Voorziening groot onderhoud RAUM	2024	462.160	308.513	237.330	390.977
Voorziening groot onderhoud IJ-Z	2024	403.972	110.000	84.500	378.472
Totaal voorziening		**866.132**	**418.513**	**321.830**	**769.449**

	Jaar	Saldo 1 jan	Onttrekking	Dotatie	Saldo 31 dec
Kapitaal	2025	408	-	-	408
Algemene reserve A-UM	2025	44.882	248.836	248.836	44.882
Bestemmingsreserve exploitatie A-UM	2025	339.923	149.866	185.000	375.057
Bestemmingsreserve kapitaallasten toiletten beheerkantoor	2025	20.000	-	-	20.000
Bestemmingsreserve Beheer & Onderhoud De Hoorne	2025	139.981	-	-	139.981
Bestemmingsreserve kapitaallasten A-UM	2025	-	-	-	-
Algemene reserve IJ-Z	2025	66.337	52.201	-	14.136
Bestemmingsreserve IJ-Z	2025	-	-	-	-
Bestemmingsreserve IJ-Z specifieke projecten	2025	502.186	79.644	-	422.542
Bestemmingsreserve kapitaallasten IJ-Z	2025	60.239	3.000	-	57.239
Totaal reserves		**1.173.956**	**530.547**	**433.836**	**1.074.245**
Voorziening groot onderhoud A-UM	2025	390.977	173.464	232.330	449.843
Voorziening groot onderhoud IJ-Z	2025	378.472	58.831	84.500	341.629
Totaal voorziening		**769.449**	**232.295**	**316.830**	**791.472**

	Stand per 31-12-2024	Stand per 31-12-2025	Verschil
Kapitaal	408	408	-
Algemene reserve A-UM	44.882	44.882	-
Bestemmingsreserve exploitatie A-UM	339.923	375.057	35.134
Bestemmingsreserve kapitaallasten toiletten beheerkantoor	20.000	20.000	-
Bestemmingsreserve Beheer & Onderhoud De Hoorne	139.981	139.981	-
Bestemmingsreserve kapitaallasten A-UM	-	-	-
Algemene reserve IJ-Z	66.337	14.136	-52.201
Bestemmingsreserve IJ-Z	-	-	-
Bestemmingsreserve IJ-Z specifieke projecten	502.186	422.542	-79.644
Bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten IJ-Z	60.239	57.239	-3.000
Totaal reserves	**1.173.956**	**1.074.245**	**-99.711**
Voorziening groot onderhoud A-UM	390.977	449.843	58.866
Voorziening groot onderhoud IJ-Z	378.472	341.629	-36.843
Totaal reserves en voorzieningen	**1.943.405**	**1.865.718**	**-77.688**

Vaststelling door het algemeen bestuur

Deze programmabegroting is in de oude opzet vastgesteld door het algemeen bestuur van Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer in de openbare vergadering van 10 juli 2024.

Voorzitter,
Mevr. J. Kloosterman

Bijlagen

Bijlage I Tabellen gebied Alkmaarder- en Uitgeestermeer

Bijlage II Tabellen gebied IJmond tot Zaanstreek

Bijlage III Risicoanalyse 2023

Bijlage I Tabellen Alkmaarder- en Uitgeestermeer

Samenvatting

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	91.352	-	-91.352
2. Beheer en onderhoud	1.273.946	310.905	-963.041
3. Veiligheid en toezicht	109.739	-	-109.739
4. Bestuur en ondersteuning	312.851	-	-312.851
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	149.976	1.662.093	1.512.117
Totaal voor bestemming	**1.937.864**	**1.972.998**	**35.134**
Ad 5. Mutaties reserves	433.836	398.701	35.134
Totaal na bestemming	**2.371.699**	**2.371.699**	**-**

Specificatie van de baten	
Subsidies en projectbijdragen	28.538
Inkomsten uit gebiedsexploitatie, zoals evenementen, huren en pachten	327.367
Participantenbijdragen	1.617.093
Totaal baten voor bestemming	**1.972.998**

Reguliere werkzaamheden

	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Lasten	1.845.290	1.657.613	1.552.163
Baten	1.787.998	1.688.477	1.608.304
Saldo	**-57.292**	**30.864**	**56.141**

Incidentele werkzaamheden

	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Lasten	92.574	137.672	158.750
Baten	185.000	-	232.105
Saldo	**92.426**	**-137.672**	**73.355**

Resultaat totaal

	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Lasten	1.937.864	1.795.285	1.710.913
Baten	1.972.998	1.688.477	1.840.409
Saldo	**35.134**	**-106.808**	**129.496**

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen

	Stand per 1-1-2025	Stand per 31-12-2025	Verschil
Kapitaal	408	408	-
Algemene reserve	44.882	44.882	-
Bestemmingsreserve exploitatie	339.923	375.057	35.134
Bestemmingsreserve kapitaallasten toiletten beheerkantoor	20.000	20.000	-
Bestemmingsreserve Beheer & Onderhoud De Hoorne	139.981	139.981	-
Bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten	-	-	-
Totaal reserves	**545.194**	**580.329**	**35.134**
Voorziening groot onderhoud	390.977	449.843	58.866
Totaal reserves en voorzieningen	**936.171**	**1.030.172**	**94.000**

Financiële meerjarenraming 2024-2028

Lasten per programma	2024	2025	2026	2027	2028
1. Ontwikkeling en inrichting	121.373	91.352	76.938	46.616	75.986
2. Beheer en onderhoud	1.243.258	1.273.946	1.359.328	1.450.887	1.638.224
3. Veiligheid en toezicht	76.961	109.739	114.011	118.463	123.104
4. Bestuur en ondersteuning	300.143	312.851	325.842	339.375	353.478
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves	53.550	149.976	161.572	157.742	152.141
Totaal	**1.795.285**	**1.937.864**	**2.037.691**	**2.113.082**	**2.342.932**

Baten per programma	2024	2025	2026	2027	2028
1. Ontwikkeling en inrichting	-	-	-	-	-
2. Beheer en onderhoud	286.490	310.905	361.903	413.002	469.503
3. Veiligheid en toezicht	-	-	-	-	-
4. Bestuur en ondersteuning	-	-	-	-	-
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves	1.401.987	1.662.093	1.719.426	1.785.935	1.851.845
Totaal	**1.688.477**	**1.972.998**	**2.081.329**	**2.198.937**	**2.321.348**

Saldo lasten en baten	-106.808	35.134	43.638	85.855	-21.584

Reguliere werkzaamheden

	2024	2025	2026	2027	2028
Lasten	1.657.613	1.845.290	1.966.287	2.056.222	2.256.932
Baten	1.688.477	1.787.998	1.906.329	2.033.937	2.171.348
Saldo	**30.864**	**-57.292**	**-59.958**	**-22.285**	**-85.584**

Incidentele werkzaamheden

	2024	2025	2026	2027	2028
Lasten	137.672	92.574	71.404	56.860	86.000
Baten	-	185.000	175.000	165.000	150.000
Saldo	**-137.672**	**92.426**	**103.596**	**108.140**	**64.000**

Resultaat totaal

	2024	2025	2026	2027	2028
Lasten	1.795.285	1.937.864	2.037.691	2.113.082	2.342.932
Baten	1.688.477	1.972.998	2.081.329	2.198.937	2.321.348
Saldo	**-106.808**	**35.134**	**43.638**	**85.855**	**-21.584**

Diverse saldi

	2024	2025	2026	2027	2028
financieel resultaat	-106.808	35.134	43.638	85.855	-21.584
participantenbijdrage	1.348.487	1.617.093	1.704.416	1.796.454	1.893.463
saldo reserves	545.194	580.329	623.967	709.822	688.237

Bijlage II Tabellen gebied IJmond tot Zaanstreek (IJ-Z)

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	94.972	-	-94.972
2. Beheer en onderhoud	440.525	74.025	-366.500
3. Veiligheid en toezicht	41.745	-	-41.745
4. Bestuur en ondersteuning	171.961	-	-171.961
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves)	-	540.333	540.333
Totaal voor bestemming	**749.203**	**614.358**	**-134.845**
	Toevoeging	**Onttrekking**	**Saldo**
Ad 5. Mutaties reserves	-	134.845	-134.845
Totaal na bestemming	**749.203**	**749.203**	**-**

Specificatie van de baten	
Subsidies en projectbijdragen	-
Inkomsten uit gebiedsexploitatie, zoals evenementen, huren en pachten	94.025
Participantenbijdragen	520.333
Totaal baten voor bestemming	**614.358**

Reguliere werkzaamheden

	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Lasten	655.415	624.786	531.816
Baten	614.358	576.107	521.189
Saldo	**-41.057**	**-48.679**	**-10.627**

Incidentele werkzaamheden

	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Lasten	93.788	189.161	167.499
Baten	-	92.500	1.587
Saldo	**-93.788**	**-96.661**	**-165.912**

Resultaat totaal

	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Lasten	749.203	813.947	699.315
Baten	614.358	668.607	522.776
Saldo	**-134.845**	**-145.340**	**-176.539**

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen

	Stand per 31-12-2024	Stand per 31-12-2025	Verschil
Algemene reserve IJ-Z	66.337	14.136	-52.201
Bestemmingsreserve IJ-Z	-	-	-
Bestemmingsreserve IJ-Z specifieke projecten	502.186	422.542	-79.644
Bestemmingsreserve kapitaallasten	60.239	57.239	-3.000
Totaal reserves	**628.762**	**493.917**	**-134.845**
Voorziening GO	378.472	404.141	25.669
Totaal reserves en voorzieningen	**378.472**	**404.141**	**25.669**

Financiële meerjarenraming 2024-2028

Lasten per programma	2024	2025	2026	2027	2028
1. Ontwikkeling en inrichting	97.799	94.972	6.232	1.282	1.334
2. Beheer en onderhoud	522.511	440.525	454.924	475.891	492.254
3. Veiligheid en toezicht	30.528	41.745	43.435	45.193	47.022
4. Bestuur en ondersteuning	163.109	171.961	178.106	185.366	192.918
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves	-	-	-	-	-
Totaal	**813.947**	**749.203**	**682.697**	**707.732**	**733.528**

Baten per programma	2024	2025	2026	2027	2028
1. Ontwikkeling en inrichting	-	-	-	-	-
2. Beheer en onderhoud	152.650	74.025	102.823	121.822	141.034
3. Veiligheid en toezicht	-	-	-	-	-
4. Bestuur en ondersteuning	-	-	-	-	-
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves	515.957	540.333	564.431	591.047	619.262
Totaal	**668.607**	**614.358**	**667.254**	**712.869**	**760.296**

Saldo lasten en baten	-145.340	-134.845	-15.443	5.137	26.767

Reguliere werkzaamheden

	2024	2025	2026	2027	2028
Lasten	624.786	655.415	677.697	707.732	733.529
Baten	576.107	614.358	667.254	712.869	760.296
Saldo	**-48.679**	**-41.057**	**-10.443**	**5.137**	**26.767**

Incidentele werkzaamheden

	2024	2025	2026	2027	2028
Lasten	189.161	93.788	5.000	-	-
Baten	92.500	-	-	-	-
Saldo	**-96.661**	**-93.788**	**-5.000**	**-**	**-**

Resultaat totaal

	2024	2025	2026	2027	2028
Lasten	813.947	749.203	682.697	707.732	733.529
Baten	668.607	614.358	667.254	712.869	760.296
Saldo	**-145.340**	**-134.845**	**-15.443**	**5.137**	**26.767**

Diverse saldi

	2024	2025	2026	2027	2028
financieel resultaat	-145.340	-134.845	-15.443	5.137	26.767
participantenbijdrage	489.957	520.333	548.431	578.046	609.261
saldo reserves	628.762	493.917	478.474	483.611	510.379

Bijlage III Risicoanalyse

Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer vindt het belangrijk om voldoende aandacht te besteden aan de risico's, zoals ook wordt verplicht in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Deze nota geeft het noodzakelijke inzicht en wordt in de paragraaf weerstandsvermogen gebruikt en vergeleken met de beschikbare weerstandscapaciteit.

Geïnventariseerde risico's

In een risicosessie begin 2023 zijn de risico's voor het RAUM in kaart gebracht. Hierbij zijn de risico's beschreven aan de hand van kans van voorkomen en de gevolgen/impact als het risico zich voordoet. Op basis van deze sessie zijn de risico's geplaatst in de hiernaast opgenomen matrix. Het betreft de volgende risico's:

1. Uitstel/afstel project Saskerleidam
2. Extreme weersomstandigheden
3. Continuïteit dienstverlening RNH/Aandelenverkoop
4. Overmacht pandemieën, (vogel)ziekte en plagen flora en fauna, predatoren en nieuwe invasieve soorten
5. Vandalisme, brandstichting en drugsdumpingen
6. Vertragingen/verdwijnen steun locatie-ontwikkelingen door veranderende maatschappelijke perceptie
7. Uitblijven medewerking provinciale en lokale bestemmingsplannen, NNN/BPL op recreatiegebieden
8. Betalingsachterstanden en/of faillissement van gebiedsondernemers

Lage scores (groen gekleurd) geven kleine risico's weer. Deze behoeven weinig tot geen aandacht. Hoge scores (roodgekleurd) geven grote risico's weer. Deze risico's zijn niet aanvaardbaar. Voor deze risico's moeten beheersmaatregelen worden getroffen.

De vermenigvuldiging van de kansen met de financiële gevolgen leidt tot de positionering in de matrix.

	Gevolg / impact		
Kans	1 = 0 – 100.000	2 = 100.000 - 300.000	3 = > 300.000
1 = < 10%			
2 = 10 – 40 %			1
3 = > 40 %		2, 6 en 7	

Alleen de risico's met het grootste gevolg zijn in detail verder uitgewerkt. Het betreft de nummers 1, 2, 6 en 7. De verdere uitwerking van deze risico's staat hieronder.

1. Uitstel/afstel project Saskerleidam

Dit betreffen risico's die samenhangen met het niet of gedeeltelijk kunnen uitvoeren van de 2de fase Natuurontwikkeling Saskerleidam. Dit hangt vooral samen met de complexiteit en de gevoeligheden rondom dit project. Het kan (veel) weerstand oproepen zodanig dat de uitvoerbaarheid in het geding komt.

Risico/kans: Uitstel dan wel afstel van dit project.		Oorzaak: Publieke opinie al dan niet i.c.m. rechtszaken en gevoelig oor van de gemeenteraden
Kans(cijfer): **2** 10 - 40 %	Gevolg(cijfer): **3** > 300.000	Gevolg/impact: ▪ Claim van Braam (contract uitvoeren werk) ▪ claim Zaanstad ivm niet kunnen afzetten van slib ▪ VP kan de opgegraven grond niet afzetten (extra kosten) ▪ Imago/vertrouwen in RAUM neemt af
Beheersmaatregel: ▪ Vol inzetten op omgevingsmanagement: informatie stakeholders als raden en ondernemers ▪ Meer gezamenlijk optrekken met betrokken partijen om een integraal resultaat te behalen ▪ € 500.000 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf		

2: Extreme weersomstandigheden door klimaatveranderingen (stormen, overvloedige neerslag, droogte, brand/onweer)

Dit betreffen risico's die ontstaan door overmacht. Zaken die hieronder gekwantificeerd worden zijn extreem weer, (vogel)ziektes en plagen, flora en fauna. Vanwege het ongrijpbare en meervoudige karakter van dit risico is dit voor het RAUM een van de hoogst gekwalificeerde dreigingen.

Risico/kans: Extreem weer, brand, (vogel)ziektes en plagen, flora en fauna		Oorzaak: Natuurrampen en ander van buiten afkomend onheil: pandemieën, (vogel)ziektes, plagen, invasieve exotische bedreigingen.
Kans(cijfer): **3** > 40 %	Gevolg(cijfer): **2** 100.000 - 300.000	Gevolg/impact: ▪ Extra kosten en personele inzet voor beveiligen, bestrijding en opruiming; ▪ Bestrijden invasieve exoten; ▪ Hitte of stormschade; ▪ Maatregelen (o.a. zwemverbod en gebiedsverbod); ▪ Uitstel of afstel uitvoering onderhoud, projecten of evenementen met mogelijke schadeclaims.
Beheersmaatregel: ▪ Kostenpost opnemen in exploitatie bij aannemen van structurele vormen; ▪ Meer inzet op toezicht en handhaving; ▪ Communicatieplan bij risico's. ▪ € 75.000 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf		

6: Vertraging/verdwijnen steun locatieontwikkelingen

Dit risico bevat de onzekerheid dat de ontwikkelingsmogelijkheden in het recreatieschap afnemen. Door de groeiende betrokkenheid en het gestegen wantrouwen jegens de overheid komen overheidsontwikkelingen steeds meer onder het maatschappelijke vergrootglas te liggen. Tevens kunnen mindere economische vooruitzichten en strengere milieuwetgeving de ontwikkelingen afremmen dan wel stopzetten.

<table>
<tr><td colspan="2">Risico/kans:
Onzekerheid over het realiseren van de geplande en vastgestelde ontwikkelingen.</td><td>Oorzaak:
Toenemend wantrouwen bij de publieke opinie, sterkere lobby vanuit bepaalde doelgroepen met minder ruimte voor recreatieve ontwikkelingen ten gunste van natuur.</td></tr>
<tr><td>Kans(cijfer):
3 > 40 %</td><td>Factor(cijfer):
2
100.000 - 300.000</td><td>Gevolg/impact:
▪ Uitblijven gewenste recreatieve opwaardering
▪ Onvoldoende structurele inkomsten
▪ Leegstand ondernemingslocaties
▪ Toename beheerkosten</td></tr>
<tr><td colspan="3">Beheersmaatregel:
▪ Benutten omgevingsmanagement/ Zorgen voor voldoende kennis
▪ Zorgen voor aanvullende (financierings)mogelijkheden (subsidies, cofinanciering)
▪ € 50.000 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf</td></tr>
</table>

7: Uitblijven medewerking provinciale en lokale bestemmingsplannen, uitstel Omgevingswet, NNN/BPL op recreatiegebieden

Dit betreft de beperkingen en daarmee samenhangende onzekerheid bij vooral de provinciale en lokale overheden. Diverse wet- en regelgeving beperken of staan nieuw gewenste ontwikkelingen niet toe. Daarbij de vraag in hoeverre de betreffende overheden de wettelijke mogelijkheden willen verruimen.

<table>
<tr><td colspan="2">Risico/kans:
Niet of gedeeltelijk kunnen realiseren van de vastgestelde of gewenste ontwikkelingen.</td><td>Oorzaak:
Beperkingen dan wel onmogelijkheden bij wet- en regelgeving om ontwikkelingen te realiseren. Daarnaast bestaat de kans dat die organen kiezen voor natuur ipv recreatie.</td></tr>
<tr><td>Kans(cijfer):
3
> 40 %</td><td>Gevolg(cijfer):
2
100.000 - 300.000</td><td>Gevolg/impact:
▪ Vertraging/niet kunnen realiseren van ontwikkelingen;
▪ Meer omgevingsmanagement (tijd/kosten);
▪ Geen ruimte voor ondernemers;
▪ Geen doorontwikkeling van het gebied;
▪ Onzeker bestaansrecht van het schap (onvoldoende inkomsten).</td></tr>
<tr><td colspan="3">Beheersmaatregel:
▪ Bestuurlijk portefeuillehouder "ontwikkeling" benoemen;
▪ Goede voorbereiding en informatievoorziening
▪ Omgevingsmanagement
▪ Directe benadering relevante stakeholders (gemeente, PNH (NNN/BPL)
▪ € 50.000 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf</td></tr>
</table>

Berekening gewenst weerstandsvermogen

De kwantificering van de risico's leidt tot een gewenst weerstandsvermogen van € 720.000, zoals uit onderstaande tabel blijkt. Bij deze berekening is rekening gehouden met de niet in detail uitgewerkte risico's.

Risico	Kans(factor)	Gewenst weerstandsvermogen
1. Uitstel/afstel project Saskerleidam	> 40% (0,25)	€ 500.000
2. Extreme weersomstandigheden door klimaatveranderingen (stormen, overvloedige neerslag, droogte, brand/onweer)	10 - 40% (0,50)	€ 75.000
6. Uitblijven medewerking provinciale en lokale bestemmingsplannen, uitstel Omgevingswet, NNN/BPL op recreatiegebieden	10 - 40% (0,50)	€ 50.000
5. Uitblijven medewerking provinciale en lokale bestemmingsplannen, uitstel Omgevingswet, NNN/BPL op recreatiegebieden	10 - 40% (0,50)	€ 50.000
Overige risico's		€ 45.000
Totaal		**€ 720.000**

Het gewenste/ benodigde weerstandsvermogen wordt jaarlijks herzien, omdat de risico's en de omvang jaarlijks kunnen wijzigen. Gedurende het jaar wordt het bestuur geïnformeerd over belangrijke nieuwe risico's.

Postbus 2571, 2002 RB Haarlem
Genieweg 46a, Velsen-Zuid
Telefoon 023 – 520 28 00
info@recreatienoordholland.nl
www.groengebied-amstelland.nl
K.v.K. 34359323

Aan de raden van de deelnemende gemeenten en Provinciale Staten

Velsen-Zuid: 5 april 2023
Uw kenmerk: -
Ons kenmerk: U2024
Projectnummer: -
Onderwerp: Uitnodiging zienswijze financiële jaarstukken Recreatieschap Groengebied Amstelland
Bijlage(n): Jaarverslag en infographic 2023, Begrotingswijziging 2024, Programmabegroting 2025
Behandeld door: Thomas van der Klei, programmamanager

Geachte raads- en Statenleden,

Hierbij biedt het dagelijks bestuur van Recreatieschap Groengebied Amstelland u de programmabegroting 2025 en de begrotingswijziging 2024 aan, zoals deze in ontwerp werden vastgesteld in haar vergadering van 5 april jongstleden. Volgens het bepaalde in de Wet Gemeenschappelijke Regelingen nodigt zij u uit om bij voorkeur binnen 8 weken uw zienswijze over de stukken naar voren te brengen. Het dagelijks bestuur voegt de commentaren waarin uw zienswijze is vervat bij de ontwerpen van de programmabegroting en de begrotingswijziging en legt deze voor aan het algemeen bestuur. Het algemeen bestuur neemt op 3 juli a.s. het besluit om de jaarstukken vast te stellen. Deze worden dan vóór 15 juli 2024 ter goedkeuring toegezonden aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Voor uw informatie stuur ik u ook de infographic 2023 en de jaarstukken 2023 voor het recreatieschap toe.

De begroting na wijziging 2024 sluit op een negatief saldo van € 267.000,-. Daarbij is het van belang dat de begrotingswijziging en programmabegroting zijn opgesteld met de kennis van vandaag. De onzekerheden over de toestand in de wereld kunnen een grote betekenis hebben voor de uitvoering van beheer en beleid en de financiële huishouding van het recreatieschap. De indicatie voor het slot van de programmabegroting 2025 is een positief saldo van € 108.073,-. Het recreatieschap hanteert voor de prijsindexatie het inflatiecijfer volgens het CBS (gemiddeld CPI eerste 6 maanden (jan-juni)). Het indexatiecijfer voor 2025 komt daarmee uit op 6,2%. Het personeel van de uitvoeringsorganisatie is niet in dienst van het recreatieschap, maar in dienst van Recreatie Noord-Holland NV (RNH), waardoor dit indexatiecijfer niet van toepassing is op de ‘inzet RNH’. De gehanteerde index voor 2024 is 4%. De baten en lasten zijn, met uitzondering van inzet RNH (4%) en afschrijvingen en rente, verhoogd met een index van 6,2% voor 2025. Ook de participantenbijdrage is met deze index verhoogd.

In het geval dat de behandeling vertraging oploopt, u vragen hebt of toelichting op de stukken wenst, kunt u contact op nemen met de heer J. Gilliam, directeur van RNH (tel. 023-5202820).

Met vriendelijke groet

namens het dagelijks bestuur van Groengebied Amstelland,

Matthijs van den Berg
Voorzitter

Groengebied Amstelland is een samenwerkingsverband van de provincie Noord-Holland en de gemeenten Amstelveen, Amsterdam, Diemen en Ouder-Amstel. Beheerbureau Groengebied Amstelland is gevestigd aan de Bankrasweg 1b, 1183 TP Amstelveen.

Recreatie Noord-Holland NV verzorgt in opdracht van het bestuur het aanleggen en beheren van recreatiegebieden, wandel-, fiets- en ruiterroutes.

2023 in vogelvlucht

Groengebied Amstelland

Stilte, recreatieruimte en natuur op loopafstand van de stad: Groengebied Amstelland ligt tussen Amsterdam Zuidoost, Ouder-Amstel, Amstelveen en Diemen. Het bestaat uit veenweiden, bosgebieden en recreatieterreinen zoals de Gaasperzoom en Elsenhove, de Gaasperplas, de Ouderkerkerplas en de Hoge Dijk. Het gebied is van grote waarde voor de natuur en de gezondheid van de stedelingen. Jaarlijks worden de natuur en recreatieplassen miljoenen keren bezocht voor fietsen, varen, wandelen, zwemmen en nog veel meer!

Wat hebben we gerealiseerd?

Vastgestelde ambities voor 10 jaar

Na een intensieve voorbereiding is eind 2023 het ambitiedocument “Sprong naar de Toekomst” vastgesteld. Hiermee zet Recreatieschap Groengebied Amstelland de kaders voor de programmering voor de komende 10 jaar.

Zomerstorm Poly

Begin juli raasde zomerstorm Poly over ons land. Dit was een van de zwaarste zomerstormen van de afgelopen 50 jaar en ging gepaard met extreem harde windstoten. Hoewel de schade in vergelijking met de andere Noord-Hollandse recreatiegebieden relatief meeviel, werd het Groengebied niet ontzien. Dit resulteerde in opruimwerkzaamheden voor het veilig en toegankelijk houden van de auto-, fiets- en wandelwegen. In het najaar volgden ook de stormen Ciarán en Gerrit met uitzonderlijk hoogwater als gevolg. Paden en groen waren fors ondergelopen.

Hoe staat het schap er voor?

De jaarrekening van Groengebied Amstelland laat over 2023 een positiever resultaat zien dan begroot. Dit is hoofdzakelijk het gevolg van hoger ontvangen rentebaten en ontvangst van onvoorziene subsidies.

Waar ging het geld naartoe?

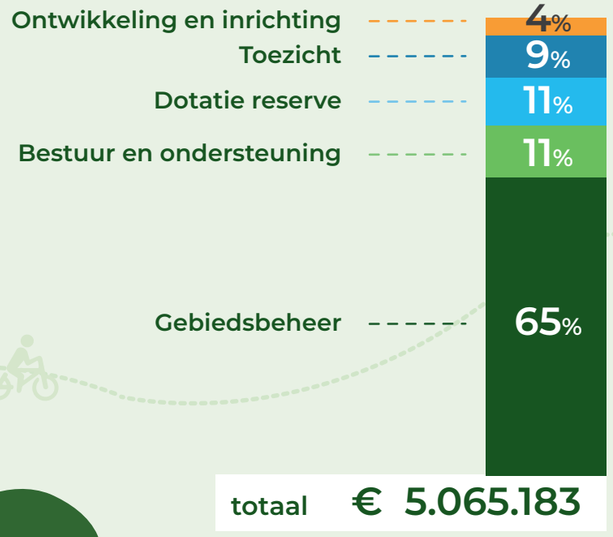

totaal € 5.065.183

Waar kwam het geld vandaan?

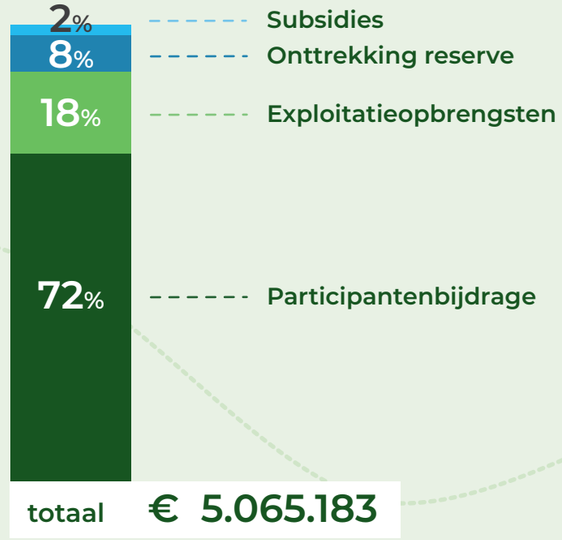

totaal € 5.065.183

2023 highlights

Groengebied Amstelland

Vastgestelde ambities voor 10 jaar

Na een intensieve voorbereiding is eind 2023 het ambitie-document ‘Sprong naar de Toekomst’ 2023 – 2033 vastgesteld. Door verstedelijking en woningbouwplannen in de regio neemt de vraag naar groene buitenruimte en recreatieve voorzienin-gen toe; de druk op de groene ruimte stijgt. De speerpunten van Groengebied Amstelland voor de komende jaren zijn: een breder recreatief aanbod, betere spreiding van de recreatiedruk en versterking van de biodiversiteit. De ambities zijn een stevige basis voor toekomstige ontwikkelingen in de Amstelscheg, Natuurzoom en de Diemerscheg. Bovendien is er aandacht voor duurzaam, natuurinclusief- en toekomstbestendig beheer.

3,6 mln.

bezoekers 2021

In de zomerronde volgt een analyse van resono-punten van 2022 en 2023.

In beheername uitkijktoren Ronde Hoep

Naast verbreding van de A9 gaat Rijkswaterstaat in 2024 een 18-meter hoge uitkijktoren bouwen met uitzicht over de snelwegwerkzaamheden en de historische polder de Ronde Hoep. Groengebied Amstelland verzorgt de komende 30 jaar het beheer en onder-houd van de toren en omliggende natuur. Vanwege het werk aan de A9 komt er tot eind 2027 rond de uitkijktoren een tijdelijke, natuur-inclusieve inrichting met bloemrijk grasland en (pluk)fruitbomen.

Start uitvoering Toekomstplan Gaasperplas

De gemeente Amsterdam investeert € 9,5 miljoen om het Gaasperplasgebied samen met Groengebied Amstelland toekomst-bestendiger te maken. De gemeente start met de verbetering van de toegankelijkheid met verbreding van de hoofdentree, de aanleg van een nieuwe zwemplek en het wandel- en fietsrondje Gaasperplas met conti-nue zicht op de plas. Groengebied Amstelland werkt achterstallig onderhoud weg in de deelgebieden die Amsterdam voorlopig niet opwaardeert. De uitvoering start begin 2025.

Nieuwe bruggen en speeltoestellen

In 2023 is vanwege veiligheidsvereisten opnieuw een aantal speeltoestellen in de recreatiegebieden vervangen. Een nieuw speeltoestel van duurzaam robiniahout staat bij de Ouderkerkerplas en er staat een nieuwe op het recreatie-erfje bij deelgebied Over-Amstel. Bij de zuidoever van de Gaasperplas is de trimbaan vervangen door nieuwe sporttoestellen met een scanbare QR-code voor een handleiding. Bij het zandstrand langs de Gaasperplas zijn twee nieuwe bruggen geplaatst. Het nieuwe materiaal is duurzaam, van gerecyclede kunststofplanken.

30+

verenigingen actief

4

grote evenementen

> 5.000 bezoekers

3.700

volgers Facebook

45.716

website

bezoekers

Start pilot loket lokale omgevingsinitiatieven

Bewoners en organisaties in (de directe omgeving van) de recreatiegebieden kunnen financiële steun aanvragen voor kansrijke omgevingsinitiatieven die bijdragen aan de ambities. De maximale bijdrage per initiatief is 3.000 euro. Twee projec-ten kregen groen licht: een bloemenberm met inheemse bloemzaden langs de Middenweg en een torenvalknestkast in de Boomgaard aan de Amstel. De pilot loopt vooralsnog tot eind 2024.

Elektrificatie pontjes de Smient en De Fuut

Het bestuur van Groengebied Amstelland heeft besloten de pontjes De Fuut en Smient te elektrificeren om de CO2-uitstoot te verminderen. Met subsidie van de Provincie Noord-Holland en Waternet vindt de aanpassing naar verwachting in de winter van 2024 plaats, zodat de pontjes in het recreatieseizoen 2025 elektrisch varen.

GROENGEBIED AMSTELLAND

Jaarstukken 2023

Groengebied Amstelland

GROENGEBIED AMSTELLAND

Versie 5 april 2024

Inhoudsopgave

Samenvatting **3**

Jaarverslag **9**

Programmaverantwoording 11

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting 13

Programma 2. Beheer en onderhoud 16

Programma 3. Toezicht en veiligheid 21

Programma 4. Bestuur en ondersteuning 22

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen 24

Paragrafen 26

A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing 27

B. Kapitaalgoederen 30

C. Financiering 36

D. Bedrijfsvoering en openbaarheid Woo 39

E. Grondbeleid 43

F. Participanten 45

Jaarrekening **48**

Overige gegevens **61**

Bijlagen **65**

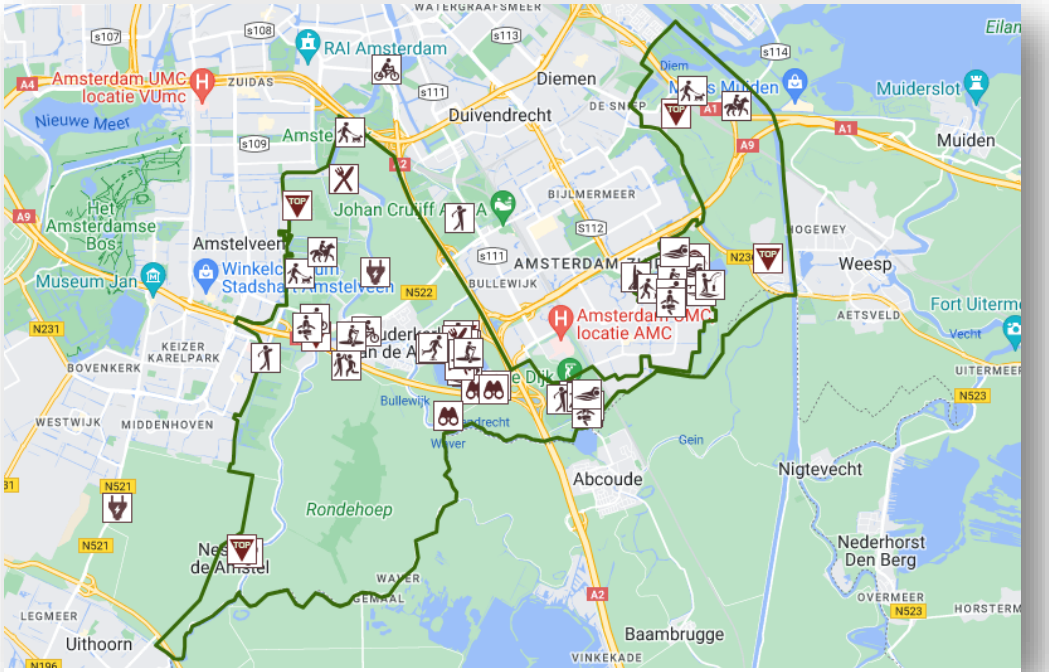

Figuur 1: Het werkgebied van Recreatieschap Groengebied Amstelland

Samenvatting

De gemeenten Amsterdam, Amstelveen, Diemen en Ouder-Amstel participeren samen met Provincie Noord-Holland in de gemeenschappelijke regeling van recreatieschap Groengebied Amstelland. Het recreatieschap beheert en onderhoudt recreatieterreinen, natuurgebieden en recreatieve routes en objecten in haar werkgebied. De kosten voor haar activiteiten worden gedekt uit inkomsten van huren, pachten, evenementen (in voorkomende gevallen projectsubsidies) en bijdragen van de participanten. Kerngegevens:

- Werkgebied van 4000 ha;
- Waarvan 736 ha in beheer;
- Waarvan 188 ha water;
- De bezoekersaantallen worden aangevuld na presentatie van de bezoekersaantallen in de zomer van 2024.

Ontwikkelingen in 2023: een sprong naar de toekomst!

Na een intensieve voorbereiding is eind 2023 het ambitiedocument ‘Sprong naar de Toekomst’ 2023 – 2033 vastgesteld. De vorige visie uit 2009 vroeg dringend om een update. Verstedelijking en woningbouwplannen in de regio zorgen voor een toenemende vraag naar groene buitenruimte en recreatieve voorzieningen. Daardoor stijgt de druk op de groene ruimte. Zodoende zet Groengebied Amstelland zich de komende 10 jaar in om een bijdrage te leveren aan:

- Een breder recreatief aanbod;
- Betere spreiding van de recreatiedruk;
- Versterking van de biodiversiteit.

De ambities sluiten aan bij de landschappelijke en recreatieve wensen van de betrokken gemeenten en provincie en voorzien daarnaast ook in duurzaam-, natuurinclusief- en toekomstbestendig beheer. De ambities vormen een stevige basis voor toekomstige ontwikkelingen in de recreatiegebieden van Groengebied Amstelland in de Amstelscheg, Natuurzoom en de Diemerscheg. Voor de uitwerking van de ambities is maatschappelijk draagvlak essentieel. Afgelopen jaar zijn de denkwijzen van gebruikers en stakeholders opgehaald en in de ambities verwerkt. Ook is input verkregen van raden en Staten. Afgelopen jaarwisseling is een persbericht uitgebracht op de website van Groengebied Amstelland en verspreidt onder lokale kranten, radio en social media om onze ambities bij het bredere publiek kenbaar te maken.

Financieel resultaat

De jaarrekening van Groengebied Amstelland laat over 2023 een positief resultaat zien van € 157.000,-, terwijl een klein negatief resultaat van € 5.600,- was begroot.

Het meer behaalde positieve resultaat van € 163.000,- is hoofdzakelijk het gevolg van hoger ontvangen rentebaten (€ 111.000,- positief) en ontvangst van de onvoorziene subsidie ‘groene Boa’s’ (€ 28.000,- positief) en de onvoorziene subsidie op het project inrichting Korte Dwarsweg (€ 21.000,- positief).

Verder was sprake van kleine afwijkingen over de programma’s. Zo is het incidenteel project horecaontwikkeling Abcouderstraatweg 79 (€ 63.500,- positief) doorgeschoven en is meer opbrengst gerealiseerd uit erfpacht en huur (€ 43.000,- positief). Daarentegen werd minder opbrengst behaald uit evenementen (€ 65.000,- negatief) en zijn meer kosten gemaakt voor dagelijks onderhoud, onder andere door stormschade (€ 52.000,- negatief).

Tot slot was sprake van overschrijdingen en besparingen op diverse programma’s (€ 19.000,- negatief). Een nadere toelichting is te vinden bij de paragraaf ‘wat heeft het in 2023 gekost en opgeleverd?’ ⇗.

Wat heeft het in 2023 gekost en opgeleverd?

De totale lasten van Groengebied Amstelland bedroegen € 4.504.000,-.
Hiervan werd € 3.295.000,- besteed aan beheer en onderhoud. Een bedrag van € 190.000,- werd benut voor ontwikkeling en inrichting. Bestuursondersteuning kostte € 539.000,-, veiligheid en toezicht € 479.000,- en tot slot een bedrag van € 1.000,- ten behoeve van de algemene dekkingsmiddelen.

De totale baten van Groengebied Amstelland waren € 4.661.000,-. Hiervan kwam € 3.673.000,- uit de participantenbijdragen. Huren, pachten, evenementen en rentebaten brachten € 894.000,- op. Een bedrag van € 94.000,- werd ontvangen uit subsidies en bijdragen.

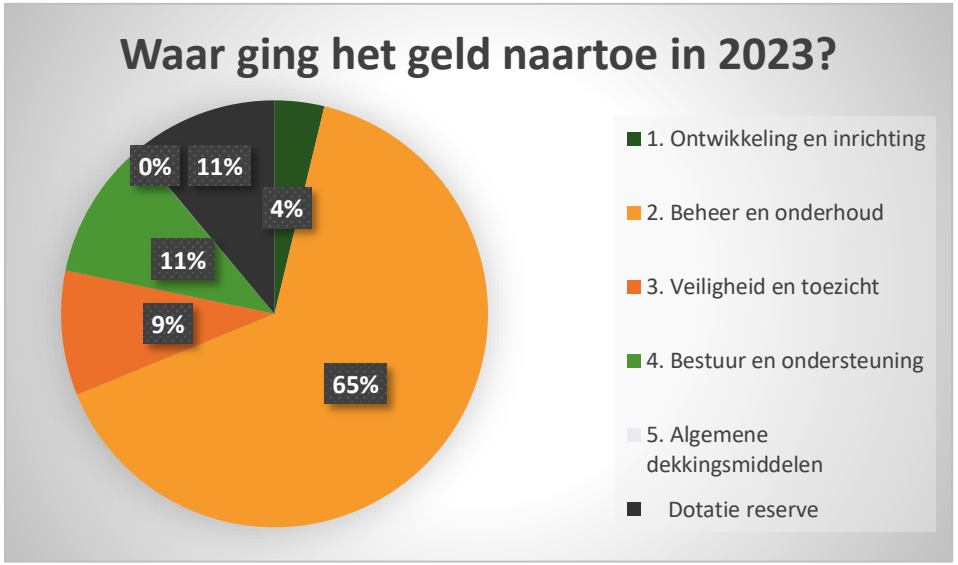

Financieel resultaat

De jaarrekening 2023 laat per saldo een positief resultaat zien van € 157.000,-.
Dit resultaat omvat een:

- Reguliere winst van € 248.000,- op reguliere bedrijfsvoering;
- Incidenteel verlies van € 90.000.- op incidentele werkzaamheden/projecten.

Resultaat reguliere werkzaamheden

Voorgesteld wordt het saldo uit de reguliere werkzaamheden toe te voegen aan de bestemmingsreserve Uitvoeringsprogramma welke dient ter dekking voor het verder uitwerken van het ambitiedocument.

	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Verschil
Lasten	4.358.092	4.285.818	72.274
Baten	4.605.845	4.521.110	84.735
Saldo	**247.753**	**235.292**	**12.461**

Resultaat incidentele werkzaamheden

Voorgesteld wordt het saldo uit de incidentele werkzaamheden te onttrekken uit de algemene reserves, tenzij door het bestuur anders besloten is geweest.

	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Verschil
Lasten	145.718	264.222	-118.504
Baten	55.582	23.287	32.295
Saldo	**-90.136**	**-240.935**	**150.799**

Resultaat totaal 2023

	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Verschil
Lasten	4.503.810	4.550.040	-46.230
Baten	4.661.427	4.544.397	117.030
Saldo	**157.617**	**-5.643**	**163.260**

Het totale resultaat is € 163.000,- hoger dan het begroot bij de begrotingswijziging. Het hogere resultaat is het gevolg van overschrijdingen en besparingen op:

- Programma 1 Ontwikkeling en inrichting (€ 121.000,- positief);
- Programma 2 Beheer en onderhoud (€ 117.000,- negatief);
- Programma 3 Toezicht en veiligheid (€ 78.000,- positief);
- Programma 4 Bestuur en ondersteuning (€ 29.000,- negatief);
- Programma 5 algemene dekkingsmiddelen (€ 110.000,- positief).

De programma's worden bij de paragraaf 'programmaverantwoording' uitgewerkt ⇗.

Participantenbijdrage

Conform de gemeenschappelijke regeling wordt de participantenbijdrage jaarlijks geïndexeerd. Voor het boekjaar 2023 was deze index 5,17%.

Participant	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2022	Bijdrage in 2023
Provincie Noord Holland	27,90%	974.512	1.024.894
Gemeente Amstelveen	15,40%	537.904	565.714
Gemeente Amsterdam	49,10%	1.715.003	1.803.669
Gemeente Diemen	5,20%	181.629	191.019
Gemeente Ouder-Amstel	2,40%	83.829	88.163
Totaal	**100,00%**	**3.492.877**	**3.673.459**

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen

Het positieve resultaat van de jaarrekening werd ten gunste van de algemene reserve en de bestemmingsreserves gebracht. De omvang van deze reserves bedroeg eind van het jaar € 2.154.633,-.

	Stand per 31-12-2023	Stand per 31-12-2022	Verschil
Algemene reserve	1.350.120	1.458.326	-108.206
Bestemmingsreserve	804.513	538.690	265.823
Totaal reserves	**2.154.633**	**1.997.016**	**157.617**
Voorziening groot onderhoud	1.516.658	1.676.736	-160.078
Totaal reserves en voorzieningen	**3.671.291**	**3.673.752**	**-2.461**

Het jaar van Groengebied Amstelland

Groengebied Amstelland heeft in 2023 de onderstaande onderdelen van het programma kunnen realiseren.

Wijziging Gemeenschappelijke Regeling (GR) en Verordening Financieel Beheer (VFB)

De vigerende GR dateert uit 2007 en moet worden herzien. Dit vanwege de wijziging Wet Gemeenschappelijke Regeling uit 2022 en praktische aspecten zoals de toevoeging van Weesp aan de gemeente Amsterdam. In 2023 heeft het bestuur ingestemd met het wijzigen van de GR en de VFB. In 2023 zijn de voorgestelde wijzigingen naar de participanten gestuurd ter zienswijze. Naar verwachting beslist het algemeen bestuur in 2024 over de nieuwe GR en VFB.

Start uitvoering Toekomstplan Gaasperplas

De gemeente Amsterdam gaat het Gaasperplasgebied opwaarderen en samen met Recreatieschap Groengebied Amstelland toekomstbestendig maken. Hiervoor investeert de gemeente € 9,5 miljoen in het recreatiegebied. De eerste werkzaamheden bestaan uit het verbeteren van de toegankelijkheid met verbreding van de hoofdentree en de aanleg van een nieuwe zwemplek aan de noordzijde van de plas. Ook het wandel- en fietsrondje Gaasperplas met voortdurend zicht op het water staat in de planning. Ondertussen werkt Groengebied Amstelland achterstallig onderhoud weg in de deelgebieden die Amsterdam voorlopig niet opwaardeert. De gemeente heeft de intentie inspanningen te blijven verrichten om ook de overige deelgebieden naar een toekomstbestendig niveau te brengen. Naar verwachting start de uitvoering van het Toekomstplan Gaasperplas in 2025.

Nieuwe bruggen en speel- en sporttoestellen

In 2023 zijn opnieuw in een aantal recreatiegebieden speeltoestellen vervangen. De oude toestellen voldeden niet meer aan de veiligheidsregels. Bovendien is het belangrijk om bezoekers en hun kinderen regelmatig een nieuwe beleving aan te bieden. Op het zandstrand aan de Ouderkerkerplas is een speeltoestel gekomen van robuust en duurzaam robiniahout. Ook is een toestel vervangen op een van de recreatie-erfjes bij deelgebied Over-Amstel. Bij de zuidoever van de Gaasperplas is de trimbaan vervangen. De nieuwe sporttoestellen hebben een QR-code gekregen waarmee sporters een handleiding voor het toestel kunnen raadplegen. Verder zijn bij het zandstrand langs de Gaasperplas twee nieuwe bruggen geplaatst. Het nieuwe materiaal is duurzaam, van gerecyclede kunststofplanken.

Figuur 2: Het nieuwe duurzame speeltoestel bij de Ouderkerkerplas

In beheername uitkijktoren de Ronde Hoep

Naast verbreding van de A9 gaat Rijkswaterstaat een 18-meter hoge uitkijktoren bouwen met uitzicht over de snelwegwerkzaamheden en de historische polder de Ronde Hoep. Recreatieschap Groengebied Amstelland verzorgt de komende 30 jaar het beheer en onderhoud van de uitkijktoren en de omliggende natuur. De uitkijktoren heeft voor recreanten een meerwaarde aan de beleving van de Ronde Hoep; een mooie uitbreiding van het recreatief aanbod. De bouw van de toren langs de Polderweg start vermoedelijk in 2024. Vanwege lopende werkzaamheden aan de snelweg komt er tot en met 2027 een tijdelijke, natuurinclusieve inrichting rondom de uitkijktoren met bloemrijk grasland en (pluk)fruitbomen. Een nieuw wandelpad vanaf de onderdoorgang Polderweg naar de uitkijktoren zorgt voor een goede en veilige bereikbaarheid vanuit de dorpskern van Ouderkerk aan de Amstel.

(Zwem)waterkwaliteit

Er was in 2023 sprake van veel waterplanten in de Ouderkerker- en Gaasperplas. Dit heeft voordelen voor de waterkwaliteit maar kan aan de andere kant voor belemmering zorgen bij het uitoefenen van watersport en de groei van blauwalg bevorderen. Het zwemwater van de Hoge Dijk had ook dit jaar last van blauwalg. De bacteriologische verontreiniging veroorzaakte een negatief zwemadvies op de waterspeelplaats Hoge Dijk.

Start loket lokale omgevingsinitiatieven

Bewoners en organisaties in (de directe omgeving van) de recreatiegebieden van Groengebied Amstelland kunnen financiële steun aanvragen voor kansrijke lokale omgevingsinitiatieven die bijdragen aan de ambities van het recreatieschap. De financiële ondersteuning van het recreatieschap voor een initiatief is maximaal € 3.000,- . De pilot om een idee of project in te dienen loopt tot eind 2024. Het bestuur van het recreatieschap beslist eind 2024 of het loket langer geopend blijft.

Elektrificatie pontjes de Smient en de Fuut over de Amstel

Recreatieschap Groengebied Amstelland heeft tijdens het recreatieseizoen (april - oktober) twee dieselmotorpontjes varen om de recreatiegebieden langs de Amstel met elkaar te verbinden. Het bestuur van het recreatieschap heeft besloten vanwege milieuverbetering beide pontjes te willen elektrificeren om de CO2-uitstoot te verminderen. Met subsidie van de Provincie Noord-Holland en Waternet kan de aanpassing naar alle waarschijnlijkheid in de winter van 2024 plaatsvinden en varen de elektrische pontjes zodoende in het recreatieseizoen 2025.

Herstelwerkzaamheden stormen Poly, Ciarán en Gerrit

Begin juli raasde zomerstorm Poly over ons land. Dit was een van de zwaarste zomerstormen van de afgelopen 50 jaar en ging gepaard met extreem harde windstoten. Hoewel de schade in vergelijking met enkele andere recreatiegebieden relatief meeviel, werd Groengebied Amstelland niet ontzien. Dit resulteerde in opruim-werkzaamheden ten behoeve van het veilig en toegankelijk maken van de auto-, fiets- en wandelwegen. In het najaar volgden ook de stormen Ciarán en Gerrit met uitzonderlijk hoogwater als gevolg. Dit leidde tot onderwater staande paden en groen.

Figuur 3: Herstelwerkzaamheden na de najaarsstorm Ciarán

Groengebied Amstelland in beeld

Groengebied Amstelland heeft ook in 2023 haar gebieden gepromoot. Het recreatieschap was op veel verschillende manieren zichtbaar via *destination marketingplatforms*. De wandelroutes in Groengebied Amstelland zijn via IAmsterdam gepromoot en via Kidsproof Amsterdam zijn zwemstrandjes in de zomer en kidsroutes in de herfst in het zonnetje gezet. Deze platforms hebben een groot bereik. Daarnaast promootte wij activiteiten van stakeholders, waaronder excursies, (sport)evenementen of lezingen.

Deelname aan Amstellanddag

Op zondag 4 juni 2023 organiseerde de stichting Beschermers Amstelland de jaarlijkse Amstellanddag. Groengebied Amstelland nam deel door haar pontjes eerder open te stellen voor bezoek en was zichtbaar via een banner op Wester-Amstel.

Beheer en boswachters in beeld

In 2023 gaf het beheerteam via social media uitleg over het verschil in opruimen van zwerfafval tijdens het laag- en hoogseizoen. Zo lezen recreanten wat wij zelf aan het opruimen van zwerfafval doen in hoog- en laagseizoen en wat we in het hoogseizoen uitbesteden. Zo besteed het niet alleen aandacht aan het opruimen van vuilniszakken of barbecueafval, maar ook van bouwafvaldumpingen of lege lachgascapsules. De boswachters toonden dat gastheerschap in recreatiegebieden ook betekent het ontfermen over een gevonden hond en herenigen met zijn baasje. Verder riepen zij bezoekers op om tijdens de World Clean Up Day in september zelf zwerfafval op te rapen tijdens een wandeling.

Televisie, website en social media

Een aantal recreatiegebieden van Recreatie Noord-Holland kwam aan bod bij de live tv-uitzending van de *Start van het Weidevogelseizoen* van NH Nieuws. Namens Groengebied Amstelland gaf vogelkenner Aad van Paasen uitleg over het weidevogelbeheer in de Duivendrechtsepolder en het sluiten van het door Groengebied Amstelland beheerde wandel-/fietspad om verstoring van broedende vogels te voorkomen. In de zomer is bij het tv-programma *Zomertoer – De Ziel van de Regio* op NH TV het fietsen in de Ronde Hoep gepromoot. In de uitzending kwam de waterrijke natuur, ruimte en stilte op een steenworp van Amsterdam in beeld. Ook was er aandacht voor het zelfbedieningspontje De Koet van Groengebied Amstelland over de Holendrecht en de route langs het poldergemaal en wijngaarde De Amsteltuin.

Op de website van Groengebied Amstelland is duidelijke informatie over het totale gebied en de drie deelgebieden geplaatst. Op de pagina's over de deelgebieden Amstelscheg, Natuurzoom en Diemerscheg lezen bezoekers gebied specifieke informatie die hen uitnodigt het gebied te ontdekken. Op zowel de website als social media is extra aandacht besteed aan de cultuurhistorie met een speciale reeks over historische wateren. De rivieren de Bullewijk, de Waver, de Diem en de Holendrecht werden uitgebreid uitgelicht. Zo leren bezoekers met andere ogen naar onze recreatiegebieden te kijken.

Jaarverslag

Beleidsverantwoording

Het doel van Groengebied Amstelland en werkgebied zijn vastgelegd in de Gemeenschappelijke Regeling:

a. Het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie;
b. Het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu;
c. Het tot stand brengen en onderhouden van een harmonisch landschap, dat is afgestemd op het onder a en b geformuleerde en dat rekening houdt met een gezonde agrarische bedrijfsvoering.

Strategische doelen

In 2023 is ingezet op het realiseren van de volgende ambities. Eind 2023 is het ambitiedocument met de gelijkluidende ambities vastgesteld. De onderstaande ambities zijn leidend voor de programmering van de komende jaren:

- Breder recreatief aanbod;
- Betere spreiding van de recreatiedruk;
- Versterking van de biodiversiteit.

Operationele doelen

Naast beheren en onderhouden van de gebieden en voorzieningen werd in 2023 gerealiseerd:

- Het faciliteren van recreatie op een natuurinclusieve manier;
- Maatschappelijk verantwoord ondernemen door onder meer ruimte bieden aan vrijwilligers voor zelfbeheer en inzetten van werkvoorzieningsschappen;
- Conform planning uitvoeren van evenementen;
- Uitvoeren van toezicht en handhaving;
- Uitvoeren communicatieplan, waaronder succesvolle herhaling van een zwerfafvalcampagne;
- Actualiseren (meerjaren)planning groot onderhoud en vervangingen;
- Beheren vastgoedcontracten en opbrengsten genereren;
- Voorbereiden gebiedsmaatregelen Toekomstplan Gaasperplas;
- Deelname aan werkgroep Beheer- en ontwikkelstrategie Diemerbos;
- Deelname aan werkgroep herijking Toekomstkader Amstelscheg;
- Vaststelling ambities komende 10 jaar.

Een start is gemaakt met, maar nog niet afgerond:

- Het bouwrijp maken van horeca-ontwikkeling Abcouderstraatweg 79;
- Het verplaatsen van de milieustraat naar de Langbroekdreef ter vervanging van de huidige bij de Abcouderstraatweg 79;
- Voorbereiden inrichting perceel Korte Dwarsweg;
- Voorbereiden voedselbos de Bongerd;

Voor ondersteuning van de bedrijfsvoering en bestuurlijke slagkracht werden:

- Verbeteringen P&C-cyclus: Vereenvoudiging van de uurtarieven en kostenverdeelsleutels;
- De risicoanalyse, de beheersmaatregelen en de weerstandsreserve zijn geactualiseerd.

Externe ontwikkelingen

Het recreatieschap werd geconfronteerd met ontwikkelingen, waarop moest worden ingespeeld. De belangrijkste is de (te verwachten) recreatiedruk en extreme weersomstandigheden. Verder zijn ervan te noemen:

- Spanningen tussen toenemend recreatief gebruik en natuurwaarden;
- Vertraging locatieontwikkelingen door uitblijvende besluiten, onvoldoende ontwikkelcapaciteit en/of de mindere economische vooruitzichten;
- Extremer wordende weersituaties zoals in de zomer met zomerstorm Poly en het extreem natte najaar. Beheerkosten zullen toenemen omdat de kosten van extremere weersomstandigheden en de daarmee gepaard gaande herstelwerkzaamheden en moeten worden ingecalculeerd;
- De Gemeenschappelijker Regeling van Groengebied Amstelland moet worden aangepast. In 2023 zijn werkzaamheden verricht om de Gemeenschappelijke Regeling in lijn te brengen met de nieuwe wettelijke norm. De verwachting is dat de nieuwe GR in 2024 in werking zal treden;
- Provincie Noord-Holland verkent de mogelijkheid om de aandelen in de uitvoeringsorganisatie RNH, die voor 100% in het bezit van de provincie zijn, te verkopen aan Staatsbosbeheer. Dit heeft voor het recreatieschap in 2023 niet tot merkbare effecten geleid.

Ook in de komende tijd zullen woningbouw en aangescherpte regelgeving invloed hebben. Met de groei van het aantal woningen, zal ook het aantal gebruikers en daarmee de druk op de recreatiegebieden toenemen. In het najaar van 2022 bracht de provincie de resultaten van een onderzoek naar ‘druk en draagkracht’ uit. De perceptie is dat er vele duizenden hectares en kilometers paden te kort zullen zijn om de vraag te accommoderen. Dit uit zich voor Groengebied Amstelland in:

- Meervoudige aanspraken op bestaande gebieden (intensiever recreatief gebruik, omzetten agrarische bebouwing in burgerwoningen, bossenstrategie, RES, infrastructuur etc.);
- In maart 2023 is de woondeal MRA gesloten. Alleen al participantengemeenten van Groengebied Amstelland zullen gezamenlijk al meer dan 80.000 nieuwe woningen realiseren tegen 2030. Dit zal een significant effect hebben op de recreatiedruk, wat betekent dat het van belang is om de balans tussen recreatie en natuur te monitoren;
- Een greep uit de nieuwbouwplannen in de omgeving van Groengebied Amstelland: De Nieuwe Kern, Amstel III, Overamstel, De Sniep, Bloemendalerpolder, Westwijk en de woningbouwopgave Amsterdam-Zuidoost;
- Vanuit de Regio Deal is er € 40 miljoen toegekend voor het verbeteren van de leefbaarheid in de Metropoolregio Amsterdam (MRA). Binnen de MRA zijn er grote verschillen in ‘brede welvaart’. De helft van het geld, € 20 miljoen, is voor projecten in Amsterdam Zuidoost, de andere helft voor de MRA West.

Vennootschapsbelasting

De activiteiten van het recreatieschap kunnen als volgt worden omschreven: beleidsbepaling, beheer en onderhoud van recreatieterreinen, genereren van publiciteit en ter beschikking stellen van recreatieterreinen voor openluchtrecreatie en evenementen. Groengebied Amstelland neemt het standpunt in dat haar activiteiten geen belaste ondernemingsactiviteiten vormen voor de Wet op de Vennootschapsbelasting 1969. Dit wordt jaarlijks beoordeeld. In voorgaande jaren is het recreatieschap vrijgesteld van vennootschapsbelasting. De verwachting is dat dit ook voor 2023 geldt.

Onvoorzien

Het recreatieschap had geen kosten onvoorzien begroot. Wel is het benodigde weerstandsvermogen bepaald op basis van de becijferde risico’s, genoemd in de risicoparagraaf.

Programmaverantwoording

De verschillende taken die het recreatieschap uitvoert, zijn verdeeld over vier programma's, met een vijfde programma voor de algemene dekkingsmiddelen. In de programma's zitten naast kosten ook exploitatieopbrengsten, zoals de inkomsten uit huren, (erf)pachten, vergunningen, veergelden pontjes, rentebaten en gebruiksvergoedingen voor onder meer muziek- en sportevenementen.

Een groot deel van de kosten worden gedekt door de jaarlijkse financiële bijdrage van de participanten; de deelnemers in de gemeenschappelijke regeling. De exploitatieopbrengsten en de participantenbijdragen zijn verwerkt als baten in de begroting en jaarrekening van het recreatieschap.

De lasten en baten zijn als volgt verdeeld over de programma's.

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	190.343	24.154	-166.189
2. Beheer en onderhoud	3.295.275	766.375	-2.528.899
3. Veiligheid en toezicht	478.338	28.407	-449.931
4. Bestuur en ondersteuning	538.511	-	-538.511
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves)	1.343	3.842.490	3.841.147
Totaal voor bestemming	**4.503.810**	**4.661.427**	**157.617**
	Toevoeging	**Onttrekking**	**Saldo**
Ad 5. Mutaties reserves	561.372	403.756	-157.617
Totaal na bestemming	**5.065.183**	**5.065.183**	**-**

Verkorte balans

De balans per 31 december 2023 kan verkort als volgt worden weergegeven.
(Bedragen x € 1.000)

ACTIVA	2023	2022	PASSIVA	2023	2022
Vaste activa			***Vaste financieringsmiddelen***		
Materiële vaste activa	122	145	Eigen vermogen	2.155	1.997
Financiële vaste activa	-	-	Voorzieningen	1.517	1.677
			Schulden op lange termijn	-	-
Subtotaal	***122***	***145***	***Subtotaal***	***3.671***	***3.674***
Vlottende activa			***Vlottende passiva***		
Vorderingen en overlopende activa	122	57	Netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan een jaar	401	445
Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan een jaar	3.845	3.972	Overlopende passiva	882	1.002
Liquide middelen	875	947			
Subtotaal	***4.832***	***4.976***	***Subtotaal***	***1.282***	***1.447***
Totaal	**4.954**	**5.121**	**Totaal**	**4.954**	**5.121**

Overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2023

	Jaarrekening 2023			Begroting na wijziging 2023			Jaarrekening 2022		
Programma	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
1. Ontwikkeling en inrichting	190.343	24.154	-166.189	290.936	3.589	-287.347	160.253	3.726	-156.527
2. Beheer en onderhoud	3.295.275	766.375	-2.528.899	3.220.761	808.849	-2.411.912	2.967.470	806.898	-2.160.573
3. Veiligheid en toezicht	478.338	28.407	-449.931	527.875	-	-527.875	442.154	23.751	-418.403
4. Bestuur en ondersteuning excl. overhead	110.656	-	-110.656	104.269	-	-104.269	97.233	-	-97.233
5. Algemene dekkingsmiddelen excl. mutaties reserves en heffing vennootschapsbelasting	1.343	3.842.490	3.841.147	950	3.731.959	3.731.009	1.128	3.494.469	3.493.341
Overhead	427.855	-	-427.855	405.249	-	-405.249	384.539	-	-384.539
Heffing vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**4.503.810**	**4.661.427**	**157.617**	**4.550.040**	**4.544.397**	**-5.643**	**4.052.778**	**4.328.844**	**276.066**
Resultaatbestemming (ad 5. mutaties reserves)	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**
Algemene reserve	285.372	393.578	-108.206	244.492	189.427	55.065	389.231	83.652	305.579
Bestemmingsreserve	276.000	10.177	265.823	-	60.708	-60.708	20.049	49.563	-29.513
Totaal mutaties reserves	**561.372**	**403.756**	**157.617**	**244.492**	**250.135**	**-5.643**	**409.280**	**133.215**	**276.066**
Gerealiseerd resultaat	**5.065.183**	**5.065.183**	**-**	**4.794.532**	**4.794.532**	**-**	**4.462.058**	**4.462.058**	**-**

In bovenstaande tabel is de begroting na wijziging 2023 opgenomen als referentie, omdat in deze programmaverantwoording de jaarrekening 2023 wordt verantwoord ten opzichte van de begroting na wijziging 2023. Voor een vergelijking naast de begroting voor- en na wijziging 2023, zie het overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2023 in de jaarrekening.

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting

Ambitie

Met het programma ontwikkeling en inrichting heeft het recreatieschap zich ingezet voor de ontwikkeling van recreatie en natuur. In 2023 gebeurde dat vooral door:

Prestaties per taakveld in 2023

Een specificatie van de projecten uit dit programma is onderaan te vinden in de tabel “specificatie van de projecten per taakveld”.

Taakveld 2.1.1 Verkeer en vervoer

Dit taakveld omvat de realisatie van nieuwe wegen, paden, parkeerterreinen, kunstwerken, weg- en terreinmeubilair. De uitgaven op dit taakveld zijn nihil, conform begrotingswijziging.

Taakveld 3.1 Economische ontwikkeling

Het schap zet in op werving en begeleiding van ondernemers en bestaande planvorming. De totale lasten op dit taakveld zijn € 11.164,- lager dan begroot. Oorzaak hiervan is het intern oppakken van de werkzaamheden van het ambitiedocument door de afdeling programmasturing. Zodoende vindt een verschuiving plaats van programma 1 naar programma 4. Daarnaast zijn kosten gemaakt voor een tweetal projecten die niet in de begroting waren opgenomen, zijnde Uitkijktoren De Ronde Hoep en proceskosten voor het aanbrengen van de verlichting Ouderkerkerplas. Verder is er meer regulier inzet RNH geboekt op dit taakveld door een verschuiving met het taakveld ‘bedrijvenloket en bedrijfsregelingen’.

Taakveld 3.2.1 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Dit taakveld omvat de fysieke locatieontwikkelingen in het gebied. De totale lasten zijn € 49.500,- lager dan begroot als gevolg van uitstel van het bouwrijp maken van de horecalocatie Abcouderstraatweg 79. Reden hiervoor is dat de huidige ondernemers het plan niet meer kunnen bolwerken. Voor Groengebied Amstelland is het van belang zo spoedig mogelijk met een perspectief te komen voor deze ontwikkellocatie. De komende tijd zullen voorstellen worden gedaan om de horeca-ontwikkeling mogelijk te maken.

Taakveld 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

De totale lasten op dit taakveld zijn € 11.532 lager dan begroot door de eerder genoemde verschuiving met het taakveld ‘economische ontwikkeling’. Het gebiedsteam van Groengebied Amstelland behandeld vanuit verschillende disciplines de verzoeken van ondernemers en begeleiden dit zo nodig verder. Per 1 oktober 2023 is een loket opgezet waar mensen omgevingsinitiatieven kunnen indienen.

Taakveld 5.7.1 Openbaar groen en openluchtrecreatie

Dit taakveld betreft het uitvoeren en begeleiden van diverse projecten. De totale lasten zijn € 51.725,- lager dan begroot. Dit komt enerzijds door uitval van personeel ten aanzien van gebiedsadvies natuur, landschap en ruimtelijke ontwikkeling en subsidiemanagement en anderzijds door het doorschuiven van een aantal projecten naar 2024. Ook het in 2023 opgerichte pilot loket kansrijke lokale omgevingsinitiatieven valt onder dit taakveld. Daarnaast zijn er meer baten op dit taakveld dan begroot. Er is een subsidie ontvangen voor het project inrichting korte Dwarsweg welke niet was begroot.

Baten en lasten

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Verschil 2023	Jaarrekening 2022
Bedrijfskosten	62.841	99.963	-37.122	31.685
Overige bedrijfskosten	-	-	-	7.307
Inzet RNH	127.503	190.973	-63.470	121.261
Totale lasten	***190.343***	***290.936***	***-100.593***	***160.253***
Subsidies en projectbijdragen	24.154	3.589	20.565	3.726
Totale baten	***24.154***	***3.589***	***20.565***	***3.726***
Saldo	**-166.189**	**-287.347**	**121.158**	**-156.527**

Lasten en baten per taakveld

	Jaarrekening 2023		Begroting na wijziging 2023		Jaarrekening 2022	
Taakveld	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
2.1 Verkeer en vervoer	-	-	-	-	-	-
3.1 Economische ontwikkeling	76.874	1.524	65.709	-	85.791	2.133
3.2.1 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-	-	49.500	-	-	-
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-	-	10.532	-	5.621	-
5.7.1 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	113.469	22.630	165.195	3.589	68.841	1.593
Totaal	**190.343**	**24.154**	**290.936**	**3.589**	**160.253**	**3.726**

Specificatie van de projecten per taakveld

Taakveld		Jaarrekening 2023		Begroting na wijziging 2023		Verschil (realisatie minus begroting)	
Nr.	Projectnaam	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
2.1.1	Reguliere werkzaamheden Verkeer en vervoer	-	-	-	-	-	-
	Subtotaal taakveld 2.1.1	**-**	-	**-**	-	**-**	**-**
3.1	Reguliere werkzaamheden economische ontwikkeling	64.688	-	52.876	-	11.812	-
3.1	Ambitiedocument & Participatie	3.744	-	12.000	-	-8.256	-
3.1	Uitkijktoren De Ronde Hoep	3.192	-	-	-	3.192	-
3.1	Verlichting Ouderkerkerplas	3.727	-	-	-	3.727	-
3.1	Beheer Projectrekening Diemerbos (Groenfonds)	1.524	1.524	834	834	690	690
	Subtotaal taakveld 3.1	**76.874**	**1.524**	**65.710**	**834**	**11.164**	**690**
3.2.1	Reguliere werkzaamheden fysieke bedrijfsinfrastructuur	-	-	-	-	-	-
3.2.1	Bouwrijp maken horecalocatie Abcouderstraatweg 79	-	-	49.500	-	-49.500	-
	Subtotaal taakveld 3.2.1	**-**	-	**49.500**	-	**-49.500**	**-**
3.3	Reguliere werkzaamheden bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-	-	10.532	-	-10.532	-
	Subtotaal taakveld 3.3	**-**	-	**10.532**	-	**-10.532**	**-**
5.7.1	Reguliere werkzaamheden openbaar groen en (openlucht)recreatie	4.043	-	8.913	-	-4.870	-
5.7.1	Ontwikkeling Gaasperplas	56.244	-	69.552	-	-13.308	-
5.7.1	Gaasperplas Centraal	2.274	1.309	4.764	2.755	-2.490	-1.446
5.7.1	Voedselbos De Bongerd	2.042	-	10.862	-	-8.820	-
5.7.1	Ontwikkeling Abcouderstraatweg	16.836	-	30.641	-	-13.805	-
5.7.1	Inrichting korte Dwarsweg	32.030	21.321	20.463	-	11.567	21.321
5.7.1	Voortzetten financiering onderhoud Diemerbos	-	-	20.000	-	-20.000	-
	Subtotaal taakveld 5.7.1	**113.469**	**22.630**	**165.194**	**2.755**	**-51.725**	**19.875**
	Totaal	**190.343**	**24.154**	**290.936**	**3.589**	**-100.593**	**20.566**

Programma 2. Beheer en onderhoud

Ambitie

Met het programma beheer en onderhoud heeft het recreatieschap zich ingezet voor de instandhouding van recreatie en natuur. In 2023 ging het vooral om:

- De instandhouding van het recreatiegebied en -voorzieningen die aantrekkelijk, schoon, heel en veilig waren, volgens de gemiddelde CROW-beeldkwaliteit AB;
- Het zoveel mogelijk inzetten van SW-bedrijven voor onderhoudswerkzaamheden en bediening pontveren;
- Het zorgen voor een sluitende exploitatie t.b.v. evenwichtige recreatie;
- Het werken aan schoon zwemwater, op alle stranden is het streven naar minimaal score 'goed';
- Het leveren van extra inzet m.b.t. schoonhouden gebieden;
- Deelname aan de werkgroep natuurinclusieve recreatie en mechanische bestrijding eikenprocessierups.

Zie voor nadere informatie ook de paragraaf kapitaalgoederen. Door samenwerking met sociale ondernemingen draagt het recreatieschap bij aan duurzame inzetbaarheid van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Prestaties per taakveld in 2023

Een specificatie van de projecten uit dit programma is onderaan te vinden in de tabel “specificatie van de projecten per taakveld”.

Taakveld 2.1.2 Verkeer en vervoer

Dit taakveld omvat het onderhouden van wegen, paden, parkeerterreinen, kunstwerken, weg- en terreinmeubilair. Er was op dit taakveld sprake van een onderschrijding van € 31.842,- door minder inzet RNH. Deze inzet is verschoven naar het taakveld openbaar groen. De begrotingsbedragen zijn op andere taakvelden ingezet.

Taakveld 3.2.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Onder dit taakveld valt de uitvoering van vastgoedbeheer zoals contractherziening- en verlenging, controle naleving contracten, verjaringszaken/oneigenlijk gebruik en administratief beheer. De uitvoeringsorganisatie heeft gezorgd voor de afhandeling van WOO-verzoeken, canonherzieningen en andere notariële wijzigingen van erfpachtcontracten. Vastgoed geeft jaarlijks invulling aan een drietal kerntaken om de gebiedsexploitatie van Groengebied Amstelland blijvend te optimaliseren:

1. Commercieel contractbeheer: accountmanagement, contractherziening- en verlenging, controle op de naleving van contracten, verjaringszaken en oneigenlijk gebruik;
2. Administratief contractbeheer: uitvoering van datamutaties in het digitaal archief, GeoVisia en de afhandeling van notariële, Kadastrale en onroerendezaakbelasting afhandeling;
3. Het leveren van vastgoed advies aan het gebiedsteam en projectleiding over grondexploitaties en uitgiften conform het vastgestelde vastgoedbeleid en relevante wet- en regelgeving.

De reguliere werkzaamheden op dit taakveld zijn hoger dan begroot door extra inzet op aflopende contracten en afhandeling van meerjarige vastgoeddossiers. Echter zijn de baten op dit taakveld door indexering van de contracten ook hoger dan begroot, waardoor de afwijking per saldo nagenoeg nihil is.

Taakveld 3.4 Economische promotie

Dit taakveld omvat gebiedspromotie en marketing en het vergroten herkenbaarheid en zichtbaarheid van het recreatiegebied. De uitgaven op dit taakveld zijn € 11.839,- lager dan begroot, doordat bijvoorbeeld faciliteiten zoals een banner voor evenementen of kos9ten voor een campagne tussen recreatieschappen worden gedeeld. Dit leidt tot minder bedrijfskosten

Taakveld 5.3 Cultuurpresentatie en productie

De grote evenementen Amsterdam Open Air, Reggae Lake, Guilty Pleasure en Fiesta Macumba konden in 2023 grotendeels volgens planning plaatsvinden. De bezoekersaantallen waren echter wel lager dan in 2022. Dit is enerzijds het gevolg van de grote hoeveelheid concurrentie van andere festivals. Anderzijds was sprake van tegenvallende kaartverkoop bij Amsterdam Open Air en een vanwege storm afgelaste zondag van Guilty Pleasure. Hierdoor zijn € 64.969,- minder variabele inkomsten vergaard. Daarnaast waren er ook kleinere activiteiten in de gebieden zoals de Kofferbakmarkt Ouderkerkerplas en de Dutch Triatlon Series.

Taakveld 5.7.2 Openbaar groen en openluchtrecreatie

Onder dit taakveld worden inspanningen verantwoord voor instandhouding van recreatiegebieden en -voorzieningen die aantrekkelijk, schoon, heel en veilig zijn. Hiervoor werd het afgelopen jaar:

- Jaarlijks onderhoud, groot onderhoud en kleine vervangingen uitgevoerd;
- Extra inzet gepleegd om de terreinen schoon te houden;
- De routenetwerken onderhouden, inclusief promotie;
- Extra onderhoud voor laarzen- en ruiterpaden in de Middelpolder;
- Extra waterplantenbeheer en biodiversiteit bevordering in waterrijke-en natuurlijke zones;
- Aanleg voedselbos Amstelland.

De inkomsten op dit taakveld waren € 21.756,- minder dan begroot. De oorzaak hiervan is voornamelijk doordat het project bossenrevitalisatie grotendeel in 2024 uitgevoerd zal worden. Dit betreft een subsidieproject. Er zijn voor dit project dus in de realisatie minder opbrengsten toegekend (en ook minder kosten geweest).

Daarnaast waren de uitgaven op dit taakveld € 75.724,- hoger dan begroot door meer dagelijks onderhoud. Extra kosten zijn gemaakt voor herstel van stormschade, zoals de zomerstorm Poly. Daarnaast zijn vaker waterplanten verwijderd ten behoeve van de (zwem)waterkwaliteit en is extra onderhoud gepleegd voor het begaanbaar houden van laarzen- en ruiterpaden in de Middelpolder.

Figuur 4: Feestvierende bezoekers bij Fiesta Macumba

Baten en lasten

Programma 2. Beheer en onderhoud	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Verschil 2023	Jaarrekening 2022
Bedrijfskosten DO	1.360.604	1.304.709	55.895	1.277.933
Overige bedrijfskosten	330.143	380.316	-50.173	300.928
Inzet RNH	906.257	837.586	68.671	750.778
GO*	833.192	1.198.052	-364.860	892.190
Kapitaallasten	25.157	25.150	7	15.945
Subtotaal lasten	***3.455.353***	***3.745.813***	***-290.460***	***3.237.774***
Dotatie voorziening GO*	610.000	610.000	-	610.000
Onttrekking voorziening GO*	-770.078	-1.135.052	364.974	-880.304
Saldo mutaties voorziening GO	***-160.078***	***-525.052***	***364.974***	***-270.304***
Totale lasten	**3.295.275**	**3.220.761**	**74.514**	**2.967.470**
Opbrengsten	696.554	722.464	-25.910	790.645
Projectsubsidies	69.822	86.385	-16.563	16.253
Totale baten	**766.375**	**808.849**	**-42.474**	**806.898**
Saldo	**-2.528.899**	**-2.411.912**	**-116.987**	**-2.160.573**

*) GO betreft groot onderhoud en kleine vervangingen waarvan de kosten zich niet kwalificeren als investering.

Figuur 5: Grutto met pul in de Ronde Hoep

Baten en lasten per taakveld

	Jaarrekening 2023		Begroting na wijziging 2023		Jaarrekening 2022	
Taakveld	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
2.1 verkeer en vervoer	472.514	-	504.356	-	182.814	-
3.2.2 fysieke bedrijfs-infrastructuur	136.812	397.382	89.888	353.131	89.488	334.079
3.4 economische promotie	111.902	-	123.741	-	139.399	-
5.3 cultuur presentatie en productie	83.101	270.909	87.554	335.878	49.478	425.332
5.7.2 openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.490.946	98.084	2.415.222	119.840	2.506.292	47.487
Totaal	**3.295.275**	**766.375**	**3.220.761**	**808.849**	**2.967.470**	**806.898**

Specificatie van de projecten per taakveld

Taakveld		Jaarrekening 2023		Begroting na wijziging 2023		Verschil (realisatie minus begroting)	
Nr.	Projectnaam	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
2.1.2	Reguliere werkzaamheden verkeer en vervoer	171.214	-	203.056	-	-31.842	-
2.1.2	Dotatie voorziening GO/V	301.300	-	301.300	-	-	-
2.1.2	GO/V	371.459	-	609.135	-	-237.676	-
2.1.2	Onttrekking voorziening GO/V	-371.459	-	-609.135	-	237.676	-
	Subtotaal taakveld 2.1.2	**472.514**	**-**	**504.356**	**-**	**-31.842**	**-**
3.2.2	Reguliere werkzaamheden fysieke bedrijfsinfrastructuur	136.812	397.382	89.888	353.131	46.924	44.251
	Subtotaal taakveld 3.2.2	**136.812**	**397.382**	**89.888**	**353.131**	**46.924**	**44.251**
3.4	Reguliere werkzaamheden economische promotie	111.902	-	123.741	-	-11.839	-
	Subtotaal taakveld 3.4	**111.902**	**-**	**123.741**	**-**	**-11.839**	**-**
5.3	Reguliere werkzaamheden cultuurpresentatie en productie	83.101	-	87.554	-	-4.453	-
5.3	Evenementen	-	270.909	-	335.878	-	-64.969
	Subtotaal taakveld 5.3	**83.101**	**270.909**	**87.554**	**335.878**	**-4.453**	**-64.969**
5.7.2	Reguliere werkzaamheden beheer openbaar groen en openluchtrecreatie	2.090.954	95.064	1.998.674	100.142	92.280	-5.078
5.7.2	Dotatie voorziening GO/V	308.700		308.700	-	-	-
5.7.2	GO/V	461.733		588.917		-127.184	-
5.7.2	Onttrekking voorziening GO/V	-398.619		-525.917	-	127.298	-
5.7.2	Kapitaallasten	25.157		25.150		7	-
5.7.2	Bossenrevitalisatie	3.021	3.021	19.698	19.698	-16.677	-16.677
	Subtotaal taakveld 5.7.2	**2.490.946**	**98.084**	**2.415.222**	**119.840**	**75.724**	**-21.756**
	Totaal	**3.295.275**	**766.375**	**3.220.761**	**808.849**	**74.514**	**-42.474**

Programma 3. Toezicht en veiligheid

Ambitie

Door gastheerschap, het houden van toezicht en indien nodig handhavend optreden wil Groengebied het gevoel van vertrouwen en veiligheid bij haar bezoekers vergroten.

Prestaties per taakveld in 2023

Specificatie van dit programma is te vinden in de tabel “Baten en lasten”.

Taakveld 1.2 Openbare orde en veiligheid

Er is sprake van een onderschrijding van € 77.944,- op dit taakveld door uitval en onderbezetting. De wens om meer toezicht is deels ingevuld met inhuur van externe toezichthouders. Verder is een onbegrote subsidie voor groene BOA’s ontvangen. Vanuit deze subsidie kan een tegemoetkoming worden aangevraagd voor werk gerelateerde uitrusting- en opleidingen.

Gezamenlijk fonds beheer en exploitatie Diemerbos

In 2011 hebben Groengebied Amstelland en Staatsbosbeheer (SBB) overeenstemming bereikt over de programmatische aanwending van het fonds beheren exploitatie Diemerbos ter grootte van (destijds) € 180.000,- waarmee het beheer en de exploitatie van het Diemerbos wordt versterkt.

In de uitwerking van deze punten is door beide partijen een aantal passende maatregelen benoemd waaronder het gezamenlijk invulling geven aan een goed gastheerschap van het Diemerbos.

Op verzoek en voor rekening van SBB heeft RNH toezicht uitgevoerd in het Diemerbos in de periode september 2020 - september 2022.

Voor de periode tot 31 december 2023 is dit verzoek opnieuw gedaan met bekostiging van de geoffreerde toezichttaken uit het fonds ‘beheer en exploitatie Diemerbos’. Het bestuur van Groengebied heeft in het najaar van 2022 hiermee ingestemd. Volledigheidshalve wordt verwezen naar het bestuurlijke besluit van Groengebied Amstelland d.d. 14 april 2011 en d.d. 25 november 2021.

Baten en lasten

Programma 3. Toezicht en veiligheid	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Verschil 2023	Jaarrekening 2022
Bedrijfskosten	40.884	29.879	11.005	27.947
Inzet RNH	437.453	497.996	-60.543	414.207
Totale lasten	**478.338**	**527.875**	**-49.537**	**442.154**
Opbrengsten	28.407	-	28.407	23.751
Totale baten	**28.407**	**-**	**28.407**	**23.751**
Saldo	**-449.931**	**-527.875**	**77.944**	**-418.403**

Baten en lasten per taakveld

	Jaarrekening 2023		Begroting na wijziging 2023		Jaarrekening 2022	
Taakveld	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
1.2 openbare orde en veiligheid	478.338	28.407	527.875	-	442.154	-
Totaal	**478.338**	**28.407**	**527.875**	**-**	**442.154**	**-**

Programma 4. Bestuur en ondersteuning

Speerpunten

Voor 2023 waren de speerpunten:

- Complementeren en vaststellen ambities;
- Monitoren en deelnemen in grote gebiedsprocessen: BOS Diemerscheg, Toekomstkader Amstelscheg en Toekomstplan Gaasperplas;
- Internaliseren natuurinclusieve recreatie;
- Actualiseren risico-inventarisatie;
- Aanscherpen planning & control-cyclus;
- Ondersteunen implementatie bestuursbureau;
- Voorbereiden rechtmatigheidscontrole;
- Verder implementeren van de financiële transitie conform het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

Prestaties per taakveld in 2023

Specificatie is onderaan dit programma te vinden in de tabel “Specificatie taakveld 0.4 overhead”.

Taakveld 0.1 Bestuur

- Diverse werkzaamheden t.b.v. aanpassen GR / verordening;
- Accountantscontrole bij jaarrekening 2023;
- Goedkeurende accountantsverklaring bij de jaarrekening 2023;
- Interimcontrole 2023;
- Werkzaamheden bestuursbureau (€ 89.000,-).

Taakveld 0.4 Overhead

Overheadkosten waren € 22.606,- hoger dan begroot. De reden van de hogere overheadkosten hebben te maken met het oppakken van de werkzaamheden van het ambitiedocument door de afdeling programmasturing. Zodoende vindt een verschuiving plaats van programma 1 naar programma 4. Als de overhead wordt afgezet tegen de totale lasten bedraagt het percentage overhead 9%.

Baten en lasten

Programma 4. Bestuur en ondersteuning	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Verschil 2023	Jaarrekening 2022
Bedrijfskosten	130.490	121.269	9.221	111.070
Inzet RNH	408.021	388.249	19.772	370.703
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totale lasten	**538.511**	**509.518**	**28.993**	**481.772**
Opbrengsten	-	-	-	-
Totale baten	**-**	**-**	**-**	**-**

Baten en lasten per taakveld

	Jaarrekening 2023		Begroting na wijziging 2023		Jaarrekening 2022	
Taakveld	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
0.1 bestuur	110.656	-	104.269	-	97.233	-
0.4 overhead	427.855	-	405.249	-	384.539	-
Totaal	**538.511**	**-**	**509.518**	**-**	**481.772**	**-**

Specificatie taakveld 0.4 overhead

Onderdeel	Jaarrekening 2023		Begroting na wijziging 2023		Verschil (realisatie minus begroting)	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Bestuursadvisering en programmasturing	215.689	-	194.651	-	21.038	-
Secretariaat	29.338	-	28.839	-	499	-
Financiële control en administratie	99.509	-	104.190	-	-4.681	-
Aansturing beheerteam en toezichthouders	63.484	-	60.569	-	2.915	-
Kantoor- en bedrijfskosten	19.835	-	17.000	-	2.835	-
Totaal	**427.855**	**-**	**405.249**	**-**	**22.606**	**-**

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen

Gebeurtenissen per taakveld in 2023

Specificatie is onderaan dit programma te vinden in de tabel “Specificatie van de resultaatbestemming door mutaties reserves”.

Taakveld 0.5 Treasury

- De financiering van het vastgestelde beleid;
- Ontvangst van rentebaten;
- Het minimaliseren van de financieringskosten;
- Het beperken van de (financiële) risico’s.

In het boekjaar 2023 is er aan rentebaten € 110.531,- meer ontvangen dan begroot.

Taakveld 0.8 Overige baten en lasten

- Participantenbijdrage;
- Overige verrekeningen.

Taakveld 0.9 Vennootschapsbelasting

De activiteiten van het recreatieschap kunnen als volgt worden omschreven: beleidsbepaling, beheer en onderhoud van recreatieterreinen, genereren van publiciteit en ter beschikking stellen van recreatieterreinen voor openluchtrecreatie en evenementen. Groengebied Amstelland neemt het standpunt in dat haar activiteiten geen belaste ondernemingsactiviteiten vormen voor de Wet op de Vennootschapsbelasting 1969. Dit wordt jaarlijks beoordeeld. Op grond daarvan is de conclusie dat het recreatieschap ook in 2023 niet Vpb-plichtig is en dus vrijgesteld van vennootschapsbelasting.

Taakveld 0.10 Mutaties reserves

Het recreatieschap heeft verschillende reserves, die elk voor hun eigen doelen worden ingezet. Het doel van elke reserve is nader toegelicht in de paragraaf weerstandsvermogen↗.

In onderstaande tabellen is de stand van de reserves weergegeven aan het einde van 2023 en het verschil ten opzichte van de stand aan het einde van 2022.

Baten en lasten

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Verschil 2023	Jaarrekening 2022
Bedrijfskosten	1.343	950	393	1.128
Inzet RNH	-	-	-	-
Totale lasten	**1.343**	**950**	**393**	**1.128**
Participantenbijdragen	3.673.459	3.673.459	-	3.492.877
Opbrengsten	169.031	58.500	110.531	1.592
Totale baten	**3.842.490**	**3.731.959**	110.531	**3.494.469**
Saldo voor bestemming	**3.841.147**	**3.731.009**	**110.138**	**3.493.341**
Mutaties reserves	157.617	-5.643	163.260	276.066
Saldo na bestemming	**3.683.530**	**3.736.652**	**-53.122**	**3.217.275**

Specificatie van de resultaatbestemming door mutaties reserves

Resultaatbestemming (ad 5. mutaties reserves)	Jaarrekening 2023			Begroting na wijziging 2023			Jaarrekening 2022		
	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo
Algemene reserve	285.372	393.578	-108.206	244.492	189.427	55.065	389.231	83.652	305.579
Bestemmingsreserve uitvoeringsprogramma	276.000	-	276.000	-	-	-	-	-	-
Bestemmingsreserve investeringen	-	965	-965	-	60.708	-60.708	-	49.563	-49.563
Bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten	-	9.212	-9.212	-	-	-	20.049	-	20.049
Totaal mutaties reserves	**561.372**	**403.756**	**157.617**	**244.492**	**250.135**	**-5.643**	**409.280**	**133.215**	**276.066**

Ontwikkeling van reserves

	Stand per 31-12-2023	Stand per 31-12-2022	Verschil
Algemene reserve	1.350.120	1.458.326	-108.206
Bestemmingsreserve	804.513	538.690	265.823
Totaal reserves	**2.154.633**	**1.997.016**	**157.617**

In 2019 is een bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten opgericht ten behoeve van maatschappelijk nut reserveringen. In 2023 is een bestemmingsreserve uitvoeringsprogramma opgericht ten behoeve van dekking projecten volgend uit de uitwerking van de ambities.

Baten en lasten per taakveld

Taakveld	Jaarrekening 2023		Begroting na wijziging 2023		Jaarrekening 2022	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
0.5 treasury	1.343	169.028	950	58.500	1.128	1.586
0.8 overige baten en lasten	-	3.673.463	-	3.673.459	-	3.492.883
0.9 vennootschaps-belasting	-	-	-	-	-	-
0.10 mutaties reserves	561.372	403.756	244.492	250.135	409.280	133.215
0.11 resultaat rekening baten en lasten	-	-	-	-	-	-
Totaal	**562.716**	**4.246.246**	**245.442**	**3.982.094**	**410.408**	**3.627.683**

Paragrafen

A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre Groengebied Amstelland in staat is om middelen vrij te maken en daarmee substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid veranderd moet worden. Het weerstandsvermogen wordt vergeleken met de weerstandscapaciteit: de mogelijk in te zetten middelen om de risico's te dragen. De weerstandscapaciteit moet groter zijn dan het berekende weerstandsvermogen.

Weerstandsvermogen

Om het weerstandsvermogen te berekenen zijn alle risico's, waarvoor geen maatregelen getroffen zijn en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie, geïnventariseerd. Per risico is de kans vermenigvuldigd met de potentiële omvang in euro's. Het berekende weerstandsvermogen bedraagt per 31-12-2023, € 508.750,- , zie bijlage VI Risico-inventarisatie 2024 ⇗.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bij het recreatieschap wordt gevormd door de middelen in de algemene reserve. In de begroting is geen post "onvoorzien" opgenomen voor het opvangen van eventuele niet voorziene lasten in de loop van het jaar. Bij Groengebied Amstelland heeft iedere onvoorziene last van substantiële betekenis en dus directe gevolgen, waardoor de uitvoering van het beleid onder druk komt te staan. Ook heeft het recreatieschap geen stille reserves. Stille reserves zijn activa die tegen geen of een te lage waarde zijn gewaardeerd en direct verkoopbaar zijn. De huidige algemene reserve (weerstandscapaciteit) per 31-12-2023 bedraagt € 1.350.120,- en ligt ruim boven het benodigde weerstandsvermogen.

Risicobeheersing

Jaarlijks worden de risico's die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie van het recreatieschap geïnventariseerd en gekwantificeerd. De belangrijkste risico's voor Groengebied Amstelland zijn:

- Extreme weersomstandigheden door klimaatveranderingen;
- Niet kunnen organiseren van (grote) evenementen;
- Continuïteit dienstverlening uitvoeringsorganisatie.

	Stand per 31-12-2023	Stand per 31-12-2022	Verschil
Algemene reserve	1.350.120	1.458.326	-108.206
Bestemmingsreserve investeringen	445.602	446.567	-965
Bestemmingsreserve uitvoeringsprogramma	276.000	-	276.000
Bestemmingsreserve kapitaallasten	82.911	92.123	-9.212
Totaal	**2.154.633**	**1.997.016**	**157.617**

Algemene reserve

De algemene reserve dient als weerstandscapaciteit voor de financiële risico's die het recreatieschap loopt. Ook worden soms uit de algemene reserve extra incidentele inspanningen gefinancierd omdat de reserve investeringen beperkt is. De aanvullende, incidentele, opdrachten zijn ‘extra’ en afhankelijk van de mogelijkheden om ze te financieren. Er kunnen verschillende soorten incidentele projecten worden uitgevoerd, zoals op het gebied van groot onderhoud, gebiedsontwikkeling, inkomstenwerving of omvormingen. Voor deze projecten wordt dan een aanvullend budget uit de algemene reserve beschikbaar gesteld door het bestuur. Middelen uit de algemene reserve kunnen dus door het bestuur worden ingezet voor allerlei taken van het recreatieschap.

Bestemmingsreserve investeringen

De bestemmingsreserve investeringen wordt voornamelijk ingezet voor ontwikkeling van het recreatiegebied door vernieuwing. Vernieuwing is gericht op het aantrekkelijk houden van de gebieden voor de inwoners van de regio, het betaalbaar houden van het beheer en het realiseren van inkomsten. Voorbeelden van vernieuwing zijn onder andere het plaatsen van sporttoestellen en het faciliteren van nieuwe horecagelegenheden.

Bestemmingsreserve uitvoeringsprogramma

Deze bestemmingsreserve zal ingezet worden voor projecten uit het realiseren van de vastgestelde ambities. Deze reserve zal, na besluit van het algemeen bestuur, verder aangevuld worden met de eventueel behaalde winsten vanuit regulier beheer.

Bestemmingsreserve kapitaallasten

Deze bestemmingsreserve dient ter dekking van de kapitaallasten van geactiveerde kapitaaluitgaven en dient in stand te worden gehouden ter dekking van de kapitaallasten in de exploitatie.

Kengetallen

Conform het BBV worden de kengetallen in onderstaande tabel vermeld.
De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Een schuldquote hoger dan 130% wordt als problematisch gezien. Groengebied Amstelland heeft geen leningen, vandaar de negatieve ratio.

De solvabiliteit geeft informatie over het gevoerde beleid. De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin aan de financiële verplichtingen kan worden voldaan. In de regel wordt een solvabiliteitsratio >50% als voldoende beschouwd.

Het kengetal "structurele exploitatieruimte" geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte in de begroting is om tegenvallers op te vangen. De commissie BBV geeft aan dat een ratio > 0,6% acceptabel is.

Conclusie solvabiliteitsratio

Het solvabiliteitsratio houdt verband met behaalde resultaten van de afgelopen jaren. In de regel wordt een solvabiliteitsratio > 50% als voldoende beschouwd. Zoals hieronder te zien komt de solvabiliteitsratio voor 2023 uit op 53% (2022: 48%). Wat als voldoende beschouwd kan worden.

Kengetallen

	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Netto schuldquote	-76%	-77%	-82%
Idem gecorrigeerd voor verstrekte leningen	-76%	-77%	-82%
Solvabiliteitsratio	53%	48%	48%
Structurele exploitatieruimte	5%	5%	8%
Grondexploitatie	N.v.t.		
Belastingcapaciteit	N.v.t.		

Figuur 6: De nieuwe sporttoestellen bij de Gaasperplas

B. Kapitaalgoederen

Hieronder wordt een overzicht gegeven van het onderhoud van de kapitaalgoederen, onderscheiden naar de volgende categorieën:

- Verhardingen;
- Civiele kunstwerken;
- Groen;
- Water, oevers en stranden;
- Pontjes;
- Terreinmeubilair;
- Hygiënische maatregelen/ nutsvoorzieningen, riolering en reiniging;
- Gebouwen en materieel.

Op 8 november 2018 is het beheerplan in het bestuur gepresenteerd en is het gewenste beeldkwaliteitsniveau vastgesteld op basis van de CROW "kwaliteitscatalogus openbare ruimte 2018". De uitvoeringsorganisatie probeert met het beperkte budget zo goed mogelijk de beoogde beeldkwaliteit B te handhaven.

Bij de instandhouding wordt onderscheid gemaakt tussen dagelijks onderhoud (DO), groot onderhoud (GO) en vervangingen (VV).

Dagelijks/ jaarlijks onderhoud

DO omvat de reguliere, jaarlijks terugkerende kosten voor de instandhouding. Het DO betaalt het recreatieschap uit de exploitatiebegroting.

Groot onderhoud en kleine vervangingen

GO omvat de kosten voor instandhouding die niet ieder jaar terugkeren en levensduur verlengend zijn. Deze maatregelen worden uitgevoerd op basis van de meerjarenplanning en inspecties.

Het GO en kleine VV (vervangingen tot € 50.000) betaalt het recreatieschap uit de voorziening GO. Die voorziening wordt gevoed met een jaarlijkse dotatie vanuit de exploitatiebegroting. De jaarlijkse dotatie is berekend op basis van het werkelijk geplande groot onderhoud en de kleine vervangingen in de komende 10 jaren, zoals dat vastligt in een door het bestuur vastgesteld beheerplan (zie de meerjarenbegroting).

De kosten voor GO en kleine VV worden geboekt via de exploitatie, met daar tegenover een even grote onttrekking uit de voorziening. Op deze manier worden de betreffende lasten goed gemonitord.

Grote vervangingen

Grote VV, maatschappelijke vervangingen boven de € 50.000 en economische vervangingen (zoals gebouwen, voer- en vaartuigen) boven de € 10.000 worden gedekt uit de exploitatie of door een ingestelde bestemmingsreserve kapitaallasten.

Het BBV schrijft voor dat alle investeringen als bezit (materiële vaste activa) op de balans moeten staan. Op de balans is rekening gehouden met een realistische jaarlijkse waardedaling. Die waardedaling leidt tot de jaarlijkse afschrijvingslasten (kapitaallasten). De bestemmingsreserve egalisatie dient ter dekking van de kapitaallasten van geactiveerde kapitaaluitgaven.

Totale lasten DO, GO en VV

Totale lasten kapitaalgoederen (in programma 2)	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Dagelijks onderhoud	1.360.604	1.304.709	1.277.933
Groot onderhoud en kleine vervangingen	833.192	1.198.052	892.190
Kapitaallasten	25.157	25.150	15.945
Totaal	**2.218.954**	**2.527.911**	**2.186.068**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Maatschappelijke vervangingen >50.000	-	-	20.049
Economische vervangingen	2.452	-	-

De economische vervangingen hebben betrekking op het elektrificeren van de pontjes Smient en Fuut. Hiermee is in 2023 begonnen en zal verder lopen in 2024.

In bijlage IV ⇗ is een specificatie van de materiële vaste activa opgenomen in de staat van geactiveerde investeringen tot en met 2023

Figuur 7: Het nieuwe welkomstbord bij recreatiegebied Elsenhove

Taakveld 2.1 Verkeer en vervoer

Totale lasten 2.1 VERKEER EN VERVOER	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Verhardingen	171.620	464.197	426.648
Civiele kunstwerken	304.905	251.059	142.546
Inzet RNH	66.148	96.935	20.474
En per saldo toevoeging /onttrekking aan de voorziening GO	-70.159	-307.835	-406.854
Totaal	**472.514**	**504.356**	**182.814**

Categorie verhardingen

Groengebied Amstelland heeft in totaal 36 hectare aan verhardingen in de vorm van gesloten verharding (asfalt) voor rijbanen, parkeerterreinen, fiets- en wandelpaden en half verharding voor de overige wandelpaden. Ook de ruiterpaden zijn in deze categorie opgenomen. De wegen en paden worden periodiek geïnspecteerd om vast te stellen waar onderhoud noodzakelijk is.

De beeldkwaliteit voor verhardingen is vastgesteld op niveau B. Bij gladheid wordt de verharding niet gestrooid.

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning zijn in 2023 onder andere de volgende herstelwerkzaamheden uitgevoerd:

- Half-verharding voetpaden in verschillende gebieden;
- Grootonderhoud straatwerk rondom toiletgebouwen.

VERHARDINGEN	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Dagelijks onderhoud	68.659	75.212	48.246
Groot onderhoud en kleine vervangingen	102.961	388.985	378.402
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	**171.620**	**464.197**	**426.648**

Categorie civiele kunstwerken

Groengebied Amstelland heeft totaal 450 stuks kunstwerken waarvan 140 bruggen en 310 waterstaatkundige voorzieningen zoals stuwen en duikers. De beeldkwaliteit voor civiele kunstwerken is vastgesteld op niveau B.

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning zijn in 2023 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Groot onderhoud drie voetgangersbruggen in recreatiegebied De Hoge Dijk;
- Vervangen loopvlonder in recreatiegebied De Hoge Dijk;
- Vervangen twee voetgangersbruggen in recreatiegebied de Gaasperplas.

CIVIELE KUNSTWERKEN	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Dagelijks onderhoud	36.407	30.909	12.793
Groot onderhoud en kleine vervangingen	268.498	220.150	129.753
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	**304.905**	**251.059**	**142.546**

Taakveld 5.7.2 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Totale lasten 5.7.2 OPENBAAR GROEN EN (OPENLUCHT) RECREATIE	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Groen	848.477	756.977	749.091
Water, oevers en stranden	369.644	463.967	395.963
Pontjes	55.718	72.000	70.528
Terreinmeubilair	191.513	183.942	140.481
Hygiënische maatregelen / nuts, riolering en reiniging	194.565	209.208	188.763
Gebouwen en materieel	82.512	126.561	72.048
Overige bedrijfskosten	284.901	330.951	251.998
Inzet RNH	553.535	488.833	500.869
En per saldo toevoeging (of onttrekking) aan de voorziening GO	-89.919	-217.217	136.550
Totaal	**2.490.946**	**2.415.222**	**2.506.292**

Categorie groen

Groengebied Amstelland bevat in totaal 308 ha aan grasvegetatie in de vorm van intensieve- en extensieve grasvegetatie, moeras en rietlanden. Verder heeft het recreatieschap in totaal 115 ha beplanting bestaande uit cultuurlijke en natuurlijke beplanting.

De beeldkwaliteit voor grasvegetaties en cultuurlijke beplanting zijn beide vastgesteld op niveau B.

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning zijn in 2023 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Biodiversiteit bevorderend maaibeleid;
- Beplanting na stormschade Poly, Gerrit en Henk hersteld;
- Pitrusbestrijding in de Diemerpolder;
- Invasieve exotenbestrijding in verschillende gebieden;
- Boomveiligheidsinspectie solitaire- en laanbeplanting.

GROEN	Jaarrekening 2023	Begroting 2023	Jaarrekening 2022
Dagelijks onderhoud	735.170	635.077	657.886
Groot onderhoud en kleine vervangingen	113.307	121.900	91.204
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	**848.477**	**756.977**	**749.091**

Categorie water, oevers en stranden

Groengebied Amstelland heeft in haar beheergebieden in totaal 188 ha water. De inrichting van de zwemplekken moeten middels waarschuwingsborden aan de wettelijke eisen voldoen. Ook het zwemwater voldoet aan de minimale wettelijke eisen (Whvbz). De beeldkwaliteit voor water is vastgesteld op niveau B. Groengebied Amstelland heeft in de verschillende gebieden in totaal 18.500 m2 zandstrand. De beeldkwaliteit voor oevers en stranden is vastgesteld op niveau B.

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning zijn in 2023 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Periodiek onderhoud aan de stranden;
- Waterplantenbeheer met maaien en afvoeren;
- Verschillende doorspoelpompen vervangen.

WATER, OEVERS EN STRANDEN	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Dagelijks onderhoud	209.006	198.848	216.706
Groot onderhoud en kleine vervangingen	160.638	265.119	179.258
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	**369.644**	**463.967**	**395.963**

Categorie pontjes

Groengebied Amstelland heeft in de verschillende gebieden in totaal twee gemotoriseerde pontjes.

De beeldkwaliteit voor de pontjes is vastgesteld op niveau B.

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning zijn in 2023 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Pinbetalingen voor pontovertocht ingevoerd;
- Regulier onderhoud zoals schilderwerk, doorsmeren e.d.;
- Subsidiebeschikking verkregen voor elektrificatie van de pontjes. De verwachting is dat dit in het najaar van 2024 in uitvoering komt. Gekoerst wordt op het gebruik van elektrische pontjes in recreatieseizoen 2025.

PONTJES	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Dagelijks onderhoud	55.718	72.000	70.528
Groot onderhoud en kleine vervangingen	-	-	-
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	**55.718**	**72.000**	**70.528**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Maatschappelijke vervangingen >50.000	-	-	-
Economische vervangingen	2.452	-	-

De economische investering ziet op het elektrificeren van de pontjes Smient en Fuut. Deze investering zal nog verder doorlopen in 2024.

Categorie terreinmeubilair

Groengebied Amstelland heeft in totaal 1135 stuks terreinmeubilair, waarvan 40 speeltoestellen en 1095 overig terreinmeubilair zoals picknicksets, banken, parkeerpalen en verkeersborden.

De beeldkwaliteit voor terreinmeubilair is vastgesteld op niveau B.

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning zijn in 2023 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Voorbereidingen voor het vervangen van de welkomstborden zijn getroffen;
- Speeltoestel Ouderkerkerplas vervangen;
- Trimtoestellen Gaasperplas vervangen;
- Speeltoestel op het recreatie erf langs de Amstel vervangen.

TERREINMEUBILAIR	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Dagelijks onderhoud	38.183	56.667	58.288
Groot onderhoud en kleine vervangingen	153.330	127.275	82.193
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	**191.513**	**183.942**	**140.481**

Categorie hygiënische maatregelen/ nutsvoorzieningen, riolering en reiniging

Groengebied Amstelland heeft in totaal 13 pompen voor de riolering en het doorspoelen van zwemwater, 14 elektrakasten, 3500 meter elektra leidingen en 3780 meter persriolering. Daarnaast verschillende waterputten, watertappunten en 3000 meter waterleiding. De beeldkwaliteit voor riolering is vastgesteld op niveau B. Het recreatieschap heeft totaal 6 toiletgebouwen, die in het seizoen dagelijks schoongemaakt moeten worden.

Op de verschillende terreinen staan in totaal 42 ondergrondse afvalcontainers die periodiek leeggezogen worden. Op intensief gebruikte ligweiden staan in totaal 15 "hete kolen bakken" voor het barbecueën. Ook het periodiek prikken van zwerfvuil en het verwijderen van illegaal gestort afval op de parkeerterreinen behoort tot deze categorie.

De beeldkwaliteit voor reiniging is vastgesteld op niveau A. Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning zijn in 2023 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Aantal rioolpompen vervangen.

HYGIËNISCHE MAATR. / NUTS, RIOLERING EN REINIGING	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Dagelijks onderhoud	194.565	209.208	188.763
Groot onderhoud en kleine vervangingen	-	-	-
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	**194.565**	**209.208**	**188.763**

Categorie gebouwen en materieel

Dit omvat het onderhoud aan de openbare gebouwen, verhuurde gebouwen en materieel zoals voertuigen en grote machines. Het recreatieschap heeft in totaal 14 gebouwen in eigen beheer.

De beeldkwaliteit voor gebouwen is vastgesteld op niveau B.

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning zijn in 2023 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Grootonderhoud aan verschillende gebouwen volgens bouwkundige inspectie (BBA).

GEBOUWEN EN MATERIEEL	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Dagelijks onderhoud	22.897	26.788	24.722
Groot onderhoud en kleine vervangingen	34.457	74.623	31.381
Kapitaallasten	25.157	25.150	15.945
Totaal	**82.512**	**126.561**	**72.048**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Maatschappelijke vervangingen >50.000	-	-	20.049
Economische vervangingen	-	-	-

C. Financiering

Wet Financiering decentrale overheden

De Wet Financiering decentrale overheden (Wet Fido) heeft als uitgangspunt het beheersen van risico's. De belangrijkste kenmerken in dat kader is een tweetal randvoorwaarden voor het treasurybeleid. De eerste is dat het aangaan en verstrekken van geldleningen alsmede het verlenen van garanties alleen zijn toegestaan voor de uitoefening van de publieke taak. De tweede houdt in dat uitzettingen een prudent karakter (=met beleid en inzicht bezien) moeten hebben en niet gericht zijn op het genereren van inkomen door het lopen van onnodige risico's.

Op 13 juli 2023 heeft het algemeen bestuur haar verordening financieel beheer vastgesteld in gevolge artikel 59 Wet Gemeenschappelijke Regelingen over de kaders voor de inrichting en uitvoering van de financieringsfunctie. Ook is in deze vergadering de controleverordening vastgesteld in gevolge artikel 59 Wet Gemeenschappelijke Regelingen en de artikelen 190 tot en met 2019 van de provinciewet.

Risicobeheer

Binnen de Wet Fido zijn 2 normen vermeld waaraan dient te worden voldaan. De normen bestaan uit de kasgeldlimiet en de rente-risiconorm.

De kasgeldlimiet heeft betrekking op leningen met een looptijd van maximaal 1 jaar en de renterisiconorm op leningen met een looptijd vanaf 1 jaar. Het doel van deze normen is te voorkomen dat bij herfinanciering van leningen bij (aanzienlijk) hogere rente grote schokken optreden in de hoogte van de rente die het recreatieschap moet betalen. De normen beperken de budgettaire risico’s. Groengebied Amstelland is volgens het huidige liquiditeits- en financieringsbeleid binnen de kasgeldlimiet en renterisiconorm gebleven.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is het bedrag ter grootte van 8,2% van het totaal van de jaarbegroting bij aanvang van het jaar. Het doel van de limiet is de vlottende schuld (kortlopende leningen) te beperken. In de onderstaande tabel is de kasgeldlimiet voor het begrotingsjaar bepaald.

Berekening van de kasgeldlimiet	
Begrotingstotaal (lasten)	4.550.040
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	8,20%
Kasgeldlimiet	373.100

Renterisiconorm

De renterisiconorm is een bedrag ter grootte van een percentage van het totaal van de vaste schuld bij aanvang van het jaar. Het doel is het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente op de rente lasten van de organisatie. De norm stelt dat per jaar maximaal 20% van de vaste schuld in aanmerking mag komen voor herfinanciering of renteherziening. In de onderstaande tabel is de renterisiconorm voor het begrotingsjaar bepaald op € 0.

Berekening van de renterisiconorm	
Stand van de vaste schuld per 1 januari	-
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20%
Renterisiconorm	0

Wet Fido Modelstaat A (x € 1.000)

Toelichting op modelstaat A

De kasgeldlimiet voor Groengebied Amstelland bedraagt op basis van de begroting 2023 € 373.000,-. Het recreatieschap blijft het gehele jaar binnen de limiet.

Kwartaal	1e			2e		
Maand	1 jan	1 feb	1 mrt	1 apr	1 mei	1 jun
Registratie nr.						
Datum ontvangst						
Vlottende schuld	0	0	0	0	0	0
Vlottende middelen	0	0	0	0	0	0
Netto vl. schuld	0	0	0	0	0	0
Netto vl. overschot	0	0	0	0	0	0
Gem. schuld		0			0	
Gem. overschot		0			0	
Kasgeldlimiet	373	373	373	373	373	373
Ruimte onder limiet		373			373	
Overschrijding		0			0	

Kwartaal	3e			4e		
Maand	1 jul	1 aug	1 sep	1 okt	1 nov	1 dec
Registratie nr.						
Datum ontvangst						
Vlottende schuld	0	0	0	0	0	0
Vlottende middelen	0	0	0	0	0	0
Netto vl. schuld	0	0	0	0	0	0
Netto vl. overschot	0	0	0	0	0	0
Gem. schuld		0			0	
Gem. overschot		0			0	
Kasgeldlimiet	373	373	373	373	373	373
Ruimte onder limiet		373			373	
Overschrijding		0			0	

Wet Fido Modelstaat B (x € 1.000)

Toelichting op modelstaat B

Bij Groengebied Amstelland hebben geen renteherzieningen op vaste schulden plaatsgevonden en er zijn geen nieuwe leningen uitgezet of aangetrokken. De renterisiconorm is derhalve nihil.

Modelstaat B

1a	Renteherziening op vaste schuld O/G		-
1b	Renteherziening op vaste schuld U/G		-
2	Renteherziening op vaste schuld	(1a-1b)	-
3a	nieuw aangetrokken vaste schuld		-
3b	nieuw uitgezette lange leningen		-
4	netto nieuw aangetrokken vaste schuld	(3a-3b)	-
5	Betaalde aflossingen		-
6	herfinanciering	(laagste van 4 en 5)	-
7	Renterisico op de vaste schuld	(2+6)	-
8	Renterisiconorm		-
9a	ruimte onder		-
9b	Overschrijding		-

Renterisiconorm

10	Stand van de vaste schuld		-
11	Vastgestelde percentage		
12	Renterisiconorm	(10x11)	-

D. Bedrijfsvoering en openbaarheid Woo

Recreatie Noord-Holland N.V. (RNH) werkt als opdrachtnemer voor het bestuur van Groengebied Amstelland. De provincie Noord-Holland is enig aandeelhouder van RNH, maar de provincie wil de aandelen verkopen aan Staatsbosbeheer.

In 2017 is de dienstverlening van RNH geëvalueerd. Daarna heeft RNH een verbeterplan uitgevoerd naar tevredenheid van zowel ambtelijke als bestuurlijke vertegenwoordigers van (de participanten van) de recreatieschappen. Op initiatief van de provincie is in 2020 onderzoek uitgevoerd naar de uitvoeringstaken van RNH in combinatie met de governance structuur van de recreatieschappen. Daarom hebben de recreatieschappen voor 2021 een contractverlenging van één jaar afgesproken. In 2021 is besloten om met ingang van 1 januari 2022 een bestuursbureau op te richten met medewerkers die rechtstreeks in dienst staan van de recreatieschappen, zodat een betere scheiding van opdrachtgeverschap en opdrachtnemersrol ontstaat. In het licht daarvan hebben de vijf recreatieschappen in 2021 besloten dat RNH ook in 2022 en 2023 als uitvoeringsorganisatie wordt gecontracteerd, met een opzegtermijn van één jaar. In 2022 is enerzijds besloten een werkgroep in te stellen om samen met de andere recreatieschappen te werken aan vernieuwing van de meerjarige overeenkomsten met RNH en anderzijds om nog eenmaal de bestaande overeenkomst te verlengen voor 2024, met een opzegtermijn van één jaar. In december 2023 heeft het recreatieschap de overeenkomst opgezegd in de verwachting dat in de loop van 2024 de nieuwe meerjarige overeenkomst definitief wordt en per 1 januari 2025 kan ingaan. Indien de nieuwe overeenkomst voor het einde van 2024 nog niet is gesloten, wordt de opzegging eenmalig opgeschort met één jaar.

De dienstverlening wordt afgerekend op basis van werkelijk gemaakte kosten en uren. De inzet van RNH voor het recreatieschap behoort tot de kostencategorie ingeleend personeel. Werkelijke inzet RNH is € 1.895.624,-. Voor de werkzaamheden die het Routebureau van RNH in opdracht van het recreatieschap verricht zijn vaste bedragen in de begroting opgenomen. Werkelijke inzet Routebureau € 85.209,-. Deze bedragen dekken de inzet van RNH en de bedrijfskosten die gemiddeld worden gemaakt voor de beschreven werkzaamheden aan routebeheer en -ontwikkeling.

Overkoepelend voor alle recreatieschappen werkt RNH aan de volgende prestaties:

- HR-management;
- Training en opleiding van het personeel;
- Professioneel contractbeheer vastgoed en evenementen;
- Modern ingerichte ICT voor projectadministratie, financiële administratie en factuurafhandeling;
- Archivering;
- Natuurinclusief kennisnetwerk;
- Omgevingsmanagement;
- Planning en control.

Voortgang verbetering planning en control cyclus

De planning en control cyclus wordt continue verbeterd. Ook wordt opvolging gegeven aan de aanbevelingen van de accountant.

Overkoepelend voor alle recreatieschappen werkt RNH aan de volgende prestaties:

- Begin 2023 zijn de gewijzigde inkoop- en aanbestedingsrichtlijn en de algemene inkoopvoorwaarden vastgesteld.
- De processen rondom autorisaties in digitale systemen zijn aangescherpt.
- De verplichte rechtmatigheidsverantwoording is ingebed in de bedrijfsvoering van het recreatieschap, waarvoor begin 2023 het normenkader en controleplan zijn vastgesteld. Tot en met 2022 gaf de externe accountant een rechtmatigheidsoordeel bij de jaarrekening. Door een wetswijziging is vanaf

2023 het dagelijks bestuur van het recreatieschap verantwoordelijk voor het afgeven van de rechtmatigheidsverantwoording. Dit betekent dat voortaan het dagelijks bestuur in de jaarrekening een rechtmatigheidsverantwoording moet opnemen.

Flexibele schil / inhuur

Bij de uitvoering van onderhoudswerk huurt Groengebied Amstelland inzet van werkvoorzieningsschappen in.

Percentage overhead

Als de overhead wordt afgezet tegen de totale lasten (€ 4.503.810,-) bedraagt het percentage overhead 9% (2022: 9%). Deze overhead bestaat uit de volgende posten:

Opbouw van de overhead	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023
Bestuursadvisering en programmasturing	215.689	194.651
Secretariaat	29.338	28.839
Financiële control en administratie	99.509	104.190
Aansturing beheerteam en toezichthouders	63.484	60.569
Kantoor- en bedrijfskosten	19.835	17.000
Totaal	**427.855**	**405.249**

Klachtenregistratie

Het recreatieschap biedt op de website de mogelijkheid om een informatieverzoek of melding in te dienen. In 2023 zijn in totaal 115 schriftelijke aanvragen gedaan. Hierbij zijn geen klachten ontvangen over het handelen of functioneren van medewerkers die namens het recreatieschap optreden. De meldingen gingen voornamelijk over hinder door vegetatie zoals gevallen bomen of overhangende takken.

Maatregelen bij begrotingsafwijkingen

Materiële afwijkingen (beleidsmatig en/of financieel) ten opzichte van de begroting moeten door het bestuur worden geautoriseerd. Als een wijziging niet in het jaar zelf is voorgelegd, dan zijn bestedingen boven het begrotingsbedrag mogelijk onrechtmatig. Daarom worden de afwijkingen tijdig, en in elk geval in het begrotingsjaar zelf, aan het bestuur voorgelegd. Dit gebeurde in de vorm van:

- Begrotingswijziging 2023;
- Separate bestuursvoorstellen;
- Najaarsnotitie 2023.

Het recreatieschap streeft ernaar om begrotingsafwijkingen boven de grens van 3% van de totale lasten (inclusief toevoegingen aan de reserves) te voorkomen. Dit geldt in sterkere mate voor rechtmatigheidsafwijkingen zoals beschreven in de Kadernota Rechtmatigheid 2023.

Rechtmatigheidsverantwoording

In de jaarrekening is de rechtmatigheidsverantwoording van het dagelijks bestuur opgenomen. Zoals daar weergegeven is het dagelijks bestuur van mening dat de verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de vastgestelde materialiteitsgrens van 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves volgens de begroting na wijziging (voor 2023 een bedrag van € 143.836).

Interne controle

Het dagelijks bestuur komt tot haar mening omdat ze jaarlijks, op basis van het interne controleplan, expliciet onderzoek laat doen naar de rechtmatigheid van haar beheerhandelingen. Ook dit jaar zijn deze controlewerkzaamheden uitgevoerd en gedocumenteerd vastgelegd. Over detailbevindingen is intern op managementniveau

gerapporteerd. Waar nodig zijn of worden corrigerende maatregelen genomen. Zoals afgesproken in de financiële verordening wordt in deze paragraaf gerapporteerd over de belangrijkste bevindingen.

Materiële bevindingen

Bevindingen die zouden leiden tot de conclusie dat mutaties in 2023 niet rechtmatig tot stand gekomen zijn, worden specifiek benoemd. In 2023 zijn geen materiële bevindingen ten aanzien van de rechtmatigheid naar voren gekomen.

Opvolging bevindingen 2022

Bij de jaarrekening over het vorig boekjaar is gerapporteerd over een aantal bevindingen en de ondernomen acties. Onderstaand een korte terugkoppeling van het vervolg van deze acties.

Verwerken inkoopfacturen

De externe accountant adviseert om de huidige werkwijze voor factuurafhandeling en het vastleggen van prestatiebewijzen door te zetten en de naleving te controleren. Als uitvoeringsorganisatie neemt Recreatie Noord-Holland het advies over en ook bij de verbijzonderde interne controle wordt de naleving gecontroleerd.

Betalingen

De accountant adviseert door te gaan om het 4-ogen beginsel te implementeren in het betaalsysteem van ING en adviseert om een transactielimiet in te stellen. Ook dit advies is overgenomen en in 2024 wordt een ander betaalpakket van ING hierop ingericht.

Begrotingsrechtmatigheid

Beoordeling van overschrijding van de begroting op programma-niveau is volgens het BBV onderdeel van de rechtmatigheidstoets. Uit deze beoordeling bleek dat zich geen onrechtmatige afwijkingen hebben voorgedaan.

Misbruik en oneigenlijk gebruik

Vast onderdeel van de gehele interne controle op zowel de processen als balansposten is het onderkennen van misbruik en oneigenlijk gebruik van (financiële) middelen (fraude). Uit de controle is dit verslagjaar niet gebleken dat misbruik of oneigenlijk gebruik heeft plaatsgevonden.

Overige bevindingen

Uit de interne controle bleken verder geen bijzondere zaken.

Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid (Woo)

Met ingang van verslagjaar 2022 dient jaarlijks aandacht te worden besteed aan de uitvoering van de Woo, mede in relatie tot de beleidsvoornemens. De Wet open overheid (Woo) heeft als doel een transparante en actief openbaar makende overheid. De Woo is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) en is op 1 mei 2022 in werking getreden. De drie hoofddoelen van de Woo zijn:

- Actieve openbaarmaking;
- Passieve openbaarmaking;
- Verbetering van de informatiehuishouding.

Omdat er nog geen format beschikbaar is, zal de uitwerking van deze paragraaf werkenderwijs plaatsvinden. Deze eerste openbaarheidsparagraaf zal ook tegen deze achtergrond moeten worden bezien.

Eind 2022 is het Woo-proces geëvalueerd. Op basis daarvan is opnieuw gekeken naar het proces-schema met de verschillende rollen en verantwoordelijkheden. Het nieuwe processchema Woo wordt in het voorjaar van 2023 vastgesteld.
De AB-stukken van de recreatieschappen worden actief openbaar gemaakt via de website (iBabs).

In 2022 heeft een extern bureau, als onderdeel van een rapportage voor de verbetering van de informatiehuishouding, een advies uitgebracht over de Woo. Hier wordt in 2023 een vervolg aan gegeven. Denk daarbij aan het inventariseren van werkprocessen en de gegevensstromen die deze werkprocessen opleveren. Ook zullen de applicaties (databronnen) in beeld gebracht worden. Aan de (persoons)gegevens worden per werkproces bewaartermijnen gekoppeld. Bij de laatste activiteit is het advies van de functionaris voor de gegevensbescherming belangrijk. Met proceseigenaren zal vervolgens een keuze gemaakt worden voor de toe te passen ordening waarmee we beter kunnen voldoen aan de Woo.

Informatie over Woo-verzoeken 2023

In 2023 zijn geen WOO-verzoeken bij Groengebied Amstelland ingediend.

Archiveren

In 2023 hebben alle schappen een archiefverordening en een besluit informatiebeheer vastgesteld. Deze beleidsstukken bevatten regels en richtlijnen voor de zorg en het beheer van informatie. Door het informatiebeheer op orde te hebben wordt een efficiënte en effectieve bedrijfsvoering mogelijk gemaakt, kent het recreatieschap haar eigen rechtspositie en die van anderen, is het mogelijk verantwoording af te leggen voor het handelen en kan de blijvende bewaring van cultuurhistorische informatie worden gegarandeerd.

E. Grondbeleid

Het recreatieschap is van mening dat gebieden die binnen de grenzen van de Gemeenschappelijke Regeling vallen, in het beheer van het recreatieschap thuishoren.

Indien het recreatieschap een zakelijk of persoonlijk recht verwerft op gronden grenzend aan het gebied, dan worden deze gronden toegevoegd aan de gemeenschappelijke regeling.

Oppervlaktes en hoeveelheden		
Gronden		
Beleidsgebied gemeenschappelijke regeling	4000	Hectare
Oppervlakte	736	Hectare
waarvan: in eigen beheer	523	Hectare
contractueel uitgegeven	189	Hectare
Aantal contracten gronden	91	
Gebouwen		
Aantal gebouwen	13	
waarvan: in eigen beheer	13	
contractueel uitgegeven		
potentieel af te stoten in ondererfpacht uit te geven	1 2	Abcouderstraatweg 77 Abcouderstraatweg 79 Amstelslag 9

Gebouwen in eigendom

Groengebied Amstelland heeft 13 gebouwen in eigendom. Onder deze gebouwen vallen 6 openbare toiletgebouwen die momenteel in een redelijke staat van onderhoud verkeren. Verder bezit Groengebied Amstelland de volgende 7 andersoortige gebouwen, te noemen een:

- Woonboerderij, Abcouderstraatweg 79;
- Vogelkijkschuur, Holendrechterweg 60A;
- Veenschuur, Bankrasweg 1;
- Bijenschans, Driemondweg;
- Pengebouw, Amstelslag 9;
- Verenigingsgebouw, Abcouderstraatweg 77;
- Opslagloods, Loosdrechtsdreef.

Gronden in eigendom en uitgegeven

Groengebied Amstelland heeft gronden van de gemeente Amsterdam en Staatsbosbeheer (SBB) in erfpacht. Hier lopen twee erfpachtcontracten van SBB die expireren in 2049. Bij gronduitgiften wordt altijd rekening gehouden met de volgende strategische doelen: meer biodiversiteit, betere spreiding van de recreanten en een breder recreatief aanbod. Gronden in ondererfpacht worden bij voorkeur voor langere periodes uitgegeven, tenzij dit vanuit gewenste ontwikkelingen in het gebied die voortvloeien uit het ambitietraject onwenselijk is. Alle gronduitgiftes zijn digitaal op kaart verwerkt in het beheersysteem GeoVisia en van alle contracten is een digitaal archief.

Voor ontwikkelingen waarbij externe financiering nodig is, is een lange looptijd van het ondererfpacht wenselijk. Er is op hoofdlijnen overeenstemming bereikt met SBB over de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de groene recreatiegebieden in MRA en het lopende erfpacht in bijzonder. De basisafspraken hiertoe zijn in mei 2022 ter besluitvorming aan het bestuur van het recreatieschappen voorgelegd. Zo is er overeenstemming over aanpassing van de looptijd naar 60 jaar.

Er is nog geen overeenstemming bereikt over het verlengingsrecht (en het inroepen daarvan). Dit wordt momenteel verder voorbereid en uitgewerkt in het concept erfpachtcontract. Deze zal met de bijbehorende (concept) publieke samenwerkingsovereenkomst tussen SBB en de drie betrokken recreatieschappen naar verwachting in de eerste helft van 2024 aan het bestuur zal worden voorgelegd. Ondertussen werken SBB en de recreatieschappen gezamenlijk aan het oplossen van kadastrale issues, waarmee het passeren van de nieuwe erfpachtaktes bij de notaris, naar verwachting in de loop van 2025 kan plaatsvinden.

NatuurNetwerk Nederland (NNN)

Bijna alle gronden van het recreatieschap maken deel uit van het NatuurNetwerk Nederland (NNN). Dit stelt natuurdoelen veilig, maar niet op alle gronden zijn wezenlijke natuurwaarden terwijl andere gronden met meer natuurwaarden niet de beschermingsstatus van NNN genieten. Door uitwisseling met ontgrenzing en begrenzing kan de NNN geoptimaliseerd worden ten gunste van de natuur. Dit voorkomt ook knelpunten tussen de natuurwaarden en recreatief gebruik.

Commerciële activiteiten

Om voldoende baten te halen uit de gronden zijn sommige percelen voor commerciële activiteiten, agrarische doeleinden of bewoning uitgegeven. Hierbij wordt meestal gewerkt met standaardcontracten en voorwaarden. Bij Groengebied Amstelland is nog geen sprake van een vastgesteld grondprijzenbeleid. Wel wordt aangesloten bij de marktconforme prijzen in de regio daarvoor. Er is sprake van actief accountmanagement en contracten worden regelmatig herzien of gecontroleerd op oneigenlijk gebruik.

Baten uit commerciële activiteiten	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023
Baten uit (erf)pachten	341.645	304.943
Baten uit verhuren	54.736	48.188

Openbare uitgifte

Voor nieuw uit te geven gronden wordt er een openbare inschrijving mogelijk gemaakt. Indien er een-op-een een overeenkomst wordt aangegaan wordt er conform wetgeving gepubliceerd met bezwaartermijn.

Figuur 8: Vliegende smienten bij de Ouderkerkerplas

F. Participanten

Vanwege de bestuurlijke, beleidsmatige en financiële belangen voor elke participant is inzicht in en actieve deelname aan de gemeenschappelijke regeling noodzakelijk. Door effectief te sturen op de doelstellingen en prestaties kunnen participanten de gemeenschappelijke regeling maximaal laten bijdragen aan eigen bestuurlijke ambities. Ook de ambtelijke organisaties hebben in 2023 goed samengewerkt met de uitvoeringsorganisatie Recreatie Noord-Holland.

Participantenbijdragen

Zoals afgesproken in de gemeenschappelijke regeling wordt de participantenbijdrage jaarlijks geïndexeerd.

Participant	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2022	Bijdrage in 2023
Provincie Noord Holland	27,90%	974.512	1.024.894
Gemeente Amstelveen	15,40%	537.904	565.714
Gemeente Amsterdam	49,10%	1.715.003	1.803.669
Gemeente Diemen	5,20%	181.629	191.019
Gemeente Ouder-Amstel	2,40%	83.829	88.163
Totaal	**100,00%**	**3.492.877**	**3.673.459**

Informeren van participanten

De informatievoorziening van de gemeenschappelijke regeling aan de participanten (de gemeenteraden en provinciale staten) is belangrijk. Daarvoor sluit het recreatieschap aan bij regionale samenwerkingsafspraken zoals die bijvoorbeeld in Noord-Holland Noord en de Metropool Regio Amsterdam zijn of worden gemaakt.

Informatie over verbonden partijen

Deze paragraaf geeft de informatie weer, die elke participant volgens het BBV moet opnemen in haar paragraaf ‘Verbonden partijen’.

Naam verbonden partij	Recreatieschap Groengebied Amstelland
Vestigingsplaats	Amstelveen
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Bestuurlijke vertegenwoordiging	• Gemeente Ouder-Amstel: burgemeester mevrouw J. Langenacker (voorzitter) • Gemeente Amsterdam: wethouder de heer R. van Dantzig, wethouder mevrouw M. Van der Horst en wethouder mevrouw Z. Van Pels • Gemeente Amstelveen: wethouder mevrouw F. Gordon • Gemeente Diemen: wethouder M. Van den Berg • Provincie Noord-Holland: gedeputeerde I. Zaal, per 23 november 2023, gedeputeerde E. Rommel
Doelstelling en openbaar belang (BBV 15, 2a en 2b)	Deze regeling heeft ten doel binnen een gebied, als aangegeven op de bij deze regeling behorende en als zodanig gewaarmerkte tekening: a. Het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie; b. Het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijkmilieu;

Naam verbonden partij	Recreatieschap Groengebied Amstelland
	c. Het tot stand brengen en onderhouden van een harmonisch landschap, dat is afgestemd op het onder a en b geformuleerde en dat rekening houdt met een gezonde agrarische bedrijfsvoering.
Activiteiten	Het recreatieschap voert de ontwikkeling en het beheer van het recreatiegebied uit, conform de kaders van de gemeenschappelijke regeling.
Visie op de verbonden partij (BBV 15, 1a)	Het besturen en beheren van het recreatiegebied. Gezien de ligging en het gebruik van het gebied door de inwoners heeft de provincie/gemeente een direct maatschappelijk belang bij het realiseren van de doelen en neemt daarom deel aan de gemeenschappelijke regeling.
Beleidsvoornemens 2021-2024 (BBV 15, 1a)	De voorgaande visie van Groengebied vastgesteld dateerde uit 2009. Eind 2023 zijn de nieuwe ambities vastgesteld met hierin als hoofdopgaven: een breder recreatief aanbod, betere spreiding van de recreatiedruk en een versterking van de biodiversiteit.
(Wijziging) financieel belang (BBV 15, 2b-d)	Voor financiering van de jaarlijkse exploitatie zijn de participanten verantwoordelijk: • Provincie Noord-Holland 27,9% • Amstelveen 15,4% • Amsterdam 49,1% • Diemen 5,2% • Ouder-Amstel 2,4%
Bestuurlijk belang	Stemgewicht

Naam verbonden partij	Recreatieschap Groengebied Amstelland
Bestuurlijke invloed	Jaarlijks kan Provinciale Staten / de raad haar gevoelens uitspreken over de begroting en kennisnemen van de jaarrekening en eventuele beleidsdocumenten. In de gemeenschappelijke regeling zijn de bevoegdheden vastgelegd. Voor aanpassing van de regeling is de instemming van alle participanten vereist.
Eigen vermogen	31-12-2020 € 1.829.116 31-12-2021 € 1.720.949 31-12-2022 € 1.997.015 31-12-2023 € 2.154.633
Vreemd vermogen	31-12-2020 € 2.544.069 31-12-2021 € 2.200.283 31-12-2022 € 2.193.862 31-12-2023 € 2.799.058
Financieel resultaat voor bestemming	31-12-2020 € -66.070 31-12-2021 € -108.167 31-12-2022 € 276.066 31-12-2023 € 157.617
Website	https://www.groengebied-amstelland.nl/
Risicoprofiel	Middel/laag
Risico's waarvoor in 2023 geen maatregelen zijn getroffen (BBV 15, 2e)	1. Overmacht door pandemieën/(vogel)ziektes, predatoren en nieuwe invasieve soorten; 2. Extreme weersomstandigheden door klimaatveranderingen; 3. Brand/hittestress door klimaatveranderingen;

Naam verbonden partij	Recreatieschap Groengebied Amstelland
	4. Erfpachtcontractonderhandeling met SBB; 5. Niet kunnen organiseren van (grote) evenementen; 6. Veranderende wet- en regelgeving vanuit het politieke spectrum; 7. Vandalisme, brandstichting en (drugs)dumpingen; 8. Vertraging uitvoering toekomstplan Gaasperplas; 9. Kosten voor afhandeling WOO-verzoeken; 10. Faillissement van gebiedsondernemers; 11. Fraude en onrechtmatig factureren van facturen; 12. Continuïteit dienstverlening uitvoeringsorganisatie.

Beleidsverslag / Ontwikkelingen

- Het faciliteren van recreatie op een natuurinclusieve manier;
- Maatschappelijk verantwoord ondernemen;
- Conform planning uitvoeren van evenementen;
- Uitvoeren van toezicht en handhaving;
- Uitvoeren communicatieplan;
- Actualiseren (meerjaren)planning groot onderhoud en vervangingen;
- Beheren vastgoedcontracten en opbrengsten genereren;
- Voorbereiden gebiedsmaatregelen Toekomstplan Gaasperplas;
- Deelname aan werkgroep Beheer- en ontwikkelstrategie Diemerbos;
- Deelname aan werkgroep herijking Toekomstkader Amstelscheg.
- Vaststelling ambities.

Jaarrekening

Overzicht van baten en lasten

Specificatie is onderaan dit programma te vinden in de tabel “Overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2023”.

Resultaat reguliere werkzaamheden

Het saldo van de reguliere baten en lasten is € 12.461,- positiever dan begroot.

	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Verschil
Lasten	4.358.092	4.285.818	72.274
Baten	4.605.845	4.521.110	84.735
Saldo	**247.753**	**235.292**	**12.461**

Resultaat incidentele werkzaamheden

Het saldo van de incidentele baten en lasten is € 150.799,- positiever dan begroot.

	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Verschil
Lasten	145.718	264.222	-118.504
Baten	55.582	23.287	32.295
Saldo	**-90.136**	**-240.935**	**150.799**

Resultaat totaal 2023

Het saldo van de baten en lasten is in totaal € 163.260,- positiever dan begroot door (afgeronde bedragen):

- Hoger ontvangen rentebaten (€ 111.000,- positief);
- Ontvangst van onvoorziene subsidie ‘groene Boa’s’ (€ 28.000,- positief);
- Ontvangst van onvoorziene subsidie project inrichting Korte Dwarsweg (€ 21.000,- positief);
- Doorschuiven incidenteel project horecaontwikkeling Abcouderstraatweg 79 (€ 63.500,- positief);
- Lagere/hogere kosten incidentele projecten (€32.500,- positief);
- Meer opbrengst uit erfpacht en huur (€ 43.000,- positief);
- Minder opbrengst uit evenementen (€ 65.000,- negatief);
- Meer kosten voor dagelijks onderhoud (€ 52.000,- negatief);
- Overschrijdingen en besparingen op diverse programma’s (€ 19.000,- negatief).

	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Verschil
Lasten	4.503.810	4.550.040	-46.230
Baten	4.661.427	4.544.397	117.030
Saldo	**157.617**	**-5.643**	**163.260**

Bovenstaande drie tabellen worden op de volgende pagina’s in uitgebreide vorm weergegeven, met specificatie van de incidentele baten en lasten per programma, waarbij per programma de belangrijkste posten afzonderlijk worden gespecificeerd, en een specificatie van de structurele / reguliere en incidentele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves.

Gebeurtenissen na balansdatum

Tussen het boekjaar waar de jaarstukken betrekking op hebben en het moment van de accountantscontrole, kunnen gebeurtenissen plaatsvinden die relevant zijn om een verantwoord oordeel te kunnen vormen over de financiële positie en over de baten en de lasten. Zie voor een verdere uitwerking van de gebeurtenissen na bijlage V balansdatum ⇗. Het overzicht van baten en lasten en de balans worden vastgesteld met inachtneming deze gebeurtenissen.

Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid dagelijks bestuur

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het dagelijks bestuur toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door het algemeen bestuur vastgestelde kaders zoals de begroting en verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door het algemeen bestuur op 11 mei 2023 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht. Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door het algemeen bestuur bepaald en bedraagt 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 143.836,-.

Bevinding

Het dagelijks bestuur is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens. Er zijn geen afwijkingen vastgesteld boven genoemde grens van € 143.836,-.

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met het algemeen bestuur aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het dagelijks bestuur ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2023

	Jaarrekening 2023			Begroting na wijziging 2023			Begroting voor wijziging 2023		
Programma	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
1. Ontwikkeling en inrichting	190.343	24.154	-166.189	290.936	3.589	-287.347	91.915	-	-91.915
2. Beheer en onderhoud	3.295.275	766.375	-2.528.899	3.220.761	808.849	-2.411.912	2.911.921	732.690	-2.179.231
3. Veiligheid en toezicht	478.338	28.407	-449.931	527.875	-	-527.875	492.495	-	-492.495
4. Bestuur en ondersteuning exclusief overhead	110.656	-	-110.656	104.269	-	-104.269	85.142	-	-85.142
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves en heffing vennootschapsbelasting	1.343	3.842.490	3.841.147	950	3.731.959	3.731.009	882	3.673.459	3.672.577
Overhead	427.855	-	-427.855	405.249	-	-405.249	396.644	-	-396.644
Heffing vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	**4.503.810**	**4.661.427**	**157.427**	**4.550.040**	**4.544.397**	**-5.643**	**3.978.999**	**4.406.149**	**427.150**
Resultaatbestemming (mutaties reserves)	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**
Algemene reserve	285.372	393.578	-108.206	244.492	189.427	55.065	427.150	-	427.150
Bestemmingsreserve investeringen	276.000	965	275.035	-	60.708	-60.708	-	-	-
Bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten	-	9.212	-9.212	-	-	-			-
Totaal mutaties reserves	**561.372**	**403.756**	**157.617**	**244.492**	**250.135**	**-5.643**	**427.150**	**-**	**427.150**
Gerealiseerd resultaat	**5.065.183**	**5.065.183**	**-**	**4.794.532**	**4.794.532**	**-**	**4.406.149**	**4.406.149**	**-**

Voor verdere toelichting bij de cijfers van de jaarrekening 2023: zie de programmaverantwoording in het jaarverslag.

- De kosten van de overhead zijn opgenomen in programma 4.
- Het bedrag van de heffing voor de vennootschapsbelasting is opgenomen in programma 5.

De cijfers van de begroting na wijziging 2023 zijn verantwoord in het besluit van het algemeen bestuur op 13 juli 2023.

De cijfers van de begroting voor wijziging 2023 zijn vastgelegd in het besluit van het algemeen bestuur op 30 juni 2022.

Onvoorzien

Het recreatieschap had geen kosten 'onvoorzien' begroot.

WNT-verantwoording

De informatie van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector is opgenomen in bijlage VII.

Waarderingsgrondslagen voor de balans en de resultaatbepaling

Materiële vaste activa

Activa worden gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs. Subsidies en bijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht.

De materiële activa worden onderverdeeld in:

- Activa met een economisch nut en;
- Activa in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Voorwaarde voor het activeren van materiële vaste activa is een minimale gebruiksduur van drie jaar, waarvoor een ondergrens geldt van:

- € 10.000,- voor activa met economisch nut;
- € 50.000,- voor activa met maatschappelijk nut.

Investeringen worden geactiveerd en over de verwachte toekomstige gebruiksduur wordt afgeschreven. De afschrijvingen vinden plaats volgens het lineaire systeem, dus in gelijke jaarlijkse termijnen en startend op 1 januari van het jaar volgend op het jaar van ingebruikname. De tabel met afschrijvingstermijnen is hiernaast weergegeven.

Vaste activa	Afschrijvingsperiode in jaren	Toelichting
Materiële vaste activa		
Gronden / terreinen	N.v.t.	Geen afschrijving
Gebouwen / werkplaats	40	
Verbouwingen	10	
Vervoermiddelen	5	
Machines	5	
Werktuigen	10	
Ponten	20	
Overige vaartuigen	10	
Zonnepanelen	15	
Kunstwerken		
Bruggen van beton	40	
Bruggen van staal	40	
Bruggen van hout	30	
Tunnels	60	
Beschoeiing	30	
Gemalen	40	
Gebiedsontwikkelingen	30	
Openbaar toiletgebouw	30	
Terreinmeubilair	5	
Rioleringspompen	20	

Financiële vaste activa

Financiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs of de nominale waarde.

Vlottende activa

De vlottende activa worden gewaardeerd tegen de nominale waarde en - waar nodig - verminderd met een voorziening voor oninbaarheid.

Reserves en voorzieningen

Algemene reserve

Aan de algemene reserve wordt jaarlijks het resultaat na bestemming toegevoegd respectievelijk onttrokken. Een toevoeging en onttrekking aan de algemene reserve kan slechts plaatsvinden bij een besluit van het Algemeen Bestuur.

Bestemmingsreserve investeringen

In het AB van 7 december 2005 is besloten een bestemmingsreserve investeringen te vormen, hieruit moet het lopende investeringsprogramma gedekt worden.

Bestemmingsreserve uitvoeringsprogramma

De bestemmingsreserve uitvoeringsprogramma is met ingang van 1 januari 2023 ingesteld. Per boekjaar wordt bepaald of er sprake is van een positief resultaat voortkomend uit reguliere bedrijfsvoering. Indien dit het geval is wordt aan het bestuur voorgelegd dit positieve resultaat toe te voegen aan de bestemmingsreserve uitvoeringsprogramma. De bedoeling van deze reserve is om uitwerkingsprojecten van de ambities te kunnen bekostigen.

Bestemmingsreserve kapitaallasten

De bestemmingsreserve egalisatie is met ingang van 1 januari 2020 ingesteld. Deze reserve is ter dekking van de kapitaallasten van geactiveerde kapitaaluitgaven en dient in stand te worden gehouden ter dekking van de kapitaallasten in de exploitatie. Aan het vormen van de bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten is een begrenzing en kan allen gevormd worden voor zover er een (positieve) reserve is.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting of het voorzienbare verlies. Onderhoudsvoorzieningen zijn gebaseerd op de meerjarenramingen van het uit te voeren groot onderhoud aan de kapitaalgoederen.

Overige balansposten

Alle overige balansposten zijn, tenzij anders vermeld, gewaardeerd tegen nominale waarde.

Bepaling van het resultaat

Het resultaat is bepaald op basis van de historische kostprijs. Baten en lasten worden toegerekend naar het jaar waarin zij gegenereerd worden.

Subsidies en bijdragen van derden

Ontvangsten inzake subsidies en bijdragen van derden voor de realisatie van specifieke projecten, en de daarmee samenhangende uitgaven, worden in de programmarekening verantwoord.

Balans

Onderstaand volgt de balans per 31 december 2023, een overzicht van de waarderingsgrondslagen en de toelichting op de balans.

ACTIVA	31-12-2023	31-12-2022
VASTE ACTIVA		
Materiële vaste activa		
Investeringen openbare ruimte maatschappelijk nut	82.911	92.123
Investeringen met een economisch nut	39.158	52.651
Subtotaal materiële vaste activa	*122.069*	*144.774*
Financiële vaste activa		
Subtotaal financiële vaste activa	-	-
TOTAAL VASTE ACTIVA	***122.069***	***144.774***
VLOTTENDE ACTIVA		
Vorderingen en overlopende activa		
Vooruitbetaalde bedragen	8.546	5.420
Overige nog te ontvangen bedragen	96.189	31.584
Overige vorderingen	7.236	19.975
Subtotaal vorderingen en overlopende activa	***111.974***	***56.979***
Uitzettingen rente typische looptijd korter dan een jaar		
's Rijks schatkist rente typische looptijd korter dan een jaar	3.844.834	3.971.880
Subtotaal uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan een jaar	***3.844.834***	***3.971.880***
Liquide middelen		
Nationaal Groenfonds (proj.rek. Diemerbos)	855.649	930.094
ING bank	18.843	17.232
Kas	323	11
Subtotaal liquide middelen	***874.814***	***947.337***
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	**4.831.622**	**4.976.196**
TOTAAL-GENERAAL ACTIVA	**4.953.691**	**5.120.970**

PASSIVA	31-12-2023	31-12-2022
VASTE FINANCIERINGSMIDDELEN		
Eigen vermogen		
Algemene reserve	1.350.120	1.458.326
Bestemmingsreserve investeringen	445.602	446.567
Bestemmingsreserve uitvoeringsprogramma	276.000	-
Bestemmingsreserve kapitaallasten	82.911	92.123
Subtotaal eigen vermogen	*2.154.633*	*1.997.016*
Voorzieningen		
Voorziening groot onderhoud	1.516.658	1.676.736
Subtotaal voorzieningen	***1.516.658***	***1.676.736***
Schulden op lange termijn		
Subtotaal schulden op lange termijn	-	-
TOTAAL VASTE FINANCIERINGSMIDDELEN	***3.671.291***	***3.673.752***
VLOTTENDE PASSIVA		
Vlottende schulden rente typische looptijd korter dan een jaar		
Overige schulden	400.850	445.090
Subtotaal netto-vlottende schulden rente typische looptijd korter dan een jaar	**400.850**	**445.090**
Overlopende passiva		
Overige vooruit ontvangen bedragen	25.902	72.034
In beheer gehouden gelden proj.rek. Diemerbos	855.649	930.094
Subtotaal overlopende passiva	***881.550***	***1.002.128***
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA	**1.282.400**	**1.447.218**
TOTAAL-GENERAAL PASSIVA	**4.953.691**	**5.120.970**

Toelichting op de balans

ACTIVA		
VASTE ACTIVA		
Materiële vaste activa		
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	**31-12-2023**	**31-12-2022**
Netto investeringen tot boekjaar	92.123	72.074
Netto investeringen boekjaar	-	20.049
Desinvesteringen boekjaar	-	-
	92.123	**92.123**
Afschrijvingen tot boekjaar	-	-
Afschrijvingen lopend boekjaar	9.212-	-
Afschrijvingen desinvesteringen boekjaar	-	-
	-	-
Boekwaarde per 31 december	**82.911**	**92.123**

Investering ten behoeve van het realiseren van het complete wandelnetwerk voor Amstelland, inclusief Amsterdamse Bos en gemeenten Aalsmeer en Uithoorn

Investeringen met een economisch nut	**31-12-2023**	**31-12-2022**
Netto investeringen tot boekjaar	160.832	160.832
Netto investeringen boekjaar	2.452	-
Desinvesteringen boekjaar	-	-
	163.284	**160.832**
Afschrijvingen tot boekjaar	108.181	92.236
Afschrijvingen lopend boekjaar	15.945	15.945
Afschrijvingen desinvesteringen boekjaar	-	-
	124.126	**108.181**
Boekwaarde per 31 december	**39.158**	**52.651**

In bijlage IV ⇗ is een specificatie van de materiële vaste activa is opgenomen in de staat van geactiveerde investeringen tot en met 2023.

VLOTTENDE ACTIVA		
Vorderingen en overlopende activa	**31-12-2023**	**31-12-202**
Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	**8.549**	**5.420**

De vooruitbetaalde bedragen per 31 december 2023 bestonden uit kosten voor de huur, elektra en verzekeringskosten over 2024.

Overige nog te ontvangen bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	**96.189**	**31.584**
Specificatie:		
Rentebaten Q4	44.937	-
Project Beheer Diemerbos	1.524	2.133
Tegemoetkoming Groene BOA's 2022	28.407	23.751
PZEM – tegemoetkoming energie 2022	-	5.700
Te ontvangen subsidie Korte Dwarsweg	21.321	-

Overige vorderingen		
Debiteuren algemeen	**7.236**	**19.975**

Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan een jaar	31-12-2023	31-12-2022
Uitzettingen in 's Rijksschatkist met een rente typische looptijd korter dan een jaar	**3.844.834**	**3.971.880**

Rijksschatkist

Drempelbedrag 01-01-2023 t/m 31-12-2023 € 1.000.000

Vanaf 1 juli 2021 werd voor gemeenten (en provincies, waterschappen en hun gemeenschappelijke regelingen) met een begrotingstotaal tot € 500 miljoen de drempel voor het verplicht schatkistbankieren verhoogd naar 2% van het begrotingstotaal met een minimum van € 1 miljoen.

Het bedrag aan middelen per kwartaal dat buiten 's Rijks schatkist is gehouden:

	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Buiten schatkist gehouden	12.914	14.672	15.603	18.843
Ruimte onder drempelbedrag	987.086	985.328	984.397	981.157
Overschrijding van het drempelbedrag	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Liquide middelen	31-12-2023	31-12-2022
Nationaal Groenfonds (proj.rek. Diemerbos)	855.649	930.094
ING bank r/c	18.843	17.232
ING bank zakelijke spaarrekening	-	-
Kas	323	11
Totaal liquide middelen	**874.814**	**947.337**

PASSIVA

VASTE FINANCIERINGSMIDDELEN

Eigen vermogen

Algemene reserve	31-12-2023	31-12-2022
Saldo per 1 januari	1.458.326	1.152.747
Af: Saldo onttrekking	-117.578	-83.652
Af: overboeking bestemmingsreserve	-276.000	-
Bij: Dotatie conform begroting	-	234.002
Bij/Af: Saldo exploitatie	285.372	155.229
Saldo per 31 december	**1.350.120**	**1.458.326**

De algemene reserve is gevormd uit de van het Rijk ontvangen afkoopsom ten behoeve van de inrichting van de Ouderkerkerplas. De onttrekking over het boekjaar 2023 ad € 117.578,- ziet op de realisatie van diverse incidentele projecten.

Bestemmingsreserve investeringen	31-12-2023	31-12-2022
Saldo per 1 januari	446.567	496.129
Bij/Af: investering van bestemmingsreserve egalisatie	-	-20.049
Af: Saldo onttrekking	-965	-29.513
Saldo per 31 december	**445.602**	**446.567**

De onttrekking ad € 965,- betreft de bijdragen t.b.v. GU Gaasperplas Centraal.

Bestemmingsreserve uitvoeringsprogramma	31-12-2023	31-12-2022
Saldo per 1 januari	-	-
Bij: Saldo toevoeging	276.000	-
Af: Saldo onttrekking	-	-
Saldo per 31 december	**276.000**	**-**

Bij het opmaken van de jaarrekening 2022 is er besloten om een bedrag van € 276.000,- vanuit de algemene reserve over te boeken naar een nieuwe bestemmingsreserve ten behoeve van projecten volgend uit de uitwerking van de ambities. De bedoeling is om deze reserve verder aan te vullen met de eventueel behaalde reguliere winsten over het betreffende boekjaar ter bekostiging van de projecten die zullen uit de uitwerking van de vastgestelde ambities.

Bestemmingsreserve kapitaallasten	31-12-2023	31-12-2022
Saldo per 1 januari	92.123	72.074
Bij: Saldo toevoeging	-	20.049
Af: Saldo onttrekking	-9.212	-
Saldo per 31 december	**82.911**	**92.123**

De onttrekking ziet toe op de dekking in de kapitaallasten t.a.v. de investering t.b.v. realisatie wandelnetwerk Amstelland.

Voorzieningen

Voorziening groot onderhoud	31-12-2023	31-12-2022
Saldo per 1 januari	1.676.736	1.947.040
Bij: Saldo toevoeging	610.000	610.000
Af: Saldo onttrekking	-770.078	-880.301
Saldo per 31 december	**1.516.658**	**1.676.736**

De onderhoudsvoorzieningen zijn gebaseerd op de meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan de kapitaalgoederen.

VLOTTENDE PASSIVA

Netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan een jaar	31-12-2023	31-12-2022
Overige schulden	**400.850**	**445.092**

De overige schulden bestaan uit crediteuren en nog te betalen bedragen, die in onderstaande tabellen worden gespecificeerd.

Crediteuren	31-12-2023
Recreatie Noord-Holland NV	178.978
Van Rijn Service BV	74.489
Belastingdienst	-7.037
Lindenhoff open tuin	7.560
ETL Assurance & Overheidsaccountants BV	4.598
Waternet / AGV	31.641
Adviesburo RIET BV	2.299
HB Adviesbureau BV	1.984
Boodegraaf schoonmaakservice	1.277
Overige crediteuren	2.285
Totaal crediteuren	**298.075**

Nog te betalen bedragen	31-12-2023
Bestuursbureau kosten	5.049
Onderhoudskosten	18.376
Waterschapsbelasting	68.359
Accountantskosten	6.250
Advieskosten	4.000
Overige	742
Totaal nog te betalen bedragen	**102.775**

Overlopende passiva	**31-12-2023**	**31-12-2022**
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van het volgende begrotingsjaar komen		
Bijdrage t.b.v. project Sloepennetwerk	-	3.687
Bijdrage t.b.v. project Baggeren Hoge Dijk	-15.000	23.114
Bijdrage t.b.v. project GU Gaasperplas Centraal	42.098	43.407
Bijdrage t.b.v. project bossenrevitalisatie	-3.021	-
Borg	1.826	1.826
Totaal vooruit ontvangen bedragen	**25.903**	**72.034**

De ontvangen bedragen, dan wel nog te ontvangen bedragen zijn bestemd voor de genoemde projecten.

	31-12-2023	**31-12-2022**
In beheer gehouden gelden projectrekening Diemerbos bij Nationaal Groenfonds	**855.649**	**930.094**

Toelichting bij projectrekening Diemerbos

In 2014 is met de gemeenten Amsterdam en Diemen, Stadsdeel Zuidoost en Staatsbosbeheer (SBB) de Samenwerkingsovereenkomst Investeringen Diemerbos fase 2 ondertekend. Hiermee werden een aantal investeringen in nieuwe recreatieve en natuurvoorzieningen in het bos gekoppeld aan de werkzaamheden die Rijkswaterstaat uitvoerde in het kader van de verbreding van de A9. In de samenwerkingsovereenkomst was tevens voorzien in het instellen van een beheerfonds om het beheer en onderhoud van voorzieningen waarvoor de Rijksfinanciering vanwege bezuinigingen is weggevallen te kunnen blijven financieren.

Op basis van de samenwerkingsovereenkomst is een projectrekening bij het Nationaal Groenfonds geopend op naam van Groengebied Amstelland, dat ook het beheer over de projectrekening voert. Groengebied Amstelland is verantwoordelijk voor het innen van inkomsten en het uitbetalen van vergoedingen voor het beheer conform de samenwerkingsovereenkomst.

De kosten voor het beheer van de projectrekening worden geheel gefinancierd vanuit de projectrekening.

In bijlage I ⇗ is een financieel overzicht over 2023 gegeven. In bijlage II ⇗ is de stand van zaken van de projecten ultimo 2023 weergegeven.

De samenwerkingsovereenkomst duurt voort totdat de partijen aan hun verplichtingen hebben voldaan. De belangrijkste actie is nu nog het regelen van de financiering van de beheerkosten die niet door SBB en Groengebied Amstelland vanuit de reguliere begrotingen worden gedekt. Er wordt gewerkt aan een nieuwe samenwerkingsovereenkomst, waarin de ambities uit de in 2021 vastgestelde Beheer- en Ontwikkel Strategie Diemerscheg worden vastgelegd.

Deelbudgetten partijen Samenwerkingsovereenkomst Diemerbos	31-12-2023	31-12-2022
Dienst Landelijk Gebied / Amsterdam	-	-
Gemeente Amsterdam	109.341	110.425
Gemeente Diemen	-	-
Groengebied Amstelland	-	-
Rijkswaterstaat	-	-
Staatsbosbeheer	127.864	136.902
Stadsdeel Zuidoost	-	-
Overige deelbudgetten	-	-
Verevening	123.907	126.040
Beheerfonds	469.742	554.853
Renteopbrengsten	24.796	1.875
Totaal van de deelbudgetten	**855.649**	**930.095**

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Recreatie Noord-Holland NV (RNH) werkt als uitvoeringsorganisatie en opdrachtnemer voor het bestuur van Groengebied Amstelland. De samenwerkingsrelatie is beschreven in een raamcontract. Meer informatie hierover staat in de paragraaf bedrijfsvoering.

Overzicht van baten en lasten per taakveld

Nr.	Lasten per taakveld	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Verschil
0.1	bestuur	110.656	104.269	6.387
0.4	overhead	427.855	405.249	22.606
0.5	treasury	1.343	950	393
0.8	overige baten en lasten	-	-	-
0.9	vennootschapsbelasting	-	-	-
0.10	mutaties reserves	561.372	244.492	316.880
0.11	resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-
1.2	openbare orde en veiligheid	478.338	527.875	-49.537
2.1	verkeer en vervoer	472.514	504.356	-31.842
2.2	parkeren	-	-	-
3.1	economische ontwikkeling	76.874	65.709	11.165
3.2	fysieke bedrijfsinfrastructuur	136.812	139.388	-2.576
3.3	bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-	10.532	-10.532
3.4	economische promotie	111.902	123.741	-11.839
5.3	cultuurpresentatie, -productie en -participatie	83.101	87.554	-4.453
5.5	cultureel erfgoed	-	-	-
5.7	openbaar groen en (openlucht)recreatie	2.604.415	2.580.417	23.998
	Totaal lasten	**5.065.183**	**4.794.532**	**270.651**

Nr.	Baten per taakveld	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Verschil
0.1	bestuur	-	-	-
0.4	overhead	-	-	-
0.5	treasury	169.028	58.500	110.528
0.8	overige baten en lasten	3.673.463	3.673.459	4
0.9	vennootschapsbelasting	-	-	-
0.10	mutaties reserves	403.756	250.135	153.621
0.11	resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-
1.2	openbare orde en veiligheid	28.407	-	28.407
2.1	verkeer en vervoer	-	-	-
2.2	parkeren	-	-	-
3.1	economische ontwikkeling	1.524	-	1.524
3.2	fysieke bedrijfsinfrastructuur	397.382	353.131	44.251
3.3	bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-	-	-
3.4	economische promotie	-	-	-
5.3	cultuurpresentatie, -productie en -participatie	270.909	335.878	-64.969
5.7	openbaar groen en (openlucht)recreatie	120.715	123.429	-2.714
	Totaal baten	**5.065.183**	**4.794.532**	**270.651**

Specificatie van taakveld 0.8 Overige baten en lasten	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Verschil
Bijdrage participant gemeente Amstelveen	565.714	565.714	-
Bijdrage participant gemeente Amsterdam	1.803.669	1.803.669	-
Bijdrage participant gemeente Diemen	191.019	191.019	-
Bijdrage participant gemeente Ouder-Amstel	88.163	88.163	-
Bijdrage participant provincie Noord Holland	1.024.894	1.024.894	-
Diverse inkomensoverdrachten	-	-	-
Overige verrekeningen	4	-	4
			-
Totaal	**3.673.463**	**3.673.459**	**4**

Overzicht van baten en lasten per kostensoort

Lasten per kostensoort	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Verschil
Duurzame goederen	816.801	1.153.403	-336.602
Pachten	150	1.375	-1.225
Ingeleend personeel	1.895.625	1.959.453	-63.828
Overige goederen en diensten	1.924.812	1.934.761	-9.949
Rente	1.343	950	393
Mutatie voorzieningen	-160.078	-525.052	364.974
Afschrijvingen	25.157	25.150	7
Totaal lasten	**4.503.810**	**4.550.040**	**-46.230**

Baten per kostensoort	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Verschil
Pachten	341.645	304.943	36.702
Huren	54.736	48.188	6.548
Leges en andere rechten	14.055	15.455	-1.400
Overige goederen en diensten	286.117	353.878	-67.761
Subsidies	93.976	89.974	4.002
Inkomensoverdrachten	3.701.866	3.673.459	28.407
Rente	169.028	58.500	110.528
Overige verrekeningen	4	-	4
Totaal baten	**4.661.427**	**4.544.397**	**117.030**

Saldo van lasten en baten per kostensoort	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Verschil
Totaal lasten	4.503.810	4.550.040	-46.230
Totaal baten	4.661.427	4.544.397	117.030
Saldo	**157.617**	**-5.643**	**163.260**

Overige gegevens

Samenstelling van het algemeen bestuur per 31 december 2023

Gemeente Ouder-Amstel
Burgemeester mevr. J. (Joyce) Langenacker (voorzitter).

Gemeente Amsterdam

Benoemd, wethouders:	*Gemandateerd, stadsdeelbestuurders:*
Dhr. R. (Reinier) van Dantzig	Dhr. R. (Raoul) White (Zuidoost)
Mevr. M. (Melanie) van der Horst	Dhr. J.B. (Jan-Bert) Vroege (Oost)
Mevr. Z. (Zita) van Pels	Dhr. R. (Rocco) Piers (Zuid)

Gemeente Amstelveen
Wethouder mevr. F (Floor). Gordon**

Gemeente Diemen
Wethouder dhr. M (Matthijs). Van den Berg***

Provincie Noord-Holland
Gedeputeerde mevr. E (Esther). Rommel

*) vast lid dagelijks bestuur (DB)
**) roulerend: vast DB-lid in 2024 en 2026. Adviserend DB-lid in 2023 en 2025
***) roulerend: vast DB-lid 2023 en 2025. Adviserend DB-lid in 2024 en 2026

Controleverklaring

De accountant ETL (voorheen IPA-Acon) heeft voor de jaarstukken een goedkeurende conceptverklaring afgegeven. Deze concept controleverklaring is op de onderstaande pagina's ingevoegd. Op grond van eventuele zienswijzen worden de stukken vastgesteld in het algemeen bestuur van 3 juli 2024. Na definitieve vaststelling wordt ook de controleverklaring van de accountant definitief.

ETL ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Groengebied Amstelland

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2023

Ons oordeel
Wij hebben de jaarrekening 2023 van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Groengebied Amstelland gecontroleerd. Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van zowel de baten, lasten over 2023 als van de activa en passiva van Recreatieschap Groengebied Amstelland op 31 december 2023, alsmede van de financiële rechtmatigheid met inachtneming van de verantwoordinggrens, in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). De jaarrekening bestaat uit:

- het overzicht van baten, lasten en balansmutaties over 2023;
- de balans per 31 december 2023;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen;
- de rechtmatigheidsverantwoording over 2023;
- de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen;
- de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld en overige bijlagen.

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), de Nota verwachtingen accountantscontrole 2023 en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (Wnt) 2023 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'. Wij zijn onafhankelijk van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Groengebied Amstelland zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland.

Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA). Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit
Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 50.562. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado. Op basis van hoofdstuk 4 van de Nota Verwachtingen

ETL Assurance & Overheidsaccountants B.V. is een onderdeel van IPA-ACON Holding B.V.
Henk Schijvenaarstraat 1 | Postbus 6222 | 2001 HE HAARLEM | 023 – 531 95 39 | info@ipa-acon.nl | www.ipa-acon.nl
KvK nr. 34081093 | Rabobank IBAN NL58 RABO 0350 0877 25

ETL ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS

Accountantscontrole 2023 hebben wij bij de controle van de SiSa-bijlage dezelfde materialiteit toegepast als bij de controle van de jaarrekening.

Voor de Wnt verantwoording in de jaarrekening zijn de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol Wnt 2023. Daarbij houden wij mede rekening met afwijkingen en mogelijke afwijkingen die naar ons oordeel voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve reden materieel zijn, zoals bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn voorts met het Algemeen bestuur overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde fouten of onzekerheden boven de € 25.000 rapporteren, alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa- of Wnt-redenen relevant zijn.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd
In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2023 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, eerste lid, onderdelen n en o, Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen, en diverse bijlagen. Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat. Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de voor het recreatieschap van toepassing zijnde vereisten in de wet en aan de Nederlandse standaard 720.

Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening. Het Dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het Dagelijks Bestuur voor de jaarrekening

Het Dagelijks Bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten en de Beleidsregels toepassing Wnt. Het Dagelijks Bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen zoals opgenomen in het normenkader van Recreatieschap Groengebied Amstelland, dat is vastgesteld door het Algemeen bestuur op 11 mei 2023.

ETL ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS

In dit kader is het Dagelijks Bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het Dagelijks Bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het Dagelijks Bestuur afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het Dagelijks Bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het Dagelijks Bestuur het voornemen heeft om de organisatie te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het Dagelijks Bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening. Het Algemeen Bestuur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de organisatie.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken. Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel. Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, de controleverordening Recreatieschap Groengebied Amstelland dat is vastgesteld door het Algemeen bestuur op 11 mei 2023, het Controleprotocol Wnt 2023, de ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
- dat baten en lasten alsmede de balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen,
- het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.
- Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de organisatie;

ETL ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het Dagelijks Bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het Dagelijks Bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de controle. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de onderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met het Algemeen Bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing. Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het Algemeen Bestuur hebben gecommuniceerd. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Haarlem, xx maart 2024
ETL Assurance & Overheidsaccountants B.V.

mr. drs. J.C. Olij RA

Vaststelling door het algemeen bestuur

Deze jaarrekening wordt vastgesteld door het algemeen bestuur van Groengebied Amstelland in de openbare vergadering van 3 juli 2024.

Voorzitter,

De heer M. Van den Berg

Bijlagen

Bijlage I	Investerings- en financieringsstaat over 2023
Bijlage II	Financieel overzicht projectrekening Diemerbos 2023
Bijlage III	Stand van zaken projecten investeringsprogramma Diemerbos fase 2
Bijlage IV	Staat van geactiveerde investeringen tot en met 2023
Bijlage V	Gebeurtenissen na balansdatum
Bijlage VI	Risico-inventarisatie 2024
Bijlage VII	WNT-verantwoording

Bijlage I Investerings- en financieringsstaat over 2023

nr.	Omschrijving	Stand per 1-1-2023	Vermeerderingen 2023	Verminderingen 2023	Afschrijvingen 2023	Stand per 31-12-2023
	ACTIVA					
1	Onroerende en roerende bezittingen	144.774	2.452	-	25.157	122.069
2	Investeringsuitgaven die gedekt worden uit reserves	-				-
3	Financiële vaste activa	-				-
	Totaal activa	**144.774**	**2.452**	**-**	**25.157**	**122.069**
	PASSIVA					
1	Algemene reserve	1.458.326	285.372	-393.578	-	1.350.120
2	Bestemmingsreserve investeringen	446.567	-	-965	-	445.602
3	Bestemmingsreserve uitvoeringsprogramma	-	276.000	-	-	276.000
4	Bestemmingsreserve kapitaallasten	92.123	-	-	-	92.123
5**	Voorziening groot onderhoud	1.676.736	610.000	-770.078	-	1.516.658
6	Aangegane langlopende leningen	-	-	-		-
	Totaal passiva	**3.673.752**	**1.171.372**	**-1.164.622**	**-**	**3.680.503**
	Bruto werkkapitaal (totaal passiva – totaal activa)	**3.528.978**	**1.168.920**	**-1.164.622**	**-25.157**	**3.558.434**

	Omschrijving	Stand per 1-1-2023	Vermeerderingen 2023	Verminderingen 2023	Afschrijvingen 2023	Stand per 31-12-2023
5**	**Specificatie voorziening groot onderhoud**					
	verkeer & vervoer:					
	Categorie verhardingen	951.558	230.400	-102.961	-	1.078.997
	Categorie civiele kunstwerken	364.455	70.900	-268.498	-	166.857
		1.316.013	**301.300**	**-371.459**	**-**	**1.245.854**
	openbaar groen en (openlucht)recreatie:					
	Categorie groen	36.029	126.700	-113.307	-	49.422
	Categorie water, oevers en stranden	106.072	52.100	-97.524	-	60.648
	Categorie terreinmeubilair	156.269	110.600	-153.330	-	113.539
	Categorie hygiënische maatregelen / riolering en reiniging	2.861	-	-	-	2.861
	Categorie gebouwen	59.491	19.300	-34.457	-	44.334
		360.722	**308.700**	**-398.619**	**-**	**270.803**
	Totaal	**1.676.735**	**610.000**	**-770.078**	**-**	**1.516.657**

Bijlage II Financieel overzicht projectrekening Diemerbos 2023

nr.	deelbudget	projecttrekker	Budget per 1-1-2023	Stortingen door derden	Betalingen aan projecttrekkers	Budget per 31-12-2023
1	Fietspad Penbos-Diemerbos	Groengebied Amstelland	-	-	-	-
2	Diemerbosboom en landmark	Staatsbosbeheer	120.813	-	9.038	111.775
3	Verbreding watergangen	Gemeente Amsterdam	85.479	-	-	85.479
4	Bouwrijp maken scoutingterrein	Staatsbosbeheer	-	-	-	-
5	Aansluiting wandelpad Landlust	Gemeente Amsterdam	24.946	-	1.085	23.861,20
6	Faunapassages Provincialeweg	Stadsdeel Zuidoost	-	-	-	-
7	Zonering fietspad Diemen-Diemerbos	Gemeente Diemen	-	-	-	-
8	Doortrekken waterpartij Diemerdriehoek	Gemeente Diemen	-	-	-	-
9	Fietspaden naar extra onderdoorgang A9	Groengebied Amstelland	-	-	-	-
10	Fietsbrug over de Gaasp	Groengebied Amstelland	-	-	-	-
11	Aansluiting fietsverbinding IJburg	Gemeente Amsterdam	-	-	-	-
12	Fietspad oostkant Diemerbos	Groengebied Amstelland	-	-	-	-
13	Natuurcompensatie Rijkswaterstaat	Rijkswaterstaat	-	-	-	-
14	Promotie en evenementen	Staatsbosbeheer	16.089	-	-	16.088,90
15	Verevening	N.t.b.	126.040	-	2.133	123.906,56
16	Beheerfonds	Staatsbosbeheer en Groengebied A.	556.728	80.454	167.440	469.741,79
17	Renteopbrengsten	naar Beheerfonds	-	24.796	-	24.796
	Totaal		**930.094**	**105.250**	**179.696**	**855.649**

Bijlage III Stand van zaken projecten investeringsprogramma Diemerbos fase 2

In het Investeringsprogramma Diemerbos fase 2 uit 2014 zijn veertien projecten benoemd. Van deze veertien projecten zijn er elf tot uitvoering gekomen. Tien projecten zijn voltooid. Drie projecten zijn afgevoerd van de lijst. Het project Promotie en evenementen is geen apart project, maar een budgetreservering voor promotieactiviteiten. Tegelijk met het uitvoeringsprogramma is het Beheerfonds Diemerbos ingesteld. Voor de financiering van het programma is een projectrekening bij het Nationaal Groenfonds geopend, die namens de Stuurgroep Diemerbos wordt beheerd door Groengebied Amstelland.

Hieronder volgt een overzicht van de stand van zaken per project/deelbudget.

1. Fietspad Penbos-Diemerbos. Niet in uitvoering genomen.
2. Diemerbosboom en landmark. Dit project is niet in uitvoering genomen wegens onvoldoende budget. De Stuurgroep heeft op 22 april 2021 besloten om het budget in te zetten voor projecten uit de Beheer- en Ontwikkelstrategie Diemerscheg: Pilot nat klimaatbos, Rondje Diemerscheg en Natuurverbindingen. In 2023 zijn uitgaven gedaan voor het project Rondje Diemerscheg.
3. Verbreding watergangen. Gerealiseerd in 2015. De voor dit project bestemde beheergelden zijn, voor zover niet in eerdere jaren besteed, beschikbaar voor Staatsbosbeheer.
4. Bouwrijp maken scoutingterrein. Gerealiseerd in 2015.
5. Aansluiting wandelpad Landlust. Gerealiseerd in 2015. De voor dit project bestemde beheergelden zijn, voor zover niet in eerdere jaren besteed, beschikbaar voor Staatsbosbeheer. In 2023 is een deel van het beheergeld besteed aan regulier beheer.
6. Faunapassages Provincialeweg. Gerealiseerd in 2015 en 2019.
7. Zonering fietspad Diemen-hoofdingang Diemerbos. Gerealiseerd in de periode 2015-2018. Reservering voor beheer uitgekeerd aan Diemen.
8. Doortrekken waterpartij Diemerdriehoek. Niet in uitvoering genomen.
9. Fietspaden naar extra onderdoorgang A9. Gerealiseerd in 2015. Reservering voor beheer uitgekeerd aan Groengebied Amstelland.
10. Fietsbrug over de Gaasp. Gerealiseerd in 2021. Reservering voor beheer oostelijke toeritten uitgekeerd aan Groengebied Amstelland.
11. Aansluiting fietsverbinding IJburg. Gerealiseerd in 2017. Reservering voor beheer uitgekeerd aan Diemen.
12. Fietspad oostkant Diemerbos. Gerealiseerd in 2015. Reservering voor beheer uitgekeerd aan Groengebied Amstelland.
13. Natuurcompensatie Rijkswaterstaat. Gerealiseerd in 2015.
14. Promotie en evenementen. In 2023 geen uitgaven op dit budget.
15. Verevening. Ingesteld om overschotten van projectbudgetten te kunnen inzetten voor tekorten op andere projecten. In 2023 zijn conform stuurgroepbesluit de kosten voor het beheer van de projectrekening uit dit budget betaald.
16. Beheerfonds. Het fonds is oorspronkelijk gevuld door garantiebijdragen van de gemeente Amsterdam, de gemeente Diemen en de provincie Noord-Holland. Daarnaast zijn de inkomsten uit evenementen en exploitaties, de overschotten van projectbudgetten en de renteopbrengsten in het beheerfonds gestort. De uitgaven betreffen de niet door SNL-subsidies of andere begrotingen gedekte kosten voor onderhoud door Staatsbosbeheer en Groengebied Amstelland.
17. Renteopbrengsten. Over 2023 is een bedrag van € 24.796,01 aan rente uitgekeerd. Dit is conform afspraak gestort in het Beheerfonds.

Groengebied Amstelland,
8 januari 2024.

Bijlage IV Staat van geactiveerde investeringen tot en met 2023

Omschrijving	jaar van investering	Geactiv. t/m 2022	Investering 2023	Desinvestering 2023	Geactiv. t/m 2023	Termijn	Boekwaarde 1-1-2023	Afschr. t/m 2022	Afschr. 2023	Afschr. desinv. 2023	Boekwaarde 31-12-2023
Investeringen maatschappelijk nut											
Inrichting & ontwikkeling											
Realisatie wandelnetwerk	2019	92.123	-		92.123	10	92.123	-	-9.212	-	82.911
		92.123	**-**	**-**	**92.123**		**92.123**	**-**	**-9.212**	**-**	**82.911**
Investeringen economisch nut											
Vervoermiddelen											
SUBARU FORESTER 2.0I VHS-21	2020	43.605			43.605	5	26.163	-17.442	-8.721		17.442
Kia E-Niro elektrisch N-732-BG	2021	36.121			36.121	5	26.488	-9.632	-7.224		19.264
		79.725	**-**	**-**	**79.725**		**52.651**	**-27.074**	**-15.945**	**-**	**36.706**
Vaartuigen											
Pont over Amstel	2005	81.107	-	-	81.107	15	-	-81.107	-	-	-
Electrificeren pontjes Smient en Fuut	2023	-	2.452	-	2.452	n.v.t.	-	-	-	-	2.452
		81.107	**2.452**	**-**	**83.559**		**-**	**-81.107**	**-**	**-**	**2.452**
Totaal		**252.955**	**2.452**	**-**	**255.407**		**144.774**	**-108.181**	**-25.157**	**-**	**122.069**

Bijlage V Gebeurtenissen na balansdatum

Geen noemenswaardige gebeurtenissen.

Bijlage VI Risico-inventarisatie 2024

Groengebied Amstelland vindt het belangrijk om voldoende aandacht te besteden aan de mogelijke risico's, zoals ook wordt verplicht in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Deze nota geeft het noodzakelijke inzicht en wordt in de paragraaf weerstandsvermogen gebruikt en vergeleken met de beschikbare weerstandscapaciteit.

Belang van de risico-inventarisatie

De begroting en de begrotingswijziging worden opgesteld met de kennis van vandaag. De onzekerheden over conflicten in de wereld kunnen uiteraard betekenis hebben voor de uitvoering en de financiële huishouding van Groengebied Amstelland. De afgelopen jaren hebben het belang aangetoond van een goede risico-inventarisatie. Ondanks dat een gebeurtenis met de impact van de coronacrisis niet was te voorspellen, bood de inventarisatie aanknopingspunten bij het inschatten van de financiële gevolgen van de coronacrisis. Begin 2024 zijn de risico's voor Groengebied Amstelland in kaart gebracht. Hierbij zijn de risico's beschreven aan de hand van kans van voorkomen en de gevolgen/impact als het risico zich voordoet. Op basis van deze uitkomsten zijn de risico's geplaatst in de matrix.

Geïnventariseerde risico's

Begin 2024 zijn de risico's voor Groengebied Amstelland in kaart gebracht. Hieronder zijn de risico's benoemd:

1. Overmacht door pandemieën/(vogel)ziektes, predatoren en nieuwe invasieve soorten;
2. Extreme weersomstandigheden door klimaatveranderingen;
3. Brand/hittestress door klimaatveranderingen;
4. Erfpachtcontractonderhandeling met Staatsbosbeheer;
5. Niet kunnen organiseren van (grote) evenementen;
6. Veranderende wet- en regelgeving vanuit het politieke spectrum;
7. Vandalisme, brandstichting en (drugs)dumpingen;
8. Vertraging uitvoering toekomstplan Gaasperplas;
9. Kosten voor afhandeling WOO-verzoeken;
10. Faillissement van gebiedsondernemers;
11. Fraude en onrechtmatig factureren van facturen;
12. Continuïteit dienstverlening uitvoeringsorganisatie.

Lage scores (groen gekleurd) geven kleine risico's weer. Deze behoeven weinig tot geen aandacht. Hoge scores (rood gekleurd) geven grote risico's weer. Deze risico's zijn niet aanvaardbaar. Voor deze risico's moeten beheersmaatregelen worden getroffen. De vermenigvuldiging van de kansen met de financiële gevolgen leidt tot de positionering in de matrix.

Op basis van de kans van voorkomen en de gevolgen/impact als het risico zich voordoet zijn de risico's geplaatst in de onderstaande matrix.

	Gevolg / impact		
Kans	1 = 0 – 100.000	2 = 100.000 - 300.000	3 = > 300.000
1 = < 10%	6, 10, 11	4	8
2 = 10 – 40 %		1, 3, 7, 9	5
3 = > 40 %		12	2

Alleen de risico's met het grootste gevolg zijn in detail verder uitgewerkt. Het betreft de nummers 2, 5 en 12. De uitwerking van deze risico's staat hieronder.

2. Extreme weersomstandigheden door klimaatveranderingen

Dit betreffen risico's die ontstaan door extreme weersomstandigheden zoals stormen en/of periodes van extreme droogte. De klimaatveranderingen hebben een steeds grotere impact op het klimaat in Nederland, wat ertoe leidt dat dit risico aannemelijker is geworden. Vanwege de hoge kans en potentieel hoge kosten is dit voor Groengebied Amstelland de hoogst gekwalificeerde risico.

Risico/kans: Extreme weersomstandigheden door klimaatveranderingen.		**Oorzaak:** Stormen, periodes van extreme droogte en andere gevolgen van de klimaatveranderingen.
Kans(cijfer): **3** > 40 %	Gevolg(cijfer): **3** > 300.000	**Gevolg/impact:** ▪ Onbekende effecten en onbegrote kosten; ▪ Droogte en/of stormschade; ▪ Verminderde toegankelijkheid voorzieningen door uitgedroogde of onderwater staande paden en groen; ▪ Verminderende zwemwaterkwaliteit bij droogte door verhoogde kans blauwalg; ▪ Oxidatie veengrond en bodemdaling; ▪ Maatregelen tegen hoog- en laag waterpeil; ▪ Uitstel of afstel uitvoering onderhoud, projecten of evenementen met mogelijke schadeclaims. ▪ Interne en externe personele inzet voor opruiming en bestrijding;
Beheersmaatregel: ▪ Kostenpost opnemen in exploitatie bij het aannemen van structurele vormen, zoals vanaf 2023 met waterplantenbeheer; ▪ Toekomstbestendig beheerplan opstellen; ▪ Na extreme weersomstandigheden waar het toelaat de natuur zijn gang laten gaan; ▪ Niet toegankelijkheidsmaatregelen zoals zwem- en gebiedsverboden door middel van het uitvoeren van het risicocommunicatieplan; ▪ *€ 150.000 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf.*		

5. Niet kunnen organiseren van (grote) evenementen

Dit risico bevat de mogelijkheid dat een of meerdere evenementen niet door kunnen gaan. Vanwege verzwaarde regelgeving, het veranderende klimaat en het maatschappelijke vergrootglas waar evenementen onder liggen is de kans dat evenementen niet door kunnen gaan aanzienlijk vergroot.

Risico/kans: Niet kunnen organiseren van (grote) evenementen.		**Oorzaak:** Het organiseren van (grote) evenementen wordt steeds lastiger. Door klimaatveranderingen, veranderende maatschappelijke perceptie en verstrengende wet- en regelgeving wordt het voor organisatoren steeds lastiger om evenementen te kunnen organiseren.
Kans(cijfer): **2** 10-40 %	Gevolg (cijfer): **3** > 300.000	**Gevolg/impact:** ▪ Organisatoren in steeds mindere mate bereid om evenementen te organiseren; ▪ Vermindering van het recreatief aanbod; ▪ Het schap mist een cruciale bindingsfactor met het jongere publiek; ▪ Het schap mist cruciale inkomsten die ten gunste van het beheer en onderhoud zouden kunnen komen; ▪ Vertraging in procesvorming en onbegrote procedurekosten;

		▪ Evenementen met minder dan 10.000 bezoekers zijn sowieso niet rendabel voor de schapsexploitatie. Indien regelgeving dit niet toelaat kan qua personeelsinzet geen evenementen worden georganiseerd.

Beheersmaatregel:

- Compensatieregeling treffen voor alle getroffen actoren (incl. het recreatieschap);
- Vaststellen voorwaarden regelgeving onder welke voorwaarden bestaande gebieden voor evenementen medegebruik mogelijk is. En daarmee activiteiten organiseren die passen binnen de mogelijke beperkingen;
- Exercitie ontheffing bestempelde evenemententerreinen uit belemmerende wet- en regelgeving (zoals NNN-status);
- *€ 87.500 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf.*

12. Continuïteit dienstverlening uitvoeringsorganisatie

Dit omvat het risico dat de dienstverlening vanuit de uitvoeringsorganisatie niet gegarandeerd kan worden. De continuïteit kan in het geding komen door bijvoorbeeld krapte op de arbeidsmarkt, (langdurige) ziekte medewerkers, maar ook onzekerheid omtrent de aandelen van Recreatie Noord-Holland NV.

Risico/kans: Continuïteit dienstverlening uitvoeringsorganisatie		**Oorzaak:** Door ziekte en/of krapte op de arbeidsmarkt kunnen de kosten voor de dienstverlening verhogen. Verder wil de provincie Noord-Holland de aandelen van Recreatie Noord Holland verkopen.
Kans(cijfer): **3** > 40 %	Gevolg (cijfer): **2** 100.000-300.000	**Gevolg/impact:** ▪ De beoogde dienstverlening kan niet worden gerealiseerd; ▪ Projecten en evenementen lopen vertraging op; ▪ Extra kosten vanwege inhuur van externe krachten; ▪ Verandering bedrijfsstructuur door de overname van de aandelen van recreatie Noord-Holland.

Beheersmaatregel:

- Anticiperen op de arbeidsmarkt;
- Archiveringsnorm instellen voor overdracht;
- Afspraken met Staatsbosbeheer maken om de continuïteit van de dienstverlening te garanderen;
- *€ 75.000 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf.*

Berekening gewenst weerstandsvermogen

De kwantificering van de risico's leidt tot een gewenst weerstandsvermogen van € 508.750. Bij deze berekening is rekening gehouden met de niet in detail uitgewerkte risico's.

Risico	Kans(factor)	Gewenst weerstandsvermogen
2. Extreme weersomstandigheden door klimaatveranderingen	> 40% (0,50)	€ 175.000
5. Niet kunnen organiseren van (grote) evenementen	10-40% (0,25)	€ 87.500
12 continuïteit dienstverlening uitvoeringsorganisatie	> 40% (0,50)	€ 75.000
Overige risico's		€ 171.250
Totaal		**€ 508.750**

Ten opzichte van vorig jaar zijn zowel aantal geïnventariseerde risico's als het benodigde weerstandsvermogen afgenomen. Vorig jaar werden er elf risico's geïnventariseerd en was het benodigde weerstandsvermogen € 563.250.

Het gewenste / benodigde weerstandsvermogen wordt jaarlijks herzien, omdat de risico's en de omvang jaarlijks kunnen wijzigen. Gedurende het jaar wordt het bestuur geïnformeerd over opdoemende risico's.

Bijlage VII WNT-verantwoording 2023

Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Groengebied Amstelland van toepassing zijnde regelgeving: “het algemene WNT-maximum”.

In mei 2017 is door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties besloten om in het financieel verslaggevingsdocument de vermelding van iedere topfunctionaris van wie de bezoldiging € 1.900 of minder per kalenderjaar bedraagt te wijzigen. In de jaarrekening kan volstaan worden met de naam en de functie.

De bestuursfuncties van het recreatieschap betreffen onbezoldigde functies.

Overzicht van de bestuurders over het verantwoordingsjaar 2023

Gemeente Ouder-Amstel
Burgemeester mevr. J. (Joyce) Langenacker (voorzitter)

Gemeente Amsterdam

Benoemd, wethouders:	*Gemandateerd, stadsdeelbestuurders:*
Dhr. R. (Reinier) van Dantzig	Dhr. R. (Raoul) White (Zuidoost)
Mevr. M. (Melanie) van der Horst	Dhr. J.B. (Jan-Bert) Vroege (Oost)
Mevr. Z. (Zita) van Pels	Dhr. R. (Rocco) Piers (Zuid)

Gemeente Amstelveen
Wethouder mevr. F (Floor). Gordon**

Gemeente Diemen
Wethouder dhr. M (Matthijs). Sikkes-van den Berg***

Provincie Noord-Holland
Gedeputeerde mevr. E (Esther). Rommel

*) vast lid dagelijks bestuur (DB)
**) roulerend: vast DB-lid in 2022 en 2024. Adviserend DB-lid in 2023 en 2025
***) roulerend: vast DB-lid 2023 en 2025. Adviserend DB-lid in 2022 en 2024

Uitbetaalde beëindigingsvergoeding 2023

Er zijn geen uitkeringen gedaan wegens beëindiging dienstverband aan top functionarissen.

Rapportageverplichtingen overige functionarissen

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2023 een bezoldiging boven het toepasselijke WNT-maximum hebben ontvangen, of waarvoor in eerdere jaren een vermelding op grond van de WNT heeft plaatsgevonden of had moeten plaatsvinden. Er zijn in 2023 geen ontslaguitkeringen aan overige functionarissen betaald die op grond van de WNT dienen te worden gerapporteerd.

Begrotingswijziging 2024

Groengebied Amstelland

GROENGEBIED AMSTELLAND

Versie 5 april 2024

Samenvatting

De vastgestelde begroting 2024 sloot op € 362.000,-.
Inmiddels blijken de lasten toe te nemen met € 679.000,- en de baten met € 50.000,-.
Het verschil betekent een toename van de uitgaven van € 629.000,-.

	Begroting 2024			Wijziging 2024			Begroting na wijziging 2024		
Programma	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	101.879	3.731	-98.148	198.539	18.219	-180.320	300.418	21.950	-278.468
2. Beheer en onderhoud	3.310.161	797.163	-2.512.998	432.636	-56.181	-488.817	3.742.797	740.982	-3.001.815
3. Veiligheid en toezicht	523.302	-	-523.302	21.159	-	-21.159	544.461	-	-544.461
4. Bestuur en ondersteuning	524.529	-	-524.529	26.506	-	-26.506	551.035	-	-551.035
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	1.250	4.022.183	4.020.933	-	87.500	87.500	1.250	4.109.683	4.108.433
Totaal voor bestemming	**4.461.121**	**4.823.077**	**361.956**	**678.840**	**49.538**	**-629.302**	**5.139.961**	**4.872.615**	**-267.346**
Ad 5. Mutaties reserves	371.156	9.200	-361.956	-367.562	261.740	629.302	3.594	270.940	267.346
Totaal na bestemming	**4.832.277**	**4.832.277**	**-**	**311.278**	**311.278**	**-**	**5.143.555**	**5.143.555**	**-**

Het saldo van de begroting na wijziging 2024 sluit op € 267.000,- negatief.
De begrotingswijziging geeft verder geen aanleiding om de participantenbijdragen te verhogen. De belangrijkste wijzigingen:

- Programma 1: Per saldo € 180.000,- negatief;
- Programma 2: Per saldo € 489.000,- negatief;
- Programma 3: Per saldo € 21.000,- negatief;
- Programma 4: Per saldo € 26.500,- negatief;
- Programma 5: Per saldo € 87.500,- positief.

Specificatie van de baten	Begroting 2024	Wijziging 2024	Begroting na wijziging 2024
Subsidies en projectbijdragen	19.189	18.905	38.094
Inkomsten uit gebiedsexploitatie, zoals evenementen, huren en pachten, rentebaten	829.205	30.633	859.838
Participantenbijdragen	3.974.683	-	3.974.683
Totaal baten voor bestemming	**4.823.077**	**49.538**	**4.872.615**

Een uitgebreide toelichting treft u aan de Bijlage I.

Resultaat totaal

Het saldo van de begroting na wijziging 2024 sluit op € 267.000,- negatief.
Dit resultaat omvat een:

- Regulier verlies van € 5.000,- op reguliere bedrijfsvoering;
- Incidenteel verlies van € 262.000.- op incidentele werkzaamheden/projecten.

	Begroting 2024	Wijziging 2024	Begroting na wijziging 2024
Lasten	4.461.121	678.840	5.139.961
Baten	4.823.077	49.538	4.872.615
Saldo	**361.956**	**-629.302**	**-267.346**

Resultaat reguliere werkzaamheden

	Begroting 2024	Wijziging 2024	Begroting na wijziging 2024
Lasten	4.418.995	405.141	4.824.136
Baten	4.803.888	14.642	4.818.530
Saldo	**384.893**	**-390.499**	**-5.606**

Resultaat incidentele werkzaamheden

	Begroting 2024	Wijziging 2024	Begroting na wijziging 2024
Lasten	42.126	273.699	315.825
Baten	19.189	34.896	54.085
Saldo	**-22.937**	**-238.803**	**-261.740**

Inzet Recreatie Noord-Holland (RNH)

In de programmabegroting was € 1.863.373,- opgenomen als totale kosten voor de inzet van RNH. Volgens deze begrotingswijziging zijn de kosten voor inzet RNH € 2.068.712,-. Het verschil (€ 205.339,-) laat zich als volgt verklaren; groter dan € 5.000,- (bedragen afgerond):

- Toename reguliere inzet afdeling Beheer € 32.500,-
- Toename reguliere inzet afdeling Vastgoed € 15.000,-
- Toename inzet afdeling Financiën € 21.000,-
- Toename inzet afdeling Evenementenbureau € 7.500,-
- Diverse incidentele projecten:
    - Inzet bouwrijp maken horecalocatie ABC 79; € 17.000,-
    - Inzet werkgroep financiële scenario's; € 19.000,-
    - Inzet koudewinning Ouderkerkerplas; € 7.500,-
    - Inzet ontwikkeling Toekomstplan Gaasperplas; € 8.000
    - Inzet uitkijktoren De Ronde Hoep; € 6.000,-
    - Inzet behoefte- en waarderingsonderzoek; € 15.000,-
    - Inzet ontwikkeling ABC 79; € 24.000,-
    - Voortzetten toezicht Diemerbos periode 1 januari – 31 december 2024; € 20.000,-

De jaaropdracht aan RNH betreft in totaal € 2.068.712,-. De inzet RNH is gebaseerd op basis van ureninzet en € 90.399,- voor de werkzaamheden van het Routebureau. Het Routebureau zorgt voor de ontwikkeling, het beheer, het onderhoud en de informatievoorziening van de routenetwerken (o.a. om te wandelen, fietsen of varen) die door gemeenten, de recreatieschappen en de provincie zijn aangelegd.

Wijzigingen per programma

Programma 1 Ontwikkeling en inrichting

De hogere baten en lasten maken dat de totale wijziging van het eerste programma per saldo € 180.320,- bedraagt (negatief).

De hogere lasten van € 198.539,- (negatief) worden vooral veroorzaakt door vertraging van de horecaontwikkeling van de Abcouderstraatweg 79 (€ 98.000,- negatief). Daarnaast zullen de werkzaamheden voor het Toekomstplan Gaasperplas verder doorlopen (€ 15.500,- negatief), waarbij de kosten conform besluit van 24 november 2022 zullen worden gedekt door de gemeente Amsterdam. De voorbereiding voor de uitvoering staat gepland voor 2024. De uitvoering van onderdelen van het Toekomstplan Gaasperplas staat gepland voor 2025 en 2026 met een uitloop tot mei 2027.

De hoofdopgaves van de vastgestelde ambities worden in 2024 uitgewerkt in financiële scenario's (€ 18.500,- negatief). En er zal dit jaar participatie plaatsvinden in de vorm van een behoefte- en waarderingsonderzoek onder de bezoekers van het recreatieschap. Hiervoor was bij besluitvorming op 24 november 2022 een inschatting gemaakt wat met voortschrijdend inzicht is opgehoogd (€ 5.000,- negatief).

Verder wordt in 2024 opgepakt (allen negatief):

- Uitgifte permanent verenigingsgebouw de Ruige Hof (€ 15.000);
- Mogelijk onderzoek naar de voortzetting financiering Diemerbos (€ 10.500);
- Uitgifte oud PEN-gebouw Amstelslag (€ 10.000);
- Loket kansrijke lokale omgevingsinitiatieven (€ 10.000);
- Proceskosten beheerovereenkomst uitkijktoren De Ronde Hoep (€ 6.000);
- Groene Uitweg (GU) Gaasperplas Centraal (€ 5.000);
- Mogelijk haalbaarheidsonderzoek versterking fietsroute Zuidoever Gaasperplas in opdracht van gemeente Amsterdam (€ 5.000).

De hogere baten (€ 18.219,- positief) komen voort uit de dekking vanuit de gemeente Amsterdam ten aanzien van de werkzaamheden van het Toekomstplan Gaasperplas en de 70% subsidie inzake het projectonderdeel GU Gaasperplas Centraal.

Programma 2 Beheer en onderhoud

De hogere baten en lasten maken dat de totale wijziging van het tweede programma per saldo € 488.817,- bedraagt (negatief).

De hogere lasten van € 432.636,- (negatief) worden onder andere veroorzaakt doordat het beheerplan uit 2021 geüpdatet is en doorgerekend naar de huidige jaargang. Uitgegaan is van beeldkwaliteitssystematiek CROW niveau B. Alle werkzaamheden gerelateerd aan de uitvoering van het beheer en onderhoud zijn hierin meegenomen (€ 290.000,- negatief).

Verder worden de kosten voor dagelijks onderhoud op groen en water hoger ingeschat (€ 100.000,- negatief) en zal er naar verwachting meer inzet vanuit beheer (€ 30.000,- negatief) en vastgoed (€ 15.000,- negatief) benodigd zijn. Daarentegen zal het Routebureau dit jaar minder werkzaamheden (€ 15.000,- positief) uitvoeren voor de verkenning van de actualisatie van het fietsknooppuntennetwerk. Naar verwachting beslissen de schapsbesturen dit najaar over het vervolg. Verder zijn de overige bedrijfskosten per saldo verlaagd in verband met lagere te verwachten waterschapsbelasting (€ 28.000,- positief).

Daarnaast zal de natuurvriendelijke solarverlichting ten behoeve van de horecaonderneming aan de Ouderkerkerplas worden gerealiseerd (€ 17.500,- negatief). En zijn er werkzaamheden begroot voor de koudewinning Ouderkerkerplas (€ 7.500,- negatief).

Het subsidieproject bossenrevitalisatie is in zijn geheel doorgeschoven naar 2024 wat leidt tot meer kosten én meer opbrengsten op dit programma (€ 17.000,-).

De lagere baten (€ 56.181,- negatief) ontstaan door een aantal ontwikkelingen. Enerzijds verwachten we lagere variabele inkomsten (€ 91.000,- negatief) uit evenementen gebaseerd op tegenvallende kaartverkoop van het voorgaande evenementen seizoen.

Anderzijds verwachten we ook lagere inkomsten vanuit de pontjes (€ 6.000,- negatief). Daarentegen worden wel meer inkomsten verwacht vanuit pacht en huur (€ 24.000 positief) en een de eerder genoemde hogere subsidie voor het project bossenrevitalisatie (€ 17.000 positief).

Figuur 1: De boswachters bij de Gaasperplas met zonsondergang

Programma 3 Toezicht en veiligheid

De hogere lasten op dit programma bedragen € 21.159,- (negatief). Dit komt hoofdzakelijk door het uitvoeren van toezicht in het Diemerbos op verzoek en in samenwerking met Staatsbosbeheer (€ 20.000,-). Dit bedrag wordt voldaan uit het gezamenlijke Gebiedsfonds voor het beheer en onderhoud van het Diemerbos.

Programma 4 Bestuur en ondersteuning

De hogere lasten bedragen € 26.506,- (negatief). De oorzaak hiervan is hoofdzakelijk doordat er meer inzet vanuit de afdeling financiën begroot is, onder andere ten behoeve van de wettelijke rechtmatigheid en meer inzet vanuit management taken op beheer.

Programma 5 Algemene dekkingsmiddelen

De hogere baten en lasten maken dat de totale wijziging van het laatste programma per saldo € 87.500,- bedraagt (positief). Dit is gelegen in het feit dat er weer rentebaten zullen worden ontvangen uit spaarrente.

Gevolgen

Gevolgen voor de participanten

De lange termijn (reguliere) financiële raming voor het recreatieschap is positief. Zie voor meer informatie de programmabegroting 2025. De begrotingswijziging geeft verder geen aanleiding om de participantenbijdragen verder te verhogen dan de gebruikelijke indexatie (8,2%).

Participant	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2023	Bijdrage in 2024
Provincie Noord Holland	27,90%	1.024.894	1.108.935
Gemeente Amstelveen	15,40%	565.714	612.103
Gemeente Amsterdam	49,10%	1.803.669	1.951.570
Gemeente Diemen	5,20%	191.019	206.683
Gemeente Ouder-Amstel	2,40%	88.163	95.392
Totaal	**100,00%**	**3.673.459**	**3.974.683**

Gevolgen voor de reserves

De lasten van Groengebied Amstelland zijn in 2024 hoger dan de baten.
We verwachten een afname in de reserves van € 267.346,-.
Dit resultaat omvat een:

- Regulier verlies van € 5.606,- op reguliere bedrijfsvoering.
- Incidenteel verlies van € 261.740,- op incidentele werkzaamheden/projecten.

Zie de onderstaande tabel voor een compleet overzicht van de gevolgen voor de reserves.

Specificatie van de resultaatbestemming door mutaties reserves (taakveld 0.10)

	Begroting 2024	Wijziging 2024	Begroting na wijziging 2024
Toevoeging algemene reserve	371.156	-367.562	3.594
Onttrekking algemene reserve	-	-176.896	-176.896
Toevoeging bestemmingsreserve	-	-	-
Onttrekking bestemmingsreserve	-9.200	-84.844	-94.044
Totaal	**361.956**	**-629.302**	**-267.346**

Begroot saldo reserves

	Stand per 31-12-2023	begroot resultaat 2024	Stand per 31-12-2024
Algemene reserve	1.350.120	-173.302	1.176.818
Bestemmingsreserve	804.511	-94.044	710.467
Totaal reserves	**2.154.631**	**-267.346**	**1.887.286**

* '- is onttrekking en + is toevoeging

Vaststelling door het algemeen bestuur

Deze begrotingswijziging wordt vastgesteld door het algemeen bestuur van Groengebied Amstelland in de openbare vergadering van 3 juli 2024.

Voorzitter,

De heer M. Van den Berg

Bijlagen

Bijlage I **Financieel overzicht van kadernota naar begrotingswijziging**

Bijlage I Financieel overzicht van kadernota naar begrotingswijziging

	2024	2024	2024
	mutatie Kadernota	*Nadere wijzigingen*	*Totaal wijziging 2024*
Stand volgens programmabegroting 2024	**361.956**		
Wijzigingen nadien met AB besluit			
1. Loket kansrijke omgevingsinitiatieven	-10.000		-10.000
2. Aankoop perceel Middenweg	-6.000		-6.000
Totaal wijzigingen nadien met AB besluit	**-16.000**	**-**	**-16.000**
Autonome ontwikkelingen			
1. Doorschuiven incidentele projecten 2023 naar 2024	-106.500	106.500	-
2. Meer reguliere inzet RNH	-7.500	-50.700	-58.200
3. Ophogen regulier beheerbudget DO (groen/water)	-	-100.000	-100.000
4. Bijstellen overige bedrijfskosten (waterschapsbelasting)	28.000	-	28.000
5. Minder inzet Routebureau	15.000	-	15.000
6. Lagere opbrengsten evenementen	-56.000	-35.000	-91.000
7. Hogere opbrengst vanuit rentebaten	75.000	12.500	87.500
8. Hogere opbrengsten erfpacht/huur/veergeld	18.500	-	18.500
9. Overige	1.610	-1.212	398
Totaal autonome ontwikkelingen	**-31.890**	**-67.912**	**-99.802**
Nieuw beleid			
1. Ophogen groot onderhoud cf. Cyber rapportage	-200.000	-90.000	-290.000
2. Behoefte- en waarderingsonderzoek	-11.000	-4.000	-15.000
3. Mogelijk haalbaarheidsonderzoek versterking fietsroute Zuidoever Gaasperplas in opdracht van Amsterdam	-5.000	-	-5.000
4. Proceskosten realisatie uitkijktoren De Ronde Hoep	-6.000	-	-6.000
5. Bouwrijp maken horecalocatie ABC 79	-	-66.500	-66.500
6. Ontwikkeling horecalocatie ABC 79	-	-32.000	-32.000

	2024	2024	2024
	mutatie Kadernota	*Nadere wijzigingen*	*Totaal wijziging 2024*
7. Voortzetting toezicht Diemerbos	-20.000	-	-20.000
8. Koudewinning Ouderkerkerplas	-5.000	-2.500	-7.500
9. Meerjarenuitvoeringsprogramma	-	-	-
10. Voortzetting financiering onderhoud Diemerbos/RoDs	-	-10.500	-10.500
11. Werkgroep financiële scenario's uitvoeringsprogramma	-	-18.500	-18.500
12. Uitgifte permanent verenigingsgebouw de Ruige Hof	-	-15.000	-15.000
13. Uitgifte pengebouw Amstelslag	-	-10.000	-10.000
14. Solarverlichting Ouderkerkerplas	-	-17.500	-17.500
Totaal incidentele ontwikkelingen	**-247.000**	**-266.500**	**-513.500**
Totaal wijzigingen	-294.890	-334.412	-629.302
Dekkingsmiddelen / ombuigingen			
	-	-	-
Totaal dekkingsmiddelen / ombuigingen	**-**	**-**	**-**
resultaat VOOR bestemming	**67.066**	**-334.412**	**-267.346**

Resultaatbestemming			
Stand volgens kadernota 2024	**67.066**	**-334.412**	**-267.346**
Dekking uit algemene reserves	138.359	34.943	173.302
Dekking uit bestemmingsreserves	-205.425	299.469	94.044
(resultaat NA bestemming)	**-**	**-**	**-**

Programmabegroting 2025

Groengebied Amstelland

GROENGEBIED AMSTELLAND

Versie 5 april 2024

Inhoudsopgave

Samenvatting **3**

Programma's **6**

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting 8
Programma 2. Beheer en onderhoud 10
Programma 3. Toezicht en veiligheid 14
Programma 4. Bestuur en ondersteuning 15
Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen 17

Paragrafen **19**

A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing 20
B. Kapitaalgoederen 22
C. Financiering 27
D. Bedrijfsvoering en openbaarheid Woo 28
E. Grondbeleid 32
F. Participanten 34

Overzicht van baten en lasten **37**

Bijlagen **47**

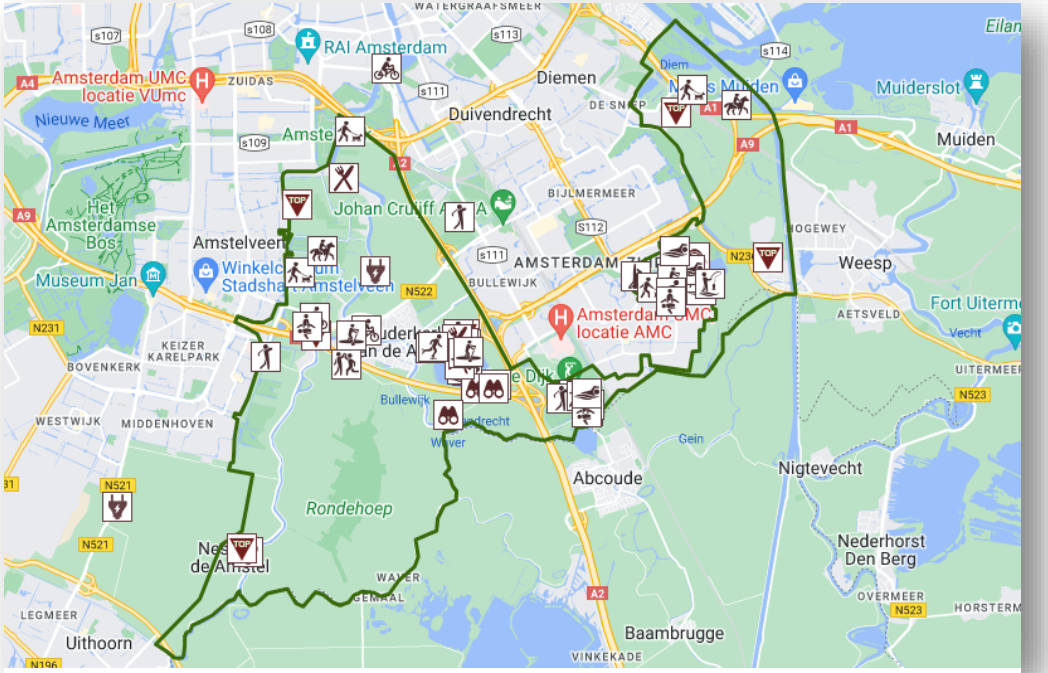

Figuur 1: Het werkgebied van Groengebied Amstelland

Samenvatting

De gemeenten Amsterdam, Amstelveen, Diemen en Ouder-Amstel nemen samen met Provincie Noord-Holland deel in de gemeenschappelijke regeling van Recreatieschap Groengebied Amstelland. Groengebied Amstelland bekostigt haar activiteiten uit inkomsten van huren, pachten, evenementen (in voorkomende gevallen projectsubsidies) en bijdragen van de participanten. Het doel van Groengebied Amstelland is vastgelegd in artikel 2 van de Gemeenschappelijke Regeling:

a. Het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie;
b. Het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu;
c. Het tot stand brengen en onderhouden van een harmonisch landschap, dat is afgestemd op het onder a en b geformuleerde en dat rekening houdt met een gezonde agrarische bedrijfsvoering.

Kerngegevens:

- Werkgebied van 4000 ha;
- Waarvan 736 ha in beheer;
- Waarvan 188 ha water;
- De bezoekersaantallen worden aangevuld na presentatie van de bezoekersaantallen in de zomer van 2024.

Onze ambities

Na een intensieve voorbereiding heeft het bestuur van Groengebied Amstelland eind 2023 het ambitiedocument "Sprong naar de Toekomst" vastgesteld. De vorige visie uit 2009 vroeg dringend om een update. Verstedelijking en woningbouwplannen in de regio zorgen voor een toenemende vraag naar groene buitenruimte en recreatieve voorzieningen. Daardoor stijgt de druk op de groene ruimte. Vele partijen werden bij het proces betrokken: bezoekers, omwonenden, verenigingen, horeca, ondernemers en de raden en Staten van de participanten van het recreatieschap.

Recreatieschap Groengebied Amstelland maakt met zijn nieuwe ambities een krachtige sprong naar de toekomst. De focus ligt niet alleen op beheren en ontwikkelen van recreatie, natuur en landschap in gebieden als de Ouderkerkerplas, de polders in Amstelland of de Gaasperplas.
De komende tien jaar leggen we de lat hoger met een bijdrage aan een:

- Breder recreatief aanbod;
- Betere spreiding van de recreatiedruk;
- Versterking van de biodiversiteit.

Naar verwachting beslist het algemeen bestuur eind 2024 over een concept ontwikkelingsprogramma met financiële scenario's. Het biedt de mogelijkheid om het botsen van belangen tegen te gaan, kansen te creëren en samenwerking met partners en bevolking te optimaliseren. Tot die tijd zijn de vastgestelde ambities richtinggevend voor het beheer en de ontwikkelingen van Groengebied Amstelland.

Figuur 2: Het nieuwe ambitiedocument van Groengebied Amstelland

Reacties op de kadernota 2025

In het najaar stelde het bestuur de kadernota 2025 vast. De inhoud daarvan is gericht op continuïteit. De kadernota is beleidsarm van opzet in afwachting van besluitvorming over de uitwerking van de ambities. Aansluitend werden de participanten van Groengebied Amstelland in de gelegenheid gesteld kennis te nemen van de kadernota 2025.
Dit biedt de mogelijkheid voor reactie en eventuele sturing aan het te voeren beleid. De indicatief aangegeven doelen in de kadernota worden onderstaand in de programma's uitgewerkt.

Wat willen we bereiken?

Groengebied Amstelland zorgt met haar beheer en onderhoud voor instandhouding van de groenstructuren, paden, routes en zwemvoorzieningen binnen haar gebied. Dit wordt conform onderhoudsniveau CROW-systematiek niveau B uitgevoerd. Daarvoor is de mening van ons publiek belangrijk. Hiervoor wordt in het recreatieseizoen 2024 een waarderings- en behoefte onderzoek georganiseerd. De resultaten hiervan worden naar verwachting eind 2024 gepresenteerd.

Met haar nieuwe ambities wil Groengebied Amstelland de balans tussen natuur en recreatie kunnen waarborgen. Uit de ambities zijn een drietal hoofdopgaves geïnventariseerd. Allereerst de toekomstbestendigheid van het beheerbudget met de te verwachten recreatiedruk (woningbouwopgaven). Daarnaast het scherper zoneren naar typen recreatie waar elk type recreant optimaal kan genieten. De laatste hoofdopgave betreft natuur inclusiever beheer. Met de toenemende behoefte aan natuur in en om de stad groeit ook het belang van een rijke biodiversiteit in onze recreatiegebieden.

Groengebied Amstelland werkt samen met de gemeente Amsterdam aan de realisatie van het Toekomstplan Gaasperplas. Samen met de gemeente wordt waar gewenst en mogelijk, uitbreiding gegeven aan het voorzieningenniveau. Met de gemeenten, provincie en Staatsbosbeheer werken we in de Diemerscheg samen aan het realiseren van de Beheer en Onderhoudsstrategie. Daardoor worden het recreatieve aanbod en de natuurwaarden vergroot. Ook de Amstelscheg kampt met toenemende recreatiedruk en nieuwe opgaven. In samenwerking met de provincie, het waterschap en de betrokken gemeenten wordt het Toekomstkader Amstelscheg geactualiseerd en wordt geïnvesteerd in uitbreiding van voorzieningen en verduurzaming.

Wat gaat het kosten?

De lasten en baten per programma samengevat, zijn als volgt opgebouwd:

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	182.198	12.635	-169.563
2. Beheer en onderhoud	3.839.326	908.078	-2.931.248
3. Veiligheid en toezicht	566.980	-	-566.980
4. Bestuur en ondersteuning	573.898	-	-573.898
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	1.350	4.351.112	4.349.762
Totaal voor bestemming	**5.163.752**	**5.271.825**	**108.073**
Ad 5. Mutaties reserves	260.764	152.691	108.073
Totaal na bestemming	**5.424.516**	**5.424.516**	**-**

Financieel resultaat

De programmabegroting 2025 sluit met een positief saldo van € 108.073,-.

	Begroting 2025	Begrotings-wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Lasten	5.163.752	5.139.961	4.503.810
Baten	5.271.825	4.872.615	4.661.427
Saldo	**108.073**	**-267.346**	**157.617**

De totale begrote lasten liggen € 24.000,- hoger dan vorig jaar, zoals hierboven in de tabel is weergegeven. Dat verschil wordt bepaald door:

- Meer kosten door indexatie á 6,2% (€ 193.500,-);
- Meer advieskosten externen en herberekening Cyber (€ 5.500,-);
- Meer kosten beheer en onderhoud als gevolg van de Uitkijktoren (€ 38.500,-);
- Minder kosten dagelijks onderhoud (€ 25.000,-);
- Meer kapitaalslasten door investering (€ 10.500,-);
- Minder kosten inzake incidentele projecten welke in 2024 zijn opgevoerd maar in 2025 grotendeels nog niet inzichtelijk zijn (€ 199.000,-);

De begrote baten zijn € 399.000,- hoger dan de begroting 2024 na wijziging.
Dat verschil wordt veroorzaakt door:

- Meer opbrengsten door indexatie participantenbijdrage conform gemeenschappelijke regeling (€ 246.000,-);
- Meer opbrengst door storting Rijkswaterstaat m.b.t. beheer & onderhoud Uitkijktoren, waarvoor bestemmingsreserve is gevormd (€ 192.000,-);
- Meer opbrengsten door indexatie op pacht, huur en leges (€ 7.000,-);
- Minder rentebaten (€ 5.000,-);
- Minder projectsubsidies (€ 41.000,-).

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen

	Stand per 1-1-2025	Stand per 31-12-2025	Verschil
Algemene reserve	1.176.818	1.159.876	-16.942
Bestemmingsreserve uitvoeringsprogramma	257.584	257.584	-
Bestemmingsreserve investeringen	379.173	359.788	-19.385
Bestemmingsreserve Beheer & Onderhoud Uitkijktoren	-	153.600	153.600
Bestemmingsreserve egalisatie	73.710	64.510	-9.200
Totaal reserves	**1.887.286**	**1.995.359**	**108.073**
Voorziening groot onderhoud	1.363.295	1.265.959	-97.336
Totaal reserves en voorzieningen	**3.250.581**	**3.261.318**	**10.737**

Risicobeheersing

Jaarlijks worden de risico's die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie van het recreatieschap geïnventariseerd en gekwantificeerd. De belangrijkste risico's voor Groengebied Amstelland zijn:

- Extreme weersomstandigheden door klimaatveranderingen;
- Het niet kunnen organiseren van (grote) evenementen;
- Continuïteit van de dienstverlening van de uitvoeringsorganisatie.

De kwantificering van de risico's leidt tot een gewenst weerstandsvermogen van € 508.750,-. De huidige weerstandscapaciteit ligt boven het niveau van de berekende risico's.

Programma's

Hoofddoelstelling

Het doel van Groengebied Amstelland is vastgelegd in artikel 2 van de Gemeenschappelijke Regeling:

a. Het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie;
b. Het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu;
c. Het tot stand brengen en onderhouden van een harmonisch landschap, dat is afgestemd op het onder a en b geformuleerde en dat rekening houdt met een gezonde agrarische bedrijfsvoering.

Alle activiteiten van het recreatieschap dragen bij aan deze doelen. Verder geven de vigerende ambities en beleid van de participanten richting aan de activiteiten.

Ambities

Het bestuur heeft haar ambities vastgesteld voor instandhouding en verbetering van de recreatieve voorzieningen en natuurwaarden tot 2033. Daarmee wordt op haar taakvelden mede invulling gegeven aan de regionale ambities en taakstellingen en aan gemeentelijke omgevingsvisies. In 2024 vind er een vertaling van de ambities naar een voortschrijdend meerjarenuitvoeringsprogramma plaats welke naar verwachting in 2025 ingezet worden.

Actuele ontwikkelingen voor het recreatieschap

De uitvoering van beleid, beheer en onderhoud wordt in 2025 en de jaren erna beïnvloed en soms ook gestuurd door ontwikkelingen buiten het recreatieschap. Belangrijke invloeden waarop (al) in 2025 moet worden geanticipeerd, zullen zijn:

- De groei van de bevolking in de metropoolregio Amsterdam (MRA). De participantengemeenten van Groengebied Amstelland groeien tot en met 2030 alleen al met ruim 80.000 inwoners. Daardoor is een substantiële toename in recreatiebehoefte te verwachten voor de regio;
- Natuurwaarden die onder druk staan door onder meer de stikstofdepositie en afname van de biodiversiteit;
- Klimaatadaptatie en beter verbinden van groen met de stad. Dat biedt ook kansen om de biodiversiteit te versterken door het buitengebied 'de stad in te trekken' en recreatie- en natuurbeleving al bij de voordeur te laten beginnen;
- Het provinciale ruimtelijk- en natuurbeleid. Tussen onder meer het Natuurnetwerk Nederland en de voor initiatieven gewenste ontwikkelruimte binnen de recreatiegebieden, kan spanning ontstaan. Het recreatieschap wordt daarin betrokken vanuit haar rol als gebieds- en routebeheerder;
- Gemeentelijk beleid op het gebied van duurzaam en gezond bewegen en betrokkenheid bij voedselproductie die de sociale en gezondheidsfunctie van onze gebieden aanspreken;
- Herziening van de (duur van) erfpachten met Staatbosbeheer; op 19 januari 2022 is overeenstemming bereikt over een aantal belangrijke uitgangspunten en de aanpak om te komen tot de noodzakelijke vernieuwing van de erfpachtcontracten. Deze contracten lopen momenteel tot 2049. Op dit moment werken RNH en Staatsbosbeheer (SBB) aan overeenstemming;
- In de voormalig Recreatie-om-de-stad (RodS) gebieden die door SBB worden beheert, waaronder het Diemerbos, is sprake van een structureel exploitatietekort. Door SBB wordt onderzocht hoe het beheer en onderhoud van deze weesgebieden gefinancierd kunnen worden. Hierbij wordt ook gekeken naar opvolging van de inmiddels verlopen samenwerkingsovereenkomst Diemerbos. Bij dit onderzoek zijn ook de recreatieschappen Spaarnwoude en Twiske-Waterland betrokken.

Programma's

Groengebied Amstelland wil haar doelen realiseren aan de hand van vijf programma's. Per programma wordt gewerkt aan diverse taakvelden. Per taakveld zijn operationele doelen voor 2025 bepaald.

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	182.198	12.635	-169.563
2. Beheer en onderhoud	3.839.326	908.078	-2.931.248
3. Veiligheid en toezicht	566.980	-	-566.980
4. Bestuur en ondersteuning	573.898	-	-573.898
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves)	1.350	4.351.112	4.349.762
Totaal voor bestemming	**5.163.752**	**5.271.825**	**108.073**
	Toevoeging	**Onttrekking**	**Saldo**
Ad 5. Mutaties reserves	260.764	152.691	108.073
Totaal na bestemming	**5.424.516**	**5.424.516**	**-**

Specificatie van de baten	
Subsidies en projectbijdragen	6.198
Inkomsten uit gebiedsexploitatie, zoals evenementen, huren en pachten, rentebaten	1.044.515
Participantenbijdragen	4.221.112
Totaal baten voor bestemming	**5.271.825**

Reguliere werkzaamheden

Het saldo van de reguliere baten en lasten ligt hoger dan voorgaande jaren, zoals in onderstaande tabel is weergegeven.

	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Lasten	5.046.637	4.824.136	4.358.092
Baten	5.067.190	4.818.530	4.605.845
Saldo	**20.553**	**-5.606**	**247.753**

Incidentele werkzaamheden

Het saldo van de incidentele baten en lasten ligt lager dan voorgaande jaren, zoals in onderstaande tabel is weergegeven. De voornaamste reden hiervoor is dat er nog geen volledige raming is voor de uitvoeringsprogrammaprojecten in 2025. Deze zullen voortvloeien uit het uitvoeringsprogramma welke naar verwachting eind 2024 gecompleteerd zal worden, waarna voorstellen gedaan zullen worden ter uitvoering van deze projecten. Daarnaast zijn de baten een stuk hoger doordat er incidenteel een baten volgt vanuit Rijkswaterstaat ten behoeve van beheer en onderhoud Uitkijktoren.

	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Lasten	117.115	315.825	145.718
Baten	204.635	54.085	55.582
Saldo	**87.520**	**-261.740**	**-90.136**

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting

Ambitie

Met het programma ontwikkeling en inrichting zet het recreatieschap zich in voor de ontwikkeling van recreatie en natuur. Voor 2025 gaat het vooral om:

- Uitvoeren van projecten uit het in 2024 opgestelde uitvoeringsprogramma;
- Mede- uitwerking en realisatie projecten Toekomstplan Gaasperplas;
- Bijdragen aan het opstellen van het Toekomstkader Amstelscheg;
- Hoeder landschappelijke waarden en dubbel ruimtegebruik in relatie tot verstedelijking en veelheid aan aanspraken.

Operationele doelen per taakveld voor 2025

Taakveld 3.1 Economische ontwikkeling

Voor de recreant is horeca een belangrijke waarde voor het verblijf in de gebieden. Groengebied zet zich in voor voldoende rustplaatsen en duurzame horeca.

Taakveld 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Het gebiedsteam van Groengebied Amstelland behandeld vanuit verschillende disciplines de verzoeken van ondernemers en begeleiden dit zo nodig verder. Dat geldt ook voor de organisatoren van grote evenementen, die worden begeleid bij de uitvoering. Het gaat om evenementen die passen binnen de beleidsruimte die door de gemeenten is aangegeven. De begeleiding door het recreatieschap richt zich onder andere op het minimaliseren van de impact op de natuur en leefomgeving.

Taakveld 5.7.1 Openbaar groen en openluchtrecreatie

Hieronder vallen activiteiten die ondersteunend zijn aan het beheer en onderhoud (programma 2):

- Ondersteuning voor beheerplannen en beheersysteem;
- Ondersteuning voor planmatige uitvoering van groot onderhoud en vervangingen;
- Coördinatie voor beheer en communicatie over zwemwaterkwaliteit.

Baten en lasten

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Bedrijfskosten	5.000	100.714	62.841
Inzet RNH	177.198	199.704	127.503
Kapitaallasten	-	-	-
Totale lasten	***182.198***	***300.418***	***190.343***
Opbrengsten	6.437	15.991	-
Subsidies en projectbijdragen	6.198	5.959	24.154
Totale baten	***12.635***	***21.950***	***24.154***
Saldo	**-169.563**	**-278.468**	**-166.189**

Programma 1 in tijd, geld en kwaliteit per taakveld

Taakveld	Betreft	Lasten	Baten
2.1 verkeer en vervoer	--	-	-
3.1 economische ontwikkeling	Ambitie- en visieproces en programmering	89.883	3.219
3.2.1 fysieke bedrijfsinfrastructuur	--	23.890	-
3.3 bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	Ondernemersloket	-	-
5.7.1 openbaar groen en (openlucht) recreatie	Diverse projecten	68.425	9.416
Totaal		**182.198**	**12.635**

Specificatie van de projecten per taakveld

Taakveld		Begroting 2025	
Nr.	Projectnaam	Lasten	Baten
2.1.1	Reguliere werkzaamheden verkeer en vervoer	-	-
	Subtotaal taakveld 2.1.1	**-**	**-**
3.1	Reguliere werkzaamheden economische ontwikkeling	86.664	-
	Diemerbos	3.219	3.219
	Subtotaal taakveld 3.1	**89.883**	**3.219**
3.2.1	Reguliere werkzaamheden ontwikkeling en inrichting fysieke bedrijfsinfrastructuur	-	-
	Bouwrijp maken horecalocatie Abcouderstraatweg 79	19.384	-
	Haalbaarheidsonderzoek fietsroute	4.506	-
	Subtotaal taakveld 3.2.1	**23.890**	**-**
3.3	Reguliere werkzaamheden bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-	-
	Subtotaal taakveld 3.3	**-**	**-**
5.7.1	Reguliere werkzaamheden openbaar groen en (openlucht)recreatie	5.678	
	Ontwikkeling horecalocatie Abcouderstraatweg 79	39.882	
	Ontwikkeling toekomstplan Gaasperplas	6.437	6.437
	GU Gaasperplas Centraal	5.150	2.979
	Voortzetting financiering Diemerbos	11.278	
	Subtotaal taakveld 5.7.1	**68.425**	**9.416**
	Totaal	**182.198**	**12.635**

Programma 2. Beheer en onderhoud

Ambitie

Met het programma beheer en onderhoud zet het recreatieschap zich in voor de instandhouding van recreatie en natuur. Voor 2025 gaat het vooral om:

- Meer biodiversiteit;
- Betere spreiding van de recreatiedruk;
- Breder recreatief aanbod.

Zie voor nadere informatie ook de paragraaf kapitaalgoederen↗.

Operationele doelen per taakveld voor 2025

Voor het vergroten van de biodiversiteit gaan we:

- In standhouden en bevorderen variatie in beheerdoeltypen;
- Samenwerking met partners in natuur- en landschapsbeheer (kennis en ondersteuning);
- Samenwerking op het gebied van natuurbeleving en voorlichting;
- Opstellen van een ecologisch beheerplan.
- Inzetten van onderhoud voor vergroting biodiversiteit;
- Het meewerken aan uitvoering van zelfbeheer in de stadsranden;

Voor het beter spreiden van recreanten gaan we:

- Instandhouding van routevoorzieningen;
- Aantrekkelijk, schoon, heel en veilig houden van de recreatiegebieden;
- Het onderhouden van het recreatieve aanbod en inspelen op de toegenomen en toenemende recreatiedruk;
- Schone recreatiegebieden: beheersing afvalproblematiek;
- Actueel houden accenten en inzet (kwalitatief en kwantitatief) toezicht en handhaving;

Voor een breder recreatief aanbod gaan we:

- Operationele afstemming met gemeenten over vergunningen en ontheffingen;
- Het versterken van de natuurwaarden en deze bekend en beleefbaar maken;
- Een bijdrage leveren aan Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen door onder meer het betrekken van mensen met een achterstand tot de arbeidsmarkt bij beheer en onderhoud;

Taakveld 2.1.2 Verkeer en vervoer

De werkzaamheden onder dit taakveld bestaan uit:

- Jaarlijks onderhoud, groot onderhoud en vervanging van wegen, paden, kunstwerken, wegmeubilair. Inclusief afschrijvingen;
- Dagelijks onderhoud om bijvoorbeeld in het najaar de bladen van de fietspaden op te ruimen en het leegzuigen van straatkolken.

Taakveld 3.2.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

De uitvoeringsorganisatie zorgt voor het afhandelen van WOO-verzoeken, canonherzieningen en andere notariële wijzigingen van erfpachtcontracten.

Taakveld 3.4 Economische promotie

Dit taakveld omvat het begeleiden van exploitatieontwikkelingen. Onderdelen hiervan zijn: het bevorderen van de samenwerking tussen lokale ondernemers en het recreatieschap op het gebied van toerisme en recreatie in samenwerking samen met gemeenten, het communiceren van locaties voor horeca-ontwikkeling en het inspelen op ontwikkelingen met betrekking tot het al dan niet houden van evenementen.

Taakveld 5.3 Cultuur presentatie en productie

Het faciliteren van lokale kleine en grote evenementen zoals SLOWtriatlon, Run for Kika, Open Air, Reggae Lake en Fiesta Macumba.

Taakveld 5.7.2 Openbaar groen en openluchtrecreatie

Instandhouding van recreatiegebieden en -voorzieningen die aantrekkelijk, schoon, heel en veilig zijn. Hiervoor vindt jaarlijks onderhoud, groot onderhoud en vervanging van onder andere gras, beplanting, water, stranden en speeltoestellen plaats:

- Voeren van beheer dat de biodiversiteit ondersteunt en bevordert in de natuurlijke zones. Dit bestaat o.a. uit het natuurlijke beheer van riet, bloemrijke velden en bermen, terugdringen spontane opslag (bijvoorbeeld bramen en Japanse duizendknoop) en het rekening houden met bloeiperiodes van zeldzame bloemen bij het maaibeheer;
- Het Routebureau zorgt voor de ontwikkeling, het beheer, het onderhoud en de informatievoorziening van de routenetwerken (o.a. om te wandelen, fietsen of varen) die door gemeenten, de recreatieschappen en de provincie zijn aangelegd. De taken van het Routebureau worden uitgevoerd door medewerkers van Recreatie Noord-Holland. Voor de recreatieschappen houdt dat in dat het Routebureau onder andere opdrachten voor het betreffende recreatieschap uitvoert. In het geval van Groengebied Amstelland houdt dat in de verkenning van de actualisatie van het fietsknooppuntennetwerk en het beheer en onderhoud van het Wandelnetwerk Amstelland.

Meerjarenonderhoudsplanning (MJOP) voor 2025-2028

Het MJOP is een sturingsinstrument om het meerjarenonderhoud te kunnen plannen. Wanneer een doel uit 2025 niet helemaal gerealiseerd kan worden, kan binnen het budget dat is begroot voor programma 2 alvast worden ingezet op (voorbereidingswerkzaamheden voor) deze doelen. Voor het groot onderhoud aan kapitaalgoederen wordt een meerjarenplanning gehanteerd. De kosten van het groot onderhoud worden elk jaar onttrokken aan de voorziening groot onderhoud. Om voldoende middelen beschikbaar te houden, wordt jaarlijks met een gemiddelde van de geraamde kosten over de komende 10 jaar gereserveerd en als bijdrage toegevoegd aan de voorziening groot onderhoud. In 2025 worden de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Dunnen beplanting;
- Groot onderhoud verharding en bruggen;
- Vervangen speeltoestellen, terreinmeubilair;
- Groot onderhoud toiletgebouwen;
- Voorbereiding en uitvoering onderdelen Toekomstplan Gaasperplas.

Baten en lasten

Programma 2. Beheer en onderhoud	Begroting 2025	Begrotings-wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Bedrijfskosten DO	1.703.138	1.593.274	1.360.604
Overige bedrijfskosten	269.364	319.292	330.143
Inzet RNH	928.824	902.581	906.257
GO*	997.336	1.053.363	833.192
Kapitaallasten	38.000	27.650	25.157
Subtotaal lasten	***3.936.662***	***3.896.160***	***3.455.353***
Dotatie voorziening GO*	900.000	900.000	610.000
Onttrekking voorziening GO*	-997.336	-1.053.363	-770.078
Saldo mutaties voorziening GO	***-97.336***	***-153.363***	***-160.078***
Totale lasten	**3.839.326**	**3.742.797**	**3.295.275**
Opbrengsten	908.078	708.847	696.554
Projectsubsidies	-	32.135	6.708
Totale baten	**908.078**	**740.982**	**703.261**
Saldo	**-2.931.248**	**-3.001.815**	**-2.592.013**

*) GO betreft groot onderhoud en kleine vervangingen van maatschappelijke kapitaalgoederen, waarvan de kosten minder dan € 50.000 bedragen. Zie ook de toelichting in de paragraaf kapitaalgoederen.

Programma 2 in tijd, geld en kwaliteit per taakveld

Taakveld	Betreft	Lasten	Baten
2.1 verkeer en vervoer	Wegen en paden, kunstwerken, weg- en terreinmeubilair	771.842	-
3.2.2 fysieke bedrijfs-infrastructuur	Vastgoedbeheer	110.306	414.069
3.4 economische promotie	Gebiedspromotie en communicatie	109.221	-
5.3 cultuur presentatie en productie	Evenementen	94.107	270.000
5.7.2 openbaar groen en (openlucht) recreatie	Gras, beplanting, water, stranden, speeltoestellen, evenemententerreinen, routes, etc.	2.753.850	224.009
Totaal		**3.839.326**	**908.078**

Figuur 3: Onze boswachters in de Duivendrechtse polder

Specificatie van de projecten per taakveld

Taakveld		Begroting 2025	
Nr.	Projectnaam	Lasten	Baten
2.1.2	Reguliere werkzaamheden beheer verkeer en vervoer	246.842	-
2.1.2	Dotatie voorziening GO/V	525.000	-
2.1.2	GO/V	510.724	-
2.1.2	Onttrekking voorziening GO/V	-510.724	-
	Subtotaal taakveld 2.1.2	**771.842**	**-**
3.2.2	Reguliere werkzaamheden beheer fysieke bedrijfsinfrastructuur	110.306	414.069
	Subtotaal taakveld 3.2.2	**110.306**	**414.069**
3.4	Reguliere werkzaamheden economische promotie	109.221	-
	Subtotaal taakveld 3.4	**109.221**	**-**
5.3	Reguliere werkzaamheden cultuurpresentatie en productie	94.107	270.000
	Subtotaal taakveld 5.3	**94.107**	**270.000**
5.7.2	Reguliere werkzaamheden beheer openbaar groen en openluchtrecreatie	2.340.850	224.009
5.7.2	Dotatie voorziening GO/V	375.000	-
5.7.2	GO/V	486.612	-
5.7.2	Onttrekking voorziening GO/V	-486.612	-
5.7.2	Kapitaallasten	38.000	-
	Subtotaal taakveld 5.7.2	**2.753.850**	**224.009**
	Totaal	**3.839.326**	**908.078**

Programma 3. Toezicht en veiligheid

Ambitie

Toezicht, begeleiding en soms handhaving is nodig voor het in goede banen leiden van het gebruik van de recreatiegebieden. De nadruk ligt bij gastheerschap, voorlichten en voorbeeldgedrag.

Operationele doelen per taakveld voor 2025

Reguliere (standaard) werkzaamheden:

- Bijdragen aan het beheer en onderhoud van de recreatiegebieden door middel van het flexibilisering van de inzet van boswachters.
- Vervullen van gastheerrol in het gebied: boswachters zijn herkenbaar, zichtbaar en aanspreekbaar in het gebied. Boswachters informeren en communiceren met recreanten, bezoekers en andere stakeholders. Verder geven zij voorlichting over onder andere de gebruiksregels.
- Gedurende circa 300 dagen per jaar (met name in de periode april-oktober) wordt er geüniformeerd toezicht gehouden en gehandhaafd op het gebruik van het recreatiegebied volgens wet- en regelgeving, waaronder de Algemeen verordening Groengebied Amstelland. Hiervoor gelden vier primaire aandachtsvelden:
    a. Hondenoverlast;
    b. Wild kamperen/zwervers;
    c. Afval incl. verwijdering lachgascilinders en capsules;
    d. Zedendelicten.
- Storytelling: het verhaal van het landschap vertellen aan de recreant.
- Inzet op het creëren van kwalitatieve- en kwantitatieve beleving en een gevoel van veiligheid in overleggen vanuit beheer, toezicht en handhaving;
- Meer beleving en gevoel van veiligheid creëren;
- Aanwezig zijn ten tijde van recreatie in Groengebied Amstelland. Dit kan betekenen dat ook in het laagseizoen extra inzet in de weekenden kan plaatsvinden.

Taakveld 1.2 Openbare orde en veiligheid

- Aannamebeleid, ondersteuning, opleiden en trainen te richten op de rol gastheer in de gebieden;
- Verzorgen rondleidingen door boswachters;
- Toezicht houden en handhaven volgens de Algemene Verordening;
- Verbeteren van zichtbaarheid.

Baten en lasten

Programma 3. Toezicht en veiligheid	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Bedrijfskosten	35.683	33.600	40.884
Inzet RNH	531.297	510.861	437.453
Kapitaallasten	-	-	-
Totale lasten	**566.980**	**544.461**	**478.338**
Opbrengsten	-	-	28.407
Totale baten	**-**	**-**	**28.407**
Saldo	**-566.980**	**-544.461**	**-449.931**

Programma 3 in tijd, geld en kwaliteit per taakveld

Taakveld	Betreft	Lasten	Baten
1.2 openbare orde en veiligheid	Gastheerschap en toezicht door boa's	566.980	-
Totaal		**566.980**	**-**

Programma 4. Bestuur en ondersteuning

Ambitie

In dit verband staat voorop: het borgen van begrotingsevenwicht op de lange termijn met voldoende ruimte voor investeringen voor het uitvoeringsprogramma.

Operationele doelen per taakveld voor 2025

Taakveld 0.1 Bestuur

- Goedkeurende accountantsverklaring bij de jaarrekening 2024;
- Werkzaamheden bestuursbureau (€ 93.615,-).

Taakveld 0.4 Overhead

- Het percentage overhead bedraagt 9% en is in lijn met het voorgaande jaar;
- Voorbereiden en uitwerken van bestuursvergaderingen;
- Doorlopende afstemming met bestuurders, adviescommissieleden en bestuursbureau;
- Voorbespreking vergaderingen met portefeuillehouders en bestuursbureau;
- Opstellen van jaarstukken: programmabegroting, begrotingswijziging, jaarrekening, kadernota, jaarplannen en najaarsnotitie;
- Actualiseren en up-to-date houden van de ambities;
- Opstellen meerjarenuitvoeringsprogramma met financiële scenario's;
- Inventariseren, opvoeren en prioriteren projecten;
- Programmering van het meerjareninvesteringsplan;
- Beantwoorden van bestuurlijke en ambtelijke vragen;
- Uitvoeren bezoekerstellingen en aanvullend recreatieonderzoek;
- Doorlopende strategisch omgevingsmanagement;
- Zorg voor de afhandeling van eventuele WOO-verzoeken;
- Uitvoeren rechtmatigheidsverantwoording.

Baten en lasten

Programma 4. Bestuur en ondersteuning	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Bedrijfskosten	133.275	127.359	130.490
Inzet RNH	440.623	423.676	408.021
Kapitaallasten	-	-	-
Totale lasten	**573.898**	**551.035**	**538.511**
Opbrengsten	-	-	-
Totale baten	**-**	**-**	**-**
Saldo	**-573.898**	**-551.035**	**-538.511**

Figuur 4: Rivier de Diem

Programma 4 in tijd, geld en kwaliteit per taakveld

Taakveld	Operationele doelen	Lasten	Baten
0.1 bestuur	Accountantscontrole en Bestuursbureau	113.741	-
0.4 overhead	Zie onderstaande specificatie	460.157	-
Totaal		**573.898**	**-**

Specificatie van de overhead (taakveld 0.4)

Onderdeel	Lasten	Baten
Bestuursadvisering en programmasturing	210.573	
Secretariaat	31.189	
Financiële control en administratie	134.405	
Aansturing beheerteam en toezichthouders	64.456	
Kantoor- en bedrijfskosten	19.534	
	460.157	**-**

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen

Ambitie

Het verwerven van opbrengsten uit het recreatiegebied om daarmee bij te dragen aan een gezond en duurzaam recreatieschap.

Operationele doelen per taakveld voor 2025

Taakveld 0.5 Treasury

- Financiering van het vastgestelde beleid;
- Zo min mogelijk financieringskosten;
- Rentebaten;
- Het beperken van de (financiële) risico's.

Taakveld 0.8 Overige baten en lasten

- Participantenbijdrage;
- Overige verrekeningen.

Taakveld 0.10 Mutaties reserves

Het uitvoeren van de beleidsbepalingen conform de nota reserves en voorzieningen. Groengebied Amstelland heeft verschillende reserves, die elk voor hun eigen doelen worden ingezet.

Baten en lasten

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Bedrijfskosten	1.350	1.250	1.343
Inzet RNH	-	-	-
Totale lasten	**1.350**	**1.250**	**1.343**
Participantenbijdragen	4.221.112	3.974.683	3.673.459
Opbrengsten	130.000	135.000	169.028
Totale baten	**4.351.112**	**4.109.683**	**3.842.487**
Saldo voor bestemming	**4.349.762**	**4.108.433**	**3.841.143**
Mutaties reserves	108.073	-267.346	157.617
Saldo na bestemming	**4.241.689**	**4.375.779**	**3.683.527**

Specificatie van de resultaatbestemming door mutaties reserves (taakveld 0.10)

	Begroting 2025	Begrotings-wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Toevoeging algemene reserve	68.764	3.594	285.372
Onttrekking algemene reserve	-85.706	-176.896	-393.578
Toevoeging bestemmingsreserve	192.000	-	276.000
Onttrekking bestemmingsreserve	-66.985	-94.044	-10.177
Totaal	**108.073**	**-267.346**	**157.617**

Programma 5 in geld per taakveld

Taakveld	Betreft	Lasten	Baten
0.5 Treasury	Bank- en rentekosten	1.350	130.000
0.8 Overige baten en lasten	Participantenbijdragen	-	4.221.112
0.9 Vennootschapsbelasting		-	-
0.10 Mutaties reserves	Toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves	260.764	152.691
0.11 Resultaat rekening baten en lasten		-	-
Totaal		**262.114**	**4.503.803**

Figuur 5: De ondiepe speelsloot in recreatiegebied De Hoge Dijk

Paragrafen

Indexatie

Het Groengebied hanteert voor de prijsindexatie het inflatiecijfer volgens het CBS (gemiddeld CPI eerste 6 maanden (jan-juni) i.p.v. CPI november). Het indexatiecijfer voor 2025 komt uit op 6,2%.

Het personeel van de uitvoeringsorganisatie is niet in dienst van het recreatieschap, maar in dienst van Recreatie Noord-Holland NV, waardoor dit indexatiecijfer niet van toepassing is op de 'inzet RNH'. De gehanteerde index voor 2025 is 4%.

De baten en lasten zijn, met uitzondering van inzet RNH (4%) en afschrijvingen en rente, verhoogd met een index van 6,2% voor 2025. Ook de participantenbijdrage is met deze index verhoogd

Over de jaren 2026 tot en met 2028 is gerekend met een indexatie van 5,4% (gemiddelde CPI 2021-2023)

A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre Groengebied Amstelland in staat is om middelen vrij te maken en daarmee substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid veranderd moet worden. Het weerstandsvermogen wordt vergeleken met de weerstandscapaciteit: de mogelijk in te zetten middelen om de risico's te dragen. De weerstandscapaciteit moet groter zijn dan het berekende weerstandsvermogen.

Weerstandsvermogen

Jaarlijks worden de risico's die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie van het recreatieschap geïnventariseerd en gekwantificeerd. De belangrijkste risico's voor Groengebied Amstelland zijn:

- Extreme weersomstandigheden door klimaatveranderingen;
- Het niet kunnen organiseren van (grote) evenementen;
- Continuïteit van de dienstverlening door de uitvoeringsorganisatie.

Per risico wordt de kans vermenigvuldigd met de potentiële omvang in euro's. Het berekende weerstandsvermogen bedraagt per 31-12-2023, € 508.750,-, zie bijlage I Risico-inventarisatie 2024.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bij het recreatieschap wordt gevormd door de middelen in de algemene reserve. In de begroting is geen post "onvoorzien" opgenomen voor het opvangen van eventuele niet voorziene lasten in de loop van het jaar. Bij Groengebied Amstelland heeft iedere onvoorziene last van substantiële betekenis en dus directe gevolgen, waardoor de uitvoering van het beleid onder druk komt te staan.

Conclusie

De omvang van de algemene reserve (weerstandscapaciteit) is per 31-12-2025 € 1.159.876,- en ligt ruim boven het benodigde weerstandsvermogen.

	Stand per 01-01-2025	Stand per 31-12-2025	Verschil
Algemene reserve	1.176.818	1.159.876	-16.942
Bestemmingsreserve uitvoeringsprogramma	257.584	257.584	-
Bestemmingsreserve investeringen	379.173	359.788	-19.385
Bestemmingsreserve Beheer & Onderhoud Uitkijktoren	-	153.600	153.600
Bestemmingsreserve egalisatiereserve	73.710	64.510	-9.200
Totaal reserves	**1.887.286**	**1.995.359**	**108.073**
Voorziening groot onderhoud	1.363.295	1.265.959	-97.336
Totaal	**3.250.581**	**3.261.318**	**10.737**

Onderzoek verkoop aandelen uitvoeringsorganisatie RNH

Provincie Noord-Holland is voornemens de aandelen van de uitvoeringsorganisatie Recreatie Noord-Holland te verkopen aan Staatsbosbeheer (SBB). Daarbij heeft SBB de intentie om de uitvoeringsorganisatie RNH te integreren in zijn eigen organisatie. De gevolgen voor de continuïteit en kwaliteit van de dienstverlening zijn afhankelijk van de afspraken die de provincie bij de verkoop maakt en de naleving daarvan door SBB. Omdat die afspraken nog niet gemaakt zijn en de provincie nog geen definitief besluit heeft genomen, is het op dit moment moeilijk aan te stippen of er überhaupt risico's zijn, en zo ja welke risico's dit voor het recreatieschap zijn. Zolang de afspraken in de raamovereenkomsten en jaarlijkse opdrachten door de uitvoeringsorganisatie kunnen worden nagekomen, is het risico beperkt. De provincie heeft aangegeven bij de verkenning en de verkoop er alles aan te doen om de continuïteit van de dienstverlening te waarborgen.

Vernieuwing raamovereenkomsten RNH

Het recreatieschap heeft tot en met 2024 een raamovereenkomst met RNH voor uitvoering van de programma's en diensten. Voor de periode vanaf 1 januari 2025 werkt het Bestuursbureau aan een voorstel voor vernieuwing van de raamovereenkomst.

Kengetallen

Conform het BBV worden de kengetallen in onderstaande tabel vermeld.

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Een schuldquote hoger dan 130% wordt als problematisch gezien. Het recreatieschap heeft geen leningen, vandaar de negatieve ratio.

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin aan de financiële verplichtingen kan worden voldaan. Een ratio >50% wordt in de regel als voldoende beschouwd.

Het kengetal "structurele exploitatieruimte" geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte in de begroting is om tegenvallers op te vangen. Een ratio van > 0,6% is acceptabel.

	Jaarrek. 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Netto schuldquote	-76%	-156%	-167%	-167%	-175%	-184%
Idem gecorrigeerd voor verstrekte leningen	-76%	-156%	-167%	-167%	-175%	-184%
Solvabiliteitsratio	53%	51%	54%	56%	60%	65%
Structurele exploitatieruimte	5%	0%	0%	2%	2%	3%
Grondexploitatie	n.v.t.					
Belastingcapaciteit	n.v.t.					

Figuur 6: Vissende recreanten bij het zelfbedieningspontje in de Middelpolder

B. Kapitaalgoederen

Hieronder wordt een overzicht gegeven van het onderhoud van de kapitaalgoederen, onderscheiden naar de volgende categorieën:

- Verhardingen;
- Civiele kunstwerken;
- Groen;
- Water, oevers en stranden;
- Pontjes;
- Terreinmeubilair en speeltoestellen;
- Hygiënische maatregelen / nutsvoorzieningen, riolering en reiniging;
- Gebouwen en materieel.

Op 8 november 2018 is het beheerplan in het bestuur gepresenteerd en is het gewenste beeldkwaliteitsniveau vastgesteld op basis van de CROW "kwaliteitscatalogus openbare ruimte 2018". De uitvoeringsorganisatie probeert met het beperkte budget zo goed mogelijk de beoogde beeldkwaliteit te handhaven.

Bij de instandhouding wordt onderscheid gemaakt tussen dagelijks onderhoud (DO), groot onderhoud (GO) en vervangingen (VV).

Dagelijks / jaarlijks onderhoud

DO omvat de reguliere, jaarlijks terugkerende kosten voor de instandhouding. Het DO betaalt het recreatieschap uit de exploitatiebegroting.

Groot onderhoud en kleine vervangingen

GO omvat de kosten voor instandhouding die niet ieder jaar terugkeren en levensduur verlengend zijn. Deze maatregelen worden uitgevoerd op basis van de meerjarenplanning en inspecties.

Het GO en kleine VV (vervangingen tot € 50.000) betaalt het recreatieschap uit de voorziening GO. Die voorziening wordt gevoed met een jaarlijkse dotatie vanuit de exploitatiebegroting. De jaarlijkse dotatie is berekend op basis van het werkelijk geplande groot onderhoud en de kleine vervangingen in de komende 10 jaren, zoals dat vastligt in een door het bestuur vastgesteld beheerplan (zie de meerjarenbegroting).

De kosten voor GO en kleine VV worden geboekt via de exploitatie, met daar tegenover een even grote onttrekking uit de voorziening. Op deze manier worden de betreffende lasten goed gemonitord.

Grote vervangingen

Grote VV, maatschappelijke vervangingen boven € 50.000 en economische vervangingen van bijvoorbeeld gebouwen, betaalt het recreatieschap uit de reserve. Vanuit de algemene reserve wordt een bedrag ter grootte van het netto investeringsbedrag overgeheveld naar de bestemmingsreserve egalisatie.

Het BBV schrijft voor dat alle investeringen als bezit (materiële vaste activa) op de balans moeten staan. Op de balans is rekening gehouden met een realistische jaarlijkse waardedaling. Die waardedaling leidt tot de jaarlijkse afschrijvingslasten (kapitaallasten). De bestemmingsreserve egalisatie dient ter dekking van de kapitaallasten van geactiveerde kapitaaluitgaven.

Totale lasten DO, GO en VV

De vervangingen of groot onderhoud komt voort uit inspecties en de leeftijd van voorzieningen.

Totale lasten kapitaalgoederen (in programma 2)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Dagelijks onderhoud	1.703.138	1.790.520	1.882.471	1.979.239
GO - kleine vervangingen	997.336	1.302.054	954.212	954.212
Kapitaallasten	38.000	30.000	30.000	30.000
Totaal	**2.738.474**	**3.122.574**	**2.866.683**	**2.963.451**

Vervangingsinvesteringen op afschrijving	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Maatschappelijke vervangingen >50.000	-	-	-	-
Economische vervangingen	-	-	-	-

Onderstaand worden de kapitaalgoederen per taakveld en categorie verder uitgewerkt.

Taakveld 2.1 Verkeer en vervoer

In programma 2 zijn voor dit taakveld de volgende kosten begroot.

Totale lasten 2.1 VERKEER EN VERVOER	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Verhardingen	430.814	405.587	271.510	276.695
Civiele kunstwerken	223.092	520.529	330.007	333.412
Inzet RNH	103.660	107.806	112.118	116.603
En per saldo toevoeging (of onttrekking) aan de voorziening GO	30.858	-250.202	82.546	82.546
Totaal	**788.424**	**783.720**	**796.181**	**809.256**

Categorie verhardingen

Groengebied Amstelland heeft in totaal 36 hectare aan verhardingen in de vorm van gesloten verharding (asfalt) voor rijbanen, parkeerterreinen, fiets- en wandelpaden en half verharding voor de overige wandelpaden. Ook de ruiterpaden zijn in deze categorie opgenomen. De wegen en paden worden periodiek geïnspecteerd om vast te stellen waar onderhoud noodzakelijk is.
De beeldkwaliteit voor verhardingen is vastgesteld op niveau B. Bij gladheid wordt de verharding niet gestrooid.

VERHARDINGEN	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Dagelijks onderhoud	86.424	91.091	96.010	101.195
GO - kleine vervangingen	344.390	314.496	175.500	175.500
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**430.814**	**405.587**	**271.510**	**276.695**

Categorie civiele kunstwerken

Groengebied Amstelland heeft in totaal 450 stuks kunstwerken waarvan 140 bruggen en 310 waterstaatkundige voorzieningen zoals stuwen en duikers.
De beeldkwaliteit voor civiele kunstwerken is vastgesteld op niveau B.

KUNSTWERKEN	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Dagelijks onderhoud	56.758	59.823	63.053	66.458
GO - kleine vervangingen	166.334	460.706	266.954	266.954
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**223.092**	**520.529**	**330.007**	**333.412**

Taakveld 5.7.2 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

In programma 2 zijn voor dit taakveld de volgende kosten begroot:

Specificatie kosten Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Groen	989.946	1.032.966	1.078.309	1.126.100
Water, oevers en stranden	426.728	440.787	455.605	471.223
Pontjes	65.000	67.000	69.000	71.000
Terreinmeubilair	248.138	253.722	259.565	265.683
Hygiënische maatregelen / nuts, riolering en reiniging	276.020	289.346	303.391	318.195
Gebouwen en materieel	78.736	112.637	99.296	101.143
Overige bedrijfskosten	218.734	216.313	231.851	236.821
Inzet RNH	548.758	570.708	593.536	617.277
En per saldo toevoeging (of onttrekking) aan de voorziening GO	-111.612	-151.852	-136.758	-136.758
Totaal	**2.740.448**	**2.831.627**	**2.953.795**	**3.070.684**

Categorie groen

Groengebied Amstelland bevat in totaal 308 ha aan grasvegetatie in de vorm van intensieve- en extensieve grasvegetatie, moeras en rietlanden. Verder heeft het recreatieschap in totaal 115 ha beplanting bestaande uit cultuurlijke en natuurlijke beplanting.

De beeldkwaliteit voor grasvegetaties en cultuurlijke beplanting zijn beide vastgesteld op niveau B.

GROEN	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Dagelijks onderhoud	796.662	839.682	885.025	932.816
GO - kleine vervangingen	193.284	193.284	193.284	193.284
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**989.946**	**1.032.966**	**1.078.309**	**1.126.100**

Categorie water, oevers en stranden

Groengebied Amstelland heeft in totaal 188 ha water. De inrichting van de zwemplekken moet middels waarschuwingsborden aan de wettelijke eisen voldoen. Ook het zwemwater voldoet aan de minimale wettelijke eisen (Whvbz).

De beeldkwaliteit voor water is vastgesteld op niveau B. Groengebied Amstelland heeft in de verschillende gebieden in totaal 18.500 m^2 zandstrand.

De beeldkwaliteit voor oevers en stranden is vastgesteld op niveau B.

WATER, OEVERS EN STRANDEN	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Dagelijks onderhoud	260.354	274.413	289.231	304.849
GO - kleine vervangingen	166.374	166.374	166.374	166.374
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**426.728**	**440.787**	**455.605**	**471.223**

Categorie pontjes

Groengebied Amstelland heeft in de verschillende gebieden in totaal twee pontjes. De beeldkwaliteit voor de pontjes is vastgesteld op niveau B.

PONTJES	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Dagelijks onderhoud	65.000	67.000	69.000	71.000
GO - kleine vervangingen	-	-	-	-
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**65.000**	**67.000**	**69.000**	**71.000**

Categorie terreinmeubilair

Groengebied Amstelland heeft in totaal 1135 stuks terreinmeubilair, waarvan 40 speeltoestellen en 1095 overig terreinmeubilair zoals picknicksets, banken, parkeerpalen en verkeersborden.

De beeldkwaliteit voor terreinmeubilair is vastgesteld op niveau B.

TERREINMEUBILAIR	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Dagelijks onderhoud	160.388	165.971	171.815	177.933
GO - kleine vervangingen	87.750	87.751	87.750	87.750
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**248.138**	**253.722**	**259.565**	**265.683**

Categorie hygiënische maatregelen / nutsvoorzieningen, riolering en reiniging

Groengebied Amstelland heeft in totaal 13 pompen voor de riolering en het doorspoelen van zwemwater, 14 elektrakasten, 3500 meter elektra leidingen en 3780 meter persriolering. Daarnaast verschillende waterputten, watertappunten en 3000 meter waterleiding. De beeldkwaliteit voor riolering is vastgesteld op niveau B. Het recreatieschap heeft totaal 6 toiletgebouwen, die in het seizoen dagelijks schoongemaakt moeten worden. Op de verschillende terreinen staan in totaal 42 ondergrondse afvalcontainers die periodiek leeggezogen worden. Op intensief gebruikte ligweiden staan in totaal 15 "hete kolen bakken" voor het barbecueën. Ook het periodiek prikken van zwerfvuil en het verwijderen van illegaal gestort afval op de parkeerterreinen behoort tot deze categorie.

De beeldkwaliteit voor reiniging is vastgesteld op niveau A.

HYGIËNISCHE MAATR. / NUTS, RIOLERING EN REINIGING	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Dagelijks onderhoud	246.770	260.096	274.141	288.945
GO - kleine vervangingen	29.250	29.250	29.250	29.250
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**276.020**	**289.346**	**303.391**	**318.195**

Categorie gebouwen en materieel

Dit omvat het onderhoud aan de openbare gebouwen, verhuurde gebouwen en materieel zoals voertuigen en grote machines. Het recreatieschap heeft in totaal 14 gebouwen in eigen beheer.

De beeldkwaliteit voor gebouwen is vastgesteld op niveau B.

GEBOUWEN EN MATERIEEL	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Dagelijks onderhoud	30.782	32.444	34.196	36.043
GO - kleine vervangingen	9.954	50.193	35.100	35.100
Kapitaallasten	38.000	30.000	30.000	30.000
Totaal	**78.736**	**112.637**	**99.296**	**101.143**

Figuur 7: Spelende kinderen bij de waterspeelplaats Gaasperplas

C. Financiering

Wet Financiering decentrale overheden

De Wet Financiering decentrale overheden (Wet Fido) heeft als uitgangspunt het beheersen van risico's. De belangrijkste kenmerken in dat kader is een tweetal randvoorwaarden voor het treasurybeleid. De eerste is dat het aangaan en verstrekken van geldleningen alsmede het verlenen van garanties alleen zijn toegestaan voor de uitoefening van de publieke taak. De tweede houdt in dat uitzettingen een prudent karakter (=met beleid en inzicht bezien) moeten hebben en niet gericht zijn op het genereren van inkomen door het lopen van onnodige risico's.

Op 13 juli 2023 heeft het algemeen bestuur haar verordening financieel beheer vastgesteld in gevolge artikel 59 Wet Gemeenschappelijke Regelingen over de kaders voor de inrichting en uitvoering van de financieringsfunctie. Ook is in deze vergadering de controleverordening vastgesteld in gevolge artikel 59 Wet Gemeenschappelijke Regelingen en de artikelen 190 tot en met 2019 van de provinciewet.

Risicobeheer

Binnen de Wet Fido zijn 2 normen vermeld waaraan dient te worden voldaan. De normen bestaan uit de kasgeldlimiet en de rente-risiconorm.

De kasgeldlimiet heeft betrekking op leningen met een looptijd van maximaal 1 jaar en de renterisiconorm op leningen met een looptijd vanaf 1 jaar. Het doel van deze normen is te voorkomen dat bij herfinanciering van leningen bij (aanzienlijk) hogere rente grote schokken optreden in de hoogte van de rente die het recreatieschap moet betalen. De normen beperken de budgettaire risico's. Groengebied Amstelland is volgens het huidige liquiditeits- en financieringsbeleid binnen de kasgeldlimiet en renterisiconorm gebleven.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is het bedrag ter grootte van 8,2% van het totaal van de jaarbegroting bij aanvang van het jaar. Het doel van de limiet is de vlottende schuld (kortlopende leningen) te beperken. In de onderstaande tabel is de kasgeldlimiet voor het begrotingsjaar bepaald.

Berekening van de kasgeldlimiet	Begroting 2025
Begrotingstotaal (lasten)	5.163.752
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	8,20%
Kasgeldlimiet	423.428

Renterisiconorm

De renterisiconorm is een bedrag ter grootte van een percentage van het totaal van de vaste schuld bij aanvang van het jaar. Het doel is het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente op de rente lasten van de organisatie. De norm stelt dat per jaar maximaal 20% van de vaste schuld in aanmerking mag komen voor herfinanciering of renteherziening. In de onderstaande tabel is de renterisiconorm voor het begrotingsjaar bepaald op € 0.

Berekening van de renterisiconorm	Begroting 2025
Stand van de vaste schuld per 1 januari	-
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20%
Renterisiconorm	-

D. Bedrijfsvoering en openbaarheid Woo

Recreatie Noord-Holland N.V. (RNH) werkt als opdrachtnemer voor het bestuur van Groengebied Amstelland. De provincie Noord-Holland is enig aandeelhouder van RNH.

In 2017 is de dienstverlening van RNH geëvalueerd. Daarna heeft RNH een verbeterplan uitgevoerd naar tevredenheid van zowel ambtelijke als bestuurlijke vertegenwoordigers van (de participanten van) de recreatieschappen. Op initiatief van de provincie is in 2020 onderzoek uitgevoerd naar de uitvoeringstaken van RNH in combinatie met de governance structuur van de recreatieschappen. Daarom hebben de recreatieschappen voor 2021 een contractverlenging van één jaar afgesproken. In 2021 is besloten om met ingang van 1 januari 2022 een bestuursbureau op te richten met medewerkers die rechtstreeks in dienst staan van de recreatieschappen, zodat een betere scheiding van opdrachtgeverschap en opdrachtnemersrol ontstaat. In het licht daarvan hebben de vijf recreatieschappen in 2021 besloten dat RNH ook in 2022 en 2023 als uitvoeringsorganisatie wordt gecontracteerd, met een opzegtermijn van één jaar. In 2022 is enerzijds besloten een werkgroep in te stellen om samen met de andere recreatieschappen te werken aan vernieuwing van de meerjarige overeenkomsten met RNH en anderzijds om nog eenmaal de bestaande overeenkomst te verlengen voor 2024, met een opzegtermijn van één jaar. In december 2023 heeft het recreatieschap de overeenkomst opgezegd in de verwachting dat in de loop van 2024 de nieuwe meerjarige overeenkomst definitief wordt en per 1 januari 2025 kan ingaan. Indien de nieuwe overeenkomst voor het einde van 2024 nog niet is gesloten, wordt de opzegging eenmalig opgeschort met één jaar.

De dienstverlening wordt afgerekend op basis van werkelijk gemaakte kosten en uren. De inzet van RNH voor het recreatieschap behoort tot de kostencategorie ingeleend personeel. In de begroting is hiervoor in totaal een budget van € 2.111.106,- opgenomen. Voor de werkzaamheden die het Routebureau van RNH in opdracht van het recreatieschap verricht zijn vaste bedragen in de begroting opgenomen. In de begroting is hiervoor in totaal een budget van € 78.285,-. Deze bedragen dekken de inzet van RNH en de bedrijfskosten die gemiddeld worden gemaakt voor de beschreven werkzaamheden aan routebeheer en –ontwikkeling.

Overkoepelend voor alle recreatieschappen werkt RNH aan de volgende prestaties:

- HR management;
- Training en opleiding van het personeel;
- Professioneel contractbeheer vastgoed en evenementen;
- Modern ingerichte ICT voor projectadministratie, financiële administratie en factuurafhandeling;
- Archivering;
- Natuurinclusief kennisnetwerk;
- Omgevingsmanagement;
- Planning en control.

Flexibele schil / inhuur

Bij de uitvoering van onderhoudswerk huurt Groengebied Amstelland inzet van werkvoorzieningsschappen in.

Percentage overhead

Als de overhead wordt afgezet tegen de totale lasten bedraagt het percentage overhead 9%. Deze overhead bestaat uit de volgende posten:

Opbouw van de overhead	Lasten	Baten
Bestuursadvisering en programmasturing	210.573	-
Secretariaat	31.189	-
Financiële control en administratie	134.405	-
Aansturing beheerteam en toezichthouders	64.456	-
Kantoor- en bedrijfskosten	19.534	-
Totaal	**460.157**	**-**

Planning en control

RNH maakt voor het recreatieschap voor ieder boekjaar de kadernota en programmabegroting, gevolgd door een jaarplan en begrotingswijziging, en tenslotte de najaarsnotitie en jaarrekening. In één kalenderjaar worden daartoe de volgende stukken aan het bestuur voorgelegd:

- Voorjaar: de jaarrekening van het afgelopen jaar, de begrotingswijziging voor het lopende jaar en de programmabegroting voor het volgende jaar;
- Najaar: de najaarsnotitie voor het lopende jaar, een jaarplan / financiële uitgangspunten voor het volgende jaar en de kadernota voor het daaropvolgende jaar.

Deze cyclus van planning en control wordt zo goed mogelijk afgestemd op de vergadercyclus van het recreatieschap, de behandeling door participanten en regionale afspraken over de informatie uitwisseling tussen gemeenschappelijke regelingen en gemeenteraden.

Maatregelen bij begrotingsafwijkingen

Materiële afwijkingen (beleidsmatig en/of financieel) ten opzichte van de begroting moeten door het bestuur worden geautoriseerd. Als een wijziging niet in het jaar zelf is voorgelegd, dan zijn bestedingen boven het begrotingsbedrag strikt genomen onrechtmatig. Daarom worden de afwijkingen tijdig, zo mogelijk in het begrotingsjaar zelf, aan het bestuur voorgelegd. Dit gebeurt in de vorm van:

- Begrotingswijziging;
- Separate bestuursvoorstellen;
- Najaarsnotitie.

Het recreatieschap streeft ernaar om begrotingsafwijkingen boven de grens van 3% van de totale lasten (inclusief toevoegingen aan de reserves) te voorkomen. Dit geldt in sterkere mate voor rechtmatigheidsafwijkingen zoals beschreven in de Kadernota Rechtmatigheid 2023.

Klachtenregistratie

Het recreatieschap biedt op de website de mogelijkheid om een klacht in te dienen. Ook via andere communicatiemiddelen en via de klantcontacten met toezichthouders of beheermedewerkers is het mogelijk contact op te nemen.

Tarieventabel

De tarieventabel volgt uit de Legesverordening 2015 zoals vastgesteld door het algemeen bestuur van Groengebied Amstelland. De tarieven kunnen telkenmale met de vaststelling van de begroting over enig jaar opnieuw worden vastgesteld.

1.	Documenten	
	Aard van de dienstverlening	*Tarief*
1.1.	Toezending link naar digitale openbare vergaderstukken van Algemeen Bestuur op basis van registratie belangstellenden	Nihil
1.2.	Het verstrekken van fotokopieën van schriftelijke stukken, afschriften en dergelijke A4-formaat, per bladzijde (zwart/wit)	€0,40
2.	**Archiefwerkzaamheden, opzoeken stukken**	
	Aard van de dienstverlening	*Tarief*
2.1.	Opzoeken stukken in archief of in bestanden indien het opzoeken langer duurt dan 15 minuten, eerste kwartier gratis.	€ 15,- per kwartier of gedeelte daarvan
3.	**Vergunningen en ontheffingen op grond van de Algemene Verordening (AV) van het recreatieschap**	
	Aard van de dienstverlening	*Tarief*
3.1.	Art. 2.2 AV - VERVALLEN (betreft: vergunning voor evenementen)	Nihil
3.2.	Vergunning voor het tegen betaling aanbieden van diensten en lessen, zoals skeeleren, fietsen, kanoën, paardrijden, bewaken van auto's etc. (art. 2.3 AV)	€ 50,- per keer € 250,- per jaar
3.3	Ventvergunning (art 2.4 AV) ten behoeve van de verkoop van (horeca)artikelen: • voor maximaal 3 aansluitende dagen • jaarvergunning venten, per jaar	 € 150,- € 250,-
3.4	Standplaatsvergunning (art. 2.5 AV), in verband met verkoop van (horeca)artikelen vanuit een mobiel verkooppunt, per aangewezen locatie: • voor maximaal 3 aansluitende dagen • jaarstandplaats	 € 150,- € 250,-
3.5	Ontheffing voor het maken van commerciële foto- en filmopnamen (art. 2.6 AV), per dagdeel	€ 250,-
3.6	Vergunning voor het uitlaten van honden door commerciële bedrijven/uitlaatservices (art. 2.14 AV), per jaar, afhankelijk van bezoekfrequentie	van € 250,- tot € 750,-
3.7	Vergunning voor het uitlaten of begeleiden van meer dan drie honden (art. 2.14 AV), particulier/non-profit, per jaar/periode	€ 50,-

3.8	Ontheffing voor het op afstand (radiografisch) besturen van voertuigen en recreatieapparatuur, waaronder drones (art. 2.19 AV), particulier, nonprofit, per ontheffing	€ 50,-
3.9	Bescherming groenvoorzieningen (art.3.4 AV); ontheffing voor schade toebrengen aan groenvoorzieningen of grasmat, graven van kuilen etc.(excl. herstel van schade!), per keer	€ 150,-
3.10	Ontheffing motorvoertuig voor rijden in groenvoorzieningen (art. 4.5 AV) voor een periode van maximaal 3 maanden • voor elke verlenging met maximaal drie maanden	€ 50,- € 50,-
3.11	Barbecue etc. (art. 4.18 AV) op daartoe aangewezen plaatsen, met een verwacht bezoekersaantal • van 50 tot 100 personen, per keer • meer dan 100 personen, per keer N.B.: Evt. in combinatie met evenementenvergunning gemeente	€ 50,- *) € 150,- *)
3.12	Wijziging van vergunning of ontheffing, o.a. data/periode	€ 50,-
3.13	Overige vergunningen/ontheffingen op grond van de AV	€ 150,-

*) Groepsactiviteiten (kleinschalige evenementen) maken deel uit van het normale gebruik van het recreatiegebied.

Het bestuur van het recreatieschap draagt de uitvoeringsorganisatie op om in elk geval van deze mogelijkheid gebruik te maken voor:
- Sport- en speldagen van scholen;
- Benefietactiviteiten voor algemeen geaccepteerde goede doelen;
- Familiebijeenkomsten tot 100 personen;
- Kleinschalige activiteiten georganiseerd door organisaties met een maatschappelijk doel;
- Kleinschalige sportactiviteiten.

Voorwaarde is dan wel dat de openbare toegankelijkheid van de terreinen en voorzieningen gewaarborgd is en dat er dus geen sprake is van exclusief terreingebruik waarbij derden kunnen worden geweerd of gebruik door anderen wordt geweerd.

Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid (Woo)

Met ingang van verslagjaar 2022 dient jaarlijks aandacht te worden besteed aan de uitvoering van de Wet open overheid (Woo), mede in relatie tot de beleidsvoornemens. Dat betekent dat in 2023 deze paragraaf voor het eerst in de jaarstukken 2022 én de begroting 2024 wordt opgenomen. De Woo is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) en is op 1 mei 2022 in werking getreden.

De Woo heeft als doel een transparante en actief openbaar makende overheid. De drie hoofddoelen van de Woo zijn:
1. Actieve openbaarmaking;
2. Passieve openbaarmaking;
3. Verbetering van de informatiehuishouding.

Omdat er nog geen format beschikbaar is, zal de uitwerking van deze paragraaf werkenderwijs plaatsvinden. Deze eerste openbaarheidsparagraaf zal ook tegen deze achtergrond moeten worden bezien.

In samenspraak met het bestuursbureau wordt verder gekeken naar de openbaarmaking van de verplichte openbaar te maken categorieën. De AB-stukken worden al actief openbaar gemaakt via de website (iBabs).

Een extern bureau heeft, als onderdeel van een rapportage voor de verbetering van de informatiehuishouding, een advies uitgebracht over de Woo. Hier wordt een vervolg aan gegeven. Denk daarbij aan het inventariseren van werkprocessen en de gegevensstromen die deze werkprocessen opleveren. Ook zullen de applicaties (databronnen) in beeld gebracht worden. Aan de (persoons)gegevens worden per werkproces bewaartermijnen gekoppeld. Bij de laatste activiteit is het advies van de functionaris voor de gegevensbescherming belangrijk. Met proceseigenaren zal vervolgens een keuze gemaakt worden voor de toe te passen ordening waarmee we beter kunnen voldoen aan de Woo.

E. Grondbeleid

Het recreatieschap is van mening dat gebieden die binnen de grenzen van de Gemeenschappelijke Regeling vallen, in het beheer van het recreatieschap thuishoren.

Indien het recreatieschap een zakelijk of persoonlijk recht verwerft op gronden grenzend aan het gebied, dan worden deze gronden toegevoegd aan de gemeenschappelijke regeling.

Oppervlaktes en hoeveelheden			
Gronden			
Beleidsgebied gemeenschappelijke regeling		4000	Hectare
Oppervlakte		736	Hectare
waarvan:	in eigen beheer	523	Hectare
	contractueel uitgegeven	189	Hectare
Aantal contracten gronden		91	
Gebouwen			
Aantal gebouwen		13	
waarvan:	in eigen beheer	13	
	contractueel uitgegeven		
	potentieel af te stoten	1	Abcouderstraatweg 77
	in ondererfpacht uit te geven	2	Abcouderstraatweg 79 Amstelslag 9

Gebouwen in eigendom

Groengebied Amstelland heeft 13 gebouwen in eigendom. Onder deze gebouwen vallen 6 openbare toiletgebouwen die momenteel in een redelijke staat van onderhoud verkeren. Verder bezit Groengebied Amstelland de volgende 7 andersoortige gebouwen, te noemen een:

- Woonboerderij, Abcouderstraatweg 79;
- Vogelkijkschuur, Holendrechterweg 60A;
- Veenschuur, Bankrasweg 1;
- Bijenschans, Driemondweg;
- Pengebouw, Amstelslag 9;
- Verenigingsgebouw, Abcouderstraatweg 77;
- Opslagloods, Loosdrechtsdreef.

Gronden in eigendom en uitgegeven

Groengebied Amstelland heeft gronden van de gemeente Amsterdam en Staatsbosbeheer (SBB) in erfpacht. Hier lopen twee erfpachtcontracten van SBB die expireren in 2049. Bij gronduitgiften wordt altijd rekening gehouden met de volgende strategische doelen: meer biodiversiteit, betere spreiding van de recreanten en een breder recreatief aanbod. Gronden in ondererfpacht worden bij voorkeur voor langere periodes uitgegeven, tenzij dit vanuit gewenste ontwikkelingen in het gebied die voortvloeien uit het ambitietraject onwenselijk is. Alle gronduitgiftes zijn digitaal op kaart verwerkt in het beheersysteem GeoVisia en van alle contracten is een digitaal archief.

Voor ontwikkelingen waarbij externe financiering nodig is, is een lange looptijd van het ondererfpacht wenselijk. Er is op hoofdlijnen overeenstemming bereikt met SBB over de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de groene recreatiegebieden in MRA en het lopende erfpacht in bijzonder. De basisafspraken hiertoe zijn in mei 2022 ter besluitvorming aan het bestuur van het recreatieschappen voorgelegd. Zo is er overeenstemming over aanpassing van de looptijd naar 60 jaar.

Er is nog geen overeenstemming bereikt over het verlengingsrecht (en het inroepen daarvan). Dit wordt momenteel verder voorbereid en uitgewerkt in het concept erfpachtcontract. Deze zal met de bijbehorende (concept) publieke samenwerkingsovereenkomst tussen SBB en de drie betrokken recreatieschappen naar verwachting in de eerste helft van 2024 aan het bestuur zal worden voorgelegd. Ondertussen werken SBB en de recreatieschappen gezamenlijk aan het oplossen van kadastrale issues, waarmee het passeren van de nieuwe erfpachtaktes bij de notaris, naar verwachting in de loop van 2025 kan plaatsvinden.

NatuurNetwerk Nederland (NNN)

Bijna alle gronden van het recreatieschap maken deel uit van het NatuurNetwerk Nederland (NNN).Dit stelt natuurdoelen veilig, maar niet op alle gronden zijn wezenlijke natuurwaarden terwijl andere gronden met meer natuurwaarden niet de beschermingsstatus van NNN genieten. Door uitwisseling met ontgrenzing en begrenzing kan de NNN geoptimaliseerd worden ten gunste van de natuur. Dit voorkomt ook knelpunten tussen de natuurwaarden en recreatief gebruik.

Commerciële activiteiten

Om voldoende baten te halen uit de gronden zijn sommige percelen voor commerciële activiteiten, agrarische doeleinden of bewoning uitgegeven. Hierbij wordt meestal gewerkt met standaardcontracten en voorwaarden. Bij Groengebied Amstelland is nog geen sprake van een vastgesteld grondprijzenbeleid. Wel wordt aangesloten bij de marktconforme prijzen in de regio daarvoor. Er is sprake van actief accountmanagement en contracten worden regelmatig herzien of gecontroleerd op oneigenlijk gebruik.

Baten uit commerciële activiteiten	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2024
Baten uit (erf)pachten	357.469	350.460
Baten uit verhuren	56.600	55.490

Openbare uitgifte

Voor nieuw uit te geven gronden wordt er een openbare inschrijving mogelijk gemaakt. Indien er een-op-een een overeenkomst wordt aangegaan wordt er conform wetgeving gepubliceerd met bezwaartermijn

F. Participanten

Vanwege de bestuurlijke, beleidsmatige en financiële belangen voor elke participant is inzicht in en actieve deelname aan de gemeenschappelijke regeling noodzakelijk. Door effectief te sturen op de doelstellingen en prestaties kunnen participanten de gemeenschappelijke regeling maximaal laten bijdragen aan eigen bestuurlijke ambities.

Participantenbijdragen

Zoals afgesproken in de gemeenschappelijke regeling wordt de participantenbijdrage jaarlijks geïndexeerd.

Participant	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2024	Bijdrage in 2025
Provincie Noord Holland	27,90%	1.108.935	1.177.689
Gemeente Amstelveen	15,40%	612.103	650.053
Gemeente Amsterdam	49,10%	1.951.570	2.072.567
Gemeente Diemen	5,20%	206.683	219.497
Gemeente Ouder-Amstel	2,40%	95.392	101.306
Totaal	**100,00%**	**3.974.683**	**4.221.112**

Informeren van participanten

De informatievoorziening van de gemeenschappelijke regeling aan de participanten (de gemeenteraden en provinciale staten) is belangrijk. Daarvoor sluit het recreatieschap aan bij regionale samenwerkingsafspraken zoals die bijvoorbeeld in Noord-Holland Noord en de Metropool Regio Amsterdam zijn of worden gemaakt.

Informatie over verbonden partijen

Deze paragraaf geeft de informatie weer, die elke participant volgens het BBV moet opnemen in haar paragraaf 'Verbonden partijen'.

Naam verbonden partij	Groengebied Amstelland
Vestigingsplaats	Amstelveen
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Bestuurlijke vertegenwoordiging	• Gemeente Ouder-Amstel: wethouder mevrouw P. Koek-Baks • Gemeente Amsterdam: wethouder de heer R. van Dantzig, wethouder mevrouw M. Van der Horst en wethouder mevrouw Z. Van Pels • Gemeente Amstelveen: wethouder mevrouw F. Gordon • Gemeente Diemen: wethouder M. Van den Berg (voorzitter) • Provincie Noord-Holland: gedeputeerde E. Rommel
Doelstelling en openbaar belang (BBV 15, 2a en 2b)	Deze regeling heeft ten doel binnen een gebied, als aangegeven op de bij deze regeling behorende en als zodanig gewaarmerkte tekening: a. Het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie; b. Het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijkmilieu;

Naam verbonden partij	Groengebied Amstelland
	c. Het tot stand brengen en onderhouden van een harmonisch landschap, dat is afgestemd op het onder a en b geformuleerde en dat rekening houdt met een gezonde agrarische bedrijfsvoering.
Activiteiten	Het recreatieschap voert de ontwikkeling en het beheer van het recreatiegebied uit, conform de kaders van de gemeenschappelijke regeling.
Visie op de verbonden partij (BBV 15, 1a)	Het besturen en beheren van het recreatiegebied. Gezien de ligging en het gebruik van het gebied door de inwoners heeft de provincie/gemeente een direct maatschappelijk belang bij het realiseren van de doelen en neemt daarom deel aan de gemeenschappelijke regeling.
Beleidsvoornemens 2021-2024 (BBV 15, 1a)	De voorgaande visie van Groengebied vastgesteld dateerde uit 2009. Eind 2023 zijn de nieuwe ambities vastgesteld met hierin als hoofdopgaven: een breder recreatief aanbod, betere spreiding van de recreatiedruk en een versterking van de biodiversiteit.
(Wijziging) financieel belang (BBV 15, 2b-d)	Voor financiering van de jaarlijkse exploitatie zijn de participanten verantwoordelijk: • Provincie Noord-Holland 27,9% • Amstelveen 15,4% • Amsterdam 49,1% • Diemen 5,2% • Ouder-Amstel 2,4%
Bestuurlijk belang	Stemgewicht

Naam verbonden partij	Groengebied Amstelland
Bestuurlijke invloed	Jaarlijks kan Provinciale Staten / de raad haar gevoelens uitspreken over de begroting en kennisnemen van de jaarrekening en eventuele beleidsdocumenten. In de gemeenschappelijke regeling zijn de bevoegdheden vastgelegd. Voor aanpassing van de regeling is de instemming van alle participanten vereist.
Eigen vermogen	31-12-2022 € 1.997.015 31-12-2023 € 2.154.633 31-12-2024 € 1.887.286 31-12-2025 € 1.995.359
Vreemd vermogen	31-12-2022 € 2.193.862 31-12-2023 € 1.943.410 31-12-2024 € 1.786.295 31-12-2025 € 1.688.959
Financieel resultaat voor bestemming	31-12-2022 € 276.066 31-12-2023 € 157.617 31-12-2024 € -267.346 31-12-2025 € 108.073
Website	https://www.groengebied-amstelland.nl/
Risicoprofiel	Middel/laag
Risico's waarvoor vanaf 2023 geen maatregelen zijn getroffen (BBV 15, 2e)	1. Overmacht: pandemieën/(vogel)ziektes, predatoren en nieuwe invasieve soorten 2. Extreme weersomstandigheden door klimaatveranderingen 3. Brand/hittestress door klimaatveranderingen 4. Erfpachtcontractonderhandeling met Staatsbosbeheer

Naam verbonden partij	Groengebied Amstelland
	5. Niet kunnen organiseren van (grote) evenementen 6. Veranderende wet- en regelgeving vanuit het politieke spectrum 7. Vandalisme, brandstichting en (drugs)dumpingen 8. Vertraging uitvoering toekomstplan Gaasperplas 9. Kosten voor afhandeling WOO-verzoeken 10. Faillissement van gebiedsondernemers 11. Fraude en onrechtmatig factureren van facturen 12. Continuïteit dienstverlening uitvoeringsorganisatie
Beleidsverslag / Ontwikkelingen • Het faciliteren van recreatie op een natuurinclusieve manier; • Maatschappelijk verantwoord ondernemen; • Conform planning uitvoeren van evenementen; • Uitvoeren van toezicht en handhaving; • Uitvoeren communicatieplan; • Actualiseren (meerjaren)planning groot onderhoud en vervangingen; • Beheren vastgoedcontracten en opbrengsten genereren; • Voorbereiden gebiedsmaatregelen Toekomstplan Gaasperplas; • Deelname aan werkgroep Beheer- en ontwikkelstrategie Diemerbos; • Deelname aan werkgroep herijking Toekomstkader Amstelscheg. • Vaststelling ambities.	

Overzicht van baten en lasten

Baten en lasten per programma

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	182.198	12.635	-169.563
2. Beheer en onderhoud	3.839.326	908.078	-2.931.248
3. Veiligheid en toezicht	566.980	-	-566.980
4. Bestuur en ondersteuning	573.898	-	-573.898
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	1.350	4.351.112	4.349.762
Totaal voor bestemming	**5.163.752**	**5.271.825**	**108.073**
	Toevoeging	**Onttrekking**	**Saldo**
Ad 5. Mutaties reserves	260.764	152.691	108.073
Totaal na bestemming	**5.424.516**	**5.424.516**	**-**

Overzicht van baten en lasten per taakveld

Nr.	Lasten per taakveld	Begroting na wijziging 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
0.1	Bestuur	108.965	113.741	118.573	123.613	128.871
0.4	Overhead	442.070	460.157	478.837	498.278	518.513
0.5	Treasury	1.250	1.350	1.400	1.450	1.500
0.8	Overige baten en lasten	-	-	-	-	-
0.9	Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-
0.10	Mutaties reserves	3.594	260.764	127.588	173.892	236.314
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-	-	-
1.2	Openbare orde en veiligheid	544.461	566.980	568.615	591.886	616.117
2.1	Verkeer en vervoer	759.496	771.842	783.720	796.181	809.256
2.2	Parkeren	-	-	-	-	-
3.1	Economische ontwikkeling	125.615	89.883	90.130	93.735	97.485
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	190.525	134.196	114.820	119.521	124.416
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-	-	-	-	-
3.4	Economische promotie	104.195	109.221	114.170	119.348	124.767
5.3	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	90.450	94.107	97.898	101.841	105.944
5.5	Cultureel erfgoed	-	-	-	-	-
5.7	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	2.772.934	2.822.275	2.851.470	2.974.432	3.092.147
	Totaal lasten	**5.143.555**	**5.424.516**	**5.347.221**	**5.594.177**	**5.855.330**

Nr.	Baten per taakveld	Begroting na wijziging 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
0.1	Bestuur	-	-	-	-	-
0.4	Overhead	-	-	-	-	-
0.5	Treasury	135.000	130.000	120.000	115.000	110.000
0.8	Overige baten en lasten	3.974.683	4.221.112	4.449.053	4.689.301	4.942.523
0.9	Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-
0.10	Mutaties reserves	270.940	152.691	47.600	47.600	47.600
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-	-	-
1.2	Openbare orde en veiligheid	-	192.000	-	-	-
2.1	Verkeer en vervoer	-	-	-	-	-
2.2	Parkeren	-	-	-	-	-
3.1	Economische ontwikkeling	3.095	3.219	-	-	-
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	405.950	414.069	422.350	430.797	439.413
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-	-	-	-	-
3.4	Economische promotie	-	-	-	-	-
5.3	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	272.175	270.000	275.000	277.000	280.000
5.7	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	81.712	41.425	33.218	34.479	35.794
	Totaal baten	**5.143.555**	**5.424.516**	**5.347.221**	**5.594.177**	**5.855.330**

	Saldo van lasten en baten per taakveld	Begroting na wijziging 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
	Totaal baten	5.143.555	5.424.516	5.347.221	5.594.177	5.855.330
	Totaal lasten	5.143.555	5.424.516	5.347.221	5.594.177	5.855.330
	Saldo	-	-	-	-	-

	Specificatie van taakveld 0.8 overige baten en lasten	Begroting na wijziging 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
84340	BIJDRAGE PROVINCIE NOORD-HOLLAND	1.108.935	1.177.689	1.241.284	1.308.313	1.378.962
84312	BIJDRAGE GEMEENTE AMSTELVEEN	612.103	650.053	685.156	722.154	761.150
84313	BIJDRAGE GEMEENTE AMSTERDAM	1.951.570	2.072.567	2.184.486	2.302.448	2.426.780
84318	BIJDRAGE GEMEENTE DIEMEN	206.683	219.497	231.350	243.843	257.011
84328	BIJDRAGE GEMEENTE OUDER-AMSTEL	95.392	101.306	106.777	112.543	118.620
	Totaal	**3.974.683**	**4.221.112**	**4.449.053**	**4.689.301**	**4.942.523**

Overzicht van baten en lasten per kostensoort

Lasten per kostensoort	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Belastingen	-	-	-
Grond	-	-	-
Duurzame goederen	964.172	1.021.472	816.801
Pachten	1.580	1.488	150
Ingeleend personeel	2.111.106	2.068.712	1.895.625
Huren	-	-	-
Overige goederen en diensten	2.144.880	2.172.751	1.924.812
Rente	1.350	1.250	1.343
Mutatie voorzieningen	-97.336	-153.363	-160.078
Afschrijvingen	38.000	27.650	25.157
Overige verrekeningen	-	-	-
Totaal lasten	**5.163.752**	**5.139.961**	**4.503.810**

Baten per kostensoort	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Grond	-	-	-
Pachten	357.469	350.460	341.645
Huren	56.600	55.490	54.736
Leges en andere rechten	17.759	16.722	14.055
Overige goederen en diensten	284.250	286.175	286.117
Subsidies	6.198	38.094	93.976
Inkomensoverdrachten	4.419.549	3.990.674	3.701.866
Kapitaaloverdrachten	-	-	-
Rente	130.000	135.000	169.028
Overige verrekeningen	-	-	4
Totaal baten	**5.271.825**	**4.872.615**	**4.661.427**

Saldo van lasten en baten per kostensoort	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Totaal lasten	5.163.752	5.139.961	4.503.810
Totaal baten	5.271.825	4.872.615	4.661.427
Saldo	**108.073**	**-267.346**	**157.617**

Specificatie van de resultaatbestemming door mutaties reserves (taakveld 0.10)

Resultaatbestemming	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Toevoeging algemene reserve	68.764	3.594	285.372
Onttrekking algemene reserve	-85.706	-176.896	-393.578
Toevoeging bestemmingsreserve	192.000	-	276.000
Onttrekking bestemmingsreserve	-66.985	-94.044	-10.177
Totaal mutaties reserves	**108.073**	**-267.346**	**157.617**

Geprognotiseerde balans 2025

De geprognotiseerde balans per 31 december kan als volgt worden weergegeven.
(bedragen x € 1.000)

ACTIVA	2025	2024	PASSIVA	2025	2024
Vaste activa			***Vaste financieringsmiddelen***		
Materiële vaste activa	97	135	Eigen vermogen	1.995	1.888
Financiële vaste activa	-	-	Voorzieningen	1.266	1.363
			Schulden op lange termijn	-	-
Subtotaal	***97***	***135***	***Subtotaal***	***3.261***	***3.251***
Vlottende activa			***Vlottende passiva***		
Vorderingen en overlopende activa	84	84	Netto-vlottende schulden met een renteypische looptijd korter dan een jaar	423	423
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	3.914	3.908	Overlopende passiva	942	942
Liquide middelen	431	489			
Subtotaal	***4.529***	***4.481***	***Subtotaal***	***1.365***	***1.365***
Totaal	**4.626**	**4.616**	**Totaal**	**4.626**	**4.616**

Financiële meerjarenraming 2024-2028

Lasten per programma	2024	2025	2026	2027	2028
1. Ontwikkeling en inrichting	300.418	182.198	96.035	99.876	103.872
2. Beheer en onderhoud	3.742.797	3.839.326	3.956.173	4.105.182	4.250.143
3. Veiligheid en toezicht	544.461	566.980	568.615	591.886	616.117
4. Bestuur en ondersteuning	551.035	573.898	597.410	621.891	647.384
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves	1.250	1.350	1.400	1.450	1.500
Totaal	**5.139.961**	**5.163.752**	**5.219.633**	**5.420.285**	**5.619.016**

Baten per programma	2024	2025	2026	2027	2028
1. Ontwikkeling en inrichting	21.950	12.635	-	-	-
2. Beheer en onderhoud	740.982	908.078	730.568	742.276	755.207
3. Veiligheid en toezicht	-	-	-	-	-
4. Bestuur en ondersteuning	-	-	-	-	-
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves	4.109.683	4.351.112	4.569.053	4.804.301	5.052.523
Totaal	**4.872.615**	**5.271.825**	**5.299.621**	**5.546.577**	**5.807.730**

Saldo lasten en baten	-267.346	108.073	79.988	126.292	188.714

Reguliere werkzaamheden

	2024	2025	2026	2027	2028
Lasten	4.824.136	5.046.637	5.219.633	5.420.285	5.619.016
Baten	4.818.530	5.067.190	5.299.621	5.546.577	5.807.730
Saldo	**-5.606**	**20.553**	**79.988**	**126.292**	**188.714**

Incidentele werkzaamheden

	2024	2025	2026	2027	2028
Lasten	315.825	117.115	-	-	-
Baten	54.085	204.635	-	-	-
Saldo	**-261.740**	**87.520**	**-**	**-**	**-**

Resultaat totaal

	2024	2025	2026	2027	2028
Lasten	5.139.961	5.163.752	5.219.633	5.420.285	5.619.016
Baten	4.872.615	5.271.825	5.299.621	5.546.577	5.807.730
Saldo	**-267.346**	**108.073**	**79.988**	**126.292**	**188.714**

Mutaties reserves (standen per 31-12)	2024	2025	2026	2027	2028
Algemene reserve	-173.302	-16.942	127.588	173.892	236.314
Bestemmingsreserve	-94.044	125.015	-47.600	-47.600	-47.600
Totaal	**-267.346**	**108.073**	**79.988**	**126.292**	**188.714**

Standen reserves (standen per 31-12)	2024	2025	2026	2027	2028
Algemene reserve	1.176.818	1.159.876	1.287.464	1.461.356	1.697.670
Bestemmingsreserve uitvoeringsprogramma	257.584	257.584	257.584	257.584	257.584
Bestemmingsreserve investeringen	379.173	359.788	359.788	359.788	359.788
Bestemmingsreserve Beheer & Onderhoud Uitkijktoren	-	153.600	115.200	76.800	38.400
Bestemmingsreserve egalisatie	73.710	64.510	55.310	46.110	36.910
Totaal reserves	**1.887.286**	**1.995.359**	**2.075.347**	**2.201.639**	**2.390.353**
Voorziening groot onderhoud	1.363.295	1.265.959	863.905	809.693	755.481

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen 2024 – 2028

(bedragen x 1000)

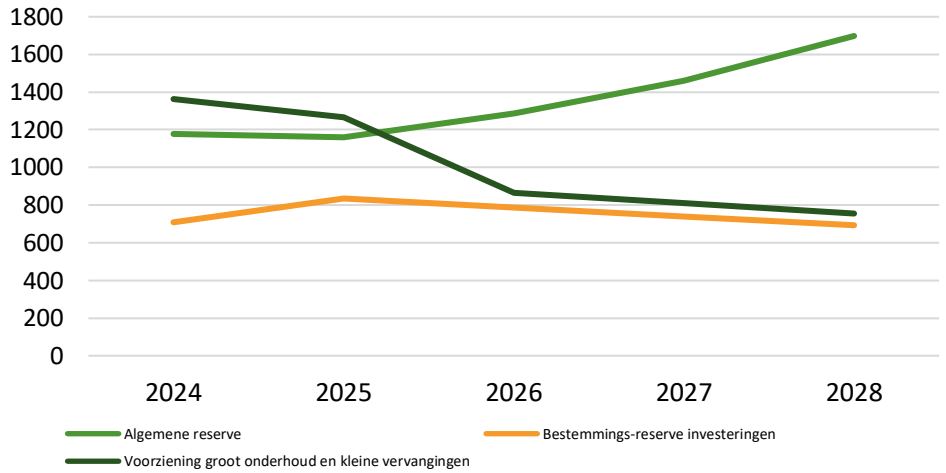

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen

Het is de verwachting dat de algemene reserve in 2025 iets gaat afnemen. De algemene reserve is ruim voldoende voor het berekende benodigde weerstandsvermogen. Het bestuur kan besluiten extra inspanningen (mede) te financieren uit de algemene reserve.

Volgens de huidige meerjarenraming groeit de algemene reserve door naar € 1,7 miljoen in 2028. Hierbij dient vermeld te worden dat in deze programmabegroting 2025 geen rekening is gehouden met de kosten van de uitvoeringsprogrammaprojecten. De opstelling van het uitvoeringsprogramma inclusief de projecten moet immers nog plaatsvinden.

De bestemmingsreserves nemen toe doordat er een bestemmingsreserve bij is gekomen, namelijk voor Beheer & Onderhoud Uitkijktoren, waarbij jaarlijks een bedrag vrij zal vallen. Verder is er een afname zichtbaar in de bestemmingsreserve egalisatie wat de jaarlijkse afschrijving m.b.t. maatschappelijk nut investering betreft.

	Jaar	Saldo 1 jan	Onttrekking	Dotatie	Saldo 31 dec
Algemene reserve	2024	1.350.120	176.896	3.594	1.176.818
Bestemmingsreserve uitvoeringsprogramma	2024	276.000	18.416	-	257.584
Bestemmingsreserve investeringen	2024	445.601	66.428	-	379.173
Bestemmingsreserve egalisatie	2024	82.910	9.200	-	73.710
Totaal reserves		**2.154.631**	**270.940**	**3.594**	**1.887.286**
Voorziening GO	2024	1.516.658	1.053.363	900.000	1.363.295
Totaal voorziening		**1.516.658**	**1.053.363**	**900.000**	**1.363.295**

	Jaar	Saldo 1 jan	Onttrekking	Dotatie	Saldo 31 dec
Algemene reserve	2025	1.176.818	85.706	68.764	1.159.876
Bestemmingsreserve uitvoeringsprogramma	2025	257.584	-	-	257.584
Bestemmingsreserve investeringen	2025	379.173	19.385	-	359.788
Bestemmingsreserve Beheer & Onderhoud Uitkijktoren	2025	-	38.400	192.000	153.600
Bestemmingsreserve egalisatie	2025	73.710	9.200	-	64.510
Totaal reserves		**1.887.286**	**152.691**	**260.764**	**1.995.359**
Voorziening GO	2025	1.363.295	997.336	900.000	1.265.959
Totaal voorziening		**1.363.295**	**997.336**	**900.000**	**1.265.959**

	Stand per 31-12-2024	Stand per 31-12-2025	Verschil
Algemene reserve	1.176.818	1.159.876	-16.942
Bestemmingsreserve uitvoeringsprogramma	257.584	257.584	-
Bestemmingsreserve investeringen	379.173	359.788	-19.385
Bestemmingsreserve Beheer & Onderhoud Uitkijktoren	-	153.600	153.600
Bestemmingsreserve egalisatie	73.710	64.510	-9.200
Totaal reserves	**1.887.286**	**1.995.359**	**108.073**
Voorziening GO	1.363.295	1.265.959	-97.336
Totaal voorziening	**1.363.295**	**1.265.959**	**-97.336**

Vaststelling door het algemeen bestuur

Deze programmabegroting wordt vastgesteld door het algemeen bestuur van Groengebied Amstelland in de openbare vergadering van 3 juli 2024.

Voorzitter,

De heer M. Van den Berg

Bijlagen

Bijlage I **Risico-inventarisatie 2024**

Bijlage I Risico-inventarisatie 2024

Groengebied Amstelland vindt het belangrijk om voldoende aandacht te besteden aan de mogelijke risico's, zoals ook wordt verplicht in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Deze nota geeft het noodzakelijke inzicht en wordt in de paragraaf weerstandsvermogen gebruikt en vergeleken met de beschikbare weerstandscapaciteit.

Belang van de risico-inventarisatie

De begroting en de begrotingswijziging worden opgesteld met de kennis van vandaag. De onzekerheden over conflicten in de wereld kunnen uiteraard betekenis hebben voor de uitvoering en de financiële huishouding van Groengebied Amstelland. De afgelopen jaren hebben het belang aangetoond van een goede risico-inventarisatie. Ondanks dat een gebeurtenis met de impact van de coronacrisis niet was te voorspellen, bood de inventarisatie aanknopingspunten bij het inschatten van de financiële gevolgen van de coronacrisis. Begin 2024 zijn de risico's voor Groengebied Amstelland in kaart gebracht. Hierbij zijn de risico's beschreven aan de hand van kans van voorkomen en de gevolgen/impact als het risico zich voordoet. Op basis van deze uitkomsten zijn de risico's geplaatst in de matrix.

Geïnventariseerde risico's

Begin 2024 zijn de risico's voor Groengebied Amstelland in kaart gebracht. Hieronder zijn de risico's benoemd:

1. Overmacht door pandemieën/(vogel)ziektes, predatoren en nieuwe invasieve soorten;
2. Extreme weersomstandigheden door klimaatveranderingen;
3. Brand/hittestress door klimaatveranderingen;
4. Erfpachtcontractonderhandeling met Staatsbosbeheer;
5. Niet kunnen organiseren van (grote) evenementen;
6. Veranderende wet- en regelgeving vanuit het politieke spectrum;
7. Vandalisme, brandstichting en (drugs)dumpingen;
8. Vertraging uitvoering toekomstplan Gaasperplas;
9. Kosten voor afhandeling WOO-verzoeken;
10. Faillissement van gebiedsondernemers;
11. Fraude en onrechtmatig factureren van facturen;
12. Continuïteit dienstverlening uitvoeringsorganisatie.

Lage scores (groen gekleurd) geven kleine risico's weer. Deze behoeven weinig tot geen aandacht. Hoge scores (rood gekleurd) geven grote risico's weer. Deze risico's zijn niet aanvaardbaar. Voor deze risico's moeten beheersmaatregelen worden getroffen. De vermenigvuldiging van de kansen met de financiële gevolgen leidt tot de positionering in de matrix.

Op basis van de kans van voorkomen en de gevolgen/impact als het risico zich voordoet zijn de risico's geplaatst in de onderstaande matrix.

Kans	Gevolg / impact		
	1 = 0 – 100.000	2 = 100.000 - 300.000	3 = > 300.000
1 = < 10%	6, 10, 11	4	8
2 = 10 – 40 %		1, 3, 7, 9	5
3 = > 40 %		12	2

Alleen de risico's met het grootste gevolg zijn in detail verder uitgewerkt. Het betreft de nummers 2, 5 en 12. De uitwerking van deze risico's staat hieronder.

2. Extreme weersomstandigheden door klimaatveranderingen

Dit betreffen risico's die ontstaan door extreme weersomstandigheden zoals stormen en/of periodes van extreme droogte. De klimaatveranderingen hebben een steeds grotere impact op het klimaat in Nederland, wat ertoe leidt dat dit risico aannemelijker is geworden. Vanwege de hoge kans en potentieel hoge kosten is dit voor Groengebied Amstelland de hoogst gekwalificeerde risico.

Risico/kans: Extreme weersomstandigheden door klimaatveranderingen.		**Oorzaak:** Stormen, periodes van extreme droogte en andere gevolgen van de klimaatveranderingen.
Kans(cijfer): **3** > 40 %	Gevolg(cijfer): **3** > 300.000	**Gevolg/impact:** ▪ Onbekende effecten en onbegrote kosten; ▪ Droogte en/of stormschade; ▪ Verminderde toegankelijkheid voorzieningen door uitgedroogde of onderwater staande paden en groen; ▪ Verminderende zwemwaterkwaliteit bij droogte door verhoogde kans blauwalg; ▪ Oxidatie veengrond en bodemdaling; ▪ Maatregelen tegen hoog- en laag waterpeil; ▪ Uitstel of afstel uitvoering onderhoud, projecten of evenementen met mogelijke schadeclaims. ▪ Interne en externe personele inzet voor opruiming en bestrijding;
Beheersmaatregel: ▪ Kostenpost opnemen in exploitatie bij het aannemen van structurele vormen, zoals vanaf 2023 met waterplantenbeheer; ▪ Toekomstbestendig beheerplan opstellen; ▪ Na extreme weersomstandigheden waar het toelaat de natuur zijn gang laten gaan; ▪ Niet toegankelijkheidsmaatregelen zoals zwem- en gebiedsverboden door middel van het uitvoeren van het risicocommunicatieplan; ▪ *€ 150.000 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf.*		

5. Niet kunnen organiseren van (grote) evenementen

Dit risico bevat de mogelijkheid dat een of meerdere evenementen niet door kunnen gaan. Vanwege verzwaarde regelgeving, het veranderende klimaat en het maatschappelijke vergrootglas waar evenementen onder liggen is de kans dat evenementen niet door kunnen gaan aanzienlijk vergroot.

Risico/kans: Niet kunnen organiseren van (grote) evenementen.		**Oorzaak:** Het organiseren van (grote) evenementen wordt steeds lastiger. Door klimaatveranderingen, veranderende maatschappelijke perceptie en verstrengende wet- en regelgeving wordt het voor organisatoren steeds lastiger om evenementen te kunnen organiseren.
Kans(cijfer): **2** 10-40 %	Gevolg (cijfer): **3** > 300.000	**Gevolg/impact:** ▪ Organisatoren in steeds mindere mate bereid om evenementen te organiseren; ▪ Vermindering van het recreatief aanbod; ▪ Het schap mist een cruciale bindingsfactor met het jongere publiek; ▪ Het schap mist cruciale inkomsten die ten gunste van het beheer en onderhoud zouden kunnen komen; ▪ Vertraging in procesvorming en onbegrote procedurekosten; ▪ Evenementen met minder dan 10.000 bezoekers zijn sowieso niet rendabel voor de schapsexploitatie. Indien regelgeving dit niet toelaat kan qua personeelsinzet geen evenementen worden georganiseerd.
Beheersmaatregel: ▪ Compensatieregeling treffen voor alle getroffen actoren (incl. het recreatieschap);		

- Vaststellen voorwaarden regelgeving onder welke voorwaarden bestaande gebieden voor evenementen medegebruik mogelijk is. En daarmee activiteiten organiseren die passen binnen de mogelijke beperkingen;
- Exercitie ontheffing bestempelde evenemententerreinen uit belemmerende wet- en regelgeving (zoals NNN-status);
- *€ 87.500 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf.*

12. Continuïteit dienstverlening uitvoeringsorganisatie

Dit omvat het risico dat de dienstverlening vanuit de uitvoeringsorganisatie niet gegarandeerd kan worden. De continuïteit kan in het geding komen door bijvoorbeeld krapte op de arbeidsmarkt, (langdurige) ziekte medewerkers, maar ook onzekerheid omtrent de aandelen van Recreatie Noord-Holland NV.

<table>
<tr><td colspan="2">Risico/kans:
Continuïteit dienstverlening uitvoeringsorganisatie</td><td>Oorzaak:
Door ziekte en/of krapte op de arbeidsmarkt kunnen de kosten voor de dienstverlening verhogen. Verder wil de provincie Noord-Holland de aandelen van Recreatie Noord Holland verkopen.</td></tr>
<tr><td>Kans(cijfer): 3
> 40 %</td><td>Gevolg (cijfer): 2
100.000-300.000</td><td>Gevolg/impact:
▪ De beoogde dienstverlening kan niet worden gerealiseerd;
▪ Projecten en evenementen lopen vertraging op;
▪ Extra kosten vanwege inhuur van externe krachten;
▪ Verandering bedrijfsstructuur door de overname van de aandelen van recreatie Noord-Holland.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Beheersmaatregel:
▪ Anticiperen op de arbeidsmarkt;
▪ Archiveringsnorm instellen voor overdracht;
▪ Afspraken met Staatsbosbeheer maken om de continuïteit van de dienstverlening te garanderen;
▪ € 75.000 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf.</td></tr>
</table>

Berekening gewenst weerstandsvermogen

De kwantificering van de risico's leidt tot een gewenst weerstandsvermogen van € 508.750. Bij deze berekening is rekening gehouden met de niet in detail uitgewerkte risico's.

Risico	Kans(factor)	Gewenst weerstandsvermogen
2. Extreme weersomstandigheden door klimaatveranderingen	> 40% (0,50)	€ 175.000
5. Niet kunnen organiseren van (grote) evenementen	10-40% (0,25)	€ 87.500
12 continuïteit dienstverlening uitvoeringsorganisatie	> 40% (0,50)	€ 75.000
Overige risico's		€ 171.250
Totaal		**€ 508.750**

Ten opzichte van vorig jaar zijn zowel aantal geïnventariseerde risico's als het benodigde weerstandsvermogen afgenomen. Vorig jaar werden er elf risico's geïnventariseerd en was het benodigde weerstandsvermogen € 563.250.

Het gewenste / benodigde weerstandsvermogen wordt jaarlijks herzien, omdat de risico's en de omvang jaarlijks kunnen wijzigen. Gedurende het jaar wordt het bestuur geïnformeerd over opdoemende risico's.

recreatieschap twiske-waterland

Postbus 2571, 2002 RB Haarlem
Genieweg 46a, Velsen-Zuid
023 – 520 28 00
info@recreatienoordholland.nl
www.twiske-waterland.nl
K.v.K. 58592199

Aan de raden van de deelnemende gemeenten en provinciale staten

Velsen-Zuid: 4 april 2024
Uw kenmerk: -
Ons kenmerk: u20230334
Projectnummer: -
Onderwerp: Uitnodiging zienswijze jaarstukken Recreatieschap Twiske-Waterland
Bijlage(n): Jaarverslag en infographic 2023, Begrotingswijziging 2024, Programmabegroting 2025
Behandeld door: Kjell van Dijk, Programma Adviseur
Contactgegevens: kvandijk@recreatienoordholland.nl

Geachte raads- en statenleden,

Hierbij biedt het dagelijks bestuur van het Recreatieschap Twiske-Waterland u de programmabegroting 2025 en de begrotingswijziging 2024 aan, zoals deze in ontwerp zijn vastgesteld in haar vergadering van 4 april jongstleden. Volgens het bepaalde in de Wet Gemeenschappelijke Regelingen nodigt zij u uit om binnen 8 weken uw zienswijze over de stukken naar voren te brengen. Het dagelijks bestuur voegt de commentaren waarin uw zienswijze is vervat bij de ontwerp-programmabegroting en de begrotingswijziging en legt deze voor aan het algemeen bestuur. Het algemeen bestuur neemt op 4 juli a.s. het besluit om de jaarstukken vast te stellen. Deze worden dan vóór 15 juli 2024 ter goedkeuring toegezonden aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Voor uw informatie stuur ik u ook de infographic 2023 en de jaarstukken 2023 voor het recreatieschap toe.

De begroting na de wijziging 2024 sluit op een negatief saldo van € 200.851, -. Daarbij is het van belang dat de begrotingswijziging en begroting zijn opgesteld met de kennis van vandaag. De onzekerheden over de toestand in de wereld kunnen een grote betekenis hebben voor de uitvoering van beheer en beleid en de financiële huishouding van het recreatieschap. De indicatie voor het slot van de programmabegroting 2025 is een positief saldo van € 9.325, -. Het recreatieschap hanteert voor de prijsindexatie het inflatiecijfer volgens het CBS (gemiddeld CPI eerste 6 maanden (jan-juni)). Het indexatiecijfer voor 2025 komt daarmee uit op 6,2%. Het personeel van de uitvoeringsorganisatie is niet in dienst van het recreatieschap, maar in dienst van Recreatie Noord-Holland NV (RNH), waardoor dit indexatiecijfer niet van toepassing is op de ‘inzet RNH’. De gehanteerde index voor 2024 is 4%. De baten en lasten zijn, met uitzondering van inzet RNH (4%) en afschrijvingen en rente, verhoogd met een index van 6,2% voor 2025. Ook de participantenbijdrage is met deze index verhoogd.

In het geval dat de behandeling vertraging oploopt, u vragen hebt of toelichting op de stukken wenst, kunt u contact op nemen met de heer J. Gilliam, directeur van RNH (tel. 023-5202820).

Met vriendelijke groet,

namens het dagelijks bestuur van Recreatieschap Twiske-Waterland,

Mw. Y. El Ksaihi,
Voorzitter

2023 in vogelvlucht

Twiske - Waterland

Of je nu liever wandelt, fietst, of vaart: Twiske-Waterland wemelt van de recreatieve mogelijkheden en routes die het ontdekken waard zijn. Geniet van het groen tijdens een wandeling in Het Twiske, of bezoek Waterland, met zijn pittoreske dorpen, kleine slootjes en dijken die zich kronkelend een weg banen door het eeuwenoud polderlandschap. Jaarlijks genieten miljoenen mensen van de recreatieve mogelijkheden in het Twiske-Waterland!

Wat hebben we gerealiseerd?

Samenwerking

De werkzaamheden van het recreatieschap stonden in 2023 vooral in het teken van het uitvoeren van onderhoud aan de natuur, recreatieve voorzieningen en het herstel van de stormschade na de verschillende stormen die hebben huisgehouden. Daarnaast lag de nadruk op de samenwerking met natuurbeheerders, gemeenten, vrijwilligers en sponsoren. Zo heeft samenwerking op het gebied van zwemwaterkwaliteit met het Hoogheemraadschap geleidt tot twee pilots voor het filteren van inlaatwater, waarvan een in het Twiske. Bovendien zijn we afgelopen jaar aan de slag gegaan met het beheer- en onderhoudsplan om onder andere de biodiversiteit te vergroten. Zo kunnen bezoekers genieten van een veilige en aangename toegankelijke omgeving.

Zomerstorm Poly

Zomerstorm Poly raasde in juli over het land en ook het Twiske is niet ongeschonden gebleven. Poly heeft veel schade in het gebied aangericht, wat tot extra werk heeft geleid aan de verbetering van de biodiversiteit in de natuurlijke zones. Naast extra werk en kosten heeft Poly ook voor een meer verkoop van hout en dus extra opbrengsten gezorgd.

Hoe staat het schap er voor?

Het jaar werd met een voordeliger saldo afgesloten dan was begroot. De baten bleken hoger uit te vallen; dit kwam onder andere door meer inkomsten uit rente en hogere parkeeropbrengsten. Verder zijn een aantal projecten doorgeschoven naar 2024 waardoor de kosten voor 2023 lager uitvielen omdat de uitgaven van die projecten niet plaatsvonden.

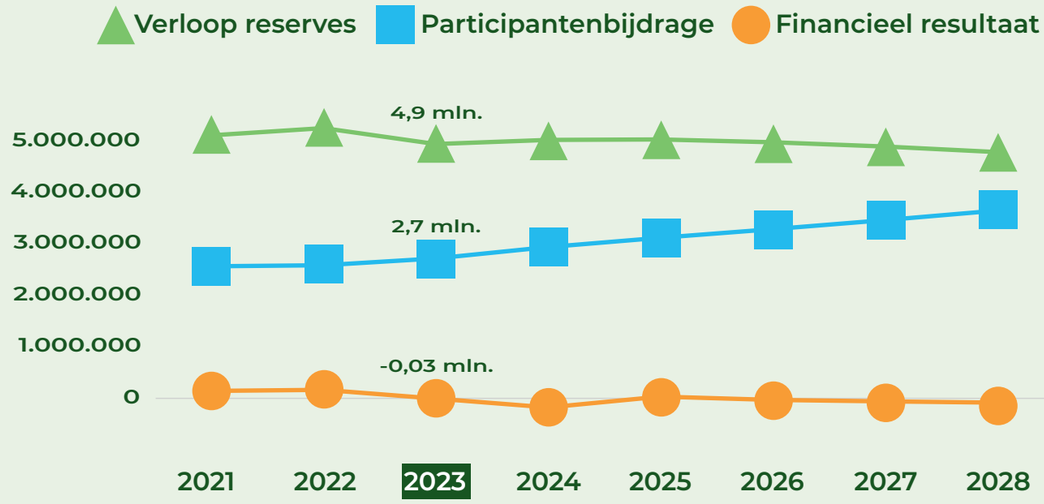

Waar ging het geld naartoe?

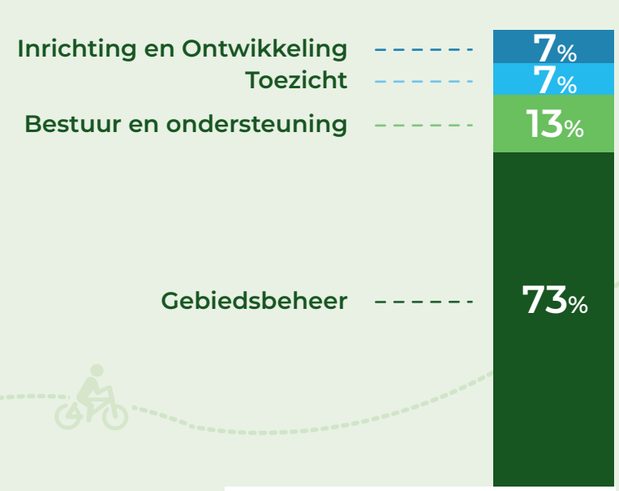

totaal € 4.055.305

Waar kwam het geld vandaan?

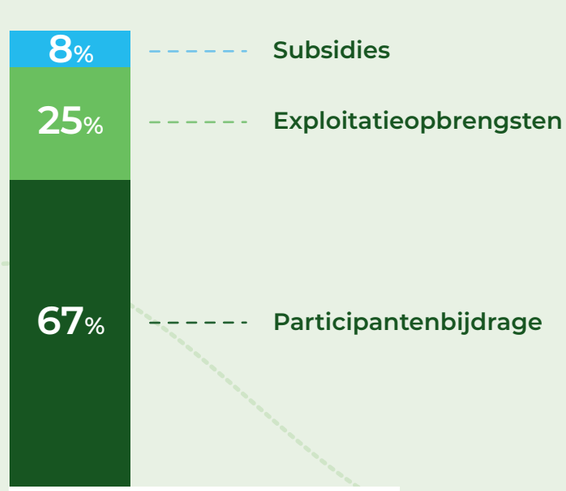

totaal € 4.055.305

2023 highlights

Twiske - Waterland

Ontwikkeling van 6 themaroutes

In het kader van het programma Vitaal Platteland zijn 6 themaroutes ontwikkeld. Deze routes dienen als doel bewoners en (regio) bezoekers nationaal te inspireren, informeren en spreiden over Laag Holland.

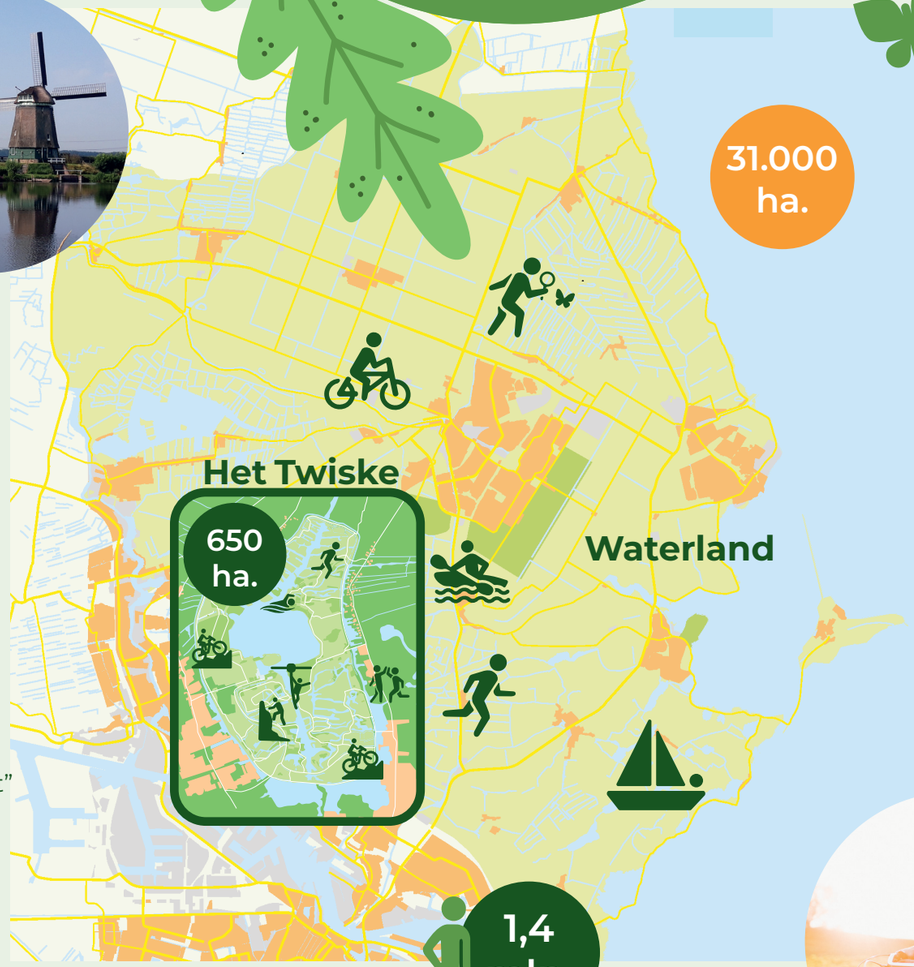

Project Storytelling Twiske-Waterland

In het kader van het project ‘storytelling recreatieschap Twiske-Waterland’ zijn 4 longreads (themaverhalen) gemaakt. Deze longreads vertellen het verhaal van Twiske-Waterland. Dit project is één van de deelprojecten uit het uitvoerings-programma van het ambitiedocument Twiske-Waterland.

Groene vrijdag in Het Twiske en bosrevitalisering in Het Uilenbos

Zo’n 200 enthousiaste vrijwilligers van de stichting “Trees for All” staken op vrijdag 24 november 2023 de handen uit de mouwen. Samen hebben zij een ”Green Friday Forest” gecreëerd in Het Twiske. Er zijn circa 5600 jonge bomen en struiken gepland. De provincie Noord-Holland heeft met het verstrekken van een subsidie het mogelijk gemaakt dat er ook werkzaamheden voor bosrevitalisering zijn uitgevoerd.

Recreatief Netwerk Laag Holland in kaart gebracht

De besturen van de recreatieschappen Twiske-Waterland en Alkmaarder- en Uitgeestermeer hebben het rapport “Versterking Recreatief Netwerk Laag Holland” vastgesteld. De strekking van het rapport is om de bestaande routestructuur te versterken met het oog op de toenemende druk door bevolkingsgroei én om de stroom nieuwe bezoekers in goede banen te leiden.

Vier online wandelrouteboekjes

Om het wandelen door Waterland nog leuker te maken, heeft recreatieschap Twiske-Waterland vier online routeboekjes ontwikkeld. Deze wandelroutes verrijkt met informatie over natuur, cultuur en historie, nemen wandelaars mee langs mooie locaties, terwijl zij onderweg meer te weten komen over Waterland.

1 groot evenement
> 5.000 bezoekers

941 volgers Instagram

6.000 volgers Facebook

92.869 website bezoekers

Proef waterzuivering ijzerzand in Het Twiske

Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) werkt als onderdeel van de “Kaderrichtlijn water” aan het verbeteren van de waterkwaliteit. In gebieden waar dat een groot verschil kan maken, zet HHNK het defosfateren van water in. Oftewel fosfaten, die een voedingsbodem zijn voor blauwalg, uit het water te zuiveren. Het Twiske is één van de gebieden waar in 2023 een proef is gestart.

www.twiske-waterland.nl

recreatieschap twiske-waterland

Jaarstukken 2023

Recreatieschap Twiske-Waterland

recreatieschap twiske-waterland

Versie 4 april 2024

Inhoudsopgave

Samenvatting **3**

Jaarverslag **6**

Programmaverantwoording *12*

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting *14*

Programma 2. Beheer en onderhoud *20*

Programma 3. Toezicht en veiligheid *25*

Programma 4. Bestuur en ondersteuning *26*

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen *28*

Paragrafen *30*

A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing *31*

B. Kapitaalgoederen *33*

C. Financiering *40*

D. Bedrijfsvoering en openbaarheid *43*

E. Grondbeleid *47*

F. Participanten *49*

Jaarrekening **52**

Overige gegevens **69**

Bijlagen **74**

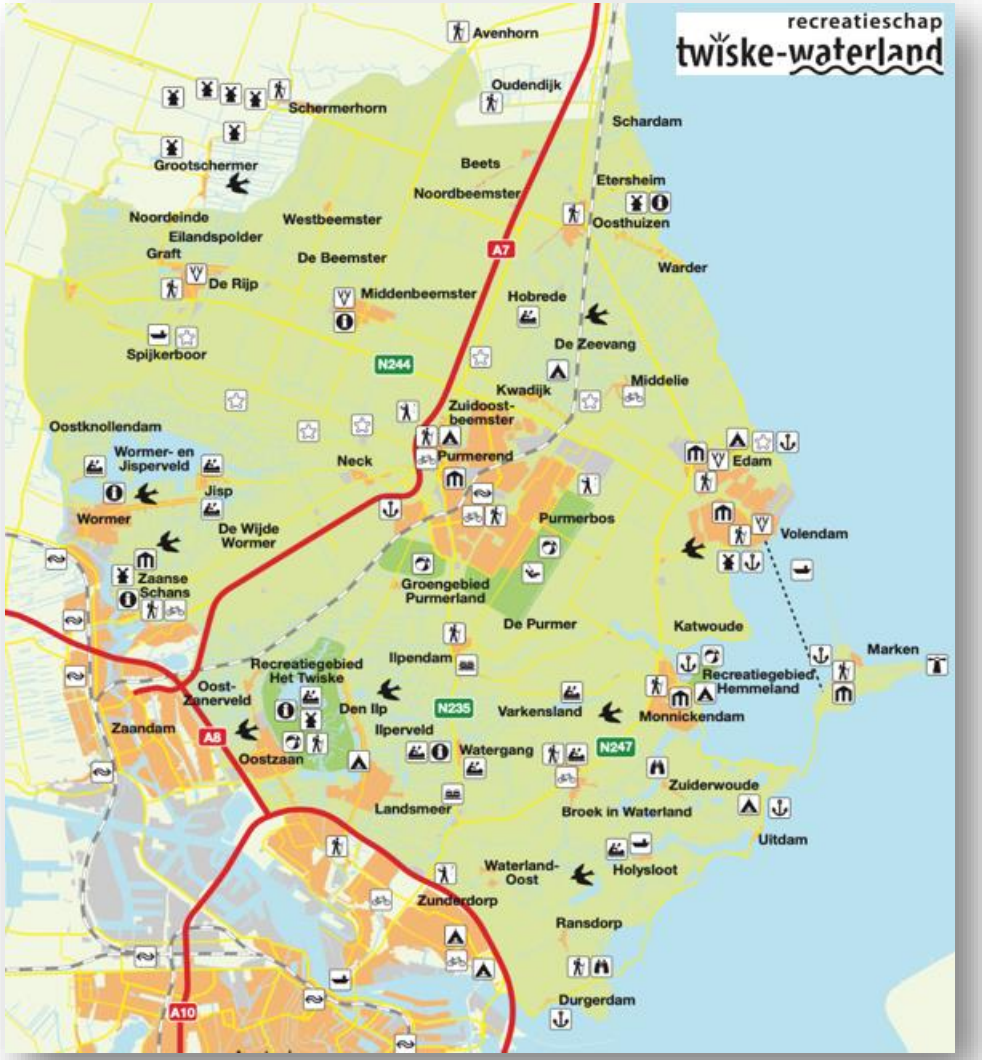

Samenvatting

Het werkgebied van het recreatieschap bestaat uit het grondgebied van de gemeenten Amsterdam (Landelijk Noord), Edam-Volendam, Landsmeer, Oostzaan, Purmerend, Waterland, Wormerland en Zaanstad en het voormalige Graft de Rijp (nu gemeente Alkmaar). Deze gemeenten (met uitzondering van Alkmaar) nemen samen met Provincie Noord-Holland deel aan de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Twiske-Waterland. Het recreatieschap beheert en onderhoudt recreatieterreinen, natuurterreinen en recreatieve routes en objecten in haar werkgebied. Zij bekostigt haar activiteiten uit inkomsten van huren, pachten, evenementen (in voorkomende gevallen projectsubsidies) en bijdragen van de participanten. Recreatie Noord-Holland is de uitvoeringsorganisatie voor het recreatieschap.

Kerngegevens: 31.000 hectare werkgebied, waarvan 855 hectare beheergebied (Twiske en Purmerland). Binnen het werkgebied worden plm. 1200 km wandel-, fiets-, vaar- en ruiterroutes beheerd en onderhouden. De bezoekersaantallen tenderen naar een grote stijging waarvan de precieze getallen duidelijk worden gemaakt in de recreatiemonitor die in de zomerronde kenbaar wordt gemaakt

Bestuurlijke ontwikkelingen

In november is mevrouw Esther Rommel aangesloten bij het Algemeen Bestuur. Mevrouw Rommel vervangt mevrouw Zaal als de gedeputeerde voor de provincie.

Namens:
Amsterdam: mevrouw Yassmine el Ksaihi, tevens voorzitter
Edam-Volendam: de heer Dirk Dijkshoorn
Landsmeer: mevrouw Jacobien van Boeijen
Oostzaan: de heer Eelco Taams
Purmerend: de heer Mario Hegger
Waterland: de heer Ronald Wolters
Wormerland: de heer Jeroen Schalkwijk, tevens vicevoorzitter
Zaanstad: de heer Wessel Breunesse
Provincie: mevrouw Esther Rommel
Het dagelijks bestuur bestaat uit de vertegenwoordigers van de gemeenten: Amsterdam, Landsmeer, Waterland en Zaanstad.

Door een wetswijziging is vanaf 2023 het dagelijks bestuur van het recreatieschap verantwoordelijk voor het afgeven van de rechtmatigheidsverantwoording. Dit betekent dat voortaan het dagelijks bestuur in de jaarstukken een rechtmatigheidsverantwoording moet opnemen. Dit gebeurt in de paragraaf Bedrijfsvoering. Samen met de externe accountant is een plan van aanpak opgesteld en in de eerste bestuursronde van 2023 heeft het bestuur het normenkader, de gewijzigde controleverordening en de gewijzigde verordening financieel beheer vastgesteld. Op basis van de uitgevoerde interne controle legt het dagelijks bestuur nu zelf verantwoording af over de rechtmatigheid van de baten, lasten en balansmutaties.

Wat heeft het gekost en opgeleverd?

De totale lasten van Twiske-Waterland waren het afgelopen jaar € 4.055.305. Hiervan is € 2.946.398 besteed aan het beheren en onderhouden van de schapsgebieden. Daarnaast is € 539.100 benut voor het ondersteunen van het bestuur. Dit is inclusief de kosten van het bestuursbureau. Verder is € 276.045 uitgegeven aan ontwikkeling en inrichting. Tenslotte hebben veiligheid en toezicht € 291.508 en algemene dekkingsmiddelen € 2.253 gekost.

De totale baten van Twiske-Waterland waren het afgelopen jaar € 4.026.508. Hiervan kwam € 2.697.443 uit de participantenbijdrage. Daarnaast bestond € 1.000.435 van de baten uit parkeeropbrengsten, evenementeninkomsten, rentebaten en huren en pachten. Tot slot kwam € 328.630 uit subsidies en (project)bijdragen.

Voorgesteld wordt om het resultaat van € 28.797 (negatief) te onttrekken aan de reserves.

Financieel resultaat

Het financiële resultaat is een stuk minder negatief dan vooraf begroot. De jaarrekening laat over 2023 een negatief resultaat zien van € 28.797, terwijl een negatief resultaat van € 309.955 was begroot. Het positieve verschil van € 281.158 wordt verklaard door:

- Lagere kosten incidentele projecten (€ 230.000 positief). Deze kosten schuiven grotendeels door naar 2024;
- Minder inzet RNH voor reguliere werkzaamheden (€ 26.000 positief);
- Hogere baten door rente (€ 175.000 positief);
- Hogere parkeeropbrengsten (€ 63.000 positief);
- Hogere opbrengsten hout, huur en pacht (€ 26.000 positief);
- Tegemoetkoming in de kosten groene boa's (€ 21.000 positief);
- Extra dotatie voorziening groot onderhoud i.v.m. 4 bruggen de Vennen (€ 260.000 negatief).

	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Verschil
Lasten	4.055.305	4.034.593	20.711
Baten	4.026.508	3.724.638	301.870
Saldo	**-28.797**	**-309.955**	**281.158**

Participantenbijdragen

Zoals afgesproken in de gemeenschappelijke regeling wordt de participantenbijdrage jaarlijks geïndexeerd. Voor 2023 was de index 5,17%.

Participant	Bijdragen-verdeling 2023	Bijdrage in 2022	Bijdrage in 2023
Provincie Noord-Holland	56,04%	1.437.340	1.511.651
Gemeente Amsterdam	23,56%	604.287	635.528
Gemeente Edam-Volendam	1,33%	34.114	35.877
Gemeente Landsmeer	1,62%	41.628	43.780
Gemeente Oostzaan	0,66%	16.996	17.875
Gemeente Purmerend	6,96%	178.528	187.757
Gemeente Waterland	0,65%	16.634	17.494
Gemeente Wormerland	0,61%	15.576	16.383
Gemeente Zaanstad	8,57%	219.736	231.098
Totaal	**100,00%**	**2.564.839**	**2.697.443**

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen

In onderstaande tabel is te zien dat het negatieve resultaat van de jaarrekening is onttrokken aan de algemene reserve en de bestemmingsreserves. De reserves van Twiske-Waterland bedroegen eind 2023 € 5.203.785.

De voorziening groot onderhoud is in 2023 toegenomen en bedraagt eind 2023 € 411.749.

	Stand per 31-12-2023	Stand per 31-12-2022	Verschil
Algemene reserve	3.312.560	3.312.729	-169
Bestemmingsreserves	1.891.225	1.919.853	-28.628
Totaal reserves	**5.203.785**	**5.232.582**	**-28.797**
Voorziening groot onderhoud	411.749	154.575	257.173
Totaal reserves en voorzieningen	**5.615.534**	**5.387.157**	**228.377**

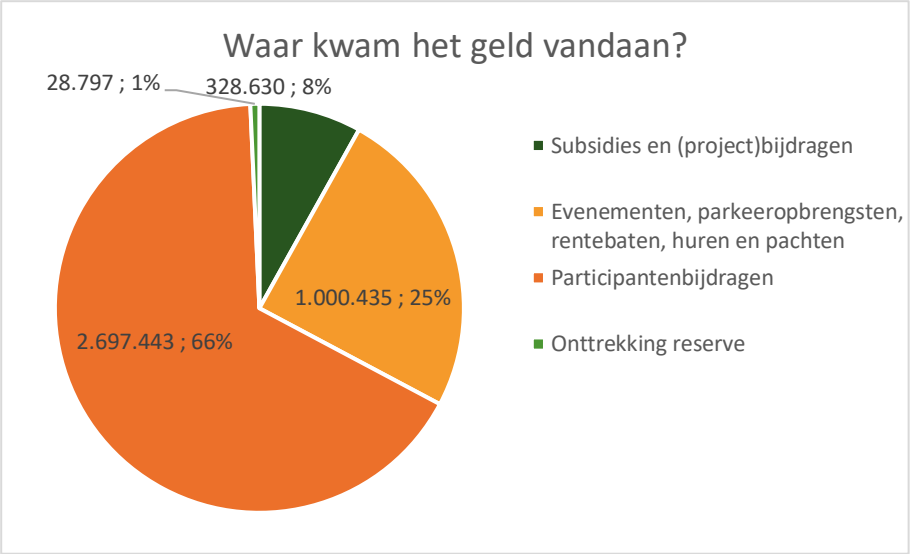

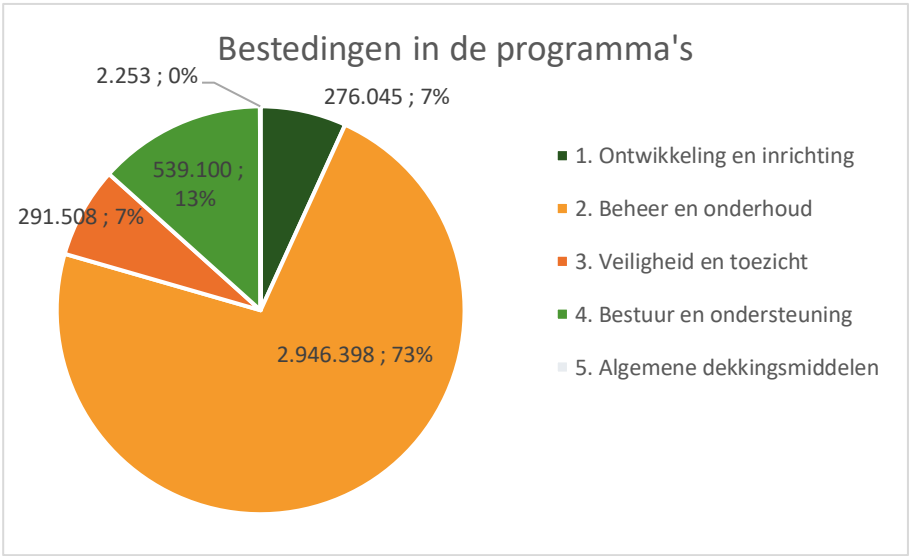

Jaarverslag

Beleidsverantwoording

Het doel van Twiske-Waterland is vastgelegd in artikel 2 van de Gemeenschappelijke Regeling, gewijzigd vastgesteld op 23 mei 2016:

a. Het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling in de openluchtrecreatie;
b. In samenhang met het vorenstaande tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijkmilieu;
c. Het tot stand brengen en duurzaam in stand houden van het specifiek en gedifferentieerde karakter van het landschap door bescherming, ontwikkeling en consolidatie van de waarden die het in zich draagt en
d. Het verwerven van inkomsten uit het recreatiegebied ter verwezenlijking en instandhouding van de direct hiervoor genoemde doelstellingen.

In 2024 wordt Gemeenschappelijke Regeling van het Twiske-Waterland gewijzigd. Deze wijziging heeft geen invloed op artikel 2 van de Gemeenschappelijke Regeling.

Strategische doelen 2023

In 2020 werd een Ambitiedocument en het uitvoeringsprogramma vastgesteld. De strategische doelen zijn daarin vastgesteld. Dit is waar ‘we het voor doen’:

- Meer biodiversiteit;
- Betere spreiding recreanten;
- Breder recreatief aanbod.

Operationele doelen

Het in stand houden van de gebieden en voorzieningen maakt het leeuwendeel van de inspanningen en bestedingen uit. Maar daarnaast werd in 2023 ook gewerkt aan:

- Het evalueren en actualiseren van het voortschrijdend uitvoeringsprogramma;
- Herzien van het evenementenbeleid;
- De procesbegeleiding en contractvorming van zorgboerderij De Marsen;
- Het faciliteren van natuur inclusieve recreatie;
- Het leveren van een bijdrage aan het herstel van het Schanszichtpad. In 2023 is het herstelde Schanszichtpad geopend;
- Totstandkoming van rapportages en adviezen voor het recreatieve grid en de biodiversiteit in het water. Die activiteiten zijn verlengt tot eind 2024 en behelst de uitwerking van subsidietoekenning vanuit het Integraal Bestuurlijk Programma Platteland in 2020. In 2023 is het rapport recreatief grid vastgesteld.
- Vormgeven van recreatieve elementen Markermeerdijken en omlegging van bestaande routes tijdens de werkzaamheden;
- Vaststellen van een visie voor de Blauwe Poort;
- Herstelwerkzaamheden aan 2 wandelbruggen in de Vennen
- Voorbereidingen getroffen voor de vervanging van de Pikpotweg brug.

Voor ondersteuning van de bedrijfsvoering en bestuurlijke slagkracht werden:

- De P&C-cyclus verbeterd door vereenvoudiging van de uurtarieven en kostenverdeelsleutels;
- De begrotingen en jaarstukken opgemaakt conform het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV);
- De risicoanalyse, beheersmaatregelen en weerstandsreserve geactualiseerd.

Het jaar van recreatieschap Twiske-Waterland

Twiske-Waterland heeft in 2023 veel van het oorspronkelijke programma kunnen realiseren.

Samenwerking

De werkzaamheden van het recreatieschap stonden in 2023 vooral in het teken van het uitvoeren van onderhoud aan de natuur, recreatieve voorzieningen en het herstel van de stormschade na zomerstorm Poly. Samenwerking in het netwerk was vooral aan de orde bij de uitwerking van de projecten van het Uitvoeringsprogramma. Bij die samenwerking werd veel nadruk gelegd op betere benutting van de bestaande voorzieningen en verrijking van de recreatieve ervaringen door ontwikkelen van routes en verhalen. In 2023 zijn bijvoorbeeld vier wandel- en fiets routes met historische verhalen ontwikkeld door Bureau Toerisme Laag Holland in opdracht van het recreatieschap. Samenwerking met natuurverenigingen, gemeenten en sponsors leverde ook resultaat op bij het herstellen van wandelroutes of om meekoppelkansen te creëren waardoor een breder aanbod en een rijkere ervaring voor onze recreanten gaat ontstaan. Dat betekent ook dat in een aantal gevallen de routes en voorzieningen werden omgelegd of (tijdelijk) gesloten om natuur te beschermen. Voor natuurherstel werden vele hectares natte natuur na jaren van successie teruggezet en werden exoten als bramen uit de rietvelden, bermen en bosopstanden verwijderd.

De zorg voor de natuur vraagt om regelmatig actualiseren van de kennis van de natuurwaarden en de onderhoudsbehoefte. In 2023 is aan de slag gegaan met het in 2022 geactualiseerde beheer- en onderhoudsplan om onder andere de biodiversiteit te vergroten. De zorg voor de natuur leverde ook een groei van de ganzenpopulatie op. Deze groei is zodanig dat deze onbeheersbaar is en ook neveneffecten heeft, zoals: verdringing van andere broedvogels en kwaliteitsproblemen voor ligweiden, stranden en zwemwater.

Samenwerking op het gebied van zwemwaterkwaliteit heeft al eerder geleid tot het aanleggen en gesubsidieerd krijgen van drie doorspoelvoorzieningen (Vennegat, Speelsloot en strand de Does). Met het hoogheemraadschap werd verkend hoe waterconservering en kwaliteitsverbetering verder kan worden verbeterd. In 2023 is het hoogheemraadschap met twee pilots begonnen voor het filteren van inlaatwater, waarvan een in het Twiske. Deze pilot loopt nog.

Ontwikkeling recreatiedruk

De recreatieve waarden van de gebieden worden hiermee onderstreept. Wij verwachten dat de aanwas van het bezoek blijvend is. Een belangrijke reden voor die verwachting is dat het aantal inwoners in omgeving stijgende is. De deelnemende gemeenten groeiden in 2023 samen met bijna 5000 inwoners. Andere indicatoren voor nog verdere groei van het aantal bezoekers in de toekomst, zijn de bouwopgaven voor de MRA. In 2023 is de woondeal MRA gesloten waar de gemeenten Amsterdam, Edam-Volendam, Landsmeer, Oostzaan, Purmerend, Waterland, Wormerland en Zaanstad ook deel van uitmaken. De ambitie is om voor 2030 900.000 nieuwe woning te realiseren, waarvan een gedeelte in de buurt van het Twiske: Amsterdam heeft een bouwambitie van 7.500 huizen per jaar. De overige gemeenten hebben gezamenlijk een bouwopgaaf van rond de 16.500.

Reden temeer voor het nemen van maatregelen voor het spreiden van de recreatiedruk en het bieden van een breder palet van recreatieve voorzieningen (twee van de drie ambities). Bij het nemen van maatregelen om de recreatiedruk te spreiden besteed het recreatieschap veel aandacht aan de balans tussen natuur en recreatie.

Ecologisch beheer van het Twiske

Het Twiske kent al sinds de visie 2006 een recreatieve zonering met onderscheid tussen intensieve en extensieve gebieden. Deze zonering volgt de indeling van het gebied, zoals aangelegd in de jaren ’70. Het jaarlijks terugkerend onderhoud en het

meerjarige grootonderhoud zijn gericht op instandhouding en waar mogelijk verbetering van de recreatieve gebruiks- en natuurwaarden. Daarvoor wordt gebruik gemaakt van ecologische kennis, vergaard uit ecologische onderzoeken, het Natura2000 beheerplan en periodiek overleg met natuurbeheerders en vrijwilligers. Specifiek onderzoek als voorwaarde voor vergunningverlening van de evenementen levert inzicht in de aanwezige waarden en eventuele mitigerende of beschermende maatregelen. Met die jaarlijkse onderzoeken zijn de delen van de intensieve zone; de evenemententerreinen en directe omgeving goed in beeld.
Mede door de onderbouwing van het ecologisch beheerplan (rapport Ron van der Hut) zijn met 100 % subsidie van de provincie in 2022 natuurherstelmaatregelen in rietgraslanden opgestart ten behoeve van de N2000 doelsoorten. 15 februari 2023 is er een IVOT veldbezoek geweest waar de natuurherstelmaatregelen bekeken zijn. De toelichting en het veldbezoek zijn heel positief ontvangen. Op 15 maart 2023 is het project opgeleverd.

Recreanten waarderen Het Twiske met een hoog cijfer!

De mening van de recreanten en andere bezoekers is belangrijk voor het recreatieschap. Het is belangrijk om te weten hoe de voorzieningen worden gewaardeerd, wat bezoekers vinden van het onderhoud en of er wensen zijn voor de toekomst. In 2021 is daar onderzoek naar gedaan door middel van een digitale enquête over het Twiske. De respons op het onderzoek was goed en men waardeerde het Twiske met een 8,5! Uit het onderzoek kwamen een aantal verbeterpunten die inmiddels deel uitmaken van het beheer en het meerjarenuitvoeringsprogramma. Een van deze verbeterpunten is dat de toiletvoorzingingen beter kunnen worden onderhouden en dat er meer aandacht aan zwerfafval mag worden besteed. In 2023 is er extra aandacht besteed aan het opruimen van zwerfafval en extra schoonmaakrondes van de toiletten verzorgd. In 2024 worden de voorbereidingen voor het modernisering van de toiletvoorzieningen voortgezet en uitgevoerd.

Versterking Markermeerdijken

De versterking van de Markermeerdijken is inmiddels enkele jaren onderweg. De betrokkenheid van het recreatieschap daarin is het vormgeven van en uitvoering van de recreatieve voorzieningen, zoals het fietspad en de bankjes. Voor de uitvoering vindt gefaseerd overleg plaats met de Alliantie Markermeerdijken, de provincie, recreatieschap Westfriesland en de betrokken gemeenten. Vanaf 2024 vindt gefaseerd de oplevering van de recreatieve elementen aan het recreatieschap (als beoogd beheerder) plaats. De bestuurlijke participatie is geborgd doordat de voorzitter van het bestuur deelneemt aan de stuurgroep.

Het jaar 2023 stond in het teken van voorbereiding van de processen van oplevering en vaststelling van de definitieve ontwerpen op de juiste locaties. Bovendien zijn de eerste fiets- en wandelroutepanelen, die voor de werkzaamheden waren verwijderd, teruggeplaatst. Het vervangen van deze panelen vindt plaats nadat het geografische kaartbeeld is aangepast aan de nieuwe situatie. Het recreatieschap is tevens beoogd beheerder van vijf aan te leggen dijkplaatsen wat een vergunningseis van de provincie is. In 2023 zijn ook stappen gezet om te komen tot de definitieve ontwerpen van deze dijkplaatsen.

Het bureau Cyber heeft de beheerraming van het fietspad en recreatieve elementen geactualiseerd. Deze valt binnen de begroting zoals opgesteld in 2017. In 2023 is ook het project herstel wandelverbinding zeesluis Edam-Volendam weer hervat. Dit valt samen met de versterking van de Markermeerdijken en is dus een meekoppelkans. Het werk aan de dijkversterking brengt wel diverse afsluitingen en wegomleggingen met zich mee. Deze zijn verwerkt op de websites en in de apps van de diverse routenetwerken in beheer bij het Routebureau.

Routes

Het landschap in Waterland heeft veel bijzondere verhalen en leent zich perfect voor de mooiste wandelingen. Om het wandelen door Waterland nog leuker te maken heeft recreatieschap Twiske-Waterland in opdracht van het bestuur vier online routeboekjes in 2023 ontwikkeld. Deze wandelroutes – verrijkt met informatie over natuur, cultuur en historie – nemen wandelaars mee langs de mooiste locaties, terwijl zij onderweg meer te weten komen over Waterland. De volgende themaroutes zijn ontwikkeld: De Kogenroute, De Purmerroute, Rondje 'broek' en volgermeer en Werelderfgoed in het kwadraat. Wandelaars krijgen bij de routes mooie stukken van verschillende delen van het recreatieschap te zien. Zo kunnen wandelaars bijvoorbeeld van het mooie landschap van Broek en Waterland genieten, of langs de Droogmakerij de Beemster én de Stelling van Amsterdam wandelen. De vier routes bestaan zowel uit korte als langere routes waardoor er voor iedereen een leuke route te bewandelen valt.

Daarnaast is in 2023 de in 2021 geopende oer-IJ e-bikeroute voorzien van eigen routeborden. De bebording is tot stand gekomen door beheerafspraken met de recreatieschappen Twiske-Waterland, Groengebied Amstelland, Spaarnwoude en Alkmaarder- en Uitgeestermeer en is gefinancierd met subsidies van de provincie Noord-Holland en de gemeenten Haarlem en Haarlemmermeer.

Heropening Schanszichtpad

Op 14 juli 2023 is het Schanszichtpad officieel heropend door mevrouw Zaal (gedeputeerde Provincie Noord-Holland), mevrouw Tienkamp (hoofd Staatsbosbeheer Noord-Holland) en de heer Breunesse (wethouder Zaanstand en bestuurslid recreatieschap Twiske-Waterland). In november 2018 ging dit laarzenpad dicht vanwege de onveilige staat van de wandelbruggen. Dankzij financiële bijdragen van de provincie, het Edwin Bouw Fonds, de gemeente Zaanstad en recreatieschap Twiske-Waterland konden deze bruggen worden hersteld. Het recreatieschap neemt het beheer van het wandelpad en de bruggen over van Staatsbosbeheer. Wandelaars kunnen weer volop genieten van de mooie Kalverpolder nu het Schanzichtpad weer open is. Het project 'Schanzichtpad' is één van de projecten uit het uitvoeringsprogramma van het ambitiedocument Twiske-Waterland.

"Groene vrijdag" in het Twiske

Vrijdag 24 november 2023 zijn in het kader van 'Green Friday Forest' circa 5600 jonge bomen en struiken door vrijwilligers in het Twiske geplant. De nieuwe aanplant bestaat uit 12 verschillende soorten bomen en struiken. Deze variatie aan bomen en struiken bevordert de biodiversiteit en draag bij aan het klimaatbestendiger- en sterker maken van de bossen. Zo zijn er boomsoorten aangeplant die beter bestand zijn tegen hitte en droogte. De keuze voor de soorten nieuwe aanplant is in overleg gegaan met de beheerders van het Twiske.

Evaluatie uitvoeringsprogramma

Op 20 december 2020 is een eerste versie van het uitvoeringsprogramma vastgesteld voor de uitvoering van het ambitiedocument. De inhoud van het programma is samengesteld op basis van een eerste inventarisatie van onder andere gemeentelijke programma's. In de zomervergadering van het algemeen bestuur in 2021 is besloten meer aandacht te geven aan gemeentelijke en provinciale ambities en aan te sluiten bij regionale programma's op het gebied van recreatie- en natuurontwikkeling. Dit heeft bij de evaluatie geleid tot het uitbreiden van het uitvoeringsprogramma met een lijst van projecten en meekoppelkansen. Deze wordt gemonitord. In 2023 is veel aandacht besteed aan de ontwikkeling van het gebied wat bijvoorbeeld terug te zien is in de ontwikkeling van een visie voor de Twiske Poort.

Evaluatie Bestuursbureau

1 Januari 2022 is het bestuursbureau van start gegaan met als doel een duidelijkere afscheiding van de opdrachtgever-opdrachtnemer-relatie tussen de recreatieschappen en de uitvoeringsorganisatie Recreatie Noord-Holland N.V. Bij de oprichting is overeengekomen dat in 2024 een evaluatie zou plaatsvinden. Om praktische redenen

is besloten deze evaluatie in 2023 te laten plaatsvinden. Tot nu toe zijn gesprekken gevoerd en bevind het proces zich in een inventariserende fase.

Hooglanders in Het Twiske

Er zijn in het Twiske drie deelgebieden waar Schotse Hooglanders zorgen voor begrazing en waar de natuur zoveel mogelijk zijn gang kan gaan. Deze manier van beheer zorgt ervoor dat deze gebieden populair zijn bij bezoekers van het gebied. De Hooglanders zijn sinds 2022 niet meer eigendom van het recreatieschap.

Voortgang verbetering planning en control cyclus

De planning en control cyclus wordt continue verbeterd. Ook wordt opvolging gegeven aan de aanbevelingen van de accountant.

- Begin 2023 zijn de gewijzigde inkoop- en aanbestedingsrichtlijn en de algemene inkoopvoorwaarden vastgesteld.
- De processen rondom autorisaties in digitale systemen zijn aangescherpt.
- De verplichte rechtmatigheidsverantwoording is ingebed in de bedrijfsvoering van het recreatieschap waarvoor begin 2023 het normenkader en controleplan zijn vastgesteld. Tot en met 2022 gaf de externe accountant een rechtmatigheidsoordeel bij de jaarrekening. Door een wetswijziging is vanaf 2023 het dagelijks bestuur van het recreatieschap verantwoordelijk voor het afgeven van de rechtmatigheidsverantwoording. Dit betekent dat voortaan het dagelijks bestuur in de jaarrekening een rechtmatigheidsverantwoording moet opnemen. Dit gebeurt in de paragraaf Bedrijfsvoering.

Communicatie 2023

In 2023 is weer aan (online)communicatie gedaan vanuit het Twiske Waterland. Onderstaand een greep uit de communicatieberichten uit 2023.

In 2023 zijn weer regelmatig nieuwsberichten op de website twiske-waterland.nl gepubliceerd over actuele onderwerpen en de voortgang en afronding van de werkzaamheden in het kader van het 'project natuurherstel rietgrasland in Het Twiske', heropening van Het Schanszichtpad, wegwerkzaamheden, festivals (op- en afbouw en bereikbaarheid), nieuwe fiets- en wandelroutes, stormen en de water kwaliteit in het zwemseizoen.

Het recreatieschap werkt al een paar jaar constructief en succesvol samen met Bureau Toerisme Laag Holland voor de promotie van het Twiske-Waterland. Het toeristisch magazine 'dagje uit' komt drie keer per jaar uit en wordt in de regio (Laag-Holland) huis-aan-huis verspreid aan 95.400 huishoudens. Dagje uit is er op gericht om de regiobewoners te activeren om op pad te gaan in de eigen regio. In het magazine zijn in opdracht van Twiske-Waterland in 2023 artikelen verschenen over onder andere de (route)voorzieningen, het ontstaan van recreatie- en natuurgebied Het Twiske, natuurbeleving, ondernemers in Het Twiske en activiteiten in Het Twiske en Waterland zoals wandel en fietsroutes. Het magazine is een uitgave van Bureau Toerisme Laag-Holland.

Het aantal volgers op social media steeg in 2023 op Facebook met 1% en op Instagram met 17%.
In 2023 werd zowel offline als online aan gebiedspromotie/communicatie gedaan:

- Deelname aan het programma van NH TV over start van het broedseizoen van weidevogels;
- Deelname aan NH TV Zomertourcampagne " "Ziel van de regio."

Maatschappelijke rol

Tijdens al die werkzaamheden pakte het recreatieschap ook haar maatschappelijke rol op en bood stageplaatsen voor studenten toegepaste biologie van het Aeres Almere. Voor het bieden van kansen aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt werd in 2023 opnieuw de samenwerking met Werkom gevonden.

Programmaverantwoording

Zoals in de onderstaande tabel kan worden gelezen zijn de verschillende taken die het recreatieschap uitvoert verdeeld over vier programma's, met een vijfde programma voor de algemene dekkingsmiddelen. In de programma's zitten naast kosten ook exploitatieopbrengsten, zoals de inkomsten uit huren, (erf)pachten, vergunningen, veergelden pontjes en gebruiksvergoedingen voor onder meer muziek- en sportevenementen.

Een groot deel van de kosten worden gedekt door de jaarlijkse financiële bijdrage van de participanten; de deelnemers in de gemeenschappelijke regeling. De exploitatieopbrengsten en de participantenbijdragen zijn verwerkt als baten in de begroting en jaarrekening van het recreatieschap.

De lasten en baten zijn als volgt verdeeld over de programma's.

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	276.045	63.034	-213.012
2. Beheer en onderhoud	2.946.398	1.050.016	-1.896.382
3. Veiligheid en toezicht	291.508	21.157	-270.351
4. Bestuur en ondersteuning	539.100	-	-539.100
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves)	2.253	2.892.300	2.890.047
Totaal voor bestemming	**4.055.305**	**4.026.508**	**-28.797**
	Toevoeging	**Onttrekking**	**Saldo**
Ad 5. Mutaties reserves	-	-28.797	-28.797
Totaal na bestemming	**4.055.305**	**4.055.305**	**-**

Verkorte balans

De balans per 31 december 2023 kan verkort als volgt worden weergegeven.
(bedragen x € 1.000)

ACTIVA	2023	2022	PASSIVA	2023	2022
Vaste activa			***Vaste financieringsmiddelen***		
Materiële vaste activa	422	298	Eigen vermogen	5.204	5.233
Financiële vaste activa	-	-	Voorzieningen	412	155
			Vaste schulden met een rente typische looptijd van> 1 jaar	-	-
Subtotaal	***422***	***298***	***Subtotaal***	***5.616***	***5.387***
Vlottende activa			***Vlottende passiva***		
Vorderingen en overlopende activa	271	86	Netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd < een jaar	198	162
Uitzettingen met een rente typische looptijd < een jaar	5.173	5.435	Overlopende passiva	84	299
Liquide middelen	32	29			
Subtotaal	***5.476***	***5.550***	***Subtotaal***	***283***	***461***
Totaal	**5.898**	**5.848**	**Totaal**	**5.898**	**5.848**

Overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2023

	Jaarrekening 2023			Begroting na wijziging 2023			Jaarrekening 2022		
Programma	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
1. Ontwikkeling en inrichting	276.045	63.034	-213.012	533.318	65.169	-468.149	433.594	-	-433.594
2. Beheer en onderhoud	2.946.398	1.050.016	-1.896.382	2.698.554	942.027	-1.756.527	2.322.914	1.042.415	-1.280.500
3. Veiligheid en toezicht	291.508	21.157	-270.351	271.243	-	-271.243	272.930	16.723	-256.207
4. Bestuur en ondersteuning exclusief overhead	120.133	-	-120.133	115.046	-	-115.046	112.906	-	-112.906
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves en heffing vennootschapsbelasting	2.253	2.892.300	2.890.047	1.892	2.717.442	2.715.550	1.794	2.584.454	2.582.660
Overhead	418.967	-	-418.967	414.540	-	-414.540	358.415	-	-358.415
Heffing vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**4.055.305**	**4.026.508**	**-28.797**	**4.034.593**	**3.724.638**	**-309.955**	**3.502.553**	**3.643.592**	**141.039**
Resultaatbestemming (mutaties reserves)	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**
Algemene reserve	832.008	-832.177	-169	-	-572.177	-572.177	487.456	-302.110	185.346
Bestemmingsreserves	273.708	-302.336	-28.628	273.708	-11.486	262.222	149.717	-194.024	-44.307
Totaal mutaties reserves	**1.105.716**	**-1.134.513**	**-28.797**	**273.708**	**-583.663**	**-309.955**	**637.173**	**-496.134**	**141.039**
Gerealiseerd resultaat			**-**			**-**			**-**

In bovenstaande tabel is de begroting na wijziging 2023 opgenomen als referentie, omdat in deze programmaverantwoording de jaarrekening 2023 wordt verantwoord ten opzichte van de begroting na wijziging 2023. Voor een vergelijking tussen de begroting voor- en na wijziging 2023, zie het overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2023 in de jaarrekening.

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting

Ambitie

Met het programma ontwikkeling en inrichting heeft het recreatieschap zich ingezet voor de ontwikkeling van recreatie en natuur. In 2023 gebeurde dat vooral door:

Prestaties per taakveld in 2023

Een specificatie van de projecten uit dit programma is onderaan te vinden in de tabel “specificatie van de projecten per taakveld”.

Taakveld 3.1 Economische ontwikkeling

Het schap zet in op werving en begeleiding van ondernemers en bestaande planvorming. De belangrijkste projecten zijn ’storytelling’ en ‘recreatief grid Laag Holland’. De totale lasten zijn € 50.897 lager dan begroot. Dit komt enerzijds door de lagere inzet RNH op reguliere werkzaamheden en anderzijds doordat er een stelpost is opgenomen die is aangewend voor projecten uit het uitvoeringsprogramma op andere taakvelden.

Storytelling recreatieschap Twiske-Waterland

In opdracht van het bestuur zijn in 2023 vier longreads (themaverhalen) van circa 1250 woorden geschreven. Deze longreads zijn in het kader van het project ‘storytelling Recreatieschap Twiske-Waterland’ gemaakt, welke deel uitmaakt van het uitvoeringsprogramma van het Twiske-Waterland. Iedere longread heeft zijn eigen thema, waarin het verhaal van recreatieschap Twiske-Waterland wordt verteld. Deze longreads zijn initieel ontwikkeld vanuit de wens van het bestuur om meer verhalend informatie te creëren over het gebied en als naslagwerk voor uitingen van het recreatieschap. De teksten vertellen op een verhalende manier meer over het DNA van het gebied. Geput vanuit het verleden maar juist ook verrijkt met het hier en nu. De volgende vier thema’s zijn in deze longreads uitgewerkt:

1. Bloeiende handel tussen stand en platteland;
2. Een landschap ontwikkeld door mensen en natuur;
3. Leven met het water;
4. Natuur in Waterland.

Recreatief Grid

De uitvoering van het in januari 2021 gestarte driejarige project ‘Recreatief Grid’ is bij de subsidiegever provincie NH opgerekt tot eind 2024. Als eerste product werd in november 2021 een congres georganiseerd waarbij de 80% versie van het rapport werd gepresenteerd. Na de bespreking met de stakeholders en de partners in de netwerkorganisatie Veen en Poldercoalitie Laag Holland; Landschap Noord-Holland, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en Recreatie Noord-Holland, werd in mei 2022 de 90% versie opgeleverd en samen met het natuurherstelplan voor de veengebieden in Laag Holland gereed gemaakt voor presentatie aan de nieuwe besturen in het najaar. De besturen gaven de beide rapporten vrij voor presentatie en bespreking met de regio’s Zaanstreek-Waterland en Alkmaar, medio 2023.

De kosten van het project ‘Recreatief Grid’ zijn voor 2023 in lijn met de begroting. Aangezien het recreatief grid wordt gesubsidieerd door de provincie zijn de baten ook in lijn met de begroting. De SiSa verantwoording is te vinden in bijlage V ⇗.

Naast de rapportages zijn in dit kader ook praktische zaken gerealiseerd in 2023. Bureau Toerisme Laag Holland heeft in opdracht van het recreatieschap in 2022 totaal 7 fiets en wandelroutes ontwikkeld, gebruik makend van het bestaande in het veld gemarkeerde fiets- en wandelnetwerk en voorzien van interessante verhalen in alle Vitaal Platteland Laag Holland projectgebieden. De routes zijn in 2023 aan het publiek gepresenteerd op de speciaal daarvoor ingerichte pagina op de site van dit bureau: www.laagholland.com/buitengewoon-vitaal-platteland.

Andere zaken vereisen meer tijd, kansen voor cofinanciering en vooral samenwerking met de netwerkpartners. In 2022 zijn samen met Landschap Noord-Holland, provincie Noord-Holland, Staatsbosbeheer en de gemeenten Purmerend, Amsterdam en Zaanstad potentiële locaties voor nieuwe aanlegplaatsen nabij openbaar vervoerstations en in natuurgebieden Ilperveld en polder Westzaan verkend en voorbereid. In 2023 zijn door gebrek aan projectleidingscapaciteit bij zowel RNH als bij projectpartners relatief weinig vorderingen gemaakt. In het najaar van 2023 is de taak voor realisatie van de steigers aan een andere projectleider toegewezen en zijn de voorbereidingen vervolgd. Uitloop tot in 2025 is hierdoor onvermijdelijk geworden. Hiervoor is bij de subsidiegever tijdruimte, want het programma vitaal platteland loopt tot en met 2025 met mogelijk een uitloop tot 2026.

Met de provincie, gemeente Zaanstad, de NS en Bureau Toerisme Laag Holland is gewerkt aan het aanjagen van een aantal ov-stations tot ‘Buitenpoort’. Vooral met station Wormerveer, i.c.m. Zaandijk/Zaanse Schans/Frans Marspad, worden vorderingen gemaakt. De beoogde locaties in Purmerend (Busstation Tramplein) en Amsterdam Noord (Metro Noord) lijken minder rijp te zijn voor Buitenpoortontwikkeling. Buitenpoort Castricum is daarentegen wel kansrijk. Mede door de aanjaagrol van de projectleider, heeft de provincie een opdracht aan Bureau Toerisme Laag Holland gegeven voor de productie van twee gedrukte folders ter promotie van fiets- en wandelroutes die vanaf deze twee buitenpoorten door Laag Holland zijn te maken. De folders zijn in oplagen van 10.000 exemplaren per stuk gedrukt en worden begin 2024 verspreid naar uitgiftepunten op en rond de twee treinstations.

Taakveld 3.2.1 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Dit taakveld omvat de fysieke locatieontwikkelingen. De belangrijkste projecten zijn ’entreegebied voormalige Blauwe Poort’ en ‘uitgifte De Marsen’. De kosten op dit taakveld tezamen zijn in lijn met de begroting.

Entreegebied voormalige Blauwe Poort

In 2023 is begonnen met een inventarisatie van de bestaande situatie en er is een concept visie opgesteld. In dat kader is gesproken met de huidige ondernemers en is onderzoek gedaan naar de kaders waarbinnen ontwikkelingsmogelijkheden liggen. Dit moet op korte termijn resulteren in een toekomstbestendige gebiedsontwikkelingsrichting die recht doet aan de kaders en omstandigheden van dit gebied. De verwachting is dat in het eerste kwartaal van 2024 hier met het bestuur over van gedachten gewisseld kan worden om daarna de gepaste vervolgstappen zorgvuldig te kunnen zetten.
Het gebied waar de voormalige zwemgelegenheid De Blauwe Poort gevestigd was is sinds 2014 veranderd. De zwemgelegenheid kon niet meer in zijn toenmalige vorm blijven bestaan en is daarom destijds gesloten. Sindsdien zijn er het klimbos en een restaurant geopend. In 2020 is het ambitiedocument voor Twiske Waterland vastgesteld. In dit ambitiedocument worden ambities uitgesproken zoals bijvoorbeeld ‘het versterken van het recreatieve landschap’, ‘verbreden en vergroten van het toeristisch recreatief aanbod’ en ‘ruimte voor recreatieve elementen en ondernemerschap’. Dit alles kan samen komen in het gebied van de voormalige De Blauwe Poort om er een dynamisch ontvangstgebied te laten ontstaan die in balans is met de rustige natuur en gemoedelijke recreatie. Op deze wijze wordt invulling gegeven aan 3 pijlers uit het ambitiedocument.

Dit project stond begroot voor de jaren 2023 en 2024. Het leeuwendeel van de werkzaamheden is uitgevoerd in 2023 en daardoor zijn de kosten € 25.664 hoger dan begroot. De kosten zullen navenant lager zijn in 2024 ten opzichte van begroting.

De Marsen

De uitgifte van De Marsen tot woonzorgvoorziening met dagbesteding, is al meer dan 10 jaar een wens van het recreatieschap. Op basis van een verkoopproces werken we samen met Twiske Zorg om tot een uitgifte in erfpacht te komen. In de tussentijd wordt het complex via een bruikleenovereenkomst reeds gebruikt voor dagbesteding. Insteek is dat de huidige dagbestedingscliënten kunnen gaan wonen in de zorgboerderij. De Raphaelstichting is de beoogde zorgexploitant, samen met de huidige aanbieder van dagbesteding. Ook in 2023 zijn de ouders/verzorgers periodiek geïnformeerd over de vooruitgang van dit langdurige proces.

Het overleg met de Welstand is complex en veelomvattend en heeft daarom ook veel tijd gekost. Een positief Welstandadvies is een voorwaarde voor een vergunbaar project. Eind 2023 is met hulp van de wethouder van Landsmeer vooruitgang geboekt in het overleg met de Welstand. Twiske Zorg zal de laatste eisen in het ontwerp verwerken, waarna een positief gemeentelijk besluit wordt verwacht. Vervolgens komt de volgende uitdaging aan de orde voor Twiske Zorg: een financieel haalbare businesscase.

De inspanning van het recreatieschap bestaat uit procesbegeleiding van deze locatie-ontwikkeling. In de begroting is € 29.756 beschikbaar gesteld. Daarvan is ultimo 2023 € 6.504 besteed. Het project heeft vertraging opgelopen door de langdurende gesprekken die Twiske Zorg heeft gevoerd met de Welstand. Hierdoor is de inzet vanuit RNH beperkt gebleven.

Taakveld 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Het aantal verzoeken van ondernemers neemt af. Vanwege het afnemende aantal verzoeken is de loketfunctie afgeschaald. De werkelijke kosten zijn in 2023 nagenoeg nihil.

Taakveld 5.7.1 Openbaar groen en openluchtrecreatie

Dit taakveld betreft het uitvoeren en begeleiden van diverse projecten. In 2023 is een aantal projecten succesvol afgerond, zoals de E-bike route Oer-IJ en de digitale themaroutes. Eind 2022 is het verzoek van gemeente Edam-Volendam gekomen om het project recreatieve passage Zeesluis Edam-Volendam weer op te pakken. Dit heeft ertoe geleid dat in 2023 ruim € 20.000 meer is uitgegeven dan begroot. Een groot gedeelte van de stelpost UP zoals vermeld bij taakveld 3.1 is hiervoor ingezet.

Toch zijn de totale lasten in dit taakveld € 208.996 lager dan begroot. Naast lagere kosten voor reguliere werkzaamheden (€ 20.742), heeft een aantal projecten vertraging opgelopen en zullen doorschuiven naar de volgende jaren. Dit zijn de belangrijkste projecten:

- Financiële bijdrage aan verkennen en overnemen recreatieve infrastructuur (€ 64.740). Dit betreft een financiële bijdrage aan de gemeente Wormerland en Oostzaan voor aanlegplaatsen. De verwachting is dat de bijdrage in 2024 zal plaatsvinden;
- Verkennen overnemen recreatieve infrastructuur (€ 40.867). Dit betreft het onderzoek voor het gehele werkgebied van het recreatieschap naar het overnemen van recreatieve voorzieningen van het Hoogheemraadschap Hollands-Noorderkwartier (HHNK) en gemeenten door het recreatieschap. In 2023 is door capaciteitsgebrek bij zowel RNH als bij de gemeenten een flinke onderschrijding van de kosten te zien;
- Project Landvasten (€ 69.660). Voor de zomer is de projectleider overgestapt naar een andere werkgever, waarna door problemen met capaciteit pas na de zomer een nieuwe projectleider is gevonden. Hierdoor heeft het project vertraging opgelopen.
- Project recreatieve meekoppeling verbreding infrastructuur Markermeerdijken (€ 16.659). Vanwege tegenvallende externe

omstandigheden zoals de hoge waterstand zijn een aantal werkzaamheden blijven liggen;

- Verkenning actualisatie fietsknooppuntennetwerk (€ 13.733) Dit project heeft vertraging opgelopen vanwege de verlate respons van de stakeholders die het onderzoeksbureau Centroïde heeft benaderd.

Baten en lasten

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Verschil 2023	Jaarrekening 2022
Bedrijfskosten	136.833	292.770	-155.937	310.395
Inzet RNH	139.213	240.548	-101.335	123.199
Totale lasten	***276.045***	***533.318***	***-257.273***	***433.594***
Opbrengsten	-	-	-	-
Subsidies en projectbijdragen	63.034	65.169	-2.135	-
Totale baten	***63.034***	***65.169***	***-2.135***	***-***
Saldo	**-213.012**	**-468.149**	**255.137**	**-433.594**

Lasten-en-baten-per-taakveld

Taakveld	Lasten	Baten
3.1 economische ontwikkeling	121.839	63.034
3.2.1 fysieke bedrijfsinfrastructuur	44.168	-
3.3 bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	208	-
5.7.1 openbaar groen en (openlucht) recreatie	109.830	-
Totaal	**276.045**	**63.034**

Specificatie van de projecten per taakveld

Taakveld Nr.	Projectnaam	Jaarrekening 2023 Lasten	Jaarrekening 2023 Baten	Begroting na wijziging 2023 Lasten	Begroting na wijziging 2023 Baten	Verschil (realisatie minus begroting) Lasten	Verschil (realisatie minus begroting) Baten
3.1	Reguliere werkzaamheden economische ontwikkeling	2.958		10.232	-	-7.274	-
3.1	Recreatief Grid Laag Holland	106.465	63.034	108.600	65.169	-2.135	-2.135
3.1	Storytelling	12.417		15.000		-2.583	-
3.1	Stelpost UP	-		38.904		-38.904	-
	Subtotaal taakveld 3.1	***121.839***	***63.034***	***172.736***	***65.169***	***-50.897***	***-2.135***

Taakveld Nr.	Projectnaam	Jaarrekening 2023 Lasten	Jaarrekening 2023 Baten	Begroting na wijziging 2023 Lasten	Begroting na wijziging 2023 Baten	Verschil (realisatie minus begroting) Lasten	Verschil (realisatie minus begroting) Baten
3.2.1	Reguliere werkzaamheden ontwikkeling en inrichting fysieke bedrijfsinfrastructuur	-		-	-	-	-
3.2.1	Entreegebied voormalige Blauwe Poort	37.664		12.000		25.664	-
3.2.1	Uitgifte De Marsen	6.504	-	29.756	-	-23.252	-
	Subtotaal taakveld 3.2.1	***44.168***	**-**	***41.756***	**-**	***2.412***	**-**
3.3	Reguliere werkzaamheden bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	208		-	-	208	-
	Subtotaal taakveld 3.3	***208***	**-**	**-**	**-**	***208***	**-**
5.7.1	Reguliere werkzaamheden openbaar groen en (openlucht)recreatie	3.404	-	24.146	-	-20.742	-
5.7.1	Opstellen zoneringskaart Twiske	1.777		4.579	-	-2.802	-
5.7.1	Verkennen overnemen recreatieve infrastructuur (financiele bijdrage)	-		64.740	-	-64.740	-
5.7.1	Verkennen overnemen recreatieve infrastructuur	5.513		46.380	-	-40.867	-
5.7.1	Recreatieve meekoppeling verbreding Markermeerdijken	18.341		35.000	-	-16.659	-
5.7.1	Herstel wandelverbinding over zeesluis Edam-Volendam	22.706		2.500	-	20.206	-
5.7.1	Landvasten Laag-Holland (routebureau)	19.161		88.821	-	-69.660	-
5.7.1	Verkenning actualisatie Fietsknooppunten Netwerk (routebureau)	10.467		24.200	-	-13.733	-
5.7.1	Ebike route Oer IJ inclusief TOPS (routebureau)	3.460		3.460		-	-
5.7.1	Digitale themaroutes (routebureau)	25.000		25.000	-	-	-

Taakveld Nr.	Projectnaam	Jaarrekening 2023		Begroting na wijziging 2023		Verschil (realisatie minus begroting)	
		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
	Subtotaal taakveld 5.7.1	*109.830*	*-*	*318.826*	*-*	*-208.996*	*-*
	Totaal	**276.045**	**63.034**	**533.318**	**65.169**	**-257.273**	**-2.135**

Programma 2. Beheer en onderhoud

Ambitie

Met het programma beheer en onderhoud heeft het recreatieschap zich ingezet voor de instandhouding van recreatie en natuur. In 2023 ging het vooral om:

- De instandhouding van het recreatiegebied en -voorzieningen die aantrekkelijk, schoon, heel en veilig waren, volgens de gemiddelde CROW-beeldkwaliteit A-B tot C;
- Het zoveel mogelijk inzetten van SW-bedrijven voor onderhoudswerkzaamheden;
- Het zorgen voor een sluitende exploitatie t.b.v. evenwichtige recreatie;
- Het werken aan schoon zwemwater; voor alle stranden is het streven minimaal een ‘goed’ score;
- De vaststelling van het ecologisch beheerplan heeft in 2022 plaatsgevonden. Aan de hand van het ecologisch beheerplan zijn in 2023 met subsidie van de provincie, beheermaatregelen zoals natuurherstel genomen. Het gericht onderhoud van het leefgebied voor de doelsoorten uit de N2000 door onder meer alternerend maaibeheer van rietvelden, het verwijderen van bramen en wilgenopslag.

Zie voor nadere informatie ook de paragraaf kapitaalgoederen. Door samenwerking met sociale ondernemingen draagt het recreatieschap bij aan duurzame inzetbaarheid van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Prestaties per taakveld in 2023

Een specificatie van de projecten uit dit programma is onderaan te vinden in de tabel “specificatie van de projecten per taakveld”.

Taakveld 2.1.2 Verkeer en vervoer

Dit taakveld omvat het onderhouden van wegen, paden, parkeerterreinen, kunstwerken, weg- en terreinmeubilair. Hiervoor zijn onder andere de voetpaden opgeschoond en aangevuld, de ruiterpaden onderhouden, de wegen schoongehouden en is onderhoud gepleegd aan de bestrating bij de toiletvoorzieningen. Er is sprake van een overschrijding van € 257.281. Dit wordt verklaard doordat naast de reguliere dotatie aan de voorziening verkeer en vervoer ook een extra dotatie heeft plaats gevonden in 2023 ten behoeve van het vervangen van de vier voetgangersbruggen in de Vennen. Dit is besloten in de vergadering van het algemeen bestuur op 25 mei 2023.

Taakveld 2.2.2 Parkeren

Dit taakveld bevat het jaarlijks onderhoud, groot onderhoud en vervanging van het betaald parkeersysteem. De lasten voor reguliere werkzaamheden waren € 15.077 lager dan begroot. De kapitaallasten waren in lijn met de begroting en bedroegen € 2.738. Qua parkeerinkomsten (€ 468.076) was een stijging te zien van bijna 15% ten opzichte van de begroting. Een deel van het verschil zit in het conservatief begroten. Echter is een deel ook te danken aan meer bezoekers aan het gebied vanwege onder andere een bezoek aan het klimpark en de horeca.

Taakveld 3.2.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Onder dit taakveld valt de uitvoering van vastgoedbeheer zoals contractherziening- en verlenging, controle naleving contracten, verjaringszaken/oneigenlijk gebruik en administratief beheer. De uitvoeringsorganisatie heeft gezorgd voor de afhandeling van WOO-verzoeken, canonherzieningen en andere notariële wijzigingen van erfpachtcontracten. Er is sprake van een overschrijding van € 15.692 in de reguliere werkzaamheden. Ook de opbrengsten zijn € 15.433 hoger dan begroot. Per saldo een resultaat in de lijn met de begroting.

Taakveld 3.4 Economische promotie

Dit taakveld omvat gebiedspromotie en marketing en het vergroten van de herkenbaarheid en zichtbaarheid van het recreatiegebied. De uitgaven op dit taakveld zijn iets lager dan begroot (€ 3.678).

Taakveld 5.3 Cultuurpresentatie en productie

Dit taakveld betreft het faciliteren en begeleiden van evenementen, waaronder in 2023 alleen het evenement Lentekabinet valt. De bruto baten uit het evenement zijn vanwege een lager bezoekersaantal van Lentekabinet met € 79.664 iets lager dan de begrote € 85.000. Ook de lasten zijn iets lager dan begroot waardoor het resultaat in lijn is met de begroting.

Taakveld 5.7.2 Openbaar groen en openluchtrecreatie

Onder dit taakveld worden inspanningen verantwoord voor instandhouding van recreatiegebieden en -voorzieningen die aantrekkelijk, schoon, heel en veilig zijn. Hiervoor werd het afgelopen jaar:

- Jaarlijks onderhoud, groot onderhoud en kleine vervangingen uitgevoerd;
- De routenetwerken onderhouden, inclusief promotie;
- Onderhoud gepleegd door middel van snoei aan laanbeplanting;
- Zomerstorm Poly heeft veel schade aangericht, wat tot extra werk heeft geleid aan de verbetering van de biodiversiteit in de natuurlijke zones;
- Project natuurherstel, wat is 2023 is afgerond;
- Opruimen van drugsafval, zoals de drugsdumping van zaterdag 14 januari met subsidie van de provincie Noord-Holland;
- Uitbreiding en verbetering van bospercelen met subsidie van de provincie Noord-Holland en Trees for All.

Op dit taakveld zijn de kosten voor reguliere werkzaamheden € 25.432 lager dan begroot. Verder heeft zomerstorm Poly, naast extra werk, ook extra opbrengsten opgeleverd door de verkoop van hout. In totaal zijn de reguliere baten € 13.340 hoger. Het totale resultaat op dit taakveld komt € 41.340 positiever uit dan begroot.

Baten en lasten

Programma 2. Beheer en onderhoud	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Verschil 2023	Jaarrekening 2022
Bedrijfskosten DO	844.558	857.626	-13.067	779.783
Overige bedrijfskosten	689.032	666.880	22.152	508.504
Inzet RNH	774.094	794.562	-20.468	673.267
GO*	370.827	415.740	-44.914	353.199
Kapitaallasten	10.714	11.486	-772	16.361
Subtotaal lasten	***2.689.225***	***2.746.294***	***-57.069***	***2.331.113***
Dotatie voorziening GO*	628.000	368.000	260.000	345.000
Onttrekking voorziening GO*	-370.827	-415.740	44.914	-353.199
Saldo mutaties voorziening GO	***257.173***	***-47.740***	***304.914***	***-8.199***
Totale lasten	**2.946.398**	**2.698.554**	**247.844**	**2.322.914**
Opbrengsten	837.702	725.588	112.114	925.197
Projectsubsidies	212.314	216.439	-4.125	117.217
Totale baten	**1.050.016**	**942.027**	**107.990**	**1.042.415**
Saldo	**-1.896.382**	**-1.756.527**	**-139.855**	**-1.280.500**

*) GO betreft groot onderhoud en kleine vervangingen waarvan de kosten minder dan € 50.000 bedragen.

Baten en lasten per taakveld.

Taakveld	Lasten	Baten
2.1 verkeer en vervoer	664.029	-
2.2 parkeren	166.697	468.076
3.2.2 fysieke bedrijfs-infrastructuur	91.530	235.497
3.4 economische promotie	173.313	-
5.3 cultuur presentatie en productie	35.165	79.664
5.7.2 openbaar groen en (openlucht)recreatie	1.815.664	266.779
Totaal	**2.946.398**	**1.050.016**

Specificatie van de projecten per taakveld

Taakveld	Projectnaam	Jaarrekening 2023		Begroting na wijziging 2023		Verschil (realisatie minus begroting)	
Nr.		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
2.1.2	Reguliere werkzaamheden beheer verkeer en vervoer	141.029	-	143.749	-	-2.719	-
2.1.2	Dotatie voorziening GO/V	523.000	-	263.000	-	260.000	-
2.1.2	GO/V	273.355	-	241.420	-	31.935	-
2.1.2	Onttrekking voorziening GO/V	-273.355	-	-241.420	-	-31.935	-
	Subtotaal taakveld 2.1.2	***664.029***	***-***	***406.749***	***-***	***257.281***	***-***
2.2.2	Reguliere werkzaamheden beheer parkeren	163.960	468.076	179.037	411.524	-15.077	56.552
2.2.2	Kapitaallasten	2.738		3.510	-	-772	-
	Subtotaal taakveld 2.2.2	***166.697***	***468.076***	***182.547***	***411.524***	***-15.849***	***56.552***
3.2.2	Reguliere werkzaamheden beheer fysieke bedrijfsinfrastructuur	91.530	235.497	75.838	220.064	15.692	15.433
	Subtotaal taakveld 3.2.2	***91.530***	***235.497***	***75.838***	***220.064***	***15.692***	***15.433***
3.4	Reguliere werkzaamheden economische promotie	173.313	-	176.990	-	-3.678	-
	Subtotaal taakveld 3.4	***173.313***	***-***	***176.990***	***-***	***-3.678***	***-***
5.3	Reguliere werkzaamheden cultuurpresentatie en productie	-	-	-	-	-	-

Taakveld	Projectnaam	Jaarrekening 2023		Begroting na wijziging 2023		Verschil (realisatie minus begroting)	
Nr.		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
5.3	Evenementen	35.165	79.664	41.988	85.000	-6.823	-5.336
	Subtotaal taakveld 5.3	***35.165***	***79.664***	***41.988***	***85.000***	***-6.823***	***-5.336***
5.7.2	Reguliere werkzaamheden beheer openbaar groen en openluchtrecreatie	1.459.930	22.340	1.485.362	9.000	-25.432	13.340
5.7.2	Dotatie voorziening GO/V	105.000	-	105.000	-	-	-
5.7.2	GO/V	97.471	-	174.320	-	-76.849	-
5.7.2	Onttrekking voorziening GO/V	-97.471	-	-174.320	-	76.849	-
5.7.2	Kapitaallasten	7.977	-	7.976	-	1	-
5.7.2	Natuurherstel	176.750	176.751	192.666	193.000	-15.916	-16.249
5.7.2	2e tranche Natuurherstel	10.117	10.125	-	-	10.117	10.125
5.7.2	Bosrevitalisering	19.781	19.781	23.439	23.439	-3.658	-3.658
5.7.2	Uitbreiding bos percelen (trees for all)	20.328	22.000	-	-	20.328	22.000
5.7.2	Opruimen drugsafval	15.781	15.782	-	-	15.781	15.782
	Subtotaal taakveld 5.7.2	***1.815.664***	***266.779***	***1.814.443***	***225.439***	***1.221***	***41.340***
	Totaal	**2.946.398**	**1.050.016**	**2.698.554**	**942.027**	**247.844**	**107.990**

Programma 3. Toezicht en veiligheid

Ambitie

Door gastheerschap, het houden van toezicht en indien nodig handhavend optreden wil het recreatieschap bij bezoekers het gevoel van sympathie, vertrouwen en veiligheid vergroten. In 2023 is een actie opgezet om hondenbezitters te wijzen op het hondenbeleid van het Twiske. Dit is gedaan in samenwerking met ingehuurde (externe) toezichthouders en met folders en banners.

Prestaties per taakveld in 2023

Taakveld 1.2 Openbare orde en veiligheid

In het afgelopen jaar werd:

- De rol van gastheer in de gebieden vervuld en de zichtbaarheid verbeterd;
- Ingespeeld op het intensievere gebruik van recreatiegebieden;
- Verkeerd gebruik van de recreatiegebieden zo veel mogelijk beheerst;
- Toezicht gehouden en gehandhaafd op basis van de Algemene Verordening.

Er is hierbij sprake van een overschrijding in de lasten van € 20.265 op dit taakveld.

Net als in 2022 is er ook in 2023 een tegemoetkoming kosten groene boa's ontvangen waardoor de baten € 21.157 hoger zijn dan begroot. Dit geld is ontvangen van RNH dankzij een subsidie van het Ministerie van Justitie.

Per saldo is het resultaat op dit taakveld € 892 hoger dan begroot.

Baten en lasten

Programma 3. Toezicht en veiligheid	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Verschil 2023	Jaarrekening 2022
Bedrijfskosten	20.442	15.432	5.010	12.560
Inzet RNH	271.066	255.811	15.255	260.369
Totale lasten	**291.508**	**271.243**	**20.265**	**272.930**
Opbrengsten	21.157	-	21.157	16.723
Totale baten	**21.157**	**-**	21.157	**16.723**
Saldo	**-270.351**	**-271.243**	**892**	**-256.207**

Baten en lasten per taakveld

Taakveld	Lasten	Baten
1.2 openbare orde en veiligheid	291.508	21.157
Totaal	**291.508**	**21.157**

Programma 4. Bestuur en ondersteuning

Speerpunten

Voor 2023 waren de speerpunten:

- Uitvoeren Uitvoeringsprogramma;
- Recreatief Grid en deelname aan gebiedsprocessen en –ontwikkeling Vitaal platteland;
- Internaliseren natuurinclusieve recreatie;
- Vernieuwen risico-inventarisatie;
- Aanscherpen planning & control-cyclus;
- Ondersteunen ingroei bestuursbureau;
- Voorbereiden rechtmatigheidscontrole;
- Verder implementeren van de financiële transitie conform het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

Prestaties per taakveld in 2023

Taakveld 0.1 Bestuur

- Accountantscontrole bij jaarrekening 2022;
- Goedkeurende accountantsverklaring bij de jaarrekening 2022;
- Interimcontrole 2023

De kosten van dit taakveld zijn € 5.087 hoger dan begroot. Dit wordt verklaard door hogere kosten van het bestuursbureau en hogere accountantskosten als gevolg van de benodigde sisa verklaring voor het project bossenrevitalisering.

Taakveld 0.4 Overhead

De overheadkosten zijn € 4.427 hoger dan begroot. Dit wordt vooral verklaard door hogere kosten als gevolg van WOO-verzoeken.

Het afgelopen jaar is de:

- Bestuurlijke besluitvorming verbeterd;
- Planning & control verbeterd;
- Omgevingsmanagement verbeterd.

Baten en lasten

Programma 4. Bestuur en ondersteuning	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Verschil 2023	Jaarrekening 2022
Bedrijfskosten	136.731	131.762	4.968	126.013
Inzet RNH	402.369	397.824	4.545	345.308
Totale lasten	**539.100**	**529.586**	**9.513**	**471.321**
Opbrengsten	-	-	-	-
Totale baten	**-**	**-**	-	**-**
Saldo	**-539.100**	**-529.586**	**-9.513**	**-471.321**

Baten en lasten per taakveld

Taakveld	Lasten	Baten
0.1 bestuur	120.133	-
0.4 overhead	418.967	-
Totaal	**539.100**	**-**

Specificatie taakveld 0.4 overhead

Specificatie taakveld 0.4 overhead	Jaarrekening 2023		Begroting na wijziging 2023		Verschil (realisatie minus begroting)	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Bestuursadvisering en programmasturing	211.965	-	211.107	-	858	-
Secretariaat	24.599	-	24.313	-	286	-
Financiële control en administratie	106.523	-	103.670	-	2.853	-
Aansturing beheerteam toezichthouders	59.282	-	58.734	-	548	-
Kantoor- en bedrijfskosten	16.598	-	16.716	-	-118	-
Totaal	**418.967**	**-**	**414.540**	**-**	**4.427**	**-**

Specificatie van de projecten per taakveld

Taakveld Nr.	Projectnaam	Jaarrekening 2023		Begroting na wijziging 2023		Verschil (realisatie minus begroting)	
		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
0.1	Reguliere werkzaamheden bestuur	44.017	-	41.793	-	2.223	-
0.1	Bestuursbureau	76.116	-	73.253	-	2.863	-
	Subtotaal taakveld 0.1	***120.133***	**-**	***115.046***	**-**	***5.087***	**-**
0.4	Reguliere werkzaamheden	418.967	-	414.540	-	4.427	-
	Subtotaal taakveld 0.4	***418.967***	**-**	***414.540***	**-**	***4.427***	**-**
	Totaal	**539.100**	**-**	**529.586**	**-**	**9.513**	**-**

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen

Gebeurtenissen per taakveld in 2023

Specificatie is onderaan dit programma te vinden in de tabel “Specificatie van de resultaatbestemming door mutaties reserves”.

Taakveld 0.5 Treasury

- De financiering van het vastgestelde beleid;
- Het minimaliseren van de financieringskosten;
- Het beperken van de (financiële) risico’s.

Op dit taakveld zijn vooral de opbrengsten veel hoger dan begroot (€ 174.857). Dit komt door veel hogere rentevergoedingen op de schatkistbankrekening dan begroot. Na tijden van zeer lage rentestanden is de rente op de schatkistbankrekening aanzienlijk gestegen.

Taakveld 0.8 Overige baten en lasten

- Participantenbijdrage;
- Overige verrekeningen.

Taakveld 0.9 Vennootschapsbelasting

De activiteiten van het recreatieschap kunnen als volgt worden omschreven: beleidsbepaling, beheer en onderhoud van recreatieterreinen, genereren van publiciteit en ter beschikking stellen van recreatieterreinen voor openluchtrecreatie en evenementen. Twiske-Waterland neemt het standpunt in dat haar activiteiten geen belaste ondernemingsactiviteiten vormen voor de Wet op de Vennootschapsbelasting 1969. Dit wordt jaarlijks beoordeeld. Op grond daarvan is de conclusie dat het recreatieschap ook in 2023 niet Vpb-plichtig is en dus vrijgesteld van vennootschapsbelasting.

Taakveld 0.10 Mutaties reserves

Het recreatieschap heeft verschillende reserves, die elk voor hun eigen doelen worden ingezet. Het doel van elke reserve is nader toegelicht in de paragraaf weerstandsvermogen. In onderstaande tabellen zijn de mutaties en de ontwikkeling van de verschillende reserves weergegeven.

Baten en lasten

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Verschil 2023	Jaarrekening 2022
Bedrijfskosten	2.253	1.892	361	1.794
Inzet RNH	-	-	-	-
Totale lasten	**2.253**	**1.892**	**361**	**1.794**
Participantenbijdragen	2.697.443	2.697.442	1	2.564.839
Opbrengsten	194.857	20.000	174.857	19.615
Totale baten	**2.892.300**	**2.717.442**	**174.858**	**2.584.454**
Saldo voor bestemming	**2.890.047**	**2.715.550**	**174.497**	**2.582.660**
Mutaties reserves	-28.797	-309.955	281.158	141.039
Saldo na bestemming	**2.918.844**	**3.025.506**	**-106.661**	**2.441.622**

Specificatie van de resultaatbestemming door mutaties reserves

Resultaatbestemming	Jaarrekening 2023			Begroting na wijziging 2023			Jaarrekening 2022		
(ad 5. Mutaties reserves)	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo
Algemene reserve	832.008	-832.177	-169	-	-572.177	-572.177	487.456	-302.110	185.346
Bestemmingsreserve investeringen	-	-6.282	-6.282	-	-	-	-	-	-
Bestemmingsreserve Purmerbos	-	-	-	-	-	-	-	-8.064	-8.064
Bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen	-	-216.998	-216.998	-	-	-	-	-	-
Bestemmingsreserve Markermeerdijken	70.000	-	70.000	70.000	-	70.000	-	-	-
Bestemmingsreserve egalisatie	203.708	-79.056	124.652	203.708	-11.486	192.222	149.717	-185.960	-36.243
Totaal mutaties reserves	**1.105.716**	**-1.134.513**	**-28.797**	**273.708**	**-583.663**	**-309.955**	**637.173**	**-496.134**	**141.039**

Ontwikkeling van reserves

	Stand per 31-12-2023	Stand per 31-12-2022	Verschil
Algemene reserve	3.312.560	3.312.729	-169
Bestemmingsreserves	1.891.225	1.919.853	-28.628
Totaal reserves	**5.203.785**	**5.232.582**	**-28.797**

Baten en lasten per taakveld

Taakveld	Lasten	Baten
0.5 treasury	2.253	194.853
0.8 overige baten en lasten	-	2.697.448
0.9 vennootschapsbelasting	-	-
0.10 mutaties reserves	-	28.797
Totaal	**2.253**	**2.921.098**

Paragrafen

A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre Recreatieschap Twiske-Waterland in staat is om middelen vrij te maken en daarmee substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid veranderd moet worden. Het weerstandsvermogen wordt vergeleken met de weerstandscapaciteit: de mogelijk in te zetten middelen om de risico's te dragen. De weerstandscapaciteit moet groter zijn dan het berekende weerstandsvermogen.

Weerstandsvermogen

Om het weerstandsvermogen te berekenen zijn alle risico's, waarvoor geen maatregelen getroffen zijn en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie, geïnventariseerd. Per risico wordt de kans vermenigvuldigd met de potentiële omvang in euro's. Het berekende weerstandsvermogen bedraagt op 31-12-2023 € 431.250, zie bijlage IV ⇗ Risico-inventarisatie 2023 Twiske-Waterland.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bij het recreatieschap wordt gevormd door de middelen in de algemene reserve. In de begroting is geen post "onvoorzien" opgenomen voor het opvangen van eventuele niet voorziene lasten in de loop van het jaar. Bij Recreatieschap Twiske-Waterland heeft iedere onvoorziene last van substantiële betekenis dus directe gevolgen, waardoor de uitvoering van het beleid onder druk kan komen te staan. Ook heeft het recreatieschap geen stille reserves. Stille reserves zijn activa die tegen geen of een te lage waarde zijn gewaardeerd en direct verkoopbaar zijn. De huidige algemene reserve (weerstandscapaciteit) is € 3.312.560 en ligt ruim boven het benodigde weerstandsvermogen.

Externe ontwikkelingen

Provincie Noord-Holland verkent de mogelijkheid om de aandelen in de uitvoeringsorganisatie RNH, die voor 100% in het bezit van de provincie zijn, te verkopen aan Staatsbosbeheer. Dit heeft voor het recreatieschap in 2023 niet tot merkbare effecten geleid.

Risicobeheersing

De belangrijke risico's voor Twiske-Waterland zijn:

- Overmacht: Optreden extreem weer, brand, (vogel)ziekte en plagen flora en fauna en (drugs)dumpingen;
- Geen (grootschalige) evenementen;
- Onzekerheid ontwikkelingen door veranderende maatschappelijke perceptie

Kengetallen

Conform het BBV worden de kengetallen in onderstaande tabel vermeld.
De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Een schuldquote hoger dan 130% wordt als problematisch gezien. Het recreatieschap heeft geen leningen, vandaar de negatieve ratio. De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin aan de financiële verplichtingen kan worden voldaan. Een ratio >50% wordt in de regel als voldoende beschouwd. Het kengetal "structurele exploitatieruimte" geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte in de begroting is om tegenvallers op te vangen. Een ratio van > 0,6% is acceptabel.

	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Netto schuldquote	-129%	-121%	-140%
Idem gecorrigeerd voor verstrekte leningen	-129%	-121%	-140%
Solvabiliteitsratio	88%	95%	89%
Structurele exploitatieruimte	6%	5%	14%
Grondexploitatie	n.v.t.		
Belastingcapaciteit	n.v.t.		

Vennootschapsbelasting

De activiteiten van het recreatieschap kunnen als volgt worden omschreven: beleidsbepaling, beheer en onderhoud van recreatieterreinen, genereren van publiciteit en ter beschikking stellen van recreatieterreinen voor openluchtrecreatie en evenementen. Twiske-Waterland neemt het standpunt in dat haar activiteiten geen belaste ondernemingsactiviteiten vormen voor de Wet op de Vennootschapsbelasting 1969. Dit wordt jaarlijks beoordeeld. In voorgaande jaren is het recreatieschap vrijgesteld van vennootschapsbelasting. De verwachting is dat dit ook voor 2023 geldt.

Onvoorzien

Het recreatieschap had geen kosten onvoorzien begroot. Wel is het benodigde weerstandsvermogen bepaald op basis van de risicoparagraaf.

B. Kapitaalgoederen

Hieronder wordt een overzicht gegeven van het onderhoud van de kapitaalgoederen, onderscheiden naar de volgende categorieën:

- Verhardingen;
- Civiele kunstwerken;
- Groen;
- Water, oevers en stranden;
- Pontjes;
- Terreinmeubilair;
- Hygiënische maatregelen / nutsvoorzieningen, riolering en reiniging;
- Gebouwen en materieel.

Op 6 december 2018 is het beheerplan in het bestuur gepresenteerd en is het gewenste beeldkwaliteitsniveau vastgesteld op basis van de CROW "kwaliteitscatalogus openbare ruimte 2018". De uitvoeringsorganisatie probeert met het beperkte budget zo goed mogelijk de beoogde beeldkwaliteit te handhaven.

Bij de instandhouding wordt onderscheid gemaakt tussen dagelijks onderhoud (DO), groot onderhoud (GO) en vervangingen (VV).

Dagelijks / jaarlijks onderhoud

DO omvat de reguliere, jaarlijks terugkerende kosten voor de instandhouding. Het DO betaalt het recreatieschap uit de exploitatiebegroting.

Groot onderhoud en kleine vervangingen

GO omvat de kosten voor instandhouding die niet ieder jaar terugkeren en levensduur verlengend zijn. Deze maatregelen worden uitgevoerd op basis van de meerjarenplanning en inspecties.

Het GO en kleine VV (vervangingen tot € 50.000) betaalt het recreatieschap uit de voorziening GO. Die voorziening wordt gevoed met een jaarlijkse dotatie vanuit de exploitatiebegroting. De jaarlijkse dotatie is berekend op basis van het werkelijk geplande groot onderhoud en de kleine vervangingen in de komende 10 jaren, zoals dat vastligt in een door het bestuur vastgesteld beheerplan (zie de meerjarenbegroting).

De kosten voor GO en kleine VV worden geboekt via de exploitatie, met daar tegenover een even grote onttrekking uit de voorziening. Op deze manier worden de betreffende lasten goed gemonitord.

Grote vervangingen

Grote vervangingen, maatschappelijke vervangingen boven € 50.000 en economische vervangingen van bijvoorbeeld gebouwen, betaalt het recreatieschap uit de reserve. Vanuit de algemene reserve wordt een bedrag ter grootte van het netto investeringsbedrag overgeheveld naar de bestemmingsreserve egalisatie.

Het BBV schrijft voor dat alle investeringen als bezit (materiële vaste activa) op de balans moeten staan. Op de balans is rekening gehouden met een realistische jaarlijkse waardedaling. Die waardedaling leidt tot de jaarlijkse afschrijvingslasten (kapitaallasten). De bestemmingsreserve egalisatie dient ter dekking van de kapitaallasten van geactiveerde kapitaaluitgaven.

Totale lasten DO, GO en VV

Totale lasten kapitaalgoederen (in programma 2)	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Dagelijks onderhoud	884.032	911.940	826.679
Groot onderhoud en kleine vervangingen	365.299	409.598	353.199
Kapitaallasten	10.714	11.486	16.361
Totaal	**1.260.045**	**1.333.024**	**1.196.239**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Maatschappelijke vervangingen >50.000	117.116	181.625	-
Economische vervangingen >10.000	18.250	22.083	12.100

De maatschappelijke vervangingen hebben betrekking op de nieuwe damwand P4 die in 2023 is geplaatst. Tevens zijn de voorbereidingen gestart voor de grootste brug in het Twiske (Pikpotweg). De uitvoering zal plaatsvinden in 2024.

Verder is er m.b.t. economische vervangingen in 2023 geïnvesteerd in kentekenherkenning bij de slagbomen aan de Oostzaan-ingang van het Twiske.

In bijlage II ↗ is een specificatie van de materiële vaste activa opgenomen in de staat van geactiveerde investeringen tot en met 2023.

Taakveld 2.1 Verkeer en vervoer

Totale lasten 2.1 VERKEER EN VERVOER	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Verhardingen	146.154	171.396	190.375
Civiele kunstwerken	208.940	157.648	96.699
Inzet RNH en overige bedrijfskosten	53.763	49.983	38.396
En per saldo toevoeging (of onttrekking) aan de voorziening GO	255.172	27.722	28.072
Totaal	**664.029**	**406.749**	**353.541**

Categorie verhardingen

Recreatieschap Twiske-Waterland beheert in totaal 34,6 hectare aan verhardingen in de vorm van gesloten verharding (asfalt) voor rijbanen, parkeerterreinen, fiets- en wandelpaden en half verharding voor de overige wandelpaden. Ook de ruiterpaden zijn in deze categorie opgenomen. De wegen en paden worden periodiek geïnspecteerd om vast te stellen waar onderhoud noodzakelijk is. Vanwege een nieuwe manier van meten is het aantal hectare aan verharding hoger ten opzichte van de voorafgaande metingen.

De beeldkwaliteit voor verhardingen is vastgesteld op niveau C volgens de CROW-systematiek. Dat betekent dat er kleine oneffenheden en randschade voor komen. Bij gladheid wordt de verharding niet gestrooid.

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning zijn in 2023 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Groot onderhoud aan gesloten (asfalt) verharding in de vorm van overlagen op diverse locaties in het Twiske.
- Opvullen asfaltscheuren en verwijderen bulten door het hele gebied;.
- Halfverharde voetpaden en parkeerplaatsen afgekrabd.

VERHARDINGEN	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Dagelijks onderhoud	57.105	58.767	65.675
Groot onderhoud en kleine vervangingen	89.049	112.629	124.700
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	**146.154**	**171.396**	**190.375**

Categorie civiele kunstwerken

Het recreatieschap heeft totaal 607 stuks kunstwerken zoals bruggen en waterstaatkundige voorzieningen zoals stuwen en duikers.

De beeldkwaliteit voor civiele kunstwerken is vastgesteld op niveau C volgens de CROW-systematiek. Dat betekent dat er drie incidenten zijn aangetroffen in de vorm van slijtage aan het brugoppervlak, rotting en scheuren.

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning zijn in 2023 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Groot onderhoud twee voetgangersbruggen in de Vennen en een fiets- en voetgangersbrug in deelgebied De Honderd Morgen.
- Voorbereiding voor de aanbesteding van groot onderhoud aan de grootste brug in het Twiske, waarvan de uitvoering in 2024 zal plaats vinden. Deze brug wordt geactiveerd en voorbereidingskosten van € 43.064 in 2023 worden aangemerkt als investering en opgenomen in de balans (zie maatschappelijk vervangingen in onderstaande tabel van de vervangingsinvesteringen).
- Oplevering van vier bruggen bij het Schanszichtpad.

CIVIELE KUNSTWERKEN	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Dagelijks onderhoud	30.162	34.999	14.470
Groot onderhoud en kleine vervangingen	178.778	122.649	82.228
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	**208.940**	**157.648**	**96.699**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Maatschappelijke vervangingen >50.000	43.064	50.000	-
Economische vervangingen	-	-	-

Taakveld 2.2 Parkeren

Het recreatieschap heeft in het recreatiegebied Het Twiske een voorziening voor het betaald parkeren, bestaande uit slagbomen, betaalautomaten en bijbehorende randapparatuur. In 2023 is een tweetal aanpassingen aan het slagboom systeem gedaan. Het is nu mogelijk om te betalen middels een QR-code en het systeem heeft kentekenherkenning. Dit zal, met name tijdens drukke dagen, het in- en uitrijden van het gebied makkelijker voor bezoekers maken. De kosten van € 18.250 worden gezien als investeringen in economische nut.

Totale lasten 2.2 PARKEREN	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Parkeren	103.119	111.337	113.694
Inzet RNH en overige bedrijfskosten	63.579	71.210	63.960
En per saldo toevoeging (of onttrekking) aan de voorziening GO	-	-	-
Totaal	**166.697**	**182.547**	**177.654**

PARKEREN	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Dagelijks onderhoud	100.381	107.827	103.293
Groot onderhoud en kleine vervangingen	-	-	-
Kapitaallasten	2.738	3.510	10.401
Totaal	**103.119**	**111.337**	**113.694**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Maatschappelijke vervangingen >50.000	-	-	-
Economische vervangingen	18.250	22.083	-

Taakveld 5.7.2 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Totale lasten 5.7.2 OPENBAAR GROEN EN (OPENLUCHT) RECREATIE	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Groen	319.840	308.994	292.386
Water, oevers en stranden	71.910	64.659	99.084
Pontjes	14.583	17.739	18.994
Terreinmeubilair	112.115	201.396	117.459
Hygiënische maatregelen / nuts, riolering en reiniging	177.211	185.347	170.275
Gebouwen en materieel	106.173	114.509	97.276
Inzet RNH en overige bedrijfskosten (incl. routebeheer)	1.006.303	991.120	794.432
En per saldo toevoeging (of onttrekking) aan de voorziening GO	7.529	-69.320	-46.271
Totaal	**1.815.664**	**1.814.443**	**1.543.632**

Categorie groen

Het recreatieschap onderhoudt het groen in het Twiske en in recreatiegebied Purmerland. In totaal gaat het om 298 hectare intensief en extensief beheerde graspercelen, hooilanden, rietgraslanden en beplanting. Opgaande beplanting in deze gebieden (78 ha) bestaat uit aangelegde bospercelen en laanbeplanting. Voor een deel heeft het zich op natuurlijke wijze kunnen ontwikkelen.
De beeldkwaliteit voor grasvegetaties is vastgesteld op niveau C volgens de CROW-systematiek. Dat betekent dat er incidenteel bosplantsoen-overgroei (bramen) over (half)verharding en grasvegetatie is geaccepteerd.
De beeldkwaliteit voor cultuurlijke beplanting is vastgesteld op niveau B volgens de CROW-systematiek. Dat betekent dat de vitaliteit van de bomen over het algemeen goed is.

Vanwege stormschade en ziekte zijn 90 bomen in het gebied herplant. Verder zijn er in het kader van bosrevitalisering en uitbreiding circa 7000 stuks bosplantsoen aangeplant op verschillende plekken in het Twiske.

GROEN	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Dagelijks onderhoud	307.174	296.334	285.868
Groot onderhoud en kleine vervangingen	12.667	12.659	6.518
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	**319.840**	**308.994**	**292.386**

Categorie water, oevers en stranden

Het recreatieschap bezit in het Twiske totaal 200 ha water. In dat water liggen 8 officiële zwemlocaties. Tijdens het zwemseizoen van 1 mei tot 1 oktober wordt het zwemwater op die locaties elke twee weken getest in opdracht van de provincie om te beoordelen of het zwemwater voldoet aan de minimale wettelijke eisen (Whvbz). Het recreatieschap heeft 1,1 ha zandstrand in het Twiske.
In 2023 is het permanent negatieve zwemadvies terug gebracht van twee naar één locatie. Hoewel blauwalg een probleem blijft veroorzaken tijdens warme periodes, is er dit jaar geen sprake geweest van vis- of vogelsterfte.

in 2023 zijn de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Onderhoud zoals egaliseren van stranden en opruimen van ganzenpoep aan alle stranden;
- Nieuwe damwand bij P4. De kosten van € 74.052 komen boven de drempel van € 50.000 uit en daarom is deze damwand geactiveerd als investering in maatschappelijk nut;
- Voorbereidingswerkzaamheden nieuwe damwand bij P3;
- Deels omvormen van harde naar natuurlijke oever;
- Daarnaast het jaarlijkse regulier onderhoud.

WATER, OEVERS EN STRANDEN	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Dagelijks onderhoud	57.819	58.330	53.853
Groot onderhoud en kleine vervangingen	14.090	6.330	45.230
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	**71.910**	**64.659**	**99.084**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Maatschappelijke vervangingen >50.000	74.052	131.625	-
Economische vervangingen	-	-	-

Categorie pontjes

Het recreatieschap heeft in de verschillende gebieden in totaal 5 pontjes. De huidige pontbaas van Holysloot zegt per 1 januari 2024 zijn overeenkomst op. In 2024 gaan wij opzoek naar een nieuwe pontbaas.

PONTJES	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Dagelijks onderhoud	14.583	17.739	18.994
Groot onderhoud en kleine vervangingen	-	-	-
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	**14.583**	**17.739**	**18.994**

Categorie terreinmeubilair

Het recreatieschap heeft in totaal 2766 stuks terreinmeubilair, waarvan 68 speeltoestellen en verder terreinmeubilair zoals picknicksets, banken, anti-autopalen, verkeersborden, enzovoorts.

De beeldkwaliteit voor terreinmeubilair is vastgesteld op niveau B volgens de CROW-systematiek.

Voor het grootonderhoud was €80.000 meer begroot. Dit is niet besteed omdat het beoogde grootonderhoud aan speeltoestellen in het Twiske niet nodig was; de toestellen waren in een te goede staat om vervangen te worden. Het groot onderhoud is doorgeschoven naar 2025.

In 2023 zijn de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Grootonderhoud aan het speeltoestel Purmerbos
- Vervanging van het hekwerk in groengebied Purmerland
- Het plaatsen van vier bakken ten behoeve van kolen en/of asresten na barbecueën. In 2024 wordt dit uitgebreid wegens positieve resultaten.

TERREINMEUBILAIR	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Dagelijks onderhoud	61.915	71.384	52.952
Groot onderhoud en kleine vervangingen	50.200	130.012	64.507
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	**112.115**	**201.396**	**117.459**

Categorie hygiënische maatregelen/ nutsvoorzieningen, riolering en reiniging

Recreatieschap Twiske-Waterland heeft in totaal 17 pompen voor de riolering en het doorspoelen van zwemwater en 19 electrakasten. Het recreatieschap heeft totaal 10 toiletgebouwen die in het seizoen dagelijks worden schoongemaakt.

In de verschillende terreinen staan 134 rolcontainers en 85 afvalbakken die in het hoogseizoen dagelijks worden geleegd. In 2023 zijn tien extra rolcontainers geplaatst om zwerfafval te verminderen. Ook het periodiek prikken van zwerfvuil en het verwijderen van illegaal gestort afval op de parkeerterreinen behoort tot deze categorie.

De beeldkwaliteit voor reiniging is vastgesteld op niveau B. Dat betekent er op het gebied van zwerfafval kwalitatief goed gescoord wordt. Incidenteel is een straatkolkbelemmering door onkruid acceptabel.

HYGIËNISCHE MAATR. / NUTS, RIOLERING EN REINIGING	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Dagelijks onderhoud	171.697	179.017	166.905
Groot onderhoud en kleine vervangingen	5.514	6.330	3.369
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	**177.211**	**185.347**	**170.275**

Categorie gebouwen en materieel

Dit omvat het onderhoud aan de openbare gebouwen, verhuurde gebouwen en materieel zoals voertuigen en grote machines. Het recreatieschap heeft in totaal 19 gebouwen in eigen beheer. Recreatieschap Twiske-Waterland heeft in totaal 4 gebouwen verhuurd en/of in erfpacht uitgegeven. De beeldkwaliteit voor gebouwen is vastgesteld op niveau C volgens het CROW-systematiek. Dat betekent dat er incidenteel aan de buitengevel en aan de binnenzijde vervuiling is geconstateerd.

In 2023 zijn de volgende werkzaamheden gepleegd:

- Groot onderhoud aan zorgboerderij De Marsen
- Vervanging van verschillende raamkozijnen
- Reparatie van overige onderdelen van de gebouwen in het gebied.
- Reparatie restaurant de Appel na stormschade

GEBOUWEN EN MATERIEEL	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Dagelijks onderhoud	83.196	87.544	64.669
Groot onderhoud en kleine vervangingen	15.000	18.989	26.647
Kapitaallasten	7.977	7.976	5.960
Totaal	**106.173**	**114.509**	**97.276**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Maatschappelijke vervangingen >50.000	-	-	-
Economische vervangingen	-	-	12.100

C. Financiering

Wet Financiering decentrale overheden

De Wet Financiering decentrale overheden (Wet Fido) heeft als uitgangspunt het beheersen van risico's. De belangrijkste kenmerken in dat kader zijn een tweetal randvoorwaarden voor het treasurybeleid. De eerste is dat het aangaan en verstrekken van geldleningen alsmede het verlenen van garanties allen zijn toegestaan voor de uitoefening van de publieke taak. De tweede houdt in dat uitzettingen een prudent karakter (=met beleid en inzicht bezien) moeten hebben en niet gericht zijn op het genereren van inkomen door het lopen van onnodige risico's.

Op 7 december 2022 heeft het Algemeen Bestuur haar verordening financieel beheer vastgesteld in gevolge artikel 59 Wet Gemeenschappelijke Regelingen en de Wet Financiering Decentrale Overheden over de kaders voor de inrichting en uitvoering van de financieringsfunctie. Ook is in deze openbare vergadering de controleverordening vastgesteld in gevolge artikel 59 Wet Gemeenschappelijke Regelingen en de artikelen 190 tot en met 2019 van de Provinciewet.

Risicobeheer

Binnen de Wet Fido zijn 2 normen vermeld waaraan dient te worden voldaan. De normen bestaan uit de kasgeldlimiet en de rente-risiconorm. De kasgeldlimiet heeft betrekking op leningen met een looptijd van maximaal 1 jaar en de renterisiconorm op leningen met een looptijd vanaf 1 jaar. Het doel van deze normen is te voorkomen dat bij herfinanciering van leningen bij (aanzienlijk) hogere rente grote schokken optreden in de hoogte van de rente die het recreatieschap moet betalen. De normen beperken de budgettaire risico's. Recreatieschap Twiske-Waterland is volgens het huidige liquiditeits- en financieringsbeleid binnen de kasgeldlimiet en renterisiconorm gebleven.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is het bedrag ter grootte van 8,2% van het totaal van de jaarbegroting bij aanvang van het jaar. Het doel van de limiet is de vlottende schuld (kortlopende leningen) te beperken. In de onderstaande tabel is de kasgeldlimiet voor het begrotingsjaar bepaald.

Berekening van de kasgeldlimiet	
Begrotingstotaal (lasten)	4.034.593
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	8,20%
Kasgeldlimiet	330.800

Renterisiconorm

De renterisiconorm is een bedrag ter grootte van een percentage van het totaal van de vaste schuld bij aanvang van het jaar. Het doel is het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente op de rente lasten van de organisatie. De norm stelt dat per jaar maximaal 20% van de vaste schuld in aanmerking mag komen voor herfinanciering of renteherziening. In de onderstaande tabel is de renterisiconorm voor het begrotingsjaar bepaald op € 0.

Berekening van de renterisiconorm	
Stand van de vaste schuld per 1 januari	-
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20 %
Renterisiconorm	-

Wet Fido Modelstaat A (x € 1.000)

Toelichting op modelstaat A

De Kasgeldlimiet voor het recreatieschap bedraagt op basis van de begroting 2023 € 330.800. Het recreatieschap blijft het gehele jaar binnen de limiet.

Modelstaat A (x € 1.000)

Kwartaal	1e			2e		
Maand	1 jan	1 feb	1 mrt	1 apr	1 mei	1 jun
Registratie nr.						
Datum ontvangst						
Vlottende schuld	0	0	0	0	0	0
Vlottende middelen	0	0	0	0	0	0
Netto vl. schuld	0	0	0	0	0	0
Netto vl. overschot	0	0	0	0	0	0
Gem. schuld		0			0	
Gem. overschot		0			0	
Kasgeldlimiet	331	331	331	331	331	331
Ruimte onder limiet		331			331	
Overschrijding		0			0	

Kwartaal	3e			4e		
Maand	1 jul	1 aug	1 sep	1 okt	1 nov	1 dec
Registratie nr.						
Datum ontvangst						
Vlottende schuld	0	0	0	0	0	0
Vlottende middelen	0	0	0	0	0	0
Netto vl. schuld	0	0	0	0	0	0
Netto vl. overschot	0	0	0	0	0	0
Gem. schuld		0			0	
Gem. overschot		0			0	
Kasgeldlimiet	331	331	331	331	331	331
Ruimte onder limiet		331			331	
Overschrijding		0			0	

Wet Fido Modelstaat B (x € 1.000)

Toelichting op modelstaat B

Bij het recreatieschap hebben zich geen renteherzieningen op vaste schulden plaatsgevonden en er zijn geen nieuwe leningen uitgezet of aangetrokken.
De renterisiconorm is derhalve nihil.

Modelstaat B

1a	Renteherziening op vaste schuld O/G		-	
1b	Renteherziening op vaste schuld U/G		-	
2	Renteherziening op vaste schuld	(1a-1b)		-
3a	nieuw aangetrokken vaste schuld		-	
3b	nieuw uitgezette lange leningen		-	
4	netto nieuw aangetrokken vaste schuld	(3a-3b)		-
5	Betaalde aflossingen		-	
6	herfinanciering	(laagste van 4 en 5)	-	
7	Renterisico op de vaste schuld	(2+6)		-
8	Renterisiconorm			-
9a	ruimte onder			-
9b	Overschrijding			-

Renterisiconorm

10	Stand van de vaste schuld		-	
11	Vastgestelde percentage			
12	Renterisiconorm	(10x11)		-

D. Bedrijfsvoering en openbaarheid

Uitvoeringsorganisatie

Recreatie Noord-Holland NV (RNH) werkt als opdrachtnemer voor het bestuur van Recreatieschap Twiske-Waterland. De provincie Noord-Holland is enig aandeelhouder van RNH, maar de provincie wil de aandelen verkopen aan Staatsbosbeheer.

In 2017 is de dienstverlening van RNH geëvalueerd. Daarna heeft RNH een verbeterplan uitgevoerd naar tevredenheid van zowel ambtelijke als bestuurlijke vertegenwoordigers van (de participanten van) de vijf recreatieschappen waar RNH de uitvoeringsorganisatie voor is. Op initiatief van de provincie is in 2020 onderzoek uitgevoerd naar de uitvoeringstaken van RNH in combinatie met de governance structuur van de recreatieschappen. Daarom hebben de recreatieschappen voor 2021 een contractverlenging van één jaar afgesproken. In 2021 is besloten om met ingang van 1 januari 2022 een bestuursbureau op te richten met medewerkers die rechtstreeks in dienst staan van de recreatieschappen, zodat een betere scheiding van opdrachtgeverschap en opdrachtnemerschap ontstaat. In het licht daarvan hebben de vijf recreatieschappen in 2021 besloten dat RNH ook in 2022 en 2023 als uitvoeringsorganisatie wordt gecontracteerd, met een opzegtermijn van één jaar. In 2022 is enerzijds besloten een werkgroep in te stellen om samen met de andere recreatieschappen te werken aan vernieuwing van de meerjarige overeenkomsten met RNH en anderzijds om nog eenmaal de bestaande overeenkomst te verlengen voor 2024, met een opzegtermijn van één jaar. In december 2023 heeft het recreatieschap de overeenkomst opgezegd in de verwachting dat in de loop van 2024 de nieuwe meerjarige overeenkomst definitief wordt en per 1 januari 2025 kan ingaan. Indien de nieuwe overeenkomst voor het einde van 2024 nog niet is gesloten, wordt de opzegging eenmalig opgeschort met één jaar.

De dienstverlening wordt afgerekend op basis van werkelijk gemaakte kosten en uren. De inzet van RNH voor het recreatieschap behoort tot de kostencategorie ingeleend personeel. In 2023 was het bedrag voor inzet RNH € 1,6 miljoen. Dit is € 103.000 lager dan begroot.

De werkzaamheden die het Routebureau van RNH in opdracht van het recreatieschap verricht zijn uitgesplitst in beheer en onderhoudswerkzaamheden enerzijds en inrichting en ontwikkelingswerkzaamheden anderzijds. Beheer en onderhoudswerkzaamheden zijn tegen vaste bedragen in de begroting opgenomen (€ 219.698). Deze bedragen dekken de inzet van RNH en de bedrijfskosten die gemiddeld worden gemaakt voor de beschreven werkzaamheden aan routebeheer en onderhoud. De inrichting en ontwikkelingsopdrachten staan verantwoord in programma 1 (zie programma 1 – specificatie van de projecten per taakveld) en de kosten gaan naar rato van de verrichte prestaties. In 2023 zijn de projecten ‘e-bike route oer-IJ’ en ‘digitale themaroutes’ succesvol afgerond. De projecten ‘landvasten’ en ‘verkenning actualisatie fietsknooppunten netwerk’ hebben vertraging opgelopen. Hierdoor zijn de werkelijk kosten € 58.088 in plaats van de begrote € 141.481.

Overkoepelend voor alle recreatieschappen werkt RNH aan de volgende prestaties:

- HR-management;
- Training en opleiding van het personeel;
- Professioneel contractbeheer vastgoed en evenementen;
- Modern ingerichte ICT voor projectadministratie, financiële administratie en factuurafhandeling;
- Archivering;
- Natuurinclusief kennisnetwerk;
- Omgevingsmanagement;
- Planning en control.

Voortgang verbetering planning en control cyclus

De planning en control cyclus wordt continue verbeterd. Ook wordt opvolging gegeven aan de aanbevelingen van de accountant.

- Begin 2023 zijn de gewijzigde inkoop- en aanbestedingsrichtlijn en de algemene inkoopvoorwaarden vastgesteld.
- De processen rondom autorisaties in digitale systemen zijn aangescherpt.
- De verplichte rechtmatigheidsverantwoording is ingebed in de bedrijfsvoering van het recreatieschap, waarvoor begin 2023 het normenkader en controleplan zijn vastgesteld. Tot en met 2022 gaf de externe accountant een rechtmatigheidsoordeel bij de jaarrekening. Door een wetswijziging is vanaf 2023 het dagelijks bestuur van het recreatieschap verantwoordelijk voor het afgeven van de rechtmatigheidsverantwoording. Dit betekent dat voortaan het dagelijks bestuur in de jaarrekening een rechtmatigheidsverantwoording moet opnemen.

Flexibele schil/ inhuur

Bij de uitvoering van onderhoudswerk huurt Recreatieschap Twiske-Waterland inzet van Werkom in.

Percentage overhead

Als de overhead wordt afgezet tegen de totale lasten (€ 4.055.305) bedraagt het percentage overhead 10 %. Deze overhead bestaat uit de volgende posten:

Opbouw van de overhead	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023
Bestuursadvisering en programmasturing	211.965	211.107
Secretariaat	24.599	24.313
Financiële control en administratie	106.523	103.670
Aansturing beheerteam en toezichthouders	59.282	58.734
Kantoor- en bedrijfskosten	16.598	16.716
Totaal	**418.967**	**414.540**

Klachtenregistratie

Het recreatieschap biedt op de website de mogelijkheid om een informatieverzoek in te dienen. In 2023 zijn in totaal 80 meldingen gedaan. De meest voorkomende meldingen hebben betrekking tot overlast van honden. Er zijn één klacht ontvangen over het handelen of functioneren van medewerkers die namens het recreatieschap optreden. Deze klacht is in 2023 beantwoord.

Maatregelen bij begrotingsafwijkingen

Materiële afwijkingen (beleidsmatig en/of financieel) ten opzichte van de begroting moeten door het bestuur worden geautoriseerd. Als een wijziging niet in het jaar zelf is voorgelegd, dan zijn bestedingen boven het begrotingsbedrag mogelijk onrechtmatig. Daarom worden de afwijkingen tijdig, en in elk geval in het begrotingsjaar zelf, aan het bestuur voorgelegd. Dit gebeurt in de vorm van:

- De begrotingswijziging 2023;
- Separate bestuursvoorstellen;
- En de najaarsnotitie 2023.

Het recreatieschap streeft ernaar om begrotingsafwijkingen boven de grens van 3% van de totale lasten (inclusief toevoegingen aan de reserves) te voorkomen. Dit geldt in sterkere mate voor rechtmatigheidsafwijkingen zoals beschreven in de Kadernota Rechtmatigheid 2023.

Rechtmatigheidsverantwoording

In de jaarrekening is de rechtmatigheidsverantwoording van het dagelijks bestuur opgenomen. Zoals daar weergegeven is het dagelijks bestuur van mening dat de verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de vastgestelde materialiteitsgrens van 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves volgens de begroting na wijziging (voor 2023 een bedrag van € 129.249).

Interne controle

Het dagelijks bestuur komt tot haar mening omdat ze jaarlijks, op basis van het interne controleplan, expliciet onderzoek laat doen naar de rechtmatigheid van haar beheerhandelingen. Ook dit jaar zijn deze controlewerkzaamheden uitgevoerd en gedocumenteerd vastgelegd. Over detailbevindingen is intern op managementniveau gerapporteerd. Waar nodig zijn of worden corrigerende maatregelen genomen. Zoals afgesproken in de financiële verordening wordt in deze paragraaf gerapporteerd over de belangrijkste bevindingen.

Materiële bevindingen

Bevindingen die zouden leiden tot de conclusie dat mutaties in 2023 niet rechtmatig tot stand gekomen zijn, worden specifiek benoemd. In 2023 zijn geen materiële bevindingen ten aanzien van de rechtmatigheid naar voren gekomen.

Opvolging bevindingen 2022

Bij de jaarrekening over het vorig boekjaar is gerapporteerd over een aantal bevindingen en de ondernomen acties. Onderstaand een korte terugkoppeling van het vervolg van deze acties.

Verwerken inkoopfacturen

De externe accountant adviseert om de huidige werkwijze voor factuurafhandeling en het vastleggen van prestatiebewijzen door te zetten en de naleving te controleren. Als uitvoeringsorganisatie neemt Recreatie Noord-Holland het advies over en ook bij de verbijzonderde interne controle wordt de naleving gecontroleerd.

Betalingen

De accountant adviseert door te gaan om het 4-ogen beginsel te implementeren in het betaalsysteem van ING en adviseert om een transactielimiet in te stellen. Ook dit advies is overgenomen en in 2024 wordt een ander betaalpakket van ING hierop ingericht.

Begrotingsrechtmatigheid

Beoordeling van overschrijding van de begroting op programma-niveau is volgens het BBV onderdeel van de rechtmatigheidstoets. Uit deze beoordeling bleek dat zich geen onrechtmatige afwijkingen hebben voorgedaan.

Misbruik en oneigenlijk gebruik

Vast onderdeel van de gehele interne controle op zowel de processen als balansposten is het onderkennen van misbruik en oneigenlijk gebruik van (financiële) middelen (fraude). Uit de controle is dit verslagjaar niet gebleken dat misbruik of oneigenlijk gebruik heeft plaatsgevonden.

Overige bevindingen

Uit de interne controle bleken verder geen bijzondere zaken.

Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid (Woo)

Dit is een nieuwe paragraaf in de jaarstukken. Met ingang van verslagjaar 2022 dient jaarlijks aandacht te worden besteed aan de uitvoering van de Woo, mede in relatie tot de beleidsvoornemens. De Wet open overheid (Woo) heeft als doel een transparante en actief openbaar makende overheid. De Woo is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) en is op 1 mei 2022 in werking getreden. De drie hoofddoelen van de Woo zijn:

- Actieve openbaarmaking;
- Passieve openbaarmaking;
- Verbetering van de informatiehuishouding.

Omdat er nog geen format beschikbaar is, zal de uitwerking van deze paragraaf werkenderwijs plaatsvinden. Deze eerste openbaarheidsparagraaf zal ook tegen deze achtergrond moeten worden bezien.

Eind 2022 is het Woo proces geëvalueerd. Op basis daarvan is opnieuw gekeken naar het proces-schema met de verschillende rollen en verantwoordelijkheden. Het nieuwe processchema Woo wordt in het voorjaar van 2023 vastgesteld. De AB-stukken van de recreatieschappen worden actief openbaar gemaakt via de website (iBabs).
In 2022 heeft een extern bureau, als onderdeel van een rapportage voor de verbetering van de informatiehuishouding, een advies uitgebracht over de Woo. Hier wordt in 2023 een vervolg aan gegeven. Denk daarbij aan het inventariseren van werkprocessen en de gegevensstromen die deze werkprocessen opleveren. Ook zullen de applicaties (databronnen) in beeld gebracht worden. Aan de (persoons)gegevens worden per werkproces bewaartermijnen gekoppeld. Bij de laatste activiteit is het advies van de functionaris voor de gegevensbescherming belangrijk. Met proceseigenaren zal vervolgens een keuze gemaakt worden voor de toe te passen ordening waarmee we beter kunnen voldoen aan de Woo.

Archiveren

In 2023 hebben alle schappen een archiefverordening en een besluit informatiebeheer vastgesteld. Deze beleidsstukken bevatten regels en richtlijnen voor de zorg en het beheer van informatie. Door het informatiebeheer op orde te hebben wordt een efficiënte en effectieve bedrijfsvoering mogelijk gemaakt, kent het recreatieschap haar eigen rechtspositie en die van anderen, is het mogelijk verantwoording af te leggen voor het handelen en kan de blijvende bewaring van cultuurhistorische informatie worden gegarandeerd. Ook zijn in 2023 analoge archiefbescheiden overgedragen aan de archiefbewaarplaats van het Noord-Hollands archief in Haarlem:

- Archiefbescheiden van Landschap Waterland en de bestuurscommissie Groengebied Purmerland over de periode 1999-2008
- Archiefbescheiden van Recreatieschap het Twiske over de periode 1999-2008

Informatie over Woo-verzoeken 2023

In 2023 zijn vier Woo-verzoeken behandeld. De eerste twee WOO verzoek betroffen een vervolg op het WOO verzoek betreft het Ecologische beheerplan Het Twiske welke in 2022 is afgehandeld. In beide verzoeken werd gevraagd naar verdere informatie over het Ecologische beheerplan en correspondenties omtrent het plan. Het eerste verzoek werd wegens een veronderstelde verkeerde adressering weer ingetrokken waarna het verzoek een tweede keer werd ingediend. Op dit WOO-verzoek is 4 januari 2024 besloten.

Het tweede verzoek betrof de contractering van het LenteKabinet en correspondentie rond het vogelmonitoringsonderzoek. Dit verzoek is nog niet afgehandeld. Het laatste verzoek betrof ook het Lente Kabinet. Dit verzoek is in 2023 afgehandeld.

E. Grondbeleid

Het recreatieschap is van mening dat gebieden die binnen de grenzen van de Gemeenschappelijke Regeling vallen, in het beheer van het recreatieschap thuishoren.

Indien het recreatieschap een zakelijk of persoonlijk recht verwerft op gronden grenzend aan het gebied, dan worden deze gronden toegevoegd aan de gemeenschappelijke regeling.

Oppervlaktes en hoeveelheden		
Gronden		
Beleidsgebied gemeenschappelijke regeling	729,1	hectare
Oppervlakte in erfpacht gekregen van Staatsbosbeheer	721,9	hectare
waarvan: in eigen beheer	425,49	hectare
contractueel uitgegeven	305,6	hectare
Aantal contracten gronden	36	
Gebouwen		
Aantal gebouwen	17	
waarvan: in eigen beheer	17	
contractueel uitgegeven	6	
potentieel af te stoten	1	

Gebouwen in eigendom

Recreatieschap Twiske-Waterland heeft 17 gebouwen in eigen beheer waarvan 11 openbare toiletgebouwen waarvan veel toe zijn aan groot onderhoud. Dit valt binnen het Meerjarig onderhoudsplan. Verder bezig het recreatieschap de volgende 6 andersoortige gebouwen:

- (zorg)boerderij uitgegeven voor zorg-ontwikkeling;
- Kiosk (verhuurd);
- Strandpaviljoen voor horeca (verhuurd);
- Beheerkantoor voor eigen personeel met opslagloods en garage ernaast;
- Molen, uitgegeven in combinatie met dienstwoning aan molenaar;
- Bijenstal.

Gronden in eigendom en uitgegeven

Twiske-Waterland heeft gronden van de gemeente Amsterdam en Staatsbosbeheer in erfpacht. Hier lopen twee erfpachtcontracten van Staatsbosbeheer die expireren in 2049. Strategische doelen waarbij altijd rekening wordt gehouden binnen gronduitgifte zijn meer biodiversiteit, betere spreiding van recreanten en een breder recreatief aanbod. Gronden in ondererfpacht worden bij voorkeur voor langere periodes uitgegeven, tenzij dit vanuit gewenste ontwikkelingen in het gebied die voortvloeien uit het ambitietraject onwenselijk is. Alle gronduitgiftes zijn digitaal op kaart verwerkt in het beheersysteem GeoVisia en van alle contracten is een digitaal archief.

Voor ontwikkelingen waarbij externe financiering nodig is, is een looptijd van het ondererfpacht van ten minste 30 jaar wenselijk. Het recreatieschap kan momenteel alleen contracten sluiten met de resterende looptijd van 28 jaar. Er is op hoofdlijnen overeenstemming bereikt met Staatsbosbeheer over de gezamenlijke

verantwoordelijkheid voor de groene recreatiegebieden in MRA en het lopende erfpacht in bijzonder.

De basis afspraken zijn in mei 2022 ter besluitvorming aan het bestuur van het recreatieschappen voorgelegd. Er is overeenstemming over de looptijd (60 jaar). Er is nog geen overeenstemming bereikt over het verlengingsrecht (en het inroepen daarvan). Dit wordt verder uitgewerkt in het concept erfpachtcontract. Deze zal met de bijbehorende (concept) publieke samenwerkingsovereenkomst tussen Staatsbosbeheer en de drie betrokken recreatieschappen in de eerste helft van 2024 aan het bestuur zal worden voorgelegd. In de tussentijd wordt door Staatsbosbeheer en de recreatieschappen gezamenlijk gewerkt aan het oplossen van kadastrale issues, waarmee het laten passeren van de nieuwe erfpachtaktes door de notaris naar verwachting in de loop van 2025 kan plaatsvinden.

Natuurlijk beheer: Natura 2000

Bijna alle gronden waarover het recreatieschap beheer voert, maken deel uit van het Natura 2000 Netwerk. Beheer is daarom mede afgestemd op de bescherming van doelsoorten, genoemd in het beheerplan Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld en Twiske. Dat beheerplan werd in 2022 geactualiseerd. De volgelrichtlijn, met dit beheerplan uitgewerkt voor het Twiske, legt beperkingen op voor het gebruik van de gronden.

Commerciële activiteiten

Om voldoende baten te halen uit de gronden zijn sommige percelen voor commerciële activiteiten of bewoning uitgegeven. Bij Recreatieschap Twiske-Waterland is nog geen sprake van een vastgesteld grondprijzenbeleid. Wel wordt aangesloten bij marktconforme prijzen in de regio. Er is sprake van actief accountmanagement en contracten worden regelmatig herzien of gecontroleerd op oneigenlijk gebruik.

Baten uit commerciële activiteiten	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023
Baten uit (erf)pachten	158.891	150.547
Baten uit verhuren	75.466	68.517

F. Participanten

Vanwege de bestuurlijke, beleidsmatige en financiële belangen voor elke participant is inzicht in en actieve deelname aan de gemeenschappelijke regeling noodzakelijk. Door effectief te sturen op de doelstellingen en prestaties kunnen participanten de gemeenschappelijke regeling maximaal laten bijdragen aan eigen bestuurlijke ambities. De ambtelijke organisaties hebben ook in 2023 goed samengewerkt met de uitvoeringsorganisatie Recreatie Noord-Holland.

Participantenbijdragen

Zoals afgesproken in de gemeenschappelijke regeling, wordt de participantenbijdrage jaarlijks geïndexeerd. Voor 2023 was de index 5,17%.

Participant	Bijdragen-verdeling 2023	Bijdrage in 2022	Bijdrage in 2023
Provincie Noord-Holland	56,04%	1.437.340	1.511.651
Gemeente Amsterdam	23,56%	604.287	635.528
Gemeente Edam-Volendam	1,33%	34.114	35.877
Gemeente Landsmeer	1,62%	41.628	43.780
Gemeente Oostzaan	0,66%	16.996	17.875
Gemeente Purmerend	6,96%	178.528	187.757
Gemeente Waterland	0,65%	16.634	17.494
Gemeente Wormerland	0,61%	15.576	16.383
Gemeente Zaanstad	8,57%	219.736	231.098
Totaal	**100,00%**	**2.564.839**	**2.697.443**

Informeren van participanten

De informatievoorziening van de gemeenschappelijke regeling aan de participanten (de gemeenteraden en provinciale staten) is belangrijk. Daarvoor sluit het recreatieschap aan bij regionale samenwerkingsafspraken zoals die bijvoorbeeld in Noord-Holland Noord en de Metropool Regio Amsterdam zijn of worden gemaakt.

Informatie over verbonden partijen

Deze paragraaf geeft de informatie weer, die elke participant volgens het BBV moet opnemen in haar paragraaf ‘Verbonden partijen’.

Naam verbonden partij	Recreatieschap Twiske-Waterland
Vestigingsplaats	Oostzaan
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Bestuurlijke vertegenwoordiging	• Provincie Noord-Holland: gedeputeerde E. Rommel • Gemeente Amsterdam: Mevrouw Y. El Ksaihi • Gemeente Edam-Volendam: De heer D. Dijkshoorn • Gemeente Landsmeer: Mevrouw J. van Boeijen • Gemeente Oostzaan: De heer E. Taams • Gemeente Purmerend: De heer M.T.A. Hegger • Gemeente Waterland: De heer R. Wolters • Gemeente Wormerland: De heer J. Schalkwijk • Gemeente Zaanstad: De heer W. Breunesse
Doelstelling en openbaar belang (BBV 15, 2a en 2b)	Het besturen en beheren van recreatiegebieden. Gezien de ligging en het gebruik van het gebied door de inwoners heeft de provincie/gemeente een direct maatschappelijk belang bij het

Naam verbonden partij	Recreatieschap Twiske-Waterland
	realiseren van de doelen en neemt daarom deel aan de gemeenschappelijke regeling.
Activiteiten	Het recreatieschap voert de ontwikkeling en het beheer van recreatiegebieden uit, conform de doelen van de gemeenschappelijke regeling.
Visie op de verbonden partij (BBV 15, 1a)	Twiske-Waterland is ingericht als recreatiegebied om gemeenten en natuurgebieden te ontlasten en aantrekkelijke recreatiemogelijkheid te bieden aan recreanten uit omliggende gemeenten en de regio. Het recreatieschap heeft drie hoofdactiviteiten: 1. Beheren en in stand houden van de ingerichte gebieden en voorzieningen; 2. Beheren en in stand houden routenetwerken en boerenlandpaden; 3. Actueel houden en vernieuwen van het aanbod om aan te sluiten bij wensen en behoeften van de recreant.
Beleidsvoornemens 2022-2025 (BBV 15, 1a)	Uitvoeren projecten van het in 2022 vastgestelde geupdate uitvoeringsprogramma bij het ambitiedocument.
(Wijziging) financieel belang (BBV 15, 2b-d)	Voor financiering van het jaarlijkse exploitatietekort zijn de participanten verantwoordelijk: • Provincie Noord-Holland 56,04% • Gemeente Amsterdam 23,56% • Gemeente Zaanstad 8,57%

Naam verbonden partij	Recreatieschap Twiske-Waterland
	• Gemeente Purmerend 6,96% • Gemeente Landsmeer 1,62% • Gemeente Edam-Volendam 1,33% • Gemeente Oostzaan 0,66% • Gemeente Waterland 0,65% • Gemeente Wormerland 0,61%
Bestuurlijk belang	Stemgewicht
Bestuurlijke invloed	Jaarlijks kan Provinciale Staten/ de raad haar gevoelens uitspreken over de begroting en kennisnemen van de jaarrekening en eventuele beleidsdocumenten. In de gemeenschappelijke regeling zijn de bevoegdheden vastgelegd. Voor aanpassing van de regeling is de instemming van alle participanten vereist.
Eigen vermogen	31-12-2019 € 4.899.612 31-12-2020 € 4.971.199 31-12-2021 € 5.091.543 31-12-2022 € 5.232.582 31-12-2023 € 5.203.785
Vreemd vermogen	31-12-2019 € 448.196 31-12-2020 € 571.889 31-12-2021 € 468.981 31-12-2022 € 615.681 31-12-2023 € 694.280

Naam verbonden partij	Recreatieschap Twiske-Waterland
Financieel resultaat voor bestemming	31-12-2019 € 133.635 31-12-2020 € 71.587 31-12-2021 € 120.345 31-12-2022 € 141.039 31-12-2023 € - 28.797
Website	https://www.twiske-waterland.nl/
Risicoprofiel	Laag
Risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen (BBV 15, 2e)	1. Overmacht: Optreden extreem weer, brand, (vogel)ziekte en plagen flora en fauna en (drugs)dumpingen; 2. Geen (grootschalige) evenementen (corona); 3. Vandalisme en nalatig recreantengedrag; 4. Erfpachtcontracten met Staatsbosbeheer; 5. Veranderende en verzwarende wet- en regelgeving; 6. Onzekerheid ontwikkelingen door veranderende maatschappelijke perceptie; 7. Juridische procedures en reputatieschade overheidsorganisaties; 8. Kosten voor afhandeling WOO-verzoeken; 9. Betalingsachterstanden en/of faillissement van gebiedsondernemers; 10. Problemen bij invulling/bemensing gekwalificeerd personeel;

Naam verbonden partij	Recreatieschap Twiske-Waterland
	11. Onrechtmatig accorderen en betalen van facturen; 12. Continuïteit dienstverlening RNH; 13. Feitelijke uitwerking van het natura2000 beheer.
Beleidsverslag/ Ontwikkelingen In 2023 werden de volgende zaken uitgevoerd: • Het updaten van het uitvoeringsprogramma; • Het uitvoeren van meerjarig ecologisch onderzoek; • Het effectueren van een nieuwe governance structuur.	

Jaarrekening

Overzicht van baten en lasten
Specificatie is onderaan dit programma te vinden in de tabel “Overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2023”.

Resultaat reguliere werkzaamheden

Het saldo van de reguliere baten en lasten is € 34.187 positiever dan begroot.

REGULIER	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Verschil
Lasten	3.466.956	3.246.295	220.660
Baten	3.697.878	3.443.030	254.848
Saldo	**230.922**	**196.735**	**34.187**

Resultaat incidentele werkzaamheden

Het saldo van de incidentele baten en lasten is € 246.971 positiever dan begroot.

INCIDENTEEL	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Verschil
Lasten	588.349	788.298	-199.949
Baten	328.630	281.608	47.022
Saldo	**-259.719**	**-506.690**	**246.971**

Resultaat totaal 2023

Het saldo van de baten en lasten is in totaal € 281.158 positiever dan begroot door:

- Lagere kosten incidentele projecten (€ 230.000 positief). Deze kosten schuiven grotendeels door naar 2024;
- Minder inzet RNH voor reguliere werkzaamheden (€ 26.000 positief);
- Hogere baten door rente (€ 175.000 positief);
- Hogere parkeeropbrengsten (€ 63.000 positief);
- Hogere opbrengsten hout, huur en pacht (€ 26.000 positief);
- Tegemoetkoming in de kosten groene boa’s (€21.000 positief);
- Extra dotatie voorziening groot onderhoud i.v.m. 4 bruggen de Vennen (€ 260.000 negatief).

TOTAAL	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Verschil
Lasten	4.055.305	4.034.593	20.711
Baten	4.026.508	3.724.638	301.870
Saldo	**-28.797**	**-309.955**	**281.158**

Bovenstaande drie tabellen worden op de volgende pagina’s in uitgebreide vorm weergegeven, met specificatie van de incidentele baten en lasten per programma, waarbij per programma de belangrijkste posten afzonderlijk worden gespecificeerd, en een specificatie van de structurele/ reguliere en incidentele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves.

Gebeurtenissen na balansdatum

Tussen het boekjaar waar de jaarstukken betrekking op hebben en het moment van de accountantscontrole, kunnen gebeurtenissen plaatsvinden die relevant zijn om een verantwoord oordeel te kunnen vormen over de financiële positie en over de baten en de lasten.
Zie bijlage III ⇗ voor een verdere uitwerking van de gebeurtenissen na balansdatum.
Het overzicht van baten en lasten en de balans worden vastgesteld met inachtneming deze gebeurtenissen.

Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid dagelijks bestuur

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het dagelijks bestuur toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door het algemeen bestuur vastgestelde kaders zoals de begroting en verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door het algemeen bestuur op 25 mei 2023 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht. Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door het algemeen bestuur bepaald en bedraagt 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 129.249.

Bevinding

Het dagelijks bestuur is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens. Er zijn geen afwijkingen vastgesteld boven genoemde grens van € 129.249.

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met het algemeen bestuur aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het dagelijks bestuur ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2023

	Jaarrekening 2023			Begroting na wijziging 2023			Begroting voor wijziging 2023		
Programma	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	276.045	63.033,78	-213.012	533.318	65.169	-468.149	337.141	79.548	-257.593
2. Beheer en onderhoud	2.946.398	1.050.016	-1.896.382	2.698.554	942.027	-1.756.527	2.337.088	760.429	-1.576.658
3. Veiligheid en toezicht	291.508	21.157,00	-270.351	271.243	-	-271.243	262.450	-	-262.450
4. Bestuur en ondersteuning exclusief overhead	120.133	-	-120.133	115.046	-	-115.046	82.922	-	-82.922
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves en heffing vennootschapsbelasting	2.253	2.892.300	2.890.047	1.892	2.717.442	2.715.550	1.839	2.697.442	2.695.603
Overhead	418.967	-	-418.967	414.540	-	-414.540	395.211	-	-395.211
Heffing vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	**4.055.305**	**4.026.508**	**-28.797**	**4.034.593**	**3.724.638**	**-309.955**	**3.416.651**	**3.537.419**	**120.769**
Resultaatbestemming (mutaties reserves)	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo
Algemene reserve	832.008	-832.177	-169	-	-572.177	-572.177	-	-100.890	-100.890
Bestemmingsreserve investeringen	-	-6.282	-6.282	-	-	-			-
Bestemmingsreserve Purmerbos	-	-	-	-	-	-			-
Bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen	-	-216.998	-216.998	-	-	-			-
Bestemmingsreserve Markermeerdijken	70.000	-	70.000	70.000	-	70.000	70.000		70.000
Bestemmingsreserve egalisatie	203.708	-79.056	124.652	203.708	-11.486	192.222	166.725	-15.066	151.659
Totaal mutaties reserves	**1.105.716**	**-1.134.513**	**-28.797**	**273.708**	**-583.663**	**-309.955**	**236.725**	**-115.956**	**120.769**

Gerealiseerd resultaat			-			-			-

Voor verdere toelichting bij de cijfers van de jaarrekening 2023: zie de programmaverantwoording in het jaarverslag↗.

- De kosten van de overhead zijn opgenomen in programma 4.
- Het bedrag van de heffing voor de vennootschapsbelasting is opgenomen in programma 5.

De cijfers van de begroting na wijziging 2023 zijn verantwoord in het besluit van het algemeen bestuur op 14 juli 2023.

De cijfers van de begroting voor wijziging 2023 zijn vastgelegd in het besluit van het algemeen bestuur op 6 juli 2022.

Onvoorzien

Het recreatieschap had geen kosten ‘onvoorzien’ begroot.

WNT-verantwoording

De informatie van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector is opgenomen in bijlage VI ↗.

Balans

Onderstaand volgt de balans per 31 december 2023, een overzicht van de waarderingsgrondslagen en de toelichting op de balans.

ACTIVA	31-12-2023	31-12-2022
VASTE ACTIVA		
Materiële vaste activa		
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	117.116	-
Investeringen met een economisch nut	305.378	297.842
Subtotaal materiële vaste activa	*422.494*	*297.842*
Financiële vaste activa		
Subtotaal financiële vaste activa	-	-
TOTAAL VASTE ACTIVA	***422.494***	***297.842***
VLOTTENDE ACTIVA		
Vorderingen en overlopende activa		
Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	133.526	23.778
Overige nog te ontvangen bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	102.953	35.125
Overige vorderingen	34.575	27.311
Subtotaal vorderingen en overlopende activa	*271.054*	*86.214*
Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan een jaar		
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rente typische looptijd korter dan een jaar	5.172.821	5.435.279
Subtotaal uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan een jaar	*5.172.821*	*5.435.279*
Liquide middelen		
ING bank	31.559	28.765
Kas	137	163
Subtotaal liquide middelen	*31.696*	*28.928*
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	***5.475.571***	***5.550.421***
TOTAAL-GENERAAL ACTIVA	**5.898.066**	**5.848.263**

PASSIVA	31-12-2023	31-12-2022
VASTE FINANCIERINGSMIDDELEN		
Eigen vermogen		
Algemene reserve	3.312.560	3.312.729
Bestemmingsreserve investeringen	-	6.282
Bestemmingsreserve ruiterpaden Purmerbos	18.483	18.483
Bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen	-	216.998
Bestemmingsreserve Markermeerdijken	1.525.247	1.455.247
Bestemmingsreserve egalisatie	347.494	222.842
Gerealiseerd resultaat	-	-
Subtotaal eigen vermogen	*5.203.785*	*5.232.582*
Voorzieningen		
Voorziening groot onderhoud	411.749	154.575
Subtotaal voorzieningen	*411.749*	*154.575*
Vaste schulden met een rente typische looptijd van een jaar of langer		
Subtotaal schulden op lange termijn	-	-
TOTAAL VASTE FINANCIERINGSMIDDELEN	***5.615.534***	***5.387.157***
VLOTTENDE PASSIVA		
Netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan een jaar		
Overige schulden	198.414	161.860
Subtotaal netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan een jaar	*198.414*	*161.860*
Overlopende passiva		
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend boekjaar tot betaling komen	39.974	97.169
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van het volgende begrotingsjaar komen	44.144	202.075
Subtotaal overlopende passiva	*84.118*	*299.245*
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA	***282.532***	***461.105***
TOTAAL-GENERAAL PASSIVA	**5.898.066**	**5.848.263**

Waarderingsgrondslagen voor de balans en de resultaatbepaling

Materiële vaste activa

Activa worden gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs. Subsidies en bijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht.

De materiële activa worden onderverdeeld in:

- Activa met een economisch nut en
- Activa in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut

Voorwaarde voor het activeren van materiële vaste activa is een minimale gebruiksduur van drie jaar, waarvoor een ondergrens geldt van:

- € 10.000 voor activa met economisch nut
- € 50.000 voor activa met maatschappelijk nut

Investeringen worden geactiveerd en over de verwachte toekomstige gebruiksduur wordt afgeschreven. De afschrijvingen vinden plaats volgens het lineaire systeem, dus in gelijke jaarlijkse termijnen en startend op 1 januari van het jaar volgend op het jaar van ingebruikname. De tabel met afschrijvingstermijnen is hieronder weergegeven.

Vaste activa	Afschrijvingsperiode in jaren	Toelichting
Materiële vaste activa		
Gronden / terreinen	N.v.t.	Geen afschrijving
Gebouwen / werkplaats	40	
Verbouwingen	10	
Vervoermiddelen	5	
Machines	5	
Werktuigen	10	
Ponten	20	
Overige vaartuigen	10	
Kunstwerken		
Bruggen van beton	40	
Bruggen van staal	40	
Bruggen van hout	30	
Tunnels	60	
Beschoeiing	30	
Gemalen	40	
Gebiedsontwikkelingen	30	
Openbare toiletgebouwen	30	
Terreinmeubilair	5	
Rioleringspompen	20	

Financiële vaste activa

Financiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs of de nominale waarde.

Vlottende activa

De vlottende activa worden gewaardeerd tegen de nominale waarde en - waar nodig – verminderd met een voorziening voor oninbaarheid.

Reserves en voorzieningen

Algemene reserve

Aan de algemene reserve wordt jaarlijks het resultaat na bestemming toegevoegd respectievelijk onttrokken. Een deel van de renteopbrengst voortvloeiend uit de deposito en de zakelijke spaarrekeningen wordt toegevoegd aan de algemene reserve.

Bestemmingsreserve investeringen

De bestemmingsreserve investeringen wordt voornamelijk ingezet voor ontwikkeling van het gebied door vernieuwing. Deze reserve is conform bestuursbesluit 2023ABTW03 opgeheven per 1 januari 2023.

Bestemmingsreserve ruiterpaden Purmerbos

Deze bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van de uitgaven in verband met het beheer en onderhoud van de aanleg van ruiterpaden in het Purmerbos.

Bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen

De bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen is gevormd ter dekking van de uitgaven ten behoeve van groot onderhoud in het werkgebied. Deze reserve is conform bestuursbesluit 2023ABTW03 opgeheven per 1 januari 2023.

Bestemmingsreserve Markermeerdijken

De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van de uitgaven ten behoeve van de realisatie van de infrastructuur van de Markermeerdijken. Het algemeen bestuur heeft besloten vanaf 1 januari 2014 het saldo van de bestemmingsreserve op te hogen uit het resultaat van de jaarrekening, per jaar zal het algemeen bestuur besluiten over de hoogte van de toevoeging.

Bestemmingsreserve egalisatie

Deze reserve is ter dekking van de kapitaallasten van geactiveerde kapitaaluitgaven en dient in stand te worden gehouden ter dekking van de kapitaallasten in de exploitatie. Hierbij heeft geen terugwerkende kracht plaatsgevonden inzake investeringen vóór 1-1-2019 en daarnaast is er ook een begrenzing aan het vormen van de bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten voor zover er een (positieve) reserve is.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting of het voorzienbare verlies. Onderhoudsvoorzieningen zijn gebaseerd op de meerjarenramingen van het uit te voeren groot onderhoud aan de kapitaalgoederen.

Overige balansposten

Alle overige balansposten zijn, tenzij anders vermeld, gewaardeerd tegen nominale waarde.

Bepaling van het resultaat

Het resultaat is bepaald op basis van de historische kostprijs. Baten en lasten worden toegerekend naar het jaar waarin zij gegenereerd worden.

Subsidies en bijdragen van derden

Ontvangsten inzake subsidies en bijdragen van derden voor de realisatie van specifieke projecten, en de daarmee samenhangende uitgaven, worden in de programmarekening verantwoord.

Toelichting op de balans

ACTIVA		
VASTE ACTIVA		
Materiële vaste activa		
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	**31-12-2023**	**31-12-2022**
Netto investeringen tot boekjaar	-	42.383
Netto investeringen boekjaar	117.116	-
Desinvesteringen boekjaar	-	-42.383
	117.116	**-**
Afschrijvingen tot boekjaar	-	-
Afschrijvingen lopend boekjaar	-	-
Afschrijvingen desinvesteringen boekjaar	-	-
Boekwaarde per 31 december	**117.116**	**-**

Investeringen met een economisch nut	**31-12-2023**	**31-12-2022**
Netto investeringen tot boekjaar	607.150	595.050
Netto investeringen boekjaar	18.250	12.100
Desinvesteringen boekjaar	-	-
	625.400	***607.150***
Afschrijvingen tot boekjaar	309.308	292.947
Afschrijvingen lopend boekjaar	10.714	16.361
Afschrijvingen desinvesteringen boekjaar	-	-
	320.022	***309.308***
Boekwaarde per 31 december	**305.378**	**297.842**

In 2023 zijn de volgende investeringen gedaan:

- Nieuwe damwand P4 - maatschappelijk nut
- Brug 33 Pikpotweg (voorbereiding) - maatschappelijk nut
- Uitbreiding kentekenherkenning - economisch nut

Deze investeringen zijn geactiveerd.
In bijlage II ⇗ is een specificatie van de materiële vaste activa opgenomen in de staat van geactiveerde investeringen tot en met 2023.

VLOTTENDE ACTIVA		
Vorderingen en overlopende activa	**31-12-2023**	**31-12-2022**
Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	**133.526**	**23.778**

Specificatie:	
Vooruitbetaalde kosten project landvasten	109.551
Vooruitbetaalde kosten betaald parkeren	13.139
Vooruitbetaalde gas, water en electra kosten	7.084
Divers	3.752
Totaal nog te betalen bedragen	**133.526**

Overige nog te ontvangen bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	**102.953**	**35.125**

Specificatie:	
Rente schatkistbankrekening 4e kwartaal 2023	58.244
Tegemoetkoming kosten groene boa's 2023	21.157
Subsidie project bosrevitalisering 2023	19.781
Divers	3.771

Totaal nog te betalen bedragen	**102.953**

Overige vorderingen	**34.575**	**27.311**
Specificatie:		
Provincie Noord-Holland	12.251	
Gemeente Oostzaan	6.937	
J. Mulder	5.948	
P. Klaasse Bos	4.289	
Overige debiteuren	5.149	
Totaal debiteuren	**34.575**	

Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan een jaar	**31-12-2023**	**31-12-2022**
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rente typische looptijd korter dan een jaar	**5.172.821**	**5.435.279**

Rijksschatkist
Drempelbedrag 01-01-2023 t/m 31-12-2023: € 1.000.000

Vanaf 1 juli 2021 werd voor gemeenten (en provincies, waterschappen en hun gemeenschappelijke regelingen) met een begrotingstotaal tot € 500 miljoen de drempel voor het verplicht schatkistbankieren verhoogd naar 2% van het begrotingstotaal met een minimum van € 1 miljoen.

Het bedrag aan middelen per kwartaal dat buiten 's Rijksschatkist is gehouden:

	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Buiten schatkist gehouden	37.328	29.480	29.502	31.696
Ruimte onder drempelbedrag	962.672	970.520	970.498	968.304
Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-

Liquide middelen	**31-12-2023**	**31-12-2022**
ING bank r/c	25.561	22.815
ING bank zakelijke spaarrekening	5.998	5.951
Kas	137	163
Totaal liquide middelen	**31.696**	**28.928**

PASSIVA

VASTE FINANCIERINGSMIDDELEN

Eigen vermogen

Algemene reserve	**31-12-2023**	**31-12-2022**
Saldo per 1 januari	3.312.729	3.127.384
Bij: Dotatie vanuit bestemmingsreserve investeringen	6.282	-
Bij: Dotatie vanuit bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen	216.998	
Bij: Overboeking vanuit bestemmingsreserve egalisatie	68.342	180.000
Bij: Saldo exploitatie	540.386	307.456
Af: Onttrekking conform begroting	-572.177	-290.010

Af: Overboeking naar voorziening groot onderhoud	-260.000	
Af: Overboeking naar bestemmingsreserve egalisatie	-	-12.100
Saldo per 31 december	**3.312.560**	**3.312.729**

In 2023 is conform begroting € 572.177 aan de algemene reserve onttrokken. Verder is conform bestuursbesluit 2023ABTW03 de bestemmingsreserve investeringen en de bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen opgeheven en toegevoegd aan de algemene reserve. Vanuit de algemene reserve is conform het besluit € 260.000 overgeheveld naar voorziening groot onderhoud ten behoeve van de 4 wandelbruggen in de Vennen. Bovendien zien we een overboeking vanuit de bestemmingsreserve egalisatie van € 68.342. Dit heeft te maken met het goedkoper uitvallen van de nieuwe damwand P4 door een gunstige aanbesteding. Het resterende voordelige exploitatiesaldo van € 540.386 is ten slotte toegevoegd aan de algemene reserve.

Bestemmingsreserve investeringen	**31-12-2023**	**31-12-2022**
Saldo per 1 januari	6.282	6.282
Bij: Saldo toevoeging	-	-
Af: Saldo onttrekking	-6.282	-
Saldo per 31 december	**-**	**6.282**

Conform bestuursbesluit 2023ABTW03 is bestemmingsreserve investeringen opgeheven.

Bestemmingsreserve ruiterpaden Purmerbos	**31-12-2023**	**31-12-2022**
Saldo per 1 januari	18.483	26.548
Bij: Storting	-	-
Af: Onderhoudskosten	-	-8.064
Saldo per 31 december	**18.483**	**18.483**

Geen mutaties in 2023.

Bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen	31-12-2023	31-12-2022
Saldo per 1 januari	216.998	216.998
Bij: Saldo toevoeging	-	-
Af: Saldo onttrekking	-216.998	-
Saldo per 31 december	**-**	**216.998**

Conform bestuursbesluit 2023ABTW03 is bestemmingsreserve investeringen opgeheven.

Bestemmingsreserve Markermeerdijken	31-12-2023	31-12-2022
Saldo per 1 januari	1.455.247	1.455.247
Bij: Storting	70.000	-
Af: Onderhoudskosten	-	-
Saldo per 31 december	**1.525.247**	**1.455.247**

Conform begroting is € 70.000 toegevoegd aan bestemmingsreserve Markermeerdijken.

Bestemmingsreserve egalisatie	31-12-2023	31-12-2022
Saldo per 1 januari	222.842	259.085
Bij: Dotatie conform begroting	203.708	137.617
Bij: Overboeking vanuit algemene reserve	-	12.100
Af: Overboeking naar algemene reserve	-68.342	-180.000
Af: Saldo afschrijvingslasten	-10.714	-5.960
Saldo per 31 december	**347.494**	**222.842**

In 2023 is conform begroting € 203.708 gedoteerd aan de bestemmingsreserve egalisatie. De werkelijk investeringslast was een stuk lager. Damwand P4 is gunstiger aanbesteed en is kostentechnisch lager omdat een deel van de houten damwand is omgevormd tot natuurlijke oeverbescherming wat de biodiversiteit bevorderd. Dat heeft ertoe geleid dat € 68.342 minder hoeft te worden toegevoegd aan de bestemmingsreserve egalisatie. Dit gedeelte vloeit terug naar de algemene reserve. Tot slot zien we nog een onttrekking van € 10.714. Deze onttrekking heeft betrekking op de kapitaallasten van de loods, uitbreiding kentekenherkenning en de votex blazer.

Voorzieningen		
Voorziening groot onderhoud	**31-12-2023**	**31-12-2022**
Saldo per 1 januari	154.575	162.775
Bij: Saldo toevoeging	368.000	345.000
Bij: Extra dotatie 4 bruggen de Vennen	260.000	-
Af: Saldo onttrekking	-370.827	-353.199
Saldo per 31 december	**411.749**	**154.575**

De onderhoudsvoorzieningen zijn gebaseerd op de meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan de kapitaalgoederen. De extra dotatie voorziening groot onderhoud heeft betrekking op 4 bruggen in de Vennen en is conform bestuursbesluit 2023ABTW03.

VLOTTENDE PASSIVA		
Netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan een jaar	**31-12-2023**	**31-12-2022**
Overige schulden	**198.414**	**161.860**

De overige schulden bestaan uit crediteuren. Deze zijn in onderstaande tabel gespecificeerd.

Specificatie:	
Recreatie Noord-Holland NV	120.951
Meijns Grondverzet & Groenvoorziening	40.109
Bilfinger	14.484
PWN Waterleidingsbedrijf	7.321
Overige crediteuren	15.550
Totaal crediteuren	**198.414**

Overlopende passiva	**31-12-2023**	**31-12-2022**
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend boekjaar tot betaling komen	**39.974**	**97.169**

Specificatie:	
Accountantskosten 2023	13.082
Advieskosten Recreatief Grid 2023	9.057
Kosten veerponten 2023	6.288
Belastingadvies 2023	5.022
Divers	6.525
Totaal nog te betalen bedragen	**39.974**

	31-12-2023	**31-12-2022**
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van het volgende begrotingsjaar komen	**44.144**	**202.076**

Specificatie:	
Ontvangen subsidie project Landvasten	40.000
Ontvangen bijdragen project Recreatief Grid	4.144
Totaal vooruit ontvangen bedragen	**44.144**

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Recreatie Noord-Holland NV (RNH) werkt als uitvoeringsorganisatie en opdrachtnemer voor het bestuur van Recreatieschap Twiske-Waterland. De samenwerkingsrelatie is beschreven in een raamcontract. Meer informatie hierover staat in de paragraaf bedrijfsvoering.

Overzicht van baten en lasten per taakveld

Nr.	Lasten per taakveld	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Verschil
0.1	Bestuur	120.133	115.046	5.087
0.4	Overhead	418.967	414.540	4.427
0.5	Treasury	2.253	1.892	361
0.8	Overige baten en lasten	-	-	-
0.9	Vennootschapsbelasting	-	-	-
0.10	Mutaties reserves	-	-	-
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-
1.2	Openbare orde en veiligheid	291.508	271.243	20.265
2.1	Verkeer en vervoer	664.029	406.749	257.281
2.2	Parkeren	166.697	182.547	-15.849
3.1	Economische ontwikkeling	121.839	172.736	-50.897
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	135.698	117.594	18.104
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	208	-	208
3.4	Economische promotie	173.313	176.990	-3.678
5.3	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	35.165	41.988	-6.823
5.7	Openbaar groen en openluchtrecreatie	1.925.494	2.133.269	-207.775
	Totaal lasten	**4.055.305**	**4.034.593**	**20.711**

Nr.	Baten per taakveld	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Verschil
0.1	Bestuur	-	-	-
0.4	Overhead	-	-	-
0.5	Treasury	194.853	20.000	174.853
0.8	Overige baten en lasten	2.697.448	2.697.442	5
0.9	Vennootschapsbelasting	-	-	-
0.10	Mutaties reserves	28.797	309.955	-281.159
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-
1.2	Openbare orde en veiligheid	21.157	-	21.157
2.1	Verkeer en vervoer	-	-	-
2.2	Parkeren	468.076	411.524	56.552
3.1	Economische ontwikkeling	63.034	65.169	-2.135
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	235.497	220.064	15.433
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-	-	-
3.4	Economische promotie	-	-	-
5.3	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	79.664	85.000	-5.336
5.7	Openbaar groen en openluchtrecreatie	266.779	225.439	41.340
	Totaal baten	**4.055.304**	**4.034.593**	**20.711**

	Saldo van baten en lasten per taakveld	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Verschil
	Totaal baten	4.055.304	4.034.593	20.711
	Totaal lasten	4.055.305	4.034.593	20.711
	Saldo	**-**	**-**	**-**

	Specificatie van taakveld 0.8 Overige baten en lasten	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Verschil
	Provincie Noord-Holland	1.511.651	1.511.651	-
	Gemeente Amsterdam	635.528	635.528	-
	Gemeente Edam-Volendam	35.877	35.877	-
	Gemeente Landsmeer	43.780	43.780	-
	Gemeente Oostzaan	17.875	17.875	-
	Gemeente Purmerend	187.757	187.757	-
	Gemeente Waterland	17.494	17.494	-
	Gemeente Wormerland	16.383	16.383	-
	Gemeente Zaanstad	231.098	231.098	-
	Overige verrekeningen	5	-	5
	Totaal	**2.697.448**	**2.697.442**	**5**

Overzicht van baten en lasten per kostensoort

Lasten per kostensoort	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Verschil
Belastingen	-	-	-
Grond	-	-	-
Duurzame goederen	370.827	415.740	-44.914
Pachten	182	623	-442
Ingeleend personeel	1.586.742	1.688.745	-102.003
Huren	-	-	-
Overige goederen en diensten	1.827.414	1.963.847	-136.433
Rente en bankkosten	2.253	1.892	361
Mutatie voorzieningen	257.173	-47.740	304.914
Afschrijvingen	10.714	11.486	-772
Overige verrekeningen	-	-	-
Totaal lasten	**4.055.305**	**4.034.593**	**20.711**

Baten per kostensoort	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Verschil
Grond	-	-	-
Huren	75.466	68.517	6.949
Leges en andere rechten	23.480	10.000	13.480
Overige goederen en diensten	547.740	496.524	51.216
Pachten	158.891	150.547	8.344
Participantenbijdragen	2.697.443	2.697.442	1
Rente baten	194.853	20.000	174.853
Overige verrekeningen	5	-	5
Subsidies en (project)bijdragen	328.630	281.608	47.022
Totaal baten	**4.026.508**	**3.724.638**	**301.870**

Saldo van baten en lasten per kostensoort	Jaarrekening 2023	Begroting na wijziging 2023	Verschil
Totaal lasten	4.055.305	4.034.593	20.711
Totaal baten	4.026.508	3.724.638	301.870
Saldo	**-28.797**	**-309.955**	**281.158**

Overige gegevens

Samenstelling van het algemeen bestuur per 31 december 2023

- Gemeente Amsterdam - wethouder Y. el Ksaihi (voorzitter)
- Gemeente Edam-Volendam - wethouder D. Dijkshoorn
- Gemeente Landsmeer – wethouder J. van Boeijen
- Gemeente Oostzaan - wethouder E. Taams
- Gemeente Purmerend - wethouder M.T.A. Hegger
- Gemeente Waterland - wethouder R. Wolters
- Gemeente Wormerland - wethouder J. Schalkwijk, tijdelijk vervangen door R. Ossendorp
- Gemeente Zaanstad - wethouder W. Breunesse
- Provincie Noord-Holland - gedeputeerde E. Rommel

Controleverklaring

De controleverklaring van de accountant is op de onderstaande pagina’s ingevoegd.

ETL ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Twiske-Waterland

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2023

Ons oordeel
Wij hebben de jaarrekening 2023 van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Twiske-Waterland gecontroleerd. Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van zowel de baten, lasten over 2023 als van de activa en passiva van Recreatieschap Twiske-Waterland op 31 december 2023, alsmede van de financiële rechtmatigheid met inachtneming van de verantwoordinggrens, in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). De jaarrekening bestaat uit:

- het overzicht van baten, lasten en balansmutaties over 2023;
- de balans per 31 december 2023;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen;
- de rechtmatigheidsverantwoording over 2023;
- de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen;
- de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld en overige bijlagen.

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), de Nota verwachtingen accountantscontrole 2023 en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (Wnt) 2023 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'. Wij zijn onafhankelijk van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Twiske-Waterland zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland.

Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA). Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit
Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 51.600. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado. Op basis van hoofdstuk 4 van de Nota Verwachtingen Accountantscontrole 2023 hebben wij bij de controle van de SiSa-bijlage dezelfde materialiteit toegepast als bij de controle van de jaarrekening.

ETL Assurance & Overheidsaccountants B.V. is een onderdeel van IPA-ACON Holding B.V.
Henk Schijvensaarstraat 1 | Postbus 6222 | 2001 HE HAARLEM | 023 – 531 95 39 | info@ipa-acon.nl | www.ipa-acon.nl
KvK nr. 34081093 | Rabobank IBAN NL58 RABO 0330 0877 25

ETL ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS

Voor de Wnt verantwoording in de jaarrekening zijn de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol Wnt 2023. Daarbij houden wij mede rekening met afwijkingen en mogelijke afwijkingen die naar ons oordeel voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve reden materieel zijn, zoals bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn voorts met het Algemeen bestuur overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde fouten of onzekerheden boven de € 25.000 rapporteren, alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa- of Wnt-redenen relevant zijn.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd
In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2023 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, eerste lid, onderdelen n en o, Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen, en diverse bijlagen. Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat. Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de voor het recreatieschap van toepassing zijnde vereisten in de wet en aan de Nederlandse standaard 720.

Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening. Het Dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

C. Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten

Ingevolge artikel 213 lid 3 (b) van de Gemeentewet hebben wij onderzocht of de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen als bedoeld in artikel 17 van de Financiële-verhoudingswet (hierna: de specifieke uitkeringen) rechtmatig tot stand zijn gekomen. Naar ons oordeel zijn de baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2023 met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met artikel 58a van het BBV en artikel 17 van de Financiële-verhoudingswet. Het Dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen, in overeenstemming met de hiervoor genoemde regelgeving. In dit kader is het Dagelijks bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het Dagelijks bestuur noodzakelijk acht om de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude. Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder de

Nederlandse controlestandaarden en het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO). Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het recreatieschap;
- het evalueren of de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

D. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het Dagelijks Bestuur voor de jaarrekening

Het Dagelijks Bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten en de Beleidsregels toepassing Wnt. Het Dagelijks Bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen zoals opgenomen in het normenkader van Recreatieschap Twiske-Waterland, dat is vastgesteld door het Algemeen bestuur op 7 december 2022.

In dit kader is het Dagelijks Bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het Dagelijks Bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het Dagelijks Bestuur afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het Dagelijks Bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het Dagelijks Bestuur het voornemen heeft om de organisatie te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het Dagelijks Bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening. Het Algemeen Bestuur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de organisatie.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid

waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken. Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel. Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, de controleverordening Recreatieschap Twiske-Waterland dat is vastgesteld door het Algemeen bestuur op 7 december 2022, het Controleprotocol Wnt 2023, de ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
- dat baten en lasten alsmede de balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen,
- het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.
- Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de organisatie;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het Dagelijks Bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het Dagelijks Bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de controle. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel

ETL ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS

van de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de onderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met het Algemeen Bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing. Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het Algemeen Bestuur hebben gecommuniceerd. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Haarlem, xx maart 2024
ETL Assurance & Overheidsaccountants B.V.

mr. drs. J.C. Olij RA

Vaststelling door het algemeen bestuur
Deze jaarrekening wordt/is vastgesteld door het algemeen bestuur van Recreatieschap Twiske-Waterland in de openbare vergadering van 4 juli 2024.

Voorzitter,

Mevrouw Y. El Ksaihi

Bijlagen

Bijlage I Investerings- en financieringsstaat over 2021

Bijlage II Staat van geactiveerde investeringen tot en met 2021

Bijlage III Gebeurtenissen na balansdatum

Bijlage IV Risico-inventarisatie 2023

Bijlage V SiSa verantwoordingsinformatie 2021

Bijlage VI WNT-verantwoording

Bijlage I Investerings- en financieringsstaat over 2023

Nr	Omschrijving	Stand per 1-1-2023	Vermeerderingen 2023	Verminderingen 2023	Afschrijvingen 2023	Stand per 31-12-2023
	ACTIVA					
1	Onroerende en roerende bezittingen	297.842	135.366	-	10.714	422.494
2	Investeringsuitgaven die gedekt worden uit reserves	-	-	-	-	-
3	Financiële vaste activa	-	-	-	-	-
	Totaal activa	**297.842**	**135.366**	**-**	**10.714**	**422.494**
	PASSIVA					
1	Algemene reserve	3.312.729	832.008	-832.177	-	3.312.560
2	Bestemmingsreserve investeringen	6.282	-	-6.282		0
3	Bestemmingsreserve ruiterpaden Purmerbos	18.483	-	-		18.483
4	Bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen	216.998	-	-216.998		-0
5	Bestemmingsreserve Markermeerdijken	1.455.247	70.000	-	-	1.525.247
6	Bestemmingsreserve egalisatie	222.842	203.708	-79.056	-	347.494
7**	Voorziening groot onderhoud	154.575	628.000	-370.827	-	411.749
8	Aangegane langlopende leningen	-	-	-		-
	Totaal passiva	**5.387.157**	**1.733.716**	**-1.505.340**	**-**	**5.615.534**
	Bruto werkkapitaal (totaal passiva – totaal activa)	**5.089.316**	**1.598.350**	**-1.505.340**	**-10.714**	**5.193.040**

	Omschrijving	Stand per 1-1-2023	Vermeerderingen 2023	Verminderingen 2023	Stand per 31-12-2023
7**	**Specificatie voorziening groot onderhoud**				
	verkeer & vervoer:				
	Categorie verhardingen	51.874	129.000	91.916	88.958
	Categorie civiele kunstwerken	25.726	394.000	181.440	238.286
		77.600	**523.000**	**273.355**	**327.245**
	openbaar groen en (openlucht)recreatie:				
	Categorie groen	9.780	12.000	12.667	9.114
	Categorie water, oevers en stranden	4.683	15.000	14.090	5.592
	Categorie terreinmeubilair	32.971	50.000	50.200	32.771
	Categorie hygiënische maatregelen / riolering en reiniging	4.601	6.000	5.514	5.087
	Categorie gebouwen & materieel	24.941	22.000	15.000	31.941
		76.975	**105.000**	**97.471**	**84.504**
	Totaal	**154.575**	**628.000**	**370.827**	**411.749**

Bijlage II Staat van geactiveerde investeringen tot en met 2023

Omschrijving	Jaar van inv.	Geactiv. t/m 2022	Investering	Desinvestering	Geactiv. t/m 2023	Termijn	Boekwaarde 1-1-2023	Afschr. t/m 2022	Afschr. 2023	Afschr. desinv. 2023	Boekwaarde 31-12-2023	Restwaarde
Investesteringen in maatschappelijk nut												
Beschoeiingen												
Damwand P4	2023	-	74.052	-	74.052		-	-	-	-	74.052	-
		-	**74.052**	**-**	**74.052**		**-**	**-**	**-**	**-**	**74.052**	**-**
Kunstwerken												
Brug 33 Pikpotweg	2023	-	43.064	-	43.064		-	-	-	-	43.064	-
		-	**43.064**	**-**	**43.064**		**-**	**-**	**-**	**-**	**43.064**	**-**
Investeringen maatschappelijk nut		**-**	**117.116**	**-**	**117.116**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**117.116**	**-**
Investeringen in economisch nut												
Gebouwen												
Fort aan de Neckerweg	2006	61.032	-	-	61.032	10	-	-61.032	-	-	-	-
Loods Noorderlaaik 1	2019	297.258	-	-	297.258	40	286.145	-11.113	-5.556	-	280.589	75.000
		358.290	**-**	**-**	**358.290**		**286.145**	**-72.145**	**-5.556**	**-**	**280.589**	**75.000**
Betaald Parkeren												
Overgang naar Pin	2014	40.950	-	-	40.950	5	-	-40.950	-	-	-	-
Vervangen camera's	2016	26.971	-	-	26.971	5	-	-26.971	-	-	-	-
Intercom parkeesysteem	2017	11.640	-	-	11.640	5	-	-11.640	-	-	-	-
Parkeer afhandelingssysteem	2017	99.200	-	-	99.200	5	-	-99.200	-	-	-	-
Uitbreiding kentekenherkenning	2023	-	18.250	-	18.250	5	-	-	-2.738	-	15.512	-
		178.761	**18.250**	**-**	**197.011**		**-**	**-178.761,00**	**-2.738**	**-**	**15.512**	**-**
Machines/gereedschap												
Votex B60 Blazer	2022	12.100	-	-	12.100	5	11.697	-403	-2.420	-	9.277	-
		12.100	**-**	**-**	**12.100**		**11.697**	**-403,34**	**-2.420**	**-**	**9.277**	**-**
Vervoermiddelen												
Suzuki 46-JBF-3	2009	25.751	-	-	25.751	5	-	-25.751	-	-	-	-
Mitsubishi L200 VV-638-S	2016	32.248	-	-	32.248	5	-	-32.248	-	-	-	-
		57.999	**-**	**-**	**57.999**		**-**	**-57.999**	**-**	**-**	**-**	**-**
Investeringen economisch nut		**607.150**	**18.250**	**-**	**625.400**	**-**	**297.842**	**-309.308**	**-10.714**	**-**	**305.378**	**75.000**
Totaal		**607.150**	**135.366**	**-**	**742.516**	**-**	**297.842**	**-309.308**	**-10.714**	**-**	**422.494**	**75.000**

Bijlage III Gebeurtenissen na balansdatum

Geen noemenswaardige gebeurtenissen.

Bijlage IV Risico-inventarisatie 2023

Recreatieschap Twiske-Waterland vindt het belangrijk om voldoende aandacht te besteden aan de risico's, zoals ook wordt verplicht in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Deze nota geeft het noodzakelijke inzicht en wordt in de paragraaf weerstandsvermogen gebruikt en vergeleken met de beschikbare weerstandscapaciteit.
In een risicosessie begin 2024 zijn de risico's voor Twiske-Waterland in kaart gebracht. Hierbij zijn de risico's beschreven aan de hand van kans van voorkomen en de gevolgen/impact als het risico zich voordoet. Op basis van deze uitkomsten zijn de risico's geplaatst in de hiernaast opgenomen matrix.

Voor sommige risico's is het moeilijk te duiden wat de kans en impact behelst. Hoewel deze risico's mee zijn genomen tijdens de risico-inventarisatie, is besloten deze niet op te nemen in de risico-matrix hiernaast vanwege de onzekere aard van deze risico's. Hierbij gaat het om risico's als gevolgen van oorlog en pandemieën.

Geïnventariseerde risico's
Begin 2024 zijn de risico's voor Recreatieschap Twiske-Waterland in kaart gebracht. Hieronder zijn de risico's benoemd:

1. Overmacht: Optreden extreem weer, brand, (vogel)ziekte en plagen flora en fauna en (drugs)dumpingen;
2. Geen (grootschalige) evenementen;
3. Vandalisme en nalatig recreantengedrag;
4. Erfpachtcontracten met Staatsbosbeheer;
5. Veranderende en verzwarende wet- en regelgeving;
6. Onzekerheid ontwikkelingen door veranderende maatschappelijke perceptie;
7. Juridische procedures en reputatieschade overheidsorganisaties;
8. Kosten voor afhandeling WOO-verzoeken;
9. Betalingsachterstanden en/of faillissement van gebiedsondernemers;
10. Problemen bij invulling/bemensing gekwalificeerd personeel;
11. Onrechtmatig accorderen en betalen van facturen;
12. Continuïteit dienstverlening RNH;
13. Feitelijke uitwerking van het natura2000 beheer.

Lage scores (groen gekleurd) geven kleine risico's weer. Deze behoeven weinig tot geen aandacht. Hoge scores (roodgekleurd) geven grote risico's weer. Deze risico's zijn niet aanvaardbaar. Voor deze risico's moeten beheersmaatregelen worden getroffen. De vermenigvuldiging van de kansen met de financiële gevolgen leidt tot de positionering in de matrix.

Op basis van de kans van voorkomen en de gevolgen/impact als het risico zich voordoet zijn de risico's geplaatst in de onderstaande matrix.

	Gevolg / impact		
Kans	1 = 0 – 100.000	2 = 100.000 - 300.000	3 = > 300.000
1 = < 10%	5, 10, 11	4	12
2 = 10 – 40 %	9	3, 7	
3 = > 40 %	8, 13	2, 6	1

Alleen de risico's met het grootste gevolg zijn in detail verder uitgewerkt. Het betreft de nummers 1, 2 en 6. De verdere uitwerking van deze risico's staat hieronder.

1. Overmacht: Optreden extreem weer, brand, (vogel)ziektes en plagen, flora en fauna en (drugs)dumpingen

Dit betreffen risico's die ontstaan door overmacht. Zaken die hieronder gekwantificeerd worden zijn extreem weer, brand, (vogel)ziektes en plagen, flora en fauna en (drugs)dumpingen. Vanwege het ongrijpbare en meervoudige karakter van dit risico is dit voor het Twiske-Waterland een van de hoogst gekwalificeerde dreigingen.

<table>
<tr><td colspan="2">Risico/kans:
Extreem weer, brand, (vogel)ziektes en plagen, flora en fauna en (drugs)dumpingen.</td><td>Oorzaak:
Natuurrampen en ander van buiten afkomend onheil: storm- en brandschade, extreme droogte, (vogel)ziektes, plagen, invasieve exotische bedreigingen en (drugs)dumpingen.</td></tr>
<tr><td>Kans(cijfer): 3
> 40 %</td><td>Gevolg(cijfer): 3
300.000</td><td>Gevolg/impact:
▪ Extra kosten en personele inzet voor beveiligen, bestrijding en opruiming;
▪ Inzet derden voor bestrijding en opruiming;
▪ Bestrijden invasieve exoten;
▪ Droogte, hitte en/of stormschade;
▪ Oxidatie veengrond en bodemdaling
▪ Vergrote kans op verminderend zwemwaterkwaliteit;
▪ Uitstel of afstel uitvoering onderhoud, projecten of evenementen met mogelijke schadeclaims.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Beheersmaatregel:
▪ Kostenpost opnemen in exploitatie bij het aannemen van structurele vormen;
▪ Toekomstbestendigheid beheersplan updaten waar nodig;
▪ Niet toegankelijkheidsmaatregelen zoals zwem- en gebiedsverboden;
▪ Meer inzet op toezicht en handhaving;
▪ Beheerplan voor extreme weerssituaties;
▪ Communicatieplan bij risico's;
▪ € 150.000 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf.</td></tr>
</table>

2: Geen (grootschalige) evenementen

Dit risico bestaat uit het scenario dat de geplande evenementen geen doorgang vinden. Vanwege verzwaarde regelgeving, het veranderende klimaat en het maatschappelijke vergrootglas waar evenementen momenteel onder liggen is de kans dat evenementen niet door kunnen gaan aanzienlijk.

<table>
<tr><td colspan="2">Risico/kans:
Het niet doorgaan van de jaarlijks geplande grootschalige evenementen in het recreatieschap.</td><td>Oorzaak:
Het organiseren van (grote) evenementen wordt steeds lastiger doordat er meer onzekerheid voor aannemers bestaat omtrent het organiseren. Klimaatveranderingen kunnen roet in het eten gooien en maatschappelijke kwesties kunnen gaan spelen waardoor een evenement toch niet door kan gaan, of de kosten voor het organiseren verhoogd worden. Hiernaast is het Twiske een naturaa2000 gebied wat het organiseren van evenementen kan belemmeren.</td></tr>
<tr><td>Kans(cijfer): 3
> 40 %</td><td>Gevolg(cijfer): 2
150.000</td><td>Gevolg/impact:
▪ Twiske-Waterland levert minder recreatieve diensten;
▪ Organisatoren zijn in steeds mindere mate bereid om evenementen te organiseren;
▪ Het schap mist een cruciale bindingsfactor met het jongere publiek;
▪ De maatschappelijke perceptie van het schap verslechterd;</td></tr>
</table>

		▪ Het schap mist cruciale inkomsten die ten gunste van het beheer en onderhoud zouden kunnen komen; ▪ Evenementen organisatoren en ondernemers komen in zwaar weer en voortbestaan is onzeker.
Beheersmaatregel: ▪ Compensatieregeling treffen voor alle getroffen actoren (incl. het recreatieschap); ▪ Verbinding zoeken met de maatschappij om met elkaar in gesprek te gaan over het beleid; ▪ Evenementen/activiteiten organiseren die passen binnen de mogelijke beperkingen. Dit kan ook inhouden dat met andere dan de huidige evenementenorganisatoren in zee wordt gegaan; ▪ *€ 75.000 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf.*		

6: Onzekerheid over ontwikkelingen door veranderende maatschappelijke perceptie

Dit risico bevat onzekerheid bij ontwikkelingsmogelijkheden in het recreatieschap. Door de groeiende betrokkenheid en het gestegen wantrouwen jegens de overheid komen overheidsontwikkelingen steeds meer onder het maatschappelijke vergrootglas te liggen. Wanneer ontwikkelingen meer aandacht op zich gericht krijgen zal dit invloed hebben op de lengte en uitkomst van het ontwikkelproces.

Risico/kans: Onzekerheid ontwikkelingen door veranderende maatschappelijke perceptie		Oorzaak: Door de groeiende betrokkenheid en het gestegen wantrouwen jegens de overheid komen overheidsontwikkelingen steeds meer onder het maatschappelijke vergrootglas te liggen.
Kans(cijfer): **3** > 40 %	Gevolg(cijfer): **2** 150.000	Gevolg/impact: ▪ Vertraging bij ontwikkelingen;
		▪ Meer omgevingsmanagement; ▪ Geen ruimte voor ondernemers; ▪ Geen doorontwikkeling van het gebied wat kan zorgen voor extra kosten voor beheer en onderhoud; ▪ Onzeker bestaansrecht;
Beheersmaatregel: ▪ Bestuurlijk portefeuillehouder “ontwikkeling” benoemen; ▪ Stakeholders betrokken houden; ▪ Verbinding zoeken met de maatschappij om met elkaar in gesprek te gaan; ▪ Focus inbouwen bij het participatieproces van het uitvoeringsprogramma; ▪ Transparantie van het beleid en genomen beslissingen; ▪ *€ 75.000 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf.*		

Berekening gewenst weerstandsvermogen
De kwantificering van de risico's leidt tot een gewenst weerstandsvermogen van € 431.250, zoals uit onderstaande tabel blijkt. Bij deze berekening is rekening gehouden met de niet in detail uitgewerkte risico's.

Risico	Kans(factor)	Gewenst weerstandsvermogen
1: Overmacht Optreden extreem weer, brand, (vogel)ziektes en plagen, flora en fauna en (drugs)dumpingen:	> 40% (0,50)	€ 150.000
2. Geen (grootschalige) evenementen	> 40% (0,50)	€ 75.000
6: Onzekerheid over ontwikkelingen door veranderende maatschappelijke perceptie	> 40% (0,50)	€ 75.000
Overige risico's		€ 131.250
Totaal		€ 431.250

Het gewenste/ benodigde weerstandsvermogen wordt jaarlijks herzien, omdat de risico's en de omvang jaarlijks kunnen wijzigen. Gedurende het jaar wordt het bestuur geïnformeerd over belangrijke nieuwe risico's.

Bijlage V SiSa verantwoordingsinformatie 2023

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 07-02-2024

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering / Juridische grondslag / Ontvanger		Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
LNV	L7B	**Regeling specifieke uitkering IBP-Vitaal Platteland**		Gebiedsnaam/nummer	Hieronder per regel één provincie(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen	Totale besteding (jaar T)	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Toelichting
		SiSa tussen medeoverheden		*Aard controle n.v.t.* *Indicator: L7B/01*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: L7B/02*	*Aard controle R* *Indicator: L7B/03*	*Aard controle R* *Indicator: L7B/04*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: L7B/05*	Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L7B/06*
			1	050869 Recreatieschap Twiske-Waterland	030007 Provincie Noord-Holland	€ 63.034	€ 177.196	Nee	
			2						
			10						
LNV	L16B	**Eenmalige specifieke uitkering Provinciaal Uitvoeringsprogramma Natuur**		Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Naam uitvoeringsprogramma	Besteding (jaar T) per uitvoeringsprogramma	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per uitvoeringsprogramma	Cumulatieve besteding apparaatskosten (t/m jaar T) per uitvoeringsprogramma	Uitvoeringsprogramma volgens projectplan uitgevoerd (Ja/Nee)
		SiSa tussen medeoverheden		*Aard controle n.v.t.* *Indicator: L16B/01*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: L16B/02*	*Aard controle R* *Indicator: L16B/03*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: L16B/04*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: L16B/05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: L16B/06*
			1	050869 Recreatieschap Twiske-Waterland	030007 Provincie Noord-Holland	€ 19.781	€ 19.781	€ 0	Ja
			2						
			100						
				Kopie uitvoeringsprogramma	Uitvoeringsprogramma afgerond (Ja/Nee)	Toelichting per uitvoeringsprogramma			
				Aard controle n.v.t. *Indicator: L16B/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: L16B/08*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: L16B/09*			
			1	*030007 Provincie Noord-Holland*	Ja				
			2						
			100						

Bijlage VI WNT-verantwoording 2023

Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Recreatieschap Twiske-Waterland van toepassing zijnde regelgeving: “het algemene WNT-maximum”.

In mei 2017 is door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties besloten om in het financieel verslaggevingsdocument de vermelding van iedere topfunctionaris van wie de bezoldiging €1.900 of minder per kalenderjaar bedraagt te wijzigen. In de jaarrekening kan volstaan worden met de naam en de functie.

De bestuurfuncties van het recreatieschap betreffen onbezoldigde functies.

Overzicht van de bestuurders over het verantwoordingsjaar 2023

- Gemeente Amsterdam - wethouder Y. El Ksaihi (voorzitter)
- Provincie Noord-Holland - gedeputeerde E. Rommel
- Gemeente Edam-Volendam - wethouder D. Dijkshoorn
- Gemeente Landsmeer – wethouder J. van Boeijen
- Gemeente Oostzaan - wethouder E. Taams
- Gemeente Purmerend - wethouder M.T.A. Hegger
- Gemeente Waterland - wethouder R. Wolters
- Gemeente Wormerland - wethouder J. Schalkwijk
- Gemeente Zaanstad - wethouder W. Breunesse

Uitbetaalde beëindigingsvergoeding 2023

Er zijn geen uitkeringen gedaan wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen.

Rapportageverplichtingen overige functionarissen

Naast de hiernaast vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2023 een bezoldiging boven het toepasselijke WNT-maximum hebben ontvangen, of waarvoor in eerdere jaren een vermelding op grond van de WNT heeft plaatsgevonden of had moeten plaatsvinden. Er zijn in 2023 geen ontslaguitkeringen aan overige functionarissen betaald die op grond van de WNT dienen te worden gerapporteerd.

Begrotingswijziging 2024

Recreatieschap Twiske-Waterland

recreatieschap twiske-waterland

Versie 4 april 2024.

Samenvatting

Bij de vaststelling van de begroting 2024 was het actualiseren van het uitvoeringsprogramma en de hogere rentebaten nog niet bekend. Het doorschuiven van project landvasten en het project ten wille van het 40 jarige jubileum van het Twiske hebben eveneens onvoorzien effect op de begroting 2024. Daarnaast heeft het inflatieniveau geleid tot het moeten bijstellen van personele en bedrijfskosten.

Financieel resultaat

De begrotingswijziging van Twiske-Waterland over 2024 sluit met een iets hogere onttrekking aan de reserve. Begroot was een nadelig saldo van € 190.922. De netto uitgaven zijn € 9.929 hoger dan begroot. Dat leidt tot een onttrekking aan de reserve van € 200.851.

Samengevat per programma betekent dat:

- Programma 1 (€ 98.000 nadeel). Hier is vooral de actualisatie van het uitvoeringsprogramma van belang (hogere kosten € 56.000). De actualisatie betekent ook dat het project recreatief grid naar verwachting pas in 2025 zal worden afgerond. Oorspronkelijk was dit 2024. De baten zullen dan ook pas in 2025 worden genomen in plaats van 2024. Voor 2024 betekent dit € 42.000 lagere baten;
- Programma 2 (€ 1.000 voordeel). De lasten zijn € 56.000 hoger dan begroot. Dit komst vooral door hogere promotiekosten in verband met het 40 jarige jubileum van Twiske-Waterland. De baten zijn € 57.000 hoger. Het leeuwendeel van dit bedrag is toe te schrijven aan hogere parkeeropbrengsten;
- Programma 3 (€ 2.000 nadeel). De verwachting is dat in 2024 iets meer uren toezicht zullen worden gemaakt;
- Programma 4 (€ 41.000 nadeel). In dit programma stijgen de kosten met € 41.000. Dit wordt verklaard door hogere kosten voor de afhandeling van WOO-verzoeken en de hogere kosten voor inzet programmasturing;
- Programma 5 (€ 130.000 voordeel). Hier verantwoorden wij € 130.000 voordeel van de inmiddels weer te ontvangen renteopbrengsten op de banktegoeden.

	Begroting 2024			Wijziging 2024			Begroting na wijziging 2024		
Programma	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
1. Ontwikkeling en inrichting	482.143	42.009	-440.134	55.673	-42.009	-97.682	537.816	-	-537.816
2. Beheer en onderhoud	2.622.716	757.027	-1.865.689	55.967	56.688	721	2.678.683	813.715	-1.864.969
3. Veiligheid en toezicht	282.831	-	-282.831	2.099	-	-2.099	284.930	-	-284.930
4. Bestuur en ondersteuning	538.854	-	-538.854	40.791	-	-40.791	579.645	-	-579.645
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves)	2.047	2.938.632	2.936.585	77	130.000	129.923	2.124	3.068.632	3.066.508
Totaal voor bestemming	**3.928.591**	**3.737.668**	**-190.922**	**154.607**	**144.679**	**-9.929**	**4.083.198**	**3.882.347**	**-200.851**
	Toevoeging	**Onttrekking**	**Totaal**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Totaal**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Totaal**
Ad 5. Mutaties reserves	-	-190.922	-190.922	-	-9.929	-9.929	-	-200.851	-200.851
Totaal na bestemming	**3.928.591**	**3.928.591**	**-**	**154.607**	**154.607**	**-**	**4.083.198**	**4.083.198**	**-**

Specificatie van de baten	**Begroting 2024**	**Wijziging 2024**	**Begroting na wijziging 2024**
Subsidies en (project)bijdragen	42.009	-26.401	15.608
Inkomsten uit gebiedsexploitatie, zoals evenementen, huren, pachten, rentebaten en parkeren	777.027	171.080	948.107
Participantenbijdragen	2.918.632	-	2.918.632
Totaal baten voor bestemming	**3.737.668**	**144.679**	**3.882.347**

Wijzigingen per programma

Inzet RNH

In de programmabegroting 2024 was € 1.673.000 opgenomen als totale kosten voor de inzet van de uitvoeringsorganisatie Recreatie Noord-Holland NV. In de begrotingswijziging is dit bedrag € 1.656.000 geworden. De daling van € 17.000 wordt verklaard door:

- Verschuiving in diverse incidentele projecten. De inzet van RNH zal naar verwachting € 42.000 lager zijn (voordeel);
- Aanpassing tarieven programmasturing (€ 11.000 nadeel);
- Extra werkzaamheden afdeling financiën (€ 8.000 nadeel); i.v.m. veranderende regelgeving omtrent rechtmatigheidsverantwoording;
- Extra beheerwerkzaamheden (€ 6.000 nadeel).

De werkzaamheden die het Routebureau van RNH in opdracht van het recreatieschap verricht zijn uitgesplitst in beheer en onderhoudswerkzaamheden enerzijds en inrichting en ontwikkelingswerkzaamheden anderzijds. Beheer en onderhoudswerkzaamheden zijn tegen vaste bedragen in de begroting opgenomen (€ 223.000). Deze bedragen dekken de inzet van RNH en de bedrijfskosten die gemiddeld worden gemaakt voor de beschreven werkzaamheden aan routebeheer en onderhoud. De inrichting en ontwikkelingsopdrachten staan verantwoord in programma 1 en de kosten gaan naar rato van de verrichte prestaties. In 2024 zijn de geraamde kosten € 195.000.

Programma 1 Ontwikkeling en inrichting

Bij programma 1 stijgen de kosten met € 55.673 en dalen de inkomsten met € 42.009. Bij elkaar opgeteld neemt het begrote negatieve saldo van € 440.134 toe met € 97.682 tot € 537.816 negatief. Dit wordt verklaard door het actualiseren van de incidentele projecten. De belangrijkste wijzigingen in de lasten zijn:

Projectnummer	Projectnaam	PB2024	BW2024	Verschil
UP2	Opstellen zoneringskaart Twiske; 'wat kan waar' voor recreatie en natuur, breder trekken en regionaal trekkerschap benoemen	-	9.000	9.000
UP8a	Overnemen recreatieve infrastructuur van Waterschap en gemeenten in alle deelnemende gemeentes (financiele bijdrage)	-	65.000	65.000
UP8b	Overnemen recreatieve infrastructuur van Waterschap en gemeenten in alle deelnemende gemeentes	-	31.000	31.000
UP20	Recreatief Grid	109.000	82.000	-27.000
UP21a, loopt via routebureau	Landvasten Laag-Holland	228.000	182.000	-46.000
Routebureau	Verkenning actualisatie Fietsknooppunten Netwerk	-	14.000	14.000
Overig	De Marsen	-	11.000	11.000
Totaal projecten		**337.000**	**394.000**	**57.000**

In totaal verklaart deze actualisering € 57.000 van de kostenstijging. De resterende kostendaling van € 1.000 wordt verklaard door diverse kleine wijzigingen.

Aan de batenkant betekent de actualisatie van de projecten dat het project recreatief grid naar verwachting pas in 2025 zal worden afgerond. Oorspronkelijk was dit 2024. De baten zullen dan ook pas in 2025 worden genomen in plaats van 2024. Voor 2024 betekent dit € 42.000 lagere baten.

Projectnummer	Projectnaam	PB2024	BW2024	Verschil
UP20	Recreatief Grid	42.000	-	-42.000
Totaal projecten		**42.000**	**-**	**-42.000**

Programma 2 Beheer en onderhoud

Bij programma 2 stijgen de lasten met € 55.967 en de baten met € 56.688: per saldo € 721 (voordeel). Het totale geraamde resultaat voor programma 2 is nu € 1.864.969 negatief (was € 1.865.689 negatief). De belangrijkste wijzigingen zijn:

- In november 2023 heeft het algemeen bestuur € 44.000 beschikbaar gesteld voor het 40-jarig jubileum van het Twiske-Waterland. Hierdoor zijn de promotiekosten hoger;
- Het project natuurherstel (2e tranche) heeft vertraging opgelopen. Het resterend budget van € 17.000 is doorgeschoven vanuit 2023 naar 2024. De kosten worden volledig gedekt door provincie Noord-Holland. De baten zijn daardoor ook € 17.000 hoger. Per saldo dus resultaat neutraal;
- De verwachte parkeeropbrengsten zijn naar boven bijgesteld met € 25.000 op basis van de ervaring met bezoekersaantallen in voorgaande jaren;
- Opbrengst van Lentekabinet is naar boven bijgesteld met € 15.000 door een hogere variabele vergoeding.
- Overige kleine wijzigingen leiden tot lagere kosten van € 5.000.

Programma 3 Toezicht en veiligheid

De verwachting is dat in 2024 iets meer uren toezicht zullen worden gemaakt. Dit leidt tot hogere uitgaven in programma 3 (€ 2.099 nadeel).

Programma 4 Bestuur en ondersteuning

Bij programma 4 stijgen de lasten met € 40.791 (nadeel). Het totale geraamde resultaat voor programma 4 wordt nu € 579.645 (negatief). Dat was € 538.854 (negatief). Dit is het gevolg van:

- Hogere kosten van de afhandeling van WOO-verzoeken (€ 20.000 nadeel);
- Aanpassen tarieven afdeling programmasturing (€ 11.000 nadeel);
- Hogere kosten afdeling financiën i.v.m. veranderende regelgeving omtrent rechtmatigheidsverantwoording (€ 8.000 nadeel);
- Overige kleine wijzigingen (€ 2.000 nadeel).

Programma 5 Algemene en inrichting

In de programmabegroting 2024 was € 20.000,- geraamd. We verwachten € 150.000,- aan rente te realiseren in 2024, hierdoor stijgen de baten met € 130.000 (voordeel).

Gevolgen

Geen gevolgen voor de participanten

De wijzigingen in de begroting hebben geen financiële gevolgen voor de participanten. De begrotingswijziging geeft verder geen aanleiding om de participantenbijdragen te verhogen. De gehanteerde indexatie voor de participantenbijdrage is conform begroting en bedraagt 8,2%.

Participant	Bijdragen-verdeling 2024	Bijdrage in 2023	Bijdrage in 2024
Provincie Noord-Holland	56,04%	1.511.651	1.635.606
Gemeente Amsterdam	23,56%	635.528	687.642
Gemeente Edam-Volendam	1,33%	35.877	38.819
Gemeente Landsmeer	1,62%	43.780	47.370
Gemeente Oostzaan	0,66%	17.875	19.341
Gemeente Purmerend	6,96%	187.757	203.153
Gemeente Waterland	0,65%	17.494	18.929
Gemeente Wormerland	0,61%	16.383	17.726
Gemeente Zaanstad	8,57%	231.098	250.048
Totaal	**100,0 %**	**2.697.443**	**2.918.632**

Gevolgen voor de reserves

De begrote uitgaven van Twiske-Waterland zijn voor 2024 hoger dan de begrote baten. De totale reserves nemen daardoor in omvang af met € 200.851.

De algemene reserve zal in 2024 aanzienlijk afnemen (€ 1.030.806). Grotendeels betreft dit een overheveling ten gunste van de bestemmingsreserve egalisatie door geplande investeringen. In 2024 staan namelijk investeringen in de lage brug Pikpotweg (€728.050), aanschaf van een nieuwe beheerauto (€ 50.000) en investeringen in parkeerinstallaties (€ 10.000) gepland. Ook vindt de jaarlijkse overheveling plaats van de algemene reserve naar de bestemmingsreserve Markermeerdijken van € 70.000.

In de tabellen hieronder wordt een compleet overzicht weergegeven van de mutaties in de reserves en de verwachten standen van de reserves per einde van het jaar.

Specificatie van de resultaatbestemming door mutaties reserves (taakveld 0.10)

Mutaties reserves	Begroting 2024	Wijziging 2024	Begroting na wijziging 2024
Toevoeging algemene reserve		-	-
Onttrekking algemene reserve	-805.538	-225.268	-1.030.806
Toevoeging bestemmingsreserve Purmerbos	-	-	-
Onttrekking bestemmingsreserve Purmerbos	-	-8.000	-8.000
Toevoeging bestemmingsreserve Markermeerdijken	70.000	-	70.000
Onttrekking bestemmingsreserve Markermeerdijken	-	-	-
Toevoeging bestemmingsreserve egalisatie	564.000	224.050	788.050
Onttrekking bestemmingsreserve egalisatie	-19.384	-711	-20.095
Totaal*	**-190.922**	**-9.929**	**-200.851**

* - is onttrekking en + is toevoeging

Stand van de reserves

	Stand per 31-12-2023	begroot resultaat 2024	Stand per 31-12-2024
Algemene reserve	3.312.560	-1.030.806	2.281.754
Bestemmingsreserve ruiterpaden Purmerbos	18.483	-8.000	10.483
Bestemmingsreserve Markermeerdijken	1.525.247	70.000	1.595.247
Bestemmingsreserve egalisatie	347.494	767.955	1.115.449
Totaal reserves	**5.203.785**	**-200.851**	**5.002.934**

Vaststelling door het algemeen bestuur

Deze begrotingswijziging wordt/is vastgesteld door het algemeen bestuur van Recreatieschap Twiske-Waterland in de openbare vergadering van 4 juli 2024.

Voorzitter,

Mevrouw Y. El Ksaihi

Programmabegroting 2025

Recreatieschap Twiske-Waterland

recreatieschap twiske-waterland

Versie 4 april 2024.

Inhoudsopgave

Samenvatting **3**

Programma's **6**

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting 8
Programma 2. Beheer en onderhoud 11
Programma 3. Toezicht en veiligheid 16
Programma 4. Bestuur en ondersteuning 18
Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen 20

Paragrafen **22**

A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing 23
B. Kapitaalgoederen 24
C. Financiering 31
D. Bedrijfsvoering 32
E. Grondbeleid 37
F. Participanten 39

Overzicht van baten en lasten **42**

Bijlagen **55**

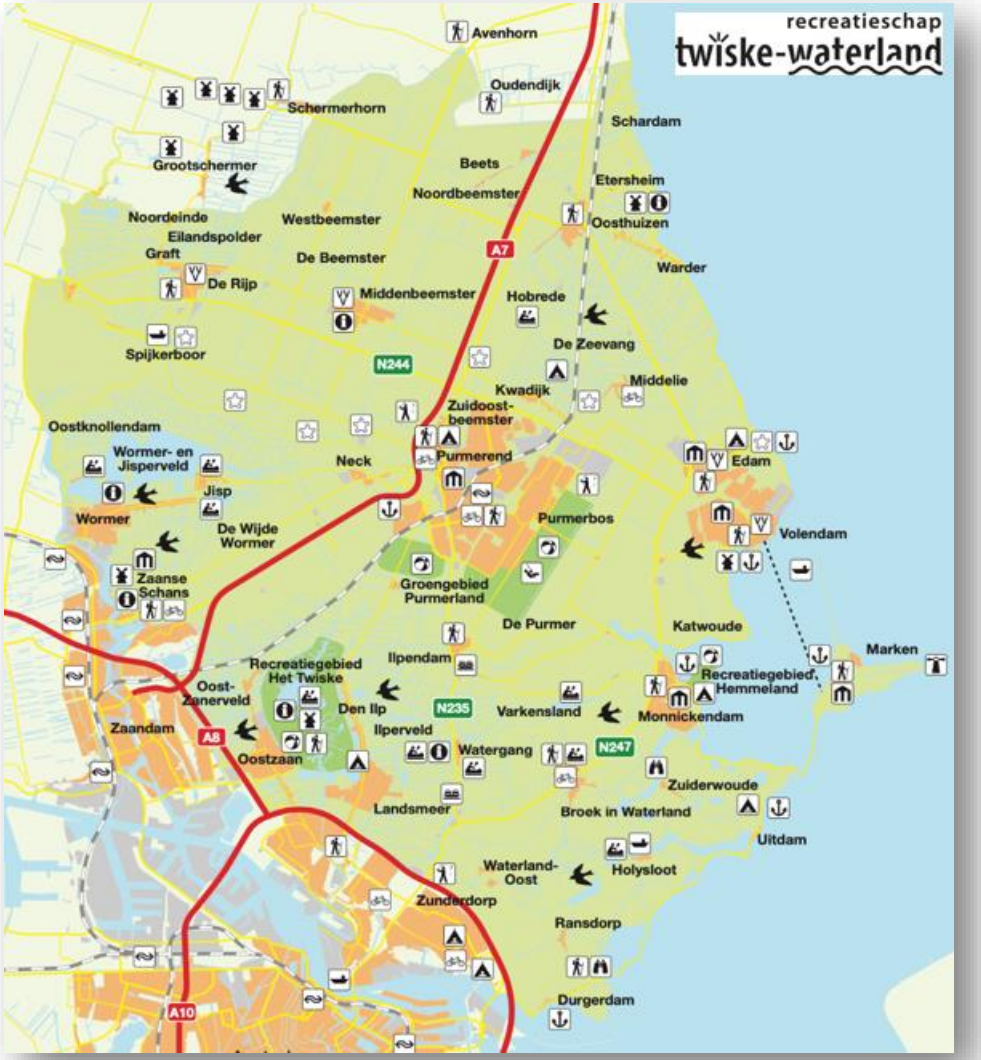

Samenvatting

Het werkgebied van het recreatieschap beslaat de gemeenten Amsterdam (Noord), Edam-Volendam, Landsmeer, Oostzaan, Purmerend, Waterland, Wormerland en Zaanstad en een deel van de gemeente Alkmaar (voorheen Graft de Rijp). Deze gemeenten (met uitzondering van Alkmaar) participeren samen met Provincie Noord-Holland in de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Twiske-Waterland. Het recreatieschap beheert en onderhoudt recreatieterreinen, natuurterreinen, recreatieve routes en objecten in haar werkgebied. Zij bekostigt haar activiteiten uit inkomsten van huren, pachten, evenementen (in voorkomende gevallen projectsubsidies) en bijdragen van de participanten.

Kerngegevens: 31.000 hectare werkgebied, waarvan 855 hectare beheergebied (Twiske en Purmerland). Binnen het werkgebied worden ca. 1200 km wandel-, fiets-, vaar- en ruiterroutes beheerd en onderhouden. De bezoekersaantallen tenderen naar een grote stijging waarvan de precieze getallen duidelijk worden in de recreatiemonitor die in de zomerronde kenbaar wordt gemaakt

Doel

Het doel van recreatieschap Twiske-Waterland is vastgelegd in artikel 2 van de Gemeenschappelijke Regeling, gewijzigd vastgesteld op 23 mei 2016:

a. Het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling in de openluchtrecreatie;
b. In samenhang met het vorenstaande tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijkmilieu;
c. Het tot stand brengen en duurzaam in stand houden van het specifiek en gedifferentieerde karakter van het landschap door bescherming, ontwikkeling en consolidatie van de waarden die het in zich draagt en
d. Het verwerven van inkomsten uit het recreatiegebied ter verwezenlijking en instandhouding van de direct hiervoor genoemde doelstellingen.

Ontwikkelprogramma

Het ontwikkelprogramma werd in 2023 aangevuld met recreatieve ambities uit de omgevingsvisies van gebiedspartners. Voor de realisatie daarvan geldt, meer dan voor de 'eigen' projecten, dat ze worden beschouwd als meekoppelkansen. De realisatie van projecten is afhankelijk van prioritering door de partners, doorlopen van participatieprocessen, procedureverloop, beschikbare externe financiering en regeling van beheer en onderhoud. Onder taakveld 3.1 zijn de projecten benoemd die in 2025 worden uitgevoerd. Daarnaast starten in 2025 de voorbereidingen voor besluiten over, en vormgeven van de projecten die in de jaren erna aan de orde komen. Bij de jaarlijkse evaluatie van het ontwikkelprogramma in het najaar is meer bekend over de stand van zaken van alle projecten. Om deze reden wordt samen met het ontwikkelprogramma ook de financiële meerjarenplanning jaarlijks herijkt.

Externe invloeden in 2025

De uitvoering van beleid, beheer en onderhoud wordt in 2025 en de jaren erna beïnvloed en soms gestuurd door ontwikkelingen buiten het recreatieschap.
Ten tijden van het vaststellen van de begroting vind een evaluatie van het evenementenbeleid in het Twiske plaats. Het gaat hierbij onder andere over de acceptatie van evenementen in het natura2000 gebied en gepercipieerde overlast in de omgeving. De uitkomst hiervan heeft invloed op het evenementenbeleid van het recreatieschap vanaf 2025. Verder verwachten gemeenten een negatieve bijstelling van hun gemeentefondsuitkering. Deze financiële vooruitzichten leiden ertoe dat de participanten terughoudend kunnen zijn om hun financiële bijdragen te verhogen indien nodig. Daarnaast zijn toenemende recreatiedruk, hogere- en zwaardere stormfrequentie, verdroging en waterkwaliteit (klimaatadaptatie) onderdeel van bovenregionale aanpak waarin het recreatieschap samenwerkt met lokale stakeholders, collega terrein beherende organisaties en het hoogheemraadschap.

Reacties op de Kadernota 2025

In het najaar stelde het bestuur de kadernota 2025 vast. Na aanvang van de kadernota van 2025 werd in de ontvangen zienswijzen van de gemeenteraden van Landsmeer, Purmerend, Zaanstad, Oostzaan en Wormerland aandacht gevraagd voor:

- Meer inzichtelijkheid van de reserves;
- Het gedeelde belang van het organiseren van evenementen;
- Een grotere mate van duidelijkheid en transparantie over de cijfers en verhouding tussen recreatie en natuurbeheer;
- Het rapporteren over de stand van zaken van de strategische doelen en de kwetsbaarheid van de biodiversiteit in de natura2000 gebieden.

Wat willen we bereiken

Het recreatieschap zorgt met haar beheer, onderhoud en projecten voor instandhouding en waar gewenst en mogelijk, uitbreiding van het voorzieningenniveau. De ambitie is om daarmee bij te dragen aan:

- Meer biodiversiteit;
- Betere spreiding van de recreatiedruk;
- Breder recreatief aanbod.

Bij de programma's zijn de doelen en prestaties per taakveld verder uitgewerkt.

Wat gaat het kosten?

De lasten en baten per programma samengevat, zijn als volgt opgebouwd:

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	461.656	94.144	-367.512
2. Beheer en onderhoud	2.751.632	812.869	-1.938.763
3. Veiligheid en toezicht	296.381	-	-296.381
4. Bestuur en ondersteuning	585.351	-	-585.351
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves)	2.256	3.199.588	3.197.332
Totaal voor bestemming	**4.097.276**	**4.106.601**	**9.325**
	Toevoeging	**Onttrekking**	**Saldo**
Ad 5. Mutaties reserves	9.325		9.325
Totaal na bestemming	**4.106.601**	**4.106.601**	**-**

Financieel resultaat

De programmabegroting 2025 sluit met een positief saldo van € 9.325.

	Begroting 2025	Begrotings-wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Lasten	4.097.276	4.083.198	4.055.305
Baten	4.106.601	3.882.347	4.026.508
Saldo	**9.325**	**-200.851**	**-28.797**

Bij de jaarlijkse evaluatie van het ontwikkelprogramma in het najaar is meer bekend over de stand van zaken van alle projecten. Om deze reden wordt samen met het ontwikkelprogramma ook de financiële meerjarenplanning jaarlijks geactualiseerd.

De totale begrote lasten liggen € 14.000 hoger dan vorig jaar, zoals hierboven in de tabel is weergegeven. De belangrijkste verklaringen zijn:

- Indexering van 2025 t.o.v. 2024 (€ 154.000 nadeel). De bedrijfskosten zijn in 2025 geïndexeerd met 6,2% (CBS: gemiddelde CPI januari t/m juni 2023). Inzet RNH is geïndexeerd met 4%;
- Actualisering van incidentele projecten (€ 88.000 voordeel). Ten opzichte van 2024 zijn de geraamde lasten van incidentele projecten in 2025 aanzienlijk lager;
- Vervallen van incidentele promotiekosten in 2025 (€ 44.000 voordeel). In 2024 is het 40 jarige jubileum feest voor Twiske-Waterland. In 2025 komen deze kosten niet meer terug;
- Diverse kleinere wijzigingen t.o.v. 2024 (€ 8.000 voordeel)

De begrote baten zijn € 224.000 hoger dan de begroting 2024 na wijziging. Dat verschil wordt veroorzaakt door:

- Indexering van 2025 t.o.v. 2024 (€ 195.000 voordeel). De participantenbijdragen is conform het CPI index verhoogd. Voor 2025 wordt het percentage 6,2% aangehouden (CBS: gemiddelde CPI januari t/m juni 2023). Tevens zijn de huren en pachten geïndexeerd;
- De verwachte subsidies zijn in 2025 hoger dan in 2024 (€ 79.000 voordeel). In 2025 worden naar verwachting de subsidie projecten 'recreatief grid' en 'landvasten Noord-Holland' afgerond. In 2025 worden de baten verantwoord.
- Neerwaarts bijstellen van de rentebaten in 2025 t.o.v. 2024 (€ 50.000 nadeel).

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen

	Stand per 01-01-2025	Stand per 31-12-2025	Verschil
Algemene reserve	2.281.754	2.188.228	-93.527
Bestemmingsreserve ruiterpaden Purmerbos	10.483	10.483	-
Bestemmingsreserve Markermeerdijken	1.595.247	1.665.247	70.000
Bestemmingsreserve egalisatie	1.115.449	1.148.301	32.851
Totaal reserves	**5.002.934**	**5.012.259**	**9.325**
Voorziening groot onderhoud	272.036	273.683	1.647
Totaal reserves en voorzieningen	**5.274.970**	**5.285.942**	**10.971**

Risicobeheersing

De belangrijke risico's voor Twiske-Waterland zijn:

- Overmacht: optreden extreem weer, brand, (vogel)ziekte en plagen flora en fauna en (drugs)dumpingen;
- Geen (grootschalige) evenementen;
- Onzekerheid ontwikkelingen door veranderende maatschappelijke perceptie;

De kwantificering van de risico's leidt tot een gewenst weerstandsvermogen van € 431.250. De huidige weerstandscapaciteit ligt boven het niveau van de berekende risico's.

Programma's

Ambitie

Het bestuur heeft in 2020 haar ambities voor de komende jaren opgetekend en vastgesteld in het Ambitiedocument. Deze ambities zijn samen te vatten onder drie strategische doelen: meer biodiversiteit, het beter spreiden van toenemende recreatiedruk en een breder recreatief aanbod.

Om daar uitvoering aan te geven wordt met het jaarlijks terugkerende onderhoud en beheer, aangevuld met een meerjarenontwikkelprogramma, zorg gedragen voor instandhouding en waar gewenst en mogelijk, uitbreiding van het voorzieningenniveau. Bij de programma's zijn de doelen en prestaties per taakveld uitgewerkt.

Actuele ontwikkelingen

De uitvoering van beleid, beheer en onderhoud wordt in 2025 en de jaren erna beïnvloed en soms gestuurd door ontwikkelingen buiten het recreatieschap. Belangrijke invloeden waarop in (al) 2025 moet worden geanticipeerd, zijn:

- De groei van de bevolking in de metropoolregio Amsterdam (MRA). Daardoor is een substantiële toename in recreatiebehoefte te verwachten voor de regio. Spreiding van het groeiend aantal toeristen staat hoog op de agenda;
- Natuurwaarden die onder druk staan door onder meer de stikstofdepositie en afname van de biodiversiteit;
- Klimaatadaptatie en beter verbinden van groen met de stad. Dat biedt ook kansen om de biodiversiteit te versterken door het buitengebied 'de stad in te trekken' en recreatie- en natuurbeleving al bij de voordeur te laten beginnen;
- Samenwerking van de recreatieschappen met Staatsbosbeheer (SBB), Landschap Noord-Holland, Natuurmonumenten en lokale agrarische- en natuurverenigingen. Dat gebeurt onder meer voor een gezamenlijk recreatief uitvoeringsprogramma voor Laag-Holland van de 'Veen & Poldercoalitie Laag Holland' (voorheen Amsterdam Wetlands);
- Een gewijzigd evenementenbeleid. Dit betekent dat er mogelijk actief geworven moet worden voor nieuwe evenementen.
- Vanuit de regiodeal ZaanIJ groen en meedoen is geld beschikbaar gekomen voor een drietal achterstandswijken in Zaanstad en Amsterdam om een programma te ontwikkelen om meer in het groen te recreëren. Dit betekent ook dat voor het recreatieschap gekeken zal moeten worden naar mogelijkheden om de bereikbaarheid voor de doelgroep te verbeteren.

Programma's

Twiske-Waterland wil haar doelen realiseren aan de hand van vijf programma's. Per programma wordt gewerkt aan diverse taakvelden. Per taakveld zijn operationele doelen voor 2025 bepaald.

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	461.656	94.144	-367.512
2. Beheer en onderhoud	2.751.632	812.869	-1.938.763
3. Veiligheid en toezicht	296.381	-	-296.381
4. Bestuur en ondersteuning	585.351	-	-585.351
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	2.256	3.199.588	3.197.332
Totaal voor bestemming	**4.097.276**	**4.106.601**	**9.325**
	Toevoeging	**Onttrekking**	**Saldo**
Ad 5. Mutaties reserves	9.325	-	9.325
Totaal na bestemming	**4.106.601**	**4.106.601**	**-**

Specificatie van de baten	
Subsidies en (project)bijdragen	94.144
Inkomsten uit gebiedsexploitatie, zoals evenementen, huren, pachten, parkeren en rentebaten	912.869
Participantenbijdragen	3.099.588
Totaal baten voor bestemming	**4.106.601**

Reguliere werkzaamheden

Het begrote saldo van de reguliere baten en lasten (€ 444.838) is in lijn met de begroting 2024. De geïndexeerde participantenbijdrage compenseert de kostenstijging als gevolg van indexatie. Verder hebben we de renteopbrengsten 2025 naar beneden bijgesteld t.o.v. 2024.

	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Lasten	3.567.619	3.421.530	3.466.956
Baten	4.012.457	3.866.739	3.697.878
Saldo	**444.838**	**445.209**	**230.922**

Incidentele werkzaamheden

Het begrote saldo van de incidentele baten en lasten is met € 210.547 positiever dan de begroting 2024. De lasten zijn in 2025 € 132.000 lager dan in 2024. Dit heeft te maken met de incidentele promotiekosten voor 40 jarige jubileum feest Twiske-Waterland in 2024 (€ 44.000). Verder heeft de actualisering van incidentele projecten ertoe geleid dat de lasten van incidentele projecten € 88.000 lager zijn dan de geraamde kosten in 2024. De baten zijn in 2025 € 79.000 hoger dan in 2024. In 2025 worden naar verwachting de subsidie projecten 'recreatief grid' en 'landvasten Noord-Holland' afgerond. In 2025 worden de baten verantwoord.

	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Lasten	529.657	661.668	588.349
Baten	94.144	15.608	328.630
Saldo	**-435.513**	**-646.060**	**-259.719**

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting

Ambitie

Met het programma ontwikkeling en inrichting zet het recreatieschap zich in voor de ontwikkeling van recreatie en natuur. Voor 2025 gaat het vooral om:

- Uitvoeren van projecten uit het ontwikkelprogramma;
- Omvormen van de Marsen tot zorgboerderij;
- Samenwerking in de Veen & Poldercoalitie Laag Holland voor het realiseren van het IBP VP Amsterdam Wetlands;
- Uitwerken en (mede)realiseren van het recreatief netwerk en buitenpoorten;
- Begeleiden recreatieve meekoppelkansen Markermeerdijken en daarmee samenhangende projecten zoals Zeesluis, routestructuren;
- Na het vaststellen van de visie voor de Twiske Poort, overgaan tot realisatie van deze locatie.

Operationele doelen per taakveld voor 2025

Taakveld 3.1 Economische ontwikkeling

Het ontwikkelprogramma bestaat uit concrete projecten die ieder jaar worden geevalueert op het bereiken van de doelen. In 2025 worden, afhankelijk van het verkrijgen van budget, opgepakt:

- Zoeken aansluiting bij andere initiatiefnemers voor maatregelen bodemdaling en klimaatdoelstellingen;
- Overnemen recreatieve infrastructuur van Waterschap en gemeenten in alle deelnemende gemeentes;
- Recreatief Netwerk;
- Stelpost voor nader te bepalen projecten;
- Gerichte werving van evenementen gebaseerd op het evenementenprofiel.

Taakveld 5.7.1 Openbaar groen en openluchtrecreatie

Hieronder vallen activiteiten die ondersteunend zijn aan het beheer en onderhoud (programma 2):

- Ondersteuning voor beheerplannen en beheersysteem;
- Ondersteuning voor planmatige uitvoering van GO en vervangingen;
- Coördinatie en communicatie zwemwaterkwaliteit;
- Recreatieve meekoppeling verbreding Markermeerdijken;
- Aanpassen Wandel- en Fietsroutenetwerk en TOPs Markermeerdijken;
- Landvasten Laag-Holland;
- Herstel wandelverbinding over zeesluis Edam-Volendam.

Baten en lasten

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Bedrijfskosten	315.314	411.891	136.833
Inzet RNH	146.342	125.924	139.213
Kapitaallasten	-	-	-
Totale lasten	***461.656***	***537.816***	***276.045***
Opbrengsten	-	-	-
Subsidies en (project)bijdragen	94.144	-	63.034
Totale baten	***94.144***	***-***	***63.034***
Saldo	**-367.512**	**-537.816**	**-213.012**

Programma 1 in tijd, geld en kwaliteit per taakveld

Taakveld	Betreft	Lasten	Baten
3.1 economische ontwikkeling	Diverse projecten ontwikkelprogramma	209.383	44.144
5.7.1 openbaar groen en (openlucht) recreatie	Diverse projecten ontwikkelprogramma	252.273	50.000
Totaal		**461.656**	**94.144**

Specificatie van de projecten per taakveld

Taakveld Nr.	Projectnaam	Begroting 2025 Lasten	Baten
3.1	Reguliere werkzaamheden economische ontwikkeling	9.883	-
3.1	UP20 Recreatief Grid	52.500	44.144
3.1	UP diverse projecten	147.000	
	Subtotaal taakveld 3.1	***209.383***	***44.144***
5.7.1	Reguliere werkzaamheden openbaar groen en (openlucht)recreatie	4.734	
5.7.1	UP09 Recreatieve meekoppeling verbreding Markermeerdijken	30.000	
5.7.1	UP11 Aanpassen Wandel- en Fietsroutenetwerk en TOP's Markermeerdijken	25.000	
5.7.1	UP12 Herstel wandelverbinding over zeesluis Edam-Volendam	26.000	
5.7.1	UP21a Landvasten Laag-Holland	166.539	50.000
	Subtotaal taakveld 5.7.1	***252.273***	***50.000***
	Totaal	**461.656**	**94.144**

Programma 2. Beheer en onderhoud

Ambitie

Met het programma beheer en onderhoud zet het recreatieschap zich in voor de instandhouding van recreatie en natuur. Voor 2025 gaat het vooral om:

- Meer biodiversiteit;
- Betere spreiding van de recreatiedruk;
- Breder recreatief aanbod.

Zie voor nadere informatie ook de paragraaf kapitaalgoederen.

Operationele doelen per taakveld voor 2025

Voor het vergroten van de biodiversiteit gaan we:

- Natuurwaarden behouden en versterken;
- Vanuit het ecologisch beheerplan concrete aanpassingen uitvoeren;
- Landschap behouden en versterken;
- Onze rol pakken in klimaatadaptie door bij te dragen aan de bossenstrategie en vernatting;
- Samenwerken met partners in natuurbeheer (kennis en ondersteuning).

Voor het beter spreiden van recreanten gaan we:

- Zonering vaststellen;
- Instandhouding TOP (toeristische overstappunten);
- Toegankelijkheid bevorderen door ontwikkelen buitenpoorten en verbinding binnen het gebied;
- Meewerken aan realisatie van MRA-doelen: Recreatie en toerisme en agrarische transformatie

Voor een breder recreatief aanbod aan we:

- Educatiemogelijkheden faciliteren en verbinding zoeken met "natuurclubs";
- Meewerken aan realisatie van MRA-doelen op het gebied van recreatie en toerisme;
- Instandhouding van recreatiegebieden en -voorzieningen die aantrekkelijk, schoon, heel en veilig zijn, volgens de gemiddelde CROW-beeldkwaliteit A-B tot B;
- Werken aan schoon zwemwater. Streven is om op alle stranden minimaal de score 'goed' te behouden of verkrijgen;
- Groot onderhoud en vervanging voorzieningen om deze veilig te houden voor gebruik;
- Waar mogelijk meedenken en in beheer nemen en/of realiseren routevoorzieningen, wegen en paden en kunstwerken;
- Betrekken van mensen met een achterstand tot de arbeidsmarkt bij beheer en onderhoud;
- Het versterken van de natuurwaarden en deze bekend en beleefbaar maken;
- Het in beheer nemen van recreatieve voorzieningen op en langs de Markermeerdijk;
- Het in beheer nemen van recreatieve voorzieningen in Waterland.

Taakveld 2.1.2 Verkeer en vervoer

Dit taakveld bevat groot onderhoud en dagelijks onderhoud van gesloten verhardingen (asfalt), ruiter- en voetpaden en bestrating rondom openbare toiletgebouwen.

Taakveld 2.2.2 Parkeren

Dit taakveld bevat werkzaamheden rondom het parkeersysteem in Het Twiske. Hierbij moet gedacht worden aan het operationeel houden van het parkeersysteem, onderhoud aan de parkeervoorzieningen en vervanging van de camerasystemen.

Taakveld 3.2.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Het team vastgoed geeft jaarlijks invulling aan een drietal kerntaken om de gebiedsexploitatie van Twiske Waterland blijvend te optimaliseren:

1. Commercieel contractbeheer: accountmanagement, contractherziening- en verlenging, controle op de naleving van contracten, verjaringszaken en oneigenlijk gebruik;
2. Administratief contractbeheer: uitvoering van datamutaties in het digitaal archief, GeoVisia en de afhandeling van notariële, kadastrale en onroerendezaakbelasting afhandeling;
3. Het leveren van vastgoed advies aan het gebiedsteam en projectleiding over grondexploitaties en uitgiften volgens, in overeenstemming met de beleidskaders en relevante wet- en regelgeving.

Taakveld 3.4 Economische promotie

Dit taakveld omvat het begeleiden van exploitatieontwikkelingen. Onderdelen hiervan zijn: het bevorderen van de samenwerking tussen lokale ondernemers en het recreatieschap op het gebied van begeleiden toerisme en recreatie samen met gemeenten uitwerken en communiceren van locaties voor horeca-ontwikkeling en het inspelen op ontwikkelingen met betrekking tot het al dan niet houden van evenementen.

Taakveld 5.3 Cultuur presentatie en productie

Het faciliteren van evenementen, waaronder evenementen groter dan 5000 bezoekers zoals Lentekabinet. Voor kleinere activiteiten en evenementen wordt een evenementenkalender afgestemd met de gemeenten Oostzaan en Landsmeer.
Het recreatieschap is bezig met een evaluatie van het evenementenbeleid. Na vaststelling van het nieuwe evenementenbeleid zal de werving van nieuwe evenementen starten. De ambitie is om in 2025 een nieuw evenement te faciliteren.

Taakveld 5.7.2 Openbaar groen en openluchtrecreatie

Dit taakveld bevat het zorgen voor een schoon- en veilig recreatiegebied door het jaarlijks terugkerend onderhoud, groot onderhoud en vervangingsinvesteringen. Daarnaast wordt inzet gepleegd ten behoeve van 2^{e} tranche natuurherstelmaatregelen, het bevorderen van biodiversiteit door aanpassingen in beheer en onderhoud.

Baten en lasten

Programma 2. Beheer en onderhoud	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Bedrijfskosten DO*	1.201.580	1.138.107	844.558
Overige bedrijfskosten	263.142	317.887	689.032
Inzet RNH	855.111	822.594	774.094
GO**	378.353	519.713	370.827
Kapitaallasten	51.799	20.094	10.714
Subtotaal lasten	***2.749.985***	***2.818.396***	***2.689.225***
Dotatie voorziening GO**	380.000	380.000	628.000
Onttrekking voorziening GO**	-378.353	-519.713	-370.827
Saldo mutaties voorziening GO	1.647	-139.713	257.173
Totale lasten	**2.751.632**	**2.678.683**	**2.946.398**
Opbrengsten	812.869	813.715	837.702
Projectsubsidies	-	-	212.314
Totale baten	**812.869**	**813.715**	**1.050.016**
Saldo	**-1.938.763**	**-1.864.969**	**-1.896.382**

*) DO betreft dagelijks onderhoud. Hieronder vallen dagelijkse werkzaamheden die het instandhouding van recreatiegebieden en -voorzieningen tot doel hebben.

**) GO betreft groot onderhoud en kleine vervangingen van maatschappelijke kapitaalgoederen, waarvan de kosten minder dan € 50.000 bedragen. Zie ook de toelichting in de paragraaf kapitaalgoederen.

Meerjarenonderhoudsplanning (MJOP)

Het MJOP is een sturingsinstrument om het meerjarenonderhoud te kunnen plannen. Wanneer een doel uit het MJOP wordt doorgeschoven naar 2026 kan het budget dat is begroot voor programma 2 alvast worden ingezet op voorbereidingswerkzaamheden op de volgende doelen:

- Groot onderhoud verhardingen;
- Vervanging oeverbescherming;
- Vervanging speeltoestellen en terreinmeubilair;
- Vervanging beplanting;
- Onderhoud en vervanging civiele kunstwerken.

Programma 2 in tijd, geld en kwaliteit per taakveld

Taakveld	Betreft	Lasten	Baten
2.1.2 verkeer en vervoer	Wegen en paden, kunstwerken, weg- en terreinmeubilair	438.649	-
2.2.2 parkeren	Parkeersysteem van Het Twiske	207.643	450.000
3.2.2 fysieke bedrijfs-infrastructuur	Vastgoedbeheer	85.172	253.869
3.4 economische promotie	Gebiedspromotie en communicatie	189.841	-
5.3 cultuur presentatie en productie	Evenementen	25.788	100.000
5.7.2 openbaar groen en (openlucht) recreatie	Gras, beplanting, water, stranden, speeltoestellen, evenemententerreinen, routes, etc.	1.804.539	9.000
Totaal		**2.751.632**	**812.869**

Specificatie van de projecten per taakveld

Taakveld Nr.	Projectnaam	Begroting 2025 Lasten	Baten
2.1.2	Reguliere werkzaamheden beheer verkeer en vervoer	206.945	-
2.1.2	Dotatie voorziening GO/V	206.000	-
2.1.2	GO/V	192.594	-
2.1.2	Onttrekking voorziening GO/V	-192.594	-
2.1.2	Kapitaallasten	25.704	-
	Subtotaal taakveld 2.1.2	***438.649***	***-***
2.2.2	Reguliere werkzaamheden beheer parkeren	201.993	450.000
2.2.2	Kapitaallasten	5.650	
	Subtotaal taakveld 2.2.2	***207.643***	***450.000***
3.2.2	Reguliere werkzaamheden beheer fysieke bedrijfsinfrastructuur	85.172	253.869
	Subtotaal taakveld 3.2.2	***85.172***	***253.869***
3.4	Reguliere werkzaamheden economische promotie	189.841	-
	Subtotaal taakveld 3.4	***189.841***	***-***

Taakveld Nr.	Projectnaam	Begroting 2025 Lasten	Baten
5.3	Reguliere werkzaamheden cultuurpresentatie en productie	-	-
5.3	Evenementen	25.788	100.000
	Subtotaal taakveld 5.3	***25.788***	***100.000***
5.7.2	Reguliere werkzaamheden beheer openbaar groen en openluchtrecreatie	1.610.094	9.000
5.7.2	Dotatie voorziening GO/V	174.000	-
5.7.2	GO/V	185.759	-
5.7.2	Onttrekking voorziening GO/V	-185.759	-
5.7.2	Kapitaallasten	20.445	-
5.7.2	***Subtotaal taakveld 5.7.2***	***1.804.539***	***9.000***
	Totaal	**2.751.632**	**812.869**

Programma 3. Toezicht en veiligheid

Ambitie

Toezicht, begeleiding en soms handhaving is nodig voor het in goede banen leiden van het gebruik van de recreatiegebieden. De nadruk ligt bij gastheerschap, voorlichten en voorbeeldgedrag.

Operationele doelen per taakveld voor 2025

Reguliere (standaard) werkzaamheden:

- Vervullen van gastheerrol in het gebied: boswachters zijn herkenbaar, zichtbaar en aanspreekbaar in het gebied. Boswachters informeren en communiceren met recreanten, bezoekers en andere stakeholders. Verder geven zij voorlichting over onder andere de gebruiksregels van het gebied. Daarnaast nemen zij vanuit het veld meldingen en klachten aan en verwerken deze;
- Gedurende circa 200 dagen per jaar (met name in de periode april-oktober) wordt er geüniformeerd toezicht gehouden en gehandhaafd op het gebruik van het recreatiegebied volgens wet- en regelgeving, waaronder de Algemene Verordening Twiske-Waterland. Hiervoor gelden 4 primaire aandachtsvelden:
    - Verkeer in het algemeen;
    - Zeden;
    - Hondenoverlast;
    - Barbecueën.
- Meer beleving en een gevoel van veiligheid creëren;
- Bijdragen aan het beheer en onderhoud van het recreatiegebied. Hiervoor worden boswachters flexibel ingezet;
- Aanwezigheid ten tijde van recreatie in het gebied. Dit betekent dat ook in het laagseizoen extra inzet in weekenden kan plaatsvinden.

Taakveld 1.2 Openbare orde en veiligheid

- Aannamebeleid, ondersteuning, opleiden en trainen te richten op de rol gastheer in de gebieden;
- Verzorgen rondleidingen door boswachters in samenwerking met IVN
- Toezicht houden en handhaven volgens Algemene Verordening;
- Jaarlijks opstellen handhavingsplan en daarover afstemmen en samenwerken met gemeenten;
- Verbeteren van zichtbaarheid.

Baten en lasten

Programma 3. Toezicht en veiligheid	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Bedrijfskosten	17.500	16.800	20.442
Inzet RNH	278.881	268.130	271.066
Kapitaallasten	-	-	-
Totale lasten	**296.381**	**284.930**	**291.508**
Opbrengsten	-	-	21.157
Totale baten	**-**	**-**	**21.157**
Saldo	**-296.381**	**-284.930**	**-270.351**

Programma 3 in tijd, geld en kwaliteit per taakveld

Taakveld	Betreft	Lasten	Baten
1.2 openbare orde en veiligheid	Gastheerschap en toezicht door boa's	296.381	-
Totaal		**296.381**	**-**

Programma 4. Bestuur en ondersteuning

Ambitie

In dit verband staat voorop: het borgen van begrotingsevenwicht op de lange termijn met voldoende ruimte voor investeringen in het ontwikkelprogramma.
Speerpunten voor 2025 zijn:

- Meer biodiversiteit;
- Betere spreiding van de recreatiedruk;
- Breder recreatief aanbod.

Operationele doelen per taakveld voor 2025

Taakveld 0.1 Bestuur

- Goedkeurende accountantsverklaring bij de jaarrekening 2025;
- Wij verwachten ook na 2024 een continuering van de inzet van het bestuursbureau.

Taakveld 0.4 Overhead

- Voorbereiden en uitwerken van bestuursvergaderingen;
- Doorlopende afstemming met adviescommissie en bestuursbureau;
- Voorbespreking vergaderingen met portefeuillehouders en bestuursbureau;
- Opstellen van jaarstukken: programmabegroting, begrotingswijziging, jaarrekening, kadernota, jaarplannen en najaarsnotitie;
- Actualiseren en up-to-date houden van het ontwikkelprogramma;
- Programmering van het meerjareninvesteringsplan;
- Beantwoorden van bestuurlijke en ambtelijke vragen;
- Verbeterde bestuurlijke besluitvorming;
- Uitvoeren bezoekerstellingen en aanvullend recreatieonderzoek;
- Doorlopende strategisch omgevingsmanagement;
- Zorg voor de afhandeling van WOO-verzoeken;
- Uitvoeren rechtmatigheidsverantwoording.

Baten en lasten

Programma 4. Bestuur en ondersteuning	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Bedrijfskosten	134.278	146.782	136.731
Inzet RNH	451.073	432.863	402.369
Kapitaallasten	-	-	-
Totale lasten	**585.351**	**579.645**	**539.100**
Opbrengsten	-	-	-
Totale baten	**-**	**-**	**-**
Saldo	**-585.351**	**-579.645**	**-539.100**

Programma 4 in tijd, geld en kwaliteit per taakveld

Taakveld	Betreft	Lasten	Baten
0.1 bestuur	Accountantscontrole en bestuursbureau	115.105	-
0.4 overhead	Zie onderstaande specificatie	470.246	-
Totaal		**585.351**	**-**

Specificatie van de overhead (taakveld 0.4)

Onderdeel	Lasten	Baten
Bestuursadvisering en programmasturing	240.091	-
Secretariaat	26.650	-
Financiële control en administratie	120.808	-
Aansturing van Beheer en Toezicht	63.524	-
Kantoor- en bedrijfskosten	19.173	-
Totaal	**470.246**	**-**

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen

Ambitie

Het verwerven van opbrengsten uit het recreatiegebied om daarmee bij te dragen aan een gezond en duurzaam recreatieschap.

Operationele doelen per taakveld voor 2025

Taakveld 0.5 Treasury

- De financiering van het vastgestelde beleid;
- Zo weinig mogelijk financieringskosten;
- Het beperken van de (financiële) risico's.

Taakveld 0.8 Overige baten en lasten

- Participantenbijdrage;
- Overige verrekeningen;
- Renteinkomsten.

Taakveld 0.10 Mutaties reserves

Het uitvoeren van de beleidsbepalingen conform de nota reserves en voorzieningen. Het recreatieschap heeft verschillende reserves, die elk voor hun eigen doelen worden ingezet.

Baten en lasten

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Bedrijfskosten	2.256	2.124	2.253
Inzet RNH	-	-	-
Totale lasten	**2.256**	**2.124**	**2.253**
Participantenbijdragen	3.099.588	2.918.632	2.697.443
Opbrengsten	100.000	150.000	194.857
Totale baten	**3.199.588**	**3.068.632**	**2.892.300**
Saldo voor bestemming	**3.197.332**	**3.066.508**	**2.890.047**
Mutaties reserves	9.325	-200.851	-28.797
Saldo na bestemming	**3.188.007**	**3.267.359**	**2.918.844**

Specificatie van de resultaatbestemming door mutaties reserves (taakveld 0.10)

	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Toevoeging algemene reserve	-	-	832.008
Onttrekking algemene reserve	-93.527	-1.030.806	-832.177
Toevoeging bestemmingsreserve	154.650	858.050	273.708
Onttrekking bestemmingsreserve	-51.799	-28.095	-302.336
Totaal	**9.325**	**-200.851**	**-28.797**

Programma 5 in geld per taakveld

Taakveld	Betreft	Lasten	Baten
0.5 treasury	bank- en rentekosten en rentebaten	2.256	100.000
0.8 overige baten en lasten	participantenbijdragen	-	3.099.588
0.10 mutaties reserves	toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves	9.325	-
Totaal		**11.581**	**3.199.588**

Paragrafen

Indexatie

Het recreatieschap hanteert voor de prijsindexatie het inflatiecijfer volgens het CBS (gemiddeld CPI eerste 6 maanden (januari t/m juni) i.p.v. CPI november). Het indexatiecijfer voor 2025 komt uit op 6,2%.

Het personeel van de uitvoeringsorganisatie is niet in dienst van het recreatieschap, maar in dienst van Recreatie Noord-Holland NV, waardoor dit indexatiecijfer niet van toepassing is op de 'inzet RNH'. De gehanteerde index voor 2025 is 4%.

De baten en lasten zijn, met uitzondering van inzet RNH, afschrijvingen en rente, verhoogd met een index van 6,2% voor 2025. Ook de participantenbijdrage is met deze index verhoogd.

Over de jaren 2026 tot en met 2028 is gerekend met een indexatie van 5,4% (gemiddelde CPI 2021-2023)

A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre Recreatieschap Twiske-Waterland in staat is om middelen vrij te maken en daarmee substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid veranderd moet worden. Het weerstandsvermogen wordt vergeleken met de weerstandscapaciteit: de mogelijk in te zetten middelen om de risico's te dragen. De weerstandscapaciteit moet groter zijn dan het berekende weerstandsvermogen.

Weerstandsvermogen

Om het weerstandsvermogen te berekenen worden alle risico's, waarvoor geen maatregelen getroffen zijn en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie, geïnventariseerd. De belangrijke risico's voor Twiske-Waterland zijn:

- Overmacht: Optreden extreem weer, brand, (vogel)ziekte en plagen flora en fauna en (drugs)dumpingen;
- Geen (grootschalige) evenementen;
- Onzekerheid over ontwikkelingen door veranderende maatschappelijke perceptie.

Per risico wordt de kans vermenigvuldigd met de potentiële omvang in euro's. Het berekende weerstandsvermogen bedraagt op 31-12-2023 € 431.250, zie bijlage I Risico-inventarisatie 2023.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bij het recreatieschap wordt gevormd door de middelen in de algemene reserve. In de begroting is geen post "onvoorzien" opgenomen voor het opvangen van eventuele niet voorziene lasten in de loop van het jaar. Bij Recreatieschap Twiske-Waterland heeft iedere onvoorziene last van substantiële betekenis dus directe gevolgen, waardoor de uitvoering van het beleid onder druk kan komen te staan. Ook heeft het recreatieschap geen stille reserves. Stille reserves zijn activa die tegen geen of een te lage waarde zijn gewaardeerd en direct verkoopbaar zijn.

Conclusie

De omvang van de algemene reserve (weerstandscapaciteit) is per 31-12-2023 € 3.312.560 en ligt ruim boven het niveau van het benodigde weerstandsvermogen (€ 431.250).

Kengetallen

Conform het BBV worden de kengetallen in onderstaande tabel vermeld.
De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Een schuldquote hoger dan 130% wordt als problematisch gezien. Het recreatieschap heeft geen leningen, vandaar de negatieve ratio. De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin aan de financiële verplichtingen kan worden voldaan. Een ratio >50% wordt in de regel als voldoende beschouwd. Het kengetal "structurele exploitatieruimte" geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte in de begroting is om tegenvallers op te vangen. Een ratio van > 0,6% is acceptabel.

	Jaarrek. 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Netto schuldquote	-129%	-105%	-99%	-98%	-92%	-86%
Idem gecorrigeerd voor verstrekte leningen	-129%	-105%	-99%	-98%	-92%	-86%
Solvabiliteitsratio	88%	91%	91%	90%	89%	90%
Structurele exploitatieruimte	6%	11%	11%	11%	10%	10%
Grondexploitatie	n.v.t.					
Belastingcapaciteit	n.v.t.					

B. Kapitaalgoederen

Hieronder wordt een overzicht gegeven van het onderhoud van de kapitaalgoederen, onderscheiden naar de volgende categorieën:

- Verhardingen;
- Civiele kunstwerken;
- Groen;
- Water, oevers en stranden;
- Pontjes;
- Terreinmeubilair;
- Hygiënische maatregelen / nutsvoorzieningen, riolering en reiniging;
- Gebouwen en materieel.

Op 6 december 2018 is het beheerplan in het bestuur gepresenteerd en is het gewenste beeldkwaliteitsniveau vastgesteld op basis van de CROW "kwaliteitscatalogus openbare ruimte 2018". Het beeldkwaliteitsniveau kan per categorie verschillen. De uitvoeringsorganisatie probeert met het beperkte budget zo goed mogelijk de beoogde beeldkwaliteit te handhaven.

Bij de instandhouding wordt onderscheid gemaakt tussen dagelijks onderhoud (DO), groot onderhoud (GO) en vervangingen (VV).

Dagelijks / jaarlijks onderhoud

DO omvat de reguliere, jaarlijks terugkerende kosten voor de instandhouding. Het DO betaalt het recreatieschap uit de exploitatiebegroting.

Groot onderhoud en kleine vervangingen

GO omvat de kosten voor instandhouding die niet ieder jaar terugkeren en levensduur verlengend zijn. Deze maatregelen worden uitgevoerd op basis van de meerjarenplanning en inspecties.

Het GO en kleine VV (vervangingen tot € 50.000) betaalt het recreatieschap uit de voorziening GO. Die voorziening wordt gevoed met een jaarlijkse dotatie vanuit de exploitatiebegroting. De jaarlijkse dotatie is berekend op basis van het werkelijk geplande groot onderhoud en de kleine vervangingen in de komende 10 jaren, zoals dat vastligt in een door het bestuur vastgesteld beheerplan (zie de meerjarenbegroting).

De kosten voor GO en kleine VV worden geboekt via de exploitatie, met daar tegenover een even grote onttrekking uit de voorziening. Op deze manier worden de betreffende lasten goed gemonitord.

Grote vervangingen

Grote VV, maatschappelijke vervangingen boven € 50.000 en economische vervangingen van bijvoorbeeld gebouwen, betaalt het recreatieschap uit de reserve. Vanuit de algemene reserve wordt een bedrag ter grootte van het netto investeringsbedrag overgeheveld naar de bestemmingsreserve egalisatie.

Het BBV schrijft voor dat alle investeringen als bezit (materiële vaste activa) op de balans moeten staan. Op de balans is rekening gehouden met een realistische jaarlijkse waardedaling. Die waardedaling leidt tot de jaarlijkse afschrijvingslasten (kapitaallasten). De bestemmingsreserve egalisatie dient ter dekking van de kapitaallasten van geactiveerde kapitaaluitgaven.

Totale lasten DO, GO en VV

De vervangingen of groot onderhoud komt voort uit inspecties en de leeftijd van voorzieningen.

Totaal kapitaalgoederen	2025	2026	2027	2028
Dagelijks onderhoud	1.262.838	1.331.031	1.402.907	1.478.664
Groot onderhoud en vervangingen < 50.000	371.710	310.866	330.028	427.361
Kapitaallasten	51.799	54.620	67.667	76.363
Totaal	**1.686.347**	**1.696.518**	**1.800.602**	**1.982.387**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	2025	2026	2027	2028
Maatschappelijke vervangingen >50.000	84.650	-	-	-
Economische vervangingen > 10.000	-	-	134.500	-

Onderstaand worden de kapitaalgoederen per taakveld en categorie verder uitgewerkt.

Taakveld 2.1 Verkeer en vervoer

In programma 2 zijn voor dit taakveld de volgende kosten begroot.

Totale lasten 2.1 VERKEER EN VERVOER	2025	2026	2027	2028
Verhardingen	218.276	220.473	224.108	231.755
Civiele kunstwerken	99.132	83.957	89.286	231.068
Inzet RNH en overige bedrijfskosten	101.192	106.657	112.416	118.487
En per saldo toevoeging (of onttrekking) aan de voorziening GO	20.049	38.737	95.792	-47.292
Totaal	**438.649**	**449.824**	**521.603**	**534.017**

Categorie verhardingen

Recreatieschap Twiske-Waterland heeft in totaal 34,6 hectare aan verhardingen in de vorm van gesloten verharding (asfalt ca 15 ha) voor rijbanen, parkeerterreinen, fiets- en wandelpaden en half verharding voor de overige wandelpaden. Ook de ruiterpaden zijn in deze categorie opgenomen. De wegen en paden worden periodiek geïnspecteerd om vast te stellen waar onderhoud noodzakelijk is.

De beeldkwaliteit voor verhardingen is vastgesteld op niveau B. Dat betekent dat er kleine oneffenheden en randschade voor komen. Bij gladheid wordt de verharding niet gestrooid vanwege lage verkeersintensiteit.

VERHARDINGEN	2025	2026	2027	2028
Dagelijks onderhoud	66.280	69.859	73.631	77.607
Groot onderhoud en vervangingen < 50.000	151.996	150.615	150.477	154.148
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**218.276**	**220.473**	**224.108**	**231.755**

Categorie civiele kunstwerken

Het recreatieschap heeft totaal 360 stuks kunstwerken zoals bruggen en waterstaatkundige voorzieningen zoals stuwen en duikers.

De beeldkwaliteit voor civiele kunstwerken is vastgesteld op niveau B. Dat betekent dat er incidenteel slijtage aan het brugoppervlak, rotting en scheuren mogelijk zijn.

CIVIELE KUNSTWERKEN	2025	2026	2027	2028
Dagelijks onderhoud	39.474	41.605	43.852	46.220
Groot onderhoud en vervangingen < 50.000	33.955	16.648	19.731	159.144
Kapitaallasten	25.704	25.704	25.704	25.704
Totaal	**99.132**	**83.957**	**89.286**	**231.068**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	2025	2026	2027	2028
Maatschappelijke vervangingen >50.000	-	-	-	-
Economische vervangingen > 10.000	-	-	-	-

Taakveld 2.2 Parkeren

Het recreatieschap heeft in Het Twiske een voorziening voor het betaald parkeren, bestaande uit slagbomen, betaalautomaten en bijbehorende randapparatuur. In 2027 zijn investeringen gepland van €134.500 voor onderhoud aan het betaald parkeren systeem.

Totale lasten 2.2 PARKEREN	2025	2026	2027	2028
Parkeren	129.713	136.412	156.923	175.078
Inzet RNH en overige bedrijfskosten	77.930	82.138	86.574	91.249
En per saldo toevoeging (of onttrekking) aan de voorziening GO	-	-	-	-
Totaal	**207.643**	**218.550**	**243.497**	**266.327**

PARKEREN	2025	2026	2027	2028
Dagelijks onderhoud	124.063	130.762	137.823	145.266
Groot onderhoud en vervangingen <50.000	-	-	-	-
Kapitaallasten	5.650	5.650	19.100	29.813
Totaal	**129.713**	**136.412**	**156.923**	**175.078**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	2025	2026	2027	2028
Maatschappelijke vervangingen >50.000	-	-	-	-
Economische vervangingen > 10.000	-	-	134.500	-

Taakveld 5.7.2 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

In programma 2 zijn voor dit taakveld de volgende kosten begroot:

Totale lasten 5.7.2 OPENBAAR GROEN EN (OPENLUCHT) RECREATIE	2025	2026	2027	2028
Groen	346.644	364.599	383.621	403.671
Water, oevers en stranden	74.343	80.795	84.540	88.486
Pontjes	20.007	21.087	22.226	23.426
Terreinmeubilair	441.914	400.729	447.383	445.054
Hygiënische maatregelen / nuts, riolering en reiniging	208.116	218.972	230.464	242.576
Gebouwen en materieel	148.202	169.493	162.051	141.275
Inzet RNH en overige bedrijfskosten	577.072	608.234	641.079	675.697
En per saldo toevoeging (of onttrekking) aan de voorziening GO	-11.759	30.396	-45.820	-69
Totaal	**1.804.539**	**1.894.306**	**1.925.542**	**2.020.114**

Categorie groen

Recreatieschap Twiske-Waterland bevat in totaal 220 hectare aan gras en rietland in de vorm van ligweiden en groene stranden (41 ha) en kruidenrijke hooilanden, moeras en rietvelden. Verder heeft het recreatieschap in totaal 78 ha beplanting bestaande uit beplanting. De beeldkwaliteit voor grasvegetaties is vastgesteld op niveau B.

De beeldkwaliteit voor beplanting is vastgesteld op niveau B. Dat betekent dat er incidenteel bosplantsoen-overgroei (bramen) over (half verharding) en grasvegetatie kan voorkomen. De vitaliteit van de bomen is over het algemeen goed.

GROEN	2025	2026	2027	2028
Dagelijks onderhoud	334.219	352.267	371.289	391.339
Groot onderhoud en vervangingen < 50.000	12.425	12.332	12.332	12.332
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**346.644**	**364.599**	**383.621**	**403.671**

Categorie water, oevers en stranden

Het recreatieschap heeft in totaal 200 ha water en 8 zandstranden (1,1 ha). De inrichting van de zwemplekken en het zwemwater moeten aan de wettelijke eisen voldoen: de wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden (Whvbz).

WATER, OEVERS EN STRANDEN	2025	2026	2027	2028
Dagelijks onderhoud	65.787	69.339	73.084	77.030
Groot onderhoud en vervangingen < 50.000	6.088	6.166	6.166	6.166
Kapitaallasten	2.468	5.290	5.290	5.290
Totaal	**74.343**	**80.795**	**84.540**	**88.486**

De investeringen betreffen baggerwerkzaamheden (heel lokaal) en een nieuwe damwand bij de Speelsloot (Den Ilp).

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	2025	2026	2027	2028
Maatschappelijke vervangingen >50.000	84.650	-	-	-
Economische vervangingen > 10.000	-	-	-	-

Categorie pontjes

Het recreatieschap heeft in de verschillende gebieden in totaal 5 pontjes.

PONTJES	2025	2026	2027	2028
Dagelijks onderhoud	20.007	21.087	22.226	23.426
Groot onderhoud en vervangingen < 50.000	-	-	-	-
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**20.007**	**21.087**	**22.226**	**23.426**

Categorie terreinmeubilair

Het recreatieschap heeft in totaal 2627 stuks terreinmeubilair, waarvan 49 speeltoestellen en 2578 overig terreinmeubilair zoals picknicksets, banken, anti-autopalen, verkeersborden, enzovoorts.

De beeldkwaliteit voor terreinmeubilair is vastgesteld op niveau B volgens de CROW systematiek. Dat betekent dat er incidenteel overgroei van beplanting mogelijk is.

TERREINMEUBILAIR	2025	2026	2027	2028
Dagelijks onderhoud	312.690	329.575	347.372	366.130
Groot onderhoud en vervangingen < 50.000	129.224	71.154	100.011	78.924
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**441.914**	**400.729**	**447.383**	**445.054**

Categorie hygiënische maatregelen / nutsvoorzieningen, riolering en reiniging

Het Recreatieschap Twiske-Waterland heeft drie doorspoelgemalen in bedrijf voor het bevorderen van de zwemwaterkwaliteit: Bij de Speelsloot, het Vennegatstrand en het Doesstrand.

Het recreatieschap heeft in totaal 10 toiletgebouwen in het Twiske, die in het seizoen meerdere keren per week schoongemaakt worden. De aansluiting van de toiletgebouwen en overige bebouwing op het gemeentelijke rioolstelsel gebeurt met 14 rioolgemalen en 11.700 meter persriolering. Voor schoon water voorzieningen zijn er watertappunten en 11.000 meter waterleiding.

In de verschillende terreinen staan in totaal 19 electrakasten. De 134 rolcontainers en 85 afvalbakken worden in het hoogseizoen dagelijks geleegd. Ook het periodiek rapen van zwerfvuil en het verwijderen van gestort afval op de parkeerterreinen behoort tot deze categorie. De beeldkwaliteit voor reiniging is vastgesteld op niveau B. Dat betekent dat er in het gebied weinig zwerfafval ligt.

HYGIËNISCHE MAATR. / NUTS, RIOLERING EN REINIGING	2025	2026	2027	2028
Dagelijks onderhoud	201.903	212.806	224.298	236.410
Groot onderhoud en vervangingen < 50.000	6.213	6.166	6.166	6.166
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**208.116**	**218.972**	**230.464**	**242.576**

Categorie gebouwen en materieel

Dit omvat het onderhoud aan de openbare gebouwen, verhuurde gebouwen en materieel zoals voertuigen en grote machines. Het recreatieschap heeft in totaal 19 gebouwen in eigen beheer.

De beeldkwaliteit voor gebouwen is vastgesteld op niveau B volgens het CROW-systematiek. Dat betekent dat er incidenteel aan de buitengevel en aan de binnenzijde vervuiling mogelijk is.

GEBOUWEN EN MATERIEEL	2025	2026	2027	2028
Dagelijks onderhoud	98.416	103.731	109.332	115.236
Groot onderhoud en vervangingen < 50.000 per object	31.809	47.786	35.146	10.482
Kapitaallasten	17.976	17.976	17.573	15.556
Totaal	**148.202**	**169.493**	**162.051**	**141.275**

C. Financiering

Wet Financiering decentrale overheden

De Wet Financiering decentrale overheden (Wet Fido) heeft als uitgangspunt het beheersen van risico's. De belangrijkste kenmerken in dat kader zijn een tweetal randvoorwaarden voor het treasurybeleid. De eerste is dat het aangaan en verstrekken van geldleningen alsmede het verlenen van garanties allen zijn toegestaan voor de uitoefening van de publieke taak. De tweede houdt in dat uitzettingen een prudent karakter (=met beleid en inzicht bezien) moeten hebben en niet gericht zijn op het genereren van inkomen door het lopen van onnodige risico's.

Op 7 december 2022 heeft het Algemeen Bestuur haar verordening financieel beheer vastgesteld in gevolge artikel 59 Wet Gemeenschappelijke Regelingen en de Wet Financiering Decentrale Overheden over de kaders voor de inrichting en uitvoering van de financieringsfunctie. Ook is in deze openbare vergadering de controleverordening vastgesteld in gevolge artikel 59 Wet Gemeenschappelijke Regelingen en de artikelen 190 tot en met 219 van de Provinciewet.

Risicobeheer

Binnen de Wet Fido zijn 2 normen vermeld waaraan dient te worden voldaan. De normen bestaan uit de kasgeldlimiet en de rente-risiconorm. De kasgeldlimiet heeft betrekking op leningen met een looptijd van maximaal 1 jaar en de renterisiconorm op leningen met een looptijd vanaf 1 jaar. Het doel van deze normen is te voorkomen dat bij herfinanciering van leningen bij (aanzienlijk) hogere rente grote schokken optreden in de hoogte van de rente die het recreatieschap moet betalen. De normen beperken de budgettaire risico's. Recreatieschap Twiske-Waterland is volgens het huidige liquiditeits- en financieringsbeleid binnen de kasgeldlimiet en renterisiconorm gebleven.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is het bedrag ter grootte van 8,2% van het totaal van de jaarbegroting bij aanvang van het jaar. Het doel van de limiet is de vlottende schuld (kortlopende leningen) te beperken. In de onderstaande tabel is de kasgeldlimiet voor het begrotingsjaar bepaald.

Berekening van de kasgeldlimiet	
Begrotingstotaal (lasten)	4.097.276
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	8,20%
Kasgeldlimiet	336.000

Renterisiconorm

De renterisiconorm is een bedrag ter grootte van een percentage van het totaal van de vaste schuld bij aanvang van het jaar. Het doel is het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente op de rente lasten van de organisatie. De norm stelt dat per jaar maximaal 20% van de vaste schuld in aanmerking mag komen voor herfinanciering of renteherziening. In de onderstaande tabel is de renterisiconorm voor het begrotingsjaar bepaald op € 0.

Berekening van de renterisiconorm	
Stand van de vaste schuld per 1 januari	-
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20 %
Renterisiconorm	-

D. Bedrijfsvoering en openbaarheid

Recreatie Noord-Holland NV (RNH) werkt als opdrachtnemer voor het bestuur van Recreatieschap Twiske-Waterland. De provincie Noord-Holland is enig aandeelhouder van RNH, maar de provincie wil de aandelen verkopen aan SBB.

In 2017 is de dienstverlening van RNH geëvalueerd. Daarna heeft RNH een verbeterplan uitgevoerd naar tevredenheid van zowel ambtelijke als bestuurlijke vertegenwoordigers van (de participanten van) de vijf recreatieschappen waar RNH de uitvoeringsorganisatie voor is. Op initiatief van de provincie is in 2020 onderzoek uitgevoerd naar de uitvoeringstaken van RNH in combinatie met de governance structuur van de recreatieschappen. Daarom hebben de recreatieschappen voor 2021 een contractverlenging van één jaar afgesproken. In 2021 is besloten om met ingang van 1 januari 2022 een bestuursbureau op te richten met medewerkers die rechtstreeks in dienst staan van de recreatieschappen, zodat een betere scheiding van opdrachtgeverschap en opdrachtnemerschap ontstaat. In het licht daarvan hebben de vijf recreatieschappen in 2021 besloten dat RNH ook in 2022 en 2023 als uitvoeringsorganisatie wordt gecontracteerd, met een opzegtermijn van één jaar. In 2022 is enerzijds besloten een werkgroep in te stellen om samen met de andere recreatieschappen te werken aan vernieuwing van de meerjarige overeenkomsten met RNH en anderzijds om nog eenmaal de bestaande overeenkomst te verlengen voor 2024, met een opzegtermijn van één jaar. In december 2023 heeft het recreatieschap de overeenkomst opgezegd in de verwachting dat in de loop van 2024 de nieuwe meerjarige overeenkomst definitief wordt en per 1 januari 2025 kan ingaan. Indien de nieuwe overeenkomst voor het einde van 2024 nog niet is gesloten, wordt de opzegging eenmalig opgeschort met één jaar.

De dienstverlening wordt afgerekend op basis van werkelijk gemaakte kosten en uren. De inzet van RNH voor het recreatieschap behoort tot de kostencategorie ingeleend personeel. In 2025 is de geraamde inzet RNH € 1,7 miljoen.

De werkzaamheden die het Routebureau van RNH in opdracht van het recreatieschap verricht zijn uitgesplitst in beheer en onderhoudswerkzaamheden enerzijds en inrichting en ontwikkelingswerkzaamheden anderzijds. Beheer en onderhoudswerkzaamheden zijn tegen vaste bedragen in de begroting opgenomen (€ 232.000). Deze bedragen dekken de inzet van RNH en de bedrijfskosten die gemiddeld worden gemaakt voor de beschreven werkzaamheden aan routebeheer en onderhoud. De inrichting en ontwikkelingsopdrachten staan verantwoord in programma 1 en de kosten gaan naar rato van de verrichte prestaties. In 2025 zijn de geraamde kosten € 192.000.

Overkoepelend voor alle recreatieschappen werkt RNH aan de volgende prestaties:

- HR management;
- Training en opleiding van het personeel;
- Professioneel contractbeheer vastgoed en evenementen;
- Modern ingerichte ICT voor projectadministratie, financiële administratie en factuurafhandeling;
- Archivering;
- Natuurinclusief kennisnetwerk;
- Omgevingsmanagement;
- Planning en control.

Bestuursbureau

Met ingang van 1 januari 2022 hebben vijf recreatieschappen in Noord-Holland gezamenlijk een bestuursbureau opgericht. Het bestuursbureau zorgt voor het inplannen en ondersteunen van de vergaderingen. De medewerkers van dit bureau fungeren als ambtelijk opdrachtgever voor de uitvoeringsorganisatie en als secretaris van de besturen van de recreatieschappen. Per 1 januari 2025 zegt het Recreatieschap Geestmerambacht de overeenkomst op. In 2024 vindt een evaluatie van het bestuursbureau plaats. Vooralsnog is het uitgangspunt dat de samenwerking met het bestuursbureau ook na 2024 wordt voortgezet met de overige vier recreatieschappen.

Flexibele schil / inhuur

Bij het inzetten van de flexibele schil wordt rekening gehouden met maatschappelijk verantwoord ondernemen. Bij de uitvoering van onderhoudswerk en schoonmaakwerkzaamheden zet het recreatieschap bij voorkeur mensen in met een afstand tot de arbeidsmarkt. Voor 2025 wordt voortzetting van de werkafspraken met Werkom voorzien.

Percentage overhead

Als de overhead wordt afgezet tegen de totale lasten bedraagt het percentage overhead 11%. Deze overhead bestaat uit de volgende posten:

Opbouw van de overhead	Lasten	Baten
Bestuursadvisering en programmasturing	240.091	-
Secretariaat	26.650	-
Financiële control en administratie	120.808	-
Aansturing van Beheer en Toezicht	63.524	-
Kantoor- en bedrijfskosten	19.173	-
Totaal	**470.246**	**-**

Planning en control

RNH maakt voor het recreatieschap voor ieder boekjaar de kadernota en programmabegroting, gevolgd door een jaarplan en begrotingswijziging, en tenslotte de najaarsnotitie en jaarrekening. In één kalenderjaar worden daartoe de volgende stukken aan het bestuur voorgelegd:

- Voorjaar: de jaarrekening van het afgelopen jaar, de begrotingswijziging voor het lopende jaar en de programmabegroting voor het volgende jaar;
- Najaar: de najaarsnotitie voor het lopende jaar, een jaarplan / financiële uitgangspunten voor het volgende jaar en de kadernota voor het daaropvolgende jaar.

Deze cyclus van planning en control wordt zo goed mogelijk afgestemd op de vergadercyclus van het recreatieschap, de behandeling door participanten en regionale afspraken over de informatie uitwisseling tussen gemeenschappelijke regelingen en gemeenteraden.

Maatregelen bij begrotingsafwijkingen

Materiële afwijkingen (beleidsmatig en/of financieel) ten opzichte van de begroting moeten door het bestuur worden geautoriseerd. Als een wijziging niet in het jaar zelf is voorgelegd, dan zijn bestedingen boven het begrotingsbedrag strikt genomen onrechtmatig. Daarom worden de afwijkingen tijdig, zo mogelijk in het begrotingsjaar zelf, aan het bestuur voorgelegd. Dit gebeurt in de vorm van:

- Begrotingswijziging 2025;
- Separate bestuursvoorstellen;
- Najaarsnotitie 2025.

Het recreatieschap streeft ernaar om begrotingsafwijkingen boven de grens van 3% van de totale lasten (inclusief toevoegingen aan de reserves) te voorkomen. Dit geldt in sterkere mate voor rechtmatigheidsafwijkingen zoals beschreven in de Kadernota Rechtmatigheid 2022.

Klachtenregistratie

Het recreatieschap biedt op de website de mogelijkheid om een klacht in te dienen. Ook via andere communicatiemiddelen en via de klantcontacten met toezichthouders of beheermedewerkers is het mogelijk contact op te nemen.

Tarieventabel

De tarieventabel volgt uit de Legesverordening 2015 zoals vastgesteld door het algemeen bestuur van het recreatieschap Twiske-Waterland op 3 december 2015. De tarieven kunnen telkenmale met de vaststelling van de begroting over enig jaar opnieuw worden vastgesteld.

1	**Documenten**	
	Aard van de dienstverlening	**Tarief**
1.1	Toezending link naar digitale openbare vergaderstukken van Algemeen Bestuur op basis van registratie e belangstellenden	
1.2	Het verstrekken van fotokopieën van schriftelijke stukken, afschriften en dergelijke A4-formaat, per bladzijde (zwart/wit). Voor afschrift en in kleur of A3-formaat worden de leges met 50% verhoogd	
2	**Archiefwerkzaamheden, opzoeken stukken**	
	Aard van de dienstverlening	**Tarief**
2.1	Opzoeken stukken in archief of in bestanden indien het opzoeken langer duurt dan 15 minuten, eerste kwartier gratis	
3	**Vergunningen en ontheffingen op grond van de algemene verordening (AV) van het recreatieschap**	
	Aard van de dienstverlening	**Tarief**
3.1	Vergunning voor een evenement (art. 2.2 AV) met een verwacht bezoekersaantal tussen 50 en 500 • commerciële doeleinden, per dag(deel) • particulier en non-profit, per dag(deel) • scholen en verenigingen, per dag(deel)	€ 250,- € 75,- *) € 50,- *)
3.2	Vergunning voor het tegen betaling aanbieden van diensten en lessen, zoals skeeleren, fietsen, kanoën, paardrijden, bewaken van auto's etc. (art. 2.3 AV)	€ 50,- per keer € 250,- per jaar
3.3	Ventvergunning (art 2.4 AV) ten behoeve van de verkoop van (horeca)artikelen: • voor maximaal 3 aansluitende dagen • jaarvergunning venten, per jaar	€ 150,- € 1.000,-
3.4	Standplaatsvergunning (art. 2.5 AV), in verband met verkoop van (horeca)artikelen vanuit een mobiel verkooppunt, per aangewezen locatie: • voor maximaal 3 aansluitende dagen • jaarstandplaats	€ 150,- € 1.000,-
3.5	Ontheffing voor het maken van commerciële foto- en filmopnamen (art. 2.6 AV), per dagdeel	€ 250,-
3.6	Vergunning voor het uitlaten van honden door commerciële bedrijven/uitlaatservices (art. 2.14 AV), per jaar, afhankelijk van bezoekfrequentie	van € 250,- tot € 750,-
3.7	Vergunning voor het uitlaten of begeleiden van meer dan drie honden (art. 2.14 AV), particulier/non-profit, per jaar/periode	€ 50,-
3.8	Ontheffing voor het op afstand (radiografisch) besturen van voertuigen en recreatieapparatuur, waaronder drones (art. 2.19 AV), particulier, non-profit, per ontheffing	€ 50,-
3.9	Bescherming groenvoorzieningen (art.3.4 AV); ontheffing voor schade toebrengen aan groenvoorzieningen of grasmat, graven van kuilen etc.(excl. herstel van schade!), per keer	€ 150,-
3.10	Ontheffing motorvoertuig voor rijden in groenvoorzieningen (art. 4.5 AV) voor een periode van maximaal 3 maanden • voor elke verlenging met maximaal drie maanden	€ 50,- € 50,-
3.11	Barbecue etc. (art. 4.18 AV) op daartoe aangewezen plaatsen, met een verwacht bezoekersaantal • van 50 tot 100 personen, per keer • meer dan 100 personen, per keer N.B.: Evt. in combinatie met nr. 3.1 vergunning evenement	€ 50,- *) € 150,- *)
3.12	Wijziging van vergunning of ontheffing, o.a. data/periode	€ 50,-
3.13	Overige vergunningen/ontheffingen op grond van de AV	€ 150,-

*) Groepsactiviteiten (kleinschalige evenementen) maken deel uit van het normale gebruik van het recreatiegebied.

Het bestuur van het recreatieschap draagt de uitvoeringsorganisatie op om in elk geval van deze mogelijkheid gebruik te maken voor:

- Sport- en speldagen van scholen;
- Benefietactiviteiten voor algemeen geaccepteerde goede doelen;
- Familiebijeenkomsten tot 100 personen;
- Kleinschalige activiteiten georganiseerd door organisaties met een maatschappelijk doel;
- Kleinschalige sportactiviteiten.

Voorwaarde is dan wel dat de openbare toegankelijkheid van de terreinen en voorzieningen gewaarborgd is en dat er dus geen sprake is van exclusief terreingebruik waarbij derden kunnen worden geweerd of gebruik door anderen wordt geweerd.

Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid (Woo)

Met ingang van verslagjaar 2022 dient jaarlijks aandacht te worden besteed aan de uitvoering van de Wet open overheid (Woo), mede in relatie tot de

beleidsvoornemens. De Woo is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) en is op 1 mei 2022 in werking getreden.

De Woo heeft als doel een transparante en actief openbaar makende overheid. De drie hoofddoelen van de Woo zijn:
1. actieve openbaarmaking;
2. passieve openbaarmaking;
3. verbetering van de informatiehuishouding.

Omdat er nog geen format beschikbaar is, zal de uitwerking van deze paragraaf werkenderwijs plaatsvinden. Deze eerste openbaarheidsparagraaf zal ook tegen deze achtergrond moeten worden bezien.
In samenspraak met het bestuursbureau wordt verder gekeken naar de openbaarmaking van de verplichte openbaar te maken categorieën. De AB-stukken worden al actief openbaar gemaakt via de website (iBabs).

Een extern bureau heeft, als onderdeel van een rapportage voor de verbetering van de informatiehuishouding, een advies uitgebracht over de Woo. Hier wordt een vervolg aan gegeven. Denk daarbij aan het inventariseren van werkprocessen en de gegevensstromen die deze werkprocessen opleveren. Ook zullen de applicaties (databronnen) in beeld gebracht worden. Aan de (persoons)gegevens worden per werkproces bewaartermijnen gekoppeld. Bij de laatste activiteit is het advies van de functionaris voor de gegevensbescherming belangrijk. Met proceseigenaren zal vervolgens een keuze gemaakt worden voor de toe te passen ordening waarmee we beter kunnen voldoen aan de WOO.

E. Grondbeleid

Het recreatieschap is van mening dat gebieden die binnen de grenzen van de Gemeenschappelijke Regeling vallen, in het beheer van het recreatieschap thuishoren.

Indien het recreatieschap een zakelijk of persoonlijk recht verwerft op gronden grenzend aan het gebied, dan worden deze gronden toegevoegd aan de gemeenschappelijke regeling.

Oppervlaktes en hoeveelheden		
Gronden		
Beleidsgebied gemeenschappelijke regeling	729,1	hectare
Oppervlakte in eigendom	721,9	hectare
waarvan: in eigen beheer	425,49	hectare
contractueel uitgegeven	305,6	hectare
Aantal contracten gronden	36	
Gebouwen		
Aantal gebouwen	17	
waarvan: in eigen beheer	17	
contractueel uitgegeven	6	
potentieel af te stoten	1	Marsen*

*Geen rekening gehouden met zorgboerderij "de Marsen"

Gebouwen in eigendom

Recreatieschap Twiske-Waterland heeft 17 gebouwen in eigen beheer waarvan 11 openbare toiletgebouwen waarvan veel toe zijn aan groot onderhoud. Dit valt binnen het Meerjarig onderhoudsplan. Verder bezig het recreatieschap de volgende 6 andersoortige gebouwen:

- (zorg)boerderij uitgegeven voor zorg-ontwikkeling;
- Kiosk (verhuurd);
- Strandpaviljoen voor horeca (verhuurd);
- Beheerkantoor voor eigen personeel met opslagloods en garage ernaast;
- Molen, uitgegeven in combinatie met dienstwoning aan molenaar;
- Bijenstal.

Gronden in eigendom en uitgegeven

Twiske-Waterland heeft gronden van de gemeente Amsterdam en SBB in erfpacht. Hier lopen twee erfpachtcontracten van SBB die expireren in 2049. Strategische doelen waarbij altijd rekening wordt gehouden binnen gronduitgifte zijn meer biodiversiteit, betere spreiding van recreanten en een breder recreatief aanbod. Gronden in ondererfpacht worden bij voorkeur voor langere periodes uitgegeven, tenzij dit vanuit gewenste ontwikkelingen in het gebied die voortvloeien uit het ambitietraject onwenselijk is. Alle gronduitgiftes zijn digitaal op kaart verwerkt in het beheersysteem GeoVisia en van alle contracten is een digitaal archief.

Voor ontwikkelingen waarbij externe financiering nodig is, is een looptijd van het ondererfpacht van ten minste 30 jaar wenselijk. Het recreatieschap kan momenteel alleen contracten sluiten met de resterende looptijd van 28 jaar. Er is op hoofdlijnen overeenstemming bereikt met SBB over de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de groene recreatiegebieden in MRA en het lopende erfpacht in bijzonder.

De basis afspraken zijn in mei 2022 ter besluitvorming aan het bestuur van het recreatieschappen voorgelegd. Er is overeenstemming over de looptijd (60 jaar). Er is nog geen overeenstemming bereikt over het verlengingsrecht (en het inroepen

daarvan). Dit wordt verder uitgewerkt in het concept erfpachtcontract. Deze zal met de bijbehorende (concept) publieke samenwerkingsovereenkomst tussen SBB en de drie betrokken recreatieschappen in de eerste helft van 2024 aan het bestuur zal worden voorgelegd. In de tussentijd wordt door SBB en de recreatieschappen gezamenlijk gewerkt aan het oplossen van kadastrale issues, waarmee het laten passeren van de nieuwe erfpachtaktes door de notaris naar verwachting in de loop van 2025 kan plaatsvinden.

Natuurlijk beheer: Natura 2000

Bijna alle gronden waarover het recreatieschap beheer voert, maken deel uit van het Natura 2000 Netwerk. Beheer is daarom mede afgestemd op de bescherming van doelsoorten, genoemd in het beheerplan Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld en Twiske. Dat beheerplan werd in 2022 geactualiseerd. De volgelrichtlijn, met dit beheerplan uitgewerkt voor het Twiske, legt beperkingen op voor het gebruik van de gronden.

Commerciële activiteiten

Om baten te halen uit de gronden is een aantal daarvan voor commerciële activiteiten of bewoning uitgegeven. Hierbij wordt gewerkt met standaardcontracten en voorwaarden. Bij Recreatieschap Twiske-Waterland is nog geen sprake van een vastgesteld grondprijzenbeleid. Wel wordt aangesloten bij de prijzen in de regio daarvoor. Er is sprake van actief accountmanagement waardoor contracten regelmatig worden geactualiseerd of gecontroleerd op oneigenlijk gebruik.

Baten uit commerciële activiteiten	Begroting 2025	Begroting 2024
Baten uit (erf)pachten	171.442	161.433
Baten uit verhuren	81.427	76.673

F. Participanten

Vanwege de bestuurlijke, beleidsmatige en financiële belangen voor elke participant is inzicht in en actieve deelname aan de gemeenschappelijke regeling noodzakelijk. Door effectief te sturen op de doelstellingen en prestaties kunnen participanten de gemeenschappelijke regeling maximaal laten bijdragen aan eigen bestuurlijke ambities. Ook de ambtelijke organisaties zullen daarvoor goed samen moeten werken met de uitvoeringsorganisatie Recreatie Noord-Holland.

Participantenbijdragen

Zoals afgesproken in de gemeenschappelijke regeling wordt de participantenbijdrage jaarlijks geïndexeerd. De programmabegroting geeft verder geen aanleiding om de participantenbijdragen te verhogen. De gehanteerde index is 6,2%.

Participant	Bijdragen-verdeling*	Bijdrage in 2024	Bijdrage in 2025
Provincie Noord-Holland	56,04%	1.635.606	1.737.014
Gemeente Amsterdam	23,56%	687.642	730.275
Gemeente Edam-Volendam	1,33%	38.819	41.226
Gemeente Landsmeer	1,62%	47.370	50.307
Gemeente Oostzaan	0,66%	19.341	20.540
Gemeente Purmerend	6,96%	203.153	215.748
Gemeente Waterland	0,65%	18.929	20.102
Gemeente Wormerland	0,61%	17.726	18.825
Gemeente Zaanstad	8,57%	250.048	265.550
Totaal	**100,00%**	**€ 2.918.632**	**€ 3.099.588**

* Onder voorbehoudt van wijzigingen tijdens de bestuur cyclus van 2024.

Informeren van participanten

De informatievoorziening van de gemeenschappelijke regeling aan de participanten (de gemeenteraden en provinciale staten) is belangrijk. Daarvoor sluit het recreatieschap aan bij regionale samenwerkingsafspraken zoals die bijvoorbeeld in Noord-Holland Noord en de Metropool Regio Amsterdam zijn of worden gemaakt.

Informatie over verbonden partijen

Deze paragraaf geeft de informatie weer, die elke participant volgens het BBV moet opnemen in haar paragraaf 'Verbonden partijen'.

Naam verbonden partij	Recreatieschap Twiske-Waterland
Vestigingsplaats	Oostzaan
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Bestuurlijke vertegenwoordiging	• Provincie Noord-Holland: gedeputeerde E. Rommel • Gemeente Amsterdam: Mevrouw Y. El Ksaihi • Gemeente Edam-Volendam: De heer D. Dijkshoorn • Gemeente Landsmeer: Mevrouw J. van Boeijen • Gemeente Oostzaan: De heer E. Taams • Gemeente Purmerend: De heer M.T.A. Hegger • Gemeente Waterland: De heer R. Wolters • Gemeente Wormerland: De heer J. Schalkwijk • Gemeente Zaanstad: De heer W. Breunesse

Doelstelling en openbaar belang (BBV 15, 2a en 2b)	Het besturen en beheren van recreatiegebieden. Gezien de ligging en het gebruik van het gebied door de inwoners heeft de provincie/gemeente een direct maatschappelijk belang bij het realiseren van de doelen en neemt daarom deel aan de gemeenschappelijke regeling.
Activiteiten	Het recreatieschap voert de ontwikkeling en het beheer van recreatiegebieden uit, conform de doelen van de gemeenschappelijke regeling.
Visie op de verbonden partij (BBV 15, 1a)	Twiske-Waterland is ingericht als recreatiegebied om gemeenten en natuurgebieden te ontlasten en aantrekkelijke recreatiemogelijkheid te bieden aan recreanten uit omliggende gemeenten en de regio. Het recreatieschap heeft drie hoofdactiviteiten: 1. Beheren en in stand houden van de ingerichte gebieden en voorzieningen; 2. Beheren en in stand houden routenetwerken en boerenlandpaden; Actueel houden en vernieuwen van het aanbod om aan te sluiten bij wensen en behoeften van de recreant.
Beleidsvoornemens 2021-2024 (BBV 15, 1a)	Uitvoeren projecten van het in 2020 vastgestelde Uitvoeringsprogramma bij het Ambitiedocument.
(Wijziging) financieel belang (BBV 15, 2b-d)	Voor financiering van het jaarlijkse exploitatietekort zijn de participanten verantwoordelijk:
	• Provincie Noord-Holland 56,04% • Gemeente Amsterdam 23,56% • Gemeente Edam-Volendam 1,33% • Gemeente Landsmeer 1,62% • Gemeente Oostzaan 0,66% • Gemeente Purmerend 6,96% • Gemeente Waterland 0,65% • Gemeente Wormerland 0,61% • Gemeente Zaanstad 8,57%
Bestuurlijk belang	Stemgewicht
Bestuurlijke invloed	Jaarlijks kan Provinciale Staten / de raad haar gevoelens uitspreken over de begroting en kennis nemen van de jaarrekening en eventuele beleidsdocumenten. In de gemeenschappelijke regeling zijn de bevoegdheden vastgelegd. Voor aanpassing van de regeling is de instemming van alle participanten vereist.
Eigen vermogen	31-12-2022 € 5.232.582 31-12-2023 € 5.203.785 31-12-2024 € 5.002.934 (begroting) 31-12-2025 € 5.012.259 (begroting)
Vreemd vermogen	31-12-2022 € 615.681 31-12-2023 € 694.280 31-12-2024 € 472.036 (begroting) 31-12-2025 € 473.683 (begroting)
Financieel resultaat voor bestemming	€ 9.325
Website	https://www.twiske-waterland.nl/
Risicoprofiel	Laag

Risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen (BBV 15, 2e)	1. Overmacht: Optreden extreem weer, brand, (vogel)ziekte en plagen flora en fauna en (drugs)dumpingen; 2. Geen (grootschalige) evenementen (corona); 3. Vandalisme en nalatig recreantengedrag; 4. Erfpachtcontracten met Staatsbosbeheer; 5. Veranderende en verzwarende wet- en regelgeving; 6. Onzekerheid ontwikkelingen door veranderende maatschappelijke perceptie; 7. Juridische procedures en reputatieschade overheidsorganisaties; 8. Kosten voor afhandeling WOO-verzoeken; 9. Betalingsachterstanden en/of faillissement van gebiedsondernemers; 10. Problemen bij invulling/bemensing gekwalificeerd personeel; 11. Onrechtmatig accorderen en betalen van facturen; 12. Continuïteit dienstverlening RNH;
	13. Feitelijke uitwerking van het natura2000 beheer.

Ontwikkelingen

Recreatieschap Twiske-Waterland:

- Stelde in 2020 een Ambitiedocument vast met daaraan gekoppeld een Uitvoeringsprogramma. Dit Ambitiedocument gaat in op de beleidsdoelstellingen van de deelnemers aan de gemeenschappelijke regeling en beoogt realisatie daarvan op de eigen taakvelden. Het Uitvoeringsprogramma benoemt projecten in 2023 en de jaren erna, plaatst uitvoering in de tijd en gaat in op voorbereiding, participatie en financiering;
- Begeleidt evenementen en het ontwikkelen van routes en locaties;
- Draagt met haar beheer en onderhoud bewust bij aan biodiversiteit en verleent medewerking aan participatie in onderhoud en projecten voor zelfbeheer;
- Zorgt voor structureel (financieel) evenwicht;
- Zorgt voor een aantrekkelijke recreatieomgeving met veilige en begaanbare voorzieningen;
- Werkt mee aan het effectueren van de nieuwe governancestructuur;
- Werkt samen met haar erfpachtgevers aan een duurzame toekomst van de recreatiegebieden.

Overzicht van baten en lasten

Baten en lasten per programma

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	461.656	94.144	-367.512
2. Beheer en onderhoud	2.751.632	812.869	-1.938.763
3. Veiligheid en toezicht	296.381	-	-296.381
4. Bestuur en ondersteuning	585.351	-	-585.351
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	2.256	3.199.588	3.197.332
Totaal voor bestemming	**4.097.276**	**4.106.601**	**9.325**
	Toevoeging	**Onttrekking**	**Saldo**
Ad 5. Mutaties reserves	9.325	-	9.325
Totaal na bestemming	**4.106.601**	**4.106.601**	**-**

Overzicht van baten en lasten per taakveld

Nr.	Lasten per taakveld	Begroting na wijziging 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
0.1	Bestuur	108.728	115.105	121.321	127.872	134.777
0.4	Overhead	470.917	470.246	495.639	522.404	550.614
0.5	Treasury	2.124	2.256	2.378	2.506	2.642
0.8	Overige baten en lasten	-	-	-	-	-
0.9	Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-
0.10	Mutaties reserves	-	9.325	-	-	-
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-	-	-
1.2	Openbare orde en veiligheid	284.930	296.381	312.386	329.254	347.034
2.1	Verkeer en vervoer	449.712	438.649	449.824	521.603	534.017
2.2	Parkeren	196.413	207.643	218.550	243.497	266.327
3.1	Economische ontwikkeling	141.669	209.383	432.017	455.346	479.934
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	110.429	85.172	89.771	94.619	99.728
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-	-	-	-	-
3.4	Economische promotie	226.088	189.841	200.092	210.897	222.286
5.3	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	37.613	25.788	27.181	28.648	30.195
5.7	Openbaar groen en openluchtrecreatie	2.054.576	2.056.812	1.899.295	1.930.802	2.025.658
	Totaal lasten	**4.083.198**	**4.106.601**	**4.248.455**	**4.467.448**	**4.693.212**

Nr.	Baten per taakveld	Begroting na wijziging 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
0.1	Bestuur	-	-	-	-	-
0.4	Overhead	-	-	-	-	-
0.5	Treasury	150.000	100.000	100.000	100.000	100.000
0.8	Overige baten en lasten	2.918.632	3.099.588	3.266.965	3.443.382	3.629.324
0.9	Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-
0.10	Mutaties reserves	200.851	-	54.965	83.150	107.802
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-	-	-
1.2	Openbare orde en veiligheid	-	-	-	-	-
2.1	Verkeer en vervoer	-	-	-	-	-
2.2	Parkeren	450.000	450.000	450.000	450.000	450.000
3.1	Economische ontwikkeling	-	44.144	-	-	-
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	239.107	253.869	267.524	281.916	297.086
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-	-	-	-	-
3.4	Economische promotie	-	-	-	-	-
5.3	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000
5.7	Openbaar groen en openluchtrecreatie	24.608	59.000	9.000	9.000	9.000
	Totaal baten	**4.083.198**	**4.106.601**	**4.248.455**	**4.467.448**	**4.693.212**

	Saldo van baten en lasten per taakveld	Begroting na wijziging 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
	Totaal baten	4.083.198	4.106.601	4.248.455	4.467.448	4.693.212
	Totaal lasten	4.083.198	4.106.601	4.248.455	4.467.448	4.693.212
	Saldo	-	-	-	-	-

	Specificatie van taakveld 0.8 Overige baten en lasten	Begroting na wijziging 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
	Provincie Noord-Holland	1.635.606	1.737.014	1.830.812	1.929.676	2.033.879
	Gemeente Amsterdam	687.642	730.275	769.710	811.275	855.083
	Gemeente Edam-Volendam	38.819	41.226	43.452	45.798	48.271
	Gemeente Landsmeer	47.370	50.307	53.024	55.887	58.905
	Gemeente Oostzaan	19.341	20.540	21.649	22.818	24.050
	Gemeente Purmerend	203.153	215.748	227.399	239.678	252.621
	Gemeente Waterland	18.929	20.102	21.188	22.332	23.538
	Gemeente Wormerland	17.726	18.825	19.842	20.913	22.042
	Gemeente Zaanstad	250.048	265.550	279.890	295.004	310.935
	Overige verrekeningen	-	-	-	-	-
	Totaal	**2.918.632**	**3.099.588**	**3.266.965**	**3.443.382**	**3.629.324**

Overzicht van baten en lasten per kostensoort

Lasten per kostensoort	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Belastingen	-	-	-
Grond	-	-	-
Duurzame goederen	378.353	519.713	370.827
Pachten	564	531	182
Ingeleend personeel	1.731.407	1.649.511	1.586.742
Huren	-	-	-
Overige goederen en diensten	1.931.250	2.030.937	1.827.414
Rente en bankkosten	2.256	2.124	2.253
Mutatie voorzieningen	1.647	-139.713	257.173
Afschrijvingen	51.799	20.094	10.714
Overige verrekeningen	-	-	-
Totaal lasten	**4.097.276**	**4.083.198**	**4.055.305**

Baten per kostensoort	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Grond	-	-	-
Huren	81.427	76.673	75.466
Leges en andere rechten	10.000	10.000	23.480
Overige goederen en diensten	550.000	550.000	547.740
Pachten	171.442	161.433	158.891
Participantenbijdragen	3.099.588	2.918.632	2.697.443
Overige verrekeningen	-	-	5
Rente baten	100.000	150.000	194.853
Subsidies en (project)bijdragen	94.144	15.608	328.630
Totaal baten	**4.106.601**	**3.882.347**	**4.026.508**

Saldo van lasten en baten per kostensoort	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Totaal lasten	4.097.276	4.083.198	4.055.305
Totaal baten	4.106.601	3.882.347	4.026.508
Saldo	**9.325**	**-200.851**	**-28.797**

Specificatie van de resultaatbestemming door mutaties reserves (taakveld 0.10)

	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2024	Jaarrekening 2023
Toevoeging algemene reserve		-	832.008
Onttrekking algemene reserve	-93.527	-1.030.806	-832.177
Toevoeging bestemmingsreserve investeringen	-	-	-
Onttrekking bestemmingsreserve investeringen	-	-	-6.282
Toevoeging bestemmingsreserve Purmerbos	-	-	-
Onttrekking bestemmingsreserve Purmerbos	-	-8.000	-
Toevoeging bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen	-	-	-
Onttrekking bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen	-	-	-216.998
Toevoeging bestemmingsreserve Markermeerdijken	70.000	70.000	70.000
Onttrekking bestemmingsreserve Markermeerdijken	-	-	-
Toevoeging bestemmingsreserve egalisatie	84.650	788.050	203.708
Onttrekking bestemmingsreserve egalisatie	-51.799	-20.095	-79.056
Totaal mutaties reserves	**9.325**	**-200.851**	**-28.797**
Gerealiseerd resultaat	-	-	-

Beleidsindicatoren

Gemeenten nemen een uniforme basisset beleidsindicatoren op in hun begroting en jaarverslag. De set behandelt een breed spectrum van onderwerpen, van misdrijven en afval tot bijstandsuitkeringen en nieuwbouwwoningen. Geen van deze indicatoren zijn toepasbaar voor het recreatieschap.

Geprognotiseerde balans 2024 -2028

De geprognotiseerde balans per 31 december kan als volgt worden weergegeven. (bedragen x € 1.000)

Activa	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028
Vaste activa					
Materiële vaste activa	1.190	1.223	1.169	1.236	1.159
Financiële vast activa	-	-	-	-	-
Subtotaal	***1.190***	***1.223***	***1.169***	***1.236***	***1.159***
Vlottende activa					
Vorderingen en overlopende activa	-	-	-	-	-
Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan een jaar	4.255	4.233	4.298	4.194	4.115
Liquide middelen	30	30	30	30	30
Subtotaal	***4.285***	***4.263***	***4.328***	***4.224***	***4.145***
Totaal	**5.475**	**5.486**	**5.497**	**5.460**	**5.305**
Passiva	**31-12-2024**	**31-12-2025**	**31-12-2026**	**31-12-2027**	**31-12-2028**
Vaste financieringsmiddelen					
Algemene reserve	*2.282*	*2.188*	*2.118*	*1.898*	*1.796*
Bestemmingsreserve ruiterpaden Purmerbos	*10*	*10*	*10*	*10*	*10*
Bestemmingsreserve Markermeerdijken	*1.595*	*1.665*	*1.735*	*1.805*	*1.875*
Bestemmingsreserve egalisatie	*1.115*	*1.148*	*1.094*	*1.161*	*1.084*
Eigen vermogen	5.003	5.012	4.957	4.874	4.766
Voorzieningen	272	274	339	386	338
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van een jaar of langer	-	-	-	-	-
Subtotaal	***5.275***	***5.286***	***5.297***	***5.260***	***5.105***

Vlottende passiva					
Netto-vlottende schulden met een renteypische looptijd korter dan een jaar	200	200	200	200	200
Overlopende passiva	-	-	-	-	-
Subtotaal	***200***	***200***	***200***	***200***	***200***
Totaal	**5.475**	**5.486**	**5.497**	**5.460**	**5.305**

Financiële meerjarenraming 2024-2028

Voor de meerjarenraming 2026 t/m 2028 in de programmabegroting gaan we uit van het gemiddelde CPI over de laatste 3 jaar i.p.v. CPI november. De meerjarenraming is doorgerekend met het indexcijfer 5,4%.

Lasten per programma	2024	2025	2026	2027	2028
1. Ontwikkeling en inrichting	537.816	461.656	437.006	460.605	485.477
2. Beheer en onderhoud	2.678.683	2.751.632	2.879.725	3.024.807	3.172.668
3. Veiligheid en toezicht	284.930	296.381	312.386	329.254	347.034
4. Bestuur en ondersteuning	579.645	585.351	616.960	650.276	685.391
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves	2.124	2.256	2.378	2.506	2.642
Totaal	**4.083.198**	**4.097.276**	**4.248.455**	**4.467.448**	**4.693.212**

Baten per programma	2024	2025	2026	2027	2028
1. Ontwikkeling en inrichting	-	94.144	-	-	-
2. Beheer en onderhoud	813.715	812.869	826.524	840.916	856.086
3. Veiligheid en toezicht	-	-	-	-	-
4. Bestuur en ondersteuning	-	-	-	-	-
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves	3.068.632	3.199.588	3.366.965	3.543.382	3.729.324
Totaal	**3.882.347**	**4.106.601**	**4.193.490**	**4.384.298**	**4.585.410**

Saldo lasten en baten	-200.851	9.325	-54.965	-83.150	-107.802

Resultaat reguliere werkzaamheden	2024	2025	2026	2027	2028
Lasten	3.421.530	3.567.619	3.739.775	3.931.300	4.128.112
Baten	3.866.739	4.012.457	4.193.490	4.384.298	4.585.410
Saldo	**445.209**	**444.838**	**453.714**	**452.998**	**457.298**

Resultaat incidentele werkzaamheden	2024	2025	2026	2027	2028
Lasten	661.668	529.657	508.679	536.148	565.100
Baten	15.608	94.144	-	-	-
Saldo	**-646.060**	**-435.513**	**-508.679**	**-536.148**	**-565.100**

Resultaat totaal	2024	2025	2026	2027	2028
Lasten	4.083.198	4.097.276	4.248.455	4.467.448	4.693.212
Baten	3.882.347	4.106.601	4.193.490	4.384.298	4.585.410
Saldo	**-200.851**	**9.325**	**-54.965**	**-83.150**	**-107.802**

Mutaties reserves (standen per 31-12)	2024	2025	2026	2027	2028
Algemene reserve	-1.030.806	-93.527	-70.345	-219.983	-101.439
Bestemmingsreserve ruiterpaden Purmerbos	-8.000	-	-	-	-
Bestemmingsreserve Markermeerdijken	70.000	70.000	70.000	70.000	70.000
Bestemmingsreserve egalisatie	767.955	32.851	-54.620	66.833	-76.363
Totaal	**-200.851**	**9.325**	**-54.965**	**-83.150**	**-107.802**

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen 2024 – 2028

(bedragen x 1000)

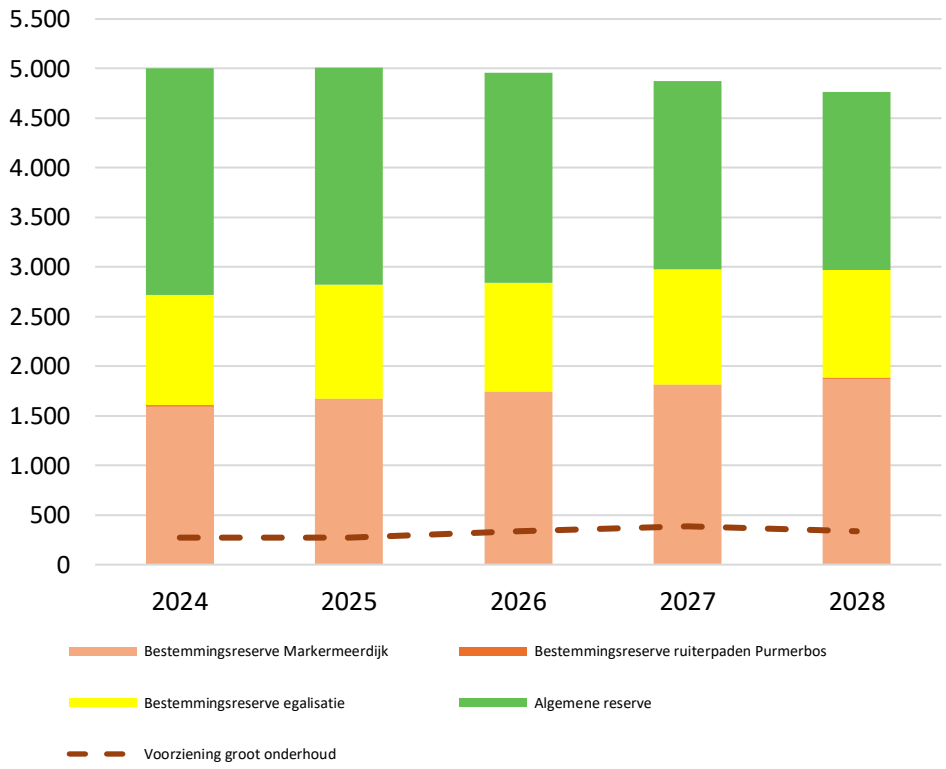

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen

Het is de verwachting dat de algemene reserve de komende jaren zal afnemen van € 2,3 miljoen in 2024 naar € 1,8 miljoen in 2028. Dit heeft vooral te maken met de jaarlijkse overheveling van € 70.000 van de algemene reserve naar de bestemmingsreserve Markermeerdijken. Verder zijn de kosten voor het meerjaren ontwikkelprogramma voor de jaren 2026 t/m 2028 vooralsnog ingeschat in lijn met de kosten uit 2025 (€ 400.000). De algemene reserve blijft ook in 2028 ruim voldoende voor het berekende benodigde weerstandsvermogen. Het bestuur kan besluiten extra inspanningen (mede) te financieren uit de algemene reserve.

De verwachting is dat alle bestemmingsreserves tezamen zullen toenemen van € 2,7 miljoen eind 2024 naar € 3,0 miljoen eind 2028. Deze stijging wordt verklaard door de toename van de bestemmingsreserve Markermeerdijken.

De voorziening groot onderhoud fluctueert over de jaren en heeft een bandbreedte tussen de € 272.000 en € 386.000.

	Jaar	Saldo 1 jan	Onttrekking	Dotatie	Saldo 31 dec
Algemene reserve	2024	3.312.560	-1.030.806	-	2.281.754
Bestemmingsreserve ruiterpaden Purmerbos	2024	18.483	-8.000	-	10.483
Bestemmingsreserve Markermeerdijken	2024	1.525.247	-	70.000	1.595.247
Bestemmingsreserve egalisatie	2024	347.494	-	767.955	1.115.449
Totaal reserves		**5.203.785**	**-1.038.806**	**837.955**	**5.002.934**
Voorziening GO	2024	411.749	-519.713	380.000	272.036
Totaal voorziening		**411.749**	**-519.713**	**380.000**	**272.036**

	Jaar	Saldo 1 jan	Onttrekking	Dotatie	Saldo 31 dec
Algemene reserve	2025	2.281.754	-93.527	-	2.188.228
Bestemmingsreserve ruiterpaden Purmerbos	2025	10.483	-	-	10.483
Bestemmingsreserve Markermeerdijken	2025	1.595.247	-	70.000	1.665.247
Bestemmingsreserve egalisatie	2025	1.115.449	-	32.851	1.148.301
Totaal reserves		**5.002.934**	**-93.527**	**102.851**	**5.012.259**
Voorziening GO	2025	272.036	378.353-	380.000	273.683
Totaal voorziening		**272.036**	**-378.353**	**380.000**	**273.683**

	Stand per 31-12-2024	Stand per 31-12-2025	Verschil
Algemene reserve	2.281.754	2.188.228	-93.527
Bestemmingsreserve ruiterpaden Purmerbos	10.483	10.483	-
Bestemmingsreserve Markermeerdijken	1.595.247	1.665.247	70.000
Bestemmingsreserve egalisatie	1.115.449	1.148.301	32.851
Totaal reserves	**5.002.934**	**5.012.259**	**9.325**
Voorziening GO	272.036	273.683	1.647
Totaal reserves en voorzieningen	**272.036**	**273.683**	**1.647**

Vaststelling door het algemeen bestuur

Deze programmabegroting wordt/is vastgesteld door het algemeen bestuur van Recreatieschap Twiske-Waterland in de openbare vergadering van 4 juli 2024.

Voorzitter,

Mevrouw Y. El Ksaihi

Bijlagen

Bijlage I **Risico-inventarisatie 2023**

Bijlage I Risico-inventarisatie 2023

Recreatieschap Twiske-Waterland vindt het belangrijk om voldoende aandacht te besteden aan de risico's, zoals ook wordt verplicht in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Deze nota geeft het noodzakelijke inzicht en wordt in de paragraaf weerstandsvermogen gebruikt en vergeleken met de beschikbare weerstandscapaciteit.
In een risicosessie begin 2024 zijn de risico's voor Twiske-Waterland in kaart gebracht. Hierbij zijn de risico's beschreven aan de hand van kans van voorkomen en de gevolgen/impact als het risico zich voordoet. Op basis van deze uitkomsten zijn de risico's geplaatst in de hiernaast opgenomen matrix.

Voor sommige risico's is het moeilijk te duiden wat de kans en impact behelst. Hoewel deze risico's mee zijn genomen tijdens de risico-inventarisatie, is besloten deze niet op te nemen in de risico-matrix hiernaast vanwege de onzekere aard van deze risico's. Hierbij gaat het om risico's als gevolgen van oorlog en pandemieën.

Geïnventariseerde risico's
Begin 2024 zijn de risico's voor Recreatieschap Twiske-Waterland in kaart gebracht. Hieronder zijn de risico's benoemd:

1. Overmacht: Optreden extreem weer, brand, (vogel)ziekte en plagen flora en fauna en (drugs)dumpingen;
2. Geen (grootschalige) evenementen;
3. Vandalisme en nalatig recreantengedrag;
4. Erfpachtcontracten met Staatsbosbeheer;
5. Veranderende en verzwarende wet- en regelgeving;
6. Onzekerheid ontwikkelingen door veranderende maatschappelijke perceptie;
7. Juridische procedures en reputatieschade overheidsorganisaties;
8. Kosten voor afhandeling WOO-verzoeken;
9. Betalingsachterstanden en/of faillissement van gebiedsondernemers;
10. Problemen bij invulling/bemensing gekwalificeerd personeel;
11. Onrechtmatig accorderen en betalen van facturen;
12. Continuïteit dienstverlening RNH;
13. Feitelijke uitwerking van het natura2000 beheer.

Lage scores (groen gekleurd) geven kleine risico's weer. Deze behoeven weinig tot geen aandacht. Hoge scores (roodgekleurd) geven grote risico's weer. Deze risico's zijn niet aanvaardbaar. Voor deze risico's moeten beheersmaatregelen worden getroffen. De vermenigvuldiging van de kansen met de financiële gevolgen leidt tot de positionering in de matrix.

Op basis van de kans van voorkomen en de gevolgen/impact als het risico zich voordoet zijn de risico's geplaatst in de onderstaande matrix.

	Gevolg / impact		
Kans	1 = 0 – 100.000	2 = 100.000 - 300.000	3 = > 300.000
1 = < 10%	5, 10, 11	4	12
2 = 10 – 40 %	9	3, 7	
3 = > 40 %	8, 13	2, 6	1

Alleen de risico's met het grootste gevolg zijn in detail verder uitgewerkt. Het betreft de nummers 1, 2 en 6. De verdere uitwerking van deze risico's staat hieronder.

1. Overmacht: Optreden extreem weer, brand, (vogel)ziektes en plagen, flora en fauna en (drugs)dumpingen

Dit betreffen risico's die ontstaan door overmacht. Zaken die hieronder gekwantificeerd worden zijn extreem weer, brand, (vogel)ziektes en plagen, flora en fauna en (drugs)dumpingen. Vanwege het ongrijpbare en meervoudige karakter van dit risico is dit voor het Twiske-Waterland een van de hoogst gekwalificeerde dreigingen.

<table>
<tr><td colspan="2">Risico/kans:
Extreem weer, brand, (vogel)ziektes en plagen, flora en fauna en (drugs)dumpingen.</td><td>Oorzaak:
Natuurrampen en ander van buiten afkomend onheil: storm- en brandschade, extreme droogte, (vogel)ziektes, plagen, invasieve exotische bedreigingen en (drugs)dumpingen.</td></tr>
<tr><td>Kans(cijfer): 3
> 40 %</td><td>Gevolg(cijfer): 3
> 300.000</td><td>Gevolg/impact:
▪ Extra kosten en personele inzet voor beveiligen, bestrijding en opruiming;
▪ Inzet derden voor bestrijding en opruiming;
▪ Bestrijden invasieve exoten;
▪ Droogte, hitte en/of stormschade;
▪ Oxidatie veengrond en bodemdaling
▪ Vergrote kans op verminderend zwemwaterkwaliteit;
▪ Uitstel of afstel uitvoering onderhoud, projecten of evenementen met mogelijke schadeclaims.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Beheersmaatregel:
▪ Kostenpost opnemen in exploitatie bij het aannemen van structurele vormen;
▪ Toekomstbestendigheid beheersplan updaten waar nodig;
▪ Niet toegankelijkheidsmaatregelen zoals zwem- en gebiedsverboden;
▪ Meer inzet op toezicht en handhaving;
▪ Beheerplan voor extreme weerssituaties;
▪ Communicatieplan bij risico's;
▪ € 150.000 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf.</td></tr>
</table>

2: Geen (grootschalige) evenementen

Dit risico bestaat uit het scenario dat de geplande evenementen geen doorgang vinden. Vanwege verzwaarde regelgeving, het veranderende klimaat en het maatschappelijke vergrootglas waar evenementen momenteel onder liggen is de kans dat evenementen niet door kunnen gaan aanzienlijk.

<table>
<tr><td colspan="2">Risico/kans:
Het niet doorgaan van de jaarlijks geplande grootschalige evenementen in het recreatieschap.</td><td>Oorzaak:
Het organiseren van (grote) evenementen wordt steeds lastiger doordat er meer onzekerheid voor aannemers bestaat omtrent het organiseren. Klimaatveranderingen kunnen roet in het eten gooien en maatschappelijke kwesties kunnen gaan spelen waardoor een evenement toch niet door kan gaan, of de kosten voor het organiseren verhoogd worden. Hiernaast is het Twiske een naturaa2000 gebied wat het organiseren van evenementen kan belemmeren.</td></tr>
<tr><td>Kans(cijfer): 3
> 40 %</td><td>Gevolg(cijfer): 2
100.000
-
300.000</td><td>Gevolg/impact:
▪ Twiske-Waterland levert minder recreatieve diensten;
▪ Organisatoren zijn in steeds mindere mate bereid om evenementen te organiseren;
▪ Het schap mist een cruciale bindingsfactor met het jongere publiek;
▪ De maatschappelijke perceptie van het schap verslechterd;
▪ Het schap mist cruciale inkomsten die ten gunste van het beheer en onderhoud zouden kunnen komen;
▪ Evenementen organisatoren en ondernemers komen in zwaar weer en voortbestaan is onzeker.</td></tr>
</table>

Beheersmaatregel:
▪ Compensatieregeling treffen voor alle getroffen actoren (incl. het recreatieschap); ▪ Verbinding zoeken met de maatschappij om met elkaar in gesprek te gaan over het beleid; ▪ (Kleine) Evenementen/activiteiten organiseren die passen binnen de mogelijke beperkingen. Dit kan ook inhouden dat met andere dan de huidige evenementenorganisatoren in zee wordt gegaan; ▪ *€ 75.000 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf.*

6: Onzekerheid over ontwikkelingen door veranderende maatschappelijke perceptie

Dit risico bevat onzekerheid bij ontwikkelingsmogelijkheden in het recreatieschap. Door de groeiende betrokkenheid en het gestegen wantrouwen jegens de overheid komen overheidsontwikkelingen steeds meer onder het maatschappelijke vergrootglas te liggen. Wanneer ontwikkelingen meer aandacht op zich gericht krijgen zal dit invloed hebben op de lengte en uitkomst van het ontwikkelproces.

Risico/kans: Onzekerheid bij ontwikkelingen in het recreatiegebied		Oorzaak: Door de groeiende betrokkenheid en het gestegen wantrouwen jegens de overheid komen overheidsontwikkelingen steeds meer onder het maatschappelijke vergrootglas te liggen.
Kans(cijfer): **3** > 40 %	Gevolg(cijfer): **2** 100.000 - 300.000	Gevolg/impact: ▪ Vertraging bij ontwikkelingen; ▪ Meer omgevingsmanagement; ▪ Geen ruimte voor ondernemers; ▪ Geen doorontwikkeling van het gebied wat kan zorgen voor extra kosten voor beheer en onderhoud; ▪ Onzeker bestaansrecht;
Beheersmaatregel:		

▪ Bestuurlijk portefeuillehouder "ontwikkeling" benoemen; ▪ Stakeholders betrokken houden; ▪ Verbinding zoeken met de maatschappij om met elkaar in gesprek te gaan; ▪ Focus inbouwen bij het participatieproces van het uitvoeringsprogramma; ▪ Transparantie van het beleid en genomen beslissingen; ▪ *€ 50.000 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf.*

Berekening gewenst weerstandsvermogen
De kwantificering van de risico's leidt tot een gewenst weerstandsvermogen van € 431.250, zoals uit onderstaande tabel blijkt. Bij deze berekening is rekening gehouden met de niet in detail uitgewerkte risico's.

Risico	Kans(factor)	Gewenst weerstandsvermogen
1: Overmacht Optreden extreem weer, brand, (vogel)ziektes en plagen, flora en fauna en (drugs)dumpingen:	> 40% (0,50)	€ 150.000
2. Geen (grootschalige) evenementen	> 40% (0,50)	€ 75.000
6: Onzekerheid over ontwikkelingen door veranderende maatschappelijke perceptie	> 40% (0,50)	€ 75.000
Overige risico's		€ 131.250
Totaal		€ 431.250

Het gewenste/ benodigde weerstandsvermogen wordt jaarlijks herzien, omdat de risico's en de omvang jaarlijks kunnen wijzigen. Gedurende het jaar wordt het bestuur geïnformeerd over belangrijke nieuwe risico's.

PLASSENSCHAP LOOSDRECHT

TELEFOON
14 035

POSTADRES
Postbus 190
1230 AB Loosdrecht

BEZOEKADRES
Rading 1
1231 KB Loosdrecht

ONLINE
www.wijdemeren.nl
info@wijdemeren.nl

FINANCIEEL
IBAN NL68 BNGH 0285012290
BIC BNGH NL2G
BTW NL804162591B01
KvK 52394832

Aan:

Aan de deelnemers van Plassenschap Loosdrecht e.o.: *de raden en de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Stichtse Vecht en Wijdemeren en de staten en het college van de provincies Noord-Holland en Utrecht.*

Ons kenmerk: Z.82426/D.418033
Referentie: Paul Portheine
E-mailadres: jitske.brand@provincie-utrecht.nl
Bijlage(n): 2
Onderwerp: Ontwerp Jaarverslag en Jaarrekening 2023 en Ontwerp Begroting 2025

Loosdrecht, d.d. 28 maart 2024

Geachte deelnemers van Plassenschap Loosdrecht e.o.,

Bijgevoegd ontvangt u het Ontwerp Jaarverslag en Jaarrekening 2023 en de Ontwerp Begroting 2025 van het Plassenschap Loosdrecht e.o. voor het indienen van een zienswijze.

Toelichting

Per 1-1-2023 is de gemeenschappelijke regeling bedrijfsvoeringsorganisatie Plassenschap Loosdrecht e.o. in werking getreden. De gemeente Wijdemeren is, sinds de start van de bedrijfsvoeringsorganisatie, de uitvoeringsorganisatie voor alle werkzaamheden van het Plassenschap. Daarbij hoort ook de administratieve uitvoering en voorbereiding.

Ontwerp Jaarverslag en Jaarrekening 2023

De jaarrekening 2023 van het Plassenschap Loosdrecht e.o. is de eerste rekening van de GR Bedrijfsvoeringsorganisatie Plassenschap Loosdrecht e.o. De jaarrekening is opgesteld door medewerkers van de gemeente Wijdemeren. Op 28 maart 2024 heeft het bestuur Plassenschap Loosdrecht e.o. het Ontwerp Jaarverslag en Jaarrekening 2023 vastgesteld.

De ontwerp-jaarrekening 2023 moet nog door de accountant worden gecontroleerd, dat betekent dat er als gevolg van de controle nog financiële en inhoudelijke wijzigingen kunnen komen. De jaarrekening heeft een positief resultaat ten opzichte van de raming. Het bestuur stelt voor het resultaat toe te voegen aan de algemene reserve. Deze wordt daarmee weer op een aanvaardbaar niveau gebracht.

Ontwerp Begroting 2025

De ontwerpbegroting 2025 is de tweede begroting, die door de gemeente Wijdemeren aan het bestuur van het Plassenschap ter bespreking is aangeboden en de eerste volgend op het transitiejaar 2023. Het bestuur Plassenschap heeft de Ontwerp Begroting 2025 op 28 maart 2023 vastgesteld.

Zienswijze

Conform de gemeenschappelijke regeling Plassenschap Loosdrecht e.o. wordt u in de gelegenheid gesteld een zienswijze op het Ontwerp Jaarverslag en Jaarrekening 2023 en op de Ontwerp Begroting 2025 van het Plassenschap Loosdrecht e.o. kenbaar te maken. Hiervoor geldt een termijn van 12 weken. Uw zienswijzen worden samen met een Nota van Antwoord geagendeerd voor de bestuursvergadering op 11 juli 2024.

Graag ontvangen wij uw zienswijze vóór 24 juni 2024 zodat het bestuur van het Plassenschap Loosdrecht e.o. uw zienswijzen kan betrekken in de definitieve besluitvorming over het Jaarverslag en Jaarrekening 2023 en de Begroting 2025.

Met vriendelijke groet,
namens het bestuur van het Plassenschap Loosdrecht,

Jitske Brand
Secretaris a.i. Plassenschap Loosdrecht e.o. en Recreatieschap Stichtse Groenlanden

PLASSENSCHAP LOOSDRECHT

ONTWERPJAARVERSLAG& JAARREKENING 2023

MAART 2024

1 Voorwoord

1.1 Jaarverslag en jaarrekening

Voor u ligt het ontwerp jaarverslag en de ontwerp jaarrekening van het Plassenschap Loosdrecht e.o. over het jaar 2023.

Het Plassenschap Loosdrecht e.o. is sinds 1-1-2023 een bedrijfsvoeringsorganisatie (BVO), een samenwerkingsvorm op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). Binnen deze BVO werken de gemeenten Wijdemeren, Stichtse Vecht en de Provincies Utrecht en Noord-Holland samen aan het beheer van publiek toegankelijke recreatiegebieden voor inwoners en bezoekers van de regio. De gemeente Utrecht is per 1 januari 2023 geen deelnemer meer in het Plassenschap.

De taak van het Plassenschap Loosdrecht e.o. ingevolge de nieuwe BVO is het beheer en onderhoud en eventueel de exploitatie van eigendomen van het Plassenschap en de daarop aanwezige voorzieningen, het in stand houden van natuur en landschapsschoon, voor zover samenhangend met deze taak, alsmede het financieel beheer dat met deze taak samenhangt. Het gebied omvat alle wateren van de Loosdrechtse plassen, de beide Kievitsbuurten een pad en enkele terreinen en paden in het Veenweidegebied ten westen van de A2. Het plassengebied biedt daarmee publieke mogelijkheden voor ontspanning, rust, beweging en plezier voor inwoners én bezoekers van de regio. Het Plassenschap Loosdrecht e.o. zet zich in voor openluchtrecreatie en zorgt voor het behoud van natuur, landschap en de cultuurhistorische elementen die bepalend zijn voor de kwaliteit het recreatiegebied. Daarnaast zorgt het Plassenschap voor het nautisch- en vaarwegbeheer van het openbaar water binnen het werkgebied.

Het Plassenschap heeft de uitvoering van zijn werkzaamheden - Beheer & Onderhoud, Exploitatie, Bedrijfsvoering en Bestuursondersteuning – met ingang van 1 januari 2023 belegd bij de gemeente Wijdemeren.

Het jaar 2023 was door de overgang naar een andere uitvoeringsorganisatie een transitiejaar jaar voor het Plassenschap.

De jaarrekening 2023 heeft een overschot t.o.v. de begroting 2023 van per saldo € 428.864 (In 2022 was er nog een negatief saldo van € 575.746 voornamelijk veroorzaakt door de liquidatie van R.M.N.). In de jaarrekening is in het Overzicht van baten en lasten een analyse opgenomen ten opzichte van de begroting. Hieruit blijkt dat het behaalde resultaat met name een incidenteel karakter heeft en hoofdzakelijk veroorzaakt wordt doordat 2023 een transitiejaar betrof. Een relatief kleine groep medewerkers van de gemeente Wijdemeren heeft de werkzaamheden voor het Plassenschap in 2023 uitgevoerd,

Voor een gedetailleerd overzicht van en een nadere toelichting op de afwijkingen ten opzichte van de begroting verwijzen wij u naar paragraaf 12.2.

ONDERTEKENING

Aldus opgesteld door het bestuur van het Plassenschap Loosdrecht e.o. d.d. 28 maart 2024

Mevr. E. Kruijt
Voorzitter (plv.)

Mevr. J. Brand
Secretaris a.i

Inhoudsopgave

1 VOORWOORD 2

1.1 JAARVERSLAG EN JAARREKENING 2

ONDERTEKENING 3

JAARVERSLAG 6

2 PROGRAMMAVERANTWOORDING 6

2.1 PROGRAMMA 1: BEHEER EN ONDERHOUD 6
2.2 PROGRAMMA 2: TOEZICHT EN HANDHAVING 8
2.3 PROGRAMMA 3: ONTWIKKELING 9
2.4 PROGRAMMA 4: EXPLOITATIE 10
2.5 PROGRAMMA 5: ALGEMEEN (INCL. OVERHEAD) 12

3 PARAGRAFEN 15

3.1 LOKALE HEFFINGEN 15
3.2 WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEHEERSING 16
3.3 KENGETALLEN 18
3.4 ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN 18
3.5 FINANCIERING 19
3.6 BEDRIJFSVOERING 19
3.7 VERBONDEN PARTIJEN 20
3.8 GRONDBELEID 20

JAARREKENING 21

4 BALANS PER 31 DECEMBER 2023 (BEDRAGEN IN €) 21

5 OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN (BEDRAGEN IN €) 24

6 GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN RESULTAATBEPALING 25

6.1 INLEIDING 25
6.2 ALGEMENE GRONDSLAGEN VOOR HET OPSTELLEN VAN DE JAARREKENING 25
6.3 VASTE ACTIVA 25
6.4 VLOTTENDE ACTIVA 26
6.5 VASTE PASSIVA 26
6.6 VLOTTENDE PASSIVA 26

7 TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2023 27

7.1 VASTE ACTIVA 27
7.2 VLOTTENDE ACTIVA 29
7.3 EIGEN VERMOGEN 32
7.4 VOORZIENINGEN 33
7.5 VASTE SCHULDEN 34
7.6 NETTO VLOTTENDE SCHULDEN MET EEN RENTE TYPISCHE LOOPTIJD KORTER DAN ÉÉN JAAR 34
7.7 OVERLOPENDE PASSIVA 35
7.8 NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE VERPLICHTINGEN 35

8 TOELICHTING OP HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN ..... FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.

8.1 TOELICHTING PER PROGRAMMA ..... **FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**
8.2 RECHTMATIGHEID ..... **FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**
8.3 OVERZICHT VAN INCIDENTELE BATEN EN LASTEN ..... **FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**

8.4 OVERZICHT VAN DE GEREALISEERDE BATEN EN LASTEN PER TAAKVELD 37
9 WET NORMERING BEZOLDIGING TOPFUNCTIONARISSEN PUBLIEKE EN SEMIPUBLIEKE SECTOR 38
9.1 BEZOLDIGING TOPFUNCTIONARISSEN 38
9.2 OVERIGE RAPPORTAGEVERPLICHTINGEN OP GROND VAN DE WNT 39
9.3 LEDEN EN PLAATSVERVANGENDE LEDEN EN SECRETARIS VAN HET BESTUUR LSD 39
10 GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM 39
BIJLAGEN 40
11 STAAT VAN LANGLOPENDE GELDLENINGEN 40
12 PROGRAMMAREKENING 'OUDE STIJL' 41
12.1 PROGRAMMAREKENING INGEDEELD NAAR VOORMALIGE BEGROTINGSPOSTEN 41
12.2 TOELICHTING AFWIJKINGEN PER BEGROTINGSPOST 42

2 Programmaverantwoording

2.1 Programma 1: Beheer en onderhoud

Beheer en onderhoud omvat het beheer en (dagelijks, groot- en vervangings-) onderhoud van de terreinen en plassen, fiets- en wandelpaden en het onderhouden van voorzieningen. Het niveau van beheer en onderhoud verschilt per terrein, per seizoen en is afhankelijk van onder meer wet- en regelgeving, de functie, de intensiteit van gebruik en de behoefte van recreanten en de opdracht van het Plassenschap. In onderstaande alinea's wordt per opgave in het programma de voortgang geschetst.

Optimalisatie werkprocessen

Opgave

De gemeente Wijdemeren voert per 1 januari 2023, in opdracht- en voor rekening van het Plassenschap Loosdrecht, het beheer over het werkgebied van het Plassenschap Loosdrecht e.o. Dit is vastgelegd in de Gemeenschappelijke Regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie Plassenschap Loosdrecht e.o. 2023.

Voor het jaar 2023 hebben de deelnemers een transitieperiode afgesproken. Dit jaar is gebruikt om de gemeente Wijdemeren als nieuwe beheerder vertrouwd te maken met het werkgebied en de kapitaalgoederen.

Realisatie

In 2023 is samen met een viertal adviesbureaus op basis van onder andere een tweetal schouwen en nadere inspecties, drie beheerplannen opgesteld. Het betreft het Beheerplan Areaal Plassenschap Loosdrecht e.o. (voor de terreinen, eilanden en vaarwegen), het Beheerplan Vastgoed en het Beheerplan Sluizen. Daarnaast is er op basis van eerdere inspecties en kennis bij het huidige personeel een bureaustudie gedaan naar de staat van onderhoud van de beschoeiingen.

Op basis van de hierboven genoemde beheerplannen en bureaustudies zijn de benodigde budgetten voor het Dagelijks Onderhoud (DO) en het Groot Onderhoud (GO) berekend en is een meerjareninvesteringsplan (MJIP >10 jaar) voor de vervangingsinvesteringen (VV) opgesteld. Op 6 september 2023 heeft het bestuur van Plassenschap Loosdrecht e.o. besloten om de beheerplannen en het meerjareninvesteringsplan (MJIP) als uitgangspunt te gebruiken voor het opstellen van het vierjarig Uitvoeringsplan en het vierjarig Financieel Perspectief.

Het vierjarig Uitvoeringsplan is een vervolg op het beheerplan Areaal Plassenschap Loosdrecht en het MJIP en geeft inzicht in wat er in de komende vier jaar op de planning staat en wat de financiële gevolgen daarvan zijn. Het vierjarig Financieel Perspectief is een richtinggevend kader voor de begrotingen 2024-2027. Deze stukken zijn samen met de1e Begrotingswijziging 2024 op 13 december 2023 in concept vastgesteld en aan de deelnemers aangeboden voor zienswijzen.

Begin januari 2023 is een nieuwe kunststof steiger bij eiland Geitekaai in brand gestoken door vandalen. De verbrande delen van de steiger zijn verwijderd en de steiger is ingekort.

In Q1 van 2023 is de eerste fase van de te vervangen beschoeiing bij de Strook afgerond. In Q3 2023 is de voorbereiding voor de twee fase van de vervangen beschoeiing van de Strook opgestart. Uitvoering van de tweede fase staat gepland voor Q1 2024.

Het project vervangen remmingswerken Mijndense sluis is in 2023 opgestart en wordt in Q1 2024 uitgevoerd.

In 2023 hebben zich ook een aantal schades voorgedaan aan de beschoeiingen van eiland Weer en eiland Meent. Deze schades zijn in 2023 gerepareerd. Daarnaast hebben we ook te maken gehad met een lekkage in de sluisdeuren van de Kraaienestersluis. Een aannemer heeft de sluis drooggezet en de lekkage verholpen.

Wat heeft het gekost?

	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023	*Afwijking begroting - realisatie*
Lasten	1.110.296	1.436.714	1.389.350	(47.364)
Baten	1.193.557	1.235.615	1.389.350	153.735
Saldo van baten en lasten	**(83.261)**	**201.099**	**(0)**	**(201.099)**
Toevoegingen aan reserves	-	17.327	-	-
Onttrekkingen aan reserves	-	17.327	-	-
Gerealiseerd resultaat	**(83.261)**	**201.099**	**(0)**	**(201.099)**

Deze lasten en baten komen als volgt ten laste van dit programma:

Omschrijving	Begroting 2023	Realisatie 2023	*Afwijking begroting - realisatie*
Lasten			
Doorbelaste personeelskosten	515.714	209.822	(305.892)
Kwaliteitsbijdrage aan derden t.b.v. toezicht en handhaving	315.000	315.000	-
Inhuur personeel derden	-	125.866	125.866
Kapitaallasten	-	-	-
Onderhoud en vuilafvoer	318.000	382.453	64.453
Onderhoudsinspecties (incidenteel)	-	86.822	86.822
Dotatie voorziening groot onderhoud	288.000	269.387	(18.613)
Belastingen en verzekeringen	-	-	-
Energie- en waterkosten	-	-	-
Overige kosten	-	-	-
Totaal lasten	**1.436.714**	**1.389.350**	**(47.364)**

Omschrijving	Begroting 2023	Realisatie 2023	*Afwijking begroting - realisatie*
Baten			
Externe baten toezicht en handhaving	209.000	220.844	(11.844)
Diverse baten	119.000	-	119.000
Transparantie BTW	218.000	139.704	78.296
Instandhoudingsbijdrage plassengebied	106.000	94.156	11.844
Toegerekende deelnemersbijdrage	583.615	934.646	(351.031)
Totaal baten	**1.235.615**	**1.389.350**	**(153.735)**
Totaal resultaat programma 1	**201.099**	**0**	**(201.099)**
Toevoegingen aan reserves	**17.327**	**-**	0
Onttrekkingen aan reserves	**17.327**	**-**	0
Gerealiseerd resultaat	**201.099**	**0**	**(201.099)**

Lasten
De doorbelaste personeelskosten betreffen de kosten van de onderhoudsmensen in dienst bij de gemeente Wijdemeren. In de raming 2023 is hierin budget opgenomen voor onderhoudsinspecties in het transitiejaar. In dit budget is ook opgenomen, extra formatieruimte voor uitbreiding van personeel onderhoud.

De besteding van het budget "Doorbelaste personeelskosten" is binnen dit programma zichtbaar gemaakt. De inhuur betreft ingevulde vacatureruimte personeel onderhoud. Verder zijn in plaats van het invullen van extra formatie, werkzaamheden belegd bij aannemers, waardoor lasten van onderhoud en vuilafvoer hoger zijn uitgevallen dan de raming. De eerdergenoemde onderhoudsinspecties zijn apart zichtbaar gemaakt.

De dotatie aan de voorziening groot onderhoud is lager dan de raming, maar sluit aan bij het budget, dat volgens de opgestelde rapportages nodig is in het kader van het wegwerken van achterstallig onderhoud in het werkgebied van het Plassenschap.

Baten
In de begroting zijn de deelnemersbijdragen naar rato aan de programma's toegerekend, waardoor het mogelijk was dat een programma een batig saldo had door deze toerekening. De deelnemersbijdragen zijn bedoeld om het saldo van lasten en baten van de programma's kostendekkend te laten zijn. Een eventueel overschot aan deelnemersbijdragen wordt verantwoord bij programma 5.

2.2 Programma 2: Toezicht en handhaving

Vanaf 2023 voert het Plassenschap de taken uit het voormalige programma "Toezicht en Handhaving" niet meer uit. In juni 2022 heeft de Plassenraad nog wel besloten een solidariteitsbijdrage toezicht en handhaving op te nemen in de begroting. De deelnemers aan het Plassenschap besluiten gezien het gemeenschappelijk belang om de kosten voor beheer, onderhoud en exploitatie te beheersen, om een onverplichte financiële bijdrage te leveren voor deze taken via de begroting van het Plassenschap. De twee gemeenten ontvangen daarvoor vanuit de begroting van het Plassenschap een vergoeding in de vorm van een solidariteitsbijdrage voor toezicht en handhaving, die overeenkomt met het gebudgetteerde nadeel van de twee gemeenten. In dit geval blijven de uitgaven van het Plassenschap per saldo even hoog, Het Plassenschap verstrekt een solidariteitsbijdrage aan beide gemeenten van in totaal € 315.000 (prijspeil 2023).

De opbrengsten van vergunningen en met name van de snelvaarontheffingen zijn met ingang van 2023 bij het Plassenschap komen te vervallen, daar komt voor terug een instandhoudingsbijdrage voor het gebied vanuit de gemeente Wijdemeren. Deze instandhoudingsbijdrage bestaat uit de door de gemeente Wijdemeren ontvangen opbrengsten van de snelvaarontheffingen met daarop in mindering gebracht de gemaakte kosten. In deze jaarrekening is de instandhoudingsvergoeding als bate toegevoegd. Het saldo tussen de verstrekte "solidariteitsbijdrage"" en de ontvangen "instandhoudingsbijdrage", is als extra deelnemersbijdrage "kwaliteitsbijdrage" opgevoerd. De "kwaliteitsbijdrage" en de "instandhoudingsbijdrage" zijn samen gelijk aan de hiervoor genoemde bijdrage aan de beide gemeenten voor toezicht en handhaving en zijn communicerende vaten. De kwaliteitsbijdrage en de instandhoudingsbijdrage zijn verantwoord onder programma 1. Zie aldaar.

Wat heeft het gekost?

	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023	*Afwijking begroting - realisatie*
Lasten	324.789	-	-	-
Baten	677.611	-	-	-
Saldo van baten en lasten	**(352.822)**	-	-	-
Toevoegingen aan reserves	-	-	-	-
Onttrekkingen aan reserves	-	-	-	-
Gerealiseerd resultaat	**(352.822)**	-	-	-

2.3 Programma 3: Ontwikkeling

Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen

Het Plassenschap brengt zelf geen recreatieve ontwikkelingen op gang, maar werkt daaraan wel actief mee. De afwegingskaders voor de haalbaarheid van ruimtelijke ingrepen liggen niet binnen de scope van het Plassenschap. Het Plassenschap Loosdrecht e.o. is medeondertekenaar van het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen (OVP). Binnen het OVP zijn diverse projecten benoemd, waarbij de medewerking van het Plassenschap een belangrijke rol speelt. Het Plassenschap is voor het project baggeren een verplichting aangegaan van in totaal € 906.000. Deze bijdrage wordt volgens een vastgesteld kasritme bijgedragen in de periode 2017-2028. Tot en met 2026 wordt jaarlijks een bedrag verantwoord van afgerond € 70.900. In het laatste jaar van het project wordt het resterende deel ineens afgewikkeld of een eventueel restant verrekend. Voor het baggerproject heeft Plassenschap een bestemmingsreserve oostelijke Vechtplassen in het leven geroepen, de jaarlijks te betalen vergoeding komt ten laste van deze bestemmingsreserve.

In 2023 heeft het Plassenschap meegewerkt aan het baggerproject Loosdrechtse plassen en aan de projecten Pilots in de Kievitsbuurten, Moerasvogels, Rondje om de Zuid en het beheerplan Woekerende Waterplanten. Deze projecten vinden (deels) plaats op eigendommen van het Plassenschap.

Terreinen Plassengebied

In het licht van het transitiejaar 2023 zijn er geen ontwikkelingen geweest op de recreatie-eilanden. Ook heeft om diezelfde reden geen nadere verkenning naar passende recreatieve ontwikkeling bij de terreinen – Bosdijk, Zwaan, de Aa, de Geer, Oukoperdijk – in het westelijk weidegebied van het schap plaatsgevonden.

Wat heeft het gekost?

	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023	*Afwijking begroting - realisatie*
Lasten	70.914	70.900	70.914	14
Baten	76.232	-	2.393	2.393
Saldo van baten en lasten	**(5.318)**	**70.900**	**68.521**	**(2.379)**
Toevoegingen aan reserves	-	2.393	2.393	-
Onttrekkingen aan reserves	70.914	70.914	70.914	-
Gerealiseerd resultaat	**(76.232)**	**2.379**	**-**	**(2.379)**

Omschrijving	Begroting 2023	Realisatie 2023	*Afwijking begroting - realisatie*
Lasten			
Gebiedsakkoord, baggeren	70.900	70.914	14
Totaal lasten	**70.900**	**70.914**	**14**

Omschrijving	Begroting 2023	Realisatie 2023	*Afwijking begroting - realisatie*
Baten			
Toegerekende deelnemersbijdrage	-	2.393	(2.393)
Totaal baten	**-**	**2.393**	**(2.393)**
Totaal resultaat programma 1	**70.900**	**68.521**	**(2.379)**
Toevoegingen aan reserves	**2.393**	**2.393**	0
Onttrekkingen aan reserves	**70.914**	**70.914**	0
Gerealiseerd resultaat	**2.379**	**-**	**(2.379)**

2.4 Programma 4: Exploitatie

De exploitatie van het Plassenschap betreft het uitbaten van bezittingen, via erfpacht-, opstal-, huur- en gebruiksovereenkomsten. Erfpachtovereenkomsten worden voor een lange termijn aangegaan, huur- en gebruiksovereenkomsten zijn vaak voor een korte(re) termijn.

Het schap heeft erfpachtovereenkomsten voor Paviljoen De Strook, Recreatiecentrum Mijnden en (tegen een symbolisch tarief) eiland Robinson Crusöe. De opstal op eiland Meent wordt verhuurd. Deze exploitanten vormen een belangrijke bron van inkomsten (Mijnden) en/of dragen bij aan recreatief gebruik van het Plassengebied. Huur- en gebruiksovereenkomsten worden aangegaan voor het gebruik van terreinen door hondenuitlaatservices, het gebruik van een steiger, visrecht, faunabeheer, het gebruik van een eiland of terrein voor een activiteit zoals een scoutingkamp, suppen etc. Dit zijn zeer diverse overeenkomsten voor (regelmatig terugkerende) eenmalige activiteiten of korte termijn gebruik.

Verder is het Plassenschap is – namens deelnemende gemeenten - een van de opdrachtgevers van het Routebureau Utrecht. Uniform beheer en onderhoud, ontwikkeling en informatievoorziening & marketing m.b.t. de bewegwijzerde routenetwerken voor fietsen, wandelen en varen (sloepen) loopt via het Routebureau. Het Plassenschap draagt hier in 2023 afgerond € 25.300 aan bij.

Exploitatie biedt de mogelijkheid om de recreatieve meerwaarde van het gebied te vergroten en/of meer inkomsten te genereren.

Het schap voert in opdracht van de twee gebiedsgemeenten de vuilnisophaaldienst in de legakkergebieden uit. De gemaakte lasten worden volledig doorbelast aan de gemeenten.

Verder wordt bij de Mijndense Sluis boten tegen betaling geschut. Er zijn sluiswachters in dienst (1,55 fte.), die tijdens het seizoen nog met vaste inhuurkrachten worden aangevuld om het dienstrooster rond te kunnen krijgen. De opbrengsten van het schutten vielen in 2023 tegen. Opbrengst afgerond € 85.000.

De erfpacht Mijnden is in 2023, conform contract, met 12% verhoogd tot € 281.300. Het opstalrecht bij de Strook was in 2023 aan de vijfjaarlijkse herziening toe. Conform contract is het opstalrecht verhoogd tot € 12.100.

Wat heeft het gekost?

	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023	*Afwijking begroting - realisatie*
Lasten	361.846	619.103	599.784	(19.319)
Baten	858.057	993.047	599.784	(393.263)
Saldo van baten en lasten	**(496.211)**	**(373.944)**	**0**	**373.944**
Toevoegingen aan reserves	-	-	-	-
Onttrekkingen aan reserves	-	-	-	-
Gerealiseerd resultaat	**(496.211)**	**(373.944)**	**0**	**373.944**

Omschrijving	Begroting 2023	Realisatie 2023	*Afwijking begroting - realisatie*
Lasten			
Doorbelaste personeelskosten	232.000	101.245	(130.755)
Inhuur personeel derden	37.000	42.918	5.918
Kapitaallasten	311.000	290.897	(20.103)
Onderhoud en vuilafvoer	-	68.884	68.884
Routebureau	-	25.299	25.299
Belastingen en verzekeringen	10.000	38.497	28.497
Energie- en waterkosten	24.000	22.845	(1.155)
Overige kosten	5.103	9.200	4.097
Totaal lasten	**619.103**	**599.784**	**(19.319)**

Omschrijving	Begroting 2023	Realisatie 2023	*Afwijking begroting - realisatie*
Baten			
Sluisgelden	90.000	86.055	(3.945)
Vuilnisophaaldienst	61.000	64.514	3.514
Rechten	-	18.062	18.062
Erfpacht en huur	333.000	326.492	(6.508)
Overige	-	3.608	3.608
Transparantie BTW	94.000	7.207	(86.793)
Toegerekende deelnemersbijdrage	415.047	93.845	(321.202)
Totaal baten	**993.047**	**599.784**	**(393.263)**
Totaal resultaat programma 4	**(373.944)**	**0**	**373.944**
Toevoegingen aan reserves	-	-	-
Onttrekkingen aan reserves	-	-	-
Gerealiseerd resultaat	**(373.944)**	**0**	**373.944**

Lasten

De doorbelaste personeelskosten betreffen de sluiswachters, de inhuur betreft eveneens sluiswachters. Onder onderhoud en vuilafvoer zijn hoofdzakelijk de kosten van de vuilnisophaaldienst particulieren en de kosten van het Routebureau hier verantwoord. De lasten van de vuilnisophaaldienst wordt doorbelast aan de gebiedsgemeenten, die opdrachtgever zijn aan het Plassenschap. De totaal geraamde personeelskosten en inhuur bedragen € 269.000. De totaal hier verantwoorde lasten personeel en inhuur bedragen afgerond € 238.300.

De kapitaalasten zijn in de begroting onder dit nummer verantwoord, hoewel programma 1 een logischere keuze is. De onderschrijding is het gevolg van latere realisatie van investeringen, waardoor de start van de afschrijvingen ook later start.

Baten
De rechten betreffen in het verleden uitgegeven meerjarige vergunningen, die verspreid over meerdere jaren worden verantwoord. Verder betreft het de inkomsten uit vis- en jachtrecht.

In de begroting zijn de deelnemersbijdragen naar rato aan de programma's toegerekend, waardoor het mogelijk was dat een programma een batig saldo had door deze toerekening. De deelnemersbijdragen zijn bedoeld om het saldo van lasten en baten van de programma's kostendekkend te laten zijn. Een eventueel overschot aan deelnemersbijdragen wordt verantwoord bij programma 5.

2.5 Programma 5: Algemeen (incl. overhead)

Programma 5 is een beleidsarm programma. Naast de algemene dekkingsmiddelen en de post onvoorzien zijn tevens algemene kosten en overhead opgenomen. Het betreft doorbelaste personeelskosten op grond van uitvoering van de reguliere functies zoals financiën, programmamanagement, juridische zaken, communicatie en bestuursondersteuning. De taken worden grotendeels door eigen formatie dan wel door inhuur uitgevoerd. De functies zijn, behoudens de functie van secretaris van het bestuur, ingebed in de reguliere organisatie van Wijdemeren.

De hier verantwoorde lasten betreffen de directe uren van eigen personeel. Functies zoals HRM, control, ICT, algemeen management en archief (DIV) worden doorbelast op basis van een opslagpercentage van 25,2% over de doorbelaste personeelskosten.

De functie van secretaris van het bestuur wordt geleverd via de provincie Utrecht. Verder zijn de kosten van de werkhaven Rimboe hier ondergebracht.

In 2023 heeft op ICT-gebied specifieke implementatie van het beheerpakket plaatsgevonden en is het financieel pakket van het Plassenschap verder ingericht. De lasten zijn verantwoord onder de "Overige kosten".

Wat heeft het gekost?

	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023	*Afwijking begroting - realisatie*
Lasten	1.604.272	950.835	419.448	(531.387)
Baten	-	780.369	848.312	67.943
Saldo van baten en lasten	**1.604.272**	**170.466**	**(428.864)**	**(599.330)**
Toevoegingen aan reserves	-	-	-	-
Onttrekkingen aan reserves	-	-	-	-
Gerealiseerd resultaat	**1.604.272**	**170.466**	**(428.864)**	**(599.330)**

Omschrijving	Begroting 2023	Realisatie 2023	*Afwijking begroting - realisatie*
Lasten			
Doorbelaste personeelskosten	556.000	200.067	(355.933)
Doorbelaste overhead	335.000	128.806	(206.194)
Inhuur personeel derden	-	37.600	37.600
Kapitaallasten	5.000	984	(4.016)
Onderhoud en vuilafvoer	-	10.030	10.030
Belastingen en verzekeringen	7.000	3.096	(3.904)
Energie- en waterkosten	-	7.914	7.914
Nagekomen lasten	-	(10.936)	(10.936)
Overige lasten	47.835	41.886	(5.949)
Totaal lasten	**950.835**	**419.448**	**(531.387)**

Omschrijving	Begroting 2023	Realisatie 2023	*Afwijking begroting - realisatie*
Baten			
Ontvangen rente	-	45.416	45.416
Diverse baten	58.000		(58.000)
Transparantie BTW	144.000	68.077	(75.923)
Toegerekende deelnemersbijdrage	578.369	734.819	156.450
Totaal baten	**780.369**	**848.312**	**67.943**
Totaal resultaat programma 5	**170.466**	**(428.864)**	**(599.330)**
Toevoegingen aan reserves	-	-	-
Onttrekkingen aan reserves	-	-	-
Gerealiseerd resultaat	**170.466**	**(428.864)**	**(599.330)**

Lasten

De doorbelaste personeelskosten zijn aanzienlijk lager dan begroot. Een relatief kleine groep medewerkers van de gemeente Wijdemeren heeft in het transitiejaar de werkzaamheden t.b.v. het Plassenschap uitgevoerd.

Dit leidt tot een forse onderschrijding van de doorbelaste personeelskosten. Direct gekoppeld aan alle doorbelaste personeelskosten is de doorbelaste overhead. Door de over de hele linie lagere doorbelaste personeelskosten valt ook deze post navenant lager uit. Het is niet te verwachten, dat de onderschrijding in deze omvang structureel zal zijn.

De inhuur betreft de bestuurssecretaris voor het Plassenschap Loosdrecht e.o., die conform afspraak is ingehuurd via de Provincie Utrecht.

Baten

Per ultimo 2022 is een vaste geldlening aangetrokken van in totaal € 2.000.000. Deze middelen zijn niet direct aangewend. De overtollige middelen zijn conform de wetgeving aangehouden in de Schatkist. De schatkist vergoedt rente over het saldo. Door de toegenomen rentestanden is over 2023 aan rente een totaalbedrag van € 45.416 ontvangen.

De niet voor dekking van de saldi van de programma's benodigde middelen zijn verantwoord onder programma 5. De rekening 2023 heeft een overschot aan dekkingsmiddelen van € 428.864.

3 Paragrafen

Op grond van het BBV is het verplicht om voor zeven programma-overschrijdende thema's verantwoording af te leggen in een afzonderlijke paragraaf. Voor het Plassenschap geldt dat, gelet op de aard van de activiteiten van het Plassenschap, niet alle paragrafen van toepassing zijn. Om die reden zijn alleen die paragrafen opgenomen die van toepassing zijn.

Paragaaf	Wel/niet opgenomen	Toelichting
Lokale heffingen	Wel	Per 1-1-2023 naar gemeenten
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	Wel	Zie paragraaf 3.2
Onderhoud kapitaalgoederen	Wel	Zie paragraaf 3.3
Financiering	Wel	Zie paragraaf 3.4
Bedrijfsvoering	Wel	Zie paragraaf 3.5
Verbonden partijen	Niet	Zie paragraaf 3.6
Grondbeleid	N.v.t.	Zie paragraaf 3.7
Openbaarheid	Wel	Zie paragraaf 3.8

3.1 Lokale heffingen

Het Plassenschap Loosdrecht e.o. verleende ontheffing van een aantal verboden die zijn opgenomen in de Verordening Plassenschap Loosdrecht, Voorrangsregeling Mijndense Sluis, Woonschepen-verordening en het Besluit Motorboten. Met ingang van 1-1-2023 zijn deze taken teruggevallen naar de gemeente Wijdemeren. Van de in de afgelopen jaren verleende ontheffingen, die nog een doorlooptijd hebben tot en met 2023 en 2024 zijn de opbrengsten nog vrijgevallen in deze jaarrekening.

LOKALE HEFFINGEN	REKENING 2023
Jaarontheffingen snelvaren (naar gem. Wijdemeren)	0
Dagontheffingen snelvaren (naar gem. Wijdemeren)	0
Wachtlijst motorbootontheffing (naar Wijdemeren)	0
Rechten pleziervaartuigen (vrijval aandeel 2023)	3.390
Overige ontheffingen (vrijval laatste jaar)	9.596
Totaal	**12.986**

3.1.1 Snelvaren particulieren (jaar, dag en wachtlijst)

De ontheffingen om te kunnen snelvaren op de 1e t/m 4e plas en de waterskibaan op de 5e plas worden verleend op grond van het Besluit Motorboten. De bevoegdheid tot het verlenen van ontheffingen is bij de start van de bedrijfsvoeringsorganisatie Plassenschap Loosdrecht e.o. teruggevallen naar de gemeente Wijdemeren.

3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

De begroting van het Plassenschap bestaat voor een deel uit te realiseren exploitatie-opbrengsten, zoals schutten bij de sluis en evenementen. Het schap onderscheidt per 31 december 2023 de volgende risico's:

	Omschrijving risico	Bedrag	Wanneer	Frequentie
1	Erfpacht en huur	17.000	2023 e.v.	Jaarlijks
2	Schutgelden Mijndense sluis	10.000	2023 e.v.	Jaarlijks
3	Bestrijding hinderlijke waterplanten	40.000	2023 e.v.	Jaarlijks
4	Rente	26.000	2023 e.v.	Jaarlijks
5	Klimaatverandering	40.000	2023 e.v.	Jaarlijks
6	Marktwerking en kostenstijgingen onderhoud	28.000	2023 e.v.	Jaarlijks
7	Uitkomsten inspecties MJOP en MJIP	PM	2023 e.v.	Jaarlijks
8	Onvoorziene risico's	50.000	2023 e.v.	Jaarlijks
	Totaal risico's	211.000		
	Totaal risico's met correctie kansberekening (90%)	**190.000**		

We gaan er vanuit dat niet alle risico' s zich tegelijkertijd zullen voordoen. Om hiervoor te corrigeren wordt, conform de begroting 2023, een percentage van 90% berekend over het totaal berekende risicobedragen.

Toelichting op de genoemde risico's:

1. Erfpacht en huur

De geraamde omzet voor 2023 bedraagt ca. € 333.000. Het risico wordt ingeschat op 5% van de omzet. Zijnde afgerond € 17.000. Dit risico heeft zich overigens niet voorgedaan in 2023.

2. Schutgelden Mijndense sluis

De omzet voor 2023 is aanzienlijk lager dan de raming en de in 2022 gerealiseerde opbrengst. Dit komt hoofdzakelijk door wisselende weersomstandigheden op de momenten, dat het ertoe doet. Bij tegenvallende weersomstandigheden kan de opbrengst lager uitvallen dan begroot. Het gemiddelde risico bedraagt € 10.000. Dit risico heeft zich in 2023 voorgedaan. Er is echter geen reden om het weerstandsvermogen aan te spreken.

3. **Van bestrijding naar beheersing van hinderlijke waterplanten**

Bestrijding van hinderlijke waterplanten is een project van de Aanpak Oostelijke Vechtplassen (OVP), waarbinnen een gezamenlijk plan – thans nog concept - is opgesteld. De gedachten zijn tot nu toe: de verschillende beherende overheden dragen hun eigen kosten; voor het uitvoeren van maatregelen bij bedrijven wordt aan 50% cofinanciering gedacht, waarvoor externe dekking wordt gezocht. Ook wordt een fonds gevormd voor bijzondere omstandigheden. Het schap is bereid aan de uitvoering van de plannen mee te werken maar niet bereid om extra geld beschikbaar te stellen voor een calamiteitenfonds en een innovatiefonds. Bij de berekening van het risico wordt alleen gerekend met kosten van bestrijding van hinderlijke waterplanten in vaarwateren die in eigendom c.q. beheer bij het Plassenschap zijn. Omdat het onzeker is of en in welke mate waterplanten in de eigendommen van het schap in de toekomst bestreden moeten worden, is niet bekend wat dit financieel voor het Plassenschap betekent. Als risico voor het schap ramen we, op basis van aannames een bedrag van € 40.000

Het Plassenschap heeft voor dit project in 2023, evenals in 2022, geen kosten gemaakt anders dan personele inzet en het reguliere vaarwegbeheer.

4. Rente

Het rentepercentage voor nieuwe vaste geldleningen is in de begroting 2023 geraamd op 2,5%. Dit percentage is gebaseerd op een reële inschatting van de marktrente op het moment van afsluiten. Een rente van 1,0% hoger dan deze verwachting resulteert bij de een lening van 1 miljoen in een structureel risico van € 10.000 per jaar. De rente is in 2023 daadwerkelijk sterk gestegen, het geraamde risico zou zich hebben voorgedaan, als er een nieuwe geldlening zou zijn aangetrokken. Er is in 2023 echter geen nieuwe lening aangegaan. Het risico heeft zich derhalve in 2023 niet voorgedaan. Voor de komende jaren zal fors worden geïnvesteerd, waarbij rekening is gehouden met een rentepercentage van 3,5%. Voor de komende 4 jaar wordt gemiddeld € 2.600.000 per jaar aan vreemd vermogen aangetrokken. Het risico wordt voor de komende jaren geraamd € 26.000.

5. Klimaatverandering

Een belangrijke tendens is te zien in de merkbare gevolgen van klimaatveranderingen voor de onderhoudsmaatregelen. Er moet rekening worden gehouden met de volgende aspecten:

- Langer groeiseizoen (waardoor extra maaibeurten nodig zijn), maar ook een korter snoeiseizoen daar bomen weer eerder uitlopen. Daardoor kan achterstand ontstaan in hakhout snoei en omdat te voorkomen moeten er soms ook snoeiwerk uitbesteed worden.
- Wateroverlast en droogte alsmede wind (storm) hierdoor raken oevers beschadigd alsmede de beschoeiingen. Ook meer kosten aan beplanting en beschoeiingen om de terreinen veilig te houden. Alsmede kosten aan water te geven om jonge aanplant te laten aanslaan
- Ontwikkeling van ziektes en invasieve exoten (o.a de ziekte essentaksterfte, die herplant en veilighouden terreinen noodzakelijk maken.

Elk seizoen is anders en onderhoudswerkzaamheden zijn lastig te vergelijken per jaarschijf. Extra water en extra maaien zijn lastig te kwantificeren. Evenals in 2022, zijn er in 2023 in het werkgebied van het Plassenschap geen grote excessen geweest welke direct verband houden met klimaatverandering.

6. Marktwerking en kostenstijgingen onderhoud

De prijzen zijn redelijk gestabiliseerd na een forse toename in de afgelopen jaren. De opgestelde beheerplannen zijn bepaald op basis van prijspeil 2023. Het CPB verwacht een normale stijging van de kosten in de komende jaren. Als prijsrisico ramen we 5% van het totale jaarlijkse onderhoudsbedrag excl. BTW zijnde € 28.000.

7. Uitkomsten inspecties MJOP en MJIP

In 2023 heeft een complete inventarisatie van het gebied plaatsgevonden en zijn de daaruit volgende onderhouds- en vervangingsmaatregelen in en een nieuw opgesteld MJOP en MJIP vastgelegd. Deze plannen zijn door het bestuur vastgesteld. Er is sprake van achterstanden in het groot onderhoud, waarvoor een "voorziening groot onderhoud" is getroffen. In de periode 2024-2027 zullen de achterstanden in het groot onderhoud conform plan worden weggewerkt. Na deze periode zal een reguliere cyclus van groot onderhoud starten. Op basis van deze plannen uit het MJIP en MJOP zijn de risico's op het gebied van groot onderhoud en vervangingsinvesteringen, zover ons nu bekend, weggenomen. Het risico wordt nu PM geraamd.

8. Onvoorziene risico's

Naast bovengenoemde grote risico' s heeft onze gemeenschappelijke regeling te maken met kleinere risico' s, zoals het illegaal dumpen van giftige afvalstoffen, niet verhaalbare vernielingen en wijzigingen in wetgeving met mogelijk financiële gevolgen. Deze worden niet afzonderlijk benoemd en gekwantificeerd, maar hiervoor wordt gedurende de meerjaren termijn een gelijkblijvend risicobedrag aangehouden van € 50.000.

Kengetallen

De kengetallen geven inzicht in de financiële positie van het Plassenschap.

	Jaarrekening 2022	Jaarrekening 2023
Netto schuldquote	110%	118%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen	110%	118%
Solvabiliteitsratio	10%	14%
Grondexploitatie	n.v.t.	n.v.t.
Structurele exploitatieruimte	-21%	15%
Belastingcapaciteit	n.v.t.	n.v.t.

3.2.1 Netto schuldquote

Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van het Plassenschap ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. De netto schuldquote is hoog, maar met de deelnemers is afgesproken dat de basisvoorzieningen in het gebied op orde moet zijn, daar zijn vervangingsinvesteringen in de komende jaren bij nodig. Dit zal leiden tot een netto schuldquote hoger dan 130%. Zolang de deelnemers het nadelig saldo van het Plassenschap betalen zal een hogere schuldquote niet tot financiële problemen leiden.

3.2.2 Solvabiliteitsratio

Dit kengetal drukt het eigen vermogen als percentage van het totale vermogen uit. Hoe hoger het percentage hoe beter het Plassenschap in staat is aan de financiële verplichtingen te voldoen. In dit kengetal is het positieve resultaat 2023 in de vergelijking opgenomen. Zonder toevoeging van dit resultaat aan de algemene reserve is de solvabiliteitsratio aanzienlijk lager namelijk, geen 14% maar 9%.

3.2.3 Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat gekeken wordt naar de structurele baten en de structurele lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken.

Door de éénmalig lagere doorbelasting van personeelskosten is er een batig saldo over 2023 ontstaan. De lagere doorbelasting wordt veroorzaakt, doordat 2023 een transitiejaar was en slechts een relatief kleine groep medewerkers zich heeft beziggehouden met de werkzaamheden m.b.t. het Plassenschap, dat zal veranderen met ingang van 2024.

3.3 Onderhoud kapitaalgoederen

Deze tekst is ook toegepast bij programma 1. Beheer en onderhoud.

In 2023 is samen met een viertal adviesbureaus op basis van onder andere een tweetal schouwen en nadere inspecties, drie beheerplannen opgesteld. Het betreft het Beheerplan Areaal Plassenschap Loosdrecht e.o. (voor de terreinen, eilanden en vaarwegen), het "Beheerplan Vastgoed" en het "Beheerplan Sluizen". Daarnaast is er op basis van eerdere inspecties en kennis bij het huidige personeel een bureaustudie gedaan naar de staat van onderhoud van de beschoeiingen.

Op basis van de hierboven genoemde beheerplannen en bureaustudies zijn de benodigde budgetten voor het Dagelijks Onderhoud (DO) en het Groot Onderhoud (GO) berekend en is een meerjareninvesteringsplan (MJIP >10 jaar) voor de vervangingsinvesteringen (VV) opgesteld. Op 6 september 2023 heeft het bestuur van Plassenschap Loosdrecht e.o. besloten om de beheerplannen en het meerjareninvesteringsplan (MJIP) als uitgangspunt te gebruiken voor het opstellen van het vierjarig Uitvoeringsplan en het vierjarig Financieel Perspectief.

Het vierjarig Uitvoeringsplan is een vervolg op het beheerplan Areaal Plassenschap Loosdrecht en het MJIP en geeft inzicht in wat er in de komende vier jaar op de planning staat en wat de financiële gevolgen daarvan zijn. Het vierjarig Financieel Perspectief is een richtinggevend kader voor de begrotingen 2024-2027. Deze stukken zijn samen met de1e Begrotingswijziging 2024 op 13 december 2023 in concept vastgesteld en aan de deelnemers aangeboden voor zienswijzen.

Na definitieve vaststelling van de plannen in het bestuur zal tot uitvoering ervan worden overgegaan.

3.4 Financiering

In het Treasurystatuut is het treasurybeleid opgenomen met daarin de producten, partijen en limieten, de treasury-organisatie met taken, bevoegdheden en verantwoordingsrelatie en de bijbehorende informatievoorziening, in totaliteit bedoeld ter beperking van te lopen risico's.

3.4.1 Risicobeheer

Binnen de Wet FIDO zijn twee normen vermeld waaraan dient te worden voldaan. Het doel van deze normen is te voorkomen dat bij herfinanciering van de leningen bij (aanzienlijk) hogere rente grote schokken optreden in de hoogte van de rente die het Plassenschap moet betalen. De normen beperken de budgettaire risico's.

3.4.2 Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is een bedrag ter grootte van 8,2% van het totaal van de jaarbegroting 2023 bij aanvang van het jaar met als doel de kortlopende leningen te beperken. De kasgeldlimiet 2023 bedraagt 8,2% van € 3.077.500 zijnde € 252.400. In de praktijk is in 2023 geen kasgeld opgenomen.

3.4.3 Renterisiconorm

De renterisiconorm is een bedrag ter grootte van een percentage van het begrotingstotaal. Het doel van deze norm was en is het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente op de rentelasten van de organisatie. De norm stelt dat per jaar maximaal 20% van het begrotingstotaal in aanmerking mag komen voor verplichte aflossingen en renteherzieningen. De renterisiconorm bedraagt over 2023 € 2.500.000 (het minimumbedrag op grond van artikel 2 lid 3 van de Uitvoeringsregeling Financiering decentrale overheden). Op de vaste geldleningen is een bedrag afgelost van € 117.143. Renteherziening op vaste schuld heeft niet plaatsgevonden.

3.5 Bedrijfsvoering

Het onderhoud en beheer, de ontwikkeling, de bedrijfsvoering en handhaving en toezicht van het schap werd tot 1 januari 2023 uitgevoerd door de gemeenschappelijke regeling (GR) Recreatie Midden-Nederland (RMN) in opdracht van de GR Plassenschap Loosdrecht e.o.

Met ingang van 1-1-2023 is de gemeenschappelijke regeling van het Plassenschap aangepast, deze is omgevormd tot een bedrijfsvoeringsorganisatie (BVO) met minder bevoegdheden dan de eerdere gemeenschappelijke regeling. Zo zijn de taken in het kader van verordeningen, vergunningverlening, toezicht en handhaving teruggegaan naar de gebiedsgemeenten Stichtse Vecht en Wijdemeren.

Vanaf 1-1-2023 is R.M.N. gestopt met uitvoeren van deze taken en is de uitvoering overgenomen door de gemeente Wijdemeren. De door het personeel van de gemeente Wijdemeren uitgevoerde taken worden op basis van uren x tarief doorbelast aan het Plassenschap. Over het door te belasten uurtarief is voor 2023 een overheadpercentage toegerekend van 25,2%.

Naast het uitvoeren van taken door personeel van de gemeente Wijdemeren worden veel externe partijen ingeschakeld voor de uit te voeren opdrachten als (groot)onderhoud en het verrichten van investeringen.

3.6 Verbonden partijen

M.i.v. 1-1-2023 is de deelname van het Plassenschap aan Recreatie Midden Nederland beëindigd. Er zijn geen verbonden partijen meer.

3.7 Grondbeleid

Het Plassenschap Loosdrecht e.o. bezit totaal 660 hectare grond en water binnen het werkgebied.

Deze bezittingen zijn op hoofdlijnen onder te verdelen in dagrecreatieterreinen (eilanden, Strook, Bosdijk etc.), de legakkers (Zuidelijke Kievitsbuurt e.d.), oeverlanden, sluizen, water en het recreatiecentrum Mijnden. Het schapsbeleid is er op gericht zijn terreinen zoveel mogelijk gratis en openbaar toegankelijk aan te bieden aan de recreant. Ruiling van percelen die tot verbetering van het algemeen nut zullen leiden, worden overwogen.

Aankoop van grond is alleen aan de orde als verwerving ervan van belang is voor uitvoering van een project. De bestemming die de gemeenten, tot nog toe, aan de gronden hebben toegekend, biedt geen ruimte voor commerciële exploitatie.

Alleen de grond waarop het recreatiecentrum Mijnden is gevestigd, is eeuwigdurend in erfpacht uitgegeven aan een exploitant. Op het terrein de Strook zijn twee opstalrechten verleend aan een horecaondernemer. Deze opstalrechtovereenkomsten worden één keer per 5 jaar verhoogd met het prijsindexcijfer over de afgelopen periode. Met deze horecaondernemer is verder een erfpachtovereenkomst met opstalrecht afgesloten inzake een woning op de strook.

4 Balans per 31 december 2023 (bedragen in €)

Hierna wordt via de balans met toelichting en het overzicht van baten en lasten met toelichting de financiële verantwoording afgelegd over het in jaar 2023 gerealiseerde beleid.

Activa (bedragen in €)	**31-12-2023**	**31-12-2022**
Immateriële vaste activa		
Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	-	-
Subtotaal immateriële vaste activa	-	-
Materiële vaste activa		
Investeringen met een economisch nut	771.973	821.311
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	4.825.250	3.900.775
Subtotaal materiële vaste activa	*5.597.223*	*4.722.086*
Totaal vaste activa	**5.597.223**	**4.722.086**
Voorraden		
Gereed product en handelsgoederen	-	-
Subtotaal voorraden	-	-
Uitzettingen rentetypische looptijd < 1 jaar		
Vorderingen op openbare lichamen	597.634	511.988
Uitzettingen in 's Rijksschatkist	912.081	2.011.650
Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	-	(36)
Overige vorderingen	3.877	250
Subtotaal uitzettingen rentetypische looptijd < 1 jaar	*1.513.591*	*2.523.852*
Liquide middelen		
Kas- en banksaldi	132.266	260.402
Overlopende activa		
- Overige Nederlandse overheidslichamen	-	-
Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	357.872	27.774
Subtotaal overlopende activa	*357.872*	*27.774*
Totaal vlottende activa	**2.003.730**	**2.812.028**

Totaal activa	**7.600.953**	**7.534.114**
Passiva (bedragen in €)	**31-12-2023**	**31-12-2022**
Eigen vermogen		
Algemene reserve	57.919	653.665
Bestemmingsreserves	593.774	662.295
Gerealiseerd resultaat	428.864	(595.747)
Subtotaal eigen vermogen	*1.080.557*	*720.213*
Voorzieningen		
Kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt (egalisatievoorziening)	*1.179.800*	*926.555*
Subtotaal voorzieningen	*1.179.800*	*926.555*
Vaste schulden		
Onderhandse leningen van:		
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	*3.909.285*	*4.026.429*
Waarborgsommen	-	-
Vooruit ontvangen bedragen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	*0*	*16.172*
Subtotaal vaste schulden	*3.909.285*	*4.042.601*
Totaal vaste passiva	**6.169.642**	**5.689.369**
Netto vlottende schulden		
Overige schulden	953.933	1.705.033
Subtotaal netto vlottende schulden	*953.933*	*1.705.033*
Overlopende passiva		
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen	473.987	139.712
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren;		
- Overige Nederlandse overheidslichamen	-	-
Overige vooruit ontvangen bedragen	3.390	-
Subtotaal overlopende passiva	*477.378*	*139.712*

Totaal vlottende passiva	**1.431.311**	**1.844.745**
Totaal passiva	**7.600.953**	**7.534.114**

5 Overzicht van baten en lasten (bedragen in €)

Programma	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023	*Afwijking begroting - realisatie*
Lasten				
Programma 1 Beheer & onderhoud	1.110.296	1.436.714	1.389.350	(47.364)
Programma 2 Toezicht en handhaving (vervallen)	324.789	-	-	-
Programma 3 Ontwikkeling	70.914	70.900	70.914	14
Programma 4 Exploitatie	361.846	619.103	599.784	(19.319)
Programma 5 Algemene dekkingsmiddelen en overhead, te onderscheiden in:	1.604.272	950.835	419.448	(531.387)
- *Overhead*	1.604.272	947.735	419.448	(528.287)
- *Bedrag onvoorzien*	-	3.100	-	-
Totaal lasten	**3.472.117**	**3.077.552**	**2.479.496**	**(598.056)**
Baten				
Programma 1 Beheer & onderhoud	1.193.557	1.235.615	1.389.350	153.735
Programma 2 Toezicht en handhaving (vervallen)	677.611	-	-	-
Programma 3 Ontwikkeling	76.232	-	2.393	2.393
Programma 4 Exploitatie	858.057	993.047	599.784	(393.263)
Programma 5 Algemene dekkingsmiddelen en overhead, te onderscheiden in:	-	780.369	848.313	67.943
- *Overhead*	-	780.369	848.313	67.944
- *Bedrag onvoorzien*	-	-	-	-
Totaal baten	**2.805.457**	**3.009.031**	**2.839.840**	**(169.191)**
Saldo van baten en lasten	**(666.660)**	**(68.521)**	**360.343**	**428.864**
Mutaties reserves				
Toevoegingen aan reserves	-	19.720	2.393	(17.327)
Onttrekkingen aan reserves	70.914	88.241	70.914	(17.327)
Totaal mutaties reserves	**70.914**	**68.521**	**68.521**	**-**
Gerealiseerd resultaat	**(595.746)**	**-**	**428.864**	**428.864**

6 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

6.1 Inleiding

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

6.2 Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Personeelslasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. De doorbelasting van de personeelslasten vindt plaats, vanuit de gemeente Wijdemeren, op basis van het aantal gewerkte uren x het van toepassing zijnde uurtarief. Over de uitkomst, uren x tarief, wordt voor 2023 een overheadpercentage gerekend van 25,2%. Het aantal gewerkte uren is bepaald op basis van tijdschrijven. Het uurtarief dat voor 2023 is toegepast is het tarief dat is vastgelegd in de publicatie "Overheidsfinanciën 2023".

Het bestuur heeft het normenkader voor de jaarrekening 2023 op 28 maart 2024 vastgesteld. In dit normenkader is opgenomen welke externe wet- en regelgeving van toepassing is bij de controle op de jaarrekening en aan welke interne regelgeving moet worden getoetst.

6.3 Vaste activa

6.3.1 Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in 5 jaar afgeschreven. De afschrijving van de geactiveerde kosten onderzoek en ontwikkeling vangt aan bij ingebruikname van het gerelateerde materiële vaste actief. Momenteel zijn er geen immateriële vaste activa.

6.3.2 Materiële vaste activa

6.3.2.1 Algemeen

Activa worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs kunnen voorts worden opgenomen een redelijk deel van de indirecte kosten en de rente over het tijdvak die aan de vervaardiging van het actief worden toegerekend; in dat geval vermeldt de toelichting dat deze kosten worden geactiveerd.

6.3.2.2 Investeringen met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht.

De volgende afschrijvingspercentages worden gehanteerd:

ACTIEF	PERCENTAGE
Grond en water	0%
Bouwkundige werken	2,5% - 20%
Beschoeiing	2,5% - 4%
Bedrijfsgebouwen	2,5% - 8,33%
Machines, apparaten en installaties	5% - 20%
Vervoermiddelen	3,33% - 20%
Overige vaste activa	5% - 20%

6.4 Vlottende activa

6.4.1 Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

6.4.1.1 Vorderingen

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid wordt een voorziening in mindering gebracht. De mogelijke voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

6.4.1.2 Liquide middelen en overlopende activa

De liquide middelen en overlopende activa worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

6.5 Vaste passiva

6.5.1 Eigen vermogen

Het eigen vermogen kent geen eigenstandige waardering. Feitelijk vormt het eigen vermogen de resultante van alle overige in de balans opgenomen posten, die wel een eigenstandige waardering kennen.

6.5.2 Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De voorzieningen ter egalisering van kosten stoelen op een actuele meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud. Voor het achterstallig onderhoud is een voorziening getroffen. Op basis van het in september vastgestelde plan groot onderhoud worden in de periode 2024-2026 groot onderhoud uitgevoerd.

De vorming van voorziening, dan wel een dotatie aan de reeds bestaande voorziening, is als een last in het betreffende boekjaar verantwoord. Alle aanwendingen aan voorzieningen zijn rechtstreeks ten lasten van de voorziening gebracht en in het verslagjaar niet ten laste van de exploitatie verantwoord.

6.5.3 Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

6.6 Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

7 Toelichting op de balans per 31 december 2023

7.1 Vaste activa

7.1.1 Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

	Boekwaarde per 31-12-2023	Boekwaarde per 31-12-2022
Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio	-	-
Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	-	-
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	-	-
Totaal	**-**	**-**

Onderstaand overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de immateriële vaste activa weer:

	Boekwaarde per 31-12-2022	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Duurzame waardeverminderingen	Boekwaarde per 31-12-2023
Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio	-	-	-	-	-	-	-
Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	-	-	-	-	-	-	-

In 2023 zijn geen investeringen in immateriële vaste activa gedaan.

7.1.2 Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

	Boekwaarde per 31-12-2023	Boekwaarde per 31-12-2022
Investeringen met een economisch nut	771.973	821.311
Waarvan in erfpacht uitgegeven	-	-
Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	-	-
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	4.825.250	3.900.775
Totaal	**5.597.223**	**4.722.086**

Onderstaand overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen met economisch nut weer:

	Boekwaarde per 31-12-2022	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Duurzame waardeverminderingen	Boekwaarde per 31-12-2032
Gronden en terreinen	407.753	-	-	-	-	-	407.753
- Waarvan in erfpacht uitgegeven	-	-	-	-	-	-	-
Woonruimten	-	-	-	-	-	-	-
Bedrijfsgebouwen	-	-	-	-	-	-	-
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	38.525	-	-	1.866	-	-	36.658
Vervoermiddelen	278.026	-	3.000	18.723	-	-	256.304
Machines, apparaten en installaties	87.142	-	9.364	14.520	-	-	63.258
Overige materiële vaste activa	9.865	-	-	1.865	-	-	8.000
Totaal	**821.311**	**-**	**12.364**	**36.974**	**-**	**-**	**771.973**

De desinvesteringen in 2023 betreft:

Omschrijving	Investering 2023
Boston Wahler, toezichtboot naar gem. Wijdemeren	(12.364)
Totaal	

Onderstaand overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen met maatschappelijk nut weer:

	Boekwaarde per 31-12-2022	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Duurzame waardeverminderingen	Boekwaarde per 31-12-2023
Gronden en terreinen	549.721	-	-	-	-	-	549.721
Woonruimten	-	-	-	-	-	-	-
Bedrijfsgebouwen	48.696	0	-	9.739			38.957
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	3.243.358	1.081.584	-	132.506	-	-	4.192.436
Vervoermiddelen	-	-	-	-	-	-	-
Machines, apparaten en installaties	1.765	-	-	598	-	-	1.168
Overige materiële vaste activa	57.235		-	14.266	-	-	42.969
Totaal	**3.900.775**	**1.081.584**	**-**	**157.109**	**-**	**-**	**4.825.250**

De belangrijkste investeringen met maatschappelijk nut in 2023 zijn:

Omschrijving	Investering 2023
Vervangen beschoeiing De Strook Oost - 2023	344.878
Vervangen beschoeiing strook, voorbereiding 2024	20.670
Muyeveldsevaart, beschoeiing	716.036
Totaal	**1.081.584**

7.2 Vlottende activa

7.2.1 Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar zijn als volgt onderverdeeld:

	Uitzetting per 31-12-2023	Voorziening oninbaarheid	Boekwaarde per 31-12-2023	Uitzetting per 31-12-2022	Voorziening oninbaarheid	Boekwaarde per 31-12-2022
Vorderingen op openbare lichamen	597.634	-	597.634	511.988	-	511.988
Verstrekte kasgeldleningen aan openbare lichamen	-	-	-	-	-	-
Overige verstrekte kasgeldleningen	-	-	-	-	-	-
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	912.081	-	912.081	2.011.650	-	2.011.650
Rekening-courantverhouding met het Rijk			-			-
Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	-	-	-	(36)	-	(36)
Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuldpapier	-	-	-	-	-	-
Overige vorderingen	3.877	-	3.877	250	-	250
Overige uitzettingen	-	-	-	-	-	-
Totaal	**1.513.591**	**-**	**1.513.591**	**2.523.851**	**-**	**2.523.851**

7.2.1.1 Vorderingen op openbare lichamen

De vorderingen op openbare lichamen bestaan uit openstaande debiteuren betreffende diverse gemeenten en de provincie Utrecht. Gelet op de aard van de vorderingen wordt het niet noodzakelijk geacht een voorziening voor oninbaarheid te vormen.

7.2.1.2 Uitzettingen in 's Rijks schatkist

Op balansdatum heeft geen overtollige middelen boven de drempel van het schatkistbankieren in het kader van de Wet Houdbare Overheidsfinanciën (wet HOF). De middelen boven de drempel dienen in de schatkist van het Rijk worden aangehouden. Op balansdatum staat € 912.081 op de rekening van het schatkistbankieren. Deze middelen staan ter vrije beschikking aan het Plassenschap. In principe dienen alle overtollige middelen in de schatkist te worden aangehouden. Er is echter een aantal uitzonderingen, zoals het drempelbedrag. Dit is een minimumbedrag afhankelijk van de omvang van de organisatie dat gemiddeld per kwartaal buiten de schatkist mag worden gehouden. Voor het Plassenschap was dat voor 2023 € 1.000.000. Voor organisaties met een begrotingstotaal kleiner dan € 500 mln. bedraagt de drempel € 1.000.000. Het Plassenschap heeft met de BNG de afspraak gemaakt dat een aanzienlijk lager saldo op de reguliere betaalrekening automatisch dagelijks wordt afgeroomd naar de schatkist.

In onderstaande tabel is te zien wat de benutting van het drempelbedrag schatkistbankieren gedurende de vier kwartalen 2023 is geweest:

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		Verslagjaar			
(1)	**Drempelbedrag**	**1000**			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	**Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen**	**164**	**176**	**226**	**161**
	Ruimte onder het drempelbedrag	836	824	774	839
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-

(1) Berekening drempelbedrag		
		Verslagjaar
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	3.078
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	3.078
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	
(1) = (4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van €1.000.000 als het begrotingstotaal kleiner of gelijk is aan 500 mln. En als begrotingstotaal groter dan € 500 miljoen is het drempelbedrag gelijk aan € 10 miljoen, vermeerderd met 0,2% van het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat.	Drempelbedrag	1.000

(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	14.782	15.989	20.766	14.814
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	164	176	226	161

Uit de tabel blijkt dat geen sprake is van een overschrijding van het drempelbedrag gedurende 2023.

7.2.1.3 Overige vorderingen

De overige vorderingen bestaan uit de volgende bedragen. Er is geen voorziening voor dubieuze debiteuren gevormd.

	31-12-2023	31-12-2022
Debiteuren	3.877	250
Totaal overige vorderingen	**3.877**	**250**

7.2.2 Liquide middelen

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen en zijn als volgt te specificeren:

	Boekwaarde per 31-12-2023	Boekwaarde per 31-12-2022
Banksaldi	131.585	260.402
Kassaldi	682	-
Totaal	**132.266**	**260.402**

7.2.3 Overlopende activa

De overlopende activa bestaan uit de volgende onderdelen:

	Boekwaarde per 31-12-2023	Boekwaarde per 31-12-2022
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen van:		
- Europese overheidslichamen	-	-
- Het Rijk	-	-
- Overige Nederlandse overheidslichamen	-	-
Nog te ontvangen bedragen	332.103	26.155
Vooruitbetaalde bedragen	25.770	1.619
Totaal	**357.872**	**27.774**

7.2.3.1 Vooruitbetaalde bedragen

Vooruitbetaalde bedragen zijn bedragen die voor 31 december 2023 betaalbaar zijn gesteld, maar waarvan de lasten betrekking hebben op latere jaren. De vooruitbetaalde bedragen bestaan ultimo boekjaar voornamelijk uit:

Specificatie nog te ontvangen bedragen:

Omschrijving	Bedrag
Instandhoudingsbijdrage Wijdemeren	220.495
Btw-suppletie 2022 en 2023	53.044
Vuilnisophaaldienst	14.614
Verkoop Boston Wahler	12.364
R.M.N., afrekening liquidatie	10.899
Schatkist, rente 4e kwartaal	9.512
Restitutie elektrakosten	5.679
Overige posten < € 5.000	5.494
Totaal	**332.103**

Specificatie vooruitbetaalde bedragen:

Omschrijving	Bedrag
Licentiekosten	13.323
Voorschot onderhoud sluizen	5.054
Overige posten < € 5.000	7.393
Totaal	**25.770**

7.3 Eigen vermogen

Het eigen vermogen van het Plassenschap wordt gevormd door de reserves en het rekeningresultaat. Het eigen vermogen bestaat uit de volgende onderdelen:

Reserve	Saldo per 31-12-2022	Toevoegingen en onttrekkingen uit hoofde van het voorgaande boekjaar	Saldo per 1-1-2023	Toevoegingen bij het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	Onttrekkingen bij het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	Verminderingen in verband met afschrijvingen op activa	Saldo per 31-12-2023
Algemene reserve	653.665	(595.746)	57.919		-	-	57.919
Subtotaal algemene reserve	**653.665**	**(595.746)**	**57.919**	**-**	**-**	**-**	**57.919**
Bestemmingsreserve Oostelijke Vecht en plassen	662.295	-	662.295	2.393	70.914		593.774
Totaal bestemmingsreserves	***662.295***	**-**	***733.209***	***2.393***	***70.914***		***593.774***
Gerealiseerd resultaat	(595.746)	595.746	-	428.864	-	-	428.864
Totaal	***720.214***	**-**	***720.214***	***431.257***	***70.914***	**-**	***1.080.557***

7.3.1 Bestemmingsreserve Oostelijke Vecht en plassen

Deze reserve is ontstaan als gevolg van deelname aan het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen. Het Plassenschap is hiermee een verplichting aangegaan van in totaal € 906.000, hetgeen conform een vastgesteld kasritme voldaan moet worden. In 2023 is heeft er conform begroting een onttrekking plaatsgevonden van € 70.914.

7.4 Voorzieningen

De voorzieningen zijn als volgt te specificeren:

Voorziening	Saldo per 31-12-2022	Toevoegingen	Ten gunste van de rekening van baten en lasten vrijgevallen bedragen	Aanwendingen	Saldo per 31-12-2023
Voorziening egalisatie onderhoud (art. 44 lid 1a BBV)	926.555	269.387	-	16.142	1.179.800
Totaal egalisatie-voorzieningen	*926.555*	*269.387*	-	*16.142*	*1.179.800*
Totaal	**926.555**	**269.387**	-	**16.142**	**1.179.800**

7.4.1 Voorziening egalisatie onderhoud

In 2023 heeft een inventarisatie van de staat van onderhoud van het gebied plaatsgevonden, om zo inzicht te krijgen in de omvang van de achterstanden van het groot onderhoud aan de eigendommen van het Plassenschap. Tevens zijn de vervangingsinvesteringen meerjarig in kaart gebracht en is bepaald hoeveel budget nodig is voor het reguliere dagelijkse onderhoud. Deze inventarisaties zijn nader uitgewerkt in een beheerplan onderhoud, een meerjarenplan groot onderhoud (MJOP) en een meerjaren investeringsplan (MJIP).

In de nieuwe gemeenschappelijke regeling staat dat er een 4-jarig uitvoeringsplan moet worden opgesteld. In het uitvoeringsplan 2024-2027 is weergegeven in welke jaarschijf van de periode 2024-2027 de achterstanden in het groot onderhoud worden weggewerkt om zo de basis op orde te hebben. Inclusief de verwachte inflatie in de periode 2024-2027 is een bedrag voor groot onderhoud nodig van afgerond € 1.179.800. In deze rekening bedraagt de dotatie groot onderhoud € 269.387. Met deze dotatie wordt het benodigde bedrag voor deze voorziening bereikt.

Vanaf 2024 wordt gestart met de opbouw van een voorziening groot onderhoud voor de periode vanaf 2028.Het jaarlijks te doteren bedrag is berekend op € 212.200 (prijspeil 2023).

7.5 Vaste schulden

De vaste schulden zijn als volgt te specificeren:

	Boekwaarde per 31-12-2023	Boekwaarde per 31-12-2022
Obligatieleningen	-	-
Onderhandse leningen van:		
- binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen		
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	3.909.285	4.026.429
- binnenlandse bedrijven	-	-
- openbare lichamen	-	-
- overige binnenlandse sectoren	-	-
- buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren	-	-
Door derden belegde gelden:		
Waarborgsommen	-	-
Vooruit ontvangen bedragen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	-	16.172
Totaal	**3.909.285**	**4.042.601**

Het verloop van de vaste schulden gedurende het jaar was als volgt:

	Boekwaarde per 31-12-2022	Vermeerderingen	Aflossingen/ vrijval	Boekwaarde per 31-12-2023	Rentelast 2023
Obligatieleningen	-	-	-	-	-
Onderhandse leningen van:	-	-	-	-	-
- binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	-	-	-	-	-
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	4.026.429	-	117.143	3.909.285	97.798
- binnenlandse bedrijven	-	-	-	-	-
- overige binnenlandse sectoren	-	-	-	-	-
- buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren	-	-	-	-	-
Door derden belegde gelden: - Waarborgsommen	-	-	-	-	-
Vooruit ontvangen bedragen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	16.172	-	16.172		-
Totaal	**4.042.601**	**-**	**133.315**	**3.909.285**	**97.798**

Voor een specificatie van de langlopende leningen ad. € 3.909.285 wordt verwezen naar het verloopoverzicht in hoofdstuk 11.

7.6 Netto vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar

	Boekwaarde per 31-12-2023	Boekwaarde per 31-12-2022
Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen	-	-
Overige kasgeldleningen	-	-
Banksaldi	-	-
Overige schulden	953.933	1.705.033
Totaal	**953.933**	**1.705.033**

7.7 Overlopende passiva

De overlopende passiva bestaan uit de volgende onderdelen:

	Boekwaarde per 31-12-2023	Boekwaarde per 31-12-2022
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen	473.987	139.712
Van Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel		
- Europese overheidslichamen	-	-
- Het Rijk	-	-
- Overige Nederlandse overheidslichamen	-	-
Overige nog te betalen bedragen	3.390	-
Totaal	**477.378**	**139.712**

7.7.1 Nog te betalen bedragen

Onder de post nog te betalen bedragen zijn bedragen opgenomen die in 2023 als kosten zijn verantwoord, maar waarvan de feitelijke betaling in 2024 plaatsvindt. De nog te betalen bedragen bestaan ultimo 2023 in euro's uit:

Omschrijving	Bedrag
N.t.b. Solidariteitsbijdrage	189.000
Te verrekenen BTW transparantie 2022 en 2023	128.258
N.t.b. rente langlopende leningen	73.965
N.t.b. Gebiedsakkoord, baggerbijdrage	70.914
N.t.b. kosten bestuurssecretaris	37.600
N.t.b. Afrekening watersysteemheffing	29.413
N.t.b. Overige posten < € 5.000	4.276
Te verrekenen afrekening gem. Wijdemeren	(59.439)
Totaal	**473.987**

7.8 Niet uit de balans blijkende verplichtingen

In 2017 heeft het Plassenschap het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen ondertekend, waaraan het Plassenschap deelneemt voor een bedrag van € 906.000 over de periode 2007 tot en met 2027. Hiervoor is een bestemmingsreserve gevormd.

8 Toelichting op het overzicht van baten en lasten

8.1 Rechtmatigheidsverantwoording

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het bestuur toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden- en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met de door het bestuur vastgestelde kaders zoals de begroting en de verordeningen van het Plassenschap, alsmede met de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door het bestuur op 28 maart 2024 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.
Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door het bestuur bepaald en bedraagt 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 93.000.

Bevinding
Het bestuur is van mening dat de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens.

Er zijn geen geconstateerde afwijkingen. In de paragraaf Bedrijfsvoering is geen aanvullende informatie opgenomen.

In deze rekening 2023 zijn de lasten verantwoord op basis van de in de begroting 2023 opgenomen verdeling. Deze verdeling leidt bij geen van de programma's tot een overschrijding van de lasten. Wel zijn er binnen de programma's verschuivingen zichtbaar tussen de onderlinge posten. Deze worden bij de programma's kort toegelicht. Voor een verdere de toelichting op de baten en lasten verwijzen wij ook naar paragraaf 12.2.

In euro's

Programma	Begroting 2023	Realisatie 2023	*Afwijking begroting - realisatie*
Lasten			
Programma 1 Beheer & onderhoud	1.436.714	1.389.350	(47.364)
Programma 2 Toezicht en handhaving (vervallen)	-	-	-
Programma 3 Ontwikkeling	70.900	70.914	14
Programma 4 Exploitatie	619.103	599.784	(19.319)
Programma 5 Algemene dekkingsmiddelen en overhead, te onderscheiden in:	950.835	419.448	(531.387)
- *Overhead*	947.735	419.448	(528.287)
- *Bedrag onvoorzien*	3.100	-	(3.100)
Totaal lasten	**3.077.552**	**2.479.496**	**(598.056)**

8.2 Overzicht van incidentele baten en lasten

De incidentele baten en lasten 2023 betreffen:

Programma 3

Gebiedsakkoord, baggeren		€ 70.914
Mutaties reserves:		
Bij: Toevoeging reserve		€ 2.393
Af: Onttrekking reserves		€ 70.914
Subtotaal	-/-	€ 68.521
Saldo		**€ 2.393**

8.3 Overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld

Taakveld	Baten	Lasten	Saldo
0.1 Bestuur	0	37.300	37.300
0.4 Overhead	67.433	381.661	314.228
0.5 Treasury	45.416	97.798	52.382
2.3 Recreatieve havens	86.055	172.069	86.014
2.4 Economische havens en waterwegen	0	170.864	170.864
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.135.998	1.487.770	(648.228)
7.3 Afval	76.073	132.034	55.961
Saldo van baten en lasten	***2.410.975***	***2.479.496***	***68.521***
0.10 Mutaties reserves	70.914	2.393	(68.521)
0.11 Gerealiseerd resultaat	428.864	0	(428.864)
Gerealiseerd resultaat	***2.910.753***	***2.481.889***	***(428.864)***

9 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector

Per 1 januari 2013 is de Wet Normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op het Plassenschap Loosdrecht e.o. van toepassing zijnde regelgeving: Wet gemeenschappelijke regelingen (BVO). Het bezoldigingsmaximum in 2023 is € 223.000 inclusief onkosten en pensioenbijdrage. Dit geldt naar rato van de duur en/of omvang van het dienstverband. Voor topfunctionarissen zonder dienstbetrekking geldt met ingang van 1 januari 2017 voor de eerste 12 kalendermaanden een afwijkende normering, zowel voor de duur van de opdracht als voor het uurtarief.

9.1 Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling alsmede degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt.

Gegevens 2023	
bedragen x € 1	Y.Halman
Functiegegevens	**Gemeentesecretaris**
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01/01 t/m 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0
Dienstbetrekking?	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 112.694
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 17.469
Subtotaal	*€ 130.163*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum[1]	€ 223.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	€ 0,00
Bezoldiging	€ 130.163

Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	**N.v.t**	**N.v.t**
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	
Gegevens		

Gegevens 2022	
bedragen x € 1	J. Brand
Functiegegevens	**Directeur**
Aanvang en einde functievervulling in 2021	01/01 t/m 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0
Dienstbetrekking?	nee
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	213.360
Beloningen betaalbaar op termijn	0
Subtotaal	*213.360*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	216.000
Bezoldiging	213.360

9.2 Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2023 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen.

9.3 Leden en plaatsvervangende leden en secretaris van het bestuur LSD

Het hoogste uitvoeringsorgaan van het Plassenschap Loosdrecht is het bestuur. Het bestuur bestaat uit bestuurders van de deelnemers. Het individueel WNT-maximum van de voorzitter bedraagt € 33.450, voor de overige leden bedraagt dit maximum € 22.300. Er is geen dienstverband tussen de leden en de plaatsvervangende leden en het Plassenschap Loosdrecht e.o.. De onderstaand genoemde personen zijn in 20223 lid of plaatsvervangend lid van het bestuur geweest. Aan deze lijst is toegevoegd de secretaris ad interim van het bestuur.

De bestuursleden hebben geen bezoldiging ontvangen. De samenstelling van het bestuur is hieronder opgenomen.

9.3.1 Bestuur

Periode	Functie	Naam	Deelnemer
Heel 2023	Voorzitter / lid	Dhr. A. (Arjan) Wisseborn	Gemeente Stichtse Vecht
December 2023 (Eénmalig)	Voorzitter/lid	Dhr. F. van Liempdt	Gemeente Stichtse Vecht
Heel 2023	Lid	Dhr. R. (Rob) van Muilekom	Provincie Utrecht
Tot september 2023	Lid	Mw. I. (Ilse) Zaal	Provincie Noord-Holland
Vanaf september 23	Lid	Mw. E.A.S. (Esther) Rommel	Provincie Noord-Holland
Heel 2023	Plv. voorzitter/ Lid	Mw. E. (Els) Kruijt	Gemeente Wijdemeren
Heel 2023	Secretaris a.i.	Mw. J. (Jitske) Brand	n.v.t.

10 Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum.

11 Staat van langlopende geldleningen

Lening-nummer	Geldgever	Datum sluiten lening	Oorspronkelijk bedrag in €	Looptijd in jaren	Rentepercentage	Type	Restantbedrag van de lening in € per 31-12-2022	Nieuw opgenomen leningen 2023	Aflossing 2023	Restantbedrag van de lening in € per 31-12-2023	Rentelast 2023
40.95833	BNG	17-10-2002	600.000	20	4,93%	Lineair	30.000	-	0	-	-
40.98976	BNG	30-03-2004	500.000	20	4,32%	Lineair	50.000	-	25.000	25.000	1.347
40.100731	BNG	07-09-2005	200.000	20	3,86%	Lineair	30.000	-	10.000	20.000	1.036
40.104808	BNG	17-12-2009	500.000	20	4,30%	Lineair	175.000	-	25.000	150.000	7.486
40.112062	BNG	19-07-2018	2.000.000	20	1,58%	Lineair	1.771.428	-	57.143	1.714.285	27.497
1.0031755	NWB Bank	30-12-2022	2.000.000	20	3,03%	Lineair	2.000.000	-	-	2.000.000	60.432
Totaal (in €)							**4.026.429**	**-**	**117.143**	**3.909.285**	**97.798**

12 Programmarekening 'oude stijl'

12.1 Programmarekening ingedeeld naar voormalige begrotingsposten

Omwille van de vergelijkbaarheid hebben we onderstaand de programmarekening 'oude' stijl opgenomen:

	Begrotingspost	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023	*Afwijking begroting - realisatie*
1a	Doorbelaste personeelskosten	944.218	1.303.700	511.135	*792.565*
1b	Doorbelaste apparaatskosten	1.196.815	335.500	128.806	*206.694*
3	Kwaliteitsbijdrage derden t.b.v. toezicht en handhaving	-	315.000	315.000	-
5	Inhuur personeel derden	57.217	37.000	206.383	*(169.383)*
7	Rente en afschrijvingen	218.872	316.000	291.881	*24.119*
9	Huur en pachten	-	-	-	-
11	Bestuurs- en apparaatskosten	31.801	42.300	73.831	*(31.531)*
11a	Transitiebudget (Wijdemeren)	133.100	-	-	-
13	Belastingen en verzekeringen	34.038	17.000	41.593	*(24.593)*
15	Energie- en waterkosten	29.868	24.000	30.759	*(6.759)*
17	Onderhoud en vuilafvoer	462.798	318.000	548.189	*(230.189)*
17a	Bijdrage gebiedsakkoord	70.914	70.900	70.914	*(14)*
19	Voorzieningen	288.384	288.000	269.387	*18.613*
21	Publiciteits- en overige kosten	3.793	7.000	2.554	*4.446*
23	Nagekomen lasten	299	-	(10.936)	*10.936*
25	Onvoorzien	-	3.100	-	*3.100*
	Totaal lasten	**3.472.117**	**3.077.500**	**2.479.496**	**598.004**
2	Opbrengsten van eigendommen	389.561	423.700	415.056	*(8.644)*
4	Rechten	328.466	-	18.062	*18.062*
6	Rente	-	-	45.416	*45.416*
8	Overige baten	79.078	61.000	65.614	*4.614*
10	Instandhoudingsbijdrage	-	209.000	220.844	*11.844*
12	Nagekomen baten	438	-	-	-
14	Dekkingsmiddelen	2.007.914	2.315.300	2.074.848	*(240.452)*
	Deelnemersbijdrage	*1.539.180*	*1.754.100*	*1.765.703*	*11.603*
	Instandhoudingsbijdrage	-	*106.000*	*94.156*	*(11.844)*
	Transparantie BTW	*468.734*	*455.200*	*214.989*	*(240.211)*
	Totaal baten	**2.805.457**	**3.009.000**	**2.839.840**	**(169.160)**
	Saldo van baten en lasten	**(666.660)**	**(68.500)**	**360.343**	*428.843*
	Toevoegingen aan reserves	-	19.700	2.393	*(17.307)*
	Onttrekkingen aan reserves	70.914	88.200	70.914	*(17.286)*
	Gerealiseerd resultaat	**(595.746)**	**-**	**428.864**	**428.864**

12.2 Toelichting afwijkingen per begrotingspost

Onderstaand is een toelichting opgenomen per begrotingspost op de belangrijke over- en onderschrijdingen:

De begroting 2023 is de laatste begroting, die is opgesteld door Recreatie Midden-Nederland. Een aantal van de ramingen zijn in de begroting 2023 t.o.v. de begroting 2022 naar beneden bijgesteld. De realisatie 2023 is als gevolg daarvan bij een aantal begrotingsposten aanzienlijk hoger dan de raming 2023.

Lasten

1a Doorbelaste personeelskosten

Met ingang van 2023 worden de taken van het Plassenschap uitgevoerd door de gemeente Wijdemeren. Kosten worden doorbelast op basis van werkelijk gewerkte uren. Het jaar 2023 was een transitiejaar, waarin naast de reguliere werkzaamheden is ingezet op een complete inventarisatie en nulmeting van de staat van het werkgebied. Deze werkzaamheden zijn door de gemeente Wijdemeren, met behulp van externe adviseurs, met een relatief kleine groep medewerkers uitgevoerd. Dit resulteert in een forse onderschrijding van de doorbelaste personeelskosten t.o.v. de raming.

In 2024 worden de geïnventariseerde werkzaamheden aan de hand van de vastgestelde plannen uitgevoerd. Het aantal medewerkers dat hierbij actief zal worden betrokken, zal daardoor aanzienlijk worden uitgebreid. Een onderschrijding van de personeelskosten, zoals in deze jaarrekening verantwoord, zal in deze omvang niet meer voorkomen.

1b Doorbelaste apparaatskosten

In de jaarrekening 2022 zijn onder deze post, naast de doorbelaste apparaatskosten, ook de liquidatiekosten van Recreatie Midden-Nederland verantwoord. Dat had een grote impact op het resultaat.

De in 2023 verantwoorde lasten betreft de doorbelasting van de overhead over de doorbelaste personeelskosten. Dit percentage bedraagt voor 2023 25,2%. Door de lagere doorbelasting van de personeelskosten, is ook de doorbelaste overhead aanzienlijk lager dan geraamd.

5. Inhuur personeel derden

Bij deze post zijn verantwoord de kosten van de via de provincie Utrecht ingehuurde bestuurssecretaris ad. € 37.600. De kosten van inhuur van een areaalbeheerder en de inhuur van personeel voor het schutten van de boten bij de Mijndense Sluis. In de raming is alleen rekening gehouden de inhuur Mijndense Sluis. De kosten van de areaalbeheerder en de bestuurssecretaris zijn in de begroting geraamd onder de posten 1a en 1b.

7. Rente en afschrijvingen

In de begroting 2023 was rekening gehouden met meer investeringen (waaronder verhardingen, meubilair). Tevens zijn de investeringen in de Strook en de Muyeveldse Vaart eerst in 2023 afgewikkeld en start de afschrijving met ingang van 2024. Als gevolg hiervan is de afschrijving lager dan begroot. De verantwoorde rente bedraagt € 97.900, de afschrijvingslasten € 194.000. Geraamd was in totaal € 316.000.

11. Bestuurs- en apparaatskosten

De overschrijding op deze post wordt voornamelijk veroorzaakt door de implementatie van een beheersysteem Geovisia ad. € 24.000 en extra consultancykosten voor het financieel systeem.ad. € 7.000.

13. Belastingen en verzekeringen

Het budget voor belastingen en verzekeringen is veel te laag geraamd. Dit is aangepast vanaf de begroting 2024. De lasten zijn t.o.v. de rekening 2022 met € 7.500 toegenomen.

15. Energie en waterkosten

De raming van deze post is structureel te laag en moet worden bijgesteld. De uitgaven 2023 zijn nagenoeg gelijk aan die van 2022.

17. Onderhoud en vuilafvoer

Ten opzichte van de voorgaande jaren is het budget voor onderhoud en vuilafvoer in de begroting 2023 fors naar beneden bijgesteld.
In 2023 heeft een inventarisatie van het werkpakket voor reguliere onderhoud plaatsgevonden. Op basis hiervan is een beheerplan opgesteld. Dit beheerplan is door het bestuur in september 2023 vastgesteld. Uit het beheerplan volgt dat het benodigde budget voor regulier onderhoud veel hoger is dan het in de begroting 2023 geraamde, naar beneden bijgestelde, budget. In 2023 zijn evenals voorgaande jaren de reguliere onderhoudswerkzaamheden in het werkgebied uitgevoerd. Om tot een de inventarisatie en nulmeting te komen zijn een aantal onderhoudsinspecties uitgevoerd. De daartoe gemaakte kosten zijn ook onder deze post verantwoord.

19. Voorzieningen

In 2023 heeft inventarisatie van de nog weg te werken achterstanden in het groot onderhoud plaatsgevonden, daarbij is bepaald welke kosten daarmee gemoeid zijn. In het 4-jarig uitvoeringsplan is de verdeling van deze werkzaamheden uitgesmeerd over de periode 2024-2027. Berekend is dat om de achterstanden in de periode 2024-2027 te kunnen wegwerken er een voorziening nodig is van € 1.179.800. De dotatie groot onderhoud 2023 is bepaald aan de hand van dit benodigde budget en bepaald op € 269.387. Dit is lager dan de raming 2023, die nog uitging van de eerder berekende bedragen voor groot onderhoud.

Daarnaast is in kaart gebracht welke dotatie aan de voorziening groot onderhoud structureel nodig is om het groot onderhoud vanaf 2028 cyclisch te kunnen uitvoeren. Vanaf 2024 wordt een, jaarlijks te indexeren, bedrag van € 212.200 aan de voorziening groot onderhoud toegevoegd.

21. Publiciteits- en overige kosten

Op deze post zijn de uitgaven onder de beschikbare budgetten gebleven. De uitgaven 2022 en 2023 verschillen niet veel.

23. Nagekomen lasten

Betreft lagere lasten door afrekening van liquidatie Recreatie Midden-Nederland. Alle voorziene lasten zijn verantwoord in 2022.

25. Onvoorzien

In 2023 zijn er geen kosten ten laste van het budget onvoorzien gebracht.

Baten

2. Opbrengsten eigendommen

Dit betreft de opbrengsten van schutten van de Mijndense sluis, de erfpacht Mijnden en de huur, opstalrechten en erfpacht van de strook en Eiland Meent, jachtrecht en visrecht. In mindere mate verhuur van diverse terreinen. De erfpacht Mijnden is met 10% verhoogd, daar staat tegenover een duidelijk lagere opbrengst van sluisgelden. Op totaalniveau is het verschil beperkt.

4. Rechten

Met ingang van 2023 is de vergunningverlening terug gevallen aan de gebiedsgemeenten Stichtse vecht en Wijdemeren. Het Plassenschap verantwoord in de jaarrekening alleen nog vooruit ontvangen bedragen van in het verleden voor meerdere jaren afgegeven vergunningen.

6. Rente

Eind 2022 is een nieuwe vaste geldlening van € 2.000.000 afgesloten bij de Nederlandsche Waterschapsbank. Deze middelen waren niet direct nodig voor financiering van de investeringen, verder is de liquiditeitspositie continu gemonitord. Het hele jaar door waren er voldoende middelen beschikbaar voor het uitvoeren van de taken. Niet direct benodigde middelen zijn door het Plassenschap, conform de wet, aangehouden in de Schatkist. Over de in de Schatkist aangehouden middelen vergoedt het Rijk rente. In 2023 is de rente op tegoeden fors hoger geweest dan de afgelopen jaren, veroorzaakt door de sterk gestegen marktrente. Op totaalbasis is ruim € 45.000 aan rente ontvangen.

8. Overige baten

Dit betreft met name de aan de gebiedsgemeenten doorbelaste kosten voor de vuilnisophaaldienst.

10. Externe baten onderhoud gebied

De externe bijdrage, die wordt bepaald op basis van door de gemeente Wijdemeren ontvangen bedragen is bijna € 12.000 hoger dan de raming. Dit wordt veroorzaakt door iets hogere opbrengst, door meer verstrekte vergunningen en per saldo lager, dan geraamde lasten voor de uitvoering van de vergunningverlening. Deze bijdrage staat in directe relatie met de "Kwaliteitsbijdrage derden t.b.v. toezicht en handhaving".

14. Dekkingsmiddelen

Het verschil ten opzichte van de begroting wordt verklaard door de BTW op de kosten. Omdat de kosten lager zijn uitgevallen dan begroot is het aandeel BTW in de deelnemersbijdrage tevens lager dan begroot. De deelnemersbijdrage zelf is gelijk aan het begrote bedrag. Geraamd transparantie BTW € 455.200, feitelijk betaalde transparantie BTW afgerond € 215.000, dat is een verschil van ruim € 240.000.

PLASSENSCHAP LOOSDRECHT

Ontwerpbegroting 2025

28 maart 2024

1 Voorwoord

Voor u ligt de programmabegroting 2025 van het Plassenschap Loosdrecht e.o., opgesteld door de gemeente Wijdemeren, in opdracht van het bestuur van het Plassenschap.

Ingevolge de in 2022 tussen partijen opgestelde Samenwerkingsovereenkomst is de gemeente verantwoordelijk voor de taakuitvoering van het Plassenschap, binnen de door het bestuur vastgestelde kaders en budgetten.

Het Plassenschap Loosdrecht e.o. is sinds 1 januari 2023 een bedrijfsvoeringsorganisatie (BVO), een samenwerkingsvorm op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). Binnen deze BVO werken de gemeenten Wijdemeren, Stichtse Vecht en de Provincies Utrecht en Noord-Holland samen aan het beheer van publiek toegankelijke recreatiegebieden voor inwoners en bezoekers van de regio.

De taak van het Plassenschap Loosdrecht e.o. is, ingevolge de nieuwe BVO, het beheer en onderhoud en eventueel de exploitatie van eigendommen van het Plassenschap en de daarop aanwezige voorzieningen, het in stand houden van het natuur en landschapsschoon dat het schap in eigendom heeft, voor zover samenhangend met deze taak, alsmede het financieel beheer dat met deze taak samenhangt. De eigendommen van het schap liggen in het gebied van de Loosdrechtse Plassen, de beide Noordelijke- en Zuidelijke Kievitsbuurt en omvatten voorts een pad. Ten westen van de A2 liggen een vijftal terreinen en drie paden in het Veenweidegebied.

Het plassengebied biedt daarmee publieke mogelijkheden voor ontspanning, rust, beweging en plezier voor inwoners én bezoekers van de regio.

Conform de afspraken tussen de deelnemers worden de besparingen die gerealiseerd zijn op de overhead gedurende de jaren 2023 en 2024 ingezet ten behoeve van kwaliteitsverbetering van het product. Na deze twee jaren wordt dit uitgangspunt geëvalueerd.

In 2023 zijn een aantal onderzoeken uitgevoerd om een meer nauwkeurig beeld te verkrijgen van de meerjarige onderhoudsverplichtingen, die met het beheer samenhangen. Daarbij is een onderscheid gemaakt naar de taakpakketten: terreinen, vaarwegen, sluizen en vastgoed. Dit heeft geresulteerd in een Meerjaren Onderhoudsplan (MJOP) en een Meerjaren Investeringsplan (MJIP), die in september 2023 door het bestuur zijn vastgesteld. Op basis van deze beheerplannen is een 4-jarig uitvoeringsplan opgesteld. Verder zijn deze plannen belangrijke bouwstenen voor het 4-jarig financieel perspectief, dat conform de GR is opgesteld. Ook geven de uitkomsten input voor het jaarlijks beheerplan onderhoud.

Voornoemde beleidsstukken en de daarin gemaakte keuzes zijn de basis voor het opstellen van de eerste begrotingswijziging 2024 en de begroting 2025.

In het eerste kwartaal van 2024 volgt daarop nog de boomveiligheidscontrole.

Het nog vast te stellen "Financieel perspectief 2024-2027" vormt de basis voor deze begroting. Zie hiertoe het onderdeel Kadernota 2025.

ONDERTEKENING

Aldus opgesteld door het bestuur van het Plassenschap Loosdrecht d.d. 28 maart 2024

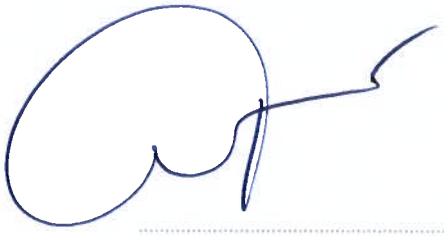

Mevr. E. Kruijt
Voorzitter (wnd)

Mevr. J. Brand
Secretaris a.i.

INHOUD

1 Voorwoord ... 2
Ondertekening ... 3
Inhoud ... 4
Beleidsbegroting ... 6
2 Programmaplan ... 6
2.1 Inleiding (met inbegrip van de kadernota 2025) ... 6
2.2 Programma 1: Beheer, onderhoud en exploitatie ... 7
2.2.1 Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen? ... 7
2.2.2 Wat mag het kosten? ... 9
2.3 Programma 2: Algemeen (incl. overhead) ... 11
2.3.1 Wat willen we bereiken en wat gaan we doen? ... 11
2.3.2 Wat gaan we daarvoor doen? ... 11
2.3.3 Wat mag het kosten? ... 12
3 Paragrafen ... 15
3.1 Paragraaf lokale heffingen ... 15
3.2 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing ... 15
3.2.1 Inventarisatie en toelichting beschikbare weerstandscapaciteit ... 17
3.3 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen ... 19
3.4 Paragraaf financiering ... 19
3.4.1 Beleidsuitgangspunten ... 19
3.4.2 Risicobeheer ... 20
3.4.3 Kasgeldlimiet ... 20
3.4.4 Renterisiconorm ... 20
3.4.5 Mutaties in de leningenportefeuille ... 20
3.4.6 BBV en rentetoerekening ... 20
3.5 Paragraaf bedrijfsvoering ... 21
3.5.1 Bedrijfsvoering ... 21
3.5.2 Overhead en toerekening personeelskosten ... 21
3.6 Paragraaf verbonden partijen ... 21
Financiële begroting ... 22
4 Overzicht baten en lasten per programma en toelichting ... 22
5 Overzicht baten en lasten per kostensoort ... 23
6 Overzicht incidentele baten en lasten ... 24
6.1 Overzicht incidentele baten en lasten en toelichting ... 24
6.2 Presentatie van het structureel begrotingssaldo ... 24
7 Uiteenzetting van de financiële positie ... 25

7.1 Financiële gevolgen bestaand en nieuw beleid 25
7.2 geprognosticeerde begin- en eindbalans van het begrotingsjaar 25
7.3 EMU-saldo 25
7.4 Meerjaren investeringsbegroting 26
7.5 Stand en verloop van de reserves en voorzieningen 27
7.6 Baten en lasten per taakveld 28
7.7 Deelnemersbijdrage 2025 29

2 Programmaplan

2.1 Inleiding

Het Plassenschap richt zich als BVO op een doelmatig beheer van de bezittingen, afgestemd op de wensen van de gebruikers van het gebied. Naast de recreanten en inwoners die er ontspanning zoeken wordt er een aanzienlijke bijdrage aan het economisch klimaat van de regio geleverd.

Het Plassenschap is eigenaar van de volgende eilanden Geitekaai, Markus Pos, Meent, Robinson Crusoe en Weer. Verder de terreinen: de Aa, Bijltje, Bosdijk, de Geer, Fuut, Oukoperdijk, de Strook en Zwaan. Daarnaast bezit het schap een aantal fiets- en wandelpaden – de Boterwal, fietspad Scheendijk en de Uitweg van Portengen – alsmede diverse vaarwegen en alle sluizen die toegang geven tot de Loosdrechtse plassen. Het schap bezit vele legakkers en natuuroevers, zowel in de Loosdrechtse plassen als de Noordelijke- en Zuidelijke Kievitsbuurt.

De gemeente Wijdemeren verzorgt het beheer voor het Plassenschap, maar stemt keuzes die gemaakt moeten worden af met ambtelijke vertegenwoordigers van de vier deelnemers. Waar nodig wordt opgeschaald naar het bestuur, dat zich hoofdzakelijk bezighoudt met kaderstelling (o.a. beeldkwaliteitsnorm) en de vaststelling van de budgetten. Om een integer proces te waarborgen zijn de secretarisfunctie ondergebracht bij de provincie Utrecht. Hiermee wordt de overhead slank en doeltreffend georganiseerd.

De begroting 2025, is conform de begroting 2024, opgebouwd naar de aard van de activiteiten van het schap:

- Programma 1. Beheer, onderhoud en exploitatie (inclusief baggerbijdrage)
- Programma 2. Algemeen (incl. overhead).

Kadernota 2025

Op grond van artikel 18 lid 1 van de gemeenschappelijke regeling bedrijfsvoeringsorganisatie Plassenschap Loosdrecht e.o. wordt de algemene financiële kadernota (4 jarig financieel perspectief) als apart onderdeel opgenomen in de begroting.

2.1.1. Formatie (binnen en buiten)

De formatie, die nodig is voor het uitvoeren van de taken van het Plassenschap is in de vastgestelde begroting 2024 geraamd op afgerond 9,6 fte.
In het kader van deze begroting is de totale formatie tegen het licht gehouden, daarbij is de formatie projectleider (uitvoering en voorbereiding investeringsprojecten) met 0,4 fte. verhoogd, van 0,6 fte. tot 1,0 fte. De functie van secretaris van het bestuur, die wordt geleverd via de Provincie Utrecht is tot nog toe op 0,5 fte. begroot, de omvang is in deze begroting verlaagd naar 0,3 fte.

In deze begroting wordt de formatie per saldo verhoogd tot 9,8 fte. De formatie bestaat voor afgerond 5,6 fte. uit medewerkers buitendienst, die fulltime voor het Plassenschap werkzaam zijn: sluiswachters Mijndense Sluis (1,6 fte.), vakspecialisten onderhoud (3,0 fte.) en een areaalbeheerder /opzichter projecten (1,0 fte.). Daarnaast bestaat de formatie voor per saldo 3,9 fte. uit medewerkers uit diverse disciplines van de binnendienst, die op uurbasis voor het Plassenschap werken. Het betreft de programmanager Plassenschap en een projectleider investeringen. Het betreft verder medewerkers beleid en ontwikkeling, communicatie, financiën, personeelszaken, juridisch adviseur etc. De medewerkers zijn in dienst bij de gemeente Wijdemeren.

De belangrijkste taak van de bedrijfsvoeringsorganisatie Plassenschap Loosdrecht e.o. is de uitvoering van regulier (Beheerplan) en groot onderhoud en de vervangingsinvesteringen (Uitvoeringsplan). In 2024 en verder worden deze werkzaamheden conform plan uitgevoerd (begrotingsposten 1a en 1b deels, 7b, 17 en 19). Voor de periode 2025-2027 wordt de benodigde formatie eveneens geraamd op 9,8 fte. De verdeling van de formatie binnen en buiten blijft ongewijzigd. Voor de salarisontwikkeling gedurende de periode 2024-2027 zie onder 2.

2.1.2 Salarisontwikkeling en prijsindex

Recent hebben de werkgevers en werknemers een principeakkoord bereikt voor een CAO. Deze is afgesloten voor de periode 1 januari 2024 tot en met 31 maart 2025. De salarisontwikkeling bedraagt 4,75% verhoging per 1-1-2024 en nog eens 1,25% per 1 oktober 2024. In de septembercirculaire 2023 heeft het Centraal planbureau (CPB) in artikel 4.2 tabel 4.2.2 "Prijsindexen CPB, MEV 2024 en CEP 2023" (p.30) een prognose afgegeven voor de ontwikkeling van het nationaal consumentenprijsindex en de prijs overheidsconsumptie, beloning werknemers.

In de ramingen van deze begroting 2025-2027 gaan we, naast het bovenstaande, uit van deze prognoses. Voor 2028 zijn vooralsnog dezelfde cijfers, als die van 2027 gehanteerd.

Prijsindexen CPB, MEV 2024 en CEP 2023 (2025-2027)				
	2025	2026	2027	2028
Nationale consumentenprijsindex (cpi)	2,5%	2,4%	2,3%	2,3%
Prijs overheidsconsumptie, beloning werknemers	5,4%	4,5%	3,9%	3,9%

2.1.3. Beheerplan

Ten behoeve van het opstellen van een beheerplan heeft in 2023 een complete inventarisatie van het areaal van het plassengebied plaatsgevonden. Op basis van deze inventarisatie zijn de structureel benodigde budgetten voor regulier en groot onderhoud berekend voor het gehele werkgebied op basis van landelijk gehanteerde normbedragen. Deze methode is ook toegepast voor de berekening van de structurele dotatie aan de voorziening groot onderhoud.
Vanaf 2024 neemt het benodigde budget voor regulier onderhoud fors toe t.o.v. de eerder vastgestelde raming 2024. De structurele dotatie voor uitvoering van groot onderhoud neemt daarentegen af. Rekening is gehouden met de nieuwe salaris- en prijsontwikkeling zoals het CPB in de septembercirculaire 2023 heeft aangegeven (zie onder punt 2 en 3).
In de eerste van onderstaande tabellen zijn weergegeven de budgetten 2024-2027 voor regulier onderhoud exclusief BTW en dotatie groot onderhoud (geen BTW), zoals ook in het beheerplan opgenomen.
In de tweede tabel zijn dezelfde budgetten 2024-2027 opgenomen waarbij het budget voor regulier onderhoud inclusief BTW is verantwoord. Na aftrek van de transparantie BTW zijn de budgetten op totaal niveau weer aan elkaar gelijk. Dit resulteert in de volgende overzichten m.b.t. de budgetten regulier en groot onderhoud:

Budgetten exclusief BTW

Post	Omschrijving	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Budget 2025	Budget 2026	Budget 2027	Budget 2028
1	Tot. 3 fte. (excl. Overhead , excl. BTW)	€ 212.600	€ 221.500	€ 230.300	€ 239.500	€ 215.000	€ 224.600	€ 233.400	€ 242.500
17	Onderhoudsbudget (exclusief BTW)	€ 287.900	€ 294.800	€ 301.900	€ 309.200	€ 494.000	€ 505.900	€ 517.500	€ 529.400
17	Niet uitgev. werkzaamheden (excl. BTW)	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 56.400	€ 57.800	€ 59.100	€ 60.500
17	Onderhoud pilot legakkers (excl. BTW)	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 29.000	€ 29.700	€ 30.400	€ 31.100
19	Dotatie groot onderhoud (geen BTW)	€ 288.000	€ 288.000	€ 288.000	€ 288.000	€ 217.500	€ 222.700	€ 227.800	€ 233.000
	Beschikbaar excl. BTW	**€ 788.500**	**€ 804.300**	**€ 820.200**	**€ 836.700**	**€ 1.011.900**	**€ 1.040.700**	**€ 1.068.200**	**€ 1.096.500**
	Verschil					**€ 223.400**	**€ 236.400**	**€ 248.000**	**€ 259.800**

Budgetten inclusief BTW

Post	Omschrijving	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Budget 2025	Budget 2026	Budget 2027	Budget 2028
1	tot. 3 fte. (excl. Overhead , incl. BTW)	€ 257.200	€ 268.000	€ 278.700	€ 289.800	€ 260.200	€ 271.800	€ 282.400	€ 293.400
17	Onderhoudsbudget (inclusief BTW)	€ 333.400	€ 341.400	€ 349.600	€ 358.000	€ 581.600	€ 595.600	€ 609.300	€ 623.300
17	Niet uitgev. werkzaamheden (incl. BTW)	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 68.200	€ 69.900	€ 71.500	€ 73.200
17	Onderhoud pilot legakkers (incl. BTW)	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 35.100	€ 35.900	€ 36.800	€ 37.600
19	Dotatie groot onderhoud (geen BTW)	€ 288.000	€ 288.000	€ 288.000	€ 288.000	€ 217.500	€ 222.700	€ 227.800	€ 233.000
	Beschikbaar incl. BTW	**€ 878.600**	**€ 897.400**	**€ 916.300**	**€ 935.800**	**€ 1.162.600**	**€ 1.195.900**	**€ 1.227.800**	**€ 1.260.500**
Af:	Transparantie BTW	€ 90.100	€ 93.100	€ 96.100	€ 99.100	€ 150.700	€ 155.200	€ 159.600	€ 164.000
	Beschikbaar excl. BTW	**€ 788.500**	**€ 804.300**	**€ 820.200**	**€ 836.700**	**€ 1.011.900**	**€ 1.040.700**	**€ 1.068.200**	**€ 1.096.500**
	Verschil					**€ 223.400**	**€ 236.400**	**€ 248.000**	**€ 259.800**

2.1.4. Uitvoeringsplan 2024-2027. Extra toegevoegd jaarschijf 2028

In het "Uitvoeringsplan" zijn de per jaarschijf de werkzaamheden in het kader van groot onderhoud en de investeringen zichtbaar gemaakt.

In het meerjareninvesteringsplan zijn opgenomen, de in de komende jaren in het gebied noodzakelijke investeringen op het gebied van beschoeiingen, sluizen, landterreinen, materieel en vastgoed. Bij de toekomstige vervangingsinvestering van beschoeiingen zal in tegenstelling tot eerdere projecten geen gebruik worden gemaakt van kunststof, maar van hardhout. Dit is aanzienlijk goedkoper dan kunststof, de afschrijvingstermijn is korter (kunststof 40 jaar, hardhout 30 jaar).

De uitvoering van het groot onderhoud is niet van invloed op de exploitatie, de uitgaven komen rechtstreeks ten laste van de voorziening groot onderhoud.

Voor het investeringsplan zijn de kapitaallasten, die daaruit volgen berekend. Voor het bepalen van de bijbehorende rente is uitgegaan van 3,5% (basis marktrente per ultimo november 2023).

Onderstaande tabellen bevatten de geraamde investeringen 2024-2028 en de daaruit volgende kapitaallasten 2024-2028. Voor de totale omvang van de kapitaallasten moeten in de ramingen nog de kapitaallasten van de gerealiseerde investeringen worden toegevoegd.

Overzicht investeringen 2024-2028					
Jaar	Beschoeiingen	Sluizen	Land-terreinen	Facilitair: materieel en vastgoed	Eindtotaal
2024	€ 541.000	€ 346.000	€ 50.000	€ 473.500	€ 1.410.500
2025	€ 2.544.200	€ 308.900	€ 350.000	€ 60.000	€ 3.263.100
2026	€ 1.159.200	€ 744.400	€ 400.000	€ 110.500	€ 2.414.100
2027	€ 1.281.600	€ 649.200		€ 30.000	€ 1.960.800
2028	€ 1.674.000	€ 3.400		€ 64.000	€ 1.741.400
Eindtotaal	**€ 7.200.000**	**€ 2.051.900**	**€ 800.000**	**€ 738.000**	**€ 10.789.900**

Kapitaallasten horend bij investeringsplan 2024-2028

Jaar	Afschrijving	Rente 3,5%	Totaal
2024	0	€ 24.700	€ 24.700
2025	€ 58.000	€ 105.500	€ 163.500
2026	€ 103.200	€ 202.000	€ 305.200
2027	€ 237.400	€ 272.600	€ 510.000
2028	€ 316.600	€ 327.700	€ 644.300

2.1.5. Financieel arrangement toezicht

Er is een financieel arrangement toezicht overeengekomen tussen het Plassenschap en de gemeenten Stichtse Vecht en Wijdemeren. Conform deze afspraak verstrekt het Plassenschap een solidariteitsbijdrage aan beide gemeenten van in totaal € 315.000 (prijspeil 2024). De verdeling is € 189.000 voor Wijdemeren en € 126.000 voor Stichtse Vecht. Wijdemeren brengt conform afspraak een bedrag van € 116.000 excl. BTW in rekening bij de gemeente Stichtse Vecht voor het uitvoeren van toezichttaken in het gebied van Stichtse Vecht. De resterende € 10.000 besteedt Stichtse Vecht aan verkeersregelaars bij de Nieuweweg. De door het CPB in de septembercirculaire 2023 opgegeven reeks is ook hier voor de periode 2025-2028 van toepassing. Zie de consumentenprijsindex onder 2.

2.1.6. Routebureau provincie Utrecht

In 2023 heeft het Plassenschap een nieuwe dienstverleningsovereenkomst (DVO) met het Routebureau Utrecht gesloten en is daarmee één van de opdrachtgevers geworden. De eerdere overeenkomst in dit kader liep nog getrapt via Recreatie Midden Nederland. De bijdrage is voor 2024 geraamd op € 22.000 exclusief BTW (op basis van de indicatieve begroting van het Routebureau 2023). De routes bevinden zich hoofdzakelijk in het veenweidegebied. De bijdrage wordt jaarlijks geïndexeerd op basis van de nationale consumentenprijsindex. Zie de consumentenprijsindex onder 2.

2.1.7. Verhoging tarieven inkomsten

Voor de inkomsten, zoals tarieven voor ligplaatsen, erfpachten, huren en gebruik terreinen etc. wordt, daar waar van toepassing een stijgingspercentage van voor 2025 2,5% ten opzichte van 2024 aangehouden. De door het CPB in de septembercirculaire 2023 opgegeven reeks is hier voor de periode 2025-2028 van toepassing. Zie de consumentenprijsindex onder 2.

2.1.8. Vergoeding Wijdemeren i.h.k.v. snelvaarvergunningen

De vergunningverlening voor snelvaren is sinds 1 januari 2023 een taak van de gemeente Wijdemeren. Het aantal verstrekte jaarvergunningen voor particulieren is gemaximaliseerd op 800. De gerealiseerde opbrengst vloeit, na aftrek van de in het kader van de vergunningverlening gemaakte kosten, conform de met het college van de gemeente Wijdemeren gemaakte afspraak, terug naar het Plassenschap Loosdrecht e.o..

2.1.9. Verhoging eigen inkomsten

Dit onderwerp is in de afgelopen jaren in het voormalige bestuur van het Plassenschap herhaaldelijk aan de orde geweest. De conclusie was steevast dat de mogelijkheden zeer beperkt zijn, omdat het werkgebied van het Plassenschap veelal in "Natura 2000 gebied" ligt. Het bestuur van het Plassenschap heeft toch een aantal nader te onderzoeken inkomstenverhogende maatregelen benoemd:

a. Verhoging sluisgelden (structureel)
b. Invoering liggelden bij de eilanden (structureel
c. Verkoop recreatieterreinen (incidenteel, bijkomend voordeel lagere lasten)
d. Verkoop niet-strategische percelen

Er vindt in deze begroting geen financiële vertaling plaats.

2.1.10. Financiering

Het Plassenschap heeft onvoldoende eigen vermogen om de in het investeringsplan geraamde investeringen te kunnen financieren. Om die reden moet er vreemd vermogen worden aangetrokken. De huidige rente op vaste langlopende geldleningen bedraagt ca. 3,5%. In de berekeningen wordt van deze rente uitgegaan over de investeringsbedragen.
De financiering van de investeringen met vreemd vermogen heeft gevolgen voor het kengetal netto-schuldquote, die ver boven het maximaal gewenste getal uitstijgt. Zolang de participanten echter de verplichte deelnemersbijdragen betalen is er geen probleem.

2.1.11. Weerstandsvermogen

Het bestuur van het Plassenschap stelt aan de hand van een risico-inventarisatie de benodigde omvang van het weerstandsvermogen vast. De algemene reserve fungeert als buffer voor deze risico's. Dat betekent dus ook dat deze reserve minimaal moet overeenkomen met deze benodigde buffer. Een eventueel hoger saldo in de algemene reserve kan ingezet worden om een exploitatietekort op te vangen.
Dat laatste kan alleen incidenteel, omdat de begroting structureel in evenwicht moet zijn. De kaders hiervoor zijn opgenomen in de financiële verordening.
Het negatieve resultaat over het jaar 2022 afgerond € 595.000 is t.l.v. de algemene reserve gebracht. In dit nadelig saldo is het voorlopig aandeel van het Plassenschap in de liquidatiekosten R.M.N. verdisconteerd. Bij de start van de BVO Plassenschap Loosdrecht e.o. per 1 januari 2023 rest er nog een beperkte algemene reserve van afgerond € 58.000.

In de vastgestelde begroting 2024 is het benodigde weerstandsvermogen berekend op € 155.000, waarbij ook nog posten P.M. zijn geraamd. Per 1-1-2023 was de algemene reserve dus minstens € 97.000 te laag. Het bestuur heeft uitgesproken dat het weerstandsvermogen weer op peil moet worden gebracht. Het weerstandsvermogen is op peil wanneer de verhouding beschikbaar weerstandsvermogen en aanwezige risico's minimaal 1,0 bedraagt. Het bestuur streeft ernaar om dit niveau te bereiken uiterlijk per ultimo 2026.

De algemene reserve gefaseerd weer op weerstandsniveau brengen heeft, als de situatie niet wijzigt, gevolgen voor de hoogte van de deelnemersbijdragen 2025 en 2026.

Gevolg van voorlopig resultaat jaarrekening 2023
De concept-jaarrekening 2023 geeft een voorlopig batig saldo te zien van bijna € 429.000. Door resultaatbestemming kan dit bedrag aan de algemene reserve worden toegevoegd. De algemene reserve heeft dan weer voldoende omvang om risico's op te kunnen vangen en om incidenteel exploitatietekorten op te kunnen vangen. De weerstandsratio komt ruim boven de eerder gestelde 1 uit. De hiervoor genoemde extra verhoging van de deelnemersbijdragen kan achterwege blijven.

2.1.12. Deelnemersbijdragen

De deelnemersbijdragen bestaan uit de reguliere bijdragen op basis van de berekeningen volgend uit het financieel perspectief, de berekende transparantie BTW en de kwaliteitsbijdrage. Deze kwaliteitsbijdrage is het saldo van de solidariteitsbijdrage toezicht en handhaving en de ontvangen "Instandhoudingsbijdrage" van de gemeente Wijdemeren.

De komende jaren zijn een groot aantal vervangingsinvesteringen gepland. De afschrijvingen en rente, die hieruit volgen resulteren in een sterke toename van deelnemersbijdragen.

2.2 Programma 1: Beheer, onderhoud en exploitatie.

2.2.1 Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

2.2.1.1 Beheer en onderhoud algemeen (beheerplannen regulier en groot onderhoud en vervangingsinvesteringen).

In 2023 zijn beheerplannen opgesteld voor het dagelijks onderhoud, groot onderhoud (MJOP) en een meerjarig investeringsplan (MJIP). Uit deze beheerplannen zijn de werkelijk benodigde budgetten voor regulier jaarlijks onderhoud, groot onderhoud en vervangingsinvesteringen zichtbaar geworden en is vervolgens, conform de GR, vertaald in een uitvoeringsplan. De uitkomsten zijn verwerkt in een het financieel perspectief 2024-2027 en een eerste begrotingswijziging 2024. De stukken zijn separaat aan het bestuur ter besluitvorming voorgelegd.

Dit kan gevolgen hebben voor de hoogte van de hier verantwoorde budgetten.

2.2.1.2 Beheer & Onderhoud (lasten)

Beheer en onderhoud omvat het beheer en (dagelijks, groot- en vervangings-) onderhoud van de bezittingen. Het niveau van het beheer en onderhoud verschilt per terrein, per seizoen en is afhankelijk van onder meer wet- en regelgeving, de functie, de intensiteit van het gebruik en de behoefte van de gebruikers. Het bestuur van het Plassenschap heeft het daarbij behorende, gedifferentieerde kwaliteitsniveau vastgesteld. Ook op het gebied van beheer & onderhoud moeten we inspelen op en rekening houden met diverse ontwikkelingen. In onderstaande paragrafen worden de belangrijkste ontwikkelingen geschetst.

Om efficiënter te kunnen werken is, uit de besparingen op overhead, de onderhoudsploeg m.i.v. 2023 reeds versterkt met een coördinerend schipper, naast twee 'gewone' schippers.

2.2.1.3 Duurzaamheid/natuur

De thema's duurzaamheid 'klimaatverandering'/'klimaatadaptatie', 'biodiversiteit', 'circulaire economie' en 'energietransitie' staan steeds hoger en prominenter op de politieke agenda's. Het schap heeft in de afgelopen jaren een aantal stappen gezet op het gebied van duurzaamheid. Waar mogelijk wordt ecologisch beheerd ter bevordering van de biodiversiteit en worden natuurvriendelijke oevers aangelegd. In 2025 streven we naar verdere verduurzaming. Het Natura2000 beheerplan Oostelijke Vechtplassen wordt hierbij betrokken maar natuurbeheerplannen zullen niet worden opgesteld. Het Plassenschap is immers niet ingericht als TBO en ontvangt derhalve ook geen beheervergoedingen.

2.2.1.4 Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen

De financiële bijdrage van het Plassenschap aan het gebiedsakkoord betreft een aandeel in de kosten van, de in het plassengebied, uit te voeren baggerwerkzaamheden. Zie hierna.

Het Plassenschap brengt geen recreatieve ontwikkelingen op gang, maar werkt er wel actief aan mee mits dat past binnen zijn verantwoordelijkheid als eigenaar. De afwegingskaders voor de haalbaarheid van ruimtelijke ingrepen liggen niet binnen de scope van het Plassenschap. Het Plassenschap Loosdrecht e.o. is medeondertekenaar van het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen (OVP). Binnen het OVP zijn diverse projecten benoemd, waarbij de medewerking van het Plassenschap een rol speelt. Het Plassenschap is daarmee een verplichting aangegaan van in totaal € 906.000 als bijdrage aan de uit te voeren baggerwerkzaamheden. De totale bijdrage dient volgens een vastgesteld kasritme te worden bijgedragen in de periode 2017-2027

Sinds 2020 wordt jaarlijks een bijdrage verantwoord van afgerond € 70.900. In het laatste jaar van het baggerproject wordt het resterende deel van de bijdrage van maximaal € 390.600 verrekend.
Binnen de organen van het Gebiedsakkoord wordt het Plassenschap vertegenwoordigd door de gemeenten Wijdemeren en Stichtse Vecht.

2.2.1.5 Routebureau (lasten)

Het Plassenschap is – namens deelnemende gemeenten - een van de opdrachtgevers van het Routebureau Utrecht. Een uniform beheer en onderhoud, ontwikkeling en informatievoorziening & marketing m.b.t. de bewegwijzerde routenetwerken voor fietsen, wandelen en varen (sloepen) loopt via het Routebureau. De bijdrage van het Plassenschap bedraagt, op basis van de cijfers 2023, in 2025 € 27.300 (2024 afgerond € 22.200). Deze toename wordt veroorzaakt doordat er BTW aan de kosten zijn toegerekend, waar dat voorheen niet het geval was. Deze BTW komt weer terug via de transparantie B.T.W., zodat deze verhoging netto geen impact heeft. Met het Routebureau moet nog worden geëvalueerd of deze bijdrage nog wel recht doet aan de geleverde diensten. De routes liggen hoofdzakelijk in het veenweidegebied. Totdat de evaluatie is afgerond, wordt budget voor het Routebureau geraamd.

2.2.1.6 Kwaliteitsbijdrage toezicht en handhaving (lasten)

Dit betreft de bijdrage van het Plassenschap aan de gebiedsgemeenten m.b.t. toezicht en handhaving. Daar staat tegenover een van de gemeente Wijdemeren ontvangen instandhoudingsbijdrage.

Sinds 1 januari 2023 voert het Plassenschap de taken uit van Toezicht en Handhaving niet langer uit. In plaats daarvan wordt een "kwaliteitsbijdrage toezicht en handhaving" opgenomen in de begroting. De twee plassengemeenten ontvangen vanuit de begroting van het Plassenschap een vergoeding in de vorm van een "kwaliteitsbijdrage toezicht en handhaving", die overeenkomt met het gebudgetteerde nadeel van de twee gemeenten.

2.2.1.7 Instandhoudingsbijdrage Wijdemeren en deelnemers (baten)

De te betalen vergoeding voor de ontheffing snelvaren omvat naast leges een component 'instandhoudingsbijdrage' gerelateerd aan de extra druk die het snelvaren op het gebied legt. Dit bedrag stelt de gemeente Wijdemeren, die deze instandhoudingsbjjdrage feitelijk incasseert, ter beschikking aan het Plassenschap. Deze instandhoudingsbijdrage is afhankelijk van het feitelijk aantal uitgegeven ontheffingen en de kosten die de gemeente maakt voor het verstrekken ervan. Het hier geraamde bedrag kan als gevolg hiervan fluctueren.

In deze begroting is deze instandhoudingbijdrage geraamd op € 223.700. Daar staat tegenover dat er een "kwaliteitsbijdrage voor toezicht en handhaving" van totaal € 340.700 (Zie 2.2.1.5) aan de gemeenten wordt verstrekt. Het geraamde saldo van deze twee bedragen bedraagt in 2025 € 117.000. Dit bedrag is als extra bijdrage aan de deelnemersbijdragen toegevoegd.

2.2.1.8 Exploitatie (baten)

Exploitatie biedt de mogelijkheid om de recreatieve meerwaarde van het gebied te vergroten en/of meer inkomsten te genereren. Tegenover de gerealiseerde opbrengsten staan de kosten van onder meer personeel, beheer en onderhoud, kapitaallasten, belasting en verzekeringen, energie en overige kosten.

De exploitatie van het Plassenschap is zeer beperkt en betreft het uitbaten van bezittingen, via erfpacht-, opstal-, huur- en gebruiksovereenkomsten. Erfpachtovereenkomsten worden voor een lange termijn aangegaan, huur- en gebruiksovereenkomsten zijn vaak voor een korte(re) termijn.

Het schap heeft erfpachtovereenkomsten voor Paviljoen De Strook, Recreatiecentrum Mijnden en (tegen een symbolisch tarief) eiland Robinson Crusöe. De opstal op eiland Meent wordt verhuurd. Deze overeenkomsten vormen een belangrijke bron van inkomsten (Mijnden) en/of dragen bij aan recreatief gebruik van het Plassengebied.
Huur- en gebruiksovereenkomsten worden verder aangegaan voor het gebruik van terreinen door hondenuitlaatservices, het gebruik van een steiger, visrecht, het gebruik van een eiland of terrein voor een activiteit zoals een scoutingkamp, suppen etc. Dit zijn zeer diverse overeenkomsten voor (regelmatig terugkerende) eenmalige activiteiten of korte termijn gebruik.
Behoudens de reguliere contractuele aanpassingen door de prijsindex zijn deze baten stabiel.
Verder is er de Mijndense Sluis waar sluiswachters de boten schutten.

Voor het schutten worden sluisgelden geïnd, die ook al een aantal jaren het gelijke niveau hebben. Aanpassing van de tarieven op basis van inflatiecijfers leidt in de praktijk tot onwerkbare situaties.

Zoals ook in het onderdeel kadernota onder 2.2.9 reeds aangehaald, dienen mogelijkheden voor het verkrijgen van extra inkomsten nader worden onderzocht. In de begroting 2025 en verder zijn echter geen extra baten geraamd.

2.2.2 Wat mag het kosten?

We presenteren een sluitende begroting. De deelnemersbijdragen dekken per saldo het negatieve resultaat van de programma's.

Bedragen x € 1.000

Programma 1	Begroting 2024	Begroting 2024 na 1e wijziging	Begroting 2025
Lasten	2.302	2.436	2.628
Baten	2.234	2.368	2.560
Saldo van baten en lasten	***68***	***68***	***68***
Toevoegingen aan reserves	3	3	3
Onttrekkingen aan reserves	71	71	71
Gerealiseerd resultaat	**0**	**0**	***0***

De lasten kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Programma 1	Begroting 2024	Begroting 2024 na 1e wijziging	Begroting 2025
a. Doorbelaste personeelskosten beheer en onderhoud en exploitatie (excl. Overhead)	706	686	643
b. Inhuur personeel derden	116	38	45
c. Onderhoud en vuilafvoer	326	668	685
d. Routebureau	22	22	27
e. Dotatie voorziening groot onderhoud	288	212	218
f. Kwaliteitsbijdrage toezicht en handhaving	325	328	341
g. Kapitaallasten	384	346	517
h. Baggerbijdrage OVP (gebiedsakkoord)	71	71	71
i. Energie- en waterkosten	26	27	33
j. Belastingen en verzekeringen	33	33	43
k. Bestuurs-, apparaat- en overige kosten	5	5	5
Saldo van baten en lasten	***2.302***	***2.436***	***2.628***
Toevoegingen aan reserves Onttrekkingen aan reserves	3 71	3 71	3 71
Gerealiseerd resultaat	***2.234***	**2.368**	***2.560***

De uitgaven zijn bruto weergegeven, dus daar waar van toepassing inclusief BTW. Deze BTW wordt naar rato doorgeschoven naar de deelnemers. Het aandeel transparantie BTW in de lasten bedraagt voor programma 1 afgerond € 207.000. Dit bedrag is verantwoord bij de baten.

2.2.2.1 Toelichting lasten

Ad. a. De lasten zijn in 2025 gebaseerd op de inzet van 4,0 fte. (2023 4,0 fte) aan formatie voor dagelijks beheer en onderhoud en 1,0 fte. aan formatie voor groot onderhoud en vervangings- investeringen. Totaal voor beheer en onderhoud, groot onderhoud en vervangingsinvesteringen 5,0 fte.

Voor de exploitatie cq. bediening van de Mijndense Sluis is onverminderd 1,55 fte. beschikbaar.

Ad. b Betreft een budget van € 45.200 budget voor inhuur van sluiswachters bij de Mijndense Sluis. Het geraamde bedrag is gebaseerd op de werkelijke uitgaven 2023 en de verwachting voor 2025.

Ad. c. Betreft het beschikbare budget t.b.v. beheer en onderhoud in het gebied. In 2023 is een beheerplan opgesteld voor regulier beheer en onderhoud. Uit dit beheerplan kwam naar voren dat los van het budget voor eigen personeel, er nog een budget nodig is van € 668.300. Dit budget bedrag is geraamd in de eerste wijziging 2024. Voor 2025 is het budget voor onderhoud t.o.v. de begroting 2024, conform het financieel perspectief 2024-2027, met 2,5% verhoogd.

Ad. d. Betreft de bijdrage aan het routebureau. Zie de toelichting bij 2.3.1.5.

Ad. e. In 2023 zijn beheerplannen opgesteld voor het dagelijks onderhoud, groot onderhoud (MJOP) en een meerjarig investeringsplan (MJIP). Uit deze beheerplannen zijn de werkelijk benodigde budgetten voor regulier jaarlijks onderhoud, groot onderhoud en vervangingsinvesteringen zichtbaar geworden en is vervolgens, conform de GR, vertaald in een vierjarig uitvoeringsplan. Voor groot onderhoud is berekend dat een structureel bedrag van € 212.200 (prijspeil 2024) moet worden gedoteerd aan de voorziening groot onderhoud om de werkzaamheden in het gebied cyclisch te kunnen uitvoeren.

Ad. f. Kwaliteitsbijdrage toezicht en handhaving. Zie de toelichting bij 2.3.1.6.

Ad. g De raming van de kapitaallasten is gebaseerd op de feitelijke investeringen tot en met de jaarrekening 2023, de uitgevoerde/nog uit te voeren investeringen 2024 uit de vastgestelde begroting 2024 en de rente van de in deze begroting opgenomen investeringen 2025. De rente is berekend op 3,5% en volgt uit de staat van geldleningen.

Ad. h. Baggerbijdrage Oostelijke Vechtplassen. De jaarlijkse bijdrage loopt tot en met 2027 en wordt gedekt uit de reserve Oostelijke Vechtplassen. Zie de toelichting bij 2.3.1.4.

2.2.2.2 Toelichting baten

De baten kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Programma 1	Begroting 2024	Begroting 2024 na 1e wijziging	Begroting 2025
Opbrengsten van eigendommen	408	408	425
Overige baten	63	63	67
Instandhoudingsbijdrage Wijdemeren	216	216	224
Deelnemersbijdragen			
Toegerekende deelnemersbijdragen	1.248	1.367	1.520
Kwaliteitsbijdrage toezicht en handhaving	109	112	117
Transparantie BTW	190	202	207
Saldo van baten en lasten	***2.234***	***2.368***	***2.560***
Gerealiseerd resultaat	**2.234**	***2.368***	***2.560***

De opbrengsten van eigendommen bestaan uit erfpacht Mijnden, erfpacht Strook en de sluisgelden Mijndense sluis. Deze baten zijn al 90% van de totale opbrengsten. De overige 10% bestaan uit verhuur kiosk eiland Meent, de verhuur van ligplaatsen in de 's Gravelandse Vaart, honden- uitlaatservices en overige opbrengsten.
Los van deze reguliere inkomsten zijn geen extra inkomsten geraamd.

2.3 Programma 2: Algemeen (incl. overhead)

2.3.1 Wat willen we bereiken en wat gaan we doen?

Programma 5 is een beleidsarm programma. Naast de algemene dekkingsmiddelen en de post onvoorzien zijn tevens de lasten voor overhead hier verantwoord. De overhead betreft de uitvoering van de reguliere overheadfuncties zoals HRM, financiën en control, ICT, communicatie, management, juridische zaken en archief (DIV). De functies zijn ingebed in de reguliere organisatie van Wijdemeren. Deze worden doorbelast op basis van een opslagpercentage. Voor 2025 is een voorlopig percentage van 25,2% gehanteerd.

2.3.2 Wat gaan we daarvoor doen?

Programma 5 bestaat uit hoofdzakelijk uit doorbelasting van personeel en kosten overhead (apparaatskosten) vanuit de gemeente Wijdemeren. De bedrijfsvoeringsfuncties vervullen de volgende taken:

a) het Management geeft adequate leiding en (bij)sturing aan de uitvoering van werkzaamheden, deze worden gecoördineerd vanuit het team Beleid en Ontwikkeling.
b) HRM zorgt voor de personeels- en salarisadministratie alsmede het HR-beleidskaders
c) Juridische ondersteuning zorgt voor juridische kaders, juridische beleid en juridische advisering
d) Huisvesting en facilitaire zaken zorgt voor adequate huisvesting en facilitaire ondersteuning.
e) Communicatie zorgt voor adequate informatie aan burgers en bedrijven; de website van de gemeente Wijdemeren wordt hiervoor ingezet.
f) DIV zorgt voor documentenstromen en archivering
g) ICT zorgt voor de beschikbare kantoorautomatisering, ICT-advisering en overige digitale systemen
h) Financiën zorgt voor administratie en consolidatie van de inkomsten en uitgaven, financiële advisering van het bestuur en levert de ten behoeve van de jaarstukken de benodigde informatie.

Vanuit bedrijfsvoering van de gemeente Wijdemeren wordt een relatie gelegd met de secretaris- en controllersfunctie, welke door de provincie Utrecht wordt ingevuld.

2.3.3 Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

Programma 2	Begroting 2024	Begroting 2024 na 1e wijziging	Begroting 2025
Lasten	728	658	731
Baten	728	658	731
Saldo van baten en lasten	***0***	***0***	***0***
Toevoegingen aan reserves	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**0**	**0**	***0***

2.3.3.1 Toelichting lasten

De lasten kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Bedragen x € 1.000

Programma 2	Begroting 2024	Begroting 2024 na 1e wijziging	Begroting 2025
a. Doorbelaste personeelskosten	431	343	414
b. Doorbelaste overhead (apparaatskosten)	249	267	267
c. Rente en afschrijving	0	0	0
d. Bestuurs- en apparaatskosten	40	40	41
e. Belastingen en verzekeringen	0	0	0
f. Publiciteits- en overige kosten	8	8	9
Saldo van baten en lasten	***728***	***658***	***731***
Gerealiseerd resultaat	***728***	**658**	***731***

Betreft de door de gemeente Wijdemeren gemaakte kosten t.b.v. de bedrijfsvoering. De lasten bestaan uit doorbelaste kosten personeel en overhead. Betreft alle lasten in kader van overhead. Zie de toelichting bij 2.4.3.4.

De baten kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Bedragen x € 1.000

Programma 2	Begroting 2024	Begroting 2024 na 1e wijziging	Begroting 2025
Deelnemersbijdragen			
Rente schatkist	0	0	8
Toegerekende deelnemersbijdragen	608	544	602
Transparantie BTW	120	114	121
Saldo van baten en lasten	***728***	***658***	***731***
Gerealiseerd resultaat	**728**	***658***	***731***

2.3.3.2 Overzicht algemene dekkingsmiddelen

De algemene dekkingsmiddelen zijn die inkomsten die geen specifiek bestedingsdoel kennen. Het BBV schrijft voor een overzicht algemene dekkingsmiddelen op te nemen. In onderstaand overzicht worden de bedragen voor de begroting van 2024 t/m 2028 weergegeven evenals realisatiecijfers van 2023. Omdat conform de regeling taakvelden de deelnemersbijdrage toegerekend dient te worden aan de taakvelden waaraan zij besteed wordt, is bij het Plassenschap geen sprake van algemene dekkingsmiddelen.

	2023 realisatie	2024 Begroting	2025 begroting	2026 begroting	2027 begroting	2028 begroting
Lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is	0	0	0	0	0	0
Algemene uitkeringen	0	0	0	0	0	0
Dividend	0	0	0	0	0	0
Saldo financieringsfunctie	0	0	0	0	0	0
Overige algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0	0	0
Totaal algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0	0	0

2.3.3.3 Bedrag onvoorzien

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording is het verplicht het jaarlijks opgenomen bedrag voor onvoorziene lasten in de begroting afzonderlijk te presenteren. De omvang van de post onvoorzien is gebaseerd op circa 0,1% van de totale lasten en bedraagt voor 2025 € 3.400.

	2023 realisatie	2024 Begroting na wijziging	2025 begroting	2026 begroting	2027 begroting	2028 Begroting
Post onvoorzien	0	3.100	3.400	3.600	4.200	4.100
In % totale lasten	0%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%

2.3.3.4 Overzicht overhead

Sinds de begroting van 2018 moeten gemeenschappelijke regelingen overhead centraal begroten en verantwoorden in de begroting en jaarstukken. Voor 2025 zijn, evenals in voorgaande jaren, de kosten voor overhead separaat opgenomen. Onder overhead wordt verstaan het geheel van functies gericht op sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Enkele voorbeelden van overhead zijn: leidinggevende primair proces, juridische zaken, facilitaire zaken, ICT, huisvesting en financiën, toezicht en controle op de eigen organisatie. Deze werkzaamheden worden sinds 2023 voor het Plassenschap uitgevoerd door de gemeente Wijdemeren. Het is verplicht een overzicht van kosten van overhead op te nemen.

Bedragen x € 1.000

Overhead	Begroting 2024	Begroting 2024 Na 1e wijziging	Begroting 2025
Lasten	720	650	674
Baten	720	650	674
Saldo van baten en lasten	***0***	***0***	***0***
Toevoegingen aan reserves	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**0**	***0***	**0**

3 Paragrafen

Op grond van het BBV is het verplicht om voor zeven programma-overschrijdende thema's verantwoording af te leggen in een afzonderlijke paragraaf. Voor het Plassenschap geldt dat, gelet op de aard van de activiteiten van het Plassenschap, niet alle paragrafen van toepassing zijn. Om die reden zijn alleen die paragrafen opgenomen die van toepassing zijn.

Paragaaf	Wel/niet opgenomen	Toelichting
Lokale heffingen	Wel	Zie §3.1. Terug naar de gemeenten.
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	Wel	Zie §3.2
Onderhoud kapitaalgoederen	Wel	Zie §3.3
Financiering	Wel	Zie §3.4
Bedrijfsvoering	Wel	Zie §3.5
Verbonden partijen	Wel	Er zijn geen verbonden partijen
Grondbeleid	Niet	LSD voert geen grondbeleid.

3.1 Paragraaf lokale heffingen

Het Plassenschap Loosdrecht e.o. verleende ontheffing van een aantal verboden die waren opgenomen in de Verordening Plassenschap Loosdrecht e.o., het Besluit Motorboten, Voorrangsregeling Mijndense sluis en de Woonschepenverordening. Deze taak is m.i.v. 2023 teruggevallen naar de beide gemeenten. Wijdemeren verzorgt de uitvoering, mede namen Stichtse Vecht. De tarieven voor de ontheffingen zijn op basis van de (met indexatie) door het schap geheven tarieven in de gemeentelijke tarieven overgenomen. In 2022 heeft het schap nog baten gegenereerd, vanaf 2023 zijn deze komen te vervallen.

3.2 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

De risico's van het Plassenschap hebben zowel betrekking op de te realiseren exploitatie-opbrengsten als op de kosten voor beheer & onderhoud vanwege achterstanden in het onderhoud, klimaatveranderingen en kostenstijging als gevolg van de diverse problemen in de wereld. Het schap onderscheidt de volgende risico's:

	Omschrijving risico	Bedrag	Wanneer	Frequentie
1	Erfpacht en huur	17.000	2025 e.v.	Jaarlijks
2	Schutgelden Mijndense sluis	10.000	2025 e.v.	Jaarlijks
3	Bestrijding overmatige waterplanten	40.000	2025 e.v.	Jaarlijks
4	Rente	26.000	2025 e.v.	Jaarlijks
5	Klimaatverandering	40.000	2025 e.v.	Jaarlijks
6	Marktwerking	29.000	2025 e.v.	Jaarlijks
7	Uitkomsten beheerplan, MJOP en MJIP	PM	n.v.t.	n.v.t.
8	Onvoorziene risico's	50.000	2025 e.v.	Jaarlijks
	Totaal	**212.000**	en P.M.	
	Totaal bij 50% risico	**106.000**		

We gaan er niet vanuit dat alle onder dit volgnummer genoemde risico's zich tegelijkertijd zullen voordoen. Om hiervoor te corrigeren wordt een percentage van 50% berekend over het totaal berekende risicobedragen. Deze verlaging van het percentage uit de begroting 2023 van 90% naar 50% sluit meer aan bij de realiteit.

3.2.1 Erfpacht en huur

De geraamde omzet uit erfpacht en verhuur bedraagt ca. € 340.000. Het risico dat de exploitant niet aan zijn verplichtingen kan voldoen is aanwezig. Het risico wordt ingeschat op 5% van de omzet, zijnde € 17.000.

3.2.2 Schutgelden Mijndense Sluis

De omzet die is gerealiseerd met het schutten bij de Mijndense Sluis is in 2023 achtergebleven bij het gemiddelde van de jaren daarvoor. De opbrengsten bij de sluis zijn sterk weersafhankelijk. Bij normale weersomstandigheden is de raming realistisch. Bij tegenvallende weersomstandigheden kan de opbrengst zomaar € 10.000 lager uitvallen.

3.2.3 Bestrijding hinderlijke waterplanten

Bestrijding van hinderlijke waterplanten is een project van de Aanpak Oostelijke Vechtplassen (OVP), waarbinnen een gezamenlijk plan – thans nog concept - is opgesteld. De gedachten zijn tot nu toe: de verschillende beherende overheden dragen hun eigen kosten; voor het uitvoeren van maatregelen bij bedrijven wordt aan 50% cofinanciering gedacht, waarvoor externe dekking wordt gezocht. Ook wordt een fonds gevormd voor bijzondere omstandigheden. Het schap is bereid aan de uitvoering van de plannen mee te werken maar niet bereid om extra geld beschikbaar te stellen voor een calamiteitenfonds en een innovatiefonds. Bij de berekening van het risico wordt alleen gerekend met kosten van bestrijding van hinderlijke waterplanten in vaarwateren die in eigendom c.q. beheer bij het Plassenschap zijn. Omdat het onzeker is of en in welke mate waterplanten in de eigendommen van het schap in de toekomst bestreden moeten worden, is niet bekend wat dit financieel voor het Plassenschap betekent. Als risico voor het schap ramen we, op basis van aannames een bedrag van € 40.000.

3.2.4 Rente

Het rentepercentage voor nieuwe vaste geldleningen is voor 2025 geraamd op 3,5%. Dit percentage is gebaseerd op een reële inschatting van de marktrente op het moment van afsluiten. Voor de periode 2024 tot en met 2027 moet naar verwachting per jaar 2,6 miljoen vreemd vermogen worden aangetrokken. Een rente van 1,0% hoger dan de verwachte 3,5% resulteert in structurele extra lasten van € 26.000 per jaar.

3.2.5 Klimaatverandering

Een belangrijke tendens is te zien in de merkbare gevolgen van klimaatveranderingen voor de onderhoudsmaatregelen. Er moet rekening worden gehouden met de volgende aspecten:

3.3 langer groeiseizoen (waardoor extra maaibeurten nodig zijn, die extra kosten met zich meebrengen);
3.4 droogte, waarmee begroeiingen verloren gaan;
3.5 wateroverlast (beschadiging van oevers, beschoeiingen en beplanting);
3.6 ontwikkeling van ziektes en exoten.

Elk seizoen is anders en onderhoudswerkzaamheden zijn lastig te vergelijken per jaarschijf. Droogte, extra water en extra maaien zijn lastig te kwantificeren. Op basis van de ervaringscijfers in eerdere jaren hebben we het risico, conform voorgaande jaren, ook voor 2025 ingeschat op € 40.000.

3.2.6 Marktwerking

De prijzen zijn redelijk gestabiliseerd na een forse toename in de afgelopen jaren. De opgestelde beheerplannen zijn bepaald op basis van prijspeil 2023. Het CPB verwacht een normale stijging van de kosten in de komende jaren. Als prijsrisico ramen we 5% van het totale jaarlijkse onderhoudsbedrag excl. BTW zijnde € 29.000.

3.2.7 Beheerplan, MJOP en MJIP

In 2023 heeft een complete inventarisatie van het gebied plaatsgevonden en zijn de daaruit volgende onderhouds- en vervangingsmaatregelen in en een nieuw opgesteld MJOP en MJIP vastgelegd. Deze plannen zijn door het bestuur vastgesteld.

Er is sprake van achterstanden in het onderhoud, waarvoor een voorziening groot onderhoud is getroffen. In de periode 2024-2027 zullen de achterstanden in het groot onderhoud worden weggewerkt. Na deze periode zal een reguliere cyclus van groot onderhoud starten. Op basis van deze plannen uit het MJIP en MJOP zijn de risico's op het gebied van groot onderhoud en vervangingsinvesteringen, zover ons nu bekend, weggenomen. Het risico wordt nu PM geraamd.

3.2.8 Onvoorziene risico's

Naast bovengenoemde grote risico's heeft onze gemeenschappelijke regeling te maken met kleinere risico's, zoals het illegaal dumpen van giftige afvalstoffen, niet verhaalbare vernielingen en wijzigingen in wetgeving met mogelijk financiële gevolgen. Deze worden niet afzonderlijk benoemd en gekwantificeerd, maar hiervoor wordt gedurende de meerjaren termijn een gelijkblijvend risicobedrag aangehouden van € 50.000.

3.3 Inventarisatie en toelichting beschikbare weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit is het totaal aan middelen waarover Plassenschap Loosdracht beschikt om niet begrote financiële tegenvallers op te vangen. Net als tegenvallers kan ook de weerstandscapaciteit worden onderverdeeld in incidenteel en structureel. Incidentele weerstandscapaciteit is aanwezig in de vorm van begrotingsposten voor onvoorzien en aanwezige reserves met een weerstandsfunctie. Structurele weerstandscapaciteit betreft de middelen die permanent ingezet kunnen worden om tegenvallers in de exploitatie op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van bestaande taken. Het gaat dan om herschikking binnen bestaande budgetten van het Plassenschap Loosdrecht e.o.

De omvang van de incidentele en de structurele weerstandscapaciteit worden hieronder gepresenteerd.

3.3.1 Incidentele weerstandscapaciteit

	Begroot 2025
Algemene reserve (afgerond)	58
Resultaat 2023	429
Stille reserves materiële vaste activa[1]	0
Post onvoorzien in de begroting	3
Totaal incidentele weerstandscapaciteit	**490**

3.3.2 Structurele weerstandscapaciteit

	Beschikbaar 31-12-2023
Heroverweging bestaand beleid	P.M.
Totaal structurele weerstandscapaciteit	0

Heroverweging bestaand beleid

In het transitiejaar 2023 zijn de formatie, het regulier en groot onderhoud en de vervangingsinvesteringen tegen het licht gehouden. Dit heeft geleid tot beheerplannen en een meerjarig investeringsplan. Dit alles om de basis op orde te krijgen. Van nieuw beleid is geen sprake.

De materiele vaste activa zijn conform het BBV gewaardeerd op verkrijgings- of vervaardigingprijs dan wel lagere marktwaarde. Indien de marktwaarde echter boven de verkrijgings- of vervaardigingsprijs ligt dan is sprake van een stille reserve. Deze wordt gekapitaliseerd bij verkoop van het betreffende actief.

3.3.2.1 Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft de relatie weer tussen de risico's en de weerstandscapaciteit.

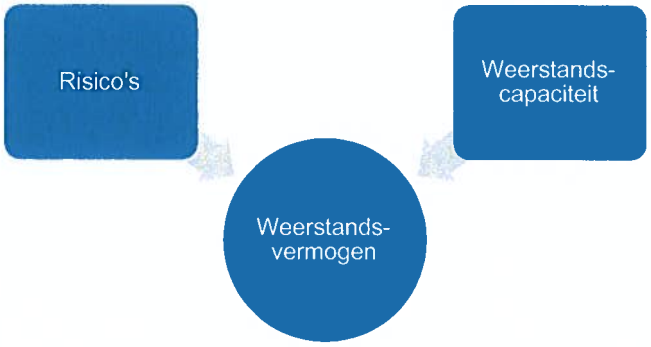

Het bestuur heeft al in de kadernota 2024 vastgelegd dat per ultimo 2026 de algemene reserve minimaal gelijk moet zijn aan de omvang van de gekwantificeerde risico's. Door het batig resultaat over 2023 van naar verwachting ca. € 429.000, kan door het resultaat te bestemmen ten behoeve van de algemene reserve, de weerstandspositie van het Plassenschap sterk worden verbeterd. Hierdoor kunnen de afgesproken extra stortingen in de algemene reserve, in ieder geval voorlopig, achterwege blijven.

De beschikbare weerstandscapaciteit wordt, inclusief het resultaat over 2023, voor 2025 begroot op € 490.000 (begroting 2024 na 1e wijziging € 59.000).

Het weerstandsratio wordt berekend door de risico's te delen door de beschikbare weerstandscapaciteit.
Op basis van de beschikbare weerstandscapaciteit van afgerond € 470.000 en
Op basis van de berekende risico's van per saldo € 101.000 komt de verhouding tussen het weerstandsvermogen en de risico's in de begroting 2025 uit op 4,7.

Relatie weerstandsvermogen en financiële kengetallen

Gemeenschappelijke regelingen zijn verplicht in de paragraaf weerstandsvermogen een zestal financiële kengetallen op te nemen voor het laatste rekeningjaar, het lopende begrotingsjaar en het nieuwe begrotingsjaar.

In onderstaande tabel zijn de betreffende kengetallen opgenomen en vervolgens voorzien van een beoordeling. De kengetallen grondexploitaties en onbenutte belastingcapaciteit zijn als niet van toepassing opgenomen omdat het Plassenschap Loosdrecht geen grondexploitaties heeft en geen gemeentelijke belastngen oplegt.

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Netto schuldquote	8%	203%	282%	327%	347%	358%
Netto schuldquote gecorrigeerd	118%	203%	282%	327%	347%	358%
Solvabiliteit	14%	12%	8%	6%	3%	3%
Kengetal grondexploitatie	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Structurele exploitatieruimte	15%	0%	0%	0%	0%	0%
Onbenutte belastingcapaciteit	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Omdat de kengetallen in de eerste plaats bedoeld zijn om inzicht te geven in de financiële positie ten behoeve van de horizontale verantwoording, is een externe normering niet aan de orde. Het is de rol van het bestuur om aan de hand van de kengetallen de financiële positie te duiden en indien nodig bijstellingen voor te stellen. Het bestuur volgt de tot nog toe gestelde normen ten aanzien van de financiële kengetallen:

- Schuldquote: Indien de schuldquote groter dan 130% wordt is het zaak te beoordelen of maatregelen nodig zijn.
- Situatie Plassenschap. De netto schuldquote komt de komende jaren structureel ver boven 130% uit. De belangrijkste taak van het Plassenschap is de instandhouding van het gebied inclusief de daarmee gepaard gaande vervangingsinvesteringen. Doordat er de komende jaren een omvangrijk investeringspakket ligt in het gebied en het schap nauwelijks eigen vermogen heeft, lijkt een sterke toename van de netto schuldquote onontkoombaar. Vervanging van beschoeiingen, investeringen in sluizen, gebouwen en materieel zullen plaatsvinden met behulp van vreemd vermogen, de daaruit volgende kapitaallasten vormen een belangrijke onderdeel van het totale budget van het Plassenschap. Het tekort van de exploitatie van het Plassenschap is een verplichte bijdrage voor de deelnemers. Zolang zij die bijdrage voldoen zegt het kengetal dat er veel extern is gefinancierd, maar is er geen reden om investeringen te temporiseren of te stoppen. Een mogelijke optie is dat (een deel van) de deelnemers ervoor kiest om hun aandeel in investeringen ineens te betalen, op die manier wordt een lagere netto schuldquote bereikt.

- Solvabiliteit: Deze moet tenminste 15% bedragen. Ook hier geldt door een sterk toegenomen vreemd vermogenpositie, zonder dat het eigen vermogen toeneemt, volgt in een sterke afname van de solvabiliteitsratio.

- Structurele exploitatieruimte: Deze moet ten minste 0,0% bedragen.

- Weerstandsvermogen: de verhouding tussen het *weerstandsvermogen* en de risico's zoals gekwantificeerd in de risicoparagraaf van de begroting en jaarstukken dient minimaal 1:1 te zijn. Afgesproken is dat het weerstandsvermogen per ultimo 2026 weer een ratio van 1 moet hebben. Doordat de rekening 2023 sluit met een batig saldo van bijna € 429.000, kan door resultaatbestemming de algemene reserve worden versterkt en stijgt de ratio tot ver boven de 1.

3.4 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

In 2023 is samen met een viertal adviesbureaus op basis van onder andere een tweetal schouwen en nadere inspecties, drie beheerplannen opgesteld. Het betreft het Beheerplan Areaal Plassenschap Loosdrecht e.o. (voor de terreinen, eilanden en vaarwegen), het "Beheerplan Vastgoed" en het "Beheerplan Sluizen". Daarnaast is er op basis van eerdere inspecties en kennis bij het huidige personeel een bureaustudie gedaan naar de staat van onderhoud van de beschoeiingen.

Op basis van de hierboven genoemde beheerplannen en bureaustudies zijn de benodigde budgetten voor het Dagelijks Onderhoud (DO) en het Groot Onderhoud (GO) berekend en is een meerjareninvesteringsplan (MJIP >10 jaar) voor de vervangingsinvesteringen (VV) opgesteld.

Op 6 september 2023 heeft het bestuur van Plassenschap Loosdrecht e.o. besloten om de beheerplannen en het meerjareninvesteringsplan (MJIP) als uitgangspunt te gebruiken voor het opstellen van het vierjarig Uitvoeringsplan en het vierjarig Financieel Perspectief.

3.5 Paragraaf financiering

3.5.1 Beleidsuitgangspunten

Het optimaliseren van de renteresultaten binnen de kaders van de Wet FIDO (Wet Financiering Decentrale Overheden) respectievelijk de limieten en richtlijnen van het Treasurystatuut.

3.5.2 Risicobeheer

De Wet financiering decentrale overheden vermeldt twee normen. Het doel is te voorkomen dat bij herfinanciering van leningen bij aanzienlijk hogere rente grote schokken optreden in de hoogte van de rente die het schap moet betalen. De normen beperken de budgettaire risico's.

3.5.3 Kasgeldlimiet

In de Uitvoeringsregeling Financiering Decentrale Overheden (UFDO) geeft het ministerie aan tot welk bedrag gemeenschappelijke regelingen mogen financieren met kortlopende geldleningen: de kasgeldlimiet. Het betreft een percentage van het totaal van de begroting, zijnde momenteel 8,2 %. Als de gemeenschappelijke regeling deze kasgeldlimiet structureel overschrijdt, dient ze de kortlopende schuld om te zetten in een langlopende schuld. Met name bij korte financiering is er sprake van een renterisico.

De verwachte kasgeldlimiet voor 2025 kan als volgt worden weergegeven: Totaal van de lasten begroting 2025 € 3.359.000 (2024 na 1e wijziging € 3.093.900). De verwachte limiet is 8,2% zijnde afgerond € 275.400 (2024 na 1e wijziging € 253.700).

3.5.4 Renterisiconorm

De renterisiconorm is een bedrag ter grootte van een percentage van het begrotingstotaal, met als doel het beperken van de gevolgen van een stijgende rente op de rentelasten van het schap. De norm stelt dat per jaar maximaal 20% van het begrotingstotaal in aanmerking mag komen voor verplichte aflossingen en renteherzieningen.

De verwachte renterisiconorm voor 2025 kan als volgt worden weergegeven. Totaal van de lasten begroting 2025 € 3.359.000 (2024 na 1e wijziging € 3.093.900). De limiet is 20% zijnde afgerond € 671.800 (2024 na 1e wijziging € 618.800). De begrote aflossingen voor 2025 zijn € 285.000 (gelijk 2024 € 285.000) zodat deze binnen de limiet passen.

3.5.5 Mutaties in de leningenportefeuille

Omschrijving (bedragen x €1.000)	2025	2026	2027	2028
Stand per 1 januari	5.803	9.281	11.350	13.331
Nieuwe leningen	3.763	2.414	2.461	1.741
Reguliere aflossing	285	345	480	584
Stand per 31 december	**9.281**	**11.350**	**13.331**	**14.488**

Op basis van het vastgestelde MJIP wordt in deze begrotingsperiode in totaal € 10.380.000 aan nieuwe leningen opgenomen. Dit is met name ter afdekking van voorgenomen investeringen en om te waarborgen dat vaste activa ook met vaste passiva worden gefinancierd.

Het meerjareninvesteringsplan (MJIP) is voor een belangrijk deel bepalend voor de omvang van de toekomstige leningenportefeuille.

3.5.6 BBV en rentetoerekening

Het BBV bevat voorschriften met betrekking tot de rentetoerekening. De interne rentetoerekening is afhankelijk van de verhouding netto rentelasten afgezet tegen de integraal gefinancierde activa. Het schap heeft geen grondexploitaties zodat een aparte renteberekening hiervoor buiten beschouwing kan worden gelaten. Projectfinanciering is eveneens niet van toepassing.

De interne rentetoerekening loopt via het taakveld 0.5 treasury. Conform historie wordt er geen renteresultaat begroot en worden de netto rentelasten 100% verdeeld naar de omvang van de vaste activa. Over reserves, voorzieningen en eigen vermogen wordt geen rente toegerekend.

3.6 Paragraaf bedrijfsvoering

3.6.1 Bedrijfsvoering

In de begroting van het schap is geen apart programma bedrijfsvoering opgenomen. Dit komt omdat de bedrijfsvoering inclusief al het personeel is ondergebracht bij de gemeente Wijdemeren. Hiertoe worden De personeels- en apparaatskosten worden in eerste instantie binnen de begroting van de gemeente Wijdemeren geraamd. Op basis van werkelijk gemaakte uren worden de kosten doorbelast aan het Plassenschap. Over deze door te belasten uren is voor 2025 een voorlopig opslag overhead geraamd Van 25,2%.

3.6.2 Overhead en toerekening personeelskosten

Overeenkomstig het BBV dienen de kosten van overhead verantwoord te worden op een afzonderlijk daarvoor aangewezen taakveld. Dit betreft enerzijds (een percentage van) de personele kosten zoals management en medewerkers van ondersteunende afdelingen. Anderzijds betreft het apparaatskosten zoals ICT en huisvesting.

Direct toewijsbare personeels- en apparaatskosten dienen op het taakveld verantwoord te worden waar deze betrekking op hebben. De verdeling op taakveldniveau is in bijlage 4 van deze begroting opgenomen.

De (doorbelaste) overhead voor de begroting 2025 is bepaald op afgerond € 731.000 (2024 na 1e wijziging € 658.000) waarvan € 415.000 (2024 na 1e wijz. € 342.000) aan personeelslasten. De overige kosten van overhead bestaan uit de doorbelaste overhead (apparaatslasten) vanuit de gemeente Wijdemeren.

3.7 Paragraaf verbonden partijen

Het Plassenschap Loosdrecht e.o. is een gemeenschappelijke regeling en heeft sinds de opheffing van Recreatie Midden-Nederland geen verbonden partijen.

4 Overzicht baten en lasten per programma en toelichting

M.i.v. 2024 zijn de programma's 1,3 en 4 samengevoegd tot 1 programma "Beheer, onderhoud en exploitatie". De cijfers uit de jaarrekening 2023 worden hier ook samengevoegd weergegeven.

Programma	Rekening 2023	Begroting 2024 na 1e wijz.	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Lasten						
Programma 1 Beheer, onderhoud en exploitatie	2.070.358	2.435.900	2.628.000	2.835.800	3.398.400	3.211.500
Programma 2 Algemeen (incl. overhead)	409.138	658.000	731.100	763.100	792.500	821.300
• *Waarvan overhead*	409.138	649.700	674.400	704.100	730.800	757.700
• *Waarvan onvoorzien*	0	3.100	3.400	3.600	4.200	4.100
• *Waarvan overig*	0	5.200	53.300	55.400	57.500	59.500
Totaal lasten	**2.479.496**	**3.093.900**	**3.359.100**	**3.598.900**	**4.190.900**	**4.032.800**
Baten						
Programma 1 Beheer, onderhoud en exploitatie	2.001.838	2.367.400	2.559.500	2.767.300	3.010.200	3.211.500
Programma 2 Algemeen (incl. overhead)	838.002	658.000	731.100	763.100	792.500	821.300
• *Waarvan overhead*	0	649.700	674.400	704.100	730.800	757.700
• *Waarvan onvoorzien/overig*	0	8.300	56.700	59.000	61.700	63.600
Totaal baten	**2.839.840**	**3.025.400**	**3.290.600**	**3.530.400**	**3.802.700**	**4.032.800**
Saldo van baten en lasten	**360.343**	**68.500**	**68.500**	**68.500**	**388.200**	**0**
Mutaties reserves						
Toevoegingen aan reserves	2.393	2.400	2.400	2.400	2.400	0
Onttrekkingen aan reserves	70.914	70.900	70.900	70.900	390.600	0
Totaal mutaties reserves	**-68.521**	**-68.500**	**-68.500**	**-68.500**	**-388.200**	**0**
Geraamd resultaat	**428.684**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

De baten, lasten en mutaties in reserves zijn gebaseerd op de beleidsinhoudelijke doelstellingen zoals per programma opgenomen in het programmaplan. Voor een nadere toelichting verwijzen wij daarom naar de individuele programma's in het programmaplan.

5 Overzicht baten en lasten per kostensoort

	Begrotingspost	Rekening 2023	Begroting 2024 1e wijziging	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
1a	Wij: Doorbel. personeelskst. (incl bestuurssecr.)	511.135	1.028.000	1.058.000	1.105.600	1.148.700	1.193.500
1b	Wij: Doorbel. overhead/apparaatskst.	117.870	267.300	266.700	278.700	289.600	300.900
3	Kwaliteitsbijdrage toezicht en handhaving aan derden	315.000	327.900	340.700	352.400	363.200	374.300
5	Personeel derden (sluiswachters)	206.383	37.900	45.200	46.300	47.400	48.500
7a	Rente en afschrijvingen (bestaand)	291.881	321.400	353.500	353.300	329.200	333.400
7b	Rente en afschrijvingen (nieuw)	-	24.700	163.500	305.200	510.000	644.300
11	Bestuurs- en apparaatskosten	48.533	43.300	44.400	45.500	46.500	47.600
13	Belastingen en verzekeringen	41.593	32.900	43.100	44.100	45.100	46.100
15	Energie- en waterkosten	30.759	26.600	32.600	33.400	34.200	35.000
17	Onderhoud en vuilafvoer	548.189	668.300	684.900	701.400	717.600	734.100
17a	Gebiedsakkoord, baggeren	70.914	70.900	70.900	70.900	390.600	-
17b	Routebureau, bijdrage	25.299	22.200	27.300	28.200	29.000	30.000
19	Voorziening groot onderhoud	269.387	212.200	217.500	222.700	227.800	233.000
21	Publiciteits- en overige kosten	2.554	7.200	7.400	7.600	7.800	8.000
25	Onvoorzien	-	3.100	3.400	3.600	4.200	4.100
	Totaal lasten	**2.479.496**	**3.093.900**	**3.359.100**	**3.598.900**	**4.190.900**	**4.032.800**
2	Opbrengsten van eigendommen	417.623	408.000	425.300	433.500	441.500	449.700
6	Rente	45.416	-	8.000	6.000	6.000	6.000
8	Overige baten	81.109	62.500	66.600	68.200	69.800	71.400
10	Externe baten toezicht en handhaving	220.844	215.700	223.700	231.000	237.900	245.000
14	**Dekkingsmiddelen**	**2.074.848**	**2.339.200**	**2.567.000**	**2.791.700**	**3.047.500**	**3.260.700**
14a	*Deelnemersbijdragen (begroting 24)*	*1.859.859*	*1.856.100*	*1.917.200*	*1.956.400*	*1.986.300*	*2.045.300*
14b	*Deelnemersbijdragen (extra)*	-	*54.800*	*204.400*	*373.300*	*584.000*	*722.800*
14c	*Instandhoudingsbijdrage*	-	*112.200*	*117.000*	*121.400*	*125.300*	*129.000*
14d	*Transparantie BTW*	*214.989*	*316.100*	*328.400*	*340.600*	*351.900*	*363.600*
	Totaal baten	**2.839.840**	**3.025.400**	**3.290.600**	**3.530.400**	**3.802.700**	**4.032.800**
	Saldo van baten en lasten	**360.343**	**(68.500)**	**(68.500)**	**(68.500)**	**(388.200)**	**-**
	Toevoegingen aan reserves	2.393	2.400	2.400	2.400	2.400	-
	Onttrekkingen aan reserves	70.914	70.900	70.900	70.900	390.600	-
	Gerealiseerd resultaat	**428.864**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**

6 Overzicht incidentele baten en lasten

6.3 Overzicht incidentele baten en lasten en toelichting

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en de notitie Incidentele baten en lasten van de Commissie BBV is het verplicht een overzicht op te nemen van de incidentele baten en lasten in de begroting inclusief een toelichting op de belangrijkste posten hieruit.

In euro's

Omschrijving	2025	2026	2027	2028
Incidentele lasten				
Betaling OVP	70.900	70.900	390.600	0
Totaal incidentele lasten	***70.900***	***70.900***	***390.600***	***0***
Incidentele baten				
Totaal incidentele baten	***0***	***0***	***0***	***0***
Mutaties in reserves				
Incidentele toevoegingen aan reserves	2.400	2.400	2.400	0
Incidentele onttrekkingen aan reserves	70.900	70.900	390.600	0
Totaal incidentele mutaties in reserves	***68.500***	***68.500***	***388.200***	***0***
Saldo incidentele baten en lasten	**-2.400**	**-2.400**	**-2.400**	**0**

Onderstaand zijn de belangrijkste incidentele baten, lasten en reservemutaties (groter dan € 50.000) toegelicht:

- Op basis van het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen heeft Plassenschap Loosdrecht een verplichting om in totaal € 906.000 bij te dragen, deze bijdragen loopt volgens een vastgesteld kasritme van € 70.900 tot-en-met 2027. Om dit te bereiken dient er jaarlijks een klein aanvullend bedrag van € 2.400 gestort te worden in de reserve.

6.4 Presentatie van het structureel begrotingssaldo

Om inzicht te bieden in het structureel begrotingssaldo is onderstaand opgenomen wat het effect is van de incidentele baten en lasten op de begroting 2025-2028. Dit overzicht is gebaseerd op het modeloverzicht zoals geadviseerd door de Commissie BBV in de notitie Incidentele baten en lasten.

	2025	2026	2027	2028
Saldo van baten en lasten	68.500	68.500	388.200	0
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-68.500	-68.500	-388.200	0
Begrotingssaldo na bestemming	**0**	**0**	**0**	**0**
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	-2.400	-2.400	-2.400	0
Structureel begrotingssaldo (positief bedrag = tekort)	**-2.400**	**-2.400**	**-2.400**	**0**

7 Uiteenzetting van de financiële positie

7.3 Financiële gevolgen bestaand en nieuw beleid

De begroting 2025 van het Plassenschap is conform de opgaven een beleidsarme begroting voor wat betreft nieuwe ontwikkelingen. Het vastgestelde meerjarig investeringsplan m.b.t. noodzakelijke vervangingsinvesteringen is wel volledig geraamd.

7.4 geprognosticeerde begin- en eindbalans van het begrotingsjaar

(Bedragen in €)	2023	**2024**	2025	2026	2027	2028
Activa						
Immateriële vaste activa	0	0	0	0	0	0
Materiële vaste activa	5.597.200	8.008.700	10.981.700	13.062.700	14.573.200	15.790.900
Totaal vaste activa	***5.597.200***	***8.008.700***	***10.981.700***	***13.062.700***	***14.573.200***	***15.790.900***
Uitzettingen < 1 jaar	1.513.600	300.000	300.000	300.000	400.000	400.000
Liquide middelen	132.300	150.000	150.000	150.000	150.000	150.000
Overlopende activa	357.900	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000
Totaal vlottende activa	***2.003.800***	***500.000***	***500.000***	***500.000***	***600.000***	***600.000***
Totaal activa	**7.601.000**	**8.508.700**	**11.481.700**	**13.562.700**	**15.173.200**	**16.390.900**
Passiva						
Eigen vermogen	1.080.600	1.012.000	943.500	875.000	486.800	486.800
Voorzieningen	1.179.800	844.200	775.000	660.500	880.200	880.200
Vaste schuld	3.909.300	5.802.700	9.280.500	11.349.300	13.330.700	14.488.400
Totaal vaste passiva	***6.169.700***	***7.658.900***	***10.999.000***	***12.884.800***	***14.697.700***	***15.855.400***
Vlottende schuld	953.900	500.000	400.000	400.000	400.000	400.000
.Overlopende passiva	477.400	349.800	82.700	277.900	75.500	135.500
Totaal vlottende passiva	***1.431.300***	***849.800***	***482.700***	***677.900***	***475.500***	***535.500***
Totaal passiva	**7.601.000**	**8.508.700**	**11.481.700**	**13.562.700**	**15.173.200**	**16.390.900**

7.5 EMU-saldo

Het (EMU-saldo) is het saldo van de inkomsten en uitgaven van de overheid. Decentrale overheden moeten inzicht geven in de berekening van hun aandeel in dit EMU-saldo. Deze informatie wordt middels enquêtes aangeleverd bij het CBS. Voor de EMU-enquête worden de gemeenten, de provincies en de waterschappen integraal waargenomen. Bij de gemeenschappelijke regelingen wordt een deelwaarneming gedaan. Een gemeenschappelijke regeling valt binnen de deelwaarneming indien het totaal aan baten of lasten op de exploitatierekening groter is dan 20 miljoen euro. Omdat het begrotingstotaal van het Plassenschap onder deze grens van € 20 miljoen ligt is toelichting van het EMU saldo niet verplicht en derhalve niet opgenomen.

7.6 Meerjaren investeringsbegroting (MJIP 2024-2028)

In 2023 is een **nieuw** meerjarig investeringsprogramma (MJIP2024-2035) opgesteld, die de vervangingsinvesteringen gedurende een langere periode inzichtelijk maakt.

In deze begroting is van het meerjarig investeringsprogramma, de periode 2024-2028 verwerkt. De investeringen zijn gebaseerd op de netto-investering (investering -/- eventueel van derden ontvangen specifieke bijdrage/subsidie). Op investeringen wordt afgeschreven vanaf het jaar volgend op het jaar van ingebruikname van het activum.

Dit investeringsplan heeft grote gevolgen voor de omvang van de balans (materiele vaste activa versus vaste schulden) en daaruit volgende jaarlijkse kapitaallasten.

Overzicht investeringen 2024-2035					In euro's
Jaar	Beschoeiingen	Sluizen	Land-terreinen	Facilitair: materieel en vastgoed2	Eindtotaal
2024	€ 541.000	€ 346.000	€ 50.000	€ 473.500	€ 1.410.500
2025	€ 2.544.200	€ 308.900	€ 350.000	€ 60.000	€ 3.263.100
2026	€ 1.159.200	€ 744.400	€ 400.000	€ 110.500	€ 2.414.100
2027	€ 1.281.600	€ 649.200		€ 30.000	€ 1.960.800
2028	€ 1.674.000	€ 3.400		€ 64.000	€ 1.741.400
Eindtotaal	**€ 7.200.000**	**€ 2.051.900**	**€ 800.000**	**€ 738.000**	**€ 10.789.900**

7.7 Stand en verloop van de reserves en voorzieningen

Reserves zijn middelen die onder het eigen vermogen vallen en waarvan het algemeen bestuur over de inzet kan besluiten. Onderstaand is per reserve het verloop gedurende de begrotingsperiode weergegeven.

		2025			2026			2027			2028		
	Stand ultimo 2024	Bij	Af	Stand ultimo	Bij	Af	Stand ultimo	Bij	Af	Stand ultimo	Bij	Af	Stand ultimo
Algemene reserve													
Algemene reserve	58.000	-		58.000	-		58.000	-	-	58.000	-	-	58.000
Totaal algemene reserve	**58.000**	**-**		**58.000**	**-**	**-**	**58.000**	**-**	**-**	**58.000**	**-**	**-**	**58.000**
Bestemmingsreserves													
Oostelijke Vecht en Plassen	525.200	2.400	70.900	456.700	2.400	70.900	388.200	2.400	390.600	0	0	0	0
Inspecties	-			-			-			-			-
Totaal bestemmingsreserves	**525.200**	**2.400**	**70.900**	**456.700**	**2.400**	**70.900**	**388.200**	**2.400**	**390.600**	**0**	**0**	**0**	**0**
Rekeningresultaat	**429.000**	**0**	0	**429.000**	0	0	**429.000**	**0**	**0**	**429.000**	0	0	**429.000**
Totaal reserves	**1.012.200**	**2.400**	**70.900**	**943.700**	**2.400**	**70.900**	**875.200**	**2.400**	**70.900**	**487.000**	**0**	**0**	**487.000**

Voorzieningen zijn middelen die dienen ter dekking van risico's en verplichtingen waarvan de omvang redelijkerwijs kan worden ingeschat. Daarnaast kunnen voorzieningen gevormd ter egalisatie van lasten (bijv. groot onderhoud). Onderstaand is per voorziening het verloop gedurende de begrotingsperiode opgenomen

		2025			2026			2027			2028		
	Stand ultimo 2024	Bij	Af	Stand ultimo	Bij	Af	Stand ultimo	Bij	Af	Stand ultimo	Bij	Af	Stand ultimo
Voorzieningen													
Onderhoudsvoorziening	844.200	217.500	286.700	775.000	222.700	337.200	660.500	227.800	8.100	880.200	233.000	233.000	880.200
Totaal voorzieningen	**844.200**	**217.500**	**286.700**	**775.000**	**222.700**	**337.200**	**660.500**	**227.800**	**8.100**	**880.200**	**233.000**	**233.000**	**880.200**

Dit betreft de dotatie op basis van het door het bestuur van het Plassenschap in 2023 vastgestelde MJOP. Mede met de informatie uit dit MJOP is een vierjarig uitvoeringsplan opgesteld. Het uitvoeringsplan beslaat een periode tot en met 2027. Ook in 2028 wordt een dotatie groot onderhoud opgenomen. De onttrekking moet nog nader worden bepaald, maar wordt vooralsnog gelijkgesteld aan de dotatie (dit bedrag wordt jaarlijks aangepast op basis van de door het CPB geraamde inflatie).

7.8 Baten en lasten per taakveld

Conform artikel 7 lid 3 sub c van het BBV is het verplicht een overzicht van de geraamde baten en lasten per taakveld op te nemen in de begroting. Dit overzicht, inclusief de koppeling van taakvelden naar programma's, is hieronder opgenomen.

Taakveld	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
0.1 Bestuur	39.300	48.000	50.000	52.000	54.000
0.4 Overhead	728.300	674.400	704.100	730.800	757.700
0.8 Overige baten en lasten	3.200	3.400	3.600	4.200	4.100
2.3 Recreatieve havens	236.000	245.200	281.300	338.500	377.900
2.4 Economische havens en vaarwegen	20.900	183.200	196.600	244.600	316.200
3.4 Economische promotie	3.900	5.300	5.400	5.500	5.500
5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	1.999.000	2.083.600	2.238.900	2.701.100	2.400.600
7.3 Afvalstoffen	0	116.000	119.000	114.200	116.800
Totaal van de lasten	**3.030.600**	**3.359.100**	**3.598.900**	**4.190.900**	**4.032.800**
0.1 Bestuur	0	48.000	50.000	52.000	54.000
0.4 Overhead	0	674.400	704.100	730.800	757.700
0.8 Overige baten en lasten	0	3.400	3.600	4.200	4.100
2.3 Recreatieve havens	90.000	245.200	281.300	338.500	377.900
2.4 Economische havens en vaarwegen	3.300	183.200	196.600	244.600	316.200
3.4 Economische promotie	0	5.300	5.400	5.500	5.500
5.7 Openbaar groen en openluchtrecreatie	2.868.800	2.015.100	2.170.400	2.312.900	2.400.600
7.3 Afvalstoffen	0	116.000	119.000	114.200	116.800
Totaal van de baten	**2.962.100**	**3.290.600**	**3.530.400**	**3.802.700**	**4.032.800**
Saldo van baten en lasten	**68.500**	**68.500**	**68.500**	**388.200**	**0**
0.10 Mutaties reserves (stortingen)	2.400	2.400	2.400	2.400	0
0.10 Mutaties reserves (onttrekkingen)	70.900	70.900	70.900	390.600	0
Totaal resultaat van baten en lasten	**-68.500**	**-68.5000**	**-68.500**	**-388.200**	**0**
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

7.9 Deelnemersbijdrage 2025

In de nieuwe GR is een andere verdeelsleutel voor de deelnemersbijdragen opgenomen. Deze verdeelsleutel is vanaf de begroting 2023 toegepast.

De deelnemersbijdragen voor 2025 nemen t.o.v. de begroting 2024 na eerste wijziging met € 215.500 toe, dat is 10,65%. Deze toename bestaat voor € 65.900 (3,25%) uit autonome ontwikkelingen en voor € 149.600 (7,40%) uit extra toename als gevolg van de investeringen in het gebied. Ook in de jaren na 2025 is er een extra toename van de deelnemersbijdragen, ook deze toename wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de investeringen in het werkgebied.

De concept jaarrekening 2023 sluit met een batig saldo. Als bij resultaatbestemming, dit batig saldo wordt toegevoegd aan de algemene reserve, is het niet nodig extra middelen aan de deelnemers te vragen om de algemene reserve te versterken.

Op basis van het voorgaande worden de deelnemersbijdragen voor 2024-2028 als volgt:

Deelnemersbijdragen 2024-2028

Jaar	2024	2024	2025	2026	2027	2028
Deelnemersbijdragen begroting	Vast-gesteld	na 1e wijziging	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Deelnemersbijdragen (autonoom)	1.856.100	1.856.100	1.917.200	1.956.400	1.986.300	2.045.300
Deelnemersbijdragen (extra)	-	54.800	204.400	373.300	584.000	722.800
Instandhoudingsbijdrage	109.300	112.200	117.000	121.400	125.300	129.000
Subtotaal	**1.965.400**	**2.023.100**	**2.238.600**	**2.451.100**	**2.695.600**	**2.897.100**
Transparantie BTW	-	316.100	328.400	340.600	351.900	363.600
Totaal	**1.965.400**	**2.339.200**	**2.567.000**	**2.791.700**	**3.047.500**	**3.260.700**

Voor de bijdrage per deelnemer over de jaren 2024-2028, zie het overzicht op de volgende pagina.

Jaar	Vastgesteld of nieuw	Provincie Utrecht	Provincie Noord-Holland	Gemeente Stichtse Vecht	Gemeente Wijdemeren	Totaal
		25,61%	**29,30%**	**17,76%**	**27,33%**	**100,00%**
Begroting 2024 na 1e wijziging						
2024	Bijdragen	518.116	592.768	359.303	552.913	2.023.100
2024	Transparantie BTW	80.953	92.617	56.139	86.390	316.100
2024	**Totaal**	**599.069**	**685.386**	**415.442**	**639.303**	**2.339.200**
Begroting 2025						
2025	Bijdragen	573.305	655.910	397.575	611.809	2.238.600
2025	Transparantie BTW	84.103	96.221	58.324	89.752	328.400
2025	**Totaal**	**657.409**	**752.131**	**455.899**	**701.561**	**2.567.000**
Begroting 2026						
2026	Bijdragen	627.727	718.172	435.315	669.886	2.451.100
2026	Transparantie BTW	87.228	99.796	60.491	93.086	340.600
2026	**Totaal**	**714.954**	**817.968**	**495.806**	**762.972**	**2.791.700**
Begroting 2027						
2027	Bijdragen	690.343	789.811	478.739	736.707	2.695.600
2027	Transparantie BTW	90.122	103.107	62.497	96.174	351.900
2027	**Totaal**	**780.465**	**892.918**	**541.236**	**832.882**	**3.047.500**
Begroting 2028						
2028	Bijdragen	741.947	848.850	514.525	791.777	2.897.100
2028	Transparantie BTW	93.118	106.535	64.575	99.372	363.600
2028	**Totaal**	**835.065**	**955.385**	**579.100**	**891.149**	**3.260.700**

PLASSENSCHAP LOOSDRECHT

TELEFOON
14 035

POSTADRES
Postbus 190
1230 AB Loosdrecht

BEZOEKADRES
Rading 1
1231 KB Loosdrecht

ONLINE
www.wijdemeren.nl
info@wijdemeren.nl

FINANCIEEL
IBAN NL68 BNGH 0285012290
BIC BNGH NL2G
BTW NL804162591B01
KvK 52394832

Aan:

Aan de deelnemers van Plassenschap Loosdrecht e.o.: *de raden en de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Stichtse Vecht en Wijdemeren en de staten en het college van de provincies Noord-Holland en Utrecht.*

Ons kenmerk: Z.81182
Referentie: Paul Portheine
E-mailadres: jitske.brand@provincie-utrecht.nl
Bijlage(n): 1
Onderwerp: 1e Begrotingswijziging 2024

Loosdrecht, d.d. 13 december 2023

Geachte deelnemers van Plassenschap Loosdrecht e.o.,,

Bijgevoegd ontvangt u de 1e Begrotingswijziging 2024 Plassenschap Loosdrecht e.o. voor het indienen van een zienswijze.

Toelichting

Op 12 mei 2023 heeft het bestuur van het Plassenschap Loosdrecht de begroting 2024 vastgesteld. In die begroting is opgenomen dat in 2023 een beheerplan, een meerjarenonderhoudsplan (MJOP) en een meerjareninvesteringsplan (MJIP) zou worden opgesteld. Met daarbij de opmerking, dat deze plannen kunnen leiden tot een aanpassing van de deelnemersbijdragen.

Inmiddels is er een beheerplan op- en vastgesteld, is er een 4-jarig uitvoeringsplan, met bijbehorend MJOP en MJIP. Deze plannen resulteren in hogere lasten. Om de plannen uit te kunnen voeren moeten diverse budgetten worden gewijzigd.

Zienswijze

Conform de gemeenschappelijke regeling Plassenschap Loosdrecht e.o. wordt u in de gelegenheid gesteld een zienswijze op de 1e Begrotingswijziging 2024 Plassenschap Loosdrecht e.o. kenbaar te maken. Hiervoor geldt een termijn van 12 weken. Uw zienswijzen worden samen met een Nota van Antwoord geagendeerd voor de bestuursvergadering op 28 maart 2024.

Graag ontvangen wij uw zienswijze vóór 5 maart 2024 zodat het bestuur van het Plassenschap Loosdrecht e.o. uw zienswijzen kan betrekken in de definitieve besluitvorming over de 1e Begrotingswijziging 2024 Plassenschap Loosdrecht e.o..

Met vriendelijke groet,
namens het bestuur van het Plassenschap Loosdrecht,

Jitske Brand
Secretaris a.i.Plassenschap Loosdrecht e.o. en Recreatieschap Stichtse Groenlanden

PLASSENSCHAP LOOSDRECHT

BEGROTING 2024
EERSTE WIJZIGING

DECEMBER 2023

Inhoudsopgave

Inleiding 3
1. Doorbelaste personeels- en apparaatkosten 5
2. Rente en afschrijving (bestaand en nieuw beleid) 5
3. Onderhoud vuilafvoer en voorziening groot onderhoud 6
4. Deelnemersbijdrage (inclusief transparantie BTW) 7

Inleiding

In het transitiejaar 2023 is de vaste formatie bepaald voor uitvoering van de reguliere taken van het Plassenschap, zijn inventarisaties uitgevoerd naar de staat van onderhoud van het gehele werkgebied (nulmeting). Is een beheerplan regulier en groot onderhoud opgesteld, is een meerjareninvesterings-plan tot stand gekomen en heeft een vierjarig uitvoeringsplan het licht gezien.

In de vastgestelde begroting 2024 wordt er herhaaldelijk op gewezen dat deze inventarisaties en onderzoeken budgettaire gevolgen zouden (kunnen) hebben. Onderstaande eerste begrotingswijziging 2024 is hiervan het directe resultaat. De gevolgen voor de jaren 2025 tot en met 2027 zijn verwerkt in het financieel perspectief 2024-2027. De nieuwe ramingen voor 2024 zijn daar eveneens in verwerkt.

De wijzigingen resulteren in een toename van de deelnemersbijdragen met € 63.300. Van dit bedrag is € 5.600 transparantie BTW. De overige € 57.700 betreft hogere deelnemersbijdragen.

Overzicht eerste wijziging begroting 2024 per programma

Programma	Begroting 2024	Begroting 2024 na 1e wijziging	Verschil
Lasten			
Programma 1 Beheer & onderhoud	2.302.300	2.435.900	133.600
Programma 5 Algemeen (incl. overhead)	728.300	658.000	-70.300
• *Waarvan overhead*	*720.000*	*649.700*	-70.300
• *Waarvan onvoorzien*	*3.100*	*3.100*	0
• *Waarvan overig*	*5.200*	*5.200*	0
Totaal lasten	**3.030.600**	**3.093.900**	**63.300**
Baten			
Programma 1 Beheer & onderhoud	2.233.800	2.367.400	133.600
Programma 5 Algemeen (incl. overhead)	728.300	658.000	-70.300
• *Waarvan overhead*	728.300	658.000	-70.300
• *Waarvan onvoorzien*	0	0	
• *Waarvan overig*	0	0	
Totaal baten	**2.962.100**	**3.025.400**	63.300
Saldo van baten en lasten	**68.500**	**68.500**	0
Mutaties reserves			
Toevoegingen aan reserves	2.400	2.400	0
Onttrekkingen aan reserves	70.900	70.900	0
Totaal mutaties reserves	**-68.500**	**-68.500**	0
Geraamd resultaat	**0**	**0**	**0**

Overzicht eerste wijziging begroting 2024 diverse mutaties per kostensoort.

	Begrotingspost	Begroting 2024	Begroting 2024 1e wijziging	Verschil
1a	Wijdemeren Doorbel. Personeelskosten	1.215.000	1.028.000	(187.000)
1b	Wijdemeren Doorbel. apparaatskosten	248.800	267.300	18.500
3	Kwaliteitsbijdrage toezicht en handhaving aan derden	324.900	327.900	3.000
5	Inhuur personeel derden	37.900	37.900	-
7a	Rente en afschrijvingen (bestaand)	384.200	321.400	(62.800)
7b	Rente en afschrijvingen (nieuw)	-	24.700	24.700
11	Bestuurs- en apparaatskosten	43.300	43.300	-
13	Belastingen en verzekeringen	32.900	32.900	-
15	Energie- en waterkosten	26.600	26.600	-
17a	Onderhoud en vuilafvoer	325.600	668.300	342.700
17b	Gebiedsakkoord, baggeren	70.900	70.900	-
17c	Routebureau, bijdrage	22.200	22.200	-
19	Voorziening groot onderhoud	288.000	212.200	(75.800)
21	Publiciteits- en overige kosten	7.200	7.200	-
25	Onvoorzien	3.100	3.100	-
	Totaal lasten	**3.030.600**	**3.093.900**	**63.300**
2	Opbrengsten van eigendommen	408.000	408.000	-
2a	Opbrengsten van eigendommen	-	-	-
8	Overige baten	62.500	62.500	-
10	Externe baten toezicht en handhaving	215.700	215.700	-
14	**Dekkingsmiddelen**	**2.275.900**	**2.339.200**	**63.300**
14a	*Deelnemersbijdragen (begroting 2024)*	*1.856.100*	*1.856.100*	*-*
14b	*Deelnemersbijdragen (extra)*	*-*	*54.800*	*54.800*
14c	*Instandhoudingsbijdrage plassengebied*	*109.300*	*112.200*	*2.900*
14d	*Transparantie BTW*	*310.500*	*316.100*	*5.600*
	Totaal baten	**2.962.100**	**3.025.400**	**63.300**
	Saldo van baten en lasten	**(68.500)**	**(68.500)**	-
	Toevoegingen aan reserves	2.400	2.400	-
	Onttrekkingen aan reserves	70.900	70.900	-
	Geraamd resultaat	**-**	**-**	-

1. Doorbelaste personeels- en apparaatskosten

Bij de overgang van de werkzaamheden van uitvoeringsorganisatie Recreatie Midden Nederland naar uitvoeringsorganisatie Wijdemeren is budget vrij gekomen voor de uitvoering van beheer en onderhoud in het werkgebied. In 2023 zijn deze middelen aangewend voor alle onderzoeken naar staat van onderhoud van het gehele areaal, de beschoeiingen, de sluizen, de bomen. Het opstellen van een beheerplan, alsmede voor het opstellen van een vierjarig uitvoeringsplan.

Voor 2024 is dit extra budget, in eerste instantie, toegevoegd aan het personeels- en apparaatsbudget van de nieuwe uitvoeringsorganisatie. Bij het opstellen van het financieel perspectief is, met de kennis van nu, de benodigde vaste formatie voor het uitvoeren van de schapstaken opnieuw bekeken. Bepaald is dat een vaste formatie van in totaal 10 fte. nodig is om de taken goed uit te kunnen voeren.

Om te komen tot een afgewogen oordeel m.b.t. het voor beheer en regulier en groot onderhoud, alsmede vervangingsinvesteringen benodigde budget, zijn uitgebreide externe onderzoeken uitgevoerd en berekeningen gemaakt. Zoals verwacht resulteerde dit onderzoek en de daaruit volgende berekening tot een aanzienlijke verhoging van de budgetten. Het extra beschikbare budget voor uitvoering van beheer en onderhoud in deze post “personeel” wordt bij deze wijziging afgeraamd. Het op basis van de nieuwe berekeningen voor beheer en onderhoud benodigde budget is verantwoord bij de posten 1a en 1b, 17 en 19.

2. Rente en afschrijving (bestaand en nieuw beleid)

Op basis van de investeringen uit de vastgestelde begroting 2024 en het meerjareninvesteringplan 2024-2027 is een nieuwe berekening van de kapitaallasten 2024 uitgevoerd.
Betreft post 7a en 7b uit het overzicht.

<u>Bestaand beleid</u>
Een deel van de reeds in de vastgestelde begrotingen geplande investeringen worden in 2024 uitgevoerd in plaats van 2023. Dit heeft gevolgen voor de start van de afschrijvingen, die schuiven namelijk een jaar op. De raming van de kapitaallasten is verlaagd met € 62.800.

<u>Nieuw beleid</u>
In het meerjareninvesteringsplan staat voor 2024 in totaal voor afgerond € 1.410.000 aan investeringen gepland. De afschrijving van deze investeringen start in 2025. Het voor 2024 geraamde bedrag ad.
€ 24.700 betreft de rentelasten, die verschuldigd zijn voor de ter financiering van de investeringen aan te trekken vaste geldlening, verwacht rentepercentage 3,5%.

3. Onderhoud vuilafvoer en voorziening groot onderhoud

In het transitiejaar 2023 heeft de gemeente Wijdemeren als uitvoeringsorganisatie van het Plassenschap, het onderhoudsniveau van het volledige werkgebied, met behulp van een daarin gespecialiseerde organisatie, geïnventariseerd. Daarmee is ook de nul-situatie voor wat betreft het onderhoudsniveau van het werkgebied in kaart gebracht.

Bij deze nul-situatie zijn de achterstanden in regulier en groot onderhoud in het werkgebied benoemd. Verder is op basis van de inventarisatie en aan de hand van onderhoudsmaatregelen en bijbehorende normbedragen, de omvang van het jaarlijks benodigde onderhoudsbudget, voor zowel groot alsook regulier onderhoud, berekend. Een en ander is verwerkt in het beheerplan, dat door het bestuur is vastgesteld.

De budgetten worden in de begroting inclusief BTW verantwoord. De transparantie BTW wordt met de deelnemers afgewikkeld en is zichtbaar bij post 14d. van de dekkingsmiddelen. Het totaal berekende budget nodig voor jaarlijks beheer en onderhoud bedraagt € 981.500 excl. BTW. Dit is € 1.145.800 inclusief BTW. Een deel budget is ingevuld door eigen personeel € 246.800 (post 1), de dotatie groot onderhoud bedraagt € 212.200 en is verantwoord bij post 19.
Het onderhoudsbudget verantwoord bij post 17 neemt toe met € 342.700 inclusief BTW. Voor de nadere specificatie van het benodigde onderhoudsbudget, zie het beheerplan.

De jaarlijkse dotatie aan de voorziening groot onderhoud betekent een verlaging met € 75.800 ten opzichte het eerder berekende bedrag van € 288.000.

Budgetten inclusief BTW							
Post	**Omschrijving**	**Begroting**		**Budget**		**Verschil**	
		2024		**2024**		**2024**	
1	tot. 3 fte. (excl. Overhead , incl. BTW)	€	246.800	€	246.800	€	-
17	Onderhoudsbudget (inclusief BTW)	€	325.600	€	567.500	€	241.900
17	Niet uitgev. werkzaamheden (incl. BTW)	€	-	€	66.600	€	66.600
17	Onderhoud pilot legakkers (incl. BTW)	€	-	€	34.200	€	34.200
19	Dotatie groot onderhoud (geen BTW)	€	288.000	€	212.200	€	-75.800
	Beschikbaar incl. BTW	**€**	**860.400**	**€**	**1.127.300**	**€**	**266.900**
Af:	Transparantie BTW	€	86.300	€	145.800	€	59.500
	Beschikbaar excl. BTW	**€**	**774.100**	**€**	**981.500**	**€**	**207.400**

4. Deelnemersbijdrage (inclusief transparantie BTW)

Per saldo nemen de deelnemersbijdragen bij deze begrotingswijziging met € 63.300 toe. Hiervan betreft € 57.700 reguliere bijdragen en € 5.600 een toename van de transparantie BTW.

De verdeling van de extra bijdrage over de deelnemers is als volgt:

Jaar	Vastgesteld of nieuw	Provincie Utrecht	Provincie Noord-Holland	Gemeente Stichtse Vecht	Gemeente Wijdemeren	Totaal
		25,61%	**29,30%**	**17,76%**	**27,33%**	**100,00%**
Deelnemersbijdragen						
2024	Vastgesteld	503.339	575.862	349.055	537.144	1.965.400
2024	Nieuw	518.116	592.768	359.303	552.913	2.023.100
2024	**Toename**	**14.777**	**16.906**	**10.248**	**15.769**	**57.700**
Transparantie BTW (deelnemers verhalen dit bij BTW-compensatiefonds)						
2024	Vastgesteld	79.519	90.977	55.145	84.860	310.500
2024	Nieuw	80.953	92.617	56.139	86.390	316.100
2024	**Toename**	**1.434**	**1.641**	**995**	**1.530**	**5.600**

Provincie Noord-Holland

Commissie Bestuur

Dossiernummer	15746
Extern Zaak ID	2259922
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	24 juni 2024
Agendapunt	8.a
Titel	Bestuur: Afdoening openstaande moties zgn. veegbrief (B-agenda alle commissies 17 en 24 juni 2024)
Organisatieonderdeel	AD Staf

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Bestuur	24 juni 2024

Toelichting

In zijn vergadering van 13 mei 2024 heeft het Presidium van PS ingestemd met het voorstel dat er een zogenaamde veegbrief komt voor gezamenlijke afdoening van moties die door de actualiteit zijn ingehaald en niet meer uitvoerbaar zijn.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier a.i. M.J.E.M. van Dam
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon
mw. Y. van Lent
AD/STAF

Telefoonnummer +31235144612
LENTT@Noord-Holland.nl

Verzenddatum
– 5 JUNI 2024

Kenmerk
2259922/2259926

Uw kenmerk

Betreft: Afdoening openstaande moties

Geachte leden,

In de vergadering van het Presidium van 13 mei 2024 heeft u ingestemd met het voorstel dat er een zogenaamde veegbrief komt voor gezamenlijke afdoening van moties die door de actualiteit zijn ingehaald en niet meer uitvoerbaar zijn. Hierbij informeren wij u over de moties waarbij dat volgens ons aan de orde is en de reden daarvoor.

Motie M21-2020 - Vang de kinderen van Moria op (PvdA, GroenLinks, PvdD, D66, CDA, ChristenUnie, SP)

De motie roept het college op om ondersteuning te verlenen aan Noord-Hollandse gemeenten bij de opvang en huisvesting van alleenstaande kinderen die destijds in het vluchtelingenkamp Moria op het Griekse eiland Lesbos verbleven. Daarnaast verzoekt de motie het college om bij het Kabinet en het Parlement aan te dringen op medewerking met gemeenten.

De opvang van alle minderjarige vluchtelingen (AMV-ers), ongeacht herkomst, vormt een onderdeel van de brede inzet die wij als provincie samen met gemeenten, veiligheidsregio's en het Rijk plegen voor de asielopvang. Aan de ambtelijke en bestuurlijke Provinciale Regietafels maken de Noord-Hollandse regio's afspraken over de verdeling van asielzoekers binnen Noord-Holland. De commissaris van de Koning heeft als Rijksheer in verschillende overleggen met het Rijk aandacht gevraagd voor de situatie destijds. Het vluchtelingenkamp waaraan gerefereerd wordt, is niet meer in werking. De brede inzet via de PRT blijft echter bestaan.

Motie M135-2022 - Evenredige reductie Schiphol (ChristenUnie)

Deze motie is inmiddels ingehaald door motie 1124 (ChristenUnie) die op 26 oktober 2023 door de Tweede Kamer is aangenomen. Hierin wordt de regering verzocht '*de indicatieve reductieopgave van 25% van de NOx-emissies tussen 2019 en 2030 voor de mobiliteitssector specifiek te laten gelden voor de luchtvaart*'. Dit laat onverlet dat, zoals ook gemeld in onze brief over de afdoening van motie M135-2022 (kenmerk 1884764/1884882), wij het Rijk via de bestaande

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

overlegstructuren zullen blijven aanspreken op de reductie van de bijdrage van Schiphol aan de stikstofuitstoot.

Motie M192-2022 - Een veiligere rijksweg N9 (CDA, VVD, JA21)

Naar aanleiding van de Tweede Kamer motie van 25 november 2019 (nr. 33) is, in opdracht van het ministerie van I&W, onderzoek uitgevoerd naar verkeersveiligheid op de N9 en N99. Hierbij zijn provincie en gemeenten betrokken. Mede door aandringen van gemeenten en provincie zijn in 2022 meerdere moties ingediend en Kamervragen gesteld over de N9. Door RWS worden korte termijn veiligheidsmaatregelen aan de N9 en N99 voorbereid. Het project Kogendijk/N9 (fietstunnel onder de N9 tussen de gemeenten Alkmaar en Bergen), waar een provinciale bijdrage van € 3 miljoen voor gereserveerd staat, wordt in samenwerking met RWS en gemeenten verder gebracht (planfase). Wij blijven ons inzetten voor structurele veiligheidsmaatregelen op de N9 en N99. Onze portefeuillehouder Mobiliteit blijft bij het Rijk (ministerie en Kamerleden) aandringen op infrastructurele maatregelen die daadwerkelijk een grote bijdrage leveren aan de verkeersveiligheid op de N9. We werken samen met het ministerie van I&W en voeren gesprekken over de rijkssubsidieregeling 'Investeringsimpuls Tweede Tranche' en het tekort aan projectleiders bij lokale wegbeheerders. Daarnaast stemmen we af over verkeersveiligheidscampagnes.

Motie M119-2023 - Landelijke politiek, maak ter bescherming van onze inwoners betere wet- en regelgeving (PvdA, GroenLinks, PvdD, ChristenUnie, VVD, Volt, SP, BBB, PVV)

Inmiddels is in de Tweede Kamer een motie is ingediend, waarmee de inhoud en strekking van de provinciale motie onder de aandacht is gebracht van de landelijke politiek. In de motie in de Tweede Kamer wordt ook verwezen naar de motie uit Noord-Holland: "overwegende dat in Noord-Holland een motie is aangenomen waarin alle Tweede Kamerleden en het kabinet worden opgeroepen om gezondheid op de eerste plaats te zetten, door onder andere te komen met meer instrumentarium". Zie: https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/moties/detail?id=2023D40324&did=2023D40324

Motie M18-2024 - Teleurstelling summiere rijksbijdrage koploperprojecten (BBB, VVD, GroenLinks, PvdA)

De motie benadrukt de teleurstelling van PS over de summiere toekenning aan middelen voor de koploperprojecten door het ministerie van LNV. Wij delen deze teleurstelling en zijn, evenals PS, van mening dat de urgentie voor het in samenhang behalen van de doelen in het PPLG groot is en dat er ten behoeve daarvan substantiële rijksmiddelen nodig zijn. Het is dan ook niet voor niets dat we eind maart jl. voor de uitvoering van maatregelpakketten een aanvraag hebben ingediend bij het Rijk en dat we daarbij de gelegenheid te baat hebben genomen om enkele nieuwe maatregelpakketten in te dienen. Hierover hebben we uw Staten per brief geïnformeerd (ons kenmerk: 2146600/2228975). Daarnaast wordt gewerkt aan een evaluatie van de aanvraag koplopersmaatregelen. Hierover worden uw Staten voor de zomer geïnformeerd.

Onder verwijzing naar de argumentatie zoals hierboven gegeven, stellen wij u voor om de volgende moties als afgedaan te beschouwen:

1. Motie M21-2020 - Vang de kinderen van Moria op;
2. Motie M135-2022 - Evenredige reductie Schiphol;
3. Motie M192-2022 - Een veiligere rijksweg N9;
4. Motie M119-2023 - Landelijke politiek, maak ter bescherming van onze inwoners betere wet- en regelgeving;
5. Motie M18-2024 - Teleurstelling summiere rijksbijdrage koploperprojecten.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
M.J.H. van Kuijk

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

Provincie Noord-Holland

Commissie Bestuur

Dossiernummer	15633
Extern Zaak ID	2131741
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	24 juni 2024
Agendapunt	10.a
Titel	Economie: Stand van zaken Initiatiefvoorstel Noord-Holland Impact (B-agenda Cie Bestuur 24-06-2024)
Organisatieonderdeel	BEL/O&I

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Bestuur	24 juni 2024

Toelichting

Op 6 mei 2022 ontvingen wij het initiatiefvoorstel van ChristenUnie en Partij voor de Dieren ‘Noord-Holland Impact; 16 voorstellen voor het stimuleren van een economie die van waarde is voor de samenleving”. Het initiatiefvoorstel doet voorstellen voor nieuw economisch beleid onder de noemer van de ‘betekeniseconomie’. Met deze brief aan PS laten wij weten wat de stand van zaken is met betrekking tot de uitvoering van dit initiatiefvoorstel.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier a.i. M.J.E.M. van Dam
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

N. Bouwens

BEL/OI

Telefoonnummer +31235144634

bouwensn@noord-holland.nl

Verzenddatum

22 MEI 2024

Kenmerk

2131741/ 2255319

Uw kenmerk

Betreft: Stand van zaken initiatiefvoorstel Noord Holland-Impact

Geachte leden,

Hierbij verzoeken wij u deze brief (met bijlagen) ter bespreking op de B-agenda van de commissie Bestuur van 24 juni 2024 te plaatsen.

Wat is de reden?

De commissie heeft aangegeven de opvolging van het initiatiefvoorstel te willen volgen.

Wat vragen wij aan de commissie?

Een reflectie te geven over de opvolging van het initiatiefvoorstel Noord-Holland Impact, aan te geven dat hiermee aan het merendeel van de punten uit het initiatiefvoorstel opvolging is gegeven en dat alleen voor de punten 6 en 8 nog een stand van zaken zal volgen na vaststelling van de Uitvoeringsagenda Duurzame en Circulaire Economie.

Om welk GS-besluit gaat het?

21 mei 2024, Provinciale Staten d.m.v. bijgaande brief te informeren over de stand van zaken met betrekking tot de uitvoering van het Initiatiefvoorstel Noord-Holland Impact.

Op welk door PS vastgesteld beleidskader is dit voorstel gebaseerd of wat is de wettelijke grondslag voor dit voorstel?

Het betreft een door PS vastgesteld initiatiefvoorstel.

Is dit voorstel eerder behandeld in een commissie of in PS?

Ja, behandeling in de commissie Bestuur heeft plaatsgevonden op 22 januari 2024.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Wat zijn de effecten van het voorstel?

Het betreft een initiatiefvoorstel met 16 voorstellen voor het stimuleren van een economie die van waarde is voor de samenleving.

Wat zijn de financiële aspecten/risico's?

Geen

Met wie is dit (extern) afgestemd?

N.v.t.

Heeft inwonersparticipatie plaatsgevonden? Op welke manier?

Nee. Er heeft geen (burger)participatie plaatsgevonden.

Wanneer en hoe is/wordt over dit besluit gecommuniceerd?

Geen communicatieve gevolgen.

Vindt er een evaluatie van dit besluit plaats?

Nee, er komt geen evaluatie.

Is er een link met Europa?

Nee, er is geen link met Europa.

Wat is de vervolgprocedure?

Na bespreking in de commissie blijven er nog twee punten open staan waar opvolging aan gegeven wordt na vaststelling van de Uitvoeringsagenda Duurzame en Circulaire Economie.

Hieronder volgt de verdere beschrijving van de stand van zaken voor wat betreft de opvolging van de punten uit het initiatiefvoorstel.

Inleiding

Op 6 mei 2022 ontvingen wij het initiatiefvoorstel van ChristenUnie en Partij voor de Dieren 'Noord-Holland Impact; 16 voorstellen voor het stimuleren van een economie die van waarde is voor de samenleving". Het initiatiefvoorstel doet voorstellen voor nieuw economisch beleid onder de noemer van de 'betekeniseconomie.' GS heeft via een brief aan PS (31 augustus 2022, kenmerk 1837600/1887365) gereageerd op dit initiatiefvoorstel en heeft u per brief van 7 november 2023 geïnformeerd over de stand van zaken met betrekking tot de uitvoering.

Het initiatiefvoorstel vraagt in de kern om een economie die voorziet in het welzijn van onze inwoners, binnen de ecologische (planetaire) grenzen van de aarde ongeacht de groei van de economie. Tot dusver is de rode draad in het door de provincie gevoerde economische beleid geweest, het streven naar welvaart en welzijn voor iedereen, waarbij keuzes die we nu maken voor onze inwoners niet ten koste mogen gaan van toekomstige generaties of mensen elders in de wereld. Daarmee is het gedachtengoed van 'brede welvaart' nadrukkelijk gekoppeld aan het tot dusver gevoerde algemene economie beleid. Ook het nieuwe coalitieakkoord zet in op een veerkrachtige, toekomstbestendige en circulaire economie. De insteek van het coalitieakkoord en een deel van de suggesties en ideeën van het initiatiefvoorstel worden meegenomen in de nu in voorbereiding zijnde Uitvoeringsagenda Duurzame en Circulaire Economie. Hoe andere punten uit het initiatiefvoorstel zijn of worden opgepakt is nader toegelicht in deze brief.

Met de brief van 7 november 2023 heeft GS, PS op de hoogte gesteld van de eerste stand van zaken met betrekking tot de uitvoering van het initiatiefvoorstel. In die brief is voor een groot aantal suggesties uit het initiatiefvoorstel aangegeven hoe hieraan reeds invulling is gegeven. Zo zetten we onze invloed als provincie in om bij onze partners doelen van de betekeniseconomie te agenderen (punt 3), sluiten we voor het stimuleren van bedrijven om te rapporteren over maatschappelijke impact via een groene jaarrekening aan bij de Europese richtlijn die inmiddels van kracht is (punt 5), hebben we de indicatoren voor 'economie' in de Brede Basismonitor inmiddels geactualiseerd en uitgebreid met indicatoren voor Circulaire Economie en Innovatiekracht (punt 7), hebben we nauw overleg met het CBS over hoe impact 'elders' een plek kan krijgen in zowel de CBS monitor als onze Brede Basismonitor (punt 9), haken we duurzame investeerders aan bij PIM (punt 13) en geven we ondernemers die werken richting betekeniseconomie via provinciale kanalen zoveel mogelijk een podium (punt 14). Voor een uitgebreidere beschrijving van de invulling van deze punten verwijzen wij naar de brief van 7 november 2023.

Als gevolg van voortgaande besluitvorming is aan een aantal punten (nog) geen uitvoering gegeven. Het betreft onder meer het verzoek om de naam van de portefeuille 'Economie' aan te passen naar een term die beter uitdrukt waar de provincie naar zegt te streven, namelijk economie gericht op brede welvaart (bv. betekeniseconomie) (punt 1). Omdat in het coalitieakkoord de termen brede welvaart en betekeniseconomie niet worden genoemd wordt de naam van de portefeuille Economie gehandhaafd. Wel wordt, zoals genoemd in het

coalitieakkoord, ingezet op een veerkrachtige, toekomstbestendige en circulaire economie.
Daarnaast is gevraagd de doelenboom in de begroting aan te passen waarbij doelen die de provincie belangrijk vindt in de duurzame betekeniseconomie beter naar voren zouden komen (punt 6). Omdat het nieuwe coalitieakkoord niet spreekt over een nieuw beleidskader 'duurzame (betekenis)economie' komen doelen ter nadere uitwerking daarvan nu niet voor in de doelenboom. Mogelijk leidt de in voorbereiding zijnde Uitvoeringsagenda Duurzame en Circulaire Economie nog tot aanpassing of aanscherping van de doelen. Dan zal dat verwerkt worden in de begroting, na vaststelling van de uitvoeringsagenda.
Ook het verzoek om de beschrijving van het thema 'Economie' op de website van de Brede Basismonitor zo aan te passen dat het beter aansluit bij de ambities van een brede welvaartseconomie (punt 8), zal na vaststelling van de nu in voorbereiding zijnde Uitvoeringsagenda Duurzame en Circulaire Economie opgepakt worden. Na vaststelling zullen wij ervoor zorgen dat de beschrijving van het thema 'Economie' in de Brede Basismonitor nauw aansluit op de ambities en doelen van de Uitvoeringsagenda.
Punt 2 van het initiatiefvoorstel, het aanpassen van de naam van het thema 'Economie' in de Brede Basismonitor, werd reeds na de commissievergadering van 29 september 2023 geschrapt.

Uiteindelijk is na de brief van 7 november verder opvolging gegeven aan de nog openstaande punten, te weten de punten 4, 10, 11, 12, 15 en 16. Hieronder is de stand van zaken met betrekking tot deze punten aangegeven.

4. GS te verzoeken om de provincie te laten aansluiten bij City Deal Impact Ondernemen en de samenwerking met Amsterdam Impact te versterken

Wij hebben een nadere analyse gemaakt van de mogelijke meerwaarde van aansluiting bij de City Deal Impact Ondernemen en versterking van de samenwerking met Amsterdam Impact.

De City Deal Impact Ondernemen is een landelijk programma en netwerk dat zich inzet om 'impact ondernemen' de kern van Nederlandse organisaties te laten zijn. Overheden kunnen partner zijn in de City Deal, waarbij zij hun eigen organisatie anders gaan inrichten of bijvoorbeeld bij inkooptrajecten rekening houden met impact ondernemen. De provincie kan partner worden voor 25.000 euro per jaar. Voorts zal er een overeenkomst moeten worden ondertekend, waarin ook bepalingen staan over de interne organisatie van de provincie en personele inzet.

Amsterdam Impact heeft een vergelijkbare doelstelling, waarbij dit programma gericht is op de gemeente Amsterdam en haar economische uitvoeringsagenda. Een samenwerking met Impact Amsterdam zou de provincie extra toegang tot het netwerk kunnen opleveren en kennis van bijvoorbeeld financieringsconstructies en -tips voor ondernemers. De provincie kan op onderdelen van het programma aanhaken, afhankelijk van de inhoud en het organisatieonderdeel van de provincie. Ook hiervoor is budget en personele inzet nodig.

Daarbij willen we benadrukken dat de provincie ook al het nodige uitvoert in het kader van Impact ondernemen, als onderdeel van lopende instrumenten. Het programma PIM let bij de uitvoering ook op impact ondernemen en wij hebben PIM bij de start doelen over social return meegegeven. PIM heeft dit vertaald in een 'Groeifocus-programma', gericht op social return. En alle opdrachten boven een bepaald bedrag moeten inzetten op social return, ook GO!-NH. Het provinciale Participatiefonds Duurzame Economie heeft veel investeringen gedaan in bedrijven die impact ondernemingen zijn. Ook in de jaarlijkse ondernemingsverkiezingen is sociaal/maatschappelijke betekenis een belangrijk beoordelingscriterium

Ons advies is daarom niet aan te sluiten bij de City Deal Impact Ondernemen en Amsterdam Impact. Deze programma's bieden op dit moment geen meerwaarde, bovendien doen wij al veel aan dit onderwerp via bestaande programma's en projecten

10. GS te verzoeken de mogelijkheden te onderzoeken voor een indicator die inzicht geeft in de ontwikkeling van het aantal maatschappelijk verantwoorde en sociale ondernemers in de provincie.

Uitgebreid onderzoek heeft plaatsgevonden naar een kwalitatief goede en betrouwbare databron voor een indicator die inzicht geeft in het aantal maatschappelijk verantwoorde en sociale ondernemers in de provincie. Dit mede in relatie tot motie M3-2024 'Betrek MVO Nederland bij herziening van Economisch beleid'. Voor nu concluderen wij hier, mede na de gesprekken die zijn gevoerd met MVO, dat er op dit moment geen data voor handen zijn voor een indicator die robuust en betrouwbaar inzicht geeft in de ontwikkeling van het aantal maatschappelijk verantwoorde en sociale ondernemers in de provincie. Wij zullen de ontwikkelingen op dit vlak nauw volgen en er voor zorgen dat wanneer er wel betrouwbare datasets beschikbaar komen, wij deze opnemen in de Brede Basismonitor.Voor een uitgebreide toelichting verwijzen wij verder naar de stand van zaken van motie M3-2024, die meegestuurd is met de 40% versie van de uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie.

11. Dat de provincie het standpunt inneemt dat ze van haar pensioenfonds binnen 4 jaar minstens een voldoende op alle onderdelen wil en vraagt GS het ABP hierop aan te spreken. GS wordt verzocht dit standpunt bij het IPO te agenderen en te proberen gezamenlijk een signaal af te geven.

Bij het IPO is ons standpunt dat ABP nog beter kan scoren met haar investeringsbeleid op de verschillende thema's geagendeerd. Via IPO-bestuur zal een brief aan ABP worden verzonden én namens IPO zal dit ingebracht worden bij het bestuur van de Zelfstandige Publieke Werkgevers.

12. GS te vragen de eigen bank ABN AMRO kritisch aan te spreken en de ogen open te blijven houden voor alternatieven die beter aansluiten bij de duurzame doelen van de provincie.

In april van dit jaar is op ambtelijk niveau gesproken met ABN AMRO over hun inzet op duurzaamheid gezien de lage score op de eerlijke

bankwijzer. Daaruit is gebleken dat de bank in 2020 een strategiewijziging heeft doorgevoerd die heeft geleid tot het niet meer inzetten op intercontinentale markten en vooral geen financiering meer van de grondstoffenmarkt (bijv. sojabonen, palmolie etc.). Deze markten hebben een grote impact op het milieu (bijv. ontbossing) en humanrights (slechte werkomstandigheden, uitbuiting). Verder is gebleken dat alle grote internationaal opererende banken zijn gestopt met deelname aan de eerlijke bankwijzer omdat zij het niet eens zijn met de totstandkoming van de cijfers. Deze discussie tussen de banken en de eerlijke bankwijzer loopt nog steeds. De volgende stap voor ABN AMRO is het duurzaamheidsbeleid opnieuw op te stellen.

Verder willen wij erop wijzen, zoals ook in onze eerdere reactie aangegeven, dat er in het geval van onze relatie met ABN AMRO vrijwel geen keuzeruimte is. Wij nemen uitsluitend betalingsdiensten af van ABN AMRO en zijn een relatief kleine klant. Dit betekent dat onze invloed op het beleid van ABN AMRO zeer gering is. Wij blijven de markt volgen voor wat betreft alternatieven, maar daarbij blijft gelden dat dat Provinciale Staten eerder de wens heeft uitgesproken alleen zaken te doen met banken met een hoge credit rating (AAA) en alleen banken in aanmerking komen de voldoen aan de eisen die wij stellen aan onze huisbankier (bv. koppeling van het boekhoudsysteem, automatische saldoregulatie schatkistbankieren en de omvang van de provinciale geldstromen).

15. GS te verzoeken op basis van best practices en literatuur over o.a. gedragsverandering en communicatie, te verkennen hoe communicatie vanuit de provincie nog effectiever kan bijdragen aan een versnelde transitie naar een de duurzame betekeniseconomie, zoals Noord-Holland die voor zich ziet.

Naar aanleiding van dit verzoek heeft communicatie een beknopte literatuurstudie uitgevoerd (zie bijlage). Dit onderzoek laat zien dat uit wetenschappelijke literatuur over gedragsverandering blijkt dat communicatie een rol kan spelen in het bevorderen van bepaalde gedragingen. En dat de provincie al bewezen effectieve gedragstechnieken toepast om de transitie naar een betekeniseconomie te stimuleren. Dat gebeurt soms bewust - zoals in de communicatiestrategie van de Actieagenda Circulaire Economie - en soms onbewust, zoals in de eerste editie van &Holland van 2024. De verkenning heeft ook laten zien dat er ruimte is voor het nog breder en consequenter inzetten van gedragsverandering in communicatie. We passen gedragstechnieken toe, maar kunnen dat vaker doen om zo de transitie naar een betekeniseconomie te versnellen. Daar zullen we bij de uitvoering van het (circulair) economisch beleid - bijvoorbeeld in de uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie die nu wordt opgesteld - extra alert op zijn in de communicatie.

16. GS te verzoeken om met hulp van een aantal jongeren een "Toekomststoel" te laten ontwerpen, daar eventueel Lab Toekomstige Generaties bij te betrekken, en daarvoor 4000 euro uit de reserves vrij te maken.

Begin dit jaar reageerde Campus Vonk, voorheen ROC Kop Noord-Holland, enthousiast op de uitvraag om deel te nemen aan de ontwerp-wedstrijd toekomststoel. Vonk is gestart met meerdere groepen leerlingen, op verschillende vakgebieden om tot 5 ontwerpen van de

toekomststoel te komen. Deze 5 ontwerpen worden op 6 juni aan de juryleden[1] gepresenteerd, op locatie van de school in Alkmaar. Op maandag 10 juni, kort voorafgaand aan de PS-vergadering om 13.00 uur zal de introductie van de winnende toekomststoel zijn aan alle Statenleden.

Wij gaan er vanuit u met deze brief voldoende te hebben geïnformeerd over de stand van zaken van het Initiatiefvoorstel Noord-Holland impact.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
H.J. Schartman

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

4 bijlage(n)

1. Initiatiefvoorstel Noord-Holland Impact versie geagendeerd voor PS van 10 oktober 2022
2. Brief aan PS met eerste reactie op Initiatiefvoorstel NH-Impact van 31 augustus 2022, kenmerk 1837600/1887365
3. Brief aan PS, Stand van zaken Initiatiefvoorstel Noord-Holland Impact van 7 november 2023, kenmerk 2131741/2131746
4. Initiatiefvoorstel Impact NH: Communicatie en de betekeniseconomie

[1] De juryleden zijn: statenleden, Tim Wagelaar (PvdA), Anouk Gielen (GroenLinks), Jaap Hollebeek (PvdD) en Maik de Weerdt (Volt).

Noord-Holland Impact

~~Zes~~Vijftien voorstellen voor het stimuleren van een economie die van waarde is voor de samenleving

Initiatiefvoorstel
Michel Klein (ChristenUnie) en Ines Kostić (PvdD)
kleinm@noord-holland.nl, kostici@noord-holland.nl

ChristenUnie

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

Noord-Holland Impact

INHOUDSOPGAVE

Betekeniseconomie: de economie van de 21ste eeuw 2

De inzet van provincie Noord-Holland 3

Voorstellen en besluiten 4

Maak Betekeniseconomie de standaard 4
Stimuleer Impact ondernemen Noord-Holland 5
Update de doelenboom in de Begroting 7
Verbeter monitoring Betekeniseconomie in Noord-Holland 8
Betrek duurzame financiers 10
Deel de goede voorbeelden 11
Geef volgende generaties een stem 12

Betekeniseconomie: de economie van de 21ste eeuw

De laatste jaren is er steeds meer aandacht gekomen voor de keerzijde van de economische ontwikkeling die ons zo veel welvaart heeft gebracht: de economische activiteiten die we ontplooien, gebruiken grondstoffen die schaarser worden, kosten energie die vaak bijdraagt aan klimaatverandering, zorgen geregeld voor vervuiling of overlast, en gaan soms ten koste van kwetsbare mensen en dieren. Als iedereen zou leven zoals een gemiddelde Nederlander, dan zouden we 3,5 aardes nodig hebben. We leven op de pof en dat wordt elk jaar meer. [1]

Er is daarom een breed maatschappelijk streven naar een economie waarin welzijn, welvaart en welbevinden in evenwicht zijn. Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) heeft in 2020 voor de derde keer de Monitor Brede Welvaart & de Sustainable Development Goals gepresenteerd waarin het beschrijft hoe de welvaart zich in de brede zin van het woord in Nederland ontwikkelt. De provincie Noord-Holland heeft de verschillende monitoren samengevoegd in één Brede Basismonitor.[2] Steeds meer bedrijven, overheden, maatschappelijke organisaties en initiatieven, financiers et cetera willen bijdragen aan het concept van brede welvaart en een positieve impact maken.

Deze ontwikkelingen vragen om een update van ons economisch systeem, die aansluit bij de nieuwe uitdagingen van de 21ste eeuw.[3] Bij dit vernieuwde economisch systeem hoort een nieuwe term: **betekeniseconomie**.[4] Het uitgangspunt van de betekeniseconomie is: voorzien in welzijn van onze inwoners, binnen de ecologische (planetaire) grenzen van de aarde, ongeacht of de economie groeit of niet.

Betekeniseconomie is een parapluterm voor de verschillende economische modellen waarbij het welzijn van de planeet en haar inwoners centraal staat (donuteconomie, welzijnseconomie, gemene-goed-economie, impact-economie). Het is een toekomstbestendige, regeneratieve, circulaire, klimaatneutrale/klimaatpositieve en inclusieve economie, waarin het doel is de maatschappelijke bijdrage en brede welvaart te maximaliseren. Het is een economie die daarmee ook bijdraagt aan de Duurzame Ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties (SDG's) voor 2030.[5] De brede welvaart wordt door het Centraal Bureau voor de Statistiek omschreven als: de kwaliteit van het leven in het hier en nu en de mate waarin deze ten koste gaat van die van latere generaties of die van mensen elders in de wereld. Het kent dus drie dimensies: het 'hier en nu', 'later' en 'elders'.

Verschillende overheidslagen hanteren de term betekeniseconomie al, waaronder het Rijk en provincie Noord-Brabant.[6] [7] [8] [9] [10] [11] In een betekeniseconomie worden bedrijven gestimuleerd die een bijdrage leveren aan maatschappelijke doelen, en voegen bedrijven zowel economische als sociale en ecologische waarde toe. Economische groei moet geen vereiste zijn.

[1] https://nos.nl/op3/artikel/2244088-waarom-we-eigenlijk-twee-aardes-nodig-hebben.html
[2] https://cijfers.noord-holland.nl/content/bredebasismonitor
[3] https://www.iucn.nl/nieuws/ipbes-rapport-1-miljoen-plant-en-diersoorten-met-uitsterven-bedreigd/
[4] Kees Klomp, Betekeniseconomie (Noordhoff, 2022)
[5] https://www.sdgnederland.nl/
[6] https://www.deruijter.net/publicaties/scenarioverkenning-gemeente-enschede.html
[7] https://www.archief.social-enterprise.nl/files/9615/1747/7404/Inventarisatie_Betekeniseconomie_2018.pdf
[8] https://www.tweedekamer.nl/downloads/document?id=dc8b3658-92e7-4da6-8812-73fa7b885fca&title=Position%20paper%20Provincie%20Noord-Brabant%20t.b.v.%20hoorzitting%2Frondetafelgesprek%20Sociale%20Ondernemingen%20d.d.%2025%20april%2018.pdf
[9] https://www.binnenlandsbestuur.nl/bestuur-en-organisatie/een-duurzame-en-inclusieve-betekeniseconomie
[10] https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/richtlijnen/2022/01/10/introductiedossier-bewindspersonen-ministerie-van-ezk/Introductiedossier+deel+2+Inhoudelijke+onderwerpen+ministerie+van+EZK.pdf
[11] https://www.platform31.nl/nieuws/haarlem-in-actie-voor-sociaal-ondernemerschap

De inzet van de provincie Noord-Holland

De transitie naar een betekeniseconomie is in lijn met de koers van de Provincie Noord-Holland. Zo staat in de Actieagenda Circulaire Economie:

"Het moet sneller anders: versnelling van de transitie.[..] Voor een volledig circulaire economie is een systeemverandering nodig: een verandering van het hele economische systeem."[12]

De provinciale visie op nieuwe economie zoals geschetst in o.a. de Omgevingsvisie en de Uitvoeringsagenda Economie sluit ook aan bij de betekeniseconomie:

"Iedere Noord-Hollander moet de mogelijkheid hebben om deel te nemen in de economie en bij te dragen aan duurzame economische ontwikkeling. Een economie die de brede welvaart versterkt, brengt ook geen schade toe aan de ecologie, biodiversiteit en dierenwelzijn."[13]

En uit de Uitvoeringsagenda Economie: *"[..] bereiken van een echt duurzame, concurrerende economie. Een concurrerende economie waar geen grondstoffen en energie worden verspild, die geen ecologische schade toebrengt en waar iedereen die kan, meedoet en zich kan ontplooien. Een economie waar innovatie een drijvende kracht is en waar innovatie bij voorkeur gepaard gaat met sociaal ondernemen of sociale innovaties."*

En: *"We staan voor een gezonde en veilige leefomgeving, goed voor mens, plant en dier, en daarmee ook goed voor het economisch vestigingsklimaat binnen de provincie. Dit evenwicht staat ten dienste van duurzame ontwikkeling: toekomstige generaties moeten ook profiteren van de keuzes die wij maken."*[14]

In het Strategisch Beleidskader Economie ziet de provincie voor zichzelf een kerntaak voor de regionale economie. De provincie wil haar instrumenten zo inzetten dat duurzaamheid daarin een leidend principe is. Ook wil de provincie het goede voorbeeld geven. De provincie heeft als middenbestuur een natuurlijke rol als verbinder van partijen en initiatieven. Ze heeft beter inzicht op wat er (boven)regionaal speelt. Noord-Holland wil in haar verschillende rollen de transitie naar een betekeniseconomie verder aanjagen: als eigenaar (bijv. deelnemingen in ROM, Ontwikkelingsbedrijf NHN), opdrachtgever, toezichthouder, regelaar (bijv. omgevingsverordening), (beleids)ontwikkelaar, partner (bijv. gezamenlijke lobby richting het Rijk), verbinder en bemiddelaar. Daarbij kan ze ook haar subsidie-instrumenten inzetten en bijdragen aan bundeling en stroomlijning van verschillende subsidies.

De provincie zet al een aantal belangrijke stappen richting een betekeniseconomie, met o.a. de inzet op circulaire economie, met het stimuleren van duurzaam en maatschappelijk verantwoord ondernemerschap via GO-NH!, met het gezonder maken van eigen inkoopbeleid en met de voorgaande ontwikkeling van de Brede Basismonitor als onderdeel van de P&C-cyclus. Daarmee brengt de provincie verschillende indicatoren van brede welvaart in beeld en stapt over van puur financiële verantwoording naar bredere verantwoording.

[12] https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Klimaat_Energie/Circulaire_economie/Actieagenda:ZeMbQnIpTTOHrMrNXkt7WQ
[13] https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Economie_Werk/Publicaties/Uitvoeringsprogramma_Economie_2021_2023.pdf
[14] https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Ruimtelijke_inrichting/Projecten/Omgevingswet/Omgevingsvisie/Documenten/Omgevingsvisie_NH2050_vastgesteld_op_19_november_2018.pdf

De ChristenUnie en de Partij voor de Dieren zien verschillende kansen om de transitie naar een betekeniseconomie te versnellen. Daarom doen we hieronder een aantal voorstellen. Niemand weet precies wat straks gaat werken, dus is het belangrijk om te gaan experimenteren. Dat sluit aan op de bestaande richtinggevende principes van provinciaal economisch beleid, namelijk 'duurzaam', 'vernieuwend' en 'ondernemend'. Dit initiatiefvoorstel is een volgende stap in de gezamenlijke ontdekkingstocht op weg naar een mooiere provincie, die groen, inclusief, rechtvaardig en waardevol is.

Voorstellen en besluiten

In totaal presenteren we hieronder 16 voorstellen, onderverdeeld in thema's:

- maak Betekeniseconomie de standaard;
- stimuleer Impact ondernemen in Noord-Holland;
- update doelenboom in de Begroting;
- verbeter monitoring Betekeniseconomie in Noord-Holland;
- betrek duurzame financiers;
- deel de goede voorbeelden;
- geef stem aan de volgende generaties.

Maak Betekeniseconomie de standaard

Zoals boven geschetst, zet de provincie stappen richting een nieuw economisch systeem dat het welzijn van de inwoners bevordert, maar de ecologische grenzen niet overschrijdt. Deze provinciale transitie naar een duurzame 'betekenisconomie', waarin brede welvaart en welzijn centraal staan, is een belangrijk onderdeel van het beleid, maar in de terminologie nog niet zichtbaar. De betreffende portefeuille heet nog steeds 'Economie'. Het wijzigen van de naam van die portefeuille in een term die meteen duidelijk maakt dat de provincie het oude economische denken loslaat en toegaat naar een nieuwe economie voor de uitdagingen van de 21ste eeuw, zou bijdragen aan interne en externe bewustwording. Hetzelfde geldt voor het gebruik van het thema "Economie" binnen de Brede Basismonitor.

Daarnaast valt op dat, hoewel zoals bovengeschetst de provincie Noord-Holland de noodzaak omarmt om het economisch systeem te veranderen en toe te werken naar een economie die de omgeving niet schaadt, sommige samenwerkingspartners nog niet zover lijken te zijn. De provincie zou haar invloed kunnen aanwenden om bij de partners (zoals Havenbedrijf, ROM en Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord) de doelen van de betekeniseconomie te agenderen, zodat ook de partners met een frisse blik naar hun acitiviteiten gaan kijken.

Daarom de volgende besluiten.

Provinciale Staten besluiten:

1. De naam van de portefeuille "Economie" aan te passen naar een term die beter uitdrukt waar de provincie zelf naar zegt te streven, namelijk economie gericht op brede welvaart. Dus bijvoorbeeld: "Betekeniseconomie" in plaats van "Economie".

2. ~~Ook binnen de Brede Basismonitor de naam van het thema "Economie" aan te passen naar een term die beter uitdukt waar de provincie zelf naar zegt te streven, namelijk economie gericht op~~

~~*brede welvaart. Dus bijvoorbeeld "Betekeniseconomie" in plaats van "Economie".*~~

3. GS te verzoeken om de invloed van de provincie aan te wenden om bij de partners (zoals Havenbedrijf, ROM en Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord) de doelen van de betekeniseconomie te agenderen, zodat ook de partners met een frisse blik naar hun acitiviteiten en communicatie gaan kijken.

Stimuleer Impact Ondernemen in Noord-Holland

Voor de transitie naar een toekomstbestendige groene economie hebben we bedrijven nodig die (niet langer) bezig zijn met voornamelijk financiële groei of minimaliseren van maatschappelijke schade, maar met het maximaliseren van maatschappelijke bijdrage en brede welvaart. Bij sociale en maatschappelijke ondernemingen behoort het creëren van positieve maatschappelijke impact tot de kern van alles wat ze doen. Zulke ondernemingen zijn daarom de wegbereiders naar de nieuwe economie die de provincie nastreeft. Steeds meer gangbare bedrijven zijn geïnteresseerd om de transitie te maken naar maatschappelijk verantwoord en betekenisvol ondernemen. Vaak ontbreekt het aan specifieke kennis hierover, juiste netwerken, instrumenten en capaciteit.

De provincie Noord-Holland kan helpen vanuit haar rol als verbinder, aanjager, bemiddelaar en opdrachtgever. In het Coalitieakkoord staat immers: *"[..]stimuleren bedrijven om duurzame maatregelen te nemen. Om de verduurzaming van de economie te versnellen, ondersteunen en stimuleren we over de volle breedte duurzame innovatie."* In de Uitvoeringsagenda stelt de provincie een duurzame economie te willen waar innovatie een drijvende kracht is en "waar innovatie bij voorkeur gepaard gaat met sociaal ondernemen of sociale innovaties." In diezelfde agenda staat ook: *"Het versterken van de Noord-Hollandse brede welvaart en welzijn is ons hoofddoel en werken aan een duurzame, vernieuwende en ondernemende economie is onze focus."*

De provincie faciliteert via het GO!-NH innovatieprogramma reeds duurzame ondernemers. Ook heeft de provincie contact met *Amsterdam Impact*, het stimuleringsprogramma voor sociaal ondernemerschap van de gemeente Amsterdam. De provincie is echter niet aangesloten bij de City Deal Impact Ondernemen, zoals de provincies Noord-Brabant en Overijssel.[15] [16] Deze samenwerking richt zich op het versterken van de impact van ondernemers in Nederland om samen een duurzame en inclusieve betekeniseconomie te realiseren. Binnen deze City Deal werken steden, provincies en het Rijk (waaronder EZK) samen met impact ondernemers om barrières rondom impact ondernemen te overwinnen. De overeenkomst is ondertekend door 80 organisaties waaronder 3 ministeries, een kleine 20 gemeenten, provincies, diverse kennisinstellingen en intermediairs en social enterprises of impact first ondernemers. Hierbij aansluiten zou voor een versnelling en impuls van de provinciale inspanning kunnen zorgen.

Eén van de aandachtspunten in de City Deal is de verbetering van de meting van en het rapporteren over maatschappelijke impact. Dit is o.a. relevant voor maatschappelijke ondernemers voor hun deelname aan aanbestedingen en het verkrijgen van financiering. Door het gestructureerd vastleggen van maatschappelijk impact kunnen duurzame bedrijven voorrang krijgen bij overheidsaanbestedingen. De maatschappelijke interesse voor dit onderwerp is groot. Recent heeft accountantskantoor PwC de zogenaamde "groene cijfers" geïntroduceerd.[17] Dit is een rapportage waarin de maatschappelijke waarde van een bedrijf wordt vastgelegd, zoals resultaten op het gebied

[15] https://agendastad.nl/citydeal/impact-ondernemen/

[16] https://www.binnenlandsbestuur.nl/estuur-en-organisatie/een-duurzame-en-inclusieve-betekeniseconomie

[17] https://www.pwc.nl/nl/the-new-equation.html

van duurzaamheid en sociale waarden. PwC zegt hierover "Resultaat gaat daarom allang niet meer alleen over zwarte of rode cijfers. Stakeholders zijn meer en meer geïnteresseerd in de maatschappelijke waarde van een onderneming." Een ander voorbeeld is de "Gemene Goed-balans", zoals ontwikkeld door de Economy for the Common Good. Zij bieden uitgewerkte voorbeelden en ondersteuning voor het ontwikkelen van zo'n integrale rapportage [18]. Voor bedrijven is het echter op de korte termijn een extra kostenpost om een integrale rapportage op te leveren. De provincie zou kunnen onderzoeken hoe zij bedrijven kan stimuleren dit te doen, bijvoorbeeld door hen hierbij financieel te ondersteunen, en/of door bedrijven die zo'n balans maken daarvoor extra punten te geven bij aanbestedingen. Het is nadrukkelijk niet bedoeld om bedrijven een extra last op te leggen, maar te onderzoeken hoe bedrijven gestimuleerd kunnen worden om de integrale effecten van bedrijfsvoering in kaart te brengen.

Daarom de volgende besluiten.

Provinciale Staten besluiten:

4. GS te verzoeken om provincie Noord-Holland te laten aansluiten bij City Deal Impact Ondernemen en de samenwerking met Amsterdam Impact te versterken.

5. GS te verzoeken om te onderzoeken hoe de provincie bedrijven kan stimuleren om te rapporteren over maatschappelijk impact~~, onder andere door het instellen van een subsidieregeling voor het publiceren van een groene jaarrekening~~.

[18] https://www.ecogood.org/apply-ecg/companies/

Update de doelenboom in de begroting

De provincie werkt aan een verbetering van de beleidsindicatoren die standaard worden opgenomen in onze begroting en jaarstukken. In de meest recente begroting 2022 en de doelenboom horende bij het programma "Economie", wordt het beleidsdoel "Bevorderen van welvaart en welzijn door duurzame, vernieuwende en ondernemende economie" geoperationaliseerd met de volgende vijf operationele doelen:

1. Ruimtelijke vestigingsklimaat bevorderen,
2. Een innovatief klimaat bevorderen,
3. Een veerkrachtige en duurzame arbeidsmarkt bevorderen,
4. Een duurzame agrosector behouden en versterken en
5. Europese landbouwprojecten co-financieren.

Die operationele doelen, inclusief indicatoren (zoals "georganiseerd beheer bij bedrijventerreinen"), reflecteren nog niet de (in de woorden van de provincie) *"economie die de brede welvaart versterkt, en ook geen schade toebrengt aan de ecologie, biodiversiteit en dierenwelzijn."* [19]

Ze reflecteren ook niet hoe we een economie bereiken *"waar geen grondstoffen en energie worden verspild, die geen ecologische schade toebrengt"*, waar brede welvaart centraal staat, rekening wordt gehouden met behoeften van toekomstige generaties en sociaal ondernemerschap wordt gestimuleerd.

Kortom, de huidige operationele doelen reflecteren nog niet de verandering van het economisch systeem richting de betekeniseconomie die de provincie heeft ingeslagen. De doelenboom voor het programmaonderdeel "Economie" heeft dus aanvullende of aangepaste operationele doelen nodig. Denk daarbij bijvoorbeeld aan het vergroten van de maatschappelijke impact van ondernemingen, het bevorderen van het ecosysteem voor (toekomstige) maatschappelijk verantwoorde en sociale ondernemers, het stimuleren van de circulariteit van ondernemingen, en de vermindering van de klimaat- en milieu-impact van ondernemingen.

Daarom het volgende besluit.

Provinciale Staten besluiten:

6. GS te verzoeken de doelenboom in de begroting ~~2023~~ zo aan te passen, dat de doelen die de provincie belangrijk vindt in de duurzame betekeniseconomie, beter naar voren komen.

[19] https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Economie_Werk/Publicaties/Uitvoeringsprogramma_Economie_2021_2023.pdf

Verbeter monitoring Betekeniseconomie in Noord-Holland

De Brede Basismonitor Noord-Holland is een nieuw instrument dat de verschillende monitoringsvragen op het gebied van de diverse aspecten van brede welvaart binnen onze provincie combineert, wat integraliteit bevordert. Dit is een belangrijk onderdeel van de transitie naar de betekeniseconomie.

De provincie heeft aangegeven dat de monitor nog verder ontwikkeld zal worden. Wij denken dat dit met name nodig is voor de indicatoren van het thema "Economie". Deze sluiten namelijk nog niet aan bij het nieuwe economische systeem en visie waar de provincie voor zegt te staan. Nu worden de volgende indicatoren gebruikt: bbp, consumenten-producentenvertrouwen, mediaan besteedbaar inkomen, mediaan vermogen huishoudens en gemiddelde schuld per huishouden. Deze indicatoren geven nog geen goed beeld van de stand van zaken en ontwikkeling van een duurzame (betekenis)economie in Noord-Holland. Bij de ontwikkeling van de nieuwe indicatoren kan deels gebruik gemaakt worden van het monitoring- en evaluatieplan voor de Actieagenda Circulaire Economie.[20]

Bovendien sluit de beschrijving van het thema "Economie" op de website van de Brede Basismonitor niet helemaal aan op de eerdergenoemde provinciale ambities voor een nieuw economisch systeem. De bewoordingen die daar nog worden gebruikt, sluiten eerder aan op het gangbare economische systeem, met teksten als "het economisch beleid van de provincie richt zich daarbij op het optimaliseren van het vestigingsklimaat voor ondernemers".[21]

Daarnaast, zoals in inleiding beschreven, gaat brede welvaart over drie dimensies. Het gaat over brede welvaart 'hier en nu', maar ook over in hoeverre dit welvaartsstreven een druk legt op volgende generaties in Nederland (brede welvaart 'later') en op andere landen (brede welvaart 'elders'). De Brede Basismonitor zou daar op termijn een beeld van moeten geven.[22] Op dit moment geeft de monitor geen inzicht in de ontwikkelingen op de ~~laatste twee~~ dimensie~~s~~ 'elders'. Terwijl bijvoorbeeld de consumptie- en productiekeuzes van Noord-Hollanders veel impact op bijvoorbeeld het milieu in het buitenland hebben. Daarmee blijft een ~~groot~~ deel van de Noord-Hollandse milieuvoetafdruk onzichtbaar. De provincie kan dat inzichtelijker maken. Gezien de sterk geglobaliseerde, verbonden wereld, kijken we niet alleen welke impact ons handelen heeft op Noord-Holland, maar ook buiten de grenzen. De provincie zou daarvoor bijvoorbeeld met de gemeente Amsterdam in gesprek kunnen gaan, waar men al bezig is met de ontwikkeling van

[20] In 2022 is er een monitoring- en evaluatieplan voor de periode 2022-2025 opgesteld, waarmee inzicht gegeven kan worden in de voortgang van een transitie naar een circulaire economie en het effect van de beleidsinzet van de provincie. Dit plan zal later dit jaar met de Staten worden besproken.

[21] https://cijfers.noord-holland.nl/dashboard/dashboard-brede-basismonitor/economie. Beschrijving: "Economie is een van de belangrijkste pijlers voor het versterken van de brede welvaart in Noord-Holland. Het economisch beleid van de provincie richt zich daarbij op het optimaliseren van het vestigingsklimaat voor ondernemers, door bijvoorbeeld te investeren in aantrekkelijke en duurzame werklocaties, een goede digitale infrastructuur en in een ondernemersklimaat waarin ruimte is voor kennisontwikkeling en innovaties. Een goede bereikbaarheid, goede ruimtelijke ordening en een gezonde leefomgeving zijn belangrijke randvoorwaarden voor een goed vestigingsklimaat.

Om het vestigingsklimaat te verbeteren streeft de provincie Noord-Holland vijf concrete economische doelen na: een sterk innovatieklimaat, aantrekkelijke en duurzame werklocaties, een veerkrachtige arbeidsmarkt, internationalisering, en een sterke en duurzame agrosector."

[22] https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/regionale-monitor-brede-welvaart

monitoring en indicatoren die meer inzicht kunnen bieden in de transitie naar een nieuwe economie.[23]

Tenslotte lijkt de provincie zich vooral te richten op het vestigingsklimaat en aantrekken van (internationale) bedrijven. In de Uitvoeringsagenda Economie is wel geconcretiseerd dat de provincie wil dat internationale bedrijven die zich in Noord-Holland vestigen, ook een bijdrage leveren aan onze brede maatschappelijke opgaven. Het wordt echter nog niet duidelijk hoe de provincie dat waar kan maken en wat de ontwikkeling daarvan is. Het zou daarom nuttig zijn een indicator te ontwikkelen van het aantal maatschappelijk verantwoorde en sociale ondernemers. Daarmee kan de provincie een beeld krijgen van de ontwikkeling op het vlak van groen ondernemerschap dat past bij

het nieuwe duurzame economische systeem dat de provincie voor ogen heeft.[24] Om dit te kunnen doen is een meetlat nodig waarmee de maatschappelijke waarde van ondernemingen voor Noord-Holland kan worden ingeschat. De provincie zou daarvoor in overleg kunnen gaan met bijvoorbeeld ASN Bank, MVO Nederland, Social Enterprise NL, Thrive Institute en Economy of the Common Good in Nederland, aangezien zij de nodige kennis hebben.[25] [26]

Op deze manier kan de provincie haar wens dat bedrijven die zich hier vestigen, ook een bijdrage leveren aan onze brede maatschappelijke opgaven, concreter maken.

Daarom de volgende besluiten.

Provinciale Staten besluiten:

7. GS te verzoeken de indicatoren voor "Economie" zo aan te passen, dat de doelen die de provincie belangrijk vindt in de duurzame betekeniseconomie, beter naar voren komen, en waarbij deels gebruik gemaakt kan worden van het monitoring- en evaluatieplan voor de Actieagenda Circulaire Economie.

[23] https://www.amsterdam.nl/bestuur-organisatie/volg-beleid/coalitieakkoord-uitvoeringsagenda/gezonde-duurzame-stad/amsterdam-circulair-2020-2025/

[24] https://cijfers.noord-holland.nl/dashboard/dashboard-brede-basismonitor/economie

[25] https://www.mvonederland.nl/nieuwe-economie-index-nex/, https://www.thriveinstitute.nl/betekeniseconomie, https://web.ecogood.org/nl/

[26] https://www.social-enterprise.nl/, stimuleert de ontwikkeling van beschikbare tools voor ondernemers voor meten van maatschappelijke impact.

8. GS te verzoeken de beschrijving van het thema "Economie" op de website van de Brede Basismonitor zo aan te passen dat het beter aansluit bij de ambities van een ~~duurzame betekeniseconomie~~ brede welvaartseconomie, een "economie die de brede welvaart versterkt, brengt ook geen schade toe aan de ecologie, biodiversiteit en dierenwelzijn". [27]

9. GS te verzoeken om met het CBS te overleggen ~~uit te werken~~ hoe de ~~Noord-Hollandse~~ impact ~~op toekomstige generaties ('later') en~~ op andere landen ('elders') een plek kan krijgen in de Regionale CBS monitor en deze ~~in ieder geval deels verwerkt kunnen worden~~ te verwerken in de Noord-Hollandse Brede Basismonitor.

10. GS te verzoeken de mogelijkheden te onderzoeken voor een indicator die inzicht geeft in de ontwikkeling van het aantal maatschappelijk verantwoorde en sociale ondernemers in de provincie.

Betrek duurzame financiers

Het ambtenarenpensioenfonds ABP kan met haar investeringsbeleid de betekeniseconomie versterken. Feit is echter dat het ABP hier – hoewel zij significante stappen heeft gezet – slecht op scoort. Zie hiervoor de Eerlijke Geldwijzer.[28] De score op het gebied van bijvoorbeeld natuur (1) is erg laag, terwijl natuur een belangrijke verantwoordelijkheid is van de provincie. Ook de scores op onder andere dierenwelzijn (1), voeding (2), mijnbouw (2), wapens (4) en mensenrechten (5) zijn erg laag. Eerder succes in het ABP eerlijker te laten investeren werd in 2021 behaald door het ABP uit olie en gas te laten stappen.[29] De provincie oefende hierin ook haar invloed uit door brieven te schrijven naar het ABP.

De huisbank van de provincie, ABN AMRO, scoort maar heel middelmatig op de geldwijzer.[30]

Ten slotte, in het provinciale Programma Investeringsgereed Innovatief MKB Noord-Holland (PIMNH) werkt de provincie samen met de Rabobank om de investeringsgereedheid van bedrijven te verhogen.[31] Het zou goed zijn om te onderzoeken of PIMNH hiernaast ook duurzame banken, zoals ASN en Triodos, als partners kan betrekken.

Daarom de volgende besluiten.

Provinciale Staten besluiten:

11. Dat de provincie het standpunt inneemt dat ze van haar pensioenfonds binnen 4 jaar minstens een voldoende op alle onderdelen wil en vraagt GS het ABP hierop aan te spreken. GS wordt verzocht dit standpunt bij het IPO te agenderen en te proberen gezamenlijk een signaal af te geven.

12. GS te vragen de eigen bank ABN AMRO kritisch aan te spreken en ~~te onderzoeken of overstap naar een duurzame bank op termijn mogelijk is~~ de ogen open te blijven houden voor alternatieven die beter aansluiten bij de duurzame doelen van de provincie.

13. GS te verzoeken om te onderzoeken in hoeverre duurzame investeerders (zoals ASN en Triodos, volgens Eerlijke Geldwijzer) aan kunnen haken bij PIMNH.

[27] Zoals o.a. beschreven op pagina 13 in de Uitvoeringsagenda Economie 2021-2023.
[28] Scores | Eerlijke Geldwijzer
[29] ABP stopt met beleggen in producenten van fossiele brandstoffen | ABP
[30] Campagnes | Eerlijke Geldwijzer
[31] https://www.pimnh.nl/financiering-groei

Deel de goede voorbeelden

Provincie Noord-Holland communiceert via allerlei kanalen richting het grote publiek. Hoe en waarover wordt gecommuniceerd, heeft impact op hoe mensen in Noord-Holland doen en denken. Het geeft ook een signaal af over wat de provincie belangrijk en waardevol vindt en kan onze transitie naar een duurzame betekeniseconomie helpen versnellen.

Veel groene impact ondernemers die kiezen voor maatschappelijke waarde zijn nog nauwelijks zichtbaar voor het publiek. Deze ondernemers beschikken niet over grote marketingbudgetten en blijven hierdoor uit zicht. Steeds meer consumenten geven aan ethisch te willen consumeren, maar weten vaak niet wat er te koop is.

De provincie zou de keuze kunnen maken om juist het werk van betekenisondernemers (of ondernemers die anderszins aansluiten bij de duurzame economische doelen van de provincie) uit te lichten en zichtbaar te maken via eigen kanalen. Daarmee zou de provincie de groene economie als sociale norm uitdragen, wat volgens onderzoeken naar gedragsverandering sterk helpt om burgers gezondere en groenere keuzes te laten maken.[32] [33] [34] Zo kan de provincie tevens zorgen dat burgers makkelijker bewustere keuzes kunnen maken. Daarbij inspireert het bestaande en toekomstige ondernemers om maatschappelijke waarde voorop te stellen en maakt het beleidsmakers bewust van de kansen van sociaal ondernemerschap. Dit was ook een van de adviezen die Noord-Brabant voor haar ambities richting een betekeniseconomie heeft ontvangen.[35]

Daarom de volgende besluiten.

Provinciale Staten besluiten:

14. GS te verzoeken om bij communicatie via provinciale kanalen (social media, website, etc.) over ondernemers en economische initiatieven, zoveel mogelijk een podium te geven aan ondernemers die werken richting de betekeniseconomie die de provincie nastreeft.

15. GS te verzoeken op basis van best practices en literatuur over o.a. gedragsverandering en communicatie, te verkennen hoe communicatie vanuit de provincie nog effectiever kan bijdragen aan een versnelde transitie naar een de duurzame betekeniseconomie, zoals Noord-Holland die voor zich ziet.

[32] Living lab over gedragsverandering - WUR
[33] How to SHIFT Consumer Behaviors to be More Sustainable: A Literature Review and Guiding Framework - Katherine White, Rishad Habib, David J. Hardisty, 2019 (sagepub.com)
[34] Milieu: het verklaren en stimuleren van groen gedrag (esb.nu)
[35] https://www.archief.social-enterprise.nl/files/9615/1747/7404/Inventarisatie_Betekeniseconomie_2018.pdf

Geef volgende generaties een stem

Ten slotte: bij alle beslissingen die we nu nemen, beïnvloeden we het welzijn van toekomstige generaties: hun kansen en omgeving. De stem van de toekomstige generatie is bij veel besluitvorming nog niet expliciet vertegenwoordigd. Daarom is het Lab Toekomstige Generaties opgericht, waarvan het doel is om het welzijn van toekomstige generaties mee te laten wegen in belangrijke beslissingen. Daarvoor gebruiken ze verschillende tools, zoals inleefoefeningen en de zogenaamde "Toekomststoel".[36] Die laatste is geïnspireerd op het idee van Jan Terlouw, die deze Stoel voor de Toekomst laat aanschuiven bij belangrijke beslismomenten op het gebied van duurzaamheid, zodat de belangen van toekomstige generaties ook aan bod komen.[37] Verschillende overheden, zoals de provincie Noord-Brabant en de gemeente Breda, hebben het idee van de toekomststoel overgenomen.[38] [39]

Hoewel bij ieder besluit inzicht gegeven dient te worden in de impact op de toekomst, is een toekomststoel een mooi symbool. De provincie zou met hulp van jongeren een 'toekomststoel' of iets anders waarmee jongeren hun aanwezigheid in de Statenzaal graag symboliseren, kunnen laten ontwerpen. Als de stoel af is, wordt die op een prominente plek in de Statenzaal van Provincie Noord-Holland geplaatst, zodat PS en GS bij elk besluit dat ze nemen voortaan even stilstaan bij de 'lege stoel' die de toekomstige generaties verbeeldt.

Gedeputeerde Noord-Brabant met Toekomststoel en kinderen. Foto van Energy Challenges

Daarom het volgende besluit.

Provinciale Staten besluiten:

16. GS te verzoeken om met hulp van een aantal jongeren een "Toekomststoel" te laten ontwerpen, daar eventueel Lab Toekomstige Generaties bij te betrekken, en daarvoor 4000 euro uit de reserves vrij te maken.

[36] https://labtoekomstigegeneraties.nl/podcast/
[37] https://labtoekomstigegeneraties.nl/toekomststoel/
[38] https://toekomststoel.nl/initiatieven/overheid/29-toekomststoel-breda-jeugd-praat-mee-doet-mee-en-beslist-mee
[39] https://toekomststoel.nl/initiatieven/onderwijs/33-kinderen-bieden-stoel-voor-de-toekomst-aan-aan-gedeputeerde-christophe-van-der-maat-van-noord-brabant, https://toekomststoel.nl/initiatieven/overheid/35-ontwerpwedstrijd-toekomststoel-nieuwkoop-geef-vorm-aan-de-toekomst

Christen Unie

Noord-Holland

Partij voor de Dieren

Statenfractie Noord-Holland

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

N. Bouwens

BEL/O&I

Telefoonnummer +31235144634
bouwensn@noord-Holland.nl

Verzenddatum

31 AUG. 2022

Kenmerk

1837600/1887365

Uw kenmerk

Betreft: Reactie initiatiefvoorstel ChristenUnie en Partij voor de Dieren inzake Noord-Holland Impact

Geachte leden,

Op 6 mei jl. ontvingen wij het initiatiefvoorstel van ChristenUnie en Partij voor de Dieren 'Noord-Holland Impact; 16 voorstellen voor het stimuleren van een economie die van waarde is voor de samenleving".

Het initiatiefvoorstel doet voorstellen voor nieuw economisch beleid onder de noemer van de 'betekeniseconomie.' Met deze brief geven wij graag onze reactie op het initiatiefvoorstel. Deze bestaat uit een korte algemene reactie, waarna wij puntsgewijs ingaan op de afzonderlijke voorstellen.

Naast het initiatiefvoorstel zijn tijdens de behandeling van de Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025 in de commissie EFB op 18 januari 2021 door enkele van u vragen gesteld hoe het circulaire economie beleid en het algemene economie beleid zich tot elkaar verhouden. Dit laatste betrof vooral de Uitvoeringsagenda Economie 2021-2023 die toen nog moest worden vastgesteld.

De gedeputeerde circulaire economie heeft in reactie hierop toegezegd dat wij voor het einde van deze coalitieperiode een reflectie zouden geven op deze verhouding. Deze reflectie heeft parallellen met onze reactie op het initiatiefvoorstel. Daarom ontvangt u gelijktijdig met onze reactie op het initiatiefvoorstel een aparte brief met onze reflectie, zodat u desgewenst deze in samenhang kunt bespreken.

Algemene reactie
Het initiatiefvoorstel doet voorstellen hoe wij als provincie de transitie naar een 'betekeniseconomie' kunnen versnellen. De betekeniseconomie is, zoals de indieners van het initiatiefvoorstel het zelf formuleren, 'een parapluterm voor de verschillende economische modellen waarbij het welzijn van de planeet en haar inwoners centraal staat (donuteconomie, welzijnseconomie, gemenegoed-economie, impact-economie). Het is een toekomstbestendige, regeneratieve, circulaire, klimaatneutrale/klimaatpositieve en inclusieve economie, waarin het doel is de maatschappelijke bijdrage en brede welvaart te maximaliseren.' Los van de termen die hiervoor gebruikt kunnen worden, is in onze ogen de rode draad het streven naar welvaart en

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Dreef 3
2012 HR Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

welzijn voor iedereen, waarbij de keuzes die we nu maken voor onze eigen inwoners niet ten koste mogen gaan van toekomstige generaties of van mensen elders in de wereld. In onze ogen is economische groei mogelijk rekening houdend met de ecologische grenzen van onze planeet.

Allereerst willen we onze waardering uitspreken voor het initiatiefvoorstel. Het streven naar welvaart en welzijn voor iedereen is het hoofddoel van ons beleid, zoals onder meer vastgelegd in het Coalitieakkoord 2019-2023, onze Omgevingsvisie NH2050 en in specifieke beleidskaders en uitvoeringsagenda's voor onder andere economie en circulaire economie. Zo is ons algemene economie beleid nadrukkelijk gekoppeld aan de gedachte van brede welvaart. Hierbij hebben we in de huidige Uitvoeringsagenda een extra accent gelegd op de verduurzaming van de economie en de bijdrage van economie aan de (transitie)opgaven voor energie, circulaire economie, klimaat, CO_2, stikstof en voedsel. Zoals we beschrijven in de brief met onze reflectie op de verhouding tussen ons algemene economie beleid en circulaire economie beleid zien we meerwaarde in het op termijn nog verder integreren van algemene en circulaire economie en mogelijk andere thema's in een nieuwe economische visie in 2025. Het initiatiefvoorstel sluit naar ons oordeel goed aan op deze koers en biedt op onderdelen ook nieuwe ideeën voor de verdere uitwerking hiervan.

De specifieke voorstellen die in het initiatiefvoorstel worden gedaan lopen sterk uiteen. Sommige richten zich op de strategische hoofdlijnen van ons beleid. Andere richten zich meer op het anders inzetten van bestaande instrumenten of het verkennen van nieuwe instrumenten. Daarnaast worden ook concrete acties voorgesteld om als provincie zelf het goede voorbeeld te geven.

Bij een aantal voorstellen zien wij interessante suggesties en ideeën hoe we onze inzet op brede welvaart nog beter kunnen invullen. Deze willen we graag verder verkennen. Bij een ander deel van de voorstellen zijn wij van oordeel dat deze goed passen bij ons huidige beleid. Dit geldt onder meer voor de inzet van onze verbonden partijen en het agenderen van de doelen van betekeniseconomie bij onze partners. Deze voorstellen beschouwen wij als een oproep om hiermee door te gaan en waar mogelijk nog extra op in te zetten.
Ten aanzien van de voorstellen die specifiek betrekking hebben op de relatie met ons pensioenfonds en huisbankier, delen wij de oproep van de indieners van het initiatiefvoorstel. Hierbij willen we wel de kanttekening plaatsen dat onze invloed zeer gering is.
Tenslotte richt een deel van de voorstellen zich op het aanpassen van instrumenten die logisch voortvloeien uit ons huidige beleid. Voorbeelden hiervan zijn het aanpassen van de doelenboom van de begroting en het aanpassen van indicatoren in onze brede basismonitor. In onze ogen is daarvoor eerst een bredere beleidsafweging nodig alvorens aanpassing mogelijk is.

Reactie per voorstel
Hieronder geven wij een reactie op de afzonderlijke voorstellen in het initiatiefvoorstel.

1.De naam van de portefeuille 'Economie' aan te passen naar een term die beter uitdrukt waar de provincie zelf naar zegt te streven, namelijk economie gericht op brede welvaart. Dus bijvoorbeeld 'Betekeniseconomie' in plaats van 'Economie'.

De gedachte om de naam van de portefeuille aan te passen om te benadrukken waar de focus van het beleid voor die specifieke portefeuille ligt, vinden wij op zich sympathiek. Uiteindelijk is het wat ons betreft aan het volgende college om daar een keuze in te maken, want zo'n specifieke naamsverandering moet wel aansluiten op het coalitieakkoord. Wij zien in algemene zin geen meerwaarde hierin. Naar ons oordeel gaat het erom waar ons economisch beleid inhoudelijk voor staat, los van de naam van de portefeuille. Met instemming van de Staten hebben wij in onze economische uitvoeringsagenda en ook bij de opzet van de Brede Basismonitor gekozen voor het begrip brede welvaart als uitgangspunt. In onze brief waarin wij reflecteren op de relatie tussen het beleid voor economie en circulaire economie komt dat ook terug vanuit het inzicht dat we met het economisch beleid en beleid voor circulaire economie in essentie hetzelfde doel nastreven: een duurzame, houdbare economie. Onze suggestie voor het volgende college is om een nieuw beleidskader 'duurzame economie' op te stellen, om zo een duidelijk en richtinggevend beleidsstuk te hebben waaronder de provincie haar activiteiten voor de verduurzaming van de economie kan hangen.

2. Ook binnen de Brede Basismonitor de naam van het thema 'Economie' aan te passen naar een term die beter uitdrukt waar de provincie zelf zegt naar te streven, namelijk economie gericht op brede welvaart. Dus bijvoorbeeld 'Betekeniseconomie' in plaats van 'Economie'.

Het idee van de Brede Basismonitor is om aan de hand van een brede set van neutrale indicatoren inzicht te krijgen in trends en ontwikkelingen rond het begrip 'brede welvaart'. De Brede Basismonitor is daarmee een waardevrije trendmonitor en geen beleidsmonitor. De thema's en indicatoren daarin zijn zo gekozen dat ze in samenhang een beeld schetsen van brede welvaart. Het perspectief van de Noord-Hollandse burger vinden we daarin belangrijk. De term 'economie' en de indicatoren daarin, zoals het bruto regionaal product, het besteedbaar inkomen en vermogens van huishoudens zijn op zich objectief en kunnen veel zeggen over hoe burgers op onderdelen 'brede welvaart' ervaren. Want ook het hebben van een baan, van perspectieven op ontwikkelingsmogelijkheden in het werk en huisvesting, wegen mee in de brede welvaartservaring van burgers. Daarnaast gaat brede welvaart ook over zaken als sociale veiligheid, natuur, milieu, gezondheid, enzovoort. Het gaat dus om de combinatie van deze elementen en de juiste balans. Daarom adviseren we in de Brede Basismonitor het thema 'economie' te blijven hanteren.

3. GS te verzoeken om de invloed van de provincie aan te wenden om bij de partners (zoals Havenbedrijf, ROM en Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord) de doelen van de betekeniseconomie te agenderen, zodat ook de partners met een frisse blik naar een activiteiten en communicatie gaan kijken.

Wij zijn het met u eens dat het goed is om de invloed van de provincie te benutten om onze beleidsdoelen en instrumenten bij onze partners te agenderen. Dat is ook de huidige praktijk en daar waar we zelf een belang hebben (zoals ROM, ONHN en SADC) zetten we ook onze formele sturingsmogelijkheden in, zoals het goedkeuren van activiteitenplannen, bedrijfsplannen en dergelijke via de aandeelhoudersvergaderingen. In het geval van de specifiek genoemde partners staan de doelen van de betekeniseconomie scherp op het netvlies, mede als gevolg van onze inbreng. Zo richt de ROM zich via het Transitiefonds nadrukkelijk op investeringen in energietransitie en circulaire economie. Ook is voor de investeringen vanuit het andere fonds van de ROM (MKB-fonds) afgesproken dat deze de energietransitie en de transitie naar de circulaire economie niet schaden (do-no-harm principe).

4. GS te verzoeken om de provincie te laten aansluiten bij City Deal Impact Ondernemen en de samenwerking met Amsterdam Impact te versterken

Wij voeren op dit moment al de nodige activiteiten uit op dit terrein. Het provinciale programma GO!-NH werkt nauw samen met veel partners uit het innovatie-ecosysteem in Noord-Holland om expertise uit te wisselen. Een deel van de partners is hier te vinden. Met Amsterdam Impact is ook contact en wordt kennis uitgewisseld. Een aantal ondernemers die in het netwerk van Amsterdam Impact zitten hebben ook meegedaan aan één van de GO!-NH programma's. Hetzelfde geldt voor de CityDeal Impact Ondernemen. De provincie heeft contact met bijvoorbeeld de gemeente Haarlem, die partner is in de CityDeal en met het ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Het is mogelijk om te onderzoeken of deze activiteiten en samenwerking uit te breiden zijn.

5. GS te verzoeken om te onderzoeken hoe de provincie bedrijven kan stimuleren om te rapporteren over maatschappelijke impact, onder anderen door het instellen van een subsidieregeling voor het publiceren van een groene jaarrekening

In een Europese richtlijn is vastgelegd dat vanaf 2023 bedrijven met meer dan 250 medewerkers verplicht zijn om te rapporteren over duurzaamheid in de jaarverslagen. Midden- en kleinbedrijven volgen vanaf 2026. Wij zijn daarom van oordeel dat een subsidieregeling ter stimulering hiervan geen meerwaarde heeft.

6. GS te verzoeken de doelenboom in de begroting 2023 zo aan te passen, dat de doelen die de provincie belangrijk vindt in de duurzame betekeniseconomie, beter naar voren komen.

De doelenboom in de begroting is niet op zichzelf bepalend voor het beleid van de provincie, maar vormt een reflectie van het uitgevoerde beleid vanuit de vastgestelde beleidskaders. Het streven is dan ook dat de doelenboom zo goed mogelijk aansluit op deze vastgestelde beleidskaders. Het aanpassen van de doelenboom vloeit dus altijd voort uit de aanpassing van beleidskaders en niet andersom. Hierbij dient opgemerkt te worden dat het regelmatig wijzigen van de doelenboom de vergelijkbaarheid over de jaren niet ten goede komt. Het aanpassen van de doelenboom voor de begroting 2023 is daarnaast ook niet meer

mogelijk met oog op de planning. De start van de nieuwe Statenperiode beschouwen wij als een logisch moment om de doelenboom van de begroting aan te passen, mits een volgend college een nieuw beleidskader 'duurzame (betekenis)economie' wil opstellen.

7. GS te verzoeken de indicatoren voor "Economie" zo aan te passen, dat de doelen die de provincie belangrijk vindt in de duurzame betekeniseconomie, beter naar voren komen, en waarbij deels gebruik gemaakt kan worden van het monitoring- en evaluatieplan voor de Actieagenda Circulaire Economie.

De Brede Basismonitor is een groeimodel waarbij wij jaarlijks nagaan welke indicatoren een optimaal beeld geven van de brede welvaart in Noord-Holland. De Brede Basismonitor is net geactualiseerd. Welke nieuwe indicatoren opgenomen kunnen worden bekijken we bij de actualisatie van de Brede Basismonitor 2023. Voor circulaire economie zijn nu nog geen gegevens beschikbaar die geschikt zijn om mee te nemen.

8. GS te verzoeken de beschrijving van het thema "Economie" op de website van de Brede Basismonitor zo aan te passen dat het beter aansluit bij de ambities van een duurzame betekeniseconomie, een "economie die de brede welvaart versterkt, brengt ook geen schade toe aan de ecologie, biodiversiteit en dierenwelzijn".

De beschrijvingen die zijn opgenomen op de website van de Brede Basismonitor zijn gebaseerd op het actuele beleid. Aanpassing op deze website kan dan ook pas plaatsvinden wanneer de beleidskaders worden aangepast.

9. GS te verzoeken om uit te werken hoe de Noord-Hollandse impact op toekomstige generaties ('later') en op andere landen ('elders') in ieder geval deels verwerkt kunnen worden in de Brede Basismonitor.

De Brede Basismonitor bevat al de indicatoren voor 'later' uit de Regionale Monitor Brede Welvaart van het CBS. Deze zijn verdeeld over de verschillende thema's. Indicatoren voor 'elders' zijn niet beschikbaar op provinciaal niveau. Deze staan alleen op nationaal niveau in de landelijke Monitor Brede Welvaart & de Sustainable Development Goals 2022. Als de Regionale CBS monitor indicatoren over 'elders' opneemt, nemen wij die over in de Brede Basismonitor.

10. GS te verzoeken de mogelijkheden te onderzoeken voor een indicator die inzicht geeft in de ontwikkeling van het aantal maatschappelijk verantwoorde en sociale ondernemers in de provincie.

Voor de Brede Basismonitor 2023 gaan we onderzoeken of en welke data beschikbaar zijn om tot een indicator te komen die inzicht geeft in de ontwikkeling van het aantal maatschappelijk verantwoorde en sociale ondernemers in de provincie.

11. Dat de provincie het standpunt inneemt dat ze van haar pensioenfonds binnen 4 jaar minstens een voldoende op alle

onderdelen wil en vraagt GS het ABP hierop aan te spreken. GS wordt verzocht dit standpunt bij het IPO te agenderen en te proberen gezamenlijk een signaal af te geven.

Het standpunt dat ABP nog beter kan scoren met haar investeringsbeleid op verschillende thema's delen wij. Wij zullen dit dan ook in IPO verband agenderen met als insteek hier als provincies gezamenlijk een signaal op af te geven.

12. GS te vragen de eigen bank ABN AMRO kritisch aan te spreken en te onderzoeken of overstap naar een duurzame bank op termijn mogelijk is.

In het geval van onze relatie met ABN AMRO is er vrijwel geen keuzeruimte. Wij nemen uitsluitend betalingsdiensten af van ABN AMRO en zijn een relatief kleine klant. Dit betekent dat onze invloed op het beleid van ABN AMRO zeer gering is.
Wat betreft uw suggestie om over te stappen naar een andere, meer duurzame bank, vinden wij het belangrijk aan te geven dat Provinciale Staten eerder de wens heeft uitgesproken alleen zaken te doen met banken met een hoge creditrating (AAA). Triodos en ASN hebben deze hoge creditrating niet.
Daarnaast is relevant om te vermelden dat niet alle banken kunnen voldoen aan de eisen die wij stellen aan onze huisbankier. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de koppeling van het boekhoudsysteem, automatische saldoregulatie schatkistbankieren en de omvang van de provinciale geldstromen. Deze randvoorwaarden maken een overstap naar meer duurzame banken als Triodos of ASN niet mogelijk.

13. GS te verzoeken om te onderzoeken in hoeverre duurzame investeerders aan kunnen haken bij PIM

Wij voeren op dit moment al de nodige activiteiten uit op dit terrein. PIMNH ondersteunt vele mkb ondernemers met impactvolle innovaties (bijvoorbeeld op circulariteit, energietransitie en inclusiviteit) bij investeringsgereedheid en aantrekken van kapitaal. PIMNH werkt daarvoor niet alleen samen met haar partner Rabobank, maar ook met andere banken zoals ING, ABN AMRO en soms ook Triodos en met vele impact investeerders zoals bijvoorbeeld Stichting DOEN en Pymwymic. Het is mogelijk om de mogelijkheden voor verdere samenwerking met Triodos en ASN bank te verkennen.

14. GS te verzoeken om bij communicatie via provinciale kanalen (social media, website, etc.) over ondernemers en economische initiatieven, zoveel mogelijk een podium te geven aan ondernemers die werken richting de betekeniseconomie die de provincie nastreeft.

Dit voorstel past bij onze huidige strategie en aanpak om de duurzame economie te stimuleren. Via onze kanalen worden initiatieven die een voorbeeld en/of een inspiratie voor andere ondernemers kunnen zijn een podium geboden. Communicatie kan zo bijdragen aan de versnelde transitie naar een circulaire economie. Bedrijven die al serieus circulair ondernemen, de koplopers, kunnen bedrijven die hier nog niet of beperkt mee bezig zijn (het peloton) inspireren om met de verandering

mee te gaan. Doel is de groep MKB ondernemers die circulair ondernemen zo snel mogelijk zo groot mogelijk te laten worden. Deze vorm van communicatie is niet gericht op consumenten, maar op andere ondernemers. De focus ligt daarom ook op de ondernemer en zijn verhaal en niet op het product en de mate van duurzaamheid daarvan. Ongewenste bevoordeling van specifieke bedrijven door de provincie moet namelijk voorkomen worden. Hier houden wij rekening mee in de uitvoering en dit is een begrenzing van het voorstel dat wordt gedaan.

15. GS te verzoeken op basis van best practices en literatuur over o.a. gedragsverandering en communicatie, te verkennen hoe communicatie vanuit de provincie nog effectiever kan bijdragen aan een versnelde transitie naar een de duurzame betekeniseconomie, zoals Noord-Holland die voor zich ziet.

Het via communicatie inzetten op gedragsverandering om tot een versnelde transitie te komen kan pas wanneer een volgend college een nieuw beleidskader 'duurzame (betekenis)economie' opstelt. We adviseren daarom het volgend college hier onderzoek naar te doen en te overwegen om gedragsverandering via communicatie in te zetten als instrument van het nieuwe beleidskader.

16. GS te verzoeken om met hulp van een aantal jongeren een "Toekomststoel" te laten ontwerpen,
daar eventueel Lab Toekomstige Generaties bij te betrekken, en daarvoor 4000 euro uit de reserves
vrij te maken.

Het laten ontwerpen van een 'Toekomststoel' vinden wij een sympathiek idee. Wij gaan het Lab Toekomstige Generaties benaderen om dit samen met ons vorm te geven. In het uit te werken voorstel zullen wij nagaan waar de financiële dekking vandaan kan komen.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

N. Bouwens

BEL/OI

Telefoonnummer +31235144634

bouwensn@noord-holland.nl

Verzenddatum

– 7 NOV. 2023

Kenmerk

2131741/2131746

Uw kenmerk

Betreft: Stand van zaken Initiatiefvoorstel Noord-Holland Impact

Geachte leden,

Graag informeren wij u over het volgende onderwerp:
De stand van zaken met betrekking tot het initiatiefvoorstel Noord-Holland Impact.

Inleiding

Op 6 mei 2022 ontvingen wij het initiatiefvoorstel van ChristenUnie en Partij voor de Dieren 'Noord-Holland Impact; 16 voorstellen voor het stimuleren van een economie die van waarde is voor de samenleving". Het initiatiefvoorstel doet voorstellen voor nieuw economisch beleid onder de noemer van de 'betekeniseconomie.' GS heeft via een brief aan PS (31 augustus 2022, kenmerk 1837600/1887365) gereageerd op dit initiatiefvoorstel. Met deze memo willen wij u informeren over de stand van zaken ten aanzien van de verschillende onderdelen uit het initiatiefvoorstel.

In het initiatiefvoorstel waren voorstellen opgenomen over hoe wij als provincie de transitie naar een 'betekeniseconomie' kunnen versnellen. In de reactie van het vorige college werd aangegeven dat het streven naar welvaart en welzijn voor iedereen, waarbij de keuzes die we nu maken voor onze eigen inwoners niet ten koste mogen gaan van toekomstige generaties of van mensen elders in de wereld de rode draad is van het beleid. Het tot dusver gevoerde algemene economie beleid is ook nadrukkelijk gekoppeld aan de gedachte van brede welvaart. Het initiatiefvoorstel deed ook interessante suggesties en ideeën over hoe we onze inzet op brede welvaart nog beter kunnen invullen. Inmiddels is er een nieuw coalitieakkoord waarin wordt ingezet op een veerkrachtige, toekomstbestendige en circulaire economie. De komende tijd zullen wij hier verder uitwerking aan geven. Hierover zullen we uiteraard ook met u in gesprek gaan, mede in het licht van dit initiatiefvoorstel.

Hieronder geven wij aan wat de stand van zaken is m.b.t. de verschillende voorstellen die in het initiatiefvoorstel zijn gedaan. Daarbij gaan wij uit van de versie die is opgesteld na de

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

commissievergadering van 29 september en die geagendeerd was voor de PS vergadering van 10 oktober 2022.

1.De naam van de portefeuille 'Economie' aan te passen naar een term die beter uitdrukt waar de provincie zelf naar zegt te streven, namelijk economie gericht op brede welvaart. Dus bijvoorbeeld 'Betekeniseconomie' in plaats van 'Economie'.

In het coalitieakkoord worden de termen brede welvaart en betekeniseconomie niet expliciet genoemd. Wel bevat de omschrijving van een veerkrachtige, toekomstbestendige en circulaire economie hier elementen van. De naam van de portefeuille Economie hebben wij gehandhaafd. Evenals het voorgaande college, zijn wij van oordeel dat het erom gaat waar ons economisch beleid inhoudelijk voor staat, los van de naam van de portefeuille. Wel zijn de portefeuilles Economie en Circulaire Economie samengevoegd, ook vanuit de gedachte dat deze intrinsiek aan elkaar zijn verbonden met het oog op een toekomstbestendige economie. Tot dusver hebben wij in onze economische uitvoeringsagenda en ook bij de opzet van de Brede Basismonitor gekozen voor het begrip brede welvaart als uitgangspunt. In de reactie van 31 augustus 20202 deed het voorgaande college de suggestie om het volgende college voor te stellen een nieuw beleidskader 'duurzame economie' op te stellen, om zo een duidelijk en richtinggevend beleidsstuk te hebben waaronder de provincie haar activiteiten voor de verduurzaming van de economie kan hangen. Zoals aangegeven in de bespreking van het Randstedelijk Rekenkamerrapport over Circulaire Economie in PS op 2 oktober j.l. zullen we in 2024 de Actie agenda Circulaire Economie gaan herijken. Ook gaan we de Economische uitvoeringsagenda de komende periode actualiseren. In dit kader zullen we bekijken hoe we de samenhang tussen beide nog meer kunnen versterken.

2. Ook binnen de Brede Basismonitor de naam van het thema 'Economie' aan te passen naar een term die beter uitdrukt waar de provincie zelf zegt naar te streven, namelijk economie gericht op brede welvaart. Dus bijvoorbeeld 'Betekeniseconomie' in plaats van 'Economie'.

Na de commissievergadering van 29 september is dit voorstel in de versie van het initiatiefvoorstel die geagendeerd was voor PS van 10 oktober geschrapt.

3. GS te verzoeken om de invloed van de provincie aan te wenden om bij de partners (zoals Havenbedrijf, ROM en Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord) de doelen van de betekeniseconomie te agenderen, zodat ook de partners met een frisse blik naar een activiteiten en communicatie gaan kijken.

Wij zetten blijvend in op het benutten van de invloed van de provincie om onze beleidsdoelen en instrumenten bij onze partners te agenderen. Daar waar we zelf een belang hebben (zoals ROM, ONHN en SADC) zetten we ook onze formele sturingsmogelijkheden in, zoals het goedkeuren van activiteitenplannen, bedrijfsplannen en dergelijke via de aandeelhoudersvergaderingen. In het geval van de specifiek genoemde partners staan de doelen van de betekeniseconomie scherp

op het netvlies, mede als gevolg van onze inbreng. Zo richt de ROM zich via het Transitiefonds nadrukkelijk op investeringen in energietransitie en circulaire economie. Ook is voor de investeringen vanuit het andere fonds van de ROM (MKB-fonds) afgesproken dat deze de energietransitie en de transitie naar de circulaire economie niet schaden (do-no-harm principe).

4. GS te verzoeken om de provincie te laten aansluiten bij City Deal Impact Ondernemen en de samenwerking met Amsterdam Impact te versterken

Op dit terrein voeren wij continue de nodige activiteiten uit. Zo werkt het provinciale programma GO!-NH nog steeds nauw samen met veel partners uit het innovatie-ecosysteem in Noord-Holland om expertise uit te wisselen. Daarnaast is er ook met Amsterdam Impact nog steeds contact en wordt er kennis uitgewisseld. Een aantal ondernemers die in het netwerk van Amsterdam Impact zitten hebben ook meegedaan aan één van de GO!-NH programma's. Hetzelfde geldt voor de CityDeal Impact Ondernemen. De provincie heeft contact met bijvoorbeeld de gemeente Haarlem, die partner is in de CityDeal en met het ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Er is nog niet verder met Amsterdam en het ministerie gesproken over aansluiting bij deze City Deal. Dit is mede afhankelijk van hoe het economisch beleid er in deze collegeperiode uit gaat zien.

5. GS te verzoeken om te onderzoeken hoe de provincie bedrijven kan stimuleren om te rapporteren over maatschappelijke impact, onder anderen door het instellen van een subsidieregeling voor het publiceren van een groene jaarrekening

Nader onderzoek heeft niet plaatsgevonden omdat wij, zoals in onze eerdere reactie aangegeven, van oordeel zijn dat een subsidieregeling ter stimulering hiervan geen meerwaarde heeft. In een Europese richtlijn is immers vastgelegd dat vanaf 2023 bedrijven met meer dan 250 medewerkers verplicht zijn om te rapporteren over duurzaamheid in de jaarverslagen. Midden- en kleinbedrijven volgen vanaf 2026.

6. GS te verzoeken de doelenboom in de begroting 2023 zo aan te passen, dat de doelen die de provincie belangrijk vindt in de duurzame betekeniseconomie, beter naar voren komen.

Zoals in onze eerdere reactie aangegeven was aanpassing van de doelenboom voor de begroting 2023 niet meer mogelijk gezien de planning. Inmiddels is wel de doelenboom voor de begroting 2024 aangepast om een betere aansluiting bij het coalitieakkoord te borgen. Omdat het nieuwe coalitieakkoord niet spreek over een nieuw beleidskader 'duurzame (betekenis)economie' komen doelen ter nadere uitwerking daarvan niet voor in de doelenboom.

7. GS te verzoeken de indicatoren voor "Economie" zo aan te passen, dat de doelen die de provincie belangrijk vindt in de duurzame betekeniseconomie, beter naar voren komen, en waarbij deels gebruik gemaakt kan worden van het monitoring- en evaluatieplan voor de Actieagenda Circulaire Economie.

De Brede Basismonitor is recent geactualiseerd en is uitgebreid met indicatoren voor Circulaire Economie en Innovatiekracht.

8. GS te verzoeken de beschrijving van het thema "Economie" op de website van de Brede Basismonitor zo aan te passen dat het beter aansluit bij de ambities van een brede welvaartseconomie, een "economie die de brede welvaart versterkt, brengt ook geen schade toe aan de ecologie, biodiversiteit en dierenwelzijn"

Na de verkiezingen zijn de beleidskaders voor economie nog niet aangepast. Omdat de beschrijvingen die zijn opgenomen op de website van de Brede Basismonitor zijn gebaseerd op het actuele beleid is de beschrijving nog niet aangepast.

9. GS te verzoeken om met het CBS te overleggen hoe de impact op andere landen ('elders') een plek kan krijgen in de Regionale CBS monitor en deze te verwerken in de Noord-Hollandse Brede Basismonitor.

Het CBS geeft aan dat de brede welvaart 'elders' nog moet worden ontwikkeld. De dimensie 'elders' heeft zowel betrekking op de rest van Nederland als op de rest van de wereld. Naarmate we ruimtelijk verder inzoomen speelt een steeds groter deel van het complexe proces waarin de brede welvaart wordt gevormd zich af buiten de grenzen van de regio. Op dit moment zijn indicatoren voor 'elders' dus niet beschikbaar op provinciaal niveau. Als de Regionale CBS monitor indicatoren over 'elders' opneemt, nemen wij die over in de Brede Basismonitor. Tot die tijd geeft de landelijke monitor een goed beeld van de impact 'elders' voor de gemiddelde Nederlander: https://www.cbs.nl/nl-nl/dossier/brede-welvaart-en-de-sustainable-development-goals/monitor-brede-welvaart-en-de-sustainable-development-goals-2023

10. GS te verzoeken de mogelijkheden te onderzoeken voor een indicator die inzicht geeft in de ontwikkeling van het aantal maatschappelijk verantwoorde en sociale ondernemers in de provincie.

Voor de 2023-versie van de Brede Basismonitor is een verkenning uitgevoerd naar het aantal sociale - en maatschappelijk verantwoorde ondernemers als nieuwe indicator. Uit de verkenning blijkt dat onvoldoende data beschikbaar is om deze indicator op te nemen in de Brede Basismonitor. Het ontbreekt aan een centrale instantie die deze aantallen bijhoudt. De laatste schatting over het aantal sociale ondernemingen werd over de periode van 2011-2016 op landelijk niveau uitgevoerd.

11. Dat de provincie het standpunt inneemt dat ze van haar pensioenfonds binnen 4 jaar minstens een voldoende op alle onderdelen wil en vraagt GS het ABP hierop aan te spreken. GS wordt verzocht dit standpunt bij het IPO te agenderen en te proberen gezamenlijk een signaal af te geven.

Het binnen IPO agenderen van ons standpunt dat ABP nog beter kan scoren met haar investeringsbeleid op de verschillende thema's, heeft

nog niet plaatsgevonden. Wij zullen dit op korte termijn agenderen binnen IPO en u hierover informeren bij de volgende voortgangsbrief.

12. GS te vragen de eigen bank ABN AMRO kritisch aan te spreken en de ogen open te blijven houden voor alternatieven die beter aansluiten bij de duurzame doelen van de provincie.

Wij zullen in gesprek gaan met ABN AMRO over haar middelmatige score op de geldwijzer en op een later moment, via een voortgangsbrief over dit initiatiefvoorstel, aan u terugkoppelen wat de uitkomsten waren van dit gesprek. Wel willen wij erop wijzen, zoals ook in onze eerdere reactie aangegeven, dat er in het geval van onze relatie met ABN AMRO vrijwel geen keuzeruimte is. Wij nemen uitsluitend betalingsdiensten af van ABN AMRO en zijn een relatief kleine klant. Dit betekent dat onze invloed op het beleid van ABN AMRO zeer gering is. Wij blijven de markt volgen voor wat betreft alternatieven, maar daarbij blijft gelden dat dat Provinciale Staten eerder de wens heeft uitgesproken alleen zaken te doen met banken met een hoge credit rating (AAA) en alleen banken in aanmerking komen de voldoen aan de eisen die wij stellen aan onze huisbankier (bv. koppeling van het boekhoudsysteem, automatische saldoregulatie schatkistbankieren en de omvang van de provinciale geldstromen).

13. GS te verzoeken om te onderzoeken in hoeverre duurzame investeerders aan kunnen haken bij PIM

Wij voeren op dit moment al de nodige activiteiten uit op dit terrein. PIMNH ondersteunt vele mkb ondernemers met impactvolle innovaties (bijvoorbeeld op circulariteit en energietransitie) bij investeringsgereedheid en aantrekken van kapitaal. PIMNH werkt daarvoor niet alleen samen met haar partner Rabobank, maar ook met andere banken zoals ING, ABN AMRO,Triodos, ASN en met vele impact investeerders zoals bijvoorbeeld Stichting DOEN en Pymwymic.

14. GS te verzoeken om bij communicatie via provinciale kanalen (social media, website, etc.) over ondernemers en economische initiatieven, zoveel mogelijk een podium te geven aan ondernemers die werken richting de betekeniseconomie die de provincie nastreeft.

Wij zetten blijvend in op het via onze kanalen een podium bieden aan initiatieven die een voorbeeld en/of een inspiratie voor andere ondernemers kunnen zijn. Inzet is om bedrijven die al serieus circulair ondernemen, de koplopers, een inspiratiebron te laten zijn voor bedrijven die hier nog niet of beperkt mee bezig zijn (het peloton). Doel is de groep MKB ondernemers die circulair ondernemen zo snel mogelijk zo groot mogelijk te laten worden. De focus ligt op de ondernemer en zijn verhaal en niet op het product en de mate van duurzaamheid daarvan. Ongewenste bevoordeling van specifieke bedrijven door de provincie moet namelijk voorkomen worden. Hier houden wij rekening mee in de uitvoering en dit is een begrenzing van het voorstel dat wordt gedaan.

15. GS te verzoeken op basis van best practices en literatuur over o.a. gedragsverandering en communicatie, te verkennen hoe

communicatie vanuit de provincie nog effectiever kan bijdragen aan een versnelde transitie naar een de duurzame betekeniseconomie, zoals Noord-Holland die voor zich ziet.

Bij de herijking van de Actie agenda Circulaire-Economie en bij de actualisatie van de Economische uitvoeringsagenda kan onderzocht worden of het effectief is gedragsverandering via communicatie in te zetten als instrument om zo tot een versnelde transitie te komen.

16. GS te verzoeken om met hulp van een aantal jongeren een "Toekomststoel" te laten ontwerpen, daar eventueel Lab Toekomstige Generaties bij te betrekken, en daarvoor 4000 euro uit de reserves vrij te maken.

Dit najaar start de campagne en een wedstrijd voor de Noord-Hollandse Toekomststoel met twee doelen. Doel: 1. de belangen van toekomstige generaties meewegen bij belangrijke besluiten van GS en PS door de toekomstige generaties fysiek zichtbaar te maken tijdens vergaderingen in de vorm van een stoel, en 2. jongeren betrekken bij en bekend maken met het werk van de provincie. Kinderen en jongeren worden in de campagne opgeroepen om een toekomststoel te ontwerpen en in te zenden die voor hen de toekomst symboliseert. Statenleden, Tim Wagelaar (PvdA), Anouk Gielen (GroenLinks), Jaap Hollebeek (PvdD) en Maik de Weerdt (Volt), hebben zich aangemeld als jurylid om de uiteindelijke toekomststoel uit te kiezen. Zodra de precieze startdatum van de campagne bekend is, wordt u geïnformeerd. Hier wordt op dit moment een video voor voorbereid.

Wij gaan er vanuit u met deze brief voldoende te hebben geïnformeerd over de stand van zaken van het Initiatiefvoorstel Noord-Holland impact.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

M.J.H. van Kuijk

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

2 bijlage(n)

1. Initiatiefvoorstel Noord-Holland Impact versie geagendeerd voor PS van 10 oktober 2022
2. Brief aan PS met eerste reactie op Initiatiefvoorstel NH-Impact van 31 augustus 2022, kenmerk 1837600/1887365

Provincie Noord-Holland

Aan
E. Rommel
Kopie aan

Uw contactpersoon
B.O.J. Bakker
CZ/COM

Telefoonnummer +31235143171
bob.bakker@noord-holland.nl

Betreft: Initiatiefvoorstel Impact NH: Communicatie en de betekeniseconomie

Memo

11 april 2024

Inleiding

In punt 15 van het initiatiefvoorstel Noord-Holland Impact besluiten de Statenfracties van Partij voor de Dieren en ChristenUnie het volgende:

GS te verzoeken op basis van best practices en literatuur over o.a. gedragsverandering en communicatie, te verkennen hoe communicatie vanuit de provincie nog effectiever kan bijdragen aan een versnelde transitie naar een de duurzame betekeniseconomie, zoals Noord-Holland die voor zich ziet.

In de inleiding van dit verzoek schrijven de Statenfracties dat het vergroten van de *zichtbaarheid* van kleine, duurzame ondernemers ervoor kan zorgen dat burgers bewuste keuzes maken, ondernemers inspireert om maatschappelijke waarde voorop te stellen en beleidsmakers bewustmaakt van de kansen van sociaal ondernemerschap.

Naar aanleiding van het besluit hebben Gedeputeerde Staten een beknopte literatuurstudie uitgevoerd. De belangrijkste uitkomsten daarvan zijn hieronder op een rij gezet. Vervolgens kijken we naar hoe deze conclusies (kunnen) worden ingezet om de communicatie van de provincie nog effectiever te maken om de betekeniseconomie aan te jagen.

Literatuurstudie

In wetenschappelijke literatuur over gedragsverandering blijkt dat communicatie een rol kan spelen in het bevorderen van bepaalde gedragingen. In een studie van Osbaldiston & Schott (2011) wordt de effectiviteit van verschillende communicatie- en gedragstechnieken om duurzaam gedrag door individuen aan te jagen vergeleken. Uit de studie blijkt dat **social modelling** een van de meest effectieve technieken is. Dit verwijst naar het fenomeen – al in 1986 gemunt door de Canadese psycholoog Albert Bandura – waarbij individuen gedrag

overnemen dat ze waarnemen bij anderen. Eventuele weerstand tegen het 'gewenste gedrag' vermindert door het waarnemen ervan bij een rolmodel (b.v. een influencer) of iemand waarin de waarnemer zich herkent (b.v. een buurtgenoot). De kans dat de waarnemer het gedrag overneemt als hij het bij een ander ziet, wordt groter. Dit maakt social modelling een effectieve gedragstechniek.

Een andere gedragstechniek waarvan het effect wetenschappelijk is aangetoond, is het communiceren over de norm. Zo plaatste de gemeente Amsterdam in 2023 een 'gestopt-voor-rood-teller'. De teller geeft een idee van hoeveel fietsers gestopt zijn voor rood licht. *Gewacht voor rood*, staat er bij het getal, gevolgd door: *Jij toch ook?* Deze techniek wordt communiceren over de **descriptieve norm** genoemd. Onderzoek van Rivis & Sheeran (2003) toonde aan dat dit type communicatie de intentie om een bepaald gedrag uit te voeren sterk kan verhogen. Deze techniek kan ook worden toegepast op gedragingen die door een minderheid, maar groeiende groep wordt uitgevoerd (trending norm, Mortensen et al., 2019). Het gaat dan om frasen als 'Steeds meer mensen kiezen voor plantaardig voedsel.'

Conclusie en vervolg

De bovengenoemde voorbeelden van gedragstechnieken bieden kansen voor de transitie richting een betekeniseconomie in Noord-Holland. Ze kunnen ondernemers en andere inwoners van onze provincie er bijvoorbeeld toe bewegen om bewuste keuzes te maken en te verduurzamen. De beknopte literatuurstudie heeft uitgewezen dat de Staten met hun inleiding van dit verzoek, getiteld *Deel de goede voorbeelden*, een kansrijke richting hebben aangestipt. Bewezen effectieve gedragsmethoden als *social modelling* en het beschrijven van *descriptieve* of *trending* normen draaien voor een belangrijk deel om het uitlichten van het goede voorbeeld.

Het is belangrijk om te benadrukken dat deze technieken al regelmatig worden toegepast in de communicatie van de provincie Noord-Holland. Hieronder enkele recente voorbeelden van communicatie:

- In de communicatiestrategie van de Actieagenda Circulaire Economie (2021 – 2025) van de provincie, staat het volgende: *Voor de transitie naar een circulaire economie is ook een gedragsverandering nodig. We laten aan inwoners zien op welke manier zij kunnen bijdragen aan de transitie.* In de strategie staat dat dit gebeurt door media-uitingen (o.a. in samenwerking met NH Nieuws), via de eigen sociale mediakanalen en het uitlichten van regelingen die ondernemers helpen de bedrijfsvoering te verduurzamen. In deze strategie is de keuze

gemaakt om pioniers een podium te bieden om anderen te inspireren: een goed voorbeeld van social modelling.
- Tijdens de week van de Circulaire Economie 2024 (11 t/m 16 maart) heeft de provincie iedere dag een project, initiatief of samenwerking uitgelicht waarin een bijdrage wordt geleverd aan circulariteit in Noord-Holland.
- Ook in andere projecten van de provincie, zoals de jaarlijkse verkiezing van de Noord-Hollandse ondernemer van het jaar, met aandacht voor duurzaamheid en innovatie, worden voorlopers in de spotlights gezet.
- De eerste editie van 2024 van het provincieblad &Holland, bracht vier verhalen van Noord-Hollandse mkb-ondernemers die ieder op een eigen manier een bijdrage leveren aan de betekeniseconomie.

De bovengenoemde voorbeelden laten zien dat de provincie al bewezen effectieve gedragstechnieken toepast om de transitie naar een betekeniseconomie te stimuleren. Dat gebeurt soms bewust – zoals in de communicatiestrategie van de Actieagenda Circulaire Economie – en soms onbewust, zoals in de eerste editie van &Holland van 2024.

Deze verkenning heeft ook laten zien dat er ruimte is voor het nog breder en consequenter inzetten van gedragsverandering in communicatie. We passen gedragstechnieken toe, maar kunnen dat vaker doen om zo de transitie naar een betekeniseconomie te versnellen. Daar zullen we bij de uitvoering van het (circulair) economisch beleid – bijvoorbeeld in de uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie die nu wordt opgesteld – extra alert op zijn in de communicatie.

Literatuurlijst

Mortensen, C. R., Neel, R., Cialdini, R. B., Jaeger, C. M., Jacobson, R. P., & Ringel, M. M. (2019). Trending norms: A lever for encouraging behaviors performed by the minority. Social Psychological and Personality Science, 10(2), 201-210.

Osbaldiston, R., & Schott, J. P. (2011). Environmental sustainability and behavioral science: Meta-Analysis of Proenvironmental Behavior Experiments. Environment and Behavior, 44(2), 257-299.

Rivis, A., & Sheeran, P. (2003). Descriptive norms as an additional predictor in the theory of planned behaviour: A meta-analysis. Current psychology, 22(3), 218-233.

Provincie Noord-Holland

Commissie Bestuur

Dossiernummer	15543
Extern Zaak ID	2148241
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	24 juni 2024
Agendapunt	10.b
Titel	Economie: Eerste conceptversie uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie + stand van zaken moties (B-agenda cie Bestuur 24-06-2024)
Organisatieonderdeel	BEL/B&S

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Bestuur	**24 juni 2024**

Toelichting

Op dit moment wordt gewerkt aan een nieuwe Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028. Dit eerste concept geeft de inhoudelijke hoofdlijnen weer van de Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028 en wordt nu vastgesteld om te bespreken met PS. Daarbij wordt ook de stand van zaken gedeeld van de uitvoering van de moties gerelateerd aan de nieuwe Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier a.i. M.J.E.M. van Dam
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

M.H.E. Iding

BEL/BS

Telefoonnummer +31235143584
Idingm@Noord-Holland.nl

Verzenddatum

29 MEI 2024

Kenmerk

2148241/2253141

Uw kenmerk

Betreft: eerste concept Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028

Geachte leden,

Hierbij bieden wij u het eerste concept van de Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028 aan. Wij verzoeken u deze brief met bijlagen ter bespreking op de B-agenda van de commissie Bestuur van 24 juni 2024 te plaatsen.

Wat is de reden?

We werken toe naar een nieuwe Uitvoeringsagenda voor duurzame en circulaire economie die onze inzet bevat voor de periode 2025-2028. Het is een Uitvoeringsagenda die laat zien wat wij als provincie kunnen doen, met focus en impact, passend bij onze rol op het gebied van het versterken van de regionale economie.

In dit eerste concept beschrijven wij de hoofdlijnen van de Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028. Nieuw is dat wij onze inzet voor economie en de circulaire economie in één agenda weergeven. Door het samenvoegen kunnen we in samenhang en intensiever werken aan het versterken van de brede welvaart en het versnellen van de transitie naar een duurzame en circulaire economie in Noord-Holland. Hiermee geven we ook invulling aan de aanbeveling van de Randstedelijke Rekenkamer om het beleid voor circulaire economie te intensiveren.

De hoofdlijnen van de Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028 zijn samengevat:

1. In lijn met de bestaande beleidskaders is de missie van de Uitvoeringsagenda het versterken van brede welvaart in Noord-Holland door het versnellen van de transitie naar een duurzame en circulaire economie.
    a. We zetten qua brede welvaart in op een koppeling van toekomstig verdienvermogen (economie) aan de duurzame en circulaire transitie (duurzame leefomgeving). We nemen sociaal welzijn mee door te streven naar duurzame inzetbaarheid en inclusiviteit vanuit ons beleid voor arbeidsmarkt en onderwijs (werken en ontwikkelen).

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Dreef 3

2012 HR Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

b. De focus ligt op het versnellen van de transitie naar een duurzame en circulaire economie en de daarbij behorende doelen[1]. De titel van de agenda is daarom ook: Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028. Natuurlijk hebben we ook nog generiek economisch beleid gericht op andere economische sectoren, economische opgaven of economische samenwerking, maar de opgave zit in de transitie naar een duurzame en circulaire economie.

2. In deze Uitvoeringsagenda wordt voor de eerste keer de inzet voor economie en circulaire economie samengevoegd. De doelen zijn geïntegreerd en is er daarom geen apart hoofdstuk dat zich richt op het versnellen van de transitie naar circulaire economie. Door het samen te voegen ontstaat er een betere verbinding tussen doelen, acties en instrumenten.

3. We kiezen voor de volgende strategische doelen:
   a. Ruimte voor duurzame en circulaire bedrijven en meer duurzame bedrijventerreinen;
   b. Meer innovaties gericht op duurzame en circulaire economie;
   c. Meer duurzame en circulaire bedrijvigheid, ketens en sectoren;
   d. Betere aansluiting van arbeidsmarkt en onderwijs op het realiseren van een duurzame en circulaire economie.

4. En de nieuwe inhoudelijke accenten zijn daarbij:
   a. Ruimte: een ruimtelijk-economische visie op Noord-Holland met een vorm van selectief vestigingsbeleid, meer aandacht voor ruimte voor circulaire economie, meer aandacht voor grootschalige vestigers en extra inzet op verduurzaming van bedrijventerreinen;
   b. Innovaties: meer aandacht voor duurzame en circulaire innovaties, een verkenning naar de toegankelijkheid van onze innovatie-instrumenten voor MKB'ers, door-ontwikkeling van de ROM en het versterken van circulaire netwerken;
   c. Duurzame en circulaire bedrijvigheid: meer inzet op circulaire ketensamenwerking, circulair ondernemerschap en verduurzaming van de industrie;
   d. Arbeidsmarkt en onderwijs: inzetten op bovenregionale high-impact samenwerkingsverbanden, uitwerken van de volgende stap in het uitvoeren van het Manifest Werken en Ontwikkelen 2030, stimuleren van circulariteit in de arbeidsmarkt en onderwijs.

Naast dit eerste concept van de Uitvoeringsagenda geven wij in bijlage 2 ook aan wat de stand van zaken is van de uitvoering van de moties die gerelateerd zijn aan de nieuwe Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028 en hoe ze worden meengenomen.

In een aparte brief informeren wij u gelijktijdig over de stand van zaken en afhandeling van de voorstellen uit het Initiatiefvoorstel Noord-Holland Impact. Hierin zitten ook een aantal voorstellen die een relatie

[1] 55% CO2 -reductie in 2030 en klimaatneutraal in 2050 en 50% reductie van het primaire, abiotische grondstoffen (fossiel, minderalen en metalen) in 2030 en een volledig circulaire economie in 2050.

hebben met de nieuwe Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028.

Wat vragen wij aan de commissie?

Wij vragen u om kennis te nemen van het eerste concept van de Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028 (zie bijlage 1) en uw reactie te geven op:

1. de strategische doelen van de Uitvoeringsagenda (punt 3 hierboven)
2. de nieuwe accenten in de Uitvoeringsagenda (punt 4 hierboven)
3. de stand van zaken van de moties gerelateerd aan de Uitvoeringsagenda (zie bijlage 2)

Om welk GS-besluit gaat het?

Het besluit van GS van 21 mei 2024, waarin wij het eerste concept van de Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028 hebben vastgesteld. Daarnaast hebben wij met dit besluit kennisgenomen van de stand van zaken van de uitvoering van de moties gerelateerd aan de Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028.

Op welk door PS vastgesteld beleidskader is dit voorstel gebaseerd of wat is de wettelijke grondslag voor dit voorstel?

Strategisch Beleidskader Economie - Noord-Holland duurzaam, vernieuwend en ondernemend en Ontwikkelingsperspectief Circulaire Economie - We maken het rond.

Is dit voorstel eerder behandeld in een commissie of in PS?

Dit eerste concept van de Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028 is nog niet eerder in een commissie of PS behandeld. De commissie Bestuur heeft in 2024 dit onderwerp wel vier maal langs zien komen:

1. Bespreking van het proces voor de nieuwe geïntegreerde Uitvoeringsagenda economie en circulaire economie in de commissie Bestuur van januari 2024;
2. Bespreking van de Tussenevaluatie van de Actieagenda Circulaire Economie in de commissie Bestuur in februari 2024;
3. Een technische briefing over het huidige Strategisch Beleidskader Economie en het Ontwikkelingsperspectief Circulaire Economie, inclusief overzicht bouwstenen voor de nieuwe Uitvoeringsagenda in maart 2024;
4. Een door de commissie Bestuur georganiseerde expertsessie over de betekeniseconomie in april 2024.

Wat zijn de financiële aspecten/risico's?

De financiële aspecten worden in latere versies uitgewerkt. De nieuwe Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028 heeft als uitgangspunt dat de agenda in financiële zin zal passen binnen de kaders van de meerjarenbegroting en het coalitieakkoord.

Met wie is dit (extern) afgestemd?

Dit document is nog niet extern afgestemd. Er zal een externe consultatie plaatsvinden vóór besluitvorming over het eindconcept. Interne afstemming vindt plaats met alle relevante beleidsonderwerpen.

Wat is de vervolgprocedure?

De planning is dat wij in december 2024 het eindconcept van de Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028 aan de commissie Bestuur aanbieden. Zoals aangegeven zal daarvoor ook de externe consultatie hebben plaatsgevonden. We verwachten dat wij in het begin van 2025 de nieuwe agenda hebben vastgesteld. Deze 100% versie zullen wij ter informatie naar Provinciale Staten versturen.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
M.J.H. van Kuijk

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

2 (aparte) bijlagen:

1. Eerste concept Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028
2. Stand van zaken uitvoering moties gerelateerd aan nieuwe Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028

Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028
-Eerste concept-

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 1
1. Inleiding 2
1.1 Naar een geïntegreerde uitvoeringagenda duurzame en circulaire economie 2
1.2 Leeswijzer eerste concept 2
1.3 Vervolgproces 2
2. Vertrekpunt voor nieuwe uitvoeringsagenda 3
2.1 Beleidskader voor economie en circulaire economie 3
2.2 Ambities coalitieakkoord 2023-2027 4
2.3 Integratie van circulaire economie in uitvoeringsagenda 6
2.4 Financieel kader 6
2.5 Huidige economische context in Noord-Holland 7
3. Missie en doelen uitvoeringagenda duurzame en circulaire economie 9
3.1 Missie en focus 9
Versterken brede welvaart in Noord-Holland - uitwerking 9
Versnellen van transitie naar een duurzame en circulaire economie - uitwerking 10
3.2 Rol, inzet en instrumenten 12
3.3 Uitwerking missie in strategische doelen 12
4. Ruimte voor toekomstbestendige, duurzame en circulaire bedrijven en meer duurzame bedrijventerreinen 13
4.1. Opgaven en ambitie 13
4.2 Rol en inzet op hoofdlijnen 14
5. Meer duurzame en circulaire innovaties 16
5.1 Opgaven en ambities 16
5.2 Rol en inzet op hoofdlijnen 17
6. Meer duurzame en circulaire bedrijvigheid, ketens en sectoren 18
6.1 Opgaven en ambities 18
6.2 Rol en inzet op hoofdlijnen 19
7. Betere aansluiting van arbeidsmarkt en onderwijs op het realiseren van de duurzame en circulaire economie 20
7.1 Opgaven en ambities 20
7.2 Rol en inzet op hoofdlijnen 21

CONCEPT

1. Inleiding

1.1 Naar een geïntegreerde uitvoeringagenda duurzame en circulaire economie

We werken toe naar een nieuwe uitvoeringsagenda voor duurzame en circulaire economie die onze inzet bevat voor de komende jaren (2025-2028). De uitvoeringsagenda laat zien op welke onderwerpen we gaan inzetten en wat we daarvoor nu in gang moeten zetten. Het is een uitvoeringsagenda die laat zien wat wij als provincie kunnen doen, met focus en impact, passend bij onze rol op het gebied van het versterken van de regionale economie. Om Provinciale Staten goed te betrekken bij het opstellen van deze uitvoeringsagenda, wordt er een eerste concept in de Commissie Bestuur geagendeerd. Dit eerste concept geeft de inhoudelijke hoofdlijnen en focus weer van de uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie.

De inzet in deze uitvoeringsagenda richt zich op wij wat vanuit het economisch domein in de periode 2025-2028 gaan doen. Natuurlijk in lijn met bestaande beleidskaders en financiële kaders en uitgaande van de ambities uit het coalitieakkoord. Nieuw is dat in deze uitvoeringsagenda voor de eerste keer de inzet voor economie en circulaire economie wordt samengevoegd. Door het samen te voegen ontstaat er een betere verbinding tussen doelen, acties en instrumenten. Natuurlijk zijn er veel raakvlakken met andere opgaven en de uitvoeringsagenda wordt in samenhang met de andere opgaven uitgewerkt, bijvoorbeeld als het gaat om de ruimtelijk-economische keuzes zoals geagendeerd in het Ruimtelijk Voorstel en de ambities op het gebied van Klimaat zoals uitgewerkt in de Klimaataanpak Noord-Holland.

1.2 Leeswijzer eerste concept

- Hoofdstuk 2 laat zien wat het vertrekpunt is voor deze uitvoeringsagenda zoals het bestaande beleids- en financiële kader, de ambities uit het coalitieakkoord 2023-2027, de integratie van economie en circulaire economie en de stand van zaken van de economie in Noord-Holland toegelicht.
- Hoofdstuk 3 bevat een toelichting en uitwerking van de missie, de rol van de provincie en de vier strategische doelen van de nieuwe uitvoeringsagenda
- Hoofdstuk 4 t/m 7 geeft per strategisch doel weer wat op hoofdlijnen de opgaven en ambities zijn en wat de inhoudelijke focus is.

1.3 Vervolgproces

Dit eerste concept wordt op 24 juni ter bespreking geagendeerd in de commissie Bestuur. Na bespreking op 24 juni in de commissie Bestuur zal er verder gewerkt worden aan de uitvoeringsagenda.

De planning van het vervolgproces is als volgt:
- Juni - oktober 2024: verder uitwerking uitvoeringsagenda en externe consultatie met regionale partners;
- November 2024: vaststelling concept eindversie door GS;
- 2 december 2024: bespreking concept eindversie in de Commissie Bestuur;
- Januari/februari 2025: vaststelling definitieve uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie door GS.

Ter CONCEPT

2. Vertrekpunt voor nieuwe uitvoeringsagenda

2.1 Beleidskader voor economie en circulaire economie

De beleidskaders voor deze uitvoeringsagenda zijn het Strategisch Beleidskader Economie (2016) en het Ontwikkelingsperspectief Circulaire Economie (2017). Ook de Omgevingsvisie NH2050 (2018) geeft de visie op de ruimtelijk-economische ontwikkeling op de lange termijn aan en dient als richtinggevend kader. Deze drie documenten zijn vastgesteld door Provinciale Staten.

Strategisch Beleidskader Economie en Uitvoeringsagenda Economie
In het Strategische Beleidskader Economie is het hoofddoel van het economisch beleid vastgelegd namelijk: Wij maken ons sterk voor welvaart en welzijn in Noord-Holland door een duurzame, vernieuwende en ondernemende economie. Het versterken van de Noord-Hollandse welvaart en welzijn is daarbij het hoofddoel en werken aan een duurzame, vernieuwende en ondernemende economie is onze focus. Het uitgangspunt is dat ons beleid een aannemelijke bijdrage levert aan dit hoofddoel. En dat doen we door het verbeteren van het vestigingsklimaat en het versterken van de vestigingsfactoren omdat dit het beste aansluit bij onze rol, bevoegdheden en instrumenten.

In de nu aflopende Uitvoeringsagenda Economie 2021-2023 staat hoe uitvoering wordt gegeven aan de doelen uit het Strategische beleidskader Economie. De agenda heeft als titel “groen herstel” gezien de focus op duurzame (groene) transitieopgaven -waaronder energietransitie en circulaire economie- en het herstel uit de coronacrisis. In de uitvoeringsagenda zijn vijf doelen geformuleerd die bijdragen aan het Noord-Hollandse vestigingsklimaat:

1. Een sterk innovatieklimaat door het stimuleren innovatie en ondernemerschap, vooral ten behoeve van de verduurzaming van de economie en het versterken digitale economie.
2. Aantrekkelijke en duurzame werklocaties door voldoende ruimte voor bedrijven, ruimte bieden aan transitieopgaven op werklocaties, verbeteren toekomstbestendigheid van werklocaties verbeteren en grotere bijdrage van werklocaties aan transitieopgaven.
3. Een veerkrachtige arbeidsmarkt door voldoende gekwalificeerde werknemers in de techniek en technologie ten behoeve van de transitieopgaven waarbij we streven naar inclusiviteit.
4. Internationalisering door internationale bedrijven die zich in Noord-Holland vestigen, ook een bijdrage te laten leveren aan onze brede maatschappelijke opgaven en het ondersteunen van Noord-Hollandse MKB dat zich internationaal wil oriënteren.
5. Een sterke en duurzame agrosector door een verdere verduurzaming van de agrosector met het behoud van innovatie- en concurrentiekracht en toekomstperspectief voor ondernemers en voldoende areaal voor een sterke, duurzame en innovatieve agrosector.

Ontwikkelingsperspectief Circulaire Economie en Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025
In 2017 heeft de provincie het ‘Nationaal Grondstoffenakkoord’ ondertekend. Er is toen afgesproken dat Nederland in 2050 volledig circulair is met als richtinggevend doel: in 2030 gebruikt Nederland 50% minder primaire, abiotische grondstoffen (mineralen, metalen, fossiel). Vervolgens is in 2017 het Ontwikkelingsperspectief Circulaire Economie en Actieagenda 2017-2020 door GS en PS vastgesteld. In het Ontwikkelingsperspectief staat de ambitie: een reductie van 50% van het gebruik van primaire, abiotische grondstoffen in 2030 en een volledig circulaire economie in 2050 in Noord-Holland. Hiermee sluiten we aan bij de ambitie van de Europese Unie en het Rijk.

Het Ontwikkelingsperspectief laat zien hoe de provincie de transitie naar een circulaire economie wil versnellen. Omdat deze transitie toen nog in de kinderschoenen stond en een dynamisch karakter kent waarvan de uitkomst zich moeilijk laten voorspellen, is ervoor gekozen om geen beleidsdoelen te stellen maar de inzet uit te werken in zes sporen. De eerste Actieagenda 2017-2020 was daarom een brede agenda, passende bij de pionierende fase waarin de transitie zich toen bevond. In de

CONCEPT

tweede Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025 is focus aangebracht. Bij de uitvoering is het motto 'leren door te doen'. De inzet is uitgewerkt in drie sporen gericht op de volgende strategische doelen:

1. Spoor Circulair Ondernemerschap en Innovatie: meer circulaire bedrijven en meer opschaling van circulaire innovaties.
2. Spoor Grondstoffen: meer circulair gebruik van grondstoffen en minder gebruik van primaire en niet-hernieuwbare grondstoffen.
3. Spoor Provinciale Organisatie: meer impact van de eigen organisatie op de transitie naar een circulaire economie.

Omgevingsvisie NH 2050

In de Omgevingsvisie is de hoofdambitie: Noord-Holland heeft een relatief hoog welvaarts- en welzijnsniveau. Om deze ook voor de toekomst vast te kunnen houden, richten we ons op een goede balans tussen economische groei en leefbaarheid. Zodanig dat bij veranderingen in het gebruik van de fysieke leefomgeving de doelen voor een gezonde en veilige leefomgeving overeind blijven
Voor economie is opgenomen dat wordt ingezet op een duurzame en vernieuwende economie, met innovatie als belangrijke motor. Er wordt ruimte geboden aan de ontwikkeling van circulaire economie, duurzame landbouw, energietransitie en experimenten.

2.2 Ambities coalitieakkoord 2023-2027

De ambities uit het coalitieakkoord 'Verbindend Vooruit 2023-2027' krijgen vorm en inhoud in deze uitvoeringsagenda. Het gaat daarbij o.a. om de ambities op het gebied van ruimte. De ruimte in Noord-Holland wordt steeds schaarser en er zijn veel ontwikkelingen die ruimte vragen waarvoor op provinciaal niveau een afweging gemaakt moet worden. Voor wat betreft ruimte voor economie zetten we in op het optimaal ruimtegebruik en een gezonde leefomgeving door:

- Behoud van ruimte voor bedrijven en industrie, juist ook in de zwaardere milieu categorieën, met name in het Noordzeekanaalgebied en Den Helder;
- Voldoende ruimte behouden en creëren voor duurzame transitie en de omschakeling naar een circulaire economie;
- Selectiviteit in de ruimte: De bedrijvigheid waar we ruimte voor maken is toekomstbestendig. Van de nieuwe bedrijven die zich hier willen vestigen, mogen we wat verwachten. In principe gaan wij voor duurzame groei in balans met de leefomgeving. Bedrijven die al bijdragen aan een duurzame samenleving behouden en aantrekken en bedrijven die nu nog niet duurzaam zijn maar dit wel willen, willen we ondersteunen.
- Meer aandacht voor de verduurzaming van bestaande bedrijventerreinen waarbij slimme samenwerking op het gebied van energie, het gebruik van water, natuurinclusiviteit en ruimtelijke kwaliteit belangrijke aandachtspunten zijn;
- Specifieke aandacht voor grootschalige vestigers en datacenters omdat die een enorme impact hebben op het landschap en de beleving van een (woon)omgeving.
- In Noordzeekanaalgebied (NZKG) de scheepsreparatiewerf te behouden omdat dit een voorwaarde is voor het goed functioneren van het havengebied. Binnen het programma onder de Nationale Omgevingsvisie voor het NZKG (de NOVEX-NZKG) wordt voor de Houtrakpolder specifiek gekeken naar (een combinatie van) de volgende functies: natuur en recreatie, piekwaterberging, energietransitie en havenontwikkeling. Tot die tijd blijft de huidige reservering van toepassing. Daarnaast dragen we bij aan de energiehaven in het NZKG. In Den Helder leveren we een bijdrage aan de ontwikkeling van het Maritiem Cluster.

Qua sectoren worden de zware industrie en de landbouw expliciet benoemd:

- Werken aan een gezonde leefomgeving in een provincie met zware industrie is een uitdaging. Deze industrie is van belang voor de economie en werkgelegenheid in onze provincie, maar heeft

NL CONCEPT

ook grote impact op de leefbaarheid en gezondheid. We zetten ons in voor een goede balans tussen wonen, werken en gezondheid. We ondersteunen bedrijven om de transitie naar meer duurzame en schone productieprocessen te kunnen maken. Voor vervuilende bedrijven die deze transitie op termijn niet kunnen of niet willen maken, zien wij geen toekomst.

- De Noord-Hollandse agrarische sector is toonaangevend op het wereldtoneel en is van strategisch belang: Dat geldt zowel voor de productie, als voor het hoogwaardige netwerk van agrologistiek, verwerking en innovatie. In Noord-Holland zal daarom altijd ruimte zijn voor een sterke, duurzame en innovatieve landbouw die gezond en betaalbaar voedsel produceert. Wij willen agrarische ondernemers een economisch gezond en toekomstbestendig bedrijfsperspectief bieden. Wij onderzoeken hoe de transitie naar kringlooplandbouw kan worden ondersteund. De van oudsher meest geschikte bollengronden zijn de zeezandgronden in de binnenduinrand. Veel specifieke bloembollensoorten kunnen alleen op deze grondsoort worden geteeld. De ontwikkeling van de bloembollenteelt op zand is planologisch begrensd (circa 11.000 hectare). Ook voor de bloembollensector is de transitie ons doel.

Voor wat betreft het toekomstbestendig maken van de economie zetten we in op:

- Vestigingsklimaat: *Dat willen we versterken door samen ons in te zetten voor goede infrastructurele en digitale verbindingen, voor kennis en innovatie, een goede aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt en goed werkgeverschap. Vanuit onze ruimtelijke taken dragen we zorg voor een optimaal ruimtegebruik en een fijne leefomgeving. Waarbij we meedenken over vraagstukken die bedrijven en werknemers raken. Om het contact met de provincie daarbij te stroomlijnen verkennen we de mogelijkheden voor een centraal loket 'werken en ondernemen'.*
- Versnellen van de transitie naar een duurzame en circulaire economie waarbij we inzetten op:
    - Koploper zijn in de omschakeling naar circulariteit en in samenwerking met het bedrijfsleven, kennisinstellingen en inwoners circulair ondernemen en het circulair maken van grondstofketens stimuleren.
    - Circulair en biobased bouwen: *we zetten het beleid van de afgelopen jaren op het gebied van klimaatneutraal en circulair bouwen voort, omdat is gebleken dat dit geen belemmeringen heeft opgeleverd voor het snel en betaalbaar kunnen bouwen van woningen. We zullen het circulair en biobased bouwen ook actief stimuleren door aan te sluiten op marktontwikkelingen en bijvoorbeeld indien nodig fysieke ruimte bieden voor de opslag van circulaire bouwmaterialen.*
    - Inblijven zetten op het stimuleren van innovatie via de MKB-innovatie instrumenten versnellingsprogramma GO!-NH, investeringsgereedprogramma PIM en MIT, het Innovatiefonds Noord-Holland en het ondersteunen van de regionale ontwikkelmaatschappij (ROM) ROM InWest
    - Bijdragen aan het voorzien in voldoende goed opgeleide vakmensen in de techniek die nodig zijn voor deze transitie
- MKB: *Wij hebben de ambitie om de meest midden- en kleinbedrijf-vriendelijke provincie te worden van Nederland. Waar mogelijk stroomlijnen en vereenvoudigen we daarom de provinciale regelgeving en versnellen we de procedures. We zien toe op snelle vergunningverlening. Bij nieuwe regels wordt goed gekeken naar de uitvoerbaarheid en naar de communicatie*
- Onderwijs en arbeidsmarkt: *Noord-Holland heeft in bepaalde sectoren, waaronder de techniek, een groot tekort aan goed opgeleide vakmensen. Dit tekort heeft niet alleen een negatief effect op de economie, maar ook op de grote opgaven waar wij als provincie voor staan, zoals de woningbouw en de energietransitie. Om de aansluiting van het onderwijs op de (regionale) arbeidsmarkt te verbeteren brengen we scholen, bedrijven, sociale partners en kennisinstituten bij elkaar. Dit beleid en de instrumenten die we daarvoor ontwikkeld hebben, zetten we de komende jaren voort. We zoeken daarbij aansluiting bij al lopende regionale initiatieven en versterken deze waar nodig of gewenst. We besteden extra aandacht aan de omscholing van werknemers en mensen die nu niet werken naar sectoren die bijdragen aan de transities.*

Ter CONCEPT

2.3 Integratie van circulaire economie in uitvoeringsagenda

Tot nu toe was de uitvoering van het economisch beleid en het beleid voor circulaire economie uitgewerkt in twee uitvoeringsagenda's: de Uitvoeringsagenda Economie en de Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025. Er is gekozen voor een integratie van beide uitvoeringsagenda's, omdat vanuit beide gewerkt wordt aan het verduurzamen van de economie. Door het samenvoegen kunnen we in samenhang en intensiever werken aan het versterken van de brede welvaart en het versnellen van de transitie naar een duurzame en circulaire economie in Noord-Holland. Hiermee wordt ook invulling gegeven aan de aanbeveling van de Randstedelijke Rekenkamer om het beleid voor circulaire economie te intensiveren.

Deze uitvoeringsagenda richt zich op de inzet op vestigingsplaatsfactoren, bedrijvigheid en economische sectoren. De integratie betekent daarom dat niet alle onderdelen van de huidige Actieagenda Circulaire Economie worden opgenomen in deze geïntegreerde uitvoeringsagenda. De Actieagenda Circulaire Economie richt zich op drie sporen (zie 2.1). Een van de sporen is 'provinciale organisatie'. Door circulair in te kopen, de eigen bedrijfsvoering circulair te maken en in te zetten op circulaire realisatie, beheer en onderhoud van de provinciale infrastructuur kan de provincie impact maken op het versnellen van de transitie naar een circulaire economie en het aanjagen van de ontwikkeling van circulaire innovaties. De inzet vanuit de eigen organisatie blijft belangrijk, maar de doelen worden geen onderdeel van deze uitvoeringsagenda. De ambities en doelen op circulaire inkoop zijn vastgelegd in het Inkoopbeleid, dat in 2024 geactualiseerd wordt. De ambities en doelen op circulaire infrastructuur zijn vastgelegd in het programma Duurzame Infrastructuur.

In het coalitieakkoord is het stimuleren van circulair en biobased bouwen één van de ambities voor het versnellen van de transitie. Een belangrijke doelgroep voor het stimuleren van circulair en biobased bouwen zijn de gemeenten en woningcorporaties. De acties die zich voornamelijk gericht op gemeenten en woningcorporaties worden onderdeel van de Actieagenda Wonen die in 2024 wordt opgesteld, waarbij circulair bouwen een van de onderdelen is van toekomstbestendig bouwen. De acties gericht op bedrijven op gebied van circulair en biobased bouwen komen in deze uitvoeringsagenda te staan. De transitie naar een circulaire economie is niet uitsluitend een economische opgave en raakt aan verschillende andere provinciale opgaven, zoals de energietransitie, inzet op kringlooplandbouw, de ruimtelijke opgave en de woningbouwopgave. We blijven daarom inzetten op de samenhang met andere provinciale opgaven.

In deze uitvoeringsagenda wordt voor de eerste keer de inzet voor economie en circulaire economie samengevoegd. De doelen zijn geïntegreerd en is er daarom geen apart hoofdstuk dat zich richt op het versnellen van de transitie naar circulaire economie. Door het samen te voegen ontstaat er een betere verbinding tussen doelen, acties en instrumenten.

2.4 Financieel kader

Voor de uitvoeringsagenda is circa € 18 miljoen per jaar in de periode 2025-2027 begroot, zie begroting 2024 (programma 6.1). In het coalitieakkoord 2023-2027 zijn enkele budgetten specifiek toegewezen:

- Voor circulaire economie is € 1,5 miljoen structureel budget beschikbaar vanaf 2025 voor activiteiten en inzet van extra capaciteit.
- Voor het voortzetten van beleid en instrumenten gericht op aansluiting arbeidsmarkt en onderwijs is een structureel budget van € 900.000,- vanaf 2024 beschikbaar.
- Structureel budget van € 2,5 miljoen voor de voorzetting van de HIRB+ regeling vanaf 2024.

ter ONDERTEKENING

- Voor de MKB-innovatiestimulering Regio en Topsectoren (MIT) regelingen is vanaf 2026 een structureel budget van € 4,9 miljoen opgenomen. Dit geld is voor cofinanciering van rijksgelden. En vanaf 2024 is structureel budget van € 750.000,- per jaar beschikbaar voor de MKB-innovatie instrumenten GO-NH! en PIM.

In het Coalitieakkoord is in veel gevallen al concreet aangegeven welke instrumenten worden voortgezet. Op basis van de afspraken uit het Coalitieakkoord lopen daarom veel van de uitgaven door, bijvoorbeeld op het gebied van arbeidsmarkt en onderwijs, bedrijventerreinen en MKB-innovatie. Voor de instrumenten die doorlopen geldt dat het in een aantal gevallen wel mogelijk is om inhoudelijke accenten te verleggen.

Los van het Coalitieakkoord zijn er op de begroting middelen beschikbaar voor onder meer een (doorlopende) bijdrage aan het Platform Economie van de Metropoolregio Amsterdam (circa € 1, 5 miljoen per jaar). Dit is een gezamenlijk budget van MRA-overheden. Vanuit het Platform Economie worden onder meer de exploitatiebijdragen voor de ROM InWest en Amsterdam Economic Board verstrekt, maar ook projecten op het gebied van arbeidsmarkt & onderwijs, bedrijventerreinen en economische verkenningen. Ook is er een jaarlijkse bijdrage van circa € 1, 5 miljoen voor het Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord.

Kortom, er zijn maar beperkt vrije middelen beschikbaar voor de uitvoering van nieuwe initiatieven en de inzet van nieuwe instrumenten. Hiervoor moet afzonderlijke besluitvorming plaatsvinden, bijvoorbeeld bij de kaderbrief. Voor circulaire economie geldt dat een deel van de acties zoals opgenomen in de Actieagenda Circulaire Economie doorlopen, maar er is ook ruimte voor inzet van andere instrumenten en acties.

2.5 Huidige economische context in Noord-Holland

Noord-Holland is in economische zin een krachtige regio. Noord-Holland heeft zowel absoluut als per inwoner het hoogste bruto regionaal product (de omvang van de Noord-Hollandse economie in euro's) van alle provincies. Ook het besteedbare inkomen per inwoner is hoog. In Noord-Holland

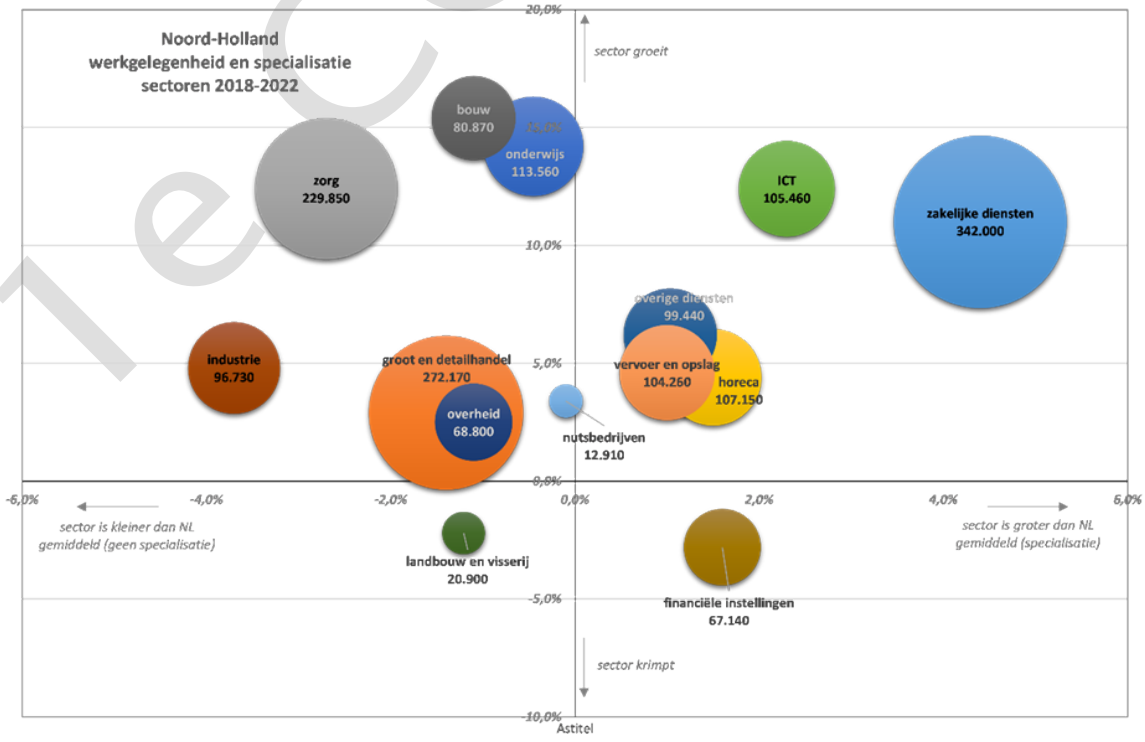

1e CONCEPT

wordt veel uitgegeven aan innovatie en de trend is positief. Veel mensen hebben een baan, de werkgelegenheid is hoog en de werkloosheid laag.
In bovenstaande figuur wordt een beeld geschetst van de Noord-Hollandse economie, vanuit een sectorenanalyse. De figuur laat de ontwikkeling van werkgelegenheid zien van 14 sectoren in onze provincie vergeleken met dezelfde sectoren in Nederland in de periode 2018-2022. NB: 2023 is nog niet beschikbaar en de figuur wordt geactualiseerd in een latere versie van de Uitvoeringsagenda. De figuur toont drie dimensies van de sectoren. De omvang van de bol laat de grootte van de werkgelegenheid van de sector zien in 2022. De grootste bollen zijn dus de grootste sectoren in Noord-Holland. De horizontale as geeft de mate van over- of ondervertegenwoordiging aan van de sector relatief ten opzichte van Nederland. Dit laat de mate van specialisatie zien. De grootste sector van Noord-Holland, zakelijke dienstverlening, is bijna 4,5% meer vertegenwoordigd in onze provincie dan gemiddeld in Nederland, en is dus een echte Noord-Hollandse specialisatie. Ook de ICT is een duidelijke Noord-Hollandse specialisatie. Aan de andere kant zien we dat de industrie in Noord-Holland relatief ondervertegenwoordigd is in vergelijking met Nederland. De verticale as tenslotte, geeft de ontwikkeling van de sector weer in de periode 2018-2022. Hier zien we dat vrijwel alle sectoren gegroeid zijn, maar dat vijf sectoren daarbovenuit steken: de zorgsector (12,4% groei), bouw (+15,4%), onderwijs (+14,2%), ICT (+12,4%) en zakelijke diensten (+11%). Opvallend is de krimp van werkgelegenheid in de landbouwsector en de financiële dienstverlening. Wat betreft de krimp in de landbouwsector, gaat het hier alleen om de krimp in de primaire productie. De aan de landbouw gelieerde activiteiten, zoals de (internationale) handel vallen hier niet onder. De krimp van de financiële sector is een trend die we al jaren zien. Waarschijnlijk wordt dit grotendeels veroorzaakt door vervanging van front office-functies (lokale banken met baliefunctie) door online faciliteiten.

Kenmerkend voor Noord-Holland is dat onze economie een sterke internationale oriëntatie heeft. Dit komt onder meer door de nationale luchthaven Schiphol, de Amsterdamse haven, de internationale handel met de bloemenveiling te Aalsmeer als zwaartepunt en de internationale bekendheid van Amsterdam. Die internationale oriëntatie moet nu ook steeds meer in het licht gezien worden van geopolitieke machtsverschuivingen. Nederland is in toenemende mate afhankelijk van andere landen voor strategische producten en grondstoffen. In Europees verband werken we samen een open strategische autonomie.

De economie in Noord-Holland is zeer divers, met Amsterdam als economisch zwaartepunt met zakelijke, financiële en creatieve dienstverlening en een sterke kennispositie in life science health en Artificial Intelligence. En sterke clusters in andere regio's: Zoals het industrie-cluster in het Noordzeekanaalgebied en de plantveredeling en zaadtechnologie (Seed Valley), Energy en Health Campus en het maritiem cluster in Noord-Holland Noord en de media in Hilversum. En sectoren als de ICT, transport en logistiek en de vrijetijdseconomie (toerisme en horeca) in heel Noord-Holland.

Het economisch beleid heeft het versterken van de brede welvaart als hoofddoel en daarom kijken we niet alleen naar de economie, maar ook naar welzijnsfactoren. Brede welvaart betreft de kwaliteit van leven hier en nu en de mate waarin deze ten koste gaat van de brede welvaart van latere generaties of die van mensen elders in de wereld. We krijgen een indicatie van hoe het gaat met de brede welvaart in Noord-Holland met de Brede Basismonitor door middel van 10 thema's met in totaal 67 indicatoren. Uit de laatste brede basismonitor blijkt dat inwoners van Noord-Holland over het algemeen gezond zijn, veel aan het werk en de afstand tot voorzieningen is gering. Het gaat daarentegen minder goed met het verminderen grondstoffenverbruik, het klimaat en de natuur. Hier liggen belangrijke aanknopingspunten voor economisch beleid.

CONCEPT

Ook al scoort Nederland en de provincie Noord-Holland/Metropoolregio Amsterdam nog vaak hoog op ranglijsten[1], vanuit het georganiseerde bedrijfsleven wordt ook gewezen dat we onze concurrentiepositie aan het verliezen zijn door het verslechterde vestigingsklimaat. De oorzaken daarvoor liggen vooral op het gebied van toenemende schaarsten en beperkingen. Vooral capaciteitsgebrek op het elektriciteitsnet (netcongestie) en hoge energieprijzen, de beperkte beschikbaarheid van fysieke- en milieuruimte, krapte op de arbeids- en woningmarkt en beperkingen als gevolg van de stikstofproblematiek maken het voor veel bedrijven moeilijk om zich in onze provincie te vestigen of uit te breiden. Veel van deze uitdagingen bemoeilijken en vertragen ook de transitie naar een duurzame en circulaire economie.

3. Missie en doelen uitvoeringagenda duurzame en circulaire economie

3.1 Missie en focus

De overkoepelende missie blijft het versterken van welvaart en welzijn in Noord-Holland uit het strategisch Beleidskader Economie. Aansluitend bij de ambities uit het Coalitieakkoord, ligt de focus op het versnellen van de transitie naar een duurzame en circulaire economie.

We zetten in op versterken van brede welvaart in Noord-Holland door het versnellen van de transitie naar een duurzame en circulaire economie.

Versterken brede welvaart in Noord-Holland – uitwerking

De overkoepelende missie blijft het versterken van welvaart en welzijn in Noord-Holland. In de vorige paragraaf is brede welvaart al kort toegelicht, wat het is en hoe het gemeten wordt. Bij brede welvaart gaat het om drie aspecten, namelijk om een goede kwaliteit van de planeet (het klimaat) en leefomgeving (duurzaamheid), economisch vitaliteit (economie) en sociale inclusiviteit en kwaliteit van leven (sociaal). Brede welvaart is niet alleen iets dat kan worden opgepakt vanuit economisch beleid of op provinciaal niveau: Vanuit alle provinciale opgaves (woningbouw, mobiliteit, energietransitie, milieu, economie etc.) wordt bijgedragen aan het versterken van de brede welvaart. Ook speelt niet alleen de provincie daar een rol in, maar ook andere overheden en regionale partners dragen hieraan bij.

De brede welvaartsbenadering die wij hanteren is in lijn met de betekeniseconomie. Hierbij wordt er breder gekeken naar het welzijn van mensen, het belang van duurzaamheid en duurzaam ondernemen binnen de planetaire grenzen en dat mensen mee kunnen doen aan de economie en het gelijkmatiger (regionaal, verschillende groepen) verdelen van lusten en lasten.

We willen als provincie de brede welvaart versterken door een economie waarin werkgelegenheid en ondernemen samengaat met een gezonde leefomgeving en alle inwoners perspectief en kansen biedt. Vanuit deze uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie zetten we in op de volgende onderdelen om de brede welvaart te versterken, zie figuur op de volgende pagina.

We willen een economie die bijdraagt aan een beter klimaat en een gezonde leefomgeving. We gebruiken op dit moment meer grondstoffen en fossiele energie dan de aarde aan kan. We lopen daarbij tegen de grenzen van de planeet aan. We willen daarom een economie die bijdraagt aan een goed klimaat is er een die gericht is op duurzaamheid en het verminderen van de impact op het milieu. We willen ook een sterke, veerkrachtige economie en een goed vestigingsklimaat, omdat dit

[1] Bv World Economic Forum en de International Institute for Management Development

Ter CONCERT

leidt tot welvaart, sociale en technologische vooruitgang, arbeidsproductiviteit, werkgelegenheid en een goede internationale concurrentiepositie, oftewel een toekomstig verdienvermogen.

Zoals in onderstaande figuur uitgewerkt focussen wij in de uitvoering van ons beleid op de koppeling van het toekomstig verdienvermogen aan de duurzame en circulaire transitie. We zetten in op het creëren van een economisch veerkrachtige toekomst door de overgang naar een duurzame en circulaire economie te bevorderen. De maatschappij heeft voldoende verdienvermogen nodig om grote maatschappelijke opgaven zoals de verduurzaming van ons energiesysteem te kunnen bekostigen.

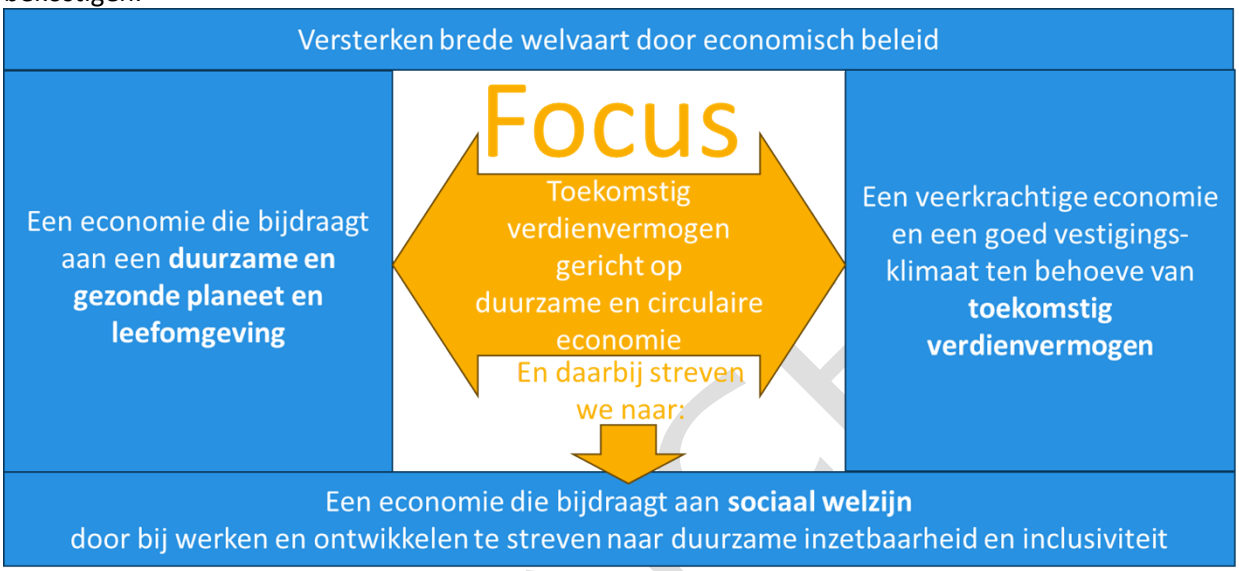

Bij brede welvaart hoort ook het versterken van sociaal/persoonlijk welzijn. Indicatoren die sociaal welzijn weergeven zijn bijvoorbeeld tevredenheid met het leven, tevredenheid met vrije tijd, de afstand tot school/sport/bibliotheek, sociale contacten etc. De provincie heeft een beperkte rol om sociaal welzijn te versterken vanuit economisch beleid. Hier spelen juist gemeenten en het Rijk een belangrijke rol. De provincie voert geen sociaaleconomisch beleid, heeft hier ook geen taken en/of bevoegdheden en de regionale rol is daarom beperkt. Verschillende regio's en gemeenten hebben te maken met verschillende sociaaleconomische uitdagingen die beter op lokaal niveau opgepakt kunnen worden. En juist nationaal in de vorm van programma's en wetgeving gericht op sociale zekerheid, armoedebestrijding, gezondheidszorg, onderwijs, gelijke kansen en arbeidsrechten. Wel is er een relatie met ons economisch beleid op het gebied van arbeidsmarkt en onderwijs waarin we bij werken en ontwikkelen streven naar duurzame inzetbaarheid en inclusiviteit, zie hoofdstuk 7.

Versnellen van transitie naar een duurzame en circulaire economie – uitwerking

We richten ons op de ambitie uit het Ontwikkelperspectief Circulaire Economie, maar ook de doelen uit het Klimaatakkoord zoals uitgewerkt in de Noord-Hollandse Klimaataanpak:

- 55% CO_2 -reductie in 2030 en klimaatneutraal in 2050;
- 50% reductie van het primaire, abiotische grondstoffen (fossiel, minderalen en metalen) in 2030 en een volledig circulaire economie in 2050.

Voor wat betreft duurzame transitie gaat het om de vermindering van broeikasgasemissies. Hierbij gaat het met name om de vermindering van CO_2-uitstoot; het broeikasgas dat de grootste bijdrage levert aan de snelle verandering van ons klimaat. De verschillende economische sectoren, zoals de industrie en de landbouwsector, kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan het verminderen van de CO_2-uitstoot. Zo stoot de industrie in onze provincie meer CO_2 uit dan het landelijk gemiddelde. Daar ligt een grote gezamenlijke opgave in Noord-Holland. Ook de landbouw moet op basis van de

Tekst

huidige prognose een extra reductie behalen. Dit is opgenomen in de Noord-Hollandse Klimaataanpak (2024). Naast de vermindering van broeikasgasemissies gaat het bij duurzame transitie ook om aanpassing aan de gevolgen van klimaatverandering. En om de verbetering van de gezonde leefomgeving, zoals de luchtkwaliteit. Hier ligt zeker nog een opgave in het zuidelijk deel van onze provincie[2]. Het verminderen van het gebruik van fossiele brandstoffen draagt bij aan een schonere lucht, wat de negatieve gevolgen van luchtvervuiling vermindert en de volksgezondheid ten goede komt. Dat kan door in te zetten op hernieuwbare energiebronnen, ontwikkeling van schone technologieën, energieopslag en energie-efficiëntie. Ook gaat het om een economie met behoud en bescherming van de natuur en verbeteren van de biodiversiteit. Bijvoorbeeld door minder gebruik te maken van niet-hernieuwbare hulpbronnen. En om duurzame landbouwpraktijken zoals kringlooplandbouw en korte ketens.

In lijn met de landelijke doelstellingen zetten we in op een volledig circulaire economie in 2050. In een circulaire economie worden grondstoffen steeds zo hoogwaardig mogelijk opnieuw gebruikt en is er nauwelijks meer afval. De transitie naar een circulaire economie draagt bij aan het realiseren van meerdere provinciale opgaven. Zo draagt een circulaire economie bij aan het behalen van klimaatdoelen, het zorgdragen voor een gezonde leefomgeving, het versterken van de biodiversiteit, het behouden van een veerkrachtige economie en het verminderen van de afhankelijkheid van schaarse grondstoffen. De omslag naar een circulaire economie is cruciaal voor het realiseren van de provinciale klimaatdoelstelling. Zo ziet het Rijk een potentieel van 2-4 megaton CO2 -emissiereductie in Nederland die bereikt kan worden door inzet van circulaire beleidsinstrumenten. Onze huidige manier van produceren en consumeren gaat bovendien gepaard met vervuilende uitstoot van stoffen naar onze leefomgeving. En na gebruik komen materialen en producten ergens als afval vrij, en belanden in een afvalverbrandingsinstallatie, op een stortplaats, of als zwerfvuil in de leefomgeving. Een circulaire economie biedt kansen om bij te dragen aan een gezonde leefomgeving voor alle inwoners. De circulaire economie draagt bovendien bij aan het realiseren van een veerkrachtige, innovatieve en toekomstbestendige economie. Onze economie is namelijk in grote mate afhankelijk van fossiele grondstoffen die bijvoorbeeld nodig zijn voor de energietransitie, woningbouwopgave en digitalisering en steeds schaarser worden. Kritieke grondstoffen zijn daarom van groot economisch belang voor Nederland en Europa. Veel van deze grondstoffen komen uit een handvol, vaak instabiele landen buiten de EU, waardoor er weinig goede, betaalbare alternatieven zijn. Door een groeiende vraag naar grondstoffen, zullen de leveringsrisico's toenemen en grondstoffenprijzen meer gaan schommelen. Door producten en materialen langer te gebruiken en weer maximaal inzetten als grondstof voor nieuwe producten worden we minder afhankelijk van import van grondstoffen. Door het versnellen van de transitie naar een circulaire economie worden we minder afhankelijk van geopolitieke ontwikkeling en dit draagt mede bij aan de strategische autonomie van Nederland en Europa.

De transitie naar een circulaire economie is één van de belangrijkste uitdagingen, maar ook meest complexe, om het MKB en de economie in Noord-Holland toekomstbestendig te houden. Het realiseren van een volledig circulaire economie vraagt om een brede, fundamentele veranderingen van onze economie en samenleving. Het zijn forse doelen die vragen om een grote inspanning. We zien dat in het huidige tempo de 2030-doelstelling niet gehaald wordt. De overgang van een lineaire naar een circulaire economie zal zich daarom over meerdere decennia moeten gaan voltooien. Bedrijven, overheden, burgers, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties spelen daarin allemaal een rol, zonder dat één van deze partijen bepalend kan zijn.

De focus van onze Uitvoeringsagenda is de transitie naar een duurzame en circulaire economie die ten dienste staat van de brede welvaart, zoals hierboven aangegeven. Dit betekent niet dat het economisch beleid zich uitsluitend richt op zaken die duurzaam of circulair zijn. Want daarmee

[2] Provincie Noord-Holland, Ruimte geven aan een gezonde leefomgeving, Startnotitie, 2024

Ter CONCEPT

zouden we de complexiteit van de economie, met haar vele interacties tussen sectoren, tekortdoen. Bijvoorbeeld innovaties die niet direct duurzaam of circulair lijken, kunnen op een later moment mogelijk wel bijdragen aan de verduurzaming. Zoals een nieuwe, niet specifiek duurzame technologie waarvan later ontdekt wordt dat het een doorbraak kan zijn voor de opslag en opwek van duurzame energie. Ook zijn er zijn ook economische activiteiten die wel innovatief zijn en bijdragen aan het innovatievermogen va de regio, maar waar duurzaamheid en/of circulariteit geen relevantie heeft, bijvoorbeeld als het gaat om digitalisering en de Life Science and Health-sector. Daarnaast moeten we beseffen dat in de transitie naar een duurzame, circulaire economie, er nog lange tijd niet specifiek duurzame activiteiten en bedrijven nodig zullen zijn, omdat de nieuwe technologieën nog niet bestaan of nog in ontwikkeling zijn.

3.2 Rol, inzet en instrumenten

De provincie biedt meerwaarde door:
- Het maken van ruimtelijk-economisch beleid en regels;
- Het onderzoeken, ontwikkelen en delen van kennis en informatie;
- Het (financieel) faciliteren, ondersteunen en stimuleren van initiatieven en bedrijven.
- Het verbinden en bevorderen van samenwerking van regionale partners, zoals bedrijven, kennisinstellingen, maatschappelijke organisaties en overheden.

Ook de rollen zijn divers: We hebben met name de rol van beleidsontwikkelaar, regelaar (vertalen naar verordening) en partner. Ook zijn we opdrachtgever, subsidieverlener en hebben we een eigenaarsrol (in de vorm van aandeelhouder) in deelnemingen. Ook lobbyen we gezamenlijk met partners voor een verandering in bijvoorbeeld wet- en regelgeving bij de EU en het Rijk.

3.3 Uitwerking missie in strategische doelen

We kiezen voor de volgende strategische doelen (zie ook onderstaande figuur):
- Ruimte voor duurzame en circulaire bedrijven en meer duurzame bedrijventerreinen;
- Meer innovaties gericht op duurzame en circulaire economie;
- Meer duurzame en circulaire bedrijvigheid, ketens en sectoren;
- Betere aansluiting van het arbeidsmarkt en onderwijs gericht op het realiseren van duurzame en circulaire economie.

De strategische doelen laten zien wat de provincie in de periode 2025-2028 wil bereiken. Natuurlijk is er een nauwe samenhang tussen de verschillende doelen. Zo is er voldoende kwalitatief personeel en innovatie nodig om te kunnen verduurzamen, heeft duurzame en circulaire bedrijvigheid ruimte nodig. In de volgende hoofdtukken wordt per strategisch doel kort toegelicht wat de opgaven, rol en inzet is.

TeCONCEPT

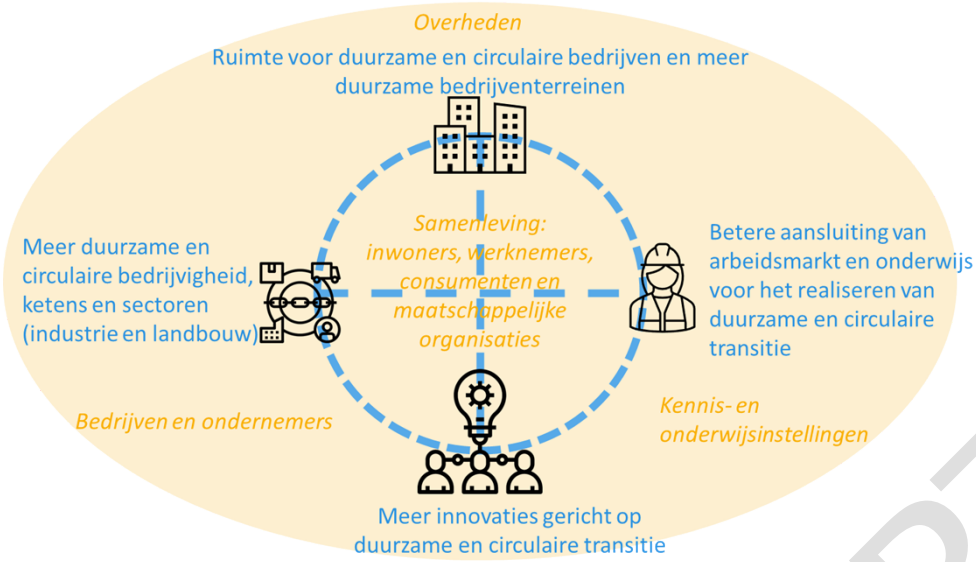

4. Ruimte voor toekomstbestendige, duurzame en circulaire bedrijven en meer duurzame bedrijventerreinen

4.1. Opgaven en ambitie

Bedrijvigheid heeft ruimte nodig. De ruimte in Noord-Holland wordt echter steeds schaarser. Daarbij gaat het niet alleen om fysieke ruimte, maar om “gebruiksruimte” in brede zin (milieu, stikstof, klimaat, verbruik van energie en water, gezondheid). Daarom moeten we onze bestaande ruimte beter en effectiever gebruiken en de ruimte die we hebben voor economie behouden. Dat vraagt om keuzes waar de schaarse ruimte die nog beschikbaar is, voor ingezet wordt. Dat betekent meer selectiviteit en de centrale vragen daarbij zijn: voor welke economische activiteiten in Noord-Holland willen wij ruimte bieden in de toekomst, wat is toekomstbestendig? Welke economische activiteiten dragen bij aan brede welvaart en de transitie naar een de duurzame en circulaire economie? En welke vestigingsplaatsfactoren horen daarbij (bijvoorbeeld digitale infrastructuur, arbeidsmarkt, water, energie-infrastructuur)?

Een belangrijke vraag daarbij is welke ruimte nodig is voor de transitie naar een duurzame en circulaire economie. In een circulaire economie worden grondstoffen steeds opnieuw gebruikt. Om materialen te kunnen opslaan en te verwerken, is ruimte nodig. En ook om tijdelijk materialen op te kunnen slaan in grondstoffenhubs. Het is op dit moment echter nog onduidelijk wat de ruimtelijke gevolgen van de transitie naar een circulaire economie precies gaan zijn. Doordat het maken en recyclen van producten gepaard kan gaan met stof, geluid, transportbewegingen en stank, vraagt een circulaire economie ook om bedrijventerreinen met een hoge milieucategorie. Ook het opwekken en opslaan van duurzame energie vraagt om (milieu)ruimte. De vraag is of we voldoende milieuruimte hebben voor de energietransitie en de transitie naar een circulaire economie. En daarbij speelt ook de spanning met andere ruimteclaims (m.n. woningbouw) en beperkingen aan mengen van functies.

Een bijzondere categorie daarin zijn de datacenters. Datacenters vormen een essentieel onderdeel van de digitale infrastructuur, maar hebben een flinke impact op het landschap, het watersysteem en gebruiken veel energie. Maar de digitale infrastructuur is ook een onmisbaar onderdeel van het vestigingsklimaat. Niet alleen economisch maar digitale infrastructuur is ook belangrijk voor publieke diensten als onderwijs, politie, etc. De ontwikkelingen op het gebied van digitalisering gaan snel. Zo

CONCEPT

zijn de impact van AI en quantum computing op onze infrastructuur nog onbekend. Er moet daarom door de markt blijvend geïnvesteerd worden in datacenters en de infrastructuur daaromheen zoals zeekabels en glasvezel.

Binnen de agrosector speelt in ruimtelijke zin onder meer de ruimtelijke concentratie van de glastuinbouw, zaadveredeling en bollenteelt op zand. Verplaatsing van kleinschalige glastuinbouw naar glastuinbouwconcentratiegebieden, kan ruimtewinst opleveren en kansen bieden voor functies die beter aansluiten bij de omgeving. Een probleem is dat branchevreemde bedrijven zich kunnen vestigen op plekken die bedoeld zijn voor glastuinbouw.

Naast het beschikbaar stellen van ruimte voor bedrijvigheid, willen wij inzetten op het bieden van ruimte voor transitieopgaven op bedrijventerreinen en op de cruciale kansen die bedrijventerreinen bieden voor de verduurzaming van bedrijven. Bedrijventerreinen hebben grote meerwaarde voor de Nederlandse samenleving maar de kansen worden nog onvoldoende benut[3]. Naast bedrijventerreinen zijn ook havens belangrijke plekken waar bijvoorbeeld de waterstof economie een plek kan vinden en ook cruciale bedrijven zitten voor het verduurzamen van de economie.

4.2 Rol en inzet op hoofdlijnen

De provincie zorgt samen met andere overheden voor een goede ruimtelijke inrichting. Dit bestaat uit visies en toekomstperspectieven, zoals de Omgevingsvisie, het Ruimtelijk Voorstel voor Noord-Holland en de daarbij behorende ontwikkelperspectieven.

We zetten samen met andere overheden en partners in op:

- Het ontwikkelen van een **gezamenlijk toekomstbeeld van de economie** die toekomstbestendig is (gezien de schaarsten en geopolitiek) en bijdraagt aan de brede welvaart in Noord-Holland en welke keuzes en randvoorwaarden bij dit toekomstbeeld passen. Dit is een eerste stap in het maken van een selectieve vestigingsstrategie dat moet leiden tot de juiste bedrijven op de juiste plek. Daarnaast wordt dit een bouwsteen voor ruimtelijke besluitvorming zoals de actualisering van de Omgevingsvisie. Bij dit onderwerp ligt ook relatie met onze faciliterende en sturende rol rondom nieuwe (internationale) vestigers. Het gaat hier om een verkenning en visie op welke economie we ruimtelijk willen faciliteren in Noord-Holland en welke mogelijkheden we hebben om daarover gezamenlijke afspraken te maken. Zoals in het Ruimtelijk Voorstel verwoord staat: we moeten selectief zijn over waar we ruimte voor willen maken en houden. Als ruimte beperkt is, moeten we ons afvragen welke vormen van ruimtegebruik en economische ontwikkeling bijdragen aan een toekomstbestendig Noord-Holland dat zowel verdienvermogen oplevert als bijdraagt aan wat inwoners willen. Niet alles past overal. Bijvoorbeeld grote energievragers dicht bij energieknooppunten plaatsen of het weren van bedrijven in een lage milieucategorie op industrieterreinen met een hoge milieucategorie. Vele facetten kunnen hierbij een rol spelen. Zoals de vraag hoe (nieuwe) bedrijfsactiviteiten aansluiten bij regionaal-economische profielen, de regionale arbeidsmarkt, en kunnen bijdragen aan de duurzame en circulaire economie. Daarbij zal er ook aandacht moeten zijn voor ruimtelijke randvoorwaarden als de beschikbare infrastructuur voor mobiliteit, water en energie. Specifieke aandacht moet er ook zijn voor grootschalige vestigers en de verduurzaming van de industrie. Met de Datacenterstrategie en de Industrieterreinen van Provinciaal Belang in de Omgevingsverordening zijn hier eerste stappen in gezet. Een ander voorbeeld is de aanwijzing van glastuinbouwconcentratiegebieden. Deze lijn zou doorgetrokken kunnen worden naar andere bedrijfsactiviteiten die een groot beslag leggen op ruimte en/of onderliggende infrastructuur, zoals industrie.
- Meer inzet op **ruimte en circulaire economie**. Zonder ruimte kan de circulaire economie niet slagen. Om ruimte voor circulaire economie te waarborgen, willen we onder andere een

[3] Raad voor de leefomgeving en Infrastructuur, samen werken, kiezen voor toekomstbestendige bedrijventerreinen, 2023

NL CONCEPT

ruimtelijke strategie circulaire economie ontwikkelen om meer zicht te krijgen op de ruimtelijke gevolgen en benodigde ruimtelijke randvoorwaarden op de transitie te versnellen. Dit doen we in samenhang met het opstellen van een gezamenlijk toekomstbeeld van de economie. Daarmee willen we ook de juiste ruimtelijke instrumenten inzetten om ruimte beschikbaar te houden. De achtergrond hiervan is dat het duidelijk is dat er ruimte nodig is voor de omschakeling naar een circulaire economie, zowel fysieke ruimte als milieuruimte. Milieuruimte is nodig omdat bij opschaling van de circulaire economie grondstoffen op grote schaal opgeslagen, bewerkt en gedistribueerd worden en er nieuwe circulaire productiebedrijven zullen ontstaan. Het is echter nog onduidelijk wat precies de ruimtelijke gevolgen zijn van de omschakeling naar een circulaire economie, ook in relatie tot de reeds bestaande ruimte op bedrijventerreinen. Het behoud van ruimte (ook in zware milieucategorieën) voor circulaire bedrijvigheid is een cruciale randvoorwaarde voor het slagen van de transitie naar een circulaire economie.

- Samen met regio's en gemeenten blijven we afspraken maken over **regionale programmeringen voor bedrijventerreinen,** met daarin ook aandacht voor het behoud van bestaande ruimte voor economie, ruimte voor hogere milieucategorieën en intensivering / betere benutting van de fysieke ruimte. Mede in dit verband werken we met de MRA samen om de Bedrijventerreinenstrategie uit te voeren en stellen we samen met de MRA een Kantorenstrategie op. In Noord-Holland Noord leggen we de regionale programmeringen vast in regionale convenanten.
- Ons huidige **detailhandelsbeleid** krijgt alleen een lichte actualisatie. Alleen de trends en ontwikkelingen en de monitoringscijfers worden geactualiseerd. De beleidsinzet met Regionale Detailhandelsvisies, monitor Detailhandel en Regionale Detailhandel Commissie blijven ongewijzigd.
- Het vormgeven van de afspraken die met het Rijk gemaakt zijn in het kader van **GRIP op grootschalige vestigers** in ons bedrijventerreinenbeleid. Dit betekent samen met regio's en gemeenten het toepassen van verschillende instrumenten, zoals een beoordelingskader voor de regionale meerwaarde, bij het bieden van ruimte voor bedrijvigheid op zeer grote kavels van tenminste 5 ha. Daarmee wordt ook inhoud gegeven aan het oplossen van het probleem van de aantasting van de ruimtelijke kwaliteit van het landschap, de zogenaamde verdozing. Ook het gezamenlijk toekomstbeeld van de eerste bullet maakt hiervan onderdeel uit.
- We **herijken de datacenterstrategie** en houden vast aan de bestaande ambities. Dat betekent dat we inzetten op een stevige basis voor de groeiende digitale economie, een geclusterde groei met aandacht voor landschap (vastgelegd in vestigingsvoorwaarden in de omgevingsverordening), en koploper zijn in duurzaamheid en innovatie.
- We gaan door met onze **aanpak voor duurzame bedrijventerreinen***.* Daarmee willen we de verduurzaming van bedrijventerreinen stimuleren en faciliteren en de ruimtelijke kwaliteit op bedrijventerreinen verbeteren. Daarbij zal extra inzet zijn op verduurzaming van bedrijventerreinen door middel van verschillende provinciale regelingen, onderzoek en middelen die beschikbaar komen via rijksprogramma's. In de Subsidieregeling Toekomstbestendige Bedrijventerreinen (vastgesteld in maart 2024 ligt de focus op verduurzaming (inclusief biodiversiteit en vergroening, klimaatadaptatie, circulaire economie en energietransitie) en verbetering van de ruimtelijke kwaliteit van bedrijventerreinen. Maatregelen ten behoeve van verduurzaming worden in de beoordeling van de projecten zwaarder meegewogen dan in de voormalige regeling.
- We zetten in op het **versterken van de havenontwikkeling NZKG en Den Helder**. Er is ruimte voor duurzame industrie en bedrijvigheid op basis van duurzame energiedragers zoals waterstof. De havens zijn daarnaast van groot belang voor de aanlanding, installatie en het onderhoud van de energie-infrastructuur op zee (windparken, waterstoffabrieken). Voor de transitie naar een circulaire economie tenslotte zijn watergebonden locaties van belang voor het vervoer van grondstoffen over water. Naast het realiseren van de energietransitie is het voor economisch

TER CONCEPT

toekomstbestendige havens van belang dat er voldoende ruimte is voor havengebonden bedrijvigheid en dat de nautische en logistieke functie geborgd

- **Ruimte voor een sterke, duurzame en innovatieve en veelzijdige agrosector.** We hebben een ruimtelijk beleid voor bollenteelt op zand, glastuinbouw en zaadveredeling. En we onderzoeken de ruimtelijk-planologische mogelijkheden en strategieën om glastuinbouwbedrijven efficiënt te concentreren in (de aangewezen) concentratiegebieden. Het concentreren van glastuinbouw levert ruimtewinst op waar glastuinbouw verhuist of wordt beëindigd, met kansen voor functies die beter aansluiten bij de omgeving en de leefbaarheid verhogen – mede gelet op de nabijheid van Schiphol[4]. Agroketens willen we onder andere met innovaties verder verduurzamen, bijvoorbeeld voor verwerking van reststromen en voor het opwekken en opslaan van energie. We zetten daarbij meer in op ruimtelijke concentratie van glastuinbouwbedrijven en het voorkomen dat branchevreemde bedrijven zich vestigen daar waar locaties zijn aangewezen voor glastuinbouw. Landelijk werken we samen met de partijen van de nationale tuinbouwagenda waarbinnen de lijn is dat de glastuinbouw zich verder gaat verduurzamen. De glastuinbouw kan tevens een rol spelen in de stroomvoorziening in Nederland op dagen dat windmolens en zonneparken geen energie opwekken.

5. Meer duurzame en circulaire innovaties

5.1 Opgaven en ambities

Innovaties zijn een belangrijke voorwaarde voor het toekomstig verdienvermogen van Noord-Holland én dragen bij aan het versnellen van de transitie naar een duurzame en circulaire economie. Daarom zetten we in op het opschalen van duurzame en circulaire innovaties en het versterken van de innovatieve clusters in Noord-Holland. Door te innoveren kunnen bedrijven zich aanpassen aan nieuwe situaties. Bedrijven hebben daarom baat bij een sterk innovatieklimaat. Een sterk innovatieklimaat stelt bedrijven in staat om concurrerend te blijven, efficiënter te opereren, nieuwe marktkansen te benutten en waardevolle samenwerkingsverbanden aan te gaan. Daarnaast is het niet alleen voor bedrijven zelf van belang, innovatie is ook nodig om antwoord te vinden op maatschappelijke uitdagingen.

Noord-Holland doet het goed op het gebied van innovatie. We hebben als provincie Noord-Holland veel innovatieve MKB-bedrijven (zie b.v. KVK Innovatie Top 100) en innovatieve clusters zoals deeptech/AI, Life Science en Health, agri-food en de maakindustrie.

De transitie naar een duurzame en circulaire economie vraagt een andere manier van consumeren en produceren. Het moet anders dan in het lineaire systeem. Hiervoor zijn innovatieve oplossingen nodig, waaronder nieuwe technologieën, nieuwe verdienmodellen, nieuwe marktketens, nieuwe productontwerpen en andere materialen. Veel bedrijven en kennisinstellingen zijn hier al volop mee bezig, maar voor het versnellen van de transitie is opschaling van deze innovaties nodig.

Voor het opschalen is het belangrijk dat bedrijven toegang hebben tot financiering, internationale markten en netwerken. De financiering van transitieopgaven is complex en vraagt om een stevige inzet van overheden. Er worden door overheden veel subsidieregelingen en innovatieprogramma's aangeboden om het MKB te ondersteunen met de ontwikkeling van duurzame en circulaire innovaties, maar het aanbod is versnipperd en bedrijven zijn vaak niet bekend zijn met de verschillende regelingen. Dit willen we verbeteren.

[4] Op weg naar een ruimtelijk voorstel, concept februari 2024

TE CONCEPT

Bij het opschalen van een bedrijf is de Nederlandse markt al gauw te klein, daarom wordt er snel gezocht naar internationale groeikansen. Toegang tot internationale afzetmarkten, internationale samenwerkingsverbanden en kennis zijn belangrijk voor ons verdienvermogen. Partnerschappen met buitenlandse bedrijven, overheden en kennisinstellingen kunnen het Nederlands verdienvermogen versterken en bijdragen aan de transities van duurzaamheid en digitalisering.

Voor het opschalen is ook een goed werkend ecosystemen belangrijk. In Noord-Holland zijn een groot aantal partijen actief die zich richten op ondersteunen van MKB. Om ervoor te zorgen dat partijen elkaar beter weten te vinden gaat de provincie de samenwerking in coalities tussen overheden, bedrijven, kennis-en onderwijsinstellingen en maatschappelijke organisaties (innovatie ecosystemen) verder versterken om gezamenlijk impact te maken.

5.2 Rol en inzet op hoofdlijnen

De provincie stimuleert en faciliteert de ontwikkeling en opschaling van duurzame en circulaire innovaties. De provincie heeft meerdere instrumenten om het innovatief MKB te ondersteunen en heeft een verbindende en faciliterende rol gericht op het versterken van de samenwerking met regionale partners.

We zetten in op:

- Het continueren van het **stimuleren van innovatief MKB** met de bestaande MKB-innovatie-instrumenten. Waarbij we gaan verkennen:
  - Hoe we de **inzet op duurzame en circulaire innovatie kunnen versterken**. De mkb-innovatieprogramma's richten zich op dit moment al grotendeels op duurzame economie (duurzame landbouw en voedsel, duurzame mobiliteit, energietransitie) en circulaire economie. Het Transitiefonds van ROM InWest is bijvoorbeeld grotendeels bedoeld voor bedrijven die innovaties ontwikkelen op het gebied van energietransitie en circulaire economie. De helft van het aantal ondernemers dat vanuit het Programma Innovatief en Investeringsgereed MKB (PIM) wordt ondersteund werkt aan duurzame innovaties (energietransitie en circulaire economie). Ook het versnellingsprogramma GO!-NH richt zich op het ondersteunen van de ontwikkeling van duurzame innovaties. Wij gaan de komende periode voor de invulling van PIM, GO!-NH en de subsidieregeling MKB Innovatiestimulering Topsectoren (MIT) bekijken hoe er meer aandacht voor klimaat/energietransitie en circulaire economie kan worden ingebouwd. Ook vanuit het Europese subsidieprogramma Kansen voor West-programma zullen we nog meer gaan inzetten op de duurzame en circulaire economie. Daarnaast gaan we na welke aanvullende instrumenten nodig zijn om de opschaling van circulaire innovaties te ondersteunen.
  - Hoe we de **toegankelijkheid van onze instrumenten kunnen verbeteren**: Onze MKB-innovatieprogramma's worden volop gebruikt door ondernemers maar mogelijk kan de toegankelijkheid nog beter. We gaan een inventarisatie doen onder een groep ondernemers naar de ervaringen bij het vinden van verschillende regelingen die door de provincie worden aangeboden. Deze inventarisatie zullen wij in 2024 afronden, waarna wij gaan bezien of een MKB-loket nodig is of een meerwaarde kan hebben of er andere manieren zijn om de toegankelijkheid van onze instrumenten te verbeteren. Wij vinden dit belangrijk in het kader van een mkb-vriendelijke provincie. Ook bij de ROM zullen we de toegankelijkheid agenderen. We willen dat de fondsen van de ROM bekend zijn en gebruikt worden door ondernemers uit de verschillende regio's en van verschillende achtergronden. Dat de Rom inWest één van de ondertekenaars is van Code V om vrouwelijk ondernemerschap te ondersteunen, is daarbij een mooi startpunt.
- Het **versterken van de ontwikkeling van innovaties en innovatie ecosystemen**. Dat doen we in samenwerking met regionale partners, zoals de ROM InWest, de Metropoolregio Amsterdam,

1e CONCEPT

Amsterdam Economic Board, het Ontwikkelbedrijf Noord-Holland Noord. Ook blijven we samenwerken en met kennis- en onderwijsinstellingen, bijvoorbeeld via de campussen. Ook werken we samen met nationale en regionale partners om innovatieve ondernemers te begeleiden naar internationale markten. Specifieke aandachtspunten zijn:

- De **doorontwikkeling van de ROM**: De ROM is in 2021 opgericht en is dus een relatief jonge organisatie. De ROM is dan ook nog volop in ontwikkeling. Als een van de grootste aandeelhouders (40 miljoen) volgen wij deze ontwikkeling uiteraard op de voet en we dragen er ook aan bij. De rol van de ROM in het ecosysteem zal de komende jaren groter worden en wij denken actief mee over welke functies bij de ROM ondergebracht kunnen of moeten worden, in het kader van gemeenschappelijkheid met functies van anders ROMs. En daarnaast is het versterken van de samenwerking tussen de ROM Inwest en Ontwikkelbedrijf NHN en de samenwerking tussen de Rom InWest en de Amsterdam Economic Board een belangrijke ontwikkeling.
- **Inzet versterken van circulaire (ondernemers)-netwerken en het versterken van het ondersteuningslandschap voor MKB-bedrijven die werken aan circulaire innovaties**: Om circulaire innovaties snel op te schalen zijn (ondernemers)-netwerken en coalities van belang. Samen met regionale partners verkennen we wat er nodig is om het circulaire ondersteuningslandschap in Noord-Holland te versterken. We zorgen dat bedrijven die circulair innovaties ontwikkelen toegang hebben tot informatie, kennis, subsidies en hulp.

6. Meer duurzame en circulaire bedrijvigheid, ketens en sectoren

6.1 Opgaven en ambities

Uit diverse nationale bronnen blijkt verder dat de verduurzaming (inclusief circulariteit) van bedrijven nog moeilijk op gang komt[5]. Om de transitie naar een nieuwe, duurzame economie te bespoedigen moet een extra krachtsinspanning worden gedaan. Door bedrijven zelf, de keten waarin ze opereren en óók door de overheid.

MKB is de motor van de Noord-Hollandse economie en speelt daarom een belangrijke rol in de verduurzaming van de economie. Er komt veel op bedrijven af. Prijsstijgingen van grondstoffen en arbeid, schaarste van grondstoffen, meer regelgeving rondom duurzaamheid of circulariteit en andere eisen van financiers. Voor het MKB is het moeilijk mee te komen door gestegen kosten en krapte op de arbeidsmarkt. Het is daarom niet vanzelfsprekend om de transities te maken naar duurzamer, circulair maar ook te digitaliseren of te internationaliseren. Wij zetten ons in om deze bedrijven te helpen.

De transitie vraagt om een fundamentele verandering van de manier waarop we produceren, distribueren en consumeren. Om tot een circulaire economie te komen zijn veranderingen nodig in elke schakel van de keten. Dit vraagt een andere manier van samenwerken, bijvoorbeeld als het gaat om circulair ontwerp of ontwikkeling van nieuwe businessmodellen. Met name voor het MKB is het mobiliseren van partijen in de keten een grote uitdaging. We zetten ons in op het bij elkaar brengen en verbinden van partijen om grondstofketens te sluiten. Er zijn daarnaast ook veel bedrijven die graag aan de slag willen met circulair ondernemen, maar nog niet weten hoe ze dat moeten doen.

[5] Future of Growth Report 2024 van het World Economic Forum (WEF). Ook uit de Nieuwe Economie Index (NEx) 2023 van het MVO Nederland en ING verduurzamingsonderzoek 2024, Raboresearch, Kleinere bedrijven op grotere achterstand in transitie naar nieuwe economie (2024)

IC CONCEPT

Bedrijven lopen tegen knelpunten aan bij circulair ondernemen, bijvoorbeeld als het gaat om belemmeringen in wet- en regelgeving.

Naast MKB hebben we ook grote sectoren met een verduurzamingsopgave: de industrie en de agro-sector. De industrie speelt een belangrijke rol in het verduurzamen van de economie. Het Noordzeekanaal-gebied is een van de vijf Nederlandse industrieclusters. Het draagt bij aan een vitale en veelzijdige economische structuur met een grote hoeveelheid arbeidsplaatsen. Maar het leidt ook tot grote druk op de fysieke leefomgeving, de omliggende natuurgebieden en belasting van het klimaat en de gezondheid. Ook de agrosector staat voor een transitie staat om duurzamer te produceren. Om de landbouw toekomstperspectief te bieden, is de transitie naar een kringlooplandbouw in 2040 van groot belang. Kringlooplandbouw wordt omschreven met behulp van zeven paden[6]. De keuze voor het gewenste pad – of een combinatie ervan – is een keuze van de ondernemer zelf, die hij/zij zal laten afhangen van overtuiging, talent, persoonlijke omstandigheden en omgeving.

6.2 Rol en inzet op hoofdlijnen

De provincie ondersteunt bedrijven, ketens en sectoren bij het verduurzamen. Samenwerking met medeoverheden, bedrijven, kennisinstellingen en andere partners is daarbij essentieel. Daarom kiezen we nadrukkelijk voor de rol van verbinder richting gemeenten, bedrijven en inwoners. We richten ons op het faciliteren van samenwerking en het creëren van de juiste randvoorwaarde voor bedrijven. We zetten in op het wegnemen van knelpunten in wet- en regelgeving en lobbyen voor stimulerende wet- en regelgeving.

We zetten in op:

- **Versterken inzet faciliteren circulaire ketensamenwerking**: we zetten in op het ondersteunen van samenwerking in ketens en verbinden van partijen om grondstofketens te vormen. Bedrijven hebben elkaar nodig om circulaire producten te kunnen ontwikkelen en circulaire processen in te kunnen richten. We richten ons op het faciliteren van samenwerking tussen bedrijven, kennisinstellingen en overheden om nieuwe circulaire oplossingen te implementeren en daarmee het grondstofgebruik te verminderen. We doen dat onder andere door ketenaanjagers in te zetten. Op dit moment richten we ons op vier prioritaire grondstofstromen: bouw, textiel, plastics en biomassa en voedsel. Deze vier grondstofstromen zijn nog steeds relevant, maar we verkennen op welke andere grondstofstromen/sectoren we de meeste impact kunnen maken. Voor het opschalen van biobased bouwen en de ontwikkeling van biobased bouwmaterialen is ketensamenwerking ook belangrijk. We gaan hierop inzetten met een provinciale aanpak biobased bouwen, aansluitend op de Nationale Aanpak Biobased Bouwen.
- **Duurzaam, circulair, toekomstbestendig en sociaal- maatschappelijk MKB**: Naast innovatief MKB willen we ook -via de huidige instrumenten- het brede MKB faciliteren in verduurzaming, circulariteit en toekomstbestendig te worden en te blijven. Waarbij we bij toekomstbestendigheid de nadruk leggen op faciliteren bij digitalisering en toegang tot internationale markten. Daarnaast blijven we inzetten op het stimuleren van sociaal-maatschappelijk ondernemerschap via bestaande instrumenten zoals PIM, GO-NH[7] en de jaarlijkse ondernemingsverkiezingen in Noord-Holland. Specifieke aandacht hebben we voor:

[6] Startversie Provinciaal Programma Landelijk Gebied (juni 2023) Spoor 1 Hightech gesloten systemen – technische innovatie, Spoor 2: Hightech open systemen – technische innovatie, Spoor 3: Extensivering – landschappelijke innovatie, Spoor 4: Biologische landbouw, Spoor 5: Natuurbeheer en natuurontwikkeling, Spoor 6: Multifunctionele landbouw, Spoor 7: Stoppen

[7] Bijvoorbeeld het programma PIM let bij de uitvoering ook op impact ondernemen en wij hebben PIM bij start doelen over social return meegegeven. PIM heeft dit vertaald in een 'Groeifocus-programma', gericht op social return. En alle opdrachten boven bepaald bedrag moeten inzetten op social return, ook GO!-NH.

Ter CONCEPT

  - **Stimuleren circulair ondernemerschap**: Circulair ondernemen is nog geen business as usual. We zetten in op het vergroten van de kennis over de kansen, mogelijkheden en praktische toepassing van circulaire bedrijfs- en productieprocessen. Uit de provinciale monitor voor circulaire economie blijkt dat er in de maakindustrie veel kansen liggen om het grondstofgebruik te verminderen. We gaan ons daarom meer richten op de maakindustrie. We werken samen daarbij met bedrijven, brancheorganisaties, en ondernemersvereniging.
- **Verduurzaming industrie**: Een belangrijke sector voor de transitie naar een duurzame en circulaire economie en ook voor het toekomstig verdienvermogen, technologische vooruitgang en diversificatie is de industrie. We werken provincie als provincie vanuit verschillende opgaven (energietransitie en klimaat, gezonde leefomgeving, duurzame en circulaire economie, waterverbruik) om de verduurzaming van de industrie te ondersteunen en te faciliteren. Voor de industrie is het belangrijk dat er ruimte beschikbaar blijft, met name in de hoge milieu-categorie. Dit is in juridische zin gebord in de provinciale Omgevingsverordening waarin Industrieterreinen van Provinciaal Belang zijn aangewezen. De beschikbare ruimte wordt op deze manier gereserveerd voor de energietransitie, circulaire economie, bedrijvigheid in de hogere milieucategorieën en havengebonden activiteiten. Specifieke aandacht hebben we vanuit economisch beleid voor:
  - **De economie/industrie van de toekomst**: Onderzoek naar economie van de toekomst, zie hoofdstuk 4 om zo meer richting te geven. Een duurzame en circulaire industrie heeft extra fysieke ruimte nodig, deels voor de energie infrastructuur die moet worden aangelegd, als ook voor verplaatsing of uitbreiding van de industrie. Sommige industrie zal onze regio verlaten, omdat zij niet kunnen voldoen aan de eisen of omdat er geen plek is voor deze industrie. Het bieden van het juiste vestigingsklimaat is hieraan gekoppeld. Het oplossen van de schaarste op het energienet en de transitie naar waterstof kan de verduurzaming van de industrie versnellen, investeren in de infrastructuur is daarom essentieel voor deze opgave.
- **Duurzame en sterke agrosector:** We focussen op de transitie naar kringlooplandbouw en onderzoeken samen met de sector hoe de transitie naar kringlooplandbouw kan worden ondersteund. Dit krijgt nader invulling in het Provinciaal Programma Landelijk gebied (PPLG).
- **Nieuwe vestigers:** Een internationaal sterke provincie betekent dat we (inter)-nationale bedrijven aan ons binden die maatschappelijke waarde toevoegen, dat we meer kunnen bereiken met hetzelfde geld, dat we onze duurzaamheidsdoelstellingen eerder behalen en dat deze bedrijven een belangrijke meerwaarde leveren aan onze brede welvaart. We actualiseren onze leidraad voor internationale zaken.

7. Betere aansluiting van arbeidsmarkt en onderwijs op het realiseren van de duurzame en circulaire economie

7.1 Opgaven en ambities

Een duurzaam en groen Noord-Holland realiseren is niet mogelijk zonder voldoende technisch en technologisch geschoold en ervaren personeel/arbeidskracht. De toenemende vraag naar duurzame en circulaire oplossingen en innovaties, implementatie van groene technologieën en de vele investeringen in duurzame en circulaire projecten door bedrijven vragen om meer en anders geschoolde werknemers. Het SEO Economisch Onderzoek heeft in 2022[8] berekend dat er behoefte is aan 12.000 FTE (voltijds) arbeidskrachten voor de energietransitie in Noord-Holland. Gezien de continue en snelle technologische ontwikkelingen en de enorme vraag aan geschoolde werknemers,

[8] SEO-rapport 2022 'Investeren in duurzaamheid en energietransitie, analyse van de gevolgen voor de arbeidsmarkt'

Te CONCEPT

is een goede aansluiting tussen bedrijfsleven, onderwijs (op alle niveaus) en overheden nodig, zowel nu als in de borging voor de toekomst.

Noord-Hollandse ondernemers die werken in/aan techniek en technologie moeten de komende jaren over voldoende goed opgeleide medewerkers beschikken om de klimaatopgave binnen en buiten Noord-Holland mogelijk te maken. Deze werknemers zijn nodig voor zowel de ontwikkeling, implementatie, uitvoering en beheer van nieuwe technische en technologische ontwikkelingen. Het gaat dan om werknemers met gespecialiseerde vaardigheden, zoals technische kennis over bijvoorbeeld duurzame energiebronnen, sleutel technologieën zoals AI, data-analyse, drones, robotisering, beeldtechnologie enzovoort, maar ook over circulaire economie zoals kennis en vaardigheden m.b.t. hoogwaardig gebruik van grondstoffen, toepassing van nieuwe materialen en circulair ondernemen. Als reactie op de groeiende vraag naar duurzame en circulaire oplossingen kunnen onderwijsinstellingen en bedrijven samenwerken via campussen. Samenwering in campussen kan voor zowel promotie (bevorderen instroom) als het koppelen van opleiden en werk (bevorderen doorstroom/matchen) als door diverse vormen (passend bij de achtergrond van de kandidaat) van opleidings- en trainingsmogelijkheden aanbieden om (aankomende) werknemers op te leiden voor functies in de diverse sectoren.

7.2 Rol en inzet op hoofdlijnen

De verantwoordelijkheden voor werk, duurzame inzetbaarheid, participatie en onderwijs/opleiden van de (potentiële) beroepsbevolking zijn belegd bij het Rijk, gemeenten, onderwijs- en kennisinstellingen en bedrijven. De rol van de provincie is die van verbinder tussen ondernemers, onderwijs en (lokale) overheden en gericht op het versterken van triple-helix samenwerking. Wij faciliteren deze samenwerking via gezamenlijke visievorming, versterken van de samenhang in activiteiten en vergroten van samenwerking in kennis- en leervermogen. De provincie kiest voor inzet op techniek en technologie, omdat dit bijdraagt aan het innovatief vermogen van een regio en vanuit de noodzaak van voldoende technologische vakmensen voor het realiseren van de transitie naar een duurzame en circulaire economie.

We zetten samen met partners in op het ontwikkelen en in uitvoering krijgen van gezamenlijke programma's, projecten en acties en het verbinden van (nieuwe) partijen aan het ecosysteem van werken en ontwikkelen door middel van:

- **Een volgende stap in de gezamenlijke uitvoering van acties uit Manifest 2.0**: Inmiddels hebben 400 stakeholders zich geschaard achter het Manifest Werken en Ontwikkelen 2030 NH (het herijkte Manifest is op 18 maart 2024 naar PS verzonden). Dit bevat een actieagenda 2.0 en een aangescherpt samenwerkingsmodel waardoor we met de (en zelfs veel meer) stakeholders als voorheen gaan doorbouwen op resultaten en opgedane kennis en ervaring.
- **Meer aandacht voor bovenregionale publiek-private samenwerkingen** (High Impact PPS). De High Impact PPS in Noord-Holland hebben als opdracht meer impact te bereiken naar het MKB en naar studenten gericht op de bestaande campussen en onderliggende partners verbinden en versterken (en ontsnipperen). Als provincie leggen we de verantwoordelijkheid voor agenda's en uitvoering van concrete projecten meer neer bij deze partijen in de regio.
- **Inzet van de werkambassadeur met een aangepast profiel,** die samen met de stakeholders die betrokken zijn bij het manifest partijen helpt met het realiseren van de impact;
- Aandacht voor alleen Techniek & Technologie is al in 2021 verlegd naar Techniek & Technologie t.b.v. een duurzaam en groen Noord-Holland en krijgt nu ook een aanscherping: **Techniek & technologie t.b.v. een duurzaam, groen en circulair Noord-Holland**. Dit houdt in dat er meer aandacht zal zijn voor de gevolgen van de transitie naar een circulaire economie op de arbeidsmarkt. Zo zal er samengewerkt worden met onderwijsinstellingen om de ontwikkeling van circulaire skills te bevorderen, bijvoorbeeld via de MKB Circulaire Werkplaats. Ook zal er specifiek

CONCEPT

aandacht zijn voor de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van circulair bouwen. Bij de leerwerklocaties in ontwikkeling zal aandacht gevraagd worden voor recycling en reparatie.

Samenvattend zijn de thema's waarop stakeholders gaan samenwerken en campussen activiteiten op uitvoeren zijn:

- Innovatie;
- Instroom, doorstroom en techniekpromotie;
- Duurzame inzetbaarheid en leven lang ontwikkelen;
- Van werk naar werk;
- Inclusiviteit;
- Werkend ecosysteem- en campusvorming.

Zoals in hoofdstuk 3 vermeld ligt vanuit dit domein een relatie met sociaal welzijn. We streven naar inclusiviteit en duurzame inzetbaarheid, zoals hierboven genoemd. Want inclusiviteit is belangrijk om onbenut arbeidspotentieel te benutten. Inclusiviteit in de uitvoering komt tot uiting via het mogelijk maken van publiek-private samenwerkingen die bijdragen aan een duurzame inzetbaarheid voor iedereen; een leven lang ontwikkelen van mens en bedrijf. Bijvoorbeeld door opleidingen die werkend leren centraal stellen en studenten van alle leeftijden te begeleiden naar praktijkgericht werk in de technisch georiënteerde vraagsectoren. En door bij activiteiten ten aanzien van instroom en doorstroom ons te richten op de talenten van alle groepen binnen het basisonderwijs, het voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (vmbo), en ook bij de zijinstroom. Ook doen we dat door te focussen op ontwikkeling van skills (kennis, vaardigheden en talenten). Hierdoor zullen mensen breder inzetbaar zijn in het arbeidsproces.

1e CONCEPT

Overzicht stand van zaken uitvoering moties gerelateerd aan nieuwe Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028

1. M129-2023: Afbouw lineaire economie onderdeel economisch beleid blz 1
2. M130-2024: Staten betrekken bij keuzes actualisatie economisch beleid nvt
3. M131-2023: Sociaal Fundament blz 7
4. M132-2023: Vooruitkijken (uitwerken VTH-instrumentarium voor CE) blz 8
5. M157-2023: Natuur inclusievere bedrijventerreinen blz 10
6. M165-2023: Meer Europees geld voor circulaire economie blz 11
7. M179-202: Onderzoek subsidieregeling Circulaire Initiatieven blz 15
8. M3-2024: Betrek MVO Nederland bij herziening van Economisch beleid blz 16

Dit betreft dus de stand van zaken. De afhandeling van de moties zal volgen bij de behandeling van de eindconcept versie van de uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie

Stand van zaken M129-2023 "Afbouw lineaire economie onderdeel economisch beleid" – CU, PvdD, D66 (oktober 2023)
Opdracht aan GS:

- **de afbouw van de lineaire economie expliciet onderdeel te maken van het geactualiseerde (circulair) economisch beleid;**
- **Vooraf inzichtelijk te maken welke middelen de provincie zou kunnen inzetten en wat aanvullend nodig is van andere partijen.**

De motie verwijst naar het rapport van de Randstedelijke Rekenkamer, waarin onder meer geconstateerd wordt dat de afbouw van de lineaire economie geen expliciet onderdeel is van het beleid voor circulaire economie.

In deze notitie wordt verkend wat de, overigens beperkte, mogelijkheden van de provincie zijn op het gebied van het afbouwen van de lineaire economie. Deze verkenning maakt onderdeel uit van de afwegingen voor de nieuwe Uitvoeringsagenda Duurzame en Circulaire Economie.

Duiding van begrip 'afbouw lineaire economie'
De Randstedelijke Rekenkamer (hierna RRK) baseert zijn bevindingen op het theoretisch model van het missie gedreven innovatiesysteem om de transitie naar een circulaire economie te monitoren en specifiek voor de afbouw, de X-curve van DRIFT (zie hieronder). De opgaande curve vertegenwoordigt de opbouw van een transitie, in dit geval de transitie naar een circulaire economie. De neergaande curve vertegenwoordigt de afbouw van het systeem dat vervangen wordt door de transitie, in dit geval de lineaire economie.

Figuur 4 X-curve[93]

De RRK constateert dat het beleid voor circulaire economie vooral gericht is op de opgaande curve, dus het opbouwen van de circulaire economie, maar niet op de neergaande curve, het afbouwen van de lineaire economie. Afbouwen gaat volgens de RRK om het destabiliseren, afbreken en uitfaseren van het bestaande, geïnstitutionaliseerde systeem.

De RRK gaat ook in op de sturingsmogelijkheden van overheden ten aanzien van afbouw en constateert dat overheden vooral effectief kunnen zijn vanuit een rechtmatigheidsperspectief. Daarmee wordt bedoeld dat de overheid vooral vanuit wet- en regelgeving kan sturen op het afbouwen van de lineaire economie. De RRK noemt als voorbeeld het verbod op plastic tasjes in 2016.

Voor provincies noemt de RRK in dit verband concreet de volgende voorbeelden:

- Het uitfaseren van afvalverbranding,
- Het uitfaseren van grootschalige import zonder circulariteit,
- Het afbouwen van overheidsinvesteringen of bedrijfstakken die voornamelijk op lineaire grondstofketens draaien.

Naast deze drie voorbeelden vanuit het rechtmatigheidsperspectief, noemt de RRK ook het stellen van strengere inkoopeisen als een voorbeeld voor het afbouwen van de lineaire economie.

Huidige inzet op de circulaire economie
De filosofie van het huidig beleid is dat het inzetten op het versnellen van de transitie naar een circulaire economie (de opbouwcurve) ook als bijkomend effect heeft dat de lineaire economie wordt afgebouwd. Door het stimuleren van de transitie naar een circulaire economie, dragen we bij aan het afbouwen (verdringen) van de lineaire economie. De transitie naar een circulaire economie is een langjarig proces. De ambitie is om in 2050 een volledig circulaire economie te hebben, maar op dit moment is nog niet duidelijk hoe dat er precies uit gaat zien. De omschakeling naar een circulaire economie vraagt om een fundamentele verandering van de manier waarop we produceren, distribueren en consumeren. Niet alleen in Noord-Holland en Nederland, maar wereldwijd. Aan de ene kant wordt de circulaire economie opgebouwd, waardoor aan de andere kant de lineaire economie wordt afgebouwd.

Hierbij willen wij twee zaken benadrukken. Ten eerste dat opbouw en afbouw niet noodzakelijk synchroon loopt. Zeker in het (begin)stadium waarin wij zitten, heeft de transitie een grillig en onvoorspelbaar procesverloop. Ten tweede dat in de transitie naar een circulaire economie lineaire activiteiten c.q. bedrijven tijdelijk nog heel essentieel kunnen zijn. Het is daarom te simpel om te stellen dat het of circulair of lineair is, maar dat het (tijdelijk) ook en/en kan zijn.

De Actieagenda heeft twee strategieën. Aan de ene kant het versnellen van de transitie op korte termijn vooral door stimuleringsmaatregelen en aan de andere kant het bijdragen aan een systeemverandering op lange termijn, vooral door lobby op meer stimulerende en minder belemmerende wet- en regelgeving.

Reflectie op de aanbevelingen van de Randstedelijke Rekenkamer
De RRK ziet vooral mogelijkheden bij overheden als zij sturen vanuit een rechtmatigheidsperspectief, zoals het voorbeeld van wetgeving op gebied van het verbieden van plastic tasjes.

In de huidige Actieagenda wordt volledig beaamd dat er een belangrijke opgave ligt om wet- en regelgeving aan te passen aan het systeem van een circulaire economie. De provincie heeft echter een zeer beperkte rol als het gaat om het sturen op afbouw van de lineaire economie door middel van inzet op wet- en regelgeving of normering. Dit ligt met name bij de Europese Unie en het Rijk. Het voorbeeld van het verbod op plastic tasjes is ook een goed voorbeeld van een effectief instrument wat provincies juist *niet* tot hun beschikking hebben. Wel kunnen we het lobby-instrument inzetten om de nationale overheid en de EU te bewegen wet- en regelgeving aan te passen waarmee de lineaire economie versneld afgebouwd wordt en de circulaire economie versneld geadopteerd wordt. Een voorbeeld daarvan is onze huidige lobby-agenda die onder andere gericht is

op aanpassingen in het fiscale systeem om omschakeling naar de circulaire economie te versnellen (verschuiven van de belasting op arbeid naar een belasting op grondstoffen).

De eerste mogelijkheid tot het afbouwen van de lineaire economie zien we dan ook hier: het intensiveren van onze lobby-agenda om wet- en regelgeving aan te passen. Daarbij past ook de opgave om concreet inzichtelijk te maken waar knelpunten op gebied van wet- en regelgeving liggen die de omschakeling naar een lineaire economie bemoeilijken. Een voorbeeld daarvan is het Bouwbesluit, waarin regels zijn opgenomen o.a. rondom het gebruik van materialen zoals beton in de bouw en voor toepassing van biobased materialen een voor de circulaire transitie ongunstige rekenwijze in de MPG (milieuprestatie gebouwen).

De RRK noemt concreet het uitfaseren van afvalverbranding als een mogelijkheid om te sturen op de afbouw van de lineaire economie. Nog los van de vraag of het uitfaseren van een afvalverbrander wenselijk beleid is voor de circulaire economie, zien we hier geen mogelijkheden want de provincie is geen aandeelhouder van een afvalverbrander en heeft geen bevoegdheden in wet- en regelgeving om hier op te sturen. De provincie kan natuurlijk wel in gesprek gaan met de eigenaren/ aandeelhouders van een afvalverbrander (meestal gemeenten) over de toekomstperspectieven van deze vorm van afvalverwerking in relatie tot circulaire economie.

De RRK suggereert verder dat provincies zouden moet nadenken over het uitfaseren van grootschalige import zonder circulariteit. De provincie kan echter geen regels stellen aan importstromen. Alle bevoegdheden rondom import en export liggen bij de rijksoverheid en de EU. De provincie zou wel kunnen onderzoeken wat de belangrijkste inkomende en uitgaande stromen zijn van onze provincie en wat de mate van circulariteit daarvan is, voor zover daar data over bijgehouden wordt. Opvallende lineaire stromen zouden dan geagendeerd kunnen worden bij de partijen die daarover gaan. Dit onderzoek doen we al gedeeltelijk in onze provinciale monitor circulaire economie (2023), maar heeft beperkingen in verband met niet-beschikbare data.

De laatste suggestie van de RRK is inzetten op het afbouwen van overheidsinvesteringen of bedrijfstakken die voornamelijk op lineaire grondstofketens draaien. Dit interpreteren we zo dat de instrumenten van het economisch beleid niet (onbedoeld) de lineaire economie zouden moeten stimuleren. De instrumenten die nu ingezet worden om het economisch beleid uit te voeren, zijn grotendeels gericht op het verduurzamen van de economie, maar niet uit te sluiten valt dat er onbedoelde effecten zijn die ten nadele zijn van de transitie naar een circulaire economie. *Hier zien wij een tweede mogelijkheid: een doorlichting c.q. evaluatie van onze instrumenten voor het economisch beleid op de vraag of deze instrumenten beleidseffecten oproepen die de transitie naar een circulaire economie bemoeilijken.* Met dit inzicht kunnen de betreffende beleidsinstrumenten worden aangepast of worden beëindigd. Wellicht kan dit inzicht ook worden gebruikt om een afwegingskader te ontwikkelen dat toetst of een nieuw te introduceren economisch beleidsinstrument niet onbedoeld als effect heeft dat deze de transitie naar circulaire economie belemmert.

Overige mogelijkheden rondom het thema regelgeving zouden we moeten zoeken in de Omgevingsverordening. Via deze verordening kan de provincie regels stellen rondom het gebruik van de ruimte, mits er een provinciaal belang is. De Omgevingsverordening biedt mogelijkheden, maar beperkt. Dit instrument wordt nu al ingezet om ruimte te beschermen die in de nabije toekomst nodig kan zijn voor de energietransitie en de circulaire economie. Met het aanwijzen van ‘industrieterreinen van provinciaal belang’ worden terreinen van de hogere milieucategorieën in het Noordzeekanaalgebied beschermd om zo ruimte te kunnen bieden aan o.a. de circulaire economie. Met ruimtelijke onderzoeken en een onderzoek in samenwerking met Circulaw, waarin het juridisch instrumentarium voor circulaire gebiedsontwikkeling wordt onderzocht, verkennen we de mogelijkheden om dit instrument nog steviger in te zetten voor de circulaire economie. Dit valt

echter eerder in de ‘opbouwcurve’ en minder in de ‘afbouwcurve’ zoals de motie aangeeft. De Omgevingsverordening heeft geen mogelijkheden om ruimte waar nu bepaalde lineaire activiteiten op functioneren, te verbieden of uit te faseren.

Overige mogelijkheden om de lineaire economie af te bouwen

Strengere eisen bij inkoop
Zoals de RRK suggereert, kunnen er bij inkoop en aanbestedingen strengere circulaire eisen worden gesteld. Door circulair in te kopen en circulair aan te besteden kan de provincie een belangrijke rol spelen in het stimuleren van de ontwikkeling van circulaire producten en diensten en door de strengere eisen lineaire aanbiedingen uit te sluiten. Er kunnen bijvoorbeeld eisen worden gesteld ten aanzien van de CO_2 footprint of een verplicht minimaal percentage recyclaat. Dit draagt bij aan het afbouwen van het gebruik van lineaire producten en diensten. Bij de uitvraag voor inkopen en aanbesteden gebruik de provincie haar financiële inkoopkracht om circulaire aanbieders van producten en diensten uit te nodigen. Het gaat hier om grote bedragen die een duidelijk invloed hebben op de markt, zeker wanneer meerdere overheden hierin gezamenlijk optrekken. De provincie zou dit ook kunnen toepassen bij haar eigen gebouwen.

Hierbij merken wij op dat de provincie Noord-Holland met haar inkoopbeleid al strenge eisen stelt bij inkoop en aanbestedingen en dat dit beleid een progressief karakter heeft, dat wil zeggen dat er sprake is van groeiende ambities naarmate de jaren vorderen en de marktadaptatie groter wordt. De provincie zit daarmee nu al in de kopgroep en de mogelijkheden om dit nog verder aan te scherpen zijn zeer beperkt. De huidige strenge duurzaamheidseisen betekenen gemiddeld zo’n 3% extra kosten bij inkoop en aanbestedingen ten opzichte van meer reguliere inkoopvoorwaarden. Bij nog strengere eisen, voor zover dit mogelijk is, zullen de extra kosten verder oplopen. Een beperkende factor hierbij is de markt, want er moet wel marktwerking zijn en blijven. Zie ook het actieplan MVOI 2022-2025.

Omgevingsdiensten en VTH-taken
Omgevingsdiensten hebben vanuit hun rol direct contact met bedrijven en inzicht in hun activiteiten. Deze contacten zijn primair bedoeld om milieubelasting te beperken, maar bieden ook kansen om bedrijven de sturen richting een circulaire bedrijfsvoering. In de IPO Bouwstenenvisie VTH en CE (2022) is dit uitgewerkt. Voor de provinciale inrichtingen wordt hier uitvoering aan gegeven, met voorschriften voor een grondstoffenreductieplan en een afvalpreventieplan. De mogelijkheden om de transitie naar een circulaire bedrijfsvoering af te dwingen zijn (nog) beperkt, maar dit wordt met genoemde voorschriften wel ingezet.
Het stimuleren (opbouw) via VTH wordt ondersteund met begeleiding van circulaire initiatieven binnen bestaande kaders, zoals het Bedrijfsafvalprofiel met adviezen voor hoogwaardiger verwerking van afval of met hergebruik van reststromen via het binnenkort op te richten Kennisplatform afval of grondstof. Uit de bedrijfscontacten halen omgevingsdiensten ook concrete knelpunten en belemmeringen in wet- en regelgeving op die voorgelegd wordt aan de rijksoverheid (lobby).

Voorlichtingscampagnes
Voorlichting past niet zo zeer bij afbouw, maar meer bij de opbouw. Voorlichting stimuleert bedrijven en consumenten meer circulaire keuzes maken. Uit eigen onderzoek blijkt bovendien dat niet zozeer de kennis maar het handelingsperspectief beperkend is, zoals het beschikbaar en betaalbaar zijn van circulaire opties.

Kennisoverdracht naar bedrijfsleven
Een mogelijkheid is om meer in te zetten op kennisoverdracht naar het bedrijfsleven over de risico’s van lineair ondernemen in tegenstelling tot circulair ondernemen. Er kunnen diverse redenen zijn waarom lineaire activiteiten minder aantrekkelijk of rendabel kunnen worden. Zoals extreme

prijsstijgingen van grondstoffen, leveringsonzekerheid van grondstoffen mede in verband met geopolitieke spanningen, veranderende marktomstandigheden (bijvoorbeeld door strengere inkoopeisen) en wet- en regelgeving die geïntroduceerd gaat worden vanuit de EU of de rijksoverheid.

Selectief vestigingsbeleid
De provincie kan in samenwerking met gemeenten ruimtelijk vestigingsbeleid ontwikkelen waar specifiek bedrijven met een (grotendeels) circulaire bedrijfsvoering voorrang krijgen. Daarbij moet worden bedacht dat het volledig uitsluiten van (lineaire) bedrijven wettelijk niet mogelijk is en dat niet de provincie, maar gemeenten de belangrijkste spelers zijn bij vestigingsbeleid en vaak ook in de rol van grondeigenaar. Het zal hierbij dus primair gaan om het *bevorderen* van de vestigingsvoorwaarden voor circulaire bedrijvigheid in plaats van *uitsluiten* van lineaire bedrijvigheid, en past in die zin meer bij de opbouwcurve.

Internationale vestigers
De provincie is momenteel al selectief in het sturen op het begeleiden van internationale bedrijven die zich in Noord-Holland willen vestigen. De bedrijven die ondersteuning krijgen, moeten een profiel hebben die meerwaarde biedt aan de verduurzaming van de economie die we nastreven en passen bij de opgaven die we regionaal hebben geformuleerd met de MRA en NHN. De provincie zou daarin nog een stap verder kunnen gaan door dit beleid nog verder aan te scherpen en te bepleiten bij de uitvoeringsorganisaties Amsterdam in Business, Ontwikkelingsbedrijf NHN en Netherlands Foreign Investment Agency (NFIA), dat dit beleid ook daar wordt aangenomen als voorwaarde bij acquisitie. Als een bedrijf niet circulair onderneemt, werken we niet mee aan begeleiding van dit bedrijf naar onze regio.

Conclusie
Bij deze verkenning zien wij (zeer) beperkte mogelijkheden om concreet en effectief beleid te voeren voor de afbouw van de lineaire economie, anders dan juist in te zetten op het opbouwen en versnellen van de transitie naar een circulaire economie. Die beperkte mogelijkheden hebben vooral te maken met het feit dat voor afbouw er vooral mogelijkheden liggen op het gebied van wet- en regelgeving. Hier heeft de provincie een zeer beperkte rol en zeer beperkte bevoegdheden.

Samenvattend schema beleidsinstrumenten afbouw lineaire economie

Inzetten op	Beperkingen voor economisch beleid	Mogelijkheden voor economisch beleid
Sturen als 'rechtmatige overheid' via wet- en regelgeving algemeen	Provincies hebben nauwelijks een rol en bevoegdheden op gebied van wet- en regelgeving of van normering	Lobby richting Rijk en EU over aanpassingen wet- en regelgeving en normering intensiveren.
Uitfaseren van afvalverbranding	Provincie NH is geen eigenaar van afvalverbranders en heeft ook geen mogelijkheden t.a.v. wet- en regelgeving	Provincie kan wel in gesprek gaan met afvalverwerkers over toekomstperspectieven in verband met circulaire economie.
Uitfaseren grootschalige import zonder circulariteit	Provincies hebben geen bevoegdheden voor import en export	Provincie kan wel inzetten op het verkrijgen van een goed inzicht in goederenstromen en knelpunten agenderen bij betrokken en bevoegde partijen.
Geen investeringen of subsidies lineaire economie	Geen beperkingen, huidige beleidsinstrumenten zijn niet bedoeld om lineaire economie te stimuleren	Provincie kan een doorlichting of evaluatie van haar economische beleidsinstrumenten uitvoeren, om (onbedoelde) effecten die de transitie naar een circulaire economie belemmeren, te identificeren.

Inzetten op	Beperkingen voor economisch beleid	Mogelijkheden voor economisch beleid
Inzetten van de Omgevingsverordening	De Omgevingsverordening bevat alle provinciale regels voor de fysieke leefomgeving en is een instrument van de Omgevingswet. Er moet een provinciaal belang zijn.	De Omgevingsverordening wordt al ingezet om ruimte voor circulaire economie te beschermen. De provincie kan dit versterken. Daarvoor is onderbouwing nodig en de provincie kan dit doen door meer onderzoek te doen naar de ruimtelijke implicaties van de transitie naar een circulaire economie.
Strengere eisen bij inkoop en aanbestedingen	Hiervoor zal het beleid voor inkoop en aanbestedingen verder aangepast moeten worden. Het beleid voor inkoop en aanbestedingen is momenteel al streng en de provincie wordt daarmee ook gezien als koploper. Beperkende factor is ook de mate waarin de markt hiervoor klaar is.	Er zouden (nog) strengere voorwaarden, bijvoorbeeld t.a.v. CO_2 footprint en recyclaat geëist kunnen worden. Dit betekent wel nog hogere kosten bij inkoop en aanbestedingen.
Omgevingsdiensten en VTH-taken	OD's richten zich primair op het voorkomen van milieubelasting. Mogelijkheden tot het afdwingen van circulariteit zijn (nog) beperkt. Met voorschriften voor een grondstoffenreductieplan en afvalpreventieplan wordt al uitvoering gegeven aan het streven naar een circulaire bedrijfsvoering.	Mogelijkheden liggen vooral op het gebied van stimulering (de opbouwcurve) zoals voorlichting op gebied van afvalprofielen en hergebruik van reststromen. Daarnaast spelen de OD's ook een rol in het signaleren van knelpunten in regelgeving die via lobby kunnen worden geadresseerd.
Voorlichtingscampagnes	Voorlichting kan consumenten en bedrijven prikkelen om de juiste keuzes te maken. Uit onderzoek blijkt echter dat voorlichtingscampagnes niet heel effectief zijn.	Voorlichting richt zich meer op de stimuleringskant (de opbouwcurve) en past daarom niet goed in de motie.
Kennisoverdracht naar bedrijfsleven	Geen beperkingen. Dit instrument wordt al ingezet met ondernemersbijeenkomsten via onze ambassadeur circulaire economie.	Er zou extra ingezet kunnen worden op het informeren van het bedrijfsleven over de risico's van lineair ondernemen, vanwege o.a. leveringsonzekerheid van grondstoffen, prijsstijgingen en nieuwe strenge wet- en regelgeving die geïntroduceerd gaat worden.
Selectief vestigingsbeleid	De provincie heeft een beperkte rol t.a.v. vestigingsbeleid en heeft samenwerking met gemeenten nodig om dit te kunnen ontwikkelen	Er zou een selectief vestigingsbeleid voor vestigers kunnen worden gemaakt die circulaire bedrijven voordelen biedt en lineaire bedrijven ontmoedigt.
Internationaal vestigingsbeleid	De provincie heeft een beperkte sturende rol t.a.v. internationale bedrijven die zich hier willen vestigen, maar heeft er wel voor gekozen om alleen duurzame bedrijven te willen ondersteunen.	Internationaal vestigingsbeleid zou kunnen worden aangescherpt en de provincie zou bij de uitvoeringsorganisaties en NFIA een selectiever ondersteuningsbeleid kunnen bepleiten.

Stand van zaken M131-2023 "Sociaal fundament"– GL, PvdA, Volt, SP, CDA, PvdD, CU (oktober 2023)
Verzoek aan GS:

- **In aanloop naar de herziening van de uitvoeringsagenda economisch beleid en de herziening van de actieagenda circulaire economie expliciet te schetsen welke mogelijkheden de provincie heeft om ook de koppeling met een stevig sociaal fundament in relatie tot arbeid te maken**

De verantwoordelijkheden voor werk, duurzame inzetbaarheid, participatie en onderwijs/opleiden van de (potentiële) beroepsbevolking zijn belegd bij bedrijven, gemeenten, onderwijs- en kennisinstellingen en het Rijk, en niet bij de provincie. Vanuit de bijdrage aan het innovatief vermogen van de regio en de noodzaak van voldoende technisch en technologisch geschoolde vakmensen voor het bedrijfsleven en voor het realiseren van transities pakt de provincie een vrijwillige rol in het verbinden en aanjagen van de samenwerking tussen ondernemers, overheden en onderwijs. Daarbij streven we naar toegankelijkheid en inclusie voor iedereen. Dit komt tot uiting door deze partijen gezamenlijk leerwerklocaties te laten ontwikkelen voor mensen met meer afstand tot de arbeidsmarkt, leven lang ontwikkelen (ook op en vanaf MBO niveau 1 en 2) te stimuleren (door deelname aan dit onderwijs maar ook kunnen doorstromen) en door het denken in skills (het in kaart brengen van kennis, vaardigheden en talenten) waardoor mogelijkheden op de arbeidsmarkt worden vergroot. Voor meer informatie verwijzen we naar hoofdstuk 7 van de het eerste concept van de nieuwe uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028.

Daarnaast zijn we met 10 provincies en de VNG in gesprek met de ministeries SZW, OCW en EZK om de financiering van leven lang ontwikkelen juist voor mensen met meer afstand tot de arbeidsmarkt te ontschotten, ontsnipperen en stuctureler aan te pakken via de regionale werkcentra (in oprichting, zie kamerbrief 108 van 11 oktober 2022.

Stand van zaken M132-2023 "Vooruitkijken" – PvdD en CU (oktober 2023)
Oproep aan GS:

- **uit te werken hoe de provincie precies de IPO Bouwstenenvisie CE en VTH gaat verwerken in eigen beleid en het VTH-instrumentarium gaat inzetten om de transitie naar een circulaire economie te versnellen;**
- **hierover dit jaar terugkoppeling te geven aan PS;**

In september 2022 is de IPO Bouwstenenvisie door de provincies in de IPO bestuurlijke adviescommissie regionale economie vastgesteld. Hierbij werd implementatie over gelaten aan de nieuwe colleges en dit is na de zomer 2023 bij alle provincies gestart, voor tenminste het basisniveau van alle aandachtsvelden (of bouwstenen) uit de visie.

Voor de provincie Noord-Holland gaat bij de uitwerking van de IPO Bouwstenenvisie om de opdracht aan de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG). Deze voert de VTH-taken uit voor alle provinciale inrichtingen in Noord-Holland. Vanuit de OD NZKG wordt al enkele jaren ingezet op CE bij de VTH-taken en heeft hiervoor een eigen circulair team. De onderwerpen van de IPO Bouwstenenvisie zijn opgenomen in de uitvoeringsovereenkomst.
Door de OD NZKG worden milieuvergunningen aangevuld met voorschriften over vermindering grondstofgebruik en reductie van afvalstromen. Op een viertal ketens wordt in 2024 gericht toezicht uitgevoerd (textiel, e-waste, plastic en grondstromen). Tussen de OD NZKG en de provincie is regelmatig overleg over aanpak, uitvoering en knelpunten m.b.t. de inzet van VTH-taken voor circulaire economie.

De andere drie omgevingsdiensten in de provincie voeren VTH-taken voor gemeenten uit. Hierbij wordt ook aandacht gegeven aan CE bij de VTH, binnen de opdracht die hiervoor door hun opdrachtgevers gegeven wordt. De vier omgevingsdiensten hebben periodiek overleg met elkaar, waarbij CE een van de onderwerpen is. Via Omgevingsdienst.nl hebben zij de beschikking over de ondersteuning die met het IPO ontwikkeld is voor CE binnen de VTH (opleiding, flyers, voorschriften).

Door verschuiving in taken is binnen de OD NZKG extra capaciteit beschikbaar gemaakt voor VTH en CE voor de jaren 2024 en 2025. Met de OD NZKG zijn wij in gesprek over een meerjarige prognose voor capaciteit in de jaren na 2025. Dit doen wij in afstemming met de andere opdrachtgevers van de OD NZKG. De verwachting is dat er voor de aanvullende capaciteit ook aanvullende financiering nodig zal zijn.

De provincie werkt ook aan het volgende:

- Samen met het Rijk, IPO en VNG wordt gewerkt aan de oprichting van het landelijke Kennisplatform Afval of Grondstof. Dit kennisplatform gaat zich richten op de harmonisatie van rechtsoordelen over afval of niet, dat is het verantwoord toepassen van reststromen als grondstof. Dit wordt naar verwachting voor de zomer actief. De OD NZKG zal ook een rol vervullen in dit Kennisplatform.
- Met gemeenten in Noord-Holland gaan we verder in gesprek over hun rol, belang en mogelijkheden in de transitie naar een circulaire economie, waar hun rol als opdrachtgever van de andere drie omgevingsdiensten onderdeel van is.

De inzet op CE via VTH komt terug in meerdere beleidslijnen die in ontwikkeling zijn. In de Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie zal aangeven worden wat de provincie in de komende jaren gaat doen als het gaat om het versterken van de inzet van VTH voor CE (te lezen vanaf het eindconcept). In de Nota uitvoering en handhaving is de inzet voor CE opgenomen en is een koppeling gelegd met de Actieagenda circulaire economie 2021-2025.
Daarnaast in VTH en CE een van de zes thema's die door alle overheden gezamenlijk wordt uitgewerkt als onderdeel van de uitwerking van het Nationaal programma circulaire economie. De

Bestuurlijke adviescommissie ruimte en leefomgeving van het IPO wordt over VTH en CE geïnformeerd en geadviseerd door haar (ambtelijke) Werkgroep circulaire economie en afvalstoffen.

Stand van zaken M157-2023 "natuurinclusievere bedrijventerreinen"–PvdD, Volt (november 2023)
Verzoek aan GS:

- **te onderzoeken op welke manier de Provincie Noord-Holland meer kan bijdragen aan het natuurinclusiever inrichten van nieuwe en bestaande bedrijventerreinen, en daarover bij de actualisering van de Uitvoeringsagenda Economie met een voorstel aan PS te komen.**

Deze motie sluit aan bij de ambities uit het coalitieakkoord 'Verbindend Vooruit!' waarin het kader van ruimte voor toekomstbestendige bedrijvigheid de ambitie is geformuleerd om meer aandacht te geven aan de verduurzaming van bestaande bedrijventerreinen. Hierbij worden samenwerking op het gebied van energie, het gebruik van water, natuurinclusiviteit en ruimtelijke kwaliteit als belangrijke aandachtspunten genoemd. Voor de invulling hiervan is op structurele basis een jaarlijks bedrag van 2,5 miljoen beschikbaar gesteld.
In de Uitvoeringsagenda Economie wordt met de volgende activiteiten invulling gegeven aan meer natuurinclusiviteit op bedrijventerreinen:

1. Subsidieregeling Toekomstbestendige Bedrijventerreinen (vastgesteld in maart 2024): in deze regeling ligt de focus op verduurzaming (inclusief biodiversiteit, klimaatadaptatie en energietransitie) en verbetering van de ruimtelijke kwaliteit van bedrijventerreinen. Maatregelen ten behoeve van verduurzaming worden in de beoordeling van de projecten zwaarder meegewogen dan in de voormalige regeling HIRB.

2. Aanjagen van samenwerking en verduurzaming: de provincie stelt aanjagers in de vorm van het Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord (ONHN) en het Projectbureau Herstructurering Bedrijventerreinen (PHB) beschikbaar die bedrijventerreinen kunnen helpen met het stimuleren van samenwerking en verduurzaming. Het PHB besteedt in 2024 speciale aandacht aan klimaatbestendigheid/vergroening, onder meer door het starten van een aantal pilotprojecten.

3. Programma Verduurzaming Bedrijventerreinen: vanuit dit landelijke programma worden via een specifieke uitkering per provincie middelen ingezet voor de inzet van aanjagers die op bedrijventerreinen aan de slag gaan om partijen bij elkaar te krijgen met als doel om collectieve verduurzamingsprojecten van de grond te krijgen. Thema's als wateroverlast en hittestress zijn thema's waar ondernemers op bedrijventerreinen doorgaans allemaal hinder van ondervinden, en daarom geschikt om als collectief aan te pakken. Het gezamenlijk investeren in het vergroenen van een terrein is een hier voor de hand liggende oplossing.

4. Vereniging Deltametropool: voert in de eerste helft van 2024 in opdracht van provincie Noord-Holland en gemeente Zaanstad een ontwerpend onderzoek uit naar de kansen van de energietransitie, verbeteren van de biodiversiteit, ruimtelijke kwaliteit, circulaire economie en klimaatbestendigheid op zes bedrijventerreinen in de Zaanstreek.

Stand van Zaken Motie M165-2023 "Meer Europees geld voor circulaire economie" - Volt/CU/PvdA (november 2023)
Verzoekt GS:

1. **te onderzoeken of/hoe extra middelen ingezet kunnen worden om in de Europese Unie extra fondsen te werven om de transitie naar circulaire economie te versnellen;**
2. **dekking in programma Bestuur of programma Circulaire Economie te vinden;**
3. **en daar zo snel mogelijk over terug te koppelen aan PS.**

Huidige inzet vanuit circulaire economie in Europese projecten en netwerken
In de Actieagenda Circulaire Economie is opgenomen dat de provincie Europese subsidiemogelijkheden signaleert en actief lobby voert in Brussel om de transitie naar een circulaire economie te versnellen. Op het gebied van circulaire economie is de provincie actief in verschillende Europese projecten en netwerken. De provincie is observer in het twee Europese Interreg projecten: Interreg Asset – A Spatial Strategy for the Eurodelta en het Interreg Treasure (Targeting the Reduction of Plastics Outflow into the North Sea). Daarnaast is de provincie lid van het netwerk Circular Cities and Regions Initiative (CCRI) van de Europese Commissie.

De provincie zet in Europees verband in op circulaire economie via het Huis van de Nederlandse Provincies (HNP). Gedeputeerde Rommel is lid van het HNP bestuur en dossierhouder circulaire economie. In de North Sea Commission van de Conference of Peripheral Maritime Regions (CPMR) is de provincie voorzitter van de 'Taskforce Circular Economy'. Ook werkt de provincie samen met andere regio's, zoals met de Duitse regio Baden-Württemberg. Deze samenwerking heeft geleid tot een gezamenlijk position paper dat is ingediend als input voor de nieuwe Biotechnology Strategy van de Europese Commissie (maart 2024). Dit heeft er toe geleid dat dit succesvol is meegenomen in de Biotechnology Strategy.

Welke Europese subsidies zet de provincie al in?
Op dit moment worden al verschillende Europese subsidies ingezet voor het versnellen van de transitie naar een circulaire economie. De provincie speelt een rol bij de uitvoering van drie decentrale Europese subsidies: Kansen voor West III (KvW), Just Transition Fund-IJmond (JTF) en Interreg North Sea Region (NSR) en North West (NW) Europe. Deze programma's richten zich o.a. op het stimuleren van innovatie en het bevorderen van de groene en digitale transitie.

Interreg
Interreg is onderdeel van het Europese Cohesiebeleid en bevordert de samenwerking tussen Europese regio's. Partners uit meerdere landen werken samen op thema's als klimaat, verduurzaming, circulaire economie, mobiliteit, digitalisering, energietransitie etc. Bijzonder aan dit Europese programma is dat het wordt opgesteld en uitgevoerd door het Rijk samen met de regio's. De provincie is observer van twee Interreg-projecten: Interreg Asset en Interreg Treasure.

Kansen voor West III
Kansen voor West III (KvW) wordt ingezet om een bijdrage te leveren aan de ambitie van 55% CO2-reductie en een reductie van het primaire grondstofgebruik in 2030. Het bevorderen van de transitie naar een circulaire economie is een van de specifieke doelstellingen. Via het KvW-programma wordt er in de provincie Noord-Holland (in de periode 2022-2029) ruim € 30 miljoen geïnvesteerd in regionale economische activiteiten. Er is vanuit KvW III budget gereserveerd voor openstellingen binnen het thema circulaire economie. In 2023 en 2024 zijn er openstellingen gericht op Circulair Textiel (€1 miljoen) en Circulair Bouwen (€4 miljoen).

Just Transition Fund (JTF)
Het JTF ondersteunt regio's bij de overgang naar een duurzame en koolstofarme economie. Het

fonds richt zich op gebieden die sterk afhankelijk zijn van traditionele industrieën en wil daar de sociale en economische uitdagingen aanpakken. De regio IJmond is de aangewezen regio voor het JTF-programma. In totaal is een bedrag van €63,5 miljoen beschikbaar. Dit programma zet in op drie sporen, waaronder het vernieuwen en versterken van de regionale economie met nieuwe, duurzame en/of circulaire industriële ketens.

De provincie is medebepalend voor zowel de inhoud als de toekenning van bovenstaande Europese subsidies. Hierdoor kan de provincie ervoor zorgen dat deze programma's aansluiten op provinciaal beleid. De provincie kan zelf geen subsidie ontvangen uit KvW en JTF programma. Binnen het Interreg programma kan dit wel. De programma's KvW en JTF zijn vooral gericht op het mkb, maar ook andere partijen zoals kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties kunnen deelnemen. Aan Interreg programma's kan iedereen deelnemen die bijdraagt aan de doelen van het programma.

Cofinanciering provincie Noord-Holland
Om deelname aan bovenstaande EU programma's te stimuleren, heeft de provincie een cofinancieringsregeling waarmee tot €100.000 aan cofinanciering aangevraagd kan worden. De projecten moeten bijdragen aan o.a. het versnellen van de transitie naar een circulaire economie.

Welke Europese subsidiemogelijkheden zijn er voor circulaire economie?
Naast de hierboven genoemde subsidies zijn er meerdere Europese subsidies die zich richten op de transitie naar een circulaire economie. Voor dit thema is het **HorizonEurope** programma het meest relevant. Dit is het grootste subsidieprogramma van Europa en is gericht op onderzoek en innovatie. Projecten moeten bijdragen aan een van de drie pilaren: 1. *Excellent science*, 2. *Global challenges and European Industrial Competitiveness, 3. Innovative Europe.* Voor het thema circulaire economie zijn er diverse calls die passen binnen pijler 2. Er zijn 6 clusters binnen deze pijler gedefinieerd waaronder cluster circulaire economie en bio-economie. Alle clusters hebben meerdere oproepen tot het indienen van voorstellen (call for proposals). Projecten moeten bijdragen aan de Europese Green Deal, het klimaatakkoord van Parijs en de Sustainable Development Goals. Projecten moeten voornamelijk gericht zijn op fundamenteel en toegepast onderzoek of meer op demonstratie of grootschalige productvalidatie of juist meer gericht op het uitwisselen van kennis of netwerkvorming. De doelgroep van deze subsidies zijn vooral kennisinstellingen en bedrijven, maar ook overheden kunnen deelnemen. Het gaat hier om grote projecten (meestal tussen €5-10 miljoen) met veel partners (>9). De slagingskans is kleiner dan 16%, omdat de concurrentie groot is. Het subsidiepercentage varieert tussen de 70 en 100%. De overige financiering moet door de provincie zelf bijgelegd worden.

De doelgroep en focus van de calls van Horizon Europe sluiten minder goed aan bij de activiteiten uit de Actieagenda Circulaire Economie. De eerder genoemde Europese subsidieregelingen waar de provincie zelf een rol heeft, sluiten beter aan op deze activiteiten.

Welke rol kan de provincie pakken in het aantrekken van Europese subsidies en welke capaciteit en financiering vraagt dat?

Voor deelname aan Europese projecten kan de provincie de volgende drie rollen op haar nemen: beslisser, deelnemer en aanjager.

Beslisser: voor een aantal Europese subsidieprogramma's is de provincie verantwoordelijk voor de invulling en uitvoering. Het gaat om Kansen voor West, JTF en Interreg NSR. Voor deze rol heeft de provincie vaste capaciteit. De provincie heeft niet alleen een sturende rol op de inhoud en doelstellingen van de programma's en openstellingen, maar ook invloed op de beoordeling van de projecten die subsidie krijgen.

Naast de capaciteit die nodig is voor de uitvoering van de programma's, vraagt het inzet van de inhoudelijke experts betrokken bij de openstelling KvW. Bijvoorbeeld bij de openstelling gericht op Circulair Textiel of Circulair Bouwen. Hiervoor is door de inhoudelijke expert input opgehaald bij externe partners om tot een doelmatige openstelling te komen die aansluit bij ontwikkelingen en de behoefte van de doelgroep. De expert stelt de openstellingstekst op en beoordeeld de projecten. Hiervoor wordt vanuit circulaire economie capaciteit beschikbaar gesteld, zodat de KvW middelen optimaal ingezet worden ten behoeve van de doelen van onze Actieagenda Circulaire Economie.

Deelnemer: dit kan als leadpartner, projectpartner of observer.

Deelname aan Europese projecten vraagt aanzienlijke inzet van extra capaciteit:

- Deelnemen als 'leadpartner' in een EU project vraagt veel capaciteit van de organisatie. Als leadpartner ben je de projectmanager van het Europese project en verantwoordelijk voor de uitvoering, verantwoording en communicatie van het totale project. Er is niet alleen een fulltime projectleider nodig, maar ook inzet voor de financiële administratie en voor de communicatie.
- Voor het deelnemen als 'partner' in een EU project zijn dezelfde rollen nodig, maar draag je niet de eindverantwoordelijk. De projectpartners voeren een deel van de activiteiten van het project uit en verantwoorden dit aan de projectmanager. Dit vraagt minder capaciteit dan leadpartner. Naast een projectleider vraagt dit ook inzet voor de financiële administratie en communicatie.
- En de deelnemen als 'observer' vraagt de minste inzet en capaciteit van de organisatie. Als observer van een project ben je alleen betrokken bij de voortgang en resultaten van het project, maar kun je geen kosten kan declareren of heb je een eigen budget. Hierdoor kun je gebruik maken van de kennis en het netwerk, maar vraagt het beperkte capaciteit.

Aanjager: De provincie hoeft niet zelf deel te nemen in een project, maar kan ook als aanjager of faciliterend zijn. Door ervoor zorgen dat de bedrijven, kennisinstellingen, regionale overheden en andere regionale partners met elkaar gaan samenwerken voor het gezamenlijk realiseren van lokale en regionale ambities. Deze rol vervult de provincie voor de KvW, JTF en Interreg subsidies.

Voor en nadelen werven Europese subsidies
Het aantrekken van subsidies en deelname aan een EU projecten heeft voordelen, maar ook zeker nadelen. Voordelen zijn dat het deelname bijdraagt aan het uitvoering geven aan de provinciale doelen. Ook ontstaat er ruimte voor inhuren van extra capaciteit, omdat de kosten voor inhuur gesubsidieerd worden. Ook bevordert het de (Europese) samenwerking en brengt het nieuwe kennis en ideeën naar de provincie en in de regio.

Het nadeel is met name de lange voorbereiding en de capaciteit die het vraagt om tot een goede subsidieaanvraag te komen, terwijl de honorering van de subsidie uiterst onzeker is. De slagingskans van de subsidies verschilt enorm. De subsidies die in de regio aangevraagd kunnen worden zoals KvW, JTF en Interreg hebben een hogere slagingskans dan de subsidies die in Brussel aangevraagd worden zoals Horizon2020. Ook de complexe administratie van het project vraagt veel inzet. Hiervoor is op dit moment geen kennis en capaciteit aanwezig bij de provincie. Ook dient er voor deelname aan Europese projecten altijd cofinanciering beschikbaar gesteld worden. Een nadeel is daarnaast dat een project nog niet gestart mag zijn op het moment dat de aanvraag is ingediend en dat tijdens de uitvoering door het wegvallen van een van de partners bijvoorbeeld, de planning en de scope van het project gewijzigd moet worden om aan de eisen van de EU subsidieregeling te kunnen voldoen.

Hoe extra middelen inzetten voor aantrekken van Europese subsidies voor circulaire economie?
Op dit moment zet de provincie zich al in op het werven van Europese subsidies door de inzet op de Europese subsidie programma's KvW, JTF en Interreg. In het eindconcept van de uitvoeringsagenda

wordt uitgewerkt hoe deze Europese subsidieprogramma's worden ingezet voor de opgaven uit de uitvoeringsagenda.

Specifiek voor circulaire economie geldt dat er actief ingezet wordt op de lobby voor circulaire economie in Europa. Ook wordt o.a. het subsidieprogramma KvW en JTF ingezet voor het versnellen van de transitie. Daarnaast is de provincie observer van twee Interreg projecten gericht op het thema circulaire economie. Naast deze subsidieprogramma's, richt met name het onderzoeksprogramma HorizonEurope zich op circulaire economie. Dit programma is vooral gericht op kennisinstellingen en bedrijven en sluit minder goed aan op de acties uit onze Actieagenda Circulaire Economie. We blijven ons inzetten op het aanjagen van deelname van partners aan Europese projecten en inzet van de subsidieprogramma's zoals KvW en gaan verkennen hoe we hier meer in kunnen samenwerken met andere overheden, zoals de gemeente Amsterdam.

Indien de ambitie is om meer in te zetten op het werven van Europese subsidies voor circulaire economie, is hier extra ambtelijke inzet voor nodig (+/-1 FTE). Als er voor gekozen wordt om meer in te zetten op het aantrekken van Europese subsidies en het inzetten van capaciteit hiervoor, zal dat ten koste gaan van capaciteit die nodig is voor de uitvoering van de acties in de nieuwe uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie. Daarnaast geldt dat er voor het aantrekken van Europese subsidies specifieke kennis en expertise nodig is. Ook is er voor deelname aan Europese projecten cofinanciering nodig. Voor circulaire economie is per jaar €1,5 miljoen beschikbaar. Als er cofinanciering nodig is voor deelname aan een Europees project, dan zal dat ten koste gaan van budget dat beschikbaar is voor uitvoering van andere acties.

Binnen het beschikbare budget van het programma Bestuur en circulaire economie is op dit moment geen ruimte om extra capaciteit en middelen in te zetten voor werven van Europese subsidies. Vanuit circulaire economie blijven we de partners in de regio stimuleren om gebruik te maken van de EU subsidies. En blijven wij Kansen voor West inzetten voor het versnellen van de transitie naar een circulaire economie. Ook zullen we actief blijven lobbyen in Brussel en zullen we actief deelnemen als observer in de twee Europese projecten.

Stand van Zaken M179-2023 "Onderzoek subsidieregeling Circulaire Initiatieven" -CU, PvdD, Volt (november 2023)
Verzoek aan GS:

- **Bij de evaluatie en aanpassing van de Actieagenda Circulaire Economie de vraag te betrekken of een dergelijke subsidieregeling ook in Noord-Holland gerealiseerd kan worden;**
- **Het antwoord op deze vraag expliciet terug te koppelen aan de Provinciale Staten.**

Vanuit de huidige Actieagenda Circulaire Economie 2021–2025 en de uitvoeringsagenda economie bieden we meerdere MKB-innovatieprogramma's aan, zoals het versnellingsprogramma GO!-NH en het investeringsgereedprogramma PIM, die voor een belangrijk deel gericht zijn op de ondersteuning van het MKB bij de ontwikkeling van circulaire innovaties. Daarnaast worden er verschillende subsidieregelingen voor innovatiestimulering aangeboden, waarmee ook de ontwikkeling van circulaire innovaties gestimuleerd wordt, zoals de Subsidie Kleinschalige Activiteiten Circulaire Economie, de MKB- Innovatiestimulering Topsectoren (MIT) subsidie en het Europese subsidieprogramma Kansen voor West.

In de motie staat genoemd dat in de provincie Zuid-Holland een subsidieregeling voor kleinschalige innovatieve circulaire initiatieven bestaat. In de gesprekken met Zuid-Holland hierover hebben zij aangegeven geen aparte subsidieregeling aan te bieden gericht op kleinschalige circulaire innovatieve initiatieven.

In het eerste concept van de uitvoeringsagenda is aangegeven dat we ons blijven inzetten om de ontwikkeling van circulaire innovaties te ondersteunen. Bij het opstellen van de uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie gaan we ook met ondernemers in gesprek. Aan de hand van de uitkomsten van die gesprekken maken we een afweging met welke instrumenten, waaronder subsidies, de provincie de ontwikkeling van circulaire innovaties kan ondersteunen. In het eindconcept van de uitvoeringsagenda zullen we aangegeven welke instrumenten en acties we hiervoor gaan inzetten.

Stand van zaken M3-2024 "Betrek MVO Nederland bij herziening van Economisch beleid"- PvdD en CU (februari 2024)
Verzoek aan GS:

- **in gesprek te gaan met MVO Nederland om te zien of de Nieuwe Economie Index (NEx) een bijdrage kan leveren aan de monitoring van de duurzame economie in Noord-Holland en om input op te halen voor de actualisatie van het Noord-Hollandse economisch beleid,**

Verkenning Noord-Hollandse NEx
De Nieuwe Economie Index (NEx) is het cijfer dat MVO Nederland (MVO) in samenwerking met SEO Economisch Onderzoek (SEO) sinds 2020 jaarlijks toekent aan de duurzaamheid van onze economie. Het gaat daarbij niet om het absolute aantal ondernemingen dat als duurzaam kan worden geclassificeerd, maar om de mate van duurzaamheid van de Nederlandse economie/bedrijfsleven als geheel. MVO heeft hierbij als doel om een NEx-score van mimimaal 20 procent in 2025 te bereiken. Vanaf dat kantelpunt verduurzaamt de economie steeds sneller en is er geen weg meer terug naar de oude economie. Tussen 2020 en 2024 is de NEx gestegen van 12,1 naar 17,5 procent. Dit cijfer is opgebouwd uit 23 indicatoren, onderverdeeld in 7 thema's: biodiversiteit, circulaire economie, echte prijzen, groene energie, inclusief ondernemen, nieuwe rijkdom en transparante ketens.

De gemeente Utrecht heeft een inmiddels regionale variant van de NEx laten ontwikkelen. MVO en SEO zijn ook in gesprek met diverse andere medeoverheden om deze lokale variant te klonen. Ook vanuit Noord-Holland is verzocht om het NEx concept te verkennen.

Met MVO en SEO zijn twee scenario's onderzocht:

1. Repliceren landelijke NEx
Het kopiëren van het landelijke methodologische NEx raamwerk en dit vervolgens vullen met data op provinciaal schaalniveau. Dit zou een interessante optie zijn omdat op die manier:

- PNH gebruik kan maken van een sterk bestaand methodologisch raamwerk;
- PNH een lokale variant heeft van de landelijk bekende NEx-index totaalscore;
- PNH kan aanhaken bij het streven naar een 20% NEx-totaalscore in 2025;
- PNH de 7 samengestelde thema scores kan repliceren;
- PNH scores 1:1 kunnen worden vergeleken met landelijke NEx-scores;
- PNH gebruik kan maken van de veelal robuuste en openbare landelijke NEx bronnen.

Echter, op basis van de gesprekken met MVO en SEO blijkt dat de landelijke NEx niet geregionaliseerd kan worden. De meeste indicatoren zijn gebaseerd op landelijke databronnen. Deze bronnen zijn veelal niet fijnmazig genoeg voor metingen op provinciaal niveau. En de relevante indicatoren die wel geregionaliseerd kunnen worden, zoals bijvoorbeeld circulaire grondstoffen, die hebben we zelf ook. Dit scenario valt dus af.

2. Repliceren Utrechtse NEx
Het kopiëren van het Utrechtse methodologische NEx raamwerk en dit vervolgens vullen met data op provinciaal schaalniveau. De meeste landelijke NEx indicatoren zijn lastig te regionaliseren. Daarom zijn in de Utrechtse NEx de onderliggende indicatoren van de zeven thema's op een andere manier gedefinieerd. Daarnaast zijn de indicatoren van de Utrechtse NEx niet gewogen tot één NEx-totaalcijfer.
Voordelen:

- PNH kan efficiënt instappen in het Utrechtse regionale model.
- De Utrechtse NEx kan in de toekomst ook door andere gemeenten en provincies worden gekopieerd. Dit kunnen PNH-*benchmarks* worden, mits overal dezelfde methodiek wordt gehanteerd. In hoeverre dit zal gaan gebeuren is onzeker.

Nadelen:

- Deze lokale variant is niet goed vergelijkbaar met de landelijke NEx.
- Geen algemeen NEx indexcijfer zoals in de landelijke NEx, en daardoor ook geen koppeling met het 20 procent kantelpunt voor een duurzame economie.
- Geen 7 methodologisch sterk onderbouwde themascores zoals in landelijke NEx.
- Scores hoogstens op indicatorniveau te vergelijken met NL en medeoverheden die meedoen aan de NEx – vooralsnog alleen Utrecht.
- Bijna de helft van de indicatoren wordt gevoed met een jaarlijkse enquête onder regionale ondernemers via een gestratificeerde steekproef door een gerenommeerd onderzoeksbureau. Dit geeft een minder robuust beeld dan gecentraliseerde, openbare bronnen zoals bijvoorbeeld het CBS of LISA, waar bijna alle circa 450.000 Noord-Hollandse ondernemingen staan geregistreerd.
- Het is vanuit MVO niet wenselijk om de met Utrecht ontwikkelde indicatorenset aan te passen. Hierdoor sluiten diverse indicatoren mogelijk niet aan bij wat PNH wil monitoren. Ook is er overlap met diverse relevante indicatoren die PNH al monitort.
- Geen aparte website zoals de NEx pagina op mvonederland.nl. Alleen een PDF presentatie en databestand. Verwijzen naar de landelijke NEx website kan verwarrend werken vanwege de compleet andere regionale methodiek.
- Het kost jaarlijks circa 30.000 euro een PNH NEx te ontwikkelen en actualiseren.

Dit scenario is mogelijk. Wij zullen dan de eerste provincie zijn die dat gaat toepassen. De NEx-totaalscore en de 7 NEx-themascores ten opzichte van anderen zijn er dus niet. Verder brengt het aanzienlijke jaarlijkse kosten met zich mee.

Conclusie: geen eigen NEx voor NH, landelijke NEX ter inspiratie, doorgaan met eigen indicatoren
Voor zowel de landelijke als de Utrechtse NEx geldt dat deze geen duidelijke meerwaarde hebben voor het monitoren van de duurzaamheid van de Noord-Hollandse economie en ons te weinig additionele, goede kwantitatieve metingen bieden die helpen om ons beleid te actualiseren. Het advies is om nu niet met MVO in zee te gaan maar de NEx als inspiratie te gebruiken voor het verder doorontwikkelen van onze eigen instrumenten.

Er zijn momenteel binnen de PNH diverse ontwikkelingen op het gebied van monitoring die de ontwikkeling van de duurzaamheid van de Noord-Hollandse economie in kaart brengen, waaronder:

- Circulaire grondstoffen worden onder meer in Brede Basismonitor gemonitord sinds 2023.
- Circulaire banen worden gemonitord in de Monitor Werklocaties, Monitor Plabeka en waarschijnlijk ook in de komende 2024 Brede Basismonitor.
- De Noord-Hollandse innovatiekracht wordt sinds 2023 gemonitord in de Brede Basismonitor aan de hand van R&D uitgaven, R&D intensiteit en het aandeel innovatieve bedrijven.
- Het aandeel kantoorpanden met energielabel A t/m C wordt bijgehouden in de nieuwe Monitor Werklocaties en waarschijnlijk ook in de komende 2024 Brede Basismonitor.
- Er zitten diverse indicatoren over hernieuwbare energie in de Brede Basismonitor en vele in het Dashboard Energietransitie NH.
- Vanaf 2024 moeten bedrijven in de EU rapporteren over hun duurzaamheid vanwege de *Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD)*. Hierin komen *Environment* (milieu), *Social* (sociaal) en *Governance* (bestuur) aan bod. Dit gaat bijvoorbeeld over CO2-uitstoot, de man-vrouwverdeling in de top of de duurzaamheid van toeleveringsketens. Ook beursgenoteerde MKB-ondernemingen zijn vanaf het boekjaar 2026 verplicht een duurzaamheidsverslag op te stellen. Dit kan nieuwe kansen bieden voor monitoring.

Mocht het NEx concept in de toekomst breder worden gedragen binnen andere medeoverheden, dan kan PNH een eventuele uitrol van de NEx onder alle provincies agenderen via het IPO.

Er zal nog een gesprek ingepland worden tussen gedeputeerde Esther Rommel en directeur MVO Nederland om input op te halen voor de actualisatie van het Noord-Hollandse economisch beleid.

Provincie Noord-Holland

Commissie Bestuur

Dossiernummer	15531
Extern Zaak ID	2241504
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	24 juni 2024
Agendapunt	13.a
Titel	Bestuur: Auditopvolgingslijst peildatum maart 2024 (C-agenda Cie Bestuur 26 juni 2024)
Organisatieonderdeel	AD/CC

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Bestuur	**24 juni 2024**

Toelichting

Auditopvolging is een instrument om de doorvoering van overgenomen aanbevelingen van de externe accountant, de Randstedelijke Rekenkamer, de provincie-archivaris en Concerncontrol systematisch te monitoren. Het dient tevens als verantwoordingsinstrument naar PS en sturingsinstrument voor PS. Per halfjaar wordt met peildatum 1 maart (gelijktijdig met de jaarrekening) en peildatum 1 september gerapporteerd aan de directie, GS en PS.

Provincie
Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier a.i. M.J.E.M. van Dam
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
Dhr. J.M. Bierhuizen
AD/CC

Telefoonnummer +31631690638
bierhuizenj@noord-holland.nl

Verzenddatum
22 MEI 2024

Kenmerk
2241504/2251508

Uw kenmerk

Betreft: Auditopvolging peildatum maart 2024

Geachte leden,

Wij hebben de auditopvolging peildatum maart 2024 in onze vergadering van 21 mei 2024 vastgesteld. Auditopvolging is een instrument om de aanbevelingen van de Randstedelijke Rekenkamer, de externe accountant, de provinciearchivaris en Concerncontrol systematisch door te voeren in beleid en uitvoering. Het dient tevens als verantwoordingsinstrument naar PS en sturingsinstrument voor PS. Per halfjaar wordt gerapporteerd aan de directie, GS en PS. Bijgaand ontvangt u de notitie auditopvolging en de auditopvolgingslijst per 1 maart 2024. De notitie bevat een analyse van de status van de openstaande aanbevelingen per 1 maart 2024. De stand van zaken zelf ligt vast in de genoemde lijst. De volgende auditopvolging waarmee wij u informeren, is de auditopvolging peildatum september 2024.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

plv.

provinciesecretaris

H.J. Schartman

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

2 bijlage(n)

Notitie auditopvolging maart 2024

Auditopvolgingslijst per 1 maart 2024

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Bestuurlijke Aanbevelingen
Stand van zaken per 1 maart 2024

Toelichting:
In bijgaand overzicht zijn alle nog openstaande aanbevelingen opgenomen uit onderzoeksrapporten van de Randstedelijke Rekenkamer, de externe accountant en Concerncontrol. Bij de aanbevelingen wordt aangegeven uit welk onderzoeksrapport deze afkomstig is/zijn en hoeveel van de aanbevelingen uit dit onderzoek er zijn afgerond.

- aanbeveling is afgerond
- deadline is ongewijzigd
- deadline is eenmaal doorgeschoven
- deadline is meerdere malen doorgeschoven
- aanbeveling is vervallen

Aanbestedingsprocedure projecten boven EU-grenzen

Auteur onderzoek: Concerncontrol

Vastgesteld op: 3 oktober 2017

Openstaande aanbevelingen: 1 /7

Nr	Aanbeveling	Bestuurlijke reactie	Eigenaar	Deadline	Voortgang per 1 september 2023	Status/ Deadline	Voortgang per 1 maart 2024	Status/ Deadline
3	Richt een centrale database in waar de risicoanalyses en evaluaties worden bewaard om zo het lerend vermogen binnen de provincie te versterken;	De aanbeveling inzake het inrichten van een centrale database voor het bijhouden en opvolgen van risicoanalyses en evaluaties zullen wij verkennen in concernbreed verband. Het lijkt namelijk effectiever om dit op te pakken voor alle grotere projectrisico's en evaluaties en niet alleen die rond het aanbestedingsproces.	AD/CC	2018-K4	Bij implementatie van de software voor de systeemtechnische ondersteuning van risicomanagement blijkt het streven om meerdere deelgebieden van risicomanagement zoals verbijzonderde interne controle, ISMS en verwerkingsregister te laten faciliteren door één integraal systeem niet haalbaar. Er zal nu voor de verschillende disciplines worden gekeken naar oplossingen ter ondersteuning van dat specifieke onderdeel.	2024-K3	Momenteel lopen de voorbereidingen voor de aanschaf van een ISMS tool. Na aanschaf wordt verkend of deze breder als risicomanagementtool - met een centrale database waarin risicoanalyses en evaluaties kunnen worden bewaard - ingezet kan worden of dat een separate tool daar geschikter voor is.	2024-K3

Managementletter 2018

Auteur onderzoek: Accountant

Vastgesteld op: 27 november 2018

Openstaande aanbevelingen: 1 /17

Nr	Aanbeveling	Bestuurlijke reactie	Eigenaar	Deadline	Voortgang per 1 september 2023	Status/ Deadline	Voortgang per 1 maart 2024	Status/ Deadline
8	**Volledige en juiste verantwoording van inkomende subsidies** De provincie ontvangt van diverse subsidiegevers subsidie. (...) De provincie heeft momenteel geen inzicht in de maatregelen die dit betreft. Er is geen sprake van een centrale registratie van inkomende subsidies en de functie om de volledigheid van inkomende subsidies te bewaken is binnen uw organisatie niet belegd. Wij adviseren u een inventarisatie van (rechten op) inkomende subsidies te maken en in de organisatie in te regelen dat de volledigheid van de verantwoorde inkomende subsidies periodiek wordt vastgesteld. De nadruk ligt daarbij ook op de manier waarop de provincie zorgt dat subsidiebaten juist (in overeenstemming met de geleverde prestaties) worden toegerekend aan het jaar.	In onze begroting en administratie zijn uiteraard de ontvangsten in het kader van de subsidies opgenomen en in beeld. Het punt wat de accountant maakt is dat wij moeilijk kunnen aantonen of deze registratie volledig is. Wij zullen bij de jaarrekening 2018 een eerste inventarisatie maken van de ontvangen subsidies en de wijze van toerekenen (op basis van geleverde prestaties). Voor de langere termijn zal onderzocht worden of de centrale registratie ook structureel in de organisatie ingericht moet worden met de daarbij behorende ambtelijke capaciteit.	CZ BEL B&U	2019-K3	Dit project is opgestart in K2 2023. Huidige situatie wordt in een procesbeschrijving opgenomen. Vanuit deze procesbeschrijving worden vervolgens verbeteracties gedefinieerd. Complexiteit van het project en de daarmee samenhangende langere doorlooptijd gelden onveranderd. **De externe accountant heeft deze aanbeveling herhaald:** **- Managementletter 2021, aanbeveling 11** **- Managementletter 2022, aanbeveling 5** **- Accountantscontrole 2022, aanbeveling 6**	2024-K4	Vanuit interne audit heeft een onderzoek plaatsgevonden naar de beheersing van inkomende subsidies, inclusief SPUK. In maart besluit de directie, naar aanleiding van dit onderzoek, over het vervolgtraject. Het opstellen van een integrale procesbeschrijving inkomende subsidies is belegd. Verder is besloten de ondersteuning van dit proces centraal in te richten en subsidieaanvragen op te nemen in het mandatenregister. Voor de jaarrekening 2023 wordt dezelfde analyse van de opbrengsten uitgevoerd als degene die bij de jaarrekening 2022 is gemaakt. **De externe accountant heeft deze aanbeveling herhaald:** **- Managementletter 2021, aanbeveling 11** **- Managementletter 2022, aanbeveling 5** **- Accountantscontrole 2022, aanbeveling 6** **- Managementletter 2023, aanbeveling 15**	2024-K4

Accountantscontrole 2019

Auteur onderzoek: Accountant

Vastgesteld op: 29 juni 2020

Openstaande aanbevelingen: 0 /12

Nr	Aanbeveling	Bestuurlijke reactie	Eigenaar	Deadline	Voortgang per 1 september 2023	Status/ Deadline	Voortgang per 1 maart 2024	Status/ Deadline
7	**Rechtmatigheid** Met ingang van 2021 dient het college van gedeputeerde staten een rechtmatigheidsverantwoording af te geven. (...). Uw organisatie moet een proces inrichten waarbij het college van gedeputeerde staten zelf tot een oordeel kan komen over de financiële rechtmatigheid van transacties.	In de organisatie worden voorbereidingen getroffen om de rechtmatigheidsverantwoording te implementeren. Met onze goed functionerende Verbijzonderde Interne Controle zijn wij goed voorgesorteerd op deze ontwikkeling.	AD/CC	2020-K4	Definition of done - Proces is geïmplementeerd Status - Besluitvorming beleidsstuk is in concept gereed. In augustus 2023 zijn er drie consultatiedocumenten in omloop gegaan betreffende de invoering; van het Ministerie van BZK, van de Commissie BADO en de NBA (Ned. Beroepsorg. van Accountants). Qua interpretatie en uitvoering bestaat er op een aantal punten nog onduidelijkheden. Zodra er definitieve interpretatie en uitvoeringsregels zijn vastgesteld door de betrokken organisaties wordt het concept beleidsstuk ambtelijk afgerond en ter vaststelling aan PS worden aangeboden. Dit zal in Q4 2023 of Q1 2024 plaatsvinden. De voorbereiding van het proces om te komen tot het kunnen afleggen van de rechtmatigheidsverantwoording is op schema. **De externe accountant heeft deze aanbeveling herhaald:** **- Accountantscontrole 2020, punt 11**	2024-K1	Kaderstelling is door PS vastgesteld in de vergadering van 11 december 2023. Hiermee zijn de laatste stappen gezet om bij de jaarstukken 2023 een rechtmatidheidsveratnwoording op te nemen. **De externe accountant heeft deze aanbeveling herhaald:** **- Accountantscontrole 2020, punt 11**	afgerond

Managementletter 2020

Auteur onderzoek: Accountant

Vastgesteld op: 1 december 2020

Openstaande aanbevelingen: 1 /9

Nr	Aanbeveling	Bestuurlijke reactie	Eigenaar	Deadline	Voortgang per 1 september 2023	Status/ Deadline	Voortgang per 1 maart 2024	Status/ Deadline
5	**Risicomanagement en proces-inrichting** Koppel de beschreven processen duidelijk aan de beschrijving van de boekingsgangen in het nog af te ronden Accounting Manual.	De aanbeveling om procesbeschrijvingen te koppelen aan een beschrijving van de boekingsgangen in het nog af te ronden Accounting Manual maakt onderdeel uit van de planning. Het streven is om dit per jaareinde op hoofdlijnen voor de belangrijkste boekingsgangen af te ronden.	CZ/ Processen centraal	2021-K4	De laatste kwaliteitsreviews op het accounting manual zijn op dit moment onder handen. Publicatie en koppeling aan bedrijfsprocessen wordt in K3 2023 gerealiseerd. **De externe accountant heeft deze aanbeveling herhaald:** **- Managementletter 2022, punt 9**	2023-k3	De accounting manual is in een afrondende fase. Na afronding zal deze gekoppeld worden. **De externe accountant heeft deze aanbeveling herhaald:** **- Managementletter 2022, punt 9**	2024-K2

Accountantscontrole 2021

Auteur onderzoek: Accountant

Vastgesteld op: 24 mei 2022

Openstaande aanbevelingen: 1 /11

Nr	Aanbeveling	Bestuurlijke reactie	Eigenaar	Deadline	Voortgang per 1 september 2023	Status/ Deadline	Voortgang per 1 maart 2024	Status/ Deadline
1	**Naleving (EU) aanbestedingsregels** De interne controle op de naleving van de (EU) aanbestedingsregels was over 2021 minder goed geborgd dan voorheen. Ook de analyse achteraf op de totale bestedingen per leverancier was kwalitatief niet voldoende uitgevoerd. Advies - Draag zorg dat de aanbestedingsregels in de toekomst beter worden nageleefd. - Voer de analyse meer gespreid uit over het jaar, zodat aanbestedingsrisico's eerder worden gesignaleerd en (herstel)maatregelen mogelijk zijn. - Betrek wezenlijke wijzigingen bij de analyse. - Classificeer alle opdrachten volgens het CPV classificatiesysteem. - Draag zorg voor een nauwe samenwerking tussen lijnmanagement en bureau inkoop, met name voor risico-dossiers.	De organisatie herkent dat interne controle op de naleving van de aanbestedingsregels minder goed geborgd was dan voorheen. Dit heeft mogelijk niet alleen betrekking op de interne controle maar ook op de naleving van de aanbestedingsprocessen in de lijnorganisatie. De concerncontroller stelt voor om op basis van de eerste analyse van dit punt door Verbijzonderde Interne Controle, Internal Audit een onderzoek uit te laten voeren naar de oorzaken en een advies uit te brengen voor procesverbetering, samenwerking en kennisniveau. Het advies om tussentijds een analyse (spend) uit te voeren, zodat aanbestedingsrisico's eerder gesignaleerd worden, zal overgenomen worden. Het classificeren op CPV codes is met het huidige inkoopsysteem nog niet mogelijk. Deze worden alleen, conform wettelijke verplichting, vastgelegd bij gepubliceerde aanbestedingen.	AD/CC CZ/SI	2022-K4	Internal Audit is gestart met haar onderzoek naar de borging van naleving van de aanbestedingsregels in de organisatie. De onderzoeksrapportage zal voor het einde van dit jaar worden opgeleverd. De verwachting is dat er in september/oktober een tussentijdse spendanalyse uitgevoerd kan worden, zodat er tijdiger inzicht in potentiële onrechtmatigheden verkregen wordt en bijsturing plaats kan vinden. **De externe accountant heeft deze aanbeveling herhaald:** - **Accountantsverslag 2023, punt 1**	2023-K4	In het vierde kwartaal 2023 is er per MT bekeken wat de grootste onrechtmatigheden 2022 waren en in welke mate hier reeds acties op is vernomen. Tevens is er tijdig gestart met een analyse over de eerste 8 maanden 2023. De uitkomsten van de spend 2023 zullen in het tweede kwartaal 2024 gecommuniceerd worden. Volledige sturing o.a. op de zogenoemde CPV-codes kan pas volledig ingericht worden na invoering van nieuwe bedrijfsvoeringssystemen. **De externe accountant heeft deze aanbeveling herhaald:** - **Accountantscontrole 2022, punt 1**	2024-K2

Managementletter 2022

Auteur onderzoek: Accountant

Vastgesteld op: 22 november 2022

Openstaande aanbevelingen: 2 /9

Nr	Aanbeveling	Bestuurlijke reactie	Eigenaar	Deadline	Voortgang per 1 september 2023	Status/ Deadline	Voortgang per 1 maart 2024	Status/ Deadline
4	**Misbruik en oneigenlijk gebruik** De accountant adviseert: a. Met ingang van 2023 de naleving van het beleidsplan Misbruik en Oneigenlijk gebruik (als onderdeel van het fraudebeleid) te toetsen. b. Jaarlijks een verslag over de naleving van het M&O-beleid op te stellen.	Als gevolg van de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording per 1 januari 2023 is de provincie voornemens hier specifiek op te laten toetsen. Ook zal de provincie een verslag opstellen ter onderbouwing van het M&O-criterium, als onderdeel van de over het jaar 2023 af te leggen rechtmatigheidsverantwoording.	AD/CC	2024-K2	Definition of done - De naleving van het beleidsplan Misbruik & Oneigenlijk gebruik (M&O), als onderdeel van het fraudebeleid, wordt getoetst; - Als onderdeel van de rechtmatigheidsverantwoording wordt ter onderbouwing van het M&O criterium verslag gelegd. Status - De toets van de naleving van het beleidsplan M&O bevindt zich in de opstartfase; - Na afloop van 2023 zal in het kader van de rechtmatigheidsverantwoording ter onderbouwing van het M&O criterium een verslag worden opgesteld.	2024-K2	De controle op misbruik en oneigenlijk gebruik maakt vanaf 2023 onderdeel uit van de uit te voeren verbijzonderde interne controles t.b.v. de rechtmatigheidsverantwoording. De uitkomsten hiervan worden opgenomen in de rapportage van de Verbijzonderde Interne Controle. **De externe accountant heeft deze aanbeveling herhaald:** - **Managementletter 2023, punt 3**	afgerond
8	**Frauderisico-analyse** De organisatie beschikt inmiddels over fraudebeleid en een actuele frauderisicoanalyse die inzicht geeft in de frauderisico's en die de beheersmaatregelen benoemt om frauderisico's zoveel mogelijk te beperken. De accountant adviseert om de frauderisicoanalyse periodiek te agenderen in het college van gedeputeerde staten en de Rekeningencommissie. Dit draagt bij aan het actueel houden van het inzicht in de kwetsbare plekken in uw organisatie. Mogelijke gespreksonderwerpen zijn de aard, frequentie en diepgang van de uitgevoerde frauderisicoanalyses, de uitkomst daarvan en de manier waarop de organisatie de frauderisico's opvolgt en monitort.	Het fraudebeleid van de provincie bepaalt dat de frauderisico-analyse periodiek wordt geagendeerd in het college van Gedeputeerde Staten en de Rekeningencommissie. Uw suggestie met betrekking tot mogelijke gespreksonderwerpen zullen wij bij daarbij betrekken.	AD/CC	2024-k2	Definition of done - Het fraudebeleid is geïmplementeerd in de organisatie. Status - Het beleid is deels geïmplementeerd, voor wat betreft de fraude risico-analyse; - De overige aspecten van het beleid dienen nog organisatiebreed geïmplementeerd te worden.	2024-K2	Definition of done - De frauderisicoanalyse wordt periodiek uitgevoerd en geagendeerd in het college van bestuur en de rekeningencommissie. Status Een eerste frauderisicoanalyse is ambtelijk uitgevoerd, maar nog niet bestuurlijk gedeeld. Onze inspanningen zijn erop gericht om de analyse later dit jaar bestuurlijk te delen en vervolgens een werkwijze te ontwikkelen om de analyse zowel ambtelijk als bestuurlijk periodiek te kunnen agenderen. **De externe accountant heeft deze aanbeveling herhaald:** - **Managementletter 2023, punt 13**	2024-K4
9	**Procesbeschrijvingen** De provincie heeft een groot aantal (deel)processen gedefinieerd, waarvan wij 29 processen hebben aangemerkt als relevant voor uw financiële verslaggeving en voor onze accountantscontrole. Tijdens onze controle 2022 concludeerden wij dat inhoud en voortgang van de beschrijvingen ten opzichte van eerder jaren zijn verbeterd en dat met eerdere aanbevelingen van ons rekening is gehouden. a. Vul de beschrijvingen aan met een analyse en conclusie of de procesinrichting voldoet of wijzigingen behoeft. b. Koppel de beschreven processen aan de boekingsgangen in het nog af te ronden Accounting Manual.	Ad a.: Analyse en conclusie of de procesinrichting voldoet zijn onderdeel van de consistentiecheck op de procesbeschrijving die wordt uitgevoerd door de VIC voordat de procesbeschrijving wordt gepubliceerd. Ad b.: Deze aanbeveling zal de provincie betrekken bij de doorontwikkeling van het Accounting Manual. Ad c.: Deze aanbeveling van de accountant zal de provincie betrekken bij het verbeteren van de opzet, (geautomatiseerde) inrichting en werking van de relevante (financiële) bedrijfvoeringsprocessen.	ad a. AD/CC/VIC ad b. CZ/FIN ad c. CZ/FIN	2023-K2	Status Ad a: Gereed Ad b: Dit is een herhaald advies van **Managementletter 2020, aanbeveling 5**. De monitoring van de opvolging vindt plaats bij die aanbeveling. Ad c: Bij de aanbesteding en implementatie van de nieuwe bedrijfsvoeringssystemen zal dit worden meegenomen in de op te stellen functionele eisen.	2023-K4	Status Ad a: Gereed Ad b: Dit is een herhaald advies van **Managementletter 2020, aanbeveling 5.** De monitoring van de opvolging vindt plaats bij die aanbeveling. Ad c: Bij de aanbesteding en implementatie van de nieuwe bedrijfsvoeringssystemen zal dit worden meegenomen in de op te stellen functionele eisen. **De externe accountant heeft deze aanbeveling herhaald:** - **Managementletter 2023, punt 6**	2024-K4

Accountantscontrole 2022

Auteur onderzoek: Accountant

Vastgesteld op: 23 mei 2023

Openstaande aanbevelingen: 1 /9

Nr	Aanbeveling	Bestuurlijke reactie	Eigenaar	Deadline	Voortgang per 1 september 2023	Status/ Deadline	Voortgang per 1 maart 2024	Status/ Deadline
3	**Incidentele en structurele baten en lasten** De controle van de incidentele baten en lasten geeft aanleiding tot correcties. Hieraan liggen diverse oorzaken ten grondslag, zoals complexe regels die leiden tot onduidelijkheid. Hoewel de Commissie BBV meerdere notities heeft geschreven over dit onderwerp, blijft het onderscheid tussen incidentele en structurele baten en lasten in de praktijk diffuus. Advies accountant Geef in de verslaglegging meer aandacht aan het onderscheid tussen incidentele en structurele baten en lasten.	Wij onderkennen het belang en de aandacht die nodig is voor een juiste vastlegging van de incidentele en structurele baten en lasten. Aan de hand van de beschikbare notities zal de organisatie de verantwoordingswijze van de incidentele baten en lasten in 2023 nader analyseren en de verantwoordingswijze verbeteren.	CZ/FIN	2024-K2	De verantwoording van de incidentele en structurele baten wordt in het najaar van 2023 geanalyseerd en verbeterd. Doelstelling is deze verantwoording aan te laten sluiten bij zowel de sturingsdoelstellingen van PNH als de verslaggevingsvereisten. De doelstelling is om dit in de jaarrekening 2023 te realiseren.	2024-K2	Voor de begroting 2024 is de eerste verbetering doorgevoerd inzake het overzicht incidentele baten en lasten door de toevoeging van een toelichting. Voor de jaarrekening 2023 wordt ten tijden van deze uitvraag nog gewerkt aan dit overzicht.	2024-K2
4	**Investeringskredieten** Rechtmatigheid investeringskredieten Op het vlak van investeringen blijkt dat een deel hiervan buiten de grenzen van de door Provinciale Staten geautoriseerde kredieten tot stand zijn gekomen. Specificaties investeringskredieten De specificaties zijn erg omvangrijk; en kennen onderling een andere presentatievorm Advies rechtmatigheid investeringskredieten -Tref maatregelen die borgen dat kredieten die dreigen te worden overschreden tijdig(er) gesignaleerd worden, zodat eerder een besluit tot ophoging van de vereiste kredieten kan worden genomen. -Richt het proces rond het signaleren van kredietoverschrijdingen zodanig in dat dit integraal deel uit maakt van uw proces om (vanaf 2023) uw rechtmatigheidsverantwoording op te stellen Advies specificaties investeringskredieten Stel een compactere en beter leesbare verantwoording van investeringskredieten op om de inzichtelijkheid en informatieve waarde te verbeteren.	Rechtmatigheid investeringskredieten De rechtmatigheid van bestedingen op investeringskredieten is van essentieel belang. Het iMPI en PMO worden tweemaal per jaar geactualiseerd. Dit is veelal het moment waarop investeringskredieten waar nodig worden bijgesteld. Op dit moment vinden er voor de meeste investerings-projecten driemaal per jaar interne rapportage-momenten plaats waarbij ook de voortgang ten opzichte van het krediet wordt beoordeeld. De organisatie evalueert of het proces verder geoptimaliseerd kan worden om mogelijke onrechtmatigheden op dit vlak te voorkomen. Specificaties investeringskredieten Het verbeteren en automatiseren van de rapportages rondom kredietenstaat wordt uitgevoerd vanuit het jaarplan Financiën. Daarmee zal ook de leesbaarheid van de informatie vanaf de jaarrekening 2023 verder verbeteren.	BU/BSP	2024-K4	Door capaciteitstekort is het project automatiseren van de kredietenstaat niet verder gekomen dan het opstellen van een uitvoeringsplan. Het automatiseren van de kredietenstaat voor de jaarrekening 2023 zal hierdoor ook niet gereed kunnen komen. Op dit moment worden mogelijkheden verkend om zonder automatiseren de vorm en leesbaarheid van de kredietenstaat bij de jaarrekening verder te verbeteren. Daarnaast wordt bij de 3 jaarlijkse EPT (elektronische project thermometer) momenten meer aandacht besteed door de project controllers op het tijdig signaleren van eventuele overschrijdingen bij investeringskredieten. Tevens heeft een technische herijking plaatsgevonden van de afrekeningen naar de diverse dekkingsbronnen van investeringsprojecten waardoor mogelijke overschrijdingen van kredieten hersteld zijn/worden.	2024-K4	De leesbaarheid van de kredietenstaat bij de jaarrekening 2023 is verbeterd. Een opschoning van projecten die reeds zijn afgerond en in gebruik genomen heeft plaatsgevonden. In de voordracht van de jaarrekening wordt om decharge voor deze projecten/kredieten gevraagd. Ook de presentatievorm van de investeringskredieten voor PMO en PMI zijn met elkaar in lijn gebracht in de jaarrekening 2023. Het automatiseren van de kredietenstaat is zoals eerder vermeld niet verder gekomen, echter is dit ook niet noodzakelijk om opvolging te geven aan de aanbeveling. Gedurende 2024 gaat herzien worden of deze automatisering nog noodzakelijk en wenselijk is. Door middels van aandacht bij de 3 jaarlijkse EPT momenten is ook voldoende opvolging gegeven aan het tijdig signaleren van eventuele overschrijdingen bij investeringskredieten.	afgerond
5	**Verplichtingen** Het aantal en de omvang van de correcties op verplichtingen, uitgevoerd in de voorbereiding van de jaarstukken maken dit proces foutgevoelig en bewerkelijk. Wij constateerden dat correcties werden doorgevoerd op posten die al gecorrigeerd waren. Advies accountant Wij adviseren u na te gaan hoe dit proces eenvoudiger en effectiever gemaakt kan worden, waardoor de foutgevoeligheid en bewerkingstijd omlaag kunnen gaan.	De technische beperkingen in het administratieve systeem maken de mogelijkheden tot een optimale inrichting van het verplichtingenproces per jaareinde complex. In het najaar worden verdere verbeteringen van het jaareinde verplichtingenproces verder uitgewerkt.	CZ/FIN	2024-K1	Vanuit de evaluatie jaarstukken 2022 zijn verbeteracties op (het jaareindetraject van) de verplichtingen gedefinieerd en opgestart. Vanaf K3-2023 worden deze verbeteringen verder uitgewerkt en geïmplementeerd.	2024-K1	De processen voor het bepalen als het controleren van de omvang van de eindejaarsverplichtingen aangepast (jaareindetraject verplichtingen), waardoor de foutgevoeligheid is beperkt. Gedurende de jaarrekeningcontrole 2023 worden deze verbeteringen geëvalueerd.	afgerond
9	**Toename aantal pagina's jaarstukken** De jaarstukken zijn ten opzichte van 2021 met bijna 100 pagina's toegenomen. De grote omvang vermindert de leesbaarheid en draagt niet bij aan de informatiewaarde. Advies accountant Wij geven in overweging om kritisch te kijken naar de jaarstukken 2022 en met organisatie en Provinciale Staten na te gaan welke informatie mogelijk achterwege kan blijven en hoe informatie compacter kan worden gepresenteerd in de jaarstukken 2023.	De organisatie onderschrijft het belang van leesbaarheid en informatiekwaliteit van de jaarstukken en heeft hier, ook in de toekomst, vanzelfsprekend veel aandacht voor. Een belangrijke oorzaak voor de toename van de jaarstukken ligt in het opnemen van de brede basismonitor als indicator. Het gebruik maken van de brede basismonitor in de P&C cyclus is tot stand gekomen in een gezamenlijk traject met Provinciale Staten en in het bijzonder de Rekeningencommissie. In de commissievergadering EFB van 29 november 2021 is dit traject besproken.	CZ/FIN	2024-K2	De leesbaarheid en informatiekwaliteit blijven een continue aandachtspunt in het traject voor de verantwoording van begrotings- en verantwoording-stukken. De belangrijkste toename van de jaarstukken ligt in het opnemen van de basismonitor als indicator. Ambtelijk volgen wij hier de afspraken die met Provinciale Staten zullen worden gemaakt.	2024-k2	Het aantal pagina's in de jaarstukken 2023 is ten opzichte van 2022 beperkt. Dit komt doordat de grafieken van de Brede Basismonitor dit jaar zijn vervangen door een verwijzing naar deze Brede Basismonitor. Daarnaast zijn de programmateksten ingekort tot teksten waarbij verantwoording wordt afgelegd over de realisatie van het in de begroting voorgenomen beleid.	afgerond

Stof tot nadenken

Auteur onderzoek: Randstedelijke rekenkamer

Vastgesteld op: 8 maart 2021

Openstaande aanbevelingen: /14

Nr	Aanbeveling	Bestuurlijke reactie	Eigenaar	Deadline	Voortgang per 1 september 2023	Status/ Deadline	Voortgang per 1 maart 2024	Status/ Deadline
7	*Vertrouwen omgeving* Herstel het vertrouwen van de omgeving door de omgeving beter te betrekken bij de uitvoering van VTH-taken door na te gaan aan welke informatie de omgeving behoefte heeft en probeer zo veel mogelijk aan die informatiebehoefte tegemoet te komen. De omgevingsmanager, die begin 2020 is ingesteld, en de opening van een fysieke locatie kunnen hierin een rol spelen. Maak daarbij een onderscheid tussen de politiek/bestuurlijke verzoeken voor de provincie en de technische vragen voor de OD NZKG. Logischerwijs moeten de provincie en OD NZKG hun reacties op elkaar afstemmen en als één overheid en met één boodschap richting de omgeving communiceren. Door het beter betrekken van de omgeving kan in de relatie tussen omwonenden en de provincie en OD NZKG een juridisering bij de uitvoering van de VTH-taken wellicht voorkomen worden, waardoor de OD NZKG meer tijd en capaciteit heeft voor het uitvoeren van al haar VTH-taken.	In het Programma Tata Steel 2020 - 2050 staan concrete acties om het contact met de omgeving te verbeteren. Zo is de omgevingsmanager van de OD NZKG gestart, wordt het centraal klachtenloket Tata Steel verbeterd en is een klachtencoördinator aangesteld. En per 1 februari 2021 openen we een kantoor van de OD NZKG in dorpshuis De Moriaan in Wijk aan Zee en worden door de OD NZKG gesprekstafels georganiseerd. Al deze gesprekken en verbeterde informatievoorziening zijn ook bedoeld om bij te dragen aan een vermindering van de genoemde juridisering en om het vertrouwen in van de omgeving te herstellen. We verwachten dat het enige tijd kan duren alvorens dit vertrouwen breed is hersteld. Het is cruciaal om met de omgeving in gesprek te blijven en voortdurend te laten zien welke concrete stappen we als overheden zetten en welke resultaten daarvan verwacht kunnen worden.	BEL	2023-K3	De 3e opiniepeiling is eind januari 2023 gepubliceerd. De 4e opiniepeiling vindt in de tweede helft van 2023 plaats, deze is op dit moment nog niet uitgevoerd. De laatste opiniepeiling is uitgesteld omdat het beter is gebleken om meer tijd tussen meting 3 en 4 in te bouwen. De vergelijking wordt dan naar verwachting zinvoller omdat er dan meer gebeurtenissen en tijd tussen zit. Verschillen worden dan makkelijker zichtbaar. Met betrekking tot het omgevingsoverleg wordt gewerkt aan de nadere invulling daarvan. Bij de nadere invulling nemen we ook rekenschap van de formele participatieprocessen voor de Groen Staal route die sinds het voorjaar van 2023 hebben plaatsgevonden. Tegelijkertijd vindt met de verschillende partijen die betrokken zijn bij Tata Steel veelvuldig en in verschillende samenstelling overleg en afstemming plaats rond de verschillende sporen rond Tata Steel (o.a. Groen Staal route, maatwerktraject, VTH-spoor).	2024-K1	Aanbeveling is afgerond. De 4e opiniepeiling is begin 2024 gepubliceerd. De omgevingsmanager van de OD NZKG en de fysieke locatie in Wijk aan Zee worden structureel doorgezet. Informatie richting omwonenden wordt structureel afgestemd met de Omgevingsdienst zodat er één boodschap naar de omgeving gaat. De participatie rond de verduurzaming van Tata Steel (Heracless-Groen Staal) is vorig jaar gestart, omwonenden worden op verschillende momenten betrokken. Daarnaast heeft in september 2023 een brede bijeenkomst over Tata Steel plaatsgevonden, in het voorjaar 2024 wordt een volgende bijeenkomst georganiseerd. Het organiseren van een Omgevingsoverleg met drie partijen (overheden, omwonenden en Tata Steel) is opnieuw opgenomen in het geactualiseerde Programma Tata Steel 2024-2030. Daarbij is afgesproken dat de gemeenten de voortrekkersrol voor de organisatie daarvan op zich nemen.	afgerond

Bron van bescherming

Auteur onderzoek: Randstedelijke rekenkamer

Vastgesteld op: 13 september 2021

Openstaande aanbevelingen: 6 /8

Nr	Aanbeveling	Bestuurlijke reactie	Eigenaar	Deadline	Voortgang per 1 september 2023	Status/ Deadline	Voortgang per 1 maart 2024	Status/ Deadline
6	Verken op welke gebieden de provincie meer kan bijdragen aan de beschermingsmaatregelen die andere partijen nemen en aan het tegengaan van verontreinigingen waar andere partijen verantwoordelijk voor zijn. Deel de uitkomsten met PS en geef aan welke acties uitgevoerd worden.	In het ontwerp Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022-2027 hebben wij opgenomen dat wij de gebiedsdossiers zullen evalueren en actualiseren. In deze dossiers worden risico's en maatregelen in beeld gebracht. Wij zullen de verkenning binnen dit kader uitvoeren.	BEL/OMB	2023-K4	Er is gestart met de eerste fase van evaluatie en actualisatie van de gebiedsdossiers. Voor het opstellen van gebiedsdossiers voor de drinkwaterwinningen wordt gebruik gemaakt van een landelijk protocol; het protocol gebiedsdossiers. Momenteel wordt dit protocol herzien in opdracht van het Ministerie van IenW. De verwachtte oplevering van het protocol is november 2023. Direct opvolgend zal Provincie Noord-Holland starten met de actualisatie van de Noord-Hollandse gebiedsdossiers. De actualisatie van de Noord-Hollandse gebiedsdossiers wordt, naar verwachting, in de eerste helft van 2024 afgerond. Aansluitend start het proces om te komen tot passende maatregelen ter bescherming van de drinkwaterwinningen. Intussen participeren wij in een onderzoek naar nieuwe winplaatsen, vindt afstemming plaats tussen drinkwaterbedrijven, omgevingsdienst en provincie wanneer zich vragen voordoen en lopen gebiedsprogramma's zoals grondwaterbeheer Gooi, waarin drinkwaterbescherming een prominent onderwerp is, door.	2024-K4	In verband met de vertraagde oplevering van het 'protocol gebiedsdossiers', heeft de actualisatie van de gebiedsdossiers en uitvoeringsprogramma's enigszins vertraging opgelopen. Het offerteverzoek voor het opstellen van de gebiedsdossiers is inmiddels uitgezet en zal binnenkort worden gegund. Naar verwachting worden de gebiedsdossiers in de tweede helft van 2024 opgeleverd.	2024-K4
7	Ca na hoe de samenwerking met de drinkwaterbedrijven verder kan worden geïntensiveerd en geef hier in overleg met de drinkwaterbedrijven vorm aan. De drinkwaterbedrijven en de provincie weten elkaar te vinden, maar de drinkwaterbedrijven geven aan dat het overleg frequenter kan en er behoefte is aan meer samenwerking.	Wij zullen in overleg met de drinkwaterbedrijven bepalen op welke punten intensivering nodig is en hoe dit vorm kan worden gegeven.	BEL/OMB	2023-K4		2024-K4	Wat betreft het structurele overleg met de betrokken partners is samenwerking gezocht met Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG). Middels 'watertafels grondwaterbeschermingsgebieden' is hiervoor een overlegstructuur ingericht, waarbij de gebiedsdossiers één van de te bespreken onderwerpen is. OD NZKG is de trekker van de watertafels en organiseert circa twee keer per jaar het overleg.	2024-K4
8	Zorg voor voldoende ambtelijke capaciteit voor het behartigen van het drinkwaterbelang en vergroot intern de bekendheid van de zorgplicht drinkwater en de regelgeving voor beschermingsgebieden. Het blijven uitvoeren (en verbeteren) van bestaande maatregelen en het opstarten van nieuwe maatregelen vraagt de inzet van voldoende ambtelijke capaciteit. In een van de gesprekken is aangegeven dat de provincie relatief weinig capaciteit heeft in vergelijking met bijvoorbeeld de provincie Utrecht. Door meer interne kennisdeling krijgen ook degenen die niet dagelijks met de bescherming van drinkwaterbronnen beziq zijn de zorgplicht beter in beeld.	Wij onderschrijven de suggestie niet dat de zorgplicht voor drinkwater en de regelgeving in de provinciale organisatie onvoldoende bekend zijn. Dat het beeld bestaat dat er in Noord-Holland relatief weinig ambtelijke capaciteit aanwezig is kan te maken hebben met het feit dat de zorg grotendeels is ingebed in bredere programma's, zoals CBG, en niet op zichzelf staat. Wij hebben geen indicaties van maatregelen die moeten worden verbeterd of van nieuwe risico's waar maatregelen nodig zijn. Wij zullen dit verder toetsen bij evaluatie en actualisatie van de gebiedsdossiers en de benodigde capaciteit dan opnieuw bepalen.	BEL/OMB	2023-K4		2024-K4	Intussen participeren wij in een onderzoek naar nieuwe winplaatsen, vindt afstemming plaats tussen drinkwaterbedrijven, omgevingsdienst en provincie wanneer zich vragen voordoen en lopen gebiedsprogramma's zoals grondwaterbeheer Gooi, waarin drinkwaterbescherming een prominent onderwerp is, door.	2024-K4
9	Actualiseer de gebiedsdossiers en uitvoeringsprogramma's. Ca daarbij na welke lessen geleerd kunnen worden van de actualisaties in andere provincies. Ca in de geactualiseerde dossiers ook in op de waterkwantiteit en de doelen van de Kaderrichtlijn Water voor drinkwaterbronnen. De gebiedsdossiers dateren van 2013-2014 en meerdere betrokken partners geven aan dat de dossiers verouderd zijn en dat de provincie haar regierol bij het actualiseren van de gebiedsdossiers niet oppakt. De Stuurgroep Water adviseert de gebiedsdossiers zes jaarlijks te actualiseren. Maatregelen in de uitvoeringsprogramma's baseren zich op de problemen en risico's die in de gebiedsdossiers naar voren komen.	Wij hebben in ons ontwerp regionaal waterprogramma opgenomen dat wij de gebiedsdossiers zullen evalueren en actualiseren. Het waterkwantiteitsvraagstuk is hiervan geen onderdeel, de doelen van de Kaderrichtlijn Water (geen toename van de zuiveringsinspanning) uiteraard wel. Voor wat betreft het waterkwantiteitsvraagstuk verwijzen eveneens naar ons ontwerp regionaal waterprogramma waarin is opgenomen dat wij participeren in onderzoek naar nieuwe winplaatsen. Met betrekking tot het advies van de Stuurgroep Water om elke zes jaar de gebiedsdossiers te actualiseren verwijzen wij naar onze reactie op de tweede conclusie in het rapport en naar aanbeveling 8.	BEL/OMB	2023-K4		2024-K4		2024-K4
10	Organiseer structureel gebiedsgesprekken. Zorg daarbij dat de vertegenwoordigers van de betrokken partijen vanuit verschillende relevante expertises aan tafel zitten. Gebiedsgesprekken tussen de provincie, het drinkwaterbedrijf en de gemeente waar onder andere de status van ruimtelijke ontwikkelingen wordt besproken vinden niet structureel plaats. De gebiedsgesprekken zijn de afgelopen vier Jaar niet gehouden.	Wij zullen dit doen, te beginnen met de genoemde evaluatie van de huidige gebiedsdossiers. Wij zullen de frequentie van de overleggen met betrokken partijen bepalen. Vanwege de raakvlakken met andere beleidsvelden (met name ruimtelijke ontwikkeling en milieu) zullen wij aansluiting zoeken bij bestaande overlegstructuren zoals bij het programma GBG. Op deze manier willen wij conform wensen van geïnterviewden samenhang aanbrengen tussen preventie, sanering en beheersing van verontreiniging.	BEL/OMB	2023-K4		2024-K4		2024-K4
11	Bewaak de voortgang van de maatregelen uit de uitvoeringsprogramma's en communiceer hierover richting de betrokken partijen.	In onze reactie op conclusie 2 hebben wij aangegeven dat alle maatregelen zijn uitgevoerd of in uitvoering zijn. In de hiervoor genoemde gebiedsgesprekken zullen wij de voortgang bespreken.	BEL/OMB	2023-K4		2024-K4		2024-K4

Archiefinspectie 2021

Auteur onderzoek: Provincie archivaris

Vastgesteld op: 2 november 2022

Openstaande aanbevelingen: 3 /7

Nr	oorspronk. inspectiejaar	Aanbeveling	Bestuurlijke reactie	Eigenaar	Deadline	Voortgang per 1 september 2023	Status/ Deadline	Voortgang per 1 maart 2024	Status/ Deadline
1	2019 (nr. 6)	Actualiseer, bij de inwerkingtreding van de Archiefwet 2021, de archiefverordening en het besluit informatiebeheer, en neem hier het Strategisch Informatie Overleg in op.	Zodra de nieuwe Archiefwet in werking is getreden en de verdere uitwerking in een nieuwe archiefregeling en archiefbesluit door de wetgever is vastgelegd actualiseren we de archiefverordening PNH en het besluit informatiebeheer. Het Strategisch Informatie Overleg (SIO) nemen we daarin op. De verouderde staat van de documenten levert ons nu, en naar verwachting de komende 1,5 jaar geen problemen op. We wachten daarom op de nieuwe wetgeving vanwege de grote invloed daarvan op de inhoud van de verordening en het besluit.	CZ/CID	2024-K2	We wachten met evaluatie op de inwerkingtreding van de nieuwe Archiefwet, die ons zeker tot aanpassing zal dwingen. De planning is daar dan ook van afhankelijk en zullen we op dat moment aanpassen. De nieuwe Archiefwet zou op zijn vroegst per 1 juli 2024 in werking treden en is controversieel verklaard door het kabinet.	2024-K2	De planning is nog steeds afhankelijk van de nieuwe Archiefwet. Het is nog niet duidelijk wanneer deze in werking zal treden. We lopen geen risico als we deze aanbeveling vooralsnog niet uitvoeren. We werken structureel aan de verbetering van ons informatiebeheer en kunnen goed overweg met de huidige verordening en het besluit.	vervallen
2	2020 (nr. 3)	Implementeer de applicatie SuccessFactors, ter vervanging van het huidige HRM systeem voor het beheer van de personeelsdossiers.	We bekijken de functionaliteiten van SuccesFactors nogmaals kritisch. Op basis daarvan maken we verdere keuzes. In de tussentijd blijven we werken conform de op 20 mei 2020 door de directeur concernzaken vastgestelde nota 'beheer pdossiers in SAP'. We blijven toewerken naar de implementatie van een compliant informatiesysteem voor het beheer van de personeelsdossiers.	CZ/HRM	2022-K4	Voor het beheer van onze analoge personeelsdossiers volgen we structureel de afgesproken werkwijze uit de directienota van april 2020 over dit onderwerp. Wat betreft het beheer van de digitale dossiers volgen we de werkafspraken uit diezelfde nota, waarmee we voldoen aan Wet- en regelgeving. De aanschaf en inrichting van een nieuw systeem voor het beheer van personeelsdossiers is onderdeel van het lopende traject bedrijfsvoeringssystemen waarvan de afronding gepland staat voor uiterlijk 2027. De eisen aan informatiebeheer zijn standaard onderdeel van het ICT-vernieuwingsproces en nemen we vanzelfsprekend ook in dit traject mee.	2027-K4	Voor het beheer van onze analoge personeelsdossiers volgen we structureel de afgesproken werkwijze uit de directienota van april 2020 over dit onderwerp. Wat betreft het beheer van de digitale dossiers volgen we de werkafspraken uit diezelfde nota, waarmee we voldoen aan Wet- en regelgeving. De aanschaf en inrichting van een nieuw systeem voor het beheer van personeelsdossiers is onderdeel van het lopende traject bedrijfsvoeringssystemen waarvan de afronding gepland staat voor uiterlijk 2027. De eisen aan informatiebeheer zijn standaard onderdeel van het ICT-vernieuwingsproces en nemen we vanzelfsprekend ook in dit traject mee.	2027-K4
3a	2020 (nr. 5)	Zorg voor een geslaagde migratie van de S schijf naar SharePoint, conform het migratieplan.	De provinciearchivaris heeft een positief advies afgegeven op het migratieplan. De migratie wordt de komende jaren conform dat plan uitgevoerd.	CZ/digital samen-werken	2024-K2	De provinciearchivaris heeft een positief advies afgegeven op het migratieplan. De migratie wordt op dit moment en de komende tijd conform dat plan uitgevoerd.	2024-K2	De provinciearchivaris heeft een positief advies afgegeven op het migratieplan. De migratie wordt op dit moment en de komende tijd conform dat plan uitgevoerd.	2024-K2
3b	n.v.t.	Draag er zorg voor dat de 'verweesde' informatie die is aangetroffen op de netwerkschijf wordt aangepakt, en niet uit het oog wordt verloren.	De sector CID is zich hiervan bewust. Het aflopende contract met Fujitsu als beheerder van de netwerkschijven eind 2023 is een natuurlijk moment om schoon te beginnen. We gaan dan ook de verweesde informatie op de S-schijf aanpakken. De sector CID maakt daaraan voorafgaand een plan van aanpak en zal dat delen met de provinciearchivaris.	CZ/CID	2023-K4	We maken deze maand nog een begin met het plan van aanpak en delen ons plan nog dit jaar met de provinciearchivaris.	2023-K4	Het plan van aanpak is inmiddels gedeeld met de provinciearchivaris.	afgerond
4	n.v.t.	Onderzoek welke afspraken over het informatie en archiefbeheer zijn gemaakt met de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek en of deze volstaan. Breid ze zo nodig uit en leg de afspraken vast in een overeenkomst.	We gaan dit samen met de OFGV onderzoeken. Bij het maken van nieuwe afspraken zetten wij in op het overnemen van de reeds bestaande en goede afspraken met andere omgevingsdiensten.	CZ/CID	2023-K4	We hebben eind september een afspraak met de OFGV om dit te bespreken.	2023-K4	Er bleken goede afspraken te zijn gemaakt met de OFGV. Dit zijn dezelfde afspraken als met de andere omgevingsdiensten. Met de OFGV is afgesproken dat zij zich aan deze afspraken houden. De provinciearchivaris houdt hier toezicht op.	afgerond

Managementletter 2023

Auteur onderzoek: Accountant
Vastgesteld op: 14 november 2023

Openstaande aanbevelingen: 2 /15

Nr	Aanbeveling	Bestuurlijke reactie	Eigenaar	Deadline	Voortgang per 1 september 2023	Status/ Deadline	Voortgang per 1 maart 2024	Status/ Deadline
1	**Personele kosten** De afdeling die de salarissen verwerkt heeft zelf vastgesteld dat een medewerker na uitdiensttreding nog twee maanden salaris heeft ontvangen. De onverschuldigde betalingen zijn al voor de start van onze controle teruggevraagd. Dit geeft aan dat de afdeling zelf afwijkingen signaleert en oplost. De accountant heeft onze medewerkers geadviseerd om na te gaan hoe dit ontstaat en om maatregelen te treffen die doorbetaling van loon na afloop van het dienstverband voorkomen.	Er heeft nog geen verbijzonderde interne controle op deze bevinding plaatsgevonden. In welke mate dit een incidentele of structurele fout betreft is hierdoor nog niet uitgesloten.	AD/CC/VIC	2024-K1			Deze fout was geconstateerd bij de interne controle. De VIC heeft naar aanleiding van deze bevindingen in overleg met de accountant een aanvullende controle uitgevoerd. Hier zijn geen bevindingen uit voort gekomen. Het betrof hier een incidentele fout.	afgerond
2	**Inkopen** De inkoopcontrole over het eerste kwartaal signaleert kosten die in 2023 zijn verwerkt, maar in 2022 verantwoord hadden moeten worden. Deze posten hadden in de lijnorganisatie gesignaleerd moeten worden en als kosten en verplichting in 2022 moeten worden verwerkt. Het is nodig om uit te zoeken waardoor deze afwijkingen niet bij de jaarafsluiting zijn ontdekt en om ervoor te zorgen dat dergelijke afwijkingen niet meer voorkomen bij de jaarafsluiting 2023.	Bij de eindejaarsprocedures zal blijvend aandacht besteed worden aan de juistheid en volledigheid van de opgenomen verplichtingen.	AD/CC/VIC	2024-K2			De geconstateerde afwijkingen in 2023 betroffen niet opgenomen indexaties over 2022. Voor 2023 is reeds vastgesteld dat deze indexaties wel zijn opgenomen.	afgerond
3	**Misbruik en oneigenlijk gebruik (M&Ocriterium)** De provincie heeft inmiddels M&O-beleid vastgelegd als onderdeel van het fraudebeleidsplan. Daarnaast heeft de provincie de toets op het misbruik en oneigenlijk gebruik in enige mate onderdeel gemaakt van de interne controleplannen. De accountant adviseert ten behoeve van de rechtmatigheidsverantwoording jaarlijks een verslag over de naleving van het M&O-beleid op te stellen.	De controle op misbruik en oneigenlijk gebruik maakt vanaf 2023 onderdeel uit van de uit te voeren verbijzonderde interne controles t.b.v. de rechtmatigheidsverantwoording. De uitkomsten hiervan worden opgenomen in de rapportage van de Verbijzonderde Interne Controle.	AD/CC/VIC	2024-K2			Dit is een herhaald advies van **Managementletter 2022, aanbeveling 4.** De monitoring van de opvolging vindt plaats bij die aanbeveling.	vervallen
4	**SiSa** Door de veelheid aan regelingen, de diversiteit daarvan, de complexe eisen die worden gesteld aan de declaratie van de bestedingen en door de gedetailleerde verslaggevingseisen, is de SiSa-tabel verhoudingsgewijs een zeer tijdsintensief onderdeel van de jaarrekening voor uw medewerkers. De provincie heeft een aanpak ontwikkeld waarbij de vakspecialisten van de directies de SiSaverantwoording invullen voor de regelingen die horen tot hun aandachtsgebied. De beperkte bezetting van twee SiSa-deskundigen maakt de provincie kwetsbaar. a. Het is belangrijk om het SiSa-team te versterken. b. De accountant raadt aan om niet te wachten met de SiSa-controles tot het moment dat de financiële administratie 2023 in februari 2024 is afgesloten.	Het verbreden van de kennis en ervaring van de organisatie op het gebied van SiSa heeft onze onverminderde aandacht. Ter voorbereiding op de jaarrekeningcontrole wordt een SiSa-werkgroep ingesteld waarbij een bredere groep aan expertises is vertegenwoordigd. Daarnaast zijn de SiSaprocessen inmiddels in Engage beschreven. Ook is in 2023 reeds een aantal workshops gegeven om de kennis breder in de organisatie te verhogen.	AD/CC/VIC / CZ/FIN	2024-K1			Voor de jaarstukken 2023 is er een breder SISA-team ingesteld dan voorgaande jaren. Daarnaast is er een extra controleslag ingevoerd door duidelijker onderscheidt te maken tussen de intern uitgevoerde controles vanuit Financiën en door de verbijzonderde interne controle. Tevens wordt er vanuit FIN en S&I gekeken op welke wijze aan de voorkant al ondersteuning en vastlegging plaats kan vinden bij ontvangen subsidies (waaronder SISA).	afgerond
5	**ESG-rapportage** Vanaf 2023 zijn organisaties en bedrijven verplicht om te rapporteren over hun impact op milieu en sociale zaken. Dit heet de Environmental Social and Governance (ESG) rapportage, ook wel bekend als de Duurzaamheidsrapportage. Het is de bedoeling om op termijn de regelgeving voor duurzaamheidsrapportage en financiële rapportage te integreren, zodat ESG-thema's onderdeel worden van een integrale planning- en controlcyclus. De accountant raadt aan om de ontwikkelingen op dit gebied te blijven volgen en na te denken over kpi's waarmee uw acties en de impact daarvan zichtbaar worden.	Wijzigingen in wet- en regelgeving worden gevolgd en gemonitord in de organisatie.	CZ/FIN & AD/CC	2023-K4			De verplichting voor het opnemen van een zogenoemde ESG rapportage is vooralsnog niet voor decentrale overheden van toepassing (op zijn vroegst 2027). Ondanks het ontbreken van de wettelijke verplichting zijn de eerste verkenningen gemaakt om in de jaarstukken te gaan werken met een klimaatparagraaf waarin gelijke informatie zal worden opgenomen.	vervallen
6	**Procesbeschrijvingen** De provincie heeft veel (deel)processen gedefinieerd, waarvan wij 29 processen hebben aangemerkt als relevant voor uw financiële verslaggeving en voor onze accountantscontrole. Tijdens onze controle 2023 hebben wij opnieuw een aantal procesbeschrijvingen geselecteerd die uw organisatie als afgerond heeft aangemerkt en deze heeft de accountant met de medewerkers doorgesproken. De kwaliteit van de beschrijvingen ten opzichte van eerder jaren is op onderdelen verder verbeterd. a. Vul de beschrijvingen aan met een analyse en conclusie of de procesinrichting voldoet of wijzigingen behoeft. b. Koppel de beschreven processen aan de boekingsgangen in het nog af te ronden Accounting Manual. Wij hebben bij onze analyse van de processen ook het concept Accounting Manual betrokken en concluderen dat het Accounting Manual van goede kwaliteit is. c. Leg de relatie tussen interne beheersmaatregelen en automatisering (application controls).	Momenteel wordt er gewerkt aan de verdere professionalisering van het procesmanagement binnen de provincie waarbij op basis van een risicobeoordeling processen worden beschreven en waar nodig verder op het gewenste niveau worden gebracht (onder andere het verder aanvullen van de processen met application controls en frauderisico's).	ad a. AD/CC/VIC ad b. CZ/FIN ad c. CZ/FIN	2023-K4			Dit is een herhaald advies van **Managementletter 2022, aanbeveling 9.** De monitoring van de opvolging vindt plaats bij die aanbeveling.	vervallen
7	**Aanbesteden** De accountant adviseert de procesbeschrijving aan te scherpen op 3 onderwerpen: Onjuiste aanbestedingsvorm / koppeling geschikte beheersmaatregelen, onterecht gebruik uitzonderingsbepaling en losse opdrachten die tezamen boven drempelbedrag uitkomen.	Genoemde adviezen worden meegenomen onder de in punt 6 genoemde professionaliseringsslag.	CZ/FIN	2023-K4			Genoemde adviezen worden meegenomen onder de in punt 6 genoemde professionaliseringsslag. Opvolging hiervan vindt plaats bij **aanbeveling 9, Management letter 2022.**	vervallen
8	**Inkoopfactuurbehandeling** De accountant adviseert u deze procesbeschrijving meer prioriteit te geven.	De prioriteit van het proces is inmiddels verhoogd (A-status). De procesbeschrijving zal conform die verhoogde prioriteit worden aangepast, wat o.a. betekent dat de voornoemde risico's in de procesbeschrijving worden geëxpliciteerd en dat de beheersmaatregelen worden vermeld.	AD/CC	2023-K4			De prioriteit van het proces is inmiddels verhoogd (A-status). De procesbeschrijving zal conform die verhoogde prioriteit worden aangepast, wat o.a. betekent dat de voornoemde risico's in de procesbeschrijving worden geëxpliciteerd en dat de beheersmaatregelen worden vermeld.	afgerond
9	**Betalen** De procedure bij handmatige betalingen ontbreekt nog. Door het risicoprofiel van handmatige betalingen adviseert de accountant om dit onderdeel alsnog toe te voegen.	Uitsluitend aflossingen van kasgeldleningen vinden op dit moment plaats via handmatige betalingen omdat PNH (nog) niet beschikt over een leningenmodule waarin betalingen geautomatiseerd kunnen worden verricht. Deze aflossingen vinden plaats conform het bij de bank bekende procuratieschema (4-ogenprincipe) waardoor de risico's voldoende zijn afgedekt.	AD/CC	2023-K4			Uitsluitend aflossingen van kasgeldleningen vinden op dit moment plaats via handmatige betalingen omdat PNH (nog) niet beschikt over een leningenmodule waarin betalingen geautomatiseerd kunnen worden verricht. Deze aflossingen vinden plaats conform het bij de bank bekende procuratieschema (4-ogenprincipe) waardoor de risico's voldoende zijn afgedekt.	vervallen

10	**Bijdragen verstrekken aan derden** Door de omvang van de geldstroom en de risico's van een te hoge of onrechtmatige verstrekking aan derden adviseert de accountant om dit proces te beschrijven.	Wij onderkennen het belang van het rechtmatig verstrekken van bijdragen aan derden. Daarom loopt een project om de daadwerkelijke omvang en typen bijdragen aan derden in kaart te brengen en vervolgens in Engage als proces te beschrijven. Het grootste gedeelte van de verstrekte bijdragen aan derden verloopt overigens via het reguliere verplichtingenproces. Dit proces is in concept beschreven.	CZ/FIN	2024-K4			Het project tot het in kaart brengen van de soorten en omvang van bijdragen aan derden is inmiddels afgerond. Dit leidt tot enkele procesbeschrijvingen waarin concreet moet worden aangegeven hoe wordt omgegaan met bijdragen aan derden. De verwachting is dat de benodigde procesaanpassingen in het najaar van 2024 worden doorgevoerd.	2024-K4
11	**Memoriaalboekingen** De accountant adviseert nog in de beschrijving op te nemen hoe een sluitende controle wordt uitgevoerd of in alle gevallen de boekingen via het 4ogenprincipe zijn beoordeeld.	In de huidige processen is handmatige controletechnische functiescheiding aanwezig. Het risico op boekingen zonder het genoemde 4ogenprincipe is beperkt. Dit blijkt ook uit de uitvoerige VIC die jaarlijks op de memoriaalboekingen wordt uitgevoerd. In deze VIC zijn sinds de implementatie van dit proces geen boekingen naar voren gekomen die niet via het 4ogenprincipe zijn beoordeeld. Bij de volgende evaluatie van het proces zal nagaan worden in hoeverre de gevraagde sluitende controle geïmplementeerd kan worden.	CZ/FIN	vervallen			Evaluatie op het proces heeft plaatsgevonden. Technische beperkingen maken het op dit moment onmogelijk een sluitende controle te implementeren. De inspanning om deze beperking op te lossen is aanzienlijk groter dan het risico wanneer dit niet gerealiseerd wordt. Het risico op het niet naleven van het voorgeschreven proces blijkt uit de praktijk zeer klein. Dit blijkt ook uit de uitvoerige VIC die jaarlijks op de memoriaalboekingen wordt uitgevoerd. Bij de implementatie van wijzigingen in het administratieve systeem zal opnieuw worden nagaan in hoeverre het advies van de accountant kan worden geïmplementeerd.	afgerond
12	**Verbonden partijen** De accountant adviseert om de beheersmaatregelen in de beschrijving concreter te maken en de procesbeschrijving op te nemen in Engage.	Het beschrijven van de processen met betrekking tot verbonden partijen zijn gepland in het 4e kwartaal van 2023.	CZ/FIN	2023-K4			Het proces met betrekking tot verbonden partijen is concreter gemaakt en afgestemd met de accountant.	afgerond
13	**Frauderisico-analyse** De organisatie beschikt over een goede en actuele frauderisicoanalyse die is verwerkt in de risicomatrix als onderdeel van de processentool (Engage). De accountant adviseert om de frauderisicoanalyse periodiek te agenderen in het college van gedeputeerde staten en de Rekeningencommissie.	Het fraudebeleid van de provincie bepaalt dat de frauderisico-analyse periodiek wordt geagendeerd in het college van Gedeputeerde Staten en de Rekeningencommissie. Het beleid is geïmplementeerd in de organisatie. Periodieke agendering zal in navolging hierop opgepakt gaan worden.	AD/CC	2024-K2			Dit is een herhaald advies van **Managementletter 2022, aanbeveling 8.** De monitoring van de opvolging vindt plaats bij die aanbeveling.	vervallen
14	**Rechtmatigheid inkopen en aanbestedingen** Begin dit jaar informeerde de accountant over de toenemende financiële omvang van bekende en mogelijke afwijkingen van Europese aanbestedingsregels (in 2022 resp. eur 5,4 miljoen en eur 8,0 miljoen). De interne beheersing van het inkoopproces moet beter. De organisatie verwacht dat de eerder door ons geadviseerde Spendanalyse in november klaar is. Hierdoor is tussentijds bijsturen vrijwel onmogelijk. Met het oog op de rechtmatigheidsverantwoording door GS in de jaarrekening 2023, adviseert de accountant om het aanbestedingsproces met voorrang te verbeteren.	Naar aanleiding van de uitkomsten 2022 zijn er reeds enkele acties in gang gezet. In oktober is gestart met een eerste tussentijdse analyse en daarnaast is in beeld gebracht of de op de grootste onrechtmatigheden 2022 acties ondernomen zijn en/of nog benodigd zijn. Omdat de rechtmatigheid op de aanbestedingen een belangrijk onderdeel vormt van de rechtmatigheidsverantwoording wordt de voortgang van de genomen acties periodiek besproken en gemonitord in een gezamenlijk overleg tussen inkoop en concerncontrol.	CZ/SI	2024-K2			Procesverbetering (verbetering aan de voorkant) zal meegenomen worden bij de aanbesteding van nieuwe bedrijfsvoeringssystemen. Het uitvoeren van de spendanalyse om tijdiger in te kunnen spelen op ontstane onrechtmatigheden is dit jaar verbeterd. De uitkomsten zullen in het tweede kwartaal 2024 met de directies gedeeld worden.	2024-K2
15	**Interne beheersing inkomende subsidies en bijdragen** In eerdere rapportages heeft de accountant geconcludeerd dat de interne beheersing van de volledigheid van deze baten beter moet worden geborgd door een goede en sluitende primaire registratie onder verantwoordelijkheid van de lijnorganisatie. Momenteel is er geen centrale registratie van toezeggingen en de functie om de volledigheid van inkomende subsidies te bewaken is binnen de organisatie niet belegd. Het zorgen voor een volledige registratie van inkomende subsidies is onderdeel van het project Procesbeschrijvingen maar dit proces is nog niet afgerond. a. Totdat de volledigheid van inkomende subsidies via een primaire (subsidie)registratie met adequate controles is geborgd, adviseert de accountant in 2023 de periodieke interne analyse zoals deze bij het opstellen van de jaarrekening 2022 is uitgevoerd te herhalen. b. Naast subsidieverstrekking aan derden ontvangt de provincie ook zelf subsidies waarover verantwoording moet worden afgelegd. Deels vindt dit plaats via de SiSaverantwoording in de jaarrekening, maar in enkele gevallen worden afzonderlijke verantwoordingen opgesteld en door de accountant gecontroleerd. Bij enkele subsidiecontroles die de accountant afgelopen jaar heeft uitgevoerd merkt de accounant op dat de dossiers ter onderbouwing van de verantwoording moeizaam tot stand komen. De accountant adviseert om de interne beheersing rond inkomende subsidies te verbeteren door tussentijds de risico's te monitoren die van invloed kunnen zijn op de uiteindelijke subsidiehoogte en hierop maatregelen te treffen.	Vanuit het project tot het beschrijven en verbeteren van het proces inkomende subsidies onderkennen wij de bevinding met betrekking tot het onderbouwen van de naleving van subsidievoorwaarden. In dit project zullen daarom maatregelen worden opgesteld die de naleving van deze subsidievoorwaarden borgen.	CZ/SI	vervallen			Dit is een uitbreiding van het advies van **Managementletter 2018, aanbeveling 8.** De monitoring van de opvolging vindt plaats bij die aanbeveling.	vervallen

Archiefinspectie 2022

Auteur onderzoek: Provincie archivaris

Vastgesteld op: 7 november 2023

Openstaande aanbevelingen:

1 | 4

Nr	oorspronk. inspectiejaar	Aanbeveling	Bestuurlijke reactie	Eigenaar	Deadline	Voortgang per 1 september 2023	Status/ Deadline	Voortgang per 1 maart 2024	Status/ Deadline
1	2021 (nr.4)	Onderzoek welke afspraken over het informatie en archiefbeheer zijn gemaakt met de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek en of deze volstaan. Breid ze zo nodig uit en leg de afspraken vast in een overeenkomst.	We gaan dit samen met de OFGV onderzoeken. Bij het maken van nieuwe afspraken zetten wij in op het overnemen van de reeds bestaande en goede afspraken met andere omgevingsdiensten.	CZ/CID	2023-K4			Dit betreft een herhaling van het advies bij **Archiefinspectie 2021, aanbeveling 4**. De monitoring van de opvolging vindt plaats bij die aanbeveling.	vervallen
2		Bij de komende ronde van het ambtelijk toezicht wordt het proces aangepast, met als beoogde doel het vergroten van het bewustzijn bij de verantwoordelijken over hun rol bij het archief- en informatiebeheer. Evalueer of deze aanpassingen het beoogde effect bereiken.	De unit DIV evalueert het ambtelijk toezicht op het informatiebeheer jaarlijks, na iedere uitvoering. Zij zullen dat na de huidige toezichtsronde dus ook weer doen.	CZ/CSC	2024-K1			De unit DIV heeft de uitvoering van het ambtelijk toezicht in het eerste kwartaal van 2024 geëvalueerd.	afgerond
3	2020 (nr. 2)	Zorg ervoor dat er een structurele oplossing komt voor het beheer van de personeelsdossiers. Deze moet compliant zijn aan wet en regelgeving.	Voor het beheer van de analoge personeelsdossiers volgt onze organisatie structureel de afgesproken werkwijze uit de directienota van april 2020 over dit onderwerp. Wat betreft het beheer van de digitale dossiers volgt onze organisatie de werkafspraken uit diezelfde nota, waarmee we voldoen aan Wet- en regelgeving. De aanschaf en inrichting van een nieuw systeem voor het beheer van personeelsdossiers is onderdeel van het lopende traject bedrijfsvoerings-systemen waarvan de afronding gepland staat voor uiterlijk 2027. De eisen aan informatiebeheer zijn standaard onderdeel van het ICT-vernieuwingsproces en onze organisatie neemt deze ook in dit traject mee.	CZ/HRM	2027-K4			De aanschaf en inrichting van een nieuw systeem voor het beheer van personeelsdossiers is onderdeel van het lopende traject bedrijfsvoerings-systemen waarvan de afronding gepland staat voor uiterlijk 2027.	2027-K4
4	2021 (nr.3)	Stel een plan van aanpak op voor de 'verweesde' informatie op de netwerkschijf, informatie waarvan niet duidelijk is wie de eigenaar is of de eigenaar niet meer werkzaam is bij de PNH, en deel dit plan met de provinciearchivaris	In onze reactie op het verslag over 2021 gaven we al aan dat de sector CID dit eind 2023 gaat oppakken en zij gaan dat ook doen. CID legt het plan van aanpak voor aan de provinciearchivaris.	CZ/CID	2023-K4			Dit betreft een herhaling van het advies bij **Archiefinspectie 2021, aanbeveling 3b**. De monitoring van de opvolging vindt plaats bij die aanbeveling.	vervallen

Provincie Noord-Holland

Kenmerk: 2241504/2241506

Uw contactpersoon
J.M. Bierhuizen
AD/CC

Telefoonnummer +31631690638
bierhuizenj@noord-holland.nl

21 mei 2024

Betreft: Auditopvolging per 1 maart 2024

Memo

Inleiding

De auditopvolgingslijst is een instrument om de opvolging van aanbevelingen systematisch en periodiek te monitoren en eventuele risico's binnen de organisatie onder de aandacht te brengen. Hierbij geeft de auditopvolgingslijst inzicht in de voortgang van de opvolging van de aanbevelingen uit onderzoeken van de Randstedelijke Rekenkamer, de externe accountant, de provinciearchivaris en van de concerncontroller van de provincie Noord-Holland.

Aan de hand van de auditopvolgingslijst rapporteert de concerncontroller per halfjaar (peildata 1 maart en 1 september) aan Gedeputeerde Staten over de voortgang van de opvolging van de aanbevelingen. Gedeputeerde Staten informeren Provinciale Staten per bijgaande brief over deze voortgang.

De opvolging betreft de mate waarin de maatregelen zijn uitgevoerd die de opdrachtgevers hebben toegezegd naar aanleiding van de aanbevelingen uit de onderzoeken. De opdrachtgevers van de maatregelen zijn werkzaam bij één van de directies van de provincie Noord-Holland. Of en de mate waarin de maatregelen het gewenste effect hebben, is geen onderdeel van de auditopvolging.

De externe accountant en provinciearchivaris richten zich wel op de effectiviteit van de genomen maatregelen als onderdeel van hun reguliere controle, respectievelijk inspectie. De Randstedelijke Rekenkamer voert voor een deel van haar onderzoeken opvolgingsonderzoeken uit om te bepalen of de maatregelen effect hebben gehad. Ook de concerncontroller doet dit.

De auditopvolging is tot stand gekomen op basis van de ontvangen input van de opdrachtgevers en de medewerkers verantwoordelijk voor het treffen van adequate beheersmaatregelen.

Voorliggende notitie geeft een samenvatting van de auditopvolging tot 1 maart 2024. Hieronder geven wij een analyse van de stand van zaken.

De volgende tabel bevat de voortgang van de opvolging van de aanbevelingen per 1 maart 2024 afgezet tegen de voortgang per 1 september 2023.

	Totaal	Concern control	Accountant	Reken kamer	Provincie archivaris
Openstaand per 1 september 2023	24	1	11	7	5
Nieuwe aanbevelingen	19	0	15	0	4
Totaal aanbevelingen waarover dit memo rapporteert	**43**	**1**	**26**	**7**	**9**
Afgeronde aanbevelingen	15	0	11	1	3
Vervallen aanbevelingen	10	0	7	0	3
Totaal afgerond/ vervallen	**25**	**0**	**18**	**1**	**6**
Openstaande aanbevelingen per 1 maart 2024	**15**	**1**	**6**	**6**	**2**

Tabel 1: Verloop aanbevelingen auditopvolging in de periode van 1 september 2023 tot 1 maart 2024

Analyse

In de afgelopen periode zijn 15 aanbevelingen afgerond en 10 stuks komen te vervallen. De vervallen aanbevelingen zijn met name herhaalde aanbevelingen van de externe accountant. Opvolging van herhaalde aanbevelingen vindt plaats bij de oorspronkelijke aanbeveling Daarnaast zijn aanbevelingen vervallen indien deze afhankelijk is van toekomstige wetgeving en/of het risico zeer beperkt is. Het vervolg van deze analyse gaat in op de opvolging van de aanbevelingen ten aanzien van de interne bedrijfsvoering en het provinciaal beleid.

Hierbij gaan wij uit van de status die de verantwoordelijken voor het treffen van de maatregelen hebben opgegeven.

Oude en doorgeschoven aanbevelingen

Op uw verzoek informeren wij u apart over de punten waarvan de planning niet is gehaald en één of meerdere keren zijn doorgeschoven.
De afgelopen periode is de deadline van 3 aanbevelingen uitgesteld naar een later moment.

Er bestaan verschillen in de oplostijd van aanbevelingen. Dit heeft te maken met het verschil in aard en complexiteit van de vraagstukken. Tot slot worden in voorkomende gevallen prioriteiten verlegd.

In de auditopvolgingslijst is de status inzichtelijk gemaakt en gemarkeerd welke deadline is doorgeschoven.

Bedrijfsvoering

Accounting manual
De koppeling van de accounting manual met de beschrijving van boekingsgangen kan bijna uitgevoerd worden nu de accounting manual in een afrondende fase is.

Risicomanagement
Het thema risicomanagement komt aan bod in een aantal onderzoeken uit de auditopvolging.

Momenteel lopen de voorbereidingen voor de aanschaf van een ISMS tool. Na aanschaf wordt verkend of deze breder als risicomanagementtool ingezet kan worden of dat een separate tool daar geschikter voor is.

Verantwoording inkomende subsidies
De externe accountant adviseert over de inventarisatie van inkomende subsidies te beleggen en de volledigheid vast te stellen. Vanuit interne audit heeft een onderzoek plaatsgevonden naar de beheersing van inkomende subsidies, inclusief SPUK. Uitkomsten van de bespreking in de directie worden nader uitgewerkt in een plan van aanpak.

Voor de jaarstukken 2023 is er een breder SISA-team ingesteld dan voorgaande jaren. Daarnaast is er een extra controleslag ingevoerd door duidelijker onderscheidt te maken tussen de intern uitgevoerde controles vanuit Financiën en door de verbijzonderde interne controle. Tevens wordt er vanuit FIN en S&I gekeken op welke wijze aan de voorkant al ondersteuning en vastlegging plaats kan vinden bij ontvangen subsidies (waaronder SISA).

Naleving aanbestedingsregels
De externe accountant acht de interne beheersing van het inkoopproces niet voldoende in control.

De kaderstelling inzake de rechtmatigheidsverantwoording is door PS vastgesteld in de vergadering van 11 december 2023.

In het vierde kwartaal 2023 is per directie gekeken naar de grootste onrechtmatigheden in 2022 en in welke mate hier reeds acties op waren genomen. Tevens is er tijdig gestart met een analyse over de eerste 8 maanden 2023. De uitkomsten van de spend-analyse 2023 zullen in het tweede kwartaal 2024 gecommuniceerd worden.

Accountantscontrole 2022
De leesbaarheid van de kredietenstaat bij de jaarrekening 2023 is verbeterd en de omvang is afgenomen. Een opschoning van projecten die reeds zijn afgerond en in gebruik genomen heeft plaatsgevonden. De voorgenomen verbeteracties voor de verplichtingen en incidentele en structurele baten en lasten zijn uitgevoerd.

Informatiebeveiliging
Concerncontrol heeft onderzoek gedaan naar de mate waarin de Provincie Noord-Holland kan voldoen aan de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). Het onderzoeksrapport zal binnenkort aan het college worden aangeboden.

Beleid

Stof tot nadenken

In maart 2021 heeft de Randstedelijke Rekenkamer het rapport ‘stof tot nadenken’ uitgebracht. Hierin zijn aanbevelingen opgenomen over de rol van provincie Noord-Holland bij de uitvoering van VTH-taken; de informatievoorziening aan PS en het herstel van vertrouwen naar de omgeving. De laatste opiniepeiling is begin 2024 gepubliceerd.

Bron van bescherming

De actualisatie van de gebiedsdossiers en uitvoeringsprogramma’s hebben enigszins vertraging opgelopen. Een overlegstructuur voor structureel overleg met betrokken partners is ingericht. Daarnaast participeert de provincie in een onderzoek naar nieuwe winplaatsen, vindt afstemming plaats tussen drinkwaterbedrijven, omgevingsdienst en provincie en lopen gebiedsprogramma’s door.

Geachte Leden van de Provinciale en Gedeputeerde Staten,
Stichting De Rechte Tafel [DRT] heeft in haar bijeenkomsten meermalen gesproken over de in haar mening en overtuiging verbeterde vormen van democratisch functioneren en dat vooral in duaal optiek.
De DRT heeft hiertoe in een schrijven haar standpunten kenbaar gemaakt aan de leden van de Tweede Kamer met het verzoek tot heroverweging van het wettelijk kader sinds 2002 te komen en het duaal functioneren van de overheden te optimaliseren.
De DRT biedt U een afschrift van haar schrijven aan en verzoekt U uw standpunten in deze aan de discussie toe te voegen en dit zo mogelijk ook kenbaar te maken aan de wetgever.
De DRT ziet uw besluiten in deze met veel belangstelling tegemoet.
Met vriendelijke groet, namens de DRT,
[redacted], sec. DRT

STICHTING DE RECHTE TAFEL [DRT]

AAN de LEDEN van de TWEEDE KAMER DER STATEN GENERAAL
Postbus 20018
2500 EA Den Haag.

BETREFT: STANDPUNT DRT omtrent het democratisch bestuur.

Hoofddorp, 27 mei 2024.

HOOGGEACHTE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN GENERAAL,

Het bestuur van de Stichting De Rechte Tafel [DRT] wenst U bij schrijven dezes, op de hoogte te stellen van haar visie omtrent noodzakelijk te ontwikkelen projecten voor de gewenste toekomst van de inwoners van Nederland, namelijk de verbetering van het dualisme via een herziening van de gemeentewet 2002 . Onze en gedeelde motivatie door meerdere maatschappelijke organisaties, treft U onderstaand aan.

Stichting De Rechte Tafel [DRT] is in 2011 via notariële akte opgericht en vervolgens ingeschreven bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam. De stichting heeft als doel 'het bevorderen van de bestaanskwaliteit van en in de Schipholregio'. De DRT wenst daartoe te functioneren als een platform van deskundigen (uit de kringen van het openbaar bestuur, het bedrijfsleven en de luchtvaartsector) die middels studie, publicatie, participatie, advies, overleg en andere wettige middelen aan genoemde ambitie (s) beoogt bij te dragen. Het platform richt zich op bestuurlijke, politieke, economische en ruimtelijke ordeningskwesties verband houdend met voornoemde bestaanskwaliteiten van de Schipholregio .

In de landelijke pers en vooral ook in het blad BINNENLANDS BESTUUR, wordt inmiddels al sinds jaar en dag geschreven over te signaleren tekortkomen van de Nederlandse democratie en het politieke systeem.

Stichting De Rechte Tafel [DRT]
Secretariaat: H. Andriessenlaan 37, 2132 KG Hoofddorp. Tel. 0651074911
KvK Amsterdam nr. 51939932.

STICHTING DE RECHTE TAFEL [DRT] blz.2

Na de verkiezingen voor uw Tweede Kamer in 2023 is bijna de helft van alle leden uit uw Kamer verdwenen. Ongetwijfeld om vele persoonlijke en maatschappelijke redenen. Het historisch besef omtrent het wettelijk kader voor het landsbestuur heeft hier pertinent onder te lijden!
Bij de provincies en de gemeenten beëindigen bestuurders regelmatig vroegtijdig hun taak. Leden voor de Provinciale Staten en de Gemeenteraden zijn de laatste jaren steeds moeilijker tot deelname te bewegen of verlaten vaak vermoeid en gedesillusioneerd vroegtijdig hun stoel.
Samengevat: de politieke democratie voldoet niet tot algehele tevredenheid van de deelnemers en zeker ook niet volgens de kiezers.
Als bij de laatst gehouden gemeenteraadsverkiezingen nog nauwelijks tot niet 50% naar de stembus gaat, signaleert de bevolking ernstige tekortkomingen van het systeem.
Het is uw plicht beschreven trend ten spoedigste en goed te keren.

1. In 2002verscheen een nieuwe gemeentewet: het bestaande monistische systeem voor de politieke partijen werd gewijzigd in een dualistisch systeem.
   Beleid en Bestuur werden gedachte gescheiden systemen.
   Wethouders waren vanaf maart 2002 geen lid meer van de raad, de raad kreeg een griffier als assistent en de Burgemeester bleef in feite voorzitter van zowel de raad als van het college. Een lid van de raad werd als waarnemend-voorzitter door de raad benoemd om de burgemeester te vervangen als onderwerpen uit zijn/haar portefeuille in de raad aan de orde zouden zijn. De raad kreeg de wettelijke taak een raadswerkprogramma op te stellen. Vakwethouders benoemen werd mogelijk.
   Inmiddels zijn we ruim 20 jaar verder in de tijd: de gemeentewet 2002 heeft in het functioneren ernstige gebreken, structurele weeffouten, getoond. Het dualisme is in het gehele land nauwelijks tot niet tot stand gekomen.
   De waardering voor de politiek is tot een dieptepunt gedaald, de verkiezingen haalden meermalen nauwelijks de 50 % en het democratisch niveau van het land kwam regelmatig ernstig in gevaar.
   Het is aan uw Tweede kamer, in 2023 hernieuwd gekozen en van menig nieuw lid voorzien, in de komende functionele periode te signaleren weeffouten in de gemeentewet 2002, te herstellen.
   Wij noemen enkele essentiële onderwerpen voor herziening.
   a. De raad behoeft een eigen onafhankelijke voorzitter.
   Deze functionaris wordt, evenals de Burgemeester, via sollicitatie voor een periode van 6 jaar benoemd. Herverkiezing is mogelijk.
   Deze functionaris assisteert de raad bij het samenstellen van het beleid, bij controle van de budgetten en bij de controle van het bestuur. Deze functionaris m/v is de sturende kracht van het corps griffie. Hij/zij is tevens intermediair in participatie trajecten.

Stichting De Rechte Tafel [DRT]
Secretariaat: H. Andriessenlaan 37, 2132 KG Hoofddorp. Tel. 0651074911
KvK Amsterdam nr. 51939932.

b. De behulpzame beleid samenstellende ambtenaren [van de afdelingen economie, financiën, sociale zaken en ruimtelijke ordening] behoren te functioneren onder het gezag van de raad en haar onafhankelijke voorzitter, mede ondersteunt door de griffie.
De uitvoerende ambtenaren zijn in functie van het bestuur, het college van B&W.

c. De wetswijziging tot instellen van de groepen functionerende ambtenaren is een must tot een wettelijke bepalingen ter realisering van een werkbare duale bestuursvorm in de gemeente.
De DRT pretendeert met het beschreven bovenstaande geenszins het ei van Columbus te hebben gevonden: uw wetgevende bevoegdheid moet tot meer democratische relaties leiden.

Wil Nederland en haar democratische rechtsstaat in mentaliteit en bij verkiezingen niet nader haar wezenlijke kenmerken verliezen, dan zult u de voorwaarden tot herstel en opwaardering ten spoedigste ter hand moeten nemen, te beginnen met het verbeteren van de bestaande wettelijke bepalingen voor het formeren van het beleid en het bestuur van de vertegenwoordigende organen.
In onze ogen moet hiertoe een meer horizontaal systeem gaan ontstaan:

a. Het Rijk is bepalend voor wetgeving en de financiën.
b. De provincies zijn de toezichthoudende organisaties met bepalingsmacht.
c. De gemeenten zijn de concreet uitvoerende overheden voor het hun aangewezen grondgebied en de bevolking.

Het is aan uw wetgever om ten spoedigste en voor een optimale toekomst de wettelijke kaders te formuleren die het gehele functioneren van het totale overheidsorgaan voor de komende decennia kan realiseren.
De door ons beschreven uitgangspunten moge daarbij voor U als leidraad gelden.

Namens de Stichting DRT,

Th. Hoeke, voorzitter.

Drs. P.J. van der Jagt, secretaris.

AFSCHRIFT AAN DE GEMEENTE HAARLEMMERMEER: RAAD EN COLLEGE, ALSMEDE AAN DE PROVINCIE NOORD-HOLLAND: PROVINCIALE EN GEDEPUTEERDE STATEN.

Stichting De Rechte Tafel [DRT]
Secretariaat: H. Andriessenlaan 37, 2132 KG Hoofddorp. Tel. 0651074911
KvK Amsterdam nr. 51939932.

metropool
regioamsterdam

Maandelijks MRA Raads- en Statenleden Bericht (editie 83 - 11 juni 2024)

Geachte Raadsleden en Statenleden in de Metropoolregio Amsterdam,

Met deze maandelijkse brief informeren wij u in het kort over actuele ontwikkelingen in de samenwerking binnen de MRA. Dit maandelijkse MRA Raads- en Statenleden Bericht wordt ook gearchiveerd op de MRA-website.

Nieuws uit de Metropoolregio Amsterdam

- Bezoek de stand van de MRA op Provada op 11, 12 en 13 juni
- College Wijdemeren wil fusie met Hilversum
- Podcast Ruimte: Zoeken naar leefbare balans tussen wonen, werken en leven
- TNO: Goede samenwerking gemeenten en corporaties versnelt woningverduurzaming in de MRA
- CBS: brede welvaart Nederland een na hoogste van de EU
- De campus als vliegwiel voor stedelijke ontwikkeling
- Metropoolregio Amsterdam partner van jubileumjaar Amsterdam 750
- Europees klimaatdebat: Laat industriepolitiek en regionale klimaatambities beter sporen
- Podcast Arbeidsmarkt: Puzzelstukken liggen klaar, maar puzzel is nog niet opgelost
- Oproep van brede coalitie bedrijfsleven en organisaties aan nieuwe kabinet: 'Verleng de Noord-Zuidlijn'

Presentatie Economische Verkenningen MRA (EVMRA) op dinsdag 9 juli 2024

Op dinsdag 9 juli worden de 'Economische Verkenningen van de Metropoolregio Amsterdam (EVMRA) 2024' gepresenteerd. Het programma en de aanmeld-mogelijkheid vindt u op de speciale website: https://evmra.evenementenorganisatie-amsterdam.nl/

Deze presentatie is op dinsdag 9 juli 2024 (aanvang 16.00 uur) in de Openbare Bibliotheek (OBA) Oosterdok, Oosterdokskade 143 in Amsterdam.

Twee nieuwe podcasts: arbeidsmarkt en ruimte

- **Arbeidsmarkt: Puzzelstukken liggen klaar, maar puzzel is nog niet opgelost**

De eerste nieuwe podcast over arbeidsmarkt is getiteld: Puzzelstukken liggen klaar, maar puzzel is nog niet opgelost. De MRA-bestuurders Floor Gordon (wethouder

Termini 179
1025 XM Amsterdam
info@metropoolregioamsterdam.nl
www.metropoolregioamsterdam.nl

Amstelveen en lid van het platform Ruimte) en Chris Jansen (gedeputeerde provincie Flevoland en lid van het platform Economie) spreken over de noodzaak van een goed werkende arbeidsmarkt. Wat voor economie willen we? Hoe zorgen we voor genoeg en de juiste arbeidskrachten en onderwijs? En hoe combineren we functies, zodat er ruimte is voor wonen, werken, recreatie en de energietransitie?

- **Ruimte: Zoeken naar leefbare balans tussen wonen, werken en leven**

De tweede nieuwe podcast en de laatste in de periode van 'wensen en opvattingen' gaat over de schaarste en keuzes van ruimte, getiteld: Zoeken naar leefbare balans tussen wonen, werken en leven. In een driegesprek met Angelique Bootsman, wethouder Edam-Volendam en lid van het platform Economie, Jurgen Nobel, wethouder Haarlemmermeer en lid van het platform Ruimte, en Ron Suanet, wethouder Heemskerk en lid van het platform Mobiliteit, praten zij over een groeiende economie in een leefbare, duurzame en goede bereikbare regio, terwijl ruimte schaarser en schaarser wordt. Dat vraagt om goede MRA-samenwerking en afspraken. Welke keuzen liggen dan voor?

Tijdens de periode van 'wensen en opvattingen' van de 80%-versie van de MRA Agenda zijn vier podcasts in de serie Metropoolregio Actueel gepubliceerd over onderwerpen die alle bestuurlijke platforms Economie, Ruimte en Mobiliteit aangaan. Eerst een podcast over de publicatie en het belang van de 80%-versie en daarna de onderwerpen energie, water, arbeidsmarkt en ruimte.

Beluister de eerdere podcasts van Metropoolregio Actueel

De reeks podcasts van de serie Metropoolregio Actueel staat in het teken van de totstandkoming van de nieuwe MRA Agenda. In de periode tot de 80%-versie is ingezoomd op onderwerpen die spelen in de deelregio'en de MRA gezamenlijk. Deze podcasts zijn allemaal te beluisteren via Spotify:

- Openbaar vervoer-transitie
- Bedrijventerreinen
- Duurzaam & Circulair
- Houtbouw
- Gezondheid in de MRA
- Toerisme
- Water (te veel, te weinig en verzilting)
- Huisvesting Aandachtsgroepen
- Energie-armoede en -rechtvaardigheid
- Toekomstbestendig bouwen
- Brede welvaart

De podcasts duren elk circa een half uur. Wanneer u zich abonneert op de reeks in Spotify wordt u automatisch geïnformeerd over een volgende uitzending.

Herinnering: Kijkje in de keuken van de wereld van circulair textiel
Eerder heeft u via uw griffier al een uitnodiging ontvangen voor een bezoek op vrijdagmiddag 28 juni aan drie circulaire textielondernemers: Makers Unite, de Fibresort en Denim City. Door deze bezoeken met een bus wordt het verhaal verteld van de regionale inzet op het gebied van circulair textiel. De ondernemers vertegenwoordigen verschillende schakels in de textielketen in onze regio en dragen met innovatie bij aan het verduurzamen van de textielketen.

De zogenoemde 'ketendag circulair textiel' is op vrijdag 28 juni, van 13:00 uur tot 17:00 uur. We starten om 13.00 uur met een toelichting op de MRA-aanpak bij Makers Unite aan de Krelis Louwenstraat 3 in Amsterdam. Daarna worden de deelnemers met een bus langs de andere ondernemers gebracht. We zijn om 17:00 uur terug op de startlocatie. U kunt zich aanmelden door een e-mail te stuen naar info@metropoolregioamsterdam.nl

Herinnering: Wensen en opvattingen over 80%-versie MRA Agenda tot 28 juni
De 'wensen en opvattingen' over de 80%-versie van de MRA Agenda van college, gemeenteraden en Provinciale Staten kunnen tot en met 28 juni a.s. worden ingediend. Op de MRA-website treft u deze 80%-versie van de MRA Agenda.

Agenda's en verslagen Bestuur, Algemene Vergadering, Raadtafel en Platforms
Alle informatie, agenda's en stukken van het MRA Bestuur, MRA Raadtafel, MRA Algemene Vergadering, en de platforms Economie, Ruimte en Mobiliteit kunt u vinden op de website van de MRA. Hieronder staan de data van de eerstvolgende Raadtafel en Algemene Vergadering:

Publicatie agenda/bijlagen	*MRA Raadtafel*	*MRA AV*
6 sep 2024 (Raadtafel)	wo 18 sep 2024 19.30 uur	11 okt 2024 10.00 uur

Eén pagina voor Jaarplanning, Termijnagenda, Voortgangsnota en proces nieuwe MRA Agenda
Op de website van de MRA is een speciale pagina gemaakt met daarop de meest actuele Jaarplanning 2024, de Termijnagenda en het proces van de nieuwe MRA Agenda. Op de Jaarplanning treft u alle MRA-overleggen, waaronder alle bijeenkomsten van het Bestuur, de Algemene Vergadering, de Raadtafel en de bestuurlijke platforms.

Het eerstvolgende Bericht aan raden en Staten wordt eind van de volgende maand naar alle griffiers verzonden.

Middels deze brief hopen wij u voor dit moment voldoende te hebben geïnformeerd. Voor vragen of opmerkingen ben ik altijd bereikbaar.

Met vriendelijke groet,

Emiel Reiding
Directeur Metropoolregio Amsterdam
e.reiding@metropoolregioamsterdam.nl
06 - 39 36 20 77

*) De 33 deelnemers van de MRA zijn de gemeenten Aalsmeer, Amstelveen, Diemen, Haarlemmermeer, Ouder-Amstel, Uithoorn, Amsterdam, Almere, Lelystad, Blaricum, Gooise Meren, Hilversum, Huizen, Laren, Wijdemeren, Beverwijk, Heemskerk, Uitgeest, Velsen, Edam-Volendam, Landsmeer, Oostzaan, Purmerend, Waterland, Wormerland, Zaanstad, Bloemendaal, Haarlem, Heemstede, Zandvoort, de provincies Noord-Holland en Flevoland, en de Vervoerregio Amsterdam.
**) De 7 deelregio's zijn: Almere-Lelystad, Amstelland-Meerlanden, Amsterdam, Gooi en Vechtstreek, IJmond, Zaanstreek-Waterland en Zuid-Kennemerland.

Dit digitale 'MRA Raads- en Statenleden Bericht' verschijnt maandelijks, met uitzondering van de zomermaanden.

Provincie Noord-Holland

Commissie Bestuur

Dossiernummer	15521
Extern Zaak ID	1117618
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	24 juni 2024
Agendapunt	15.a
Titel	Economie: Monitor Detailhandel Noord-Holland 2023-2024 (C-agenda Cie Bestuur 26 juni 2024)
Organisatieonderdeel	BEL/DE

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Bestuur	**24 juni 2024**

Toelichting

De Monitor Detailhandel Noord-Holland is een jaarlijkse analyse van ontwikkelingen in de detailhandel, aangevuld met actuele data over gemeentelijke plannen. Het rapport geeft informatie over de feitelijke ontwikkelingen in de werkgelegenheid, vloeroppervlakte, leegstand, toekomstbestendigheid en energielabels van winkelgebieden. In 2023-2024 is sprake van gelijkblijvende werkgelegenheid, licht oplopende winkelleegstand, en verdere afname van winkelvloeroppervlakte en plannen voor nieuwe winkelgebieden.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier a.i. dhr. M.J.E.M van Dam
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
M. van Wijk
BEL/DE

Telefoonnummer +31235144268
wijkm@noord-holland.nl

Verzenddatum
22 MEI 2024

Kenmerk
1117618/2245714

Uw kenmerk

Betreft: Monitor Detailhandel Noord-Holland 2023-2024

Geachte leden,

Graag informeren wij u over het volgende onderwerp:
Monitor Detailhandel Noord-Holland 2023-2024

Met het coalitieakkoord 'Verbindend Vooruit' (2023-2027) zetten wij in op een krachtige en toekomstbestendige economie en investeren we in goede voorzieningen op het platteland en in de steden. Detailhandel voorzieningen zijn belangrijk voor het economisch functioneren en de leefbaarheid van de centra van dorpen en steden. Naast horeca, cultuur en dienstverlening (zoals kappers en schoenmakers) is een goed, toekomstbestendig en duurzaam winkelaanbod belangrijk voor het functioneren van de centra in onze provincie.

Doel van de monitor

Kennisontwikkeling en informatievoorziening zijn belangrijke onderdelen van het provinciaal detailhandelsbeleid. Daarom brengen wij jaarlijks de Monitor Detailhandel Noord-Holland uit. De actuele informatie in de monitor is relevant voor ambtenaren, bestuurders en de vastgoedsector in Noord-Holland. De detailhandelsmonitor speelt een belangrijke rol als onderbouwing voor lokale en regionale detailhandelsvisies, maar ook voor een deskundige advisering over nieuwe plannen in de adviescommissie detailhandel. De monitor is een jaarlijkse aanvulling op het meerjarige koopstromen- en marktruimteonderzoek.

De detailhandelsmonitor bevat belangrijke informatie over feitelijke ontwikkelingen als input voor beleid, maar bevat géén conclusies over aanpassing of wijziging van het provinciaal beleid.

De detailhandelsmonitor is gebaseerd op zowel landelijke databronnen als op informatie geleverd door gemeenten. Het rapport geeft informatie over de ontwikkelingen in de werkgelegenheid,

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

winkelvloeroppervlakte, leegstand en de toekomstbestendigheid van winkelgebieden, aangevuld met enquête-data over nieuwe detailhandelsplannen. In de monitor gebruiken wij de gegevens uit het verleden om toekomstige trends in te kunnen schatten. Het is ook een instrument om de verhouding tussen vraag en aanbod in de detailhandel in beeld te brengen.

Belangrijkste uitkomsten 2023-2024

De detailhandelsstructuur in Noord-Holland lijkt een nieuwe fase in te gaan na herstel van de gevolgen van de coronapandemie. De coronasteun van de overheid is effectief gebleken, maar ondernemers moeten ook steun terugbetalen. Daarbij zien we dat vergrijzing een rol speelt: ondernemers hebben moeite om opvolgers en personeel te vinden. Hierdoor verwachten we dat de markt verder gaat veranderen.

De werkgelegenheid in de detailhandel blijft stabiel met bijna 155.000 banen. Dat komt overeen met 8,8% van de totale werkgelegenheid in Noord-Holland. Tussen april 2022 en april 2023 groeide het totaal aantal banen in de detailhandel met slechts honderdtachtig. Dat is minder dan de gemiddelde banengroei in Noord-Holland. Er is alleen groei bij postorder- en internetverkoop, zoals boodschappenbezorging. Het aandeel kleine banen (minder dan 12 uur per week) lijkt na een daling door onder meer zelfscankassa's nu gestabiliseerd.

Het aantal winkels in Noord-Holland daalt verder tot 14.706, exclusief de 1.804 leegstaande verkooppunten. Dit is een daling van driehonderd winkels ten opzichte van 2023. In de kleinste kernen van Noord-Holland is het aantal (mini)supermarkten als basisvoorziening stabiel.

De winkelvloeroppervlakte is gedaald tot in totaal 4,16 miljoen m². De leegstand in winkelvloeroppervlakte is licht toegenomen tot 5% en behoort daarmee tot de laagste in Nederland. Er is weinig veranderd in de branchering en de winkelgebieden met hoge leegstand (relatief veel winkelpassages) ten opzichte van eerdere jaren. Perifere detailhandelslocaties behoren inmiddels tot de grootste winkelgebieden en kennen gemiddeld de laagste leegstand in Noord-Holland. Het aantal winkels in binnensteden neemt juist duidelijk af en leidt tot meer menging met horeca en dienstverlening en transformatie. In recent onderzoek naar vijf grote binnensteden in Nederland blijkt 9,4% van de in de afgelopen twintig jaar onttrokken panden omgezet naar woningen.

De toekomstbestendigheid van winkelgebieden in Noord-Holland wordt berekend met risico's van winkelsluiting, bevolkingsgroei en duurzaamheid op basis van energielabels. De kans op gedwongen winkelsluiting in de winkelcentra is ongeveer gelijk gebleven in 2024.

Dit jaar is voor de tweede keer op rij duurzaamheid op basis van energielabels voor alle winkels in beeld gebracht. Dit maakt een vergelijking mogelijk. Zes op de tien winkelpanden heeft nog géén

label. 82,3% van de winkels mét energielabel heeft een A-, B- of C-label. In de oude binnensteden en verouderde wijkcentra zijn nog veel winkels te vinden met een hoog gas- en stroomverbruik. Duurzame Noord-Hollandse winkelstraten zijn vaak nieuwere centra zoals Villa Arena in Amsterdam, Grote Beer in Hoorn, De Symfonie in Nieuw-Vennep, Plaza West in Haarlem en Marktplein in Broek op Langedijk.

Om te kunnen beoordelen of de toekomstige detailhandelsmarkt in evenwicht is, wordt de marktruimte vergeleken met de plancapaciteit voor nieuwe winkels. Op basis van meerjarige berekening is er behoefte aan 100.000 vierkante meter nieuwe winkels voor Noord-Holland. De plannen voor nieuwe detailhandel van gemeenten dalen verder tot 346.000 vierkante meter. Dit zijn zowel harde als zachte plannen van gemeenten. Naast deze plancapaciteit is er ook nog de tot 328.000 vierkante meter opgelopen leegstand. Hierdoor blijft de balans tussen vraag en totale aanbod ongeveer gelijk ten opzichte van vorig jaar.

Tot slot

Naast het verstrekken van deze beleidsinformatie helpt de provincie bij de regionale afstemming van plannen, visievorming, samenwerking en verduurzaming van winkelgebieden, bijvoorbeeld via de ondersteuning toekomstgerichte werklocaties (OTW).

Deze regeling en de Monitor Detailhandel Provincie Noord-Holland 2023-2024 zijn ook online te vinden op https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Economie_Werk/Detailhandel. Hier is ook een link opgenomen naar het dashboard, dat per gemeente en winkelgebied inzicht geeft in de meest actuele ontwikkelingen.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

plv.

provinciesecretaris
H.J. Schartman

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

1 bijlage

Monitor Detailhandel Noord-Holland 2023-2024

Monitor Detailhandel Noord-Holland 2023-2024

Noord-Hollandse Winkelgebieden in cijfers

april 2024

ECONOMIE

Inhoud

3 | **Voorwoord**

4 | **Samenvatting**

6 | 1 **Inleiding**
6 Coalitieakkoord 'Verbindend Vooruit' (2023-2027)
6 Strategisch Beleidskader Economie
6 Detailhandelsbeleid provincie Noord-Holland
7 Leeswijzer

9 | 2 **Werkgelegenheid**
9 Verdeling banen
10 Ontwikkeling banen
11 Aandeel banen postorder- en internetbedrijven
12 Aandeel grote en kleine banen
13 Aantal banen per 1.000 vierkante meter

15 | 3 **Aanbod en leegstand**
15 Ontwikkeling winkelaanbod – verkooppunten
17 Ontwikkeling winkelaanbod – winkelvloeroppervlakte
19 Ontwikkeling winkelaanbod – leegstand
20 Ontwikkeling leegstand per deelregio
21 Ontwikkeling leegstand per gemeente
22 Branchering per deelregio
25 De winkelgebieden groter dan 15.000 m²
26 De winkelgebieden kleiner dan 15.000 m²
27 Typering winkelgebieden Noord-Holland
30 Voorzieningen en leefbaarheid kleine kernen Noord-Holland
30 Filialisering winkelgebieden
30 Hoe is de filialisering in Noord-Holland?

32 | 4 **Toekomstbestendigheid en duurzaamheid**
32 Retail Risk Index
33 Retail Risk Index in perspectief
34 Toekomstbestendige winkelcentra
35 Winkelgebieden met een hoge risico index
36 Bevolking
36 Bevolkingsprognose
38 Energielabels
38 A-, B-, C-, en D-energielabels
38 E-, F- en G-energielabels

43 | 5 **Plancapaciteit en marktruimte**
43 Plancapaciteit
45 Marktruimte
46 Adviescommissie Detailhandel

Voorwoord

Met het Coalitieakkoord 'Verbindend Vooruit' (2023-2027) zetten wij in op een krachtige en toekomstbestendige economie en investeren we in goede voorzieningen op het platteland en in de steden van Noord-Holland. De detailhandel is belangrijk voor het economisch functioneren en de leefbaarheid van dorpen en steden. Naast horeca, cultuur en dienstverlening (zoals kappers en schoenmakers) is een goed, toekomstbestendig en duurzaam winkelaanbod belangrijk.

Voor u ligt de negende Monitor Detailhandel Noord-Holland met de stand van zaken in de winkelgebieden per 1 januari 2024. Wij hebben de trends en ontwikkelingen in de detailhandel in kaart gebracht. Dit helpt onze gemeenten bij het opstellen van lokaal beleid. U kunt ook gebruikmaken van het online dashboard waarin u gedetailleerde informatie over de ontwikkelingen in de Noord-Hollandse winkelgebieden kunt terugvinden.

Uit deze monitor blijkt dat de detailhandelsmarkt na de coronapandemie structureel is veranderd. De leegstand is iets opgelopen en de werkgelegenheid is ongeveer gelijk gebleven. De coronasteun van de overheid is effectief gebleken en heeft naast tijdelijke financiële hulp tot transformatie geleid, maar ondernemers moeten ook steun terugbetalen. Tot slot zien we dat vergrijzing een rol speelt: ondernemers hebben moeite om opvolgers te vinden. Hierdoor verwachten we dat het aantal winkels blijft dalen.

Het verduurzamen van bedrijven is een belangrijk speerpunt in ons Coalitieakkoord. Dit jaar zijn energielabels van winkelpanden opnieuw in beeld gebracht. Daarmee kunnen we voor het eerst veranderingen in het aantal en het soort energielabels in beeld brengen. Er worden meer labels aangevraagd en de verwachting is dat op termijn ook landelijk een minimale energielabelverplichting komt. Zoals we kunnen zien in de kantorenmarkt helpt zo'n verplichting bij het verduurzamen van panden.

Naast het verstrekken van deze beleidsinformatie helpt de provincie u graag verder bij de regionale afstemming van plannen, visievorming, samenwerking en verduurzaming van winkelgebieden, bijvoorbeeld via onze ondersteuning toekomstgerichte werklocaties (OTW).

Esther Rommel, gedeputeerde Economie
Provincie Noord-Holland

Samenvatting

De detailhandelsstructuur in Noord-Holland lijkt een nieuwe fase in te gaan na herstel van de gevolgen van coronapandemie. Deze monitor beschrijft de ontwikkelingen in de detailhandel over 2023 in Noord- Holland.

De werkgelegenheid in de detailhandel blijft stabiel met bijna 155.000 banen. Tussen april 2022 en april 2023 groeide het totaal aantal banen in de detailhandel met slechts honderdtachtig banen. Dat is minder dan de gemiddelde banengroei in Noord-Holland. Er is alleen groei bij de verkooppunten postorder- en internetverkoop, zoals boodschappenbezorging. Het aandeel kleine banen is o.a. gestabiliseerd na de komst van zelfscankassa's.

Het aantal winkels in Noord-Holland daalt verder tot 14.706, exclusief de 1.804 leegstaande verkooppunten. In de kleinste kernen van Noord-Holland is het aantal (mini)supermarkten als basisvoorziening stabiel. Het aantal winkels in binnensteden neemt duidelijk af door transformatie, maar ook door meer menging met horeca en dienstverlening. De detailhandel heeft in totaal 4,16 miljoen m² winkelvloeroppervlakte. De leegstand in winkelvloeroppervlakte is licht toegenomen tot 5% en behoort daarmee tot de laagste in Nederland. Er is weinig veranderd in de branchering en de winkelgebieden met hoge leegstand ten opzichte van eerdere jaren. De kans dat een winkel gedwongen moet sluiten, is in Noord-Holland gelijk gebleven ten opzichte van 2023.

De toekomstbestendigheid van winkelgebieden in Noord-Holland wordt berekend op basis van risico's van winkelsluiting, verwachte bevolkingsgroei en duurzaamheid op basis van energielabels. De kans op gedwongen winkelsluiting in de winkelcentra is ongeveer gelijk gebleven in 2024. Dit jaar is voor de tweede keer op rij duurzaamheid op basis van energielabels voor alle winkels in beeld gebracht. Dit maakt een vergelijking mogelijk. Zes op de tien panden heeft nog geen label. 82,3% van de winkels met energielabel heeft een A, B of C-label. In de oude binnensteden en verouderde wijkcentra zijn nog veel winkels te vinden met een hoog gas- en stroomverbruik.

Om te kunnen beoordelen of de toekomstige detailhandelsmarkt in evenwicht is, wordt de marktruimte vergeleken met de plancapaciteit voor nieuwe winkels. De marktruimte is in 2023 geactualiseerd en komt in totaal op ruim 100.000 vierkante meter winkels voor Noord-Holland. De plancapaciteit daalt verder tot 346.000 vierkanter meter aan harde en zachte plannen. Daarbij opgeteld komt de gestegen leegstand van 328.000 vierkante meter leegstand. Hierdoor blijft het evenwicht ongeveer gelijk. Amsterdam heeft verreweg de meeste plannen, maar kent ook de meeste marktvraag en naar boven bijgestelde bevolkingsgroei.

		2022-2023	2023-2024
Werkgelegenheid	Totaal aantal banen	154.570	**154.750**
	Aandeel postorder/internet banen	16%	**17%**
	Aandeel banen per 1.000 m² wvo	36	**37**
Winkelaanbod	Aantal verkooppunten (vkp)	15.010	**14.706**
	Winkelvloeroppervlakte (wvo)	4,22 mln m²	**4,16 mln m²**
	Leegstand (wvo)	4,7%	**5,0%**
	Leegstand (vkp)	5,5%	**5,8%**
	Filialiseringsgraad	22,3%	**22,4%**
Toekomstbestendigheid	Retail Risk Index (RRI)		**Gelijk**
	Winkels met energielabel		**38,5%**
	Winkels met energielabel A-C	78,4%	**83,3%**
Plancapaciteit	Plancapaciteit gemeenten	370.000 m²	**346.000 m²**
	Plancapaciteit leegstand	293.000 m²	**328.000 m²**
	Markruimte	100.000 m²	**100.000 m²**

Aktie Sport
WE
1+1 GRATIS
Rabobank

1 Inleiding

De provincie Noord-Holland hecht belang aan het delen van informatie en kennis. In de sector is behoefte aan kennis over trends en ontwikkelingen en actuele data over plannen en de ontwikkeling van winkelmetrages. Daarom is in 2016 gestart met het jaarlijks opstellen van een detailhandelsmonitor. Voorliggende betreft de negende editie.

Coalitieakkoord 'Verbindend Vooruit' (2023-2027)

Het nieuwe coalitieakkoord gaat in op het voorzieningenniveau van de Noord-Hollandse gemeenten in het algemeen. Het college van GS zet in op een krachtige en toekomstbestendige economie en investeren in goede voorzieningen op het platteland en in de steden. In deze monitor wordt jaarlijks het minimale voorzieningenniveau op basis van supermarkten in kleine dorpen in beeld gebracht. Ook komt de kwaliteit van de winkelvoorzieningen uitgebreid aan bod.

Strategisch Beleidskader Economie

Het hoofddoel van het provinciaal economische beleid is het bevorderen van de welvaart en welzijn door het stimuleren van? een duurzame en ondernemende economie. Detailhandel is een sector met een grote economische betekenis, met name met betrekking tot werkgelegenheid en bedrijfsvestigingen. Bijna één op de elf banen is in de detailhandel. Daarnaast is detailhandel maatschappelijk van belang voor de leefbaarheid en vitaliteit van kernen.

Detailhandelsbeleid provincie Noord-Holland

De provincie Noord-Holland heeft beleid om de detailhandelsstructuur in Noord-Holland te versterken. De beleidsdoelen zijn vastgelegd in ons detailhandelsbeleid. Daarin is detailhandel niet uitsluitend een ruimte-vragende sector, maar wordt ook het maatschappelijke en economische belang van detailhandel onderkend. Hier staat de regionale afstemming centraal, met de provincie als regisseur en aanjager. Dit voornemen is omgezet in zes beleidsdoelen:

1. Prioriteit geven aan hoofdwinkelgebieden;
2. Voorkomen van extra leegstand;
3. Internet-afhaalpunten bij voorkeur situeren in bestaande winkelcentra;
4. Een vitale, dynamische en concurrerende detailhandelsstructuur, ruimte geven aan kwaliteit;
5. Primaire detailhandel bereikbaar op een aanvaardbare afstand;
6. Detailhandel die bijdraagt aan aantrekkelijke binnensteden.

De provincie heeft verschillende instrumenten om de detailhandelsstructuur in Noord-Holland te versterken. Onderdeel van de in het detailhandelsbeleid geformuleerde provinciale rol op het gebied van kennisdeling is een jaarlijkse detailhandelsmonitor om zo het evenwicht tussen vraag en aanbod in beeld te brengen. Deze actuele informatie is relevant als onderbouwing voor lokaal detailhandelsbeleid, regionale detailhandelsvisies maar ook voor een deskundige advisering van de Regionale Adviescommissie Detailhandel Noord-Holland. De detailhandelsmonitor is hierbij een jaarlijkse aanvulling op het minder frequent uitgevoerde Randstad Koopstromenonderzoek en marktruimteonderzoek. Het meest recente koopstromenonderzoek dateert van 2022 en biedt nieuwe inzichten in het winkelgedrag in Noord-Holland. Op basis van de monitor en het KSO is het nieuwe markruimteonderzoek in 2023 vastgesteld.

Leeswijzer

Deze Monitor Detailhandel betreft de situatie in 2023-2024 voor de provincie Noord-Holland op het gebied van werkgelegenheid (hoofdstuk 2), winkelaanbod en leegstand (hoofdstuk 3), toekomstbestendigheid en duurzaamheid (hoofdstuk 4) en marktruimte en plancapaciteit (hoofdstuk 5).

Peiljaar voor de werkgelegenheid is LISA 1 april 2023. Voor winkelaanbod en leegstand is data van Locatus afkomstig met het peilmoment op 1 januari 2024. De peildatum voor de Retail Risk Index van Locatus en de provinciale enquête planvoorraad- en transformatieplannen van gemeenten is februari 2024.

De resultaten worden gerapporteerd op het niveau van de deelregio's[1], gemeenten en winkelcentra, afhankelijk van het schaalniveau waarop de relevante ontwikkelingen zich voordoen. In een online dashboard zijn de onderzoeksgegevens op verschillende schaalniveaus (van provincie tot winkelgebieden) en in meest actuele vorm beschikbaar.

1) Regio's: Regio Noord-Holland Zuid: deelregio's Amstelland-Meerlanden, Amsterdam, Gooi en Vechtstreek, IJmond, Zaanstreek-Waterland en Zuid-Kennemerland. Regio Noord-Holland Noord: deelregio's Kop van Noord-Holland, Regio Alkmaar, West-Friesland

HEDONIS

2 Werkgelegenheid

De werkgelegenheid in de detailhandel blijft stabiel met bijna 155.000 banen. Tussen april 2022 en april 2023 groeide het totaal aantal banen in de detailhandel met slechts 180. Dat is minder dan de gemiddelde banengroei in Noord-Holland. Er is alleen groei bij de verkooppunten postorder- en internetverkoop, zoals boodschappenbezorging. Het aandeel kleine banen is gestabiliseerd na de komst van zelfscankassa's.

Verdeling banen

In april 2023 zijn er 1.759.010 banen[2] in Noord-Holland. Daarvan zijn 154.750 banen in de detailhandel. Dit betekent dat het aandeel banen in de detailhandel 8,8% (-0,1%) bedraagt van het totaal aantal banen in Noord-Holland. Een derde van het aantal werkzame personen in detailhandel (55.789) is gevestigd in Amsterdam. Figuur 2.1 geeft een verdeling van het totaal aantal banen in de detailhandel per deelregio.

Figuur 2.1 | Aantal banen detailhandel per deelregio

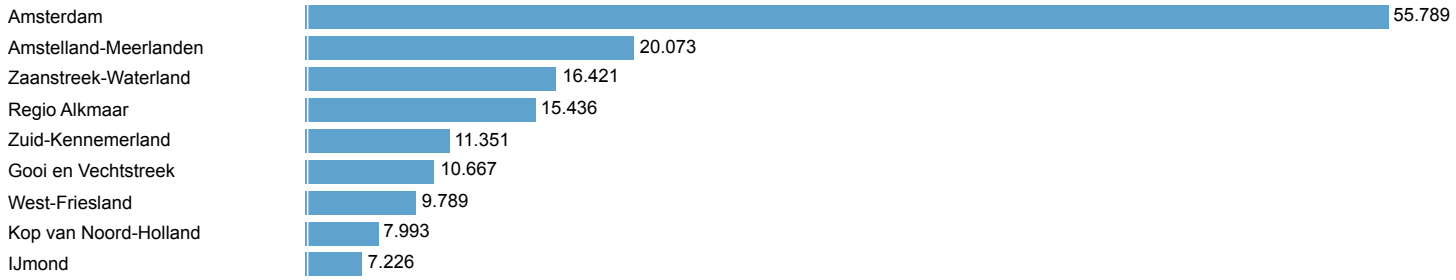

Bron: LISA 2023

2) Banen op basis van LISA definitie: persoon die betaalde activiteiten verricht op of vanuit de vestiging: meewerkende eigenaar (directie, bedrijfshoofd), meewerkend gezinslid, zelfstandige beroepsbeoefenaar en/of werknemer. Uitzendkrachten zijn werknemers en worden meegeteld in het totaal aantal werkzame personen.

Ontwikkeling banen

Tussen april 2022 en april 2023 groeide het aantal banen in de detailhandel gemiddeld met slechts 180 banen. Dat is minder dan de gemiddelde banengroei in Noord-Holland (2,2%). In figuur 2.2 is de ontwikkeling van het aantal banen in de detailhandel geïndexeerd weergegeven per deelregio. De werkgelegenheid is in 2023 stabiel in de meeste regio's. Afgelopen jaar nam het aantal detailhandel banen in Regio Alkmaar, Zuid-Kennemerland en Gooi en Vechtstreek licht af, in de andere regio's steeg het aantal banen licht.Er is in 2023 enig verschil in werkgelegenheidsontwikkeling detailhandel per gemeente. Een aantal gemeenten heeft ruim 100 banen meer, terwijl één gemeente er juist meer dan 100 verloor.

- Amsterdam +160
- Ouder-Amstel +130
- Amstelveen +120
- Zaanstad +110
- Alkmaar +110
- Haarlem +100
- Landsmeer -100
- Dijk en Waard -130

Een nadere beschouwing leert dat hieruit geen grote conclusies getrokken kan worden, omdat het deels om administratieve veranderingen gaat. Zo groeit het aantal banen administratief in Ouder-Amstel door de overname van een supermarkt. In Landsmeer is DEEN als formule opgehouden te bestaan en overgenomen door Albert Heijn. Die banen staan nog niet geregistreerd in Landsmeer. Deze overname in de supermarktbranche speelt overigens in meerdere gemeenten boven het Noordzeekanaal. De daling werkgelegenheid in Dijk en Waard komt grotendeels door het vertrek van een diervoedingsbedrijf naar Haarlemmermeer.

De sterke banengroei in Amstelveen komt deels door de komst van een bloemen-postorderbedrijf.

Figuur 2.2 | Ontwikkeling werkgelegenheid detailhandel 2022-2023

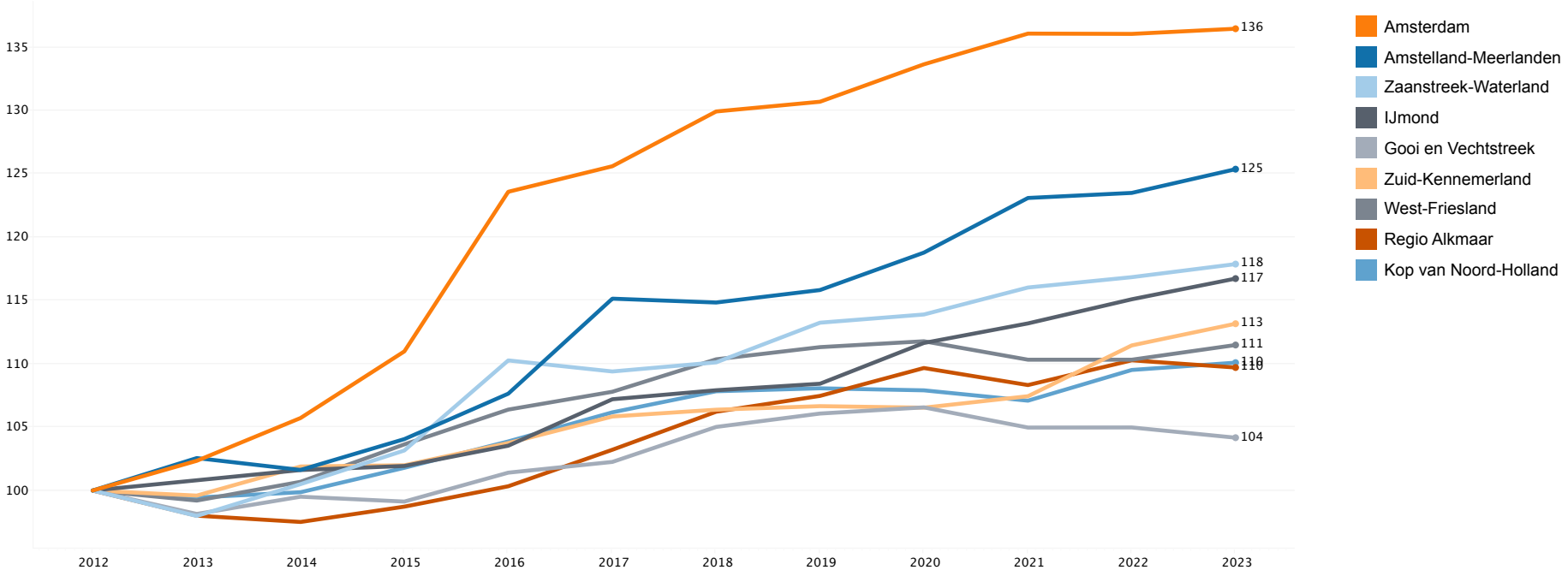

Bron: LISA 2012 - 2023

Aandeel banen postorder- en internetbedrijven

Internetaankopen worden steeds belangrijker voor de detailhandel. Het aandeel banen in de detailhandel bij postorder- en internetbedrijven[3] steeg tot 17% in 2023 (figuur 2.3). In Noord-Holland Noord groeit het aandeel banen bij postorder en internetbedrijven gestaag mee: 13%.

De groei van postorder- en internetbedrijven van 25.110 banen in 2022 tot 26.480 in 2023 (+370) zorgt opnieuw voor een belangrijk aandeel in de totale stijging van de werkgelegenheid in de detailhandel. Sterker, zonder groei van deze online winkels zou er sprake zijn van een krimp van het totaal aantal banen. In Zaanstad, Haarlem en Haarlemmermeer kwamen er meer dan 100 banen bij in online winkels. In Amsterdam zelfs 470. In Amsterdam werd in 2022-2023 de helft van die extra banen gerealiseerd door de komst van boodschappen flits-bezorgservices. Deze bedrijven zijn inmiddels ook weer deels vertrokken[4].

Figuur 2.3 | Aandeel banen in detailhandel via postorder en internet per jaar

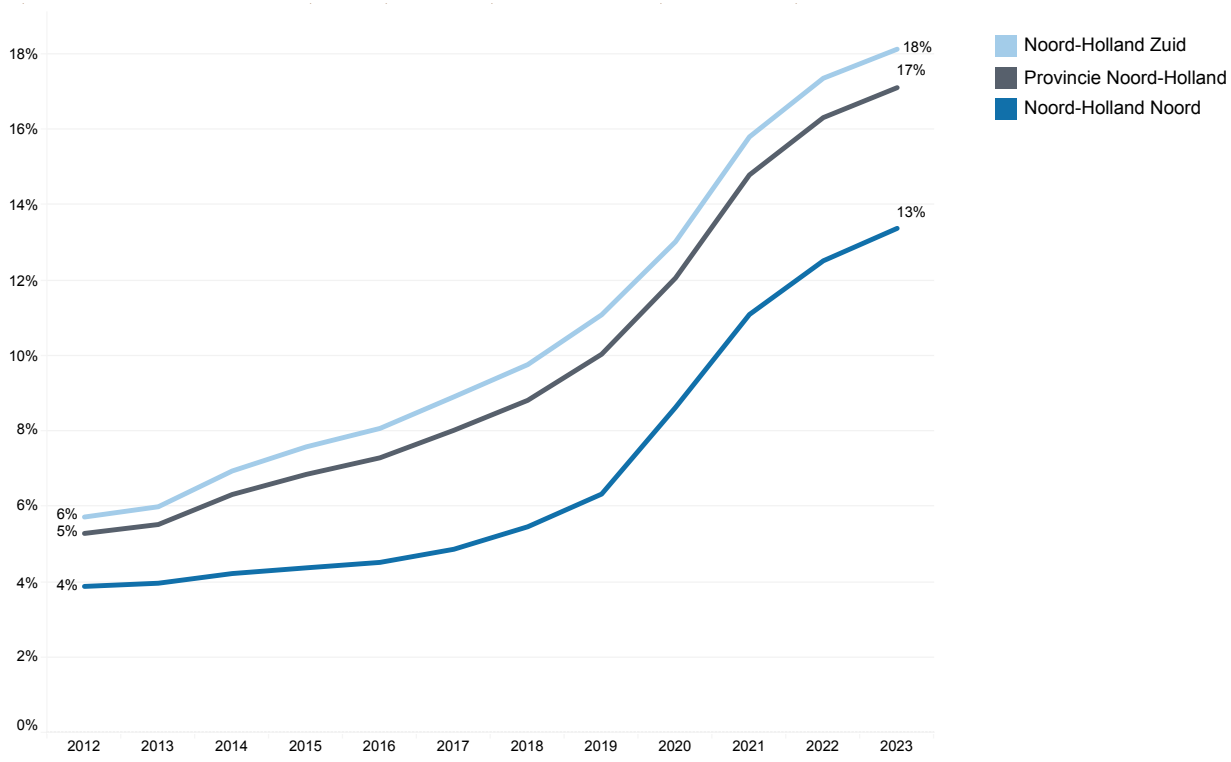

Bron: LISA 2012 - 2023

3) LISA SBI code 47.91
4) https://www.nhnieuws.nl/nieuws/313365/flitsbezorgers-verdwijnen-langzaam-uit-de-amsterdamse-binnenstad-de-urgentie-is-er-een-beetje-vanaf

Aandeel grote en kleine banen

Jarenlang groeide het aandeel parttimebanen in de detailhandel. Het gaat daarbij om kleine banen, minder dan 12 uur per week. In de provincie Noord-Holland is het aandeel parttimebanen gestegen tot bijna de helft in 2020. Het steeds groter wordend aandeel in parttimebanen was het gevolg van de flexibilisering van de arbeidsmarkt. In 2021 nam het aantal kleine banen juist af door de komst van zelfscankassa's en coronamaatregelen. Sommige regio's gaan daar mogelijk sneller in dan anderen, zoals figuur 2.4 laat zien. In Zuid-Kennemerland, Amsterdam en Amstelland-Meerlanden nam het aandeel kleine banen verder af tot iets meer dan een derde.

Figuur 2.4 | Ontwikkeling aandeel parttime banen in detailhandel (2012-2022)

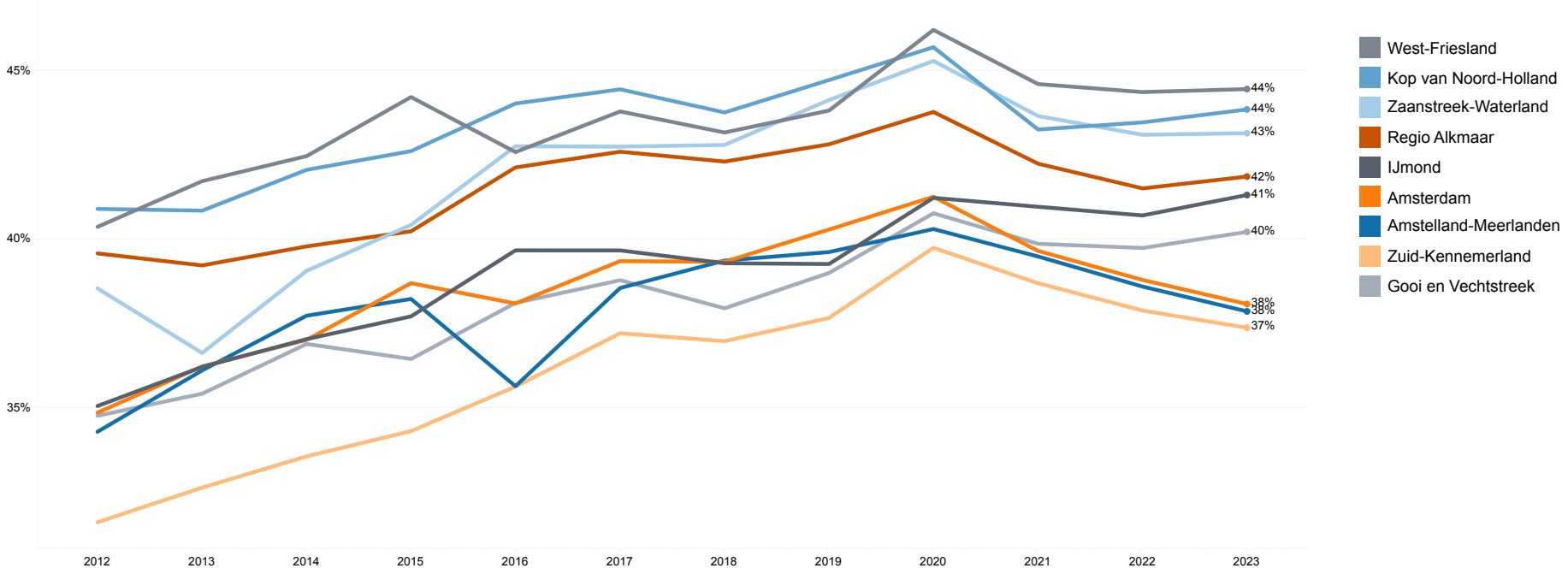

Bron: LISA 2012 - 2023

Aantal banen per 1.000 vierkante meter

Het aantal banen per 1.000 vierkante meter winkelvloeroppervlakte neemt gestaag toe. In een gemiddelde winkel van 1.000 m² is goed voor gemiddeld 37 banen in Noord-Holland; een stijging van 7 ten opzichte van een decennium eerder. Dit komt met name door toename groei aantal banen en een dalend aantal vierkante meters wvo (zie hoofdstuk 3).

Figuur 2.5 | Ontwikkeling gemiddeld aantal banen per 1.000m² winkelomvang

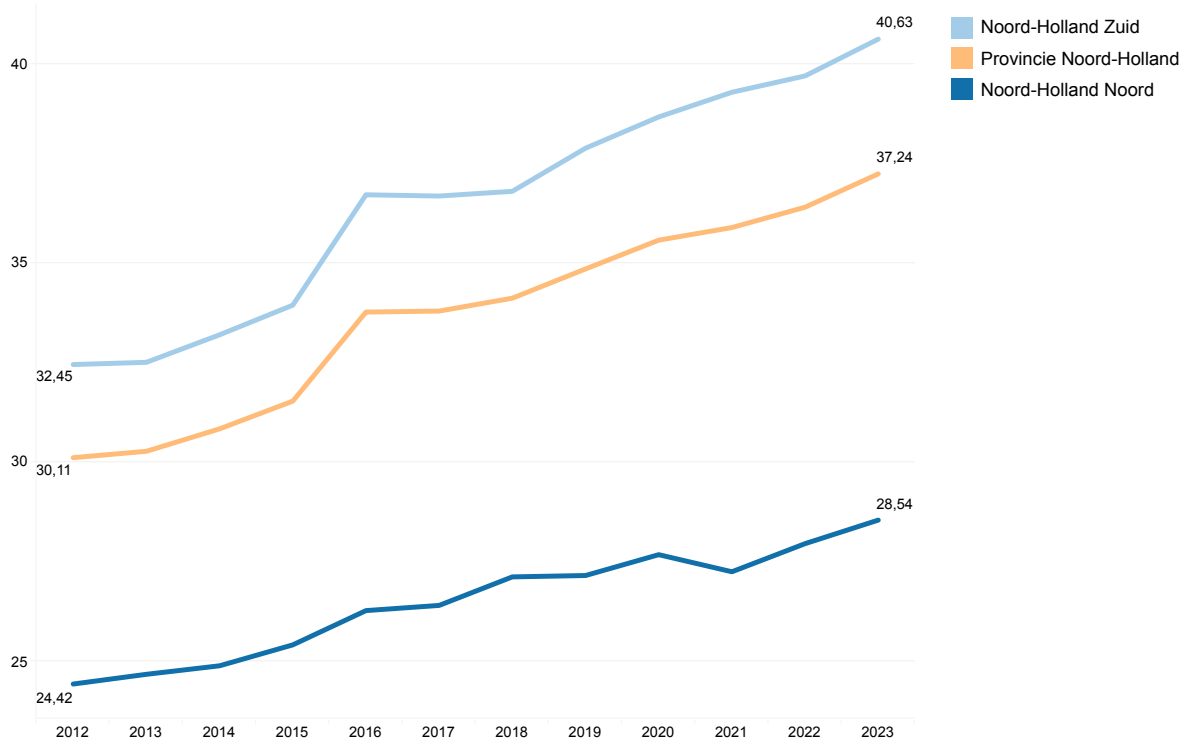

Bron: LISA 2012 - 2023, Locatus 2012 - 2023

JONGE
BOEREN
STOLWIJKER
* SUPER ROMIG
* VOL VAN SMAAK
* ZO VAN DE BOERDERIJ
PRONK'S KAAS

3 Aanbod en leegstand

Het aantal winkels in Noord-Holland daalt verder tot 14.706, exclusief de 1.804 leegstaande verkooppunten. In de kleinste kernen van Noord-Holland is het aantal (mini)supermarkten als basisvoorziening stabiel. Het aantal winkels in binnensteden neemt juist duidelijk af. De detailhandel heeft in totaal 4,16 miljoen m² winkelvloeroppervlakte. De leegstand in winkelvloeroppervlakte is licht toegenomen tot 5% en behoort daarmee tot de laagste in Nederland. Er is weinig veranderd in de branchering en de winkelgebieden met hoge leegstand ten opzichte van eerdere jaren.

Ontwikkeling winkelaanbod – verkooppunten

Het aantal winkels in Nederland daalt jarenlang gestaag (zie figuur 3.1). Noord-Holland volgt hierin een landelijke trend. In 2021 is de daling van het aantal verkooppunten door coronamaatregelen minder sterk. Na de coronamaatregelen, sinds 2022 neemt het winkelaanbod weer gestaag af.

Op 1 januari 2024 zijn er bijna 86.000 verkooppunten in Nederland. Dat is een afname van 14.000 ten opzichte van 2014. Eén op de zes winkels staat in Noord-Holland, met Amsterdam als belangrijke trekker voor dagjesmensen en toeristen. Noord-Holland kent op 1 januari 2024 in totaal 14.706 winkels, exclusief de 1.804 leegstaande verkooppunten. In 2023 waren er 15.012 verkooppunten voor winkels. In 2022 waren dit nog 15.205 verkooppunten, een jaar daarvoor waren er nog 15.397 verkooppunten. Dat is een sterkere daling dan eerder, van 1,3% naar 2%. Daarbij speelt personeelstekort, terugbetalen van coronasteun en vergrijzing, waardoor de verwachting is dat meer ondernemers hun winkel zullen sluiten.

Figuur 3.1 laat zien dat het aantal verkooppunten al sinds 2012 stabiel daalt. De verwachting is en blijft dat deze daling de komende jaren verder doorzet: minder, maar grotere winkels.

Figuur 3.1 | Ontwikkeling aantal verkooppunten (2012, index=100)

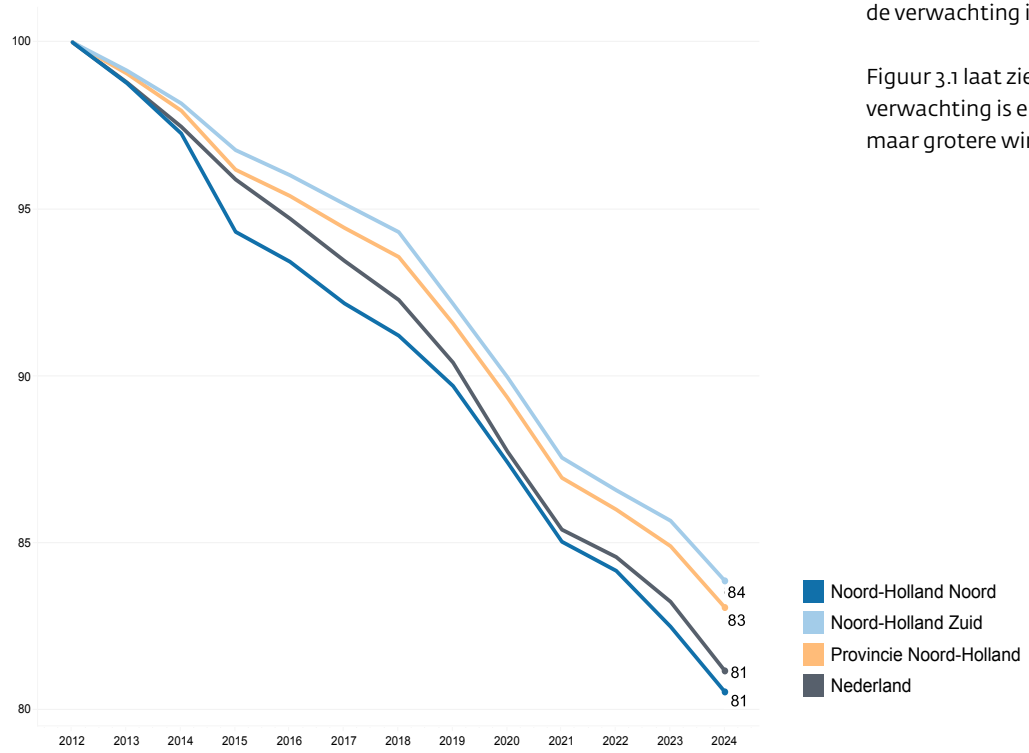

Figuur 3.2 laat de regionale verschillen zien in Noord-Holland in de ontwikkeling van het aantal winkelverkooppunten (exclusief leegstand). Die verschillen zijn in per 1 januari 2024 kleiner geworden. Amstelland-Meerlanden maakt een inhaalslag in de daling tot 1.280 winkels. Ook West-Friesland kent een forse daling. In Gooi en Vechtstreek verloopt de daling van het aantal winkels sinds 2021 juist minder snel.

Figuur 3.2 | Ontwikkeling aantal verkooppunten naar deelregio (2012, index=100)

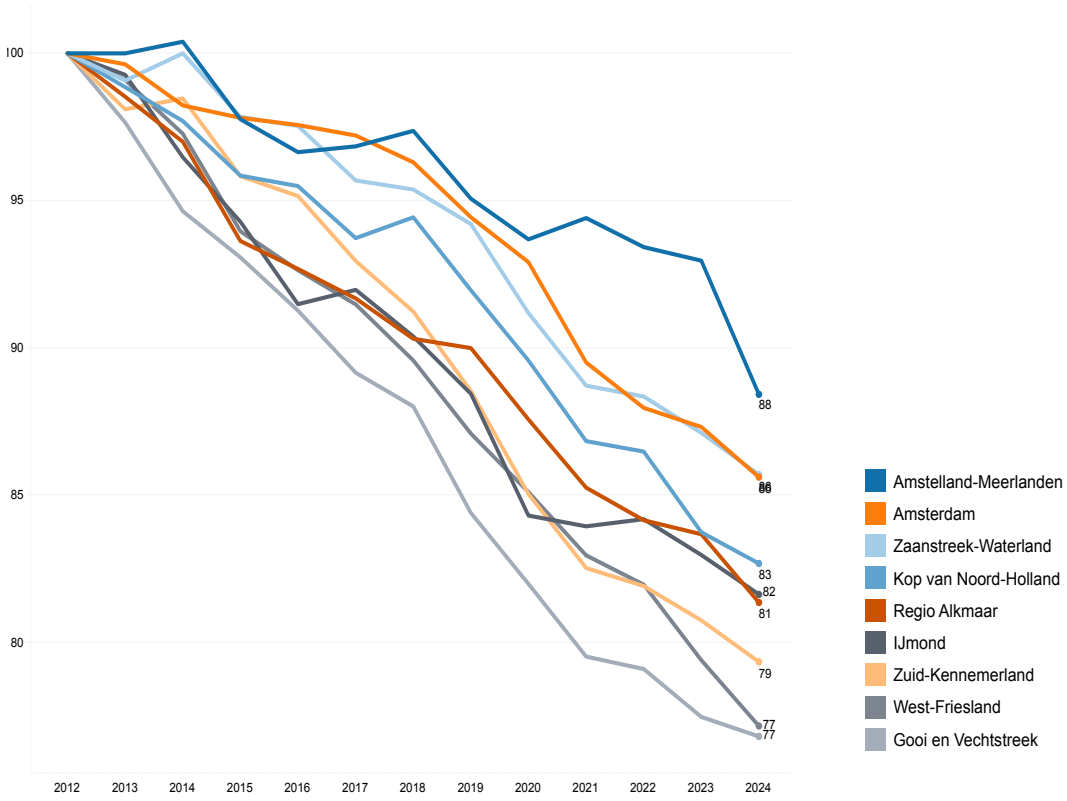

Ontwikkeling winkelaanbod – winkelvloeroppervlakte

In 2023 daalt het aantal vierkante meters winkelvloeroppervlakte (wvo) in Noord-Holland opnieuw, van 4,22 naar 4,16 miljoen m² (-1,4%, exclusief leegstand). Een kwart van het totale winkelaanbod (1,11 miljoen m²) is in Noord-Holland Noord. Landelijk neemt het aantal vierkante meters wvo ook weer af voor detailhandel. Veel van dezepanden worden ingevuld met horeca en dienstverlening. Op langere termijn loopt Noord-Holland hiermee meer in de pas met de nationale trend en heeft in 2024 zelfs minder winkelvloeroppervlakte dan in 2012.

Figuur 3.3 | Ontwikkeling winkelvloeroppervlakte (2012=100)

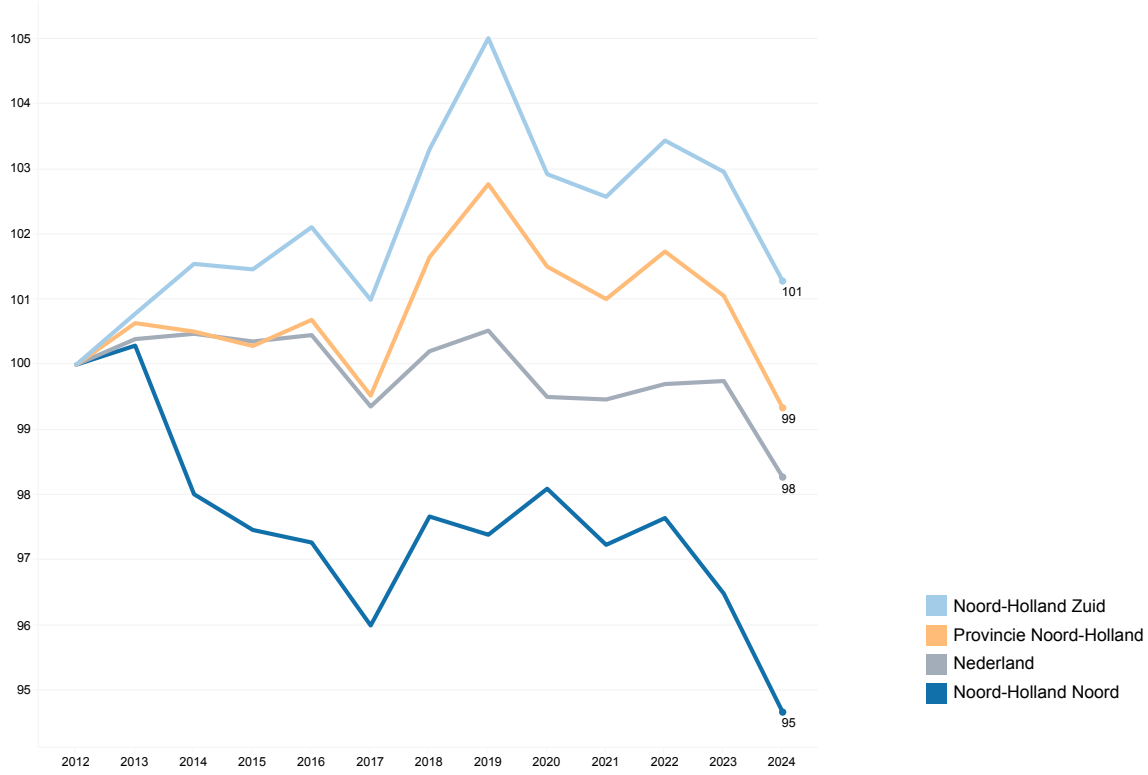

Indien we inzoomen op de deelregio's (figuur 3.4) dan zien we de krimp in winkelvloeroppervlakte in 2023 vooral Amstelland-Meerlanden (-4%) en West-Friesland (-3%). Op langere termijn valt vooral de krimp van het aantal vierkante meters in Gooi en Vechtstreek op, 9% kleiner dan 2012. Eén op de vier vierkante meters winkelvloeroppervlakte (1,09 mln m²) is in Amsterdam te vinden. Een kwart daarvan is het centrum van Amsterdam. De krimp van de Amsterdamse detailhandelsmarkt zet ook in 2022 door en zit op het niveau van 2016.

Figuur 3.4 | Ontwikkeling winkelvloeroppervlakte naar deelregio (2012=100)

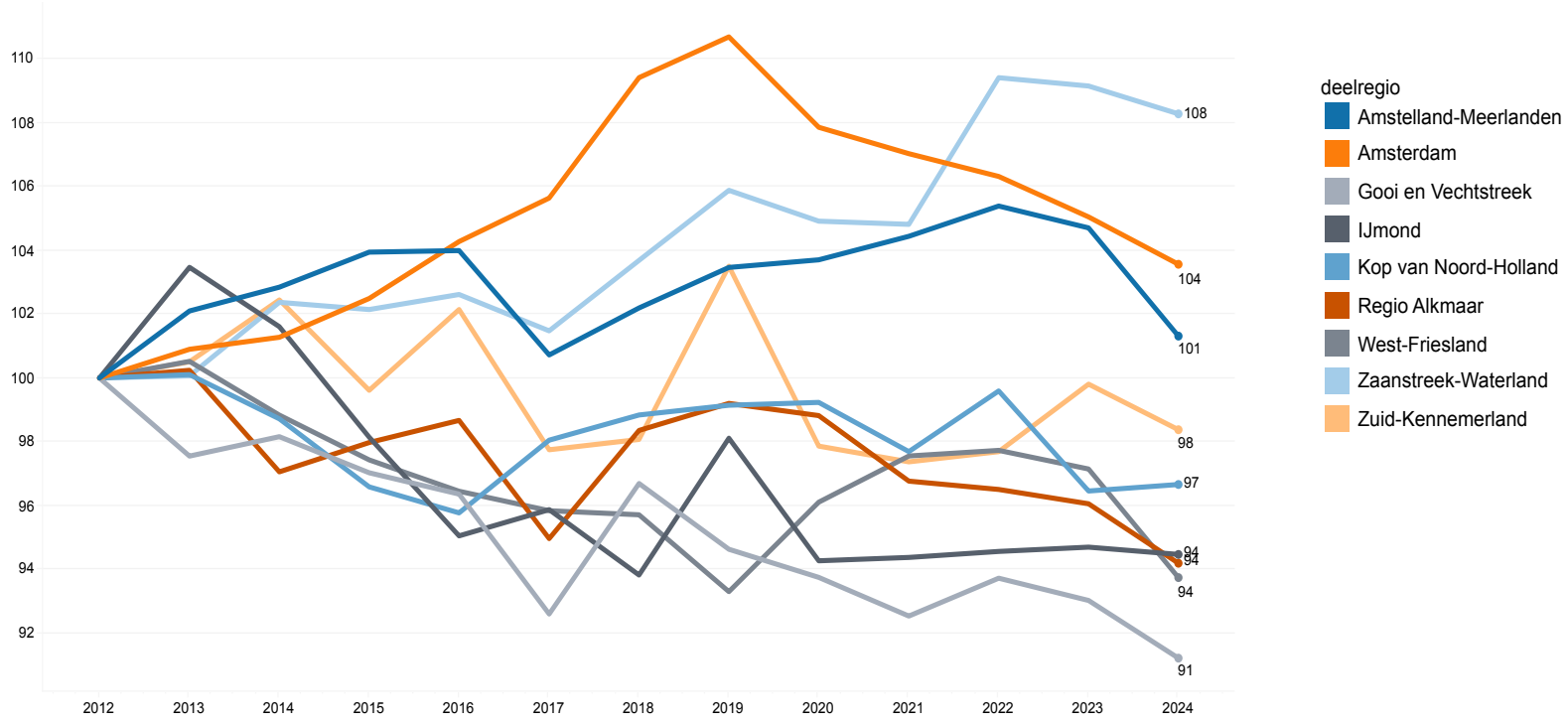

Bron: Locatus 2012 - 2024

Ontwikkeling winkelaanbod – leegstand

Voor leegstand worden twee soorten percentages gehanteerd: het meest gebruikte is leegstand in winkelvloeroppervlakte (m² wvo) en daarnaast het aantal leegstaande verkooppunten (vkp).[5]

Figuur 3.5 toont dat de leegstand in Noord-Holland het landelijke patroon volgt, maar gemiddeld lager ligt. Na jaren van daling van de leegstand is op 1 januari 2024 sprake van een toename. In 2024 komt de leegstand gemeten in verkooppunten uit op 5,8%. In winkelvloeroppervlakte gemeten is de leegstand 5%. Daarmee ligt de leegstand rond het gezonde frictieleegstandsniveau van 5%. De verwachting was de afgelopen jaren dat de leegstand zou oplopen door de gevolgen van COVID-19. De leegstand in detailhandel is echter afgenomen, waar deskundigen een stijging hadden verwacht.[6] Overheidssteun hielp ondernemers te overleven. Daarnaast vond ook geruisloze onttrekking door transformatie plaats. Mogelijk is de licht oplopende leegstand een laat gevolg van de afbouw van corona-steunmaatregelen.

Er is in Noord-Holland in totaal bijna 328.000 vierkante meter leegstand, een stijging van 35.000 ten opzichte van 1 januari 2023. Daarvan staat een derde (131.000 vierkante meter) nog minder dan een jaar leeg (aanvangs- of frictieleegstand). 109.000 vierkante meter staat langdurig leeg. 60.000 m² is structurele leegstand en er is 16.000 m² in verbouwing. Deze verhouding toont dat er dynamiek in de markt is en niet een onevenredig groot deel van de leegstand als incourant vastgoed wordt gezien.

Figuur 3.5 | Ontwikkeling leegstand in aantal vkp en m² wvo Noord-Holland en Nederland

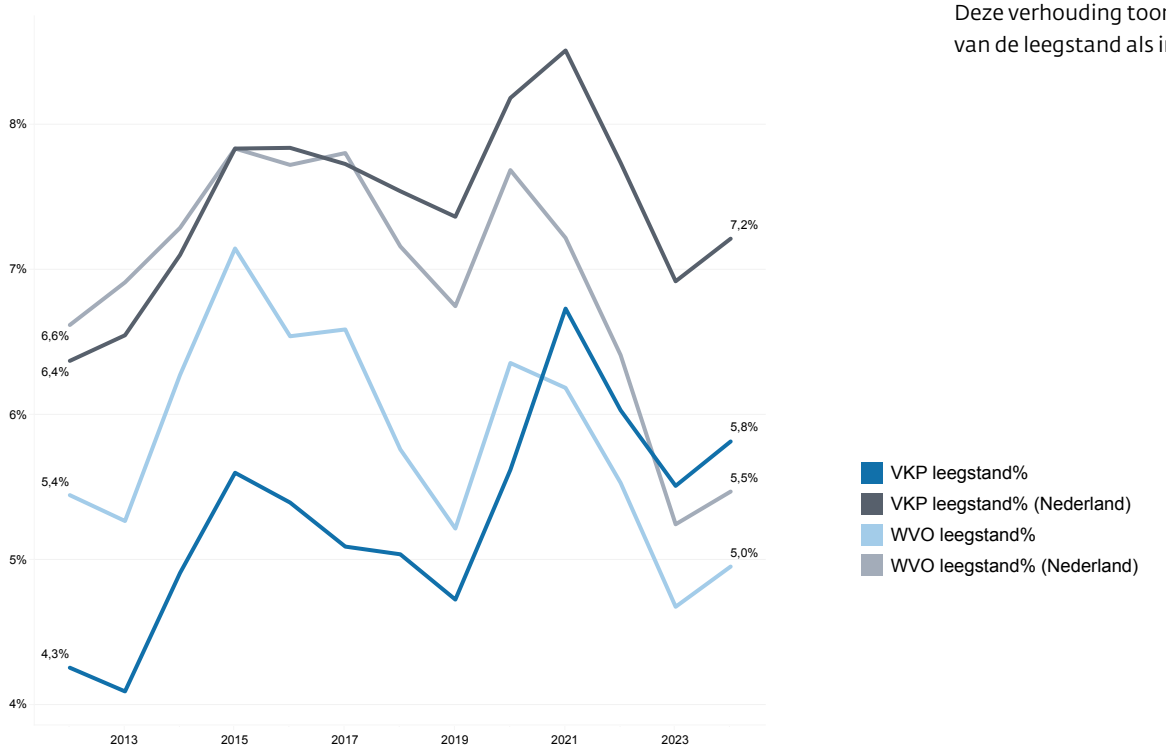

5) In deze Monitor Detailhandel worden de door Locatus gehanteerde leegstandsdefinities gehanteerd. Deze worden door provincie Noord-Holland berekend.
6) https://locatus.com/blog/ondanks-corona-stijgt-winkelleegstand-nauwelijks/

Ontwikkeling leegstand per deelregio

Ook op deelregio-niveau is de leegstand inzichtelijk (figuur 3.6). De Kop van Noord-Holland kent opnieuw een forse daling van de leegstand (van 5,7% naar 5%), en IJmond eveneens (van 7,6% naar 6,9%) In Gooi en Vechtstreek liep de leegstand na daling juist weer op (6,6%). Amsterdam was in 2022 de regio met de hoogste leegstand (6,8%) maar dat is inmiddels gedaald tot 5,3%. Om deze ontwikkelingen beter te kunnen duiden wordt hieronder gekeken op een lager ruimtelijk schaalniveau, de gemeenten en winkelgebieden.

Figuur 3.6 | Leegstandspercentage m² wvo per deelregio, 2022-2023

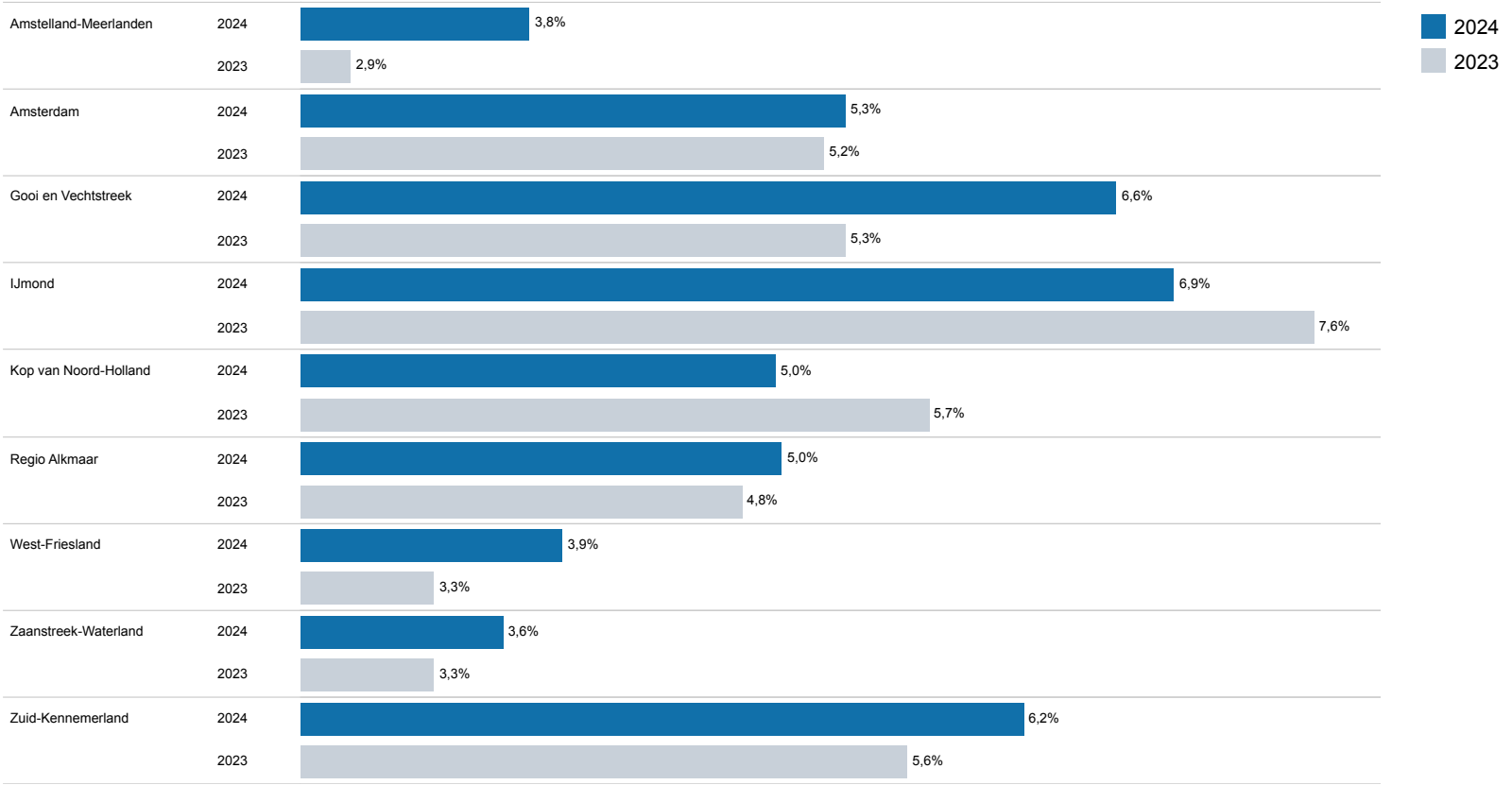

Bron: Locatus 2012 - 2024

Ontwikkeling leegstand per gemeente

In figuur 3.7 zijn de gemeenten met de hoogste leegstand in Noord-Holland opgenomen. In kleinere gemeenten heeft de toename of afname van leegstaande panden groter effect dan in grotere gemeenten. De leegstand is bijvoorbeeld in gemeente Ouder-Amstel de afgelopen jaren duidelijk opgelopen van 3,6% naar 10,2%. Hier weegt een leegstaand pand op bedrijventerrein Van der Madeweg zwaar mee ten opzichte van de kleinere winkels in de kernen van Duivendrecht en Ouder-Amstel.

De grootste daling is in Castricum, van 7,6% naar 4,2%. Castricum was in 2022 nog de gemeente met de hoogste gemiddelde leegstand in Noord-Holland. Hier verdween bijvoorbeeld een structureel leegstand pand uit het aanbod door transformatie van 400 vierkante meter. De sterke toename van de leegstand in Gooi en Vechtstreek (figuur 3.6) is terug te zien bij de gemeenten Hilversum en Gooise Meren.

Figuur 3.7 | Gemeenten met hoogste leegstand (m² wvo)

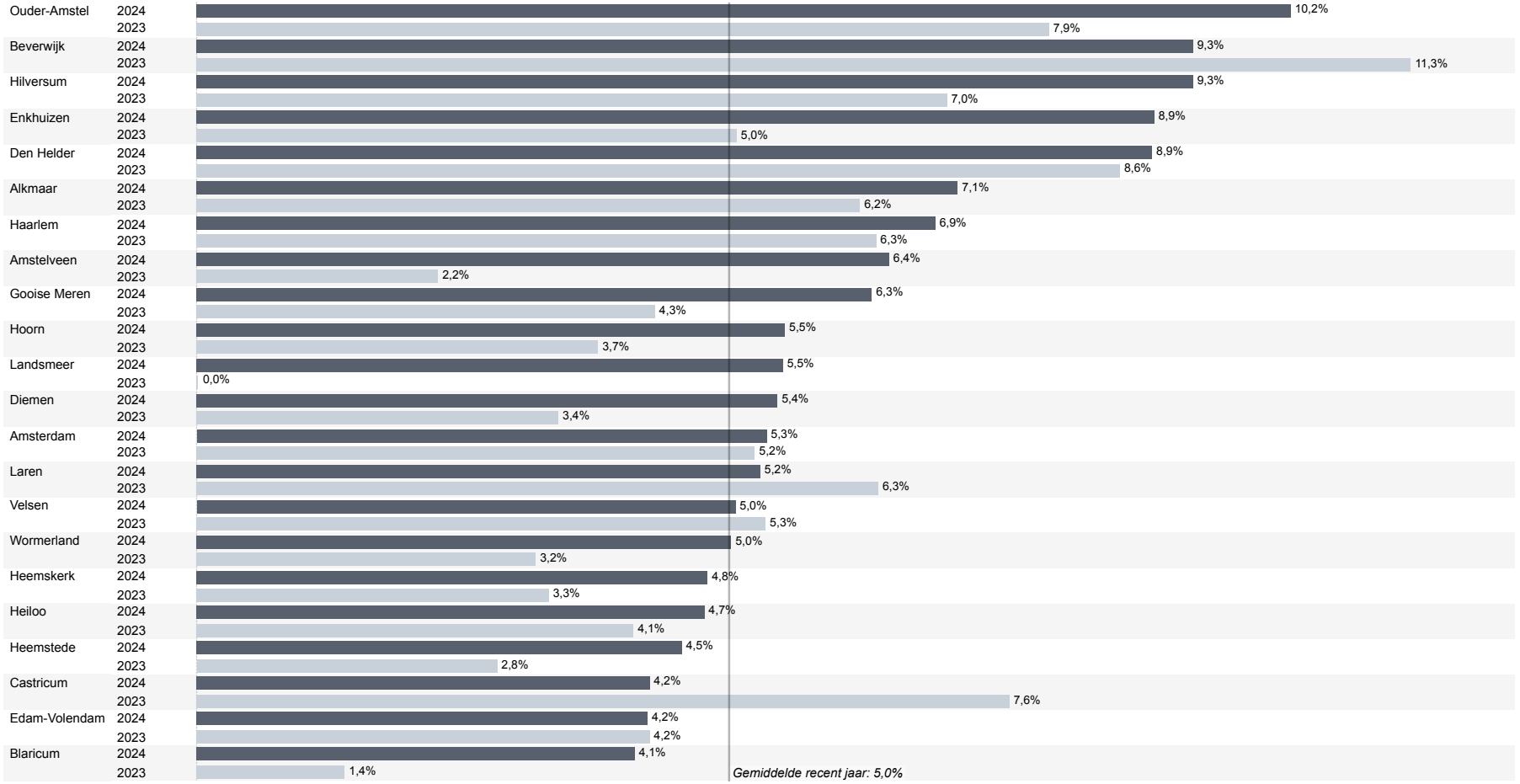

Bron: Locatus 2012 - 2024

Branchering per deelregio

In de figuren 3.8 en 3.9 staat de brancheverdeling per Noord-Hollandse deelregio met betrekking tot het aantal verkooppunten en het aantal vierkante meter. Ten opzichte van 2022 en 2023 zijn er weinig veranderingen in de branchering in de regio's. In aantal verkooppunten gemeten is dagelijks (supermarkten) de laatste jaren groter dan mode & luxe. In winkelvloeroppervlakte bezien bestaat de helft van de Noord-Hollandse detailhandel uit bouwmarkten, woonwinkels en tuincentra.

Figuur 3.8.1 | Aantal verkooppunten per branchegroep per deelregio

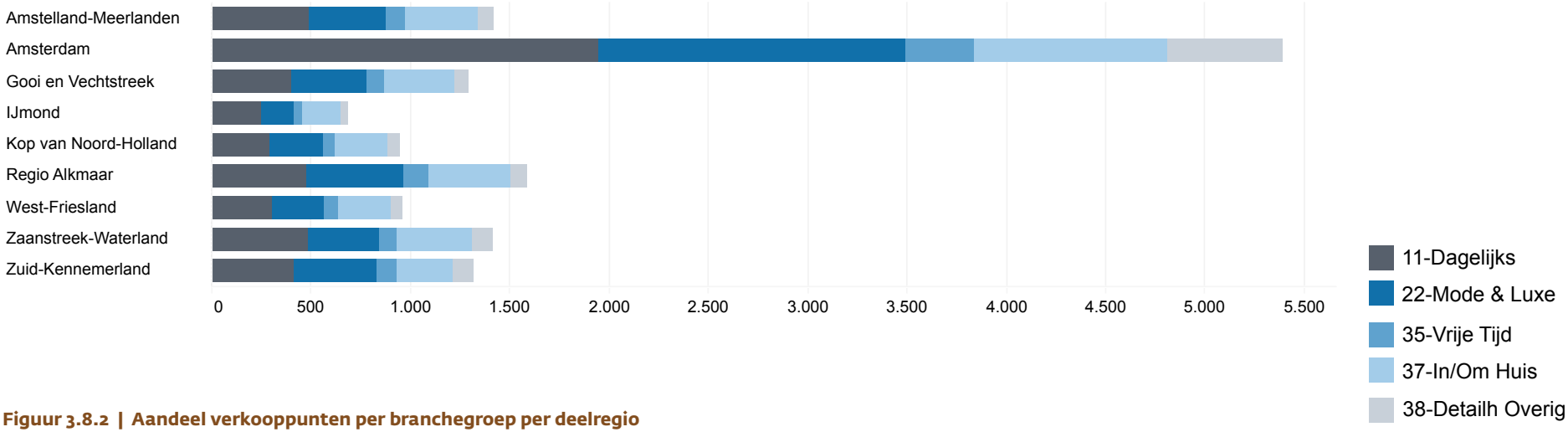

Figuur 3.8.2 | Aandeel verkooppunten per branchegroep per deelregio

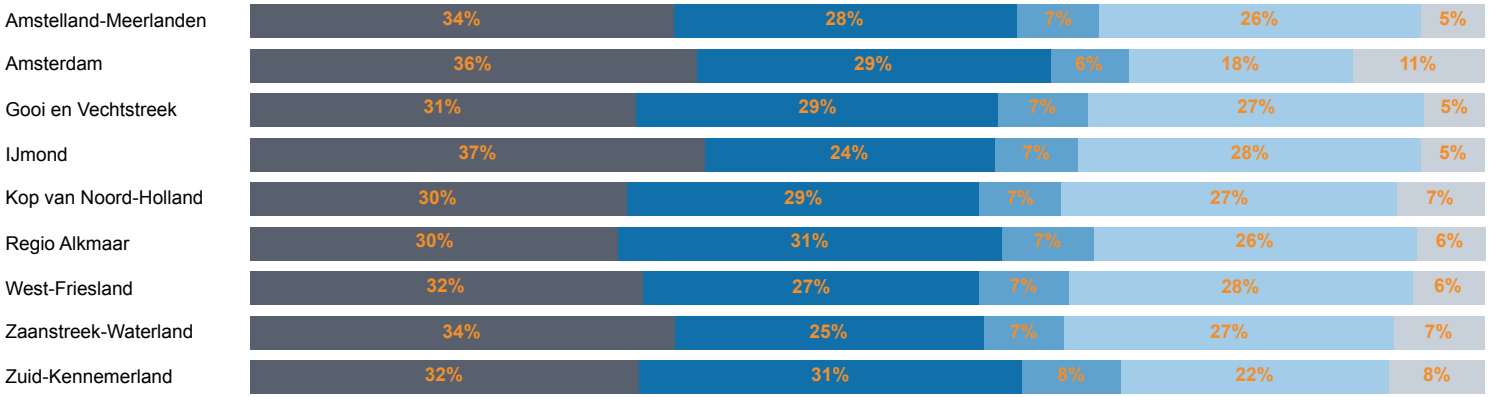

Bron: Locatus, 1 januari 2024

ACTION
ACTION

Figuur 3.9.1 | Winkelvloeroppervlakte in m² per branchegroep per deelregio

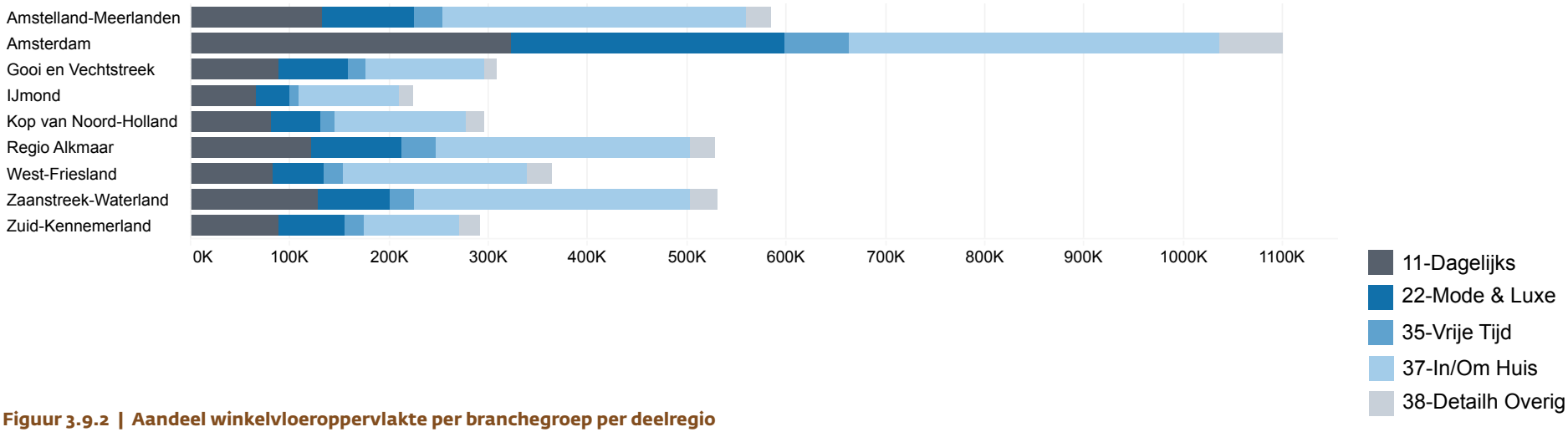

Figuur 3.9.2 | Aandeel winkelvloeroppervlakte per branchegroep per deelregio

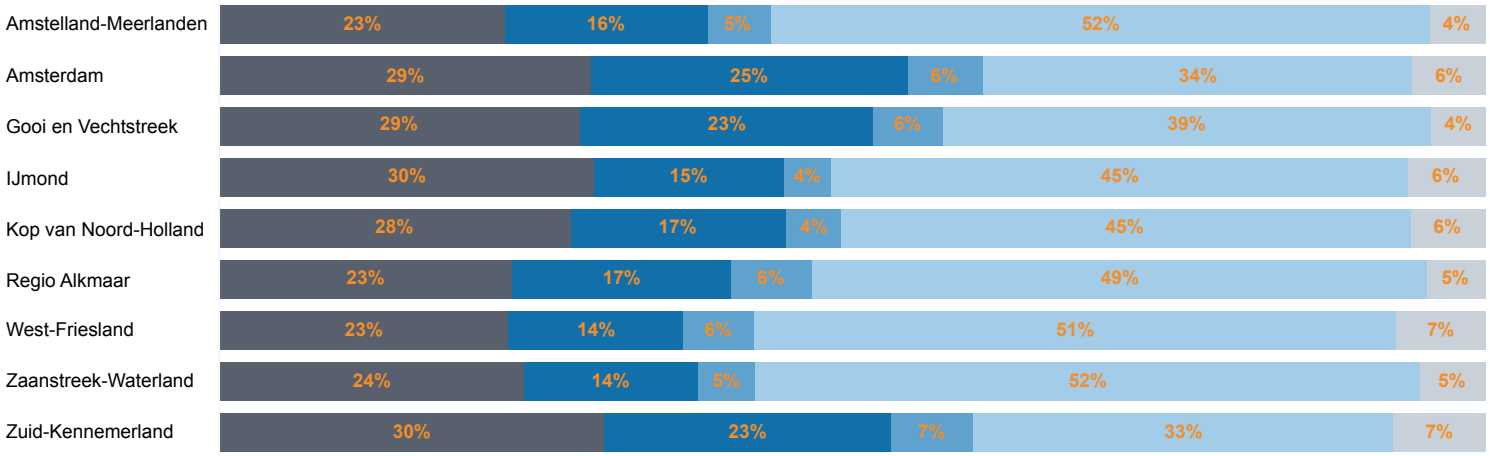

Bron: Locatus, 1 januari 2024

De winkelgebieden groter dan 15.000 m²

Grootschalige winkelgebieden zijn winkelgebieden die groter zijn dan 15.000 m² en worden in deze monitor apart geanalyseerd. In 2024 zijn er in totaal 52 winkelgebieden groter dan 15.000 m². Amsterdam kent de meeste grootschalige winkelgebieden, met name gelegen in wijk- en stadsdeelcentra. De overige grootschalige winkelgebieden zijn gelijkmatiger verdeeld over de deelregio's.

In de top-10 van grootste winkelgebieden in Noord-Holland is ook in 2023 weinig veranderd. De dynamiek zichtbaar op provinciale schaal in daling van het aantal winkels en winkelvloeroppervlakte is bij de grootste centra niet aanwezig. Het aantal winkels is licht gedaald en de oppervlaktes zijn stabiel gebleven. Centrum Amsterdam blijft verreweg het grootste winkelgebied, maar de rest van de top-5 bestaat uit perifere detailhandelscentra.

Fig. 3.10 | Winkelgebieden groter dan 15.000 m² per deelregio

Deelregio	Centrum	PDV	Wijkcentrum	Totaal
Amstelland-Meerlanden	3	2	0	5
Amsterdam	1	4	10	15
Gooi en Vechtstreek	4	0	0	4
IJmond	3	2	0	5
Kop van Noord-Holland	3	2	0	5
Regio Alkmaar	2	3	1	6
West-Friesland	3	1	0	4
Zaanstreek-Waterland	2	3	0	5
Zuid-Kennemerland	2	0	1	3
Totaal	**23**	**17**	**12**	**52**

Bron: Locatus, 1 januari 2024

Fig. 3.11 | Top 10 winkelgebieden Noord-Holland (aantal winkels ex. leegstand)

1	Centrum Amsterdam	1.874
2	Centrum Haarlem	474
3	Ferdinand Bolstraat Amsterdam	359
4	Centrum Alkmaar	343
5	Centrum Hilversum	248
6	Amsterdam Kinkerstraatbuurt	224
7	Centrum Hoorn NH	221
8	Centrum Zaandam	183
9	Centrum Purmerend	176
10	Amsterdam PC Hooftstraat - Van Baerlestraat	163

Bron: Locatus, 1 januari 2024

Fig. 3.12 | Top 10 winkelgebieden Noord-Holland (omvang in m², ex. leegstand)

1	Centrum Amsterdam	262.040
2	Woonboulevard Zaandam	111.870
3	Overstad Alkmaar	88.661
4	Centrum Amsterdam Zuidoost	83.925
5	Boulevard Cruquius	83.812
6	Centrum Haarlem	75.055
7	Centrum Hilversum	60.110
8	Centrum Alkmaar	54.395
9	Centrum Zaandam	52.446
10	Centrum Hoofddorp	52.235

Bron: Locatus, 1 januari 2024

Figuur 3.14 laat de hoogste leegstandspercentages van de middelgrote en grote winkelgebieden en de bijbehorende oppervlaktes en verkooppunten zien. De winkelgebieden verschillen sterk in typologie en soort leegstand, maar hebben gemeenschappelijk dat hier meer dan 15% van de winkelvloeroppervlakte leegstaat. Met name gedateerde winkelpassages hebben het hier moeilijk; op diverse plaatsen zijn deze in verbouwing of transformatie naar andere functies.

De leegstand bij grote winkelgebieden is met één op de drie winkelmeters opnieuw het hoogst in Schalkwijk in Haarlem en is ten opzichte van vorig jaar licht opgelopen. Deze is geconcentreerd in de passage. De leegstand in Centrum Den Helder is stabiel gebleven; hier staan nog veel winkelpanden leeg vanwege de verbouwing van de Kroonpassage. De leegstand op Woonboulevard Beverwijk is ook stabiel. De meeste leegstaande panden staan in het centrum van Hilversum: 69 winkels staan daar leeg. Hier speelt leegstand in diverse winkelstraten, waaronder ook Gooische Brink passage in verbouwing tot o.a. bibliotheek. Centrum Amsterdam Zuidoost komt daar met 62 leegstaande panden inmiddels dichtbij het aantal van Hilversum. Hier is de leegstand enerzijds geconcentreerd in diverse kleinere verkooppunten rondom het Bijlmerplein (Amsterdamse Poort) en anderzijds enkele grootschalige units in woonmall Villa Arena. In Amsterdam-Westpoort staat maar één voormalige bouwmarkt/tuincentrum winkel leeg, maar dit is direct 7.000 vierkante meter.

De winkelgebieden kleiner dan 15.000 m²

Van de middelgrote winkelgebieden (3.000 -15.000 m²) staat alleen Huesmolen in Hoorn (20% leegstand) dit jaaropnieuw in figuur 3.14. Gaaspstraat en Stadionplein in Amsterdam zijn nieuw in dit overzicht, maar dat betreft slechts enkele, relatief grote, winkelpanden. Opvallender is Centrum Enkhuizen. Hier staan 22 verkooppunten leeg met een gezamenlijk oppervlakte van meer dan 3.000 m². Het betreft voornamelijk panden aan de Westerstraat, de hoofdwinkelstraat van de gemeente.

Fig. 3.14 | Top 10 winkelgebieden Noord-Holland (omvang in m², ex. leegstand)

			WVO leegstand %	WVO leegstand	VPK leegstand %	VPK leegstand
Amsterdam	Gaaspstraat	Wijkcentrum	53%	1.915	14%	1
Haarlem	Haarlem Schalkwijk	Wijkcentrum	35%	12.784	24%	35
Amsterdam	Stadionplein Amsterdam	Wijkcentrum	33%	1.520	14%	3
Hoorn	Huesmolen	Wijkcentrum	20%	1.925	13%	7
Amsterdam	Westpoort	PDV	20%	6.920	4%	1
Den Helder	Centrum Den Helder	Centrum	19%	6.903	20%	48
Enkhuizen	Centrum Enkhuizen	Centrum	18%	3.092	14%	22
Amsterdam	Centrum Amsterdam Zuidoost	Wijkcentrum	17%	24.917	17%	62
Beverwijk	Woonboulevard Beverwijk	PDV	16%	8.443	9%	4
Hilversum	Centrum Hilversum	Centrum	17%	17.387	12%	69

Bron: Locatus, 1 januari 2024

Typering winkelgebieden Noord-Holland

Het totaal aantal verkooppunten detailhandel daalt gestaag, maar niet even snel in ieder type winkelgebied (figuur 3.15). In binnensteden is er een flinke afname van het aantal detailhandelspanden, met name afgelopen jaar. Er zijn inmiddels meer winkels in wijk- en buurtcentra dan in binnensteden. Uit Locatus-onderzoek[7] in 5 grote steden blijkt dat de belangrijkste verklaring is dat veel panden in de afgelopen jaren zijn samengevoegd om zo ruimte te bieden aan grotere winkels. Transformatie naar woningen en kantoren is ook een verklaring, maar dit is in verhouding bij veel minder panden gebeurd. Verder ziet Locatus binnen de retailpanden een verschuiving van detailhandel naar niet-detailhandel. Horeca en cultuur dragen ook bij aan een aangename verblijfsfunctie van de binnensteden. Bovendien draagt het bij aan de daling van de leegstand tot 5,9% figuur 3.17).

De middelgrote steden hebben juist nog wel te maken met oplopende leegstand: 11,7%, ondanks een sterke daling van het aantal winkels en winkelvloeroppervlakte. Mogelijk is het een kwestie van tijd voordat zij de trend van de binnensteden naar meer diversiteit volgen. In oppervlakte gemeten blijven de perifere detailhandelslocaties (na verspreide bewinkeling)[8] de grootste winkelgebieden in Noord-Holland (figuur 3.16). Hier zit ook groei in, met bovendien een zeer lage leegstand van 2,6% gemiddeld.

Figuur 3.15 | Aantal verkooppunten per type winkelgebied

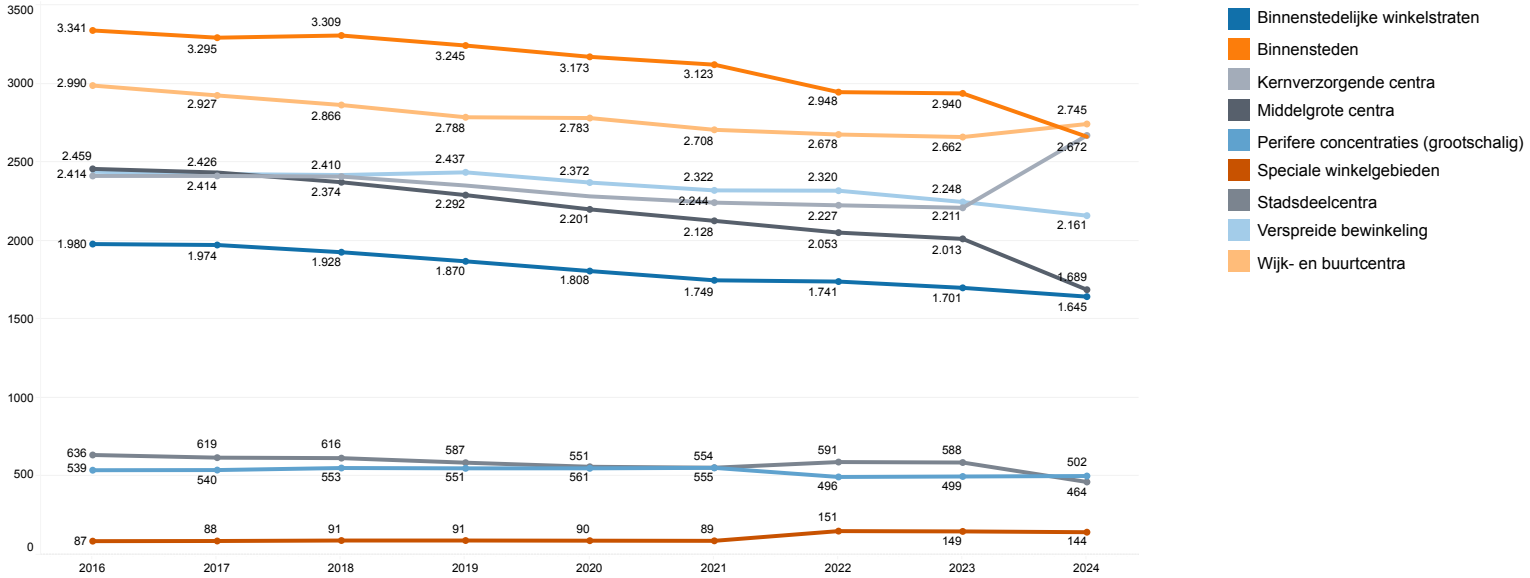

Bron: Locatus, 1 januari 2016 - 2024

7) Het verhaal achter de verdwenen winkels - Locatus (31-8-2023)

8) Een winkelgebied wordt pas een winkelgebied genoemd indien er minimaal 10 verkooppunten binnen alle branchegroepen zijn geconcentreerd. Uitzondering hierop zijn de supermarktcentra. Alle verkooppunten die buiten de concentraties winkels vallen zijn verspreide bewinkeling. Deze categorie wordt nader gespecificeerd naar bebouwde kom, buiten bebouwde kom en bedrijventerrein. Zie: Winkelgebiedstyperingen_2024_Belgie_Nederland.pdf (locatus.com)

Figuur 3.16 | Winkelvloeroppervlakte in m² (x 1.000) per winkelgebied

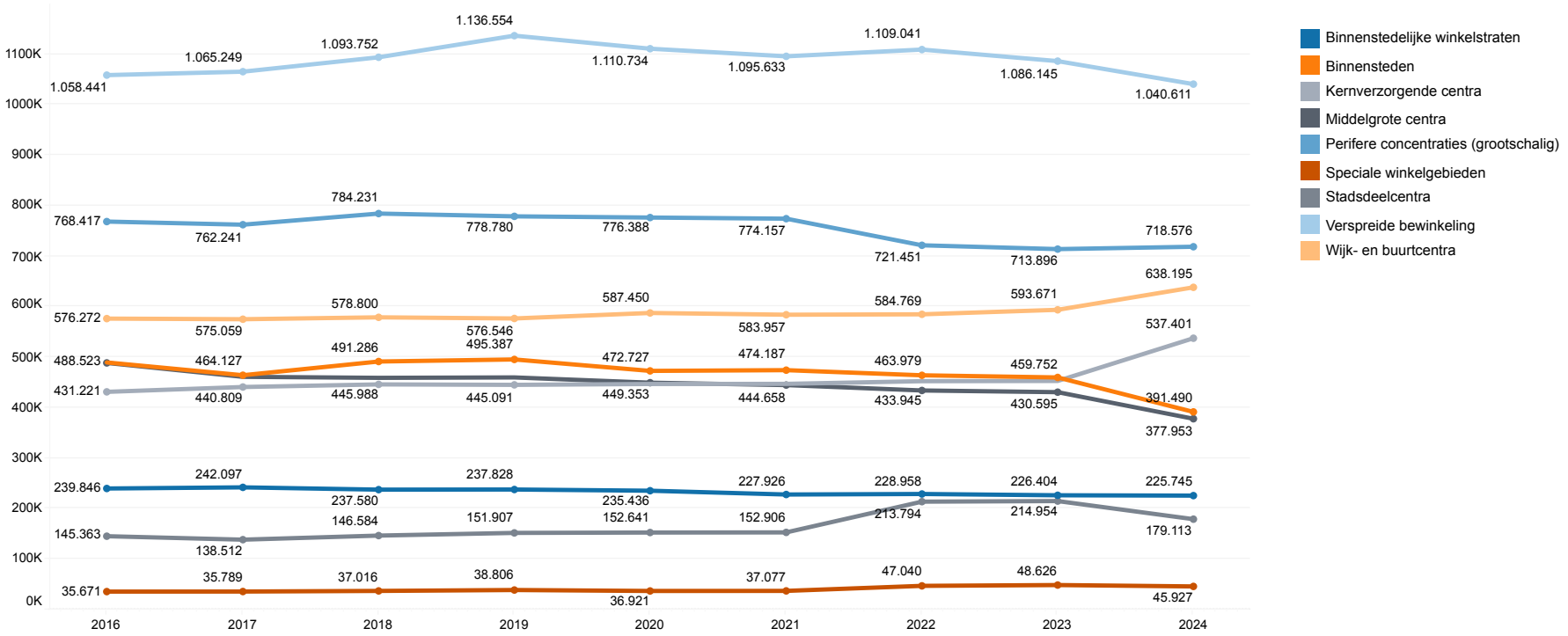

Bron: Locatus, 1 januari 2016 - 2024

Figuur 3.17 | Leegstandpercentage per type winkelgebied

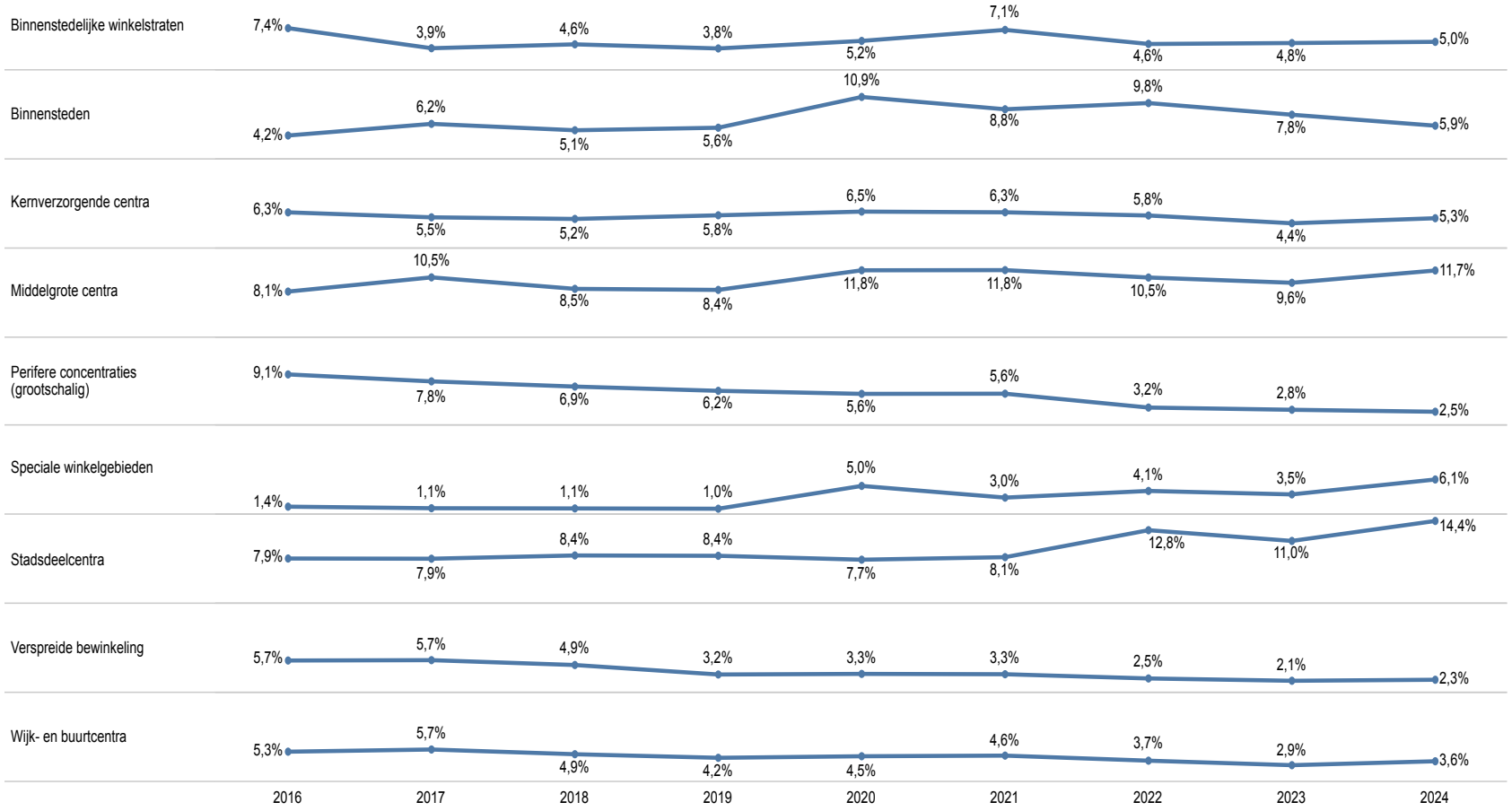

Bron: Locatus, 1 januari 2016 - 2024

Voorzieningen en leefbaarheid kleine kernen Noord-Holland

Om de leefbaarheid in kleine kernen op basis van het voorzieningenniveau in beeld te brengen wordt het aanbod van (mini)supermarkten in dorpen tot 5.000 inwoners vergeleken met de eerste monitor detailhandel in 2016. Het is nu zeven jaar later en we weten dat het aantal winkels afneemt, maar speelt dit ook bij supermarkten en mini's in kleine kernen tot 5.000 inwoners, en staat daarmee de leefbaarheid onder druk? Er zijn in Noord-Holland op basis van Locatus gegevens 128 kleine kernen. De meesten hebben een winkel. Van de 128 hebben 60 dorpen een minimarkt of supermarkt in 2023 en 2024.

Ten opzichte van 2016 zijn er in zeven dorpen nu geen minimarkt of supermarkt meer. Daar staat tegenover dat er in Bergen aan Zee juist een nieuwe supermarkt is gekomen. Ten opzichte van 1 januari 2023 zijn er op 1 januari 2024 geen supermarkten verdwenen maar zijn er juist twee winkels in kleine kernen bijgekomen - waar ook andere winkels gevestigd zijn, maar een extra winkel een groot verschil kan maken. Het betreft een reformwinkel in Tuitjenhorn en een supermarkt in Nieuwe Niedorp. Het aantal basis-winkelvoorzieningen in kleine kernen lijkt daarmee niet méér onder druk te staan dan het gemiddeld aantal winkels in Noord-Holland, ook al kan de lokale impact groot zijn.

Filialisering winkelgebieden

De diversiteit van het winkelaanbod kan naast de branchering ook worden gemeten met de filialiseringsgraad. Via Locatus data is het percentage winkels in beeld dat geen onderdeel uitmaakt van een keten, maar zelfstandig functioneert. De filialisering liep gestaag op tot 2012 tot een kwart van het totale aanbod, maar is daarna stabiel gebleven rond 24% van het totale aanbod. Noord-Holland kent op Zeeland en Limburg na de meeste zelfstandige winkelformules[9]: 22,4%. Kansen zijn er met name op minder populaire B- en C- winkellocaties; hier is meer ruimte voor nieuwe ondernemers.[10] Dit komt onder meer door lagere huren en minder concurrentie, maar de diversiteit zegt niet altijd iets over de kwaliteit van het winkelaanbod.

Hoe is de filialisering in Noord-Holland?

In Noord-Holland is een aantal winkelgebieden te vinden waar *alle* winkels zelfstandig zijn. Dit zijn veelal kleine winkelgebieden inclusief leegstand, hetgeen laat zien dat de aanwezigheid van veel zelfstandige ondernemers in een gebied niet altijd betekent dat er een goed functionerend winkelgebied is. Bijvoorbeeld Vissershaven IJmuiden (11 winkelpanden), waar 4 kwalitatieve en zelfstandige ondernemers tussen 7 leegstaande panden zitten. Een selectie van winkelgebieden met minimaal dertig winkels geeft een beter beeld. Daarbij valt op dat centrumgebieden - zoals Naarden, Blaricum, Monnickendam, Edam en Volendam - een percentage zelfstandigen hebben van 85% en hoger[11].

Figuur 3.18 Top-10 grootste winkelketens Noord-Holland

Albert Heijn	256
Vomar	147
Kruidvat	145
Gall en Gall	137
Deka	128
Etos	117
Primera	86
Blokker	81
Hema	81
Jumbo	76

Bron: Locatus, 2024

Als de niet-zelfstandige winkels nader worden bekeken valt op dat Albert Heijn de grootste winkelketen in Noord-Holland is, op afstand gevolgd door Vomar, Kruidvat, Gall & Gall en de Etos. Ten opzichte van 2023 is hierin weinig veranderd. Dit beeld wijkt af van het landelijke gemiddelde waar Kruitvat ongeveer evenveel winkels heeft als Albert Heijn. Dit kan worden verklaard door het verschil in supermarkten per regio. In Noord-Holland is Albert Heijn relatief groot en Jumbo relatief klein, waarbij de traditionele rol van de IJmuidense supermarktketens Vomar en Deka een rol van betekenis spelen.

9) Factsheet Nederland | Kengetallen Retailmarkt 2024 Locatus
10) Zelfstandig ondernemer wint terrein in winkelstraat - RetailTrends, hét platform voor professionals in retail & brands
11) Zie ook Monitor Detailhandel Noord-Holland 2022-2023, hoofdstuk 3.

winkelcentrum
IJBURG
BAGELS & BEANS

4 Toekomstbestendigheid en duurzaamheid

De toekomstbestendigheid van winkelgebieden in Noord-Holland is gebaseerd op de risico's van winkelsluiting, verwachte bevolkingsgroei en duurzaamheid op basis van energielabels. De kans op gedwongen winkelsluiting in de winkelcentra is ongeveer gelijk gebleven in 2024. Dit jaar is voor de tweede keer op rij duurzaamheid op basis van energielabels voor alle winkels in beeld gebracht. Dit maakt een vergelijking mogelijk. Zes op de tien panden heeft nog geen label. 82,3% van de winkels met energielabel heeft een A, B of C-label. Vorig jaar was dat nog 78,4%. In de oude binnensteden en verouderde wijkcentra zijn nog veel winkels te vinden met een hoog gas- en stroomverbruik.

Retail Risk Index

De Retail Risk Index (RRI) van Locatus voorspelt hoe groot de kans is dat een ondernemer over één jaar nog gevestigd is in een winkelcentrum. Dat risicoprofiel van winkels wordt gebaseerd op vier indicatoren: pandindex, branche-index, straatindex en marktindex[12]. Het is voor gemeenten en de detailhandelssector relevant het risicoprofiel te kennen om de toekomstbestendigheid van het winkelgebied te kunnen verbeteren.

Er zijn per winkelgebied vijf risico-categorieën in de RRI: hoe hoger de index, des te groter het risico dat de ondernemer er volgend jaar niet meer gevestigd is. Winkelgebieden met een groot aandeel winkels in de categorie"RRI lager dan 90" staan er goed voor en kunnen als gezond en *toekomstbestendig* worden gezien. Immers, hier is een beperkte kans dat winkeliers hun winkel binnen één jaar sluiten. Winkelgebieden met een groot aandeel winkels met een index met 110 en hoger zijn *minder toekomstbestendig* en hebben een uitdaging om gezonder te worden.

Retail Risk Index	Risico
131-150	zeer hoog
111-130	hoog risico
91-110	gemiddeld risico
71-90	weinig risico
50-70	zeer weinig risico

De RRI is in kaart gebracht voor de winkels van de 150 (middel)grote winkelcentra[13] van Noord-Holland.

12) *Pandindex :* De pandindex geeft het beeld van de kwaliteit van het pand: verhuisbewegingen van huurders, de leegstand door de jaren heen en de herkomst van de nieuwe huurder.
Branche-index: De kwaliteit van de branche: het percentage van ondernemers in de branche dat het afgelopen jaar in een soortgelijk winkelgebied is gestopt.
Straatindex: De kwaliteit van de straat of postcodegebied: de score van de panden in hetzelfde winkelgebied speelt een rol op het functioneren. Volgens Locatus kan een leegstaand pand een vlekwerking hebben in de winkelstraat.
Marktindex: De verhouding van vraag (passanten, consumenten en koopkracht) en aanbod (WVO en aantal concurrerende winkels) in de markt.

13) Om de regionale focus en anonimiteit van de individuele eigenaren te bewaken is er een ondergrens gehanteerd. Er is een selectie gemaakt van winkelgebieden met twintig of meer verkooppunten, aangevuld met winkelgebieden met tien of meer verkooppunten waarvan het totaal WVO meer dan 10.000 vierkante meter bedraagt. Dit is voor dit hoofdstuk de gehanteerde ondergrens.

Retail Risk Index in perspectief

De kans op sluiting van winkels is in 2023 het laagste sinds de start van de meting in 2018 en in 2024 ongeveer gelijk gebleven. Vergeleken met Nederland heeft Noord-Holland een gemiddelde RRI-score. 15% van de Noord-Hollandse winkels heeft nu gemiddeld een hoog tot zeer hoog risicoprofiel. Het aandeel winkels met een zeer hoog risico (rood in figuur 4.1) is met 5% nog steeds kleiner dan het Nederlandse gemiddelde.

Figuur 4.1 | Gemiddelde RRI index Nederland en Noord-Holland naar risicoklasse, 2018-2024

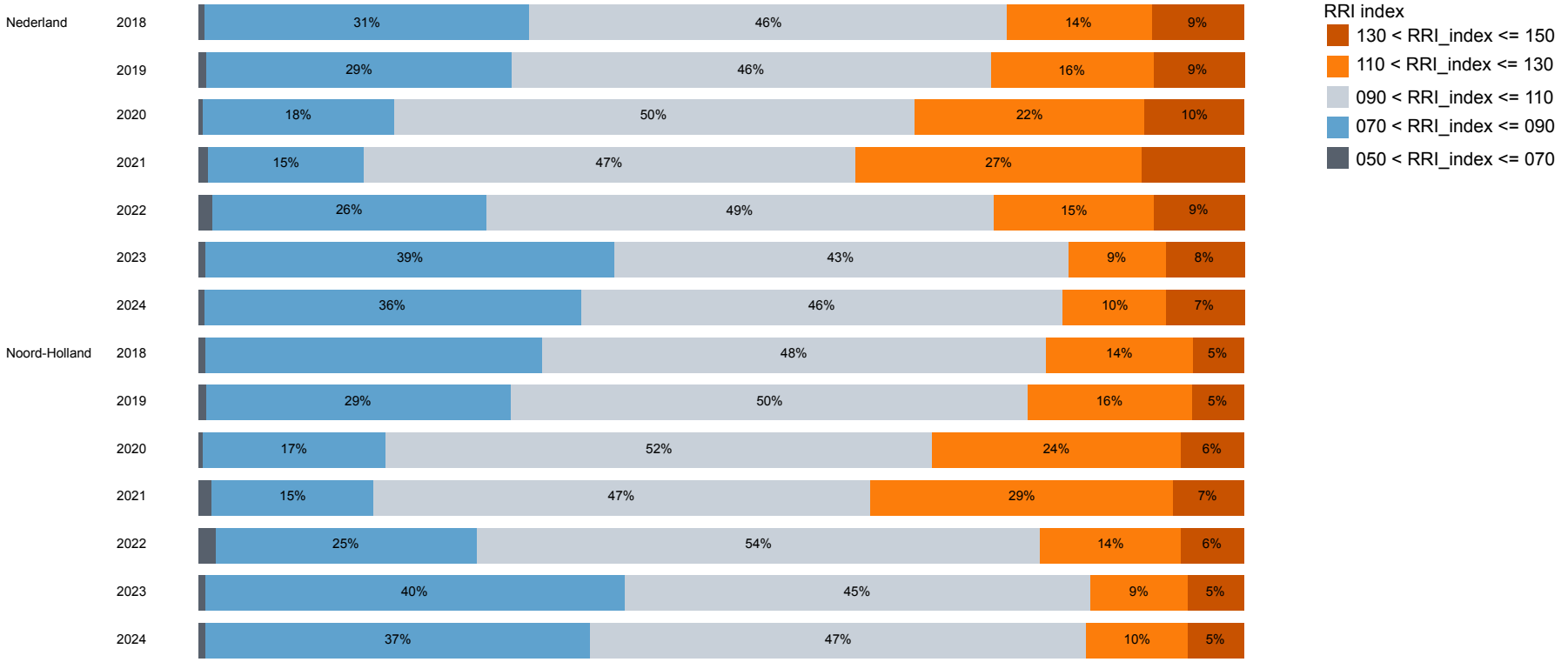

Bron: Locatus, 1 januari 2018 - 2024

Toekomstbestendige winkelcentra

In figuur 4.2 zijn op basis van de gehanteerde ondergrens twee winkelgebieden met de gemiddeld laagste risico indices opgenomen. Hier kent 60% of meer van de winkels een zeer laag of laag risico. Het meest toekomstbestendige winkelcentrum is Zwaagdijk Oost, dat was ook in 2023 en 2018 het geval. Dit is een dagelijks boodschappencentrum met twee supermarkten, een drogist en een dierenwinkel. Wijkwinkelcentrum Seinhorst in Hilversum staat ook opnieuw hoog in de lijst toekomstbestendige winkelgebieden met een breed dagelijks voorzieningenaanbod. Ten opzichte van 2022 en 2023 zijn er opnieuw meer woonboulevards in de lijst te vinden; de sectoren in en om het huis en woonwinkels functioneren momenteel goed. Nieuw in de lijst toekomstbestendige winkelgebieden zijn Kerkelanden in Hilversum en Centrum Assendelft.

Als wordt gekeken naar de kleinere winkelgebieden van Noord-Holland, zien we diverse centra in Amsterdam met een (zeer) laag risico op winkelsluiting: Anthony Fokkerweg, Wibautstraat, Westersluis en Spaklerweg. Ook de woonboulevard van Broek op Langedijk kent geen winkels met een (zeer) grote kans op sluiting.

Figuur 4.2 | Meest toekomstbestendige winkelgebieden in Noord-Holland (lage en zeer lage risico-index > 40%)

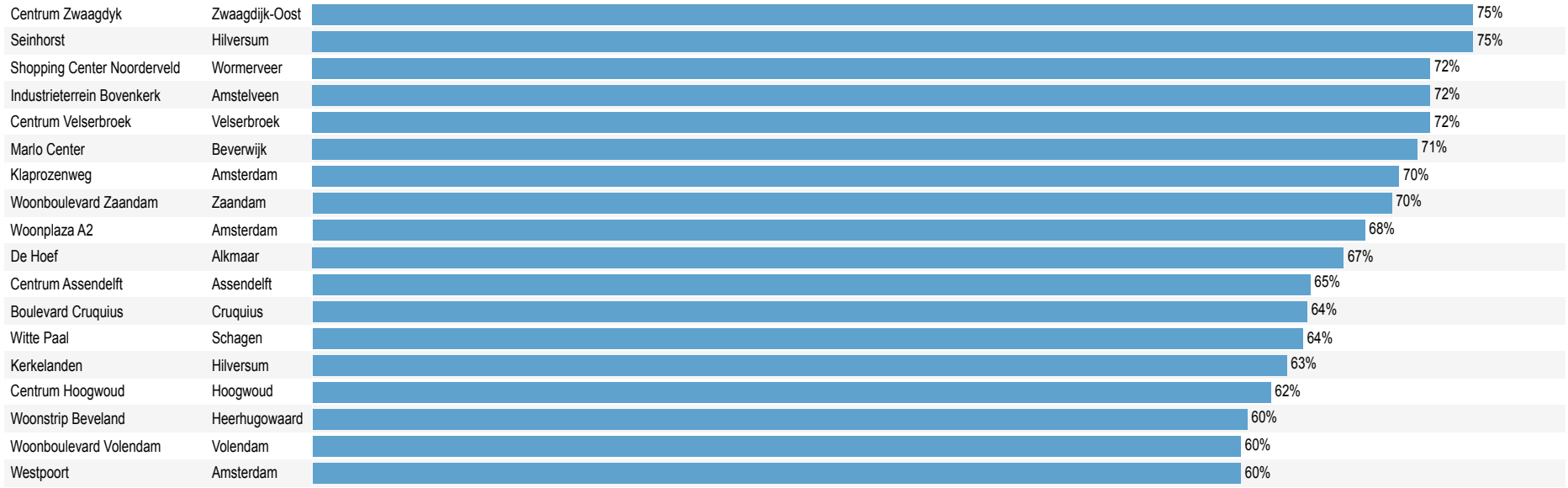

Bron: Locatus 2024

Winkelgebieden met een hoge risico index

De 31 winkelgebieden met de hoge en zeer hoge risico index in Noord-Holland boven 20% zijn zichtbaar in figuur 4.3. In 2023 waren dit nog 28 winkelgebieden. SugarCity, het outletcentrum in Halfweg, is het winkelgebied met de grootste kans op winkelsluitingen. Eerder was deze locatie nog niet in beeld, omdat het gebied nieuw is. Hier speelt de pandindex met 26 van de 86 winkels (3.000 m² van de 13.050 m²) leegstand, maar ook de branche-index, met veel winkels in het segment mode en luxe.

Centrum Anna Paulowna is de 'hoogste nieuwe binnenkomer' op de lijst met een kwart van de winkels van een RRI boven 110. Dit beeld dient echter nuancering: de leegstand (5 kleinere winkels van de 35) is hier niet de verklarende factor. De markt-index kan hier wel een rol spelen in de Kop van Noord-Holland. De nuancering geldt ook voor veel andere centrumgebied met een RRI boven 110 van rond de 20% niet als niet-toekomstbestendig moet worden gezien, maar zeker wel flinke opgaven kennen met leegstand, branchering en mogelijk transformatie.

Figuur 4.3 | Minst toekomstbestendige winkelgebieden in Noord-Holland (hoge en zeer hoge risico-index > 110%)

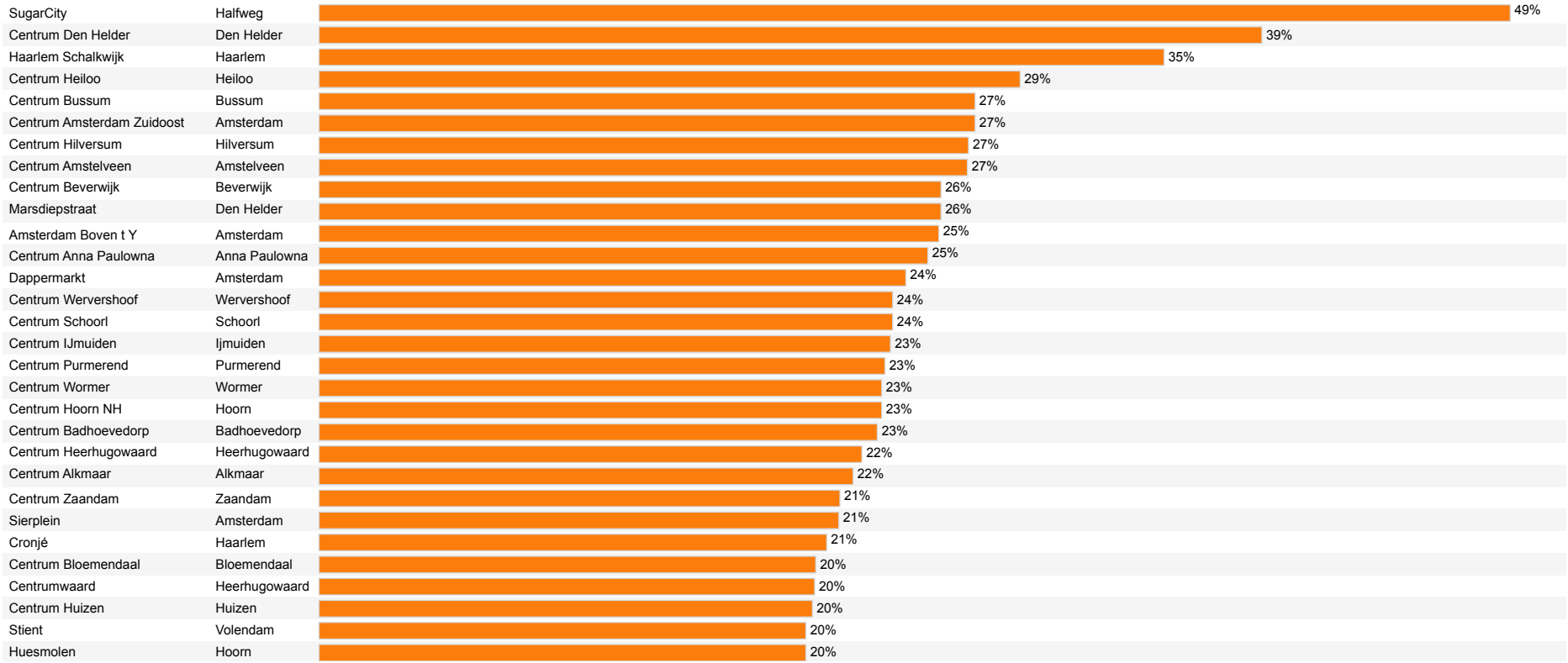

Bron: Locatus 2024

Figuur 4.4 | Aantal inwoners op 1 januari 2023

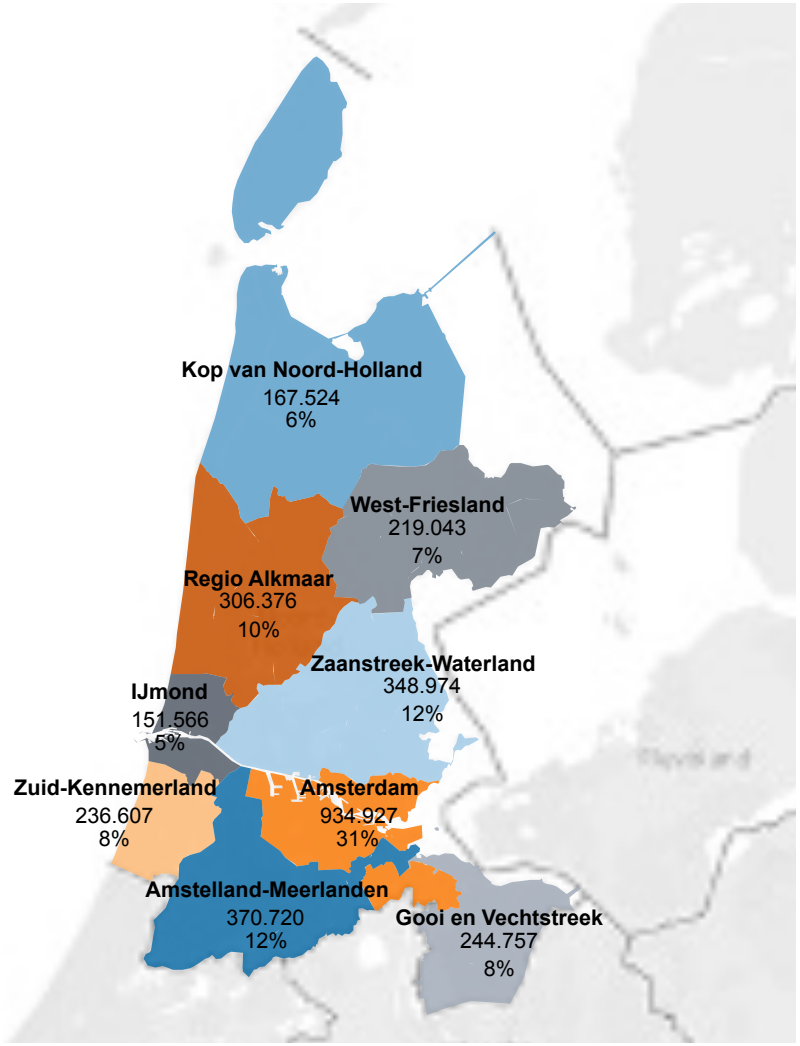

Bron: CBS

Bevolking

Op basis van de bevolkingsontwikkeling is er aanvullend beeld over de toekomstbestendigheid van de Noord-Hollandse winkelcentra[14]. De groei van het aantal inwoners is immers medebepalend voor de behoefte aan detailhandel.

Figuur 4.4 laat de verdeling van het aantal inwoners per deelregio zien. Bijna een derde van de Noord-Hollandse bevolking woont in Amsterdam met een aandeel van 31%. Hier nam het aantal inwoners met bijna 13.000 toe. Ook Amstelland-Meerlanden kent een duidelijke groei met 17.000 inwoners. In de drie deelregio's van Noord-Holland Noord woont bijna een kwart van de Noord-Hollandse bevolking.

Bevolkingsprognose

De bevolkingsprognose wordt jaarlijks bijgesteld in Noord-Holland en loopt tot 2050 (figuur 4.5). Deze ontwikkelingen hebben ook effect op de verwachte behoefte aan detailhandel en investeringen in winkels in de deelregio's.

Amsterdam blijft fors groeien en loopt verder uit op de andere deelregio's in aantal inwoners. De komende jaren wordt al de miljoenste inwoner verwacht, groeiend naar 1,2 miljoen in 2050. Ook Amstelland-Meerlanden en Zaanstreek-Waterland groeien de komende decennia door. Alleen de Kop van Noord-Holland kent een stabilisatie van het aantal inwoners tot 2050. De groei van IJmond is minder sterk dan eerder in de prognose was opgenomen.

14) De marktindex van de RRI bevat ook de toekomstige vraag van consumenten, maar brengt bevolkingsontwikkeling niet expliciet in beeld.

Figuur 4.5 | Bevolkingsprognose per deelregio

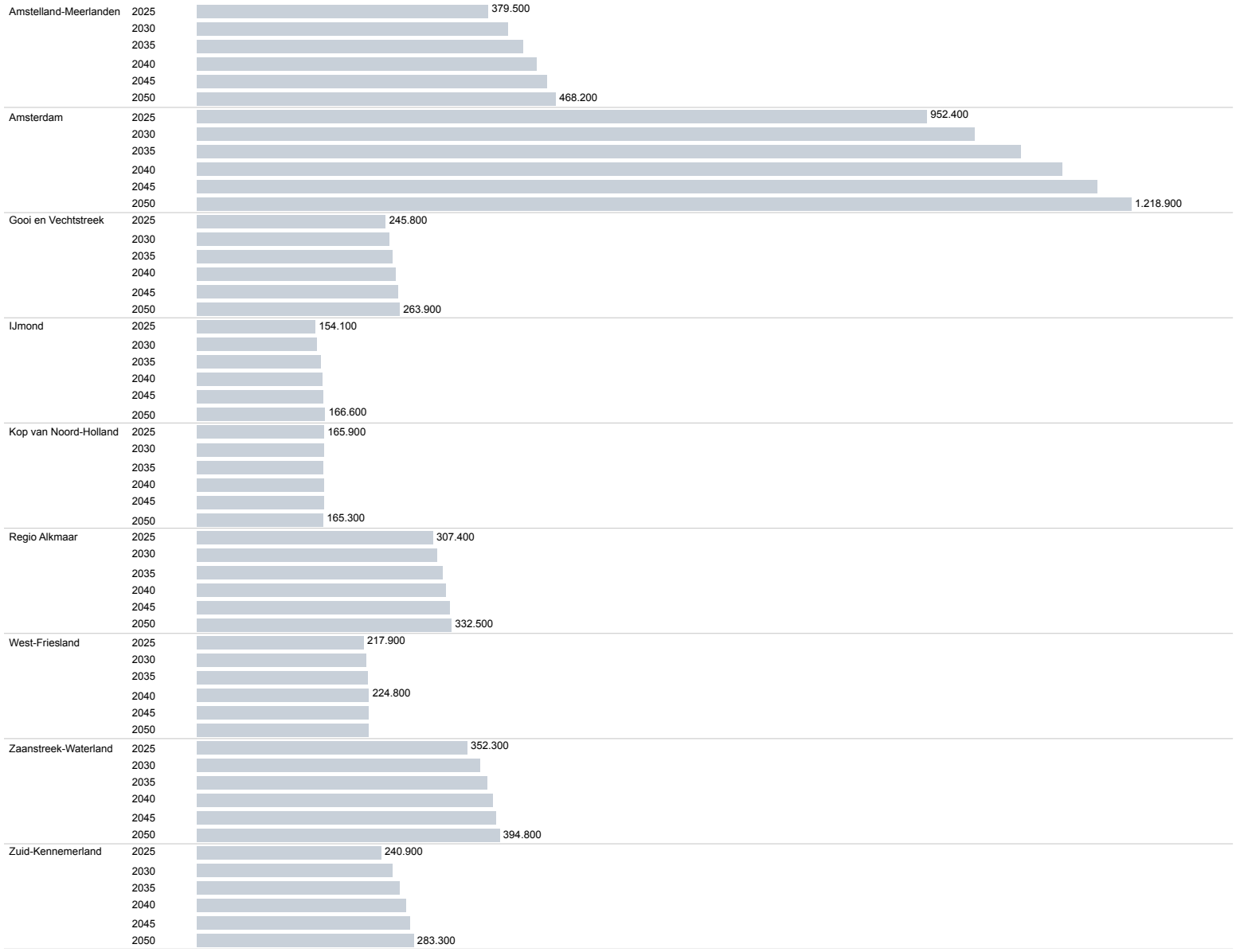

Bron: CBS statline, 1 januari 2024 prognosemodel.

Energielabels

Dit jaar zijn opnieuw de energielabels van winkelpanden voor deze monitor in beeld gebracht op basis van openbare RVO data. De koppeling van winkels aan energielabels heeft in de vorige monitor nog handmatig plaatsgevonden, nu neemt Locatus ook de RVO data op in haar bestanden. Hierdoor kunnen er kleine verschillen zijn tussen de datasets en kunnen nog geen grote conclusies worden verbonden bij een vergelijking.

De data worden jaarlijks geactualiseerd en de verwachting is dat in de komende monitors een beter beeld ontstaat van de duurzaamheid van winkelpanden bij energieverbruik en de ontwikkeling daarvan. Op basis van de bekende labels valt wel iets te zeggen over het energiegebruik van winkels in Noord-Holland.

Van de 16.511 winkelpanden heeft de meerderheid geen energielabel, dit zijn 10.151 winkels (61,5%).

A-, B-, C-, en D-energielabels

A-labels: van de 6.361 winkelpanden die in beeld zijn, hebben 4.061 (2023: 3.912) een A-label of beter. De meest duurzame winkelpanden A+++++ zijn 3 Lidl-supermarkten in Zwanenburg, Huizen en Julianadorp. Daar is afgelopen jaar een Keurslager in Haarlem bijgekomen. Duurzame Noord-Hollandse winkelstraten met de meeste A++++ labels en beter zijn onder meer gevestigd in Villa Arena in Amsterdam, de nieuwe centra Grote Beer in Hoorn en De Symfonie in Nieuw-Vennep, maar ook de veiling op het Marktplein in Broek op Langedijk. Plaza West in Haarlem is hier afgelopen jaar bijgekomen. In totaal zijn er 30 winkelgebieden met meer dan 10 winkels in Noord-Holland waar álle winkels een A-label hebben.

In Noord-Holland hebben 1.175 panden een B- of C-label. Daarmee is het totale aandeel A t/m C-label 82,3% (2023: 78,4%) van alle geregistreerde energielabels op winkelpanden. Hoewel voor winkels geen wettelijke minimale norm van minimale C-label is opgelegd zoals bij kantoren, kan dit mogelijk in de toekomst wel als norm worden gesteld voor een duurzaam winkelpand. Inmiddels wordt in de sector gesproken over een mogelijke D-label verplichting; daarmee zou 88,4% van de winkels aan de duurzaamheidseisen voldoen.

E-, F- en G-energielabels

Vanuit energiebesparing is het relevant om te kijken hoe het met de voorraad winkelpanden met E-, F- en G-labels gaat. Er zijn in Noord-Holland 311 winkelpanden met een G-label en daarmee forse verduurzamingsopgave. In de meting van vorig jaar waren dit nog 427 panden. Deze staan grotendeels in de oude winkelstraten van de traditionele centrumgebieden van grote steden als Amsterdam (132, was vorig jaar 168), Haarlem (37, was 34) en Alkmaar (11, was 13), maar ook relatief vaak in het winkelcentrum van Bussum (14, was 19). Het betref relatief vaak leegstaande panden.

Winkelstraten met veel panden met een F- of G-label:

- Groenhof in Amstelveen (12 winkels),
- Langestraat in Alkmaar (9),
- Princes Beatrixplein en Grote Houtstraat in Haarlem (beide 8),
- Haarlemmerdijk in Amsterdam (8), en
- Kerkstraat in Huizen (7).

In figuur 4.6 zijn de verschillen tussen de gemeenten in energielabels in beeld. Er zijn zes gemeenten waarvan nu voor meer dan de helft van de winkelvloeroppervlakte het energielabel bekend is. Dit waren er in 2023 nog negen. Haarlemmermeer heeft de meeste energielabels in vierkante meter winkelvloeroppervlakte bezien: 62%. Het heeft daarbij een forse slag gemaakt ten opzichte van vorig jaar (54%) maar deze gemeente heeft ook relatief veel nieuwe winkelpanden. In Aalsmeer en Waterland is daarentegen maar van 11% van de winkelmeters het label bekend.

Oostzaan, Dijk en Waard en Stede Broek hebben relatief veel A-winkellabels ten opzichte van het totaal aantal labels. Enkhuizen en Laren hebben een fors aandeel label D t/m G: respectievelijk 19% en 13%.

Figuur 4.6 | Gemeenten scorend op % winkelvloer opp. per energie categorie

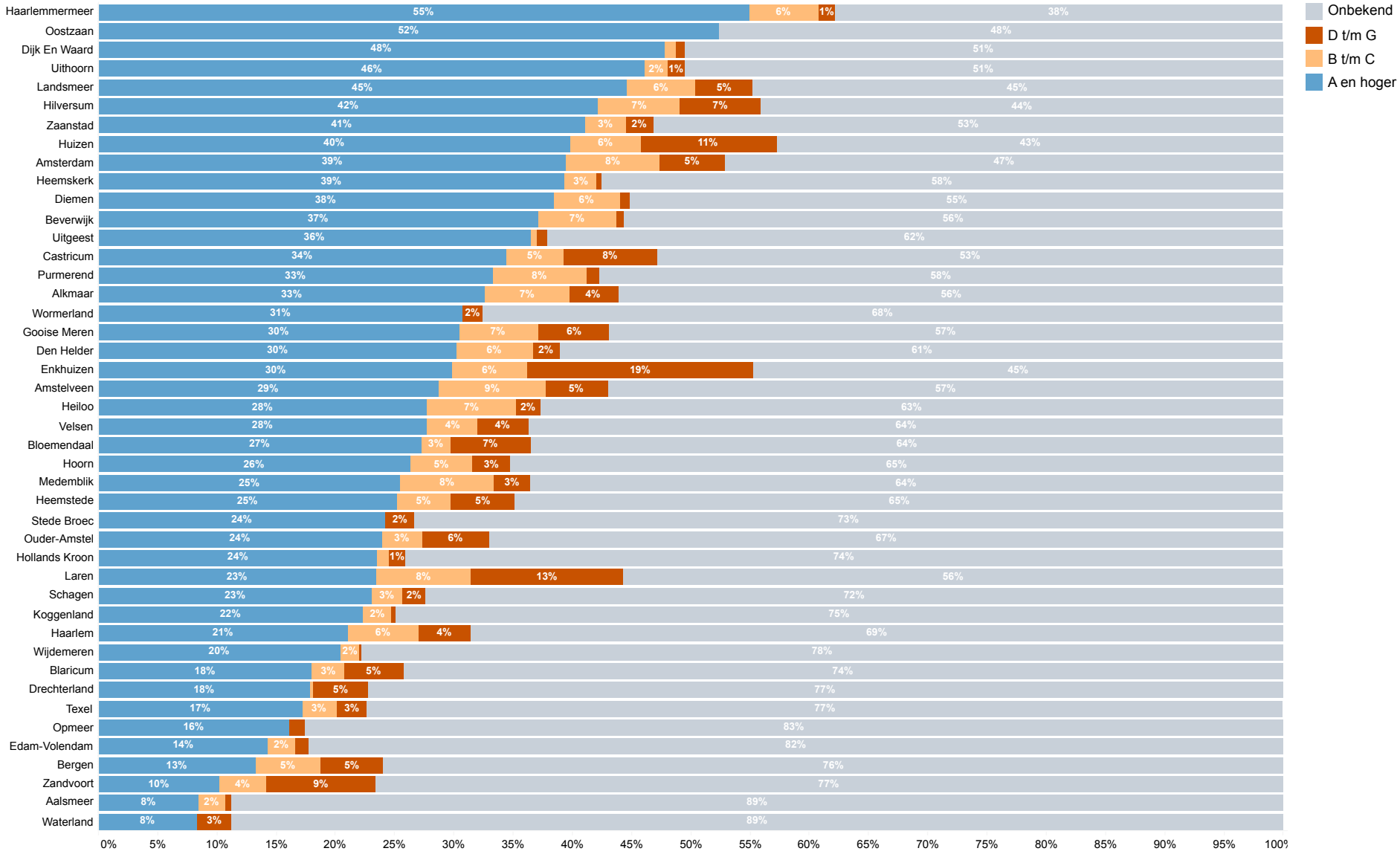

Bron: RVO in Locatus (2024)

In figuur 4.7 staan de grotere winkelgebieden van Noord-Holland naar aantallen energielabels. Uitzondering op deze lijst is Amsterdam Centrum, dat 369 winkels met A-labels heeft. Deze lijst kan vergeleken worden met figuur 3.11. Dan valt op dat Centrum Amsterdam Zuidoost relatief veel A-labels heeft en Centrum Hilversum ook hoger in de lijst met A-labels staat dan op basis van het totaal aantal winkels zou worden verwacht. Centrum Bussum en Hoofddorp hebben een relatief groot aandeel labels D t/m G.

Figuur 4.7 | Winkelgebieden scorend op aantallen per energie categorie

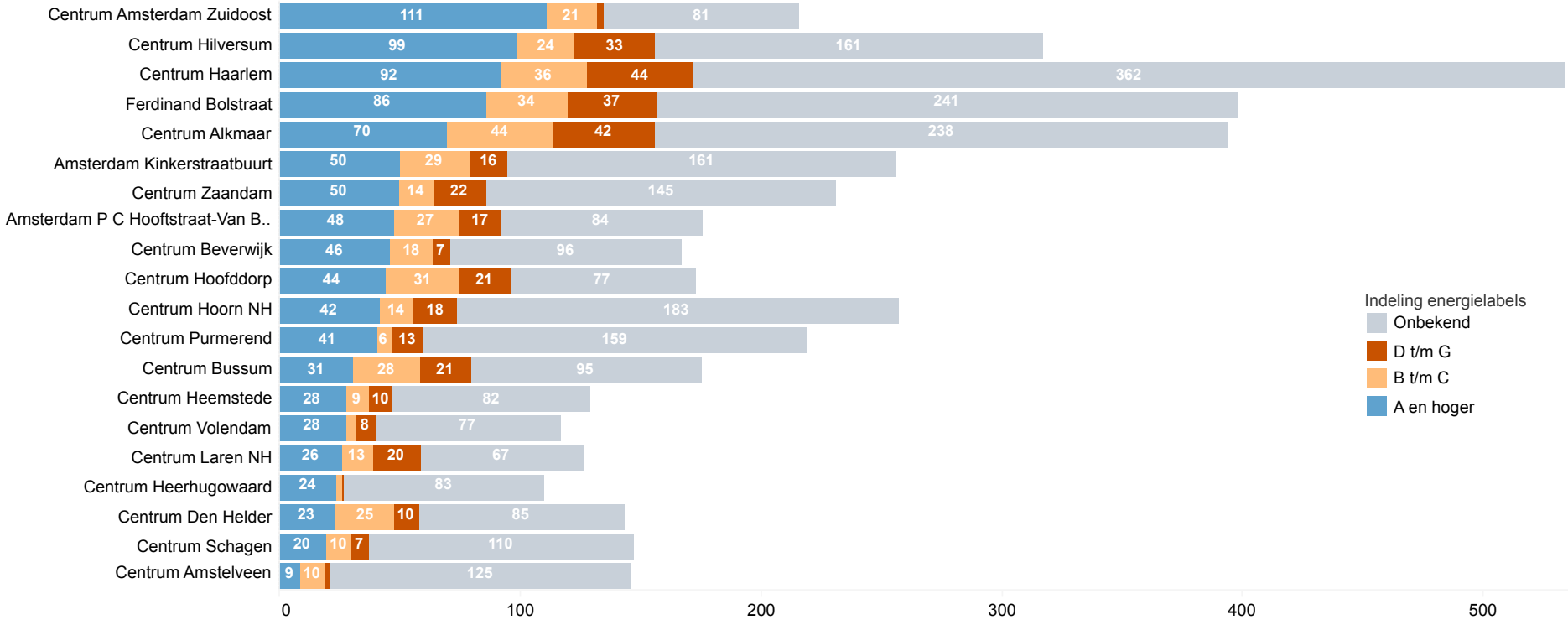

Bron: RVO in Locatus (2024)

Er zijn duidelijke verschillen in energielabels indien gekeken wordt naar het type winkelgebied (figuur 4.8). Stadsdeelcentra hebben de meeste A++++ en A+++ labels, samen 24% van het totale aantal winkelvloeroppervlakte.

Indien wordt gekeken naar het verband van branchering en energielabels, valt op dat babywoonwinkels in brede zin in aan de toekomstige generatie denkt: hier heeft 85% een A-label. Computer en radio- en TV winkels hebben juist relatief vaak een G-label en gebruiken voor hun pand óók relatief veel energie: respectievelijk 31% en 24%.

Figuur 4.8 | Winkelhoofdtype en typering % winkelvloer opp. per energielabel

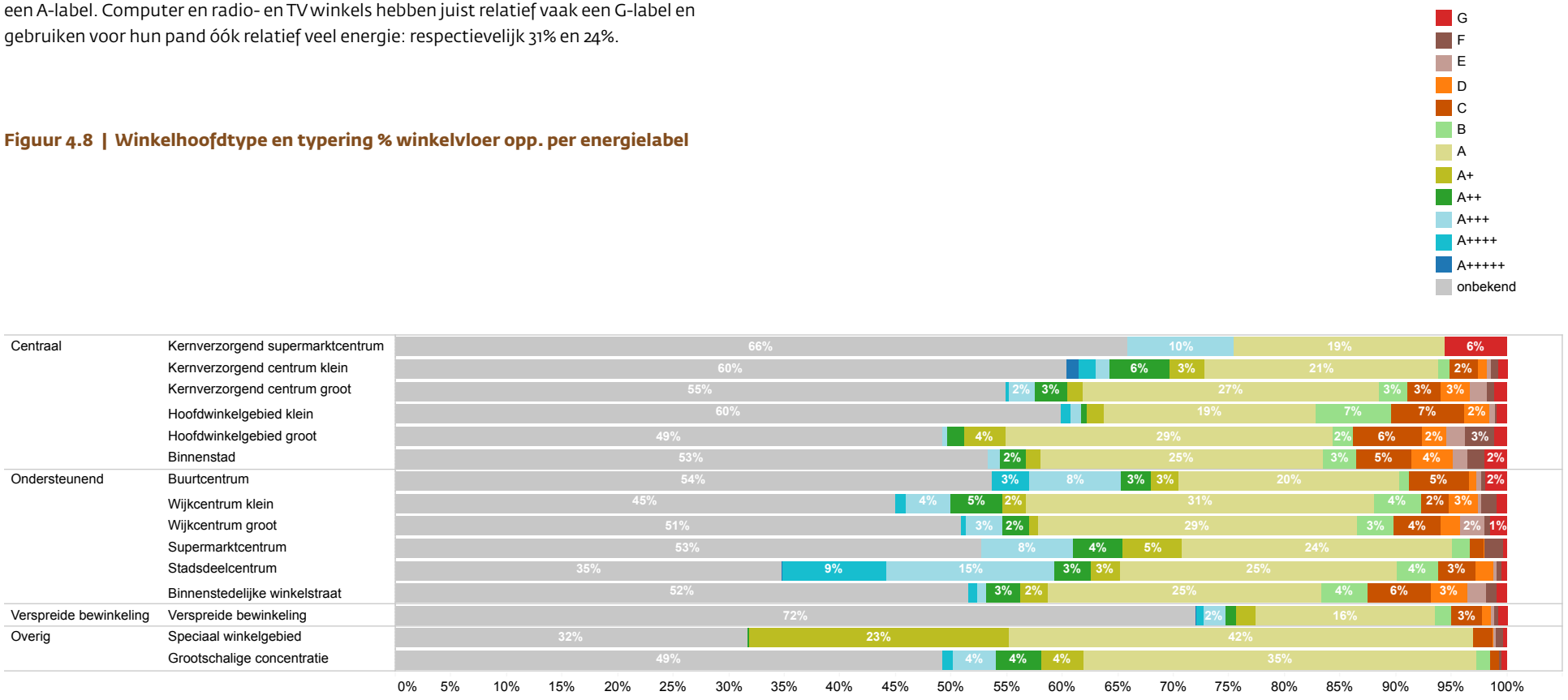

Bron: RVO in Locatus (2024)

HEMA
max.
60 min.
P1
MENNEKES
XL
Openingstijden
AH Heerhugowaard
MA. t/m ZA.
08.00 - 21.00 UUR
ZON.
12.00 - 20.00 UUR

5 Plancapaciteit en marktruimte

Om te kunnen beoordelen of de toekomstige detailhandelsmarkt in evenwicht is, wordt de marktruimte vergeleken met de plancapaciteit voor nieuwe winkels. De marktruimte is in 2023 geactualiseerd en komt in totaal op ruim 100.000 vierkante meter winkels voor Noord-Holland. De plancapaciteit daalt verder tot 346.000 vierkanter meter aan harde en zachte plannen. Daarbij opgeteld komt de gestegen leegstand van 328.000 vierkante meter. Hierdoor blijft het evenwicht ongeveer gelijk.

Plancapaciteit

Op basis van enquêtering van alle gemeenten is een overzicht gemaakt van alle plannen voor uitbreiding, nieuwbouw en herontwikkeling van detailhandel in Noord-Holland. Uiteindelijk is een actuele lijst opgesteld met alle detailhandelsinitiatieven per januari 2024.

In de Noord-Hollandse gemeenten zijn 92 plannen voor winkelgebieden, met in totaal 346.000 vierkante meter. De helft van het aantal plannen (44) betreft de bouw van nieuwe winkelgebieden. 27 winkelgebieden worden uitgebreid. Er zijn 18 herontwikkelingen van winkelgebieden en 2 transformatiegebieden.

Figuur 5.1 | Ontwikkeling WVO uitbreidingsplannen detailhandel (2016, index=100)

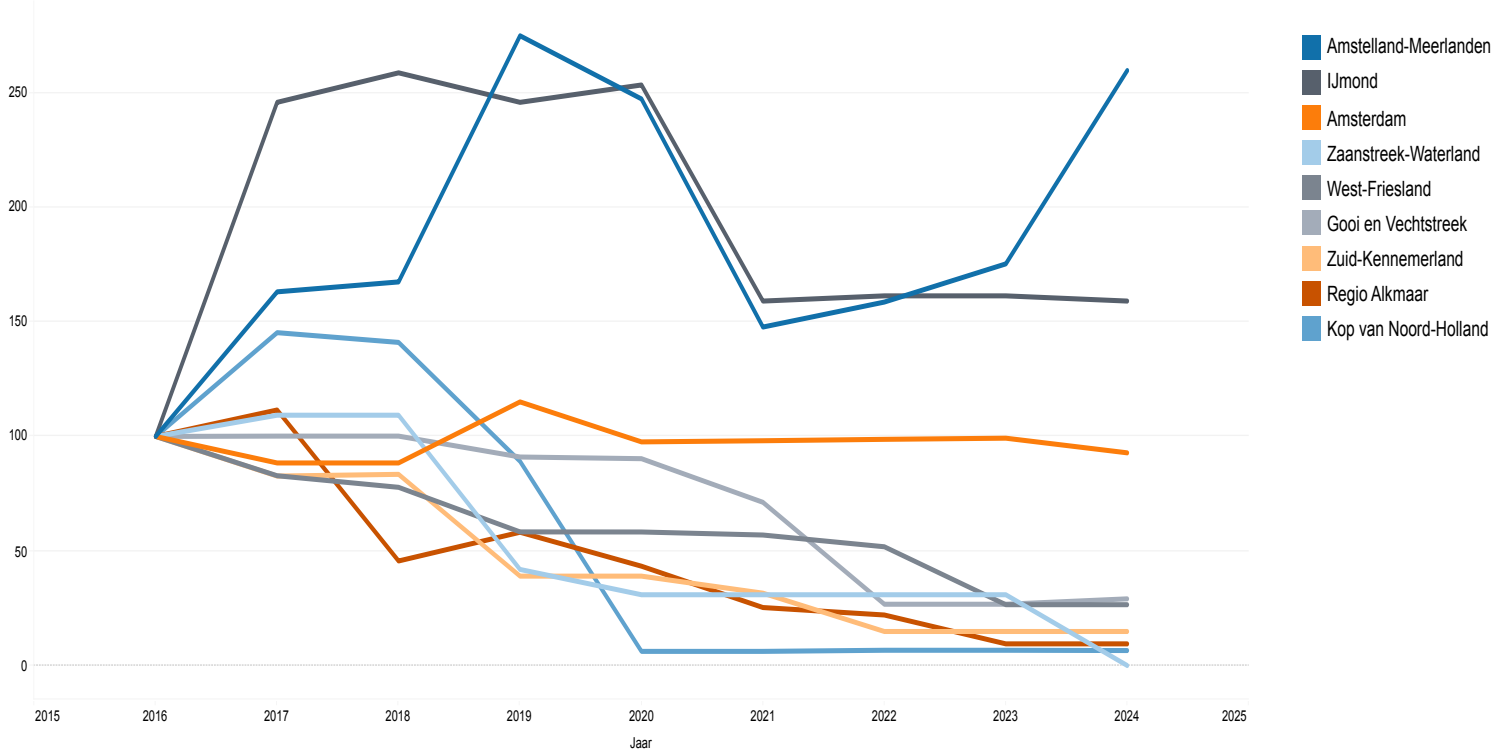

Figuur 5.1 laat zien dat in de meeste deelregio's sprake is van een daling van de plancapaciteit. Een aantal regio's heeft zelfs helemaal geen uitbreidingsplannen meer. Zaanstreek-Waterland heeft afgelopen jaar een verdere daling ingezet. De regio Amsterdam is per saldo stabiel in de plancapaciteit sinds 2016, hoewel daar ook duidelijke ontwikkelingen zijn; daarover later meer. Amstelland-Meerlanden kent juist een duidelijke stijging ten opzichte van 2021.

De plannen in de regio's zijn onderverdeeld naar reguliere detailhandel en PDV (figuur 5.2). PDV betreft perifere locaties waar grootschalige winkels gevestigd mogen worden, die niet inpasbaar zijn in een binnenstedelijke locatie, maar ook GDV (grootschalige detailhandel voorzieningen) valt hier onder. Er wordt ook onderverdeling gemaakt tussen harde en zachte detailhandelsplannen. Harde plannen zijn vastgelegd in bestemmingsplannen en zachte plannen zitten in een minder gevorderd stadium.

Uit figuur 5.2 blijkt een groot verschil tussen Amsterdams plannen detailhandel regulier en alle andere plannen en regio's. Dit komt met name voort uit geplande uitbreidingen of nieuwbouw bij de bouw van nieuwe stadswijken. De grootste potentiële ontwikkellocaties zijn dan ook in Amsterdam (drie plannen in Noord, die in vierkante meters tot de grootste behoren, tien plannen op de Zuidas, enkele locaties in Zuidoost, Nieuw-West en Zeeburg/IJburg). De plannen voor Amstelland-Meerlanden zijn in omvang toegenomen door de mogelijke uitbreidingsplannen voor de outlet op te nemen in de enquête. In de IJmond is nog PDV-capaciteit op bedrijventerreinen. De kans dat hier daadwerkelijk winkels komen, is niet groot.

Figuur 5.2 | Indicatie detailhandelsplannen- en initiatieven in m² per deelregio

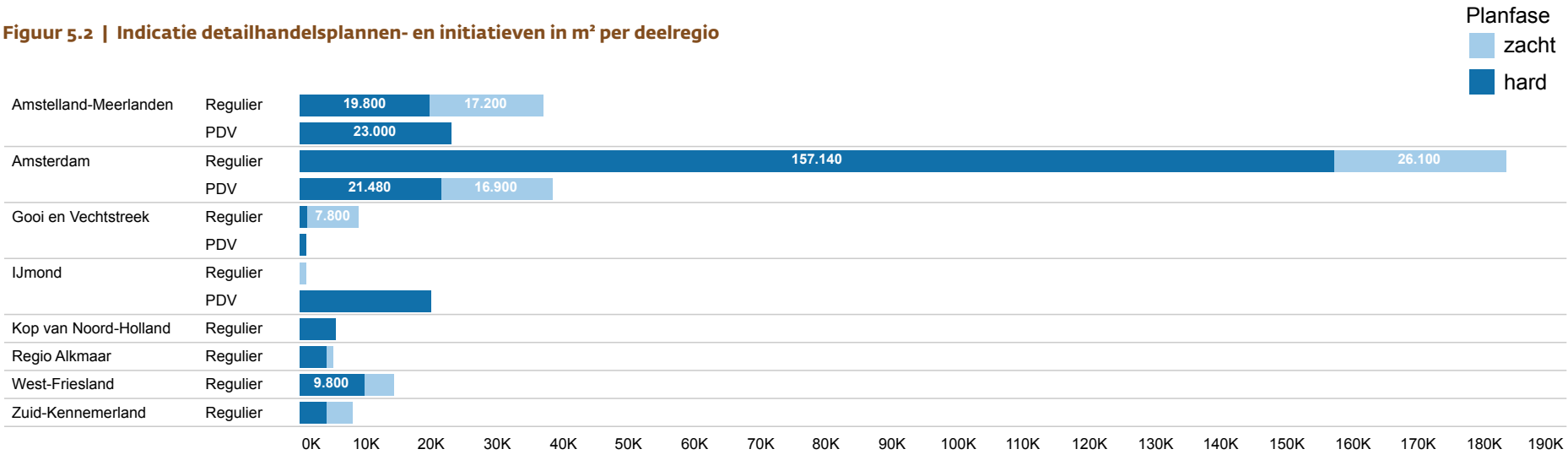

Bron: opgave gemeenten 2024

Marktruimte

De Metropoolregio Amsterdam en de Provincie Noord-Holland hebben in 2023 de marktruimte opnieuw laten bereken door BRO, BSP en I&O Research en vervolgens vastgesteld. Marktruimte is geen uitbreidingsruimte, maar de confrontatie van marktruimte met leegstand en plancapaciteit geeft wel een indicatie van de uitbreidingsmogelijkheden (positief of negatief). Marktruimte betreft feitelijk het verschil in functioneren van het winkelaanbod in een regio ten opzichte van het landelijke gemiddelde functioneren, uitgedrukt in metrage (m²). In het geactualiseerde onderzoek zijn dagelijkse en recreatieve marktruimte berekend, hier samengevoegd tot regulier. Ook zijn doelgerichte aankopen (in en om het huis) berekend, in figuur 5.3 opgenomen als PDV.

Ten opzichte van de eerdere marktruimte berekening uit 2018 is de detailhandelsmarkt sterk veranderd. Er is meer online winkelen, er worden dichterbij huis toeristische bestedingen gedaan en de bevolking groeit harder dan eerder verwacht. De negatieve marktvraag naar regulier winkelaanbod in 2018 is daardoor in veel regio's verminderd en is meer in balans. In alle regio's boven het Noordzeekanaal is de marktvraag naar perifere detailhandelsvoorzieningen zelfs omgeslagen van een overschot naar een tekort. De effecten daarvan zijn zichtbaar in figuur 5.1.

Figuur 5.3 | Indicatie detailhandelsplannen en marktruimte 2030 in m² per deelregio

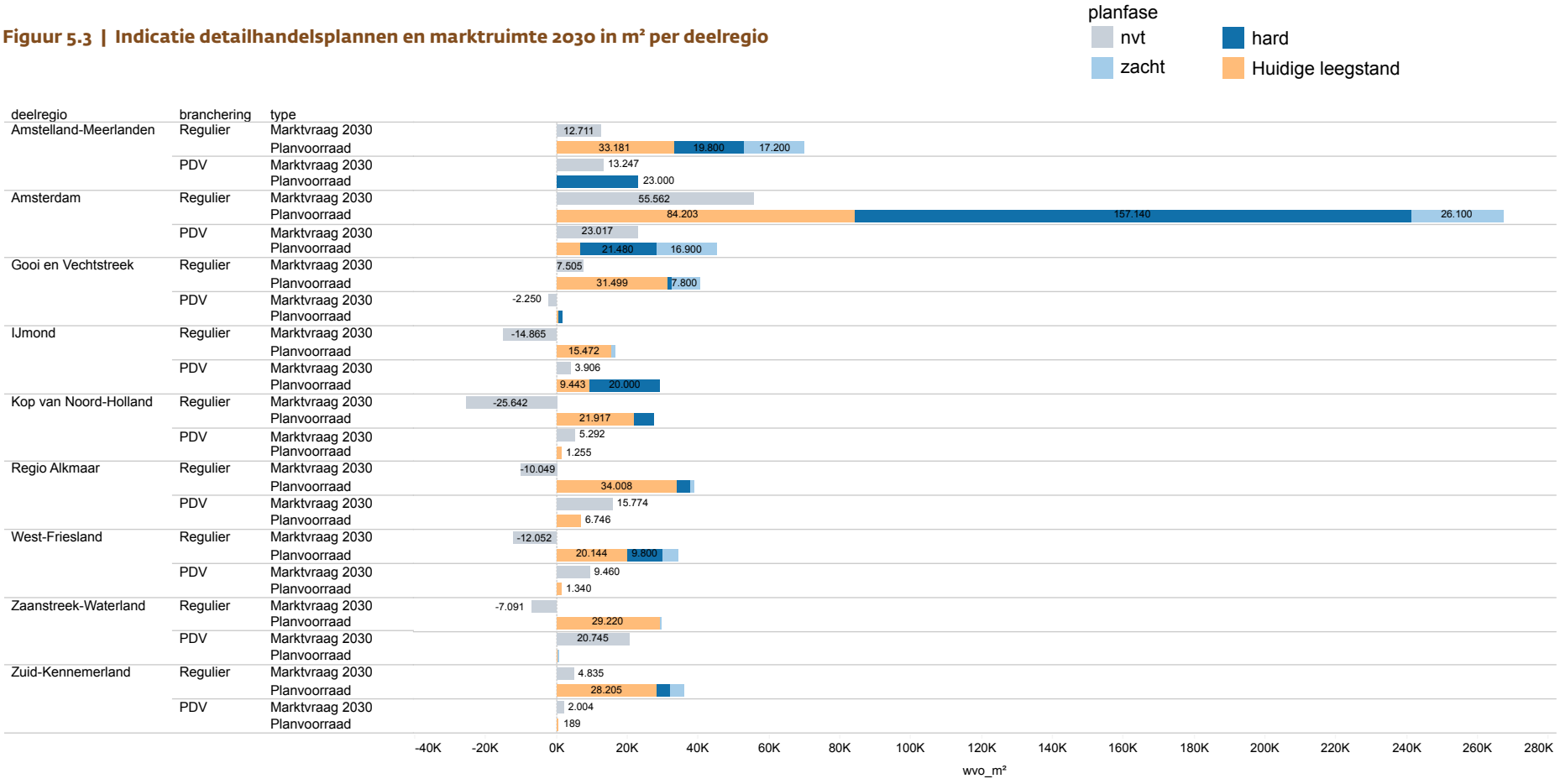

In Amsterdam is wel minder evenwicht tussen marktvraag en planaanbod dan in 2018. Vooral in Amsterdam is de marktvraag nu veel kleiner dan het planaanbod in het reguliere segment. Het is de vraag of de veelal harde plannen dan ook tot uitvoering komen. Evenals eerdere jaren is bij de planvoorraad ook de actuele leegstand van 2024 toegevoegd. Dat is goed beschouwd ook direct beschikbaar planaanbod winkelruimte. De leegstand is opgelopen, waarmee het totale planaanbod per saldo stijgt. In verschillende regio's overstijgt de leegstand in het reguliere segment inmiddels de marktvraag en lijkt nieuwe planvorming niet meer nodig. In het segment PDV, waar diverse plannen eerder zijn geschrapt, ontstaat juist een tekort. Dit speelt in alle regio's boven het Noordzeekanaal.

De plannen met de status 'hard' zijn van groter belang dan de plannen die planologisch 'zacht' zijn. Figuur 5.4 geeft inzicht in de harde plannen vanaf 2016. Alle plannen in de Kop van Noord-Holland zijn hard. Hierbij kan het in de enquête een rol spelen dat zachte plannen een kleinere kans op realisatie hebben. In Amstelland-Meerlanden is het aandeel hard toegenomen tot 71%. De harde plannen in Zaanstreek-Waterland zijn juist dit jaar verdwenen uit het overzicht.

Adviescommissie Detailhandel

Er is in de enquête ook een inschatting gemaakt van de kans dat plannen doorgaan, of niet. 12% van de plannen gaat volgens de gemeenten zeker door. Van 40% is de kans groot dat ze doorgaan. Van 24% van de plannen is de kans klein tot zeer klein dat ze ook daadwerkelijk worden gerealiseerd. Van de overige plannen is onbekend wat de kansrijkheid is.

Van alle plannen zijn er 15 reeds aan de adviescommissie(s) detailhandel Noord-Holland voorgelegd. Er is aangegeven dat er 7 worden voorgelegd. Dit is vergelijkbaar met vorig jaar. Dit zijn voornamelijk plannen uit Amsterdam. Van 30 plannen (2023: 25) is nog onbekend of hier regionale afstemming over gaat plaatsvinden. Bij een meerderheid van de plannen (58) wordt het inschakelen van de commissie niet nodig geacht, bijvoorbeeld in het geval van kleine lokale plannen.

Figuur 5.4 | Ontwikkeling aandeel "hard" in planfase

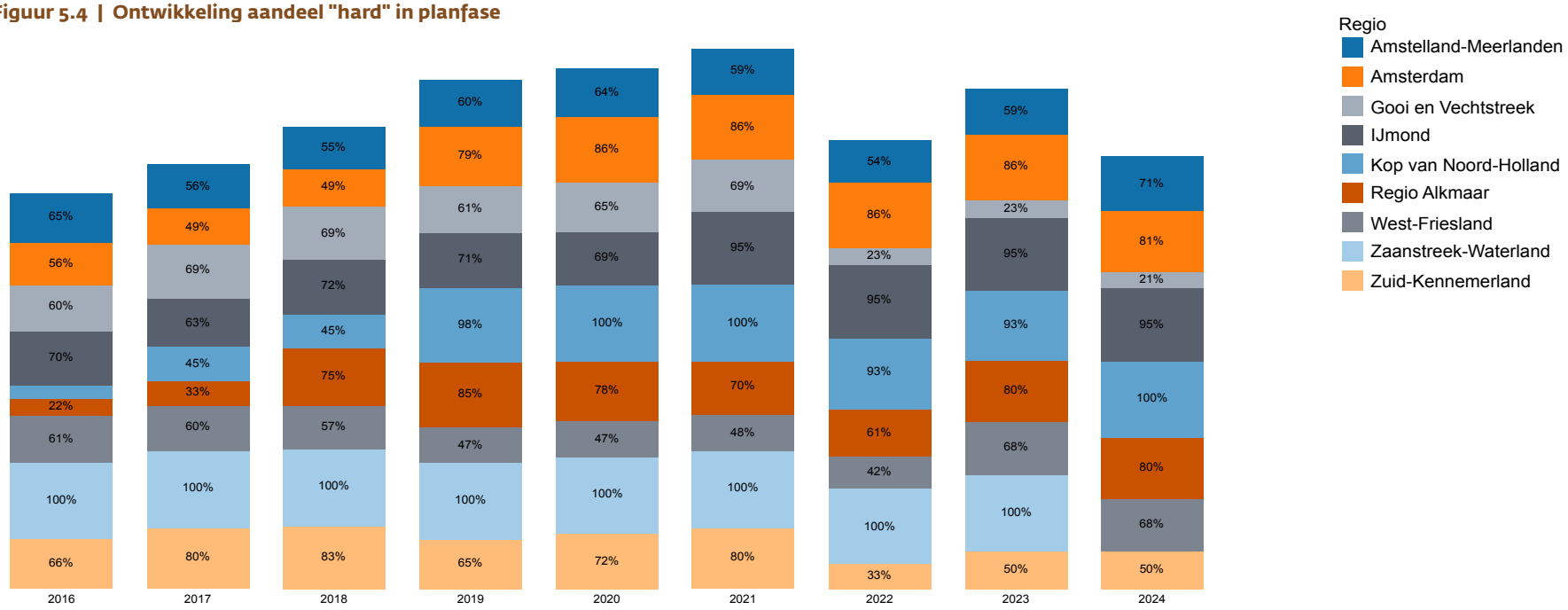

Bron: opgave gemeenten 2024

DEEN

Colofon

Uitgave
Provincie Noord-Holland
Postbus 123 | 2000 MD Haarlem
Tel.: 023 514 31 43 | Fax: 023 514 40 40
www.noord-holland.nl
post@noord-holland.nl

Eindredactie
Provincie Noord-Holland
Directie BEL | Sector Duurzame Economie

Fotografie
Theo Baart, Amsterdam The Style Outlets, Dirk-Jan van Dijk, Bas Beentjes, Ruud Karstens, Concrete Fotografie.

Grafische verzorging
The Creative Hub

Haarlem, april 2024

Vergadering van het IPO-bestuur

Op 11 april 2024

Interprovinciaal Overleg
van, voor en door provincies

Conceptagenda

Betreft	IPO-bestuur
Vergaderdatum	Donderdag 11 april 2024, 10.30 - 13.00 uur
Locatie	Provinciehuis Utrecht
Genodigden	Voorzitter: J. Smit (ZH) Leden: J. Otter (Dr), A. Schmaal (Gr), F. Wiersma (Fr), J.E.M. Mol (Gld), E.G. Grijsen (Ov), J. Simonse (Fl), S. Boelema (NB), J. Beemsterboer (NH), B.K. Potjer (ZH), H.P. van Essen (Ut), L. Faassen (Li) en A.J. van der Maas (Zld) Adviseurs: A.Th.H. van Dijk (NH), A.P. Heidema (Ov), J. Oosters (Ut) en A. Knol-van Leeuwen (Ut; voorzitter KPS)

1. Opening, mededelingen, agenda en verslag

a. Mededelingen en vaststellen agenda van het IPO-bestuur op 11 april 2024

b. Vaststellen verslag vergaderingen van het IPO-bestuur op 28 februari en 7 maart 2024

2. Strategie & bespreekpunten

a. Inzichtelijk maken financiële knelpunten provincies

Het IPO-bestuur spreekt hier over de bevindingen uit het BMC-rapport 'Taken en middelen in balans', de bouwstenen voor verbeterde en gezonde financiële verhoudingen en de mogelijke vervolgstappen die daaruit voortvloeien.

b. Inzet kabinetsformatie

Het IPO-bestuur spreekt met elkaar over stand van zaken rondom de inzet voor de kabinetsformatie.

c. Top Landelijk Gebied

Het IPO-bestuur wordt mondeling geïnformeerd over de opzet voor de Top Landelijk Gebied.

d. Voorjaarsnota 2024

De voorjaarsnota's 2024 van zowel het IPO-bureau als BIJ12 liggen ter vaststelling voor aan het IPO-bestuur, alvorens deze ter informatie en besluitvorming worden doorgeleid naar de Algemene Vergadering van de vereniging.

e. Conceptbegroting 2025

Ter voorbereiding op de definitieve begroting ligt de conceptbegroting 2025 ter bespreking voor.

f. Functieprofiel nieuwe IPO-voorzitter

Het IPO-bestuur spreekt over het functieprofiel welke gebruikt wordt voor de werving van de nieuwe IPO-voorzitter.

3. Terugkoppeling uit/vooruitblik op BAC's, bestuurlijke overleggen Rijk e.d.

a. Urgente mededelingen uit de bestuurlijke overleggen met het Rijk en bestuurlijke adviescommissies

b. Actualiteiten Werkgeverszaken

Het IPO-bestuur wordt bijgepraat over de resultaten van de cao-onderhandelingen.

c. Nationale Databank Flora en Fauna

Het IPO-bestuur wordt geïnformeerd over de vraagstukken die spelen inzake het realiseren van de Nationale Databank Flora en Fauna.

4. Hamerstukken

a. Afhandeltermijn Wolvenschade

Het IPO-bestuur wordt gevraagd besluiten te nemen over de versnelling van de afhandeling van het schadeproces.

b. Staatssteun Faunaschaderegeling

Het IPO-bestuur wordt gevraagd besluiten te nemen over staatssteun in relatie tot tegemoetkomingregelingen faunaschade.

c. IPO-inbreng EK-debat Woningbouw

Het IPO-bestuur wordt gevraagd de IPO-inbreng voor het Eerste Kamerdebat Woningbouw, conform advies van de BAC Ruimte & Leefomgeving, vast te stellen.

5. Ter kennisname

a. Memo ROB-advies uitvoeringsmiddelen klimaat

b. IPO-bestuursprogramma 2023-2027

6. Rondvraag en sluiting

Vergadering van het IPO-bestuur

Op 11 april 2024

Interprovinciaal Overleg
van, voor en door provincies

Verslag

Betreft	IPO-bestuur
Vergaderdatum	Donderdag 11 april 2024, 10.30 - 13.00 uur
Locatie	Provinciehuis Utrecht
Aanwezigen	Voorzitter: J. Smit (ZH) Leden: J. Otter (Dr), A. Schmaal (Gr), F. Wiersma (Fr), E.G. Grijsen (Ov), S. Boelema (NB), J. Beemsterboer (NH), B.K. Potjer (ZH), H.P. van Essen (Ut) en L. Faassen (Li) Adviseurs: A.Th.H. van Dijk (NH), A.P. Heidema (Ov), J. Oosters (Ut) en A. Knol-van Leeuwen (Ut; voorzitter KPS)
Verhinderd	J.E.M. Mol (Gld), A.J. van der Maas (Zld) en J. Simonse (Fl)

1. Opening, mededelingen, agenda en verslag

a. Mededelingen en vaststellen agenda van het IPO-bestuur op 11 april 2024

De Algemeen Directeur benadrukt dat IPO-bestuurders altijd een plaatsvervanger namens hun College van GS naar de IPO-bestuursvergadering kunnen afvaardigen mochten ze zelf verhinderd zijn.

b. Vaststellen verslag vergaderingen van het IPO-bestuur op 28 februari en 7 maart 2024

Het verslag van de IPO-bestuursvergadering van 28 februari 2024 is vastgesteld.

Het verslag van de IPO-bestuursvergadering van 7 maart 2024 is vastgesteld, met daarin de volgende zin toegevoegd onder agendapunt 2b. Bestuursprogramma:

"Na twee jaar zal verslag worden uitgebracht wat het bestuursprogramma heeft gebracht/toegevoegd."

2. Strategie & bespreekpunten

a. Inzichtelijk maken financiële knelpunten provincies

Financiële onderhandelingen Rijk
Het IPO-bestuur wordt bijgepraat over de laatste ontwikkelingen rondom de financiële verhoudingen tussen provincies en het rijk, waartoe de afgelopen twee weken extra bestuurlijke overleggen zijn geweest, zowel met Rijk als met de provincies onderling.

Een van de uitkomsten van de gesprekken is dat het Rijk erkent dat er nader onderzoek nodig is naar de evenredigheid tussen de voorgestelde financieringssystematiek gebaseerd op BBP en de financiële vraagstukken rondom natuur, openbaar vervoer (ov) en infrastructuur. Dit wordt nader onderzocht in aanloop naar het Bestuurlijk Overleg Financiële verhoudingen dat in juni 2024 plaatsvindt.

De gesprekken met het Rijk hebben geleid tot voorstellen met betrekking tot de opschalingskorting, de BBP-systematiek en de motorrijtuigenbelasting. Het IPO-bestuur staat positief tegenover de voorstellen van het Rijk.

BMC-rapport 'Taken en middelen in balans'
Het IPO-bestuur neemt het BMC-rapport 'Taken en middelen in balans' voor kennisgeving aan en geleidt deze door naar de betrokken Bestuurlijke Adviescommissies, te weten Bereikbaarheid & Infrastructuur, Landelijk Gebied, Financiën en Openbaar Bestuur en Regionale Economie en Cultuur om deze nader te bespreken. Daarbij maakt het IPO-bestuur de aanvulling op het rapport dat op het gebied van ov ook aandacht moet zijn voor de enorme ov-opgave in grootstedelijke gebieden.

Tevens besluit het bestuur de bouwstenen die uit het rapport voortvloeien mee te nemen naar de expert-bijeenkomst financiële verhoudingen in de Eerste Kamer van 16 april waaraan de voorzitter van de Bestuurlijke Adviescommissie Financiën en Openbaar Bestuur, bestuurslid Schmaal, zal deelnemen.

b. Inzet kabinetsformatie

Het IPO-bestuur ontvangt een terugkoppeling van het gesprek dat op 28 maart jl. aan de formatietafel gevoerd is tussen de formerende partijen en de drie koepelvoorzitters. De afdronk is dat het een constructief gesprek was en dit eerste gesprek uitnodigde voor een vervolggesprek.

c. Top Landelijk Gebied

Het IPO-bestuur wordt mondeling geïnformeerd over de eerste contouren van de Top Landelijk Gebied van 21 juni. Op 16 mei ligt een voorstel ter bespreking voor in het IPO-bestuur waar meer invulling van de Top aan bod komt.

d. Voorjaarsnota 2024

De voorjaarsnota's 2024 van het IPO-bureau en BIJ12 worden – onder toezegging van de overeengekomen aanvullingen cq. aanscherpingen - door het IPO-bestuur vastgesteld en ter goedkeuring doorgeleid naar de Algemene Vergadering (AV).

e. Conceptbegroting 2025

Het IPO-bestuur stemt in met de opzet van de conceptbegroting 2025 van de IPO-vereniging. In lijn met het overleg tussen de penningmeester en de P&C-klankbordgroep van de AV wordt de hoeveelheid P&C-producten met ingang van het boekjaar 2025 teruggebracht van 6 naar 4. Deze conceptbegroting dient, in het kader van die doorontwikkeling van de P&C-cyclus, ter vervanging van de kaderbrief.

De conceptbegroting wordt door het IPO-bestuur doorgeleid naar de AV met het verzoek deze desgewenste met de eigen Staten te delen en te bespreken. Vervolgens kan een terugkoppeling van deze besprekingen gegeven worden door de leden van de AV in de AV-vergadering van 25 juni.

f. Functieprofiel nieuwe IPO-voorzitter

Het IPO-bestuur bespreekt het functieprofiel voor de werving van de nieuwe IPO-voorzitter, waarbij het functieprofiel van 2021 als uitgangspunt wordt gehanteerd.

Aanvullend daarop stelt het bestuur dat het van belang is de volgende elementen nog toe te voegen c.q. aan te passen:

- De voorzitter moet verbindend zijn voor de vereniging.
- De voorzitter moet het IPO-geluid uitdragen.
- De voorzitter moet besluitvaardig zijn.
- De voorzitter moet waar nodig de couleur locale van provincies erkennen.
- Het woord 'voldoende' schrappen in de zin: "*voldoende ervaring als Commissaris van de Koning, en zo mogelijk binnen een belangenvereniging*".

3. Terugkoppeling uit/vooruitblik op BAC's, bestuurlijke overleggen Rijk e.d.

a. Urgente mededelingen uit de bestuurlijke overleggen met het Rijk en bestuurlijke adviescommissies

Vanuit de BAC Bereikbaarheid en Infrastructuur wordt aangegeven dat het IPO op 24 april deelneemt aan de bijeenkomst 'Navigeren naar bereikbaarheid' van o.a. de Mobiliteitsalliantie. Hier wordt mondeling door een bestuurlijke afvaardiging vanuit de BAC de boodschap namens de twaalf provincies uitgedragen. Deze boodschap betreft de boodschap uit de recente position papers naar de Tweede Kamer. Gezien de beperkte tijdspanne wordt expliciet ervoor gekozen geen schriftelijke documentatie (mede) te tekenen.

Vanuit de BAC Regionale Economie en Cultuur wordt een toelichting gegeven over het nieuwe bibliotheekconvenant. Het huidige convenant loopt af in september 2024. Het nieuwe convenant voor de periode 2024-2027 wordt inhoudelijk besproken in de BAC op 18 april en naar verwachting in juni door de betrokken partijen ondertekend. Het IPO-bestuur verleent hiertoe portefeuillehouder Tijs de Bree (Gedeputeerde Overijssel) mandaat om namens de gezamenlijke provincies het convenant te ondertekenen.

Vanuit de BAC Landelijk Gebied wordt medegedeeld dat in de Voorjaarsnota van het Rijk extra 1,2 miljard wordt ingeregeld in de LNV-begroting t.b.v. de ophoging van bestaande vrijwillige aankoopregelingen.

Vanuit de BAC Ruimte & Leefomgeving wordt medegedeeld dat er overeenstemming is over het dataprotocol woningbouwopgave. Verder is een principe-afspraak gemaakt voor een bijeenkomst in de zomer om stil te staan bij implementatie van de omgevingswet.

Het IPO-bestuur wordt bijgepraat over de stand van zaken rondom Atos/Eviden. De AAC Digitalisering werkt meerdere opties uit voor het geval het contract met Atos/Eviden niet gecontinueerd kan worden. Deze opties worden t.z.t. ter besluitvorming voorgelegd aan het IPO-bestuur.

b. Actualiteiten Werkgeverszaken

Op 13 maart 2024 hebben de Bestuurlijke Onderhandelingsdelegatie van het IPO enerzijds en de vakbonden FNV Overheid, CNV Overheid, AVV en CMHF anderzijds, een onderhandelingsresultaat bereikt voor een nieuwe cao voor de provinciale sector met een looptijd van 1 januari 2024 tot en met 31 juni 2025.

De stemmingen voor het onderhandelingsresultaat vinden momenteel plaats op de provinciehuizen. Omdat de definitieve uitslag van de gezamenlijke provincies uiterlijk 1 mei aanstaande moet worden doorgegeven, besluit het IPO-bestuur de uitslagen van de stemmingen schriftelijk vast te stellen.

c. Nationale Databank Flora en Fauna

Het IPO-bestuur wordt geïnformeerd over de vraagstukken die spelen inzake het realiseren van de Nationale Databank Flora en Fauna. Een volgende IPO-bestuursvergadering komt dit onderwerp, aan de hand van meerdere scenario's die doorlopen kunnen worden, opnieuw aan bod.

4. Hamerstukken

a. Afhandeltermijn Wolvenschade

Het IPO-bestuur besluit, conform advies van de BAC Landelijk Gebied:
- het digitaliseren van het afhandelingsproces wel voort te zetten, zodat de afhandeltermijnen kunnen worden verkort;
- de termijn voor het aanleveren van gegevens door de dierhouder niet te verkorten. Bij vroegtijdige aanlevering gegevens zal besluitvorming en uitkering door BIJ12 wel sneller plaatsvinden;
- niet te gaan werken met voorschotten op basis van een onvoltooide taxatie.

NB: het tweede besluitpunt stond foutief geformuleerd in de oplegnotitie. Dit is in de vergadering genoemd en heeft tot bovenstaande besluit geresulteerd, zoals ook door de BAC Landelijk Gebied is geadviseerd.

b. Staatssteun Faunaschaderegeling

Het IPO-bestuur besluit, conform advies van de BAC Landelijk Gebied:
- de tegemoetkomingsregelingen voor faunaschade niet aan te melden bij de Europse Commissie (EC), ondanks de wetenschap dat hierdoor de onzekerheid blijft bestaan of de tegemoetkoming in het verleden aan de staatsteunregelgeving heeft voldaan;
- BIJ12 kennis te laten geven van de modelset beleidsregels aan de EC, zodat deze voor de toekomst onder de Landbouwvrijstellings-verordening kunnen worden gebracht en BIJ12 de jaarlijkse (staatsteun-) rapportages aan de EC te laten verzorgen alsmede de betalingen in het transparantieregister op te laten nemen;
- teneinde te voldoen aan de regels omtrent staatssteun, BIJ12, in samenspraak met en waar mogelijk met maatwerk per provincie, uit te laten werken, of er wel of geen preventieve maatregelen van grondgebruikers ten aanzien van niet-kwetsbare gewassen kunnen worden gevraagd;
- voor wolvenschade een voorstel uit te laten werken, in welke gevallen geen preventieve maatregelen van grondgebruikers ten aanzien van de wolf kunnen worden gevraagd;
- de uitkomsten hiervan op te nemen in de modelset beleidsregels.

c. IPO-inbreng EK-debat Woningbouw

Het IPO-bestuur stelt de IPO-inbreng voor het Eerste Kamerdebat Woningbouw, conform advies van de BAC Ruimte & Leefomgeving, vast.

5. Ter kennisname

a. Memo ROB-advies uitvoeringsmiddelen klimaat

Het IPO-bestuur neemt kennis van de notitie die is opgesteld op basis van het ROB-advies uitvoeringsmiddelen klimaat.

b. IPO-bestuursprogramma 2023-2027

Het IPO-bestuur neemt kennis van het IPO-bestuursprogramma 2023-2027.

6. Rondvraag en sluiting

Herengracht 23
2511 EG Den Haag
telefoon (070) 888 12 12
www.ipo.nl

Tweede Kamer der Staten-Generaal
T.a.v. de heer M. Bosma
Postbus 20018
2500 EA 'S-GRAVENHAGE

Interprovinciaal Overleg

uw brief van	uw kenmerk	ons kenmerk	datum
15-04-2024	2024-0000230523	FOB 11744/2024	4 juni 2024

onderwerp
IPO-reactie Voorjaarsnota 2024

Geachte voorzitter van de Tweede Kamer,

Op 4 juni vindt het Tweede Kamerdebat over de Voorjaarsnota 2024 plaats.

De provincies zijn tevreden over de afschaffing van de oploop van de opschalingskorting vanaf 2025. Tegelijk wordt de trapop-trapaf-systematiek vanaf 2024 vervangen door de BBP-systematiek. Hierdoor komt er meer stabiliteit in de ontwikkeling van het Provinciefonds. Het is van belang dat de evenredigheid tussen de BBP-systematiek en de kostenontwikkeling in provinciale kerntaken zoals onderhoud en vervanging van infrastructuur, openbaar vervoer en natuurbeheer goed wordt gewaarborgd. Eigen onderzoek laat zien dat de BBP-systematiek niet altijd gelijk loopt met de kostenontwikkeling van deze taken. Wij zijn daarom blij met de erkenning hiervan en met het gezamenlijk onderzoek van Rijk en decentrale overheden naar de balans tussen ambitie, taken, middelen en uitvoeringskracht.

De provincies stellen tevreden vast dat een de derving van MRB-inkomsten door verlenging van de vrijstelling van elektrisch vervoer na 2025 tot en met 2030 volledig wordt gecompenseerd. Hierdoor wordt uitholling van provinciale belastinginkomsten tegengegaan. De provincies gaan er van uit dat de goedkeuring door het parlement hiervoor tijdig plaatsvindt.

De provincies zijn tevreden over het tegen het licht houden van specifieke uitkeringen en de overdracht naar het Provinciefonds. De groei van specifieke uitkeringen zorgt immers voor te hoge uitvoeringslasten en is een inperking van de autonomie van provincies en gemeenten. Gezien het voornemen in het Hoofdlijnenakkoord om de specifieke uitkeringen af te schaffen, maken provincies daarom graag snel afspraken over de verdere uitwerking van het uitkeringsstelsel, de rechtmatigheidsaspecten en de verdeling over de provincies.

Tot slot hechten provincies groot belang aan een halfjaarlijks Overhedenoverleg zodat vakdepartementen, fondsbeheerders en koepels een integrale aanpak van maatschappelijke opgaven realiseren.

Met vriendelijke groet,
A. Schmaal
Voorzitter Bestuurlijke Adviescommissie Financien en Openbaar Bestuur

Inlichtingen bij : Kim te Kolste
Email : ktkolste@ipo.nl
Bijlagen : 0